אוצר הספרים

ספר ערוך

לתכונת ספרי ישראל

נדפסים וכתבי יד

כסדר א"ב

יגיעו למספר **שבעה עשר אלף (17,000)**

מאת

יצחק אייזיק בן־יעקב

מווילנא.

ווילנא

בדפוס האלמנה והאחים ראָם

בשנת **חמשת אלפים שש מאות וארבעים** לב"ע

ОЦАРЪ ГАСЕФАРИМЪ.

т. е.

Библіографическій Лексиконъ
всеобщей еврейской письменности
со включеніемъ рукописей.

Составилъ

И. А. БЕНЯКОБЪ.

1880.

Дозволено цензурою, 7 Марта 1880 года. Вильна.

ВИЛЬНА.
Типографія Вдовы и братьевъ Роммъ.
Жмудскій переулокъ дома № 327 и 328.
1880.

אוצר הספרים

ספר ערוך

לידיעת ספרי ישראל

נדפסים וכתבי יד

עד שנת התרכ"ג לפ"ג

(1863)

יגיעו למספר **שבעה עשר אלף** (17,000)

כסדר א"ב

מטעם הלעקסיקאנע הנבחרים למצא דברי חפץ

מאת

הרב החכם וסופר הביבליאגראף המובהק

יצחק אייזיק ז"ל בן־יעקב

מווילנא.

עם הגהות והערות הרב החוקר המפורסם דר' משה שטיינשניידער נ"י מברלין

(עד אות ח' פנימה, ועוד כנ"ל בהוספות רבות עד סופו, ועם הערות חכמי זמננו המצוינים ומפתח המחברים יבואו בספר המלואים).

יצא לאור בפעם הראשונה על ידי בנו יחידו

יעקב בן־יעקב

ווילנא

בדפוס האלמנה והאחים ראָם

תרל"ז—תר"ם

ОЦАРЪ ГА-СЕФАРИМЪ

(СОКРОВИЩЕ КНИГЪ).

БИБЛІОГРАФІЯ

ВСЕОБЩЕЙ

ЕВРЕЙСКОЙ ПИСЬМЕННОСТИ

СО ВКЛЮЧЕНІЕМЪ РУКОПИСЕЙ

(до 1863 г.)

въ алфавитномъ порядкѣ.

Составилъ

И. А. БЕНЯКОБЪ.

ВИЛЬНА,

1880.

OZAR HA-SEPHARIM

THESAURUS LIBRORUM HEBRAICORUM

tam impressorum quam manu scriptorum.

AUCTORE

I. A. BENJACOB

WILNENSI.

OZAR HA-SEPHARIM

(BÜCHERSCHATZ).

BIBLIOGRAPHIE

der gesammten

HEBRAEISCHEN LITERATUR

mit Einschluss der Handschriften

(bis 1863)

Nach den Titeln alphabetisch geordnet.

von

I. A. BENJACOB.

Herausgegeben vom Sohne

JACOB BENJACOB.

WILNA 1880.

Herrn Jacob Benjacob, Wilna.

Sehr geehrter Herr,

Ihre freundlichen Briefe vom 27 Nov. v. J. und v. 17 d. M. beantwortend, muss ich voranschicken, dass Alter und gebrechliche Gesundheit mir selbst das Briefschreiben erschweren. Jedenfalls habe ich für die mir gesandten Bogen des אוצר הספרים zu danken..... Die fleissige Arbeit Ihres seligen Vaters verdient alles Lob und **wird jedem mit der jüdischen Literatur sich beschäftigenden Gelehrten unentbehrlich** sein.

Ihnen recht viele Käufer wünschend verharre ich

achtungsvoll uud ergebenst

Dr. Zunz.

Berlin 19 Januar 1880.

Vorbemerkung.

Auf den Wunsch geachteter Personen übergebe ich dem geehrten Publicum hiermit den Text des von meinem verewigten Vater durch viele Jahre gesammelten, drei= bis viermal umgearbeiteten Werkes. Allerlei Beigaben und Register, so wie Nachträge und Berichtigungen von namhaften Gelehrten und eine Einleitung in deutscher Sprache, die uns von Hrn. *Dr. Steinschneider* in Berlin versprochen worden, sollen im nächsten Jahre folgen.

Zum vorläufigen Gebrauch dient das beigegebene Verzeichniss der Abbreviaturen, welche zugleich den Umfang der benutzten *Quellen* characterisiren. Der sel. Verfasser beabsichtigte ursprünglich eine möglichst vollständige Bearbeitung des bekannten einzigen hebräischen bibliographischen Werkes *Sifte Jeschenim* von *Sabbati Bass* mit der Fortsetzung von Rubinstein. Ausgenutzt ist namentlich das bio= bibliographische Werk *Asulai's,* welches mein sel. Vater zuerst in einer bequemen Redaction herausgab (Wilna 1854, anderweitig unrechtmässig nachgedruckt). Die Vereinigung jener beiden Schriften genügte schon, dem Werke einen bleibenden Werth zu verleihen. Der Verf. hatte übrigens aus geschäfticher Beziehung zu Druckwerken mehr als mancher andere Gelehrte Gelegenheit, Bücher aus eigener Anschauung kennen zu lernen. Die Druckschriften bis 1732 der gew. Zeitr. hat *Dr. Steinschneider* in den Jahren 1858—62 bis zum Buchstaben ה mit seinem Bodleianischem Catalog verglichen; seine betreffenden Noten zur 3. Bearbeitung jener Buchstaben sind vom Verf. selbst in der 4. vorliegenden benutzt.

Von der äussern Ausstattung und der ebenso bequemen als ökonomischen Einrichtung kann sich das Publicum selbst überzeugen. Ich habe, ohne die Anlage des Werkes zu ändern, in einzelnen Dingen den Rath mehr sachkundiger Männer befolgt und hoffe in der Herausgabe des in seiner Art einzigen Buches nicht bloss einen Act kindlicher Pietät auszuüben, sondern auch der hebräischen Literatur durch dieses Hilfsmittel einen beträchtlichen Dienst zu erweisen und auf den Dank der Kenner rechnen zu dürfen.

Es genügt die Anerkennung des Altmeisters Dr. **Zunz.**

Wünsche in Bezug auf Beigaben und dergleichen werden nach Möglichkeit berücksichtigt werden, wenn sie noch zeitig genug zu meiner Kenntniss gelangen, und ist dies ein Hauptgrund weshalb das Supplementheft (מִלּוּאִים) später erscheint. Dort werden die Leser in den Stand gesetzt werden, die Verdienste des Verfassers und seines Werkes nach Gebühr zu würdigen.

Wilna in Mai 1880.

Jacob Benjacob.

דברי רבני מו"צ דקהלתנו המאורות הגדולים המפורסמים וכו' בשבח הספר ותועלותיו.

הן כל יקר ראתה עינו של הרב החכם היקר המנוח מו"ה **יצחק אייזיק** המכונה **בן־יעקב** ז"ל מפ"ק בידיעות תכונות שפעות ספרים הקדושים של רבותינו הקדמונים גאוני עולם והבאים אחריהם ובכל חכמת ישראל ומדעי התבל וכבר גליא לדעיה ונפל נהורא בי מדרשא בספר המשובח שם הגדולים להגאון החסיד חיו"ד אזולאי זצוק"ל אשר העלה והשר הביא בפ"ק בשנת תרי"ג על מזבח הדפוס בסדר חדש ומועיל והגה"ה צרופה ומזוקקה ועוד הוסיף מדליה הערות מופלאות כיד ה' עליו השכיל בחקר מקצוע הזה. וכבר אתמהאי האי גברא יקירא וזכה לשם בעולם, ועתה ראה ראינו אחרי רואנו כי עוד הוסיף חכמה ודעת ביתר שאת בספרו הנחמד אשר השאיר אחריו ברכה לדור ויצא כעת מביה"ד **אוצר הספרים** בקראו שמו, האוצר בתוכו כמעט כל ספרי חמדות ישראל משנות עולמים נדפסים וכתובי יד, הוא אספם וכנסם וסדר בטוב טעם ודעת ויבאר מהותם על מה אדניהם הוטבעו ושמות מחבריהם וזמני ושנויי הדפוסין מכל או"א, ואשר דברו ושקלו וטרו חכמי לב דורשי רשימות על אודותם וגדולים חקקי לבו כפי שחננו ה' להבין ולבקר בספרים, וכל אלה בדרך קצרה וישרה.

והנה עולם תועליות ספר כמוהו גם ללמודי ד' ומופלגי תורה גלוי וידוע לכל ההוגים בדברי רבותינו בעלי התלמוד וס' הפוסקים זכרם לבה, כי נמצאים כמה וכמה ספרים בשם אחד ממחברים שונים, ומהעלם דבר זה יולדו כמה קושיות על מחבר שסותר את עצמו ובאמת לא זה הוא אלא איש אחר, והרואה ידחק עצמו להשוותם, וכדאיתא במס' פסחים ק"ו אנא לא גידל ב"ר מנשאי כו' כ"מ למימרא דידיה אדידיה, ועיין בבא בתרא (פ"ו

הנה כבר יצא מוניטין של כבוד הרב החכם יקר הערך המופלג בתו"י השלם במעלות ובמדות המפורסם לשבח מו"ה **יצחק אייזיק** ז"ל מפ"ק המכונה **בן־יעקב** בהוציאו לאור פה בשנת תרי"ג את ס' היקר והנפלא ס' **שם הגדולים** מהגאון החסיד מו"ה חיד"א זצ"ל בסדר נכון ונעלה מאד ומדוייק בתכלית הדיוק ועשהו כסולת נקיה כאשר יראה עיני המעיין נגד שה"ג הראשון שנדפס באיטליא בק"ק ליוורנו תקל"ד, וגם הוסיף בסוף הספר כמה הגהות והערות נכונות ויפה כיון בהערותיו שם. והנה בעלם השבח ותועליות השה"ג ופאר עבודת הרי"א ז"ל כבר הפליגו בזה אז כבוד המאורות הגדולים כו' רבני המ"ץ דפ"ק זצ"ל בהסכמותיהם על ס' הנ"ל, וכמו שיראה הרואה שם.

ובבר יעד לנו כבוד האי גברא יקירא הנ"ל בהקדמתו שם כי התחיל לחבר ס' **אוצר הספרים** ובו יובא כמה ספרים יקרים הרבה מאד אשר לא שזפתם עין הבדולח של הגאון בעל שה"ג וזולתו וכבר היו מסודרים בידו על סך ס' לאלפים ועתה ראינו כי הוציא פרי מחשבתו מכח אל הפועל והשלים את דבר מלאכת הס' הנ"ל כלו כלול בהדרו בסדר נכון ונפלא. והנה לא הוגד לנו עד הנה החצי משבח וממעלת האיש הרי"א הנ"ל עד היום שראינו את כחו ועוצם ידו בחיבור היקר הזה רב האיכות ורב הכמות שהשאיר אחריו ברכה כי הוסיף חכמה וטוב על השמועה שהשמיענו והכי קרא שמו **אוצר הספרים** כי כשמו כן הוא באמת אוצר מלא כל כלי חמדה ונגה מלא ספרא מחכמים גאוני קדמאי ובתראי, יכלכל כמעט כל הספרים שנתחברו מזמן חתימת התלמוד ועד עתה נדפסים וכ"י, וכל רז לא אנס ליה. והנה בכלל מלאכה גדולה שיש בה חכמה עשה לנו באסיפתו ואפריון נמטיה לכבוד הרה"ח המחבר ז"ל בחבורו הלז שעשה לזכות את הרבים כי נלענ"ד דידיעת עולם המון ספרים שנתחברו בעולם מחכמי ישראל משנות דור ודור בפי' ובאור תוה"ק שבכתב ושבע"פ הוא ענין גדול מאד.

הן ידוע מה שאמרו חז"ל במגילה (די"ט ע"ב) אמר ר' חייא בר אבא אמר ר"י מאי דכתיב (דברים ט') ועליהם ככל הדברים אשר דבר ה' עמכם בהר מלמד שהראהו הקב"ה למשה דקדוקי תורה ודקדוקי

ע"ב תוס' ד"ה דינר ליום) , נראה לרשב"א כו' ובמגיד משנה להיפך בשם הרשב"א, וכתבו דשניהם הם, (עיין בטור יו"ד סי' קע"ו), והנה רבות. זאת ועוד אחרת כי בהודע לנו איה מקום בינה, ונגלו לעינינו ס' מדפוסים ישנים, ומכל כ"י הגאונים, היקרים כפנינים, הספונים וטמונים, באוצרות הספרים, למלכים ושרים, הלא אז נהנה לאורם הגנוז מהגירסאות הישנות והשונות שהיו לפניהם, ועליהם יסדו פירושיהם, ומהם נבעו מעייני פוסקיהם, ויפתחו לפנינו שערי אורה, שערי דעה, ויתורצו בזה כמה קושיות, ומשדי התלמוד כפי הנוסחאות אשר בידנו חדשים גם ישנים, יבערו ברקנים וקמשונים, ומה רבה התועלת בשינויי שמות תו"א, וכבר האריך בזה הגאון בעל סה"ד בהקדמתו, ובפרט למי שצריך לעיין אחר איזה דבר קושי ופלפול וכיוצא בו, ובעיניו יחזה בעז"ה בס' אוצר הספרים הנוכחי ספרים בהמון אשר לא ידעם מלפנים המדברים מענין זה ולבו יבין בהם ושב מתמיהתו ורפא לו, ועוד רבות כאלה ישמע חכם ויוסף לקח.

לכן באו ונחזיק טובה להמחבר ז"ל ולבנו יחידו . . . מו"ה יעקב נ"י, בן חכם ישמח אב בג"ע, אשר טרח ויגע בכל כחו לא נח ולא שקט בפזור הנפש ופזור כסף עד אשר כלה את אשר החל ויוציא ספר של מר אביו זכרו לברכה לאור עולם בהוד והדר שוה עליו. וראוי להביא איש את הספר הזה אל ביתו כי מלאכת שמים עשה וחלילה לשום אדם להשיג גבולו בכל אופן שינוי וערמה ותחבולה לעולם (מלבד חוקי הקיר"ה הגודר בפני כל מתפרץ ועושה עול) למען עוסקי מצוה לא יזוקו ח"ו, וזכות הרב המחבר ז"ל יעמוד לבניו אחריו.

דברי הכו"ה פ"ק ווילנא יום ב' ער"ח סיון מ"ד למספב"י תר"ם לפ"ק.

יוסף במו"ה **רפאל** זללה"ה חופ"ק ווילנא.

סופרים ומה שהסופרים עתידין לחדש וכו'. ובירושלמי בפיאה פ"ב הלכה ד' (ובמגילה פ"ד הלכה א', ובחגיגה פ"א הלכה ח') איתא ריב"ל אמר עליהם ועליהם כל ככל דברים הדברים מקרא משנה תלמוד ואגדה ואפילו מה שתלמיד ותיק עתיד להורות לפני רבו כבר נאמר למשה בסיני, מה טעם, יש דבר שיאמר אדם ראה זה חדש הוא משיבו חברו ואומר לו כבר היה לעולמים; עכ"ל הירושלמי שם, וממוצא דברי הבבלי והירושלמי אלו אנו למדין דכל החידושי תורה שחדשו לנו מכבר רבותינו חכמי ישראל בספריהם הקדושים אשר הספרים בנויים על יסוד ועקרי התלמוד והפוסקים ז"ל ומדרשי חז"ל [או שדבריהם נאמרים בחכמת האמת ע"פ ספרי המקובלים שמקובלים איש מפי איש הבנויים על דברי הזוה"ק והתקונים וכתבי האריז"ל] וגם מה שיחדשו לנו החכמים שיבאו אחרינו עד שיבוא המשיח ב"ב הכל הן מהדברים שנאמר למשה מסיני והכל ניתנו מרועה אחד ואל אחד אמרן פרנס אחד אמרן וכו', וא"כ כיון שכבר כתב הרא"ש ז"ל בפסקיו בה' ס"ת והביאו הטור י"ד סי' ר"ע דהאידנא מ"ע על כל איש מישראל לכתוב משנה וגמ' ופירושיהן וכו' והן הן הספרים שאדם צריך לכותבם וכו' עכ"ל, הנה כל הספרים בכלל פירושיהן דהא כלם נתנו למשה מסיני, וא"כ תועלת גדול לידע שמות הספרים הנמצאים בעולם ועל איזה ענינים נתחברו, כדי שיהיה בקי בהם ובשמותיהם, והיה אם יזכהו ה' בעושר ויוכל לקנות הרבה ספרים הנצרך ביותר ללמוד תוה"ק ידע לחזר אחריהם בכל מקום שהם וכמאמרם ז"ל (עירובין נ"ה) לא בשמים היא, שאם היא בשמים אתה צריך לעלות אחריה ובכל ספר וספר שיקנה יקיים בזה מ"ע דאורייתא, והגם שלא יהיה לו פנאי ללמוד בכל הספרים מ"מ יהיה יכול להשאילן לאחרים וכבר אמרו חז"ל בכתובות (ד' נ') הון ועושר בביתו וצדקתו עומדת לעד זה הכותב ספרים ומשאילן לאחרים.

[ובגליון הש"ס שלי גיטין ד' ס' כתבתי רמז לד' הרא"ש ז"ל מל' הכתוב עצמו דאמר ועתה כתבו לכם דמהו ועתה כתבו דמשמע דווקא דבאותו זמן היה נוהג מצוה זו ותו לא, והלא היא מצוה הנוהגת לדורות ג"כ, ואכן לפי דברי הרא"ש ז"ל הנ"ל ניחא טובא ופי' הכתוב כך הוא, דועתה שאסור לכתוב תושבע"פ כתבו לכם את השירה הזאת ותו לא (וכמו שביאר הרמב"ם בפ"ז מה' ס"ת הלכה א' דפשט הכתוב כך הוא, כלומר כתבו לכם תורה שיש בה שירה זו לפי שאין כותבין את התורה פרשיות פרשיות, עכ"ל) אבל תושבע"פ אל תכתבו רק ולמדה את בני ישראל בע"פ ונתן טעם ע"ז דשימה בפיהם והיינו משום דצריך ללמד אותה לבני ישראל באר היטב, וא"א כ"א במסירה בע"פ, וכד' הסמ"ע בהקדמתו לח"מ, ע"ש. אבל יגיע זמן שנכתוב תושבע"פ משום עת וגו' ואז יחול המ"ע הנ"ל גם על כתיבתן].

והנה לדבר מתועלת ידיעת הספרים לכל הלומדים והרבנים העוסקים בלמודי הש"ס והפוסקים ראשונים ואחרונים מובן לכל כי הוא דבר הנצרך לכל נפש מפני שנמצא כ"פ מגדולי תופשי התורה והמדע שמתעוררים לפעמים באיזו קושיא והערה בגפ"ת או בספרי הפוסקים הראוי להתעורר עליו ולא נמצא זה בספרי המפרשים המפורסמים, אכן אם יעיין בספרים שנתחברו ע"ז כמו שהובאו כאו"א באוה"ס הזה בוודאי ימצא די מבוקשו ולא יצטרך לבלות הזמן בחנם, ולא זו בלבד אלא אפילו ידיעת מקומות וזמני הדפוסים וכל השנויים מכל ס' וס' כמו שטרח ויגע הרב המחבר ז"ל לחפש אחריהם בחפוש אחר חפוש, הוא ג"כ דבר הנחוץ ונצרך למאד, כי יש ויש בדפוסים החדשים הדפיסו לפעמים בש"ס בחסר ויתיר וחלוף

וקלקול הלשון , ובס' ישנים איתא עפ"י רוב על נכון , או להיפך כי בדפוסין החדשים תקנו הטע"ס שנפל בספרים הישנים , ואזכיר לדוגמא קצת :

א) בש"ס (סנהדרין דכ"ה ע"א) אמר רב אשי כי הוינן ביה עולא אבעיא לן אחי חמיו מהו בן אחי חמיו מהו, ונראה פשוט דחסר כאן בשאיבעיא וצ"ל נמי בן אחות חמיו מהו , דכן מוכח מהפשיטות , וכן משמע מרש"י בסוד"ה ותנא תונא , וכ"ה ברב אלפס והרא"ש , ושוב מצאתי כן בעז"ה בדפוס בנבשתי ובדפוס פראג .

ב) בפסקי תוס' בתענית פ"ג אות כ"ב איתא : הלל הגדול מפני הגשמים יתחילו העומדים בבית ד' בלילות , שירת גשמים בלילה וכתיב מעלה נשיאים ע"כ . וכן העתיק הב"י בש"ס תקע"ה ובמג"א שם לדברי הפסקי תוס' אלו ככתבו וכלשונו , והנה ד' פסקי תוס' אלו הם משוללי ההבנה דמהו שירות הגשמים בלילה , ועוד דמהו שמסיים אח"כ וכתיב מעלה נשיאים ומאין הוציא הפסקי תוס' כן , ושמעתי מפי מר אחי הגאון מו"ה בצלאל הכהן זצ"ל שצ"ל יתחילו שעומדים בבית ד' (והיינו מזמור קל"ה המתחיל הללויה וגו' הללו עבדי ד' וגו') מפני שירידת גשמים כלולה בו דכתיב מעלה נשיאים כצ"ל , וכ"ה להדיא בירושלמי סוף פ"ג דתענית ובפסחים פ"ה הלכה ג' , וז"ל : איזו הוא הלל הגדול וכו' אמר ר"י ובלבד שעומדין בבית ד' , ולמה באילן הרתי פרשתא , ר' זעירא ר' אבוהו בשם רבי שמואל בר נחמן מפני שירידת גשמים כלולה בהן ע"כ , ושוב מצאתי בש"ס ד' קאפוסט שהוגה כן בצידו בשם הירושלמי .

ג) בח"מ סי' ער"ה הביא הש"ך בסק"ד הרבה דברים מבעל התרומות בסוף שער נ"ט מענין המחזיק בשטרותיו של גר וגם הגיה בדבריו ולא כהג"ת שם . והנה בספר התרומות שנדפס עם גדולי תרומה בק"ק זאלקווא בשנת תקס"ט לא נמצא מזה אפי' רמז רמיזא מכל דינים אלו בבעה"ת שם , ואכן יגעתי ומצאתי בעז"ה בס' גידולי תרומה הראשון אשר הדפיסו הרב גידולי תרומה בעצמו בוויניציא בשנת אבק"ש לפ"ק [ובהסכמת הגאון בעל בית אפרים זצ"ל על הג"ת כ' : וויניציאה בשנת תס"ג עס"ה משגגת הדפוס וצ"ל בשנת ת"ג] ושם נמצא כל הדברים אשר הביא הש"ך בשלימות ונמצא בשער נ"ט ח"י חלקים , ובדפוס השני הנ"ל לא נדפס רק ט"ז חלקים משער הנ"ל וב' החלקים האחרונים חסר בדפוס הנ"ל , ואפשר שהעתיקו מס' בעה"ת אשר שם היה חסר הדפין האלו .

ד) בב"י ח"מ סי' שנ"ו בענין אם עשו תקנת השוק בגנב מפורסם , העתיק שם לד' הרא"ש שכ' בשם התוס' בזה הלשון : מדהוצרך להביא פרע בחובו ופרע בהקיפו אע"ג דלית בהו פלוגתא אינו ענין להא דגנב מפורסם וכו' עכ"ל , והם דברים בלתי מובנים ולא רישא סיפא , והך ליסנא דאינו ענין להא דגנב ליתא שם ברא"ש , ואדרבה דהרא"ש מסיים שם דבגנב מפורסם ג"כ עשו בו תקנת השוק ולא כמסקנת הב"י , וגם הדרישה העתיק שם מד' הב"י שהאריך להשיג על רבינו הטור שם באריכות ולא נמצא כלל לשון זה שהביא בכל ספרי הב"י אשר לפנינו , אכן אנכי יגעתי ומצאתי בעז"ה בטור ישן נושן שנדפס בוויניציא בשנת ש"כ שנדפס שם כל דברי הב"י בשלימות , וכמו שהביא הדרישה בשמו , וחסר בב"י בספרי הטורים אשר לפנינו קרוב לי"ב שורות כנגד הב"י אשר נדפס בוויניציא , והסרו המדפיסים האחרונים מהעתק לשון הרא"ש שהביא הב"י בתחילה עד העתקת לשון הרא"ש שהביא הב"י פעם שני לדחות ראייתו, וצריך להגיה בב"י כמו שהעתיק הדרישה בשמו , וכמו שנדפס שם בדפוס הנ"ל , וכן היה הגירסא בב"י לפני בעל באר הגולה והגר"א ז"ל .

ה) בידיעת זמן הדפסת ספרים נצרך לנו דלא ליקשי ממפרש אחרון שלא הביא לדברי מפרש אחר שקדמו והמעיין בס' הלז יסולק תמיהתו דאפשר שספרו היה מונח עדיין בכ"י ולא ראהו המפרש האחרון, וכעין זה כ' השה"ג ח"א אות ח' על הכנה"ג דלא ראה דברי הש"ך על חו"מ , ובזה השיג שם על האליה רבה שתמה על הכנה"ג דאשתמיטתיה לדברי הש"ך יעוי"ש , ועוד נמצא כעין זה בכ"מ .

ו) ובזה נתישב לי דברי הרב ב"י שמביא כ"פ בשם הגהות מיימון בשם הסמ"ק [ולא הביא כן בשם הסמ"ק עצמו אף דהיה לפניו ס' הסמ"ק עצמו והביאו לפעמים] יעויין בב"י או"ח בסי' תנ"ג שהביא שם ג' פעמים בשם הגהות מיימון בשם סמ"ק , והוא נמצא בהגהות סמ"ק לרבינו פרץ ז"ל (לאוין רכ"ב , ובמלוה רי"ט, רכ"ב) וכן ביו"ד סי' כ"ד הביא בשם הגהות מיימון בשם סמ"ק והוא בהגהות סמ"ק בעשין קנ"ז , ועוד תמצא בב"י לאין מספר שהביא בשם הגהות מיימון ונמצא בהגהות סמ"ק , ומעולם תמהתי ע"ז , וחשבתי דאולי הגהות סמ"ק לא נדפס עדיין בימיו סביב הסמ"ק ולא ראה בעצמו מעולם , רק מ"ש בהגהות מיימון ומפני שלא היה הדבר ברור אצלו כתבם בשמו , ולכן בכל מקום שנמצא בהסמ"ק עצמו הביא בשמו , והנה כעת עיינתי בס' אוצר הספרים הנוכחי וראיתי כי כנים הדברים שחשבתי , דהגהות סמ"ק לרבינו פרץ נדפס סביב הסמ"ק בשנת שי"ו בקרימונא וחבור הב"י כבר נדפס בוויניציא בשנת ש"י , ונמצא דלא ראה מעולם באמת להגהות הסמ"ק כשחבר ס' הב"י . [ומ"ש הב"י באו"ח סי' ט' נידון אם מותר ציצית של פשתן בשם הגהות הסמ"ק בעצמו אינו מר"פ רק איזו הגהה אחרת שנדפס בצדו בסמ"ק שהיה לפניו , ותדע דעכשיו נדפס הגהה זו בפנים בתוך הסמ"ק עצמו , ועי' בדרישה שם] .

ז) שנויי הדפוסים נצרך ג"כ למאד להגהת ספרים מטעם שנמצא שנוי נוסחאות וגירסאות בגפ"ת ופוסקים ובמקום שיש להסתפק אי צ"ל כך או כך עלינו לילך אחר הרבים, כדאיתא במס' סופרים (פרק ששי הלכה ג') ארשב"ל ג' ספרים נמצאו בעזרה ספר מעון וספר זאטוטי ספר היא כו' וקיימו שנים ובטלו אחד .

וראיתי לכתוב כאן איזה הערות קטנות בס' שם הגדולים (ווילנא, תרי"ג) שעמדתי עליהן כעת בעת עיוני :

ח) בהערות שם הגדולים באות א' מהרה"ח בעל אוצר הספרים הזה האריך להשיג על הגאון בעל שם הגדולים במש"כ דה"ר אביגדור הכהן זצ"ל היה תלמיד רבינו שמחה מוויטרי תלמידו של רש"י ז"ל והוכיח במישור שלא היה רק ה"ר אביגדור אחד והיה תלמידו של רבינו שמחה ב"ר שמואל משפירא שהיה בזמן הראבי"ה זצ"ל ע"ש . ויש לי להעיר על דבריו מס' אור זרוע סי' תשל"ח וסי' תשס"ב שהשיב שם הא"ז תשובות לה"ר אביגדור הכהן ולרבינו שמחה ב"ר שמואל משפירא וכתב על שניהם בלשון מורי ה"ר אביגדור ומורי ה"ר שמחה, ואם נימא דה"ר אביגדור היה תלמיד רבינו שמחה הלז היאך יכתוב עליו הא"ז בלשון מורי ובפרט דרבינו שמחה עצמו נראה שלא היה רבו מובהק של האור זרוע דהרי בסי' תש"ס שהשיב רבינו שמחה להא"ז כתב בלשון: חבירי ה"ר יצחק ב"ר משה, ומשמע שלא היה אצלו רק תלמיד חבר [או די"ל דלא כתב עליו כן רק מדרך הכבוד, וכמו שאמרו חז"ל הלומד מחבירו פרק אחד וכו' צריך לנהוג בו כבוד וכן אמרינן בב"מ ל"ג דתלמידי חכמים שבבבל עומדין זה מפני זה וכו'] ורבו מובהק של הא"ז היה הראבי"ה ז"ל וכמו שמבואר שם באות תשנ"ז והיאך שייך שיכתוב על תלמיד של חבירו בלשון מורי [וזה א"א לומר דה"ר שמחה שכ' עליו הא"ז בלשון מורי הוא רבינו שמחה מוויטרי דהא וודאי ליתא דהא אותו רבינו שמחה היה זקינו של ר"י בעל התוס' וכבר נפטר זמן רב קודם הא"ז וכמו שהאריך להוכיח באותו הערה עיי"ש, ועי' בשם הגדולים בח"ב ד"ה מחזור וויטרי, וגם אין לומר דהוא רבינו שמחה אחר ואינו רבינו שמחה משפירא רבו של ה"ר אביגדור דא"כ נצטרך לומר דתלתא רבינו שמחה הוי ואלו בשם הגדולים ח"א אות שי"ן לא הביא רק שנים] ולכן נ"ל דה"ר אביגדור וה"ר שמחה משפירא וה"ר יצחק אור זרוע כולם חבירים היו זה עם זה רק דרבינו שמחה וה"ר אביגדור הכהן היה קשישי מיניה דה"ר יצחק אור זרוע ולכן היה כותב עליהם בלשון מורי, ומה שכ' בשם הגדולים שם בשם הגהות מרדכי בפ"ד דיבמות דה"ר אביגדור הי' תלמיד מרבינו שמחה משפירא ומרבינו שמריה נ"ל דטעות משובשת נזדמנה לו להגאון הנ"ל בד' הגהות מרדכי דהנה לפנינו בהגהות מרדכי שם [באות ק"ט] לא הוזכר רק דהיה תלמיד רבינו שמריה אבל רבינו שמחה לא הוזכר שם כלל, ולכן דבריו ז"ל צל"ע . וגם מש"כ דלא היה רק ה"ר אביגדור אחד נ"ל להוכיח קצת מד' הא"ז שם באות תשל"ט שהיה ה"ר אביגדור אחר הקודם לו שהביא שם תשובה מאביו שהשיב לה"ר אביגדור וה"ר אלעזר אחיו וכותב עליהם מלות רבותי ה"ר אביגדור וה"ר אלעזר, אלמא דהיה ה"ר אביגדור הקודם שהיה רבו של אבי ה"ר יצחק א"ז ומשמע דה"ר אביגדור הזה לא היה כהן, ואפשר דאותו ה"ר אביגדור היה תלמיד רבינו שמחה מוויטרי ובאותו תשובה הביא: ומורי ה"ר שמחה זצ"ל, ונראה דזהו ה"ר שמחה מוויטרי דהא רבינו שמחה משפירא היה בזמן הא"ז והיאך יכתוב עליו אביו ז"ל ומזה נראה לומר דתרי היו והראשון היה תלמיד הר"ש מוויטרא אך דאותו ה"ר אביגדור לא היה כהן · ונראה דה"ר אביגדור כהן שהובא בהגהת מרדכי סוף קידושין לענין הדין דאם הבע"ד טוען מזוייף הקיום מה"ת והובא בש"ך ח"מ סי' מ"ו ס"ק ע' נ"ל דהוא ה"ר אביגדור אחר אחרון דהיה בזמן מהר"י קולון ז"ל דהרי בתשובת מהרי"ק בשורש ע"ד השיב למהר"י אביגדור בזה והשיג עליו וידוע דהמהרי"ק ז"ל היה אחרון מאד בשנת ר' בזמן בעל תרומת הדשן ז"ל ונפטר בשנת ר"מ וכמש"כ בשם הגדולים ח"א אות י' וצ"ל דהכניסו התשובה ההיא אח"כ בהגהות מרדכי, וידוע דהגהות מרדכי חיבר רב אחרון והוא מלוקט מהרבה ספרים שהיו אחר המרדכי וכמש"כ בשם הגדולים ח"ב ד"ה הגהות מרדכי ולפי זה נ"ל דג' ה"ר אביגדור היה האחד לא היה כהן ושנים האחרונים היו כהנים ומיהו למה שמסיק שם הש"ך בס"ק הנ"ל דהך תשובה שנדפס במהרי"ק שם אינו מד' המהרי"ק ז"ל דלאו המהרי"ק חתום ע"ז ע"ש בש"ך אינו הכרח כלל דהי' שלשה, וד' יודע האמת .

ט) בשה"ג ח"א ד"ה הראב"ד השני כתב שם דאי לאו דמסתפינא היה אומר שהכתוב ברבינו ירוחם מס' האשכול הוא מאומה לדופן וכו' דוקא, ומש"כ שם אח"כ דבדבק כתב ה"ר דוד כו' אינו מס' האשכול, עכ"ל. הנה י"ל בזה על הגאון הנ"ל דהוא חכם עדיף מנביא דהנה כעת יצא ס' האשכול לאור הדפוס וליתא שם מדין הדבק כלל ולא איירי בזה כלל, והרב ב"י לא כיון באמת יפה בכוונת ר' ירוחם ז"ל .

י) בח"ב אות כ' כתב בשם הב"י או"ח סי' ע' דהכלבו רגיל הרבה פעמים לכתוב ד' סמ"ק והגהותיו בסתם, עכ"ל . הנה באמת כ"כ הב"י שם, אבל תמהני דמעולם לא מצאתי לפי מעוט עיוני בד' הכלבו שיביא לד' הסמ"ק בסתם ואדרבה בכ"מ שהביא לד' הסמ"ק כותב: כתב הרב ר' יצחק, וכוונתו על רבינו יצחק מקורביל שעשה הסמ"ק, וכשמביא הגהות הסמ"ק כותב בהדיא והגיה עליו הר"ף וכמו בה' שחיטה סי' ק"ז כתב ה"ר יצחק ז"ל באם לא תפש יצא ויקיף והגיה עליו הר"ף ז"ל ולדידן דלא בקיאין בהקפה וכו' והוא נמצא בסמ"ק ובהג' שם בענין קצ"ז בלשון הזה ממש [אך מ"ש בכלבו יצא ויקיף הוא ט"ס וצ"ל יביא ויקיף, וכ"ה בסמ"ק, וכ"ה הלשון גם בב"ש] וכן כתב שם בכלבו כתב ה"ר יצחק שהנשים שוחטות לעצמן וכו' והוא מד' הסמ"ק, אך סיפא דלישנא דמסיים משמע שאינן שוחטות לאחרים אינו מד' הסמ"ק וגם לא מד' הכלבו רק איזה הגה"ה שכתב איזה תלמיד בצדו והכניסו אותו בפנים ולכן מסיים שם, ע"כ, וכמש"כ שם בצדו בעז"ה, ומה שכ' הב"י בר"ס א' דכוונת ה"ר יצחק שאין צורך שיהיה אחרים עומדים ע"ג כיון האמת בזה דכן משמע להדיא בסמ"ק שם · ובאמת שמד' הב"י בכ"ד משמע דחשב דה"ר יצחק שהביא הכלבו אינו הסמ"ק רק איזה פוסק אחר ולכן כ' הב"י בסי' נ"ח כתב הכל בו בשם ה"ר יצחק דעקרה רגליה מועיל כמו הלכה וכו' וכ"כ בסמ"ק, וכן בסי' ל"ט כתב הסמ"ק והכלבו בשם ר"י, עכ"ל . ומשמע דה"ר יצחק הוא פוסק אחר אבל באמת הכל אחד דה"ר יצחק שכ' הכלבו כוון על הסמ"ק .

ונחזור לענייננו שמאוד ראוי להחזיק טובה לבן הרב החכם המחבר ה"ה . . מו"ה **יעקב** נ"י **בן־יעקב** אשר לקח עול המשרה על שכמו והביא ס' היקר הנ"ל לבית"ד וקבעו כיון בסדר נכון ונעלה ובהגהה מדויקת בכל מיני הדור ויופי כדי לעשות ניח נפשא לנשמת אביו ז"ל וברא מזכה אבא בזכות הרבים התלויה בזה, וראוי לקנות האוצר הנחמד הזה בכסף"י למען שלא יהיו שלוחי מלוה נזוקין ח"ו , וחלילה להסיג גבולו בזה בכל ענין שנוי ערמה ותחבולה בעולם מלבד חומר האיסור מחוק הקיר"ה על כמו אלה, וכה יצליח ד' בידו להוציא לאור גם דברי **המלואים** היקרים מגדולי הדור ועמודי החכמה לטוב ולשמחת הנבונים המחכים עליו · וכל המסייעו יתברך מן השמים כברכת כהן

הבעה"ח בזה יום ג' כ"ג אייר לפרט לקוח את אוצר הספרים .

נאום **שלמה** בלא"א מו"ה **ישראל משה הכהן** זללה"ה מ"ץ בפ"ק ווילנא ·

מגיד מראשית

מַגִּיד מֵרֵאשִׁית אַחֲרִית וּמִקֶּדֶם אֲשֶׁר לֹא־נַעֲשׂוּ
אֹמֵר עֲצָתִי תָקוּם וְכָל־חֶפְצִי אֶעֱשֶׂה (ישעיה מ״ו י׳).

הספר הזה אשר אנכי מגיש היום לפני הקוראים שמו **אוצר הספרים**— כְּמְתֹאָר מאת. הרב החכם המחבר ז״ל—יעיד על תכונתו כי הוא אוצר נחמד וטוב לישראל, אוצר בלום האוצר ומכלכל בקרבו תכונות ותולדות כלי חמדה וסגלות ספרתנו מיום כ ת ו ב או נ ע ת ק ספר ע ב ר י על אדמת יהודה עד שנת הלקח אדוני אבי והודי מעל ראשי לחיי עולם (תרכ״ג). והנה רבים מחכמי ב״ע הנודעים לגדולים הקרי לב אמתיים והכמי חרשים במלאכה וחכמה הלזו מרבים לרומם ולהעריץ את יוצר האוצר ופעלו, יעידון יגידון כי עוד לא בא כמוהו בבתי נכאת אחינו, וספר נצרך ונחוץ וענין ובנין גדול ונכבד ממחלוקה הזאת לא נמצא עד היום דוגמתו בגבול ישראל. והמחבר ראה החסרון הזה ונתן אל לבו לבקש טובה לישראל ויתעורר ויתעודד בכשרון דעתו אשר חנן ה׳ אותו בזה, ובשקידה עצומה וידים חרוצות התאמץ עשיריות בשנים לאסוף ולכנוס את כל צבאי צבאות ספרי ישראל הנזכרים בחבורי קוראי הדורות ורושמי ספרים בני סמכי מכל שהיו לפניו בלה״ק ובלע״ז, ויותר מהמה הספרים א ש ר ע י נ י ו ר א ו ולא זר (לשון המחבר בהקדמתו לשה״ג) ויקבצם בשאר רוחו כעמיר גורנה, אחרי זרה במזרה (כי מה לתבן את הבר), ויעשם לאגודה אחת צנא מלא ספרא ויצא האוצר הספרים הזה, הכלול ושלם במינו ובהדרו הערוך ומסודר בטוב טעם בהירי הלעקסיקאנע בלשונות העמים למצא דברי חפץ, יגיע למספר **שבע עשרה אלף**, והכל בשפה ברורה קלה וקצרה; והיה ל ב א ר:

א) **שם** כל ספר. ב) **מחבר**, בכללו מסדר מעתיק מגיה ומו״ל. ג) **כתב**, אם אותיות מרובע, רש״י, משיטא אשכנזי או ספרדי וכדומה. ד) **לשון**, אם טהר לשון עברי, משנה תלמוד או בלולה, ולפרקים: המדברו נאוה אם שפתו עלגים. ה) **תוכן** ומהות הספר, ואם נקבצו באו בו מאמרים והוספות מזולת המחבר. ו) **פרושים** ובאורים החונים עליו. ז) **סדר**, חלקיו שעריו מאמריו פרקיו וסמניו בשמותיהם למספרם. ח) **העתקה**, יגיד לרוב מאיזה ספר ולשון ולאיזה כתב ולשון נעתק

נעתק. ט) מקום הדפוס. י) זמן הדפוס. יא) תבנית הספר ושנוייו אשר קרוהו בכל מקום ובכל זמן הדפסתו. יב) בכתבי יד ירשום בכתב אמת גם מקום וזמן חבורם וכתיבתם, ושם בית העקד שספונים וטמונים בו, ונומר כל או״א לפי רשימת מקום גניזתו. יג) בספר החסר מקום או שנת דפוסו (חמ״ד, חש״ר, חמו״ד) או ספק מוטל בהרכבתו ותולדתו את מקורו הערה בהביאו לרוב חלוקי דעות הרושמים בעלי אסופות ישנים גם חדשים, ויש אשר יחוה דעו והכרעתו עד יגלה תעלומתו במופתים והקשים חותכים, אף דייק וגרים ספיקי דגברא למען דעת אל נכון מבטן מי יצא כל ספר, ומעל מחבר פלאי (אנאנימוס) או שם בדוי (פזיידאנים) יגלה פני הלוט.

אלה המה שלש עשרה עקרים ומוסדות האוצר, ועליהם ירה בונהו אבני פנותיו, אף הסיע אבנים יקרות וישימם אבן על אבן עד הבנותו כמו רמים מבצר משגב הומותיו, ויכל את יופי אלמיו חדריו ותאיו לכל תורותיו וחקותיו כיד ה׳ עליו השכיל [בעזר איש עצתו וחכם חרשים אשר בקש לו ממרחק הלא הוא זקן בית מדרשנו, המושל בהיכל הקרי קדמוניותינו, הרה״ה הנודע בשערים דר׳ משה שטיינשניידער שליט״א מברלין, אשר כל בתי אוצרות הספרים האדירים בתבל כספר אחד נגולו לפניו, וכל רז לא אנס לו, והדבר הקשה למר אבי ז״ל, מנסבת העדר בתי עקד וספרים רבים עתיקים במדינה אשר חי בה ומה גם כתבי יד, הקריב לפני כס משפטו, והחכם הזה ביקרת רוחו החרה החזיק על ידו, ויורהו משה עין הדעת ויאר את עיניו בהגהות והערות רבות ונכבדות, ותחת שבטו עברה בשנות תרי״ח—כ״ב המהדורא השלישית מהאוצר עד תום אות ה׳ (ועוד זעיר שם) כל הערכים מהנדפסים עד שנת תצ״ב (1732) ע״פ רשימתו הגדולה והמסלאה מספרי בית עקד בודליאנא באוקספורד המכונה Catalogus librorum Hebraeorum in Bibliotheca Bodleiana, etc. Berolini, 1852-60, 4°. (שרובם מעזבון ספרי הגאון ר׳ דוד אופנהיים אב״ד דפראג (יד״א), ויהיו לבית העקד הזה למקנה) ועוד ממקורים נאמנים, ובאקראי גם בספרי כ״י, וע״פ תקוניו הכין המחבר ז״ל מהדורא רביעאה משמונה אותיות הראשונות, היא היא אשר שמתי לפני הקוראים בדפוס. וגם עתה ברוך יהיה לד׳ על חסדו האחרון בעברו על כל הנדפס כבוצר על סלסלות והולך ומוסיף מגיה ומעיר בהערות רבות מושכלות (ותבואנה במלואים אי״ה), גם פתיחה גדולה בל״א המדברת על כל מוצאי ומבואי האוצר הבטיח בטובו לתת על ידנו לדפוס, ומהיוצר והבוצר תסתיים שמעתתיה דהאוצר].

והרואה ומבין את אשר לפניו בשום שכל ולא ברעם וברעש כ״א בתמים ישפוט, יענה ויאמר בבטחה: כי הגדיל הפליא בונהו בו, יען בכל ספר וספר אשר אסף וכנס המחבר מראש באוצרו לא תמך א״ע ראשו ורובו על יסודות הרושמים אשר לפניו, או על אותיות פורחות באויר השער כאין עינים על כתף מנהיגו הנער, כ״א על שכלו הבריא ואחרי בקרת נמרצה בעמל כביר ימים; לדוגמא עי׳ בכרם חמד ח׳ צד 161 שם העמיק הרחיב הקירתו ע״ד ספר אבקת רוכל, ארחות חיים, כל בו, הנפש החכמה, הרשומים בריש מלין באוצרו ערך: אב סי׳ 123, אר סי׳ 984, כל סי׳ 118, נפ סי׳ 248. —

ומלבד אשר נער כל ספרי מסדרי דורות ורושמי ספרים כשמלה, גללם וכללם יחד באוצרו [כמו ס' אוצרות חיים (רח"ס), ארח צדיקים (אר"צ), ס' היוחסין, סדר הדורות (סה"ד), צמח דוד (צ"ד), קורא הדורות (קוה"ד), קהלת דוד (ק"ד) ורשימת ה"ר דוד אופנהיים (רד"א:תקמ"ב), שלשלת הקבלה (שה"ק), שם הגדולים לרחיד"א (שה"ג), שם הגדולים (רשי' קטנה בדב"ע) לר"א נכד מהר"ש שליצשטט, שפתי ישנים (ש"י א' עם הגהות כ"י; ב.ג.) תולדות גדולי ישראל לרמ"ש גירונדי (תג"י) וזכר צדיקים לברכה לר"ח ניפי (זצ"ל) כו' וכו', זולת בלע"ז המפורכמים כס' די רוסי, וואלף, פירשט, צונץ, שטיינשניידער כו' וכו'. ועוד לקט וברר הכין וסדר ברוב עמל בשר ורוח לתכלית מלאכתו זו מפתחות משמות הספרים ומחברים להרבה ספרים נכבדים ורשימות הדרושים לחפצו (כמפורש בהקדמתו לשה"ג אשר ערך והוציא בסדר חדש ומהולל (ווילנא, תרי"ג, 8°), וכזה יש ממנו בכ"י על ס' תג"י וזצ"ל, וכהנה. ת"י) ונמצא המעיין באוצר הזה אשר לפניו דומה עליו כאלו אוחז בידו כל הספרים כלם ממין הזה] הרבה ראה בחייו, בהיותו אוחז בחכמה עם נחלה בעץ הדעת עם עץ החיים, ויהי באחרית ימיו כעשרים שנה סוחר ומו"ל ספרים מיקירי הערך עתיקי יומין. ענפי מסהרו שלה למרחק, ורגליו הובילוהו לעמוד במקום גדולי המבקרים הכמים מצוינים וגנזי ספרים ויבא בשו"ת ומו"מ של הלכות ביבליאגראפיע עם רוב גדולי חכמינו באשכנז אשר למד לדעתם וקנה לו ידידותם מעת נטה לו אהל בלייפציג בעסק הדפסת ספרים ומסחרם, כנודע לבני דורו החיים עמנו היום, וכאשר יגידו כמה מכתבי חליפות שבידי מגדולים חקקי לב בשדמת מקצוע זה. אף הוא היה עזר לא מעט לידידו ורעו הרב החוקר דר' רמש"ש במלאכת כפרו רשימת ספרי Bibliotheca Judaica. (Handbuch, etc.) ולהה' דר' פירשט בהבור ספרו הגדול דקדוק Bibliographisches Handbuch d. gesammten jüd. Lit. etc. 3 Thl. Leipzig, 1849-63, 4. כאשר העידו עליו בעצמם בפתחי שערים לספריהם הנזכרים.

הס' הזה עודהו בכ"י נודע מכבר בעולם החקירה והדרישה לחכמת רשימות קדמות ספרי ישראל, ועוד לפני שלשים שנה המבקר הגדול אבי כל תופש ספר ביבליאגראפיי ונזר זמננו דר' צונץ נ"י בספרו: Zur Geschichte u. Lit. Berlin. 1845, 8°, S. 248. הזכיר בכבוד את שם בן־יעקב ומלאכתו הענקית באוצרו, ומאז הוציא לאור את ספר שם הגדולים והודיע טבעו בעולם בפתחי שעריו נודע גם לכל קהל קוראיו, ומיום חשך עלי שמשי ונגדע קרני ובעל האוצר נקרא אל על, קול יללת אבירי הרועים הרואים ומבינים בספרים מועילים עד תכלית וקינות סופרים נשמע פה ושם על אוצר נחמד החבוש בטמון ועל האומ"ף הנאסף בהאסף מאספו ומחברו: הדובב שפתי ישנים דר' צונץ שליט"א בהנפשות אשר עשה להכורמים העובדים ומתעמלים בכרם ישראל Die Monatstage des Kalenderjahres, ein Andenken an Hingeschiedenen v. Dr. Zunz. Berlin, 1872, 8. המזכיר № 35 צד 10. הכרמל III, № 46, המגיד VII, № 30, הצפירה II, № 23, Еврейская Библіотека 1, 358. וז"ז. גם חזקו עלי בימים ההם עתרת דברי גדולים וטובים שזרזוני על אודות הוצאתו לאור עולם. ואנכי מדעתי את גורל מפיצי חבורים מועילים בישראל—אטמתי למורת רוחי

את

את אזני לבלי תת מקום לבקשתם; אמנם רבת צררני מוסר כליותי, בשומי אל לבי: כמה יגיעות יגע בו אבי ז"ל עד הקימו מזימותיו להועיל לבני עמו, ועתה לעיני כמסוס נוסס יהי; סוף דבר החבירו והתכברתי מלים, ורוה מו"ל—בעבור תושי בי לטוב ויפה יסכון עליו משכיל באחי—גם היא לבשתני אף יכלו לי, ואקום ואתאושש ואתעשת ע"ד ההדפסה.

בשנת תרל"ו העברתי קול במכ"ע כי עת לכל הפץ וזמן הוצאת האוס"ף ממסגר הכ"י לאור הדפוס בא בא, ולשוחרי תושיה מקרוב ומרחוק קראתי נטיתי ידי לבוא על ההתום, ואתאו לראות היאמנו דברי מזרזי, היתלכדו פועל כפים ברוח שפתים, ות"ל כי דברי מצאו הד קול בלב גדולים וכן שלמים שכתבו ונתנו ידם אלי, ויאמצוני המריצוני ללכת הלאה במסלה סלותי לי, אלה בכסף קדימה והתומים, ואלה בדברים טובים ונחומים. שמעתי ותחי רוח יעקב, ובחדש סיון שנת תרל"ז קרבתי אל המלאכה.

במשך ההדפסה הכבירה והכבדה כזו אשר ארכה לי כמשלוש שנים עברתי על פני כל מרחבי האוס"ף, לקטתי ממנו והוספתי אל תוכו מ"מ וערכים וסדרים חדשים, גם כנסתי לי מבחירי רשימות החדשות שראו אור אחרי מות אבי המחבר ז"ל, כמו רשי' צעדנער מספרי הבריטיש מוזעאום (Catalogue of the Hebrew Books in the Library of the British Museum. London, 1867, 8.) ורשימת ספרי רוזנטהאל באמ"ד יוו"ע הספר: Catalogue der. . L. Rosenthal'schen Bibliothek, v. M. Roest; nebst Anhang 2. Thle. Amst. 1875, 8. (ועל טוב יזכר בן המאסף השוע האדון הבאנקיער G. Rosenthal כי הואיל לכבדני ברשיונה הנ"ל עם מכתב מפיק חן) רשימת כ"י מינכען החדשה להרמש"ש (M. Steinschneider. Die Hebräischen HSS. der K. Hof- u. Staatsbibliothek in München. München, 1875, 8.) וזולתן, ועל פיהן תקנתי לרוב והוספתי בכ"י אשר לפני והזקתי בדקי האוצר בכל אשר היה לאל ידי הרפה ועד מקום שידי מגעת עשיתי להטבת והשלמת האוצר (מבלי הזכיר שמי), בהיותם כלם תקונים שהזמן החדש גרמא, יען שהרבה קובצי כ"י ישן נושן נתבקרו והרבה קאטאלאגע מאוצרות השך ראו אור גדול ע"י חכמים מובהקים אחרי פטירת אבי ז"ל. וקימתי בעצמי: מרבה ספרים מרבה חכמה, ואין חכמתו של אדם מגעת אלא עד מקום שספריו מגיעים (לשון הר"י קנפנטון בדרכי הגמרא שלו).

ולשלמות המלאכה בכל מיני שלמות, אשר זאת כל ישעי והפצי, לא חסתי על הוצאות הדפוס, אם כי כבר עלו כמעט בכפלים מאשר חשבנו בתחלה בהדור האוצר וכליל תפארת מלאכתו, ומיום החל ספרי רשימות עבריות לראות אור בישראל לא נראה כמוהו גם בתמונתו החיצונית ליופי זולתו (אשר מרפוס המשובח לשועי בית ראם מוצאו, ומהודם לו קרנים, וע"כ אקריב על מזבח דפוסם זבח רצון תודתי וברכתי לכבודם), ומכחי שחדתי בעד ההגהה שאין לה שעור וסוף; ועוד יתרה עשיתי כי קראתי בשם הכמי דורנו הביבליאגראפען המצוינים ומהם היושבים ודורשים

בביבליותיקן

ביבליותיקן נקובי שם, לשום עין עיונם על הנדפס לבררו וללבנו איש איש מקצהו, והמה בענות טובם ובנדבת רוחם נענו לי ובחכמתם ובקיאותם עלו בפרצות העירו ויעוררו עד יסוד ושרש כל דבר, ועל רובם הם הם עדי ראיה מהספרים אשר היו למראה עיניהם. **להוספות תקונים והערות** האלה עם **מפתח המחברים**—בסדר א"ב, ועל ידם מראה מקומות ספריהם לאותיותיהם בחבור פנימה מאת הכותב—יעדנו את חלק **המלואים**, מלואת כל אבן יקר (אשר יבא כדי ס פ ר בפ"ע), המפיץ אור יקרות ונגוהות על מלא רוחב הס' וכלו אומר כבוד לפעולת החכמים החוקרים אשר מלאו אחרי המחבר, וממנו יבין המעיין דעת איך להוקיר את חין ערך האוצר; ואם כה איפא מבקר! לאט לאט לנו לאוצר עד נוציא אליך מלואיו אז תדע תחקרה מלין ותשכיל מן מוצא הדברים את כל קשה ונעלם ונוכחת.

לא נשיא את נפשנו לאמר האוצר חותם כל תכנית כליל השלמות ואסור להרהר אחריו—לא נפון שעוד ישאר כר נרחב לקוראים המעיינים לענות בו ולהתגדר במלאכתו. הן לא רק רוח ולא בשר המחבר לצאת בעקבות עדן עדנין מדורות קדומים והבאים אחריו, לשמור ולספור צעדיהם בארח עולם העיוני ויעשה מעשהו שלם מעשהו בתכלית! היבנֶו פארי עמודי קדם אשר ראשם לעב יגיע ושנותיהם כימי עולם — ביום אחד, ואם בן ענק במטילי עצמיו ובגבה קומתו וצביונו פעם אחת יולד! ואיך יוכל המחבר לאסוף בחפניו את כל גדודי הספרים הנזכרים באוצרו מסוף העולם ועד סופו למען ראותם עין בעין ביום שידובר בם—ולא ישגה! אמנה לא גבוהה גבוהה תבענה שפתי עט כי לו יתר שאת ויתר עז במינו ואין כערכו בכמותו ואיכותו בכל ההולכים לפניו. ולאשר יכינו את לבם לחקר ספרתנו — בידם כלי חפץ ומכונה נפלאה ובכל ענפי הלמודים יעזרו בו עזר גדול, וככה ישלם ויתמם גם הוא ירחב ישגא ירום וינשא למעלה למשכיל, באחרית הימים יתבוננו הקוראים בינה. —

אלו נכתב הספר בשפה חיה ומדוברת אך למותר וללהג הרבה יחשב להראות מה נחוץ לספרות עם ועם ס' כאוצר הספרים, כמו הוכח יוכיח לגלויי עינים יפעת השמש בצהרים, וצורך אוכל ומים לכל חי תחת השמים, ואיה ספר ולשון תהלך בארץ שיעדר בספרותה ספר נחוץ כמו זה! אפס עוד רבים מאחינו לא יחכמו, ורובי התורניים אינם יודעים מאומה את שם הביבליאגראפהיע, ומה גם פעולות סופריה וספריה כספר החתום להם, ועוד היום נשאלים אנחנו שאלת תם. אלה לאלה עליו מתהרשים, אלה לאלה ממללים מה יושיענו זה, ומה כל החרדה אשר חרדו עלינו אנשי שם כהמחבר וסיעת מרחמוהי להשתקע שנות חיים בעבודה קשה ומבוכה כזאת?! ללא יודעים תמימים כמו אלה, נדמה לא נחטא בהשערתנו אם נאמר: כדאי וראוי הוא **אוצר הספרים** לבזבז עליו עוד איזה טפות דיו למען הציע בפתח השער מעט קט מתועליותיה ופעולותיה ביחוסה לתורתנו הכתובה והמסורה ולקורות ב"ע והליכות עולמנו. השומע ישמע יקשיב ויתבונן לדברים האחדים, והחדל אף אם נרבה כחול מלים יחדל ולא ישים אליהם לב:

הן

א) **הן** נודע כי איש איש עליו לדעת קורות עמו ארצו ומולדתו חיה ויחיה בה, ועם באין דברי ימי עמו בעמים לא יתחשב, ומה גם ישראל גוי מעולם, גוי אשר מאז התהלכו בגולה מגוי אל גוי וספרותו בידו רק על שרידי חמודותיה וגאון תפארת תולדות עמו יחיה, היא משאת נפשו, אדמתו, ממשלתו, היא מצבת עזו מימי קדם, והיה בְּהִוָּדַע לו תכניות ספריו מדורות עולמים יכונן לבו להקר רוח אבותיו ותולדות קדמוניות ישרון עד שנות דור ודור, דרכי הכמיו וקדושיו, גדוליו וטפסריו אשר הציבו למו יד ושם בקורות לאומתם, סובב סובב קורות הגוי כלו, החמרי והרוחני, שפרשו מוטות כנפיהם בזמנים ומקומות שונים, וממנה פנה ממנה יתד לאיש היהודי ללמוד ולדעת בינה לעתים — היא תלמדנו תנחנו ארחות חיים בקדש ובחול, הלא בספרתו.

ב) **להגדיל** תורה ותושיה בין אחינו אנשי גאולתנו, כי קנאת סופרים תרבה חכמה, בראותם פה—מלבד חבורי היהודים הרבה אין קץ שחברו למו יחדיו בזה— גם רבים מחכמי עמים שקדו על למודי לשוננו וספרתנו, ויאצילו מהודה גם על ספרותם, ועי"ז רבים מחכמינו ורבנינו מצאו מסלות בלבותם ויפיקו רצון בשירים ומכתבים שונים שנשאו על מושלי ארצות שרים ופרתמים הגמונים וחכמי או"ה מגודל אהבתם להם, וספרים רבים שחברו לשמם ולזכרם, וישאו חן וחסד על ב"ע, ומזה צמחו בדור שלפנינו טובות גדולות לישראל, כי ת"ח (כרבי מנשה ב"י וחבריו) מרבים שלום בעולם וממשלת קנאת עמים ושנויי הדתות תעביר מן הארץ. מה גם בהביטם שנשים משלו בה, וכי עשירה היא מזן אל זן, דגן שמים ומשמני ארץ: אלפי ספרים עתיקי יומין מאבירי הרועים באש דת תורתנו הטהורה ואמונתנו הצרופה, וגם מכל ההכמות והלמודים מדות מוסר והידיעות בחיי משפחה ועם ומשאלות הזמן אין נעדר דבר. עתה לא נהיה עוד לבוז וקלסה למלה ולשנינה בעיני מאריכי לשון הנאמים עלינו נאום לאמור: עם אשר אך על ד"א של הלכה יהיה, ובחיי עולם חרושת המעשה והמפעל ודרך הכמת בינה המחיה את בעליה אין לו מדרך כף רגל, אין ליטרטור לישראל, וכדומה דָבָר באופל יהלוך, מבלי יודעים מתכונתה עד מה. עתה לא יבוש יעקב בהגלות לעיני השמש את הוד יפיה, המשתרעת ברום חכמת הטבע ומלואה, תדבר על כל מדע וכשרון המעשה, תצלול בהקר תהום ובמה שאה"ט, וככל המון הכמים מקדם בית ישראל ידו בכל משלה.

ג) **תעיר** ותעורר בלב ב"ע אהבת איתן לספר עברי, אשר רבים עמנו היום ידמו כי אבד עליו כלה, בוש יבושו בספרים ירשו מאבותיהם ובביתם תחת שואה יתגלגלו. צאו יאמרו למו, ויתעמרו בם לעטוף במו חמאה וגרש. אמנם! עת צרה היא לספרי ישראל, ויש גם משומרי משמרת הישנות יבזרו כסף כאפר על דברים של מה בכך ומספר עברי יקפצו ידם, לא יראה ולא ימצא בגבולם בלתי סדרי תפלה וספורי מעשיות, עתה בהביטם בתבל כי אחינו מבני עליה, ויש מגדולי הבאנקיערס אשר שיח ושיג להם עם חצרות מלכים, נמצא להם אספות

ספרים

ספרים (כאשר נקרא שם בעליהם עליהם לפעמים בספר הזה) ועוד היום יקבצו על יד, לא ייעפו ולא ייגעו להרבות במחירם, ומה נדבר מבתי עקד ספרי עבריים נדפסים וכ"י הנודעים על פני תבל, סגלות המלכים והמדינות ולרוזנים פרטיים אשר יחפשום ממטמונים לעטר בהם בתי מדרשיהם והיכלי משכיתם, בתוכם הרבה כ"י קדומים (ואנו אף שמע רשימותיהם ללשונותם לא שמענו בלתי היום שנאספו ונעתקו לפנינו פה באוס"ף), ורבים מחוקרים תלמודיים וגדולי מלומדי הנוצרים יהנו לאורם הגנוז בשאבם חדשות ונצורות ממקור ישראל, הלא אז ישימו לב וינחמו באמור לנפשם: עם ה' נחנו ועל ברכי ספרתנו נולדנו וממנה יצאנו.

ד) **ללומדים** מופלגים וביחוד העוסקים בפוסקים להורות לעם דרכי ד' הלכה למעשה ובכגון זו כללא נקוט דהלכתא כבתראי, וע"כ נחוץ לדעת אל נכון מי הם המחברים והספרים למען דעת מי ראשון ומי אחרון, ויש כמה מחברים וחבורים משם אחד. לדוגמא הראב"ד הזקן, הראב"ד המשיג, ועוד ראב"ד זולתם; כמו כן הרשב"א ז"ל: ר' שלמה ן' אדרת, ר' שמשון בן אברהם וכדומה. הרא"ש: הרא"ש מלוניל, הרא"ש מפליזא, הרא"ש מטוליטולה; הרמב"ם (הידוע), הרמב"ם מכונה מקורטובה, הרמב"ם אלפאסי, הרמב"ם אלבאז, וכאלה. ואם לא יהיה בקי בהם ובספריהם לשמותיהם ולזמניהם יהי למורה דעה מבוכה גדולה בהוראתו, כמבואר בכללי הפוסקים ומבארי ושוני אמריהם ברהבה. וכבר הראה הג"מ חיד"א כשלון רבים וגדולי המחברים בתורה עי"ז בס' העלם דבר, (עיין זה). ומה מאד תסכון ידיעת ספרים ישנים הנדפסים מלא־דבר מגוף הכ"י וע"י מחברם לעמת דפוסים שאחריהם, והשם עיניו בספרי הרושמים ומסדרי דורות יהי נוכח האמת דרכו. מלבד הטוב והמועיל אשר יצמח לכל תורני משכיל דורש תושיה ומזמה בשומו עינו ולבו לשם ולזכר מהות ספרים רבים לבחור ללמודיו הטוב והישר ולעסוק במה שלבו חפץ בסדר ומשטר נכון, ויצעוד לאט ממעלה אל מעלה מן הקל אל הכבד בעקבות המאורות הגדולים בעלי תריסין מדורות עולמים. ולהורים ומורים די עצה ומזמה איך לנהל עלות מישרים במסלול ודרך הקדש לבלי דלג על הר הרים ולקפוץ בראש בים התלמוד הגדול בטרם מלאו כרסם במקרא במשפט הלשון ובמשנה, ועוד חבילות תהבולות כהנה יפגוש הקורא הנבון המטייל בחדרי האוצר.

ה) **למחברים** ועובדים בא' המקצועות—חומר ולבנים לכל עבודה בשדה הלמודים אשר הוא עוסק בהם, במצאו באשר לפניו הספרים המדברים על איזה ענין מן הענינים הנדרשים לחפצו וידע בסדורם, ואם לא הקדימוהו כבר אחרים ונמצא עמלו ללא הועיל (כאשר יראה הרואה בפנים הספר חבורים רבים ממין א' וביחוד ספרי מפתחות ומ"מ וכלם מתנבאים בסגנון אחד).

ו) **מדפיסים** מו"ס וכל מאספי ס' מיחידים יעזרו בו עזר גדול, בהמצא שלחן ערוך לפניהם מכל ענפי החבורים, גם ס' בני מקרא והרבה ס' בל"א ההמוני,

וספר

וספר ספר בכל אופני ההדפסה וכל שנוייו שיעלה על לב איש, ומאשר לפניהם יבינו מה לקרב ומה לרחק לפי רוח העת והמקום.

אלה קצות תועליות הביבליאגראפיע ויותר ימצאו המבקשים פנימה לרגל קריאתם, כאו"א כפי אשר יבין ויטעם הכו.

בזאת ראינו לקדם את פני הקורא גם ממדרגה הנ"ל (אם אך יאבה קרא בו). ואני תפלה למשגבי אלקי יצחק אב"י ואלקי יעקב אשר בחסדו ב"ה הקים עצת הכמי הדור על ידי וכל חפצי מראשית אחרית בתוצאה הזאת נעשה ויגמור בעדי: אנא הואל נא והגדל את מפתח של תחית תושיה הזה בישראל, יתעוררו רבים לאחוז בחכמה זו לכת בעקבות הגאון החסיד רבינו חיד"א זצוק"ל, לעבדה לשמרה ולהחזיק במעוזה. והיה כי תפרוץ ותפרח בארץ יהודה, ויטעמו מטובה ואל תועליותיה יתבוננו, אז יצדיקו ויהללו את בונה האוצר והעוזרים על ידו במהשבת הושב, וגם פועל ידי המזערה ועמלי אולי ירצו — וזה שכרי.

המו"ל.

מנחת מרחשת

ירחש לבי תודה ותהלה בשם חכמת ישראל ודורשיה

לחכמי הדור היקרים גדולים חקרי לב, אשר נדבה לבם אותם לשכלל האוצר ולהזק בדקיו **בהמלואים** (ואיזה מהם אשר אמרו לתת על ידי אחר צאת הס' מתחת המכבש תודתי למפרע).

(ושמותיהם יבואו בס' המלואים).

זכרה להם אלוה לטובה, — בעתירת המוקיר תנובות תבונתם ומכיר טובתם.

יעקב ב"ר **יצחק אייזיק בן־יעקב** דמו"ל.

ווילנא, אסרו חג שבועות תר"ס.

תולדות יצחק

הנה אך למותר סַפֵּר מתולדות המחבר ז"ל, הן עבודתו הגדולה בספרו אשר כתב מכרזת ומספרת למדי חכמתו ועזוז שקידתו למען בני עמו; אמנם יקר לכל איש משכיל ואוהב עמו להתחקות על שרשי תולדות חכמיו וקורות מפעליהם אחת לאחת כי מהם תצא תורה. ובכן רבו כמו רבו כותבי חיי אנשי שם על לוח אתם. ומה גם הבן הנשאר יתום קטן במות עליו אביו הודו ותפארתו, נפשו תערוג לדעת הליכותיו ועלילותיו בארץ ולחרות את אשר תמצא ידו אחד אחד זכרון בספר; אבל מה אעשה והמעט מאבני מוסדות לתולדות יצחק נפוצות, והמקורים לילדי ימי ילדותו והתפתחות השכלתו בפרחי שנותיו דללו הרבו ואינם, וכלום בן מעיד על אביו? עכ"ז אמרתי אלכה ואלקט גרגרי רשמי זכרונותיו אחרי אשר אמצא, ואעתיק הנה מעט הנשאר מחייו בהמגיד (שנה שביעית צד 234) הציון אשר בנה לו שם לזכרון אחד מגדולי התלמודים וחכמי עירנו ווילנא, רעו וגבר עמיתו אשר הסכין עמו וידע ארחו וטבעו ויעורר עליו תמרורים במרי שיחו ביום מותו, ובעצם לשונו*), ועוללות מהרב הה' בעל הכרמל (שנה שלישית צד 365) עם מעט נוספות סגורות זעיר שם זעיר שם, אשר הצלתי מחבוריו מאמריו ומפי מרעיו אשר התהלכו עמו. וכה יאמר:

משנה שברון השברה עיר ווילנא במות עליה הרב החכם הנודע בשערים לשם ולתהלה מו"ה יצחק אייזיק בן־יעקב ז"ל, כי משבר רוח ובשר תיליל. מתי העיר יזכרו את תהלוכותיו בתבל וילילו, כי בענות רוח ובשכל טוב התהלך בארץ המסחר, לא קצף על מתקוממיו והאריך אפו גם לשוטניו, לא בא על אנשי מריביו בזעם אף בחרי וקצף, אבל עמל להוכיח למו עקשותם ונלוז דרכיהם בנחת ולשון חכמה, עד כי רפא את משובתם. גם בימי זקנותו כאשר בחרו בו עדת ווילנא להיות להם לפה וליועץ, נפקחו עיני העדה וראו כי טובה חכמה מגבורה ועצת נבון מגערת עריץ, כי לא בשטף אף שפט את העם ולא הלך לפניהם במקל חובלים, בלתי ברוח דעת והשכל רעה את צאן עמו ובמקל נועם נהגם ויפק רצון מאת העם ומצאו חן במנהגיו ובדרכיו. [טובת הכלל נגעה עד טהר לבו, שם נפשו בכפו ויחלץ דעותיו חושים ולא שב מפני כל. והיה לנו לאות ולעד המשך אגרותיו לריב"ל ז"ל (בל"א צחה ומקצתן עברית) על אדות תהלוכות בימדה"ר בעירו והתקונים הנחוצים להכין אותו ולסעדו באש דת מוסר שדי ורגשי לאומתם. ולוא אבו לעצתו כי עתה היה הבית הזה עליון לטוב ולאושר ב"ע לחן ולכבוד ישראל בלאומים ומוסדותיו לא ימוטו לנצח. אפס קצהן בשפ"ע נדפס בס' הזכרונות לריב"ל צד 112, ותשובת ריב"ל אליו: שם 114, ואל נושאן רמז בסוף הקדמת ב"י תוצאה ב' וג', ע"ש]. אמנם אם מתי העיר משבר בשר יילילו, אבל חכמי העיר משבר רוח יקוננו. הן הוא היה מן הראשונים אשר תר דרכי המדעים לחכמי לב בארץ ליטויען ללכת בהן, תחת אשר לפנים גם דרכי לשון

*) ועתה נודע לנו כי הכותב המסתתר פ. שם הוא אוהבו הנאמן הרה"ה הכולל כו' מוהר"מ פלונגיאן נ"י.

עברית היו שוממין; הוא היה מן הראשונים אשר חגר קסת הסופר במתניו ועבר כחלוץ לפני העם ויעורר את לבם להחזיק בה, ובצדק יוכל להחשב בין המרימים נס שפת העבריה בעמו. [נולד ממשפחה משובחה ברבנים וזקני תורה ויראה בחמשה ועשרים לירח העשירי שנת תקס"א על ברכי אביו הרב הגדול בתורה ויראת חטא מו"ה יעקב בעיר קטנה רמגלה. בעודנו נער תקע אביו אהלו של תורה בווילנא, ולרגליו בא גם בנו יצחק. והנה לפי רוח העת אז שם הבן הכם כל מעייניו בלמודי הש"ס ואביזרייהו, אולם עודנו נער] ויקח לקח מפי מורהו קנא את קנאת שפה העבריה, וילמד דקדוק לשון עבר מפי המדקדק הרב החסיד מו"ה יעקב במוהרי"ל הוראדנא זצוק"ל (אשר הביא שנית את צוהר התיבה בדפוס ווילנא והוראדנא בשנת לתק"ן והעיר עליו בהרבה מקומות), ויהי כתלמיד המחכים את רבו. [בהיותו בן ח"י כבר היה רב פעלים במליצה ורוח השיר תפעמהו, וכן יעידו הטורים הקצרים והנשגבים האלה אשר כתב אז על מצבות קבורות הוריו (הא׳ נדפס במכתמיו והב׳ בשיריו כ"י):

יוֹם עָלִיתָ מֵאִתָּנוּ אָבִינוּ!
אָבְלָה אֶרֶץ — וְהַשָּׁמַיִם נִפְתָּחוּ. —
נַהְנוּ נִשָּׂאנוּ קִינָה מַר בְּכִינוּ,
וּמַלְאֲכֵי שָׁלוֹם לִקְרָאתְךָ שָׂמְחוּ!

[א"מ איש תם וישר מו"ה יעקב במו"ה צבי הירש ז"ל נאסף ובא שלום על משכבו יום ג׳ ב׳ ימים לחדש אייר שנת בטוב ישרים לפ"ק תנצב"ה].

עֲמוֹד מְעַט קָט,
רֶגַע כִּמְעָט,
הֵלֶךְ—פֹּה עִמִּי!
פֹּה נִקְבַּר שְׂשׂוֹנִי,
פֹּה אֶשְׁפּוֹךְ יְגוֹנִי,
פֹּה קֶבֶר אִמִּי!
. . . .

בחכמה זו השתעשע ולא הרפה ממנה עד אחרית ימיו. ועד כמה ירד והגיע לעומק משפט הלשון יוכיח למדי ספרו **הקשת בענן** אשר אפס קצהו נדפס בפרחי צפון (מחברת ב׳ מצד 201) וכלו ספון בכ"י. והוא בקרת שנונה על ס׳ מי מלא להרש"א מהרובשוב, ונתן הקשת בענן ולא יהיו עוד מי מלא למבול לשחת שפה עבריה]. ופעם אחת שלח הגאון החסיד ר׳ שאול קאצינעלענבויגען זצוקלה"ה לבקש לו איש אשר יקרא בבית תפלתו בספר תורת ד׳ כמשפטי דקדוק הלשון. וכל היודע דרכי הגר"א נ"ע וההולכים בדרכיו ידע כי גם משגה קלה בחקי הדקדוק חשבו לעון כבד מנשוא ויתעבו את קריאתו, והרי"א ז"ל קרא לפניו שנים רבות וישא חן וחסד בעיניו. וגם כאשר בא באנשים וישם אל המסחר פניו לא פנה ערף ללמודים, ויהי מבחר שעשועיו להגות בספרי חכמה ודעת, ויהי לו השיר והמליצה למנוחת נפש ושלות לבו, ודעה והשכל ללחם שמים לרוחו והוק לנפשו. בעשרים וחמש שנה לימי חייו כלה את ספרו **מכתמים** ושירים שונים [בצרוף מאמר יקר ועמוק **מכתם ללמד** על דרכי המכתם לכל משפטיו והלכותיו] הדפיסו בלייפציג, תר"ב, 8°. ספר נעים יצא מעט רוח משורר בטבע ומלב נבון כביר, שפתיו תטופנה נפת וכהלך דבש יזל לקחו, ועוד שירים שונים אשר כתב לעתות מרגועיו, מטרדות עסקי מסחרו בריגא, בעת אשר רעיו חקרו ממסך או סבבו בגנות ופרדסים.

אמנם אם שר שיריו לענג ושעשועים, אבל הפליא במלאכתו אשר עשה באוצר **המלים** אשר חשב להעתיק את ספר המלים להחכם וועבער משפת

גערמאנית לשפת עברית, ופעמים רבות נועץ עמדי וראיתי כי כבר דלה דלה מים רבים מבאר המשנה והתלמוד. [הוא ס' אחר אשר החל להכינו גם אוצר מלים משנה־תלמודית־אשכנזית, ויש בידי שריד ממנו. והוא נבדל מאוצר המלים אשכנזית־עברית אשר לפי עדות בני דורו ומהם הרה"ח רש"י פין נ"י (שם בהכרמ') הגיע בו עד אות יו"ד, ובידי מחברת אות ב' מכבר ולפני שנה הושב לי גם אות א' ערוכים ומסודרים לדפוס. והבל על יתר האותיות דאבדין בתוך מרבית כתבים שונים שהשאיר אחריו ברכה ונפזרו לכל רוח, מהם כלואים במחשך ואין אומר השב, ויש שפגשנום נדפסים מבלי הזכיר שמו*). מי יתן ויצלח בידי לקבץ האובדים והנדחים האלה הראוים לדפוס אגודה אחת. גם זיו איקונין שלו הנעדר מזמני לדאבוני, ובל"ס זכר רב וברכה צרורה בהם לידידיו הנבונים]. אפס קצרה רוחו בעמל הזה ובחצי מלאכתו (בראותו כי תגדל כמות הספר הזה

---

*) על כמו אלה המעדים גאון בנואות זרים מלאכו להמחבר בכתובים שיר סוער יליד נעוריס, ואם כי רוח תייס נועס שיחו ומדת גלגלי שמע שיריו לא תופיע עליו, נליגהו בזה עם פתח דברו מטעם זמנו, עניינו הנעלה ולשונו הנמרץ:

שיר **גודר פרץ** אשר פרצו גבול הראשונים, חדשים מקרוב באו, הלוקחים לשונם וינאמו נאום, קראו בשמותם עלי אדמת נכר, וילבשו אדרת שער למען כחש: וקרא לך גודר פרץ (ישעיה נ"ח י"ב) לפ"ק.

הן רבים עתה עם הארץ המתאוים תאוה להלך בגדולות ובנפלאות מהם, ומקוצר ידם ישיתו פניהם אל התוכר חבר לגלול מגלה ולבוז בז למען בלוע בלע, כבקרת רועה אוילי עדר לאן קדשים יעבירם תחת השבט, יבחר לו כל שה שמינה ובריאה והיו לברות לו כי בהמה שמן חלקו ויעם פימה עלי כסל, כן כל ספר כקטן כגדול יעברו בין בתרי אמריו והיה כל מחמד עיניהם ישימו בידם ולקחו ויעשו להם אדר היקר אשר יקרו מעל אנשי השם אשר בארץ החיים משכן למו ואשר עמנו פה היום, ויאמרו את כל אלה ידנו עשתה, וילבשו עטרת גאות למען ספר שמם בכל הארץ. וברוב גאונם הרחיבו פה האריכו לשון, בחכמים יתקלסו ונבונים משחק למו, תרפו ויגדילו ויאמרו הלא בחזקנו לקחנו לנו קרנים. אי לזאת! הנה אנכי יצאתי לשטן לידות את קרנותם, ברות משפט וברות בעד אפית עליהם למען לא ישלחו עוד בעולתה ידיהם, והיה זה שלום:

ערב לאיש לחם שקר, ואחר ימלא פיהו חצץ (משלי כ' י"ז).

בַּת עַמִּי חִגְרִי שָׂק! בָּאֵפֶר הִתְפַּלָּשִׁי,
הָסִירִי עֶדְיֵךְ מֵעָלַיִךְ בִּגְדֵי אֵבֶל תִּלְבָּשִׁי,
הוֹרִידִי כְבוֹדֵךְ אַרְצָה, שְׁחִי וּשְׁבִי בַּשָּׁפֶל.
וְאַתָּה שָׂשׂוֹן! (עַל עַמִּי אֶשָּׂא בְכִי וָנֶהִי),
הָשַׁע מֶנִּי עַד אַבְלִיגָה עֲדֵי הָרְוָחָה תְהִי,
וְשָׁר בַּשִּׁירִים עַל לֵב רָע טוּב מִמֶּנּוּ הַנֶּפֶל.

לִבִּי לְחֹקְקֵי סֵפֶר, מְגַנְּבֵי דְבָרִים מֵרֵעֵהוּ,
כֻּלֹּה לֶחָמָס יָבוֹא אִישׁ לְבִצְעוֹ מִקָּצֵהוּ,
הַחֲרִישׁוּ מִמֶּנִּי וַאֲסַפְּרָה הַקְשִׁיבוּ אַךְ הַפָּעַם.
שִׁמְעוּ חֲכָמִים מִלַּי, וְיוֹדְעִים הַאֲזִינוּ,
אֶפְתְּחָה בְמָשָׁל פִּי, מוֹרָשֵׁי לְבָבִי בִּינוּ,
כִּי אֹזֶן מִלִּין תִּבְחָן, וְחֵךְ יִטְעַם טָעַם.

אִישׁ מִסְכֵּן וְאֶבְיוֹן, אִישׁ סָכָל וּבַעַר,
יָצָא לִפְנוֹת עֶרֶב, אַחַר הַשַּׁעַר,
לְהִתְהַלֵּךְ בַּשָּׂדֶה, לַחֲלִיף כֹּחַ.
בְּהִתְהַלְּכוֹ וַיִּשָּׂא עֵינָיו, וַיַּרְא מִנֶּגֶד
כֶּרֶם חֶמֶד נָטוּעַ, עֵץ עֹשֶׂה מֶגֶד,
לְרוּחַ הַיּוֹם – וַיָּרַח רֵיחַ נִיחֹחַ.

וַיֵּלֶךְ הָלוֹךְ וְקָרֵב, עַד לַשַּׁעַר הִגִּיעַ,
וַיֵּשֶׁב תַּחַת צֶאֱלִים, מֵחוֹם הַשֶּׁמֶשׁ לְהַרְגִּיעַ,
וַיִּשְׁכַּב בַּמָּקוֹם הַהוּא, כִּי אֲפָפוּהוּ חֶבְלֵי שֵׁנָה.
וַיִּישַׁן וַיַּחֲלוֹם, וְהִנֵּה אִישׁ מְדַבֵּר אֵלָיו:
מַה־לְּךָ נִרְדָּם? קוּם וַעֲשֵׂה כָמֹהוּ,
כִּי לְמַעַן הַרְאוֹתְכָה הֻבָאתָ הֵנָּה.

וַיִּקַץ וְהִנֵּה חֲלוֹם, וַיִּשְׂמַח לִקְרָאתוֹ,
וְלֹא זָכַר כִּי בָא בְרוֹב עִנְיָן לְמַלֵּא תַאֲוָתוֹ,
וַיֹּאמֶר «עַתָּה אָקוּם אֶבְנֶה־לִּי בֵּית מִדּוֹת.
טֶרֶם אֶקְרַב אֶל הַמְּלָאכָה אֶשָּׂא לֵב וְכַפָּיִם,
תַּבַּעְנָה שְׂפָתַי תְּהִלָּה לַיּוֹשְׁבִי בַּשָּׁמָיִם,
אֶת דְּבָרוֹ בַּאֵר הֵיטֵב, בְּמַרְאֶה וְלֹא בְחִידוֹת».

וַיִּזְכּוֹר רִישׁוֹ כִּי רָב, כִּי אֵין עוֹד מִלְּבַדּוֹ,
וַיִּלְבַּשׁ בּוּשָׁה תִּלְבּוֹשֶׁת, כְּלִמָּה כְּמַדּוֹ,
וַיֹּאמֶר «אַךְ לַשָּׁוְא שָׂמַחְתִּי, לַשָּׁוְא וָהֶבֶל.
אִישׁ מִסְכֵּן אָנֹכִי, אֵין לֶחֶם לִשְׂבּוֹעַ,
אַף כִּי זֶרַע לִזְרוֹעַ, אַף כִּי שׂרֵק לִנְטוֹעַ,
כִּי עוֹנִי עָלָה בְגוֹרָלִי, מִסְכֵּנֻת לִי חֶבֶל.

אַךְ אַל תִּשְׁתּוֹחֲחוּ שְׂעִפַּי! מַה־זֶּה רוּחֲכֶם סָרָה,
זִכְרוּ יְמֵי קֶדֶם, בַּחֲנוֹת עַם יְיָ בְּמָרָה,
לְמֹשֶׁה הוֹרָה עֵץ, וַיִּמְתְּקוּ הַמַּיִם מִמֶּנָּה.
הַמֵּקִים אוֹתוֹ לְרוֹעֶה, וַיְלַמְּדֵהוּ דַעַת,
הוּא דִבֶּר עָלַי לְכוֹרֵם, יוֹרֵנִי שׂרֵק לָטַעַת,
הַהוּא אָמַר וְלֹא יַעֲשֶׂה, וְדִבֶּר וְלֹא יְקִימֶנָּה!

עַתָּה אֲבָרֵךְ אֶת יְיָ אֲשֶׁר יְעָצָנִי,
כְּמַעֲשֵׂה בֶן־עַמְרָם, אֶעֱשֶׂה כֵן גַּם אָנִי,
מִשְּׁתִילֵי הַכֶּרֶם אֶבְרוֹת, וּמִי יַרְשִׁיעֵנִי».
(זֶה־דֶּרֶךְ עֹשֵׂה עָוֶל, פּוֹעֵל חָמָס בָּאָרֶץ,
בַּסֵּתֶר פָּנִים יָשִׂים, אוֹ בְחָבוֹ יְטַהֵר שֶׁרֶץ,
וְלֹא־אֶחָד עָשָׂה, יֹאמַר, וּשְׁאָר רוּחַ לוֹ מִמֶּנִּי).

מאד ולא יעצור כח להוציאו לאור) משך ידיו ממנו. וכאשר נטש המלאכה הזאת מידו נגש באהבה שלמה אל חקר ספרי ישראל ויחבר ויו"ל כל חדש ומועיל ולא מש ממנו עד יום מותו. ורוח ההשכלה גם היא חיתהו בעסק ההדפסה, ויוציא לאור: א) דברים עתיקים קונטרס א' ב'. רובם מכ"י עם הערותיו: לייפציג, תר"ד—תר"ו, 8°. ב) קונטרס שנויי שם ותקוני ועד חבר בחברת הרז"ג שטערן. תקונים והשמטות לשה"ג, ועד לחכמים כו': שם, תר"ד. ג) זעקת שבר. קינת ר"ש ן' גבירול על מות ר' יקותיאל הנהרג. נעתקה מכ"י ישן ע"י רשד"ל בעק"ד תר"ו № 37 עם קצת הערותיו בל"א, ומשם

וַיָּחֶל לִסְבּוֹב הַכֶּרֶם, וּבְיָדוֹ מַזְמֵרָה,
וַיִּכְרוֹת שָׂרִיגִים מִגֶּפֶן, מַצַּבְתָּהּ עֵרָה,
וַיִּטָּעֵם בְּאֶרֶץ צִמָּאוֹן, בְּאֶרֶץ תַּלְאוּבוֹת.
לָשֵׂאת עָנָף וְלַעֲשׂוֹת פֶּרִי, וְהָיָה לְחֹרֶשׁ,
שָׁתַל הָעֲנָפִים בָּאָרֶץ, גֶּזַע בְּאֵין שֹׁרֶשׁ,
וֶאֱלוֹהַּ יוֹרֵנוּ, יָנִיף גֶּשֶׁם נְדָבוֹת.

וַיֵּלֶךְ הָלוֹךְ וּבוֹא, בְּעֵמֶק הַשּׁוֹשַׁנִּים,
וַיִּפֶן כֹּה וָכֹה, פְּרָחִים מִפְּרָחִים שׁוֹנִים,
וַיִּשְׁלַח יָדוֹ אֲלֵיהֶם, וַיִּקְטוֹף מְלֹא חָפְנָיִם.
וַיִּשָּׂאֵם בְּחֵיקוֹ, וַיְבִיאֵם אֶל גְּבוּל נַחֲלָתוֹ,
וַיּוֹשִׁיבֵם בֵּין שׁוּרוֹתָיו, לְפָאֵר תַּלְמֵי גַנָּתוֹ,
מִשֹּׁד אֶרֶץ יִינָקוּ, יִרְוְיוּן מִטַּל הַשָּׁמָיִם.

וַתֵּכֶל הָעֲבוֹדָה, וְהַמְּלָאכָה שְׁלֵמָה,
וַיַּרְא כַּרְמוֹ כִּי טוֹב, וְאֶת פִּרְיוֹ כִּי נָעֵמָה,
וַיֹּאמַר רֵאשִׁית בִּכּוּרֵי אַדְמָתִי, יִהְיֶה חֵרֶם.
לְאֵל עוֹזְרִי לִנְטוֹעַ כֶּרֶם, תַּאֲוָה לָעֵינָיִם,
כַּאֲהָלִים נָטַע יְיָ, כַּאֲרָזִים עֲלֵי מָיִם,
עוֹד לֹא אֵבוֹשׁ כִּי אֲדַבֵּר אֶת כּוֹרְמִים בַּכָּרֶם.

כָּכָה בִּן לַיְלָה שָׂמַח שִׂמְחָה גְדוֹלָה,
בְּטֶרֶם יַכִּיר אִישׁ רֵעֵהוּ, וּכְמוֹ הַשַּׁחַר עָלָה,
עֲדֵי זָרַח הַשֶּׁמֶשׁ, וַיִּשַּׁר עֵין רוֹאִי,
אָז נִכַּר כִּי שָׁלַח יָדוֹ בִּמְלֶאכֶת רֵעֵהוּ.
וַיָּבוֹא הַכּוֹרֵם וְהַגַּן 1) וַיִּקְחוּ אִישׁ מַטֵּהוּ,
כַּעֲבוֹר סוּפָה וְאֵין כֶּרֶם נִפַּע כְּאֹהֶל רוֹעִי.

קִינָה הִיא וְקוֹנַנְתִּי, עַל בְּנֵי עַמִּי הַמַּעְתִּיקִים,
עוֹשְׁקֵי הוֹלְכֵי עַל דֶּרֶךְ, שַׂקֵּיהֶם מְרִיקִים,
עוֹבְרֵי בֶטַח יְרַצֵּחוּ, מֵעִיר מְתִים שָׁדָדוּ.
שׁוֹאֲבִים מִנַּחֲלֵי קְדוּמִים, מִבְּאֵר חֲפָרוּהָ זָרִים,
כָּרוּהָ אַנְשֵׁי הַשֵּׁם מֵעוֹלָם, הֵמָּה הַגִּבּוֹרִים,
כְּקוֹרֵא דָגַר וְלֹא יָלָד, בָּנִים זָרִים יָלָדוּ.

מֵאֵלֶּה מְלִיצֵי זְמַנֵּנוּ, וְדוֹבְרֵי הַצַּחוֹת,
יִקַּח מִבְּנוֹת הַשָּׁרִים, לְרַקָּחוֹת וּלְטַבָּחוֹת.
לַאֲבִיהֶן יִפֶן עוֹרֶף וְכִחֵשׁ בּוֹ לֹא רְאִיתִיךָ,
וַיִּקַּח מִילִדֵי מְזִמּוֹתָיו, אֲשֶׁר בְּעֵינָיו יָשָׁר,
וַיַּעֲשֵׂהוּ כְּתַבְנִית אִישׁ, וּמְשָׁחוֹ בַּשָּׁשַׁר,
וַיֹּאמֶר אֵלָיו «בְּנִי אַתָּה אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ».

עַד מָתַי בָּנִים תַּסְכִּילוּ, הֲלֹא תִתְבּוֹנָנוּ,
הָאֹמֵר לָעֵץ אָבִי, וְלָאֶבֶן אַתְּ יְלִדְתָּנוּ,
מִי שָׁמַע כָּזֹאת, מִי רָאָה כָּאֵלֶּה.
שֹׁמּוּ מְלִיצִים עַל זֹאת וּמְשׁוֹרְרִים אָחֲזוּ שָׂעַר,
לֹא יִשְׂאוּ פָּנִים לְזָקֵן, לֹא יָחֹנּוּ נָעַר,
אֶפֶס קָצֵהוּ תִרְאוּ, אֶפֶס שִׁבְעָה מֵאֵלֶּה.

זֶה עָטָה מַעֲטֵה 2) תְהִלָּה. וְקַרְנֵי רְאֵם 3) קַרְנָיו,
רוּחַ עִמָּנוּאֵל דִּבֶּר בּוֹ, וְאֵין עוֹמֵד לְפָנָיו,
וְזֶה חָטַב מִמַּטָּעֵי קֶדֶם קָנֶה לְמִשְׁעֶנֶת.
זֶה קָטַף מִפְּרִי הַחֶדְוָה מַטְעַמִּים כַּאֲשֶׁר אָהֵב,
וְזֶה הָלַךְ בְּדֶרֶךְ הַחַיִּים אֲשֶׁר שָׁם הַזָּהָב,
וְזֶה לָקַח מִבְּנוֹת הַשִּׁיר וַתְּהִי לוֹ סוֹכֶנֶת.

הָקִיצוּ יְשֵׁנֵי אַדְמַת עָפָר, עוּרוּ הַהוֹרִים
לְכוּ חֲזוּ מִפְעֲלוֹתֵיכֶם בְּיַד אֲנָשִׁים בּוֹעֲרִים,
הֵמָּה חִלְּלוּ הַקֹּדֶשׁ, כִּי נָתְנוּ בָם מִשְׁכְּנֵיהֶם.
אַל־דֳּמִי לָכֶם הַשָּׁרִים, רִיבוּ בַצָּרִים רִיבוּ!
כָּל נֵתַח טוֹב בִּלֵּעוּ, וְכָל חֶלְקָה טוֹבָה הִכְאִיבוּ,
גַּם גָּנְבוּ גַּם כִּחֲשׁוּ, גַּם שָׂמוּ בִכְלֵיהֶם.

אֵיךְ תִּתְּנוּ שְׁנָת לְעֵינֵיכֶם, לְעַפְעַפֵּיכֶם תְּנוּמָה?
לִכְנַף רְנָנִים נִמְשַׁלְתֶּם, כִּי הִקְשַׁחְתֶּם בָּנֵיכֶם כְּדוּמָה,
בָּם עַרְלֵי לֵב וְשָׂפָה יִתְרוֹעֲעוּ אַף יָשִׁירוּ.
עֲלֵיהֶם חָרָה אַפִּי, עֲלֵיהֶם עֶבְרָה אֶשְׁפּוֹכָה,
הָאוֹמְרִים לִנְבִיא אֵל, גַּם אֲנִי נָבִיא כָּמוֹךָ,
תָּמוּת בַּנּוֹעַר נַפְשָׁם 4), וְהַמַּשְׂכִּילִים יַזְהִירוּ.

עַד מָתַי פְּתָאִים! עַד מָתַי תְּאֵהֲבוּ פֶתִי?
הַעַמִּי בַּל תִּירָאוּ? מַזְכֶּרֶת עָוֹן בַּל תֶּשִׁי,
וּבַל תֹּאמְרוּ לִלְבַבְכֶם כָּל הָאָרֶץ עֲזוּבָה...
רַב לָךְ עַמִּי! דַּבֵּר, וְעַל סֵפֶר חֻקָּה,
פֶּן תִּשָּׂא שְׁמוּעָתָם עֲלֵי פִיךָ, וְהָיָה לָהֶם לְפוּקָה,
שִׂים קִנְצֵי לְמִלִּין, אֶל קֶסֶת הַסּוֹפֵר שׁוּבָה.

אַל תִּשְׂמְחוּ הַשְּׁאֵרִית, כִּי עַתָּה מְדַבֵּר נִפְעַמְתִּי,
אַל תֹּאמְרוּ נִצַּלְנוּ, כִּי עֲלֵיכֶם עַיִן לֹא שַׂמְתִּי,
אַל תֹּאמְרוּ שָׁלוֹם יִהְיֶה לָנוּ, אוֹתָנוּ לֹא זָכָר.
בּוֹנֶה בֵית חוֹמָה, וַתְּהִי לוֹ הַלְּבֵנָה לְאֶבֶן,
הֲכֹל הַיּוֹם יָטוּשׁ לִלְבּוֹן וִיקוֹשֵׁשׁ קַשׁ לַתֶּבֶן,
גַּם עֲלֵיכֶם תַּעֲבָר־כּוֹס, אַל תִּתְהַלְּלוּ כַּיּוֹם מָחָר. —

1) מלה"כ איכה ב' ו'. 2) רמת"ל. 3) רנה"ו. 4) דברים י"ח ך'. ירמיה כ"ח, ט"ו—י"ז.

הוציאה והדפיסה עם גוף ההערות הנ"ל בלה"ק והוסיף הערות משלו : שם , תר"ו , 8° . ו) חובת הלבבות עם פתיחה בל"א לדר' יעללינעק . מוגה עפ"י דפוסים שונים עם פירוש קצר ומספיק והקדמה מהוכמה לו : שם , תר"ו , 16°, וזו"ז . בשובו מלייפציג הו"ל בשותפות רעו האד"ם הגדול לעבענזאהן ה) תנ"ך מקראי קדש בתקונים והוספות רבות וקצור תקון סופרים לו : (ווילנא , תר"ח—י"ג, 8°). ונודעה פעולת התפשטות התרגומים והבאורים האלה במדינתנו על כל מבין עם תלמיד . ו) אח"ז הוסיף אומץ] ויחשף את זרועו בספר שם הגדולים להגאון החסיד חיד"א זצ"ל אשר ערך וסדר בסדר חדש והוסיף עליו הערות יקרות ומועילות : (ווילנא , תרי"ג , 8°) . [והיא מלאכה שהיתה עמה חכמה ושקידה רבה , כי שם מסלול ודרך בישימון לא דרך הספרים הנפלאים האלה , בהשכילו לערוך שתי מערכות מערכת גדולים , מערכת ספרים , והערות ופלפולי המחבר על מקומן הראוי , גם שת נוספות עליו תולדות המחבר , והערות מחוכמות בתולדות הגאונים וביחוסי ספריהם לו ולזולתו . והספר הזה מצא חן ושכל טוב בעיני הכמי תבל ; ות"י שה"ג עם הגהות והערות רבות ממנו בכ"י . (במשך שנה אחת נדפס בלא ידיעתו בלבוב וביוזעפאף , ואח"ז בווארשא פ"ר ולא זכרו שם מסדרו , גם שדדו מהספר הודו והדרו , הקדמתו תולדתו היקרה ומו"מ , ומלא טעיות כרמון) . בשנת תרכ"ב שת עצות בנפשו ליסד כרם חדש לתעודה ולתורת מחקר אשר להדשיו יבכר פריו והוסכם עליו מחכמי הדור , וכבר היו מוכנים בידו לדפוס מאמרים מכ"י קדמונים ומשכילי דורו , אך מנסבת קנאת איש מרעהו *) הוסג גבולו (כנודע ליודעים) ומחשבתו הטובה לא עלתה בידו . וישם פניו אל קרית ספר לחכמת ישראל, ומטרתו בזה בקצור כדנא אמר (הכרמל שנה ב' צד 91) לצאת לישע ב"ע להוציא לאור ספרים היקרים בערכם

*) זאת הרשעה היא מחלה רעה נוראה המתהלכת ועינה בכל הארץ , מעלה עד נפש תכלה , ומה גם בעולם המסחר , שמה לא תפליא בין אויב לאוהב , ואף על זקן אלם ומופלא שקנה הכמה הכבידה עולה , ולמען הכירה בכל אותותיה (זימפטאמע) רוע , יסד המחבר ז"ל תפלה קצרה לכותר כי יעוין את עמיתו והוא מתקדש בטומאתו וכאש קנאתו ישפוך שיחו , הנה היא טמונה בתוך קובץ קטן משיריו כ"י אשר עוזב אחריו ברכה , ומדאית לן אל תמנע טוב וגו' אלגנוה ברכה גם לך הקורא .

נוֹתֵן לֶחֶם לְכָל בָּשָׂר ! שְׁמַע תְּפִלָּתִי ,
כִּי נַפְשִׁי בִּשְׁאֵלָתִי וְעַמִּי בְּבַקָּשָׁתִי :
תֵּן לְכָל אִישׁ וְאִישׁ דֵּי מִחְיָתוֹ ,
כֹּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יַצְלִיחַ מִכֶּסֶף מִקְנָתוֹ ,
אֶפֶס אַל יַעֲשִׁיר—צוּרִי סַלְעִי וּמְצוּדָתִי ! —
פֶּן יָרוּם לְבָבוֹ לֵאמֹר : עָשַׁרְתִּי אוֹן מָצָאתִי ·
אִישׁ עָנִי וְאֶבְיוֹן וְאֵין מוֹשִׁיעַ לוֹ מִצָּרָתוֹ
כִּי יִקְרָא אֵלֶיךָ , שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע צַעֲקָתוֹ .
גַּם בְּכָל מִשְׁלַח יָדִי , כִּי אֶעֱרוֹב עֲרֻבָּתִי ,
טֶרֶם אֶקְרָא תַּעֲנֶה : וְצִוִּיתִי אֶת בִּרְכָתִי .
אָדָם כִּי יַעֲמוֹל לְהָבִיא טֶרֶף אֲרֻחָתוֹ ,
וְהִשִּׂיגָה יָדוֹ וּמָצָא כְּדֵי גְאֻלָּתוֹ :
אַל תּוֹסֵף עָלָיו , פֶּן אֲקַנֵּא בוֹ וְחָטָאתִי ,
אוֹ הָרְגֵנִי נָא הָרוֹג , וְאַל־אֶרְאֶה בְּרָעָתִי . . .
כִּי אֵיכָכָה אוּכַל וְרָאִיתִי בְּרוֹב כִּנְעָתוֹ ,
וְאֵיכָכָה אוּכַל וְרָאִיתִי בְּתִפְאֶרֶת גְּדֻלָּתוֹ ?—

וְלִי אֲנִי עַבְדֶּךָ , הַקְשִׁיבָה אֶל רִנָּתִי ,
אַל תִּגְרַע דָּבָר מִשְּׁאֵלָתִי וּבַקָּשָׁתִי :
. . . .
. . . .
אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת הָאָדָם כִּי רַבָּה רָעָתוֹ ,
אִישׁ אָחִיו יִדְחַק , גֶּבֶר לֹא יֵלֵךְ בִּמְסִלָּתוֹ .
וְעַתָּה אַחַת אֶשְׁאֲלָה כָּל הַיּוֹם הִיא שִׂיחָתִי :
כִּי יָקוּם אִישׁ אֶחָד אַף מֵעַמִּי וַעֲדָתִי ,
וְסָחַר בְּעִיר מוֹשָׁבִי וְהִצִּיב שָׁם בֵּית רְכֻלָּתוֹ ,
אַחֲרָיו כָּל אָדָם יִמְשׁוֹךְ וְדָרְשׁוּ קִרְבָתוֹ ,
וְאָנֹכִי לֹא אוּכַל לִגְאוֹל וְהִשְׁחִית אֶת נַחֲלָתִי ,
כִּי יֵיקַר בְּעֵינֵיהֶם דְּמֵי מִמְכָּרִי וּסְחוֹרָתִי ;
וְשִׁלַּחְתָּ בוֹ אֶת הַמְּאֵרָה תְּשָׁרֵשׁ בְּכָל תְּבוּאָתוֹ ,
כָּל נֶגַע תָּבֹא עָלָיו וְהִכִּיתוֹ כְּדֵי רִשְׁעָתוֹ ,
וּבִעַרְתּוֹ מִן הָאָרֶץ — מַחֲסֶה עֹז יְשׁוּעָתִי ! —
וְהָיִיתִי אֶחָד כָּמוֹךָ וְאֵין עוֹד זוּלָתִי : אמן !

ויקרים במציאותם ויקרים במחירם עד כה להמציאם בשער הזול, ולאמר לאסורי כתבי יד צאו ולאשר בחשך הגלו להפיץ אור תורה וחכמה בישראל עכ"ל. הקול קול בן־יעקב כרה לו אזנים ובכל מקום אשר דבריו מגיעים מצאו חן ושכל טוב בעיני אלקים ואדם. מו"ל עלי עתים לב"י בארצנו וחוץ לארצנו ללשונותם הודיעו מגמתו הטובה בשער בת רבים ונתנו לו ידם ובריתם להיות לו מעירם לעזר ורבים וגדולים חזקו את ידו, ויאספו אליו יותר מאלף איש התומים מחזיקים בידו. ותהי ראשית מלאכתו ס' מאור עינים לר' עזריה מן האדומים בתוספות רבות מאת המחבר וזולתו, ע"פ כ"י שהשיג מבתי עקד הספרים ובהגהה נפלאה (ע"ש בהערתו לתולדה צד 16 ותתפלא). ויצא החלק הראשון (ווילנא, תרכ"ג, 8°) כלול בהדרו, ולא יסף עוד כי יצאה נפשו במלאכתו. ושומרים הפקיד לפני מותו על חומת הקריה אשר אמר לבנות, הם התחזקו במלאכה והדפיסו הח"ב מן המ"ע עם ס' מצרף לכסף ומאמר צדק עולמים ותולדות המחבר (ווילנא, תרכ"ו, 8°) כפי אשר יעדם. וזה תוכן דברי הרב המשורר אד"ם הכהן ז"ל (שם בסוף התולדה):

זה רעי ושותפי הרב החכם הנודע בשערי בת יעקב בשם בן־יעקב, השלם בדעות היקר במדות והישר במעשים, התעורר עוד הפעם והחל לבנות קרית ספר בס' מאור עינים, ובדרך אמונה ותם לבב אשר דבק בה מנעוריו הלך בה גם הפעם, ובכל מאמצי שארית כחו בימי זקנתו וחליו יגע ועמל בגופו ובנפשו ימים ולילות להגיהו כאור נגה ולמלאותו בכל מחסורו. והנה זה רעי ושותפי שטף ועבר מן העולם הזה לבית עולמו בטרם יקריב את הח"ב אחרי אשר כבר הכינו חקרו וגמרו, בעוד כל אוהביו ומכיריו מקרוב ומרחוק נאנחים במרירות על מותו ולבם הומה לשני ילדיו בן ובת אשר חנן אותו אלקים לזקוניו, אחרי אשר הלך ערירי כל ימי נעוריו, ובטרם הציב את דלתי הקריה סגר את יומו, והשלם הזה לא השלים את מעשהו לבוא שלום למנוחתו כו'.

ובכן חדלו לצאת הס' שהגיה והכין לדפוס בשנויי נוסחאות ונוספות מכ"י ישנים, כמו ס' היוחסין השלם, וס' המתורגמן וזו"ז]. ועוד ספר רב הערך אשר הוא ספון בביתו ולא ראה אור הדפוס עדנה, הוא ספרו אוצר הספרים הכולל ספרי חכמי ישראל הנדפסים וכתבי יד [בו שם כל מעייניו וגם בטפחות ימיו האחרונים לעת עזבוהו כחותיו ויתהפך בחליו לא הרפה ידו הכבדה ממנו*).

---

*) ואעתיק בזה מכתבו הקטן ששלח לי ידידנו הרה"ח היקר ר"י בעהאק נ"י מהעלסאן בתוך עוד מכתבים נעימים למזכרת נצח, מאשר לפי השערת הח' הזה הוא כתבו האחרון מימי חייו, ואך החל הילאהו ולא כלהו ואף שמו לא התם מתחתיו כי אפסו כחתיו, ותוכו רצוף ליור מה מקורות ימיו האחרונים:

ב"ה יום ו' ערב פסח תרכ"ג לפ"ק. ווילנא.

ישים ה' עליך לטוב ולהיטיבך ככל משאלות לבך ידיד נפשי הרה"ח כו' יהודה בעהאק נ"י.

תמול לפנות ערב הגיעוני דבריך הנעימים והיום לפנות בקר אחל לדבר בך ידיד לבי, ואגידה לך בזה כי רק באשמורות תמצא ידי לשיח בך מעט מעט לפי מעט כחותי הנאספים לי בבקר בבקר כמאמרם ז"ל אדלי יומא אדלי קצירא. — מה אומר לך ידידי! אין עוד בן־יעקב לעמל ועבודת מעשה כימי קדם! זה שנה תמימה ויותר דבקה בי מחלת השיעול ותאכל את כל כחותי הגופניות והנפשיות, לא תתן שנת לעיני וכל אוכל תתעב נפשי וכצל כנטותו תמס אתהלך. וכפי רפיון כחות גופי כן רפו גם כחות נפשי, וכאשר לא ידעתי ולא יכולתי מקדם לשבת בטל אף רגעים אחדים מבלי אחוז בעט סופר

מלבד הספרים שחיבר ושסדר הנה חלק שלל חכמתו ובקיאותו בספרי חכמי ישראל את עצומים מוציאי לאור קובצי דברי תורה וחכמה. וכבר באו דבריו בענינים שונים בבכורי העתים תק"ץ, כרם חמד ה' ט', פרחי צפון א' ב', אוצר חכמה א' ב', מגד ירחים ג', המזכיר וז"ז].

אמנם מה עמקו מחשבות ד' ומשפטו, ומה רמו חסדיו! הן בהדפיסו את ספר שם הגדולים בשנת תרי"ג כתב בהקדמתו „וד' אלהים יעזר לי להוציא לאור גם את ספרי אוצר הספרים לתועלת כל דורשי ספר, והיו לנו ליד ושם טוב מבנים ובנות אשר מנע ממני כטוב בעיניו". הן שמע ה' את תפלתו, אפס לא לעשות לו שם טוב בספרו אוצר הספרים אשר חשב להוציא לאור. לעת זקנותו חננו ה' ונולד לו בן ובת אשר מנע ממנו לגדלם ולחנכם ולשעשע בשמחתם. ימים רבים התהפך בחליו על משכבו, עד כי עלה עליו הכורת ביום ד', ונסע למנוחות עולמים ביום ה' ט"ו תמוז תרכ"ג.

(הערת הרה"ח המו"ל המגיד: **גם** אנחנו קוראים במגנת לבנו על האיש הנבון והנכבד הזה: הבל על דאבדין! כי לא רבים כמוהו יחכמו להבין ולהשכיל בחקר הכמת ישרון ולהרחיב גבולותיה בעת ידם האחת אוחזת גם במסחר וקנין. מהולל היה שמו גם בפי חכמי עמנו מחוץ לארץ מולדתו, כי כל פעולותיו על אדמת הלטערטור העברית היו מיוסדות על אדני הדעת והבקורת ההודרת לתכלית הידיעה הברורה, והוא גם הוא ידיו היו רב לו בידיעת שפת עבר על טהרתה, דבש והלב תחת לשונו בדברו בשפת קדש ולא מש מאהבתה כל ימי חייו, ורוחו רוח חכמה ודעת היה יקר הולך ואור עד נכון היום).

«ולמען שום לו זכרון בספר זה אמרתי לחוקק פה את הקינה אשר חקותי על אבן מצבת קברו:
(לשון הלה"ס ז"ל בסוף תולדת מאור עינים הנזכר).

יִצְחָק בָּא מְבוֹא בְּאֵר — לְחַיֵּי עוֹלָם
אַךְ בְּאֵר חַיֵּי אָדָם בָּאָרֶץ וּמַעֲשָׂיו הַסֻּלָּם
יַעֲלֶה בָם מִימֵי חַיָּיו לְיוֹם הַמָּוֶת
יוֹם־הַתְּלָאוֹת לַעֲזוֹב בְּאֵר עָמָל וַעַצֶּבֶת. —
זֶה הָאִישׁ מָאַס כָּל חַיֵּי עֹנֶג וְכָל עֶדְנָה
יְגִיעַ כַּפָּיו אַךְ לֶאֱכוֹל הָיוּ יָדָיו אֱמוּנָה
קְצוֹת יָמִים וְלֵילוֹת לַהֲגוֹת בַּתּוֹרָה וּתְבוּנָה
בְּסִפְרֵי קֹדֶשׁ דָּבַק מְאֹד לֹא מָשׁוּ מִשְּׂפָתָיו
נָעִים הָיָה נְאֻמוֹ וּמַה נִּמְלְצוּ מְלִיצוֹתָיו

או הבית בספר וכדומה, ככה יחלופו ויעברו לי עתה ימים לרבות אף הלילות בשבת בטל חובק ידים וגונח מקצר רוח. בחוץ לא אתהלך רק לעתים רחוקות, לעסקים אין לחשוב כי מזמותי נתקו, ורק איזה שעות לפנות הבוקר הנני ככל אדם ת"ל בריא אולם בכחות הנפש וגם כחות הגוף בחזקתם יעמודו כאלו רוח חדשה תבוא בקרבי ותחייני. ושעות אלה יקרות וספורות הנה לי ומקודשות לעיין מעט ולהשתעשע בדברי אהבה וידידות עם אוהבים ורעים בדברים ומכתבים. ולכן ידידי אם יתמהמהו דברי מכתבי זה אליך ימים או עשור, אל תאמר כי עצלה וכדומה נגעו בה, כ"א רפיון ידים מאין כח ואין אונים לשבת על המלאכה ולאחוז בעט סופר איזה שעות רצופות כימי קדם. ולכן אך מעט מעט ובאשמורות אהגה בך ידידי.

יְדוּעִים לְחַכְמֵי עַמֵּנוּ סְפָרָיו וּמַאֲמָרָיו
עַל תֻּמּוֹ וְעַל טוּבוֹ יָעִידוּ כָּל מַכִּירָיו
קָנָה לוֹ שֵׁם בֶּן־יַעֲקֹב לְשֵׁם הִלּוּלִים
בָּנָה לוֹ צִיּוּן עוֹלָם בְּסֵפֶר שֵׁם הַגְּדוֹלִים
זֶה הַצִּיּוּן לֹא יוּכַל לְהָכִיל כָּל מַהֲלָלָיו
לֹא יָמוֹד רוֹב מִדּוֹתָיו וְלֹא יְמַלֵּל מַעֲלָלָיו

ה"ה כבוד אבינו, בן ובת*) שנינו, לעת זקנתו באנו, ופתאם יתומים היינו . . .

בַּת צִיּוּן*)

הִיא אֲחוֹתִי (הוֹי אָחוֹת!) הַבְּתוּלָה יְדִידוּת נַפְשִׁי, שׁוֹשַׁנַּת הָאָבִי"ב קֻטְּפָה בְּאִבָּהּ לְשֶׁבֶר רוּחַ כָּל מַכִּירֶיהָ, תְּמִימָה וּנְעִימָה בְּמִדּוֹתֶיהָ וּמַעֲשֶׂיהָ. וַתְּהִי לְמוֹפֵת בִּדְרָכֶיהָ בֵּין בְּנוֹת יַעֲקֹב אֲשֶׁר כְּגִילָהּ, שׁוּלַמִּית בְּלִמּוּדִים וּלְשׁוֹנוֹת שׁוֹנוֹת וְיָד וָשֵׁם לָהּ גַּם בִּלְשׁוֹן עֵבֶר, וּמִפְּרִי כַפֶּיהָ נָטְעָה פִּרְחֵי קֹדֶשׁ סִפְּרִים וּמִכְתָּמִים פְּרָזִים עַל טַהֲרַת שְׂפָתֵנוּ.

אֲחוֹתִי יְחִידָתִי! הֵן אַהֲבָה עַזָּה לְיִשְׂרָאֵל וְסִפְרָתוֹ קִנְּנָה בְּלִבֵּךְ הַטָּהוֹר מִשְּׁנֵי עֶם עֲדָנִים, וּבְאַהֲבָה זוּ עָרַכְתְּ פְּעָמִים רַבּוֹת כִּתְבֵי סֵפֶר אָבִינוּ, פְּעָמִים רַבּוֹת קָרָאת מִמֶּנּוּ קָרֶרְקְטוּרֶן לְפָנַי, וַתְּכַל נַפְשֵׁךְ הָעֲדִינָה לַיּוֹם הֵרָאוֹת לְעֵינַיִךְ הָאוֹצָר הַסְּפָרִים נִדְפָּס. וְעַתָּה אוֹי אוֹי מַשְׂאַת רוּחִי! הִנֵּה בָּא הַיּוֹם שֶׁקִּוִּית וּבְעֵינַיִךְ לֹא רָאִית! אוֹצַר אָבִינוּ יָצָא כְּהַיּוֹם לְאוֹר עוֹלָם, וְאַתְּ יוֹנָתִי יְקָרָתִי יָצָאת פָּרַחַתְּ בְּאוֹר בֹּקֶר חַיַּיִךְ לֵאוֹר אֶת אָבִינוּ בְּאוֹר אוֹצַר חַיֵּי נֶצַח. —

עַל כֵּן בִּדְמֵי קִירוֹת לִבִּי, לִבִּי הוֹמֶה לִּי, בְּרֶתַח דֶּמַע עֵינִי וְרַעֲדַת קֹדֶשׁ הִצַּבְתִּי לָךְ הַיּוֹם זִכָּרוֹן בַּסֵּפֶר **צִיּוּן** זֶה לְאַזְכָּרַת קֹשֶׁט נִשְׁמָתֵךְ שׁוֹכֶנֶת עֶלְיוֹן סֶלָה.

וַתָּמָת שָׂרָה, נֶפֶשׁ זַכָּה וּבָרָה, מוֹת יְשָׁרָה, בִּמְעַט טו"ב שְׁנוֹתֶיהָ, וְרַב טוּב פְּעֻלּוֹתֶיהָ, בִּפְנוֹת יוֹם הָעֶשְׂרִים לְחֹדֶשׁ זִיו (תרל"ט) וּמִמָּחֳרָת פָּנָה זִיוָהּ וְקֶבֶר חֻצַּב לָהּ אֵצֶל אָבִיהָ.

תְּ נַ צְ בְּ "הַ אֶת־בְּנוֹת עַמֵּךְ תְּמוֹת הַלֵּבָב הַמַּשְׂכִּילוֹת שֵׂכֶל טוֹב לֵאלֹהִים וְאָדָם.

אוצר הספרים

חלק ראשון

א׳–ל׳

לוית חן

דברים אחדים נכבדים (אחוז מהרבה שת"י) במשפט הספר ומעשהו

הנני ידידי... הבן יקיר

הנני כי קראת לי לחות דעי על ס' **אוצר הספרים** כתב אביך החכם ז"ל, ואגזל בחזקה מעתותי מנו לי לדברים רבים להביע הגות רוחי **בלי משא פנים** ולשפטו מישרים מִסַת בינתי המצעירה, וזה החלי:

סבות הנמצאות גם מלאכתיות גם טבעיות ארבע: **הַחֹמֶר, הצורה, הפועל והתכלית**. (יעוין מלות הגיון שער ט') . וככה הם סבות מלאכת האוצר הנחמד הזה. אולם אך שלשת סבותיו הראשונות שהם: החמר, הצורה, הפועל, גלויות וידועות, לא כן סבתו הרביעית שהיא **התכלית**. עליה ישאלו רבים שאלת תם: מה זאת? תכלית מה נשיג מנהו? מה בצע כי נדע למנות מספר לספרים? ואנכי בדעתי הַמִּצְעִירָה עד — תכלית זה מצאתי וראיתי עוד כי כפלים לה, לכן אמרתי שמעו לי ואערכה לפניכם תכליות האוצר הזה:

א) **מי** האיש החפץ לדעת יקר תפארת **בית יעקב** סור אל **אוצר בן־יעקב** הבנוי לתלפיות ומחוץ ומבית הוד והדר הושת עליו, קום התהלך בהמון חדריו וְעֹשֶׁר ספרות יְשֻׁרוּן תחזינה עיניך, הן מְזָוֵיהֶם מלאים מפיקים מזן אל זן ספרי תושיה ומזמה לאלפים ולרבבות, וְעֹשֶׁר ספרות עָם הוא עֵד נאמן על שפעת חכמיו ומרבית נבוניו, וברב חכמים ונבונים רָב—צדק ומשפט ומשרים בקרב ההמון, כי יותר שהם חכמים עוד יְלַמְּדוּ דעת את—העם לזכות את ארחו ולפלס מעגלותיו ולרעות תֹּם וָיֹשֶׁר. ובזה רבה תפארת העם וִיקָרוֹ ישגא מאד.

ב) **הנה** רבים מרפים ידי המשכילים ומבהלים אותם לשמֹר מזוזֹת פתחי החכמה באמרם: כל הלוחמים בלחמה אהבו מות כי מות בסירה. ובאוצר ההוא תחזקנה ידיהם, הן יראו בו הֲמֹנֵים הֲמֹנִים ספרי חכמה אשר בעליהם היו גדולי תופשי תורה וְרַבֵּי יראי ד' והחכמה לא פרעה פרעות כל מאומה בתורתם וביראתם, אך להפך היא הוסיפה למו עוד אומץ ונהרה, ולכן אמר ר' אלעזר בן עזריה: אם אין חכמה אין יראה (אבות פי"ג מי"ז). ובסוף מסכת דרך ארץ זוטא: הדר תורה חכמה וכו' חכמה ויראה צדיק גמור, עכ"ל. והראב"ע כתב בפירושו על התורה (שמות י"ח כ"א) כי לא יתכן להיות ירא שמים כראוי רק מי שהוא חכם, עכ"ל. ועוד מאמרים רבים כאלה נמצאים בספרים דגולים מרבבה אך אין פה מקומם.

ג) **לכותבי** תולדות חכמים יועיל האוצר הזה עד מאד, כי על פיהו ידעו את הספרים אשר יסד כל חכם וחכם, וגם ידעו ממהות הספרים הרשום שם מהות בעליהם, אם חֲכַם תורה ותעודה, אם חכם למודיות או טבעיות או אלהיות, אם חכם שיר ומליצה ואם בעל הגיון, ועל תועלת ידיעת תולדות חכמים כבר נכתב למכביר מחכמים רבים כבירי כח לב.

ד) **לכותבי** תולדות הספרים וקורותיהם יש מועיל רב באוצר הזה עפ"י רשימת הדפוסים השונים מכל ספר וספר הנמצאה בו, כי יש שנוים גדולים בין דפוס לדפוס

ומדפוסים הראשונים נשמטו הרבה מאד בדפוסים האחרונים אם למען הַמְעֵט הוצאת הדפוס ואם למען העלים דברים. אשר הם למורי רוח המתקדשים והמטהרים אשר בימי המדפיסים האחרונים ויש בין הנשמטים דברים רבים אשר הם יקרים ומועילים במאד מאד. יעוין לדוגמא התשובה היקרה על אדות הקראים הנמצאה בשו"ת ר' בצלאל אשכנזי דפוס ראשון ותשובה קכ"ו משו"ת הרמ"א ונשמטו בדפוסים אחרונים. ועוד הרבה תשובות ומאמרים והקדמות ושירים ומליצות השמיטום המדפיסים האחרונים גם כי יקרו מאד אך למען בצוע בצע. וכל החפץ להבין את הספרים לאשורם ולראותם כהיותם ביום הולדם ידרוש אחר דפוסים שונים וביחוד אחר הדפוסים הראשונים אשר לא קרו אותם עוד מקרים ממקרים שונים *) כבדפוסים האחרונים ולזה יעזור הרבה האוצר הזה.

ה) **האוצר** הזה מודיע לנו, כי רבו כמו רבו חכמים גדולים אשר עמלו ויגעו להבין דברי הראב"ע בפירושו על התורה וחברו עליו פירושים, וזה מועיל מאד להרים קרן הראב"ע בכבוד ולשום לְאַל דברי מחרפיו וביחוד דברי המחרף האחרון בעל אמונת חכמים אשר פער פי עטו לבלי חק ולבלי דרך ארץ וכנהו בשם: כופר, טפש, ובע"ה אהיה מגן בעדו במאמר מיוחד.

יש יתרון לאוצר הטוב והערב והמועיל הזה מן כל האוצרות אשר לפניו גם בכמות גם באיכות. יתרונו בכמות נראה לכל איש, ויתרונו באיכות הוא באשר נכתב בעֹמל כביר ובדקדוק רב וברוח מחקר ובַקָּרָה, כנראה ממחקרו בהרבה ספרים על אדות מהברו האמתי ומדברים אחרים, והמשכילים יבינו; ומלבד אלה היתרונות הפנימים אשר לו הנה הוא עולה על כולם גם ביתרונותיו החיצונים. המה: הסדר הנכון ותפארת הדפוס הלוקחים עינים ולבבות.

אלה דברי הנאחז בסבך עבדות מעבדות שונות ולכן הוא מקצר במקום שראוי להאריך.

שעברשין ב' תמוז תרל"ט.

יעקב רייפמאנן

---

*) ומדי זכרי: מקרים ממקרים שונים בספרים אציגה בזה למשל ולהשתוממות הקוראים דבור אחד בפירוש הראב"ע על חגי (ס' ו' ד"ה לשכרה). הנה ז"ל: ודע כי מלת חם קשה, כי הנה כתוב חם לבי בקרבי והוא האמת וחם להם צריך להיות האויר מחמם, וככה ואין לחום לו וחום במשקל קור מפעלי הכפל. וזה פירושו מפיו וחם הוא מן חמם והפתח יוכיח כי כל פעלי הכפל נפתחין כשתחסר אות הכפל כמו אם תם הכסף שהוא תמם, ולא נוכל לומר שהוא כמו שב שפעמים שהוא פועל עומד שהוא שב בעצמו ופעמים שהוא פועל יוצא כמו ושב את שבותך, כי ושב הוא קמוץ וחם הוא פתוח, עכ"ל. והוא כדבר אשר אין לו שחר, ונ"ל ברור, כי **מקרים ממקרים שונים** קרו את הדבור הזה, כי מֵעֵט הראב"ע עצמו יצא כזה: ודע כי מלת חם קשה, כי הנה כתוב חם לבי בקרבי (תהלים ל"ט ד') והוא **עומד** וחם **השמש** (שמות ט"ז כ"א) **מחמם** האויר [ר"ל וסוא א"כ פועל יוצא] וככה ואין לחום לו, וחום במשקל קור מפעלי הכפל. עד הנה דברי הראב"ע עצמו. ומן: וזה פירושו מפיו עד סוף הדבור הוא מאת ר' **יוסף ממודייל** אשר שמע פירוש תרי עשר מפי הראב"ע בלאנדאן, ככתוב בהקדמת אהל יוסף לספר שמות וז"ל ובספר תרי עשר כתוב: נשלם ספר תרי עשר לר' אברהם אבן עזרא. ואני יוסף ממודייל שמעתי פירוש אלו הפרשיות בלונדרי"ש על פה מפי החכם רבינו אברהם א"ע ואני פירשתי בלשונו כאשר מפיו הבנתי, כן כתוב שמה, עכ"ל, ולפנינו איננו. ובדברי הראב"ע עצמו התחלף ע"י אחד המעתיקים, וחם **השמש** בוחם **להם** הכתוב בקהלת (ד' י"א), ואחרי כן בא מעתיק אחד והגיה על הגליון: **צריך להיות השמש**: ור"ל שתחת וחם **להם** צ"ל: וחם **השמש**. הן אך על: וחם **השמש** יתכן אמרו: מחמם האויר. ועיין פי' הראב"ע על וחם השמש: כחום היום כי השמש לא יחם עכ"ל. וע"ז פי' מקור חיים: דבר ידוע וכו' ובהכותו בארץ בכח **מחמם האויר**. הנה השמש לא יחם אבל נותן חום, ומה שאמר כחום היום ר"ל **כחום האויר** עכ"ל. ואחרי כן הומרה מלת **עומד** במלת **האמת**. והגהת המעתיק באה אל תוך דברי הראב"ע בלי מלת: **השמש** שהיא עיקר ההגה. ומלות: **מחמם האויר**. נהפכו ונכתב: **האויר מחמם**:

בראדי ח"י אדר תרל"ט

לה... ריב"י בריב"י שלום וברכה!

אז בגלותך את אזני כי יש את לבבך ישר להוציא לאור עולם ס' **אוצר הספרים** אשר מר אביך החכם היקר ז"ל הניח אחריו ברכה, ובשלחך לי איזה קונטרסים שנדפסו כבר ותשאל מאתי לשום עין עליהם, למלאות החסרון ולתקן המעות ולהחזיק את בדקיו, שמחתי לבשורתך הטובה הזאת ואקרא לך לשלום ואומר לך: ישר! גם נענתי למבוקשך ואבטיחך נאמנה כי כאשר הייתי עם אביך ז"ל אהיה עמך, ואשים מעיני בהקונטרסים ששלחת ואשר הנך עתיד לשלוח אלי, והדברים אשר אמצא ראוים להעיר עליהם אותם אשמור להציעם לפניך לשעתם. ומראש לא בסתר דברתי כי ההכרח יאלצני להסתפק במועט, כי בביתי ובעירי אין אוצר ספרים נדפסים וכתובים הנצרכים ומבוקשים, ורק ספרים כ"י אשר קניתי לי ואשר היו למראה עיני ארשום אחד אחד, ואגיש למנחה מנחת זכרון **מזכרת כבוד לאביך היקר** נ"ע, אשר לשמו ולזכרו יהמה לבבי. וזה ימים לא כבירים באני ספרך שנית בו הודעתני כי ב' חלקי האוצר מוכנים ועומדים להתפרסם ותזכירני את הבטחתי אשר הבטחתיך ותוסף לשאול מאתי חוות דעי על תועלת הביבליאגראפיא בכלל ועל עצם פעולת אביך ז"ל בפרט **בלי משוא פנים** ועל שני אלה הנני להשיב על אחרון ראשון ועל ראשון אחרון.

אמנם הקשית לשאול כי אינני מופנה בעת לכשאוכל להאריך אמרים בתועלת הביבליאגראפיא בכלל ועל פעולת מר אביך ז"ל בפרט, גם אין צורך לכך כי כבר גלויה וידועה טיבה של הביבליאגראפיא לכל ההוגים בספרים, האוהבים להתחקות על שרשי הדברים, והכל מודים כי תועלתה מרובה, אך במהותה הדעות חלוקות: י"א שהיא חכמה וי"א כי מלאכה היא ואינה חכמה, ואנכי לא להכריע אבוא, אבל כמדומני שלא יכזיבני המבין באמרי כי העוסק בה ברוח נכונה הוא — אם הרשות נתונה להשתמש בנדון דידן בסגנון זה — במדרגת מופלא סמוך לאיש, והמשתדל בה בהכשר ידיעה המבוקשת הוא במדרגת מופלא שבחכימיא וספריא, ומהלנו אם יקראו עליה שם מלאכה, הלא גם על **המיימוני** ז"ל אמרו העוינים אותו כי מלאכה גדולה עשה באסיפתו, וכי מלאכה בעלמא עשה המיימוני באסיפתו, לא חכמה מפוארה? —

ולא מכבוד עצמי אני דורש, כי אין אומנתי בכך, אבל מאז זו דרכי שלא לקפח שכר כל חוקר ודורש תושיה, אשר כונתו רצויה, ומחשבתו טובה ונקיה, ואין ברוחו רמיה. — ואביך ז"ל כבר יצא לו מוניטין, והכל מודים כי היה הגון ומוכשר לה וכי ידו היתה רב לו בה להתפאר, ואם ה"ר **משה שטיינשניידר** נ"י החוקר תעלומות, ודורש רשומות, בעוז ותעצומות, אשר לפניו פתוחים לרוחה, אוצרות הספרים בממלכה וממלכה, נתן עליו מהודו, וכמך את ידו, שוב איננו צריך להסכמה אחרת, לשון הזהב והאדרת, לא להסכמת מבקרים קשים ורכים, ולא להסכמת נוקדנין אלונים סרקים, ולא להסכמת רובים המציצים מן החרכים —.

אולם לפטרך בלא כלום אי אפשר, ואען ואומר בקצרה: **הביבליאגראפיא היא כפרוזדור לטרקלין**, וכל החפץ לכנס להיכל החקירה אומרים לו: התקן עצמך בפרוזדור! כי החוקר לתכלית כל דבר בבואו להעמיק באיזו ענין מדעי, אינו יכול לפטר את עצמו מלהגות בספרים שנכתבו באותו ענין מחכמים שקדמוהו, אדרבא החובה מוטלת עליו להביא את כל האמור בו בבכור בחינתו ובקורתו. ומה מאד תכבד עליו העבודה

אם לא הביבליאגראפיים יערכו השלחן לפניו בחריצות ושקידה יתרה, ויהיו לו לעינים להשכיל לדעת הספרים העוסקים בענין המבוקש לו. ואם בכל חכמה וידיעה כך עאכו"כ בידיעת הקורות ודברי הימים לאחינו בני ישראל, בפרט בהנוגע לגדולי אנשי השם, כהרמב"ם והראב"ע, אשר הרבו לפעול מני אז ועד עתה מפנים יותר מאחד: בחכמת התורה והתלמוד, במחקר ופילוסופיא, ברפואה ודקדוק הלשון ועוד כידוע. ועל כן משבח אני בזה את בעל הקונטרסים, כי השכיל לערוך בערך הנאות כל הנוגע להרמב"ם וספרו משנה תורה וכו' *) כפי השגת ידו, אף שהניח עוד מקום מורווח לאחרים להתגדר בו. ואלו היה לפניו ס' האוצר הזה כמה היה מעיר לעזור לשלמות פעולתו! —

ואביך ז"ל מלאכה גדולה עשה באסיפתו שמות הספרים ותוכן הענינים המדוברים בם בשקידה רבה בכל מקומות פזוריהם לסדרם ולערכם בסדר וערך הנאות. וכשרונו וידיעתו הם שעמדו לו לעשות מלאכתו באמונה כמשפט הבקורת והבחינה, ואיננה מלאכת היד הכותבת, מעתקת המצוין בשערים, כי אם מלאכת מחשבת, מדקדקת ומעמקת בעיון הדברים, וכל משכיל על דבר אמת יעידני כי כן הוא ויענה ויאמר אמן אחרי דברו שכתב על דרכו ומשפטו בספרו זה (כ"ח ח' מכתב כ"ב). — והנני קורא חבל כי לא היה עוד לפניו רשימות אוצרות הספרים בפריז מה' צוטענבערג (אף אם האיש הזה לא יצא ידי חובתו בשום פנים) ובקנטרבורי מהרב הפראפיסור שיללר—שינעססי, בפריז (גינצבורג) מרש"ז ועוד, אבל מובטחני בו בהרמש"ש כי ימלא החסרון, כאשר יש לאל ידו הרחבה והמלאה והגדושה. אך בזאת לא אסכים עמו כי העלה על ספרו שמות ספרים הנזכרים ממחברים שאינם נקיים מחשד, כאותן הספרים המובאים מדי ליאון, מבוטריל, בעל האורב, בעל הקרנים, כרמולי, ריב"ד פרובינצאלי ועוד. האיש כרמולי מלא נכון לפניו לזייף ספרים וליחס חבורים ביבליאגראפים לאביו וזקנו ואבי זקנו עד ראש כל הדורות, ואלו היה מאריך ימים על האדמה מי יודע אם לא עלה בידו לזכות את הרבים גם בספרא דאדם קדמאה ופנקסא דבלעם הרשע ודומיהם! גם לא היטב עשה בהעלותו על ספריו שמות ספרים הנזכרים בהקדמת מחבר מאן דהוא חדל כח ואין אונים, לומר שחברם בענינים שונים. מאן יימר כי היו ונבראו, אולי עלו רק במחשבה לפניו, וכיון דקי"ל שמחשבה טובה מצטרפת למעשה קרא בשמותם עלי עלי הקדמתו. כאשר ראינו לדאבון נפשנו לאחד מהמצויינים שבחכמי הדור אשר אמר כי ערך מלין בדבר אנשי השם, ומיודעיו נפתו להאמין כאלו הם קימים ועומדים בגליונן, ואם בארזים נפלה שלהבת וכו' ודי לחכימא ברמיזא **) . . . .

עתה אצא בברכת שלום, יואל אלוה ויברך את פעלך הטוב ואת חפצך ישלים, והיה זה לאות ולעד בעיניך כי יקרה פעולת מר אביך ז"ל בעיני ועל כן פניתי מכל עסקי למלאות מבוקשך כאשר לאל ידי.

י. ה. ש.

---

*) אמנה יפה דנת, חכם חוקר עד תכלית, יפה זכית אף יפה חייבת את האוצר בזה, ומראש התלונו לסעדו ולהשלימו במפתח הענינים שלם, אפס מעבודות שונות העמוסות עלינו גם בלעדו נעצרה המלאכה לא קלה והסבוכה בחבור גדול הכמות כזה, הדורשת עין עיון ופזור הנפש על פני מערכות משטר רוב פלגות עניני התוריים ולמודי החכמות והמדעים, ותשכנוהו לעת מצוא אי"ה.

**) לא ראינו אינה ראיה! ולפעמים נדע עי"ז לדרוש אחריהם, כאשר נקרו לפנינו במסך הדפסתו כ"י ממין הנ"ל. ראה נחל איתן סי' 93: ד"ה וכתוב שם בהקדמה כו' חבור על אגדות הש"ס כו', חי' על ש"ע, ושניהם נמצאו ונדפסים בפה. האחרון על גליון יו"ד בשם יד אברהם יצא זה עתה (תר"ס) לאור, והראשון בגליון עין יעקב בשם אהבת איתן עודנו תחת המכבש. ולכותב תולדות אחד הגדולים, ואפילו מחבר מאן דהוא אף זכרון דברים וגלוי דעת בעלמא בכגון זו מלתא היא! ולבלי נתעה להאמין בהנחשדים אמונה אמן יעיר המחבר ז"ל בעצמו על חשדם ברוב המקומות.
המו"ל.

לוח ראשי תיבות
אל מעינות ישועתי
(כסדר א"ב)

[והם רובם הר"ת כפי שהניחם המחבר ז"ל וזולתם מורגלים וידועים]

אב"ן יש"ר . . אברהם בן יוסף שלמה הלוצקי הקראי.

אב"ן רש"ף . . אברהם בן שמואל פירקאוויץ הקראי.

או"נ . . . . אוצר נחמד.

א"צ, אר"ץ . . . . ארח צדיקים (עיין זה).

אמ"ד . . . . . . אמסטרדאם.

ב"ו . . . . בית ועד (קו"א נועד לחכמים ח"א).

בכה"ע. . . . . . בכורי העתים.

גא"ל . . . . . . צונץ, געשיכטע א. ליטעראטור 1).

גא"פ . . . . . . צונץ, גאטעסדינסטליכע פארריטראעגע 2).

ג"ח . . . . גם חבר.

ד"א. . . . . . . דפוס אמסטרדאם.

דב"ע . . . . . . דברים עתיקים, קונטר' — (עי' זה).

ד"ו . . . . דפוס וויניציא.

ד"ז . . . . דפוס זאלקווא.

די"ט, ריווא — . די טרינטו.

ד"ק . . . . דפוס קונשטנטינא.

ואט. . . . . . . וואטיקאן.

ווילמ"ד . . . . ווילמרשדארף.

ול"א . . . . . . ועד לחכמים ח"א.

ול"ב . . . . . . « « ח"ב.

זצ"ל . . . . . . «זכר צדיקים לברכה» לר' חננאל ניפי.

חמ"ד . . . . . . חסר מקום דפוס S. l.

חמו"ד. . . . . חסר מקום ושנת דפוס S. l. et A.

חש"ד. . . . . . חסר שנת דפוס S. A.

יה"ש . . . . . . יהושע העשיל שור.

יוא"ל . . . . . יוסף אלמנצי.

ינה"ל . . . . . יוסף נפתלי הערץ לוי.

כ"ח. . . . . . . כרם חמד.

כ"י . . . . כתב יד.

כ"ל . . . . ככר לאדן (רומז לקונט' «זעיר שם» נוסף על ס' שה"ג, ועד לחכמים).

לי"ט . . . . . . ליליענטהאל.

לקוק"ד . . . . לקוטי קדמוניות לר"ש פינסקער

משג"ב . . . . קונטרס «משג"ב לדך» (תקונים והשמטות לשה"ג ח"ב).

סה"ד . . . . . . סדר הדורות.

« שב"ה. . . . כנ"ל בלוח שמות כל הספרים

עק"ד . . . . . . עיין תוספות עק"ד להלן.

פפר"א . . . . פראנקפורט דאדר.

פפר"מ. . . . . « דמיין.

צ"ד. . . . . . . צמח דוד.

ק"ב. . . . . . . קאניגסבערג.

ק"ד . . . . קהלת דוד (רשימת ר' דוד אפנהיים משנת תקפ"ו).

קה"ד . . . . . . קורא הדורות.

קונשט., קושט. . . . קונשטנטינא.

ראח"ס . . . . רשימת אורי חי סארוואל 3).

רד"א. . . . . . « דוד אפנהיים משנת תקמ"ב.

---

1) D-r. Leopold Zunz. Zur Geschichte und Literatur. *Berlin*, 1845, 8⁰.

2) « « « Die gottesdienstlichen Vortraege der Juden, historisch entwickelt. Ein Beitrag zur Alterthumskunde und biblischen Kritik, zur Literatur-und Religionsgeschichte... *Berlin*, 1832, 8⁰.

3) D-r. M. Steinschneider. Catalogue de la Bibliothèque de literature hebraïque et orientale et d'Auteurs hébreux de feu M. Léon V. Saraval. *Trieste*, 1853, 8⁰.

רובענס . . . רשימת עזבון ספרי ר"ש רובענס באמ"ד בשם „חשק שלמה".
רוו"ה . . . . . . « וואלף היידנהיים .
רוו"ק . . . . . « וואלף קויפמאן בהמבורג .
רח"ם . . . . . . « חיים מיכל ז"ל בשם אוצרות חיים .
רי"ו . . . . « יוסף ויאזין .
ר"מ נ"ז . . . . . « מרדכי נאטהאנזאהן במכתבו בס' דביר .
רמש"ג . . . . ר' מרדכי שמואל גירונדי .
רמש"ש . . . . ר' משה שטיינשניידער .
רס"ד / רספ"ד . . . . רשימת ספרי דקדוק לרמש"ש 1) .
רע"ש . . . . . . « רעבענשטיין .
רש"ד . . . . . . « שלמה דובנא .
רשי"ר . . . . . . « רוזענטהאל באמ"ד .
רשמש"ש . . . « משה שטיינשניידער .
רש"ף . . . . . . « שמחה פינסקר באודיסא .

ש"ב . . . . . . שלחן במדבר, תקונים והשמטות לשה"ג ח"א (הוצאה שניה) ומועד לחכמים ח"ב .
שג"א . . . . . . שם הגדולים ח"א .
שג"ב . . . . . . שם הגדולים ח"ב .
שג"ב כא"ן . . . כל אשר נשמט, והוא הדף האחרון משה"ג ח"ב .
שד"ל . . . . . . שמואל דוד לוצאטו .
שה"ג שלי . . . שם הגדולים להג"מ חיד"א שהוציא המחבר לאור בסדר חדש (ווילנא, תרי"ג, 8°) .
שה"ק . . . . . . שלשלת הקבלה .
ש"י . . . . שפתי ישנים (הראשון) .
שי"ב . . . . . . « « ח"ב (של רובין שטיין) .
שי"ג . . . . . . « « ח"ג (נמסר להמחבר מחכם א' מה שמצא במקומו וערי סביבותיו להוסיף על ש"י א' וב') .
תג"י . . . . . . תולדות גדולי ישראל לרמ"ש גירונדי .
תוספות עק"ד . . עלי קדים (ליטעראטורבלאטט דעס אריענטס) 2) .

---

1) D-r. M. Steinschneider. Bibliographisches Handbuch über die theoretische und praktische Literatur für hebraeische Sprachkunde. *Leipzig*, 1859, 8.

2) Der Orient. Berichte, Studien und Kritiken für jüdische Geschichte und Literatur. (Mit Beilagen: Literaturblatt des Orients). von D-r. Julius Fürst *Leipzig*, 1840—51[—53] 4⁰.

☞ וזאת לכורך הספר :
הדף האהרון הזה מקומו בתחלת גוף הספר לפני צד 1 .

☞ Für den Buchbinder:
Dies Blatt kommt vor Seite 1. nach der Vorrede.

אוצר הספרים

א

1. **אב ואם** . כ׳ הראב״ע בהקדמתו לס׳ מאזנים וז״ל: ור׳ יהודה בן קריש חיבר ס׳ היחש וקרא לו אב ואם וראוי לנהוג בו דרך כבוד עכ״ל. ונראה שמבאר בו יחש מלות לה״ק לתולדותם מלשונות אחרות שהושאלו מהם כמו ארמית סורית ערבית ופרסית, וכדומה. — חובר בל׳ ערבי. — [ואולי הוא (או ח״ק ממנו) הנדפס עתה מחדש (פאריז 1858, 8°) בכתב עברי עם הקדמה בל׳ רומי ותולדות המחבר בלה״ק לה״ר בער גאלדבערג ונקרא בשם רסאלה, ועיין עק״ד תרי״א, דנ״ט — ס׳, ורשמש״ש].

2. **אבא** . (עיין אור השכל; מדרש).

3. **אבא אליהו** . ה״ר אליהו ב״ר רפאל שלמה סג״ל. פי׳ מס׳ אבות דרך דרש: (זצ״ל א׳ כ״ח).

4. **אבא גוריון**. מדרש — : (עיין בית המדרש, מדרש).

5. **ס׳ אבודרהם או פירוש סדר תפלות** . ה״ר דוד ב״ר יוסף ן׳ אבודרהם. פי׳ על כל סדר התפלות וסדר הפרשיות והפטרות, וסדר העבורות והתקופות ולוחות המולדות ובסופו הל׳ ברכות ע׳ שערים: ליסבונה, ר״ן, 4°. — ובלי סדר העבורות ולוחות המולדות: קושט׳, ע׳ד׳ר׳, 4°. ד״ו, ש״ו, 2° (קטן): שם, שב״ו, 4°. — ועם תוס׳ מפתחות: ד״א, תפ״ו, 8°. פראג, ו׳ת׳צ׳ל׳י׳ח׳. סדילקאוו, תקע״ח, 4°. — ופי׳ התפלות לבד. (עיין שער הרחמים). ופי׳ הגדה ש״פ לבד: (עיין הגדה ש״פ עם עטרת צבי).

6. **אבות** . מס׳: — (עיין משנה או משניות).

7. **האבות ליהודה** . ה״ר יהודה אריה די מודינא. פי׳ על מס׳ אבות [ומונהו בספרו חיי יהודה במספר ספריו שחיבר, עיין בפתיחת ס׳ בחינת הקבלה לה״ר יש״ר].

8. **אבות מלאכות**. ה״ר מאיר מנחם מענדיל ב״ר שאול הערש. פי׳ על פ״א, כ״י: (שי״ג).

9. **אבות דר״נ** . ה״ר נתן ב״ר נרמי׳ מליסא. ח״א פי׳ על פ״א, וח״ב פי׳ על ט״ו שירי המעלות. אלטונא, תפ״ח, 4°.

10. **אבות דר׳ נתן** . (עיין תלמוד).

11. **אבות עולם** . ה״ר בנימין הכהן מריגיוו. פי׳ על מס׳ אבות: ד״ו, תע״ט, 4°.

12. **אבטליון** . ה״ר אהרן וואלפזאהן האללע. ספורים ומשלים בל׳ נח ונקי ושרשי המלות, והורא‍ותיהן בל״א לחנוך נערים ולבתי ספר: ברלין, תק״ן. ווין, תק״ס. פראג, תקס״ו. ווין, תקע״ד, 8°.

13. **אבי אסף** . ה״ר אליעזר ב״ר יואל הלוי (הראבי״ה). פסקי הלכות כסדר הרי״ף, (וה״ר חיד״א ראהו בכ״י על סדר נזיקין כמ״ש בשג״ב ב׳ ושה״ג שלי במקומו).

14. **אבי הנחל** . ה״ר יהושע אייזיק ב״ר יחיאל. דרשות לשבתות וימים טובים, חמו״ר (ק״ב), 2°.

15. **אבי עזר** . ה״ר שלמה ב״ר אליעזר הכהן מליסא, באור דקדוקי הראב״ע בפירושו עה״ת: פוזנא, תקס״ב, 4°.

16. **אבי עזר**. (עי׳ משניות עם פי׳ תפארת ישראל).

17. **אבי העזרי** . ה״ר אליעזר בר יואל הלוי (הראבי״ה). פי׳ על איזה שיטות כסדר התלמוד: כ״י רד״א, F. № 675 וכ״י רח״ם 1 — 2 №. פארמא.

18. **ס׳ האביב** . כ״ר יוסף הכהן הרואה בכ״ר אברהם הזקן הקראי. על מהות האביב ודמותו והוא תשובה על רס״ג שהשיג על א׳ מחכמיהם ושמו שמואל. (עיין לקוטי קדמוניות דף מ״ג ד׳ — ד׳).

19. **האביב** . ה״ר שמואל זאנוויל זעליגמאן. שירה ארוכה על האביב בז׳ חלקים: ברלין, תר״ה, 8°.

20. **אביר יעקב**. ה״ר דוד ב״ר יהודה מסיר ליאון. ס׳ רפואות, כ״י: (ש״י).

21. **אביר יעקב** . ה״ר יעקב שמשון שבתי סיניגאליא. חי׳ על מס׳ כריתות וקונט׳ סימנין דאורייתא מפתחות ותקוני הטעות והשמטות, ואח״ז קונט׳ שומר שבת השמטות לספרו שבת של מי והגהות בקונט׳ מוצאי שבת שם, והשמטות ותקונים לספרו יעקב לחק בשם הגהות עלי חק, ובסופו מפתח כללי הש״ס ולוח הטעות והשמטות מקונט׳ שומר שבת הנ״ל: פיסא, תקע״א, 4° (ינה״ל). — [נ״ת ס׳ לשון למודים, מרבר צין, שו״ת קשיא סיפא, עיין תג״י י׳ מ״ט].

22. אביר יעקב. ה"ר שמעון עקיבא בער ב"ר יוסף ר' הענוכש מווין. לקוטים מס' הזהר ומדרש הנעלם על ס' בראשית בל"א: זולצבאך, ז'א'ת' ל'ט'ו'ב'ה', 4°. ד"א, תע"ז, 8°. פיורדא, תפ"ט, 4°.

23. אבכיר. מדרש — : (עיין מדרש).

24. אבל גדול. ה"ר אברהם ב"ר ישראל תאומים. הספד על מות ה"ר ישראל מרוזין, ונלוה לו קונט' אחד מחבורו הגדול בית אברהם על הש"ע והוא חדר אחד מן בית אבל שלו על הל' אבילות שהשיב בדין נמצא עצמות יבשות: לעמבערג, ה'ע'צ'מ'ו'ת', 4°.

25. אבל יחיד. ה"ר אברהם דובערוש ב"ר דוד פלאהם. הספד על מות ה"ר יעקב מליסא, ובסופו קינה על מות ה"ר אברהם אבלי אבד"ק ביאלי: ווארשא, תקצ"ג, 4°.

26. אבל יחיד. ה"ר רפאל בר"י פירשטענטהל. קינה על מות ה"ר עקיבא איגר: ברעסלא, תקצ"ח, 8°.

27. אבל יחיד. ה"ר שלמה ב"ר יואל מדובנא (מהרש"ד), שיר מספד על מות ה"ר יעקב ישראל עמדין (יעב"ץ): ברלין, תקל"ו, 8°.

28. אבל יחיד. (עיין ימין משה).

29. אבל יחידי, ה"ר משה קארניק. הספד על מות הר' אברהם טיקטין, ברעסלויא, ת.., 4°, (רובענש q. 6 №).

30. אבל כבד. ה"ר אברהם דובער הכהן לעבענזאהן, קינה ומספד על מות ה"ר שאול לבית קאצינעלנבויגן: ווילנא והוראדנא, תקפ"ה, 8°.

31. אבל כבד. ה"ר אברהם נאטקיש. שיר מספד על מות ה"ר אלעזר סג"ל לנדא: זאלקווא, 1831, 8°.

32. אבל כבד. ה"ר יחיאל מיכל קריסטיאנ־פאליר. הספד על מות הקיסר פראנץ הראשון, ובסופו שיר קינה לה"ר מרדכי סטרעליסקער בשם תאנית ישרון עם ת"א: זאלקווא, תקצ"ה, 8°.

33. אבל כבד. ה"ר שלמה קלוגר מבראדי. הספד על ה"ר ישראל מרוזין ז"ל. לבוב, תר"י, 4° — עוד מספד על מות ה"ר שלום בהר"י מרוזין הנ"ל עם שו"ת, לבוב, תר"י, 4°.

34. אבל כבד, (עיין היורש דברי אלהים, נחלת יהושע). [עיין טיסטאמענט וצ"ש, רמב"ם].

35. אבל כבד זה. מספד וקינה על מות הקיסר פראנץ הראשון עם תרגום איטלקי: טריעסט, 1835, 8°.

36. אבל כרמים. ה"ר יהודה ליב בהרב דאורשא. הספד על מות ה"ר חנוך העניך שיק ראבד"ק שקלאוו: שקלאוו, תק....

37. אבל משה. ה"ר אליעזר ליפמאן ב"ר לוי. דרוש הספד על מות ה"ר משה סופר מפרעסבורג: אפען, 1840, 8°.

38. אבל משה. ה"ר מענדיל בר"י שטערן: מליצת נהי על מות ה"ר משה סופר הנ"ל. ווין, ת"ר, 8°.

39. אבל משה. פי' על איכה לכ"ר משה מצורדי הקראי [נזכר בספריהם ולא נמצא, אר"ץ].

40. אבל משה. ה"ר שלמה קלוגר מבראדי. הספד על ה"ר משה סופר מפרעסבורג, ועל ה"ר שלמה אבד"ק ווארשא, וה"ר יעקב צבי אורינשטיין, וה"ב עין דמעה הספד על ה"ר יעקב אבד"ק ליסא. ווארשא (ברעסלא), תר"ג, 4°.

41. אבל משה. (עיין משפט צדק).

42. אבל ציון. ה"ר יהושע ב"ר אהרן וועצלר. פי' על איכה וקצת קינות: שקלאוו, תקנ"ז, 8°.

43. אבל רבתא. מס'. — (עיין תלמוד).

44. אבל רבתי. (עיין משכנות יעקב).

45. אבן בחן. ה"ר צבי הירש קאלישער. באור על ש"ע ח"מ סי' פ"ט, לדוגמא מספרו מאזנים למשפט שחיבר על ש"ע ח"מ: קראטאשין, תר"ג, 4°.

46. אבן בחן. ה"ר ישראל ב"ר יהודה ליב. ראיות על נצחיות התורה ותשובות לאפיקורסים: פפד"א, תקנ"ט, 8°. — [ג"ח ס' ע"י, ותקה"מ (?), ומדת חסידות, ואגרא דהספדא, ושאר חבורים כמ"ש שם בשער, ע"ש].

47. אבן בחן. ה"ר מנחם מאניש בענדיטזאהן. כללי דקדוק לה"ק בדרך שו"ת למתחילים: ווילנא, תרט"ז, 8°.

48. אבן בחן. ה"ר מנחם ב"ר שלמה. שרשי לה"ק כסדר א"ב בחמשים פרקים, וחיברו בשנת ד"א תתק"ב, במשך ה' ירחים: כ"י מינכען, № 56. — [וקצת לקוטים ממנו הדפיס שהרב מהרי"ל דוקעש בקונט' קובץ על יד עי'זה].

49. אבן בחן. ר' מתתי', בשו"ת ריב"ש סי' רע"א: (ש"י № 9). — [וטעות הוא שאין זה שם ספר כ"א א' התארים שכותב הריב"ש שם על ה"ר מתתי' אביו של ה"ר יוחנן מפרובינש ע"ש, עיין רשמש"ש 2552].

50. אבן בחן. ה"ר נתן חיים־זאהן. ה' דרושים שונים: קראטאשין, תר"ג, 4°.

51. **אבן בחן**. ה"ר סמ"ן. (פינח"ס מנח"ם היילפערי"ן). ח"א באור מלות ההגיון להרמב"ם בנוסחא מתוקנת ע"פ שקול הדעת ויסודי מלאכת ההגיון וכו' עם הערות. ח"ב שכל טוב קבוצת מכתבים מס' קובץ ויכוחים בתקון הלשון כנ"ל. וריב לו עם הר"א דר' גייגער ונקרא אבן התועים, ובסופו שבט לגו חסר לב הוא „אגרת אל תהי כאבותיך להאפודי" בל"א: פפד"מ, תר"ו, 8°.

52. **אבן בחן**. ה"ר עמנואל ב"ר שלמה מרומי. על דקדוק לה"ק והגות הלשון בד' שערים: כ"י די רוסי $396/_3$, № $809/_3$.

53. **אבן בחן**. ה"ר קלונימוס בר קלונימוס. מוסר השכל ובחינות כל מומי העולם וגנותם לטהרת המדות ולהתהלך ביראת ה': נאפולי, מט"ר. ד"ו, ש"ו. קרימונה, שי"ח, 4°. — ועם העתקה לל"א ע"י ה"ר משה בר יצחק אייזענשטאט מפראג ונקרא אבן בחן עם דרך הישר: זולצבאך, תס"ה, 4°, וז"ז. — גם ראיתיו עם העתקתו כנ"ל ושמו בשער ס' דרך הישר פי' לס' אבן בחן, ונראה כדפוס פיורדא. — עוד בל"א לבד נדפס ע"י ה"ר מיכל שטערן מפפד"מ. המבורג, תק"ו, 4°. — גם נתקבל ע"י ה"ר פינחס בר יהודה מ"מ בפאלצק עם תוס' נפך משלו: ווילנא, תקנ"ט. חמו"ד (ק"ב, תרי"ט), 12°.

54. **אבן בחן**. ה"ר שם טוב ב"ר יצחק בן שפרוט. טענות ועצומות בעניני האמונה והוא קצור ס' מלחמת ה' לר' יעקב ב"ר ראובן עם הוספות, ויש ממנו ב' מהדורות כי נחלק לי"ד וגם לט"ו שערים [ונראה שאחר השלמת הספר שינה המחבר סדרו והוסיף עליו עוד חבור אחר נסתייע בו מס' חכם א' לא נודע (ולפ"ד הרמש"ש הוא ס' כלימת הגוים להאפודי, עיין רשימת כ"י ליידן דקי"ז), והוסיף עוד העתקת האון גליון עם הערות ולא נמצא רק ס' מתי לבד, וזה בא ליד נוצרים והדפיסוהו בשנויים ולא זכרו את מעתיקו. — ונמצאים ממנו כ"י שונים כמ"ש ברשי' כ"י ליידן שם: רמש"ש].

55. **אבן בחן**. (עיין עמודי שמים).

56. **אבן בחן**. עם דרך הישר, (עיין אבן בחן לר' קלונימוס לעיל).

57. **אבן גדולה**. (עיין אבן תקומה להלן).

58. **אבן הטועים**, (עיין חצר החדשה, סדר הדורות, פי' הרמב"ן על שיה"ש).

59. **אבן יחייא**. הוא השר דון יוסף בן דון דוד אבן יחייא. חיבר פי' על יחזקאל ותרי"ע וחמש מגילות וכתובים, ולא קרא לו בשם פרטי וכן נדפסו בשם פי' אבן יחייא, [לכן הנחתי לו פה יד, וכן כרבים אחרים זולתו, ועיין פירוש].

60. **אבן יעקב**. (עיין באר מים חיים).

61. **אבן יקרה**. ה"ר מנשה ב"ר יוסף בן ישראל. מאמר על צלם נבוכדנצר בל' ספרדי ככתבם: ד"א, תט"ו, 8°. ועיין מאסף תקמ"ח דקע"א, והמזכיר תרי"ח דמ"ו, ווידידיה שנה ב'.

62. **אבן ישראל**. ה"ר יעקב יוסף ב"ר מאיר סופר. כללי הדקדוק בלה"ק ול"א ב' חלקים, מיץ, תקכ"ו, 4°.

63. **אבן ישראל**. ה"ר ישראל ב"ר משה הלוי מואמושטש, שו"ת כ"י.

64. **אבן מחוקק**. (עיין עמודי שמים).

65. **אבן משה**. ה"ר משה ב"ר יעקב אהרן מבריסק. חי' כסדר התורה וחי' גפ"ת בש"ס ופוסקים: ווארשא, תרי"ט, 4°.

66. **אבן נזר**. ה"ר יוסף כהן צדק מלבוב. שירים ומליצות ליום הולדת בן יורש עצר לקיסר עסטרייך יר"ה: לבוב, כ'י' נ'ת'ן' ל'ו' ב'ן', (תרי"ח) 8°.

67. **אבן ספיר**. ה"ר אביגדור קרא. חקירות על חכמת הקבלה בדרך שו"ת: כ"י רד"א q, № 1032, [וכתוס' עק"ד תר"י דתקמ"ז כ' שכ"י הנ"ל כולל רק תשובה אחת קצרה לר"א קרא ובסופה כתוב וז"ל: ומה שהפלת לידע מן ספר הנקרא אבן ספיר מיום שחברתיו לא ראיתיו כי הנחתיו באוסטרייך ביד א' מתלמידי חבירי, אך כוונתי מעט אכתוב לך ממה שאני זוכר ולא אאריך בעומקו כי ירא אנכי פן אשנה או אחליף מה שכתבתי שמה, עכ"ל].

68. **אבן ספיר**. ה"ר אליעזר ספיר מ"מ בלאסק. פי' על תהלים מזכירו בספרו מנחת עני: (שי"ג).

69. **אבן ספיר**. ה"ר אלנתן ב"ר משה קלקש. בדקדוק לה"ק: כ"י פאריז 92 № (אורטורי). — עי' עק"ד תרי"א דקנ"ת הערה ד', ודלא כש"י.

70. **אבן ספיר**. ה"ר משה קוקס מארץ יון. חבור גדול מלא חכמות שונות תורניות למודיות וכו', כ"י בפאריז (המגיד שנה א' דקס"ד). [הכל א', ובמגיד הנ"ל נשתבש שמו. רמש"ש].

71. **אבן ספיר**. (עיין אבן תקומה).

72. **אבן עוזר**. ה"ר עוזר ב"ר מאיר אבד"ק קלימינטוב. חי' גפ"ת על מס' ברכות, שבת, עירובין, פסחים, ביצה, וקצת חי' בשארי מסכתות: פפד"א, תקי"ז. זאלקווא,

תק"ל, 2°. — [ואיזה סך מתנו חסרי שער ודף האחרון באו ליד המדפיס בדיהרנפורט ומילא חסרונם, ולכן נמצא ג"כ ד' דיהרנפורט תקל"ח. ואולם כל רואיהם יכירום, וע"ש בשער].

73. אבן העוזר. מהנ"ל. הגהות וחי' בקצרה על ש"ע, (עיין שלחן ערוך).

74. אבן העזר. ה"ר אליעזר ב"ר נתן (הראב"ן). טעמי מנהגי הראשונים וגם עמקי סתרי דינין ופי' עמקי הלכות והוא"ה וחבורי הלכות של ג'סדרים הצריכות לעתים לדעת בינה: [לשון המחבר מעבר לשער], ונמצאו בו ג"כ תשובות רבות. — [ולדעת ה"ר צונץ הוא נעתק מספרו צפנת פענח, עיין גא"ל דע"ב], נדפס עם מפתח: פראג, ש'ל'ם'. 2°.

75. אבן העזר. (עיין אבן תקומה, טורים, שלחן ערוך).

76. אבן עזרא. ה"ר אברהם ב"ר מאיר אבן עזרא (הראב"ע), חיבר ספרים רבים בכמה חכמות ופירושים על ספרי תנ"ך ויש מהם בלי שם פרטי, (עיין פירוש, תורה), וזולתם תמצא במקומותם לשמותם, (ועיין אבן יחייא ומ"ש שם).

77. אבן הפילוסופים. רב סעדיה גאון. ס' מחקרי ובריש פ' הר"מ בוטריל לס' יצירה מובא מאמר אחד ממנו, ע"ש.

78. אבן פינה. ה"ר אריה ליב אבד"ק סטריזוב. ש"ע אבן העזר עם באור גדול בשם דרישת ארי: לעמבערג, תקס"ד, 2°.

79. אבן פנה. ה"ר פינחס ב"ר אליעזר מקידאן. באור על פירש"י עה"ת ע"פ הטעמים והנגינות, כ"י משנת ת"ץ: (שי"ג):

80. אבן פנה. (עיין חמשה חלקי אבנים).

81. אבן הראשה. ה"ר אליעזר ב"ר נתן (הראב"ן). פסקי דינין, [וה"ר חיד"א ראהו בכ"י כמ"ש בשג"ב ט"ז, ושה"ג שלי במקומו].

82. אבן הראשה. ה"ר פינחס ב"ר אליעזר מקידאן הנ"ל. הקדמות בערכין כסדר א"ב על אגדות ומדרשים, כ"י גדול משנת ב'ע'ת': (שי"ג).

83. אבן הראשה. (עיין אמת המשפט).

84. אבן רשד. חכם ערבי ושמו אבו אלוליד מחמד אבן רשד הספרדי מקורטובה. חיבר ספרים רבים ופירש וקיצר רוב ספרי אריסטו וזולתו, ורבים מהם נעתקו ללה"ק ותמצאם במקומם. וקצתם נדפסו (עיין פירוש, קצור) וז"ז. — (ועיין אבן יחייא ומ"ש שם).

85. אבן השהם. ה"ר יוסף ן' צאיח. עניני קבלה, עיין שג"ב פ"ב, ושה"ג שלי במקומו.

86. אבן שהם. ה"ר משה ב"ר יהודה מאמשטסלב. דרושים על מאמרי רבה בב"ח: לונדון, תקל"ב, 4°.

87. אבן השהם. ה"ר פינחס ב"ר אליעזר מקידאן. חי' גפ"ת על כמה מס' כ"י: (שי"ג).

88. אבן השהם ומאירת עינים. ה"ר אליקים געץ ב"ר מאיר אבד"ק הילדסהיים. שו"ת שונות: דיהרנפורט, תצ"ג, 2°.

89. אבן שוהם. ה"ר רפאל ב"ר משה רובינשטיין. ח"י דרושים במאמרי רבב"ח על מדות ומוסר: ווילנא, תרכ"א, 4°.

90. אבן שועיב. (עיין דרשות או אבן שועיב).

91. האבן של חכמים וישרי לב. א. ע. לאֶב. פי' על פתוח אבן בלה"ק הנמצא בצרפת ע"פ קבלה ונוטריקון בעת צמיחת ממשלת פרוסיא: חמ"ד (ברלין), ת"ר, 8°.

92. אבן השעות. (עיין אבן תקומה) להלן.

93. אבן שתיה. ה"ר פינחס ב"ר אליעזר מקידאן. חבור גדול על ש"ע י"ד כ"י: (שי"ג).

94. אבן שתיה. (לא נודע למי) ונחלק לד' חלקים: א) יסוד האלקית. ב) השגחת האלקית. ג) חכמת ידיעת התורה. ד) קיום מצות התורה: כ"י בהיידלבורג [ועיין ג"כ טוב שם ומ"ש שם].

95. אבן הטועים. (עיין אבן בחן).

96. אבן תקומה. ה"ר אברהם במהרא"ל ליכטשטיין. מוסר הנפש והגוף והחושים ע"ד ס' בחינת עולם בשם אבן יקרה, עם באור המאמרים בדרך דרוש ומחקר בשם מלואת אבן, ובסופו תרי"ג מצות לדעת הס"ך נחלקו לז' ימי השבוע ויעד לבארם בחבורו מעשה אלפס: שקלאוו, תקע"ב, 8°. — [ולפי זכרוני הוא הוא ספרו אור האבן שהדפיס שם בשנה ההיא עיין זה, וצ"ע מאי בינייהו].

97. אבן תקומה. ה"ר אהרן ב"ר ישראל. סימנים ומסרות על דיני כל ד' ש"ע בקצרה ובשמות קרא לכל או"א לבדו: לחלק או"ח קרא אבן השעות, לחלק י"ד אבן גדולה, לחלק אה"ע אבן העזר, ועל ש"ע ח"מ אבן ספיר, ובנו ה"ר ניסן הוסיף לו באור הסימנים והציונים ע"פ כללים בשם פרשה ציון וחלקו לכל ימי החדש: ווילנא, תקע"ח, 8°. — ולפני זה נדפס חלק א"ח לבדו: הוראדנא, תקנ"ו, 8°. — וחלק ח"מ לבדו בשם ציון במשפט: שקלאוו, תקמ"ד, 8°. [ג"א ס' תורת אהרן עה"ת, מנחת אהרן על הפטרות, מדות אהרן על פ"א וס' בגדי

אהרן חי' גפ"ת. — ובהקדמתו כתוב וז"ל: גם עשה לבד זה חבור על כל ד' ש"ע בשם שערי ציון כו כנה ג"כ ציון גדול וגם דרך פרט כל הדינים, וקרא על א"ח שערי חיים וי"ד שערי דעה, וח"מ שערי ישועות, וא"ע קרא שערי עזרה עכ"ל].

98. אבני זכרון. ע"ו נוסחי מצבות עתיקות מקברי הרבנים והאצילים בעיר ערליטולא זה כשש מאות שנה ויותר, שנעתקו ע"י חכם נוצרי קדמון והיו בכ"י עד היום. ונספח אליהן פי' על חצי מיכה להב"ח יעקב הי פארדו ז"ל, וגם קינים והגה והי, קינה על מותו לה"ר יוסף אלמנצי ונשלחו לדפוס ע"י הרשד"ל מפאדובה עם הערות: פראג, תר"א, 8°.

99. אבני זכרון. ה"ר אברהם מסטאוויסיק. באור על ד' ש"ע כעין בהה"ט מלוקט משו"ת רבות, כ"י: (שי"ג).

100. אבני חפץ. ה"ר יצחק בילינפנטי. שירים שונים [ובהקדמתו מרחיב בשבח רנה"ו שנמשך אחריו]: כ"י רח"ם № 5, וע"ש במפתח דשל"א. — [ג"ח ס' עטרת פז].

101. אבני יהושע. ה"ר יהושע פאלק ב"ר מרדכי הכהן. פי' על פרקי אבות: נואיארק, כת"ר, 8°. [ג"ח ס' בנין יהושע מחקרי מוסר וס' חומת יהושע חי' גפ"ת בפלפול]: (המזכיר ד' № 49).

102. אבני מלואים. ה"ר אריה ליב ב"ר יוסף הכהן. חי' על ש"ע אה"ע ב' חלקים ובסוף ח"א קונט' משובב נתיבות תשובות על השגות ה"ר יעקב מליסא על ספרו קצות החשן ובסוף ח"ב קצת שו"ת, ח"א: לעמבערג, תקע"ו, 2°. ח"ב: שם, ש'ע'ר'י'ו', 2°. — ושנית: זאלקווא, תקפ"ז, 2°. האלבערשטאט, כת"ר, 2°.

103. אבני מלואים. (עיין בית האוצר, טורי אבן, שמנה לחמו).

104. אבני סגולה. ה"ר יצחק בילינפנטי. שירים ממחברים שונים ג' חלקים וא' מהם נקרא אבנים יקרות: כ"י רש"ד ועתה כ"י רח"ם № 6.

105. אבני צדק. ה"ר יצחק ב"ר ישכר בער צורף, מגולי ווין. משלי עם פי' מלוקט בקצרה: ווילמרשדארף, ע'ד'ת', 8°.

106. אבני צדק. (עיין איל המלואים).

107. אבני קדש. ה"ר אברהם ליזר ב"ר יוסף מלאסק. חי' ש"ס ופוסקים וקצת שו"ת: ווארשא, תקע"ט, 2°.

108. אבני קדש. (עיין יסוד יצחק).

109. אבני שהם. ה"ר אברהם ב"ר יעקב מבית פרץ. חי' גפ"ת והרמב"ם וד' ש"ע ודרושים, וח"ב צעיר רדם חי' גפ"ת לה"ר רפאל דוד מזרחי: שאלוניקי, תר"ח, 2°.

110. אבני שהם. ה"ר משה בן גרעון אבודיענטי. שירים שונים ונדפסו איזה מהם במאסף: כ"י בברלין, עי' מאסף תקמ"ה דמ"ו. [ואני ראיתי עוד ס' אבני שהם כ"י ממנו כולל ב' שירים וא' מהם שיר הידותי, (אללעגארים) בעל ק"ב שמיניות, נכתב באמ"ד ע"י ה"ר שלמה ב"ר יצחק סרוק בשנת תצ"ד. ואולי נאסף אח"כ אל תוך אוצרות הייס לרח"ם והוא № 7 בו, ע"ש].

111. אבני שהם. שירים לה"ר שמואל בן ששון. כ"י יוא"ל.

112. אבני שהם. (עיין טורי אבן, נחלת יעקב).

113. ס' האבנים. (עיין אריסטו).

114. אבנים יקרות. (עיין אבני סגולה לעיל).

115. אבנר בן אבינר. כ"ר כלב אפונדופולו בכ"ר אליהו הקראי (אב"א). פי' על שה"ש [כ"כ בס' א"צ, מזכירו בספרו עשרה מאמרות מאמר ב'. עיין רשימת כ"י ליידן לרנש"ש דקל"ב, ועיין ס' ישי"ר ועיין גורלאנד..., ולפ"ד ר"מ כ"ז שראהו בערוקי כולל דברי מוסר במליצה ושיר, עי' מכתבו לר"מ יאסט בסוף ס' דביר].

116. אבק דרכים. ה"ר אברהם ב"ר לוי קונקי. דרושים, כ"י: (ש"ב י"ח ושה"ג שלי במקומו).

117. אבק דרכים. ה"ר ברוך קאלומיטי. ח"א קצת דרושים וקצת שו"ת בדיני ש"ע או"ח וי"ד: שאלוניקי, תקע"ד, 2°.

118. אבק סופר. ה"ר אהרן ב"ר קלמן חארין. הגהות והערות וחי' לש"ע י"ד ואה"ע. ותשובה ע"ד החלוקה בבתי תפילין בקצור מספרו שומר הסף, כולל השגות ע"ס בן יוהאי, ואח"ז חידה על הדגש ובאור פרשה אחת בס' משלי: פראג, תקפ"ח, 8°.

119. אבק סופרים. ה"ר אברהם ב"ר לוי קונקי הנ"ל. דרושים ופשטים בג' חלקים. א) אם הילד, דרשות עה"ת. ב) עגת רצפים, פשטים שונים לו ולזולתו. ג) אם לבינה, י"ע דרושים שונים: ד"א, תס"ד, 2°.

120. אבק סופרים. (עיין תורה בשם מקראי קדש).

121. אבקת רוכל. ר' אביל מני אבן אבי נגיד בל' ערבי, הנהגת אומנות הרוכלים הנקראים (אפטייקער) ולסדר הרפואות: כ"י בעשקוריאל, (ש"י). — ולדעת וואלף נקרא הס' מבל אבקת רוכל.

122. אבקת רוכל. ה"ר יוסף ב"ר אפרים קארו. שו"ת בדיני ש"ע א"ח י"ד וח"מ: אזמיר, תקנ"ה, 2°. לייפציג, תרי"ט, 4°.

123. אבקת רוכל. ה"ר מכיר תלמיד ר"י בן הרא"ש או בן דורו. מלשון הרמ"א ביוחסין אין להחליט אך נכון אם היה תלמידו או רק בן דורו לבד, אבל בש"ק ד"א דמת"א מפורש שהיה תלמידו, שכ' וז"ל: ר' מכיר היה תלמיד ר"י בן הרא"ש, והוא חיבר ס' אבקת רוכל, עכ"ל. עניני מוסר ונחמות בג' חלקים כפי שהועתק והורס מג' ספרים שונים [וכאשר הוכחתי זאת במאמר מיוחד הנדפס בכ"ת שמיני מכתב כ"ב. ועי' הערת רמש"ש שם דרי"א ורשימתו הגדולה דף אלף תרל"ת. ומ"ש הר"י רייפמאן במגיד שנה ב' דק"ג אינו מדוקדק], והם: א) על עניני משיח ויום הדין ותחיה"מ ועוה"ב. ב) הוא ס' הנפש החכמה ח"ב לר"מ די ליאון. ג) עניני הלכה למשה מסיני ומילדת האדם, [ואולי הם מדרושי הר"י דוכריין, עי' במפתחות ס' הנפש החכמה הנ"ל]: ד' ראשון לא נודע (ועי' להלן). ד' שני עם שיר בסופו [וקצת דפוסין המאוחרין נשמט השיר]: ארמינו, רפ"ו. אויגשבורג, ש'. ד"ו, שכ"ז (כ' פעמים בקצת שנויים זה מזה). ד"א, תע"ו. זאלקווא, תקמ"ח. לבוב, תקנ"ב. נאווידוואהר, תקנ"ר. הוראדנא גם וועגנראב, תקנ"ה, 8° וז"ז. — עוד ובסופו מרגניתא דבי רב, תוכחה נמרצה לא' קדמון (היא מוצאת מס' אור קדמון עיין זה: שקלאוו, תקנ"ה, 8°. — ומאמר אחד ממנו נדפס בס' ריב לה' עם יהודה להולזיוס עיין זה. — וס' ב' וג' הנ"ל לבד נדפס בס' סודות גדולים מחכמי האמת ומשפט אשר הוציא הח' השלם ר' אברהם זקוטו תנלב"ה: קושט', רע"ו, 4°, [וזה נדפס את"כ בשם מתוק לנפש עיין זה. — ואולי את אלה השנ המדפיס ברימינו לד' ראשון. — ועל משפט אשר הוציא ר"א זקוטו הנ"ל עיין מ"ש רמש"ש באוצר נחמד ב' דקנ"ב. — וקצת ממנו נעתק לל"א ונדפס בס' טייטשי אפטייק ובס' ישועות ונחמות ובס' סוד הנשמה ובס' רויזענגארטין, ע"ש].

124. אבקת רוכל. כ"ר מרדכי החזן בכ"ר שמואל החסיד הקראי. [נזכר בספריהם ולא נדפס מהותו, עי' אר"ץ].

125. אבר מן החי. רבי מנות. על פסוק אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו, הובא בש"ק: (ש"י). — אבל בש"ק מיוחס לה"ר מרדכי פרובינצאלו וסובב על דיני אסור והתיר, ע"ש ד"א וד"ז דמו"א.

126. אברבנאל. השר דון יצחק בן יהודה — . חיבר פי' עה"ת ונביאים וז"ז בלי שם פרטי, (עיין פירוש ועי' אבן יחייא לעיל ומ"ש שם).

127. אברך. ה"ר יוסף בן אלאשקר. באור על קצת לשונות רש"י. (עיין אוצר נחמד ג' דק"ו ודק"ח).

128. אגדות ירושלמיות. (עיין ילקוט שמעוני).

129. אגדות התלמוד. (עיין עין יעקב וכו').

130. אגדת אליהו. ה"ר אליהו הכהן ב"ר אברהם שלמה מאיזמיר. פי' על אגדות ירושלמי. ח"א: אזמיר, תקט"ו. ח"ב: שאלוניקי, תקפ"ה, 2°.

131. אגדת ארבע כוסות. (עיין ארבע כוסות).

132. אגדת ארץ ישראל. (עיין מדרש רבה).

133. אגדת בראשית. (עיין מדרש אגדת בראשית, שתי ידות).

134. אגדת חזית. (עיין מדרש חזית).

135. אגדת מכתמים או חצי שנונים. ה"ר צבי הירש ב"ר שמעון זומערהויזן. ש"ה מכתמים שונים בעברית שעריס ובסופו גוף המכתמים הנעתקים בו מל' לע"ז. חוברת א': ד"א, ת"ר, 12°.

136. אגדת מרדכי. ה"ר מרדכי ב"ר יוזפא הענא. פי' על הגדה ש"פ: ד"א, תקכ"ד, 2°. [וכ' בהקדמתו שחיבר ס' שושנת המלך וברוך מרדכי על הרמב"ם. מאמר מרדכי פי' מאמרי חז"ל. פרשת מרדכי על מדרשים תמוהים. גדולת מרדכי שו"ת והי' גפ"ת. שם מרדכי חי' ש"ס. ידיעת מרדכי דרושים על הפטרות. מעשה מרדכי על אגדות ירושלמי. דברי מרדכי שו"ת, וע"ש].

137. אגדת מר שמואל. (עיין מדרש שמואל).

138. אגדת שושנים. ה"ר דוד זאמושטש. שירים ומליצות: ברעסלויא, תקפ"ז, 8°.

139. אגדת שושנים. ה"ר יהודה ליב ב"ר אהרן שטארק. שירים ומליצות מכתמים וחידות [ונוסף עליו פטורי ציצים מס' בני הנעורים לר"י ייטלים: רמש"ש]: פראג, תקע"ז, 8°.

140. אגדתא דמגילתא. (עי' מדרש אבא גוריון).

141. אגודה. ה"ר אלכסנדר הכהן המכונה ר' זוסלן מפראנקפורט. חי' דינים וקצור מכל שיטות התלמוד כסדר הש"ס ומפסקי הגאונים עם לוח בסופו [ובש"ק כ' שהוא מכתבי הרא"ש או מתלמידיו שאספו דברי רבן וקראוהו אגודה, ע"ש ד"א או ד"ז דמ"ח ע"א]: קראקא, של"א, 2°.

142. **אגודת אזוב**. ה"ר אברהם ב"ר יעקב קנשינו. שירים ומליצות ג' חלקים, כ"י: (כ"ח ד' דל"ד).

143. **אגודת אזוב**. ה"ר יעקב ישראל הלוי מ"מ בקרעמניץ. פי' בדרך דרוש על רות בשם תור המעלה, ועל איכה בשם דמעות שליש, ועל קהלת בשם יתרון האור, ולרות ואיכה נדפס ג"כ פירש"י: זאלקווא, תקמ"ב, 4°.

144. **אגודת אזוב**. ה"ר משה זאב אבד"ק ביאליסטאק. דרושים והספדים: ביאליסטאק, תקפ"ד, 2°.

145. **אגודת אזוב**. ה"ר משולם ב"ר הנן האזובי. על דקדוק לה"ק: כ"י בפאריז.

146. **אגודת אזוב**. (עיין גדולת מרדכי).

147. **אגודת הרפואות**. ה"ר יצחק ב"ר שלמה הישראלי הרופא. על חכמת הרפואה י"ד שערים: כ"י, מינבען № 295, ג"ח ס' המבוא במלאכת הרפואה, מאמר בדופק, מאמר בענין מרה שחורה, מאמר בתריאק וס' הנהגות הבריאה מלבד כמה וכמה שתמצא במקומם, ועיין פירשט ח"ב דקנ"א — ב' — וכל ספריו חיבר בל' ערבי ונעתקו לעברי. — [כל זה אינו מדוקדק ומלא הזיות ליליענטהאל ופירסט. רמש"ש].

148. **אגודת שמואל**. ה"ר שמואל ב"ר יצחק אריפול. מ"מ וקצור מחמשת ספרים שחיבר וסימנם ש'מ'ו'א'ל', והם: שר שלום, מזמור לתודה, ועד לחכמים, אמרת אלוה, לב חכם, ונחלק לחמשה חלקים: א) רכב ישראל, על קצור הח"ב בתהלים קי"ט. ב) יעלת חן, על שיה"ש. ג) פי חכם, על קהלת. ד) ווי העמורים, על מתכונת התפלות. ה) לוית חן, דרוש על ט"ו שירי המעלות: ד"ו, פ'ר'ו'י'ם', 4°. [ודלא כש"י: שנ"ג, רמש"ש]. — ונדפסו ג"כ בפ"ע עם גוף הספרים ותמצא כאו"א במקומו ועי' ג"כ נעים זמירות].

149. **אגודת שמואל**. (עיין תורה, נו"כ).

150. **אגור**. ה"ר יעקב ברוך ב"ר יהודא לנדא אשכנזי. מנהגים ודינים ופסקים מקצת הלכות כסדר הטורים, רובם מדיני ש"ע א"ח וקצתם מדיני ש"ע י"ד ואה"ע, ובסופו ס' חזון עיין זה: חמו"ד (נאפולי, רמ"ז — רנ"ב) [ומזה כדו׳ ד׳ קושט׳ ישן, רמש"ש]. חמו"ד (רימיני ע"י ר' גרשון שונצינו, רפ"ו, בשנה השלישית להאפיפיור קלימינטו השביעי). ד"ו, ש"ו ונשלם כסליו ש"ז, 4°. אופיבאך, תע"ח. זאלקווא, תקכ"א. שם, תקנ"ח. סדילקאוו, 1834, 8°.

151. **אגור**. ה"ר שמואל בן יעקב גמע. הוספות ותקונים לקצת ס' הערוך לר' נתן: כ"י די רוסי 140/2, № 180/2 וכ"י רש"פ באודעסא, ובכ"י וואט' № 403/3 נמצא ס' דקדוק ולפי הרפי' נקרא רחש (ראש ?) כל למוד לרשב"י, ובראשיתו אני ראשית לכל לקח. [ודע כי אגור הוא כינוי המחבר שנקרא בל' ערבי גמע בגימ"ל דגושה וקריאתו דשמע מל' ויאסף שאול (ע"א ט"ו ד') והוא ל' אסיפה, ולספרו זה אין שם פרטי כלל כפי שראיתיו מכ"י רש"פ הנ"ל, ולפ"ד רי"ל דוקעש באו"נ ב' דקנ"ט מוכח שנקרא שם' הזה אלף המגן ע"ש, ועיין המזכיר תרי"ח די"ד].

152. **אגור**. הוא אפוריזמי של אפוקראט בערך א"ב, ז' שערים, והעתקה מיוחסה לר"ש אבן תבון ואינה ממנו: כ"י יה"ש, ריגיו 7. וכ"י רד"א 1643, q №, ועוד עיין רמש"ש דינולי ע' 328 וכ"י פישל..

153. **אגור**. א' ממדרשי רז"ל, (עיין מדרש).

154. **אגורה באהלך**. ה"ר אליקים ב"ר יצחק גאטיניו. שו"ת בעניינים שונים וגם להרב מוצל מאש. ח"ב שו"ת לה"ר אברהם ב"ר יעקב מבית פרץ הנ"ל, ובסופו השמטות מספרו תועפות ראם. שאלוניקי, תקמ"א, 2°.

155. **אגלי דל**. שו"ת כ"י לה"ר ישעיהו באסן: (זצ"ל י' ל"ה).

156. **אגן הסהר**. ה"ר אליהו הכהן מאזמיר. פי' על שיה"ש, ושם טעם לא"ב גדולה שבמקרא ונדפס מקרוב: (כ"ל ד', ושה"ג שלי במקומו).

157. **אגרא דהספידא**. (עיין אבן בחן).

158. **אגרא דכלא**. (עיין אור החיים).

159. **אגרא דפרקא**. (עיין שם).

160. **אגרון**. א' מספרי רב סעדיה גאון שחיבר בלה"ק, כמ"ש הראב"ע ברים ס' מאזנים ונחלקו החוקרים על מהותו, וי"א שהוא ס' גדול בשרשים בלה"ק ופתרונם בל' ערבי וי"א שהוא פתרון תשעים מלות שלו. [ולפ"ד רמש"ש במפתח אוצרות חיים דשנ"ז על מלת אגגרון שנ"ל אגרון ומובנו בערבי כמו מכלול שרשים וערוך ע"ש, וכמ"א האריך והכריע לדעת הראשונה הנ"ל].

161. **אגרון** או **אנגרון**. (עיין יחוסי תנאים ואמוראים).

162. **אגרון**. או מחברת כ"ר דוד בכ"ר אברהם אלפסי. כולל כל שרשי לה"ק וארמית אשר בתנ"ך ופתרונם בלשון ערבי [כ"י אבן רש"פ הקראי, ודוגמאות ממנו נדפסו בס' לקוטי קדמוניות דף קי"ז — קנ"ח, ע"ש]..

163. אגרון. הוא מחברת כ"י עלי בכ"ר סלימאן הקראי (?) כנ"ל, והוא קצור אגרון הנ"ל שקיצר אותו מתוך קצור כ"י לוי בכ"ר יפת הלוי מהנ"ל עם תוספות מרובה משלו. והקדמת הס' ואות א' מספר האגרון וקצת דוגמאות ז"ז, עיין בס' לק"ד הנ"ל דקע"ה — רע"ז.

164. אגרות חכמה. (עיין מודע לבינה).

165. אגרות. ה"ר יעקב אבן דנא. בויכוח עם החכם הנוצרי הולזיוס על גדול כבוד הבית השני מן הראשון, ג' מכתבים: (עיין ריב לה' עם יהודה).

166. אגרות יש"ר. ה"ר יצחק שמואל ריגייו. חקירות על ענינים שונים בשלשים מכתבים, ב' חלקים. ח"א: ווין, 1834, 8°. ח"ב: שם, 1836, 8°.

167. אגרות יששכר. ה"ר יששכר דובער לימויער. אגרות מוסר מאב לבנו לחזקו בדת ואגדות שונות בין איש לרעהו: לבוב, תקפ"ו, 8°.

168. אגרות רמ"ד. ב' מחברות: א) אגרות הרמבמ"ן ז"ל עם הערות ה"ר אביגדור ב"ר שמחה הלוי מגלוגא. (בר"ת: אל"ם): ווין, תקנ"ב, 8°. — ב) שירים מר' אל"ם הנ"ל עם הערות ונלוו עליהם קצת אגרות הרמ"ד, ובכללם נקראו חותם תבנית עם פי' כיתות חותם תכנית: ווין, תקנ"ז, 8°.

169. אגרות המורה. ע"ו מכתבים מקובץ אגרות ושו"ת הרמב"ם דלהלן הנוגעים לס' המדע והמו"נ, עם ת"א ע"י ה"ר דוד אָטטענזאָסר: פיורדא, תר"ו, 8°.

170. אגרות הרמ"ז. ה"ר משה זכות. ל"ז מכתבים שונים בעניני קבלה ובסופו אלף אלפין בקשה מאלף תיבות המתחילות באות אל"ף עם פי': ליוורנו, תק"מ, 4°.

171. אגרות ומליצות וגם קצת דינים, רי"א סימנים: כ"י רח"ם № 8.

172. אגרות. מרקו ליפימאנו אל הרופא ר' קרשקש מאיר [והוא שכן בשנת ה"א ר' באיטאליא]: כ"י הפליט № 69.

173. אגרות. ה"ר עובדי' ברטנורא מירושלם. כ"י יוא"ל. [ועי' המזכיר תרי"ט דכ"א וביד רמש"ש נמצא העתק קצתם מתוך ס' ה"ר אברהם יגל].

174. אגרות. ה"ר צבי אשכנזי. כולל פסק ועניינים אחרים: ד"א, חש"ד (תע"ג — ד'), 4°.

175. אגרות רחמנות. חוברו לטובת עניים בסרקסטא סביב לשנת הק"ס: כ"י שד"ל.

176. אגרות שונות ממשפחת מרפורגו. כ"י יש"ר באוקספורד.

177. אגרות ושו"ת הרמב"ם או אגרות ושו"ת לר' משה המיימוני, ובקצת דפוסין אחרונים כתבי קדש להרמב"ם. קובץ מכתבים ושו"ת שונים להרמב"ם וזולתו ועל אודות ספרו המדע ומו"נ, [ובדפוס לא שוו בשיעוריהן בתוס' וגרעון עניינים ויש בזה מה שאין בזה], נדפס ראשונה בשם תשובות שאלות ואגרות: חמו"ד (קושט' ר"פ עד ש'). ד"ו, ש"ר. שם (ונקרא ד' שני), ש"ה. שם, שכ"ה. ד"א, ב'ע'ת'. פראג, תפ"ו. ברלין, תקכ"ד. זאלקווא, תקל"ב. ברלין, תק"מ. הוראדנא, תקמ"ה. ברין, תקנ"ז. ווילנא, תקס"ז. ווין, תקפ"ו. פראג, תקפ"ו, 8°. חמו"ד (רוסיא), 12°. — עוד קצתם עם העתקה והערות בל' רומי ע"י בוקסדארף בספרו Institutio Epistolaris. באזיל, 1629. 8°. — (ועיין אגרות המורה, אגרת לחכמי מרשיליא, תעלומות חכמה).

178. אגרות שלומים. תבנית אגרות וראשי מכתבים ותרוזים וכדומה: אויגסבורג, רצ"ר, 8°. — ועם נוספות: באזיל, שס"ג, 8°. — ועם תוס' ראשי המכתבים מעין כל פרשה: קראקא, חש"ד (שצ"א — תי"ב), 8°. — ועם תרגום ל' רומי ע"י בוקסדארף האב: באזיל, 1603, 8°.

179. אגרת. ה"ר אברהם ב"ר חייא הספרדי לה"ר יהודה ב"ר ברזילי לברצלונה. להוכיח שמותר לשאול באסטרלוגיא: כ"י יש"ר באוקספורד.

180. אגרת. ה"ר אברהם בן הרמב"ם ז"ל. ע"ד ס' המדע והמו"נ, (עיין מלחמות ה').

181. אגרת אדר היקר. (עיין אדר היקר).

182. אגרת ה"ר אהרן ב"ר משולם אל הרמ"ה להתנצלות הרמב"ם, (עיין טעם זקנים).

183. אגרת. אחוז בחבלי הזמן וכו'. (עיין מלא חפנים).

184. אגרת אלאסף. ה"ר אהרן ב"ר קלמן חארין. על הדרך לשנות קצת מנהגים גם ע"פ התלמוד, ובפרט בעניני המנהגים בבתי כנסיות בארצותינו: פראג, 1826, 8°.

185. אגרת אל העברים. מאת פאולוס איש ימיני. נעתקה מל' יונית ומבוארת כעת בפי' מספיק ע"פ תלמוד בבלי וירושלמי לביזענטהאל: ברלין, 1853, 8°. — ושנית בתוס' מרובה: שם, 1858, 8°. (המזכיר ב'. № 719).

186. **אגרת אל תהי כאבותיך**. היא תשובת ה"ר פריפוט (או פרופיט) דוראן אל בונט בון גורן המומר, ולפנים בישראל היה שמו דוד, והיא כתובה במליצה נחה ולשון נעלמים על עניני הדת והאמונה. — מראש מקדם נדפסה בקובץ יקר מאד בלי שם כללי ע"י ה"ר יצחק ב"ר אברהם עקריש, הכולל: א) אגרת הנ"ל עם פי' ה"ר יוסף ב"ר ש"ט בן ש"ט. ב) מכתב פראנסישקי דייש קורנין, (ולפנים בישראל היה שמו אשטרוק רימוך) אל החכם הנכבד אנשאלתיאל בונפאס, ותשובת החסיד ר' שלמה בונפיד אליו. ג) תוכחה ובקשה להחכם ר' יצחק טרפון בחרוזים כסדר א"ב ואח"כ שמו בראשי החרוזות: אני יצחק תרפון חזק. [ובטעות נחלקה בסוף הא"ב ונרשם על יתרה: בקשה אחרת להחכם ה"ר יצחק טרפון ז"ל, כי כולה אחת היא, וזה האות שכל סופי החרוזות מסיימים במלת זה. וכן העיר ה"ר סמ"ן בס' אבן בחן ורוצה לתקן שם המחבר יצחק ב"ר פינחס]. ד) מליצה להרשב"ש בל' ארמי אל ה"ר נתן נגאר, ותשובת הר"ן נגאר אליו. ה) תפלה אלף אלפין לה"ר יוסף ברבי ששת בן לטימי, (עיין אלף אלפין להלן). ו) אגרת הויכוח לרש"ט ב"ר יוסף ן' פלקירא (עי' זה להלן). ז) קינה על חרבן ביהמ"ק להרשב"ץ. ח) קינה על הרשב"א לה"ר יוסף ן' יחייא. ט) קינה אחרת למי מקדושים. י) מעשה עוגה לה"ר יחיאל בן הרא"ש עם חרוזים הכתובים בערוגה: המו"ר (קושט', ש"ל — של"ח), 8°. עוד סי' א' ב' ג' ד' וה' הנ"ל לבד, ונקרא קובץ ויכוחים: חמו"ד (ברעסלויא, תר"ד), 16°. עוד סי' א' (בלי פי' ועם ת"א) וב' וג', (עיין אבן בחן). — ובכ"י רח"ם № 9 נמצא סי' א' הנ"ל עם קצת תוס' פי' לא' מתלמידי הר"י ברש"ט הנ"ל. עוד אגרת סי' א' הנ"ל לבדה בלי פי' (עיין מלא חפנים). עוד מתורגמת אשכנזית ע"י הר"א גייגר ורק ראשה וסופה עברית, נדפסה במ"ע שלו חלק ב' דתל"א והלאה, ע"ש.

187. **אגרת אסורי הצדיקים**. (עי' תהלה לדוד).

188. **אגרת אפשרות הדבקות** בשכל הפועל. לאבן רשד. (עיין חי בן יקטן). — [יש אגרות שונות לאב"ר בענין זה ונעתקו לעברי ע"י ר"ש אבן תבון בסוף פירושו על קהלת, וממנו לקחם הרגב"ש בס' שער השמים, ע"ש, אבל לא נדפסו כלם, וגם יש פירושים עליהם כמו פי' ה"ר יוסף ברש"ט בכ"י אוקספורד, ופי' הר"מ נרבוני וכו': רמש"ש].

189. **אגרת ארחות עולם**. ה"ר אברהם ב"ר מרדכי פריצול. על חלקי הארץ הנושבת ויושבי האיים הרחוקים ונהר סמבטיון ומציאות עשרת השבטים ומקום ג"ע וכו' ונחלק לפרקים, חיברו בפיוארה שנת רפ"ה: ד"ו, שמ"ז. קראקא, תקפ"ב, 8°. עוד ונלוה לו מעשה בית דוד. קול מבשר, ומכתב ר' חסדאי למלך אלכוזר. הוצא לביה"ד ע"י ה"ר שלמה זלמן לונדון: אופיבאך, ת"פ, 8°. עוד עם ליוריס, ובין פרק ט"ו וט"ז נדפס מאמר מגיד הדשות לרנה"ו בלי ראשיתו, ובסופו אגרת תימן להרמב"ם, וס' יסוד מורא וסוד תורה להראב"ע, הוצא לביה"ד ע"י י'(ישראל) ל'(לנדא) איש מבית לוי: פראג, תקנ"ג, 8°. — עוד עם העתקה רומית והערות ע"י היידע (Hyde): אוקספורד, 1691. שם, 1767, 8°. וכן באוצר אוגולינו חלק ז'.

190. **אגרת בית תפלה**. ה"ר יצחק ב"ר משה הלוי, איש סטנוב. הגהות כל התפלות ע"פ דקדוק לה"ק: ברלין, תקל"ג, 8°.

191. **אגרת בעלי חיים**. חובר בל' ערבי ע"י חברת חכמים הנקראים אבואן אלצפא [ר"ל אחי הטהרה], נעתק ללה"ק ע"י ה"ר קלונימוס בר קלונימוס בר מאיר בשנת ה"א ע"ו בעיר ארלדי. משלי מוסר בל' נח וחרוזות בדרך שיחה בין כל הבע"ח, וכל א' וא' מספר מה מעשיו ועסקיו מה כחותיו ומדותיו הטבעיות ומעלות האדם על כולם: מנטובה, ש"ב [ש"י, ולדברי הכל לה"ד"מ] ובאמת שי"ז, 8°. פפד"מ, תס"ר. ברלין, תקכ"ב. פפד"א, תקס"ב, ווילנא, תקס"ב. טורקא [ראיתי חסר שער]. ווארשא, תר"ב, 8°. [וכבר נדפס בל' ערבי, ועתה נדפס בל"א ככתבם, ועיין המזכיר תרי"ט № 9]. עוד נעתק לל"א ע"י ה"ר חנוך ב"ר צבי הירש סג"ל מפפד"מ: הענא, תע"ח, 4°.

192. **אגרת בקרת**. ה"ר יעקב ישראל עמדין (יעב"ץ). שו"ת בענין פצוע דכא ושארי ענינים, וסימנם לא יבוא פצוע דכא וכרות וכו': בקושטא דינא (אלטונא), תצ"ג, 2°. — עוד בתוס' מרובה: אלטונא, תקכ"ה, 2°.

193. **אגרת בקרת**. (עיין עטרת צבי). עוד לבדו עם תוס' הגהות והערות לה"ר יאקב בריל"ל אבד"ק קאיטיין בשם מסגרת: פרעסבורג, תרי"ג, 8°.

194. **אגרת בתי הנהגת הגוף והנפש** . ה"ר ש"ט בר יוסף ן' פלקירא . ע"ז פ י ר ו ש על כחות הגוף והנפש : כ"י מינכבען 48/4 №, [וכ"י פלורענץ וכ"י אוקספורד , ומתחיל : אמר אבא מרי ר' ש"ט , ונראה שנכתב ע"י בנו . ולפ"ד הוא ס' הנהגת הבריאות והנהגת הנפש הנז' בריש ס' המבקש: רמש"ש].

195. **אגרת הגאולה** . לר' חיים גאליפפא . [מובאה בס' העקרים מ"ד , ועיין עמק רפאים] .

196. **אגרת גאולת עולם** . ה"ר משה בה"ר יוסף מטראני (המבי"ט) . מזכירו בספרו בית אלהים דף ק"ב , ע"ש .

197. **אגרת** ר' דוסא ב"ר סעדיה גאון לר' חסדאי הנשיא ב"ר יצחק שפרוט . ונזכרו בו ענינים מתולדות רב סעדיה אביו , עיין בקורא הדורות דף ד' ע"א .

198. **אגרת דופי הזמן** . ה"ר יצחק עובדיה . על ת ה פ ו כ ו ת ה ז מ ן מטוב לרע ורמזי המאמרים בל' נח וחרוזות: ד"ו, י"ש'מ'ח', 8° .

199. **אגרת דרך ה'** . ה"ר משה במהר"י מטראני (המבי"ט) . תוכחת מוסר ג' שערים: [נתחבר בשנת ש"ו בזמן הדבר ר"ל : רמש"ש] : ד"ו , שי"ג , 8° .

200. **אגרת רב האי גאון** . אל רבני אי ארלנק. אל הכהנים המתפרצים (עיין המזכיר תרי"ך ע' 5 , עיין פי' עלינו לשבח) .

201. **אגרת התנצלות** . (עיין אגרת ה"ר ידעיה הבדרשי) .

202. **אגרת הויכוח** . כ"ר אליהו בכ"ר ברוך ירושלמי הקראי . מה שנתוכח עם חכמיהם מאמיני התמוד ונלחם , ונחלקה לד' שערים : (אר"ץ) .

203. **אגרת הויכוח** . ה"ר שם טוב ב"ר יוסף ן' פלקירא . להוכיח כי ה פ י ל ו ס ו פ י א ל א ת ת נ ג ד א ל ה ת ו ר ה , בדרך ויכוח בין חכם וחסיד , ולכן נקרא ג"כ ויכוח החכם עם החסיד : נדפס ראשונה בקובץ אגרת אל תהי כאבותיך , עיין זה . — עוד לבדו : פראג , ש"ע , 8° . [ודע כי ישן כתוב בשער שנדפס פה פראגא לפ"ק לכן יש טועים ומוסיפים עוד דפוס אחד משנת רפ"ה (פיינו בלי מלת פ"ה') וטעות הוא בידם] .

204. **אגרת זוג ונפרד** . כ"ר אברהם אבן ישי"ר לוצקי הקראי . פ ו " ת חכמי הקראים על מעשה שהיה ב ד י נ י ע ר י ו ת : גוזלאוו , תקצ"ז , 2° .

205. **אגרת** הרב חכם צבי אל ה"ר מ ש ה ד י מ ו ד י נ א על דרוש ה"ר ד ו ד נ י ט ו בענין הטבע [כמוזכר בתשובותיו סי' מ"ו] ונחתמה ט"ו אב תס"ה , ונדפסה עם העתקה ספרדית או פורטוגיזית: חמו"ר (לונדון), 4° .

206. **אגרת חכמי האשכנזים ורבניהם בא"י** ל ב נ י מ ש ה ר ב י נ ו ע"ה : חמו"ר [ד"א, תצ"א — ב'] , 8° . [שנת הדפוס תשודה מאד אללי ואחשוב שהיא תקי"א : רמש"ש] .

207. **אגרת לחכמי מארשיליא** . ובכ"י : לחכמי מונטפשליר . תשובת הרמב"ם לשאלתם על חכמת החזיון ועל גזירת משפטי הכוכבים ועל אודות משיח שקר . נדפסה ראשונה בקובץ אגרות ושו"ת הרמב"ם [עיין זה לעיל] , ונעתק ג"כ לל' רומי : (עיין רוח חן).

208. **אגרת החלומות**. ה"ר משה אלמושנינו. על עניני החלומות בל' ספרדי : ד"א , תצ"ר , 8° . (ועיין הנהגת החיים) .

209. **אגרת החליצה**. אבן פאס. ס' פילוסופיא לחלוץ ענין מענין : (ש"י) . — [ורמש"ש כ' : נ"ל אבן באגה (והטולרים כנוהו Aven pace) והוא אביבכר אבן אלצאיג מחבר ספר בהנהגת המתבודד אשר עיקר ענינו נכלל בפי' הנרבוני לס' חי בן יקטן חלק ח' . עי' רשימת ליידן דף כ"ב].

210. **אגרת החמדה** . ה"ר משה ב"ר נחמן גירונדי . ס' קבלה , כ"י : (ש"י) . [אבל בש"ק (ד"א וד"ו דל"ג ע"ב) נקרא כן כתב התגלגלותו לס' המדע והמורה וכן נקרא בכ"י די רוסי 939 № , ע"ש . ובכ"י מינכבען 338 № נקראה אגרת חמודה , ע"ש] .

211. **אגרת חמודה**. (עיין אגרת החמדה לפני זה).

212. **אגרת חמודות** . הרופא ר' אליהו היים ב"ר בנימין מיינצנו או גיינאצאנו Genezyano לכבוד ר' בנימין בן דוד מהר אלציון [וע"כ כתב הרב צונץ בהערותיו למסעות ר"ב דרס"ח de monte Alcino , והוא הר אלצינו הנז' בס' מקדש מעט דק"ז] , על אמתת חכמת הקבלה ובטול דעות כל המתנגדים לה והשגות ע"ם עטרת זקנים לאברבנאל , ועיין בס' ארי נוהם פ"א ופ"ב וי"ג וז"ז , [ודלא כש"י ואחריו סס"ד שכ"ה שכתבו שהוא על מדות הנפש , ע"ש : כ"י רח"ם 552 № , וגם נשתבש שמו ע"ש במפתח סוף דב"כ: וכ"י מינכבען 111 № וכ"י פאריס, טורין, ופלורינץ וז"ז . רמש"ש] .

213. **אגרת החרפית** . ה"ר יצחק ב"ר יוסף אבן פולקר . השגות ותשובות ע"ם מנחת קנאות לאבנר די בורגוס המקנא לדת הנוצרים: כ"י די רוסי 533/2 № .

214. **אגרת הטיול**. ה"ר חיים ב"ר בצלאל. קצת פשטים והלצות בדרך פרדס ע"פ א"ב: פראג, שס"ה. פפד"א, תנ"ג, 8°. זיטאמיר, תרי"ז, 12°. חמו"ד, 16°. עוד עם פי' ה"ר יעקב צויזמר על חידת הראב"ע: אויפיבאך, תע"ג, 8°.

215. **אגרת הטעמים**. ה"ר אהרן אברהם ב"ר ברוך (הלוי ?). פי' הטעמים בגימטריאות ופרפראות ע"פ קבלה: קושט', ה'ש"ם, 8°. [ואינו מוכח אם הוא ש"מ או שמ"ה: רמש"ש]: חמ"ד (ד"ו או מנטובה), שמ"א — ב', 12°. עוד עם פי', (עיין שפע טל).

216. **אגרת הטעמים**. ה"ר יעקב ספורנו: ד"ו, ש"ם . . . (ש"י), [חשוד מאד ואולי הוא הנ"ל: רמש"ש דתשע"ז].

217. **אגרת** ה"ר ידעיה הבדרשי אל הרשב"א. להתנצלות הפילוסופיא מפני החרם הידוע, נדפסה כתשובה בשו"ת הרשב"א ח"א סי' תי"ד — י"ח. ושנית בשם אגרת התנצלות עם הערות לה"ר שמשון בלאך הלוי: לבוב, תקס"ט, 8°.

218. **אגרת היחוד**. ששלח ה"ר אברהם קלויזנער אל ה"ר מנחם אגלר ותשובת ה"ר מנחם אליו בשם דרך החיים: כ"י די רוסי № 755/4·5, וכ"י טורין № 97 [וכ' שם המרשים ז"ל: והוא ס' היחוד לדרך החיים. ובכ"י רד"א № 1172 q, דע"ו, מוכחה אגרת ר' מנחם אגלר אל ה"ר ליפמאן מילהויזן: רמש"ש].

219. **אגרת יחוסי הצדיקים**. (עיין אגרת המספרת).

220. **אגרת** ה"ר יעקב ב"ר אליהו אל פראי פול. התנצלות על התלמוד: כ"י די רוסי № 1089/3. [ויש פקפוק בדברי די רוסי: רמש"ש].

221. **אגרת יער הלבנון**. ה"ר משה ב"ר יצחק ראיטי. שיחה על הנפש בין שתי אחיות מחלת ונועה בדרך משל וחידה: כ"י ווין ח"ב № 19 (בלתי שלם ע"ש דמ"ה). כ"י יואל 112, 122 №, וכ"י ראח"ם № 486, כ"י אוקספורד, וכ"י די רוסי № 1394, וכ"י שענבלום № 76, וכ"י צונץ, רמש"ש 1986 והוספה.

222. **אגרת יצחק**. ה"ר יצחק ב"ר אליהו ברעזנר הלוי. סדר וידוי מלוקט מס' היכלות ושל"ה וכו': פראג, תנ"ה, 8°.

223. **אגרת** ר' יצחק בן עבריש. [כ"כ ברשימת רש"ד. ואין ספק שצ"ל בן עקריש, והוא אגרת אל תהי כאבותיך והנלוים № 186 הנ"ל].

224. **אגרת הכולל**. מהרבנים הגדולים המובהקים המפורסמים מרנן ורבנן חבורתא קדישתא די בארעא דישראל [לכל אחיהם בליטא ורייסין ע"ד נדבות לא"י בכלל וליושבי צפת בפרט, והחותמים עליה י"א גדולי ליטא ורייסין דשם והם: ה"ר חיים ב"ר טוביה כ"ץ מ"ץ מווילנא. ה"ר סעדי' ב"ר נתן נטע מווילנא (מתלמידי הגר"א). ה"ר מנחם מענדיל ב"ר ברוך בענדיט (משקלאוו מתלמידי הגר"א ?). ה"ר יצחק אייזיק מ"מ דווארינאווה. ה"ר צבי הירש ברז"ו טריוועס מווילנא. ה"ר יוסף ב"ר קלונימוס מסלוצק. הר"י העשיל ב"ר מאיר, בע"ס מצמיח ישועה וישועה בראש. ה"ר הילל, בע"ס הילל בן שחר. ה"ר שאול ב"ר שמשון משעראהיי. ה"ר משה ב"ר מאיר מניבוועז. וה"ר ירמיה ב"ר מאיר מווילנא. — ואח"ז מכתב מיוחד מה"ר חיים ב"ר טוביה כ"ץ הנ"ל להמליץ בעד א"י ויושביה, והשד"ר ששלחו מתם]: חמ"ד (שקלאוו), צ'פ"ת, 4°.

225. **אגרת הלא כתבתי לך שלישים**. ה"ר יוסף האזובי ב"ר חנין. מוסר והנהגות טובות ששלח לשמואל בנו והיא הוספה לשירו קערת כסף, עיין זה. נדפסה כתשובה בכ"ת ד' די"א והלאה, ע"ש, ושנית בסוף ס' מוסר השכל לרב האי גאון, ושיר הקערה הנ"ל ע"י הרמש"ש: ברלין, כת"ר, 8°.

226. **אגרת הלבנון**. (עיין אוצר בלום).

227. **אגרת לורוויקי קאריטו**. אל בניו ואל היהודים בלה"ק ול' רומי: פאריז, 1554, 4°.

228. **אגרת לשון הזהב**. ה"ר יהודה ב"ר שלמה אלחריזי. כתב מליצה לכבוד א' מנכבדי דורו, נדפס מתוך כ"י רד"א F, № 939 בקובץ דברי חפץ, עיין זה. — [ורמש"ש הוכיח שהוא דעדיקאציע אחרת לספרו תחכמוני. עי' רשי' רמש"ש דף אלף שי"ג].

229. **אגרת**. ה"ר מאיר עראמה. במליצה מדברת, ותקרא חמס ושוד על הר"י אברבנאל הבא בשערי עקידת יצחק אביו ולקח וכחש ושם בכליו: כ"י בס' עקידת יצחק ד"ו אשר בספרי רובענש' F, № 637 ע"ש, ומשם נעתק ונדפס בתוך עלי המגיד שנה ב' № 25 צד 99.

230. **אגרת מוסר מאב לבנו**. ה"ר הירש גאשלר: כ"י רח"ם № 11 [ע"ה דפין אין 4° כ"י המחבר בעצמו, ע"ש].

231. **אגרת מוסר**. איין שיין ליבליך מוסר ביכל אויף טייטש גידרוקט, מוסר בל"א כסדר א"ב: נאווידוואהר (ווילנא), חש"ד, 8°.

232. **אגרת מוסר**. ה"ר יוסף אבן כספי. מה שכתב לבנו להלהיב לבבו לתורה ושלך למודה, ונקרא ג"כ צוואת ר"י ן' כספי. נדפסה מחדש בקובץ טעם זקנים, עיין זה, ודוגמא ממנה בקונט' דברים עתיקים ב'.

233. **אגרת מוסר**. הרמב"ן. מה שכתב לבנו על הענוה ויראת שמים: מנטובה, שפ"ג, 8°. עוד בשם אגרת הרמב"ן. (עיין למען תלך בדרך טובים, צרי היגון, תפוחי זהב). — עוד ונוספו בו סגולות וכו': ד"א, ב'י'ת', 8°: (רמש"ש).

234. **אגרת המוסר**. ה"ר אליעזר הכהן צדק. כ"י וואטיקאן, אורב' 22, 2, ובאסט ואסעמאני כתבו שנכתב בשנת הקצ"ג ושהמחבר אחי ר' אביגדור הכהן [וכל זה מסופק מאד כי לפי התחלתה היא התוכחה הנדפסת הבה נתחכמה: רשמש"ש № 3335].

235. **אגרת המוסר לאריסטו**. בקבלת הנהגת האדם. נעתק מל' יון לערבי ע"י איש ישמעאלי ושמו עלי [אבן רצואן] הרופא, ונכללו בה גם דברי מוסרו, ונעתק לעבר ע"י ה"ר יהודה ב"ר שלמה אלחריזי, ובסופה היא נקראת אגרת מנהג החסידים. נדפסה ראשונה בחסרון: ריווא די"ט, ש"ך, 8°. ובשלימות יותר: בקונט' דברים עתיקים א', עיין זה, ונעתקה בקצור בתוך ס' המבקש לרש"ט ן' פלקירא, ע"ש.

236. **אגרת המוסר**. ה"ר יהודה ב"ר שאול אבן תבון. צוואתו לה"ר שמואל בנו. נדפסה מחדש בצרוף שארי ענינים קצרים בקובץ דרך טובים, עיין זה, וגם בקונט' בפ"ע בצירוף צוואת הרמב"ם, ומשלי חכמים, ועם מבוא על קורותיו וכו' בל"א ככתבם, ע"י ה"ר משה שטיינשניידר: ברלין, ב'ר'י'ת', (1852), 8°.

237. **אגרת המוסר**. ה"ר קלונימוס ב"ר קלונימוס: (ש"י). — [ואולי יש קורין כן לספרו אבן בחן, עיין זה].

238. **אגרת המוסר**. ה"ר שלמה אלעמי. תוכחת מוסר שכתב לתלמידו מפורטוגאל להזהירו מן החטאים אשר לרגלם באו על בי"י כל הצרות והגירוש משנת הקנ"א. נדפס ראשונה בשם אגרת התוכחה והאמונה שעשה החכם השלם ה"ר שלמה ן' לחמיש ז"ל: ד' ישן נושן, חמו"ד, 4° (קטן ו' דפין). ושנית בשם זה בסוף תקון שובבים הנלוה לשער בת רבים: ד"ו, תע"ב, 4°. — ובשם אגרת המוסר ששלח הרב איש האלקים קדוש כמו"ה שלמה אלעמי ז"ל וכו', ובסופו סדר דרכי תשובה לה"ר יונה גירונדי: שביוניטה, שד"י. קושט' חש"ד (של"ג — ח'. רמש"ש) 8°. עוד ועם ס' היראה ודת הנשים לה"ר יונה הנ"ל: קראקא, שע"ב, 8°. — עוד לבדו: ברלין, תע"ג, 8°. לייפציג, תדי"ר, 16°. עוד ובסופו סדר וידוי ע"פ א"ב מס' תולדות יצחק: פראג, תקמ"ג. ווילנא, תקס"ג, 8°.

239. **אגרת המוסר**. ה"ר ש"ט בן פלקירא. המבארת יושר הפעלים [כ"כ בהקדמתו לס' המבקש, ע"ש] ונמצא בווירונא, (עי' המזכיר תרי"ט דכ"א).

240. **אגרת על מלאכת הבשמות**. (עיין ס' הרוקחים).

241. **אגרת מטה עוז**. כ"י מינכען 150.

242. **אגרת מלחמת חובה**. ה"ר יהודה ליב קארלבורג. נגד מחדשי חדשות בדת הישראלי ובפרט בענין יו"ט שני של גליות: ד"א, תקצ"ג, 8°.

243. **אגרת המליצה ומשפט לה"ק**. ה"ר יהודה ליב ב"ר אשר זעליג מרגליות. על דרכי המליצה בלה"ק והוא קצור ס' לשון למודים לרמח"ל, וקצור ס' תשבי לר"א בחור ושמות מורדפים ושרשים מושאלים וכו': נאווידוואהר, תקנ"ו. ווארשא, תרי".. 8°.

244. **אגרת מנהג החסידים**. (עיין אגרת המוסר לאריסטו).

245. **אגרת המספקת**. כ"ר כלב אפנדופולו הקראי (אב"א). באור דיני הל' שחיטות ומאכלות, כלאי זרעים וכלאי בהמה, ונחלק לד' שערים: (אר"ץ, ועי' רשי' כ"י ליידען דכל"א).

246. **אגרת מספרת יחוסתא דצדיקי דארעא ישראל**. נדפסה ראשונה משלוחי דלי ציון ועניי ירושלים: ד"ו, שפ"ו, 2° (על דף מיוחד). — עוד ושמו בראשי הדפין יחוס הצדיקים: ווירונא, ת"ו, 8°. — עוד ובסופו תפלה על הקברים ונלוה אל ס' חכמת המשכן, עיין זה. עוד: פפד"מ, חש"ד, 2° (עלה מיוחד). — [גם נדפס בס' שבחי ירושלים ובס' דרך הקדש. ובל"א בס' גלילות א"י ובס' סבוב קברי הצדיקים, ואינו ס' יחוס הצדיקים: רמש"ש].

247. **אגרת הרמב"ם ליהודים בעיר מרשיליא**, [ובקצת כ"י: לחכמי לוניל ומונטפישליר (חכמי הצר) ובראשם ר' יהונתן הכהן מתחלת מי זאת הנשקפה. ואמנם יש עוד אגרת אחרת להרמב"ם מתחלת כן ונדפסה (מתוך כ"י סרוואל № 38) ע"י הר"א גייגר באו"צ

ב' דף ג'. נדפסה בכל דפוסי אגרות ושו"ת הרמב"ם, עיין זה. ואפשר שנעתקה לעברי ע"י הר"מ אבן תבון: רמש"ש]. גם נעתקה ע"י ר' יוחנן יצחק לוי ללשון רומי ואח"ז לקוטים מס' ילירה: (עיין רוח חן).

248. **אגרת הרמב"ן אל רבני צרפת.** להתגלות ס' המדע והמורה [ובקצת כ"י נקראה אגרת החמדה גם אגרת חמודה, עיין זה וזה]. נדפסה ראשונה בקובץ תעלומות חכמה, עי' זה, ואח"ז עם ס' חי בן מקיץ: ברלין, תקכ"ז, 8°. ועם ס' מלחמות ה' לר"א בן הרמב"ם: ווילנא, תקפ"א, 8°. ובקצת דפוסי אגרות ושו"ת הרמב"ם כמו ד' ברין ואח"ז. [ובכ"י אוקספורד נמצאה אגרת מפלוני אלמוני שמביא לשונות בלתי נמצאים בנדפס הנ"ל: רמש"ש].

249. **אגרת הנחמה.** (עיין מטה משה).

250. **אגרת סודות.** מיוחסת להרמב"ם. סודות אלכימיות: כ"י מינכען № 214/2 [והוא זיוף כאשר יבואר ברשימתי אי"ה כי יש הכ"י לפני: רמש"ש].

251. **אגרת הסודות.** מיוחסת לר' נחוניא בן הקנה. ענינים וסודות ובחינות של משיח: (סה"ד שכ"ה).

252. **אגרת סוכה.** כ"ר משה בגי הקראי. על מחלוקת שנפלה בין החכמים בהדלקת נרות בבהכ"נ במועד חג הסוכות, שנת ה'ר'ב'ע' לאסור ולהתיר: (אר"ץ).

253. **אגרת עיר קטנה.** כ"ר שמואל בכ"ר בנימין הזקן הקראי. על ענין קדוש החדש: (אר"ץ).

254. **אגרת על מקום קבר** מלכים ונביאים ותנאים ואמוראים בא"י משנת ה"א רצ"ז. נעתקה ע"י ה"ר אורי ב"ר שמעון מבילא בשנת השכ"ד בצפת, ונדפסה בשם יחוס האבות עם לשון רומי ע"י הוטטינגר: היידלבערג, 1659. שם, 1662, 8°. — [וקצת נראה שנדפס מתוך כ"י, וקצור ממנו נעתק מל' רומי לל' צרפת ע"י הר"א כרמולי בספרו מסעות. עיין המזכיר תרי"ג דקכ"ב הערה ג'. רמש"ש].

255. **אגרת.** על ענין קדוש החדש לכ"ר שמואל בכ"ר אברהם הזקן הקראי בע"ס נר שמואל: (אר"ץ).

256. **אגרת העריות.** לכ"ר שלמה הנשיא הקראי ששאל אל כ"ר אהרן בכ"ר יהודה בעל הדרשות: כ"י ליידען, 5/2, 14/2, 52/13 №.

257. **אגרת הפורים.** ה"ר אברהם אבלי ב"ר ישראל מפאנייוויעז. ספור כל מעשה מגלת אסתר בר"ת מלת מ'ג'י'ל'ה' קכ"ז פעמים, ובסופו קצת פשטים בעניני המגילה, כ"י, 4°: (שי"ג).

258. **אגרת פורים.** ה"ר חיים חייקא ב"ר אהרן מזאמושטש. תוכחת מוסר בענין מות מרע"ה, וגאולת מרדכי ואסתר, ולהשמר מכת ש"ן שר"י, כ"י: (ש"י עם תוס' כ"י).

259. **אגרת פורים.** ה"ר יעקב ישראל עמדין (יעב"ץ). ספור כל קורותיו בריב הידוע, עד תום ימי גלותו ונדודו מאלטונא: כ"י רח"ם № 12 (כ"י המחבר מ"ג דפין אין 2°).

260. **אגרת הפורים.** ה"ר משה בידינגען. סדר תפלות ויוצרות לפורים ומגלת אסתר וכו': מיץ, תקע"ז, 8°.

261. **אגרת הפורים.** ה"ר סעדיה הלוי אזוקוט ממרויקש. מעשה מגלת אסתר בחרוז: ד"א, ת"ז, 8°.

262. **אגרת פורים של מור והדסה.** באורים ורמזים וגימטריאות על מגלת אסתר. הובאו לדפוס ע"י ה"ר שמואל ב"ר אברהם הלוי: חמ"ד (פראג), א'ה'ב'ה' ו'ש'מ'ח'ה', 8°.

263. **אגרת הפורים.** (עיין עלים למבחן).

264. **אגרת הפלג.** (עיין אפריון עשה).

265. **אגרת.** ה"ר פריפוט דוראן לבונט בן גורן. (היא אגרת אל תהי כאבותיך עיין זה).

266. **אגרת.** ה"ר פריפוט הנ"ל, להר"ר מאיר קרשקש. סודות ורמזים על מעלת מספר שבעה ובפרט לדעת הר"א בן עזרא: כ"י יה"ש, ועתה באוקספורד, וכ"י די רוסי № 835/5, (ועיין מ"ע לגייגר ח"ד דרפ"ה). ובכ"י רח"ם № 738 נמצא ג' תשובות ה"ר פריפוט הנ"ל אל שאלות הנדיב מאיסטרו מאיר קרשקש והנז' היא הראשונה. ב) בענין כרת. ג) על מאמר בס' התמר: הלבבות יטו אל החפץ וכו' וע"ש במפתח דשמ"ט [וזה האחרון נדפס במ"ע ישרון ח"א די"ז, ושם בטעות בס' התאר וצ"ל התמר כנ"ל].

267. **אגרת הצום.** כ"ר אברהם בלי הרופא בכ"ר יעקב חזן הקראי. על חלוקת החכמים בצום בשבת, כי יש אוסרים ויש מתירים ויש מעבירים: (אר"ץ).

268. **אגרת הצום.** כ"ר אליהו בישיצי הקראי. נדפס עם אגרת גיד הנשה, בריש ס' אדרת אליהו דפוס שני: (רמש"ש).

269. **אגרת הצופה.** ה"ר אברהם ב"ר אליעזר ליפמאן ליכטשטיין. על דרכי לשונות הקלפס וקלת מספרו מעשה אלפס, ואח"ז קונט' מספרו עמודי שמים, על הפארת התורה וקדושתה, בדרך שיר חרוזי, עם פי' ארובות השמים: ביאליסטאק, תקס"ו, 4°.

270. **אגרת הקדש.** מיוחס להרמב"ן. הנהגת איש ואשתו להוליד בנים כשרים, ובס' שתי ידות להרמד"ל דף קכ"ד ע"א נקראה מלמד לאדם דעת: קונשט', חש"ד. [אבל כנראה שנדפסה בזמן הדפסת ס' אורך ימים, ע"ש, וא"כ אינו דפוס ראשון: רמש"ש]. רומא, ש"ו. באזיל, שם. קראקא, ד'ש'ן'. אלטונא, תקנ"א. ברלין, תקנ"ג, 8° וז"ז. [וכבר נמלאה בשנוי בס' מנורת המאור מאמר ה' כלל ג' חלק ו' פ"א — ה', או סי' קפ"א — ה'. ובס' שבילי אמונה מאמר ג' ב', ובס' ראשית חכמה שער ד' פ"ה, ובס' חפת חתנים. ובכ"י פאריז נקרא פתח הקדש, לפ"ד וואלפיוס, ואין ספק שהוא ס' חבור האדם אל אשתו, בכ"י מינכען № 46 שמיחסו ליליענטהאל להרמב"ם, והוא שער הקדושה עלמו שבכ"י מינכען, וראיתי ברוב כ"י שנקרא ס' שערי צדק, ויש מי שמיחסים אותו להראב"ד, וגם הולידו להרא"ד את שלא היה בעולמו כלל מפני שמתחיל: דע אחי. רמש"ש]. ובהעתקה ללה"א עם הוספות: פיורדא, תנ"ב, 8°, וז"ז.

271. **אגרת הקדש.** ה"ר שניאור זלמן נבג"מ. עניני תורה נוטים לקבלה ודברי מוסר ונקרא ג"כ לקוטי אמרים, עיין זה: שקלאוו, תקע"ד, 8°.

272. **אגרת הקדש.** הוא ס' גלילות ארץ ישראל בלה"ק. נדפס ראשונה בס' דרך הישר, עיין זה: ד"א, תק"ט, 8°. ולבדו: שקלאוו, תקנ"ה, 8°. עוד ובסופו קלת חדושים ונפלאות מס' צמח דוד מזמן אלף הששי: הוראדנא, תקו"ן, 12°.

273. **אגרת הקדש.** עניני מוסר ולקוטי תורה מרבני החסידים, והם: אגרת מוסר לה"ר מנחם מענדיל מוויטעבסק, וה"ר אברהם מקאליסק, ולקוטים לה"ר חייקיל מאמדור, וה"ר אלימלך מליזענסק, וה"ר דוב בער ממעזריטש. והנהגות ה"ר יוסף יוסלא מאוסטרהא בע"ס רב ייבא, ודברי הרמב"ם ז"ל שקראם רפ"ע פרקי הנהגת המתבודד, ועד אהכן זכירת שבת פי' על מלות הזכירות לה"ר לוי יצחק ז"ל, מב"ד: ווארשא, א'ג'ר'ו'ת', 8°. לעמבערג, תרי"ט, 8°.

274. **אגרת קהל לימוניסין.** על השמועה בבטול הרדיפות והגזירות ושרפת בהכ"נ בעלילת המומר שחיק בן אסתר הגרפתי בשנת תתקכ"ד לחרבן (הוא ד"א תקנ"ב, ולע"ג): כ"י די רוסי № 541/18.

275. **אגרת הקנאות.** ה"ר משה האגיז (המני"ח). דברי ריבות עם נחמיה חייא חיון ותשובה על מכתב רבני ספרדים באמ"ד העומדים לימינו: הענא, תפ"ו, 4° (פירשט ח"א דקנ"ה) [ורמש"ש כ': חמו"ד ובלי שם מחבר, ונדפס בין שנות ע'ר'ת' עד תפ"ו, ולדעת וואלף בברלין].

276. **אגרת קריה נאמנה.** (עיין קריה נאמנה).

277. **אגרת הראשון.** לחקך לנער בכתב ולשון עם ל"א, לה"ר ראובן ב"ר אברהם הלוי: אופיבאך, תק"מ, 8°.

278. **אגרת** אל רועי שה פזורה ישראל, ע"ד הקמת בתי ספר לנערי ב"י בפקודת הקיסר יאזעף השני, מאת ה"ר הערץ האמבערג: לעמבערג, תקמ"ח, 8°. ושנית במאסף תקמ"ח דרכ"ז והלאה, ע"ש. [וידידי ז' כוכב טוב כתב אלי ד' לעמבערג, תקמ"ח. ולא ידעתי אם נדפס בלשון אשכנזית או נהפך לו אות מ"ם בסמ"ך].

279. **אגרת שבוקין.** (עיין זרע אברהם).

280. **אגרת השבת.** הראב"ע. להוכיח כי תחלת השבת היא בערב יום שלפניו, ונחלקה לג' שערים: א) בראשית שנת התורה. ב) בראשית חדש התורה. ג) בראשית יום התורה. חיברה בלונדון שנת דתתקי"ט. נדפסה ראשונה בסוף ס' מבחר המאמרים, ושנית בכ"ח ד' מכתב כ"ב, ע"ש, ובסוף ש"ע של האריז"ל נדפס רק סוף השיר לבד שהוא כפתיחה אל הספר, ע"ש.

281. **אגרת שבת.** ב"ר אליהו בישיצי הקראי. נזכר בספריהם ולא נמצא להם: (אר"ץ).

282. **אגרת שום.** ה"ר יעקב ישראל עמדין בה"ר צבי הירש אשכנזי (יעב"ץ). מזכירה בספרו עץ אבות ריש פ"ד, ובשארי ספריו ז"ז. [ונזכרה ברשימת ספריו הנדפסת: רמש"ש].

283. **אגרת השכל** לאריסטו. מזכיר ה"ר יהודה מטולידה בפירושו על איוב (עיין פי' על איוב) והן הן הדברים שהובאו בציון תר"ב דקי"ז בהערה בשם הר"מ ן' עזרא, שמביאם ג"כ בשם אריסטו (תוס' עק"ר תר"י דף פ').

284. **אגרת שלוחה.** (היא אגרת הלא כתבתי לך שלישים דלעיל, ע"ש).

285. **אגרת השלוחה מרבני א"י**, לבני משה. חוברה לה ע"י **בעל תקלין חדתין** : חמ"ד (ד"א) תקצ"ד , 8° . (רובענש 0 ,35 №) .

286. **אגרת שלומים** . ה"ר משה דוד ואלי : כ"י יוא"ל , ולא פירש מהותו .

287. **אגרת שלמה** . ה"ר שלמה זלמן ב"ר יהודה ליב ס"ל מרעסויא . ח"א כ"ה אגרות בל"א, וח"ב יו"ד אגרות בלה"ק ונקרא בשם כתבי שלמה : וואנזבעק , תצ"ב , 8°.

288. **אגרת השמד להרמב"ם** . [ובתשב"ץ ח"א סי' ס"ג נקרא מאמר קדוש השם , ע"ש] . על קהלות ישראל האנוסים בימיו, להודות במלאכות מחמד נביא הישמעאלים , ולכן כתב רב אחד מרורות והבדילם לרעה , וע"ז כ' הרמב"ם והשיב עליו עפ"י מוסדות תוה"ק ודברי חז"ל , ואח"ז אגרת שניה וב' תשובות לו ז"ל , ועם תולדות הרמב"ם בל"א ככתבם ע"י הר"א גייגר : ברעסלויא , 1850 , 8° . ושניה מכ"י אחר : (עיין חמדה גנוזה ועיין המזכיר תרי"ה דנ"א) .

289. **אגרת שמואל** . ה"ר שמואל די אוזידה. פי' על מגלת רות ונדפס עם הפנים ועם פירש"י : קוריגישמי סמוך לקונסטנטינא , שנ"ז. ד"א, ב'ע'ת'. זאלקווא , תקס"א , 4°.

290. **אגרת** ה"ר **שמואל** ב"ר **אברהם** . אל רבני צרפת להגן על הרמב"ם ע"ד ס' המדע והמורה, הביאה הר"י ן' חביב בעין יעקב סוף מס' ברכות , ונמצאה בכ"י אוקספורד . והעתק ממנה ושארי אגרות בענין זה לקח הר"א גייגער בכ"י ביד הרל"ה חן טוב שהעתיקם מכ"י אוקספורד . עי' או"נ ב' דקע"ב בהערה , ועי' כ"ח ה' מכתב ב' , ושם דף י"ח בדברי ה"ר ש"ר .

291. **אגרת שמים לרום** . (עיין בחינת עולם) .

292. **אגרת** ה"ר **שמריה מניגרופונטי** . אל היהודים מרומי : נדפס באוצר נחמד ב' דף נ' והלאה, ע"ש . [ובילקוטי ה"ר יוחנן אלימאנו כ"י אוקספורד נמצא התחלת מאמר ר"ש הנ"ל אל המלך, ונדפס בס' החלוץ ב' דף קנ"ט : רמש"ש] :

293. **אגרת** ה"ר **שמשון משאנץ** . אל הרמ"ה ז"ל ע"ד ס' המדע והמורה להרמב"ם ז"ל : כ"י די רוסי 772 № , ומזכירו ג"כ בפירושו למס' פאה פ"א מ"ו, ע"ש . ועי' כ"ח ד' דכ"ד הערה א' , ונמצא ג"כ בכ"י אוקספורד .

294. **אגרת התוכחה והאמונה** . (עיין אגרת המוסר) .

295. **אגרת התוכחת**. ה"ר יהודה בן הרא"ש. הוא כמו צוואה לחמשה בניו, ועלו ובאו בה כמה ענינים וספורים בתולדות בית אבותיו , הובאה ביוחסין וש"ק וז"ז .

296. **אגרת התוכחת** . כ"ר סהל הכהן בכ"ר מצליח הקראי . טענות על חכמי הרבנים: כ"י ליידען $73/_{12}$ № , וכ"י גייגער , ונדפסה בשם ס' **תוכחת מגלה** ע"י ר"ש פינסקער בספרו לקוטי קדמוניות דף 25 — 43 , ע"ש .

297. **אגרת תחיית המתים**. (עיין אגרת תימן בסמוך , ועי' מאמר תחיה"מ) .

298. **אגרת תחיית המתים** . בלשון לע"ז בארוכה לר"מ אלמושנינו (עיין מאמץ כ"ח ר"ד ע"ב) .

299. **אגרת תימן** . הרמב"ם . מכתב אל היהודים בארצות תימן לאמץ את רוחם ולחזק את לבם בדת, חיברה בל' ערבי ונעתקה לעברי ע"י ה"ר נחום מערבי ז"ל וקרא לה פתח תקוה. גם נעתקה ע"י ר"ש אבן תבון (עי' רשמש"ש דאלתתקי"ב) , וגם ע"י ה"ר אברהם ן' חסדאי ז"ל , והעתקתו זו נמצאה בכ"י מינכען 315 № , אבל זו שבדפוס היא מהעתקת ר"נ מערבי הנ"ל , ופתיחת המעתיק נמצאה בכ"י די רוסי $143/_{2}$ № , וה"ר יש"ר מקנדיא הוסיף בה קצת דברים ונדפס ראשונה בקובץ לקוטי ס' תעלומות הכמה : באזיל , שפ"ט , 4° . עוד בלתי שלמה בסוף ס' המצות להרמב"ם : ד"א , ת"כ , 4° . ועם אגרת תחיית המתים : הענא , ע'ת'ה', 4° . ועיין אגרת ארחות עולם . ועם ס' הפדות והפורקן והגהות ה"ר יעב"ץ: אלטונא , תקכ"ט , 8° . ולבדה : ווילנא , תקצ"ה . ווארשא , תקצ"ז , 8° . ובס' קובץ תשובות הרמב"ם , עיין זה . גם נעתקה לל' רומי ע"י פארשטיוס בהעתקתו לס' צמח דוד , ע"ש .

300. **אגרת התכונה** . לה"ר אלי' ב"ר יצחק ממסטרי בפורלי . שנת נז"ר , ופי' על הערוגה : כ"י רה"ם 185 № ב' .

301. **אגרת התשובה** . ה"ר יונה גירונדי . ג' דרושים בתשובה ומוסר השכל (נחלק לז' חלקים לימי השבוע) ובסופו קצת ענינים אחרים [והם : דברי מוסר חכמים, ובסופו נקרא ס' המוסר, והוא מה שנדפס בשם צוואת הרמב"ם, ותחלת ס' עולם קטן לר"י ן' צדיק : רמש"ש] : קראקא , שמ"ו , 8° . — ולבדו או עם ס' היראה שלו: קראקא, שע"ז. פראג , שפ"ג, 4°.

ובסוף ס׳ ארחות צדיקים ע״י הרס״ז לונדון : פפד״מ , תע״ה , 8°. וז״ז פ״ר . ועם ל״א ע״י ה״ר נפתלי הירץ ב״ר יעקב פוזנן : פפד״מ , תע״ז , 8°. ועם ל״א ע״י הרש״ו לונדון : ד״א , תק״ב , 8°. ועיין ג״כ ס׳ היראה ומ״ש שם .

302. **אגרת תשובה** . ה״ר יצחק בן לטיף . תשובות לשאלות ה״ר ידעיה בן נחמון בענינים שונים , נדפסה קצתה בכ״ח ד׳ מכתב ג׳ ובס׳ התחי׳ לר״ש זקש , ע״ש .

303. **אגרת התשובה** . ה״ר ראובן אשכנזי . סו״ת בענינים טבעיים ונסתרים : כ״י מינכען № 32/6 .

304. **אגרת התשובה** . (עיין לקוטי אמרים) .

305. **אגרת תשובת המינים** בל׳ לע״ז וה״ל יצחק ב״ר אשר פאציפיקו העתיקה ללה״ק, כ״י : (זצ״ל י׳ כ״ט) .

306. **אגרת תשועת ישראל** . כ״ר יוסף שלמה בכ״ר משה לוצקי הקראי . ספור מסע שלוחי הקראים מארץ קרים לפיטרבורג הבירה , לבוא אל הקיסר להתחנן לו שלא יתנו אנשי חיל לצבא,וחסד הקיסר אשר עשה אליהם ובסופו קצת שירים , ואח״ז העתקת אגרת הנ״ל בל׳ קדר , ע״י כ״ר אברהם בכ״ר שמואל פירקאוויץ הקראי ובראשו מכתב בל׳ קדר אל כ״ר שמחה בבוויץ : חמו״ד (גוזלאוו , תקפ״ח) , 4° .

307. **אגרתא רהטתא חשביא** . ה״ר משה מאיר וויזל . מליצה בארמית עם ל״א : קארלסרוא , תקל״ג , 8° .

308. **אדון חסדיך** . ה״ר יהודה הלוי ב״ר שמואל. פיוט בחרוזות מענין מגלת אסתר [ויש קורין לו מי כמוך ע״ש תחלתו : מי כמוך ואין כמוך מי דומה לך ואין דומה לך . אדון חסדיך וכו׳] , נדפס בכל סדורי תפלות ומחזורים לספרדים שנוהגים לאמרו בשבת זכור . וגם לבדו : מנטובה , חש״ר (שי״ג — ט׳) , 8° וז״ז . ועם תרגום איטלקי הובא לדפוס ע״י ה״ר שמואל די קאסטילגוו : ד״ו , שס״ט , 8° . עוד עם ל״א ורומית במשקל וחרוז וספרדית ע״י ה״ר משה אשכנזי (גירמאנוס) : ד״א , ת״ס , 4° .

309. **אדם וחוה** . (עיין תולדות אדם וחוה) .

310. **והאדם ידע** . (עיין זה כאות וא״ו) .

311. **אדם ישר** . א׳ מדרושי האריז״ל בקבלה וכן אדם קדמון א׳ מדרושיו מעולם התהו ונאספו אל תוך ספרי מהר״ח ויטאל תלמידו .

312. **האדם בצלם אלהים** . ה״ר יעקב מרדכי במהרי״ל לעווינזאהן . חקירות בהשארות הנפש ורוחניותה : חמ״ד (ק״ב) , תד״ר , 8° .

313. **אדם קדמון** . (עיין אדם ישר לעיל) .

314. **אדם שכלי** . ה״ר שמעון ב״ר שמואל . [ומ״ש בכ״י רד״א F , № 910 שנזכר בו מחברו ר׳ יקותיאל הלוי מרעגנשבורג הוא שם מעתיק . וכ״י רד״א q , № 1167 מגונה מהנדפס : רמש״ש] . על י״ג מדות ועשרת הדברות ע״ד הקבלה והמחקר , ועם פי׳ המחבר עצמו בשם גליון, ובסופו תחנה לשבי פשע , ונקרא ג״כ הדרת קדש העולה כמספר שם המחבר (?) : חמ״ד (טהינגען) , ש״כ . לובלין , שנ״ט , 4° . הוראדנא , תקנ״ג . זאלקווא , תקס״ה , 8° . [ורמש״ש כ׳ ועיין צונץ גא״ל דקס״ה , וכ״י רח״ם 19 № שם המעתיק . והפשתי ברמ״ס ולא מצאתי] ובתורת העולה לרמ״א ח״ג פ״ד כ׳ : ורבינו שמעון הגדול בתפלה הדרת קדש כ׳ וכו׳ , וצ״ע .

315. **אדמת יהודה** . (עיין צמח דוד) .

316. **אדמת קדש** . ה״ר משה מזרחי . סו״ת ב׳ חלקים : קונשטנטינא , תק״ב , 2° .

317. **אדמת קדש** . (עיין מלאכת הקדש) .

318. **אדני זהב** . (עיין בית אברהם) .

319. **אדני כסף** . ה״ר יוסף אבן כספי . על סוגי מליצות בנו״ך זולת התורה שמבוארים בס׳ טירת כסף שלו, כמ״ש בספרו קבוצת כסף הנדפס בקונט׳ דברים עתיקים ב׳ שלי , ע״ש .

320. **אדני נסי** . ה״ר משה ב״ר אהרן מנשה . דרוש על נס שנגול מסכנה בעיר סטאנוב : חמ״ד (לובלין ?) , תל״ד , 4° .

321. **אדני פז** . ה״ר אפרים ב״ר שמואל זאנוויל העקשיר . חי׳ על ש״ע א״ח ובסופו קצת סו״ת : אלטונא , תק״ג , 2° . [והוא ח״ב לס׳ לוית חן , עיין זה] .

322. **אדני פז** . ה״ר מאיר ב״ר לוי מזאלקווא . פשטים כסדר התורה בשם גדולי הדור עם תוס׳ נכף משלו : נאווידוואהר , תקמ״ט , 12° . ווילנא והוראדנא , תקצ״ה , 8° . סדילקאוו , תקצ״ז , 12° . [וצ״ע אולי הוא ס׳ לקוטי שושנים כשם שליטי . ועיין מקשה זהב ומ״ש שם] .

323. **אדר היקר** או **אגרת אדר היקר** . ה״ר יצחק הלוי איש סטנוב . ענייני מליצה ושיר , ובאור צורת הבית השלישי עם ציורים , ובאור שני קוים להרמב״ם ותמונת

הפסוקים בניגון וכל פרשי תנ"ך לפי טופס לשיר וחרוז וכו' : ברלין, תקל"ב, 8°.

324. **אדרא זוטא. — רבא.** (עיין זהר, נאדר בקדש).

325. **האדרא רבא.** שלומדים בירושלים על קבר שמואל הנביא ביום מותו כ"ח אייר, מכ"י האר"י שהיה ביד בני ה"ר שמואל אבואב מצפת ובראשה תפלה וקריאה: ד"ו, חש"ד (תס"א) 8°.

326. **האדרא רבתא וזוטרתא.** ללילי שבועות והו"ר, ואדרא דפ' משפטים, וספרא דצניעותא : קונשטנטינא, תע"ח, 8°.

327. **אדרגוזה.** (עיין מוסר השכל לרב האי גאון).

328. **אדרות קדושות.** הוא אדרא רבא וזוטא מזהר ומכתבי מהר"ן שפירא וכו' שאומרים על קבר שמואל ורחל : ד"א, תס"ח, 8°. [ובספ"ד שכ"ה כ' : האדרות מ' משה אלגאזי תס"ב, ואולי ר"ל הר"מ אלגאזי שכתב הקדמה לאדרות ד"א תס"ח, ובוואלף מובא אדרא רבא וזוטא ד"א תע"ט : רמש"ש].

329. **אדרת אליהו.** ה"ר אהרן מ"מ בקנישין. הספד על מות הגר"א מווילנא : ווארשא, תקנ"ח, 8°.

330. **אדרת אליהו.** ה"ר אליהו במהרש"ז מווילנא (הגר"א). פי' עה"ת, נדפס ראשונה בחומשים עם פירושים שונים, (עיין תורה). ושנית לבדו מתוך החומש הנ"ל: האלברשטאט, חש"ד (תרי"ט — כ'), 8°.

331. **אדרת אליהו.** (עיין כסא אליהו, שני מאורות הגדולים).

332. **אדרת אליהו.** כ"ר אליהו בישיצי בכ"ר משה בכ"ר מנחם הקראי. פי' על המצות, ומתחיל מדיני קדוש החדש ועבורונות ומפרש קצת תהלוכות השמש והגלגלים בחכמת התכונה, ואח"ז פי' המצות כסדר כל השנה ושבתות ויו"ט ושארי המצות עד סדר ירושה, ומדיני שמטה ויובל וכלאים ושבועה השלימם כ"ר כלב אפנדופולו הקראי תלמידו בשנת ג'ז'ר', ונקרא ג"כ ס' המצות : קונשטנטינא, בשנת י"א למלך סלימן (רצ"א), 2°. ושנית בתוס' אגרת הצום ואגרת גיד הנשה : גוזלאוו, תקצ"ה, 2°.

333. **אדרת אליהו.** ה"ר אליהו ב"ר משה לואנץ. פי' גדול על הזהר : כ"י רד"א q, № 917.

334. **אדרת אליהו.** ה"ר אליהו ב"ר קלונימוס מלובלין. פשטים כסדר התורה ובסופו תפלה ששלחו מא"י : פפד"א, תנ"ד, 4°.

335. **אדרת אליהו.** ה"ר רבינו ב"ר אליהו. ד' דרושים מספרו הגדול, ובסופו קונטרס על ס' צורת היסודות לאברבנאל : ד"ו, ו'ע'ש'ו'. [ועל שם רבינו עי' רשמש"ש דף 2123, ועי' ס' פאר ועי' ג"כ הקדמת פי' תהלים לר"ש עתיה].

336. **אדרת אליהו.** ה"ר רפאל עמנואל חי ריקי. ב' חלקים : ח"א חי' על כל הש"ס ונחלק לד' חוטים : א) מכתב לאליהו, חי' מס' ברכות וסדר מועד. ב) קרית חנה, על סדר נשים. ג) עבדי יצחק, על סדר נזיקין. ד) פה אליהו, על סדר קדשים ומס' נדה. — ח"ב ענינים שונים ונחלק ג"כ לד' חוטים : א) מי נדה, והוא מאמר מקוה טהרה בספרו חושב מחשבות עם תוספות תקונים ושנויים. ב) כ"ד שו"ת. ג) סופי ענבים, חידושים שונים. ד) פרפראות לחכמה, חידות ושירים: ליוורנו, מ'ק'ש'י'ב'י'ם', 4°.

337. **אדרת אליהו.** על הרמ"ג והרא"ם, נתחבר בירושלים שנת תקי"א ע"י ר' אליה ישראל (ועמו ס' אפי משה, ע"ש) ע"י בנו ר' ידידיה שלמה ישראל: ליוורנו, שנת לאמ"ת יוציא, 4°. [והמחבר חבר עוד דבר המלך על הלכות מ"א. דבר אליה דרושים. עוגת אליה שו"ת ולשונות הרמב"ם. רמש"ש].

338. **אדרת השם.** ה"ר אלעזר ב"ר יהודה מגרמיזא (הרקח). על מוסר ומדות : ש"י. [כ"י וואטיקאן 7, 228, והוא פי' על פיוט האדרת. רמש"ש].

339. **אדרת שער.** (עיין שלמה מול אדר).

340. **ס' אהבה.** א' מי"ד חלקי ס' משנה תורה להרמב"ם עיין זה.

341. **האהבה.** (עיין ההודאה).

342. **אהבה בתענוגים.** ה"ר משה נתן ב"ר יהודה. חקירות על עיקרי הדת ויסודי האמונה ותוס' באור ענינים שנשמטו מס' המורה להרמב"ם, ג' חלקים חובר שנת ה"א קי"ב : כ"י באמ"ד : (ש"י). כ"י רד"א F, № 936, וכ"י אוקספורד № 355 (רשי' אורי), וכ"י אבן יש"ר הלוצקי הקראי [וזה אשר כתב אלי אודותיו במכתבו (כ' טבת התדי"ר) : ס' אהבה בתענוגים לר' משה בן יהודה נשלם בשנת קי"ב לאלף הששי, מחקר פילוסופי עמוק ויקר מאד, בריא אצלי שלא שזפתו עין גדולי חכמי דורנו, גם בעל ש"י כתב עליו לר' משה נתן כ"י באמ"ד, שמע מינה כי לא ראהו וגם שמו לא ידע אל נכון מפני שלא נתפשט בעולם, והוא גדול בכמותו קרוב לס' עקידת יצחק לנ"י

ערמאה , ונחלק לג' חלקים וכל חלק למאמרים ודבורים ופרקים וכו' וכו'. — ורמש"ש כ' וז"ל : בכ"י רד"א הנז' מתחיל: אמר משה בן יהודה נג"ה, ובכ"י אוקספורד הנז' נמחקה קצת מלה האחרונה , ע"כ אני מסופק מאד אם היה שמו נתן (עי' צונץ במ"ע לגייגר ח"ד דר"ה וגא"ל דתנ"א) ואפשר שז"ל נב"ה , עיין רשמש"ש 1834 וההוספות , ובפי' ר"י כספי על כוזרי ג' י"א כתב : בס' נר אלהים הוא הנקרא אהבה בתענוגים] .

343. **אהבת אמת.** ה"ר שמואל ליב קוידער. ח"א ח"י מאמרים שונים תי' ודרשות : פראג , תקפ"ט , 4° .

344. **אהבת האמת.** (עיין אורה ושמחה) .

345. **אהבת הבריות.** ה"ר יעקב זאב בר"צ מליסא . על חובת האדם לאדם ואהבת רעים , עם ת"א : קראטאשין , תרי"ח , 8° .

346. **אהבת דוד.** ה"ר אלעזר פלעקליש ב"ר דוד. ד ר ו ש מ ר ו ר ו ת על הגאזים בפח יקוש ש"ל שר"י , והוא מעין ד' מי"ב עינות מים הנקראים בשם הכולל עולת חדש , עי' זה : פראג , תק"ס , 8° .

347. **אהבת דוד.** ה"ר חיים יוסף דוד אזולאי (חיד"א) . עו"ב ד ר ו ש י ם שדרש בישיבת ה"ר אליעזר חי שאלתיאל ריקאנטי בשנות תקכ"ה — כ"ט ד' פעמים בשנה (שבת שובה , שבת זכור , שבת הגדול ושבת כלה היינו לפני חג השבועות) ובסופו שפה אחת,פי' על הגדה ש"פ ותקונים והשמטות בשם עבותות אהבה : ליוורנו , תקנ"ט , 2° .

348. **אהבת דוד ויהונתן.** ה"ר דוד ב"ר מנחם מענדיל כ"ץ . באור כל חומר וכל מקשה בס' אורים ותומים למהר"י איבשיץ : לעמבערג , תקס"א , 2° .

349. **אהבת דוד ומיכל.** ה"ר יהודה ליב ב"ר אשר גארדאן . שיר ספורי בי"ב שירים יפים ונשגבים : ווילנא , תרי"ז, 8° .

350. **אהבת דודים.** ה"ר בנימין ב"ר אהרן מ"מ בזלאשין . דרושים על שיה"ש : לבוב , תקנ"ה , 4° .

351. **אהבת חסד.** ה"ר אברהם ב"ר שמשון וויטמונד . פי' על אבות דר"נ, ונדפס עמו : ד"א , תקל"ז , 2° .

352. **אהבת יהונתן.** ה"ר יהונתן אייבשיץ ב"ר נתן נטע . פ י ' ע ל ה פ ט ר ו ת מכל השנה דרך דרש , נאספו ע"י תלמידו ה"ר דוד מגריסבורג, ח"א על כל הפטרות ס' בראשית , שמות , ויקרא , במדבר : המבורג , תקכ"ו , 4° . ח"ב על הפטרות ס' דברים והפטרות המועדים ורגלים , ובראשו אלון בכות , פי' על איכה : שם , תקכ"ה , 4° . עוד ככ"ל (בלי אלון בכות הנ"ל) ובתוס' לקוטים על פסוקי הפטרות מס' בינה לעתים , פרשת דרכים , ס' הפלאה , וז"ז , ע"י ה"ר אברהם אבלי ב"ר נפתלי מ"ץ בקיעב : חמ"ד (אוסטרהא , תק"פ) , 4° .

353. **אהבת המלך.** ה"ר אלעזר לנדא . (דרוש מעניכו ?) : ברעסלויא , תקב"ץ , 8° .

354. **אהבת עולם.** ה"ר שלמה אלגאזי ב"ר אברהם . חלק אחד מד' חלקי דרושיו ונוסד על עמודי תורה ועבודה וגמ"ח ע"פ מדרשים ומאמרי רז"ל : קונשט' , ה'ב'ת' — ת"ג . דיהרנפורט , ת'ג'ן' , 4° .

355. **אהבת ציון.** ה"ר אברהם ב"ר יקותיאל מאפו . ספור מעשה ע"ד ההוה (רומאן) : ווילנא , תרי"ג , 8° .

356. **אהבת ציון.** ה"ר אברהם ב"ר משה אשכנזי היילפערין . פי' עה"ת וח"מ ועל קצת פירש"י , לובלין , שצ"ט, 2° . [ובהקדמתו כ' שחיבר גם על נו"ב , ע"ש] .

357. **אהבת ציון.** ה"ר יחזקאל סג"ל לנדא . י"ב דרושים וקצתם מה"ר שמואל בנו : פראג , תקפ"ז . סדילקאוו , תקצ"ה , 2° .

358. **אהבת ציון** ובסופו נקרא ספורי ארץ הגליל . ה"ר שמחה ב"ר יהושע מ"מ בזלאזין . ספור מסעו לא"י בשנת התקכ"ד ותכונתה וכו' עד נאתו משם : הוראדנא , חש"ד , 8° . [ג"מ ס' בנין של שמחה הנקרא מקדש לב שמחה וס' נטיעה של שמחה , ועיין שיטה מקובצת ביצה ומ"ש שם . והיה חותנו של מהרש"ר כמ"ש בתקון סופרים בראשית על פ' וישכן מקדם לגן עדן וכו' , ע"ש] .

359. **אהבת שלום.** ה"ר מנחם מענדיל ב"ר יעקב קאפיל מקאריץ . דרושי קבלה כסדר התורה : לעמבערג , ית"ר . שם , תרי"ט , 4° .

360. **אהבת השם.** ה"ר ידידיה גאטליב ב"ר אברהם ישראל מלבוב. ד ר ש ו ת על אהבת ה' ויראתו ובאור פ' ועתה ישראל וכו' (דברים י' י"ב) בכ' פנים , וז"ז כמה פרשיות ומדרשים תמוהים , והוא חלק מרי"ו פנים שחיבר בזה כמנין יראה : קראקא , ת"א . לובלין , ת"ה , 2° .

361. **אהל אהרן.** (עיין משחת אהרן) .

362. **אהל דוד.** ה"ר דוד ב"ר יחזקאל רחבי מקושין . על עברונות התקופות ומולדות : ד"א , תקנ"א , 4° .

363. **אהל דוד** . ה"ר דוד ב"ר מנחם מענדיל דייטש . חי' גפ"ת על כמה מסכתות : ווין , תקפ"ב , 4° . ועל מס' יבמות לבד : שם : תקפ"ה , 4° . ועל מס' שבועות ויבמות , פרעסב' , תקצ"ה , 2° .

364. **אהל דוד** . (עיין אש דת , דברי דוד) .

365. **אהל יוסף**. ה"ר חיד"א. פי' תהלים מזכירו בספרו ככר לארץ דקפ"ג ע"ב .

366. **אהל יוסף** . ה"ר יוסף מולכו . חי' על הטורים ועל לשונות הש"ס והרמב"ם . שאלוניקי , תקט"ז , 2° .

367. **אהל יוסף** . ה"ר יוסף אבד"ק פודקאמין. חי' גפ"ת : אלעקסניץ , תקכ"ז , 2° .

368. **אהל יוסף** . (עיין צפנת פענח) .

369. **אהל יעקב** . ה"ר יוסף יעקב אבד"ק אלעסק , חי' על הל' פסח: לבוב, תקנ"ד, 2°.

370. **אהל יעקב** . ה"ר יעקב מ"מ מדובנא . דרשות ופשטים כסדר התורה . ע"ס בראשית : יוזעפאוו , תק"ץ . לבוב , ית"ר . שם , ת'ו'ר'ה', 4° . ע"ס שמות : זאלקווא , תקצ"ז . יאהאניסבורג , חש"ד , 4° . פרעסבורג , תרי"ט , 8° . ע"ס ויקרא : חמ"ד (ק"ב) , תר"י , 4° . ע"ס במדבר וע"ס דברים:חמ"ד (ק"ב) תרי"ט, 4°.

371. **אהל יעקב** . ה"ר יעקב כהן שפירא ב"ר דוד אבד"ק טיטשין . באור מאמרי עין יעקב ואגדות , ואח"ז לקוטים על מאמרי מדרש וילקוט וכו' לבנו ה"ר משה , ובסופו חי' על ש"ע י"ד : פפד"א , תע"ט , 2° .

372. **אהל יעקב** . ה"ר יעקב מנשה . חי' ע"ס א"ב וכללים: חמ"ד (שאלוניקי) , תקב"ץ , 4°.

373. **אהל יעקב** . ה"ר יעקב ב"ר שמואל הנקרא קאפלמן בן בונם מבריסק דגויא . פי' על קצת מקומות בס' העקרים : חמו"ד . פרייבורג או באזיל [ע"י ר' ישראל הזפרוני , ועיין המזכיר № 809 בהערה ולפ"ד נ"ל : פרייבורג חש"ד (שמ"ד), ע"ש], שמ"ג — ד' : קראקא , שנ"ט , 4° .

374. **אהל יעקב** . ה"ר יעקב בן הקדוש ר' שמעון טומשוב . דרוש מספרו הגדול על פקידת שרה ועקידת יצחק: ד"ו , ה'כ'ת'ב' ליצירה , 8° . [ג"א ס' תולדות יעקב דרושים עה"ת , ואולי הוא ספרו הגדול הנ"ל ?] .

375. **אהל יעקב** . ה"ר יעקב ששפורטש . ע"א שו"ת : ד"א , תצ"ז , 2° . [ולפ"ד המלבה"ד נלוה לו ס' קצור ציצת נובל צבי ובכל הנראים לי לא נמצא זה , וכ"כ אלי גם הרמש"ש] .

376. **אהל יצחק** . ה"ר יצחק ב"ר אליעזר מארץ הגר . דיני שו"ב למהרי"ו ומלוקט ומצורר מס' שמלה חדשה ותבואות שור וכו' ומסודר פסק הלכה בפנים לפ"ד הנ"ל בשם הלכה למעשה , וסביב לו שני באורים בשם לקיטת יצחק וזבחי תמים : נאווידוואהר , תקס"ה . ווארשא , תקע"ה . לבוב, תקע"ט. סדילקאוו, תקפ"ד. אוסטרהא , תקצ"ה , 4° , וז"ז .

377. **אהל יצחק** . (עיין יושב אוהלים) .

378. **אהל ישראל** . ה"ר ישראל אבד"ק קאפנהאגן . שו"ב מהרי"ו עם לקוטים ותוס' דינים מראשונים ואחרונים: וואנזבעק , תצ"ג. פיורדא , תקכ"ח . פפד"א , תק"ן , 4° .

379. **אהל ישרים** . ה"ר אברהם ענתיבי ר"מ ור"מ בארם צובא . שו"ת כסדר ד' טורים : ליוורנו , 2° , (תג"י א' נ"ב) .

380. **אהל יששכר** . ה"ר יששכר בער ב"ר אריה ליב. ה' דרושים: אלטונא,תקפ"ו, 4° .

381. **אהל יששכר**. ה"ר שמואל יששכר בער ב"ר יהודה ליב אייבשיץ . פי' על שו"ב מהרי"ו ועם ל"א : ווילמרשדארף , ת"ל , 4° .

382. **אהל יששכר** . (עיין ים יששכר) .

383. **אהל מועד** . ה"ר אברהם הלוי . ס' קבלה , ושם מאה פסוקים מיוסדים על עשר ספירות עשרה עשרה לכל ספירה , יסדם ה"ר יוסף ז"ל , והיה לה"ר יש"ר מקנדיא בכ"י , כמ"ש בנובלות חכמה דקנ"ה .

384. **אהל מועד** . רבינו בחיי . ס' קבלה הובא בפי' הר"מ בוטריל לס' יצירה פ"א משנה ב' , ע"ש .

385. **אהל מועד** . ה"ר דוד כהן די לארא. על מלות ושמות ושרשים נרדפים בלה"ק בתלמוד ומדרשים וכו' , (פירשט ח"ב דרכ"ג) .

386. **אהל מועד** . ה"ר יוסף יאסקי ב"ר מיכל אבד"ק אוליינוב . חי' על מס' ברכות וסדר מועד : פפד"א , תקכ"ז , 2° .

387. **אהל מועד**. ה"ר מנחם ב"ר שלמה לבית מאיר (המאירי) . פסקי דינין ומכן הב"י מזכירו לפעמים : (שג"א א' י"ב , ושה"ג שלי ח"ב במקומו) .

388. **אהל מועד** . ה"ר שלמה ב"ר אברהם מאורבינו . על שרשים הנרדפים בלה"ק ובסופו מפתח השרשים כסדר א"ב : ד"ו , ש"ח , 4° .

389. אהל מועד. פי' על העקרים. [כ"כ שי"ב כדרכו לרשום בלי ראש ורגל, ע"ש, ומי יודע אם נמלא, ואולי כוונתו לס' אהל יעקב דלעיל № 373, ע"ש].

390. אהל מועד. (עיין אהל משה).

391. אהל משה. ה"ר אהרן משה ב"ר צבי הירש מגריידינג. דקדוק לה"ק והשגות ע"ס צהר התיבה: זאלקווא, תקכ"ה. זולצבאך, תקכ"ה. חמו"ד (רוסיא), 4°. [ג"ח ס' אוהל מועד, על דקדוק לה"ק וס' הלכה למשה, חי' גפ"ת ופוסקים ושו"ת].

392. אהל משה. ה"ר יעקב משה כ"ץ. דרושים כסדר התורה: זאלקווא, תקי"ד, 4°. [ג"ח ס' דרש משה, יד משה, פני משה, קרן עור וז"ז].

393. אהל משה. כ"ר משה בגי הקראי. שו"ת בדיני קדוש החדש, והוא ח"א מס' המלות שלו הנקרא מצות משה: (אר"ץ).

394. אהל משה. ה"ר משה ב"ר זכריה כהנא. דרושים כסדר התורה: ד"א, תקי"ט, 4°.

395. אהל משה. (עיין אשל אברהם).

396. אהל עולם. (עיין האהל עולם באות ה').

397. אהל רחל. ה"ר דוד הקארו ב"ר יצחק מזבארוב. תוכחת מוסר השכל: שקלאוו, תק"ן, 4°.

398. אהלי יאודה. ה"ר יהושע יאודה אמאדי. דרושים עה"ת וחי' על הרמב"ם וקצת מס' שבועות, ובסופו דיני טרפות בקצרה: שאלוניקי, תקפ"א, 2°.

399. אהלי יהודה. ה"ר יהודה אריה ב"ר צבי הירש מקרפינטראץ. על חלק השמות לשרשיהם בלה"ק כסדר א"ב ונחלק לשנים: א) שם עולם, על שמות שאין בם פעלים. ב) יד ושם, על שמות שנמצאו בם גם פעלים: יעסניץ, תע"ט, 4°. [וכ' בהקדמתו שחיבר ס' חלק יהודה עה"ת וס' פני אריה, ע"ש].

400. אהלי יהודה. ה"ר יהודה נגארה. פי' על ספרי: ליוורנו, ז'ה' ה'ש'ע'ר' (תקפ"ב), 2°.

401. אהלי יהודה. ה"ר יהודה ב"ר שלמה הכהן. חי' על הרמב"ם כסדר א"ב עד הל' זכי' ומתנה, מתחיל מדיני איסורין שבתורה ומסיים בענין תוך כדי דבור, ומפרש שרשי הדינים ע"פ ראשונים ואחרונים. שאלוניקי, תקע"א, 2°. [ורובענש' F, № 21: ירושלים, תר"ג, 2°, ע"ש, ולא ידעתי אם זה הוא ונדפס שנית, או ס' אחר הוא].

402. אהלי יעקב. ה"ר יעקב יצחק ב"ר מאיר ליבוש יוטעש. י"א שו"ת בקדושת ס"ת ודיני כתיבתה: לעמבערג, 1848, 4°.

403. אהלי יעקב. ה"ר יעקב קאסטרו. שו"ת: ליוורנו, תקל"ד, 4°.

404. אהלי יעקב. (עיין פסקי ריקאנטי אחרונים).

405. אהלי יצחק. ה"ר יצחק בונאן. חי' ש"ס ובתוכם פסקי רי"ד על מס' חגיגה ר"ה ותענית, ואח"ז לשונות הרמב"ם: ליווארנו, תקפ"א, 2°.

406. אהלי קדר. ה"ר שלום ירושלמי. על עברונות כמנהג היהודים בערבי: (ש"י, ועי' צונץ גא"ל דתקכ"א).

407. אהלי תם. (עיין תמת ישרים).

408. אודה ה'. ה"ר דניאל ב"ר אליה גיראסי. ח"א כ"א דרושים עם מפתח בסופו: ד"ו, תמ"ב, 4°.

409. אודם פטדה. ה"ר חיים ב"ר אברהם הכהן תלמיד מהרח"ו ז"ל. על ש"ע א"ח עד אחר הל' שבת, ע"ד הקבלה וע"ד הרמז: עי' טור ברקת ומ"ש שם.

410. אוהב גר. ה"ר שמואל דוד לוצאטו. ל"ב נתיבות חכמה בבאור דרכי תרגום אונקלוס ותהלוכותיו עם ת"ן הגהות וחלופי נוסחאות מכ"י עתיקים ודפוסים יקרים, נוסף עליהם קצת דרכי לשון סורית הקרובה לארמית, ובסופו קל"ב הגהות וחלופי נוסחאות בתרגום תהלים: ווין, תק"ץ, 8°.

411. אוהב משפט. ה"ר יצחק ברש"ט בן שפרוט: (ש"י).

412. אוהב משפט. ה"ר שמעון ב"ר צמח דוראן (הרשב"ץ). פי' על איוב ועמו משפט צדק, פי' לה"ר עובדיה ספורנו: ד"ו, ס'פ'י'ר', 4°.

413. אוהב שלום. (עיין מצח אהרן).

414. אויגנעפֿנער. ה"ר אליעזר ב"ר אחימלך משה. ס' מוסר בל"א, העתקה מס' פתח עינים לה"ר משה בר יקר אשכנזי: ד"א, תכ"ד, 8°.

415. אויפֿנעהמען נוס בירגערעכט. קארל בובֿהאלץ. דבר טוב להגן על היהודים בל"א וכתב עברי: ווין, 1815, 8°.

416. ס' האויר לאריסטו והוא רוח הנפש. כ"כ בש"י ע"ש אריסטו. [אמנם כן נקרא ס' אותות השמים בפי' ה"ר יהודה ב"ר שלמה הכהן בספרו מדרש החכמה: רמש"ש]:

417. **אוישוואהל** היסטארישער שטיקקע אויס העברעאישען שריפטשטעללערן פאס 2טען יאהר הונדערטע ביז אויף דיא געגענוואַרט . פרקים ומאמרים מלוקטים ממשנה ותלמוד וספרי הקורות לב"י עם ת"א והערות ככתבם ע"י ה"ר יוסף צעדנער: ברלין, 1840, 8°.

418. ס' **האולם** . (עיין מקדש מעט) .

419. **האולם וההיכל** . פי' על התפלות ועל הוידויים: כ"י בוואטיקאן : (ש"י) . [ואין ספק שהוא ס' מקדש מעט לר"מ ריאיטי וכבר העיר די רוסי ברשימתו סי' אלש"ם על כ"י אחר , ועי' רשי' רמש"ש דף 1987 : רמש"ש] .

420. **אומץ יוסף** . ה"ר יוסף אבד"ק פפד"מ : (סה"ד שכ"ה) . [ט"ס הוא וצ"ל יוסף אומץ עיין זה . וכן טעה מהר"מ כרמולי בתולדות ה"ר חיד"א שהוסיף לשה"ג ח"ב ד' פפד"מ, כאשר העירותי בשה"ג שלי בתולדות המחבר ורשימת ספריו, ע"ש] .

421. **אומר השב** . ה"ר יצחק נתן . בענין התשובה ושמה וגדרה סבותי' התחלותי' ומיני' : כ"י יה"ש ועתה באוקספורד .

422. **אומר מיהודא** . ה"ר יהודה ב"ר ליב מלמד . הל' מלמדים וקצת חי' הלכות וגם מחמיו ה"ר בעריש רעקינדארף , ובסופו פרק אחד מהל' תלמוד תורה ע"ד מוסר : ברי"ן , תק"ן , 8° .

423. **אומר השכחה** . (עיין קשות מיושב) .

424. **האוצר** . ה"ר דוד ב"ר צבי הירש ראזענבאנד . שיר ספורי בדרך שיחה : ווארשא , הר"ת, 8° .

425. **אוצר בלום**. קובץ מאמרים ומכתבים שונים , והם : א) מראה המוסר , עניני קבלה לה"ר יקותיאל הרופא מווילנא תלמיד רמח"ל, כ"י עצמו . ב) דרושים וחי' ובקשות בקבלה מהנ"ל . ג) אגרת הלבנון , עניני קבלה לחבירו של הרמ"ק עם פי' לבנו . ד) מר קשישא ומר ינוקא , ויכוח על קבלה לה"ר יקותיאל הנ"ל , ולא השלימו . ה) אלה דברי הברית שקבלו עליהם החברים הבאים עה"ח ללמוד חכמת הקבלה מפי רמח"ל ה"ה רי"ק מווילנא ור' משה דוד ואלי . ו) סוגיות התלמוד , באור י"ג מדות דר' ישמעאל וכללי התלמוד לרי"ק הנ"ל , כ"י ממש . ז) קנאת ה' צבאות , נגד ש"ץ שר"י , ובאור מאמרי זהר שנשתבש בהם הוא וסיעתו . ח) תשובות ע"ד הערעור שיצא על משפחת קשטיון מר' שאלתיאל ן' נשתריק בידאל (אשתרוק וידאל ?) גרסטון בברצלונא, ור' מתתי' ב"ר משולם , ור' שלמה צרפתי ב"ר אברהם קהל עם דמיורקא ובית דינו משנת הקל"ד . ט) כתב הנעשה בהסכמת הקהלות קטלוניא , ארגון , וואלינציא ומיורקא לפעול מאת המלכות והשרים להקל עולם מעליהם בשנת הקע"ו , וחתמו עליו משה נתן חי"ו וקרשקש שלמה ויהודה אלעזר : כ"י יש"ר ועתה באוקספורד . וזה האחרון (אות ט') נדפס מקרוב בס' החלוץ א', ע"ש .

426. **אוצר החיים** . ה"ר זרח ב"ר מאיר קדיש מפראג . דרכי הלמוד ועניניהם לנערי ב"י מבן שלש ועד י"א שנה ונחלק לג' חלקים : פראג , 1832 , 8° .

427. **אוצר החיים** . ה"ר יעקב ב"ר יצחק צהלון הרופא . הוא ח"ג מס' אוצר החכמות שחיבר על מלאכת הרפואה, ונחלק לי"ג ספרים: הראשון על שמירת הבריאות בכלל , וי"א מהם על מיני החולאים למחלקותם , והאחרון על חליי הנפש הרוחניים הדומים לגופניים : ד"ו , ת'ג'י'ל', 2° .

428. **אוצר החיים** . ה"ר יצחק יהודה יחיאל מקאמארנא . קצור המצות על תרי"ג מצות (?) , ח"א בראשית : לעמבערג , תרי"ח , 4° . (המזכיר № 322) .

429. **אוצר החיים**. ה"ר ישראל מביליגראדו, קצור כללי דקדוק והעתקות בלה"ק ולאדינו ושרשי לה"ק וכו' : ווין , תקפ"ג , 8° .

430. **אוצר החיים** . הרמב"ן. ס' קבלה הובא בסוף ס' יצירה ד' מנטובה, ע"ש , ונראה כי אחריו נמשך גם בעה"ש קורא הדורות ויחסו להרמב"ן ע"ש די"ט ע"א , אבל בפי' הר"מ בוטריל למשנת עשר ספירות , מובא שתם בלשון , כתב בעל קבלה בס' הנקרא אוצר החיים ע"ש .

431. **אוצר החכמה** . ה"ר יהודה ב"ר מרדכי בראש . יסודי כל הידיעות בד' מחלקות , והם : א) הפילוסופית . ב) הנדסה וחשבון . ג) חכמת הטבע . ד) ההגדות או קורות הימים לעם ועם וקורות החכמות , ח"א הנ"ל עם פתיחה לה"ר שי"ר על קורות ספרי חכמה ובפרט על ס' אסף: ווין, התרט"ז , 8°.

432. **אוצר חכמה** . ה"ר יהונתן אייבשיץ . באור רחב ועמוק ע"ס יצירה , (עיין כ"ת ג' מכתב ב' ומכתב האחרון) .

433. **אוצר חכמה** . מכתב עתי לדברי תורה וחכמה מחקר ובקרת ומליצה ושיר , נאסף ע"י ה"ר יוסף ב"ר אהרן כהן צדק , חוברת א' : לבוב , כת"ר , 8° .

434. **אוצר החכמות** . (עיין אוצר החיים לעיל) .

435. **אוצר ה׳** . ה״ר יוסף אבן כספי . (עיין גביע כסף , משכיות כסף) ודלא כש״י .

436. **אוצר ה׳** . ה״ר משה ב״ר יעקב . ענינים עמוקים עה״ת , [מביאו בספרו שושן סודות וכותב שם תדיר אוצר ה׳ יבא כמו שרגל על לשון ר״י ן׳ כספי שלפני זה , ולכן אינו מוכרח עוד שהוא שם ספר מיוחד כדעת המרשים , כ״י רד״א q , 1061 № ע״ש .

437. **אוצר יוסף** . ה״ר יוסף ב״ר חיים צרפתי. מביאו בספרו יד יוסף פ׳ שמות: (סה״ד שכ״ה).

438. **אוצר הכבוד** . ה״ר טודרוס הלוי אבי הרמ״ה . [כ״כ בשער ובהסכמות הס׳ ד׳ נאווידוו׳ , אבל בס׳ שרש ישר לר״ש ן׳ אלקבץ הלוי, פ׳ וזאת לפנים בישראל וכו׳, קורא לו א׳ קדוש מחכמי הקבלה האחרונים ע״ש דע״א ע״ב , א״כ א״א שיהיה אבי הרמ״ה הנפטר ה״א וד׳ כנודע] . באור על אגדות הש״ס ע״פ קבלה , ונדפס על מס׳ ברכות וסדר מועד : נאווידוואהר , תקס״ח . ווארשא . . 4° .

439. **אוצר הכבוד** . ה״ר יוסף גיקיטיליא . טעמי מצות ע״ד הנסתר : כ״י רח״ם 18 № .

440. **אוצר לשון הקדש** . אברהם בוכנר . כללי דקדוק בקצרה,וכל אוצר השמות ופעלים ומלות בתנ״ך כסדר א״ב: ווארשא, תק״ץ, 8° .

441. **אוצר לשון הקדש** . שרשי לה״ק עם העתקה רומית ע״י מערציער וקאוואלער ובערטראם : ליידען , של״ה , 2° .

442. **אוצר לשון הקדש** . (עיין מאיר נתיב) .

443. **אוצר נחמד** . ה״ר טוביה . ס׳ קבלה : (ש״י) . הובא בס׳ שרש ישי בפ׳ וזאת לפנים בישראל ע״ש : (סה״ד שכ״ה) . [בס׳ שרש ישי לא נזכר זה שם כ״א ס׳ אוצר הכבוד הנ״ל לר״ט הלוי ע״ש] .

444. **אוצר נחמד** . כ״ר טוביה בכ״ר משה הקראי . נחלק לב׳ ספרים : א) בבאור המאכלים הכשרים והאסורים . ב) באור דיני כל מיני טומאה וטהרה : (אר״ץ) .

445. **אוצר נחמד** . כ״ר יוסף הכהן הרואה בכ״ר אברהם הקראי . (נזכר בספריהם ולא נמצא) : (שם) .

446. **אוצר נחמד** . כ״ר יפת הלוי חקראי . על תורת כהנים : כ״י רד״א F , 205 № . [והתימה שלא נזכר באר״ץ ! — ורמש״ש כ׳ וז״ל : חלום פרעה אחד הוא . ר׳ טוביה העתיק מספרי הקראים והוסיף עליהם ומיוחס הס׳ להם ולו ! , ובאוצר ספרי העברים לוואלף נמצא העתק מכ״י רד״א הנ״ל אשר על ידו נתברר הענין וכו׳ . וא״כ ארבעתם ספר אחד הם . ועי׳ לקוטי קדמוניות דף רי״ט והערות דקע״ד ודקנ״ו — ז׳] .

447. **אוצר נחמד** . כ״ר ישועה בכ״ר יהודה בן עלי הזקן הקראי . (נזכר בספריהם ולא נמצא) : (אר״ץ) .

448. **אוצר נחמד** . ה״ר משה ב״ר יעקב . פי׳ על הראב״ע עה״ת : (ש״י) . [ובס׳ גובלות חכמה דנ״ו ע״א נמנה בין ספרי הקראים וגם בס׳ אמונה אומן נזכר תדיר , ונפלאות שלא נזכר באר״ץ בין ספריהם , ושאלתי את ההכם אבן יש״ר הלוצקי הקראי ע״ז , והשיב לי במכתבו מיום ו׳ ד׳ אדר תרי״ד וז״ל : זה הספר איננו מן הקראים לכן לא הביאו בע״ם אר״ץ הנ״ל בין ספרי הקראים , אך מן הרבנים הוא שהיו אז במדינת קירים עיר קראסוב וכו׳ וכו׳] .

449. **אוצר נחמד** . ה״ר משה עלנקווה . שירים ותפלות ליוה״כ : ד״ו , תק״כ , 8° .

450. **אוצר נחמד**. הרמב״ן . חי׳ על מס׳ שבת , נדפס מחדש מתוך כ״י ישן : פרעסבורג , 1837, 4° . (ועי׳ חי׳ הרמב״ן על מס׳ שבת) .

451. **אוצר נחמד** . קובץ מכתבי חכמי זמננו בעניני חכמה ומדע וחקרי קדמוניות וכדומה , נאספו ע״י ה״ר יצחק בלומענפעלד . חוברת א׳ : ווין , תרט״ז , 8° . — חוברת ב׳ : שם , תרי״ז , 8° . — חוברת שלישית : שם , כ׳ת׳ר׳ , 8° .

452. **אוצר נחמד** . (עיין כוזרי , משכיות כסף) .

453. **אוצר הספרים** . ה״ר מאיר פישער . קורות עם ישרון תחת ממשלת מוהאדי ואימאם — עדלים , מלכי מוויריטאניא . מחברת ראשונה : פראג , תקע״ז , 8° .

454. **אוצר עדן גנוז** . (עיין גן נעול) .

455. **אוצר עניים** . ס׳ רפואה לרפא חולים בסגולות ורפואות מצויות ולא יקרות , חובר בל׳ רומי ע״י פיטרו היספאנו ונעתק ללה״ק בשטרסבורג , ולא נודע שם המעתיק [וכש׳ נוה שלום מאמר ז׳ פ״ד מזכירו וכ׳ שם שהוא העתיקו ע״ש] . כ״י ווין 155 № וכ״י מינכען 250 № , וכ״י די רוסי 339 , 624 № .

456. **אוצר רב** . ה״ר דוד כהן די לארא . כעין ס׳ ערוך על מלות הסכמיות מלה״ק וערבי , ושארי לשונות במפרשים וזולתם : (פירשט ח״ב דרכ״ג) .

457. **אוצר השמים** . ה״ר יעקב ב״ר יצחק צהלון . על חכמת אלהית ולמודית , כ״י : (זצ״ל י׳ י״א) .

458. **אוצר השרשים**. ה"ר יהודה ליב בן זאב. שרשי לה"ק והוראותיהם לכל מחלקותם בסדר טוב ויפה, ג' חלקים: ח"א וב' כל שרשי לה"ק עברית ואשכנזית, וח"ג שרשי לשון אשכנז מתורגמים עברית, והכל כסדר א"ב: ווין, תקס"ו — ז', 8°. עוד בתוס' ותקונים בח"ג ע"י ה"ר הערץ האָמבערג ועם צורת המחבר: ווין, 1816, 8°. עוד בתוס' ותקונים בח"א וב' ע"י ה"ר מאיר לעטערים, וח"ג נוסף עד למשנה בכמות ע"י פלאי (הר"מ בר"י שטערן): ווין, 1839 —44, 8°. [ודברי פירשט ח"א דק"ה אין להם שחר, ועי' בהקדמת המחבר].

459. **אוצר השרשים הכללי**. ה"ר יצחק ב"ר דוד זיבענבערגר. שרשי לשון עברית והארמית ושאר לשון הנמצאים בתנ"ך וש"ס משנה, עם פתרון הוראותיהם השונות והעתקתם מעברית לאשכנזית ומאשכנזית לעברית בד' חלקים, חלק א' וב' (א — נ): ווארשא, תר"ו — ז', 4°.

460. **אוצרות חיים**. ה"ר חיים ויטאל ב"ר יוסף. ג' חלקים דרושים בקבלה, כ"א שערים, והם: חלק מס' עץ חיים, הכולל מאה שערים (עיין בס' ארבע מאות שקל כסף): קאריץ, תקמ"ג, 4°.

461. **אוצרות חיים**. רשימת ספרי עזבון ה"ר חיים ב"ר יוסף מיכל ז"ל כסדר א"ב, כ"י לבד ונדפסים לבד, ובסופו מפתח האוצר על הכ"י, כולל הוספות ותקונים ושמות מחבריהם כסדר א"ב, וקצת ענינים מכ"י עם הערות, ע"י ה"ר משה שטיינשניידר: המבורג, תר"ת, 8°.

462. **אוצרות חיים**. (עיין מים חיים).

463. **אוצרות יוסף**. ה"ר יוסף דימיליאב מוסקאט. חי' כסדר התורה על רש"י והרא"ס וחי' גפ"ת: ליוורנו, ו'י'ת'ן' ע'ז' (תקמ"ג), 4°.

464. **אוצרות שלמה**. ה"ר שלמה זלמן ב"ר משה מישל. הל' טריפות הריאה עם ב' פירושים בשם רב תבואות, כח שור: לבוב, תיר"א, 4° (2 ?).

465. **האור**. על האותיות ונקודות וכו' ע"ד הקבלה לר' יהודה בן יעקב. כ"י פאריס 858, 2, בין ס' עץ החיים ועץ הדעת, רמש"ש.

466. **אור האבוקה**. ה"ר מאיר ב"ר יהודא ליב פאפירש ב"ץ. הקדמות נפלאות בקבלה כ"י: (שג"ב נ"ב, ושה"ג שלו במקומו).

467. **אור האבן**. ה"ר אברהם ברא"ל ליכטשטיין. מליצות ע"ד ס' בח"ע, עם פי' מלואת אבן, ובסופו תרי"ג מצות לדעת הש"ך נחלק לז' ימי השבוע ויעד לחבר באורס בספרו מעשה אלפס: שקלאוו, תקע"ב, 8°. [ויש מהם שנקרא בשער אבן תקומה, עי' זה, וכן נמצא עתה לפני].

468. **אור האמונה**. ה"ר יששכר בער פרענק. ספורי התורה לנשים ולנערים בל"א: ווין, תק.., 8° (פירשט ח"א דר"ן). פרעסבורג, 1841, 8°.

469. **אור אסתר**. האחים ה"ר שמעון וה"ר מרדכי באנדי. באור מלות זרות יוניות ורומיות בתלמוד ומדרשים כסדר א"ב, נדפס רק חלק הרומי לבד: דעסויא, 1812, 8°.

470. **אור בקר**. תפלות ער"ח וער"ה ויו"כ ולמנחת שובבים מלוקט מספרים ישנים, ונוספו פיוטים מר' יוסף פיאמיטה: ד"ו, תס"ט, 8°. שם, תק"א, 12°.

471. **אור הבקר**. ה"ר משה ב"ר אורי מקידאן. פי' הגדה ש"פ ועל צדיו לקוטי ילקוטים מעניני יצ"מ, כ"י: (שי"ג).

472. **אור גדול**. (עיין אורים גדולים).

473. **אור הגנוז**. ה"ר אברהם ב"ר מרדכי אזולאי. פי' על מאמרים עמוקים מהזהר ונאבד: (שג"ב נ"ס, ושה"ג שלו במקומו).

474. **אור הגנוז**. ה"ר מאיר ב"ר יצחק אייזענשטאט (בע"ס פנים מאירות). על הל' יו"כ מטור וב"י, וחי' מס' כתובות: פיורדא, תקכ"ו, 4°.

475. **אור הגנוז**. ה"ר משה חיים לוצאטו. באור תפלת ר"ה והגדה ש"פ, ובאור שם של ד' ומ"ב ושארי ענינים בקבלה: זאלקווא, תקל"ה, 12°. (שי"ג). (ועי' דרך חכמה).

476. **אור הגנוז**. ה"ר נתן נטע חזן פרוסטיץ. פי' על קצת מאמרי זהר: כ"י רח"ם № 31. [ורמש"ש כ': והיא № 558 שם וע"ש גינת ביתן. ועי' רח"ם № 4746 (ר"ל שנדפס עם תהלים: צפת, תקצ"ג, 4°, ע"ש). ועתה נמצא בין כ"י אוקספורד. ולפי עדות וואלף ח"ג דף תתמ"ט היה לפניו באוצר כ"י רד"א, ועי' רשמש"ש דף 2035].

477. **אור הגנוז**. הנהגות חסידות ומדות ישרות המבוארות בכל ספרי הצדיקים ומסודר כסדר התורה, ובראשו הקדמה כעין מבוא לספר זה ולמגיא, בשם שער בנין עולם ויסוד בינה נ"ז פרקים: זאלקווא, תק"ס. לבוב, תיר"א, 8°.

478. **אור הדרשנים**. ה"ר יעקב ב"ר יצחק צהלון הרופא. על דרכי הדרוש: כ"י רח"ם № 30. [ובמפתח האוצר שם דשל"ו כ' וז"ל: והוא העתק מהקדמת ספרו אוצר החיים ומן דף ל"ד של הנדפס № 713 כ' (נראה שצ"ל 714 כ'), וע"ש). ובזג"ל י' סי' י"א, כ' וז"ל: קול יעקב מפתח על הילקוט וס' זה נקרא ג"כ אור הדרשנים עכ"ל].

479. **אור זרוע**. ה"ר דוד ב"ר יהודה החסיד. פי' התפלה עפ"י סוד: כ"י רש"ד, יוא"ל 37.

480. **אור זרוע**. ה"ר יצחק ב"ר משה מווינא. חבור גדול על התלמוד כסוגיות התוס' באריכות: כ"י רד"א F, № 648. [וגם ה"ר חיד"א ראהו בכ"י ע"ס נשים ונזיקין, כמ"ש בשג"א יו"ד י"ט ושה"ג שלי ה"א בשמו, ע"ש, נדפס עתה (תרכ"ב) בזיטאמיר].

481. **אור זרוע**. ה"ר מאיר פאפירש כ"ץ. הגהות ופירושים ע"ס דרך עץ החיים, והוא הספר החשוב בהקדמות האריז"ל, וסידרו מכמה ספרי מהרח"ו ז"ל, כמ"ש ה"ר חיד"א בשג"ב א' מ"ו, ושה"ג שלי במקומו, ע"ש.

482. **אור זרוע**. ה"ר משה דוד ואלי. עניני קבלה: כ"י יוא"ל.

483. **אור זרוע**. ה"ר משה ברש"ט די ליאון. הזכירו בספרו הנפש החכמה דף ט' ג', ע"ש. [ורמש"ש כ': ולפ"ד נמצא בכ"י אוקספורד. עיין רשמש"ש 1849].

484. **אור זרוע קטן או קצר**. ה"ר חיים מנוואשטט בן הריא"ז הנ"ל. קצור מס' אור זרוע לאביו ומסודר למסכתות וסימנים: כ"י רח"ם № 32 עם התשו' בסוף, וגם מה שחסר במס' ע"ז כתוב שם בסוף הספר, ע"ש. ובש"ס ד"ו נדפס א"ז קצר, בגליון פסקי הרא"ש בסוף כל מסכת, כמו שלטי הגבורים שנדפס בגליון הרי"ף והר"ן: (שג"ב כ"ב ושה"ג שלי במקומו). [ג"א דרשות עה"ת ועל המועדים בדינים ונזכרו בפוסקים].

485. **אור זרוע**. ה"ר יוסף כהן צדק. שיר חדש ליום בוא הנסיך ערצהערצאג קארל לעיר לבוב, עם ת"א ככתבם: לעמבערג 1854, 4°.

486. **אור חדש**. ה"ר אלעזר ב"ר אלעזר קאליר. ח"א חי' עה"ת וחמש מגלות: (עיין מאורי אש). ח"ב חי' על מס' פסחים: פפד"א, תקל"א. פראג, תקנ"א. סדילקאוו, תקצ"ה. יוזעפאוו, תרי"ח, 2°. ח"ג חי' על מס' קדושין: ווין, תקנ"ט. שטעטין, כת"ר, 2°.

487. **אור חדש**. ה"ר חיים ב"ר בנימין זאב באכנער. על כל ברכת הנהנין וברכת המצות (לבד מברכות התפלות), ובהקדמתו הנקראת אור החיים מרבה לדבר על דרכי ההוראה וז"ז, וכ' שם שנכלל בו ס' אור ישראל לרבו ה"ר ישראל גנז ושארי חבורים קטנים המדברים במילי דברכות, ולקוטים מספרו פתורא דדהבא שהוא קצור ש"ע והלכה פסוקה בטעם הלכה כדברי המכריע, ומספרו אורחות חיים וברכת הנהנין שכבר הדפים קצתו בשנת השק"ט, ושם סעיף כ"ז הדפים הקדמת ס' אור ישראל הנ"ל, ע"ש: ד"א, תל"א, 4°. [ובסופו כ' שנשלם יום ב' ר"ח שבט תל"ה, ואולי הוא טעות הדפוס וצ"ל תל"א: רמש"ש. ולא נראה, לפי שהרבה הסכמות דשם מאוהרות מר"ח שבט תל"א, ע"ש. ועוד חיבר ס' מים חיים דרושים ובאורים לתורה שבכתב ושבע"פ ע"ד פרד"ס. אילנא דחיי וס' תוצאות חיים, על דקדוק, וס' בית תפלה, על הסדור כולל פי' ע"ד הפשט וטעם בדקדוק וכל דיני התפלה ופי' ע"ד האמת, ולכן נקרא ארבעה ראשים].

488. **אור חדש**. ה"ר ליווא ב"ר בצלאל (מהר"ל מפראג). באור ופשטים על מגלת אסתר, ובסופו נר מצוה על עניני נס חנוכה: פראג, ש'כ'ם', 2°. ווארשא, תקנ"ח. נאווידוואהר, תקס"ד, 4°.

489. **אור חדש**. ה"ר שמואל מרגליות. פשטים על המוסר: קראקא.. 8°. (ש"י), (עי' להלן № 494).

490. **אור חדש**. (עיין אורים גדולים, מנורת הזהב).

491. **אור החיים**. ה"ר חיים ב"ר בצלאל אחי מהר"ל מפראג (?). פי' על קצת ס' עץ חיים ופרי ע"ח למהרח"ו, נדפס מתוך כ"י המחבר: מעזירוב, תקס"א, 4°. (פירשט ח"ב דרל"ח). [ואמנם כ"כ המרשים מריגא בעק"ד תר"ח דרע"ו, ע"ש, אבל זה רחוק מאד בסדר זמנים, לפי שמהר"ח ב"ר בצלאל הנ"ל נפטר בשנת השמ"ח ומהרח"ו בשנת ש"פ (עי' שה"ג שלי ח"א אות ח' סי' כ"ז, ובח"ב אות ו' סי' י"ב). ואין להאמין שכבר נתפשטו ספרי מהרח"ו עוד בחיי מהר"ח ב"ר בצלאל עד ארץ אשכנז, ועוד כי שם פרי עץ חיים קרא להם מהר"ם פאפירש הנפטר שנת תכ"ב, וקרוב לשמוע שנולד כמה שנים אחרי מות הר"ח ב"ר בצלאל, ועיין שה"ג שלי ח"ב אות ע' סי' פ"ד, ועיין עץ חיים ומ"ש שם. וידידי רמש"ש כתב ע"ז בדבור א': בודאי שבוש, וכן האמת ואין להאריך].

492. אור החיים. פי' עה"ת למהר"ח ן' עטר, נדפס פ"ר עם החומש (עיין תורה). וגם לבדו: זאלקווא, מ'ב'ש'ר' ט'ו'ב', 4°. ווין, תרי"ח, 4°.

493. אור החיים. לר' יוסף יעב"ץ. (עיין מאמר האחדות). ונדפס גם לבדו: שקלאוו, תקנ"ו, 8°. עוד כנ"ל עם הגהות והערות מועילות לה"ר צבי אלימלך שפירא בשם מעין גנים: זאלקווא, תר"ח, 4°. [וכ' בהקדמתו שחיבר ס' אגרא דכלא עה"ת, וס' אגרא דפרקא וס' רגל ישרה דרשות על כל המועדים].

494. אור החיים. ה"ר שמואל מרגליות. ס' מוסר: קראקא, 8°. (ש"י). [ולפ"ד רוב דורשי רשימות כוואלף ופירסט ורמש"ש גם זה וגם ס' אור חדש דלעיל № 489 שניהם תמודים לבדויים ולהד"מ, והכה הש"י שלא ממקור אכזב הוא ברטולוני, וכבר השיג וואלף עליו, ורמש"ש השמיטם מרשימתו ולא גריס להם כלל].

495. אור החיים. ה"ר שמעון ב"ר צמח דוראן (הרשב"ץ). תשובות ע"ס אור ה' לרב חסדאי ז"ל,(עי' תשב"ץ סוף ח"ג סי' י"ג).

496. אור החיים. (עי' אור חדש, עץ חיים).

497. אור החכמה. ה"ר אורי פיוויל ב"ר אהרן. פשטים ודרושים כסדר התורה ב"ח: ח"א ע"ס בראשית ושמות: לאשצום, תקע"ה, 4°. ח"ב ע"ס ויקרא במדבר ודברים: קארעץ, תקע"ה, 4°. [ובכרי"ו נמצא ס' אור החכמה עה"ת: לבוב, תקנ"ה, 4°. ואולי זהו מדפוס ראשון].

498. אור חכמים. ה"ר בנימין לבית קאצינעלנבויגן. חי' על כמה מסכתות ובסופו לב חכמים חי' אגדות: פפד"א, תקי"ב, 2°.

499. אור חכמים. (עי' בחינות עולם).

500. אור החמה. ה"ר אברהם ב"ר מרדכי אזולאי. פי' על הזהר ג' חלקים גדולים על שלשת חלקי הזהר. עיין שג"ב כ"ג, ול"א ז' סי' ע', ושה"ג שלי במקומו, וזהרי חמה, ולא כש"י.

501. אור החמה. (עי' תפלה סדור ה"ר יעב"ץ).

502. אור טוב. באור מלות לה"ק לראשית הנוך הנערים ופתרונם בלשון ספרדי, עם שיר על י"ג עקרים לר"ש די אוליווירה. נדפס במלות ה"ר יהודה אבודיאנטי, [ואולי הוא א' מחבורי הרי"א די מודינא שהיה לפניו ולא נודע לנו]: ד"א, תל"ה, 32°. — עוד כנ"ל בשם אור לוז: ד"ו, תמ"א, 16°. עוד כנ"ל בשם אור לוסטרו: ד"ו, תמ"ד. שם, תס"א, 16°. עוד כנ"ל במלות ה"ר אהרן חזקיה קרידו וה"ר דוד פירנאנדים: ד"א, תפ"ו, 16°. [וכל שנויי שמותיו הנ"ל הם משתי מלות הראשונות שמתחיל הספר].

503. אור ה'. ה"ר חסדאי קרשקש בן אברהם בן הסדאי בן יהודה. על יסודי הדת ועקרי האמונה בד' מאמרים והוא חלק ראשון מספרו נר אלהים, עיין זה: פירארה, שט"ו, 4°. עוד מחדש מתוך כ"י ווין בשנויים מהנ"ל: ווין, 1860, 8°.

504. אור ה'. ה"ר מתתי' היצהרי. פי' עה"ת נכתב שנת ה"א ק"מ: (הקדמת יש"ר עה"ת).

505. אור יקר. ה"ר משה קורדובירו. פי' על הזהר ורעיא מהימנא ואדרות וספרא דצניעותא וס' יצירה והתקונין, ע"ז כרכים גדולים, כ"י באוצר ספרי דוכוס דמודינא. (שג"ב מ"ב ושה"ג שלי במקומו).

506. אור יקרות. ה"ר יוסף בנימין זאב וואלף ב"ר אריה ליב. חי' תורה כסדר הפרשיות ובעל סה"ד שלא ביה נרגא, (עיין סה"ד שכ"ה לוית חן). נדפס עם ס' לוית חן לאביו ז"ל, עיין זה באות ל'. — וגם לבדו: חמ"ד (פפד"א), תק"ב. זאלקווא, תקט"ז, 4°.

507. אור יקרות. ה"ר מאיר חיים ב"ר אהרן יצחקי. חי' על הש"ס והרמב"ם וחי' הריטב"א על מס' יומא, עם הגהות ה"ר חיים מודעי, (ועי' חידושי הריטב"א): קונשטנטינא, התקי"ד.

508. אור יקרות. (עיין לבוש).

509. אור הישר. ה"ר אהרן שמעון ב"ר יעקב אברהם. על מעשה הגט בקליווא והערעורין על מסדרו ושו"ת גאוני הזמן ע"ז: ד"א, תקכ"ט, 8°.

510. אור הישר. סדר תפלה עם דינים וכוונות ונכלל בו ס' אור צדיקים למהר"ם פאפירש, ואח"ז תפלה ישרה בכוונת הלב לפי האר"י, ובסופו ס' המוסר, מסודר והובא לביה"ד ע"י ה"ר צבי הירש ב"ר חיים חזן דיין פוזנא [ונחלק לג' עמודים: תורה, עבודה היא התפלה, וגמ"ח]: ד"א, תס"ט, 4°. פיורדא, תקכ"ד, 8°.

511. אור ישראל. ה"ר ישראל ב"ר אהרן יפה ממשפחת סענדרליך וקלמנקש. על למוד האצילות ופי' מאמרי זהר ומאמרי רז"ל ע"פ קבלה, וח"ב דיני ש"ע א"ח כסדרן ע"פ קבלה, ובסופו כלי הרואים ונראים מ"מ ומפתחות: פפד"א, תס"ב, 2°.

512. **אור ישראל** . ה"ר ישראל זעליגמאן גאנז . על דיני ברכת הנהנין , ואח"ז נכלל בס' אור חדש לתלמידו ה"ר חיים באכנר , (עיין אור חדש לעיל) , [ונזכר בס' נקודות הכסף סי' ק"ח . רמש"ש] .

513. **אור ישראל** . ה"ר ישראל ב"ר יהונתן . פ ס ע י ם על מאמרי רז"ל בקבלה , מסודר לעשרת הדברות בחרוז : ד"א , תי"ז (טב ולשלם) , 8° .

514. **אור ישראל** . ה"ר ישראל ליפשיץ אבד"ק קליווא . ס"ג שו"ת בענין הגט דקליווא : קליווא , תק"ל , 4° .

515. **אור ישראל** . (עיין ישמח ישראל) .

516. **אור לישראל** . (עיין תורה , נו"ב) .

517. **אור ישרים** . (עיין הגדה ש"פ) .

518. **אור לישרים** . ה"ר משה זרח איידליץ מפראג . י"ד דרושים באגדה ומדרש : פראג , תקמ"ה , 4° .

519. **אור לישרים** . ה"ר רפאל ב"ר יעקב פייזר . חי' על מס' פסחים , שבת , ביצה , כתובות , ר"ה , חולין , וקצת פי' הגדה ש"פ ונקרא ג"כ עין יעקב : דיהרנפורט , תקל"ח , 2° .

520. **אור הלבנה** . ה"ר אברהם ב"ר מרדכי אזולאי . הגהות ע"ס הזהר כהגהות הרש"ל על התלמוד, כ"י. (שג"ב כ"ד ושה"ג שלי במקומו).

521. **אור הלבנה** . כ"ר יצחק הכהן הגדול בכ"ר שלמה הקראי . על קדוש החדש בתמונות וציורים ב' חלקים , כ"י . (ציון תר"א דל"ו ודביר דרכ"ט) .

522. **אור לו בציון** . ה"ר יצחק זעקיל עטהויזן . חי' על מס' ברכות והלכות קטנות [ובשג"ב ע"א ושה"ג שלי במקומו : שקלא וטריא על סדר ציון ההלכות שבנר מצוה] : קארלסרוא , תקכ"ב , 2° .

523. **אור לפני הדורשין** . (עיין עצי עדן) .

524. **אור המאיר**. ה"ר זאב וואלף מזיטאמיר. רמזי תורה כסדר הפרשיות ובתוכם מורה בעמק רמזי אסתר ושיה"ש ורות ודרושים למועדים ורגלים : קאריץ, תקנ"ח . פאריצק , תקע"ה . לבוב , תיר"א , 4° .

525. **אור נגה** . אליעזר ליברמאן ב"ר זאב וואלף . ח"א תשובות על טענות חכמי הדור נגד השנויים והמנהגים בבהכ"נ החדשה בהמבורג . ח"ב חקירות בעניני מוסר ותוכחה ודרכי הדרשנים הראשונים והאחרונים וכו' : דעסויא , תקע"ח , 4° .

526. **אור נגה** . ה"ר יוסף המיץ . ח"א נפרד לשני ראשים : א) **דרך אמת** , הגהות על הזהר והתיקונים מקובלות מהארי"ז"ל . ב) **יודעי בינה** , פי' על הזהר עד דף ל"ג מפ' בראשית והוגה ע"י **הרמ"ז** , ומשם והלאה פירש הרמ"ז לפי דרכו . וכמדומה שלא נדפס כולו או נשרף ונאבד קצתו כי לא נמצא שלם , וה"ר חיד"א ראה א' ממנו תחלתו וסופו כ"י ותוכו כמאה דפין נדפס כמ"ש בשג"ב י' נ"א ושה"ג שלי במקומו : ד"ו , ת'ח'י'ה , 4° . וח"ב ממנו נפרד לג' ראשים : א) ראש יוסף , על כל דיני הזהר . ב) אור עולם , מפתח הענינים בס' הזהר . ג) תבואת שמש, מפתח הפסוקים בס' הזהר : (פירשט ח"א דקס"ג) . [וע"ז כ' רמש"ש וז"ל : והוא מס' וואלף ח"ג דף שנ"ח ותק"ך וגם הוא לא דקדק כראוי . — ובדף מיוחד שנירף לזה כ' וז"ל :

יודעי בינה נדפס וויניציא תכ"ג לא ראיתיו ולא ידעתיו אנה נמצא , אבל ראיתיו ס' דרך אמת להארי"ז"ל על הזהר עד ס' במדבר דרצ"ט מס' הזהר ועל תקוני זהר , אבל ב' ספרים (רד"א q., № 1292 , ורח"ם № 802) שראיתיו אין להם שער ולא נודע שמו . ונדפס בחלקים מסומנים בפ"ע , ובסוף דף כ"א מהחלק האחרון שהוא על הזהר עצמו כתוב תם ונשלם דרך אמת לכל ס' הזהר , ואחריו בא יצא ארח לצדיק בהגהות ס' התקונים (רשימש"ש ע' 1134, ומה שהוספתי שם מוטעה קצת שנשתבשתי ע"י אחרים ששאלתי והשיבוני בלי דקדוק ותקנתיו בערך ר"מ זכות , ע' 1991) . ואח"כ יבואו התיקונים והולך ומונה עד דף ע"ט , ושם כתוב וז"ל : ברכות לראש משביר . . . יוסף חמיץ . . . אשר חפץ יסעד בחסד כיסו . . . וגם כעת הוא עוסק בחבור ספריו הנחמדים **אור עולם** , **ותבואת שמש** , **וראש יוסף** , ועל כולם ס' **יודעי בינה** , הוא פי' על כל מאמרי הזהר הסתומים אשר הרי"ת נר"ו התחיל לעשות קצת דפים ממנו , ואני (ר"ל ר"מ זכות) בא אחריו מדף ל"ג בס' בראשית ואילך עד תומו בעז"ה , עכ"ל . וס' יודעי בינה כ"י נמצא בקובצי רד"א F , № 890 , q , № 1064 , ועל ס' בראשית ושמות בכ"י רח"ם № 313 (עי' מפתח האוצר דשמ"ב ושם כתבתי אולי , מפני שלא נתברר לי אז שר"מ זכות הוא המחבר) ואח"כ ראיתי בפי' על הזהר לר"מ זכות , כ"י רח"ם № 624 שכ' : ביודעי בינה שלי [כמו שהבאתי ברשימתי ע' 2625] , ויחס לעצמו הספר מפני שר' יוסף המיץ רק התחילו , והפי' על הזהר לר"מ זכות אינו ס' יודעי בינה , אמנם נראה שגם וואלף (ח"ג דשנ"ח) ראה ספר או חלק ספר , כי הוא כתב הדברים

האלה מתוך ספר אחד (ולשונו הלטיני קשה קצת) :
חלק ראשון מס' אור נגה מתחלק לחמשה גילונות, ראשית חכמה, ס' דרך אמת, והוא עיקר כל ההגהות על ס' הזהר מהאר"י, ואחריו יראת ה' והוא ס' יודעי בינה, באור מלות (!) זרות, ובחלק השני יבוא ס' ראש יוסף, וכולל כל דיני זהר וס' אור עולם, והוא מפתח מכל ענין הזהר, וס' תבואת שמש, מפתח מכל הפסוקים הנמצאים בזהר .

והוסיף וואלף : וויניציא, תכ"ג, 4° מוגה ע"י ר"מ זכות, ואח"כ מדבר מס' דרך אמת; וכמעט אשוב אל מחשבתי הראשונה שוואלף ראה ס' דרך אמת עם השער, וכל הנ"ל היה על שער ס' דרך אמת ! ? . ועתה ראיתי מקור דברי המעיר ראזענטהאל בס' ארי נוהם בהערות דפ"ח, שגם הוא הלך אחרי וואלף, אבל כתב שהדפיס רי"ח רק ל"ג דפין, והוא שגוש כי באור רי"ח הולך עד דף ל"ג מס' הזהר (ולא דק בדברי השה"ג !) .

עוד הפעם הארכתי ולא אוסיף, רק להראות איך יגענו לשוא לתקן דברי האחרונים אם לא נדע מקורם הראשון, עכ"ל .

527. **אור נגה** . (עי' הולך בדרך תמים, ס' השם, תלמוד, מס' מכות) .

528. **אור נחלה**. מובא בס' י"ר (ילקוט ראובני ?) פ' נשא : (סה"ד שכ"ה) .

529. **אור נעלם** . ה"ר יצחק זעקיל עטהויזן . כ"ח שו"ת : קארלסרוא, תקכ"ה, 2° .

530. **אור נערב** . ה"ר משה קורדובירו . קצור כללים והקדמות מס' פרדס רמונים ומפתח לחכמת הקבלה ולכל שמות הכנויים : ד"ו, שמ"ז . קראקא, לשנה טובה. פיורדא, חש"ד (תס"א) . חמ"ד (זאלקווא ואור הנערב (תק"מ), 8°. קארעץ, ת'ק'ו'ם', 4°.

531. **אור הנערב** . ה"ר אברהם אריה ליב כהנא . חי' על כל הש"ס עם באור בקצת מקומות לבנו ה"ר שלמה זלמן כהנא בשם דברי שלמה, ובסופו שער המפתחות : אוסטרהא, תקס"ד, 2° . וח"ב ממנו בשם דברי חמד עם דברי שלמה כנ"ל, דרשות והספדים בכ"י . [ג"ח ס' זר זהב באורים על המקרא] .

532. **אור הנפש**. פי' על הראב"ע והרמב"ן עה"ת: (ש"י). [וכבר הגיהה וואלף ח"ב אות נפש וכנ"ל, והפי' על הרמב"ן בכ"י וואט' 107 הוא כתר ש"ט כאשר נראה מהעתקת ראשי הספרים ברשימת אסעמאני] .

533. **אור נר** . ה"ר מאיר פאפירש כ"ץ . כ"י בעניני גלגולים מסודר בקצור : (שג"ב נ"א ושה"ג שלי במקומו) .

534. **אור הנר** . (עיין טהרת הקדש) .

535. **אור לנתיבה** . (עיין תורה חומש נתיבות השלום), ונדפס גם לבדו: ברלין, תקמ"ג, 8°.

536. **אור עולם** . ה"ר יהודה ליב מרגליות . לקוטים על חכמת הטבע, ובסופו פי' על שיה"ש לר"ס גאון ע"ד פשט ודרוש : פפד"א, תקל"ז . נאווידוואהר, תקמ"ב . פראג, תקמ"ג, 8° . עוד כנ"ל בלי פי' רס"ג על שיה"ש : ווארשא, תר"ב, 8° . [ג"ח ס' אמירה נעימה דרושי מחקר עה"ת ואגדות רז"ל, פי' מס' שבועות, ופי' ע"ס משפטי שבועות לרב האי גאון] .

537. **אור עולם** . ה"ר מאיר ב"ר צבי הירש מרגליות . סימנים על דיני כל ד' הטורים כסדר א"ב בחרוזים : פולנאה, תקנ"ה, 4° . [ועיין מאיר נתיבים ומ"ש שם] .

538. **אור עולם** . עניני קבלה לה"ר משה דוד ואלי : כ"י יוא"ל .

539. **אור עולם** . (עיין אור נגה, מגלת ספר, מנורת זהב כולה) . [ורמש"ש כ' : לר"י חביץ כ"י ביהמ"ד בלונדון № 200] .

540. **אור עולם קטן** . ה"ר יהודה ליב ב"ר משה . חידה עם פי' על מהות העולם וד' יסודות ומהות האדם, ח"א : אלטונא, תקכ"ח, 8° .

541. **אור עינים** . ה"ר אברהם מיכאל פונסינילה ב"ר שמואל חיים . סדר עבור השנים וקביעות החדשים עד סוף האלף הששי, ובסופו זמן קבלת שבת לכל קהלות איטאליא : ריגייו, תקפ"ב 16° (יוא"ל) . שם, תקצ"ב, 8° .

542. **אור עינים** . ה"ר אליהו ממנטובה . פשטים עה"ת : מנטובה, חש"ד, 8° (ש"י) . [ופירשט ח"א דרל"ז כ' : פי' עה"ת עפ"י דקדוק : קרימונא, שי"ז, 8° . ורמש"ש כ' על דברי הש"י שהמחבר והספר השודים אצלו לגמרי, ופירשט עירבב והחליף את זה בס' אור עינים לר"ש פניאל № 543, וכן הוליד פירשט עוד ס' אור עינים א' ויחסו לבן חביב ע"פ וואלף אשר הרה שוא וילד שקר שגם זה הוא הנ"ל לר"ש פניאל שכתוב שם : חברו חביב אחרון וכוונתו אחרון אחרון חביב, עי' רשימש"ש ע' 2383] .

543. **אור עינים** . ה"ר שלמה ב"ר אברהם פניאל . על ענין ממשלת הכוכבים בששת ימי בראשית והרמוז בהם, ומעלת ישראל ועניני האבות עם מפתח : קושט' חש"ד (רע"ו — ח') . קרימונא, שי"ז 4° . עוד כנ"ל ובראשו הקדמה בשם כוכב נגה, והיא חולית

אחת מס' מקור הברכה עה"ת להמלבה"ד, ה"ר אריה ליב בה"ר שאול רב במדינת שלעזיא : ברעסלא, תקס"ז, 4° .

544. **אור עמים**. ה"ר עובדיה ב"ר יעקב ספורנו. קצת תשובות לאפיקורסים מכללים מונחים מתורתנו ומספרי הפילוסופים ועניני הנשמה : בולוניא, ע'ז'ר'ד', 4° . [ובכ"י די רוסי № 1200 נמצא באור ה"ר אליהו די קוטרינו עליו, ע"ש] .

545. **אור לעת בקר**. ה"ר הירץ ב"ר אברהם אליעזר ליפמאן האלברשטאט. התגלות ותשובות לאנשי ריבו : ד"א, תקי"ט, 8° .

546. **אור לעת ערב**. מעניני משיח והגאולה בל"א, הוא מספרי שלוחיהם: חמ"ד, תקע"ז, 8°.

547. **אור פני מלך**. ה"ר מאיר פאפירש כ"ץ. קצור כוונות התפלה מהאריז"ל . וה"ר חיד"א ראהו בכ"י, כמ"ש בשג"ב מ"ז, ושה"ג שלי במקומו .

548. **אור פני משה**. ה"ר משה ב"ר אברהם מ"מ בפלאנטש. דרושים ותוכחת מוסר : אלטונא, תקנ"ב, 4° .

549. **אור פני משה**. ה"ר משה סופר סת"ם מפרשעווארשק . פשטים בקבלה כסדר התורה וח"מ : מעזעריטש, תקס"ט . שם, תק"ע . לבוב, ת"ר, 4° .

550. **אור צדיקים**. ה"ר מאיר פאפירש כ"ץ. דינים בקבלה ע"פ האריז"ל ואח"ז כוונות תפלות ומצות לה"ר יהודה ליב קראטאשין : המבורג, ת"ן, 8° . אח"כ שינו את טעמו שהוסיפו עליו וקראוהו אור הישר, עיין זה, ועי' שג"ב מ"ח ושה"ג שלי במקומו .

551. **אור צדיקים**. דרשות עה"ת ופ"א ושיה"ש למרן הב"י ותשובות רמ"ה וקונט' עץ הדעת למהר"ם ן' חביב בכללי ש"ס : שאלוניקי, תקנ"ט, 4° .

552. **אור צדיקים**. (עיין הולך בדרך תמים) .

553. **אור צח**. ה"ר מאיר פאפירש כ"ץ . קבלה בענין סדר השתלשלות, כ"י . (שג"ב כ' ושה"ג שלי במקומו) .

554. **אור צח ומצוחצח**. אברהם מיכאל קרדוזו . זה לשון המני"ח בהקדמת ס' שבר פושעים ד"ה ועדיין לא טהרנו וכו' על המחבר הזה ועל ספריו : . . . וספרים כתב לחרף לה' אלקיו, וקראם בשמות נאים ומעשיו כעורים . הראשון זה אלי, השני חכמת אברהם אבינו, השלישי ספר המאור, הד' אור צח ומצוחצח, הה' בקר לאברהם ח"א וב',השש ויכוח כללי,משש בנה שנא ה' למד התועב נח חיון ועשה ספריו וכו'.

555. **אור קדמון**. תפלות ובקשות ומליצות שונות נאספו ע"י הר"מ חאגיז (המני"ח), והם : כתר מלכות תפלה להרדב"ז במליצה ע"ד כתר מלכות לר"ש ן' גבירול . בקשה על היחוד וי"ג עקרים בחרוז . וידוי בזכרון יום המות . תוכחה לרב בחיי ולר' יהודה החסיד . מרגניתא דבי רב (דברי מוסר) . למעלת הזכרת התשובה (מאת המני"ח הנ"ל) . ועד אחרן שיר מתחיל אראה יומי הוא מתרחק וכו', ורא"שי חרוזיו אני אברהם : ד"ו, ת'ח'נ'ה', 12° .

556. **אור רב**. ה"ר מאיר פאפירש כ"ץ . פי' על הזהר באריכות, כ"י . [ג"ה פי' עה"ת בדרך פשט ופי' מאמרי מדרש רבה ומאמרי עין יעקב ע"ד האמת, וכולם ראה ה"ר חיד"א בכ"י, עי' שג"ב מ"ט ונ"ב, ושה"ג שלי במקומו] .

557. **אור שבעת הימים**. ה"ר מאיר מלובלין (מהר"ם לובלין) . חבור גדול על הזמנים והמועדים, כ"י: (ש"י) . [ופירשט ח"ב דרע"ג : על תורה שבכתב ושבע"פ] .

558. **אור שבעת הימים** . (עי' בשמת בת שלמה) .

559. **אור השכל**. ה"ר אברהם אבואלעפיא הספרדי . קבלה על אותיות השם המפורש: כ"י מצוי לרבים . ועי' בהקדמת החייט לס' מערכת האלהות .

560. **אור השכל**. ה"ר אברהם ן' אשר (אב"א). פי' על מדרש רבות ונדפס עמו ע"ם ברא"שית ועם פירש"י ונקרא מעדני מלך : ד"ו, שכ"ב, ונשלם כאור יצא, 2° . וע"ם שמות כ"י ברומא : (ש"י) .

561. **אור כשלמה**. (עיין שלמה מול אדר) .

562. **אור השנים**. ה"ר אריה ליב הלוי עפשטיין . כוונות לתרי"ג מצות : פפד"א, י'ד'ר'ש', 8° . ושנית עם מהדורא בתרא: (עיין הלכה אחרונה וקונטרס הראיות).

563. **אור תורה**. ה"ר אורי ב"ר דוד בן משה קאלמייר . פשטים עה"ת ועל המדרשים ונכללו בם גם חי' מהמהרש"א שהיה זקנו הגדול: לובלין, ו'ה'ג'י'ת' ב'ו' (תל"ב), 4° .

564. **אור תורה**. ה"ר דוב בער ממעזעריטש. רמזי תורה כסדר תנ"ך ורמזי פסוקים מלוקטים ורמזי מאמרי רז"ל : קאריץ . תקס"ד . זאלקווא, תק"..., 8° .

565. **אור תורה**. ה"ר מנחם די לונזאנו ב"ר יהודה . על כל פתוחות וסתומות וחסר ומלא וכו' בתורה, להגהת ס"ת ולכותבי סת"ם, נדפס ראשונה בספרו שתי

ידות, עי' זה, ואח"ז גם לבדו: ד"א, תי"ט, 4°. זאלקווא, תק"ז, 8°. עוד בתוס' מסרה רבתי, וגם כל פתוחות וסתומות שצייר כתב המחבר, ע"י ה"ר אריה ליב ב"ר יהושע העשיל מסלוצק: ברלין, תק"ה, 4°. עוד כנ"ל עם קצת לקוטים לה"ר **אליהו** ב"ר **עזריאל מווילנא** מחבורו מכתב מאליהו, ותוס' מ"מ הפסוקים והסימנים, ובסופו **שברי לוחות** לוח הגהות ותקון הטעיות בכל ספרי הדפוס, לדעת בע"ס אור תורה, ואח"ז הגהת ד' מיני חומשים ד' אמ"ד ושארי תנ"ך וחומשים, ועל ענין עשרה מקומות הנקודות בתורה, ועל היא והוא שבתורה, וקצת כללים כוללים: הומבורג, מ'ג'ח'ת', 8°. [וה"ר חיד"א כ' בשג"ב ס"ב ושה"ג שלא במקומו שנשמט בו הרבה מגוף ס' אור תורה בעצמו ע"ש].

566. **אור תורה**. (עיין מנורת זהב).

567. **האורב**. ה"ר פינחס חנניהו ארגוזי די סילוא ס"ט. ב' אגרות על דברי ריבות בין שני חכמי עיר פראג ע"ד שני דייני העיר: א) **פלוגתא דשמואל** לה"ר שמואל בהגר"י לנדא החכם המערער. ב) **תיובתא דשמואל** לה"ר ברוך ב"ר יונה ייטלים, החכם המשיב עם הגהות המחבר בשם עט מהיר, ובראשו וסופו קונט' **קברות התאוה** דברי מרורות והשגות על המאסף כרך שביעי: שאלוניקי, תקנ"ה, 4°. [ובעלי המאסף השיבו עליו ומיחסים הכל להר"ב ייטלים ובעדות הדפוס שהוא ד' ווין, ונראין הדברים].

ואלה הספרים המובאים ונזכרים בו וקצתם לא נודעו לי עד כה [ואבודים המה: רמש"ש]: **חשקי נשף**, שירים ספורים ומשלים, כ"י לה"ר מרדכי דעללאפארטו: (דף ב' ע"ב בהערה). **גולת הכותרת**, דברי חכמה ודעת מספרי חכמי העמים ישנים, ומדבר על דברים עתיקים ומטבעות ישנות וכו', לה"ר סעדיה בן אחוילי מספראי דירושלם: (דף ד"א בהערה). **ס' הזכרונות**, להר"א סרדימונו, דינים ופסקים עם הגהות והשגות עליו מזולתו: (דף י' ע"ב בהערה). **ארח לחיים**, לה"ר יקותיאל אלמירי, נחלק לנתיבות ומסלולים: (שם שם). **נתיבות נועם**, לה"ר יעקב אלמושנינו: (שם שם). **טירת כסף** למוהר"ן עייאש: (שם שם). **נמוקי** ה"ר **ידידיה בסאן**, נראה שהם ע"ס טירת כסף הנ"ל ע"ש. ובדי"א בהערה **תשובות מהר"ן קוקו** ושם בסמוך מביא מהר"י קוקו בנו למשיג עליו ע"ש. **ותשובות** ר"ש פרימו, **ונמוקי** ה"ר בנימין חרגישי, **והגהות** ה"ר אברהם ן' דן ע"ס נחלת אבות, **ותשו'** מהר"י דריוני ע"ש, ושם ע"ב הערה ב' **תשובות מהר"ח גרדובי**, ע"ש. ובדי"ב ע"א בהערה: **סדנא דארעא** לה"ר שמואל חי מילדולא, חי' דינים ונחלק לנהרים ותלמים. **חשק שלמה** לה"ר שלמה ן' עזריה מטוליטולה, חי' הלכות ונחלק לחדרים וחלונות. **ותשו'** מהר"י ארבארי [ואולי צ"ל אדרבי]. **ומלחמות** ר' גדליהו בן יצחק חיים כהן צדק. **וכללי** מוהר"ח ארמיגי. ובדט"א בהערה: **דרך נשים** למוהר"ן ארמי. **גיטי נשים** להרב מוהר"ח. **שטרי פסיקתא** למהר"א אלפיצי. **כרם לידידי** לה"ר ידידיה באסאן, ונחלק לשורקות וזמורות, ותשו' מיוחסות **למוהר"ץ מותקאטו** (שם בסוף העמוד). ובסוף הספר (ד"כ ע"ב) כ' שחיבר ס' **הארגז** שו"ת וס' **השרביט** על הרמב"ם. ס' **המלבוש** על מרכבת יחזקאל וס' **המצרף** השגות על ספרי חכמי זמנו אשר ראו עיניו ע"ש.

568. **ס' האורה**. ס' מוסר ותשובה **לר"י החסיד**, הובא בס' עמק המלך דפד"ג, ועי' צונץ גא"ל דקכ"ו.

569. **ס' האורה**. מיוחס לרש"י, פסקי דינים קכ"ח סימנים, ובסופו איזה ענינים דודאי אינם מרש"י, ובס' תמים דעים מביא כמה דינים ממנו והם נמצאים בו כהוייתן, ובחי' הריטב"א למס' ב"מ פ"ב כתוב, ורש"י תירץ בס' האורה, וה"ר חיד"א ראהו בכ"י כמ"ש בשג"ב י"ג, ושה"ג שלא במקומו. [ונמצא בכ"י אוקספורד (№ 286 אורי) חסר קצת, ובכ"י רח"ם № 174 (חסר יותר) וקצתו נדפס בס' הפרדס לרש"י (ועי' צונץ גא"ל דקס"א) וברשימתי הארכתי: רמש"ש].

570. **ס' האורה**. יש שקורין לס' **שערי אורה** מר"י גיקטילא בשם ס' האורה סתם: (שג"ב י"ד ושה"ג שלא במקומו), [וכן נמצא בכ"י די רוסי № 916, ועי' רשימש"ש דף 1466, ורשימת ליידען דפ"ט].

571. **ס' האורה**. ה"ר **משה די ליאון**. על עשר ספירות: כ"י אוקספורד וכ"י רח"ם № 175. [והוא ס' השם לר"מ די ליאון הנדפס. רשמש"ש 1855, והוסיף האורה קבלה, כ"י בפארמא חדש 87, III].

572. **האורה**. פי' א"ב, כ"י שענבל' 79: רמש"ש.

573. **אורה ושמחה**. ה"ר **אליהו הכהן מאזמיר**. פירוש על מגלת אסתר. (בכר לאדן ה'. ושה"ג שלא במקומו).

574. **אורה ושמחה**. נאמ"ן (כן חתום בסוף הקדמתו). דיני ימי הפורים וטעמי כל

מנהגיהם , ובסופו פזמונים לסעודת פורים : ליוורנו, ש'מ'ר'ו', 8°. [וכ' בהקדמתו שחיבר ס' אהבת האמת , דבר אמת , וחקי חיים ע"ש] .

575. **אורה ושמחה ליהודים.** קול רנה ותודה בבהכ"נ אשכנזים באמ"ד , ביום בוא שמה שר צבא מדינות האללאנד עם זוגתו הנסיכה וכו', עברית והולנדית : ד"א , תקכ"ח , 8° .

576. **אורות** . ט"ו — . עניני קבלה להר"ר משה חיים לוצאטו : כ"י יוא"ל.

577. **אורות אלים** . ה"ר אלעזר פאפו . תוכחת מוסר .

578. **אורות המצות**. ה"ר בנימן רפאל דיאש בראנדין . טעמי המצות: ד"א , תקי"ג , 8°.

579. **האורח** . ספור תולדות הימים בווילנא בשנת תר"ו , בבוא שם השר זיר משה מונטיפיורי ורעיתו לאדי יהודית עד צאתם משם : חמו"ד (ה"ר א"מ דיק , ומרעהו חזא"ל , ק"ב , כ'ת'ר'), 16° .

580. **אורח לחיים** . ה"ר שלמה אפרים ב"ר אהרן לונטשיץ . עניני תשובה ומוסר ובסופו זמר לסעודת כל היום: לובלין, שנ"ה, ד"א , תק"ל , 4° .

581. **אורחות חיים** . (עיין אור חדש , ארחות חיים) .

582. **אורחות יושר** . (עיין ארחות צדיקים : רמש"ש) .

583. **אורחות צדיקים** . (עיין שער גן עדן , ועיין ארחות —) .

584. **אורי אור** . (עיין בני יונה) .

585. **אורי וישעי** . ה"ר אברהם ב"ר אליעזר הכהן נכד בעל מתנות כהונה . תוכחת מ ו ס ר בג' שערים , תשובה תפלה וצדקה , ובכל שער ע"ו פרקים : ברלין , ד'ע'ת' , 4°. [ג"ח ס' עיני הכהן דרשות לפרשיות, והביא לביה"ד ס' מראה כהן לזקנו]: לעמבערג , תרכ"א, 4°.

586. **אורי וישעי** . ה"ר משה ב"ר אורי מקידאן. פי' על הגדה ש"פ , כ"י , (שי"ג) .

587. **אוריאל אקוסטא.** משחק תוגה (טרויער־שפיעל) בחמש מערכות , נעתק מל"א ע"י ה"ר שלמה ראבין : ווין , תרט"ז , 8° .

588. **אוריין תליתאי** . כולל חי' שבועות לר"י ן' מיגאש , וחי' קדושין להרמב"ן , וחי' ע"ז להריטב"א , ונוסף עליהם חי' שבועות לבע"ם נאמן שמואל , וחי' פ' השוכר במס' ע"ז, לה"ר יוסף שמואל מודיליאנו : שאלוניקי , תקי"ט , 2° . (ועי' חי' ר"י ן' מיגאש , חי' הרמב"ן) .

589. **אוריין תליתאי** . (עיין בית אריה) .

590. **אורים** . כ"ר יוסף אלקסקסני בכ"ר יעקב הקראי. נזכר בספריהם ולא נמצא להם: (אר"ץ).

591. **אורים** . (עיין אורים ותומים) :

592. **אורים גדולים** . ה"ר אברהם ישראל זאבי . ח"א שו"ת [וי"א : רכ"ז כללים בדרך למודים] בשם אור גדול : אזמיר , תקי"ח , 2° . ח"ב חי' ודרושים בשם אור חדש . [וי"א : דרושים ועל לשון הרא"ם בשם אור לישרים. — ורובענש' F № 32 , למודים ואור לישרים עה"ת] : אזמיר , תקכ"ו , 2° .

593. **אורים ותומים** . ה"ר אברהם אהרן ב"ר מנחם מן המכונה אהרן מנליש חזן מברך בפוזנא . תוכחת מ ו ס ר ויראת ה' בקצור ובסופו תחנה וכולו ע"פ א"ב ור"ת שמו : ד"א , תל"ג , 8° .

594. **אורים ותומים** . ה"ר אורי פייוויש המבורגר בר"נ הירץ מברעסלויא . דברי ריבות בענין גט : לונדון , תס"ז , 4° .

595. **אורים ותומים** . ה"ר יהונתן ב"ר נתן נטע אייבשיץ . חי' על ש"ע ח"מ עד סוף הל' חזקת קרקעות והיו לשני ראשים : א) קצור דינים בשם אורים . ב) שו"ט לעומק הדין בפלפול בשם תומים , ובסוף סי' כ"ה הפליא לעשות קצור תקפו כהן להש"ך ובאוריו מזה ומזה , וכן בסוף סי' פ"ב , על כללי דיני מיגו לבעל הכנה"ג : קארלסרוא , תקל"ה . דובנא , תקמ"ו . ווין , תקע"ט . אוסטראהא , תקצ"ה . הארובשוב , 2° .

596. **אורים ותומים** . ה"ר מאיר בה"ר יצחק עראמה . פי' על ישעיה וירמיה : ד"ו , השס"ג (ויניציה , ודלא כש"י ופירשט) , 4° .

597. **אורים ותומים** . ה"ר מנחם . ס' ק ב ל ה הובא בס' מילואים לבנו ה"ר עזריאל לפי מה שהובא בפי' הר"מ בוטריל לס' יצירה (דש"ט) . [ואולי היה ג"כ בן עזריאל כמ"ש בש"י ע"ש : רשמש"ש 1783] .

598. **אורים ותומים** . ס' ג ו ר ל ו ת ע"י סימני האותיות משמות אבני החשן וחכמת היד , ומיוחס לע' זקנים של תלמי וס' רפואות קצתו בל"א , וס' העתידות על חכמת היד וסדרא דסיהרא [אפשר שמחברו ר' גבריאל], הובא לביה"ד ע"י ה"ר אברהם אמנדלינופולי : חמו"ד (דיהרנפורט , תפ"א) , 12° . (ועיין ס' הגורלות) .

599. **אורים ותומים** . לר' משה בן שמואל הכהן משלוניקי . על אמתת האסטראלוגיא נגד הרמב"ם : כ"י וואט' 393 , 3 , ואפשר

שהוא כ"י 427 הנחלק לב' חלקים, ונכתב בחדש סיון ק"ע בסרקסטה ?.

600. ס' האושרים: (עיין שלשלת הקבלה).

601. ס' האות. ה"ר אברהם אבואלעפיא. קבלה על שם בן ע"ב: כ"י אוקספורד וז"ז. ומס' ילקוט יש"ר סי' ס' נודע לנו מהותו, שהתכנתה לאמר שהוא משיח, וחברו במליצה דומה למליצת ספרי הקדש עם נקודות וטעמים ומסורה, וע"ש בארך.

602. אות אמת. ה"ר יהודה מנוח ס"ט. דיני קריאת התורה וקו"א על ברכת השחר: שאלוניקי, תקנ"ט, 16°.

603. אות אמת. ה"ר יצחק נתן. על הענינים שראוי שיחזור על אמתתם, ונאמין שהם במציאות חוץ לנפש, ונקרא ג"כ זרע אמת: כ"י אוקספורד.

604. אות אמת. ה"ר מאיר ב"ר שמואל בנבנשתי. הגהות ותקון כל הטעיות בכל המדרשים והיו לפניו הגהות ה"ר יהודה גדליה ב"ר משה גדליה על כלם, ובסופו קונט' סדר קדושה הגהות סדר התפלה מנהג ספרד: שאלוניקי, שכ"ה, 4°. [ע"י יוסף יעבץ תחת ממשלת סלימן, ועי"ז נתברר שמה שנדפס בראשו י' טבת השנה (ולא ש"ס!) הוא טעות הדפוס: רשימש"ש דף 1695]. פראג, שפ"ד, 2°.

605. אות אמת. מובא בס' דן ידין: (סה"ד שכ"ה), ואולי כוונתו להנז' לפני זה.

606. אות אמת. חלק ו', כולל: א) חשבון כסף הקדשים אשר קבלנו אנחנו והאמרכלי ערי הקדש לשם סתם א"י בכל שנת תרי"ז. ב) חשבון הנדבה החדשה מטה לחם בשנת הנ"ל. ג) חשבון כללי מכל כסף הקדשים: ד"א, תרי"ח, 8°. (המזכיר № 322). עוד כנ"ל חלק ז' כולל: א) חשבון כסף הקדשים מכל שנת תרי"ח. ב) חשבון כללי: ד"א, תרי"ט, 8°. (שם 1013).

607. אות ברית. ה"ר מנחם ב"ר משה רבא. באור שבעה מיני ברית שבהם העולם קיים, כ"י: (ש"י). (ועיין בית מועד).

608. אות ברית. ה"ר שמעון ב"ר יהודה קוניטץ. חי' על הל' מילה וגרים ופדיון הבן: פרעסבורג, תר"י, 4°.

609. אות ברית. (עיין בני יהודה).

610. אות ברית עולם. ה"ר מרדכי ב"ר יהודה מראדון. כל דיני מילה וכוונותיה וברכותיה ודיני פדיון הבן וסדר ברכותיו והל' נשואין וברכותיה והכל עם פי': (ראיתי חסר שער ונראה כד' זאלקווא), 12°.

611. אות זכרון. לאלכסנדר פאן הומבאלדט. ביום מלאת לו פ"ח שנה, קורות ימי חייו ומסעיו וספריו, מאת חיים זעליג סלאנימסקי: ברלין, תרי"ח, 8°.

612. אות לטובה. ה"ר שמואל רומאנילי איש מאנטובה: חמו"ד (ברלין), 8°, (רח"ם 206).

613. אות לטובה. (עיין רוב דגן).

614. אֲוַת נפש. פי' על סודות הראב"ע עה"ת, כ"י באמ"ד ורד"א q, № 255, וכ"י המבורג ודי רוסי № 236, אופענבאך וואלף ח"ד דף 792, וכ"י יוא"ל 99, 254, אורי 130, פאריז 190, $992/_6$. וואטיקאן 54, והוא $104/_2$ (מיוחס לר' ידעיה הפניני!) 107, (נכתב בשנת ר', וקראהו בטעות אור הנפש ע"ש): רח"ם, 37. אבל חכמי זמננו מהרי"ט צונץ ורמש"ש (מפתח או"ח דסכ"ג) והחריהס דוקעש בתוס' עק"ד תר"ח דתרי"ט בהערה מיחסים אותו לה"ר אשר בן אברהם בעל פי' הקרשקש על מו"נ: עוד הנ"ל בקצור: נכתב באלטונא, ת"צ. כ"י רח"ם № 36, ובמפתח ע"י יעקב בן ראובן, אמנם מסופק אני כעת.

615. אותות למועדים. ה"ר אהרן ב"ר ישראל. לוח על ע"ו שנים ובסופו נהרא ופשטיה על מנהגים: הוראדנא, תקנ"ח, 8°.

616. אותות למועדים. ה"ר אשר ענזיל בה"ר יהודה ליב. חי' על פסח שני במס' פסחים, ונכללו בו גם ר"ח ר"ה יו"כ, שלש רגלים ועצרת, וחי' חנוכה ופורים לאחיו ה"ר דוד: זאלקווא, תקי"ב, 4°.

617. אותות למועדים. (עיין משנת חכמים).

618. אותות עליונות. (עיין אריסטו).

619. אותות הענינים. ה"ר יהודה בן בלעם. על אותיות ומלות השמוש בלה"ק כסדר א"ב, חובר בל' ערבי ונעתק ללה"ק ונמצא בכ"י פאריז, ומשם לוקח ונדפס קצת ממנו לדוגמא ע"י מהרי"ל דוקעש, בתוס' עק"ד תר"ו № 42.

620. אותות השמים. ה"ר אריה ליב אבר"ק סטריזוב. חי' דינים על הל' מילה ותפילין והל' שבת ויו"ט וחוה"מ, ונקרא ג"כ דרישת ארי: זיטאמיר, תקס"ה, 4°.

621. אותות השמים. הסייך לפ"ז מס' רוח חן: כ"י רח"ם № 417, וע"ש במפתח דסכ"ז.

622. **אותות השמים**. (עיין אילם, אריסטו).

623. **ס' האותיות**. על אותות החולה והנהגתו לאפוקרט, ונקרא ג"כ ס' ההכרות או פרוגנוסטיקון: כ"י רד"א q, № 1643. (ועיין ג"כ מקדמת הידיעה).

624. **ס' האותיות**. על תמונת האותיות ופי' ורמזים עליהם: כ"י בלידן: (ש"י). [ובכ"י מינכען № 240 נמצא ס' האותיות מאמר על אותיות הא"ב ועשר ספירות ע"פ קבלה. וזולתם נמצאים עוד רבים בכ"י, ויש מהם מיוחסים לר' יעקב ב"ר יעקב הכהן (עי' כ"י רח"ם, ועי' פי' צורת האותיות וכו', באות פ'). וידידי רמש"ש כ' בגליון ספרי וז"ל: ספרים המכונים ס' האותיות יש כמה וכמה וצריך בדיקה יתירה ע"כ. ולפ"ד רובם הם ס' אותיות דר' עקיבא].

625. **אותיות אליעזר**. ה"ר אליעזר ן' יעקב נחום. קושיות ותמיהות בש"ס ורמב"ם וטורים בדרך קצרה מאד. כ"י. וה"ר חיד"א ראהו כמ"ש בועד לחכמים ב' כ"ד, ושה"ג שלי במקומו.

626. **אותיות דר' יצחק**. ה"ר יצחק אייזיק הלוי שו"ב בזוראוויץ. פי' על אותיות א"ב בקבלה, וח"ב לקוטים על פסוקים ע"פ קבלה: זאלקווא, תקס"א, 8°.

627. **אותיות הכפל**. (עיין דקדוק מר"י חיוג).

628. **אותיות מחכימות**. מדות טובות ודרכי מוסר ע"ס א"ב ונקרא ג"כ ס' אלפא ביתא: ברעזניץ, תקנ"ו, 12°. נאווידוואהר, תקנ"ט, 32°. חמ"ד (רוסיא), 8°. עוד כנ"ל בשם אלפא ביתא בתוס' רב מכ"י המחבר ה"ר צבי הירש אבד"ק נאדבורנא ואח"ז מילי דאבות פשטים על פ"א: זיטאמיר, תר"ט, 12°. [וכ' בנו ה"ר דוד אריה בהקדמתו וז"ל: הנה הדברי קדש הנ"ל הן הנה שכבר נדפסו ע"י א' מיוצאי ונכנסי באהל תורה של כבוד הרב א"א הנ"ל, ושם אותו בכליו, ולא נודע מבטן מי יצא הכרך הנורא הזה, וקיצר במקום שהאריך המחבר ז"ל בעצמו וכו', אמרתי עם הספר להדפיס גם את זה מגוף כ"י של אבי הנ"ל להודיע לרבים שדברי קדש הנ"ל יצאו מפי א"א, ובתוס' שחסרו בא"ב שנדפסו מקדם, ועוד נוסף עליהם מילי דאבות להמחבר הנ"ל וכו' וכו'].

629. **אותיות הנוח**. (עיין דקדוק מר"י חיוג).

630. **אותיות דר' סעדיה** ב"ר יוסף בבור שור (י"א שהוא ר"ס גאון). על מספר כל אות ואות מאותיות א"ב שבתורה בצורת שיר וחרוזים, עם הגהות ר"א בחור ומבוא קצר בראשם. נדפס ראשונה בסוף ס' מסרת המסורה: ד"ו, רח"ץ, 4°. עוד בסוף שו"ת הגאונים: פראג, חש"ד (ש"נ לערך), 4°. (שי"ר בתולדות רס"ג דכ"ה ע"ש). גם בקובץ תעלומות חכמה להיש"ר מקנדיא דקנ"ו. ומשם בקובץ לקוטי ש"ס, עיין זה, ובס' סייג לתורה לר"א ווילמש, ובספרי ברוגטאן ובוקסדארף עם הערות ובאור בל' רומי וז"ז. עוד כנ"ל (מתוך כ"י!) עם הגהות ר"א בחור והוספות לה"ר יהודה ב"ר יעקב אבד"ק יאנובא, ובסופו כבוד הכמים דרוש מספרו אלופי יהודה: דיהרנפורט, תקפ"א, 8°. (ועיין רס"ד לרמש"ש דקכ"א).

631. **אותיות הסתר והמשך**. (עיין דקדוק מר"י חיוג).

632. **אותיות דר' עקיבא**. טעמי אותיות א"ב ע"ד מדרש מיוחס לר' עקיבא התנא ונקרא ג"כ בשם אלפא ביתא דר"ע, מדרש ר"ע בכתרי אותיות, והרמב"ן בשער הגמול קורא לו בש"א הגדה של ר"ע (עי' צונץ גא"פ דקס"ח הערה כ'), ויש פי' ארוך עליו כמ"ש בס' נובלות חכמה דקנ"ה: קונשטנטינא, חש"ד גם חמו"ד (רע"ו — ט' לערך). ד"ו, ש"ו, 4°. ועם קצת תוספות: קראקא, של"ט. שם (אחר שנת ש"ם), 4°. ד"א, תס"ח. שקלאוו, תקמ"ה, 8°. עוד ובסופו מגלת תענית: קארעץ, תקמ"ה, 4°, 8°. [ורמש"ש כ' שיש עליו פירושים שונים והדפוסים משונים זה מזה, ונמצא ג"כ עם העתקה לטינית מקירצער ובארטולוקי. רשמש"ש דתקי"ט].

633. **אז ישיר**. הובא בס' פתח האהל.

634. **אז תשמח**. (עיין עטרת שלמה).

635. **אזהרות**. כן נקרא בפי הקדמונים כל פיוט הנוסד על תרי"ג מצות אם בדרך פשוט או בצורת שיר וחרוז. [ולפי שמנהג קדוש הוא בכל תפוצות ישראל לקרוא אזהרות בחג השבועות, לכן רבו סדר האזהרות שיסדו גדולי הראשונים והאחרונים, ומאלה נפלגו בני ישראל לפי ארצות מושבותם בסדר האזהרות שנהגו לקרות, ולכל ארץ וארץ נמצא במחזוריהם הסדר שהחזיקו בו]. — ואלה הם סדרי האזהרות הנזכרים בספרי הראשונים והנמצאים לנו בדפוס ובכ"י:

א) **אזהרות** ה"ר אליהו הזקן גיסו של רב האי גאון. תחלתן אמת יהגה חכי, ונוסדו ע"פ א"ב ותשר"ק ושמו, כמה פעמים והכל בחרוזים, ובמקום א' אחר חתימת שמו הזקן ב"ר מנחם חזק נמצאו עוד חרוזים ר"ת

אבמ"ש, ובסוף הא"ב שאחריו ר"ת החרוזים אליהו חזק אמש"ת, ר"ל שבר"ת אבמ"ש ואמש"ת רמז המחבר על זמן חבור אזהרותיו למנין שטרות ר"ת אבמ"ש ר"ל אלף שמ"ב לשטרות, אם תוסיף על ג"א תמ"ח יעלו ד"א תש"ן, ובחרוזי אמש"ת ר"ל שנשמטה אות ה' או ח' בחרוז תמו פרשיות וכו' ור"ל הִתַמו (כמו וכן התמו (ש"ב ב' י"ח) או חתמו פרשיות וכו' בחי"ת יעלה אלף שמ"ה או שמ"ח לשטרות היינו ד"א תשנ"ג או תשנ"ו לב"ע, ויצא לנו מזה שלא חיבר אזהרותיו בפ"א ובזמן קצר, כ"א מעט מעט במשך כמה שנים. [נזכרו בתוס' יומא דף ח' ע"א ותוס' סוכה דמ"ח ע"א ותוס' ב"ב דקמ"ה ע"ב ובתוס' עה"ת בס' דעת זקנים ריש פ' וארא פסוק ויקח עמרם ע"ש]. ועתה זכינו לאורן ונדפסו מתוך כ"י שד"ל ראשונה בתוס' עק"ר תר"י עם מבוא קצר בל"א, ושנית בס' קובץ מעשה ידי הגאונים, עיין זה.

והנה על אזהרות אתה הנחלת שבמחזורים שלנו שמע המפרש ששם מחברם היה ה"ר **אליהו הזקן** (ובמחזורים החדשים ר' **אליעזר** בטעות), ונראה שגם ה"ר חיד"א נטה אחריו באמרו „והחזיקו בם יושבי אשכנז ופולין" עיין שג"ב ז', ושה"ג שלי במקומו. ואולם הרב ר"ו היידנהיים הוכיח במישור שהמפרש שָׁמַע שוא שמע, לפי שאזהרות ר"א הזקן ותחלתן אמת יהגה חכי נוסדו בחרוזים כאשר יראם הרואה בדפוס הנ"ל, אבל אזהרות שלנו תחלתן אתה הנחלת ואינם בחרוז, ולכן הכריע שהדין עם הרש"ל בשו"ת שלו סי' כ"ט, שרבינו שמעון הגדול הוא יסד אזהרות אתה הנחלת, שהיה בר סגולתו של ר"א הזקן שיסד אזהרות אמת יהגה חכי.

ודע כי לעדות הרמש"ש בגליון ספרי (ע"פ רשימתו דף 2206) שכבר נזכרו האזהרות אתה הנחלת בסדור ר"ס גאון אשר בלשון ערבי בכ"י, וא"כ הי מחברם עוד לפני רס"ג או לפחות בימיו וקדם הרבה לזמן ר"א הזקן ור"ש הגדול ב"ר יצחק! — והנה לפ"ז יש לקיים דברי הרש"ל בתשו' הנ"ל כמשמען הפשוט שר"ש ממדינת מגיש הוא שיסד אזהרת אתה הנחלת, והוא שהיה בר סגולתו של ר"א הזקן וכו', וגם זמנו עולה יפה בימי הרס"ג או לפניו, ודלא כרוו"ה שמיחסם לר"ש הגדול הנ"ל, ואלו נודע זאת לה"ר שי"ר היה נצלן מהמון תמיהות והשערות דחוקות בכ"ת ז' די"ג וכו' ע"ש. ומ"ש הרש"ל „והוא היה בר סגולתו של ר"א הזקן" ר"ל פייטן כמוהו.

ב) **אזהרות** ה"ר **אליהו העדני** כמנהג אנשי הודו בקושין ליום שמיני עצרת, נשלא לאמ"ד ע"י הסוחר ר' לוי ב"ר משה בליליא ונדפס ע"י ר' משה פריירא: ד"א, תמ"ח, 8°. עוד שנית: שם, 8° (רד"א 0, № 253, חסר השער, ודף ב' מתחיל: יד אליה, ולא ידעתי אם נקרא כן הס' בדפוס שני כי חסרה ג"כ הקדמת ר' לוי הנ"ל הנמצאה בדפוס ראשון: רשמש"ש ע' 926).

ג) **אזהרות** ה"ר **יהושע בנבנשתי** ע"פ סדר הרמב"ם ופירושו עליהם, וקרא לו **משמרת המצות**: כ"י, וה"ר חיד"א ראהו כמ"ש בשג"ב ו', ושה"ג שלי במקומו.

ד) **אזהרות** ה"ר **יצחק קמחי** ב"ר מרדכי א' מרבני פרובינצה בזמן הרשב"א כמנהג ד' קהלות בצרפת הצפוני, ונדפס במחזור אויניון: (שג"ב שם ושה"ג שלי שם).

ה) **אזהרות** ה"ר **יצחק** ב"ר **ראובן אלברגלוני**. כמנהג גלילות המערב פנימי והיצון: ד"ו, שנ"ג, 12°. ליוורנו, ת"י, 4°. ד"א, ת"ל, 8°. ועם הקדמה לה"ר **משה אדרעי**: ירושלים, תר"ב, 8°. עוד עם אזהרות ר"ש ן' גבירול עם פי' המצות ומגלת רות, ופיוט לשנה הבאה בירושלים: ד"א, תמ"ח. שם, תע"א. שם, תע"ה, 8°. עוד ככל הנ"ל ונוסף עוד כתובה לחג השבועות לה"ר **ישראל נגארה**: ד"א, תפ"א, 8°. עוד אזהרות ריב"ר הנ"ל עם פי' **ישיר משה** לה"ר **משה מועטי** ב"ר **יהודה**, ואזהרות רשב"ג עם פי' המצות: ליוורנו, תט"ו, 8°. עוד עם פי' הנ"ל ואזהרות **הרשב"ג** עם פי' הרשב"ץ בקצור: ד"א, תצ"ה, 8°.

ו) **אזהרות** ה"ר **מנחם תמר**, ופירושו עליהן בשם **תנחומות אל**: כ"י ליידען № 34.

ז) **אזהרות הרמב"ן**. נזכרו בשו"ת הרשב"ש סוף סי' קמ"ו ע"ש.

ח) **אזהרות רב סעדיה גאון**. יסודתן על עשרת הדברות לפי מצות התלויות בכל דבור ודבור. נעתקו מסדורו הערבי כ"י ע"י הרמש"ש ונדפסו מחדש. (עי' קובץ מעשה ידי הגאונים).

ט) **אזהרות** ה"ר **שלמה ן' גבירול**. ובראשן רשות מר' **דוד** ב"ר **אלעזר בקודה** [ורשות רשב"ג בעצמו לאזהרותיו נדפס מחדש בציון תר"ב דקמ"ה מתוך מחזור כ"י ישן ע"ש], והחזיקו בהן הספרדים מכל ארץ הצבי וגו' ונדפסו במחזוריהם, וגם לבדן עם פי' המצות מקוצר מפי' ר' **יוסף הלועזי**: ד"ו, של"ב, 12°. זאלקווא, תקנ"ו. ווילנא, תקצ"ז, 8°. עוד עם באור ה"ר **יוסף הלועזי**:

מנטובה, שכ"ה, 8° (ורח"ם № 219 : ד"ו, שכ"ו בטעות). עוד עם פי' נר מצוה, עיין זה. עוד עם פי' קב ונקי לה"ר יעקב האגיז קצור מפי' הרשב"ץ עם תוס' נפך מסלו ונקרא הס' פתיל תכלת : ד"ו, תי"ב, 4°. לונדון, תע"ד, 8°. (ועיין אזהרות ר"י ב"ר ראובן, זהר הרקיע).

י) **אזהרות** ה"ר שמעון הגדול או ה"ר שמעון ממרינת מגש. (עיין אזהרות ה"ר אליהו הזקן).

636. **אזהרת הנשים**. (עיין דת הנשים).

637. **אזור אליהו**. ה"ר אליהו הכהן דיין באזמיר. קצת פי' מפ"א וקצת פי' הגדה ש"פ, כ"כ בהקדמתו למדרש תלפיות ע"ש.

638. **אזור אליהו**. (עיין כסא אליהו).

639. **אזכיר תהלות**. ה"ר אלעזר פלעקילש. ספור הצלתו מעלילת כת ש"ץ שר"י עליו, מזכירו בהקדמת שו"ת תשובה מאהבה ח"א ע"ש : (שי"ג).

640. **אזכרת נפש**. ה"ר מענדיל בר"י שטערן. קינה על מות ר' אברהם הירש לעמבערגער : ווין, תקצ"ד, 8°.

641. **אזן שמואל**. ה"ר שמואל די אבילה ב"ר משה ב"ר יצחק. דרושים ונפרד לג' ראשים : א) תשב אנוש, ה' דרושים לתשובה. ב) שבתות ה', ה' דרושים לשבת הגדול וה' לשבת כלה. ג) חסד של אמת, ע"ז דרושי הספד רובם על גדולי דורו שנפטרו בימיו : ד"א, ע'ת'ה', 2°.

642. **אזני יהושע**. ה"ר יהושע ב"ר ישראל בנבנשתי. ס"ד דרושים ע"פ מאמרים כסדר התורה, ואח"ז דרושי נשואין והספדים וכו' : קונשטנטינא, תל"ז, 2°.

643. **ס' האחד**. הראב"ע. על סגולות המספר מאחד עד עשרה, ויש קורין לו ס' המספר, (ועי' יסוד מספר). נדפס במ"ע ישורון חוב' א' עיין זה.

644. **אחוית אחידן**. פי' על חד גדיא : ד"א, תקכ"ב, 8°.

645. **אחורי תרעא**. (עיין דברים אחדים).

646. **אחות קטנה**. ה"ר אברהם יצחקי. (ודלא כסה"ד שכ"ס שמיחסו לבע"ס מורה צדק כמ"ש בשג"ב ע"ו, ושה"ג שלי במקומו), על עניני גרושין, הובא בס' הלכות קטנות דל"ח.

647. **אחזת מרעים**. ה"ר גבריאל זירפעלד. על הנהגת האדם בחברת זולתו : פראג, תקפ"ח, 8°.

648. **אחיטוב וצלמון ועקר**. ה"ר מתתי' ב"ר משה. ויכוח בין יהודי ונוצרי ויסמעאלי בחרוזים ושירים : כ"י רד"א q, № 926, ובנוסח משונה קצת : שם q, № 1158, וכ"י רח"ם 40 — 42 et № 248, וע"ש במפתח.

649. **אחר המדבר**. (עיין יעיר אזן).

650. **אחרית רשע**. (עיין המוסר).

651. **אחשורוש שפיל**. מעשה אחשורוש וכו' בל"א: ספד"מ, תס"ח, 8°, (ועיין אקטא וכו').

652. **אי כבוד**. הספד : ווילנא, 8°. (מצאתי ברשימה כ"י, וצ"ע).

653. **איברי עולה**. (עיין עולה חדשה).

654. **איבר נאכטען דער טאָרטען** (הלנת המתים). איזט נאך דען יידישען געזעטצען דאס ווירקליך פערבאָטען ? פאָן איצק אייכל. נדפס במאסף תקנ"ד חוברת ד' ע"ש, וגם לבדו : ברעסלויא, חש"ד (תקנ"ז), 8°.

655. **איוב**. (עיין תורה).

656. **ס' איוב**. ה"ר זרח ברפת. טענות ומענות איוב ורעיו בדרך שיר וחרוזות עם הערות, חובר שנת הקכ"ר : כ"י פאריז № 110 [ונדפס ע"י ר"א בחור בשם פי' על איוב וכו' עיין זה : רשמש"ש ע' 2500].

657. **איומה כנדגלות**. ה"ר יצחק אונקניירא. מליצות מוסר יסודתן על אותיות א"ב : קושט', ל'ק'ר'ב'ה' (של"ז), 4°. ברלין, תס"א, 8°.

658. **איי הים**. ה"ר יהודה ליב הלוי עדל. פלפולים על אגדות הש"ס לחקור מה ראו חז"ל להוציא את המקרא מידי פשוטו : אוסטרהא, תקצ"ה, 4°.

659. **איכה**. (עיין תורה).

660. **איל המלאים**. ה"ר אריה ליב בה"ר חיים קרא. פי' עה"ת ושיה"ש בתוס' פי' נכדו ה"ר אברהם ב"ר יצחק זעליג קרא בשם אבני צדק : קראטשין, ר'מ'ח' ק'ר'נ'י', 2°.

661. **איל משולש**. כ"י, מבע"ס אף חכמתי רפואה : (ש"י). ע"ש.

662. **איל משולש**. על חכמת המשולשים והנדסה, ובתוכו ג"כ כמה כללי תכונה ואלגיברה, סך הכל ת' כללים אשר נמצא באמתחת כתבי הגר"א מווילנא, הוגה ומסודר ומפורש ע"י ה"ר שמואל ב"ר יוסף אבד"ק לוקניק, עם הקדמה לה"ר יעקב

במהר"א נכד הגר"א בשם דרך הפתח, והערות עליהם בשם ציונים בדרך: ווילנא והוראדנא, תקצ"ד, 4°.

663. אילה שלוחה. (עיין תורה, נו"ב).

664. אילו של יצחק. (עיין כלילת יופי).

665. אילם. שאול שאל כ"ר זרח בכ"ר נתן הטרוקי הקראי לה"ר יש"ר מקנדיא שתים עשרה שאלות, ושבעים ספיקות בחכמות הלמודיות, וקרא להם אילם ע"ש הכתוב ושם שתים עשרה עינות מים ושבעים תמרים (שמות ט"ו כ"ז). אח"ז מכתב ה"ר משה ב"ר מאיר מיץ אחד מתלמידי ה"ר יש"ר תשובות על קצת שאלות שנשאל מכ"ר זרח הנ"ל וקצת כתבים שונים, ותשו' ה"ר יש"ר לר' יאשיהו ב"ר יהודה במאמר קטן שקרא לו נר אלהים. אח"ז ס' מעין גנים לה"ר יש"ר הנ"ל בי"ג מאמרים, י"ב הראשונים להשיב על י"ב שאלות כ"ר זרח הנ"ל, והאחרון להתיר כל שבעים ספקותיו הנ"ל ולכל מאמר קרא בשם מיוחד, והם: א) סוד היסוד, היתר כל המשלשים שהם יסוד חכמת התכונה ובו ד' פנות וכל פנה נחלקת לאבנים. ב) חקות שמים, באור שני מאמרים הראשונים של אלמגיסטי ורוב שאלות המתנועע הראשון. ג) גבורות ה', באור כל הערב שביתר ספרי אלמגיסטי, וס' ההקפות של קופרניקוס, וס' אלבתין במרחקי ועובי הגלגלים וכו' והוא ח"א מספרו עיר גבורים. ד) מגד שמים, על בנין כמה כלי תכונה ושמושם וכו'. ה) תעלומות חכמה, באור כל תחבולות אוחזי עינים וכליהם והכנותיהם ולהטיהם וכו'. גם מדובר שם על חכמת הקבלה והתחלותיה ויסודותיה וכו', ובענין השדים וכשוף וחלומות עם פתרונים וחכמת היד והפרצוף וגו', וחלקים ממנו תחלת חכמה, בטוחות חכמה, לבב חכמה. ו) אותות השמים, על משפט התולדות ומה שראוי לשים לב עליו. ז) לחם אבירים, על שאלות שונות חמורות ולמודי אלגיברה החדשה. ח) מגלה עמוקות, על מלאכת האלקימיאה וסודות הטבע. ט) מקור בינה, העתקת ס' האפוריזמיש לאיפוקראטיש מל' יון ללה"ק. י) עצם השמים, בטול ראיית אריסטו בס' השמים בגשם החמישי אחת לאחת. יא) עמודי שמים, על דעות הקדמונים בחומר הגלגל והשמים. יב) גן נעול, באור דברים אלהיים בעיקרי האמונה. יג) מעין חתום, באור ענינים זרים תמוהים ומבהילים הנקראים (פאראדוקסא) והן הן גופי התורות כל שבעים הספקות שנשאל מכ"ר זרח הקראי הנ"ל. ולא נדפסו בזה רק מאמר א' ב' ג' וי"ג: ד"א, שפ"ט, 4°. ודי רוסי מביא [בשם וואלף] גם דפוס בני משנת תנ"ב [ולהד"מ רק טעה ונתחלף לו 1692 תחת 1629: רשמש"ש ע' 1510].

666. אילן. ה"ר יוסף ב"ר יעקב אשכנזי שליט מפאדובה. לוח על דקדוק לה"ק נדפס על דף גדול: מנטובה, שכ"ה. ד"א, תמ"ה, 1°: (רמש"ש רס"ר № 1776).

667. אילן. (עיין זית רענן, לוח).

668. אילנא דחיי. (עיין אור חדש).

669. אילת אהבים. ה"ר אליהו ב"ר חיים הכהן ליבאוויצר. פי' שיה"ש ובסופו חי' תורה: קאריץ, תקנ"א, 8°.

670. אילת אהבים. ה"ר אריה יהודה ליב תאומים. חי' ש"ס [ועל כל עמודיו כתוב: גור אריה יהודה]: זאלקווא, תקס"ב, 2°.

671. אילת אהבים. ה"ר שלמה די אוליווירה. מעשה אברהם ועקידת יצחק בדרך ספור ושירים: ד"א, תכ"ה. ווין, תקע"ח, 8°.

672. אילת אהבים. ה"ר שלמה אלקבץ הלוי. פי' על שיה"ש: ד"ו, שי"ב, 4°.

673. אילת אהבים. (עיין שער היחוד).

674. אילת השחר. ה"ר דוד לעווענטהאל. שירים ומליצות ומכתמים וכו', ח"א: ווארשא, תר"ד, 8°.

675. אילת השחר. ה"ר מאיר הלוי לעטערים. שירים שונים: זאלקווא, תקפ"ה, 8°.

676. אילת השחר. ה"ר מרדכי ירא ב"ר ברכיה ראובן. סדר שומרים לבוקר מלוקט מתנ"ך ותלמוד וגם פיוטים וסליחות וקינות ופזמונים לכל ימות השנה כמנהג איטליא: מנטובא, שע"ב, 8°.

677. אילת השחר. (עיין דברי יוסף).

678. אימת מפגיע על ארי. ה"ר אליהו בן אמוזג. בו יביא במשפט את ס' ארי נוהם להרי"א די מודינא, ב' חלקים: ליוורנו, ת'ז'ר'ח', 8°.

679. אין קץ. ה"ר דניאל טירני. רשימת ספרים כס' שפתי ישנים, עי' בהקדמת ספרו עקרי דינים: (שי"ג).

680. איפת צדק. (עיין מכילתא).

681. איתן האזרחי. ה"ר אברהם בה"ר ישראל יחיאל הכהן רפאפורט. שו"ת ודרושים כסדר התורה, ובסופו קונט' ירח האיתנים חי' גפ"ת לנכדו ה"ר אברהם אבד"ק באהוסלאוו: אוסטרהא, תקנ"ו, 2°.

682. **אכלה ואכלה** . התחלת המסורה והרבה כפרים כלולים בתוכו , כ"י : (ש"י) . [אבל ס' מערכת המסרה שלנו אינו מתחיל כן ולא נכללו בו הרבה ספרים זולתי חבור המסדר על הנקוד , לכן נראה שלא אליו כוונתו ובפרט שכתב עליו : כ"י] .

683. **אל דעות** . (עיין דעת עליון) .

684. **אל זאם אל אחכאם** . רב שמואל בן חפני גאון . ס' דינים בל' ערבי ומובא בשו"ת מהר"ם אלשקר סי' י"ז : (קוה"ד דף ד' ע"ב) . ולפ"ד ה"ר שי"ר בתולדות רב האי גאון הערה ח', אולי חלק ממנו הוא הל' ציצית בל' ערבי המובא בתשו' הרמב"ם סי' כ"א בשמו .

685. **ס' אלבאצי**. נזכר בס' וזאת ליהודה למהר"י עייאש איזה פעמים, בלי שם המחבר : (תג"י א' מ"ה) .

686. **ס' אלגיברא** . לר' שמעון מוטוט ב"ר משה ב"ר שמעון : כ"י די רוסי № 205 .

687. **אלדד הדני** . ספורי מעשיות מעשרת השבטים ונהר סמבטיון והיהודים היושבים מעבר הנהר ההוא , נלוו לו הל' שו"ב לפי מנהג עשרת השבטים הנקראות בפי הפוסקים **הלכות ארץ ישראל** , ושאלת אנשי קירואן לרב צמח גאון יעקב על אודותיו , ותשובתו אליהם: ד' ישן נושן (מנטובה לפני שנת ר"מ) , 4° . ונוסחא משונה קצת נלוה לס' דה"י של מרע"ה : קושט' , רע"ו . ד"ו , ש"ד . שם , שס"ה . ווירונה , ת"כ , 8° . ועוד משונה קצת נלוה לס' בן סירא : קושט' , רע"ט , 4° . והוא לבדו : יעסניץ , תפ"ב . זאלקווא , תקל"ב . שקלאוו , תקע"ז , 8° , וז"ז . (ועיין בית המדרש) . ועם העתקה בל' צרפת ואגרת לקהלא קדישא דבגדד על סדר ראשי גולה וגאוני תבל ושארי ענינים ע"י ה"ר **אליקים** כרמולי : פאריז , תקצ"ח , 8° . עוד בל"א : חמו"ד (ונראה ד' דעסויא לערך ת"ט : רשמש"ש ע' 925) , 8° . ובהעתקה מכוונת יותר : יעסניץ , תפ"ג , 8° . ובס' שארית ישראל לר' מנחם מן ב"ר שלמה , עיין זה באות ש' .

688. **אלה אזכרה** . מדרש — : (עיין מדרש) .

689. **אלה בני הנעורים** . ה"ר אפרים לוצאטו . שירים שונים : לונדון , 1768 , 4° , ווין , תקצ"ט , 12° . ובהשמטת קצת שירים והוסב שמו קול שחל: אזמיר (ברלין), חש"ד , 8° . וקצת שירים ממנו נדפסו כה וכה בספרי המאסף .

690. **אלה דברי הברית** . מכתבי הרבנים וגאוני הזמן ע"ד הקהל"ג החדשה בהמבורג , נאספו ע"י הבד"צ דשם:המבורג תקע"ט 4°.

691. **אלה המסעות** . מורה דרך לנוסעים לא"י וכו', נדפס מכ"י ישן ע"י ה"ר אליקים כרמולי: בריסעל , תר"א , 12° .

692. **אלה מסעי** . (עיין פרשת אלה מסעי) .

693. **אלה המצות**. ה"ר משה האגיז (המני"ח). תרי"ג מצות עם קצת טעמים עליהם , ובראשו י"ד שרשים להרמב"ם : ד"א , וה'מ'כ'ת'ב' . 16° . ועם הוספות : וואנזבעק , ויתה"ללו . קאפוסט , תקפ"ה . שקלאוו , תקפ"ה , 12° .

694. **אלה המצות** . (עיין תורת נביאים) .

695. **אלומי יוסף** . ה"ר יעקב ב"ר אשר יואלזאהן . תלמוד יסודי הדת והאמונה לנערי ב"י בדרך שו"ת רב ותלמיד בל"א ככתבם : פפד"מ , 1819 . ווין , 1824 , 8°.

696. **אלון בכות**. ה"ר בנימין הכהן מריגייו . פי' איכה ועל המעשיות במדרש איכה , ובסופו פי' על שירי המעלות:ד"ו, ב'ע'ת', 4°.

697. **אלון בכות** . ה"ר וואלף המבורג . הספד על מות ה"ר הירץ שייער:פיורדא, תקפ"ג, 8°.

698. **אלון בכות** . ה"ר יום טוב בה"ר איצק שפיץ . קינה על מות ה"ר אלעזר פלעקליש : פראג , 1826 , 8° .

699. **אלון בכות** . ה"ר מרדכי ב"ר אריה . קינה על מות ה"ר אברהם בה"ר גדליה טיקטין : ברעסלויא , תקפ"א , 4° .

700. **אלון בכות** . קינה על מות פרידריך השני מלך פרייסין , ושיר במלוך החתיו פרידריך ווילהעלם השני יר"ה , מאת ב"י יושבי האלברשטאם,עם ת"א: ברלין (1787), 2°.

701. **אלון בכות** . קינה או הספד על מות ה"ר יחזקאל סג"ל לנדא : ווין , 1793 , 8° .

702. **אלון בכות** . (עיין אהבת יהונתן) .

703. **אלוני ממרא** . (עיין התאבקות) .

704. **אלופי יהודה** . (עיין אותיות רב סעדיה) .

705. **ס' אלחנן** . (עיין חדושים מס' אלחנן) .

706. **אליה רבה** . ה"ר אליהו בה"ר בנימין וואלף הלוי שפירא . חי' על מס' כתובות , קדושין , גיטין , ב"ק , ב"מ , חולין , ונקרא ג"כ ששה שיטות : פיורדא , תקכ"ח , 2° . עוד כל"ל חי' על ש"ע א"ח : זולצבאך , תקי"ז (ורח"ם № 256 ; תקכ"א,ופירשט ח"א דכל"ט : תקכ"ב ולא נראו לי עד כה) , 2° . [וה"ר הידא"א כ' שחיבר אותו על הלבוש וא' מתלמידיו סדרו

על הש"ע, עיין ול"א למ"ד י"א ושה"ג שלי ח"ב לבוש, ובפתיחתו כ' שחיבר ג"כ על ש"ע י"ד ופי' על המקרא ודרושים וס' גן נטע ושארי חבורים, וכולם נשרפו ביום תבערה בפראג שנת תקי"ד ע"ש].

707. **אליהו בארבע**. ה"ר אליהו ב"ר רפאל שלמה סג"ל. שו"ת ופסקים עמוקים כסדר ד' טורים: (זצ"ל א' כ"ח).

708. **אליהו זוטא**.(עי' לבושים,תנא דבי אליהו).

709. **אליהו רבא**. ה"ר אליהו ב"ר שלמה זלמן מווילנא (הגר"א). פי' על משניות טהרות: ברין, תקס"ב, 4°. [ואח"ז נדפס בספרי משניות בווילנא וז"ז].

710. **אלימה**. ה"ר משה קורדובירו. בשרשי הקדמות הקבלה יותר פנימיות וקצור ס' זה מכ"י מהרח"ו ז"ל, ראה ה"ר חיד"א בכ"י, כמ"ש בשג"ב מ"ג ושה"ג שלי במקומו.

711. **אלירלייא גישיכטי** בל"א: ד"א, תפ"ג, 4°. [והוא ס' מעשה בוך הידוע ורק שמו חדש: רמש"ש].

712. **אלכפיאה**. ה"ר אברהם בן הרמב"ם. חובר בל' ערבי ובשו"ת מהר"ם אלשקר סי' נ"ו מובא לשון א' ממנו, ומאמר א' ממנו על דרשות חז"ל בהעתק לה"ק, נדפס בכ"ח ב' מכתב א' ע"ש. וקצתו נמצא בכ"י אוקספורד בל' ערבי.

713. **אלמגיסטי לבטלמיוס** על תנועות גרמי השמים [והרמב"ם בהקדמתו לסדר זרעים קורא לו: ס' תכונת הגלגלים הידוע ס' אלמגיסטו וכו' ע"ש], נעתק ללה"ק ע"י ה"ר יעקב ב"ר אבא מרי ב"ר שמשון בן אנטולי: כ"י ווין № 174 (ב' פעמים). כ"י רח"ם № 45 עם באורים ומופתים בסופו ע"ש. כ"י מינכען № 30. ויש ממנו קצור לאבן רשד (עיין קצור). ובאגרת אחוז וכו' לה"ר יש"ר מקנדיא כתוב שנעתק ע"י ה"ר יהודה אבן תבון ור' שמואל בנו (מלא חפנים סוף די"ב). [אבל הרמש"ש כ' בגליון ספרי וז"ל: אלמגיסטי ענינו בל' ערבי חבור גדול, וכן נקרא בלשון המעתיקים, ויש ספרים הרבה הנקראים אלמגיסטי בל' ערבי ונעתקו ממעתיקים שונים, ואני ראיתי אחד מועתק מר' משה אבן תבון וחסר, ע"כ לא נודע מחברו, ובווין יש ג' כ"י (ע"ש), והמרשים לא הבין הענין ואין לסמוך עליו, גם ערבב כ"י שונים עכ"ל].

714. ס' **האלמדיל**. (עיין חכמתא רבתי).

715. ס' **אלמנצורי** בחכמת הרפואה. (עיין ס' רפואה).

716. **אלף אומר**. ה"ר חיים ב"ר זבולון יעקב. עניני מוסר נוסד ע"ד ס' בחינת עולם במליצה קשה וזרה וכל תיבותיו מתחילות באות אל"ף עם פי' המלות והמשך הענין, ובהקדמתו נכללו כמה דיני נע"י בר"ת פסוק אחד בתורה: הוראדנא, תקנ"ה, 8°.

717. **אלף אלפין**. שם מליצה כוללת אלף מלות המתחילות כולן באות אל"ף, ונודע לנו כמה מליצות ממין זה וכולן בקשות, והם: א) לה"ר יוסף ברבי ששת אבן לטימי, והוא היפה והקדמונית, והקשה שבכולן מצד הומרה וצורתה כי הביא המחבר את צוארו גם בעול החרוזים גם בציוני א"ב ותשר"ק ושמו ומקומו והשנה שחיברה וכו' אחר אות ראשון בכל שורה, והאחרון הכי נכבד הוא הסוגר המשלים כל חרוז בכמה מלות מאיזה פסוק בתנ"ך שתחלתן ג"כ באל"ף, ובמלה שמסיים מתחיל ג"כ הבי"ת שאחריו, נדפס בקובץ אגרת אל תהי כאבותיך, עיין זה: ב) לה"ר אברהם הבדרשי אבי ה"ר ידעיה הפניני, נדפסה בכ"ח ד' עם פי' המלות, ע"ש. ג) לה"ר משה זכות. נדפסה עם פי' המלות והענין, בספרו אגרות הרמ"ז, עי' זה: ד) לפלוני אלמוני: כ"י יוא"ל. ה) תחנה עם אלף אלפין, בכ"י רד"א O, № 729 B, ואולי הוא א' מהנ"ל לבד מסי' ב' דלעיל שנמצא ג"כ בכרך ההוא ע"ש.

718. **אלף בית**. ה"ר יהודה ליב בר"י מאנדלשטאם. ס' חנוך נערים כענין ס' מסלת הלמוד לנערי ב"י מטעם הממשלה ברוסיא, ב' חלקים. ח"א: ווילנא, 1849, 8°. ח"ב ובסופו לקוטים מספרי חנוך וקצת פרקים מס' אמרי שפר לה"ר הירץ האמבערג: שם, 1850, 8°.

719. **אלף בית**. (עיין בית הלוי).

720. **אלף המגן**. ה"ר יצחק שפירא. חי' על ד' ש"ע בקצרה: זאלקווא, תצ"ב, 8°.

721. **אלף המגן**. ה"ר משה בה"ר יהונתן גלאנטי. שו"ת ועניינים,עולות למספר אלף: (שג"ב ק"ב, ושה"ג שלי במקומו).

722. **אלף המגן**. הוספות לס' הערוך מר' שמואל אבן גמע. (עיין הכרמל שנה ג', ע' 215, וגם שנה ב' ע' 243: רמש"ש).

723. **אלף המגן**. (עיין ס' אמציהו, מגן גבורים, ס' המצות, תשואות חן).

724. **אלף למטה**. (עיין מטה אפרים).

725. **אלף שין**. ה"ר אהרן וואלטירה. בקשה מאלף תיבות ובכל תיבה אות שי"ן: ליוורנו, חש"ר, 4°: (תג"י א' ע"א). — ורובענש 58 №, p קורא לו בשם בקשה חדשה ע"ש.

726. **אלפא ביתא**. ה"ר משה קאצינעלנבויגן. מאמרי חז"ל עם פי' כסדר א"ב עד אות ד': פפד"מ, תרט"ו, 8°. (רובענש 0, 40 №).

727. **אלפא ביתא**. (עיין אותיות מחכימות, מדרש —).

728. **אלפא ביתא דבן סירא**. (עיין בן סירא).

729. **אלפא ביתא דר' מכיר**. הוא ס' שרשים או מחברת ר' מכיר ב"ר יהודה אחי הרגמ"ה על התלמוד כס' הערוך של ר' נתן, (נזכר בתוס' נדה ד"ז ע"ב ד"ה שמותי הוא, ועי' צונץ גא"ל דקס"ג, ותולדות רבינו נתן לה"ר שי"ר הערה י"ב).

730. **אלפא ביתא דר' עקיבא**. (עיין אותיות דר' עקיבא).

731. **אלפי יהודה**. ה"ר יהודה ב"ר יעקב נגאר. חי' על מס' שבועות: ליוורנו, תקנ"ד, 2°. עוד הוספות והשמטות ותקונים לספרו למודי ה': שם, תקנ"ה, 2°.

732. **אלפי מנשה**. ה"ר אברהם מורפורגו. כל משלי התלמוד כסדר א"ב עם פי': כ"י יה"ש.

733. **אלפי מנשה**. ה"ר מנשה ב"ר יוסף בן פורת מאיליא. ענינים שונים בחקירה, בהלכות ואגדות: ווילנא, תקפ"ב, 8°.

734. **אלפסי** או (ס' ההלכות, הלכות רב אלפס). ה"ר יצחק ב"ר יעקב אלפסי (הרי"ף). קצור התלמוד בלשון המשנה והגמרא לכל הדינים הנוהגים בזמן הזה בדרך פלפול וקצרה, ובדפוס נחלק לג' חלקים: א) מס' ברכות וסדר מועד ובסופו הל' קטנות כמו הל' טומאה והל' ס"ת תפילין ומזוזה וציצית. ב) סדר נשים, ונלוה לו מס' חולין. ג) סדר נזיקין וקצת מסדר קדשים וכו', ונלוו להם שערי שבועות, דיני שבועות כ' שערים, לנכדו ה"ר יצחק ב"ר ראובן: חמ"ד (באזיל), ולא כרח"ם 270 №: (קראקא) ב'ש'מ'ך', 8°. עוד עם פירש"י מהתלמוד, ועם מ"מ בגליון לבאור האלפסי מן הטורים, ושערי שבועות ג' חלקים: לובלין, שע"ח — ש"פ. ד"א, ת'ב'א', 4°. עוד כל"ל והמ"מ הנ"ל בפנים: פפד"מ, תנ"ט, 16°. עוד עם פי' ה"ר נסים ב"ר ראובן (הר"ן), ופי' נמוקי יוסף לה"ר יוסף ב"ר חביבא, ופסקי רב מרדכי, ולקוטים מפסקי הרא"ש על הרי"ף: קונשטנטינא, ו'א'ב'ר'כ'ם', 2°. עוד עם קצור פירש"י מהתלמוד והר"ן, ופי' ה"ר יונה גירונדי על מס' ברכות ושבת (?) ונמוקי יוסף, ופי' ה"ר יהונתן הכהן ב"ר דוד מלוניל על מס' עירובין, ופירש"י ונמוקי יוסף ולקוטי הרא"ש על הלק"ט, ועם ס' רב מרדכי ותוספתא ושערי שבועות הנ"ל: ד"ו, רפ"א — פ"ב, 2°. עוד עם כל המפרשים כנ"ל ונוסף עליהם חי' הריא"ז הוא ה"ר ישעיה די טראני האחרון ז"ל, והגהות מרדכי וסימני כל הדינים על סדר הרמב"ם (על כ' דפים נפרדים): ריווא די טרינטו, שי"ח, 2° [וס' רב מרדכי עם סימני המרדכי נדפס בכרך מיוחד: שם, שצ"ט, 2°]. עוד עם כל המפרשים הנ"ל (בלי הגהות המרדכי ולוח הסימנים הנ"ל), ובסוף סדר נשים נמצא ס' המאורות לה"ר זרחיה שחולה הלוי ב"ר יצחק (הרז"ה) השגות על הרי"ף ונחלק לשנים: א) המאור הגדול לממשלת נזיקין ונשים. ב) המאור הקטן לממשלת מועד [ועי' תמים דעים ריש סי' רכ"ב] וס' מלחמות ה' להרמב"ן להגן על הרי"ף מהשגות הנ"ל בסדר מועד ונשים, ובסדר נזיקין ס' המאור והמלחמות הנ"ל על כל דף בגליון: ד"ו, שי"ב, 2°. עוד ככל הנ"ל והמאורות והמלחמות במקומם על הגליון, ועם כמה הוספות מהפוסקים לה"ר יהושע בועז מברוך בשם שלטי הגבורים, וכללו בו גם חי' הריא"ז הנ"ל: סביוניטה, שי"ד — ט"ו, 2°. עוד ככל הנ"ל ונוסף עליהם חי' מהר"ם (ה"ר מנחם דוד ב"ר יצחק) טיקטין: קראקא, ג'ו'ש'א' — מ'ש'י'ח', 2°. עוד ככל הנ"ל ונוסף עליהם חי' אנשי שם כולל חי' מהר"ם טיקטין הנ"ל וחי' מהר"ן שפירא ושארי גדולים: ד"א, ת"פ. שם, תצ"ג (?). זולצבאך, תקכ"ב. סלאוויטא, תקס"ז — ע'. קאפוסט (ח"א וב'), תקע"ח, 2°. עוד ככל הנ"ל ונוסף עליהם מגן אברהם על התוספתא, באור מרדכי לה"ר מרדכי באנעט על קצת ס' המרדכי, ו' חלקים: ווין, נ'פ'ל'א'ו'ת' (ובכ"ז נראה שהותל הדפוס בשנת תקס"ד), 2°. עוד ככל הנ"ל ונוסף עליהם הלכות הרי"ף [י"א שאינם להרי"ף, ואולי הוא חלק מס' ההשלמה לה"ר משלם ב"ר משה מבדירש, עי' שג"ב מ' ל"א ושה"ג בלי מ"א כמו] , והרמב"ן על מס' נדרים עם פי' הריטב"א ונמוקי יוסף, הל' הרמב"ן על מס' חלה ובכורות עם פי' הלכות יום טוב למהרי"ט אלגאזי, ונמוקי יוסף על מס' כתובות, בגדי ישע

לבעל השל"ה על הרי"ף סדר מועד, והשגות הראב"ר על הרי"ף מס' תמים דעים: פרעסבורג, תקצ"ו — ת"ר, 2°. ועתה פשט המנהג להדפיס האלפסי עם כל נו"כ עם הש"ס אחר כל מס' ומס' במקומו, (ועיין תלמוד). — ובכ"י רד"א F, № 649 נמצא אלפסי עם רש"י ועל הגליון לקוטים ארוכים מתוס' וראב"ח ומרדכי ורא"ש ושארי גאונים וחדושי דינים, ומחברם נקרא ר' ישראל, ובפנים נמצאו נוסחאות ישנות וארוכות בל' ערבי ע"ש. [ורמש"ש כ' בגליון ספרי וז"ל: ולפי מה שראיתיו בהרף עין בשנת תר"י רוב דברי הלקוטים ותי' הנ"ל הובאו מהמרדכי וא"ז. גם הנוסחאות ישנות וארוכות בל' ערבי הנ"ל אין ספק שהם פי' הג' הלכות להרי"ף שבל' ערבי ונעתקו ללה"ק ב' פעמים ונדפסו בס' תמים דעים ובשו"ת הרמ"ע מפאנו ע"ש].

735. **אלפסי זוטא.** ה"ר מנחם עזריה מפאנו. קצור הל' הרי"ף בלי שום שקלא וטריא, רק אותה המימרא לבד שהיא ההלכה, בתוס' דינים רבים שהשמיט הרי"ף, הכל בלשון צח וקצר ונועם שיח כלשון הרי"ף עצמו. כ"י, וה"ר חיד"א ראהו, כמ"ש בשג"ב מ' נ"ב, ושה"ג שלי ח"א בשמו.

736. ס' **אלפרגאני.** (עיין יסודות התכונה).

737. **אלקוראן.** הוא תורת דת הישמעאלים, נעתק מל' ערבי לרומי ומל' רומי לעברי ע"י ה"ר יעקב ב"ר ישראל לבית הלוי, ונחלק לג' חלקים: כ"י רח"ם № 50. עוד נעתק מל' ערבי לעברי ע"י ה"ר .... רעקענדארף: לייפציג, ..185, 8°.

738. **אלקושי.** ה"ר יעקב ב"ר אבא מרי ב"ר שמשון בן אנטולי. מ' פרקים על חכמת התכונה [נוסד על מחזור רנ"ח שהוא שנת תתפ"ד וכו': רמש"ש]: כ"י רד"א q, № 627. [ובמגיד שנה שניה דקפ"ו כ' וז"ל: ס' האלקושי על חכמת העבור לה"ר שמשון תלמיד רש"י ובנו של ר"ת, ושאב מס' העבור לר"א בר חייא הספרדי חיברו במחזור רנ"ח, ויצא לו ציון וילך חרנה: כ"י פאריז עכ"ל].

739. **אלשיך.** ה"ר משה ב"ר חיים אלשיך. הוא פירש רוב ספרי תנ"ך בדרך דרוש, ולכל ספר קרא בשם פרטי, וימצאון כאו"א במקומו. (ועיין אבן יחייא ומ"ש שם).

740. **אם לבינה.** ה"ר יוסף בה"ר מאיר תאומים. באור מלות לה"ק וארמיות ותלמודיות כסדר א"ב, ג' אלפא ביתות עם הקדמה בראש הספר והקדמה לכל א"ב: כ"י רח"ם № 53.

741. **אם לבינה.** ה"ר יעקב עמדין (יעב"ץ). פי' על תנ"ך, ומזכירו תדיר בפירושו לס' סדר עולם ע"ש.

742. **אם לבינה.** (עיין אבק סופרים).

743. **אם הבנים.** (עיין מלאכת הקדש).

744. **אם הילד.** ה"ר יוסף ב"ר אלחנן היילפרין. דקדוק לה"ק בקצרה מבואר בל"א ובפרט על משקלי השמות והפעלים וכנוייהם: פראג, שנ"ז. שם, תס"ג, 8°. עוד כנ"ל בשם לוח הדקדוק: קראקא, שנ"ח, 8°. ובקצרה בשם לוח מיוחד מחכמת הדקדוק ברים חומש ד' העגה שע"ז, 4°. (רס"ר 2—841).

745. **אם הילד.** (עיין אבק סופרים).

746. **אם כל חי.** מאמר —. (עיין עשרה מאמרות).

747. **אם למסורת.** ה"ר דוד מויטרבי. על מסורת התורה: מנטובה, תק"ב, 4°.

748. **אם למסורת.** (עיין אם למקרא בסמוך).

749. **אם למקרא.** ה"ר מאיר הנקרא מיישטרו ברנייג זאילי. מ"מ פסוקי תנ"ך הנזכרים בש"ס ומס' קטנות ואדר"נ, ומאשר קבץ האסף הנז' כל הגדות התלמוד בספר א' אשר ממנו חוצב זה הספר, ראיתי לקרוא שם לכל ספר וספר, לס' ההגדות קראתי אם למסורת, ולזה קראתי אם למקרא, עם הקדמה ושיר חתום בראשו יעקב ב"ר שלמה (הקורא להם בשמות הנ"ל ?): כ"י רח"ם № 489.

750. **אם למקרא.** ה"ר משה ישראל בידינגען. ראשית למודי דקדוק לה"ק לנערים: מיץ, תקע"ו, 8°.

751. **אם למקרא.** פלאי. (ולפ"ד ר"ג פאלאק חיברו ר"י לאֶזע מורה באמ"ד). כללי הנקוד: חמו"ד (ד"א, תקס"א — ת"ר), 8°.

752. **אם למקרא ולמסורת.** ה"ר יעקב עמדין (יעב"ץ). פי' על תנ"ך ומזכירו תדיר בפירושו לס' סדר עולם ע"ש. (ועיין אם לבינה לעיל).

753. **אמאדיש דגאולה** או **ספורים.** כולל ספורים מפורסמים אצל הנוצרים מעניני מלחמות וגבורות מאנשי שם ועסקי אהבה, נעתק מל' לע"ז ע"י ה"ר יעקב ב"ר משה די אלגבה: חמו"ד (ר' אליעזר שונצינו, והוא קושט' בין שנות רצ"ד—ש"ו). 4°.

754. ס' **האמונה.** ס' קבלה עמוק ובשמות קדושים: כ"י רד"א p, № 924, (ועיין יסוד האמונה).

755. ס' האמונה . (עיין חכמתא רבתי , מלחמות ה') .

756. אמונה אומן. כ"ר אברהם בכ"ר יאשיהו הירושלמי הקראי . באמיתת הדת האלהית ואמונת הקראים ובטול דת הרבנים : גוזאלו , 1846 , 4° .

757. האמונה והבטחון . מיוחס להרמב"ן . [ולפ"ד ההכם לאנדויער הי מחברו בזמן הרמב"ן לפי שלא הובא בו מחבר מאוחר מזמן הרמב"ן , ומה שכתב פלאנט' שנקרא בכ"י שלו שער אמונה , ואחריו נמשך יעללינעק בייטרעגע II ע' מ', הוא טעות , אמנם מתחיל (כ"י מינכ' 357) שער האמונה והבטחון , ולדעת רייפמאן (המגיד תרכ"א ע' רכ"ב) הוא לר' בחיי , מפני שמסכים עם פי' על התורה , וכבר מובא בס' מאירת עינים לר"י דמן עכו (יעללינעק שם ע' 80) . ובכ"י די רוסי 303 № נקרא פרקי רמב"ן , ולוליענטהאל בכ"י מינכען 55 et 82 ,356 № לא פגע ולא נגע: רשמש"ש]. תוכחת מוסר בעיקרי האמונה והבטחון כ"ו פרקים , נדפס כאשונה בקובץ ארזי לבנון עי' זה . וגם לבדו : נאווידוואהר , תקנ"ד . 4° . קאריץ , תקמ"ה . חמ"ר (רוסיא) , תקע"ח . ווארשא , תר"ב , 8° .

758. האמונה והחקירה. ה"ר יהושע העשיל ב"ר אהרן קוטנר . באור י"ג עיקרי האמונה לדעת הרמב"ם , ונחלק לג' מחלקות : כתר מלכות , שבט מלכות , גדולת מלכות , ובראשו עת לעשות לה' , דרוש נגד מחדשי חדשות בדת ישראל : ברעסלויא , תר"ז , 8° .

759. אמונה לישני עפר . ה"ר גבריאל ענגלאֶנדר . תחנות מס' מענה לשון עם ת"א : ווין , 1826 , 8° .

760. אמונה ישרה . ה"ר צבי הירש קאלישער . ח"א מחקר עיוני בדרכי הפילוסופיא וחכמת מה שאחר הטבע , ונלוה לו באור מקראות קשים ומאמרי פליאה , ובאור איוב ורוב קהלת: קראטאשין, תר"ג, 8°.

761. אמונה נשאה.(עיין האמונה הרמה בסמוך).

762. האמונה הרמה המביאה הסכמה בין הפילוסופיא והדת להראב"ד בע"ס הקבלה , ונחלק לג' מאמרים : א) בהקדמה מחכמת הטבע ומה שאחריו . ב) בהתחלת הדת . ג) ברפואה הנפשית , חובר בל' ערבי ונעתק לעברי ע"י ה"ר שלמה בן לביא בשנת רל"ח , נדפס עם ת"א ובאור קצת מלות בקצור ע"י ה"ר שמשון ב"ר ליב ווייל : פפד"מ , תרי"ג , 8° . ובכ"י רח"ם 52 № נמצא עם פי' ע"ם , ולרמ"ש גירונדי נמצא עם פי' ה"ר ישועה ן' לביא , והר"ש פינסקער חיבר ג"כ פי' עליו כמ"ש אלי ברשימת כ"י שלו . ובעק"ד תרי"א דתק"ו כ' שנמצא ס' זה במנטובה כ"י מהעתק ה"ר שמואל מוטוט לבקשת ה"ר יצחק בן ששת (הריב"ש ?) בשם אמונה נשאה , אבל איננו מתוקן ומכוון כ"כ כהעתק ר"ש ן' לביא הנ"ל .

763. ס' אמונות לרב שרירא גאון . מובא בס' קרנים מאמר ה', [אין ספק שהוא ט"ס וצ"ל ר"ס גאון וכוונתו לספר האמונות והדעות : רמש"ש] .

764. ס' האמונות . ה"ר מאיר ב"ר ברוך (מהר"ם רוטנבורג) . [בתשב"ץ מנהגי מהר"ם כתב בסי' תמ"ו הר"ת ז"ל אומר בס' האמונות יש כתוב אחד אומר בלע המות . . . (צ"ל ר"ס עיין אמונות והדעות סוף מאמר ז') והמרפים בכ"י מינכען כתב שם ר"מ רוטענבורג עיין סי' הקודם, ורשמש"ש 1713 : רמש"ש] .

765. ס' האמונות . ה"ר שם טוב ברש"ט . יתמרמר על הרלב"ע והרמב"ם ועל כל המחזיקים במחקר,ובנה עליהם מגודים גדולים מס' הזהר והמקובלים : פירארה , שי"ו — י"ז , 4°. והר"מ אלשקר השיב עליו בתשובותיו סי' קי"ז והרס את כל בנייניו . (ועיין השגות ר"מ אלשקר) .

766. אמונות ודעות . ה"ר יהושע יצחק יאיר הורוויץ . באור כל המצות העקריות לדת ישראל מפורש ושום שכל, ע"פ דעת הש"ס ופוסקים וש"ע אליבא דדינא : לבוב , תרי"ח , 8° .

767. האמונות והדעות . רב סעדיה גאון . על יסודי האמונה והתורה בעשרה מאמרות : א) על בריאת העולם והשגחה . ב) על אחדות השם ומדותיו. ג) על המצות והתורה והנבואה. ד) מעבודת ה' ובריאת האדם והבחירה . ה) על המעשים הטובים והרעים . ו) על הנפש וכחותיה ועל המות ועניני הגלגול . ז) על תחיית המתים . ח) על הגאולה והפדות. ט) על שכר ועונש אחר המות . י) הנהגות וכללים בדרכי הצדק והמוסר . חברו בל' ערבי בשם כתאב אלאמאנאת ואלאעתקאדאת ונמצא בכ"י אוקספורד 148 № (רשי' פוקוק) , ומבוא המאמר השמיני עם העתק צרפתי , נדפס ע"י הר"ש מונק בראשו שלו על רס"ג : פאריז , 1838 , 8° . ונעתק לעברי ע"י ר' יהודה בן שאול אבן תבון , ונדפס : קושט' , שב"ב . ד"א , ה'ז'א'ת' (ניזירה) 8°. לייפציג, תרי"ט , 8° . עוד עם באור לה"ר יהודה ליב בן זאב

ונפרד לשני ראשים: א) שומר אמונה, לבאור דברי הספר. ב) חקר דעת, על מקור מוצא הענין: ברלין, תקמ"ט, 4°. עוד העתקה אחרת ישנה בשם פתרון ס' האמונות, ומיוחסת להר"ר משה ב"ר יוסף מאליסאנה: כ"י רד"א q, № 1185 וכ"י רוו"ה (ציון תר"א דע"ח — ט'). וכ"י וואטיקאן № 266, 269 et, וכ"י פאריז 194 af №, ומהעתקה זה נדפס מאמר ז' וח' בשם התחיה והפדות, ומאמר ח' לבדו בשם הפדות והפורקן פ"ר, [והמדפיסים חשבו אותם לספרים מיוחדים מרס"ג, וכן עשר שאלות ששאלו תלמידי רס"ג נרשם אשר בכ"י, ובדפוס הם ממאמר ז' מהעתק זה. ור' ברכיה הנקדן עשה קצור ממנו בספרו המוסרי המצרף, עיין זה. (ועיין כ"י די רוסי № 485). ודע כי רבים שגו והשגו בזה, ובתוכם גם הרב מהרי"ט צונץ (גא"ל דקכ"ז) שערבב ההעתק עם המקור: רמש"ש].

768. **אמונת אומן**. ה"ר אורי כ"ץ. בִאור איזה מאמרי רז"ל: ד"א, תק"ץ, 8°.

769. **אמונת חכמים**. ה"ר אביעד שר שלום באזילה. חקירות על חכמת הקבלה בידיעות נשגבות ומופתים, ונחלק לשלשים פרקים: מנטובה, ת"צ. זאלקווא, תר"ח, 4°. לעמבערג, 1858, 8°. [גם ספר על חג הפסח ומעלותיו, כמ"ש בתג"י א' סי' פ"ט, ע"ש].

770. **אמונת חכמים**. ה"ר אברהם חיים וויטירבו. לבטל טענות המתנגדים לתורה שבכתב ובע"פ, נדפס מחדש בקובץ טעם זקנים, עיין זה.

771. **אמונת ישראל**. ה"ר גדליה ב"ר מנחם אברהם טייקים. מוסר השכל בעיקרי הדת עם ל"א: ד"א, תקכ"ד, 32°. ווילנא והוראדנא, תקצ"ז. ווארשא, תר"ד, 8°. שם, 1861, 16°.

772. **אמונת ישראל**. ה"ר נפתלי בה"ר מרדכי בנעט. יסודי הדת בדרך שו"ת לחינוך נערי ב"י: פראג, תקצ"ב, 8°. [ורמש"ש ראה א' בל"א כנתבא ורק שמו עברי ונדפס בווין, 1824, 8°, ולא ידע אם זה הוא].

773. **אמונת ישראל**. ה"ר שמואל בנציון ענדלער. מוסר השכל מלוקט מספרי הרמב"ם והכוזרי והרמב"ן וריקאנטי ועקרים וכו', וכן נדפס גם בל"א: פראג, תקצ"ב, 8°.

774. **אמונת עתך**. ה"ר יעקב עמדין (יעב"ץ): (סה"ד שכ"ה). [ואולי קרא כן לספרו לחם שמים מ"א, וצ"ע].

775. **אמונת שמואל**. ה"ר אהרן שמואל ב"ר ישראל קיידינובר. ששים שו"ת בדיני ש"ע אה"ע: פפד"מ, תמ"ג, 4°.

776. **אמירה לבית יעקב**. ה"ר זעליגמאן בער באמבערגער. על ג' מצות הנשים, חלה נדה הדלקה, בל"א: פיורדא, תרי"ח, 8°.

777. **אמירה נעימה**. (עיין אור עולם).

778. **אמיתת הדרשות**. (עיין נטעי נעמנים).

779. ס' **אמנה**. ויכוחים וטענות על דת ישראל מלוקט מתלמוד ומדרשים וכו', ונעתק לל' רומי ע"י פאול פאגיום: איזנא, ש"ב 4°.

780. **אמנון**. ה"ר משה שווארץ מאסטראקווע. ספור מעשה רב אמנון שקידש ה', בדרך שיר, נעתק מל"א: קראטאשין, תרי"ד, 8°.

781. ס' **אמציהו**. ה"ר שמרי' ב"ר אליהו פרנס האיקריטי איש רומי. בֵאור חמשת יסודי תוה"ק במופתים מושכלים להשיב לטענות זולתינו עלינו, והם: א) מציאות השם. ב) שאינו גוף ולא כח בגוף. ג) שהוא אחד פשוט. ד) שהוא ברא שמים וארץ. ה) שבראם כרצונו זה ה"א וק"ו שנה וכו'. [ובהקדמתו כ' שחיבר ס' אלף המגן על מדרשי כל התלמוד]: כ"י מינכען № 210.

782. **אמר ידיד**. ה"ר ידידיה טאריקה. נזכר בס' לב חיים ונשמת כל חי תדיר.

783. **אמר יוסף**. ה"ר יוסף אלקלעי. חי' על הרמב"ם ולקוטי ש"ס ודרושים: שאלוניקי, תקצ"א, 2°.

784. **אמר שומר**. (עיין מים עמוקים).

785. **אמרה צרופה**. ה"ר משה לעמאנש. להצדיק מנהג הספרדים בקריאת לה"ק: ד"א, תקס"ח, 8°.

786. **אמרות טהורות**. דון אברהם ב"ר נסים חיון. עניני תשובה ויראה ומוסר השכל: חמו"ר (קושט', רע"ו — ח), 4°. עוד, ועמו ס' הנמצא מיוחס להרמב"ם, נדפס בסוף פי' איכה להר"ר שמואל די ווידאש: שאלוניקי, ו'י'ש'ם', 4°. (ור"ג פלאגי בס' בן גרני ד'.. כ': 8° קטן, ע"ש).

787. **אמרות טהורות**. ה"ר אליעזר הלוי איש הורוויץ. ח"א פי' תהלים, וח"ב פי' תמניא אפי בשם אתוון גליפין: זאלקווא, ... ווארשא, תקצ"ח, 4°.

788. **אמרות טהורות**. ה"ר בנימין וואלף ב"ר יצחק סג"ל לייטמעריץ. פי' מלות חמורות בס' הזהר כסדר א"ב בערכין, הובא ע"י בנו ר' שאול לדפוס: לובלין, ת"ה, 8°.

789. **אמרות טהורות** . ה"ר חיים אברהם ישראל . פי' על טור וב"י הל' גיטין, קדושין, כתובות, אישות, נדרים : ליוורנו, ת'ק'ו'ם', 2° .

790. **אמרות טהורות** . ה"ר יוסף שאול הלוי נאטהאנזאהן . ב' דרשות : לבוב, י'ת'ר', 8° .

791. **אמרות טהורות** . (עיין עשרה מאמרות, תורה, תהלים רד"ק ור"י אבן חיון) .

792. **אמרי אמת** . ה"ר מנחם ב"ר יהודה די לונזאנו . בקרת על פי' האריז"ל לספרא דצניעותא, והגהות על פי' מהרח"ו ועל פי' ה"ר יוסף מערבי המכונה בן טבאל על מקדמת האדר"ר וכו', ראיתיו כ"י פה ווילנא, [וז"ל בהקדמתו : אמר מנחם בן יהודה די לונזאנו ז"ל, לפי שידעתי שמורנו כמוהר"י ז"ל עשה פי' למעט בספרי דצניעותא מעיונו בטרם עלה למדרגת החכמה וטרם יגלה אליו דבר ה', לכן הסכמתי לבדוק הפי' ההוא עד מקום שידי מגעת ולהעיר המעיין על מה שראוי, כדתנן באבות ומעמידו על האמת, ולכן קראתי את קונטרס זה אמרי אמת, וכל אוהב האמת יקבל האמת ממי שאמרו, וה' אלקים אמת ינהנו בדרך האמת, ופן יתעדני שומע באמרו מה האדם שיבוא אחרי המלך להשיב את האר"י אחרי מותו, ואיך לא יראתי לשלוח יד קולמוסי על משיח ה', אודיע למעיין כי אדרבה גם הוא לי לישועה וישמח אדוני במעשי אלה, כי הריז"ל עשה הפי' ההוא בתחלת עיונו מסברתו ולכן באו בו קצת דברים אשר לא כן, ואח"כ בנוה עליו רוה"ק רוח חכמה ובינה אלו היה יכול היה מתקנו או גונזו, אבל לא יכול כי מיד שכתבו קפצו עליו אוהביו וכו' והעתיקו אותו וכו' ונתפשט בעולם לרוב וכו' וכו'] .

793. **אמרי אמת** . ה"ר שמואל יוסף פין . ב' דרושים שנדרשו בביה"ם לנערי ב"י בווילנא : ווילנא, תר"א, 8° .

794. **אמרי אמת** . ה"ר שמואל שר שלום פינצי. פסקים ודרושים, כ"י : (זצ"ל ש' ס"א).

795. **אמרי בינה** . ה"ר דובער בה"ר שניאור זלמן נבג"מ . דרושי קבלה על ק"ש ציצית ותפילין : קאפוסט, תקפ"א, 4° .

796. **אמרי בינה** . ה"ר יהודה אידל ב"ר ראובן ענגיל . פי' חד גדיא ושארי ענינים : חמ"ד (אלטונא), תקל"ט, 4° .

797. **אמרי בינה** . ה"ר יעקב עמדין (יעב"ץ). מביאו בספרו לחם שמים וז"ל : (שי"ג) .

798. **אמרי בינה** . ה"ר יצחק הלוי איש סטנוב . חקירות בקבלה ובדרך ויכוח בין מקובל וחוקר : ברלין, תקמ"ד, 4° .

799. **אמרי בינה** . ה"ר ישכר בער ב"ר משה פתחיה . ח"א פי' כל מלות חמורות בס' הזהר : פראג, שע"א, 4° . וא"ז נלוה אל ס' הזהר ד' זולצבאך וז"ז .

800. **אמרי בינה** . כ"ר מרדכי החזן הקראי . מדבר על הקבלה לפ"ד הקראים : כ"י יה"ש .

801. **אמרי בינה** . ה"ר משה אבד"ק הוראדנא . פסקים עה"ת בשם הגאונים וגדולי דורו, [וי"א שהמאסף לא נודע, אפס כי נמצאו בו פסקים גם ממנו] : דיהרנפורט, תק"ח . ברין, תקכ"ג . זאלקווא, תקכ"ז . נאווידוואהר, תקס"ו, 8° .

802. **אמרי בינה** . ה"ר נתנאל ב"ר יצחק ווידרסהיים. על עברונות תקופות ומולדות : מיץ, תקפ"א, 4° .

803. **אמרי בינה** . ה"ר שמואל גארמיזאן . חי' על מס' קדושין, כתובות, ב"ק, ב"מ, ג' כרכים : כ"י רח"ם, 4—56 № .

804. **אמרי בינה** . קבלה בדרך שו"ת בין תלמיד לרב בלשון קל ומובן : כ"י יה"ש .

805. **אמרי בינה** . (עיין מאור עינים, שו"ת מהר"ץ) .

806. **אמרי בנימין**. ה"ר בנימין מ"מ בבראדי וב"ד . דרשות עה"ת כסדר הפרשיות : טארנאפאל, תקע"ד, 4° .

807. **אמרי דעת** . ה"ר זרחיה ב"ר יצחק בן שאלתיאל חן . פי' על משלי : כ"י ראח"ם № 41 . כ"י מינכען № 78/2 וכ"י נסיך זוסעקש בלונדון . [ובאוצר נחמד כ' דשל"ז אמרי שפר בטעות : רמש"ש] .

808. **אמרי דעת** . (עיין אמרי קדש) .

809. **אמרי דעת רמב"ם** . ה"ר דוד אטטענזאסער . קצת אגרות ולקוטים מספרי הרמב"ם עם ת"א: פיורדא, תר"ח, 8°.

810. **אמרי יאה** . (עיין מרגניתא שפירא) .

811. **אמרי יושר** . ה"ר וידאל הצרפתי . באור על מדרש רבה בקצור מופלג : (שג"ב ו' א' ושה"ג שלי א"א כשמו) והיה למהרש"ד בכ"י 31 .

812. **אמרי יושר** . ה"ר יעקב אבד"ק ליסא . שם הכולל לפירושו על חמש מגלות ולכל אחד קרא בשם פרטי : צרור המור על שיה"ש, פלגי מים על איכה : דיהרנפורט, תקע"ה, 4° . תעלומות חכמה על קהלת :

שם, תקע"ט, 4°. מגלת סתרים על אסתר: שם, תקע"ט, 4°. סדילקאוו, תקצ"ד, 8°. — ועל רות לא ראיתי עד כה.

813. **אמרי יושר**. בדקדוק מר' יוסף אליקים פייוויש להגיל את ר"ז הענא, כ"י ברייט 19.

814. **אמרי יושר**. ה"ר ישעיהו בסאן. (זצ"ל י' ל"ה ולא פירש מהותו). [אפשר שהוא כ"י בענציאן על כוונת שם גוים בדברי קדמונינו: רמש"ש].

815. **אמרי יושר**. ה"ר נח מאיר ב"ר נחמן דיין בזאריק. דיני ברכת הפירות ודיני סעודה בדרך שיר בחרוזים עם פי' והדופים בשם זכרון נח: ווין, תקנ"ח, 8°.

816. **אמרי מועד**. (עיין חי' מהר"ל מפראג).

817. **אמרי נואש**. ה"ר שלמה ב"ר משלם דאפיירה. פרשי לה"ק להועלת מליצים ומשוררים לחבר חרוזים (כעין ס' יד חרוזים) ונחלק לג' חלקים, והם: חלק החרוזים, חלק המלים המשותפים, חלק המלים הנרדפים, וכל חלק כסדר א"ב. (ועיין משכיות כסף): כ"י אוקספורד 1—482 №. כ"י ווין 107 №, וכ"י שד"ל (כ"ח ה' דמ"ח) וז"ז. ועוד לו ח"ד בכללי המליצה והשיר, בדוגמאות מכל גדולי המשוררים והמליצים בדורו, ואשר היו לפניו, עיין כ"י ווין 108 №.

818. **אמרי נועם**. ה"ר אברהם גרידץ. דרושים וס' גורלות נקרא אורים ותומים, ולוח משנת תר"ד עד תום האלף הששי: המבורג, תר"ד, 8°.

819. **אמרי נועם**. ה"ר אהרן ב"ר קלמן הארין אבד"ק אראד. בהתיר אכילת דג סטירל וטיק: פראג, תקנ"ח, 8°.

820. **אמרי נועם**. ה"ר יהודה מסומי ב"ר יצחק משער אריה. הובא בס' מאור עינים סוף פי"ח, ע"ש.

821. **אמרי נועם**. ה"ר יוסף שלום גאליינו. שירים ופזמונים ותחנות לכל השנה, ולמגפה ר"ל ולמילה ונשואין וכו': ד"א, שפ"ח — ש"צ (רשמש"ש ע' 1527), 8°.

822. **אמרי נועם**. ה"ר יעקב דילישקאש. פשטים ורמזים וגימטריאות כסדר התורה, וקצת פי' על מקומות הקשים ברש"י ורא"בע: קושט', ש'. קרימונה, שכ"ו. קראקא, שנ"ח, 4°. (ועי' תורה, קהלת משה).

823. **אמרי נועם**. (עיין מעבר יבק).

824. **אמרי נועם**. סדר קריאה ולמוד לחדש ניסן, עם כל התפלות וכו', ע"פ סדר בעל חמדת הימים, כאשר נדפס מלפנים בס' שכיות החמדה וס' חקת הפסח, ונוסף הגיון לסדר הלמוד לליל ר"ח ניסן מס' בן אשר: ד"א, תרי"ט, 12°.

825. **אמרי ספר**. (עיין לקוטי אמרים). ונדפס גם לבדו: ווילנא, חש"ר, 32°.

826. **אמרי צרופה**. ה"ר אברהם יחיאל פישל ב"ר זאב וואלף. חי' על כמה מסכתות: ברלין, תקט"ז, 2°.

827. **אמרי צרופה** אשר ברש"ד אין 8°, ורובענס 0, 198 № הוא ס' אמרה צרופה דלעיל 785 №, ע"ש.

828. **אמרי קדש**. ה"ר שמואל גארמיזאן. קו"א ומהדורות להבוריו פת לחם, אמרי בינה, אמרי דעת: כ"י רח"ם 57 №.

829. **אמרי קח**. מצא כתוב בע"ש סדר הדורות. (עיין סכ"ה שם).

830. **אמרי שפר**. ה"ר אבשלום מזרחי. הובא בס' מקנה אברהם קונט' ו' דף ב'. [והוא הנדפס בשם קבלה על מלאכת השיר (נתחבר שנת קנ"א ע' 21), מתוך כ"י פאריז 273 בס' מלאכת השיר ?, ורא"כ קורא המחבר ר' אבשלום ב"ר משה ולא ידעתי מנין: רמש"ש].

831. **אמרי שפר**. ה"ר אהרן ברכיה ממודינא. הוא ח"ד מספרו הגדול בקבלה ע"פ גורי האריז"ל: (שג"ב ע"ג ושה"ג שלי ה"א בשמו).

832. **אמרי שפר**. ה"ר הירץ האמבערג. עניני מוסר וד"א לנערי ב"י, עם ת"א ב' חלקים: ווין, תקס"ב. שם, תקס"ה, שם, תקע"ו, 8°.

833. **אמרי שפר**. ה"ר זכריהו הספרדי (הוא ר' אברהם ב"ר שמואל אבואלעפיא, ונקרא ג"כ רזיאל). באור שם המפורש ועשר ספירות ועל חכמת הקבלה [ובכ"י רח"ם דלמטה: חקירות נשגבות בבריאת העולם ויצירת האדם בצלם ע"ד הקבלה, ובאור פסוקי מעשי בראשית וחדוש העולם]. ולפ"ד בהקדמתו חובר שנת ה"א נ"א, ובמשך כ' שנה חיבר ספרים רבים בקבלה, ע"ש: כ"י רח"ם 58 №, כ"י מינכען 39/5 et 285 №, וכ"י פאריז 274 №, וכ"י ברומא.

834. **אמרי שפר**. ה"ר יהודה ב"ר משה בן חלאווה. באור ע"ס בראשית: כ"י רד"א q, 256 №. [ומביא בתוכו דברי אביו כאשר המה כתובות בחידושי התלמוד שחיבר. רמש"ש].

835. אמרי שפר. ה"ר משה ב"ר ירמיה מייזלער. דרוש ליום הולדת פרידריך ווילהעלם השלישי מלך פרייסין, ויום נכתר מתושבי מחוז פוזנא, עם ת"א: ברעסלויא, תקע"ה, 8°.

836. אמרי שפר. ה"ר נפתלי ב"ר אשר אלטשולר. מ"מ על כל תיבה אשר נדרשת ועל איזה ענין, ונחלק לל"ב נתיבות, וכל נתיב כסדר א"ב, ומועיל לדרשנים, [ובסופו שיר לבורר אחר אקדמות, ושיר נאה לנתינת ס"ת: רשמיש"ש ע׳ 2022]: לובלין, שס"ב, 4°.

837. אמרי שפר. ה"ר נפתלי ב"ר יוסף אשכנזי מצפת. דרושים ופשטים עם מפתח בסופו: ד"ו, שס"א, 4°.

838. אמרי שפר. ה"ר נפתלי בה"ר מרדכי בנעט. הספד על ה"ר משה סופר מפרעסבורג וקלת חי׳ ופשטים: פרעסבורג, ת"ר, 4°.

839. אמרי שפר. ה"ר נפתלי הערץ וויזל. על ספר בראשית: כ"י רנ"ה גינצבורג בפאריז.

840. אמרי שפר. ה"ר נתן נטע אשכנזי ב"ר שמשון שפירא מהוראדנא. פי׳ על רש"י והרא"ס עה"ת: לובלין, שנ"ז, (כן העלה רשמיש"ש ע׳ 2048, ע"ש), 2°.

841. אמרי שפר. (עיין דמשק אליעזר, כהונת עולם, מדרש רבות, קונטרס קרית ספר).

842. אמרכל. ס׳ פוסק קדמון. נזכר במהרי"ל ושארי פוסקים, וה"ר חיד"א ראה קצור ממנו בכ"י, ומזכיר בו את מהר"ם רוטנבורג והרא"ש: (שג"א י"א, ול"ב י"א, ושה"ג שלי במקומו).

843. אמרות אלוה. ה"ר שמואל ב"ר יצחק אריפול. דרשות עה"ת, (ועי׳ אגודת שמואל).

844. ס׳ האמת. מובא בס׳ פורת יוסף על קהלת: (סה"ד שכ"ה). [ורמש"ש כ׳ שנ"ל ס׳ האמונות].

845. אמת ואמונה. ה"ר יצחק ב"ר חנניה ארובאש. תרי"ג מצות וי"ג עקרים ודיני תפלות חול ושבת ויו"ט, ודיני חמץ ומצה, ודיני או"ה ובשר בחלב עם ל׳ ספרדי: ד"ו, ת׳ז׳כ׳ה׳ (לפ"ג), 8°.

846. אמת מארץ. (עיין קונטרס —).

847. אמת ליעקב. ה"ר יעקב אלגאזי. הל׳ כתיבת ס"ת ודיני קריאתה: ליוורנו, תקכ"ד (ואנגאלען: תקכ"א). שם, תקל"ד, 8°. (ועיין לדוד אמת).

848. אמת ליעקב. ה"ר ישראל נחמן ב"ר יוסף דראביטשער. הספד: ליוורנו, תקס"ד, 8°. (יוא"ל).

849. אמת ליעקב. ה"ר שאלתיאל יעקב ניניו. באור על כתבי האריז"ל כסדר א"ב במערכות, עם קונט׳ שפת אמת לה"ר שלום שרעבי, וקונט׳ חסדי דוד לה"ר דוד מאגאר: ליוורנו, תק.., 2°.

850. אמת ליעקב. (עיין ברית אבות).

851. אמת הלשון. הב"ח אברהם משה ב"ר אהרן ראם. כללי דקדוק בקצרה: ווילנא, תרט"ז, 8°.

852. אמת המשפט. ה"ר דוד ב"ר יצחק מפולדא. קצור פסקי דיני התוס׳ והרא"ש והמרדכי, ונחלק לג׳ חלקים בשם אבן הראשה, תהום רבה, מפתח בית דוד, ונכתב שנת שנ"ה: כ"י רד"א q, № 564.

853. אמת ושלום. ה"ר שלום מזרחי שרעבי. באור ע"ס עץ חיים למהרח"ו: שאלוניקי, תקס"ו, 4°.

854. אמתחת בנימין. ה"ר בנימין ב"ר אהרן מ"מ בזלאזיץ. דרושים על קהלת: מינקאוויץ, תקנ"ו, 4°.

855. אמתחת בנימין. ה"ר בנימין בינש ב"ר יהודה ליב כ"ץ. תקוני תפלות וסגולות ותקונים שונים, מלוקט מספרים רבים ומכתבי האריז"ל: ווילמרשדארף, ע׳ת׳ו׳, 4°.

856. אמתחת בנימין. ה"ר בנימין וואלף ב"ר נטע ליבטנשטאבטער. שבלי לקט מפרשים ותקוני באורים והעתקות עה"ת ונ"ך וכ"א (בלי תר"ע) וספרי אמת, עם תמונות הצרכות להבנת כמה כתובים ועם מפה מארץ הקדש: פיורדא, תד"ר, 8°.

857. אמתחת בנימין. ה"ר בנימין וואלף פרידבורג. באור על הרע"ב ותוי"ט על משניות, ובסופו דרשה, ואח"ז חי׳ המסדר ה"ר יוזפא ב"ר דניאל דיין: אלטונא, תק"ל, 2°.

858. אמתחת בנימין. (עיין נחלת בנימין).

859. אניה בלב ים. ה"ר בועז רפאל רוטשילט. חי׳ תורה וחקירות על י"ג מדות וי"ג עקרים: פיורדא, תקכ"ו, 4°.

860. אניה סוערה. ספורים נפלאים ומאורעות אשר קרו לעוברי אניות בלב ימים, נעתק מל׳ לועז ללה"ק: ווילנא, תקפ"ג. ווילנא והוראדנא, תקפ"ה. ווארשא, תר"ד, 8°.

861. אניות סוחר. (עיין לחם הפנים).

862. אנכי דר׳ מאיר. נזכר במדרש בראשית דף ד׳ ע"ב, ע"ש, [ולפ"ד רמש"ש אינו שם ספר].

863. **אנפאנגסגרינדע** דער אריטמעטיק. ה״ר פייביש סג״ל הורוויץ. טהעאריע דער נאהלען־רעכנונג, 1טער אבשניטט 1טען טהיילס: ד״א, תקנ״א, 8°.

864. **אסוף אסיפה.** ה״ר דוד ב״ר מרדכי דייטש. טענות וערעורים נגד אסיפת הרבנים בברוינשווייג ופפד״מ עם ת״א: זוהרויא וברעסלויא, 1846, 8°.

865. ס׳ **האסופות.** ה״ר אליהו ב״ר יצחק קרקשוני. דינים ופסקים: כ״י רמש״ג (כ״ת ז׳ דף כ׳, ולדעת רח״ם חיברו ה״ר יהודה ב״ר יעקב, עי׳ צונץ גא״ל דתפ״א הערה 6).

866. **אסור והתיר** לה״ר אברהם ב״ר אליהו הכהן. בשערי דורא נדפס מכתבו בכללות או״ה ששלח לק״ק האלברשטט, ע״ש.

867. **אסור והתיר** לה״ר אלעזר מגרמיזא (בע״ס הרקח). בל״ו שערים: כ״י רח״ם № 44 ב׳.

868. **אסור והתיר** להרא״ש. מזכיר הרדב״ז בשו״ת ד׳ פיורדא סי׳ תס״ט: (שג״ב כ״ה ושה״ג שלי ח״א בשמו).

869. **אסור והתיר** לה״ר זוסמאן מקרימז. בקצור: כ״י רד״א q, № 1484, וכ״י רח״ם № 60, ושם № 44 נמצא או״ה זה שנית עם הגהות רבות על הגליון, והמחבר נקרא בן ר״ז מרעגענשפורק, ע״ש.

870. **אסור והתיר** לה״ר זלמן ציון. בכ״ד שערים: כ״י המבורג 136/9 №, (צונץ גא״ל דקס״א בהערה . .).

871. **אסור והתיר** חיבר ה״ר חיים ב״ר בצלאל ולא רצה לפרסמו: (שג״ב ל״ח ושה״ג שלי במקומו).

872. **אסור והתיר** (הארוך). מיוחס לה״ר יונה מגירונדי, [וי״א שהוא נא׳ מתלמידי מהרא״י, עיין רשמש״ש ע׳ 1429], דינים השייכים לש״ע י״ד, והל׳ הגעלת כלים ופקוח נפש בשבת ויו״כ בששים שערים, ועל הגליון ובסופו הגהות ה״ר עזריה ב״ר שמעון (זיסקינד): פיורדה, שט״ו. פראג, תקמ״ד. חמ״ד (רוסיא), תקע״ח, 4°.

873. **אסור והתיר** לה״ר יצחק מדורא: (עיין ס׳ השערים).

874. **אסור והתיר** למהר״ם רוטנבורג בעשרה שערים: כ״י רד״א q, № 627: (רמש״ש).

875. **אסור והתיר** של הרמ״א הוא ס׳ תורת חטאת שלו: (שג״ב ל״ה ושה״ג שלי במקומו).

876. **אסור והתיר** שבמנהגי מהרי״ל הוא קצור שערי דורא ואינו ממהרי״ל רק גדולים אחרים קצרוהו כמ״ש המסדר שם בראשו, (ועיין שג״ב ל״ו ושה״ג שלי במקומו).

877. **אסור והתיר** לרב מרדכי, בחרוזים: כ״י רד״א o, № 241, [וכיד שד״ל נמצא ג״כ או״ה בחרוזים ואולי זה הוא, ודעת הרמש״ש שהם הלכות שחיטה וטריפות הנדפסים, ע״ש].

878. **אסור והתיר** מיוחסים לרשב״א, כ״ג שערים: כ״י רד״א q, № 565. והמעתיק בל״ר שם העתיק מווראלף ת״ג דף אלף כ״א בלי עיון ושם כתוב שנמצא או״ה להרשב״א עם חי׳ פלוני אלמוני על שערי דורא, ואולי כיוון לרד״א q, № 1481 ע״ש, (כ״כ רשמש״ש ע׳ 2275).

879. **אסור והתיר** של רש״ל שיש כותבים רש״ל באו״ש כ״ת „באסור והתיר שלו״, הם הגהותיו שכתב על שערי דורא ונדפסו עמו: (שג״ב ל״ז ושה״ג שלי במקומו).

880. **אסור והתיר** לרבינו שמואל, בחמשים שערים, (עיין הגהות שערי דורא סי׳ ט״ו. צונץ גא״ל דקס״א הערה c). [אבל הנז׳ שם הוא ר״ש בונפאנט ב״ר אברהם הלוי, והוא מהמרדכי הל׳ נדה ומקואות סי׳ אלף ע״ג, וכ׳ שם וז״ל: פסק ר״ש בונפאנט ב״ר אברהם הלוי וכו׳, ובהגהות שע״ד אין זכר ואין רמז שחיבר או״ה בכ׳ שערים].

881. **אסור והתיר** חיבר ה״ר שעפטיל בהר״ב השל״ה, כמ״ש בהקדמתו לספרו ווי העמודים, ע״ש.

882. **אסור משהו.** חיבר הראב״ד המשיג ס׳ דינים והיה ביד ה״ר חיד״א בכ״י, כמ״ש בשג״א ח׳ ושה״ג שלי במקומו.

883. **אסור נר שבת.** כ״ר אברהם בלי הרופא בכ״ר יעקב החזן הקראי. באור אסור הדלקת נר בשבת, וטענות נגד כ״ר אליהו בישיצי המתיר: (אר״ץ).

884. **אסור קדושה.** (עיין פני יצחק).

885. ס׳ (או פי׳) **האסטרלוב** לאבו אחמד בן אלצפר. מאמר על תכונת האסטרלוב ודרך שמושו ובו מ׳ שערים, נעתק מל׳ ערבי לעברי ע״י ה״ר יעקב ב״ר מכיר: כ״י מינכען 249/5 et 256 № [ועוד בכ״י רומים, גם נעתק ללשונות אחרות וגם נמצא המאמר הערבי באותיות עבריות, ואני כתבתי על הס׳ הזה במקומות שונים ולאחרונה בס׳ קטן הנדפס ברומא תרי״ט, אבל פי׳ אצטרלוב להראב״ע הנדפס אינו ספר זה ממש: רמש״ש].

886. ס' האסיף . קובץ ענינים שונים מכ"י ישנים ובאורי כתובים ושירים ומליצות וכו' , נאספו ע"י ה"ר צבי הירש ב"ר יחזקאל פיליפאווסקי : חוברת א' : לונדון , 1847 , 8° . חוב' ב' : לייפציג , 1849 , 8° .

887. אסיפת גאונים . שו"ת גאוני הדורות שלפנינו כמו ה"ר יהושע העשיל מקראקא ובעל חלקת מחוקק וכו' , ובסופו חי' בע"ס פנים מאירות , ובע"ס שער אפרים : ביאליסטאק , תקס"ו , 4° .

888. אסיפת זקנים . תקל"ז פסקים ודינים מלוקטים בקצור מהרי"ף ובעלי התוס' וכו' : כ"י רד"א q , № 566 .

889. אסיפת זקנים . (עיין שיטה מקובצת) .

890. אסיפת חכמים . ה"ר ישראל איסרל ב"ר יצחק סג"ל . פשטים כסדר התורה לחדד התלמידים, עם הוספות בשם רבו ה"ר אברהם ברודא: אופיבאך , תפ"ב . בבר"מ, תפ"ה , 8° . (ועיין דברי חכמים) .

891. אסיפת יהודה . ה"ר יוסף יהודה ליב ב"ר ישראל איסרל הלוי (בן הנ"ל ?) . חי' כסדר התורה: פפד"א , תקכ"ג , 4° .

892. אסיפת הכהן. ה"ר משה יהושע העשיל ב"ר אהרן צבי הירש הכהן מקראקא . פשטים כסדר התורה : ד"א , תצ"ב , 4° .

893. אסיפת הכללים . (עיין כללי הש"ס) .

894. אסיפת הרועים . (עיין קונטרס העגונות למהר"ל) .

895. אסיפת שלמה . (עיין עין יעקב) .

896. אסירי התקוה . ה"ר יוסף פינסו . שיר מוסרי בחרוזים בדרך שיחה (דראמא) ונקרא ג"כ פרדס שושנים : ד"א , תל"ג . ליוורנו , א'ש'ר'י'ך' , 8° . [ולרמש"ש נראה כי ד' ליוורנו הוא ס' אחר , וצ"ע] .

897. אסירי התקוה . (עיין תורה , משלי) .

898. אסף הכסיל . ה"ר י... ר... סאנגוויניטי . שירים : כ"י יואל .

899. אסף המזכיר . ה"ר זכריה פורטו מאורבינו . מ"מ לכל מאמרי הש"ס וכל האגדות אנה הם נדרשים , ומועיל לדרשנים : ד"ו , תל"ה , 4° . [ונוסף עליו בס' אסיפת שלמה , ע"ש , כי אסף היה ראשיתו : רמש"ש].

900. אסף המזכיר . המאסף נמצאי תבל לאח"מ במספר מאה ושמונים , ומזכיר מאמר חז"ל המדובר בכל אוא"א למוסר ויראת ה' וכו' : חמו"ד (ק"ב , תרב"א ?) , 8° .

901. אספה . מדרש — . (עיין מדרש —) .

902. ס' אספמיא . (עיין תורה) .

903. אספקלריא המאירה . ה"ר צבי הירש בה"ר יהושע משה אהרן הלוי הורוויץ . פי' על הזהר עם פי' מנחת עני לה"ר מרדכי מאדיל : פיורדא , תק"ו , 2° .

904. אספקלריא המאירה . טופסי כתבים וחרוזים וחרמות בריב הידוע נגד ר"י אייבשיץ : (שי"ג) . קונט' נדפס על ב' דפין גדולים כולל חתו' ה"ר יעקב יושע מקראקא (בעל פ"י) מיום א' ט"ז שבט תקי"ג מווירמישא וה"ר שמואל הילמאן אבד"ק מיץ מיום ב' א' אדר הנ"ל , וה"ר אריה ליב אבד"ק אמ"ד מיום ג' כ"ה שבט הנ"ל , וה"ר יצחק זעליג קרא אבד"ק הנבר מיום ג' ר"ח ואדר הנ"ל שהשיבו לפו"מ דק"ק או"ה על כותב הקמיעות אחר הס"ד שילא מטעם המלך שלא לדבר בזה עוד . אח"ז טופסי פס"ד מגאוני פולניא וקצור מכתב בעל גו"ב ושארי גדולים , ובסוף לזה (על דף מי"ד) ה' קמיעות ממין שהרעישו את העולם כנודע .

ובסופו נזכר קונט' דויא דרבנן טופסי כרוזים וחרמות על משה מאיר מזאלקווא שהוכרזו באמ"ד (ר"ח נ"ב תפ"ה) , ופפד"מ ווארטונא (דף א' גדול) , ונדפס אח"ז שנית כמוזכר בסוף קונט' אספקלריא הנ"ל .

905. אסתר . אויער דיא בעלאהנטע טוגענד , איינע פאסע אין 4 אבשניטטען אין יידיש — דייטשער מונדארט פאן יוסף הערץ : פיורדא , 1828 , 16° . עוד בתוס' קנת שירים כנ"ל : שם , 1854 , 16° .

906. אסתר . (עיין תורה) .

907. אף חכמת רפואה . על א' הרפואה . [ר' גרשון בן חזקיה פאר' 1196 . (ועיין איל משולש) . רמש"ש] .

908. אפודי . (עיין מורה נבוכים) .

909. אפי זוטא . (עיין פני יצחק) .

910. אפי זוטרי . ה"ר אברהם פינסו . חי' על הל' פסח , ומשפט כתוב על ד' ש"ע : שאלוניקי , ת.. , 4° .

911. אפי זוטרי. ה"ר יעקב בה"ר דוד פארדו. חי' על ש"ע אה"ע הל' אישות: ד"ו, תקנ"ח, 2°.

912. אפי זוטרי. ה"ר משה מינץ אבד"ק אובן ישן. ה"א כולל כ"ז שו"ת : פראג, תקפ"ז, 2°.

913. אפי משה . דרושים לר' משה ישראל ע"י נכדו ר' ידידיה שלמה ישראל : ליוורנו שנת טוב לישראל, 4° . (ועיין אדרת אליה) .

914. אפי רברבי. (עיין פני יצחק, פני יצחק זוטא, ש"ע אה"ע).

915. אפיק נחלים. ה"ר אהרן דוד ב"ר יהיאל מיכל גארדאן. על מדות הפלוס וריב ומדון בדרך שיר ושיחה: ווילנא, תקצ"ו, 8°.

916. אפיקומן. (עיין הגדה של פסח).

917. אפיקי יהודה. ה"ר יהודה ליב עדיל הלוי. כ"ד דרושים: לבוב, תקס"ג. זאלקווא, תקע"ט. לבוב, תקפ"ט, 4°. עוד כ"ל חלק ב' וכו חמשים דרושים: חמו"ר (ק"ב או יאהאניסבערג) שנת יהודה אתה יודוך אחיך (תרכ"א). 4°. [ג"ח ס' ים התלמוד חי' ש"ס וס' רדיפי מיא על שמות נרדפים.רמש"ש].

918. אפיקי מים.(עיין פסקי ריקאנטי אחרונים).

919. אפס דמים.ה"ר יצחק בער עווינזאהן. אגרת התגלות נגד עלילת דם שנתחדשה בימיו: ווילנא, תקצ"ז, 8°. ונעתק לל' אנגלי ע"י החכם דר' לעווי ונדפס בלונדון.

920. אפריון עשה או אגרת הפלג.כ"ר ידידי' שלמה בכ"ר אהרן הזקן הטרוקי הקראי. הוא ס' מצות קטן ונחלק לב' חלקים: א) רחבעם בן שלמה באור כל מצות התורה כפי מנהג הקראים. ב) ירבעם בן נבט, בטול דת הרבנים וטענות עליהם, וכל חלק נחלק למ"ב עמודים: (אר"ץ וכ"י ווין № 54 וכ"י יה"ש).

921. אפריון עשה לו. מהנ"ל. מאמר קטן בסבת חלוקת הקראים מהרבנים ובאור יסודי דת הקראים וכו' מה שהשיב להשר יוחנן פפנדורף ראש ישיבת מלך שווידין בריגא, ונחלק לכ"ד פרקים. [כ"י ראיתי ביד כ"ר א"בן רש"ף הקראי שהביאו מטרוקי].

922. אפריון שלמה. ה"ר אברהם ששון. קבלה, והוא ח"ב מספרו קול ששון: ד"ו, שס"ט, 8°.

923. אפריון שלמה. ה"ר שלמה אלקבץ הלוי. ס' קבלה כ"י רמש"ג, כמ"ש בתג"י ס' י"ג, ע"ש.

924. אפריון שלמה. ה"ר שלמה ב"ר יוסף פרופס. רשימה מכל הספרים שנדפסו אללו: ד"א, ת"צ, 8°.

925. אפריון שלמה. ה"ר שלמה ב"ר ישראל מזאלקווא. פשטים כסדר התורה: ווילמרשדארף, ת"צ, 8°.

926. אפריון שלמה. (עיין עמק המלך, רצוף אהבה).

927. אפשרות הדבקות. (עיין אגרת —).

928. אצבע אלהים. או מעשה רב שאירע להר"א טירנא בע"ס המנהגים, ובסופו מגלת קוריאל ושירים שונים, הובאו לביה"ד ע"י ר"י באָהמער: ק"ב, 1857, 8°.

929. אקדמות. ה"ר מאיר ב"ר יצחק ש"ץ. שיר בל' ארמי בא"ב כפול ואח"ז שמו ברא"שי החרוזים, ונדפס בכל מחזורי אשכנז ופולין ליום א' דשבועות, גם נדפס בס' צאינה וראינה: ד"א, תפ"ב. וגם לבדו עם ל"א ומגלת רות: חמו"ד (פפד"מ), תפ"א, 8°. (ועיין מעשה פון איין גליק ראד וכו'). ונעתק לל' עברי ע"י ר"ג פאלאק, ונדפס ראשונה בעק"ד תר"י № 35 בלי נקודות, ושנית מנוקד ומתוקן בס' בן גרני דל"ב — ה' ושלישית בתוס' תקונים בפתיחת המחזור עם תרגום הוללנדי (מהדורא ג'), ומזה במ"ע הכרמל שנה א' דשמ"ה.

930. אקטא אסתר מיט אחשורוש. הוא שחוק לפורים שנעשה בישיבת הר"ד אופענהיימר על דעאטרום עם מוזיקא בחרוזים בל"א, ועם ג' ציורים: פראג, ת"פ, 8°. (רשמש"ש ע' 521).

931. אקלידוס הארוך. הוא ס' יסודות הגימטריא שחיבר אוקלידוס היוני בל' יון וכו ט"ו ספרים בחכמת החשבון והשבורת, ונעתק לל' ערבי ומל' ערבי נעתק ללה"ק ג"כ פעמים ושלש: א) ע"י ה"ר משה בר"ש אבן תבון בשנת ה"א כ"ט ונמצא בכ"י ליידען № 47 ואמ"ד וכ"י מינכען № 35. ב) ע"י ה"ר יעקב ב"ר מכיר לפי העתק יצחק בן חוניין מל' ערבי, וז' ספרים הראשונים מהעתק זה נמצא בכ"י ווין № 173. ג) זה כשבעים ושמונים שנה נעתקו ששה ספרים ממנו ע"י ה"ר ברוך ב"ר יעקב משקלאוו ונדפסו עם ג' טבלאות: ד"א, תק"מ, 4°. [ובעל מנוח הלבבות כ' בהקדמתו שממנו פירש כל שיטות הש"ס המדברות בתשבורת, ור' אברהם ב"ר שלמה ירחי צרפתי עשה פי' על מקצת ס' אוקלידוס ונמצא כ"י בוואטיקאן ובבהמ"ד דלונדון: רמש"ש].

932. אקציאהן פון קיניג דוד. מעשה גלית ודוד בל"א, בדרך שיחה, [וברד"א 0, № 541 נקרא: גלית שפיל]: חמו"ר (הענא, תע"א—ט'), 8°.

933. אקראבדין לאלראזו. ס' רפואות נעתק ע"י הר"מ אבן תבון ללה"ק שנת ה"א י"ז: כ"י רח"ם № 51.

934. ארבע אורים. (עיין הד אורים).

935. **ארבע חרשים**. ה"ר יוסף יששכר בער ב"ר אלחנן. דרשות ע"פ קבלה ד' חלקים: א) כסא דוד, על כל מה שנוגע לדוד ולזרעו עד סוף מלכות צדקיהו, ל"ט פרקים. ב) קנאת אפרים, על כל מלכי ישראל מיהושע בן נון עד ענין משיח בן יוסף, מ"ב פרקים. ב"ח אלה נדפסו: פפד"א, תמ"א, 2°. [וכב"י נשארו עוד: ג) רוח חן, באור על כל הנביאים שנזכרו בנביאים ראשונים. ד) רב ברכות, באור על כל מה שנמצא בכ"ר מן הכהנים ומתחיל משם בן נח].

936. **ארבע טורים**. ה"ר אברהם ב"ר יהודה ברצלוני. ד' חלקים: א) על מציאת השם. ב) על השגחה אלהית. ג) על עניני התורה. ד) על תכלית המצות וקצת מהם ע"פ קבלה: כ"י בוואטיקאן מסגת ה"א י"ג ליגירס: (ש"י).

937. **ארבע טורים**. (עיין טורים).

938. **ארבע יסודות**. כ"ר שמחה בכ"ר משה הלוצקי הקראי. על יסודי הדת בבאור כל המופתים השכליים המורים על חדוש העולם ומציאות השם ופשיטותו ואחדותו בד' דרושים: (אר"ץ).

939. **ארבע כוסות**. ה"ר אברהם יצחק מבריסק. שיר מספד על מות ה"ר נח חיים צבי אבד"ק אה"ו: אלטונא, תקס"ב, 8°.

940. **ארבע כוסות** או אגדת ארבע כוסות. ה"ר שלמה פאפענהיים. תנחומות נפשו במות עליו אשתו ובניו, ומדבר מהשגחת הבורא והנהגתו עם האדם כל ימי חיי הבלו, במליצה צחה ונשגבה, ונחלק לד' כוסות: כוס התרעלה, כוס תנחומין, כוס ביד ה', כוס ישועות: ברלין, תק"ן. זאלקווא, תקס"ה. ווין, 1809. יוזעפאוו, תקפ"ו. ווילנא, תקצ"ד. ווין, 1836, 12° וז"ז. עוד כב"ל עם תקונים ובאורים לה"ר משה לעמאנס: ד"א, תקע"ה. שם, תקע"ז, 8°.

941. **ארבע לוחות**. מאמר על הזיווג ולא נודע למי: כ"י מינכען № 288/3.

942. **ארבע מאות שקל כסף**. ה"ר חיים ויטאל ב"ר יוסף קלאבריזי. דרושי קבלה, והינו נכלל בספרו עץ חיים הכולל מ"ח ספרים שלו כמ"ש בו: קאריץ, תקס"ד, 4°.

943. **ארבע מאמרים להרמב"ם**. (עיין הנהגת הבריאות).

944. **ארבע שיטות למהרי"ש**. (עיין פנים מסבירות).

945. **ארבעה בשורות**. ספורי ד' שלוחים הראשונים מס' ברית החדשה או און גליון להנוצרים, נעתק מל' יון לעברי ע"י י. ב. יונה, עם העתק ל' רומי והשכנזי ככתבם, ועם ל"א להמון עם ולנשים: פראג, 1746, 2°.

946. **ארבעה גביעים**. כולל פרקי אבות ומשלי איוב, דניאל, ורות, ותפלת מנחה של שבת והפטרות של פסח ושבועות עם התרגום, והעתקת תרגום הפטרת אחרון ש"פ בל' ספרדי ובל' ערבי, הכל לאנשי המערב כפי מנהגם: ליוורנו, ת"ר, 8°. (הליכות קדם דמ"ט, ע"ש).

947. **ארבעה חרשים**. ה"ר אריה ליב הרב מלאנצהוט. דרושים על ארבע פרשיות והגדה ש"פ ודרוש במס' פסחים, ובראשו מאמר שבתות ה' להרמ"ע מפאנו ז"ל, והנהגות ה"ר אלימלך מליזענסק נקראים בשם צעטיל קטן, וסדר תפלות השב לרבינו יונה ז"ל: תמ"ד (לבוב), תר"ט, 8°.

948. **ארבעה טורי אבן**. ה"ר אליעזר ב"ר שמואל שמעלקא לנדא. חי' גפ"ת והרמב"ם ושו"ת וכמה חי' ושו"ת לבנו ה"ר משה, ודרושים לנכדו ה"ר יהודה ליב: לבוב, תקמ"ט, 4°.

949. **ארבעה מיטיבי לכת**. ה"ר שאול הלוי מורטירה. ד' דרושים גדולים וארוכים, כ"י: (ש"י).

950. **ארבעה ועשרים**. (עיין תנ"ך).

951. **ארבעה קנינים**. ה"ר יהודה ב"ר שלמה. ישא מדברותיו על השמים והארץ ועל ביהמ"ק ועל ישראל ועל התורה: כ"י זוזיקסיאנא № 17.

952. **ארבעה ראשים**. ס' קבלה לא נודע למי והיה ביד ה"ר יש"ר מקנדיא בכ"י, כמ"ש במובלות חכמה דקנ"ה, ע"ש.

953. **ארבעה ראשים**. (עיין אור חדש).

954. **ארגוזה** (מלה ערבית ופירושה: שירה במשקל פשוט). שירים לאבן סינא על חכמת הרפואה, נעתק ומבואר ע"י ה"ר שלמה ב"ר יוסף מבדירש בשנת ה"א כ"ב: כ"י ווין № 146, כ"י רד"א F, № 1134 וז"ז. עוד נעתק ע"י ה"ר חיים ישראל הרופא: כ"י שד"ל, (עיין או"נ ב' ד"ד № 4). עוד כב"ל עם באור אבן רשד, נעתק ע"י ה"ר משה אבן תבון בשנת ה"א כ': כ"י ליידן ח"ב № 2 וז"ז.

955. **ס' הארגז**. (עיין הארוב).

956. **ארובות השמים**. ה"ר ישׁ"ר מקנדיא. על אחד המשלשים בהנדסה, מזכירו בספרו מעין גנים כמה זימני וגם ז"ז.

957. **ארובות השמים**. ה"ר ישראל סג"ל מזאמושטש. על כל חכמת התכונה הישנה והחדשה בסדר יפה מאד, מזכירו בבאורו ע"ס חוה"ל שער חשבון הנפש פ"א ע"ש, כ"י ברייט' 1.

958. **ארובות השמים**. (עיין אגרת הצופה).

959. **ארוחת תמיד**. ה"ר שמואל יצחק בעל נאמן שמואל. דרושים עה"ת: שאלוניקי.

960. **הארוך מש"ך**. ה"ר שבתי בה"ר מאיר הכהן. ח"א חי' דינים על טור י"ד, עם באור לנכדו ה"ר אהרן ב"ר משה מבריסק: ברלין, תקכ"ז. ווין, תקס"ט, 2°.

961. **ארון הברית**. ה"ר שבתי ב"ר מלכיאל הכהן. פי' ע"ס השם להראב"ע ועם פי' לפירושו בשם לוחות האבן, והשגות וסתירות על לוחות האבן הנ"ל בשם שברי לוחות, ע"ש, כ"י באנ"ד; (ש"י).

962. **ארון העדות**. ר' יהודה ברזילי. דרשות: (ש"י). [אין ספק שהוא טעות במקום ברסאני שאח"ז בסמוך, וכבר הרגיש בזה וואלף ח"ג דף ש"ה, וטעה גם הוא, ע"ש: רמש"ש].

963. **ארון העדות**. ה"ר יהודה ב"ר יוסף אלברסאני. [ובס' העבור לר' סעדיה ב"ר מיימון נקרא: האיצטגנין]. באור מעשה בראשית ומעשה מרכבה ודרכי נבואה, וענין אדם וחוה ונחש וגן עדן, ודעות ההשגחה ובאור צדיק ורע לו רשע וטוב לו וגו', ומשם באריה ויכוח השטן עם הקב"ה בס' איוב, ונחלק לכ"ב פרקים למספר אותיות א"ב: כ"י מצוי לרבים, ובכ"י רח"ם № 65 נמצא עם הגהות הר"מ חאגיז, ע"ש. ובתג"י י' סי' קס"א משובש שם המחבר, ע"ש.

964. **ארון העדות**. (עיין מנורת המאור).

965. **ארזי לבנון**. קובץ כולל ז' חבורים שונים, והם: א) מדרש כונן, עיין זה. ב) האמונה והבטחון, מיוחס להרמב"ן, עיין זה לעיל. ג) ס' הנקוד, סודות על הנקודות והאותיות לר"י גיקיטיליא. ד) סוד החשמל, ביחזקאל להנ"ל. ה) מעין החכמה, מיוחס למרע"ה, עיין זה. ו) פרקי היכלות לר' ישמעאל כ"ג. ז) כללי מדרש רבה לה"ר אברהם ן' עקרא: ד"ו, שס"א, 4°. עוד בהשמטת סי' ז' ובמקומו נמצא ס' ארחות חיים לר"א הגדול, ובלי שם הכללי ארזי לבנון הנ"ל מוגה ע"י ר"ח באכנר: קראקא, ת"ח, 4°. עוד בלי ס' ארחות חיים ומדרש כונן לאחרונה ומוסב שמו עמודי שש: לבוב, תקמ"ה, 4°. עוד ספר ב' ג' ד' וה' ופתח ליכנס בחשבונות וצרופי שמות הקדש: קאריץ, תקמ"ה, 4°.

966. **ארח חיים**. ה"ר אברהם יגל. בתרופת הדבר ר"ל והוא מהדורא מספרו מושיע חוסים, עיין זה; כ"י רח"ם № 67 ושם במפתח דסע"ז.

967. **ארח חיים**. ה"ר וידאל בילגזו. מאמר ברפואה על חליים הפנימיים והחצוניים, מלוקט מהרבה ספרי רפואה, ק"ז פרקים: כ"י מינכען № 276 et 243, [ובלי ספק נ"ל ר' וידאל בילשום וכן יכונה ר"מ נרבוני והוא חיבר ס' ארח חיים, כן הוכחתי ברשימתי: רמש"ש].

968. **ארח חיים**. ה"ר רפאל נורצי ב"ר גבריאל. תוכחת מוסר: ד"ו, של"ט, 4°. ד"א, תקי"ז, 8°.

969. **ארח חיים**. כמו תקון החדש וברכות וכו' בל"א ע"י ה"ר יוסף ב"ר אליעזר חלפן מאיזנא: באזיל, שס"ב, 4°. (רשמש"ש ע' 518).

970. **ארח חיים**. איין געטליך ליד, וברכשי החרוזים וואלף מקראקא, ומעשה מס' הזהר: פיורדא, חש"ד [בין שנות תנ"ר — ותנ"ח], 8°.

971. **ארח חיים**. (עיין באר מים חיים, טורים, מורה המורה, שלחן ערוך).

972. **ארח לחיים**. ה"ר אברהם חיים ב"ר גדליה אבר"ק זלאטשוב. פסקים כסדר התורה: זאלקווא, תקע"ז. (ראיתי חסר שער, וקצת הסכמות משנת תקע"ו). חמו"ד (שם או לבוב), 4°.

973. **ארח לחיים**. ה"ר שלמה אפרים איש לונטשיץ. דרושים לר"ה ויה"כ כמוסר ותשובה, ודרוש לפסח בהנהגת האדם, גומר לסעודת כל יום: לובלין, שנ"ה. ר"א, תק"ל, 4°.

974. **ארח לחיים**. (עיין ס' האורב).

975. **ארח מישור**. ה"ר יוחנן ב"ר מאיר מקרעמניץ. חי' על מס' נזיר ומהדורא בתרא על דרכי משה י"ד להרמ"א ממה שנדפס עם דרכי משה בשנת תל"ב (עי' דרכי משה), והשמטות מס' דרכי משה על ש"ע י"ד: ברלין, תפ"ג—פ"ה, 2°. (רשמש"ש ע' 1398).

976. **ארח מישור**. (עיין ס' כריתות). עוד לבדו עם ס' ארחות חיים הקטן לר"א הגדול (והוציאו הרב המגי"ח כמו הוספה לספרו

שפת אמת : ד״א, תס״ט, 16°. עוד כנ״ל ועם ארחות חיים הנ״ל ועם ספירת העומר וברכת הלבנה : שם, תפ״ר, 32°.

977. **ארח מישור**. (עיין ארח לצדיק).

978. **ארח מישרים**. ה״ר מנחם ב״ר אברהם טריוש. פסקי וסדור הלכות במצות העיוניות או בחובות הלב והאמונה כדרך ש״ע א״ח וכו׳, עם באור ומ״מ ולעזים: מילהויזן, תרי״ח, 8°.

979. **ארח סלולה**. ה״ר יצחק ב״ר שלמה ב״ר יצחק המכונה בן אלחדב. לוחות תכונה לתקופות ועבורות : כ״י ווין № 191, וכ״י יוא״ל ודי רוסי וז״ז.

980. **ארח לצדיק**. ה״ר אברהם חיים רודרוגיז. שו״ת בכל ד׳ הש״ע, ובתוכו מחלוקת עם חכם א׳ ע״ד חלב הירך, וקרא לתשובתו אורח מישור, וע״ז כתב החכם החולק ל״ד השגות בשם שפתי דל, והוא עשה עליהם כ״ח השגות בשם תשואת חן חן : ליוורנו, תק״מ, 4°.

981. **ארח צדיקים**. כ״ר שמחה יצחק בכ״ר משה הלוצקי הקראי. על חלוקת הקראים והרבנים, ובסופו לוח מכל ספרי הקראים הנדפסים וכ״י ומספריו שחיבר בעצמו : ווין, 1830, 4°.

982. **ארחות חיים**. ה״ר אליעזר הגדול ב״ר יצחק. תוכחת מוסר והנהגות טובות בקצרה מה שצוה לבנו ונקרא ג״כ צוואת ר״א הגדול. [ומעשה ר״א בן הורקנוס אשר שם בהקדמה כ׳ הר״מ די לונזאנו בס׳ שתי ידות דקכ״ב ע״ב שהוא מהמעתיק ואינו מהספר : (שג״ב ל׳ ושה״ג שלי במקומו].

וכ׳ רמש״ש וז״ל : אבל אני העירותי ברשימתי שבלי ספק כבר היה לראשונים, מלבד הצוואה עצמה אשר יש בה ס״ד סעיפים המתחילים בני עם תוספה המתחלת ג׳ חומות, ועל ידי הדפיסה יעללינעק בביהמ״ד שלו ח״ג בשם סדר ג״ע. ואני מצאתי ראיה בס׳ כ״ד סודות כ״י המיוחס להרמב״ן ובס׳ אמונות לרש״ט ששם הובאה כבר התוספת הזאת ולפי זה יש לחלק ג״כ דפוסי הספר :

א) נדפס ראשונה עם התוס׳ הנ״ל בשלימות בריש ס׳ שארית יוסף : שאלוניקי, רפ״א, 8°. עוד בפ״ע (ובסופו לקבל פני שבת, והוא שיר לכה דודי) : פראג, שע״ב, 8°. עוד בקובץ ארזי לבנון ה׳ עלים נפרדים : חמו״ד (קראקא, ת״ח), 4°. [עיין ארזי לבנון, וזה היה לפני בעל ילקוט ראובני שהביא משם התחלת התוספה בדט״ו ע״ד, ובטעות נדפס שם ציוני ר״א הגדול וצ״ל צוואת, ואח״כ ארח חיים וצ״ל ארחות חיים]. וסוף הספר מפסקא האחרונה : בני דע כי הבטחון של הצדיקים וכו׳. אשר אליה נמשכת התוספת (ואפשר גם היא בעצמה שייך לתוספת), נדפסה בדפוסים רבים של ס׳ מענה לשון בל״ע וגם בדפוס א׳ בל״א, וכמדומה לי שמס׳ מענה לשון נעתק בקצור בס׳ דרך הישר לעולם הבא פ׳ כ״ד וכ״ה ע״ש. (ועיין עוד למטה). ובס׳ מענה לשון נקרא הפרק הזה צוואת ר״א הגדול וס׳ ארחות חיים או דרכי ג״ע או דרך עץ החיים.

ב) **ארחות חיים**, והוא הפתיחה עם ס״ד פסקות (כן מצאתי מספרן בד׳ פראג שע״ב וזאלקווא תצ״ח, המתחילות בני), נדפס עם א״ב דבן סירא : קושט׳, רע״ט. ד״ו, ש״ד. ז״א, תנ״ז. זאלקווא, תצ״ח, 8°. ועם מדרש עשרת הדברות:לובלין, של״ב, 4° (?). ועם שושנת יעקב : ד״ו, שפ״ג, 8°. עוד בס׳ שבט מוסר פט״ז. (ועיין ארח מישור לעיל). ונעתק ללה״א בשם צוואת ר״א : ד״א, ת״ט, 4°. אבל אני השערתי שכבר נדפס בהאנוואה ונעתק ע״י ר׳ יעקב בן משולם, כי בסופו אמר : ווייטערש האט ער זיינעס זון גיזאגט פון דעם גן עדן דאס איך האב בזונדרש דרוקן לאזן בס׳ ישועות ונחמות, ונפלאתי שלא נמצא מאומה בס׳ ישועות ונחמות, אבל שם בסוף הס׳ נמצא ס׳ עולם הבא הנקרא בפי כל ס׳ הגן או ס׳ גן עדן, נדפס האנאוו׳, ש״פ, 4°. והוא באמת העתק מתוס׳ הנ״ל בקצור, עכ״ל. ונדפס גם ז״ז פ״ר גם לבדו גם בלוית ספרים אחרים.

983. **ארחות חיים להרא״ש**. כ׳ הרמש״ש וז״ל : ושמו בדפוס ראשון הנהגה, ונקרא ג״כ צוואת הרא״ש קל״ב סימנים, ובראשונה יבואו כ״ג סימנים אחרים ממחבר בלתי נודע הנקראים אורח חיים. נדפס ראשונה לבקשת יוחנן דוראנטי : ד״ו, של״ח, 16°. וגם נדפס בשנה הנ״ל ועוד פ״ר (עם הכ״ג סימנים הנ״ל או בלעדם) בסוף ס׳ מנהגי ר״א טירנא. עוד בס׳ תפוחי זהב, עיין זה. עוד מנוקד ועם העתקה בל״א ע״י ב׳ל תוי״ש, ודפוס שלו בראשו : פראג, שפ״ו, 4°. עוד עם ל״א כנ״ל ובסופו מוסר למעלת הזכרת התשובה מספרי המני״ח : מיץ, תקכ״ז, 8°. עוד נעתק בל״א עם הוספות (ע״י חיים דרוקר?) במחזור ד״א, תע״ה, 4°. ובראש ס׳ צאינה וראינה : שם, תפ״ב, 2°. עוד נמצא בס׳ שבט מוסר פי״ד, ע״ש. ועוד נדפס קצתו או קצורו בספרים שונים,

(רשמש"ש ע' 749), עכ"ל. ונדפס גם ז"ן ס"ל, וא' מהם עם פי' מרפא לנפש לה"ר יוסף פרישט: ווין, תקנ"א, 8°. [ובמהדורא קמא שלי מצאתי כתוב תחתיו שהוא ס' בפ"ע ורק בראשו נדפס ס' ארחות חיים להרא"ש, וא"כ צ"ע].

984. **ארחות חיים** (הארוך). הרב אהרן הכהן מלוניל. ה"א דינים ומנהגים לכל השנה כש"ע א"ח, מחולק להלכות וסעיפים קטנים: פירינצי, תק"י, 2°. [ויש עוד ח"ב ממנו כתוב דיני ש"ע י"ד ביד שד"ל בכ"י, ועיין נגד ירחים הוב' א' וב'. ובכ"ח שמיני מכתב כ"ב הוכחתי שהוא מהדורא בתרא מס' הכלבו, ועיין כל בו ומ"ש שם].

985. **ארחות יושר**. (עיין תורה, ספרים הנוספים).

986. **ארחות ימים**. ה"ר חיים חייקא מזאמושטש. באור ע"ס הישר לר"ת, כ"י.

987. **ארחות משפט**. (עיין ישמח ישראל).

988. **ארחות עולם**. (עיין אגרת ארחות עולם).

989. **ארחות צדיקים**. לא נודע למי. דרכי מוסר ומדות, יסודתם על אמתת כחות האדם ונחלק לכ"ז פרקים. נדפס ראשונה בל"א בשם ס' המדות [ומפתח כ"א נמצא בפתיחה]: איזנא, ש"ב, 4°. [נדפס פ"ב ש' התקכ"ט ועתה שלישית ע"י האחים בני הרב המחבר ס' אורח יושר: שאלוניקי, תקנ"א, 8°. רמש"ע]. ובלה"ק בשם אורחות צדיקים: פראג, מ'ק'ר'א', 4°. פפד"מ, תמ"ז 2° וגם 4°. פרעסבורג, תרי"ט 16°. [ונלוה אליו ס' אורחות יושר בהנהגות ישרות ומדות חמודות מאת ר' יצחק בכמ"ר אברהם מולכו, הובא והוגה ע"י בני הרב המחבר, ונראה ס' א"צ נזכר ר' יעקב בבאני שהזיל זהב מכיסו: רמש"ע]. עוד עם הוס' ברכת הנהנין ודרך סעודה ותפלת הדרך וכו': זולצבאך, תנ"ח (ואפשר גם תנ"א). קיטן, תע"ח. זאלקווא, תצ"ז, 8° וז"ז. עוד עם אגרת התשובה לה"ר יונה גירונדי: פפד"מ, תע"ה, 16°. עוד בקצת חסר ויתר בס' שערי ציון: תמ"ד פפד"מ באותיות אמ"ד, ת"ס, 12°. עוד בל"א נעתק מל' עברי: פפד"מ, תנ"ז. הענא, ת"ע, 4°. עוד בל"ע נעתק ע"י ה"ר שלמה זלמן לונדון: ד"א, תצ"ה, 4°.

990. **ארחות צדיקים**. דברי מוסר וכיבושין ודינין מלוקטים מס' משנה תורה לרמב"ם, ע"י חיים שלמה פירנאנדיש דיאש: שאלוניקי, תק"ל, 8°. [ובסוף טעות הדפוס וצ"ל תלך בדרך טובים, כמו בהסכמה].

991. **ארטוסהאף**. (עי' מעשה קיניג ארטוסהאף).

992. **ארי נוהם**. ה"ר יהודה אריה די מודינא. דברי ריבות וטענות נגד ס' הזהר וחכמת הקבלה, ונקרא ג"כ שאגת אריה. נדפס מכ"י עם פתיחה לה"ר יוסף אלוארי (דר' פירשט), והקדמה ומפתח בראשו והערות בסופו לפלוני אלמוני, (ה"ר שלמה ראוענטהאל בפעסט): לייפציג, 1840, 8°. [ונכתב בדפוס אחד, ובכ"י יש"ר נמצא העתק מדויק עם הערותיו: רמש"ש].

993. **אריאל**. ה"ר אברהם מנחם מענדיל מאהר. תולדות הקיסר ערצהערצאג קארל מאוסטרייך: לעמבערג, 1848, 8°.

994. **אריאל**. ה"ר קלמן שולמאן. נכבדות מדובר בו: א) ע"ד המכתבים הנפלאים ההלוכים בהר סיני. ב) על מקום עשרת השבטים ונהר סמבטיון. ג) גלות בני הרכבים. ד) דה"י לא"י מחרבן בית שני עד היום הזה, ובפרט תולדות יושבי חברון וצפת וטבריא. ה) דברים עתיקים שמצאו חכמי דורנו בחפרם בארץ אשור ושנער, ועוד ענינים חדשים וגם ישנים: ווילנא, הרט"ז, 12°.

995. **ס' אריגה**. ה"ר יוסף בן פאלקירה. על כל חכמת אלקית והטבע בל' נקיה וקלה, מזכירו ה"ר יש"ר מקנדיא במכתב אחוז וכו'. (עיין מלא חפנים דף ח"י).

996. **אריסטו** או אריסטוטלוס בן ניקומאקו היוני. הוא היה ראש הפילוסופים וחיבר ספרים רבים בפילוסופיא, רובם ככולם נעתקו לל' סורי [מקצתם ע"י יהודים או בסיועם? : רמש"ע]. ומל' סורי נעתקו לל' ערבי, ובארם החכם אבו אלוליד מחמד אבן רשד ושארי חכמים זולתו, וכן נעתקו רובם ככולם מל' ערבי ללה"ק, ובעל הש"י הולך ומונה כ"א ספרים ממנו לפי מה שקראם בע"ש מדרש החכמה. ויען ראיתי כי לרגל המלאכה אשר לפני אצטרך לכפול ולשלש כל דבר במקום ומקום, לכן אמרתי לסדר פה כל ספרי החכם היוני הזה למחלקותיהם עם שמות מבאריהם ומעתיקיהם, ע"פ מ"ש ידידי הרמש"ש כ"י אצלי וע"פ מ"ש בגליון ספרי ערך באור אבן רשד; ואלה דבריו

באורי אבן רשד הם ג' מינים: באור גדול, באור אמצעי וקצור (או כללים), וכן עשה על כל ספרי אריסטו או רובם ככולם, וקצתם נאבדו ורובם נשארו רק ע"י העתקות היהודים ומהם נעתקו ג"כ לל' רומי, וקצת המעתיקים לל' רומי היו ג"כ יהודים. והנה רושמי כ"י לא הפכו הטיב וברוב מקומות לא ידעו מי הוא המעתיק כי חסר

שמו בכ"י, ותשבו שכל הספרים הנמצאים בקובץ א' הם ממעתיק א' לכן צריך הדבר הפוא והקירה יתירה, ואני עמלתי בו זה ט"ו שנה ולא באתי עוד עד קצו, ולתקון מלאכתך אכתוב לך מפתח קצר לבדו, כולל מה שהעליתי עד עתה, וכפרט אני מזהירך שלא לסמוך על רושמי כ"י ווין שערבבו הדברים. גם תדע כי מקצת ספרי אריסטו ובאורי אבן רשד או רובם נמצאו כמעט למאות בכל אוצרות ספרים בכ"י, אחד המרבה ואחד הממעיט, וגם ז"ז נמצאים ביד יחידים לרוב, ולכן אל תיגע לריק להראות מקום מוצאם איה.

כספרי אריסטו ובאורי אבן רשד עליהם ומה שנמשך להם, רובם מסודרים ע"פ הסדר שנתקבל דפוסי ספריו בל' רומי, וארשום הספרים לפי סדרם, ורק אקרא המעתיקים בשמם ולא מקום מוצאם כלל, גם לא ארשום העתקה הרומית הנדפסת (יעויין רשימתי עמוד 763—766).

ספרי אריסטו נהלקו בכללם לארבע מחלקות גדולות, והם:

א) הגיון. ב) טבע. ג) מה שאחר הטבע או אלהיות. ד) מדות. — וזה פרטן:

א) בהגיון (Organan) ט' ספרים, והם:

א) ס' **מבוא לפורפיריום** (המצטרף לספרי אריסטו). ב) ס' מאמרות. ג) ס' מליצה. ד) ס' ההקיש או אנאליטיקא הראשונה, ב' מאמרים בג' חלקים. ה) ס' המופת או אנאליטיקא השנית, ג"כ ב' מאמרים. ו) ס' ההטעאה או הסופיסטיקא גם באור הסופיסטיקא, על מיני הקיש המוטעה לפי העתקת אבונצר אלפראבי בלשון ערבי. נעתק לעברי ע"י ה"ר יעקב ב"ר אבא מרי בן אנטולי: כ"י אוקספורד $402/_3$. ווין 112. מינכען № $25/_4$. ז) ס' נצוח. ח) ס' הלצה. ט) ס' השיר. באור האמצעי על חמשת הראשונים נעתק ע"י ה"ר יעקב בן אנטולי. באור גדול ע"ס המופת נעתק מר' קלונימוס ב"ר קלונימוס בן מאיר. ספר ו' וז' נעתק ג"כ מר' קלונימוס הנ"ל, ח' וט' נעתקו מר' טודרוס טודרוסי. והראשון נדפס ע"י ה"ר יעקב גאלדענטהאל: לייפציג, 1842, 8°. וקצור אבן רשד מכל ט' ספרים הנ"ל לפי העתקת ר' יעקב בן מכיר (כפי שנתברר לי ע"י כ"י) נדפס בשם כל מלאכת ההגיון: ריווא די"ט, ש"ך, 16°. ומלבד זה יש עוד קצור הגיון (מכל ט' הספרים?) נעתק ע"י ה"ר שמואל ב"ר יהודה בן משולם וכו' בשנת ה"א וצ'. ויש עוד קצור או הערות מהרלב"ג על באורי ה"ר מחמשת ספרים הראשונים לפי העתקת הר"י אנטולי הנ"ל. וס' צרור הכסף לר"י אבן כספי, הוא קצור הגיון הנ"ל (עם הוספות?). ויש פי' על קצור אבן רשד מר"מ הנרבוני (הוא א'מ'נ'ה' בכ"י רד"א q, 1162 №), והנמצא בכ"י רד"א ורח"ם כולל רק ז' ספרים. ויש פי' לה"ר יהודה ב"ר יהיאל הנקרא מסיר ליאון. ועל ס' מופת יש פי' לה"ר אברהם ברש"ט ביבאגו. ועל ספר ב' וג' יש פי' לה"ר מנוח שואלי בכ"י ליידען № $42/_{2\cdot3}$ ע"ש. ובכ"י מינכען № 350 יש עוד שאלות דבריות לאבן רשד המשכים לספרי הגיון, נעתקו מר' שמואל ב"ר יהודה הנ"ל. ובפי' ר"מ ן' חביב ע"ס בחינת עולם מובא פי' ה"ר ידעיה הפניני ע"ס ההגיון הנ"ל.

ב) בטבע. ח' ספרים, והם:

1) **שמע טבעי** (כולל ח' מאמרים ולא נעתקו כולם בכל ההעתקות, ועכ"פ לא נשארו לנו בשלמות). א) באור גדול, לא ידעתי מעתיקו, ונמצא מאמר א'—ד' ממנו בכ"י אוקספורד № 395 (אורי). וראיתי מרשימים קצור פי' שמע הארוך לה"ר משה מפלקירא. ב) באור אמצעי, נעתק מר' קלונימוס הנ"ל, גם תקנו ר' שאול אשכנזי, ונעתק ג"כ בשם ה"ר זרחיה ב"ר יצחק בן שאלתיאל (עי' אוצר נחמד ב' ד'...). ג) קצור אבן רשד, על שמע טבעי, נדפס לפי העתקת ר"מ אבן תבון (כפי שנתברר לי ע"י כ"י): ריווא די"ט, ש"ך, 16°. ויש הגהות הרלב"ג על באור האמצעי, ולה"ר ידעיה הפניני על הקצור, ובאור ר"ש הלוי על הקצור בכ"י רח"ם № 91. וז"ז להרש"ט ב"ר יוסף, ולה"ר מיכאל הכהן, ולפלוני אלמוני.

2) ס' **השמים והעולם**. עם פי' תמאסטיוס העתקת ה"ר זרחיה ב"ר יצחק הספרדי מל' ערבי לל"הק ב' מאמרים: (המזכיר ג' דל"ט). א) באור הגדול, (עיין מ"ע לגייגער ח"ג דתמ"ז סי' ל"ז). ב) קצור או אמצעי, נעתק מר' שלמה ב"ר יוסף אבן איוב (ולא מר' קלונימוס). ג) כללי השמים והעולם, נעתק מר"מ אבן תבון. ויש פי' הר"מ נרבוני על אבן רשד.

3) ס׳ **ההויה וההפסד**. ס׳ זה העתקת ר׳ זרחיה הנ״ל מהעתקת יצחק בן חנין: (המזכיר שם). א) באור אמצעי, נעתק מר׳ קלונימוס (ולא ידעתי איזה נעתק מר׳ זרחיה הנ״ל). ב) קצור או אמצעי, נעתק ע״י ר״מ אבן תבון, ויש הגהות הרלב״ג עליו.

4) ס׳ **אותות עליונות**: א) באור גדול נעתק מר׳ קלונימוס. ב) אמצעי, נעתק מר״מ אבן תבון, והגהות עליו להרלב״ג. [אמנם ס׳ אותות השמים לר״ש אבן תבון הוא ספר בפ״ע, ולא אחשוב שנעתק ע״י ה״ר שלמה ב״ר משה מלגויירי].

5) ס׳ **בעלי חיים** י״ט מאמרים, והם ג׳ חלקים, ונעתק בכללו (מל׳ רומי של מיכאל סקוטס, כן נתברר לי). ח״ג הוא מאמר י״א — י״ט, נעתק ע״י ר׳ יעקב ב״ר מכיר, והערות רלב״ג עליו.

6) ס׳ **הצמחים**. באור הגדול (אחשוב שנעתק מר׳ קלונימוס) מצאתי קצתו באוקספורד 408 (אורי). ולא היה נודע עד היום (עי׳ רשי׳ ליידען דל״ח) ואינו ס׳ הצמחים המיוחס לאריסטו עצמו (?) הנמצא ג״כ בהעתקה עברית. [ונראה שבאור הגדול בשלמות, ב׳ מאמרים, מהעתקת ר׳ קלונימוס בר״ק נמצא בכ״י רש״ף באודעסא].

7) ס׳ **הנפש** (גם הוא שייך לספרי טבע לפי סדר אריסטו), גם ס׳ זה מהעתקת חנין בן יצחק נל״ע, נעתק ללה״ק ע״י ה״ר זרחיה הנ״ל: (המזכיר ג׳ דנ״ט), וס׳ הנפש הנ״ל עם באור אידיום הנקרא עגידיום רומאנום נעתק מר׳ יהודה ב״ר משה ב״ר דניאל (מרומא? הלא הוא עגידיום רומאנום?): כ״י די רוסי № 315/12, וח״ג בכ״י רד״א q, № 1644 (?). א) באור אמצעי, נעתק ע״י ר״מ אבן תבון, גם ע״י רש״ט ב״ר יצחק מטורטושא (בלייפציג, ואני העתקתי שם הפתיחה). ב) כללי ס׳ הנפש (נעתק ג״כ מר״מ ן׳ תבון?), ויש הערות הרלב״ג עליו. ויש ס׳ שלמות הנפש לר״מ נרבוני, הנמשך לפי באור האמצעי על מאמר א׳. ויש אגרות ר״ל ספרים קטנים כמו תוספות לס׳ הנפש, והם על אפשרות הדבקות בשכל הפועל. [עיין אגרת אפשרות הדבקות ומ״ש שם].

8) ס׳ **החוש והמוחש** נעתק מר׳ משה אבן תבון והערות רלב״ג עליו.

9) ויש עוד **שאלות טבעיות** לאבן רשד (אחשוב שהעתיקם ר׳ קלונימוס ולא אחליט), ועליהם יש פי׳ ר״מ נרבוני, וקצת מהם נבדל בשם עצם הגלגל או עצם השמים, ונעתק מהעתק הרומי ללה״ק ע״י ה״ר יהודה ב״ר משה ב״ר דניאל מרומא.

ג) במה שאחר הטבע.

ס׳ **מה שאחר הטבע**. א) באור הגדול, נעתק (קצתו) ע״י ה״ר משה ב״ר שלמה מחכמי שלון (עיין רשימת ליידן). באור אלכסנדר ע״ס מש״ה מאמר ז׳ ח׳ ט׳ וי׳, העתקת ה״ר משה ב״ר שלמה מחכמי שלון: כ״י רח״ם № 74. ב) אמצעי נעתק מר׳ קלונימוס הנ״ל וגם מר׳ זרחיה הנ״ל (עי׳ אוצר נחמד ב׳ ד׳..). ג) קצור, נעתק ע״י ר״מ אבן תבון. ויש פי׳ על הספר לר״מ נרבוני. וס׳ מש״ה לבדו נעתק מל׳ רומי לעברי ע״י ה״ר ברוך בן יצחק ן׳ יעיש: כ״י רח״ם № 421.

ד) במדות.

ס׳ **המדות** נעתק ע״י ה״ר **שמואל** בן יהודה הנ״ל. ובעבור שלא היה נמצא ס׳ הנהגת המדינה לאריסטו עשה אבן רשד פי׳ על מאמרים המדעיים מס׳ הנהגת המדינה לאפלטון, והוא ג׳ מאמרים, וגם זה נעתק מר׳ שמואל הנ״ל. וגם מאלה שני הספרים בהעתקה העברית עשה ה״ר יוסף ן׳ כספי קצור עם הוספות כדרכו, וקרא לו תרומת הכסף. עכ״ל הרמש״ש.

[ומלשון לטיין העתקת ר״מ אלגואדיץ לס׳ המדות הנדפס: ברלין, תק״ן—נ״א, 4°. ופי׳ ר׳ יוסף ברש״ט עליו ראיתי כ״י משנת הר״ל 319 דפין אין 2°. ובתג״י י׳ סי׳ קע״ט כ׳ שגם ה״ר יהודה מסיר ליאון העתיקו ופירשו בטוב טעם ודעת, ע״ש]. [הנהגת הבית (אוקינומיקאש) נעתק ללשון עברי ע״י ר׳ **אברהם אבן תבון** (?) ג׳ כ״י בפארים וכ״י רש״ף באודיסא ככך ג׳ רק מאמר א׳ י׳ פרקים מאמר ב׳ ג׳ פרקים, ונ״ע אם היא ההעתקה בלי שם מעתיק הנעתקה מל׳ לטיין בכ״י מינכען 263 (ועי׳ הנהגת הבית): רמש״ש].

997. **ארך ימים**. ה״ר **שמואל** ב״ר יעקב עם נין בנבנשתי. ס׳ מוסר לחנוך נערים בדרך הישר ומדות טובות ספר נחמד: קושט׳, חש״ד. ד״ו, חש״ד, 8°. [ונמצא בס׳ שבט מוסר, עי׳ המזכיר ג׳ דנ״ה].

998. ארעא דישראל. ה"ר אברהם (אליהו ?) ישראל. על כללות וסוגיות התלמוד, נלוה לס' שני ישראל, עיין זס: ליוורנו, תקס"ו, 2°.

999. ארעא דרבנן. ה"ר יעקב ישראל אלגאזי. על דיני דאורייתא ודרבנן, ויבאר בו: א) מה בין דאורייתא לדרבנן. ב) איזה מהן מדאורייתא ואיזה מהן מדרבנן. ג) ספיקות, אם הם דאורייתא או דרבנן. ומסודר במערכות וסימנין כסדר א"ב, נדפס בסוף כפרו שמע יעקב: קונשטנטינא, תק"ה, 2°. עוד כל"ל ועל שוליו למטה עפרא דארעא, הגהות וסו"ט על דברי המחבר לה"ר יהודה עייאש: ליוורנו, ב'י'ש'ר'א'ל', 2°. [ולפ"ד פירשט ה"א דל"ז נדפס עפרא דארעא הנ"ל גם בדפוס ראשון ע"ס].

1000. ארץ החדשה. עניני קבלה לה"ר משה דוד ואלי: כ"י יוא"ל.

1001. ארץ החדשה. (עיין מעשה טוביה).

1002. ארץ החיים. ה"ר חיים בן נכד הסמ"ע. פי' על תהלים: (ול"א ל"ז ושה"ג שלי במקומו).

1003. ארץ החיים. ה"ר חיים ממאהליב. בע"ס באר מים חיים, בתור קצת תהלים וקצת פסוקי ישעיה, ע"ד הדרוש: טשערנאָוויץ, תרכ"א, 4°.

1004. ארץ החיים. ה"ר יוסף ב"ר דובער מליסקאווע. ס' קבלה גדול, ונחלק לחמש קריות, והם: קריה נאמנה הבירה, קרית חוזים קרית דוד, קרית שונים, קרית יערים ברחובותיהם. וכל קריה נחלקת לבתים, כ"י: (שי"ג).

1005. ארץ חמדה. (עיין זבד טוב).

1006. ארץ חפץ. ה"ר אליהו ב"ר מנחם רבא. פי' טעמים נכבדים מדברי תורה שבכתב ומדברי קבלה או תורה שבע"פ, כמ"ש בהקדמת ס' בית מועד למר אביו ז"ל: (תג"י מ' סי' ל').

1007. ארץ יהודה. ה"ר יהודה מנוגי. חי' גפ"ת, ולקוטים על הרמב"ם ועל הטורים ורס"י ורא"ס: ליוורנו, תקנ"ז, 2°.

1008. ארץ יהודה. (עיין ארצות החיים).

1009. ארץ ישראל. מס'—. (עי' תלמוד בבלי).

1010. ארץ צבי. ה"ר צבי הירש ב"ר אליעזר ליפמאן. פי' על הפטרות מכל השנה: רעדעלהיים, תקי"ג, 4°.

1011. ארץ צבי. ה"ר צבי הירש ב"ר אפרים. תוכחת מוסר, קצתו מדרשות אביו הדרשן (הנפטר שנת ת"ס): דיהרנפורט, ע'ת', 8°.

1012. ארץ צבי. ה"ר צבי הירש ב"ר יהודה ליב. דרושים שונים: פראג, תקו"ם, 4°.

1013. ארץ צבי. (עיין מנחת יהודה, מספר צבאם, תאומי צביה).

1014. ארץ קדומים. (עיין מחקרי ארץ).

1015. ארצות החיים. ה"ר מאיר ליבוש מלבים. חי' על ש"ע א"ח ומפרשיו עד סי' כ"ד, וגו שם בשלשה: א) לפנים הש"ע והרמ"א וגו"כ קרא לב הארץ. ב) למ"מ כל דין ושרשו ומקורו קרא המאיר לארץ. ג) ולבאור כל דין בש"ע בסו"ט קרא ארץ יהודה: ברעסלויא, תקצ"ז, 4°. עוד עם קצת נוספות: ווארשא, כת"ר, 4°.

1016. ארצות החיים. (עיין עשרה מאמרות).

1017. ארצות השלום. ה"ר מאיר ליבוש מלבים הנ"ל. ע' דרושים: קראטאשין, חש"ד (תקצ"ט). ווארשא, כת"ר, 8°.

1018. ארש הבכר. (עיין כבר לאדן).

1019. ארשת השפה לראב"ע. נזכר בחבור הקונים ונראה שהוא ס' שפה ברורה, ע"ש. (רמש"ש).

1020. אש דת. ה"ר דוד זאמושטש. יסודי התלמוד לנערים, ג' חלקים: א) למודי הקריאה ולאט"ת יסודי הדת. ב) כללי דקדוק לה"ק בקצרה בשם אהל דוד. ג) שירים שונים ומכתמים בשם שירי דוד: ברעסלויא, תקצ"ד, 8°.

1021. אש דת. ה"ר דוד ניטו אבד"ק לונדון. ויכוחים ודברי ריבות על נחמיה חייא חיון ועל כפרו עז לאלקים, ושארי עניינים, [ויש מהם גם עם העתקה ספרדית]: לונדון, ע'ת'ה', 8°.

1022. אש דת. ה"ר חיים בה"ר יצחק רפאל אלפנדארי. דרושים כסדר התורה, ובסופו מוצל מאש, שבעים סו"ת, כ"ו מהם לדודו ה"ר יעקב אלפנדארי. ויתרם לו לבדו. והאחרונה לה"ר אלי' אלפנדארי: קושט', כ'ל' ה'כ'ת'ו'ב' לפ"ג, 2°.

1023. אש דת. (עיין יסוד הדת).

1024. אש דת הפסגה. ה"ר שלמה רודיום. לוחות בחכמת התכונה: כ"י מינכען № 343.

1025. אשד הנחלים. ה"ר יוסף נחמולי. דרושים שונים: שאלוניקי.

1026. **אשד הנחלים**. פלאי . באור איזה לשונות במג"א ומגן דוד , ובסופו ג' השו' מכפרו גאות דשא הכולל קל"ח שו"ת : ליוורנו , כ'י' ל'ך' א'ת'נ'נ'ה' לפ"ג , 8° .

1027. **אשד הנחלים**.(עי' מדרש רבה או רבות).

1028. **אשדות הפסגה** . ה"ר יוסף נהמולי הנ"ל . שו"ת על ד' ש"ע וקצת חי' על מס' ב"מ , ובסופו קצת שו"ת ועניניס ולשונות סמ"ג , וסדור מדות המזבח, ופי' ההגדה לרבו ה"ר חיים אבואלעפיא ב"ר דוד : שאלוניקי , תק"ן , 2° .

1029. **אשי ה'** . כולל הל' נדרים להרמב"ן , עם פי' הריטב"א ונמוקי יוסף על צדיו , ובסופו נמוקי יוסף על הרי"ף מס' כתובות : ליוורנו , תקנ"ה , 2° . עוד בלי נמוקי יוסף כתובות , ובתוס' הלכות הרי"ף בפנים מצד הרמב"ן, כמו שנדפסו באלפסי ד' פרעסבורג : ווילנא , ב'נ'י' י'ש'ר'א'ל' , 2° .

1030. **אשי ישראל** . (עיין תורת העולה) .

1031. **אשישות** . (עיין מעדני מלך) .

1032. **ס' האשכול** . ה"ר אברהם ב"ר יצחק ממונפלייר (הראב"ד הראשון) . פסקי דינים ומנהגים, ובס' תמים דעים הובאו ממנו כמה עניניס . נדפס בהלבערשטאט: רמש"ש.

1033. **ס' האשכול** . מהר"ל שלי"ו . (הוא ה"ר ליפמאן , בע"ס הנצחון , עי' כ"ח שמיני דף . . .) . ס' קבלה , ונדפס קצת ממנו על טעמי צורת האותיות בס' ברוך שאמר , עיין זה .

1034. **אשכול הכופר** . כ"ר יהודה האבל בכ"ר אליהו הדסי הקראי . על המצות והדינים ועל ביאת הגואל ותחיה"מ , ונקרא ג"כ ס' הפלס או מאזני משפט , ובראשו נהל אשכול מפתח לכ"ר כלב אב"א : גוזאלו , תקצ"ו , 2° .

1035. **אשכול הכופר** . ה"ר משה קאלנו (קאלוו, חלאנה ?) (עיין מנחה חדשה) . פסקים ודינים : (ש"י) . [בוקסט' באבט' וואלף יחנו' 1553 №] .

1036. **אשכול הכופר** הנזכר בס' יוחסין ד' לונדון , הוא העתק מס' ערבי אלמחאצרה ואלמדאכרה לה"ר משה בן עזרא , כאשר הוכחתי כאשונה ברשימתי , ואח"כ מצא גם ר"ב גאלדבערג ראיה לזה : (רמש"ש) .

1037. **אשכול ענבים** . ה"ר נחמן יצחק פישמאן. שירים ומליצות: לבוב, 1827, 8°.

1038. **ס' האשל** . ה"ר אשר יעקב אברהם ב"ר אריה יהודה ליב בן יוסף קלמנקש. דרשות עה"ת ע"פ מאמרי רז"ל , וקצתו מה ששמע בפראג בשם זקנו הנ"ל . נדפס ע"ם ברראשית: לובלין, חש"ד (תל"ד—ל"ח), 2° .

1039. **ס' האשל** . ה"ר יצחק ב"ר יהודה , על דקדוק לה"ק : כ"י אוקספורד 488 № (אורי) וכ"י די רוסי 1353 № .

1040. **אשל אברהם** . ה"ר אברהם ברודא . חי' על מס' פסחים חולין וב"ב וקצת חי' על גיטין ופ' איזהו נשך השייך לטוי"ד הל' רבית, עם הגהות אהל משה לבנו ה"ר משה: פפד"מ , תק"ז , 2° .

1041. **אשל אברהם** . ה"ר אברהם חי ריגייו ב"ר עוריאל . ס' נכבד בפרדס התורה , ונחלק לפי משנת ר"י בן תימא במס' אבות , והוא : א) בן חמש למקרא , דקדוק לה"ק , והבנת כל ספרי תנ"ך, וקצור כל פרשה ופרשה בלשון צח וקל . ב) בן עשר למשנה , כללי ש"ס משנה . ג) בן שלש עשרה למצות . באור כל תרי"ג מצות וטעמיהן ע"ד הפשט והמוסר וע"פ הדין , עם סדר מצות זמניות לכהנים לויים וישראלים בשם בית אהרן , בית הלוי , בית ישראל , והוא ח"ד , ונקרא ג"כ משמרת הבתים . ה) בן ט"ו לתלמוד , כל סימני התלמוד וההלכות ומימרות התנאים והאמוראים ובכל סימן מילתא הגב אורחיה מדרכי מוסר וסדר המדיני . ו) בן ח"י לחופה , גימטריאות ונוטריקון , ופי' מסרות ורמזים , וקצתם גם לחותנו ה"ר אברהם מורפורגו ז"ל . ז) בן עשרים לרדוף , פי' סוגיות חמורות בתלמוד , ודיני שו"ב בדרך שו"ת , ותי' דינים מלוקטים מפוסקים אחרונים . ח) בן שלשים לכח , פי' מאמרים תמוהים בש"ס בבלי וירושלמי ותוספתא וכו' , ותי' נפרדים לו ולחותנו הנ"ל ומליצות הש"ס וירושלמי ומדרש וזהר , עם פירושיהן ופסקים להלכה ולמעשה. ט) בן ארבעים לבינה , מ"ה פתחי תבונות דרכי ה' , לחקור ולהבין בהנהגתו את העולם , ונקרא ג"כ סדר היחוד ואמונת ישראל. י) בן חמשים לעצה , קצור יפה מס' הזהר , ולקט דברים השוים לכל נפש . יא,יב,יג) בן ששים לזקנה , בן שבעים לשיבה , בן שמונים לגבורה , עניני קבלה שונים . יד) בן תשעים לשוח , סדר כוונת התפלה עם תפלות ובקשות לחגים ומועדים וחידושים ומוסר , כ"י : (ירושלים ה"א דפ"א—ב' , וע"ש) .

1042. **אשל אברהם** . ה"ר אברהם היכיני . דרושים : (שג"א נ"ד ושה"ג שלי ח"א בשמו) .

1043. **אשל אברהם.** ה"ר אפרים ב"ר אברהם חיות. דרושים כסדר התורה: ליוורנו, תקע"ט (579), 2°.

1044. **אשל אברהם.** ה"ר מרדכי ב"ר יהודה ליב אשכנזי. פי' מאמרי זהר וסוד עשר ספירות ושארי עניני קבלה, וסודות שקיבל מרבו ה"ר אברהם רוויגו, וקרא את הס' על שמו: פיורדא, תס"א, 2°. [והקדמת הספר נדפסה בפ"ע שם, עיין הקדמת].

1045. **אשל אברהם.** (עיין עץ החיים, פרי מגדים, שלחן ערוך א"ח, תוצאות חיים).

1046. **אשל מגדנות.** ה"ר אברהם במוהרא"ל ליכטשטיין. דברי תורה ומוסר וחקירות אלהיות שכליות ולמודיות, במליצה וחרוז, עם פי': זאלקווא, 1808, 4°.

1047. **אשלי רברבי.** (עי' ש"ע י"ד עם ט"ז וש"ך).

1048. **אשלמתא.** (עיין תורה ד"ה ואני טרם אכלה וכו').

1049. **אשם תלוי.** ה"ר יהושע סגרי. ויכוח בעניני הדת: כ"י די רוסי № 1271.

1050. (סדר) **אשמורת הבקר** לחברת מעירי שחר (ולכן יש קורין לו ג"כ ס' מעירי שחר). סדר תפלות ותחנות, ופזמונים, ודברים שבקדושה להתפלל באשמורת הבקר, נאספו ע"י ה"ר אהרן ברכיה די מודינה, וקצתם חיבר בעצמו: מנטובה, שפ"ד. ד"ו, תפ"א, 8° וז"ז. וראיתי סליחה לאשמורת הבקר: ד"א, ב'ת'ו'כ'ס', 12° או 16°.

1051. **ס' אשפירא.** — הגדול. — הקטן. (עיין צורת הארץ, ועי' ג"כ ס' הגלגל).

1052. **ס' האשרי.** ה"ר אשר ב"ר יחיאל אשכנזי (הרא"ש). קצור מכל הלכות התלמוד ומפרשיו, רש"י ותוספות נדפס בכל דפוסי הש"ס שלנו, עם תוס' הגהות מהרי"ח וא"ז. [נמצא ברד"א F, № 594 הוא הרא"ש מכל הש"ס ד' קראקא, ועל גבו כתבו וויניציא: (רמש"ש). ואינו דפוס בפ"ע].

1053. **אשת חיל.** ה"ר אברהם יגל ממונציליצי. על הנהגות האשה עם בעלה ובהליכות ביתה, ועושה שלום בין איש לאשתו ובין אדם למקום: ד"ו, שס"ו, 8°.

1054. **אשת נעורים.** (עיין שער היחוד).

1055. **את מוספיהן.** (עיין ברכת ה').

1056. **אתון גליפין.** (עיין אמרות טהורות).

1057. **אתרא דשמואל.** ה"ר שמואל ב"ר אלקנה מאלטונא. דרשות כסדר התורה, מביאו חדיד בספרו מקום שמואל.

נשלם אות א מהדורא רביעית

אוצר הספרים

ב

1. **בא גד** . (עיין הואיל משה) .

2. **באו חשבון** . ר' שמעלקי מפראג :
פראג , חש"ד . 8° , (הוספות ש"י) , והוא הנקרא ברשימות רד"א לוחות רבוי המספר אותיות עברי „איין מאל איינס" לר' שמעלקי ב"ר חיים : פראג , 8° . (רד"א תקמ"ב דכ"א ע"א , וק"ד 0 , № 827 בקלרה) . [ורמש"ש כ' וז"ל : הספר בלי שער ושמו בא חשבון לפי רשימת רד"א כ"י או בו חשבון לפ"ד וואלף , ונ"ל שהיה שמו באו חשבון עפ"ה במדבר כ"א כ"ח , עכ"ל . ואולי מלות באו חשבון הן שנת הדפוס , לפי שהי המחבר בימים ההם , (ועיין צונץ גא"ל דרפ"ו ורל"ז) . ולפי שלא נקרא בשם פרטי אחד , לכן רבו שמותיו כנ"ל] .

באור*)

3. **באור אבן רשד** על ספרי אריסטו . (עיין אריסטו) .

4. **באור אגדה** להר"ר נתן ב"ר יוסף מקלאראמוט (Claremont ?) : כ"י די רוסי № 313/8 .

5. **באור אדרא זוטא להר"מ קורדובירו** . כ"י רד"א q , № 1017 .

6. **באור אדרא רבא** . (עיין טעמי תורה) .

7. **באור אדרא רבא וזוטא להגר"א** , כ"י : (עיין בס' עליות אליהו סוף דל"ח ע"ב והערה פ"א שם) .

8. **באור האדרות** מכתבי האריז"ל , מועתק מס' אמת ליעקב לר"י צמח : כ"י רד"א q , № 925 .

9. **באור** ע"ס **האחד** . (עיין באור ע"ס השם) .

10. **באור האיצטרלוב** מעשה מלאכתו ותשמישו , מיוחס לאחמד בן אלצפר בל' ערבי , נעתק לעברי ע"י ה"ר יעקב ב"ר מכיר : כ"י מלוי לרבים . ובאור כלי האיצטרלוב להראב"ע נמצא בכ"י מינכען 249/7 № , [והוא ס' מעשה האסטרובלא אשר בכ"י רד"א q , № 1673 ע"ש , ויש ממנו ב' נוסחאות , וא' מהם הוא ס' כלי הנחשת הנדפס בק"ב , עיין זה : רמש"ש] .

11. **באור אלכסנדר** על ספרי אריסטו . (עיין אריסטו) .

12. **באור** ע"ס **אלמגיסטי** להר"ר **אליהו המזרחי** . מזכירו בתשובותיו סי' ה' , וכ' שם שטרוד בחבורו , ע"ש .

13. **באור** ע"ס **אלפרגני** הוחל מר' **משה הדלי** ונשלם מר' **יצחק** ב"ר **שלמה אלהדב** בשנת ה"א קפ"ט : כ"י מינכען 246/12 № . [נ"ל דשנת קפ"ט אין זה שנת חבורו כ"א שנת העתקתו , לפי שר"י ן' אלחדב הי כשבעים שנה ויותר לפני זה , עיין בסוף ס' מקור חיים ד' מנטובה , ועי' ג"כ בשו"ת הריב"ש סי' ר"מ שכ' לה"ר יהודה ב"ר אשר וז"ל : בידי ג' קונדריסין מפי' בן סיני , הניחם פה תלמידך ר' יצחק אל אחדב וכו' , ולדעת מהרי"ט צונץ (גא"ל דתכ"ג) ר"י ב"ר אשר הנ"ל הוא נכדו של הרא"ש , הנהרג בשנת קנ"א על ק"ה, ע"ש , ואולי מ"ש הקפ"ט הוא ט"ס ונ"ל הקב"ט] .

14. **באור** על **אסתר** לה"ר **גרשון משאדאווי**, כ"י : (שי"ג) . עוד על אסתר ועל רות

---

*) בשם באור סדרתי גם כל ספרי כ"י הנרשמים ברשימת רד"א ורח"ם וזולתם בשם באורי . . ., או באורים . . . מלבד הספרים הנדפסים בשם באורי . . . או באורים . . . אלה יבואו בסוף כסדרן , וכן סדרתי חבור , חבורי , חבורים . חידוש , חידושי , חידושים . פירוש , פירושי , פירושים .

לה"ר אברהם סבע הספרדי, כ"י ר"א אשכנזי: (עיין תוס' עק"ד תר"ט № 24).

15. באור ע"ס בחיי לה"ר מנוח הענדיל ב"ר שמרי' בע"ס מנוח הלבבות. [מאמרים נפרדים על י"ט דפין: רמש"ש]: כ"י רד"א q, № 259. עוד כל"ל לה"ר שמואל מוטוט: כ"י שם q, № 928.

16. באור הגאון או הגר"א הוא הגאון רבינו אליהו מווילנא: (עיין ס' יצירה, ש"ע וז"ו).

17. באור ס' דבריס ול"ר (בלי יהושע) וישעיה תהלים ואיוב ורות לה"ר משה דוד ואלי: כ"י יוא"ל.

18. באור דברים הקשים בס' המבחר, ושאר ענינים, לה"ר יצחק בן אברהם הרופא הקראי: (נובלות חכמה דנ"ו ע"א).

19. באור דרכי החשבון, ז' שערים, לה"ר מאיר אשכנזי שפירא: כ"י רד"א q, № 272. [ונמצא שם בכ' נוסחאות, א' לפני באור שש כנפים, עיין זה להלן. וא' לאחריו: רמש"ש].

20. באור הגדה ש"פ לה"ר אברהם אחי הגר"א מווילנא. חבור גדול בדרושים, כ"י: (שי"ג).

21. באור והגהות על כל הזהר ורעיא מהימנא ומדרש הנעלם ואדרא רבא וזוטא להגר"א, [ולא נדפס רק על ח"ג מהזהר דקנ"א ע"א עד סוף דקע"ה א', ובסופו קצת לקוטים]: ווילנא, תק"ע, 8°.

22. באור על הל' פסח לה"ר יונה נבון. (עיין שה"ג בלי במקומו).

23. באור הנה ישכיל עבדי וכל הפרשה וס' חגי לה"ר דוד די רוקה מרטיקה: כ"י יה"ש, ועתה אוקספורד.

24. באור הנה ישכיל לרמב"ן, נדפס עם ויכוח, ע"ש.

25. באור הפטרות מכל השנה לה"ר תנחום ב"ר יוסף ירושלמי: כ"י אוקספורד № 158 (אורי). ועל הפטרת יחזקאל וסוד המרכבה לא נודע למי: כ"י רד"א q, № 1072.

26. באור הקדמות המורה לאלתבריזי. (עיין שאלות ר"ש הכהן). [ונמצא בכ"י מסעתקה אחרת מיוחסת לר"מ אבן תבון: רמש"ש].

27. באור ע"ס ויקרא, לא נודע למי: כ"י די רוסי № 228.

28. באור ס' הזהר (על קצת מאמרים) שסלח ר' בער לר' ישעיה: כ"י רד"א q, № 926. ועיין בקובץ תעלומות חכמה להיש"ר מקנדיא ח"א דמ"א ע"ב וכו'.

29. באור על זהר חדש להגר"א, כ"י. (עיין בס' עליות אליהו דנ"ח סי' מ"ו).

30. באור על חד גדיא לה"ר אשר אנשיל מפפד"מ: לונדון, תקמ"ה, 8°.

31. באור וחדושי דיני פסח והגדה: כ"י רד"א q, № 572.

32. באור וחדושים על טור י"ד לה"ר בנימין מפוזנא: כ"י רד"א q, № 577. עוד כל"ל, לא נודע למי: כ"י שם F, № 650. [ואולי הם לבע"ס מנוח הלבבות שנמצאו לו שם שו"ת בכרך הסוא, ע"ש].

33. באור חדש על בנין הבית ביחזקאל עם ציורו לה"ר יוסף שניצלער: לונדון, תקפ"ה, 4°.

34. באור על טוא"ח לה"ר אליהו ב"ר משה טרוטלין מווירמיש: כ"י רד"א q № 570. עוד כל"ל למהר"י ן' חביב, וכן לה"ר יצחק אבוהב הובאו בב"י על הטורים תדיר, כמ"ש ה"ר חיד"א בשה"ג במקומם, ע"ש. עוד כל"ל, לא נודע למי: כ"י רח"ם № 97.

35. באור על טוי"ד למהר"י ן' חביב, מובא בב"י, כמ"ש בקוה"ד דל"ב ע"א, וכ"כ בשה"ג בלי במקומו, ע"ש. עוד כל"ל ארוך מאד, לא נודע למי, ומביא תדיר את הרמב"ל: כ"י רד"א q, № 576. עוד כל"ל ועל טוח"מ לה"ר מנוח הענדיל בע"ס מנוח הלבבות: כ"י שם q, № 574 [ועי' לעיל № 32]. עוד על טור וש"ע י"ד ואה"ע וח"מ, נראה מתוכם שהם לה"ר אנשיל כ"ץ, החתום בכמה מקומות א"ך, והיה תלמיד ה"ר שעפטיל הורוויץ בן השל"ה שמביאו תדיר: כ"י רח"ם № 98.

36. באור על ד' טורים למהר"ן שפירא, עם הגהות: כ"י רד"א q, № 569. ועל בית יוסף מד' טורים להנ"ל: כ"י שם q, № 568, וע"ש q, № 571. ועל ד' טורים למהרש"ל: כ"י שם q, 8—567 №.

37. באור על טעמי המצות להרמב"ס, לא נודע למי: כ"י די רוסי $272/_4$ №.

38. באור ע"ס יונת אלם ויחודים לה"ר ליב מפלעבנא תלמיד האריז"ל (כן כ"ל וצ"ע): כ"י רד"א q, № 927.

39. **באור** ע"ס יסוד מורא. (עיין באור ע"ס השם).

40. **באור** ע"ס יסוד עולם ועל חכמת החשבון ושארי חכמות, לא נודע למי: כ"י מינכען № 261. עוד ע"ס יסוד עולם ואגרת הארץ והל' קה"ח מהרמב"ם לה"ר שמשון בכרך, עם ציורים: כ"י רד"א תקמ"ב דף ב' ע"ב, ועיין ק"ד № 589.

41. **באור** ע"ס יצירה לה"ר אליהו הזקן המקובל. הובא בפי' הר"מ בוטריל לס' יצירה פ"א משנה א' פיסקא, בשלשה ספרים וכו', ע"ש.

42. **באור** ע"ס יראים לה"ר שמואל אלגאזי, ארוך מאד: (ש"י).

43. **באור** על ירושלמי. (עיין טעמי תורה). עוד ככ"ל ע"ס זרעים, ורובו הגהות ותקונים להגר"א, כ"י: (עיין בס' עלית אליהו דנ"א ע"ב סי' י"א).

44. **באור** היריעה הגדולה והקטנה, עם פי' לפירושה לה"ר ראובן הצרפתי: כ"י יוא"ל. ובאור הקטנה לבד עם פי' הנ"ל: כ"י יה"ש.

45. **באור** ויישוב ג' סתירות ברש"י עה"ת, לה"ר יצחק ב"ר יהושע לאטיש, והם: א) בענין הפסק הגשמים במבול. ב) בענין בכורת יעקב. ג) בענין ירידת משה מן ההר, ומאמר פסל לך: כ"י רד"א q, № 258.

46. **באור** כלי הקדרן לה"ר יעקב ב"ר מכיר, אשר בכ"י שד"ל, [הוא ספרו רבע ישראל, עיין זה: רמש"ש].

47. **באור** הלוחות לה"ר יעקב ב"ר דוד ב"ר יו"ט פועל. (עיין לוחות התכונה, נתיב חכמה), [הביאור הוא ממחבר הלוחות, גם נעתקו ללשון לעז ומלעז לעברי: רמש"ש].

48. **באור** על לוחות אלפונסו לה"ר פריצול משה בוטריל: כ"י יש"ר [וכ' בהקדמתו שהיה תלמיד ה"ר משה היערי (ר"ל ר"מ מקרית יערים הפייטן הידוע) ויש מבארים מפארים: רמש"ש].

49. **באור** ע"ס המבחר לכ"ר אליהו בן אברהם הרופא הקראי. (עי' בס' נובלות חכמה דנו"א בהגה"ה).

50. **באור** על מגלות לה"ר שמואל מאליריאו: (ש"י № 27 ושם ר' שלמה בטעות).

51. **באור** מדות התורה. (עיין קול ה').

52. **באור** על מדרש הנעלם להגר"א, כ"י. (עיין בס' עלית אליהו דנ"ח סי' מ"ה).

53. **באור** על מדרש רבות עד פ' וישב לה"ר אליהו לואנץ מווירמיש: כ"י רד"א q, № 260.

54. **באור** ע"ס מורה נבוכים לה"ר חסדאי ב"ר אברהם קרשקש רבו של בעל העקרים, ונחלקו בשם הספר: יש קורין לו בית יעקב ויש קורין לו נר אלהים, ולד"ק נקרא אור ה', ואין להכריע גם מכ"י זה, (עיין אור ה', ובש"י אות א' № 101: כ"י מינכען № 301). וקרוב לשמוע שהוא ס' אור ה' בעצמו ושנוי שמו לבאור ע"ס המורה הטעה את המרשים כ"י ווין № 72 ולא זכר את זה, עיין נר אלהים ומ"ש שם. [גיליענטהאל בעצמו קרא שמות לכמה וכמה ספרים מכ"י מינכען, ומחסרון ידיעה שגה והשגה: רמש"ש]. עוד על קצת ס' המורה לה"ר מנחם אחי ה"ר אביגדור ב"ר יעקב: כ"י רד"א q, № 1163. עוד ככ"ל על ח"א וב' לה"ר משה ב"ר שלמה מסילירנא, ועל ח"ג השלים ה"ר ישעיה בנו: כ"י מינכען № 59 וכ"י די רוסי 106, № 1071. וח"א וב' לבד: כ"י רד"א q, № 1163.

[ודע כי באור איזה מאמרי המורה אשר בכ"י רד"א F, № 939 וכתוב שם כנראה שהם לה"ר יהודה חריזי ע"ש הוא המאמר המתחיל „מה שבא בתחלת ס' המדע" וכו', הנדפס בחמדה גנוזה בשם ר' הלל והוא לר"מ אבן תבון. עי' תוס' עק"ד תל"י עמוד ש"א, ראה והשתומם! רמש"ש].

55. **באור** ע"ס מורה נבוכים: ווין, תרי"ג, 8°. [ורמש"ש כ' שאינו שלם בסופו ולא נדפס כראוי, ויה"ש אמר לכתוב בקרת עליו, עכ"ל]. ועל ח"א לבד. (עיין מורה נבוכים).

56. **באור המלות** על אקדמות, לא נודע למי: כ"י רד"א q, № 1261. עוד ככ"ל על הרמב"ם הל' יסודי התורה ות"ת, לא נודע למי: כ"י די רוסי 286/7 №. עוד ככ"ל ע"ס העיון לרב חמאי גאון: כ"י יוא"ל. עוד ככ"ל על תנ"ך כסדר בל' צרפת, כ"י שונים, ואולי גם למחברים שונים: א) כ"י בפאריז משנת ה"א. ב) כ"י די רוסי משנת ה"א ל"ט № 60 וקצת ג"כ בכרך № 637. ג) כ"י באוצר ספרי מדרש החכמות בלייפציג № 102 את זה ראיתי גם אני (צונץ גא"ל דף פ"א ופ"ב).

57. **באור** מלות ההגיון. (עיין מלות ההגיון, פירוש —).

58. **באור** ע"ס מערכת האלהות לה"ר אברהם ן' דוד אשכנזי : כ"י יה"ש משנת רכ"ב . [ואולי הוא המפרש ס' יצירה , עיין זה] . עוד כנ"ל לה"ר מתתיה דלקראט : כ"י רד"א q , № 1030 .

59. **באור** מעשה האיצטרלוב לה"ר יוסף טאיטאצק : כ"י יה"ש .

60. **באור** מעשה בראשית לה"ר יהודה ב"ר משה ב"ר דניאל מרומי . עם כמה מאמרים אחרים ממנו מועתקים מל' רומי : כ"י מצוי לרבים , (עיין חבור גדול וכו' באות ח') .

61. **באור** מציאות השם מס' חובות הלבבות , ושאר לקוטים : כ"י רד"א q , № 1068 .

62. **באור** מראות ישעיה ויחזקאל ומנורת זכריה וסוד גן עדן ובאור מעשה מרכבה ומעשה בראשית , לא נודע למי : כ"י די רוסי 3—6', № 68. [ואולי הם לה"ר טודרוס הלוי כשני החבורים שלפניהם , ואולי גם מה שאחריהם שם בכרך ההוא לו הם , ע"ש] .

63. **באור** מרדכי . ה"ר מרדכי בנעט . כרך ראשון באור על המרדכי הלק"ט וצילית וס"ת ותפילין ומזוזה : ווין , תקס"ה , 2° . כרך שני : ס' המרדכי מס' ברכות , עם באור כולל דיני ק"ש ותפלה , וברכת הפירות ובהמ"ז וכט"י , ופ' ערבי פסחים כולל דיני קדוש וסדר של פסח : ווין , תקע"ג , 2° .

64. **באור** משלי ותהלים ע"פ סוד לה"ר משה דוד ואלי : כ"י יה"ש .

65. **באור** על סדר עבודה של ר"י ן' אביתור , לא נודע למי : כ"י די רוסי № 313/7 . [וכ' ן' כוכב טוב שרובו ככולו מלוקט מתוך פי' הר"ח גליפפה על סדר עבודה הנ"ל אשר בכרך ההוא לפני זה, עי' בס' קובץ מעשה ידי גאונים קדמונים ח"ב דקי"ח ודקכ"ב] .

66. **באור** סוד אדרא רבא וזוטא , וסוד ה' פרקים בזהר פ' תרומה [הוא ס' ספרא דצניעותא] לה"ר שלמה שלימל ב"ר חיים המכונה מיינשטריל:כ"י רד"א q, № 1044.

67. **באור** סוד הפסוקים בבריאת האדם : כ"י שם q , № 1072 .

68. **באור** על הסוכה לה"ר אברהם ב"ר יהודה : כ"י מינכען № 246/14 .

69. **באור** סופיסטיקא , (עיין אריסטו) .

70. **באור** על הסמ"ג , מיוחס לה"ר אליהו לואנץ מווירמיש : כ"י רד"א q , № 719 . עוד כנ"ל בקצרה , לא נודע למי : כ"י שם q , № 721 .

71. **באור** סמים לביים , לא נודע למי : כ"י הפליט № 15 ב' . עוד ע"ס הסמים הלביים לאבן סינא לה"ר ברוך ב"ר יצחק ן' יעיש : כ"י שם № 16 .

72. **באור** על ספרא , וגם הגהות להגר"א , כ"י , (עיין בס' עלית אליהו דנ"ד סי' י"ז) .

73. **באור** סתרי תורה [בזהר] פ' וירא דרס"ב: כ"י רד"א q , № 1033 . ועל סתרי תורה שבכל הזהר : כ"י שם q , № 964 .

74. **באור** ס' עזרא ודה"י להרלב"ג : כ"י שם q , № 282 .

75. **באור** פוסקים לה"ר משה פרגום: כ"י שם q , № 581 . עוד כנ"ל , לא נודע למי : כ"י רד"א תקמ"ב , ובק"ד לא מצאתי . עוד כנ"ל בי"ד וח"מ לה"ר משה מהוראדנא וה"ר הירש מלובלין, וקצת תשובות מגאוני זמנם : כ"י שם ואולי ק"ד q , № 594 .

76. **באור** פירוש הרמב"ן עה"ת לה"ר יצחק אבוהב : חמ"ד (קונשטנטינא) , הרפ"ה , 4° , (ועי' תורה) .

77. **באור** פסוקי תורה וח"מ והפטרות לה"ר וואלף אפענהיים: כ"י רד"א q , № 264 .

78. **באור** פסוקים ודרשות על רוב פרשיות התורה וספרי נ"ך ופ"א לה"ר יוסף טאיטאצק : כ"י שם q , № 267 .

79. **באור** ע"ס פרדס רמונים לה"ר יואל סירקיש בעל הב"ח : כ"י שם q , № 927.

80. **באור** על פרקי אבות לה"ר שלמה זלמן אבד"ק עיר חדש , כ"י : (שי"ג) . עוד כנ"ל , לא נודע למי : כ"י יה"ש .

81. **באור** פרשת אליהו הנביא , לא נודע למי : (זצ"ל ב' ט"ז) .

82. **באור** על קאנון הגדול, ספר רביעי, להחכם בלשום (הוא ר' משה) הנרבוני : כ"י הפליט № 14 . [ויש באורים רבים על ספרים אחדים מהקאנון , ובכ"י די רוסי № 565/2 נמצא ג"כ באור על ספר ד' מהקאנון כנ"ל , ולא נודע למי : רמש"ש] .

83. **באור** על קדוש החדש של כ"ר אהרן הקראי בע"ס המצות, וסדר נכון ללוחות של בעל האדרת ושאר באורים לכ"ר יוסף בן אברהם הרופא הקראי:(נובלות חכמה דנ"ו בהגה"ה).

84. **באור** קהלת לה"ר אברהם פריצול : כ"י יה"ש , וכ"י הפליט № 7 . עוד כנ"ל לה"ר אלישע גאליקו : ד"ו , של"ח , 4° .

85. **באור** קל וחומר וגזירה שוה למהר"י קאזים : כ"י יוא"ל .

86. **באור** הקצר על ס' שמות להראב"ע, נעתק מכ"י הבא מתוגס והובא לביה"ד ע"י ה"ר יש"ר מגוריציא : פראג, ת"ר, 8° .

87. **באור** על הראב"ע עה"ת לה"ר ידעיה הפניני הבדרשי, כ"י ברומא ופאריש : (צונץ גא"ל דתס"ה) . ב) ביאור ר' ליאון מושקוני, נזכר מר' מנחם תמר אשר השיג עליו . ג) עוד כל"ל לה"ר מנחם תמר : כ"י ליידען № 29 [וכמ"י הלבון מגומגס, ע"ש № 19] . ד) עוד כל"ל לה"ר משה ב"ר יהודה ב"ר משה מן הנערים : כ"י ווין ר"ח № 7 וכ"י רח"ם № 102 . [ולעדות בארטולוצי נמצא ג"כ בכ"י וואטיקאן בשם תפוחי זהב, כ"כ וואלף, אבל בהקדמת הספר אין זכר לזה]. ה) עוד כל"ל לה"ר מתתי' היצהרי : כ"י אוקספורד № 130/2 (אורי) . ו) עוד כל"ל לה"ר פריפוט דוראן : כ"י יה"ש . ז) עוד כל"ל לרש"ט ב"ר יצחק בן שפרוט : (תג"י ס' י"ג) (עיין צפנת פענח) . ח) עוד כל"ל, לא נודע למי : כ"י הפליט № 75 . ט.י) גם פה עירנו זו ווילנא נמצא ביד מהרצ"ה ק"ב כ"י ב' פירושים על הראב"ע עה"ת, ושניהם חסרים ראשם וסופם, כ"י ישן . ויש עוד הרבה הנזכרים בשמם הפרטי, (עיין אוצר הנחמד, אור הנפש, אות נפש, אמרי נועם, לקח טוב, מגלת סתרים, מקור חיים, עץ חיים, צפנת פענח לריב"א הספרדי, וז"ז) .

88. **באור** ס' רזיאל . כולל סגולות נפלאות מאבנים טובות וירקות ובע"ח בדרך מבהיל מאד, ולפני כל מאמר כתוב שם שלמה המע"ה : כ"י רייפמאן . [ואולי הוא ס' מפתח שלמה הנז' בס"ק] .

89. **באור** על הרמב"ם לה"ר זעלקלין אחיו של הרקח : כ"י רד"א q, № 769 . ב) עוד כל"ל למהר"י בי רב . (עיין שה"ג שלי במקומו) . ג) עוד כל"ל לה"ר יוסף קורקוס, ע"ס זרעים : אזמיר, א'ת' ע'מ'ו', 4° . [וכ' בסופו שחיבר ג"כ ע"ס עבודה וס' טהרה, ע"ש] . ד) עוד כל"ל ע"ס עבודה והל' מועדים : כ"י יה"ש .

90. **באור** על הרעיא מהימנא להגר"א עם קצת הגהות לתלמידו ה"ר משה מטולטשין : ק"ב, חש"ד (תרי"ח), 8° .

91. **באור** על רש"י עה"ת לה"ר אברהם אבד"ק פראג בה"ר אביגדור : (ש"י) . ב) עוד כל"ל לה"ר אליהו ב"ר משה בלון . (עיין בהקדמת ס' דבק טוב) . ג) עוד כל"ל למהר"ם אלשקר . (עיין שה"ג שלי במקומו) . ד) עוד כל"ל, לא נודע למי : כ"י רד"א q, № 267 . ה) עוד כל"ל, ומביא קצור מזרחי : כ"י שם q, № 266 . ו) עוד כל"ל, ועל הרמב"ן עה"ת : כ"י שם q, № 265 .

92. **באור** על שחיטות של כ"ר אהרן בן אליהו הקראי לכ"ר אברהם הרופא הקראי : (גובלות חכמה דנ"ו ע"א בהגה"ה) .

93. **באור** על שיה"ש לה"ר דוד פרובינצאלו, הובא בס' מאור עינים פנ"א ע"ש, ועי' כ"ה ה' דקנ"ז . ב) עוד כל"ל לה"ר יוסף ב"ר אברהם חיון, כ"י : (החלוץ ד' דפ"ט) . ג) עוד כל"ל, ועל קהלת, לה"ר עובדיה ספורנו, נדפס עם באורו עה"ת (עיין זה לקמן) . ושנית במקראות גדולות ד"א, (עיין תורה) . ועל שיה"ש לבד : לבוב, תקס"ח, 4° . ק"ב, תר"ה, 8° .

94. **באור** על ש"ע א"ח לה"ר חיים בר בצלאל: כ"י רד"א q, № 259 . ב) עוד כל"ל לה"ר יוסף ב"ר משה ברודו : כ"י שם q, № 265.

95. **באור** על ש"ע י"ד למהר"ל מפראג : כ"י שם q, 568—7 , № 575 . ב) עוד כל"ל לה"ר משה מהוראדנא : כ"י שם q, № 610—9 . ג) עוד כל"ל, ועל ש"ע אה"ע וח"מ למהרש"ל : כ"י שם q № 573 .

96. **באור** על ש"ע ח"מ לה"ר אשר אבי בעל שאגת אריה (עד סי' ע"ב), כ"י גדול עד ת' דפין 2° : (שי"ג) . ב) עוד כל"ל לה"ר העשיל מלובלין : כ"י רד"א q, № 579 . עוד כל"ל, לא נודע למי : כ"י שם q № 580. ד) עוד כל"ל, ותוס' על סמ"ע לה"ר אורי דלוגאטש : כ"י רח"ם № 99 .

97. **באור** על ש"ע ע"פ סוד להאריז"ל עם הגהות הרמ"ז ד' חלקים: כ"י רד"א F, № 897.

98. **באור** ע"ס השם וס' יסוד מורא מהראב"ע לה"ר מרדכי כומטינו : כ"י ראח"ם № 29 . וע"ס יסוד מורא לבד : כ"י רש"ף כרך ה' № 9 . וע"ס יסוד מורא וס' האחד : כ"י די רוסי № 556 וכ"י רח"ם № 82 .

99. **באור** שם המפורש לה"ר מנחם תלמיד הרקח : כ"י יה"ש .

100. **באור** על שם הקדש של מ"ב : כ"י רד"א תקמ"ב דב"א למטה, ובק"ד לא ידעתי מקומו .

101. **באור** ע"ס שמות לנכד ה"ר שמואל החסיד בגימטריאות ורמזים על כל פסוק ותיבה כמו בעל הטורים : כ"י רד"א q, № 263—2 .

102. **באור** על שמות הקדושים: כ"י שם O, № 315.

103. **באור** ע"ס השמע הטבעית. (עיין אריסטו).

104. **באור** (ענין) שני קוים אשר במורה ח"א פע"ג להר"מ פרובינצאלו: (עיין מורה נבוכים).

105. **באור** על שערי דורא כנראה לה"ר אליעזר טריוויש שמביא בו זקנו ה"ר יוחנן טריווים: כ"י רד"א תקמ"ב [ועיין ק"ד q, № 582 a וכ' שם ועל טוא"ח, ואולי זהו].

106. **באור** ע"ס שש כנפים לה"ר מאיר אשכנזי שפירא: כ"י שם q, № 272 ואולי גם כ"י ווין № 181 ע"ש. [ורמש"ש כ' שלא נמצא שם רמ"א שפירא עליו בכ"י מפורש, ועיין באור דרכי החשבון לעיל ומ"ש שם]. ב) עוד ככ"ל בקצור, לא פירש למי, עם הערות ה"ר בנימין ב"ר מתתי' מסיינה: כ"י יוא"ל.

107. **באור** תהלים (יותר מהנדפס בס' לשון הזהב) ואיוב שיה"ש ורות וקהלת מחברי מגלות לר"י טאיטאצק: כ"י רד"א q, № 269.

108. **באור** תוספי הרא"ש על הסמ"ג לה"ר יונה נבון. (עיין שה"ג שלי במקומו).

109. **באור** על התורה (בראשית שמות וחסר) כנראה לה"ר אביגדור קרא: כ"י אוקספורד № 145 [אחר שצרף רמש"ש חלקיו אשר היו מפורדים בב' קובלים (אורי), וכן יש לתקן בצונץ גא"ל דק"ה]. ב) עוד ככ"ל לה"ר יהודה חסיד: (צונץ גא"ל, דע"ו). ג) עוד ככ"ל לה"ר יוסף פארדו: (תג"י י' ע"ט). ד) עוד ככ"ל להרמב"ן. בפשטי המקרא ולדשות רז"ל וע"ד הקבלה, ונקרא בפי הקדמונים באורי התורה או חדושי התורה, [לפי שנדפוס ראשון מתחיל: „בשם האל... אתחיל לכתוב חידושים בפירושי התורה": רמש"ש]. ויש קורין לו ס' נחמוני, (עיין דב"ע ב' דף ט'): ד' ישן חמו"ד (לפני שנת ר"ם). ליסבונא, רמ"ט. נאפולי, ר"ן. פיזרו, עד"ר. ד"ו, ש"ה, 2°. זאלקווא, תקס"ה. פרעסבורג, תקצ"ט, 4°. ה) עוד ככ"ל לה"ר נסים [ב"ר ראובן] עד פ' תולדות: כ"י רד"א q, № 268, ועד פ' וילא: כ"י ר"א אשכנזי (תוס' עק"ד תר"ט № 24). ו) עוד ככ"ל לה"ר נתן אופיציאל. [נזכר בס' נצחון ישן, ותוס' תענית ד"ט סוף ע"א, ותוס' עה"ת, ומנחת יהודה וז"ז: (צונץ גא"ל דפ"ד). ז) עוד ככ"ל, ועל רוב ספרי נו"כ לרב סעדיה גאון, כולל תרגום ערבי ובאור המלות והענינים, ונקרא בערבי שרח ותפסיר, ונכתב ג"כ בכתב ערבי, הכל הנותר לנו הוא בכתב עברי, וכן הדפיסו תרגומו עה"ת בחומש עם תרגום פרס בקושט' שנת ש"ו, ובפוליגלוטא ד' פאריז ולונדון בכתב ערבי, ועל ישעיה נדפס ע"י פוליוס ביענא שנת תק"ס: (בכה"ע תקפ"ט דכ"ג). ח) עוד ככ"ל וכוונות התורה לה"ר עובדיה ב"ר יעקב ספורנו הרופא, עם באור שיה"ש וקהלת בשער מיוחד: ד"ו, שב"ז, 4°. ובלי באור קהלת: לבוב, תקס"ח, 4°. (ועי' תורה, ועי' באור שיה"ש וקהלת לעיל). ט. י) עוד ככ"ל, לא נודע למי, נמצא בכ"י שד"ל שני באורים שונים לשני מחברים אשכנזים קדמונים, (עי' כ"ח ז' דס"ח—ע"א). יא) עוד ככ"ל, כ"י רד"א 256 F [כתב צונץ ג"פ 294 שהוא מר' טוביה בן אליעזר, לפי מה שמצא ברשימה כ"י, וכבר תקנתי הטעות הזה ברשימתי ע' 2674, ואוסיף פה שבסוף פ' נח נזכר ר' מרדכי צרפתי ובסוף פ' פנחס אומר: „ממורי הר"ר יעקב הלוי ז"ל". הפי' על מגלות שם נמצא אחר מדרש ויושע ומדרש עשרת הדברות ויש להפרידו, ואחריו נמצא מדרש תדשא, ואחריו על מזמור ו' ואחריו באורים על רש"י מלוקטים ממחברים שונים, וכתוב בסופו „אני... סיימתי זה הביאורים על רש"י היום ד' י"ט סיון שנ"א לפ"ק, נאום יודא ב"ר יוסף הלוי ז"ל": רמש"ש].

ודע דמ"ש בכ"י רד"א q, № 400 באור עה"ת לה"ר יוחנן לוריא, הוא ספרו משיבת נפש עיין זה. ומ"ש בש"י אות ב' № 19 באור גדול מר' מנחם תמר ופי' עה"ת, כ"י בלידן 2, כ' הרמש"ש שהוא באור על הראב"ע עה"ת, עיין רשימת כ"י ליידן № 29. וכן מ"ש בש"י, שם № 21 ובאות פ' № 64 באור הרמב"ם עה"ת הובא בס' כנסת הגדולה בהגהתו עז"ת ע"ש, ואחריו נמשך גם הסה"ד היוצא בעקבותיו תדיר, כבר השיב ה"ר חיד"א עליהם, וכתב שהוא טעות הדפוס בכנה"ג וצ"ל הרמב"ן, עיין שג"ב ב' ה', ושם פ' כ"א, ושה"ג שלי במקומם.

110. **באור** לתלמיד. (עיין תורה).

111. **באור** ס' התמונה: כ"י רד"א q, № 979. [ומ"ש שם: „באור מהפי' גמרא מן התמונה", כ' רמש"ש שפי' א' מס' התמונה נקרא גמרא גם בכ"י ריגיון, וגם נוסחא אחרת מס' יצירה נקרא גמרא, ויש דברים בגו, עכ"ל].

112. **באור** התפלות לה"ר מנחם הריקאנטי: כ"י מינכען $56/_{6}$ №. (ועיין טעמי המצות), [ויש נדפס בשם פי' תפלות ונשלם מס' ר' שמואל (והוא ר' שמואל מוטוט, כאשר הראיתי ברשימתי), ובכתב כ"י נמצא קודם פי' התפלות לרקנטי עוד מאמר על י' ספירות וכבר הזכירו המרשים כ"י ווין ע' 104, ועי' רשימתי ע' 1735 רמש"ש]:

ב) עוד כל"ל, ועל ספרי הקדש לה"ר שמואל החסיד ב"ר קלונימוס הובאו בס' פענח רזא פ' נח ופ' וילא, ע"ש: (צונץ גא"ל דע"ד).

113. **באור** על תקוני זהר להגר"א, כ"י. (עיין בס' עלית אליהו דכ"ז ע"ב סי' מ"ס).

114. **באור** תרגום אונקלוס וחלופי נוסחאות בו: כ"י יה"ש.

115. **באורי אהרן**, ד"ו, 8°. [כ"כ ברשימת קאשמן משנת תקס"ב № 23 ע"ש. ורמש"ש כ': אין ספק שנ"ל באורי מהר"ן ר"ל ר"נ שפירא, ונראין דבריו].

116. **באורי הגאון**. (עיין באור הגאון או הגר"א לעיל).

117. **באורי הזהר**. ה"ר דובער בה"ר שניאור זלמן נבג"מ. באור ע"ס הזהר: קאפוסט, תקע"ו, 4°.

118. **באורי יפה**. (עיין לבוש אדר היקר).

119. **באורי מסורות**. (עיין ס' מסורות).

120. **באורי סמ"ג** למהר"א שטיין והר"א מזרחי. (עיין ס' מצות גדול, תוס' סמ"ג).
ב) עוד כל"ל לה"ר יוסף בהקדוש ה"ר משה מקרעמניץ: ד"ו, שס"ה, 4°.
ג) עוד כל"ל למהרש"ל. (עי' עמודי שלמה).

121. **באורי** רש"י עה"ת לה"ר יוסף מקרעמניץ הנ"ל: פראג, שע"ה, 4°.

122. **באורי שערי דורא** לר"י מקרעמניץ הנ"ל: שם, שס"ט, 4°.

123. **באורי התורה**. (עיין באור עה"ת להרמב"ן ולספורנו לעיל).

124. **באורים**. (עיין בית העוזיאלי).

125. **באורים**. ה"ר ישראל איסרלין ב"ר פתחיה מרפורג מקרימז (מהרא"י). פי' על רש"י עה"ת: ד"ו, חש"ד (עט"ר). שם, ש"ה, 4°. עוד ובסופו דמות כסא שלמה המע"ה מס' הכלבו: ריווא די טרינטו, שכ"ב, 4°. [ובהקדמת ר"י מרקריאה שם כתוב שנדפס הספר זה שלש רגלים, ע"ש]. ועם פירש"י עה"ת: ד"ו, שכ"ו, 4°.

126. **באורים** והגהות על כל ד' חלקי הש"ע. (עיין יוסף אומץ).

127. **בבאורים** לדברי קהלת. ה"ר משה ב"ר אברהם פרענקיל. פי' על קהלת: דעסויא, חש"ד (תק"ס), 8°.

128. **באורים חדשים** או תורת האדם. ה"ר אברהם דובער הכהן לעבענזאהן. ח"א באורים על ירמיה ויחזקאל ותר"ע: ווילנא, תרי"ח, 8°. (ועיין תורה, תנ"ך מקראי קדש).

129. **באורים** וכללים בחכמת ההגיון: כ"י רח"ם № 14 ד'.

130. **באורים** לכמה ענינים ע"ד הנסתר לה"ר נתן ב"ר אביגדור מ"ב סימנים: כ"י שם № 79.

131. **באורים** (שני —) על הרמב"ן עה"ת, הא' מיוחס להרשב"א (ר"ל לתלמיד הרשב"א, ואולי הוא לרש"ט בן גאון), (עיין כתר ש"ט), והשני לא נודע למי: כ"י מינכען № 65.

132. **באורים** (מיוחסים) למהר"ן. ה"ר נתן שפירא מהוראדנא. פי' על רש"י עה"ת: ד"ו, ש'מ'ח'ה' (שנ"ג), 4°. [ומ"ש בסוף הספר „תם ונשלם ר"ח אדר שני שנת שמ"ג" וכן בש"י שמ"ג ורד"א q, № 196 שע"ה הכל טעות וצ"ל שנ"ג כמ"ש פה, ובפתיחת ס' אמרי שפר כ' שנתרמו הבאורים האלה: רמש"ש].

133. **באורים** עה"ת להראב"ע ד"ו משנת ר"ע אשר ברשימות רד"א תקמ"ב דף ה', הוא פי' הראב"ע עה"ת ד' קושט' משנת עד"ר, (ועיין פירוש —).

ויתר ספרי באור באורי באורים עיין פירוש פירושי פירושים באות פ'.

134. **באורים כבדו ה'**. ה"ר ישעיה מנחם ב"ר יצחק הנקרא ר' מענדיל ר' אביגדורש. פי' על רש"י עה"ת, וי"א פי' עה"ת וקצת גם על רש"י. נדפס ע"י ה"ר משה בנו: קראקא, שס"ד, 4°.

135. **באר אברהם**. ה"ר אברהם דובער ב"ר שלמה אבד"ק ארשא. חי' דינים על ש"ע י"ד עד הל' יי"נ: שקלאוו, תקמ"ג, 2°.

136. **באר אברהם**. ה"ר אברהם ב"ר יהודה ליב. חי' גפ"ת ח"א על מס' ברכות וסדר מועד: ווילנא, תר"ד, 2°.

137. **באר אברהם**. (עיין הגדה ש"פ, משניות).

138. **באר האחרונים**. (עי' הלכה אחרונה וכו').

139. **באר אחרת**. (עיין באר שבע).

140. **באר הגולה**. ה"ר יהודה ליווא ב"ר בצלאל (מהר"ל מפראג). באור כל מאמרי חז"ל הנראים כמוסיפים או גורעים בתורה וכו', והוא ח"ב לספרו תפארת ישראל: פראג, י'ש'מ'ח', 2°. נאווידוואהר, תקס"ד. ווארשא, תקצ"ח, 4°.

141. **באר הגולה**. (עיין שולחן ערוך).

142. **באר היטב**. ה"ר ישכר בער פערל־העפטער דיין בפראג. באור מלות תרגום יונתן ב"ע: פראג, תנ"ט, 8°.

143. **באר היטב**. (עי' הואיל משה, שלחן ערוך).

144. **באר טוב**. ה"ר דוב בער במהרא"ש פייוויש. חי' גפ"ת על קצת מס', ובסופו לקוטים: אלטונא, תצ"ז, 2°.

145. **באר יוסף**. (עיין בית אברהם).

146. **באר יעקב**. ה"ר יאקב ברלין. שו"ת על כל ד' ש"ע, ובסופו חי' כללי הסוגיות, פלפולים בדברי בעלי הכללים וזולתם: פיורדא, תקכ"ז, 2°.

147. **באר יעקב**. (עיין המפתח לר"נ גאון).

148. **באר יצחק**. ה"ר יצחק אייזיק ב"ר יהודה ליב מים. הפטרות עם פי', ומעבר מזה קצור פירש"י ורד"ק: אופיבאך, ת'פ'ד'ה', 4°.

149. **באר יצחק**. ה"ר יצחק אלחנן ב"ר ישראל איסר אבד"ק גאוואראדאק. שו"ת על ד' ש"ע: ק"ב, חש"ד, 2°.

150. **באר יצחק**. ה"ר יצחק ן' שנגי. דרושים עה"ת, ואח"ז באר לחי ל"ב דרושי הספד וז"ז: שאלוניקי, תצ"ה, 2°.

151. **באר יצחק**. כ"ר שמחה בן משה הלוצקי הקראי. פי' ע"ס מנחת יהודה עה"ת: (אר"ץ).

152. **באר יצחק**. (עיין תקוני זהר).

153. **באר הלוחות**. ה"ר יעקב אוישפיץ. באור על ה' לוחות שנעתקו מל' רומי, והם: א) תפוצות כל הארץ משלשת בני נח. ב) מסעי ב"י במדבר. ג) תחנותם איש על דגלו. ד) ים הגדול ומחלוקת הארץ לעתיד. ה) מפת א"י ע"פ ספרי הקדש ולפ"ד חכמי העמים, עם ה' לוחות ומפות: ווין, תקע"ז—ע"ח, 8°.

154. **באר לחי**. (עיין באר יצחק, ישרש יעקב).

155. **באר לחי רואי**. ה"ר אברהם בלעיש. דרך ארץ ותוכחת מוסר, עם העתקה איטלקית וצרפתית. עוד כנ"ל בתוס' ת"א לה"ר משה שטיינשניידער: ווין, 1838, 8°. ובתוס' העתקה אנגלית: לונדון, 1840, 4°. ונדפס גם ז"ז בפנים שונים: (פירשט ח"א דנ"ח).

156. **באר מים**. ה"ר מרדכי ב"ר חיים מטיקטין. חי' מס' ברכות ושבת: שקלאוו, תקמ"ה, 4°.

157. **באר מים**. (עיין משיב נפש).

158. **באר מים חיים**. ה"ר חיים ב"ר בצלאל. פי' על רש"י עה"ת: כ"י רד"א q, № 257, ולא בש"י. (ועיין ויכוח מים חיים).

159. **באר מים חיים**. ה"ר חיים ב"ר יעקב עובדיה די בושאל. על הנהגת האדם, והו ד' חלקים, נרמזים בשיר קטן בראש הספר: א) עץ חיים, על כל עניני הסעודה ופי' ברכת המזון, ובראשו סדר דרכי התשובה. ב) מקור חיים, פי' על סדר ק"ש על המטה, וכל המזמורים והתפלות. ג) דרך חיים, על שנים מקרא וא' תרגום, ודרכי מוסר להנהגת האדם, ושארי דינים: ד) ארח חיים, כוונות התפלות ע"פ ס' הזהר ושארי ספרים כ"כ בש"י, ורק ח"א וב' נדפסו: שאלוניקי, ר'נ'ג'ו', 8°. וח"ב נמצא בכ"י רד"א 0, № 308, ובכ"י מינכען № $45/_2$ המרשים מיחסו בטעות למהר"ם רוטנבורג, [ובפתיחתו הכללית מביא ספר הפסקים וספר הדינים שהתחיל על ס' זרעים וי"ג מסכתות, ובהקדמה ב' לח"ב מביא ספרו דרך עץ חיים בקבלה על קשר ג' העולמות וכו': רמש"ש].

160. **באר מים חיים**. ה"ר חיים אבד"ק מאהלוב. חי' עה"ת כסדר הפרשיות, נדפס עם חומשים: (עיין תורה). וגם לבדו בשני חלקים: טשערנאוויץ, ח"א, תק"פ. ח"ב, שם, תר"ט, 4°.

161. **באר מים חיים**. ה"ר חיים נסים רפאל מוצירי. שו"ת על ד' ש"ע, ונלוה לו ס' מעשה נסים, דרשות וגם חי' על הסמ"ג, וקונט' על הרמב"ם.

162. **באר מים חיים**. ה"ר יעקב ב"ר יצחק כ"ץ שפירא. נפרד לשנים: א) אבן יעקב, פי' על רש"י עה"ת. ב) פי הבאר, פי' על הפסוקים ודרשות ופשטים: קראקא, ש'ל'ו'ם', 2°.

163. **באר מים חיים**. ה"ר יצחק הלוי אבד"ק שאלוניקי. חי' על מס' קדושין, וקצת מס' גיטין וב"ק, ודרושים ולקוטים: שאלוניקי, ר'ו'ש'ם', 2°.

164. **באר מים חיים**. ה"ר יששכר בער ב"ר יהודה ליב טעליר מפראג. סגולות ורפואות בל"א, עם צורת המחבר, ובסופו למודי איפוקראט או פרקי — מהעתק ה"ר יש"ר מקנדיא: פראג, חש"ד (וש"י: ת"י), 8°.

165. **באר מים חיים**. מהר"ם מרוטנבורג. הובא בס' יצירה... (וצ"ע).

166. **באר מים חיים**. ה"ר שמואל במהר"ח ויטאל. ל"ז שו"ת, עם מפתח, ובתוכם כמה שו"ת שהעתיק מזולתו, וחמש שו"ת למר אביו ז"ל: כ"י רח"ם № 779.

167. **באר מים חיים**. (עיין באר שבע, ימין משה, מעין גנים, עשרה מאמרות, פני משה, תורה).

168. **באר משה**. ה"ר משה ב"ר אברהם פרענקיל. תשובה בדין שהבעל יורש את אשתו במוחזק ולא בראוי: ברלין, תקס"ג, 4°. עוד להנ"ל דרוש גדול עה"ת, ובראשו לוח הטעות והשמטות בבאורו על קהלת י"ז דפין, (עיין הבאורים דדברי קהלת): דעסויא, חש"ר, 8°.

169. **באר משה**. ה"ר משה ב"ר יששכר הלוי הנקרא ר' משה שערטיליש. באור המלות עה"ת וח"מ בל"א, וקצת פשטים מלוקט מכל המפרשים (ועל שיה"ש התרגום או באור רחב בל"א): פראג, שס"ה. (ובסופו: ה' משיחו), 4°. עוד עם כללי דקדוק בפתיחה: שם, שע"ב. שם, חש"ד (תי"ז—ת"ך). 4°. עוד כנ"ל עם הקדמה כוללת כל כללי הדקדוק לה"ר שבתי משורר ב"ס מפראג: פראג, תכ"ט. שם, תמ"ב. שם, תמ"ט. פפד"מ, תס"ז, 8°. (ועיין תורה. ועל כ"ך כנ"ל, עיין לקח טוב).

170. **באר משה**. (עיין הואיל משה).

171. **באר נחמות**. (עיין נטעי נעמנים).

172. **באר עשק**. ה"ר דוד ב"ר אריה ליב לידא. דברי ריבות בינו ובין רבני אמ"ד, ותשו' רבני פולין: חמו"ד (תמ"ר. ואין עוד, ועיין רשמיש"ש דתתע"ו), 4°.

173. **באר עשק**. ה"ר שבתי באר מירושלים. קי"ב שו"ת: ד"ו, תל"ר, 4°.

174. **באר רחובות**. ה"ר יצחק אייזיק אויערבאך בה"ק ר' ישעיה רייס. באור דקדוקי רש"י בפי' עה"ת: זולצבאך, ת"צ. ד"א, תקט"ז, 4°. ובתוס' באור דקדוקי רש"י על חמש מגלות: פיורדא, תקכ"ב, 4°. (ודלא כפירשט ח"א דע"ב, ועיין תורה).

175. **באר רחובות**, מכתב —. ה"ר חיים ב"ר נפתלי קעסלין. מאמר על דרכי לה"ק במשנה ותפלות וכו', נדפס ראשונה במאסף לחדש טבת תקמ"ו, ושנית בספרו קריאת התורה, ושלישית בבבה"ע תקפ"ה דקט"ז — קכ"ד, ע"ש.

176. **באר שבע**. ה"ר אברהם יגל ממונציליצי. על כל החכמות ויסודותם ומחלקותם, כ"ז פרקים: כ"י יה"ש ועתה אוקספורד.

177. **באר שבע**. ה"ר בער אייבשיץ מפראג. ס' מוסר בל"א, ב' חלקיו הראשונים, מטה משה, שערי ג"ע וקול יעקב, ושערי גיהנם (? ?): כ"י רד"א F, № 956. [ורמש"ש כ' שחיברו ה"ר שמואל ישכר בער פערלהעפטר, בע"ס אהל יששכר, באר היטב, וז"ז].

178. **באר שבע**. ה"ר יש"ר מקנדיא. מהותו ותכונתו הודיע לנו המחברו באגרת שלו, וז"ל: ס' באר שבע כולל כל החכמות, ובו הלכתי אחרי עקבות החכמים הקדמונים, לא נטיתי ימין ושמאל, במלים קצרים ברורים ימצא האדם לרוות צמאונו כאלו למד בכמה מאות ספרי חכמות, עד שיוכל להשלים עצמו וללמוד שרשי ההגיון והטבע והאלהית והמדינית והתשבורת והתכונה והנגון העיוני והרפואה העיונית בכל פרטיהן, וסדר הלמוד ושמות ספרי המחברים בכל חכמה ואיכותם, ובסופו מאמר קטן נכבד נקרא **תכלית האדם** וכו'. וגם כי הס' כולל הקדמות מושכלות אמתיות ומופתיות או מפורסמות ומקובלות בין הפילוסופים, עכ"ז בהיותן כלן מובאות על דרך אחד שאין בנדן הקדמותיהן שהן סבותיהן ושרשיהן, ידעתי כי יסובו עליהם המתחילים וימאנו לקבלם, מדאגה מדבר פן יפרשו ממנו המתעללים והמבקשים לדבר תועה על דברי אלהים חיים, או יריבו עליהם שלא כפני ויהיו מאשריהם מגנים; חברתי סביבו באותיות קטנות ס' **באר אחרת** אשר בו אזכיר הקדמות ומופתי ושרשי התולדות שבס' באר שבע, והצור אשר ממנו חוצבו וגו' וגו'. והקדמת הס' נקראת **פי הבאר**, מענין סדר הלמוד ואיזה לשונות וספרים שילמוד, ובסופו מאמר **פלג אלהים** על דעות בני אדם ולב מלכים ומנהיגי המדינות ונימוסים, ועיין יער לבנון בס"י וטעותיו.

179. **באר שבע**. ה"ר יששכר בער ב"ר ישראל ליזר פרנס איילנבורג. תוס' חדשים על מס' הוריות, תמיד, כריתות, סוטה, ופ' חלק וקצת מס' חולין שאין להם תוס' בתלמוד, ואח"ז קצת שו"ת, וקונט' באר מים חיים דינים ושו"ע על מנהגים, ובסופו מפתח לתלמידו ה"ר יצחק ב"ר יואל מגוריציא: פפד"מ, תס"ט, 2°.

180. **באר שבע**. ה"ר משה דוד אשכנזי. חי' עה"ת: ירושלים, תקע"ז (תקצ"ז ?), 4° (רובענש q, № 90).

181. באר שבע. ה"ר מתתי' נייגרעשל. ח"א תוכחת מוסר, ונחלק לז' עמודים: פראג, תקע"ה, 4°.

182. באר שבע. (עיין מאורי אור, נשמת אדם, עולת יצחק, תורה).

183. באר בשדה. ה"ר מאיר בנימין מנחם דאנון. בֵּאורים על רש"י והרא"ם, וליקוט הסגות זולתו עליו: ירושלם, ש'ו'ש', 2°.

184. באר התורה. (עיין הואיל משה, תורה).

185. בארות יצחק. ה"ר יצחק ב"ר יוסף ן' מניר מעיר תטילה, תלמיד הריטב"א. חי' על מס' ברכות: כ"י יה"ש. (עיין או"ג ב' דצ"ע. החלוץ ד' 91, רשמש"ש ע' 3005, ואליו כיון ר"ש צרצה במכלל יופי שער ה' פרק א').

186. בארות המים. ה"ר יצחק ן' שנגי. חי' על הרמב"ם וד' טורים, ופסקים בעניני עגונה והל' נדוניא וז"נ: שאלוניקי, תקכ"ה, 2°.

187. בבא בוך. ה"ר אליהו בחור הלוי אשכנזי. ספור מעשה בל"א בחרוז, ונקרא ג"כ בבא מעשה גם ס' הבבה, חובר בשנת רס"ח, ונראה שנדפס ראשונה בחיי המחבר. עוד: פראג, ת"ך. ד"א, תכ"א, פפד"מ, תנ"א. ווילמרשדארף, תפ"ד, 8°, וז"ן פ"ל.

188. בבא מעשה או ס' הבבה. (עיין בבא בוך לפני זה).

189. בגד עדים. ה"ר משה רודנער. פי' על תל"ך, הובא בפי' הגדה ש"פ לרל"ה חן טוב: (שי"ג).

190. בגדי אהרן. ה"ר אהרן תאומים. דרשות כסדר התורה: פפד"מ, ע'ת', 2°.

191. בגדי אהרן. (עיין אבן תקומה).

192. בגדי יום טוב. ה"ר שלמה קלוגר מבראדי. חי' על מס' ביצה, מביאו בהקדמת ס' החיים שלו: (שי"ג).

193. בגדי ישע. ה"ר ישועה ב"ר יצחק עטיא. שו"ת בדיני ד' ש"ע: ליוורנו, 2°.

194. בגדי ישע. ה"ר ישעיה הורוויץ הלוי בעל השל"ה. חי' על המרדכי סדר מועד, והח"ז חי' ש"ס ע"ס מועד, וחי' ה"ר שעפטיל בנו על המרדכי מס' ברכות: ד"א, תקי"ז, 4°. זאלקווא, תקפ"ו, 2°.

195. בגדי ישע. ה"ר ישעיה ב"ר שמחה ווינר. פי' על ש"ע א"ח ומג"א, ב' חלקים: פראג, תקל"ד, 2°.

196. בגדי ישע. ה"ר שמואל ב"ר יוסף הלוי. מ"ז שו"ת וחי' דינים: ווילנא, תר"ר, 2°.

197. בגדי כבוד. (עיין בגדי הקדש).

198. בגדי כהונה. ה"ר אהרן הכהן פרחיא. מ"ז דרושים וקצת לקוטים: שאלוניקי, תקי"ח, 2°.

199. בגדי כהונה. ה"ר משולם זלמן ב"ר שלמה הכהן אבד"ק פיורדא. ח"א שו"ת בדיני ד' ש"ע, וח"ב חי' הלכות על מס' ב"מ וגיטין: פיורדא, תקס"ז, 2°.

200. בגדי משי. (עיין בגדי הקדש).

201. בגדי קדש. ה"ר אהרן ברכיה ממודינא. עניני למוד ותפלות: פיסא, תקמ"ה, 8°.

202. בגדי קדש. (עיין מלאכת הקדש).

203. בגדי הקדש. ב' פירושים על מס' אבות: א) בגדי משי לה"ר יוסף ב"ר משה שמעון רפאפורט. ב) בגדי כבוד לחתנו ה"ר ישראל מנחם מענדיל ב"ר צבי הירש אבד"ק טרעבוולא, ובסופו כנף בגד מהדורא בתרא לפי' בגדי משי הנ"ל, וקו"א קצת חי' ותשובת בעל נודע ביהודה וגל"ח: לעמבערג, תקכ"ו, 4°.

204. בגדי שרד. ה"ר שרגא פייוויש ב"ר מתתי' סג"ל פרענקיל. חי' ובאורים על כל דיני שמועת ושבורת עצמות בבהמה ובעוף לבעל לבושי שרד: חמו"ד (ברעסלא, תרי"א), 8°.

205. בגזירת עירין פתגמא ובמאמר קדישין שאלתא. ה"ר רפאל יעקב אברהם גירון. שני פירושים גדולים על שאלתות דר"א, עיין הקדמת ס' שונה הלכות לתלמידו הר"ש שלם: (שי"ג).

206. בגידת הזמן. ה"ר מתתי' (צונץ גא"ל דקכ"ט). על ענין לדיק ורע לו, והזמן הבוגד באדם, ועל הבטחון בה': טהינגען, ש"ך. פראג, פ'ה' פ'ר'א'ג' (שס"ט, ודלא כש"י שלא מנה מלת פה וכתב רפ"ד: צונץ גא"ל דקכ"ט, וע"ש דש"ב). ד"א, ת"י. אופיבאך, ע'ד'ת', 8°.

207. ס' הבדולח. (עיין אריסטו, ד"ס ויש מיחסין לו וכו').

208. בדי הארון ומגדל חננאל. ה"ר שם טוב ן' גאון. על דקדוק הטעמים: כ"י אוקספורד № 371 (אורי, ולפי מפתח רמש"ש נחשב בין ספרי קבלה, ונכון יותר). וכ"י פאריז.

209. בדי שולחן על ש"ע לר' גרשון. (עיין מורה דרך).

210. **בדיקות** שתיקן מה"ר זעליגמאן בינג, והל' שחיטה (כנראה ג"כ ממנו): כ"י רח"ם № 14. (עיין שערי ציון).

211. **בדיקת** מהרי"ו, ודיני נקור הבשר לרש"י ז"ל: (עיין הלכות בדיקה, שו"ב).

212. **בדק הבית**. ה"ר יוסף ב"ר אפרים קארו (מרן הב"י). השמטות והגהות והוספות על ספרו בית יוסף: שאלוניקי, שס"ה. ד"ו, שס"ו. קראקא, חש"ד (שס"ו—ע"ב), 4°. (ועיין ג"כ טורים).

213. **בדק הבית**. (עיין גור אריה, תורת הבית, תקוני זבח).

214. **בדרך אלשיך**. ה"ר אברהם ב"ר ברוך מזאמושטש אבד"ק באר. פשטים על תנ"ך (זולת כפרי א'מ'ת') ע"ד האלשיך בקצרה: חמ"ד (דיהרנפורט), תפ"ז, 4°. [ג"ה ס' חדודי דאבא על מאמרים תמוהים בעין יעקב, וס' מרכבת המשנה על משניות, ופי' על מדרש רבה].

215. ס' **בדרשי**. (עיין בחינת עולם).

216. ס' **הבהיר**. מיוחס לר' נחוניה בן הקנה. ספר עמוק ונסתר בקבלה, והרמב"ן בפי' התורה ובשער הגמול קורא לו תדיר מדרש נחוניה בן הקנה וכן הציוני: (צונץ גא"פ דת"ד הערה C). וע"פ רוב נדפס עמו ס' מעין החכמה עיין זה, ועיין זהר: ד"א, תי"א. ברלין, תס"ו, 4°. קאריץ, תקמ"ד. שקלאוו, תקמ"ד, 8°.

217. **בוחן צדיק**. (ה"ר יוסף פעריל). מכתבים על אודות ס' מגלה טמירין, ועלילות מעללי בני האדם ותהלוכותם וכו': פראג, תקצ"ח, 8°.

218. **בוך דער פערצייכנונג**. מ"מ בתנ"ך ואבן גליון לויכוח בעניני הדת בל"א, הובא לדפוס ע"י ה"ר יצחק יעקב ב"ר שאול אשכנזי: ד"א, תנ"ו, 16°. [רשמש"ש ע' 524, ובהוספות סי' 7551 כ' שלפ"ד הוא לקוח מס' פואינטי קלארה, ע"ש].

219. **בוך דער צוכט**. (עיין ס' המוסר).

220. **הבונה**. (עיין עין יעקב).

221. **בונה ירושלים**. (עיין מלאכת הקדש).

222. **בוצין**. (עיין השתערות מלך הנגב עם מלך הצפון).

223. **בזאת יבוא אהרן**. ס' קבלה: (ש"י).

224. **בחון הזהב**. (עיין נטעי נעמנים).

225. **בחור**. ה"ר אליהו בחור הלוי אשכנזי. כללי דקדוק לה"ק בקצור, ונחלק לד' מאמרים, וכל מאמר לי"ג עיקרים: רומא ע'ז'ר', 8°. עוד כנ"ל, מוגה ומתוקן ונקרא דקדוק אליה הלוי: איזנא, ש"ב, 4°. ובשם ספר הבחור: מנטובה, 1556, 8°. עוד בתוס' דקדוק או שמונה בניים (עי' סימני כל הש"ב) לה"ר מאיר לבית מאיר, והקדמה לה"ר יצחק ב"ר אברהם אשכנזי: לובלין, שנ"ז, 8° (16°). עוד מוגה ובסופו לוח הבניינים לה"ר מרדכי ב"ר שמעיה דריזן: ברלין, תקכ"ז, 4°. עוד עם תוס' הערות, וקצת באור: פראג, תקמ"ט, 8°. עוד ע"י סיבסטיאן מינסטער עם העתקה רומית וזולתה: באזיל, רפ"ה, 8°. וכמה פעמים ז"ז שם ובפנים שונים, עיין ס' רשימת ספרי דקדוק לה"ק לרמש"ש 1375, 1383 №. [והמרשים בריגא מוסיף עוד ד' ווילנא תקע"ח וד' הוראדנא תקפ"ב, 8° (עיין תוס' עק"ד תר"ח דתק"ל) אשר בדה מבטנו ולהד"מ, וכל זקני יודעי ספר ובעלי דקדוק בעירנו אשר שאלתי הכל אומרים להד"מ!].

226. **בחור בטוב טעם**. (עיין טוב רואי).

227. **בחורי חמד**. ה"ר שבתי סופר מפרעמסלא. פי' ע"ש המכלול לרד"ק, מזכירו בהקדמתו לס' המהלך שהגיה והובא בס' ויחל משה.

228. ס' **בחיי**. ה"ר בחיי ב"ר אשר. [לד"ק הוא א' מבני הרא"ש ועל ספר זה ספורים יקננו בס' עומר השכחה דקל"ז ע"ד ע"ש וז"ז, אבל לפ"ד ה"ר חיד"א אין לספורים אלה רגלים, עיין שה"ג שלי ח"א בשמו]. באור עה"ת בארבעה דרכים: א) פשט, ומביא מבחר דברי הראשונים כר"ח ורש"י ז"ל בשם אומרם. ב) מדרש. ג) שכל. ד) קבלה: נאפולי, רנ"ב. פיסארו, רס"ז. שם, ע'ד'ר', 2°. שלישית ע"י ר' גרשון צונצין: פיסארו, ז'ר'ע'. ארמינו, רפ"ד—ו'. ד"ו, ש"ד. שם, ש"ו, 2°. ריווא די"ט, שי"ט, 4°. ד"ו, שכ"ו. קראקא, ב'ש'ן'. שם, מ'ש'ל'. ד"א, תפ"ו. קאריץ, תקנ"ז, (גם ראיתי חש"ד תחת ממשלת הקיסר פאוויל פעטראוויץ), 2°. לעמבערג, תקע"א, 8°. וז"ז בשנות עשר אלה.

229. **בחינה** בחשבון האדם עם נפשו. (עיין מאה מאמרי חכמה).

230. **בחינות לב**. (עיין מאמר מרדכי).

231. **בחינת הדת**. ה״ר אליהו דיל מדיגו, ב״ר משה אבא מקנדיא. חקירות בענייני הדת, ועלו ובאו בו טענות וספיקות ע״ס הזהר וחכמת הקבלה, ובסופו כתב תלמידו ה״ר שאול הכהן להעיד על חכמת רבו ז״ל, ותורף דברי הספר על מה אדניו הטבעו, נדפס בראש לקוטי ס׳ תעלומות חכמה, עיין זה: באסיליא, שפ״ט (ועל השער הכללי כתוב ישועה), 4°. ועם פי׳ ובסופו הערות לה״ר יצחק שמואל ריגייו: ווין, 1833, 8°.

232. **בחינת עולם**. ה״ר ידעיה הפניני ב״ר אברהם הבדרשי. מוסר השכל בלשון צח ומליצה נמרצת על עניני העוה״ז כי תהו המה, ועל עניניס המביאים את האדם לחיי עוה״ב, ויש קורין לו ג״כ ס׳ בדרשי, נדפס ראשונה ע״י אשת ר״א כונת הרופא בשם אגרת בחינת עולם: [1]מנטובה, חש״ר (כנראה לפני שנת ר״מ: צונץ גא״ל דר״ג), 4°. ועם נקודות: [2]ריוואו די״ט, שי״ט, 8°. ועם פי׳, לא נודע למי: [3]שונצינו, רמ״ה, 4°. [ומ״ש בקוה״ד דכ״ב ע״א בשם הקדמת ן׳ חביב שיש עליו פי׳ מה״ר יצחק מונטישון, ולפ״ד פירשט נדפס פירוש זה (ע״ש ה״ב דספ״ט), ועלה בדעתי לומר שאולי הוא זה; כתב הרמש״ש דליתא, לפי שבהקדמת ן׳ חביב כ׳ וז״ל: ולא ראיתי בו פירוש רק זה הנמצא אצל מה״ר יצחק מונטישון ואותו שנעשה בדפוס עתה מקרוב וכו׳]. עוד ועם ס׳ מבחר הפנינים: [4]ד״ו, ש״ו, 4°. עוד מנוקד ונקרא אגרת שמים לרום ועם בקשת הלמדי״ן לאביו ה״ר אברהם הבדרשי היא בית אל, עיין זה, מוגה ע״י ה״ר משה בר״א פרווינצאלי: [5]מנטובה, שט״ז. [6]קראקא, שנ״א, [7]לובלין, ישובו״ן, 8°. עוד מנוקד עם פי׳ ה״ר משה ב״ר ש״ט ן׳ חביב, ופי׳ ה״ר יוסף פראנסיש, ואח״ז בקשת הממי״ן להמחבר עם פי׳ ר״י פראנסיש הנ״ל: [8]פיארארה, שי״ב, 4°. [9]ד׳ ישן חמו״ד (פראג), 8°. עוד עם פי׳ מלוקט מב׳ פירושים הנ״ל ומפי׳ שפתי יוסף ומפורש ע״י ה״ר יום טוב, הובא לביה״ד ע״י ה״ר שלמה זלמן ב״ר יהושע אשכנזי: [10]פראג, שנ״ח, 4°. [11]לעמבערג, 1856, 8°. [ה״ר יום טוב הנ״ל נראה שהוא בעל תי״ט, וכן מיוחס לו בפסיעות בדפוס לעמב׳ 1856 הנ״ל, ומביא ראיה שמזכיר שמו ברמז בראש הקדמתו, וגם מבע״ס גבעת המורה שכ׳ במ״א שהיה בדעתו לפרש ס׳ בח״ע והקדימו מהרימ״ל, ועיין הקדמת ר״מ קטרנער לס׳ מגלת איבה. ופי׳ שפתי יוסף הנ״ל אולי הוא לבע״ס יוסף דעת, עיין זה ומ״ש שם]. עוד עם פי׳ מלוקט מג׳ מפרשים הקדמונים הנ״ל ע״י ה״ר יעקב מ״מ בטשיוויטש: [12]שקלאוו, תקנ״ב, 4°. ובשם הכללי אור הכמים: [13]הוראדנא, תקנ״ו, 8°. עוד מנוקד עם פי׳ עץ הדעת לה״ר שמשון מרפורגו [ודלא כדוקעס שמיחסו לרי״פ שאח״ז], ובסופו שיר נגד המקובלים לר׳ יעקב פראנסיש: [14]ד״ו, ללד״ת, 4°. עוד עם פי׳ ן׳ חביב הנ״ל, ופי׳ ראשית דעת לה״ר דוד ב״ר צבי הירש, ובסופו תרי״ג מצות כסדר הס״ק, וסדר וידוי הגדול, ומאמרים מלוקטים: [15]זאלקווא, תק״ב, 4°. עוד עם ל״א לה״ר יצחק אייזיק אויערבאך בשם צפנת פענח: [16]זולצבאך, תק״ג (או תק״ד). [17]ברין, תקנ״ז, 4°. עוד עם פי׳ קצר לה״ר יוסף ב״ר שלמה דיין מליסא: [18]ברלין, תצ״ט, 8°. [ופירשט ה״ב דקל״ג: חמו״ד 12°. ונראה שהוא ד׳ פיורדא חש״ד דלהלן, ועיין רח״ם № 450]. עוד עם פי׳ קצר הנ״ל ועם ל״א לה״ר אליעזר פאוויר ספרא מזאלקווא בשם שפה ברורה: [19]זאלקווא, תקס״ה, 8°. עוד עם פי׳ הנ״ל ובקשת הממי״ן הנ״ל בע׳ פרקים עם פי׳ לה״ר נתן נטע ב״ר אלכסנדר הכהן מזאמושטש: [20]דיהרנפורט, תקי״ח. [21]שם, תקכ״ח. [22]פיורדא, חש״ד, 12°. עוד עם בקשת הממי״ן ועם ב׳ פירושים לה״ר אליעזר ב״ר שלמה זלמן ליסר: שם הא׳ המזכיר להזכיר מקור מליצת המחבר, והשני מגדנות אליעזר לבאר כוונת דבריו: [23]פפד״א, תקנ״ב. [24]ווילנא, תקע״ח. [25]סדילקאוו, תקצ״ד, 8°. עוד עם פי׳ ילדי הזמן לה״ר אליהו ב״ר חיים הכהן העכים: [26]פראג, תקו״ם, 4°. עוד עם בקשת הממי״ן ופי׳ ויפרוש משה לה״ר משה גלאנטי ב״ר מרדכי סג״ל משענדשוב: [27]ווין, תקס״ד, 4°. עוד עם ל״א ובאור קצר לה״ר צבי הירש ב״ר מאיר: [28]פפד״א, תקס״ג, 8°. עוד עם ת״א ע״י ה״ר שמשון בר״ו המבורג וה״ר חיים הירש שוואבאכר ובאור ע״פ תרגומם בתוס׳ באור המלות לה״ר דוד אָטטענזאָסר: [29]פיורדא, תקס״ז. [30]ווין, תק״ע. [31]פיורדא, תקפ״א, 8°. עוד עם ת״א ובאור לה״ר יואל ב״ר יוסף וואושט: [32]רעשסויא, 1807, 8°. עוד עם בקשת הממי״ן ועם העתקה ובאור לה״ר י. ל. ר. בשם פתשגן הכתב: [33]לעמבערג, 1855, 8°. עוד עם בקשת הממי״ן ועם ת״א ככתבם

בחרוז לה"ר מענדיל בר"י שטערן ובראשו תולדות המחבר לה"ר יוסף ווייסע : [34]ווין , 1847.[35]שם 1852.[36]שם, . .18, 8°.עוד עם בקשת הממי"ן והלמדי"ן הנ"ל ועם כתר מלכות תהלה ותוכחה לר"ש ן' גבירול והכל עם ת"א לה"ר יוסף יוזפא הירשפעלד:[37]ברלין, 1838 , 8° . עוד עם העתק ל' רומי ע"י אוכטמאן : [38]ליידן, 1650, 8°. [ובשער חדש הכל הבלי תלד 1688[39] : רשמש"ש 1286] . ועם תרגום ל'צרפתי ע"י פיליפום אקווינום: [40]פאריז , 1629 , 8° . ועם תרגום אנגלי : [41]לונדון , תקס"ו , 8° . עוד ובסופו העתק ל' פלאניא לה"ר יעקב טוגענדהאלד : [42]ווארשא , 1846 , 8° . עוד עם פי' משנה למלך לה"ר מרדכי ב"ר דניאל רופא ופי' ה"ר מתתיהו ב"ר אברהם אלטריני ופי' שלישי לא נודע למי , ובסופו שיר או בקשת הלמדי"ן עם פי' משנה למלך הנ"ל : כ"י די רוסי 88 № .

ומלבד זה נדפס פ"ר בלי פי' ועם פירושים שונים, ורובם ככולם נמצאו במקומות השמות אשר קראו להם מחבריהם .

233. **בחינת הקבלה** . ה"ר יצחק שמואל ריגייו. כולל ס' קול סבל נגד תורה שבע"פ וקבלת חז"ל לר' אמתי בן רם , ואח"ז ס' שאגת אריה להרי"א די מורינא תשובות ע"ז (רק ב' פרקים), ובסופו מאה הערות על דברי שניהם , ובראשו תולדות הריא"ם קצור מספרו חיי יהודה מאת ה"ר ישי"ר הנ"ל:גוריציא, בחינ"ת הקבל"ה (תרי"ב), 8°.

234. ס' **הבחירה** לר' מנחם ב"ר שלמה לבית מאיר וכו' אשר בש"י 44 № הוא ס' בית הבחירה , עיין זה .

235. ס' **הבחירות** . (עיין חכמתא רבתי) .

236. **בחירת המדות** . (עיין שם) .

237. **בחן לבב** . (עיין מצרף לכסף) .

238. **בטוחות חכמה** . ה"ר ישי"ר מקנדיא . קצור כל חכמת הקבלה לשיטת הרמ"ק והקדמונים , וסודות כל הגימטריאות ור"ת , וכל דרכי המקובלים , והוא ח"ב מג' חלקי ס' תעלומות חכמה , (עיין הקדמת ס' מצרף לחכמה דף א' ע"ב) .

239. ס' **הבטחון** שעשה ר' יהודה בן בתירה . הביאו רב חמאי גאון בס' היחוד , והקדום קנה בספר הפליאה , כ"כ בס' עבודת הקדש חלק התכלית פי"ז דע"ז ב' : (סה"ד בכ"ה) .

240. **בטחון**. (עיין ארזי לבנון) קבלה . כ"כ בש"י והוא ס' האמונה והבטחון , עיין זה .

241. **ביד מלאכי** וכו' אשר בשי"ב , הוא ס' יד מלאכי , עיין זה .

242. **ביטול מודעה** . (עיין קונטרס —) .

243. **בינה לעתים** . ה"ר יהונתן אייבשיץ . חי' על הל' י"ט להרמב"ם,וקצת על מס' ביצה: ווין, וליהונת"ן (תקנ"ז) , 4° . [ועיין חי' על הל' יו"ט להרמב"ם שנדפס ב' שנים אח"ז בברלין מתוך כ"י אחר עם גוף דברי הרמב"ם אשר עליהם יסובו דברי הגאון המחבר] .

244. **בינה לעתים** . ה"ר עזריה בן אפרים פיגו . דרושים לכל עתות השנה ולנשואין ולמילות ואחרי עתים : ד"ו, ה'ז'א'ת' (ת"ח). ברלין , תקנ"א , 2° . לבוב , תקנ"ז , 2° גם 4°. שם, תקע"ו , 2° . ברין , תקנ"ט, 4°.

245. **בינה לעתים** . (עיין חמשה ספרים , מועדי השם , עשרה מאמרות) .

246. **בינה רבה** . (עיין כף נחת) .

247. **בינת אדם** . (עיין חכמת אדם) .

248. **בינת יששכר**. ה"ר יששכר בער בלאך ב"ר שמשון . דרושים ודיני דוכן ופדיון הבן בחרוזים , ושנת חבורו ושם המחבר ועירו רמוז בר"ת : פראג , תקמ"ה , 4° .

249. **בינת מקרא** . ה"ר מנשה ב"ר יוסף בן פורת מאיליא . על נגינות הטעמים : ווילנא , תקע"ח , 8° .

250. ס' **הביצוע** . (עיין בית האוצר) .

251. **בירור הברכות** . (עיין מקור הברכה) .

252. **בירת מגדל עז** . (עיין תפלה) .

253. **בית אבות** . ה"ר משה ב"ר ישראל הילבורג . פי' על ט"ו שירי המעלות , וכלל בו ג"כ על פ"א : ווילמרשדארף , ב'ע'ת' , 4° .

254. **בית אבות** . פי' על פ"א להמאירי מספרו בית הבחירה , עיין זה . ועם פי' דרכי חיים לה"ר חיים פאלאגי , ובראשו פתיחה גדולה להרב המאירי על חבור המשנה והתלמוד , וזכרון כל התנאים והאמוראים בם והגאונים , ורוב גדולי הדורות עד זמנו , עם הגהות מהר"ח פאלאגי הנ"ל : שאלוניקי , תקפ"א , 4° . (ועיין בית הבחירה לקמן) .

255. **בית אבות** . (עיין בתי כהונה) .

256. **בית אבל ובית משתה**. ה"ר שמואל פאלאגי. תשובה בענין כלה שאירע לה אבלות בז' ימי המשתה, ושארי חדושים: אלטונא, תק"ל, 12°.

257. **בית אברהם**. ה"ר אברהם אבלי ב"ר נפתלי אבד"ק הערסאן. קצת חי' דינים על ש"ע י"ד, ועיקר על הל' נדה, ושארי חי' דינים מלוקטים משו"ת, ואח"ז כ' שו"ת ובאורים לש"ע ח"מ, וקצת חי' הרמב"ם, וח"ב דרושים והספדים וחדושים: סדילקאוו, (ויש מהם כתוב בשער: קאריץ. ולהד"מ). תקצ"ז, 2°.

258. **בית אברהם**. ה"ר אברהם ב"ר אליהו דיין. חי' אגדה, וקצת באור על חי' מהרש"א מס' ברכות, שבת, עירובין, פסחים, כתובות, חולין ונדה: ווילנא, תרי"א, 8°.

259. **בית אברהם**. ה"ר אברהם דאנציג. צוואתו לבניו בהנהגות ישרות, ודרך מוסר ינחם: ווילנא, תקצ"ט. ווארשא, תר"א, 8°. ק"ב, תרי"ט, 12°. פרעסבורג, תרי"ט, 16°.

260. **בית אברהם**. ה"ר אברהם זוסמאן ב"ר יוסף שו"ב בלונדרון. באור מספיק על ש"ע י"ד הל' שחיטה וטרפות עד סוף סי' ס"ה, ונפרד לכמה ראשים: א) שפתי זהב, באור כל הדינים מהט"ז וש"ך וראש אפרים: ב) אדני זהב, פרפראות משארי מפרשי הי"ד וכו' עד סי' ל"ה, ומשם עד סי' מ"ם: ג) לבושי תבואה, מדיני בעל תבואות שור ובית אפרים ולבושי שרד, ומסי' ל"ג עד סי' ל"ז: ד) לבושי שרד, מדיני ס' לבושי שרד, ועל גליון הפנים באר יוסף, מ"מ הדינים וכו', ובסופו קונט' חזקת הבית הוספות והשמטות ותקונים, וקונט' מצבת מאיר יוסף, ג"כ כנ"ל, ועד אחרון הגהות על הט"ז וש"ך ופ"מ: ק"ב, עת לחננה, 4°.

261. **בית אברהם**. ה"ר אברהם ב"ר חנניה. קונטרס עלוס בפלפול על עגונה: כ"י: (שה"ג שלי ח"ב במקומו).

262. **בית אברהם**. ה"ר אברהם ב"ר יצחק הכהן אבד"ק טארלי. ב' שו"ת גדולות שבאו לידי מעשה: א) גט כשר, על ענין השלמת הגט באשה שנשתטית. ב) משפט שלום, להכשיר האווזות שראשי חרטומן שחורות, ובסופו מנחה בלולה קצת חי' גפ"ת וקו"א: ברלין, תקי"ג, 2°.

263. **בית אברהם**. ה"ר אברהם ב"ר ראובן. מסורת התורה כסדר א"ב ודקדוק ופרשים: קושטנטינא, תק"ב, 2°.

264. **בית אברהם**. כ"ר אברהם הרופא הטרוקי הקראי. לקוטים שונים מספרי הסודות שלו: (אר"ץ).

265. **בית אברהם**. ה"ר אברהם שי"ק אבד"ק אפטא. באור והוס' דינים על ב"י, וקצת חלוקים בסוגיות הש"ס: יעסניץ, תקס"א(?) 4°.

266. **בית אברהם**. ה"ר חיים אברהם ישראל. ח"א חי' על טור ח"מ, ובסופו מאמר המלך בענין דינא דמלכותא, ז' קונטרסים: ליוורנו, ת'ק'ו'ם', 2°.

267. **בית אברהם**. (עיין עשרה מאמרות, תורה).

268. **בית אהרן**. ה"ר אהרן בה"ר (צבי) הירש מירלש. ב' חלקים: ח"א תורת הבית, כל דיני סת"ס. וח"ב פני הבית, שו"ת לדודו הרב חכם צבי, ולקוטים וקצת שו"ת שלו, ובראשו פתיחה בשם הדרת הבית, באור ע"ס יצירה ח' פרקים: ברלין, תקפ"ט, 4°.

269. **בית אהרן**. ה"ר אהרן זעליג ב"ר יהודה ליווא. פי' תהלים עד מזמור יו"ד: חמו"ד (זאלקווא, תקכ"ח), 8°.

270. **בית אהרן**. ה"ר אהרן יצחק מרעכניץ. פי' עה"ת בדרך דרוש, ח"א על ס' בראשית: זולצבאך, ת'ק'ו'ם', 4°.

271. **בית אהרן**. ה"ר אהרן צורוגון. ששים דרשות עה"ת, ובסופו קצת דרשות לענינים שונים: קושט', התל"ח (ובסופו: ישמחו השמים ו'ת'ג'ל' הארץ, היינו תל"ט), 2°.

272. **בית אהרן**. ה"ר אהרן ב"ר שמואל. מ"מ על כל פסוקי תנ"ך המובאים בש"ס בבלי, ירושלמי, מדרש רבה, מדרש תנחומא, שוחר טוב, ילקוט, זוהר, מדרש הנעלם על ה"מ, פרקי ר' אליעזר, תנא דבי אליהו, ח' פרקים להרמב"ם, עקרים, עקידה, בחיי, כוונת האר"י, עמק המלך, ס' חסידים, מגיד מישרים, ילקוט חדש, שכחת לקט, ילקוט ראובני, לקט יוסף, נחלת בנימין, ס' גלגולים, חסד לאברהם, עשרה מאמרות, יואל משה, ראשית חכמה, שפתי כהן עה"ת, של"ה, ווי העמודים, מגלה עמוקות, מדרש שמואל, עונג שבת, ופסוקי פ' שירה, עם מ"מ כל פרק דף וסימן הספר: פפד"א, ת"ן—את"ן, 2°. [וכ' בהקדמותיו שעסק בחבורו י' שנים, ועל ידו כמה סופרים תורניים אנשי

היו שהיו מאוכלי שולחנו לתכלית זו . ג"ח ס' סיסרא תורה על ענין סיסרא ויעל, פי' על חבור המסורה (ומביא דוגמאות ממנו) , שלות מנות על מגילה] .

273. **בית אהרן** . ה"ר יצחק אהרן ב"ר יהודה ליב . באור כפול על שיה"ש : א) עולת יצחק , באור הכתובים ע"ד הפשט . ב) תורת העולה , המשך הענין בדרך דרוש : ווילנא , תר"ג , 8° .

274. **בית אהרן** . (עיין אשל אברהם) .

275. **בית און** . ה"ר שלמה ראזענטהאל . הגהות על ש"ע של ד"ר קריילענהך : אפען , תקצ"ט , 8° . [ונקראת גלוס בסופס הרואה הובאת א' ד' לבוב] .

276. **בית האוסף** . ה"ר שלמה לעווינזאהן . חקירות הדשות בדקדוק לה"ק ולשון משנה : פראג , 1812 , 8° . (ועיין מחקרי לשון) .

277. **בית האוצר**. ה"ר אליהו צבי ב"ר יעקב מ"ץ בפרידבורג . באור על ש"ע י"ד ח"א : לבוב , תקע"א , 2° . [וכ' בשער שחיבר ג"כ ס' מנחה חדשה על סימני ת"ח , וס' הביצוע על מחלוקות הרז"ה והרמב"ן , וס' מנחת עומר , חי' על כמה שיטות הש"ס] .

278. **בית האוצר** . ה"ר יצחק בער לעווינזאהן מקרעמניץ . ח"א שרשי לבנון הוראות שרשים רבים בלה"ק , בחקר חכמת הלשון כסדר א"ב . ח"ב ענינים שונים ובסופו אבני מלואים , תשלום לספרו בית יהודה מחסרון והשמטות , וקצת הוספות ובאורים והערות וכו' : ווילנא , תר"א , 8° .

279. **בית האוצר**. ה"ר שמואל דוד לוצאטו. חקירות בתעלומות לה"ק ובאורי פסוקים , וחקירות בקדמוניות ישראל וספרים עתיקים ולקוטים מכ"י קדמונים, וקצת שירים עתיקים. לשכה א' : לעמבערג , תר"ז , 8° .

280. **בית אל** . ה"ר אברהם בדרשי ב"ר יצחק . וידוי שקול בחרוזים, וכל מלותיו רק מאות א' עד ל' ולמ"ד בכל מלה , ומספר מלותיו תי"ב , ולכן נקרא בית אל . נדפס בסוף ס' בחינת עולם ד' מנטובה שט"ז , עיין זה . [ונדפס גם ז"נ פ"ר בשם בקשת הלמדי"ן , וגם עם ת"א ובאור קצר (עיין בחינת עולם, עוללות הבוחן) ובכ"י רד"א 729,0 № נקרא בשם בתי הנפש וידוי ליוה"כ וכן בכ"י אחרים , והדפוס שתכב די רוסי ליתן נראה שאינו יתן לפי שמיחסו שם לר' ידעיה בנו , ואולי הוא רק חלק מס' אחר , וכדומה נמצא חלק מס' בת"ע בספרי רד"א , ובכ"י די רוסי 88 № נכתב בשנת 1563 שהוא שכ"ג : (רמיש"ש) . וכ' בס' עומר השכחה סוף דקל"ה וכו' וז"ל : ומכלל שירותיו (של ר"א הבדרשי) ז"ל היה הבקשה הנקראת בי"ת א"ל כי מנין תיבותיה תי"ב , וכל תיבה יש בה למ"ד ואין בה מכ"ב אותיות אלא מהאלי"ף עד למ"ד לבד , ר"ל שאין בה שום אות מאחר אותיות הנשארות כלל, והגיעה עד מלך הראגון לאמר ראו זה האיש המדבר בחלי אותיות , ונתפלאו בהפלגת לשונו ולחות הדבור , מתהלת לך אלי בגלגלי זבולי וכו'] .

281. **בית אל** . ה"ר דוד כוכבי . הובא בס' אור תורה להרמד"ל בפ' האזינו ב' פעמים , ונראה משם שהוא בדיני כתיבת ס"ת , ואולי גם על חסר ומלא כס' אור תורה עצמו .

282. **בית אל** . הוא חלק מס' הבתים , כ"י . (ועיין זה בשה"ג בלי במקומו) .

283. **בית אל** . (עיין בתי הנפש , תפלה , סדור ה"ר יעב"ץ) .

284. **בית אלהים** . ה"ר אברהם כהן אירירה תלמיד מהר"י סרוג . באור מעשה מרכבה ע"ד האמת וע"ד המחקר , חובר בל' ספרד ונעתק ללה"ק ע"י ה"ר יצחק אבוהב אבר"ק ספררים באמ"ד: ד"א, ו'ש'ק'ט' , 4° , (ועיין שער השמים) .

285. **בית אלהים** . ה"ר משה אלמושנינו ב"ר ברוך. מדבר מצורת הארץ וכדור העולם: ד"ו , (ש"י) . [מ"ש בש"י ד"ו טעות הוא שלא נמצא בדפוס , ונמצא בכ"י די רוסי 109 № וכתוב שם שהוא העתק ס' כדור העולם לגייקאמו די סאקרובוסקו עם פי' הר"מ אלמושנינו הנ"ל , גם נמצא בכ"י רח"ם 109— 110 № וכ"י אוקספורד (אורי דף פ"ד) . ועיין שער השמים] .

286. **בית אלהים** . ה"ר משה במהר"י מטראני . עניני מוסר , נחלק לג' שערים תפלה ותשובה ושער העקרים , ונלוה להם פרקי שירה עם פירוש : ד"ו , של"ו , 2° .

287. **בית אלהים** . ה"ר שלמה ב"ר משה מלגויירי . פי' על בנין הבית הראשון . (רמש"ג בשם די רוסי , עיין תג"י ב' סי' ס"ט), ג' חלקים : א) שערי צדק , ז' פרקים . ב) בית מדות , י"ז פרקים . ג) סוד המצות . ב' חלקים הראשונים כ"י בוואטיקאן 248 № קל"ד דפין אין 2° , (צונץ גא"ל דתע"כ) .

288. **בית אלהים** . פי' על מדרש רבה : (ש"י) .

289. **בית אמונה** . (עיין שלשלת הקבלה) .

290. **בית אפרים.** ה"ר אפרים זלמן מרגליות. ג' חבורים בשני חלקים: ח"א פרי תבואה, על טריפות הריאה עם באור ראש אפרים: לבוב, תקס"ט, 2°. ח"ב פנים הש"ע י"ד (?) ובאור על הט"ז מזה בשם זר זהב, ועל הש"ך מזה בשם שפת אמת, וכללי חזקה לבע"ם מגיני שלמה, וקונט' כללי חזקה להמחבר בשם פתח הבית, וקצת שו"ת וקונט' הראיות: לבוב, תק"ע, 2°.

291. **בית אפרים.** מהנ"ל. שו"ת על כל ד' טורים וש"ע: לעמבערג, ש'ל'ו'ם' ר'ב', 2°.

292. **בית אריה.** ה"ר אריה ליבוש הורוויץ. ע"ו שו"ת בדיני ש"ע א"ח מחבורו חות יאיר וחי' גפ"ת בסוגיות הש"ס, ע"ם נסים נזיקין קדשים המפולשת בתורה, מהדורא ב' וג' בשם אוריין תליתאי: זאלקווא, ת'צ'ד'ק', 2°. [ויש לו עוד חבור על ש"ע י"ד וח"מ וא"ע].

293. **בית הבחירה.** ה"ר מנחם ב"ר שלמה לבית מאיר (המאירי). פסקי הלכות ובאור המשנה להרמב"ם על ל"ו מס' בש"ס. [ה"ר חיד"א ראהו במודינא בשתה קובלים גדולים כ"י, כמ"ש בשג"ב מ' ל"ט ושה"ג בלי ח"א בשמו, ע"ש. ואלה נמכרו זה מקרוב, ונאספו אל תוך אוצר ספרי הדוכסית בפארמא, מקום אשר כל כ"י די רוסי אצורים שם, כמ"ש המשכיל ז' כ"ט בתולדות הרב המאירי שהקדים לס' בית הבחירה על אבות שהוציא מחדש לאור, ועל ל"ב מס' כ"י משנת הרי"ב היה ביד יה"ש ונמכר זה מקרוב לאוקספורד] ועל קצת מס' זכינו עד עתה לאורן בדפוס, והם: חי' שבת: ליוורנו, א'ש'ר'י'ך' ו'ט'ו'ב', 2°. על קצת מס' יומא, (עיין שיח יצחק). על מס' מגילה, (עיין חידושי המאירי). על מס' יבמות: שאלוניקי, תקנ"ד, 2°. ובשם הכללי בית הבחירה הנ"ל על מס' נדרים נזיר וסוטה, ובראשו פתיחה גדולה, ובסופו נמוקי יוסף על מס' שבועות מפ' ג' והלאה: ליוורנו, ק'נ'ת'ה', 2°. ועל מס' אבות, (עיין בית אבות). עוד עם פנים המשניות, ועם הגהות מספר מלאכת שלמה למהר"ש עדני, ופי' הר"ע ספורנו על פ"ו, ועם תולדות הרב המאירי, וקצת הגהות והערות המבלה"ד הר"ז ן' כ"ט שטערן: ווין, 1854, 8°.

294. **בית הבחירה.** (עיין בית ישראל).

295. **בית דוד.** ה"ר דוד חיים קורינאלדי. פי' על משניות ומפרשיהם הרע"ב ותוס' יו"ט: ד"א, תצ"ח, 4°.

296. **בית דוד.** ה"ר דוד טעביל ב"ר יעקב אשכנזי. פשטים, ובסופו סגולות ורפואות כסדר א"ב: ווילמרשדארף, תצ"ד, 8°.

287. **בית דוד.** ה"ר דוד טעבלי ב"ר משה מ"ץ ומד"א במינסק. ח"א שו"ת וקצת חי' לחתנו וקו"א, וח"ב דרושים: ווארשא, תדי"ר, 2°.

298. **בית דוד.** ה"ר דוד ב"ר יהודה מסיר ליאון. ס' פילוסופיא: (ש"י).

299. **בית דוד.** ה"ר דוד כהן די לארא. על שרשים ושמות נרדפים בלה"ק: (פירשט ח"ב דרכ"ג).

300. **בית דוד.** ה"ר יוסף דוד מרבני שאלוניקי. חי' דינים על ד' טורים: שאלוניקי, תק"י, 2°. [ורח"ם: ג' חלקים, שאלו', ת"ק ותק"ו, וכן פירשט ח"ב דט"ז ומוסיף בו שו"ת וכו' ומיחסו לר' דוד חיים קורינאלדו הנ"ל בטעות, ע"ש. ורובענש F, № 109: ב"כ, שאלו', תצ"ג, 2°].

301. **בית דוד.** (עיין שיר המעלות).

302. **בית דוד ושלמה.** ה"ר שלמה בה"ר צבי הירש מדובנא. פי' על פ"א: פראג, תמ"ט, 4°.

303. **בית דין.** (עיין בתי כהונה, תפלות).

304. **בית דין יפה.** ה"ר שמואל יפה. שו"ת וחי' דינים: (שג"ב ע"ז ושה"ג בלי בשמו).

305. **בית דין של שמואל.** ה"ר שמואל מקשן ב"ר פינחס כהן. פי' על מגלות רות ואסתר וכו': קראקא, חש"ד, (ש"י). לובלין, שס"ו, 4°.

306. **בית דינו של שלמה.** ה"ר רפאל שלמה ב"ר שמואל לאנײדו. שו"ת כסדר הטורים, ובסופו לחם שלמה על לשונות המחברים והפוסקים האחרונים: קושטנטינא, תקל"ז, 2°.

307. **בית ה'.** ה"ר שלמה ב"ר משה אלקבץ הלוי. חבור גדול בחכמת האמת, מזכירו בספרו שרש ישי בפ' ליני הלילה, ע"ש.

308. **בית ה'.** (עיין ישמח ישראל).

309. **בית הלל.** ה"ר הלל ב"ר מרדכי מטיסמיניץ. חי' כסדר התורה ולחגים ולזמנים: פפד"א, תק"ד, 4°.

310. **בית הלל.** ה"ר הלל ב"ר נפתלי הערץ אבד"ק זאלקווא. ש"ע י"ד וא"ע עם באור, ותוס' חי' דינים עם הגהות לבנו ה"ר משה: דיהרנפורט, א'ת'ן'. זאלקווא, 2°.

311. בית ועד. ה"ר אברהם אהרן ב"ר שלום ברודא. מחלקות הדינים איזה מהם מעומד ואיזה מהם מיושב וכו', ובסופו **בית מדות** על שיעורין ומדות ומשקלים בדרז"ל: ווילנא, תקב"ץ, 8°.

312. בית ועד. (עיין בתי כהונה, שם הגדולים).

313. בית הזהב. (עיין אריסטו).

314. בית חדש. (עיין טורים, מעשה טוביה).

315. בית חדש. **החדשות**. — **הישנות**. (עיין שו"ת הב"ח).

316. בית החכמה. מובא בס' חלק אבנים פ' וישב: (סה"ד שב"ה).

317. בית יד. ה"ר מנחם ב"ר שלמה לבית מאיר (המאירי). פסקי דיני נטילת ידים, נכללו בקובצי ס' בית הבחירה שלו, עיין זה לעיל.

318. בית יד. (עיין יריעות שלמה).

319. בית יהודה. ה"ר יהודה אריה די מודינא. תוס' אגדות מש"ס שלא היו בס' עין יעקב, עם פירש"י ותוס' ומפתח בסופו. [והבור האגדות היה ע"י בן בתו ר' יעקב מן הלויים בהיותו בן י"ד שנה: רשמש"ש ע'..]: ד"ו, שצ"ה, 2°. ואח"ז נדפס בתוך ס' עין יעקב, עיין זה.

320. בית יהודה. ה"ר יהודה בה"ר יוסף לנדא. חי' על כל ד' ש"ע, וחי' גפ"ת על כמה מס', ובסופו **מנחת יצחק** על הל' טוען ונטען לבנו ה"ר יצחק: לעמבערג, תקצ"א, 2°.

321. בית יהודה. ה"ר יהודה ב"ר ניסן אבד"ק קאליש. חי' תוס' על אגדות למס' יבמות, כתובות, קדושין, גיטין, חולין וב"ק, ע"י ר' בנימין בנו: זולצבאך, תמ"ז, 4°.

322. בית יהודה. מהנ"ל. חי' הלכות על מס' הנ"ל ומס' ב"מ וב"ב ע"י ר' **אברהם** בנו, ובראשו חי' ס' **מועד דוד** לה"ר דוד אפענהיימער על מס' שבת וביצה: דעסויא, מ'י' ז'א'ת', 2°.

323. בית יהודה. ה"ר יהודה עייאש. שו"ת בדיני ד' טורים, ובסופו מנהגי ק"ק ארגיל (אלגיר) בשם הריב"ש והרשב"ץ: ליוורנו, תק"ו, 2°. (ועיין בני יהודה).

324. בית יהודה. ה"ר יצחק בער לעווינזאהן מקרעמניץ. על קורות דת ישורון ועם ישראל וכתותיו ושלשלת קבלת תורה שבע"פ וכו': ווילנא, תקצ"ט, 8°. ובקלת שנויים והוספות ותקונים, ב' חלקים: ווילנא, תרי"ח, 8°.

325. בית יהונתן הסופר. ה"ר יעקב עמדין (יעב"ץ). [ובדף ז' ע"א נראה שהוא לא' מתלמידיו, ע"ש]. תולדות איש ריבו ה"ר יהונתן אייבשיץ. חמו"ד (אלטונא, ונזכר בו ס' שבירת לוחות האון הנדפס שנת תקט"ז), 4°.

326. בית יוסף. (עיין טורים).

327. בית היין. (עיין קורות ארזים).

328. בית יעקב. ה"ר אברהם כהן מלאסק. דרשות ע"פ קבלה: ליוורנו, תקנ"ב, 4°. [ג"ח ס' והעריך הכהן וס' ולבש הכהן, בעניני קבלה].

329. בית יעקב. ה"ר יעקב ב"ר חיים וידאל פרובינצאלי (נ"ל פריצול). פי' על הכוזרי חובר שנת ה"א קפ"ב: כ"י היידענהיים כרמולי: (אנגאלען תר"ע דק"א, ותר"י ע' 116, ועיין פתיחת קאסעל אל הכוזרי ע' 30) כ"י האלבערשטאמם 214.

330. בית יעקב. ה"ר יעקב אבד"ק ליסא. חי' על ש"ע אה"ע, ועל מס' כתובות, ב' חלקים: הרובשוב, תקפ"ג, 2°.

331. בית יעקב. ה"ר יעקב שור אבד"ק בריסק דליטא. חי' גפ"ת על מס' סנהדרין: ד"ו, ג'ב'ת', 4°. [ולשון השער: פלפלא חריפתא... בית יעקב לכו ונלכה וגו']. (ועיין חי' ה"ר יעקב שור).

332. בית יעקב. ה"ר יעקב ב"ר שמואל אבד"ק צוויזמר. קע"ד שו"ת עם מפתח בסופו: חמ"ד (וק"ד F, № 687: דיהרנפורט, וכן נ"ל ולרמש"ש), תנ"ו, 2°. [וכ' בהקדמתו שחיבר ס' תולדות יעקב דרשות כסדר התורה, ע"ש].

333. בית יעקב. (עיין באור ע"ס מורה נבוכים, משכנות יעקב, עין יעקב).

334. בית יעקב אש. ס' איוב עם פי' לה"ר יעקב א"ש פייביש בה"ר מנחם נחום אבד"ק זלאטאווי: ספד"א, תקכ"ה, 2°.

335. בית יער הלבנון. ה"ר אברהם יגל ממונציליצי ממשפחת הגאליקי. ד' חלקים: ח"א על החלומות ופתרונם, ומברר דעות המקובלים והפילוסופים ע"ז, ח"י פרקים. ח"ב שביות החמדה, ל' פרקים בסתרי תורה וחכמה אלקית ומציאות הבורא והמלאכים, ומביא שם קושיות הרמ"ע מפאנו

על דבריו ותשובותיו עליהם . ח"ג בתי הנפש, על מהות הנפש ומצבה אחר צאתה מן הגוף . ח"ד פתח תקוה , על סגולות הטבע המחצבים והצמחים והבע"ח למיניהם : כ"י יש"ר , ועתה אוקספורד . ופרק האחרון מח"ב הוא פרק התקופה נדפס בס' אגרות יש"ר ח"א אגרת ד' עם הערות ה"ר יש"ר הנ"ל .

336. **בית יצחק**. ה"ר יצחק אייזיק ב"ר יעקב חבר . חי' דינים באו"ה , ונחלק לשער הקבוע על כל פרטי דיני קבוע , ושער הספקות, על דיני ספקות וס"ס : סדילקאוו , תקצ"ו , 2° .

337. **בית יצחק**. ה"ר יצחק ב"ר אליעזר מארץ הגר . הל' טרפות , מלוקטים מכל גדולי הראשונים והאחרונים , וקו"א בדיני הרתי לריעותא , ואח"ז דיני ניקור , ונפרד לג' ראשים : א) פסק הלכה , הוא הפנים בשם עקרת הבית , ועל צדיו מזה ומזה : ב) עמודי זהב , טעמים ורא‍יות ומקור לכל דין ודין . ג) תקון הבית , חי' דינים ושו"ת השייכים לזה , ובהל' טריפות הריאה הפנים הוא מס' שמלה חדשה , עם באורי תבואת שור ולבושי שרד על צדיו : אפען , תקפ"ז . יוזעפאוו , תר"ג , 2° . טשערנאוויץ , בי"ת יצח"ק , 4° .

338. **בית יצחק**. ה"ר יצחק נונים ואיס . על קצת שו"ע א"ח , כ"י : (שג"ב כ"ב ושה"ג שלי במקומו . וחלק ממנו נדפס בסוף ספרו שיח יצחק , עיין זה) .

339. **בית ישחק** . ה"ר יצחק ב"ר אליקים גאטיניין. חי' על הרמב"ם , ובסופו השמטות מספריו תועפות ראם , אגורה באהלך , יצחק ירנן : שאלוניקי , יצח"ק לשו"ח , 2° .

340. **בית ישראל** . ה"ר אלכסנדר סענדר ב"ר משה עטהויזן . קורות ב"י בל"א , ב' חלקים : ח"א דה"י לבני ישראל עד החורבן עשרה פרקים . ח"ב בית הבחירה , קורות ירושלים והבית הראשון והשני ותכונותם, כ"ד פרקים : אופיבאך , תע"ט. ד"א, תפ"ד , 4°.

341. **בית ישראל** : ה"ר יהושע פלק הכהן בעל הסמ"ע . שם הכולל לחבורו על כל הטורים , ונפרד לשני ראשים בשם דרישה ופרישה , עיין זה . (ועיין טורים) .

342. **בית ישראל** . ה"ר ישראל בנבנשתי ב"ר אליעזר . כ"ב דרשות בד' שערים , לשער תורה ושער התשובה ושער צדקה ז' ז' דרשות , ולשער גמ"ח ל"א דרשות : קושט' , בית ה' (תל"ח) , 2° .

343. **בית ישראל** . ה"ר ישראל ליפשיץ אבד"ק קליווא . חי' על ש"ע אה"ע , כ"י : (שי"ג) .

344. **בית ישראל** . ה"ר ישראל שפירא נכד בע"ס מגן אברהם . חי' על ש"ע י"ד עד סי' ר"א , ובסופו בית פרץ על מס' מגילה והלכותיה לבן בנו ה"ר יששכר ב"ר נתן : ברלין , תפ"ו , 4° .

345. **בית ישראל** . (עיין אשל אברהם , הגדה ש"פ , חדושי אגדות , מלין דרבנן , עין ישראל , פאת השלחן) .

346. **בית הכפורת** . (עיין תפלות) .

347. **בית לוי** . ה"ר יצחק ב"ר שלום בריבזיל אבד"ק ליסא . ח"א שו"ת כסדר הטורים , וח"ב שלום בית , דינים מלוקטים , כ"י .

348. **בית לוי** . ה"ר לוי ב"ר שלמה מבראדי . חי' גפ"ת על קצת מס' ועל רש"י ותוס' : זאלקווא , תצ"ב . שם , תקכ"ב , 2° .

349. **בית לוי** . (עיין מחזור) .

350. **בית הלוי** . ה"ר ישעיה ב"ר יעקב בן השל"ה . כללי מיגו ע"פ דבורי תוספות בח"י אופנים והשגות על טוח"מ והש"ך וקצת שו"ת : ד"ו , תכ"ו , 4° .

251. **בית הלוי**. (עיין אשל אברהם, משניות מס' קנים , תפלות השנה למנהג קהלות רומניא) .

352. **בית לחם יהודה** . ה"ר יהודה אריה די מודינא . מ"מ מכל האגדות ע"פ ערכין כסדר ס' זכרון תורת משה : ד"ו , שפ"ה , 2° . חמו"ד (פראג , תס"ה) , 4° .

353. **בית לחם יהודה** . ה"ר יהודה ב"ר יחזקאל מאוסטרהא . שו"ב מהרי"ו עם פי' והגהות מהר"ץ : זאלקווא , תנ"ג , 4° . (ועיין סדר הניקור בדרך קצרה) .

354. **בית לחם יהודה**. ה"ר צבי הירש ב"ר עזריאל מווילנא . לקוטי כל הדינים המחודשים מן האחרונים ומשו"ת על ש"ע י"ד, ובסופו קצת שו"ת וקונט' הספקות וסדר ניקור בקצרה , ומהדורא לספרו עטרת צבי על ש"ע ח"מ : זאלקווא, תצ"ג , 2° . עוד עם הוספות משו"ת רבות והגהות ע"י ה"ר אפרים זלמן ב"ר אליקים פייביש ונקרא בית לחם יהודה ושער אפרים : פיורדא , תק"ז . פולנאה , תקס"ד . שם , תק"פ , 2° .

355. **בית מאיר** . ה"ר מאיר פוזנר אבד"ק שאטלאנד בדאנציג . חי' על ש"ע אה"ע , ובסופו צלעות הבית , ויכוחים הנוגעים לדיני ש"ע אה"ע : פפד"א , תקמ"ז . לעמבערג , תקצ"ו , 2° .

356. בית מדות . אבן עזרא . ס' מוסר ויראה , הובא בס' ראשית חכמה : ק"ג (? ?) כ"כ בש"י № 68 ע"ש . [וכ' רמש"ש וז"ל : ואני בדקתי בס' ראשית חכמה דף ק"ג מג' דפוסין הראשונים ולא מצאתי מאומה ! ואפשר שכוון ע"ס ראשית חכמה לראב"ע עצמו כ"י, וגם שם לא מצאתי זכרון ספר כזה , אבל יש בית מדות נדפס בקושט' והוא ד' ראשון מס' מעלות המדות , עיין רשימתי ע' 1278 עכ"ל] .

357. בית מדות . ה"ר יהודה ליב ב"ר אשר מרגליות . חקירות על מדות האדם בדרך מליצה ושיר חרוזי : דיהרנפורט , תקל"ז , 12° . עוד כל"ל , בהרחבת הענינים ותוס' מרובה : פראג , תקל"ח , 4° . עוד כל"ל ח"ב עם הגהות ותקונים לח"א : פראג , שקלאוו , מ'ת'ו'ק' , 4° .

358. בית מדות . (עיין בית אלהים , בית ועד , ס' כריתות) .

359. בית המדרש . קובץ מדרשים קטנים שונים , עתיקים וקדמונים , נדפסים וכ"י , ושארי כתבי קדמוניות שפוני טמוני אוצרות כ"י , כולם נקבצו ויצאו לאור עם הגהות ותקונים , ועם מבוא לכאו"א בל"א ככתבם ע"י ה"ר אהרן יעללינעק דרשן בווין , ד' חלקים : ח"א כולל טו"ב מדרשים קטנים ואגדות שונות , והם : א) מדרש אבא גוריון , ב) מדרש מגלת אסתר . ג) מעשה אברהם . ד) מדרש ויושע . ה) מעין חכמה . ו) מדרש עשרת הדברות . ז) מדרש פטירת אהרן . ח) מדרש יונה . ט) מדרש תמורה . י) מדרש פטירת משה רבינו . יא) מעשה יהודית . יב) מדרש לחנוכה . יג) מדרש אחר לחנוכה . יד) מגלת אנטיוכוס . טו) מסכת גיהנם . טז) מס' חבוט הקבר . יז) סדר יצירת הולד : לייפציג , תרי"ג , 8° . חדר שני , כולל ח"י מדרשים קטנים וכו' , והם : א) דה"י של משה רבינו ע"ה . ב) מעשה יהודית . ג) מדרש כונן . ד) מס' היכלות . ה) מעשה דר' יהושע בן לוי . ו) סדר גן עדן . ז) ס' זרובבל . ח) אותות המשיח . ט) מדרש אלה אזכרה . י) מדרש ברכת יעקב אבינו ע"ה . יא) דמות כסא של שלמה המלך ע"ה . יב) מעשה בשלמה המלך ע"ה . יג) מס' כלים . יד) מדרש מעשה תורה . טו) ס' אלדד הדני . טז) ס' חנוך . יז) מעשה אברהם . ח"י) מרגניתא דבי רב : לייפציג , תרי"ג , 8° . חדר שלישי כולל ע"ז מדרשים קטנים וכו' , והם : א) מדרש ויסעו . ב) ס' אלדד הדני (נוסחא אחרת) . ג) מדרש אלפא ביתא דר"ע . ד) מדרש הנ"ל (נוסחא ב') . ה) ספר אליהו . ו) פרקי משיח . ז) נסתרות ר"ש בן יוחאי . ח) היכלות רבתי . ט) מדרש לעולם . י) מדרש גדול וגדולה . יא) סדר גן עדן (נוסחא ב') . יב) אגדת משיח . יג) ברייתא דמלאכת המשכן . יד) ספר נח . טו) פרק מפרקי היכלות . טז) מדרש תדשא , ובסופו תוספות לסדר גן עדן : לייפציג , תרט"ו , 8° . חדר רביעי כולל ט' מדרשים קטנים וכו' , והם : א) מדרש אגדת בראשית . ב) תפלת ר' שמעון בן יוחאי . ג) שמחזאי ועזאל . ד) חיי חנוך . ה) מדרש עשר גליות . ו) מדרש ביום השמיני . ז) מדרש גליות הפלשתי . ח) מעשיות . ט) משלים של שלמה המלך : לייפציג , תרי"ז , 8° .

360. בית המדרש . (עיין בתי כהונה , רוח אליהו) .

361. [בית מועד . ה"ר חיים יוסף דוד אזולאי . מזכירו בול"א ש' ג' , ע"ש . ועיין בשה"ג שלי ח"א ש' ד"ה הרשב"א הזכר ס' עבודת הקדש וכו' , ומוכח משם שהוא להרשב"א ולא לה"ר חיד"א] .

362. בית מועד . ה"ר יצחק גאטיניו . שיטה על מס' מ"ק ומכות , וחי' על הרמב"ם ודרוש : שאלוניקי , תקצ"ט , 2° .

363. בית מועד . ה"ר מנחם ב"ר משה רבא . חמשים דרשות לשבתות וי"ט , מראשית השנה עד אחרית שנה : ד"ו , שס"ה (ולא שס"ח) , 2° .

364. בית מועד . ס' פסקי דינים קדמון , והרב מהר"א אזולאי מביא הרבה חי' דינים ממנו , וגם נזכר בס' פרי חדש לפעמים : (שג"א ב' ושה"ג שלי במקומו . ואולי הוא הנ"ל להרשב"א ?) .

365. בית מועד . מליצות : כ"י רח"ם № 113 .

366. בית מועד . (עיין בנין אריאל , עבודות הקדש , תפלות) .

367. בית מושב . (עיין עיר חומה , קרית מלך רב) .

368. בית מלוא . (עיין שער הזקנים) .

369. בית המלך . ה"ר יוסף ן' חסין . חי' על הרמב"ם , ושו"ת א"ח י"ד וח"מ וחי' עה"ת . ח"ב סכת דוד חי' על הרמב"ם ולקוטים ודרושים לה"ר חיים שלמה פירנאנדאש : שאלוניקי , 2° .

370. בית מנוחה . ה"ר חיד"א . עניני למוד ליארצייט : ליוורנו , תקס"ב , 4° .

371. בית מנוחה . חלק מס' הבתים , כ"י . וה"ר חיד"א הנ"ל ראהו כמ"ש בשג"ב ז' ובשה"ג שלי ס' הבתים ב' .

372. בית מנוחה . (עיין תפלות) .

373. **בית מנחם**. ה"ר מרדכי מיכאל ב"ר מנחם מענדיל יפה. חי' תורה בפלפול והלכה: קראטאשין, תקצ"ד, 4°.

374. **בית המקדש**. (עיין ס' כריתות).

375. **בית נאמן**. ה"ר טוביה גוטמאן (פעדער) ב"ר צבי הירש מפיעטרקוב. חקירות בגדר מדת האמת: ברלין, תקנ"ד 8°. [ופירשט ח"א דסמ"ע עושה ממנו ב' ספרים, הא' בדקדוק (ע"פ רח"ם № 528) משנת תקנ"ד, והב' כנ"ל משנת תקנ"ה, ונראה שאין לו רגלים].

376. **בית נאמן**. ה"ר יצחק ב"ר משה ביגה. דרשות ע"פ מאמרים תמוהים, ונחלק לג"ח: תורה ועבודה וגמילות חסדים: ד"ו, שפ"א, 2°. [ודרוש א' ממנו נדפס בשם כתר תורה בס' הנקרא לאוהבי לה"ק: פאריז, שפ"ח, 4°: רשמש"ש ע' 1159].

377. **בית נאמן**. דרשות: ד' שאלוניקי, ש"ו. (ש"י № 70). [וקודם לו בפלאנטאוויציוס שנת ש"ז, ואולי בדוי הוא מס' הנז' לפני זה: רמש"ש].

378. **בית נתיבות**. (עיין עבודת הקדש).

379. **בית נתן**. ה"ר נחמן נתן קורוניל. נוסחאות ישנות מכ"י יקן על מס' ברכות, עם תוספת נפך משלו להעיר על פוסקים ומפרשים בכמה מקומות, ובסופו פסקי הרי"ד על מס' ברכות: ווין, תרט"ו, 4°.

380. **בית הספק**. (עיין כרתי ופלתי).

381. **בית הספר**. ה"ר יהודה ליב בן־זאב. ראשית למודי הילדים בלה"ק ב' חלקים: ח"א מסלת הלמוד למוד קריאת האותיות והמלות בלה"ק ומאמרים ומשלים, והעתקתם בל"א צחה. ח"ב למודי המישרים שירים ומשלים, דברי חכמים, אמרי בינה ומוסר השכל: ווין, תקס"ב, 8°. [ונדפס שם עוד שש פעמים עד שנת תקפ"ז]. עוד, הוצאה שמינית, בתוספת כללי דקדוק ודרכי העתקה מל' אשכנז לעברית ע"י ה"ר מענדיל בר"י שטערן: ווין, 1842, 8°.

382. **בית עובד**. (עיין תפלות).

383. **בית העוזיאלי**. ה"ר יהודה עוזיאל. ט"ז דרשות על סדר קצת פרשיות: ד"ו, י'ש'מ'ח'ו' (ולא ז"ן), 4°. [ג"ח באורים על פרשיות התורה, ונמצאים בכ"י ר"א אשכנזי, כמ"ש בתוס' עק"ד תר"ע № 24 ע"ש. וכ' רמש"ש: ואולי הם הנ"ל ?].

384. **בית העזר**. ה"ר בנימין איספינוזה. באור על פי' הראב"ע על נו"כ: (ול"א ב' כ"ח ושה"ג שלי במקומו). [ג"ח ספר על לשונות הרמב"ם ובו"ת]: (שם).

385. **בית פרץ**. ה"ר פרץ ב"ר משה. כ"ה דרושים: זאלקווא, תקי"ט, 4°.

386. **בית פרץ**. (עיין בית ישראל).

387. **בית קדש הקדשים**. (עיין עז לאלהים).

388. **בית רבי**. ה"ר משה קוניץ מאובין. תולדות רבינו הקדוש הוא ר' יהודה הנשיא, כל המסופר בו בש"ס בבלי וירושלמי, מסודר בדרך שיחה ונקרא מעשה חכמים. מחברת א': ווין, תקס"ה, 8°.

389. **בית הרואה**. ה"ר שמואל פלורינטין האחרון ב"ר דוד. מ"מ מהאחרונים כדרך ס' לקט הקמח וקצת לשונות הרמב"ם: שאלוניקי, תקי"ט, 4°.

390. **בית הרואה**. הוא סדר עבודה של כל ימות השנה, כ"ה פרקים. ובהקדמתו מזכיר ספרו זהר הרקיע, ואולי הוא למהר"ח ויטאל: כ"י רח"ם № 112.

391. **בית רחל**. (עיין תפלה, תפלות).

392. **בית שלמה**. ה"ר אליעזר ליפמאן ב"ר שלמה סג"ל. ס' משלי עם פי', ובראשו פתח הבית מבוא גדול ע"ד הנסתר: זאלקווא, תק"ס, 4°.

393. **בית שלמה**. ה"ר שלמה ב"ר אהרן ן' חסין. שו"ת, ובסופו קצת תשו' לה"ר דניאל איסטרומסה: שאלוניקי, ת"פ, 4°.

394. **בית שמואל**. ה"ר שמואל ב"ר א"ש פייביש מווידיסלאוו אבד"ק פיורדא. ש"ע אה"ע עם באור וחי' דינים: דיהרנפורט, תמ"ט, 2°. עוד עם תוס' מהדורא בתרא ונכלל בו גם חי' הט"ז וס' שמות הגיטין וכללים לדינים אלו: פיורדא, תנ"ד, 2°. (ועיין טיב גיטין, ש"ע אה"ע).

395. **בית שמואל**. ה"ר שמואל ב"ר ישראל. קצת חי' הלכות ואגדות ע"ס בראשית שמות ויקרא, כ"י: (שי"ג).

396. **בית שמואל אחרון**. ה"ר שמואל הקטן אבד"ק פוזנא. שו"ת ד' חלקים על ד' ש"ע, ובסוף חלק ח"מ קצת שו"ת לה"ר משה שלמה זלמן אבד"ק קראקא, וחלק ה' דרושים עס"ת: נאווידוואהר, תקע"ו, 2°.

397. **בית שער קטן**. (עי' פי' עה"ת לאברבנאל).

398. **בית שערים**. (עיין מאמר אסתר).

399. **בית השערים**. ה"ר מרדכי בפרובינצה. על דיני כתובה: (ש"ק ד"א וד"ז דמ"ו ע"א).

400. **בית תלמוד**. (עיין בנין אריאל).

401. **בית תפלה**. (עיין אור חדש, ברית הלוי, תפלה).

402. **בית תפלה ודברי הימים**. (עי' תפלה).

403. **ביתה יוסף**. ה"ר יוסף היילבוט. פי' עה"ת, ועל הגליון תשובות לה"ר אלעזר לאזי חותנו של הרח"ם: כ"י רח"ם № 111.

404. **ביתן המשכילים**. כ"ר נסים בן נח הקראי. פי' על עשרת הדברות וקצת מצות התורה וקצת האלהיות [ונקרא ג"כ פלס באור המצות כמ"ש בס' לקוטי קדמוניות דל"ז] : (אר"ץ).

405. **[בכור שור**. כן קרא ניליענטהאל לפי' הרלב"ג עה"ת וד' מגלות ופי' איכה לר' יוסף קרא אשר בכ"י מינכען № 51, וכן קרא שמות לכמה וכמה כ"י מינכען ברשימתו, וכן כתב שמותם בראש הכ"י בעצמם, ולכן אין לסמוך עליו כלל : רמש"ש].

406. **בכור שור**. (עיין פי' עה"ת להרלב"ג, שמלה חדשה).

407. **בכורי יוסף**. ה"ר יוסף פאביום. פי' מספיק על מאמרי זהר לליל שבועות והושענא רבא: חמ"ד (פפד"מ או רעדלהיים), תקע"ז, 8°.

408. **בכורי יעקב**. ה"ר יעקב ב"ר אהרן עטלינגער. פי' דיני סוכה ולולב : אלטונא, תקצ"ז, 4°. עוד, ובסופו תוספות בכורים פסקי דינים והשגות עליו ותשובות עליהן : שם, תרי"ח, 2°.

409. **בכורי העתים**. דברי מליצה ושיר, ועניני חכמה ומדע ותועלת כדרך ספרי המאסף, י"ב כרכים לי"ב שנים, משנת תקפ"א—תקצ"ב : ווין, תק"פ—תקצ"א, 8°. עוד כנ"ל, נאסף מחדש ע"י ה"ר מענדיל בר"י שטערן, מחברת א' : ווין, 1844, 8°. עוד כנ"ל, נאסף ע"י ה"ר יש"ר מגוריציא לחלק העברי, וע"י ה"ר ישראל בוש לחלק האשכנזי, ונקרא בכורי העתים החדשים, מחברת א' : ווין, 1845, 8°.

410. **בכורי העתים החדשים**. (עיין בכורי העתים).

411. **בכורי השנה**. ה"ר גבריאל ב"ר יצחק אייזיק פאלאק. שירים ומליצות ומכתבי חכמה ומדע שונים : ד"א, תר"ד, 8°.

412. **בכורי תועלת**. שירים ומאמרים למודים, ומכתבים שחוברו ונאספו ע"י אנשי חברת תועלת באמשטרדם : ד"א, תק"פ, 8°. (ועיין פרי תועלת).

413. **בבושרות** (בכו ושירות). ה"ר אפרים ב"ר יוסף העלם. ב' חלקים [וכ' רמש"ש : וכ"א נקראו עת הזמיר, קול התור] : ח"א זמירות ושירים לשבתות וליו"ט. ח"ב קינות ותפלות ותקון חצות בחרוזות, ועם פי' : קראקא, משיח"י (שס"ח), 4°.

414. **בכי נהרות**. ה"ר שמעון ב"ר יעקב אברהם. ספור שטף מי נהר ריין בבונא בחדש אדר ה"א תקמ"ד: ד"א, תקמ"ד, 16°.

415. **בכי תמרורים**. ה"ר וואלף פריהאויף. קינה על מות ה"ר משה קוניץ מאובין : אפען, תקצ"ז, 8°.

416. **בכית ציון**. ה"ר אליהו ב"ר חיים הכהן ליבאוויצר. פי' על איכה : קאריץ, תקנ"א, 8°.

417. **במות בעל**. ה"ר חנניה אלחנן חי הכהן. חקר ראשית תולדות האלילים הנזכרים בספרי תנ"ך : ריגייו, תקס"ט, 8°.

418. **במת יחיד**. ה"ר יאקב ב"ר יששכר בער קליף. פשטים על תנ"ך : אלטונא, תקכ"ב, 4°.

419. **בן אברהם**. ב' חלקים : ח"א פי' עה"ת, וח"ב פי' על ד' טורים : שאלוניקי, תקפ"ו, 2°. (רי"ו).

420. **בן אברהם**. (עיין תלמוד, אבות דר"נ).

421. **בן לאברהם**. ה"ר חיים אברהם אישטרושה. פי' עה"ת וקצת שו"ת : שאלוניקי, תקפ"ו, 2°. [נראה שהוא הנ"ל № 419. ועל מי יש לסמוך בשנוי מהותו ?].

422. **בן אורי**. ה"ר אורי ב"ר יהודה ליב מדרויע. תוכחת מוסר כסדר התורה : זאלקווא, תפ"ה, 2°.

423. **בן אליהו**. ה"ר אליהו ב"ר רפאל משה סג"ל. ציצים ופרחים ופשטים יפים : (זצ"ל א' כ"ח).

424. **בן אלישע**. ה"ר חיד"א ראה באיטליא ס' כ"י על קצת פרקי מס' קדושין וכתוב שם פסקי הלכות בן אלישע, ונזכר בו שכבר כתב בפי' הסוגיות באורך, אבל לא מצא בו זכרון שמו ושם עירו וזמנו. (עיין שג"ב יו"ד ושה"ג שלי במקומו).

425. **בן אמונים**. ה"ר אשר אנשיל ב"ר משה בער. פי' תורה ופשטים על תנ"ך : פיורדא, תקמ"ה, 4°.

426. **בן ארבעים לבינה**. ר' אברהם זכות. ס' תכונה, כ"י: (ש"י). [ובאמת ר' אברהם עצמו יחסהו לרלב"ג בפתיחת ס' תכונה שלו פרק ו'].

427. **בן ארבעים לבינה**. (עיין אשל אברהם).

428. **בן אשר**. ה"ר יאקב ב"ר אשר אנשיל מ"ם. תקון ליל ר"ח ניסן (כעין תקון ל"ם והו"ר): אלטונא, תקס"ח, 8°.

429. **בן אשר ובן נפתלי**. י"א שהוא ר' אהרן ב"ר משה משבט אשר ור' משה ב"ר דוד משבט נפתלי שנחלקו על עניני המסורת בחסר ומלא וחילופי טעמים וכדומה, ונדפסו בסוף תנ"ך מקראות גדולות בשם חילופי הקריאה בין ב"א וב"נ. (ועיין תורה, ועיין קונטרס המסורת).

430. **בן דוד**. ה"ר אבסילראד המכונה בענדיט ב"ר יוסף לוי. פי' על משלי, הובא בהקדמת ספר עבודת הלוי: (סה"ד שכ"ה).

431. **בן דוד**. ה"ר יהודה אריה די מודינא. נגד אמונת הגלגול, חיברו לה"ר יוסף חמיץ תלמידו, ונדפס מחדש בקובץ טעם זקנים, עיין זה.

432. **בן דוד**. הוא ס' עומר מן לר"מ די לונזאנו על אידרא זוטא, עם הגהות ה"ר נפתלי ב"ר דוד עליו, (עיין שג"ב ס"א ושה"ג שלי במקומו, ועי' ספרא דצניעותא): ד"א, תפ"ט, 4°.

433. **בן דעת**. (עיין תורה, תהלים).

434. **בן הא הא**. ה"ר דוד הכהן (בע"ס דעת קדושים): חי' על התורה: ליוורנו, תקפ"א, 2°.

435. **בן זקונים**. ה"ר חזקיה דוד בואלעפיא. ב"ח: ח"א יסוד עולם ששה פרקים בכללי התלמוד, מלוקטים רובם מס' הליכות עולם, ובסופו מאמר קצר בשבח התלמוד בעדות חכמי הנוצרים לחרפת מתחכמי עמנו בזויו. ח"ב מזמור לתודה, ונפרד גם הוא לשנים: א) וידבר דוד שירים ומליצות. ב) ויקונן דוד קינין ופתוחי מצבות וכדומה: ליוורנו, תקנ"ג (ופירשט ח"א דקל"ו: תקנ"ז), 8°.

436. **בן זקונים**. ר' יהודה הלוי. שירים: (ש"י).

437. **בן ח"י לחופה**.
438. **בן חמש למקרא**.
439. **בן חמשים לעצה**.
440. **בן ט"ו לתלמוד**.
(עיין אשל אברהם).

441. **בן ידיד**. ה"ר ידידיה ב"ר שמואל טאריקה. חי' על הרמב"ם בדרך שו"ת.

442. **בן יוחאי**. ה"ר משה קוניץ מאובין. מבאר לפוגות במאמרי התנא רשב"י אשר בש"ס בבלי וירושלמי ספרא ספרי ותוספתא, ויתרון הגדול בדינים והלכות וספורים הבאים בכל הש"ס בשם רשב"י לבאים שם בשם ר' שמעון סתם, והבדל בערכו לפני לכתו להמערה ואח"ז, ותוכחות גלויות וחזקות שס' הזהר ורע"מ ומדרש הנעלם והתקונים כולם חוברו מהתנא רשב"י הזה וממתיבתא דיליה, וגם תשובות נאמות נכוחות וברורות לכל שואל ומערער על ס' הזהר בכל דור ודור בכלל ובפרט על השגות ה"ר יעב"ץ בספרו מטפחת ספרים, וקונט' התשובות ע"ז יקרא מענות ומטפחות ואחרי עניים הנוגעים לזה: ווין, תקע"ה, 2°.

443. **בן יוסף**. ה"ר יוסף צרפתי ב"ר חיים. פי' ופסקים כסדר התורה ועל מאמרי רז"ל: (ש"י).

444. **בן ימיני**. ה"ר זאב וואלף מפרערויא. פ' על פי' הראב"ע עה"ת, ובראשו חידת הראב"ע על אותיות אהו"י עם פירושו: ווין, תקפ"ד, 8°.

445. **בן יקיר**. ה"ר הערץ האמבערג. יסודי הדת לחנוך הנערים ומוסר השכל: ווין, תקע"ד. שם, תק"פ. שם, תקפ"ו, 8°.

446. **בן יקיר**. ה"ר יעקב טוגענדהאלד. כנ' לפני זה, בדרך שו"ת, עם תרגום פולאני: ווארשא, 1824, 8°. ושנית בתוס' תקונים: שם, 1834, 8°. [ואולי הוא הנז' לפני זה, וצ"ע].

447. **בן ישי**. ה"ר יהודה שלום ינייסי. על עבורות ותקופות ומולדות לק"ם שנים, עם תרגום איטלקי: ווין, תקפ"ז, 8°.

448. **בן לענה ובן תגלה**. משלי הבל והזיות כעין ס' בן סירא החיצון, נזכר בתלמוד ונחשב בין הספרים שאסור לקרות בהם, וכן עלו בתהו ואינם.

449. **בן המלך והנזיר**. הוכר בל' יון ונעתק לערבי וממנה ללה"ק ע"י ה"ר אברהם ב"ר חסדאי הלוי, דברי משל וחידה ומוסר השכל בחרוז ושיר ולשון נח בדרך ויכוח ושיחה בין בן מלך ונזיר, ל"ה פרקים: קושט', ב'ר'ו'כ'י'ם', 4°. מנטובה, שי"ז, 8°. פפד"א, תקכ"ו. זאלקווא... ליוורנו, תקצ"א, 8°. עוד ובסופו קונט' משיחת חולין של ת"ח כ"ד משלי מוסר אשר אסף חכם א' מפי חכמי הפילוסופים וספריהם, ותכלית המוסר היוצא אחר כל משל בחרוז: וואנזבעק, ע'ת' ט'ו'ב', 12°. עוד עם ל"א: אופיבאך... פיורדא, תקי"ג, 8°. עוד עם ל"א והובא לבי"ד ע"י ה"ר אייזיק הומבורג. [ובהעתקה משונה מאד מהקודמת, וכ' רמש"ש שהעתקה זו לקוחה מדפוס הס' בל"א ככתבס, כמ"ש דר' מייזיל בפתיחתו להעתקת הס' הזה]: פפד"מ, תקכ"ט, 8°.

450. **בן מנוח**. (עיין קרנים).

451. **בן משלי. רב שמואל הנגיד.** משלי חכמה ומוסר בקצרה בדרך שיר, קצת העתקות ממנו נמצא בכ"י די רוסי № 129 ומהעתקה שהשיג הרשד"ל מכ"י הנ"ל נדפס קצתו בציון תר"א דקל"א, וע"י דוקעש בתוס' עק"ד . . . גם הובאו מר"א בר חסדאי בס' מאזני צדק תחת שירי הערביים, (ועיין רשמש"ש ע' 2470).

552. **בן משלי.**(עיין מוסר השכל לרב האי גאון).

453. **בן משק**. (עיין נהרות דמשק).

454. **בן נון**. (עיין מאורי אור).

455. **בן סירא. חכמת ישוע —**. (עיין תורה, ספרים הנוספים).

456. **בן סירא** או **אלפא ביתא דבן סירא**. מיוחס **לבן סירא בן ירמיהו הנביא**. ענינים שונים בדרך מדרש, ומשלים ומעשיות בדרך רמז. נדפס ראשונה עם מעשה דר"י בן לוי ועוד ענינים קצרים בקובץ י"ז ספרים קטנים: קושטנטינא, ע'ט'ר'ה (רע"ט), 4°. עוד,עם ס' מעשה תורה, מעשיות ומדרשים, וארחות חיים לר"א הגדול: ד"ו, ש"ד, 8°. עוד,עם מוסר ע"פ חידה או גן עידונים ואח"ז מעשה תורה. הנ"ל, ובסופו ס' ארחות חיים הנ"ל בהפוך הסדר והשמטה: ד"א, ת'ב'נ'ה', 8°. עוד, אלפא ביתא ראשונה ושניה עם הפי' הישן, נדפס עתה בשלימות והוגה מתוך כ"י ע"י הרמש"ש: ברלין, תרי"ח, 16°. וקצתו נדפס עם תרגום ל' רומי ע"י מעתיקים שונים, כמו ע"י פֿאגיום: איזנא, ש"ב, 4°,וז"ז עוד. עוד נעתק לל"א ונדפס (קצתו ?): פראג, שע"ב, 4°. (מצא רמש"ש בווין). עוד נעתק לל"א ע"י ה"ר **שלמה** ב"ר **יעקב** כ"ץ: ד"א, ת"כ, 8°. ובלי הקדמת המעתיק: פיורדא, תג"ה. אופיבאך, תע"ז. 8°. (רמש"ש ועיין רשימתו ע' 204, 205).

457. **בן עשר למשנה**. (עיין אשל אברהם).

458. **בן עשרים לרדוף**. (עיין שם).

459. **בן פדה צור**. (עיין פדה צור).

460. **בן פורת**. ה"ר **יהודה** ב"ר **משה** ב"ר **דניאל מרומי** הנקרא ג"כ **גור אריה**. פי' על ד' פרקים הראשונים מס' המדע להרמב"ם: כ"י יש"ר ועתה אוקספורד, ועוד ישורון ו' 55. עוד עם הגהות ה"ר **משה** ב"ר **שבתי**: כ"י רח"ם № 37. וואט' 258. ד"ר 429 ועי' צונץ, ליטעראטורג, 513.

461. **בן פורת**. ה"ר **מרדכי** ב"ר **שלמה פלונגיאן**. תולדות ה"ר מנשה בן יוסף בן פורת מאיליא ועל ספריו ודעותיו, וחדושים רבים מאת המחבר: ווילנא, תרי"ח, 8°.

462. **בן פורת**. ס' דקדוק ומסורה קדמון, מזכירו ר' שמשון הנקדן בספרו חבור הקונים או ס' השמשוני: (צונץ גא"ל דקי"ג—י"ד).

463. **בן פורת**. פי' סודות הראב"ע בפירושו עה"ת: כ"י יוא"ל. (המזכיר ד' דנ"ג).

464. **בן פורת**. (עיין בן פורתא להלן).

465. **בן פורת יוסף.** ה"ר **יוסף העם**. הפטרות מכל השנה, עם באורו והוספות לבנו ה"ר **איצק העם** בשם **שיח יצחק**: פיורדא, תקנ"ו, 4°.

466. **בן פורת יוסף**. ה"ר **יוסף קובו השני**. קצור חי' דינים על ש"ע א"ח אה"ע וח"מ: שאלוניקי, תקנ"ז, 4°.

467. **בן פורת יוסף**. ה"ר **יעקב יוסף מפולנאה**. פשטים וחי' בקבלה, וח"ב חי' גפ"ת ושו"ת: לעמבערג, חש"ד, 4°.

468. **בן פורת יוסף**. ה"ר **יצחק אונקניירה** בשם **דון יוסף נשיא**. ויכוחים עם פילוסוף וטענות באמונה ודת: קונשטנטינא, ל'ק'ר'ב'ה', 4°.

469. **בן פורתא**. רבינו **יוסף טוב עלם** ב"ר **שמואל**. חבור על דינים. ג"א סדר תנאים ואמוראים עיין סמ"ג לאוין קל"ה: (ש"י). [ולפ"ד ה"ר שי"ר בהקדמתו לס' תשובות הגאונים קדמונים סי' ח' לא לו הוא, וע"ש. ואולי גם השם משובש וצ"ל בן פורת וקרוב לשמוע שהוא לר' יוסף פורת בן הרשב"ם].

470. **בן ציון**. ה"ר **הערץ האמבערג**. תלמוד יסודי הדת לנערי בני ישראל: אויגשבורג, תקע"ב, 8°.

471. **בן ציון.**ה"ר **יוסף** ב"ר **אלימלך מטורבין.** דברי מוסר ולקוטים, ודרכי הכתיבה לחנך הנערים, ובאורי ענינים שונים: ד"א, מ'ק'ו'ד'ש', 8°.

472. **בן שבעים לשיבה.** (עיין אשל אברהם).

473. **בן שלש עשרה למצות**. (עיין שם).

474. **בן שלשים לכח.** (עיין שם).

475. **בן שמואל**. ה"ר **שמואל די מודינה** (רשד"ם). שלשים דרשות עה"ת והעבודה וגמ"ח ועל שבתות וי"ט ולחתנים ומילות, ושארי ענינים. הובא לביה"ד ע"י נכדו ה"ר **שמעיה** ב"ר **משה**: מנטובה, השמואל (שפ"ב), 4°.

476. בן שמונים לגבורה

477. בן ששים לזקנה. (עי' אשל אברהם).

478. בן תשעים לשוח.

479. **בנאות דשא**. ה"ר שלמה ב"ר מסעור אדהאן. אזהרות ודינים, תוכחות מוסר והנהגות ישרות ודברי הימים של משה ופטירת אהרן: ד"א, תצ"ה, 8°. ובלי דה"י וכו': חמ"ד (רוסיא), תקע"ט, 8°.

480. **בנוית ברמה**. ה"ר שמואל ב"ר מרדכי הלוי גלאנטי. פי' על פ"א: לבוב, תקס"א, 4°.

481. **בנות השיר**. ה"ר נתן ריז. שירים שונים: ברלין, תקס"א, 8°.

482. **בני אברהם**. ה"ר אברהם מיוחס. שו"ת, וקונט' על הל' גיטין, וקצת דרושים: קושט', תקל"ג, 2°.

483. **בני אהובה**. ה"ר יהונתן אייבשיץ. חי' ובאורים על הרמב"ם הל' אישות וגירושין ובסופו קצת שו"ת, ג' חלקים: פראג, תקע"ט, 2°.

484. **בני אהרן**. ה"ר אהרן לפפא. קט"ז שו"ת השייכות לטור ח"מ, ובסופו חי' דינים ומפתח: אזמיר, ג'א'ל'ת', 2°.

485. **בני דוד**. ה"ר דוד פאלקון. חי' על הרמב"ם, ובתוכם קצת שו"ת, ובסופו קונט' עיגונא דאיתתא: קונשטנטינא, תנחי"ל, 2°.

486. **בני חיי**. ה"ר חיים אלגאזי ב"ר מנחם. חי' דינים כסדר ד' טורים, וחי' גפ"ת על כמה מס' בש"ס, מוגה ע"י ה"ר חיים יצחק רפאל בה"ר חיים אלפנדארי: אורטוקויאי סמוך לקושטנטינא, ב'ע'ת'ה לפ"ג (תע"ב), 2°.

487. **בני יהודה**. ה"ר יהודה עייאש. ח"ב לספרו לחם יהודה על קצת לשונות הרמב"ם, ובאור לשונות תוספות ולשונות הרא"ש ז"ל, וח"ב לספרו בית יהודה קכ"ד שו"ת, ובסופו קונט' אות ברית על מעלת המילה: ליוורנו, ת'נ'ח'נ'ו', 2°.

488. **בני יונה**. ה"ר יונה לאנדסופר מפראג. חי' על דיני ס"ת וכתיבתה, ובסופו קונט' אורי אור קצור מס' אור תורה להרמד"ל על פתוחות וסתומות: פראג, תקס"ג, 4°.

489. **בני יונה**. (עיין דבר משה).

490. **בני יוסף**. ה"ר יוסף הכהן טנוגי. חי' על התלמוד ושאר פוסקים: ליוורנו, (תג"י י' ר"ט). [וצ"ע קצת כי לפ"ד היה שם המחבר ר' ישועה, עיין שה"ג שלי ח"ב זרע יצחק באות ז'].

491. **בני יוסף**. ה"ר יוסף ב"ר שלמה יחיאל. דרשות על התורה: שאלוניקי, ע'ד'ו'ת', 2°.

492. **בני יעקב**. ה"ר יעקב ששון. פי' על קצת ס' העטור וי"ד שו"ת, והגהות על הרמב"ם והטורים: קונשטנטינא, ד'ע'ת', 2°.

493. **בני יצחק**. ה"ר יצחק חנין. דרושים, ובסופו קצת תשובות: שאלוניקי, תקי"ז, 2°.

494. **בני יששכר**. ה"ר צבי אלימלך אבד"ק דינוב. דרושים כסדר חדשי השנה, ח"א (תשרי—אדר): זאלקווא, תר"ו, 4°. ח"ב מאמרי שבתות ור"ח, וא"ז דרושים ליתר חדשי השנה (ניסן—אלול): שם, י'ת'ר', 4°.

495. **בני יששכר**. (עיין ים יששכר).

496. **בני משה**. ה"ר משה מאגאר. שו"ת כמו הרשד"ם: (רמי"ג).

497. **בני משה**. כ"ר משה מצורדי הקראי. נזכר בספריהם ולא נמצא אצלם: (אר"ץ).

498. **בני משה**. ה"ר משה שלטון. פ"ה שו"ת ארוכות, ובסופו לקוטים שונים: קונשט', תע"ג, 2°.

499. **בני הנעורים**. ה"ר יהודה ב"ר יונה ייטלים. משלים ומכתמים, אמרי מוסר וחכמה וחידות ומליצות, ותולדות אביו הרופא ר' יונה ייטלים, עם צורתו, ח"א: פראג, תקפ"א, 8°.

500. **בני הנעורים**. ה"ר יוסף טיבולי מטריעסט. על חינוך נערים: (אננאלען ת"ר דשכ"ו הערה B).

501. **בני קטורה**. (עיין כהונת אברהם).

502. **בני שמואל**. ה"ר שמואל חיוון בן בתו של הרשד"ם. (וסר כזה ספק הש"י וסה"ר) על קצת הלכות מרים ח"מ, וקצת מהל' י"ט והל' תערובות, וס"ג שו"ת, ב' חלקים: שאלוניקי, ה'ש'י'ב'נ'ו', 2°.

503. **בני שמואל**. ה"ר שמואל עדאווי (ורח"ם № 580: משה עדאווי וכן תג"י מ' ס"ג). חי' על שש מסכתות בש"ס, וקצת חי' על הרמב"ם, ובסופו לקוטים על רש"י עה"ת: ליוורנו, תקי"ט, 4°.

504. **בני שמואל**. דרושים עה"ת וגם באגדות, ובעל סה"ד ראה ממנו דף אחד מפ' בשלח, ע"ש שכ"ס.

505. **בנין אב**. ה"ר חיים סגרי. ויכוח עם ה"ר יעקב חזק על תקנת ר' אבוה בסדר תקיעות, כ"י: (זצ"ל ח' ו').

506. **בנין אריאל**. ה"ר שאול בה"ר אריה ליב אבד"ק אמ"ד. ב' חלקים: ח"א חדרי תורה דרושים כסדר התורה ובסופו בית

מועד דרוסים לר"ה ויו"כ ורגלים, בין המצרים ופורים. ח"ב בית תלמוד, חי' גפ"ת על כמה מסכתות: ד"א, ח'ל'ק'ת', 2°.

507. **בנין הבית**. ה"ר יחיאל הלל ב"ר דוד אלטשולר. באור בנין הבית דיחזקאל, וצורת חלוקת הארץ לעתיד, וחלוקת הארץ דיהושע, עם ציורים: זאלקווא, תקל"ה, 4°. חמ"ד (ליוורנו), תקמ"ב, 8°. [ולפי מ"ש ה"ר חיד"א שנדפס בתוך הצו"א עם מצודת דוד וציון אחר יחזקאל (עיין שה"ג שלי במקומו), לכן הוא חמ"ר].

508. **בנין בית הבחירה**. (עיין לחם שמים).

509. **בנין יהושע**. ה"ר יהושע פאלק ב"ר יצחק אייזיק מליסא. פי' על אבות דר"נ ומס' שמחות וד"א רבא וזוטא: דיהרנפורט, תקמ"ח, 2°.

510. **בנין יהושע**. (עיין אבני יהושע).

511. **בנין יחזקאל**. ה"ר יחזקאל ב"ר משה סירקין. חי' ש"ס ע"ס נסים. ח"א על מס' נדרים וכתובות: ווארשא, תרכ"א, 2°.

512. **בנין נערים**. ה"ר יעקב בליליוס. הסגות ע"ס תקון סופרים למהר"ם אבוהב ז"ל, כ"י: (תג"י י' קנ"ט).

513. **בנין עולם**. ה"ר יצחק אייזיק ב"ר יעקב חבר. ח"א רל"ו שו"ת בדיני ש"ע א"ח, וס"ו שו"ת בדיני ש"ע י"ד, עם הגהות רבות לבנו ה"ר יוסף אבד"ק קנישין, ובראשו פתיחה גדולה, ובסופו קצת לקוטים ומפתחות: ווארשא, ת'ר'ה', 2°.

514. **בנין עולם**. (עיין מקראי קדש).

515. **בנין שלמה**. ה"ר נתן מ"ז. חי' על מס' סנהדרין: אופיבאך, תקמ"ד, 2° (נדפס ר' אברהם פרופס ובנו הבה' שלמה). ח"ב כל"ל על מס' ע"ז: שם, תקנ"ו, 2°.

516. **בנין שלמה**. ה"ר שלמה ב"ר אברהם אבריל. דרשות כסדר התורה: שקלאוו, תקמ"ט, 2°.

517. **בנין שלמה**. ה"ר שלמה בלאך. קורות לה"ק והתלמוד, ושארי ענינים, בל"א ככתבם: הנובר, 1832, 4°.

518. **בנין שלמה**. ה"ר שלמה זלמן הענא ב"ר יהודה ליב כ"ץ ש"ץ. על דקדוק לה"ק, ונחלק לי"ב בתים, וכל בית לחדרים ועליות: פפד"מ, ת'י'ו' ח'י'י'ם' (תס"ח), 4°. [ולא נדפס שנית ושלישית, ולכן לא תמצא לשי"ב ולא תשמע לפירשט ח"א דסע"ט].

519. **בנין של שמחה**. (עיין אהבת ציון).

520. **בסבא טעמא**. ה"ר משה קורדובירו. פי' על מאמרי הסבא בזהר פ' משפטים: כ"י רד"א q, № 929.

521. **בעדר משלים**. הוא ס' חכמת משלים נעתק ע"י ה"ר שמשון אריה פרידבורג ב"ר משה אברהם: כ"י רח"ם № 116 וע"ש № 294. ובמפתח שם דפנ"ס כ' שהוא העתקת מעשה דיקלטאנוס מלך רומא והוא משלי סנדבאר ונשתנו השמות בהעתקת הנוצרים.

522. **בעורין דאשא**. (עיין תנא דבי אליהו).

523. ס' **בעז**. (עיין לוית חן).

524. **בעז ורות**. ה"ר יצחק בן יהוידע הכהן. מעשה בעז ורות ע"ד ההוה (דראמא), בשלש מחלקות עם ת"א: ברעסלויא, 1834, 8°.

525. **בעי חיי**. ה"ר חיים בנבנשתי. שו"ת על כל הד' ש"ע, וקרא לכן שמות: עץ חיים לשו"ת דשייכי לש"ע א"ח, עץ הדעת לשו"ת י"ד, עץ הגן לשו"ת אה"ע, עץ הדר לשו"ת ח"מ. ועתה נדפסו ד' קובצים מתשובותיו: קובץ א' משו"ת על י"ד שנדפסו המפתחות שלהן בס' קול בן לוי ונוסף עליהן עוד תשובות וגם קצת שו"ת דשייכי לא"ה והגה מועטים, וג' קובצים משו"ת ח"מ, ועדיין לא נתגלו שאר תשובות א"ח וא"ה, עכ"ל ה"ר חיד"א בול"א כ' ושה"ג שלי במקומו, ע"ש. ומאלה ראיתי על ש"ע י"ד ואה"ע קצת שו"ת ועל ש"ע ח"מ ח"ב: שאלוניקי, תקמ"ח, 2°. ורח"ם 20—4019 № על ח"מ ח"א וב': שם, תקנ"א, 2°. ורמי"ג: חלק ב' שו"ת: קונשטנטינא, 4° (כ"ו דפין).

526. **בעל החלומות**. ספור הלציי בשיר כמחזה לילה בחלום, מגיד לאדם מהבלי העולם והפסדו, כ"י: (מאסף תקמ"ה דמ"ו).

527. **בעל הטורים**. (עיין פירוש, תורה).

528. **בעל הכנפים**. ה"ר יוסף בן חיים. שרשי לה"ק: כ"י מינכען $№ 27/_4$ ופאריז $992/_5$ ושד"ל (עיין כ"ח ז' דע"ח, ובס' מכלול ד' ליק ע' III, וברשימת פאריז טעה פעמים).

529. **בעל הלשון**. ה"ר יוסף זרקא. ס' דקדוק ומסורה, ובאור שרשי לה"ק. מובא בס' מנחת שי כמה זימני, וע"ש ישעיה ה' ע', חובר שנת ה"א ר"ח ונמצא בבית המוזעאום בלונדון כ' עקס', כ"י: א' משנת רכ"ח ע"י א' מתלמידי המחבר על קלף ונייר, 2. והב' משנת רל"ר על קלף לבד, 4. (תוס' עק"ד תר"ע דהנ"ב).

530. **בעל המאור** . הוא ס׳ המאורות לרבינו זרחיה הלוי (עיין אלפסי) . ונדפס גם לבדו עם ס׳ מלחמות ה׳ להרמב״ן : ברלין , תקי״ט , 2° .

531. **בעל העטור** . (עיין עטור) .

532. **בעלאהנטע טוגענד** . (דיא —) . (עיין אסתר) .

533. **בעלי אסופות** . לקוטים מספרים רבים ועניינים שונים , כ״י : (ש״י) .

534. **בעלי אסופות** . ס׳ קדמון , קובץ גדול פסקי דינים ע״ד ס׳ שבולי הלקט ונדה לדרך ודומיהם , כ״י : (זצ״ל יו״ד וע״ש) .

535. **בעלי ברית אברהם** . ה״ר אברהם אזולאי ב״ר מרדכי . פי׳ על כל התנ״ך , כ״י : (שג״ב ע״ד ושה״ג שלו במקומו) .

536. ס׳ **בעלי חיים** לאריסטו . (עיין אריסטו).

537. **בעלי החלומות**. ה״ר יעקב מקורבייל . על פתרון חלומות : (ש״י) . [והוא טעות עיין שו״ת ר׳ יעקב : רמש״ש] .

538. **בעלי הכפל** . ה״ר יהודה ב״ר דוד פאסי המכונה חיוג . דקדוק ממלות הכפולות : (ש״י) . (הוא ס׳ אותיות הכפל ה״כ מס׳ הדקדוק שלו , ועיין דקדוק מר״י חיוג) .

539. **בעלי הנפש**. הראב״ד המשיג . ז׳ שערים בדיני נשים ונדה . נדפס ראשונה בסוף ס׳ עבודת הקדש להרשב״א : ד״ו , שס״ב , 4° . עוד בתקון כל הטעיות , וכל החסר מלאו והגיהו במקומם , ונוסף עליו השגות הרז״ה והל׳ נדה להרמב״ן וחי׳ מס׳ נדה להר״ן : ברלין , תקכ״ב , 4° . ובלי חי׳ נדה להר״ן : ברדיטשוב , תקע״ז , 4° .

540. **בעלי הרפיון** . ה״ר יהודה ב״ר דוד חיוג הנ״ל № 538 . ס׳ דקדוק . נזכר עם ס׳ בעלי הכפל הנ״ל בהקדמת ס׳ המכלול לרד״ק ע״ש , והוא ס׳ אותיות הנוח שלו . (עיין דקדוק מר״י חיוג) .

541. **בעשריבונג** פון אשכנזי אונד פאלען . ויכוח בל״א בין איש אשכנזי ופולאני ופראגי , וכאו״א נותן דופי ברעהו ומהלל א״ע : פראג , חש״ד , 8° .

542. **בעשריבונג** פון די רבעליריי באמסטרדם בשנת תנ״ו . [נעתק מל׳ נוצרים , והכתוב שהמעתיק הוא ר׳ יוסף פאן מארשון , ונוסף מעשה פון פויער גריל : רמש״ש] : ד״א , תס״ז , 8° .

543. **בציר אליעזר** . כ״ר אליעזר בן יהודה הקראי. פי׳ קצר ע״ס מנחת יהודה: (אר״ץ).

544. **בצל הכסף** . (עיין דובב שפתי ישנים) .

545. ס׳ **בקבוק** . (עיין מגלת סתרים) .

546. ס׳ **בקורים** . ה״ר חזקיה מרדכי ב״ר שמואל בשאן . תפלות ומנהגים , מלוקטים מס׳ מעבר יבק ושל״ה . חיברו לחברת בקור חולים בוירונה : ד״ו , ע׳ת׳ , 8° .

547. **בקר אברהם** או (— לאברהם) . לאברהם קרדוזו . עניני קבלה לשיטת ש״ל סר״י : כ״י זוזיקסיאנא № 42 וכ״י רח״ם № 117 et 773 ג׳ ע״ש . [ומ״ש פירשט ח״א דקל״ג שנדפס באמ״ד טעות הוא בידו: (רמש״ש). ועיין אור צח ומצוחצח ומ״ש שם] .

548. **בקר יזרח** . ה״ר דוד מילדולה . סדר ברכת החמה , ובסופו פזמון לברית מילה לה״ר שמואל מילדולה: לונדון, תר״א, 8°.

549. **בקשה** על הרוגי ת״ח , עם פי׳ ה״ר משה כ״ץ נראל אבד״ק מיץ . נדפס ראשונה שנת ז׳י׳ת׳ . ושנית ע״י ר׳ אפרים זלמן רייננבאך : ד״א , תנ״ט , 4° .

550. **בקשה** להר״ם מקוצי (בעל הסמ״ג ?) : כ״י רד״א 0 , 654 № .

551. **בקשה חדשה** . (עיין אלף שין) .

552. **בקשות** לר׳ יהודה ב״ר קלונימוס אבי הרוקח על סדר ש״ע וקדיש וקדושה ליחיד : כ״י שם , 299 № D .

553. **בקשות נפלאות** הם בקשות הססי״ן והממי״ן והאלפי״ן וה״א הידיעה (עיין זה) . ומרמב״ן , ותפלת מנשה בן חזקיה , ובקשות עם שמות נפלאים , ובקשות ר״י כ״ג ור׳ יודא חסיד עם שמות נפלאים ונוראים ופיוטים שונים : כ״י רד״א 0 , 729 № B .

554. **בקשות נפלאות** ע״פ קבלה , וסדר ק״ש , מלוקט מספרי ספרדים לאומרם בכל יום : כ״י רד״א תקמ״ב , ובק״ד לא מצאתי . [אולי הוא הנ״ל , או שנמצא בסדר תפלה גדול א׳ מקובלי כ״י שם : רמש״ש] .

555. **בקשת ההדי״ן** . (עיין מכתם לדוד) .

556. **בקשת הלמדי״ן** . היא בית אל (עיין זה) לר״א הבדרשי . (ודלא כיש המיחסין אותה לר׳ ידעיה בנו) . עם באור לה״ר דוד אטטענזאסר , ואח״ז שיר ידידות לרז״וו בוכנער שיר על ר״ת כמעשה בית אל הנ״ל , ועוד לו שירי תפלה שכל מלותיו רק מאות מס—תיו ג״כ על עניני ר״ת , עם באור המלות : ספר״א , תקע״ב , 8° . (ועיין בחינת עולם , עוללות הבוחן) .

557. **בקשת הלמדין חדשה.** לא נזכר מחברו, והובא לביה"ד ע"י ה"ר מאיר העסע: המבורג, תקפ"ט, 8°.

558. **בקשת הממי"ן** . ר' ידעיה הפניני הבדרשי. בקשה שכל מלותיה מתחילות באות מ"ם. נדפס ע"פ רוב בסוף ס' בחינת עולם, עיין זה. עוד עם ת"א ע"י ה"ר בנימין וואלף פרערא וב' הקדמות בראשה: א) קורא מראש הקדמה כוללת להעתקת ס' בחינת עולם והבקשה, וכל מלותיה מתחילות ג"כ במ"ם. ב) מבשר טוב מבשר ואומר שאם תמצא פעולתו חן יוציא לאור גם העתקת ס' בחינת עולם: ברין, תקנ"ט, 8°. עוד עם ל' רומי להאדון ה' פראבע: ליפסיא, 1662, 4°. (ועיין עוללות הבוחן), והמחבר חיבר אחריה רהוטה כפול שמונה לכל אות משמו, נדפסה מחדש מתוך כ"י ישן בשרון אשר על יד הכרמל I. № 42, וז"ל בראשה: אמר ידעיה הפניני ב"ר אברהם בדרשי כאשר לאצני הדרך ולא יכולתי לרשום שמי וזכרי בבקשת הממי"ן חברתי אחריה רהוטה שמי לכל אות ואות שמונה תיבות לנועם אזני אמונה.

559. **בקשת הממי"ן** . (עיין חשק שלמה).

560. **בקשת שין שינין** . (עיין שגיון שמשון).

561. ס' **בר ששת** . (עיין שו"ת הריב"ש).

562. **בראנט שפיגל** . (עיין ברנט שפיגל).

563. **בראשית** . (עיין תורה).

564. ס' **בראשית** בחרוזים יפים וע"פ מאמרים ומדרשים בל"א [ע"י ה"ר אהרן ב"ר ישראל ??: רמש"ש]: חמו"ד (ונראה פראג), 8°.

565. ס' **בראשית** . כ"ר שמחה בן משה הלוצקי הקראי. חבור קצר בבאור סודות סתרי מעשי בראשית במשל ומליצה ובדברים סתומים וחתומים: (אר"ץ).

566. **בראשית רבא** . כ"ר ישועה בן יהודה הקראי. חבור גדול ע"פ מחקר כסדר התורה: כ"י ליידן № 5 et 41/2 . [ולפ"ד ר"ש פינסקער לא חובר בעצם כסדר התורה, עיין לקוטי קדמוניות סוף הערה יו"ד ריש דקע"ד].

567. **בראשית רבה** . ר' אושעיה רבה. לבאר דברי המשנה ואין זה המדרש רבות של רבה בר נחמני, (ועיין בס' צמח דוד ח"א ג"א תתקעפ"ע ועיין רבות: ש"י, ועיין מדרש).

568. **ברוך טעם** . ה"ר ברוך תאומים פרענקיל. חי' דינים ופלפולים בסוגיות עמוקות בש"ס: לעמבערג, תר"א, 2°.

569. **ברוך מבנים אשר** . ה"ר אשר ענויל בה"ר יהודה ליב. פשטים עה"ת: זאלקווא, תק"ט, 4°.

570. **ברוך שאמר** . ה"ר שמשון ב"ר אליעזר המכונה **ברוך שאמר**. על כתיבת תפילין ודרכי עשייתן וצורת האותיות, כפי שקיבל מרבו ר' יששכר ז"ל נוסחא שהיה בידו מראש הסופרים בדורו מ' אברהם מזונשהיים ב"ר משה, הנקרא בבחרותו ר' אברהם חזן מהייפארט תלמיד הר"מ מרוטנבורג, והוא עשה והוסיף הגהות רבות על הנוסחא ההיא: דובנא, תקנ"ו, 8°. עוד כנ"ל, ובסופו ס' אלפא בית למהר"ל שליי"ו (הוא ר' ליפמאן בע"ס הנצחון, ושם דכ"ד ע"א חתם א"ע ט"ב יומ"י שהוא כמו יום טוב ליפמאן), בד' פנים: א) על צורת האותיות. ב) על טעמי צורתם. ג) סוד תמונת הרכבתם, וסוד מספרם וסדרם זו אחר זו. ד) סודות תואר צורתם ע"פ קבלה, ובא"ב הג' וד' מזכיר תדיר ס' האשכול שחיבר, ונראה משם שהוא ס' קבלה, גם מזכיר פירושו ע"ס יצירה בא"ב ד' אות ב' וס'. אח"ז מתחיל עוד א"ב בקצור, (ונראה שהוא מס' אותיות דר' עקיבא, וצ"ע). ועד אחרן עוד א"ב בארוכה על תמונתם ודרך כתיבתם ובאורם ע"ד רמז וסוד מספרם וכו', וכתוב בסופו: „סליק האלפא ביתא מבעהמ"ח ס' האשכול": שקלאוו, תקס"ד, 4°.

571. **ברורי מדות** . (עיין מלאכת מחשבת).

572. **ברורי המדות** . ה"ר טוביה סג"ל מהארשיץ. על חכמת המדידה הנוגע לבאור דברי רז"ל והפוסקים, ונפרד לשלשה ראשים: א) מו"מ של הלכה בש"ס ופוסקים בעניינים אלה. ב) קצור מכל הדינים הנוגעים לזה. ג) קצת כללים ויסודות חכמה זו הנצרך למדידת תחומין: פראג, תקס"ז, 4°.

573. **ברורי המדות** . (עיין מכילתא).

574. **ברוריא** . ה"ר שמואל ב"ר עזריאל מולדר. שיר בד' מחלקות. נדפס ראשונה בקובץ פרי תועלת, עיין זה. ושנית לבדו: ד"א, תרי"ט, 8°.

575. ס' **ברזילי**. נזכר בס' הכלבו סי' קט"ו בזה"ל: וכן נמצא בס' ברזילי, ע"ש. כ"כ ה"ר חיד"א בול"ב י"א ושה"ג שלי ח"א אות ב' סי' 47, ומשם בארה שהוא לרב **ברזילי גאון** הנז' מרב האי גאון בשו"ת מהר"ם ד"ק סי' קמ"ע ע"ש. ורמש"ש כ' בשם הוספות צונץ לרשימת דעליטש שהוא ה"ר **יהודה** ב"ר **ברזילי** שהיה בזמן הרי"ף, וצ"ע לדעת במה כחו גדול.

576. ס' **הבריאה** . סודות מקבלת האריז"ל, ב' חלקים: כ"י רד"א q, 930, № 1056 .

577. **בריאה וזמרה** . (עיין מעשה —) .

578. **בריבשטעללער** או **פתשגן הכתב** . ה"ר צבי הירש ב"ר מאיר . מכתבים שונים בלה"ק עם ל"א, נדפס פעם רביעי בתוס' כמה מכתבים וכל מיני שט"ח: פפד"א, תקס"ד, 8° .

579. **ברייתא**. שם לקובץ הלכות או אגדות לתנאים ראשונים אשר לא הכניס רבינו יהודה הקדוש אל תוך סדרי משנה שלו ועלו ובאו בתלמוד אם לחזק את דברי המשנה או להקשות ולהשיב עליה [ונקראו ג"כ **מתניתא** **חיצונה** שהיא העתקת המלה בל' עברי] . ומלבד אשר כל פנות התלמוד מלאים מהם מזן אל זן הבאים בו בלשון **תניא** **תנו רבנן** או **תני דבי** . . . עוד נזכרים ונמצאים כמה מיני חבורים לתנאים ולאמוראים וגם לזולתם הנקראים ברייתא ואשר הערכה קראתם פה לפני הקורא, ואלו הם: א) **ברייתא דאבות**, הוא פרק ששי מפ"א שבידינו, ונקרא ג"כ **פרק קנין תורה**.ב) **ברייתא דרב אדא** על סוד העבור, ונמצאה עוד בימי המפרש הל' קה"ח להרמב"ם, כנראה שם פרק י' ע"ש . ג) **ברייתא דר' אליעזר**, כן נקרא בערוך ס' פרקי דר"א תדיר, (ועי' רש"י ברא שית י"ז ג', וס' הישר לר"ת סי' תרס"ח, וזולתם) . ד) **ברייתא דר' אליעזר בן יוסי הגלילי**, והן ל"ב מדות כללים ללמוד התורה . [ויש מיחסין אותה לאביו ר' יוסי] . נדפסה בשס"ין שלנו בסוף מס' ברכות אחרי מבוא התלמוד וקצור כללי י"ג מדות דר"י, ועם פירושים, (עי' מדרש תנאים, נתיבות עולם). ה) **ברייתא דר' יוסי בן חלפתא**, הוא ס' סדר עולם אשר בידינו הנזכר גם בתלמוד בשם ברייתא, (עיין יבמות פ"ב ב', מגילה י"א ב', נדה מ"ו ב', נזיר ה' א', ע"ז ח' א', שבת פ"ח א') . ו) **ברייתא דיוסף בן עוזיאל**, ס' קבלה, ונזכר בריקאנטי וז"ז, ונמצא בכ"י רד"א q, № 965 וכ"י די רוסי № 1138/12 . [ואין ספק שיוסף בן עוזיאל זה הוא הנזכר בא"ב דבן סירא: רמש"ש] . ז) **ברייתא דר' ישמעאל**, היא בראש הספרא, וידועה לנו בשם י"ג מדות דר' ישמעאל ע"ש התחלתה: „ר"י אומר בשלש עשרה מדות התורה נדרשת" וכו' . וס' היכלות רבתי נקרא ג"כ ברייתא דר' ישמעאל, (עיין הקדמת בית המדרש ג' דף כ').ח) **ברייתא דמלאכת המשכן**. (עיין בית המדרש ג', מדרש אגדת בראשית) . עוד, עם הגהות ה"ר אייזיק שייער: אופיבאך, תקס"ב, 8°. ט) **ברייתא דמעשה בראשית**, (עיין מדרש כונן) . י) **ברייתא דסוד העבור**, (עיין ר"ה דף כ' ע"ב) . יא) **ברייתא דספרי** . (עיין רש"י סנהדרין דכ"ט ע"א, וכוונתו לספרי שני או ספרי זוטא, עיין זה) . יב) **ברייתא דר' פינחס בן יאיר**. (עיין מדרש תדשא). יג) **ברייתא מפרקי מרכבה** . (עיין מדרש אגדת בראשית) . יד) **ברייתא דשמואל** בסוד העבור, נזכרה בדברי הראשונים פ"ר . [ולפ"ד הר"ן פיליפאווסקי הוא ס' פרקי דר"א, עיין הקדמתו לס' העבור לר"א בר חייא הנשיא] . ובכ"י וואטיקאן № 387/17 נמצא סדר התקופות דרב שמואל א' דפין, ואולי זה הוא: (צונץ גא"פ דנ"ג הערה g . וכן רוב הדברים בס' זה לקוחים מספרו זה. ועי' בס' היונה לר"ש זקש די"ט) .

580. **ברייתות דר' חייא** . (עיין תוספתא) .

581. **בריכת אברהם** . (עיין חסד לאברהם) .

582. **בריעפשטעללער נייער קינסטליכע**— ה"ר יהודה ליב ליאָנדאָר . קבוצת מכתבים בל"א, וכתב משיט"א, ובסופו קצת למודי החשבון: ווילנא, תקפ"ו . שם, תר"ד . שם, תר"ו, 8° וז"ז .

583. **בריף—לעהרע** . אדער נייער בריעפענשטעללער, איינהאלט אללער האנד פערשיעדענע בריעפע, זיטטענלעהרע, געשעפטס בריף אונד רעכנונגען פאן הירש ליאָנדאָר בן הנ"ל (ד' שני): ווילנא, תרט"ז, 8° .

584. ס' **הברית** . ה"ר **אברהם** ב"ר **יצחק** מרמון ספרד . ס' קבלה בדרך מחקר, ונחלק לפרקים . [והנה הר"מ בוטריל בהקדמת פירושו לס' יצירה מביא מאמר שלם מפ' י"א ממנו ונזכר בו ס' המורה, ע"ש . וא"כ מה שמיחסו בעל קוה"ד להראב"ד השני (ע"ש ד"ח ע"ב) שגגה היא, והוא הנדפס בשם ס' ברית מנוחה, עיין זה] .

585. ס' **הברית** . ה"ר **אליהו פינחס** ב"ר **מאיר** . ב' חלקים: ח"א, על חכמת הטבע לכל חלקיו, וכל מה שנתחדש בו, ואשר המציאו בו האחרונים, מלוקט מכל ספרי החכמות האלה בקצרה, וגם קצת מחכמת הנתוח ובנין האדם, וקצת הקדמות מחכמת הקבלה, ח"ב דברי אמת על עניני מדות והנהגות, וענין רוה"ק והנבואה וכו': ברין, תקנ"ז, 4° . שם, חש"ד, 8° . עוד, עם ש"כ הוספות ותקונים: זאלקווא, תקס"ז, 4° . ווילנא, תקע"ח, 8° .

לבוב , 1859 , 8° . [ג"ח ס' מטמוני מסתרים בסוד צרוף האותיות , ס' טעם עצו שחיבר לס' עץ חיים למהרח"ו ז"ל ע"ד ס' משנת חסידים לרע"ח ריקי ז"ל, וס' מצות טובים בטעמי המצות . עיין קריה נאמנה דל"ד סוף סי' ק'] .

586. ס' הברית . ר' יוסף קמחי אבי הרמ"ק והרד"ק . ויכוחים וטענות באמונה , נדפס קצתו בתוך ס' מלחמת חובה , עיין זה .

587. ס' הברית . דיני ומנהגי מילה ע"פ קבלה : כ"י רד"א q , № 1069 , ואולי הוא לבע"ס תוקף יין שבכרך שהוא לפניו , ע"ש .

588. ס' הברית . מאמר על השבת : כ"י מינכען № 55/4 .

589. הברית . (עיין יסוד הדת) .

590. ברית אבות . פי' הגדה ש"פ . (עיין יום ישועה) .

591. ברית אברהם. ה"ר אברהם ב"ר אפרים נידרלאֶנדער סופר מפראג . ה' שערים הראשונים בחכמת החשבון ע"פ הר"א מזרחי וספרי הגוים,עם בחינות התלמידים הנקראים מאזני צדק : פראג , חש"ד (שס"ט ?) ע"י גרשון בן בצלאל . (וצונץ גא"ל דרע"ז שמ"ט ט"ס) , 8° .

592. ברית אברהם . ה"ר אברהם א"ש שלזינגער . דרוש וקצת חי' גפ"ת : ד"א , תקמ"ט , 8° .

593. ברית אברהם . ה"ר אברהם ב"ר יעקב צמח . דרושים חריפים , כ"י : (שג"ב ע"ג ושה"ג שלי במקומו) .

594. ברית אברהם. ה"ר אברהם צבי הירש אבד"ק פילץ ופיעטרקוב . שו"ת בדיני כל ד' ש"ע : דיהרנפורט , ב"ו יחס"ו ויתהלל"ו (תקע"ט) , 2° .

595. ברית אברהם . ה"ר צבי בנימין (ב"ר אברהם) אויערבאך . סדר המילה ותפלותיה ופיוטיה עם ת"א ובאור ע"פ יסודי הש"ס וכו' , עם פתיחה חוקרת על נוסח התפלות והפיוטים ומחבריהם וזמנם וכו' : פפד"מ , כר"ת , 8° .

596. ברית אברהם . (עיין ילקוט , מסלה לאלהינו, עשרה מאמרות , ועי' אח"ז בסמוך).

597. ברית אברהם וחסד לאברהם . ה"ר אברהם הורוויץ הלוי הנקרא ר' אברהם ר' שעפטילש . הראשון , ווידויס ותפלות , ודרכי תשובה על כל חטא ועון , והשני פי' מספיק על שמונה פרקים להרמב"ם : לובלין , של"ז ושל"ח , 2° . עוד, עם הוספות : קראקא , שס"ב , 4° . עוד ע"י בני המחבר : לובלין , שפ"ב , 4° . עוד ברית אברהם לבדו : קאפוסט , תק... מינסק , תקצ"ו , 12° וז"ז . ועם סדור שער השמים לבנו בעל השל"ה . (עיין תפלה , תפלות) . וס' חסד לאברהם הנ"ל (עיין שמונה פרקים) . ובקצת שנויים נדפס לאמונה בש"ס ד' פפד"מ , ת"פ , 2° , ואח"ז בכל הספרים . [והנמצא בק"ד F , № 922 ד' לובלין , שפ"ב , 2° ע"י קלונימוס , הוא שער מזוייף לדפוס של"ז . עי' רשמש"ש ע' 692] .

598. ברית אלהים . (עיין ברית אמת בסמוך) .

599. ברית אמת . אמתי בן אבידע אחיצדק (ר' דוד קארו מפוזנא) . ב' מחלקות : א) ברית אלהים , חקירות ביסודות הדת והמנהגים וכו' . ב) ברית הכהונה , לבקר מעשי מאסרי עם ישראל המורים והרבנים וכו'.[וממנו נשתלשל ס' תכונת הרבנים,עי' זה] : קונשטנטינא (דעסויא) , תק"פ , 8° .

600. ברית ידידות.ה"ר דוב בער שווייצער. שיר ארוך לכבוד ה"ר מאיר הלוי לעטערים : ברעסלויא , תר"ט , 8° .

601. ברית ה'. ה"ר דוד ב"ר אריה ליב לידא. הוא הוספה אשכנזית לספרו סוד ה' , עיין זה.

602. ברית יעקב . ה"ר יעקב ב"ר אברהם פיתוסי . מ"ב דרושים , ואח"ז שיטה מקובצת על מס' סוטה עם חדושיו , וקצת הגהות לה"ר יהודה נגאר , ולקוטי גאונים למס' נדרים ונזיר ולקוטי נזיר לה"ר אברהם ן' מוסא , אח"ז שערי צדק , פי' י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן להרלב"ג , ועד אחרון קול יעקב קו"א , ולקוטים והשמטות ופיוטים : ליוורנו , תק"ס , 2° .

603. ברית יצחק . תקון קדמונים לקרות בלילה לפני המילה , כמנהג טורקיא , עם תקונים והוספות . נדפס ע"י ר' יצחק ב"ר משה לופיץ פירירא : ד"א , תפ"ט . דיהרנפורט , תקל"ד , 8° .

604. ברית הכהונה . (עיין ברית אמת) .

605. ברית כהונת עולם . ה"ר יצחק אייזיק בה"ר יואל הכהן מקאריץ . רמזים ועניני קבלה : לבוב , תקנ"ו , 4° . עוד בתוס' חלק שני : לעמבערג , תר"ת , 4° .

606. ברית הלוי . ה"ר אליהו ב"ר אברהם הלוי עטינגען . פי' על תפלות מרע"ה בז' ואתחנן בשס"ה אופנים , וכלל בם כל תרי"ג

מצות בפרטרוט, ובתשובת ה' אליו „רב לך" השיב לו על כל דבריו, ונדרש ע"פ מאמרי תלמוד ומדרש ודינים: לובלין ת"ה, 4°. [ג"ח ס' מנחת אליהו ותוס' על מס' הוריות].

607. **ברית הלוי**. ה"ר שלמה אלקבץ הלוי. י"ט פרקים בסודות יציאת מצרים, וקצת פי' הגדה ש"פ: כ"י רח"ם 76, № 123 וכ"י ר"י שור אחי יה"ש, וכ"י רמש"ש, ועוד (רשמש"ש 2280), וכ"י בענציאן. [וכ' בהקדמתו שכבר התחיל לחבר ס' בית תפלה באור על כל תפלות השנה: רמש"ש].

608. **ברית הלוי**. (עיין שיח יצחק).

609. **ברית מטה משה**. ה"ר משה ב"ר ישעיה כ"ץ ווענגראב מפרעמסלא. הגדה ש"פ עם ב' פירושים, ע"פ פשטים ומדרשים: ברלין, תס"א, 4°. [ובתוך ספרו מזכיר כמה וכמה ספרים שחיבר כמו: דבר משה פי' על מדרש רבה. והשיב משה שו"ת. ויגד משה באור על אגדות התלמוד. ויכתוב משה באור על כתובים].

610. **ברית מלח**. ה"ר יום טוב ליפמאן הלוי העליר בעל תוי"ט. דיני מליחה והדחה בל"א לנשים, ונדפס כמה פעמים על דף אחד גדול, [בד"א נזכרו ג' דפוסים בלי פרט, והשני ע"י ה"ר אריה ליב אבד"ק קראקא הנפטר בשנת תל"א: רשמש"ש ע' 1409]. ועד אחרון נדפס ע"י ר' משה ב"ר יהודה המתגורר בעמדין עם תוס' דינים מט"ז וש"ך, ובסופו דיני חלב וקאפע של גויס, ודיני שבת, הכל בל"א, עם הקדמות בלה"ק ול"א: ד"א, תע"ח. אלעקסניץ, תק"כ, 8°. עוד בהשמטת רוב הנוספות, ותוס' כמה דינים עקריים, עם ל"א מרובע: ווילנא, תרט"ו, 8°.

611. **ברית מלח**. ה"ר נפתלי בה"ר מרדכי בנעט. חי' על ש"ע י"ד הל' דם ומליחה: פראג, 1816, 2°.

612. **ברית מנוחה**. ה"ר אברהם ב"ר יצחק מרמון ספרד (ויש מיחסין אותו לרב חמאי גאון). ספר עמוק בקבלה מנקוד המצות, ונחלק לעשרה דרכים: ד"א, ת"ח, 4°. זאלקווא, תקל"ה, 8°. ברדיטשוב, תקס"ז, 4°. [וה"ר חיד"א ראהו בכ"י גדול כפלים מהנדפס, עי' ול"א ג' ושה"ג שלי במקומו. ולפ"ד רמש"ש הוא ס' הברית הנז' למעלה, ע"ש].

613. **ברית עולם**. ה"ר יצחק ב"ר יעקב אשכנזי. ענינים שונים בקבלה: ווילנא, תק"פ, 4°.

614. **ברית עולם**. ה"ר משה דוד ואלי. עניני קבלה: כ"י יוא"ל.

615. **ברית עולם**. (עיין לב דוד).

616. **ברית שלום**. ה"ר פינחס ב"ר פילטא אבד"ק ווֹלאדאווי. דרושים כסדר התורה, ועל ח"מ, והגדה ש"פ, ועם הקדמה לבנו ר' יחזקאל, נעתק ומסודר ע"י ר' אליהו ב"ר עזריאל ווילנא: פפד"מ, תע"ח, 2°.

617. **ברך אברהם**. ה"ר אברהם ב"ר יהיאל מיכל. ספורי מעשיות ומוסר היוצא מהם, גם ספור רז"ל בש"ס ומדרשים, וצוואת ר"י החסיד וכו', הכל בל"א: פיורדא, תצ"ט. אוסטרהא, תקע"ה, 4°.

618. **ברך יצחק**. ה"ר יצחק ברכה. דרושים עה"ת: ד"ו, תקכ"ז, 2°.

619. **ברך משה**. ה"ר משה ן' אדרת. חי' הלכות: שאלוניקי, תקס"ב (וי"א: תקע"ח) 2°.

620. **ברך משה**. ה"ר משה גלאנטי. שו"ת בדיני ח"מ, ובסופו קונט' זכרון לראשונים על טוח"מ, והגהות על ש"ע ח"מ והש"ך ועל אה"ע ויד אהרן ח"ב: ליוורנו.

621. **ברך משה**. ה"ר משה ב"ר ישעיה כ"ץ ווענגראב. חבור עה"ת, מביאו בספרו ברית מטה משה: (שי"ג).

622. **ברכה משולשת**. (עיין מקור הברכה).

623. **ברכות האיברים** המוזכרות בס' חסידים סי' קנ"ה: כ"י רד"א 0, 653 №.

624. **ברכות בחשבון**. ה"ר יעקב צמח.. מאסף כל שמות הקדושים הנמצאים בספרים דרך א"ב, וכל שם דבר שיש לו מנין וחשבון כתוב בצדו שרש מקומו: (שג"ב ס"ט ושה"ג שלי במקומו).

625. **ברכות בחשבון**. (עיין מרכבת המשנה).

626. **ברכות מים**. ה"ר משה מרדכי מיוחס. חי' על ד' ש"ע: שאלוניקי, תקמ"ט, 2°.

627. **ברכות מנחם**. ה"ר גרשון מנחם מענדיל במהרי"ל סג"ל. דיני ברכת הנהנין כסדר א"ב בל"א מרובע: חמ"ד (ק"ב), תרי"ח, 8°.

628. **ברכות נפתלי**. (עיין מלא רצון).

629. **ברכי יוסף**. ה"ר חיד"א. ב"ח, חי' דינים והגהות כסדר ד' ש"ע, ובסוף ח"א קו"א בשם שיורי ברכה, ח"א: ליוורנו, תקל"ד. וח"ב: שם, תקל"ו, 2°. ושנית: ווין, תר"כ, 2°.

630. ברכי יוסף. ה"ר יש"ר מקנדיא. ס' רפואות, ומזכירו באגרת אחוז וכו' שלו, ע"ש.

631. ברכי יוסף. כ"ר נסים בן שמואל החזן הקראי. (אר"ץ ולא נרשם מהותו).

632. ברכי נפשי או תוכחה. ה"ר בחיי הדיין ב"ר יוסף. תוכחה לנפש, ונתן לה מקום בספרו חובות הלבבות בשער האחרון, ובדפוס נעתקה אל סוף הספר, וכן נדפסה פ"ר, גם נדפסה פ"ר בסדורי תפלות הספרדים, [ומנהג רומא, ובקצת סדורים מנהג אשכנז ופולין (עיין תפלה, תפלות). וגם בשארי ספרים כמו בס' אור קדמון לר"מ חאגיז ובס' שבט מוסר לר"א כהן וז"ז: רמש"ש] . גם נעתקה ללע"ז ספרדי ע"י האשה דבורה אשקרלי, (עיין מעון השואלים). עוד נעתק לשיר איטלקי ע"י ר' יוחנן אלטריני, וכבדו ר' נתן ידידיה ב"ר אליעזר מאורווייטו העתיק השיר האיטלקי לשירים שליסיים ג"כ עם... וגוסף עליהם וידוי לרב נסים עם העתקה איטלקית: ד"ו, שפ"ח, 8°.

633. ברכת אברהם. ה"ר אברהם ברודו מקושטנטינא. דרשות ע"ס בראשית כסדר הפרשיות, ובסופו לוח המפתחות ולוח הטעות לה"ר משה ב"ר מיכאל הכהן: ד"ו, תנ"ו, 4°.

634. ברכת אברהם. ה"ר אברהם ב"ר צבי הירש קאצינאלנבויגן. פי' על קהלת: ווארשא, תק"פ, 4°.

635. ברכת אברהם. ה"ר אברהם ב"ר משה היילפרין. דרוש לבר מצוה: חמו"ד (פראג ?), 4°.

636. ברכת אברהם. ה"ר אברהם בן הרמב"ם. תשובות על שאלות והשגות ה"ר דניאל הבבלי על ס' יד החזקה או משנה תורה להרמב"ם, נדפס מכ"י ישן באוקספורד, ובראשו קצת מתולדות הרמב"ם ע"י ה"ר בער גאלדבערג בפארים: ליק, כת"ר, 4°.

637. ברכת אברהם. ה"ר אברהם בה"ר שלמה טריויש. באור על הל' נטילת ידים בפלפול, ונכללו בו יותר משלש מאות דינים עם מפתח: ד"ו, שי"ב, 4°.

638. ברכת אברהם. (ראיתי חסר שער). פסוקים כסדר התורה והפטרות, וקצתם גם בשפה זולתו: זאלקווא (מושיעי"ם ?), 4°.

639. ברכת אברהם. תחנה בל"א: דיהרנפורט, תנ"ב, 8°.

640. ברכת אברהם יצחק. (עיין כלילת יופי).

641. ברכת ה'. ה"ר נפתלי בה"ר יצחק הכהן אבד"ק פוזנא ופפד"מ. ב"ח: ח"א סמיכת חכמים, חבור סוף כל מס' משנה וגמרא לתחלת מס' שאחריה בפלפול, ח"ב קדושה וברכה, חי' גפ"ת על מס' ברכות: פפד"מ, תס"ד—ס"ו, 2°. [ג"ח ס' משך הזרע חי' על סדר זרעים, כ"ין].

642. ברכת ה'. (עיין עמק המלך).

643. ברכת אליהו. ה"ר אליהו דויך מארם צובה. נדפס מקרוב: (ב"ו י"ג ושה"ג שלו במקומו).

644. ברכת אליהו. ה"ר אליהו ב"ר יעקב בן ברוך בן מנחם בן שמואל מזרע ר' שכנא מלובלין אבד"ק אוליינוב. חי' גפ"ת בתוס' קצת חי' הר"מ חאגיז: וואנזבעק, תפ"ח, 4°.

645. ברכת אליהו. ה"ר אליהו שפירא מרבני פולין. קובץ קטן: (ב"ו י"ב ושה"ג שלו במקומו).

646. ברכת הבית. ה"ר יצחק אייזיק אבד"ק קראטינגנא. סגולות ורפואות, כ"י: (שי"ג).

647. ברכת דוד. ה"ר דוד ב"ר נתן מראזווידיב. חי' דינים בש"ע א"ח: זאלקווא, תקכ"ו, 4°.

648. ברכת הזבח. ה"ר אהרן שמואל קיידינובר. הגהות בגמרא ורש"י ותוספות על כל סדר קדשים, חוץ מחולין ובכורות: ד"א, משפ"ט, 4°. עוד נדפס ברכת הזבח ובתוספת המחבר זרע ברוך לה"ר מנחם מנלי ב"ר ברוך הלוי, כולל ב' דפיס מס' עבודת הלוי ועומר מן על זבחים, ואח"ז ס' ברכה"ז הנ"ל עם פי' עומר מן: חמ"ד (ברלין), תצ"ב, 4°. (רשמש"ש ע' 722).

649. ברכת החדש. ה"ר שמואל פרידבערג מטריר. פי' על ברכת החדש: רעדלהיים, תקי"ב, 4°.

650. ברכת החשבון. (עיין רמת שמואל).

651. ברכת טוב. ה"ר משה נראל כהן אבד"ק מיץ. דרושים ולקוטים על תנ"ך וגוסף בו קצת דברי אביו ה"ר אלעזר ב"ר שלום בשם כתר כהונה, גם קצת חי' זולתו בשם כתר מלכות, ושארי לקוטים, ומפתחות מסדור תתנו ר' משה ב"ר שלום, ונשלם ע"י בן המחבר ר' טוביה הרופא בע"ס מעשה טוביה עם הגהותיו בשם כתר שם טוב, והוגה ע"י ר' יעקב אבוהב: ד"ו, תע"א, 2°.

652. ברכת יוסף . ה"ר יוסף אידלאש אשכנזי . פי' ע"ס יצירה בקצור , ובסופו חי' על הנ"ך ומאמרי רז"ל , ונלוה לו ס' לב יהושע לה"ר יהושע שלומיאל עובדיה ידידיה בה"ר חיים מוספיא : שאלוניקי . . . (תג"י י' רמ"ה, וע"ש סי' רמ"ג).

653. ברכת יוסף . ה"ר שלמה ב"ר יואל מדובנא (מהרש"ר). על ענני מסורה והגהת ס"ת , עם שיר לכבוד הגביר ר' יוסף ב"ר אלי' פעסעליש בווילנא : דיהרנפורט , תקמ"ג, 16°. (ועיין קריה נאמנה דרכ"א וכו').

654. ברכת יוסף ואליה רבא . ה"ר מאיר ב"ר שמואל תאומים אבי בע"ס פרי מגדים וכו' . חי' הלכות כסדר התורה : זאלקווא , תק"ז , 2° .

655. ברכת יעקב . ה"ר יעקב ב"ר ברוך . חי' דינים על ש"ע ח"מ עד סוף סי' ל"ו : לבוב , תקנ"ו , 2° .

656. ברכת יצחק . ה"ר יצחק זעקיל ב"ר בערמאן שפיץ סג"ל . חי' ופשטים עה"ת והפטרות : ברלין , תק"ו , 4° .

657. ברכת ישרים . ה"ר אהרן ראזענבאך . שיר : המ"ר , תקפ"ב , 8° .

658. ברכת ישרים . (עיין תורת חסד) .

659. ברכת כהנים . ה"ר ברוך הכהן שהיה אבד"ק שארנקאווע . מ"ב דרושים : ד"א , תקפ"ח , 4° .

660. ברכת כהנים . מאמר בל' עברי , עם הערות בל' רומי להחכם הנוצרי מארטין מעעלפירער : גיסען , 1697 , 4° .

661. ברכת כהנים עם כוונות וסודות ודינים והנהגות וענין וידויים ושעיר של יוה"כ : כ"י רד"א q , № 1495 .

662. ברכת מהר"ם מרוטנבורג. דיני ברכות אכילה ושתיה : ריווא די טרינטו , שי"ט, 8° . [נראה שהוא לקוח מתשב"ץ קטן סי' שכ"ב ונקרא שם סדר ברכות , עיין זה . ובכ"י רד"א q , № 627 נמצא עם הגהות, וסדר הנהגות הנשואין , ונוסח כתובה ושארי שטרות , ונראה שהכל למהר"ם ב"ב , ונמצא גם במחזורים , כ"י] .

663. ברכת המזון וזמירות , עם פי' ה"ר נתן ב"ר שמשון שפירא מהוראדנא : לובלין , של"ה . קראקא , שמ"ג , 4° . עוד עם פי' הנ"ל , ועם פי' ה"ר נפתלי ב"ר דוד זכריה מענדיל , ועם זמירות לשבת למהרש"ל , עם פי' : ד"ו , (שס"ג ?) 8° . עוד,מנהג אשכנז ופולין , וזמירות והגדה עם ל"א ותוכחה לר' בחיי וקינה לה"ר שמשון ב"ר יונה: ד"א , ת"ח , 4° . עוד,עם העתקה בל"א: ר"א, ת"ל . פפד"מ , תמ"ה . ווילמ"ר , תמ"ז . ד"א , תנ"ד , 4° . עוד, עם תקון מוצאי שבת ועם ציורים: דעסויא. תנ"ט, 4° . [עוד , עם פי' קצתו ע"ד הקבלה , וזמירות ש"ש ותחנות וסדר פיטום הקטרת (לפי סדר ר' יוסי ן' שרגא) ראיתי בווינא חסר בראשו , ובסופו כ' „לפרט ולפרשת ויבן שם מזבח" , וכנראה הוא הדפוס אשר נמצא ממנו חלק בספרי רובענש q , № 1212 (ושם לא נרשם היטב , ועי' זמירות) ונראה שנדפס בקראקא . עוד בקצת שנוי האותיות וכו' ונמצא מדף ה' עד ל"ג בק"ד q , 1632 והוא עכ"פ ד' ישן : רשמש"ש ע' 2806] .

וז"ז נדפס עוד פ"ר ככל הנ"ל ובפנים שונים בתוספות ומגרעות , וגם בכל סדורי תפלות , ועם ל"א ולשון לע"ז , ולפי כל המנהגים . (ועיין מאה ברכות, מטה יהודה, סרור מברכה וז"ז).

664. ברכת משה . ה"ר משה ב"ר אליעזר פייוויש מזלאטאווי . קצת ספורים וענינים מתולדות ימי חייו , ועלו ובאו בו דיני שהחיינו ושארי חי' תורה: ברלין,תקצ"ד, 8°.

665. ברכת הנהנין . סדר — . (עיין סדר ברכת הנהנין) .

666. ברכת פועלים לראשית שנת תקמ"ח הבע"ל . שיר מעושי המלאכה בדפוס חברת חנוך נערים לאדוניהם השר וכו' ה"ר איצק בר"ד יפה : ברלין , ער"ה תקמ"ח , 4° .

667. ברכת השיר . (עיין משיבת נפש) .

668. ברכת שלמה . (עיין כוונות שלמה) .

669. ברכת שמואל . ה"ר אהרן שמואל ב"ר ישראל קיידינובר . דרשות כסדר התורה , עם הוספות בנו ה"ר צבי הירש בע"ס קב הישר : פפד"מ , תמ"ב , 2° .

670. ברנט שפיגל . דער קליינע — . ר' משה העניכש איש ירושלמי. ס' מוסר בל"א : באזיל , שס"ב (ואולי עוד לפני זה) . פראג , ש"ע . המ"ר (האנווא) , שפ"ו , 4° . ובלי מפתח בסופו : פפר"מ , תל"ו , 4° . ובשם מראה השורפת: פפד"מ , תס"ו , 4°: (רשמש"ש 1823) .

671. ברקת . (עיין שאילתות אבי"ה) .

672. בשורת אליהו . ה"ר אליהו הכהן ז"ל (בע"ס שבט מוסר) . פי' רות : (כ"ל ב' ושה"ג שלי במקומו) .

673. בשם בצלאל . ה"ר בצלאל הלוי מזאלקווא . פי' על פרקי אבות : פפד"א , תקל"א , 8° .

674. **בְּשֵׁם קדמון.** ה"ר משה ב"ר אברהם פרווינצאלי. כללי הדקדוק, והוא שיר על השלישית עס פי', הובא לביה"ד ע"י ה"ר אליעזר וה"ר מרדכי בני ה"ר אברהם פרובינצאלי: ד"ו, ו'נ'ש'א', 8°.

675. **בשמים ראש.** ה"ר יוסף ב"ר אהרן כ"ץ. חי' על מס' מנחות ומדות, ובסופו שמן המר חי' כנ"ל ח"ב: באהוסלאוו, תקס"ט, 4°.

676. **בשמים ראש.** סל"ב שו"ת מיוחסות להרא"ש ושארי גאונים ז"ל, נאספו ע"י ה"ר יצחק די מולינא והובאו לביה"ד ע"י ה"ר שאול אבד"ק פפד"א בתוספת הגהות שלו בשם כסא דהרסנא: ברלין, תקנ"ג, 2°. [ויצאו עליו עוררין כמ"ש בשה"ג שלי במקומו, ועיין ריטוס וכו' לדר' צונץ. וע"ד הספרים המיוחסים למחבר"ם הנ"ל בס' קריה נאמנה דרנ"ח בהערה עיין שער היחוד ומ"ש שם].

677. **בשמת בת שלמה.** ה"ר יש"ר מקנדיא. אלה דברי המחבר בעצמו על הספר הזה (באגרת אחוז וכו' קרוב לסופו), וז"ל: ואולם גדול שבחבורי וכו כל ידיעתי ועיוני מדושתי ובן גרני אשר בו לא נשאתי לשוא נפשי ולא נשבעתי ללכת אחרי דעות אריסטו והקדמונים כמו שעשיתי בבאר שבע (עיין זה) אלא בחרתי אלהים חדשים נגד המפורסמות ושגורות בפי חכמי חרשים ולא הלכתי לקראת נחשים, הוא ספר בשמת בת שלמה סוגה בשושנים מכל מיני חכמות מספר תשבורת תכונה לוחות משפטים מבטים גללים ציורי עולם היד והפרצוף משקלים כלם (כליס ?) נגונים הגיונות טבעיות מדות אלהיות חכמות ותושיות חוקר כל תכליות כולו אומר כבוד מפיק מרגליות, והוא יפרד לארבעה טורי אבן אבנים גדולות יקרות מחוטבות תבנית היכל ותחתיהן כמה משכיות חמדה תכשיטי בשמת, ראוה בנות ויאשרוה מלכות ופילגשים ויהללוה, ומי שלא הבין ס' באר שבע ובאר אחרת לא יקבל שום תועלת מזה הספר ונפש הוא חובל, ויהי כשוכב בלב ים וכשוכב בראש חבל, ובסוף הס' חברתי חבור קטן קראתיו אור שבעת הימים כולל כל מעשה בראשית בדרך לא עבר בה איש והוא דרך המלך והלכו גוים לאורו ומלכים לנגה זרחו, ובו נכלל ס' קשת דרובה הפלאתי לדבר בלמודים טבעיים והנדסיים על הקשת העגנית והכל ערוך במענית וכו' וכו'.

[ולפי המקובל בידי מפי איש אמונים נאבד הספר כי נשרף גוף כ"י המחבר ביום תבערת אש בק"ק סלאנימא ולא נשאר ממנו אף העתק אחד].

678. **בשר על גבי גחלים.** רבינו שמואל הנגיד הלוי. [ויש מיחסין אותו לרבינו תם ובלקוטי מהרי"ל מיחסו לרב ביבי גאון וברקח סי' רכ"ז מיחסו לרב יהודאי גאון ע"ס]. ספר פסקי דינים קדמון, ומובא בתוס' יבמות דל"א ע"ס, ועיין שג"ב ד' ושה"ג שלי במקומו.

679. **בשרתי צדק.** ה"ר יעקב איילנבורג מקראקא. בסורה על כמה חבורים שלו וקצת חי': חמ"ד, תקכ"ז, 8°.

680. **בשרתי צדק.** ה"ר משה ב"ר אליעזר מארפטשיק מליסא. פשטים ע"ס בראשית ושמות, והוא דוגמא מספרו הגדול משכן שילה: ד"א, תמ"ו, 4°. [ומפתחות לס' זה בכ"י רד"א q ‎№ 1667: רמש"ש].

681. **בת יפתח.** ה"ר משה שמואל ניימאן מקיצע. מעשה יפתח ובתו ע"ד ההוה (דראמא): ווין, תקפ"ה, 8°. גם נעתק לל"א המוני ונדפס פ"ך בווילנא.

682. **בת מלך.** ה"ר שמעון ב"ר דוד אביוב הספרדי. עניני קבלה, ונלוה לו ס' זרע קדש תקוני תשובה לר' משה ב"ר מנחם מפראג: ד"ו, ב'ע'ת', 8°. [וס' זרע קדש הנ"ל נדפס קודם בפפד"מ, ומפני שריפת העיר נשלם בווינציא, כמ"ש בהקדמתו ובסופו שם].

683. **בת עין.** ה"ר אברהם דובער מאוריטש. דרושים עס"ת ולמועדים, וקצת שו"ת בסופו: זיטאמיר, י'ת'ר', 4°.

684. **בת עיני.** ה"ר ישכר דוב בער אבד"ק זלאטשוב. חי' גפ"ת ועל הל' נדה וקצת שו"ת, ב' חלקים: דובנא, תקנ"ח, 4°.

685. **בתולת בת יהודה.** לקוטי שירים שונים משירי ר' יהודה הלוי עס הערות ומבוא להרשד"ל: פראג, ת"ר, 8°.

686. **בתי כהונה.** ה"ר יצחק ב"ר יהודה הכהן רפאפורט. ב"ח בד' בתים: א) בית דין, שו"ת. ב) בית ועד, לשונות הפוסקים. ג) בית אבות, חי' הש"ס. ד) בית המדרש, קצת דרושים: אזמיר, תצ"ו, 2°.

687. **בתי כנסיות.** מוהר"א (?) ן' עזרא. על ש"ע: שאלוניקי, תקס"ו, 2°.

688. **בתי נפש.** ה"ר יוסף ק"פ. דרושים לשבתות וי"ט: ווין, תקע"ה. שם, תקפ"ח, 4°.

689. **בתי נפש.** ה"ר משה בן טובי. שיר מוסרי בל' ערבי (כ"י אורי ‎№ 418) ונעתק

12.

ללה"ק ע"י ר' שלמה בן עמנואל דפירה : כ"י מינכען № 56/3 . [ועי' המזכיר א' דפ"ח הערה ג'] .

690. בתי הנפש . ה"ר יש"ר מקנדיא . ענינים הוריים , ומזכירו באגרת אחוז וכו' , ע"ש .

691. בתי הנפש (?) . קכ"ו בתים לר' יוסף בן מאיר אבן זבארה . (הקדמת יין לבנון ע' 8) כ"י גינצבורג .

692. בתי הנפש . (עיין בית אל , בית יער הלבנון , מראית העין) .

693. בתי הנפש והלחשים . ה"ר לוי ב"ר אברהם בן חיים . שירים על מהות שבע החכמות וגדליהן ועלמותן , ונחלק לעשרה מאמרים , ומספר הבתים אלף תתמ"ו כמנין „ספר בתי הנפש והלחשים", כ"י. [ועיין החלוץ ב' די"ב וכו' , ושם דכ"ג כ' כי ה"ר שלמה ב"ר מנחם המכונה פראט מיימון חיבר באור על ספר זה , ע"ש] .

694. בתי שלום . ה"ר שלום ירושלמי . על עברונות תקופות ומולדות . (עיין צונץ גא"ל דתקכ"א) .

695. ס' הבתים . ה"ר שלמה בן אדרת (הרשב"א) . שו"ת , ונמצאים ב' חלקים בכ"י בעיר פיס , וה"ר חיד"א ראה אותם ודבר עליהם ועל מהותם , (עיין שג"ב ו' ושה"ג שלי במקומו) .

696. ס' הבתים . ס' דינים קדמון , ומזכיר מרן הב"י בכסף משנה , ובשו"ת אהלי תם סי' כ"ח , וגם ממנו ראה ה"ר חיד"א חלק אחד בכ"י והוא בית רביעי בית מנוחה בדיני שבת ועירובין וכהכ"נ , ומזכיר שם ג"כ חלק אחד ממנו והוא בית אל ומזכיר את הרשב"א : (שג"ב ז' ושה"ג שלי במקומו) .

697. בתים לבריחים . ה"ר שבתי ב"ר אהרן מ"מ ומ"ץ בטשאשניק . פי' על מאמרי סבי דבי אתונא ע"פ קבלה , ושארי ענינים : שקלאוו , תקס"ב , 4° .

נשלם אות ב מהדורא רביעית

אוצר הספרים

ג

1. ס' **הגאולה** חיבר **הרמב"ן** על עניני הגאולה, ואשר יהיה באחרית הימים לימות המשיח, בחקירות תוריות, נחלק לשערים, ונקרא ג"כ ס' **הקץ**, והיה ביד בע"ם מאור עינים בכ"י, ובסוף פ' מ"ג מביא ממנו ענין שלם, ע"ש. ודלא כש"י והנמשכים אחריו הסה"ד וה"ר חיד"א בול"א א' ושה"ג שלי במקומו: כ"י יוא"ל, וכ"י מארטארא, וכ"י די רוסי № 117/5. [וכ"י וואט' 64 בלי שם המחבר הוא פי' רמב"ן על בראשית ושמות! : רמש"ש].

2. **הגאולה**. (עיין ההודאה).

3. **גאולת הגר**. ה"ר אליקים רוטנבורג (צונץ גא"ל דרל"ג). באור תרגום חמש מגלות ובאור על פסוקים: פראג, שע"ח, 4°.

4. **גאולת ישראל**. ה"ר יהושע אברהם ב"ר ישראל. חי' תורה וטעמי מנהגים בשם גדולי רבי החסידים על פסוקים ומאמרי רז"ל, ובא הפסוק או המאמר בפנים וחידושיהם על צדיו בשם נופת צופים, חקי חיים: אוסטרהא, תקפ"א, 4°.

5. **גאולת ישראל**. הגדה ש"פ, עם מחברת ספורי נפלאות לה"ר משה ב"ר גרשון מזאלשין על כל הנסים שנעשו לישראל ממצרים ועד היום הזה, ועם פי' ילקוט הרועים מלוקט משבעה פירושים על הגדה ש"פ, ועל שוליו הגהות והוספות לספורי נפלאות הנ"ל ושארי מעלות, מלוקט ומחובר ע"י ה"ר ישראל זאב ב"ר שמשון מזאלשין: ברעסלויא, חש"ד (חדש), 4°.

6. **גאולת ישראל**. ספור נס הצלת ישראל בפוזנן מעלילה בשנת תנ"ו בחרוזים עם ל"א, וחתום בר"ת ר' יצחק בן מנחם: חמו"ד (כנראה: פראג, תנ"ו) 8°. (רשמש"ש ע' 1138, ועי' צונץ זינ' פאעזיע דשמ"ח).

7. **גאולת עולם**. ה"ר אברהם במהרא"ל ליפשטיין. פי' על הגדה ש"פ, וקרא לחידושיו שיורי כוסות, ולהערותיו לחם עוני, ולפירושו על הלל הלולא דרבנן: הוראדנא, תקפ"ב, 4°.

8. **גאולת עולם**. (עיין כסא דוד).

9. **גאולת שלמה**. (עיין הגדה ש"פ).

10. **גאון יעקב**. ה"ר יעקב כהנא מווילנא. חי' על מס' עירובין, ונפרד לשלשה ראשים: א) חי' על הגמרא. ב) מרא דמתניתא, חי' על התוספות. ג) תנא ירושלמי, חי' על ירושלמי מס' זו, ועולה עתה על מזבח הדפוס בלבוב.

11. **גאון יעקב**. ה"ר משה אלשקר. באור על טור א"ח, ומזכירו בתשובותיו סי' ק"ח, וה"ר חיד"א ראהו בכ"י, כמ"ש בשג"ב ז' ושה"ג שלי במקומו.

12. **גאון ישראל**. (עיין תמר דבורה).

13. **גאון עולם**. ה"ר יצחק אייזיק ב"ר כתריאל מקידאן. הספד על הגר"א מווילנא: אלטונא, תקנ"ח, 8°.

14. **גאון צבי**. ה"ר צבי הירש בה"ר יהושע משה אהרן הלוי הורוויץ. חי' על מס' יבמות כתובות קדושין ב"ק ב"מ וחולין, ובראשו קצת שו"ת: פראג, תצ"ז, 2°. (והסכמות הס' נדפסו בווילמ"ד, תצ"ח).

15. **גאון צבי**. ה"ר צבי הירש אבד"ק רישא. חי' על מס' ב"מ: ווארשא, תקס"א, 2°.

16. **גאון צבי**. ה"ר משה צבי הירש ב"ר יוסף הלוי העליר. חי' על ש"ע ח"מ ומפרשיו ובסופו תשובה אחת: לעמבערג, ת"ר, 2°. [ג"ח חי' על כל הש"ס והרמב"ם ועל ד' ש"ע, וחבור עה"ת ומס' אבות, כמ"ש בהקדמת נכדו שם].

17. ס' **הגאונים**. (עיין סדר תנאים ואמוראים).

18. גבא. (עיין גדולי טהרה).

19. ס' הגבול. ה"ר דוד ב"ר יהודה חסיד (?). ס' קבלה: כ"י רד"א q, № 1026. כ"י ברייט 29. (רשמש"ש 2415 ועיין אור זרוע).

20. ס' הגבול. (עיין שיר המעלות לדוד).

21. גבול אשר. ה"ר יעקב ליב בה"ר מרדכי מאדיל אשכנזי. הל' הרא"ש למס' מכות, עם ב' פירושים גבול אשר, שער אשר: ברין, ת'ק'ו'ם', 4°. עוד כל"ל, על ד' פרקים הראשונים ממס' פסחים: שם, יצמיח ישועה (תקמ"ט), 2°.

22. גבול בנימין. ה"ר בנימין ב"ר זאב וואלף ווינטרניץ. שו"ב מהרי"ו עם תוס' דינים מלוקטים מכל הפוסקים: פראג, תס"ז, 4°. שם, תפ"ג. שם, תקנ"ו. לבוב, תקס"א. ווין, 1816, 8°, וז"ז.

23. גבול בנימין. ה"ר בנימין הכהן. דרושים עה"ת ולשארי ענינים: ד"א, מלאתי"ו (תפ"ז), 2°.

24. גבול יאודה. ה"ר יהודה שמואל ב"ר יעקב אשכנזי. שיטות על הש"ס, ובסופו המשך מלאכת הכנה"ג ויד אהרן ומראה עינים על סוגיות התלמוד ולשונות רש"י ותוס' מ"מ על ספרי האחרונים: ליוורנו, 2°. (תג"י י' רס"א).

25. גבול יהודה. ה"ר יהודה אשכנזי. חי' על מס' גיטין כתובות וב"ק ועל הר"ן כתובות: שאלוניקי, תקכ"ו (וי"א: תקפ"ו), 2°. (רובענס F, № 167. ואולי הוא הנ"ל).

26. גבול ישראל. (עיין שו"ב מהרי"ו).

27. גבולות ארץ. מהאומות ולשונותם ומקומות מושבותם והערים הגדולות והישנות, ומהיהודים הנדחים בכל קצוי ארץ: ברלין, תקפ"א, 8°.

28. גבולות ארץ ישראל. מזכירו בס' סדר הדורות תדיר בר"ת גא"י: (שג"ב כ"ג ושה"ג שלי במקומו). ולי נראה שרומז לס' גלילות א"י עיין זה להלן, וכ"כ רמש"ש ברשימתו ע' 1012 ע"ש.

29. גבולות בנימין. ה"ר בנימין בה"ר שמחה הכהן רפאפורט. חי' כסדר התורה, ואח"ז על מאמרי רבב"ח וז"ז, ובסופו פי' על הגדה ש"פ: לבוב, תקנ"ט, 4°.

30. גבולים. חבור לא' מחכמי הקראים. נזכר בס' אשכול הכופר, ולא נמצא: (אר"ץ).

31. ס' הגבולים. ה"ר יצחק ב"ר שלמה הישראלי. בקוה"ד דף ח' ע"א כ' שהוא ס' רפואות, אבל מאגרת הרמב"ם לר"ש אבן תבון בקובץ אגרותיו ושו"ת פאר הדור סי' קמ"ג לא נראה כן, ע"ש. וקושטא דמילתא שהוא בהגיון ופילוסופיא, כמ"ש בס' רב פעלים לר"י ן' לטיף, שמזכירו שם שער י"ד, (עיין תוס' עק"ד תר"ע דשנ"ז). ור"א ב"ר חסדאי בפתיחתו לס' היסודות קורא לו ס' מהגבולים והרשומים ע"ש, ונעתק מל' ערבי ללה"ק ע"י ה"ר נסים ב"ר שלמה עם קצת הגהות בצדו: כ"י רה"ם № 82 ו' ע"ש, ונעתק לל' רומי ונדפס עם שאר ספרי המחבר: ליאן (Lugouni) 1515, 4° (?): (רמש"ש). ול"ע ברשמש"ש 1119.

32. ס' הגבולים. למאישטרי ברנרדו דגורדון. על השגחת החליים, ה' חלקים, ולכל חלק כמה שערים. נעתק ע"י ר' יקותיאל ב"ר שלמה בנרבונה שנת הקמ"ז: כ"י רד"א תקמ"ב, ע"ש שושן הרפואות.

33. גבור מלחמה. ה"ר אברהם מנחם מענדיל מאהר. תולדות הגראף ראדעצקי ראש שרי צבאות עסטרייך: לעמבערג, 1856, 8°.

34. ס' הגבורה. ר' אברהם ב"ר יצחק מרמון ספרד. מזכירו בספרו ברית מנוחה דל"ז ע"ג: (סה"ר שכ"ה).

35. גבורות ארי. ה"ר אריה ליב בה"ר אשר (בע"ס שאגת אריה). חי' על מס' תענית: ווילנא, הגבורו"ת, 2°.

36. גבורות ה'. ה"ר יהודה ליווא ב"ר בצלאל (מהר"ל מפראג). על יציאת מצרים ופי' הגדה ש"פ והל' פסח בקצרה והל' יין נסך: קראקא שמ"ב, 2°. נאווידוואהר, תקנ"ו, 4°. לבוב, תר"י, 8°. וקצור ממנו עיין הגדה ש"פ.

37. גבורות ה'. (עיין אילם).

38. גבורת אנשים. ה"ר שבתי בה"ר מאיר הכהן (הש"ך). שו"ע וכללים ופסקים על סי' קכ"ד מטור אה"ע, והשגות על קצת פוסקים במה שכופין את האיש להוציא, ובסופו קצת שו"ת לאביו: דעסויא, תנ"ז. סדילקאוו, תקע"ט, 4°.

39. גבורת ה'. ה"ר גבריאל ב"ר ראובן ישראל הכהן. הגדה ש"פ עם ת"א ובאור: קראטאשין, תקצ"ה, 4°.

40. גבורת שלמה. (עיין כוונת שלמה).

41. **גביע כסף** . ה"ר יוסף אבן כספי . באור המופתים והנפלאות בספה"ק , וענינים דקים בתורה ונביאים מה שיש בהם סוד , ומכונה ג"כ אוצר ה': כ"י מינכען № 265/8. (ועיין דברים עתיקים ב' די"ג) .

42. **גביעי גביע הכסף** . א' מתלמידי הגר"א (ר' בנימין מרריבון) . באורי כתובים וחי' קצרים ולקוטי ש"ס : שקלאוו , תקס"ד , 8° .

43. **גבעות עולם** . ה"ר יוסף ב"ר יעקב רישר . לקוטים בערכין כסדר א"ב : כ"י רד"א F , № 172 . q , № 184 , וכ"י רח"ם 7—126 № .

44. **גבעות עולם** . ה"ר יוסף קובו . מ"ס שו"ת, ואח"ז דרשות כסדר התורה: שאלוניקי, תקמ"ד , 2° .

45. **גבעטע דער יודען** אויף דאס גאנצי יאהר. הוא סדר תפלות לכל השנה בל"א נאה. נעתק ע"י ה"ר דוד פרידלאנדער עם הערות : ברלין , תקמ"ו , 8° וז"ז .

46. **גבעת בנימין** . ה"ר בנימין ב"ר יחיאל הלוי . סימני הדינים מכל ד' ש"ע כסדר א"ב : לובלין , שע"ז , 4° .

47. **גבעת המורה** . ה"ר יוסף ב"ר יצחק הלוי . פי' קצר על קצת ס' מו"נ עם הגהות לבעל תוספות יו"ט : פראג , שע"ב , 4° . [ומ"ש רח"ם № 647 : פפד"א , תל"ט , שייך לס' יסוד יוסף שאחריו , ע"ש : רשמש"ש ע' 1473] .

48. **גבעת המורה** . (עיין מורה נבוכים) .

49. **גבעת פינחס** . ה"ר פינחס חי עניו . שו"ת עשרה חלקים , כ"י : (ול"ב י"ז ושה"ג שלו במקומו) .

50. **גבעת פינחס** . ה"ר פינחס ב"ר יהודה מ"מ בפלאצק . ס' איוב עם פירושו : ווילנא , תקס"ח , 4° .

51. **גבעת פינחס** . ה"ר פינחס הלוי איש הורוויץ. פ"ג שו"ת : לעמבערג, תקצ"ח, 2°.

52. **גבעת שאול** . ה"ר צבי הירש ב"ר שמחה קאצינעלנבויגן . מספד מר וקינה על מות ה"ר שאול קאצינעלנבויגן : ווילנא והוראדנא , תקפ"ה , 8° .

53. **גבעת שאול** . ה"ר יצחק טערקהיים . הספד על מות ה"ר שאול הלוי אבד"ק האג : ד"א , תקמ"ו , 4° .

54. **גבעת שאול**.ה"ר שאול הלוי מורטירה. חמשים דרשות כסדר התורה , ומפתח מת"ק דרושים שחיבר: ד"א , ויבן שאול (ת"ה), 4°.

55. **גבעת שאול** . ה"ר שאול ב"ר משה אבד"ק לאמז . קי"ב שו"ת : זאלקווא , תקל"ד . סדילקאוו , תקצ"ד , 2° .

56. **גדול בנים** . ה"ר משה מאהל הרופא . הנהגות לגדול הבנים , לפי יסודות חכמת הרפואה : לעמבערג , 1821 , 8° .

57. **גדול בנים** . אדר קינדער ערציהונג,בל"א : לונדון , תקל"א , 8° .

58. **גדולי טהרה** . ה"ר מנחם מענדיל קארגויא . באור על הל' מקוואות בש"ע י"ד סי' ר"א , ונפרד לשנים : שם האחד נחל על מקור הדינים , ושם השני גבא פלפול בשו"ע לדינא, ובסופו מ"א שו"ת : פיורדא,תר"ה, 4°.

59. **גדולי צבי זוטא** . (עיין צמח לאברהם) .

60. **גדולי צבי רבא** . ה"ר צבי הירש ב"ר חיים . פי' על ילקוט שמעוני ס' ויקרא : נאווידוואהר , תקס"ד , 2° .

61. **גדולי תרומה** . (עיין ס' התרומות) .

62. **גדולת דוד ומלוכת שאול** . העתקת ס' מלוכת שאול בל"א יהודית ע"י ה"ר נפתלי הירש ב"ר דוד : לבוב , תקס"א , 4° וז"ז פ"ר .

63. **גדולת יוסף**.ה"ר אליעזר פאוויר ספרא. העתקת ס' מלחמה בשלום בל"א יהודית : זאלקווא , תקס"א , 4° וז"ז פ"ר .

64. **גדולת מרדכי** . ה"ר ברוך ב"ר דוד גנעזען . הגהות ותקונים וחי' על המרדכי , ונלוה לו ספר אגודת אזוב קצור ובאור כל הדינים ממס' ב"ק ב"מ וב"ב כסדר סימני טוח"מ : האניוואה , ש'ל'מ'ה' ליצירה , 2° . ובסופו כתוב נשלם יום ב' ט' כסליו ב'ש'ל'ו'ם' ליצירה , וא"כ הוא שע"ו ולא שע"ה . [ואח"ז נדפס בקצת דפוסי האלפסי , עיין זה] .

65. **גדולת מרדכי** . ה"ר נפתלי בנעט . תולדות חיי אביו ה"ר מרדכי בנעט ז"ל : פעסט , 1833 , 8° .

66. **גדולת מרדכי** . (עיין אגדת מרדכי , תלמוד מס' כלה) .

67. **גדולת משה** . ספורים מכל מה שראה מרע"ה בשמים וכו' , עם ל"א יהודית : שאלוניקי, תפ"ז . ד"א , תקי"ד [והוא רובענש 0 , № 369 ושם תפ"ז בטעות : רשמש"ש ע' 2797] . ווילנא , תקס"ז . יוזעפאוו , תר"ה, 12° . ווארשא , 1849 , 8° וז"ז פ"ר .

68. **גדולת שאול**. מעשה נשיאות השר ר' שאול וואהל נ"ע , גדולתו והצלחתו , כבוד עשרו ותפארת אבותיו ורוב בניו וכו' , ובסופו

קונט' ניר לדוד ולזרעו, סדר יחס הגביר ר' דוד ב"ר משה שמואל מלונדון עד הסר מהר"ם הנ"ל, הכל ערוך ומסודר ע"י ה"ר צבי הירש חן טוב: לונדון, תדי"ר, 8°.

69. **גדי מקולם**. ה"ר אברהם אברלי ב"ר יעקב. פי' על חד גדיא ועל מנהגים, ודרוש בסופו: חמ"ד (אלטונא), תק"ל, 4°.

70. ס' **גדליה**. (עיין שלשלת הקבלה).

71. **גדר האדם**. ה"ר אברהם ב"ר חייא הנשיא. בחכמה האנושית וסתרי התורה. כ"כ ר' ידעיה הפניני בכתב התנצלותו אל הרשב"א, הנדפס בשו"ת הרשב"א ח"א סי' תי"ח.

72. ס' **הגדרים**. ה"ר יצחק הלוי איש סטנוב. שם הכולל לספרו על כל חלקי הדקדוק בכלל, ולח"ב בפרט הכולל באור כל שרשי לה"ק הנרדפים לשמוש כמה ענינים: ברלין, תקמ"ד, 4°.

73. ס' **הגדרים**. ה"ר מנחם ב"ר אברהם המכונה בונאפוס פירפיניאני. על גדר כל השמות אשר בספרי הפילוסופיא והרפואה, ההגיון והמוסר, וספרי חכמת המדינית, וחכמת אלהות והטבע, כסדר א"ב, ונקרא ג"כ מכלל יופי, ובסופו פרקי ההצלחה להרמב"ם, על אושר האדם לעוה"ב ושלימותו, ועל הנפש וכו': שאלוניקי, שכ"ז, 4°. עוד בלי פרקי ההצלחה הנ"ל עם באור ותוספת גדרים ע"י ה"ר יצחק הלוי איש סטנוב הנ"ל: ברלין, תקנ"ח, 4°.

74. **גודר פרץ**. (עיין מנחת שי).

75. **גולל אור**. ה"ר מאיר ביקויאס (?). קבלה על עניני גלגול: אזמיר, תקי"ו, 4°.

76. **גולת הכותרת**. (עיין האורב, עטרת ראש).

77. **גולת תחתיות**. ה"ר רפאל ב"ר יעקב מפייזר. חי' על מס' גיטין וקדושין: דיהרנפורט, תקס"ה, 2°.

78. **גופי הלכות**. ה"ר יעקב ב"ר פינחס מקאלווריע. ח"א חי' על מס' נדה: ווארשא, תקפ"ב, 4°.

79. **גופי הלכות**. ה"ר שלמה אלגאזי. כללי התלמוד כסדר א"ב, ובסופס כללים ולשונות הרמב"ם וגמרא, והוא ח"ב לספרו הליכות אלי: אזמיר, תהל"ה (לפ"ג). סדילקאוו, תקס"א, 4°. (תוס' עק"ד תר"י № 24).

80. **גופי תורה**. ה"ר חיד"א. פי' תהלים. הזכירו בספרו פתח עינים ח"א דקל"א ע"א: (יוא"ל).

81. **גור אריה**. ה"ר גור אריה הלוי (גא"ל). הגהות על כל ד' ש"ע, נדפסו בגליון הש"ע, עם גורת המחבר ע"י ה"ר אריה ב"ר בנימין פנצי. ב' כרכים: מנטובה, תפ"א—ג', 4°.

82. **גור אריה**. ה"ר יהודה אריה ב"ר דוד. דרוש עס"ת, ובסופו בדק הבית, חי' דינים על טור או"ח לבע"ס תורת חיים וצאן קדשים: ד"א, תצ"ג, 2°.

83. **גור אריה**. ה"ר יהודה ליווא ב"ר בצלאל (מהר"ל מפראג). באור על פירש"י עס"ת, ונכללו בו פשטים טובים במקרא ותרגום ומדרשים: פראג, של"ח, 2°. לעמבערג, תרי"ח, 8°. [ונדפס ג"כ עם החומש. עיין תורה].

84. **גור אריה**. מאמר —. (עיין עשרה מאמרות).

85. **גור אריה יהודה**. ה"ר אריה יהודה ליב תאומים. שו"ת על כל ד' ש"ע: זאלקווא, תקפ"ז, 2°. (ועי' אילת אהבים).

86. **גורל יהושע**. ה"ר יושע פאלק ב"ר יהודה ליב. חי' גאוני הזמן ופשטים כסדר הפרשיות, ובסופו קו"א ולקוטים, גם לקוטי השמטות מספרו עמק יהושע: זאלקווא, תקי"ג, 8°.

87. **גורל לה'**. ה"ר יהודה ב"ר שלמה חי אלקלעי. בענין הגאולה ומצב היהודים בא"י: ווין, תרי"ז. ד"א, תרי"ח, 8°.

88. **גורל הצדיקים**. ה"ר קלמן קאהן ביסטריץ. מעשה מרדכי ואסתר ע"ד ההוה (דראמא): ווין, 1821, 8°.

89. ס' **הגורל** בל"א: חמ"ד (ד"א), תע"ג, 16°. [והוא ק"ר D. № 164: רשמש"ש ע' 527].

90. ס' **הגורלות**. כללים לדעת העתידות ע"י ידיעת חכמת הכוכבים, מיוחס להראב"ע: כ"י רד"א q, № 1175 וכ"י די רוסי ומינכען 228, וז"ז. ב) עוד כל"ל, מיוחס לאחיתופל הגילוני ומסודר במליצה לשמות החיות והעופות, ובכל או"א נמצא ענין וספור מעשה המכוון כמעט אל המבוקש, כ"י: (ש"י). ג) עוד כל"ל, ע"פ גורלות וחשבונות, מיוחס לר' אליעזר החוזה: כ"י בוואטיקאן: (ש"י). [ולפ"ד וואלף הוא ע"י מזלות וכח השמים,

ואולי הוא ס׳ גיא חזיון דלהלן, ע״ש]. ד) עוד כנ״ל, מיוחס לאלפדרי [ודומה להמיוחס לר״ס גאון דלהלן: רשמש״ש ע׳ 2019]: כ״י מינכען № 235/3. ה) עוד כנ״ל, על השער כתוב ומיוחס לר״י ב״ר שלמה אלחפני חריזי, וברשימה כתוב „ר׳ אברהם" ואולי הוא הנ״ל המיוחס להראב״ע: כ״י שם № 294/3 וכ״י ווין . . №. ו) עוד כנ״ל, ע״פ תשובות מחיות ועופות, מיוחס לרב סעדיה גאון: ד״א, תס״א. גיסא, תע״ד, 8° וז״ז פ״ר. ז) עוד הנ״ל, עם העתקה בל״א מרובע: חמו״ד (סדילקאוו), 12°. ח) עוד כנ״ל, מיוחס לר׳ עזריה גאון, היה ביד בע״ס סדר הדורות בכ״י, (עיין סה״ד שכ״ה). ט) עוד כנ״ל, תשעים שאלות ותשעים תשובות בתשעים בתים: כ״י אופפענבאך № 122 ונדפס עם תרגום ל׳ רומי ע״י מאיום ברשימתו מכ״י הנ״ל דסמ״ג, ע״ש.

91. **גורלות החול**. מיוחס לא׳ גאון קדמון. כללים כנ״ל בעגולים וציורים, מיוחס לי״ב מזלות וז׳ כוכבי לכת ולמזל השולט בעתו, ע״ד סוגיית הגמרא שבת דקנ״ח, ע״ש. ומודעת חכמה זו בשם „גיאומנציא", כ״י בברלין: (מאסף תקמ״ה דמ״ו. ועיין ג״כ אורים ותומים).

[ונמצאו עוד ספרי גורלות שונים, כן בכ״י וכן בדפוס (כמו ד״ו, תי״ו, 12° המובא ממחברים נוצרים) וז״ז, ומיוחסים למחברים שונים בדויים, ושורש הגורלות הוא מחכמת הערביים, (עיין מאמרי יידישע ליטעראטור סי׳ כ״ב, והמזכיר שנה . .): רמש״ש].

92. **גורן אטד**. דרוש הספד: ווארשא, תקצ״ז, 4°. (רח״ם № 662).

93. **גורן נכון**. שם הכולל לג׳ ספרים קטנים שנדפסו ביחד, והם: ס׳ תקון מדות הנפש, מוסרי הפילוסופים וס׳ התפוח (עיין כאו״א במקומו): ריווא די״ט, שכ״ב. לינעוויל, תקס״ז, 4°. והראשון לבד בשם כללי הנ״ל, מוגה ומתוקן ע״פ כ״י: ליק, תרי״ט, 12°.

94. **גזירה ממדינת אוסטרייך**. (עיין ווינר גזירה).

95. **גזירת אומן ואוקריינא**. (עיין ספורי מעשיות).

96. **גזירת אוסטרייך וק״ק ווינא**. נעתק מל״א ע״י ה״ר יחיאל מיכל ב״ר ידידיה פוראפטשיק מלובלין: חמו״ד (קראקא, ערך שמ״ב), 4°. [ועיין ווינר גזירה. וכתב שם שהעתיקו להיות המגלה והקינה הזאת עולה במחברת לפי׳ הקינות המיועד אללו: (רמש״ש). ומספר זה נעתק לל״א ונדפס בס׳ מעשה ה׳ דפוס תפ״ה וז״ז: רשמש״ש ע׳ 1276 וע׳ 2614].

97. **גזירת תתנ״ו**. קונטרס —. ה״ר אליעזר ב״ר נתן הלוי. ספור הקורות והתלאות לישראל באשכנז וצרפת בשנת תתנ״ו לאלף החמישי, ובסופו מכתב ה״ר יצחק צרפתי מא״י לאחיו בגולה. נדפס מכ״י ישן עם פתשגן הענין בל״א ככתבם ע״י ה״ר אהרן יעללינעק: לייפציג, תדי״ר, 8°.

98. **גזירת תתק״ו—ז׳** לה״ר אפרים ב״ר יעקב מבון וגזירת ק״ק בלואיש ושארי עריס, נדפס מכ״י ישן בלוית העתק ס׳ עמק הבכא בל״א ע״י דר׳ מ. ווינר: לייפציג, 1858, 8°.

99. **גזע יהודה**. ה״ר יהודה ליב ב״ר צבי מקראטשין רב בקרפנטרש. קצור קונקורדאנץ: אופיבאך, תצ״ב, 4°.

100. **גזע ישי**. ה״ר מאיר הלוי לעטערים. מעשה יואש ועתליה בארח שיר ע״ד ההוה (דראמא): ווין, 1835, 8°.

101. **גזע ישישים**. ה״ר צמח ב״ר בנציון. הספד על מות זקנו ה״ל דוד אבד״ק נאווארדאק, נדפס בסוף ס׳ גליא מסכת לזקנו הנ״ל, עיין זה להלן. גם לבדו: ווילנא, תר״ה, 8°.

102. **גחלי אש**. בעסק המחלוקת על הגר״י אייבשיץ באלטונא והמבורג, ג׳ חלקים: כ״י רח״ם № 129—131.

103. **ס׳ הגט**. התחלת למודי הקבלה: כ״י רד״א q, № 943.

104. **גט כריתות**. ה״ר אברהם מונסון האחרון. קצור כל דיני ס׳ גט פשוט למהר״ס ן׳ חביב בסדר יפה, כ״י: (שג״ב ל׳ ושה״ג שלי במקומו).

105. **גט כשר**. (עיין בית אברהם).

106. **גט מקושר**. ה״ר יונה נבון. באור ע״ס גט פשוט להר״מ ן׳ חביב, ואח״ז באור תוספי רא״ש לסמ״ג, וקונט׳ בענין בל תוסיף לה״ר מרדכי סורנאגה ולבן המחבר ה״ר בנימין נבון, ובסופו קונט׳ בענין מצות אי צריכות כוונה, ובענין הפוך ב״ד לבן המחבר הנ״ל לבדו: ליוורנו, תקמ״ה, 2°.

107. **גט מקושר**. ה"ר רפאל משה די בולה. על דיני הגט, והדברים נקשרים ומסודרים, (לשון ה"ר חיד"א בשג"ב ל"א ישה"ג שלי במקומו): קושטנטינא... 2°.

108. **גט מקושר** עם באור טיב גיטין. ה"ר אריה ליב ב"ר משה מפינטשוב. חי' על סדר גיטין למהר"ם, ונחלק לשערים: ווארשא, תקע"ב, 2°.

109. **גט מקושר**. (עיין זבחים שלמים, נאות יעקב, ועי' ה"ר יעקב ישראל אלגאזי בשה"ג שלי).

110. **גט פשוט**. ה"ר משה ן' חביב. חי' על ש"ע אה"ע הל' גיטין, ובסופו קצת כללים וסדרי גט וחליצה למהרי"ב וכו': אורטא קיואוי הסמוך לקושט', ה'ע'ר'ת'. סדילקאוו, תקצ"ד, 2°.

111. **גיא חזיון**. ה"ר אברהם ב"ר יעקב. ס' מוסר בדרך מחזה: כ"י יוא"ל. (עי' המזכיר ד' דקכ"ב № 74).

112. **גיא חזיון**. ה"ר אליעזר החוזה או התוכן. כל פרטי חכמת החזיון והאיצטגנינות ע"פ מערכת הכוכבים: כ"י רד"א q, № 1661. [וכ' בראשו שהתחיל לחבר ס' גדול בחכמת המשפט, ג"א ספר בתכונה, ובפרט על ז' כוכבי לכת ועל האקלימים, ובאור על פי' הראב"ע עה"ת במקום שביאר ע"פ תכונה וחזיון].

113. **גיא חזיון**. ה"ר יצחק הלוי איש סטנוב. על מלאכת השיר ודרכי המשל והמליצה: ברלין, תקמ"ה (?), 8°. (ועיין האנדבוך לרמש"ש.. №. ול"נ שהוא ס' החזיון שלו, עיין זה).

114. **גיא מטוריא**. ה"ר דניאל ב"ר חיים קליף מהאזענפוט. רמזים עה"ת: כ"י רח"ם № 132.

115. **גיהנם**. מס' —. (עיין מדרש אגדת בראשית).

116. **גיהנם וגן עדן ביכל**. (עיין מחברת העדן והתופת, או התופת והעדן בל"א).

117. **גיטי נשים**. (עיין ס' האורב).

118. **גילת ירנן**. שירים ליום חתונה ושמחה רבה: ד"א, תקל"ז, 8°.

119. ס' **גימטריאות** עה"ת לרבינו שמשון. הן הן שכתב הש"ך עה"ת בסוף כל פרשה, כמבואר שם סוף פ' בראשית: (שג"ב ט' ושה"ג שלי במקומו).

120. ס' **גימטריאות** עה"ת מתלמידי ר' יהודה החסיד. ראה ה"ר חיד"א בכ"י, כמ"ש בשג"ב ח' ושה"ג שלי במקומו.

121. ס' **גימטריאות** עה"ת נמצא בכ"י רד"א ב' פעמים F № 650 et q, № 1369. ואולי הם הנ"ל או כנ"ל.

122. **גינארטע וועלט**. (דיא —). ספור לפורים בל"א יהודית ע"ד ההוה (דראמא): חמו"ד (זאלקווא), 8°.

123. **גל נעול**. (עיין שפת יתר).

124. **גל עד**. קובץ ק"ע כתבי מצבות בשדה קבורה הישן דק"ק פראג, עם כתב חזון ובאר לה"ר שי"ר, והערות ומפתחות וקצת תולדות בל"א ככתבם, נאסף ע"י ה"ר קלמן ליעבען: פראג, תרט"ז, 12°.

125. **גל עיני**. סדר הלמוד בליל ל"ג לעומר, עם הקדמה שחוברה לו ע"י ה"ר יהודה חי חזקיה מלאוידה, כמ"ש בזצ"ל י' סי' נ"ט, ע"ש.

126. **גל של אגוזים**. ה"ר מנחם ב"ר משה האגוזי. דרשות ע"ס בראשית: בילווידיר, חש"ד (שנ"ג נערך, כמו כל הספרים שנדפסו שם: רמש"ש), 2°.

127. **גלא רזיא**. ה"ר שמואל זאנוויל בער ב"ר מנחם. באורי קבלה על תקיעת שופר, והגדה ש"פ, ולהושענא רבא: פאריצק, תקנ"ט, 8°.

128. **גלגול נפש**. (עיין הצופה לבית ישראל).

129. **גלגולי נשמות**. ה"ר מנחם עזריה מפאנו. קבלה על כל הנשמות שנתגלגלו בתנאים ואמוראים, כפי שקיבל מר"י סרוג. הובא לביה"ד ע"י המסדר ה"ר שמעון ב"ר אפרים יהודה אייזענשטאט שהוסיף ג"כ קצת בשם אחרים: פראג, תמ"ח. פפד"א, תס"ב, 4°.

130. ס' **הגלגולים**. ה"ר חיים ויטאל. הוא גוף ד' מספרו עץ חיים מסדור ר"מ פאפירש, והועתק מכ"י ה"ר מרדכי עלמי (או עגמי) שהעתיק מכתבי מהרח"ו ז"ל, כולל דרושי הנשמות והגלגולים והעבור והיבום וכו', ובסופו גלגולים לקוטים תוס' והשמטות, ועם הגהות לה"ר מאיר ב"ר חיים אייזענשטאט, הוגה והובא לביה"ד ע"י ה"ר דוד ב"ר נתן גרין הוט: פפד"מ, תמ"ד. זאלקווא, תקל"ד, 4°.

131. **גלגולים לקוטים**. (עיין לפני זה).

132. ס' הגלגל . (עיין צורת הארץ) .

133. ס' הגלוי . ה"ר יוסף קמחי . ויכוחים ועטנות בעניני אמונה , ומובא בשרשים לרד"ק בנו בשרש נוס , ע"ש . (ועיין ס' הברית , מלחמת חובה) . והר"ל דוקעש מסופק במהותו (עי' תוס' עק"ד תל"י דשנ"ב) , ובאמת אין לנאת מידי ספק דא"כ מהותו כמהות ס' הברית שלו , עיין זה . ול"ע בס' או"ב א' וב' בתולדותיו להר"א גייגער .

134. ס' הגלוי לרב סעדיה גאון . נזכר בהקדמת ס' מגלת המגלה לר"א ב"ר חייא הנשיא , ובקורא הדורות דף ד' ע"א , ולא נודע מהותו וגם אם הוא חיברו , ועיין תולדות רס"ג בבכה"ע תקפ"ע סוף דל"א ושם דל"ח הערה ע"ו .

135. גלוי לאדרת אליהו מהאריז"ל : כ"י יוא"ל .

136. גלוי דעת . (עיין האהל עולם) .

137. גלוי השקריות . (עיין חכמתא רבתי) .

138. גלות הארץ החדשה . ה"ר מרדכי אהרן גינצבורג. ספור מציאת ארץ אמעריקא ע"י כריסטוף קאלומבוס . נעתק מל"א מספרי החכם קאמפע , ג' חלקים : ווילנא , תקפ"ג , 8° .

139. גלות יהודה או פשר דבר . ה"ר יהודה אריה די מודינא . ב"ח : ח"א פתרון כל מלות קשות במקרא כסדר תנ"ך בל' איטלקי ככתבם , ובראשו קצת כללי דקדוק . ח"ב פתרון מלות הגשמטות בח"א כסדר א"ב , ובסופו פתרון מלות הגדה ש"פ ופרקי אבות : ד"ו , שע"ב , 4° . עוד , ונוסף בו פתרון מלות רז"ל ומפרשים בשם פי אריה : פאדובה , ת' , 4° .

140. גלות ספרד או האנוסים בארץ שפניא. ספור מליצי , חובר בל"א ע"י דר' אורי ונעתק לעברי ע"י ה"ר משה אליעזר בעלינסאן : ווילנא , כ'ת'ר' , 8° .

141. הגלות והפדות. ה"ר אברהם ב"ר יצחק אלוף מסראן . ספור כל המלחמות והגזירות דק"ק מנטובה והמגפה ר"ל שהיתה בעת ההיא : ד"ו , שצ"ד , 8° .

142. גלי רזיא . ה"ר אברהם . ס' עמוק בקבלה על צירופים וגימטריאות וגלגולים : כ"י רד"א F , № 886 , q , № 1033 et 936 , וא' מהם הוא הקצר שאח"ז בסמוך . [ועל המחבר עיין או"ב ב' ד . . .] .

143. גליא רזיא הקטן . קצור מהנ"ל , כ"י . (עיין לפני זה) .

144. גליא מסכת. ה"ר דוד ב"ר משה אבד"ק נאווארדאק . ח"א שו"ת בדיני ד' ש"ע , ובסופו קצת שו"ת בקו"א , וח"ב דרושים שונים : ווילנא , תר"ה , 2° .

145. גליון . (עיין אדם שכלי , ש"ע י"ד עם ט"ז וש"ך) .

146. גליון תוספות . (עיין תוספות שאנץ) .

147. גלילות ארץ ישראל . ה"ר גרשון ב"ר אליעזר הלוי יהלש מפראג. להורות דרך לנוסע מח"ל לא"י בשני דרכים , וספור מסעו מח"ל עד צפת [ואח"ז אגרת מספרת וכו' שנדפסה משלוחי דלי ציון ועניי ירושלים בשנת שפ"ו בוויניציא על דף גדול] וספורים מעשרת השבטים וסמבטיון וכו' והכל בל"א . נדפס ראשונה בהסכמת הב"ח וה"ר משה ר' מענדילש וה"ר יוסף קלמנקש מלובלין , [ולפי ספור ר' מנשה בן ישראל נשרף ע"י הכומרים : רמש"ש] ואח"ז נדפס כנ"ל : פיורדא , תנ"א . ד"א , תס"ה . פראג , תקפ"ד , 8° . (ועיין אגרת הקדש) . [גם נדפס בשם קורצע בעשרייבונג פון א"י בצירוף מעשה בוך : ד"א , תפ"ג , 8° : רמש"ש] .

148. גלילות ארץ ישראל . ה"ר מנחם מענדיל ב"ר חיים ליב ברעסלויער . ח"א תכונת א"י , הרריה מימיה ומחלקותיה לגבולות , עם ת"א . ח"ב שמות כל הערים וכל המקומות הנזכרים בספה"ק כסדר א"ב עם ב' מפות , ומפתח בסופו : ברעסלויא , תקע"ט , 8° .

149. גלילות הגוים . חיברו בחור א' ספורי מעשיות שראה בהרבה ארצות : (סה"ד שכ"ה).

150. גלילי זהב . פסקים עה"ת : זאלקווא , תקי"ג , 8° . (רובענש 0 , № 156) .

151. גלילי זהב . (עיין וחרב פיפיות) .

152. גלילי כסף . ה"ר יוסף אבן כספי . פי' על מגלת אסתר בדרך קצר : כ"י רד"א q , № 272 , וכ"י מינכען № 265/3 , וכ"י די רוסי № 755 .

153. גלילי כסף . ה"ר יוסף ב"ר צבי הירש מסלאנים (בן הרב משנת דראב"י) . על קצת שרשים ושמות נרדפים , והוא דוגמא מחבורו הגדול עמודי כסף הכולל ז' עמודים , והם : א) חי' ש"ס . ב) חי' פוסקים . ג) שו"ת . ד) דרושים . ה) באורי השרשים . ו) באורי השמות הנרדפים והכפולים . ז) באורי כל המקומות שאחז"ל אל תקרי כך אלא כך : ווילנא , תר"ך , 8° .

154. גליקליבע מוטער. (ריא —). המילדת מלכה בערליאנד. דיא געזונדהייט אין זייט פון שוואנגערשאפט און פעריטען: ווילנא, תקצ"ז, 8°.

155. גלית שפיל. (עיין אקציאהן).

156. גמול עתליה. ה"ר דוד פראנקי מינדיס. מעשה עתליה ויואש ע"ד השיר (דראמא): ד"א, תק"ל. ווין, תק"ס, 8°. ועם הערות ע"י ה"ר דוד בן לוי סלוצקי: ווארשא, 1860, 8°.

157. גמרא. (עיין תלמוד).

158. גמרא דבני מערבא. (עיין תלמוד ירושלמי).

159. ס' הגן. ה"ר יצחק ב"ר אליעזר. תוכחת מוסר ודינים בל"א, ונחלק לז' ימי השבוע: חמו"ד (קראקא, שלי"ט לערך) 8°. ונעתק לל' עברי ע"י ה"ר משה שערטליש ב"ר יששבר, ונלוה לו ס' הדרכה, מאמרי מוסר בחרוזים לה"ר יוחנן לוריא: פראג, שנ"ז, 8°. שם, שע"ב, 4°. ד"א, תכ"ג. שם תע"ג. זולצבאך, תפ"ב, 8°. ווילנא, תקנ"ט, 12°, וז"ז פ"ר. (ועי' חמשה ספרים). ונעתק מל"ע לל"א ונדפס: חמו"ד (האנווא, ש"פ), 4°. חמו"ד (פראג, תי"ז לערך), 4°. ונעתק עוד מל"ע בסגנון משונה קצת, ונלוו לו תחנות מעשרה הרוגי מלכות ומשלים: פיורדא, תנ"ב, 4°. ועוד עם מעשה פון . . . בסוף מעשה בית דוד וכו' לר"י עקריש בל"א: (פראג ?), תמ"ו וגם תס"ה, (רשמש"ש ע' 1107). עוד כל"ל בלה"ק, עם ס' הדרכה הנ"ל וס' דרך משה תוכחת מוסר וכוונות להדרשן ה"ר משה במהר"ש ונחלק לז"ד ימים, מיום ה' עד כ"א יום, ובסופו לקוטי תוכחת מוסר לח' ימים עד מלאת חדש שלם (והסר יום כ"ח) לה"ר אברהם ב"ר יהודה ליב קטן מבראד: חמו"ד, 8° וז"ז.

160. ס' הגן. פי' קדמון עה"ת, מובא תדיר בס' פענח רזא ובס' דעת זקנים וז"ז, ולפי הנראה נמלא קצת ממנו (עד פ' וירא) בכ"י רד"א F, № 260 ע"ש, ועיין צונץ גא"ל דע"ה, ועי' הפררס (כ"ח ח' 204).

161. הגן. (עיין עולם הבא).

162. גן בושם. ר' יהודה החסיד. ס' דינים, הזכירו מהר"א שטיין ז"ל, הובא בחי' אנשי שם על המרדכי פ' היה קורא, ע"ש: (כ"ל ב' ושה"ג, שלי במקומו).

163. גן יה. ה"ר חיים אבד"ק ווידז. פי' ע"ס יצירה: ברעסלויא, תקצ"א, 8°.

164. גן המורה. (עיין פרדס רמונים ריב"א).

165. גן המלך. ה"ר נפתלי הערץ ב"ר יעקב אלחנן. באור מאמרי זהר, מלוקט מכתבי האריז"ל, והוא חבור שני לספרו עמק המלך: כ"י רד"א q, № 937.

166. גן המלך. כ"ר כלב אבא הקראי. הוא ס' הסודות והחידות, השירים והמליצות, כולל חכמות רבות למודיות טבעיות אלהיות ותוריות. נחלק לי"ב שערים וכל שער לפרקים רבים: (אר"ץ).

167. גן המלך. (עיין גנת ורדים).

168. גן נטע. (עיין שולחן ערוך).

169. גן נעול. ה"ר אברהם אבואלעפיא הרואה. פי' ע"ס יצירה, ונקרא ג"כ אוצר עדן גנוז: כ"י מינכען № 57/3, ודלא כלו"ט, ע"ש.

170. גן נעול. ה"ר נפתלי הירץ וויזל. באור שמות נרדפים והבדלם, ב' חלקים: ח"א הלעה מלמודי חכמת הנפש, וח"ב על גדרי לשונות חכמה: ד"א, תקכ"ה. לבוב, תקס"ו ווין, 1829, ווארשא, 1838, 8°. וח"ג הכולל באור לשונות עלה מחשבה ותושיה עודנו בכתובים, לבד משארי ספרים אשר בנושא זה, והם: מעין גנים, ג' בתים. מגדל הלבנון, ב' חלקים. וס' יסוד עולם, כלם בכ"י, ועיין כל א' במקומו.

171. גן נעול. (עיין אילם, אמרי שפר, מעשה טוביה).

172. גן הסודות. (עיין פרדס רמונים).

173. גן עדונים. (עיין בן סירא).

174. גן עדן. כ"ר אהרן בן אליהו הקראי. פי' על המצות, וחיברו ע"ד ס' משנה תורה להרמב"ם, ונחלק לכ"ה מסכתות וכל מסכת לפרקים, ונקרא ג"כ ס' המצות: כ"י בטרוקי וז"ז. [וקצת ענינים ממנו לדוגמא הדפיסו חכמי הנוצרים בחבוריהם על הקראים, כמו שופארט דאנצ וטריגלאנד וזולתם, עי' פירשט ח"א דכ"ג].

175. גן עדן. ה"ר ישעיהו הרב בן יוסף. באור קצת מאמרי רז"ל הנראים כנוטים אל הגשמות בחק הבורא ית': כ"י ווין № 96.

176. גן עדן. הוא כעין ס' פרקי היכלות, מביאו בס' מטה משה סי' רל"כ, ע"ש: (שי"ג). [נראה שכוון אל סדר גן עדן הנדפס מהדש

בקובצי בית המדרש להר"א יעללינעק בב' נוסחאות, ע"פ הדר ב' סי' י' וחדר ג' סי' י"א. ולפ"ד רמש"ש כוון לס' עולם הבא הנקרא גן עדן המיוחס לר' אליעזר בן הורקנוס, ונדפס בל"א עם מעשה דריב"ל. ועוד: האנוואה, ש"פ, 4°. ועם נוספות: פראג, חש"ד (תי"ז—ת"ס ?). האנוו', תע"ח, 4°. (רשמש"ש ע' 629), והוא נמשך לצוואת ר"א הגדול, עיין ארחות חיים ומ"ש שם].

177. גן הפילוסופיא. (עיין . . . .).

178. גנזי חכמת הקבלה. קובץ עניני קבלה שונים, והם: מס' אצילות, ס' העיון לרב חמאי גאון, אגרת ר"א אבואלעפיא נגד הרשב"א ז"ל, כתר שם טוב לר"א דקלוניא תלמיד הרוקח ז"ל, נאספו והובאו לבית"ד ע"י ה"ר אהרן יעללינעק עם הקדמה ומבוא בל"א כבתבם, מחברת ראשונה: לייפציג, גרת"י, 8°.

179. גנזי יוסף. ה"ר יוסף ב"ר אברהם בלאך מ"מ בסטנוב. ח"א דרושים כסדר התורה, ובסופו לקוטים, וח"ב חי' גפ"ת על כמה מס', וקאתם לבנו ה"ר חיים גבריאל: לבוב, תקנ"ב, 2°.

180. גנזי יוסף. ה"ר יוסף מ"מ בהאלשיץ. פי' עה"ת ע"פ קבלה: לבוב . . . 2°. (שי"ב. ואולי הוא הנ"ל ?).

181. גנזי המלך. ה"ר יצחק אבן לטיף. על מציאות ה', וסוד מציאת העולם וצורתו, ובסדרי החכמות המביאות את האדם לשלימותו האחרונה, ובו מ"ב פרקים: כ"י יה"ש.

182. גנת אגוז. ה"ר יוסף ב"ר אברהם גיקטיליא. ס' קבלה, ג' חלקים: א) מהשמות הקדושים. ב) מכ"ב אותיות א"ב. ג) מהנקודות והטעמים, ולכל חלק כמה שערים ופרקים: הענויא, שע"ה, 2°. זאלקווא, תקל"ג. מאהילוב, תקנ"ח, 4°. [ודע כי מאמר גנת אגוז קבלה אשר ברד"א 0, № 470 הוא ע"ס, וצ"ל סוד האגוז הנמצא בסוף ס' פתח עינים שלפניו, ע"ס: רמש"ש].

183. גנת ביתן. (עיין דרושים ומליצות, יום כפור קטן).

184. גנת הביתן. ה"ר אברהם ב"ר מרדכי אזולאי (בע"ס חסד לאברהם). פי' על משניות, והיה ביד בע"ס פאת השלחן כמ"ש בהקדמתו שם.

185. גנת ורדים. ה"ר אברהם בה"ר מרדכי הלוי מרבני מצרים. ב' חלקים, שו"ת כסדר ד' טורים, ובסוף ח"א קונט' גן המלך פסקי דינים וכללים בהלכה: קושט', ה"א, בעת"ה, וח"ב, שם, תכו"ן, 2°. [ג"ח ס' קול אלהים פי' עה"ת. קול ששון דרוש למילה. קול שמחה דרוש לחופה. קול נהי הספדים. קול המון חבור על ענינים נפרדים ושונים, כ"כ בהקדמתו לס' דרכי נועם לאביו ז"ל, ע"ש].

186. גנת ורדים. ה"ר יוסף בה"ר מאיר תאומים. שבעים כללים מחודשים בסוגיות הש"ס בפלפול ובאור רחב: זאלקווא, תקט"ז. פפד"א, תקכ"ז. לעמבערג, תקצ"ז, 4°.

187. געאגראפיע. (קליינע—). ה"ר צבי הירש ב"ר יצחק. תכונת הארץ מאירופא אזיא אפריקא ואמעריקא, בל"א: פפד"א, תקס"ב, 8°.

188. הגעאגראפיע הקטנה. ה"ר אשר ראדין. למוד ידיעת גלילות הארץ בקצור נמרץ: ק"ב, כ'ת'ר', 8°.

189. געטליך ביכל. (איין היבש—). ה"ר יהודה ליב לעמבערגר. מעשיות אוים גמרא אונ מדרשים וכו', אדר חבוט הקבר בל"א בחרוזים: חמו"ר (פראג, יבן), 8°. (רשמש"ש ע' 1337).

190. געשיכטע פון דוד המע"ה.האשה ליטע מרעגנשפורק. מעשה דוד המע"ה בל"א בחרוזים, כמסופר בשמואל א' וב', כ"י, ודוגמא ממנו נדפס באוצר הספרים לוואלף ח"ד דר"א, ע"ש: (פירשט ה"ב דף רכ"ג וצונץ גא"ל דקע"ג).

191. געשיכטע דער יודען. (דיא—). ה"ר דוד אטטענזאסער. קורות ב"י משובם מגלות בבל עד הזמן הזה, בל"א נחה, ג' חלקים: פיוררא, תקפ"א—פ"ד, 8°.

192. גפן יחידית. ה"ר זאב וואלף ב"ר יהודה ליב מראזני. מוסר במליצה וחרוז וקינות, ובסופו לוח החיים לר"א בוכנר: ברלין, תנ"ט. הענא, ת"ע. חמ"ד (יעסניץ) ת"פ, 16°. עוד בתוספת קצת שירים ע"י ה"ר אברהם באישה: ד"א, תפ"ב, 16°.

193. ס' גרושין. ה"ר משה קורדובירו. דרשות ופסקים בקבלה שדרש בדרך גרושיו, וחיברו בשנת ש"ח: ד"ו, חש"ד (שם"ב ערך), 4°. שקלאוו, תקנ"ו, 8°.

194. גרים. מס' —. (עיין תלמוד בבלי).

195. **גרם המעלות** . ה"ר יהושע בן יוסף דון ויניש הלורקי או אלרקי . ד' שערים ברפואה, מטבע הנטעים והעשבים והצמחים, וסגולתם למזון ולרפואה . חיברו בל' ערבי לבקשת השר ר' בנבנשתי בן שלמה בן לביא המכונה די לא קאוואליריאה אשר צוה לר' יוסף וידאל בנו להעתיקו ללה"ק : כ"י ווין № 154 וכ"י מינכען № 280/4 וכ"י שד"ל .

196. **גרן ארנן** . ה"ר אליעזר נחמן פואה . דרשות עה"ת בדרך פרד"ס, והר"ר חיד"א ראה בכ"י חמשה קונטריסים, כמ"ש בשג"ב ח' פ"א ושה"ג שלי ח"א בשמו, ע"ש .

197. **גרסא דינוקא** . ה"ר יצחק אייזיק אויערבאך ב"ר ישעיה רייס . כללי דקדוק עם ל"א, ועם לוח הפעלים : ווילמרשדארף, תע"ח, 8° (ולא ז"ז) . עוד עם שותא דינוקא על גדו, כללי דקדוק בל"א לנערים : פיורדא, תפ"ח, 8° .

198. **גרסא דינקותא** . ה"ר ברוך בענדיט ב"ר מיכאל משה מעזריטש . קצור מב' ספרי רי"א אויערבאך הנ"ל, ובסופו קצור דיני תפילין : אלטונא, תקס"ח . ברעסלויא, תקע"ד, 8° .

199. **גשמי ברכה** . ה"ר בנימין כ"ץ מריגייו תלמיד הרמ"ז . שו"ת על סדר ד' טורים, כ"י . ג"כ ס' פתחי שערים : (זצ"ל ב' ח') .

200. **גת דרוכה** . (עיין התאבקות) .

201. **גת רמון** . ה"ר אברהם מנחם ב"ר יחיאל כהן פורטו . מחברת החרוזות (בס' יד חרוזים ? : זצ"ל א' סי' ע"ג) .

נשלם אות ג מהדורא רביעית

אוצר הספרים

ד

1. **דבי אליהו** או **דברי הימים** (גם כח ה׳ וחסדי ה׳). ה״ר אליהו קפסאלי. ספורי מעשיות, ובפרט ספור למיתת מלכי העותמנלים ומלחמותם והצלחתם ואביזרייהו, כ״י: (שג״ב ס׳ י״ט, ושה״ג שלו במקומו), [כ״י כעת בבריטיש מוזעאום וגם בנו של שד״ל מלא כ״י, עיין רשמש״ש ע׳ 2507].

2. **דבי שמשי**. (עיין שמן למאור).

3. **דביר**. ה״ר מרדכי אהרן גינצבורג. קבוצת מכתבים ומליצות, משלי מוסר וספורים, ללמד לנערי ב״י לשון למודים: ווילנא, תר״ד, 8°. שם, תרט״ז, 12°. עוד כל״ל ח״ב: ווילנא, תרכ״ב, 12°.

4. **דביר**. (עיין מקדש מעט).

5. **דבק טוב** או **מחברת** —. ה״ר יצחק נתן. בסדר הדינים והמשפטים התוריים, ויחוס קהלה אל קהלה: כ״י יש״ר ועתה אוקספורד.

6. **דבק טוב**. ה״ר שמעון ב״ר יצחק הלוי אושנבורק. פי׳ על רש״י עה״ת, ועם ציורים במקומות הצריכים: ד״ו, שמ״ח. קראקא קר״ן. שם, שמח״ה (תסוד אצלי: רמש״ש). לובלין (ע״י צבי בן קלונימוס בן קלונימוס יפה, ונשלם יום א׳ י״ו אייר בלי פרט, והוא בין שנת ש״ס—שפ״ז: רשמש״ש ע׳ 2599) 4°. ד״א, עד״ת, 8°. ונדפס גם עם חומשים, (עיין תורה, חומש) וז״ז.

7. **דבק מאח**. ה״ר אורי פייוויל ב״ר יצחק איצק סג״ל ריז. חי׳ גפ״ת על כמה מסכתות: ברלין, תקמ״ז, 2°.

8. **דבר אליהו**. ה״ר אליהו ווילנא (הגר״א). מה שלמד עם בנו ה״ר אברהם בס׳ איוב עד תוך פרשה ול״ו, וזה כתב על הספר ובא ליד המ״מ מדובנא, ונדפס מכ״י עם קצת לקוטים מהגר״א, וקצת הערות לה״ר אברהם בעריש פלאהם מ״מ בשעברשין: ווארשא, תדי״ר. שם, תרי״ח, 8°.

9. **דבר אליהו**. (עיין כסא אליהו).

10. **דבר אמת**. (עיין מגד ישרים).

11. **דבר אמת וחקי חיים**. (עיין אורה ושמחה).

12. **דבר גבורות**. ה״ר פייוויל שיפער. תולדות שר הצבא דוכס פאסקעוויץ וכל גבורותיו ומעשיו: ווארשא, 1845, 8°.

13. **דבר הגדה** על הגדת פסח לר׳ גרשון. (עיין מורה דרך).

14. **דבר הלכה**. (עיין מספד תמרורים, מורה דרך).

15. **דבר חדש**. ה״ר ישראל ב״ר משה. באור קצת מאמרי זהר וז״ז: חמו״ד, 8°.

16. **דבר חכמה**. ה״ר חיים סטנובר. חקירות על הנפש השכלי, ומסתרי חכמת הטבע ושארי ענינים: לעמבערג, 1835, 8°.

17. **דבר טוב**. ה״ר אביגדור ב״ר שמחה סג״ל מגלויגא. כללי דקדוק, ואח״ז ס׳ מרפא לשון להר״מ ן׳ חביב, ובסופו לוח הפעלים וכו׳: פראג, תקמ״ג, 4°.

18. **דבר טוב**. ה״ר דוד ב״ר אברהם ממודינא. באור מלות לה״ק בל׳ איטלקי לנערים: ד״ו, שנ״ו. שם, שס״ו, 12°.

[רמ"ש רט"ד № 1331 וע"ס שמסופק מליאותו ומחברו , ועיין דיבר טוב להלן] .

19. **דבר טוב** . תחנות לר"ה ויו"כ והו"ר בל"א : פיורדא, חש"ד, 8°. (רובענש 0 , 170 №) .

20. **דבר יום** . (עיין פתחי נדה) .

21. **דבר המלך** . ה"ר אברהם ב"ר ישראל מבראדי . פי' על תרי"ג מצות כסדר התורה ע"ד פרדס ופלפול עצום על משנות הרמב"ם, ב' חלקים : ליוורנו , תקס"ה , 2° .

22. **דבר המלך** . (עיין אדרת אליהו) .

23. **דבר משה** . ה"ר משה אמארילייו . שו"ת כסדר ד' טורים , ג' חלקים , ח"א : שאלוניקי , תק"ב , 2° . ח"ב ק' שו"ת ומי' על ש"ע ח"מ , ומסי' ק"א והלאה קונט' בני יונה כ"ס שו"ת לה"ר יונה ן' רייי : שם , תק"ג, 2° . ח"ג שו"ת כל"ל: שם , תק"י , 2°.

24. **דבר משה** . (עיין ברית מטה משה) .

25. **דבר בעתו** . ה"ר אהרן האריין אבד"ק אראד . על ענייני אמונה ואהבת רעים , ונחלק לשער תורה ושער עבודה , ואחריו קונט' בל"א ככתבם : ווין , 1820 , 8° .

26. **דבר בעתו** . ה"ר איציק ב"ר בענדיט שיף כהן . דרוש בהספד קהלות אלטונא והמבורג לשמים , עם ת"א ע"י ה"ר שלום כהן : אלטונא , תקע"ב , 8° .

27. **דבר בעתו**. ה"ר מאיר קארניק מגלויגא. על קצת עיקרים ביסודות העבור להשיב על טענות הר"א בן דוד בקביעות העבור , ובסופו קצת הערות לה"ר מרדכי דוב פרידענטהאל, ת"א: ברעסלויא, תקע"ז, 8°.

28. **דבר בעתו** . ה"ר רפאל בר"י פירשטענטהאל . שיר תודה בסור מחלת חלי רע , כתוב אשכנזית ומתורגם עברית : ברעסלויא , תקצ"ב , 8° .

29. **דבר בעתו** . ה"ר שמואל יוסף פין . העתק דרוש מל' רוסיא : ווילנא , 1842, 8°.

30. **דבר בעתו**. פזמונים לברית מילה ולחתונה וברכת אירוסין ונשואין וקבור צרי לנפש מסדר רחילת המת , עיין זה : ליוורנו , באת"י , 12° .

31. **דבר בעתו** . (עיין משניות תפארת ישראל, שש המערכת) .

32. **דבר בעתו מה טוב** . ה"ר יהודה ליב קארלבורג . דרוש לעת הומלך יעראמע נאפוליון עם ת"א : קאסעל , חש"ד , 4° .

33. **דבר שבקדושה** . ה"ר אברהם ראובן ב"ר האשקי כ"ץ . וידוי על חטא כסדר א"ב , ועשרה מאמרות לכל אות ולכל חטא : זולצבאך , תמ"ד , 4° (ולא יותר : רשמש"ש ע' 2138) . חמו"ד (זאלקווא) , 12° . (ועי' דברים שבקדושה) .

34. **דבר שמואל** . ה"ר שמואל אבוהב . שע"ד שו"ת , ובסופו ג' שו"ת טופסי פסקים ע"ד נתן העזתי : ד"ו , תבי"ן , 2° .

35. **דבר שמואל** . ה"ר שמואל ב"ר יעקב האגיז. פי' מאמרי חז"ל השייכים לס' דברים, ובפרט הנמצאים במדרש דברים רבה : ד"ו , שנ"ו , 4° .

36. **דבר שמואל** . ה"ר שמואל מרדכי ב"ר אליהו גרשוני . על חובת למוד התורה ומהות הנפש בשיר וחרוזים , עם פי' בשם רוח צח : ביאליסטאק , תקע"ר , 8° .

37. **דבר שמואל** . ה"ר שמואל בר"מ הלוי . ששה דרושים : קראטאשין , ת"ר , 4° .

38. **דבר תורה** עק"ת לר' גרשון . (עיין מורה דרך) .

39. **ס' הדברות** . (עיין עשרת הדברות) .

40. **דברי אבל**. ה"ר יהודה ליב קארלבורג. הספד על מות ה"ל יחזקאל סג"ל לנדא : אופיבאך , תקנ"ג , 8° .

41. **דברי אגור**. ה"ר יעקב ב"ר יצחק פינצי לבית לוי. כללי דקדוק לה"ק: ד"ו, שס"ה, 8°.

42. **דברי אגרת** . ה"ר מנחם מענדיל שטיינהארט . עשר שו"ת בעניני החדשות אשר יסדו רבני סנהדרי ממלכת וועסטפאהלען: רעדלהיים , תקע"ב , 4° .

43. **דברי אגרת** . קובץ מאה אגרות ללמד לכתוב נכון : סדילקאוו , תקצ"ו , 8° .

44. **דברי אמת** . ה"ר יעקב יצחק הלוי הורוויץ לאנצהוט מלובלין. פשטים כסדר התורה ולקוטי תורה על נו"כ , וקצת לקוטים על ש"ס : זאלקווא , תקס"ח . סדילקאוו , תקצ"ו , 4° .

45. **דברי אמת** . ה"ר יצחק ב"ר דוד . שו"ת וכמה קונטרסים בדינים, ובסופו קצת דרושים עם מפתח : קונשטנטינא , תק"ב , 2° .

46. **דברי אמת** . ה"ר שלמה עדני . הגהות כ"ד ספרי הקדש כעין ס' אור תורה ומנחת שי : כ"י : (ול"ב כ' ושה"ג שלי במקומו) .

47. **דברי אמת** . (עיין ס' הברית , מבוא שער השמים, מעין חכמה, עשרה מאמרות, תורה) .

48. **דברי אמת ומשפט שלום.** ה"ר יעקב עמדין (יעב"ץ) . פסק דין בדברי ריבות בין קהלות אלטונא והמבורג: חמו"ר (אלטונא), 4°.

49. **דברי אסתר .** ה"ר יוסף קונציו ב"ר גרשון . פי' קצר על מגלת אסתר בדרך חידה , עם פי': קיירי (Chieri), שפ"ת, 4° .

50. **דברי אשר.** ה"ר אשר אנשיל ב"ר הירץ אפענהיים . ח"א על ענין מילה ופריעה באיזמל , ונקרא ג"כ חרבות צורים : חמו"ר (דעסויא) , תקס"ר , 8° .

51. **דברי הברית .** ה"ר אברהם צבי הירש ב"ר מאיר . דרושים עה"ת עד פ' משפטים : זאלקווא , תפ"ט (?) , 2° .

52. **דברי הברית .** סדר למוד הלילה שלפני ברית מילה , עם פזמונים ופיוטים לברית מילה , מסודר ומתוקן ע"י ה"ר דב"ש (דוד בן שלמה) אלטאראס : ד"ו, 1707 , 8° .

53. **דברי הגאונים .** (עיין שובע שמחות) .

54. **דברי דוד .** ה"ר דוד ב"ר אברהם ראקיצאן. פי' על פ"א , ונפרד לד' ראשים : א) לקט דוד , לקוטים ממפרשים שונים . ב) אהל דוד , המשך לכל משניות המסכת . ג) דברי דוד , חי' המחבר . ד) לשון למודים, ת"א מכל הפירושים הנ"ל: פראג, תקנ"ה, 4° . וזה האחרון לבדו עיין באות ל' .

55. **דברי דוד .** שו"ת להרדב"ז , ואח"ז ס' הון יוסף שו"ת לה"ר יוסף זאמירו : ליוורנו , תקפ"ח , 2° .

56. **דברי דוד .** ה"ר דוד כהן די לארא . חידת הראב"ע על אותיות אהו"י , עם הגהות ופי' : ליידין , תי"ח , 8° . ועם תרגום ל' רומי והערות : שם , תי"ח , 4° .

57. **דברי דוד .** ה"ר דוד לידא ב"ר אריה ליב. תוכחת מוסר ותפלות לכל יום : לובלין, [בדפוס ר' יעקב בן אברהם , יום ה' כ"ו טבת וצ"ל תל"א או תל"ר : רשמש"ש ע' 876] , 4° . [ובסי' ע"ב מזכיר ספרו זר זהב על פ' ויקרא : רמש"ש] . ב) עוד כנ"ל , עם קצת הוספות לה"ר צבי הירש ב"ר נפתלי משה הלוי הורוויץ : אופיבאך , א"ת בניב"ם (תפ"ג) , 8° . ונדפס עוד בסס ס' המוסר עם ס' היראה וכו' : ברלין , תפ"ד , 8° .

58. **דברי דוד.** ה"ר דוד ב"ר רפאל מילדולה. חי' גפ"ת ושו"ת : ד"א , תקי"ג , 8° .

59. **דברי דוד .** ה"ר דוד ב"ר שמואל הלוי (הט"ז) . באור על פירש"י עה"ת , ובסופו הגהות לחתן בנו ה"ר משה ב"ר יצחק עוורש : דיהרנפורט , תמ"ט , 2° . [ושי"ב : זאלקווא , ובכרא טעות] .

60. **דברי הלכה .** (עיין פני יצחק זוטא) .

61. **דברי הספד ונהי.** ה"ר משה ב"ר מרדכי בידינגער . דרוש הספד על מות ה"ר אהרן ראזענבאך : רעדלהיים , תקפ"ח , 12° .

62. **דברי ויכוח.** ה"ר דוד פרידריכספעלד. טענות ובקשות היהודים לפני נגידי עם הולאנד ע"ד חירות היהודים: ד"א, תקנ"ז, 8°.

63. **דברי זכרון .** ה"ר יוסף שטאטהאגן . דרושים ופסקים לתוכחה ותשובה , נוסדו על דיני שביעות וערכות , ב' חלקים : ד"א , תס"ה , 2° .

64. **דברי חיים.** ה"ר חיים ב"ר יוזפא שוטץ. מאמרים על הספרות מבאורי חכמי ישראל : פפד"מ , תרי"ט , 8° .

65. **דברי חיים .** ה"ר יצחק איציק בה"ר חיים אויערבאך . פלפול עמוק לעומק הדין בענינים מד' חלקי הש"ע ופוסקים , ונלוה לו קונט' מים חיים ענינים מלוקטים השייכים לש"ע א"ח וי"ד להביו ז"ל : חמו"ד (קראטאשין) , 2° .

66. **דברי חכמה ומוסר .** ה"ר דוד ב"ר צבי הירש מנישוועז. רמזים במלת „משלי" על כל ס' משלי , והנהגות לאדם , גם נרמז בד' אותיות אלו שערי תשובה ותפלה וצדקה ורוב תורה ומצות : זאלקווא , תקב"ג , 8° .

67. **דברי חכמים .** ה"ר אליהו ב"ר משה גאלינו . על חכמת פרצופי היד וסגולות וחידות: זאלקווא, ת"צ, 8°. [שי"ב , ורמש"ש כ' : אבל עיין תולדות אדם ורשמש"ש ע' 929 ומה שתקנתי שם] .

68. **דברי חכמים.** ה"ר יהודה ליב ב"ר יוסף פוהאוויצר . ב' חלקים : ח"א דעת חכמה תוכחת מוסר ותקונים בד' שערים : המבורג , בנ"ת , 2° . ח"ב מקור חכמה על דינים הנהוגים מש"ע א"ח עד הל' שבת ומאחרי פוסקים , ועל זדו סלת בלולה כל דינים חדשים מפוסקים אחרונים אחר חבור הש"ע ומאחרי ספרים : שם , גג"ת , 2° .

69. **דברי חכמים .** ה"ר יהודה ליב ב"ר יקותיאל מבוטשאטש . פסקים כסדר התורה בשם גאוני הדור , ובראשו וסופו קצת חי' ולקוטים כנ"ל בשם דברי חכמים וחידותם : זאלקווא , תקי"ז , 8° .

70. **דברי חכמים .** קובץ י"א חבורים קדמונים ועתיקים מכ"י ישנים ודפוסים יקרי המציאות, והם : א) מדרש ויושע , מוגה מדפוס ישן

וב׳ כ״י ישנים . ב) פי׳ איכה, לר׳ יוסף קרא . ג) חבור בחכמת העבור להרמב״ם ז״ל , מאמר א׳ במולדות וא׳ בתקופות . ד) השער השביעי ממאמר הג׳ מס׳ חשבון העבור לר״א ב״ר חייא הנשיא , וגו תשובה שלימה לרב האי גאון ז״ל על פרט מנין השנים ליצירה . ה) מאמר בבחירה לר״מ הנרבוני . ו) אגרת ר׳ יהושע הלורקי אל דון שלמון הלוי בענין הדת . ז) מליצה על העט לרש״ט ב״ר יצחק ארדוטיאל . ח) יסודות המשכיל י״ג יסודות אמונה מושכלים לה״ר דוד ב״ר יו״ט בן בילה . ט) אגרת הרמב״ם לר׳ יפת הדיין . י) אגרת לר׳ אליהו האיטלקי אשר כתב מירושלים למשפחתו בפירארה בשנת הקצ״ח. יא) תשובת ה״ר יעקב ב״ר דוד פרובינצאלי לר׳ דוד ב״ר יהודה מסיר ליאון ע״ד למוד החכמות בשנת הר״ן . ועד אחרון שירים מקובלים ממשוררי צרפת וספרד , רובם ע״ד ס׳ המורה , ובסופו העתק ס׳ יסודות המשכיל הנ״ל בל׳ צרפת להר״ש קליין והעתק אגרת הלורקי הנ״ל וחתום B. H. . נאסף והובא לביה״ד ע״י ה״ר אליעזר אשכנזי איש פולין : מיץ , תר״ט , 8° .

71. **דברי חכמים** . פסוקים כסדר התורה , מלוקט מס׳ לקט שושנים ואסיפת חכמים : יעסניץ , תפ״ו , 8° .

72. **דברי חכמים וחידותם** . ה״ר אפרים ב״ר שמואל זנוויל העקשיר . כמה וכמה היכי תימצי בדינים שונים ופתרונם: אלטונא , תק״ג , 8° .

73. **דברי חכמים וחידותם**. ה״ר צבי הירש סג״ל שפיץ . פי׳ על אגדות חז״ל ומליצות בש״ס במקום שאמרו אין מקרא יוצא מידי פשוטו ודברה תורה כלשון ב״א : אופיבאך , תקס״ד , 4° .

74. **דברי חכמים וחידותם** . (עיין דברי חכמים לעיל) .

75. **דברי חמד** . (עיין אור הנערב) .

76. **דברי חפץ** . ה״ר אהרן טולידו . חמשים דרושים : שאלוניקי , (רמ״ג) .

77. **דברי חפץ** . קובץ ענייני קדמוניות מכ״י שונים, והם: אגרת לשון הזהב לר״י אלחריזי, אגרת הרשב״א לה״ר שמואל הסלמי, מכתמים לר׳ יהודה הלוי ולר׳ יוסף זארקו ור׳ שלמה דפיירה ור׳ סעדיה לונגו , ומאמר על הנפש מס׳ מרפא הנפשות לר״י ן׳ עקנין, וב׳ פיוטים ושירים . נאספו והובאו לביה״ד ע״י ה״ר צבי הירש עדעלמאן חן טוב : לונדון , ע״ת לחנכ״ה , 8° .

78. **דברי יאזעף השני האחרונים** . דברי חן ושכל אשר דבר הקיסר יאזעף השני לפני מותו , נעתק ללה״ק ע״י ה״ר ברוך ן׳ יונה לבית יוטלים : חמ״ד (פראג) תק״ן , 4° .

79. **דברי יהודה** . ה״ר יהודה ב״ר משה מפוזנן . פי׳ על פ״א ובדכי נפשי ושירי המעלות : זאלקווא , תק״א , 8° .

80. **דברי יהושע** . ה״ר יהושע ב״ר אהרן העליר . ג׳ מאמרים בדרוש וחקירה , וכל מאמר נחלק לפרקים : ווילנא , תרט״ו , 8° . עוד ככ״ל על קצת מאמרי רז״ל , ונדפס מעט לפני זה : חמו״ד (ק״ב) , 8° .

81. **דברי יוסף**. ה״ר יוסף ב״ר מרדכי הכהן. דרושים : ר״ו , ע״ת , 4° .

82. **דברי יוסף** . ה״ר יוסף ב״ר עמנואל אירגאס . ס״ת סו״ת: ליוורנו , יהי״ה לבי״ת יהוד״ה (תק״ב) , 2° .

83. **דברי יוסף** או תולדות יוסף . ה״ר יוסף שווארץ . ד׳ חלקים : ח״א תבואת שמש , ד׳ מאמרים בענייני תכונה בשם כדור הארץ , אילת השחר, צל המעלות, דרך מבוא השמש, ובסופו הקדמה לח״ב : ירושלים , תר״ג , 8°. ח״ב , ס׳ תבואת הארץ , נחלק לשנים : א) על תכונת א״י לגבולותיה ועריה ואיכותה וכו׳ . ב) מעשה הארץ , דברי הימים למלכי הארץ ויושביה : ירושלים , תר״ה , 8° . וב׳ חלקים האחרונים , והם : ח״ג לקוטי הפרדס עניני תורה , ונחלק לפרד״ס , וח״ד שושנת העמק עניניס בדברי חכמה השוים לכל נפש , לא נדפסו עד כה . (חלקו השלישי והרביעי) ראש השני , כולל ל״ט תשובות שהשיב לשואליו ולדורשיו , ובסופו הוספות עניניס שונים , ודף אחד לוח הטעות , ובראשו מפתח לחבו׳ הנ״ל: ירושלים , ב׳ר׳כ׳ת׳, 8° ,

84. **דברי יוסף** . ס׳ כ״י , הובא בול״א נ׳ אות ב׳ ע״ש , ועיין מ׳ אברהם סבע הספרדי בשה״ג שלי .

85. **דברי יושר** . הב״ח אברהם ב״ר מנחם מנדלי שוואב . כללי דקדוק לה״ק : ד״א , תקכ״ז , 8° . ועי״ש רוב נלוה לו ח״ב ס׳ מליץ יושר מהנ״ל ורעו הב״ח מאיר ב״ר יעקב דירן , שרשי לה״ק ופתרונם בל״א , עם לוחות הפעלים : שם , תקל״ג , 8° . [ככה ראיתיו אני , ורמש״ש ברס״ד 1866 № כותב בדרך אחר , ע״ש] .

86. **דברי יושר**. ה״ר מאיר פיורדא . רעיוני השכל חפשי על מחברת מהות דת ישראל בל״א שחברו מורי ילדי ב״י בדעסויא , ונלוה לו

מחשבות הלב השגות על דרשות דר׳ וואלף בדעסוי ועל חבור שעות החנוך של סעלימא : דעסויא , תקע"ח , 8° .

87. **דברי הימים** . ה"ר אברהם חיים סיניגאליה . לקוטים וחי׳ וכללים שהיה מחדש יום יום בעמדו על התורה ועל העבודה , כ"י : (תג"י א׳ פ׳) .

88. **דברי הימים** . (עיין דבי אליהו , מדרש , שלשלת הקבלה , תורה) .

89. **דברי הימים הארוך** . (עיין ס׳ הישר) .

90. **דברי הימים לבני יחייא** . ה"ר אליקים כרמולי . תולדות משפחת בני יחייא , מלוקט מספרים עתיקים נדפסים וכ"י : פפד"מ (רעדלהיים) , ית"ר , 8° .

91. **דברי הימים לבני ישראל** . ה"ר מנשה בן ישראל . קורות ב"י מימות יוסף בן גוריון עד סוף זמנו : (מאסף תקמ"ה דקע"ב . ורמש"ש כ׳ שרצה ואמר לחברו) .

92. **דברי הימים למלכי צרפת ומלכות בית אוטומאן התוגר** . ה"ר יוסף הכהן ב"ר יהושע בן מאיר הספרדי . ספורי כל מעשי מלכי אדום וישמעאל ומלחמותם , וגלות בני ישראל וצרותם במלכות צרפת וספרד ואשכנז ושארי מדינות , ונחלק לב׳ חלקים : חמ"ד (סביוניטה ?) , שד"י , 8° . ד"א , בע"ת ההי"א , 12° . עוד עם מבוא לה"ר יוסף כהן צדק ותולדות המחבר לה"ר זלמן באנהארד : לבוב , תרי"ט , 8° . גם נעתק לל׳ אנגלי ע"י ביאלובלוצקי עם הגהות והערות, ב׳ חלקים: לונדון , 1834—6 , 8° . ומקצתו נעתק לל׳ רומי ע"י לואי פערראנד אשר אמר להעתיק כלו: פאריז, 1670 , 12°.

93. **דברי הימים של משה** . עם ב) פטירת אהרן ג) פטירת משה ד) ס׳ טוביה ה) אלדד הדני ו) משלי סנדבר ז) מעשה ירושלמי ח) ס׳ חנוך ט) משלי איזופיטי י) משלים של שלמה. ואחר גמר הדפוס נוסף עוד משלי עפר ודינה : קושטא׳ , חשוון שנת רע"ז ע"י ר׳ שמואל נחמיאש , 8° . ובלי האחרון : ד"ו , ש"ד , 8° . ובלי ב. ג. הנ"ל : ד"ו , שס"ה , 8° . דה"י הנ"ל ופטירת משה ודרש לפטירת משה [והוא כעין פטירת משה] עם העתקה והערות בל׳ לטין ע"י גוילמין : פאריז , 1628—9 , 8° . ונדפס עוד בס׳ לקוטי המעשים : ווירונא , ת"ח , 12° . עוד כנ"ל , ונלוה לו מעשה טובי בן טוביאל והכל עם ל"א מרובע: זיטאמיר , תר"ט, 12°. (ועי׳ בית המדרש, בנאות דשא) ונדפס גם ז"ז.

94. **דברי מאיר** . ה"ר מאיר ב"ר יחזקאל הלוי גלוגא . חי׳ על מס׳ גיטין , וקצת חי׳ על מס׳ שבת ור"ה וב"מ : פראג , תק"ע , 2°.

95. **דברי מוסר**. ה"ר יצחק אייזיק ברעזנער ב"ר אליהו הלוי מפראג . לקוטי מוסר מס׳ של"ה והיכלות וכו׳ : פראג , בע"ת , 8° .

96. **דברי מישרים** . תשובות נגד ס׳ אמרי צרופה על מכתב לה"ק : ד"א , תקס"ח , 8° .

97. **דברי מלכי בית שני** . (עיין ס׳ הקבלה להראב"ד) .

98. **דברי מנחם** . ה"ר מנחם מענדיל שטיינהארט . ח"א , שו"ת ובאורים : אופיבאך , תקס"ד , 8° .

99. **דברי מסעות** של ר׳ יוסף הלוי ב"ר נחמן בגליל העליון והתחתון בטבריה ושכם ירושלים וחברון ומצרים : (עיין עק"ר תרי"א דרנ"ד) .

100. **דברי מרדכי** . ה"ר מרדכי כרמי מקרפינטראץ . באור על ספרו מאמר מרדכי על ש"ע א"ח : ליוורנו , תקמ"ז , 4° .

101. **דברי מרדכי** . ה"ר מרדכי קרישפין . פסקים ותשובות ולקוטים על מסכתות : שאלוניקי , תקצ"ו , 2° .

102. **דברי מרדכי** . (עיין אגדת מרדכי , מעשה רב) .

103. **דברי משה** . ה"ר משה סתהון . דרושים ע"ס בראשית : ליוורנו , תר"ג , 2° .

104. **דברי משה**. כ"ר משה מצורדי הקראי . נזכר בספריהם ולא נמצא עוד : (אר"ץ) .

105. **דברי משה** . ה"ר משה שה"ם אבד"ק דאלינא . פשטים כסדר התורה עד סוף בהעלותך : חמ"ד , תקס"א , 4° .

106. **דברי משפט** . ה"ר חיים אויערבאך אבד"ק לונטשיץ . באור וחי׳ דינים על ש"ע ח"מ , ובסופו קצת חי׳ לבניו ה"ר מנחם וה"ר יצחק : קראטאשין , תקצ"ה , 2° .

107. **דברי נב"א** . ה"ר נחמיה ב"ר אברהם המכונה פייביל רושניז מפראג . חי׳ גפ"ת על י"ג מסכתות , ונלוה לו פי נב"א חי׳ דינים : ד"א , תמ"ת , 4° .

108. **דברי נגידים** . ה"ר צבי הירש ב"ר מרדכי מאילפעלד . ע"ד השירות לב"י יושבי בהטאווע (הוללאנד) ונחלק לה׳ ענינים. א) פתיחת המעתיק בעניני האמונה . ב) קצור דה"י לשירות היהודים בהאללאנד . ג) העתקת

14.

דברי נגידי עם באשאווע אודות זה . ד) העתקת דתי האומה וכו׳ . ה) לוח המלות ע״ס א״ב : ד״א, תקנ״ט, 8° .

109. דברי נגידים . דרשות לשבתות וימים טובים : (ש״י) .

110. דברי נועם . דרשות על התורה : (ש״י) .

111. דברי נחמיה . ה״ר נחמיה חייא חיון מצפת . פירושים ופשטים כסדר התורה : ברלין, תע״ג, 4° .

112. דברי נשגבות . ה״ר יוסף ברי״ל רייס . ג׳ שירים על נשמת האדם במשל ומליצה : ווין, 1828, 8° .

113. דברי פורים . ה״ר שמחה אריה הלוי מהרובשוב . על מעשה אחשורוש ואסתר ומדרשי חז״ל, בדרך שיר כפיוט אדון הסליך, וסוגר כל חרוז במקרא החותם במלת „בו״ : זאלקווא, תקצ״ד . ווארשא, תקצ״ח, 8° .

114. דברי הפורים . כולל ס׳ פתשגן הכתב הוא תרגום שני על מגלת אסתר בהעתק לה״ק, ונלוה לו ס׳ מצח אהרן העתק תרגום ראשון ושני הנ״ל לל״א, ובסופו אוהב שלום המדבר בצדקה מענין השלום לבעל מלאכת אהרן הנ״ל : פפד״א, תקנ״ד, 4° .

115. דברי צדיקים . ה״ר דובעריש מאושפיצין. פשטים כסדר התורה, ובסופו לקוטים שונים : חמ״ד, תור״ה, 8° .

116. דברי צדיקים . ה״ר יצחק בער לעווינזאהן . ג׳ אגרות ושיחה בין ב׳ חסידים בבית תפלתם על אודות ס׳ מגלה טמירין ומחברו : ווין, 1830, 8° .

117. דברי קבלה. (עיין מערת שדה המכפלה) .

118. דברי קהלת . (עיין שושנת עמקים, שרשרות גבלות) .

119. דברי רב משלם . ה״ר אברהם משלם זלמן בה״ר צבי אשכנזי (חכם צבי) . ח״א שו״ת, וח״ב חי׳ ש״ס: קאריץ, תקמ״ג, 2°.

120. דברי ריבות . (ה״ר יצחק הלוי איש סטנוב) . ספור בעניני הדת, בדרך ויכוח ושיחה, ב״ת: קונשטנטינא (ברלין), חש״ד, 8°.

121. דברי ריבות . ה״ר יצחק ב״ר שמואל אדרבי . ת״ל שו״ת, ובתוכן באורי סוגיות והלכות עמוקות וקושיות מהרבה דבורי תוספות : שאלוניקי, ונרוממ״ה (לפ״ג) . ד״ו, ונרוממ״ה . סדילקאוו, תקצ״ג, 2° .

122. דברי רעים . (עיין שיח ספונים) .

123. דברי ר״ש . ה״ר שלום הריף . חי׳ גפ״ת ופשטים שונים : ווין, תקפ״ו, 4° .

124. דברי שאול . ה״ר שאול לוטיבאך . חי׳ תורה כסדר הפרשיות ובשם הגאונים : פיורדא, תקכ״ה, 4° .

125. דברי שיר. ה״ר יוסף י. ח. טיבולי . שירים שונים : פארובה, תקצ״א, 4° .

126. דברי שיר . ה״ר מאיר הלוי ב״ר גרשון לעטערים. שירים שונים : זאלקווא תקפ״ג, 8° . (ופירשט ח״ב דרל״ד : עוד שם 1824, 8° . וטעות הוא כי אז נדפס ספרו אילת השחר, עיין זה) : מינסק, 1832, 12° .

127. דברי שיר . (עיין סוד בחורים) .

128. דברי שירה . א׳ מחבורי ה״ר חיד״א שנשארו בכ״י, כמ״ש בתג״י מ׳ כ׳, ע״ש . ושי״ג : תפלות ותחנונים, נזכר בספרו עבודת הקודש .

129. דברי השירה הזאת . ה״ר אלחנן ב״ר אברהם העלין. שירים וחרוזות בלה״ק ול״א על מעשה גירוש פראנקפורט, נדפס לראשונה בשם מגלת וינץ : פפד״מ, שע״ד, ד״א, וזא״ת, 8° . ובלה״ק לבד בס׳ צמח דוד ח״ג לשנת שע״ג—ד׳ . גם בל״א לבד, ונקרא ווינץ הנץ ליד : פפד״מ, תנ״ו, 8° . [ובל״א ככתבם ע״י וואגענזייל בספרו בעלעהרונג וכו׳ (ומשם לוקח מ״ש בתוס׳ עק״ד תר״ה דרפ״ט) ועיין רשמש״ש ע׳ 922 : רמש״ש] .

130. דברי שלום . ה״ר יצחק ב״ר שמואל אדרבי . שלשים דרשות שונות, ואח״ז דרשות כסדר התורה, ומביא בו עניינים רבים מרבו ה״ר יוסף טאיטאצק, וקו״א בסופו : שאלוניקי, ה ש ם (לפ״ג, היינו ש״מ, ודלא כרח״ם ופירשט) 2° . עוד עם מפתח הפסוקים ותוס׳ קצת הגהות בתוכו ע״י ה״ר אליעזר ב״ר שבתאי: ד״ו, שמ״ו (ר״ח אלול עד כ״ה חשון שמ״ז) . שם, שנ״ו, 2° .

131. דברי שלום. ה״ר שלום מזרחי שרעבי. פי׳ ע״ס עץ חיים למהרח״ו : ירושלים, תר״ג (רח״ם, ורובענש : תר״ח), 2° . (ועיין אמת ושלום) .

132. דברי שלום . ה״ר שלמה ארדיט . דרושים על תנ״ך : שאלוניקי, תק״ז, 4° .

133. דברי שלום ואמת . ה״ר דוד חיים קורינאלדי . על וי״ו קטיעא דשלום, כ״י ביד מהר״ח ניפי ז״ל : (וצ״ל ד׳ א׳) .

134. דברי שלום ואמת . (עיין מכתמים לרנה״ו) .

135. **דברי שלמה**. ה"ר שלמה ארדיט. חי' על אגדות: שאלוניקי . . . (ע"ו דפין, רמי"ג).

136. **דברי שלמה**. ה"ר שלמה ב"ר יצחק לבית הלוי. דרשות עה"ת, ה' דרשות לכל פרשה, ודרושים למועדים ורגלים, ושארי ענינים: ד"ו, בדש"ן, 2°. [והוא רק חלק מס' זה, כמ"ש בשער הספר].

137. **דברי שלמה**. ה"ר שלמה לוריא (מהרש"ל). באורי פסוקים ופיוטים ושירים: אוסטרהא, תקנ"ד, 8°.

138. **דברי שלמה**. ה"ר שלמה שלום ב"ר יהיאל אבדק"ם באמ"ד. דרושים כסדר התורה עם מפתח: פפד"א, תקי"ג, 2°.

139. **דברי שלמה**. (עיין אור הנערב).

140. **דברי שמואל**. ה"ר שמואל ב"ר אברהם צרפתי בן וידאל בן יצחק מפאם. חי' גפ"ת כסדר הש"ס מספרו הגדול, ובסופו קונט' מספרו פתח עינים שחיבר על עין יעקב: ד"א, תנ"ט, 8°.

141. **דברי שמואל**. ה"ר שמואל זאנוויל ב"ר הנוך מלובלין אבד"ק מיינץ. דרשות ע"ס בראשית שמות ויקרא: ד"א, תל"ח, 2°.

142. **דברי שמואל**. ה"ר שמואל יצחק מרבני שאלוניקי. דרושים: שאלוניקי, תקט"ז, 2°.

143. **דברי שמואל**. שו"ת. (כ"כ בתוס' ש"י מכ"י ה"ר צבי הירש אבד"ק ברלין, ומהרש"ד לא הזכיר ע"ז מאומה, אבל ט"ס הוא וצ"ל דבר שמואל והוא הנז' לעיל למהר"ש אבוהב, עיין זה).

144. **דברי תורה**. לקוטים מספרי מוסר ויראת ה', לא נודע מחברו: ווארשא, הדר"ת, שם, תור"ה, 8°.

145. **דברי התענוגים**. ה"ר בנימין וואלף רייבילש. ובנלוו ס' עונג נפש לחתנו ה"ר יוסף לערניר מטריטש. דרוש ותוכחת מוסר ופשטים ע"ס בראשית ושמות, וחי' גפ"ת על מס' פסחים וביצה: פראג, תקנ"ה, 4°.

146. **דברים אחדים**. ה"ר חיים יוסף דוד אזולאי. ל"ב דרושים שדרש בשנות תקמ"א—מ"ז, ובסופו אחורי תרעא הגהות ותקונים והשמטות לספרו שער יוסף ולזה ולספריו ראש דוד ושמחת הרגל: ליוורנו, לקחת"י, 2°.

147. **דברים אחדים**. ה"ר ישראל דייטש. ע"ד אסיפת הרבנים בברוינשווייג לחדש חדשות בדת: ברעסלויא, תר"ה, 8°.

148. **דברים אחדים**. (עיין שפת אמת).

149. **דברים טובים**. (עיין שושנת העמקים).

150. **דברים נחומים**. (עיין שם).

151. **דברים נחמדים**. דברי תורה ומוסר מפי הה"ק ר' פינחס מקאריץ: טשערנאוויץ, תרח"י, 8°.

152. **דברים הנכנסין ללב**. (עי' חקקי לב ח"ג).

153. **דברים עתיקים**. ה"ר שמואל ב"ר בנימין וואלף. באור ארוך על הזהר עד פ' תלוה: כ"י רד"א F, № 885.

154. **דברים עתיקים**. בשם זה קראתי לשני קונטרסים, כוללים ענינים קדמונים מכ"י שונים, והם: קונט' א': א) פתרון תשעים מלות בודדות לרב סעדיה גאון ז"ל. ב) אגרת המוסר הכללי לאריסטו העתקת ר"י אלחריזי: לייפציג, תר"ד, 8°. קונטרס שני: א) שם הגדולים רשימה קצרה מקצת גדולי הראשונים וחבוריהם לה"ר אהרן ב"ר אברהם נכד מהר"ש שליצשטט, [לפי כרמולי, ליטעבל' XI 782], עם הערות והגהות לגדולי זמננו. ב) קבוצת כסף לה"ר יוסף אבן כספי, רשימה מעשרים ספריו ומהותם. ג) מלאכת שלמה דוגמאות מקצת ספרי ר"י אבן כספי הנ"ל, וקצת הערות לר"ו ווערבלונר. ד) שפת חכמים באור מלות זרות במשנה ותלמוד וכו' שמקורן בל' ערבי ופרסי לה"ר אהרן יעללינעק: שם, תר"ו, 8°.

155. **דברים עתיקים**. (עיין אגרת המוסר באות א').

156. **דברים שבלב**. (עיין חקקי לב ח"א).

157. **דברים שבקדושה**. ה"ר יעקב ב"ר אברהם שעפטילש הורוויץ הלוי. סדר קדיש וברכו וקדושה ליחיד שמתפלל בלא מנין [והוא ע"פ הרמ"ע מפאנו: רשמש"ש ע' 2806]: דיהרנפורט, חש"ד, 12°. ונדפס בקצת סדורי תפלות, (ועיין ג"כ יורה חטאים ומ"ש שם). גם נדפס עם ל"א בסוף ס' שערי ציון (ועיין ג"כ דבר שבקדושה).

158. **דבש לפי**. ה"ר חיד"א. הקדמות רז"ל ומפרשים בערכין כסדר א"ב, והוא ח"ב מספרו מדבר קדמות, כמ"ש בראש הספר, ואח"ז פה אחד פי' הגדה ש"פ, ובסופו קונט' צנא דדובשא הגהות ותקונים לראשון: ליוורנו, אֹלֹיְךָ שֹׂרֹה (לפ"ג), 4°.

159. **דגול מרבבה**. ה"ר אברהם מנחם מענדיל מאהר. תולדות נאפוליון הראשון: טשערנאוויץ, תרט"ו, 8°.

160. **דגול מרבבה**. ה"ר יחזקאל סג"ל לנדא. קצת חי' על ד' ש"ע, ונלוה לו שלחן הטהור תקוני טעיות משו"ע א"ח וי"ד ד' אמ"ד, וש"ע אה"ע וח"מ ד' פיורדא : פראג, תקנ"ד, 4°. ועל ש"ע י"ד לבדו: זיטאמיר, תקס"ד, 8°. (ועיין שלחן ערוך באות ש').

161. **דגול מרבבה**. ה"ר רפאל טריביש בן ברוך. פי' על שיה"ש בדרך פרד"ס, ובסופו קצת פסקים : קושט', תק"ג, 4°. (צעדנער ע' 761 ויתוקן רשמש"ש ע' 2129).

162. **ס' הדגולים**. ה"ר מנחם ריקאנטי. מזכירו ה"ר אהרן אלרבי בבאורו עה"ת : (צונץ גא"ל דתק"ך, ע"ש).

163. **דגל אהבה**. ה"ר שמואל ב"ר אלחנן ארקוולטי. תוכחת מוסר במשל ומליצה, עם פי' : ד"ו, שי"א, 8°.

164. **דגל אפרים**. (עיין שער אפרים).

165. **דגל יהודה**. (עיין תורה).

166. **דגל מחנה אפרים**. ה"ר משה חיים אפרים נכד הבעש"ט. פשטים כסדר התורה, ובסופו לקוטים שונים : קאריץ, תק"ע. חמו"ד (זיטאמיר), 4°. לעמבערג, תרי"ח, 8°.

167. **דגלי אהבה**. (עיין שדה הארץ).

168. **דד מרדכי**. כ"ר מרדכי בכ"ר ניסן הקראי. תשובות לשאלות החכם הנוצרי יאקוב טריגלאנד בליידן אודות חלוקת הקראים והרבנים, ונחלק לי"ב פרקים על שמות שבטי ישראל. נדפס עם העתקה רומית ע"י פריפיסור וואלף : המבורג, 1714, 4°. ונוסף שער חדש עם הוספות: שם, 1721, 4°. ולבדו בצירוף שארי ספרי קראים אשר תמצא כל או"א במקומו : ווין, 1830, 4°.

169. **דובב שפתי ישנים**. כולל סוגיות גיטין לה"ר משה בנבנשתי די שיגוביא הזקן, וקצת פשטים לבנו ה"ר יוסף כסדר תנ"ך ומאמרי רז"ל בשם שפתי ישנים וקצת חי' תוס' על כמה מס' למהר"ש אלגאזי ואחיו ה"ר משה אלגאזי, וקונט' שפת אמת לר"מ אלגאזי הנ"ל על כל מלות שי"ן ימנית שבמקרא (ועיין עץ חיים), ותשובה אחת על קדושי קטנה בשבת : אזמיר, הושיע"ם, 4°. [ור' יוסף הנ"ל חיבר ג"כ ס' יבול יוסף חי' גפ"ת וס' בצל הכסף על מעלות שכליות ומדותיות כסדר ס' כד הקמח].

170. **דובב שפתים**. ה"ר דוד לידא. פי' על משניות, ומביאו בספרו חלקי אבנים פ' בשלח, ע"ש : (שה"ד שכ"ה).

171. **דובר מישרים**. מאמר —. ה"ר זכריה ישעיה יאלים. להוכיח ולהראות כי כל הגהות הש"ס ד' ווין החדשות המיוחסות לבעל הלבושים לא לו המה ומשובשות, וממלא השרון הגהות האלו למס' שבת ועירובין מש"ס ד' נאווידוואהר אשר לוקחו משם : לעמבערג, תקצ"א, 8°.

172. **דובר מישרים**. ה"ר רפאל מרדכי יהושע. חי' על הרמב"ם, ובסופו דרכי מישרים דרושים : שאלוניקי, תקפ"ח, 2°.

173. **דובר שלום**. ה"ר מרדכי שמואל גירונדי. למודים לענינים שונים, כ"י : (כ"ח ג' דפ"ט).

174. **דובר שלום**. (עיין שו"ת הרשב"א חלק ה').

175. **דוד במצודה**. (עיין קהלת בן דוד).

176. **דוד דער בעזיגער דעס גָלית**. איין פורים בעלוסטיגונג : פיורדא, חש"ד, 8°. [והוא ס' אקציאהן וכו', עיין זה].

177. **דוד הקטן**. (עיין תורת אמת).

178. **דודאי יששכר**. ה"ר יששכר בער בינג. שירים ומכתמים : ווירצבורג, 1821, 8°.

179. **דודאי מהרא"י**. ה"ר יצחק איציק יוסף עטינגער. באורי פסוקים כסדר התורה : קראטאשין, תר"ז, 8°.

180. **דודאים**. הב"ח יהודה ב"ר צבי הירש קלאצקא. שירים וספורי מליצות : לייפציג, 1842, 8°.

181. **דודאים**. (עיין נוזלים מן לבנון).

182. **דודאים בשדה**. ה"ר ראובן הלוי הורוויץ מזארנאוועצ. פשטים עה"ת ורמזי ימים נוראים ושלש רגלים, וקצת לקוטים ודרושים : לבוב, תרי"ט, 8°.

183. **דודי ונכדי**. ה"ר ברכיה ב"ר נטרונאי הנקדן. שיחה בין דוד ונכדו בעניני תולדות הטבע, ב' שערים : שער א' על הדומם ושער ב' על החי ומדבר, וכ' בראשו שהעתיקו ממכתב הגוים שהעתיקוהו מל' ערבי : כ"י מינכען № 41/2 וכ"י רד"א F, № 1139 ונקרא ס' **השאילות**. וקצתו כ"י ליידן № 15/10 (שקאל') ושם במפתח קרא לו שער דודו ע"ש, ועיין כח אבנים שהבאתי שם : (רמש"ש).

184. **דופי הזמן**. (עיין אגרת דופי הזמן).

185. **דור דור וחכמיו**. (ה"ר סעדיה ב"ר מיימון אבן דאנון. תולדות גדולי הדורות מאדה"ר עד זמנו). (עיין חמדה גנוזה).

186. דור הפלגה. ה"ר דוד פרובינצאלו. כולל יתר מאלפים מלות עבריות המפוזרות בלשונות העמים יוני רומי ואיטלקי וזולתן. הובא בס' מאור עינים לר"ע מן האדומים פ' נ"ז, ע"ש.

187. דור הפלגה על עשר ספירות, כ"י אורי 380 וואלף ח"ב ע' 1281.

188. דורות עולם. (עיין ס' הקבלה להראב"ד).

189. דורש טוב. ה"ר אברהם ב"ר שמואל בוכנער. מוסר השכל לנערי ב"י בדברי תורה ומאמרי רז"ל: ווארשא, תקפ"ג, 8°.

190. דורש טוב. ה"ר יצחק אלגאזי תלמיד בעל הכנה"ג. דרושים שחיבר בהיותו בן טו"ב שנה, ולכן קראו בשם זה: (כ"ל י' אות י' ושה"ג שלי במקומו).

191. דורש לציון. ה"ר יחזקאל הלוי לנדא. עניינים שונים בחריפות ובקיאות, עם הגהות לבנו ה"ר שמואל לנדא: פראג, תקפ"ז. סדילקאוו, תקצ"ד, 2°.

192. דורש משפט. ה"ר שלמה ב"ר שמואל פלורינטין. תוס' לס' מורה צדק על טור ח"מ מספרים ופוסקים ושו"ת שלא הובאו בו, ועם קצת חי' ה"ר ברוך אנגיל על ח"מ: שאלוניקי, תוד"ה, 4°.

193. דורש שלום. ה"ר צבי הירש ב"ר מרדכי מאילפעלד. לבטל טענות האומרים כי אמונת היהודים תתנגד אל החירות: ד"א, תק"נ, 8°.

194. די לחכימא. (עיין בשמים ראש, שער היהוד).

195. דיוואן (הוא קובץ שירים שונים) לכ"ר משה הרופא דרעי בכ"ר אברהם הרופא הקראי. כולל תקמ"ד שירים בב' כרכים: כ"י ביד כר"א פירקאוויץ. ודוגמאות ממנו נדפסו בס' לקוטי קדמוניות ע"ש דף מ"ו—ק"ה, ובכוכבי יצחק חוברת כ"ו וכ"ז.

196. דין אמת. (עיין קרית מלך רב).

197. דין עמים. ה"ר משה דוד וואלי. עניני קבלה: כ"י יוא"ל.

198. דינא דחיי. ה"ר חיים בנבנשתי. באור ארוך על הסמ"ג, ב"ח: ח"א תק"ב, וח"ב שם, באו"ר פנ"י מל"ך חיי"ם (תק"ז), 2°. (ודלא כפירשט ח"א דק"ו: אזמיר, שפ"ב).

199. דיני רבא וזוטא. (עיין מגן דוד).

200. דיני גט בדרך שיר, עם באור לה"ר יהודה ב"ר אברהם כהן כלץ: כ"י יה"ש.

201. דיני הגט לר' דוד הדיין בן הגר ספרדי מגראנטה בל' ערבי, וקצתם נעתקו ונדפסו בשו"ת הגאונים בקובץ שערי צדק, ח"ג שער ב' סי' כ"ב, עי' תוס' עק"ד תר"ע דף כ' וגגדו רשמש"ש ע' 9—1808.

202. דיני גיטין וחליצה וסדר חליצה לר' איסרלין: כ"י רד"א q, № 583.

203. דיני דגרמי להרמב"ן. נדפס פ"ר בלוית ספרים שונים ולאשונה בקושט', (עיין משפטי החרם).

204. דיני חול המועד לה"ר שלמה ב"ר אברהם תלמיד הרשב"א ונקרא ג"כ חקות הדינים: כ"י ר"א אשכנזי [תוס' עק"ד תר"ע № 24. וכעת אצל כרמולי, ועיין רשמש"ש ע' 2269, 2354. ואולי הוא חלק מס' הבתים השני, עיין זה].

205. דיני טבילה ובכור לה"ר יחיאל הלוי: כ"י די רוסי № 858/2.

206. דיני טהרות לה"ר אהרן הלוי (הרא"ה?): כ"י שם № 1223.

207. דיני ממונות להראב"ן נמצאים בכ"י שד"ל.

208. דיני ממונות לה"ר גד המכונה אשתרוק בן יעקב על מלאכת המספר וחכמת החשבון: כ"י יוא"ל. (תג"י ג' ג').

209. דיני ומנהגי בהכ"נ. מלוקטים מספרי ראשונים ואחרונים ע"י ה"ר רפאל הכהן גינסבערג עם הערות לה"ר יעקב יהודה אב"ד ד"פ (?) ולה"ר מרדכי דוב פרידענטהאל: ברעסלא, תקצ"ג, 8°.

210. דיני מקוה להראב"ד. נדפסו בשו"ת מהר"ם האחרונות סי' קנ"ג, ובסופם כתוב וז"ל: נשלמו דיני מקוה שסידר הרב ר' אברהם ב"ר דוד אב ב"ד (?), ע"ש.

211. דיני נקור הבשר לרש"י. נדפסו עם שחיטות ובדיקות, עיין זה.

212. דיני ספר תורה והקורא והמקרא: (עיין תורה).

213. דיני פסח משלוחא דירושלים: מעזירוב, תקס"ח, 8°.

214. דיני שחיטה ובדיקה לה"ר משה רפאל די אגילאר הספרדי: ד"א, אמ"ת, 8°. [ורמש"ש כ': כ"כ במאסף ב' ע' 27 ואחריו שי"ב, ולי לא נודע עד היום ספר נמצא, ועי' רשמש"ש ע' 1763].

215. דיני שחיטות לכ"ר אהרן בכ"ר אליהו האחרון הקראי עם הקדמה ומבוא כללי, ובו ה' שערים, והוא חלק מס' המצות שלו: כ"י בליידן ולייפציג.

216. דיני שו"ב לה"ר שמואל ב"ר נתנאל הלוי. מלוקטים מס' ראומה ומפי' כ' יצחק אונקניירה ומנין הטרפות, ובסופו זאת זכרון סימנים על ע' שחיטות פסולות בעשרה פרקים: כ"י הפליט № 53 ב'.

217. דינים לכ"ר בנימין נהאוונדי בכ"ר משה הקראי ונדפס בס' משאת בנימין, עיין זה: (אר"ץ).

218. דינים והנהגות אדם מיוחסות לה"ר דוד אפענהיימר: יעסניץ, תק"ז. זאלקווא, תקס"ה [בשם הנהגות אדם לבד]: זיטאמיר, תר"ח, 12°, וז"ז.

219. דינים מכל השנה. (עיין הנהגות מכל השנה).

220. דינים ומנהגים בל' ספרדי לה"ר יצחק עתיה: ד"ו.. (תג"י י' קמ"ו). [ורמש"ש נתנו בסוגר בין ב' חצאי מרובע, ואולי נדפס באותיות ספרדיות ככתבם?].

221. דינים ופסקים לרבי פריגרום. נזכרו בהגמי"י פי"א מהל' גרושין: (קוה"ד דף ז' ע"ב).

222. דינים ושו"ת מקדמונים וקצת לקוטים מס' המקצועות לרבינו חננאל: כ"י רד"א q, 627 №.

223. ס' דינים לרב שמואל בן חפני גאון בלשון ערבי ושמו אלזאם אלאחכאם. (עיין קוה"ד דף ד' ע"ב).

224. ס' הדינים לה"ר יהודה הכהן מתלמידי הרגמ"ה. נזכר בפוסקים ושו"ת הראשונים, כמו בשו"ת מהר"ם הארוכות סי' תנ"א ושו"ת הרא"ש כלל י"ז סי' יו"ד ופסקי הריקאנטי סי' רפ"ז ושו"ת מהר"ם אלשקר סי' כ"ח וסי' ל"א, וז"ז. [עיין המבשר לגליציון שנה ב' № 8: רמש"ש].

225. דינין מרא"ב"ן ותשב"ץ וס' התרומה, נדפסו בסוף ס' הכל בו, ובעל כנה"ג חלק י"ד סי' ר"ם הזכיר דינים מס' התרומה, כ"י: (ול"א א' ושה"ג שלי במקומו).

226. דינין לה"ר מנחם מריזבורק. נדפסו קצתם בשו"ת מהר"י וייל, ע"ש.

227. ס' הדינין לרב האי גאון. עיין פירשט ח"א דש"ו. [ורמש"ש כ': והוא טעות].

228. דירת אהרן. (עיין עמק השוה).

229. דל שפתים. ה"ר שלמה די אוליווירה. דקדוק לשון ארמי בקצרה, ובסופו השמטות לספרו עץ חיים: ד"א, תמ"ט, 8°.

230. דלתי שמים. ה"ר יצחק נתן. לבאר סבת שביתת האותות והמופתים מימי יהוא בן נמשי והלאה מלבד ישעיהו במעלות אחז: כ"י יה"ש.

231. דמיון אריה. ה"ר אריה ליב פיסק מניקעלסבורג בן דוד. שו"ת וחי' על דיני יין נסך ועל עניני ופסקי הקהלות: פראג, שלו"ם, 4°.

232. דמיון אריה. (עיין דמיון הרפואות בסמוך).

233. דמיון הרפואות. ה"ר אברהם וואליך רופא. ב' חלקים: ח"א על כל מיני חלאים ורפואתם בעשרה מאמרים, ומעריך ומדמה רפואות הנפש עם רפואות הגוף. ח"ב על כל מיני הרפואות והסמים כסדר א"ב לנוצרים (a. b. c.) וכל המקחים מהרפואות וקרא לו מקח השוה מהרפואות. הובא לביה"ד ע"י בנו ה"ר יהודה ליב עם קצת הוספות משלו: פפד"מ, ת"ס, 8°. הוספות ש"י: [הס' הזה הוא קצור מחבור ר' אברהם ע"י בנו הנ"ל, וקרא לו דמיון אריה, ובל' רומי נקרא Harmonia Wallichia medica animae et Corporis רשמש"ש ע' 1377].

234. דמעות שליש. (עיין אגודת אזוב).

235. דמשק אליעזר. ה"ר אליעזר ב"ר זאב וואלף. דרושים וחידושים, ונפרד לארבעה ראשים: א) חי' גפ"ת. ב) דרושים מר"ח אלול עד אחר יו"כ. ג) באור ט"ו שירי המעלות. ד) פשטים ודרושים שונים: פאריצק, תק"ן, 4°.

236. דמשק אליעזר. ה"ר אליעזר חיים ניצה. (עיין תג"י ש' סי' כ"ט).

237. דמשק אליעזר. ה"ר אליעזר ב"ר יהודה אבד"ק פינטשוב. פשטים על כל המסורה: יעסניץ, תפ"ג, 4°.

238. דמשק אליעזר. ה"ר אליעזר ב"ר יהושע שעברשין. חי' ע"ס תורת חטאת הקצר (עיין זה): ווילמרשדארף, תע"ח, 8°.

239. דמשק אליעזר. ה"ר אליעזר נכד הרמ"א. העתק ספור בבעה חכמי תרשים (ויבן ווייזי אייכשטעטר): כ"י רח"ם № 141.

240. דמשק אליעזר. ה"ר אליעזר ב"ר שמואל אבד"ק אפטא. חי' על מס' חולין, מלוקט מפוסקים וחי' גפ"ת: לובלין, את"ה, 2°.

241. דמשק אליעזר. (עיין השיב ר' אליעזר ושית השדה, מאיר נתיב, משנת דר' אליעזר).

242. דן ידין. (עיין קרנים).

243. **דנא פשרא**. ה"ר אליהו הכהן מאזמיר. פי' על שיה"ש בשם אגן הסהר ועל רות בשם בשורת אליהו ועל אסתר בשם אורה ושמחה ובסופו פי' על „אל תקרי" במס' ברכות וסדר מועד, וקצת לקוטים: שאלוניקי, תקו"ן, 4° (ינה"ל).

244. **דניאל**. (עיין תורה).

245. **דעות הפילוסופים לאבוחמד אלגזאלי**. הוא הנקרא בהעתקה אחרת **כוונות הפילוסופים** עיין זה.

246. **דעות הפילוסופים לרש"ט בן פלקירא** אשר בש"י כתב רמש"ש שהוא אבוד לגמרי ולהד"מ.

247. **דעות הפילוסופים** לה"ר **שמואל אבן תבון**. ספר גדול לקוטים מספרי אריסטו ושארי ספרים, ונעתק מל' ערבי: כ"י ליידן № 20 [והשיר בראשו הוא הנדפס בראש ס' המבקש לרש"ט ן' פלקירא] וכ"י די רוסי № 164.

248. **דעת אלהים**. (עיין דעת עליון).

249. **דעת דורות**. ה"ר צבי הירש ב"ר שמעון זוממערהויזן. ראשי קורות הדורות בחרוזים להזכיר: בריסעל, 1842, 8°.

250. **דעת זקנים**. פי' על רש"י עה"ת מבעלי התוספות ובצדו מנחת יהודה לה"ר יהודה ב"ר אליעזר ז"ל ותוס' קצת באורים בתוכו עם מפתח גדול בסופו בשם עפר יעקב לה"ר יעקב נונים וויים: ליוורנו, תקמ"ג, 2°. עוד בלי עפר יעקב הנ"ל ואחרי כל פרשה שארית יוסף קצת דרוש לה"ר אהרן ב"ר יוסף קוטנא, על ס' בראשית ושמות: אפען, תקצ"ר, 4°. ועל הנותר בהשמטת שארית יוסף הנ"ל: לבוב, תר"י, 4°.

251. **דעת זקנים**. ה"ר שבתי אלחנן מהזקנים. חידושים שונים: כ"י. (זצ"ל ש' ז').

252. **דעת חכמה**. (עיין דברי חכמים).

253. **דעת יששכר**. ה"ר יששכר דובער ליטויער. פי' על דברים סתומים על רש"י עה"ת שלא ביארם בעל שפתי חכמים והשגות עליו וכו': אפען, תקפ"ז, 4°.

254. **דעת עליון**. ה"ר יוסף ב"ר שם טוב. ספר פילוסופיא, כ"י: (ש"י).

255. **דעת עליון**. ה"ר יצחק נתן. על עניני ההשגחה וידיעת ה' הפרטית, ונקרא ג"כ אל דעות או דעת אלהים: כ"י יה"ש.

256. **דעת קדושים**. ה"ר בנימין שמעון הלוי. על דקדוק לה"ק: לוגדון, תקל"ג, 4°.

257. **דעת קדושים**. ה"ר דוד ב"ר אהרן הכהן. מ"מ מהאחרונים בכל ד' חלקי ש"ע כמעשה ס' כנה"ג ע"פ א"ב, ב' חלקים. ח"א על ש"ע א"ח וי"ד וקצת אה"ע, עם קצת הגהות לנכדו ה"ר יעקב דוד יקותיאל הכהן בשם שלל דוד: ליוורנו, תקס"ט, 2°.

258. **דעת קדושים**. ה"ר חיים הלוי אבד"ק מעזיבוז. פי' על משניות סדר קדשים בארוכה: שקלאוו, תקנ"ט, 4°.

259. **דעת קדושים**. ה"ר רפאל ב"ר יקותיאל זיסקינד הכהן. י"ב דרושים בהלכה ואגדה ומוסר: אלטונא, תקנ"ז, 4°.

260. **דף האחרון**. (עיין הגהות ט"ז).

261. **דפיו של דם**. ה"ר יצחק ב"ר יעקב ששפורטש. תשובה והשגות על ר' דוד מינדים דא סילוא ע"ד תפלה ביחיד: כ"י ר"י שור.

262. **ס' דקדוק** של ר' **אדונים**. מובא בפי' ס' יצירה פ"ה מאמר ד' דפ"ו ריש ע"א: (סה"ד שכ"ה). ואולי בספר זה השיג על ר"ס גאון ז"ל בפירושו, והראב"ע ירד להצילו מידו בספרו שפת יתר, עיין זה.

263. **דקדוק אליהו**. הגאון רבינו אליהו ווילנא. כללי דקדוק עם באור לה"ר צבי הירש ב"ר מנחם נחום מצפת (צאבוש ברייסין), ובסופו חידה מהמפרש על אותיות אהו"י, ובאור הגר"א לפי' הרמב"ם על משנת בית שאתים בעירובין פ"ב, עם באור ה"ר אהרן במהר"ש ופי' המפרש ומופת ע"ז: ווילנא והוראדנא, תקצ"ג, 8°. [והחידה מהמפרש הנ"ל היא חידת ר"א חארין שכבר נגנבה ביד ז"ה והדפיסה במאסף לשנת תקע"א, וגם נמצא הגנבה בידו, ע"ש דף . . . ודף . . . והמפרש הזה כתר גנבא גנב ויקרא שמו עליה].

264. **דקדוק אליה הלוי**. (עיין בחור).

265. **דקדוק אלעזר הדני**. נחלק לשערים על שמות שבטי ישראל ודינה אחותם, ובראשו שיר כולל ענין כל י"ג השערים בדרך חידה: כ"י ביד כ"ר אברהם אבן ישר הלוצקי הקראי ע"ה. [והשיר הנ"ל עם פתיחת השערים שהיא הקדמת הספר ופתרון החידה הנ"ל שלח לי בחייו לדוגמא].

266. **דקדוק**. (ספרי —). מרלא המדקדקים ר' יהודה חיוג. על משפטי דקדוק לה"ק לכל מחלקותיו בשלשה ספרים, והם: א) ס' אותיות הנוח והמשך על הפעלים משרשים הנחים, בחמש מחלקות: 1) הקדמה

כללית. 2) מבוא ז' פרקים. 3) ח"א מגוף הספר הנ"ל, על פעלי נחי פ"א ופ"י. 4) ח"ב, על פעלי נחי ע"י וע"ו, עם מבוא. 5) על פעלי נחי ל"ה, עם מבוא. ב) ס' פעלי הכפל על הפעלים משרשי הכפולים במספרם ובאורם. ג) ס' הנקוד על הנקודות והטעמים בט"ז שערים, עם קצת הוספות לה"ר משה הכהן גיקטיליא. כל אלה חוברו בל' ערבי, ונעתקו ללה"ק ב' פעמים: א) ע"י הר"א בן עזרא. ב) ע"י ר"מ הכהן גיקטיליא הנ"ל [ובהעתקתו נקרא הס' הראשון הנ"ל אותיות הסתר והמשך, וד' קושט' הנז' בוואלף לא נמצא: רמש"ש]. נדפסו עתה ראשונה מתוך כ"י מינכען № 63 מהעתקת הראב"ע, ורק ההקדמה הכללית והמבוא בז' פרקים מס' ראשון מהעתקת ר"מ גיקטיליא ע"י מהר"ל דוקעש: פפד"מ, 1844, 8°.

267. דקדוק יצחק. ה"ר אלעזר פערליש ב"ר אברהם הנוך (וקראו ע"ש חמיו ה"ר יצחק ב"ר יקותיאל קוסקיש כ"ץ). על חכמת הדקדוק ומעלותיה וגימטריאות עה"ת, וקצת פיוטים, ובאורי קצת נוסחאות התפלה: כ"י רד"א q, № 1369.

268. דקדוק לשון עברי לה"ר שמואל רומאנילי. בל' איטלקי: טריעסטי, 1799, 8°. [ובכ"י שד"ל נמצא דקדוק קצר שלו בל' איטלקי].

269. דקדוק לשון הקדש בל' איטלקי לה"ר שמואל חיים ב"ר דוד לולי: כ"י שד"ל.

270. דקדוק לה"ק להורטינזיום תושב ועירון בפראג: פראג, ש"ל, 4°.

271. דקדוק לה"ק למחבר אשכנזי. נמצא כ"י בוואטיקאן № 401 ע"ז דפין על קלף אין 2°: (צונץ גא"ל דק"כ).

272. דקדוק לה"ק. כ"י די רוסי № 971. [נכתב במאה הט"ו למספרם ומזכיר את האפודי].

273. דקדוק לה"ק ובאור מלות היוצא מן הכלל לר' שמואל. כ"י שם № 1214. [ומביא ג"כ את האפודי, ואולי הוא הנ"ל ?].

274. דקדוק לשון רוסיא לה"ר מנחם מענדיל לעווין: ווילנא, 1846, 8°.

275. ס' דקדוק לר' שניאור. לא נודע מי הוא וזמנו, ונחלק לפרקים עם לוחות, ומזכיר בו: א) ס' ר' שמעון משושן, ולפי שמביא שם (דכ"ד ע"ב) מחברת ר' שמשון משושן אולי הנז' ט"ס וצ"ל שמשון, ושושן היא עיר Soisson בצרפת. ב) ה"ר משה מלונדריש (דכד"א ודכח"ב). ר' משה סתם נזכר פ"ר, ולא נודע אם הוא הנ"ל או בע"ס השוהם. ג) ר' שמשון הנקדן, אולי הוא ר"ש משושן הנ"ל. ד) בדכח"א כתוב: שאלני המדקדק הרב הגדול ה"ר שמ' שי', ולא נודע אם הוא קצור משמשון או שמואל. ה) ר' מאיר נקדן (דכט"ב) וקרובי ר' מאיר נקדן אמר וכו': כ"י רד"א F, № 260. (תוס' עק"ר תר"י דל"ו—ז').

276. דקדוק ושערי נקוד. לא נודע למי: כ"י שד"ל.

277. ס' הדקדוק. (עיין הגיון ר' שמעון).

278. ס' הדקדוק קטן. ה"ר משה אריה ב"ר זאב וואלף. על שרשי השמות והוראות הפעלים בלה"ק וכו': ווילנא והוראדנא, תקצ"ג, 8°.

279. דקדוקי חברים. ה"ר אברהם מיראנדה. חי' על מס' תענית: שאלוניקי.. (רמי"ג).

280. דקדוקי רש"י. לא נזכר מחברו. ולפי הנראה משמות הגדולים שמזכיר בו חי מחברו בסוף המאה השנית ותחלת המאה השלישית לאלף הששי, ומה שנזכר בו מהר"י מברונא ב' פעמים נראה שהיא הגה"ה מבחוץ: (צונץ גא"ל דקכ"ב). באור על רש"י עה"ת במקומות שמדבר בדקדוק הלשון נדפס ע"י ה"ר יוסף אוטולינגו (ערב ר"ה של שכ"א): ריווא, ש"כ, 4°. [ומ"ש בתג"י י' סי' ס"ז ע"ש, הכל טעות וערבוב דברים, ועיין רשמש"ש ע' 530 et 947].

281. דקדוקי תורה. ה"ר יחיאל יעקב ב"ר ישראל חיים יוסף אליקום. חי' דינים כסדר א"ב, ומביאו תדיר בהגהותיו לשו"ת מהר"י מברונא שהביא לביה"ד, ע"ש.

282. דקדוקים. כולל כמה ספרי דקדוק בכרך אחד, והם: מהלך שבילי הדעת, פתח דברי, מאזני לשון הקדש או מאזנים, ונלוו אליהם ס' הרכבה ופרקי אליהו וס' מרפא לשון ודרכי נועם: ד"ו, ש"ו, 8°. (ועי' כל או"א במקומו).

283. ס' הדראקטאטי. (עיין הגיון למאישטרו פיטרו וכו').

284. דרבוני זהב. ה"ר משה כ"ץ מווייגרסהיים. פי' על מס' שקלים, ובסופו קצת שו"ת: פיורדא, תקמ"ה, 4°.

285. דרוש. (עיין דרושים לר"י היילפרין).

286. דרוש לבר מצוה לה"ר משה ישראל בידינג עם ת"א לא' מתלמידיו: מיץ, תקע"ט, 8°.

287. דרוש לבר מצוה. (עי' ברכת אברהם, נקי כפים).

288. דרוש דרש משה. כ"ר משה הישיש בכ"ר יוסף הקראי. באור סודות קצר המציאות וסודות אלהיות: (אר"ץ).

289. דרוש דרש משה. כ"ר משה הלוי בכ"ר אליהו הקראי. כ"ל דרושים: (אר"ץ).

290. דרוש דרש משה. כ"ר משה מצורדי הקראי. נזכר בספריהם ולא נמצא אצלם: (אר"ץ).

291. דרוש הספד על מות הקיסר לעאפאלד השני לה"ר שמואל סג"ל לנדא: פראג, תקנ"ב, 12°.

292. דרוש הספד לה"ר שלמה זלמן ב"ר יהודה ליב מירקיש ממיר. קעניגסבערג, תל"ט (צ"ל תקל"ט), 4°.

293. דרוש הספד להג"ל על ד' גאוני עולם, עם דרוש תוכחה: שם, תקכ"ט, 4°.

294. דרוש להספד הקסרית מאריע טהערעזיא לה"ר יחזקאל סג"ל לנדא: פראג, תק"מ, 8°. ועוד הנ"ל בל"א: שם, 1781, 8°.

295. דרוש לפ' ויגש לה"ר נתן פייטיל ב"ר שמואל פייביש מווינא [עם הקדמה לה"ר שמואל לוי (והוא אומר שם: אני המחבר והמדבר): חמו"ר (קראקא שע"ג ?), 4°: רמש"ש].

296. דרוש וחידוש. ה"ר עקיבא איגר ב"ר משה גינז. ח"א נתי' ברכות וכל סדר מועד ועל מס' יבמות וכתובות, וט"ז דרושים בהלכות תמורות במס' הנ"ל (והוא ספר שני מתשובות ר"ע איגר): ווארשא, תקצ"ט, 2°.

297. דרוש החכמה. (עיין ס' התפלה).

298. דרוש ליוס בשורת הצלחת הקיסר פראנץ הראשון יר"ה להשקיט הארץ לה"ר משה מינץ אבד"ק אובין ישן עם ח"א לה"ר מרדכי רעבניץ: אפען, תקע"ר, 8°.

299. דרוש יקר. (עיין כרם שלמה).

300. דרוש על המאמר בני דן שבאו אצל יהונתן (כ"כ דק"י) לה"ר צבי הירש ב"ר יעקב מאוסטרהא: ווילמרשראראף, חש"ד, 8°.

301. דרוש מהר"ל מפראג שדרש בפוזנא בחג השבועות שנת שנ"ב, והוא דרש על התורה ודרש על המצות, הייני על איסור יין נסך. הובא לדפוס ע"י חתנו ה"ר יצחק ב"ר שמשון הכהן: פראג, שנ"ג. ווארשא, תקצ"ו, 4°.

302. דרוש להנ"ל על שבת תשובה: פראג, חש"ד (שמ"ר). ווארשא, תר"א, 4°.

303. דרוש המלכים. באור סודות פ' "ואלה המלכים אשר מלכו" וכו', כמו שקיבל ר' גדליה הלוי מהאריז"ל עם הגהות ר' יעקב צמח: כ"י רד"א q, 8—1047 №.

304. דרוש משה. (עיין פני משה).

305. דרוש נאה אשר דרש ה"ר יעקב שמחה רעהפיש בשבת הגדול שנת תקצ"ט: חמו"ד (קראטאשין), תקצ"ט, 8°.

306. דרוש נאה לפ' וישב ומקץ וחנוכה, ומי' על מס' מ"ק לה"ר יעקב ב"ר אברהם שלמה דרשן שיננא: חמו"ד (פראג, שס"ג ?), 4°.

307. דרוש נאה למהר"ל מפראג לפ' צו בשבת הגדול: פראג, אשמ"ח, 4°.

308. דרוש הנחמני. (עיין דרשת הרמב"ן).

309. דרוש על הנשמה. (עיין תמים יחדיו).

310. דרוש נשמת האדם להאריז"ל ונקרא מטי ולא מטי: כ"י רד"א q, 983 №. (ועי' בס' גובלות חכמה דקנ"ה).

311. דרוש עיגולים על הספירות וסדר האצילות בקצור: כ"י שם q, 941 №.

312. דרוש על עשרת הדברות לה"ר בענדיט אכסילראד ב"ר יוסף הלוי: האנויא, שלו"ם, 4°.

313. דרוש פרקי היכלות על ע' שמות דמט"ט: חמו"ד, 8°. (ועיין היכלות).

314. דרוש לפ' צו ושבת הגדול לה"ר אברהם הלוי שמשוני מפראג: ד"ו, ת"ט, 4°.

315. דרוש לראש השנה לה"ר אברהם ב"ר דוד: כ"י רד"א q, 1496 №.

316. דרוש לחג השבועות לה"ר צבי הירש ב"ר יהודה ליב כהנא: ד"ו, יגדיל תורה ויאדיר (ת"ו ?), 8°.

317. דרוש לשבת הגדול לה"ר יצחק מן הלויים נכדו של הרי"א די מודינא: [זצ"ל י' סי' ס'. ורמש"ש כ': מכוד אצלי].

318. דרוש לשבת שובה כ"י ר' זנוויל גרינשטאדט באמ"ד: כ"י רח"ם 148 №.

319. דרוש על פסוק הפרי—פ"ע ע"ד מוסר לרי"ר סנגויניטי: כ"י יוא"ל.

320. דרוש על השלום לה"ר אהרן ב"ר משה אבד"ק ברלין: ברלין, חש"ד (תקכ"ג ?), 8. עוד עם ל"א: שם [תקכ"ג] 8°. ונדפס ג"כ במאסף . . .

321. דרוש שעור קומה קבלת ר' ברוך ב"ר ברוך: כ"י רד"א q, 931 №.

322. דרוש שמואל. (עיין לקט שמואל).

323. דרושי האריז"ל. (עיין ס' דרושים להלן).

324. דרושי המעלות. מובא בס' פורת יוסף בקהלת דף ס"ח ע"א: (סה"ד שכ"ה).

325. דרושי תורה להר' ישראל עלקישר: כ"י רד"א q, № 326.

326. ס' דרושים. הוא חלק מס' עץ חיים למהרח"ו ז"ל, ונקראים ג"כ דרושי האריז"ל, דרושים להאריז"ל, כי מכתבי האריז"ל הם אלו נקראים על שמו, והמה בכתובים ומצויים בידי רבים.

327. ס' הדרושים. (עיין ס' הפרדס).

328. דרושים להר' אברהם ב"ר יהודה סגרי: (זצ"ל א' מ"ט).

329. דרושים להר' אברהם מונסון: (עיין בשה"ג שלי במקומו).

330. דרושים להר' אהרן ב"ר שלמה סג"ל מווילקאמיר. י"ב דרשות, כ"י: (שי"ג).

331. דרושים מס' אוצרות חיים למהרח"ו מפי האריז"ל עם באורי קול הרמ"ז ושארי הגהות: כ"י רד"א q, № 1029.

332. דרושים להר' אורי שרגא המכונה פיים מעיר אובערנהיים בעלואס ולאביו ה"ר בנימין וואלף, כ"י: (זצ"ל א' ע"ו).

333. דרושים להר' אליהו מפינסק בן הרב כבוד חכמים: (עיין תג"י א' כ"א).

334. דרושים להר' אליעזר ן' יעקב נחום מאינדירני. (עיין בשה"ג שלי בשמו).

335. דרושים ארוכים. (עיין סלת נקיה).

336. דרושים להאריז"ל. (עיין ס' דרושים לעיל).

337. דרושים להר' דוד אפענהיימר על תנ"ך ופרקי שירה: כ"י רח"ם № 149. ודרושים שונים להנ"ל: כ"י שם № 150.

338. דרושים להר' דוד חיים קורינאלדי. קצתם נמצאו בכ"י ביד ה"ר חננאל ניפי, כמ"ש בזצ"ל ד' א', ע"ש.

339. דרושים להר' דוד מודינה על קצת פרשיות ע"ד הסוד: כ"י יוא"ל.

340. דרושים להר' דניאל טירני בעל עיקרי הד"ט. (עיין זצ"ל ד' ט').

341. דרושים והספדים ומי' שונים על פסוקי תנ"ך ומדרש וש"ס לה"ר מנחם עזריה ב"ר מצליח פאדווה, וגם רמזים ופתיחות לדרושים אשר דרש משנת תע"ד עד תקל"ג על כל פרשיות התורה בשבתות ומועדים ומאמרים על ענינים פרטים ונוטריקון והערות, כ"י המחבר, עשרה חלקים: (הפליט № 20—29).

342. דרושים והידושים. כנראה שהם לה"ר רפאל כהן מהמבורג: כ"י רח"ם № 144.

343. דרושים ומי' ולקוטים לה"ר שמואל שער אריה: כ"י יוא"ל.

344. דרושים ומי' על הרמב"ם ושו"ת לה"ר אפרים ארדיט: כ"י: (זצ"ל א' ע"ט).

345. דרושים ומי' לה"ר משה אליהו סיניגאליה. (עיין תג"י מ' י"ח).

346. דרושים להר' חיים אלגאזי. (עיין בשה"ג שלי במקומו כשמו).

347. דרושים להר' חיים בנבנשתי. (עיין בשה"ג שלי במקומו כשמו).

348. דרושים להר' חיים שבתי (מהרח"ש). (עיין בקוה"ד דמ"ד ע"ב).

349. דרושים להר' חיים ב"ר שלמה הכהן: כ"י יוא"ל.

350. דרושים להר' הנון נבון. (עיין בשה"ג שלי במקומו).

351. דרושים לחנכת ביהכ"נ ספרדים באמ"ד, בל' ספרד' כתבם: ד"א, תל"ה, 4°.

352. דרושים להר' חננאל ניפי. (עיין בזצ"ל ח' סי' כ"ד).

353. הדרושים הטבעיים לאבן רשד וזולתו עם פי' ר"מ הנרבוני [ונכלל בתוכם מאמר בעצם הגלגל שלו: רמש"ש]: כ"י מינכען № 30 וכ"י רש"ף וקצתן כ"י רמש"ש וז"ז.

354. דרושים להר' יהודה עייאש. מביאם בספרו לחם יהודה: (שי"ג).

355. דרושים להר' יהושע סגרי איש סקנדיאנו: (עיין תג"י י' כ"ז).

356. דרושים להר' יהושע פלק בעל הסמ"ע. (עיין בשה"ג שלי במקומו).

357. דרושים להר' יונה נבון. (עיין בשה"ג שלי במקומו).

358. דרושים להר' יהיאל היילפרין ממינסק (בעה"ס סה"ד): (עיין סדר הדורות).

359. דרושים להר' יעקב א"ש פיוויש מזלאטאווי ונחלקו לחמשים שערים: (שי"ג). (ועיין בית יעקב אש).

360. דרושים להר' יעקב יהושע אבד"ק פפד"מ. מביאם בספרו פני יהושע: (שי"ג).

361. דרושים להר' יעקב ב"ר יצחק צהלון על דניאל, כ"י: (זצ"ל י' סי' י"א).

362. דרושים להר' יעקב מולכו. (עיין שה"ג שלי במקומו).

363. דרושים להר' יצחק אהרן ב"ר יהודה ליב מ"מ באיישישאק ונחלקו לשעריש, כ"י: (שי"ג).

364. **דרושים** להר"ר יצחק ברכיה מפאנו חתן הרמ"ע מפאנו כסדר התורה : כ"י רח"ם № 147 .

365. **דרושים** להר"ר יצחק ברכיה קנטון . נמצאו ביד הרמש"ג ז"ל בכ"י, כמ"ש בזצ"ל י' מ"ה , ע"ש .

366. **דרושים** להר"ר ישעיהו בה"ר ישראל חזקיהו בסאן בעשרים פנקסים , כ"י נמצאו בבית הגביר ר' בנימין פואה בריגייו, כמ"ש בזצ"ל י' ל"ה . [ואולי הם עתה בפארמא ככל הכ"י של הגביר הנ"ל שנמכרו שם , כמ"ש מסר"ז ן' כוכב טוב בתולדות המאירי דף XII. ע"ש] . וקצתם נמצאו גם בכ"י רח"ם 8—166 № .

367. **דרושים** להר"ר ישראל בנימין בסאן בן הרב הנ"ל . י"א ספרים הנית אחריו בכ"י , כמ"ש בזצ"ל י' ל"ו, וב' חלקים (מהם או זולתם ?) נמצאים בכ"י רח"ם 169 , 170 № .

368. **דרושים לכל חפציהם.** ה"ר נתן פייטיל ב"ר שמואל פייביש מווינא . דרושים לעניינים שונים , ג' חלקים , ונקרא ג"כ חק נתן (עיין פירשט ח"א דרע"ח) : קראקא , שס"ט , 4° .

369. **דרושים** ולקוטים מכתבי האריז"ל: כ"י רד"א q , 946 № .

370. **דרושים** ומכתבים שונים כסדר א"ב : כ"י יוא"ל .

371. **דרושים** מלוקטים מכתבי האריז"ל ומס' עץ חיים ודרך עץ חיים למהרה"ו ומספרא רצניעותא : כ"י רד"א q , 8—947 № .

372. **דרושים ומליצות** וכללם אחת נקראת שער האיתן, גנת ביתן, אהבת דוד ויהונתן : כ"י רח"ם 146 № .

373. **דרושים** להר"ר מסעוד סגי נהור : כ"י די רוסי 176 № .

374. **דרושים** להר"ר מרדכי דאטו : כ"י יוא"ל .

375. **דרושים נחמדים** להר"ר יצחק יצחקי ז"ל אחי ה"ר אברהם יצחקי . כ"י : (השמטות ול"א ושה"ג שלי במקומו) .

376. **דרושים לפלוני אלמוני** . כ"י יוא"ל .

377. **דרושים** בקבלה, כ"י , להר"ר יצחק הכהן אבד"ק סקידל : (שי"ג) .

378. **דרושים** קצרים מכתבי האריז"ל להר"מ זכותא : כ"י רד"א q , 949 № .

379. **דרושים** וקצת שו"ת לה"ר יחיאל מיכל אבד"ק האזענפוט , כ"י : (שי"ג) .

380. **דרושים** לה"ר שלמה ב"ר ישעיה ניצה . וא' מהם נדפס בסוף ס' יד חרוזים ד' ראשון הספד על תלמידו המחבר : (תג"י ש' כ"ע) .

381. **דרושים** לה"ר שמואל גארמיזאן . (עיין שה"ג שלי במקומו) .

382. **דרושים** ותוכחות מוסר לה"ר בן ציון ארי' גירונדי אבי הרמש"ג . (עיין תג"י כ' י"ז).

383. **דרושים** על התורה לה"ר יצחק די לאטיש . קובץ גדול בדרך פילוסופיא , כ"י ביד ר"א אשכנזי:(תוס' עק"ד תר"ע 24 №).

384. **דרושים** עה"ת לה"ר מאיר פאפירש בדרך פשט, כ"י: (שג"ב א' נ"ב ושה"ג שלי במקומו) .

385. **דרושים** עה"ת לה"ר שלמה ידידיה סיניגאליה . (תג"י ש' מ') .

386. **דרושת ארי** . ה"ר אריה ליב איגר . דרושים וחי' הלכות : כ"י רח"ם 153 № . (וכמפתח דשל"ע שם כ' : דרשות ארי , ע"ש) .

387. **ס' הדרישה** . (עיין חכמתא רבתי) .

388. **דרישה ופרישה** . ה"ר יושע פאלק ב"ר אלכסנדר הכהן . שני באורים גדולים על כל הד' טורים וב"י, בשם הכולל בית ישראל : א) לכל חי' הפוסקים והשו"ת ודינים שהוסיף קרא דרישה . ב) לפי' דברי הטור וב"י קרא פרישה . על טור א"ח : ברלין , תקכ"ז , 2° . על טור י"ד ע"י בנו ה"ר יוזפא ועשה לו כתונת פסים הם הגהותיו בתוך הספר וחותם לפעמים בסוף ההגה"ה (כ"פ) כ"ת כתונת פסים , (שג"ב פ' ל"ה ושה"ג שלי ח"ב פ' פרישה ודרישה) : לובלין , שצ"ה , 2° . על טור אה"ע כל"ל : שם , שצ"ח , 2° . ועל טור ח"מ נדפס בתוך הטורים עם הב"ח . (עיין טורים) .

389. **דרישת ארי** . ה"ר אריה ליב אבד"ק סטריזוב . שם הכולל לג' חבורים , והם : א) אבן פנה , על ש"ע א"ח והל' נדה . ב) אותות השמים , על הל' מילה ותפילין והל' שבת וי"ט וחוה"מ . ג) חק ומשפט , על ש"ע ח"מ עד סי' ל"ט , ועי' כאו"א במקומו .

390. **דרישת הזאב** . ה"ר זאב וואלף ב"ר יוסף . תוכחת מוסר עם ל"א להמון ולנשים : ברלין , ת"ק , 4° .

391. **דרישת מרדכי** . ה"ר מרדכי ב"ר יוסף יוזפא . פי' על פ"א : ד"א , תקכ"ו , 2° .

392. **דרישת ציון** . ה"ר יחזקאל ב"ר יצחק תאומים . על תכונת ארץ מצרים לגבולותיה יאוריה ואגמיה וכו' , ועל תכונת א"י וכו' : פפד"א , תקס"ו , 8° .

393. **דרך אבות** . ה"ר מאיר ב"ר אליהו . פי' על פ"א , ובסופו לקוטי תורה : ווילנא , תקצ"ו , 4° .

394. **דרך איש ישר** . ה"ר אברהם אובן הרופא . על הנהגת האדם , נעתק מל' חינא ללה"ק ול' אנגלטירא : לונדון , תקל"ח , 8° .

395. **דרך אמונה** . ה"ר אברהם ב"ר ש"ט ביבאגו . על עניני האמונה ע"פ חקירה האלהית : קונשטנטינא , רפ"ב , 2° .

396. **דרך אמונה** . ה"ר מאיר ן' גבאי . תשובות לתלמידו ה"ר יוסף הלוי על עשר שאלות בעניני עשר ספירות ומהותן: פאדובה שכ"ג . קראקא, של"ז . קאריץ, תקל"ח , 4°. עוד, ובסופו שער הגמול להרמב"ן : זאלקווא, חלק"ת , 8° . עוד , בלי שער הגמול , ובראשו פי' עשר ספירות ע"ד שו"ת לה"ר עזריאל רבו של הרמב"ן ז"ל : ברלין , ית"ר , 8° .

397. **דרך אמונה.** ה"ר שמואל ליב קוידער. חי' על מס' ע"ז , מזכירו בספרו עולת שמואל : (שי"ג) .

398. **דרך אמונה.**(עי' הגדה ש"פ, שש המערכת).

399. **דרך אמת להאריז"ל** . הגהות על הזהר ועל התקונים : ד"ו , תחי"ה , 4° .

400. **דרך אמת** . ה"ר משולם פייביש הלוי העליר מזבאריז . הנהגות מוסר : חמו"ד , 16° . משערנאוויץ , תרט"ו , 8° .

401. **דרך אמת** . (עיין אור נגה, הר אדני , שער גן עדן) .

402. **דרך אמת ואמונה** . ה"ר מענקי מגלוויגא . טענות ותוכחות בעניני דעות ומנהגים חדשים בדת : ברלין, תקע"ח , 8° .

403. **דרך אניה** . ה"ר מאיר ב"ר שלמה זלמן שיף ב"ץ. חי' על מס' ברכות שבת ביצה ופ' ערבי פסחים ומס' מנחות:פיורדא,תקנ"ח,2°.

404. **דרך אראנו** . (עיין שם תפארת) .

405. **דרך ארץ** . ה"ר שבתי משורר ב"ם מפראג . לכנענים וסוחרים ועוברי ארח , ונפרד לשלשה דרכים : א) דרך צדיקים , תפלות ותחנות לעוברי דרך. ב) דרך התגרים, על מדות ומשקלים ומיני מטבעות וערכן בכל הארצות . ג) דרך המלך , להורות הדרך לכל הערים הגדולות ומרחקן זו מזו , והכל בל"א : ד"א , ת"מ , 12° .

406. **דרך ארץ** . מס' — . (עיין תלמוד בבלי).

407. **דרך ההשגחה** . ה"ר צבי הירש ב"ר מרדכי מאילפעלד . חקירות על דרכי ההשגחה , ונחלק לד' נתיבות , ונקרא ג"כ בשם הישר מדרכי כי שמו ושם אביו בקרבו : ד"א , תקס"ה , 8° .

408. **דרך חיים למהרח"ו** זצ"ל . כ"י , מוסר ע"פ דברי הש"ס עם דברי הזהר בחקירות גדולות ולא נשלם : [שג"ב ל' ושה"ג שלי כמקומו . ונראה שהוא חלק מספרו עץ חיים , ואולי הוא ס' שערי קדושה אשר בידינו] .

409. **דרך חיים** . הנהגות ישרות , ונחלק לשבעת ימי השבוע . הובא לביה"ד ע"י ה"ר שמעון ב"ר משה מגלוגא : אלטונא , תקס"ג , 8° .

410. **דרך חיים.** ה"ר חיד"א. א' מחבוריו שנשארו בכתובים , כמ"ש בתג"י ח' כ' , ע"ש .

411. **דרך חיים** . ה"ר חיים לעוונשטאם בה"ר אריה ליב . ג' חלקים : א) דרך חיים , על קצת שמות נרדפים בלה"ק . ב) שעיפי לילה , מליצה על תפארת הלילה , ורצוף בו קצת מקורות ימי חייו . ג) הגיון לבב עברי , שיר גדול בעל ר"ם חרוזים , וסוף כלם בפסוק המסיים במלת „לו" : דעסויא , 1812 , 8° .

412. **דרך חיים** . ה"ר חיים מייסלינג . שמונה פרקים להרמב"ם עם תרגום הוללאנדי : אוטרעכט , 1834 , 8° .

413. **דרך חיים** . ה"ר חיים ב"ר משה ליפשיץ מאוסטרהא . דיני עוברי דרכים , וחי' דיני פסח ושארי רגלים , ותקוני תפלות לכל ענין , ופ' שירה עם קצת פי' וסגולות ורפואות , ונלוה לו חי' על מס' מגילה , ובאור על פי' רש"י על אסתר , ובאור קצר על פ"א לה"ר יצחק אבי תלמידו ה"ר אשר זעליג המלבה"ד עם חבירו ה"ר מאיר ב"ר יצחק לאקטש , ודרוש א' ומפתח לה"ר אשר זעליג הנ"ל : זולצבאך , תס"ב , 4° . [וה"ר יעבץ בס' תורת הקנאות דע"א ע"ב שדא ביה נרגא , ע"ש] .

314. **דרך חיים.** ה"ר חיים מסלאנים. באורים על מאמרי זהר וכתבי האריז"ל וכו' : קאריץ , תקמ"ח , 8° .

315. **דרך חיים.** דון יוסף בן דון דוד יחייא . פי' על מאמרים רבים בדרז"ל , עיין בש"ק דס"ו : (ש"י) . [ולי נראה שהוא חלק מספרו תורה אור , ע"ש בהקדמתו] .

416. **דרך חיים.** ה"ר יעקב משה בה"ר יהודה עייאש . סדר התרת נדרים ותשליך ובקשות: ליוורנו , תק"ן , שם , תקס"א , 8° .

417. **דרך חיים** . ה"ר ליווא ב"ר בצלאל (מהר"ל מפראג) . פי' על פ"א ועם פירש"י : קראקא, שמ"ט , 2°. ווארשא , תקצ"ג , 4° .

418. דרך חיים. ה"ר שמואל ב"ר יוסף הכהן. על תרי"ג מצות ומכל מצות הנהוגות בזמן הזה.

419. דרך חיים. (עיין כנסת ישראל, שנות חיים, שתי ידות).

420. דרך חיים ותוכחת מוסר השכל. ה"ר דוב בער בה"ר שניאור זלמן נבג"מ. דרושי קבלה, והוא ח"ג מספרו שער התשובה, עיין זה: קאפוסט, תקנ"ט. שם, תקס"ט. שקלאוו, תקע"ז, 8°.

421. דרך החיים. ה"ר פינחס ב"ר יהודה מ"מ בפלאצק. פי' על קהלת, ונדפס עמו: הוראדנא, תקס"ר, 4°.

422. דרך החיים. (עיין אגרת היחוד, תפלה, תפלות).

423. דרך חכמה. ה"ר משה חיים לוצאטו. שיחה בין רב ותלמיד על תכלית האדם וכו', ונלוו לו עוד ג' מאמרים קטנים, והם: א) מאמר על האגדות בדרז"ל. ב) מאמר העיקרים על הנבואה והשגחה ועניני ג"ע וגיהנם וכו'. ג) מאמר החכמה על תפלת ר"ה ועל הגלגול ע"ד קבלה: ד"א, תקמ"ג. זאלקווא, תקנ"ט. סדילקאוו, תקצ"ג, 8° וז"ז.

424. דרך חכמה. (עיין קנה חכמה).

425. דרך הטבע. מאמר על רפואות הטבעיות: כ"י מינכען № 297/6.

426. דרך הטוב והישר. ה"ר מאיר אבד"ק אוסטרהא. סימני דיני כל הל' ש"ע, ותוכן הדינים במליצות ורמזים: פולנאה ושקלאוו, תקנ"ט, 8°.

427. דרך טובים. כולל צוואות ר' יהודה אבן תבון לר' שמואל בנו וצוואות הרמב"ם לר"א בנו ומשלי חכמים, ושער ז' וכ"ג מס' משלי ערב, ולקוטים מס' שקל הקדש לר"י קמחי. כל אלה נאספו מספרי דפוס וכ"י ע"י ה"ר צבי הירש עדעלמאן חן טוב, ומתורגם אנגלית ע"י ה"ר מרדכי ברעסלויא: לונדון, ברי"ת, 8°. (ועיין צוואות ריא"ת).

428. דרך טובים. כולל צוואות ה"ר יונה ב"ר אליהו לאנדסופר וה"ר משה הסיד מפראג וס' ארחות חיים וצוואות הרא"ש ז"ל. הובאו לביה"ד ע"י ה"ר אברהם ב"ר ראובן דייץ וה"ר יוסף בן גומפיל: פפד"מ, תע"ז, 24°. פולנאה, תש"ר, 12° וז"ז.

429. דרך טובים. (עיין למען תלך בדרך טובים, ועיין יורה חטאים ומ"ש שם).

430. דרך ה'. (עיין הנהגות מכל השנה).

431. דרך ים התלמוד. ה"ר מרדכי ב"ר משה כ"ץ מפרוסטיץ בזאלקווא. פי' מהרש"א על פ' „ים נוחלין" עם תוס' מרובה משלו: זאלקווא, תנ"ב, 4°.

432. דרך ימין. (עיין פירוש דרך ימין).

433. דרך ישר. ה"ר ישעיה ב"ר אליעזר חיים ניצה. משלים ומעשיות בפסטים מסודרים לי"ג עיקרים: ד"ו, שצ"ג, 8°.

434. דרך ישר. (עיין תקון המדות).

435. דרך הישר. ה"ר יעקב נפתלי ב"ר יהודה ליב. תפלות ובקשות וסגולות על הדרך בקבלה, וקצת דינים מש"ע בקצרה: קראקא, ת"ו, 8°. עוד, בהשמטות (ובפרט הנסתרות) ונוסף קצת סדור של חול וצות המועדות ומנורה, הובא לביה"ד ע"י ה"ר יהושע ב"ר אביגדור מקאליש: ברלין, ית"ן, 12°. [ובוולאף טעות ונוסף עליהם עוד כפירסט ה"א דסס"ב ו"כ דכ"ד, עיין רשמיש"ש ע' 1221: רמיש"ש].

436. דרך הישר. קצת כללי דקדוק, ונלוה לו ס' אגרת הקדש, עיין זה: ד"א, תק"ט, 8°.

437. דרך הישר. (עיין אבן בחן, מסלה לאלהינו).

438. דרך הישר לעולם הבא. ה"ר יחיאל מיכל ב"ר אברהם הלוי עפשטיין. עניני מוסר בל"א ע"ד השל"ה, במ' פרקים: פפד"מ, תס"ד. שם, תע"ג. שם, תע"ז, 8°. [ועוד שם בדפוס חדש של שלמה אפטרוד וכו': דבר אתה עמנו (תמ"ה, והוא טעות וצ"ל בין שנות תפ"ב—פ"ח) 8°, רשמיש"ש ע' 1275]. שקלאוו, תקנ"ו, 8° וז"ז.

439. דרך ישרה. ה"ר ברוך ב"ר יעקב שקלאווער. הנהגות בשמירת הבריאות: האג, יתענג"ו, 8°.

440. דרך ישרה. ה"ר צבי הירש ב"ר ירחמיאל האטש. פסקים ובאורים וכוונות ותפלות ע"ד קבלה: פיורדא, תנ"ז (ולא תנ"ד ולא זולת, עיין רשמיש"ש ע' 2754).

441. דרך ישרה. ה"ר לולייני שלום קזים ב"ר שמואל. תקנות ק"ק מנטובה בעניני הערכות ומסים והארנוניות: מנטובה, שלומ"י, 4°.

442. דרך ישרה. ה"ר ראובן ב"ר אברהם מעה"ק ירושלים ת"ו. עניני מוסר ועבודת ה' בי"ד שערים: ליוורנו, חיי"ם לנפש"ך (תקמ"ח), 4°. [ולפני זה מיכר ס' תקוני הנפש בלע"ז כנ"ל].

443. דרך ישרה. (עיין נתיב הישר, תפלה).

444. **דרך מבוא השמש** . (עיין דברי יוסף) .

445. **דרך המלך** . ה"ר אליעזר ב"ר משה כהנא . פי' על פרק עולם קטן וגדול בס' משנת חסידים לרע"ק ריקי : דיהרנפורט , תק"ג , 8° .

446. **דרך המלך** . ה"ר יחיאל מיכל ב"ר יהודה ליב מקאלוואריע . דרושים על המסורות ולקוטים ופליאות : שקלאוו , תקנ"ח , 4° . [וברשימת רוו"ק מצאתי : דרך המלך על המסורה , דיהרנפורט , תקס"ג , 8° . ולא ידעתי אם הוא ד' שני מהנ"ל או ספר אחר זולתו] .

447. **דרך המלך** . ה"ר מאיר קיש מפראג . חי' על מס' פסחים ביצה ר"ה יומא סוכה , מגילה , תענית ומ"ק : פראג , תקפ"ד , 2° .

448. **דרך המלך** . ה"ר פינחס ב"ר יהודה מ"מ בפאלאצק . פי' על שיה"ש , ונדפס עמו : הוראדנא , תקס"ד , 4° .

449. **דרך המלך** . ה"ר רפאל יוסף ן' רבי . חי' על הרמב"ם ונושאי כליו ומפרשיו : ליוורנו , תקו"ם , 2° .

450. **דרך המלך** . חי' פוסקים ודינים , כדרך מפרשי הש"ע , לא נודע למי , ונמצא כ"י ביד ה"ר יעקב ישראל קרמי מ"ץ בריגייו : (זצ"ל ד' כ"ג) .

451. **דרך המלך** . מ"מ בשו"ת ופוסקים כדרך ס' לקט הקמח , וכתוב שם בראשו שהוא לה"ר מרדכי בסאן מוירונה , ולא נראה לפי שיש בסופו סגולות וכללים רבים ובקצתם כתוב שהם לה"ר מרדכי מוירונה א"כ נראה שכל הספר לא לו הוא , כ"י בפאדובה בבית מדרשו של ה"ר יצחק רפאל פינצי ז"ל : (זצ"ל שם שם) . [ואולי רק הסגולות והכללים שבסופו הם לזולתו ?] .

452. **דרך המלך** . (עיין דרך ארץ) .

453. **דרך מצותיך** . (עיין פרשת דרכים) . ונדפס גם לבדו : ברדיטשוב , תק"ע , 4° . ומחדש גם בספרי הרמב"ם ד' ווין , (עיין משנה תורה) .

454. **דרך משה** . ה"ר משה ב"ר מאיר כהנא . מוסר והנהגות בדרך , וקצור שומרים לבוקר ודברים שבקדושה , ובסופו קצת ממנו בל"א : ד"א , תנ"ט , 24° (ולא ז"ז) .

455. **דרך משה** . (עיין ס' הגן) .

456. **דרך נשים** . (עיין ס' האורב) .

457. **דרך הנשר** . החכם פריפיסור שפרינגער . תולדות הקיסר לעאפאלדוס בלה"ק ול' ארמית ול"א : דיהרנפורט , תס"ה , 2° .

458. **דרך סלולה** . ה"ר יהודה ב"ר אליעזר כ"ץ קראָן . שרשי לה"ק ופתרונם בל"א בקצרה , ובסופו הר סיני מליצה על כל מלות שי"ן שמאלי בלה"ק : ווילנא תקפ"ו , 8° .

459. **דרך סלולה** . כ"ר שמחה בכ"ר שלמה הזקן הקראי . פי' ע"ס עץ החיים : (אר"ץ) .

460. **דרך סעודה** . (עיין יורה חטאים) .

461. **דרך עץ חיים** . ה"ר חיים אלגאזי . חי' על הטור והרמב"ם ושו"ת ודרושים : שאלוניקי , תקס"ט , 2° .

462. **דרך עץ חיים** . ה"ר משה חיים לוצאטו . הקדמה לספרו קל"ח פתחי חכמה על חובת למוד הקבלה , ונדפס ע"פ רוב בסוף ספרו מסלת ישרים , עיין זה .

463. **דרך עץ חיים** . הוא מהקדמות שרשיות בחכמת האמת להאריז"ל ודרושי מהרח"ו ז"ל בס' עץ חיים שסידר הרב מהר"ם פאפירש כ"ץ , (ועיין עץ חיים) .

464. **דרך עץ החיים** . ה"ר יוסף הכהן המצי . חי' על טור א"ח וח"מ ושו"ת , ובסופו דרושים : שאלוניקי . . . (קמ"ז דפין) .

465. **דרך עץ החיים** . ה"ר יצחק אלגאזי . חי' על טור י"ד וא"ע , ומביא קונט' תרי ותרי ועל ח"מ , ושו"ת , וקונט' ע"ס א"ב כמו כנה"ג ודרושים : שאלוניקי . . . (קמ"ח דפין) .

הערה : שני אלה (465. 464) והשלישי דלעיל (461) מצאתי ברשימות שונות : היינו הראשון (461) ברובענש F , № 198 . ושני אלה (64—465) ברשימת רמי"ג כ"י , ואין להכריע אם הם ג' ספרים שונים או הכל אחד כי סתם רשימות משובשות הן כנודע , ואך למראה עין את הספר יש לברר הדבר .

466. **דרך עץ החיים** . (עיין ארחות חיים , באר מים חיים , עץ חיים הקראי) .

467. **דרך פקודיך** . ה"ר צבי אלימלך שפירא אבד"ק דינוב . על תרי"ג מצות בדרך נגלה ונסתר : לבוב , תיר"א , 4° .

468. **דרך הפתח** . (עיין איל משולש) .

469. **דרך צדיקים** . (עיין דרך ארץ) .

470. **דרך קבלת שבת** . (עיין עונג שבת) .

471. **דרך הקדש** . ה"ר אלכסנדר זיסקינד ב"ר שמואל זנוויל . כללי הדקדוק והטעמים בל"א בקצרה : קיטן , תע"ח , 4° .

472. **דרך הקדש**. (עיין חובות הלבבות, מגיד מראשית, נגה הצדק).

473. **דרך שיח**. ה"ר יהודה ליווא ב"ר שמואל זנוויל אפפענהיים. קצור ס' שיח יצחק בדקדוק לה"ק: פפד"מ, תנ"ג, 8°.

474. **דרך שיחו**. ה"ר דניאל ב"ר משה דוד טירני. דרושים בפלפול כס' פרשת דרכים, מזכירו בס' עקרי דינים: (שי"ג).

475. **דרך השכל**. ה"ר יעקב ב"ר יוסף גבישון. טענות ותשובות למתנגדים לס' מורה הנבוכים להרמב"ם ז"ל. מזכירו בנו ה"ר אברהם גבישון בספרו עומר השכחה כמה זימני, ע"ש דפ"ז ע"ד ודפ"ח ע"ב, ודקי"ב ע"ב, ובדקל"א ע"ב מבואר מהותו כנ"ל.

476. **דרך השכל**. ה"ר מנחם נווארה. הנהגת ת"ת בוירונה לחכמת חברת עץ חיים: ד"ו, תקט"ז, 8°.

477. **דרך תבונות**. ה"ר משה חיים לוצאטו. כללי התלמוד ע"פ יסודי ההגיון: ד"א, תק"ב, 16°. לעמבערג, תקצ"ג, 24°. מינסק, תקצ"ה, 16°. ווארשא, תרי"ח, 12°. ומחדש בשם כללי הש"ס והוא דרך תבונות לרמח"ל: לעמבערג, 1857, 8°. עוד, עם תוספת באור המלות בל"א לה"ר קלמן פוזנא, ובסופו סדר ההפטרות מכל השנה כמנהג פפד"מ מהעתקת ה"ר אהרן מעץ ע"י הנ"ל: אופיבאך, תקמ"ח, 12°.

478. **דרך תבונות**. (עיין נתיבות השלום).

479. **דרך התגרים**. (עיין דרך ארץ).

480. **דרך תמים**. ה"ר יהודה ליב ב"ר וואלף בלאך. פי' על תמניא אפי והלל הגדול: ד"א, תהי"ו, 4°.

481. **דרך תמים**. (עיין תמת ישרים).

482. **דרך תמימים**. ה"ר מנחם מאניש בה"ר יצחק חיות. באור על פ' בלק: כ"י רד"א q, № 375.

483. **דרך תשובה**. (עיין נתיבות השלום).

484. **דרכי ג"ע**. (עיין ארחות חיים).

485. **דרכי הגמרא** או **דרכי התלמוד**. ה"ר יצחק קנפנטון. כללי הש"ס: חמו"ד (קושט'). ד"ו, שכ"ה. מנטובה, שמח"ה, 4°. ד"א, בבית משה מינדים (תע"א, רשמיש"ש 1098) 8°. (ועיין דרכי הלמוד).

486. **דרכי דוד**. ה"ר דוד ב"ר רפאל מילדולה. פסקים עה"ת כסדר הפרשיות, ה' חלקים. ח"א ע"ס בראשית: ד"א, תקנ"ג, 8°. ויתר החלקים נדפס ע"י בנו ה"ר אברהם מילדולה סופר הקיר"ה בהמבורג, ובסוף ח"ב נוסף קונט' השמטות והוספות לס' בראשית ובנו הנ"ל הוסיף פתיחה לכל חלק וקצת שירים: האמבורג, תקנ"ד—נ"ה, 8°.

הערה: הפתיחות הנ"ל הם כל ס' אור לנתיבה להרמבמ"ן אשר גנב וזיקע לגזרים ויתנם בראש כל חלק לפתיחה וקרא שמו עליהם, וכן עשה לפני שירים מס' אלה בני הנעורים לר"א לוצאטו שהרים מספרי המאסף, ע"ש.

487. **דרכי ההגיון**. לה"ר בנימין ב"ר מתתי' מסיינה: כ"י יוא"ל.

488. **דרכי הוראה**. ה"ר יו"ט ליפמאן הלוי העליר. על דרכי הוראות אסור והתיר ודרכי הוראה בדינים שיש בהם מחלוקת הפוסקים, ונקרא ג"כ כללי הוראה, כ"י בפראג: (ש"י).

489. **דרכי הוראה**. ה"ר צבי הירש חיות. על דרכי התנהגות החכמים בהוראות ודינים ובעניני המנהגים, ואיזה תשובות המתיחסות לשאלות פרטיות שמתעסקים בהן משכילי זמננו, ובסופו קונט' הוספות לספרי תשובות לשאלות ולהשגות גדולי הזמן על ספרו תורת נביאים: זאלקווא, בנ"י ישרא"ל, 4°.

490. **דרכי חיים**. שיר מוסרי, לא נודע למי: כ"י די רוסי № 918.

491. **דרכי חיים**. (עיין בית אבות).

492. **דרכי החילוקים** לתלמידי מהר"ם מלובלין: כ"י רד"א 0, a 278 №.

493. **דרכי החילוקים** לתלמידים. ה"ר יושע פאלק ב"ר אלכסנדר הכהן. להורות דרך הלמוד לתלמידים בסוגיות וחילוקים: כ"י רד"א תקמ"ב, ואולי הוא הנמצא בק"ד q, בל"א № 842.

494. **דרכי החשבון**. ה"ר יחיאל מיכל ב"ר יששכר בער עפשטיין. על מלאכת החשבון הפרטי (אריטמעטיק): ווילנא והוראדנא, תקצ"ו, 8°.

495. **דרכי ה'**. (עיין דרכי נועם).

496. **דרכי יוסף**. ה"ר יוסף אליעזר ליבר במהרי"ל עדל הלוי. דרושים על רוב פרשיות התורה, ובאור פסוקים ומאמרי רז"ל היוצאים מעניני דרושים נקראו יאיר נתיב, ונחלק לי"א דרכים. ח"א, והוא חלק העבודה:

חמו"ד (ק"ב), תרי"ט, 4°. [ובהקדמתו כ' שחיבר גם על משלי ות"מ. ג"ת ס' מבקש נרדף על שרשים נרדפים, ומזכירו תדיר].

497. **דרכי ישרים**. ה"ר יוסף דאנציגר. עניני מוסר בל"א: ד"א, תקמ"ח (ורה"ם: תקי"ח), 8°.

498. **דרכי ישרים**. הנהגות ה"ר מענדיל מפרעמסליין וכוונת המקוה ופי' מזמור ק"ז בתהלים להבעש"ט, ובסופו ס' מורא מקדש: זיטאמיר, תקס"ה. חמו"ד (לבוב) 8°.

499. **דרכי ישרים**. הנהגות הבעש"ט ורד"ב מעזעריטש ור' אברהם אבלי מטשודנאב: טשערנאוויץ, תרט"ו, 8°.

500. **דרכי הלמוד**. ה"ר דוד בה"ר רפאל מילדולה. י"ז כללים להורות לתלמידים בדרך קצרה, וסביב לו קונט' יסוד הלמוד על מקור דבריו ובאורם וכו'. נדפס בסוף ס' דרכי הגמרא לר"י קנפנטון: ד"א, תקי"ר, 8°.

501. **דרכי הלשון**. ה"ר אברהם בעריש כהנא. דקדוק לה"ק בקצור: ווארשא, תקפ"ב, 8°.

502. **דרכי לשון הקדש**. (עיין מהלך שבילי הדעת).

503. **דרכי מישרים**. (עיין דובר מישרים).

504. **דרכי משה**. ה"ר משה בה"ר ישראל איסרלש (הרמ"א). הוס' דינים מכל הפוסקים הראשונים והאחרונים שלא הזכיר הב"י בפי' הטורים, והוא מקור ס' המפה שלו אשר פרש על כל ד' הש"ע. נדפס על ש"ע א"ח: פיורדא, תק"ב, 2°. ועל ש"ע י"ד עם הגהות ה"ר יוחנן קרעמניצר בשם ארח מישור: זולצבאך, תנ"ב. פיורדא, תקכ"ו, 2°. ועיין ארח מישור על מס' נזיר. וכולם נדפסו קצת פעמים עם הטורים (עי' טורים).

505. **דרכי משה**. (עיין עטרת צבי).

506. **דרכי המשנה** ודרכי הספרים הנלוים אליה: תוספתא מכילתא ספרא ספרי, מאת ה"ר זכריה פראנקעל. ח"א פתיחה להמשנה: ליפסויא, תרי"ט, 8°.

507. **דרכי נעם**. ה"ר מרדכי ב"ר יהודה הלוי אב"ד במצרים. שו"ת על כל הד' טורים: ד"ו, נ א ו ת מדבר, 2°. נלוה לו קונט' מלחמת מצוה לבנו ה"ר אברהם בעל גנת ורדים, בענין יום המילה לתינוק שנולד בתחלת ליל שבת: שם, ויושיענ"ו, 2°. [וכתב בנו הנ"ל בהקדמת הס' שחיבר ס' עבודת הקדש, פי' עפ"ה ע"ד פי' רש"י והרמב"ן. מקרא קדש דרשות לחגים. תולדות אדם דרושים למילה ובר מצוה ותתונה. סוף אדם מענין מיתה והספד, ע"ש].

508. **דרכי נעם**. ה"ר משה ב"ר ש"ט ן' חביב. על דרכי השירים בלה"ק, נדפס בסוף ס' מרפא לשון על דקדוק לה"ק בקצרה, חוברו שנת רמ"ו: קושט', חש"ד. (ועיין ס' דקדוקים). עוד, ובסופו מאמר מיוחד לשירי העברים, הוא פרק ס' מס' מאור עינים לר"ע מן האדומים, וס' מבוא הלשון הוא ס' מרפא לשון הנ"ל, ובראשו מאמר נכבד בתבנית הלשון לה"ר בנימין ב"ר יהודה איש רומי, ועם הקדמה קצרה וקצת הגהות, ובסופו מאמר על צורת הפעלים והנטרפותם והבנינים בקצרה לה"ר וואלף בר"ש היידנהיים: רעדלהיים, תקס"ו, 8°.

509. **דרכי נעם**. ה"ר צבי הירש ב"ר חיים מדפים מפיורדא. תפלות להולכי על דרך, ושארי עניינים הנוגעים לזה בל"א: ווילמרשדארף, תפ"ד, 16°.

510. **דרכי נעם**. ה"ר שלמה די אוליווירה. מפתח הכללים לשער למוד התלמוד כסדר א"ב, ובסופו טוב טעם על דרכי הטעמים בספה"ק, ואח"ז כללי טעמי המצות להרמב"ם, וס' דרכי ה' מפתח לתרי"ג מצות כסדר א"ב, נרשמו בהן סדר הפרשיות למוצאיהן ולמספרן במנין המצות, עם מ"מ הדינין בתלמוד ורמב"ם וסמ"ג וטור וס' המצות להרמב"ם: ד"א, תמ"ח—מ"ט, 12°.

511. **דרכי נועם**. ה"ר שמואל ב"ר אליהו. תקנות והנהגות ישרות שנוסדו בהמבורג לתועלת בני עניים לחנכם וללמדם ספר ולשון: אלטונא, תקס"ח, 8°.

512. **דרכי נועם**. ה"ר שמואל ב"ר אליעזר מקאלווואריע. פי' על מאמרי רבב"ח ושארי מאמרים בש"ס ומדרש ע"ד פרד"ס: קעניגסבערג, תקכ"ד, 4°.

513. **דרכי נועם**. (עיין שלשלת הקבלה).

514. **דרכי הנקוד** או כללי הנקוד ליהב"י הנקדן בז' שערים, ובכ"י רד"א q, № 1373 נקרא כללי דקדוק ע"ש: (צונץ גא"ל דקנ"ו).

515. **דרכי הנקוד והנגינות** של ר' משה הנקדן, נקרא ג"כ ס' הנקוד ונדפס בקצת ספרי מקראות גדולות סביב מערכת המסורה בתוך דברי ר' יעקב ן' אדוניהו, ע"ש. ויתר מאשר בדפוס נמצא בכ"י מינכען (ועיין בס' קונטרס המסורת דף י"ט). ב) עוד, מוגה ומבואר ע"י ה"ר צבי הירש ב"ר מנחם

נחום מצבות : ווילנא והוראדנא , תקפ"ב ,
8° . ג) עוד , מוגה היטב ועם מ"מ וקינות
באור בל"א נחה ע"י ה"ר שלמה זלמן
פרענסדארף : הנובר , 1847 , 8° .

516. **דרכי צדק** . ה"ר מענדלי שענדשובר .
מוסר והנהגות: לבוב, תקנ"ו. שם, 1857,8°.

517. **דרכי צדק** . הנהגות טובות של ר' זכריה
מענדיל תלמיד ר' אלימלך מליזענסק , הובא
לביה"ד ע"י ר' יהושע מסמאטריץ:אוסטרהא ,
חש"ד,12° . זאלקווא, תק"ע, 8°. ווארשא ,
תר"ה , 12° . [ואולי שני אלה א' הוא ?] .

518. **דרכי ציון** . ה"ר משה ב"ר ישראל
נפתלי הירש פורית פרעגר מירושלים .
ד' שערים : א) שער ביאת הארץ מורה דרך
לא"י . ב) שער התפלה . ג) שער הלימוד .
ד) שער הזכרת [המתים] , עם ציורים :
חמו"ד (פפד"מ או פראג) , ת"י , 4° .
(רשמש"ש ע' 487 והוספות) .

519. **דרכי שחיטה ובדיקה** . ה"ר א. י.
קסטיל בולוגניסי . דיני שו"ב : ריגייו ,
תקפ"ב , 12° .

520. **דרכי שלום** . ה"ר שלום מרגונטו . חי'
עה"ת , ובסופו קונט' מענה לשון , ציון
מכל כנויי המלות לחז"ל בתלמוד ומדרש כסדר
א"ב : שאלוניקי , תקע"א , 2° .

521. **דרכי השם** . (עיין טעמי תורה) .

522. **דרכי התלמוד** . חיבר רב סעדיה גאון
בל' ערבי , ורבינו בצלאל העתיק ממנו הרבה
בכללי הש"ס שלו בכ"י : (שג"ב ד' א' ושה"ג
שלי במקומו) .

523. **דרכי התלמוד** . (עיין דרכי הגמרא) .

524. **דרכיו למשה** . ה"ר חיים ב"ר יעקב
פאלאגי . דרוש על עלילת הדס בדמשק
ורודים לכבוד השר משה מונטיפיורי :
שאלוניקי , תר"ה , 4° .

525. **דרכים טובים** . ה"ר מרדכי ב"ר אפרים
העקשיר . פי' על צורת האותיות , ונחלק
לעשרה דרכים : כ"י רח"ם 156—7 № .

526. **דרש יפה** וארוך על יו"ט של ר"ה
להרמב"ן , היה ביד הרב בע"ס מאור עינים
בכ"י , כמ"ש שם פ' מ"ס . [וברשמש"ש ע'
1954 הטעיר שהוא דרשות על קהלת בכ"י מינכען
321 (320)] .

527. **דרש משה** . ה"ר משה אלבילדה .
דרשות כסדר התורה, ודרשות לעניינים שונים:
ד"ו , האי"ש הלז"ה , 2° .

528. **דרש משה**. ה"ר משה ב"ר יצחק פיוזענץ.
פי' על רכ"ו אגדות המוקשים בעין יעקב :
קראקא , שמ"ט , 2° .

529. **דרש משה** . (עיין אהל משה , פני משה ,
שושנת עמקים) .

530. **דרשה** לה"ר אברהם פריצול על יציאת
ישראל (ממצרים , או לעתיד ?) : כ"י די רוסי
№ 145/3 . [ויש עוד דרשות או דרושים על
מקומות בתנ"ך : רמש"ש] .

531. **דרשה** לה"ר ברוך ב"ר זלמן אויסטרליץ
דרשן בפראג : פראג , תע"ג , 4° .

532. **דרשה** להאשה חנה בת יהודה ליב כ"ץ
אלמנת ר' יצחק אשכנזי בל"א בחרוזים ,
ובסופה תפלה ומה טובו וגעבעט לר"ח
אלול , הכל בל"א : ד"א , חש"ד (סביב שנת
ת"ס : רשמש"ש ע' 837) , 8° .

533. **דרשה** לה"ר יו"ט ליפמאן העליר הלוי
שדרש בווינא בהעצר המגפה בפ' חיי שרה .
(עיין ארחות חיים להרא"ש) .

534. **דרשה** לה"ר יעקב ב"ר שמשון מטאמשוב
ביום א' דפסח (בין שנות שמ"ה—מ"ז) :
פראג , חש"ד [(בין שמ"ז—ש"נ) ודרשה אחת
היא , כמו שהוכחתי ברשימתי ע' 1101 נגד
הח' צונץ : רמש"ש] 4° .

535. **דרשה** לה"ר ישעיה דרשן מקראקא על
מזמור כ"א בתהלים : חמו"ד , 4° .

536. **דרשה** על עשרת הדברות : כ"י רד"א q ,
№ 376 .

537. **דרשה** לה"ר פרץ זאביל איגר שדרש בש"ק
פ' דברים הוא שבת חזון: הנובר , תקצ"ז,8°.
עוד כנ"ל , שדרש בשבת פ' משפטים :
שם , תקפ"ט , 8° .

538. **דרשות** או אבן שועיב . כ"כ בשער ס'
הדרשות עה"ת לה"ר יהושע אבן שועיב .
[ובפתיחת ס' שלטי הגבורים לה"ר אבר' שער אריה
נזכרו בשם מדרש ן' שועי וז"ל שועיב] :
קונשטנטינא , בין שנת ר"פ—רפ"ב (כן הכריע
רמש"ש) 2° . קראקא , של"ג , 2° .

539. **דרשות** ה"ר אליהו ן' חיים (הראנ"ח) .
(עיין אמרי שפר) .

540. **דרשות** ה"ר אליעזר ן' ארחא . (עיין
בשה"ג שלי בשמו) .

541. **דרשות גברי** . ה"ר גבריאל ב"ר יאקב
כ"ץ . ב' חלקים : ח"א ל"ב דרשות , וח"ב
ל"ז שו"ת בשם תשובות גברי : פפד"א ,
תקפ"ו , 2° .

542. **דרשות** ה״ר גדליה ן׳ יחייא . (עיין שלשלת הקבלה) .

543. **דרשות** לר׳ גרשון . (עיין מורה דרך) .

544. **דרשות** ה״ר דוד זכות ממודינא . שלש מאות במספר לעניינים שונים : (תג״י ד׳ כ״א).

545. **דרשות הזאב** . (עיין מנחת יהודה) .

546. **דרשות** חכמי ספרדים בתוכחת ביהמ״ד בלה״ד בל׳ ספרדי ככתבם : ד״א, תל״ה , 4° . [ושמות הדורשים עיין רשמש״ש ע׳ 655] .

547. **דרשות** ה״ר יהושע די סילוא . שלשים דרשות על י״ג עיקרים בל׳ ספרדי ככתבם , ורובם הספדים : ד״א , תמ״ח , 4° . (צונץ גא״פ דתל״ד הערה a) .

548. **דרשות** לה״ר יוסף נהון : כ״י רד״א q , № 377 .

549. **דרשות** לה״ר יוסף קארו (מרן הב״י). שמע ה״ר חיד״א שנדפסו מחדש בשאלוניקי, כמ״ש בכ״ל ה׳ ושה״ג שלי במקומו , ועיין אור צדיקים .

550. **דרשות** של יופי למהר״ש אבוהב ופסוקים שחיבר בנעוריו : (תג״י ש׳ נ״ה) .

551. **דרשות** לה״ר יעקב ב״ר מרדכי פויטי (בעל קצור ר״ח) . י״א מהם ראה ה״ר חנכאל ניפי בכ״י , ובכללם הספד על מרן הב״י ז״ל , כמ״ש בזצ״ל י׳ קי״ח .

552. **דרשות** לה״ר יצחק חיים כהן מהחזונים . (עיין תג״י י׳ מ״כ) .

553. **דרשות** לה״ר ישראל קונייאן , כ״י : (תג״י י׳ ר״ג) .

554. **דרשות הרמב״ם** . (עיין משנה תורה) .

555. **דרשות** ה״ר משה ן׳ חביב . ראה ה״ר חיד״א בכ״י , כמ״ש בשג״א מ׳ ע״ד ושה״ג שלי ח״א בשמו .

556. **דרשות** ה״ר משה לטיף . הובאו בס׳ מאור עינים לר״ע מן האדומים פ׳ נ״ה , ע״ש .

557. **דרשות** ה״ר משה ב״ר מרדכי גלאנטי . (עיין מאמר לחתן , מאמר לפסח והגוכל , ונדפסו עם פי׳ רות לר״ע מברטנורה : ד״ו , שמ״ה , 4° . (רמש״ש) .

558. **דרשות למשמרת החדש** לה״ר שמואל במהר״ח ויטאל . (עיין שג״א ח׳ י״ד ושה״ג שלי ח״א אות ח׳ 21 №) .

559. **דרשות** ה״ר מתתיהו היצהרי ב״ר משה . אחת מהנה (לשבועות) מזכיר במדרש אלפא ביתא , הוא פירושו על מזמור קי״ט בתהלים , ואולי גם פירושו עה״ת אשר בכ״י די רוסי 1417 № . (צונץ גא״ל דתס״א הערה d ע״ש) .

560. **דרשות הר״ן** . מיוחסות לה״ר נסים ב״ר ראובן מגירונדי מפרש הרי״ף. (עיין בסוף שה״ג שלי הערה ס״ט ורשמש״ש ע׳ 2062 , ועיין פי׳ עה״ת לר״נ) , שנים עשר דרשות : חמו״ד (קושט׳) ערך שנת רצ״ג (עיין רשמש״ש ע׳ 2063) : ד״ו , בדש״ן . פראג , תקס״ב . לבוב , תקע״א , 4° . לבוב , תרי״ח , 8° .

561. **דרשות** להר״ן שפירא ב״ר ראובן : כ״י יוא״ל .

562. **דרשות** לעניינים שונים וקינות לה״ר אברהם יגל ב״ר חנניה ממונציליצי : כ״י רח״ם 171 № .

563. **דרשות** לה״ר רפאל יוסף ן׳ רבי . מזכירם בספרו דרך המלך דק״ע ע״ג : (זצ״ל ר׳ ד׳) .

564. **דרשות** לה״ר שבתי כהן בקנדיא לפסח לגשמים וז״ן מסכות הרל״ח—רנ״ו , כ״י וואטיקאן 105 № . (צונץ גא״פ דתכ״ג הערה b) .

565. **דרשות** לה״ר שבתי נאוואווי . ראה ה״ר חיד״א בכ״י , כמ״ש ב״ר קכ״א ושה״ג שלי ח״א בשמו .

566. **דרשות** ה״ר שלמה מולכו . דרושים וקצת כוונות התלמוד ע״ד האמת וסודות נפלאים וקצת מעניני הגאולה: שאלוניקי, טר״ף , 4° . עוד , והוסב שמו ס׳ המפואר : קראקא , ש״ל . שם , משי״ח . שם , חש״ד . ד״א , תס״ט , 4° . מינקאוויץ , תקס״ג , 8° .

567. **דרשות** ה״ר שמואל במהרח״ו חמשה קובלים . (עיין שג״א ח׳ י״ד ושה״ג שלי ח״א אות ח׳ 21 №) .

568. **דרשות** ה״ר שמואל יודא בה״ר מאיר קאצענעלנבויגן . שנים עשר דרשות : ד״ו , ושמ״ח . לבוב, תקנ״ח . שם , תקע״א , 4° .

569. **דרשות** ה״ר שמואל יחייא בכתב ול׳ לע״ז, ומסודר לעניינים : המבורג , שפ״ט , 4° .

570. **דרשות** ה״ר שמואל ב״ר יצחק אלגאזי . הובאו בספרו תולדות אדם .

571. **דרשות** לה״ר שמואל שער אריה למועדים ולימים מיועדים: כ״י רח״ם 165 №. גם בכ״י יוא״ל נמצאו דרשות וחי׳ תורה מהנ״ל , כמ״ש בזצ״ל ש׳ נ״ז .

572. **דרשות על התורה** לה״ר אברהם לאניידו אביו של הרב כלי חמדה : (תג״י א׳ ע״ו) .

573. **דרשות על התורה** כסדר הפרשיות משנת שלו״ם : כ״י רח״ם 164 № .

574. **דרשות התורה.** ה"ר שם טוב ב"ר יוסף ב"ר ש"ט. דרשות כסדר התורה, ונכללו בו גם קצת דרושים לענינים והשלימו כ' ניסן הרמ"ט: ד"ו, ש"ז. פאדובה, שכ"ז, 2°. (ולא ז"ז: רשמש"ש ע' 2536).

575. **ס' הדרשן.** (עיין ס' מצות גדול).

576. **דרשת הרמב"ן** על מעלות התורה שדרש לפני מלך קסטיליא המתחלת „תורת ה' תמימה": נדפסה ראשונה בסוף ס' גופת צופים להר"י אלפואל בשם דרוש הנחמני שדרש לפני המלך והשרים בסרקוסטא: קושט', שמ"ב. פראג, קרנ"י, 4°. ווארשא, תקצ"ז, 8°. עוד, ונוסף בה קצת הגהות וציונים מפירושו עה"ת ובסופה אגרת קינה ונחמה, היא מוצאת מסוף פירושו עה"ת: ווילנא, תקצ"ו, 8°. עוד (ע"פ ד' פראג) ובראשה הקדמות מילין כעין מבוא בל"א ככתבם לה"ר אהרן יעללינעק: לייפציג, תרי"ג, 8°.

577. **דרשת הנשים.** כן נקרא הדרוש הג' מס' אגרת התשובה להר"י גירונדי, ונדפס פ"ר עם ס' היראה להנ"ל משנות שס"ו והנה, ובכ"י ליידען № 59 נקרא אזהרת הנשים: (רשמש"ש ע' 1424 №, ועיין דת הנשים).

578. **דת אש.** ה"ר אורי שרגא פייוויש חלפן. קצת שו"ת, ובסופו פי' על הרמב"ם הל' כלאים: ברלין, תק"ג, 4°.

579. **דת ודין.** ה"ר אליעזר ב"ר נסים אבן שנגי. דרושים כסדר התורה, ובסופו קצת שו"ת לו ולאחיו ה"ר יעקב ן' שנגי: קונשטנטינא, במחלו"ת, 2°. (ורובענש 203: ד"ו, ש"ז, ולהד"מ).

580. **דת יקותיאל.** ה"ר יקותיאל זיסקינד ב"ר שלמה הלוי. תרי"ג מצות במליצה וחרוזים: זאלקווא, תנ"ו, 4°.

581. **דת הנשים.** הוא דרשת הנשים דלעיל עם פי' ה"ר משה ניגרין ונדפס כן עם ס' אגרת המוסר לר"ש אלעמי, עיין זה.

582. **דתות.** כ"ר חסאן בכ"ר משיח הקראי. נזכר בספריהם ולא נמצא עוד: (אר"ץ).

583. **דתות הנביאים.** הובא כפי' מקור חיים על הראב"ע בראשית על פ' „כי לקח אותו אלקים" וע"ש.

584. **דתי המלך.** על דיני מסים וארנוניות למלך: (ש"י).

נשלם אות ד מהדורא רביעית

אוצר הספרים

ה

1. **הא הידיעה.** ה"ר משה ב"ר יצחק פיזענץ. תפלה ובקשה על הגאולה, ובה ב' אלפים וק"ל מלות המתחילות באות ה"א: קראקא, שנ"ה, 8°. [ופירשט ח"ב דשל"ח משנה שמו ומהותו ומרכה דברים ללא אמת: רמש"ש].

2. **האהל עולם.** ה"ר עקיבא ב"ר יהודה ליב לערין. חי' על מס' כתובות, ובסופו קונט' משני חבוריו ע"ש זרעים הנקראים לקוטי זרעים, משך הזרע, וד' תשובות: פפר"מ, דע"ת, 2°. [ג"א שני חבורים ע"ש טהרות בשם חבורי טהרות, גלוי דעת].

3. **האלף לך.** כ"ר יוסף בכ"ר מרדכי הקדוש הקראי. תפלה נעימה בבאור סודות קשר המציאות והיו"ד עיקרים, ובה אלף תיבות מתחילות כולן באות ה"א: ד"א חש"ד, 24°. [וכ"ר שמחה יצחק הקראי עשה פי' כבוד אלהים עליו, ע"ש].

4. **הבדלה דר' עקיבא.** קבלה על נוסח הבדלה ועניני, מיוחס לר"ע: כ"י רד"א q, 997 et 1017, № 960. [וככר נזכר בס' נר אלהים, ע"ש. כ"י מינכען 10 דף 152: רמש"ש].

5. **הבל הבלים.** (עיין צידת צבי מודת).

6. **הבנת הלוח.** (עיין מועד דוד).

7. **הבנת המקרא.** (עי' תורה, תורת האלהים).

8. **הגדה של ר"ע.** (עיין אותיות דר' עקיבא).

הגדה של פסח עם פירושים

9. **הגדה של פסח** או אגדה ש"פ ובתלמוד נקראת אגדתא (עי' פסחים דקט"ו ע"ב). סדר מאמרים מדברי רז"ל בגמרא ומדרשים וספרי ומכילתא וסדר הלל והלל הגדול ושארי פיוטים ושירים לספר ביצ"מ בשני לילות הראשונים של פסח. הסדר הזה עד אחר הלל הגדול וברכת ישתבח לקוח באין ספק מסדורי רב עמרם ורב סעדיה גאון שהיו כוללים גם את סדר ההגדה, כמבואר באבודרהם בפי' סדר ההגדה, ועוד נוסף עליהם קצת פיוטים חדשים גם ישנים. (ועיין ציון תר"ב דס"א, אפס דמים דמ"א וב', ועיין צונץ גא"פ דקכ"ו הערה a. b., וקונט' מגיד מראשית בהגדה של פסח לר"א לאנדסהוטה, עם מאמר אחרון בל"א לר"מ שטיינשניידער, והקיצור ע"י ר"ג פאלק, עי' למטה סי' 106). הסדר הזה נדפס פעמים אין מספר והובאו עליו פירושים אין מספר בכל דרכי הפרד"ס, ונעתק לכמה לשונות העמים אשר עם ב"י נפוצים בתוכם, ואנכי לא אערכה פה רק קצת הנדפסים עם פירושים ועם העתקות הנזכרים בספרי רושמי ספרים אשר לפני ואשר ראו עיני.

[כל ההגדות הנדפסות עד שנת תצ"ב נרשמו ע"פ סדר תולדותם ברשמש"ש ע' 411—420 מהרבה דפוסים חדשים ברשימת צעדנער ע' 440—446 וממנו לקט רמש"ש קצת הוספות, ובשנה הזאת (תרל"ז) הביא הח' בערלינער מאיטאליא דפוס ישן, חמו"ד, בלי ספק דפוס בני שונצינו ונראה לי בעיר פאנו בין רס"ג ורס"ד, ח' דפים 12° כמעט כלה נדפסה באותיות של מחזור מ"ר (עיין המזכיר שנה י"א ע' 105). אמנם בהגדה הוסיפו פזמון אדיר הוא ואח"כ הודו לה' וכו', והדפוס הזה הוא היותר ישן מהגדה בפני עצמה הנודע עד היום. ונדפסה ג"כ עם ציורים: פראג, עזר"י, 2°. (רח"ם 883. ובקוה"ד F, 1131, בטעות תפ"ז, והוא בלי פי' כלל. עיין מאמר רמש"ש בהגדה ש"פ עם מגיד מראשית ע' XXVIII) ומן הדפוסים היקרים במציאות סדר של פסח: אויגשפורג, רצ"ד, 4° (נמצא בלונדון). גם נדפסת בשם מה נשתנה עם דינים בל"א וציורים: פראג, תמ"ז, תנ"א, תנ"ח, תס"ו ותע"ג, 2°: רמש"ש].

10. הגדה של פסח עס פי' אבודרהם. (עיין הגדה ש"פ עם פתיחה כוללת וכו' להלן סי' 100. והגדה ש"פ עם פי' קצר להלן סימן 106).

11. הגדה ש"פ עס פי' אבות וגבורות. (עיין למטה סי' 135).

12. הגדה ש"פ עס פי' אבן מוסדות. (עיין למטה ע"פ אבני נזר סי' 14).

13. הגדה ש"פ עס פי' אבן פינה. (עיין למטה ע"פ אבני נזר סי' 14).

14. הגדה ש"פ עס פי' אבני נזר לה"ר רפאל ב"ר משה רובינשטיין, ונחלק לב' מחלקות: אבן פינה, אבן מוסדות: ווילנא, תרכ"ג, 4°.

15. הגדה ש"פ עס פי' אברבנאל (עיין זבח פסח). ובשנים האחרונות נדפס בהשמטות וקילורים עס ציורים עס פי' על פי הסוד: ד"א, תנ"ה. זולצבאך, תע"א. ד"א, תס"ח, תע"ב. ווילמרשדארף, תע"ח, 2°. ועוד דיהרנפורט, תקנ"ו. הוראדנא תקנ"ח, 4°. (ועי' למטה סי' 24 וע"פ מעלה בית חורין 73).

16. הגדה ש"פ עס פי' אגדת מרדכי. (עיין ערכו).

17. הגדה ש"פ עס פי' אור ישרים לה"ר יחיאל העליר אבד"ק סובאלק: חמו"ד (קעניגסבערג, תרי"ז) 4°.

18. הגדה ש"פ עס פי' מלוקטים אלשיך, גבורות ה', עוללות אפרים, ושארי פירושים עס ציורים, ונקרא בית חורין או מעלה בית חורין: מיץ, תקכ"ז. ד"א, תקמ"א. ווין, תקע"ג, 4°. ביאליסטאק, תקס"ו, 2° וגם 4°. ועס תרגום אשכנזי: ד"א, תקע"ה.

19. הגדה ש"פ עס פי' אמת ליעקב מליקוטי מ' יעקב מ"מ דק"ק דובנא, והסד לאברהם מה"ר אברהם דוב פלאהם, ונקרא בשם כולל ספר יום ישועה: זאלקווא, תקצ"ו, 4°. עוד כנ"ל, ונקרא בשם כולל ברית אבות: ברעסלויא, בנפלאותי"ך (תקצ"ט) 4°. ווארשא, תר"א, 4°. (ועיין להלן הש"פ ע"פ זרע גד סי' 38).

20. הגדה ש"פ עס פי' הרשב"ץ אשר קרא בשם אפיקומן עס מאמר חמץ שלו על הלכות פסח, ועס ת"א ע"י ר' וואלף היירנהיים: רעדלהיים גם ווין פ"ר, 8°.

21. הגדה ש"פ עס פי' האריז"ל מלוקט ע"י מהר"ן ב"ר ראובן שפירא: כ"י רד"א q, № 1625. (ועיין כוונות להאריז"ל).

22. הגדה ש"פ עס פי' באר אברהם לר' אברהם גראטי ב"ר מנחם מענדיל: זולצבאך, הס"ח, 4°.

23. הגדה ש"פ עס פי' בית חורין. (עיין לעיל ע"פ אלשיך סי' 18).

24. הגדה ש"פ עס פי' בית ישראל לה"ר יצחק יהושע מקארעליץ ב"ר ישראל, ונפרד לג' ראשים: א) פתח הבית, על ענינים הקרובים אל הפשט הפשוט. ב) חדרי הבית, על ענינים המבוארים בדרך פלפול ודרש. ג) עמודי הבית על ענינים נפרדים, ולהורות מקום הדבר מש"ס בבלי וירושלמי מדרש ומכילתא וכו', ועל פיוט „אז רוב נסים" וכו' נוסף פי' אברבנאל: מינסק 1836, 4°. [וכתב בהקדמתו שחיבר ס' פני אדם חי' ש"ס ופוסקים והגהות חדשות על ס' התשבי, ע"ש].

25. הגדה ש"פ עס פי' בית לוי, מטה לוי ומעשה אורג לה"ר אהרן ב"ר יחיאל מיכל מ"מ במיכיילישאק: ווילנא, תקפ"ה, 4°. עוד, בלי בית לוי ועס באור אשכנזית יהודית (עברייטייטש): שם, שמורי"ם (1836) 4°.

26. הגדה ש"פ עס פי' ברית אבות. (עיין לעיל ע"פ אמת ליעקב סי' 19).

27. הגדה ש"פ עס פי' ברית מטה משה לה"ר משה ב"ר ישעיה מוועגגראוו. דרך פלפול גדול בארוכות מחזיק ק"ד דפים: ברלין, הס"א, 4°. [כראה המפתח כתוב: להראות איזה מקומן של זכחים שערכתי לפני קטנים, וחשב וואלף ה"ג שהוא חידושי זכחים! עי' רשמש"ש ע' 416].

28. הגדה ש"פ עס פי' ר' ברוך ממינסק ופי' מגלת אסתר וחי' ש"ס: זאלקווא, תקע"ה, 4°. (ועי' מדרש הגדה כי לפ"ד זה הוא).

29. הגדה ש"פ עס פי' ברכת השיר לה"ר אריה ליב צינז: ווארשא, תקפ"ט, 4°.

30. הגדה ש"פ עס פי' גאולת שלמה לה"ר משה זלמן ב"ר מישל (בע"ס אוצרות שלמה על טריפות הריאה): לבוב, תיר"א, 4°.

31. הגדה ש"פ עס פי' גבורות ה'. (עיין לעיל ע"פ אלשיך סי' 18).

32. הגדה ש"פ עס פי' דרך אמונה. (עיין למטה עס פירש"י סי' 100).

33. הגדה ש"פ עס פי' הלולא דרבנן. (עיין גאולת עולם).

34. הגדה ש"פ עס פי' המון חוגג. (עי' ערכו).

35. הגדה ש"פ עם פי' זבח פסח.(עיין ערכו).

36. הגדה ש"פ עם פי' זכרון אברהם להר"א אבלי ב"ר צבי הירש רוזאנום : ווילנא , תרי"ט, 8° . [וכתב נכדו בהקדמתו שיש ממנו כל"י ס' נחלי דבש, אמונת אומן , ארחות יושר , וס' בית מועד על הספדים , לב טוב על ת"מ] .

37. הגדה ש"פ עם פי' זרוע נטויה לה"ר יוסף בה"ר יצחק אייזיק אבד"ק קנישין. ונחלק לד' מחלקות בשם יד חרוצים , כוס ישועות , מגיד דבר , צניף תפארה : ווארשא, תר"ה , 4° .

38. הגדה ש"פ עם פי' זרע גד לה"ר צבי הירש בה"ר תנחום ראב"ד מהוראדנא , ועם פי' אמת ליעקב לה"ר יעקב מרובנא : ווילנא , ברי"ת . שם, תר"ך, 4°.

39. הגדה ש"פ ובהמ"ז ע"פ זרע יהודה לה"ר יהודה ליב ב"ר שמעון פ"פ אב"ד מענץ: אופיבאך , תפ"א . (עיין רשמש"ש 1373 , ועיין יד יהודה) .

40. הגדה ש"פ ע"פ זרע יצחק . (עיין למטה ע"פ יד חזקה סי' 50) .

41. הגדה ש"פ עם פי' חבל בני יהודה לר' שמעון ב"ר יהודה חביליוו , ובסופו פי' על מזמור ק"ה מתהלים : מנטובה , להחיו"ת , אבל בסוף המפתח שנת תנ"ה . ועם פי' אחרים מעשה ה' , מטה אהרן : ד"א , הלל"ו א"ת, 2° . (ועיין להלן ע"פ לשון חכמים סי' 62) .

42. הגדה ש"פ עם פי' על חד גדיא לה"ר יצחק יהודה ב"ר יאקב כ"ץ : אלטונא , תקכ"א , 4° .

43. הגדה ש"פ עם פי' חדרי הבית . (עיין לעיל ע"פ בית ישראל סי' 24) .

44. הגדה ש"פ ע"פ בעהמ"ח ס' חות דעת [ר' יעקב אבד"ק ליסא ב"ר יעקב משה]: זאלקווא , תקס"ז , 4° . מינסק , תקע"ו , 8°. קראקא,תק"פ,4°.(רפי' ראזענטהאל ע' 692).

45. הגדה ש"פ עם פי' חיים לראש לר' חיים פאלאגי בן יעקב : איזמיר, תרי"ב . [כן מצא רמש"ש] .

46. הגדה ש"פ עם פי' מלוקט מן השל"ה, מטה אהרן וכתונת פסים ונקרא בשם הכולל חלוקא דרבנן : ד"א , תנ"ה , 4° . (ורד"א F , № 1115 הוא רק גליון גדול , עיין רשמש"ש № 2700) .

47. הגדה ש"פ עם פי' חלקת מחוקק לר' משה שערילש ב"ר אברהם : פראג , שס"ו—ס"ז. [ובש"י עוד שפ"ד וכנראה בטעות, רשמיש"ש סי' 2687] .

48. הגדה ש"פ עם פי' חסד לאברהם . (עיין לעיל ע"פ אמת ליעקב סי' 19) .

49. הגדה ש"פ עם פי' הקת הפסח לר' משה ב"ר חיים ברש"ט פיזאנטי , ופי' קלר לר' שלמה ברוך : שאלוניקי, ישיג"ו , 4° .

50. הגדה ש"פ עם פי' יד חוקה לר' יצחק אייזיק חבר ב"ר יעקב . במאור על ההגדה בדרך דרוש , ובתוכו הגהות מבנו ר' יוסף בשם זרע יצחק , ונקרא בשם הכולל יד מצרים : ווארשא , תר"ב , 4° .

51. הגדה של פסח עם פי' י"ד החזקה לה"ר יעקב דוד ב"ר מנחם פיעסקין : ווילנא , תקצ"ה . שם , תרכ"ג , 4° .

52. הגדה ש"פ עם פי' יד חרוצים , (עיין לעיל ע"פ זרוע נטויה סי' 37) .

53. הגדה ש"פ עם פי' יד מצרים . (עיין לעיל יד חזקה סי' 50) .

54. הגדה ש"פ עם פי' יום טוב מקראי קדש לה"ר אפרים ב"ר אברהם היות ועם כל הדינים : ליוורנו , תקע"ט , 4° . (רשי' צעדנער ע' 444) .

55. הגדה ש"פ עם פי' יום ישועה . (עיין לעיל ע"פ אמת ליעקב סי' 19) .

56. הגדה ש"פ ע"פ ר' יוסף גיקיטיליא ופי' ר"י עמדין ופי' הגר"א מווילנא : חמ"ד (זאלקווא) נפלאו"ת , 4° . (ועיין למטה עם פי' צפנת פענח סי' 103) .

57. הגדה ש"פ ע"פ לר' יוסף ב"ר משה מפרעמסלא . (עיין כתונת פסים) .

58. הגדה ש"פ עם פי' כוס ישועות . (עיין לעיל ע"פ זרוע נטויה סי' 37) .

59. הגדה ש"פ עם פי' הכל בו ופי' הגאון רבינו אליהו מווילנא ופי' תולדות אדם לה"ר אברהם דאנציג ונקראת בשם הכולל מעלה בית חורין : ווילנא , תקע"ח , 4° .

60. הגדה ש"פ עם פי' לחם עוני . (עיין גאולת עולם) .

61. הגדה לליל שמורים . עם באור מלוקט ועם הגהות והערות ע"י ר' צבי הירש עדלמאן: דאנציג, תר"ה, 8° . ועם ציורים: ק"ב , 1845 , 32° .

62. הגדה ש"פ עם פי' לשון חכמים והוא פי' מדרש בחידוש לרא"נ פואה, וחבל בני יהודה מר"ש חביליוו : ליוואנא ,

ענוי"ם בישוע"ה (תקס"ט), 4°. (ועיין דפוסי הכ' פירושים במקומם).

63. הגדה ש"פ עם פי' מגדים חדשים לר' מאיר מנחם מענדיל ב"ר שאול בערוש: ווילנא, תר"ד, 4°.

64. הגדה ש"פ עם פי' מגיד דבר. (עיין לעיל ע"פ זרוע נטויה סי' 37).

65. הגדה ש"פ עם מגיד מראשית עיין שם, (ועיין למטה הש"פ ע"פ קצר סי' 106).

66. הגדה ש"פ עם פי' מדרש בחידוש לר' אלעזר נהמן פואה, ונקרא ג"כ מדרש הגדה ש"פ וזכרון אבות: ד"ו, ת"א, 4°. (ועי' לעיל ע"פ לשון חכמים סי' 62).

67. הגדה ש"פ עם פי' מדרש הגדה לר' מ. ב. יאסלוטר: לעמבערג, תקע"ה, 4°. (ועיין לעיל ע"פ מדרש בחידוש סי' 66).

68. הגדה ש"פ עם פי' מה נשתנה. (עיין לעיל בראש הערך הגש"פ).

69. הגדה ש"פ עם פי' מטה אהרן להה"ר אהרן תאומים ועם ציורים: חמו"ר (אצל פד"מ, תל"ח) 4°. שנית (מקוצר) בס' חלוקא דרבנן (עיין לעיל סי' 46). שלישית, עם פי' ע"פ הסוד וציורים ע"י בנו אריה ליב: פפד"מ, ת"ע, 2° (רשמש"ש ע' 727).

70. הגדה ש"פ עם פי' מטה אהרן. (עיין לעיל ע"פ חבל בני יהודה סי' 41).

71. הגדה ש"פ עם פי' מטה לוי. (עיין לעיל ע"פ בית לוי סי' 25).

72. הגדה ש"פ עם פי' מעיני ישועות להה"ר יהונתן שמעון פרענקיל תאומים: לעמבערג, ת"ר, 4°.

73. הגדה ש"פ עם פי' מעלה בית חורין הוא סדר הש"פ עם פי' אברבנאל על הסכות „אז רוב" ושה"ש בציורים נאים, עם תרגום אשכנזי מר' יואל בריל ור' דוד פרידלענדר: ד"א, תק"ע, 4°.

74. הגדה ש"פ עם פי' מעלה בית חורין.(עי' לעיל ע"פ אלשיךסי' 18 וע"פ הכל בו סי' 59).

75. הגדה ש"פ עם פי' מעשה אורג. (עיין לעיל ע"פ בית לוי סי' 25).

76. הגדה ש"פ עם פי' מעשה ברבי אליעזר להה"ר אלעזר פלעקעלש: פראג,תקע"ח,4°. (כך נמצא ברשי' צעדנער ע' 444).

77. הגדה ש"פ עם פי' מעשה ה'. (עיין לעיל ע"פ חבל בני יהודה סי' 41).

78. הגדה ש"פ עם פי' מעשה מצרים. (עיין למטה סי' 119).

79. הגדה ש"פ עם פי' מעשה נסים להה"ר יעקב אבד"ק ליסא: זאלקווא, תקס"ז. שם, תקצ"ה. מינסק, תקע"ו. דיהרנפורט, תקע"ז, 4°.

80. הגדה ש"פ עם פי' מעשה רקח. (עיין למטה סי' 122).

81. הגדה ש"פ עם פי' מצה שמורה. (עיין להלן סי' 122).

82. הגדה ש"פ עם פי' מר דרור להה"ר מרדכי ב"ר נחמיה דיין ומ"ץ בווארשא. ווארשא, תרי"ט. שם, כת"ר, 4°.

83. הגדה ש"פ עם פי' מרבה לספר הוא הש"פ מתורגמה אשכנזית ומבוארת מאת משה הלוי לנדא: פראג תק"ץ, 8°.

84. הגדה ש"פ עם פי' המרבה לספר להה"ר פילטא סג"ל, וכמה דינים ולקוטים לה"ר טיאה וויל: קארלסרוא, תקנ"א, 4°.

85. הגדה ש"פ עם פי' נוה תהלה להה"ר יואל דוב בער ב"ר מאיר כהן פערסקי: ווילנא, תר"ו, 8°.

86. הגדה ש"פ עם פי' נמוקי יוסף לר' יוסף שליט אשכנזי ועם ציורים: מנטובה, ש"ו. ד' שני מנטובה, שכ"ח, 2°. וויניציא, שנ"ט. וויניציא, שס"א, 4°. ונדפס בשם פי' קצר: ד"א, תכ"ב, 4° וז"ז.

87. הגדה ש"פ עם פי' סדר אליה להגר"א מווילנא: פראג, תקע"ד, 4°.

88. הגדה ש"פ עם פי' עבודת הגפן להה"ר יהודה ליב ב"ר אליהו ובניו ר' זאב וואלף ור' שלמה וואלטיראן, ופי' ע"פ הסוד לאבי זקנו ודינים בב"י הלכות פסח: אופיבאך, תפ"ב, 2°.

89. הגדה ש"פ עם פי' עוללות אפרים. (עיין למעלה ע"פ אלשיך סי' 18).

90. הגדה ש"פ עם פי' עטרת צבי. (עיין למטה סי' 100).

91. הגדה ש"פ עם פי' עמודי הבית. (עיין לעיל ע"פ בית ישראל סי' 24).

92. הגדה ש"פ עם פי' ענבים במדבר להה"ר אברהם ב"ר חנוך העניך: אלטונא, תקל"ח, 4°.

93. הגדה ש"פ עם פי' פדות יעקב להה"ר יעקב בה"ר משה ראב"ד ומ"ץ באמטשיסלאוו: קאפוסט, תקצ"ה, 4°.

94. הגדה ש"פ עם פי' פ"ה אה"ד ר"ת פירוש הגדה מה"ר חיד"א. [לפי מכתב יוא"ל לסד"ל מיום ט' ניסן תדי"ר ונמלא לי ביום י"א ניסן

הנ"ל נראה שלא נדפס עם פנים ההגדה ש"פ כ"א בסוף ס' דבש לפי, עיין זה. ועיין המזכיר ש' תרי"ט № 12 ע' 55] .

95. הגדה ש"פ עם פי' פה ישרים. (עיין למטה עם פירש"י סי' 100) .

96. הגדה ש"פ עם פי' פ"י המדב"ר פי' הגדה ממני יוסף ב"ר דוד, עם פתיחה מר' ציון בנו של המחבר : ליוורנו, תרי"ד, 4° .

97. הגדה ש"פ עם פי' על פי הסוד : (עיין לעיל ע"פ אברבנאל סי' 15) .

98. הגדה ש"פ עם פי' ה"ר כנחם הלוי איש הורוויץ : לבוב, תר"ך, 4° .

99. הגדה ש"פ עם פי' פתח הבית. (עיין לעיל ע"פ בית ישראל סי' 24) .

100. הגדה ש"פ עם פתיחה כוללת דיני בעור חמץ ומצות, אכילת מצה וסדר עבודה בליל שמורים בשם עטרת צבי, ועם פי' אבודרהם ות"א ע"פ פירושו לר' שמעון ב"ר רפאל צבי : קראטאשין, ת"ר, 8° .

101. הגדה ש"פ עם פי' צלי אש והוא קצור ס' זבח פסח לאברבנאל עם ל' אשכנזי לאשכנזים, ועם ל' ספרדי לספרדים, ועם ל' לועז (איטאליאני, ונראה שהם ג' דפוסים שונים) והלועז לרי"א די מודינא, עם ציורים : ד"ו, שפ"ט. שם, תכ"ד. שם, תנ"ה, 2°. זולצבאך, תקל"ד, 4°. [וכתב רמש"ש : מדפוס שפ"ט לא ראיתי דפוס לועז, מדפוס תכ"ד לא ראיתי רק אשכנזי, מד' תנ"ה יש בקה"ד 1114 לועז, אבל כראשו דף א' מדפוס ספרדי, וההעתקות ככר נדפסו בשנת שס"ט, עיין מאמרי כהש"פ עם מגיד מראשית ע' XXVIII].

102. הגדה ש"פ עם פי' צניף תפארה. (עיין לעיל ע"פ זרוע נטויה סי' 37) .

103. הגדה של פסח עם פי' צפנת פענח לר' יוסף גיקטיליא ופי' הגאון רבינו אליהו מווילנא : הוראדנא, תקס"ה. לבוב, תקס"ז, 4°. (ועיין לעיל סי' 56, וסי' 59) .

104. הגדה ש"פ עם פי' קול דוד לר' יוסף דוד עייאש : ליוורנו, תקפ"א (1820), 4°. (צעדנער ע' 444) .

105. הגדה ש"פ עם פי' קצור ס' זבח פסח לר' יצחק ב"ר אברהם (הוא ר"י חיות, עיין רשמש"ש ע' 1102). עם ציורים : פראג, ש"נ, 2° .

106. הגדה ש"פ עם פי' קצר מלוקט מפי' אבודרהם ואיזה דברים על מקורה מקונטרס מגיד מראשית להרא"ל לאנדסהוטה, ועם תרגום הולאנדי (ע"י גבריאל פאלק) : ד"א, תרי"ח, 8° .

107. הגדה ש"פ עם פי' ראש אמנה לה"ר אברהם ב"ר יהודה ליב לעווינזאהן : ווילנא, תר"ג, 8° .

108. הגדה ש"פ עם פי' רינון יצחק לר' יצחק מאליר : סדילקאוו, תקפ"ו, 4° .

109. הגדה ש"פ עם רמזים מלוקטים מס' קיצור של"ה ופי' ע"פ הסוד (היסן) ודיני פסח בקצור : ווילמרשדארף, תע"ה, 2°. (רשמש"ש № 2717) .

110. הגדה ש"פ עם פירש"י, רשב"ם והריטב"א ועם פי' דרך אמונה לר' חביב ב"ר אליעזר טולידאנו, ונקרא בשם הכולל פ"ה ישרים : ליוורנו, כ"י במצותי"ך (תקצ"ח). (צעדנער 444) .

111. הגדה ש"פ עם פי' שבח פסח לה"ר ישמעאל הכהן (בע"ס זרע אמת) : ליוורנו, תק"ן, 4° .

112. הגדה ש"פ עם פי' שיורי כוסות. (עיין גאולת עולם) .

113. הגדה ש"פ עם פי' שמחת הרגל לה"ר היים יוסף דוד אזולאי (חיד"א) : ליוורנו, תקמ"ב, 4°. לבוב, תרכ"ב, 4° .

114. הגדה ש"פ עם פי' שמעון ולוי ובקדושת חדש ניסן וקרבנות הנשיאים דבר יום ביומו, ע"פ נגלה ונסתר לר' שמעון ב"ר קיים קריש הלוי : זאלקווא, תק"י, 4° .

115. הגדה ש"פ עם חדושים מה"ר שמשון אסטראפאליע : קאפוסט, תקפ"ו, 4°. (ועיין סי' 99) .

116. הגדה ש"פ עם פי' שערי שמים. (עי' למטה ע"ס שפתי רננות סי' 119) .

117. הגדה ש"פ עם פי' שפה אחת לה"ר חיים יוסף דוד אזולאי בסוף ס' אהבת דוד : ליוורנו, תקנ"ט. (עיין אהבת דוד, ועיין המזכיר ש' תר"ך № 68 ע' 94 נגד פירסט שרשם דפוס תקנ"ו) .

118. הגדה ש"פ עם פי' שפת הים לר' זאב וואלף ב"ר דובער אלטשולר אבד"ק לוצין ועם תוספת באור מבנו ה"ר אליקים געציל : קאפוסט, תקע"ב, 4°. ברעסלויא, תקע"ט, 4° .

119. הגדה ש"פ עם פי' שפתי רננות כולל ה' פירושים : א) צפנת פענח לר"י

גיקטיליא . ב) פי' הגר"א . ג) שערי שמים להר"י יעב"ץ . ד) מעשה מצרים לה"ר אליעזר אשכנזי . ה) פי' מלוקט מהעקידה מה שנמצא בו על הגדה ש"פ . נקבצו ע"י ה"ר שמואל רוזענבלום מפולטוסק :ווארשא , תרכ"ב , 4° .

120. הגדה ש"פ עם פי' תולדות אדם . (עיין לעיל ע"פ הכל בו סי' 59) .

121. הגדה ש"פ עם פי' תשבי מבשר לה"ר שבתי ב"ר אהרן מ"מ ומ"ץ בטשאשניקי: שקלאוו , תקע"ט , 4° .

122. הגדה ש"פ עם כמה פירושים , והם : פי' ר' שמשון מאסטרפולי , ופי' ה"ר שאול אבד"ק אמ"ד ופי' ה"ר יחזקאל לנדא ופי' ה"ר אליעזר (בע"ס מעשה רוקח) אבד"ק אמ"ד , וחי' רבים מהשל"ה בשם מצה שמורה וכמה חי' מה"ר יעב"ץ , וז"ז פירושים רבים מכמה גאוני הרץ . הובא לביה"ד ע"י רמ"צ במ"ש חרי"ח (?) : (חמו"ד , רוסיא) 4° . (ועיין סי' 115) .

הגדה ש"פ עם תרגום (העתקה)

[העתקות ישנות בלשונות שונות נרשמות ברשמש"ש ע' 419 , ומן ההדשות נזכיר לפי סדר הלשונות והזמן אלה אשר לא נזכרו עד הנה] .

123. הגדה של פסח עם תרגום אשכנזי ולטיין מאת I. S. Rittangel : רעגיומאנטע (הוא קעניגסבערג) , תר"ר , 4° .

124. הגדה ש"פ עם פי' חקת הפסח הגדה בלשון לטיין מאת Thom. Murner : פפד"מ , רע"ב , 4° .

125. הגדה ש"פ עם תרגום אשכנזי להרמבמ"ן. ועם הערות בל"א ע"י ר' יוא"ל ברי"ל , עם קלת בשור ומדוייקת היטב ע"י ה"ר יצחק סטנאב : ברלין, תקמ"ה, 8° . ווין , תקס"ח , 4° . (ועיין מעלה בית חורין לעיל סי' 73) .

126. הגדה ש"פ בלשון אשכנזי בחרוזים ע"י A. Emanuel : רעדלהיים , תרי"ט , 8° .

127. הגדה לליל פסח . עם תרגום הוללאנדיא ע"י ר' שמואל מולדר : ד"א , תקצ"ז , 8° . ד"א , תרי"ב , 8° .

128. הגדה ש"פ עם ס' קול יעקב והוא סדר הש"פ כמנהג ק"ק ספרדים עם תרגום האללענדיש ע"י I. Lopes Cardozo : ד"א , תרי"ט , 8° .

129. הגדה ש"פ עם תרגום בל' ספרד בס' המון חוגג: ליוורנו, בקש"ו פני"ו (תקצ"ד) 4°.

130. הגדה ש"פ עם תרגום בל' ספרד ע"י I. Meldula : לונדון , 5573 .

131. הגדה ש"פ עם תרגום בל' לועז (איטאליאנו) . (עיין למעלה סי' 101) .

132. הגדה ש"פ עם תרגום בל' ענגליש ע"י A. Alexander . (נדפס שנית) : לונדון , 5547 , 8° . (חמשית) : שם , 5573 , 4° .

133. הגדה ש"פ עם תרגום ענגליש ע"י D. Levi : לונדון , 5534 , 8° .

134. הגדה ש"פ עם ס' חקת הפסח וסדר תפלת ערבית לחג והגדתא קדש עד נרצה ופירוש בלשון ערבי לכל סדרי החג שסידר ר' אברהם אנקאווא : ירושלים , בנ"י ישרא"ל (תר"ג) , 8° .

135. הגדה ש"פ כנ"ל, לימודי יוס ר"ח ניסן . . ורמזי חמץ למהר"ם אלשיך , ודרוש לקדיש ורחץ להרב חיד"א . . . הגדה ודיני הסדר בל' ערבי כפי שפת תונים , פי' רבינו עובדיה לפרקי אבות , ורש"י על פרק ו' , ופירוש הדש קראתיו אבות וגבורות : ליוורנו , תרט"ו , 8° .

136. הגדה ש"פ עם ס' רנה וישועה פי' על המגדה ותפסירה [ר"ל פירושו] בלערבי [בל' ערב] פידין ולמוסר די שלוש רגלים , פרקי אבות בלחידושים בלערבי , ואזהרות ועשרת הדברות די שבועות , וברכת השבעים ושירת הים ושי [ר"ל וקלת ?] פיוטים . ב"ח ע"י ר"ש זרקא ור"י צרמון : ליוורנו , תרי"ו , תרי"ז , 8° .

137. הגדה ש"פ מנהג ארפת עם תרגום צרפתי ע"י ר' דוד דראך (Drach) : מיץ , תקע"ח , 8° .

138. הגדה ש"פ כנ"ל, ע"י ה"ר אלכסנדר ב"ר ברוך Crehange ד' שלישי בתוספת לוח לנגן , ע"י מ' נוימבורג : פאריס , תרי"ט , 8° .

ועיין : אור הגנוז (לרמח"ל) , אורי וישעי , אחוית אחידן , אמרי בינה , ברית הלוי , ברית שלום , ברכת המזון , גאולת ישראל , גאולת עולם , גבולות בנימן , גבורות ה' , גבורת ה' , גדי מקולס, גלא רזיא, גלות יהודה , הלל וזמרה (לר"י יעב"ץ) , וזאת ליהודה , זרע ברך , חידושים על הגדה וחד גדיא (לר"י איבנשיץ) , חקת הפסח (לר' מימין אבן) , חקת הפסח (לרמי"ק כהן בן אביגדור) , יוסף עליכם , יסוד היראה יסוד האהבה , כרם עין גדי, מגיד ישרים, מדרש הגדה, מלכי בקדש , מעשה ידי יוצר , מעשי ה' , מקרא קדש , מראית העין , הנפש החכמה , נפתלי

שבע רצון, סדר של פסח, סוד בחורים, עת לדבר, פי׳ הראב״ן, פי׳ על התפלה, פני דוד, פסח מעבין, פרסומי ניסא, פתח עינים (לרא״ש מקסטנטין), קהלת שלמה, קצור אברבנאל, קרבן פסח (לר״ה עמרם), שארית יעקב, שבלי הלקט, שיח יצחק, שערי רצון, תורת הסד, תפלה, ועוד כמו אלה ימצא הקורא בכל מרחבי הספר במקומותם בשמותם שקראו להם מחבריהם או מדפיסיהם.

139. **הגדה לליל שכורים**. ה״ר צבי הירש זוממערהויזן. כולל כל מאמרי הגדת פסח בדרך צחוק לליל פורים: בריסעל, 1842. המבורג, 1844, 8° וח״ז.

140. **הגדה של שבועות**. (עיין מדרש עשרת הדברות).

141. **הגדות התלמוד**. מ״מ פסוקי תנ״ך אשר נזכרו ונדרשו בתלמוד עם שיר לר׳ יוסף ביבאש: קושט׳, רע״א, 2°.

142. **הגדת ר׳ אליעזר**.(עיין פרקי ר׳ אליעזר).

143. **הגדת ויקרא**. כן נקרא מדרש ויקרא רבה בפי קצת קדמונים.

144. **הגדת מגילה**. כן נקרא מדרש מגלת אסתר אצל קצת קדמונים.

145. **הגדת תלים**. (עיין מדרש שוחר טוב).

146. **הגהות אבות דר׳ נתן**. נמצאו בסוף ס׳ תמת ישרים, ע״ש. (שג״ב כ״ה ושה״ג שלי במקומו). ב) עוד, והגהות מס׳ סופרים וכו׳ נמצאו בס׳ רגל ישרה, ע״ש: (השמטות ול״א ושה״ג שלי במקומו).אבל בשער הס׳ כתוב: פי׳ מספיק על אבות דר״ן וכו׳. (ועי׳ רגל ישרה).

147. **הגהות** ע״ס אוצרות חיים וכוונות האריז״ל לה״ר בנימין כ״ץ (ויטאלי) תלמיד הרמ״ז: (זצ״ל ב׳ ח׳, ועיין גבול בנימין בשה״ג שלי ה״ב). ב) עוד, וע״ס עץ חיים של מהרח״ו לה״ר יעקב גר צדק: (הגהות ש״י כ״י). ג) עוד,ועל ס׳ הכוונות ושארי ספרים של גורי האר״י ז״ל למהר״י צמח ומהר״ן שפירא והרמ״ו, הכל רשם ה״ר חיד״א ז״ל בכ״י. אף הוא רשם ד) ס׳ אוצרות חיים הנ״ל בהגהות ה״ר אברהם אזולאי ממרוויקוס ומהר״א ן׳ מוסה בכ״י: (שג״ב כ״ו ושה״ג שלי במקומו). ה) הגהות הרמ״ז ע״ס הכוונות נמצאו בכ״י רד״א q, № 1312.

148. **הגהות** על אור זרוע הגדול לה״ר מרדכי תאומים. (עיין שער היִחוד).

149. **הגהות אלפסי** שמזכיר מור״ס ז״ל תדיר בדרכי משה, כוונתו על שלטי הגבורים אשר סביב האלפסי, עיין זצ״ל ה׳ ב׳.

150. **הגהות האשרי**. חיברם הרב ר׳ ישראל מקרעמזיר [מקרעמז בעסטרייך ולא קרעמזיר!!: רמש״ש]. כ״כ נכדו מהרא״י בבאוריו על רש״י פ׳ ויחי וכ״כ מור״ס בס׳ יוחסין: (שג״ב י״א ושה״ג שלי במקומו). וצ״ל בן נכדו כי ז״ל שם: ותירן אבי אבי הח״ר חיים המכונה העניש מהיינבורקא בן מהר״ר ישראל מקרמזיר שחיבר ההגהות באשירי וכו׳, ועיין רשמש״ש ע׳ 531.

151. **הגהות הב״ח**. ה״ר יואל סירקים בע״ס הב״ח. הגהות על גמרא רש״י ותוספות ורא״ש בכל הש״ס, גם קצת הגהות על משניות ומפרשיו הר״ש הר״ם והרא״ב״ד, כפי שנמצאו בגליונות הש״ס שלו: ווארשא, תקפ״ד, 2°. [ואח״ז נדפסו בכל הששי״ן החדשים].

152. **הגהות** ס׳ הגלגל לה״ר פרץ הנשיא ולה״ר יצחק הישראלי. (עיין סלת נקיה).

153. **הגהות והשגות** על כל הבית יוסף לה״ר משה מטיבולי. היו ביד בע״ס יד אהרן בכ״י: (שג״א מ׳ ס״ג ושג״ב מ׳ קמ״ב ושה״ג שלי במקומו).

154. **הגהות והשגות** ע״ס גדולי תרומה לה״ר אברהם רוזאנים חמיו של הרב משנה למלך, כ״י: (שג״ב ג׳ ע״ז ושה״ג שלי במקומו).

155. **הגהות** ע״ס הזהר לה״ר אברהם אזולאי. (עיין אור הלבנה). ב] עוד כנ״ל למהרח״ו: כ״י רד״א q, 11—962,1310 №. ג] עוד כנ״ל לה״ר מרדכי דאטו, כ״י: (ול״א ו׳ ושה״ג שלי במקומו).

156. **הגהות** ע״ס זהרי חמה למהר״י צמח, כ״י:.(ש״ב ל״ב ושה״ג שלי במקומו).

157. **הגהות חדשות** על ב״י, ומ״מ בתשובות וכיוצא, נדפסו בגליון הטורים ובשולי כל דף: (שג״א ד׳ ושה״ג שלי במקומו).

158. **הגהות והדושי** דינים על ד׳ ש״ע ועל פי׳ גור אריה לה״ר דוד קורינאלדי, כ״י: (ול״א ז׳ ושה״ג שלי במקומו).

159. **הגהות וחדושי** בעל הט״ו בספרו. נדפסו מתוך כ״י המחבר: האלי, ת״ע, 8°.

160. **הגהות** וחי׳ על טור וב״י לה״ר משולם הלוי מפאדובה: (תג״י מ׳ קכ״א).

161. **הגהות** וחי׳ על מאמר כל דאי. (עיין טעמי תורה).

162. **הגהות** וחי׳ על קצת מסכתות הש״ס לה״ר ישעיהו באסן: (זצ״ל י׳ נ״ה).

163. **הגהות** וחי׳ על שלחן ערוך לה״ר אלחנן דוד קרמי: (זצ״ל א׳ מ״ח ב׳).

164. **הגהות** וחי׳ על כל ש״ע אה״ע ועל ש״ע ח״מ עד סי׳ ק״ד כעין ס׳ גליון הש״ס, כ״י: (שי״ג).

165. **הגהות** על טור וב״י אה״ע לבעל תוס׳ יו״ט, נדפסו בסוף חי׳ הרשב״א על כתובות.

166. **הגהות** על טור וב״י י״ד למהר״ל מפראג. (עיין חי׳ מהר״ל וכו׳).

167. **הגהות** על הטורים לה״ר עזריה יהושע. היו ביד בעל כנה״ג ומייתי להו תדיר: (ול״ב ע׳ יו״ד ושה״ג שלי במקומו, ע״ש). ב) עוד, ועל הרמב״ם ח״ג לה״ר יעקב ששון. (עיין בני יעקב).ג) עוד ומ״מ בשו״ת האחרונים להרב משנה למלך, כ״י: (שג״ב ל״ה ושה״ג שלי במקומו).

168. **הגהות** ט״ז בי״ד שמזכיר הש״ך בס׳ נקודות הכסף הוא דף אחרון בט״ז י״ד דפוס ראשון שנת בקד״ש הכולל השגות על הש״ך ומזה נתעורר הש״ך לחבר ספרו נקודות הכסף. ודף זה אינו מצוי [כרוב הדפוסים] ולא הגיע ליד הפר״ח, כמ״ש בסי׳ ס״ט, ע״ש: (ול״א ט׳ ג׳ וש״ב ל״ג ושה״ג שלי במקומו). ונדפס לבדו בשם דף האחרון של טורי זהב: פפד״א, תמ״ז, 2°.

169. **הגהות** על ט״ז וש״ך וסמ״ע לה״ר גרשון ממיץ: (עיין חי׳ הגרשוני).

170. **הגהות** על ס׳ היראה של ה״ר יונה גירונדי למהר״ם ניגרון, כ״י: (ול״ב כ״ו ושה״ג שלי במקומו, ועיין דת הנשים).

171. **הגהות** על ירושלמי לה״ר בצלאל אשכנזי: כ״י בירושלים עה״ק ת״ו: (שם ח׳ ושם). [וזה מקרוב יצאו משם ועברו על ידינו למדפיסי זיטאמיר]. ב) עוד כנ״ל להר״מ די לונזאנו ז״ל, כ״י: (שם יו״ד ושם). ג) עוד כנ״ל לאחד קדוש היו ביד ה״ר חיד״א ז״ל, כמ״ש שם ע׳ ושם. ד) עוד כנ״ל על סדר זרעים להגר״א, ונלוו אליהם הגהות ולקוטים על ירושלמי סדר מועד להרד״ל: חמו״ד (ק״ב, תרי״ז—ח׳) 8°.

172. **הגהות** על ס׳ הכוונות להאריז״ל וגוריו. (עיין הגהות ע״ס אוצרות חיים וכו׳).

173. **הגהות** על הלבושים לה״ר אברהם ב״ר מרדכי אזולאי, כ״י: (שג״א א׳ כ״א ושה״ג שלי במקומו, וע״ש). ב) עוד כנ״ל להר״מ די לונזאנו: (עיין עדי זהב).

174. **הגהות** מהרי״ח שיש בפסקי הרא״ש הוא הרב יחזקיהו (ועיין בס׳ תרומת הדשן סי׳ רג״ל: שג״ב יו״ד ושה״ג שלי במקומו). [אבל בקונט׳ שם הגדולים לנכד מהר״ש משלינשט״ט כ׳ וז״ל: מהרי״ח הוא ר׳ יחזקאל והוא עשה פסקי תוספות והיה דודו של ר״א מטוך, וכל מקום שתמצא דודי הוא מהרי״ה, עכ״ל. וא״כ תרי מהרי״ה הם, ועיין דברים עתיקים קונט׳ ב׳ דף ט׳].

175. **הגהות** מהריק״ש על כל הד׳ ש״ע: (עיין ערך לחם).

176. **הגהות** מיימוני חיבר ה״ר מאיר הכהן תלמיד מהר״ם ב״ר ברוך. וכ״כ בס׳ הגמני״י, כ״י: (שג״א ס׳ ושה״ג שלי במקומו). [וכ״כ הרמ״א ביוחסין ד״א דקכ״ה ע״א, ודלא כש״י וסה״ד היולא בעקבותיו. ובקונט׳ שם הגדולים הנ״ל כ׳ וז״ל: ור״י מדורא היינו ר׳ יצחק ב״ר מאיר מתלמידי מהר״ם הגהות ממיימוני עשה, ועוד א׳ עשה ג״כ ושמו ר׳ מאיר כהן, עכ״ל. ועיין דברים עתיקים הנ״ל שם].

177. **הגהות** על מפרשי ס׳ יצירה וע״ס שערי אורה, ועל פי׳ החייט למערכת האלהות לה״ר אברהם ב״ר גרשון טריווים צרפתי, כ״י: (תג״י א׳ ל״ב).

178. **הגהות** מרדכי. נראה שחוברו אחר המרדכי ונלקטו מספרים רבים ולכן הלשון מגומגם, כמ״ש מור״ם בתשובותיו סוף סי׳ מ׳, ע״ש: (שג״א ו׳ ושג״ב י״ב ושה״ג שלי במקומו).

179. **הגהות** על המשנה לה״ר דוד ב״ר שלמה אלטראס. כתוב בזצ״ל ד׳ י״ד שנדפסו, ולא נודע לי עד כה אם נדפסו בגליון איזה משניות או בסופם או לבדם וכדומה. [ורמש״ש כ׳ וז״ל: ר״ד אלטראס היה מגיה כמה ספרים בדפוס ווינציא בין שנות תל״ה—ת״ע, ולא מצאתי משניות ביניהם, ואולי נדפסו אחרי מותו].

180. **הגהות** על משניות בנוסח ובנקוד לה״ר יוסף אשכנזי הנקדן. מביא תדיר הרב מהר״ש עדני בספרו מלאכת שלמה.

181. **הגהות** ע״ס נחלת אבות לאברבנאל. (עיין ס׳ האורב).

182. **הגהות** על מס׳ סופרים. (עיין הגהות אבות דר״ן לעיל).

183. **הגהות** סמ״ק. (עיין עמודי גולה ומ״ש שם).

184. **הגהות** ספרא שהוא ס׳ תורת כהנים, נמצאים בסוף ס׳ תמת ישרים, ע״ש: (שג״ב כ״ד ושה״ג שלי במקומו).

185. **הגהות** על ספרי לה״ר סולימאן ן׳ אוהנא ז״ל, כ״י: (ול״ב ז׳ ושם). [ואולי הם נקרו ובאו ליד בן הרב זרע אברהם על ספרי והביא מהם רבות בתוך פי׳ מר אביו, ע״ש בהקדמה].

186. **הגהות** ר׳ עזריאל. נזכרו והובאו בשיטה מקובצת חגיגה די״ז ע״א וב׳ וקדושין דף ו׳ ע״ב וב״ק דף יו״ד ע״א: (צונץ גא״ל דמ״ח).

187. **הגהות** עלי חק. (עיין אביר יעקב).

188. הגהות ע״ס עסים רמונים להה״ר אהרן ברכיה די מודינא: כ״י יוא״ל.

189. הגהות רבינו עקיבא איגר על ד׳ ש״ע. ועל ש״ע א״ח וי״ד ובסוף חלק י״ד נלוו הערות והגהות ע״ס חות דעת ושו״ת שונות: ברלין, תבר״ך, 4°. גם נלוה להם תולדות ר״ע איגר רשום בכתב אמת מאת שני בניו.

190. הגהות על פירוש הר״ש אבן תבון על קהלת: כ״י יה״ש.

191. הגהות על מס׳ פסחים להר״מ מקוצי. (עיין תוס׳ ישנים יומא דכ״א ע״ב: צונץ גא״ל דל״ח).

192. הגהות על סדר קדשים בגמרא רש״י ותוס׳ לה״ר בצלאל (אשכנזי ?) בכ״י, הגהות נפלאות אמתיות מתוך גפ״ת כ״י שהיו לו: (שג״ב ל״ז ושה״ג שלי במקומו).

193. הגהות הרד״ל. (עיין מדרש רבות).

194. הגהות הרי״מ. (עיין שם).

195. הגהות הרי״ף מהרב דיל ויקיי״ו קראו בשמותס תקונים דיל ויקיי״א: כ״י בערי איטאליא: (שג״ב כ״א ושה״ג שלי במקומו). ב)עוד הגהות רבות על הרי״ף ומפרשיו ואיזה פירושים וקושיות בדרך קצרה, כ״י גדול, וה״ל חיד״א יחשוב שהם למהר״ם קאזים ז״ל: (ול״ב ו׳ ושם). ג) עוד ועל הר״ן נדפסו בס׳ תמת ישרים בשם דרך תמים, והועתקו מכמה (ספרי או פירושי ?) רבנים, ונכללו בם הגהות הרב בצלאל אשכנזי והאריז״ל, כמבואר כארוך בהקדמת ס׳ תמת ישרים להרב בנימין מוטאל, ע״ש. וכבר נדפסו סביב הרי״ף ד״א וזולצבאך, אך בד׳ זולצבאך נמצא הסרון אפילו איזה שיטות מהר״ן, ומכאן מודעה למי שיתקשה בלשון הר״ן ד׳ זולצבאך וכיוצא מדברי מפרש אחד יבקש בספר אחר אם הוא ט״ס והסרון הדפוס: (שג״ב כ׳ ושם). ד) עוד הגהות כנ״ל לחכמי צרפת הקדמונים בארוכה כבאורי הר״ן, כ״י פאריז: (המגיד שנה ד׳ № 9).

196. הגהות הרי״ף. (עיין מדרש רבות).

197. הגהות הרמ״א או מור״ם על כל ד׳ חלקי הש״ע לה״ר משה איסרלאש וקראם מפה כלומר שהוא פורס מפה על השלחן; נדפס פעמים אין מספר בתוך הש״ע, ואחריו כל ישראל ימשוך בארץ פולין ואשכנז ונוהגין כדבריו: (ול״ב א׳ ושה״ג שלי במקומו).

198. הגהות על הרמב״ם ותקון התיבות לה״ר אברהם אזולאי ב״ר מרדכי. כנראה שהגיהם מתוך רמב״ם כ״י: (ול״א ט׳ ושה״ג שלי במקומו).ב) עוד לה״ר אליעזר ן׳ ארחא ז״ל, כ״י: (כ״ל ד׳ ושם). ג) עוד לה״ר דוד עראמה ז״ל. (עיין פי׳ על הרמב״ם).ד) עוד כנ״ל למהר״ם מפאדובה ז״ל, כשהדפיס הרמב״ם עם מגדל עז בווינציא שנת ש״י: (ול״ב י״ב ושם). ה) עוד ועל מפרשיו לה״ר משה בה״ר יהונתן גלאנטי (המג״ן), כ״י: (כ״ל ג׳ ושם).

199. הגהות על ספרי שו״ת ופסקים לה״ר חיים משה כ״ץ מהחזנים: (תג״י ח׳ ב׳).

200. הגהות הרש״ש. (עיין הגהות הש״ס, מדרש רבות).

201. הגהות לשו״ב מהרי״ו. (עיין שו״ב).

202. הגהות הש״ס לה״ר אברהם ב״ר יהודה ליב (בע״ס משכיל לאיתן). נדפסו בש״ס ד׳ זיטאמיר תרכ״ב בשם מצפה איתן. ב) ולה״ר אליהו ווילנא (הגר״א).נדפסו ראשונה בש״ס ד׳ ווין (של שמיד) ואח״ז בכל הש״ן הנדפסים אחריהם.ג)לה״ר אליעזר לנדא, נדפסו בש״ס ד׳ ווילנא והוראדנא ואח״ז.ד) ולה״ר בצלאל ראנשבורג (עי׳ מעשה רב), וגם בקצת דפוסי ש״ס. ה) לה״ר יואל סירקיש, (עי׳ הגהות הב״ח לעיל). ו) לה״ר יוסף שמואל אבד״ק פפד״מ נדפסו עם כל הש״ן מזמנו והלאה (ר״ל מד״א ופפד״מ): (שג״ב כ״ב ושה״ג שלי במקומו). ז) ולה״ר יחזקאל סג״ל לנדא נדפסו בש״ס ד׳ פראג קטן וגדול. ח) וחדשים לה״ר יחיאל היילפרין, נדפסו בריש ספרו סדר הדורות, ע״ש. ט) לה״ר ישעיה ברלין המכונה פיק נדפסו ראשונה בש״ס ד׳ דיהרנפורט, ואח״ז בכל דפוסי הש״ן שאחריהם. י) ולר״מ יפה (בעל הלבוש). (עיין מסורות חדשות). יא) ולה״ר עקיבא איגר בשם גליון הש״ס נדפסו ראשונה בש״ס ד׳ ווילנא והוראדנא משנת תקצ״ב.. (?) ואח״ז בכל הש״ן שאחריהם. יב) לרצ״ה חיות בש״ס ד׳ ווין... יג) לה״ר שאול קאצנעלנבויגן מווילנא. נדפס ראשונה בש״ס ד׳ ווילנא, תקצ״ב. יד) ולה״ר שלמה איגר בשם גליון מהרש״א בש״ס ד׳ ווילנא, תקצ״ב. טו) ולה״ר שמואל שטראשון מווילנא (הגהות הרש״ש) בש״ס ד׳ ווילנא, תרי״ט.

203. הגהות על כל ד׳ ש״ע לה״ר אברהם יוסף שלמה גראציאנו (אי״ש ג״ר). נזכרו בשו״ת זרע אמת: (תג״י א׳ פ״א). [והם הנמוקים שזכר בזנ״ל א׳ ה׳: רמש״ש]. ב) עוד כנ״ל, לה״ר ברוך מאיסטרו שד״ר מעה״ק טבריא, כ״י: (תג״י ב׳ כ״ד). ג) עוד כנ״ל,

להה"ר דוד חיים קורינאלדי נדפסו קצתם בקונט' שיורי ברכה אשר בשו"ת חיים שאל להה"ר חיד"א, ובקונט' טוב עין אשר בסוף ס' ועד לחכמים ח"א להה"ר חיד"א הנ"ל: (זצ"ל ד' א'). ד) עוד כנ"ל, להה"ר יחזקאל סג"ל לנדא (עיין דגול מרבבה). ה) עוד על ש"ע אה"ע להה"ר יהודה הביליו, ראה ה"ר חיד"א בכ"י: (ול"א ל"ב ושה"ג שלו במקומו, וע"ש). ו) עוד, על ש"ע ח"מ למהרש"ל: כ"י רד"א q № 589.

204. **הגהות** על שערי דורא לגדולים רבים ושונים: (עיין ס' השערים). ב) עוד, להה"ר מרדכי נתן: כ"י יה"ש.

205. **הגהות ותוס'** לפירש"י מס' שמואל עד מיכה: כ"י רח"ם № 178.

206. **הגהות ותוס'** עה"ת ועל רש"י מלוקטים ע"י א' מתלמידי ה"ר חיים פלטיאל שהיה בזמן מהר"ם רוטנבורג והרשב"א. נמצאו בגליון מדרש תנחומא: כ"י רח"ם № 418. (ועי' צונץ גא"ל דנ"ט).

207. **הגהות** או נמוקים עה"ת שנכתבו באשכנז שנת רכ"ה ונמצאו בכ"י אופפענבאך № 19: (צונץ שם דק"ו).

208. **הגהות** על התלמוד. (עי' הגהות הש"ס לעיל, ועי' שער היחוד).

209. **הגהות** ותקון כל הטעיות בכל ספרי המדרשים וכו'. (עיין אות אמת).

210. **הגהות** ותקונים בש"ס רש"י ותוספות. (עיין חכמת מנוח, חכמת שלמה).

211. **הגהות** ס' **התשב"ץ לתלמיד מהר"ם** הם כולם לרבינו פרץ. כן ראה ה"ר חיד"א בתשב"ץ כ"י ישן נושן על קלף כל ההגהות בשמו: (ול"ב ג' ושה"ג שלו במקומו).

212. **הגיד מרדכי**. ה"ר מרדכי אשיאן. ח"א חי' על ד' ש"ע, ובסופו קונט' החזקות וקונט' מהר"ם ששון . . . (קס"ז דפין).

213. **הגיון**. כן נקראת החכמה הידועה בשם Logik הנקראת ג"כ חכמת הדבור, וכן נקרא ספר אחד לאריסטו המכונה Organon, ולכן נקראו קצת הספרים הנוגעים לחכמה זו בשם הכללי: הגיון או חכמת ההגיון. ובקצת רשימות כ"י יש בזה ערבוב גדול אשר אין לברר וללבן הדברים בלתי אם למראה עין את הספר עצמו: (רמש"ש).

214. **הגיון לאבואלופא או אבואלקסים מחמד בן קסים**: כ"י מינכען № $350/_{2}$. [הוא חכם ערבי שחיבר שאלות או דרושים בהגיון, ונעתקו ללה"ק ומלה"ק ללטין ע"י ה"ר אברהם די בלמים ונדפסו, (עיין רשמש"ש ע' 713 וע' 668). ואולי המעתיק ללה"ק הוא ה"ר שמואל ב"ר יהודה ב"ר משולם: רמש"ש].

215. **הגיון לאבונצר אלפראבי**. נעתק מל' ערבי ע"י ה"ר שמואל אבן תבון: כ"י מינכען № $306/_{7}$. [ורמש"ש כ' שיש בזה ערבוב ספרים שונים יארך תקונו, ועיין רשמש"ש ע' 2001].

216. **הגיון להראב"ע**. נמצא עם קצת באורים בכ"י רח"ם № 82. י"א, והרמש"ש במפתח כמסופק בזה, ע"ש דשי"ז. ובהערותיו לספרי זה כ' וז"ל: ונמצא ג"כ בכ"י אוקספורד (תוס' עק"ר 1850 ע' 342) ומתחיל: אמר המחבר אברהם בר מאיר א"ע ז"ל ברוך ה' אלהי ישראל אשר חנן והשפיע וכו', וסופו: כאשר עשינו בדברים הראשונים בעז"ה א"ה. ואינו בחכמת הגיון! עכ"ל. ובכ"י רח"ם № 181 נמצא ס' ההגיון כללים בחכמת ההגיון נחלק לחלקים ובסוף כל חלק שיר על כללי החלק ההוא עם באור, וכ' המרשים: אולי הוא להראב"ע ע"ש, ורמש"ש במפתח שם כ' וז"ל: נמשך אחר דרך חכמי הנוצרים ונראה לי מועתק מל' לע"ז, ע"ש. ובהערותיו לספרי זה כ' וז"ל: ולא אדע למה שער בנפשו שהוא להראב"ע, ולפי המעט שהעתקתי ממנו אפשר שהיא העתקת הטראקטאט, ועיין בארטולוצי ה"ד ע' 106 עכ"ל. ולדעת וואלף נמצא הגיון הראב"ע כ"י בוואטיקאן, ודי רוסי מסופק בזה, עי' בספרו תולדות גדולי ישראל דף י'.

217. ס' **הגיון לאלגזאלי** אשר בכ"י מינכען № 120 הוא חלק א' מס' כוונות הפילוסופים שלו, ע"ש: (רמש"ש).

218. **הגיון להה"ר אליהו הפילוסוף האלהי**. ע"ד שו"ת: כ"י ליידן № $52/_{14}$ וכ"י די רוסי № $772/_{3}$ וכ"י פאריז № $245/_{9}$. ולקוטים ממנו בכ"י רח"ם № 82 וע"ש במפתח דש"ך בשם אליהו היהודי.

219. **הגיון לאריסטו**. (עיין אריסטו).

220. ס' **הגיון**. חכמת הפילוסופיא, הנפש, פרטי הדברים או חכמת הטבע, העולם והיסודות, על עניני חלוקים, שהם ספרים שונים בקבוץ בדרך שו"ת: כ"י רד"א q, № 1165. [והוא בכ"י אשכנזי ת ד ש נכתב כאשר יוצא אל הדפוס ואינו ישן כאשר חשב צונץ בהערותיו למסעות ר"ב ע' 265: רמש"ש].

221. **הגיון למאישטרו פיטר: הישפאנו או ספרדי**. נעתק ללה"ק ע"י ה"ר יהודה ב"ר שמואל שלום: כ"י רד"א q, № 1166 וכ"י פאריז № $330/_{4}$ וז"ז. ובכ"י ווין

№ 115 נקרא ס' הדראקטאטי והוא הגיון קצר (ועיין אריסטו, ועיין קצור הגיון).

222. ס' הגיון ופילוסופיא הטבעית לפיקולומינו ב' חלקים, לא נודע שם המעתיק: כ"י יה"ש.

223. הגיון להרמב"ם. הוא באור מלות הגיון שלו. (עיין מלות הגיון).

224. הגיון ר' שמעון. הוא ס' מלות ההגיון להרמב"ם, ואח"ז קצת כללי דקדוק בשם ס' הדקדוק לסיבאסטיאן מינשטער, ובסופו ס' הבחור לר"א בחור, וכולם עם תרגום רומי לס' מינשטער הנ"ל: באזיליא, 1527, 8°. [ובש"י מביאו גם בפנים גם בשער המילון ובשניהם לא הכירו מי הוא].

225. הגיון לה"ר שמריה' ב"ר אליהו פרנס האקריטי: כ"י ליידן № 42/5.

226. הגיון בכנור. ה"ר חיים יעקב אונגר. שירים שונים: פפד"מ, תרי"ד, 8°.

227. הגיון בכנור. ה"ר יוסף אלמנצי. שירים שונים, והנעתקים מלשונות אחרות נדפסו גם גוף השירים בנדס בלשון שהובאו בלע"ז: ווין, 1839, 12°.

228. הגיון לב. (עיין תפלה, סדור —).

229. הגיון לב הנקבר חי ודברי המת. ה"ר יצחק ב"ר פתחיה זעליג ליפשיץ. פלגות נפש ורעיונות הנקבר חי, נעתק מכתבי וויקטור הוגא: יאסי, תר"ו, 12°.

230. הגיון לב ידידות. ה"ר י. וואטערמאן. קינה על הרב הערצפיעלד מצוואל עברית והולאנדית: ד"א, 1846, 8°.

231. הגיון לבב עברי. (עיין דרך חיים).

232. הגיון לבי. (עיין זכר צדיק).

233. הגיון לעתים. ה"ר מנחם מאנוש בענדיטזאהן. מוסר השכל ודרכי מישרים בחובות איש הישראלי לאלהיו ולנפשו ולזולתו, ב"ח, נעתק מל"א: ווילנא, תרט"ז, 8°.

234. הגיון הנפש העצובה או ס' המוסר(!). ה"ר אברהם ב"ר חייא הנשיא. עניני מוסר, ונוסף עליו מכתב על תכונת הספר ומחברו לס"ר שי"ר, ותולדות המחבר להמו"ל יצחק אייזיק ב"ר יהודה ליב פריימאן מקראקא: לייפציג, כת"ר, 8°.

235. הגנות והגהות הט"ז על ספרו: כ"י רד"א q, № 587.

236. הד אורים. ה"ר יום טוב וואלוואזון. שיר גדול לחנכת ביהמ"ד ת"ת בוויניציא בכפל הברות האחרונות בסוף כל חרוז (עבק): ד"ו, כת"ב, 4°.

237. הדר זקנים... פשטים ומי' עה"ת ועם פי' הרא"ש עה"ת: ליוורנו, ת"ר, 2°.

238. הדר מלכות. ה"ר משה אבד"ק דינאוויץ. על הנגלות והנסתרות. כ"כ בהסכמתו ע"ש מדרש לפירושים, ע"ש.

239. הדרי קדש. ה"ר מאיר ב"ר משה קארניק. פי' המלות למשנה ראשונה ואחרונה מס' יצירה ומאמרי זהר שאומרים בליל שבועות והו"ל: דיהרנפורט, תקע"ב, 8°.

240. ס' הדרכה. ה"ר אהרן ב"ר אברהם מ"מ בראוויטש. צוואה ומוסר השכל ובאורי קצת כתובים בקצור כסדר א"ב: ברעסלויא, תק"ץ, 4°.

241. ס' הדרכה או סדר הדרכה. (עי' ס' הגן, למען תלך בדרך טובים).

242. הדרת אליהו. ה"ר אליהו ב"ר משה גרשון פינטשוב. עשרה דרושים, ח"א: פראג, תקו"ם (?), 4°.

243. הדרת אלישע. ה"ר צבי הירש ב"ר נתן וואסערטרילינגער. חיי אלישע הנביא וכל מעשיו בע' שירים: ברעסלויא, 1857, 8°.

244. הדרת הבית. (עי' בית אהרן).

245. הדרת זקנים. ה"ר יצחק די משה די פאס. ח"א, קצור קונקורדאנץ, פתוחי חותם לכל הר"ת בכל הספרים: ליוורנו, בצאת"ך, 4°.

246. הדרת זקנים. ה"ר צבי הירש ב"ר שמעון מ"מ ומ"ץ בוויטעפסק. חי' על ש"ע י"ד עד אחר הל' נדה, ובסופו חי' גפ"ת על ש"ס זרעים ומועד: דובראוונא, תקס"ב (שקלאוו, תקס"ב. חשוד בעיני וצ"ע) 4°.

247. הדרת זקנים. חלק מס' מאור עינים לר"ע מן האדומים, עי' זה. ונדפס גם לבדו: ווילנא, תקע"ח, 8°.

248. הדרת מלך. ה"ר שלום בוזאגלו. פי' על כל מאמרי זהר העמוקים וכו' ב' חלקים, ח"א: ד"א, ונתנ"ך. ח"ב: לונדון, תקכ"ח, 8°. (ועי' הוד מלך, כסא מלך).

249. הדרת קדש. הגר"א מווילנא. פי' על מאמרי זהר הנעלמים והסגורים וסודות גנוזים ועניני נוראים ופי' על מדרש הנעלם ומגלת רות. נעתק ומסודר ע"י ה"ר שלמה בטאלטשין תלמידו. ראיתיו כ"י בעירנו ווילנא ובסופו כתוב וז"ל: והתלמידים קראוהו ס' הדרת קדש.

250. הדרת קדש. הדיין ה"ר עזריאל בריל"ל. משניות מס' ר"ה ויומא ועניני עשי"ת ותפלות ובקשות, דינים ומנהגים וסדר עבודת יוה"כ

וסדר קרבנות מוספין לכל השנה, לוח תבנית הבית השני ולוח השנים עד תום האלף הששי עם ל"א: אפען, תקפ"ז, 8° .

251. הדרת קדש . (עי' אדם שכלי, חמדת ימים, מחזור) .

252. הואיל משה. ה"ר משה ב"ר אברהם מת. דרשות ופשטים עה"ת ועל רש"י בשם באר משה וקצת דרשות ופשטים על מאמרי רז"ל בשם באר היטב . נשלם חבורו בשנת שנ"ו ונדפס : פראג, שע"ב, 2° . (עיין צונץ גא"ל דרפ"ח, ורשמש"ש ע' 1761, ודלא כש"י ורד"א וזולתם) .

253. הואיל משה . ה"ר משה אלפלם . דרושים על מעלות התורה ושלימות המצות, ונחלק לי"ז פרקים, נלוה לו ס' בא גד ז' פרקים על מעלות המילה ומפתח בסופו לה"ר שמואל ן' דייסום המלבה"ד : ד"ו, הו"א מש"ה, 4° .

254. הואיל משה . (עיין עשרה מאמרות) .

255. הואיל משה באר. ה"ר משה כרמי . . .

256. הוד אמת . (עיין שפת אמת) .

257. הוד מלך . ה"ר שלום בוזאגלו . פי' על ספרא דצניעותא : לונדון, חש"ד, 8° . (ועי' הדרת מלך, כסא מלך) .

258. הוד מלכות . ה"ר אברהם היכיני . תהלות ותפלות בק"ן מזמורים כמעשה שירי דוד : קושט', תה"י, 4° .

259. ההודאה, האהבה, הגאולה, ההנהגה, ההשגחה, הישועה . כולם מאמרי קבלה לה"ר משה דוד ואלי : כ"י יוא"ל .

260. הודאת אמונת ישראל . ה"ר יצחק די משה די פאם . י"ג עיקרי אמונה עם תרגום איטלקי, ואח"ז טעמי המועדים והצומות ופי' עשרת הדברות בל' איטלקי בקצרה : ליוורנו, ושבי"ה בצדק"ה, 12° .

261. הודאת בעל דין . דון דוד נשיא אחי דון יוסף נשיא . ח"א, עדות לישראל על אמתת י"ג עקרי הדת מפי י"ב שלוחי משיחם בחב"ג שלהם . ח"ב, תשעת יסודי אמונתם ג"כ על פיהם כנ"ל . חובר שנת ה"א ק"ץ : כ"י רח"ם № 183 והקדמת הספר נדפסה שם דשס"ב, ועיין ג"כ במאסף תקמ"ה דמ"ו ובמזכיר שנה ב' דפ"ה . ולפי זמן החבור הק"ץ א"א להיות המחבר אחיו של דון יוסף הנשיא, וע"כ טעות בא להם כאשר העיר ג"כ בהמזכיר שם . ונדפס . . .

262. הוחק לזכר . (עיין זכרון יהודה) .

263. הוי אריאל . ה"ר הנוך זונדיל ב"ר יוסף. הספד על מות ה"ר אריה ליב קאצינעלנבויגן אבד"ק בריסק דליטא : ווילנא, תקצ"ח, 8°.

264. הוי שודד . ה"ר יחיאל מיכל ב"ר יהודה ליב מקאלוואריע . הספד על מות שני גדולי עולם : נאווידוואהר, תקס"ה, 8° .

265. ס' ההויה וההפסד . (עיין אריסטו) .

266. ס' ההויות הראשונות לה"ר ידעיה הפניני . מזכיר הר"ס ן' חביב בפירושו לס' בחינת עולם : (צונץ גא"ל דף תס"ח) . [ונראה שמדבר על היסודות הטבעיות : רמש"ש] .

267. הולך בדרך תמים . ה"ר משה ב"ר יששכר מקראקא נכד מהר"ם יפה . פי' על תמניא אפי עם הוספה קטנה לבנו ה"ר יששכר המלבה"ד : פפד"מ, ת"מ, 4° . [ג"ח ס' אור נגה, אור צדיקים] .

268. הולך תמים . ה"ר אברהם ב"ר יצחק היות . טעמי המצות כסדר התורה בדרך פרד"ס, מלוקטים מספרי קבלה ופוסקים : קראקא, שצ"ד, 4° .

269. הולך תמים . ה"ר יצחק הלוי איש סטנוב . חקירות על מהות השלמות ואושר האמתי : ברלין, תקנ"ה . פראג, תקע"א, 8°.

270. הולך תמים . (עיין רזוהי גליין) .

271. הולך תמים ופועל צדק. ה"ר אברהם דיין בן ישעיה . דברי תוכחת מוסר וקצת שו"ת : ליוורנו, ית"ר, 8° .

272. הון יוסף . (עיין דברי דוד) .

273. הון עשיר. ה"ר רפאל עמנואל חי ריקי . באור לשונות המשנה ועניינים זרים שבהם ושיר על שבת ומילה ותפילין עם סימני המוזיקא (נאָטען) : ד"א, תצ"א, 4° .

274. הון רב . ה"ר רפאל אליעזר נחמיאש . שו"ת ודרושים ב"ח, ח"א : שאלוניקי, תקל"ג. ח"ב : שם, תקס"ד, 2° .

275. הונדערט אונד איין אנעקדאָטען . ק"א ספורים והלצות בל"א בקצרה : ווילנא, תקפ"ד, 8° .

276. הוספה על ס' דרכי משה . חיבר הסמ"ע כמ"ש בהקדמתו, ובטורים ד' דיהרנפורט נדפסו הוספות האלה בח"מ, אבל נראה שלא נדפס הכל כי מעט מזער הוא : (ול"ב ב' ושה"ג שלי במקומו) .

277. הוספות לספרי . (עיין דרכי הוראה) .

278. הוספות (מיוחסות) לרמב"ן לפירושו עה"ת שלא מירושלים ת"ו: כ"י רד"א q, № 1665.

279. הוראת שעה . ה"ר שלמה וה"ר יצחק בני ה"ר שמואל היילפרון . באור ותירוצים

על כל קושיות המהרש"א שהניח בל' ויש לישב: ברלין, תקכ"ה. באהוסלאוו, תק"פ, 4° .

280. **הורה גבר** . ה"ר בצלאל ראנשבורג . חי' על מס' הוריות : פראג , תקס"ב , 2° .

281. **הוריות הקורא** . ה"ר יהודה בן בלעם . על כללי הנקוד וטעמי כ"ד ספרי הקדש , ונחלק לשנים : א) מאמר בטעמי המקרא י"ז פרקים בכלל טעמי כ"א ספה"ק . ב) מאמר בטעמי אמ"ת , ז' פרקים על כללי טעמי ס' איוב משלי תהלים . חובר בל' ערבי והובא מירושלים ע"י הסופר ר' יוסף ן' יחייא ונעתק ללה"ק ע"י ר' נתנאל בן משולם: כ"י רד"א q , № 1370 . כ"י וואטיקאן № 402 . וכ"י די רוסי № 764/4. (ועיין טעמי מקרא). בכ"י רד"א הנ"ל כתוב וז"ל : ונראה בתוך הספר הוא ספר מבעל הוריות הקורא אבל איננו ס' הוריות הקורא עצמו, עכ"ל . ובכ"י די רוסי הנ"ל נקרא שם מחברו משה ומעתיקו ה"ר מנחם בן נתנאל ע"ש[וכן בכ"י וואטיקאן ומשם לקח די רוסי הדברים . וברשימתי הארכתי והראיתי שכ"י די רוסי אינו הספר הזה ע"ש ע' 1295:רמש"ש]. והקדמת הס' עם תוכן מהותו נדפס ע"י ר"ל דוקעס בספרו המכונה: Literaturhist. Mitth. Stuttg. 1844 , 8° .

282. **הושענות** כמנהג אשכנז ופולין עם הקדמה אמתיות (?) לה"ר משה זלאטאווי: הנובר , 1834, 8°. (רובענש 0, 224). ב) עוד כמנהג ספרדים עם פי' הרשב"ץ ועם תוספת באור והקדמה לה"ר יצחק אלחכים : פיראדה , שי"ג, 8° . ג) עוד עם פי' מלות זרות מלוקט מפי' הרשב"ץ : ד"ו , של"ב , 32° . (ועיין מחזור, תפלה) . ופירושי הושענות (עיין ישע אלהים , מושעות אל) .

283. **הזהיר** . (עיין והזהיר) .

284. ס' **ההזמנה לאלזהראוי** ברפואה . נזכר בס' עומר השכחה דע"ו ע"ב ודנ"ב ע"א , ע"ש . [הוא ס' תצריף בערבי ובעברי ס' השמוש ובהעתקה אחרת החפץ השלם : רמש"ש] .

285. **הטבת חלום** להאריז"ל : כ"י רד"א q , № 1372/6 . ואולי הוא הנדפס בסדורי תפלה .

286. ס' **ההטעה** או הסופיסטיקא . (עיין אריסטו) .

287. **היא שיחתי** . ה"ר יצחק אלימלך ירושלמי . ז' דרושים (וי"א : על ירושלמי ברכות) : קושטנטינא . . . (מ"ד דפין) .

288. **הידור מצוה** . ה"ר אברהם בראדי ב"ר ישראל . ס' קבלה , כ"י : (תוס' זצ"ל א' כ"ט) . כ"י בענציאן (לא נשלם) .

289. **הידור מצוה**.(עי' תורה בשם מקראי קדש)

290. ס' **ההיכל** . (עיין מקדש מעט) .

291. **היכל ודביר** . ה"ר יחייא ב"ר שלמה הידוע בן אלדהאן . ק"ב שערים בקבלה : כ"י יה"ש .

292. **היכל ה'** . ה"ר יחיאל אשכנזי איש ירושלים . כולל ס' השם לר"מ די ליאון [כאשר מצאתי בתוך כ"י: רמש"ש] וענינים שונים בקבלה לר"י גיקטיליא וקצת לרש"ט בן גאון , פזמון מלכות בר יוחאי וקינה על שממות ההיכל , וידוי ושארי ענינים קטנים לר"י לוריא אשכנזי : ד"ו , חש"ר , 4° .

293. **היכל ה'** . ה"ר יעקב ב"ר ראובן . ס' מחקרי . הובא בפי' הר"מ בוטריל ע"ס יצירה פ"א משנה א' , ע"ש .

294. **היכל ה'** . הרמב"ן . דרושי מחקר , כנראה מענין המובא ממנו בתשובת ה"ר יעקב בר"ד פרובינצאלו בקובץ דברי חכמים , ע"ש .

295. **היכל מלך** . ה"ר אברהם ליב אריה הבחור . חי' על הרמב"ס : שאלוניקי , תקע"ו , 2° . [ובמ"א מצאתי שהוא לבע"ס שערי חיים על ס' מקח וממכר לרב האי גאון , וצ"ע] .

296. **היכל הקדש** . ה"ר משה ב"ר מיימון המכונה אלבאז . באור ע"פ סוד על התפלות וכוונותן עם הגהות לר' אהרן הסבעוני מלוקטים מס' הזהר וריקאנטי ועם הקדמה גדולה לה"ר יעקב ששפורטש : ד"א , תבי"א , 4° .

297. **היכל רענן** . (עיין ילקוט שמעוני) .

298. **היכלות** הזהר מפ' בראשית ופקודי עם באור הגר"א וקצור היכלות ולקוטים להגר"א : חמו"ד (ק"ב , תרי"ז) 4° .

299. **היכלות רבתי ווטרתי** . (עיין פרקי היכלות) .

300. **הילל בן שחר** . ה"ר הילל ב"ר זאב וואלף מ"מ בראצקי . כ"ו דרושים : חמ"ד (ביאליסטאק) , תקס"ר , 4° .

301. **הין צדק ותקון המדות** . ה"ר אברהם במהרא"ל ליכטשטיין . פי' על שמונה פרקים להרמב"ס , ולא נדפס רק על פ"א וב' מהם לבד : ווילנא , תקנ"ט , 4° .

302. ס' **ההיקש** . (עיין אריסטו) .

303. ס' **ההיקש הקצר** . (עיין אריסטו) .

304. **היושר מדרכי** . (עיין דרך ההשגחה) .

305. ס' **ההכלמה** . ה"ר יונה ן' גנאח . לבטל תשובות ר"ש הנגיד ע"ס ההשגה שלו על ר"י

ן' חיוג . [וכל' ערבי נקרא תשויר וגאכד : רשמש"ש ע' 1419] .

306. ס' הכנה . הובא בס' זכור לאברהם חלק י"ד הל' אכל , ערך מת , ע"ש .

307. ס' ההכרה . [והוא תמייז בערבי : רשמש"ש ע' 2165] . בל' ערבי לרב סעדיה גאון . הובא בס' העבור לר"א ב"ר חייא הנשיא הספרדי במאמר ג' שער ז' הנדפס בס' דברי חכמים , ע"ש דף ל"ה .

308. ס' ההכרות . (עיין ס' האותיות) .

309. הכרעות רבינו יעקב תם . (עיין תשובות דונש) .

310. הכרת המדות . ר' משה ב"ר יצחק . ס' קבלה , הובא בפי' ר"מ בוטריל לס' יצירה .

311. הלולא רבא . ה"ר יהודה הלוי . עניני למוד ליום פטירת רשב"י , ובסופו חי' ע"ד האמת , הובא לביה"ד ע"י ה"ר שלמה ועגאנו: ליוורנו , תקע"ח , 8° . (תג"י י' כמ"ט) .

312. הלולא דרבנן . (עיין גאולת עולם) .

313. הליכות אלי . ה"ר שלמה ב"ר אברהם אלגאזי . על כללי התלמוד ולשונות דבורי תוספות בערכין כסדר א"ב : אזמיר , תחדה"ו , 4° .

314. הליכות יצחק . (עיין עיון יצחק) .

315. הליכות עולם . ה"ר ישועה ב"ר יוסף הלוי . כללים בדרכי התלמוד והלוכות הסוגיות וע"פ י"ג מדות דר' ישמעאל ועל כל שמות החכמים , ונוסף עליו ס' היראה וסוד התשובה לר' יונה : חמו"ד (ליסבון או ספרד סביב שנת ר"ן) 4° . עוד עם מבוא התלמוד כללי תלמוד לר"ש הנגיד : קושט' , נב"ר . ד"ו , ש"ה . סביוניטה , שכ"ז . מנטובה , שמח"ה , 4° . ד"א , הליכו"ת , 8° . עוד עם כללי התלמוד למרן מהר"י קארו:שאלוניקי, ישמ"ח, 4°. עוד ככל הנ"ל ועם יבין שמועה למהר"ש אלגאזי באור עליהם ועל קצת ס' כריתות ועל י"ג מדות מס' מדות אהרן , עיין זה. ובסופו תק"ן כללים ומפתח לכל הנ"ל: ד"ו , שצ"ט , 2° . [ועם מפתח (שני ?) לר' מלאכי כהן : רמש"ש]: ליוורנו, תקנ"ב, 2° . עוד , עם מבוא התלמוד הנ"ל ובסופס קונט' הנהגת התלמידים וקונט' למוד התלמידים לה"ר דוד ב"ר רפאל מילדולא ללמד לתלמידים עיקר סדר המשנה ושאר ספרים שנסדרו לפני התלמוד כמו ספרא וספרי וכו', ואח"ז ס' דרכי הגמרא לה"ר יצחק קנפנטון , ובסופו ג"כ ב' קונטרסין לר"ד מילדולא הנ"ל בשם דרכי הלמוד ויסוד הלמוד להגיע בנקל אל עיקר למוד יסוד המשנה ועיון ההלכה וכו' . הובא לביה"ד ע"י ה"ר יעקב ב"ר שלמה חזקיהו סרוק : ד"א , תקי"ד , 8° . עוד , עם העתקה בל' רומי ע"י עמפעריור : ליידן , 1634 , 4° . (ועיין מפתח הגמרא) .

316. הליכות עולם . כ"ר שמחה בכ"ר משה הלוצקי הקראי . בבאור חדוש העולם ומהות כל הנמצאים כמוחש ואיכותם , מסודר על אותיות א"ב בעשרים אלפא ביתות , עשרה ישרות ועשרה נזורות : (אר"ץ) .

317. הליכות עולם . (עיין יסוד יצחק , שיח ספונים) .

318. הליכות קדם . קובץ שירים ושו"ת חכמי הדור בשי"ר ישי"ר ושד"ל וקורות קדמוניות לבני ישרון בגולה ולקוטי גדולי ישראל הנעלמים עד הנה . נקבצו ע"י ה"ר גבריאל ברי"א פאלק : ד"א , תר"ז , 8° .

319. הליכות קדם . ה"ר קלמן שולמאן . על פלאי ארץ מצרים וסביביה וכו' : ווילנא , תרי"ג , 8° .

320. הליכות שבא . ה"ר מנחם די לונזאנו . דקדוק נקודת השוא ודיני קריאתו . נדפס בספרו שתי ידות סוף אצבע ג' , ע"ש .

321. הליכות שבא . ה"ר שלמה ב"ר יעקב אלמולי . כללי נקודת השו"א בדקדוק : קונשטנטינא , ר"פ , 4° .

322. הלכה אדם מישראל. ה"ר ישראל ב"ר יעקב . דרושים וחי' תורה בחריפות, ובסופו חי' זקנו ה"ר אברהם אבלי אבד"ק לאדמיר על שיטת תגרי לוד וקצת חי' בשם שארי קרוביו : זאלקווא , תצ"ט , 2° .

323. הלכה אחרונה וקונטרס הראיות . ה"ר ארי'ליב ב"ר מרדכי הלוי עפשטיין. להכריע בין ב' דעות שנאמרו בש"ע בנ"ע וחי' דינים זולתם, ומסודר כסדר המצות שבספרו אור השנים שנדפס עם קונטרס הכהון מס' קונטרס הראיות בשנת ידר"ש . ועתה יצא ההמשך משם וזה סדרו : הלכה פסוקה מה שכבר נפסק בש"ע,וסביבו באר האחרונים על חי' האחרונים , ואח"ז קונטרס הראיות להכריע בין החולקים , ולמסקנת הדין קרא הלכה אחרונה . ובראשו ס' אור השנים עם מהדורא בתרא תוס' על הנדפס כבר , ובסופו קצת קונטרסים מספרו הפרדס : קיניגסבערג , תקי"ט , 4° .

324. הלכה ברורה. ה"ר אורי פיוויש הכהן. חי' גפ"ת וחי' אגדות ודרשות:מיץ, תקנ"ג, 2°.

325. **הלכה ברורה** . ה״ר פינחס ב״ר שמעון וואלף אויערבאך . חי׳ על ש״ע א״ח וי״ד , ויכריע בין האחרונים : ווילמרשדארף , תע״ז , 2° .

326. **הלכה ברורה** . (עיין מנחת שמואל) .

327. **הלכה למעשה** . ה״ר צבי הירש ב״ר מנחם נחום מצפת [Zawus] . דקדוק לה״ק בקצור , וקרא לחלק הנקוד והתנועות הלכה למעשה, ולחלק הפעלים והשמות קרא רב פעלים מקבצאל : ווילנא , תקע״ו , 8° .

328. **הלכה למעשה** . (עיין אהל יצחק) .

329. **הלכה למשה** . ה״ר חיים משה אמאריליו . חי׳ על ד׳ הלכות מס׳ הי״ד להרמב״ם וקבוץ כל הדעות והפירושים , ב׳ חלקים : ח״א על הל׳ נזקי ממון ונזקי גניבה : שאלוניקי , ונתג״ו , 2° . ח״ב על הל׳ גזילה ואבידה ומכירה : שם , אשיר״ה , 2° .

330. **הלכה למשה**. שו״ת כ״י לה״ר משה הלוי הורוויץ מ״ץ באמדור : (שי״ג) .

331. **הלכה למשה** . (עיין אהל משה , מערת שדה המכפלה , שירה חדשה) .

332. **הלכה למשה מסיני**. ה״ר שלמה רפאל יהודה ליאון טעמפלא . חי׳ ובאור על כל הדינים שארז״ל שהם הל״מ: ד״א , פדי״ת, 8°.

333. **הלכה פסוקה** . ה״ר טודרוס ב״ר צבי הירש מראווני . מ״מ בש״ע י״ד על מקור הדין ולברכו : טורקא , תקכ״ה , 2° .

334. **הלכה פסוקה** . ה״ר שלמה ב״ר משה כ״ץ מפינסק . משניות מס׳ שבת עם פי׳ הרע״ב והלכה פסוקה לדינא : שקלאוו , תקמ״ז , 8° .

335. **הלכה פסוקה** . (עיין הלכה אחרונה וכו׳ לעיל) .

336. **ס׳ ההלכות** לה״ר יצחק ן׳ גיאת . כדרך ס׳ הלכות גדולות , על הל׳ פסחים וספירת העומר והל׳ קדוש והבדלה וכו׳ נמצא בב״י פאריז a.f. № 170 (ועיין מכתב עתי לגייגער חלק ה׳ דשל״ו—תי״ב) . [וכמדומה לי שנדפס עתה עם הגהות ופי׳ לא׳ מרבני אשכנז] .

337. **ס׳ ההלכות** . (עיין אלפסי) .

338. **הלכות אבל** מיוחס לתלמיד ר״י מווינא (בע״ס אור זרוע) : כ״י רד״א F , № 849 . ונראה שהוא הל׳ שמחות למהר״ש מרוטנבורג . (ועיין מחנה לויה) .

339. **הלכות אבלות** . לה״ר מאיר מאינגלטירה תלמיד הר״ש משאנץ . הובאו בהגמי״י הל׳ אבל פי״א ובתשו׳ דשייכי לס׳ שופטים סי׳ ח״י ובמרדכי מ״ק הל׳ שמחות סי׳ אלף תקל״ד ואלף תשכ״ב , ועי׳ בהגהות אשרי מ״ק פ״ג סי׳ י״ט .

340. **הלכות רב אלפס** . (עיין אלפסי) .

341. **הלכות ארץ ישראל** שמזכירם התוס׳ והמרדכי ריש חולין הם הלכות לחכם א׳ בדיני שחיטה שאמר אלדד הדני הבא מעשרת השבטים בימי הגאונים , וכ״כ הרב שלטי הגבורים ריש חולין ובריש ס׳ כרתי ופלתי, ע״ש , ועמ״ש בריש ס׳ מחזיק ברכה על י״ד : (שג״ב ה׳ ושה״ג שלי במקומו) . ואולי הוא הנקרא בפי קצת קדמונים מס׳ **ארץ ישראל** .

342. **הלכות בדיקה למהרי״ו** : ד״ו, שי״א, 8 . ועם דיני נקור הבשר לרש״י: מנטובה, ש״כ . ד״ו , שס״ה , 8° . ועם קצור הל׳ בדיקה לה״ר **דוד ויטאל** : מנטובה , ש״ל , 8° . ומשנות של״ז והלאה נדפסו ביחד עם הל׳ שחיטה . ועיין שחיטות ובדיקות: (רשמש״ש ע׳ 1259).

343. **הלכות בדיקות אשכנזיות**. הובאו בשו״ת מהרי״ק שרש ל״ו , וכן מביא שם הל׳ בדיקות של מהר״ם והל׳ בדיקות להר״ש, ע״ש. ושם בשרש ל״ה הובאו הל׳ שחיטה מהאשכנזים ואולי כוונתו לשו״ב מהרי״ו , ע״ש .

344. **הלכות בדיקות של מהר״ם**. (עי׳ לפני זה).

345. **הלכות בדיקות להר״ש** . (עיין שם) .

346. **הלכות בדיקת** . . . ר׳ יונה . . .

347. **הלכות בית אהרן** . ס׳ מוסר לר׳ אליה בן חיים הכהן : כ״י די רוסי 1131/3 № . (צונץ , האנדשר׳ 15) .

348. **הלכות בכורות וחלה להרמב״ן** . (עיין הלכות יום טוב) .

349. **הלכות ברכות להריטב״א** . (עיין חיים וחסד) .

350. **הלכות גדולות**. רבינו שמעון מקיירא. כן נראה מהרמב״ם בס׳ המצות והרמב״ן שם ובמלחמות והרז״ה , והתוס׳ בכמה דוכתי והסמ״ג מייחסים אותו **לרב יהודאי גאון** . אבל בס׳ עץ חיים לה״ר יעקב ב״ר יהודה חזן מלונדרין (כ״י לייפציג № 17) דף תקפ״ד מוכח כי זה לחוד וזה לחוד, כי ז״ל שם : ובה״ג דר״י גאון משמע וגו׳ ובה״ג שלנו משמע כפי׳ ר״ת , עכ״ל . וי״א שחיברו **רב יוסף טוב עלם** וליתא, כי הראשונים המביאים בה״ג משמו כוונתם רק על נוסחא דווקנא שלו . הס׳ הזה כולל הלכות ופסקים מכל התלמוד , ועלו ובאו בו גם **הלכות קצובות דבני מערבא** , כמ״ש שם דק״כ ע״א , וככללו

בו ג"כ הלכות פסוקות של רב יהודאי גאון (דברי הרב ש"ר בב"ח דרל"ו, ע"ש). ומסודר כסדר המשנה, (ועיין הלכות פסוקות להלן): ד"ו, ש"ח. לבוב, תקס"ד. ווין, תקע"א. זאלקווא, תקע"א, 2°.

351. **הלכות גדולות מאספמיא**. נזכרו בסמ"ג הל' איסורי מאכלות ובתוס' ר"ה דף י' ופסחים דף ל' ויבמות דמ"ח והרא"ש חולין י"ט: (תולדות רש"י דף ה' ע"א). גם נזכרו בס' הישר לר"ת סי' שפ"ב ותק"ט ותקנ"ט (ב') ובדף ע"ב ע"ד ודפ"ו ע"א. והוא ס' הלכות גדולות מנוסח אחר, כמ"ש בס' בית האוצר להרשד"ל דנ"ג ע"ב, ע"ש.

352. **הלכות דעות להרמב"ם** והל' דרך ארץ והבקת רוכל וחיי עולם, קבוץ מכל הספרים האלה: קראקא, שנ"ה, 4°.

353. **הלכות דקדוקי תורה ודקדוקי סופרים**. חבור קדמון בדיני כתיבת ס"ת ודיני הסופרים ועניני דקדוק ומסרת. נזכרו בה"ג ש ל כ ו דקמ"ג ע"ד, ומחלק שם בין הלכות קטנות וחיצונות. (עיין עק"ד תרי"א דסמ"ג ובהערה ר"א שם, וש"ע בה"ג שם).

354. **הלכות דרך ארץ**. מועתק מס' ישן וכו' אשר ברד"א q, № 1090 הוא הנדפס עם הלכות דעות דלעיל סי' 352: (רמש"ש).

355. **הלכות טרפה להר"ר יהודה העניו**. (עיין פסקי שו"ב).

356. **הלכות טרפות לרגמ"ה**. הוזכרו בתוס' ופוסקים ראשונים, ונדפסו ברקח סי' שפ"ג אבל נראה שאינם שם בשלימות, ונמצאו בכ"י שד"ל, כמ"ש בכ"ח ז' דע"ח.

357. **הלכות טרפות להר"ר דוד הכהן זקנו של בעל הכל בו**. הוזכרו בכל בו דקי"ד ע"א ע"ש.

358. **הלכות טרפות להר"ר מנוח ב"ר שמעון בדרשי ז"ל**. הוזכרו בשו"ת הריב"ש סי' פ"ה.

359. **הלכות יום טוב להר"ר אשר ב"ר משולם (הרא"ש מלוניל)**. נדפסו בס' תמים דעים סי' ק"כ, ע"ש.

360. **הלכות יום טוב**. הוא הל' בכורות וחלה להרמב"ן עם באור ותי' הר"ר יו"ט אלגאזי: ליוורנו, טו"ב יו"ם בחצרי"ך מאל"ף, 2°.

361. **הלכות ימות המשיח**. שחיבר וליקט ה' אליעזר סיני קירשבוים: ברלין, תקפ"ב, 8°.

362. **הלכות ירושלמי לרמב"ם**. חבור על הירושלמי כעין הלכות רב אלפסי על הבבלי, כמ"ש הר"ר חיד"א בשג"ב מ' י"ג ושה"ג שלו ח"א בשמו, ד"ה הרמב"ם עשה הלכות, וכו'. [ועיין יוחסין ושה"ק מובאים מוואלף ח"א ע' 865 ודי רוסי בספרו ואנגלאנדער של יאסט ח"א ע' 318. ובאמת מקור כל המחברים האלה הם דברי הרמב"ם בפי' המשנה תמיד ריש פ"ה שכתב שם: „וכבר אמרנו זה בהלכות ירושלמי שחברנו", וגם ר"י ן' עכסאי כוון למקום הזה, ומ"ש הר"ר חיד"א שם שנראה מדברי ר"י ן' עכסאי שחיבר הלכות מירושלמי כלו אינו מוכרח, כי הרמב"ם שם מביא הירושלמי בתחלת מס' ברכות, ואפשר שהתחיל לחברו ועזבו אח"כ: (רמש"ש). אך הלשון בהל' ירושלמי „שחברנו" מוכיח שכבר חיבר].

363. **הלכות מילה** בל"א ע"י הר"ר נפתלי ב"ר שמואל פאפענהיים: ד"א, בי"ת, 8°.

364. **הלכות נדה**. (עיין פסקי דינים לרש"י).

365. **הלכות נדה להרמב"ן**. (עיין בעלי הנפש, תודת שלמים).

366. **הלכות נדה ושחיטה**. עם באור הר"ר שניאור זלמן נבג"מ ועם קו"א, ובסופו קצת שו"ת: קאפוסט, תקע"ד, 4°.

367. **הלכות ניקור לבעל העיטור** אשר ברד"א q, № 1396 הוא קצת שו"ב מהרי"ו ד' קראקא של"ז: (רשמש"ש ע' 1260).

368. **הלכות עולם**. הר"ר מאיר ב"ר משה מייזילש. חי' גפ"ת על קצת מסכתות: זולצבאך, תקט"ז, 4°.

369. **הלכות עירובין** להר"ר יצחק מדורא: כ"י די רוסי № 1034.

370. **הלכות פסוקות**. רב יהודה ב"ר נחמן הוא רב יהודאי גאון. קצור הלכות התלמוד כמעשה ס' הלכות גדולות דלעיל וי"א שמה"ג קבלם, כמ"ש הר"ר חיד"א בשג"א יו"ד אות א' ושה"ג שלו ה"א בערך רב יהודאי גאון. ונקראו ג"כ הלכות קצובות וכן נמצאו בכ"י די רוסי № 1089 בשם זה, ודעתו שהוא ס' זה בעצמו, וכן במחזור ויטרי כ"י בכמה מקומות. ויש קורין לכן ג"כ הלכות גדולות כמו שמצאתי וראיתי בס' עץ חיים הנ"ל כמה פעמים (עיין הלכות גדולות לעיל) ובתגם רצה הרשד"ל בספרו בית האוצר דכ"ב ע"ב לשבש מלת „גדולות" במחזור ויטרי כ"י סי' שס"ב, ע"ש. ולדעת הר"ר ש"ר נכללו בה"ג שלנו ונכרות בלשונן שהן תמיד בל' ארמית צחה ובגליון רשום בלדן פסק (עיין כ"ח ו' דרל"ו). אבל הר"ר שד"ל השיב ע"ז ודחה ראיותיו מסגנון הפסקים ההם עצמם שאינם תמיד בל' ארמית, ועוד הביא בידו ממחזור ויטרי כ"י שנמצאו בו הל'

פורים ומגילה לרב יהודאי גאון פסוקות וקצובות בסי' רמ"ז ושם סי' רפ"ג הל' עירובי חצרות קצובות להנ"ל, ובסי' ש"ם הל' סוכה קצובות להנ"ל ובסי' שס"ב הלכות גדולות קצובות להנ"ל מהל' לולב ושופר בלה"ק, וגם יש בזה מה שאין בזה. (ועיין בס' בית האוצר הנ"ל שם ודנ"ג ע"א וב').

371. **הלכות פסוקות** לרב אחא גאון. כתב הר"ש בואבער בתולדות רש"י דף ד' ע"ב שנזכרו והובאו בסמ"ג הל' מיאון, ע"ש. (ובקשתי ולא מצאתי כעת).

372. **הלכות פסוקות** מן הגאונים מדיני או"ה השייכים לסדר מועד וס' זרעים וקדושה ונשים והפלאה ברמב"ם. נדפסו עם שו"ת הרשב"א, ע"ש: קונשטנטינא, רע"ו, 4°. (עיין רשמש"ש ע' 535 ובהוספות ותקונים).

373. **הלכות פסוקות** לה"ר מרדכי שמואל גירונדי מרבני פאדובה. (עי' תג"י מ' ל"ח).

374. **הלכות פסח**. (עיין פסקי דינים).

375. **הלכות ציצית** לרב שמואל בן חפני גאון. בל' ערבי, מובא בתשו' הרמב"ם סי' כ"א ועיין אלזאם אלאחכאם ומ"ש שם.

376. **הלכות קטועות**. נזכרו בספרי הראשונים כמו הרמב"ם בהקדמתו לפי' המשנה ובמרדכי מ"ק פ"ג והגמי"י הל' אבל פ"ב, ע"ש: (תולדות רש"י דף ס' ע"א).

377. **הלכות קטנות**. ה"ר יעקב ב"ר שמואל חאגיז. ב' חלקים: ח"א רפ"ב שו"ת, ובסופו לקט הקמח י"ג שו"ת לבנו המני"ח וקונט' למהריק"ש בדיני נזירות עם תוס' מרובה שלו. ח"ב זבח תודה שי"ד שו"ת, ונלוה לו קונט' לגיטין בעניני שמות העצם לחד מרבוואתא קמאי שהיה ביד הרב קרבן אהרן ושארי דינים, ובסופו מפתחות מסודרים לד' טורים: ד"ו, תס"ד, 2°.

378. **הלכות קטנות**. (עיין אלפסי).

379. **הלכות קצובות**. (עי' הלכות פסוקות לעיל).

380. **הלכות קצובות דבני מערבא**. (עיין הלכות גדולות).

381. **הלכות ראשונות** לרבינו שמעון. מזכיר הרמב"ן במלחמות ובלקוטות שלו: (שג"ב ג' ול"א יו"ד ושה"ג שלי במקומו). ולדעת צונץ הם הלכות גדולות לר"ש מקיירא, ונקראו ראשונות בערך המובאות אח"כ מאספמיא. (עיין תולדות רש"י דף ס' ע"א ועי' ג"כ ה"ג מאספמיא לעיל).

382. **הלכות שחיטה** לכ"ר אליהו אפירא בגי בן שלמה הקראי עם באור עשרה עקרים: (אר"ץ).

383. **הלכות שחיטה** ובדיקה וטרפות בחרוזות כסדר א"ב להרב המרדכי ז"ל עם פי' ה"ר יוחנן ב"ר יוסף טריווים (עיין זצ"ל י' ס"ב שקרא לפירוש זה זבחי צדק בטעות, ועיין הג"י י' קט"ז): ד"ו, חש"ד (כין שנת ש"ה—שי"ב) 8°.

384. **הלכות שחיטה ובדיקה** לר' יהושע בן נון: כ"י די רוסי 327/22 №. [טעות דמוכח. ואין ספק שהן הלכות שחיטה של אלדד הדני: רמש"ש].

385. **הלכות שו"ב** לה"ר יוסף פיגון. נזכרו בתשובות ה"ר יצחק לוי ואלי טור י"ד סי' י"ט: (תג"י י' קפ"ד). וה"ר חיד"א קורא להם מנהגי הבדיקה הנוהגים בעיר שאלוניקי. (עיין ב"ו מ"ה ושה"ג שלי ח"א בשמו).

386. **הלכות שו"ב** בחרוז לה"ר יהיאל בן אלכסנדר כהן: כ"י ליידען...

387. **הלכות שחיטה** בחרוז לה"ר אליה ב"ר יצחק: כ"י אורי 126 №. עוד, בלי שם מחבר: שם 129 №. (תוס' עק"ד 1850 ע' 350: רמש"ש).

388. **הלכות שחיטה** וטעמיהן למהר"ם רוטנבורג: כ"י רד"א q, 1284 №.

389. **הלכות שחיטה** לכ"ר יהודה גבור בכ"ר יוסף גבור הקראי: (אר"ץ). [ובס' נובלות חכמה דנ"ו ע"א בהגה"ה כתוב: באור לענין שחיטות של ר' אהרן, ע"ש].

390. **הלכות שחיטה** לה"ר יהודה העניו ז"ל. (עיין פסקי שו"ב).

391. **הלכות שחיטה** לכ"ר ישראל המערבי בן שמואל הקראי. נדפס עם ס' דד מרדכי, עיין זה.

392. **הלכות שחיטה**. כ"י ישן נכתב בירושלים בשנת קמ"ה: כ"י וואטיקאן 153 №: (צונץ גא"פ דנ"א, הערה a). [ועוד כ"י וואט' 250/6 № פי' (?) הלכות שחיטה מתחילין: „מצות עשה להיות אדם שוחט"].

393. **הלכות שחיטה** לכ"ר כלב אב"א בן יהודה הקראי עשרה פרקים: (אר"ץ).

394. **הלכות שחיטה** לכ"ר משה צלבי סינאני בן יצחק הקראי בקצור מופלג: (אר"ץ).

395. **הלכות שחיטה** לה"ר מתתיהו: כ"י די רוסי 492/3 №. (ועיין רשמש"ש ע' 2766).

396. **הלכות שחיטה** בשיר שקול. (עיין שארית יוסף).

397. הלכות שמחות למהר"ם רוטנבורג . (עיין מחנה לויה) .

398. הלכות תפילין עתיקתא . הזכירם הלא"ש ז"ל בהל' תפילין וכן בב"י א"ח סי' כ"ס : (זצ"ל ה' ג'). [ואולי כוונתם לספר שמושא רבא, עיין זה].

399. הלכות תפילין עם ת"א . (עיין צפירת תפארה) .

400. הלכות תשובה לכל עבירה מיסוד רבינו אליעזר וכו' אשר בב"י רד"א q, c, № 1570. נראה שהוא הל' תשובה אשר ברוש ס' הרקח , ונדפסו גם לבדם בלוית שארי ספרי מוסר ותשובה . (ועיין יורה חטאים , יסוד התשובה וז"ז) .

401. הלכתא גברוותא . רבינו שמואל הנגיד מקורטובה . חבור על התלמוד : (שג"ב כ' ול"א כ' ב"ו כ"א ושה"ג שלי במקומו).

402. הלל גמור . (עיין קדש הלולים) .

403. הלל וזמרה . ה"ר משה אהרן פייאצה : שירים לכבוד חתן וכלה עם תרגום איטלקי . ליוורנו , כחבצל"ת , 8° .

404. הלל וזמרה . (עיין תורת חסד) .

405. הללויה . ה"ר יוחנן וואלפזאהן . שירי תהלה לחנכת בית הכנסת ברלאטיבלאר עם ת"א: ברעסלויא , תקפ"ט , 8° .

406. ס' הללויה . היש"ר מקנדיא . חבור בחכמת הרפואה , ומוגהו במספר ספריו באגרת אחוז וכו' , ע"ש .

407. הללויה.(עי'קדש הלולים, שלשלת הקבלה).

408. ס' הללי . (עיין תורה) .

409. ס' ההלצה . (עיין אריסטו) .

410. המון חוגג . ה"ר אלישע חביליו . פי' כפול על הגדה ש"פ עם העתקה לל' ספרד באותיות עברי: ליוורנו , תקנ"ד , 4° .

411. המון רבה . מ"מ פסוקי הל"ך הנדרשים במדרש רבות . נדפס ע"י ה"ר שלמה אלגאזי: קונשטנטינא , קד"ש , 4° .

412. המעלות לשלמה . ה"ר רפאל שלמה לאניידו אבד"ק ארם צובה . דרושים ורובם על פי הדין: קונשטנטינא,תקל"ה, 2° .

413. המצאה חדשה . ה"ר משה ב"ר יהודה פיזא . מליצה כוללת כל המלות בלה"ק אשר בפרשת שי"ן שמאלית עם פי' קנת המלות , חוברה שנת תקי"ט ונדפסה בסוף ס' שיר אמונים : ד"א , תקנ"ג , 8° . עוד עם תוס' מ"מ ותוס' בס מדבר שי"ן על שמה הראשון

ע"י ה"ר הירץ ב"ר אברהם מבוהאוו ישן, [והוא העלים שם מחברה הנ"ל ויקרא שמו עליה בסוף ספר זכר רב]: שקלאוו,תקנ"ז,אוסטרהא , תקצ"ה , 8° .

414. ההמשלים . מאמר — : (עיין מאמרים).

415. הן ישלח . קונט' בעניני גיטין לה"ר אהרן ששון . ומזכירו הרב משנה למלך לפעמים : (שג"א מ"ת ושה"ג שלי בשמו) .

416. הן קול חדש . ה"ר משה זכותא . שירים ע"פ קבלה : ד"א , בע"ת , 8° (קטן) .

417. הנהגה . (עיין הנהגת הרא"ש) .

418. ההנהגה . (עיין ההודאה) .

419. הנהגה ישרה . (עיין תפלה) .

420. הנהגה המדינית לאבונצר . (עיין מאמר . . .) .

421. הנהגות אדם. (עיין דינים והנהגות אדם).

422. הנהגות היושר . ה"ר ישראל סרוק . דרכי מוסר והנהגות : . . .

423. הנהגות ישראל. ה"ר ישראל ב"ר מאיר יר"ל מפראג . הנהגות טובות ודינים שונים, נדפס ראשונה בלי שם המחבר : פפד"מ (ורשמש"ש : פפד"א בטעות) , בע"ת , 8° . ועם שם המחבר : פראג , תפ"א , 8° .

424. הנהגות ישרות מסודר ע"פ א"ב ה"ר נחמן זצוק"ל בעהמ"ח ס' לקוטי מוהר"ן. [והוא הנדפס כבר בשם ס' המדות למוהר"ן , עיין זה] : חמו"ד , 12° .

425. הנהגות ישרות ומורא מקדש לר' ישראל בעש"ט : לאשצוב , תקע"ו , 8° .

426. הנהגות מכל השנה . קצור מש"ע א"ח והגהות הרמ"א , נדפס ע"י ה"ר מרדכי ב"ר שבתי וגם הוגה . . . כפי ההלכות הנהוגות במדינות אלו וכו' וכו' : קראקא, משל"ח, 8°.

427. הנהגות הנשים . (עיין ספורי מעשיות) .

428. הנהגות שמואל . (עיין תקון תשובה) .

429. הנהגות התלמידים . ה"ר דוד ב"ר רפאל מילדולה . ד' כללים בעיקר סדר המשנה וכילד נתחבר , וכן שארי ספרים שנסדרו לפני התלמוד כמו ספרא ספרי וכו' , ומי חיבר הברייתות והתוספתות וכו', וסביבו יחנה קונט' למוד התלמידים לפרש דבריו , ועל מקור כל כלל וכלל : ד"א , תקי"ד , 8° . (ועיין הליכות עולם לעיל) .

430. הנהגת אדם. ה"ר יהודה ליב ב"ר יצחק אבד"ק איידליץ . דינים והנהגות אדם מקומו עד שכבו לכל ימות השנה , מלוקט

מספרים רבים: פיורדא, תנ"א, 16°. ד"א, תע"ז, 32°. נאווידוואהר, תקנ"א, 16°. עוד כנ"ל, ועם הוספות (עיין צדיק תמים).

431. **הנהגת ה[אדם ב]בית לבראסון.** ונחלק לד' שערים: א) על הנהגתו בהונו וממונו. ב) על הנהגתו בעבדיו ומשרתיו. ג) על הנהגתו עם אשתו. ד) על חינוך הבנים. חובר בל' ערבי ונעתק ללה"ק ע"י ה"ר דוד ב"ר שלמה ן' יעיש משביליא: כ"י מינכען № 263/3.

432. **הנהגת הבית לאריסטו.** (עיין אריסטו).

433. **הנהגת הבית.** ה"ר שלמה ב"ר יצחק לבית הלוי. מובא בספרו חשק שלמה על ישעיה: (סה"ד שכ"ה).

434. **הנהגת בית הכנסת** לקהלת האשכנזים באמ"ד משנת 1841: ד"א, תקע"ה, 8°.

435. **הנהגת הבריאות לארנולד די ווילאנובא** שחיבר במצות מלך די ארגון דון גיאמי, ונפרד לשנים: א) כללים על נקיון הגוף ותנועתו, על השינה והמזון ומיני התבואה וקטניות וכל מיני משקה. ב) על החליים, ומתחיל מחליי הראש ויורד מטה מטה עד כף הרגלים. נעתק מל' רומי ללה"ק ע"י ה"ר ישראל ב"ר יוסף [הוא קרשקש וידאש די קשלר: כ"י וואטיקאן № 366 וכ"י עשקוריאל, ועיין צונץ גא"ל דתס"ו, וכ"י יה"ש חסר בסופו: רמש"ש] וכ"י מינכען № 288.

436. **הנהגת הבריאות.** ה"ר יהודה ב"ר יעקב. ס' רפואה והנהגות אדם לשמור בריאותו: כ"י ווין № 160.

437. **הנהגת הבריאות להרמב"ם** אשר כתב אל הסולטאן בל' ערבי על שמירת בריאת גופו, ונעתק לעברי ע"י ה"ר משה ב"ר שמואל אבן תבון. נדפס בב"ח ג' מכתב א' ע"ש. [ונעתק מתוך כ"י משובש וחסר, כן מצאתי בכ"י מינכען № 289. גם נעתק לל' רומי ונדפס כמה פעמים, גם נמצא עוד בל' ערבי: רמש"ש].

438. **הנהגת הגוף.** (עיין אגרת בתי הנהגת הגוף וכו').

439. **הנהגת הדבר לפילון הרופא.** איך להתנהג בשעת דבר ומגפה ר"ל ורפואות לזה, נעתק לעברי ונדפס: קונשטנטינא, חש"ד (שנת ר"ע לערך) 4°.

440. **הנהגת החיים.** ה"ר משה אלמושנינו ב"ר ברוך. תוכחת מוסר לאדם והנהגות לכל ימי חייו ועניני חלומות ע"פ מאמרי רז"ל, ונחלק לג' חלקים ומ"ז פרקים, הכל בל' לע"ז מלבד ההקדמה והמפתחות שהם בלה"ק: חמ"ד (שאלוניקי) השכ"ד, 4°. [עוד נכתבם בלשונם: ד"א, תפ"ט, 4°: רמש"ש].

441. **הנהגת המלכים.** חברו חכם א' מן הנוצרים למלך פרנסיא (הוא הח' גי"ל אגו עגידיום רומאנוס). הנהגות למלכים ושרים ולחנך בני מלכים בדרך הישר למלוכה, ונחלק לחלקים ופרקים. [שם מעתיקו לעברי לא נודע ואולי הוא ר' יהודה ב"ר משה מרומא שהעתיק רוב ספרי המחבר הנ"ל: רמש"ש]: כ"י ליידען № 11.

442. **הנהגת המתיחד.** (עיין בן יקטן).

443. **הנהגת הרא"ש** או **הנה"ה**. (עיין ארחות חיים ומ"ש שם).

444. **הנך יפה.** ה"ר הנוך העניך ב"ר אליקים מקאליש. דרשות כ"י מסודרות לכ"ב פרקים...

445. **הנפת בכורים.** (עיין מזבח אדמה).

446. **הנצו הרמונים.** קצור מס' פרדס רמונים להרמ"ק: כ"י רד"א q, № 288 וכ"י אורי № 383, (ועיין רשי' כ"י ליידן דרכ"ד, ועי' קצור פרדס).

447. **הספד** ה"ר יהודה ליווא ב"ר בצלאל (מהר"ל מפראג) על מות ה"ר עקיבא גינצבורג מספד"מ: פראג, שנ"ח, 4°. עוד עם פסק על עגונה, עיין זה.

448. **הספד** ה"ר יוסף כ"ץ על מות ה"ר שאול אבד"ק אשכנזים באמ"ד: ד"א, תק"ן, 8°.

449. **[הספד]** ה"ר יעקב ששפורטש על מות ה"ר משה מירקאדו: ד"א, בי"ת, 4°. [הספר אשר ראיתי אין לו שער ואינו ההספד עצמו כ"א ענין ההספד ועוד מרתיה וקינה ושירים מחכמים שונים, ובכלל הם ו' דפים בל' ערבי הנלוים אל דרוש הספד של ר' שאול הלוי מורטירא בל' לע"ז: רמש"ש].

450. **הספד** ה"ר שלום מינדין. על מות ה"ר יעקב משה בן אריה ליב ראב"ד באמ"ד: ד"א, תקע"ו, 8°.

451. **ס' הספדים.** (עיין ס' הפרדס).

452. **העלה שלמה.** (עיין תורת זבח).

453. **העלם דבר.** ה"ר חיד"א. שגגות בדברי פוסקים ומפרשים מחסרון ידיעה בסדר זמנים וכו' והוא היה לאבן פנה לספריו שם הגדולים, ועד לחכמים והמסתעפים, (ועיין בהקדמתי ותולדתו בריש שה"ג שלי).

454. **העמק שאלה.** ה"ר אברהם ב"ר מרדכי אזולאי. פי' על חלק ג' מהזהר: (שג"ב ק"ד ושה"ג שלי במקומו, ע"ש).

455. העמק שאלה. ה"ר נפתלי צבי יהודא ברלין אבד"ק וואלאזין. על שאלתות דרב אחאי. נדפס. . .

456. ס' ההערה (בל' ערבי אלתנביה). ה"ר יונה ן' גנאח. להשיב על השגות המשיגים על ספריו: כ"י אורי № 458/5 בל' ערבי (רשמש"ש ע' 1419).

457. ס' ההערה אל דרך ההצלחה לאבונצר אלפראבי ופרקים לו שהוציא ממאמרי הקדמונים והפילוסופים: כ"י רח"ם № 77.

458. הערות על ספרי תנ"ך לסיסים כ"ר אברהם בן מרדכי הטרוקי הקראי: כ"י ר"מ נ"ז פה.

459. הערות קצרות בלשון נ"ע נר' יוסף קטון על כמה מס' בש"ס: כ"י רד"א q, № 1313.

460. העתקה או העתקות כל מלות בלע"ז אשר במפרשי המשניות לה"ר מאיר דארמיצר סג"ל: פראג, תקס"ט, 4°. [ואח"ז נדפסו במשניות ד' ווין ווולתם, ועיין משניות].

461. העתקת הוראות מכתבי ר' חיים כהן מקבלת ר' אבסילראד ומקבלת ר' שמואל: כ"י רד"א q, № 588.

462. הפטרות. מדרש — : (עיין מדרש).

463. הפטרות מבל השנה עם פי' הרד"ק ועם הברכות: באסיל, שע"ט, 2°. [רד"א F, № 71 הוא חלק המקראות הסייך להומש: רמש"ש].

464. הפטרות מכ"ה עם פי' שמן המשחה לה"ר מרדכי דאטו: כ"י די רוסי № 29.

465. הפטרות מכ"ה עם ת"א ובאור למעתיקים ומבארים שונים: ברלין, תק"ן, 8°. [ואח"ז נדפסו בחומשים עם ת"א ובאור, עיין תורה].

466. הפטרת יונה עם פי' אלשיך בתוס' תפלת יונה המועתקת ממדרש יונה שהובא בילקוט באריכה. נלקט והובר ע"י בע"ם טעם מן על הפטרות: פפד"א, תק"ל, 4°.

467. ס' הפלאה. (עיין כנסת ישראל, ס' כתובה, משנה תורה).

468. הפלאה שבערכין. ה"ר ישעיה ברלין המכונה פיק. באור והגהות ע"ס הערוך, ב' חלקים. ח"א: ברעסלויא, 1830, 8°. ח"ב עם קצת תוספות הרשד"ל וה"ר שמעון הורוויץ בשם חידושי הרש"ה: ווין, תרי"ט, 8°.

469. הפלת הפילוסופים לאבו מחמד אלגזאלי. בבטול דעות הפילוסופים שהיו לפניו וכל מופתיהם בענינים שונים, ונקרא ג"כ הרס הפילוסופים. נעתק לעברי ע"י ה"ר זרחיה הלוי בן יצחק סאלאדין: כ"י ליידן 36 et № 6 וכ"י פאריז af № 508 וכ"י די רוסי № 496.

470. הפלת ההפלה לאבן רשד. השגות ע"ס הפלת הפילוסופים שלפני זה ובטול דבריו בתוקף גדול, ויש בו ראשי דברים מס' הפלת הפילוסופים. נעתק לעברי ע"י ר' קלונימוס ב"ר דוד בן טודרוס: כ"י מצוי לרבים, ובקצת מהם נקרא ס' התקומה (עיין כ"י ליידען ח"א № 15). [ושם תמצא עוד העתקה קצת משונה בכ"י 36 et № 18 ונעתק מל' עברי לרומי ע"י ר' קלונימוס ב"ר דוד בן קלונימוס ונדפס: רמש"ש].

ומצאתי בס' עומר השכחה דקל"ה ע"א של' וז"ל: אמר אברהם גביסון (נכד המחבר) לא נעלם מעיני כל יודע ספר הפלאת עולם חכמת הפילוסוף הגדול אבוחמאד אלגזאלי בעל הכוונות ומאזני העיונים וס' עגולות רעיוניות וס' הפלת הפילוסופים וס' הפלת ההפלה כי קראו מלכו ואמר לו: שמעתי עליך שאינך מאמין בדת ישמעאל ודתך תופש דת הפילוסופיה והוא כופר, ואמר לו המלך אם האמת אתך חבר לי ספר להפיל חכמת הפילוסופים במופתים חותכים לכל אמונה וטענה מטענתם ואמונתם, וחיבר ס' ההפלה הנמצא אתנו היום. אמנם בעת חבורו היה מחבר ספר אחר להפיל הפלתו וקראו הפלת ההפלה והיה מיסדו בלילות, כי ביום היה מחבר ס' ההפלה ובלילה היה הורס כל בנינו ותיירא שמא יקדמנו המות ותשאר את אשר ביום ברירה וקיימת וכל ישעו וכל חפצו היא בהפכה וכו', עכ"ל. אבל הר"מ נרבוני בפירושו לס' כוונות הפילוסופים (כ"י פאריז אוראטורי № 93) כתב שגזאלי חיבר לתשובה ס' כוונת הפילוסופים על דרכי הפילוסופיא כפי דעתו באמת ואח"ז חיבר ס' הפלת הפילוסופים בדבר המלך, ואח"ז גלה סודו בקונט' כוונות הכוונות (הנמצא ג"כ בכ"י שם a.f. № 345 של' בראשו וז"ל: קונטרס שחיבר הפילוסוף אבוחמד אחר ההפלה לגלות רצונו למבינים והוא כוונת הכוונות והמבין יבין: (עק"ד תר"י דת"ס). וקונט' זה נקרא ג"כ תשובת שאלות כפי שהוכיח רמש"ש בכתבי' כ"י ליידן № 15/5 ע"ש.

471. הצלחת אלכסנדר. ה"ר טוביה גוטמאן פעדער. שיר יפה אף נעים אשר שר אחרי אשר גורש אויב מארץ רוסיא בשנת תקע"ב — ג': ברדיטשוב, תקע"ד, 16°.

472. הצלת מלך. ה"ר יעקב צבי ב"ר שמואל יהודה שפערלינג. שיר גדול ביום הציל ה' את קיסר עסטרייך מכף רוצח: לבוב, 1854, 8°.

473. הצנע לכת. ה"ר אברהם המכונה שמסולי הספרדי. ג' חלקים: א) על קיני ן

שלמות המעלות. ב) על סדר עבודת הכ"ג ביוה"כ. ג) במה שראוי להתקדש לפני יו"כ וביו"כ: כ"י ליידען № 56/2.

474. **הצנע לכת**. (עיין חפת חתנים).

475. **הצעה לחכמת אלהית**. כ"י יוא"ל.

476. **הצעת המעשה**. מעשה הגט שנתן הבחור שמואל ויכטורילו וריב עם מהר"ס פרווינצאלו: ד"ו, שכ"ו, 4°. (ועי' פסק).

477. **הצעת רות**. (עיין צוף דבש).

478. **הקדמה** ודרך לעץ החיים הנקרא בשם סור מרע ועשה טוב לה"ר צבי הירש זידיטשובר עם הגהות והוספות לה"ר צבי אלימלך שפירא מדינוב: לעמבערג, תר"י, 4°. שם, 1858.

479. **הקדמה** לדרכי הקבלה לה"ר משה ב"ר יצחק בשם הר"ש אלקבץ רבו: כ"י רד"א q, № 951.

480. **הקדמה** לחכמת הדקדוק או חכמת המבטא לר' בנימין הב"א ב"ר יהודה בל"ץ (ברכות לראש צדיק). נדפסה בראש ס' מהלך שבילי הדעת לר"מ קמחי מבנת ש"ח והלאה, ועי' ר"וו היידנהיים בס' דרכי נעם ומרפא לשון.

481. **הקדמות והגהות** על ספרי המקובלים לה"ר עזרא מפאנו. נמצא בכ"י רמש"ג כמ"ש בתג"י ע' ה'.

482. **הקדמת** ס' אשל אברהם לה"ר מרדכי ב"ר יהודה אשכנזי. והוא כעין מבוא לספרו אשל אברהם (עיין זה באות א'): פיורדא, חש"ד (תס"א), 8°.

483. **הקדמת** המעתיק הסו"ת אל מבוא מאמרות ומליצה למרסיליין עם הערות יקרות מאת הר"א יעללינעק, ובסופו בל"א: ווין, תרי"ט, 8°. [והמעתיק הוא בע"ס נוה שלום כמ"ש במזכיר בבקרת הספר: רמש"ש].

484. **הקדמת הרמב"ם לפ' חלק**. העתקה יפה ונאה, ובסופה חתום שמואל דביירונה, ומבונה מהנדפסת גם מהנזכרת בס' ראש אמנה על שם ר"ש אבן תבון: כ"י יה"ש.

485. **הקדמת הספיר**. (עיין ימין משה).

486. **ס' ההקש**. (עיין אריסטו).

487. **הר אבל**. ה"ר אברהם היים ב"ר שמעון אפענהיים. דיני בקור חולים וידוי וגוסס ואונן וכו', ובסופו מאמר נשמת היים על השארת הנפש: לבוב, תקפ"ד. דיהרנפורט, תקפ"ט, 8°.

488. **הר אדני**. כולל זהר רות הוא מדרש הנעלם אשר בזהר חדש (ובכ"י רד"א q, № 995 נקרא ג"כ מדרש רות), והאדרות ללילי שבועות והו"ר: ד"א, בע"ת. שקלאוו, תקע"ז, 8°. עוד ונלוה לו קונט' דרך אמת מוסר לה"ר משולם פייביש מזבאריז, ובסופו הנהגות לה"ר מיכל מזלאטשוב: חמו"ד, 8°.

489. **הר הטוב**. (עיין פסקי ריקאנטי אחרונים).

490. **הר הכרמל**. ה"ר אליהו שהיה אבד"ק בילגוריא. שו"ת בד' חלקי הש"ע: פפד"א, תקמ"ב, 2°.

491. **הר הכרמל**. ה"ר שמעון ב"ר דוד אפענהיים. חי' על ש"ך י"ד הל' נדה ומקוואות, ופי' לבאור הגר"א על ש"ע י"ד: פראג, תקע"ב, 4°.

492. **הר המר**. ה"ר מרדכי רוביי (ורובענש F, 230: ר' רחמים רבי). חי' על הרמב"ם ודרוש: שאלוניקי, תקצ"ה, 2°.

493. **הר המוריה**. ה"ר שמעון בר"ד אפענהיים הנ"ל. ס' יאיר נתיב על דיני גיטין עם באור ותוס' מרובה: אפען תקפ"ג, 8°.

494. **הר סיני**. (עי' דרך סלולה, שלשלת הקבלה).

495. **הרגש המנגד**. מובא בס' פורת יוסף על קהלת דכ"ח ע"ב: (סה"ד בכ"ה).

496. **הרחבת הלב**. (עיין פתיחת הלב).

497. **הרי בשמים**. ה"ר יצחק בדרשי. דרושים ע"ס הפרשיות, ונלוה לו ס' ערוגות הבושם דרושים כנ"ל לבנו: שאלוניקי, תקנ"ג, 2°. (זצ"ל י' נ', וע"ש).

498. **הריסות ביתר**. ה"ר קלמן שולמאן. ספור גבורת בר כוכבא וחרבן ביתר ביד אדריינוס קיסר רומא: ווילנא, תרי"ח, 8°.

499. **הריסות טרויא**. הב"ח מיכל יוסף לעבענזאהן. מעשה חרבן עיר טרויא ע"י היונים בארח שיר, נעתק מל"א: ווילנא, תר"ט, 8°.

500. **ס' ההרכבה**. ה"ר אליהו בחור הלוי. דקדוק מלות זרות ומורכבות בלה"ק כסדר א"ב: רומא, רע"ח, 12°. עוד מוגה ומנוקד ע"י קורניליו אדעלקינד: ד"ו, ש"ו, 8°. פראג, תקנ"ג, 8°. ובל' רומי לבד ורק הקדמת הס' נדפס עם הפנים ע"י מינסטער: באזיל, 1525. שם, 1836, 8°. (ויתר הדפוסין אשר ברשימות רד"א וז"ז הסודים ומוטעים).

501. **הרנינו**. מדרש —. (עיין מדרש).

502. **הרם אדום** . קבלה לה"ר משה דוד ואלי: כ"י יוא"ל .

503. **הרם הפילוספים** . (עיין הפלת הפילוסופים) .

504. **השארות הנפש** . ה"ר שאול הלוי מורטירה. הוכחות מופתיות ורא̇יות ברורות על נצחיות הנפש מכל כתבי הקדש ומן השכל . .

505. **השארת הנפש** . ה"ר משה בן מנחם מדעסויא (הרמבמ"ן) . הוכחות מופתיות על נצחיות הנפש ע"ד ויכוח ושיחה בין הפילוסוף סוקראטוס היוני ובין תלמידיו , עם ספור תולדות סוקראטוס מיום נעצר בבית כלא עד יום מותו . חובר בל"א בשם פהעדאן ונעתק לעברי ע"י ה"ר ישי בער ממיץ , ונלוה לו ס' הנפש לרמבמ"ן הנ"ל , ב' מאמרים על מהות הנפש ונצחיותה , עם העתקתו ללה"ק ע"י ה"ר דוד פרידלאֶנדער:ברלין, תקמ"ז . ברי"ן , תקנ"ח , 8° .

506. ס' **ההשגה** . ה"ר יונה ן' גנאח . השגות הוספות והקונים לס' אותיות הנוח של ר"י חיוג (פירשט ה"א דמע"ז) . [ובל' ערבי נקרא אלמסתלחק ונמצא בב"י אורי № 458/4 . ויותר ראוי להעתיק המשיג כאשר קרא לו ר' יוסף סיוני : רסמש"ש ע' 419] .

507. **השגות הראב"ד** . א) על הרז"ה בס' המאור , נדפסו בס' תמים דעים מסי' רמ"א והלאה . ב) על הרי"ף , נדפסו ג"כ בם מסי' רל"ד והלאה.ג) על הרמב"ם (עי' משנה תורה).

508. **השגות רבינו אפרים** על רבו הרי"ף . נדפסו בס' תמים דעים סי' ס"א .

509. **השגות** ה"ר דוד ב"ר סעדיה גאון על הלכות גדולות בל' הגרי.נזכרו בשיטה מקובצת ב"מ דר"ו ע"א : (שג"א ד' ג' ושה"ג בלי ח"א בשמו . ועיין תולדות רס"ג לה"ר ש"ר) .

510. **השגות** בל"א על דינים המופעים בל"א [והם דיני ר' יחיאל מיכל עפשטיין , וס' החיים לר"ש פ"פ , וס' לב טוב , וספר המנהגים] ואין לסמוך עליהם : חמו"ד (כנראה ד"א אחר תס"ח) . 8° . (רסמש"ש ע' 537) .

511. **השגות** ה"ר יוסף גיקטיליא על ס' המורה להרמב"ם : כ"י רד"א q , № 1026 . (ועיין מאמר במערכת) .

512. **השגות** על ר' יוסף הלועזי שהשיג על הרמב"ם וזה משיב ומפרק כל דבריו: כ"י רד"א q , № 1665 .

513. **השגות** מהר"י מטראני על הערוך : (שג"א י' מ"ט ושה"ג בלי ח"א בשמו) .

514. **השגות מהר"ם אלשקר** ע"ס האמונות לר' שם טוב . נדפסו בשו"ת הר"ם אלשקר סי' קי"ז . ומשם לקחו ונדפסו גם לבדם בסוף ס' האמונות הנ"ל : פירארה , שי"ז , 4° .

515. **השגות הרמ"ז** ע"ס מצת שמורים למהר"ן ספירא כ"י : (שג"ב כ"ח ושה"ג בלי במקומו) .

516. **השגות** ה"ר משה הכהן (מלוניל ב"ר מאיר ?) על הרמב"ם וזה השיב עליהן : (יוחסין ד"א דנ"ט , ועיין שג"א מ' כ' ושה"ג בלי ח"א בשמו) . [ונמצאו קצתם בב"י אוקספורד , הוספות רד"א q , № 44 . ולרוב הם הנמצאים בכסף משנה , ובכר התחיל איש א' להדפיסם פה ולא נדפס רק עלה א' שיש לרמש"ש , ועיין רסמש"ש ע' 1846 ובהוספות ע' XV] .

517. **השגות** ע"ס נודע ביהודה חיבר הרב יד דוד ושלחם להרב המחבר נודע ביהודה , ומזכירם ג"כ בספר יד דוד במס' פסחים פ"ג : (זצ"ל י' י"ד) .

518. **השגות** ע"ס פרי חדש י"ד (בס' חק לישראל, פרי תאר ותבואות שור) .

519. **השגות הש"ך** על הט"ז בש"ע י"ד , הוא ספרו נקודות הכסף , ועיין זה .

520. **השגות** ע"ס שש כנפים בתכונה לה"ר יצחק ב"ר שלמה בן צדיק תלמיד ה"ר יהודה ב"ר אשר הקדוש : כ"י בסוף ס' שש כנפים בוואטיקאן № 381 ודי רוסי № 1144 : (צונץ גא"ל דתכ"ג) .

521. ס' **ההשגחה** . (עיין ההודאה) .

522. **השגחה אלהית לאבוחמד אלגזאלי** . חקירות עיוניות בעניני ההשגחה . נעתק מל' ערבי ע"י ה"ר משה ב"ר יהושע הנרבוני , כ"י . [לא הזכור מקורו. ורמש"ש כ' שהוא פי' הר"מ נרבוני ע"ס כוונת הפילוסופים ולא העתקה] .

523. **השגחת ה'** על ישראל . ה"ר שאול מורטירה . דרוש ותוכחת מוסר בל' ספרדי , ע"א פרקים : כ"י רה"ם № 216 . (ועיין ש"י באות ת' תורת משה אמת וכו') .

524. **השגת ההשגה** . ה"ר מאיר ב"ר דוד . השגה ע"ס ההשגה לר"י ן' גנאח . נזכר בס' מעשה אפוד לר' פריפוט דוראן , (עיין כ"י ווין ח"ב № 37) .

525. ס' **ההשואה**. ה"ר יונה ן' גנאח . תשובות על השגות זולתו עליו בדקדוק הלשון , ובל' ערבי נקרא אלתשויה ונמצא בב"י אורי № 458 .

526. ס' **ההשואה** . אמר הרמב"ם ז"ל לחבר בבאור עניני התורה ומאמרי רז"ל הסתומים והקשים ולהשוותם עם השכל האמתי ולא

19.

השלימו (עיין בפתיחתו לס׳ מורה הנבוכים, וכן ס׳ הנבואה שהזכיר שם, ע״ש .

527. **השיב ר׳ אליעזר ושיח השדה .** ה״ר אליעזר ב״ר שלמה זלמן ליפשיץ . ח״א שו״ת, וח״ב חי׳ דינים על הב״י מטור י״ד וח״מ ובשמ״ע וש״ך, ונקרא דמשק אליעזר : נייאוויט , תק״ט , 2° .

528. **השכם.** מדרש — . (עיין מדרש) .

529. **ס׳ ההשלמה .** ה״ר משולם ב״ר משה ב״ר יהודה מבדירש . תשלום הל׳ הש״ס במס׳ שלא עשה הרי״ף עליהם, ונערפס לחבור הרי״ף : כ״י גינצבורג (המגיד תרכ״ג 334) . (עיין שג״א מ׳ ע״ז ושג״ב מ׳ ל״א ושה״ג שלי בשמו ובמקומו) . ואולי הנדפס מחדש עם האלפסי בפרעסבורג על מס׳ נדרים ונקרא ע״ש הרי״ף הוא מס׳ ההשלמה הזה , ועיין אשי ה׳ . [על מס׳ שבת חולין עירובין (?) כ״י וואט׳ 124 ושם משולם ב״ר יהודה, והכרו בלוניל] .

530. **ס׳ ההשלמה** להי״ר **שמואל אבן תבון .** פי׳ המלות הזרות הנוסף אל המורה . מובא בפי׳ מקור חיים על הראב״ע עה״ת פ׳ ראה ע״פ כי יקום בקרבך נביא , ואח״ז נקרא שם **שער ההשלמה**, ע״ש .

531. **השתערות** מלך הנגב עם מלך הצפון . ה״ר יעקב ב״ר יהודה חזן מלונדון . תוכחות מוסר בדרך שיר ומליצה , וסביב לו באור בשם סיני , ומ״מ המלות בתנ״ך וש״ס ומדרשים וכו׳ בשם בוצין , ובראשו פתיחה בדרוש ארוך בשם קדמה צפונה וימה : ד״א , תצ״ז , 4° .

532. **התאבקות . א׳ מתלמידי ה״ר יעב״ץ .** ספור ראשית מדון הידוע עם הגר״י איבשיץ ז״ל בקצור, מלוקט מארבעה ספרי רבו, והם : בית יהונתן הסופר , עדות ביעקב , שחוק הכסיל וס׳ השמוש . ונלוה לו ס׳ שחוק הכסיל , יקב זאב וגת דרוכה לה״ר יעב״ץ בעצמו כמ״ש בסוף ס׳ גת דרוכה וז״ל : ע״כ דברי הרב מכאן ואילך דברי התלמיד המלבה״ד ע״ש דקנ״ו ע״כ . ובקונט׳ יקב זאב נמצא גב״ע וקונט׳ אלוני ממרא מליצה ושיחה בענין זה להב״ח שלמה ב״ר אברהם זעליגמאן דיין מצילץ (הוא בע״ס חשק שלמה ויריעות שלמה וז״ז) : אלטונא , תקכ״ב , 12° . [אבל נמצאו בו מכתבים גם מזמן מאוחר הרבה] .

533. **התחלות** לאגרות שלומים . ה״ר פינחס זעליג . נוסחאות שונות לראשית מכתבים , לקוח מס׳ אגרות שלומים , עיין זה : חמו״ר (ד״א , ת״ח) 8° .

534. **התחלות הנמצאים** (הנמצאות) הטבעיות לאבונצר אלפראבי או ס׳ ההתחלות והוא בהנהגה המדינית. נדפס בס׳ האסיף לשנת תר״ט—תר״י [וכתוב שם שנעתק ע״י ר׳ שמואל אבן תבון , אבל ע״פ עד אחד ויותר נראה שנעתק ע״י ה״ר משה בנו , ונשמט שמו בכ״י אחד (עיין רשמש״ש ע׳ 2001 , 2484, 2767 סי׳ 19) : רמש״ש] : לייפציג , 1849 , 8° .

535. **התחלות חכמה .** הקדמות וכללים לחכמת הקבלה מהאריז״ל : כ״י רד״א q , 1030 , № 1072 et 1033 .

536. **התחלת יצחק .** ה״ר יצחק ב״ר יעקב שלומית. תבנית אגרות ללמוד לכתוב נחות : ד״א , תב״ג , 8° .

537. **התחלת התכונה לאבן סינא .** (עיין ס׳ הקאנון) .

538. **התנצלות לדרשנים .** (עיין כתב התנצלות) .

539. **התרת נדרים** ותקון הוצאת זרע וקצור דקדוק ע״י ה״ר מרדכי ב״ר ישראל וכו׳ (ו׳ דפין) : חמו״ד (פראג סביב לשנת תמ״ח) 4°. עוד, ובראשו תקון מלקות: ווילמרשדארף , חש״ד , 8° . [ונדפס סדר הפרת נדרים בסוף ס׳ יורה חטאים , עיין זה , וז״ז פ״ל . ועיין רשמש״ש ע׳ 488]

נשלם אות ה מהדורא רביעית

אוצר הספרים

ו

1. **ואבוא היום אל העי"ן**. קונטרס מיוחס להר"ר יהונתן אייבשיץ, וע"ז רגזה ארץ כידוע, והנמצא ביד הר"ר יעב"ץ עם אגרות וגביות עדות מודפסים בראשו וסופו הוא בכ"י רח"ם № 227—8.

2. **והאדם ידע**. הר"ר אברהם שמסולי הספרדי. על ענין הזיווג ופו"ר, ובהקדמתו מסופר קצת מגירוש ספרד וכו' משנת רבי"ם עד שנת החר"ס, ע"ש: כ"י ליידען $№ 56/_4$. [והקדמת הס' נדפסה ברשימת רמש"ש מכ"י ליידען דף ת' ע"ש. ושו"י כ' שחיבר ג"כ ס' מגיד מישרים דרשות ופשטים ג' שערים, וכל שער נחלק לחלקים ופרקים].

3. **והזהיר**. ס' דינים קדמון. מובא ברא"ש ותוס' והל' שמחות למהר"ס סי' ל"ח וברא"ש חולין פ"ח, ושו"ת הרא"ש כלל מ"ח סי' ד', ובפוסקים ראשונים ז"ז. ויש קורין לו ס' **הזהיר** בלא וא"ו, (ועי' כ"ל א' ושה"ג שלי במקומו ומ"ש שם).

4. **והעריך הכהן**. (עיין בית יעקב).

5. **והשיב משה**. (עיין ברית מטה משה).

6. **ווי העמודים**. (עיין אגודת שמואל, שני לוחות הברית).

7. **וזאת ליהודה**. הר"ר יהודה עייאש. ב' חלקים: ח"א, באור עניני השלום ופי' על פ"א והגדה ש"פ ודרושים. ח"ב, באור על הרא"ס ובריית' דפיטום הקטרת ועל ברכת המזון ופי' סדר עבודה דיוה"כ והגהות על שרשי המצות להרמב"ם ובאור תוספתא דבכורים ואנדרוגינוס ושארי ענינים: זולצבאך, תקל"ו, 2°.

8. **וזאת ליהודה**. (עיין שו"ב מהרי"ו).

9. **וחרב פיפיות**. הר"ר ישעיה ב"ר יהודה ליב הלוי. באור על רמ"ח תיבות של ק"ש ע"פ קבלה, ומרומז בו שם של מ"ב עם פי' בשם כתם פז, ושם של ע"ב עם פי' בשם גלילי זהב: לעמבערג, תקמ"ז, 4°.

10. **וחשב לו הכהן**. הר"ר אברהם כהן מלאסק. באור על כתרי אותיות ע"פ קבלה: פיורדא, תקמ"ד, 4°.

11. **ויגד משה**. (עיין ברית מטה משה).

12. **ויגש יהודה**. הר"ר משה בורגיל מבונא. פסק על מחט שנמצא בבית הכוסות והסכמת רבני פראג, ובסופו כתב הר"ר יוסף מיץ בענין זה לסתור דעת מהר"ס לובלין בספרו: כ"י רד"א q, № 691.

13. **ויגש יהודה**. (עיין טורים).

14. **וידבר דוד**. (עיין בן זקונים).

15. **וידוי גדול**. (עיין זובח תודה). [ונמצא עוד וידוי גדול או ס' וידוים בסוף ס' תהלים ד' זאלקווא, תנ"ה, 12°: רשמש"ש ע' 490].

16. **וידוי הגדול לרבינו נסים בן יעקב**. נדפס במחזור ספרדים לשחרית יום כפורים ובסדורי תפלה ליו"כ קטן. ויתכן שנעתק מסדר תפלה שלו המובא בקדמונים, (עיין בכה"ע תקל"ב דנ"ח והערה כ"ט).

17. **וידוי קרוב למלקות**. הר"ר ברוך ן' ברוך: ד"ו, חש"ד (סביב ש"ס) 8°. (רשמש"ש ע' 490).

18. **וידוי** לתלמיד חכם בפרטות, יסד הר"ר יעקב אלגאזי, כ"י: (ול"ב ד' ושה"ג שלי במקומו).

19. **וידויים ותחנות**. פראג, תס"ח, 4° אצר ברד"א q, № 1396 הם תחנות חדשות, עי' זה.

20. **ויוסף אברהם**. ה"ר אברהם אבן עזרא (הראב"ע). פי' על מגלת אסתר מהדורא שניה. נדפס מתוך כ"י ישן ע"י ה"ר יוסף צעדנער: לונדון, 1850, °8.

21. **ויוסף אברהם**. (עיין ימין משה).

22. **ויושע**. מדרש — : (עיין מדרש).

23. **ויזרח שמש**. (עיין קרנים).

24. **ויזרע יצחק**. מפתח לס' הזהר וסוד שבעה היכלות לזהר פ' פקודי לפי' הפרדס של רמ"ק ונקרא פחד יצחק עם פי' מאה שערים. ואולי הוציאו לאור ה"ר יצחק פערלש: חמו"ד (קראקא, שצ"ב—ת"ח) °4. (רסמש"ש ע' 537).

25. **ויחי עוד**. ה"ר יחיאל חיים וימריבו אבד"ק אנקונא. ל"ג דרושים ע"פ חקירה ועל גמרא ואגדה ושירים וה' דרושים עה"ת וסו"ת על ד' ש"ע: ליוורנו... °2.

26. **ויחל משה**. ה"ר יהודה אהרן משה ב"ר אברהם הנוך אלטשולער מקרומנויא. ב' חלקים: ח"א, תוכחת מוסר ודרכי יראה והתשובה. ח"ב, דיני תשובה על כל עבירה ונקרא תורת האשם: פראג, שע"ג. פפד"א, תנ"א. זאלקווא, תק"ב, °4. (ועיין רסמש"ש ע' 1291).

27. **ויחל משה**. ה"ר הי משה פיגיטו. דרשות בדרך מוסר ע"ס בראשית ושמות: ווין, תקע"ר, °2.

28. **וויבר בוך** [פערטייטש מויך נייא. כן נקרא ג"כ ס' סדר נשים לה"ר שמעלקא בן חייס, ע"ס, והספר הזה נקרא מצות נשים, והחריו בא ס' סדר מצות נשים לה"ר בנימין ב"ר אהרן סלניק בעל סו"ת משאת בנימין. ובספר זה נתבלבלו כל רושמי ספר, וא"א לתקן פה כי אין כאן מקומו כלל: רמש"ש]. (ועיין סדר נשים).

29. **ס' ויכוח**. ה"ר ישראל ליבל אבד"ק מאהלוב ואח"ז בנאווארדאק. ויכוח תלמודי אמתי עם זמרי המכונה חסידי ומכתבים בשם הגר"א מווילנא נגד רביהם: ווארשא, תקנ"ח, °4 גם °8.

30. **ויכוח**. (עיין אגרת הויכוח).

31. **ויכוח** הראב"ד והרז"ה בסוגיות שתי פרות. הובא בשיטה מקובצת מליצא פ' השואל: (ול"א א' ושה"ג שלי במקומו).

32. **ויכוח** ה"ר אליהו מאגיסטראטום [נ"ל: מגיניצאנו והוא בעל אגרת חמודות: רמש"ש] ב"ר בנימין עם האח פראנציסקו דאקווא פונדינטי בארץ אורביטו: כ"י ווין ה"ב № 16/7. מינכען № 312/5.

33. **ויכוח** עם אלפונסו קרליולו (Caraciolo) בפירארה שנת שע"ז: כ"י יוא"ל № 57 וכ"י די רוסי № 344.

34. **ויכוח** על האמונה לה"ר משה דוד ואלי. בל' איטלקי, ונחלק לז' חלקים או ז' ימים. מחזיק כמו ת' דפין: כ"י יוא"ל. (עיין כ"ח ג' דק"ע הערה י"ד).

35. **ויכוח** על האמונה בין המיחד והמכחד: כ"י רד"א q, № 1168. [הוא ס' מלחמות ה' לר' יעקב בן ראובן והוא ג"כ כ"י רח"ם № 229, עיין מ"ס ברשי' כ"י ליידען על ס' אבן בחן ורסמש"ס ע' 2554: רמש"ש].

36. **ויכוח** החכם עם החסיד לרש"ט בן פלקירא ונקרא ג"כ אגרת הויכוח. נדפס בקובץ אגרת אל תהי כאבותיך, עיין זה.

37. **ויכוח** על חכמת הקבלה ועל קדמות ס' הזהר וקדמות הנקודות והטעמים לה"ר שמואל דוד לוצאטו: גוריציא, ברי"ת, °8.

38. **ויכוח** בין יהודי ונוצרי, י"ד פרקים: כ"י רח"ם № 231. (ועיין עזר האמונה).

39. **ויכוח** יהודי ונכרי. (עיין חרב פיפיות).

40. **ויכוח** רבינו יהיאל ב"ר יוסף מפארים עם המומר ניקוליוס בשנת ה"א י"ב. נדפס עם העתקה רומית ע"י וואגענזייל בספרו Tela ignea Satanea עם שאר ויכוחים: אלטורף, 1681, °4. ובכ"י רח"ם № 229 נמצא ומבואר יותר וז"ל: ויכוח רבינו יחיאל מפארים ורבינו יודא ב"ר דוד ורבינו שמואל ב"ר שלמה ורבינו משה מקוצי עם המומר ניקולים בשנת ה"א י"ב בפארים במעמד המלך והמלכה, ע"ס. (ועיין רסמש"ס ע' 1280).

41. **ויכוח** בין יצה"ט והרע. (עי' צבי מודח).

42. **ויכוח** עם הנוצרים לה"ר שלמה ב"ר משה ב"ר יקותיאל. (עיין עדות ה' נאמנה).

43. **ויכוח** על הקבלה וסעיפי' למהר"א קונקי. בספרו מנחת קנאות, כ"י: (ש"ב י"ד ושה"ג שלי במקומו).

44. **ויכוח** עם הקראים. ולפי הנראה מתוך הספר היה הכותב מווילנא: כ"י רד"א q, № 1179.

45. **ויכוח הרמב"ן** בענין האמונה לפני מלך ופריס. נדפס באמונה עם תרגום רומי ע"י וואגענזייל בספרו .Tela ignea etc הנ"ל: אלטשדורף, 1681, °4. ושנית מתוך כ"י בס' מלחמת חובה, עיין זה. ושלישית ונוסף בו באור הרמב"ן על הנה ישכיל עבדי וגו' בישעיה נ"ב—נ"ג, הוגה ע"פ כ"י מאת

הרמש"ש . [ובקצת ספרים נוסף שער י"ב מס' מלחמות ה' לה"ר יעקב ב"ר ראובן. נדפס ראשונה באמ"ד , ועיין מ"ש במזכיר בבקרת הויכוח על הוספה זו : רמש"ש] : שטעטין , כת"ר , 8° .

46. **ויכוח** בין השכל והחכמה או **מאמר הויכוח** לה"ר משה חיים לוצאטו . סובב הולך על מה שאחר הטבע ובו מליץ מן החרכים כל רז וכל סתום , והשלימו המחבר ער"ח אדר שני שנת תצ"ד : (ב"ח ג' דף קנ"ה הערה פ"ז , וע"ש גם בהערה נ"ד) .

47. **ויכוח** התורני עם הפילוסוף לה"ר יצחק ב"ר יוסף אבן פולקר . נדפס מחדש בקובץ טעם זקנים , עיין זה .

48. **ויכוח** לתקון מכירת יוסף. הרמ"ח לוצאטו הנ"ל . בו המחבר ידבר ושני לו ר' משה דוד ואלי יעננו ואחריהם ישיבו אמרים להם כל החברים ובצירוף השכינה מבעלים העון הזה וכל חטאת בית ישראל עד הזמן ההוה, כ"י אצ"ל : (ב"ח ג' דקל"א הערה י"ח) .

49. **ויכוח יוסף והשבטים** . ה"ר חנוך העניך ב"ר אברהם מגניזן . דרוש על טענות יוסף עם השבטים והויכוח שהיה ביניהם , ונחלק לפרקים : ד"א , חש"ד (ספיב ת"י) , 4° . פיורדא , תפ"ד , 8° . (ועיין רשמש"ש ע' 638) .

50. **ויכוח יוסף והשבטים** . ה"ר יהודה ב"ר משה מלובלין . כ"כ בשי"ב ולא הגיד לנו מהותו והנה ומתי נדפס וכו', וזה דרכו לרוב , ויותר מזה כי בש"י ח"א רשם ע"ז שלפניו לאמר : „עיין בה"ב" ופה לא הגיד מאומה .

51. **ויכוח יין עם המים** . ה"ר אליהו ב"ר משה לואנץ . שיר בל"א על ויכוח היין עם המים בדרך שיחה,וכל או"א מתפאר במעלותיו ומרבה לספר בגנות רעהו , עם העתקה עברית , ושם המחבר רמוז בראשי החרוזות . (הוכר שנת שמ"ב ?) . נדפס ראשונה בסוף ס' זמירות ותשבחות , עיין זה . ושנית הוא לבדו : ד"א , תקי"ז , 12° .

52. **ויכוח כללי** . (עיין אור צח ומצוחצח) .

53. **ויכוח מחקרי** לה"ר יעקב אבנדנה על תפארת בית שני,כ"י: (עיין תג"י יו"ד קמ"א) .

54. **ויכוח מים חיים**.ה"ר חיים ב"ר בצלאל. השגות ע"ס תורת חטאת , ובסופו קצת חי' להמבלה"ד ה"ר אליהו ב"ר עזריאל מווילנא בשם קנאותא דאליהו ודברי הרמב"ם והרשב"א בענין הנביא: ד"א , בע"ת , 8° . (ועיין ס' החיים,חמשה כפרים,תורת חטאת) .

55. **ויכוח רכב ובענה** לר' יעקב פראנסים נגד דרשנים מקובלים : כ"י בענציאן .

56. **ויכוח שבעה הרים** . ה"ר יוסף או יחיאל ישורון . שיר ומליצה בדרך שיחה על חנכת הבית ק"ק בית יעקב באמ"ד בשנת שפ"ד , בל' ספרדי . נדפס קצתו בספרי ה"ר דניאל לוי די באריוס : ד"א , 1683 , 8° . וכולו : שם , תקכ"ז , 4° .

57. **ויכולו , מדרש —** . (עיין מדרש) .

58. **ויכלכל יוסף** . ה"ר יוסף דרשן מפוזנא ב"ר שלמה . דרשות ופשטים כסדר התורה , כ"י : (ול"א ז' ושה"ג שלי במקומו) .

59. **ויכתוב משה** . ה"ר משה ב"ר שמעיה . קצת פשטים ודרשות על מדרש בראשית ושמות: פפד"א , חות"ם , 4° .

60. **ויכתוב משה** . (עיין ברית מטה משה) .

61. **וילקט יוסף** . ה"ר יוסף דרשן מפוזנא הנ"ל . לקוטים ומאמרים תמוהים כסדר התורה, כ"י : (ול"א וא"ו ושה"ג שלי במקומו) .

62. **וימודו בעומר** . ה"ר נתן ב"ר ראובן דוד טעבלי שפירא . כוונות העומר ע"פ קבלה , כ"י : (ב"ו כ"ה ושה"ג שלי במקומו) .

63. **וינץ הנץ ליד**.(עיין דברי השירה הזאת) .

64. **וינר גזירה** מגירוש היהודים בל"א . נראה שנדפס עם שיר היחוד בל"א לה"ר אביגדור סופר מאייזנשטאט: קראקא , שס"ט , 4° . עוד,בשם גזירה ממדינת אוסטרייך בסוף ס' מעשה ה' לה"ר שמעון עקיבא בער בשנת תפ"ה ותקל"ט . ונעתק לל' עברית (עיין גזירת אוסטרייך) : (רשמש"ש ע' 2614) .

65. **ויסעו , מדרש —** . (עיין מדרש) .

66. **ויסתבל החגב** . ה"ר אהרן לוצאטו . השגות ע"ס שדה יצחק לר"י גואיטע : טריעסט , 1847 , 8° .

67. **ויעתר יצחק** . ה"ר יצחק הלוי איש סטנאב . סדר תפלות מכל השנה עם דקדוק המלות וקשור הלשון ועם הערות והשגות על המדקדקים שלפניו : ברלין , תקמ"ה . ווין , תקע"ג , 8° . [וראיתי הסדור חסר שער ובסופו קונט' ויעתר יצחק : ווין , תקע"ד , 8°] .

68. **ויעתר יצחק** . (עיין מנחת יוסף) .

69. **ויפרוש משה** . (עיין בחינת עולם) .

70. **ויקהל משה** . ה"ר משה אלפלם . כ"ה דרשות שדרש בשאלוניקי: ד"ו , נשא"ו , 4° .

71. **ויקהל משה** . ה"ר משה ב"ר מנחם מפראג . הקדמות ומפתח לחכמת הקבלה

ובאור על קצת מאמרי זהר ואדם דאצילות להאריז"ל, ועל נדו מסוה משה רמזים ויתר באור לפירושו הנ"ל : דעסויא, תנ"ט. זאלקווא, תק"א. שם, תקל"ה, 4°. [וה"ר חיד"א מזכיר ג"כ ד' פיורדא מהרשום בזכרונו (עיין שג"ב ב' ושה"ג שלי במקומו) ולא זכר כי בפיורדא נדפס ס' זרע קדש להמחבר הזה ולא זה, ועיין זרע קדש].

72. **ויקונן דוד**. (עיין בן זקונים).

73. **ויקרא רבא**. חבור לא' קדמון מחכמי הקראים. נזכר בס' אשכול הכופר ובס' המבחר ולא נמצא אצלם. (ועיין אר"ץ).

74. **וישלחו**. (עיין ספרי).

75. **וישלחו זוטא**. (עיין ספרי זוטא).

76. **ולא עוד אלא**. ה"ר אליהו ב"ר אברהם הכהן מאיזמיר. פי' על כל לשון „ולא עוד אלא" שבהגדות התלמוד שהביא בע"ס עין יעקב ז"ל, ועל כל הגדות תלמוד ירושלמי והמדרשים כמו מדרש רבה ותנחומא מדרש חמש מגלות ושמואל והגדת בראשית וז"ז כמו אבות דר"נ ומס' קטנות אותיות דר"ע ופרקי דר"א ומכילתא וספרי ותנא דבי אליהו רבא וזוטא : איזמיר, נדחי ישראל (תרי"ג), 2°. (ק"פ דפין).

77. **ולבש הכהן**. (עיין בית יעקב).

78. **וועג צום לעבענסבוימע**. דער —. ה"ר ז. א. ר. (אלכסנדר זיסקינד ראשקאוו). אדער בעגריפֿן פֿאָם יודענטהומע פֿיר אונזערע יוגענד : ברעסלויא, תקפ"ה, 8°.

79. **ועד לחכמים**. (עיין אגודת שמואל, שם הגדולים).

80. **ושב הכהן**. ה"ר אברהם כהן מלאסק. פשטים ודרושים בקבלה: ליוורנו, תקמ"ח, 4°.

81. **ושב הכהן**. ה"ר רפאל ב"ר יקותיאל זיסקינד הכהן אבד"ק אה"ו. ק"א שו"ת בכל ד' חלקי הש"ע : אלטונא, ושמר"ו, 2°.

82. **ושבועתו ליצחק**. ה"ר יצחק נטף א' מרבני תונים. דיני מס' שבועות ומסודר לסימנים : ליוורנו, תקפ"ה, 4°.

נשלם אות ו מהדורא רביעית

אוצר הספרים

ז

1. **זאב יטרוף** . ה"ר זאב וואלף ב"ר שלמה זלמן . ח' הסגות וטענות על ס' בשמים ראש וכסא דהרסנא : פפד"א , תקנ"ג , 4° .

2. **זאת הבית** . (עיין חנכת המזבח) .

3. **זאת זכרון** . (עיין דיני שו"ב) .

4. **זאת חנוכה** . (עיין חנוכת הבית , חנכת המזבח) .

5. **זאת חקת התורה** . ה"ר אברהם ב"ר חזקיה חזקוני מקראקא . קצור מס' הכוונות להארי"ל : ד"ו , תבוא"י , 8° . [ומיבכרו בהיותו בן ל"ב שנה , ועיין שתי ידות ומ"ש שם : רמש"ש] .

6. **בזאת יבא אהרן** . (עיין באות ב', כי שם מקומו) .

7. **זאת ליהודה** . כ"ר יהודה פוקי בן אליעזר צלבי הקראי. באור דיני הראיות . מובא בספריהם ולא נמצא אצלם , (עיין אר"ץ) .

8. **זאת ליהודה** . (עיין מכבי יהודה) . ויש קורין כן גם לס' וזאת ליהודה בלא וא"ו , עי' זה באות וא"ו לעיל .

9. **זאת נחמתי** . (עיין נזיר שמשון) .

10. **זאת התורה** . כ"ר טוביה בן משה הקראי. פי' עה"ת: (לקוטי קדמוניות דרי"ט).

11. **זאת תורת האדם** . ה"ר אהרן הלוי ב"ר יהודה מ"מ ומ"ץ באלעקסניץ . מוסר בדרך מליצה בחרוזים : זאלקווא , חש"ד , 32° .

12. **זאת תורת הקנאות** . נגד החסידים תלמידי הבעש"ט : כ"י רח"ם № 232 . [לפרט בי"ת עק"ד הרועים (תקפ"ו ?) . ובדף כ"ו מליצה מה"ר יוסף שטיינהארט בספרו זכרון יוסף ובסוף כתוב : כל הנ"ל הועתק אות באות מגוף הכ"י של דודי ה"ר יחזקאל בן דוד אבד"ק מאקאווא והעיד ע"ז נכדו ה"ר שבתי ב"ר אהרן יוס ד' כ' מנחם אב ת"ר לפ"ק : רמש"ש] .

13. **זבד בנימין** . ה"ר בנימין וואלף ב"ר ראובן זעליגמאן גריסהאבר . פשטים ורמזים בנוטריקון וגימטריאות וכו' : קארלסרואו, תקמ"ג, 8°. [וברח"ם № 1143 : זבח טעות הדפוס] . (ועי' ענף עץ עבות) .

14. **זבד טוב** . ה"ר אהרן יוסף ב"ר נפתלי הירש הכהן . ב"ח. ח"א פרקי ההלכה להרמב"ם לקוחים מס' פאר הדור ע"ש . ח"ב קונט' זכרון לבני ישראל לה"ר משה (נ"ל יעקב) האגיז : יוזעפאוו , ת"ר , 12° .

15. **זבד טוב** . ה"ר דוב בער מסלאנים . פי' על מדרש תנחומא , כ"י . מובא בס' נשמת שלמה מרדכי : (שי"ג) .

16. **זבד טוב**. ה"ר זאב וואלף בוכנר הכהן. שירים שונים : פראג , תקנ"ד , 8° .

17. **זבד טוב** . ה"ר זאב וואלף ב"ר דוב בער אלטשול . פי' על בנין הבית דיחזקאל : שקלאוו , תקנ"ד , 4° . עוד כנ"ל , עם פנים ופירש"י ובאור על רש"י בשם שחיף עץ , ובסופו ארץ חמדה פי' על הגבולים דיהושע לבנו ה"ר אליקים געציל מ"מ ומ"ץ בראצקי : ווארשא , תקע"ד , 4° .

18. **זבד טוב** . ה"ר יעקב האגיז . תוכחת מוסר השכל ועם ל"א : ווילנא , 1837 , 8° . [ואולי הוא קונט' זכרון לבני ישראל, עיין זה] .

19. **זבד טוב** . (עיין חן טוב) .

20. **זבד המליצה** . ה"ר זאב וואלף בוכנר הכהן. מכתבי מליצה שונים:פפד"א,תק". . 8°.

21. **זבח בנימין** אסר ברה"ם 1143 № הוא טעות הדפוס וצ"ל זבד בנימין, עיין זה. ופירסט מ"א דסמ"ג נמשך אחריו וטעה כמוהו.

22. **זבח טוב**. ה"ר ליברמאן שוחט ב"ר יוסף. פי' על שו"ב מהרי"ו, עיין זה: פראג, שפ"ז—ט', 4°.

23. **זבח פסח**. השר דון יצחק אברבנאל בן יהודה. פי' על הגדה ש"פ ודיני הסדר. חובר במאניפולי ונשלם בערב פסח שנת רנ"ו (ולא כש"י שחשבו לשנת דפוס). נדפס עם ההגדה בלי נקודות: קונשטנטינא, רס"ה— ס"ו. ד"ו, ש"ה. קרימונה, שי"ז, 4°. ריווא די"ט, שכ"א, 2°. ביסטראוויץ, שנ"ג, 4°. ועוד בקצור עם הגדה ש"פ עיין זה.

24. **זבח פסח**. כ"ר משה בישיצי בכ"ר אליהו בכ"ר משה בכ"ר אליהו בישיצי הקראי. בבאור היתר השחיטה והטלטול בימי המועדים. נחלק לפרקים ודלתות ולא נשלם: כ"י ליידען 5/5 №.

25. **זבח השלמים**. ה"ר משה בה"ר יהונתן גלאנטי (המג"ן). קצת פשטים כסדר התורה עם הגהות הר"מ האגיז: ד"א, תנ"ח (תס"ח ?) 8°.

26. **זבח שמואל**. ה"ר שמואל ב"ר משה שו"ב בליסא. פי' על שו"ב מהרי"ו, ונדפס עמו פ"ר, ע"ש.

27. **זבח תודה**. כולל תפלה גדולה בחרוז כסדר א"ב ותחנה למהרש"ל שהעתיקה בנו ר' וואלף, וי"ג השתחויות לר' אביגדור קרא והתחנת ר' ישמעאל בן אלישע. הוציאם לאור ה"ר אלעזר פערלש: פראג, שע"ה, 8°. (רסמש"ש ע' 491).

28. **זבח תודה**. ה"ר שמואל אריפול מצפת. דרושים על סוף פסוקי הלל: קושט', הש"ד, 4°. (רובעניש q, 235 №. ורמש"ש כתב: תמוד אללי).

29. **זבח תודה**. (עיין הלכות קטנות).

30. **זבחי דוד**. ה"ר דוד בה"ר רפאל מילדולה. על דיני שו"ב: (זצ"ל ד' ז').

31. **זבחי טוביה**. ה"ר טוביה מליסא. הוא שו"ב מהרי"ו על סדר הש"ע עם הגהות, ובסופו לוח דקדוק: ד"א, תמ"ג, 4°.

32. **זבחי כהן**. ה"ר יצחק די מאיר כהן. דיני שו"ב בסדר יפה עם ל' איטלקי, ובסופו בארו השמות והמלות הבאים בו וקצת ציורים: ליוורנו, תקצ"ב, 4°.

33. **זבחי צדק**. ה"ר יצחק ב"ר חנניה ארובאש. הל' שחיטה וטרפות לפ"ד הרמב"ם בדרך שיר כסדר א"ב בקצרה עם פי'. נדפס במלות ספר ירושלימו בראגלדין: ד"ו, הכת"ב, 12°.

34. **זבחי צדק**. (עיין תקוני זבח).

35. **זבחי ריב**. (עיין שם).

36. **זבחי רצון**. ה"ר שלמה ן' צור. דיני שחיטה מלוקטים מכל הפוסקים בערי המערב, כ"י: (המזכיר א' 327 №, ע"ש).

37. **זבחי רצון**. ה"ר שרגא פייוויל סג"ל פרענקיל. דיני שו"ב למהרי"ו עם שני באורים: א) תמידים על הדברים העקרים הנצרכים ושכיחים. ב) מוספים על הבלתי שכיחים כ"כ, וקצת פירושים ובאורים בדרכי הפוסקים: קראטאשין, תר"ה, 4°. עוד, עם תוס' ותקונים ע"י חתנו ה"ר זאב וואלף בר"א סג"ל: שם, תרכ"א, 4°.

38. **זבחי שלמי**. ה"ר יעקב ב"ר רפאל הלוי. מענין קץ הפלאות ובאור פסוקים ומאמרים מעניני משיח ע"ד הקבלה: כ"י רד"א q 952 №.

39. **זבחי שלמים**. פי' על סדר התפלות וקדושה והקיעות של ר"ה. סדר עבודת יו"כ לר"מ קורדובירו וסדר מלקות כמנהג חסידי א"י ע"י ה"ר אליעזר ב"ר אליהו אשכנזי, ונוספו פיוטים רבים מתוך מחזור מ"ס: לובלין, שע"ג, 4°.

40. **זבחי שלמים**. ה"ר יאקב ב"ר חנוך בע"ק דיין ושו"ב בלייפניק. דיני שו"ב מהרי"ו, ואח"ז דיני שו"ב בדרך שו"ת בין רב ותלמיד מלוקט ממס' תבואות שור: ברי"ן, תקנ"ה. ווין, 1816. שם, תקנ"ג, 8°. פולנאה (תקע"ד) 4°.

41. **זבחי תודה**. ה"ר זאב וואלף ב"ר אליעזר. ב' חלקים: ח"א, חי' ש"ס ופי' פ' איזהו נשך, וח"ב דרושים: לבוב, הר"ט, 4°.

42. **זבחי תודה**. (עיין תודת שלמים). וס' זבחי תודה ברד"א 0, 701 № הוא ס' זבח תודה דלעיל 27 №, ע"ש.

43. **זבחי תמים**. (עיין אהל יצחק).

44. **זבחים שלמים**. ה"ר אברהם ב"ר מרדכי אנקאווא. על הי"ד פרקי הל' שחיטה להרמב"ם עם ב' פירושים על שני לדין: א) כסף אחר, שו"ט בדברי הרמב"ם. ב) זבחים שלמים, חי' דינים, ועל שוליו ס' מגיד משנה על מקור הדינים לה"ר יהודה אלבלאץ וגם לרבות סדר הגט ע"פ א"ב בשם גט מקושר להמחבר, ובסופו

סדר החליצה מכתבי הרב יהודה ן׳ עטר וה״ר יעקב ן׳ צור : ליוורנו , תרי״ח , 2° . [ג״ת ס׳ כרם חמד שו״ת].(המזכיר א׳ № 327).

45. **זה אלי** . (עיין אור צח ומצוחצח) .

46. **זה ינחמנו** . ה״ר אברהם ביבאגו או ביבאץ . דרשות בדרך מחקר : חמו״ד (שאלוניקי, סביב רפ״ב) 2°.(רשמש״ש ע׳ 670).

47. **זה ינחמנו** . ה״ר יוסף רופא [היש״ר מקנדיא ? רמש״ש] . לקוטי פילוסופיא על הנפש וטבעה ושרשה וכחותיה והכנותיה , מלוקט מס׳ מורה המורה וקערת כסף וז״ז : כ״י די רוסי № 1283/3 .

48. **זה ינחמנו** . (עיין מכילתא) .

49. **זה ספר** . (עיין ס׳ המנוחה) .

50. **זה השלחן** אשר לפני ה׳ כ״י הרב מהר״י אירגאס משנת תנ״ט : כ״י רח״ם № 233 .

51. **זה השער לה׳** .ר׳אליהו המקובל הגדול. ס׳ קבלה , הובא בפי׳ הר״מ בוטריל לס׳ יצירה.

52. **זה השער לה׳** . (עיין עשרה מאמרות) .

53. **זהב טהור** . ה״ר ברוך ב״ר אריה ליב . חי׳ ופשטים שונים : זאלקווא, תקל״ה , 4° .

54. **זהב טהור** . (עיין עת רצון) .

55. **זהב מזוקק** . ה״ר דוד בעל הט״ז . השמטות מספרו טורי זהב על ש״ע א״ח . נדפס ע״י ה״ר יהודה ליב ב״ר ברוך וואל : דיהרנפורט, תפ״ה, 8° . זאלקווא (בהשמטת שם המוציא לאור) שבעתיים . [והמו״ל רצה להדפיס חידושין אשר תידש וגם מאכותיו: רמש״ש] 8° .

56. **זהב שבא** . ה״ר שמעון ב״ר אברהם אבד״ק קרובטשא . מוסר השכל במליצה ושיר : ברלין , תקכ״ג , 8° .

57. **זהב שבה** . (עיין שבילי עולם) .

58. **זהב שיבה** . ה״ר שלמה ב״ר אברהם אלגאזי . באור על לשונות הגמרא ודבורי תוספות השייכים לענין אגדה , ובסופו פלפול בסוגיות פרה ורחל : קונשטנטינא , תגי״ל . פיורדא , תנ״ב , 4° . [ושג״ב ע״ו ושה״ג שלי במקומו : אזמיר , וכן בדברי המדפיס השני מעבר לשער , ע״ש . ולפ״ד רמש״ש טעות הוא בשניהם , עיין רשמש״ש ע׳ 2278] .

59. **זהורי חמה** . ה״ר יצחק קריספין . (אמר שמ״ר בתוס׳ ש״י , וז״ל : כן מצאתי כתוב בכ״י אחר ואינו גם של הרב דברלין) .

60. **ס׳ הזהיר** . (עיין והזהיר באות וא״ו) .

61. **ס׳ הזהר** . על הספר הזה ועל מחברו רבו כמו רבו גדולים חקרי לב המאמינים והמשמאילים מזה ומזה , (ועיין בס׳ ארי נוהם ובס׳ בחינת הדת ובס׳ ויכוח וכו׳ להרשד״ל ועיין בס׳ היוחסין ד׳ קושט׳ דף מ״ב) . ולדיק באמונתו יחיה כי אין מכריע . ולפי המקובל נתחבר ע״י התנא ר׳ שמעון בן יוחאי ור׳ אלעזר בנו בהיותם י״ג שנים במערה, ותלמידי תלמידיהם מצאו איזה קונטרסים ממנו ובארבעים שנה אחר מותם חברו אותו לספר שלם וסיימוהו , (שה״ק) . והוא ספר גדול עה״ת כסדר הפרשיות , כולל פשטים ומאמרים עמוק עמוק ע״פ יסודות הקבלה . ובס׳ היוחסין קורא לו מדרש יהי אור , ור״י אבן שועיב בספרו עולת שבת דף ט׳ ע״א קורא לו מדרש הזהר , ובטעמי מצות לריקאנטי נקרא ס׳ הזהר הגדול ולמדרש הנעלם קורא ס׳ הזהר המופלא : (צונץ גא״פ דת״ס—ת״ח , ע״ש) . והוא מחובר מכמה חלקים או ספרים ונוספות אשר קצתן נדפסו ג״כ לבדנה . (עי׳ רשמש״ש ע׳ 538 והלאה , ועי׳ אדרא , ועי׳ ספרא דצניעותא, תקוני זהר) . ולפי המקובל נתחבר גם על נביאים וכתובים , אפס כי אין בידינו רק על התורה לבד בחסרון כמה פרשיות שלמות ומעט מזער נמצא גם על המגלות . ואלה הם דפוסיו :

זהר הנ״ל על התורה עם סתרי תורה ועם ספרא דצניעותא השולח דברו על חמשה פרצופים כנגד חמשה חומשי תורה בחמשה פרקים עמוק מאד ומיוחס ג״כ לר״ש בן יוחאי ועם מדרש הנעלם ותוספתא על קצת פרשיות ומאמרי סבא בפ׳ משפטים ועם רעיא מהימנא בפ׳ פינחס ועם חדושי הבהיר ומדרש רות ומדרש חזית (?) ומאמר תא חזי ושבעה היכלות מפרקי היכלות דר׳ ישמעאל כ״ג ועם אדרא רבא בפ׳ נשא ואדרא זוטא בפ׳ האזינו ועם הקדמה ארוכה ופסק ה״ר יצחק דילטאש להתיר הדפסתו . ג׳ חלקים : [1]מנטובה , שי״ח—ש״ך , 4° . ובכרך א׳ : [2]קרימונה , שי״ח שי״ט ובסופו ש״ך , 2° . עוד עם כמה תוס׳ וחדושים ועם הגהות ותקונים לה״ר נתן שפירא : [3]לובלין , שפ״ג , 2° . עוד עם תוס׳ הגהות רבות ותקונים ע״פ ס׳ דרך אמת להאריז״ל וקצת מאמרים אשר בראשונים שלא במקומם ואשר חסרו מהם לגמרי , ועם פי׳ המלות מס׳ אמרי בינה וסימני הדפין בזהר הנדפסים לפניהם, ובסופו פתח עינים למ״מ הפסוקים : [4]זולצבאך , תמ״ד , 2° . עוד ככל הנ״ל וכפי ד׳ מנטובה דף על דף וכל הנוספות הנ״ל ועם מ״מ לר״מ קורדובירו וציונים וסימנים שונים , ג׳ חלקים : [5]ד״א ,

מ"ה יעש"ה אד"ם [תע"ה, ות"ס 1164 : ת"ל, בחסרון מלת אדם וטעות, וכן י"א : כמה יעשה אדם לי היינו תקט"ו מסופק מאד וצ"ע : רמש"ש]. [6]שם, חסית"י. [7]קונשטנטינא, תצ"ו. [8]פפד"א, ת"ק—תק"א. [9]זאלקווא, תק"י. [10]ד"א, תקל"ב, 8°. [11]קאריץ, תקל"ח. [12]ליוורנו, ותעלמ"ה (כ"ח ו' דל"א). [13]סלאוויטא, תקס"ד—ס"ה, 4°. [14]ד"א, תקס"ה, 8°. [15]סלאוויטא, תקע"ט. [16]קאפוסט, תקס"ט—תק"ע, 4°. [17]שקלאוו, תק"ע—ע"ה. [18]לבוב, ת"ר, 8°. [19]קראטאשין, תר"ד—ר"ה. [20]שם, תרי"ח, 8°. [ושני אלה האחרונים נדפסו חמו"ד וכתוב עליהם בשער: כמ"ש באמשטרדם, והמבין יבין] : [21]זיטאמיר, תרכ"ב, 4°, ג' חלקים. עוד ככל הנ"ל, ועם נמוקי ה"ר חיים יוסף דוד אזולאי וזולתו. ה' חלקים : [22]ליוורנו, תקפ"א, 2°. ג' חלקים: [23]ירושלים, תר"ד—ר"ו, 4°. [24]עוד, עם פי' המלות ועם ג' פירושים בשם יד רמה, יד ה' והוא ח"ב מס' שתי ידות לה"ר אברהם חזקוני, ראה בעל הש"י קונטרס אחד ממנו ד' ווילמרשדארף, 2°. (תוספות ש"י, ועיין שתי ידות ומ"ש שם).

62. זהר הנ"ל מתורגם בלה"ק ע"י ר' ברכיאל ב"ר קורבא : כ"י רד"א F, № 890/a וכ"י מינכען [קצתו בלה"ק, כ"כ הח' לאנדויער בהוס' עק"ד תר"ה ע' 341 וצ"ע : רמש"ש].

63. זהר איכה עם באורי מהר"ם קורדובירו: כ"י רד"א q, № 953.

64. זהר חדש. והוא קצת סתרי תורה פסוקים ומתניתין עם מדרש הנעלם עה"ת ושיה"ש וקצת איכה ותקונים מרשב"י כל מה שנמצא עוד אחר שנדפס ס' הזהר הנ"ל. סדרום והביאום לדפוס ה"ר שלמה ב"ר יצחק כ"ץ אשכנזי וה"ר נפתלי ב"ר יוסף: שאלוניקי, נשא"ו, 4°. [על השער נזכר ג"כ רות ולא נמצא, ולכן נשמט באחרי הדפוסין שאחריו: רשמש"ש ע' 512]. עוד, עם תוס' הגהות האריז"ל ורבות זולתו ע"י ה"ר משה מרדכי ב"ר שמואל מרגליות : קראקא, שס"ג. ד"ו, תכ"ג. ד"א, אתכ"ם. [ונוסף ס' התמונה לפי אזולאי וקונט' סוד ה' (עיין שה"ג שלי אות ת' במקומו): קושט', יפד"ה א"ת. ברשי' לעדנער לא נזכר ס' תמונה : רמש"ש] : סלאוויטא, תקנ"ג. זאלקווא, תקנ"ד. שם, תקס"ד. שם, תקצ"ד, 4° וז"ז.

65. זהר חדש. ספורי מעשיות ומוסר מלוקטים מס' הזהר וז"ז ובתוכו אגרת השבת להראב"ע והכל עם ל"א. (ראיתי חסר שער ונראה ד' הוראדנא), 8°.

66. זהר המשכילים. (עיין שער היחוד).

67. זהר על רות. (עיין הר אדני, זהר, יסוד שירים).

68. זהר הרקיע. פי' מאמרי זהר וספרא דצניעותא למהרח"ו ושארי חברים כפי שקיבלו מהאריז"ל וסדרו מהר"י צמח עם הגהות הרמ"ז : קאריץ, תקמ"ה, 4°.

69. זהר הרקיע. דרושים להאר"י שמצא מהרח"ו ז"ל : כ"י רח"ם № 234. ואולי הוא הנז' לפני זה או הוא חלק מס' עץ חיים למהרח"ו ז"ל.

70. זהר הרקיע. ה"ר יהונתן אייבשיץ. על ענינים עמוקים בקבלה. מזכירו במכתבו לבע"ס פני יהושע הנדפס בכ"ח ג' מכתב ב' והאחרון, ע"ש.

71. זהר הרקיע. הרשב"ץ. פי' ארוך על אזהרות הר"ש ן' גבירול: קושט', רע"ה, 4°. לעמבערג, תרי"ט, 8°. (ועיין אזהרות).

72. זהר הרקיע הנקרא בהעאריקא. (עיין טהעאריקא).

73. זהר הרקיע. (עיין עמק המלך).

74. זהר על שיר השירים עם פי', וגם דיני שבת: כ"י רד"א q, № 1003.

75. זהר תנינא. אמר הר"י סטנוב שמצא בכ"י ישן והביאו לביה"ד, וע"ש בהסכמת הספר : ברלין, תקמ"ג, 8°.

76. זהר תנינא. (עי' חבור על התורה לרמח"ל).

77. זהרי חמה. ה"ר אברהם ב"ר מרדכי אזולאי. פי' על הזהר והוא קצור ס' ירח יקר למהר"א גלאנטי ולא נדפס רק ע"ס בראשית : ד"ו, תה"י, 4°. וע"ס שמות נמצא בכ"י רד"א q, № 955. והיה גם לה"ר חיד"א בכ"י, כמ"ש בשג"ב י"ד ושה"ג שלי במקומו.

78. זהרי חמה. (עיין נוזלים מן לבנון).

79. זובח תודה. ה"ר מרדכי אצבאן. וידוי גדול מיוסד על איברי האדם ע"פ סדר ס' חרדים : קושט', תצ"ג, 8°. וכ' שם שחיבר ס' ישא ברכה ושארי חבורים.

80. זוודא לאורחא. (עיין צדה לדרך).

81. זוכר הברית. ה"ר יעקב מפאנו ב"ר יואב אליהו הכהן בבולוניא. במצות התורה, והוא חלק א' מספרו פתח תקוה : כ"י רח"ם № 237.

82. זוכר הברית. הנהגות המילה ודיני פדיון הבן : חמו"ד (ד"א) 8°. (רח"ם № 1179).

83. **זולת** . (עיין יוצרות) .

84. **זולתות** לשבתות בין פסח לשבועות ובין המצרים עם קצת בחור המלות וחב הרחמים לשוואהרן סבת : טנהויזן , דש"ן , 4° . (עיין רשמא"ש ע' 427) . חמו"ר , 8° (רד"א 0 , 495 № ח' דפין כלי שער) .

85. **זיבן ווייזן מאנשטרם** פון רוס . ספור מעשה הקיסרית פונטיאנו ובן יחידה ושבעת מוריו . נעתק לל"א ע"י ה"ר יעקב ב"ר מאיר פֿאַן מארשן : ד"א , תכ"ג , (ש"י , ומשוד אצלי : רשמא"ש ע' 1231) . שם , תל"ז . ברלין , תס"ז . אופיבאך , דע"ת , 8° . [המעתיק אמר שהעתיקו מס' גלחות ואני חושב שהעתיקו מל' הוללאנדי (עי' רשימתי שם) והוא מעשה דוקליציאן ומקורו בס' משלי סנדבר , ע"ש : רמש"ש] .

86. **זיו שדי** . ה"ר יהודה ליב ב"ר משה אהרן שמואל מלובלין . פי' על מאמרי רבב"ח ע"פ קבלה : לובלין , מרש"ן , 4° .

87. ס' **הזיווג** ברפואה (קיאראפיקאטורי).ה"ר יוחנן טירנאמירא : כ"י די רוסי № 116 וכ"י פישל . . .

88. **זית רענן** . ה"ר אברהם ב"ר חיים גומבינר . פי' על ילקוט שמעוני , ובסופו שמן ששון לדרשות עה"ת עד פ' חיי שרה : דעסויא , כמד"ת . ד"ו , תק"ג , 2° .

89. **זית רענן**.ה"ר בצלאל ב"ר משה מקברין. לדרשות עה"ת ע"פ מדרשים תמוהים , כ"י , מובא בספרו על קהלת כ"י ובספרו קרבן שבת דל"ח ע"א .

90. **זית רענן** . ה"ר יצחק רפאל פינצער . דרושים לשבת הגדול זכור ותשובה וכלה : (תג"י י' ח') .

91. **זית רענן** . ה"ר שלמה די אוליווירה . באורי מלות המורגלות אשר במשנה ותלמוד וספרי הפילוסופים ושארי חכמות כסדר א"ב עם תרגום לע"ז , ולאחריו אילן כל מלות לע"ז כסדר א"ב שלהם והתרגומם בלה"ק : ד"א , תמ"ג , 12° .

92. **זכור לאברהם** . ה"ר אברהם ב"ר אביגדור . חי' על ש"ע א"ח וח"מ ושו"ת על כמה דינים וחי' כתובות ותמורה ומכות ועל הרמב"ם : קונשטנטינא , תקפ"ד , 2° .

93. **זכור לאברהם**. ה"ר אברהם ב"ר מרדכי אנקאווא . דיני טרפות בחרוזים עם פי' מלוקט מכל הפוסקים , כ"י מגדולי פאס , ובסופו פזמונים הנהוגי'לומר בכל ערי המערב ביום ר"ה קודם ברוך שאמר והם ד' כשויות : ליוורנו , תקצ"ח , 4° . (המזכיר ח' 327 №).

94. **זכור לאברהם** . ה"ר אברהם בה"ר שמואל אלקלעי . זכרון דינים מכל הד' טורים לפסק הלכה מכל הראשונים והאחרונים כסדר א"ב ב' חלקים : שאלוניקי, תקל"ז, 4°. וח"ג מהדורא בתרא כל"ל וקונטרס אחרון : שם , תקע"ה , 8° . עוד כל"ל , עם תוס' מרובה ומ"מ והגהות לבן אחיו ה"ר יאודה חיים ב"ר משה אלקלעי , ג' חלקים : שאלוניקי , תקפ"ב . יוזעפאוו , 1840 , 8° . [ג"ח סו"ת חסר לאברהם ב' חלקים] .

95. **זכור ליצחק** . ה"ר יצחק הררי . שו"ת בשו"ע א"ח : ליוורנו . . (רמי"ג קס"ג דפין) .

96. **זכור ושמור** . ה"ר שאול ב"ר דוד . מביאו בספרו טל אורות : (סה"ד שכ"ה) .

97. ס' **הזכות** חיבר הרמב"ן ליישב השגות הראב"ד על הרי"ף , ונדפס על מס' יבמות כתובות וגיטין בס' שבעה עינים , ע"ש , ובאלפסי ד' ווין נדפס בשם מחסה ומגן,ע"ש.

98. **זכות אבות** . ה"ר אברהם רפאל בה"ר יהודה קורייאס . שו"ת , ובסופו לשונות רמ"י ורא"ש ודרושים , ובתוכו פי' השיעורים לה"ר שאול פירירי וקונט' טופת סביב לקוטי דינים לאביו : פיסא , תקע"ב , 2° .

99. **זכות אבות** . א' מחבורי ה"ר חיד"א שנשארו בכתובים , כמ"ש בתג"י ה' סי' כ',ע"ש.

100. **זכות אבות** . ה"ר יצחק עטיא אבד"ק ארם צובא . פי' על פ"א : ליוורנו . . . (רמי"ג קפ"א דפין) .

101. **זכות אדם** . ה"ר דוד מרוקא מרטיקא [סמרטינא , הלבנון ג' תרכ"ז ע' 139] . להספיד בזכות אדה"ר ולנקותו מחטא עץ הדעת. [והוא ס' זכות אדה"ר בכ"י מינכען 25/5 № ולי"ט יחסו לרמב"ן בטעות. וכ' שם שמובר בשנת ה"א פ"ז וגם זה טעות : רשמא"ש ע' 1958] : כ"י וואטיקאן (?) 3561 № ויה"ש וכ"י די רוסי 278 et 208 № . [ונדפס בס' יין לבנון הגלוה אל הלבנון : רמש"ש] .

102. **זכות משה** . ה"ר משה בולה . כללי ש"ס וחי' דינים: שאלוניקי . . . (רמי"ג ק"מ דפין).

103. **זכות הרבים** . ה"ר יצחק פרחי : קונשטנטינא , תקפ"ב. (אנגאלען ת"ר 34 №).

104. ס' **זכירה** . ה"ר זכריה פלונגיאן ב"ר יעקב סימנר . הנהגות מוסר וילאת ה' ועניני סגולות ורפואות : המבורג , תס"ט . ווילמרשדארף , תפ"ט . המבורג , תקנ"ה . זאלקווא . . . הוראדנא , תקס"ח . ווילנא , תקע"ז . סדילקאוו , תקצ"ז , 8° . וז"ז .

105. ס' הזכירות. ה"ר רפאל ב"ר זכריה מענדיל דיין בפפד"א. קצור חובת הלבבות וקצור מס' שערי קדושה למהרח"ו ושאר ספרי מוסר, ונוסף על הזכירות שבתורה הכתובות למ"ע: זאלקווא, תקכ"ר. (וההסכמות משנת תקכ"ה ?) 8°. עוד כנ"ל, ובראשו פי' על הזכירות הנ"ל לה"ר לוי יצחק אבד"ק ב"ד: ווילנא והוראדנא, תקצ"ה, 8°. זיטאמיר, תרט"ז, 16°.

106. זכירת שבת. (עיין אגרת הקדש).

107. זכר דוד. ה"ר דוד זכות מודינא. כל דיני מילה וכל המנהגים, ג' חלקים: ליוורנו... (תג"י ד' כ"א).

108. זכר יהוסף. ה"ר יוסף זכריה ב"ר נתן שטערן. חי' ש"ס, ח"א על מס' ברכות וסדר מועד ומס' יבמות: ווארשא, תר"ך, 2°.

109. זכר לחרבן. (עי' שחור על לבן זכר לחרבן).

110. זכר עולם. ה"ר מרדכי ב"ר דוד סטרעליסקער. תולדות ימי חיי אביו וקינה על מותו: לעמבערג, תר"ח, 8°.

111. זכר צדיק. ה"ר אליעזר ליזר ב"ר יעקב לבית קאצינעלנבויגין. ג' דרשות אחרונות של ה"ר רפאל הכהן אבד"ק הו"א בשם ציון במשפט. תורת חסד, והספדים שנעשו עליו במותו, והם: מספד תמרורים לה"ר צבי הירש אבד"ק הו"א. צבי לצדיק לבנו ה"ר צבי הירש הכהן. הגיון לבי לחתנו המחבר הנ"ל, ובסופו מעללי איש תולדות ימי חיי הגאון הנ"ל: אלטונא, תקס"ה 4°.

112. זכר צדיק. ה"ר דוד פרידריכספעלד. תולדות ה"ר נפתלי הירץ וויזיל וח"ב בו מאמר חקור דבר על דרכי המליצה בכלל ועל מליצת לה"ק בפרט: ד"א, קטנת"י, 8°.

113. זכר צדיק. ה"ר מרדכי לעוונשטאם בה"ר אריה ליב. שיר מספד על מות ה"ר עקיבא איגר ז"ל עם ת"א לר"י זאמושטש, ובסופו שיר על מות התנא ר' עקיבא, נוסד על ספור חז"ל במס' ברכות דף ס"א ע"ב: ברעסלויא, תקצ"ח, 8°.

114. זכר צדיק. כ"י ישן על קלף נכתב בקורטובה ונזכר בגליון סליחה לד' צומות בדפוס, ולא פירש מאומה. (עיין הקדמת ר"א אשכנזי בקובץ טעם זקנים דף י"א בהערה).

115. זכר צדיקים לברכה. (עיין תולדות גדולי ישראל).

116. זכר רב. ה"ר בנימין מוספיא. כל שרשי לה"ק בדרך הלל ותודה לה' והנרדפים נקבצו ובאו כאחד ונחלק לז' ימי השבוע: ד"א, שצ"ה, 16°. ברלין, תקכ"ו, 4°. עוד, עם תרגום ל' רומי ע"י המחבר ונוספו בו שלשת אלומות שפת לה"ק, והם: א) חבור על כללי דקדוק. ב) של"ח מאמרי רז"ל ומשלי מוסר בקצרה מאד. ג) שיר מוסר השכל לרב האי גאון, ובסופו שיר אדון עולם הידוע, וגם אלה עם העתקה רומית ע"י החכם הנוצרי ק. זיידעל: המבורג, 1638, 4°. (והחכם הנוצרי דעליטש תרגם חלק גדול ממנו בל' אשכזי בעק"ד 1840, № 20 et 27 וש' 1841. № 4 et 6). עוד, עם מ"מ השרשים בתנ"ך על כל מלה בשם שושן עמק ובאור ל"א ג"כ על כל מלה ועם מפתח השרשים בסופו כסדר א"ב ואצל כל שרש ציון למספר מובניו בלה"ק ולמקומו בתוך הספר בשם שרש דבר הכל ע"י ה"ר ירחמיאל פלק ב"ר נתן הכהן: ברין, תק"ן, 8°. ווארשא, תד"ר, 12°. עוד, עם כל הנ"ל ואח"ז המצאה חדשה מדבר שי"ן (עיין זה באות ה' ומ"ש שם), וקונטרס שפתי דעת כללי דקדוק בקצרה ע"י ה"ר נפתלי הירץ ב"ר אברהם מבוחאוו ישן: שקלאוו, תקנ"ז, 8°. עוד, ע"פ הוצאה שלפני זה ועם תוספת טעם זקנים פי' כל שרש לכל מובניו לה"ר דוד במהרי"ל הלוי ולא נדפס רק עד סוף אות מ"ם: אוסטרהא, תקצ"ה, 8°. עוד, לבדו בחרוזים עם באור המלות והענינים לה"ר אליעזר ב"ר שלמה מקלעטשאווי בשם מגדנות והמזכיר: אלטונא, תקס"ז, 8°. עוד, ע"פ הוצאת רנ"ה מבוחאוו הנ"ל עם באור המלות בל' קדר, ואח"ז שרש דבר הנ"ל עם הוראות כל שרש בל' קדר ובסופו לוח השרשים בל' כשדים (ארמית) מה שנמצא בספרי הקדש ובאורם בל' קדר: אורטה קייאווי, חש"ר, 4°. עוד, בתוס' תקונים רבים ובניני כל שרש וקצור דקדוק, נקרא ג"כ מוסדות הלשון ע"י ה"ר יהודה ליב ב"ר יונה פאראדיעסטהאל: ווילנא, תרכ"ג, 8°.

117. זכר רב. ה"ר יצחק אבוהב אב"ד ומ"ץ דק"ק ספרדים באמ"ד. תפלות וידויים ותחנות אשר חיבר לקרוא לה' בעת צרתו וצרת קהלתו בבוא עליהם גדודי פורטוגאל בהיותו בבראזיליא שנת הת"ו וזכר עשה לנפלאות ה' בשירים ותשבחות בהצילו אותם מכף כל אויביהם, ונוסף עליהן קינה ונהי לט"ב, ועוד בה שליסיה והיתה לבאר מלאכת

הדקדוק בל' לח ובקלרה, כ"י : (מאסף תקמ"ה דל"ב) .

118. זכר רב . ה"ר משה רפאל די אגילאר . מפתח ומ"מ מכל הש"ס בבלי וירושלמי וכל מדרש חז"ל בערכין כסדר א"ב , כ"י : (ש"י) .

119. זכרו תורת משה. ה"ר אברהם דאנציג ב"ר יחיאל מיכל . כל הלכות שבת בקלרה ובסופו מצות משה קצור ס' חרדים ותרי"ג מצות : ווילנא , תקע"ז . (שם , תקפ"א) . ווילנא והוראדנא , תקפ"ט . שם , תקצ"ג . שם , תר"ד . חמו"ד , 8° . עוד , ובסופו ארחות חיים להרא"ש ואגרת הרמב"ן לבנו : פרעסבורג , תרי"ט , 16° וגם ז"ז .

120. זכרו תורת משה . ה"ר משה פריק"ו . קצור תרי"ג מצות : קונשטנטינא , שם , 8° . (ש"י). [ורמש"ש כ' וז"ל : זה הספר תמוד אצלי מאד ולפ"ד נולד בטעות. עיין זכרון תורת משה].

121. ס' זכרון . עניני ויכוח ונצחון : כ"י יה"ש .

122. ס' זכרון . (עיין פאת השלחן) .

123. ס' הזכרון . ה"ר אברהם בוקראט הלוי . באור על פירש"י עה"ת , חברו בעיר תונס בש' הרס"ז לפ"ג , נדפס מכ"י ע"י ה"ר אליעזר אשכנזי : ליוורנו , תר"ה , 2° .

124. ס' הזכרון . ה"ר אליהו ב"ר שמואל השטיפיוני . באור עה"ת ע"פ קבלה ודקדוק ומדרשי רז"ל, ופשוטו של מקרא מלוקט מרש"י ורא"ע ורמב"ן : כ"י רד"א q , № 278 .

125. ס' הזכרון . חיבר הריטב"א להגן על הרמב"ם מהשגות הרמב"ן עליו בפירושו עה"ת : כ"י וואטיקאן № 249/2 וכ"י קהל מנטובה (המזכיר ג' דנ"ח) .

126. ס' הזכרון . ה"ר יוסף קמחי . על דקדוק לה"ק : כ"י רד"א q , 1376 , 1070 , № 582/a . כ"י מינכען 53/11 וכ"י די רוסי 809 , 396 № וכ"י רח"ם 185 № וז"ז .

127. ס' הזכרון . ה"ר יצחק ב"ר נח כ"ץ . סימני הדינים מכל ד' ש"ע כסדר א"ב בחרוזים וסימנים לתחלת כל דין . [ויש קורין לו זכרון דינים גם קורין לו קצור פסקי דינים מכל ד' טורים] . חובר בשנת ישמח"ה ונדפס ראשונה בסדר זה : אה"ע , א"ח , י"ד (ונלוה לו הל' אישות) וח"מ. ולפני הל' הדיינין יש הקדמה גדולה ובדפוס אחר היא לפני חלק א"ח : חמו"ד (קראקא וי"א פראג) 4° . עוד על א"ח לבד באותיות מרובעות עם הקדמה הנ"ל : חמו"ד , 4° . (רשמ"ש ע' 1144) .

128. ס' הזכרון . ה"ר ישמעאל הכהן מניגי . כל הדינים הנהוגים בזמן הזה כסדר התלמוד עם מפתח קצר בסופו: פיראררה, קרי"ה , 4°.

129. ס' הזכרון . ה"ר מתתיהו דלקראט . באור על הריקאנטי עה"ת : כ"י רד"א q , 956 , № 1067 . [ואפשר שהוא נזכר במאמר על הספירות , כ"י ריגיו № 27/8] .

130. זכרון אבות . (עיין הגדה ש"פ) .

131. זכרון אברהם . ה"ר אברהם הלוי אבד"ק אורלא . הי' דינים בדרך שו"ת , עם באור גדול לבעל נכדו ה"ר עזריאל ב"ר אליהו בע"ס פתח עינים , ובסופו קונט' מראית העין שו"ת על נכרים העושים בבתי עבודות ישראל בשבת: לעמבערג, תקצ"ז, 4°.

132. זכרון אברהם . (עיין הגדה ש"פ) .

133. זכרון אהרן.ה"ר אהרן ב"ר בנימין פורית. הקדמה לס' קצור מעבר יבק עם מסירת מודעה לשכיב מרע וכו' , ואח"ז קצור מעבר יבק: פראג, תמ"ב. פפד"א, תנ"ו .זולצבאך, תפ"ב . פפד"א, תקט"ז. פראג , תקכ"ז , 4°.

134. זכרון אהרן.ה"ר אלעזר בה"ר אריה ליב מפילץ. על דיני חזקה : לבוב, תקצ"ד, 4°.

135. זכרון אלעזר. ה"ר יום טוב בה"ר איציק שפיץ . תולדות זקנו אבי אמו ה"ר אלעזר פלעקילש : פראג , 1827 , 8° .

136. זכרון דברי רומי . הוא חלק מס' הקבלה להראב"ד , (עיין סדר עולם , ס' הקבלה) . ונדפס גם לבדו עם העתקה רומית ע"י צעללער : שטוטגארד , 1724 , 4° .

137. זכרון דברים. ה"ר אהרן הכהן פרחיה. מזכרת איזה דינים וחדושים : שאלוניקי , תק"ח , 4° .

138. זכרון דברים . כל דיני שו"ב ע"פ רמזים , והוכחת מוסר בלה לשון : (סה"ד שכ"ה) .

139. זכרון דברים . חי' בשיטת עליה , וקצת סוגיות בפ"ק דיבמאת מה שנתחדש בח"ק דפוזנא . נכתבו ע"י המהרש"א והובאו לדפוס : פראג , שנ"ח , 4° (ו' דפים) .

140. זכרון דינים . (עיין ס' הזכרון לר"י ב"ר נח כ"ץ לעיל) .

141. זכרון הדתות.(עי' מחכימת פתי,נעימות).

142. זכרון חכמים . (עיין מלאכי קדש) .

143. זכרון חרבן הבית . מעשה חרבן ביהמ"ק דמס' גיטין עם פי' המלות:קרימונה,שכ"ו,8°.

144. זכרון טוב . ה"ר נתן ב"ר שמואל רופא תבון . פי' עה"ת : כ"י די רוסי № 1140 . וקצור ממנו נדפס בשם מבחר המאמרים,עי"ז.

145. זכרון יהודה. שו"ת לה"ר יהודה בן הרא"ש ושארי גדולי דורו, וקצת תשובות גאוני קמאי וקצת מפסקי מס' מכות לה"ר יהיאל אחיו. נדפס מתוך כ"י ישן: ברלין, תר"ו, 4°.

146. זכרון יהודה. ה"ר יהודה ב"ר יצחק אבעלסאן. על ג' אופני כללים בדרכי המשנה, והם: א) ע' פנים בדרכי המשנה חדשים גם ישנים. ב) כללי סדר קדשים בשם פתחי קדושה. ג) כללי סדר טהרות בשם פתחי טהרה, ואך זה האחרון נדפס בזה עם קצת תקונים והוספות לה"ר בצלאל הכהן מ"ץ בווילנא: ווילנא, תרי"א, 4°. עוד כנ"ל, יכונה הוחק לזכר כולל כללי המשנה וכללי הלכות והוא אחד מג' חלקי כללים המפורש בהקדמת ח"א הנ"ל, ונוסף בו קונט' זרע יצחק באור משנת מאה שבל מאה חולין בדמאי פ"ז: שם, כת"ר, 8°.

147. זכרון יוסף. ה"ר יוסף ב"ר יצחק אייזיק פיוואני. על חכמת המדידה ומשולשים כדורים ע"פ משפט הבקיעים: פראג, תקנ"ד, 4°.

148. זכרון יוסף. ה"ר יוסף שטיינהארט. ח"א שו"ת כסדר ד' ש"ע, וח"ב דרושים וחי' גפ"ת: פיורדא, תקל"ג, 2°.

149. זכרון יעקב. ה"ר יאקב ברלין. פשטים עה"ת כסדר הפרשיות: פיורדא, תק"ל, 4°.

150. זכרון יצחק. ה"ר יצחק בה"ר יוסף אבד"ק זאמושטש. שו"ת ובסופו דרושים: לעמבערג, תק"ס, 2°. (שי"ג).

151. זכרון יצחק. (עיין שיח יצחק).

152. זכרון ירושלים או — בירושלים. ספורים מעניני קברי קדושים בירושלים מס' אגרת מספרת וכו' ותפלות עליהם, גם תפלות לפני כותל מערבי מס' עת להננה ונורת כותל מערבי ונורת ביהמ"ק וכו': קונשטנטינא, הנחלת"י. ד"א, תקי"ט. חמו"ד (ועל השער כתוב: „באותיות קונשטנטינא" ונראה כדפוס פיורדא או זולצבאך) 8°.

153. זכרון לבני ישראל. ה"ר יעקב ב"ר שמואל חאגיז. עניני מוסר והנהגות ד"א ד' פרקים, והוא חלק מספרו צרור המור ונדפס עם ס' לקט הקמח על משניות לבנו המני"ח: וואנזבעק, תפ"ו, 8°.

154. זכרון לבני ישראל. על עניני ש"ג וסיעתו: ד"ו, תכ"ח. ועוד בס' מעשה טוביה דף ט"ז וכו' [ומקורו בשו"ת דבר שמואל, עי' זה].

155. זכרון לבני ישראל. סיום הנזכר לר' ברוך בן גרשון מאריצו: כ"י בענציאן, כ"י יוא"ל № 204 (כנראה בלתי שלם).

156. זכרון לבני ישראל. (עיין ימין משה).

157. זכרון ליום אחרון. ה"ר משה וואלף ב"ר אהרן בער ייטלים. הנהגות ודינים בבית הקברות ותחנות ותפלות מס' מענה לשון, ב' חלקים. ח"א: פראג, 1828, 8°. ח"ב: שם, 1830, 8°. עוד כנ"ל, ועם ת"א לנשים: שם, 1830, 8° וז"ז.

158. זכרון מנחה. (עיין מנחה חדשה).

159. זכרון מנחם. ה"ר מנחם נחום בה"ר יעקב א"ש פיוויש (בע"ס בית יעקב אש וכו'). קצת חי' ושו"ת ופירושים שהניח אחריו בשמונה ספרים, והם: א) פי' על מס' תמיד ע"ד פירש"י בשם חי' הר"ן וע"ד תוספות בשם תוספות הר"ם. ב) חי' ופירושים ע"פ עומק הדין ע"ס מועד ובפרט על מס' שבת, וקרא להם יום מנוחה. ג) חי' על סדר נשים ובפרט על מס' כתובות. ד) חי' על מס' חולין ובאור ופסקים בהל' רבית ונדה ובאור רחב בש' נזיקין מס' קדשים (?) ומס' נדה. ה) חי' דינים ושו"ת. ו) פי' על משניות סדר מועד ונשים. ז) פי' על המסורה ע"פ משנה וגמרא. ח) דרושים ופירושים ב' חלקים. ובראשו קול בבי יעקב הספד אביו הנ"ל עליו וקצת מתולדות ימי חייו וקורות מותו בהיותו בן כ"ה שנה: דיהרנפורט, תקל"ו, 4°.

160. זכרון משה. ה"ר גבריאל פאללאק. סדר תקון ליל ז' אדר: ד"א, תרי"א, 8°.

161. זכרון משה. ה"ר וואלף ברעסלויא. לעשות שלום ע"ד הש"ץ ומשורריו באמ"ד: ד"א, תקמ"ו, 8°. (רובענס 0, № 114).

162. זכרון משה. ה"ר משה ב"ר זבולון אליעזר. תשובות קצת קושיות הרא"ם על פירש"י עה"ת, ובתוכו שמות הגיטין ופי' על חמש מגלות, ובסופו קצת לקוטי דינים: חמ"ד (לובלין), שע"א, 4°.

163. זכרון משה. ה"ר משה ב"ר מיכאל דעסויא. דרשות על מאמרי רז"ל ע"ד פלפול: ד"א, תקכ"ה, 2°.

164. זכרון משה. ה"ר משה בה"ר רפאל ישעיה אזולאי. קצור מס' ברכי יוסף ומחזיק ברכה לזקנו ה"ר חיד"א ז"ל כהמשך לס' משפט כתוב לר"א פינצי, עיין זה. ואח"ז קונט' תפארת משה תשובות לאביו ז"ל וקונט' זכרון למשה מפתחות למאמרי ש"ס ורמב"ם וטורים וש"ע בי"ז מספרי זקנו הנ"ל: ליוורנו, ת"ר—תר"ט, 4°. (ינה"ל בהמזכיר ג' ריש דנ"ה).

165. **זכרון משה**. (עיין ס׳ סדרים).

166. **זכרון למשה**. (עיין זכרון משה).

167. **זכרון נח**. (עיין אמרי יושר).

168. **זכרון בספר**. ה״ר יעקב ישראל עמדין (יעב״ץ). על המאורע שקרהו עם הפלפנים באלטונא ע״ד שכתב בסדורו דרל״ז ע״א שלא ללמד את בנו הנוני ושולחני. מזכירו בסוף ספרו מור וקציעה ח״א, ע״ש.

169. **זכרון בספר**. ה״ר אורי ב״ר משה הכהן. חי׳ גפ״ת: פפד״א, תקנ״ו, 8°.

170. **זכרון בספר**. (עיין עולת חדש).

171. **זכרון עקיבא**. הספד על מות בחור א׳, ולא נזכר מחברו: ווארשא, תרט״ו, 12°.

172. **זכרון פורים**. ה״ר דוד רפאל ב״ר אברהם פולידו. צוואת המן בן המדתא לבניו צוררי היהודים והסבבה שלו, ובסופו מליצה פסוקה בשם חק לנערים: ליוורנו, באמת״ך, 12°.

173. **זכרון צדיקים**. הוא כעין ס׳ גל עד, עיין שם: לעמבערג, תר״ך, 8°. [עיין פתיחת ס׳ מצבת קדש: רמש״ש].

174. **זכרון ציון**. ה״ר יחיאל מיכל ב״ר אברהם ברך. הטבת הלוס ע״פ סדר האריז״ל ותחנות מס׳ של״ה וסדר פדיון הבן: פראג, חש״ד (תחת ממשלת לעאפאלד) 8°.

175. **זכרון לראשונים**. (עיין ברך משה, שער היחוד).

176. **זכרון תודה ואהבה**. ה״ר דובער שווייצער. שיר לכבוד ר׳ חיים פינחס היימאן ליום מלאת לו כ״ה שנים על משמרת הסעסאר וגבאי: ברעסלויא, תר״ב, 8°.

177. **זכרון תורת משה**. ה״ר משה ב״ר יוסף פיגו. מפתח ומ״מ על כל מאמרי ש״ס בבלי וירושלמי ע״פ ערכין כסדר א״ב וכל אות ותיבה לעניינו: קושט׳, שיר חדש, 2°. עוד, עם תוס׳ מ״מ הדפין בספרים הנ״ל: פראג, שפ״ג, 2°.

178. **זכרון תרועה**. ה״ר יצחק אייזיק ב״ר פראדמאן. הספד על מות ה״ר שאול אבד״ק אשכנזים באמ״ד: ד״א, תקנ״א, 4°.

179. **זכרון תרועה**. (עיין חמשה ספרים).

180. ס׳ **זכרונות**. ה״ר אליהו בחור הלוי. ס׳ שרשים וקונקורדאנץ על תנ״ך, הוכר ברומא הוחל שנת רע״ו ונשלם שנת רפ״א: כ״י מינכען כ׳ כרכים גדולים № 73.

181. ס׳ **זכרונות**. ה״ר שבתי אמברון ברומא. על גדולי ישראל וחבוריהם, כ״י: (תג״י ש׳ ל״ה). [ואמנם כי נמצא זכרונו בוואלף ח״א וח״ג ודי רוסי שהוא מקור התג״י, ובכ״ז לא ידענו שם הספר ואם נמצא בעברי כלל, ועיין תוס׳ עק״ד תר״ג ע׳ 223: רמש״ש].

182. ס׳ **זכרונות**. ה״ר שמואל הסרדי. פסקי דינין כסדר הש״ס ובפרט ע״ס נזיקין בדיני ממונות. ומזכירו בספרו התרומות תדיר.

183. ס׳ **הזכרונות**. ה״ר עזרא ב״ר שלמה גאטיניוו. פי׳ על פי׳ הרא״בע עה״ת, כ״י, וים קורין לו בשם אחר. (עיין סוד ה׳ ליראיו).

184. ס׳ **הזכרונות**. ה״ר שמואל בר״א אבוהב בע״ס דבר שמואל, ולא קרא שמו עליו. תקונים ומנהגים ודינים, ומסודר על מ״ע ול״ת ונחלק לזכרונות ופרקים. נדפס ע״י ה״ר יצחק ב״ר אברהם חיים ישורון: חמו״ר (פראג, בין שנות שצ״א—תי״א) 4°.

185. ס׳ **הזכרונות**. ה״ר שמשון כהן מודון. לקוטים מספרי הפוסקים והמדרשים והפילוסופים למצוא כל ענין המבוקש בכל עת, כ״י: (כ״א כ׳ דקט״ו).

186. ס׳ **הזכרונות**. (עיין האורב, צרור החיים).

187. ס׳ **הזכרונות וחיי יצחק**. ה״ר יצחק ב״ר מרדכי ברוך קאראבלייו. חי׳ על הרא״ם עה״ת והי׳ ש״ס ודרושים: ליוורנו, תקכ״א, 2°.

188. **זכרונות שופרות**. (עיין נזיר שמשון).

189. **זכריה המבין**. ה״ר זכריה מענדיל ב״ר ליב מבושאטש. על יסודות הפילוסופיא וחכמת הקבלה האמתית ומגן הוא לר״א הקליר מהשגת הרא״בע עליו: פפד״א, תקנ״א, 4°.

190. **זכריה משלם**. מהנ״ל. חי׳ גפ״ת ופסקים שונים: פפד״א, תקל״ו, 2°.

191. ס׳ **זכריהו**. עניני קבלה: כ״י יה״ש נכתב ע״י ה״ר אלחנן יחיאל מטוריניאנו. [והוא ס׳ האות לר״א אבולעפיא, כ״כ אלי ה״ר יה״ש בעצמו].

192. ס׳ **זכרים ונקבות** חיבר ה״ר משה הכהן ספרדי המכונה בן גיקטיליא על דקדוק לה״ק כל׳ הגרי, כמ״ש הרא״בע בהקדמת ספרו מאזני לה״ק, ע״ש.

193. **זמיר עריצים**. דברי ריבות וטענות נגד החסידים החדשים (ומיחסין אותו לה״ר טוביה גוטמאן פעדער): חמ״ד (ווארשא או ביאליסטאק), תקנ״ח, 8°.

194. **זמירות**. הם שירים ותהלות ותחנות בחרוזים ליום השבת על השלחן ולמו״ש. נלוו אל רוב מיני סדורי התפלות ונדפסו פ״ר גם לבדם גם עם פי׳ ועם ל״א. ופירשם ח״ב דרמ״ח כ׳ כי קצתם לקדמונים וקצתם לה״ר אליעזר

ליברמאן סופר מפראג. אבל בעק"ד תרי"א דפ"ז כ' כי רק זמר אחד נמצא בס לרא"ל סופר הנ"ל ושמו: זמר נאה לשיר בשבת שחרית קודש קדושה רבה, ע"ש. ונדפס ע"י ר' מרדכי ב"ר יוסף: חמו"ד (פראג) 4°. (ודלא כצונץ גא"ל דרמ"ט, ע"ש).

195. זמירות אסף. (עיין משלי אסף).

196. זמירות ובקשות לה"ר יוסף בן שמואל מגולי אובין: חמ"ד (וואנזבעק), תצ"א, 8°.

197. זמירות וברכת המזון והגדה ש"פ. גם אלה נדפסו פעמים אין מספר גם לבדם גם עם ל"א ועם פי', (ועיין ברכת המזון).

198. זמירות ישראל. ה"ר חנניה אלחנן חי הכהן. על גדרי השיר בלה"ק: ליוורנו, תקנ"ג, 12°.

199. זמירות ישראל. ה"ר ישראל ב"ר משה נגארה. שירים פיוטים ויוצרות כמנין ח"ק ליסראל: צפת, שמ"ו, 4°. עוד, עם נוספות ונחלק לג' חלקים: א) עולת תמיד שירים ותפלות לכל יום ויום. ב) עולת שבת פיוטים לכל שבתות השנה מעין כל פרשה. ג) עולת חדש פיוטים לחדשים ולמועדים, ונוסף עוד ס' מימי ישראל, עיין זה: ד"ו, שנ"ט—ש"ס, 4°. ובלי ס' מימי ישראל הנ"ל: בילוגראדו, תקצ"ח, 4°. [וקצת פיוטים מס' זמירות ישראל הזה נדפסו בסש תפלות נוראות, עיין זה. ומ"ש ברוזענס q, № 250 הוא טעות ואין לו שחר: רמש"ש].

200. זמירות ישראל. שם הכולל לס' תהלים עם ת"א ובאור. (עיין תורה, תהלים).

201. זמירות ישראל. אוצר כל ספרי שיר ומליצה שנתחברו בלה"ק עד כה. נאספו ע"י ה"ר מיכל וואלף, ככך ראשון חוברת א': ס' לישרים תהלה: לעמבערג, 1859, 32°. חוב' ב': תולדות הרמבמ"ן: שם, 1860, 32°. חוב' ג'...

202. זמירות ולמוד, (סדר —) בחנכת ביהכ"נ בסיינה (Siena) לה"ר ידידיה לוי וה"ר יצחק היים די מודינא: ליוורנו, תקמ"ו, 4°.

203. זמירות פורים. (עיין שמחת פורים).

204. זמירות לשבת לה"ר מנחם מאניש היות. כן קורא לו ברד"א, אבל שמו הוא קבלת שבת, עיין זה.

205. זמירות לשבת ולמו"ס למהרש"ל עם פי' וברכת המזון. נדפס ראשונה בסש סדר הזמירות עם פי': לובלין, ויש"ם, 4°. ואח"ז בסש הנ"ל: ד"ו, שס"ג. אוסטרהא, תקנ"ב, 8°.

206. זמירות ותשבחות של שבת לה"ר עקיבא פראנקפורט ונלוו לו ויכוח יין ומים ותחנות לכל יום בחרוזות לתלמידו ה"ר אליהו ב"ר משה לואנץ: באזיליא, שנ"ט, 8°. ובלי הנלוים: ברלין, תע"ג, 8°.

207. ס' זמנים. (עיין משנה תורה להרמב"ם, רב פנינים).

208. זמר להב"ח דוד המבורג לזמר ביום תת ס"ת בסיומה להיכל, ונוסף על י"ג עיקרי האמונה: מיץ, תקמ"ז, 8°.

209. זמר לחנוכה עם ל"א, והוא ויכוח בין חנוכה ושארי י"ט וגם לר' ישעיה ב"ר ישראל: כ"י רד"א 0, № 81. והראשון לבדו ותחום שם זלמן: כ"י רח"ם № 666.

210. זמר לחנוכת ס"ת לר' משה ב"ר נפתלי כהן: לובלין, חש"ד, 4°.

211. זמר לכבוד ש"ת לה"ר מנחם מענדיל קראכמעל (בע"ס צמח צדק) עם ל"א: ד"א, תל"ר, 4°. ועם פי' ובלי ל"א: שם, תל"ה, 8°. (ועיין רשמס"ש ע' 1727 וע' 2873).

212. זמר נאה לפורים לה"ר משה מלמד ב"ר בער ש"ק מווינא עם ל"א: חמו"ד (פראג ?), 4°.

213. זמר לנתינת ס"ת אשר נדב ה"ר ברוך אויסטרליץ מאת ה"ר נפתלי כהן: פראג, חש"ד (תע"ג ?) 4°.

214. זמר לסעודת פורים לה"ר יוסף ונפתלי בני ה"ר ישראל קוניאן בל' איטלקי: חמו"ד, 8°.

215. זמר לספר תורה לה"ר זאב וואלף ב"ר ברוך נוימבורג ש"ץ בגלויגא: דיהרנפורט, תנ"ב, 4°.

216. זמר לפורים לה"ר יהודה הלוי. (עיין אדון חסדיך).

217. זמר לפורים בל' איטאליא. (עיין שיר נאה בהדורים).

218. זמר של מרדכי הגדול...

219. זמר לתפלת הדרך: כ"י רד"א q, № 1665.

220. זמרת ארץ. ה"ר יוסף אליעזר מרפורגו. שירים ליום בוא ה"ר אברהם קולוניא לרב ומ"ץ בטריעסטי: טריעסט, 1827, 8°.

221. זמרת הארץ. ה"ר יעקב איל מצרי אבואלעפיא. על בנין חרבות טבריה ע"י חותנו הר"ח אבואלעפיא ז"ל, כ"כ בחג"י ו' רנ"ב, ע"ש. ורח"ם № 1229: מעשה נסים שנעשו בטבריה למהר"י בי רב. ורמס"ש כתב לי שער הספר וז"ל: זמרת הארץ והוא שבח

וזמרה ומעשה רב מזכיר מעשה נסים נתהוו מחדש בעיר עבריה . . . ושירות ותשבחות לאהן ולדרים עליה . . . חברו . . . מכהר"ר יעקב בי רב : מנטובה , עלת"ה , $4°$.

222. **זמרת הארץ** . (עיין תפלה , סדור ה"ר יעב"ץ וכו') .

223. **זמרת יה** . שיר לה"ר **הלל הכהן דיללא טורי** . נדפס על דף גדול: טורינו,תקפ"ה, $2°$.

224. **זמרת יה** . שירים ופזמונים לה"ר **מרדכי דאטו** נכתב ע"י ר' רפאל בנו : כ"י קאזאנטי ברומא . [ועיין די רוסי ווע"ב ע' 91 וכ"י שלו № 29 : רמש"ש] .

225. **זמרת נבל** . (עיין הפורט) .

226. **זמרת עם הארץ** . השגות בקול רעש גדול ע"ס בית יעקב יוסף ד' קארין תקמ"ג לה"ר יעקב יוסף רב דק"ק פולנאי [נראה שכוונתו לס' תולדות יעקב יוסף להרב הנ"ל , כי ס' בית יעקב יוסף לא נודע ממנו ולא מצאתי זכרו] , ואח"ז העתק כרוז בחרם גדול ע"ד החסידים שהוכרז בש"ק פ' עקב כ' מנ"א שנת תקמ"א בבהכ"נ הגדולה דווילנא והעתק חרם וכרוז ביריד זעלווע מיום ד' ב' דר"ח אלול שנת הנ"ל ושנית בווילנא יום ב' י"ג אלול הנ"ל , ובסופו אגרת ארוכה לספר כל מעשי החסידים ועלילותם ומזמותם וכל מנהגיהם בכלל ובפרט על הרב שלהם ר' חייקיל אמדו"ר וכל כת דיליה, והוא ח"ב לס' זמיר עריצים , עיין זה . ראיתי כ"י אין $4°$,ובסופו כתוב וז"ל : כ"ד המעתיק בכל מיני הדור ויופי אברהם במ' זכריה זלה"ה .

227. **זובוקי** . שם חומש קדמון מדוייק , נזכר בס' אור תורה פ' בעננני ענן ובס' מנחת שי שם .

228. **זעירא** . (עיין מאמרי זעירא) .

229. **זעיר שם** . (עיין בכר לאדן) .

230. **זענדשרייבען אן די דייטשי יודען פאן דוד פרידלאנדער** על אודות דרשה בס' עולת החדש : ברלין , תקמ"ה , $8°$.

231. **זענדשרייבען אן איינע גוויבענט-געגאסטען אין האמבורג , אדער איינע אבהאנדלונג איבער דען איזראעליטישען קולטוס פאן אליעזר ליזר ריסער** בה"ר **יעקב לבית קאצינעלנבויגן** : אלטונא , תקע"ט , $8°$.

232. **זעקת סדום** . ספורי מעשיות מענין הפיכת סדום : שאלוניקי , חש"ד (?) , $8°$.

233. **זעקת שבר** . בשם זה קראתי לקינת ר"ש ן' גבירול על מות ר' יקותיאל שנהרג בניסן שנת ד"א תשל"ט אשר נעתקה מכ"י ישן ע"י ה"ר שד"ל והוסיף עליה קצת הערות ונדפסה ראשונה בעק"ד לשנת תר"ו № 37 עם קצת הערות הנ"ל בל"א, ומשם הוצאתיה והדפסתיה שנית עם גוף ההערות הנ"ל בלה"ק : לייפציג , תר"ו , $8°$.

234. **זקוקין דנורא** ובעורין דאשא . (עיין תנא דבי אליהו) .

235. **זקן אברהם** . (עיין מאזני צדק) .

236. **זקן אהרן**.ה"ר **אליהו הלוי** (בע"ס כל דאי). רכ"א שו"ת , והובא לביה"ד ע"י ה"ר בנימין ב"ר אברהם מוטאל: קונשטנטינא, תצ"ד , $2°$.

237. **זקן אהרן** . (עיין שמן הטוב) .

238. **זקן שמואל** . ה"ר **שמואל דניאל** . באור על כל מקומות הקשים בכל חלקי הטור וב"י : אזמיר,תקי"ו.(ורובענש F, № 240:תק"ח) $2°$.

239. **ס' הזקנה** . (עיין חכמתא רבתי) .

240. **זקני יהודה** . כ"י , הובא בס' לקט הקמח למהר"ש אאגיז: (שג"ב כא"ן ושה"ג שלי במקומו) . [ולפ"ד רמש"ש הוא שו"ת לרי"א די מודינא] .

241. **זקני שלמה** . פשטים כסדר התורה נגלה קושיות ומדרשים וגמרות : (חמו"ד ?) $4°$. (תוס' ש"י) .

242. **זקנת שלמה** . ה"ר **שלמה** ב"ר **אברהם אלגאזי** . פי' ע"ס העטור והטור בח"מ , ולפי עדות ה"ר היד"א נאבד ואיננו , (עיין ול"א י"ב ושה"ג שלי במקומו) .

243. **זר זהב** . מ"מ מזהר ומדרשים בערכין כסדר א"ב . [ועל מחברו נחלקו רושמי ספר , עיין ש"י ורד"א q, № 1306 בל' רומי ופירשט ח"א דף ר'. ורמש"ש ר' וז"ל : ובסופו כתוב וז"ל : והלל לגמור נה' אלקי אבי לעיני כל הקהל בן דוד ויאמר ב'רוך ה' נ'ותן ה'תורה . היום אים א'מו וא'ביו ת'יראו לפ"ק כבוד אדוני או"מ . . . מהור"ר דוד נר"ו מק"ק באריספעש, וכו' . ע"כ השערתי שם המחבר ברוך בן דוד , עכ"ל] : קראקא, ת"ב , $4°$.

244. **זר זהב** . ה"ר **יעקב צמח** . באור על כל סעיף וסעיף בכל ש"ע א"ח נמה שאמרו בזהר ומדברי האריז"ל ושארי ספרים וגם קצת חדושיו. נזכר בס' גולל אור ובהקדמת ספרו קול ברמה , ע"ש : (שג"ב ח' ושה"ג שלי במקומו) .

245. **זר זהב** . (עיין אור הנערב , בית אפרים , טהרות הקדש , מקח וממכר , עיני העדה , תפארת הצבי) .

246. **זר תפארה** . (עיין צפירת תפארה) .

247. ס' **זרובבל** . אגדות קדמוניות מעניני הקץ וימות המשיח . נדפס ראשונה בקובץ אגדות

וספורים קדמונים: קונשטנטינה, עטר״ה, 4°. ובסוף בתוס׳ דברים מפרקי היכלות ופסיקתא רבתא וילקוט וס׳ חסד לאברהם: ווילנא, תקע״ט, 8°. (ועיין מלכיאל). ושלישית (עיין בית המדרש).

248. זרוע ימין. (עיין פני דוד, פתח עינים).

249. הזרוע והלחיים והקיבה. שיר מוסרי לה״ר אפרים ב״ר יואב ב״ר משה ממודינא: כ״י די רוסי № 1278/6. [ועי׳ מ״ם צונץ במ״ע לרא״ג ח״ג ע׳ 55: רמש״ש].

250. זרוע נטויה. (עיין הגדה ש״פ).

251. זרזיר מתנים. ה״ר שמואל ן׳ עטר. מעשיות וספורים: (ש״י). [ורמש״ש כ׳ טעות הוא כי ס׳ מעשיות שהדפיס ר״ש הנ״ל לחוד וזה לחוד, ופלאנטאוויליוס כתב שהוא ס׳ דרשות והספר חסוד לגמרי: רשמש״ש ע׳ 2408].

252. ס׳ זרח. (עיין מנחת יהודה שונא הנשים).

253. זרח יעקב. ה״ר זרחיה גוטה. חבור על ד׳ טורים בפלפול, כ״י: (ול״ב ב׳ ושה״ג שלי במקומו).

254. זריעת יצחק. ה״ר יצחק אייזיק ב״ר דוד שי״ק. פשטים עה״ת כסדר הפרשיות: פראג, שע״ה, 4°.

255. זרע אברהם. ה״ר אברהם ב״ר אריה יהודה ליב שי״ק. פי׳ על מדרש משלי ונדפס עמו: ווילנא והוראדנא, תקצ״ג, 8°.

256. זרע אברהם. ה״ר אברהם ב״ר בנימין זאב מגולי ווין ח״ר אליה ליפשיץ מבריסק דליטא. דרושים בסמיכת הפרשיות כסדר התורה עם מפתח בסופו: זולצבאך, תמ״ה, 4°.

257. זרע אברהם. ה״ר אברהם דיל ויקייו. לוח ומ״מ לס׳ עין יעקב: (ש״י).

258. זרע אברהם. ה״ר אברהם ב״ר חזקיה חזקוני. ח״א דרשות כסדר התורה ע״פ רש״י ותוספות, וח״ב חי׳ גפ״ת על מס׳ ביצה ומ״ק וכמה סוגיות, הכולו בספרו זאת חקת התורה.

259. זרע אברהם. ה״ר אברהם ב״ר יום טוב באנדי מפראג. ח״א חי׳ על כמה סוגיות בש״ס ופוסקים עם הוספות לבנו ה״ר נחמיה פייוויל באנדי: פראג, תקפ״ח, 2°. ג״ח ס׳ עיין משפט על ש״ע ח״מ.

260. זרע אברהם. ה״ר אברהם יצחקי ב״ר דוד. ב״ח שו״ת על ד׳ טורים: ח״א, שו״ת על טור א״ח וי״ד: אזמיר, פלגי״ו ישמח״ו, ח״ב כנ״ל על טור אה״ע וח״מ: קונשטנטינה, ובחמלת״ו, 2°. [ג״ח ס׳ אגרת שבוקין וס׳ כתבת קעקע בעניני נחמיה חיון וחי׳ על ש״ע י״ד וחבור על הל׳ גיטין ושו״ת].

261. זרע אברהם. ה״ר אברהם ישראל ב״ר דוד כהן. חי׳ על מס׳ פסחים וקדושין וחולין ובסופו לקוטים: המבורג, תקנ״ט, 4°.

262. זרע אברהם. ה״ר אברהם ב״ר ראובן שמ״ו מקורפו. דרושים וחי׳ דינים כסדר התורה: מנטובה, צבאו״ת, 4°.

263. זרע אברהם. ה״ר אברהם בן מנחם רוויגו. מפתח ממליצות חז״ל כסדר א״ב כס׳ הערוך, ובראשו ערך המספרים משלשה עד עשרה לה״ר חננאל ב״ר יעקב ספורנו: כ״י רח״ם 40—239 №. גירונדי (שענגלוס 15).

264. זרע אברהם. (עיין מאמר אברהם, מדרש רבה, ספרי).

265. זרע אהרן. ה״ר אהרן ייטלים. פי׳ עה״ת בדרך דרוש: פראג, תקנ״ז, 4°.

266. זרע אהרן. ה״ר עזריאל ב״ר אהרן. חי׳ ש״ס ופשטים גם בשם זולתו, ובראשו חי׳ ה״ר יוסף בה״ר יצחק אבד״ק זאמושטש ונקראים בשם חי׳ מהרר״י: זאלקווא, תקי״ז, 2°.

267. זרע אמונה. (עי׳ משניות תפארת ישראל).

268. זרע אמת. ה״ר ישמעאל הכהן אבד״ק מודינא. ח״א, ק״ב שו״ת בש״ע א״ח וחי׳ גפ״ת על ש״ס זרעים ומועד: ליוורנו, תקו״ם, 2°. ח״ב, שו״ת בש״ע י״ד ובסי׳ ח״י בו נמוקי הל׳ טרפות למהר״י בריא״ל (זצ״ל י׳ ז׳): שם, ישמר״ו, 2°. ח״ג, שו״ת בדיני ש״ע ח״מ: ריגייו, חש״ד, 2°.

269. זרע אמת. פסקי הל׳ טרפות, ולא נודע למי: כ״י יה״ש.

270. זרע אמת. (עיין אות אמת).

271. זרע אנשים. תשובות מכמה רבנים ראשונים ואחרונים, כ״י, ובו זר״ע סימנים: (ב״ו כ״ח ושה״ג שלי במקומו).

272. זרע אפרים. ה״ר אפרים זלמן מרגליות. פי׳ על הפסיקתא רבתי ונדפסה עמו: לעמבערג, תרי״ג, 4°.

273. זרע ברוך. ה״ר מנחם מנלי ב״ר ברוך הלוי. חי׳ גפ״ת על מסכתות: וואנזבעק, ת״צ, 2°.

274. זרע ברך. ה״ר ברכיה ברך ב״ר יצחק אייזיק. דרושים ופשטים כסדר התורה עד ס׳ דברים: קראקא, ת״ו, 2°. עוד, חלק שני ומהדורא תניינא, דרושים ופשטים כנ״ל ועל ס׳ דברים ב׳ דרושים לכל פרשה לתשלום

חלק א׳, ונכללו בו פשטים על חמש מגלות והגדה ש״פ : ד״א , תכ״ב , 2° . עוד כנ״ל, עם מפתח בסופו : חמ״ד (המבורג) , תמ״ז . ד״א , ת״צ , 2° .

275. זרע ברך שליש׳ . ה״ר ברכיה ברך ב״ר אליקים געץ נכד הנ׳ל. דרשות ע״ס בראשית בדרך פרד״ס: האלי, תע״ד , 2° . עוד כנ״ל פשטים על אגדות מס׳ברכות: חסר שער וחמו״ד (אבל כנראה פפד״א והסכמה מש׳ תצ״א) .

276. זרע ברך חלק רביעי מהנ״ל , חבור גדול עה״ת . מזכירו תמיד בח״ג ומהם פ׳ ויקרא, ע״ש : (משג״ב ח״ג ושה״ג שלי במקומו) .

277. זרע גד . (עיין הגדה ש״פ) .

278. זרע יהודה . (עיין הגדה ש״פ) .

279. זרע יעקב . ה״ר יאקב ב״ר פסח מניקלשבורג . פשטים כסדר התורה : פיורדא , תקכ״ה , 4° .

280. זרע יעקב . ה״ר יעקב גינצבורג . חי׳ על מס׳ ברכות ושבת : פראג , תקע״ד , 2° .

281. זרע יעקב. ה״ר יעקב ב״ר חיים פייוויש כ״ץ אבד״ק וויסטיניץ . פי׳ על קהלת ונדפס עמו : חמ״ד (ווילנא) , תק״ס , 4° . עוד כנ״ל על שיה״ש : חמ״ד (ווילנא), תקס״א, 4°. עוד כנ״ל על רות: ווילנא, תקס״ב , 4° . עוד כנ״ל על משלי וכנ״ל : חמו״ד (ווילנא , תקס״ג ?) , 4° .

282. זרע יעקב . ה״ר יעקב ן׳ נייאם . ע״ד סו״ת : ליוורנו , עמ״ך מקו״ר חיי״ם , 2° .

283. זרע יצחק . ה״ר יצחק בה״ר אברהם אזולאי . חבור גדול בקבלה ונאבד : (שג״א א׳ כ״ב ושה״ג שלי ח״א אות א׳ סוף סי׳ 15) .

284. זרע יצחק . ה״ר יצחק ב״ר אברהם גר . עניני תורה ומוסר , נוסד על ג׳ עמודים תורה עבודה וגמ״ח : ד״א , תקמ״ט , 4° .

285. זרע יצחק.ה״ר יצחק חיות ב״ר יעקב בן מנחם מאנש בן יצחק (כע״ס אפי רברבי) . פי׳ על משניות ונדפס ע״י ר׳ אליעזר בנו : פפד״א , תצ״ב , 4° .

286. זרע יצחק . ה״ר יצחק לומברוזו . חי׳ גפ״ת על ש״ס , ובסופו לשונות הרמב״ם ודרושים : תונס , תקכ״ח , 2° .

287. זרע יצחק . ה״ר יצחק עטיה. חי׳ ופשטים בפלפול ע״ס בראשית : לי וורנו , תקכ״ג, 2° .

288. זרע יצחק . ה״ר יצחק קובו . דרושים עה״ת ופי׳ על הל׳ קה״ח להרמב״ם : קונשטנטינא . . . (רמי״ג) .

289. זרע יצחק . (עיין הגדה ש״פ, זכרון יהודה, קרני ראם) .

290. זרע ישראל . ה״ר יעקב ב״ר יוסף (בע״ס ראש יוסף) . חי׳ על מס׳ מגילה : אלטונא , תצ״ה, 4° . עוד כנ״ל , על מס׳ ראש השנה : ד״א , תצ״ו , 8° .

291. זרע ישראל . ה״ר ישראל בה״ר בנימין אבד״ק דהרימלוב . ח״א , חי׳ אגדות ופשטים כסדר התורה . ח״ב שארית ישראל באור על רש״י עה״ת . ח״ג תפארת ישראל באור על מדרש רבות . ח״ד בית ישראל חי׳ גפ״ת על קצת מסכתות: ווילמרשדארף, ת״צ, 4°.

292. זרע ישראל . (עיין משניות) .

293. זרע קדש . ה״ר משה ב״ר אליעזר פייוויש מזלאטאווע. באור על קצת מאמרי ספרא ודרושים והערות על עניינים שונים : ברלין , תקנ״ח , 4° .

294. זרע קדש.ה״ר משה ב״ר מנחם מפראג . תקוני תשובה ובסופו מעשה ה׳ כי נורא הוא מרוח שנכנס בנער והוציאוהו בק״ק ניקלשבורג : פיורדא , תנ״ו . 4° . ושנית בלי מעשה הנ״ל . (עיין בת מלך) .

295. זרע קדש . ה״ר שמואל ב״ר חיים הלוי. מזכירו בשער ספרו תקון התשובה , עיין זה .

296. זרע קדש . ה״ר שמואל פריינד מקשימניץ . ח״א חי׳ ובאורים על משניות (מסכתות ?) ברכות פאה ודמאי : פראג , תקפ״ז , 4° .

297. זרע רב . (עיין יכין ובעז) .

298. זרע שמואל . ה״ר ברוך ב״ר שמואל זאנוויל סג״ל . חי׳ גפ״ת וקצת חילוקים על מס׳ כתובות : ווין , תקצ״ו , 4° . [ג״ח ס׳ לדוד ברוך על תהלים ודרושים] .

299. זרע שמשון . ה״ר שמשון חיים נחמני . דרושים עה״ת וח״מ ובאורי מאמרים תמוהים: מנטובה , תקל״ח , 2° .

300. זרעא דיוסף . חידושים לר׳ יוסף בורגיל מתונים , חלק ראשון : ליוורנו , שנת רב״י יוס״ף בורג״ל .

301. זרעים , סדר — . (עיין משניות) .

302. ס׳ זרעים . א׳ מי״ד חלקי הרמב״ם : (עיין משנה תורה) .

נשלם אות ז מהדורא רביעית

אוצר הספרים

ח

1. **חבוש הקבר**. מס' — . אחת מאגדות קדמוניות. נדפסה בס' קונטרס חשבון אדם עם קונו, ע"ש, ומשם לוקחה ונדפסה גם בשארי ספרים. (עיין מדרש אגדת בראשית, בית המדרש, מדרש ר' יצחק בן פרנך, ועיין רשימת כ"י המבורג ע' 152).

חבור *)

2. **חבור** לר' אברהם ב"ר יהודה אבן חיים [ודי רוסי כתב שלא ידע אם ר"א הוא המחבר או המעתיק, והח' רמש"ש בספרו 328 low. Lit. nota 53 העיר שבזמן הכ"י חיה ר' אברהם בן חיים אביו של ר' לוי, עיין כ"ח ע' 61]. על מלאכת מעשה הצבעים לסופרים ולציירים בל' ספרד, ונלוו לו עוד: א) ס' העבור עם קצת הוספות מספרים אחרים. ב) הלכות ס"ת ומזוזה. ג) הלכות תפילין ומגילה וגיטין וסעודה מס' המנהיג לר"א אבן ירחי. ד) פ' שפי מס' המדע להלכות ס"ת תפילין ומזוזה להרמב"ם. ה) ס' מסורה על תגי האותיות בתורה עד אות פ' להמחבר (ועיין ס' תגין). ו) בקשות ופזמונים, ועד אחרן ז) קצור לקוטי משקלי השמות מס' מכלול לרד"ק, וכתוב בסופו כי נשלם יום ה' לחדש סיון שנת כ"ב לאלף הששי: כ"י די רוסי № 945. ונראה שכל הכרך נעתק מר"א והכרם יחד לצורך מלאכתו שהיה סופר סתם, ואולי גם נקדן וכותב ומעתיק ספרים בקשוטי אותיות וראשי מאמרים ופרקים ושערים.

3. **חבור** על אגדות ומדרשי חז"ל התמוהים לה"ר **ישראל יצחק** ב"ר **חיים משה** **ברד"ח**, ומבואר בם כמה פסוקי תנ"ך. מביאו בהקדמת ס' טעמי תורה, ע"ש.

4. **חבור** האדם אל אשתו **להרמב"ם**. [לפי ציליענטהאל הוא אגרת הקדש לרמב"ן, עיין רשמש"ש ע' 1935 ועי' אגרת הקדש (סי' 270) ורשימת כ"י מינכען 47, אבל שער הקרושה בכ"י הנ"ל הוא מס' בעלי הנפש לראב"ד, ולא כמ"ש באות א' סי' 270 ויתוקן שם: רמש"ש].

5. **חבור** בבאור רמזי הרמב"ן בבאורו עה"ת **למהר"ם פאפירש** כ"ץ ע"ד האמת: (שג"א מ' י"ז, ושה"ג שלי ח"א אות מ' הרמב"ן).

6. **חבור** על הבה"ג לה"ר **יחזקאל אבד"ק** **מיטאווי**, כ"י, (שי"ג). ראיתי גם אני ביד בנו ה"ר אליהו שהיה אח"כ אב"ד שם.

7. **חבור** כס' בית יוסף למרן ז"ל עשה ה"ר **מרדכי מודנא** זקנו של הרי"א מודינא ז"ל, כ"י, (תג"י י' סי' מ"ט).

8. **חבור גדול** ע"ס בראשית לה"ר **דוד חזן** ב"ר **חיים חזן**, כ"י. (ב"ו ל"א ושה"ג שלי במקומו, וע"ש).

9. **חבור גדול** לר' **יהודה בן משה** וכו'. (עיין מאמרים למחברים נוצרים).

10. **חבור גדול** לרבינו **מאיר** ב"ר **טודרוס** **הלוי** עה"ת, כ"י, מובא בצמח דוד: (סה"ד שכ"ה). ואני עלה בדעתי כי אולי כוונת הצ"ד לספרו מסורת סייג לתורה עד אשר ראיתי בצ"ד

---

*) בזה הערך נרשמו כל הספרים אשר לא נודע שמם הפרטי, ואפשר שימצאו פה איזה ספרים אשר נרשמו במ"א בערכם, ובפרט אם לא נודע שם המחבר בבירור או יוחסו בטעות למחבר אחר. וסדר הערכים הוא לפי הענין ולא לפי שמות המחברים.

וכתוב בו לאמור : „ועשה פי׳ לתורה בדיוק גדול ובפלפול רב ועצום״ וכו׳, מזה מוכח שלא אל ס׳ מסורת ס״ל יכוון , וע״ש .

11. **חבור** בדיני ק״ש ותפלה נט״י ותענית וז״ז לרבינו **חייא** ב״ר **שלמה**, ד׳ חלקים , וכל חלק נחלק לשערים : כ״י רח״ם № 250 .

12. **חבור** בדיני שו״ב . ע״ד שו״ת לה״ר **פנחס אשכנזי** , כ״י : (זצ״ל פ׳ אות ז׳) .

13. **חבור** בדיני תפילין לר׳ **משה** ב״ר **מיימון** [בכ״י מצאתי **בן יעקב** ונראה עיקר.עי׳ המזכיר שנת תרכ״א בבקורת תשובות הרמב״ם : רמש״ש] **מקורטובה** . מזכירו הרמב״ם בס׳ פאר הדור סי׳ י״ט , ע״ש .

14. **חבור** בדיני תפלה ומועד , בל׳ הגרי , לרבינו **מיימון אבי הרמב״ם** : (שג״ב מ׳ ט׳ ושה״ג שלי ח״א אות מ׳ רבינו מיימון וכו׳) .

15. **חבור** על דינים ועל דיני טריפות לר׳ **דוד בן דון גדליה ן׳ יחייא** . נזכר בשה״ק (ועיין משפטי החרם) .

16. **חבור** על כל הדינים שבאו ליד ה״ר **דניאל לומבריזו** וכתבם על ספר, כ״י:(תג״י ד׳ אות ו׳).

17. **חבור** בדקדוק לה״ר **יששכר יחזקאל ריגייו** , כ״י : (זצ״ל י׳ סי׳ ל״ח) .

18. **חבור** בהלכה למשה מסיני לה״ר **חיים הלוי אב״ד במצרים** . ראה ה״ר חיד״א בכ״י, כמ״ש בשג״ב ה׳ ז׳ ושה״ג שלי ח״ב הלכה למשה מסיני, ע״ש בקו״א .

19. **חבור ההשגות** . (עיין פלגי מים) .

20. **חבור** בחכמת החזיון הצריכה לחכמת הרפואה . נעתק מל׳ הגרי לנוצרי וממנה לעברית: כ״י הפליט 2 .Cod ב׳, וע״ש ע׳ 31. [הוא ס׳ מיוחס **לאבוקרט** , והמעתיק מל׳ נוצרי המציין עצמו **אלי״ה** נראה שהוא **ליאון יוסף** אשר העתיק ג״כ ספרים אחרים, עי׳ מ״ש בהערותי לחיי חכמי המאטהעמאטיק מהת׳ **Baldi** (רומא 1874) ע׳ 52 : והס׳ עצמו נעתק ג״כ בשם **פנים לפנים**,ע״ש. ואח״כ מצאתי שנדפס בל׳ יון בשם **גאלינוס**,ואין פה המקום להאריך: רמש״ש] .

21. **חבור** על חכמת המחקר לר׳ **יצחק קרדוזו** בל׳ לטין **Philosophia Libera** : וירונה , 1673 .

22. **חבור** בחכמת העבור לר׳ **חסאן הדיין** . נזכר בס׳ יסוד עולם מאמר ד׳ פי״ד וז״ז . [ועיין ס׳ העבור , ג׳ חבורים בעבור נזכרו בס׳ העבור לראב״ע, רשמש״ש ע׳ 2171. ועיין המזכיר תרי״ע ע׳ 109 : רמש״ש] .

23. **חבור** בחכמת העבור **להרמב״ם** ז״ל . (עיין דברי חכמים) .

24. **חבור** בחכמת התכונה לה״ר **אביעד שר שלום באזילה** . ראה ה״ר חננאל ניפי בכ״י , כמ״ש בזצ״ל א׳ סי׳ פ״ה , ע״ש .

25. **חבור** בחכמת התכונה לה״ר **אליהו דיל מדיגו** . (כתב רמש״ג בתג״י א׳ סי׳ מ״ח שנמצא בכ״י רד״א , ובקשתי בק״ד ולא מצאתי עד כה) [ולא נמצא , והוא נמשך כדרכו אחר די רוסי,וד״ר אחר וואלף שכתב שנמצא ס׳ עצם השמים ע״ש , ואיננו ס׳ בתכונה . וכן טעה בכתבו שר״ש אלגאזי מיחס לר״א ד״מ פי׳ שה״ש , ור״ש כתב שחיברו ר׳ **אליה בן הפרנס** ! : רמש״ש] .

26. **חבור** בחכמת התכונה [נעתק] מה״ר **יוסף ברוך אורבינו** . (עיין ס׳ הכידור) .

27. **חבור** לחסיד א׳ (אשכנזי) מתושבי צפת לוחם מלחמת התורה : כ״י רח״ם № 249 .

28. **חבור** על טהרות ועל אסורי ביאה לרב **סעדיה גאון**:(שג״ב סי׳ י״ח ושה״ג שלי בשמו).

29. **חבור** על טור אה״ע לה״ר **משה אבד״ק הוראדנא** , כ״י : (שי״ג) .

30. **חבור** על כל ד׳ טורים לה״ר **יעקב חי ריקאנטי** , כ״י : (זצ״ל י׳ סי׳ מ׳) .

31. **חבור** על יסודי הדת לר׳ **דוד זכות מודינא** . (תג״י ד׳ כ״א) .

32. **חבור** על יסודי הדת בל׳ איטלקי לה״ר **שמחה קאלימאנו** . נדפס כמה פעמים : (זצ״ל ש׳ סי׳ נ״ו) .

33. **חבור יפה מהישועה** לה״ר **נסים** ב״ר **יעקב** . ספורי מעשיות מוסר ונחמות לדודו חתנו (או חותנו) לנחמו במות עליו בנו , ורובם מספרי משנה וברייתא ותלמוד וספרי אגדה, בקצת שנויים : פירארה , שי״ז , 12°. ד״א , התק״ו . זאלקווא , תקנ״ט . לעמבערג, תקס״ט . אוסטרהא , תקע״ד . לעמבערג , 1838 . קאפוסט , חש״ד , 8° וז״ז , ונדפס גם בל״א . ובקצת שנוי נמצא בס׳ מעשיות שבתלמוד , ע״ש .

ודע כי גדולים חקרי לב נסתבכו בשם אבי המחבר בפרט ובמחבר עצמו בכלל , כי לדעת רבים המחבר הנ״ל הוא רב נסים ב״ר יעקב גאון . והנה מצינו בתוך הספר (ד״א דף כ״ב וד׳ ל״ב ע״א) כתוב ואני נסים וכו׳ מאבא מרי הרא״ש ז״ל , וא״כ היה שם אביו ר׳ אשר ולא יעקב, ואומר הג״מ שי״ר בתולדות הר״ן כי בקירוואן היה שם ראש כנוי כבוד כמו גאון בבבל ודיין בקורטובה , והקווין על מלת הרא״ש בטעות (עיין בכה״ע תקל״ב דף ע״ד הערה ל״ב) . ויותר נראה כמעט דעת התכם

מהר"ש בלאך בתולדות רש"י דף מ"ה ע"א שמיחסו לר' נסים ן' ראש מעתיק ספרי אגדות ומדרשים בעיר קאטאלייר בספרד בשנת הרל"ד, כמ"ש הג"מ חיד"א בול"ב י' סי' י' (ושה"ג שלי ח"ב אות יו"ד ילקוט). ואני מוסיף עליו ואומר שאבי ר' נסים זה לא היה שמו ראש שלא מצינו שם אדם כיוצא בו כ"א ר' אשר היה שמו ובילקוט כ"י שראה ה"ר חיד"א נשמטו הקוין מעל מלת ראש, וכן העיד החכם מהר"ל דוקעס כי בס' הנדפס בוויניציא משנת ש"ד הנ"ל כתוב „ואני נסים שאלתי בילדותי את אבא מרי ר' אשר נ"י בפירוש". ולפי"ז הקוין בשארי דפוסי הספר לא נכון, והשערת ה"ר שי"ר אינה נכונה [ומאן יימר שלא כתבו והדפיסו אשר במקום הרא"ש? ועדיין קושיא גדולה היאך בא שם שם דונש שלא נמצא כ"א באפריקה ורק בזמן ר"ן אם לא תאמר שגם שם זה בדוי! ! ועיין רשימתי ערך ר' נסים; ואני השערתי שאפשר שנוספו בו ענינים : רמש"ש].

וכתב עוד כי בכ"י פאריז a.f. № 232 נקרא הס' בשם ס' הנסים לר' נסים וגם שם כתוב כמ"ש בד"ו משנת ש"ד הנ"ל (עיין תוס' עק"ד לשנת תר"י דף רס"ד בהערה סי' ז').

ואחרי הודיע לנו כל אלה נ"ל דמ"ש בשער הספר ובראש כל עמוד רבינו נסים בן יעקב אולי הוא המצאת הסופרים המעתיקים או המדפיסים שתלו עצמם באילן גדול והכי קראו שם אביו יעקב למיחסו לר"נ גאון כדי להשבית את מקחם וכבר היה כזה לעולמים. [ואני אינני מסכים לזה, כי נראה שהס' ישן ומחובר ראשונה עכ"פ קצתו בל' ערבי, עיין מ"ש במזכיר תרל"ג ע' 132, גם הא' גייגער במ"ע שלו ככך י"א ע' 156 חושב שהספר ישן : רמש"ש].

34. **חבור** ליישב תימת התוס' בכל הש"ס לה"ר אהרן אבד"ק פינסק : (שי"ג).

35. **חבור הלקט**. ר' יוסף קמחי הספרדי. על הבדל שרשים נרדפים וכדומה. מזכירו הרד"ק בנו בשרשיו שרש קנן, ע"ש.

36. **חבור** על לשונות הרא"ש ודרשות וחי' דינים לה"ר יהודה עייאש : (שי"ג). ונ"ל שהוא ספרו וזאת ליהודה, עיין זה.

37. **חבור** על לשונות הרמב"ם לה"ר בנימין איספינוזא. (ול"א ב' סי' כ"ח. ושה"ג שלי ח"ב אות ב' סי' ע"ב).

38. **חבור** מאמרים ומדרשים וכו' לרבינו יהודה ב"ר ברזילי אלברצלוני. ראה ה"ר מרדכי שמואל גירונדי ז"ל בכ"י, כמ"ש בתג"י י' סי' נ"ד, ע"ש.

39. **חבור המוקצה** לה"ר מאיר די טרינקטאליש. מזכירו רבינו מנוח בפירושו על הרמב"ם דף נ"ג וז"ל. וכ"כ בעה"ס העזר בחבור המוקצה, ע"ש. (ועיין שג"ב ע' ט' ושה"ג שלי ח"ב אות ע' ס' העזר).

40. **חבור** על המורה לה"ר שמואל ב"ר שלמה הנשיא מקרקשונה : (צונץ גא"ל 483).

41. **חבור** על מנהגי היהודים ונימוסיהם בל' לע"ז לה"ר שמחה ב"ר יצחק לוצאטו. מזכירו במאמרו על מצב היהודים דף נ"א : (תג"י ב' סי' א').

42. **חבור** על המסרה לר' יוסף בן שמואל. (עיין ס' המסרות).

43. **חבור** המעשיות והמדרשות והגדות בהוספת ענינים אחרים. מעשים של עשרת הדברות, ועוד : דפוס ראשון לא נודע (המזכיר תרי"ט ע' 64) : פירארא, שד"י, 8°. ד"ו, שס"ה, 8°. ווירונא, ת"ז, 8°. (רשמש"ש ע' 605 והלאה, ושם נרשמו כל הענינים הנוספים זה אחר זה).

44. **חבור** על מציאת השדים לה"ר אברהם מנחם כהן רפא פורט. מזכירו בספרו מנחה בלולה עה"ת בפ' האזינו, ע"ש: (תג"י א' אות נ"ז).

45. **חבור** על המקרא ועל כל המשניות לה"ר משה ן' אדרת : (שג"ב מ' קל"ו ושה"ג שלי בשמו, ועיין סי' 63, 82).

46. **חבור** לר' מרדכי כומטינו. כולל א) ס' החשבון הנמצא בכ"י שוניס, (ועיין רשימת כ"י בערלין אשר היא תחת מכבש הדפוס כעת כ"י סימן 49). ב) חכמת המדות : כ"י יוא"ל № 213.

47. **חבור** על המשניות לה"ר אברהם ב"ר יהודה סגרי : (זצ"ל א' מ"ט).

48. **חבור** על סוד השם הגדול וצרופיו: כ"י רח"ם משנת ק"ץ № 251.

49. **חבור** על הסמ"ג לה"ר חיים אבואלעפיא בה"ר דוד : (ול"א י"ז ושה"ג שלי במקומו).

50. **חבור** על הסמ"ג לה"ר יוסף קונקי. והג"מ חיד"א ראה איזה קונטרסים ממנו : (ול"א י' נ"ט ושה"ג שלי ח"א בשמו, ע"ש).

51. **חבור** על עין יעקב לה"ר אלעזר פלעקילש. מזכירו בס' תשובה מאהבה שלו: (שי"ג).

52. **חבור** על עשר ספירות, לא נודע למי : כ"י די רוסי $130/_8$ №.

53. **חבור** בקבלה, לא נודע למי : כ"י די רוסי $130/_9$ №.

54. **חבור** בקבלה ע"פ גורי האריז"ל להרב המקובל ר' אהרן ברכיה ממודינא (מגרו

בשנת שפ"ט) ובו ד' חלקים : שמן משחת קדש הקדמות למושכלות הראשונות [נמצא בכ"י יוא"ל № 149, ובכ"י יש"ר № 28, ובכ"י יה"ש]. שמן זית זך דרושים פרטיים, וקצתם באו לו מירושלים [נמצא בכ"י ריגייו № 29, ובכ"י גירונדי—שענבלום № 120, ובכ"י יה"ש]. שתיל פורח על התפלות וכו'. אמרי שפר, ענינים שונים. והג"מ חיד"א ראהו במודינא בכ"י. (שג"ב א' ע"ג ושה"ג שלי ח"א בשמו, ע"ש). [ג"ח ס' מגן אהרן ודרושים בקבלה, וכללים ומכתבים וקצורים ע"פ גורי האריז"ל, ופי' ס' הזהר ותקונים ע"ד הפשט וקצרם, ועשה קצור מהקצור, ופי' רוב פרקי יונת אלם, גם קצר סוגיות דינים ושו"ת וכללי הגמרא וס' עסיס רמונים ועשה הגהות עליו, וקצר ס' אלימה, עבודת הקדש, ס' הפרדס, שערי אורה, שערי צדק, תולעת יעקב, ועיין במלואי האוצר . . .].

55. **חבור** על קהלת בל' זהר להרמ"ח לוצאטו. (כ"ח ג' דף קל"ט הערה ל"ג וע"ש הערה ס"ד).

56. **חבור** הקונים. (עיין ס' הקונים ומ"ש שם).

57. **חבור** על הרי"ף והרמב"ם והרא"ש למהר"י מטראני : (שג"א י' ע"ט ושה"ג שלי בשמו).

58. **חבור** על הרמב"ם לה"ר אברהם ב"ר יהודה סגרי : (זצ"ל א' מ"ט).

59. **חבור** על הרמב"ם לה"ר יהודה הכהן א' מבית מדרשו של הפר"ח. ראה ה"ר חיד"א בכ"י (שג"א י' נ"א, ושה"ג שלי ח"א בשמו).

60. **חבור** על הרמב"ם לה"ר רפאל אשכנזי מאיזמיר. מזכירו בספרו מראה עינים : (תג"י כ' י"ג).

61. **חבור** על הרמב"ם וי"ד והל' גיטין לה"ר אברהם יצחקי : (שג"א א' ע', ושה"ג שלי בח"א בשמו).

62. **חבור** על הרמב"ם הל' עדות לה"ר יחזקאל סג"ל לנדא מפראג. מזכירו בהקדמת ספרו נודע ביהודה ח"ב, ע"ש : (שי"ג).

63. **חבור** על הרמב"ם והרא"ש והטורים לה"ר משה ן' אדרת : (שג"ב מ' קל"ו ושה"ג שלי ח"א בשמו).

64. **חבור** על ש"ע לה"ר יעקב חאגיז ונאבד : (שג"א י' פ"ד ושה"ג שלי ח"א בשמו).

65. **חבור** על כל ד' ש"ע לה"ר יחיאל היילפרין בעל סדר הדורות. (עיין בשער ס' ערכי הכנויים).

66. **חבור** על ש"ע א"ח בפלפול לה"ר ישראל יצחק ב"ר חיים משה ברד"ח. מביאו בהקדמת ס' טעמי תורה, ע"ש : (שי"ג).

67. **חבור** על ש"ע ח"מ וכו' לה"ר אורי דלוגאטש, כ"י. (עיין באור).

68. **חבור** על ש"ע ח"מ לה"ר שלמה עבדלה. ראה הג"מ חיד"א בכ"י : (ב"ו קי"ז ושה"ג שלי ח"א בשמו).

69. **חבור** על ש"ע ח"מ לה"ר שמואל גאון בפלפול עצום:(שג"א ש' מ"ז ושה"ג שלי בשמו).

70. **חבור** על ש"ע י"ד לה"ר יוסף דוד זינצהיים : (זצ"ל י' אות י"ד).

71. **חבור** בשמות הגיטין לה"ר יצחק ב"ר דוד. כ"י : (שג"ב ד' כ"ו ושה"ג שלי במקומו, ע"ש).

72. **חבור** על שרשים וכללי הש"ס לה"ר אברהם ן' חנניא : (שג"ב א' ק"ח ושה"ג שלי בשמו).

73. **חבור** על השתן. (עיין ס' השתן באות ש').

74. **חבור** על ס' תולדות אדם וחוה לרבינו ירוחם, לה"ר אהרן לפפא ונאבד : (שג"א א' כ"ז ושה"ג שלי בשמו, ע"ש).

75. **חבור** על התורה לה"ר יעקב אורי שרגא פייביש (בעל בית יעקב אש וכו') ב"ר מנחם נחום מזלאטאווי, כ"י גדול:(שי"ג).

76. **חבור** עה"ת בחלוקים רבים או זהר תניינא לר' משה חיים לוצאטו. נזכר בס' תורת הקנאות דף מ"ה ע"ב, ונותר ממנו שריד כמעט בא' ממכתביו כ"י בפאדובה : (כ"ח ג' דף ק"מ הערה ל"ד, וע"ש ג"כ הערה ס"ד וס"ז).

77. **חבור** עה"ת לה"ר יעקב אלפנדארי. כ"י : (תג"י י' סי' קכ"א).

78. **חבור** עה"ת והרי"ף והרא"ש והטור למהרש"ל : (שג"א ש' ל"ב ושה"ג שלי בשמו).

79. **חבור** עה"ת ומס' אבות. (עיין גאון צבי).

80. **חבור** על התלמוד והפוסקים להש"ך : (שג"א ש' נו"ן, ושה"ג שלי בשמו).

81. **חבור** על כל התלמוד דרך פירוש ופסק לרבינו יהודה בן ברזילי אלברצלוני : (שג"א י' ח', ושה"ג שלי ח"א בשמו).

82. **חבור** על כל התלמוד זולת סדר קדשים לה"ר משה ן' אדרת : (שג"ב מ' קל"ו ושה"ג שלי בח"א בשמו).

83. **חבור התשובה** לר' מנחם מאירי. (עיין משיבת נפש).

84. **חבורי** ה"ר יעקב בן שאירה [צ"ל שארה] בחכמת התכונה. (עיין תג"י י' סי' קס"ט ורשמש"ש 1399) [ע"פ עדות די רוססי, לפי המובא בפתיחת הראב"ע אל העתקתו של פי' על לוחות, אבל אחר שנדפסה הפתיחה הזאת על ידי במכתב עתי של דייטשע מארגענלענדישע צייט־

בריפט כרך 24, הראתי שג"ל בן טארק שהוא גם חכם ישמעאלי וכו', ע"ש : רמש"ש] .

85. **חבורי** ה"ר יצחק אורוביו. להוכיח אמיתת התורה ודת הישראלית.(עי' תג"י י' סי' ר"ט).

86. **חבורי לקוטים** . ה"ר אבי עזרי זעליג ב"ר יצחק אייזיק מרגליות. חי' גפ"ת וקצת שו"ת : ד"א, עת"ה, 4° .

87. **חבורי לקט** . ה"ר אברהם ב"ר יהודה חזן . פי' על נביאים וכתובים וכל מלות חמורות מבוארות בל"א: לובלין, שע"ב , 2°. (עיין רשמש"ש ע' 696) .

88. **חבורי מעשיות** . (עיין חבור המעשיות) .

89. **חבורים** ופסקים כ"י לה"ר אברהם סגרי הראשון מ"ץ בקזאלי : (תג"י א' סי' ט').

90. **חבורים** (קטנים לא נודע שמם, ונראה שאין להם שם פרטי כלל) לר' חיים קלונימוס בן דוד (עי' רשמש"ש 1575) נמצאו בכ"י די רוסי № 336 . והם ביאור על לחות הבתים לר' עמנואל בן יעקב, ומאמר קטן על מראות הכוכבים בכ"י הנ"ל .2 .1 חבור קטן על פעולת הכוכבים. שם 11 . כנ"ל על מאורעות שיבאו בשנת רל"ד ורל"ה. שם 14 . 15 .

91. **חבורים** שונים להרופא ר' יוסף ב"ר משה אלשקר שחיבר בתלמסאן בבואו שם עם הגולים : כ"י ר"א אשכנזי: (תוס' עק"ד, תר"ע № 24) . (עיין תולדות ר"י מאת אליקים כרמולי באוצר נחמד ג' 105 (ורשמש"ש ע' 1765) ושם נזכרו ס' רפואת הנפש, צפנת פענח, פורת יוסף, דרך עץ חיים, תפוח, ושירים שונים) .

92. **חבורים** על הש"ס לה"ר אריה ליב (בעל שאגת אריה וכו'). הזכירם הג"מ חיד"א, ונמצאים הם ורבים זולתם ביד ה"ר גרשון אמשטרדם פה ווילנא, בכ"י .

93. **חבורים** על הש"ס ורי"ף וסמ"ג ורש"י ובשארי חכמות לה"ר יושע פלק הכהן (בעל הסמ"ע). (שג"א י' ס"ז ושה"ג שלי ח"א בשמו).

94. **חבורים** על הש"ס והרמב"ם לה"ר יוסף שלמה מפרעסבורג ולה"ר ישראל איסרל מליסא ולה"ר ליב מליסא. הזכירם ה"ר יוסף שלמה הנ"ל בחבורו מנחת עני, ע"ש : (תג"י י' סי' ל"ב) .

95. **חבורים** על התורה ע"ד האמת לה"ר שמואל הכהן שד"ר מעה"ק טבריא : (שם ש' סי' ל') .

96. ס' **החבורים** . מובא בפי' מקור חיים לר"ש גרלה פ' נח ע"פ „כי לימים עוד שבעה" בשם „יש אומרים" [הוא ס' על חבורי או דבוקי הכוכבים ואני הושב שהוא למחבר שאינו מבני עמנו, כמדומני שהיה ערבי . והביאו ג"כ בספרו מכלל יופי כ"י מינכען ח"א פ"י דף כ"ו ע"ב מספרו מקור חיים, והביאו ג"כ הת' גאטינא בס' סוד ה', ונראה שהוא ס' הדבוקים שמביא ר"ש גרלה במקור חיים פ' וירא דט"ו ע"ד , וגם בספרו מכלל יופי כ"י מינכען ח"ג פ"ב דס"ו ע"ב מביא המאמר הזה מספרו מקור חיים ובכ"י הנז' נכתב בטעות ס' הדבורים : רמש"ש] .

97. **חבל בני יהודה** . (עיין הגדה ש"פ) .

98. **חבל להחיות** . ה"ר משה גלויגא . חקירות בויכוח ומליצה בענין גיל ותוגה : אלטונא, תקס"ג . פראג, תקע"ו, 8° . עוד כנ"ל, בתוס' שירים לפורים וכו' : ווארשא, תד"ר, 12° .

99. **חבל יהודה** . ה"ר יהודה ב"ר ישראל מקאלווואריע.פי' על פ"א: ווילנא,תק"ס,4°.

100. **חבלי המוניא וקנאת אל**. ה"ר יצחק זעקל פרענקיל . שיר בעל ל"ט בתים על עת חנות צבא צרפת בהמבורג ז' שנים וחצי משנת תקס"ז עד תקע"ד: אלטונא, חש"ד,4°.

101. **חבצלת השרון** . ה"ר משה אלשיך . פי' על דניאל ונדפס עמו : צפת, החיש"ה . ד"ו, ושמ"ו, 4° .

102. **חבצלת השרון** . הנ"ל כנ"ל ועם לקוטים מס' חזון למועד לה"ר שמואל וואליריאו : ד"א, תפ"ו, 2° . עוד כנ"ל, ונוסף בו פי' פירורי פת הקמח לה"ר משה חאגיז וקצת מס' מעיני הישועה להשר דון יצחק אברבנאל: וואנזבעק, ב"ל המו"ט, 2° .

103. **חבצלת השרון** . ה"ר קלמן שולמאן . קבלת מכתבים על טהרת לה"ק להבין במקרא ודברי רז"ל ותידותם וענייני עתיקי ימים והגדות א"י וח"ז, חוב' א': ווילנא,תרכ"א,8°.

104. **חבקבוק** . (עיין מגלת סתרים) .

105. **חבקוק** . (עיין תורה) .

106. **חבר איש ואשתו** . ר' שמריה האיקריטי . ס' מחקרי על החומר והצורה . (עיין בס' מלא חפנים הקדמה אשכנזית דף XXIV) .

107. **חבר מאושר** . (עיין עלות המנחה) .

108. **חבר הקני** . ה"ר חיים חברייא . פי' על ספרא וספרי . והר"א גידיליא בפי' הילקוט מביא קצת ממנו, וה"ר חיד"א ראהו בכ"י, כמ"ש בשג"ג כ"ז ושה"ג שלי במקומו .

109. **חבת ירושלים** . ה"ר חיים ב"ר דוב בער הלוי הורוויץ . על תכונת א"י וכל סביבותיה הערים והכפרים, הימים והנהרות,

וקברי הצדיקים וכו'. מלוקט מכל הספרים ואשר חזו עיניו ונחלק לי"ד שערים: ירושלים, הר"ד. חמו"ד (קעניגסבערג, תרי"ח) 8°. (ועיין במזכיר תרי"ח ע' 28).

110. **חג הפסח**. ה"ר יעקב ב"ר יוסף קיצינגען. שיר על סדר ש"פ עם פי' ארוך, ובסופו קץ הפלאות על זמן המשיח: קראקא, חש"ד, 4°. (ההסכמה היא מיום ג' כ"ז ניסן שנ"ז: רשמש"ש ע' 1224).

111. **חג השלום**. שיר אשר שרו עדת ישרון בטארנאפאל על שלום הארץ, עברי עם ח"א: טארנאפאל, 1814, 4°.

112. **חגורת כסף**. ר' יוסף אבן כספי. פי' על עזרא ודה"י: כ"י רד"א q a 272, №.

113. **חגורת שמואל**. ה"ר שמואל ב"ר עזריאל מלנצבורג. באור וחי' על לבוש י"ד הל' טרפות ובשר בחלב ותערובות: פפד"א, תקל"ב, 2°. (ועיין לבוש).

114. **חגי**. (עיין תורה).

115. **חגי יהודה**. ה"ר יהודה נגיירה. חי' על מס' גרים עבדים וכותים וח"ב מס' מועדי ה' על סמ"ג הל' יו"ט וחוה"מ וחי' על מס' ביצה והל' יו"ט (ינה"ל): פיסא, תקע"ו, 2°.

116. **חדה, חדות**. (עיין חידה, חידות).

117. **חדוד הלבות**. (עיין סדרי טהרה).

118. **חדודי דאבא**. (עיין בדרך אלשיך).

119. **חדות ה'**. ר' משה דוד ואלי. עניני קבלה: כ"י יוא"ל.

120. **חדות יעקב**. ה"ר יעקב זאמושטש מפפד"מ. חי' גפ"ת על מס' ברכות שבועות ב"ק ב"מ סוכה ביצה וקידושין ועל כמה לשונות הרמב"ם והפוסקים: רעדלהיים, תקי"א, 2°.

121. **חדות יעקב**. הב"ח יעקב יאקב ב"ר יהודה יידיל. חי' תורה כסדר הפרשיות, ובסופו **מנחת יהודה** חי' אביו המביא לביה"ד: ברלין, תקל"ו, 8°.

122. **חדות יעקב**. (עיין שיח יצחק).

123. **חדרי בטן**. ה"ר חיים יוסף דוד אזולאי. פשטים ורמזים עה"ת. מזכירו בספרו יעיר אזן ח"ב אות ו' סי' כ"ט ובס' כסא דוד דף כ"ח ע"א.

124. **חדרי הבית**. (עיין הגדה ש"פ).

125. **חדרי לב**. (עיין לב דוד).

126. **חדרי תורה**. (עיין בנין אריאל).

127. **חדשים לבקרים**. ה"ר חיד"א הנ"ל. תוספות לתקון משמרת הקדש לבעלי חברת חדשים לבקרים. הביאו המחבר בראש ספרו יוסף בסדר, נדפס אבל לא ראיתיו עד הנה: (יוא"ל). ורובענש 0, № 296: חדשים לבקרים, תקון חצות. (ולא רשם מקום ושנת הדפוס) 8°.

128. **חדשים גם ישנים**. (עיין תורה, משלי).

129. **חובות הלבבות**. רבינו בחיי הזקן הדיין ב"ר יוסף הספרדי. על חובת האדם לאלהיו לתועלת נפשו, בדרך חקירה אלהיית, ונחלק לעשרה שערים. חיברו בל' ערבי ונמצא בכ"י, ונעתק ללה"ק ע"י ר' יהודה ב"ר שאול אבן תבון: נאפולי, ר"ן. ד"ו, ש"ח. עוד, ונלוה לו תיקון מדות הנפש: קונשטנטינא, י"ש (ש"י) 4°.

130. **חובות הלבבות** הנ"ל עם תוס' לוח בחלוקת השערים והפרקים ומפתח מ"מ הפסוקים והמאמרים ומוגה היטב: מנטובה, שי"ט. קראקא, שמח"ה, 4°. ד"ו, שנמ"ט. [דפוס זה חשוד אולי מאד: רמש"ש].

131. **חובות הלבבות** הנ"ל עם פי' טוב הלבנון לה"ר ישראל ב"ר משה הלוי מזאמושטש: ווין, תקס"ט. ווארשא, תקצ"ה. לבוב, תקצ"ח. ווארשא, תרי"ב, 8°.

132. **חובות הלבבות** הנ"ל עם פי' מנוח הלבבות לה"ר מנוח הענדיל ב"ר שמריהו ובסופו י"ג עקרים להרמב"ם. הובא לביה"ד ע"י ה"ר צדוק ב"ר אשר וואהל אשר אמר להדפיסו גם עם ל"א, כמ"ש שם בהסכמת הספר, ע"ש. (ודלא כי"א שהוא בעל הפירוש שם נגד המפורש בשער, ע"ש. ועיין רשמש"ש ע' 781): זולצבאך, את"ן, 4°. עוד, עם פי' הנ"ל בלי י"ג עקרים ועם הערות ר' יצחק בן משה ישראל שווערין עם ודוי מס' תולדות יצחק מתחלת „אריד בשיחי ואהימה": ד"א, בעתו.

133. **חובות הלבבות** הנ"ל עם פי' מנוח הלבבות הנ"ל ועם פי' מרפא לנפש לה"ר רפאל ב"ר זכריה מענדיל דיין בפפד"א: נאווידוואהר, תקמ"ה, 8°.

134. **חובות הלבבות** הנ"ל עם פי' מנוח הלבבות כנ"ל ועם פי' חדש כללי בשם תולדות אהרן ונפרד לשני ראשים: שם הא' דרך הקדש לה"ר חייקא ושם השני פחד יצחק לאחיו ה"ר יצחק בני ה"ר אהרן מזאמושטש ולא נדפס ממנו רק שער היחוד לבד: פפד"א, לדע"ת כ"י, 4°. (ועיין ג"כ שער היחוד באות ש').

135. **חובות הלבבות** הנ"ל עם פי' מרפא לנפש הנ"ל לבדו: אלעקסניץ, תקל"ד.

שקלאוו, תקמ"ג. זאלקווא, תקס"ז. לבוב, ת"ר, 8°.

136. חובות הלבבות הנ"ל עם פי' מרפא לנפש הנ"ל ועם ל"א מרובע, ב' חלקים: סדילקאוו, תק"ע. יוזעפאוו, תר"ו. ווילנא, תרי"ב. שם, תרט"ו. שם, תרי"ח, 4°.

137. חובות הלבבות הנ"ל עם פי' נאדר בקדש לה"ר משה ב"ר ראובן מיורבארג: הוראדנא, תק"ן, 4°.

138. חובות הלבבות הנ"ל עם פי' פת לחם לה"ר חיים אברהם ב"ר אריה ליב כ"ץ מ"מ במאהליב רייסין, ונקרא בשם הכולל שמחת לבב: שקלאוו, תקס"ג, 4°. (לבוב, תר"ו, 8°: רשמש"ש ע' 781). עוד כנ"ל, ג' חלקים: ווארשא, תר"י, 8°.

139. חובות הלבבות הנ"ל עם פי' קצר ומספיק לבאור המלות והבנת הענין מאתי הכותב, ועם מבוא אשכנזי ע"ד המחבר וזמנו ותולדות הספר. גם נאספה בו שארית הנמצאה בכ"י לייפציג מהעתקת ר' יוסף קמחי שהעתיק ונאבד לפי הנראה, כי לא נודע מקומו איה, עם הערות ע"י ה"ר אהרן יעללינעק. הבאתי לדפוס: לייפציג, תר"ו, 16°. ובהשמטת המבוא הנ"ל וכו': חמו"ד (ק"ב, תרי"ח—י"ט) 16°.

140. חובות הלבבות הנ"ל עם ת"א ובאור רחב בשם אור לישרים ע"י ה"ר רפאל בר"י פירשטענטהאל: ברעסלויא, תקצ"ה, 8°.

141. חובות הלבבות הנ"ל עם ת"א ככתבם וקצת הערות בשם מען דל ע"י ה"ר מענדיל בר"י שטערן: ווין, א"ך בוח"ן לבבו"ת אלהי"ם (תרי"ג). שם, תרט"ז, 8°.

142. חובות הלבבות הנ"ל עם ת"א ככתבם ע"י ה"ר מענדיל בוימגארטען, ובראשו בקשות ותוכחות המחבר עם ת"א כנ"ל, והקדמת גייגער בל"א: ווין, 1854, 8°.

143. חובות הלבבות הנ"ל עם ל"א לה"ר יצחק ב"ר משה ישראל: ד"א, תע"ו. ווילמרשדארף, תפ"ו. זאלקווא, תקכ"א. ד"א, תקכ"ח, 8°, וז"ז. [פיורדא, תקל"ה, 4° ? ?].

144. חובות הלבבות הנ"ל עם ל"א כנ"ל, ובסופו העתקה שניה לשער היחוד לה"ר משה ב"ר יוסף שטיינהארט עם הערות טבעיות ואלהיות לנטות אחרי שיטת התוכן קופרניקוס: פיורדא, תקכ"ה, 4°. וכן ראיתי העתקה שניה זו כס' בפ"ע עם שער ד' פיורדא כנ"ל.

145. חובות הלבבות הנ"ל עם ל' רומי: חמו"ד, 4°. ש"י שער התיצון, ולא מצאתי לו הכר (ונראה שהוא 147 שאח"ז, ולא הבין מלת „לאדינו": רשמש"ש, שם).

146. חובות הלבבות הנ"ל בל' לע"ז ספרדי ע"י ה"ר צדוק בן יוסף פורמון: קונשטנטינא, חש"ד (ש"י). עוד כנ"ל, אבל באותיות לעיין ומיוחס בשער לרמב"ם: ד"א, ש"ע. עוד הנ"ל בתקון ההעתקה ע"י ה"ר משה ב"ר שלמה אשכנזי: ד"ו, תחס"ה, 4°.

147. חובות הלבבות הנ"ל בל' לאדינו (הוא ל' ספרדי) נעתק מחדש ע"י ה"ר ישראל ביליגראדו: ווין, תקפ"ב, 8°.

148. חובות הלבבות הנ"ל בל' פורטוגיזי ע"י החכם ה"ר שמואל ב"ר יצחק עבאס מהמבורג: ד"א, ת"ל, 4°.

וזולת אלה נמצאו ממנו ששה שערים בסדור ה"ר יעב"ץ, גם נעשו ממנו קצורים שונים, (עיין ס' הזכירות, מרגליות טובות, קצור חובות הלבבות).

149. חובת הנפש. ה"ר יהונתן אייבשיץ. על כחות הנפש ומהותה בגוף ואחרי הפרדה ממנו ועל עניני רוח רעה, וכו'. מזכירו במכתבו הנדפס בכ"ת ג' מכתב ב' והאחרון, ע"ש.

150. חובת נשים. כל המצות שהנשים חייבות בהן או פטורות מהן בל"א יהודית, ב' חלקים: ק"ב, יק"ר האש"ה (תרכ"א) 8°.

151. חובת קרקע. ה"ר אריה ליב (בע"ס שאגת אריה) ב"ר אשר. שו"ת בדיני חדש בזמן הזה, כ"י, נעתק מקובץ תשובותיו הרבות: (שי"ג).

152. חוג הארץ. ה"ר שלמה ב"ר משה אבד"ק לבוב וכו'. על גבולות א"י. ומזכירו בספרו מרכבת המשנה ריש הל' תרומות, ע"ש: (ול"א י"ג ושה"ג שלי במקומו).

153. חוזה דוד. ה"ר דוד בה"ר חיים חזן. פי' על תהלים בדרך דרוש ונדפס עמו: ד"א, תהל"ה לדו"ד, 4°.

154. חוט המשולש. ה"ר בער פרענק. קצת הלכות ק"ש ציצית ותפילין בל"א: ווין, תקפ"ה. שם, 1829, 8°.

155. חוט המשולש. ה"ר יהודה דיוואן. דרושים כסדר התורה, ובסופו קצת שו"ת: קושטנטינא, תצ"ט, 2°.

156. חוט המשולש. מאמר —. ה"ר יעקב רייפמאן. כולל ג' ענינים שונים, והם: א) על ידיעות חז"ל ברוב לשונות הקדש וז"ז.

ב) על קורות משלי אסף (אזופי) אלל היהודים. ג) הערות ע"ם מבחר הפנינים והוכחות שלא חובר מאיש יהודי, ובסופו כ' שחיבר מבוא ופי' לס' זה: פראג, תרי"ט, 8°.

157. חוט המשולש. ה"ר מרדכי ב"ר חנוך יהודה דייטש. חי' הלכות, ומזכירו בספרו מור דרור, עיין זה: (שי"ג).

158. חוט המשולש. (עיין משנת חכמים, תשב"ץ).

159. חוט המשולש בשערים. ג' דרושים לכל פרשה כסדר התורה לשלשה מחברים בשלשה שערים, והם: א) שער אשר לה"ר אשר לעמיל הלוי. ב) שער המים לבנו ה"ר יחיאל מיכל הלוי מגלויגא. ג) שער הקטן לבנו ה"ר משה הלוי מגלויגא, ח"א: ווין, תקפ"א, 4°.

160. חוט השני. הביא לדפוס ה"ר חיים יאיר בכרך (בעל חות יאיר). שו"ת לאביו ה"ר משה שמשון בכרך ולזקנו ה"ר שמואל בכרך והשגותם ע"ם נחלת שבעה: פפד"מ, השק"ט ובט"ח, בדילקאוו, תקצ"ג— ד', 4°.

161. חויא דרבנן. (עיין אספקלריא המאירה).

162. חוכמתא רבתא דשלמה. (עיין חכמתא רבתי).

163. חומות ירושלים. ה"ר דוד ב"ר יעקב אבד"ק שערישאוו. חי' על ש"ע א"ח עד אחר הל' תפילין: פפד"א, תקס"ז, 2°.

164. חומר בקדש. (עיין משניות עם פי' תפארת ישראל).

165. חומרי מתניתא. ה"ר גדליה ב"ר ישראל ליפשיץ. נחלק לששה קנים, והם: א) פירוש מספיק על כל הס"ם בגפ"ת ובפרט מס' נדרים ונזיר. ב) באור מלות זרות בש"ס. ג) באור על הרא"ש בכל הש"ס חוץ מס' נזיקין בשם עטרת ראש. ד) באור על הרי"ף בשם מעשה אלפס. ה) פי' על התרגום ומלות זרות ועל רש"י עה"ת בשם מיני תרגימא. ו) באור על משניות הסתומים בש"ם ובפרט סדר זרעים ופי' הערוגה ופי' מס' קנים בשם מרכבת המשנה, ובסופו ארבע ידיעות לפרש דברי המהרש"א וסדר המסורה וסוד הנקודות ולפרש מקומות הסתומים בראשונים ואחרונים: ברלין, תקמ"ד, 4°.

166. חומש. (עיין תורה).

167. חומת אנך. (עיין תורה).

168. חומת אש. ה"ר אליעזר ב"ר שלמה זלמן מקלעטשאווי. שיר למאה נפשי וכו' להרא"ב"ע עם פי' וקצת חידות מפוזרות להנ"ל עם פי' וקצת מליצות: ברעסלויא, תקנ"ט, 8°.

169. חומת יהושע. (עיין אבני יהושע).

170. חוסן ישועה. (עיין ס' החכמה).

171. חוסן ישועות. ה"ר יצחק ב"ר חיים מייזילש. חי' על מס' יבמות וכ"ב: חמ"ד (נאווידוואהר), תקס"ח, 2°.

172. חוסן ישועות. ה"ר עזרא ב"ר יקותיאל זוסמאן. פי' על פ"א: מינסק, תקס"ב, 4°.

173. חוסן ישועות. ה"ר שבתי ב"ר עמנואל חס"ן. מ"מ מכל האחרונים לטור אה"ע: שאלוניקי, הב"ת, 4°. ואח"כ חיברו כ' מיכאל כהן ור"ש פלורינטין מ"מ על י"ד וח"מ.

174. חוסן רב. (עיין משניות עם פי' תפארת ישראל, שש המערכה).

175. חופת אליהו. ה"ר אברהם היכיני. דרשות. נזכר בס' מעם לועז למהר"י כולי: (שג"ב י"ד ושה"ג שלי במקומו).

176. חופת אליהו רבה. (עי' מנורת זהב כולה).

177. חופת חתנים. ה"ר רפאל ב"ר חזקיה מילדולה. דיני חתן וכלה מן השדוכין עד אחר הנשואין וכל דיני נדה, ואח"ז קונט' הצנע לכת בהלכות צניעות, ובראשו אגרת הקדש להרמב"ן ו' פרקים בענינים אלו, ובסופו קונט' מקוה טהרה בדיני מקוה: ליוורנו, תור"ה וקו"ל, 8°.

178. חוצות דמשק. (עיין עיר דמשק אליעזר).

179. חוק, חוקי, חוקים. (עיין חק —, חקי —, חקים —).

180. חוקר ומקובל. ה"ר משה חיים לוצאטו. קצת כללים והקדמות לחכמת הקבלה בדרך ויכוח ושיחה: שקלאוו, תקמ"ה. לעמבערג, תק"ס. זאלקווא, תק"ע, 8°.

181. חוקר ומקובל. הנ"ל. בתוס' ח' פרקים החסרים בראשונים ונמצאו בכ"י כפי העתק המחבר ז"ל ועם מבוא כללי בל' רומי ואשכנזי ועברי לה"ר משה במהר"ש המכונה ד"ר פרייאשטאט: קעניגסבערג, 1840, 8°.

182. חורב וקרח. [שם בדוי. נמצא בכ"י מינכען № 297, עיין מבוא הנערים: רמש"ש].

183. חורבן בית אלהינו. מעשה החרבן ממס' גיטין עם רש"י ותוס' לקרא בת"ב: חמו"ד (פפד"א, ת"ע ?) 8°. (כשמ"ש ע' 546. והוא קפ"ד 0, 886, ועיין זכרון ח"ה).

184. החוש והמוחש לאריסטו.(עיין אריסטו).

185. חושב מחשבות. ה"ר רפאל עמנואל חי ריקי. פי' על תנ"ך וש"ס בדרך אגדה ומאמר תפילין דמרי עלמא ומאמרי מקוה טהרה על מדידת המקוה וקצת מחכמת הנדסה, וכו': ד"א, תצ"ב, 8°.

186. חות דעת. ה"ר יעקב אבד"ק ליסא. פי' על ש"ע י"ד מהל' מליחה עד אחר הל' נדה: לבוב, תקנ"ט. דיהרנפורט, תק"ע. פולנאה, תקצ"ב (?), 2°.

187. חות יאיר. ה"ר אברהם ב"ר יחיאל כהן פורטו. נוטריקון ור"ת ע"פ מאמרי רז"ל בסדר א"ב ואגרת שאלה אל ר' שמואל חיים חאסן רבו: ד"ו, שפ"ח, 4°. [אבל ההסכמה משנת שפ"ט, רשמש"ש ע' 2627, ועיין המגיד תרכ"א ע' 197].

188. חות יאיר. ה"ר יאיר חיים ב"ר משה שמשון בכרך. כח"ל שו"ת ומפתח בסופו ואח"ז הקדמת אביו לספרו שמן המאור והקדמת ספריו מקור חיים על ש"ע א"ח וס' עץ החיים: פפד"מ, תנ"ט, 4°. סדילקאוו, תקצ"ג—ד', 2°.

189. חות יאיר. (עיין בית אריה).

190. חות יאיר (חדש). ה"ר אלעזר ב"ר אלעזר קאליר. דרושים והספדים וחי' תורה: פראג, תקנ"ב, 4°.

191. חות רבא. ה"ר מנחם רבא. שלשה דרשות לכל פרשה כסדר התורה. מזכירו בסוף ספרו בית מועד, ע"ש.

192. חותם טהור. (עיין תפארת הצבי).

193. חותם ה'. ה"ר יוסף אבד"ק מייסלינג וכו'. ש"ע י"ד הל' מילה עם הט"ז והש"ך ונקודות הכסף, גם ברכות המילה עם כל הדינים ושירת הים עם קצור אלשיך: פפד"א, תק"ג, 8°.

194. חותם תכנית. ה"ר אברהם הבדרשי. דקדוק המלות השוות בכתיבתן ונפרדות בהוראותיהן, ומסודר לערכין כסדר א"ב: כ"י בליידען ויוצא לאור כעת ע"י ר"ג פאלק באמ"ד וכבר נדפס רבו (שנת תרכ"ב). [ונוסף שיר חרב המתהפכת להמחבר ועניינים אחרים, ובתוכם שירים לר' יצחק (כצ"ל במקום יעקב) ב"ר אברהם הגרני: רמש"ש].

195. הותם תכנית. כ"ר אברהם פירקאוויץ הקראי. מאמר ויכוחי. נדפס בסוף ס' מבחר ישרים לכ"ר אהרן הראשון הקראי: גוזאלו, תקצ"ה—ו', 2°.

196. חותם תכנית. ה"ר אביגדור ב"ר שמחה הלוי מגלויגא. שירים בלשון נעלמים עם באור בשם פתוחי חותם תכנית, ובסופו אגרות רמ"ד מחברת שניה: ווין, תקנ"ו, 8°.

197. חותם תכנית. (עיין שער יוסף).

198. חזה ציון. ה"ר רפאל עמנואל חי ריקי. פי' על תהלים בדרך פרד"ס, ובהקדמת הספר כתוב תולדות ימי חייו ומותו ביד מרצחים: ליוורנו, תק"ב, 2°.

199. חזה התנופה. רבינו משה ב"ר משה די ברושליוש. קצור תשובות הרא"ש וכלליו, ונוסף בהם ס"ד תשובות חדשות להרא"ש בקצור אחרי כללי הרא"ש: כ"י רד"א q, № 601 (וואלף ח"א סי' 1506, ועיין שו"ת פאר הדור סי' קס"ג). והג"מ חיד"א ראהו בכ"י כרשום פה והניף ממנו קצור התשובות שאינם בכללי הרא"ש והדפיסם בספרו חיים שאל, כמ"ש בשג"ב י"א ול"א ד', ועיין שה"ג שלי במקומו, ודלא כפירסט שכ' שנדפס הכל בליוורנו, תקנ"ה, 2°, ע"ש ח"א דף ס"ח וח"ב דף ת' [קצתו בכ"י שזח"ה 65 נעתק ע"י ויראל בוניט לוניל. עיין ישרון שנה ח' ע' 199, והח' לעדנער ברשי' ע' 565 שער ששם ברושילייש הוא Brüssel אך הוסיף סימן השאלה: רמש"ש].

200. ס' חזון. ה"ר יעקב ב"ר יהודה לנדא (בע"ס האגור). דינים בדרך חידות ופתרונם, מלוקטים מש"ס ופוסקים. נדפס תמיד בסוף ס' האגור (עיין זה באות א').

201. חזון למועד. ה"ר אלעזר פלעקלעש. י"ד דרשות לחדש תשרי בימי תחנונים וחג השמחות: פראג, תקפ"ד, 2°.

202. חזון למועד. ה"ר זאב וואלף עברנקראנץ. מהתלות על חסידי זמננו וחסידותם: יאסי, תרט"ו, 8°.

203. חזון למועד. ה"ר ישראל דוד ב"ר מרדכי מרגליות יפה אבד"ק פעזינג. על הל' קדוש החדש וי"ע שני...

204. חזון למועד. ה"ר שמואל ב"ר יהודה וואליריאו. פי' על דניאל. ונתחבר שנת ש"ם, (רשמש"ש ע' 2494): ד"ו, שמ"ו, 4°. וקצור ממנו (עיין חבצלת השרון).

205. חזון למועד. שו"ת, הובא בס' עיקרי הד"ט: (שי"ג).

206. חזון המקרא. (עיין נחלת אריאל).

207. חזון נחום. ה"ר אליעזר ן' יעקב נחום מאינדירני. פי' על משניות קדשים וטהרות: קונשטנטינא, תק"ח, 4°. ועל סדר זרעים נמצא לו בכ"י ביד מוכרי ספרים.

208. **חזון נפרץ** . ר' יצחק נתן . חבור קטן מדבר בנבואה , ונקרא ג"כ חזות הכל : כ"י יה"ש .

209. **חזון עובדיה** . ה"ר מצליח יחיאל עובדיה בן משה דוד : ליוורנו , ולבק"ר רנ"ה , 2° . ועמו יין הרקח .

210. **חזוק אמונה** . כ"ר יצחק בכ"ר אברהם הטרוקי [הקראי] ובמותו בשנת שנ"ד העתיקו תלמידו כ"ר יוסף בכ"ר מרדכי . ויכוחים ופלפולים בעניני הדת מספרי תנ"ך וח"ב על עוואנגעליום. נדפס ראשונה בשנויים הרבה עם ל' רומי ע"י החכם וואגענזייל בספרו Tela ignea: אלטדורף, תמ"א, 4°. ושנית בלה"ק לבד : ד"א , תס"ה , 12° . ונדפס כמו שנדפס באמ"ד : חמ"ד (ירושלים) , תר"ה . (רשמש"ש ע' 1075) : חמו"ד (ק"ב) , לפסיא , תרי"ז , 16° . [הספר הזה נמצא בכ"י שונים , ואין אחד דומה לחברו (עיין רשימת כ"י ליידען 225, ועיין תיקון אמונה) מפני שבא ביד רבנים ושנו את טעמו, עד שלא נודע וככר שהמחבר קראי , ובדפוס נשתבש יותר מכל כ"י , ע"כ ראוי להוציאו עוד מתוך כ"י , וככר כתב ר"א גייגער מאמר מיוחד בל"א על המחבר וספרו ונדפס ג"כ לבדו (מתוך פאלקסקאלענדאר של ליבערמאנן) : רמש"ש] .

211. **חזוק אמונה** . הנ"ל בל"ה : ד"א , תע"ז , 12° . ובתג"י י' סי' קמ"ו כ' כי ה"ר יצחק עתיה העתיקו גם ללשון ספרדי , ע"ש . [וככר זכרתי במזכיר שנמצא בכ"י בבית אשער עט קאמפ' , גם נמצא בכ"י די רוסי ספרדי ג' , אבל לא נמצא באוקספורד : רמש"ש] .

212. **חזות הכל** . (עיין חזון נפרץ) .

213. **חזות קשה** . ה"ר יצחק עראמה . מוסר השכל בדרכי הלמוד בתורה ואמונה ולמנוע מלמוד בספרי פילוסופיא: סביוניטה , שי"ב , 4°. ד"ו , חש"ד . [חשוד אצלי מאד: רמש"ש] : פפד"א , תקנ"ב , 8° . (ודפוס האחרון נשתבש : רשמש"ש ע' 1093) .

214. **חזות קשה** . הנ"ל . מוגה היטב ועם באור מקומות הקשים ע"י ה"ר חיים יוסף פאללאק בשם מקור חיים עם ס' העקדה , עיין זה .

215. **חזות קשה**. ה"ר יצחק נתן . במה שיקשה בדברי איוב ואוהביו ומה שראוי להתעורר עליהם ולהתבונן בם : כ"י יה"ש .

216. **חזות קשה** . לא נזכר מחברו ונודע שהוא לר' ברוך ליב צייטלין ממינסק . ידבר קשות את שני רבנים בגרפת הגוחנים על העם עול תורה ומצות לבלתי סור ימין ושמאל אף ממנהג כל שהוא והמה בעצמם עברו תורות חלפו חק : פאריז , תר"ו , 8° .

217. **חזות קשה** . (עיין יעקב לחק) .

218. **ס' החזיון** . ה"ר יצחק הלוי איש סטנוב. עניני מליצה עם שירים , ח"א : ברלין , הש"ד , 8° (תקמ"ה ? עיין רשמש"ש ע' 2502 והאנדבוך לרמש"ש סי' 1768) .

219. **ס' החזיונות** . המקובל ה"ר חיים ויטאל . על חלומות שחלם וחלמו לו אחרים והגדות ומראות בקבלה , כ"י : (ול"א ע' ושה"ג שלי במקומו) .

220. **חזניא של רומניא** . (עיין תפלות . . . למנהג קהלות רומניא) .

221. **ס' חזקוני** . ה"ר חזקיה ב"ר מנוח . פי' על התורה כמוסיף על פירש"י ומבאר דבריו , מלוקט מן המדרש ומכילתא וספרא וכו' : קרימונא , שי"ט , 4° . לעמבערג , תרי"ט , 8° . (נדפס בחומשים הרבה פעמים ראשונה : ד"ו, רפ"ד . עיין רשמש"ש ע' 843) .

222. **חזקת אהבתי** . (עיין תשע שיטות) .

223. **חזקת הבית** . (עיין בית אברהם) .

224. **חי בן יקטן** . (עיין בן יקטן) .

225. **חי בן מקיץ** . מיוחס להראב"ע (ובטעות מיחסין אותו לר"ש ן' גבירול , כמ"ש בנדפס אצל ס' ראשית חכמה ד' קושט') , ונקרא שם בשם ס' המוסר בדרך חידה , כי בחידות ידבר בו על הבריאה כולה ועל היסודות ועלה למעלה אל הגלגלים וז' כוכבי לכת ועולם המלאכים ועל אל אלים ידבר נפלאות ועניני ג"ע וגיהנם ושארי עניני מוסר במליצה וחרוז. נדפס מתוך כ"י שהיה להר"מ פראנקפורט ונתנו מתנה להמלבה"ד , והדפיסו בסוף ס' צל עולם : ד"א , תצ"ג , 8° . [והפתיחה לקוחה מס' חי בן יקצאן להח' אבן סינא כאשר הראיתי במזכיר תרל"א ע' 21 : רמש"ש] :

226. **חי בן מקיץ** הנ"ל: קונשטנטינא,תצ"ו, 4°. בסוף ס' ראשית חכמה , (עי' כתר מלכות) .

227. **חי בן מקיץ** הנ"ל עם תוס' אגרת הרמב"ן להתגלות הרמב"ם בס' המדע והמורה ושארי אגדות ע"י ר' רפאל ב"ר מנחם מנלי מגלויגא : ברלין , תקכ"ז , 8° . (ועיין ג"כ חפש מטמונים) .

228. **חי העולמים**.ה"ר יוהנן אלימנו: כ"י ר"מ מורטארע . [נמכר לשענבלום ובא בתוך רשימת כ"י גירונדי לשענבלום אשר כתבתי , כ"י 2 ,

ומשעבלום השגתיו אני והוא כעת שלי. ובשה"ג ערך חשק שלמה כתב בטעות חיי עולם : רמש"ש] .

229. **חיבת הקדש**. ה"ר יצחק אייזיק ב"ר יהיאל מיכל דיין ומ"ץ בזלאטשוב. חי' על מס' תמורה ערכין בכורות כריתות ומעילה : לעמבערג, תר"ט, 4°.

230. **חידה**. על אותיות אהו"י להראב"ע. (תחלתה „אב בהאדמה") נדפסה פ"ר לבדה וגם עם פירושים שונים : בלא פי' נדפסה בכל מיני מקראות גדולות ד"ו ד' באזיליאה וד"א ובסוף פי' על המסרות : ד"א, תס"ג, 8°. עם פי' (לר' יעקב צויזמר ?) בסוף ס' טעמי מסורה דפוס תי"א, ובסוף ס' אגרת הטיול תע"ב. עם פי' ר' דוד כהן די לארא בשם דברי דוד, עיין זה : ליידען, תי"ח, 8°. וגם בלי פי' אבל עם העתקה בל' לטיין כנ"ל. עוד, עם פי' לא נודע למי (ולא נקרא דבש מהארי) : לובלין, תמ"א, 4°. ובסוף ס' פי' המסורת דפוס תס"ב. עוד, עם פי' לר' דוד גרינהוט בסוף ס' חסידים דפוס תע"ב, ובסוף ס' מדרש שמואל על אבות דפוס תע"ג. עוד עם פי' ר' יקותיאל המו"ל ס' מרגליות טובה, תפ"ב. ובתחלת ספר נסיונות אברהם עם באור, עיין זה. (ועיין מדבר סין). [ורשמש"ש ע' 683 שכתב כל זה לפי ראות עיניו].

231. **חידה** על אותיות מ"ן להראב"ע לא בדרך שיר. נדפסה לראשונה בס' נפלאות חדשות, עיין זה ומ"ש שם. ומשם לוקחה ונדפסה בס' חומות אש, עיין זה. עוד בסוף ס' שפה ברורה להראב"ע עם פי' לה"ר גבריאל ליפמאן בשם מבין חידה : פיורדא, תקצ"ט, 8°. (האנדבוך לרמש"ש סי' 970).

232. **חידה** לראב"ע. (עיין שפת יתר).

233. **חידה** ששלח ר' משה ב"ר יעקב לר' אברהם ב"ר נתן הנקרא אבן עזרא. עם פי' : כ"י רד"א 0, № 572. וכ"ל שלא רמב"י אבן עזרא להראב"ע [מתחיל „זכור נא בהסבנו ידידי" ועיין גנזי אוקספ' ע' XIV, ונדפסה מתוך כ"י האמבורג בשומר ציון הנאמן תרי"ג דף רנ"ז ע"ב ובלקוטי קדמוניות לרש"פ בנספחים ע' 136, ועיין מ"ע הכרמל שנה ז' ע' 209 : רמש"ש].

234. **חידה** לר"א חארין. (עיין דקדוק אליהו ומ"ש שם).

235. **חידה אחת**. ה"ר עקיבא ב"ר יעקב. חידה על מלת „תשובה" ובנו הוסיף פי' על החידה : (סה"ד שכ"ה).

236. **חידה נאה** על שחוק השאך עם ל"א... ווילמרשדארף, תע"ט, 16°. (צונץ גא"ל דף רס"ח, וואלף ח"ג ע' 1186) [ונראה שהיא הנדפסת בסוף ס' מעדני מלך ע"ש : רשמש"ש ע' 548, ועיין מאמרו „שאך בייא דען יודען" : ברלין, 1873, דפוס פרטי ע' 30 ובספרו של van der Linde ע' 182].

חידושים *)

237. **חידושי** ה"ר **אברהם אבד"ק זבארוב** בפלפול. מביאם בתשובתו אשר בסוף ס' נחלת יעקב : (שי"ג).

238. **חידושי** הלכות גטין. ה"ר **אברהם ברודא**. סידרם והביאם לביה"ד ה"ר יהונתן ב"ר יצחק אייזיק סג"ל : וואנזבעק, תצ"א, 8°.

239. **חידושי** ה"ר **אברהם בן דוד** (הראב"ד). המשיג על התלמוד. מובאים ברמב"ן ורשב"א ושיטות מקובצות, וה"ר חיד"א ראה חידושיו על קצת מסכתות בכ"י, כמ"ש בשג"א ו' ובשה"ג שלי ח"א בשמו. וכל פסקי ע"א מפירושו על מס' ע"א נדפסו בס' תמים דעים סי' ק"ז, ע"ש. ופי' ב"ב מן פרק ה' והלאה: כ"י מינכען № 149. (ועיין ג"כ פי' הרא"ש והראב"ד באות פ').

240. **חידושי** ה"ר **אברהם בן חסדאי**. [ובסופם כתוב : הנה אוסיף קצת על מס' ברכות אמר ר' אברהם ב"ר חסדא (ולא חסדאי, ע"ש היטב), ורק בעבור זה שער די רוסי בנפשו שכל הספר הוא לר' אברהם ב"ר חסדאי ! ואני אפונה אם לא ראה רק אמר ר"א ב"ר חסדא ורצונו על מימרא של ר' אבא ב"ר חסדא כי אין לסמוך על די רוסי בעניני תלמוד כלל : רמש"ש]. על מס' ברכות, שבת, תענית, חגיגה, ר"ה, סוכה, פסחים, חולין, כתובות, גיטין וקדושין : כ"י די רוסי № 1162.

241. **חידושי** ה"ר **אברהם טייב** ע"ס קדשים והגהות. (עיין שג"ב ז' י"ט, ושה"ג שלי ח"ב זרע יצחק).

---

*) כן נקראו בפרט **חידושי הלכות** (ח"ה) או **חידושי דינים** או **חידושי ש"ס** ורובם על התלמוד וכבר רשם רבים מהם ה"ר חיד"א (עיין שג"ב כ"ו). ויש חידושים הכוללים חידושי הלכות **וחידושי אגדות**. והנה הערכים הבאים נסדרו ע"י המחבר ז"ל ע"ד א"ב לפי שמות המחברים והספרים והליב חדושי אגדות בתוכם ואנחנו הלכנו ע"פ מצות הה' רמש"ש נ"י לראשונה החידושים סתם וח"ה וחי' דינים וחי' ש"ס לפי המחברים ואח"כ החידושים שיש להם שם לווי.

242. חידושי רבינו אברהם ב"ר י"ט מטודילה או תודילה על מס' ב"מ : כ"י רד"א מסכת תקמ"ב № 19 et 20 . וכק"ד לא מצאתי רק א' מהם בשם פי' על מס' ב"מ, ע"ש F, № 854 . [ואני עוד לא ראיתיו, ועיין וואלף ח"ג סי' 68 : רמש"ש] .

243. חידושי מהרא"ה. (עיין מגלת תענית) .

244. חידושי רבינו אברהם ממונפליר [הוא אביו של ר' שלמה : רמש"ש] על הש"ס . ובס' אור תורה פ' לך לך מזכיר חדושיו על מס' חולין : (שג"ב ק"ט ושה"ג שלי במקומו) .

245. חידושי ה"ר אברהם ן' מוסה על מס' סוטה , ונדפס באור על הרמב"ם הל' חמץ וקצת פי' הגדה ש"פ ע"ד האמת . ראה ה"ר חיד"א בכ"י , כמ"ש בכ"ל ז' ושה"ג שלי במקומו . ועל מס' יומא נמצא בכ"י רח"ם № 256 , ע"ש . (ועיין ברית יעקב , שיח יצחק) .

246. חידושי ה"ר אברהם ב"ר משה הכהן על פירש"י עה"ת , ובפ' משפטים נמצא דרוש לר' משה בסולה , וחי' על מעשה יונה מס' הזהר ושארי ענינים : כ"י רח"ם № 289 .

247. חידושי רבינו אברהם ן' עזרא (הראב"ע ?) על מס' קדושין . ראה ה"ר זכריה ן' סרוק בכ"י כמבואר בפירושו על אסתר ד"ו , שכ"ה דף ז' ע"א , ע"ש : (שג"ב ט"ו ושה"ג שלי במקומו, ועיין מש"כ על הראב"ע ר"מ כומטינו ברשימת כ"י ליידען ע' 205 , ועיין מתנות) .

248. חידושים בסוגיות הרא"ש וקצת שו"ת לה"ר אהרן הורוויץ הלוי אבד"ק שקוד והאזענפוט : פפד"א , תק"ל , 4° .

249. חידושי הרא"ה . הוא רבינו אהרן הלוי על מס' כתובות : פראג , תצ"ב (או אם תפול אות יוד אחת תפ"ב) 2° . (ועיין רשמש"ש ע' 723) . ועל מס' ביצה (עיין מראה האופנים). ועל קצת מס' ראה ה"ר חיד"א בכ"י, כמ"ש בשג"א א' ל' ובשה"ג שלי ח"א בשמו , וע"ש .

250. חידושי ה"ר אלחנן (בע"ס סדרי טהרה) על גפ"ת וד' טורים ושו"ת : (שג"ב ס' כ"ח ושה"ג שלי ח"ב , עיין סדרי טהרה) .

251. חידושים מס' אלחנן ובאורים ופסקים עה"ת וכ"ר עד סוף ס' שמואל לר' אלחנן הענלא ב"ר בנימין וואלף קירכהאן : אופיבאך , תפ"ב , 8° . עוד כנ"ל , ח"ב חי' על פרקי אבות : שם , תצ"א , 8° .

252. חידושי ה"ר אליהו הכהן מאיזמיר (בע"ס שבט מוסר וכו') . על מס' ע"ז וקרי להו שיטה לע"ז : (שי"ג) .

253. חידושי ה"ר אליהו ב"ר שמואל מלובלין (בע"ס יד אליהו) על הש"ס ודרושים : (שג"א י' ל"ו ושה"ג שלי, עיין יד אליהו בח"ב).

254. חידושי ש"ס לה"ר אליעזר אשכנזי. נדפסו קצתם בס' אור חדש לבנו הרב:(תג"י א' סי' כ"ו).

255. חידושי ש"ס לה"ר אליעזר ן'שושן. הובאו בס' עין יוסף למהר"י חזן : (תג"י א' סי' ל"ו) .

256. חידושי ה"ר אליעזר בה"ר שמואל אבד"ק אפטא בשמות הגיטין. נדפסו בקצור בס' שמות הגיטין לר"ש ב"ר גרשון הכהן . (עיין שמות הגיטין) .

257. חידושי הלכות ופוסקים לה"ר אפרים ב"ר יעקב מליסא : פוזנא , תקכ"ט , 4° . (תוס' עק"ד תר"י דף תקס"ד) .

258. חידושי מהרא"ז. ה"ר אריה ליב צינז . על הל' שחיטה וטרפות, ובסופו חי' על ריש מס' שבת עד סוף ד' ז' וסוגיא א' בגיטין דמ"ז—ח' ועד אחרן השמטות ותיקונים (יו"ד דפין) : ווארשא , תרי"ט , 4° .

259. חידושי דון אשתרוק קרשקש (תלמיד הרשב"א) על מס' ב"מ . הובאו בשו"ת הריב"ש סי' של"ו .

260. חידושי ה"ר בונפיד (תלמיד הרמב"ן) על התלמוד . וה"ר חיד"א ראם בכ"י , כמ"ש בשג"א ד' סי' ו' ובשה"ג שלי ח"א בשמו , ע"ש .

261. חידושי תלמוד ופוסקים לה"ר בנימין לופים . עיין הקדמת אחיו ה"ר דוד לופיס לס' יבין שמועה לר"ש אלגאזי : (תג"י ג' סי' י') .

262. חידושי ש"ס לה"ר בנימין עשאל . הובאו בס' באר לחי רואי : (תג"י ב' סי' ז') .

263. חידושי ה"ר בנימין מפוזנא על מס' ב"ק ב"מ ב"ב וסנהדרין:כ"י רד"א № 772—3,q.

264. חידושי ה"ר בן ציון אריה גירונדי על תנ"ך, כ"י ביד בנו ה"ר מרדכי שמואל גירונדי , כמ"ש בתג"י ב' סי' י"ז .

265. חידושי ה"ר (יששכר) בעריש אבד"ק ווין על מס' ברכות, וחי' אביו ה"ר גבריאל על מס' שבת ודרשות : כ"י רח"ם № 278 .

266. חידושי ה"ר ברוך אנגיל על מס' ב"ק ב"מ , כתובות , גיטין , חולין ושבועות : שאלוניקי , עתה ברוך (תע"ז) , 2° .

267. חידושי ש"ס . ה"ר ברוך (ברך ?) ב"ר ישראל ממינסק . קצת שו"ת וחי' גפ"ת , ובסופו מהדורא בתרא : חמו"ד , 4° . וכ' שם שכבר הדפיס ס' פנים מאירות חדש,ומדרש הגדה . ג"ח חבור גדול עה"ת וח"מ וספרי אמת , (עי' הגדה ש"ם סי' 28) .

268. חידושי ה"ר ברוך מקאסווע. נזכרו בס' פקודת המלך, כמ"ש בתג"י ב' ח', ע"ש.

269. חידושי רבינו ברוך בן שמואל ממגנצא. באור הלכה במס' ב"ב דף כ"ו בחרוז, (מתחיל: „בראה אילן מעוררת"). נדפס עם חי' מהרש"א על ביצה. (עיין לקמן סי' 000).

270. חידושים על מס' כתובות לה"ר ברוך ב"ר שמואל מסימבירסק: ווין, תקפ"ו, 4°.

271. חידושי ה"ר גבריאל אבד"ק ניקלשבורג על מס' מגילה: כ"י רח"ם № 281.

272. חידושי רבינו גרשום מאור הגולה (הרגמ"ה) על מס' ב"ב, כ"י לועזי: כ"י רד"א (מסגת תקמ"ב № 3 ואולי ק"ד F, № 844) וכ"י רח"ם № 262 וכ"י יוא"ל וכתוב עליו: פסקי ב"ב הנעתק ממטבע רבינו גרשום ז"ל וקצת מפ"א ופ"ה נדפס לדוגמא בתוס' עק"ד תר"ז דף תקס"ד, ונמצא כ"י בברעסלא.

273. חידושי רגמ"ה הנ"ל על מס' זבחים. הועתקו מגליון הש"ס של רבינו בצלאל אשכנזי והובאו מירושלים: כ"י רד"א q, № 781.

274. חידושי ה"ר דוד בר"א אופענהיים על מס' ב"ב ולקוטים שונים: כ"י רח"ם № 264.

275. חידושי הנ"ל על מס' חולין באריכות: כ"י שם № 279.

276. חידושי ה"ר דוד באכנער על טור א"ח: כ"י רד"א q, № 590.

277. חידושי ה"ר דוד ברלין אבד"ק אה"ו על התלמוד ודרוש בדרך פלפול: כ"י רח"ם № 274.

278. חידושי ה"ר דוד זכות ממודינא עפ"ת. (עיין תג"י ד' כ"א).

279. חידושי ה"ר דוד ב"ר יעקב הכהן ע"ס מועד נשים נזיקין. (עיין מגדל דוד).

280. חידושי ה"ר דוד שלמה אייבשיץ על ס' ויקהל משה. מזכירו בספרו לבושי שרד: (שי"ג).

281. חידושי ר' זאב הלוי ב"ר שמואל הלוי על שיעור תורה ודיני חמץ ומכירתם ועל ד' ש"ע: זאלקווא, תקל"א, 4°.

282. חידושי ה"ר זכאי (?) על מס' גיטין: כ"י אוקספורד № 189 (אורי).

283. חידושי ר' חזקיה לוצאטו ז"ל אבי שד"ל: כ"י שד"ל.

284. חידושי ה"ר חזקיה די סלוא בעל הפר"ח בתלמוד ע"ד האמת בהקדמות האריז"ל: (שג"א כ"ח ושה"ג שלי בשמו בח"א).

285. חידושי המקובל ה"ר חיים ויטאל על ש"ס ותוספות. ראה ה"ר חיד"א בכ"י עצמו, כמ"ש בשג"א י"ד (ועיין שה"ג שלי ח"א בשמו).

286. חידושי ה"ר חיים הכהן על ד' טורים (עם הגהות ?) מתלמידו ה"ר שמשון בכרך: כ"י רד"א q, № 589.

287. חידושי ה"ר חיים כ"ץ אבד"ק פוזנא על טור ח"מ עם הגהות על הגליון: כ"י שם q, № 599. (ואולי הוא חלק מהנ"ל והגהות אולי לתלמידו הנ"ל).

288. חידושי ה"ר חיים שבתי (מהרח"ש) על הש"ס והרי"ף: (כ"ל ג' ושה"ג שלי במקומו).

289. חידושי ה"ר חיים שור (בע"ס תורת חיים) על יורה דעה: כ"י רד"א q, № 592. עוד כנ"ל על טור אה"ע וח"מ לנ"ל: כ"י שם q, № 597.

290. חידושי ה"ר חננאל ב"ר שמואל על מס' קדושין: כ"י אוקספורד № 189 (אורי).[ואוינס לר"ח בן חושיאל כאשר שער שי"ר בתולדות ר"ח, ועל חידושיו על עירובין בכ"י כתב שד"ל בתוס' עק"ד 1850 ע' 242: רמש"ש].

291. חידושי ה"ר חנניה אישפיריאל על הש"ס ותשובות, כ"י: (ול"א ח' ושה"ג שלי בח"א בשמו).

292. חידושי ה"ר ידידיה ב"ר משה גלאנטי. כולל חי' ביצה, מקצתה לה"ר יצחק אבוהב וסיימה מהר"י גלאנטי הנ"ל וחי' יבמות גיטין ב"ק ע"ז ועל קצת שיטות במס' ב"מ וחי' הר"ן על מס' שבועות והריטב"א על ב"מ. נדפסו ראשונה עם שו"ת למר אביו (עיין שו"ת מהר"ם גלאנטי) ואח"ז נדפסו לבדם: ווילמרשדארף, תומ"ך, וסיו"ד נשברת, ע"כ כתבו כל המחברים והרושמים תס"ו מלבד צעדנער ובשנת תס"ו לא היה דפוס בווילמרשדארף (רפמפ"ש ע' 1289).

293. חידושי ה"ר יהודה כהן על מס' סנהדרין וז"ז: כ"י אוקספורד № 189 (אורי).

294. חידושים על הלכות י"ט להרמב"ם מה"ר יהונתן אייבשיץ: ברלין, תקנ"ט, 4°. (ועיין בינה לעתים).

295. חידושי הנ"ל על הגדה ש"פ ופי' על חד גדיא: כ"י רח"ם № 405.

296. חידושי הנ"ל על התורה ופטטים כסדר הפרשיות, ב' חלקים: כ"י שם № 272—3.

297. חידושי ה"ר יהונתן הכהן על מס' חולין ועירובין: כ"י מינכען № 283. [הוא בלי ספק על הרי"ף (ועל עירובין נדפס כידוע) כ"כ

בשנת תרכ"ב, ואחרי רואי כתבתי ברשימת מינכען: הכ"י כולל פירוש שחיטת חולין על האלפסי. (נדפס בפפד"מ, תרל"א, 8° בשם עבודת הלוים ואחריו פי' מס' עירובין בשינויים מהנדפס, ואחריו קצת פי' עירובין ממחבר בלתי ידוע: רמש"ש].

298. חידושי הנ"ל על מסכתות מסדר נזיקין: כ"י רד"א q 3—802 № [רח"ם 686 №: פירוש והוא הוא! רמש"ש] (ועי' שה"ג שלי ח"א בשמו).

299. חידושי הלכות לה"ר יהושע העשיל בה"ר יעקב מקראקא. נאספו ע"י תלמידו ה"ר אהרן קלניקר: ווארשא, כת"ר, 12°. ואלה נדפסו בשם תולדות אהרן: לובלין, תמ"ב, והם על ב"ק לבד. על מס' ב"ק ב"מ וב"ב: פפד"א, תפ"ה, 8°. אוסטרהא, תקנ"ד, 8°.

300. חידושי מהר"י. ה"ר יואל מאמטשיסלאוו על משניות: דובראוונא, תקס"ב, 4°.

301. חידושי ה"ר יואל ב"ר משה גד נכד הט"ז והב"ח, על קצת מסכתות: אלטונא, תצ"ו, 2°.

302. חידושי ה"ר יוזיל מלאדמיר על התורה. הובאו בס' ברכת טוב הנ"ל: (תג"י י' סי' מ"ד).

303. חידושי הריטב"א (הוא רבינו יום טוב ב"ר אברהם אשבילי) על חמש שיטות, והם: עירובין כתובות תענית ומ"ק, ועל מס' ב"מ בשלימות (עיין שו"ת מהר"ם גלאנטי): ד"א, תפ"ט, 2°.

304. חידושי הנ"ל על מס' ב"ב פרק א': כ"י רד"א משנת תקמ"ב 11 № ק"ד q, 860 №.

305. חידושי הנ"ל על מס' ב"מ. (עיין חי' הריטב"א על חמש שיטות לעיל בסמוך). ועל פ"א ממנו, (עי' חי' גלאנטי, שו"ת מהר"ם גלאנטי). ולרבינו בגלאל אשכנזי בשיטותיו היו חי' הריטב"א על מס' ב"מ מהדורא אחרת. (עיין שג"א י' ל' ול"א י' ט', ועיין שה"ג שלי ח"א אות י' הריטב"א).

306. חידושי הנ"ל על מס' גטין: שאלוניקי, תקי"ח. סדילקאוו, תקצ"ה, 4°. (ופירשט ח"א דף רמ"ח מוסיף עוד: אפען, תקמ"ד, 2° ולהד"מ).

307. חידושי הנ"ל על מס' חולין: פראג, תצ"ה. סדילקאוו, תקצ"ה, 2°.

308. חידושי הנ"ל על מס' יבמות: ליוורנו, אספו"ת (תקמ"ז). סדילקאוו, תקצ"ג, 2°.

309. חידושי הנ"ל על מס' יומא, נראה שנדפס בסוף ס' אור יקרות למהר"מ ינאקי, עיין זה. עם הגהות ר' חיים מודעי: קושט', תקי"ד, 2°. ברלין, כת"ר, 4°.

310. חידושי הנ"ל (הריטב"א) על מס' כתובות. (עיין חי' הריטב"א על חמש שיטות).

311. חידושי הנ"ל על מס' מגילה. (עיין מכתם לדוד).

312. חידושי הנ"ל על מס' מועד קטן. (עיין חי' הריטב"א על חמש שיטות): פראג, תקע"ב, 4°.

313. חידושי הנ"ל על מס' מכות, (עיין חמשה שיטות). וזה מחדש לבדם: ברעסלויא.. 4°.

314. חידושי הנ"ל על מס' נדה נדרים ונזיר. ראה הג"מ חיד"א בכ"י, כמ"ש בשג"א י' סי' ל' ועיין שה"ג שלי ח"א אות י' הריטב"א.

315. חידושי הנ"ל על מס' סוכה, (עיין שבע שיטות להרשב"א).

316. חידושי הנ"ל על סנהדרין פ' חלק, (עיין לשון חכמים). ולפ"ד פירשט (ח"א דרמ"ט) נדפסו בקובץ פי' הרא"ש והראב"ד על משניות תמיד קינין מעילה ומדות, וצ"ע.

317. חידושי הנ"ל על מס' ע"ז, נדפסו ראשונה בקובץ אוריין תליתאי, עיין זה. ושנית: אפען, תקפ"ד, 2°.

318. חידושי הנ"ל על מס' עירובין, (עיין חי' הריטב"א על חמש שיטות). עוד כנ"ל, עם תוס' חי' ה"ר ישעיה הלוי הורוויץ בעל השל"ה ובנו ה"ר שעפטיל הלוי: פראג, תק"ע, 2°.

319. חידושי הנ"ל על מס' קדושין (ונכללו בו חי' רמב"ן ורשב"א ור"ן ואינן לבדן) עם תוס' רי"ד. נדפס ראשונה עם הגמרא: סאביוניטא, שי"ג (עיין תלמוד). ושנית בלי גמרא: ברלין, תע"ה, 4°. סדילקאוו, תקצ"ה, 2°, (ועיין עיני העדה).

320. חידושי הנ"ל על מס' ראש השנה. נדפסו מחדש מתוך כ"י ישן: קיניגסבערג, תרי"ח, 4°.

321. חידושי הנ"ל על מס' שבועות (עיין מעשי צדיקים). ופירשט (ח"א דרמ"ח) מוסיף עוד: לבוב, תק"..., 4°.

322. חידושי הנ"ל על מס' שבת, ובסופם שו"ת מהר"ש הלוי: שאלוניקי, תקס"ו, 2°.

323. חידושי הנ"ל על מס' תענית. (עיין חי' הריטב"א על חמש שיטות). וגם לבדם: פראג, תקע"ב, 4°.

324. חידושי רבינו יונה גירונדי על התלמוד ועל מס' ב"ב וסנהדרין. היה ביד הג"מ חיד"א בכ"י, כמ"ש בשג"א י' סי' כ"ג ושה"ג שלי ח"א בשמו ע"ש.

325. חידושי רב יוסף בכור שור כסדר התורה ע"ד הנסתר, כ"י: (ש"י 18 №). [ואינו כן והוא פירושו על התורה הנדפס: רמש"ש].

326. חידושי ה"ר יוסף וואשיר טרילינגען על הש"ס. (עיין ול"א ז' סי' י"ד, ושה"ג שלי זכרון יעקב בח"ב).

327. חידושי ה"ר יוסף מטראני על מס' קדושין. נדפסו בשו"ת שלו בחלק ג', (עיין שו"ת מהר"י מטראני).

328. חידושי ה"ר יוסף כהן אשכנזי. נזכרו והובאו בס' ברכת טוב להר"ר ירמיה כנראה קרובו: (תג"י י' סי' מ"ו).

329. חידושי הלכות להר"ר יוסף ן' לב על מס' כתובות גיטין ב"ק ושבועות וקצת חי' בשארי מסכתות ובסופם קושיות ותירוצים לפרשיות התורה. נדפסו ראשונה בתוך חלקי השו"ת שלו (עיין שו"ת מהר"ם ן' לב). עוד כנ"ל, ואח"ז חי' ה"ר שלמה הכהן על כמה מסכתות אשר נמצא גם כן לבדנה: ווילמרשדארף, ת"פ, 2°. וראיתי ג"כ חמ"ד ונראה כדפוס אמ"ד (?) ת"פ, 2°. ואולי הורם משו"ת שלו ד"א (אבל ק"ק דהשו"ת שלו ד"א הם משנת ולמד"ה א"ת שהוא תפ"ו).

330. חידושי רבינו יוסף אבן מיגאש הלוי על מס' ב"ב עם קצת תוספות שנמצאו בגליון הכ"י ונרשמו בפנים בשם תוספות: ד"א, בית"ן, 4°. עוד כנ"ל בתוס' חי' להראב"ד הרמב"ן הרשב"א הרא"ה עליות דרבינו יונה רבינו יהונתן הזקן גליון תוספות ותוספי הרא"ש (וחי' הר"י ן' מיגאש שם הם מנ"א כאשר יראה הרואה, וגם אלה רק בדרך לקוטים ולא הכל): לבוב, תקס"ט. זאלקווא, תקע"ב, 2°. ולרח"ס נמצא ד"א הנ"ל ב' כרכים, ע"ש 1309—10 №. ואולי הם עם תוס' חי' הנ"ל, וצ"ע. (ועיין ג"כ עיני העדה, שיטה מקובצת על מס' ב"ב ומ"ש שם).

331. חידושי הנ"ל על מס' שבועות, ונלוו אליהם חי' שבועות להר"ר שמואל [בן] יצחק מודיליאנו וחי' רמב"ן וחי' קדושין למהרש"י הנ"ל (הוא בעל נאמן שמואל). נדפסו ראשונה בס' אוריין תליתאי, עיין זה, (ועי' להלן סי' 402). עוד כנ"ל עם תוס' קצת חי' תורה ושו"ת להר"ר משה סופר מפרעסבורג: פראג, 1826, 8°.

332. חידושי ה"ר יוסף ממרשיליא. הובאו בס' מטה משה: (תג"י י' סי' כ"א).

333. חידושי הלכות להר"ר יוסף ב"ר מתתי' דלקראט אבד"ק שערבשין על מס' עירובין: לובלין, חש"ד, 4°. (אבל נכי בן קלונימוס שהדפיס בין שנות ש"ס ושפ"ה: רשמש"ש ע' 1510).

334. חידושי ה"ר יוסף קובו בן בנו של מהר"י קובו על תנ"ך. הובאו בהספד תלמידו מהר"י ן' שנגי עליו בספרו באר לחי ראי: (תג"י י' סי' ק"ח).

335. חידושים לר' יוסף קולון על מס' כ"ה יומא סוכה ולולב וחנוכה: כ"י יוא"ל 236 №.

336. חידושי ה"ר יחיאל הכהן ר"י באנקונא. נזכרו בס' שירי זמרה לתלמידו: (תג"י י' כ"ד).

337. חידושי מהריב"ץ. ה"ר יחיאל ב"ר צבי הירש. חי' ולקוטים על גפ"ת ופוסקים ותוכחת מוסר: דיהרנפורט (אוסטרהא), תקע"ח, 4°.

338. חידושי יעב"ץ. ה"ר יעקב המכונה קאפיל אבד"ק ווערבויא. חי' על מס' חולין: פרעסבורג, תקצ"ז, 2°.

339. חידושי ה"ר יעקב אלפנדארי. הובאו בס' פקודת המלך ח"א דף י"ב ע"א: (תג"י י' קכ"א).

340. חידושי ה"ר יעקב בי רב על התלמוד ובאור על הרמב"ם בכל מקום שאין עליו מגיד משנה. (עיין שג"ב י' כ"ב ושה"ג שלי ח"א בשמו). [על מס' קדושין נדפסו בסוף שו"ת שלו (עיין שו"ת באות ש') ובאורו על הרמב"ם כנ"ל ע"ש בריש תשובותיו].

341. חידושי מהר"י. ה"ר יעקב ב"ר לוי מק"ק בריסק. חי' ש"ס ושו"ת ודרושים: הוראדנא, תקנ"ג, 2°.

342. חידושים ופסקים על שיטות בש"ס, ואולי הם למהרי"ל, כי חותם שמו „אחיך הלוי": כ"י רד"א 36 №. (ובק"ד לא מצאתי עד כה, עיין להלן סי' 359).

343. חידושי ה"ר יעקב נוימבורג עה"ת ועל המלבש ודרושים בהו"ת ולסיומים, ג' כרכים: כ"י רח"ם 269, 270, 271 №.

344. חידושי ה"ר יעקב עמדין (יעב"ץ) על הגמרא והרא"ש ומדרש והערוך. (עיין שג"ב י' סי' ק"ח, ושה"ג שלי בח"א בשמו).

345. חידושי ה"ר יעקב קאסטרו על התלמוד. ראה הג"מ חיד"א בכ"י, כמ"ש בשג"ב י' סי' ס"ה, ושה"ג שלי ח"א בשמו.

346. חידושי ה"ר יעקב מקראקא ובנו ה"ר העשיל על ש"ע י"ד אה"ע וח"מ: כ"י רח"ם 252 №.

347. חידושי ה"ר יעקב בן ראובן ן' צור (הנקרא בשם יעב"ץ) ודרושים ושארי ענינים: כ"י שם 261 №.

348. חידושי דינים להר"ר יעקב רפאל פייאנו. מלוקטים מד' טורים, כ"י: (זצ"ל י' סי' ק').

349. חידושי רבינו יצחק אבוהב (הוא בע"ס מנורת המאור) על מס' קדושין: כ"י רד"א q, № 789. ועל קצת מס' ביצה (עיין חי' גלאנטי, שו"ת מהר"ם גלאנטי).

350. חידושי ה"ר יצחק אשקלוני. הובאו בס' באר לחי רואי: (תג"י י' סי' ק"ט).

351. חידושי ה"ר יצחק ב"ר בנציון גירונדי ופירושים על ש"ע א"ח הל' ר"ה, וכו'. (שם שם סי' ר"א).

352. חידושי ה"ר יצחק בריבזילש [פריפזולש ברשימה כ"י, ואני לא ראיתי הכ"י: רמש"ש] על ש"ע אה"ע וחו"מ ושו"ת: כ"י רד"א q, № 538.

353. חידושי ה"ר יצחק העכינגען על רש"י. נזכרו בס' דבק טוב לתלמידו: (תג"י י' סי' ע"ז).

354. חידושי ה"ר יצחק הלוי הורוויץ אבד"ק קראקא על מס' כתובות, כ"י: (שי"ג).

355. חידושי ה"ר יצחק בנימין וואלף (בע"ס נחלת בנימין) על מס' ב"מ: ספד"א, תמ"ו, 4°. (וכל המשנה טועה, עיין רשמש"ש ע' 1096).

356. חידושי ה"ר יצחק ב"ר וידאל הצרפתי על תנ"ך. הובאו בס' צוף דבש עה"ת, ובס' מגלת סתרים על אסתר: (תג"י י' סי' פ"ג).

357. חידושי או פירוש רבינו יצחק הלבן על מס' כתובות: כ"י מינכען № 317.

358. חידושי ה"ר יצחק הלוי (אחי הט"ז): נייוויט, תצ"ג, 2°.

359. חידושי ה"ר יצחק לוריא (האריז"ל) על מס' זבחים. היה ביד בע"ס יד אהרן בכ"י: (שג"ב קי"ט, ושה"ג שלי ח"א בשמו).

360. חידושים מר' יצחק לטיף על הסמ"ג: כ"י יוא"ל № 236.

361. חידושי ה"ר יצחק מאסאראן. הובאו בס' באר לחי רואי: (תג"י י' סי' ק"ט).

362. חידושי ה"ר יצחק די מולינא על הש"ס והרמב"ם: (ול"א כ"ו ושה"ג שלי בשמו בח"א).

363. חידושי ה"ר יצחק בן פינחס. פשטים שונים: קעניגסבערג, תור"ה, 8°.

364. חידושי ה"ר יצחק ב"ר ששת (הריב"ש) על התלמוד. ורבינו בעצמו בשיטותיו מביא קצת מחידושיו: (שג"א י' ל"ה ושה"ג שלי ח"א בשמו). וחי' כתובות שלו מזכיר בתשובותיו סי' י"ג וסי' ק"ב וסי' ק"ו.

365. חידושי ה"ר ישמעאל ן' חכמון על הש"ס והרמב"ם: (ול"א כ"ו ושה"ג שלי בשמו בח"א).

366. חידושי הלכות לה"ר ישראל יצחק ב"ר חיים משה ברד"ח על כמה מסכתות. (עיין בהקדמת ס' טעמי תורה).

367. חידושי ה"ר ישראל כהן נראל עה"ת. הובאו בס' ברכת טוב לאחיו: (תג"י י' מ"ג).

368. חידושי ה"ר ישראל די קוריאל. נדפסו קצתם בספרי חבריו ותלמידיו: (שם שם קי"ד).

369. חידושי ה"ר ליווא ב"ר בצלאל (מהר"ל מפראג) על טור י"ד, והגהות על טור וב"י י"ד, ובסופו אמרי מועד חי' תורה למועדי השנה לה"ר מאיר ב"ר אליעזר מנייארן: חמ"ד (פיורדא), תקל"ה, 4°.

570. חידושי הנ"ל על הרי"ף ומרדכי למס' ברכות יבמות ופסחים: כ"י רד"א q, № 590.

371. חידושי הנ"ל (כפי הנראה) על מס' שבת וב"מ: כ"י רד"א תקמ"ב ובק"ד לא מצאתי. [וכמעט אחשוב שייחס המרשים איזה מקה"ד 834—842 למהר"ל, עיין להלן 490: רמש"ש].

372. חידושי הלכות לה"ר מאיר ברבי אבד"ק פרעסבורג על מס' ביצה ופ' ערבי פסחים ומס' קדושין וכתובות, ובסופו דרשות וקצת שו"ת: דיהרנפורט, תקו"ם, 2°.

373. חידושי הלכות מהנ"ל. ח"ב, חי' על כמה מסכתות ופשטים עה"ת, וחי' על חמש שיטות בש"ס: פראג, תקנ"ג, 2°.

374. חידושי רבינו מאיר ב"ר ברוך על סדר טהרות: כ"י רד"א תקמ"ב, וכתוב שם שמובא פעמים רבות בתוי"ט, אבל בק"ד F, № 846 לא נמצא רק על מס' אהלות לבד, ול"ע בתוי"ט.

375. חידושי הלכות לה"ר מאיר בה"ר יעקב שי"ף (מהר"ם שי"ף) על מס' ביצה ב"מ כתובות חולין וגיטין, וה"ב חי' על מס' ב"ק סנהדרין שבת וזבחים, ובסופו דרושים ובאורים: הומבורג, אש"ר (תק"א), 2°. שנית כל ב' חלקים יחד: הומבורג, מצות ה' ברה מאירת עינים (תק"ז: רשמש"ש ע' 1757). דיהרנפורט, תקכ"ו. ברין, תקנ"ח. לעמבערג, 1837, 2°, וז"ז.

376. חידושי הלכות הנ"ל עם באור והגהות ה"ר מרדכי מארדוש אבד"ק פאריצק: פאריצק, תק"ע. אוסטרהא, תק"פ. זאלקווא, תקפ"ו. סדילקאוו, תקצ"א. שם, 1834, 2°.

377. חידושי הלכות לה"ר מאיר ב"ר יצחק אייזענשטאט על מס' ב"ק, ונקראו ג"כ פנים מאירות: זולצבאך, תפ"ט, 2°.

378. חידושי רבינו מאיר הכהן מסרקסטה על מס' גיטין. היו ביד הג"מ חיד"א בכ"י, כמ"ש בשג"א מ' י"א ושה"ג שלי ח"א בשמו, ע"ש.

379. חידושי רבינו מאיר המעילי על מס' יבמות. עיין שג"א מ' ל"ו ושה"ג שלי ח"א אות מ' (הרב המעילי). ומי' נדרים שלו מביא ממנו בכ"מ הל' נדרים פ"ז הלכה י"א, ע"ש.

380. חידושי ה"ר מאיר שטערן על יורה דעה: כ"י רד"א q, № 595.

381. חידושי הר"ם. (עיין זכרון מנחם).

382. חידושי ה"ר מיידיל מלבוב על ש"ע י"ד: כ"י רד"א תקמ"ב. וכק"ד F, № 904: ה"ר משה מיידיל אבד"ק לבוב, ע"ש.

383. חידושי ה"ר מיכאל בן הרב פנים מאירות. הובאו בס' מאורי אש עה"ת: (תג"י מ' נ"ו).

384. חידושי ה"ר מנחם מן. הובאו בס' ברכת טוב לתלמידו: (שם שם סי' מ"ה).

385. חידושי מהר"ם. (עיין שיחת חולין).

386. חידושי ה"ר מנחם עזריה ב"ר (יהודה) מצליח פאדווה. עם לקוטי דינים: כ"י הפליט № 30.

387. חידושי ה"ר מנחם קאזים על מס' שבת. ראה הג"מ חיד"א בכ"י, כמ"ש בשג"ב ש' קי"ג ושה"ג שלי ח"ב, (עיין שלום הבית). ופינשט (ח"א דף קמ"ז) כתב שנדפסו חדושיו על מס' חולין בליוו' לפני שנת תק"ס ע"ש. והושבני לו משגגה כי אולי הם לה"ר משה קזים שראה הג"מ חיד"א בכ"י, כמ"ש בול"ב מ' ד' ושה"ג שלי ח"א בשמו, והם גם הוא לא ראם בדפוס עד שנת תקנ"ח שהדפים אז את ול"ב שלו בליוורנו ומי שם קשה לסמוך על עדות הנראה שמפי השמועה העיד ולא ידע להגיד שנת דפוסם אל נכון.

388. חידושי מהרמ"א.(עיין צילותא דאברהם).

389. חידושי ה"ר משה ב"ר חיים ברש"ט פיזאנטי על מס' חולין. (עיין נר מצוה).

390. חידושי תלמוד לר' משה ן' חלאווה. (עיין אמרי שפר לבנו ר' יהודה).

391. חידושי מכות. ה"ר משה מכות קונשטנטינא ש"ב פלאנטיוויסיו [אצל וואלף ח"א ע' 870: Mose Maccoth ולא נזכר צורת הספר 8°, ונראה איך נתון הוא לדעת מקורי פירשט אשר שנה את שם המחבר Maccato ויהוסיף 8°, ואפשר שנדפסו חידושי מכות שם אבל שם המחבר חשוד מאד, רשמש"ש 1943 ושכחתי שם לציין מקומו בוואלף: רמש"ש].

392. חידושי ה"ר משה מפטיר מענדילש מאוסטרהא. הובאו בס' ברכת טוב: (תג"י מ' סי' מ"ו).

393. חידושי הלכות לה"ר משה נורצי על מס' חולין. ראה ה"ר חננאל ניפי ביד הר"י קזיס בכ"י, כמ"ש בזל"ל מ' כ"ו, ע"ש.

394. חידושי רבינו משה ב"ר נחמן (הרמב"ן) על מס' ב"ב. נדפסו ראשונה בתוך ארבע שיטות להרשב"א, והם חי' הרשב"א על מס' ברכות חולין וגיטין, ואח"ז לבדם: פראג, תצ"ה, 2°.

395. חידושי הנ"ל על מס' גיטין. (עיין חמשה שיטות).

396. חידושי הנ"ל על מס' חולין. (עיין מזבח כפרה).

397. חידושי הנ"ל על מס' יבמות. (עיין תולדות אדם).

398. חידושי הנ"ל על מס' כתובות, ונדפסו בשם חידושי הרשב"א בטעות, ובסופם הגהות בעל תוס' יו"ט על ש"ע אה"ע: מיץ, תקכ"ה, 4°.

399. חידושי הנ"ל על מס' מכות ופ' זה בורר. (עיין שבעה עינים, שלש שיטות).

400. חידושי הנ"ל על מס' נדה. (עיין חמשה שיטות).

401. חידושי הנ"ל על מס' ע"ז. (עיין מעשי צדיקים, שלש שיטות).

402. חידושי הנ"ל על מס' קדושין. נדפסו ראשונה עם גמרא מס' קדושין ועם שארי מפרשים (עיין תלמוד, מס' קדושין וכו'). עוד כנ"ל, ונלוו אליהם שארי חידושים (עיין אוריין תליתאי). עוד כנ"ל, ונלוו אליהם חי' מהרי"ש (נקרא מהרי"ש ומהרש"י והאחרון נכון יותר, עיין לעיל סי' 320) (בעל נאמן שמואל), על הל' יסודי התורה להרמב"ם ופתיחה כוללת על חי' הרמב"ן לה"ר משה סופר מפרעסבורג והבל לדיני יי"נ וסתם יינם במס' ע"ז פ' השוכר את הפועלים: פראג, 1826, 2°. [ונ"ע כי אלו האחרונים נראה יותר שהם למהרי"ש מודיליאנו אשר בקובץ אוריין תליתאי, ע"ש].

403. חידושי הנ"ל על מס' שבועות. (עיין שלש שיטות ומ"ש שם).

404. חידושי הנ"ל על מס' שבת (עיין אוצר נחמד). עוד כנ"ל, ולקוטי עירובין פסחים ר"ה יומא סוכה מ"ק חגיגה תענית מגילה וברכות: ווארשא, תרי"ח, 4°.

405. חידושים על כל הש"ס כו'. (עיין גאון צבי).

406. חידושי ה"ר משה קזים על מס' חולין. ראה הג"מ חיד"א בכ"י, כמ"ש בול"ב מ' ד' ושה"ג שלי בשמו.

407. חידושי הלכות לה"ר משולם זלמן אבד"ק פיורדא, ודרושים עה"ת: כ"י רח"ם № 260 .

408. חידושי ה"ר מתתי' טריווים על הסמ"ג: כ"י יוא"ל № 236 (ועי' במזכיר תרל"ו ע' 92).

409. חידושי ה"ר נחום ב"ר יעקב א"ש פייבוש (הר"ן). (עי' זכרון מנחם) .

410. חידושי ה"ר נחום ריים, ע"ד הנסתר. הובאו בס' ברכת טוב לר"י נראל: (תג"י כ' ג') .

411. חידושי רבינו נחמן בן הרמב"ן על מס' ביצה. היו ביד הג"מ חיד"א בכ"י, כמ"ש בשג"א מ' כ' ובול"ב כ' ס"ו. ועיין בשה"ג שלי ח"א הרמב"ן בסופו, ובאות ג' בשמו .

412. חידושי רב נטרונאי גאון ע"ד הקבלה. הובאו בס' האמונות לרש"ט ב"ר ש"ט ובס' פרדס רמונים להרמ"ק בשער ההיכלות פ"ו, ע"ש: (תג"י כ' סי' ה') .

413. חידושי רבינו נסים ב"ר ראובן (הר"ן) מפרש הרי"ף. קצור מכל חדושיו על הרי"ף, לא נודע מי חבר הקצור, ובסופו לוח מכל הדינים הנמצאים באלה החידושים. נלקטו ונאספו וחוברו יחדיו ע"י ה"ר יוסף אוטולינגין: ריווא די טרינטו, שי"ט, 2° et 8° . (ועיין מרדכי, כי נדפסו עם המרדכי וגם לבדם: רשמש"ש ע' 2065) .

414. חידושי הנ"ל על מס' ב"ב. ראה הג"מ חיד"א בכ"י, כמ"ש בשג"א כ' ז' ושה"ג שלי בשמו .

415. חידושי הנ"ל על מס' ב"מ: דיהרנפורט, חדוש"י הר"ן, 4° . (ובסופו חדושים מהגאון ר"ע איגר זצ"ל): סדילקאוו. תקצ"ו, 2° .

416. חידושי הנ"ל על מס' ביצה. ראה הג"מ חיד"א בכ"י, כמ"ש בול"א כ' א' ושה"ג שלי ח"א בשמו .

417. חידושי הנ"ל על מס' גיטין. הובא ראשונה לבית"ד ע"י ר' אברהם ב"ר דוד נחמן ועשה להם הקדמה: קונשטנטינא, תע"א. ברלין, תקכ"ח. שם, תקל"ח. פראג, תק"ע, 4° . סדילקאוו, תקצ"ו, 2°. ווילנא, תקצ"ז, 4° .

418. חידושי הנ"ל על מס' חולין. (עיין חמש שיטות) .

419. חידושי הנ"ל על מס' מגילה. ראה הג"מ חיד"א בכ"י, כמ"ש בול"א כ' א' ושה"ג שלי ח"א בשמו .

420. חידושי הנ"ל על מס' מועד קטן. ראה ג"כ הג"מ חיד"א בכ"י, כמ"ש בשג"א כ' ז' ושה"ג שלי ח"א בשמו .

421. חידושי הנ"ל על מס' נדה. (עיין בעלי הנפש, עיני העדה, תודת שלמים) .

422. חידושי הנ"ל על מס' נדרים. כתב הג"מ חיד"א בשג"א שם שנדפסו, אבל בערך תלמוד לא הזכירם, ובה"א דף 74 כתב: בפירושו לנדרים (רשמש"ש ע' 2065), ולא ראיתיו עד כה, ואולי כוונתו לפי' הר"ן הנדפס בתלמוד שלנו .

423. חידושי הנ"ל על מס' סנהדרין. (עיין חמשה שיטות) .

424. חידושי הנ"ל על מס' פסחים. ראה הג"מ חיד"א בכ"י, כמ"ש בול"א כ' א' ושה"ג שלי ח"א בשמו, .ונמצא בכ"י יה"ש .

425. חידושי הנ"ל על מס' קדושין. ראיתי ביד יורשי מהרש"ר פה עירנו בכ"י ונאבד (ועיין סי' 305) .

426. חידושי הנ"ל על מס' שבועות. (עיין חי' גלאנטי, שו"ת מהר"ם גלאנטי) .

427. חידושי הנ"ל על מס' שבת. ראה הג"מ חיד"א בכ"י, כמ"ש בשג"א כ' ז' ושה"ג שלי ח"א בשמו .

428. חידושי הנ"ל על מס' תענית. ראה הג"מ חיד"א בכ"י, כמ"ש בשג"א כ' ז' ושה"ג שלי ח"א בשמו. (ונדפס ווארשא, תרכ"ב) .

429. חידושי ה"ר נתן נטע ב"ר שמשון שפירא אבד"ק הוראדנא (מהר"ן שפירא). הגהות וחי' על הרי"ף, נדפסו בתוך חי' אנשי שם עם האלפסי. (עיין אלפסי) .

430. חידושי רב סעדיה גאון בתלמוד. מזכיר הג"מ חיד"א בשג"ב ס' י"ב בשם שה"ק, ועיין שה"ג שלי ח"א בשמו .

431. חידושי ה"ר סעדיה ב"ר נהוראי אזוביב על הש"ס. נזכרו בס' לחם יהודה למהר"י עייאש: (תג"י ס' סי' א') .

432. חידושים מר' עובדיה ירא (מברטנורא) על הסמ"ג: כ"י יוא"ל № 236 .

433. חידושי הלכות לה"ר עקיבא איגר ב"ר שמחה בונם מהלברשטאט וחי' תוס' ופלפולים ותשובות, וקצתם נדפסו בספרו משנת דר"ע: כ"י רח"ם № 288 .

434. חידושים ופשטים עה"ת להנ"ל: כ"י שם № 263 .

435. חידושי ר' עקיבא איגר (?). לקוטים מחידושיו על מס' ב"מ גיטין וכתובות וחי' מפוזרים: ברלין, תרי"ח, 2° .

436. חידושי רבינו פינחס הלוי (אחי הרא"ה) על התלמוד: (ול"א פ' ט' ושה"ג שלי ח"א בשמו). [ועל ר' פנחס עיין מה שציינתי ברשימת כ"י מינכען סי' 237: רמש"ש] .

437. חידושי ה"ר פינחס לבית קאצינעלנ־בויגן בשמות תנאים ואמוראים שבתלמוד : כ"י רח"ם № 259 .

438. חידושי הנ"ל עה"ת בפלפול ודרושים והספדים וחי' הלכות ושארי ענינים ובאו בו חי' לזקנו ה"ר אליעזר היילפרין : כ"י שם № 267 .

439. חידושי הנ"ל עה"ת ודרושים לו ולה"ר גבריאל וה"ר יעקב מאטינגען ושארי גדולים : כ"י שם № 268 .

440. חידושי ה"ר פרחיה [ב"ר נסים] על מס' שבת : כ"י אוקספורד № 189 (אורי) .

441. חידושי רבינו פרץ על מס' ב"מ : כ"י רד"א F , № 847 . (ועיין נמוקי תוספות) .

442. חידושי הרב כהן צבי על מס' מנחות (הוא ה"ר צבי הירש הכהן בעל נחלת צבי על ש"ע א"ה) .

443. חידושי רבינו צדוק על התלמוד . נזכרו בשו"ת הרדב"ז ד"ו סי' קס"ה (ש"ב פ"ב ושה"ג שלי ח"א בשמו) .

444. חידושי רבינו קרשקש וידאל (תלמיד הרא"ה) על הש"ס . מובא בשי"מ כתובות ריש פ"א דף י"א ע"ד ובאו חידושיו ליד ה"ר חיד"א ז"ל בכ"י , כמ"ש בשג"ב ק' ל"א ובול"א ק' י"ג ושה"ג שלי ח"א בשמו . והריב"ש בתשובותיו סי' תי"ג מזכיר חידושיו על מס' כתובות וסנהדרין, ע"ש.

445. חידושי ש"ס לה"ר ראובן ב"ר אברהם הלוי . עיין בספרו נחלת ראובן על הפטרות : (זצ"ל י' סי' ח') .

446. חידושים ונמוקים על רש"י והרא"ש לה"ר שבתי אהרן חיים מאריני . כ"י ביד נכדיו ויוצאי חלציו : (תג"י ש' ע"ח) .

447. חידושי ה"ר שבתי באליי על גפ"ת . הובאו בס' אור חדש : (שם שם ד') .

448. חידושי ה"ר שלמה בן אדרת (הרשב"א) על מס' ב"ק עד דף ס"ז : פראג , תצ"ד, 2° . (ועיין חמש שיטות , שבע שיטות) .

449. חידושי הנ"ל על מס' הנ"ל חלק ב' עד סוף המס' , ובסופו קצת מדרוש ח' וכל דרוש ט' מס' אור לישרים לה"ר זרח איידלין : באווידוואהר , תקס"ה , 4° .

450. חידושי הנ"ל על מס' ברכות . (עיין שבע שיטות) .

451. חידושי הנ"ל על מס' גיטין וברכות וחולין, ובראשונה ישנו חי' ב"ב ודיני דגרמי להרמב"ן : ד"ו , רפ"ג . עוד, עם מפתח : ד"א , עת"ה . פיורדא , תקי"א , 2° .

452. חידושי הנ"ל על מס' גיטין . (עיין שבע שיטות) .

453. חידושי הנ"ל על מס' חולין . (עיין חי' הנ"ל על מס' גיטין , שבע שיטות) .

454. חידושי הנ"ל על מס' יבמות . (עיין חמש שיטות , שבע שיטות) .

455. חידושי הנ"ל על מס' כתובות . הן חי' הרמב"ן , ומיוחסות בטעות להרשב"א . (ועיין חי' הרמב"ן על מס' כתובות לעיל) .

456. חידושי הנ"ל על מס' מגילה . (עיין שבע שיטות) .

457. חידושי הנ"ל על מס' מנחות . ראה הג"מ חיד"א בכ"י , כמ"ש בשג"א ש' י"ז ושה"ג שלי ח"א בשמו . (ונדפס ווארשא , תרכ"א) .

458. חידושי הנ"ל על מס' נדה: אלטונא, תצ"ז, 4°. עוד כנ"ל, ובסופו פי' הרשב"ץ על מס' קנים וחי' ה"ר יחיאל קאצינעלנבויגן על מס' נדה: מיץ, תק"ל, 4°. (ועי' שבע שיטות).

459. הידושי הנ"ל על מס' נדרים . (עיין חמש שיטות , שבע שיטות) .

460. חידושי הנ"ל על מס' קדושין: קונשטנטינא, תע"ז . ברלין, תצ"ג . זאלקווא, תקס"ו, 4° . (ועיין חמש שיטות) .

461. חידושי הנ"ל על מס' ר"ה . (עיין שבע שיטות) .

462. חידושי הנ"ל על מס' שבועות : שאלוניקי , תפ"ט . לבוב , תקמ"ה . פראג , תקמ"ח . שם , תקס"ה , 4° . [רשמש"ש 2271 ובהוספות שם לפי רשימת רובענס 894 . והספר כעת באוקספורד : רמש"ש] .

463. חידושי הנ"ל על מס' שבת . (עיין שבע שיטות) .

464. חידושי ה"ר שלמה ב"ר יחיאל לוריא (מהרש"ל) על ש"ע אה"ע עד סי' קט"ו : כ"י רד"א q , № 431 .

465. חידושי ה"ר שלמה גבאי וה"ר שמואל בנבנשתי מקושט' עה"ת . הובאו בס' אזני יהושע ובית ישראל לה"ר יהושע בנבנשתי : (תג"י ש' סי' י"ד) .

566. חידושי ה"ר שלמה (בעל מרכבת המשנה) בש"ס גפ"ת : (עיין שג"ב מ' קל"ב ושה"ג שלי מרכבת המשנה בח"ב) .

467. חידושי ה"ר שלמה סג"ל וה"ר שמואל פייוויש על תנ"ך . הובאו בס' ברכת טוב : (תג"י ש' ט"ז) .

468. חידושי ה"ר שמואל אליעזר ב"ר יהודה הלוי אידלש (מהרש"א) על פירש"י עה"ת והסגות על הרא"ס. מלוקט מחי' הלכות ואגדות שלו ע"י ה"ר צבי הירש ב"ר מאיר הכהן מזיטל, עם חי' אחיו ר' אריה ליב (והוא ר' ליב הנזכר אצל פירסט ח"ב 83): הענא, תע"ז (1716): פיורדא, תקכ"ד. קופיל, תקנ"ו, 4°. ולפ"ד פירסט ח"א ע' רכ"ב נוספו הוספות ר' הירש Sittel בן מאיר הכהן בשם תאומי צביה בדפוס פיורדא. [אבל ברשימת לעדנער ע' 678, 764 לא נמצא שם Sittel ולא נזכרו הוספות בשם תאומי צביה רק המו"ל בשנת תע"ז שמו צבי בן מאיר מליטא! : רמש"ש].

469. חידושי הלכות להנ"ל על י"ח מסכתות בש"ס: לובלין, שע"ב. וח"ב על יו"ד (או י"א ?) מסכתות: לובלין, שפ"א, 2°. ונדפסו אחת אחת בין השנים האלה [ואני האַרכתי ברשימת הדפוס הראשון הזה ברשימתי ע' 2421: רמש"ש]. עוד כנ"ל, דפוס ב' עם המהרש"ל: לובלין, חש"ד (? סביב שנת שצ"ו) 4°. [קצת עירובין ראה הח' רמש"ש, עיין רשימתו ע' 2422 ובש"י לא נזכר כ"א פסחים בשנת שנ"ו].

470. חידושי הלכות הנ"ל על כל הש"ס בסדר אחר ומהרש"ל בשולי היריעה: פפד"מ, ת"מ. ברלין, תס"ו. ווילמרשדארף, תפ"א. פיורדא, תק"ב. ברלין, תק"ה. שם, תקט"ו (8° et 2°). ד"א, תקט"ו, 2°. פיורדא, תקל"ח. חמו"ד (אופיבאך או פפד"מ). ווין, תקע"ה. קאפוסט, תקע"ה, 2°. וככה נדפס עם כמה מיני ש"ס (עיין תלמוד). וז"ז גם בכמה וכמה מסכתות נפרדות פ"ל.

471. חידושי הנ"ל על מסכתות. (עיין זכרון דברים).

472. חידושי הלכות מהדורא בתרא מהנ"ל על מס' ב"ק, ב"מ, שבת, עירובין, יבמות, גיטין וחולין, ונכללו בו חי' הלכות ואגדות לחתנו ה"ר משה ב"ר יצחק בונם אבד"ק לובלין: שנת פִּי רְצֵה נָא [שהוא ת"ל (רשמש"ש 2425) ודפוס ש"ץ שברד"א תקמ"ב № 13 אינו: רמש"ש]. פראג, תנ"ב. אלטונא, תצ"ד. הומבורג, תצ"ו, 2°. ברין, תקנ"ו, 4°. ווין, תקע"ה. שם, תקע"ז, 2°, וז"ז.

473. חידושי הנ"ל על מס' הוריות: ד"א, תפ"ז, 8°. [עם הגמרא. אבל פירסט ח"א ע' 19 נמשך אחר וואלף שחשב שמהרש"א הוא ר' שלמה בן אדרת: רמש"ש].

474. חידושי שמואל. ה"ר שמואל ב"ר אלישע משער אריה. חי' והגהות על הב"י על ד' טורים ועל הש"ע: כ"י רח"ם № 243.

475. חידושי ה"ר שמואל ב"ר אלעזר מאפטא על מס' כתובות וקדושין: פרוסטיץ, בכל מִשְׁלַח, 4°. (אבל נראה שצ"ל בְּכֹל מִשְׁלַח שהוא שס"ב: רשמש"ש ע' 2224).

476. חידושי ה"ר שמואל בכרך אבד"ק ווירמיש (זקנו של הרב חות יאיר. רד"א תקמ"ב, ודלא כק"ד שכתב שהוא בנו של הרב חו"י) על מס' כתובות גיטין קדושין סנהדרין מכות וע"ז: כ"י רד"א q, № 778.

477. חידושי ה"ר שמואל גארמיזאן על כל התלמוד ועל קצת מס'. היו ביד סג"מ חיד"א בכ"י, כמ"ש בשג"א ש' מ"ט ושה"ג שלי ח"א בשמו.

478. חידושי ה"ר שמואל ב"ר יצחק אלגאזי על י"ח מסכתות בש"ס ועל הר"ן ונמוקי יוסף, כ"י: (ש"י).

479. חידושי ה"ר שמואל (זאנוויל) הלוי עה"ת. הובאו בס' כתונת פסים דף כ' ע"ג: (תג"י ש' י').

480. חידושי ה"ר שמואל די מודינא (הרשד"ם) על כמה מס'. ראה הג"מ חיד"א בכ"י, כמ"ש בול"א ש' ח' ושה"ג שלי ח"א בשמו. וחי' על מס' כתובות לו ולמהר"י פאסו נמצא בכ"י רח"ם № 280.

481. חידושי רבינו שמואל הנגיד על התלמוד והרמב"ן, מביאם בחידושיו: (שג"ב ש' פ"ו ושה"ג שלי ח"א בשמו). והוא ס' הלכתא גברוותא, עיין זה.

482. חידושי הרשב"ץ. ה"ר שמחה בונם בה"ר צבי הירש כהנא רפאפורט. חי' על מס' כתובות וגיטין: פיורדא, תקל"ד, 2°.

483. חידושי הרשב"ץ. ה"ר שמעון ב"ר צמח דוראן. רמזי פרקי מס' נדה וחי' על מס' ר"ה ופי' על מס' קנים: ליוורנו, תק"ה, 4°.

484. חידושים על רש"י והרא"ס לה"ר שניאור זלמן אשכנזי ולה"ר שלמה פרץ מחכמי עיר גירבא. הובאו בס' קרני ראם וזרע יצחק לה"ר יצחק חדאד: (תג"י ש' סי' ה' ו').

485. חידושי עירובין לתלמיד הריטב"א: כ"י מינכען № 385.

486. חידושי תלמיד מהרי"ל: כ"י רד"א F, № 848.

487. חידושי דינים ופי' תקון שטרות לרבינו תם ושאר בעלי תוספות : כ"י רד"א F , № 658 .

488. חידושים בדיני ש"ע י"ד לגדולי הראשונים, ומהם רבינו יהודה אוברניק ורבינו יהודה ממגנצא ה"ר אליעזר קלוינער וה"ר בנימן מרעגנסבורק ה"ר יעקב מאוסטרייך וה"ר משה מהאללע וה"ר אהרן פאפנהיים , ודינים זולתם : כ"י מינכען № 402 .

489. חידושי הלכות על מסכתות מסדר מועד נזיקין קדשים ויבמות וכתובות לגאון א' . נעתקו שנת תנ"ג: כ"י רד"א F, 834—842 №. ועיין רד"א משנת תקמ"ב № 22 ועי' לעיל 372.

490. חידושי גיטין וקדושין . לא נודע מחברם : כ"י רד"א q , 776, 778 № .

491. חידושי גפ"ת שונים לא נודע למי הם : כ"י הנ"ל q , 779, 780 № .

492. חידושים ובאורים לי"ט בכלל ובפרט לסוכות והדינים השייכים לזה , וסדר תפלת יו"ט בפוסקים ראשונים , לא נודע למי : כ"י רד"א תקמ"ב № 15 וק"ד q , № 591 .

493. חידושים ובאורים הנ"ל לשבועות ולר"ה ככל הנ"ל : כ"י רד"א תקמ"ב № 16 .

494. חידושים ובאורים הנ"ל לפסח והגדה ש"פ וכל השייכים להם ודינים המסתעפים מהם , ושם נראה שהמחבר היה נכד מהר"ל מפראג ותלמידו של בעל תוספות י"ט : כ"י רד"א תקמ"ב № 17 וק"ד q , № 572 .

495. חידושים ובאורים להנ"ל בפלפול עצום בפוסקים ראשונים הרי"ף והרמב"ם וטור והבאים אחריהם בהלכה ואליבא דדינא על מס' סנהדרין חולין ב"ב סוטה ב"מ תענית ומשניות זרעים תרומה (?) פרה וידים , ועל מס' כתובות מ"ק ביצה עירובין שבת ברכות וקדושין : כ"י רד"א תקמ"ב № 18 .

496. חידושים מבגדי כהונה וקטורת וכלי הקדש ודיני מזוזה וכתיבתה , וקצת מח"מ ועל תפלת שמו"ע להנ"ל: כ"י שם № 18 וק"ד q, № 578.

אמר אבי"ב : חמשת אלה (№ 492—496) סדרתי פה כפי שנמצאים ברד"א תקמ"ב ולא ע"פ רד"א קהלת דוד משני טעמים : א) ברד"א תקמ"ב נמצא זכר למחברם ואף אם לא בשלימות אשר לא כן בק"ד . ב) ברד"א תקמ"ב נכללו שני האחרונים ביחד וכתוב שם שהם בי"ז כרכים , ובק"ד הם כפולים ונפרדים איש איש לבדו מבלי שם מחבר אשר אין תועלת להאריך בכל או"א , ואשר חלקתי אנכי את האחד שמה פה לשנים (№ 495 496) הוא מפני כי זה האחרון מיוחס בק"ד q , № 578 למהר"ל מפראג עצמו וברד"א תקמ"ב מיחסו ג"כ לנכדו הנ"ל .

ואחרי התפוש בק"ד לדעת איה מקום הכרכים וחי' הפוסקים ומס' הנ"ל נראה לי שהם № 770, 771,774, 775, 783, 785,786,787,793, 796, 797 . ועל משניות זרעים ומס' סוטה וסנהדרין לא מצאתי בק"ד עד כה .

497. חידושים על מס' ברכות תענית ומגילה , לא נודעו למי : כ"י די רוסי № 190/3 .

498. חידושים על מס' יבמות . נעתקו ע"י ר' יצחק איגרא (?) : כ"י די רוסי № 115 . ולפי דעתו נכתבו במאה הי"ד למספרם .

499. חידושים מס' גינת ביתן הוא קצור מפי' ריב"ש ורש"ש : כ"י רד"א תקמ"ב № 26 וק"ד q , № 958 . וכ' שם : „חי' מס' גינת ביתן עם פירוש" .

500. חידושים בדיני ש"ע ח"מ עד סי' קמ"א : כ"י רד"א O , № 572 .

501. חידושים על טור א"ח וי"ד לא' הגדולים: כ"י רח"ם № 277 .

502. חידושים על טור וב"י א"ח בסימנים הראשונים מהלכות שבת לא' מגדולי תלמידי מהר"י בריא"ל: כ"י שם № 276.

503. חידושים על טור ח"מ , לא נודע למי : כ"י רד"א q , № 600 .

504. חידושים על טור י"ד כנ"ל : כ"י שם q , № 593 .

505. חידושים ולקוטי דינים , לא נודעו למי : כ"י רד"א q , № 650 !.

506. חידושים על איזה מסכתות בש"ס כנ"ל : כ"י שם q № 794 . עוד כנ"ל , ועל משניות וכנ"ל : כ"י שם q , № 795 .

507. חידושים על מסכתות וקצת כ"י מהר"י ליזר ריסער : כ"י רח"ם 287 , № 286 .

508. חידושים על מס' ע"ז ושארי ענינים , לא נודע למי : כ"י רח"ם № 282 .

509. חידושים על מס' קדושין לחד מגאוני קמאי : קונשטנטינא . . .

510. חידושים על מס' שבועות לא' מרבני תונים : כ"י רח"ם № 283 . (ועיין ושבועתו ליצחק) .

511. חידושים על מס' שבועות ועל פ' מרובה במס' ב"ק, לא נודע למי מגדולים . ולפי הנראה היה בדור מהר"י ן' לב והרש"ך: כ"י שם № 284.

512. חידושים על הש"ך ופר"ח ושארי אחרונים לש"ע י"ד : כ"י רד"א F , № 659 .

513. **חידושים** על ש"ע ח"מ, ובראשו סליחות על גזירות ת"ח: כ"י רח"ם № 275.

514. **חידושים** על ש"ע י"ד ועל הסמ"ע מאיזה גדולים: כ"י רד"א q, № 594.

515. **חידושים** על מס' תענית, לא נודע למי: כ"י רח"ם № 285.

516. **חידושי אגדות** לר' שלמה בן אדרת (הרשב"א). נדפסו בס' עין יעקב, עיין זה. גם נמצאו בכ"י רד"א q, № 1159, ושם q № 822, נמצא על מס' ברכות תענית ב"ב חולין ע"ז ונדרים, ע"ש: ורח"ם 509, et 1757, עיין במפתח: וואטיקאן 293, 295, 357, [רשמש"ש 2272: קצתם נדפסו בנספחים לתולדות הרשב"א בל"א להה' כ"י פערלעס ברעסלויא תרכ"ג ע' כ"ה והלאה: רמש"ש].

517. **חידושי אגדות** לה"ר שמואל [אליעזר ב"ר יהודה הלוי] אידלש (מהרש"א). חי' ובאורים על אגדות מסדר זרעים, וקצת מסדר מועד נשים נזיקין וקדשים: לובלין, שפ"ז—שצ"ב, 2° (את זה ראיתי וכתוב על השער שפ"ז ובסופו שצ"ב כי נדפס מעט מעט) [ואני אפונה, כי ראיתי קה"ד F, № 793, שנדפס כל זה בשנת שפ"ז, אבל חי' על סדר מועד לבד נדפסו בקראקא שנת שצ"א ובסופם שנת שׁמׄוׄם בׄפרט, וכתב „סליקו כל חידושי אגדות על כל הש"ס" וע"כ חשב ש"י שנדפסו כלן בקראקא (רשמש"ש ע' 24?9): רמש"ש].

518. **חידושי אגדות הנ"ל**. על כל האגדות כסדר כל הש"ס, אף על אגדות שלא נמצאו בעין יעקב, ב"ח: פפד"מ, תמ"ב, 2°. ונדפסו בס' עין יעקב, עיין זה.

519. **חידושי אגדות** למהר"ל מפראג (?) על רוב הש"ס: כ"י רד"א F, 6—865 №.

520. **חידושי אנשי שם.** ה"ר שלמה קלוגר. שו"ת מלוקטות מכל חבוריו השייך לש"ע אה"ע סי' קכ"ט ולדיני שמות אנשים ונשים: לייפציג, ישי"ש (תר"ד) 4°.

521. **חידושי אנשי שם**. (עיין אלפסי).

522. **חידושי גאונים**. על מס' ב"ק ב"מ וסנהדרין, ובפרט מה"ר אברהם ברודא: חמ"ד (אופיבאך) תפ"ג, 8° (שנת אל תַּסֵּג גבול, ונ"ל אַל תַּסֵּג גְּבוּל, כנראה מסופו: רשמש"ש ע' 548, ועיין ג"כ משתה יין).

523. **חידושי הגרשוני**. ה"ר גרשון אשכנזי אוליף אבד"ק מיץ. קצת חי' והגהות לש"ע י"ד ות"מ ואה"ע והשגות על הסמ"ע וש"ך וט"ז וקצת חי' תוספות ושו"ת וקצת דרושים מס' בראשית ודרוש מס' ואתחנן: פפד"מ, ת"ע, 4°.

524. **חידושי דיני דגרמי** לה"ר חיים יונה תאומים ודוגמא מספרו סדר משנה על הרמב"ם: חמו"ר, 2°. ובצירוף ים של שלמה על ב"ק: יעסניץ, תפ"ג, 2°. ושנית בשנוי שם עלה דיונה, עיין זה. (ועל דפוס א' כוון מהר"ם איזענשטאט בחי' ב"ק דף ל"ט שכתב שם קונט' הנדפס מחדש, וכו': רשמש"ש ע' 1431).

525. **חידושי הגדה**. (עיין מאמר מרדכי).

526. **חידושי כללי סוגיות.** (עיין באר יעקב).

527. **חידושי המאירי.** רבינו מנחם ב"ר שלמה לבית מאיר. חי' על מס' מגילה: ד"א, תקכ"ט, 8°. עוד כנ"ל, עם חי' חגיגה ותענית: פראג, תק"ע, 4°. עוד כנ"ל, על מס' שבת: ליוורנו, אשרי"ך וטו"ב, 2°. ועל מס' ביצה (ואיננו מספרו בית הבחירה, כדמוכח מתוכו) נדפס מתוך כ"י ישן: ברלין, הרי"ט, 4°.

528. **חידושי סופרים.** ה"ר יוסף בה"ר שמואל אבוהב. מ"מ משו"ת וחבורי האחרונים מד' טורים, כמו ס' לקט הקמח. נדפסו בשו"ת חיים שאל ח"ב, ע"ש, ועיין זה להלן. ושי"ג מיחסו לה"ר יעקב במהר"ש אבוהב בשם הקדמת ס' עקרי הד"ט, וצ"ע שם.

529. **חידושי פוסקים** על מס' ברכות והלכות טרפות לגאון א': כ"י רד"א תקמ"ב ובק"ד לא מצאתיו עד כה.

530. **חידושי פתחיה**. ה"ר פתחיה אבד"ק גוצנהויזן. חי' ופשטים עה"ת: כ"י רח"ם № 257.

531. **חידושי הרש"ה** (שמעון הורוויץ). (עיין הפלאה שבערכין).

532. **חידושי תורה**. (עיין לקט יוסף, פירוש התורה לר' יוסף בכור שור).

533. **חידות** איזופוטי הפילוסוף (ובטעות נקרא גן עדונים). משלים. [כנראה נעתקו מס' בלשון צרפת, וכבר הארכתי עליהם במאמר מיוחד "Isopet hebraeisch, ein Beitrag zur Geschichte der Fabeln im Mittelalter" Jahrbuch für roman. u. engl. Lit. Bd. XIII. S. 351. etc.: רמש"ש]. ונדפסו עם בן סירא ועם דברי הימים של משה, ע"ש.

534. **חידות** והשגחות לאיפוקראט, או ס' ההכרות [פראגנאסטיקא]: כ"י מינכען № 110/7. [והמרשים בלבל כדרכו. ואני ראיתי כ"י קה"ד q, № 1643, וכ"י אורי № 417 וכ"י האמבורג № 123 וכ"י שלי, וברשימת

יוא"ל ע"פ סד"ל במזכיר, כ"י 125, נדפס בטעות מידות אבוקרט : רמש"ש] .

535. **חידות חנוכה**. מצאתי ברשימת רס"ד 8° ולא ראיתי עד כה, ואולי כוונתו לקונטרס חנוכה כתבית הכולל חידות לחנוכה ופתרונם, ועיין רח"ם 1471 ומאסף כרך י' ע' 80 .

536. **חידות מגילה**. כולל כל מגלת פורים ובר"ת פנים ואחור אותיות מ'ג'י'ל'ה' וכו' : ד"א, חש"ד (בדפוס ליב זוסמנש) 16° (ו' דפים) [חברו חכם א' ומפני הענוה שמו שם במסתרים : ויש על סגנון זה ספרים קטנים אחרים: רמש"ש] .

537. **חידות מני קדם**. ה"ר יהונתן אייבשיץ. על ענינים עמוקים בחכמת הקבלה. הזכירו במכתבו לבע"ס פני יהושע הנדפס בכ"ח ג' מכתב ב' והאחרון, ע"ש .

538. **חידת שמשון**. ה"ר אשר אנשיל ב"ר משה בער. תוכחת מוסר, ונחלק לשלשה עמודים : פיורדא, תקמ"ה, 4° .

539. **חיי אברהם**. ה"ר אברהם כלפון. טעמי דיני ש"ע א"ח וי"ד וטעמי מנהגים שונים : ליוורנו, נת"ן אלהי"ם, 4° .

540. **חיי אברהם**. ה"ר רפאל אברהם חיים קובו. ח"א, חי' ובאורים ע"ס התרומות וגדולי תרומה, וח"ב דרושים : שאלוניקי . . . 2° (קמ"ד דפין) .

541. **חיי אדם**. ה"ר אברהם ב"ר יחיאל מיכל דאנציג. ח"א, כל דיני ש"ע א"ח הלכה למעשה ע"פ מסקנת האחרונים. וח"ב נשמת אדם באור מקור כל הדינים וחידושיו בהם : ווילנא, תק"ע, 2°. ונדפס שם עוד פ"ר, וגם ז"ז, ובפרט החלק חיי אדם לבדו .

542. **חיי אדם** הנ"ל עם נשמת אדם הנ"ל, ואחר הלכות שבת נוסף בו ס' זכרו תורת משה שלו בדיני שבת (ועיין זה באות ז') . ג' חלקים : לעמבערג, תר"ו, 8°, וז"ז .

543. **חיי אסף** וקורותיו וקצת משליו. נעתק ללה"ק ע"י ה"ר יואל בער כהן (מעתיק הטעלעמאק : עיין כבוד מלכים) : ווארשא, תרי"ח, 8° .

544. **חיי בשרים**. ה"ר יצחק חיים כהן מהחזנים. מזכירו בספרו עת קץ : (תג"י י' סי' מ"ב) .

545. **חיי טוביה**. (עיין תורה, ספרים הנוספים).

546. **חיי יהודה**. ה"ר יהודה אריה די מודינא. תולדות ימי חייו וכל הקורות אותו, כ"י. וקצור ממנו הורס ונדפס בראש ס' בחינת הקבלה לה"ר יש"ר ז"ל [וקצתו בס' אשכנזי של גייגער על כיא"ס: ברעסלויא, 1856: רמש"ש].

547. **חיי יצחק וזכרונות יצחק**. (עיין תועפות ראם) .

548. **חיי משה לפילון היהודי**. נעתק ללה"ק ע"י ה"ר יוסף פלעש, ובסופו כתות מני קדם על כת האיסיים ותְרַפֶּתָא : פראג, 1838, 8° .

549. **חיי הנפש**. כ' בסה"ד סכ"ה וז"ל : חיי הנפש, סודות מסודות המורה שגילה ר' אברהם בעל המורה [נ"ל על המורה ?] ובכמה מקומות ר' אברהם ספרדי בעל המורה. ספר זה כ"י ישן נושן, דברים וסודות נוראים וענינים רבים חנני ה' בו, עכ"ל . [מחברו ר' אברהם אבואלעפיה. עיין רשימת כ"י מינכען № 408 וגם הראיתי שנמצא בכ"י ווין, וברשימת כ"י ווין כנוהו בטעות סתרי תורה . ונחלק לשלשה חלקים : יום מועד, שבת, כפורים : רמש"ש] .

550. **חיי הנפש ונצחיותה**. ה"ר יהודה הלוי הורוויץ אסיא דק"ק ווילנא. על השארת הנפש במליצה, עם פי' בשם תורת הבית ואח"ז צרי היגון על דאגה וכעס במשל ומליצה, כל הנ"ל מספרו בית מדות. אח"ז מאמרי מזימה משלי מוסר במליצה וחרוז ד' לשכות, ועד אחרון מראה מוסר ומשלי חכמה כנ"ל : פאריצק, דע"ת חכמ"ה, 8° .

551. **חיי עולם**. ס' קדמון בדינים והנהגות. [מתחיל „אלה הדברים אשר יעשה אותם"] . מזכירו המרדכי בהלכות קטנות סי' רמ"ז והב"י בא"ח סי' ר"ן, ולדעת צונץ חברו רבינו יצחק החסיד. [ובס' ארחות חיים לר' אהרן הכהן בראשו נקרא המחבר יצחק חסד, והוא טעות הדפוס, ובס' חסידים לר' משה כהן (דפוס ווארשא) נקרא ר"י חסיד : המזכיר תרכ"ט ע' 114] . ונזכר ג"כ בס' הגן פ"ז (גא"ל דף קכ"ז הערה c.) ובתג"י אות ח' סי' ח"י כתב שהוא ס' היראה לרבינו יונה החסיד מגירונדי ז"ל, ע"ש . [ונדפס מקוצר קצת ובלי שם המחבר : ד"ו, ש"ב, 16°. ד"ק, חמו"ד (אפשר שנדפס ביחד עם מלחמות החכמה והעושר) 8°. ועוד מכוון יותר לס' היראה אבל בראש הספר נמצאו הדברים . . . ע"כ קרא שם להספר חיי העולם הבא (ועי"ז נשתבש הש"י) . נדפס בסוף הלכות דעות מס' משנה תורה לרמב"ם : ד"ק, שנ"ה, 4°. ונמצא בהרבה כ"י, וקצתם מתחילים כמו ס' היראה „טוב לגבר כי ישא" וכו', עד שלא ידענו מתוך הרשימות איזה ספר הוא, ובכ"י וואטיקאן № 285 נקרא ס' **הנהגות במדות החסידים**, והדברים ארוכים, עיין רשמש"ם ע' 1426 וההוספות וע' 2662, ורשימת כ"י המבורג № 80 : רמש"ש] .

552. **חיי עולם**. ה"ר יחיאל נסים איש פיסא ב"ר שמואל ב"ר יחיאל ב"ר יצחק. ע"ז פרקים על דיני משכון והלואה. וגגמר שנת שי"ט: כ"י די רוסי 1267 №. (ועיין כ"ח ס' דף קנ"ה, והמזכיר תרכ"ב ע' 28 בהערה).

553. **חיי עולם**. ה"ר רפאל משה די בולה. דרושים ע"ס ברלשית ושמות: קונשטנטינא, תקי"ב, 4°.

554. **חיי עולם**. ה"ר שמעלקא טוביש. חי' על ש"ע א"ח עד סוף הל' בהכ"נ: יאסי, תרי"ח, 4°.

555. **חיי עולם**. (עיין חי העולמים ומ"ש שם, ועיין צרור החיים, תפלות).

556. **חיי עולם הבא**. ר' אברהם אבואלעפיא הרואה. פי' על שם של ע"ב בעיגול, ונקרלא ג"כ ס' העיגולים, ושיס לה"ר יש"ר קנדיא בכ"י, כמ"ש בסוף ס' נובלות חכמה, ונמצא בכ"י די רוסי 1138, 9 № וכ"י הפליט 8 № וקה"ד q 959, 1056, № ורח"ם 290, ובפארים, וכ"י יה"ש, ובקראקא 291 № (המגיד תרכ"ב ע' 140, ושם מפליג ביקרותו) ואולי הוא ס' הגלגל כפי' עשר ספירות בכ"י רי"ש ריגיו 55. קלתו נמצא בכ"י מינכען 40 №.

557. **חיי שמשון**. ה"ר זיסקינד ראשקאוו הלוי. שיר מוסרי על מעשי שמשון הגבור בדלך ספור: ברעסלויא, תקפ"ד, 8°.

558. **ס' חיים** לר' אברהם אבואלעפיה בקבלה: כ"י מינכען 285/5 №.

559. **החיים**. על ענינים שונים (ואפשר שהוא המובא מר"מ ליוני). הוא המיוחס לראב"ע מר' משה ב"ר חסדאי תקו (ישרון VI. 183) וואטיקאן 431 №. פינסקער 11 №. שענבלום, די רוסי 1390, 1423 №. (עיין רשימת כ"י מינכען לרמש"ש סי' 207, והעתק קטן מס' החיים בכ"י מינכען 57, 357 № לא ידענו אם הוא מס' הזה או מספר שאחריו לבעל הרוקח).

560. **ס' החיים**. רבינו אלעזר ב"ר יהודה מגרמיזא (הרוקח): כ"י רח"ם 187 №. רד"א F 891, №. (צונץ גא"ל דף שע"ז הערה a).

561. **ס' החיים**. ה"ר חיים אנגיל. דרושים עה"ת: שאלוניקי, תקצ"א, 2°.

562. **ס' החיים**. ה"ר חיים ב"ר בצלאל (אחי מהר"ל מפראג). עניני מוסר ופשטים, ונחלק לה' ספרים: ס' זכיות, ס' פרנסה וכלכלה, ס' חיים טובים, ס' סליחה ומחילה, ס' גאולה וישועה: קראקא, שנ"ג. [בשיר ר' יצחק בן שמשון נמצא: שנת סו"ד הגאו"ן חיי"ם ב"ן בצלא"ל זלה"ה (רשמש"ם ע' 825) וד' פראג, שע"א אלא פירסט בדוי מן קס"ד q № 890, : רמש"ש]: ד"א, תע"ג. לבוב, תקס"ר, מעזיבוז, תקע"ז, 4°. לעמבערג, 1858, 8°.

563. **ס' החיים**. ר' יהודה... דרושים על ס' ויקרא: קראקא, שמ"ח, 4° (ש"י 30 №). [וואלף מוסיף ד"א, והכל חשוד אצלי מאד: רמש"ש].

564. **ס' החיים**. ה"ר מאיר מנחם ב"ר שאול ישכר. חי' על ש"ע א"ח בשם הכולל שער החיים, ונדפס על ש"ע הל' פסח בשם חוקת הפסח ועל הל' לולב בשם עץ הדר: זאלקווא, תקפ"ה, 4°.

565. **ס' החיים**. ה"ר שלמה קלוגר ראבד"ק בראדי. חי' על ש"ע א"ח, והוא ח"א מחבורו על ד' ש"ע: זאלקווא, תקפ"ה, 2°.

566. **ס' החיים** לר' שמעון פראנקפורטר. ומ"ב בל"א „אלי דיניס פון פריידן" וכו'. ראשונה: ד"א, ישמ"ח ל"ב החיי"ם (תס"ג). ואח"כ עם הוספות בנו ר' משה: ד"א, תע"ו. קיטן, תע"ז. פיורדא... 8°, וז"ז.

567. **ס' החיים** הכ"ל מוגה ומבואר עם ת"א ועם הוספת תפלות, הכל ע"י ה"ר יחזקיהו ב"ר יעקב דרשן בהיידלבורג: פפד"מ, 1835, 8°.

568. **ס' החיים** הנ"ל עם תרגום אנגלי וקצת הוספות ע"י ה"ר בנימין חיים ב"ר משה הלוי ש"ץ בלונדון: לונדון, 1847, 8°.

569. **ס' החיים** הנ"ל עם תרגום הוללאנדי ע"י ר"ש מולדר, ובסופו ד' ליוני מצבות ישנים על קברות רבני ק"ק אמ"ד: ד"א, תרי"א, 8°. וקצור ממנו (עיין שער שמשון).

570. **חיים ארוכים**. ה"ר משה יקותיאל קויפמאן ב"ר אביגדור כ"ץ. חי' דינים על ש"ע א"ח, כ"י. (שג"ב כ"ג ושה"ג שלי במקומו).

571. **חיים וחסד**. ה"ר חיים יצחק מוספיא אב"ד ור"מ באספלטארו. ח"א, שו"ת על ד' טורים בענינים נפרדים, ונלוו אליו הלכות ברכות להריטב"א וקונטרס חי' דינים לרבני ירושלים הקדמונים שנמצאו ביד בן הרב המחבר מגנזי כ"י של הג"מ חיד"א: ליוורנו, תר"ד, 2°.

572. **חיים וחסד**. דרושים לה"ר יצחק נסים ן' גאמיל. (עיין חנן אלהים, ישרש יעקב).

573. **חיים לראש**. ה"ר חיים פאלאגי ב"ר יעקב. דיני ליל פסח ופי' הגדה ש"פ, ובסופו מפתחות בשם שער הראש: אזמיר, תרי"ב, 4°. (ועיין הגדה ש"פ סי' 45).

574. חיים מדבר. ה"ר חיים טולידו. חי' על ש"ע א"ח י"ד וח"מ ושו"ת: שאלוניקי... 2° (רמי"ג).

575. חיים עולם. (עיין תפלות).

576. חיים שאל. ה"ר חיים יוסף דוד אזולאי. שו"ת וחי' דינים ב' חלקים, ובסוף ח"א קונט' שיורי ברכה על ש"ע י"ד, ותקונים והשמטות לחיים שאל ח"א בשם כתוב לחיים ולשיורי ברכה הנ"ל בשם שירי שיריים, ובסוף ח"ב תקונים והשמטות בשם כתוב לחיים כנ"ל, ואח"ז קצת מס' חזה התנופה (עיין זה לעיל), וקצת שו"ת למהר"י קורקוס וס' חידושי סופרים, (עיין זה לעיל): ליוורנו, תקנ"ב, 2°.

577. חיים תהלה. ה"ר חיים פאלאגי ב"ר יעקב הנ"ל. התקשרות סוף התורה עם תחלתה בק"א אופנים, עם הקדמה בשם קול הקודם ועם מפתחות בשם מראה האופנים: שאלוניקי, תר"ה, 4°.

578. חיות הנפש. (עיין מגד ישרים).

579. חיל וחומה. (עיין מקור החיים).

580. חיל—, חינ—, וכדומה. (עיין הל—, חנ—, להלן).

581. חית קנה. מיוחס אצל הרוסמים לר' שלמה מולכו. לפי מה שראה הרמש"ש הוא ספור לקוח מס' דה"י של מלכי צרפת עם הגהות ר' אברהם רוטנבורג בן יוסף המתוס בר"ת. ר"א, חש"ר (אצל אורי פייבוש: בין ת"ך ות"ל) 4°. ומקוצר קצת, חמו"ר (פראג, בין ת"ל ותל"ט) 4°. (רשמש"ש ע' 2375).

582. חכם לב. ה"ר דוד אופנהיימר. חי' על מס' מגילה ושבת: כ"י רח"ם № 295.

583. חכם לב. ה"ר יהודה ליב ב"ר הלל משווערזענץ. סדר תרי"ג מצות וז' מצות דרבנן, מפורשות לפ"ד הרמב"ם והסמ"ג וקרית ספר והחנוך: פיורדא, תנ"ג, 4°. ונעתק ג"כ לל' רומי ע"י קארל שולטען (Schulten) עם לוח בלה"ק ולטין: Lundae Gothorum, 1731, 4°.

584. חכם הרזים. ס' קבלה. מובא תדיר בס' ילקוט ראובני, ע"ש. [והוא ס' סודי רזיאל לר' אלעזר מגרמיזא (המתחיל „ברוך חכם הרזים") כאשר הוכחתי, עיין רשמש"ש № 915, וסמוכיר תרי"ד ע' 32: רמש"ש].

585. חכמה ומנהגים של תלמודיים להחכם Hackspan: אלטדורף, חש"ך (כדפוס האגון), רשמש"ש ע' 1025).

586. ס' החכמה. ה"ר אברהם ב"ר יצחק הלוי מלאקמש. חי' על מס' כתובות, והוא ח"ב מספרו חסן ישועה: לבוב, תקנ"א, 2°.

587. ס' החכמה. רבינו אלעזר מגרמיזא (בע"ס הרקח). על כל דרכי הלמוד, ונחלק לס"ה שערים. וסיה ביד בעל סדר הדורות בכ"י, ע"ש דף מ"ו ע"ג ובסב"ה.

588. ס' החכמה. רבינו ברוך ב"ר שמואל ממגנצא. ס' דינים קדמון. מובא בפוסקים הראשונים תדיר, ויש קורין לו בשם ספר ברוך או ס' של ר' ברוך.

589. ס' החכמה. רבינו יהודה החסיד. בהלכות תפלה ומנהגים (פירסט ח"א דף ק"ע) וגו גם על כתיבות ס"ת והתגין: (צונץ גא"ל דף קכ"ס).

590. ס' החכמה. (עיין חכמת שלמה, חכמתא רבתי, ס' המשקל, נפש החכמה, שלשה שיטות, תורה).

591. חכמה אלהית. לאלרזי. ולפי דברי הרמב"ם ז"ל במכתבו לר"ש ן' תבון אין בו תועלת לפי שהיה רופא בלבד, עיין באגרות ושו"ת הרמב"ם ובס' פאר הדור סי' קמ"ג. [אבל לא נודע שנעתק, ואפשר שהוא מדבר מס' בל' ערבי שהוא חלק מספר אלשפא או אלנג'אה: רמש"ש].

592. החכמה והתבונה והדת. ה"ר מרדכי דוב ב"ר נפתלי ישראל פרידענטהאל. הוספה לחבוריו הנקראים יסודי הדת, ונדפסו ממנו כמה חוברות: א) החכמה והדת, הוספה למאמר יעוד האדם הנקרא אנשי העיון ולהצדיק ג"כ המשפט „אני חושב אני הוה בפועל" ונקרא מאמר החכמה. ב) התבונה והדת, הוצעה מדשה לס' איוב ועניין קוצן בן קוצן, ובאור תפלה ולמלשינים וכו', חשיבות אומות אוהבי הישוב ורא'יה על מציאות הבורא מתכונת האדם, והנחות נודקות מס' איוב על אופן קצר, ונקרא מאמר התבונה: ברעסלויא, תר"ג, 4°. ג) הדת, דת טבע קיים, ונחלק לשניים: א) טבע קיים החיצון. ב) טבע קיים הפנימי ע"פ פלאסה ומפרשיו החדשים, וז"ז דברים רבים חדשים, הסגיון אמהי' (לאגיק) ע"פ כתבי הקדש ובאור מספיק על מעשה העגל והתגללותו של אהרן: שם, תר"ד, 4°. ד) דת תורת ה', מבוא ונכללו בו עניינים נעלים על רצון הבורא ושכל האדם והקדמות הנבואה וגבול השכל ותחום התחכמות והכרח האמונה השלמת רצון הבורא טבעי לאדם. ברית, הדת, התורה וכל המצות וכו' וכו'. באור מספיק על ספור בריאת העולם ובריאת האדם וכו': שם, תר"ו, 4°.

593. **חכמות משלים**. (עיין בערך משלים).

594. **חכמות נשים**. ה"ר שמואל במהר"ח ויטאל. סדרי גיטין וחליצות ושמות הגיטין, כ"י.

595. **חכמי העיון וחכמי הקבלה**. [השם הזה בדוי, חברו המחבר (ר' משה ?) בכ"א שעות ולא נתן לו שם]. דעות הפילוסופים והמקובלים על מהות השם והעולם והאדם בז' פרקים, ובסופו הערות על ס' משלי שי"ש וקהלת ודעתו על חיוב התפלה ופי' על מראה יחזקאל הראשונה: כ"י הח' יעללינעק (כ"ח ח' 104) ובכ"י מינכען № 24. [והמחבר מביא ספרו ס' המאור, עי' המזכיר תרכ"ה ע' 103: רמש"ש].

596. **חכמת אברהם אבינו**. (עיין אור צח ומצוחצח).

597. **חכמת אדם**. ה"ר אברהם דאנציג ב"ר יחיאל מיכל. ח"א מן ש"ע י"ד, כולל כל דיני ש"ע י"ד לפסק הלכה, ואחר הל' אבלות קונט' מצבת משה על שם בנו משה שלום שמת עליו בפורים, כולל דיני אונן ואבלות בפורים וקצת שו"ת בדיני אבלות והנהגות ח"ק והאבל וכו'. וח"ב מן ש"ע י"ד נקרא בינת אדם ובו ו' שערים: א) שער רוב וחזקה באו רוב המאמרים הנפוצים בש"ס ופוסקים בענין רוב וחזקה. ב) שער הקבוע באור כל דיני קבוע וכללי ס"ס על סי' ק"י בש"ע י"ד. ג.ד.ה) שער אסור והתיר, שער בית הנשים ושער משפטי צדק על הרבה דינים הנצרכים וכמה שו"ת. ו) שער השמחה שו"ת בהל' אבל, ובסופו שער רנה וישועה שו"ת בהל' מילה: ווילנא, תקע"ב. שם, תקע"ה. שם והוראדנא, תקפ"ח. ווילנא, תר"ד. שם, תר"י, 2°. לייפציג, תרי"ז—ח' (?). חמ"ד, כת"ר, 8°. עוד עם בינת אדם הנ"ל בשולי כל עמוד: חמ"ד (ק"ב), כת"ר, 8°.

598. **חכמת אדם**. (עיין שש המערכת).

599. **חכמת אלהות**. ר' אברהם ב"ר י"ט בן ביבאי (ביבאגו ?). על חכמת מה שאחר הטבע: כ"י מינכען № 357/8. (ואולי הוא ס' דרך אמונה לר"א ביבאגי).

600. **חכמת אלהות**. חקירות בעקרי האמונה ובאור אמתת האחדות ועל השכלים הנבדלים, הכל בדרך שו"ת ובמופתים וראיות: כ"י רד"א № 1170, q.

601. **חכמת האלהות** להחכם ר' הירץ אולמאן עם ב' הקדמות לחכמת מה שאחר הטבע אשר רמז עליהם בספרו חכמת השרשים, עיין זה: כ"י רח"ם 297, 296 №. [ועי' רשימת כ"י ליידען על ספרי אולמאן הנמצאים גם שם סי' 9—86, וכלם נשלבים ע"פ פילוסופיא של וואלף אשר העתיק מהם: רמש"ש].

602. **חכמת האלהים**. הנקרא תאלוגיי' (טהעאָלאָגיע) לאריסטוטלוס. מובא בפי' אהל יוסף על הראב"ע עה"ת בפ' שמות על פ' אהיה אשר אהיה, ע"ש. (ובכ"ז אין להחליט מזה שהוא בלה"ק).

603. **חכמת אלהים**. (עיין משניות עם פי' תפארת ישראל).

604. **חכמת בני קדם**. ה"ר דוד אטטענזאסר. משלי חז"ל וחכמי קדם עם ת"א: פיורדא, ירא"ת, 8°.

605. **חכמת דניאל**. בשם זה הובא בלקוטים מחכמת האצטגנינות בכ"י מינכען № 289 דף ק"מ, מה שהובא בעברונות ד' ריווא דף כ"ו בשם חכמי יון ובכ"י יש"ר № 38 דף כ"ט בלשון ארמי בשם קבלת עזרא ונקרא ג"כ מסורת לעזרא הסופר, ובמאמר אשכנזי ביארתי שכל זה ממקור ספרי האומות נובע. עיין צייטשריפט דער דייטשען מארגענלענד' געזעללשאפט כרך 28 ע' 654 וכרך 29 ע' 165, והמזכיר תרל"ה ע' 123: (רמש"ש).

606. ס' על **חכמת החשבון** לר' יוסף ב"ר משה צרפתי: כ"י בוואטיקאן № 397. (נוסח גא"ל דקס"ו). [ואני חושב שהוא ס' עיר סיחון, בכ"י מינכען 67: רמש"ש].

607. **חכמת היד** וסימני השערות והגידים והצפרנים לה"ר אליהו ב"ר משה גאלינו [וצ"ל ר' משה בן אליה גאלונה. (עיין דברי הכמים, תולדות אדם): רמש"ש].

608. **חכמת יוסף**. (עיין יוסיפון).

609. **חכמת הכוכבים**. ס' תכונה לר"א ב"ר חייא הספרדי. הביאו הרז"ה במאור בפ' ב' דר"ה, ע"ש. (קוה"ד דף ט' ע"א, ואולי הוא ס' חשבון המהלכות דלהלן, ע"ש).

610. **חכמת המדות**. (עיין חיבור לר' מרדכי כומטינו).

611. **חכמת מה שאחר הטבע** הקצר להח' וואלף. נעתק ע"י ר' הירץ אולמאן הנ"ל: כ"י רח"ם № 302. (ועיין לעיל חכמת אלהות).

612. **חכמת המזלות**. על עניני תקופות ומולדות ועבורות, ועם ס' סדר עולם עם ל' רומי ע"י החכם סיבסטיאן מינשטער: באזיל, רפ"ז, 4°.

613. **חכמת מנוח**. ה"ר מנוח הענדיל ב"ר שמריה. הגהות ותקונים בש"ס ד' קראקא

משנת שס"ב—ס"ה: פראג, שע"ב, 4° (לפרט הגאון הוא מנוח הענדיל: רשמש"ש ע' 1655).

614. **חכמת המספר**. להה"ר אברהם אבן עזרא (הראב"ע), כ"י (ש"י № 43). (עיין יסוד המספר וס' המספר).

615. **חכמת המספר**. ה"ר משה ב"ר חיים אייזענשטאט. כל כללי חכמת החשבון למתלקותיהס בל"א: דיהרנפורט, תע"ב, 12°. ובכ"י רד"א q, № 1664 נמצא גם ח"ב ממנו בל"א:

616. **חכמת המספר**. ה"ר נחמן צבי לינדער מדובנא. למודי חשבון הפשוט (אריטמעטהיק) והאלגעברא הפרטי והכללי בדרך חדש ופשוט: ווארשא, תרט"ו, 8°.

617. **חכמת המשכן**. ה"ר יוסף שלי"ט ב"ר אליעזר ריקייטי. מעשה המשכן וכל כליו מפורש ושוס שכל, ובסופו אגרת יחוס הצדיקים וכו', עיין זה: מנטובה ישענ"ו, 4°. ובתג"י י' סי' רכ"ו מיחס לו בטעות ס' יחוס הצדיקים.

618. **חכמת הנפש לבע"ס הרוקח** ז"ל בקבלה: כ"י שד"ל. (ועי' תוס' עק"ד תר"ז דף שמ"א—ג').

619. **חכמת הנפש**. להח' ר' הירץ אולמאן ממיינץ ח"ב וג': כ"י רח"ם 299, 298 №. (ועיין לעיל חכמת מה שאה"ט).

620. **חכמת הנפש**. ר' שם טוב בן יוסף בן פלקירא: (כ"י רד"א q, № 279). והוא ס' הנפש שלו, (עיין זה באות נ').

621. **חכמת נשים**. ר' יחיאל כהן ב"ר משה ב"ר יחיאל ב"ר יוסף ב"ר חיים מאנוסקריווי מגלות צרפת. [נ"ל שהוא ממשפחת הרב מעשה טוביה המכונה מאנוסקריוני, ר"ל ממשפחת סופרים מגזע עזרא, עיין רשמש"ש ע' 2675: רמש"ש]. מוסר לנשים [נתחבר בעד האשה Wirtousa אשתו של ר' מרדכי דאטו]. נכתב בל' איטלקי וכתב עברי שנת שב"ה: כ"י שד"ל № 12 וכ"י אחר היה בבית מ"ס אשער בבערלין (ונרשם ברשימה שעשה הח' רמש"ש בשנת 1869, כ"י 22) ונקנה ע"י נוצרי במאילאנד.

622. **חכמת העולם**. להה"ר נפתלי הירץ אולמאן הנ"ל: כ"י רח"ם 300 №. (עיין לעיל חכמת מה שאה"ט).

623. **חכמת העתידות**. לדעת העתידות: כ"י יוא"ל 157 №.

624. **חכמת השיעור לאלפונסו**: כ"י יוא"ל 96 №.

625. **חכמת השיעור** והמדידה לר' יעקב בן מכיר: כ"י מינכען 256 №. [הוא בלבול אצל ניליענטהאל. מחברו ר' אברהם ב"ר חייא, והוא ס' התשבורת, ע"ש: רמש"ש].

626. **חכמת שלמה** או חידושי מהרש"ל [שם חכמת שלמה נתן ע"י בניו שהוציאוהו לאור: רמש"ש]. ה"ר שלמה ב"ר יחיאל לוריא (מהרש"ל). חי' ש"ס והגהות ברש"י ותוספות על י"ע מסכתות: קראקא, שלום ושלו"ה (ולא נתברר אם הוא שמ"א או שמ"ז: רשמש"ש 2366). זולצבאך, תמ"ה, 4° (לא נשלם ?). ד"א, תנ"א, ספד"א, ת"ץ. זאלקווא, תק"י. זולצבאך, תקט"ו. דיהרנפורט, תקכ"ה, 4°. ברין, תקנ"ו. ווין, תקע"ב, 2°.

627. **חכמת שלמה** הנ"ל עם חי' הלכות למהרש"א: ד"א, תקט"ו, 2°. ונדפס כן בתוך הש"ס אחרי כל מסכת (עיין תלמוד).

628. **חכמת שלמה** הנ"ל על מס' סנהדרין לבד: קראקא, שע"ב, 4°.

629. **חכמת שלמה**. הוא ס' החכמה או חכמתא רבתא דשלמה מספרים הנוספים על ספרי תנ"ך, ונקרא ג"כ חכמתא רבתי (עיין זה להלן, ועיין תורה). העתיקו ה"ר נפתלי הירץ וויזל ללה"ק ועשה לו באור גדול בשם רוח חן: ברלין, תק"מ, 2°.

630. **חכמת שלמה** הנ"ל עם קצור הבאור הנ"ל ע"י ה"ר אורי צבי רובינשטיין: זאלקווא, תקס"ה, 8°. קעניגסבערג חש"ד (תרי"ח), 8°, וז"ז.

631. **חכמת שלמה** הנ"ל עם העתקה בל"א מרובע (בלי שום באור): שקלאוו, תקפ"ב, 8°.

632. **חכמת שלמה**. ה"ר עזרא ב"ר יקותיאל זוסמאן. פי' על קהלת. מביאו בספרו חסן ישועות: (שי"ג).

633. **חכמת שלמה בן דוד מלך ישראל**. עניני קבלה מעשית בל' איטלקי: כ"י רח"ם 303 №. [ושמו: Clavioula Salomonis (ר"ל: מפתח שלמה) ע"ש, ונעתק מלשונות העמים שנדפס בהם, עיין רשמש"ש ע' 2298, ושם זכרתי שנעתק לל' איטאליא מר' אברהם קלורני. ועיין רזיאל מיוחס לשלמה המלך ועי' ברשימתי לכ"י שענבלום־גירונדי כ"י 121. והכ"י הזה שלי הוא כעת: רמש"ש].

634. **חכמת שלמה**. (עיין שושנת עמקים).

635. **חכמת השעורים**. ה"ר יעקב אייכענבוים. על חכמת החשבון הפרטי (אריטמעטיק). נעתק מל' צרפת: ווארשא, 1857, 8°.

636. חכמת השרשים . ה"ר הירץ אולמאן ממענץ . יסודי חכמת מה שאה"ט , על דרך פילוסופיא של וואלף , ח"א : האג , תקמ"ה , 8° . (ועיין חכמת מה שאה"ט) .

637. חכמת התורה . ה"ר שלמה קלוגר מבראדי . חבור גדול עה"ת , כ"י . מזכירו בהקדמת ס' החיים שלו : (שי"ג) .

638. חכמת התכונה לאלפרגני . כ"י יוא"ל .

639. חכמת התכונה להתוכן ה"ר רפאל הנובר הלוי : כ"י רח"ם № 301 .

640. חכמתא רבתי . מיוחס לשלמה המע"ה. ומזכירו הרמב"ן בהקדמתו לפי' התורה , ע"ש . הוא אחד מן הספרים הנוספים על כתבי הקדש שלנו , ונקרא ג"כ ס' החכמה או חוכמתא רבתא דשלמה (ועיין תורה) . [ועיין רשמצ"ש ע' 2296 ושם האלרכתי, ובהכרמל VI ע' 116 נדפס העתק מס' התמר (עיין זה) שמביא ספרים המיוחסים לשלמה : רמש"ש] וכתב הח' ר' יוחנן אלימאן בהקדמת ספרו חשק שלמה בשם החוקרים הקדמונים שחיבר שלמה המע"ה ספרים רבים , ומהם ס' מלאכת המושכלת , ס' הרזיאל , ס' האלמדיל , ס' הנסיונות , ס' הזקנה , ס' המשלים , ס' השלמות , ס' המעללים, ס' היחוד, ס' הדרישה , ס' קריאת השמירה , ס' הרצון , ס' גלוי השקריות , ס' הישר , ס' הרפואות , ס' האמונה , ס' הבחירות , ס' הנבואה , ס' שמירת הזרוז , ס' כתות החכמים , ס' התכלית , ס' המראות העליונות , ס' מלאכה אלהית וס' בחירת המדות . (ול"א ח' א' ושה"ג שלי ח"ב במקומו). ובכ"ח ב' מכתב ג' דף נ"ב בסערה נשנו שמות הספרים האלה ונפל מהם רב , ונגד זה נמצא בתוכם ס' יימליאוש שלא נזכר פה , גם נזכר שם ס' המצפון לשלמה המע"ה במלאכת האורות והאלקמיאה ע"ש ריש דף מ"ט . ובתשובת ר' יעקב בכ"ד פראווינצאלי אשר בס' דברי חכמים מובא ס' סוד הטבעים לשלמה המע"ה בטבעי הדברים ובנסיונות הטבעים , כמו הסמים והעשבים וכוחות ובמזגים , וכ' שם שחברו קודם ס' הרפואות , ע"ש דף ס"ח .

641. חלום מרדכי . הוא קצת מס' אסתר בספרים הנוספים על כתבי הקדש שבידינו (עיין תורה). ור' נפתלי הערץ ב"ר אברהם שולמאן מבוטאווו ישן מצא אותו בברעסלויא כ"י ישן על קלף כתוב פסוק א' עברית וא' ארמית , ובסופו (בסוף הכ"י כלו ?) כתוב וז"ל : אני יוסף ב"ר קלונימוס הסופר נקדתי ומסרתי זה הספר לר' חיים ב"ר ישראל ז"ל , וכתבו ר' משולם בן דודי ר' יוסף הסופר בארץ אשכנז המתורגמת הַדְּיֵּב בשנת תתקנ"ח , עכ"ל . [הוא בל"ם המנ"ך הנזכר אצל צונץ גא"ל ע' 111 ור' יוסף הנקדן שם הוא בן קלונימוס , ויש לי כ"י שנמצא שירו המתחיל „אשיב באחרית אל אהגה בתורתו". ועיין עמודי העבודה ע' 95 ומ"ע יזכרון לה' קאצאק . V ע' 149 , והמזכיר תר"ל ע' 82 ותרל"ז ע' 84 . והנה ההוספה הזאת על ס' אסתר נדפסת בל' ארמי פעמים מתוך כ"י וואטיקאן ועוד מתוך כ"י די רוסי . עיין רשמצ"ש ע' 207 וצונץ ג"פ ע' 121, וגם נדפס בל' אשכנזי־יהודית : רמש"ש] ונדפס חמו"ד (ווילנא , תקע"ג) 8° (רח"ם 1494) .

642. ס' החלומות . הרמב"ן . ועיין פתרון חלומות . (כ"כ ש"י № 45 ולא מצאתי לו חבר).

643. חלופי הקריאה בין ב"א וב"נ . (עיין בן אשר ובן נפתלי) .

644. החלוץ . מכתב עתי בעניני חכמה ובקרת ועניני קדמוניות וז"ז מחכמי גאליציען ע"י הר"ר יהושע העשיל שור מבראדי. חוברת א' : לעמבערג , תרי"א , 8° . חוברת ב' : שם , תרי"ג , 8° . חוברת ג' : שם , תר" . . 8° . חוברת ד' ה' ו': (ברעסלויא) תרי"ט, 8°.

645. חלוקא דרבנן . להה"ר פנחס לבית קאצינעלנבויגן : כ"י רח"ם № 292 .

646. חלוקא דרבנן . (עיין הגדה של פסח , מקרא קדש , רב פנינים) .

647. חלוקי דרבנן . חי' גפ"ת וכ' קרית ארבע על ד' מיני ק"ש בדרך הקבלה לר' יוסף משה ב"ר יקותיאל: זאלקווא, תקכ"ה, 4° . (רובענס q 290 №) .

648. חלוקת הקראים . כ"ר אליהו בכ"ר אברהם הקראי : (אר"ץ) . ונדפס בלקוק"ד לפינסקער מן ע' 99 והלאה , ונחלקו המבקרים אם הוא או מי הוא המחבר.(עי' המזכיר תרכ"ב ע' 52).

649. חלי כתם . (עיין תפלת ישרים) .

650. החליים והמקרים . לגאלינוס . העתקת חנין בן יצחק מל' יון לל' ערבי : כ"י מינכען № 11 . ודלא כלו"ט הכותב שנעתק מערבי ללה"ק ע"י ר' חנין ב"ר יצחק , כי זה חנין היה חכם נוצרי ולא עברי , והוא הנקרא חנניה בן יצחק הנוצרי (ונדפס בשבוש:היוצרי)בס' מוסרי הפילוסופים, ע"ש . (ועיין קבוצי גאלינוס) .

651. חלק אדם . (עיין תולדות אדם וחוה) .

652. חלק אלוה ממעל . (עיין מגן אבות) .

653. חלק בני יהודה. ה"ר שמעון ב"ר יהודה חבילייו . ס' רות עם פי' , ובקשה ע"פ א"ב דקמניא אפי: ד"ו , תנ"ה, 4° . ג"ח ס' נחלת בני שמעון . ונשאר בכ"י, כמ"ש בוז"ל ש' סי' כ"ו .

654. חלק בני שמעון. שכרד"א תקמ"ב ע"ס הוא, והוא חלק שמעון דלהלן, עיין זה.

655. חלק חוה. (עיין תולדות אדם וחוה).

656. חלק יהודה. (עיין אהלי יהודה).

657. חלק ה' עמו. (עיין מגן אבות).

658. חלק יעקב. ה"ר יעקב אלבעלי. פי' על הרמב"ם וטור ח"מ: שאלוניקי, תקפ"ד, 2°. (רובענס № 271, F).

659. חלק יעקב. ה"ר יעקב דע לעהוו (Leeuw) ב"ר חיים. באור על ברייתא בכתובות דל"ה ע"ב לתשלום מה שנשמט מספרו נחלת יעקב: ליידין, תרי"ח, 8°. [ג"א ס' דברים אחדים, משכנות הרועים ונדפסו, עיין המזכיר תרי"ח ע' 29].

660. חלק יעקב. (עיין מגן אבות, פסקי ריקאנטי אחרונים, שמע יעקב).

661. חלק שוסינו. (עיין מגן אבות).

662. חלקו של ידיד. ה"ר ידידיה שמואל טאריקה. פי' על טור א"ח וי"ד וח"מ: שאלוניקי, תק". . 2°. (קנ"ב דפין: רמי"ג).

663. חלק שמעון. ה"ר שמעון ב"ר אפרים יהודה מזאלקווא. פסקים ממדרשים תמוהים, ומסודר לשלשים ערכין: פראג, אות"ם, 4°. (והמחבר הוא המו"ל ס' הגלגולים בשנת תמ"ח: רשמש"ם ע' 2610).

664. חלקו של יהודה. (עיין למודי ה').

665. חלקי אבנים. ה"ר דוד ב"ר אריה ליב לידא. פי' על רש"י עה"ת מספרו עיר דוד, ובסופו דרשה אחת: פיורדא, תג"ן, 4°.

666. חלקת בנימין. ה"ר בנימין ב"ר אהרן מ"מ בזאלזיץ. פסקים על הגדה ש"פ: לבוב, תקנ"ג, 4°.

667. חלקת מחוקק. ה"ר משה ב"ר חיים אלשיך. פי' על איוב ונדפס עמו: ד"ו, באלשי"ך (שס"ג), 4°. יעסניץ, תפ"ב, 2°.

668. חלקת מחוקק. ה"ר משה [בן יצחק יהודה לימא. וכרמולי במ"ע „בן חנניה" תרכ"ב ע' 214 כתב Lehmann ובתוס' עק"ד 1847 ע' 627 כתב ליווא, ושיבושי הכותב שם נכפלו באללגעמ' ציית' ד' יוד' 1859 ע' 710, עיין רשמש"ם ע' 1826 .CXXV. ושם הבאתי בשם ינה"ל שמתוך ההקדמה לס' חלקת מחוקק נראה שמת קודם תי"ח, ובס' קריה נאמנה ע' 72 כתב שלא נודע זמן מותו: רמש"ש] אבד"ק סלאנים, בריסק דליטא, ווילנא. באור על ש"ע אה"ע וקצת תשובות וכל סדר גיטין וחליצה. נדפס עם השולחן ערוך, כאשונה ת"ל וז"ז פ"ר.

669. חלקת מחוקק. (עיין הגדה ש"פ, שמונה פרקים).

670. חם בן נח. הדיין ה"ר נח ב"ר פסח. מביאו בספרו תולדות נח דף ל"א ע"ג, ע"ש: (סה"ר שכ"ס).

671. חמד אלהים. תפלות לימים טובים כמנהג ספרד. נדפס פ"ר. ורובענס № 283, 0: תקון הלמוד לימי חג הסוכות: ליוורנו, תק"ע, 8°.

672. חמד משה. ה"ר גדליה משה ב"ר צבי הירש הלוי. פי' על ש"ע א"ח: פיורדא, תקכ"ט, 2°.

673. חמד צבי. ה"ר דוד צבי הירש ב"ר יחזקאל. פי' על פרקי אבות: שם, תקנ"ח, 4°.

674. חמדה גנוזה. סודות על מנהגים ומצות לנתן העזתי הנביא. מביאו בס' חמדת הימים, כ"י.

675. חמדה גנוזה. קובץ ענינים שונים מכ"י קדמונים, והם: א) מאמר על הנפש לר"ש ן' גבירול, ולפ"ד המלבה"ד הוא מאמר א' מספרו מקור חיים. ב) מכתב הרמב"ם למר יוסף בן גאביר, נדפס ג"כ בקובץ טעם זקנים סי' יו"ד. ג) אגרת השמד להרמב"ם, נדפס ג"כ לפני זה ע"י הרב ד"ר גייגער. ד) שאלה ע"ד האנוסים לרב סעדיה ב"ר מיימון אבן דנאן. ה) מכתב ר' יוסף אבן עקנין לרבו הרמב"ם ותשובת הרמב"ם רבו אליו. ו) שני מכתבים מר' הלל מוירונה ע"ד ספרי הרמב"ם, ובתוך השני יבאר מהות ס' הגמולי הנפש שחיבר, והראשון נדפס ג"כ בקובץ טעם זקנים הנ"ל סי' ט'. ז) מכתב ר' אנטולי להרמב"ם ותשובת הרמב"ם אליו שנדפסו כבר בס' נובלות חכמה ובקצת קובצי אגרות ושו"ת הרמב"ם משובשים והסרים. ח) מאמר דור דור וחכמיו לר' סעדיה ן' דאנין הנ"ל, וגם תשובה א' ממנו בהלכה. ט) באור ר' הלל מווירונה הנ"ל על ג' מאמרים מס' המדע והמורה, וגם ההקדמה וב' מאמרים מספרו תגמולי הנפש הנ"ל. י) מגלת סתרים המיוחס להרמב"ם ע"ד חכמת הקבלה. יא) מאמר במהות הנפש לאבונצר אלפראבי. כל אלה נקבצו והובאו לדפוס ע"י ה"ר צבי הירש עדעלמאן המכונה חן טוב, ובראשו הקדמה ומאמר בקרת על כל מאמרי הקובץ ועל מחבריהם ולוח הליונים הוא מ"מ לדברי חז"ל בקצת מאמרים שלא נתבארו במקומם, גם הגהות הערות ותקונים לאלו המאמרים, ומאמר מיוחד לחזק דעת הרמב"ם באגרת השמד מדברי התלמוד

והפוסקים ובתוכו קיצב דברי ר' מיימון אבי הרמב"ם מאגרת שכתב ע"ד השמד הזה בל' ערבי (כאשר נמצא בכ"י ערבי עצמו, ואח"כ נעתקה כל האגרת ע"י ר' בער גאלדבערג ונדפסה במ"ע הלבנון שנה . . .) כל הנוספות האלה מאת המלבה"ד הנ"ל : קעניגסבערג, ובחר"ת נחיים, 8° .

676. חמדת בחורים. ה"ר רפאל ב"ר יצחק הקורדובי (ויש קורין לו משה, ע"ש בהקדמה). דרושים מעניינים שונים: כ"י די רוסי № 302. [הקורא דברי די רוסי שם יראה בלבול זמנים נפלא! כי אמר שהיה בן גילו של ר"י לירמא (אשר הדפיס ספרו בשנת ש"ד) ומחבר הדרושים כתב בכ"י עצמו בשולי הספר שדרש ענין א' בבעלגראד בשנת שצ"ב. ובדרוש אחרון כתב שדרשו בעיר Bosna Serai בשמעו שמועת פטירת רבו ר' שמואל ן' סיד בירושלים בשנת שצ"ה! עי' רשמ"ש ע' 2481].

677. חמדת ימים. ה"ר אליעזר ב"ר יעקב אבד"ק אמסטיבאווי. ח"י דרושים : הוראדנא, תקס"ז, 4° .

678. המדת ימים. [כן צ"ל וכן נקרא בדפוסים ראשונים : רמש"ש]. לא נזכר מחברו, ואמרו שהוא לנתן העזתי הידוע. מוסר והנהגות ותפלות, מסודר לכל ימות השנה ולמועדים ולרגלים, ג' חלקים. ובסוף ח"ב קונטרס הדרת קדש לקוטים ופשטים ע"ם בראשית מהמחבר, ובקצת דפוסים ממנו נמצא בח"ג בפרק ז' של פסח שיר, וראשי חרוזותיו א' אני בנימין [נתן] בן אלישע חיים חזק. [עיין מ"ש בשמי בס' עמודי העבודה ע' 25, ורשימתי ע' 790 : רמש"ש]. ובקצתם נשמט השיר ואיננו : אזמיר (?) . . . קונשטנטינא, ואתנ"ם (כן נמצא ברשימת לעדנער ע' 610, ובלדו 35—1737 צ"ל 38—1737 ?) 4° . זאלקווא (ג' או ג"פ משנת תק"ה עד תקכ"ג) : ליוורנו, תקי"ט (?). ופעם רביעית בתוספת . . תפלות הרמ"ז : ליוורנו, תקכ"ב עד תקכ"ד, 4° [רשי' לעדנער, שם ; הנה היה לפני דפוס 4° גדול נדפס „פעם שלישית" מחדש . . . חמ"ד, וְעַתָּה יִגְדַּל Con Licenzia והם ד' חלקים ד' כרכים, בראש ח"א וח"ב וח"ג נמצאה הקדמת ר' יעקב בן י"ע אלגאזי „כפי אשר נמצא בחמדת ימים הנדפס בקושט' ובאיזמ'", ומשם נשמע שר' משה בן יהושע שונצין הקדיש ממונו לדפוס, ובה"ד הקדמת המדפיס האומר שנדפס ראשונה באיזמיר ושנית בקושט' וכתב „והנה הגיעני עד הלום להדפיס חלק הרביעי הזה שהוא תשלום חלק ג' אשר נדפס אשר חלקתיו לשנים" וכו', ועוד אמר כי המגיה עשה ג"כ המפתחות נפרדות, ולא אדע אם המדפיס הזה אינו המדפיס בליוואורנא, כי שמעתי שהדפוס תמ"ד הוא בהרס, גם ראיתי שחסרו בו ענינים, כמו שהעתק מס' שבר גאון לר"מ מאירי שבאיתי בדפוס תקכ"ד ח"ג דף ע"ז, והדפוס האחרון שהזכרתי הוא דפוס ליווארנא אצל משה עטיאש בשנות תקכ"ג ותקכ"ד (רח"ס 1507, והוא דפוס רביעי אצל לעדנער ?) וידידי הח' יעלינעק כתב לי בשנת תרט"ו שפי' הגדה לר' יוסף גקטיליא לא נמצא בדפוס פאליא קטן ליוורנו, תקכ"ג. ואני לא ידעתי כ"א הנזכר, ואפשר שחשב לדפוס תמ"ד שהוא ליוורנו, כי באמת בדפוס תמ"ד לא נמצא פי' על ההגדה הנז' בפי' של פסח אבל נמצא השיר שהזכרתי למעלה מר' בנימין, גם נמצא שם המעשה על העלילה הידועה בשם „אבותינו ספרו לנו שבספרד באו גויים" וכו', ולא הזכיר את מקורו. וברשי' לעדנער נזכר דפוס חמ"ד, תקכ"ג, 4° בד' חלקים, ולפי השערתו הוא ד"ו, ונראה שהוא רח"ס 1503, אבל לא הזכיר שהוא דפוס שלישי, גם הזכירו אחר דפוס רביעי, ומאחר שלעדנער מדקדק בעל סמכא נראה שהוא דפוס אחר חמ"ד, וכעת אין לפני אחד מכל הדפוסים הישנים לעיין בהם : רמש"ש].

679. חמדת הימים. מחזור לר"ה מ"ם עפ"י חמדת הימים: שאלוניקי, תקל"ט, 4°. (רח"ם 2448). [אבל ברשי' לעדנער ע' 491 לא הזכיר ח"ה כלל, ולא אדע אם השמיט הוא — ואין דרכו כן — או אם הוסיף בעל רח"ס ולמה : רמש"ש].

680. חמדת ישראל. ה"ר נהמן דראהביטשר. פי' על קהלת : ליוורנו, תק"פ, 2° .

681. חמדת ישראל. ה"ר שמואל במהר"ח ויטאל. כוונות האריז"ל מבודדות על סדור התפלה, ב' חלקים: כ"י. (שג"ב מ"ו ושה"ג שלי ח"ב במקומו).

682. חמדת צבי. ה"ר צבי הירש בה"ר שלמה זלמן אבד"ק לוקאטש. חי' גפ"ת על רוב מסכתות הש"ס : מאהליב, תקפ"ה, 2° .

683. חמדת צבי. (עיין תקוני הזהר).

684. חמדת שלמה. ה"ר שלמה זלמן מפוזנא אבד"ק ווארשא. שו"ת על כל ד' חלקי הש"ע ופלפולים על שיטות בש"ס : ווארשא, תקצ"ו, 2° .

685. ס' חמודות. ר' משה דוד ואלי. עניני קבלה : כ"י יוא"ל.

686. חמודי דניאל. ה"ר דניאל ב"ר יעקב מ"ץ בהוראדנא. חי' ש"ע י"ד בדינים הנצרכים להוראה : הוראדנא, תק"ע, 4° .

687. חמר תיור עתיק. (עיין נסמון).

688. **חמרא וחיי**. ה"ר חיים בנבנשתי. חי' על מס' סנהדרין עם הגהות המסדר ר' בנימין רפאל חיים מורינו, ובסופו לקוטים וחי' הראשונים בשם חמר חיור עתיק: ליוורנו, תקס"ב, 2°. ובמאמר אמרי בינה לרל"ה אות הרב דזאלקווא דף כ"ו ע"ג כתוב שנספח לו ג"כ שיטה מקובצת על מס' זו ובזה שהיה לפני לא נמצא.

689. **חמש ידיעות**. עניני קבלה: כ"י רח"ם № 304.

690. **חמש מגלות**. (עיין מדרש, תורה).

691. **חמש שיטות להרשב"א** על מס' יבמות נדרים ב"ק כתובות וקדושין, ובסופו הגהות על טור אה"ע לבעל תוי"ט: פראג, תקס"ח. סדילקאוו, תקצ"ה, 2°.

692. **חמשה חומשי קבלה**. לר' נחוניה בן הקנה. והם: א) שמות ר' נחוניא בן הקנה. ב) פי' ר"נ בן הקנה על שמותיו בח' אורות. ג) בהיר ח"א. ד) בהיר ח"ב. ה) באור על ס' הבהיר בקצרה: חמ"ד, תר"ט, 12°.

693. **חמשה חומשי תורה**. (עיין תורה).

694. **חמשה חלוקי אבנים**. ה"ר זאב וואלף ב"ר דוב בער אלטשול. פי' על חמש מגילות, ולא נדפס רק על שיה"ש בשם אבני קדש ועל רות בשם אבן פנה: שקלאוו, תקנ"ד, 4°.

695. **חמשה ספרים** נפתחים, והם: ס' תורת החטאת להרמ"א, וס' מנחת יעקב, וס' תורת המנחה והשלמים וס' סלת למנחה, ונוסף בו ס' ויכוח מים חיים (עיין כאו"א במקומו). וס' תורת משה לה"ר יוסף שאול הלוי נ"ז על... ג' חלקים: זאלקווא, תרי"ט, 4°.

696. **חמשה ספרים קטנים**. והם: מס' ד"א רבא וזוטא, ס' הגן, ארחות חיים להרא"ש ז"ל, זכרון תרועה מאמר על תקיעת שופר לר' מרדכי ברנדס מנקר יכונה רמב"ם, וס' בינה לעתים על עברונות התקופות ומולדות, הורס מס' מועד דוד לר' רפאל מילדולה, ובראשם הקדמה מס' תקון השלחן לה"ר יהודה ליב במהר"י סג"ל. כל אלה נאספו ע"י ר' אברהם פריזעק: לינעוויל, תקס"ז, 16°.

697. **חמשה שיטות** לשלשה מטיבי לכת. ה"ה חי' הרמב"ן על מס' גיטין ונדה, חי' הר"ן על מס' סנהדרין וחולין, חי' הריטב"א על מס' מכות. והובא לביה"ד מכ"י ישן משנת ק'ו'מ'י' אורי: זולצבאך, תקכ"ב, 2°.

698. **חמשה משלים**. (עיין משלי חכמים).

699. **חמת דמשק**. ה"ר מרדכי אהרן במהר"א גינצבורג. ספור מעשה עלילת דם שהיה בדמשק בשנת ת"ר: חמ"ד (ק"ב), תר"ך, 8°.

700. **חן טוב**. ה"ר הלל ב"ר אהרן אבד"ק קאפוסט. ב"ח: ח"א, חי' על כמה מסכתות. וח"ב פי' על פ"א: קארעץ, תק"ם, 2°.

701. **חן טוב**. ה"ר טוביה הלוי ב"ר אברהם ב"ר טוביה מצפת. באורים ופשטים ודרשות כסדר התורה עם מפתח בסופו: ד"ו, כמש"ה (שס"ה). פראג, בשלו"ם [וצ"ל ובשלום? כן העערתי ברשי' ע' 2677: רמש"ש] (ונשלם יום ג' ה' אלול שפ"ד: לונן גא"ל דף רל"ה וע"ש דרס"ג) 2°.

702. **חן טוב וזבד טוב**. שני באורים על ש"ע אה"ע לשני מחברים, הא' לה"ר יואב ב"ר ירמיה אבד"ק מאטערסדארף, והב' לחתנו ה"ר יצחק איצק פרענקיל ב"ר ליפמאן. וקו"א בסופו: זאלקווא, תקט"ז, 2°. (ופירשט ח"ב דשל"ד: תקס"ו, ע"ש).

703. **חן הלשון**. ה"ר גדליה ב"ר אברהם מנחם טייקים. דקדוק לה"ק והפעלים בל"א בקצרה בסוף ס' תורת קטן: ד"א, תקכ"ה, 12°.

704. **ס' חנוך** או ספרא דחנוך. הוא ס' פרקי היכלות המיוחס לר' ישמעאל כ"ג, וכ' בזהר שנקרא כן לפי שהוזכר ע"י מטטרון זה חנוך, ומתחיל בפ' ויתהלך חנוך וגו', ויותר נראה שנקרא ע"ש תחלתו, כמו כמה מדרשים אחרים הנקראים ע"ש תחלתם. (ועיין מדרש, פרקי היכלות).

705. **ס' חנוך** או חנוך הפילוסוף הנקרא בל' ערבי אידריס, ונקרא ס' חנוך מפני שנזכר בראשו ס' מוסר ודרך ארץ (עיין דה"י של משה). ונעתק מלשון לטיין כי הוא פרק מס' Disciplina Clericalis. והמחבר Petrus Alfonsi נולד יהודי: (רשמש"ש № 3546).

706. **ס' חנוך**. (עיין שלשלת הקבלה).

707. **ס' החנוך**. מחברו נקרא הלוי, ולדעת גדולים רבים ונכבדים חברו רבינו אהרן הלוי מברצילונה (הרא"ה). וה"ר חיד"א מפקפק קצת בזה (עיין שג"א א' ל"א וש"ג שלי ח"א בשמו). [הגה"ה: ובעל הש"י כ' כי בש"ק מיחסו לרבינו אברהם ב"ר יצחק הנרבוני, ואני אומר הבו דלא נוסיף על שגגות הש"ק אשר כל חכמי לב בלדק יקראו אחריו מלא! ובענין זה אמרות הש"ק אמרות טהורות כי נטה אחרי רבים וכו', וז"ל: רבינו אהרן הלוי מזרע הנשיאים שבא מברצילונה לטוליטולא שנת ה"א מ"ה וגו', ואני אומר שבאולי זהו שחיבר ס' החנוך, עכ"ל. ואח"ז

מתחיל רבינו אברהם בר"י הברצלוני וגו' לענין אחר, ע"ש ד"א וד"ז דף מ"ד ע"א]. ס' החנוך כולל באור על תרי"ג מצות כסדר פרשיות התורה וכל שרשי המצות עם כל הדינים והמנהגים מלוקט מכל הפוסקים הראשונים שהיו לפניו : ד"ו, רפ"ג (ולא: רפ"ב) 2° (קטן). שם, ש"ס—שס"א, 4°. (הובא לבית"ד ע"י ה"ר יצחק ב"ר יעקב הלוי מהערלעסהיים) : ד"א, ועת"ה, 8°.

708. ס' **החנוך** הנ"ל עם הגהות ה"ר יהודה רוזאנים בעל משנה למלך (ואולי הם מדרך פקודיך שלו ?): פפר"א, תקמ"ג. בסוף החומשים עם ג' תרגומים ופרש"י ומכלל יופי שנדפסו שם (עיין תורה). וגם לבדו : ברין, תקנ"ט, 4°.

709. ס' **החנוך** הנ"ל כנ"ל ועם הגהות ר' יהודה רוזאנום וה"ר ישעיה ברלין בשם חנוך לנער. (פירשט ח"א דף ק"י. ועיין אוצר החיים, קטן שהגיע לחנוך) : ווין, תקפ"ז (1827). פרעסבורג, תר".. 4°.

710. **חנוך הבית**. (עיין לקט שכחה ופאה).

711. **חינוך בית יהודה**. ה"ר חנוך העניך אבד"ק שנייטאך. קמ"ה שו"ת לאביו ה"ר יהודה ליב ולזקנו ה"ר חנוך העניך דרשן בפוזנא ולאבי זקנו ה"ר יהודה ליב א"ש, וקצת שו"ת לשארי גאונים: פפר"מ תס"ח, 4°.

712. **חנוך היהודים**, דאס איז : קורציר וועג דאש לעבענט צוא דעם משיח.. גיצייגט דעם הויז ישראל. יהודית־אשכנזית ובל"א, מאת קאספאר קאלוואער : לייפציג, 1710, 12°.

713. **חנוך ילדי ישראל**. ה"ר מרדכי קלויבער. למודי קריאת לה"ק וכו' עברי ואשכנזי : פראג, תקע"ז, 8°.

714. **חנוך לשון עברית**. ה"ר משה שמואל ניימאן מקיצע. כללי דקדוק לה"ק בל"א : ווין, תקע"ה, 8°.

715. **חנוך לנער**. ה"ר חנניה אלחנן חי הכהן. דיני תפלה לנערים, ב' חלקים : ריגייו, תקס"ד, 8° (יוא"ל). וח"ב לקט מאמרי רז"ל: ד"ו, ואבי"ו שמ"ר, (1805), 8°.

716. **חנוך לנער**. ה"ר יוסף מארשן. אגרות שונות לחנך הנערים וקצת חכמת החשבון ובאורי ר"ת וקצת מלות זרות בל"א. נדפס באותיות הנהוגות בכתיבה שלנו : ד"א, והמכת"ב, 8°. ונדפס עוד אבל רק שער חדש והקדמה ודף אחרון שנת כתב והמכתב ע"י ר' יוסף ור' משה בענדינר, וחלק שני נקרא לשון זהב או מכתם לדוד. (רשמש"ש ע' 1506).

717. **חנוך לנער**. ה"ר יצחק ברכיה מפאנו. דרושים וחידושים : כ"י ביד רמ"ש גירונדי. (זנ"ל י' סי' י"ט).

718. **חנוך לנער**. ה"ר משה ישראל בירינגען. קצור כללי דקדוק לה"ק לתועלת בתי ספר : מיץ, תקע"ו, 8°.

719. **חנוך לנער**. [ה"ר עזרא בנבנשתי]. מורה דרך להיטיב חנוך נערי ב"י הספרדים בל' ספרד : בילוגראדו, כת"ר, 16°. [שם המחבר נודע ע"י המזכיר תר"ך : רמש"ש].

720. **חנוך לנער**. ה"ר שאול ב"ר דוד סירירו. פי' על משלי : כ"י רש"ד.

721. **חנוך לנער**. ה"ר שלמה הטרוקי בכ"ר אהרן הקראי. באור דקדוק לה"ק : (אר"ץ).

722. **חנוך לנער**. (עיין ס' החנוך, שאילת שלום).

723. **חנוך הפילוסוף**. (עיין ס' חנוך סי' 705).

724. **חינוך קטן**. באור מצות לה"ק בל"א : ד"ק, ת"ה, 8° (קטן). ומקוצר : ד"א תי"ח. רעסויא, חש"ד (אצל משה בן שמחה בין תנ"ו ותס"ד) 12°. וע"י יונה בן משה (ואינו המחבר): יעסניץ, חש"ד (בבית ישראל בן אברהם בין תע"ט ותפ"ו) 12°. עוד בשם הלכות גדול בנים בס' קהלת שלמה לר"ש לונדון, עיין זה. וממנו נדפס בשם מקור השפה : נאווידוואהר, תקמ"ה, 8°. (עיין האנדבוך לרמש"ש ע' 7 סי' 59 וההוספה שם סי' 2235).

725. **חנוך קטן**. (עיין לקוטי אמרים).

726. **חנוכה ביכל**. (עיין זאת חנוכה ביכל, חנוכת המזבח).

727. ס' **החנוכי**. ס' דינים קדמון לרבינו חנוך ב"ר ראובן. נזכר בהגהות סמ"ק מצורך סי' ק"פ (המזכיר תרי"ח דף פ"ד).

728. **חנוכת הארון**. ר' משה חיים לוצאטו. ז' מזמורים ושירים לחנכת ביהכ"נ הספרדים אשר בפאדובה, ובסופו שיר זהב לר' שמחה קאלימאנו : ד"ו, תפ"ט.

729. **חנוכת הבית**. ה"ר משה ב"ר גרשום חפץ. באור צורת הבית הנחרב ותבניתו, עם כל הציורים וכל חלקיו ושעריו וחדריו והעזרות וכל כליו, ובראשו לוח הצורות על דף א' רשום בסימנים ע"פ א"ב: ד"ו, במקדש"י, 4°.

730. **חנכת הבית** לק"ק ספרדים בווירונה : ד"ו, תקי"ט, 8°.

731. **חנכת הבית**. ר' שמואל מולדר. שירים לחנכת בית תפלה : ד"א, תקפ"ז, 8°.

732. **חנכת הבית**. מובא בס׳ מגן אברהם על פ״ע א״ח כמה זימני (ואולי הוא הנ״ל 729 ?).

733. **חנכת הבית**. (עיין שיר אמונים).

734. **חנכת המזבח**. ה״ר שאול ב״ר דוד (בע״ס טל אורות). זאת הבית באור נוסח הנרות הללו ובסופו זאת חנוכה שירים לחנוכה עם רמזים ודרוש לפ׳ הנוה: פראג, שלו״ם, 4°. (רשמש״ש ע׳ 2507).

735. **חנן אלהים**. ה״ר חיים אבואלעפיא. ולהו עמו ס׳ חיים וחסד דרשות לזקנו ה״ר יצחק נסים ן׳ גאמיל. נדפסו בקצור בסוף ס׳ ישרש יעקב ונקרא באר לחי רואי: (שג״ב ח״ג ושה״ג שלי ח״ב במקומו): אזמיר.. 2°. אבל ברשימת יה״ש מצאתי וז״ל: „חנן אלהים. ר׳ יצחק נסים ן׳ גאמיל. דרושים ע״ס הפרשיות (מתהילים מפ׳ חיי שרה) וגו״ת ותקנות", עכ״ל. (ועיין ישרש יעקב ומשם בארה כי שם נדפסו דרשות ר״י ן׳ גאמיל בשלימות).

736. **חסד לאברהם**. פי׳ שנים בדרושים עה״ת, הא׳ לאדמו״ר אברהם המלאך באדמו״ר דוב בער ממעזריטש. והב׳ להח״ק ה״ר אברהם הכהן קאליסקער, ובסופם כמה לקוטים וכמה ענינים שונים מגדולי החסידים: חמ״ד (טשערנאוויץ) תור״ה, 4°.

737. **חסד לאברהם**. ה״ר אברהם ב״ר מרדכי אזולאי. דרשות והקדמות המקובלים מספרי כ״י וספרי הרמ״ק וקצת מגורי האריז״ל המיוסדים על דברי הזהר, ונחלק לשבעה מעינות בשם: עין הארץ עין גדי, עין גנים, עין יעקב, עין כל, עין משפט, עין הקורא. ולכל מעין כמה נהרות ושם ההקדמה אבן שתיה, ובסופו בריכת אברהם הוא קצור ס׳ תומר דבורה להרמ״ק ובאור מאמר רז״ל שביעותיו של אאע״ה היו ג׳ מלין וכו׳ למהרה״ו. חוברו בעיר עזה בברחו מדבר באושל שנת השע״ט (ועיין שג״ב ח׳ י״ד ושה״ג שלי ח״ב במקומו ורשמש״ש ע׳ 666). נדפס ראשונה ע״י קנארר פאן ראזענראטה: זולצבאך, תמ״ה. ד״א, תמ״ה, 4°. אלעקסניץ, תקל״ח. חמ״ד (רוסיא), תקע״ב, 4°.

738. **חסד לאברהם**. ה״ר אברהם ב״ר שלום טובִיינא. סדר תפלות חול ושבת ור״ח ע״פ כוונות האריז״ל: מנטובה, תקמ״ג, 4°.

739. **חסד לאברהם**. ה״ר נפתלי בה״ר אברהם משכיל לאיתן. דרוש, ובתוכו תולדות חיי אביו ז״ל. מזכירו בהקדמתו לס׳ נחל איתן, ע״ש.

740. **חסד אברהם**. (עיין ברית אבות, ברית אברהם וחסד אברהם, הגדה ש״פ, זכור לאברהם, סוגיות הש״ס, עשרה מאמרות).

741. **חסד לאומים**. ספורי מאורעות בעיר אלגיר לעת רעה: כ״י יה״ש.

742. **חסד לאלפים**. ה״ר אליעזר פאפו. חי׳ דינים בש״ע א״ח עד אחר ברכת הלבנה: שאלוניקי... 4°.

743. **חסד שמואל**. ה״ר שמואל ב״ר דוד אויערבאך. פשטים בקבלה על קצת ס׳ ברא׳שית. חברו לזכרון הצלתו מתוך השרפה ויום ההרגה בלובלין בשנת תי״ז: ד״א, תנ״ט, 8°.

744. **חסדי אבות**. ה״ר אהרן ב״ר יהודה הלוי. פי׳ על פ״א: זאלקווא, תקכ״ה 4°. [נ״א פי׳ על פרקי שירה בשם תולדות שמים וארץ ופי׳ על הגדה ש״פ].

745. **חסדי אבות**. ר׳ יצחק ב״ר שלמה יעבץ הדורש. פי׳ על פרקי אבות: קונשטנטינא, שמ״ג, 4° (ועיין הלל וזמרה. [קה״ר q, № 227 אבל פירשט ח״ב ע׳ 2 בשערה: קונשט׳, רע״א, והמחבר מת לפי מ״ש פירשט עצמו בשנת ש״פ: רמש״ש].

746. **חסדי אבות**. (עיין שם הגדולים).

747. **חסדי דוד**. ה״ר דוד פארדו. פי׳ על התוספתא, ח״א: ליוורנו, 1776, 2°. ורובענס F, № 274. ח״ב ע״ס נזיקין: שם, תק״ן, 2° וינה״ל: חסדי דוד: על זרעים תוספת הבכורים, מועד תוספת שבת, נשים תוספת כתובה, עם הקדמתו והקדמת בנו ה״ר יעקב והתגלות המגיה: ליוורנו, תקל״ו—ז׳, 2°. ח״ב ע״ס נזיקין תוספת הדיינין והקדמתו והקדמת תלמידו ה״ר אברהם ב״ר ישראל פינסק המו״ל, ובסופו שיר להמחבר בלשון תלמוד: שם, תק״ן, 2°. [ויש לו עוד בכ״י ע״ס קדשים תוס׳ קדושה וע״ס טהרות תוס׳ מרובה, ע״ש].

748. **חסדי דוד**. ה״ר יצחק ב״ר יוסף קארו (בע״ס תולדות יצחק). דרשות: כ״י רד״א q, № 378.

749. **חסדי דוד**. (עיין אמת ליעקב סי׳ 849, מכתם לדוד, קדשי דוד).

750. **חסדי ה׳**. ר׳ יוסף יעב״ץ. דרושים ובאורי מזמורים ופסוקים ומאמרים שונים: קושט׳, רצ״ג, 8°.

751. **חסדי ה׳**. ה״ר משה מרדכי ב״ר שמואל מרגליות. באור י״ג מדות הרחמים בב׳ דרכים ובאור פסוק ולך ה׳ חסד (תהלים ס״ב) בכ״ו אופנים: קראקא, שמ״ט, 4°.

752. **חסדי ה׳** . (עיין דבי אליהו) .

753. ס׳ **החסידות** . מוסר מיסוד הרוקח . (כנראה מהספרים הנמצאים בראש ס׳ הרוקח נעתק ע״י ר׳ משה בן יצחק הכהן) : כ״י רד״א q ,727 № (ועיין רשמש״ש ע׳ 1322 והמזכיר תרכ״ט ע׳ 115, אבל הוא לא בדק הכ״י בעצמו) .

754. **החסידות והחכמה** . (עיין ס׳ חסידים בסמוך) .

755. ס׳ **חסידים** . רבינו יהודה החסיד ב״ר שמואל הקדוש הנביא . ס׳ נכבד מלא מוסר השכל , הנהגות טובות ויראת ה׳ , ותוכו רצוף מעשיות רבות מחסידים הראשונים והנהגותיהם , גם נקבצו באו בו קצת מספרי קדמונים שלפניו כמו מרב סעדיה גאון וממגילת סתרים לרבינו נסים וז״ז . ובסי׳ ל״ח כתוב כי קרא לו ס׳ החסידות והחכמה עם מפתח גדול מאת הרב ר׳ אברהם בן משה הכהן : בולוניא , יפר״ח , 4° . (על יתרונות הדפוס הראשון עיין מאמר הח׳ צונץ במזכיר תרי״ח ע׳ 42 הנקרא „צור לענזור״ וכו׳) : באזיליא , שמ״א, 4° . עוד כנ״ל , ועם מפתח הסימנים בסופו : קראקא , שלו״ה . (ובסופו כתוב נשלם בר״ח סיון שניתנה בו תורה יום ד׳ לפרט אש״ם לך שלם (כ״ך) , וכן בקה״ד q , № 1206 : רשמש״ש ע׳ 1322) : זולצבאך , תמ״ה . פפר״מ , תע״ג , 4° .

756. ס׳ **חסידים** הנ״ל עם פי׳ משנת חסידים לר׳ סעדיה חלאוונה ב״ר אהרן . מלוקט מתלמוד וזוהר ושארי ספרים ולא השלימו : חמ״ד (קראקא) , חָסִיד הוּא ה׳ שמו , 2° . (ודפוס קראקא, ת״א . וד״א , תי״א נראה שהוא טעות : רשמש״ש ע׳ 1322) .

757. ס׳ **חסידים** הנ״ל ופירושו בקצרה [לה״ר דוד אפטרוד זקנו של הרב יוסף דוד זינצהיים , כמ״ש בס׳ יד דוד דכ״ח ע״ד . עיין כ״ל פ׳ ב׳ ושה״ג שלי ח״ב אות פ׳ פירוש] . וצוואת ר״י החסיד נדפס ע״י בנו של המפרש : פפד״מ , תפ״ד . [אח״כ נדפס הס׳ פ״ר ונשתהה צורתו יותר ויותר : רמש״ש] : פולנאה, תקנ״ב , 4° . זאלקווא, תקס״ה, 8° . פאריצק , תק״ע, 4° . סדילקאוו,תקפ״ו. שם, תקצ״ב, 8°. לעמבערג, תרי״ח , 8° .

758. ס׳ **חסידים**. ס׳ דינים , כ״י . הזכירו הכנה״ג ח״מ סי׳ קס״ג והגהת הטור אות כ״א בשם בע״ס משא מלך (ב״ו כ״ע ושה״ג שלי ח״ב במקומו , ואולי הוא הנ״ל ?) .

759 ס׳ **חסידים**. ספר קטן: קה״ד q ,1257 № . [הוא לר׳ משה הכהן בן אלעזר שחיה באשכנז בשנת כל״ג . ונדפס בווארשא , תרכ״ו , 8° .

עי׳ המזכיר תרכ״ט ע׳ 4—113 על שם ס׳ משכיל אל תוכחה נאה שבדאו לשם הרשימות , התוכחה נמצאה אחר ס׳ חסידים : רמש״ש] .

760. **חסן** . (עיין חוסן) .

761. ס׳ **חפץ** . פסקי דינים מיוחס לרבינו חננאל בן רבינו חושיאל . כמ״ש בהגהות מיימוניות סוף ס׳ אהבה על התפלה ובהל׳ שכנים ובסמ״ק מצוה פ״ב (שג״ב ח׳ ב׳ ושה״ג שלי ח״ב במקומו) וכן בהקדמת ס׳ האגודה מהם המרדכי , ע״ש . אפס כי עז לפי שבכמה מקומות בפוסקים הראשונים נראה שהוא לזולתו , וכן ס׳ המקצועות המיוחס לו , וכאשר העיר ע״ז הג״מ שי״ר בתולדות רבינו חננאל הערה ל״ו (עי׳ בכה״ע תקל״ב דף ל׳—ל״ג) ולכן רואה אנכי את דברי ד״ר פירסט בעק״ד תר״ט דף רמ״ז וכו׳ . [ורייפמאן שם תרי״א ע׳ 617 (ומי יודע מתי כתב את המאמר) והגאון שי״ר עצמו בס׳ קבוצת חכמים תרכ״ב ע׳ 55 לא זכר את פירסט , ועיין רשמש״ש ע׳ 2562 וצונץ ריטוס 190 ומאמר רמש״ש במ״ע של גייגער החדש שנת 133 ע׳ 315 , שנת 1863 ע׳ 77 והמזכיר תרכ״ב ע׳ 117 , ועל מה שייחס מו״ל ס׳ והזהיר ספר זה בטעות לר׳ חפץ , עיין המזכיר תרכ״ט ע׳ 133 ושם תרל״ג ע׳ 4 , וגייגער במכתבו העתי כרך י״א ע׳ 94 , ועל חפץ אלפוטי או אלקוטי שחיבר ס׳ תלים בחרוז בל׳ ערבי ונזכר בשם ס׳ הלקוטי בס׳ תיקון מדות הנפש , עיין המזכיר תר״ל ע׳ 26 : רמש״ש] של׳ כי ס׳ חפץ המובא בפוסקים הראשונים תדיר הוא חבור בדינים והלכות לרב חפץ בן יצליח אלוף וריש כלה בימי הגאונים בבבל . וכן קורא לו בע״ס חובות הלבבות בהקדמתו ספר רב חפץ וכו׳ שם שהוא חבור עניני המצות ע״ד קצרה . גם הר״י ן׳ גיאת ור״י ן׳ גאנה מביאין אותו בספריהם , והרמב״ם במכתבו לתלמידו ר״י בן עקנין קורא לו ס׳ המצות סתם (עיין פאר הדור דכ״ו ע״ד) . והפוסקים קורין לו ספר חפץ סתם ע״ד ס׳ מרדכי וכדומה שנקראו ע״ש מחברם לבד , והמיחסים ס׳ חפץ זה לרבינו חננאל כבעל שה״ק וס״י וספ״ד וכו׳ יצא להם הטעות ממ״ש בפוסקים הראשונים במקומות רבים בלשון ור״ח כ׳ או ר״ח פסק בס׳ חפץ וכדומה , וחשבו שמלת ר״ח היא ר״ת רבינו חננאל , אבל באמת הוא ר״ת רב חפץ , זהו תורף דברי החכם הנ״ל שם ונכון הוא .

762. **חפץ ה׳** . ה״ר חיים ן׳ עטר . חי׳ על מס׳ ברכות שבת הוריות וריש מס׳ חולין : ד״א , תצ״ב , 2° . זאלקווא , תקס״ה , 4° .

763. **הֶחָפֵץ הַשָּׁלֵם**.ס׳ רפואה לאבו אלקאסם. אלזהראוי ונקרא בל׳ ערב כתאב אלתצריף , ונחלק לחלק הלמודי (טהעאריע) וחלק המעשי (פראקסיס) . נעתק מל׳ ערבי

לעברי ע"י ר' משולם ב"ר יונה בשנת ה"א מ"ח . ונמצא רבו או קצתו באיזה כ"י . עיין מ"ש בס' רמש"ש בספרו Toxicolog. Schriften der Araber, 1871, S. 484. ויש עוד ג' העתקות אחרות , עיין ס' השמוש ע"י רש"ט בן יצחק , וס' הצירוף ע"י ר' יוסף אבן יקאר , וס' שמוש הרפואות לא נודע מעתיקו .

764. **חפש מחופש** . ה"ר יש"ר מקנדיא . על טבע המתכות, השתנותם והתהפכותם מזה לזה , והוא חלק מספרו בשמת בת שלמה .

765. **חפש מטמונים** . קובץ ענינים עתיקים ויקרים לגדולי ישראל הקדמונים , והם : א) תשובות לרש"י ורבותיו . ב) אגרת או תשו' רב שרירא גאון הנודעת בשם „כילד סדר משנה" בשנויי נוסחאות . (שני אלה נעתקו מכ"י ישן נושן על קלף) . ג) חי בן מקיץ להראב"ע , מוגה ועם קצת הערות לה"ר וואלף היידנהיים ז"ל נמצא מכ"י מח"ס . ד) משלי מוסר בלשון סורי וכתוב עליה"ס „כדין הוא מילתא דסופוס" (ואולי הם חידות איזופוטי הנמצאו' גם בלה"ק,עי'חידות איזופוטי). ה) הערות ותקונים בתשו' רש"י ורש"ג מהמלבה"י. ו) פיוט אשר אשם לר' יצחק אבן גיאת , והוא מפתח למחזור יו"כ כמנהג בני אפריקא עם באור הרשב"ץ דוראן . נעתקו ממחזור אלגזייר כ"י . כל אלה נקבצו והובאו לדפוס ע"י ה"ר בער גאלדבערג מניישטאט : ברלין , תר"ה , 8° .

766. **חצוצרות כסף** . ה"ר יוסף אבן כספי . פי' על ג' ספרי שלמה המע"ה , והם : משלי קהלת שיה"ש . כ"כ המחבר בס' קבוצת כסף שלו , ע"ש . והנה פירושו על קהלת נמצא בכ"י רד"א A. № 272, q ועל משלי בכ"י מינכען № 265 (37 דפין אין 4°) , ועיין דברים עתיקים קונט' ב' שלו דף י"ט . ועל שיה"ש בקארה (עיין פירוש שיה"ש , שלשה פירושים) . [עיין בענציקלאפעדיע של ערש אונד גרובער ערך Iosef Caspi ושם ערכתי כל ספרי כספי וכתבתי מוצאם ומובאם באוצרי הספרים: רמש"ש] .

767. **חצי יהונתן** . (עיין קשת יהונתן) .

768. **חצי שנונים** . (עיין אגדת מכתמים) .

769. **חצר החדשה**. ה"ר שלמה מונא אבד"ק שווערזענץ . סו"ת , ובסופו קונט' השגות בשם אבן הטועים : כ"י רח"ם 181 № .

770. **החצר החדשה** . (עיין תורה) .

771. **חצרות השיר** . ה"ר פייוויל שיפער . כולל השיר הראשון מי"ב שירים בששה חלקים לספר תהלות ה' ונפלאותיו אשר עשה את אבותינו מאז יצא יעקב מבאר שבע עד בואם מצרימה (והיו כעין מבוא וחלק קדוש לס' שירי תפארת לרנה"ו) : ווארשא , 1840 , 8° .

772. **חק** על אודות היהודים בארץ רוסיא , כולל משפטי היהודים למקומות מושבותם, ומסחרם וחית ידם , וכו' . (נעתק מל' רוסיא ע"י ה"ר אהרן במהרי"ל א"ש): ווילנא והוראדנא , 1835 , 4° . עוד כנ"ל , בל"א המוני (עיין פעסטזעטצונג וכו') .

773. **חק בנימין** . סו"ת . מובא בס' עקרי הד"ט להר"ד פירני : (שי"ג) .

774. **חק יוסף** . ה"ר יוסף משה ב"ר דוד מפרעמסלא . חי' דינים על ש"ע הל' פסח , וקצת השגות ע"ס חק יעקב דבסמוך : ד"א , ת"צ , 4° .

775. **חק יעקב** . ה"ר יעקב ב"ר יוסף רישר מפראג. חי' דינים ובאור על ש"ע הל' פסח, ובסופו ס' סולת למנחה מהדורא בתרא להנ"ל והוספות לספרו מנחת יעקב . ונלוה לו ס' שמן למנחה לבנו ה"ר שמעון , הגהות ותשובות להשגות בעל ארח מישור על ס' מנחת יעקב הנ"ל : דעסויא , תנ"ו , 4° .

776. **חק יעקב** הנ"ל על ש"ע כנ"ל לבדו ע"י נחמן ב"ר יחיאל מיכל מ"ץ בהאלי : יעסניץ , תפ"ד . ברלין , תקכ"ח . אוסטרהא תקכ"ח , 4° . [אני לא אדע מתוספות ד' של סמו"ל : רמש"ש] . עוד כנ"ל , ובסופו חי' על קצת סימנים לה"ר יהושע שפירא בשם חידושי מהרר"י : ברלין , תקי"ז , 4° . ונדפס גם ז"ז פ"ר בפנים שונים ועם הש"ע והמגינים בשולי כל דף ודף מהלכות פסח וגם בכרך לבדו . (ועיין שלחן ערוך א"ח) .

777. **חק יעקב** הנ"ל עם ס' חק יוסף הנ"ל ונקראו בשם הכולל חקים טובים : זורקא , תקכ"ז , 4° . פולנאה , תקס"ח , 2° . עוד כנ"ל בתוס' קונט' לא הביט און ביעקב (עיין זה באות ל') : אוסטרהא , תקע"ד , 2° .

778. **חק לישראל** . סדר למוד מקרא משנה גמרא וזהר לכל ימי השבוע כסדר פרשיות התורה . מלוקט ע"י מהרח"ו עפ"י כתבי האריז"ל . סדרו והכינו ה"ר יצחק ברוך ב"ח : מצרים , ת"ק . ליוורנו , תקמ"ח , 4° .

779. **חק לישראל** הנ"ל עם תוס' ס' יוסף לחק לה"ר חיד"א , והוא לקוטים מספרי מוסר והלכה פסוקה מהרמב"ם ושאר פוסקים וגם ליקט ליום השבת משנה וגמרא וקבלה ומוסר , ה' חלקים : קאלים , תקס"ט—תק"ע. לבוב ,

תק" . . זאלקווא, תק" . . ברדיטשוב, תקפ" . ליוורנו , תקע"ח , 4° .

780. **חק לישראל** הנ"ל ככל הנ"ל , ונוסף עוד פי' מצודת דוד על פסוקי נ"כ הבאים בחוקים האלה : סלאוויטא , תקפ"ה . שם , תקצ"ב , 8° , וז"ז כמה פעמים .

781. **חק לישראל** . ה"ר חנניה ב"ר מנחם קאזים . חי' דיני ש"ע אה"ע והשגות על פר"ח י"ד : ליוורנו , ת"ק , 4° .

782. **חק לישראל** . ה"ר י—ל ה—י ל—א (ישראל הלוי לנדא) מפראג . הוא ס' המצות להרמב"ם עם קצור הגהות הרמב"ן מועתק לל"א . נלוה לו מכתב ר' חסדאי למלך אלכוזר ותשובת המלך אליו , ובסופו אזהרות ר"ש בן גבירול על תרי"ג מצות : פראג , תקנ"ח , 4° . ובהשמטת הנלוים : פרעסבורג , תרי"ט , 8° .

783. **חק לנערים** . (עיין זכרון פורים) .

784. **חק ומשפט** . (עיין דרישת ארי) .

785. **חק נתן** . ה"ר נתן ב"ר אברהם בורגיל . חי' גפ"ת על תלמוד סדר קדשים ומסכת הוריות , ובסופו לקוטי ש"ס והרמב"ם : ליוורנו , תקל"ו , 2° .

786. **חק נתן** . (עיין דרושים לכל חפציהם) .

787. **חקויים** אלה הבאים מעשים למוני המורה הפילוסוף ה"ר משה מראיטי : כ"י רח"ם № 307 .

788. **חקור דין** . ה"ר נפתלי הירץ וויזל . מאמר מחקרי על קבלת קדמונינו ז"ל בשכר ועונש. נדפס ראשונה במאסף תקמ"ח , וגם לבדו : ברלין , חש"ד . ווילנא , תקע"ח , 8° . (ועיין מכתבים) .

789. **חקור דין**.(עיין מורה דרך, עשרה מאמרות).

790. **חקור דינים** . (עיין תלמוד) .

791. **חקות הדיינים** . רבינו יום טוב ב"ר אברהם אשבילי (הריטב"א) . על הנהגות הדיינים והלכותיהם . והיה ביד הג"מ חיד"א בכ"י, כמ"ש בשג"א י' ל"ב ושג"ב ח' י"ב ושה"ג שלי בשמו בח"א ד"ה ודע שס' וכו' ובמקומו בח"ב, ע"ש. ונראה שמחברו ר' שלמה בן אברהם ן' טזראת(?) כאשר כ' בקצת כ"י, (ונדפס בשמו בס' חמשה קונטרסים: ווין, תרכ"ד. עי' רשמש"ש ע' 2269) ושם מובא כ"י די רוסי № 1237 אשר בל"ס ימצא באוצר הספרים הזה במקום אחר מפני שדי רוסי לא העתיק השם הזה כראוי , והוספות שם , וברשימת פארים 416 שמו סדר חקות הדיינים , ובכ"י שזח"ה 65 נמצא בשם לקוטות מס' הדיינים שקבץ תלמידו של הרשב"א ז"ל כפי מה שקבל מן הרב ז"ל , וסדורו ומספר סימניו משונה מהנדפס, עיין מ"ש בישרון להה' קאבאק שנה ה' ע' 199, ועיין דיני חול המועד : (רמש"ש).

792. **חקות הפסח** לר' משה יעקב קויפמאן כהן בן אביגדור : כ"י רח"ם № 247 .

793. **חקות שמים**. (עיין אילם ועיין גם בסמוך) .

794. **חקות השמים**.(ובשם הזה נקרא בכ"י אורבינו № 47) הראב"ע . אבל בכ"י וואטיקאן № 390 נקרא ס' איצטגנינות או משפטי הכוכבים [וכתוב בראשו שנעתק אבל איננו העתקה גמורה רק בקצת מקומות, אמנם ספרי מאלה (שהיה ג"כ יהודי) נעתקים מל' ערבי לגמרי ואני חושב שהראב"ע לא קרא שם לכלל הספרים רק לכל אחד ואחד בפ"ע : רמש"ש] . והוא חבור גדול בחכמת נסיון או החזיון (אסטרולוגיא) , ונמצאים בו כמה ספרים קצתם בב' מהדורות, והמהדורא הראשונה נעשית בשנת תתק"ח [באי רודוס ? כן כתב בסוף בוואטיקאן № 390 ואני מסופק בזה : רמש"ש] . א) **ראשית חכמה** בחכמת הגלגל . ב) **משפטי המזלות** (על משפטי הכוכבים , עיין מ"ש לונץ במ"ע איזראעליט אננאלען 1840 ע' 156) . ג) **טעמים** או **טעמי ראשית חכמה** כן יקראהו המחבר בעצמו בס' המולדות שלו מפני שהוא כותן טעמים לס' ראשית חכמה הנ"ל . ד) ס' **המולדות** על שעת הולדת האדם ומזלו וכו' . ה) ס' **המבחרים** על הימים הטובים והרעים להקזה ולרפואה ולהתחלת כל מעשה וכדומה . ו) ס' **העולם** ונקרא ג"כ **משפטי העולם** בעניני מחברות המשרתים , ולכן יש קורין לו ג"כ ס' **מחברות המשרתים** . ז) ס' **השאילות** . ח) ס' **המאורות** על מאורות השמים והימים הקשים למעשה , ומלבד אלה העתיק מל' ערבי ס' **השאלות** **ואשאלה** וס' **למשאלה** (בקדמות הלבנה והשמש) גם נמצאו עניניס קטנים כמו **מולד** [הנקרא בכ"י וואטיקאן **מהחוריים הראשונים** ולא אפונה שהמרשימים בוואטיקאן בדו להם שם זה : רמש"ש] מתחיל : „נולד הילד המבורך" (עיין המזכיר תר"ך ע' 32) ופירוש לוחות תיקון הבתים בכ"י מנטובא : (שם) .

ורוב הספרים נעתקו לל' רומי ע"י **פיטר די אבאנו** (**Aponensis**) אבל ס' העולם מן **Henricus Butes** ע"י העתקה לצרפתית שעשה יהודי הנקרא **Chagins** [כנראה הוא חיים כאשר שערתי : רמש"ש] ונדפס ד"ו , 1507 , 4° . גם נמצא ס' המולדות בל' לטיין בסגנון אחר . . ובהקדמת ס' מנות הלבבות כתוב לאמר „ובחכמת החזיון ס' ראשית חכמה הישן חובר בשנת ד"א תק"ת (צ"ל תתק"ת ליצירה), והעתיקו החכם הראב"ע

ופירש אותו בד' ספרים, והם: ס' משפטי המזלות
וס' המולדות וס' השאלות וס' המבחרים את
כולם באורתי וכו' . . . והנה ר' לוי בן אברהם
בן חיים עשה קצור מאלה הספרים והביא לשון
הראב"ע עד שייחסו ג"כ כ"י של ר' לוי לראב"ע ,
וכן עשה המרשים בווין , ועיין מ"ש ביונה לר"ש
זקש ע' 18 , ועיין כלי הנחשת , לוחות .
מהספרים האלה נמצאו כ"י כמעט בכל אוצרי
הספרים , וגם אצל יחידים , אך מעט מהם נבדקו
ונרשמו כראוי , ע"כ א"א לפרוט אותם כאן , ובכלל
עיין מ"ש רמש"ש במכתב עתי של דייטשע מארגענל.
געזעללשאפט כרך 24 מעמוד 342 והלאה ,
וברשימות כ"י ליידען ומינכען ורשימת פ"י פאריס,
וכבר ייעד לכתוב מאמר פרטי על ספרי מאטעמאטיק
ותכונה לראב"ע .

795. **חקות שמים** . . עם פי' ר"י מטילוטילה:
כ"י רש"ד ע' 85 סימן 5 [הוא חלק מספר מדרש
החכמה לר' יהודה בן שלמה מטליטלה הנמצא
בכ"י רח"ם 516 № אשר מצאתי עליו שם ר'
שלמה דוכנא, המזכיר תרל"ד ע' 113 , עיין ערך
מדרש החכמה : רמש"ש] .

796. **חקות השמים**.רבינו יהודה בן הרא"ש.
כן נראה בשו"ת מהרי"ק שרש קע"ה, ע"ש . [ונזכר
בפתיחת ר' אברהם זכות לספרו בתכונה , עיין
צייטשריפט דער דייטשען מארגענל. געזעללשאפט ,
כרך 25 ע' 413 : רמש"ש] .

797. **חקי האלהים** . ה"ר גבריאל ב"ר יצחק
אייזיק פאללאק. תרי"ג מצות כסדר התורה
לפ"ד הרמב"ם: ד"א,תקצ"א. שם, תר"א,16°.

798. **חקי דעת**.(עי' ישמח ישראל,מחוקק יהודה).

799. **חקי דרך** . ה"ר משה יקותיאל קויפמאן
ב"ר אביגדור הכהן . הגהות ובאור על ש"ע
אה"ע כסדרו , ונדפס עמו : דיהרנפורט ,
תק"ז , 2° . (ועיין ישמח ישראל ומ"ש שם) .

800. **חקי חיים** . ה"ר חיים אברהם גאגון
אב"ד ור"מ בירושלים . . .

801. **חקי חיים** . ה"ר יעקב חיים ב"ר יהושע
כ"ץ . תלמוד חקי דקדוק לה"ק : ברלין ,
תקנ"ו , 4° .

802. **חקי חיים** . (עיין גאולת ישראל , ישמח
ישראל , צוואה) .

803. **חקי משפט** . (עיין ישמח ישראל) .

804. **חקי עולם** . (עיין מחוקק יהודה) .

805. **חקי עזר** . (עיין ישמח ישראל) .

806. **חקי התורה** . רבינו יצחק מקורבייל .
אגרת בעניני תלמוד תורה : כ"י רד"א q
№ 729, .

807. **חקים טובים** . (עיין חק יעקב לעיל) .

808. **חקירה** על הצלחת האדם : כ"י בוואטיקאן :
(ש"י) .

809. **חקירת האמת** . ה"ר שלמה ב"ר חיים
ברוך מלבוב . ספור מקרה רעה מתולדות
ימי חייו וחקירות על מושג האמת : אלטונא ,
תקצ"ח , 8° . ווין , תר"א , 8° . (פירסט
ח"א תקל"ד) .

810. **חקירת הגמול** . ה"ר משה מרגליות .
חקירות בענין שכר ועונש , ובסופו שיר כתר
מלכות לרזב"ד בוכנער כהן,ועניני תורה:
אפען , 1829 , 8° .

811. **חקירת הלב** . ה"ר שלמה בן שמעון
וועצלר מפיורדא . תוכחת מוסר בל"א ,
ונחלק לפרקים . (חברו בשנת תע"ה) ונדפס ע"י
ר' זלמן לונדון : ד"א , תצ"ב , 8° . (רשמ"ש
ע' 2390) .

812. **חקל תפוחין** . ה"ר משה ב"ר מנחם
מפראג . מביאו בספרו ויקהל משה דף נ"ד
ע"א : (סה"ד של"ס) . גם מביאו בראש ספרו
זרע קדש ושם נראה שהוא באור מאמרי זהר,ע"ש .

813. **חקקי לב** . ה"ר חיים פאלאגי . שו"ת
בדיני ש"ע א"ח י"ד ואה"ע , ובסופו לב
תמים תקונים והשמטות , ומפתחות בשם
דברים שבלב : שאלוניקי , ת"ר , 2° .

814. **חקקי לב** . מהנ"ל . ח"ב , שו"ת בדיני ש"ע
ח"מ עם פתיחה ארוכה,ובסופו השמטות לח"א
בשם דברים הנכנסין ללב ומפתחות לח"ב
הנז' בשם פתיחת הלב : שאלוניקי ,
תר"ט , 2° (ינה"ל) .

815. **חקר דעת** . (עיין האמונות והדעות) .

816. **חקר הלכה**. ה"ר אלעזר קאליר אבר"ק
קעלין . שו"ת ח"א : ווין , תקצ"ח , 4° .

817. **חקרי לב** . ה"ר חיים פאלאגי . ח"א ,
שו"ת על ש"ע א"ח י"ד ואה"ע : (תג"י ח' סי'
י"ז) . נראה שט"ס הוא וצ"ל חקקי לב והוא
דלעיל 813 № ע"ש .

818. **חקרי לב** . ה"ר יוסף ב"ר חיים חזן .
חי' על כל ד' ש"ע , בשש חלקים . על ש"ע
א"ח : שאלוניקי , תקמ"ז , 2° . על ש"ע י"ד
עם קונטרס כונן לחקר עד סוף הל' ע"ז :
ליוורנו , תקנ"ד . (רח"ם 1564 № ורובענש
280, F № : תקנ"ט) 2° . על ש"ע י"ד ח"ב
עם שיורי א"ח וי"ד: שאלוניקי , תקס"ו , 2°.
(רובענש, שם) . על ש"ע אה"ע : שאלוניקי ,
תקע"ג (רח"ם 1565 № ורובענש 282,F №:
תקע"ח) 2° . על ש"ע ח"מ , ב' חלקים :
שאלוניקי , תקצ"ב (רח"ם 1565 № ורובענש

F, № 281 : תקצ"ז) 2° . והשנויים בין רח"ס ורובענס הוא באות ה' מן הפרט לסימן האלפים :

819. **חקרי לב** . ה"ר מאיר הלוי לעטערים . מכתב ע"ד הלמוד בספה"ק : פרעסבורג , 1837 , 8° .

820. **חקת עולם** . בספ"ד שכ"ה כ' וז"ל : ראיתי בקונטרס ה"ר מאנים חיות [הוא ר' מנחם מאנש בעל ס' קבלת שבת ? : רמש"ש] פי' על עשר ספירות, וז"ל : בתבורנו חקת עולם שער שנות עולם חלק היה לקח , למוד ה' , ותמלא דברי חפץ , עכ"ל .

821. **חקת הפסח** . ה"ר אברהם ב"ר מרדכי אנקאווה . פי' על סימני הסדר של פסח בל' ערבי: ליוורנו, תר"ג, 8°. (המזכיר № 327) .

822. **חקת הפסח** . ה"ר בנימין זאב וואלף ב"ר יעקב בנציון סג"ל מק' שערבשין . פי' על הגדה שאומרים בשבת הגדול : פפד"א , תקל"ה , 8° .

823. **חקת הפסח** . ה"ר דוד פארדו . סדר הלמוד לתחלת ימי ניסן ופרשת הנשיאים,וכו': ליוורנו , תקנ"ו , 8° . (ועיין הגדה ש"פ עם תרגום ערבי) .

824. **חקת הפסח** . ה"ר מאיר מנחם מענדיל ב"ר שאול בעריש . חבור על הלכות פסח . מזכירו בספרו מגדים חדשים על הגדת פסח : (שי"ג) .

825. **חקת הפסח** . ה"ר משה יקותיאל קויפמאן ב"ר אביגדור כהן. פי' על הגדה של פסח : כ"י רח"ם № 247 .

826. **חקת הפסח** . (עיין הגדה ש"פ,ס' החיים).

827. **חקת התורה** . רבינו יהודה בן הרא"ש ז"ל . ס' דינים . הובא במהרי"ק שרש קע"ח , ע"ש: (ש"י № 68) . ובשו"ת מהרי"ק ד' קרימונה הוא בשרש קע"ז וכתוב שם סתם שהוא לבנו של הרא"ש ולא הוזכר ר' יהודה בפירוש, וצ"ע במהרי"ק ד"ו . ונראה שנקרא כן לפי שכל דין מסיים בלשון „זאת חקת התורה" ע"ש . [ועיין הקדמת ר"ד קאססעל לס' זכרון יהודה ד' בערלין: רמש"ש].

828. **חקת התורה** . (עיין ישמח ישראל) .

829. **חרב לה'** . (עיין תורה כולה על רגל אחת).

830. **חרב המתהפכת**. ר' אברהם ב"ר יצחק הבדרשי . שיר בעל ל"ו בתים כמנין חר"ב , וגם כל חרוזי הבתים נסגרו בחרוז ר"ו ויהי שירו מתאונן על מעוט חכמת השיר בימיו וכו' . עיין בס' עומר השכחה דף קכ"ו ע"א , ושם נמצאו קצת חרוזים ממנו [ונדפס כעת מתוך כ"י שד"ל עם חותם תכנית, עיין זה : רמש"ש].

831. **חרב נוקמת נקם ברית** . דברי מדודין והתול על מכתבי ס' אלה דברי הברית , עיין זה : חמ"ד (דעסויא) תקע"ט , 8° .

832. **חרב פיפיות** . ה"ר יאיר ב"ר שבתי מקוריו . ויכוח יהודי ונכרי : כ"י רח"ם № 230 כ"י גירונדי 50 № (שענבלום סי' 29), נכתב ע"י ר' שאול בן יוסף מררי שנת תס"א , והמחבר היה תלמיד ר' עמנואל ברכיה בן יצחק מפאנו .

833. **חרב פיפיות**.ה"ר יעקב עמדין (יעב"ץ). נזכר בסוף ס' קצור ציצת נובל צבי בשולי הדף , ע"ש .

834. **חרב פיפיות** . יש קורין כן לס' וחרב פיפיות (עיין באות ו') .

835. **חרב שלישיה** . (עיין להט החרב) .

836. **חרבות ירושלים** . ספורי קורות ב"י בירושלים בשנת שפ"ה , לא נודע למי : ד"ו , שצ"ו , 4° . [ונעתק תורף דבריו בל"א ע"י ר"מ שטיינשניידער בס' ספורים בל"א ע"י ר"א פאשעלעס ח"ד (פראג 1856) ע' 49 בשם „שטאטהאלטערווירטשאפט אין יערוזאלעם"] .

837. **חרבות צורים** . מכתבי רבני פולין על כת החסידים.הובא בשו"ת תשובה מאהבה:(שי"ג).

838. **חרבות צורים** . (עיין דברי אשר) .

839. ס' **חרדים**. ר' אלעזר אזכרי (ונקרא ג"כ אזקרי) . תוכחת מוסר ויראת ה' בשרשי המצות וענפיהן ובפרט במצות הנוהגות בארץ וכו'. הובר שנת ה"א שמ"ח : ד"ו, נשי"א , 4° . זאלקווא, תקל"ח . ברין , תקנ"ה . זאלקווא , תקנ"ו . שם , תקס"ז . ראדוויל , תקע"ח . סדילקאוו,תקב"ץ . חמו"ד (לעמבערג, תרי"ט) 8°, וז"ז. [וקצתו נעתק בל"א בס' תם וישר,ע"ש : רשמש"ש ע' 911] .

840. **חרוזים** על שחוק שאה . מיוחס (בטעות) להראב"ע . (עיין מליצת השחקן) . [ועיין מאמרי „שאך ביים דען יודען" ושם הדפסתיו והגהתיו והעתקתיו בל"א : רמש"ש] .

841. **החרוץ והעצל** . ה"ר דוד זאמושטש . מליצה בצורת שיר ושיחה ע"ד השוה (דראמא) : ברעסלויא , תקע"ז , 8° .

842. **חריפותא דנהרא** . (עיין מים טהורים) .

843. **חרמות קדמוניות** לרבינו גרשום : כ"י יוא"ל . ואולי הם תקנות ר"ג , עיין זה :

844. **חשב האפוד**.ר' פריפוט דוראן האפודי. בחכמת התכונה וסוד העבור , ונחלק לכ"ט פרקים : כ"י יה"ש וכ"י די רוסי № 800/2 וז"ז . (עיין פתיחת המו"ל ס' מעשה אפ"ד) .

845. ס' החשבון.(עי' חיבור לר' מרדכי כומטינו, ס' על חכמת החשבון לר' יוסף ב"ר משה) .

846. קונטרים חשבון האדם עם קונו וחיבוש הקבר (ד' דפים):קושט', חש"ד [סביב ש"ל— של"ז, כי נדפס לתשלום מאמר תחה"מ] 8° : פראג, חש"ד (סביב שנ"ה) 8° . [ועיין רשמש"ש ע' 547 : רמש"ש] .

847. חשבון המהלכות [ובמלואו חשבון מהלכות הכוכבים] לר' אברהם ב"ר חייא הנשיא (ובטעות נקרא חשבון המזלות). נחלק לשערים , ומבאר ג"כ הלוחות שעשה המחבר (עיין לוחות הנשיא) . כבר נזכר מר' יוסף כספי (טעם זקנים דף נ"א) ומבעל מאור עינים פרק כ"ג ופ"מ: כ"י שד"ל (כ"ח ז' דף ע"ז) וכ"י ליידען וז"ז (ועיין מאמר הח' רמש"ש בל"א על ראב"ח במ"ע Zeitschrift für Mathematik und Physik etc. Bd. XII. (1867) S. 14, 43) .

848. חשבון המולדות להרלב"ג . הובא בס' מאור עינים מהדורא שנית , ע"ש .

849. חשבון מזלו של אדם . כ"י רד"א q № 1175, (מתחיל „אם תרצה לדעת מזלו של ב"א וכוכבו") .

850. חשבון המזלות . (עיין חשבון המהלכות לעיל) .

851. חשבון הנפש . ה"ר מנחם מענדיל סטנובר . על מדות הנפש לבחינת האדם : לעמבערג, תקס"ט, 16°. ווילנא, תר"ד, 12°.

852. חשבון העבור . ר' אברהם ב"ר חייא הנשיא הספרדי . על תקופות ומולדות ועברונות . ד' דפין ממנו נמצא בכ"י שד"ל , כמ"ש בכ"ח ז' דף ע"ז , ע"ש . ואולי הם קצת מס' העבור שלו הנדפס מחדש בלונדון , עיין זה . ועיין חשבון המהלכות .

853. ס' חשבונות . הובא בס' חסידים סי' תתנ"ד , ע"ש .

854. ס' החשבונות בעניני קבלה : כ"י רד"א q № 962, .

855. החשמונאים . ה"ר ישכר בער שלעזינגער . ח"א , שיר בעל ת"ל בתים משוסים על נס חנוכה ע"י בני מתתיהו כ"ג : פראג , תקע"ז , 8° .

856. חשן אהרן.ה"ר אהרן ב"ר משה תאומים אבד"ק ווירמש.שו"ת כסדר ד' טורים: כ"י.

857. חשן משפט לרבינו בחיי ב"ר אשר . הזכירו בפירושו על התורה בפסוק תומיך ואוריך .

858. חשן משפט . ר' משה הכהן . פי' מעשה החשן : כ"י רד"א q № 1188, .

859. חשן משפט . (עיין טורים , שלחן ערוך) .

860. חשן המשפט . ר' אברהם קונטי . ס' דקדוק לה"ק : (ש"י) .

861. חשן המשפט . ס' קבלה לר' ברוך המקובל הגדול.מובא מבוטריל (חשוד: רשמש"ש ע' 1782) [ר' ברוך היה שם אחד מרבותיו של ר' אברהם אבואלעפיה (בית המדרש ליעלינעק ח"ג ע' 111 ,XI וספרי .Jewish Lit ע' 309) ונזכר מר' יצחק דמן עכו בס' מאירת עינים על הרמב"ן (פ' חיי שרה , במדבר , וזאת הברכה) . לר' ברוך ייוחס פי' כללי ס' יצירה, בכ"י קה"ד q ,1092 № והוא מפתחות הקבלה בכ"י פארים 770 , לפי הרשימה הנדפסת בשנת תרכ"ו ושם נקרא „שאלת נבור תוגרמי" ולפי מ"ש הכרמולי בישרון של קאבאק בל"א שנה שנית מחלקה ב' ע' 114 ר' ש"ט בן ש"ט בס' האמונות שלו לקח הרבה ממאמריו מס' מפתח הקבלה לר' ברוך המקובל , כ"י של כרמולי , ואני מצאתי המאמר שהביא שם בכ"י שלי הכולל דרשה על פסוק „אל יתהלל חכם" דף נ"א בסגנון משונה קצת , והח' שניאור במ"ע מגד ירחים ג' 171 רצה לייחס לר' ברוך המובא מבוטריל ס' מאמר השכל,ע"ש , ואמר שהיה ברוך רופא ! ואני אומר : ברוך היודע את המקובל ואת המושכל , וגם ר' ש"ט טעה בפתיחתו לפי' על תהלים מזכיר ר' ברוך אשכנזי הזקן המקובל , והוא היה בזמנו שנת ש"ט , ובקה"ד q ,931 מיחס מאמר על שיעור קומה לברוך ן' ברוך , ותשב וואלף ח"ג ע' 160 שהוא המחבר הידוע (רשמש"ש ע' 772 וצונץ ליטעראטור געשיכטע ע' 422) שהיה בזמן שנ"ט : רמש"ש] .

862. ס' חשק . ס' נפלא מקבלה מעשית, כ"י (מתחיל „כי בי חשק") והיה ביד הרב חיד"א , כמ"ש בדף קס"ח ע"א , ובס' שרשי השמות להרמ"ז , כ"י , מזכירו הרבה (שג"ב ל' ושה"ג שלי ח"ב במקומו) ונמצא בכ"י רד"א q ,276 ,997 № וכתב שם שנקרא כן לפי שמתחיל בפ' כי בי חשק וגו' , ונמצא בכ"י יוא"ל , וכ' הרשד"ל שהוא פי' ע"פ סוד על ענין אהל מועד ועל שיה"ש לה"ר אברהם אבואלעפיא . (עיין המזכיר ד' דנ"ו , ועי' תוס' עק"ד 1846 ע' 418) .

863. חשק שלמה . ה"ר גבריאל יצחק פאלאק . רשימת הספרים שהניח אחריו ה"ר שלמה זלמן רובענס:חמו"ד (ד"א, 1857) 8°.

864. חשק שלמה . ר' יוחנן אלימאן . פי' על שיה"ש . והקדמת הספר נדפס בשם שער החשק , עיין זה , ועיין שה"ג ובכה"ע תקפ"ט דף י"ג באריכה , ועיין המזכיר תרכ"ב ע' 28 .

[כ"י באדלעיאנא, וכ"י ישי"ר שקנה יה"ש הוא כעת שלי: רמש"ש].

865. **חשק שלמה**. פי' המלות כסדר תנ"ך בל' לע"ז. הובא לביה"ד ע"י ה"ר גדליה קורדובירו (בן הרמ"ק): ד"ו, שמ"ד. שם, שע"ז, 4°.

866. **חשק שלמה**. ה"ר שלמה חיים ב"ר אברהם כרמי. באורים על פירש"י עה"ת וקצת מדרשים: ליוורנו, תק".. 4° (פירשט ח"א דקנ"ב).

867. **חשק שלמה**. הרשב"א. פי' על שיה"ש, כ"י: (תוס' ש"י). אינו נראה שהוא לר"ש ן' אדרת, ואולי לר"ש בן אלקבץ או לר"י אלימאנו הנ"ל שמדבר מחכמת שלמה, ובלבלו עם פי' משלי לר"ש.

868. **חשק שלמה** בדקדוק לר' שלמה (בן אליהו?) שרביט הזהב. נזכר ברשימת המדקדקים מר' חזקי' רומאן (וואלף ח"ב ע' 597).

869. **חשק שלמה**. פי' ס' הכוזרי לר' שלמה בן יהודה המכונה שלמון ויואש מלוניל תלמיד ר' פראט מיימון. (וכתב בפתיחתו שחיברו בשנת פ"ד (קפ"ד) בן י"ב שנים) כ"י של מ"ס אשער 18 וכ"י טורין וכו', עיין המזכיר תרל"ו ע' 127, ועיין בית יעקב, פי' על הכוזרי לר' נתנאל כספי, שלשתם תלמידי ר' פראט, וחברו הפירושים לפי מה שלמדו ממנו, אבל בסגנון משונה מעט: (רמש"ש).

870. **חשק שלמה**. ה"ר שלמה ב"ר יצחק לבית הלוי. פי' על ישעיה בפשטים ממאמרי רז"ל ומס' הזהר, ועם בקשת הממין לבנו ה"ר יצחק לבית הלוי, בקשה נמרצה כבקשת ר' ידעיה הבדרשי: שאלוניקי, קרנ"י, 2°.

871. **חשק שלמה**. ה"ר שלמה מיללע"ר. בחינות על אמונת ישראל מיום הוסדה עד היום הזה, חוברת א': ווין, 1826, 8°.

872. **חשק שלמה**. ה"ר שלמה ב"ר מרדכי. חי' ומ"מ על ש"ע ח"מ כמעשה ס' הכנה"ג מספרי האחרונים שאחר הכנה"ג, ולא השלימו רק עד סי' ס"ח. ועתה נדפס ס' מטה שמעון כמעשהו ממנו מריש ש"ע ח"מ עד סי' קנ"ו לבנו ה"ר שמעון: (שג"ב ח' ל"ט, כ"ל ח' א' ושה"ג שלי במקומו): קונשטנטינא, תקל"ג, 2°.

873. **חשק שלמה**. ר' שלמה ן' עזריה מטוליטולה. חי' הלכות, ונחלק לחדרים וחלונות. נזכר בס' האורה דף י"ב ע"א בהערה, ע"ש.

874. **חשק שלמה**. ה"ר שלמה פאפענהיים. עניני השרשים נוספי האמנתי"ו והוראותיהם בדרך חדש, חוברת א' (שרשי א'—ב'): ברעסלויא, תקס"ב, 4°.

875. **חשק שלמה**. ה"ר שלמה בה"ר צמח דוראן (הרשב"ץ האחרון). פי' על משלי, ונדפס עמו: ד"ו, שפ"ג, 4°.

876. **חשקי נשף**. (עיין האורב).

877. **חשרת מים**. ה"ר יעקב הירש ב"ר משה אריה ליב בי"ח. ב' חלקים: ח"א, דרשות כסדר התורה, וח"ב דרשות ואגדות: ווין, תקפ"ה, 4°.

878. **חתם סופר**. ה"ר משה סופר אבד"ק פרעסבורג. שו"ת בדיני ד' ש"ע, ונדפסו עד עתה: ר"ח שו"ת בדיני ש"ע א"ח: פרעסבורג, תרט"ו, 2°. שנ"ו שו"ת בדיני ש"ע י"ד: שם, תר"א, 2°. קנ"ב שו"ת בדיני ש"ע אה"ע: שם, תרי"ח, 2°. ובהמזכיר תרי"ט № 654/5 כ' וז"ל: חלק אה"ע ח"א כולל דיני פו"ר, איסות, עגונות, קדושין וכתובות: פ"ב, תרי"ח, 2°. ח"ב אה"ע כולל קי"ט שו"ת בדיני גיטין יבום וחליצה וסוטה וכו', ואח"ז כ"ו שו"ת השייכות עוד לח"א: שם, תרי"ט, 2°.

879. **חתן דמים**. ה"ר שלמה זלמן רונקיל. פשטים ופרפראות כסדר התורה ולנשואין ולמילות, וה"ר יצחק הכהן חתן מהר"ל מפראג השלים על איזה סדרות שחסרו בו: (סה"ד שכ"ה): פראג, קרני"ו (שס"ו) 4°. (רשמש"ש ע' 2389).

נשלם אות ח מהדורא רביעית

אוצר הספרים

ט

1. **טבור הארץ**. א' מספרי הג"מ חיד"א שנשארו בכ"י, כמ"ש בתג"י א' סי' כ', ע"ש.

2. **טבח והכן**. ה"ר יוסף חיים קרא ב"ר יצחק זעליג. כל דיני שו"ב, ע"ד שו"ת בלשון קצרה וקלה וסדר נכון וישר: לייפציג, תרי"ט, 8°.

3. **טבלא של שיש**. (עיין מראת הצדק, שני לוחות הברית).

4. ס' **הטבעית** או באור אבן רשד על ספר אריסטו מטבע בע"ח. נעתק ע"י ר' יעקב ב"ר מכיר בחדש טבת שנת ה"א ס"ג: כ"י ווין № 122. ושם № 123 נמצא קצת ממנו מהעתקה אחרת, ע"ש.

5. **טדי**. (עיין מזכרת אברהם).

6. ס' **טהעאריקא**. ובכ"י רד"א q 1673 № נקרא זהר הרקיע, וכתב הרמש"ש שלא נקרא בכ"י בשם זהר הרקיע כלל, כי ז"ל בכ"י: ס' טהעאריקא [ואני קראתיו טוהר רקיע: רמש"ש] עם פי' הגאון מופת הדור מהר"ר משה איסרלש, ואחריו מלא נפש האלוף מהר"ר חיים ליסקר והשלימו לפרשו באר היטב. ונכתב בשנת של"ו, עכ"ל רמש"ש.

7. ס' **טהרה**. א' מי"ד חלקי ספרי יד החזקה להרמב"ם (עיין משנה תורה).

8. **טהרות**. סדר —: (עיין משניות).

9. **טהרות הקדש**. ה"ר בנימין וואלף ב"ר מתתיהו. הנהגות קדושות ומוסר וכוונות ע"פ הזוהר וכתבי האריז"ל, ב' חלקים וששה סדרים, והם: א) סדר הנהגת היום. ב) הנהגת ביהכ"נ. ג) הנהגת מו"מ. ד) הנהגת לילה. ה) הנהגות שבת ויו"ט, ר"ח: ו) סדר הנהגות בני אדם בכלל ובפרט, ובסופו סדר הוידוי הגדול הפרטי מס' ברית אברהם עם באור גדול: ד"א, הושיענ"ו אלה"י (תצ"ג). בליזורקע, תקס"ו, 4°.

10. **טהרות הקדש**. ה"ר יצחק ב"ר צבי אשכנזי מ"מ מלבוב. חלק א' חי' על מס' זבחים: לבוב, תקנ"ב, 2°. [וכ' בהקדמתו שחיבר ס' אור הנר על אגדות].

11. **טהרת אהרן**. ה"ר אהרן ב"ר משה מאיר פערילש. סדר הניקור של בעל העמור עם פי' ולקוטי פוסקים, ובסופו דיני ניקור בל"א: אופיבאך, תפ"ב. פראג, תצ"א, 8°.

12. **טהרת חולין**. (עיין שדה צופים).

13. **טהרת הנפש**. ה"ר יצחק ב"ר משה די פאסי. סדר התרת נדרים ושבועות וסדר מלקות וסדר מנהג ליוורנו בליל יו"כ ושארי תפלות: ד"א, פרי"ת, 12°.

14. **טהרת הקדש** על עיקרי האמונה לר' שמואל סרסא. עיין בסוף ס' מקור חיים.

15. **טהרת הקדש**. תוספתא ע"ס טהרות עם הגהות ובאורי הגר"א מווילנא בשם זר זהב: זאלקווא, תקס"ד, 4°.

16. **טוב הארץ**. ה"ר נתן שפירא ירושלמי בה"ר ראובן דוד טעבלי דיין בקראקא. שבחי א"י ופירוש מסכת עשר קדושות, עם תקון חצות ותקון ליל שבועות וכו' ע"פ סוד: ד"ו, תט"ו. קונשטנטינא, תס"ו. זאלקווא, תקמ"א, 8°.

17. **טוב גיטין**. (עיין מעין החכמה).

18. **טוב וחסד** . ה"ר שם טוב גבאי (תלמיד מהר"ח ן' עטר). דרושים בהקדמות ע"פ הדין כסדר התורה , כ"י : (ול"ב נ' ושה"ג שלי במקומו) .

19. **טוב טעם** . המדקדק ר' אליהו בחור הלוי אשכנזי . כללי נגינות הטעמים וכל משפטיהם וסימניהם בח' פרקים : ד"ו , רצ"ח , 4° . דיהרנפורט , תק"ג . זאלקווא , תק" . . 8° . עוד כנ"ל , עם ל' רומי ע"י מינשטער : באזיליא , 1539 , 4° .

20. **טוב טעם** . ה"ר יו"ט ליפמאן הלוי העליר בעל תוי"ט . פי' ע"ס הבחיי עה"ת ע"פ קבלה . נזכר בס' מגלת איבה שלו ע"ש . ולפ"ד המתרגם האשכנזי ה"ר העשיל מירא שם הוא פי' ע"ס פרדס רמונים להרמ"ק , ולפי' הבחיי קרא בשם מאור עינים , ע"ש . ולשניהם לא מצאתי זכר עד כה .

21. **טוב טעם** . ה"ר מנחם נחום הלוי מדריבון . פי' נגינת הטעמים בדרך דרוש וע"פ קבלה : שקלאוו , תקנ"ו , 8° .

22. **טוב טעם** . (עיין דרכי נועם) .

23. **טוב טעם ודעת**. ה"ר בנימין זאב וואלף בר"ש היידנהיים . כללי טעמי אמ"ת עם הערות והגהות ובאור על מיני מטבעות בתלמוד : כ"י רח"ם 308 № .

24. **טוב ויפה** . ה"ר יהודה ליב מרגליות ב"ר אשר זעליג . ג' שערים על יחוד השם וקצת כללי דקדוק ועניני תפלה במליצה וחרוז ע"ד ס' החזיון לרי"ם וכדומה : פפד"א , לישוע"ה ונחמ"ה (תק"ל) , 8° .

25. **טוב ירושלים** . ה"ר יצחק פרחי . על מעלות א"י ועה"ק ירושלים ת"ו והנהגות יושביה וכו' לעורר לב אחינו ב"י בחו"ל לתרומת נדבותם , וכו' : ירושלים , תר"ג . זאלקווא , תיר"א , 8° .

26. **טוב וישר** . (עיין מעין החכמה) .

27. **טוב הלבנון** . (עיין חובות הלבבות) .

28. **טוב לכת** . ה"ר משה פרנקפורט דיין באמ"ד . חי' דינים ובאור קצר על הל' אבלות כעין פי' באר היטב , ונדפס לתשובה בש"ע י"ד עם באר היטב וכ"א לבדו , ובסופו קו"א על כל ש"ע י"ד לפסק הלכה : ד"א , תק"ו , 12° . ואח"כ עירבו אותו המדפיסים בתוך הבאר היטב : (ול"א נ' כ"ה ושה"ג שלי ח"ב , עיין באר היטב) .

29. **טוב עין** . (עיין שם הגדולים) .

30. **טוב פעל** . כ"י יוא"ל , ולא נודע לי מהותו .

31. **טוב רואי** . ה"ר דוד ב"ר נתן גרין הוט . דיני שו"ב בדרך שו"ת , ואחריו מגדל דוד לדרושים ופשטים ע"ס בראשית : פפד"מ , בנת"י , 4° . [ג"א ס' בחור בטוב טעם פי' על פרקי שירה לר"א בחור , כמ"ש בהקדמתו שם] .

32. **טוב שם** . ה"ר אליקים ב"ר נפתלי . עניני מוסר והנהגות בדרך דרוש : ד"ו , שס"ו , 4° . ובזה"ל א' סי' ל"ט כתוב וז"ל : ובדף כ"ה ע"ב מספרו הזכיר ס' אבן שתיה ומלשון הרב שפתי ישנים נראה שהוא היה הרב המחבר ז"ל , עכ"ל . ובש"י שלנו אין רמז מזה , ואולי ר"ל ס' דובב ש"י , עיין זה .

33. **טובה תוכחת** . (עיין שתי ידות) .

34. **ס' טוביה** . הוא א' מספרים הנוספים על ספרי תנ"ך לעמים (עיין תורה) . נעתק גם ללה"ק ונדפס פ"ר . (ועיין דה"י של משה , לשון למודים) .

35. **ס' טוביה בן טוביאל בן חנגאל** . הוא ס' טוביה הנ"ל בל"א ונדפס גם לבדו וגם בתוספת מעשה או מעשיות פ"ר כמו: פיורדא, את"ן . שם , חמ"ד (תס"ג) . וואנזבעק , תפ"ח , 8° א"ז .

36. **הטוטפות.מאמר**—:(עי' עשרה מאמרות).

37. **טויזענד אונד איין טאג**.ספורי מעשיות מארץ פרס בדויות ובל"א להמון ולנשים : ווארשא , 1855 , 8° .

38. **טויזענד אונד איין נאכט** . ספורי מעשיות ערביות מארץ קדם בדרך גוזמא והבאי , נעתקו מל' ערבי : פפד"א , תקנ"ו . ווארשא,1835. ווין,51—1850, 8°.(ובשם אראבישע ערצעהלונג , ב"ח : לבוב , 1809 , 8°) .

39. **טומש אקוינו** בל' עברי : כ"י יה"ש , ולא פורש איזה מספריו הוא .

40. **טופח סביב** . (עיין זכות אבות) .

41. **טור האבן** . ה"ר אליעזר ב"ר ניסן אויערבאך . מ"ה שו"ת : חמ"ד (רוסיא וי"א לעמבערג) : ר"ב שלו"ם , 2° .

42. **טור אבן העזר** . (עיין טורים להלן) .

43. **טור אודם** . (עיין טור ברקת להלן) .

44. **טור אורח חיים** . (עיין טורים להלן) .

45. **טור ברקת**. ה"ר חיים הכהן ב"ר אברהם מארם צובא (תלמיד מהרח"ו ז"ל) . באור ארוך על ש"ע א"ח מהלכות פסח עד סופו , מלוקט מפוסקים ותשובות וע"פ קבלה מכתבי האריז"ל , והוא חלק מספרו מקור חיים (עיין זה באות מ"ס):ד"א,תי"ד (ש"י ורח"ם 1618 №

אבל רד"א תקמ"ב וק"ד q 459, № : תט"ו) 4°. ומהקדמת ספרו מקור חיים הנ"ל מוכח שחיבר על כל הד' ש"ע וקרא שמות לכל חלק מש"ע בשם ג' אבני החשן ומקור חיים הוא שמו הכללי, וא"כ ס' מקור חיים הכולל חלק הראשון מש"ע א"ח שמו הפרטי הוא טור אודם כמו טור פטדה הכולל ח"ב מש"ע א"ח על הלכות שבת, וטור ברקת זה הוא הח"ג לש"ע א"ח וכן לשארי חלקי הש"ע. (ועיין שג"א ח' כ"ה ושג"ב ח' י"ח, ול"א ע' ג' וד', ושה"ג שלי ח"א אות ח' בשמו וח"ב אות ט' טור אדם פטדה וטור ברקת).

46. **טור חשן משפט**. (עיין טורים להלן).

47. **טור יהלום**. ה"ר חיים בר"א הכהן הנ"ל. באור ארוך וחי' כל"ל על סוף ש"ע י"ד. את זה ראה הג"מ חיד"א נדפס ויוכח אמת כי נדפסו גם טורי נפך וספיר על שארי חלקי ש"ע י"ד הראשונים כמעשהו בש"ע א"ח (עיין טור ברקת לעיל). ואותו ראיתי גם אני מתחיל מריש סי' שע"ב בהל' אבלות עד תוך סי' שפ"ט מ"ס דפין, (קונטרס פ"ד—ל"ג דף של"ג—שע"ב, 4°). וא"כ אין ספק שנדפס כל הש"ע י"ד גם עד סי' זה, ומי יודע הסבה מה היה לראשונים ? !, ומתכונת האותיות והנייר נראה שהוא ד"א. (ועיין ול"א ע' ס' ושה"ג שלי ח"ב במקומו).

48. **טור יורה דעה**. (עיין טורים להלן).

49. **טור פטדה**. ה"ר חיים בר"א הכהן הנ"ל. באור ארוך וחי' הנ"ל על ש"ע א"ח הל' שבת, והוא ח"ב לספרו מקור חיים (עיין טור ברקת לעיל): ליוורנו, תוד"ה, 4°.

50. **טורי אבן**. ה"ר אריה ליב בה"ר אשר אבד"ק מיץ. חי' על מס' ר"ה חגיגה מגילה, ובסוף כל מס' קצת חי' שאינו שייך כ"כ לגוף הלכה בשם אבני שהם ר"ל שילהי מסכתא, ושארי חידושים הבאים בו אגב גררא קרא בשם אבני מילואים למלאות את כל השייך לענין ההלכה: מיץ, תקמ"א, 2°. עוד כל"ל בתוס' קונטרס אחרון חי' לה"ר משה אריה ליב ב"ר יהושע: ווילנא, תקצ"ו, 2°.

51. **טורי זהב**. ה"ר דוד ב"ר שמואל סג"ל אבד"ק אוסטרהא. באור על כל ד' חלקי הש"ע ונדפסו א' א'. על ש"ע א"ח כתוב בש"י וז"ל: עדיין לא נגמר בדפוס בקראקא, עכ"ל. (ע"ש № 17). וא"כ נדפס ראשונה סביב לשנת ת"מ—תמ"א, אבל לא מצאתי לו זכר ברד"א ורשימות זולתו, והג"מ חיד"א כתב שנדפס סביב לשנת תמ"ג בדיהרנפורט (עיין ול"א ע' ז' ושה"ג שלי ח"ב במקומו). והתימא כי בעל הש"י הוא היה המדפיס בדיהרנפורט כנודע, ובתוספותיו על הש"י מביא ס' מגיני ארץ עם פי' מגן דוד (הוא הט"ז) ומגן אברהם משנת תנ"ב ולא לפני שנה זו, ונראה שצ"ל כדברי הג"מ חיד"א סביב לשנת תנ"ג ולא תמ"ג, וכן נדפס ט"ז א"ח עם הש"ע א"ח בשם מגן דוד פ"ר (ועיין שלחן ערוך).

52. **טורי זהב**. מהנ"ל. על ש"ע י"ד. הדפיסו בחייו, ובסופו נמצא דף אחד השגות על ש"ך י"ד שנדפס אז ג"כ, ודף זה אינו בנמצא עד שבעל הספר"ת כותב שלא הגיע לידו, ומסבת דף זה נתעורר הש"ך לחבר ס' נקודות הכסף כמ"ש הוא ז"ל. (ול"א שם ושה"ג שלי שם): לובלין, ת"ו, 2°. (ופירסט ח"ב דקע"ד כ' שנדפס עם הפנים, וחוששני אולי נתחלף לו מרשימת רח"ס ט"ז י"ד בט"ז אה"ע, ע"ש 22—1621 №). ואח"ז נדפס עם הש"ע פ"ר ועם הש"ך בשם הכולל **אשלי רברבי**. (ועיין שלחן ערוך).

53. **טורי זהב**. מהנ"ל. על ש"ע אה"ע, נדפס ראשונה עם הפנים: זאלקווא, תקי"ד, 2°. אוסטרהא, תקס"ו, 2°. (ולא אזכור אם ראיתי את האחרון עם הפנים, ואולי נלוה אל ש"ע אה"ע בכרך מיוחד, ועיין שלחן ערוך אה"ע): ווין, תקס"ט, 2° (רובענס וע"ש).

54. **טורי זהב** מהנ"ל על ש"ע ח"מ. נדפס ראשונה רק עד סוף סי' רמ"ו עם תוס' חי' ה"ר יונה (בע"ס עלה דיונה או קיקיון דיונה ?) וחי' מהרש"ק והגאון חכם צבי: המבורג, תנ"ב, 4°. עוד כל"ל בסוף ש"ע ח"מ בכרך מיוחד, ובסופו ס' פרי מגדים (עיין זה באות פ'): פיורדא, תקכ"ז, 2°. עוד כל"ל, ונוסף בו מסי' רמ"ז עד תשלום כל הח"מ, וכתוב בהקדמת המלב"ד כי המחבר קרא לחבורו על ח"מ מסי' רמ"ז עד גמירא בשם ערך לחם ע"ש: ברלין, ואל"ה המשפטי"ם (תקכ"ו), 4°.

55. **טורי ישפה**. ה"ר יהודה ליב ב"ר משה. עניני מליצה: חמ"ד (אלטונא) תקל"ז, 8°.

56. **טורים. ארבעה —**. ה"ר יעקב בן הרא"ש ז"ל. קובץ כל הדינים מתלמוד בבלי וירושלמי ומכל דברי הגאונים והמפרשים והפוסקים הראשונים שהיו לפניו. הכל סידר בסדר נכון, ויחלקם לארבעה טורים בשם: טור ארח חיים, טור יורה דעה, טור אבן העזר, טור חשן משפט, וכל טור נחלק לכמה וכמה הלכות, וכל הלכה והלכה נחלקה לסימנים, וזה פרטן:

א) **טור ארח חיים**. כ"ז הלכות בג' חלקים: א) הנהגות האדם מקומו בבקר עד שכבו בערב וכל הברכות והתפלות בכל יום

וכו'. ב) דיני ע"ש וסדר יום השבת עם כל הדינים והמנהגים וסדר כל התפלות וסדר מוצאי שבת. ג) סדר ר"ח וכל המועדים והרגלים והצומות כסדר כל השנה וכל דיניהם, וכו'.

ב) **טור יורה דעה**. ל"א הלכות בדיני שחיטות וטרפות ודיני איסור והתיר ושארי דינים הנוהגים בזמן הזה.

ג) **טור אבן העזר**. ה' הלכות בדיני אישות קדושין כתובות גיטין וחליצה.

ד) **טור חשן משפט**. ל"ח הלכות בדינים שבין אדם לחבירו ומשפטי הדיינים וכדומה.

ארבעה טורים אלה נדפסו עד הנה פעמים רבות גם ארבעתם יחד, גם אחד אחד גם לבדם וגם עם הגהות ובאורים ופרושים שונים. ואני הנני לערוך אותם פה כפי שנמצא זכרם ברשימות ספרים ואשר ראו עיני עד היום הזה:

57. **טור א"ח**. (נדפס ראשונה ע"י ה"ר אברהם כונת): מנטובה, רל"ו. אישאר (Ihar בספרד) רמ"ה 2°, חמו"ד (קודם רס"ז, אפשר ע"י שונצינו) 4° (רד"א q,456: רשמש"ש ע' 1186). עוד באותיות רש"י: קראקא, רצ"ח, 4°. עוד באותיות לאינה ורחינה עם הגהות ה"ר אברהם בה"ר אביגדור מפראג: פראג, ש', 2°. עוד עם תוס' הגהות ומ"מ הדינים ובאור מלות קשות: קרימונה, שי"ח, 8°. עוד עם באור ויגש יהודה לה"ר יהודה ליב ב"ר מאיר ונודע בשם „טור ר' ליב חנלים" והוא קצור מבית יוסף (עיין זה להלן) ובאור בקצת מקומות שקיצר הב"י: לובלין, שנ"ט, 2°.

58. **טור יורה דעה**. השלים הראשון נדפס ראשונה (ע"י ר"א כונת הנ"ל): מנטובה (ונשלם ע"י ר' אברהם ב"ר חיים פיזארו): פיראררה, רל"ז. אישאר, אנ"ר ל"י, 2°. עוד כולו ובאותיות רש"י: קראקא, רצ"ט, 4°.

59. **טור אבן העזר**. חמו"ד (ואדי אלחגארה Guadalakara: רשמש"ש ע' 1190) 2°.

60. **טורים** (כל הארבעה —) בלי שום הגהות ומ"מ ופירושים. ראשונה (ע"י ר' משולם קוזי) פייביא די שקו, רל"ה (רל"ח? והשלמתם יום ב' כ"ח תמוז). עוד (ע"י ר' שלמה בן משה שונצינו) חמו"ד (כמו ר"ן). עוד (ע"י האומנים ר' דוד ן' נחמיאש ור' שמואל אחיו): קושט'. [כתוב שם: השלמת אלו הטורים פרשת ותחי רוח יעקב אביהם יום ו' ד' לטבת שנת חמשת אלפים ומאתים ותמשים וארבעה. אבל בלי ספק הוא טעות הדפוס וצ"ל ששים שהוא רס"ד כאשר הוכחתי במאמרנו יידישע טיפאגר' וגם ברשימה ע' 1182, והוגה ע"י ר' אליה בן בנימין הלוי (הוא תלמיד רא"ש הנודע אשר הגיה ג"כ הרי"ף בשנת רס"ט): רמש"ש]. עוד, דפוס ב' (ר"ל דפוס בני שונצינו השני): פאנו, רע"ו, 2°. עוד, באותיות רש"י (ע"י בני ברוך אדילקינד אצל בוימבורג): וויניציא, רפ"ב, 2°. עוד עם מ"מ התלמוד ע"י ר' אברהם בן שמריה: קושט' (ע"י ר' אליעזר שונצינו) ירצ"ה (לפ"ג, וצונץ גא"ל 226 הוכיח שהוא לפ"ק) 2°. עוד עם מ"מ (בלתי שלם כ"כ) עם הגהות ר' אברהם ב"ר אביגדור על טוא"ח, מלוקטות ומקצרות ע"י תלמידו ר' יעקב בן ברוך: אויגשבורג, ש', 2°. עוד, עם מפתח פרקי התלמוד: קרימונא, חי"ש או ישו"ב. (שם, שכ"א, 2°: הגהות ש"י כ"י). עוד כנ"ל עם פי' מלות זרות (רבו מתוך ס' הערוך) ע"י ר' יוסף אוטולינג: ריווא, ש"ך, 2° (וגם יש שערים שנדפס בהם: שכ"א: רשמש"ש ע' 1184): האנוויה, לספ"ר (ונשלם ז' טבת שע"א: רשמש"ש 1185) 2°.

61. **טורים** הנ"ל עם פי' גדול ורחב ידים למרן ה"ר יוסף ב"ר אפרים קארו בשם בית יוסף. הוא אסף וקבץ כל הדעות מכל הפוסקים וכל שו"ת הראשונים והאחרונים שהיו עד זמנו בהכרעת דעתו לפסק הלכה, וכל הדינים המחודשים נסמנו באותיות על הגליון כסדר א"ב עם לוח ומפתח בראשו: טור א"ח (ע"י אדינלקינד בבית יושטיניאן): ווניציא, ש"י—שי"א, 2° (רד"א 535 בלי שער: רשמש"ש 1187). עוד, מוגה ע"י ר' שמואל בן יהודה קאצינאילנבויגן: שם (כסלו שכ"ד. עוד, עם הוספות ר' משולם קויפמאן בן שמעיה, הוגה ע"י ר' יצחק גרשון (דפוס רביעי): שם, אשמ"ח, 2°. טור י"ד (ע"י ר' מאיר בן יעקב מפרינצו) ווניציא (אצל בראגאדין) שי"א, 2° (רשמש"ש 1189). עוד, מוגה ע"י ר' יחייא בן אברהם ן' חמו: ווניציא (בבית ובאותיות בומבורג, בנ"ס אצל די גארא) של"ד, 2°. טור אה"ע (ע"י אדילקינד): סאביוניטה, שי"ג, 2°. עוד, (מוגה ע"י ר' שמואל בן יצחק פיהם) וויניציא (אצל בורגו די קבאלי) ר"ב לכם עוד יוס"ף קארו חי (שכ"ה עיין רשמש"ש ע' 1190). עוד (ע"י וויטוריאו אליאנו ור' מאיר בן הרא"ש): שם (אצל די גארא בבית ובדפוס בומברג) שכ"ה, 2°. עוד ח"מ עם מ"מ: סאביוניטה, שי"ט. עוד, בתוס' תי' דינים למרן המחבר, ובטור ח"מ נסמן כל דין מחודש בצורת יד על הגליון ובסדר א"ב וכן בפנים הספר (ע"י ר' משלם

קופמן) : ד"ו, שכ"ד—כ"ז, 2° (בבית גריפו). ולפי דעת הרמש"ש (ברשי' 1184) אינו דפוס אחד מעיקרא רק הדפיסו מדפיסים שונים (שהזכירם שם) חלק חלק בפ"ע משנת שכ"ד עד שכ"ז בבית גריפו.

62. **טורים** הנ"ל ככל הנ"ל, ועוד נוסף עליהם בדק הבית. דרכי משה (עי' כאו"ח במקומו) ונוסף סדר חליצה לר' יעקב מרגליות בסוף אה"ע : ברלין, תס"ב—ג', 2°.

63. **טורים** הנ"ל עם פי' בית חדש לה"ר יואל ב"ר שמואל סירקיש אבד"ק קראקא, ד' כרכים : קראקא, שצ"א—ת', 2°. עוד כנ"ל, ועל טור ח"מ נוסף בו עוד דרישה ופרישה (עי' זה בסמוך) ה' כרכים: פפד"מ, תע"ב—ע"ו, 2°. עוד כנ"ל טוא"ח וי"ד ואה"ע : מעזיבוז, תקע"ח—פ"א, 2°. טור ח"מ ח"א : פולנאה, תקע"א. וח"ב : מעזיבוז, תקפ"ב, 2°.

64. **טורים** הנ"ל עם בית ישראל לה"ר יהושע פאלק הכהן ב"ר אלכסנדר. באור גדול ורחב על הטורים, ונפרד לשנים : שם האחד דרישה על כל דברי הפוסקים הראשונים בפלפול עמוק ושו"ת ותוס' חי' דינים, ושם השני פרישה לפרש כל דברי הטור וב"י ושאר פוסקים. על טור א"ח נדפס בלי פנים הטור : ברלין, תקכ"ז, 2°. טור י"ד : לובלין, שצ"ה, 2°. טור אה"ע : שם, שצ"ח, 2°. טור ח"מ (עיין טורים עם ב"ח לפני זה, ועי' דרישה ופרישה באות ד' ומ"ש שם). עוד כל הד' טורים : ברלין, תקמ"ז, 2°. (פירשט ח"ב דע"ו ע"ש, ושושני לו משגגה כי לא מצאתי לו חבר).

65. **טורים** הנ"ל עם בית יוסף הנ"ל ועם דרישה ופרישה שלפני זה על י"ד לבד ונשמט מהם מה שנראה בעיני המלבה"ד פשוט או הנמצא בב"י: ווילמרשדארף, ת"פ—פ"ז, 2°. עוד כנ"ל עם ב"י והגהות מס' בדק הבית ודרכי משה והגהות מה"ר ליב חנליש הנ"ל ועם דרישה ופרישה על טור אה"ע וטור ח"מ ומעלות רבות אחרות : דיהרנפורט, תקנ"א—נ"ו, 2°. עוד ככל הנ"ל (בלי דרישה ופרישה) ועם שארי הגהות : סלאוויטא, תקס"א—ס". 2°. ווין, תק"ע. סלאוויטא, תקע"ה—ז', 2°. עוד כנ"ל, טוא"ח ח"א עד הל' שבת, ראיתי ד' קאפוסט, תקע"א, 2°. וטוי"ד ואה"ע: שם, תקצ"ו, 2° (ושמעתי שלא נשלמו). עוד כנ"ל טוא"ח וי"ד: פרעסבורג, תר"ה—ר"ו, 2°.

[וכן נדפסים עתה בזיטאמיר בשמונה חלקים, כי נחלק כל טור לשנים, וכבר יצאו לאור טור י"ד ח"א וטוח"מ ח"א. וכן ראיתי זה מחדש מודעה שמדפיסים בהאלברשטאט טורים הנ"ל בשלשת פנים שונים : א) עם ב"י וב"ח ודו"פ וכו' ביחד. ב) עם ב"י וכו' לבד. ג) עם הב"ח וכו' לבד. וזה מקרוב נשמע שנדפסים גם בק"ב ולפי הנשמע יודפסו בקרב גם בווארשא].

66. **טיאוריקא**. (עיין מהלך הכוכבים).

67. **טיב גיטין**. ה"ר אפרים זלמן מרגליות. באור וחי' על סדר שמות הגיטין מס' בית שמואל ולסדר גיטין של הר"ר מיכל ר' יוזפש מקראקא, ובסופו לקוטי שמות והגהות ובאורים לש"ע אה"ע וח"מ בשם יד אפרים : זאלקווא, תקפ"ג. ווילנא, תר"ט, 2°.

68. **טיב גיטין**. ה"ר שמואל ליב קוידער. חי' על מס' גיטין. מזכירו בספרו עולת שמואל, עיין זה : (שי"ג).

69. **טיב גיטין**. (עיין גט מקושר, לבושי שרד).

70. **טיב חליצה**. ה"ר אריה ליב צינז במהר"ם מפינטשוב. חי' על ש"ע אה"ע הל' חליצה. נדפס כמ"ש בשער ספרין חי' מהרא"ל וטיב קדושין, ע"ש, ולא ראיתיו עד כה.

71. **טיב קדושין**. מהנ"ל. חי' על ש"ע אה"ע הל' קדושין מריש סי' כ"ז עד סוף סי' ס"ה : ווארשא, תרי"ג (1856) 2°.

72. **טיט היון**. ר' שמואל פייביש ב"ר נתן פייטיל מווין. (ופירשט ח"א דרע"ח מיחסו לאביו, וכתב שחיברו בחברת ר' שמואל פייביש ע"ש). ספורי מאורעות וגזירות דשנת ת"ח : ד"ו, חש"ד, 8°.

73. **טייטש הלל**. הוא הלל בל"א : חמו"ד, 8°. [ד' דפים והמעשיות בקה"ד 0, 667 № הם חבורים בפ"ע : רמש"ש].

74. **טייעא דאליהו**. ה"ר אליהו ב"ר רפאל שלמה סג"ל. חי' על עין יעקב דרך דרוש, כ"י : (זצ"ל א' סי' כ"ח).

75. **טירת כסף**. ה"ר יוסף אבן כספי. סוגים כוללים מקיפים רוב סתרי התורה ובאור קצת טעמי ספורים בתורה וכו', ונקרא ג"כ ס' הסוד. (עיין בס' קבוצת כסף להמחבר הנדפס בקונט' דברים עתיקים ב'-שלי).

76. **טירת כסף**. ה"ר חיים אברהם גאטיניו. דרושים : שאלוניקי, תצ"ו, 2°.

77. **טירת כסף**. מוהר"ן עייאש. נזכר בס' האורב דף י' ע"א בהערה, ע"ש.

78. **טירת כסף**. (עיין ס' המבחר, עולת תמיד).

79. **טל**. (עיין שפע טל).

80. **טל אורות**. ה"ר יהודה ליב ב"ר אשר זעליג מרגליות. דרושים וחקירות על מהות הנפש ונצחיותה, והוא ס' בית מדות שלו בתוס' מרובה וסדר אחר כמבואר מעבר לשער, ע"ש. ונחלק לפתיחה כוללת מעשרה שערים בשמות מיוחדים, וכל שער נחלק לפרקים וכל פרק לכמה ענפים, ובכללו הוא מדות מוסר ופילוסופיא בדרך דרוש כס' עקידת יצחק: פפד"א, תקע"א. פרעסבורג, תר"ג, 4°. (ועיין בית מדות).

81. **טל אורות**. ר' יהושע סגרי. זמירות למוצאי שבתות: כ"י יה"ש.

82. **טל אורות**. ה"ר יוסף ן' גניא̈. באור ארוך על לשונות המרדכי, ובפרט על ל"ט מלאכות שבת וקצת שו"ת ודרושים כסדר התורה עד אחר פ' בהר, ואח"ז חידוש בענין קנין אין כאן שבועה אין כאן, להמגיה ה"ר משה אלגאבה, ובסופו קצת שו"ת בחזקת קרקעות לה"ר חיים נסים רפאל מוצירי ולה"ר אברהם ב"ר יצחק פראנסיש ולהמגיה הנ"ל (וראיתי חסר בסופו): שאלוניקי, השליט על הארץ לפ"ג (תקנ"ה), 2°.

83. **טל אורות**. ה"ר שאול ב"ר דוד. באור ט"ל מלאכות האסורות בשבת ועונשיהם, ומחובר בדרך שיר וחרוזות עם פי' גדול מלוקט מש"ס ופוסקים: פראג, שע"ה, 2°.

84. **טל אורות** עם מגדל דוד. ה"ר אליעזר ליפמאן ב"ר יהודה ליב סג"ל. תהלים עם פי' על פי קבלה בשם מגדל דוד, ובראשו פתיחה כללית בשם טל אורות הקדמות מיסודות הקבלה ונחלקה לפרקים ושערים: ווין, תקנ"ב, 4°.

85. **טל ילדות**. ה"ר שניאור זלמן זיסקינד ראשקוב הלוי. משלי מוסר ועניני תורה: ברעסלויא, תקצ"ה, 8°.

86. **טנא בקורים**. ה"ר יום טוב בנעט חָרָשׁ. אגרת בקרת על ס' שרשי אמונה לר"ש כהן הנעתק לשפת אנגלי ע"י הרופא ה"ר יהושע וואן אובן: לונדון, תקע"ז, 8°.

87. **טעם דבש**. ר' טודרוס הלוי. פי' עה"ת עד"ה: כ"י די רוסי № 130/3. ג"ה פי' על מזמור קי"ט בתהלים ע"ד האמת, כמ"ש די רוסי שם: (תג"י ט' סי' א').

88. **טעם ודעת**. ה"ר שלמה קלוגר מבראדי. חי' על ש"ע י"ד, כ"י. מביאו בהקדמתו לס' החיים שלו, ע"ש: (שי"ג).

89. **טעם ודעת**. (עיין משניות עם פי' תפארת ישראל).

90. **טעם זקנים**. קובץ עניינים שונים מכ"י קדמונים ודפוסים עתיקים, והם: א) מנחת יהודה שונא הנשים לר' יהודה ב"ר יצחק בן שבתי הלוי, נדפס כבר ועתה הוגה מכ"י עם קצת תוספת בסופו. ב) ויכוח התורני עם הפילוסוף לר' יצחק אבן פולקר, מכ"י פאריז. ג) אמונת חכמים לר' אברהם חיים ויטירבי על כמה עניינים נשגבים באמונה ודת. ד) ס' המוסר או אגרת מוסר לר' יוסף אבן כספי, והיא צוואתו לשלמה בנו הצעיר. ה) ב' תשובות לרב האי גאון בעניני קבלה. ו) ס' בן דוד להרי"א די מודינא נגד אמונת הגלגול. ז) שאלת ר' יהודה בן הרא"ש לאביו ז"ל בענין גלגול הנפש ותשובת הרא"ש ז"ל ע"ז. ח) כתב רבינו אהרן בן משולם להרמ"ה ז"ל להגן על הרמב"ם. ט) אגרת ר' הלל החסר (הוא ר' הלל ב"ר שמואל ב"ר אליעזר מווירונא או מוורדון) ג"כ על ענין הנ"ל ולבטל חרם חדש אשר עוררו גדולי אשכנז וכו' נגד הרמב"ם. י) ב' תשובות מהרמב"ם. יא) פיוט להראב"ע עם פי' לר' פריפוט דוראן. כל אלה הובאו לדפוס ע"י ר' אליעזר אשכנזי: פפד"מ, תרט"ו, 8°.

91. **טעם זקנים**. (עיין זכר רב).

92. **טעם למוסף** תקנת (תכנת) שבת. ה"ר יוסף ב"ר אברהם הכהן מקורפו. פי' על תפלת מוסף של שבת: ד"ו, וישמ"ח, 4°. (ומדברי הקדמתו נראה שהוא ד' שני ונדפס ראשונה בקוריגישמי הסמוכה לקוסטאנטינא, ועי' מושעות אל ומ"ש שם).

93. **טעם המלך**. (עיין שער המלך).

94. **טעם מן**. (עיין עמק הלכה).

95. **טעם עליון**. (עיין טעמי תורה להלן).

96. **טעם עצו**. (עיין ס' הברית).

97. **טעמי חסרות ויתרות**. א' ממדרשי רז"ל. (עיין מדרש).

98. **טעמי הטעמים**. ה"ר שלמה די אוליווירה. על טעמי נגינות המקרא ובפרט על טעמי אמ"ת, נדפס בסוף חומש עם הפטרות: ד"א, תכ"ה, 8°. עוד כנ"ל על טעמי תהלים, הוגה ונדפס עם ס' תהלים: ד"א, ת"ל. שם, תמ"ט. שם, תצ"ב, 8°. (רסמש"ם 1475).

99. **טעמי הכללים** לפי לוחות אלפונסו לר' אבא מרי. ס' תכונה: כ"י די רוסי № 336/7.

100. **טעמי לוחות**. ר' עמנואל ב"ר יעקב. באור על לוחות התכונה: כ"י יוא"ל.

101 **טעמי מנחם**. ה"ר מנחם מענדיל ב"ר צבי הירש. פי' על רש"י עה"ת: (שג"ב נ' כ' ושה"ג שלי ח"ב „נצנצת מנחם" באות נ').

102. **טעמי מסורה**. ה"ר יעקב דוד ב"ר יצחק. פי' על מסורה (ועיין פי' על המסורה). ונדפס גם לבדו, ובסופו פי' על חידת הראב"ע לבנו ה"ר יהודה יצחק: ד"א, ת"י—י"א, 4°.

103. **טעמי מסורת**. ה"ר יהודה ליב ב"ר שמחה בונם. פשטים על מסורות, ובסופו חי' אגדות: ד"א, תפ"ח, 4°.

104. **טעמי מצות**. כתב הג"מ חיד"א וז"ל: הראשון מגדולי הרבנים שידענו שנתעורר לעשות מטעמים למצות ה' הוא אבי התעודה הרמב"ם בס' המורה. (שג"ב ט' א' ושה"ג שלי ח"ב במקומו, ע"ש). ויש להעיר שכבר קדמוהו בזה קצת גדולים קדמונים ממנו ואשר היו מלפניו, כמו רב חפץ בן יצליח המובא בהקדמת ס' חובות הלבבות לרבינו בחיי ז"ל, וכ' שם שחיבר עניני המצות ע"ד קצרה, וגם הרמב"ם ז"ל בעצמו מזכירו בתשובתו לר"י ן' עקנין שכ' וז"ל: והשי"ת יודע כי רובם וכו' וכו' ורב חפץ נ"ע בס' המצות, עכ"ל (עיין בס' פאר הדור סי' קמ"ב). ואולי גם הוא ראה מאשר היו לפניו וכן עשה, ואמנם נראה כי ספר המצות של רב חפץ לא היה טעמי המצות כ"א ס' דינין והלכות כסדר מצות התורה כס' הסמ"ג וכדומה וכמו שנראה בכמה מקומות שמובא בפוסקים (ועיין ס' חפץ ומ"ש שם). אבל הרמב"ם היה הראשון שכתב טעמים על המצות, וממנו ראו וכן עשו רבים ושלמים אחרים בדרכים שונים.

105. **טעמי המצות** ע"ד הקבלה לר' יוסף גיקיטילא (?) ספר גדול. נכתב ע"י ר' יעקב פוייטו (בעל קי' ר"ח) בשנת של"ט: כ"י גירונדי.

106. **טעמי מצות**. רבינו מנחם ב"ר בנימין הריקאנטי. טעמים על המצות ע"ד הקבלה גם באור ק"ש וכוונות התפלות וסוד הזמירות מס' הזהר ע"פ קבלה: קונשטנטינא, בקר"ב, 8°. באזיליא, שלו"ה (ורד"א q, № 857: שמ"ו): ד"א, תס"ח, 4°.

107. **טעמי מצות**. ר' מנחם ב"ר משה הבבלי. טעמי מצות בקצור עם הגהות ובאורים הנשלחים מארץ הצבי. (וכתוב בהקדמתו שחיברם גם באריכה): לובלין, אש"ל. ד"א, תס"ז, 4°. זאלקווא, תקס"ד, 8°. לעמבערג, חיר"ת, 8°.

108. **טעמי מצות** לה"ר אליהו כהן מאזמיר. כ"י: (השמטות ול"א כ"ל ג' ושה"ג שלי ח"ב במקומו).

109. **טעמי מצות** לר' יהודה החסיד ופי' שם של מ"ב ושם המפורש וסוד עלינו: כ"י רד"א תקמ"ב, אבל בק"ד q № 1495 נראה שרק סוד עלינו לבד הוא לר"י הסיד, ע"ש.

110. **טעמי מצות** לר' יצחק ן' פרחי (ודלא כסה"ד בשכ"ה שכתב ן' פתחיה, ע"ש). מזכיר ה"ר שלמה אלקבץ הלוי: (שג"ב ה' ושה"ג שלי ח"ב במקומו).

111. **טעמי מצות** להרב דון מנואל ברורו (ברודו ?), ובטעם העבודה וקרבן פסח כתב דברים נפלאים. עיין בשבט יהודה ד"א ריש דף כ"ג: (שג"ב ט' ושה"ג שלי בח"ב במקומו).

112. **טעמי המצות** לר' מרדכי העקשיר: כ"י רח"ם 312 et 157 №.

113. **טעמי מצות** ע"ד סוד למהר"ם, כ"י. והג"מ חיד"א ראהו, כמ"ש בשג"ב א' מ"ג ושם ט' ה' ושה"ג שלי ח"ב. (עיין אלימה ובמקומו).

114. **טעמי מצות** מלוקט מס' הזהר: כ"י רד"א № 310, 0.

115. **טעמי מצות** ע"פ קבלה על חמשים מצות: כ"י שם q, № 998.

116. **טעמי מצות**. (עיין אלה המצות, הולך תמים, ס' החינוך, לקוטי תורה, מאה שערים, מצודת דוד, נחלת בנימין, עיר מקלט, ס' הקנה).

117. **טעמי מקרא**. ר' יהודה בן בלעם. על דיני וכללי נגינות הטעמים בתנ"ך, והוא קצור מס' הוריות הקורא, ונחלק כמוהו לשנים: א) מאמר בטעמי המקרא, על טעמי כ"א ספרי תנ"ך (זולת ספרי אמ"ת). ב) מאמר בטעמי אמת על טעמי ס' איוב משלי ותהלים. חובר בל' ערבי ונעתק לעברי ונדפס עם (שער בל' רומי ? עיין רשמ"ש רספ"ד № 150) ל' רומי ע"י מערציער, רק מאמר ראשון לבד: פאריז, שכ"ו (1565) 4°. וט' שנים לפני זה נדפס קצת מאמר שני (עם העתקה רומית) ע"י מערציער הנ"ל, וז"ל השער: „שער טעמי ג' ספרים אמ"ת חברו ר' יהודה בן בלעם ספרדי": פאריז, 1556, 4°. (פירשו ח"א דף פ"א, ולפ"ד רמש"ש שם לא נעתק לל' רומי, ע"ש № 158). וזה נדפס עתה מחדש וז"ל השער: שער טעמי ג' ספרים אמ"ת חברו ר' יהודה בן בלעם הספרדי . . . נדפס שנית עם הגהות ועם כל הנמצא מגאוני הלשון הקדמונים על טעמי אמ"ת ועם הקדמה וכו' מאת גבריאל ב"ר אייזיק פאלאק: ד"א, תרי"ט, 8°. ושער א' וג' ממנו נדפסו בס' משפטי הטעמים לר"וו היידנהיים, ע"ש. ועיין המזכיר ש' 1858 דף מ"ד.

118. **טעמי מקרא לדונש בן לברט**. (עיין לשון למודים).

119. **טעמי סוכה**. ה"ר נתן נטע ב"ר משה הנובר. דרוש לחג הסוכות: ד"א, ולשלו"ם, 4°.

120. **טעמי ראשית חכמה**. (עי' חקות שמים).

121. **טעמי תורה**. ה"ר אליעזר ב"ר ראובן כהנא. כללי נגינת הטעמים וקריאת התורה וזמר לנגינת התורה ועניני מסרה. מלוקט מס' נחלת יעקב, שיח יצחק, אור תורה וקצור נחלת יעקב: זאלקווא, תק"ב. עוד כנ"ל, בלי זמר: שם, תקכ"ה, 8°.

122. **טעמי תורה**. ה"ר ישראל יצחק ב"ר משה חיים ברד"ת. משפטי נגינות הטעמים וטעמי אמ"ת והוא ח"ב לדקדוק הלשון (ג' מאמרים) ובסופו מאמר ג' טעם עליון לאחיו ה"ר מאיר על מעלת התורה וא"ק ואבי"ע ועל פיהם יתבאר מעלת הטעמים: ווילנא, תקפ"ב, 8°. [וכ' בהסכמת הס' שחיבר באור על אידרא רבא, ועל ירושלמי, ועל ש"ס בבלי, ועל ש"ע א"ח, והגהות למאמר כל דאי, ועל הגדות ומדרשי חז"ל ופסוקי תנ"ך, ועל חכמת הקבלה, ועל הפוסקים, וס' דרכי השם על מציאות השי"ת ואחדותו ויכלתו וחידוש העולם וראיות על תורה שבכתב ושבע"פ וחכמת הקבלה ובטול דעות חכמי הפילוסופים. כל זה במבוא הספר, וגוף הספר לברר וללבן כל מצות ה' הנצרכות לאדם והנוהגות בזה"ז מד"ת ומד"ק וכל מילי דחסידות השייך לכל מצוה וכל מוסר השייך להם; סוף דבר לא הניח דבר גדול וקטן מש"ס בו"י ספרי ספרא תוספתא מדרש זהר וספרי מוסר שלא כלל אותו בספרו זה ובדרך מסודר מאד, עכ"ל]. ופירסט מיחס גם את זה לר"א כהנא הנ"ל בטעות, ע"ש ח"ב דף קס"א.

123. **ס' הטעמים לבן אשר**: כ"י שד"ל. אולי הוא הנדפס במקראות גדולות בסוף מערכת המסרה, עיין זה.

124. **ס' הטעמים להראב"ע**. (עי' חקות שמים).

125. **ס' הטעמים** לרבינו יהודה החסיד בעניני קבלה. (עיין פירסט ח"א דף ק"ע).

126. **ס' הטעמים**. (עיין סדר הדורות).

127. **טענות** ה"ר משה ב"ר שלמה די סלירנו נגד אמונת הנוצרים: כ"י אח"ס № 26.

128. **טענות הגוף והנפש** לר' יהודה אלחריזי: כ"י די רוסי № $371/_4$. ואולי הוא ס' הנפש שיחה בין גאלינוס ומוריא, וכו'. (ועיין זה באות נ').

נשלם אות ט מהדורא תליתאה

אוצר הספרים

י

1. **יאיר נתיב** . ה"ר אברהם בה"ר מרדכי הלוי . קונטרס על סדר נגינת הטע : קונשטנטינא , עד"ת . שם , תע"ח , 4° . (ועיין הר המוריה) .

2. **יאיר נתיב** . מובא בשער השמים מאמר ד' על נשיכת כלב (מיוחס לר' יצחק בן שלמה הישראלי , והוא) לאחמד בן אלגזאר . ס' רפואה כללית בז' ספרים, ובס' היושר לתלמיד ר' נתן ממונפלייר נקרא ויאתיקום (ועיין צידת הדרכים) . נעתק מל' ערבי לל' לטיין ע"י קושטנטינות ומלטיין בל"ע ע"י פלוני אלמוני בשנות תתקכ"ז—ט' : כ"י די רוסי № 1168 . קאנונ' 26 . כ"י מ"ס פאלאק (והיה בידי היידנהיים) .

3. **יאיר נתיב** . החכם הנוצרי אנטוניוס רייכלין . שרשי לה"ק מן הקונקורדאנן מבוארים בל' רומי : באזיליא , 1556 , 2° .

4. **יאיר נתיב**.ר' יהודה ב"ר שמואל עבאס (האחרון) . מוסר והנהגות טובות לאדם , ובסופו מקור חיים לקוטים בקצור מספרים רבים : כ"י אוקספורד № 366 רשימת אורי : (דוקעס בתוס' עק"ד תר"י דף ת"מ) .

5. **יאיר נתיב** . רבינו מאיר לבית מאיר . דיני שו"ב והלכות טרפות: סביוניטה שי"ד , 8° . וז"ל מ' סי' כ"ט קורא לו מאיר נתיב וכתב שנדפס בקרימונה שנת שד"י , ע"ש .

6. **יאיר נתיב** . מאמר גדול על פילוסופיא ודרוש, לא נודע למי:כ"י מינכען № 42/5 ע"ש.

7. **יאיר נתיב** . ס' מסרות . הובא בס' אור תורה להר"מ די לונזאנו פ' קרח , ע"ש .

8. **יאיר נתיב**. (עיין דרכי יוסף, הר המוריה , מאורות נתן , נגה הצדק) .

9. **יבול יוסף** . (עיין דובב שפתי ישנים) .

10. **יבין שמועה** . ה"ר אלעזר בה"ר אריה ליב מפילץ (בע"ס שמן רוקח וכו') . חי' תורה כסדר הפרשיות : פראג, תקע"ד , 2° .

11. **יבין שמועה** . ה"ר שמעון ב"ר צמח דוראן (הרשב"ץ) . על שחיטה וטרפות ובדיקת הריאה ואחריו מאמר חמץ על הלכות הפסח עם פי' ההגדה . וקצת מעניני המולדות באגרת תפארת ישראל ופי' איזהו מקומן ובריתא דר' ישמעאל ובסופו תקון סופרים לבנו ה"ר שלמה דוראן (הרשב"ש) על דיני שטרות , ובשו"ת מהר"ם אלשקר סי' כ"ז קורא לו תקון שטרות לרבי דוראן, ע"ש. (שג"ב ת' ל"ב , ול"א ת' ח' ושה"ג שלו ח"ב במקומו) : ליוורנו , לדע"ת , 2° .

12. **יבין שמועה** . (עיין הליכות עולם , משנת חכמים) .

13. **יבקש דעת** . (עיין משניות עם פי' תפארת ישראל) .

14. **יבקש רצון** . (עיין מדרש שוחר טוב) .

15. **יגביה עוף** . ר' יצחק ב"ר שלמה אלחובי . חשבונות בחכמת התכונה : כ"י מינכען № 243/3 . (ועיין לוחות התכונה) .

16. **יגון לב** . ר' שמואל מקשן ב"ר פינחס בן אהרן מפראג . פי' על איכה ונדפס עם הפנים : קראקא , הש"ד , 4° .

17. **יגל יעקב** . (עיין ברית יעקב , מראה האופנים , צהר התיבה) .

18. **יד אבישלום**. ה"ר יוסף שלום פיזענץ . דרשות עה"ת ועל כמה הפטרות עם חי' בנו ה"ר מאיר:אופיבאך, ת"פ.שם (?),תק"מ 2°.

19. **יד אברהם**.ה"ר אברהם גבאי איזידורו. אזהרות באורח שיר : ד"א , תקע"ה , 8° .

20. **יד אבשלום**. ה"ר יצחק עראמה (בע"ס העקדה). פי' על משלי עם הפנים, ומפתח בסופו: קונשטנטינא, חש"ד, 4°. עוד ועם הגהות ה"ר צבי הירש אבד"ק ברלין: לייפציג, שער"י גאל"ה (תרי"ט), 8°.

21. **יד אהרן**. ה"ר אהרן ב"ר משה אלפנדארי. חי' על ש"ע א"ח, ח"א: אזמיר, תצ"ה, 2°. וח"ב ממנו (עיין מטה אפרים ארדוטי). עוד כנ"ל על ש"ע אה"ע ב' חלקים: שאלוניקי, שיר"ו, 2°. ואני ראיתי ס' יד אהרן הנ"ל על ש"ע אה"ע הל' אסורי ביאה ועיגונא דאיתתא ובסופו י"ג שו"ת: אזמיר, שיר"ו, 2°. ורובענס № 305, F: יד אהרן על א"ח (חסר שער) ואה"ע ב' כרכים: איזמיר, תקכ"ו, 2°.

22. **יד אהרן**. מהנ"ל. חי' על ש"ע א"ח מהדורא בתרא: שאלוניקי, תקנ"א, 2°.

23. **יד אהרן**. ה"ר אהרן לפפא. מ"מ בגמרא ותוספות ומפרשים ופוסקים ושו"ת כמעשה ספרי הכנה"ג...

24. **יד אליהו**. ה"ר אליהו ב"ר שמואל מלובלין. מאה שו"ת עם מפתחות: ד"א, בע"ת, 2°.

25. **יד אליהו**. ר' אליהו העדני. ב' שירים ופיוטים וגם שיר כתר תורה ודרשות לאזהרות שלו (עיין אזהרות): חמו"ד (ד"א), 8°.

26. **יד אפרים**.(עי' טיב גיטין, ש"ע ארח חיים).

27. **יד גבריאל**. ה"ר גבריאל הלוי דעסויער. באור על הל' שחיטה וטרפות ושארי הלכות בש"ע י"ד: פרעסבורג, 1838, 8°.

28. **יד דוד**. ה"ר יוסף דוד זינצהיים ב"ר יצחק. ח"א על מס' ברכות וסדר מועד ומ"מ הענינים למפרשים ושו"ת וקצת חידושים: אופיבאך, תקנ"ט, 2°.

29. **יד דוד**. ה"ר דוד אופנהיים. פי' עה"ת: (הקדמת יש"ר עה"ת).

30. **יד החזקה**. הוא ס' משנה תורה להרמב"ם (עיין זה באות מ'), ונקרא ס' הי"ד לפי שנחלק לי"ד ספרים.

31. **יד החזקה**. (עיין הגדה של פסח).

32. **היד החזקה**. ה"ר יהודה ליב בר"ם קאלישער. חידושים ופלפולים בדיני חזקה: ברעסלויא, תק"פ, 2°.

33. **יד חיים**. ה"ר חיים ב"ר משה ז"ק. כללי דקדוק לה"ק: פראג, תקי"ט, הוראדנא, תקס"ח, 8°.

34. **יד חרוזים**. הב"ח גרשום בה"ר משה חפץ. כל מלות לה"ק מסודרות כסדר א"ב ומקבילות לסופי תיבות לתועלת מלאכת החרוזים (ריימלעקסיקאן) ובראשו י"ב כללים על מעשי החרוזים, ובסופו הספד ר' שלמה ב"ר ישעיה ניצה על המחבר שנפטר בן י"ז שנה ושיר על תרי"ג מצות לפי סדר הרמב"ם: ד"ו, ת"ס, 4°. עוד כנ"ל, בהשמטת המספד והשיר הנ"ל ותוספת מרובה בחרוזים: ד"ו, חש"ד (ת"ק) 8°.

35. **יד חרוצים**. ה"ר אברהם ב"ר יצחק צהלון הספרדי. דרכי קביעות הלוחות ותקופות ומולדות: ד"ו, שנ"ה, 4°.

36. **יד חרוצים**. (עיין הגדה ש"פ).

37. **יד יהודה**. ה"ר יהודה אשכנזי. חי' על מס' שבועות מגילה יומא פסחים ב"ב: שאלוניקי.. 2° (קט"ו דפין, רמי"ג). ורובענס № 312, F: חי' גפ"ת עם ס' מראה עינים סובב הולך לציין כל מאמרי התלמוד עם רש"י ותוספות בספרי המפרשים והדרושים על סדר התלמוד: שאלוניקי, תקע"ו, 2°. (ועיין מראה עינים לה"ר רפאל אשכנזי).

38. **יד יהודה**. (עיין אמרות טהורות).

39. **יד ה'**. (עיין זהר, שתי ידות).

40. **יד יוסף**. ה"ר יוסף ב"ר חיים צרפתי. דרשות עה"ת ד' וה' דרשות לכל פרשה גם דרשות לחופה ולמילה למועדים ורגלים לשבת הגדול ושבת חזון: ד"ו, שע"ו. ד"א, ת"ס, 2°.

41. **יד יוסף**. ה"ר יוסף יוזפא ב"ר שמואל. ח"א חי' גפ"ת על ג' פרקים הראשונים ממס' ב"מ: זאלקווא, תקפ"ט, 2°.

42. **יד יוסף**. ה"ר יוסף יוזפא ב"ר צבי הירש הירשפעלד. על שמות נרדפים ובאורם בל"א: ליסא, תקפ"ח, 8°. עוד כנ"ל בשם שמות הנרדפים: ברלין, 1830, 8°.

43. **יד יוסף**. (עיין מדרש חמש מגלות עם פי' ענף יוסף וכו', סדר עולם רבא).

44. **יד יוסף ויד שאול**. ה"ר יוסף שאול הלוי נאטהאנזאהן (בע"ס מפרשי הים וכו'). ח"א חי' על ש"ע י"ד הל' נדרים בשם ידות נדרים, וח"ב על הל' שבועות עד סוף הל' חדש בשם יד שאול: לעמבערג, תיר"א, 2°.

45. **יד יקותיאל**. ה"ר משה יקותיאל קויפמאן הכהן (בע"ס לחם הפנים). פי' על תנ"ך, כ"י: (שי"ג).

46. **יד כל בו**. הובא לבית הדפוס ע"י ה"ר פתחיה בה"ר דוד לידא וכולל י"ד ספרים,

והם: א) חמשה חומשי תורה עם תרגום ורש"י והפטרות. ב) מגדל דוד באורים על פירש"י לאביו הנ"ל ושארי גדולים. ג) עיר מקלט באורים על תרי"ג מצות לאביו. ד) תפלות מכל השנה. ה) פתחי שערים פי' על סדר התפלות ומחזור לכל השנה. ו) עשרה הלולים ס' תהלים עם פי' מלוקט מעשרה מפרשים קדמונים. ז) סוד ה' ושרביט הזהב דיני מילה וברכותיה,וכו'. ח) שומר שבת תקון שבת עם כל הדינים מע"ש עד מוצ"ש עם מזמורים ותקונים וכל הכוונות. ט) קצור של"ה. י) מחזור לכל השנה עם פי' פתחי שערים הנ"ל ומשניות מס' יומא עם פי' קב ונקי. יא) סליחות לכל השנה עם פי' המצות. יב) ס' שערי ציון. יג) סדר שומרים לבקר. יד) סדר תיקון ליל שבועות והו"ל: פפד"מ, תפ"ז, 2°.

47. **יד לשון**. ה"ר שלמה די אוליווירה. דקדוק לה"ק עם לע"ז, והוא קצור ס' מרפא לשון לר"מ ן' חביב, ובסופו דל שפתים (עיין זה באות ד'): ד"א, תמ"ט, 8°. (ודלא כרד"א № 486, 0 ע"ש).

48. **יד מלאכי**. ה"ר מלאכי ב"ר יעקב הכהן. כללי ש"ס ופוסקים ג' חלקים: ח"א כללי הש"ס כסדר א"ב עם מפתחות, ח"ב כללי הפוסקים לפי סדר הזמנים, ח"ג כללי הדינים כסדר א"ב: ליוורנו, תקכ"ז. ועם קצת הגהות ה"ר ישעיה ברלין: ברלין, תרי"ב, 4°.

49. **יד המלך**. ה"ר אליהו פלומבא. חי' על הרמב"ם הל' יסודי התורה ודרושים עה"ת: שאלוניקי... 2° (ק"ס דפין: רמי"ג).

50. **יד המלך**. ה"ר אלעזר לנדא אבד"ק בראדי. חי' על כל חלקי הרמב"ם: לבוב, תקפ"ו, 2°.

51. **יד המלך**. ה"ר שמואל ב"ר יהודה וואליריי"ו. פי' על מגלת אסתר: ד"ו, שמ"ו, 4°.

52. **יד המלך**. (עיין שתי ידות).

53. **יד מצרים**. (עיין הגדה ש"פ).

54. **יד משה**. ה"ר משה בה"ר שלמה אמארילייו. דרושים עה"ת: שאלוניקי, תקי"א, 2°.

55. **יד משה**. ה"ר משה ב"ר ישעיה כ"ץ אבד"ק פרעמסלא. מביאו בספרו מטה משה: (שי"ג).

56. **יד משה**. ה"ר משה ב"ר יצחק אדרעי. י"ד דרושים: ד"א, תקס"ט, 4°.

57. **יד משה**. (עיין אהל משה, תורה בשם מקראי קדש).

58. **יד נאמן**. ה"ר חיים אברהם ב"ר שמואל מיראנדה. חי' גפ"ת ושו"ת ודיני מילה והכרזת ר"ח וקונטרס ישן על מצות זכות ופי' שיר בר יוחאי לר"ש לביא: שאלוניקי, תקס"ד, 2°.

59. **יד עני**. (עיין שתי ידות).

60. **יד הקטנה**. לא נזכר מחברו. שרשי תרי"ג מצות ועיקרי דיניהם ע"ד הרמב"ם ז"ל על ס' מדע אהבה וזמנים עם באור שביב לו בשם מנחת עני, ח"א כולל ס' מדע ואהבה ובראשו שרשי ועיקרי יסודי הדת והאמונה בי"ב שערים: לעמבערג, תק"ס, 4°. ועתה עולה שנית על מזבח הדפוס בק"ב ונחלק לג' חלקים, ח"א: ק"ב, ובחר"ת, 8°. ח"ב וח"ג: שם, תרי"ט, 8°. וח"ב על זמנים הוא הלכות שבת עד גמירא לא נדפס.

61. **יד הרואים**. (עיין מלא רצון).

62. **יד רמה**. רבינו מאיר ב"ר טודרוס הלוי (הרמ"ה). פסקי מס' סנהדרין: שאלוניקי, תקנ"ח, 2°. עוד כנ"ל על מס' ב"ב ב' חלקים ובסופו שיורי שיטה מקובצת ב"ב פרק ח' ע' ויו"ד: שם, תקס"ג (ורוזענס F, № 317: תקנ"א) 2°.

63. **יד רמה**. (עיין זוהר, שתי ידות).

64. **יד רפאל**. גימטריאות וסלפלאות החכמה לא נודע למי: כ"י רד"א № 822, 0.

65. **יד שאול**. (עיין יד יוסף ויד שאול).

66. **יד שלמה**.. דרושים: שאלוניקי, תקפ"ו, 2°.

67. **יד ושם**. (עיין אהלי יהודה).

68. **ידו בכל**. ה"ר אליהו ב"ר אברהם הכהן מאזמיר. עי' בהקדמתו לס' שבט מוסר: (שי"ג).

69. **ידות נדרים**. (עיין יד יוסף ויד שאול).

70. **ידי אליהו**. ה"ר אליהו ב"ר חיים מבורך גליפאפה. על כל עניני התקנות בתלמוד לברר איזה מהן דאורייתא ואיזה דרבנן על סדר הרמב"ם, ובסופו קונט' חידושים שונים: קונשטנדינא, נחל"ת (תפ"ח), 2°.

71. **ידי משה**. ה"ר משה אלמושנינו. פי' על חמש מגילות ונדפס עם הפנים: שאלוניקי, של"ב, 4°. עוד כנ"ל בלי פנים: ד"ו, קראנ"ו (שנ"ז), 4°.

72. **ידי משה**. ה"ר משה הלוי נזיר. חי' על ש"ע ח"מ בפלפול ארוך, כ"י: (שג"א מ' ע"ג ושה"ג שלי ח"א בשמו).

73. ידי משה. ה"ר יעקב משה ב"ר אברהם העלין אשכנזי. באור על מדרש רבות עם קצת הוספות מס' יפה תאר והוספות בנו ר' אברהם ז"ל. (עיין מדרש רבה).

74. ידי משה. ה"ר משה ב"ר יצחק לאָווע. חי' ש"ס ופוסקים וחי' תנ"ך עם שבע פליאות: פראג, תקע"ז, 8°.

75. ידי משה. ה"ר משה ירושלמי. חייגע בעטרייבונג פֿון אַ"י אויך אַלי כפרים ועיירות וקברי אבות, כו': חמו"ד, תקכ"ט, 8°.

76. ידי משה. כ"ר משה מצורדי הקראי. נזכר בספריהם ולא נמצא אצלנו: (אר"ץ).

77. ידיד ה'. ה"ר ידידיה ב"ר אהרן טאריקה. דרושים עה"ת עד פ' בא ודרושים על שיה"ש ורות וכ"ר ויסעיה תהלים ומשלי: שאלוניקי, ת"ץ, 2°. (ק"כ דפין: רמי"ג).

78. ס' ידיד וחכמה. ר' יהודה בן השר דון יצחק אברבנאל. חברו בל' רומי בשם פילון וסופיאה וה"ר יש"ר מקנדיא העתיקו ללה"ק, וכתב עליו כי בו כל חכמה ותבונה. ונגנב ממנו ונאבד: (עיין מכתבו אחוז וכו' בס' מלא חפנים דף כ"א).

79. ס' ידידות. ה"ר בנימין ב"ר מאיר הלוי אשכנזי מסידר ס' יראים, ס' דינים. נזכר בש"ק דף נ"ו: (ש"י). ובהקדמת ס' יראים כתוב שהוא כעין ס' יראים, ע"ש.

80. ס' ידידות. ר' יוסף חזן מטריוויש. הובא בפי' מנחת יהודה עה"ת אצל בס' דעת זקנים בפ' דברים דף ע"ח, ע"ש.

81. ס' ידידות. ענייני בנין בהמ"ק ע"פ קבלה, כ"י: (ש"י).

82. ידיו של משה. ה"ר משה פרישקו. (דרושים ?) עה"ת (חלק ידים מוכיחות): שאלוניקי, תקע"ח, 2°. (רוזענט № 320, F).

83. ידיעות. (עיין עז לאלהים).

84. ידיעות האותות מתלייס סוגים להתכס וואכער: כ"י מינכען № 280/10.

85. ידיעת החשבון בל"א. הובא לביה"ד ע"י ר' אריה ליב שמש באמ"ד: ד"א, תנ"ט, 8°.

86. ידיעת מרדכי. (עיין אגדת מרדכי).

87. ידיעת העולם. באור יסודי החכמות בקצור בל"א: חמו"ד, תנ"ט, 8°. [והוא נעתק מס' צל עולם הנקרא בכ"י צלמות העולם, עי' זה: רמש"ש].

88. יהגה חכמה. ה"ר דוב בער ב"ר קיים קדיש. חי' גפ"ת סוגים: ווילנא והוראדנא, תקצ"ו, 4°.

89. יהודה. כ"ר משה בישיצי בכ"ר אליהו בישיצי הקראי. באור דיני העריות, ונחלק לפרקים: (אר"ץ).

90. יהודה יעלה. ה"ר יהודה מברעסטיצקי. (וכד"א № 703, O: ר' נתן ב"ר מאיר מקרומוניא). תפלות ובקשות על הדקך: קראקא, ת"ב, 8°.

91. יהודה מחוקקי. (עיין כסאות לבית דוד).

92. יהודה מכבי. ה"ר יהושע העשיל מירא. מעשה יהודה המכבי וגבורותיו בדרך שיר עגות ומקהלות עם ת"א ושארי שירים נעתקים מל"א: ברעסלויא, 1821, 8°.

93. ס' יהודית. (עיין תורה, ספרים הנוספים. תשועת ישראל).

94. יהויכין. שיר דבורי בד' מחלקות. מספר קורות עם יהודה בימי ג' מלכי בית דוד האחרונים לפני גלות בבל וקורות ירמיהו הנביא. חובר בל"א מאת ה"ר יהודה ליב ב"ר משה המכונה ד"ר פיליפזאהן, ונעתק לעברי ע"י ה"ר שמעון באכער: ווין, 1860, 8°.

95. ס' יהושע. ה"ר יהושע העשיל בה"ר יצחק באב"ד. שו"ת על כל ד' חלקי הש"ע ובסופו פסקים וכתבים: זאלקווא, תקפ"ט, 2°.

96. ס' יהושע. (עיין תורה, נו"כ).

97. יהושע בן יהוצדק. (עיין תורה, ספרים הנוספים).

98. יהושע בן סירוך. הוא ס' בן סירא נעתק מל' הוללאנדי לל"א ע"י ר' יוסף מארשאן: ד"א, תע"ב, 8°.

99. יהי אור, מדרש —. (עיין זהר).

100. יהי מאורות. כ"ר טוביא בכ"ר משה הבבלי הקראי. ס' המצות מסודר על פסוקים ידועים בתורה. ונקרא כן ע"ש תחלתו שהוא על פסוק יהי מאורות: (לקוטי קדמוניות דרי"ט).

101. יהי רקיע. מאמר —. (עיין מאמר — באות מ').

102. יואל משה. (עיין עשרה מאמרות).

103. יודישער טרייאק או משלי שלמה. ה"ר שלמה זלמן צבי מאופֿהויזן. תשובות וטענות על חבור שלאנגען־באלג שחיבר ש. פ. פרענץ מאיטינגען נגד היהודים, וזה השיב על כל דבריו ועניניו בז' פרקים בל"א,

מלוקט מתנ"ך ותלמוד ושארי ספרים וגם מספרי שלוחיהם ושארי ספרי חכמי העמים עם לוח בסופו : העגויא , שלמ"ה , 4° . עוד כנ"ל ונקרא בשם ס' הנצחון : ד"א , תצ"ז , 8° .

104. יודישער טרייאק הנ"ל עם העתקה רומית וקצת הערות ע"י יאהאניש ווילפער: אלטדורף , 1680 , 4° .

105. יודישער שטאם . ה"ר יוסף ב"ר יהודה היילברון. מוסר בל"א : חמ"ד, תע"ג , 8° .

106. ס' יודית וס' טובי וס' מכבי בל"א : פראג . . . 4° . פפר"מ , תע"ה , 8° . (ועיין ס' המעשים) .

107. יודעי בינה. ה"ר יששכר בער ב"ר משה פתחיה . באור גדול על הזהר . . . (ש"י) .

108. יודעי בינה. (עיין אור נגה , שתי ידות) .

109. יודעי עתים . (עיין ים יששכר) .

110. ס' יוחסין . ר' אברהם ב"ר שמואל זכותא . סדר הדורות ודברי הימים מראשית בריאת העולם עד זמנו (רס"ב) ושמות תנאים ואמוראים כסדר א"ב וקצת דה"י למלכי ישראל וא"ה בתוס' ענינים רבים כאלה ע"י הרופא ר' שמואל שולם ב"ר משה כמו אגרת רב שרירא גאון הנודעת בשם כיצד סדר משנה וענין מינוי הנשיא וישיבת סורא ופומבדיתא וז"ז והגהות רבות מרש"ש הנ"ל וס' יוסף ן' גוריון הכהן נגד אפיון המדקדק האסכנדרי: קונשטנטינא , נעו"ר , 4° .

111. ס' יוחסין הנ"ל ככל הנ"ל בהשמטת ס' יוסף הכהן ן' גוריון הנ"ל ונוסף בו פ' י"ח מס' יסוד עולם מאמר הרביעי לר"י הישראלי עם הגהות הרמ"א וסדר גדולי הדורות מרש"י עד זמן הרמ"א ועד אחרן סדר עולם זוטא עם פרטי שנות היצירה : קראקא , ש"מ— שמ"א , 4° . ד"א , תע"ז. זאלקווא , תקנ"ט. שם , תקס"ה , 8° . ועתה מחדש עם קצת הגהות חדשות : חמו"ד (ק"ב , תרי"ח) 8° .

112. ס' יוחסין השלם . הוא הנ"ל (בהשמטת הענינים הנוספים ע"י רש"ש הנ"ל , וכן כל הנוספות בד' קראקא וכו') וכל דברי ס' הקבלה להראב"ד ורוב ס"ע זוטא וקצת מדה"י למלכי א"ה כמו שהעתיקם מספרי חכמי היונים ומס' יוסיפון הגדול ולקוטים רבים ז"ז . נדפס ע"פ כ"י (המחבר ?) אשר באוקספורד בתוס' הגהות רש"ש מדפוס קושט' והגהות יעב"ץ מגליון ס' היוחסין שהיה בידו , ובסופו סדר תנאים ואמוראים כפי נוסח מחזור ויטרי כ"י אוקספורד ע"י ה"ר צבי הירש פיליפאווסקי : לונדון , תרטו"ב , 8° .

113. יוחסין . מגלת — . מובא במשנה ותלמוד וירושלמי וז"ז (עיין יבמות פ"ד משנה י"ג וירושלמי תענית פ"ד משנה ב' ע"ש) . ומכל מקומות זכרונה נראה שהיה כתוב בה גם רשימות הדורות לתולדות היחש בקצרה וגם דברי אגדה ודרשות והלכה , וכן דעת דר' צונץ בספרו גא"פ דף קכ"ח , ע"ש . אבל בע"ס הראבי"ה (פרק ח' הערה קכ"ג— כ"ט די"א ע"א וב') השיג עליו וכתב שעירבב מגלת יוחסין בספר יוחסין ולפי דעתו הא לחוד והא לחוד , כי מגלת יוחסין היתה כעין ספר היחש (נחמיה ז' ה') לתולדות הדורות , ואמנם ספר היוחסין היה כולל טעמי תורה והלכות ובתוכם גם פירושים ודרשות על המקראות שבדה"י וכדומה , כמו שמפורש במס' פסחים דף ס"ב ע"ב וע"ש רש"י.

114. ס' יוחסין . נזכר בתוס' חולין דף ס' ע"א (לפי גירסת העין יעקב וילקוט ראובני דכ"ג ע"ב,ובתוס' שלנו הגירסא יוסיפון, ע"ש) ובכלבו סי' ד' ע"ש , ונראה לצונץ שהוא ס' קבלה (עי' גא"פ דף קס"ט) .

115. [ב]יום חנוכת ההיכל החדש . שיר עם ת"א מאת יצחק גרינבערגער : ווין , תרי"ח , 8° .

116. יום טוב מקרא קודש הזה . (עיין הגדה ש"פ) .

117. יום ישועה.כולל הגדה ש"פ עם ב' באורים: א) אמת ליעקב לה"ר יעקב מ"מ מדובנא.ב) חסד לאברהם לה"ר אברהם דובערוש פלאהם: זאלקווא , תקצ"ו , 4°. עוד כנ"ל בתוס' מרובה : שם , תקצ"ז , 4° . עוד כנ"ל בשם הכולל ברית אבות : ברעסלויא , תקצ"ט . ווארשא , תר"א . זאלקווא , תר"י , 4° . ק"ב, בברית"ו , 8° . ועם פי' המ"מ מדובנא לבד : ברלין , תר"ו . ליק , תר"ך , 8° , וז"ז .

118. [ל]יום כלולת מורפורגו—לוי . ה"ר יוסף אלמנצי . מזמור ה' בתהלים בחרוזים וב' שירים זולתו:חמ"ד (טריעסט) תרי"ט, 8°.

119. יום כפור . (עיין סתרי תורה) .

120. יום כפור קטן . ה"ר נתן נטע חזן מפרוסטיץ. תפלות ותחנונים להתפלל בערב ר"ח למנחה עם שארי ענינים יפים בל"א : פראג , חש"ד (תנ"ב) , 4° . וז"ז נדפס פ"ר לבדו ונספח אל כמה מיני סדורי תפלה . ויותר נראה שהוא יסוד קדמון זמן רב לפניו וממנו יצאה רק איזה נוספות והעתקה בל"א וכדומה . [ג"א ס' גנת ביתן בקבלה (עי' אור הגנוז ומ"ש שם) מועדי ה' על סוד העבור

בדרך קבלה וס' סוד תהלה לדוד , ועיין פירסט ח"א דקס"ח] .

121. **יום כפור קטן** הנ"ל עם ל"א: פראג, תע"ג 8°. זולצבאך, תע"ז, וז"ז פ"ר. עוד כנ"ל עם ת"א ע"י ה"ר איזאק או בנימן האָבּשטאֶדטער: קארלסרוא, תקע"ח , 8° . עוד כנ"ל עם ת"א ע"י ה"ר וואלף מאיר : פראג . . . 8° .

122. **יום כפור קטן** הנ"ל מנהג פירארה : ד"ו , ת"ג , 8° .

123. **יום מנוחה**. (עיין זכרון מנחם) .

124. **יום שבת**. (עיין סתרי תורה) .

125. **יום תוכחה**. ה"ר יהודה ב"ר יחזקאל כ"ץ . תוכחת מוסר: אלטונא , תק"ה , 4° .

126. **יום תרועה**. (עיין שמות בארץ) .

127. **יומא אריכתא**. ה"ר יצחק חי מוסאטו. סדר למוד ליל ר"ה מלוקט מספרים שונים : ליוורנו . . . (תג"י י' סי' כ"ג) .

128. **יומא טבא לרבנן**. (עיין לוית הן) .

129. **יון מצולה**. ה"ר נתן נטע ב"ר משה הנובר. ספור כל המאורעות והגזירות והצרות שעברו על עם ב"י בארץ פולין ליטא ורייסין בשנת הת"ח ות"ט וסדר הנהגות ב"י שמה לפני זה : ד"ו , ביא"ת (תי"ג) . דיהרנפורט , תפ"ז, 4°. זאלקווא . . . לבוב, תרי"א , 8° . וכתב שחיבר ס' נטע שעשועים דרשות עה"ת . נטע נאמן ס' קבלה ע"פ ספרי האר"י ומהרח"ו ז"ל , וממנו הורס ס' שערי ציון שלו , עיין זה , פי' על אותיות דר' עקיבא: (פירסט ח"א דף שס"ב. ועיין פי' על אותיות דר"ע ומ"ש שם) .

130. **יון מצולה** הנ"ל בל"א ע"י ר' משה ב"ר אברהם : ד"א , תל"ז . שם , תמ"ו (ופירסט ח"א דשס"א : תנ"ו) . חמ"ד , תפ"ה , 8° . וואנזבעק , תצ"ח .

131. **יונה**. (עיין תורה, נו"כ) .

132. **היונה** או בנסת ישראל . ה"ר שניאור זקש ב"ר צמח מזאגער הדש . מכתב עתי כולל חקירות בקדמוניות ישראל, וכו' במאמרים שונים , חוברת א' : ברלין , תרי"ב , 8° .

133. **יונת אלם**. מאמר — . (עיין עשרה מאמרות) .

134. ס' **יוסיפון**. ר' יוסף בן גוריון הכהן . העתק מס' היוסיפון לרומיים בקצור עם תוס' לקוטים מספרי גוסיפוס (Egesipus) הרומי ואגדות רבות וספורים שונים זולתם , כולל דה"י לב"י בזכרון קצת קורות העמים הקדמונים , וזה החלו מאדה"ר הולך ומונה תולדות בני יפת לשמותם ומקומותם וראשית דה"י לרומיים ומלכות בבל ומפלתה ביד כורש ודריוש ושב אל קורות ב"י ודניאל וזרובבל וכו' והולדות אלכסנדר מוקדון וכל מלחמותיו ומעשיו וקורות יורשי מלכותו בקצור ומלחמות היהודים עם הרומיים עד חרבן הבית בארוכות , ונחלק לששה ספרים . ומזכיר בו ספר הגדול לרומיים דה"י לעם רומי וס' תוכחות ומריבות תשובות למשטינים , ס' חכמת יוסף על מעלות היהודים וס' הקינות אשר אחת מהן נמצאה בסוף ס' זה בל' לא ותרוזים , גם ס' חכמת יוסף לר' יוסף בן מתתיהו הכהן וס' תולדות אלכסנדר לתרעומי מצרים , וז"ז . ולפי שנעתק מס' היוסיפון לרומיים לכן יש קורין לו ס' יוסיפון העברי והקדמונים קורין לו ס' יוסף בן גוריון סתם .

והנה בענין מחברו ומעתיקו נחלקו הדעות , י"א שהיה אחי נקדימון בן גוריון הנזכר בגמרא תענית וגיטין (עיין בהקדמת הספר) וי"א שהיה בימי הגאונים בערך שנת ד"א ת"ר (כרמולי בזכרונות לב"י ליאסט משנת תקל"ט № 19 ע"ש) . ולדעת הרב דר' צונץ בספרו גא"פ (דף קמ"ו— קנ"ד) היה המחבר כמאה שנים אח"ז , ומתוך הכתב עצמו אין להכריע כלום , בשכבר העיד הרב החוקר מהר"ע מן האדומים בספרו מאור עינים חלק ה' פי"ט כי תלו בו ידי זרים וזייפוהו בעדות הס' הזה שנמצא בדפוסים הראשונים בשני פנים שונים זה מזה בפחות ויתיר , ע"ש . וגם החכם דר' צונץ הוכיח זיופו מתוכו, כמ"ש שם בספרו הנ"ל . ובאמת אין להפליא אם קרה לספר זה כאלה יותר מספרים זולתו, לפי שישראל מחבבין את הצרות ודברי אגדות וספורי מעשיות מושכין לבו של אדם קרוב לשמוע כי בצאת ס' כזה מיד מחברו , עד מהרה נתפשט הספר בהעתקות רבות ע"י סופרים ומעתיקים בזמנים ומקומות שונים . ואלה הוסיפו בו מעשיות וספורים שונים איש כמתנת ידו להשביח את מקחם . ואם שנים עדים נאמנים האדומי וצונץ העידו עליו מדפוסים הראשונים כנ"ל, הנה זה בא העד השלישי: הוא מסדרו הראשון ר' יהודה ליאון ב"ר משה אבן משקונו (חי ה"א ושלשים בספרד) והעיד כי ראה ומצא את הספר הזה בכ"י בפנים שונים לא ראי זה כראי זה , כי בהקדמתו לס' זה כ"י משנת ה"א רל"ו בפאריז (№ 308) מספר לנו כדברים האלה לאמר: מצאתי וראיתי את הס' הזה בנוסחאות שונות, פעם בארוכה ובכ"ז נשמטו ממנו מעשיות שלמות , ופעם בקצרה ע"י ר' אברהם בן דוד הלוי אלנדיק משועי גראנדה [אם הוא הראב"ד בע"ס הקבלה הנה הקדים המאוחר וכנוי אלנדיק מה טיבו ? ואם זה לחוד וזה לחוד הרי זה שלשה קצורים] . ועוד אחת וקצרה ע"י ר' שמואל הנגיד מקורטובה, ועלתה בידי להשלימו כפי שיצא מיד מחברו ר' יוסף בן

גוריון הכהן, כי היו לפני ד׳ כ״י שונים בפחות ויתיר וספר אחד שלם אשר שמנוהו לאבן פנה ויסוד הספר ומן האחרים השלמנו את החסר בו, וכו׳ וכו׳. והוא חלק את הספר לצ״ז פרקים, ואותו העתיק ר׳ תם ן׳ יחייא עם הקדמת המסדר הנ״ל אות באות מבלי הזכיר שמו והשמיט מתוך הקדמתו כל הנוגע לתולדות סדור הספר הזה לגמרי והנותרת ממנה יחס לעצמו כאלו הוא חיברה, וככה הוציאו לאור ראשונה בשנת הר״ע בקונשטנטינא. (כרמולי בזכרונות הנ״ל שם). וא״כ אין בידינו לברר לא על המחבר מי הוא אל נכון ולא על הספר לדעת עד כמה נשתנו פניו מיום לאתו מיד מחברו עד בואו ראשונה לבית״ד. — ואלה הם דפוסי הספר :

135. ס׳ יוסיפון הנ״ל מטופס ר׳ יהודה ליאון אבן משקוט הנ״ל ע״י ר׳ תם ן׳ יחייא : קונשטנטינא, ר״ע. ד״ו, ש״ד. קראקא, אשמ״ח, 4°. פפד״מ, ובאמ״ת, 8°. ד״א, תפ״ג, 12°. פראג, וישב״ע יוס״ף. פפד״א, חש״ד. זאלקווא, תקס״ה. ווילנא, תקע״ט. ווארשא, תר״ה, 8°. ניאווידוואהר או הוראדנא . . . 12°.

136. ס׳ יוסיפון הנ״ל עם תרגום רומי ע״י ברייטהויפט ועם צורתו : גאטהא, 1707, 4°. גם נעתק ע״י גאגניער (ולא ידעתי אם נדפס עם הפנים) : אוקספורד, 1706, 4°.

137. ס׳ יוסיפון הנ״ל בל״א ע״י מיכל אדאם (יהודי נוצרי בצירך) : צירך, ש״ו. פראג, שמ״ז, 4°.

138. ס׳ יוסיפון הנ״ל בל״א ועם הוספות הבנת הענין בסוגר כזה (—) : ד״א, תכ״א, 8°. פיורדא, תקכ״ז, 4°.

139. ס׳ יוסיפון הנ״ל בל״א כנ״ל ועם צורות הקסרים והגדולים ע״י ר׳ זעליגמאן רייז ובסופו בבא בוך : פפד״מ, תנ״ב. שם, תס״ז, 8°. ד״א, יוס״ף ב״ן גוריו״ן (תפ״ג), 8°.

140. ס׳ יוסיפון הנ״ל בל״א בשם כתר כהונה עם הצורות כנ״ל ואחריו ס׳ שארית ישראל בל״א בשם כתר מלכות: ד״א (תפ״ג. שם) תק״ג. שם (וכ׳ בשער בפירוש : ד׳ שלישי), תקל״א, 8°. [ועתה ראיתיו ד״א משנת תקל״א הנ״ל וכתוב בשער „נדפס שנית" ומעבר לשער כ׳ המדפיס ה״ר קאשמן ב״ר יוסף ברוך שהס׳ הזה כבר נדפס אצלו בשנת תק״ג בהוצאות האחים ר׳ יוחנן ור׳ גומפל ור׳ זלמן בני ר׳ גבריאל ז״ל בשקידה רבה והוצאות רבות ובתקון הלשון וציורים יפים וגם צרכות ס׳ שארית ישראל אשר צוו להדפיס עמו שהיה אז ספר חדש שלא נדפס לפני זה כלל וכו׳ וכו׳. וא״כ סמי מכאן ד״א תפ״ג הנ״ל, ועי׳ שארית ישראל ומ״ש שם].

141. ס׳ יוסיפון הנ״ל מטופס אחר שלא נחלק לפרקים, ובסופו חתימה על השבויים ועל זרע יוסף בן מתתיהו הכהן ובקצור הלשון והענין בכלל ובדיוק שמות אנשים ומלכים הנזכרים בו בפרט ועם הקדמה יפה לר׳ אברהם ב״ר שלמה כונת: חמו״ד (מנטובה, רל״ח או ר״מ), 4°. [ולפ״ד ר״ע מן האדומים בס׳ מאור עינים חלק ה׳ פי״ט ופכ״ב שנדפס ב׳ פעמים ע״י ר״א כונת, יכול להיות דפוס ראשון רל״ח ודפוס שני ר״מ; ושד״ל כתב כי נראה לאלמנזי שלא נדפס ע״י ר״א כונת ב׳ פעמים כ״א פ״א ועל שני מיני נייר גדול וקטן (עיין אוצר נחמד ב׳ סוף דף י״ב וריש דף י״ג). ואמנם כי הראיה שהביא אלמנזי אין זו ראיה נצחת, כי כמו שמדפיסים ספר א׳ על נייר גדול גם קטן כאחד, כן מדפיסים ס׳ אחד כמה פעמים דף על דף ושורה על שורה בלי שנוי כלל כנודע ליודעים במלאכת הדפוס].

142. ס׳ יוסיפון הנ״ל עם נקודות ועם תרגום רומי והערות ע״י סיבסטיאן מינשטער, מתחיל „ויהי בפקוד" (תוך פ״ג) וחסר בסופו חלק מלחמות היהודים (מפ׳ ס״ד והלאה) : באזיל, 1529 (ש״י שער החיצון, ופירשט ה״ב דקי״ב : 1541) 2°.

143. ס׳ יוסיפון העברי. (עי׳ יוסיפון סי׳ 134).

144. יוסף אומץ. ה״ר יוסף יוזפא האן מנורלינגען. דינים ומנהגים לכל השנה כעין ס׳ מהרי״ל : פפד״מ, תפ״ג, 8°. [ג״ת באורים והגהות על כל ד׳ חלקי הש״ע והמה בכתובים].

145. יוסף אומץ. ה״ר יוסף ב״ר שלמה דיין מליסא. פי׳ על הפטרות מס׳ בראשית ושמות: ד״א, קוית״י (תקכ״ו), 4°.

146. יוסף אומץ. ה״ר חיים יוסף דוד אזולאי. שו״ת ובסופו קשר אמיץ השמטות ותיקונים: ליוורנו, תקנ״ח, 2°.

147. יוסף ואסנת. ה״ר זיסקינד ראשקאוו הלוי. מעשה יוסף במצרים בדרך שיר ושיחה: ברעסלויא, תקע״ז, 8°.

148. יוסף בן גוריון. (עיין יוסיפון סי׳ 134).

149. יוסף בסדר. ה״ר חיד״א הנ״ל. עניני למוד ותקונים : ליוורנו, תקנ״ט, 12°. וז״ז פ״ר בלוית ספרים קטנים אחרים לו. (עיין עבודת הקדש).

150. יוסף דעת. ה״ר יוסף ב״ר יששכר (תלמיד מהר״ל מפראג). פירושים ותקוני טעיות והגהות ושנויי נוסחאות וגירסאות בפי׳ רש״י עה״ת, וכל הציורים הנצרכים להבנת פירש״י עה״ת כצורת הסולם ולחם הפנים ושלחן ומנורה ואפוד לפי כל הדעות

וקצת על פרפראות הר״י בעל הטורים: פראג, פ״ה פרא״ג, 4°. [וכ׳ בהקדמתו שחיבר פי׳ ע״ש בחינת עולם וס׳ עולי עין על עין יעקב].

151. **יוסף חיים**. (עיין ציון במשפט).

152. **יוסף חן**. ה״ר יוסף קורקוס. פשטים עה״ת כסדר הפרשיות: ליוורנו, תק״ץ, 4°.

153. **יוסף לחק**. הג״מ חיד״א הנ״ל. תוס׳ למודים לס׳ חק לישראל: ליוורנו, תקנ״ד, 12°. ואח״ז נלוה ונספח אל ספרי חק לישראל, עיין זה.

154. **יוסף לקח**. ה״ר אליעזר ב״ר אליהו רופא אשכנזי. פי׳ על מגלת אסתר: קרימונה, פורי״ם. המבורג, תע״א. אופיבאך, תקל״ט. זאלקווא, תקנ״ז. ווארשא, תקצ״ח. חמו״ד, 4°.

155. **יוסף לקח**. ה״ר חיים אבואלעפיא (בעה״ס עץ החיים וכו׳). דרושים ופירושים ופשטים על כל התורה בכמה דרכים ואופנים קצת ע״פ הפשט וקצת ע״פ הדין, ג׳ חלקים: אזמיר, תט״ו—צ״ב, 4°.

156. ס׳ **יוסף המקנא**. (עיין ס׳ נצחון ישן).

157. **יוסף בן מתתיה**. לפ״ד וואלף בהוספותיו לח״א מספרו אוצר ספרי עברים דף ב׳ ראה ספר בשם זה באוצר ספרי רד״א, אבל ברשימות רד״א לא נמצא ולא נודע מהותו: (צונץ גא״ל דקל״ו a).

158. **יוסף עליו**. ה״ר יוסף ב״ר יצחק משה מונטיקייו. פי׳ על פ״א, ובסופו לקוטים ופי׳ על פ׳ ר״ע וקצת דרושים והספדים: שאלוניקי, תק״ח (וי״א תקכ״ה, ואולי ד׳ שני) 4°.

159. **יוסף עליכם**. מהנ״ל · פי׳ על הגדה ש״פ: שאלוניקי, תצ״ז, 4°.

160. **יוסף תהלות**. הג״מ חיד״א הנ״ל. פי׳ על תהלים: ליוורנו, תקס״א (ולא תקנ״ו) 4°.

161. **יופי מכלול**. (עיין יפה מראה להלן).

162. **יוצרות**. שם כולל לפיוטים הנוספים לתפלות שחרית ברוב שבתות השנה (במועדים ורגלים), ונקראו בשם כללי זה לפי שתחלתן סמוך לברכת יוצר אור, וכל חלקיו נקראים בשמות פרטים לפי מקומות התפלה שאומרים אותם, והם: יוצר, אופן או קדושה, מאורה, אהבה, זולת, גאולה לפני תפלת י״ח, והנאמרים בחזרת הש״ץ בתוך תפלת י״ח נקראים קרובות, וחלק האחרון לפני קדושת שחרית נקרא סילוק, והם שונים ומשתנים לפי מנהג מדינה ומדינה ועיר ועיר. נדפסו פ״ר לבדם ופעמים אין מספר בתוך סדורי תפלות (ובכל המחזורים), ונדפסו גם לבדם גם עם פירושים ועם העתקות לל״א ולע״ז. וקצת הנדפסים לבדם אערכה פה לפני הקורא:

163. **יוצרות מכל השנה** כמנהג פולין ופיהם וכו׳, נעתק לל״א ומפורש יפה וקצתן ע״פ חרוזות ע״י ה״ר משה ב״ר אברהם המחוקק ונחלק לג׳ חלקים: פראג, פרא״ג. שם, שס״ז [ד״א (פיורדא ?) תקכ״ח] 4° וז״ז.

164. **יוצרות** כמנהג אשכנז עם פי׳ ה״ר אשר ב״ר יוסף: קראקא, אשמ״ח, 4° וז״ז. [ג״א ס׳ לחם אבירים נחלק לב׳ עמודים, וס׳ שבתות ה׳ ומועדי ה׳].

165. **יוצרות** כמנהג אשכנז ופולין: פראג, ש״ס. ד״ו, שע״ו, 8°. פראג, חש״ד, 12°, וז״ז.

166. **יוצרות** ומערבות זולתות וסליחות עם הפוסקים ומנהגים דק״ק ווירמייזא: פפד״מ, תס״ד, 4°. (ועיין סליחות).

167. **יוצרות** עם פירוש ר׳ הירש ר׳ זונדילש ור׳ מרדכי ב״ר אברהם כ״ץ: קראקא שנ״ב, 4°. (הגהות ש״י כ״י).

168. **יוצרות לשבתות** בל״א: פראג, שס״ה, 4°.

169. **יוצרות** לכל שבתות השנה ולפורים עם ת״א ובאור אשכנז ע״י ר׳ חיים ארנהיים הלוי: גלויגא, 1840, 8°.

170. **יורה דעה** הארוך לרבינו אהרן הכהן מלוניל. (עיין ארחות חיים).

171. **יורה דעה**. ר׳ יצחק נתן. באור על מאמר אחד במו״נ ונקרא ג״כ המורה לצדקה: כ״י יש״ר ועתה באוקספורד.

172. **יורה דעה**. הג״מ חיד״א הנ״ל. חי׳ על קצת ש״ע א״ח וי״ד: ליוורנו, תקל״ג, 2°. (יה״ש, ולא מצאתי לו חבר).

173. **יורה דעה**. ס׳ קדמון, לא נודע מחברו, ומתחיל: אמר א׳ב׳ש׳י׳. פי׳ עה״ת ולא נזכר בו שום מפרש אחר זולת הרמב״ם במו״נ, ומבאר דקדוק כל מלה וענין כל פסוק וטעמי מצות ודרשות רז״ל ומקורן ע״פ פשוטו של מקרא ולפעמים ע״פ נסתר ופילוסופיא עמוק מאד ושיר בין כל פרשה ופרשה: כ״י רד״א B № 272, q. (רשמש״ש 1938, ישרון ד׳ 95, המזכיר תר״ל ע׳ 99 בהערה; נמכר בשנת רמ״א ע״י ר׳ יוסף בן אבשלום בונאויטא ובשנת ש״ץ קנהו ר׳ יעקב רומאן).

174. **יורה דעה**. (עיין טורים, שלחן ערוך)

175. **יורה חטאים** . רבינו אלעזר ב"ר יהודה מגרמיזא (בע"ס הרוקח) . וידויים ותפלות לתשובה על כל חטא ופשע ודרכי התשובה ונקרא ג"כ ס' הכפרות ויש קורין לו מורה חטאים , ואיידי דזוטר נלוו לו בדפוס עוד כמה ספרים קטנים כמו : בקשת הממי"ן , דין חבוט הקבר , דרך טובים, מפרש חטאים , צוואת ר' יהודה חסיד , וכדומה , כולם מענין הדומה לו ועניני מוסר והנהגות ישרות, ויש בזה מה שאין בזה : ד"ו , מעי"ל צדק"ה (שמ"ט) . לובלין , שע"ו או שע"ז . קראקא , שפ"ה . פיורדא , תנ"א . אופיבאך , תע"ז . (ועם ל"א : פיורדא , השומ"ר ?) . וז"ז גם חמו"ד גם חמ"ד וחש"ד , 4°, 8°, 12°, 16° , 24° .

ואני בא לידי הס' הזה (חסר שער) ונראה שהוא ד' פיורדא משנת את"ן הנמצא גם ברד"א D, № 179 ע"ש . ולפי הנראה מהקדמתו סידרו איש א' מפיורדא וכן מצאתי בתוכו (סוף דין חבוט הקבר לפני סי' ס"ע) כ' וז"ל : עוד מצאתי כתוב בס' יורה חטאים של מ"ו החסיד הרב ר' מאיר סג"ל זצ"ל מו"ל דק"ק פיורדא יע"א כתוב בצדו תשובות אלו מלוקטים מספרים אחרים וז"ל , וכו' וכו' . וזה סדרו : א) יסוד התשובה מלוקט מכל הספרים המדברים בהנהגת הרוצה לשוב מכל חטא ועון ועניני מיתה ודין חבוט הקבר ועד אחרון צוואת ר"י החסיד , כל אלה נכללו בע' סימנים . ב) ס' מפרש חטאים , עיין זה . ג) סדר ודוי לשכיב מרע וסדר התרת נדרים וסדר מסירת מודעה לשכ"מ . ד) סדר קדיש וברכו למתפלל ביחידות אשר בסדורים שלנו וכתוב עליו שסידרו החסיד ה"ר יעקיל בה"ר אברהם שעפטילש ז"ל , וכ"כ בתהלים ד' ליידין אשר ברד"א D, № 119 ונקרא שם דברים שבקדושה והוא מס' הרקח סי' שס"ג . ה) קונטרס דרך סעודה פסוקים ומאמרים ותפלות בשעת נט"י ולפני הסעודה ובהמ"ז . ו) סדר שיר של יום . ז) ס' דרך טובים לר' צבי הירש ב"ר משה חנוך זונדיל מלובלין מפרש המחזור וסליחות ותפלות , וקרא לו סדר הדרכה, הנהגות האדם מעת קומו בבוקר וכל היום וכל הבנה בחרוזים .

176. **היורש דברי אלהים** . לידידיה האלכסנדרוני הוא פילון היהודי . מבואר בו חזיון ברית בין הבתרים ע"ד משל חידותי (אלעגאריט) חובר בל' יון ונעתק מל' רומי לעברי ע"י ה"ר יוסף פלעש , ובסופו אבל כבד מספד תמרורים על מות אבי המעתיק ה"ר אברהם פלעש : פראג , תק"ץ , 8° .

177. **יושב אוהלים** . ה"ר אברהם ב"ר יצחק ענתבי אבד"ק ארם צובה . פשטים עה"ת ודרושים ונלוה לו פני הבית על י"ד ודרוש אדם וחוה בשם אהל יצחק : ליוורנו . . .

178. **יושבי תבל**. ה"ר צבי הירש דערנבורג. על מדות האדם במשל ומליצה : אופיבאך , תקמ"ט , 8° .

179. **ס' היושר** . א' מתלמידי ר' נתן ממונפלייר. ס' רפואות בחלק המעשי ונחלק לק"נ שערים קצרים . ומזכיר בו גאלינוס ; ס' אלמנצורי לאלראזי העתקת רש"ט (עיין ס' חפץ השלם) , אבן מאסיה (Ibn Mesue) , דואג אידומיוס (דואג האדומי ?) אשר קצור ס' רפואה שלו נמצא בכ"י די רוסי № 354 , ר"י הישראלי בספרו היסודות וס' ויאתיקום , מורו ר' נתן ממונפלייר, ר' יעקב בספרו שאר ישוב, אפוקרטוס, אסחק (יצחק) בן עמרם וזולתם . שם הס' נודע מסופו שמסיים : כאן נשלם ס' היושר , השם יתן לי כבוד ועושר : כ"י ווין № 161 . עוד נמצא לו שם אח"ז בכרך ההוא : ס' במלאכת היד (№ 162) ; ס' השתן (№ 163) , ס' הדפק (№ 164) ואולי גם ס' שמירת הבריאות (שם № 165) לו הוא , וע"ש .

180. **יושר לבב** . ה"ר עמנואל חי ריקי . קבלה , והוא תמצית ס' משנת חסידים שלו : ד"א ; והכ"ל אמ"ת , 8° .

181. **יזל מים** . ה"ר אברהם המכונה שמסולי הספרדי . חקירות על חטא מרע"ה במי מריבה בשלשה דרכים , כ"י : (ש"י) .

182. **יזמרך כבוד** . ה"ר אליעזר ב"ר יצחק אייזיק. חי' על מס' מגילה: חמ"ד (זאלקווא) תק"ב, 4°.[וכ' שחיבר ס' כרם חמד, ע"ש בשער].

183. **ס' היחוד** . רב חמאי גאון . ס' קבלה . הובא בס' הפרדס לרמ"ק שער הצחצחות פ"ד, ע"ש , וכ' הראב"ע בס' יסוד מורא סוף שער הראשון וז"ל : ויש מהגאונים שחיבר ספר וקראו ס' היחוד על דעת אנשי המחקר ומעטים הם הדברים הנכונים בו וכו' , ע"ש .

184. **ס' היחוד לר' שם טוב די פארו** . קבלה על אחדות השם : כ"י די רוסי $1220/_4$ № . ונקרא ג"כ אגרת היחוד, וע"ש $1138/_8$ №.

185. **ס' היחוד** . (עיין חכמתא רבתי) .

186. **יחוד אלהות לאבו אחמד אלגזאלי** . ויכוחים וטענות נגד מאמיני הרבוי . חובר בל' ערבי ונעתק לעברי ע"י ר' משה הנרבוני , כ"י . ג"א ס' המדות ונעתק לעברי ע"י ר' אברהם ב"ר שמואל ן' חסדאי .

ג"מ ס' תועלת ההגיון ונעתק לעברי ע"י ר"מ נרבוני הנ"ל : (ש"י) .

187. **יחודים** וסודות להרב החסיד ר' ליב פלעבנא (תלמיד האריז"ל) : כ"י רד"א № 972, q .

188. **היחודים להאריז"ל**: כ"י יוא"ל . ואולי הוא שער היחודים נוף ד' מס' עץ חיים למהרח"ו (עיין זה באות ש') .

189. **יחום האבות** . העתק אגרת משנת רנ"ז על מקום שם קבר נביאים וצדיקים תנאים ואמוראים בא"י וח"ל ע"י ר' אורי ב"ר שמעון מבילא בשנת שכ"ד בצפת , ובסופו הסכמה משנת שנ"ה על לוח עברונות ומולדות למ' שנה שחיבר ר' אורי הנ"ל . נדפס עם תרגום רומי ע"י הוטינגער : היידלבערג , 1659 , 12° . שם , 1662 , 8° . (ועיין אלה המסעות) .

190. **יחום האבות** הנ"ל עם ל"א מרובע להמון ונסים ברוסיא ופולין : ווילנא , תרי"ג , 8° .

191. **יחום בוך**. מנטובה, שכ"א, 8°. (צונץ גא"ל דף רכ"ו , ולא פירש מהותו,ואולי הוא הנ"ל בל"א).

192. **יחום בשר** . רבינו יהודה בן ברזילי אלברצלוני . על דיני נסים : (שג"ב ח' , ושה"ג שלי ח"א בשמו , ע"ש) .

193. **יחום הצדיקים** . ה"ר גרשון ב"ר אשר איש שקרמילה . (ובתג"י י' סי' רכ"ו מיחסו לר' יוסף ריקיטי , ע"ש) . ציון מקום קברות הצדיקים בכל מקום אשר עבר עליהם וקצת מה שחידש כל או"א להזכיר ולומר על קברו : מנטובה , שכ"א . ד"ו , ש"נ . שם , שנ"ט . שם , שפ"ו . שם , ת' . וירונא , ת"מ , 8° . את ד' מנטובה שכ"א ראיתי וכן הוא ומהותו כמ"ש פה ודלא כתג"י וכן שמו : ספר יחוס הצדיקים . אבל מסגנון לשון הקדמת הס' נראה קצת כדברי תג"י שכ' וז"ל: „הוציא והביא הס' הזה לאור איש מהימן היקר כמ"ר גרשום בכמ"ר אשר ז"ל איש שקרמילה וכו' וכו' , ע"כ נדב לבו להדפיסו כדי לזכות בו את הרבי' זכותו תעמוד לעד" (ועיין אגרת יחוס הצדיקים, חכמת המשכן) .

194. **יחוסי תנאים ואמוראים** . הוא סדר תנאים ואמוראים בפלפול כסדר א"ב,ג' כרכים מן אות ב' (בר נתן) עד אות יו"ד : כ"י רד"א № 843, q וכ"י רח"ם № 59 ונקרא שם אנגרון וז"ל אגרון כמ"ש החכם רמש"ש שם דף שנ"ז ע"ש , וערך א' ממנו נדפס באו"כ ב' דף כ"ט וכ' שם בשם החכם צונץ שחיברו אחיו של ר' מאיר משפירא , ע"ש .

195. **יחיו דגן**. ה"ר יחיאל ויטירבי מאנקונא. דרשות ופסקים : ליוורנו . . .

196. **ס' יחייא** . (עיין שלשלת הקבלה) .

197. **ס' היחס** . ר' יעקב סקלי . מזכיר בו כל עיר וככר מא"י ומי ומי נקבר בהם . כ"כ ביוחסין כ"י , והוא בנדפס ריש דף רכ"ח, ע"ש .

198. **ס' היח"ש** לכתב אשורי. ה"ר יעקב בכרך . על קדמות לה"ק והנקודות והטעמים : ווארשא , חרו"ת , 8° .

199. **ס' היחס** בדקדוק . (עיין אב ואם) .

200. **יידישע מאנאטשריפט**. 1טער באנד : פראג או ברין , 1802 , 8° .

201. **יימליאוש** . (עיין חכמתא רבתי) .

202. **יין ישן** . (עיין משתה יין) .

203. **יין לבנון**. ה"ר נפתלי הירץ ב"ר יששכר בער וויזל . באור גדול על פרקי אבות : ברלין , תקל"ה , 2° .

204. **יין לבנון**. ה"ר שמואל מרגליות . מאמר על יין נסך בדרך סוד וקבלה : פאריצק , תקנ"ט , 8° .

205. **יין מגתו** . (עיין משתה יין) .

206. **יין המשומר** . ה"ר נתן נטע שפירא ירושלמי בה"ר ראובן דוד טעבלי . כל דיני אסור יין נסך והשחתת פאת הזקן ע"פ קבלה : ד"ו , ת"ב , 4° .

207. **יין נסכים** . (עיין משתה היין) .

208. **יין הרקח** . רבינו אלעזר מגרמיזא (בע"ס הרוקח) . פי' על חמש מגלות בצירופים וגימטריאות וכו' ע"פ קבלה, על מגלת שיה"ש ורות נדפס: קראקא, שמ"ח . לובלין, שס"ח , 4° וז"ו.ועל כל המגלות נמצא בכ"י רד"א . . .

209. **יין הרקח** הנ"ל על שיה"ש לבד ועם פי' הרמב"ן (עיין פי' על שיה"ש להרמב"ן) : זאלקווא , תקס" . . , 8° .

210. **יין הרקח** . ה"ר משה ב"ר מיינסטער מברעסלויא . פי' על משניות ד' סדרים , ונדפס רק על סדר זרעים לבד בשם כסא דברכתא : דיהרנפורט , תקע"א , 4° .

211. **יין הרקח** . דרוש על היין בדרך גימטריא וכו' לר' מצליח יחיאל עובדיה בן משה דוד : ליוורנו , ולישרי"ם , 2° . (ועיין חזון עובדיה) .

212. **יין הרקח** . הרמ"ע מפאנו . עיין כ"ל מ' י"ג ושה"ג שלי ח"ב מאמרות . ואולי ג"כ מאמר קבלה .

213. **יין הרקח** . (עיין מעשה רוקח, משתה יין).

214. **יכין** . (עיין לוית חן) .

215. **יכין ובעז** . ה"ר צמח וה"ר שמעון בני הרשב"ש ז"ל . שו"ת ב' חלקים : ח"א ק"ן שו"ת לה"ר צמח הנ"ל , וח"ב כ"ז שו"ת לה"ר שמעון הנ"ל , ובסופו זרע רב דרושים לה"ר מסעון בן גנון : ליוורנו , מבש"ר , 2° .

216. **יכין ובעז** . (עיין לוית חן , שירה לחיים).

217. **ילד זקונים** . ה"ר אהרן חארין אבד"ק אראד . הוראת התיר על קצת דברים שנתחדשו ותולדות ימי חייו ושארי ענינים , ובסופו קצת דברים בל"א: ווין , 1839 , 8° .

218. **ילד שעשועים** . (עיין שער היחוד) .

219. **ילדות ובחרות** . ה"ר מנחם מענדיל ב"ר יהודה ליב ברעזע . שיר מוסרי בדרך שיחה : ברלין , תקמ"ו , 8° .

220. **ילדות משה** . (עיין רועות מדין) .

221. **ילדי הזמן** . (עיין בחינת עולם) .

222. **ילדי שעשועים** . ה"ר מרדכי באסס . ר' מכתמים : ווין , 1855 , 8° .

223. **ילמדנו** . (עיין מדרש) .

224. **ילקוט** . ה"ר יוסף דוד מרבני שאלוניקי (בע"ס בית דוד) . הקדמות בחכמת הקבלה מגורי האריז"ל ומפרשיו , כ"י : (שג"ב מ"ג ושה"ג שלי ח"ב במקומו) .

225. **ילקוט דוד** . ה"ר דוד ב"ר הירץ פוזנר . לקוטים והקדמות ממדרשים ומפרשים לדרשנים כסדר פרשיות התורה: דיהרנפורט , את"ן , 4° .

226. **ילקוט חדש**.ה"ר ישראל אבד"ק בעלז. (ובסה"ד כ' שמשמע ששם מחברו ר' יעקב , עיין שג"ב מ"א ול"א נ"ה ושה"ג שלי ח"ב במקומו . ופירשט ח"ב דקנ"ד כ' : ר' יעקב ישראל אבד"ק שלוצק ונחה שקטה האר"ש) . לקוטי מאמרים לדרשנים ממדרשים ושארי ספרים ומסודר בערכין כסדר א"ב , ונקרא ג"כ ילקוט ישראלי : לובלין , ת"ח . פראג , תי"ז . ד"א, תי"ט . פראג, תמ"ז . ד"א, תנ"ט, 4° . עוד כנ"ל עם תוספות שכחת לקט : ווילמרשדארף, תל"ג. ראדוויל, תקע"ד , 4° . פרעסבורג , תרי"ט , 8° .

227. **ילקוט יש"ר**. ה"ר יצחק שמואל ריגייו. חקירות על ענינים שונים:גוריציא,1854,8°.

228. **ילקוט ישראלי** . (עיין ילקוט חדש לעיל).

229. **ילקוט הלוי** . ה"ר רפאל לוי . לקוטי מאמרים וחידות ושירים וכו' : ליוורנו , תקל"ו , 8° .

230. **ילקוט המכירי** . ר' מכיר ב"ר אבא ב"ר מכיר . לקוטים על תהלים , ונזכר לפני גזרות ספרד : כ"י רד"א F , № 173 וכ"י באמ"ד וכ"י רי"וו . עוד כנ"ל על ישעיה, כ"י : (ש"י) . והג"מ חיד"א ראה ס' ילקוט המכירי על כל ס' משלי בכ"י קרוב מאד לילקוט השמעוני ושם כתוב שחיברו ר' מכיר ב"ר אבא מרי (עיין שג"ב מ' ושה"ג שלי ח"ב בשמו) . לפי עדות הרמ"ש שהיה לפניו כ"י הרי"וו והעתיק לו הקדמת הספר ונתנה לפנינו בהערותיו לס' קריה נאמנה דף ד—ה' שם המחבר הוא ר' מכיר ב"ר אבא מרי ב"ר מכיר ב"ר טודרוס ב"ר מכיר בן הרב ר' יוסף ב"ר אבא מרי זלה"ה . וכ' שם וז"ל : לא הנחתי דבר אשר לא כתבתי בספרי אלו נביאים תהלים איוב משלי, וכו' , מזה משמע שחיברו על כל הנ"ר ונ"א וספרי אמ"ת .

231. **ילקוט** מכמה מאות ספרים . (עיין סדר הדורות) .

232. **ילקוט** על סדר תנ"ך ומאמרי רז"ל בש"ס בבלי וירושלמי וקצת מפרקי ר"א וכדומה:כ"י שד"ל. ומהותו בפרטות , עיין כ"ח ז' דף רט"ו וכו' .

233. **ילקוט ראובני**. ה"ר ראובן ב"ר האשקי כ"ץ . לקוטי מאמרים ע"פ רוב מספרי קבלה ומסודר לערכין ג"כ כס' ילקוט חדש הנ"ל : פראג, ת"כ. הומבורג,תע"ב. שם, תפ"ב,4° . ולא נדפס רק ח"א ממנו , וח"ב לא נדפס ונמצא בכ"י רד"א F, № 174 .

234. **ילקוט ראובני** הגדול מהנ"ל . לקוטי מדרשים תמוהים מהרבה ספרי קבלה וזולתם ומסודר כסדר פרשיות התורה: ווילמרשדארף, את"ם , 2° . עוד , ובסופו ס' שכחת לקט , עיין זה: ד"א , ית"ן . אוסטרהא, תקס"ו, 2° . לבוב , 1860 , 8° .

235. **ילקוט הרועים** . (עיין גאולת ישראל) .

236. **ילקוט** שירים שונים ואגרות ומליצות חידות למשפחת קנשינו : כ"י שד"ל . (ועיין כ"ח ד' דף ל"ד וכו') .

237. **ילקוט שכר ועונש** . (עיין ס' הפרדס) .

238. **ילקוט שמעוני** . ר' שמעון אשכנזי מפרנקפורט . (ולפ"ד הג"מ שי"ר הוא ר' שמעון קרא , עיין כ"ח ז' מכתב א') . חבור גדול על כל ספרי תנ"ך מלוקט מכל התלמוד וכל ספרי מדרש הקדמונים ומסודר על כל פסוק ופסוק כסדר תנ"ך ומ"מ המאמרים בגליון, ועם באור קצת מלות זרות ב' חלקים, ובסוף חלק ראשון קונטרס אחרון אגדות ירושלמיות רנ"ו רמזים קצרים מתלמוד ירושלמי לפי סדר המסכתות בדרך זר , היינו

מס' יומא ושארי מסכתות מסדר מועד ועד
אחרן שבת עירובין ופסחים ואח"ז סדר זרעים
נזיקין ונשים, ואחר כל"ו ערכין אלו נמלאו
עוד כ"ה ערכין מילמדנו כסדר התורה, ח"א :
שאלוניקי, הרפ"ו—עזר"י, 2°. ח"ב :
שם, רפ"א, 2°. (ועיין המזכיר 1858
דף כ"א—כ').

239. **ילקוט שמעוני** הנ"ל בלי קו"א הנ"ל עם מ"מ הנ"ל ותוס' פי' מלות חמורות בגליון ע"י ר' מנחם פורטו כהן : ד"ו, שכ"ו. קראקא, שנ"ה, 2°.

240. **ילקוט** הנ"ל כנ"ל עם נוסחאות שונות והגהות לר' מאיר בה"ר פתחיה ומפתח המאמרים : לובלין, בשאנ"ן. שם, ת"מ (אונן גא"פ דף ש"ג הערה B). פפד"מ, תמ"ז. פפד"א, תס"ט. פולנאה, תקס"ו, 2°.

241. **ילקוט** הנ"ל ככל הנ"ל עם פי' ברית אברהם לר' אברהם ב"ר שמואל גדליה מירושלים, והגדות מלוקטות מתשעים ספרים ויותר הנקובים שם בהקדמתו, ב' חלקים, ח"א : ליוורנו, שק"י. וח"ב : שם, הית"ה, 2°. די' כנ"ל עה"ת : ליוורנו, תקע"ג, 2°. (רוזענס F 321, №).

242. **ילקוט** הנ"ל עם פי' זית רענן לבעל מגן אברהם וב' פירושים חדשים בשם היכל רענן ושמן רענן להר' יואל דובער ב"ר מאיר הכהן, והפירושים הנ"ל אחר כל ספר וספר, ס' יהושע שופטים ושמואל א' וב' : חמו"ד (ק"ב), התור"ה, 4°.

243. **ילקוט** הנקרא בשם תלמוד תורה. נזכר בס' מנות הלוי דף נ"ט ע"ב ע"ש. (שג"ב מ"א ושה"ג שלי במקומו).

244. **ים יששכר**. ה"ר יששכר בער ב"ר יהודה לימא מרפשוויר. פי' על תוספתא מס' ביצה בפלפול, ובסופו חי' דינים היוצאים מפירושו הגדול בשם מצודת יששכר : מיץ, תקכ"ט, 2°. [ג"ח ס' אהל יששכר, בני יששכר, יודעי עתים, ים יששכר על מס' מכות, כרמי שלי, כתר תורה, מטה יששכר, התלמודי מלומד, ושירים וז"ז].

245. **ים כנרת**. (עיין פירות גינוסר).

246. **ים של שלמה**. ה"ר שלמה לוריא (מהרש"ל). חי' גפ"ת וסוגיות על רוב הש"ס, ולא נדפס רק על קצת מסכתות, והם: א) על מס' ב"ק, ובסופו קונטרס ר' חיים יונה בדיני דגרמי שהובא לביה"ד ע"י ר' אברהם בעל זרע אברהם על המדרש (כן ראיתיו וכאונן גא"ל דף אר"ן לא כן, ועיין רח"ם 4286 №) : פראג, שע"ה (ונשלם י"ט חשון שע"ו). יעסניץ, תפ"ג (רוזענס F 326, №: תע"ג). סדילקאוו, תקצ"ו, 2°. ב) על מס' ביצה : לובלין (ש"י, ורד"א F 799, №: פראג). שצ"ו. אופיבאך, תע"ח, פיורדא, תקכ"ו, 2°. ג) על מס' גיטין וחי' דיני גיטין וסדר כתיבת דיני שמות אנשים ונשים : ברלין, ישרה"ו. פראג, תקע"ב, 2°. ד) על מס' חולין : קראקא, שע"ה (וכן פירשט ח"ב דף ר"ס, אבל שם דשמ"ז : תט"ו ?). אופיבאך, תע"ח. פיורדא, תקכ"ו. חמו"ד (רוסיא), 2°. ה) על מס' יבמות : אלטונא, כ"י ע"ת (ת"ק), 2°. ו) על מס' קדושין : ברלין, תקכ"ו, 2°. (ובעל סה"ד כ' שהיה לו על מס' כתובות בכ"י). ז) על מס' כתובות פרק א'—ד' נדפס עתה מתוך כ"י : חמו"ד (לבוב, תבר"ך) 2° (ל' דפין). ונדפסו עתה כולם (בלי ז') מחדש: שטעטין, תרכ"א ב', 2°.

247. **ים שעשה שלמה**. סדר גיטין למהר"י מרגליות וה"ר שבנא : כ"י רד"א תקמ"ג וק"ד q 583, או 587 №.

248. **ים התלמוד**. ה"ר יהושע העשיל בה"ר מרדכי זאב אורנשטיין. חי' על מס' ב"ק עם הגהות ותוס' חידושים ושו"ת לבעלי ס' מגן גבורים בשם מפרשי הים : לעמבערג, תקפ"ח, 2°.

249. **ים התלמוד**. שמות הכללים מכל הש"ס על כל פלוגתא של תנאים ואמוראים ע"פ א"ב. (מתחיל „אהל זרוק" ומסיים „תוך כדי דבור") : כ"י הפליט 32 № א'.

250. **ים התלמוד**. ה"ר יצחק זעלקא ב"ר זאב וואלף מבירז. חי' על קצת מס' : זאלקווא, תקט"ו, 4°.

251. **ים התלמוד**. (עיין אפיקי יהודה).

252. **ימות עולם**. השר דון יצחק אברבנאל. ספור כל הגזירות והגירושין מאדה"ר עד זמנו. (עיין בהקדמת ספרו מעיני הישועה).

253. **ימות עולם**. ה"ר יששכר כרמולי הרופא. תולדות גדולי ישראל וספריהם לדורותם במקומות מושבותם וזמניהם, וכו'. (עיין זכרונות לב"י תקנ"ט 19 №).

254. **ימות עולם**. (עיין ס' כריתות, צמח דוד).

255. **ימי הדור**. ה"ר מרדכי אהרן גינצבורג. תולדות הימים מראשית ימי השנוים באירופה בשנת תק"ל עד ימי מסע נאפולין לארץ רוסיא בשנת תקע"ב : ווילנא, תרכ"א, 8°.

256. **ימי עולם**. (עיין מאור עינים).

257. **ימי הפורים**. (עיין סדר ימי הפורים).

258. ימי צרה ומהומה והספד הנורא והעצוס בעיר אוכן יסן בספור מליצי ושיר ע"י א. ה. קאהן : אפען , 1838 , 8° .

259. ימי תמימים . ר' מנחם נווארה . הספד על ב' גדולים וקינות : ד"ו , תקי"ג , 4° .

260. ימים אחדים . (עיין תקון תשובה) .

261. ימין ה' עושה חיל . מאמר להרמ"ע מפאנו . (עיין כ"ל מ' י"ג ושה"ג שלי ח"ב מאמרות) .

262. ימין ה' רוממה . פסק על ענין נענוע והקפת הלולב לר"ע ספורנו והרמ"ע מפאנו: ד"ו, שס"ה , 4° . (ועיין דרך ימין).

263. ימין משה. ה"ר משה ב"ר יוסף ווליטורא מטיבולי. קלור מס"ע ופוסקים בדיני סו"ב: מנטובה , שפ"ד , 8° .

264. ימין משה הנ"ל עם שיר לר"ח ויטאל וס' זכרון לבני ישראל לר' אברהם מזרחי וס' שוחטי הילדים לר"י נגארה עם קלא תוס' והגהות לר' יוסף קאסטרו והר"מ גלאנטי ע"י ר' חיים משה בן אברהם קאריגול : ד"א , תע"ח , 8° .

265. ימין משה הנ"ל ונוסף פי' באר מים חיים לה"ר חיים אברהם ישראל זאבי : האג , תקל"ז , 8° . עוד כנ"ל עם תוס' פי' ויוסף אברהם לה"ר אברהם זוסמאן שו"ב בלונדון ובראשו הקדמה ופתיחה קלרה ואח"ז הקדמת הספיר עניני מוסר ק"ל סימנים : לבוב , 1860 , 8° .

266. ימין משה. ה"ר משה קארניק . דרושים ובאורים במליצות וקלת שירים ובסופו אבל יחידמספד וקינה על מות ה"ר אברהם טיקטון אבד"ק גלוגא וברעסלויא : ברעסלויא, תקפ"ד , 4° .

267. ימין משה . כ"ר משה מצורדי בכ"ר יהודה מרלי הקראי. פי' על התורה:(אר"ץ).

268. ס' יסוד . רבינו שמואל משפיהא . נזכר בס' חתן דמים פ' תזריע:(צונץ גא"ל דף ק"ס).

269. יסוד . (עיין פי' התורה לר"מ הדרשן) .

270. ס' היסוד . הראב"ע . על דקדוק הלשון והמלות. מזכירו תדיר בפירושו עה"ת , ובעל אהל יוסף כ' שלא בא ס' זה לידו ולא ראהו .

271. יסוד האידרא מכתבי האריז"ל:כ"י רד"א № 911, F .

272. יסוד אמונה . ר' יצחק עלים. על עיקרי האמונה : קראקא , שמ"ב , 4° .

273. יסוד האמונה . ר' ברכיאל . ס' קבלה , כ"י : (ש"י) .

274. יסוד האמונה . רבינו בחיי. מזכירו הר"מ בוטריל בפי' ס' יצירה פ"א משנה ראשונה, ע"ש . וכש"י כתב ס' אמונה כמו ברשימה בסוף ס' יצירה, וכן וואלף ח"א ע' 235 (ועיין סעד ה') .

275. יסוד האמונה . (עיין מאמר האחדות) .

276. יסוד דקדוק להראב"ע בדקדוק לה"ק . ומזכירו תדיר בפירושו עה"ת : כ"י רש"ף כרך ט"ז ב' ע"ש . (ומכאן מודעה לה"ר גבריאל ליפמן המסופק במליאותו) .

277. יסוד הדת . ה"ר מרדכי דוב פרידענ-טהאל . חקירות בעניני הדת בכמה חלקים : א) מגדל עז תשובות על שאלות אפיקורסים . ח"ב מגדל ישועה על יסודי האמונה ונלוה לו מאמר הבריאה . ח"ג . (חוברת א' לא ראיתי עד כה). חוברת ב' הנקרא הברית . (לא ראיתי רק חלוקה שניה ולא הראשונה) . ח"ד אש דת עניינים שונים . ור"מ ל"ב : ח"א מגדל עז , ח"ב מגדל ישועה תשובות על שאלות אפיקורסים . ח"ג יעוד אדם . ח"ד הברית . ח"ה אש דת . ח"ו נקרא תוספות לחבורי ומפתחות : ברעסלויא,תקפ"ב—פ"ד, 4° . (ועיין החכמה והתבונה והדת) .

ויש מוסיפין לו עוד חלקים , ואנכי יגעתי ולא מלאתי עד כה ספר זה שלם בכל חלקיו , וכל אשר ראיתי ממנו עד סיום לא היה שלם בכל חלקיו ולכן לא אדע גם מהותו אל נכון .

278. יסוד דתינו . ה"ר עקיבא שלום מטולטשין (בעל נשמת חיה). נגד החסידים לנ"מ : פפד"א . . . לעמבערג . . . 8° .

279. יסוד חכמה . ר' מתתי' ב"ר יצחק (היצהרי ?) . באור מקומות הקשים בס' מאזני לה"ק להראב"ע : כ"י די רוסי № 806/2 .

280. יסוד חנוך נערים . ה"ר משה לוי מזאנדרשלעבן . על עניני החנוך וראשית למודי הנערים עם ת"א: לייפציג, תקנ"ט, 8°.

281. יסוד יוסף . ה"ר יוסף ב"ר אליה כ"ץ . פי' על פ"א בדרך פשט וקבלה : קראקא , שצ"ח , 4° .

282. יסוד יוסף . ה"ר יוסף ב"ר שלמה דרשן מפוזנא . אזהרת מוסר ותקונים לחטא קרי ר"ל : פפד"א , ותג"ל , 4° . [ג"ת ס' ישמח ישראל] .

283. יסוד יוסף הנ"ל עם הוספות לר' יוסף בן גיסו : ברלין , תצ"ט , 4° .

284. יסוד יוסף . ה"ר יוסף יאסקע בה"ר יהודה יידל אבד"ק דובנא. הנהגות מוסר ויראת ה' : שקלאוו , תקמ"ה , 4° .

285. יסוד יוסף. ר' יוסף יאסקע הלוי ב"ר יצחק. קבלה בגימטריאות ונוטריקון על כל שמות הקדש ועשר ספירות וכו' ודרושים: מינקאוויץ, תקס"ג, 4°.

286. יסוד ר' יחיאל אבי הרא"ש על למוד התורה: כ"י רד"א q, № 1257.

287. יסוד יצחק. ה"ר יצחק אייזיק שו"ב בפרעמסלא. ח"א, עניני תורה על הל' מילה, וח"ב, הנהגות מוסר בשם הליכות עולם: זאלקווא, תק"ע, 4°.

288. יסוד היראה. שירי מוסר בחרוזים מסודר לשערים כס' חובות הלבבות ובסופו תפלה ב"ח (בעל תשובה ?) להרוקח: כ"י רד"א q, № 659. וכ"י לונדון בגליון ס' מו"נ דף קמ"א וכ"י די רוסי № 1237/2.

289. יסוד היראה יסוד האהבה. (עיין ארבע יסודות).

290. יסוד ישרים. מובא בפי' דן ידין על ס' קרנים מאמר ח' סי' ו', אבל במאמר ט' סי' ט' ובמאמר י"ג סי' ט"ו כתוב ס' סוד ישרים מהזכר, ע"ש.

291. יסוד הלמוד. (עיין דרכי הלמוד).

292. יסוד לשון הקדש. ה"ר יהודה אריה ב"ר צבי הירש. שרשי לה"ק ופתרונם לכל מובניהם בל"א בקצרה, ובסופו לוח הפעלים לכל בניניהם וכנוייהם בשם לוח המלמד והוא מבוא לספרו הגדול חלק יהודה בדקדוק לה"ק. (עיין רמש"ש רס"ד № 1002): ווילמרשדארף, תפ"א, 4°.

293. יסוד מורא להראב"ע. ויש קורין לו יסוד מורא וסוד התורה. בסדר מחלקות מצות התורה למערכותן ומיניהן וחובת למוד המקרא והחכמות להבנת דברי התלמוד בי"ב שערים, ובשני שעריו האחרונים מדבר על השם הנכבד ואותותיו: קושט', ר"ץ. ד"ו, שכ"ו, 8°. המבורג, תק"ל, 4°. (ועיין אגרת ארחות עולם).

294. יסוד מורא הנ"ל עם פי' לוית חן לר' שלמה זלמן ב"ר ידידיה גאטליב שטערן ועם לוחות מפותחות בסופו: פראג, תקצ"ג, 8°.

295. יסוד מורא הנ"ל עם ח"א ובאור ככתבם ע"י דר' קרייצנאך: פפד"מ, ת"ר, 12°.

296. יסוד מורה וסוד התורה. (עיין יסוד מורא סי' 294).

297. יסוד המזבח. (עיין תורת זבח).

298. יסוד מספר להראב"ע. דקדוק מלות המספר, ונחלק לחמש מעלות. וא' מהן נזכר בפי' אהל יוסף על הראב"ע עה"ת על פ' ואתחנן התל בי, ע"ש. והוא הקטן, עיין ציון הנ"א דף קט"ז וכו': כ"י שד"ל וכ"י רש"פ כרך י"ג וכרך ע"ז ג'.

299. יסוד מספר הנ"ל עם באור ארוך לה"ר שמחה פינסקער. חברו בשנת תר"ד (נדפס ווין, תרכ"ג, 8°).

300. יסוד מספר הגדול מהנ"ל ונקרא ג"כ ס' המספר. כולל כל חלקי חכמת המספר בז' שערים עם פי' לא נודע מחברו: כ"י שד"ל. (ועיין ציון הנ"ל שם).

301. יסוד המקרא. ה"ר אברהם ב"ר יהודה. פי' גדול ע"פ דקדוק והמשך פסוקי תנ"ך, כ"י: (ש"י וכן הקדמת יש"ר עה"ת וכ' שנכתב ה"א רפ"ז). ובאר"ץ כ' יסוד מקרא. כ"ר אברהם בכ"ר יהודה הזקן הקראי, פי' על כל ספרי תנ"ך, ואולי זהו.

302. יסוד המרכבה. ר' משה ב"ר שם טוב די ליאון. עניני קבלה: כ"י יה"ש.

303. יסוד הנקוד. ה"ר שלמה זלמן הענא ב"ר יהודה ליב כ"ץ. דקדוק לה"ק לכל חלקי הלשון: ד"א, ת"ץ, 4°.

304. יסוד העבור להראב"ע בעניני גלגלים ומזלות. הובא פ"ר בפי' אהל יוסף על פי' הראב"ע עה"ת, ועל פסוק כראות פני אלהים בפ' וישלח מזכיר גם נוסח שני ממנו, ע"ש.

305. יסוד העבור. ר' משה בן יעקב. מזכירו בספרו שושן סודות, עי' כ"י רד"א q, № 1061.

106. יסוד עולם. ר' יצחק ב"ר יוסף הישראלי. על חכמת התכונה והעבורות, והוא יסוד מוסד להל' קדוש החדש להרמב"ם. חברו לבקשת רבו הרא"ש ז"ל ונחלק לה' מאמרים עם ציורים ולוחות, ופ' י"ח מאמר ד' בו סדר קבלת הגאונים והחכמים עד זמנו: ברלין, תקל"ז, 4°.

307. יסוד עולם הנ"ל בתקון ותוס' החסר בראשון הנ"ל במאמר ד' וה' ועם מבוא ונופס הס' בל"א ע"י ר' דוד קאסעל ובתוס' לוחות וציורים ע"י ר' דובער גאלדבערג: ח"א: ברלין, תר"ח. וח"ב: שם, תר"ו, 4°.

308. יסוד עולם. ה"ר משה ב"ר אהרן אלגאבה. דרושים ותוכחת מוסר וחי' תורה וקצת חידושים למהר"י בי רב: שאלוניקי, תקט"ז, 4°.

309. יסוד עולם. ה"ר מיכאל טירני. דרושים עה"ת, כ"י. ג"כ פסקים ושו"ת וס' כוונות, כ"י: (תג"י מ' סי' קכ"ג).

310. **יסוד עולם**. ה"ר משה זכותא. משל ומליצה בדרך שיר ושיחה ע"ד ההוה (דראמא) בענין אברהם אבינו תרח ונמרוד: כ"י יוא"ל ואולי גם כ"י יה"ש.

311. **יסוד עולם**. ר' נפתלי הירץ וויזל. על הבדל לשונות נפש נשמה רוח חיה יחידה אדם אנוש איש גבר ופי' כמה שרשים זולתם, כ"י. מזכירו בהקדמת ספרו חכמת שלמה, ע"ש.

312. **יסוד עולם**. (עיין בן זקונים).

313. **יסוד העמרמי**. כן קורא בעל המנהיג לסדר רב עמרם גאון: (כ"ל א' ושה"ג שלי ח"ב במקומו).

314. **יסוד הקבלה**. ר' יוסף ואקיר. ס' קבלה על עשר ספירות בסדר יפה, כ"י. (ש"י).

315. **יסוד קיום**. ה"ר בנימין איספינוזא. לקיים נוסחאות קדמוניות השגורות בפי כל ישראל ומחי אמונה הרוצה לשנות: (ול"ב כ' ושה"ג שלי ח"ב במקומו).

316. **יסוד השטרות**. (עיין פני אריה).

317. **יסוד שירים**. פי' על מגלת רות בדרך פשוט ונסתר בקבלה וסודות נעלמים וסוד מלכות בית דוד, ונקרא ג"כ תפוחי זהב, זהר על רות. הובא לביה"ד ע"י ר' אלעזר ב"ר נפתלי הירץ טריוויש: טהינגען, ש"כ. קראקא, שכ"ט. שם, שנ"ג, 4°. פיורדא, תפ"ו, 8°.

318. **יסוד שערים**. (עיין ס' השוהם).

319. **יסוד ושרש העבודה**. ר' אלכסנדר זיסקינד מ"ץ(?) בהוראדנא. הנהגות מוסר ודינים, ונחלק לזמנים ומועדים, ובסופו קצת תקוני טעיות ברש"י על תנ"ך וביאור על גבולי יהושע ויחזקאל ועל תבניות ב' מקדשים, כ"כ בהקדמתו והמדפיסים האחרונים השמיטום לאחד אחד כדרכם: נאווידוואהר, תקמ"ב. הוראדנא, תקנ"ה. ווארשא, תקע"ד. ווילנא והוראדנא תקע"ז (?). ווארשא, תדי"ר, 4°.

320. **יסוד התורה**. מיוחס להראב"ע. על עניני תורה ע"פ קבלה, כ"י: (ש"י). ואולי צ"ל סוד התורה, עיין יסוד מורא לעיל.

321. **יסוד התורה**. ה"ר מרדכי גומפיל שנאביר. באור על י"ג יסודי התורה: חמ"ד (המבורג), תקנ"ב, 4°.

322. **יסוד התורה**. ה"ר שלמה ב"ר אפרים בלאגג. דקדוק לה"ק למתחילים: הנובר, 1825, 8°.

323. **יסוד התשובה להרוקח**. מונה פירסט לספר בפ"ע (ע"ש ח"א דף רכ"ח), ול"נ שהוא דרכי תשובה מספר הרוקח שנדפס פ"ר בפנים שונים ובשמות שונים, ועיין יורה חטאים ומ"ש שם.

324. **יסוד התשובה**. ה"ר יצחק ב"ר משה עלים (ובש"י מיוחס לר"ש בן גמליאל בטעות). תקוני תשובה על כל חטא ועון, מלוקט מספרים רבים: קראקא, שמ"ג. שאלוניקי, שמ"ת, 4°. ד"ו, תע"ה, 4°. לבוב, תקנ"ב, 8°.

325. **ס' היסודות**. ר' יוסף. על סוד הפילוסופיא והטבע ט' פרקים וי"ב הקדמות: כ"י רד"א № 1188, q. ואולי הוא לר' יוסף ב"ר יהושע לורקי (עיין הקדמת קובץ טעם זקנים די"א ע"א ד"ה זאת ועוד).

326. **ס' היסודות**. ר' יצחק ב"ר שלמה הרופא הישראלי. ס' רפואה, נעתק לבקשת הרד"ק מל' הגרי ללה"ק ע"י ר' אברהם בר"ש הלוי ן' חסדאי: כ"י אוקספורד № 408, כ"י רח"ם № 72 כ', כ"י ליידן № 13/3 וכ"י די רוסי № 207/8, 423/5, 771/8.

327. **ס' היסודות** או **יסודות אוקלידוס**. (עיין אוקלידוס).

328. **היסודות, מאמר** —. (עי' עשרה מאמרות).

329. **יסודות המשכיל**. (עיין דברי חכמים).

330. **יסודות הפילוסופיא** לר' **יצחק בן שלמה הישראלי הרופא**: כ"י יה"ש.

131. **יסודות התכונה לאלפרגאני**. נעתק מל' ערבי לעברי ע"י ר' יעקב ב"ר אבא מרי ב"ר שמשון אנטולי [עם באור והתימה כעין מבוא להקל הבנת הספר ועם הערות המעתיק] ובו ל"ב חלקים או שערים. והיה לבע"ס מאור עינים בכ"י ומזכירו בחלק ימות עולם פמ"א ומ"ב ושם בפ' כ"ג קורא לו תבונת אלפרגאני, ע"ש, ויש קורין לו ס' אלפרגאני, כ"י: (ש"י). ונמצא בכ"י ווין № 176, כ"י וואטיקאן ד' פעמים: כ"י רח"ם 9—48 №, כ"י פלורינץ № 286 כ"י מינכען № 246/4 וכ"י שד"ל ורש"פ וז"ז. ומזה נעתק לל' רומי ע"י החכם הנוצרי יאקוב בריסטמאן כמבואר בהקדמתו ע"ש: פפד"מ, 1590, 8°. [ג"ח לוחות התכונה וחבור על שנויי הימים בכל האקלימים וסבת לקויי המאורות ועל כוכבי לכת].

332. **יסודי האמונה**. (עיין מכתב לחכמי ישראל).

333. **יסודי הדת**. לאברהם בוכנר. עיקרי האמונה ודרך מוסר לילדי ב"י בדרך שו"ת ושיחה רב עם תלמיד בג' חלקים:

א) עטרת הדברות . ב) י"ג עקרים . ג) חובת האדם למקום לחבירו ולעצמו , ונוסף עליהם חגים ומועדים ואומות עם תרגום פולאניא ע"י ה"ר יהודה ראזענבלום : ווארשא , תקצ"ו , 8° .

334. **יסודי הדת** . ה"ר יהודה ליב בן זאב . עיקרי האמונה עם ראשי המצות וחובות האדם לחינוך נערי בני ישראל : ווין , תקע"א . (ד' שלישי) : שם , 1823 , 8° .

335. **יסודי הלמוד** . ה"ר מיימון פרענקיל בחברת ה"ר גבריאל זאלאמאן וה"ר וואלף ב"ר יוסף מרעסוי . תלמוד יסודי לה"ק בדרך טוב וקל עם ת"א או זה לבד וזה לבד : דעסויא , 1819 , 8° .

336. **יסודי הלשון** . ה"ר שלמה פערגא-מענטער . דקדוק לה"ק בל"א : ווין , תקע"ג , 8° .

337. **יסודי העבור** . ה"ר חיים זעליג סלאנימסקי . סדר חשבון עבור השנים קורותיו ותולדותיו עם לוחות נכונים ומועילים : ווארשא , תרי"ג , 8° .

338. **יסודי התבונה ומגדל האמונה** לר' אברהם ב"ר חייא , כ"י . (עי' המזכיר № 40).

339. **יסודי תורת משה** . ה"ר בנימין וואלף לייטמעריץ . באור י"ג עקרים , מלוקט ממדרשים ואגדות ודברי חכמות למודיות טבעיות אלהיות מחכמי ספרד צרפת ואשכנז וקצת נפך משלו ומעשיות שאירעו בימי קדם : כ"י רד"א q 1171 № .

340. **יעוד אדם** . (עיין יסוד הדת) .

341. **יעיר אזן** . ה"ר חיים יוסף דוד אזולאי . ב' חלקים : ח"א עין זוכר קצת כללי הש"ס , ועלו ובאו בו מכללי רס"ג והרמב"ם כ"י ומכללי רבינו בצלאל כ"י אשר העלה מגאוני הדורות ומסודר בערכין כסדר א"ב ולוח המפתחות בשם עין פותח . ח"ב מדבר קדמות קצת הקדמות רז"ל והמפרשים ומספרי כ"י ומסודר ג"כ בערכין ע"פ א"ב , ובסופו קילורית לעין הגהות והשמטות לח"א הנ"ל וקונט' אחר המדבר השמטות ותיקונים לח"ב הנ"ל ולקונט' קילורית לעין הנ"ל ולוח המפתחות בשם שער הקדים : ליוורנו , תקנ"ג , 2° .

342. **יעיר קנו** . ה"ר מנחם אליעזר בן הרב עטרת ראש . שני פירושים טובים על מס' קינים : א) שיח השדה הוא פי' הרא"ש עם תוס' הגהות ובאורים . ב) לקח טוב פי' המחבר על המשנה , ובסופו העתק מכ"י אביו ז"ל פי' על ב' מקומות במס' זו : ווילנא , תרכ"ב , 4° .

343. **יעלת חן** . ה"ר אברהם המכונה שמסולי הספרדי . על עניני מעשרות ותרומה וחלה ובכורים ומעשרות בעלי חיים כ"י : (ש"י) .

344. **יעלת חן** . ה"ר אריה ליב במהר"ם מפינטשוב . ח"י שו"ת בדיני נשואין ומ"ג שו"ת בדיני מתנות ואישות ודיני ממונות : פראג , תקנ"ג , 2° .

345. **יעלת חן** . ה"ר אריה יהודה ליב בה"ר יוסף תאומים . דרושים עה"ת ועל מגלת רות ואסתר והגדה ש"פ : זאלקווא תקס"ב , 2° .

346. **יעלת חן** . (עיין אגודת שמואל , מנחת האומר) .

347. **יעקב חבל** . (עיין עץ חיים) .

348. **יעקב לחק** . ה"ר יעקב שמשון סיניגאליא . כולל קונט' משיס דבורים קשי הסבנה בש"ס ופוסקים וכו' בשם קשיא סיפא וג' למודים שו"ת וחי' בשם למודי ה', ובסופו מפתחות לראשון בשם חזות קשה ולאחרון בשם עין יעקב ולוח הטעות והשמטות : ליוורנו , תקס"ז , 2° . ונלוה לס' שבת של מי , עיין זה .

349. **יעקב'ס אנקונפט** אין עגיפטען דען אדרטים דראמאטיש נאכגעבילדעט פאן ליפמאן לעסצינסקי : ברעסלויא , תקצ"ח , 8° .

350. **יער לבנון** . ה"ר יוסף שלמה רופא מקנדיא (היש"ר) . על מהות ס' זה כתב המחבר באגרת אחוז וכו' לאמר : אני בהיותי בביתי וכו' התילותי לחבר חבור גדול קראתיו יער הלבנון והוא ע"ד שו"ת נפש משיבות וכו' ובו הכנסתי והכללתי כל דבר חפץ שקבלתי מרבותי שקבלתי מספרי הגדולים הפילוסופים , והרבה סודות וסגולות ונפלאות טבעיות כוללים בו , ובפרט על טבע הזהב והמתכות והשתנותם והתהפכותם זה לזה מאמר נכבד קראתיו חפש מחופש . והספר נחלק למגינים ונגד אבן שלמה משע נבנה , וכל חשק שלמה בתוכו . ואחר שהס' הזה רחוק מעיני לא יכולתי לגמרו אולי יזכני ה' וכו' וכו' . מזה ידענו שלא נשלם ואולי נאבד ואיננו .

351. **יער לבנון** . ה"ר משה מראיטי . משל ומליצה בדרך שיחה : כ"י אח"ם № 56 .

352. **יערות דבש** . ה"ר יהונתן אייבשיץ . דרושים והספדים שדרש בקהלות , ב' חלקים : קארלסרוא , תקל"ט — מ"ב . לבוב , תקנ"ח — ט' .

זולצבאך, תקנ"ט. סדילקאוו, 1834, 4°. לעמבערג, 1858, 8°. עוד כל"ל ועם צורת המחבר: ווין, תקע"ח, 4°.

353. יפה לבדיקה. ה"ר שמואל יפה ב"ר יצחק אשכנזי. מ"מ על כל האגדות ומסודר בערכין, כ"י. והג"מ חיד"א ראהו, כמ"ש בשג"ב ס"ט ושה"ג שלי ח"ב בשמו.

354. יפה לבדיקה. (עיין משניות תפארת ישראל).

355. יפה מראה. מהנ"ל. באור וחי' על אגדות ירושלמי מכל הש"ס ומ"מ האגדות בש"ס בבלי ומדרשים: ד"ו, ש"נ, 2°.

356. יפה מראה הנ"ל עם הגהות ה"ר יחיאל מיכל אבד"ק ברלין מספרו יופי מכלל שהוא פי' על כל אגדות ירושלמי: ברלין, תפ"ה—ו', 2°.

357. יפה מראה הנ"ל עם תוס' חי' בעל זרע אברהם על המדרש, ולקוטים מס' כבוד חכמים לרבו: ד"א, תפ"ז, 2°.

358. יפה מראה. (עיין עדות ביהוסף).

359. יפה נוף. כתבי מליצה מאיש מליץ חכם ה"ר יהודה זרקו ומליצות לעניים ואביונים וכל הצריך לתקון סופרים ע"פ הר"ן והרשב"א ז"ל, גם תפלה ליורדי ימים והולכי מדברות להרמב"ן ז"ל, ותפלה למהר"ם אלשקר עם בקשות נכללות בעשר ספירות ובקשות להאריז"ל ע"פ הרשב"י וסדר המלקות כמנהג זקני המערב וחסידי א"י תוב"ב: ד"ו, חש"ר (של"ה ?), 4°.

360. יפה נוף. [ה"ר בנימין בן יעקב אספינוזא. ואותיות נב"א בהקדמה הם סופי תיבות משם המחבר ושם אביו ומשפחתו, כנראה שם מאיזה חרוזי שיריו, עי' רשי' ראזענטהאל, ועי' למעלה נו' 315]. ז' שירים על חכמת הדקדוק ועל אסורי התלבים נדפס ע"י ר"י סאלימאן, ובסופו פרק שירה לר"א בחור: ליוורנו, בצאת"ם (תקל"ג), 8°.

361. יפה נוף. ה"ר נתן נטע (שפירא או הנובר ?). מובא בסדור כתר יוסף, עיין סה"ד שכ"ה, ושם בסוף אות כ' כתב שהועתק פי' כתר יוסף מס' יפה נוף זה, ע"ש.

362. יפה נוף. ה"ר שמואל מפירוגיא. פי' עה"ת, כ"י ברומא: (הקדמת יס"ר עה"ת ?).

363. יפה נוף ד' לבוב הקנ"ה. מצאתי בזכרונות ספרים אסורים בלעגזוריא דפה ולא אדע מי הוא.

364. יפה עינים. ה"ר שמואל יפה אשכנזי הנ"ל. דרושים כסדר התורה, ובסופו קצת דרשות לעניים ונמוקים על לשונות הרא"ס,

ח"א: ד"ו, שצ"א, 2°. וח"ב לא נדפס. (שג"ב ס"ח ושה"ג שלי במקומו).

365. יפה עינים. (עיין תפארת ישראל).

366. יפה ענף. מרנ"ל. פי' על מדרש אסתר איכה ורות: פפד"א, תנ"ו, 2°. (ועיין מדרש).

367. יפה ענף מהנ"ל פי' על מדרש שמואל: כ"י רד"א F № 257.

368. יפה פרי תאר. ה"ר יצחק רפאל ב"ר אלישע מיכאל פינצי. פי' עה"ת. כ"י כיד רמש"ג: (תג"י י' ח').

369. יפה קול. ה"ר שמואל יפה הנ"ל. פי' על מדרש חזית הוא מדרש שיר השירים: אזמיר, תצ"ט, 2°.

370. יפה שעה. ה"ר שלמה ב"ר יהודה הכהן משאלוניקי. פי' ע"ס עץ חיים וס' הכוונות ומבוא שערים להאריז"ל: שאלוניקי... (תג"י ש' סי' ע"ט).

371. יפה תאר. (עיין מדרש רבות).

372. יפיק רצון. ר' יצחק ב"ר שלמה יעב"ץ הדורש. באור הפטרות כמנהג ספרדים ואשכנזים: בילווידיר, שנ"ג, 4°.

373. יצחק ירנן. ה"ר יצחק ב"ר אליקים גאטינייו (ורזנעגש F ,246 №: ר' אליקים בר"י גאטינייו). חי' על הרמב"ם: שאלוניקי, תקמ"ו, 2°.

374. יציאות מצרים. ה"ר עזרא ב"ר יקותיאל זוסמאן. פי' על הגדה ש"פ. מזכירו בספרו חסן ישועות: (שי"ג).

375. יציב פתגם. ה"ר יעקב עמדין (המכונה יעב"ץ). הספד על מות אביו הגאון חכם צבי: חמו"ד (אלטונא, ת"ק ?) 4°.

376. ס' יצירה. מיוחס לאברהם אבינו ע"ה כנראה בכוזרי מאמר ד' ובפסק ה"ר יצחק די לטאש ע"ס הזהר שכ' וז"ל: מי התיר לר' עקיבא לכתוב ס' יצירה וקראוהו משנה שהיתה שומה בפיהם בקבלה מא"א ע"ה ולהרמב"ן שעשה פירוש עליו, עכ"ל. ולכל הדעות הוא חבור קדמון מאד וראש לכל החבורים המדבר בלשון נעלמים על מעשה בראשית ול"ב נתיבות החכמה, והם כ"ב אותיות א"ב ועשר ספירות ודרכי צרופי האותיות, ונחלק לפרקים ומשניות, ויש ממנו קצת בנוסחאות שונות. נדפס פ"א בלי שום פירוש ועם ספרא דצניעותא ופרקי מס' תמיד על סדר עבודות: ד"א, תע"ג, 12°.

377. ס' יצירה הנ"ל עם פי' הראב"ד והרמב"ן ור' משה בוטריל וקצת נופי' ר"ם גאון ופי'

הר"א מגרמיזא : מנטובה, שכ"ב, 4° . וכ' סג"מ חיד"א משם מהרח"ו שפי' הראב"ד אינו לא' הידועים כ"א לחכם אשכנזי (ששמו כך) ושמו ר' יוסף הארוך (עיין שג"א ק' וא"ו ושה"ג שלי ח"ב „קבלה" בקו"א) . גם פי' הרמב"ן לפ"ד החכם מהר"א יעללינעק הוא לר' עזריאל (רבו של הרמב"ן בקבלה עיין עק"ד תרי"א דף תקס"ב) . כן על פי' המיוחס לרב סעדיה גאון י"א כי לאיש אשר לא עמל בו יתנו חלקו (עי' כ"ק לדוקעש חוברת א' סוף ד' ג' בהערה). ופי' הר"א מגרמיזא הוא רק בקצור מאשר נמצא בכ"י . (עיין תום' עק"ד תר"ז דף שמ"ג) .

378. ס' יצירה הנ"ל עם כל הפירושים הנ"ל ועם מ"מ הפסוקים המובאים בו: פראג . . . 4° .

379. ס' יצירה הנ"ל עם קצור פי' הראב"ד וכל פי' הרמב"ן ועם קצת פי' האריז"ל ובסופו ס' יצירה בנוסח אחר : קונשטנטינא , תע"ט וכן אמ"ס № 1350 (או תפ"ד) 8° .

380. ס' יצירה הנ"ל עם כל הפירושים הנ"ל ותוס' קצת פי' האריז"ל וס' יצירה משונה הנוסח הנ"ל בסופו : זאלקווא , תק"ד—ה' , 4° .

381. ס' יצירה הנ"ל עם ה' פירושים הנ"ל ועם פי' הגר"א מווילנא : הוראדנא, תקס"ו, 4° .

382. ס' יצירה הנ"ל עם מפרשיו הראשונים הנ"ל ועם ל' רומי ע"י ריטאנגעל: ד"א, תס"ב, 4°.

383. ס' יצירה הנ"ל עם פי' בע"ם אוצר ה' הוא רבינו משה ב"ר יעקב בע"ם שושן סודות : קאריץ , תקל"ט , 4° .

384. ס' יצירה הנ"ל בסדור רב סעדיה גאון : כ"י רד"א q, 1010 № .

385. ס' יצירה הנ"ל בל' ערבי ע"י ר"ס גאון הנ"ל עם פירושו עליו ג"כ בערבית : כ"י אוקספורד № 256 ברשימת פוקוק . (פירשט ח"א דף רס"ז) .

386. ס' יצירה ליוסף בן עוזיאל (תלמיד ירמיהו הנביא) . תוספות לס' יצירה הנ"ל : כ"י רד"א q, 965 № .

387. ס' יצירה להרופא ר' שבתי . פי' על עשר ספירות: כ"י מינכען $36/_2$ № . ואולי הוא פי' ס' יצירה לר"ש דונולו (עי' תחכמוני ומ"ש שם).

388. ס' יצירה לר' יצחק בן יוסף הישראלי הרופא . מאמר קצר בטבע או מוסר : כ"י מינכען $46/_5$ № . (וצ"ע בזה) .

389. יצירת האדם . (עיין שיר וזמר) .

390. יקב זאב . (עיין התאבקות) .

391. יקהל שלמה . ה"ר שלמה אבד"ק פינטשוב . חי' תורה כסדר הפרשיות : ליוורנו , תקו"ם , 2° .

392. יקוו המים . ר' שמואל ב"ר יהודה אבן תבון . חקירות על טבע המים והימים מעת הבריאה : פרעסבורג , 1837 , 8° .

393. היקיצה והשינה או השינה והיקיצה לאריסטו . נעתק לעברי ע"י ר' שלמה ב"ר משה מלגויירי : כ"י די רוסי $423/_4$ № .

394. ס' היקר . ה"ר רפאל מייזילש (בעל ס' תוספות שבת) . חי' על ש"ע א"ח וי"ד , ח"מ : לבוב , תקנ"ה , 4° .

395. ס' היקר . (עיין צפנת פענח) .

396. יקר החיים . ה"ר אלעזר פלעקילש . דרוש הספד על מות שר וגדול ר' חיים עדלער פאן פאפר : פראג , תקנ"ה , 8° .

397. יקר הערך ופחות שבערכין ושם שלמה על ערכין וכו' לר' יצחק ארדיט : שאלוניקי , תקפ"ג , 2° . (רח"ס № 1810 , ורוזנטל F 356, : תקל"ז) .

398. יקר תפארת . הרדב"ז . תשובות על השגות הראב"ד על הרמב"ם לס' הפלאה (מפ' ז' והלאה , כי על ו' פרקים הראשונים מהל' שבועות נדפסו בשו"ת שלו ח"ב שנדפסו מחדש) וס' זרעים , והג"מ חיד"א כ' : באור על הרמב"ם במקום שלא יש מגיד משנה (עיין שג"א ד' ע' ושה"ג שלי ח"א בשמו) : אזמיר , תקי"ז , 2° . [וכ' המלבה"ד שחיבר הרדב"ז גם על ס' עבודה מח"ג הרמב"ם ופי' על הרא"ש מסדר זרעים , ע"ש] .

399. יקרא דחיי . ה"ר אברהם אליעזר ליזר מלאסק . עשרה דרושים: אופיבאך, תקפ"ג, 8°.

400. יקרא דשכבי . ה"ר יוסף דוד (בע"ס בית דוד על הטורים) . דרושים : שאלוניקי , תקל"ד , 2° .

401. יקרא דשכבי . ה"ר יצחק אייזיק ב"ר כתריאל (טרויב ?) מקידאן . ב' הספדים על אביו ועל אמו : אלטונא , תקנ"ט , 8° .

402. יקרה דחיה . (עיין עטרת שלמה) .

403. ס' יראה . המקובל ר' ליב פרילוק (תלמיד האריז"ל) . פי' מאמרי זהר עד פ' חקת ועניני מוסר ומדרש כונן : חמו"ר , 8° (ורד"א 0 , 398 № . ועיין פירוש) . ופירשט ח"ב דף כס"ד : ס' היראה לרבינו יונה גירונדי ואח"ז מדרש כונן ופי' מאמרי זהר וס' מוסר לר' ליב פרילוק , הובא לבי"ד ע"י ה"ר אריה

ליב ב"ר חיים חזן מפוזנן : ברלין , תפ"ד . אוסטרהא , תקנ"ד , 8° .

404. ס' **היראה**. רבינו יונה גירונדי. דרכי מוסר להנהגת האדם כל ימי חיין : קראקא , שע"ב , 8° . עוד עם קרבן תענית : אמשטילרדאם , שפ"ז . עוד עם יסוד התשובה וקרבן התמיד ואגרת התשובה והאחרון נחלק לז' ימי השבוע : דובנא , תקנ"ה , 8° . ונלוה גם אל אגרת התשובה גם אל שערי תשובה שלו . ונדפס גם עם יסוד התשובה ועם קרבן תענית ס"ל , עיין זה . (ועיין דברי דוד) .

405. ס' **היראה** הנ"ל ואחריו דרשת הנשים להנ"ל על דיני נדה וטבילה לנשים ומעשה בגביר אחד עם האריז"ל , והכל עם ל"א , ובסופו תוכחה קצרה מס' חות יאיר : חסר שער ולאשו ונראה לא' מדפוסי ארצנו (שקלאוו או קאריץ וכדומה) 8° .

406. ס' **היראה** הנ"ל עם פי' ר' משה ניגרין . גם הוא נדפס עם שארי ספרים קטנים פ"ל .

407. ס' **היראה** הנ"ל בל"א ע"י ר' ליב מדריון : פרייבורג (במדינת בריסגויא) שמ"ג . פפד"א , תע"ט , 8° . (ועיין אגרת התשובה) .

408. ס' **היראה** הנ"ל נעתק לל' ספרד ע"י ר' דוד כהן (די לארא ?) : (תוס' ס"י) .

409. ס' **היראה** . מוסר בחרוזים : כ"י רד"א № 1496, q .

410. **יראה לעינים** . (עיין פתח עינים) .

411. ס' **יראים** . רבינו אליעזר ב"ר שמואל ממיץ (הרא"ם תלמיד רבינו תם) . מוסר ויראת ה' על כל מצות התורה ונחלק לי"ב עמודים עם מפתח בסופו. סדרו רבי בנימין ב"ר מאיר הלוי אשכנזי וסיים סדרו , כמ"ש בקוס"ד דף כ"א וכ"כ מהר"ס די לונזאנו (ועיין שג"א א' כ"א ושג"ב א' כ"ט ושה"ג שלי ח"א „הר"א ממיץ") . ונדפס רק קצתו וקצור ממנו : ד"ו, שכ"ו . זאלקווא , תקס"ד . שם , תקע"ג , 4° . וכולו על תרי"ג מצות כסדר התורה : כ"י פאריז a.f. № 183 . והרב מהר"ש אלגאזי עשה באור עליו ולא נדפס.

412. **יראת אל** . רבינו אלעזר מגרמיזא (בע"ס הרוקח) . קבלה על ענין ז' קני המנורה וספירת העומר ומזמור אלקים יחננו : כ"י רד"א № 891, 892, F .

413. **יראת חטא** . מס' — . מרז"ל . מזכירה מהר"ש ן' אלקבץ הלוי בס' שרש ישי בפ' „אני מלאה הלכתי" (שג"ב ג' ושה"ג שלי במקומו) .

414. **יראת ה'** . ה"ר פינחס נורלינגען . קצור לראשית חכמה : כ"י רד"א תקמ"ב . וק"ד q № 1282, : ה"ר יוסף יוזפא נורלינגען . בכורי ס"ע . ואולי זה לחוד וזה לחוד .

415. **יראת ה' לחיים** . (עיין נפש החיים) .

416. **יראת שדי** . (עיין תורת חסד) .

417. **יראת שמים** . ה"ר מאיר פירדא . ב"ח : ח"א , באור על הל' קדוש החדש להרמב"ם . ח"ב , חי' תורה ונקרא כבוד חכמים : דעסויא , תק"פ—א' (תקפ"ז ?) 4° .

418. **ירבעם בן נבט** . (עיין אפריון עשה) .

419. **ירושלים** . מכתב עתי שירים ומליצות דברי חכמה ודעת ובאורי ספרי הקדש וכל יקר בשפתנו הקדושה ע"י א. מ. מ. (אברהם מענדיל מאהר) וה"ר יעקב בודק. חוברת א' : זאלקווא 1844 . חוברת ב' : לבוב , בטו"ב ירושל"ם , 8° . חוברת ג' : פראג , תר"ה , 8° .

420. **ירושלימה** . ס' המסע לארצות יון ואזיא הקטנה וסיריען ולאדמת הקדש , חברו בל"א ה"ר אברהם אליעזר המכונה דר' פראנקל ונעתק לעברי (בשפת עלגים) ע"י ה"ר מענדיל (בר"מ) שטערן: ווין, 1860, 8°.

421. **ירושלמי** , תלמוד — . (עיין תלמוד) .

422. **ירושת דרום** . (עיין מלא רצון) .

423. **ירושת ים** . (עיין שם) .

424. **ירושת משה** . ה"ר משה רופא מקאליש ב"ר בנימין וואלף . סגולות ורפואות בל"א: פפד"מ, תל"ז, 4° . ווילמרשדארף, תל"ז, 8° .

425. **ירושת נפתלי** . (עיין מלא רצון) .

426. ס' **הירח** . ה"ר יחזקאל . על סוד העבור וחשבון תקופות ומולדות , כ"י . נזכר בכ"ח ה' דף קט"ו , ע"ש .

427. ס' **הירח** . (עיין מנחת קנאות) .

428. **ירח האיתנים** . (עיין איתן האזרחי) .

429. **ירח יעקב**. תחנה בל"א : ד"א, תנ"ט , 8°.

430. **ירח יקר** . ר' אברהם גלאנטי . פי' על הזוהר , כ"י . (ועיין זהרי חמה) .

431. **ירח למועדים** . ה"ר מנחם מענדיל שרייבער. חשבון תקופות ומולדות: פפד"מ. הפ"ו , 8° .

432. **ירים משה** . ה"ר משה רופא מקאליש הנ"ל. כללים ברפואה וסגולות ורפואות בל"א: ד"א, תל"ט . (תוס' ס"י, ורד"א q № 1201, : דיהרנפורט , תל"ט . ולית' כי בעל הס"י היה שם מדפיס כעשר שנים אח"ז ולא הזכירו) : פראג, ע"ת . פפד"מ , ת"ע 4° .

433. ירים משה. ה"ר ירמיהו שלענקיר. פי' על פ"א מלוקט מפי' האלשיך על תנ"ך: פיורדא, תקכ"ד, 4°.

434. יריעות האהל... שו"ת: סטנוב, תקנ"ד, 2°. (רי"ו).

435. יריעות עזים. ה"ר שמעון ב"ר שמואל ירושלמי. כל דיני תרי"ג מצות בשיר וחרוז: ד"ו, ברכ"ה ע"ד בל"י ד"י (שנ"ז) 4°.

436. יריעות שלמה. ה"ר שלמה לוריא (מהרש"ל). הגהות וקצת באור על רש"י עה"ת וקצת השגות על הרא"ס, הובא לביה"ד ע"י ר' יחיאל ב"ר משולם מווארניק עם תוס' מרובה משלו ובסוף כל דבור כותב „מהרש"ל" או „כ"ל" כלומר שאינו ממהרש"ל אלא לו הוא: פראג, שס"ט, 4°.

437. יריעות שלמה. ה"ר שלמה ב"ר זעליגמאן באפנהיים. באור שמות נרדפים והבדלים שלשה חלקים: ח"א, בשמות המתיחסים אל הזמן והמקום והתנועה, ובהקדמה יבאר סבת תוספת אותיות האמנתי"ו וסבת וא"ו המהפכת: דיהרנפורט, תקמ"ד, 4°. (ובתוס' עק"ד תר"ח דף ת"ן הוסיף המרסים מרינא: סדילקאוו, תקנ"ח, 4°. אשר לא נודע ולא נראה בארצנו, וגם דפוס לא היה שם בעת ההיא). ח"ב, בשמות המתיחסים אל הדבור והקול וכלל החושים ועם תוס' איזה דברים וענינים מהחכם ר"וו היידנהיים: רעדלהיים, תקצ"א, 4°. ח"ג, באור שמות הנרדפים אל המלאכה: דיהרנפורט, תקע"א, 4°.

438. יריעות שלמה. ה"ר שלמה ב"ר משלם מקראקא. דרשות ע"פ ערכין כסדר א"ב: ספד"א, ת"ץ, 4°.

439. יריעות שלמה. ה"ר שלמה זלמן הענא ב"ר יהודה ליב כ"ץ. מהדורא קמא מסערי תפלה שלו: כ"י רד"א q ,1371 №.

440. יריעות שלמה. ה"ר שלמה בה"ר שלום אולמאן. ח"א, חי' על י"ד הל' שחיטות וטרפות עד סוף סי' ס"א, ובסופו קונט' בית יד על י"ד חלוקים של הרא"ש בפ' הנזיקין והמרדכי בדיני ע"א: ווין, תרי"ד, 2°.

441. ירך אברהם. ה"ר חיים אברהם אישטרושה. חי' על ד' ש"ע וכללו בו שמות הגיטין לכ"ד (דניאל ?) איסטרושה: ... (רמי"ג, רל"ב דפין).

442. ירך יעקב. ה"ר יעקב פיתוסי. דרושים ופשטים כסדר הפרשיות ח"מ, ואח"ז קונט' הדרושים, אח"ז (מדף פ"ג והלאה) ס' כוכב מיעקב חי' גפ"ת כסדר הש"ס וש"ע וג' שו"ת ובסופו ח' שו"ת לה"ר שמריה קאטאריוס ומפתח: ליוורנו, ומתוקי"ם, 2°.

443. יש אם למסורת. ה"ר עזרא ב"ר יקותיאל זוסמאן. חבור על המסורה. מזכירו בספרו חסן ישועות.

444. יש מנחילין. ה"ר פינחס לבית קאצענעלנבויגן. צוואתו לביתו ושלשלת משפחתו וקורותיו: כ"י רח"ם 324 №.
ונדפס בס' גדולת שאול.

445. יש נוחלין. ה"ר אברהם ב"ר שבתי שעפטיל הורוויץ הלוי (אבי השל"ה). צוואה לבניו בהנהגת מוסר ויראת ה' ומדת חסידות ודברים שבקדושה עם הגהות ותוספות לבנו בעל השל"ה: פראג, שנ"ז. (וראיתי לפי הרשום אצלי ובצונץ גא"ל לא נמצא). שם, שע"ה, 4°.

446. יש נוחלין הנ"ל כנ"ל ועם תוס' הגהות וצוואה נכדו בעל ווי העמודים: ד"א (תנ"א, שם) תס"א, 4°. לבוב, תרי"ח, 12°.

447. יש נוחלין הנ"ל ככל הנ"ל ובראשו ס' ארחות חיים הנהגות הרא"ש ותוס' בעל תוי"ט: ווין, תקנ"ח, 4°. סדילקאוו, תקצ"ה. זיטאמיר, תר"ח, 8°.

448. יש סדר למשנה. ה"ר ישעיה ברלין. חבור נפלא על משניות (עיין הקדמת ס' שאילת שלום). ועל סדר זרעים ומועד נמצא בכ"י רח"ם 326, 325 №.

449. יש שכר. ה"ר יששכר בער ב"ר פתחיה משה. כל הדינים אשר בס' הזהר מסודרים כסדר ש"ע עם פי' קצר, ובסופו תקוני תשובה וסודות על מנהגים ומפתח: פראג, שס"ט, 4°.

450. יש שכר. ה"ר יששכר בער ב"ר ישראל הלוי. סדר תפלה מכל השנה ובקשות ודינים וכוונות וסדר למוד והנהגות ותקוני תשובה ומוסר: כ"י רד"א q ,1478 №.

451. ישא ברכה. ה"ר יהודה שמואל אשכנזי ב"ר יעקב. חי' ובאורים על רבינו ירוחם: ליוורנו... 2°. (תג"י י' סי' רס"א).

452. ישא ברכה. (עיין זובח תודה).

453. הישועה, מאמר —. (עיין ההודאה).

454. ישועה בישראל. ה"ר יהונתן ב"ר יוסף רוזינאייר. באור על הל' קדוש החדש להרמב"ם עם ציורים: ספד"מ, ת"פ, 2°.

455. ישועה בראש. ה"ר יהושע העשיל ב"ר מאיר. באור על פי' הרא"ש על מס' ב"ק ב"מ וב"ב: שקלאוו, תקמ"ח, 4°.

456. **ישועות יעקב**. ה"ר יעקב ן' נאיים. דרושים ע"ס בראשית ולשבת כלה ושבת תשובה: ליוורנו, קדמ"ת, 2°.

457. **ישועות יעקב**. ה"ר יעקב זאב בר"צ מליסא. על הלכות ציצית וז"ז בקצרה עם ל"א: ברעסלויא (זולצבאך ?) תדי"ר, 8°.

458. **ישועות יעקב**. ה"ר יעקב משולם אורנשטיין אבד"ק לבוב. חי' על ש"ע א"ח ד' חלקים: זאלקווא, תקפ"ח (ורי"ו: לבוב, תק"נ) 2°.

459. **ישועות יעקב** הנ"ל מהנ"ל. חי' על ש"ע י"ד ג' חלקים: זאלקווא, תקצ"ה, 2°.

460. **ישועות יעקב** הנ"ל מהנ"ל על ש"ע אה"ע ונחלק לפי' הארוך ופי' הקצר, ג' חלקים: זאלקווא, תקס"ט—ע"א, 2°.

461. **ישועות יעקב**. ה"ר יעקב קאצינעלנ-בויגן. חי' הלכות, ה' כרכים: כ"י רח"ם № 319—23.

462. **ישועות יעקב**. (עיין מצמיח ישועה, מרגליות טובות, משכנות יעקב, תנא דבי אליהו).

463. **ישועות ישראל** בניקלשפורג בשנת תק"ח לה"ר בינוש: כ"י רח"ם № 324.

464. **ישועות מלכי**. ה"ר יוסף ב"ר אהרן כהן צדק. שיר ליום הולדת קיסר עסטרייך יר"ה, ואח"ז מאמר שער המלך לספר מעללי יה לישועת הקיסר יר"ה מכף רוצח: לבוב, תרי"ג, 8°.

465. **ישועות משיחו**. השר דון יצחק אברבנאל. פי' כל המאמרים שבאו בתלמוד ומדרשות על המשיח והגאולה והם זרים בפשוטם יוצאים מן ההקים, והוא חלק מספרו מגדול ישועות כמ"ש בסוף ס' שמים חדשים: קארלסרוא, תקפ"ח. חמו"ד (סדילקאוו) ק"ב, תרכ"ב, 4°.

466. **ישועות ונחמות**. לקוטים מס' אבקת רוכל ושארי ספרים בל"א ע"י ה"ר יעקב בן משולם ווייל המכונה יעקב בהור מהעדערנהיים: הענא, ש"פ. ד"א, ת"ט. פיורדא, תנ"א, 4°. והאחרון גם 8°. (שם, ת"ס) 8°.

467. **ישיר ישראל**. ה"ר יעקב די מודינה ב"ר משה אהרן רחמים פיאצה. שירים והודאה לה' על הצלת עיר ליוורנו מכל מחלה וכו': ליוורנו, נשיר"ה, 8°.

468. **ישיר משה**. ה"ר משה הכהן מקורפו. שירה ארוכה לשבת זכור על מגלת אסתר בחרוז משולש: מנטובה, שע"ב, 12°. שאלוניקי, שע"ד. חמו"ד, 8°. [ג"א פי' על התרגום בשם פתשגן כתב הדת, כ"כ תלמידו המלצה"ד ה"ר דוד ב"ר אהרן מאצה, ור' דוד זה חיבר פי' על תהלים].

469. **ישיר משה**. ה"ר משה פאלקון. דרושים עה"ת ולחגים ולמועדים ועל תהלים: שאלוניקי, תקס"ז, 2°.

470. **ישיר משה**. כ"ר משה מצורדי הקראי. נזכר בספריהם ולא נמצא אצלם: (אר"ץ).

471. **ישיר משה**. (עיין אזהרות).

472. **ישמח ישראל**. ה"ר ישראל שמואל ב"ר שלמה רופא ספרד קליפארי. סימני הדינים מכל ד' חלקי הטורים כסדר א"ב בערכין: קראקא, שפ"ו. המבורג, תמ"ו, 8°. ראיתי ד' המבורג שנת כה תאמר. וז"ל בהקדמתו . . . ואלו הן: ראשונה על כל התלמוד ותוס' ופוסקים בכלל ובפרט בהויות אביי ורבא וחלקתי אותו על ד' חלקים [מן ד"ח ש"ע, פירשט ח"כ דף קמ"ע]. א' צרור החיים, השני ארחת משפט הג' עץ הדעת הד' א"ה (?) . . . [ז"ל פירשט שם. מגן עזרך על ש"ע אה"ע] ואח"כ ס' מגלה עמוקות פי' התורה ומצות תרי"ג על ה' דרכים, ואח"כ על האגדות בכלל א' מהם לא נעדר [והם עה"ת ותרי"ג מצות, ואגדות] על ג' דרכים קראתי אור ישראל, ואח"כ על אגדות תמוהות ומדרשים עמוקות על ד' דרכים וקראתי בית ה', וכו'. ואח"כ על פ"א על דרכים ד' וקראתי כרם שלמה, ע"ש אבי שלמה זלה"ה, [וס' סולם השמים על התפלה ותפלת הדרך ע"ד הסוד, פירשט שם]. ואח"כ ספר זה ישמח ישראל, עכ"ל.

473. **ישמח ישראל** הנ"ל עם פי' וחי' דינים מפוסקים ושו"ת האחרונים לה"ר משה יקותיאל קויפמאן ב"ר אביגדור כ"ץ וקרא שם החבור בכלל חקת התורה ודרך פרט קרא לחלק א"ח בשם חקי חיים ולחלק י"ד חקי דעת ולחלק אה"ע חקי עזר ולחלק ח"מ בשם חקי משפט, נדפס ראשונה על ש"ע א"ח וי"ד ובסופו חקי אלהים דיני ומנהגי תפלת הדרך, סדר התפלות מכ"ה בלי נקודות: ברלין, תנ"ט—ת"ס, 8°. על ש"ע אה"ע: ד"א, תנ"ג, 8°. ועל ש"ע ח"מ: דיהרנפורט, תנ"א (תוס' ש"י, ורד"א № 181, 0: תס"א) 8°. וכל חלקיו ביחד: ד"א, גנ"ת, 12° (וצ"ע). סדילקאוו, תקצ"ד—ה', 8°.

474. **ישמח ישראל**. ספורי מעשיות מתלמוד ואגדות רז"ל: ליוורנו . . . (אנגאלען 1840 דף רל"ז הערה B). ואולי הוא לה"ר מצליח עובדיה. (עיין תג"י מ' סי' י"ט).

475. ישמח ישראל. (עיין יסוד יוסף).

476. ישמח לב. ר' מנחם נחום מטשארנאבלי. פשטים בגמרא ע"פ סוד: סלאוויטא, תקנ"ח. זאלקווא, תק"ס. לעמבערג, 1848, 4°.

477. ישמח משה. ה"ר משה די בוסאלו. דרשות ופשטים עה"ת: אזמיר, ת"מ, 2°.

478. ישמח משה. ה"ר משה ב"ר יואל מניקלשבורג. דרושים ובאורי תורה: ד"א, תקל"א, 8°. ואולי נדפס בליידין לפי שכתוב בשער וז"ל: נדפס ע"י . . . מדפיס באמ"ד ולע"ע תקע אהלו בק"ק ליידין, עכ"ל.

479. ישמח משה. (עיין קרן לדוד).

480. ישע אלהים. ה"ר אברהם ב"ר יצחק צהלון הספרדי (ראבי"ץ). פשטים ומוסר ופי' על מגלת אסתר מלוקט ממפרשים: ד"ו, שנ"ה, 4°.

481. ישע אלהים. ה"ר משה ב"ר חיים פיזאנטי. באור על הושענות ומנהגיהן וכל דיני הלולב ופיוטים לש"ת: קונשטנטינא, שכ"ז, 4°. (ובהגהות ש"י כ"י כתוב: שפ"ז וכן רח"ס № 1846 ע"ש, ונראה שט"ס הוא וע"ש נר מצוה).

482. ישע אלהים הנ"ל עם תוס' פי' תקון הגשם וחידושים: שאלוניקי, ישיג"ו, 4°.

483. ישע יה. ה"ר ישעיה ב"ר אליעזר חיים ניצה. ח"א פי' המלות על הזהר כסדר א"ב, וח"ב, הנהגות ודיני סעודה ע"ד האמת לר' יוסף ן' שרגא: ד"ו, ש"צ (ורד"א q 867 №, ורד"א תקמ"ב: שצ"ד, ופירסט ח"ב דקל"ד: שצ"ז והגהות ש"י כ"י: ת') 4°. וראיתי לפירסט שם שכ' כי ה"ר ישעיה ניצה הנ"ל הוא רק המלביה"ד ולא המחבר, ואני נמשכתי בזה אחר בעל זנ"ל (אות י' סי' קי"ג) ותג"י (שם סי' נ"א) שיחסוהו שניהם לה"ר ישעיה הנ"ל, ע"ש.

484. ישעיה. (עיין תורה, נו"כ).

485. ס' ישר. כ"ר כלב אבא אפונדיפולי הקראי. חידות ומשלים: (דביר דף רכ"ט, ועיין אבנר בן אבי נר).

486. ס' הישר לרבינו תם. חי' הלכות ובאורי סוגיות בש"ס, ובסופו תשובות ועניינים שונים: ווין, גמולו"ת אלהי"ם (תקע"א), 2°.

487. ס' הישר. ר' זרחיה היוני. (כ"כ ר' מנחם די לונזאנו בס' דרך חיים אשר בספרו שתי ידות דף קכ"ב, והמיחסים אותו לר"ת או להרז"ה בעל המאור טעות הוא בידם). תוכחת מוסר ועניני תשובה ויראה ופרישות: חמו"ד (קונשטנטינא, רפ"ו) 4°. עוד כנ"ל ונחלק לי"ח שערים: ד"ו, ש"ד, 8°. קראקא, שמ"ו. פראג, שמ"ח. שם, שס"ט, 4°. ד"א, תס"ח. פפד"א, תצ"ג. זולצבאך, תקכ"ב. זאלקווא, תקכ"ה. פיורדא, תקכ"ט. שקלאוו, תקמ"ד. קאריץ, תקמ"ה. פפד"א, תקנ"א. לעמבערג, תקנ"ב. הוראדנא, תקנ"ז. זאלקווא, תקס"ד. סדילקאוו, תקצ"ו. ווארשא, תקצ"ז. שם, תר"ד. פפד"מ, תר"י. חמו"ד (ק"ב, תרי"ח) 8° et 12°. לעמבערג, תרי"ח, 16°, וז"ז פ"ר.

488. ס' הישר הנ"ל (של מוסר) עם ת"א ככתבם: פפד"מ, תר"י, 8°.

489. ס' הישר. ר' יוסף בן גוריון הכהן. (כ"כ מהר"א כרמולי בזכרונות לב"י לשנת תר"ט № 19, ע"ש). ספור כל המאורעות והמעשיות אשר קרו לאבותינו מימות אדה"ר ומלחמות בני יעקב עם הכנענים ע"ד שכם עד אחר יציאת מצרים, וקצת ספורים מס' במדבר ודברים ויהושע עד ימי השופטים, ויש מקדמונים קורין לו דברי הימים הארוך, ולפי דברי ההקדמה נקרא בשם תולדות אדם. ומ"ש שם בהקדמה ע"ד מציאותו בעת החרבן וכו' אין לו רגלים, והיא היתה נסבה להורידו מערכו ולבלתי האמין בו אף כי הילקוט מביאו ורבינו בחיי בפ' וישלח מזכירו בפשיטות, והרמב"ן יקרא לו ס' מלחמות בני יעקב ונראה כמסתפק בו באמרו ואם נאמין בס' מלחמות בני יעקב וכו', ע"ש. (ועיין מדרש ויסעו ומ"ש שם): נאפולי, חש"ד, 4° (עיין פירסט ח"ב דקי"א). עוד כנ"ל עם קצת הגהות ובאור במקומות הקשים והסתומים ע"י ה"ר יוסף ב"ר שמואל הקטן מרבני ליוורנו: ד"ו, שפ"ה. קראקא, שפ"ח. פראג, תכ"ח (ואולי הוא אשר ראיתי גם חש"ד וכתוב על השער וז"ל: תחת ממשלת וכו' לעאפאלטוס וכו' הר"ר יהודה בן הר"ר יעקב ב"ק זלה"ה, ועיין בצמח דוד) 4°. פפד"מ, תס"ו. ד"א, תס"ז, 8°. קונשטנטינא, תפ"ח, 4°. פיורדא, תקכ"ח. קאריץ, תקמ"ה. פפד"א, תקמ"ט. הוראדנא, תקנ"ה. לעמבערג, תקע"ו. שם, ת"ר. פראג, תר". . ווארשא, תר"ו. ווילנא, תר"ח. לבוב, תר"י. ווילנא, תרי"ב. ווארשא, תרי"ח, 8°, וז"ז פ"ר.

490. ס' הישר הנ"ל בל"א נעתק ע"י ר' יעקב בה"ר ירמיה מתתי' הלוי וקרא לו תם וישר, ואחרי כל פרשה נשנה הקצור והמוסר היוצא ממנה, ובסופו קצת מעשיות מס' היוחסין וס' חרדים וכמה תפלות ותחנות בל"א ועם ציורים: פפד"מ, תל"ד, 8°. עוד כנ"ל בכמה שנויים ובלי ציורים: זולצבאך, תקמ"ג. קאריץ, תקע"ו, 4°, וז"ז פ"ר.

491. **ס׳ הישר**. כן קרא הראב״ע לפירושו על התורה. (ועיין פירוש).

492. **ס׳ הישר**. קבלה מעשיית שמסר המלאך לאדה״ר ושמות המלאכים והשבעות ואותיות א״ב : כ״י רד״א № 997, q. ואולי הוא הנז׳ בס׳ לקח טוב לרבינו טוביהו ובס׳ ציוני דף כ״ח ע״ב ומיוחס לר״ע : (צונץ גא״פ דף קס״ט הערה G, ע״ש).

493. **ס׳ הישר**. ר׳ ברכיה בן שלויאל מלאך אלהים (והוא לר׳ אברהם אבואלעפיא) ונקרא ג״כ רזיאל. ס׳ עמוק בקבלה בתפלות נוראות : כ״י מינכען № 42/4.

494. **ס׳ הישר**. ה״ר אברהם ב״ר דניאל ממודינה. קובץ תפלות ובקשות ווידויים ופזמונים מסודרים כסדר זמן כתיבתם (הרנ״ו—שי״ג) ומספרם יותר מאלף, וביניהם גם מזמורים לאברהם תוכחות והושענות ובקשות בעד אביו ואמו ומשפחתו וזולתם, גם צווי ואזהרה לבנו ורשימת תרי״ג מצות ושאר ענינים מתורה שבע״פ:(כ״י הפליט.Cod.72).

495. **ס׳ הישר**. כ״ר ישועה בכ״ר יהודה בן עלי הקראי. בבאור מצות התורה ועל דיני העריות. נזכר בספרי חכמי הקראים האחרונים : (אר״צ ועיין בס׳ דד מרדכי די״א ע״ב, ועיין לקוק״ד סוף הערה יו״ד דקע״ד).

496. **ס׳ הישר**. (עיין חכמתא רבתי).

497. **ס׳ הישר והברית**. ה״ר משה שמואל ניימאן מקיצע. ספורי תורת משה לתועלת הילדים עם משלי מוסר, הכל בל״ע ול״א : ווין, תקפ״א, 8°.

498. **ישראל זוטא**. (עיין תפארת ישראל).

499. **ישרון**. מכתב עתי המאסף כל עניני חכמת ישראל וכל יקר בשפתנו הקדושה ע״י ה״ר יוסף יצחק קאבאק, שנה ראשונה, מחברת א׳ : לבוב, תרט״ז. שנה שניה, מחברת ב׳ וג׳ : שם, תרי״ז—י״ח. שנה שלישית (עברית ואשכנזית) : ברעסלא, תרי״ט, 8°.

500. **ישרי לב**. ה״ר יעקב ב״ר אפרים אברהם חסיד. תוכחת מוסר. ור׳ יהודה ליב ב״ר מרדכי עפשטיין ממשפחת שלום הוציאו לאור בתוספות מרובה וחרוזים ע״פ סדר א״ב ובכל אות כמה חרוזים ועם ל״א : ווילנא והוראדנא, תקפ״ה, 8°.

501. **ישרצו המים, מאמר —**. ר׳ יצחק ב״ר שלמה הישראלי הרופא. בשאלה שנעשית לפניו בכוונת התורה בפסוק ההוא ותשובתו מיוסדת על אדני הקבלה והמושכל יחד : לשון ר״י הפניני בכתב התנצלותו אל הרשב״א בשו״ת הרשב״א ח״א סי׳ תי״ח, ע״ש. ותחלתו נדפס בס׳ התחיה לר״ש זקש כפי שנמצא בא׳ מכ״י מינכען (47[6]) № ע״ש דף ל״ט, וכו׳.

502. **ישרש יעקב**. ה״ר חיים אבואלעפיא. חי׳ על כל חלקי ס׳ עין יעקב ופירושי סופרים וספרים קדמונים, ובסופו ס׳ באר לחי קצור מדרושי ה״ר יצחק נסים ן׳ ג׳אמיל, ואח״ז נדפס באורך ובשלימות והוא ס׳ חיים וחסד, עיין זה : אזמיר, תפ״ט, 4°.

503. **ישרש יעקב**. ה״ר יעקב ב״ר אברהם באבאני (או באסאני ?). ענינים שונים בדקדוק לה״ק ומסורה: נירנבורג (אלטונא ?) תקכ״ח, 8°. ובתג״י א׳ סי׳ מ׳ כתוב וז״ל : ה״ר אברהם יחזקיה בשן מק״ק אמ״ד וכו׳ ואח״כ היה מ״ץ בהמבורגו ושם חיבר והדפיס ספרו ישרש יעקב על נוסחי התפלות, ושם נזכר בשם ר״י באבאני, אבל ידעתי כי הוא הרב המחבר והסתיר שמו, וכו׳.

504. **ישרש יעקב**. (עיין כפתור ופרח, שחיטות ובדיקות).

505. **יתד האהל**. ה״ר יצחק ברכיה קנטון. לוח ע״ס אהל מועד לר״ש אורבינו, כ״י : (זנ״צ י׳ סי׳ מ״ה).

506. **יתד נאמן**. ה״ר אליקים ב״ר יעקב ש״ץ מקאמארנא. חבור בל״א יהודית. מזכירו בהקדמת העתקתו לס׳ מקוה ישראל, ע״ש.

507. **יתדות אוהלים**. ה״ר יואל ב״ר מאיר אבד״ק שענלאנק. חי׳ הלכות ואגדות : ברלין, תקמ״ח, 2°.

508. **יתר הבז**. ה״ר נהוראי גרמון. חי׳ על קצת מסכתות ולשונות הרמב״ס ולקוטים, ובסופו פסק אחד ופיוטים שונים : ליוורנו, תקמ״ז, 2°.

509. **יתרון האור**. (עיין אגודת אזוב).

510. **יתרון הכשר**. ה״ר יוסף שאול נאטינזאהן אב״ד מלבוב. פס״ד על הכשר טליתי יעסילאוו : לבוב, תרי״ט.

נשלם אות י מהדורא תליתאה

אוצר הספרים

כ

1\. **כאור נגה.** ה"ר משה ב"ר אלעזר פייוויש קערנער מזלאטאווי. להשוות הקבלה עם הפילוסופיא וס' הזהר עם המורה נבוכים והשגות ע"ס הבלית: ברעסלויא, תקע"ו, 4°.

2\. **כאיל תערוג.** (עיין רמזי סוכה).

3\. **ס' הכבוד.** ס' נעלם ושער סמוכים, ס' תגי, ס' פסק, ס' הקולות, ס' הסוד היחוד והאמונה, ס' סודי רזי הוא שערי בינה, כולם ספרי קבלה להרוקח ז"ל, או חלקים מס' הכבוד: כ"י רד"א F, 893 № et q, 1045 №. והיו גם להר' ישי"ר מקנדיא בכ"י, כמ"ש בנובלות חכמה דף קל"ה.

4\. **ס' הכבוד.** רבינו יהודה החסיד. מזכירו בס' חסידים כמה זימני כמו בסי' קל"ז ושכ"א ותמ"ט ותס"ב ותת"ת וברוקח סי' שי"ח, וז"ז.

5\. **ס' הכבוד.** רבינו יהודה ב"ר יצחק תלמיד ר"י הזקן. (ש"ק ד"א דמ"א ע"ב). ויש לפקפק בזה טובא וגם הג"מ חיד"א נסתבך ונסתפק בזה ועירבב את ר"י מפאריש עם ר"י החסיד, כאשר העירותי עליו בשה"ג שלי במקומו.

6\. **ס' הכבוד.** ר' יוסף גיקיטיליא. ס' קבלה על משפטי התורה, כ"י. (ש"י, ויתר דבריו שם למותר).

7\. **ס' הכבוד.** ר' ישעיהו בן יוסף. פי' על פסוקי מעשה בראשית בתורה: כ"י ווין 97 №.

8\. **כבוד אלהים.** ה"ר אברהם אבן מיגאש הלוי הספרדי. קלת דרשות עה"ת: קושט', שס"ה, 4°.

9\. **כבוד אלהים.** ר' אליעזר הקליר. ובס' יצירה נזכר בשם כבוד השם: (ש"י). ולי נראה שצ"ל כבוד ה', ובפי' הר"מ בוטריל לס' יצירה פ"א משנה ה' כתוב כבודה וצ"ל ב' מלות כמ"ש בזה, ע"ש.

10\. **כבוד אלהים.** כ"ר יוסף הטרוקי הקראי. פילוסופיא אלהית, כ"י. (עיין בסוף ס' דביר).

11\. **כבוד אלהים.** ר' יוסף ב"ר ש"ט. מחקר פילוסופי על מעלות האדם והתורה ובבטול דעות אריסטו המתנגדים לתורה: פירארה, שי"ו, 4°.

12\. **כבוד אלהים.** חיבור למהר"י סאמיגה, ומזכירו בהקדמת ספרו מקראי קדש: (תג"י י' כ"ח א').

13\. **כבוד אלהים.** ה"ר משה קורדובירו. פי' על סבא דמשפטים י"ם סימנים, ובסופו ענין הגלגול ובאור מדרש רות בקצרה: כ"י רח"ם 328 ,327 №.

14\. **כבוד אלהים.** כ"ר שמחה בכ"ר משה הלוצקי הקראי. פי' ובאור מספיק ע"ס האלף לך ונחלק ג"כ לל"ב פרקים: (אר"ץ).

15\. **כבוד הבית.** ה"ר הילל כהן די לאטורי. שיר (חנכת הבית ?): טורינו, תקפ"ו, 8°.

16\. **כבוד הבית.** הב"ח יעקב ב"ר יצחק אלי' גורלאנד. סדר בית מדרש הרבנים בווילנא וכל דברי למודיו לכל מחלקותיו: ווילנא, תרי"ח, 8°.

17\. **כבוד הבית.** ה"ר שמעון וואלף ב"ר יעקיל מפינטשוב. חי' ובאורים על עין יעקב ח"א: המבורג, תס"ז, 2°.

18\. **כבוד חכמים.** ה"ר אברהם ב"ר שבתי כהן מצאנטי. דרושים שונים: ד"ו, תס".. (ועיין תג"י א' סי' ע"ו).

19. כבוד חכמים . ה"ר יהודה ליב פוהאוויצר ב"ר יוסף מפינסק . לקוטים מד' ספריו , והם : קנה חכמה , דרך חכמה , דעת חכמה ומקור חכמה עם תוס' חידושים , ובסופו עשרה דרושים : ד"ו , משמי"ע , 2° .

20. כבוד חכמים. ה"ר יוסף צרפתי. על כבוד התורה וחכמיה ובאור כל דרכי ק"ו ועניני דיו לבא מן הדין בחריפות ובקיאות: כ"י רר"א ורש"ד ‎№ 1250, q .

21. כבוד חכמים . ה"ר שמעון וואלף ב"ר יעקיל מפינטשוב הנ"ל . פי' על כל אגדות ירושלמי : המבורג , תס"ג , 2° .

22. כבוד חכמים . (עיין אותיות דר' סעדיה, יראת שמים) .

23. כבוד יום טוב . ה"ר יום טוב ליפמאן מ"מ ומ"ץ באיישישאק. דרושים וחידושים כסדר התורה : ווילנא , חש"ד (תקע"ז) 4° .

24. כבוד מלך . ה"ר שלום בוזאגלו . פי' מאמרי התקונים בס' עץ חיים למהרח"ו : לונדון , תק"ל , 8° . (ועיין פני מלך) .

25. כבוד מלכים . ה"ר בצלאל במ"ו (במ' יוסף ?) . באור על דברי רב ייבא סבא דמשפטים : כ"י רח"ם ‎№ 327 .

26. כבוד מלכים . ה"ר יואל דובער ב"ר מאיר הכהן . העתקת ס' טעלעמאק ללה"ק כ"ד ספרים : ס' א' וב' : ק"ב, 1851 , 8° . והנותר עד סוף ס' כ"א : ווילנא , תרי"ג, 8 .

27. כבוד מלכים . כ"ר שמחה בכ"ר משה הלוצקי הקראי . על סודות אותיות הא"ב ונחלק לעשרה פרקים וחתימה בסופו: (אר"ץ).

28. כבוד השם . ס' קבלה פי' ע"ס עבודת הקדש . עיין בס' צמח דוד דף מ' : (ש"י , ואני בקשתי ולא מצאתי עד כה בנ"ד) .

29. כבוד השם. (עי' כבוד אלהים לעיל ומ"ש שם).

30. כד הקמח. רבינו בחיי ב"ר אשר . שסים דרשות על יסודי האמונה והמצות והנהגות האדם ונחלק לכ"ב שערים כסדר א"ב בערכין, ובסופו ס' שלחן ארבע,עיין זה: קונשטנטינא, רע"ה , 2° .

31. כד הקמח הנ"ל (בלי ס' שלחן ארבע בסופו ?) עם מ"מ הפסוקים ומאמרי רז"ל : ד"ו,ש"ו. לובלין, שנ"ו—ז', 2°. אוסטרהא , תקס"ד . סדילקאוו, תקצ"ז , 4° . ועם שלחן ארבע : לעמבערג , תרי"ח , 8° .

32. כד הקמח . (עיין לבושי שרד) .

33. ס' הכדור. ה"ר משה שמואל ניימאן. על תכונת הארץ בכלל ועל ארץ עסטרייך ומדינת אונגארן בפרט . . . והסכ"ס יש"ר מגוריציא שדא כיה נרגא (עיין אוצר נחמד א' דף ד') .

34. ס' הכדור . (עיין סדור שמים) .

35. כדור הארץ . (עיין דברי יוסף) .

36. כדור קטן . ה"ר נחמן בר"ש ברלין מליסא . תשובות והשגות ע"ס נגה הצדק ואור נגה ע"ד הבית הכנסת החדשה ומנהגיהם השונים והוא רק מבוא הספר , ועצם הס' נחלק לשני חלקים , שם הא' עת לדבר ושם השני שמחה על מעלות תורה שבכתב ותורה שבע"פ ומעלת חכמת הקבלה וקדושת לה"ק , וכו' : חמ"ד (ברעסלויא או דיהרנפורט) , תקע"ט , 8° .

37. כדור שמים . (עיין סדור שמים) .

38. כה תברכו . ה"ר עמנואל חי ריקי . כ"י . (נתחבר במודינא שנת תע"ה , ראהו הרמש"ש ביד פעלזען בס' תרכ"ז) .

39. כהונת אברהם . הרופא ה"ר אברהם ב"ר שבתי הכהן מצאנטא . כל מזמורי ס' תהלים בדרך שיר וחרוזים ובסוף כל ס' מחמשת ספרי תהלים נמצא מנחת בכורים הוא תחלת כל מזמורי הספר , ואח"ז פרחי כהונה כוונת כל מזמור בקצרה , ומ"ב בני קטורה פרקי שירה בשירים כנ"ל : ד"ו , תע"ט , 4° .

40. כהונת עולם . ה"ר משה הכהן . פ"ה שו"ת וחי' על טור וב"י י"ד הל' רבית ונדרים לפסק הלכה , ובסופו אמרי שפר דרושים לחמיו ה"ר יהודה שמואל פרימו : קונשטנטינא , נת"ן , 2° .

41. ס' הכוזרי . רבינו יהודה ב"ר שמואל הלוי . על עניני הדת והאמונה בדרך ויכוח ושיחה בין מלך הכוזריים ובין החכם המכבר ר' יצחק סנגרי (ובש"ק:ר' יהודה אלמנגרי),ועלו ובאו בו דברי טעם על כמה מצות ועל כמה חכמות ועל מעלות א"י והמקדש וכו' , ונחלק לחמשה מאמרים וכל מאמר לכמה סימנים . חובר בל' ערבי ונעתק ללה"ק ע"י ר' יהודה בן שאול אבן תבון (במגדל לוניל ש' תתקכ"ז): קונשטנטינא (ופירסט ח"ב דל"ז: פאנו) , רס"ו . ד"ו,סו"ד זכר"י (ש"ז) . הנובר,תקצ"ח, 12° . גם ר' יהודה קרדניאל העתיק קצתו כנזכר בס' מאור עינים פ' ל"ו , ע"ש . (וקצתו נמצא בכ"י מינכען 47^5) .

42. ס' הכוזרי הנ"ל עם פי' קול יהודה לר' יהודה מוסקאטו : ד"ו , דש"ן , 4° .

43. ס' הכוזרי הנ"ל עם פי' ה"ר יצחק הלוי איש סטנוב : ברלין , תקנ"ד , 4° .

44. ס' **הכוזרי** הנ"ל עם פי' אוצר נחמד להר"ר ישראל ב"ר משה מזאמושטש : ווין, תקנ"ו. סדילקאוו, תקצ"ד, 4°. פרעסבורג, תר"ך, 8°.

45. ס' **הכוזרי** הנ"ל עם פי' הרופא ה"ר גדליה ברעכער ע"פ דרך הפילוסופיא החדשה, ד' חלקים : פראג, תקצ"ח—ת"ר, 8°.

46. ס **הכוזרי** הנ"ל עם העתקה רומית ע"י החכם הנוצרי יוחנן בוקסדארף, ובראשו מכתב רב חסדאי הנשיא למלך אלכוזר ותשובת המלך אליו : באזיליא, 1660, 8°.

47. ס' **הכוזרי** הנ"ל מתורגם ומבואר ספרדית ע"י הח"ר יעקב אבן דנה : ד"א, תכ"ג, 4°. גם הח"ר יעקב לומברוזו העתיקו ללשון ספרדי, כמ"ש בתג"י י' אות קפ"ג, ע"ש.

48. ס' **הכוזרי** הנ"ל מתורגם ומבואר אשכנזית ע"י ר' חיים יאלאוויץ ור' דוד קאסעל בברלין, מאמר א': ברלין, 1840, 8°. מאמר ב': שם, 1843, 8°. והנותר: שם ... (לייפציג ? 1853 ?).

49. **כוזרי** חלק שני. (עיין מטה דן).

50. **כוכב מיעקב**. (עיין ירך יעקב).

51. **כוכבא דשביט**. ה"ר אליהו וינטורא. חי' גפ"ת על ש"ס : שאלוניקי, תקנ"ט, 2°.

52. **כוכבא דשביט**. ה"ר חיים זעליג ב"ר יעקב סלאנימסקי. קורות חכמת התכונה ומצבה עד זמנו ומהות כוכב האליי (האלייטש קאמעט) הנגלה בשנת תקצ"ה : ווילנא, תקצ"ה, 8°.

53. **כוכבא דשביט** הנ"ל ככל הנ"ל בהוס' דברים ע"ד הכוכב משנת תרי"ז : ווארשא, תרי"ז, 8°.

54. **כוכבא דשביט** ונקרא ג"כ שטערן שום בל"א. תוכחת מוסר מלוקט מתנ"ך ודברי חז"ל נגד הנשים המתנהגות בגסות רוח ומתקשטות בעדי עדיים ובתי הנפש, ונחלק לשבעה פרקים, ובסופו פי' י"ג עיקרים ג"כ בל"א : ד"א, תנ"ה, 4°. פפד"מ, ת"ע. שם, תע"ט, 8°.

55. **כוכבי יצחק**. פרי מחקר ושירים ומליצות ובאורי כתובים ומכתבי חכמה ודעת למחברים שונים כעין ס' המאסף ובכה"ע וכדומה. נאספו ע"י ה"ר מנחם מענדיל ברי"י שטערן ועד עתה נדפסו כ"ד חוברות : ווין, 1845—1858, 8°. וחוב' א' נדפסה שנית : שם, 1847, 8°. חוברת כ"ה : שם, תר"ך, 8°. כ"ו : שם ...

56. **כוכבי נגה**. ה"ר חנוך זונדיל מלובלין. מאמרי תכונה וקבלה על צבאות השמים ובאורי זהר : אלעקסניץ, תקכ"ט, 4°.

57. ס' **הכוליית** לאבן רשד. מובא באברבנאל פ' מצורע דרמ"ח ע"ב : (סה"ד סכ"ה).

58. ס' **הכולל**. ה"ר משה ב"ר שמואל אבן תבון. כל סימני המצות והתורה : (ש"י). ובגליון ש"י שלי כ"י כתוב לאמר : אחר העיון לדעתי הוא ס' קצור משנה תורה להרמב"ם. קונשטנטינא, ברוכי"ם, 4°. עיין באות ק' № 57 עכ"ל. וגם שם נרשם לעיין פה.

59. **כוונות האר"י** ז"ל. סדרי כוונות האריז"ל נמצאים כמה מינים, ואלה אשר ראה הג"מ חיד"א, מהם : א) סדר ישן. ב) סדר מהר"ם זכות עם הגהותיו. ג) סדר ה"ר נתן שפירא הנקרא מאורות נתן עם הגהותיו תוספת מרובה. ד) סדר מרבני מערב הפנימי עם הגהות ר' אברהם אזולאי ממרויקש ותלמידיו ומהר"י מאראג"י. ה) סדר מהר"ם פאפירש ונקרא פרי עץ החיים וזה נדפס פעמים בפולין. ו) סדר הבא מאחרים נובא עם הגהות. ז) שער הכוונות למהר"ש ויטאל שהעתיק מכתב מר אביו מהרח"ו ז"ל וקרא בו אחו עמו. עיין וצ"א כ' י"ג ושה"ג שלי במקומו ומצאת שם סבת שנויי סדרים אלה.

60. ס' **הכוונות** להאריז"ל. סודות וכוונות על התפלות ופשטים ע"ד הקבלה ומעניני חבוט הקבר *) נמסר לתלמידו הותיק ר' משה טרינקו**) : ד"ו, שפ"ד (ופירשט ח"ב דרנ"ט : ת"א—ד'), 4°.

*) אמר אבי"ב : בהוספות ש"י כ"י כתוב אחר מלות חבוט הקבר [השע"ה], ואמר שמ"ר שם שלא ידע פירושו, וגם אנכי לא אדע לפתרו בלתי אם על שנת המסרם לו וסדורו אותם בשנת שע"ה או ש"פ, כי דפוס קדום לפני ד"ו שפ"ד לא מצאתי לו עד כה.

**) אחרי שלא נזכר סדר זה כלל בין הנראים להג"מ חיד"א לעיל, נראה מזה שלא ראהו אף שנמצאו לפניו בדפוס זה כמה והוא דבר תימה קצת וצ"ע.

61. ס' **הכוונות** הנ"ל ומנהגים ועם מעשה נסים של האר"י ז"ל: קונשטנטינא, ת"פ. יעסניץ, תפ"ג, 4°. קאריץ, תקמ"ד, 8°.

62. ס' **הכוונות** הנ"ל עם הוספות לר' פתחיה מפפד"מ : הענא, תפ"ד, 4°.

63. **כוונות ראשון** מהאריז"ל. כוונות וסודות על התפלות ומצות תפילין וציצית והלכות סעודה וכו' כסדר ח"א מטור א"ח, ב"י:(ש"י).

64. **כוונות שני מהנ"ל**. כוונות וסודות מהנ"ל על הל' שבת ומועדים ורגלים עד סוף טור א"ח, כ"י: (ש"י).

65. **כוונות** מסדר כתיבת השם בן ד' אותיות שנתגלה לנו מפי האריז"ל: כ"י רד"א q № 1062, וכ"י רש"ד.

66. **כוונות האריז"ל** אשר מסר למהרח"ו: כ"י רד"א q № 967. ושם q № 968: כוונות הנ"ל עם חי' מהרח"ו, ע"ש. ואולי כל הנ"ל הם חלקים לא' המסדרים הנ"ל.

67. **כוונות להרמ"ע** עם הגהות ונמוקי הרמ"ז ור' יוסף אירגאס: כ"י יוא"ל.

68. **כוונות האגדות**. (עיין כפתור ופרח).

69. **כוונות** בזמן ש"ן שר"י ונתן העזתי: כ"י יוא"ל.

70. **כוונות טעמים**. ב' פירושים על שמות הנגינות בנגלה ונסתר: קראקא, ב"ת, 4°.

71. **כוונות ישרות**. ה"ר יהודה יצחק דרשן מחענטשין בה"ר יעקב דוד אבד"ק צויזמר. פשטים קצרים על פסוקים ע"ד רמז וסוד: ד"א, ת"י, 4°. ולפ"ד פירשט (ח"א דף שס"ד) הוא רק המביא לביה"ד והמחבר לא נודע, ע"ש.

72. **כוונות הכוונות**, קונטרס — . (עיין הפלת ההפלה).

73. **כוונות** וסודות התפלה של ימים נוראים: כ"י רש"ד. ואולי הוא חלק מכוונות האריז"ל הנ"ל.

74. **כוונות הפילוסופים**. אבו אחמד אלגזאלי. עניני הגיון ואלהות וטבעיות, חובר בל' ערבי ונעתק ללה"ק ע"י ר' יצחק אלבלג עם השגות המעתיק ופי' ר"מ נרבוני: כ"י רד"א q 1172, 1173, 1174, 1175. גם כ"י מינכען №№ 57, 64, 110, 121. (ועיין דעות הפילוסופים).

75. **כוונות הפילוסופים** הנ"ל מהעתקת ר' יהודה ב"ר שלמה נתן: כ"י רח"ם № 330. כ"י די רוסי № 286/4. כ"י הפליט № 56. עוד כנ"ל ועם פי' הר"מ נרבוני: כ"י די רוסי № 143/7. ומזה מוכח כי זה לחוד וס' דעות הפילוסופים לחוד לפי שבכרך די רוסי זה נמצאו שניהם יחד, ע"ש № 143/8.

76. **כוונות וצירופים** בתפלות ושאר עניניס: כ"י רד"א q № 1481.

77. **כוונות הקרבן** והתפלה. ר' אברהם החזן: כ"י מינכען № 357. מאמר קטן מתחיל „כלל הקרבן הנדר" וכו', ואינו מר"א (ואח"כ נמצא קבלה מעניין התפלה, ע"ש באות ק').

78. **כוונות שלמה**. ה"ר שלמה רוקקה. כוונות תפלת שחרית כמנהג איטליא, מלוקטים מכתבי האריז"ל והרמ"ק מערכת אלהות תולעת יעקב והרמ"ע ושארי ספרים: ד"ו, נפ"ש, 4°. ובזה"ל ש' סי' ע' כתב עליו וז"ל: ובהקדמתו ותוכו מזכיר ספריו אלה: נשמת שלמה על שם ע"ב. ברכת שלמה על סוד הברכות. גבורת שלמה על שם בן מ"ב, ע"ש.

79. **כוונות השם לר' אליהו די ווידאש** (בעל ראשית חכמה): כ"י רד"א q № 989.

80. **כוונות השמות** היוצאים מאבינו מלכנו וברכת כהנים ותקיעות וענין הוידוי ושעיר של יום הכפורים וסודם: כ"י רש"ד.

81. **כוונות תהלים** לכל מזמור ומזמור מלוקטים מספרי קבלה: יעסניץ, תפ"א. המבורג, תפ"ה, 16°.

82. **כוונות התפלה** ע"פ האריז"ל סידר המקובל ר' חיים הכהן מארם צובא: (שג"א ת' ב"ה ושה"ג שלי ח"א בשמו).

83. **כוונות התפלה** ע"פ הסוד: כ"י רד"א q № 969.

84. **כוונות התפלות** ועניני דיני הקבר וגיהנם מיסוד ר"א בעל הרוקח: כ"י רד"א q № 943.

85. **כוונות תפלות ומצות**. (עי' אור צדיקים).

86. **כוונת הכוונות**. (עיין הפלת הפילוסופים).

87. **כונן, מדרש** — . (עיין ארזי לבנון, מדרש, נטעי נעמנים).

88. **כונן דרכי**. (עיין לב חיים).

89. **כונן לחקר**. (עיין חקרי לב).

90. **כוס ישועה ונחמה**. ה"ר נתן ב"ר יוסף פרידלאנד. מאמרי חז"ל ומדרשים לבאר דברי נו"כ הסובבים על ענייני הישועה ב"ח וד' שערים: שער א' כוס התרעלה, ב' כוס ישועות [ג' כוס תנחומים, וד' כוס של ברכה]. ח"א: ברעסלויא. וח"ב: ד"א, אחרי"ת, 4°.

91. **כוס ישועות**. ה"ר יוסף סאמיגה. מובא בספרו מקראי קדש דנ"ה ב': (סה"ד שכ"ה).

92. **כוס ישועות**. (עיין כוס ישועה ונחמה, מגלת איב"ה, משניות עם פירוש תפארת ישראל, הגדה של פסח סי' 37).

93. **כוס הישועות**. ה"ר שמואל שאטין מפפד"מ. חי' גפ"ת על ש"ס מסדר נזיקין: פפד"מ, תע"א (ודלא כרד"א F 804: תע"ז) 2°. ועוד לו בכ"י על ב' מסכתות מסדר מועד ועל ג' מסכתות מסדר נשים.

94. **כוס של ברכה**. (עיין כוס ישועה ונחמה).

95. **כוס תנחומים.** (עיין כוס ישועה ונחמה).

96. **כוס תנחומין**. ה"ר יהושע יוסף ב"ר דוד הלוי. מנחה אל אצילי בני לאשי מעמד האשכנזים בוויניציא אל הלקח מאתם בעל בעמיו ה"ר משה הלוי מייא, שירים: ד"ו, תס"ז, 16° .

97. **כוס תנחומין**. ה"ר משה דוד ואלי. עניני קבלה: כ"י יוא"ל.

98. **כוס התרעלה**. ה"ר מרדכי בן דוד סטרעליסקער. שיר על שריפת עיר ברודי בחדש אייר תקל"ה: זאלקווא, תקצ"ה, 8° .

99. **כוס התרעלה**. (עיין כוס ישועה ונחמה).

100. **כור הבחינה**. ה"ר יוסף שמואל הלוי לנדא. כ"ה שו"ת וז' דרושים מספרו משכן שילה, ח"א: חמ"ד (ברעסלויא) תקצ"ז, 4° .

101. **כור לזהב**. ה"ר אברהם ב"ר דוד מאוסטרהא. באור התרגומים עה"ת. (עי' הקדמת החומש עם ג' התרגומים ד' האנווא). ובתג"י א' סי' ס"ג כתוב: פי' על תרגום אונקלס נדפס בפ"פ, ע"ש.

102. **כור לזהב**. ה"ר יהודה אידל שערשעווסקי. באור כמה מאמרי רז"ל בהגדות זרות לקרבם אל השכל הישר: ווילנא, תרי"ח, 8° .

103. **כור לזהב**. ה"ר ישעיהו בסאן. השגות ע"ס הליכות אלי למהר"ש אלגאזי, כ"י: (זצ"ל י' סי' ל"ה).

104. **כור לזהב**. קצור ס' מבחר הפנינים. (עיין מצרף לכסף). ונדפס גם לבדו, ובסופו תשובות שבעים חכמים לשאלות המלך אליהם: אופיבאך, תע"ו, 4° . זאלקווא, תקי"ד, 8° . (ועיין משלי חכמים).

105. ס' **כור מצרף האמונות** ומראה האמת. ה"ר יצחק לופים. ויכוחים בעניני אמונה ולהשיב נגד מה שמקשים על כתובי תנ"ך ומאמרי רז"ל, וכו'. (נכתב זה ק"ן שנה ונדפס מתוך כ"י אלטארא): מיץ, תר"ז, 4° .

106. **כור עני**. ה"ר יצחק ב"ר משה רומש. ספור מעשה בתבנית ראבינזאהן החדש שחובר בל"א ע"י דר' רויך: ווילנא, תרכ"ב, 8° .

107. **הכורם**. (עיין תורה).

108. **כורסיא דאליהו**. ה"ר אליהו ב"ר רפאל שלמה הלוי. דרושים כסדר התורה, כ"י: (זצ"ל א' סי' כ"ח).

109. **כותים**, מס' —. מזכירה הרמב"ן לא' מז' מס' קטנות ונדפסה מחדש. (עיין כרמי שומרון ועיין תלמוד).

110. **כח ה'**. (עיין דבי אליהו, לקוטי ש"ס, נובלות חכמה).

111. **כח שור.** (עיין אוצרות שלמה, משביר בר).

112. **כידון וחנית** על הגלגול. כ"י וואטיקאן №254/4. [ואין ספק שבדו המרשימים שם המאמר מהתחלתו „אחרי . . אריק כידון וחנית": רמש"ש].

113. ס' **כימה** או **אגרת הכימה**. כ"ר כלב אב"א הקראי. באור דיני העריות, ונחלק לשערים ופרקים: (אר"ץ).

114. **כימיאה** אדער טיידענקונסט. פאן דאקטאר שענעמאן ב"ר יצחק סטנוב, ברלין, תקנ"ה, 8° .

115. **כיצד מעריכין**. ה"ר ישראל באָהמער. דוגמאות מספרו ערך מלים החדש מלוקט מהערכים אשר דין ודברים להם עם פעולת סופרים החדשים במו"מ של הלכה זו: ברלין, תרט"ו, 8° .

116. **כיצד סדר משנה.** ה"ר משה ב"ר אהרן מארפטשיק. סדר הלמוד והנהגת המורים והתלמידים זה עם זה ע"ד המוסר: לובלין, משנ"ה, 8° .

117. **ככר לאדן.** ה"ר חיים יוסף דוד אזולאי. הגהות על מס' קטנות והדר"ן ולקוטים ורמזים והגהות על מדרש רבה ופרק השלום וקונט' זעיר שָם שירי שירים לס' שם הגדולים ועד לחכמים שלו, וכו', ובסופו ארש הככר הגהות והשמטות: ליוורנו, ישרא"ל הי"ה (תקס"א), 4° .

118. **כל בו**. רבו הדעות על מחברו אשר לא נודע, יש מיחסין אותו לתלמידי הר"ף (עיין ש"י). ובש"ק מיחסו להריב"ש, וי"א שהוא הנקרא לפנים ס' הנייר, והג"מ חיד"א ביטל רוב הדעות האלה ומחזיק בדעתו שמחברו מעתיק על הרוב מס' ארחות חיים לר"א הכהן מלוניל כאשר יראה הרואה בשג"א וא"ו וכ"ל א' ושה"ג שלי ח"ב במקומו, ובקונט' שם הגדולים לנכד מהר"ם משלינשט"ט כתוב שחיברו ר' שמריה ב"ר שמחה (עיין דברים עתיקים ב' דף ט'). ואנכי הצעיר הוכחתי במישור שהוא מהדורא קמא מס' ארחות חיים להרא"ה הנ"ל ודלא כהג"מ חיד"א, ונדפסו דברי אלה בכ"ח שמיני מכתב כ"ב, ע"ש.

הספר הזה כולל דינים לכל השנה ומנהגים וסדרי תפלות ופי' הגדה ש"פ כעין ש"ע א"ח ודיני אסור והתיר כש"ע י"ד ואה"ע וקצת דיני ממונות כש"ע ח"מ, גם ס' מורה חטאים או ס' הכפרות והוא סדר דרכי תשובה מהרוקח ז"ל (סי' ס"ז), תקנות רגמ"ה וגזרות קדמונים

ותקנות כ"ת (סי' קי"ו—י"ז), מעשה תורה לרבינו הקדוש ודמות כסא שלמה ומעשה דריב"ל (קי"ח—ק"כ). נדפס ג"כ בס' תורה אור לר"ד ן' יחייא פ' ל"ח ונקרא שם אגרת ששלח ריב"ל לרבן גמליאל ולזקני ישראל, כמו שמסיים בכלבו, ע"ש. טעם מילה ע"פ קבלה ונקרא ס' פרישה וגימטריאות ונוטריקון (קכ"א—ב') דינים מהרא"ן וס' השבי"ן ור"י מקורבייל והר"ף ושו"ת ומר"י בעל המנהל ופסקי לקוטי מהר"ף ז"ל ופסקי בעל התרומה ודינים שונים ושו"ת לגאונים, ובסופו משפט החרם להרמב"ן: חמו"ד (ד' ישן מאד, עיין רד"א ורמ"ס). ארימינו, חש"ד. קושטנטינא, ר"פ. ד"ו, ש"ז. שם (אותיות מרובעות) שכ"ז, 2°. ד"ו, של"ב, 4° (ש"י). פיורדא, תקמ"ב, 2°. לבוב, תר"ך, 4°.

119. **כל בו** לפורים. כולל שו"ת שכורים מערבית לפורים אתה הראית הקפות קדוש יוצרות הושענות זמירות ונעילה לפורים ושיר המעלות ליולדת בפורים והקדמות לפורים עם פי' המלות, ועד אחרון יליב פתגם לפורים. כל אלה חוברו יחדיו ע"י ר. נ. ה. או: ס. ל. ר. (הוא אברהם מענדיל מאהר): לעמבערג, 1855, 8°.

120. **כל דאי**, מאמר —. (עיין תמת ישרים).

121. **כל החיים**. ר' שמואל הלוי. על כל הבע"ח וכל הרמש הרומש על האדמה ובתוך הים על צורותם תכונתם וטבעם, חבור גדול כ"י באמ"ד: (ש"י).

122. **כל מלאכת ההגיון**. (עיין אריסטו).

123. **כלי האופק** לר' יהודה בן וירגא: כ"י בוואטיקאן (צונץ בספרו: Etwas über die rabbinische Literatur S. 22 Anmerk. 4). ובכ"י יוא"ל.

124. **כלי גולה**. ה"ר משה רבקש (בעל באר הגולה). פי' על משניות: (שג"ב ל' ושה"ג שלי במקומו).

125. **כלי גולה**. (עיין כלי פז להלן).

126. **כלי הדיינים**. ה"ר משה יקותיאל קויפמאן ב"ר אביגדור כ"ץ. באור על ש"ע ח"מ וקצור דיני דברי האחרונים: (שג"ב ל"א ושה"ג שלי במקומו).

127. **כלי חמדה**. ר' יצחק אלחדיב. על חכמת התכונה, כ"י: (תג"י י' סי' קמ"ד).

128. **כלי חמדה**. ה"ר שמואל ב"ר אברהם לאנײדו. דרושים ופשטים ומאמרים תמוהים כסדר התורה כמה דרושים לכל פרשה: ד"ו, בדש"ן, 2°. עוד כל"ל ועם כללי מדרש רבה לר"א ן' עקרא (?): פראג, ש"ע, 2°. (ועיין צונץ גא"ל דרפ"ז ופירסט ח"ב דרכ"ב).

129. **כלי יקר**. מהנ"ל. פי' על נביאים ראשונים מלוקט מכל הספרים שלפניו בתוס' פשטים וחדושי רז"ל: ד"ו, שס"ג, 2°. (ועיין תורה).

130. **כלי יקר**. ה"ר שלמה אפרים ב"ר אהרן איש לונטשיץ. באור על רש"י ופשטים ע"פ מאמרי רז"ל כסדר התורה: לובלין, שס"ב. פראג, שס"ח. ד"א, תס"ט, 2°. ד"א, תקי"ד. שם, תקכ"ב. שם, תקכ"ז. זאלקווא, תקנ"ט, 4°.

131. **כלי כסף**. רבי יוסף כספי. כך מצאתי: (ש"י). ואחרי שהמחבר לא חשבו במספר ספריו בספרו קבוצת כסף בין עשרים כלי כסף שחיבר נראה שטעות הוא.

132. **כלי מחזיק ברכה**. ר' ישראל נגארה. על דיני ברכות וביחוד על בקמ"ז: ד"ו, ש"פ, 8°.

133. **כלי המצוע**. ר' יצחק בן שלמה אלחדב. המלאכת כלי חדש בתכונה הממוצע בין האסטרלוב ובין המרובע: כ"י מינכען № 246/8.

134. **כלי נחשת**. הראב"ע. באור מלאכת כלי האסטרלוב לבטלמיוס לדעת על ידו תכונת השמים ומדידת הארץ. ולפ"ד החכם ר"מ שטיינשניידר באוצרות חיים דף פי"ז הוא כעין הקדמה לחבורו חקות שמים באיצטגנינות וחזיון, ע"ש. נדפס מחדש מכ"י ישן: קעניגסבערג, תר"ה, 8°. וכפי' אהל יוסף על הראב"ע פ' וישלח ע"פ כראות פני אלקים וגו' מזכיר עוד נוסח שני ממנו, ע"ש.

135. **כלי הנחשת**. כ"ר אליהו בישיצי הקראי. ל' שערים בבאור תקון כלי הנחשת ועשייתם ובאור משפטי הכוכבים והמבטים: (אר"ץ).

136. **כלי עוז**. מובא בספרו דרך חיים: (סה"ד שכ"ה). רבים נקראים בשם דרך חיים ולא אדע אל מי משם כוונתו.

137. **כלי פז**. על כלי דומה לאסטרלאב ליוסף הפרסי (מועתיק ?): כ"י וואט' № 387/10.

138. **כלי פז**. ה"ר שמואל לאנײדו הנ"ל. פי' על ישעיה ועם פתיחה וחידושים לנכדו ה"ר שלמה ב"ר אברהם לאנײדו: ד"ו, זי"ת, 2°. [ג"א ס' כלי גולה כמ"ש בשג"א ס' כ"ד ושה"ג שלי ח"א בשמו, ונכדו הנ"ל חיבר ס' מדרש שלמה דרושים].

139. **כלי הרואים**. ה"ר צבי אלימלך שפירא אבד"ק דינאב. פי' על עובדיה ובסופו קצה

הנהגות ולקוטים ממנו : לעמבערג , תר"ט . שם , 1850 , 8° . (?1862 , 16°) .

140. כלי הרואים ונראים.(עיין אור ישראל).

141. כלי הרובע לר"ש המכונה בלשון הנוצרים פרפישיו היהודי ממרשיליא . על חכמת המדידה והנדסה ותכונה ומאמר בחכמת אלהות : כ"י רד"א № 1166, q ורש"ד .

142. כלי רובע השעות . כ"ר כלב אב"א הקראי . באור תקון כלי השעות ועשייתם ודברים רבים מחכמת התכונה השייכים לאומנים , ונחלק לב' חלקים ולכ"א יריעות : (אר"ץ) .

143. כלי הרועים. באור על הילקוט , ובעל סדר הדורות ראהו . (עיין בשכ"ה בו) .

144. כליל החשבון . ה"ר דוד פריזענהויזן . באור ראשי יסודות חשבון הכללי המכונה (אלגיברא) עם לוחות נחשת: ברלין , תקנ"ז . זאלקווא , תקצ"ה , 8° .

145. כליל יופי . ה"ר אד"ם הכהן לעבענזאהן . שיר ותפלה ודרוש ליום ניתן כתר מלכות בראש אדונינו הקיסר אלכסנדר ניקאלאייאווין יר"ה : ווילנא, ת"ר טו"ב, 8° .

146. כליל יופי . כ"ר אהרן הראשון בכ"ר יוסף הקראי הרופא . בדקדוק לה"ק ולא השלימו. וכ"ר יצחק תשבי הקראי השלימו והגיהו והביאו לביה"ד : קונשטנטינא , שמ"א , 8° .

147. כליל יופי הנ"ל מוגה ומתוקן עוד , והמביאו לביה"ד שנית הוא כ"ר יצחק טריסקאן הקראי כתב וז"ל : ואחריו (ר"ל אחר כר"י תשבי הנ"ל) קם כ"ר יצחק הטרוקי הקראי בעל חזוק אמונה והגיהו משגיאות הדפוס וקצת שגיאות הממלא חסרונו . . . כי זה לבדו נשאר בידינו אנו הקראים מהמון ספרי הדקדוק ודרכי מליצת לשון עברי , כי על כל אלה העירוני רעיוני להוציאו לאור עם הוספות כ"ר יצחק הטרוקי , אף כי לשמע אזן שמעתי שנדפס ס' זה מקדם ע"י אחינו הרבנים בעיר אמ"ד , אמנם בעיני לא ראיתי מלבד העתקה הזאת ממעוטו : גוזלאוו , 1847 , 4° .

148. כליל יופי. ר' לוי . תבנית אגרות ומליצות ללמד לכתוב נחות ומחכמת הגיון : (ש"י) .

149. כליל יופי. ה"ר מרדכי כומטינו . פי' על התורה או על תנ"ך:(אגנאלען 1839 דף קס"ב).

150. כליל תכלת. ר' מנחם ב"ר משה רבא . קצור מספרו חות רבא : (ש"י) .

151. כליל תפארת. ה"ר משה בה"ר אברהם יקותיאל זלמן ליבטשטיין.דרושים,כנראה מזכרונם בס' זרע אברהם לאביו הנ"ל:(שי"ג).

152. כליל תפארת . ה"ר צבי הירש ב"ר מאיר . ל"א דרשות : ברעסלויא, תק"פ, 4° .

153. כלילה ודימנה.ספר קדמון הזיות וספורים משיחות בע"ח דומם וצומח וערפלי הבל חתולתם . נזכר בקצת ספרי קדמונים ונמצא עוד בימי ה"ר אברהם ברש"ע ביבאגו . (עיין בספרו דרך אמונה דף מ"ז ע"א וכ') .

154. כלילת יופי על ח' התכונה . ר' אליה כהן די מונטאלטו . (והוא בעל אגרת וכו' בכ"י פאריז № 1047) כ"י וואט' № 379/3 (עיין הכרמל תרכ"ג ע' 320 : רמש"ש) .

155. כלילת יופי . ה"ר אברהם יצחק לונטעשיץ . עשרה מאמרות וי"ז שאלות בכללי ש"ס וחזקות דאיסורא ודממונא , ולא נדפס בזה רק ג' מאמרות וד' שאלות : רעדלהיים , תקע"ג , 4°. [וכ' בהקדמתו שחיבר ס' ברכת אברהם יצחק על הל' ברכות וס' אילו של יצחק על מס' ב"מ , ע"ש] .

156. כלילת יופי . ה"ר אליעזר ב"ר זאב מאוסטראווצא . באור על אגדת רבב"ח ושבי דבי אתונא בדרך דרוש בכמה אופנים ודרושים על הרבה מסרות ושארי מאמרי פליאות בתלמוד ע"ד מוסר השכל:נאווידוואהר, תקמ"ג , 4° .

157. כלילת שמואל . (עיין שאילת שמואל) .

158. כלים של בהמ"ק . מס' — . נמצא בס' עמק המלך פי"א דף י"א ע"ב , ונחלק לי"ב משניות . (ועיין מדרש אגדת בראשית) .

159. ס' הכלימה . ר' ראובן הספרדי . מובא בפי' הר"מ בוטריל ע"ס יצירה במשנת עשר ספירות , ע"ש .

160. ס' הכלימה . (עיין כלימת הגוים בסמוך) .

161. כלימת הגוים . ר' פריפוט דוראן (האפודי), ונקרא ג"כ ס' הכלימה . ויכוחים וטענות בעניני האמונה והדת ונחלק לי"ב פרקים . וכתוב שם שחיברו בשעת הגזירות בספרד וקטלוניא: כ"י רד"א № 1176/a, q וכ"י רש"ד ורח"ם 341 ,ב/460 № וכ"י ווין ר"ח 16 № וכ"י די רוסי 120 № . גם מצאתי זכרו במאסף תקמ"ה דף מ"ו ומיוחס שם לרב חסדאי גאון וכן מצאתי ברשימה נדפסת באמ"ד פרופס שנת תקמ"ו . ונראה כי חלוקת הדעות הוא במובן השיר אשר בראשו שנזכר בו שם חסדאי אם הוא שם המחבר או חובר לכבוד איש ושמו חסדאי . (עיין באוצרות חיים דף שס"ד—ה' ועיין כ"י ווין ר"ח 16 № בארוכה) . ולכל הדברות לא נודע עוד אל נכון מי המחברו , כי במקום א' כתוב בו וז"ל : שמעתי בזמן הבתרות בהיותי ביטיבת רבותי באשכנז

וכו׳ , א״כ משמע קצת שהיה אשכנזי או צרפתי ולא ספרדי . ונמצא עוד בכ״י די רוסי, 122 №
. 1269, 124,

162. כלכלת שבת . (עיין משניות עם פי׳ תפארת ישראל) .

163. כלל הלמודים . האריז״ל . כללי הקבלה וכוונות , כ״י , ובו שכ״ז פרקים : (ש״י) .

164. כלל קטן . מהנ״ל . ג״כ עניני קבלה . (עיין אוצרות חיים באות א׳) : (ש״י) .

165. כלל קטן . ר׳ דוד בן יו״ט בן בילא . במה שילטרך הרופא אל חכמת הכוכבים : כ״י הפליט 2 № ג׳ .

166. כלל קטן . ר׳ מַתִּי . פי׳ על פ׳ האזינו : קונשטנטינא, חש״ד, 4°. (פירסט ח״ב דף של״ד).

167. כלל קצר. ה״ר יהודה ב״ר יוסף בולאט. יחלק כל החכמות לט׳ סוגי למודים בעליות שלש שלש וסדורם , ומעלות חכמה על רעותה בז׳ חכמה , ובראשונה מדבר על מעלות למוד התורה ואופני הלמוד לכמה פנים:קונשטנטינא, חש״ד (בשנת עשתי עשר לשולטאן סוליימאן : הרצ״ב) 4° .

168. כללא דפסחא . (עיין פני יוסף) .

169. כללות החכמה להאריז״ל . ראשית יסודי למודי הקבלה שלו , כ״י : (ש״י) .

170. כללות ופרטות בסדר ההשתלשלות להאריז״ל : כ״י רד״א 971, q № .

171. כללי בג״ד כפ״ת וק״ח ומאמר המאריך . (עיין מנחת שי) .

172. כללי הגמרא להרדב״ז . (עיין מהררי נמרים). ולבדו: חמ״ד (זאלקווא ?) תק״ט, 8°.

173. כללי הגמרא או — התלמוד.(עי׳ הליכות עולם , יבין שמועה . ועיין כללי הש״ס להלן).

174. כללי דינים ולקוטים ופי׳ עניני הנדסה המפוזרים בש״ס ופי׳ לשון הרלב״ע (שמות ג׳ פסוק י״ד וט״ו) בלה״ק ואיטלקי,לא נודע למי: כ״י שד״ל .

175. כללי דקדוק לה״ר דוד ב״ר שלמה אלטשול . נדפסו בתנ״ך ד״ו תל״ה—ח׳ 4°.

176. כללי דקדוק או כללי הנקוד ליהב״י הנקדן . (עיין עין הקורא) .

177. כללי דקדוק לה״ר יחזקאל אבד״ק זאגער . ז׳ שערים , ובסופו מאמר על דרשת רז״ל „לא כשאני נכתב אני נקרא״ : כ״י משנת תק״פ ביד בעל הש״ג 8° .

178. כללי דקדוק לשון עבר בקצור לה״ר שמחה קאלימאנו : ד״ו (?) . . . ווילנא , ת״ר . שם , תרי״ב , 8° .

179. כללי הדקדוק לה״ר יהודה בריא״ל.נדפסו פעמים: (זצ״ל י׳ סי׳ ז׳,ולא ראינו פס אף אחד).

180. כללי הדקדוק לה״ר שלמה ידידיה סיניגאליה . כ״י : (שם ס׳ סי׳ מ״ו) .

181. כללי הדקדוק לה״ר שמואל דוד אוטולינגו (שהיה בשנת התע״ו בוויניציא) : כ״י הפליט 9 № ה׳ .

182. כללי הדקדוק בקצור ועצרת הדברות לקורא בלבור : חמו״ד , 4° .

183. כללי הדקדוק בקצור לכ״ר מאיר בכ״ר יאיר הקראי.כ״י:(ר״מ נ״ז בס׳ דביר נו׳ 16 . ועי׳ סימני כל השמנה בנינים) .

184. כללי הדקדוק שכתב ר׳ מרדכי (?) לתלמידיו : כ״י וואט׳ 296/$_2$ № .

185. כללי הדרושים בהשתלשלות הקבלה לכל דרושי האריז״ל מסודרים ע״י ה״ר אלישע איטאליאנו ז״ל : כ״י רד״א 970, q № .

186. כללי ההגיון לר׳ דוד בן י״ט בן בילא : כ״י רח״ם 342 № .

187. כללי ההוראה . קצור ט״ז וש״ך על י״ד לפסק הלכה : כ״י רד״א תקמ״ב ובק״ד לא מצאתי.

188. כללי ההוראה לה״ר משה רבקש (בעל באר הגולה) : (שג״ב כ״ט ושה״ג שלו במקומו).

189. כללי ההוראה . (עיין דרכי הוראה) .

190. כללי הנדסה . (עיין ראשית למודים) .

191. כללי ההקיש לר׳ יעקב אנטולי : כ״י די רוסי 1365 № .

192. כללי חכמת האמת . ה״ר משה חיים לוצאטו . ויכוח רב ותלמיד להסיר ספיקות עצומות על חכמת הקבלה , כ״י ביד רמש״ג : (כ״ח ג׳ דקל״ט סערה כ״ט) .

193. כללי חכמת המספר . כ״י רח״ם 772/c № הוא חלק מס׳ . לר״א כ״ה:(רמש״ש).

194. כללי יין נסך להרא״ה . (עיין עבודת הקדש) .

195. כללי הלמוד לה״ר משה בן דהן בן יוסף מקוימברא בפורטוגאל : כ״י די רוסי 1266 № . ואולי הוא הר״מ ן׳ דאנון וכלליו הנודעים .

196. כללי מדרש רבה לר״א ן׳ עקרא. (עיין מהררי נמרים, ועיין ג״כ כלי חמדה ומ״ש שם) .

297. כללי המצות לר׳ יוסף גיקיטיליא בסדר כל המצות למחלקותם וכלליהם,כ״י ר״א אשכנזי: (תוס׳ עק״ד תר״ט 24) .

298. כללי משניות בכלל וסדר קדשים וטהרות בפרט . (עיין זכרון יהודה) .

199. כללי הנקוד ליהב"י הנקדן בדיני הנקוד והטעמים ונחלק לשערים, והקדמת הספר נדפסה ע"י הר"ו היידנהיים בחומש מאור עינים שלו. (עיין תורה, ועיין דרכי הנקוד).

200. כללי סוד העבור לר' רפאל הלוי הנובר: כ"י רח"ם № 345.

201. כללי קבלה להאריז"ל. נדפסו בסוף ס' תקוני זהר, ע"ש.

202. כללי הרא"ש שנדפסו בוויניציא שנת שס"ז יש בהם תוספת, ואלו שלהם מרן מהרי"י קארו דורון למהרש"ל: (שג"א ד' ושה"ג שלי ח"ב במקומו). והם שו"ת הרא"ש ד' שני (עיין שו"ת הרא"ש). וקרא להם כללי הרא"ש שמסודרים לכללים.

203. כללי הרפואות. באור טבע סגולות ומעלות העשבים והסמים, נלוה לו ס' המעלות על טבע סגולות ומעלות שרשים ועלים וקליפות ופירות גרעיני הזרעים והפרחים וטבע כח מימיהם ומילם, ובסופו ס' סינונימי באור כל מלות זרות מלשון ערבי הנמצאות בספרי הרפואות נעתקות בל' רומי: כ"י רד"א № 1135, F.

204. כללי שמואל. (עיין תומת ישרים).

205. כללי השמועות וההלכות מהרי"ף מס' תענית ושבת לר' אהרן ברכיה ממודינא: כ"י יוא"ל.

206. כללי השמים והעולם. (עיין אריסטו).

207. כללי הש"ם. גדולי ראשונים ואחרונים חברו כמה ספרים להורות לתלמידים דרכי התלמוד, מלבד כמה מחברים אשר בתוך חבוריהם דברו בכללים, והא לך רוב החבורים שנתחברו בזה: א) דרכי התלמוד לרבינו סעדיה גאון. ב) מבוא התלמוד לרבינו שמואל הנגיד. ג) סדר עולם להרמב"ם. ד) ס' כריתות. ה) דרכי הגמרא לר"י קנפנטון. ו) הליכות עולם. ז) הר"ם דאנון (תלמיד מהר"י אבוהב). ח) כללי הגמרא למרן הב"י. ט) כללי שמואל למהר"ש סידיליו. י) כללי הרב בצלאל אשכנזי. יא) שארית יוסף. יב) יבין שמועה. יג) הליכות אלי. יד) גופי הלכות. טו) כנסת הגדולה. טז) שיירי כנה"ג. יז) תחלת חכמה. יח) יד מלאכי. יט) בסוף ס' באר יעקב. כ) קונטרס הגאון בעל"ם חות יאיר בתשובותיו סי' נ"ד ונדפס בס' כריתות ותחלת חכמה בשם אסיפת הכללים (שג"ב כ"ח). כא) הג"מ חיד"א ראה בכ"י ישן נושן העתק שני פרקים שחסרו מפרקים שהקדים הרמב"ם לפי' המשנה בבאור מלות הקשות בש"ם וכללים בו. (ול"א ח'). כב) בעל ס' סדר הדורות חיבר כללי הש"ס, כמ"ש בתחלת הספר, ע"ש. כג) כללי הש"ס נמצאו בסוף ס' מאיר נתיב לר' שבתי ב"ר אליעזר זוסמאן (ול"ב ג' וד', ועיין שה"ג שלי ח"ב במקומו). והן אמנם כי יש זיש להוסיף עליהם ספרי כללים חדשים גם ישנים, וימצאם הקורא איש איש על מקומו.

208. כללי הש"ם. (עיין דרך תבונות).

209. כללי התלמוד בענין משקלות ומדות בתלמוד על סדר א"ב, לא נודע למי. ונכתבו ע"י ה"ר אליעזר ריאיטי בקוניאן שנת שע"ב: כ"י רח"ם № 344. וע"ש במפתח דף שנ"ח, ועיין תג"י א' סי' קי"ב.

210. כללי התלמוד או — הגמרא. (עיין הליכות עולם, יבין שמועה).

211. כללים. (עיין אריסטו).

212. כללים על דברי קבלה היוצאים מהזוהר ומכתבי האריז"ל, ל"ב כללים: חמו"ר, 8°.

213. כללים בדרכי הבנת המקראות להראב"ע: כ"י שד"ל.

214. כללים וחי' עה"ת ועל התלמוד, כ"י, לה"ר יעקב בה"ר יצחק נונים ואיס: (תג"י י' סי' יו"ד).

215. כללים יפים על הדקדוק למתחילים. כ"ר מרדכי בכ"ר ניסן הקראי (בע"ס דד מרדכי וכו') כ"י: (אר"ץ).

216. כללים בקבלה מגורי האריז"ל. נדפסו בסוף ס' התקונים בקושטנטינא, ועוד ראה הג"מ חיד"א כללים בכ"י: (ש"ב כ"ז ושה"ג שלי ח"ב במקומו).

217. ס' כללים על ש"ם ופוסקים, כ"י, לה"ר יעקב רפאל חזקיה חזק: (תג"י י' סי' ל"ה).

218. כללים בקבלה לר' מנחם (תלמיד הרוקח): כ"י יוא"ל.

219. כללים על ספרי קבלה. (עיין סדר הדורות).

220. כללים ראשונים בחכמת האמת לרמ"ח לוצאטו. השלימם ביום ט' אייר התצ"ד ונראה שמהם הוציא איזה דבר לס' כללי חכמת האמת דלעיל, כ"י יוא"ל: (כ"ח ג' דף קכ"ד הערה פ"ד).

221. הכללים והשרשים לשבועות. (עיין משפטי שבועות).

222. ס' כנויים. ר' דוד כהן די לארא. כל כנויי השמות השוים בכל דבר ודבר. הוכא בהקדמת ספרו עיר דוד, ע"ש: (תוס' ש"י).

223. ס' הכנוים. (עיין סדר הדורות).

224. הכנור. ה"ר דוד ב"ר צבי הירש ראזענבאנד. שירים שונים: ד"א, תר"א, 24°.

225. כנור אבל. ה״ר אפרים בר״י וועהלי. שיר מספד על מות ר׳ וואלף פרענקילש, חובר בל״א ונעתק ללה״ק ע״י א׳ מאנשי שם, עברית ואשכנזית: פראג, 1807, 8°.

226. כנור אבל. ה״ר צבי הירש בן־דוד מליטשקויא. שירי תוגיון מקוננים על מות החכם הרופא ה״ר נתן דאהרמילר ז״ל: פראג, תקע״ד, 8°.

227. כנור נעים. ה״ר שמואל דוד לוצאטו. שירים שונים: ווין, 1825, 8°. ונספח גם לספרי בכה״ע לשנת תקפ״ו, ע״ש.

228. כנסת הגדולה. ה״ר חיים ב״ר ישראל בנבנשתי. חבור נפלא על כל חלקי טורים וב״י, מבאר ומאסף לכל דברי הפוסקים הראשונים והאחרונים ומכל השו״ת והי׳ דינים מספרים נדפסים וכ״י וסידר אותם כסדר כל סימן מטור וב״י עם מפתח ומ״מ מכל התלמוד וסוגיות לשונות גפ״ת אנה נמצאים בכל שו״ת ופוסקים ומפרשים מסודר כסדר התלמוד, גם מ״מ וקצת שו״ע ברמב״ם וגו״כ המגיד והכ״מ וכן בסמ״ג ורשב״א, ואשר לא מצא מקום לסדרם בטור וב״י סידרם על סדר המיימוני, גם מביא כל הלשונות שנמצאו בפירש״י והרמב״ן עה״ת ופשטים כסדר התורה ומפרש כללי י״ג מדות התורה וכללי הגמרא וכללי דרכי הפוסקים.

והנה לדברי הג״מ חיד״א נדפסו בשמונה חלקים, ושנים מהם קרא בשם שיורי כנה״ג, והם מהדורא בתרא על חלק א״ח וקצת ח״מ, ואלה הם אשר ראיתי עד היום.

229. כנסת הגדולה הנ״ל א״ח כנ״ל על טור וב״י א״ח: ליוורנו, תי״ח, 2°. שם, תקנ״ב, 2°. (יוא״ל, ולא מצאתי לו חבר).

230. כנסת הגדולה הנ״ל על טור וב״י י״ד עד סוף סי׳ ס״ט: קונשטנטינא, תכו״ן, 2°. עוד כנ״ל מסי׳ ע׳ עד סוף סי׳ קע״ד: שם, תע״א (תע״ז?) 2°.

231. כנסת הגדולה הנ״ל על טור וב״י אה״ע: אזמיר, תצ״א (רמ״ס ורובענס, ודלא כפירסט מ״א דף ק״ז וסי״א: תע״ד) 2°.

232. כנסת הגדולה הנ״ל על טור וב״י ח״מ עד הלכות נזקי שכנים, והוסיף בו מספרי שו״ת חדשות: אזמיר, ישמ״ע. פיורדא, תנ״ב, 2°. עוד כנ״ל על טור וב״י ח״מ ח״ב: אזמיר, הצ״א (ורמ״ס № 1916: תפ״ה) 2°.

233. כנסת חכמי ישראל. שו״ת לה״ר ישעיהו ברלין בה״ר ליב מוביח. (הקדמת מתנו לשאלתות, ע״ש).

234. כנסת יחזקאל. ה״ר יחזקאל קאצינעלנ־בויגן אבד״ק אה״ו. ק״כ שו״ת: אלטונא, תצ״ב. סדילקאוו, תקצ״ד, 2°.

235. כנסת ישראל. ה״ר גדליה בה״ר ישראל ליפשיץ. קצור ודוגמא מקצת חבוריו, והם: א) ס׳ נפלאות על משניות דלא נתפרשו מקראי ובפרט סדרי זרעים קדשים וטהרות. ב) הפלאה פי׳ פסוקים תמוהים בתורה ופירש״י. ג) פלא קצור מחבוריו לש״ס במקומות סתומים. ד) סוגר תרי״ג מצות כמה מדרגות להם ולסלק כל הקושיות מקמאי דקמאי. ה) סוגר טהרות על משניות סדר טהרות. ו) סוגר יסודי תורה מקור לתורה שבע״פ ופי׳ י״ג מדות התורה. ז) תורת כהנים סדר עבודת ביהמ״ק וסדר לבישה ומהות המלבשת. ח) דרך חיים פי׳ קצר לס׳ יצירה. ט) סתרי תורה קצת משעור מעשה בראשית: ברעסלויא, תקע״ח, 4°.

236. כנסת ישראל לה״ר ישראל ב״ר אברהם סגרי. (עיין זצ״ל א׳ סי׳ מ״ט ב׳).

237. כנסת ישראל. (עיין היונה, מעון הברכות).

238. כנף בגד. (עיין בגדי הקדש).

239. כנף רננים. ה״ר אברהם אזולאי (בע״ס חסד לאברהם וכו׳). קצור ס׳ הכוונות להאריז״ל על תפלות, כ״י: (שג״ב ט״ו ושה״ג שלי במקומו, ועיין גם ש״י).

240. כנף רננים. ה״ר הנוך זונדיל ב״ר ישעיה לוריא. באור על פרקי שירה ע״פ דרכי הטבע בדרושים: קראטאשין, תר״ב, 4°. פרעסבורג, תרי״ט, 8°.

241. כנף רננים. תפלות ובקשות לכל השנה ולשבתות וי״ט בחרוז ומשקל כמנהג איטאליא עם פי׳ ר׳ יוסף ידידיה ב״ר בנימין כרמי: ד״ו, שפ״ז, 4°.

242. כנף רננים. ר׳ יצחק ב״ר מתתי׳ אלטרינו מצינגולי. פי׳ על שיה״ש: כ״י יה״ש. ובכ״י רח״ם № 350 נמצא כ״י המחבר ושם אביו אברהם, וע״ש במפתח דף של״ו.

243. כנפי יונה. ה״ר מנחם עזריה מפאנו. כוונות התפלות וכללי קבלה מלוקטים מכתבי האריז״ל, ד׳ חלקים: קאריץ, תקמ״ו, 4°.

244. כנפי יונה. פעולת לרופי השמות והקמיעות ושימושים אחרים ע״ד הסוד, ובסופו ז׳ שו״ת בעניני קבלה להאריז״ל, כ״י. ומהר״ן ספירא בס׳ מגלה עמוקות אופן רי״ג ושארי דוכתי מיחסו להאריז״ל הכל. ועיין ול״א ג׳ ול״ב א׳ ושה״ג שלי במקומו, ועיין מאסף תקמ״ה דף מ״ז.

245. **כנפי יונה**. ה"ר יונה לנדסופר מפראג. חי' על ש"ע י"ד עד סי' קי"ה: פראג, תקע"ב, 2°. [ג"ח ס' שילה על הלכות ודינים, ואולי זהו הוא חלק ממנו, וע"ע בהקדמת ספרו מעיל צדקה].

246. **כנפי נשרים**. ר' עמנואל ב"ר יעקב. לוחות לחשבונות המולדות: כ"י רד"א q № 1166, (ועיין שש כנפים, ועיין במפתח אוצרות חיים לרמ"ס דף שמ"ו).

247. **כנפי נשרים**. (עיין לשון זהב, תורה בשם מקראי קדש).

248. **כנפי רוח**. (עיין רוח חיים).

249. **כסא אליהו**. ה"ר אליהו ישראל בה"ר משה ישראל אבד"ק רודים. חי' פוסקים ודינים על כל ש"ע א"ח וקצת ש"ע י"ד אה"ע וח"מ . . . [ג"ח ס' אזור אליהו ע"ס מקח וממכר לרב האי גאון, ס' אדרת אליהו על באורי הרא"ם על סמ"ג הל' פסח שופר ר"ה ויו"כ וסוכה. דבר אליהו דרושים].

250. **כסא דברכתא**. (עיין יין הרקח).

251. **כסא דהרסנא**. (עיין בשמים ראש).

252. **כסא דוד**. ר' דוד מסיר ליאון הרופא בן לוי. ס' חקירות ופילוסופיא: (ש"י ותוספות ש"י). ויותר נראה שהוא ב"ר יהודה מסיר ליאון.

253. **כסא דוד**. ר' דוד ב"ר יצחק כהן די לארא. כל משלי חז"ל ומליצותיהם בש"ס בבלי וירושלמי מדרש רבה ותנחומא וילקוט וזוהר ושארי ספרים כסדר א"ב, כ"י. ומזכירו בהקדמת ספרו עיר דוד: (תוספות ש"י).

254. **כסא דוד**. ה"ר חיים יוסף דוד אזולאי. דרושים ובסופו גאולת עולם על הגדה ש"פ וקונט' פני כסא השמטות ותקונים: ליוורנו, תקנ"ד (רמ"ס ורובענס, ויוא"ל: תקס"ג) 2°.

255. **כסא דוד**. (עיין ארבע חרשים).

256. **כסא כבוד**. ה"ר יהודה עבאס (וקוה"ד דנ"ב ע"ב: משה יהודה). פי' על מס' כלה סופרים שמחות ממס' קטנות. והיה ביד הג"מ חיד"א בכ"י, כמ"ש בשג"ב י' פ"ט ושס"ג שלי ח"א בשמו.

257. **כסא מלך**. ה"ר שלום בוזאגלו. פי' על התקונים: ד"א, תקל"ד, 8°.

258. **כסא נכון**. ה"ר משה דוד ואלי. ס' קבלה: כ"י יוא"ל.

259. **כסא רחמים**. ה"ר חיים יוסף דוד אזולאי הנ"ל. פי' על מס' כלה סופרים ואבות דר"נ עם פני כסא השמטות ותקונים, ובסופו שערי רחמים פתיחות: ליוורנו, תקס"ג, 2°.

260. **כסא שלמה**. ה"ר שלמה זלמן ב"ר יהודה ממיר. פי' על נו"ך בדרך פרד"ס. מביאו בספרו שלחן שלמה: (שי"ג).

261. **כסא שלמה**. ה"ר שלמה זרקא. חי' על ש"ס: ליוורנו, תקצ"ו, 2°.

262. **כסא שלמה**. דרושים לר' שלמה חכים (אחר מות המחבר ע"י בנו ר' שמואל): שאלוניקי, מכ"ל אש"ר לי"ך, 2°.

263. **כסאות לבית דוד**. ה"ר יהודה עשהאל ב"ר אליעזר דוד מה טוב. על חדוש העולם ושבעה רקיעים וגלגלים ויסודות ועל השארת הנפש ותחיה"מ ושארי עיקרים ומתנגד לפילוסופיא ושארי חכמות ועל מעלת כתב ולה"ק ועל מחברי ספרי פיוטים ותפלות ומנהגים ועל דת ישמעאל ומנהגים, ונחלק לח' בתים ונו"ן שערים ואחר כל שער מ"מ למלוא כל הענינים: ווירונה, את"ה (עם מספר האותיות, וא"כ הוא ת"ט). ומזכיר בהקדמתו וז"ז ספרו יהודה מחוקקי שירים ומליצות, וס' עיר דוד לאביו שו"ת ודרושים וחידושים.

264. **כסות עינים**, קונטרס —. (עיין תשובה מאהבה).

265. **כסף אחר**. (עיין זבחים שלמים).

266. **כסף טהור**. (עיין מעין החכמה).

267. **כסף מזוקק**. ה"ר יאשיהו ב"ר יוסף פינטו. דרשות ופשטים ממאמרים תמוהים על פסוקים כסדר התורה: ד"ו, שפ"ח, 2°.

268. **כסף משנה**. (עיין משנה תורה).

269. **כסף נבחר**. ה"ר אבי עזרי זעליג ב"ר יצחק אייזיק מרגליות. פשטים ודרשות כסדר התורה ובסופו מפתח המאמרים: ד"א, בע"ת. ליוורנו, ת. . , 2°.

270. **כסף נבחר**. ה"ר ברוך בענדיט גאיטיין. כללים על רוב שיטות הש"ס להלכה, ג' חלקים: פראג, תקפ"ז—ח', 4°.

271. **כסף נבחר**. ה"ר יאשיהו פינטו הנ"ל. דרשות כסדר התורה ולקצת פרשיות ב' דרשות עם מפתח בסופו: דמשק, שס"ה. ד"ו, שפ"א, 2°.

272. **כסף נמאס**. מהנ"ל. פי' על מגלת איכה, כ"י.

273. **כסף סיגים**. ר' יוסף אבן כספי. מאה ועשר שאלות עמוקות בתורה ובנביאים. כ"כ בספרו קבוצת כסף הנדפס בדברים עתיקים ב' שלי ריש דף י"א, ומזכירו גם בפי' איכה שלו ע"ש „מצרים נתנו יד" ע"ש.

274. **כסף צרוף**. ה"ר יאשיהו פינטו הנ"ל. פי' על משלי: ד"א, תפ"ט, 8°.

275. **כסף תועפות**. מהנ"ל. פי' עה"ת. כ"כ החכם יש"ר בהקדמתו עה"ת בשם שג"ב דף מ"ז ע"ב. עיין שג"ב ט"ו ושה"ג שלי ח"ב „כסף נבחר" ואינו מוכרח לפ"ד.

276. **כעת חיה**. (עיין מראית העין).

277. **כף אחת**. ה"ר חיים יוסף דוד אזולאי. למודים כוונות ותפלות: ליוורנו, תקס"ב, 16°. פיסא, תקע"ו, 8°. (ועיין עבודת הקדש).

278. **כף אחת** הנ"ל ונלוו לו ס' יוסף בסדר סנסן ליאיר ושומר ישראל, (עיין כל או"א במקומו): זיטאמיר, תרי"ר, 12°. ונדפס גם ז"ז.

279. **כף אחת**. שם הספר הנמצא ביד ר' מענדיל לאנדסבערג בקרעמניץ חסר שער, וכתב אלי וז"ל: תחלת הספר: כף אחת עשרה זהב מלאה הגהות נוגהות מאירות ומזהירות שחיבר הרבני ה"ר יהודה ז"ל, הוא הפיוט אלה אזכרה המורדף ממלבו גבול הדורות (?). ועתה הוקם על בפירוש עניניו ופתרון מלותיו ובבאור סגנון מליצותיו. אמר המגיה משה בן יעקב ישראל בידינגען מבאר המלות והפיוט הנ"ל גם באיזה זמן היו עשרה הרוגי מלכות. 8°, עכ"ל.

280. **כף ירך יעקב**. (עיין תורה).

281. **כף נחת**. ה"ר אברהם ב"ר יהודה היילבוט. פי' על פרקי אבות: אלטונא, תקל"ט, 4°. [ג"ח ס' בינה רבה על מדרש רבות ושארי מדרשים וס' ערוך קטן על התלמוד].

282. **כף נחת**. (עיין משניות).

283. **כף ונקי**. ה"ר כליפה מלכה מק"ק אגאדיר. פי' התפלה ושירים וענינים אחרים, ונחלק לחמשה חלקים כנגד אצבעות הכף: (שג"ב כ"ו ושה"ג שלי במקומו).

284. **כפורי כסף**. ר' יוסף אבן כספי. סתירות על פי' הראב"ע עה"ת ועל קצת הנחות הרמב"ם במורה נבוכים. עיין בספרו קבוצת כסף אשר בדברים עתיקים ב' סוף דף י"ב.

285. **כפורים**. (עיין חיי הנפש).

286. **כפות זהב**. ה"ר יוסף ב"ר אשר כ"ץ. נחלק לב' כפות, אחת חי' הלכות ופלפולים והשניה עשרים דרושים: ווילנא והוראדנא, תקצ"ו, 4°. [ג"ח ס' ענף עץ אבות חי' תורה בשם אבותיו ורבותיו].

287. **כפות כסף**. ר' יוסף אבן כספי. פי' על מגלת רות ואיכה: כ"י מינכען № 265 וכ"י רד"א a № 272, q. ונדפס על איכה באגרות יש"ר ח"ב דף מ"ה, וכו'.

288. **כפות המנעול**. ה"ר אברהם פרוסטיץ. פי' על פרקי אבות: ווין, תקע"ח, 8°.

289. **כפות תמרים**. (עיין מעין גנים, שמות בארץ).

290. **ס' הכפרות**. (עיין יורה חטאים).

291. **כפתור ופרח**. ה"ר דוד בה"ר אריה ליב. פי' על שיה"ש וביאור שאלות שבי דבי אתונא לר"י בן חנניה בדרך דרוש ורמז ותקוני שבת והם רבון אחר שיה"ש ושלום עליכם ורבון ופרשת אשת חיל ושיר אתקינו סעודתא וכו' שאומרים בשבת ערבית ושחרית קודם קדוש ופרק במה מדליקין, ובסופו דרוש לתורה: חמ"ד, תקט"ו, 12°.

292. **כפתור ופרח** או **ישרש יעקב**. ה"ר יעקב ב"ר יצחק לוצאטו מצפת. פי' על כל אגדות הש"ס בבלי וירושלמי ומדרשים ותוס' ומאמרי זהר הנראים כזרים בעיני העמים, מלוקט מספרים רבים ומסודר כסדר התלמוד עם פשטים וספורי מעשיות לכל מסכת ועם מפתח הענינים ונקרא ג"כ **כוונת האגדות**: באזיל, שמ"א. ד"א, תס"ט, 4°.

293. **כפתור ופרח**. ה"ר יצחק המכונה אישתורי ב"ר משה הפרחי. כל דיני תרומות ומעשרות וחלה וכל עניני זרעים הנהוגות בא"י ושארי חלוקי דינים בין א"י לח"ל, ועל בנין ירושלים והמקדש וכל ערי א"י ועל שיעורי המקדש והמשקלות והמדות והמטבעות והאמתים הנאמרים לרז"ל, ועניני הכותים והצדוקים הנמצאים בגלילות ההם, וזמן השמיטה וחשבון השטרות, וכו', ונחלק לששים פרקים: ד"ו (ש"ו או) ש"ט, 4°.

294. **כפתור ופרח** הנ"ל עם הוספות שונות ותקונים בקונטרסים מיוחדים ע"י ר' צבי הירש עדעלמאן איש חן טוב: ברלין, תיר"א, 4°.

295. **ס' כריתות**. רבינו שמשון ב"ר יצחק מקינון. כללי התלמוד ודרכי הסוגיות ונחלק לחמש: א) בית מדות באור י"ג מדות התורה. ב) בית המקדש כללי למד מן הלמד בקדשים. ג) נתיבות עולם על ל"ב מדות דר"א בר יוסי הגלילי באגדות. ד) ימות עולם סדר תנאים ואמוראים לדורותם וסדר רבנן סבוראי וכללי הלכות פסוקות במחלקותם. ה) לשון למודים על דרשות התלמוד מל' הכתוב מלבד ממדות הנ"ל ודרכי המשניות והברייתות והתלמוד:

קונשטנטינא, רע"ו. קרימונה, שי"ח, 4°. זאלקווא, מבש"ר טו"ב, 8°.

296. ס' **כריתות** הנ"ל כנ"ל ואחריו ס' תחלת חכמה להר"ר **יעקב במהר"ש חאגיז**, והוא תוספות כללים שנשמטו בס' כריתות בכל חלקיו הנ"ל, מלוקטים מגדולי הראשונים והאחרונים וספריסס ובאור י"ג מדות הנ"ל בסדר יפה וברור כסדר בעל מדות אהרן, ובסופו ארח מישור מוסר השכל לת"ח בד' פרקים: ווירונה, ת"ז, 8°.

297. ס' **כריתות** עם תחלת חכמה הנ"ל כנ"ל ועוד נוסף בו ע"י המביא לביה"ד ה"ר יוסף ב"ר יהודה ליב פוריש מטארנא: הקדמה בדרכי המשנה מפי' עץ חיים על משניות למהר"י חאגיז הנ"ל וכללים שנדפסו בשו"ת הלכות קטנות להנ"ל, וכללים נבחרים מס' אסיפת הכללים לבנו הר"מ חאגיז המורם משו"ת חות יאיר, ובסופו ארח מישור הנ"ל עם קצת דברי בנו המני"ח הנ"ל בדרוש קצר: ד"א, ותבונ"ה, 8°.

298. ס' **כריתות** הנ"ל לבדו עם הערות והגהות רבות להר"ר חיים מרדכי במהר"ש זילבערמאן בשם לקוטי מרדכי: ווארשא, 1854, 8°.

299. ס' **כריתות** מהעתקת ר' **הלל** בן רבינו שמואל (ב"ר אלעזר מווירונה ז"ל) כפי הגדת מאשטרו ברונו בלשון הנוצרי, המעתיקו הוא מהגדת גאליינוס ומאביצינו ואלמנסור ועלי ושאר חכמים הקדמונים: כ"י פאריז a.f. № 319/c: (תוס' עק"ד תכ"ח דף שכ"ג). והוא על חכמת הנתוח. (ועיין ס' הכרתי לקמן סי' 320).

300. ס' **כריתות**. ה"ר פינחס הלוי הורוויץ. חי' על מס' גיטין ועל ש"ע אה"ע הל' גיטין, כ"י. ועל ש"ע אה"ע הנ"ל נדפס בשם נתיבות לשבת, עיין זה.

301. **הכריתות**. ה"ר גבריאל ב"ר יצחק אייזיק פאלאק. שיר נעתק מל' הוללאנדי ונדפס עם גוף השיר עברית והוללאנדית: ד"א, תקצ"ד, 8°.

302. **כריתות הברית**. ה"ר שמעון ב"ר דוד אפנהיים דיין בקרומנויא. הל' גיטין וחליצה מס' הטטור עם פי' בשם ספר הברית, ח"א: אפען, תר"ג, 4°.

303. **כרם חמד**. ה"ר דניאל בליליוס. שירי שמיניות ג"ב בתים ושארי שירים, ושירים כ"ח שמיניות לר' שמואל די קאשיריש על פזמון יגדל אלקים חי ושיר על י"ג עקרים לר"ש די אוליוירה ודיני עירובי חצרות בשיר לא' מן המשוררים: כ"י רח"ם № 351.

304. **כרם חמד**. קובץ אגרות מחכמי זמננו בעניני תורה וחכמה וקדמוניות, נאספו והובאו לביה"ד ע"י ה"ר שמואל ליב גאלדענבערג ז' חלקים, חלק א' וב': ווין, 1833—1836, 8°. חלק ג'—ז': פראג, תקצ"ח—תר"ג, 8°. עוד כנ"ל חלק ח' וט' ע"י ה"ר שניאור זקש: ברלין, תרי"ד—ט"ז, 8°.

305. **כרם חמד**. (עי' זבחים שלמים, יזמרך כבוד).

306. **כרם חמר**. הג"מ חיד"א. למודים כוונות ותפלות, נלוה לו ס' שומר ישראל ג"כ כנ"ל: ליוורנו, תקנ"ז, 12°.

307. **כרם חמר**. (עיין כרם שלמה).

308. **כרם לידידי**. (עיין האורב).

309. **כרם לשלמה**. ה"ר מרדכי ב"ר שלמה פלונגיאן. באור על קהלת עם מבוא רחב לחזק את המסורה: ווילנא, תרי"ז, 8°.

310. **כרם עין גדי**. ה"ר יהודה ב"ר מרדכי הלוי אסיא מווילנא. פי' על חד גדיא: קעניגסבערג, תקכ"ד. דובנא, תקנ"ה, 8°.

311. **כרם שלמה**. ה"ר שלמה אמאריליו. שו"ת כסדר טור י"ד אה"ע וח"מ עם נמוקים והקדמה לבנו ה"ר משה אמאריליו: שאלוניקי, תע"ט, 2°.

312. **כרם שלמה**. ה"ר שלמה זלמן ב"ר אברהם גייגער. חי' ודרושים עה"ת: הומבורג, תצ"ח, 2°.

313. **כרם שלמה**. ה"ר שלמה האאס אבד"ק דרעזניץ. חי' דינים על ש"ע י"ד, ובסופו דרוש הס"ך על הגדת פסח פיסקא כמה מעלות טובות שכתב בשנת תכ"א ושו"ת: פרעסבורג, ת"ר, 4°. וזה הדרוש נדפס גם לבדו בשם דרוש יקר: לעמבערג, 1861, 8°.

314. **כרם שלמה**. מהנ"ל. חי' דינים כנ"ל על ש"ע א"ח: פרעסבורג, תר"ג, 4°. עוד כנ"ל על ש"ע אה"ע: שם, תר"ה, 4°.

315. **כרם שלמה**. ה"ר שלמה אהרן זעליג ב"ר יואל מקאדני. חי' שונים בש"ע הלכות פסח בשם כרם חמר וקצת שו"ת וחי' ובסופו דרוש בשם נטיעות הכרם: ווארשא, תר"א, 4°.

316. **כרם שלמה**. (עיין ישמח ישראל, תפארת הצבי).

317. **כרמי שומרון**. ה"ר רפאל ב"ר שמעון קירכהיים. פתיחה למס' כותים ממס' קטנות על קורות השומרונים ואמונתם

וספריהם, ובסופו מכתב על כתב השומרונים לשד"ל: פפד"מ, תיר"א, 8° .

318. **כרמי שלי**. (עיין ים יששכר) .

319. **כרסיא דאליהו**. ה"ר אליהו הלוי אבד"ק אלישנדריא בפיימונטי, כ"י: (כ"ל ג' ושה"ג שלי במקומו) .

320. **ס' הכרתי**. חיברו מאישטרו בורוט בל' נוצרי והח"ר הלל ב"ר שמואל העתיקו ללה"ק, על חכמת הרפואה הכריתית (הנתוח) ועל שאר חלקי החכמה ההיא, נחלק לב' חלקים וכל חלק נחלק לח' שערים: כ"י רש"ד. (הוא ס' כריתות דלעיל ס' 299, ע"ש) .

321. **כרתי ופלתי**. ה"ר יהונתן ב"ר נתן נטע אייבשיץ. באור על טור י"ד בפלפול עצום עד סוף הל' תערובות, ובסופו קונט' בית הספק על מחלוקת הרמב"ם והרשב"א וסיעתם על ענין ספק דאורייתא, וכו': אלטונא, תקכ"ג. זאלקווא, תקס"ג. ווין, תקפ"א. סדילקאוו, תקצ"א, 2° .

322. **כרתי ופלתי**. מהנ"ל. ח"ב באורי הל' נדה עם תוס' באור לנכדו ה"ר ישראל אייבשיץ ונוסף בו קונט' הספיקות וכללי הס"ם בשם תפארת ישראל: קארלסרוא, תקל"ג. זאלקווא... חמ"ד (אוסטרהא), תקפ"ח, 4° . ושניהם ביחד עם הגהות ה"ר ברוך תאומים אבד"ק לייפניק: לעמבערג, 1860, 2° .

323. **כתב** שלוחה מגירונה ע"ד הרעש בשנת קפ"ז: כ"י מינכען (120) 119 № .

324. **כתב אל תורה**. } שני אלה נזכרו בס' אשכול הכופר להקראים ולא נודע מהותם ומחברם .
325. **כתב אל תמים**. }

326. **כתב אלכפייא**. רבינו אברהם בן הרמב"ם ז"ל. באור קצת מאמרי רז"ל ע"ד אמת ופי' על קצת מאמרי ס' המורה ועל פ' דברי אגור בן יקה, חובר בל' ערבי, חלקים ממנו באוקספורד, וקצתו נעתק ללה"ק: כ"י רש"ד. ונדפס קצתו בכרם חמד .

327. **כתב בשלם**. ר' יוסף ב"ר יהודה ממונטריאלי. תכ"ה מכתבים שונים: כ"י רח"ם 352 № .

328. **כתב הדעת**. ר' ידעיה הפניני. מזכירו הר"מ ן' חביב בהקדמת פירושו לס' בחינת עולם ולא הגיד לנו מהותו וגם רגב"ש בס' שער השמים וכן הביאו לנו צונץ בגא"ל דף תס"ח, ונמצא בב"י יה"ש, ובב"י ווין ח"ב 3—32 № מפורש שהוא ס' השכל המשכיל והמושכל לאבונצר אלפראבי מהעתקה קדומה, ע"ש .

329. **כתב הדת**. (עיין כתב הנשתוון) .

330. **כתב הפכי האנה**. ר' ידעיה הפניני. נזכר בפי' הר"מ ן' חביב לס' בחינת עולם כנ"ל: (צונץ שם. ועיין כתב הדעת לעיל ומ"ש שם) .

331. **(כתב) התנצלות לדרשנים**. ה"ר דוד דרשן בה"ר מנשה ז"ל מקראקא. להגן על הדרשות ולהוכיח שנחלקו באמת לכמה פנים, והוא הקדמת ספרו משכיל לדוד. וכתב בשער וז"ל: וכבר ראו אותו גאוני עולם וקלסוהו כגון מוריו ה"ר יצחק גלאל ז"ל (הוא אחי מהר"ל מפראג) והרש"ל והרמ"א ז"ל שהניחו חיים לכל ישראל, וכו' וכו'. חיבר אותו... מו"ה דוד דרשן וכו' (כנ"ל) מקראקא, דורש טוב לעמו לעת הזאת בקהלה מפוארה לובלין .

הניחו להדפיסו אחרי שלא זכה להעמיד מדרש באלו הגלילות, כמוזכר בהקדמת ס' שיר המעלות, הוא רוצה לשלם נדרו לשום פעמיו לאה"ק, ושם רוצה אי"ה לסדר החבורים השלשה, והם ס' משכיל לדוד וס' מגדל דוד שכבר חיבר וס' תהלה לדוד שעדיין לא נסתיים בו הדיבור, ובעבור שראה קצת מלעיגים על הדרשות, הוציא לאור חדשות, הקדמת ס' משכיל לדוד מבחר הפנינים, והוא באמת כתב התנצלות לדרשנים, וכו' וכו' וכו': לובלין, קרו"ב ה' (של"ד. כנ"ל לפי שבסוף הקדמתו כ' וז"ל: חדשתי זאת ההקדמה תוך ג' ימי הסגבלה בשנת יקר"ה הי"א: של"א) 4° .

332. **כתב דון שלמה הלוי** לה"ר מאיר אלגואדיש: כ"י אח"ם 38 № .

333. **כתב התנצלות** להחכם אנבוניט אברם (הוא ר' ידעיה הפניני): כ"י רח"ם 353 № . (להגן על הפילוסופיא: גם כ"י המבורג $283/_4$) ונדפס בשו"ת הרשב"א ח"א סי' תי"ח .

334. **כתב ההתעצמות** להנ"ל. נזכר ג"כ בפי' הר"מ ן' חביב לבחינת עולם כנ"ל: (צונץ שם. ועיין כתב הדעת לעיל ומ"ש שם) .

335. **כתב יושר**. ה"ר מרדכי לעווינשטאם. מכתב לאיש בריתו ע"ד המנהגים אשר נתחדשו בעניני הדת: ברעסלויא, תקצ"ח, 8° .

336. **כתב יושר**. נעלם מחברו ומיוחס לה"ר שאול אבד"ק פפד"א. להגן ע"ס דברי שלום ואמת לרנ"ה וויזל והצילו מיד מקנאיו בדרך היתול: חמ"ד (פפד"א) תקמ"ד. לבוב, תקמ"ד, 8° .

337. **כתב יושר**. ה"ר שלום בר"י כהן. תבנית אגרות ומליצות נאות ללמד לנערי ב"י קשת עם ת"א: ווין, 1820. ווילנא, תרי"ח, 8°.

338. **כתב יושר** הנ"ל ונוסף עליו עוד ב' חלקים, והם: א) שפה ברורה אגרות ומליצות שונות .

ב) שירי נועם שירים קצרים ומכתמים מכל חלקי ספרי המאסף : ווארשא , 1844, 12° .

339. **כתב יושר ודברי אמת.** תשובה על מכתב הרופא ר' מרדכי הערץ ע"ד הלנת המתי' ולקיים מנהג ב"י הקדוש בזה : ברלין , חש"ד , 8°.

340. **כתב ישראל.** ה"ר ישראל סג"ל . תבנית אגרות ומכתבים : סדילקאוו , תקנ"ו , 8° . (פירסט ח"ב דף רמ"ד , ולא נראה שהיה אז שם דפוס) .

341. **כתב מליצה.** (עיין כתבים להלן סי' 362) .

342. **כתב נבחר.** ה"ר משה ב"ר יעקב קאפיל מלבוב. תבנית אגרות שלומים לכתוב לחות : קראקא, ת"ט (ופירסט ח"ב דף ר"ג : תי"א) 8°. עוד כל"ל עם נוספות : פראג , תס"ה , 8° .

343. **כתב הנשתון** או כתב הדת . ר' יצחק נתן. בחלוקת המרות המכתב האלהי הנבואיי: כ"י יה"ש .

344. **כתב סבטיון** . כ"י יוא"ל ולא פירש מהותו . ואולי הוא מכתב עשרת השבטים לירושלים כנרמז עליו בשה"ג ותג"י אות ב' סי' ח"י .

345. **הכתב והקבלה** . ה"ר יעקב צבי מעקלענבורג. לבאר מקראות התורה בבחינת חבורם עם התורה שבע"פ: לייפציג, תקצ"ט, 8°.

346. **כתב תוכחת מוסר מהרשב"א** לפרובינצא : כ"י יה"ש . ואולי הוא א' הנדפסים בס' מנחת קנאות ע"ד למוד הפילוסופיא .

347. **כתב תמים.** (עיין כתב תמם בסמוך) .

348. **כתב תמם.** יסד ר' משה תק"א או תק"ו. כמ"ש בקונט' דברים עתיקים ב' שלי דף ע' ע"ש . ונראה שהוא ס' כתב תמים המובא בתורת העולה להרמ"א דקמ"ז ע"ב ובשו"ת ר"ב אשכנזי סי' ב' . נגד מרחיקי הגשמות מן הבורא וחולק על הרס"ג והרמב"ם, וכו' . נמצא קצתו בכ"י פאריז a.f. № 286 ונעתק משם ונדפס באוצר נחמד ג' 58—99 .

349. **כתבי** ר' **יואל בעל שם** ור' **ישראל אבד"ק הוראדנא** ור"י **סרוג** בקבלה מעשיית : כ"י רד"א q, № 997 .

350. **כתבי ישראל באמער.** מכתבים מענינים שונים. מכתב א' על תורת ומנהגי האיסיים ובאורי מקראות ודברי חז"ל : ווארשא , תר"ט , 8° .

351. **כתבי יושר** . ה"ר יהודה ליב ב"ר הלל משווערזענץ . חי' גפ"ת על כמה מס' : כ"י רד"א q, № 998 .

352. **כתבי מליצה** בלשון לא ישן מאד : כ"י רד"א תקמ"ב 2 , ובק"ד לא מצאתי .

353. **כתבי קבלה** לר' יצחק מצפת מה שקיבל מרבו ר' שלמה אלקבץ הלוי : כ"י רד"א תקמ"ב 3 , ובק"ד לא מצאתי .

354. **כתבי קבלה** לה"ר שמשון מאסטרפולי: ד"א , תמ"ז , 8° . דיהרנפורט , תנ"ד , 4° .

355. **כתבי קדש** ומליצות על אודות ר' שמעון גילדיר : ד"א , חש"ד (תקט"ו) 8° .

356. **כתבי קדש** . (עיין תורה) .

357. **כתבי קדש להרמב"ם** . (עיין אגרות ושו"ת הרמב"ם) .

358. **כתבי שבחי האריז"ל** לר' שלימל ב"ר חיים מיינשטריל . נדפס בקובץ תעלומות חכמה ח"א דף ל"ז,וכו' . (ועיין שבחי האר"י) .

359. **כתבי שלמה** . (עיין אגרת שלמה) .

360. **כתבים** . כתבי החרם והכרוז נגד נחמיה חייא חיון: חמו"ד, 4° (רד"א q, № 1688).

361. **כתבים** הנזכרים תדיר בס' מגן אברהם על ש"ע א"ח הם כתבי האריז"ל : (ב"ו כ"ז ושה"ג שלי במקומו) .

362. **כתבים** מאנשי ירושלים בדבר מלוה : קונשטנטינא , חש"ד , 4° . (רד"א תקמ"ב) . ואולי הוא כתב מליצה בעבור עניי ירושלים לעשירי בני עמנו אשר בק"ד q, № $1214/_{8}$.

363. **כתבים** על התורה לר' יצחק רפאל פינצי מו"צ בפאדובה : כ"י יוא"ל . ואולי הם קצת מספרו יפה פרי תאר עה"ת , עיין זה . ועיין תג"י י' סי' ח' .

364. **כתבת קעקע** . (עיין זרע אברהם) .

365. **כתוב ארמית** . (עיין עץ חיים) .

366. **כתוב לחיים** . ה"ר אברהם חיים ב"ר יצחק יעקב סופר ממינסק . תמונת כל אותיות הא"ב ודיני כתיבתם בס'ת'ס' : ווילנא , תרי"ח , 8° .

367. **כתוב לחיים** . (עיין חיים שאל) .

368. ס' **כתובה** . ה"ר פינחס הלוי איש הורוויץ . והוא ח"א מס' הפלאה חי' על מס' כתובות , ובראשו פתיחא זעירא קצת חי' אגדות , ואח"ז קונטרס אחרון בשם שבת אחים על ש"ע א ה"ע הל' כתובות (סי' ס"ו—קי"ח) ובסופו חי' ש"ס לבניו ה"ר צבי הירש וה"ר מאיר יעקב וקצת חידושים לזולתם : אופיבאך,וישרא"ל. לבוב, תקע"ו. סדילקאוו, תקצ"., 2° .

369. **כתובים** . (עיין תורה) .

370. **כתובים אחרונים** . שם הכולל לכל הספרים הנוספים על כ"ד ספרי קדש שבידינו

ע"י העמים ונקראים ספרי אפוקריפא ונעתקו ללשון מקרא נחה ע"י ר' יצחק זעקיל פרענקיל איש המוניא: לייפציג, תק"ץ, 8°.

371. כתובת ישראל. ר' ישראל נגארה. מליצה ופיוט בלשון הכתובה בין ישראל לאביהם שבשמים בעת מתן תורה. נדפס במחזור הספרדים לחג השבועות וברוב סדרי האזהרות לר"ש ן' גבירול (ועיין מאמר האחרות).

372. כתונת יוסף. ה"ר יוסף יצחק (ב"ר יצחק משה ?) מונטיקייו. שו"ת וחידושים: שאלוניקי, תק"ט, 2°.

373. כתונת יוסף. ה"ר יוסף ב"ר שמואל הקטן. מזכירו תדיר בהגהותיו ע"ס הישר הקדמון שהוציא לאור, ואולי הוא ס' הדרושים שמזכיר בעל קוה"ד דף כ' ע"א בשמו, ע"ש.

374. כתונת יוסף. ה"ר יוסף ב"ר שמעון מאריני. דרושים עה"ת וחי' על תנ"ך. כ"י ביד רמש"ג, כמ"ש בתג"י ו' סי' רכ"ת.

375. כתונת יוסף. ה"ר יוסף ב"ר משה שמש. פי' על התפלה ועל תהלים ומעמדות וקצת פיוטים, וכו' ונדפס (עיין תג"י ו' סי' רמ"ד).

376. כתונת יוסף. ה"ר יוסף דיין מפרעמסלא. שו"ת: (שי"ג. ורושענש q 414, : עה"ת, וע"ש. ועי' תולדות אברהם).

377. כתונת יוסף. (עיין תולדות אברהם).

378. כתונת פסים. ה"ר יוסף ב"ר יצחק הלוי. באור מעלות התורה על שבע החכמות נוסד על פסוק „וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר" כל תיבה לחכמה אחת, סובב הולך על הקדמות ויסודות רובם מס' המורה ; ובו י"ג פרקים: לובלין (הגהות ש"י כ"י ומהרש"ד, אבל רד"א תקמ"ב וק"ד q 1085, № ואחריהם פירסט ח"ב דקט"ו ודף ש"ו: פראג) שע"ר, 4°.

379. כתונת פסים. ה"ר יוסף ב"ר משה דיין מפרעמסלא. באור על הגדה ש"פ ודרושים למועדים ורגלים ולמתן תורה: לובלין (ופירסט ח"א דקנ"ג: פפד"א) את"ן, 4°.

380. כתונת פסים. ה"ר יעקב מאיר ב"ר חיים פאדובה. חי' על נמוקי יוסף על הרי"ף, ובסופו קונט' קשת יהונתן באור על פי' רבינו יהונתן על הרי"ף מס' עירובין: חמו"ר (קעניגסבערג, תרט"ז או תרי"ז) 2°.

381. כתונת פסים. (עיין דרישה ופרישה).

382. כתות החכמים. (עיין חכמתא רבתי).

383. כתות מני קדם. (עיין חיי משה).

384. כתית למאור. ה"ר יוסף פעריל מטארנאפאל. על מנהג הנדבות על נשמת ר"מ בעל הנס לחקור על מקורו ועל תוצאותיו, מבטן מי יצא המנהג הזה? מתי הוחל? ומה התועלת או הנזק היוצא לנו מזה? ואם דת תוה"ק מסכמת או מתנגדת לו?. וע"פ מעשה בשנת תקפ"ב נולדה החקירה הזאת ונזכרה במכתבים לקונטרס מיוחד, ונדפס בכ"ח ב' מכתב ב', ע"ש.

385. כתית למאור. ה"ר מאיר ב"ר יוחנן שפיץ. חי' הלכות על כמה מסכתות, ונלוה לו ס' שמן למאור חי' פוסקים: ווין, תקנ"ב, 4°.

386. כתית למאור. (עיין מאיר נתיב).

387. כתם פז. ר' יום טוב המקובל. הובא בפי' הר"מ בוטריל ע"ס יצירה פ"א משנה א', ועיין פירסט ח"ב דף ק"א.

388. כתם פז. ר' יצחק ב"ר שמואל. ס' קבלה. הובא ג"כ בפי' הר"מ בוטריל הנ"ל לס' יצירה פ"א.

389. כתם פז. ר' שמעון לביא. פי' על הזוהר ס' בראשית ב' חלקים: ליוורנו, תקנ"ב. (ופירסט ח"ב דרט"ו: ח"א, תקנ"ה. ח"ב, תקס"ה) 4°.

390. כתם פז. (עיין וחרב פיפיות, מעין גנים, שלום אסתר).

391. כתנות אור. ה"ר מאיר ב"ר יצחק ווארזיר. חי' אגדות כסדר התורה: פפד"א, תקי"ר, 2°.

392. כתנות אור. ה"ר מאיר מרגליות. סדר תרי"ג מצות עם פי' ותוס' נספך לבנו ה"ר בצלאל אבד"ק אוסטרהא: ברדיטשוב, תקע"ו, 4°.

393. כתנות אור. ה"ר שמואל בה"ר יעקב יוסף. פשטים ונחלק לי"ב פרקים: קראקא, ת"ג, 4°.

394. כתנות אור. (עיין מאורי אש, עין יעקב).

395. כתר זהב. ר' יום טוב המקובל הנ"ל. ס' קבלה: לובלין, שע"ד, 4° (פירסט ח"ב דק"א).

396. כתר זהב. ר' יצחק ב"ר שמואל הנ"ל. ס' קבלה: (ש"י).

397. כתר יוסף. (עיין תפלה).

398. כתר ישועה. ה"ר לוי ב"ר דוד אבד"ק קאדני. חי' על משניות סדר נזיקין: (שי"ג). כמדומה לי שהוא חלק מספרו גולת הכותרת הנפרד לעשר עטרות (ועיין עטרת ראש).

399. כתר כהונה. ר' דוד ב"ר יצחק כהן די לארא. פי' כל שרשי המלות גם אשר לא באו בערוך ובשארי ספרים עם מ"מ מוצאם איה, וכל המלות מלשון כשדי ארמי קדר

ופרסי ושאר לשונות שנעתקו לעברי . חיברו עד אות כ' ולא נדפס רק עד אות יו"ד : המבורג , זכ"ר ר"ב , 2° .

400. כתר כהונה . כ"ר יוסף בכ"ר משה בגי הקראי . ששה דרושים : (אר"ץ) .

401. כתר כהונה . ה"ר יצחק אברהם בה"ר דוב בערוש . ע"ע שו"ת בדיני ש"ע א"ח וי"ד , ח"א : חמ"ד (זאלקווא או לבוב) תקס"ה , 2° .

402. כתר כהונה . ה"ר לוי ב"ר דוד אבד"ק קארני . פי' על משניות סדר קדשים : (שי"ג . ועיין כתר ישועה ומ"ש שם) .

403. כתר כהונה . (עיין ברכת טוב , יוסיפון , תהלים) .

404. כתר מלכות . ה"ר דוד ן' אבי זמרא (הרדב"ז) . שיר תפלה ע"ד חכמת האמת . ונדפס בס' אור קדמון , עיין זה . גם נדפס בס' שבט מוסר פרק ז' .

405. כתר מלכות . ה"ר זאב וואלף בר"ד כהן בוכנר. שיר תפלה ע"ד שיר כתר מלכות הנ"ל לר"ש ן' גבירול ומסודר לז' ימי השבוע : לבוב , תקנ"ד . שם , תקנ"ו . אלטונא , תקס"ב , 8° .

406. כתר מלכות . ר' שלמה ב"ר יהודה ן' גבירול הספרדי . תפלה על סדר חכמת התכונה במליצה נמרצה : ד"ו , חש"ד , 4° . (רד"א תקמ"ב . וכק"ד לא מצאתיו) : חמו"ד , 8° (ק"ד 0 ,666 №) וז"ז נדפס בסדורי תפלות וקצת מחזורים מנהג אשכנז , עיין מחזור תפלה . ויותר נראה שגם שני הנ"ל לא נדפסו בפ"ע כ"א הורמו מאיזה סדר תפלה או מחזור כי ע"כ הם חמ"ד וחמו"ד .

407. כתר מלכות הנ"ל ובסופו חי בן מקיץ (עי' זה).ס' המוסר דרך חידה חברו החכם ר"ש הספרדי ן' גבירול ובעל ש"י מיחסו לר"א ן' עזרא (עכ"ל השער) : שקלאוו, תקמ"ה, 8° .

408. כתר מלכות הנ"ל עם ת"א ע"י ה"ר יוסף יוזפא הירשפעלד . (עיין בחינת עולם) .

409. כתר מלכות הנ"ל עם תרגום ל' רומי ע"י פ. דונאטו מרומא. נדפס בסוף ספרו תפוחי זהב : רומא , שע"ח . שם , שפ"ג , 4° . ונעתק עוד לל' רומי ע"י אובטמאן . גם נעתק לכמה לשונות אחרות כמו : איטלקי אנגלי הוללאנדי צרפתי ואשכנזי . (עיין פירסט ח"א דף שכ"א) .

410. כתר מלכות הנ"ל בל"א להמון ולנשים : ד"א , תל"ד . שם , תנ"א . פראג , תס"ט (ופירסט שם : תנ"ט) 4° , וז"ז .

411. כתר מלכות . הוא ס' שארית ישראל בל"א . (עיין זה באות ש') .

412. כתר מלכות . (עיין ברכת טוב , חקירת הגמול) .

413. כתר נפלאות . (עיין שער היחוד) .

414. כתר עליון . (עיין רזא דיחודא) .

415. כתר שם טוב. ר' אברהם ב"ר אלכסנדר מקלוניא (תלמיד הרוקח ז"ל) . פי' שם המפורש ושם הויה בקבלה עמוקה : ד"א , תקי"ז , 4° . ונעתק גם לל' רומי .

416. כתר שם טוב. ר' אברהם ב"ר אלכסנדר מקלוניא הנ"ל . פי' על תהלים הושע (יהושע ?) ושופטים בקבלה : כ"י רד"א q № 1032, .

417. כתר שם טוב . ה"ר אברהם מנחם מענדיל מאהר . מספר חסדי השר משה מאנטעפיארע ורעיתו יהודית על ב"י בארץ רוסיא . (נדפס שנית עם איזה הוספות מהמחבר): לעמבערג , 1847 , 8° .

418. כתר שם טוב. ה"ר אהרן ב"ר צבי הירש כהן מאפטא . לקוטי אמרי קדש אדמו"ר הבעש"ט ז"ל המפוזרים בספרי תלמידו אדמו"ר יעקב בחבוריו בן פורת יוסף , צפנת פענח , תולדות יעקב יוסף , וגם קצור הדרושים של ר' יעקב יוסף הנ"ל השייכים לדברי הבעש"ט, וכל הנמצא בספרי לקוטי אמרים ולקוטי יקרים , ב' חלקים . ח"א : זאלקווא, תקמ"ד . ח"ב: שם, תקנ"ה, 8° . עוד כל"ל ב' החלקים: קאריץ , תקנ"ז . לעמבערג , 1858 , 8° . וכתב שם המלקט הנ"ל כי פי' על כל דברי הבעש"ט כתובים בשארי ספריו שחיבר , והם : ס' מקדש השבת על מס' שבת . רזא דשבת על מס' עירובין . וס' מגן אבות על מס' אבות , ע"ש .

419. כתר שם טוב. ר' יום טוב ב"ר אברהם. על התורה : (ש"י) .

420. כתר שם טוב. ר' שם טוב ב"ר אברהם . דרשות אשר דרש בבתי כנסיות : כ"י מינכען № $246/_5$.

421. כתר שם טוב . ר' שם טוב ב"ר אברהם בן גאון (תלמיד הרשב"א) . באור על סודות הרמב"ן ז"ל בפירושו עה"ת . נדפס מחדש בס' מאור ושמש , עיין זה . והקדמת הס' לבד נדפס כבר בסוף ס' היכל ה' ומשם נעתק ונדפס בקובץ לקוטים מרב האי גאון , ע"ש . ובכ"י רד"א F № 916, 915, נקרא פי' לקוטות . ושם q № 976, נקרא בשם לקח רב או כתר ש"ט , ע"ש .

422. כתר שם טוב. ר' שם טוב מלמד. פי' עה"ת כסדר הפרשיות: ד"ו, ונרנב"ה לפ"ג, 2°.

423. כתר שם טוב. (עיין ברכת טוב).

424. כתר תורה. ר' אברהם פריצול. ויכוח וטענות באמונה ודת: כ"י ר"י לעווארדן. (ועיין מגן אברהם).

425. כתר תורה. כ"ר אהרן האחרון בכ"ר אליהו ניקומודיאו הקראי. פי' עה"ת כסדר הפרשיות: (אר"ץ) וכ"י ווין № 35.

426. כתר תורה. ה"ר בנימין דיאש בראנדין. שיר ידידות בתועלת החכמות ליום חתונת החכם ר' דוד פראנקו מינדים: ד"א, תש"ר, 8°.

427. כתר תורה. ר' דוד ב"ר שלמה מסיר ויטאל הרופא. סדר כל תרי"ג מצות התורה ושבע מצות דרבנן כמנין כת"ר, ועל כל אות מעשרת הדברות נרמזה תיבה אחת בחרוז ונכללו בה כל דיני המצוה ההיא מכל הפוסקים: קונשטנטינא, רצ"ו, 4°.

428. כתר תורה. ה"ר יהודה מאיר ווילשטאט המכונה לאמבערט. יסודי הדת בדרך שיחה עם ל"א ול' צרפת: מיץ, 1818, 8°.

429. כתר תורה. ר' יוסף האשכנזי. הובא בפי' הר"מ בוטריל לס' יצירה פ"ב משנה א' וב'. [ופ"ו רק ר' יוסף אשכנזי (רמש"ש ע' 1783) ולפי צונץ (המזכיר תרכ"ב ע' 17) ייחס אליו דברי ר"א מגרמייזא: רמש"ש].

430. כתר תורה. ה"ר לוי ב"ר דוד אבד"ק קאדני. חי' על הרמב"ם: (שי"ג. ועיין כתר ישועה ומ"ש שם).

431. כתר תורה. ה"ר מאיר באדמו"ר לוי יצחק אבד"ק בארדיטשוב. חי' גפ"ת והרמב"ם: מעזירוב, תקס"ג 4°. חלק שני, חי' תורה ע"ס שמות וחי' גפ"ת ופשטים על כמה מס': זיטאמיר, תקס"ו, 4°.

432. כתר תורה. ה"ר מרדכי כומטיאנו. דרשות על התורה, כ"י באמ"ד: (ש"י). וגם כ"י בפעטערבורג, ועי' פי' עס"ת לר' אפריס בר"ש.

433. כתר תורה. ה"ר פינחס ב"ר יהודה מ"מ בפאלאצק. תוכחת מוסר ע"ד ויכוח: שקלאוו, תקמ"ח, 8°.

434. כתר תורה. ר' שם טוב בן אברהם. פי' על התורה ע"ד קבלה: כ"י מינכען № 11/4. ואולי הוא א' מספרי כתר ש"ט הנ"ל ונשתבש שמו בכ"י או ביד המרשים.

435. כתר תורה. ה"ר שמואל די אבילה. לפטור את הת"ח מכל מיני מסים וארנוניות ע"פ הדין, ובראשו העתק תקנות הקדמונים בזה ועד זמנו ועניני מוסר השכל ובסופו נמוקים על מס' נזיר: ד"א, תפ"ה, 4°.

436. כתר תורה. ה"ר שמשון מירון הכהן. שיר לכבוד התורה: ד"ו, תפ"א, 4°.

437. כתר תורה. (עיין בית נאמן, ים יששכר, לאוהבי לה"ק, מעשה תורה, תורה, תהלים ומעמדות).

438. כתרו ישועה. ר' אהרן קרדינא. ס' קבלה. מביאו בספרו קרנים סוף מאמר ג', ע"ש.

נשלם אות כ מהדורא תליתאה

אוצר הספרים

חלק שני

ל׳—פ׳

אוצר הספרים

ל

1. לא הביט און ביעקב.(עי' שבות יעקב).

2. לאנדאדפּאָקאט . דער פּאָלטטאָכר דיגע — . וואָרין אָללע איס אענטליכען לעבען נאָטהיגען געטעפּטסאָויפּזאָלטלע נאָך עסטרייכישען געזעטלען לו פינדען עט"ל . 2 טהיילע : ברין , תקנ"ט , 8° .

3. לאנד קארט אונד וועלט בעטרייבונג . בל"א . ה"ר פתחיה מרעגענשבורג : פפד"א , תקנ"ח , 8° .

4. לב אבות . ה"ר שלמה ב"ר יצחק לבית הלוי . פי' על פרקי אבות : שאלוניקי , שכ"ה . שם , של"א , 4° .

5. לב אבות . (עיין שליחות אליהו) .

6. לב אדם . ר' ברכיאל . ס' קבלה , ולא השלימו . עיין בסוף פסק ה"ר יצחק דלטאש בראש ס' הזהר : (סה"ד שכ"ה) . אבל משם נראה שהוא שם הקדמת הספר שלא השלים (ועיין דברי המדפיס בסוף ס' תקוני זהר , ועל ר' ברכיאל עיין כוזרי ד' בערלין XXV) .

7. לב אהרן . ה"ר אהרן ב"ר אברהם אבן חיים . פי' על יהושע שופטים ונפרד לשנים: א) באור המלות והמשך הפסוקים . ב) באור מדרשים ומאמרי רז"ל : ד"ו , שס"ט , 2° . ונדפס ג"כ במקראות גדולות קהלת משה . (עיין תורה נו"כ , קהלת משה) .

8. לב אריה . ה"ר יהודה אריה ליב ב"ר יהושע האשקי. דרשות ופשטים על מדרשים תמוהים כסדר התורה וחמש מגלות ועל קצת הגדה ש"פ : ווילמרשדארף , תל"ד , 2° .

9. לב אריה . ה"ר אריה יהודה ב"ר עקיבא ראבד"ק בראדי . חי' על מס' חולין : לעמבערג גס חמ"ר , תק"פ , 2° .

10. לב האריה. ה"ר יהודה אריה די מודינא ב"ר יצחק. לחזק הזכרון בכל החכמות ועסקי בני אדם בכללים וסימנים , ונלוה לו סדר תרי"ג מצות לדעת הרמב"ם לה"ר נתן אוטולינגו בסדר נאות וקצת חלופי תיבות להקל על הזכרון מרי"א די מודינא הנ"ל : ד"ו , שע"ב , 4° .

11. לב הארץ . (עיין ארצות החיים) .

12. לב בנים . (עיין שליחות אליהו) .

13. לב דוד . ה"ר חיים יוסף דוד אזולאי . מוסר השכל והנהגות , ובסופו ברית עולם הגהות לס' חסידים וקונט' שומר הברית הגהות והשמטות לברית עולם: ליוורנו, תקמ"ט. שם, תקנ"ג , 8° . זיטאמיר , תדי"ר , 12° .

14. לב דוד הנ"ל לבדו עם ההגהות מקונט' לדוד אמת סי' כ"א כל או"א במקומן ועל שוליו פי' קצר בשם חדרי לב לה"ר יצחק שמשון הורוויץ מייזילש בה"ר אביגדור אבד"ק טשערנאוויץ : טשערנאוויץ , תרט"ו , 8° .

15. לב חיים . ה"ר חיים פאלאגי . ח"א , חי' על ש"ע א"ח עד סי' ק"א , ובסופו הגהות והשמטות בשם מסמכי לב ומפתחות בשם מפתחות הלב (וינה"ל: חקירות וש"ת בדיני א"ח כסדר הש"ע עד ועם סי' י"ז ובסופו הגהות והשמטות בשם מסמכי לב והשמטות בית אבות בשם תקון הבית והשמטות דרכי חיים בשם כונן דרכי ומפתחות , וכו') : שאלוניקי , תקפ"ג , 2° . [ומה שכתוב בנת"ס

№ 1982 : לב חיים ח"א ר' יעקב רבי על א"ח, שאלוניקי, תקפ"ג, 2°, נראה לעין כי הוא זה ונחלף להמדפיס שם המחבר בשם האיש אשר נדב מכספו להדפיסו וכתוב שמו בשער לזכרון, וכן טעה המדפיס הזה בשו"ת נשמת כל חי שם № 4192 ויחסו לר' יצחק חי אינריקים שהתנדב מכספו להדפיסו ככתוב שם בשער. והשומר אמת לעולם הוא ישמרנו משגיאות וינחנו בדרך אמת].

16. לב חכם. ה"ר שמואל אריפול ב"ר יום טוב. פי' על קהלת: קושט', שנ"א (ש"י, וכן רוזענס (№ 415, q .4° ורד"א q, № 87: נלוה לו תורת האדם להרמב"ן: קושט', שמ"ו, נראה כי ה' האלפים איכא בינייהו.

17. לב חכם להה"ר יצחק חיים כהן מהחזנים. (עיין תג"י י' סי' קע"ג).

18. לב חכמה. ה"ר נתן נטע ב"ר שמעון העקשיר. העתק ס' ראשית חכמה והנלוים לו בל"א: כ"י רח"ם № 359.

19. לב חכמים. (עיין אור חכמים, לב טוב, מנורת זהב).

20. לב טוב. ה"ר יצחק ב"ר אליקים מפוזנא. מוסר בל"א להנהגת האדם בכל המדות הטובות כל ימי חייו, ונחלק לעשרים פרקים: זולצבאך ישן, חש"ד. פראג, ש"פ. ד"א, ת"ל. ווילמרשדארף, תל"ט. פפד"מ, תמ"א. פראג, תס"א. זולצבאך, תס"ג. פפד"א, תס"ה. פראג, תס"ה, 2°.

21. לב טוב הנ"ל ונוסף בו ס' לב חכמים להה"ר חיים ב"ר יעקב ארביך מדפיס. מוסר השכל ודינים בל"א כנ"ל: קראקא, ת"א, 4°. ד"א, תס"ו. פפד"א, תס"ח. פראג, תס"ט. ווילמרשדארף ער"ת, 2°. פפד"מ, תע"ה. ד"א, תפ"ג, 4°. זולצבאך, תפ"ג. ווילמרשדארף, תפ"ד, 2°. שקלאוו, תקנ"ג. חמ"ד (אוסטרהא) תקס"ה, 4°, וז"ז פ"ר.

22. לב טוב. (עיין הגדה ש"פ עם זכרון אברהם סי' 36).

23. לב יהושע. (עיין ברכת יוסף).

24. לב מבין. ה"ר בכור יצחק נבארו. חי' על הרמב"ם: שאלוניקי, תקע"ז, 2°.

25. לב מדות. (עיין לחם תרומה).

26. לב שלם. ה"ר שלמה שלם ב"ר יחיאל אבד"ק ספרדים באמ"ד. חי' הגהות ומ"מ מהרמב"ם ח"א וב' הנזכרים בכמה מאות שו"ת ופוסקים: ד"א, תקל"ג, 2°. וח"ב כנ"ל על ח"ג וח"ד מהרמב"ם בכ"י: (כ"ל ג' ושה"ג שלי במקומו).

27. לב שלמה. ה"ר שלמה ב"ר בנימין הלוי. פ"ע שו"ת על ש"ע א"ח אה"ע וח"מ ולקוטים על ש"ע אה"ע וח"מ וזכרון דינים כסדר א"ב, ובסופו לקוטים שונים: שאלוניקי, תקס"ח, 2°.

28. לב שלמה. ה"ר שלמה ב"ר יצחק לבית הלוי. דרושים ופסקים וכללים . . . (זצ"ל ש' ס"ד).

29. לב שלמה. ה"ר שלמה ב"ר משה חעלמא (בעל מרכבת המשנה). ל"ב שו"ת: (שג"ב מ' קל"ב ושה"ג שלי ח"א בשמו).

30. לב שמח. ה"ר אברהם אליגרי. פי' ע"ס המצות להרמב"ם וי"ד שרשיו ושותל כל השגות הרמב"ן עליו: קונשטנטינא, בי"ת, 4°. דיהרנפורט, תנ"א, 2°.

31. לב שמח. מהנ"ל. שו"ת על ד' ש"ע ונלוה לו רוח יעקב שו"ת לה"ר יעקב שלם: שאלוניקי, חש"ד, 2°. (ועיין ש"ב ס"א ושה"ג שלי במקומו ומשם בארה שנדפס לפני שנת תקנ"ח).

32. לב שמחה. (עיין אהבת ציון).

33. לב שערים. (עיין ס' השערים).

34. לב תמים. (עיין חקקי לב).

35. לבב חכמה. ה"ר אליעזר ספיר מ"מ בלאסק. ל"ב דרושים על פ' בראשית. ובנו מזכיר בספרו עולת חדש, עיין זה: (שי"ג).

36. לבב חכמה. ה"ר יש"ר מקנדיא. טעם לרפואות בכל התלמוד ועל הסגולות וההשבעות והדמיון והכשוף, והוא חלק מספרו תעלומות חכמה. (עיין אילם, ועיין בספרו מצרף לחכמה דף א' ע"ב, ועיין בנובלות חכמה דף קל"א ע"ב בהגה"ה).

37. לבב שלם. ה"ר שלמה שלם ב"ר יחיאל אבד"ק ספרדים באמ"ד. שו"ת ולשונות הרמב"ם בפלפול, כ"י: (שג"ב כ"ו וכ"ל ב' ושה"ג שלי במקומו).

38. לבונה זכה. (עיין מנחת שבת).

39. לבוש אבן היקרה.
40. לבוש אדר היקר.
41. לבוש האורה.
42. לבוש הבוץ והארגמן.
43. לבוש החור.

(עיין לבושים להלן).

44. לבוש מלכות. ה"ר יהושע ב"ר ישראל בנבנשתי. שיר תהלה לה' בסדר חכמת הרפואה לפעולת אדם בהרכבת אבריו ותכונתו ע"ד שיר כתר מלכות לר"ש ן' גבירול בסדר חכמת התכונה, כ"י: (שג"א י' פ"ו, ושה"ג שלי ח"א בשמו).

45. **לבוש מלכות.** כ"ר מרדכי בכ"ר ניסן הקראי. ע"ד חלוקת הקראים והרבנים, וחיברו לשאלת מלך שווידן: (אר"ץ).

46. **לבוש מלכות.** (עיין לבושים, מקרא קדש, פתח השער ופתחי יה).

47. **לבוש עטרת זהב.**
48. **לבוש עיר שושן.**
49. **לבוש פנת יקרת.**
50. **לבוש שמחה וששון.**
51. **לבוש התכלת.**
52. **לבושי אור יקרות.**

(47–52: עיין לבושים להלן).

53. **לבושי שרד.** ה"ר דוד שלמה אייבשיץ. חי' דינים ובאור על ש"ע א"ח ועל הט"ז ומ"א, ובסופו באור בנין הבית ביחזקאל כאשר קיבל מפי הישיש ר' משה ז"ל: מאהליב, תקע"ח. זאלקווא, תקצ"ו, 4°.

54. **לבושי שרד.** מהנ"ל. חי' דינים כנ"ל בש"ע י"ד, ונחלק לג' קונטרסים: א) על כל דיני שחיטת ושבורת עצמות, ובסופו כללי תרתי לריעותא. ב) על כל דיני ריאה. ג) דינים מלוקטים השייכים לש"ע י"ד: מאהלוב, תקע"ב. הרובשוב, תקע"ט. חמ"ד (סדילקאוו) תקצ"ד. לבוב, תקצ"ז, 2°. [ובהקדמת המלבה"ד כתוב שחיבר עוד ס' טיב גיטין חי' גפ"ת על מס' גיטין. כד הק'מ'ח' חי' על מס' ב"ק ב"מ וחולין (ושי"ג כתב למראה עיניו: חי' ב"ק פ"א—ד' וב"מ פ"א וחולין פ"א—ג': כ"י 2°). נאות דשא כמה מאות שו"ת וחבור על ש"ע אה"ע וז"ז כמה חבורים אחרים ע"ש].

55. **לבושי שרד.** (עיין בית אברהם).

56. **לבושי תבואה.** (עיין שם).

57. **לבושים** או **לבוש מלכות.** ה"ר מרדכי ב"ר אברהם יפה. שם הכולל לעשרה ספרים שחיבר ולכל או"א קרא בשם לבוש פרטי, ואלה הם: א) לבוש התכלת כל דיני ש"ע א"ח ח"א עד הל' שבת לפי סימניו וסעיפיו בטור וב"י והרמ"א בטעם וסברא לכל דין ודין. ב) לבוש החור כל דיני ש"ע א"ח ח"ב מהלכות שבת עד תומו כנ"ל. ג) לבוש עטרת זהב כל דיני ש"ע י"ד כנ"ל. ד) לבוש הבוץ והארגמן כל דיני ש"ע אה"ע כנ"ל. ה) לבוש עיר שושן כל דיני ש"ע ח"מ כנ"ל. ו) לבוש האורה באור על פירש"י והרא"ם ושאר מפרשים כסדר התורה, ובסופו לקוטים והוספות על ש"ע א"ח בלבושיו הנ"ל. ז) לבוש שמחה וששון דרשות למועדים ורגלים לנשואין ומילות. ח) לבוש פנת יקרת באורים ותוס' הגהות ע"ס מורה נבוכים להרמב"ם. ט) לבוש אדר היקר פי' על הל' קדוש החדש להרמב"ם ועל חכמת התכונה עם הגהות ה"ר יהודה ב"ר נתן הלוי, וגלוה לו ס' באורי יפה פי' ע"ס צורת הארץ לר"א ב"ר חייא הספרדי עם הגהות מהר"י ב"ר נתן הלוי הנ"ל. י) לבוש אבן היקרה פי' על הריקאנטי עה"ת עם הגהות מהריב"ן הנ"ל.

חמשת לבושים הראשונים נדפסו גם לבדם גם עם תוספת חידושים ובאורים והגהות מגדולים חקרי לב, כמו: לבוש א"ח (סי' א' וב' הנ"ל): לובלין, קר"ן, 2°. לבוש התכלת הנ"ל עם חי' אליהו זוטא לה"ר אליהו בה"ר בנימין זאב וואלף הלוי שפירא מפראג: פראג, תמ"ט, 8°. עוד כנ"ל וגם לבוש החור עם חי' הנ"ל: פראג, תס"א, 4°. לבוש י"ד הנ"ל (סי' ג'): קראקא, דש"ן, 2°. לבוש אה"ע וח"מ הנ"ל (סי' ד' וה'): קראקא, שנ"ח—נ"ט, 2°. (וש"י: לבושים כנ"ל ד' כרכים: קראקא, שנ"ד עד שנ"ט). לבושים הנ"ל על כל חלקי הש"ע עם הוספות המחבר ועם הגהות ר' יוסף הלבן על לבוש א"ח (ש"י וכן פירסט ח"ב דף ח', אבל שם לפני זה בדף ז': על א"ח וי"ד): פראג, שס"ט—ש"ע. ד"ו, ש"פ. פראג, שפ"ג—פ"ד. שם, תמ"ח, 2°. לבושים הנ"ל כנ"ל עם פי' אליה זוטא על לבוש א"ח ופי' חגורת שמואל על קצת לבוש י"ד ה' חלקים: ברדיטשוב, תקע"ח—פ"א, 2°.

הערה. וכתב הג"מ חיד"א שראה הגהות הר"מ די לונזאנו בכ"י על הלבוש ובע"ש מלת שמורים קרא להן עדי זהב ע"ש הכתוב המעלה עדי זהב על לבושכן. (עי' ול"ב ל'ב' ושה"ג שלי ח"ב לבוש).

ומחמשת לבושים האחרים נדפסו ג"כ ארבעה וא' נשאר בכ"י, הנדפסים הם: לבוש האורה הנ"ל סי' ו': פראג, שס"ד, 2°. וכן שלשת הלבושים האחרונים הנ"ל סי' ח' ט' ויו"ד נדפסו שלשתם בכרך אחד בשם הכולל לבושי אור יקרות והאחרון הוא לבוש אבן היקרה נדפס עם פי' הריקאנטי עה"ת: לובלין, שנ"ה, 2°. ורק לבוש הז' הוא לבוש שמחה וששון דרשות נשאר בכ"י ולא נדפס.

58. **לבנון.** ר' נפתלי הירץ ווייזל. שם הכולל לענינים המחוברים לברר וללבן יסודות ושרשי לה"ק משליו ומליצותיו, ונחלקים למחלקות רבות: הס' הראשון ממנו הוא ס' גן נעול, עיין זה. (ועיין מעין גנים).

59. **לבנת הספיר** . פי' הזהר . וכמדומה להג"מ חיד"א שהאריז"ל מקיים דבריו . (עיין ול"ב ל' א' ושה"ג שלי א"ב במקומו) . ומצאתי בהקדמת ס' נגיד ומצוה למהר"י צמח שכתב בשם האריז"ל וז"ל: וס' לבנת הספיר טוב הוא ואמת ויציב ונכון, עכ"ל . ואולי אל זה כוון הג"מ חיד"א ונשכח ממנו מקומם. ודע כי מצאתי זכרונו גם ביוחסין ומשמע קצת ממנו שהוא ס' קדמון סתם ואינו פי' הזהר לפי שמקדימו לפני הזהר שכ' שם וז"ל : וכס' לבנת הספיר ובזהר שנקרא קדוש (היינו רבינו יהודה הנשיא) שקדשו אביו במילה, וכו' (עיין יוחסין ד"א דל"א ע"א ויוחסין השלם ריש דמ"ט ע"א) . ואולי זה לחוד וזה לחוד (ואולי הוא לשון הזוהר המובא מתוך ספר ל"ה) וצ"ע . [ועיין ס' באר מים חיים בחלק מקור חיים (כ"י מינכען דף $193/_{6}$. בדפוס . . . ?) וגם בס' העיון כ"י מינכען № 408 מביא ס' עצם לבנת הספיר ועיין הערה בסוף זהר שה"ש : רמש"ש] .

60. **לבנת הספיר** . פי' עה"ת בדרך קבלה : (ש"י) . ובתג"י ל' סי' ד' כתב שנזכר בס' בית נאמן דרשות , ע"ש : כ"י גינצבורג (ס' התגין ד' פאריז ע' 39) .

61. **לבנת הספיר** . ר' יהודה מסיר ליאון . על דקדוק לה"ק : כ"י שד"ל . (עיין כ"ח ה' דף מ"א , ועיין א"נ ב' 104.) . וכ"י יוא"ל № 200 וכ"י די רוסי № $114/_{2}$ קאנוב' 4 (רשמש"ס 1331) . ואני ראיתיו כ"י ביד החכם אבן רש"ף הקראי שהביאו עמו מטרוקי וראיתי כי בכללו נחלק לב' חלקים וי"א שערים וקל"ב פרקים וקל"ח סימנים , ובסופו מסיים וז"ל : ונשלם מה שהגבלנו בזה הספר מזאת המלאכה בי"א באלול רי"ד ית' וישת' שם האל לעד ולנצח נצחים אמן . ואח"ז כתוב שם וז"ל :

ותכל עבודת הקדש מלאכת לבנת הספיר שחברו החכם הכולל הפילוסוף האלהי כבוד מורי הרב ר' יהודה המכונה מסיר ליאון י"ץ בכמ"ר יחיאל הרופא יצ"ו , וכתבתיו אני דניאל יצ"ו בכ"ר משה זלה"ה לחביבי מ"כ אברהם בכ"ר יואב פנצי יצ"ו מריקנטי היום יום ג' ג' בסיון שנת וכבוד ה' עליך ז'ר'ח' , ה' יזכהו להגות בו ובשאר ספרי הקדש הוא וזרעו וזרע זרעו,וכו' וכו'. ואח"ז קצת תפלות ותחנות ווידויים שחיבר הר"י מסיר ליאון הנ"ל , ואח"ז קצת דרושים במליצות לעתים מזומנים, וכתוב עליהם וז"ל : אלו הסרמוני (דרושים בל' רומי) שחיבר החכם הפילוסוף האלהי כבוד מורנו ה"ר יהודה המכונה מסיר ליאון י"ץ לתלמידיו בזמן הקונקלוסיאוני (זמן האסיפה והועד) פה באנקונא . ואח"ז הל' שו"ב מהנ"ל : ח' פרקים בהל' שחיטה וב' פרקים בהל' בדיקה עם הגהות על הגליון . ועד אחרן פי' עה"ת מהנ"ל מתחיל בפ' משפטים ומסיים בסוף פ' שמיני . וזה האחרון משונה בכתיבת היד מכל אשר לפניו .

62. **לבנת הספיר** . ה"ר סיני ב"ר אליעזר ספיר אבד"ק ברעזין . חבור גדול על מס' גיטין, כ"י. מביאו בספרו מנחת עני : (שי"ג) .

63. **לבנת הספיר** . ה"ר שלמה זלמן ב"ר יצחק מוואלאזין . פי' על עשר ספירות , כ"י . נזכר בס' תולדות אדם המספר תולדות ימי חיי האיש המצוין הזה : (שי"ג) .

64. **לבנת הספיר** . כ"ר שמחה בכ"ר משה הלוצקי הקראי . על אמתת יסודות חכמת הקבלה בראיות מדין השכל והתורה ומדברי חכמי הקראים והרבנים ויבאר ב' דרושים יקרים , ונחלק לעשרה שערים : (אר"ץ) .

65. **לדוד אמת** . ה"ר חיים יוסף דוד אזולאי . קצור ס' אמת ליעקב לר"י אלגאזי על הל' קריאת התורה וכתיבתה עם תוספות והגהות: ליוורנו , תקו"ם , 8° .

66. **לדוד אמת** הנ"ל בתוס' חי' דינים ובסופו קונט' תורת השלמים קצור מקצורי דיני קריאת המועדות למהר"א חיון בהגהותיו לס' שלמי צבור למהרי"ט אלגאזי (י"ז סימנים) . ולקוטים מקונט' הרמ"ז לסופרי ס"ת (סי' ח"י) וסדר למוד לחנוך הבית (סי' י"ט) . סדר למוד לרפואת החולה (סי' כ') . הגהות לס' לב דוד וברית עולם (שם סי' כ"א). ועד אחרן אזהרות ומנהגים בזמן הוצאת ס"ת וברכת התורה וקצת הקדמות ומעלות התורה (סי' כ"ב) : ליוורנו , תקנ"ו . שם , תקע"ז . שם, תק"פ , 8° .

67. **לדוד ברוך** . (עיין זרע שמואל) .

68. **לדוד משכיל** . ה"ר דוד גינצבורג מפולדא . באור על שערי דורא : כ"י רד"א № 241/b, 0 .

69. **לדעת חכמה** . (עיין ראשית חכמה) .

70. **להט החרב** . ה"ר טוביהו ב"ר צבי (פֿעדיר) . למחוץ ראש משבשי ספרי הקדש , ופורצי גדר המסורה, ובסופו חרב שלישיה בקרת על אגרת בית תפלה של ר"י מסאטנוב: חמ"ד (ווארשא או ביאליסטאק) תקס"ד, 8° .

71. **להט החרב** המתהפכת מול מחברי ס' חרב נוקמת נקם ברית להשיב לעגם אל חיקם ולבטל דעותיהם,וכו' מאת מ. ל. רייניץ : חמ"ד , תק"פ , 8° .

72. **להקת הנביאים** . השר דון יצחק אברבנאל . בעניני הנבואה סוגיה ומיניה

וכנגואת משה רבינו ע"ה ויתוכח הרבה עם הרב המורה. עיין תשובתו לר' שאול הכהן בסוף ספרו שמים חדשים.

73. **להקת השודדים**. מעשה מכמות יסחק (ריכארדא ריכאלדיני, דראמא) הועתק מל' פולניא ע"י ה"ר חיים ב"ר צבי הירש גאלדשטיין: ווארשא, תרי"ט, 8°.

74. **לוח**. שם הכולל לגליון גדול בן עלה א' או כמה עלים לתקופות ימים ושנים או לחשבונות או ציורים לכמה חכמות למודיות או הקדמות וכללים ומפתחות לכל חכמה, ונקרא ג"כ בשם אילן או טבלא(Tabela) מפה או שרשים.

75. **לוח** או אילן לחכמת הקבלה לר' יוסף גיקטיליא: (ש"י).

76. **לוח** או אילן. ר' אברהם ב"ר משה ברור. על כל הספירות והפרצופים והעולמות והצנורות וכל הכללים לחכמת הקבלה, מלוקט מכל כתבי האריז"ל בקצור נפלא על לוח גדול. כ"י בפראג: (ש"י).

77. **לוח**. ה"ר איצק ב"ר פסח האהן. סדר קביעות השנים ותקופות ומולדות חגים ומועדים מתמשים שנה שעברו ושמונים שנה הבאות, מסנת תק"ל עד שנת תר"ס, וסדרי ראשי חדשים ומגיהם, וכו': אלטונא, תקע"ט, 8°.

78. **לוח** על אלף שנים והוא אלף השני כנ"ל לר' יעקב ב"ר אברהם גארדאן: ווילנא, תרי"ד, 8°.

79. **לוח** על מאה שנה (ת"ר—תס"א). ה"ר אליעזר פייוויש ב"ר יעקב משניפישאק: (ב' דפים): ווילנא, תרי"ד (?), 8°.

80. **לוח** על מאה שנה (ת"ר—תס"א). ה"ר מנחם יהושע ב"ר משה יאקובזאן מאמטשים-לאב: ווילנא, תר"ט, 1°.

81. **לוח ארש**. ה"ר יעקב עמדין (יעב"ץ). על דקדוקי המלות בסדור התפלה והשגות ע"ס שערי תפלה מר' זלמן הענה, והוא חלק ד' לסדור תפלה שלו: אלטונא, תקכ"ט, 8°.

82. **לוח ארש** הנ"ל ח"ב מהנ"ל. (עיין עץ אבות). ונדפס לפני ח"א כמ"ש בסוף הקדמתו לח"א, ע"ש.

83. **לוח הבנין**. ה"ר שלמה זלמן הענא ב"ץ. כללי הדקדוק בבנייני הפעלים בלה"ק: (חסר שער, ונראה שנדפס כתוספת לצוהר התיבה שלו בדיהרנפורט שנת תקמ"ז) 8°.

84. **לוח הבנין** על בניני הפעלים (והשמות ?) בלה"ק, ובסופו דרוש לבנין בהכ"נ ובהמ"ד והקדש לעניים אשר בנו בעיר ניקופולי: פאריס, שפ"ח, 4°.

85. **לוח הבנינים** נקרא ערוגת הדקדוק: חמו"ד, 4° (רד"א 1331, q №). ומדברי המעתיק שם מוכח שהוא לוח הפעלים והשמות מס' ערוגת הבושם לר"ש ארקוואלטי והורס ממנו ד"ו, ולכן הוא תמו"ד, וע"ש 1351, q № ואינו חבור בפ"ע.

86. **לוח הבנינים**. ה"ר חיים ב"ר נפתלי קעסלין. לוח סדר בניני הפעלים והשמות בלה"ק לגזרותיהם ומשקליהם נטיותיהם וכנוייהם, וכו': המבורג, תקמ"ה, 8°. ווילנא, תר"ח. שם, תרי"ז, 1°.

87. **לוח ברכת הנהנין**. אדמו"ר שניאור זלמן מלאדי. דיני כל ברכת הנהנין: שקלאוו, תק".. זאלקווא, תקס"א, 8°.

88. **לוח הדקדוק**. כל כללי הדקדוק ומשקלי השמות והפעלים על לוח ועם ל"א: ד"ו.. קראקא, שנ"ח, 8°. והוא ס' אם הילד לריב"ת סיילפרין, עיין זה. וקצור ממנו בשם לוח מיוחד בהכמת הדקדוק נדפס בראש החומש ד' האנווא שע"ז, 4°. (רמש"ס רס"ד 842 №).

89. **לוח** [בדקדוק הפעלים והבניינים] לר"א בחור: רומא, 1518, 8°. [ועיין ס' הדקדוק למינסטער. ולפ"ד רמש"ס רס"ד 1162 № שלא נודע ס' זה מדפוס רומא הנ"ל בשום מקום, קרוב לשמוע שלא חובר לספר בפ"ע כ"א גלוה אל א' מאמרי ספריו כמו ס' הבחור הנדפס ראשונה ג"כ ברומא שנת 1518, 8°].

90. **לוח הנהגות**. נמצא בכתבי ה"ר יוסף יאסקי אבד"ק דובנא, ובסופו צוואת ר' זעלקלים הנספר שנת תע"ט: ווילמרשדארף, תע"ט, 8°.

91. **לוח הזמנים** מכל השופטים והמלכים, וכו': ד"א, תקי"ז, 8° (דף אחד).

92. **לוח החיים**. ר' רפאל (כן רמוז שמו בראש ההקדמה וסופה, ע"ש). כללים להנהגת הבריאות והובא לביה"ד ע"י ר"ח באכנער: פראג, תכ"ט. קראקא, תכ"ט (רד"א 873, q №). ורמ"ס: חמ"ד. וע"ש ג"כ 2575 № 4°. גאטהא, תע"ה, 8°. (ועיין גפן יחידית).

93. **לוח החיים** הנ"ל עם העתקה רומית ע"י וואגענזייל: אלטדורף, תמ"ז, 4°.

94. **לוח הלב**. (עיין ציר נאמן).

95. **לוח לשונות הש"ס**. כ"י יה"ש.

96. **לוח מיוחד בחכמת הדקדוק**. (עיין לוח הדקדוק).

97. לוח המלמד . (עיין יסודות לשון הקדש).

98. לוח מראה מקומות לאגדתא על מאמרי עין יעקב ע"פ סדר א"ב לה"ר אליעזר ב"ר יצחק ראיטי : ד"ו, שע"ב . שם, שצ"ג, 8°.

99. לוח עברונות מיסד ר' שמואל הצרפתי: כ"י רד"א q, 1283 № .

100. לוח ערוך במחלקות האומות והגבולים על ז' כוכבי לכת לבטלמיוס . נזכר בפי' המיוחס על פי' הראב"ע עה"ת על פ' הנה אנכי שולח מלאך וגו', ע"ש . ואולי הוא א' מלוחות בטלמיוס הידועים בתכונה .

101. לוח הפעלים . ה"ר מיכאל ב"ר צבי יהונתן . כללי דקדוק ולוח הפעלים ומיני השמות ושמושי המלות והכנויים בקצרה : פיורדא , תקכ"ח , 4° .

102. לוח הפעלים ומשקלי השמות עם הערות (בל"א ?) : שווערין , ת"ר , 8° .

103. לוח הפעלים והשמות לר"י ברי"ל : ברלין , תקנ"ד , 4° .

104. לוח הפעלים עם ל"א : קראקא, שנ"ה, 8°.

105. לוח לקי"ד שנים ומתחיל משנת תע"ג . המבורג , ת"פ , 12° .

106. לוח על ששת אלפים שנה . ה"ר משה ב"ר א. (אליעזר ליפמאן) הלוי מ"מ ומ"ץ באמדור . כללי מולדות ותקופות מבריאת עולם עד סופו וכל הקביעות והמועדים ור"ח וסדר הפרשיות, וכו', וזמן עלות השחר ונץ החמה וזמן ק"ש ותפלה ומנחה קטנה פלג מנחה, וכו'. גם סבות השתנות הזמנים קור וחום וכו' ואותות השמים וסדר הדורות מאדה"ר וסדר תנאים ואמוראים והגאונים ז"ל וכו' : הוראדנא, תקמ"ט , 8° .

107. לוח התחבולה למאישטרו ברונו דגורדון . עשר תחבולות לרפואת החליים . נעתק מל' רומי ע"י ר' יקותיאל ב"ר שלמה בנרבונא שנת ה"א קמ"ז : כ"י רש"ד .

108. ס' לוחות . ר' יוסף בן יצחק ב"ר משה בן וקאר . עברונות עם הגהות על תנועת כוכבי לכת : כ"י מינכען 230 № .

109. ס' הלוחות להראב"ע . הם לוחות התכונה במחלקות הגבולים בארץ לפי מעלות השמש . נזכר בפי' אהל יוסף על פי' הראב"ע עה"ת תדיר, ובפ' ויצא ע"פ „כראות פני אלקים ותרצני" מביא שני מיני לוחות ממנו : א' שחיבר בלוקא בעיר לומברדא וא' חיבר בנרבונא במלכות פרובינצין, ע"ש.

110. לוחות אבן . (עיין ארון הברית) .

111. לוחות אבנים לפריצואלי : כ"י מינכען 343/4 № .

112. לוחות אחרונות. (עיין מסורת המסורת).

113. לוחות אלפונסו . (עי' לוחות התכונה סי' 129) .

114. לוחות אלפרגאני. לוחות התכונה להחכם הערבי אלפרגאני ונעתקו לעברי ע"י ר' משה אבן תבון : ד"ו, חש"ר, 4° .

115. לוחות בניני הפעלים . (עיין עמודי הלשון) .

116. לוחות הבנינים לה"ר מרדכי דריזן : חמו"ר (ברלין , תקכ"ז ?) 4° .

117. לוחות הדקדוק עם ל' רומי ע"י ניקולייא קלענארד : קעלין , של"א , 8° .

118. לוחות המגבילים . ה"ר נחמן צבי ב"ר ישעיה לינדער מדובנא . על המספרים הטבעים ואופני שמושם בכל חלקי החשבון : קאניגסבערג , תרי"ד , 8° .

119. לוחות המסורה . מפתח ס' דקדוק לשון הקדש . ונזכר תדיר בס' דקדוקי רש"י : (צונץ גא"ל דף קי"ז , ע"ש) .

120. לוחות העבור. ה"ר רפאל הלוי הנובר. כללי עברונות תקופות ומולדות , ב' חלקים , ח"א : ליידען , תקט"ז . וח"ב : הנובר , תקי"ז , 4° . ונדפס גם עם ס' יראת שמים לר"מ פירדא , עיין זה .

121. לוחות העדות . ה"ר יהונתן ב"ר נטע אייבשיץ . אגרות ומכתבים מרבני וגאוני הזמן להצדיקו בריבו עם הג"מ יעב"ץ וסיעתו בענין הקמיעות , ובסופו דרוש א' על זה : אלטונא , שיר"ה, 4° . לעמבערג, 1857, 8°.

122. לוחות על ארך הימים . ר' אברהם כונת ב"ר שלמה. על מדת הימים לפי שיטת ס' מראה האופנים לר"ש בן אביגדור ולפ"ד ס' אגרת הכדור מבע"ס נתיב חכמה וס' החקירה: חמו"ר (מנטובה, ר"מ) 4° (8 בלאטט). (פירסט ח"א דף קפ"ה , וצונץ גא"ל דף ר"ן מיחסו לבע"ס נתיב חכמה וס' החקירה בעצמו , ולפ"ד נדפס עוד לפני שנת ר"מ , ע"ש) .

123. לוחות ראשונות. (עיין מסורת המסורת).

124. לוחות רבוי המספר . (עיין באו חשבון ומ"ש שם) .

125. לוחות תכונה להרלב"ג מלוקטים מספרים ישנים אשר נמצאו בהודו פרס ומצרים בחכמת התכונה ומערכת הכוכבים להראב"ע ואלפרגני ואברהם אלזרקל ואלגזאלי , וכו' : כ"י מינכען 314 № ואולי גם בכ"י יוא"ל .

126. לוחות התכונה לר׳ יהודה הישראלי : כ״י רד״א q, 1666 №.

127. לוחות התכונה. ר׳ יעקב ב״ר דוד ב״ר יו״ט הפועל. לוחות בחכמת התכונה לשיטת הר״א בן חייא הנשיא והרלב״ג : כ״י מינכען 343/2 № ודי רוסי 351/2 №.

128. לוחות התכונה לר׳ יעקב בן מכיר ואח״ז כנ״ל לר׳ עמנואל בן יעקב : כ״י די רוסי 749 №.

129. לוחות התכונה. ר׳ יצחק אבן סיד. חיברם לכבוד אלפונסו מלך פורטוגאל ולכן נקראים ג״כ לוחות אלפונסו. נעתקו ע״י ר׳ משה מקרית יערים ונמצא ג״כ פי׳ עליהם : כ״י.

130. לוחות התכונה. ר׳ יצחק בן שלמה בן אלחיכי. כ״י בווינא בבית ספרי הקיר״ה : (ש״י). אבל ברשימות כ״י ווין לא נמצא ספר ולא מחבר בשם זה.

131. לוחות התכונה לפידרו השלישי מלך אראגון עם באור ועם הקדמה לפניהם : כ״י שם 165 № וש״ע.

132. לוחות התכונה. (עיין יסודות התכונה).

133. לויה לדרך. (עיין שיר ידידות).

134. לוית חן. ה״ר אליהו הלוי (בעל שו״ת זקן אהרן ומאמר כל דאי). ס׳ מוסר השכל נחלק לשלש מחנות מחנה לויה, מחנה ישראל, מחנה שכינה ובו כ״מ פרקים: (שג״ב א׳ מ״א ושה״ג שלי מ״א בשמו, ע״ש).

135. לוית חן. ה״ר אפרים ב״ר שמואל זאנוויל העקשיר. חי׳ כסדר הש״ס ובסוף רוב המסכתות העתק מקצת ספרו יומא טבא לרבנן חי׳ כעין הדרן לסיומא : אלטונא, הותל בתמי״ם ונשלם (כ״ת שבט) תֹּמֹגֹנֹךָ, 2°. וח״ב ממנו עיין אדני פז.

136. לוית חן. ה״ר חננאל ניפי. שו״ת, כ״י : (זצ״ל ח׳ כ״ד).

137. לוית חן. ר׳ לוי ב״ר אברהם ב״ר חיים. ס׳ גדול ונכבד בחקירות ודרושים על ענינים רבים ושונים לתורה ולאמונה ולכל חכמה, ונחלק לב׳ עמודים אשר שם האחד יכין ושם השני בעז, וכל עמוד נחלק למאמרים וכל מאמר לחלקים וכל חלק לפרקים או שערים רבים, ולפ״ד אסימאני (לכ״י וואטיקאן 383) נחלק לג׳ חלקים ובח״ג נמצאו מ׳ שערים. [והם ג״כ בכ״י פארים 1047/13 № וד׳ שערים אחרונים בכ״י וויען . . . (עי׳ היונה 19 וכ״ח ח׳ ע׳ 58) ומנוסחא שנית נמצא בכ״י 192 ספר או מאמר ג׳ וכ׳ וספר א׳ וכ׳ מ״מ משער ההגדה, עי׳ המזכיר 49 №:רמש״ש]. אפס קצהו נמצא גם בכ״י רח״ם 361 № גם שמן מנהו שם 199 № ע״ש במפתח דף של״ט, ומאמר שני לבדו מחלק בעז נמצא בכ״י די רוסי 1346 № וכ״י מינכען 57 №, ודלא כש״י ועיין צונץ גא״ל דף תפ״א.

והרב כרמולי כתב (כפי שהעתיק דבריו החכם מהר״א גייגער באוצר נחמד ב׳ דף ל״ה—ו׳) וז״ל : הס׳ הזה לוית חן הוא ספר רחב על כל החכמות ולא נמצא בשלימות בשום מקום, ובאוצר ספרים הגדול דפאריז לא נודעו עד כה רק שני חלקים מס׳ הגדול הזה ושניהם בתוך כ״י 449 № a.f.. האחד מדבר על חכמת הנדסה והאחר כתוב בגליון ס׳ פילוסופי ותכוני והוא מדבר על מה שאחר הטבע, וכו׳ וכו׳. הספר הזה נחלק לשני עמודים יכין ובעז. העמוד הראשון נחלק לחמשה מאמרים, הראשון מדבר על הכמת החשבון, השני על חכמת ההנדסה, השלישי על חכמת התכונה, הרביעי על חכמת הטבע והחמישי על מה שאה״ט, העמוד השני איננו כולל רק מאמר אחד (אבל בסוף כ״י מינכען כ׳ וז״ל : ובא אחריו החלק הא׳ מן המאמר הב׳ מן העמוד הב׳ במעשה מרכבה : גייגער) והוא נקרא שני, המאמר הזה גם הוא נחלק לג׳ חלקים, החלק הא׳ מדבר על איכות הנבואה, המאמר (החלק ?) השני על סודות התורה (לא כן כי החלק הא׳ מדבר על איכות הנבואה וסודות התורה והשני בסתרי האמונה : גייגער). והשלישי במעשה בראשית, עכ״ל לענייננו.

138. לוית חן. ה״ר משה ניגרין. פי׳ על תהלים ומשלי וקצת ס׳ ישעיה : כ״י רח״ם 625 №.

139. לוית חן. ה״ר עמנואל ב״ר יקותיאל בוניווינטו. על דקדוק לה״ק: מנטובה, שי״ז 4°.

140. לוית חן. רבינו שמעון ב״ר צמח דוראן (הרשב״ץ). הגהות והשגות על פי׳ הרלב״ג עה״ת, והוסיף עליו ב׳ אגרות שם האחת ענקים ושם השנית מאמר היחוד שתילות על ספר אור ה׳ לר׳ חסדאי ז״ל. עיין שו״ת תשב״ץ בסוף ח״ג ועיין שו״ת הרשב״ש סי׳ תס״ו.

141. לוית חן. (עיין אגודת שמואל, יסוד מורא).

142. לוית חן ואור יקרות. הראשון לה״ר אריה ליב ב״ר שמואל גרשון איש ירושלים, והשני לבנו ה״ר יוסף בנימין זאב. חי׳ כסדר התורה זה בצד זה וקצת חי׳ בתוכו לגיסו ה״ר נפתלי הערץ ב״ר חנוך העניך, ובסופו קצת חי׳ הלכות מס׳ אור יקרות ומגיסו הנ״ל : זאלקווא, תצ״ב. ד״ו, תק״ב, 4°. זאלקווא, תק״ט, 2°. (ועיין אור יקרות ומ״ש שם).

143. לוית המת. (ה"ר שרגא פייביש סג"ל פרענקיל). הנהגות עם החולים וסדר וידוי ותחנות וכו' ונוסף בה כל דיני בקור חולים ואנינות ואבלות, וכו' מהש"ע והאחרונים: חש"ר (קראטאשין) ע"ת ספ"ר, 8°.

144. לולאות השיר. ר' יוסי ב"ר נחמן שבא לבבל על משקל שירת האזינו והוא בסגנון בבית אלבועלסי (? ?): (סס"ד שכ"ה).

145. לוסטשפילע נור אונטערהאלטונג בייא פורים—פעסט: א) די שטאלצע ושתי פאן פרידריך ווילהעלם גאטטער: ב) לייבטזין אונ פרעממעלייא עיין זה: ברעסלויא, תקנ"ו, 8°.

146. לזכר לישראל. ה"ר יחיאל מיכל ב"ר צבי הירש ממינסק. פי' על פרקי אבות, ובסופו קצת חי' על מס' ב"מ גיטין וחולין: ווילנא והוראדנא, תקצ"ד, 4°.

147. לחישת שרף. מכתבי חרמות וכרוזים בעסק קמיעות נגד נחמיה חייא חיון: הענא, תס"ח, 4°. (ורמ"ס גם רובענס: תפ"ו. וכן נראה עיקר כי נמצא בו מעשה ב"ד דפפד"מ מסילסי אדר א' תפ"ו. ולפ"ד פירסט ח"א דף רמ"א נדפס ראשונה בהאנווא שנת תפ"ו כנ"ל, ואח"ז נדפס שנית בתוס' ענינים ע"י הג"מ יעב"ץ: אלטונא, חש"ד, 4°).

148. לחם אבירים. ה"ר אברהם ן' עזוז המכונה בן בורגיל. חי' הלכות על מס' ב"ק ב"מ כתובות קדושין ויבמות: ד"ו, בזרו"ע נטוי"ה, 2°.

149. לחם אבירים. (עיין אילם, יוצרות, לחם ושמלה).

150. לחם אונים. ה"ר חיים פאללאך מברודא ב"ר יעקב. שירים ומליצות ע"ד ס' אגרת ארבע כוסות להנחם מעצבונו אחרי מות אביו: פראג, 1828, 8°.

151. לחם דמעה. ה"ר שמואל די אווידה. פי' על מגלת איכה ונדפס עם הפנים ועם פירש"י: ד"ו, שס"ו. ד"א, תע"ה, 4°.

152. לחם חמודות. (עיין מעדני מלך).

153. לחם יהודה. ה"ר יהודה ב"ר אברהם זארקו תושב אי רודוס. שירים ומליצות, ובסופו שיר א' לר' יוסף ב"ר יהודה הלוי: קונשטנטינא, ש"ך, 4°.

154. לחם יהודה. ה"ר יהודה עייאש. חי' על הרמב"ם: ליוורנו, תק"ה, 2°. ומ"ב מהנ"ל עיין בני יהודה.

155. לחם יהודה. ה"ר יהודה ב"ר שמואל לירמא הספרדי. באור על פ"א ובו גם דרוש על הנשמה: ד"ו, שי"ג. סביוניטה, שי"ד—ט"ו, 4°.

156. לחם יחזקאל. ה"ר יחזקאל קאצינעלנ-בויגן. חי' גפ"ת. מביאו בספרו כנסת יחזקאל: (שי"ג).

157. לחם מן השמים. (? המקובל ה"ר יעקב צמח). כל המצות וכל ההנהגות מהאריז"ל מסודרים כסדר תפלה וסדר זמנים עם הגהותיו (ומה כינו וספרו נגיד ומצוה ?): כ"י רד"א № 996, q . № 313, 0 וכ"י מהרש"ד. וכ"י Soave.

158. לחם מן השמים. מזכירו בע"ס עטרת זקנים בש"ע א"ח סי' א' ב' מ"ח תקס"ח תק"ע תקע"א תקפ"ב ושארי מקומות: (ול"ב י"ז ושה"ג שלו במקומו). ומזכירו גם מסל"י לצמח בס' נגיד ומצוה ד' ק"ב בענין תקון חצות של' וז"ל: מצאתי בס"א הנקרא לחם מן השמים, וכו' ע"ש די"ח (ואולי אל הנ"ל יכוין ?).

159. לחם מן השמים. ה"ר משה ב"ר ישעיה בה"ר חיד"א. דרושים או חי' עה"ת, ובו לקוטים ע"ס בראשית מספרי דרוש לזקנו ה"ר חיד"א: ליוורנו תר"ה, 4°. (ועי' המזכיר ג' דל"ס).

160. לחם מן השמים. (עיין לחם תרומה).

161. לחם מנחם. (עיין צנצנת מנחם).

162. לחם משנה. ה"ר אברהם די בוטון. באור על הרמב"ם ומפרשיו הראשונים, ב' חלקים: ד"ו, שס"ט, 2°. (ודלא כש"י ואחריו פירסט: שס"ו. ורוב דברי פירסט שם על ד"א משובשים ומוטעים. והאמת כי נדפס שנית באמ"ד להיות נלוה אל ספרי הרמב"ם שהדפיס שם עמנואל עטיאס בשנת מכת"ב, וכן חלקו לד' חלקים לפי חלקי הרמב"ם עם שערים מיוחדים לכל חלק ונדפסו ג' חלקים בשנת תס"ג וחלק ד' בשנת תע"ד, וכן נמצא מכורך לפעמים עם הרמב"ם בסוף כל חלק וחלק, ולפעמים הוא מכורך לבדו והרמב"ם לבדם יהיו ה' כרכים וכן נמצאים ברד"א d.a. № 557, F וע"ש № 558 וזה השגה והטעה לפירסט. ומ"ש שם ח"ג וד' ד' פרופס לסד"מ. ועיין עוד משנה תורה).

163. לחם משנה. ה"ר משה ב"ר נח יצחק ליפשיץ. פי' על משניות זרעים מועד ונשים: קראקא, במשנ"ה, 4°.

164. לחם משנה. מהנ"ל. פי' על פרקי אבות: לובלין, בישע"ך, 4°.

165. לחם משנה. (עיין משניות).

166. לחם נקודים. (עיין עץ אבות).

167. לחם סתרים. ה"ר יוסף טאיטאצק. פי' על דניאל וחמש מגלות: ד"ו, שס"ח, 4°.

168. לחם סתרים. ה"ר שלמה ב"ר אברהם אלגאזי. חי' גפ"ת על מס' ע"ז, ובסופו קו"א וקצת כללים מחודשים וקצת שו"ת וסוגיות: ד"ו, תכ"ר. שטראסבורג, תקל"ז, 4°.

169. לחם עדן. (עיין מאמר מרדכי).

170. לחם עוני. (עיין גאולת עולם).

171. לחם הפנים. ה"ר יוסף דוד אבד"ק שאלוניקי. פי' על הגדה ש"פ וקצת דרושים: שאלוניקי, חש"ד (?), 4°.

172. לחם הפנים. ה"ר יצחק ואלי הלוי. חי' על ש"ע א"ח, כ"י. והג"מ חיד"א ראה קצתו כמ"ש בשג"ג י' פ"ט ושה"ג שלי כת"א בשמו, ובכ"י רח"ם 3—362 № נמצא מסי' תי"ז עד סופו ב' כרכים, ע"ש.

173. לחם הפנים. ה"ר משה יקותיאל קויפמאן ב"ר אביגדור כ"ץ. ש"ע י"ד עם באור וחי' דינים מפוסקים אחרונים, ובסופו קו"א על קצת הלכות: הענא, תע"ו. ווילמרשדארף, תפ"ו, 2°. (ועיין ישמח ישראל).

174. לחם הפנים. מהנ"ל. מהדורא בתרא על ש"ע י"ד כנ"ל, נדפס עם קצת פי' תוספתא נזיקין לחותנו הגאון בעל מגן אברהם: ד"א, תצ"ב, 2°.

175. לחם הפנים הנ"ל עם המהדורא בתרא הנ"ל: פיורדא, תצ"ז, שם, תקכ"ו, 2°. [נ"ח ס' אניות סוחר על התורה].

176. לחם רב. ה"ר אברהם ב"ר משה די בוטון. שו"ת ועניני סוגיות הש"ס עם מפתח בסופו: אזמיר, ויקד"ש, 2° (וש"י: 4° נטעות).

177. לחם רב. ה"ר יעקב בה"ר דוד פארדו. (מצאתי ברמי"ג ולא פורש מהותו).

178. לחם רב. ה"ר שמואל ב"ר יוסף איש לובלין. תוס' חי' דינים שנשמטו מש"ע א"ח ומסודר כסדר הש"ע: פראג, שס"ש, 4°.

179. לחם שלמה. ה"ר שאול ב"ר דוד. מביאו בספרו טל אורות: (שי"ג).

180. לחם שלמה. ה"ר שלמה אלקבץ הלוי. מובא בספרו שרש ישי ונחלק לפרקים: (סה"ד שכ"ה) ובתג"י ש' סי' י"ג כ' שהוא על תקוני הסעודה, ע"ש.

181. לחם שלמה. ה"ר שלמה ב"ר יצחק לבית לוי. באור מאמרי רז"ל כסדר התלמוד, ובסופו חידושים ופשטים ממדרשים וזוהר: ד"ו, שנ"ז, 4°.

182. לחם שלמה. ה"ר שלמה ב"ר רפאל משה בולה. ג' טורים: טור א' חי' על הל' קניינים ומקח וממכר. טור ב' קונט' חזקת הבתים וטור ג' ס' תרוכין: שאלוניקי, תקנ"ה, 2°.

183. לחם שלמה. (עיין בית דינו של שלמה מאורי אור).

184. לחם שמים. ה"ר יעקב עמדין (יעב"ץ). פי' על משניות סדר זרעים ומועד ובסופו קונט' בנין בית הבחירה על פ"א מהל' בית הבחירה להרמב"ם: וואנזבעק, תפ"ח, 2°.

185. לחם שמים. מהנ"ל. ח"ב כנ"ל על ד' סדרים הנותרים, ובסופו משנה לחם מהדורא בתרא לח"א הנ"ל: אלטונא, תקכ"ח, 2°. (ודלא כפירסט ורמ"ס ורובענס).

186. לחם ושמלה. ה"ר בן ציון יהודה ב"ר אליהו בערקאוויץ. באור על תרגום אונקלס עס"ת ונפרד לשנים: א) באור המלות לשרשיהם בשם לחם אבירים. ב) באור הטעמים והענינים בשם שמלת גר. ע"ס בראשית: ווילנא, תר"ו, 8°. ועל יתר ד' הספרים: שם, תרט"ו—ט"ז, 8°.

187. לחם שערים. כ"ר ידידיה שלמה בכ"ר אהרן הטרוקי הקראי. ויכוח בין קראים ורבנים בדרך שו"ת: (אר"ץ). וכן ראיתיו כ"י ביד המכס אבן רשף, ודלא כר"מ כ"ז במכתבו בס' דביר.

188. לחם תרומה. ה"ר אהרן ב"ר ישעיה. נחלק לג' ספרים: א) לחם תרומה כ"ד אופני דרוש על פ' ויקחו לי תרומה. ב) מדות הכמים כ"ו עניני מוסר ברפואות הנפש ובסופו פי' על י"ג מדות התורה בשם לב מדות. ג) לחם מן השמים דרושים על משניות זרעים ומועד: פיורדא, תקמ"א, 4°.

189. לחמי תודה. ה"ר צבי הירש בה"ר פינחס הלוי הורוויץ. חי' הלכות ואגדות, והוא ח"ב מס' מחנה לוי: אופיבאך, תקע"ו, 2°.

190. לחמי תודה. (עיין תודת שלמים).

191. לחש לגלות מטמוניות לפנות בהודעות העתים המסוגלות לזה ושארי ענינים הנדרשים לזה: כ"י מינכען № 235.

192. ליבעס בריף. ה"ר איצק העקשיר. ס' מוסר בל"א: כ"י רח"ם № 364.

193. לייכטזינן אודר פרעמטעלייא. פאמיליען-געמעהלדע אין 3 אויפצוגען פאן וואלפסזאהן: ד"א, חש"ד (תקנ"ח ?) 8°. (עיין לוסטשפילע).

194. **ליעבליכע תפלה** אדער קראַפֿטיגע הרצנייא פֿיר גוף אונד נשמה. לר' אהרן ב"ר שמואל מהערגרשהויזן. תפלות יפות בל"א מרובע עם נקודות: חמ"ר, תס"ט, 8°. והקדמת הס' נדפס שנית בס' „יאהרבוך דער איזראעליטען" לשנת תר"ז: ווין, 1846, 8°. דף קע"ג—קצ"ב, ע"ש.

195. **לישרים תהלה**. ה"ר משה חיים לוצאטו. משל ספורי בצורת שיר ומליצה שקולה ונעימה: ד"א, תק"ג, 8° et 4°. ברלין, תק"מ. שם, תקנ"ט. לעמבערג, תקנ"ט. שם, תקע"ג. שם, תקפ"ג. ליסא, תקפ"ד. לעמבערג, תקפ"ה, 8°. ווילנא, תר"ט. ווארשא, תרי"ח, 12°. גם נדפס בס' תפארת ישראל למארטינעט, ועיין זמירות ישראל.

196. **לכל חפץ**. ר' אליעזר מילי. סדר נוסח כל מיני שטרות וכתובות תנאים וגיטין ושטרי מו"מ, וכו' (ובראשו מכתב אשר כתב לכבוד דון שמואל אברבנאל ושם אמו סיניורה בין וויניטה): ד"ו, שי"ב. קראקא, שס"ב, 4°.

197. **לכל חפץ**. (עיין סור מרע).

198. **למד מלמד**. (עיין אלפי יהודה).

199. **למד מעניניו**. (עיין למודי ה' להלן).

200. **למוד מלאכת האיצטלוב** בג' חלקים: כ"י מינכען № $246/_4$. (ואולי גם הוא לר' יעקב ב"ר מכיר בן תבון ככל הקודמים בערך ההוא שם).

201. **למוד תחלואי הילדים**. ה"ר ישעיה ב"ר מנחם נחום רי"ף. על חליי הילדים ואופני חינוכם ע"פ דרכי הטבע (פֿהיזישע ערציהונג): ווילנא, תקפ"ה, 8°.

202. **למוד התלמידים**. (עיין הליכות עולם).

203. **למודי אפוקראט** ברפואה. (עיין באר מים חיים).

204. **למודי אצילות**. קבלה מכללי עולם האצילות להארי"ל: כ"י רד"א № 911, F.

205. **למודי הטבע**. ה"ר מרדכי יאוועל. תלמוד חכמת הטבע בד' חלקים: טשערנאוויץ, תקצ"ו, 8°.

206. **למודי ה'**. ר' דוד זכות ממודינא. למודי יסודי הדת לנערים עם ל' איטלקי, ונחלק לג' חלקים: ריגייו, תקע"ד. שם, תקפ"ד, 8°.

207. **למודי ה'**. ה"ר יהודה נגאר. חי' בלשונות הראשונים וסוגיות הש"ס, ובסופו קונטרס למד מעניניו תקונים והוספות וקצת דרושים מחבורו חלקו של יהודה והשמטות מקונט' למד מעניניו ומפתחות: ליוורנו, תקמ"ז, 2°.

208. **למודי ה'**. ר' יצחק נתן. בגדר שם למוד הנמצא בתנ"ך: כ"י יה"ש.

209. **למודי ה'**. (עיין תורת חסד).

210. **למודי המישרים**. (עיין בית הספר).

211. **למודי מקומות הנדסיים** (לעהרע איבער דען געאמעטריסטען אָרטערן). לר' אליה העכים: כ"י פישל...

212. **למודי העיוני והמעשי**. (עיין מלאכת המספר).

213. **למודי פושעים**. ה"ר ישעיה בסאן. דרשות ולמודים אחרים והוא ח"א מדרושיו: כ"י רח"ם № 366. וח"ב ג' וד' מדרושיו: כ"י שם № 166—8.

214. **למודי הקריאה**. ראשית למודי קריאת לה"ק לנערים וקצת ברכות וכו', וראשית למודי קריאת ל"א להמון עם, ובסופו ראשית למודי קריאת ל"א ככתבם עם ציורים ולמודי חכמה ומוסר בקצרה: ווין, תש"ר, 8°. וכן נדפס פ"ר. עוד כנ"ל רק ח"א לבד: פיורדא, תר"י, 8°.

215. **ס' הלמודים**. (עיין שלשלת הקבלה).

216. **למודים ואור לישרים**. (עיין אורים גדולים).

217. **למנצח לדוד**. ה"ר דוד פארדו. חי' על כל האיבעית אימא בש"ס בשם שניות לאריות ומאמר לתרץ כל מאי דמסיק בש"ס בקושיא בשם עיסה קושית, ועל כל הסימנים הנמצאים בתלמוד כמו סי' מעשי"ם נדק"ה וכדומה בשם סימנים דרבנן כאו"א במספר דפין בפ"ע: שאלוניקי, תקכ"ה (וי"א: תקנ"ה) 2°.

218. **למנצח לדוד**. א' מחבורי הג"מ חיד"א שנשארו בכתובים, כמ"ש בשג"י א' סי' כ', ע"ש.

219. **למנצח לעבד אברהם**. ה"ר אברהם חי קולוניא. שיר ליום חנכת בהכ"נ חדשה בפאריז: פאריז, 1822, 8°.

220. **למען תלך בדרך טובים** ותמצא רעים אהובים או הדרכה. ה"ר צבי הירש ב"ר חנוך זונדיל. מוסר השכל והנהגות טובות: קראקא, שס"ד, 8°. עוד עם תפלת השב מס' הרוקח ואגרת רמב"ן עם ס' מורה חטאים: שם, שפ"ה, 8°. עוד בשם דרך טובים עם ס' יורה חטאים, עיין זה ומ"ש שם: (רמש"ש).

221. **לעבענסבעשרייבונג יח:עפס II**.אייגע היסטאָריט־ביאָגרחפהיטע געטיכטע : ברין, תקנ"ט, 8° .

222. **לעולם, יהי שמו —** . ה"ר שמעון ב"ר משה. פי' על כל לשון „לעולם" שבעין יעקב: אלטונא, תקס"ו, 4° .

223. **לפני לפנים** . רבינו מאיר ב"ר טודרוס (הלוי) מטוליטולה . ס' קבלה עמוקה . הובא בפי' הר"מ בוטריל לס' יצירה פ"א קרוב לסוף משנה א'. ומאמר גדול ממנו נדפס עם העתקה רומית ע"י ריטאנגעל בס' יצירה ד"א, תכ"ב, 4° .

224. **ס' הלקוטות** . רבינו משה ב"ר נחמן גירונדי (הרמב"ן) . חי' על מס' ברכות מגילה חגיגה פסחים ר"ה סוכה מ"ק ערכין ושבועות (ל"ט דפין) עם שו"ת מהריק"ש (נ"ל מהר"י ן' מיגאש) בסופו (ל"ו דפין) : שאלוניקי, תק"ל, 2° (רמי"ג וכן רובעגם. ורח"ס : תקכ"ה . ויס"ש : תק"מ . ולונן גא"ל דף קפ"ט : תקנ"א . וברוך היודע !) . ווארשא, תרי"ח, 4° בשם חי' הרמב"ן על מס' שבת, ועיין זה .

225. **לקוטות** מעניניס הרבה לא' מחכמי פרובינלה : כ"י רח"ם № 367 .

226. **לקוטי אברהם** . ה"ר אברהם ב"ר יצחק משווערזענץ . תוכחת מוסר בדרך ויכוח ומליצה בין הגוף והנפש : פראג, תקנ"ג . ווארשא, הר"ת, 8° .

227. **לקוטי אברהם** . ה"ר אברהם ב"ר משה שענפעלד . והוא קונטרס לקוטי תפלות לחזניס : קראטאשין, כת"ר, 8° .

228. **לקוטי האור** . ה"ר אריה ליב דיין מלובלין . באור ענין הל' קדוש החדש להרמב"ס ונחלק לב"ח : ח"א מאור הקטן על מאורות החילוניס בענין קה"ח ע"פ הראיה וע"פ חשבון המולדות, וכו' . ח"ב מאור הגדול על מאורות הפנימיס והנסתריס : לובלין, תכ"ז, 4° . ולפ"ד פירסט בח"ב דף רס"ג לא נדפס רק ח"א לבד, ע"ש .

229. **לקוטי אורות**. ה"ר אברהם דיל ויקייו. חי' דיניס וכלליס מלוקטים מהראשוניס . (והג"מ חיד"א ראה אותם בכ"י, ובשו"ת הרמ"ז סי' י"ד מיחסם לה"ר שמואל דיל ויקייו, ע"ש : שג"ב כ"ד ושה"ג שלי ח"ב במקומו) .

230. **לקוטי אורות** . ה"ר אורי פייביש ב"ר אריה ליב . תרי"ג מצות לרופות ומזוקקות בראיות ברורות ע"פ התלמוד ספרי ספרא מכילתא ומפרשיס ופוסקים ראשוניס ואחרוניס, ובסופו פתגם מלך תרי"ג מצות בחרוז ושיר עם באור: דיהרנפורט, תקע"ב, 8°.

231. **לקוטי אמרים**. ה"ר אברהם ב"ר ישראל מבראדי . פי' על פרקי שירה, ובסופו ס' אמרי ספר שמות כל ספרי תנ"ך ש"ס מדרשים ולקוטים ספרי קבלה ושארי ספריס קדמוניס לאמרס בכל ימי השבוע : זאלקווא, תקס"ב, 8° .

232. **לקוטי אמרים** . אדמו"ר דובעריש ממעזריטש . לקוטי תורות ופשטים בקבלה ומוסר ורמז כשיטתס . וז"ל השער : ס' מגיד דבריו ליעקב (ס"ת דוב) והוא לקוטי אמרים וכו'.הובא לביה"ד ע"י ה"ר שלמה ב"ר אברהם מלוצק : קאריץ . . . עוד כנ"ל ד' שני ע"י הנ"ל בתוס' לקוטים חדשים בסופו : קאריץ, תקמ"ד . זאלקווא, תקנ"ב . שם, תקנ"ז . קאריץ, תקנ"ז . ברדיטשוב, תקס"ח, 4° .

233. **לקוטי אמרים** . אדמו"ר שניאור זלמן נבג"מ . ב' חלקים : ח"א ספר של בינונים על עבודת ה' ונוסד על פסוק כי קרוב אליך הדבר מאד וגו' . ח"ב חינוך קטן על פרשה ראשונה של ק"ש מלוקט מספרים ומפי סופרים קדושי עליון נ"ע ועיקר הדרוש נקרא שער היחוד והאמונה ובו י"ב פרקים, ובכללו נקרא ג"כ ס' תניא : סלאוויטא, תקנ"ו . זאלקווא, תקנ"ט, 8° .

234. **לקוטי אמרים** הנ"ל ככל הנ"ל בתוס' אגרת התשובה לבאר עניני תשובה בקצור ובסופו אגרת הקדש דרכי מוסר ואזהרות בירא"ת ה' והנהגות טובות ועם קו"א על קצת פרקים: חמו"ד. זאלקווא, תקס"ה . שקלאוו, תקס"ו . שם, תקע"ד . אלטונא, תר"ג . יאס, תר"ג . לעמבערג, 1857 . שם, 1858, קיניגשבערג (והפרט שקר) 8°, וז"ז .

235. **לקוטי אפרים**. ה"ר גומפיל אפענהיים. חי' תורה ופשטים : מיץ, תקע"ה, 8° .

236. **לקוטי האר"י** מכתבי מהרש"ה: כ"י רד"א F, № 895 . .

237. **לקוטי** ובאורי עניניס ומאמרים : כ"י רד"א q, № 1257 .

238. **לקוטי בנימן** . ה"ר בנימן וואלף סג"ל פ"פ.הל' שו"ב בקצרה עם הגהות : לינעוויל, תקס"ז, 8° .

239. **לקוטי בנימן** . ה"ר בנימין וואלף בר"ש היידנהיים. פשטים עה"ת שקיבל מרבותיו : כ"י רח"ם № 368 .

240. **לקוטי דוד** . ה"ר דוד בה"ר רפאל מילדולה . לקוטי ומ"מ וחי' דינים על ש"ע

כעין ס' לקט הקמח : (זצ"ל ד' סי' ז') .

241. לקוטי דודאים. פסקים או שירים ? : כ"י רח"ם 369 № .

242. לקוטי דיני מהר"ם ב"ר ברוך : כ"י רד"א № 1483 et 726, q .

243. לקוטי דינים לבן אחיו של ר' פינחס הלוי : כ"י רד"א q ,605 . ואולי הוא ר' יצחק בנבנשתי (ועיין צונץ גא"ל דף תע"ד והערה C שם) .

244. לקוטי דינים ובאור מדות זרת וכיסא ושעור מדידת המקוה ומעשה ב"ד על שבועת אלמנה משנת התל"ז לה"ר אברהם יוסף שמואל גראציאנו במודינא : כ"י הפליט Cod. 55 .

245. לקוטי דינים ומי' פוסקים : כ"י רד"א № 242, 0 .

246. לקוטי דינים מכמה פוסקים ושו"ת : כ"י רד"א № 724, q .

247. לקוטי דינים ומנהגים של מגנצא וגרמייזא: כ"י שם № 1032, q .

248. לקוטי דינים מגאונים קי"ח סימנים ממרדכי וס' חסידים ושאר ספרים עם דרשות ק"ב הקדמות הנמצאים בספרים מלוקטים : כ"י רד"א משנת תקמ"ב ובק"ד לא מצאתי .

249. לקוטי דינים מסודר באילנות וענפים : כ"י שם כנ"ל .

250. לקוטי רב האי גאון ושער השמים לר"י גיקיטיליא מקובץ לקוטים מרב האי גאון דלהלן (עיין זה) עם פי' נר ישראל לה"ר ישראל מ"מ דק"ק קאזיניץ ואח"ז ח"ן כללי קבלה להמפרש הנ"ל ולקוטי ה"ר פינחס מקאריץ ובסופו קצת חי' ה"ר יעקב יצחק יהודי מפשיסחוב : חמו"ד (לבוב) 8° .

251. לקוטי הלכות על ש"ע א"ח, אשר אסף וליקט . . . מו"ה נתן ז"ל מתורת רבו מובהק . . . מוהר"ן זללה"ה כאשר כבר יצא לו מוניטין שלו בכל הספרים . . . ה"ה לקוטי מוהר"ן ח"א וח"ב , וספורי מעשיות וס' המדות ולקוטי עצות . והחיבור הזה נעשה ע"פ פקודת רבו הגאון הנ"ל לבאר ולחדש בכל הלכה מש"ע למצוא סמך וטעם בכל הלכה בדרך חכמת האמת ומוסר השכל ועצות נפלאות ונוראות והתחזקות עצום ונשגב עד אין סוף . . . וכל החבורים מהגאון החסיד הנ"ל נעתקו ונקבצו יחד ע"י תלמידו . . . מוהר"ן הנ"ל,עכ"ל השער . (וכל הספר מדבר בדיני ש"ע א"ח בדרך חסידות הנודע) : חמו"ד (לבוב) 4° .

152. לקוטי ר' זלמן רונקיל . פי' על הריקאנטי עה"ת : (ש"י) .

253. לקוטי זמורא. קצת תשובות מקדמונים כמו מרן הב"י והאלשיך וחכמי דורם ובתשו' אחת חתום ה"ר אליעזר ליפמאן חונה בק"ק איוויא ובסופו לקוטים . ראיתי קצת קונטרסים נדפסים בלי שער וחסר בתוכו וסופו , וניכר שהוא ד' קעניגסבערג , 4° .

254. לקוטי זעיר שם . (עיין שם הגדולים) .

255. לקוטי חי' גפ"ת על מס' ב"ק : כ"י רד"א № 269, 0 .

256. לקוטי חי' דינים בש"ע י"ד אה"ע וח"מ עם איזה שו"ת לר' מרדכי מבריסק דליטא : כ"י רד"א № 606, q .

257. לקוטי חי' ש"ס מגאוני קדמאי בעלי תוספות: כ"י רד"א № 849, F .

258. לקוטי יום . (עיין פתחי נדה) .

259. לקוטי יוסף . אדמו"ר יוסף יאסקע ב"ר יצחק . חי' הלכות ופשטים : מינקאוויץ , תקס"ג , 4° .

260. לקוטי יוסף . (עיין מעשה נסים) .

261. לקוטי ר' יוסף גיקטיליא בקבלה משמות הקדושים , כ"י : (ש"י) .

262. לקוטי יצחק . ה"ר יצחק אייזיק ב"ר זאב וואלף ש"ץ מרוידניץ . דברי מוסר ותוכחות ויראת ה' : פפד"מ , ת"ק , 8° .

263. לקוטי יקרים . ובקצת דפוסים נקרא לקוטים יקרים . לקוטי תורה ופשטים ומוסר מדברי החסידים הגדולים הבעש"ט ור' בערים ממעזריטש ור' מענדיל פרימסלן ור' מיכל יאמפלא הכל מלוקט ומסודר ע"י ר' שמואל ב"ר יהודה ליב סג"ל: לבוב . . לעמבערג , תקנ"ב , 8° .

264. לקוטי יקרים הנ"ל כנ"ל ובסופו סדר פדיון נפש מתוקן ע"צ היותר נכון ע"י הנ"ל : לעמבערג, תקנ"ב. מעזירוב, תקנ"ד . שם, תקנ"ח. לעמבערג,תר"י. שם,1857, 4°.

265. לקוטי כוונות. ה"ר משה חיים לוצאטו. כוונות למנחת ע"ש על מזמור לדוד הבו ועל לכה דודי , ואח"ז סודות וענינים עמוקים על איזה פסוקים בתנ"ך שלא באו כסדרן : כ"י רמש"ג . (כ"ח ג' דף קל"ט הערה ל"ב) .

266. לקוטי מגדים . (עיין תורה , משלי) .

267. לקוטי מדרש בראשית רבה : כ"י די רוסי № 166/13 .

268. **לקוטי מהרי"ל**. מנהגים וסדר סליחות ותפלות וכו' בשעת גזירות עסטרייך, וכו', מלוקטים ע"י ר' יוסף בן נחוניא, כ"י: (פירשט ח"ב דף כ"א). ג"ח דרשות ופסקים ותשובות ובאור על טור י"ד ולא נדפסו: (שם).

269. **לקוטי מהרי"ן** ותולדות יצחק בן לוי. ר' ישראל הרב דפיקאב בה"ר לוי יצחק מב"ד. רמזי קבלה כסדר התורה ורות וקצת שיה"ש ואסתר, ובסופו על מאמרי רבב"ח: ברדיטשוב, תקע"א, 4°.

270. **לקוטי מוהר"ם**. ה"ר מאיר שהיה אב"ד בשווערזענץ. באורי מאמרים ופשטים בקצרה: ברלין, תע"ז, 4°.

271. **לקוטי מהר"ן**. אדמו"ר נחמן ב"ר שמחה נכד הבעש"ט. פשטים ותורות וטעמים על פסוקי תנ"ך ועל מאמרי רז"ל ומדרשים ועל מנהגי ב"א וחסידים ורביהם, וכו'. נאסף ומסודר ע"י ר' נתן ב"ר נפתלי הירץ מנעמרוב. ב' חלקים, קדמאה: אוסטרהא, תקס"ח. ותניינא ח"ב: מאהליב, תקע"א, 4°. וא' וב': סלאוויטא (וגם חמ"ד) תקס"ט, 4°. עוד כנ"ל ח"א: אוסטרהא, תקפ"א. וח"ב: מאהליב, תקפ"א (אבל נראה שגם ח"א הוא ד' מאהליב. ויותר נראה שכל הב"ח הם ד' סדילקאוו או פולנאה וכדומה ולא אוסטרהא ומאהליב כלל) 4°.

272. **לקוטי מהר"ן** תליתאי מהנ"ל ככל הנ"ל: חמ"ד (אוסטרהא) תקע"ה, 8°.

273. **לקוטי מוהר"ן**. (עיין לקוטי הלכות).

274. **לקוטי מן**. ה"ר אליעזר מנחם מן ב"ר מאיר מרקבראט. הפטרות עם פי' אלשיך ועל קצתם שאין עליהם אלשיך נמצא פי' אברבנאל ופי' ר' יוסף בן הנשיא ר' אברהם חיון: ד"א, תקכ"ד, 4°.

275. **לקוטי מנחם**. ה"ר מנחם הלוי. לקוטי קבלה בענין הספירות: שאלוניקי, שנ"א, 4°. (רובענס q ,431 №. ותשוד בעיני כי לא מצאתי זכרו בשום מקום עד כה, ולכן חוששני לו מטעות בשנת דפוס וכדומה).

276. **לקוטי מסכתות**. ה"ר חנניה אלחנן הי הכהן. מזכירו בתג"י ח' סי' ז' ולא פורש מהותו, ע"ש.

277. **לקוטי מרדכי** וסמ"ק ומהרי"ל ראבי"ה וא"ז ושארי גאונים קדמונים ס' פוסק, ב' חלקים: כ"י רד"א F ,666, 667 №.

278. **לקוטי מרדכי**. (עיין ס' כריתות).

279. **לקוטי נמושות**. ה"ר פינחס לבית קאצינעלנבויגן. חי' על התלמוד: כ"י רח"ם 375 №.

280. **לקוטי נפתלי**. ה"ר צבי הירש ב"ר חיים וי"ד (ווילמרשדארף, והוא היה המדפיס דשם). פשטים כסדר התורה: פיורדא, תקכ"ט, 8°. אף הוא המלקט והמסדר הראשון מס' לקוטי צבי. ובהקדמת ס' הנ"ל תמצא טעם למה קרא שמו לקוטי נפתלי. ובנו ר' חיים היה המדפיס בפיורדא.

281. **לקוטי עברונות** מס' האלקושי: כ"י רד"א q ,1284 №.

282. **לקוטי** עניני קבלה וסודות על שם העצם ועל ל"ב נתיבות: כ"י רד"א q ,979 №.

283. **לקוטי עצות** מלוקטים מתורת מוהר"ן ע"י א' מחסידיו ומסודר כסדר א"ב, ח"א: חמ"ד (דובנא ?) תקע"ו, 8°. עוד כנ"ל ב' חלקים: חמו"ד. לעמבערג, תרי"ח 8°.

284. **לקוטי** פי' הר"ש משאנץ על משניות: כ"י די רוסי 166/15 №.

285. **לקוטי** פירושים ופשטים על כמה פסוקי תורה: כ"י רד"א q ,265 №.

286. **לקוטי הפרדס**. על הס' הזה אשר בידינו וכפי שהוא לפנינו עתה נראין דברי הרב החכם מהרי"ע צונץ שמיחסו לרבינו שמואל מבונבורק שהיה תלמיד הרא"ש ז"ל בעה"ס הירא"ים והיה א' מרבותיו וקרובו של מהר"ש ב"ב ז"ל כנודע. ותוותו מוכיח עליו שהוא מחובר ומסודר מכמה וכמה ספרי פוסקים ראשונים שהיו לפניו, ויען כי בראשו קצת ענינים מס' הפרדס לרש"י ז"ל והם מתחלת הספר עד סוף פ' עשר תעשר שם כפי שמצא אותם מלוקטים ומסודרים מיד א' מתלמידי רש"י, לכן נקרא כל הספר על שמו זה לקוטי הפרדס מרש"י ז"ל, ונראה שנלקט ע"י רבינו אברהם הכהן הנז' שם בענין יו"כ שכתב שם וז"ל: כך קבלתי אני אברהם כהן מפי מורי רבנא מילי (?) ז"ל. (וכס' מצרף לחכמה דף י"ד ע"ב תמצא מי הוא ר"א כהן זה, ע"ש). ואחר פ' עשר תעשר סידר בו ענין פדיון הבן הבכור וענין מילה מס' היראים לרבו הרא"ש ז"ל כמו שמסיים ואומר: ע"כ מצאתי בספר יראים. ואח"ז הל' בקור חולים והם דברי אגדה מן התלמוד וענין תענית בקצרה. ואח"ז ענין ט"ב מספרו של רבינו יקר שהיה בימי רש"י ז"ל, וסימני ההפטרות מי"ז תמוז עד סוף החומש וסדר פרשיות וסימן המועדות והקביעות מספרו של רבינו מנחם בר מכיר

שהיה בימי תלמידי רש"י ז"ל, ועד אחרון קצת דיני יו"כ ושבת וחוה"מ ועניין ר"ח כנראה שהם לר"ש בונבורק בעצמו לפי שמתחיל: שמעתי בשם ה"ר יצחק הלבן וכו', ור"י הלבן היה מתלמידי ר"ת כרבו הרא"ש ז"ל, כמ"ש בשו"ת הרש"ל סי' כ"ט.

לקוטי הפרדס הנ"ל נדפס ראשונה עם נוספות רבות, והם: תקנות רגמ"ה וזולתו. ב' רפואות הגויה הנהגות הבריאה בחרוזות לר"י אלחריזי. ס' התפוח המיוחס לאריסטו וס' הנפש לגאלינוס ומוריא. משלי חכמים וחידותם והוא שער ה . . . מס' התחכמוני לר"י אלחריזי הנ"ל וסגולות להראב"ע ומשל ס"ח מן משלי שועלים: ד"ו, עט"ר, 2° או 4°.

287. לקוטי הפרדס הנ"ל עם רפואות הגויה הנ"ל לבד: פיראר"ה, שי"ב. זאלקווא, תקמ"ב, 8°.

288. לקוטי הפרדס הנ"ל עם רפואות הגויה הנ"ל ועם תוס' קצת שו"ת ע"י ה"ר פסח ב"ר יששכר בער מסלוצק: ד"א, תע"ה, 4°.

289. לקוטי הפרדס עם רפואות הגויה הנ"ל, ובסופו ס' מוסר השכל לה"ר יחזקאל פייוויל מ"מ בדרעטשין (עיין זה באות מ'): פולנאה, תקע"ג, 4°.

290. לקוטי הפרדס הנ"ל לבדו בלי שום נוספות: קאפוסט, תקס"ח, 8°.

291. לקוטי הפרדס. (עיין דברי יוסף).

292. לקוטי פרחים. (עיין קנאת האמת).

293. לקוטי פרי עץ חיים לה"ר יעקב צמח: כ"י רד"א q № 980.

294. לקוטי פשטי שרשים לרד"ק, מלוקטים ע"י ר' ישעיה: כ"י רד"א באוקספורד. (עיין עק"ד תר"י דף תתכ"ז).

295. לקוטי פשטי שרשים לר"ש פרחון ע"י ר' יקותיאל ב"ר יצחק הכהן הנקדן. (עי' שם).

296. לקוטי פשטים מרבנים וגאונים: כ"י רד"א תקמ"ב № 11, וק"ד 0 106 או B № 109/6, ע"ש.

297. לקוטי צבי. לקוטי תפלות ועניינים שונים כאלה מלוקט ומסודר ע"י ה"ר צבי הירש ב"ר חיים מדפיס בווילמרשדארף, ושם נדפס ראשונה ואח"ז פ"כ בתוספות ושנויים. (ועיין תפלת הדרך ועיין ג"כ לקוטי נפתלי לעיל ומ"ש שם).

298 לקוטי קדמוניות. (ה"ר שמחה פינסקער). לקורות דת בני מקרא והליטעראטור שלהם עפ"י כתבי יד עבריים וערביים מאת שמחה פינסקער איש אודיסא. ועלו ובאו בו עניינים רבים מספרי חכמי הקראים שלא נדפסו עד כה, מהם כמה חבורים בשלימות ומהם רק קצתם לדוגמא, כמו: א) פי' עשרת הדברים לכ"ר נסי בכ"ר נח. (נספחים סי' א' ולקוטי קדמוניות דף ל"ז—מ"א). ב) תוכנס' מלחמות ה' לכ"ר סלמון בכ"ר ירוחים וסוף פי"ג ממנו: (נספחים סי' ב'). ג) תשובות כ"ר יפת בכ"ר עלי הלוי לה"ר יעקב ב"ר שמואל תלמיד הרס"ג: (נספחים סי' ג'). ד) ס' תוכחת מגלה לכ"ר סהל הכהן בכ"ר מצליח: (שם שם). ה) שני מכתבי כ"ר מנחם גיצני הגולה לר' דוד הבבלי המכונה אלמקמץ ומכתב אחד מכ"ר מנחם הקראי (בכ"ר מיכאל בכ"ר יוסף) לעקלס הגר: (שם סי' ד'. ולפ"ד הרב המחבר שני הכותבים אחד הוא וכן שני המקבלים אחד הוא, ע"ש). ו) קצת מהקדמת כ"ר סלמון בן ירוחים על עשרת הדברים וקצת הקדמת כ"ר לוי הלוי על פרשת דברים שנעתקו לעברית ע"י כ"ר משה בן ישעיה פירוז. ז) קצת מאמר כ"ר משה הכהני טענות נגד דברי רס"ג בעריות, ובו קצור מחבור ר' יהודה בן קריש בבאור המצות. ח) קצת קצורים מפי' שמות ויקרא לכ"ר ישועה בן עלי (לפ"ד הרא"ף, ולפ"ד הרש"ף הוא כר"י בן יהודה, ובן עלי לא נמצא). ט) על זמן חבור ס' העשר עה"ת וקצת לקוטים ממנו: ווין, תר"ך, 8°.

299. לקוטי רפואות וסגולות נעתקו מל' רומי ע"י ר' גבריאל ב"ר יהודה מוויטרי: כ"י יה"ש.

300. לקוטי שו"ת ר' אליעזר די טרסקון ור' שמואל מגיד: כ"י די רוסי № 166/11.

301. לקוטי שושן. (עיין תוצאות חיים).

302. לקוטי שושנה. (עיין נועם אלימלך).

303. לקוטי שושנים. להרב אליהו הלוי: כ"י יוא"ל. (ולא פורש מהותו).

304. לקוטי שושנים. ה"ר יצחק ב"ר יעקב מייזילש מ"מ בקרעמניץ. ח"א, הספד על גאון א' במעלות הצדיקים וחסרון העדרם. וח"ב, דרושים על יראה וענוה בשם נטיעת שושנים: חמו"ר, 8°. (שי"ג).

305. לקוטי שושנים. לקוטי סודות לר' יצחק דמן עכו (תלמיד חבר להרמב"ן): כ"י רד"א תקמ"ב ובק"ד לא מצאתי.

306. לקוטי שושנים. ה"ר מאיר ב"ר לוי. פשטים וחידושי גאונים כסדר התורה:

זאלקווא, ת... יעסניץ, תפ"ב, 2° (8 דפין, פירסט ח"ב דף שמ"ד ודבריו צ"ע). זאלקווא, תק"מ. פפד"א, תקנ"א. נאווידוואהר, תקס"ה, 8°. (ועיין אדני פז ומ"ש שם).

307. לקוטי שושנים. ה"ר מרדכי שמואל גירונדי. חי' ופשטים טובים. ומזכירו תדיר בתג"י שלו כמו שיראה הרואה.

308. לקוטי שושנים. ה"ר משה ב"ר יהודה. פשטים מלוקטים על ס' יהושע ונביאים אחרונים מפירושי מהר"י בי רב ור"מ ערלאמה וספורנו ור' יצחק גרשון : ד"ו, שס"ב, 4°. (ועיין תורה, קהלת משה).

309. לקוטי שושנים. לקוטים מדברי הח"ק ר' פינחס מקאריץ. נדפס ראשונה ברוסיא, ושנית: טשערנאוויץ, תרח"י, 8°.

310. לקוטי שכחה ופאה. ר' אברהם ב"ר יהודה אלימלך. פי' קצת מאמרי רז"ל ע"פ קבלה כסדר התלמוד ופי' עשר ספירות לר' יוסף ן' חיים וסודות איזה עניני קבלה לר' יוסף בן אברהם גיקטיליא. ובסוף סוד קידוש שבת כתוב וז"ל: תם נוסח הקידוש ע"פ החכם הכולל רד"ר (?) המקובל ע"ס מאריאנטו הספרדי ז"ל : פיררה, שי"ו, 4°.

311. לקוטי שם טוב. (עיין לקוטים מרב האי גאון).

312. לקוטי שמואל משער אריה : כ"י גינצבורג. (יין לבנון ד' פאריז פתיחת ש"ז ע' 8).

313. לקוטי שמואל. (עיין סדר תקוני שטרות).

314. לקוטי ש"ס להאריז"ל. פי' על מאמרי רז"ל בכמה מסכתות ע"ד קבלה. וכתי' מהרח"ו שבאו ליד הג"מ חיד"א כב"י מצא הרבה דברים למהרח"ו אשר בלקוטי ש"ס אלו (עיין ול"א ח' ושה"ג שלי ח"ב במקומו) : חמ"ד, תקמ"ג, 8°.

315. לקוטי ש"ס הנ"ל ואח"ז שבחי האריז"ל, וכח ה', ואותיות לרס"ג, הורס מקובץ תעלומות חכמה להיש"ר מקנדיא: קאריץ, תקמ"ה, 4°.

316. לקוטי ש"ס הנ"ל ככל הנ"ל ונוסף עליהם: מעשה ר"י די לה ריינה וס' ארחות צדיקים מנהגי האר"י ומהרח"ו ז"ל, מלוקטים מספרי מהרח"ו והכ"מ בנו : ליוורנו, המשר"ה, 4°.

317. לקוטי תהלים. פסוקי כל ס' תהלים ע"פ א"ב מסודר ע"י ר' יהודה ליב ב"ר שלמה מדרעזניץ ור' יהונתן ב"ר יצחק ווינקלער: ווילמרשדארף, תע"ז, ליוורנו, תקנ"א. שקלאוו, תקע"ח (ווארשויא, תרי"ח ?), 8°.

318. לקוטי תורה. ה"ר מרדכי מטשרנאביל. מוסר ופשטים ודרושים ורמזי סודות כסדר התורה וקצת נו"כ ושארי לקוטים: טשערנאוויץ, כת"ר (ב' פעמים בשנה זו) 4°.

319. לקוטי תורה. אדמו"ר שניאור זלמן נבג"מ. הוא ח"ב וג' לס' תורה אור שלו (עיין זה באות ת'). דרושי תורה על יתר ס' שמות עד סוף התורה ודרושים לר"ה שבת שובה ויו"כ ורגלים, ובסופו לקוטי תורה כנ"ל על שיר השירים, ב' חלקים : זיטאמיר, תר"ח, 4°.

320. לקוטי תורה נביאים וכתובים. חבור גדול על כל המקרא מגורי האריז"ל, כ"י: (שג"ב כ"ב ושה"ג שלי במקומו).

321. לקוטי תנ"ך מהרב המקובל ר' חיים ויטאל. דרושים בנגלה ובנסתר על תנ"ך והוא גוף ב' מס' עץ חיים שלו, ונלוה עליו ס' טעמי מצות טעמים בדרך סוד על כל המצות והוא גוף ג' מס' עץ חיים הנ"ל. והג"מ חיד"א מיחסו למהר"ם פאפירש כ"ץ היינו שהוא סידרו (עיין שג"ב ט' ו' ושה"ג שלי ח"ב טעמי מצות בארוכה) : זאלקווא, תקל"ה. שם, תקס"ב, 8°.

322. לקוטי תפלות. ה"ר נתן ב"ר נפתלי הירץ מנעמרוב. תפלות תחינות ובקשות רצויים ווידויים ופיוטים מיוסדים על מאמרי לקוטי מהר"ן שסידר המחבר : חמו"ד (זאלקווא) 8°.

323. לקוטי תפלות מסג"ל ככל הנ"ל וגדול ורב ממנו, ב' חלקים : בח"א נמצא ק"ט מיני תפלות כנ"ל ובח"ב מ"ט מיני תפלות, ובסופו תקון הכללי הוא תקון הברית לעון קרי ר"ל: חמ"ד, ואנ"י תפל"ה, 8°.

324. לקוטי תשובות וסדר גיטין מכמה גדולים: כ"י רד"א q, № 688.

325. ס' לקוטים לר' יצחק הישראלי. הובא בס' מאור עינים פ' כ"ח, ע"ש.

326. לקוטים. עניני קבלה מכתבי המקובל ה"ר שמשון מאוסטרפאלי. זאלקווא, תקכ"ז. הוראדנא, תקס"א, 8°. (ועיין קרנים).

227. לקוטים. (עיין מקור חיים).

228. ס' הלקוטים. ה"ר משה זכותא. תפלות למקובלים, ואח"ז פי' על תפלות לכל השנה ע"פ קבלה, ובסופו שש פזמונים להמחבר: כ"י הפליט 5 Cod.

329. ס' הלקוטים. (עיין ס' לקט, ס' הפרדס).

330. לקוטים מהאר"י. וגם לקוטים מכתבי האר"י: כ"י רד"א q, № 981—2.

331. לקוטים מס' הגימטריאות מיסודו של ר' אליעזר ב"ר משה הדרשן עה"ת עם דרשות ומדרשים: כ"י מינכען $221/_7$ №.

332. לקוטים בדיני מליחה בשר בחלב תערובות ודיני נדוי ופסקי נדרים והיסת וסדר גט חליצה וקצת שו"ת להרא"ש ור' יהודה בנו ופי' מאה ברכות, שם המלקט לא נודע. ומזכיר גם הראב"ד והריטב"א, ובסופו כ' וז"ל: נשאל מורי הר"ח נ"ר וכו'. כ"י ספרדי הוצא מקיירא.(עי' מכתב עתי לפראנקעל תרי"ג דף פז"ר).

333. לקוטים ודרשות נפרדות לגאון א', לא נודע שמו: כ"י רד"א 0, 109 או 108 №.

334. לקוטים מרב האי גאון. פי' על שם של מ"ב ע"פ קבלה. נלוו לו עוד: א) שער השמים ענין המרכבה וסוד החשמל בקצור מיוחסים לר"י גיקטיליא. ב) לקוטי שם טוב חרוזים על כמה מ"ע ול"ת וטעמיהם ע"פ הסוד. ג) מאמר פלוני אלמוני סודות על עשר ספירות ושמות לר' עזריאל (רבו של הרמב"ן) בקבלה (עיין עק"ד תרי"א דף תקע"ד). ד) תפלת ר' יעקב ישגובא תפלה ע"פ הסוד ושו"ת עיקרים לחכמת האמת. ה) ס' העיון לרב האי גאון, סודות בעניני מציאות השם וכמה תפלות. ו) סודות לר"י גיקטיליא על מצות תפילין וציצית וכו'. ז) קונטרס רש"ט בן גאון כ"ע מפי הרשב"א לפרש סודות התורה מהרמב"ן, הוא הקדמת ספרו כתר שם טוב הנדפס בסוף ס' היכל ה' אשר לוקח משם. נאספו והובאו לביה"ד ע"י ר' גבריאל ב"ר יששכר בערוש מווארשא: חמ"ד (ווארשא) תקנ"ח, 8°. (ועי' לקוטי ר"ה גאון לעיל סי' 250).

335. לקוטים מס' ההגיון. (עיין משמחי לב).

336. לקוטים והקדמות לדרוש מלוקטים ממפרשים כמו ס' חן טוב כלי יקר ואלשיך ושארי ספרים: כ"י רד"א תקמ"ב 25 № וכק"ד לא מצאתיו עד כה.

337. לקוטים לר' זלמן הענא (בדקדוק לה"ק או זולת?): כ"י רח"ם 372 №.

338. לקוטים מחבור של ר' יוסף בן אברהם בן וקאר. פי' על רוב התפלות וגם מתפלת המועדות ע"פ סוד ועשר ספירות ומזכיר תדיר גם הפילוסופים הקדמונים אבו אחמד, אבו אלוואליד, אבו עמרן, אבונצר אלפראבי, אבן סינא אריסטו גאלינוס וטימוסטיוס וזולתם. חובר בל' ערבי ונעתק לעברי ע"י ר' עזריאל: כ"י מינכען 221 №.

339. לקוטים ממס' קדושין לרבינו יהודה ב"ר טוביה די ארלדי: כ"י די רוסי $166/_{14}$ №.

340. לקוטים למהר"ח סונינו: כ"י יוא"ל (ולא פורש מהותם).

341. לקוטים על חכמת אילטגניינות וקצת חי' על מס' בכורות ותענית בקצור: כ"י מינכען $246/_7$ №.

342. לקוטים לר' יוחנן אלימאן בעניינים שונים וחי' שלו ומה שמצא בספרים יקרים זולתו: כ"י יה"ש.

343. לקוטים לה"ר יעקב מרגליות. נזכרו בס' יוסף אומץ דף כ"ד ע"ב,ע"ש:(צונץ גא"ל דף ק"ו).

344. לקוטים יקרים. (עיין לקוטי יקרים).

345. לקוטים על כללי התפיסה לה"ר אברהם חיים רודריגים: ליוורנו, תק"מ, 2°.

346. לקוטים מכמה מאות ספרים. (עיין סדר הדורות).

347. לקוטים מכתבים בקבלה לר' משה דוד ואלי: כ"י יוא"ל.

348. לקוטים ממאמרי זוהר והתקונים אשר לא נדפסו: כ"י יוא"ל.

349. לקוטים ומאמרים מזוהר הנמצאים שלא במקומם: כ"י רד"א תקמ"ב וכק"ד לא מצאתיו.

350. לקוטים ממס' מגילה (? ?): כ"י די רוסי $313/_4$ № ע"ש.

351. לקוטים על המסורה, ובסופו פסוקים על פרשיות: כ"י רד"א תקמ"ב.

352. לקוטים מס' המספר לארישמידיש (ארכימידיש?): כ"י שד"ל.

353. לקוטים מס' המקצועות לרבינו חננאל. (עיין דינים ושו"ת).

354. לקוטים על עניני טבע ומוסר ואמונה וכו' למחברים שונים, והם: א) אלבזרה חקירות בעניני הטבע. ב) באור ס' יצירה לר' יצחק בן שלמה הרופא הישראלי. ג) מאמר על שכל ועונש לר' אברהם ב"ר שלמה מצמורה. ד) מאמר על חשבון עברונות ותקופות לר' ששת. ה) מאמר גדול על התשובה להרמב"ן: כ"י מינכען $46/_5$ №.

355. לקוטים מפילוסופיא בדרך שו"ת על מציאות השם ואין סוף ועל יסוד עשר הספירות בתורה ועל עצמותם ומהותם: כ"י שם $221/_2$ №.

356. לקוטים ופרפראות לרבינו יעקב תם: כ"י רד"א תקמ"ב, וכק"ד...

357. לקוטים בקבלה מעמנואל הצדיק: כ"י רד"א F ,254 №.

358. לקוטים מהרמב"ן. (עיין פירוש).

359. **לקוטים** מס' רנו ליעקב שמחה למהר"י למת: כ"י רד"א q, 1062 №.

360. **לקוטים** ברפואה על הנהגת הרופא ואופני הרפואות: כ"י מינכען 286 №.

361. **לקוטים** ברפואה ליוחנן אשר כתב לכבוד מורו באאתו מבית מדרשו: כ"י שם 286/₉ №.

362. **לקוטים** מרפואות וסגולות, ובאו בו ענינים רבים בשם הרמב"ם וככל הרשב"א ור' אברהם ששון וזולתם: כ"י יה"ש.

363. **לקוטים** שונים בסודות וקבלה, והם: א) טעם על אחדות השם והאמונה ע"פ סוד קבלה. ב) באור ברייתא דיונתן בן עוזיאל שקיבל מירמיהו הנביא מספרי ר' שלמה אביגדור הצרפתי. ג) טעם על אחדות השם אשר שאל ר' יהודה מספייער את ר' אליעזר. ד) תשובה על חובת האדם להאמין במציאות השם. ה) קצת ענינים מספרי ר' שלמה מברצלונה: כ"י מינכען 91 №.

364. **לקוטים** שונים על חכמת התכונה לה"ר אביעד שר שלום באזילה: כ"י יוא"ל.

365. **לקוטים** על ס' שש כנפים (עיין זה) לא נודע למי: כ"י אח"ם 44 №.

366. **לקוטים** על התורה לה"ר אליהו מנחם חלפן ב"ר אבא מארי דיל מדיגו (בע"ס בחינת הדת). מלוקטים ממדרש ורמב"ן רבינו בחיי ואבן שועיב עם פשטים וגימטריאות, ובסופו ערוך על מלות התמורות ומשלים ומליצות בתנ"ך: כ"י רד"א תקמ"ב. (ואולי ק"ד 0, 109 או 107, או 106 №).

367. **לקוטים** על תנ"ך ע"פ ערכין כעין ילקוט ומדרש: כ"י רד"א q, 186 №.

368. **לקוטים** על תנ"ך מכתבי האריז"ל: כ"י שם q, 984 №.

369. **לקוטים** על תנ"ך לר' גרשון. (עי' מורה דרך).

370. **לקוטים** מס' תורת נתן למהר"ן שפירא על הזהר: כ"י רד"א q, 983 №.

371. **לקח טוב.** דקדוק על אותיות השמוש, ובסופו שיר ארוך על כללי הדקדוק והמליצה לר' אבא מרי בן קלונימוס: כ"י די רוסי 791 №.

372. **לקח טוב.** ר' אברהם יגל ב"ר חנניה ממונציליצי. קצור שרשי אמונה ומוסר ע"ד שיחה רב עם תלמיד לחנוך נערים: ד"ו, ש"ב. שם, חש"ר (שמ"ז). שם, שנ"ה. שקלאוו, תקנ"ו, 8°. עוד ועם צוואת הרמב"ם לבנו (כפי שנדפס עם צוואת כ"י אבן תבון בברלין תרי"ב): חמו"ד (ק"ב, תרי"ח) 8°.

373. **לקח טוב** הנ"ל עם ל"א ע"י ר' יעקב טריויס ב"ר מתתיהו, ונקרא בשם תורת לקח טוב: ד"א, תי"ח, 8°. שם, תל"ה, 4°. שם, ת"ם. ווילמרשדארף, תע"ד. יעסניץ, תע"ט, 8°.

374. **לקח טוב** הנ"ל עם תרגום לשון רומי ע"י פֿייל: לונדון, 1679, 8°. פראנעקער, 1690, 8°. עוד כנ"ל ע"י קארפצוף: לייפציג, 1687, 2°. עוד כנ"ל ע"י אודהעליוס: פפד"א, 1691, 4°. עוד כנ"ל ע"י פאן דער הארדט: העלמשטאֶדט, 1704, 4°. גם נעתק ע"י יוחנן בוקס-דארף ולא נדפס. גם נדפסו קצתם עם תוס' הערות והגהות. (ועי' פירסט ח"ב דף יו"ד וי"א).

375. **לקח טוב** הנ"ל בל"א ככתבם ובלשונם ע"י פ. וו. באָק: לייפציג, 1694, 8°. געטינגען, 1742, 8°. עוד כנ"ל ע"י קארל אנטאן: ברוינשווייג (1756 ?) 1856, 4°.

376. **לקח טוב.** ה"ר אליעזר ליפמאן ב"ר מנחם מנלי מזאמושטש. פשטים על אגדות מסודר בערכין: פפד"א, תס"ה (ורד"א q 352 №: תפ"ה. ורובענס q, 441 №: תס"ד. גם אנכי ראיתיו ולא יכולתי להוציא שנת דפוסו בבירור, וכל הסכמותיו הם משנת תס"א) 4°.

377. **לקח טוב.** ר' יום טוב ב"ר משה צהלון. פי' על מגלת אסתר: קונשטנטינא, חש"ד. צפת, שמ"ב, 4°.

378. **לקח טוב.** ר' יוסף סרסא. פי' על הראב"ע עה"ת: קושטנטינא...

379. **לקח טוב.** ר' משה ב"ר יששכר הלוי הנקרא ר' משה שערטילש. פי' המלות בל"א על כל ספרי נו"כ, מלוקט ממפרשים וקצת פשטים ותשובות לנוצרים על קצת פסוקים, ומחובר אל ס' באר משה שלו: פראג, שס"ד, 4°.

380. **לקח טוב.** ר' משה נגארה. פי' על התורה, ובפרט על סדר המצות, מלוקט מתלמוד ומכילתא וספרא, וכו': קונשטנטינא (ורמי"ג: שאלוניקי) של"א, 2°.

381. **לקח טוב.** לקוטי סוגיות מגמרא עם פירש"י ומפרשים לחדוד הנערים. נדפס פ"ר.

382. **לקח טוב.** הוא שם הפרטי לס' פסיקתא זוטרתי כנראה מס' הפרדס בהתחלתו ומרבינו ירוחם נתיב י"ט חלק ה' ומס' תניא סי' פ"ה ושבלי הלקט סי' קי"ח והרא"ש הל' תפילין: (שג"א ע' א' ושה"ג שלי ח"א בשמו: רבינו טוביהו ב"ר אליעזר).

383. **לקח טוב.** (עיין יעיר קנו, עדות ביהוסף).

384. לקח רב. (עיין כתר שם טוב).

385. לקט, ס׳ —. חיבר ר׳ שמעון תלמיד רש״י. כמ״ש מול״ס בסוף ס׳ יוחסין: (שג״א ב׳ ושה״ג שלי במקומו). והנכון שצ״ל ר׳ שמעיה ועיין בקונט׳ דברים עתיקים ב׳ דף ח׳ ושם יקרא לו בשם ס׳ הלקוטים, ע״ש.

386. לקט. (עיין לקט שכחה ופאה להלן).

387. ס׳ הלקט. רבינו ישעיה הראשון (רי״ד). פסקי דינין. נזכר בתוס׳ רי״ד קדושין לדף מ״א, ובשבלי הלקט ח״א שבלת ע״ט מביא דין ממנו: (ול״א ס׳ ועיין משג״ב ל״ד וכ״ל ד׳ ושה״ג שלי במקומו).

388. לקט אברהם. (עיין מקות אברהם).

389. לקט אהרן. (עיין מאור הקטן).

390. לקט האומר. ה״ר אברהם ב״ר אליהו די מורדו מקורפו. פזמונים ושירי תפלות כמנהג קורפו בשני חלקים, וח״ב הוא לר׳ אליהו ב״ר אברהם די מורדו (אביו או בנו ?): חמ״ד, תע״ת, 8°. (פירשט ח״ב דף ש״ז).

391. לקט אורות. (עיין ציצים ופרחים).

392. לקט אלחנן. לקוטי סודות וכוונות על תפלות וענייני מוסר ותשובה מלוקטים מכתבי האריז״ל ושל״ה וס׳ חרדים ושארי ספרים: כ״י רד״א q, 977 №. ואולי הוא לר׳ אלחנן הענדיל או הענלי קירכהאן מפפד״מ.

393. לקט אליהו. ה״ר אליהו ב״ר יוסף יאסקי שפירא. ח״א, באור רמ״ח מצות עשה: ברעסלויא, תקצ״ד, 4°.

394. לקט הָאֹמֶר. תפלות ושירים ופזמונים, מלוקטים ע״י ר׳ שלמה אלטארם: ד״ו, תע״ח, 12°.

395. לקט דוד. ה״ר דוד יהודה ליב ב״ר צבי הירש מאייבשיץ. תחינות ובקשות מנהגים ודינים בלה״ק ול״א מלוקט מספרים שונים: פראג, תצ״א, 12°.

396. לקט דוד. (עיין דברי דוד).

397. לקט טוב. ה״ר אליעזר ליפמאן ב״ר מנחם מגלי. דפוס ... 4°. (שי״ג).

398. לקט יהודה. ה״ר יהודה אריה די מודינה. קבוצת פסקים ותשובות, כ״י.

399. לקט יוסף. ה״ר יוסף ב״ר אלכסנדר מלמד ומו״ץ בגאלהויזן. באור מצות תל״ך בל״א ע״פ ש״ס ומדרשים וכו׳: כ״י אופפענבאך 24 №. ועה״ת לבד: כ״י המבורג $58/_1$ №.

400. לקט יוסף. ה״ר יוסף בה״ר מרדכי גינצבורג. לקוטי מאמרים והקדמות ופשטים בערכין כסדר א״ב מספרים שונים עם תוס׳ נפך משלו: חמ״ד, תמ״ח. פראג, תמ״ט. פפד״א, תס״ה. שאלוניקי, תס״ט, 8°.

401. לקט יוסף הנ״ל כנ״ל עם תוס׳ רבות בסוף כל ערך מס׳ נחלת בנימין ושאר מפרשים, ובסופו סוגיות התלמוד בדרכי החילוקים ויש התלמוד על כללי הש״ס ומ״מ שלהם בגמרא: (ראיתי חסר שער ונראה כד״א) תע״ו, 12°.

402. לקט יושר. ה״ר יוסף ב״ר מֹשה ממינשטער (תלמיד מהרא״י בן פתחיה). לקוטים על טורים ובפרט על א״ח. נכתב עד רנ״ט, ורובו לקוח ממנהגי ומדברי מהרא״י: כ״י מינכען, 404, 405 №.

403. לקט מנחם. (עיין צמח מנחם).

404. לקט הפרדס. ס׳ קבלה. הובא מירושלים: כ״י רד״א q, 978 №.

405. לקט צבי. הוא ס׳ לקוטי צבי דלעיל עם נוספות רבות ע״י ה״ר יצחק ב״ר אריה יוסף דוב: רעדלהיים, 1855 (תרט״ו) 8°.

406. לקט הקמח. ה״ר משה בה״ר יעקב חאגיז (המני״ח). תוס׳ מרובה על ס׳ פנים חדשות משו״ת חדשים על כל ד׳ חלקי הש״ע: נדפס על ש״ע א״ח וי״ד: ד״א, תנ״ז, 12°. שם, תס״ז, 8°. על ש״ע אה״ע: המבורג, תע״א. שם, תע״ה, 8°. ועל ש״ע ח״מ לא נדפס.

407. לקט הקמח מהנ״ל פי׳ על משניות, ובסופו קונטרס זכרון לבני ישראל לאביו הנ״ל השמטות שנשמטו מסוף ס׳ פתיל תכלת: וואנזבעק, תפ״ו, 8°.

408. לקט הקמח. (עיין הלכות קטנות).

409. לקט קצר. פי׳ מלוקט על התורה בקצרה, לא נודע למי: כ״י מינכען $65/^2$ №.

410. לקט שושנים. כולל שירי שפת עבר מימות התלמוד עד דור עמנואל רומי, מסודר ע״פ סדר הזמן מאת ה״ר הירש גראעטץ: ברעסלויא, 1861, 8°.

411. לקט שושנים. ה״ר יו״ט ליפמאן הלוי העליר. לקוטי דקדוק מס׳ ערוגות הבשם: כ״י רד״א q, 1672 №.

412. לקט שושנים. ר׳ יצחק דמן עכו. ענייני קבלה: כ״י שם q, 1026 №.

413. לקט שירים ומליצות עבריות ואשכנזיות מאת אליעזר סיני קירשבוים: ברלין, תק״פ, 8°.

414. לקט שכחה ותי׳ תורה ודינים לש״ע א״ח וי״ד להר״מ (?) סגרי: כ״י יוא״ל.

415. לקט שכחה. (עיין מכלל יופי).

416. **לקט שכחה ופאה.** ה"ר זונדיל אבד"ק פערשויא. לקוטי מאמרים מקצת ספרים מסודר כס' ילקוט חדש בפנים בשם לקט ועל ידו באחד קצת מספרו חנוך הבית עפ"ה בשם פאה, ועל ידו השני נוספות חדשות בשם שכחה: כ"י רח"ם № 379.

417. **לקט שכחות.** ר' משה אבן תבון. כ"י: (ש"י).

418. **לקט שמואל.** ה"ר שמואל פייביש סופר ב"ר יוזפא כ"ץ בן הסמ"ע. מאמרים מלוקטים לדרשים כעין ס' ילקוט חדש ומסודר בערכין כסדר א"ב. נלוה לו ס' דרוש שמואל פסקים ודרשות לסמיכות כל פרשה בקצרה וגם בשם גדולים זולתו: ד"ו, תנ"ד, 2°.

419. **לקיטת יוסף.** ה"ר יוסף יוזפא ב"ר צבי הירש הירשפעלד. על שרשים מפותחים בסדר המלות ע"פ א"ב לכל השוות בהברתן ושונות במובנן: ליסא, תקפ"ד. ווין, 1835, 4°.

420. **לקיטת יצחק.** (עיין אהל יצחק).

421. **לראות מהרה.** (עיין פתח עינים).

422. **לשבת משה.** ה"ר משה זאב ממעזריטש... שאלוניקי, תע"ח, 8°. (רוכגנע № 374).

423. **לשון אש.** ה"ר יצחק רפאל פינצי. ספור הבערה אשר יצאה פה פאדובה... אופיבאך, תקנ"ח, 8°.

424. **לשון בני אדם.** (עיין מענה לשון, קהלת יעקב).

425. **לשון זהב.** ה"ר דוד טעבלי ב"ר שלמה זלמן הכהן שי"ף. ב' חלקים: ח"א, חי' הלכות וקצת שו"ת. וח"ב, חי' על ש"ס מסכה ודרשות כסדר התורה, ובסופו קונטרס כנפי נשרים קצת חי' לה"ר מרדכי אדלער ולשני בניו ה"ר בער וה"ר גבריאל אדלער: אופיבאך, תקפ"ב, 2°.

426. **לשון זהב.** חרוזות יפות לחנך הנערים לכתוב אגרות בל' צח: קראקא, תכ"א, 4°.

427. **לשון זהב.** (עיין חנוך לנער, לשון נקי).

428. **לשון הזהב.** ר' ידעיה הפניני ב"ר אברהם הבדרשי. באור מאמרי רז"ל ממדרש תהלים ובאור קצת מזמורים בתהלים לה"ר יוסף טאיטאצק ותוכחה לר' משה ן' עזרא. הובא לביה"ד ע"י ר' אברהם בן דון שלמה עקרה: ד"ו, ושמח"ה, 4°. (ומ"ש ברד"א № 1206 et 884, q: ד"ו, שי"ט. טעות המרשים הוא בשניהם, לפי שכ' המלבה"ד בהקדמתו שזכה להדפיס ס' מהררי נמרים וזה נדפס ג"כ בשנת ושמח"ה ע"ש).

429. **לשון הזהב.** ר' יצחק ב"ר שלמה אלחדב. שמות כל המדות ושיעורם הנזכרים בספרי תנ"ך: ד"ו, חש"ר, 4°.

430. **לשון הזהב לרמ"ד (הרמבמ"ן).** באורים דקדוקיים והגיוניים ללה"ק: חמו"ר (ברלין, 1783 ?) 8°.

431. **לשון הזהב.** תרגום שני על אסתר בלה"ק: קונשטנטינא, תצ"ב, 8°.

432. **לשון הזהב.** (עיין מוסר השכל).

433. **לשון חכמים.** ה"ר ברוך יהודה ברנדס הלוי. ב' חלקים: ח"א קצת חי' דינים על ש"ע א"ח וח"ב חי' דינים על קצת ש"ע י"ד: פראג, תקע"ה, 4°.

434. **לשון חכמים.** ה"ר דוד הלוי אבד"ק אמשלבערג. ס' שרשים על לשון משנה ומאמרים הנגזרים מלה"ק כסדר א"ב עם באור ועם ת"א. חוברת א' וב' (עד שרש „גור"): פראג, תר"ז, 8°.

435. **לשון חכמים.** כל המשלים והמליצות מהתלמוד מסודרים בערכין כסדר א"ב: כ"י רד"א, q 1403 №.

436. **לשון חכמים.** קובץ כולל פי' הראב"ד על מס' תמיד ועל י"ג מדות התורה, פי' הרא"ש על מס' תמיד קינין ומדות, פי' רבינו דוד על פ' ארבע מיתות ב"ד, תוספי הרא"ש על מס' יבמות כתובות הוריות וב' פרקים האחרונים ממס' סוטה ופי' הריטב"א על פ' חלק. ולפ"ד פירסט ח"א דף ז' נדפס בו ג"כ קצת פי' תורת כהנים להראב"ד, ע"ש: ליוורנו, תקמ"א, 2°. ועיין פי' הרא"ש והראב"ד ברד"א F ,817 №.

437. **לשון חכמים.** הגדה ש"פ עם ב' פירושים: א) מדרש בחידוש. ב) חבל בני יהודה (עיין כאו"א במקומו): ליוורנו, תקס"ט, 4°.

438. **לשון חכמים.** (עי' מוסר השכל, מענה לשון).

439. **לשון חכמים ולשון פז.** אגרות בל' צח, ובסופו סגולות ורפואות: זאלקווא, תק"ז, 8°.

440. **לשון חמודים** על הגמרא. נדפס: (ש"י).

441. **לשון כשדים.** ר' יהודה ב"ר יונה יטלים. על לשון ארמית שבמקרא ועל דקדוק לשון ארמית ופרסית, כ"י. ומזכירו בשאר ספריו תדיר.

442. **לשון למודים.** ר' אליקום מלמד ב"ר יעקב ש"ץ מקאמארנא. ללמד לנערי ב"י לכתוב צח (והוא ס' מגלת ספר (עיין זה) בקצת שנויים ותוס'. עיין רשימת ס"ד לרמש"ש № 69 גם № 554): ד"א, תמ"ו, 4°.

443. לשון למודים. ה"ר ברזילאי יעב"ץ. חי' על קצת טור א"ח וי"ד וח"מ בפלפול על דברי הראשונים והאחרונים: אזמיר, תקט"ו, 2°.

444. לשון למודים. ה"ר דוד ב"ר אברהם ראקיצאן. הוא ח"ד מספרו דברי דוד, עיין זה: פראג, תקנ"ה, 4°.

445. לשון למודים. ר' דוד בן שלמה בן דוד אבן יחייא. תלמוד לשון הקודש, ובסופו מאמר קצר במלאכת השיר בשם שקל הקדש ע"ז שערים ומחברו לא נודע. (עיין רמש"ש רס"ד № 983 et 78): קונשטנטינא, ירו"ן. שם, רפ"ח (פר"ח) 4°. עוד כנ"ל, באותיות מרובעות ומוגה ומתוקן ע"י הר"ש אלמולי: קושט' (ורד"א № 1351, q: ד"ו, בטעות בק"ר, 4°.

446. לשון למודים. ה"ר וואלף מאיר מפראג. משלים וספורים מיוסדים על אדני מוסר השכל ובתוכם גם ס' מעשה טוביה מכתובים אחרונים והכל עם ת"א: פראג, ת"ר, 8°.

447. לשון למודים לר' יעקב בן צור: כ"י בערלין 486 .q. (ועיין עט סופר).

248. לשון למודים. ה"ר יעקב שמשון שבתי סיניגאליא. מזכירו בשארי ספריו הנדפסים: (תג"י י' סי' מ"ט).

449. לשון למודים. ר' יצחק ב"ר אברהם קאצינעלנבויגן. דקדוק ומליצה לדבר צחות: ד"א, תמ"ו, 4°. (ק"ד № 1337, q. ולא מצאתי לו חבר, ובכרד"א תקמ"ב לא נמצא רק סי' 447 לבד וזה שלפנינו לא נמצא בו כלל וכן ברח"ס 2—2101 №, ונגד זה סי' 447 לא נמצא בק"ד כלל, וצ"ע).

450. [לשון למודים. כן נקרא מחברת מנחם בן סרוק בכ"י רד"א № 1372, q a בטעות בעבור התחלת הספר].

451. לשון למודים. ה"ר משה חיים לוצאטו. ח"א על סדרי המליצה בכלל ובו ה' למודים. נדפס בשנויים רבים בעניני חלוקתו ומדרגותיו מהנמצא בכ"י: מנטובה, תפ"ז. הוראדנא, תקצ"ו, 8°.

452. לשון למודים הנ"ל כנ"ל עם הקדמה ארוכה בראשו על דרכי המליצה והשירים וקצת הערות בסופו ע"י ה"ר דוב בער גינצבורג מבראדי: לבוב, תק"ע. סדילקאוו, תקצ"ו, 8°.

453. לשון למודים הנ"ל ח"ב על סדרי המליצה הפרטית אשר ללה"ק ובו עשרה למודים, וח"ג על סדר הרכבת הדבור בשלשה למודים, ובלמוד האחרון בו נמצא מעשה שמשון ודלילה בצורת שיר ושיחה: נמצא כ"י המחבר עצמו ביד הרמ"ש גירונדי, כמ"ש בכ"ח כ' דף נ"ה, ע"ש.

454. לשון למודים. כ"ר סהל בן מצליח הכהן אבו אלסרי. (עי' לקוטי קדמוניות דקס"ט, ושם בהערות לד 138 בהערה).

455. לשון למודים. ר' שלמה ירחי. הובא בס' מקנה אברם דף כ': (ש"י). ובכ"י יס"ש נמצא ס' לשון למודים לר' שלמה בן אבא מרי יחייא דקדוק עם הערות על הגליון, ע"ש. והוששני בשניהם לטעות בשם המחבר וכנויו, ויותר נראה שהוא סי' 445 הנ"ל.

456. לשון למודים. (עיין ס' כריתות).

457. לשון נקי. ה"ר יוסף ראקובר ב"ר דוד טעביל (בע"ס מרכבת המשנה). ס' זה לא ראיתי עד כה. קובץ מכתבים בלשון צח וחרוזות ללמד לנערי ב"י צחות: פפד"א, תמ"ט. ד"א, תע"ז. שם, תקכ"ט. פפד"א, חש"ד, 8°. עוד לו ח"ב בשם לשון זהב שהוא מבתם לדוד ובו נכללו ג"כ אגרות שלומים וכו' כנ"ל בכתב משיטא: ד"א, תע"ה. שם, תצ"ד. שם, תקי"א. שם (שלישית כמ"ש בשער) תקכ"ט, 8°. ופירשט ח"ב דף של"ב מיחס את זה האחרון לר"י מארשאן וקורא לו מכתב לדוד (ועיין חנוך לנער) וקצת תימה שלא מן השם הוא זה. ורמש"ש רס"ד № 1225 כ' שהובא לביס"ד ע"י אחיו ה"ר דוד ובכן נקרא על שמו.

458. לשון נקי הנ"ל עם שלשים ראשי אגרות מס' לשון ערומים (עיין זה להלן): חמו"ד (פראג, תס"ה). האלי, תע"ג, 8°. עוד כנ"ל בשם לשון נקי ולשון ערומים אבל רק ראשי המכתבים לבד: ווילמרשדארף, חש"ד (תע"ב—צ"ח) 8°. (הנ"ל רס"ד 1614).

459. לשון נקי ולשון ערומים. (עיין לשון נקי שלפניו).

460. לשון עברית. רב סעדיה גאון. ס' דקדוק לה"ק בל' הגרי. כ"כ הראב"ע בהקדמת ספרי מאזנים, ע"ש.

461. לשון העברית. (עיין שערי תורה).

462. לשון ערומים. ה"ר ברזילאי יעבץ. דרושים עה"ת וחי' על לשונות הרמב"ם והרא"ש ודרושים למר אביו ה"ר ברוך יעבץ ז"ל: איזמיר, תק"ט, 2°.

463. לשון ערומים. תבנית אגרות וחרוזים להרגיל הנערים לכתוב צח: פפד"א, את"ן, 8°.

464. לשון ערומים הנ"ל בל"א: חמו"ד, 8°.

465. **לשון פז.** (מצאתי ברשימת קאטמאן משנת תקס"ב 8 סי' קמ"א) . ואולי הוא ג"כ תבנית אגרות ומכתבים, ועי' ג"כ לשון חכמים ולשון פז לעיל .

466. **לשון רבנן** . י. ה. דעבויער . כל שרשי ס' הערוך ופתרונם בל"א ככתבם בקצרה : ערלאנגען , 1838 , 8° .

467. **לשון תהפוכות** . ר' יצחק נתן . על השנויים וההפכים והסתירות הנמצאים בתנ"ך זולת קהלת ומלופי דה"י ושמואל ומלכים , ונקרא ג"כ מהפכה גם סתרי תורה : כ"י יה"ש .

468. **לשון תורה** או **מענה לשון** . (עיין נאות יעקב) .

469. **לשון תורה ולשון חכמים** . לקוטי מליצות מתנ"ך ומהתלמוד : כ"י רח"ם № 381.

470. **לשונות רש"י** בדקדוק הלשון . נאספו איש על דגלו באותות ע"י מהר"ו היידנהיים : כ"י רח"ם № 380 .

471. **לשם זבח** . ה"ר יעקב יהודה ליב ב"ר חנוך זונדיל . חי' על מס' ברכות ביצה שבועות מכות זבחים וחולין ולקוטים על רוב מס' מסדר מועד : אלטונא , תקכ"ח , 2° .

נשלם אות ל מהדורא תליתאה

אוצר הספרים

מ

1. **מאבני המקום** . ה"ר ליזר ב"ר נפתלי קרפילש . חי' גפ"ת על מס' הוריות ומ' חידושים על הרמב"ם ושיטה אחת בש"ס . . .

2. **מאגאצין** . היסטאריטעס — . פיר פערשטאנד אונד הערץ . ערשטע אונד צווייטע אבטהיילונג : מיץ (1821 ?) 8° .

3. **מאה אדנים** . ה"ר אברהם ב"ר ישראל מבראדי . מזכירו בספרו דבר המלך דף קפ"ג ע"ד : (זצ"ל א' כ"ט) . כ"י בענציאן .

4. **מאה ברכות** . סדר כל הברכות שחייב אדם לברך בימי חייו לכל המקרים ושארי ענינים, מחובר ומלוקט ע"י ה"ר שלום שבנא ב"ר נחום קאידינובר מווילנא : פרוסניץ , חש"ד , 8° .

5. **מאה ברכות** כנ"ל מנהג ספרד (?) : פיראררה , שי"ד . ד"ו , תמ"ז , 12° .

6. **מאה ברכות** הנ"ל כנ"ל מסודר ע"י ר' יצחק ב"ר מתתי' אבוהב ועם תרגום לע"ז ע"י ה"ר בנימין שניאור גודיניש ובסופו סדר שחיטה ובדיקה עם לע"ז כנ"ל : ד"א , תמ"ז , 8° . שם , ת"ע , 12° . פפד"מ , חש"ד, 8° . ועיין פירשט ח"א דף ד' ודף של"ז . (ואולי יש לחלקם זה מזה) .

7. **מאה ברכות** הנ"ל כנ"ל עם חי' הרמ"ז : ד"ו , תק"ס , 8° .

8. **מאה ברכות** הנ"ל בל' איטלקי ואותיות עברי: מנטובה, שכ"א, 8°. (אח"ס № 1336).

9. **מאה דבורים** . (עיין ס' הפרי) .

10. **מאה דברים**. ר' יצחק נתן. לחק הנערים, כ"י : (ש"י) .

11. **מאה דפין** . ר' יוסף אלבו . פלפולים בעקרי האמונה : (ש"י) .

12. **מאה דפין**. ס' רפואה מכל התלמוד: (ש"י). (ועיין ס' רפואה לחנין ב"ר איסאק ומ"ש שם) .

13. **מאה מאמרי חכמה** ושירי מדע . ה"ר יעקב ישעיה ב"ר יצחק . מאה מאמרים קצרים בחרוז ושיר כעין משלי מוסר עם פי' ובסופו בחינה בחשבון האדם עם נפשו חרוזים כסדר א"ב עם פי' ועם שער מיוחד : ווילנא והוראדנא , תקצ"ד , 8° .

14. **מאה קשיטה** על סדר פרשיות לה"ר יעקב ב"ר יוסף קיצינגען. מביאו בספרו חג הפסח: (סה"ד שכ"ה) .

15. **מאה קשיטה** . הקדמה ארוכה לפי' על אב"ע . כ"י ד' צבי הירש גאשלר (בע"ס מאמר אפשרית הטבעית) : כ"י רח"ם № 382 .

16. **מאה קשיטה** . (עיין עשרה מאמרות) .

17. **מאה שערים** . רבינו יצחק ב"ר אבא מרי ממרשיליא . חבור על הרי"ף , כ"י : (שג"ב ל' ושה"ג שלי במקומו) .

18. **מאה שערים** . ה"ר יצחק שני בה"ר אליהו . באור ל"ה מצות עשה ומ"ה מל"ת וטעמיהן ע"ד הפשט וע"פ קבלה ומאמרים רבים וסודות מכמה ענינים: שאלוניקי , ש"ג, 4° . קאריץ, תקמ"ו . זאלקווא, תקנ"ז , 8° . (ודלא כש"י) .

19. **מאה שערים**. ה"ר משה אלשיך. דרשות לענינים , ונחלק למאה שערים . מזכירו תדיר בפירושו על תנ"ך . כ"י ונאבד : (שג"ב כ"ד ושה"ג שלי במקומו) .

20. **מאה שערים**.(עי'ס' ההלכות,ויזרע יצחק).

21. **מאה שקל כסף**. (עיין שפע טל).

22. **ס' מאור** חיבר ר' שמואל (תלמיד הרא"ש). כ"כ הרב שמבי"ט בתשובותיו ח"ב סי' כ"ב, ע"ש: (שג"א ל"ג ושה"ג שלי ח"ב במקומו). ונראה שהוא פסקי דינים.

23. **ס' המאור**. הוא פי' המשניות להרמב"ם שחיבר בל' ערבי וקרא לו כתב אלסראג, ונעתק לעברי ע"י מעתיקים שונים, והם: סדר זרעים העתיק ר' יהודה ב"ר שלמה בן חריזי ולא נמצא רק על מס' ברכות פאה דמאי כלאים ושביעית ויתרם נעתקו ע"י ר' יוסף בן יצחק בן אלפועל שהעתיק גם סדר מועד. סדר נשים נעתק ע"י ר' יעקב ב"ר משה בן עכסאי הנקרא בדרש הספרדי. סדר נזיקין נעתק ע"י ר' שלמה ב"ר יוסף בן יעקב, ופי' פ' חלק בסנהדרין ופי' מס' אבות נעתקו ע"י ר' שמואל אבן תבון. סדר קדשים נעתק ע"י ר' נתנאל ב"ר יוסף אלמלי. וסדר טהרות לא נזכר שם המעתיקו ולא נודע לי עד כה. (ועיין משניות, תלמוד).

24. **ס' המאור**. נזכר בפי' אהל יוסף על הראב"ע ריש פ' בהעלותך, ע"ש. ויותר נראה שכוונתו לס' המאור הגדול והקטן להרז"ה, וצ"ע. וכן הוא נקרא בפי רוב המחברים ס' המאור סתם.

25. **ס' המאור**. (עיין אור צח ומצוחצח, חכמי העיון וחכמי הקבלה).

26. **מאור הגדול**. כ"ר יוסף הרואה בכ"ר יעקב אלקרקסני הקראי. ס' גדול מאד בבאור האלהיות. נזכר בספריהם ולא נמצא עוד אתנו: (אר"ץ).

27. **מאור הגדול**. ה"ר מאיר מלובלין (מהר"ם לובלין). באור על ד' טורים, כ"י: (ש"י).

28. **מאור הגדול**. (עיין לקוטי האור).

29. **המאור הגדול**. (עיין אלפסי).

30. **מאור הגולה**. מהר"ש ? הרופא מקשטליין מאנטואנו. בענייני עיקרי הדת: כ"י רח"ם № 383. וע"ש במפתח דף שנ"א.

31. **מאור עינים**. ר' דוד בן יום טוב בן בילא. פי' עה"ת בדרך מחקר. הובא בפי' מקור חיים על הראב"ע פ' בהעלותך ע"פ או יומים וגו' ובפ' וזאת הברכה ע"פ ויקבור אותו בגיא, ע"ש. ועיין בהקדמת פי' אסתר לר' זכריה ן' סרוק.

32. **מאור עינים**. ה"ר יאשיהו ב"ר יוסף פינטו. פי' על כל האגדות שבעין יעקב. ח"א: ד"א, ת"ג, 2°. ח"ב: מנטובה, תק"ג, 4° (רע"ש). עוד, ח"ב הנ"ל עם חי' קהלת שלמה: ד"א, תקי"ד, 8°. (ראיתיו בכרך מיוחד ואולי נורף לס' עין יעקב ונדפסו בזמן אחד וצ"ע, ועיין עין יעקב).

33. **מאור עינים**. אדמו"ר מנחם נחום מטשרנאבלי. חי' תורה כסדר הפרשיות ובסופו לקוטים: סלאוויטא, תקנ"ח. הרובשוב, תקע"ח. לעמבערג, 1848, 4°.

34. **מאור עינים**. ה"ר עזריה מן האדומים. ג' חלקים: א) קול אלהים ספור מעשה רעש הארץ בפירארה בשנת של"א. ב) הדרת זקנים העתק ס' אריסטיאה מל' רומי לעברי בספור מעשה העתקת התורה לתלמי המלך ע"י ע"ב זקנים. ג) אמרי בינה ובו ד' מאמרים וששים פרקים. חקירות על ענינים שונים כמו על פילון היהודי הוא ידידיה האלכסנדרי ועל כתות היהודים בזמן בית שני ובפרט כת האיסיאי ועל העתקת השבעים מס"ת הארמי ומעשה זקני הנגב עם אלכסנדר מוקדון ועל קצת מאמרי רז"ל בחכמת הטבע והעולם ועל קורות היהודים באלכסנדריא וקיריני ומלחמת בן כוזיבא וע"ד עשרת השבטים, גם יחקור בכוונת איזה אגדות ובקורות ימי קדם ועל ס' סדר עולם ויוסיפון לעברים וזולתו אשר חלו בם ידים, וחקירות על מנין השנים שאנו מונין ליצירה וספיקות בהשבונות השנים בימי בית ראשון ושני ומספר שנותם ושלשלת הכהנים הגדולים ונגד מחשבי קצים וכו' וחקירות על תרגום עקילס ותמונת בגדי כהונה ומעשה הילני המלכה ובניה ועל כתב עבר הנהר וקדמות לה"ק והאותיות ונקודות וטעמים ופ' האחרון בשירי לשון עבר, ופ' ל'—ל"ד העתקת ס' העתים לידידיה האלכסנדרי ומדברי יוסיפון לרומיים וזולתם. וב' מאמרים האחרונים נקראים ימי עולם ובסופו מהדורות ולוח השגות ותשובות עליהן: מנטובה, של"ד, 4°. ברלין (בלי המהדורות הנ"ל) תקנ"ד, 8°. ווין (כפי ד' מנטובה הנ"ל) תקפ"ט—תק"ץ, 8°. [עוד כנ"ל עם נוספות מהמחבר וזולתו מן כ"י צונץ (על ידי בס' קרית ספר לחכמת ישראל) כרך א': ווילנא, תרכ"ג. כרך ב': שם, תרכ"ו, 8°. ובסופו מצרף לכסף, עיין זה].

35. **מאור עינים**. (עיין טוב טעם, מחברת עלי, עיני ישראל).

36. **מאור הקטן**. ה"ר מאיר ב"ר יצחק טארניפאליר. דרשות על התורה: פיורדא, תנ"ז. שם, תקס"ב, 2°.

37. **מאור הקטן**. ה"ר מאיר מלובלין (מהר"ם לובלין). באור על שערי דורא. (ש"י).

38. **מאור הקטן** . סו"ת בחמשה ח"ת עם כמה לקוטים בשם לקט אהרן . נכתב באמ"ד שנת תס"א : כ"י רח"ם 384 № .

39. **מאור הקטן** . (עיין לקוטי האור) .

40. **המאור הקטן** . (עיין אלפסי , מגדל דוד , שדה הארץ) .

41. **מאור ושמש**. ה"ר יהודה בה"ר אברהם קוריאט . שיר בקבלה לר' אהרן בן יוסף ן' רבגי עם פי' המחבר, ובסופו מעין חכמה כ"ד פרקים. ס' המלכות לר' אברהם הלוי י"ט הלכות עם פירושו (פ' כ"ה) . ול"ב נתיבות חכמה אשר בס' הפרדס להרמ"ק עם באור רחב וכן בס' פני מלך וגם הוא פירשם ע"פ דרכו (פ' כ"ו) . אח"ז באור סודות הרמב"ן בפירושו עה"ת לרש"ט בן גאון (עיין כתר שם טוב) . ולקוטים מס' מנחת יהודה לזקנו אבי אמו ה"ר יהודה ן' עטר , ובסופו חלק הרמ"ז ע"ס א"ב . ובהקדמת הס' נדפס פי' עלינו לשבח לרב האי גאון ששלח אל רבני אי אנגלי . (ועיין פי' עלינו לשבח וכו' באות פ') : ליוורנו , תקצ"ט , 4° .

42. **מאור ושמש** . ה"ר קלונימוס קלמן ב"ר אהרן עפשטיין . חי' עה"ת ורמזי ימים נוראים וג' רגלים : לבוב . . .

43. **ס' המאורות** . הראב"ע . על מאורות השמים בין היום ובין הלילה : (ש"י) . אבל כפי' אהל יוסף על הראב"ע ריש פ' תזריע ופ' בהר ע"פ והעברת שופר תרועה מובא ומוכח משם שהוא על מערכת הכוכבים והגלגלים וחשבון העבור, ע"ש . (ועיין חקות השמים) . נעתק לל' רומי ונדפס רק ההעתק לבד : ליידין , 1496 , 4° . שם , 1508 , 4° . רומא , 1544 , 4° . ליידין, 1550 , 4° . פפד"מ, 1624 , 12° . (פירשט ח"א דף רנ"ו) .

44. **ס' המאורות** חיבר החכם רבינו מאיר ז"ל. כ"כ בס' הכל בו בדיני כבוי והביאו הב"י בי"ד סי' כ"ח , ע"ש : (שג"ב מ"ג ושה"ג שלי ח"ב במקומו) .

45. **ס' המאורות** . (עיין אלפסי) .

46. **מאורות הגדולים**.(עי' עשרה מאמרות).

47. **מאורות נתן** . הוא ס' מאורי אור לה"ר מאיר פאפירש כ"ץ הכולל כל כנויי שמות הקדש כסדר א"ב בערכין מס' הכוונות להאריז"ל עם באור יאיר נתיב לה"ר נתן נטע ב"ר יהודה ליב מאנהיים וה"ר יעקב ב"ר בנימין וואלף מווילנא : פפד"מ , תס"ט , 4° .

48. **מאורות נתן** . ה"ר נתן ב"ר ראובן דוד טעבלי שפירא אשכנזי. באור ע"ס הכוונות להאר"י ז"ל: כ"י רד"א F, 897 № . q, 986 et 987 № a .B . והג"מ חיד"א כתב שהוא ס' הכוונות שסידר מהר"ן הנ"ל מכוונות האריז"ל עם הגהותיו והגהות מכתבי הרמ"ע כפי שראה אותם ששה קובלים כ"י.(עיין שג"ב כ"ח ושה"ג שלי ח"ב במקומו) . ובאוצרות ספרי כ"י לרמ"ש גירונדי נמצא ג' חלקים על כוונות התפלה וסדר המועדים עם הגהות הרמ"ז ומה"ר בנימין כהן ומה"ר שמואל דוד אוטולינגו שהעתיקו. (עיין תג"י נ' סי' כ') .

49. **מאורי אור** . ה"ר אהרן ב"ר אברלי ווירמש דיין במיץ . חי' ומ"מ על כל הש"ס ג' חלקים: מיץ , תק"ן—נ"א, 4° . עוד כנ"ל חלק ד' נקרא באר שבע: שם, תקע"ט, 4°. עוד כנ"ל חלק ה' נקרא עוד למועד : מיץ , תקפ"ב , 4° . חלק ו' כנ"ל נקרא בן נון : שם , תקפ"ז, 4° . וחלק ז' נקרא קן טהור : שם , חש"ר , 4° . (רמ"ס 23—2120 №) .

50. **מאורי אור** . ה"ר יונה לאנדסופר . על הגהת ס"ת וכל דיני כתיבתה . (עיין בהקדמת ס' מכתב מאליהו) .

51. **מאורי אור** . ה"ר מאיר בקיאם . עה"ת, ונלוה אליו לחם שלמה חי' עה"ת לה"ר שלמה ארדיט : שאלוניקי , תקי"ב , 4° .

52. **מאורי אור**.(עי' מאורות נתן,מאיר השחר).

53. **מאורי אש** . ה"ר אברהם ב"ר אריה יהודה ליב שי"ק . פי' ע"ס תנא דבי אליהו רבא וזוטא ונדפס עמו: סדילקאוו,תקצ"ה, 4°.

54. **מאורי אש**. חי' כסדר התורה וחמש מגלות לה"ר מאיר אייזענשטאט בשם כתנות אור , וחי' כנ"ל לנכדו בן בתו ה"ר אלעזר קאליר בשם אור חדש: פיורדא, תקכ"ו, 2°.

55. **מאורי אש** . (עיין תנא דבי אליהו) .

56. **מאורי יצחק** . ה"ר אורי יצחק אייזיק ב"ר אבא קדש . מערכת סדר תו"א כסדר א"ב בכל הש"ס ונדפס לדוגמא על מס' חולין לבד : ווארשא , התור"ה , 8° .

57. **מאורעות עולם** . ספורים ועניניס מגדולי עולם. כמו שנראה בתג"י מ' סי' קי"ח וקי"ט וכתב שם שנדפס בקושט' שנת תקי"ו , ע"ש .

58. **מאורעות צבי** . (עיין ספור חלומות) .

59. **ס' מאושר** ברפואה ושמירת הבריאות בחיי ההסתפקות ובפרט במאכל ומשתה , ולא נודע מחברו : כ"י די רוסי 1048/4 № .

60. **מאזני לשון הקדש** או מאזנים.הראב"ע על דקדוק לה"ק : אויגסבורג , רפ"א , 8° .

עוד כל״ל בקובץ ספרי דקדוק אחרים . (עיין דקדוקים) : ד״א , תי״ז , 8° . (פירסט ח״א דף רכ״ס) . והוא לבדו : חמ״ד (ביאליסטאק או ווארשא) תקס״ר , 8° . עוד כל״ל ע״י ר׳ יוסף ב״ר משה : חמ״ר (רוסיא) תקס״ט , 8° . עוד כל״ל עם פרקי ר׳ אליהו בחור : המבורג , תק״ל , 12° .

61. **מאזני לה״ק** או מאזנים הנ״ל עם הגהות וקצת באור לר׳ וואלף היידענהיים : אופיבאך , תקנ״א , 12° .

62. **מאזני המעשה** . (עיין מאזני צדק) .

63. **מאזני משפט** . ר׳ שלמה בן גבירול . טענות גוף ונפש הרוצין לפטור א״ע מן הדין ותוכחות נשמה : כ״י רד״א 0 , $729/_6$ № .

64. **מאזני משקל**. ר׳ יעקב רומא . וכו אלף ושמ״ח מיני שירים : קונשטנטינא , חש״ר , 4° . (ש״י) .

65. **מאזני משקל**. (עיין הצופה לבית ישראל).

66. **מאזני העיונים** . חיברו אבו אחמד אלגזאלי בל׳ ערבי ונעתק ע״י ר׳ יעקב ב״ר מכיר ללה״ק . חקירות עיונית בפילוסופיא והוא קצור כולל מכל החכמה הזאת ונחלק לכ״ז פרקים,ופ׳ י׳ י״א וי״ב ממנו נדפסו עתה באו״כ ב׳ דף קנ״ו—ס׳ ע״י הנ״ל דוקעס , וכ׳ שם דף קנ״ה שהוא כמ׳ עגולה רעיונית וכמה דברים נמצאו כמעט מלה במלה בשניהם. ויש מיחסין אותו לאבן רשד כמו בכ״י רד״א 0 ,834 № וכ״י די רוסי $538/_2$ № . וכ״כ ר׳ משה ב״ר יהודה מן הנערים בפירושו על הראב״ע עה״ת פ׳ שמות (עיין כ״י ווין ח״ב ריש דף י״ב) . אבל רבו בעלי הדעת הראשונה : כ״י וואטיקאן 209 № . ווין 131 № . כ״י יה״ש . לייפציג 43 № . רד״א 0 ,834 № וכ״י פאריז 13 № בתוס׳ כ״י עברייס .

67. **מאזני צדק** לאגזאלי הנ״ל ונעתק מל׳ ערבי לעברי ע״י ר׳ אברהם ב״ר חסדאי הלוי והוא קורא לו מאזני המעשה וכן קרא לו ר׳ יוסף ב״ר ש״ט בספרו כבוד אלהים דף י״ד (או״כ ב׳ דף קנ״ד בהערה , ע״ש) . חקירות במדות הנפש והנהגות טובות עם פי׳ צעיר יעיד (?) : לייפציג , 1839 , 8° .

68. **מאזני צדק** . [illegible] ר׳ אברהם ב״ר יעקב . בן [illegible] יו , ובסופו נקרא ג״כ טענות על אמונת זוג[illegible] 385 № . וע״ש מגן אברהם : כ״י רח״ם [illegible] במפתח דף שט״ו .

69. **מאזני צדק** . בחינת חשבון עברונות , כ״י : (ש״י) .

70. **מאזני צדק** . (עיין ברית אברהם , תורה , תהלים) .

71. **מאזנים** . (עיין מאזני לשון הקדש לעיל) .

72. **מאזנים למשפט** ומשנה אחרונה. ה״ר צבי הירש קאלישער . לברר כל דין ודין בש״ע ח״מ ע״פ מסקנת כל האחרונים , ככך א׳ וב׳ עד סי׳ מ״ב: קראטאשין , מקו״ם משפ״ט. 2°.

73. **מאיר איוב** . ה״ר מאיר בה״ר יצחק עראמה . פי׳ על איוב ובאור מאמרים תמוסים : שאלוניקי , עז״ר . ריווא די״ט , שכ״ב . ד״ו , שבחוה״ו , 4° .

74. **מאיר אלהים** . ה״ר מאיר ב״ר אליקים. סדר פסוקים לומר כבוא אדם לביהכ״נ וקצת הנהגות וכוונות התפלה: קראקא , שנ״א, 8°.

75. **מאיר בת עין** . ה״ר מאיר באקייאס הנ״ל . פי׳ על ס׳ עין יעקב ח״א ע״פ הקדמות האריז״ל , ובסופו ערבי הכנויים להרמ״ז י״ב דפין : שאלוניקי , תקט״ו , 4° .

76. **מאיר לארץ** . ה״ר מאיר בה״ר חליפא באקייאס. דרושים עה״ת : שאלוניקי, תקי״ז (יה״ש וכן רמ״ס , ורי״ו : תקכ״ז) 4° .

77. **המאיר לארץ** . (עיין ארצות החיים) .

78. **מאיר נתיב**. הוא הנודע בשם קונקורדנציא ובהקדמה קורא לו אור זרוע וגם נתיבות עולם . חיברו החכם הנוצרי פרא ארלוטו בל׳ רומי ונעתק לעברי ע״י ר׳ מרדכי נתן , ור׳ יצחק נתן עשה לו פתיחה גדולה (קוס״ד דכ״ז ע״ב) . כולל מפתח לכל המלות הנמצאות בלה״ק לשרשיהן וגזרותיהן ע״פ סדר א״ב וכל שרש במקום מוצאו כצורתו כסדר תנ״ך : ד״ו , רפ״ב (וי״א רפ״ג גם רפ״ד) 2° . שם , שכ״ד , 2° .

79. **מאיר נתיב** הנ״ל עם פי׳ המלות ופתרון כל שרש למחלקותיו בל׳ רומי : באזיליא , שמ״א . שם , שמ״ז , 2° .

80. **מאיר נתיב** הנ״ל מסודר כל פעל לבנייניו וגזרותיו וזמניו וכנוייו וכל שם לפי נטיות משקלו ולפי כנוייו כסדר תנ״ך ובסופו כל מלות ארמיות שבתנ״ך כסדר א״ב ככל הנ״ל ופתרון הכל בל׳ רומי , ומסודר ע״י החכם הנוצרי יוחנן בוקסדארף: באזיליא , 1632 , 2° .

81. **מאיר נתיב** הנ״ל בתוס׳ באור כל שרש ע״פ חכמת חקר הלשון למקורו ומוצאו ויתוסו אל שארי לשונות קדש וכו׳ עם תוס׳ שרשים וחלק המלות כנ״ל אשר לא היו בראשונים , ובסופו כמה ענינים זולתם חדשים גם ישנים הכל ע״י ייתח אלזארי המכונה דאקטר פירשט
ה״ר [illegible]

וקרא לו אוצר לשון הקדש : לייפציג , 1837—40 , 2° .

82. **מאיר נתיב** הנ"ל עם העתקת כל שרש לכל הוראותיו בל' רומי ואשכנזי . יצא לאור ע"י ישכר ב"ר יהודה : שטעטין , תרכ"א , 4° .

83. **מאיר נתיב** על מלות זרות בלה"ק ע"י האדון וואכסמוטה : קעלין , שפ"ב , 8° .

84. **מאיר נתיב.** ה"ר יהודה ליב ב"ר דובער גרמייזא . פרשי לה"ק כסדר א"ב ופתרונם בל"א ולשון רוסיא , ב' חלקים : ווילנא , 1835 , 8° .

85. **מאיר נתיב** . ה"ר יהודה פיזא מאמ"ד. על שמות הקדש בכל התורה להבדיל בין הקדש לחול : ווין , תקס"ד , 8° . (שי"ג) .

86. **מאיר נתיב** . ה"ר שבתי בה"ר אליעזר זוסמאן . מ"מ מכל דבורי תוספות בכל הש"ס ג' חלקים : ח"א , על מס' ברכות וכל סדר מועד ובסופו כללים על י"ג מדות התורה היוצאים מדברי בעלי התוספות ז"ל : אלטונא, תקנ"ג , 2° . ח"ב , על סדר נשים ונזיקין . ח"ג , מן מס' סנהדרין עד סוף מס' נדה כנ"ל : שם , תק"ס—ס"ב , 2° .
[וכתב בהקדמתו שחיבר ספרים כנגד שבעה נרות , והם : נר א' מאיר נתיב ג' חלקים הנ"ל . נר ב' וג' עמודי כסף להגן על הש"ך נגד הט"ז . נר ד' דמשק אליעזר חי' על מס' ר"ה יומא פסחים ועל קצת מס' סוכה ומגילה. נר ה' נר תמיד באור עה"ת ודרשות . נר ו' כתית למאור כולל ב' חבורים: א) פי' על תוספתא פסחים ביצה חגיגה ר"ה יומא סוכה תענית מ"ק מגילה . ב) באור גמרא ותוספתא ממס' כריתות ועל לשונות הרמב"ם. נר ז' עמוד הכהן באור כל לשונות אם תימצי לומר בהש"ס כשיטת הרמב"ם וקצת דיני תפיסה להש"ך וכללים חדשים , וכו'] .

87. **מאיר נתיב** . (עיין יאיר נתיב) .

88. **מאיר נתיב הלשון** . ה"ר מאיר ב"ר גבריאל פאלק . כללי דקדוק לה"ק בל"א , ח"א : ד"א , חש"ד (תקע"ב) 8° . ומח"ב על נגינת הטעמים נדפס השער ותחלתו בשנת תקע"ד ויתר ח"ב וכל ח"ג בכ"י .

89. **מאיר נתיבים** . ה"ר מאיר ב"ר צבי הירש מרגליות אבד"ק אוסטרהא . ב' חלקים : ח"א שו"ת ובתוכם ג"כ כמה ענינים לדודו ה"ר אריה ליבוש אבד"ק סטאניסלאוו : קאריץ , תקנ"ח, 2° . ח"ב , חי' תורה ודרושים כסדר התורה : פולנאה , חש"ד , 2° . וי"א ח"א : קאריץ , תקנ"א . פולנאה , תקנ"א . וח"ב : פולנאה , תקנ"ב . (עיין רמ"ס שו"ת № 4129—30 ורובענס F № 817) . ועתה ראיתיו וכ"כ בשער : ס' אור עולם. שם הכולל לחבורי . . . ס' מאיר נתיבים, ח"א פ"ע שו"ת וח"ב חי' כסדר התורה , ובסופו קו"א קצת חי' לאחיו ה"ר **יצחק בער** על מס' ברכות מספרו הגדול באר יצחק : פולנאי , תקנ"א , 2° .

90. **מאיר עיני חכמים.** ה"ר מאיר מלובלין (מהר"ם לובלין) . חי' ובאורים על כל שיטות הש"ס בגפ"ת: ד"ו, ומל"ך אח"ד יהי"ה לכל"ם למל"ך (שע"ט . ונשלם יום ב' י' ניסן שנת שמח"ו ביהו"ה), 2°. זולצבאך , תל"ו . שם , תמ"ו. פפד"מ, תס"ט . ווילמרשדארף ,תצ"ז . פיורדא, תפ"ד. זולצבאך, תקי"ג. שם,תקכ"ז. ווילנא והוראדנא , תקצ"ד , 2° , וז"ז פ"ר .

91. **מאיר עיני הכהן.** ה"ר צבי הירש בה"ר רפאל הכהן. ח"א באורים על כל ספרי תנ"ך וח"ב חי' גפ"ת : ברעסלויא , תק"ע , 4° .

92. **מאיר עינים** . (עיין עיני ישראל) .

93. **מאיר השחר** . ה"ר מאיר ב"ר אליעזר ליברמאן סג"ל . תשובה כוללת כל דיני ברכת השחר : פפד"א , תק"ט , 4° . [ג"א ס' מאורי אור] .

94. **מאיר תהלות** . ה"ר מאיר בה"ר יצחק עראמה . פי' על תהלים : ד"ו , ש"נ, 4° .

95. **מאירות עינים** . ה"ר יצחק אייזיק ב"ר יהודה ליב מים הלוי . תרי"ג מצות בל"א עם פי' קצר : פיורדא , ת"צ , 8° .

96. **מאירי על תלים.** (עיין פי' תהלים להמאירי).

97. **מאירת עינים** . ר' אברהם בן יהודה סנגיל. פי' עה"ת , וחיברו בירושלים בשנת ה"א קמ"ג : כ"י מינכען № 325 .

98. **מאירת עינים** וכן נקרא בפי כל המחברים סמ"ע בר"ת . ה"ר יהושע פאלק ב"ר אלכסנדר כ"ץ . באור על ש"ע ח"מ כולל כל דברי הפוסקים שהיו לפניו ומראה מקום מוצא הדינים בקצרה ונדפס עם הש"ע: פראג, שס"ו. (ש"י , וכן וואלף , וכן בש"י עם הגהות כ"י אשר לי נטוי עליו קו לסימן כי גם זה נמצא לו ולפ"ד הוא מכת"י רד"א) . שם , שע"ד . שם, שפ"ח . קראקא , ת"ל . ווילמרשדארף, תל"א. ברלין, בעת"ה , 2° . (ועיין שלחן ערוך ח"מ) .
וקצת תימה על צונץ גא"ל שלא הזכיר ד"פ הראשון משנת שס"ו רק בשם וואלף לבד ולא זכר את הש"י ע"ש דף רפ"ט—ר"צ . ופירשט ח"א דף ער"ב (הערה ג') כ' שחובר שנת שס"ט—ע"ד , וא"כ טעות דמוכח בש"י וכן בוואלף שהקדימו שנת דפוסו הראשון שלש שנים לפני תחלת חבורו, וצ"ע בהקדמת

הספר וכדומה. אף גם זאת ראיתי כי בש"י לא נמצא ד"פ שע"ד כלל, ע"ש, וגם בהוספותיו כ"י לא נמצא.

99. מאירת עינים. ר' יוסף ב"ר אלחנן היילפרון. סדר תרי"ג מצות לדעת הרמב"ם: פראג, חש"ד, 8°.

100. מאירת עינים. ה"ר יצחק די משה די פאס. תרי"ג מצות כסדר התורה עם מ"מ בס' היד החזקה וס' המצות להרמב"ם ובש"ע, ובראשו לוח הר"ת כסדר א"ב, ובסופו חזון יחזקאל הנביא על בנין הבית השלישי: ליוורנו, בשור"ה, 4°.

101. מאירת עינים. רבי יצחק ב"ר שמואל דמן עכו (תלמיד חבר להרמב"ן). פי' על סודות הרמב"ן בפירושו עה"ת: כ"י רד"א q № 988, כ"י רח"ם № 388—9 וכ"י מינכען № 17, 325, $240/_{7}$, $3_{II}/_{8}$ וז"ז.

102. מאירת עינים. ה"ר מאיר ב"ר יוזפא כ"ץ אשכנזי. תוכחת מוסר: אלטונא, תצ"ט. נאווידוואהר, תקנ"ג, 8°.

103. מאירת עינים. ה"ר מרדכי זאב איטינגא סג"ל וגיסו ה"ר יוסף שאול נאטהאנזאהן סג"ל. באורים וחי' דינים על הל' בדיקת הריאה: ווילנא, תקצ"ט. זאלקווא, תר"ב. ווארשא, תר"ג (?), 4°.

104. מאירת עינים. כ"ר שמחה בכ"ר משה הלוצקי הקראי. הוא ס' מצות קטן ונחלק לשנים: א) נר מצוה בבאור כל המצות הנוהגות עתה בח"ל, ונחלק לעשרה דבורים של עשרת הדברות. ב) נר צדיקים על חלוקת הקראים והרבנים ושאר דרושים, ונחלק ג"כ לעשרה פרקים: (שם).

105. מאירת עינים. חבור קדמון לקראים. נזכר בס' אשכול הכופר ובס' המצות לכ"ר אהרן ובס' עץ חיים שלהם, ולא נמצא אצלם: (אר"ץ).

106. מאירת עינים. בענין המחלוקת ליעב"ץ עם הגר"י איבשיץ: חמו"ד, 8°. (רח"ס).

107. מאירת עינים. (עיין רב פנינים).

108. ס' המאכלים. נמצא כ"י בביהמ"ד בלונדון. ס' רפואות בעניני מאכל ומשתה ובסוף שיר א' בו חתום המחבר יצחק רב פעלים, ואולי הוא ר' יצחק ן' לטיף. (ועיין עק"ד תרי"א דף ל"ד ושם בהערה י"א).

109. מאכלת אברהם. ה"ר אברהם בה"ר משה יקותיאל קויפמאן כ"ץ. פי' על שו"ב מהרי"ו: פפד"מ, תע"ג, 8°. הענא, תע"ט, 12°.

110. מאמץ כח. ר' יצחק נתן בן קלונימוס בן יהודה נתן בן שלמה. מוסר השכל על תכונות הנפש ומדות נאות ומגונות גדריהן ומיניהן והמצות התלויות בהן, ג' חלקים: כ"י יה"ש.

111. מאמץ כח. ר' קלונימוס. מנהגים ומדות טובות: (ש"י, ואולי צ"ל ר' יצחק נתן בן קלונימוס והוא הנ"ל).

112. מאמץ כח. ה"ר משה אלמושנינו. כ"ח דרשות לעניניס שונים אשר הורמו מספרו ידי משה עם מפתח בסופו: ד"ו, שמ"ח, 4°.

113. מאמר לאבו אלקסים בן אידריס מחומר הראשון: כ"י מינכען № $30/_{5}$. וכ"י רש"פ בכרך בעל י"ז ענינים דף קי"ז, ועוד לו שם דף קי"ט מאמר שני ולא פורש מהותו.

114. מאמר אבונצר אלפראבי על כוונת אריסטו בספרו מה שאחר הטבע: כ"י יה"ש.

115. מאמר הנ"ל במהות הנפש: כ"י מינכען № $119/_{3}$ וכ"י רש"פ הנ"ל ד' קל"ב—ד' וכ"י יה"ש. ובכ"י יה"ש ובכ"י מינכען כתוב שנעתק ע"י ר' זרחיה (ב"ר יצחק). ובש"י כתוב שנעתק ע"י ר' יעקב אנטולי ונדפס. (עיין שער השיר בו: מהות הנפש).

116. מאמר מהנ"ל בשכל משכיל ומושכל: כ"י מינכען № $124/_{3}$ וכ"י רש"פ הנ"ל דף ק"א—ג' וכתוב שם: נשלמה העתקתו ע"י הנשיא ר' קלונימוס מ' לחדש אביב ה"א ע"ד ליצירה. וכן בכ"י רד"א q № 1179, ע"ש.

117. מאמר אבן געפר בן יאבק (יאקוב ?) בחומר הראשון עם פי' הנרבוני: כ"י רש"פ הנ"ל דף קי"ח.

118. מאמר לאבן עזרא (הראב"ע) לעמוד על תוכן הבנת המקרא ולהבין יופי גלגול הלשון ונעימת אמירה נחה: כ"י רד"א O № 455.

119. מאמר לאבן רשד אשר כתב לבנו בענין הדבקות בה' והשתוותו אליו: כ"י מינכען № $124/_{2}$ וכ"י רש"פ הנ"ל דף ק'.

120. מאמר מהנ"ל בענין שכל עיוני: כ"י רש"פ הנ"ל דף צ"ח—ט'.

121. מאמר אברהם. ה"ר אברהם ב"ר אשר וואלירשטיין. דרשות ופשטים כסדר התורה ואחריו קונט' מחזה אברהם סימני כל הד' ש"ע כסדר א"ב, ובסופו ס' זרע אברהם מוסר השכל ויראת ה' ח"י פרקים: פיורדא, תקי"ז, 4°.

122. מאמר אדם דאצילות, א' מדרושי הרח"ו בקבלה: כ"י רד"א q № 962.

123. מאמר על אותות הדפק מס' אסף (הירחוני ?): כ"י יוא"ל.

124. מאמר על אותיות חסרות ויתרות: כ"י די רוסי № 132/3 עשרה דפין קווארטו ונראה שהוא בלתי שלם (צונץ גא"ל דף קי"ז).

125. מאמר על האותיות ועל התנועות עפ"י סוד: כ"י מינכען № 221/4. ואולי הוא חלק מס' גנת אגוז לר"י גיקטיליא (עיין זה באות ג').

126. מאמר האחדות. ה"ר יוסף יעב"ץ. חקירות נכבדות בשרשי אחדות השם, נלוו לו ס' אור החיים להרחיק למוד הפילוסופיא וס' יסוד האמונה בעניני המצות ויראת ה': פירארה, שי"ד. לובלין, שנ"ז. נאווידוואהר, תקנ"ד, 4°. ד"א, תקמ"א, 8°.

127. מאמר האחדות הנ"ל ואח"ז ס' קערת כסף לר"י האזובי ובסופו כתובת ישראל לר' ישראל נגארה: חמ"ד (אלטונא ?) תקנ"ד, 8°.

128. מאמר בענין האחדות, לא נודע למי: כ"י רד"א q № 1257. ואולי הוא ס' היחוד לרש"ט די פארו אשר בכ"י די רוסי № 1138/8 ונקרא שם מאמר או מכתב על אחדות השם וענינים אחרים, ע"ש.

129. מאמר לאחיטומוס (לאח טומאש ?) על המשלים בפילוסופיא. נעתק ע"י ר' יהודה ב"ר משה ב"ר דניאל (מרומי). וזהו שמו בשלימות, ורד"א תקמ"ב: ר' יהודה ב"ר דניאל. וק"ד: ר' משה ב"ר דניאל: כ"י רד"א q № 1666.

130. מאמר האלהות. ה"ר הירש אולמאן. למוד מופתי על מציאות השם: כ"י רח"ם № 391.

131. מאמר אלהי לר' משה בן יוסף בן הלואי: כ"י יה"ש.

132. מאמר אלזהראווי מכבאבי החבורים נעתק ע"י ר' ש"ט עם הגהות: כ"י יה"ש. ונראה שהוא קצת מס' ההזמנה או מס' חפץ השלם שלו (עיין באות ה' ואות ח').

133. מאמר ר' אליהו די פיזרו על כמה מאמרי חז"ל בתלמוד ומדרשים ע"פ פילוסופיא בדרך דרשה: כ"י פאריז № 124 a.f.

134. מאמר מהנ"ל על התשובה בדרך דרשה ליום ב' דר"ה: כ"י פאריז הנ"ל.

135. מאמר האמונה. ר' משה בן שלמה מסלירנו. (רשמש"ש ע' 1964).

136. מאמר האנוסים להרשב"ש בדיני האנוסים ואביזרייהו. הובא בשו"ת מהר"י בי רב סי' ל"ט מתשו' ה"ר צמח בנו של הרשב"ש, ע"ש. וע"ע בשו"ת יכין ובעז.

137. מאמר אס"ר. ה"ר זאב וואלף בה"ר שמואל הלוי באסקוויץ. דרושי תנ"ך ואגדה: אפען, תקצ"ב, 4°. [ג"ח ס' בית שערים חי' על י"ב מסכתות מס' קלבון השקל הגהות לס' מחצית השקל לאביו].

138. מאמר אסתר. ה"ר שלמה קלוגר מבראדי. פי' על מגלת אסתר.. 8° (שי"ג).

139. מאמר אסתר. (עיין מורה דרך).

140. מאמר אפשרית הטבעית. ה"ר נפתלי הירש ב"ר יעקב גאשלר. חקירות בעניני הטבע ובסופו ס' מרומי שדה חי' גפ"ת: ד"א, תקכ"ב, 4°.

141. מאמר על ארון העדות לר' יעקב יהודה ליאון. (עיין תג"י י' סי' קע"ז).

142. מאמר לאריסטו מחומר הראשון עם פי' אבן רשד. והשלימו לפרש בשנת תקס"ה לחשבון ישמעאל: כ"י מינכען № 29.

143. מאמר להנ"ל מח"ג לס' הנפש שלו על מהות הנפש ודעות הפילוסופים ע"ז: כ"י רד"א q № 1172.

144. מאמר בבאור הברכות שבתורה לה"ר יוסף חיון: כ"י רד"א q № 274.

145. מאמר בחינת השתן לדעת פיטרו די בעריניקו וקונסטנטין דאמאסלענום ויוליום סאלערניטאנום. נעתק לעברית ע"י המאגיסטר יוחנן אינגלעסי רופא יהודי ברומא: כ"י די רוסי № 354. (והתימה על וואלף שלא הזכירו).

146. מאמר הבחירה. (עיין דברי חכמים).

147. מאמר בל תוסיף. (עיין תורת נביאים).

148. מאמר הבריאה. (עיין יסוד הדת).

149. מאמר הגאולה. ה"ר משה חיים לוצאטו. התקונים הנערכים להשלים הגאולת ישראל ותקון כל העולם ע"ד הסוד: כ"י רמש"ג. (כ"ח ג' דף קל"ט הערה ל"א).

150. מאמר גאולת מצרים ומצות תפילין. ה"ר שלמה ב"ר זעליגמאן פאפענהיים. חקירות על יסודי התורה בכלל ועל מצות תפילין בפרט: ברעסלויא, תקע"ה, 8°.

151. מאמר בעניני גלגלים וכוכבי לכת לה"ר יוסף וקא"ר או ן' וא"קר. נזכר בפי' הר"ש מוטוט על הרב"ע פ' משפטים על פ' הנה אנכי שולח מלאך וגו', ושם לפני זה מזכיר מאמר החכם ר' יוסף ואקא"לי ונראה כי זה הוא. ואשר כתב שם שכבר נזכר המאמר הזה בפ' בראשית בקשתי ולא מצאתי, ואולי נשמט בס' מרגליות טובה ע"י המלבה"ד כמ"ש בפי' המוטוט דף י"ב בהגה"ה, ע"ש.

152. מאמר גן עדן. ר׳ חיים ן׳ ישראל. ראיות מופתיות על מציאות ג״ע התחתון תחת קו השוה למזרחו ועל עניני עץ הדעת ועץ החיים וכו׳: כ״י די רוסי 168 № והפליט 73 № ד׳.

153. מאמר גנת אגוז. (עיין גנת אגוז).

154. מאמר לר׳ דוד די אסקולי להוכיח צדקת ישראל ואמונתם למלכי ארץ אשר בגלם יחסיון, כ״י: (תג״י ד׳ י״ז).

155. מאמר בדפק העורקים. (עיין אגודת הרפואות).

156. מאמר על הדרשה לה״ר משה חיים לוצאטו. נדפס בכ״ח ו׳ מכתב א׳. (ועיין ס׳ המליצה).

157. מאמר על הדרשות לר׳ אברהם בן הרמב״ם. נדפס בכ״ח ב׳ ובקובץ תשובות הרמב״ם ואגרותיו. ח״ב (ליפסיא, תרי״ט, 4°) [וה״ר וידאל הצרפתי כ׳ בהקדמת פירושו למ״ר הנקרא אמרי יושר שראה מאמר קצר שעשה בן הרמב״ם בל׳ ערבי ומעתיק שם ממנו תוכן הדברים לל׳ עבר המסכימים עם מאמר הנ״ל].

158. מאמר בהבדל בין הדבש והסוכר לאבו מרון בן זוהר נעתק ע״י אנבונשניור חסדאי: כ״י רח״ם 395 №.

159. מאמר על ההגדות והדרשות לרמח״ל: ד״א, תקמ״ג. זאלקווא, תקנ״ט. סדילקאוו, תקצ״ג. חבוו״ד (קעניגסבערג), 8°.

160. מאמר בהגיון, לא נודע למי: כ״י די רוסי 750/2 et 770/6 №.

161. מאמר בהוראת הדבוק משבתאי וצדק בשנת רכ״ד על צמיחת ישועתנו ועל בית המלך פירנאנדו לר׳ דוד גאקו ב״ר יעקב מאיר: כ״י יה״ש.

162. מאמר בהכרת הפרצוף. (עיין מראית הפנים).

163. מאמר הנהגה המדינית לאבונצר שמביא הר״ש מוטוט על פי׳ הראב״ע עה״ת פ׳ משפטים ע״פ ויראו את אלהי ישראל ע״ש, הוא ספרו התחלות הנמצאות, עיין זה.

164. מאמר בהקזה למאישטרו ברנט (בערנארד) דגורדון. כ׳ פרקים. נעתק בחדש טבת שנת הקל״ט בעיר קשטיין: כ״י רח״ם 390 №. וכתוב בסופו וז״ל: נעתק מלע״ז המדובר וכבר הועתק ראשונה ואולי מפי מומחה מלשון הנוצרים הנקרא לטיין אשר בו חובר וכו׳, ע״ש במסתת דף שכ״ד.

165. מאמר השארות הנפש להאשה שרה סולם קופיא בדרך שיר. עי׳ תג״י ש׳ סי׳ ל״ח.

166. מאמר התבוננות. (עיין תורה אור).

167. מאמר על התדבקות השכל הפועל עם השכל החמרי (ואולי לאבן רשד ?): כ״י רח״ם 393 №.

168. מאמר הויכוח. (עיין ויכוח בין השכל והנשמה, חוקר ומקובל).

169. מאמר זה הכלל. ה״ר שמעון וואלף אופנהיים. על כל מאמרי רשב״ג במשניות סדר זרעים הנוגעים לדין ופסק הלכה: כ״י רד״א q 799, №.

170. מאמר הזהר שגלה להאריז״ל, והוא מפתח לס׳ עץ חיים ולאידרא קדישא רבא וזוטא: כ״י שם q 926, №.

171. מאמר על חדוש העולם נגד בעלי הקדמות: כ״י די רוסי 1246/10 №.

172. מאמר חיי עולם להרמב״ם. תוכחת מוסר ויראת ה׳: כ״י רד״א F 1006, №.

173. מאמר החכמה. (עיין דרך חכמה, החכמה והתבונה והדת).

174. מאמר על חכמת הפרצוף בקצרה: כ״י מינכען 246/15 №.

175. מאמר מן חלוקת הגידים לאבובכר אלראזי: כ״י די רוסי 347/3 №.

176. מאמר חמץ. ה״ר שמעון ב״ר צמח דוראן (הרשב״ץ). חבור בהלכות הפסח ואחריו פי׳ הגדה של פסח בשם אפיקומן ובסופו קונט׳ תפארת ישראל בענין המולדות: (לשון המחבר בסוף ח״ג משו״ת תשב״ץ שלו). וב׳ הראשונים נדפסו עם הגדה ש״פ ברעדלהיים ואח״ז בווין. (עיין הגדה ש״פ).

177. מאמר חסידות וחכמה. (עיין הצופה לבית ישראל).

178. מאמר חקור דבר. (עיין זכר צדיק).

179. מאמר חקור דין. (עיין חקור דין, עשרה מאמרות).

180. מאמר על טבע המזונות כחם ופעולם ברפואה לר׳ יצחק (הישראלי הרופא ?): כ״י מינכען 354 №.

181. מאמר בטחורים לר׳ שלמה בן יוסף בן יוב או בן איוב: כ״י די רוסי 150/2 №. אבל שם 354/3 № נמצא מאמר ברפואת הטחורים להרמב״ם ע״ש. ולכן קרוב לשמוע שגם זה הראשון הוא להרמב״ם ור״ש בן יוב או בן איוב הוא רק המעתיקו מל׳ ערבי כפי שנודע לנו זה האיש רק למעתיק וסופר ולא לרופא, וצ״ע.

182. מאמר בטעמי אמ"ת. (עיין הוריות הקורא).

183. מאמר בטעמי המקרא. (עיין שם).

184. מאמר מידיעת איברי האדם (אנטרופולוגי) לא נודע למי ולא נשלם: כ"י רש"ף סכ"ל דף קכ"ז—קכ"ט.

185. מאמר יהי רקיע. ה"ר חיים ישראל ב"ר יצחק (דודו של ר"י בע"ס יסוד עולם). השגות וטענות על סברת נכדו בספרו יסוד עולם מאמר שני פ"א ודבק אחר בזה. חיברו בעיר שאמורה ושלחו אליו בשנת פ"ע עם תשובת נכדו הנ"ל עליו: כ"י ווין מ"ב № 34 סי' ד' ע"ש.

186. מאמר על י"ג עיקרי תוה"ק לרש"ט ן' פלקירא. (עיין תג"י י' סי' ס').

187. מאמר היחוד. (עי' לוית חן, שני המאורות).

188. מאמר הימים. (עיין פרקי שירה).

189. מאמר ביסודות לדון יצחק (אברבנאל ?): כ"י שד"ל. ואולי הוא מאמר צורת היסודות הנדפס בסוף ספרו עטרת זקנים, ע"ש.

190. מאמר על יסודי האמונה לה"ר יעקב יהודה ליאון. כ"י: (תג"י י' סי' קע"ז).

191. מאמר על יראת ה' לר' דוד כהן די לארא מלוקט ומקובץ מס' ראשית חכמה: (שם ד' כ"ג).

192. מאמר על ישמעאל להרשב"א נגד דת מחמד: כ"י אח"ס № 26.

193. מאמר לא תסור. (עיין תורת נביאים).

194. מאמר הל"ב הקדמות עם באור ה"ר הלל: כ"י רח"ם № 82 סי' ט'. וכתב הרמ"ש במפתח דף סכ"ו וז"ל: קצת יחסוהו לאריסטו אבל הרבה אומרים שאפלטון חיברו וכן נראה יותר ואבונצר אלפראבי פירשו ונראין הדברים וכו' כ"כ בהקדמה, וג"ל שהוא ר' הלל בן שמואל בן אלעזר מווירונא ברומא שכתב ג"כ באור כ"ה הקדמות המורה כ"י ווין № 72 ע"ש, עכ"ל.

195. מאמר על לקוי השמש והירח ופעולת כוכבי הלכת על הארץ למשאלה: כ"י מינכען № 249/6. ואולי הוא ספרו בקדרות השמש והלבנה. (כ"י מינכען, № 202/11, 246/10, 304/9) אשר נכלל בס' חקות השמים להראב"ע (עיין זה באות ח').

196. מאמר המאריך. (עיין מנחת שי).

197. מאמר על מגלת אסתר בדרך שיר לה"ר יוסף קמחי: (תג"י י' סי' קע"ו). וצ"ע באוצר נחמד א' בתולדתו לדר' גייגער.

198. מאמר המדע. (עיין מגלה סוד).

199. מאמר על מדרגות החטא והתשובה לר' יהודה הקדוש: כ"י מינכען № 232/2.

200. מאמר על מהות המאכלים והמשקים ופעולתם על בריאת האדם, לא נודע למי. ואולי הוא לטודריק בן מיזיהאק הרופא בעל חבור שלפניו בכרך ההוא: כ"י מינכען № 40/2. ויותר נראה שהוא המאמר על טבע המזונות וכו' דלעיל № 180, ע"ש.

201. מאמר במהות הנפש לאלפרגאני. (עיין חמדה גנוזה).

202. מאמר המלך. ה"ר רפאל אברהם מצליח. פי' על הרמב"ם: שאלוניקי, תקס"ו, 2°.

203. מאמר המלך. (עיין בית אברהם).

204. מאמר במערכת. ה"ר משה ב"ר יהודה נגארה. מ"מ בס' המורה להרמב"ם מפרק אל פרק. נדפס אחרי שאלות ר' שאול הכהן לאברבנאל וכו' ע"ש באות ש'.

205. מאמר מרדכי. ה"ר מרדכי ב"ר אברהם כרמי. פי' דינים ובאור על ש"ע א"ח ב' חלקים: ליוורנו, תקמ"ד—מ"ו, 2°.

206. מאמר מרדכי. ה"ר מרדכי ב"ר אריה ליב כ"ץ. פי' על משלי ונדפס עמו: הוראדנא, תקע"א, 4°. [ג"א ס' בחינות לב תוכחת מוסר ונחלק לפרקים].

207. מאמר מרדכי. ה"ר מרדכי דאטו: כ"י יוא"ל ולא פירש מהותו.

208. מאמר מרדכי. ה"ר מרדכי דוב פרידענטהאל. התגלות לתקנות ביהכ"נ הגדולה בברעסלויא והערות על דיני התפלה ונוסחאותי' ומנהגים וכו', ח"א: ברעסלויא, תקצ"ד, 8°.

209. מאמר מרדכי. ח"א שו"ת לה"ר מרדכי אבד"ק דיסעלדארף, ובסופו לחם עדן פי' תורה מאת בנו ה"ר מנחם מענדיל: ברין, תק"ן, 4°.

210. מאמר מרדכי. ה"ר מרדכי זאב סג"ל איטינגא. מאה שו"ת על ד' ש"ע: לעמבערג, ליש"ע ר"ב, 2°.

211. מאמר מרדכי. ה"ר מרדכי ב"ר יהודה ליב הוליש. דרושים כסדר התורה ובין פ' נו ושמיני פי' הגדה ש"פ בשם חידושי הגדה: דיהרנפורט, תפ"ג (ודלא כפירסט ח"א דף ת"ס) 2°.

212. **מאמר מרדכי**. ה"ר מרדכי ב"ר יצחק איצק. פי' על חד גדיא: דיהרנפורט, תקכ"ד, 16°.

213. **מאמר מרדכי**. חבור גדול לה"ר מרדכי הלוי מירושלים: (עיין זל"ל מ' סי' כ').

214. **מאמר מרדכי**. כ"ר מרדכי בכ"ר ניסן הקראי. באור ארוך ופי' מספיק ע"ם המבחר: (אר"ץ). ועיין כ"י ווין № 35 ומשם נראה שהחל להדפיסו עם ס' המבחר וכתר תורה ביחד.

215. **מאמר מרדכי**. ה"ר מרדכי צרמון. חי' על תנ"ך ולקוטים על הש"ס בגפ"ת: ליוורנו, תקמ"ז, 2°.

216. **מאמר מרדכי**. ה"ר מרדכי קרישפין. חי' על מס' גיטין: שאלוניקי, תקע"ג (רובענס ורמש"ש: תקפ"ו. ורח"ש: תקפ"ח. ואולי צ"ל תקס"ח ואיכא בינייהו ה' שנות אלפי היצירה) 2°.

217. **מאמר מרדכי**. ר' שם טוב מלמד. באור על מגלת אסתר: קונשטנטינא, שמ"ה. ד"ו, חש"ד, 4°.

218. **מאמר מרדכי**. (עיין אגדת מרדכי, פני יצחק).

219. **מאמר** בענין מכה שחורה. (עיין אגודת הרפואות).

220. **מאמר** להרופא ה"ר משה ב"ר אברהם ובראשו שיר על הגאולה (ר"ל על פדות נפשו) שחיבר בהיותו עצור במגדל או מצור גליסר (?) ג' חדשים וג' ימים: כ"י די רוסי ישן № 598/2.

221. **מאמר** לר' משה ב"ר יהושע בן מר דוד הנרבוני על דברי הראב"ע בפי' עה"ת פ' תשא בד"ה אמר אברהם המחבר כבר פירשתי השם הנכבד וכו' ועל פי' שיעור קומה, ומתחיל בבאור הפסוק כל הנקרא בשמי וגו'. ונשלם ערב סוכות הק"ג ליצירה. (והמחבר בעצמו קרא לו בסופו: אגרת): כ"י רש"ף ככך ג' ספר ד'.

222. **מאמר** נגד האלילים לר' משה בילמונטי הספרדי. (עיין תג"י מ' סי' נ"ד).

223. **מאמר** נגד חכמת הקבלה ובפרט נגד העשר ספירות לר' מרדכי קורקוס מוויניציא: (פירשט ח"ב דף ר"ד ע"ש).

224. **מאמר** על עניני הנדה: כ"י מינכען № 297/4.

225. **מאמר נזירות שמשון**. (עי' מחנה לויה).

226. **מאמר הנפש ופתח התשובה**. (עיין מאמר התורה והמצוה).

227. **מאמר** בענין הנקוד והטעמים והקבלה: כ"י רד"א q, № 1015.

228. **מאמר בסגולת עור הנחש**. נעתק מל' ערבי לל' לטיין ע"י יאהאננעס פאוילי ומל' לע"ז ללה"ק ע"י ה"ר דוד בן יום טוב אבן ביליא: כ"י מינכען c. № 228/7. ועיין המזכיר י' 63.

229. **מאמר** על סמי ההקאה וטבעם ופעולתם ברפואה ליוחנן אבן מארוש אבן עמק אבן עלי מלך דמשק. חובר בל' ערבי ונעתק במצרים לל' צרפת או איטלקי וממנה לעברי ע"י ר' שמואל בן יעקב בקאפויא: כ"י מינכען № 48/4.

230. **מאמר סעודת מצוה**. (עיין תפארת ישראל).

231. **מאמר עולם קטן**. (עיין מצרף לחכמה, עולם קטן).

232. **מאמר** על עונשי גיהנם לר' שמעיה ב"ר משה ממעדינה ור' עזריה ב"ר אפרים (פיגו בעל בינה לעתים ?) מוויניציא והוא כמכתב שלוח לר' יצחק אבוהב השני להשיב על דבריו ולהוכיח כי נצחיים הם: כ"י זוזעקסיאנא בלונדון № 32.

233. **מאמר** בעיקרי האמונה לר' חסדאי קרשקש. (עיין עין הקורא).

234. **מאמר העיקרים**. (עיין דרך חכמה).

235. **מאמר** על עיקרים הנצרכים לידיעת התלמוד לר' יוסף ב"ר יהודה ב"ר יעקב הדיין הספרדי. ומדבר על יחוס החכמים וכללים לענין הלכתא. נעתק מל' ערבי. וה"ר חננאל ניפי ראהו בכ"י כמ"ש בזל"ל י' סי' ס"ח, ע"ש.

236. **מאמר** על העקודים אשר בזהר פ' בראשית דף ג' ע"ב לרמ"ח לוצאטו. נזכר בס' תורת הקנאות ליעב"ץ דנ"ג ע"ב, ע"ש.

237. **מאמר פלוני אלמוני**. (עיין לקוטים מרב האי גאון).

238. **מאמר הפתיחה**. (עיין פרקי שירה).

239. **מאמר צדק עולמים**. (עיין מצרף לכסף).

240. **מאמר צדק ועוני**. ה"ר מנחם מענדיל ברעזע ב"ר יהודה ליב. הצעה על ענין צדיק ורע לו רשע וטוב לו ואח"ז מליצה בדרך שיחה בין צדק ועוני: ברעסלויא, תקס"ט, 8°.

241. **מאמר הצפרדע**. (עיין פרקי שירה).

242. **מאמר קבלה** כעין מפתח והקדמה לקבלת האריז"ל ע"י א' מתלמידיו: כ"י רד"א q, № 964.

243. **מאמר קדוש השם**. (עיין אגרת השמד להרמב"ם).

244. **מאמר** על הקדחות העפושיות: כ"י שד"ל.

245. **מאמר** על הקדחת **לגירבירט די שולי** ולא נודע שם מעתיקו : כ"י מינכען № $296/_2$.

246. **מאמר קדישין** . ה"ר קיים קדיש ב"ר קיים קדיש דיין דק"ק קראטאשין . חי' על ש"ע ח"מ מלוקטים מפוסקים ראשונים ואחרונים עם פסקי דינים ובסופו תקנות הועד דד"א בדיני בורח ומבריח וכו' : פראג , תקכ"ד , 2° .

247. **מאמר קדישין** . ה"ר קיים קדיש ב"ר שלמה זלמן מלונטשיץ . פי' על טו"ב מהרי"ז עם הגהות מלוקטים מפוסקים אחרונים : לובלין , תכ"ט . ד"א , תל"ז . שם , תמ"ב . פפד"א , תנ"א , 4° וז"ז .

248. **מאמר קדישין** . ה"ר שמשון מאסטרפוליא . פי' על סדר תפלות . מזכירו בספריו דן ידין וכו' .

249. **מאמר** בדבור הקו העקום והישר במו"כ פ' ע"ג לראשון במופתים מחכמת המדידה ע"פ יסודות אוקלידוס ואפולוניוס , והוא כענין הרחב בבאור דברי הקדמה הראשונה לבאור אלתבריזי הפרסי על כ"ה הקדמות המורה ברים ח"ב (עיין שאלות ר' שאול הכהן וכו' באות ש') . שם מחברו לא נזכר ואולי הוא **לאלתבריזי** הנ"ל בעצמו כי נמצא בכ"י אחרי באורו הנוא : כ"י ווין № 75 .

250. **מאמר** על ענין ב' קוים אשר בס' המורה ח"א פ' ע"ג לר' **שלמה** ור' **ישראל** ב"ר **יצחק** : כ"י יוא"ל .

251. **מאמר** על קושי השתן בחכמת הרפואה : כ"י מינכען № $110/_8$.

252. **מאמר** על הקמיעות לא נודע למי : כ"י די רוסי № $272/_2$.

253. **מאמר הרופאים** . (עיין קול מבשר) .

254. **מאמר הרופאים** ומדיני אשה . משלים ומליצות בחרוזים על הרופאים והנשים : פיראדה , שי"א , 8° .

255. **מאמר השכל** . טעמי תרי"ג מצות בדרך פשט ורמז וסוד לפי יסודי הדת ושרשי האמונה נוסדו על עשרת הדברות ונחלקו במספר קצוב לכל דבור ודבור ודרך סודותיו ורמזיו ע"ד סודות הרמב"ן בפירושו עה"ת : קרימונה , שי"ז , 4° . עוד כל"ל נספח אל המחזור ונדפס בחלק מיוחד : רעדלהיים , תקס"ד . ווין , תקע"ו , 8° . וגם במחזורים גדולים ד' ווין . (עיין מחזור) . (ליק ? . .)

והנה מחברו לא נודע ולא נמצא בו זכרו מפורש כ"א ברמז במלות י"ש'ב'י" ר'ב' אשר בסוף דבור רביעי ד' קרימונה (ובדפוסים חדשים הנ"ל נשמטו ב' מלות אלה) . והיה אחרי הרמב"ם והרמב"ן והסמ"ג ובני דורם ועל ידיהם הוא נשען תמיד ודברי תורתם לא ימושו מפיו וכותב על הרמב"ן בקצת מקומות בלשון ז"ל . ויען כי פיוט אל אלקים ה' דבר שחיבר הראב"ן ונקבע במחזור מנהג אשכנז למעריב ליל ב' של שבועות הוא נוסד ג"כ על עשרת הדברות וכולל בכל דבור מספר ידוע מתרי"ג מצות כמערכת הספר הזה ובעל הדרת קדש מפרש המחזור ר' יצחק ב"ר יעקב יוזביל ש"ץ פירש הפיוט ההוא ע"פ הספר הזה וכתב עוד וז"ל : ואולי כי מחבר הספר הזה הוא בעצמו הראב"ן בעל הפיוט, עכ"ל , לכן מצא החכם ר"וו היידנהיים את לבו להחליט את השערת המפרש הנ"ל לאמת וליחס את הס' הזה להראב"ן באין כל ספק ולומר שבא המחבר לבאר בו את הסתום בפיוט שלו הנ"ל וכן האריך את ימיו קרוב למאתים שנה . (עיין הקדמתו לס' זה בדפוסים חדשים הנ"ל) . ואולם האמת יורה דרכו כי זה לחוד וזה לחוד ולא קרב זה אל זה לא בזמן ולא במקום . הראב"ן היה מגדולי אשכנז במגנצא והיה בסוף ימי רש"י וסו"ט עם רבינו אליר חתן רש"י ועם נכדיו הרשב"ם ור"ת , ולפי הנראה מס' הישר לר"ת סי' של"ז נח נפשיה עוד לפני ר"ת (ועיין בסוף שה"ג שלי הערה יו"ד) . אבל המחבר שלנו היה אחרי הרמב"ן כנ"ל ויצא בעקבותיו בסגנון רמזיו וסודותיו וחיבר ספרו לפחות כמאה שנה אחרי מות הראב"ן , וגם הכרת פניו בסגנון לשונו תען בו שהיה ספרדי או פרובינצאלי .

ובעיקר הדבר מה שאנו רואים את שני הגדולים האלה כשני נביאים המתנבאים בסגנון אחד בחלוקת התרי"ג מצות לכל דבור ודבור במספר אחד , אם לא היה לשניהם מקור אחד בתלמוד או מדרש קדמון וכדומה , קרוב לשמוע כי שניהם הגדולים לקחו מספרם מתוך האזהרות לרב סעדיה גאון , והוא היה להם לעינים בחלוקת מספר זה לכל דבור ודבור . (ועיין אזהרות רס"ג בקובץ מעשי ידי גאונים קדמונים הנדפס מחדש ברלין, תרט"ז 8°).

256. **מאמר** בענין שכל עיוני **לאבן רשד** ומאמר בענין הדביקות (להנ"ל ?) : כ"י רש"פ .

257. **המאמר בשכל והמשכיל והמושכל** או **מאמר בשכל ובמושכל לאלפאראבי** . נעתק ללה"ק ע"י **קלונימוס (בן קלונימוס)**: כ"י מינכען $125/_5$, № $308/_2$.

258. **מאמר** על שנים מקרא ואחד תרגום לר' **יעקב ן' חיים** : רומא , ש"ו , 8° .

259. **מאמר התבונה**. (עיין החכמה התבונה והדת).

260. **מאמר התגלחת**. ה"ר יצחק שמואל ריגייו. על התיר גלוח הזקן בחוה"מ: ווין, 1835, 8°.

261. **מאמר** על תועלת קמיעות שונות לחליים ושארי פגעים ומרעין בישין ועל ידיעת מקרי בני האדם לאורך ימי חייו מצחו וכפות ידיו עם ציורים נוראים ומבהילים מצורות בני אדם וצורות ידים וזולתם וכו': כ"י מינכען № 228.

262. **מאמר התורה והחכמה**. ה"ר מרדכי גומפיל ב"ר יהודה ליב שנאבור. על צורך והתיר למוד החכמות עם התורה. ח"א על חכמות הלמודיות: לונדון, תקל"א, 4°. וח"ב ממנו הוא ס' יסוד התורה, עיין זה.

263. **מאמר התורה והמצוה**. ה"ר אברהם ב"ר אליעזר ליפמאן ליכטשטיין. קצת מפתחות התלמוד והוראות, ובסופו מאמר הנפש ופתח התשובה על מהות הנפש ויסודה בדרך דרוש וקבלה: ווילנא, תקפ"א, 8°.

264. **מאמר תורה מן השמים**. ה"ר יצחק שמואל ריגייו הנ"ל. מבוא והקדמה כוללת לתרגומו האיטלקית ובאורו עה"ת ובו דרוש על העיקר הגדול באמונה שהתורה נתונה מן השמים להוכיח אמתתו בראיות נאמנות ע"פ מופתי השכל: ווין, תקע"ח, 8°.

265. **מאמר תורה שבע"פ**. (עי' תורת נביאים).

266. **מאמר תחיית המתים**. הרמב"ם ז"ל. על ענין תחית המתים ויסודתו בעיקרי האמונה. חיברו בל' ערבי ונעתק ללה"ק ע"י ר' שמואל ב"ר יהודה אבן תבון. נלוה לו מכתב התחיה בענין הנ"ל לר' יהודה זבראה ונחלק לט"ז שערים: ד"ו, חש"ד (ש"ו ?). קושטנטינא, שכ"ט, 8°. ובענין מכתב התחיה הנ"ל כ' בסה"ד שה"ה אות מ' וז"ל: מכתב תחיה שחיברו לבקשת רבו כי (?) ר' אהרן הלוי לא נזכר שם מחברו רק כתב ונראה בספרו סוף שער ד' שהיה כ"ח שנים קודם אלף הששי. אכן ראיתי בשער ה' מביא ס' בנה שלום אני מסופק אם כ"ש (נוה שלום ?) הוא קדמון כ"כ, עכ"ל.

267. **מאמר תחיית המתים** הנ"ל לבדו: פראג, חש"ד (שנ"ו ?), 12°. פיורדא, תכ"א. שם, תנ"א, 8°. עוד כנ"ל ועם אגרת תימן להרמב"ם: הענא, תע"ה, 8°. ונדפס גם בסוף באור מלות ההגיון ובסוף ס' המצות להרמב"ם ובקובץ תעלומות חכמה להיש"ר מקנדיא.

268. **מאמר התבונה** לר' אברהם זכות (בעה"ס היוחסין). הובא בס' מאור עינים פ' מ"ג, ע"ש. ואולי כוונתו לס' בן ארבעים לבינה שלו, עיין זה.

269. **מאמר בתריאק** לאבן רשד. על מלאכת מעשה התריאק שהמציא אנדרומכוס בארץ יון ודרך נתינתו לחולים: כ"י מינכען № $28/_3$. (ועיין ג"כ אגודת הרפואות).

270. **ס' המאמרות**. ר' יהודה ב"ר משה ן' חיים הספרדי. באור עשרה המאמרים הכוללים המוחשים ונחלק לשני מאמרים, הראשון ה' שערים והשני ב' שערים: כ"י יה"ש.

271. **ס' המאמרות**. (עיין אריסטו).

272. **מאמרי זעירא**. מדרשים מחודשים מרז"ל. והג"מ חיד"א ראה מהם קונטרס מכ"י מהרח"ו ז"ל ונראה לו שחיברם ר' זעירא. עיין שג"ב מ' קס"ז ול"א ז' ו' ושה"ג שלו ח"ב במקומו.

273. **מאמרי מזימה**. (עי' חיי הנפש ונצחיותה).

274. **מאמרי הרמב"ם** על עניני מלך המשיח לקוחים מספרו הי"ד הלכות מלכים ומלחמותם (עיין סדר עולם זוטא).

275. **מאמרי קבלה** לר' משה ב"ר יצחק מצפת שקיבל מר"ש אלקבץ הלוי: כ"י רד"א № 1064, q.

276. **מאמרים** מס' אלכפיאה לר"א בן הרמב"ם בל' ערבי לבאר קצת מאמרי רז"ל בספר המורה: כ"י רד"א № 1172, q.

277. **מאמרים** בהבדל שרש עזר ופלל והערות בדקדוק על מלת אים ושארי שרשים: כ"י מינכען № $315/_8$.

278. **מאמרים** בעניני הזווג נכתבו בעד השולטאן. כפי הנראה הוא להרמב"ם או אולי הוא חבור האדם אל אשתו שחיבר (עיין זה באות ח'): כ"י מינכען № $110/_4$.

279. **מאמרים** במוסר לפילוסופים ושארי מאמרים ושירים וקצתם מן הערביים: כ"י רח"ם № 115.

280. **מאמרים** למחברים נוצרים שונים: (Albertus M, Aegidius, Boëtius, Thomas d' Aquino, etc.) נעתקים ללה"ק ע"י ר' יהודה ב"ר משה ב"ר דניאל מרומי (שהיה בזמנו של ר' עמנואל בן שלמה), כ"י. [רובם נמצאו עם שאר ספריו הקטנים, שהם באור מעשה בראשית, בן פורת, שערים, ועם העתקת ס' הסבות המיוחס לאריסטו ולאחרים, והעתקת ס' עצם השמים פרטי המאמרים והכ"י אשר בהם

נמצאו נרשמו על ידי במאמר מיוחד בל' איטאליאנו שנדפס במ"ע הנקרא il Buonarroti, וגם בפני עצמו ברומא בש' 1870 . Guida Romano Notizia di M. Steinschneider. רמש"ש] .

281. **מאמרים** מלוקטים מפרקי המורה ובאור הנרבוני ומפי' הראב"ע עה"ת ועליהם סברות המלקט , ואח"ז מאמרים מפירושי הרלב"ג והנרבוני למלקט אחר (לפ"ד המרשים דר' צונץ). ב) מאמר קצר על השכל והמושכל לר' ישראל ב"ר אברהם . ג) חבור על ענינים אלהיים : כ"י הפליט 76 Cod. .

282. **מאמרים** בעניני מרכבה לר' יוסף אבן כספי : כ"י רד"א q № 990, . ואולי הוא ס' מנורת כסף שלו או חלק ממנו . עיין בדברים עתיקים שלי קונט' ב' .

283. **מאמרים** לר' משה הנרבוני על פי' אבן רשד לס' הנפש לאריסטו : כ"י מינכען № 107/$_{5}$.

284. **מאמרים** על נרעת שונים למיניהם . נעתקו לעברי ע"י ר' שלמה אבן יוב הספרדי בשנת ה"א כ"ה בעיר בדרש : כ"י מינכען № 110/$_{5}$.

285. **מאמרים** שונים בקבלה, והם : א) על מלת יעקב מה שהורה החכם ר' אבנר את המחבר כי מספר אותיות עשרת דברות הראשונות עד למ"ד לרעך עולה תרי"ג ומספר אותיות הדברות האחרונות עולות כמספר יעקב , ומבאר בזה כל נושאו ע"פ קבלה וסודות . ב) על עשר ספירות . ג) באור ענין הקדים בקבלה : כ"י מינכען № 240/$_{5}$.

286. **מאמרים** בקבלה כנ"ל , והם : א) על שלש סעודות של שבת ומצות ציצית מזוזה ומילה ושעטנז לר' חזקיה . ב) על ענין יום כפור לר"י גיקיטיליא . ג) על כסא שלמה ועבודת כה"ג בהיכל ועל חג הסוכות ועל ענין ג"ע והנחש ועל ענין נשואין , ועד אחרון קצת מזמורים ותפלות : כ"י מינכען № 305/$_{3}$.

287. **מאמרים** קצרים בקבלה לר' משה חיים לוצאטו : כ"י יה"ש .

288. **מאמרים** שונים ברפואה להרמב"ם , והם : א) על מצוקת החזה י"ג פרקים או שערים , נעתק ע"י ר' שמואל בן בנבנשתי . ב) על המשגל (ואולי נעתק ג"כ מהנ"ל , ועיין גם לעיל № 278) . ג) על תחתוניות (טחורים ?) . ד) על נשיכת בע"ח הארסיים נעתק ע"י ר' משה בר"ש אבן תבון ונחלק לב"ח : ח"א על ארס הבע"ח ורפואתם ו' פרקים וח"ב על שארי סמי המות ורפואתם ד' פרקים : כ"י די רוסי № 1280 . עוד כנ"ל בלי מאמר הג' : כ"י ווין № № 151, 152, et 153, . והראשון לבד נמצא גם בכ"י פאריז № 413 .

289. ס' **המאסף** חיבר רב האי גאון בדקדוק לה"ק. כ"כ הראב"ע בריש ספרו מאזני לה"ק, ע"ש . ונראה שהוא אסיפת שרשי לה"ק בסדר א"ב ופתרונם בל' ערבי, וכן דעת הרמש"ש בס' החלוץ ב' דס"א שכתב וז"ל : ולפי דעתי היה ספר שרשים כמו הערוך והיה כולל משנה ומקרא והיה ראוי להחוקר הכולל בעל ערך מילין להביאו בהקדמתו בין שאר ערכי מלין , וכו' . ועיין תולדות רב האי גאון להג"מ שי"ר הערה כ"ט .

290. **המאסף** . מכתב עתי בעניני תורה וחכמה שירים ומליצות וז"ז אשר נאספו ע"י חברת אנשים משכילים עם הוספות בל"א בכתבם , ויש לנו מהם עשרה כרכים : ג' הראשונים נחלקו רק לחדשים ומכרך ד' והלאה נחלק כל כרך לד' תקופות וכל תקופה לג' ירחים, כרך א' ב' וג' לשנת תקמ"ד—מ"ה—ומ"ו (ברא"ש האחרון צורת הרנה"ו) נדפסו בקעניגסבערג . כרך ד' ה' ו' לשנת תקמ"ח—מ"ט—ונו"ן (בראשו צורת ר' איצק בן דניאל) ד' קעניגסבערג וברלין, כרך ז' לשנת תקנ"ד נדפס בברעסלויא תקופה אחת לשנה משנת תקנ"ד עד תקנ"ז . כרך ח' לשנת תקס"ט ד' ברלין . כרך ט' לשנת תק"ע נדפסו ב' תקופות הראשונות באלטונא וב' האחרונות בדעסויא . כרך העשירי לשנת תקע"א נדפסו רק ב' תקופות הראשונות לבד בדעסויא , 8° . ולא יסף עוד .

291. **המאסף** כנ"ל לשנת תקפ"ט ע"י ר' רפאל בר"י פירשטענטהאל , כולל רק שירים ומליצות לבד בלה"ק ול"א ממנו ורבים זולתו : ברעסלויא , תקפ"ט , 8° . עוד כנ"ל לשנת תקצ"ב: שם, תקצ"ב, 8°. (זה האחרון לא ראיתי).

292. **המאסף** . כולל כמה מיני רפואות ותחבולות וסגולות בל"א לתועלת בני עמנו דיירי כפרים ועיירות קטנות אשר אין שם רופא מומחה , נעתק מל' פלניא : ווילנא , חש"ד , 8° .

293. **מאסף לכל המחנות** . ה"ר יצחק צרפתי . על דיני שו"ב ואיסור והתיר , חובר שנת שכ"ג ונרשמו בו בגליון כמה מקורות הזמנים : כ"י רח"ם № 394 .

294. **מאסף לכל המחנות**. ר' שלמה אלמולי הרופא . על כל החכמות בבאור ארוך היטב וקצת דפים ממנו נמצאים בכ"י רד"א q № 1028, ע"ש .

295. **מאראלישע בריפע** בל"א ונעתקו ללה"ק בל' נח ונקי וקורא להם אגרות מוסר והם ב' אגרות: א) אגרת מנחם אל עוגב. ב) אגרת יתכן אל חמדן. וכתב המדפיס בהקדמתו שחיברם איש חכם ספרא רבא ואב"ד ור"מ בעיר גדולה: פפד"א, תק"ס, 8°.

296. **מבוא** אל אותיות עבריות: פיזרו, ר"ע, 8°. [לא נודע מהותו ואולי הוא ראשית למודי לשון עברי בל' רומי. עיין רמש"ש רספ"ד № 111].

297. **מבוא הגדול** להחכם **באלינוס**. במשפטי הכוכבים המתיחסים אל מלאכת הרפואה: כ"י רייפמאן (זכרון תרכ"ד ע' ס').

298. **מבוא הגמרא** או **מבוא התלמוד**. רבינו שמואל הנגיד הלוי. כללי הגמרא ודרכי הסוגיות ונדפס בכל דפוסי התלמוד בסוף מס' ברכות. ולדעת הג"מ שי"ר בתולדות רה"ג הערה ב' היה בו גם חלק שני בסדר תנאים ואמוראים ודורות הגאונים ונאבד מאתנו, ע"ש. ועתה בסגולות נגלות ספר יוחסין השלם בדפוס ראינו שהיה ס' זה עוד בידו ומביא ממנו כמה ענינים ע"ש דף פ"ה ע"א וז"ז.

299. **מבוא** להגיון של אריסטו. (עיין אריסטו).

300. **מבוא** אל טיגני גאלינוס לחנין בן יצחק הרופא שחיברו בל' ערבי כעין הקדמה ומבוא אל ס' מיקרוטיכניק (Mikrotechnik) לגאלינוס ברפואה, ומעתיקו לעברי לא נודע: כ"י ווין № 135.

301. **מבוא הלשון**. (עיין מרפא לשון).

302. **מבוא הלשון הארמית**. ה"ר יהודה בן יונה לבית יטלים. ראשית למודי דקדוק לשון ארמית לכל מחלקות הלשון (והוא העתק קצר מספרו יד הלשון הכולל כל יסודות ל' ארמית בכל חלקיה): פראג, תקע"ג, 4°.

303. **מבוא לשון הקדש** לר' יהודה בן שלמה ן' אלחריזי. הובא בהקדמת ס' הרקמה לר' יצחק הלוי ב"ר אליעזר הנמצא בכ"י פאריז a.f. № 501.

304. **מבוא למחזור** כמנהג בני רומא הנקרא ג"כ מנהג לועזים או איטאליאני מלאכת שד"ל ונספח אליו סדר עבודת אתה כוננת שבמנהג צרפת מוגה ומבואר ע"י החכם שד"ל: ליוורנו, ה'קיצות'י לפ"ג, 8°.

305. ס' **המבוא במלאכת הרפואה**. (עיין אגודת הרפואות).

306. ס' **המבוא** אל מלאכת הרפואות להרופא חנין בן יצחק הנ"ל. הקדמות וכללים על חכמת הרפואה בדרך שו"ת ז' פרקים. חיברו בל' ערבי ונעתק לעברי ע"י ר' קלונימוס ב"ר קלונימוס: כ"י אוקספורד № 419/2, 425 et כ"י וואטיקאן № 348 כ"י ווין № 136 כ"י המבורג 308/5 ופאריז № 403. (ועיין רפואה באות ר'). ובכ"י שד"ל ובכ"י מינכען № 250, 270/2. נמצא העתקת ר' משה ן' תבון. ובכ"י שד"ל נקרא ס' המבוא הגדול למלאכת הרפואה.

307. **מבוא המסורה**. ה"ר יוסף קלמן מקאסוויע. על מהות המסורה ומי הכינה וחקרה, ובאור כל המלות מוגזרות (?) קצרות וגוטליקון ור"ת הבאים במס"ג ומס"ק כסדר א"ב: ווארשא, ברכ"ת, 8°.

308. **מבוא אל מקראי קדש**. ה"ר יהודה ליב בן־זאב. הוא כעין הקדמה ומפתח אל כל ספר מספרי הקדש לחקור על זמנם וסגנון לשונם וכו', וחובר רק על ספרי נו"כ בלי ס' תהלים ומשלי שנמצאו להם הקדמות גדולות ממבאריהם הראשונים הר"י ברי"ל ור"י אייכל: ווין, 1810, 8°. גם נדפס בתנ"ך ד' ווין בסואלא ג' וד' ובספרי תנ"ך מקראי קדש שלנו לפני כל ספר וספר השייך לו. ועיין ג"כ תורה.

309. **מבוא המשנה**. (עיין משניות).

310. **מבוא הנערים לגיבארט די שול**. ס' לרפואה נעתק ע"י ר' אברהם אביגדור שנת ה"א קל"ט: כ"י רח"ם № 395 כ"י מינכען (№ 296/2, 297) כ"י האמבורג № 308/4.

311. **מבוא הפיוטים**. (עיין מחזור קרובות).

312. **מבוא פתחים**. ה"ר יוסף אירגאס. כללים והקדמות ומבוא לחכמת הקבלה ולשונות האריז"ל וקצת שו"ת הצריכים באור בדרכי הקבלה: ד"א, תצ"ו. זאלקווא, תקט"ו. שם, תקכ"ז, 4°.

313. **מבוא השמש**. (עיין מנחת כהן).

314. **מבוא שער השמים**. ה"ר משה ן' צור. הקדמת האריז"ל בקבלה מס' מעין חכמה בשיר וחרוז עם ב' פירושים שם הא' דברי אמת ושם השני קרא משה ע"ד הקבלה: (כ"ל ח' ושה"ג שלי במקומו).

315. **מבוא שערים**. הקדמות לס' עץ חיים ודרך עץ חיים מכתבי האריז"ל ב' חלקים: קאריץ, תקמ"ג, 4°.

316. **מבוא שערים**. (עיין שערי דורא).

317. **מבוא** לס' תולדות בני אדם. ה"ר מרדכי אהרן גינצבורג. (עיין תולדות בני אדם). נדפס לפני זה לבדו: ווילנא, תקצ"ב, 8°. ואח"ז בראש הספר הזה.

318. **מבוא לתכונה**. מובא מר' גרשון בן שלמה בס' שער השמים ב"י חלק ג' .

319. **מבוא התלמוד** . ה"ר חיים ב"ר צבי בלאך . חוברת א' בתכונת התנאים והאמוראים והאחדות שבדבריהם : בערלין, תרי"ג , 8° .

320. **מבוא התלמוד** . ה"ר צבי הירש חיות אבד"ק זאלקווא . על יסודות קבועים ועיקרים וענפים בונים שהנהיגו חז"ל בתלמוד בבלי וירושלמי הן בהלכה הן בהגדה בדרכי הלמוד והדרוש וגם באור ענין תורה שבע"פ וספור קורות התקנות והגזירות וכו' : זאלקווא , א"ת הטו"ב נקב"ל (תר"ה) , 4° .

321. **מבוא התלמוד** . (עיין מבוא הגמרא) .

322. ס' **המבוי**. רבינו שמואל בן חפני הכהן. ס' דינים . הובא בס' העטור דף ס"ו : (קוה"ד דף ד' ע"ג) .

323. ס' **המבחן** . (עיין שו"ת רב סעדיה גאון) .

324. ס' **המבחר** או מבחר ישרים . כ"ר אהרן (הראשון) בכ"ר יוסף הקראי . פי' עה"ת בדרך פשט ע"פ גדר הלשון עם באור טירת כסף לכ"ר יוסף בכ"ר שלמה הזקן חכם הקראים בקרים : גוזאלו , תקצ"ה , 2° .

325. **מבחר ישרים** . מהנ"ל . פי' על נביאים ראשונים וישעיה עד קאפ' ל"ט וכ"ר אברהם פירקאוויץ השלים פי' ישעיה עד תומו ועשה פי' על פירושו לס' יהושע ונדפס בזה ובסופו קונטרס חותם תכנית מאמר ויכוחי גדול : גוזאלו , תקצ"ו , 2° .

326. **מבחר המאמרים**. ה"ר נתן ב"ר שמואל הרופא תיבון. פי' קצת עניני התורה כסדר הפרשיות ועמו ס' אגרת השבת להראב"ע : ליוורנו , ת"ר , 12° .

327. **מבחר** פירוש רש"י על ס' בראשית לצורך נערי בית הספר עם הגהות והערות (בלה"ק או בל"א ככתבם ?) ע"י ה"ר אליהו באנדי: פראג , 1860 , 8° .

328. **מבחר פנינים**. כולל ר"ת וס"ת וגימטריאות ופשטים עה"ת לא נודע למי , כ"י : (עיין זצ"ל מ' ס"א) .

329. **מבחר הפנינים** . י"א שחיברו ר' שלמה בן גבירול בל' ערבי ונעתק לעברי ע"י ר' יהודה ב"ר שאול אבן תבון , ויש מיחסין אותו לר' ידעיה הפניני הבדרשי וא"כ נולד על ברכי שפת עבר ולא בשפת ערבי אשר לא ידע . מאמרי מוסר קצרים מדברי הפילוסופים הקדמונים להנהגת האדם במדות טובות ומסודר לשערים ונדפס עם פי' קצר לר' שמשון מוניי (צונץ גא"ל דף קס"ה , ולא נודע מקור כנויו . עיין עק"ד תר"י דף ת"ס) : שונצין, רמ"ד . ד"ו, ש"ו . קרימונה , שי"ח . זאלקווא , תקכ"ח , 12° . לבוב , תקנ"ב , 16° . שם , תקס"ה . חמ"ד , תקס"ה . זאלקווא , תקס"ה . שם , תקס"ח . ווארשא , תר"א , 8° .

330. **מבחר הפנינים** הנ"ל עם שנויי הנוסחאות עפ"י כ"י בהמד"ר בלונדון , עם פי' קצר כנ"ל ומפתח השערים ע"פ א"ב , ואח"ז מגלת אנטיוכוס בל' ארמי עם העתק לה"ק ול' אנגלי ע"י ה"ר צבי פיליפאווסקי : לונדון , יקר"ה הי"א מפניני"ם (תרי"א) , 32° .

331. **מבחר הפנינים** הנ"ל עם נוסחאות שונות מכ"י ותוספת ציונים ובאורים רבים ועם תרגום ל' אנגלי ע"י ה"ר בנימין חיים ב"ר משה הלוי לבית אשר: לונדון תרי"ט, 8°.

332. **מבחר הפנינים** הנ"ל כנ"ל ועם ל"א ע"י ה"ר אהרן ב"ר צבי הירש המדפיס : הומבורג, תצ"ט. ברלין, תקכ"ז. נאווידוואהר , תקנ"ד . זיטאמיר , תר"ח , 8° .

333. **מבחר הפנינים** הנ"ל עם פי' קצר ועם ת"א ע"י ה"ר אהרן ב"ר יהושע מבארג : המבורג , חש"ד , 8° .

334. **מבחר הפנינים** הנ"ל עם פי' קצר כנ"ל ועם ת"א ומתורגם בו גם קצת הבאור והפי' הנ"ל ע"י ה"ר צבי הירש לעוויזאהן : ברלין , תר"ג . המבורג , תר"ד , 8° .

335. **מבחר הפנינים** הנ"ל בדרך לקוט וקצור עם תרגום רומי והערות רבות ע"י דרוזיוס: פראנעקר , שנ"א . שם , שע"ב , 4° . עוד כנ"ל ע"י עבערט : פפד"א , ש"ץ , 4° .

336. ס' **המבחרים** . הראב"ע . על הימים הקשים לרפואה ותחלת כל מעשה : כ"י רד"א № 1676, q וכ"י מינכען . (ועיין חקות השמים). ונעתק ללשון רומי ונדפס רק ההעתק לבד : פפד"מ , 1614 , 12° . גם נעתק לל' אנגלי : (פירסט ח"א דף רנ"ו) .

337. **המבטא** . ר' יהודה ב"ר משה ן' חיים הספרדי. מאמר הגיוני פילוסופי: כ"י יה"ש.

338. **מבין חידה** . (עיין חידה על אותיות מן סי' 231) .

339. **מבין חידות**. ר' יוסף ב"ר דוד מעשווא (היילברונן). פי' על המסורה כסדר התורה וכלליה : ד"א , במסר"ה קטנ"ה וגדול"ה (תקכ"ה) , 4° .

340. **מבין שפה** . (עיין שפה ברורה) .

341. **מבצר יצחק**. ר' יצחק נתן. ויכוחים וטענות באמונת הנוצרים, כ"י: (ש"י).

342. ס' **המבקש**. ר' שם טוב בן יוסף ן' פאלקירא. מוסר וחקירות שונות בדרך ויכוח וקצת בחרוזות ושירים: האג, תקל"ח, 8°.

343. **מבקש ה'**. ה"ר יצחק גרשון מרבני ווינציא. פי' עה"ת. כמ"ש בהקדמתו לס' קול בוכים: (זצ"ל י' סי' כ"ז, ועיין שלום אסתר).

344. **מבקש ה'**. ה"ר משה ב"ר גדליה קורדובירו. הובא בס' לקוטי שושנים.

345. **מבקש ה'**. ה"ר שמואל ב"ר אברהם לאניידו. פי' על התורה. מזכירו בספרו כלי חמדה כי תשא ג': (סה"ד סכ"ה).

346. **מבקש ה'**. ה"ר שמואל ן' חביב די וידאש. דרושים. הובא בס' עומר השכחה דף ס"ה ע"ג: כ"י רח"ם № 402.

347. **מבקש ה'**. ה"ר שמואל בה"ר יעקב חאגיז. דרושים כסדר התורה עד פ' נצבים שלשה לכל פרשה, ונלוה לו ס' דבר שמואל באור מאמרים רבים ממדרש רבות על ס' דברים: ד"ו, שנ"ז, 4°. אבל בס' משנת חסידים להמני"ח דף ט' ע"ב מובא שחיברו אביו מהר"י חאגיז ולא אבי אביו הנ"ל: (סס"ד סכ"ס).

348. **מבקש נרדף**. (עיין דרכי יוסף).

349. **מבשר טוב**. ה"ר אליעזר פלעקילש. ב' דרושים אשר דרש לבשורת הצלחת חיל הקיסר בארץ איטאליא במדינת נעאפעל וסרדיניען: פראג, תקפ"א, 8°.

350. **מבשר טוב**. ה"ר טוביה גוטמאן ב"ר צבי הירש פעדער. פתיחה כוללת על חכמת הדקדוק והשגות על ס' מנורת שלמה להרב דדובראוונא: חמו"ד (מאהליב) 8°.

351. **מבשר טוב**. (עיין בקשת הממי"ן).

352. **מבשר צדק**. ה"ר ישכר דובער מגזע צבי אבד"ק זלאטשוב. חי' תורה כסדר הפרשיות וקצת לקוטים: דובנא, תקנ"ח, לבוב, תר"י, 4°.

353. **מבשר צדק**. ס' קבלה: ברדיטשוב, תקע"ז, 4°.

354. **מבשרת ציון**. ה"ר אליקום ברמולי. מכתבים שונים ע"ד עשרת השבטים אשר נכתבו לירושלים ומציון עיר הקדש: חמ"ד (בריסעל) תר"א, 12°.

355. **מבשרת ציון**. (עיין נו"ב).

356. **מגד ירחים**. הב"ח אברהם דובער ב"ר שמואל צבי וואלקאוויסקי. קצת מליצות נעתקות מספרי חכמי העמים: ווילנא, תרי"ג, 8°.

357. **מגד ירחים**. כולל פרי מחקריי, למודיי, מדותיי, הגיוניי, מוסריי, מליצה ושיר למחברים שונים ע"י ה"ר יוסף כהן צדק, ד' חוברות. א' ב' וג': לבוב, 6—1855. חוברת ד': שם, 1857, 8°.

358. **מגד ישרים**. ר' משה ב"ר שמעון בלומענפעל מק"ק מיטאווי (בעהמ"ח פני שמעון). פי' על אחד מי יודע וחד גדיא בלשון לע, שער הראשון דבר אמת על י"ג עקרי האמונה. שער ב' חיית הנפש. [וכל הנכנס עוד על השער: ספור פלאות, מנחה מרקחות, שירים ושירות לא נדפס מחמת חסרון]: הנובר, תרי"א, 8°.

359. **מגד שמים**. (עיין אילם, נזיר שמשון).

360. **מגדים חדשים**. (עיין הגדה ש"פ).

361. **מגדול דוד**. ה"ר דוד לידה ב"ר אריה ליב אבד"ק מגענצה. פי' על מגלת רות ע"פ קבלה ובסופו שיר הלולים זמר לחנכת ס"ת בבהכ"נ: ד"א, ת"ם, 4°. והג"מ חיד"א מיחס פי' רות הנ"ל למהר"ח כהן (בע"ס טור ברקת). עיין שג"א ח' כ"ה ושג"ב מ' ס"ג ושס"ג שלי ח"א „מסר"ח כהן" וח"ב במקומו, ועיין בס' תורת הקנאות דף ע"ח ע"ב מ"ש שם על שיר הנ'.

362. **מגדול ישועות**. ה"ר יהושע ב"ר שמואל ן' נחמיאש. עניני קבלה בדרך שיר עם פי'. כ"י ביד ר' נחמן קורוניל: (או"צ ב' דף קמ"ח בהערה).

363. **מגדול ישועות**. השר דון יצחק אברבנאל. הוא שם הכולל לשלשת ספריו ישועות משיחו, מעיני הישועה, משמיע ישועה. (עיין כל או"א במקומו).

364. **מגדיל ישועות**. ה"ר יצחק נתן. על אורך הגלות ואיחור פעמי עקבות משיח אלהי יעקב: כ"י יה"ש.

365. **מגדל דוד**. ה"ר דוד גאנז (בע"ס צמח דוד). על חכמת התשבורת ומדידה, כ"י. [נ"ח ס' המאור הקטן וס' הפרוזדור ושארי ספרים].

366. **מגדל דוד**. ה"ר דוד ב"ר יהודה. ליקוט השגות הלבוש על הרמ"א ופסק הלכה לכל דין ומנהג והגהות כסדר הש"ע והלבושים: פראג, שע"ו, 4°.

367. **מגדל דוד**. ה"ר דוד ב"ר יעקב הכהן. חי' גפ"ת על מס' גיטין: שאלוניקי, ש"י (רד"א № 749, q). שם, נשא"ו, 4°.

368. מגדל דוד. ה"ר דוד כוכבי או שטעלי. דרשות עה"ת: (ש"י). ואנכי מצאתי כתוב שהוא חבור על המצות כסדר לאוין ועשין והובא בס' מאור עינים מהדורא שנית וצ"ע שם.

369. מגדל דוד. ה"ר דוד פרובינצאלי. ס' דקדוק: (ש"י).

370. מגדל דוד. ה"ר מרדכי דאטו. על עניני הגאולה וביאת המשיח, וקרא הס' על שם אחיו. הובא בס' מאור עינים פ' מ"ג, ע"ש.

371. מגדל דוד. (עיין טוב רואי, טל אורות, יד כל בו, כתב התנצלות לדרשנים, צמח דוד, שיר המעלות).

372. מגדל ישועה. (עיין יסוד הדת).

373. מגדל הלבנון. ה"ר נפתלי הירץ וויזל. באור שרשים נרדפים והבדלם בשני חלקים. ח"א, על לשונות יופי תפארת הוד והדר. וח"ב, באור לשונות אדיר כח וגבורה חזק אמץ עז ועצמה חיל און וחסן, כ"י. (עיין בהקדמת ספרו חכמת שלמה).

374. מגדל עז. ה"ר משה אלמושנינו. פי' על ס' הכוונות לאבוחמד אלגזאלי, כ"י: (ש"י).

375. מגדל עז או תמת ישרים. ה"ר משה חיים לוצאטו. שיר ידידות בדרך שיחה בד' מחלקות עם הקדמה ותולדות ימי חייו בקצרה לה"ר מאיר לעטערים ובסופו קצת הערות לשד"ל ולר"מ לעטערים הנ"ל, ולקצתם חוברה להם הקדמה ארוכה בל' רומי מאת החכם הנוצרי דר' דעליטש. נדפס מתוך כ"י יקר: לייפציג, 1837, 8°. לבוב, תרי".. ווארשא, תרכ"ג, 8°.

376. מגדל עז. ר' משה שונצינו. באור על פירש"י עה"ת: שונצין, חש"ד, 4° (ש"י. והיש"ר בהקדמת פירושו עה"ת מונהו בין הכ"י באוקספורד ולא נדפס, ע"ש וצ"ע ברשמש"ש...).

377. [מגדל עז]. פי' על עשר ספירות ע"פ קבלה לר' משה ב"ר שמעון: כ"י מינכען № 57/5. [כן כתב ליליענטהאל אבל איננו שם הספר ואינו לר' משה תמלח, נמצא ג"כ בכ"י מינכען № 311 ותחלתו בכ"י אלמנצי № 298: רמש"ש].

378. מגדל עז. ה"ר עמנואל ב"ר שלמה. מאמר בצורת האותיות (ע"פ סוד וקבלה ?). (פירשט ח"ב דצ"ג וצ"ע בליטבל. 1843).

379. מגדל עז. כ"ר שלמה זלמן הטרוקי הקראי. להורות דרך הויכוח ליהודים עם הנוצרים ונחלק לשבעה דרכים: (אר"ץ).

380. מגדל עז. (עיין יסוד הדת, משנה תורה).

381. מגדל עז וברכות שמים. ה"ר יעב"ץ. חלק ג' לסדר תפלות שלו. (עיין תפלה).

382. מגדל עז שם ה'. מעניני הגאולה וימות המשיח. והיה ביד בעל שה"ד בכ"י, כמ"ש בשכ"ה, ע"ש.

383. מגדנות אליעזר. (עיין בחינת עולם, זכר רב).

384. מגדנות נתן. ה"ר אליהו חי בה"ר נתן בורגיל. חי' על מס' ב"מ ולקוטים על ש"ס והרמב"ם והרא"ש והירושלמי ותשובה אחת בסופו: ליוורנו, יש"א ברכ"ה, 2°.

385. מגדנות נתן. מהנ"ל. חי' על מס' שבועות ומכות וקצת לקוטים על מס' חולין ושארי לקוטים ודרושים, ובסופו ס' שם עולם תוספי הרא"ש על מס' שבועות ומגילה: ליוורנו, תקמ"ה, 2°.

386. מגדני יעקב. ה"ר יעקב קאפיל ב"ר משה דיין מלבוב. לקוטים פשטים ודרושים עה"ת מחבורו הגדול וקצת פשטים בשם מטעמי יעקב: ד"א, עד"ת, 8°.

387. ס' מגדנים. חיבר ר' יהודה הנשיא ומובא בס' קרניים ריש מאמר ח', עי"ש. וכתב בפי' דן ידין כי שמע וראה שחיברו ר' יהודה הנשיא היינו רבינו הקדוש וראה ס' זה ואמרו לו שהוא הוא אבל אינו, עכ"ל. ואמנם קצת הדברים שחיברו ר' יהודה הנשיא אחרון בזמן מאד והוא עשה קצור מס' צורת הארץ לר' אברהם ב"ר חייא הספרדי אשר ראיתי אנכי בכ"י. (עיין קצור צורת הארץ) ונמצא גם בכ"י רד"א q № 1661,.

388. ס' המגיד. ה"ר יעקב ב"ר יצחק. פי' על נביאים וכתובים (בלי ס' דה"י) בל"א מלוקט מכל המפרשים ועם המשך הפסוקים: פראג, של"ו. לובלין, שפ"ג—פ"ו. פראג, ת"ל. (ורס"ה № 956: תל"ה. ד"א, תל"ו. ווילמרשדארף, תמ"ח). שם, תמ"ט—ת"ן. פראג, תנ"ב. שם, תס"ד—ס"ה. ווילמרשדארף, תע"ו—ע"ח, 2°. וז"ז פ"ר (ועיין תורה).

389. ס' המגיד. (עיין רב פנינים).

390. מגיד אמת. יונה בן אמתי (שם בדוי והוא לה"ר מרדכי גינסבורג מווילנא). ידבר משפטים את ס' מגיד ישועה דלהלן ואת מחברו: לייפציג, 1843, 8°.

391. מגיד דבר. (עיין הגדה ש"פ סי' 37).

392. מגיד דבריו ליעקב. (עי' לקוטי אמרים).

393. מגיד חדשות. ה"ר נפתלי הערץ וויזל. קצור דברי הימים לעברת השבטים הגולים

ע"י שלמנאסר מלך אשור וע"ד היהודים במדינת קושין בהודו מזרחית . נדפס לראשונה במאסף תק"ן ושנית בס' אגרת ארחות עולם ד' פראג , עיין זה . גם שלישית ובסופו ס' אגרת ארחות עולם הנ"ל : חמ"ד (קאפוסט) תקע"ג , 8° .

394. מגיד ישועה . ה"ר מנחם מן ב"ר יהודה המכונה דר' ליליענטהאל . להגיד לבית יעקב השועתם ולבית ישראל עזרתם לעורר לבבם לחכמות ומלאכות ועבודת האדמה בארץ רוסיא : ווילנא , תר"ג , 8° .

395. מגיד לאדם . ה"ר שבתי יונה . פי' על רבינו ירוחם לחלק אדם וחוה , ועל חלק מישרים קרא בשם מגיד מישרים ונאבדו : (שג"א ס' מ"ד ושה"ג שלי ח"א בשמו) .

396. מגיד ליעקב . ה"ר יעקב טוביינא מארגיל (אלגיר) . עיין תג"י י' סי' קכ"ב .

397. מגיד מישרים . רבינו יוסף ב"ר אפרים קארו (מרן הב"י) . פשטים וסודות שנתגלו לו ע"י המגיד מדי ליל שבת בשבתו כסדר התורה עד פ' מצורע : לובלין , ת"ו , 4° .

398. מגיד מישרים הנ"ל כנ"ל חלק שני. פשטים וסודות כנ"ל על השלוש התורה וכסדר תנ"ך : ד"ו , תי"ד . שם , תנ"ד , 4° . ולפ"ד פירטש ח"ב דף ז' גם ח"א הנ"ל נלוה עמו ונדפס בשלימות ע"ש , וצ"ע .

399. מגיד מישרים הנ"ל שני החלקים ביחד : ד"א , בתוכ"ם . זאלקווא , תקל"ג . שם , תקל"ו . פולנאה , תקנ"א , 4° . חמו"ד (לבוב , חדש) 8° .

400. מגיד מישרים . ה"ר שמואל ב"ר יוסף כהן . דרושים ופשטים ע"ם ישעיה ותהלים ומשלי : קרעמניץ , תס"ה (תקס"ה ?) 4° .

401. מגיד מישרים . (עיין והאדם ידע , מגיד לאדם , מגד מישרים) .

402. מגיד משנה . ר' יצחק נתן . בשבות ההכפל וההשנות אשר בספרי הנביאים : כ"י יה"ש .

403. מגיד משנה . ה"ר משה ב"ר יקותיאל זלמן אבד"ק דראגאטשין . פי' על ח"א מס' משנת חסידים לה"ר עמנואל חי ריקי בשם הפרטי מפתח העולמות : זאלקווא , תק"ה , 4° .

404. מגיד משנה . (עיין זבחים שלמים , משנה תורה) .

405. מגיד נפלאות ה'. ה"ר נפתלי ב"ר יצחק כהן אבד"ק פוזנא ופפד"מ. באור על הגדה ש"פ . מביאו בספרו סמיכות חכמים : (שי"ג) .

406. מגיד צדק . (עיין שער הרחמים, תפלה) .

407. מגיד מראשית . ה"ר חיים אלפנדארי הזקן (נפטר שנת ת') . שמונה שו"ת כסדר הטורים ואח"ז שמונה שו"ת לבנו ה"ר יצחק רפאל ובסופו דרך הקדש לנכדו ה"ר חיים בה"ר יצחק רפאל הנ"ל על קדושת א"י ונוסד על מסכת עשר קדושות ה' (חיברו שנת לדו"ר ודו"ר) והיה בידו קונטרס למהרימ"ט על עניני צורת הבית ותכונתו ומוצאיו ומובאיו וכו' : קונשטנטינא , כ"י כ"ל ישע"י , 2° .

408. מגיד מראשית. (עיין הגדה ש"פ , מרפא לשון ארמי) .

409. מגיד שיחות . שיחות מוהר"ן להורות למקורבים אליו המסלה העולה בית אל בחסידות ופרישות , גם הנהגותיו ונסיעתו לאה"ק ונפלאותיו ומופתיו , וכו' : חמו"ד (לעמבערג) 12° .

410. מגיני ארץ . (עיין שלחן ערוך א"ח) .

411. מגיני זהב . ה"ר יואל ב"ר משה משעברשין נכד הט"ז. תשובות על השגות הש"ך בספרו נקודות הכסף על הט"ז : פראג , ת"פ , 4° . עוד בס' נה"כ : נאווידוואהר , תק"ן , 4° .

412. מגיני שלמה . ה"ר יהושע העשיל אבד"ק קראקא . חי' גפ"ת על מס' שבת פסחים ביצה יבמות כתובות קדושין ב"ק חולין ומיישב קושיות התוספות על רש"י ז"ל : ד"א, תע"ה . זאלקווא, תצ"ג . ד"ו , תק"א . לעמבערג , תקע"ו , 2° .

413. מגינת לב . פי' על איכה . בעל טור ברקת מביאו שם סי' תקל"א : (שה"ד שכ"ה) . והנה הוא (בעל שה"ד) מביא שם עוד שנית ס' מגינת לב ומציין „עיין עטרת שלום". אבל לפי הנראה הוא זה בעצמו לבעל טור ברקת הנ"ל כמו שמוכח מדבריו בעצמו באות ע' שכ' וז"ל : עטרת שלום על שיר השירים . עטרת זהב על אסתר . מנורת זהב על קהלת . תורת חסד על רות . מגינת לב על איכה . מפשר חלמין על דניאל גם על איוב וישעיה הביאם בהקדמת ספרו תורת חכם וכולם נאבדו ביסולא נשאר רק א',עכ"ל. וס' תורת חכם הוא למהר"ח הכהן בע"ס טור ברקת הנ"ל כנודע . גם למדנו מזה כי פירושו על רות הנדפס בשם מגדל דוד דלעיל שמו העצמי הוא תורת חסד , וצ"ע .

414. מגישי מנחה . (עיין תורה) .

415. מגל האומר . ר' יעקב הכהן מיאנוב . תבנית מכתבים לכתוב צח ונלוה לו מעגלי

קצירה נוסחת ר' יונה ור' משה מסיד להל"ל (?) : הומבורג , תק"ז , 12° .

416. מגלה ארוכה. (עיין תורה, מגלת אסתר).

417. מגלה טמירין . ר' עובדיה בן פתחיה (שם בדוי וכפי הנודע הוא לר' יוסף פעריל מטארנאפל) . קנ"א אגרות אשר הריצו חסידים אנשי מעשה זה לזה בעניני חסידות ומעשי רביהם וכליהם : ווין , 1819 , 4° .

418. מגלה מגלה עמוקות . הוא מכתב הרמב"ם לתלמידו ה"ר יוסף בן עקנין לזרזו על למוד הקבלה והתכונה , וכו' . ואפס קצהו נמצא ונקרא כן בכ"י ווין № 80. וכולו נדפס מחדש ע"י ר' צבי הירש חן טוב בקובץ חמדה גנוזה בשם מגלת סתרים (עי' זה באות ח').

419. מגלה סוד . ר' אהרן עמריך הרופא . באור על פי' הראב"ע על חמש מגלות ובסופו מאמר המדע על החכמות הרמות בכלל ועניין כל חכמה ומהותה וקצת פרטי כל חכמה : (המבורג ?) ברלין, תקכ"ה. ווילנא, תקצ"ו, 4°.

420. מגלה עמוקות. חרוזים על המקל לרלב"ג (רשמא"ש 1609) .

421. מגלה עמוקות . ה"ר משה דוד ואלי . עניני קבלה : כ"י יוא"ל .

422. מגלה עמוקות. ר' משה כהן (?): (ש"י).

423. מגלה עמוקות . ה"ר נתן שפירא בה"ר שלמה אבד"ק קראקא. פסקים ע"ד הקבלה על תפלת מרע"ה בפ' ואתחנן ברנ"ב אופנים כמנין ר"ב ל"ך : קראקא , שצ"ז . פיורדא , תנ"א. זאלקווא , תק"ס . לעמבערג , 1858 , 4° . וכתב בספ"ד שכ"ה וז"ל : ואני ראיתי כ"י הגאון הנ"ל על אלף ויקרא זעירא אלף אופנים והרבה פרשיות , והעתקתי בחבוריי הרבה ממנו , עכ"ל . וגם בכ"י רח"ם № 403 נמצא ממנו מה שלא נדפס עד הנה , ע"ש .

424. מגלה עמוקות . מהנ"ל . דרשות עה"ת כסדר הפרשיות : לבוב , י"ד ישרא"ל , 4° . ובכ"י רד"א F 898, № נמצא ס' מגלה עמוקות ממנו פי' ע"פ קבלה מפ' וירא עד פ' מטות וקצת פ' עקב ואולי זה הוא . וגם הכ"י אשר ראה בעל הספ"ד ממנו הנז' לעיל אולי הוא ג"כ מחבור זה . ועיין בהקדמת הס' הזה .

425. מגלה עמוקות . ה"ר שלמה ב"ר חנוך אלקסטיניון . פי' עה"ת בדרך מחקר . כ"י משנת ה"א קי"ג : כ"י אח"ם № 42 וכ"י וואטיקאן № 399 .

426. מגלה עמוקות . ה"ר שמואל מוטוט . פי' ע"ס שמות:כ"י אורי 92 (רשמא"ש 2456).

427. מגלה עמוקות . (עיין ישמח ישראל) .

428. מגלה עפה . ה"ר שבתי בה"ר מאיר הכהן . ספור כל המאורעות וכל התלאות והגזירות אשר עברו על ישראל בפולין וליטא ע"י הצר הצורר חמעלניצקי ימ"ש . נדפסה ראשונה בסוף סליחות ד"א את"י ובכמה דפוסי סליחות אח"ז , ומשם נעתקה אל סוף ס' שבט יהודה ד"א ושק"ט ובכל הדפוסין שאח"ז . ונעתק גם לל"א נאה ע"י פירשט כמ"ש במ"כ דף קנ"ט .

429. מגלה צפונות . ה"ר אליהו ב"ר שלמה אברהם הכהן (בעל שבט מוסר וכו') . מאמרים על עניני קבלה:פאריצק, תקמ"ה, 8°. ובהקדמת ס' שבט מוסר כתב המחבר שהוא ג' מהדורות בבאור עה"ת וממאמרי חז"ל אין חקר , ע"כ . ואולי נדפס רק קצת ממנו .

430. מגלה התעלומות . ר' אברהם ב"ר יצחק מרמון ספרד . מזכירו בספרו ברית מנוחה דף ל"א ע"א , ע"ש : (ספ"ד שכ"ס) .

431. מגלת איבה . ה"ר ברוך ב"ר יונה יימלים . מספד וסיל נהי על מות ה"ר יחזקאל סג"ל לנדא : פראג , תקנ"ג , 8° .

432. מגלת איב"ה . ה"ר יו"ט ליפמאן הלוי העליר (בעל תוי"ט וכו') . ספור התלאה אשר מצאתהו כי הובאה דבתו רעה אל הקיר"ה ונחלץ מצרה ונקרא בשם כוס ישועות . הובא לביה"ד עם ל"א ועם הערות ע"י ה"ר משה זלאטאווער: ברעסלויא, תקע"ח, 8°.

433. מגלת איב"ה הנ"ל עם הערות מהנ"ל ועם ת"א נאה ע"י ה"ר יהושע העשיל מירא: ברעסלויא, תקצ"ז. ווין , תרי"א, 8°.

434. מגלת איכה עם כל המפרשים.(עי' תורה).

435. מגלת אמרפל . ה"ר אברהם הלוי ב"ר אליעזר . ס' קבלה . והיה ביד ה"ר ישר' מקנדיא בכ"י כמ"ש בס' נובלות חכמה דף קנ"ה , ונמצא בכ"י רח"ם № 406 .

436. מגלת אנטיוכוס . על מלחמות המכבים עם אנטיוכוס ומעשה נס חנוכה (עיין תורה ספרים הנוספים באות ת') . חובר בל' ארמי ונעתק ללה"ק ונדפס : מנטובה , שי"ז , 8° . חמ"ד , ת"פ , 16° . ברלין , תקכ"ו , 8° . גם נמצאה בסדר תפלות ספרדים לחנוכה .

437. מגלת אנטיוכוס הנ"ל בל"א : חמו"ד (פראג) 8° , וז"ז .

438. מגלת אנטיוכוס הנ"ל עם תרגום ל' רומי והערות ע"י ברטלוצי . נדפס בספרו ת"א דף שפ"ג , וכו' .

439. **מגלת אנטיוכום** הנ"ל בלה"ק וארמית עם העתקה אנגלית ע"י ר' צבי הירש פיליפאווסקי, נלוה אל ס' מבחר הפנינים: לונדון, 1850, 32°.

440. **מגלת אסתר**. ה"ר יוסף מאיטאצק. פי' על דניאל וחמש מגלות: (קוה"ד דף ל"ד ע"ב).

441. **מגלת אסתר**. ה"ר יצחק ליאון ב"ר אליעזר ב"ר שלמה הספרדי ן' צור. באור ע"ס המצות להרמב"ם בי"ד שרשיו וגולל מעליו כל השגות הרמב"ן, ובסופו פי' ה"ר יוסף מר"ם על פ"ד דבכורים (פ' אנדרוגינוס): ד"ו, שנ"ב, 4°. (ועיין ס' המצות).

442. **מגלת אסתר**. (עיין תורה).

443. **מגלת בית חשמונאי** או **מגלת חשמונאי**. לפי בה"ג דף קמ"א ע"ב כתבוה זקני ב"ש וב"ה ונאבדה מאתנו, ע"ש. ונזכרה גם בריש ס' חבור יפה מהישועה ונראה משם שהיתה עוד גלויה ומצויה בימיו לכל אדם. ולדעת הג"מ שי"ר בתולדות הר"ן (בכה"ע תקנ"ב דף פ' הערה מ') הוא ח"א מקורות המכבים אשר בספרים הנוספים על תנ"ך, ע"ש. וא"כ לא נאבד ממנה כ"א גוף הספר בל' עברית (ועיין צונץ גא"פ דף קכ"ד הערה B).

444. **מגלת וינץ**. ה"ר אלחנן ב"ר אברהם העלן. (עיין דברי השירה הזאת ומ"ש שם).

445. **מגלת וינץ** הנ"ל כנ"ל באותיות רש"י ונכתה בל"א ככתבם ע"י וואגענזייל: קעניגסבערג, 1699, 4°. גם ע"י החכם שודט בזכרונות היהודים שלו ח"ג דף ע' וכו'.

446. **מגלת זכרון**. ר' שם טוב בן יוסף ן' פאלקיירא. ספור קורות העתים שעברו עלינו. כ"כ בהקדמתו לס' המבקש, ע"ש.

447. **מגלת חסידים**. ה"ר יצחק הלוי איש סטנוב. תוכחת מוסר השכל בדרך פסוקי משלי עם באור, ח"א: ברלין, תקס"ב, 8°.

448. **מגלת חסידים**. מזכיר בירושלמי פ"ט דברכות, ורש"י בפ' עקב ע"פ והיה אם שמוע כתב „וכתיב במגילה" סתם והיינו הך דבירושלמי מייתי לה בשם מגלת חסידים: (ול"א מ"ז ושה"ג שלי במקומו) ובספרי דברים פיסקא מ"ח.

449. **מגלת חשמונאי**. (עיין מגלת בית חשמונאי).

450. **מגלת יהודית**. אחד מן הספרים הנוספים על כתבי הקדש ואינם מקובלים לנו (עיין תורה). ולפי דברי ידידיה האלכסנדרי בספרו העתים כתב אותה ישוע בן יהוצדק הכה"ג בתחלת ימי בית שני (עיין בס' מאור עינים פרק נ"ב). נעתק לעברי ומתורגם אשכנזית ומבואר ע"י ה"ר יהודה ליב בן-זאב: ווין, תקנ"ט. שם, תקס"ב. שם, 1819. 8°. (ועיין כתובים אחרונים).

451. **מגלת יהודית** הנ"ל בלה"ק עם תרגום הולאנדי ע"י ה"ר שמעון הייגמאנס: ד"א, תרי"ג, 8°.

452. **מגלת יוחסין**. (עיין יוחסין).

453. **מגלת הכתבים**. (עיין מגלת ספר).

454. **מגלת ר' מאיר**. ספור מעשה נורא ונס שאירע לר' מאיר מברודא: קראקא, שצ"ב, 4°.

455. **מגלת המגלה**. ר' אברהם ב"ר חייא הנשיא הספרדי. על הגאולה וקץ הגלות בחמשה שערים: שער א') טעמים מהחכמה החיצונה בפירוש ענין הזמן וגזרו (וגמרו ?) וכי ימות העולם יש להם סוף ותחלה וכו'. ב) בפי' ימי העולם ומדתם ומנין הקץ מן התורה. ג) על תחיית המתים בראיות וסברות מן התורה וכה"ק ושקול הדעת וכו'. ד) בפי' מנין הקץ וזמן תחיה"מ מס' דניאל ושארי כה"ק. ה) על כל הנ"ל מדברי החוזים בכוכבים. והראב"ע בפי' דניאל (י"א כ"ט) קורא לו ס' הקצים ובעל מאור עינים מביא כמה מאמרים ממנו: כ"י באוקספורד, ומינכען (10/3).

456. **מגלת מתתיהו**. ה"ר ישכר דוב ב"ר גרשון פרענק. מעשה מלחמות מתתיהו ובניו עם מלכי יון וגם חנוכה עם ת"א: ווין, תקס"ו. שם, תקפ"ב, 8°.

457. **מגלת נהרות**. ה"ר מרדכי ב"ר יעקב צהלון. ספור הנהרות שנגלו משטף מים, נדפס בשנת הס"ז: (זנ"ל מ' סי' ט').

458. **מגלת סדרים**. ה"ר אברהם לייפניק. ספור הקורות את קהלת אויסטע בשנת תפ"ב והדת אשר ניתנה להחריב את הבהכ"נ שם עד שנת תקי"ג שהורשה להם לשוב ולבנות הבהכ"נ כקדם, הכל בשיר שקול מחמשים שירים או בתים. כ"י. ותורף המעשה רשום מיד המחבר ז"ל. נדפס בתוס' עק"ד תר"ט דף ק"פ, ע"ש.

459. **מגלת סדרים**. ה"ר יהודה ב"ר מרדכי הלוי הורוויץ אסיא דווילנא. עניני ויכוח ומחקר בין מקובלים ותלמודיים וחוקרים: פראג, תקנ"ג. הוראדנא, להתענ"ג, 8°.

460. **מגלת ספר**. ה"ר אליעזר דוב ליברמאן. מליצות וספורים משלי מוסר ומכתבים בלשון לא ונעים: יאהאניסבורג, תדי"ר, 8°.

461. מגלת ספר. ה"ר אליקים געטשליק וואנפרידן. מספד מר על מות ה"ר שאול אבד"ק אמ"ד וקצת פשטים על כמה פסוקים: ד"א, תק"ן, 8°.

462. מגלת ספר. ה"ר בנימין קאזים. חי' על הסמ"ג והרמב"ם, ח"א: קונשטנטינא, ישׁוּעה לפ"ג, 2°.

463. מגלת ספר. ה"ר יעקב עמדין (יעב"ץ). תולדות ימי חייו וקורותיו. נדפס ראשיתו במאסף לשנת תק"ע. וכולו נמצא בכ"י רח"ם № 407.

464. מגלת ספר. ה"ר משה מאיר ב"ר אלעזר פערילש מפראג. פי' על מגלת אסתר: פראג, ת"ע, 4°. [וכתב בהקדמתו שחיבר ס' פני חמה על אגדות ותוס' הש"ס. אור עולם דרשות לחגים ורגלים וס' קרית ארבע דרשות לד' פרשיות, ע"ש].

465. מגלת ספר. ה"ר צבי הירש ב"ר שמחה קאצינעלנבויגן. שיר מספד על מות הקדוש ר' חיים פרחי ז"ל מנהיג וגביר בעכו תוב"ב: ווילנא והוראדנא, תקפ"ה, 8°.

466. מגלת ספר או מגלת הכתבים. קי"ג אגרות ומכתבים ללמד לנערי ב"י לכתוב נאות כפי שנמצא מכ"י איש ספרדי, ונלוה לו פרק ע"ז מחבור שקל הקדש בשמות השיר ומבוא האגרות מס' אגרת שלומים והובא לביה"ד ע"י ר' שלמה אלטשול: ד"ו, ש"ה. שם, שי"ב. מנטובה, חש"ד. קרימונה, שכ"ו. באסיל, שע"א, 8°.

467. מגלת ספר. (עיין סופר מהיר, תפארת ישראל).

468. מגלת סתרים. ה"ר דוד בה"ר אריה ליב שהי' אבד"ק אמ"ד. פי' על מאמרי רבב"ח ובסופו מרגניתא טבא חי' ופשטים כסדר התורה: פפד"א, תק"ד, 4°.

469. מגלת סתרים. ר' לביא הלוי ונקרא ג"כ ר' ליאון וגם ר"ל די בלנטיש. הלצות לפורים כעין מסכת פורים ונקרא ג"כ מדרש הנביא הלביא הלוי ובו ג' פרקים, והם: א) פי' חבקבוק. ב) הכל חייבין. ג) משנכנס אדר, ונחלקו לפרשיות ופסוקים פתוחות וסתומות בדרך ויכוח בין באָרי וכרמי, ובסופו ס' חבקבוק הלצות כנ"ל בלשון המקרא. נדפס עם ס' מס' פורים לר' קלונימוס ב"ר קלונימוס (עיין מס' פורים לקמן: פירשט ח"ב דף רט"ו). ולפ"ד רנ"ה זומלהויזן לא נקרא עליו שם מחברו, ומעבר לשער נדפס שיר ככלות ייני הידוע לר"ש ן' גבירול, וחרוז הפושעים הצפרדעים וכו' הנוסף במחזור אנשי סיציגלי (וכן בס' שירים וזמירות וכו' ד' קושט' ש"ה סי' ר"ט) לא נמצא פה, וס' מגלת סתרים הנז' כולל ז' פרקים, היינו בתחלה ג' פרקים הנ"ל (בלי סיום הדרן עלך ובלי מליצת ר"ג שונלינו המתחלת: „הא מדרש הנביא„ וכו'). ואח"ז ד' פרקים המיוחסים לר' קלונימוס הנ"ל עם הסיום: „אשריך מס' פורים". וכן נדפס: ד"ו, שי"ב, 8° (ס"ח עמודים). וס' חבקבוק הנ"ל נדפס שם ג"כ בשנה ההיא (ד"ו, שי"ב, 8°. י"ב עמודים) אבל בפ"ע ובסופו כתוב: ותשלם המלאכה בי"ג לאדר ראשון שנת שי"ב לפ"ק. עכ"ל החכם זומערהויזן בתוס' עק"ד תר"י דף קפ"א, וכ"כ פירשט שם ודלא כמ"ש למעלה.

470. מגלת סתרים. חיבר רבינו נסים גאון ונזכר בתוס' והראשונים פעמים רבות: (שג"א כ"ג ול"א מ"ח ול"ב מ"ג ושס"ג שלי ח"ב במקומו). והג"מ שי"ר בתולדות הר"ן (בכה"ע תקל"ב דף נ"ח) כתב שהוא ח"ב מס' מפתח התלמוד לרבינו נסים ובו חמשים חלקים כולל פירושים והתרות קושיות על התלמוד אך לא כסדר מסכתות ופרקים כ"א בסוגיות ועניינים שונים וכו' וכו'. ולי נראה כי אולי ס' זה הוא עיקר חבורו על התלמוד, וס' מפתח התלמוד שלו כשמו כן הוא כעין הקדמה ומפתח אל ספר זה לבאר סתימת התלמוד במקום א' בהראות לו מקור נפתח במקום אחר בבבלי וירושלמי, ורק המפתח נחלק לחמשים חלקים אבל גוף הספר הוא כסדר הש"ס. וקובץ כ"י אשר ראה הג"מ חיד"א (עיין שג"ב מ' כ"ח ושס"ג שלי ח"ב מ' 192). אולי הוא הקובץ אשר ראיתי גם אנכי בכ"י כולל הפתיחה הגדולה בל' פנים והוא עצם ס' מפתח התלמוד וחי' ברכות שבת ועירובין בקובץ ההוא הם חלק מספרו מגלת סתרים זה. וקובץ כ"י הנז' נדפס זה מקרוב בשם מפתח מנעולי התלמוד: ווין, 1847, 8°.

עתה ראיתי כי רוב דברי הג"מ שי"ר הנ"ל מאים לוקח הוא הג"מ חיד"א בשג"ב כ"ו הנז' ע"ש.

471. מגלת סתרים. ה"ר שמואל מוטוט. באור על פי' הראב"ע עה"ת: ד"ו, שי"ד, 4°. וקצור ממנו נדפס בס' מרגליות טובה, עיין זה. ועיין כ"י ווין ח"ב № 6.

472. מגלת סתרים. נזכר בתלמוד כמה פעמים וכתוב עליה הלכות פסוקות (לדעת הערוך), או דברי היחיד שלא נשנו בביהמ"ד (לדעת רש"י), או משניות קדמוניות לפני רבינו הקדוש (לדעת בעל הליכות עולם). ונקראה כן לפי שהסתירוה משום דברים שבע"פ וכו', ולדעת

רש"י מטעם המשנה בעדיות, ע"ש. ועיין ברא"בי"ס ריש פ"ז.

473. **מגלת סתרים**. (עיין אמרי יושר, מגלה מגלה עמוקות, צוף דבש).

474. **מגלת קוריאל**. (עיין אצבע אלהים).

475. **מגלת תענית**. חוברה לה אל מסכתות קטנות בתוך הש"ס שלנו וכתוב עליה הימים שמתענין או אין מתענין בהם לפי חדשי השנה ומיוחסת לחנניה בן חזקיה וחוברה עוד לפני המשנה ובה י"ב פרקים. (עיין תלמוד). ונדפסה גם לבדה: מנטובה, רע"ג, ד"ו, ש"ע (צונץ גא"פ דף קכ"ח הערה c). ועו"פ רוב עם ס' סדר עולם רבא וזוטא, עיין זה.

476. **מגלת תענית** הנ"ל עם ב' פירושים לה"ר **אברהם הלוי** ב"ר יוסף ונפרד לשנים: א) פי' מלוקט מרש"י ושארי מפרשים על מאמרי מגילה זו בש"ס בבלי וירושלמי. ב) חי' המחבר הנ"ל והנמצא בספרים אחרים בשם חי' מרא"ה: ד"א, תי"ט, 4°. ברלין, תק"ד (תצ"ד ?). הוראדנא, תקס"ג, 8°. עוד כנ"ל ובסופו מגלת אנטיוכוס לחנוכה: חמו"ד (ק"ב, תרי"ז—ח'), 8°.

477. **מגלת תענית** הנ"ל עם פי' קצר והגהות לה"ר יעב"ץ. (עיין סדר עולם).

478. **מגלת תענית** הנ"ל עם ב' פירושים לה"ר **יהודה ליב** ב"ר מנחם, והם: א) פי' מלוקט מרש"י ורשב"ם על כל מאמרי המגילה בש"ס כנ"ל ע"י מהרא"ה ונקרא בשם פירש"י. ב) חי' המחבר בשם **תוספות חדשים**, ובסופו ס"ע זוטא עם פי' **מסך יהודה** מהנ"ל: דיהרנפורט, תק"ע, 4°. ווארשא, תקצ"ט, 8°. ובסופו כ' שם שהדפים לפני זה ס' ס"ע רבא ג"כ עם פי' **מסך יהודה**, ע"ש.

479. **מגן אבות**. ה"ר **אברהם אפענהיים** ב"ר **יהודה ליב הלוי**. פי' על פרקי אבות. מביאו בספרו מרגניתא שפירא: (שי"ג).

480. **מגן אבות**. ה"ר **יום טוב צהלון**. פי' על אבות דר"נ, כ"י. והג"מ חיד"א ראהו, כמ"ש בשג"א י' ע"ג ושה"ג שלי ח"א בשמו, ע"ש.

481. **מגן אבות**. ה"ר **מרדכי בנעט**. באור רחב על ט"ל אבות מלאכות וכל שרשיהן וענפיהן בש"ס ופוסקים: זאלקווא, 1835, 2°.

482. **מגן אבות**. ה"ר **שלמה קלוגר מבראדי**. פי' על פרקי אבות, כ"י: (שי"ג).

483. **מגן אבות**. ה"ר **שמעון** ב"ר **צמח דוראן** (הרשב"ץ). מהות הס' הזה הודיע לנו המחבר בעצמו בסוף ח"ג מתשובותיו וז"ל: הס' השמיני הוא ס' מגן אבות והוא נחלק לד' חלקים: ח"א נקרא **חלק אלוה ממעל** ויש בו ה' פרקים: א) באור מציאת האל במופתים. ב) באור אחדותו. ג) באור קדמותו ומצורף לו חיוב עבודתו. ד' וה') באור התארים הנאמרים בו ית'. הח"ב הוא נקרא **חלק שוסינו** לפי שבזה החלק מבואר זיוף בעלי הדתות המתחדשות אחר תוה"ק ויש בו ד' פרקים: א) בנבואה ומפורש בו כל מעשה בראשית. ב) בנבואת מרע"ה והשלים בו ענין מעשה בראשית ומציאות המלאכים ופי' פרשת ראה אתה אומר אלי וענין מעמד הר סיני וטעם המשכן וכליו והקרבנות. ג) בתורה מן השמים ואפי' תורה שבע"פ נגד הצדוקים ומפורש בו מרכבות ישעיה ויחזקאל ותשלום ענין המלאכים. ד) בנצחיות התורה כנגד ב' האומות הנוצרים וההגרים בתשובות נצחות מדבריהם (הפ' הזה נשמט ממנו ונדפס לבדו בשם קשת ומגן, ע"ש). הח"ג הוא נקרא **חלק יעקב** כי הוא מדבר בתחיה"מ ויעקב אבינו לא מת, ויש בו ד' פרקים: א) בידיעת האל ית"ש. ב) בהשגחתו. ג) בביאת מלך המשיח. ד) בתחיית המתים והוא נחלק לב' נושאים: הנושא הא' במהות הנפש וכחותי' הזן והחיוני ונכלל בזה מדות, והכח המרגיש והמשוש והטעם והראות והשמע ונכלל בו צורת האותיות והדקדוק, וכח הריח וכח התנועה ונכללו בזה האברים במדבר ובחיוני דמיי ובלתי דמיי ובעופות, והדבר בפרדים וחוש המשותף והדמיון ונכלל בו כח הזוכר והמתעורר והשכל, ונכלל בזה הדבור בנשמה ובהשארות (הנפש ?) ובגיהנם וגן עדן. הנושא הב' בחדוש העולם ותחיית המתים. ג' חלקים אלה נדפסו: ליוורנו, השי"ר יהי"ה, 2°.

484. **מגן אבות**. הח"ד מהנ"ל הוא הנקרא **חלק ה' עמו**, וקראו כן לפי שהוא מפרש מס' אבות ונהגו לפתוח בה כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא: ליוורנו, תקכ"ג, 4°. לייפציג, תרט"ו, 8°. ופי' הרע"ב על מס' אבות הוא רק קצור ממנו. (יעללינעק בהקדמתו לס' זה ד' לייפציג).

485. **מגן אבות**. ויכוחים באמונת הנוצרים וישמעאלים והקראים, כ"י: (ש"י).

186. **מגן אבות**. (עיין כתר שם טוב).

487. **מגן אברהם**. ה"ר **אברהם אבלי סג"ל** מקאליש. באור על קצת תוספתא נזיקין ובסופו ח"ב מס' לחם הפנים על ש"ע י"ד מהל' יין נסך ואילך ובראשו תקון לחם הפנים

ח"א והם תקונים והוספות משו"ת חדשות על כולו : ד"א , תצ"ב , 8° .

488. מגן אברהם . ה"ר אברהם ב"ר יצחק לאניידו . י"ז דרשות לענינים שונים עם מפתח בסופו : ד"ו , שס"ג , 4° .

489. מגן אברהם . ה"ר אברהם מוטאל . חידושים בדיני גיטין : (ול"ב ל"ג ושה"ג שלי במקומו) .

490. מגן אברהם . ה"ר אברהם פריצול . ב' חלקים : ח"א ויכוח הדת עם הנוצרים , וח"ב ענינים ע"ד היהודים אשר מעבר לנהרי כוש ונהר סמבטיון וקצת ממנהגי הישמעאלים. כ"י באמ"ד וכ"י יה"ש , ובכ"י רח"ם נמצא בשלשה פנים № 410, 411, et 412, וכולם בלי ח"ב הנ"ל ונגד זה נוסף בם ח"ב נגד הישמעאלים וח"ג נגד האון גליון וז"ז כאשר יראה הרואה שם ובמפתח דף שי"ט .

491. מגן אברהם . (עיין אלפסי , מאזני צדק , שיר וזמר , שלחן ערוך א"ח , תחינות) .

492. מגן אהרן . (עיין חבור בקבלה) .

493. מגן האלף . (עיין שם חדש) .

494. מגן גבורים . ה"ר אליעזר די אבילה . ח"א חי' על מס' ב"מ והוריות : ליוורנו , מאש"ר , 2° . עוד כנ"ל ח"ב חי' על מס' כתובות וקדושין : שם, תקמ"ה , 2° . [ג"ת ס' מלחמת מצוה על שרשי ההלכות בש"ס ופוסקים וס' מעין גנים על ד' טורים וס' שו"ת לרב אד"א , ולפ"ד רמש"ג בתג"י א' סי' קי"ג נדפס בליוורנו] .

495. מגן גבורים. ה"ר דניאל איסטרומסה . ל"ג שו"ת בדיני ש"ע א"ח וי"ד ובסופו קצת שו"ת לבנו ה"ר דוד איסטרומסה: שאלוניקי, תקי"ד , 2°. (וכן ר"וו קויפמאן). ונמצא בו עוד על ש"ע אה"ע וח"מ : שם , תר"ד , 2° .

496. מגן גבורים . ה"ר מרדכי זאב איטינגא סג"ל וגיסו ה"ר יוסף שאול הלוי נאטהאנזאהן . שני באורים על ש"ע א"ח עד סוף סי' רל"ה . שם האחד אלף המגן על מקור הדינים ומוצאם ושם השני שלטי הגבורים חי' בשו"ע להלכה , ח"א: לעמבערג, תקצ"ד , 2° . ח"ב : זאלקווא , תקצ"ט , 2° .

497. מגן דוד . ה"ר אלישע ב"ר אברהם ב"ר מתתי' . עומד לימין הרד"ק להגן עליו נגד האפודי ול"ד יחייא : קוסטאנטינה , עז"ר , 4°.

498. מגן דוד . ה"ר דוד גאנז . על מערכת הגלגלים ותהלוכות הכוכבים בתכונה , והוא קצור מספרו נחמד ונעים : פראג , שע"ב , 4°.

499. מגן דוד . ה"ר דוד ן' זמרה (הרדב"ז) . פי' האותיות ע"פ קבלה נגד הריקאנטי : ד"א , תע"ג , 4° . [וכ' שם המלבה"ד בהקדמתו שחיבר עוד ס' דינא רבא וזוטא על ד' ש"ע וס' שבעים פנים לתורה , ע"ש] .

500. מגן דוד. ה"ר דוד ב"ר יהודה מלובלין . פי' על תרגום אסתר ושארי חידושים והגהות : קראקא , ת"ד , 4° .

501. מגן דוד. ה"ר דוד מסיר ליאון ממנטובה. פשטים והלצות על קצת פרשיות התורה , כ"י : (ש"י) .

502. מגן דוד . ה"ר דוד ב"ר משה . פי' על משלי : ד"א , תמ"ג , 4° .

503. מגן דוד. ה"ר דוד סביבי . קצור ס' מעבר יבק הנהוג לספרדים : ד"ו , תנ"ו . שם , תס"ד , 8°.

504. מגן דוד. (עי' שיר המעלות, שלחן ערוך א"ח).

505. מגן חיים. ה"ר פינחס ברוך בה"ר פלטי' יגל ממונציליצי . שירים ותפלות לק"ש על המטה : מנטובה , תו"ז , 8° .

506. מגן החכמה. ה"ר מנחם מענדיל מאהר. בהסר למוד החכמות וריב לו עם מריביהן וכו' : לעמבערג , תקצ"ד , 8° .

507. מגן וחרב. ה"ר יהודה אריה די מורינא. ויכוחים וטענות נגד אמונות חדשות : כ"י די רוסי № 1141 . וקצור ממנו (עיין מגן וצנה) .

508. מגן עזרך . (עיין ישמח ישראל) .

509. מגן וצנה. הרי"א די מודינא הנ"ל . להגן על חז"ל מאיש חכם בעיניו ושאל על תורה שבע"פ והשיב לו על כל שאלותיו בקצרה, ונלוו עליו קצור מחבוריו מגן וחרב וחיי יהודה ומעבר מזה תולדות חיין וחבוריו בל"א ככתבם ע"י דר' גייגער : ברעסלויא , תרט"ז , 8° .

510. מגן וצנה . (ה"ר יצחק אייזיק אבד"ק סובאלק ב"ר יעקב חבר). להגן על חכמת הקבלה נגד ס' ארי נוהם ובסופו קונט' בבאור יסודי חכמת הקבלה לרמח"ל : חמו"ד (יאהאנניסבערג ? תרט"ו ?) 8° .

511. מגן ורומח . ה"ר חיים ב"ר מאזוזה הכהן . ויכוחים באמונת הנוצרים : כ"י ראח"ס № 26 וכ' שם שהוא לר"ח אבן מוסה נגד ניקולאי די לירא . ואח"ז מכתב ה"ר חיים הנ"ל לר' חיים בנו תשובה לדברי הדרשן . (עיין מ"ע לפראנקל תרי"ג דף תל"ט) .

512. מגן שאול . ה"ר חנניה שאול ובנו . שו"ת ובאורי הרמב"ם : שאלוניקי , תק"ד , 2°.

513. מדבר בערבה . שו"ת . מזכירו הרמש"ג בתג"י א' סי' קי"ד ולא פורש למי הוא .

514. מדבר יהודה . ה"ר יהודה אריה די מודינא . דרושים שונים: ד"ו , שס"ב , 4° .

515. מדבר יהודה . ס' דקדוק יםן : כ"י רד"א B № 1372, q .

516. מדבר מתנה . שו"ת ד' חלקים לה"ר מתתי' נסים טירני : פירינצי ואורבינא , יש"ר , 4° .

517. מדבר נאוה . הב"ח נחום פרץ ב"ר אברהם שלמה קאראסיק . העתק דרוש דר' זאלאמאן בנעילת יוה"כ מל"א , ובראשו שיר מאת מורהו ה"ר מרדכי פלונגיאן : ווילנא , תרי"ח , 8° .

518. מדבר סין . ה"ר אברהם ב"ר ירמיהו . מליצה על כל המלות בשי"ן שמאל בלה"ק ובאורן ושיר מה"ר זלמן הנקדן ופי' על חידת אב בהאדמה וכו' להרהב"ע מה"ר דוד גרינהוט : פפד"א , תקכ"ט , 8° .

519. מדבר ציון . חבור כ"י לה"ר יש"ש סיניגאליא . ב' חלקים : ח"א ליסני דרבנן וח"ב כללי הש"ס חדשים גם ישנים כסדר א"ב בערכין : (ינה"ל) .

520. מדבר קדמות . (עיין יעיר אזן , תוכחת מגולה) .

521. מדבר שי"ן . (עיין המצאה חדשה) .

522. מדבר תהפוכות. ה"ר יצחק מן הלוים. ספור כל התלאות והצרות אשר עברו עליו ויצילהו ה' . כ"י ביד רמש"ג כמ"ש בתג"י י' סי' קי"ג .

523. מדות . מ"ט — . חבור להתנא ר' נתן ולא נודע מהותו בבירור אם הוא בהלכות ואגדות ובאור ענינים בספרי קדש בחכמת החשבון והשעור וכדומה , כדעת הרב מהרי"ט צונץ בספרו גא"פ דנ"א , ע"ש . או אולי היה כעין ברייתא דר' ישמעאל בי"ג מדות התורה נדרשת ול"ב מדות דר"י הגלילי. נזכר בתלמוד פעמים רבות ונקרא בפי הקדמונים ז"ל בשם ברייתא או מדרש או משנה. והיה ביד רבותינו הראשונים , כמו שנראה מרש"י מלכים א' ז' פ' כ"ה , ע"ש . אבל עתה נאבד ולא נודע מקומו איה .

524. ס' המדות לאריסטו . חקירות רמות ומושכלות על מדות הנפש באדם ודרכי מוסר, ונחלק לעשרה מאמרות וכל מאמר נחלק לפרקים . נעתק לעברי (בש' ה"א קס"ה) ע"י דון מאיר אלגואדיש (הנקרא אלגורץ בן אלווארש רופא המלך קאסטיליא) ונמצא בכ"י עם פי' ר' יוסף ברש"ט . וגם ראיתיו ביד החכם אבן רש"ף הקראי , כ"י מתנת ר"ל בי"ע דפיס 2° . ורמש"ג כתב שגם ה"ר יהודה מסיר ליאון העתיקו אותו ושאר מאמרי אריסטו ופירשם בטוב טעם ודעת (עי' תג"י י' סי' קע"ט).

525. ס' המדות הנ"ל עם באור אבן רשד וטומאש די אקוינו: כ"י רד"א q № 1177.

526. ס' המדות הנ"ל עם פי' ר' יצחק הלוי איש סטנוב ובו קצת פי' ר"י ברש"ט הנ"ל, ב' חלקים : ברלין , תק"ן—נ"א , 4° .

527. ס' המדות . ה"ר יהודה ליב מרגליות . מוסר השכל על מדות האדם : דיהרנפורט (ושנת דפוסו ברמז מכוסה) 16°. ואח"ז נשתלשל ממנו ספרו בית מדות עיין זה .

528. ס' המדות . ה"ר יעקב דובנא ב"ר זאב וואלף מזיטל . מוסר השכל ע"ד ס' חוה"ל ונחלק לשערים וכל שער לפרקים , ועל שוליו שיורי המדות הערות ונמוקים לתלמידו ה"ר אברהם בערוש פלאהם : חמ"ד (ק"ב או שטעטין) בשערי"ם (ובאמת תרכ"א) 8° .

529. ס' המדות . ה"ר יצחק סטנוב הנ"ל . חקירות על מדות האדם ובסופו ס' הנפש על תכונת נפש האדם: ברלין, תקמ"ד , 12° .

530. המדות . מאמר להרמ"ע מפאנו . (עיין עשרה מאמרות) .

531. ס' המדות . ה"ר נפתלי הירץ וויזל . דברי טעם ושכל טוב על מדות נפש האדם ועל דעותיו: ברלין תקמ"ח . וראיתי גם חש"ד. ווילנא, תקע"ט , 8° . חמו"ד (ק"ב, תרי"ח) 8° . וכתוב בסופו שיש לו גם כרך שני מס' זה .

532. ס' המדות להר"ן . מאמרי מוסר קצרים על מדות האדם וכחות הנפש מסודרים ע"פ א"ב כפול ע"י ה"ר נתן ב"ר נפתלי הירץ מנעמרוב מפי הרב הק' ז"ל אות באות : מאהליב , תקפ"א . אוסטרהא , גם חמ"ד , תקפ"א , 12° . ונדפס מחדש בשם הנהגות ישרות , עיין זה .

533. ס' המדות . (עיין ארחות צדיקים , בית מדות , יחוד אלהות , מעלות המדות , ספר בחכמת החשבון , עשרה מאמרות) .

534. [מדות האדם] . בפתיחת ס' הגיון הנפש ע' XVII כתב : והח' וואלף מזכיר ס' מדות האדם [לר' אברהם ב"ר חייא] ולא ידעתי איך נשתבש הכותב שבלתי יודע לשון לעיין : (רמש"ש).

535. מדות אהרן . באור על י"ג מדות התורה וחי' ז"ז לה"ר אהרן ב"ר אברהם ן' חיים. (עיין קרבן אהרן) . וקצור ממנו ע"י מהר"י האגיז בס' תחלת חכמה שלו . (עיין ס' כריתות) .

536. **מדות אהרן**. (עיין אבן תקומה, מקלו של אהרן, קהלת).

537. **מדות חכמים**. (עיין לחם תרומה, מענה לשון, קהלת יעקב).

538. **מדות חסידות**. ה"ר ישראל ב"ר יהודה ליב. על מעשי החסידים ומהותם ומנהגיהם וכו': ווארשא, תקנ"ח, 8°.

539. **מדות המזבח**. (עיין צורת בית המקדש).

540. **מדות הנפש**. יש קורין כן לס' תקון מדות הנפש לר"ש ן' גבירול. ע"ש באות ת"ו.

541. **מדות**, י"ג — . מר' שלמה בן גבריאל (גבירל ?). הנהגות טובות שיתנהג האדם: כ"י רד"א תקמ"ב ובק"ד לא מצאתי.

542. **ס' המדידה**. י"א שערים מששה פרקים בחכמת החשבון (אלגיברה) להחכם אבו במיליש, ומזכיר תדיר את מאהומר אבואלימי: כ"י מינכען № 225.

543. **ס' המדידה** נחלק לד' שערים: א) במהלל חכמת החשבון ותועליותיה לכל חכמה. ב) על מדידת הארץ והשיעור ועל כל הציורים ההנדסיים הנוגעים לזה. ג) מחלקות הציורים האלה. ד) על מדידת השטח במקום הרים ועמקים ושארי מונעים: כ"י מינכען № 299/2.

544. **ס' המדע**. א' מי"ד ספרי משנה תורה להרמב"ם. (עיין משנה תורה).

545. **ס' המדע**. ה"ר שמעון קרומנוי דיין בפעסט. חי' הלכות רבית בש"ע י"ד לה"ר יהונתן אייבשיץ בשם כרתי עם תוס' חי' עצמו בשם פלתי ובסופו שיטה דמסכתא: פראג, תקע"א, 4°.

546. **ס' המדעים לאבונצר אלפראבי** על מספר החכמות וחלקיהן ותועליותן נעתק ע"י ר' קלונימוס ב"ר קלונימוס ב"ר מאיר בשנת ה' ע"ד: כ"י די רוסי № 458/6, et 776/4. ובכ"י שד"ל הנעתק מכ"י אחר משנת פלטנ"י נקרא סתם ס' **אבונצר אלפראבי**, עיין זה. ובכ"י די רוסי הראשון הנ"ל נמצא בסופו אגרת המחבר על סדר הלמוד בחכמות ונמצא גם לרמש"ג בכ"י. ועיין אוצר נחמד ב' דע"ז.

547. **מדרש**. שם כללי לקובץ מאמרי אגדה לקוטי פשטים ודרשות משלים וספורי מעשיות וכדומה והכל לפרש את המקראות והיו לבאר בדרך קצרה או ארוכה. והנה רבו מאד הספרים הנקראים בשם זה ונמצאים לנו, ורבים נזכרים בספרים ואינם אתנו. גם רובם ככולם לא נודעו למי הם ושם מאספיהם ומחבריהם לא הוגד לנו. ולכל הדעות רבים מהם קדמונים מאד העולים למעלה עד זמן התנאים והאמוראים ומיוחסים לא' מהם, ורבים מזמן מאוחר ואולי גם חדשים מקרוב בערך הראשונים.

והנה רבים הם הספרים הנודעים לנו מסוג ומין הזה ונקראים בשם מדרש ורבים נקראים בשם אחר, ולאשר אין זה מתכלית מלאכת הספר הזה אין להאריך פה, ומי החפץ לרוות צמאונו בכל אלה הוא ילך וידרוש את הרב החוקר והמבקר הגדול החכם דר' צונץ ויקרא בספרו המחובר בל"א ונקרא בשם: Die gottesdienstlichen Vortraege der Juden. Berlin 1832, 8°.

548. **מדרש**. (עיין קונטרס פרפראות).

549. **מדרש או נמוקים**. באור או הערות עה"ת וחמ"ש רות איכה וקהלת, לא נודע למי: כ"י די רוסי № 541.

550. **מדרש אבא גוריון**. נקרא כן לפי שמתחיל אבא גוריון איש צידן אומר וכו', ויש קורין לו אגדתא דמגילתא גם מדרש מגילה לפי שנוסד על מגלת אסתר. נדפס מחדש בקובץ בית המדרש חדר א' סי' א' ע"ש.

551. **מדרש אבכיר**. הוזכר בילקוט ומביא מאמרים ממנו.

552. **מדרש אגדת בראשית**. דרשות ואגדות ע"ס בראשית ונחלק לפרשיות אחת תורה א' נביאים ואחת כתובים פ"ג פרשיות והוא אצבע שפי בס' שתי ידות להר"מ די לונזאנו. (עיין שתי ידות).

553. **מדרש אגדת בראשית** הנ"ל ונשמטה בו פרשה כ"ח (תורה וה' פקד את שרה וכו') ונוסף בסופו: א) **מדרש תמורה** על תמורת העתים ושארי דרשות מיוחס לר' ישמעאל ור' עקיבא לקוח מס' שם הגדולים ח"ב. ב) **מס' גרים** א' מז' מסכתות קטנות כמ"ש בעל מגדל עז בפי"ג מהל' איסות, ונקראת בשם **ירושלמי**, ע"ש. נדפסה ראשונה ע"י הג"מ חיד"א מהעתקה מש"ס כ"י ישן ונחלק לפרקים ולהלכות כדרך הירושלמי, ובסופו קצת נוסח אחר. ג) **מס' גיהנם** לקוח מספר **ראשית חכמה**. ד) **מס' חבוט הקבר** לקוח ג"כ משם, ולפי הנראה מס' התשבי אות ח' ערך חבוט הקבר הוא חלק ממדרש ר' **יצחק בן פרנך**. ה) **מעשה או ברייתא דר' יהושע בן לוי** מובא בשבלי הלקט ובכל בו וכו'. ו) **מס' כלים של ביהמ"ק או ברייתא דמלאכת המשכן** לקוח מס' עמק המלך ונחלק לי"ב משניות. ז) **מס' אצילות** ברייתא בקבלה. ח) **ברייתא מפרקי מרכבה** לקוח מס' **יחוס הצדיקים**, עיין זה. כל אלה נאספו

והוצאו לדפוס עם הקדמה יקרה בראשה ועם קצת באור במקומות הסתומים ע"י ה"ר אברהם בהגר"א מווילנא : ווילנא, תקס"ב, 8° .
עוד ככל הנ"ל ע"י ר' יעקב ב"ר נפתלי הערץ אשר עבר על החרם וגם גנב וגם כחש והכחיד את שם מהר"א הנ"ל בהשמיטו כל מקום שמזכיר בהקדמתו את שם אביו הגר"א ז"ל, והדפיסו כמתכונתו בצלמו בתוך משך זמן הנאסר ע"י מהר"א הנ"ל להדפיסו וקרא שמו על כל דברי ההקדמה וקצת באור הנ"ל : זאלקווא, תקס"ד (ווינר גא"פ דף רנ"ו הערה B : תק"ס בטעות. ועיין ראבי"ה דף כ"ד ע"ד וימלא פיך שחוק !). חמ"ד (רוסיא) ותנחמנ"י, 8° .
עוד כנ"ל בהשמטת סי' ג' וד' הנ"ל: לעמבערג, תר"י, 8° . שם, תרח"י, סענסבורג, תרכ"א, 12° .

554. **מדרש אגור**. א' ממדרשי רז"ל. נדפס ע"י הר"מ די לונזאנו בשנת שפ"ו בצפת או בכפר עין זיתון הסמוך לה כמ"ש בס' מעשה הארץ דף ל' ע"ב ע"ש.

555. **מדרש איוב**. נזכר בילקוט איוב (רמז תתנ"ז) וריקאנטי בראשית ד' כ' ע"ד ובמתנות כהונה ויקרא רבה ריש פ' ט"ו.

556. **מדרש אלה אזכרה**. על מעשה עשרה הרוגי מלכות. מתחיל כשברא הקב"ה את האילנות ומסיים וילאת נשמתך בטהרה. נדפס קצתו בס' לקוטי הפרדס דף ד' ע"א ובמכתב עתי לגייגער ח"ד דף תמ"ט וכו'. וזה מחדש נדפס כולו בס' בית המדרש ב' סי' ט' ע"ש.

557. **מדרש אליהו**. ה"ר אליהו הכהן מאיזמיר. י"א דרושי הספד ואחר כל דרוש פרק א' מוסר היוצא מן הדרוש ההוא, ובסוף הדרושים באור מאמרי רז"ל ממגלת אסתר : אזמיר, תקי"ט, 2° . טשערנאוויץ, תר"ך, 2° . (ד' אזמיר לא ראיתי, אבל כן נמצא ברה"ס ורובענס ולעדנער ושער ד' שני הנ"ל. ותימה שהסכמת מהר"א ב"ר דוד אבואלעפיא שם התוס ר"ח תמוז שנת שכינה שרוי"ה שהיא חקכ"א ?) (ד' שני : ק' דפין).

558. **מדרש אלפא ביתא**. (עיין מדרש שוחר טוב).

559. **מדרש אלפא ביתא דר"ע**. נדפס בס' בית המדרש ג' בשתי נוסחאות סי' ג' וד', ע"ש. ואולי הם קצת מס' אותיות דר"ע ונ"ע.

560. **מדרש אספה**. הוזכר בילקוט וע"ש ס"פ ואתחנן.

561. **מדרש האתמרי**. ה"ר אליהו הכהן מאיזמיר הנ"ל (ונקרא ג"כ אליהו הכהן האתמרי). ל"א דרושים (עי' מדרש תלפיות): קונשטנטינא, תנ"ה, 4° (כ"ד דפין : פירשט שם). שאלוניקי, תקפ"ד, 2° .

562. **מדרש ברכת יעקב אבינו** ע"ה. נדפס מחדש בס' בית המדרש ג' סי' י' ע"ש, ואולי הוא שיטה חדשה מיסודו של ר"מ הדרשן הנדפס בסוף ס' משפטי שבועות לרב האי גאון, ע"ש.

563. **מדרש גדול וגדולה**. נדפס מחדש בס' בית המדרש ג' סי' יו"ד, ע"ש.

564. **מדרש דברי הימים**. נזכר בילקוט ראובני ומביא מאמר ממנו שם דף ע"ה ע"ב, ועיין הקדמת ה"ר תם ן' יחייא לס' יוסיפון.

565. **מדרש דברים זוטא**. נזכר בילקוט כעשרים פעמים ויותר ולא נודע ז"ז : (צונץ גא"פ דף רנ"ג והערה g) ע"ש.

566. **מדרש הגדה**. (עיין הגדה ש"פ, חי' ש"ס לר' ברוך סי' 267).

567. **מדרש הפטרות**. כן נקרא בכ"י די רוסי № 261/2 פסיקתא דרב כהנא האמתית הנמצא ג"כ בכ"י אוקספורד, ועיין עק"ד תרי"א דף שנ"ת.

568. **מדרש הרנינו**. נזכר ברוקח בכמה מקומות כמו סוף סי' רי"ד וסי' רט"ז ובשבלי הלקט סי' נ"ז.

569. **מדרש השכם**. מזכירין הראשונים כס' המכריע ותניא ורבינו ירוחם ואבודרהם ווולתם.

570. **מדרש השתלשלות העולמות**. קונטרס או ספר בקבלה: כ"י רד"א 996,q №.

571. **מדרש ויושע**. על שירת משה ויציאת מצרים : חמו"ד (קונשטנטינא, עט"ר) 4° . והוא סי' ע"ז משמונה עשר מדרשי אגדה שנדפסו ביחד ולכן הוא חמו"ד (עי' מעשה ר"י בן לוי). ונדפס גם ז"ז וזה מחדש בקובץ דברי חכמים, עיין זה.

572. **מדרש ויושע** הנ"ל בל"א: פראג, חש"ד, 4° .

573. **מדרש ויכולו**. נזכר בתוס' סנהדרין דנ"ט ע"א ובס' גימטריאות לתלמידי ר"י החסיד וברוקח הל' שבת סי' ק"ח וסי' קנ"ב.

574. **מדרש ויסעו**. כתב הג"מ חיד"א בשג"ב ו' ב' (ושה"ג שלי במקומו) שהוא בדפוס ישן נושן, ע"ש. ולפ"ד פירשט בעק"ד תרי"א דף שמ"ה—ו' הוא ס' מלחמות בני יעקב שמזכיר הרמב"ן בפירושו עה"ת פ' וישלח ובע"ס הישר עה"ת הבליעו בתוך ספרו במקומו ע"ש, ועי' ס' הישר ומ"ש שם, ועי' באור רש"ד בראשית ל"ד י"ג בסופו, ועי' בית המדרש ג'.

575. **מדרש וישלחו**. (עיין ספרי).

576. **מדרש הזהר**. (עיין זהר).

577. **מדרש חזית** ונקרא ג"כ אגדת חזית. הוא מדרש רבות על שיה"ש וקהלת, ונקרא

כן לפי שמתחיל בפסוק „חזית איש מהיר וכו'": פיזרו, עט"ר, 2°. ועל שיה"ש לבד: ד"ו, חש"ר, 2°. ווירונה, שנ"ה, 2°.

578. **מדרש בחידוש**. (עיין הגדה ש"פ).

579. **מדרש החכמה**. ה"ר יהודה הכהן ב"ר שלמה מוליטאנו (ודלא כבן זאב בהקדמתו לס' האמונות והדעות: ר' שלמה ב"ר יהודה הכהן, ע"ש). על תכונת ספרי אריסטו וקצת ענינים זולתו ובו ב' חלקים: ח"א, בהגיון והטבע ואחר הטבע של אריסטו ומאמר בפי' קצת פסוקים מס' בראשית ותהלים ומשלי. ח"ב, בלמודים ובסופו ב' מאמרים א' בפי' האותיות וב' במקצת הגדות שיש בהן מחכמת היחוד וזולתם. חיברו בטוליטולה בשנת ה"א וחמש בל' ערבי ואח"ז העתיקו לעברי: קצת מח"א נמצא בכ"י ווין № 109. ולפ"ד המרשים שם נמצא כולו בכ"י וואטיקאן № 428 ולײדין № 195 ודי רוסי 771 et № 421. אפס כי לפ"ד די רוסי בכרך № 421 הנ"ל הוא שונה ומשונה במהותו מכ"י ווין שלפנינו, ואולי ישכים לדברי הש"י על ספר זה ע"ש.

580. **מדרש החכמה**. סודות נפלאים בקבלה: כ"י רד"א q 995 №. והמרשים כ"י ווין הנ"ל יחשבהו לנזכר לפני זה, ע"ש.

581. **מדרש חכמים**. ה"ר פינחס ב"ר יהודה מ"מ בפאלאצק. פי' על תהלים: מינסק, תקס"ט, 4°.

582. **מדרש חמש מגלות**. (עיין מדרש רבות).

583. **מדרש לחנוכה**. נדפס מחדש בס' בית המדרש א' בשתי נוסחאות סי' י"ג וי"ד, ע"ש.

584. **מדרש טעמי חסירות ויתירות**. נזכר בסמ"ג עשין סי' כ' ובמדרש רבה במדבר דף רמ"ד ע"ג. (צונץ גא"פ דף רפ"ד). גם נזכר בתוס' ברכות דף ל"ה ורא"ש ברכות פ"ה סי' י"ז ורא"ש מגילה פ"ג סי' כ"ח ומנחת שי איוב ריש סי' ל"ח ע"ש. (ראבי"ה פ' י"ט).

585. **מדרש יהוידע הכהן**. (עיין מס' כלה).

586. **מדרש יהי אור**. (עיין זהר).

587. **מדרש ביום המלוכה של פרידריך ווילהעלם** לר' הירש בשוויץ: פפד"א, תקע"ו, 8°.

588. **מדרש יונה**. (עיין סבוב העולם).

589. **מדרש ילמדנו**. (עיין מדרש תנחומא).

590. **מדרש ר' יצחק הנשיא**. בס"ק דף נ"ט כתוב ר' יצחק הנשיא חיבר כמו מדרש לתורה, ע"ש: (ש"י).

591. **מדרש ר' יצחק בן פרנך**. (עיין מדרש אגדת בראשית לעיל).

592. **מדרש ישעיה**. נזכר בס' ישועות משיחו לאברבנאל דל"ג ג' ע"ש ובהקדמת ס' שלטי הגבורים ובמתנות כהונה ויקרא רבה דקל"ט א' ובמדבר רבה דרס"ז ב' ע"ש.

593. **מדרש כונן**. נקרא כן לפי שמתחיל בפ' ה' בחכמה וגו' כונן שמים וגו', ונקרא ג"כ **ברייתא דמעשה בראשית**: פפד"א, תע"ט. ברלין, תפ"ד. שקלאוו, תקמ"ג, 8°. (ועיין ארזי לבנון, בית המדרש ב', נטעי נעמנים).

594. **מדרש ל"ב מדות**. (עיין ברייתא דר' אליעזר בן יוסי הגלילי ובהוספות).

595. **מדרש לעולם**. נדפס מחדש בס' בית המדרש ג' סי' ט', ע"ש.

596. **מדרש מגילה**. (עי' מדרש אבא גוריון לעיל).

597. **מדרש מגלת אסתר**. מתחיל מפ' איש יהודי עד בערב היא באה, כנראה הוא חלק ממדרש אחר. נדפס מחדש מתוך כ"י המבורג בקובץ בית המדרש א' סי' ב' (עי' זה באות ב').

598. **מדרש מי השילוח**. נזכר בס' איומה כנדגלות ומביא מאמרים ממנו.

599. **מדרש מלים**. ה"ר אורי פייביש ב"ר אריה ליב. ח"א שרשי לה"ק בפתרון ל"א לכל הוראותיהם וח"ב שרשי ל"א בפתרון לה"ק וכל אותיות השמוש: דיהרנפורט, תקל"ג, 8°.

600. **מדרש** במסורות ודרשות ופשטי' וגימטריאות בסגנון בעה"ט (אפס קצהו מפ' וארא עד פ' יתרו): כ"י רד"א בשם קונטרס וכו' **F** № 261,.

601. **מדרש מעשה תורה**. נדפס מחדש בס' בית המדרש ב' סי' י"ד, ע"ש.

602. **מדרש משה רבינו**. נזכר בתוס' ב"ק דף פ"ב א' וברוקח וילקוט: (ראבי"ה דף כ' ע"א). ואולי הוא ס' דה"י של משה או פטירת משה ע"ש.

603. **מדרש משלי**. (עיין מדרש שוחר טוב, זרע אברהם).

604. **מדרש הנביא הלביא הלוי**. (עיין מגלת סתרים).

605. **מדרש נחום בן הקנה**. (עיין ס' הקנה).

606. **מדרש נחוניא בן הקנה**. (עיין ס' הבהיר).

607. **מדרש נחמות**. (עיין פסיקתא רבתי).

608. **מדרש הנעלם**. (עיין זהר, זהר חדש).

609. **מדרש הנעלם** הנ"ל על רות: ד"ו, ש"ו, 4°. (ועיין הר אדני ומ"ש שם).

610. **מדרש סוד תורה**. (עיין פרקי היכלות).

611. **מדרש עזרא**. נזכר בהקדמת ר' תם ן' יחייא לס' יוסיפון, ע"ש.

612. **מדרש ר' עקיבא** בכתרי אותיות. (עיין אותיות דר' עקיבא).

613. **מדרש עשרת הדברות** או (— — הדברים). אגדות על עשרת הדברות בפשטים ומאמרים על כל דבור ודבור מעניני. נוסד על חג שבועות, וכן נקרא בא' מכ"י וואטיקאן הגדה של שבועות (עיין בהקדמת ס' בית המדרש א' דף ח"י): פיראררה, שי"ד. (ולפ"ד המזכיר ב' № 665 הוא ד' שני ונלוה לס' חבור יפה וכו', ע"ש). ד"ו, שס"ה. וירונה, ת"ז, 12°. לובלין (עם ס' ארחות חיים? ע"ש) חש"ד (של"ב—ג') 4°. זאלקווא, תק"ע, 8°. זיטאמיר, תר"י, 16°. ועם נוסחת כ"א הגדול: לעמבערג, תרי"ח, 8°. (ועיין ארחות חיים, בית המדרש).

וביד החכם ר"י דייפמאנן נמצא בכ"י גדול יתר מאד מהנדפס ועל השער מפורש שם המחבר ר' אשר בן משולם ועם הקדמה יפה בדרך משל מאיש ושמו ר' יעקב, ע"ש: (תוס' עק"ד תר"ד № 31).

614. **מדרש פטירת אהרן**. נדפס מחדש בס' בית המדרש א' סי' ז', ע"ש.

615. **מדרש פטירת משה רבינו** ע"ה. נדפס מחדש בס' בית המדרש א' סי' יו"ד, ע"ש.

616. **מדרש פינחס**. ה"ר פינחס ב"ר שמואל מוויסאקע. פי' על מאמרי רבב"ח ושבי דבי אתונא: לונדון, תקנ"ה, 4°.

617. **מדרש לפירושים**. ה"ר אליעזר פישל ב"ר יצחק מסטריזוב. ע' דרושים על הפ' ויבוא יעקב שלם וגו' בשבעים פנים, והוא ספרו עולם הגדול: זאלקווא, תק"ס, 4°.

618. **מדרש פנים אחרים** של וישלחו. (עיין ספרי זוטא).

619. **מדרש פסיקתא** (זוטרתי). (עי' פסיקתא).

620. **מדרש רבה** או (— רבות) על התורה וחמש מגילות. ורש"י פ' ויגש על פ' ומקלה אמיו כ' וז"ל: זה לשון ברא(שית) רבה שהיא אגדת א"י וכו'. על מחבר המדרש הזה וזמן חבורו רבו כמו רבו הדעות מימי קדם ועד עתה, כי לפ"ד הרוקח בהקדמתו חיברו רבי הושעיא רבה ורמוז שמו בגימטריא מלות „ואהיה אצלו אמון" שמתחיל המדרש. ולדעת הראב"ד חיברו רבה בר נחמני (עיין ס' הקבלה דור ג' לאמוראים). וכ"כ בעל נדה לדרך בהקדמתו ע"ש, ור' אושעיא או ר' הושעיא רבה חיבר ס' בראשית רבה לבאר דברי המשנה (עיין צמח דוד ג"א תתקע"ט וד"א ס'). אבל לדעת חוקרי זמננו לא חובר כולו מאיש א' ולא בזמן אחד, כ"א כל חלק וחלק חובר בזמן מיוחד ויש מוקדם ומאוחר מרעהו כמה מאות שנים. וכבר האריך למעניתם הרב החוקר החכם מהרי"ע צונץ בספרו הנז' למעלה (№ 547) מדף ק"ע והלאה ע"ש, וגם בתוך כל חלק וחלק ממנו אלו ידי רבים כאשר תמצא הכל בהמשך דבריו שם.

621. **מדרש רבה** הנ"ל נדפס ראשונה בלי שום פי': קונשטנטינא, ער"ב, (4° וי"א) 2°. ד"ו, ש"ה, ב' חלקים. שם, שכ"ג. שם, שכ"ו. שם, שס"ג, 2°.

622. **מדרש רבה** הנ"ל עם הגהות לה"ר יהודה ב"ר משה לבית גדליה: שאלוניקי, ש"ר, 4°.

623. **מדרש רבה** הנ"ל עם פי' מתנות כהונה לה"ר יששכר בער ב"ר נפתלי כ"ץ. באור המלות והמשך הענין והגהות ושנויי נוסחאות: קראקא, שנ"ז. שם, שס"ח. פראג, שס"ח. שם, שפ"ד. ד"א, ת"א—ב'. ווילמרשדארף, תג"ל, 2°.

624. **מדרש רבות** הנ"ל עם הגהות מהר"י גדליה ועם פי' מתנות כהונה הנ"ל: שאלוניקי, שנ"ד—ה', 2°.

625. **מדרש רבות** הנ"ל עם פי' מתנות כהונה כנ"ל ועם תוס' ה"ר נפתלי הירש ב"ר שמשון מווינא פי' מלות זרות ונוסחאות שנמצא בספרים וליקט הקצור מס' יפה תאר ובסופו לוח הענינים ע"פ ערכין כסדר א"ב בשם אמרי שפר: פפד"א, גנ"ת, 2°.

626. **מדרש רבות** הנ"ל ככל הנ"ל ועם פי' ידי משה לה"ר יעקב משה ב"ר אברהם העלין אשכנזי, ופי' משנת דרבי אליעזר לה"ר אליעזר מפינטשוב: פפד"א, תס"ה. שם, תע"א. שם, תע"ה. שם, תצ"ב, 2°.

627. **מדרש רבה** הנ"ל עם כל הפירושים הנ"ל ועם פי' זרע אברהם לה"ר בן בעל ידי משה הנ"ל: ד"א, תפ"ה. זולצבאך, תקט"ו. אוסטרהא, תקס"ה. לעמבערג, תקס"ח—ט'. שקלאוו, תקע"ד. סדילקאוו, תק"פ, 2°.

628. **מדרש רבה** הנ"ל עם כל הפירושים הנ"ל ועם קצת פי' לה"ר שלמה שלם בשם נחמד למראה ובאור על מקומות הדקדוק למהר"ז הענא, ב' חלקים: ד"א, תקל"ז, 2°.

629. **מדרש רבה** הנ"ל עם פי' מתנות כהונה הנ"ל ופי' מלוקט בקצרה בשם אסיפת אמרים, חמשה חלקים: זאלקווא, תקס"ד.

אוסטרהא , תקס"ה . מאהלוב , תקע"ז .
ווארשא , תר"י , 8° וז"ו .

630. מדרש רבות הנ"ל עם פי' מתנות כהונה והגהות ה"ר דוד לוריא וה"ר יעקב משה (נכד הגר"א מווילנא) וה"ר שמואל שטראשון ועם פי' אשד הנחלים לה"ר אברהם ב"ר אריה יהודה ליב שי"ק ונדפס רק עה"ת לבד, חמשה חלקים : ווילנא , תר"ג—ה' , 2° גם 8° .

631. מדרש רבות הנ"ל עם פי' מתנות כהונה והגהות הרד"ל והרש"ש הנ"ל ונוסף עוד הגהות מהרי"ף לה"ר יחזקאל פייביש מדרעטשין שהיה מ"מ דווילנא ועם פי' מהר"ז וואלף איינהארן מהורדנא . ס' בראשית : ווילנא , תרי"ג , 8° et 2° . וס' שמות : שם , תרי"ח , 2° et 8° .

632. מדרש רבות הנ"ל עם פי' מתנות כהונה ופי' ן' בונט (נעתק מכ"י ישן) והגהות ה"ר יעקב עמדן וה"ר יששכר בער אדלער ותוספות הגהות ותקונים מאת המו"ל ה' מ. ש. קרוענער ח"א : פפד"מ, 1854, 8°.

633. מדרש רבות הנ"ל עם פירש"י ופי' אב"א הוא ה"ר אברהם ב"ר אשר ונקרא בשם מעדני מלך : (עיין אור השכל) .

634. מדרש רבות הנ"ל עם פי' יפה תאר לה"ר שמואל יפה אשכנזי. פי' ארוך ורחב בדרושים ופשטים , ע"ס בראשית : ד"ו , שנ"ז—ס"ו . פיורדא , תל"ב , 2° (כד"א F № 129, . ולפ"ד פירסט ח"ב דף ע' נדפסו שני אלה בלי פנים, ע"ש) . פראג, תמ"ט . פיורדא , תנ"ב , 2° . עוד כנ"ל על ס' שמות : ד"ו , שנ"ז . שם , ז"ת , פראג , תמ"ט , 2° . עוד כנ"ל ע"ס ויקרא: קונשטנטינה,אבקש"ה. זולצבאך, תמ"ח . ווילמרשדארף , עד"ת, 2°. עוד כנ"ל ע"ס במדבר: קושטנטינא,חש"ד, 2°. (ש"י . אבל הג"מ חיד"א כתב שעל ס' במדבר ודברים לא נדפס. עיין שג"ב י' כ"ה ושם ר' כ"ח, ושה"ג שלו ח"ב במקומו ובאות ר' רבות) .

635. מדרש רבות הנ"ל עם פי' תולדות נח להדיין ה"ר נח ב"ר פסח על מדרש שמות וקרא לו ח"ב מס' יפה תאר הנ"ל : קראקא , שצ"ד , 2° .

636. מדרש רבות הנ"ל עם פי' גשמי הטל מאת ה"ר מאיר ב"ר משה ראזענטהאל . ח"א: רעדעלהיים, תרי"ז. וח"ב(מן ס' במדבר פ"ח עד סומו) : קראטאשין , תרי"ט , 8° .

637. מדרש רבות הנ"ל עם פי' נזר הקדש לה"ר יחיאל מיכל מגלויגא על מדרש בראשית ומרבה להשיג על ס' יפה תאר הנ"ל : יעסניץ , תע"ט , 2° .

638. מדרש רבות הנ"ל ס' דברים גם מדרש על חזית מגילת איכה עם פי' יפה ענף עם משנת דרבי אליעזר וגם קהלת עם פי' מתנות כהונה : לעמבערג , תקס"ג , 8° .

639. מדרש רבות על חמש מגלות : פיזארו , עט"ר, 2°. עוד כנ"ל עם פירושים (עי' לעיל) .

640. מדרש רבות על ח"מ עם פי' מתנות כהונה : שאלוניקי , שנ"ד , 2° .

641. מדרש רבות על ח"מ עם פי' ה"ר שמואל יפה . הובא לביה"ד ע"י ה"ר שמעון ב"ר יעקב : פפד"א , תנ"ו , 2° .

642. מדרש רבות על חמש מגלות עם ב' פירושים לה"ר חנוך זונדיל ב"ר יוסף בשם ענף יוסף , עץ יוסף לבאור המלות והמשך הענין : ווילנא , תקפ"ט—צ"ד , 4° .

643. מדרש רבות על מגילת איכה עם ב' פירושים הנ"ל ונוסף בו יד יוסף מהנ"ל מ"מ מפסוקים ומאמרי המדרש המובאים במקומות אחרים במדרש וש"ס וזהר וילקוט וכו' : שם , ת"ר , 4° .

644. מדרש רבות על שיר השירים עם פי' יפה קול . (עיין זה באות יו"ד) .

645. מדרש רבות על אסתר איכה ורות עם פי' יפה ענף . (עיין זה שם) .

646. מדרש רות. (עי' הר אדני).ונזכר באבודרהם וריקאנטי וציוני ונדפס גם בסוף ס' טעמי מצות להריקאנטי , ע"ש .

647. מדרש רות.(עי' פי' על רות לה"ר עובדיה).

648. מדרש הרפואות . (עיין רפואות אסף ויוחנן) .

649. מדרש שוחר טוב . הוא שם הכולל למדרש תהלים שמואל ומשלי לפי שמתחיל בפ' שוחר טוב יבקש רצון , ובסופו מדרש האלפא ביתא פי' על מזמור קי"ט בתהלים עד אות ל' לר' מתתי' היצהרי (ופסו' עשר שאלות לר"ס גאון בענין תחיית המתים) : קונשטנטינא , ער"ב , 2° . ובלי שו"ת רס"ג הנ"ל : ד"ו , רנג"ו , 2° . ויותר נראה כי ד"ק ער"ב הוא רק שו"ט תהלים לבד ושו"ט שמואל (עיין לקמן סי' 660 ועי' רובענס F, 440 №).

650. מדרש שוחר טוב הנ"ל עם הגהות ובאור המלות לה"ר יצחק ב"ר שמשון כ"ץ (חתן מהר"ל מפראג): פראג, משל"ג. שם , שפ"ב , 2° . (ועיין תוס' עק"ד תר"י דף תסע"ס) . ד"א ,

ת"צ, 2°. לבוב, תרכ"א. שטעטין, תרכ"א, 8°.

651. **מדרש שוחר טוב** הנ"ל על שמואל ומשלי עם פי' קצר לה"ר יעקב ב"ר נפתלי הירץ מבראדי: זאלקווא, תק"ס. לבוב, תקס"ח. סדילקאוו, 1833. לעמבערג, 1850, 8°. עוד הנ"ל על שמואל לבד ועם הגהות הרד"ל: ווארשא, תרי"ב, 8°. עוד הנ"ל עם פי' ענף יוסף ועץ יוסף לבאור המלות והענין וציוני כל המ"מ בשם יד יוסף לה"ר חנוך זונדיל ב"ר יוסף מביאליסטאק: שטעטין, תר"ך, 4°.

652. **מדרש שוחר טוב** הנ"ל על ס' תהלים עם פי' קצר הנ"ל: זאלקווא, ישרי"ם, 4°. לבוב, תר"י, 8°.

653. **מדרש שוחר טוב** הנ"ל על ס' תהלים עם פי' יבקש רצון לה"ר אפרים בה"ר משה הלוי הורוויץ. ספר ראשון (א'—מ"א): לבוב, אשי"ש, 4°.

654. **מדרש ז' שוע או ז' שועי מר רב חפץ.** מצאתי בספר א'. כ"כ שש"ד בשנ"ה במקומו. ועיין בש"י סוף דף ל"ג ע"ב. ועיין דרשות או אבן שועיב ומ"ש שם.

655. **מדרש שיר השירים.**(עיין מדרש חזית).

656. **מדרש שיה"ש** רות ואיכה מהזוהר והתיקונים: ד"ו, שנ"ז, 4°.

657. **מדרש שכל טוב.** (עיין שכל טוב).

658. **מדרש שלמה.** (עיין כלי פז).

659. **מדרש שמואל.**(עי' מדרש שוחר טוב לעיל). ובכ"י די רוסי № 563 נקרא אגדת מר שמואל, ע"ש.

660. **מדרש שמואל** הנ"ל לבדו ובסופו עשר שאלות רס"ג בענין תחיה"מ הנ"ל: חמו"ד (כד"א F, 144 № וצונץ גא"ל דף רכ"ו סי' א"ן): קונשטנטינא, ה' אדר שנת עזר"ה (רע"ז). ופירשט ח"א דף רס"ו: רפ"ב. וצ"ע על הקביעות משנת עז"ר ועזר"ה לברר הדבר).

661. **מדרש שמואל.** ה"ר שמואל ב"ר יצחק די אוזידה. פי' על פ"א מלוקט מכל המפרשים ועם פירש"י: ד"ו, של"ט. שם, שמ"ה. קראקא, אשמח"ה. ד"ו, שס"ה. זאלקווא, תקכ"ד. שם, תקמ"ג. דיהרנפורט, תקנ"ח. לבוב, תקפ"ה, 4°.

662. **מדרש שמואל** הנ"ל ובסופו חידת הראב"ע עם פי' ה"ר דוד גרינהוט: פפד"מ, תע"ג, 2°.

663. **מדרש ר' שמעון בן יוחאי.** נזכר בס' נפוצות יהודה דקט"ו ע"ב ודרי"א ע"א, וכוונתו לס' הזהר שכן מצאנו לקצת מחברים קורין לו מדרשו של ר"ש בן יוחאי. עיין תשב"ץ ח"ג סי' כ"ו וכ"ז, בחיי פ' משפטים, עבודת הקדש לר"מ ן' גבאי וזולתם. ועיין ראבי"ה דף י"ט ע"ב.

664. **מדרש שני בפנים אחרים.**(עי' ספרי זוטא).

665. **מדרש תדשא** מיוחס לר' פינחס בן יאיר ונקרא כן לפי שמתחיל בפ' תדשא הארץ דשא. ויש קורין לו ברייתא דר"פ בן יאיר. ועיין צונץ גא"פ דף ר"פ. נדפס מחדש בס' בית המדרש ג' סי' ט"ז, ע"ש.

666. **מדרש התורה.** ה"ר יהושע אבן שועיב. פי' עה"ת: כ"י אח"ס № 48.

667. **מדרש** על התורה בקצרה והרבה גימטריאות ובפ' שופטים נרשם: ר' עזריאל ב"ר אליעזר: כ"י רד"א № 1017, q.

668. **מדרש תלים.**(עיין מדרש שוחר טוב לעיל). ויש קורין לו אגדת תלים או הגדת תלים ועל מזמור קי"ט נקרא מדרש אלפא ביתא. וכתב בע"ס אהל יוסף בפירושו על הראב"ע עה"ת בפ' ויקרא על פ' על ירך המזבח צפונה וז"ל: וידוע כי מדרש תהלים חיבר ר' יוחנן אותו בא"י ובעבור שהוא היה דר שם ע"כ יש לסמוך על דבריו שאמר האמת, ע"כ: (מרגליות טובה דף ל' ע"ב).

669. **מדרש תלפיות.** ה"ר אליהו הכהן דיין מאזמיר. לקוטי מאמרים וחידושים הקדמות וידיעות כמנין תלפיו"ת מלוקטים משלש מאות ספרים הנקובים בראשו (ינה"ל) ומסודר כסדר א"ב ולא נדפס רק עד סוף אות כ': אזמיר, צרור"ה לפ"ג (תצ"ו) 2°. זיטאמיר, תר"ך 2° קטן. והג"מ חיד"א שמע שהמחבר ז"ל לא חיברו בסדר זה כ"א המדפיסים רצו לסדר כן והרואה יראה שאינו מסודר כראוי: (ול"א ת' ל"ד ושה"ג שלי במקומו). ולקוטים לס' זה (עיין שבט מוסר). [ובהקדמת הס' כ' וז"ל: וזכני האל ברחמיו לחבר ספר קרוב לת"ק שו"ת . . . ושיטה על מס' ע"ז ותעניות . . . וס' מגלה צפונות פי' עה"ת . . . וג' ספרים אחרים עה"ת ומאמרי חז"ל השייכים לכל פרשה . . . ומדרש אליהו כלו דרושים של הספד ואחר כל דרוש פרק של מוסר השייך לדרוש . . . וס' מדרש האתמרי מדרושים מזומנים לזמנים לשמחות וגיל מוכנים לכלות וחתנים וצדקה וג"ח ותשובה ולענינים אחרים . . . וס' תהלות ה' פי' תהלים . . . וחבור פי' על שיה"ש ורות ואחשורש ואיכות . . . יש גם בתוכם שיה"ש ומגלת אסתר כולם בר"ת . . . וס' פי' ההפטרות . . . וס' טעמי המצות על תרי"ג מצות . . . וס' מנחת אליהו מחולק לפרקים . . . וס' אזור אליהו וכו קצת פי' מפ"א

וקצת פי' ההגדה . . . וס' על כל „ולא עוד אלא" (עי' זה) . . . וס' שבט מוסר (עי' זה) . . . וס' סמוכים לעד דרוש על סמיכות כל הפרשיות של כל התורה . . . וס' מעיל צדקה (עי' זה) . . וס' מחיה נפרדים לרוב . . . וס' ידו בכל כשמו כן הוא, עכ"ל] .

670. **מדרש תמורה** . ג' פרקים דרשות לר' ישמעאל ור' עקיבא ובפ"ג מבאר תמורת העתים בקהלת ג' נגד כ"ו כי לעולם חסדו בתהלים קל"ו . נדפס ראשונה מכ"י ע"י הג"מ חיד"א בסוף ס' שם הגדולים ח"ב , ושנית בסוף ס' מדרש אגדת בראשית , עיין זה . ושלישית בס' בית המדרש א' סי' ט' .

671. **מדרש תנאים** . ה"ר זאב וואלף ב"ר ישראל איסר איינהארן . ח"א ל"ב מדות דר"י הגלילי עם הגהות ובאור וח"ב פרקי דר"א עם פירוש : ווילנא , תקצ"ט , 4° .

672. **מדרש תנחומא**. ר' תנחומא ב"ר אבא. וכתב הר"מ די לונזאנו במעריך אות ת' ערך תנחומא וז"ל : כתבו המדפיסים (ואחריהם נמשכו גם רושמי הספרים) תנחומא הנקרא ילמדנו ושקר הוא, הלא תראה הילקוט שמזכיר שניהם בכמה מקומות אלמא האי לחוד והאי לחוד , והנה תנחומא אינו נמצא כלל . ואולם נתבאר לי שיש ממנו ארוך וקצר , הקצר הגיע לידי בשלימות והארוך הוא חשוב מאד הגיע לידי ממנו פ' ואתחנן ופ' עקב , ע"כ . ויצא לנו מזה כי זה הנמצא בידינו בשם תנחומא הוא מדרש ילמדנו ומסודר כסדר פרשיות התורה : קושטנטינא , רפ"ב (וצונץ גא"ל דף רכ"ו : ר"פ) 4° . שם , רפ"ח , 2° .

673. **מדרש תנחומא** הנ"ל עם תוס' כמה מדרשים וקצת פי' מלות הזרות בקצרה : ד"ו, ש"ה . מנטובה , שכ"ג . וירונה , שנ"ה. פראג, אהב"ה ושמח"ה. פפד"א , תס"א, 2° .

674. **מדרש תנחומא** הנ"ל עם פי' מלות זרות וקצת באור במקומות סתומים ע"י ה"ר מנחם מן ב"ר שלמה הלוי : ד"א , מג"ן ישע"ך . שקלאוו, תקס"ב. קראקא, תקס"ג. לעמבערג, תקס"ה , 8° .

675. **מדרש תנחומא** הנ"ל עם פי' ענף יוסף ועץ יוסף לבאור המלות והענין לה"ר חנוך זונדיל ב"ר יוסף מביאליסטאק : ווילנא , תקצ"ג , 4° . שטעטין , תרכ"א , 8° .

676. **מדרשו של ר' נחוניא בן הקנה**. כן נקרא ס' הבהיר בפי הקדמונים כמו הרמב"ן בפ' בראשית ושאר מחברים : (רא"בי"ה דף י"ט ע"ב) .

677. **מדרשו של ר' שמעון בן יוחאי** . (עיין מדרש ר' שמעון בן יוחאי לעיל) .

678. **מדרשי התורה** לה"ר שלמה אסתרוק. ראה הג"מ חיד"א בכ"י על החומש , כמ"ש בשג"ב ס' מ"א ושה"ג שלי ח"א בשמו , ונמצא בכ"י רח"ם № 415 .

679. **מדרשי התורה** לא נודע למי ואולי הם לר"א מגרמיזא (בע"ס הרוקח) : כ"י רח"ם № 416 .

680. **מדרשים על התורה** לרבינו דוד ב"ר אברהם בן הרמב"ם.ע' מדרשים בל' ערבי הנהוגים עוד לקרותם בקצת קהלות מצרים מדי שבת בשבתו : (קוה"ד דף י"ג סוף ע"ב ודף כ' ע"א ע"ב) .

681. **מדת חסידות** . (עיין אבן בחן , תאות צדיקים) .

682. **מה נשתנה** . (עיין הגדה ש"פ) .

683. ס' **מה שאחר הטבע** לאריסטו נעתק מל' רומי ע"י ר' ברוך בן יצחק בן יעיש : כ"י רח"ם № 421.ובאור א"ר (עיין אריסטו).

684. **מהגבולים והרשומים** . (עיין ס'. . .).

685. **מהדורא בתרא** . (עיין חירושי הלכות , (עיין עבודת הבורא) .

686. **מהדורא בתרא של עבודת הבורא**. נחלת שבעה) .

687. **מהדורות** רבינו ישעיה הראשון . (עיין פסקי רי"ד) .

688. **מהימנותא דכלא** . הוא דרוש רזא דמהימנותא לש"ץ שר"י בעצמו ונחמיה חייא חיון הדפיסו בקצת שנויים עם ב' פירושים גדולים סביב לו.(עיין עז לאלהים).

689. ס' **מהלך** או מהלך שבילי הדעת . ה"ר משה ב"ר יוסף קמחי . דקדוק לה"ק . נדפס ראשונה עם נמוקי ר"א בחור (בשנויים מהמוציא לאור) ובראשו הקדמה לר' בנימין ב"ר יהודה ובסופו שער ט"ו ט"ז וי"ז על מלאכת השיר מס' שקל הקדש אשר בס' לשון למודים , עיין זה : חמ"ד (פיזרו ע"י גרשון שונצינו)חש"ד (רס"ח) 4°. עוד כנ"ל והנמוקים לרא"ב הנ"ל בסופו : פיזרו (בני שונצין) חש"ד (רס"ט—ע"ח) 4° . עוד כנ"ל מהופך כ"י ורק הפנים לבד ומנוקד : הגנויא , רע"ט , 4° . וגם עם שער בל' רומי . עוד כנ"ל (הפנים לבד) עם קצת נוספות והקדמה בל' רומי ליוסטיניאני : פאריז , 1520 , 4° . עוד כנ"ל הפנים לבד ומנוקד ועם שער בל' רומי : אויגסבורג, 1520 , 4° . עוד כנ"ל עם נמוקי

כא״ב וכו׳ כנ״ל בשם דקדוק : אורטונא , עט״ר , 4° . עוד כנ״ל עם קצור הקדמת ר״ב הנ״ל ועם פי׳ ר״א בחור (כ״כ שם בשער ולא נמצא) עם העתקה רומית ע״י סיבעש. מינסטער ונכלל בה עיקר נמוקי הכא״ב : באזיל, 1531, 8° . עוד כנ״ל בל׳ רומי לבד ע״י מינסטער הנ״ל : באזיל , 1536 , 8° . עוד כראשונים הנ״ל עם נקודות והנמוקים בתוכו מוגה ומתוקן מרא״ב בעצמו ועם הקדמת ר״ב הנ״ל וכו׳ בשם הכולל:דקדוקים: ד״ו, ש״ו. שם, חש״ד (שי״ב) 8° . עוד כנ״ל ונוסף בו לוח חלוקת הפעלים וש״ד : מנטובה, שכ״ג , 8° . עוד כנ״ל בלי הנוספות הנ״ל : מנטובה , של״ח , 8° . עוד עם הלוח הנ״ל והגהות ה״ר שלמה זלמן אשכנזי מפוזנא:קראקא, חש״ד (לפני שנת שפ״ב) 8°. עוד כנ״ל עם תוס׳ הגהות לה״ר שבתי סופר מפרעמסלא: לובלין , ושלו״ם , 8° . עוד כנ״ל : ד״ו , שפ״ב , 8° . עוד כנ״ל עם נמוקי רא״ב והקדמת ר״ב הנ״ל והערות בל׳ רומי ע״י עמפרעור : ליידין , 1631 , 8° . עוד כנ״ל עם הנמוקים וכל הגהות הנ״ל ותוס׳ הגהות לר׳ יעקב אלחנן ב״ר יצחק פאם : המבורג , תקמ״ה , 8° .

690. מהלך . ה״ר משה באסולה . ספור מסעו לא״י והחידושים אשר ראה במהלכו . הובא בס׳ מאור עינים פ׳ נ״ו , ע״ש .

691. מהלך הכוכבים . ה״ר אפרים מזרחי . על חכמת התכונה עם ציורים ופירוש ונקרא ג״כ טיאוריקא לג׳ פורבאך (ועיין מראה האופנים) : כ״י רד״א q, № 928 . ובכרד״א נמצא עוד בכ״י עם פי׳ הרמ״א ב״ר מנוח הענדיל ור׳ חיים ליסקער , ע״ש . ועיין כ״י פישל . . .

692. מהלך המאורות . (עיין פני אריה) .

693. מהלך שבילי הדעת . (עיין ס׳ מהלך).

694. מהלך השכל הנקרא חכמת הגיון (לאגיקא) לה״ר הירץ אולמאן ממיינץ : כ״י רח״ס № 419 .

695. ס׳ המהלכות . ה״ר שלמה אביגדור ב״ר אברהם . להורות דרך חכמה לאדם להשכיל להיטיב , כ״י : (תג״י ס׳ נ״ו) .

696. ס׳ המהלכות. ה״ר שם טוב ן׳ פלקירא. (עיין תג״י ס׳ סי׳ ס׳) .

697. מהפכת . (עיין לשון תהפוכות) .

698. מהר ישראל . ה״ר אליעזר זוסמאן ב״ר יצחק רעדלסהיים. ג׳ חלקים: ח״א דקדוק לה״ק, ח״ב וח״ג שרשים הוללאנדית ולה״ק, לה״ק והוללאנדית , ובסופו שרשי ארמית והוללאנדית: ד״א , 1741 , 4° .

699. ס׳ מהרי״ל או מנהגי מהרי״ל . רבינו יעקב ב״ר משה מולין סג״ל (מהרי״ל , מהר״י סג״ל , מהר״י מולן , הרמ״ה) . תקון מנהגי כל השנה בכל מדינות אשכנז ודיני או״ה עם באור מלות הקשות : סביוניטה , שט״ז . קרימונה , שי״ח . שם , שכ״ו , 4° .

700. ס׳ מהרי״ל הנ״ל ובסופו קצור השערים לר״י מדורא והל׳ שו״ב למהרי״ו : לובלין , קר״ן . 4° .

701. מהרי״ל הנ״ל כנ״ל עם תוס׳ מנהגי קהלות שנמצאו בספרים ישנים והי׳ ה״ר הירץ אבד״ק פפד״מ: הענויא, שפ״ח , 8° . עוד כנ״ל ובסופו סדר תפלה לחול לשבת ולרגלים : פפד״מ , תמ״ח , 12° .

702. מהרי״ל הנ״ל כנ״ל עם תוס׳ מנהגי ק״ק פפד״מ בשלימות : אופיבאך , ת״פ . ד״א , ת״צ . פפד״מ, ת״צ , 8° . שקלאוו, תקנ״ו . פולנאה, תקס״ב. סלאפקאוויץ , תקס״ז , 4°. לבוב , תר״ך , 8° .

ולשד״ל נמצא ס׳ מהרי״ל בכ״י עם כמה וכמה ענינים יתר על הנדפס וגם כ״א תשובות לו ולזולתו ונוסח יקרה לה״ר אליעזר זלמן הלוי הנפטר בר״ה שנת הקי״ח . (עיין כ״ח ז׳ דף נ״ו) .

703. מהררי נמרים . ה״ר דוד ן׳ זמרא (הרדב״ז) . מראה מקומות לענינים : ד״ו , (שס״ו . ש״י . ועיין בסמוך) .

704. מהררי נמרים. חידושים וכללים למחברים שונים נקבצו ובאו יחד לביה״ד ע״י ה״ר אברהם בן דון שלמה עקרה , והם : א) כללי הגמרא לה״ר עמנואל ב״ר מנחם ספרדי המכונה בן חסון . ב) כללי הגמרא להרדב״ז (הוא הנז׳ לפני זה ודלא כש״י) . ג) קצת חי׳ מס׳ חגיגה כתובות ב״ק ב״מ ושבועות להרמב״ם והר״ם מגורניש ומהר״א די בוטון . ד) דרכי הק״ו לה״ר שמואל אלבלנסי נקרא בשם דרכי קהלת קדש (ולד״ק נדפס גם לפני זה בוויניציא ש״י , עיין פירסט ח״א דף נ״א) . ה) דרכי הק״ו כנ״ל למהר״א ן׳ מוסא . ו) דבור תוספות בפ״ק דמגילה למהר״י בי רב . ז) כללי מדרש רבה להמקבץ ומלבה״ד הנ״ל : ד״ו , ושמח״ה , 4° . ראיתיו ספר שלם וסי׳ ז׳ הנ״ל לא נמצא בו וגם לא נזכר בשער הספר . ואמנם לפ״ד ה״ר חיד״א נמצא בו גם סי׳ ז׳ הנ״ל (עיין שה״ג שלי ח״ב במקומו) . ואולי היה מקומו בס׳

זה ריש סי׳ ג׳, לפי שבכל ספרים שראיתי ממנו נראה נחסר מדף א׳—ט״ז ואח״ז מתחיל סי׳ ג׳ הנ״ל.

705. ס׳ **המובחר**. כן נקרא ס׳ המסורה שהיה ביד מהר״א שטיין ככתוב בגליון תנ״ך כ״י קעניקוט № 206. (צונץ גא״ל דף קי״ז).

706. **מובחר שבאבות**. (עיין תקוני שבת).

707. **מוגמר**. (עיין מזכרת אברהם).

708. **מודע לבינה**. ה״ר מנחם מענדיל מסטנוב. ח״א כולל דוגמא מב׳ חבורים, והם: א) **אגרות חכמה** אשר כתב לרעיו בעניני חכמות ומדעים. ב) **רפואות העם** להורות דרך קל לרפאות חלאים המהלכים בעם וכו׳: ברלין, תקמ״ט, 8°.

709. **מודע לבני בינה**. ה״ר משה בן אורי ארנסוואלד (פיליפזאן). ראשית למודי קריאת לה״ק וכללי דקדוק וכל דרכי הלשון בל״א ככתבם, ב׳ חלקים: לייפציג ודעסויא, 1808—10, 8°.

710. **מודע לבני בינה** הנ״ל כנ״ל בתוס׳ רבות לכל חלקי למוד לה״ק לנערי ב״י, ב׳ חלקים: לייפציג, 1823, 8°.

711. **מודע לבני בינה** הנ״ל עם תרגום ל׳ הולאנדית ע״י ה״ר משה כהן בעלינפאנטי ב׳ חלקים: ד״א, 1817, 12°.

712. **מודע לבני בינה** ללמד לנערי ב״י לשון פולניא בזמן קצר: ווילנא והוראדנא, תקפ״ו, 8°.

713. **מודע לילדי בני ישראל**. ה״ר משה בן צבי באָק. ראשית הלמוד לנערי ב״י עברית אשכנזית וצרפתית וראשית למודי יסודי האמונה: ברלין, תקע״ב, 8°.

714. **מודעא לבית ישראל**. תשובות גאוני ורבני הדור לאסור המצות הנעשות ע״י מאשינע. נדפס בפקודת הר״ש קלוגער: ברעסלויא, תרי״ט, 8°.

715. **מודעה ואונס**. הוא קונט׳ בדיני מודעה ואונס למהרה״ש אשר בריש ח״ב מספרו תורת חיים עם תוס׳ ובאור ה״ר ירמיה אבד״ק מאטרסדארף ובנו ה״ר יואב ונקרא בשם מודעה רבא וזוטא: זאלקווא, תקנ״ה (?). לעמבערג, תקנ״ח, 4°.

716. **מודעה רבה וזוטא**. (עיין מודעה ואונס).

717. **מוטות כנפים**. ה״ר הנוך זונדיל ב״ר ישעיה לוריא. דרושים שונים והגהות והערות לספרו כנף רננים, כ״י: (שי״ג).

718. **מוכיח חכם**. (עיין אביעזר בהוספות).

719. **מולד האדם** או ס׳ המולדות להראב״ע. על תכונת האדם לפי עת הולדו ע״פ מערכת הכוכבים והמזלות והימים הטובים והרעים לכל דבר ע״פ חכמת החזיון (אסטרולוגיא). אבל ממפרשי הראב״ע עה״ת נראה שהוא על עניני תכונה בתקופות ועבורות ומולדות. עיין מוטוט פ׳ תצוה בענין האפוד ואהל יוסף פ׳ בהר על פ׳ והעברת שופר וכו׳, ועיין חקות השמים: כ״י רד״א q 1676, №. וביד הג״מ שי״ר כמ״ש בכ״ח ד׳ דף קל״ז וכו׳, וכ״י ווין № 186 ע״ש. ונעתק לל׳ רומי ונדפס רק העתק לבד: ד״ו, 1485. קעלין, 1537, 4°.

720. ס׳ **המולדות**. (עיין מולד האדם לפני זה). ולפ״ד הג״מ שי״ר בכ״ח ד׳ שם בהערה נמצא עוד ס׳ המולדות למחבר אחר זולת זה וע״ש.

721. **מולדות יצחק**. ה״ר יצחק ב״ר משה קאצינעלנבויגן. חשבון תקופות ומולדות בקצור: פראג, שפ״ג, 4°.

722. **מוסדות הארץ**. (עיין עטרת יוסף).

723. **מוסדות הלשון**. (עיין זכר רב).

724. **מוסדות תבל**. ה״ר דוד ב״ר מאיר הכהן פריזנהויזן. ג׳ עניינים שונים, והם: א) עניני תכונה לדעת קופרניקוס. ב) מופת על יסוד הי״א מס׳ היסודות לאוקלידוס. ג) נואה לבניו וחקירות על מציאות השם והשארת הנפש והכרח אמתת הנבואה ותורה שבע״פ וכו׳ וב׳ לוחות נחושת: ווין, 1820, 8°.

725. **מוסדות תבל. מ. ק.** (ה״ר משה קוניץ). באור פרק העשירי מס׳ מלות ההגיון להרמב״ם: פראג, חש״ד, 4°.

726. **מוסדי הרים**. ה״ר רפאל יוסף קוא הלוי. ח״א חקירות נבחינה קצת עיקרי הדת: פראג, תקפ״א, 8°.

727. **מוסדי חכמה**. ה״ר חיים זעליג ב״ר יעקב סלאנימסקי. ראשית יסודות חכמת האלגיברה הפשוטה והנשגבה: ווילנא והוראדנא, 1834, 8°.

728. **מוסף השבת**. תקון (? ?): מיץ, תקכ״ה, 8°. (רמ״ס № 2325 ולעדנער ע׳ 471).

729. **מוסף הערוך**. (עיין ערוך).

730. **מוספים**. (עיין זבחי רצון).

731. **מוסר** ע״פ חידה או גן עידונים. הם חידות איזופי הכוללים משלי מוסר והתועלת היוצא מהם. נדפס עם ס׳ בן סירא, עיין זה.

732. **מוסר ן׳ כספי**. (עי׳ אגרת מוסר סי׳ 232).

733. ס׳ **מוסר** ובו כ״ה פרקים חרוזים בל׳ ערבי נעתק ע״י ר׳ יוסף או נעתק מס׳ ר׳ יוסף אבן חסן ללשון ערבי: (וואלף ח״ב דף אשל״ג

ואורי № 296/2). עיין אוצרות חיים לרמ"ס דף שס"ז.

734. ס' המוסר או המפואר. ר' יהודה כלץ. סודות על הדינים ועל התפלות ועל חכמת הקבלה כ' פרקים עם הגהות ומפתח בסופו לנכדו ה"ר משה ב"ר אלעזר ן' כלץ: קושט', רצ"ז. מנטובה, שי"ח. (ברטולוצי וכן וואלף, אבל רד"א q 252, № ולעדנער ע' 403: בשוב"י. עיין צונץ גא"ל דף רכ"ג). קראקא, שנ"ח, 4°.

735. ס' המוסר. ה"ר יוזפא שמש מווירמייש. מוסר השכל מסודר ע"פ א"ב ותשר"ק בחרוזים: ד"א, ת"ן, 4°. (ועיין מעשה נסים ומ"ש שם).

736. ס' המוסר. תחלתו „אמר החכם בתגבורת המדות" וכו' והללו באור המאמרים כאשר ביארם יסחק הישראלי, כ"י באוקספורט № 104/4: (לשון הרמש"ש באוצרות חיים לרמ"ס דף שס"ז).

737. ס' המוסר. ר' יצחק ן' קרישפין. מוסר השכל וקלת בחרוזות, כ"י: (ש"י. ועיין בתחכמוני דף ח').

738. ס' המוסר לה"ר משה גייא"ה, כ"י: (סה"ד שכ"ה).

739. ס' המוסר או בוך דער צוכט. ה"ר שמעון ב"ר יהודה הכהן. מוסר השכל ל' פרקים וס' דניאל בחרוזים ובאור המלות על אקדמות והכל בל"א: כ"י רד"א תקמ"ב № 5 וק"ד q 1261, №.

740. ס' המוסר כולל נ"א בתים מאמרי מוסר השכל בחרוז ונחלק לז' ימי השבוע לבוקר ובין הערבים, ובסופו קלת סגולות והנהגות ישרות: שקלאוו, תקמ"ג. אוסטרהא, חש"ר, 8°.

741. המוסר או אחרית רשע. ספור מעשה נורא אשר קרה בפולין. חובר ע"י הרז"וו טוגענדהאלד בל"א בשם דענונציאנט ונעתק לעברי ע"י ה"ר מנחם מאנוש בענדיטזאהן: ברעסלויא, 1847, 8°.

742. ס' המוסר. (עיין אגרת מוסר לר"י ן' כספי, דברי דוד, הגיון הנפש העצובה, ראשית חכמה).

743. מוסר אב. קלארים דע פֿלאָריאַן. כולל: א) אליעזר ונפתלי. נעתק ללה"ק ע"י ה"ר מרדכי פֿיורינטינו. ב) ישיר ישראל. משלי מוסר ושירים מאת ה"ר ישראל קושטא: ליוורנו, ע"ל נגינ"ת, 8°.

744. מוסר אב. ה"ר שמואל פריינד דיין בפראג. פי' מספיק על ס' משלי: ווין, 1839, 8°.

745. ס' המוסר בדרך חידה. (עיין חי בן מקיץ).

746. מוסר השכל או (שירי —. גם שערי מוסר) לרב האי גאון ובל' ערבי נקרא ארגוזה ופירושו שירה. תוכחת מוסר השכל להנהגת האדם ובו קפ"ט חרוזים, וכפי שנזכר בספרי קדמונים נחלק לשערים. ונראה שלא נדפס רק קלת ממנו, וחרוזים של רב האי אשר בכ"י די רוסי № 1278 וכן משלי רב האי אשר בכ"י אוקספורד אולי הם שערים ממנו, ועיין פירסט ח"א דף שכ"ז. ובכ"י כרמולי נקרא בן משלי, עיין אגנאלען לב"י תקל"ט ע' 188. נדפס לראשונה עם ס' שערי תשובה וס' היראה לר"י גירונדי: פאנו, חש"ד (רס"ה). קונשטנטינא, רע"א, 4°. שם, רצ"א, 16°.

747. מוסר השכל הנ"ל עם ס' קערת כסף הנ"ל לבד ועם נקודות: פאריז, שי"ט. ד"ו, של"ח, 8° (גם 32° ?). עוד כנ"ל ובסופה אגרת האזובי היא מולאת מכ"ח ד' עם קלת הערות המסדל ה"ר משה שטיינשניידר: ברלין, כת"ר, 8°. עוד כנ"ל ועם קלת פי' המלות והענין בקצור: ווילנא, תקצ"ו, 8°.

748. מוסר השכל הנ"ל עם ס' קערת כסף כנ"ל ועם מאמר האחדות לר"י יעב"ץ וס' כנסת ישראל לר"י נגארה: חמ"ד, תקנ"ד, 8°.

749. מוסר השכל הנ"ל עם שיר קערת כסף כנ"ל ותולדות רב האי גאון להג"מ שי"ר וקלת שירים בסופו: ווארשא, תקצ"ה, 8°.

750. מוסר השכל הנ"ל עם תרגום רומי והערות ע"י יאקוב עבערט: פפד"א, 1597, 8°. ושנית ע"י בנו טהעאדאר עבערט: לייפציג, 1628, 8°. וכן ע"י קאספר זיידיל: המבורג, 1638, 8°. וע"י אוגאלינוס: ד"ו, 1744—69.

ועד אחרון נדפס ע"י הרי"ל דוקעס בספרו האשכנזי „עהרענזיילען" וכו' (ווין, 1837, 8°) דף נ"ו—ק"א ע"ש.

751. מוסר השכל הנ"ל בל' רומי ע"י יואן מערציער: פאריז, 1559—61, 8° (נלוה אל ד' פאריז שי"ט הנ"ל).

752. מוסר השכל. ה"ר יוסף גן. להוכיח א"ע: אזמיר, תר"ג, 8°.

753. מוסר השכל. ה"ר יחזקאל פיוויל ב"ר זאב וואלף מ"מ בדרעטשין. הל' דעות

ותשובה להרמב"ם עם באור נפרד לשנים :
א) לשון הזהב כל הנוגע לקדושת המדות
והנהגות ישרות מלוקט משארי ספרי הרמב"ם.
ב) לשון חכמים לקוטים לבאור דברי
הרמב"ם מספרי זולתו: דיהרנפורט, תק"ן, 8°.
ווארשא, 1857, 12°. (ועיין לקוטי הפרדס).

754. מוסר השכל. ה"ר שלמה די אוליוירה.
שם כולל כל חלקי חבוריו ונחלק לעשרה
ספרים, והם: אילן וענפיו, אילת אהבים,
דל שפתים, דרכי ה', דרכי נועם, זית
רענן, יד לשון, כתוב ארמית, עץ חיים,
שרשות גבלות. (ומהותם עיין כל או"א במקומו).

755. מוסר השכל. (עיין קרית ספר).

756. מוסר מלכים. ה"ר ישעיה רומאנין.
מאמרי מוסר ושירים ולמודים לליל ז' של פסח:
ווז"ל י' סי' נ"ט: פירושים ופשטים ופי' על
תפלת שמונה עשרה: ד"ו, תק"ד, 12°.

757. מוסרי הפילוסופים. הרופא חונין בן
יצחק הנוצרי הערבי. (והעתיקו לעברי וקורא
לו ר' חנניה או ר' חנן בן יצחק היוצרי אינו
אלא טועה). לקוטי מאמרי מוסר מכל ספרי
הפילוסופים הקדמונים מכל עם ולשון וקצת
אגרות מוסר שכתבו, ונזכרו בו גדולי
הפילוסופים הקדמונים ותולדות אריסטו וסדר
למוד הפילוסופיא ושארי חכמות. נחלק לג'
שערים וכל שער לפרקים. (והנה בפתח השער
השני כתוב: ובו י"ט פרקים ובאמת נמצא בו כ"א
פרקים, ונראה כי ב' פרקים האחרונים נוספו בו
והם ענין בפ"ע כאשר יראה הרואה). חובר בל'
ערבי ונעתק לעברי ע"י ר"י ב"ר שלמה
אלחריזי ונדפס עם ס' תקון מדות הנפש
לר"ש ן' גבירול וס' התפוח המיוחס לאריסטו:
ריווא די טרינטו, כב"ש, 4°. (ועיין גרן
נכון, ועיין מליצות הפילוסופים).

758. מוסרי השחרות. ה"ר חנניה אלחנן
חי הכהן. למודי מוסר לנערים: ריגייו,
תקס"ד, 8°.

759. מועד דוד. ה"ר דוד בה"ר רפאל
מילדולה. על עבורות תקופות ומולדות.
נדפס ראשונה בקצור בסוף סדור תפלת ישרים
בשם הבנת הלוח, ואח"ז עם תוס' מרובה
בא' מלוחות השנה לשנת ת"ק ושם דבר
מלכות נאפולי וסיציליא להתיר ישוב היהודים
בארצותם, ושלישית נדפס: ד"א, ת"ק, 12°.

760. מועד דוד. (עיין בית יהודה, נשאל דוד).

761. מועד לכל חי. ה"ר חיים ב"ר יעקב
פאלאגי. לקט לחדשי השנה, פסקי דינים
ותוכחות: חמ"ד (איזמיר ?), תרכ"א, 8°.

762. מועד קטן. כ"ר יהודה גבור בכ"ר אליהו
בכ"ר יוסף גבור הקראי. ה' חלקים ולכל
חלק כמה פרקים. ח"א בבאור סתרי התורה
וסודותיה ויסודות חכמת הקבלה העיונית
בקצרה, והשאר חסר: (אר"ץ).

763. מועד קטן. (עיין משניות, רשמי שאלה,
שלשלת הקבלה).

764. מועדי ה'. ה"ר יהודה נגא"ר. באור על
הסמ"ג ותוס' הרא"ם ובאורי מהרא"ם
ומהרש"ל על הל' פסח ושופר וי"כ סוכה ולולב
מגילה וחנוכה ובסופו קונט' ב' וג' לספרו
שבות יהודה: ליוורנו, תקס"ח, 2°.

765. מועדי ה'. (עיין יום כפור קטן, יוצרות).

766. מועדי שחר. ה"ר יוסף הערצבערג.
העתק ס' „מארגענשטונדען" להרמבמ"ן
בלה"ק: קאניגסבערג, תר"ה (תר"ז), 8°.

767. מועדי השם. ה"ר משה ב"ר ישראל.
כללי עבורות תקופות ומולדות עם באור בשם
בינה לעתים ובסופו קונט' תקנת השוק
על חגי האומות והירידין: ווילנא תקס"ב, 8°.

768. ס' מועדים. כ"ר יהודה גבור הנ"ל.
ג' ענינים מסדר המועדים ענין יום תרועה
וחג הסוכות ופורים וכל ענין נחלק לחלקים
רבים: (אר"ץ).

769. ס' מועדים. כ"ר יוסף הכהן הרואה בכ"ר
אברהם הזקן הקראי. באור כל המועדים
וימים טובים: (אר"ץ).

770. מועצות ודעת. ס' לאחד קדמון. הובא
בכ"ח ו' דף קי"ג.

771. ס' המופת לאריסטו. (עיין אריסטו).

772. מוצאי יום טוב. (עיין תוצאות חיים).

773. מוצאי שבת. (עיין שבת של מי).

774. מוצל מאש. (עיין אש דת, רב יוסף).

775. מוקצה. (עיין חבור המוקצה).

776. מור. ס' לחכם קדמון לא נודע שמו. בבאור
האלהיות בקצור ונחלק לי"ג שערים: (אר"ץ).

777. מור דרור. ה"ר מרדכי ב"ר חנוך יהודה
דייטש. חי' על מס' כתובות ב"ק ב"מ חולין
יומא שבועות וקו"א על איזה ספקות שנפלו
בהרמב"ם: פראג, תצ"ח, 4°.

778. מור וקציעה. ה"ר יעקב עמדין (יעב"ץ).
באור וחי' דינים על ש"ע א"ח ב' חלקים:
אלטונא, תקכ"א(—כ"ח), 2°.

779. המורא על שמות של הקב"ה וכו' מיוחס
לר' שמריא. ברשימה שבכ"י עצמו כ"י וואט'
№ 349/8. ולפי התחלתו „אשר היה דבר ה' אלי

לאמור שמעתי את דבריך וכל מופתיך עלו באזני"
נראה קצת שהוא מר' אברהם אבואלעפיא ?:
(רמש"ש) .

780. **מורא מקדש** . (עיין דרכי ישרים) .

781. **מורה אהרן** . כ"ר אהרן הראשון בכ"ר יוסף הקראי . טענות נגד מנהגי הרבנים האשכנזים ונגד הקבלה , כ"י : (ש"י) .

782. **מורה באצבע** . (עיין יד נאמן ובהוספות , עבודת הקדש) .

783. **מורה בעמק** . (עיין אור המאיר) .

784. **מורה דעה** . מוסרים וכו' : כ"י שענבלום № 72 : (רמש"ש) .

785. **מורה דעת** . ה"ר שם טוב ב"ר יוסף ן' פלקירא : כ"י יה"ש ולא פורש מהותו [נ"ל מורה הטורה ע"ש ובשמש"ש 2546 : רמש"ש] .

786. **מורה דרך** . ה"ר אהרן ב"ר חיים . על מסעי ב"י ממצרים לא"י וחלוקת ארץ סיחון ועוג לשנים וחצי השבטים וחלוקת א"י לט' וחצי השבטים עם מפה לבועה : הורארנא , תקצ"ו , 8° .

787. **מורה דרך** . פי' מורה הנבוכים לר' גרשון עם העתקת מלות קשות בל"א : כ"י רח"ם № 424 . [ובהקדמתו כתב שיש לו עוד ספרים , והם : דבר הלכה . בדי שלחן על ש"ע . חיקור דין שו"ת . דבר תורה עס"ת . מאמר אסתר על מ"א . דבר הגדה על הגדת פסח . מליצת עיקרים על י"ג עיקרים ולקוטים על תנ"ך . וס' דרשות] .

788. **מורה דרך**. ה"ר מרדכי חיים ב"ר אשר זעליגסבערג . מוסר השכל ויראת ה' בק"כ פרקים עם ל"א והוא ח"ד לספרו מקור חיים, עיין זה . (ועיין ג"כ עיר מקלט, שדה חיים) : רעדלהיים , תר"ז , 8° .

789. **מורה דרך** . ה"ר שמואל דעטמאלד . ללמד הילדים קריאת שפת עבר ומבטא האותיות וכו' : ווין , 1815 , 8° .

790. [**מורה דרך**] לשמירת הבריאות ברפואה : כ"י מינכען № 246/16 .

791. **מורה דרך** . הוא כעין ס' חנוך קטן ללמוד הילדים עם בהמ"ז וק"ש וש"ד עם עברי טייץ: ווילנא , תר"ח . שם , תרי"א . ווארשא , 1849 , 12° . וז"ז כ"פ .

792. **מורה חטאים** . (עיין יורה חטאים) .

793. **מורה חסד** . (עיין מורה המורה) .

794. **מורה הלשון** . ה"ר חיים צבי לערנער. נתיב חדש בדקדוק לה"ק: לייפציג,תרי"ט,8°.

795. **מורה המורה**. ה"ר אברהם אבולעפיא הספרדי . פי' ע"ס מורה נבוכים להרמב"ם ע"ד הקבלה . (עיין בהקדמת ר"י חייט לפירושו ע"ס מערכת האלהות) . ונראה שהוא ס' סודות המורה הנמצא בכ"י לייפציג № 39 ובו ג' חלקים בשם מורה צדק , מורה חסד , מורה משפט . ונמצא ג"כ בכ"י מינכען ב' פעמים № 32, et 55/2, בשם סתרי תורה . (עיין זה באות סמ"ך כי שם הארכתי) .

796. **מורה המורה** . ה"ר ש"ט ב"ר יוסף ן' פלקירא. באור ע"ס מורה נבוכים ע"פ דעות הפילוסופים הקדמונים ובסופו קצת תקונים להעתקת ר"ש אבן תבון (ובסופו באור כל פרק ופרק בקיצור): פרעסבורג, 1837 , 8° .

797. **מורה מקום למאמרי הש"ס**. כ"י רד"א № 800, q . (ועיין ג"כ מראה מקום) .

798. **מורה משפט** . (עיין מורה המורה לעיל) .

799. **מורה נבוכי הזמן** . ה"ר נחמן קראכמאל . ס' מורה אמונה לרופה ומלמד חכמת ישראל : לעמבערג , 1851 , 4° . שם , תרכ"ג , 8° .

800. **מורה נבוכים** . חיבר רבינו משה בן מיימון (הרמב"ם) ז"ל בל' ערבי והעתיקו ה"ר שמואל ב"ר יהודה אבן תבון ללשון עברי. הוא הספר הנכבד במעלה על כל ספרי החקירה באלהיות הנמצאים עד עתה בידינו ובו ג' חלקים : ח"א , באור כל שתופי השמות בלה"ק לבטל דעות הדורשים כל פסוק כצורתו בתארי השם ית' ומגשימים את הבורא לדמות צורה ליוצרה ח"ו ושארי חקירות בהרחקת הגשמיות ומופתים על מציאותו ית' . ח"ב , הקדמות ומופתים על מציאותו ית' ואחדותו וראיות על חדוש העולם וכו' . ח"ג , עניני מעשה מרכבה ומעשה בראשית ומהות הנבואה ועניני ס' איוב בדעות ההשגחה וטעמי המצות. ובראשו מכתב לתלמידו ה"ר יוסף בר יהודה ן' עקנין ופתיחה והקדמה יקרה: חמו"ד (לפני שנת ר"מ . פירשט ח"ב דף ש"ה) 4° . ליסבונה , רנ"ז (די רוסי , ואולי חמו"ד) 2° . ד"ו , חש"ד (רע"א ?) , 4° .

801. **מורה נבוכים** הנ"ל עם פי' ה"ר שם טוב ב"ר יוסף בן ש"ט ופי' האפדי לה"ר יצחק ב"ר משה הלוי המכונה פריפוט דוראן ובראשו כללי פרקי המורה לה"ר יהודה אלחריזי ופי' המלות הזרות כסדר א"ב להמעתיק הר"ש אבן תבון הנ"ל ומפתח הפסוקים כסדר תנ"ך : ד"ו , ש"א , 2° .

802. מורה נבוכים הנ"ל עם ג' פירושים הנ"ל וכל שארי נוספות כנ"ל ועם פי' ה"ר אשר ב"ר אברהם המכונה בונאן קרשקש ובסופו באור שני קוים המתקרבים ולא נוגעים זה בזה לעולם לה"ר משה ב"ר אברהם פרובינצאלו: סביוניטה, שי"ג, 2°. עוד כנ"ל בלי באור שני קוים הנ"ל: יעסניץ, תק"ב, 2°. לעמבערג, 6—1855, 4°.

803. מורה נבוכים הנ"ל עם פי' ה"ר משה נרבוני ופי' גבעת המורה לה"ר שלמה ב"ר יהושע מיימון על ח"א לבד: ברלין, תקנ"א, 4°. וח"ב וג' מבואר ע"י ה"ר יצחק הלוי איש סטנוב עם תוס' שנויים בפי' המלות הזרות: ברלין, תקנ"א—נ"ו, 4°. וכולם ביחד: ווין, 1828. זולצבאך, הקפ"ח, 4°.

804. מורה נבוכים הנ"ל עם פי' אברבנאל. (עיין פי' ע"ס מו"נ לאברבנאל).

805. מורה נבוכים הנ"ל ח"א עם תרגום קל בלשון משנה ע"י ה"ר מנחם מענדיל לעווין מסטנוב עד סוף פ' ע"ב ועד תשלום הח"א עם פי' האפודי בלי תרגום: זאלקווא, 1829, 4°.

806. מורה נבוכים הנ"ל ח"א עם ח"א ובאור מספיק ע"י ה"ר רפאל ב"ר יעקב פירשטענטהאל: קראטאשין, 1839, 8°.

807. מורה נבוכים הנ"ל ח"ג עם ח"א והערות ע"י ה"ר שמעון שייער: פפד"מ, 1838, 8°.

808. מורה נבוכים הנ"ל מהעתקת ה"ר יהודה אלחריזי נדפס מכ"י עם הערות ה"ר שמעון שייער הנ"ל, ח"א: לונדון תרי"א, 8°.

809. מורה נבוכים הנ"ל נעתק ע"י ה"ר מתתי' קרטין בחרוזות, כ"י: (ש"י).

810. מורה נבוכים החדש. כולל ג' ספרי שפינוזה לפי העתקת הצרפתי, עם תולדות חייו מאת ה"ר שלמה ראבין, ב"ח: וויען, תרט"ז, 8°.

811. מורה צדק. ה"ר יעקב ב"ר יהודה משקלאוו. חי' על דיני בליעת הפת בש"ע ח"ח: שקלאוו, תקמ"ג. 4°.
[ג"ח על הל' ברכת המזון ונט"י ושו"ת על כל ד' טורים ע"ש בהקדמת בנו כנ"ל ונשאר בכ"י].

812. מורה צדק. ה"ר מיכאל ב"ר משה הכהן וה"ר אברהם שמואל מסופיאה. לקוטי חי' דינים על ש"ע ח"מ ומ"מ מולא כל דין גם בתשובות אחרונים ושארי פוסקים ותשובות וספרי כ"י. הכל מצאו כתוב בגליון הטור לה"ר יצחק ברקי (עיין שג"ב מ' ע"ג ושס"ג שלי ח"ב במקומו): שאלוניקי, תוד"ה, 4°.

813. מורה צדק. ה"ר צדוק ב"ר אשר. מנין המצות כסדר הרמב"ס עם מסורת הש"ס מכל מצוה, הועתק מס' עבודת הלוי: ד"א, תקכ"ח, 8°.

814. מורה צדק. ה"ר שלמה ב"ר אליעזר הלוי. מ"מ הפסוקים אל כל מקום שנדרש עליהם בגמרא ואגדות כסדר תנ"ך: קונשטנטינא, חש"ד (?). לובלין, חש"ד (?), 4°. וכתוס' ש"י כתוב שהוא ח"א מספרו עבודת הלוי, עיין זה.

815. מורה צדק. (פי' מורה המורה, עבודת הלוי).

816. מורה לצדקה. (עיין פי' אברבנאל ע"ס המו"נ).

817. המורה לצדקה. ה"ר אברהם בוכנר. קלת טעמי מצות להרמב"ס במו"נ ח"ג עם באור: ווארשא, הקצ"ח, 8°.

818. ומורה לצדקה. (עיין יורה דעה).

819. מורי עם בשמי. ה"ר יהונתן אייבשיץ. פשטים עה"ת ועל הגליון חי' ה"ר יצחק אייזיק ב"ר כתריאל טרויב מקידאן, כ"י: (שי"ג).

820. מורשה קהלת יעקב. (עיין מרגליות טובות).

821. מושיע חוסים. ה"ר אברהם יגל ממונצילליצי. תפלות על תרופת הדבר כ"ל עם סדר פיטום הקטרת לה"ר יוסף מרזינטו: ד"ו, שמ"ז, שם, שס"ד, 8°. פראג, שס"ב, 4°.

822. מושיע חוסים הנ"ל ככל הנ"ל עם ל"א: פראג, תע"ג, 8°. (פירסט ח"ב דקי"ז).

823. מושיע חוסים. ה"ר משה דוד ואלי. פי' על שמואל וישעיה: כ"י יוא"ל. אולי הוא פי' ע"פ סוד, כי באור הרמ"ד ואלי עליהם נמצא לנו בכ"י ז"ז. (עיין באור באות ב').

824. מושיע חוסים. (עיין תורת חסד).

825. מושעות אל. ה"ר יוסף ב"ר אברהם כהן מבני רומניא מקורפו. פי' על הוספנות כמנהג ק"ק רומניא: קורוגישמי, ישמח"ו. ד"ו, ישמח"ו, 4°. ומצאתי בהקדמת חבורו טעם למוסף תקנת שבת שהדפיסו ראשונה בכפר קורוגישמי הסמוך לקונסטנטינא ולא ישר הדפוס בעיניו כי היו האותיות מטושטשות והולך נגאת שנית מאה"ק להדפיסו שנית בווינציאה ונדפס שנית בשנה הסיא. (ולאנדויער ע' 483 כ' קורגישמי, ישמ"ח, 4°.!).

826. מות אדם. ה"ר צבי בן דוד מליטשקויא. מליצה בדלך שיר ושמחה על מות אדה"ר

נעתקה משיר אשכנזי להמשורר קלאָפּשטאָק: פראג, תקע"ז, 8°.

827. מותר הפסח. (עיין קרבן פסח).

828. מזבח אבנים. ה"ר שלמה קלוגר מבראדי. על הל' קדושין: (שי"ג).

829. מזבח אדמה. ה"ר מיוחס ב"ר שמואל. חי' דינים על כל ד' ש"ע ובסופו לקוטים על ש"ע אה"ע ודרוש, ואח"ז הנפת בכורים קצת חי' ש"ס ולשונות הרא"ם וקונט' מהלכות אסורות ודיני רבית להסמ"ע ובסופו קצת דינים ופלפול ומפתח: שאלוניקי, לשאר"ו, 2°.

830. מזבח הזהב. ה"ר שלמה ב"ר מרדכי. מעניני קטרת והדלקת נרות ותפלות בזמן המגפה ב"מ: באסיליא, שס"ב, 4°.

831. מזבח הזהב. ה"ר שם טוב מלונדון. קצת שו"ת במחקר וקבלה: ד"ו, חש"ר (?), 4°.

832. מזבח חדש. ה"ר אלכסנדר סענדר בה"ר נח. חי' על שיטת חדש: ברעסלויא, חש"ד (תרי"ז. וההסכמה משנת) תרי"ט, 4°.

833. מזבח יעקב. ה"ר יעקב קאפיל ב"ר צבי הירש מרגליות. מוסר ודרוש וביאורי אגדות. נלוה לו מראות יעקב באור על דבור אנכי ולא תחמוד: ד"ו, תכ"ב, 4°. שם, תנ"ד, 8°.

834. מזבח כפרה. ה"ר יעקב בר"א פייתוסי. חי' הרמב"ן על מס' חולין ושיטה מקובצת על מס' זבחים ובכורות וקצת מס' מנחות ובסופו ס' רנו ליעקב חי' ולקוטים על מס' חולין ותמורה וקצת הגהות לשארי מסכתות וסוגיות ושארי דרשות: ליוורנו, תק"ע, 2°.

835. מזבח כפרה. ה"ר יעקב פארדו. נדפס. עיין תג"י י' סי' רכ"ז.

836. מזבח כפרה. ללמוד במשמרת החדש: ליוורנו, ואשמרנ"ה, 8°.

837. מזבח העולה. (עיין תורה זבח).

838. מזון המכתב. לכלכל דבריו במשפט ההלצה עם כמה אגרות ומליצות בסופו: כ"י רח"ם № 429. (ונ"ע בליטבל. וס' דוקעס על רשב"ג).

839. ס' המזונות לאבו מערוואן אבד אלמאליק אבן צוהר. על מזונות האדם ואיכותם והמינים הטובים בעתם ועל כמה מיני רפואות ז"ז, נעתק לל"ע ע"י . . . ב"ר אליעזר: כ"י מינכען № 220.

840. ס' מזוקק. חיברו עומר בן מחמד מצגמאן הישמעאלי ונעתק לעברי ע"י ה"ר משה היוני בכ"ר אליה. קצור מחכמת התכונה ונחלק להקדמה וב' חלקים וכל חלק לשערים וכו'. ראיתיו בכ"י מאוצר ספרי רי"ו ואחרי הקדמת המעתיק הקצרה מתחיל הספר וז"ל: „אמר עומר בן מחמד מצגמאן, אחרי השבח והתהלה לאל ית' והשודאה לנביאים ע"ה אשר נתן לשם מחכמתו הואלתי לעשות קצור מחכמת התכונה אודיע בו כללים רבים עד שלא יהיה חסר מאומה מן החכמה הזאת, וקראתי שם הס' מזוקק לפי שהוא מזוקק שבעתים וחלקתיו להקדמה ולשני חלקים" וכו' וכו'.

841. מזור ותרופה. ה"ר אברהם בר"י שטערן. על המתגאלים בעון אונן ונחלק לשנים: ח"א בעניני המחלה וספורים מספרי רופאים גדולים וח"ב ברפואות הנאחזים בם: ברלין, תקע"ז. ווארשא, תרי"ז, 8°.

842. מזכה הרבים. באורי מאמרי זהר ותקונים ומאמרים על התורה והיראה וזהירות. חובר במנטובה שנת שס"ג, ובו ז' חלקים: כ"י רד"א F, № 899.

843. מזכיר. (עיין מזכרת אברהם).

844. המזכיר. (עיין בחינת עולם, זכר רב).

845. מזכרת. ה"ר מרדכי בה"ר אריה ליב לעווינשטאם. דרוש הספד ביום הציב מצבת אבן על קבר אשתו המתה עליו: ברעסלויא, תקצ"ו, 8°.

846. מזכרת אברהם. ה"ר אברהם אורי פייביש ליסא. לקוטים רבים מספרים שונים בשם מערכות ובכל מערכה ג' חלקים: ח"א דברי דרוש וקרא שמו מטרה. ח"ב, דברי תורה ומצות וקרא לו מזכיר. וח"ג דברי שיר ומליצה וקצתם ע"ד ההוה (דראמאטים) ונקרא בכללו מוגמר הבא לאחר הסעודה ושמו הפרעי טדי. ולא ראיתי רק בשורת הספר ומודעה ומבוא הס' עם קצת הסכמות משנת תקצ"ג: ברלין, חש"ד, 8°.

847. מזכרת אהבה. שיר לחנכת בית־החולים מאת ה"ר דוב בער שווייטצער ונעתק לל"א ע"י ה' ר. י. פירשטענטהאל: ברעסלויא, 1841, 4°.

848. מזכרת הגטין. נכתב ע"י ר' מאיר בן אברהם שוואב (בווניציאה ?). כ"י ראה הרמש"ש ביד פעלזען שנת תרכ"ז.

849. מזכרת יש"ר. ה"ר יצחק שמואל ריגייו. זכרון כל ספריו וכל מעשה ידיו בחבורים ומכתבים מיום היותו לאיש חובר חבורים עד מלאת לו ס"ה שנה (ב' אלול תר"ט), ובסופו מכתב ע"ד חכמת הבקרת: ווין, 1849, 8°.

850. מזכרת הלמוד. ה"ר אברהם חי ריגייו (אבי יש"ר הנ"ל). הקדמות יקרות וחדושים, כ"י: (ירושלים ח"א דף פ"א).

851. **מזל טוב.** פי' עה"ת. הזכירו הרב ברכי יוסף א"ח סי' תרע"ו אות ב' : (זכ"ל מ' סי' למ"ד).

852. **מזל שעה.** ה"ר שלמה ב"ר יהודה הכהן. על מקצת ח"ג להרמב"ם וקצת דרושים : שאלוניקי, הקע"ב, 2°.

853. **ס' המזלות** להראב"ע על מערכת הכוכבים ומחברת המזלות וכחם לשנות את מערכת התולדות וכו'. מובא בפי' אהל יוסף על הראב"ע עה"ת ריש פ' כי תשא, ע"ש.

854. **ס' המזלות.** (עיין צפנת פענח).

855. **מזמור לדוד.** ה"ר דוד פארדו. הי' ע"ס פירות גנוסר, ובסופו תשובה לה"ר יצחק בנו וחי' המגיה ה"ר דוד ב"ר אברהם פינסי נכדו המו"ל : ליוורנו, ר"ב שלו"ם, 4°.

856. **מזמור לדוד.** (עיין בן זקונים).

857. **מזמור שיר לבאנאפארט** אחרי הציל ה' אותו ג' פעמים מיד מבקשי נפשו. חובר בל' ליטיין ונעתק לל' צרפת ול"א ע"י שאללער, ונעתק ללה"ק ע"י ה"ר ליפמאן ב"ר משה ש"י בישענטהאל: שטראסבורג, תקס"ב, 8°.

858. **מזמור שיר** חנכת בהכ"נ בעמדין לה"ר אברהם לעווינשטאם עם ת"א : הנובר, 1836, 8°.

859. **מזמור שיר ידידות** ובנות השיר לה"ר יוסף ברוך אורבינו: מנטובה, תי"ט, 12°.

860. **מזמור שיר** על יום הולדת הקיסר נאפוליון עם ל' צרפת: פארים, תקס"ו, 8°.

861. **מזמור שיר התחדש הבית.** סדר חנוכת בהכ"נ בליידען, עם ל' הולאנדי : ד"א, 1858, 8°.

862. **מזמור שיר** ליום נכתר נאפוליון לקיסר לר' יעקב מאיר עם ל' צרפת לר' מיכל בעער: פאריז, 1804, 8°.

863. **מזמור שיר** ליום השבת. ה"ר מאיר ב"ר שמואל משערבשין. שיר בל' ארמי לזמר בהכנסת כלה : ד"ו, שצ"ט, 8°. עוד כל"ל עם ל"א לר' גומפיל מווין : ד"א, תי"ד, 8°.

864. **מזמור לתודה.** ה"ר דוד מילדולה. שיר להודות לה' ולכבוד השר ר"מ מונטיפיורי: לונדון, חש"ד, 8°.

865. **מזמור לתודה.** ה"ר דוד ב"ר מנחם הכהן. ספורי מעשיות התורה עד פ' משפטים וחמש מגלות בחרוזות בל"א : ד"א, קד"ש. הענא, תע"ז, 4°.

866. **מזמור לתודה.** ה"ר יהודה בן יונה ייטלים. שיר תודה לה' על השובע אחרי הרעב עם ת"א : פראג, תקע"ז, 8°.

867. **מזמור לתודה.** ה"ר יעקב מאיר מבערצהיים. שיר ליום נכתר נאפוליון לקיסר באיטליא עם ל' צרפת לה"ר מיכל בעער : פאריז, 1805, 4°.

868. **מזמור לתודה.** ה"ר ל. ה. לאֶווענשטיין. שיר תהלה לכבוד השר ר' משה מונטיפיורי בשובו מדמשק : פפר"מ, תר"א, 8°.

869. **מזמור לתודה.** ה"ר שמואל ב"ר יצחק אריפול. באור ופשטים על תמניא אפי וט"ו שירי המעלות בתהלים : ד"ו, גירונדי"ם. פראג, של"ם, 4°. ונדפס גם במקראות קהלת משה. (עיין תורה).

870. **מזמור לתודה.** (עיין בן זקונים).

871. **מזמורי תהלים.** ה"ר ברוך אויערבאך. מזמורים ושירים מיועדים לשירי תלמידי חברת ת"ת בברלין : ברלין, תקצ"ה, 8°.

872. **מזמרות כסף.** ה"ר יוסף אבן כספי. פי' על תהלים. (עיין בס' קבוצת כסף שלו הנדפס בדב"ע ב' שלי).

873. **מזרח שמש** קבלה לה"ר משה דוד ואלי: כ"י יוא"ל.

874. **מזרחי.** ה"ר אליהו ב"ר אברהם מזרחי. פי' ארוך על פירש"י עה"ת : ד"ו, רפ"ז. שם, ש"ה. שם, של"ד. קראקא, שנ"ה. ד"א, בעת"ו. זאלקווא, תקי"ד. פיורדא, תקכ"ג, 2°. עוד ובגליון ועל שוליו ס' **נחלת יעקב** באורי רש"י עה"ת לה"ר יעקב בה"ר בנימין אהרן שאלנעק : קונשטנטינא, תפ"ו, 2°.

875. **מזרחי מערבי.** ה"ר אברהם שטערן ב"ר מאיר חיים. קצור ס' המזרחי עה"ת בשם מזרחי וקצת ישובים וטעמים על קושיות וקצת השמטות בשם מערבי: פראג, תקנ"ג, 4°.

876. **מזרק כסף.** ר"י אבן כספי הנ"ל. באור כל הנוגע למעשה בראשית מן התורה ומכל הנביאים. עי' בספרו קבוצת כסף בדב"ע ב' שלי.

877. **מזרק כסף.** ה"ר לוי ב"ר אברהם בן חיים. שיר מוסר לבנו ביום חתונתו ע"ד שיר קערת כסף לר' יוסף האזובי : כ"י בוואטיקאן № 171. (צונץ גא"ל דף תע"א).

878. **מחברות איתיאל.** ה"ר יהודה ב"ר שלמה אלחריזי. העתק מחוכם מס' כתאב אלמקאמאת, ס' המחברות בל' ערבי להחכם הבלשן הערבי הַרִירִי מבצרה (ונשתבח שמו

כפי קצת חכמים והסכמות ע"פ התחכמוני ד"א לקרוא לו ר' איתיאל הערירי, ע"ש). ומחמשים מחברותיו נמצאו עוד כ"ז מהם בא' מכ"י פאריז. . . № ואחת מהנה היא השלישית הנקראת מחברת הזהובים הדפיס החכם סילוו' די זאסי בספרו Les Séances de Hariri דף י"א וכו': פאריס, 1822, 4°. ומשם לוקחה ונדפסה שנית ע"י רי"ל דוקעס בספרו עהרענזיילען א' דענקשטיינע וכו': ווין, 1837, 8°. וכמעשהו ממנו חיבר ר"י אלחריזי הנ"ל את ספרו התחכמוני, עיין זה.

879. **מחברות המשרתים**. כן נקרא ס' העולם להראב"ע בכ"י רה"ס № 430, ע"ש.

880. **מחברות עמנואל**. ה"ר עמנואל ב"ר שלמה מרומא. כ"ח מחברות או פרקים במליצה חרוזות ושירים שקולים על נושאים שונים להראות כח לה"ק כי לא יבצר ממנה לבטא ולדבר גם על נושאים קשים וזרים בלשון נחה וחרוזים ושירים: ברישה, רנ"ב. קונשטנטינה, רצ"ה. ברלין, תקנ"ו, 4°.

881. **מחברת** ביאת המשיח לה"ר דוד פראנקו מינדים: כ"י מהרש"ד.

882. **מחברת** על שרשי לה"ק בקצרה ובאור קצת מלות ארמיות ולפעמים גם פתרון השרשים בל"א: כ"י המבורג № 92.(צונץ גא"ל דף ק"כ).

883. **מחברת בן אשר**. ה"ר אהרן ב"ר משה בן אשר ממקום מעזיה הנקרא טבריה. על האותיות והנקודות והטעמים והמסרות וכללי דקדוק וכדומה, וממנו הורס ונדפס קצת במקראות גדולות (עיין תורה), וקצת גם ז"ז. (ועיין קונטרס המסרות).

884. **מחברת הדקדוק** וההגיון והמליצה לרמ"ח לוצאטו. כ"י. (ועיין פירשט ח"ב דף ר"פ).

885. **מחברת הזהובים**. (עיין מחברות איתיאל לעיל).

886. **מחברת הטנא** לר' אחיטוב הרופא ממדינת פלדם. ס' מוסר קטן. כ"י לונדון בגליון ס' מורה נבוכים: (תוס' עק"ד תר"ט דף תקי"ט).

887. **מחברת מנחם**. ה"ר מנחם בן סרוק הספרדי. הוא הספר הראשון אשר חובר על שרשי לה"ק וכל מלות הארמיות בדניאל ועזרא. נדפס עתה ראשונה ע"פ חמשה כ"י שונים בתוס' מ"מ ופי' קצר ועם תולדות המחבר ושארי חקירות ע"י ה"ר צבי הירש פיליפאוווסקי: לונדון, תדי"ר, 8°.

888. **מחברת** במשפטי העולם להראב"ע על מערכת הגלגלים ומשפטי הכוכבים, וכו'. מובא בפי' אהל יוסף על הראב"ע עה"ת פ' נח פ' כי לימים עוד שבעה וגו', ואולי הוא ס' העולם שלו, עיין זה.

889. **מחברת עלי בן יהודה הנזיר בדקדוק**. מזכיר הרד"ק במכלול ד"ו קטן דק"ח ע"ב ע"ש. וכתב החכם ר"א גייגער באו"נ ב' דקנ"ה וז"ל: את זכר עלי בן יהודה הנזיר לא מצאנו יותר, אך מדבריו אשר ראה הרד"ק במחברתו שמענו כי היה מאנשי א"י וידע את קריאת אנשי טבריה אנשיה ונשיה וטפה אשר הבדילו בין ריש דגושה ורפה וכו', והנה לבי אומר לי כי עלי בן יהודה הנזיר הזה הוא האיש הנמצא בס' אשכול הכופר לר' יהודה הדסי הקראי (פ' רנ"ז אות מ') על דיני ירושה בשם יהודה בן עלן הטברני, ומלת עלן נראה ע"ס במקום עלי ונחלף שם האב והבן או במכלול או באשכול הכופר, ור"י הדסי כ' עוד שם (פ' קע"ג אות ט' דס"ט ע"ב) וכו' וז"ל אשר ביארם טברני המדקדק בספרו מאור עינים רי"ת ע"כ, ואין ספק כי הוא הוא ושמענו גם את שם מחברתו אשר הביא הרד"ק, ומי יודע אם הס' הזה הוא מאור עינים ליהודה בן עלי הטברני הוא עלי בן יהודה הנזיר איננו הס' אור עינים אשר רמז עליו הראב"ע בהקדמתו לפירושו עה"ת בדרך הרביעית בתוך ספרי הדרוש אשר חיברו חכמי יון ואדום ויגע לו יד ושם אצל ס' לקח טוב לר' טוביה בן אליעזר. יהי מה! לא רציתי להכחיד השערה זאת תחת לשוני והחוקרים ישפוטו, עכ"ל.

890. **מחברת הערוך**. ה"ר שלמה ב"ר אברהם הידוע ן' פרחון. על יסודי לה"ק ושרשי המלות בתנ"ך ונחלק לשנים: ח"א, כללי דקדוק הלשון, וח"ב שרשי לה"ק בסדר א"ב והוראותיהם. חובר שנת ד"א תתקכ"א והובא עתה ראשונה לביה"ד עם תוס' הערות ע"י ה"ר שלמה זלמן בן ידידיה גאטליב ן' כוכב טוב (שטערן). ובראשו מאמר גדול מקורות מהלך דקדוק לה"ק והתפשטות למודה להג"מ שי"ר: פרעסבורג, תר"ד, 4°.

891. **מחברת פורים** ומחברת הזקנות. (עיין מחברת התופת והעדן).

892. **מחברת הקדש**. הוא ס' הכוונות להאריז"ל לשבתות ור"ח וחגים ומועדים, נוסף עליהם כל פרטי הכוונות שלא נמצאו בס' פרי ע"ח והובאו בס' משנת חסידים בקצור ומבוארים פה ברחבה וגם דרשות דרך רמז למהרח"ו ותוספות מרובה מענינים נפלאים למהר"ן שפירא ולהרמ"ע: קאריץ, תקמ"ג, 4°.

893. מחברת הראיטי . (עיין מקדש מעט) .

894. מחברת התפת והעדן . היא המחברת האחרונה מס' מחברות עמנואל הנ"ל : פראג, שי"ח (וי"א : חמו"ד או שע"ב . עיין רד"א O, 393 № וצונץ גא"ל דף רל"ט) . פפד"מ, תע"ג, 8° . (ועיין ענייני גן עדן וגיהנם) .

895. מחברת התפת והעדן הנ"ל בתוספת מחברת פורים ומחברת הזקנות ממחברות הנ"ל : ברלין , תקל"ח , 8° . (ודלא כפירסט ח"ב דף נ"ב : פפד"מ) . ומחברת התפת והעדן הנ"ל לבדה עם קצת תוס' נדפסה בל"א בשם עמנואל : ווילנא , חש"ד , 8° .

896. מחדש חדשים. ה"ר רפאל ב"ר שמואל שאמי . לוח מסודר על שלשים שנה משנת תש"ה—ל"ה : ד"ו, חש"ד, 8° .

897. מחולת המחנים . ה"ר ישראל דוד ב"ר מרדכי . . . הנקרא דוד סערעד (בע"ס חזון למועד על הל' קה"ת וי"ט שני) מרגליות יפה . לחזק מנהגי ישראל ולברר מקור מוצאם ומקומם בדרך שו"ת: פרעסבורג, אחרי"ת, 8°.

898. מחוצה . (עיין ברייתא) .

899. מחוקק יהודה . ה"ר יהודה ליב ב"ר ישראל אויערבאך. חי' דינים על הל' פסח ונפרד לשנים : א) חקי עולם חי' דינים בקצור מאחרונים ושו"ת . ב) חקי דעת פלפולים באריכות : לבוב , תקנ"ב , 2° .

900. ס' המחזה . ה"ר אברהם במהרא"ל ליכטשטיין. תוכחת מוסר במליצה עם באור. ח"ב : ווילנא , תקע"ז , 8° .

901. מחזה אברהם. ה"ר אברהם ב"ר יהודה די בוטון . שו"ת ולשונות , וגם קצת עניינים לה"ר יהודה בנו : שאלוניקי , הקנ"ה , 2°. (קע"ט דפין . רמי"ג) .

902. מחזה אברהם . ה"ר אברהם אבלי רוזאנום מ"מ דמינסק . ס' מוסר . הוגה ונסדר ע"י נכדיו : ווילנא , ברכ"ת , 4° .

903. מחזה אברהם . (עיין מאמר אברהם , תורה בשם מקראי קדש) .

904. מחזה מול מחזה . ה"ר אייזיק מאיר דיק . ספור מתאר הליכות ימינו לימי הנעורים בפורים : ווארשא , תרכ"א, 8° .

905. מחזה שדי . ה"ר אברהם ברש"ט ביבאגו . מזכירו בספרו דרך אמונה דף ק"ד ע"ד ע"ש .

906. מחזה שדי . השר דון יצחק אברבנאל. על ענייני הנבואה וסוגיה ומיניה. התחיל לחברו ונאבד ממנו ועשה במקומו ס' להקת הנביאים כמ"ש בתשובתו לר"ש הכהן , ע"ש .

907. מחזה השיר . ה"ר אברהם ב"ר אריה יהודה ליב שי"ק . פי' על שיה"ש ונדפס עמו : ווארשא , ת"ר , 8° .

908. מחזור . הוא שם הכללי לקובץ סדר התפלות והפיוטים לימים נוראים ורגלים וקצת שבתות השנה ונכלל בו רוב סדר התפלות וסדר היוצרות (עיין יוצרות , תפלה) , ונקרא כן לפי שחוזר חלילה שנה שנה . והנה נמצא בו מינים רבים ושונים לפי מנהג כל מדינה ומדינה עיר ועיר עדה ועדה , ונדפס פעמים אין מספר לכל מדינה ומדינה כמנהגה ובפרט מנהג אשכנז ופולין וספרד וכו' . גם חוברו עליו פירושים רבים ושונים וגם מאלה נדפסו רובם פעמים רבות . גם נעתק לכל לשון מדינה ומדינה אשר בני ישראל נפוצים בתוכם לפי ארח שפת ההמון והנשים כדברם ולשונם וגם אלה נדפסו פעמים אין מספר . ואני אין בידי לסדר פה כולם ואף מקצתם כ"א מעט מזער הנזכרים ונעלים בספרי רושמי ספרים ונוסף עליהם קצת המפורשים והנעתקים מחדש וכל אשר ראו עיני.

וטרם אערכה לפני הקורא קצת מיני המחזורים בדפוס וכ"י , ראיתי נכון להעתיק פה קצת מדברי החכם מהרש"ד"ל בספרו מבוא למחזור כמנהג בני רומא הנוגעים ג"כ לענינינו באשר ישא מדברותיו על ראשי תולדות המחזור ומחלקותיו וז"ל:

המנהג והמחזור היותר קדמון במנהגי אירופא הוא מנהג רומניא שנקרא כך על שם רומניא (Romania) הלא היא ארץ טורקיא אשר באירופא והיה נוהג בכל ארץ יון ועכשיו כמעט נשכח זכרו . והוא ספר גדול נדפס ב' פעמים : ראשונה בוויניציא בבית דניאל בומבירג ושנית בקושטנטינא בשנת שס"ב וכו' וכו' . וכבר דברתי על המחזור הזה בכ"ח רביעי מעמוד ל"ו עד ל"ט . אך המחזור הזה וכן כל שאר המחזורים לא היו מתחלתם כאשר הם עתה בדפוס , כי בכל דור קבלו תוספת וגרעון ויש בידי חלק ממנו בכ"י ויש בו עניינים שאינם בדפוס . המחזור הזה איננו כולל כל פיוטי הקליר הנמצאים במחזור אשכנז רק מיעוטם , ובהפך יש בו קצת מפיוטי הקליר שאינם במנהג אשכנז .

מארץ תוגרמה ויון אחשוב שנתפשטו הפיוטים באיטליאה הדרומית ומשם לרומא , וחכמי רומא קבלו קצת מהפיוטים אשר באו להם ממזרח ועוד הוסיפו עליהם כהמה וכהמה , גם המחזור הזה הוא כולל בספרים כ"י עניינים רבים שאינם בספרי הדפוס ,

המחזור הזה (וגם מחזור רומניא) כולל קרובות לת"ב משונות מאותן שבמנהג אשכנז, ואלו ואלו מלאכת הקלירי וחתום בהן אלעזר בירבי קליר וכו' וכו'.

מחזור בני רומא נדפס קודם לכל שאר מחזורים. כי הדפוס הראשון ממנו היתה התחלתו בתשרי שנת רמ"ו (1485) בעיר (קטנה) שונצין והשלמתו בסוף השנה הנ"ל בקזאל מיורי (ב' המקומות הם בלומברדיאה במדינת קרימונה) ע"י המדפיסים המפוארים בני שונצין, ועוד ב' פעמים נדפס אח"כ ע"י המדפיסים הנ"ל ואח"כ נדפס בבולוניא בשנת ש' והיתה השלמתו בערב חג הסוכות ש"א, והוא עם פי' נכבד מלאכת ה"ר יוחנן טריוים ז"ל וקרא לפירושו קמחא דאבישונא. והפי' הזה לא נדפס עוד פעם אחרת אך המחזור בלא פירוש נדפס כמה פעמים במנטובה ובוויניציאה.

סדר התפלה כמנהג בני רומא נדפס מתורגם איטלקית בכתב אשורי בעיר בולוניא והיתה השלמתו בתשרי שנת בעזר"ך (1538). גם נדפס עם תרגום איטלקי שלי בעיר ויאונה (ווין) בשנת תקפ"ט ובליוורנו שנת תקצ"ז. המנהג הזה נוהג ברוב קהלות איטליאה וגם בשלוניקי הוא בשני בתי כנסיות א' נקרא איטליא ישן וא' נקרא איטליא חדש. המנהג הזה עיקר שמו „מנהג בני רומא" והוא נקרא ג"כ „מנהג לועז, מנהג לועזים, מנהג ק"ק איטליאני". ובדפוס מנטובה שנת ש"ך ד' קטן בסוף החלק השני (והראשון לא בא לידי) מצאתי כתוב „מחזור איטלי" (יהי שם ה' מבורך אשר זכני כרחמיו וכרוב חסדיו להגיע אל תכלית מלאכת „המחזור האיטלי" הזה). מאיטליא ובפרט מעיר רומא (אשר משם הלכו למגנצא עם קרלו הגדול ר' קלונימוס ור' משה בנו והם הפיצו מעינות התורה באשכנז) נתפשט המחזור בארצות הצפון, וגם חכמי הצפון הוסיפו בו פיוטים רבים ועזבו קצתם.

מחזור אשכנז יפרד והיה לשלשה ראשים: שנים מהם קיימים עד היום ומפורסמים בכל העולם ונדפסו פעמים רבות ועם פירושים שונים ותורגמו כמה פעמים, והם מחזור אשכנז ומחזור פיהם ופולין, והשלישי לא נדפס עדיין והוא מנהג צרפת. קצת ממנו נמצא בידי בכ"י ישן נושן, וקצתו נשאר בפיימונטי במנהג אפ"ם (ר"ת אַסְטִי פּוֹסָאנוּ מוֹנְקַלְוִו) שהזכרתי למעלה, ועל מחזור צרפת זה נעשה הפי' כ"י שבידי שהיתה כתיבתו שנת ס"א לאלף הששי, אבל חבורו היה בזמנים שונים כי איננו מלאכת מחבר אחד וקצת מחלקיו נכתבו בחיי רש"י ז"ל.

רב עמרם גאון שלח סדר תפלה לספרד ואין ידוע אם שלח להם גם הפיוטים שהיו בימיו, ואולי באו להם מאיטליא ע"י ר' משה ור' חנוך בנו שבאו לשם מעיר באָרי אשר במלכות נאפולי והפיצו מעינות התורה בספרד זה תשע מאות שנה. אבל חכמי ספרד להיותם בין הישמעאלים למדו חכמת יונית וישמעאלית ולא היתה רוחם נוחה בפיוטי הקליר וחבריו ועזבום ועשו להם פיוטים חדשים. וגדולי משוררי ספרד הם ר' יוסף בן אביתור המכונה בן שטנאש (שתרגם התלמוד למלך ישמעאל) ור' שלמה בן יהודה גבירול ור' יצחק גיאת (שהיה גדול בחכמת התלמוד וגם גבור במלאכת השיר) ור' יהודה הלוי (בעל הכוזרי, לא קם כמוהו במשוררי הגלות), ור' משה אבן עזרא, וראב"ע ור' אברהם חזן.

פיוטי הספרדים הם מרובים מכל פיוטי שאר ארצות, ואולי כמעט כל מדינה ומדינה מארץ ספרד היה לה מחזור בפני עצמו, ואחר הגירוש עזבו הספרדים רוב פיוטיהם ונשארו בספרים כ"י. ובשלוניקי יש עד היום קהל קטאלוניא ויש להם מחזור לר"ה ויוה"כ ד' שאלוניקי (היתה השלמתו ערב יו"כ שנת תנ"ד) ובשער הספר כתוב: מחזור לנוסח ברצילונה מנהג קאטאלוניאה, והוא ר' דפין אין 4°. וסדר העבודה אשר בו הוא לר' יוסף בן אביתור. גם יש שם עוד קהל ארגון ויש להם מחזור לר"ה ויוה"כ ד' שאלוניקי שנת תנ"ט ובשער הספר כתוב: מחזור לר"ה ויוה"כ למנהג קה"ק אשר היה מאז ומקדם במלכות אראגון, והוא קפ"ד דפין אין 4°. (כל זה הודיעני באגרותיו ידידי החכם היקר הר"ר יהודה נחמה הי"ו איש שלוניקי).
גם בארץ אפריקא יש קהלות המתפללות עדיין בר"ה ויוה"כ במחזור מיוחד להם הכולל שירי משוררי ספרד הנ"ל, וכבר נדפס בוויניציא בשנת ת"ח גם בשנת תע"א ס' שפתי רננות והוא כמנהג ק"ק טריפולי, ובעיר פיסא נדפס מנהג תונים (ד' שני: תקנ"ד), ומנהג אלגזאייר (אלגיר) נדפס בקושטנדינא שנת ת"ק, וכארבעים שנה אח"כ נדפס בפיסא ועוד נדפס שם פעם שנית בשנת תקנ"ב ואח"כ בליוורנו בשנת תקס"א. ואני יש בידי מחזור כ"י בארבעה חלקים וא' מהם (ואולי כלם) נכתב בעיר והראן (Oran), והוא כולל שירים רבים ונכבדים הבלתי נמצאים בכל הדפוסים הנזכרים, ואני קורא לו „מחזור והראן". (ועיין מ"ש עליו בכרם חמד רביעי).

פיוטי המשוררים הספרדים עשו להם שם גדול ונתפזרו בארצות רחוקו' ונתקבלו קצת מהם

גם במחזור רומניא ובמחזור בני רומא וקצתם נתקבלו ג"כ בין הקראים והנם נדפסים בסדור בתפלות שלהם (איפאטוריא 1836) . וביותר נתקבלו שירי הספרדים בארץ ליגנואדיקא הקרובה לספרד ומשם בפרובינצא , ונשאר עדיין מחזור מיוחד למנהג אויניון ומחזור מיוחד למנהג קרפינטראץ . ואני אין בידי אלא מחזור לימים נוראים מנהג אויניון ד' אמ"ד ומחזור לד' צומות וד' פרשיות מנהג קרפינטראץ . גם יש בידי מחזור כ"י הדומה ממש לכ"י אחר הנמצא באוקספורד , וזה האחרון כתוב על גבו מחזור מונפלייר , והמחזורים האלה כוללים מלבד פיוטי הספרדים גם פיוטים רבים מלאכת חכמי ליגנואדוקא עצמם , כגון הרז"ה בעל המאור ואביו ר' יצחק ואחיו ר' ברכיה ור' שלמה בן יצחק ואיננו רש"י ז"ל כי רש"י לא היה חותם בן יצחק אלא ברבי יצחק או בר יצחק , אבל היה תלמיד הרמב"ן (עי' תשו' הרשב"ש סי' תנ"א ותנ"ו).

והכם א' ממשפחת כרמי עשה פירוש לפיוטי מנהג פרובינצה ולא ראיתיו עד הנה , ודע כי הפיוט הקדמון „מלך עליון" חציו חסר במחזור אשכנז (והם הבתים המתחילים מלך אביון) והוא נמצא במחזור אויניון .

מליגנואדוקה ופרובינצה נשתרבבו שירי הספרדים גם לצרפת הצפונית והרבה מפיוטי הספרדים נתקבלו במנהג צרפת , והרבה זמירות לליל שבת ולמוצאי שבת ממשוררי ספרד מצאתי במחזור ויטרי כ"י , ומעט מזעיר מפיוטי הספרדים נתקבלו גם במנהג אשכנז ופולין , ורבינו תם החל בצרפת לחבר שירים שקולים ע"ד הספרדים (עיין מ"ש בכ"ת ז' מדף ל"ה עד ל"ח) .

בארצות המערב הקרובות לספרד נמשכו הפייטנים גם אחר הגירוש ואולי עד היום , ומגדולי משורריהם הרשב"ץ ויוצאי חלציו ומשפחת קנשינו ומשפחת גבישון ור' מענדיל ב"ר אברהם אבי זמרה ועיקר שמו יצחק והיה בשנת ש'. (עכ"ל שד"ל הגהות לעניננו) .

909. מחזור . חיבר רבינו תם . כמ"ש הרא"ש והמרדכי בברכות : (שג"א י' ע"ו ע"ש ושה"ג שלי ח"א בשמו) .

910. מחזור . וכו קל"ב פיוטים מיוחסים לר"א הקליר עם פי' ה"ר עזריאל ב"ר משה מייזילש מווינא בשם ערוגות הבשם . כ"י בוואטיקאן № 301 קל"א דפין אין 2° : (צונץ גא"פ דף שפ"ו הערה b) .

911. מחזור מנהג אויניון . (עיין מחזור לעיל ד"ה פיוטי המשוררים וכו') .

912. מחזור מנהג איטליאני או מחזור איטלי . (עיין מחזור לעיל ד"ה סדר התפלה וכו') .

913. מחזור מנהג אלגזייר (אלגיר) לר"ה ויוה"כ : ד"א , תמ"ה , 8° (רד"א 0 ,754 №) . עוד כנ"ל לרגלים וד' פרשיות ולפורים ראשון ושני עם פי' מלות זרות , נדפס כמה פעמים ולאחרונה:ליוורנו,בכל ל"ב ירושה"ו (תקס"ג) 8° . ונוסף בזה עוד ס' שבח תודה סדר שבחים והודות לה' על כל הטוב והנסים שנעשו להם (ק"ק אלגיר) בעשור לחדש תמוז שנת קהל"ת יעקב , קרו להו נוס בעשור וקרו להו ששון באחד עשר לחדש זה עד עולם : ליוורנו , וארך ימי"ם תבונ"ה (תקס"ג) 8° . (ועי' ג"כ מחזור לעיל ד"ה פיוטי הספרדים וכו').

914. מחזור מנהג אפ"ס . (עיין מחזור לעיל ד"ה מחזור אשכנז וכו') .

915. מחזור מנהג ארגון לר"ה ויו"כ: שאלוניקי, תנ"ט , 4° . (ועיין מחזור לעיל ד"ה פיוטי הספרדים וכו') .

916. מחזור מנהג אשכנז. כתב בש"ק דף ס"ה וז"ל : ר' בנימין חיבר מחזור אשכנזי ור' יוחנן טריויש עשה פי' לזה . ובדף נ"ו כתב : ומצאתי שעשה פי' על מחזור איטליאני , ע"כ : (ש"י). ועיין מחזור לעיל ד"ה מחזור בני רומא וכו' מד"ה מחזור אשכנז וכו' . אפס כי עז מ"ש בש"ק ר' בנימין חיבר מחזור אשכנזי ור"י טריויש עשה פירוש לזה , כי יותר נראה שר' בנימין הוא שהדפיס מחזור אשכנזי בשלוניקי והוא ה"ר בנימין ב"ר מאיר הלוי אשכנזי מסדר ס' יראים והיה בימי הרשד"ם (עיין קוה"ד דף כ"א ע"א והגה"ה ה' שם) . ור"י טריויש קדים מעט לפניו ופירושו נוסד על מחזור בני רומא כמ"ש לעיל .

917. מחזור לכל השנה מנהג אשכנז : אויגפורג , ארצ"ה . מנטובה , שי"ז—כ' . לובלין , שכ"ב , 2° וז"ז .

918. מחזור הנ"ל כמנהג אשכנז עם סדר כל התפלות ויוצרות וסליחות מערבית ופרקים והגדה ש"פ ומנהגים לכל השנה ובאור קצת מלות קשות לר' בנימין ב"ר מאיר הלוי נירנבורג (וצ"ע מה בין ר"ב בר"מ זה לשלפניו בסי' 916): טנהויזן, ש'. סביוניטה, יקרא"ן, 4° . שאלוניקי, ש"ם , 2° וז"ז .

919. מחזור הנ"ל כמנהג קצת אשכנז ופולין עם סדר כל התפלות וכל היוצרות ומערבית וסליחות וקינות עם פי' בדרך פרד"ס לה"ר יצחק ב"ר יעקב יוזבל ש"ץ בשם הדרת קדש ופי' הקינות הוא לה"ר יוסף איש שניג (עיין קינות) . ועם לקוטי דינים מכל

הפוסקים ומנהגים לכל השנה: ד"ו, שי"ד. שם, שכ"ח. שם, ש"ס, 2°. וז"ז פ"ר.

920. **מחזור** הנ"ל כנ"ל ועם פרקי אבות ול"א: ווילמרשדאדף, תג"ל, 2° וז"ז פ"ר.

921. **מחזור** הנ"ל מנהג אשכנז לבד עם פי': ווילמרשדארף, תג"ל, 2°. עוד כנ"ל ב' חלקים: זולצבאך, תנ"ט. שם, תס"ט, 2°. וז"ז פ"ר.

922. **מחזור** הנ"ל מנהג אשכנז ופולין וכו' ומפורש בל"א מהעתקת ה"ר אשר אנשיל ב"ר יוסף מרדכי מפוזנא (ועיין עליו להלן): פפד"מ, תמ"ו. שם, ת"נ, 4°. (ד"א, תפ"א. ווילמרשדארף, תפ"ג ?). וז"ז פ"ר.

923. **מחזור והראן**. (עיין מחזור לעיל ד"ה פיוטי הספרדים וכו').

924. **מחזור ויטרי**. רבינו שמחה ב"ר שמואל מויטרי (תלמיד רש"י). נמצא בכ"י יוא"ל ב' כרכים עם הוספות כה וכה מרב יצחק ברבי דורבלו (הוא ר"י מאורביילו בע"ס המנהג). מהותו הודיע לנו ה"ר שד"ל בכ"ח ג' דף כ'—כ"ג בארוכה ואנכי אערכנו פה בקצרה: כרך א' כולל דיני ק"ש ותפלה. סדר התפלה כמנהג אשכנז בקצת שנויים. דיני שבת ודיני ס"ת. קצור הל' שבת מס' התרומה (אולי הוספת המעתיק הוא או הובא אל תוכו מר"י דורבלו). ערבית של שבת ובמה מדליקין עם פי'. תפלת שחרית ודיניה ופירושה ופיוטים והרבה מהם בל' ארמית. זמירות על השלחן, מנחה לשבת, ערבית, ויתן לך, זמירות, ורבות מהן בלתי ידועות לנו. דיני ר"ח והלל, דיני חנוכה וסדר ד' פרשיות. דיני פורים ומגילה והסר הניא, וכתוב עליו: וזה פיוט מסדר אנשי כנה"ג (חסר איזה דף). דיני אבלות ובין המצרים ות"ב וקינות. (חסר עוד). מס' ד"א י' פרקים וס' גן עדן ומלחמות משיח. דיני שו"ב ואח"כ מס' התרומה והל' ע"ז ויין נסך וגיטין. טופסי שטרות ותקנות הקהל. הל' תענית ואבל ודיני אבלות וצדוק הדין והל' עירוב. דיני פסח נ"ד סימנים מבוארים מביהמ"ד של רש"י ז"ל ופי' ההגדה. (ע"כ כרך א'. כרך ב' כולל): סדר הגדה ש"פ ובגליון פירוש ההלל (והוא כמעט פירש"י בתהלים). תפלת יו"ט ודיניה וספירת העומר. פי' של דברות על פיוט אליתו למימרי (ט"ו דפין). פ' יתרו מן בחדש השלישי מתורגמת ע"פ תרגום ירושלמי עם הקדמה חרוזית בסדר א"ב. אח"כ בירחא תליתאה למיפק וכו' עד ומליל ה' ית כל שבת פתגמיא וכו' אח"כ הפיוט אליתו למימרי הנ"ל בסדר א"ב ופיוט ארעא וכו' וע"ש. שאר דיני עצרת ועשי"ת ור"ה וקצת תשובות רש"י וריט"ע והתשובה הארוכה מר"ת בשבח הקרובות ומצוה על אמירתן. תפלת יו"כ והל' סוכה ולולב הושענות ופיוטים לחתן תורה ובראשית ושארי פיוטי ש"ת. מס' אבות עם פי' יפה ובסוף פ"ה נמצא סדר תנו"א בשם סדר מקבלי התורה ולומדיה. רשות למעריבים ומעריבים גם ללילי ר"ה וגם לליל פורים המתחיל „ליל שמורים הוא זה הלילה" וכתוב בראשו: „ממעמד ר' מנחם ב"ר אהרן ז"ל". דיני חתונה ופיוטים ורובם בתוך בהמ"ז. הלכות נדה ומילה וזמירות למשתה הברית. עניני הולכת התינוק לבית הספר וכו'. דיני ציצית ותפילין ומזוזה והל' ס"ת לר"ת בחרוזים. פרשיות פתוחות וסתומות וצורות השירות. ס' תאני דאסיק עלי הכהן מן י"ב אבנים שהקים יהושע בגלגל (ו' דפין). אל"ף בי"ת מאותיות גדולות שבתורה הועתק מכתיבת ריט"ע. א"ב בנו"כ ומס' סופרים י"ד פרקים וחסר בסוף. פיוטים לפורים (השייכים לח"א). מס' כלה והלכות דרכן של ת"ח. מאורות ואופנים ופיוטים שונים. (חסר איזה דפין). לוחות הקביעות ודרכיהן ודוגמא משנת דתתקמ"א ועניני התקופות ודחיות בבאור יחידה. לוח המולדות והתקופות למחזור רס"ד (תחלת האלף הששי), ע"כ. ודלא כש"י אשר לא ידעו ולא פגע ולא נגע בו.

925. **מחזור** לכל השנה כמנהג ווירמייזא: כ"י רח"ם № 445. עוד כנ"ל ונוסף בו מכ"י אחר מנהג אשכנז. נכתב על קלף בתחלת האלף הששי: כ"י שם № 444.

926. **מחזור** כנ"ל מנהג טריפולי. (עיין מחזור לעיל ד"ה פיוטי הספרדים וכו', ועיין שפתי רננות).

927. **מחזור** לימים נוראים ע"פ סדר האריז"ל ב' חלקים: קונשטנטינא, תקב"ח, 8°. (עיין רח"ס № 2428—9).

928. **מחזור** מנהג לועז גם מנהג לועזים. (עיין מחזור לעיל ד"ה סדר התפלה וכו').

929. **מחזור** לליל כפור מנהג אשכנז עם תרגום אנגלטירי ע"י א. אלכסנדר: לונדון, תקמ"ז, 8°. (ועיין תפלה).

930. **מחזור** מונפלייר. (עיין מחזור לעיל ד"ה פיוטי המשוררים וכו').

931. **מחזור** מנהג ספרד למועדים וימים נוראים ולתעניות: ד"ו, שע"ר, 8°. ד"א, ת"ב, 16°. שם, תע"ב, 8°. שם, ת"ק, 16°. וז"ז פ"ר ובפנים שונים.

932. מחזור מנהג ספרד עפ"י (עם פי' או על פי ?) חמדת הימים. לר"ה: שאלוניקי, תקל"ט, .4° (רח"ס № 2448. ועי' חמדת הימים).

933. מחזור כמנהג ספרדים בקושטנטינא וכו' לכל השנה ג' חלקים: ווין, תק"פ, 8°.

934. מחזור הספרדיים עם פי' מהר"ם קורדובירו ע"פ קבלה. (עיין תפלה למשה).

935. מחזור מנהג פולין: פראג, רפ"ב, 4°.
עוד כנ"ל ח"ב לפסח ועצרת: שם, רפ"ט, .4°
עוד כנ"ל ח"א (לר"ה יו"כ וסוכות): שם. רצ"ג—ד', 4°. (ורד"א F, 1022: 2°.
ואולי בגליון גדול. כן צונץ גא"ל דף ר"ע—ע"ב ע"ש. אבל רח"ס, 2426 et, № 2423: ב' חלקים בכ"א וא"כ גם רפ"ט וגם רצ"ג—ד' הם לכל השנה ואולי רק בשער מיוחד וק"ל).

936. מחזור מנהג פולין לכל השנה עם פי': פראג, ש"ט, 2° (צונץ גא"ל דף רע"ג וע"ש).

937. מחזור מנהג פולין עם כוונת הפייטן עם ל"א עם פי' הדרת קדש. ב"ח: לונדון, חש"ד (תק"ל, ואיזה שערים נדפסו: תקל"א) שם, תקמ"ה, 4°.

938. מחזור מנהג פולין ואיטליא עם פי': פראג, שמ"ו, 2°.

939. מחזור לר"ה יו"כ סכות ושבועות עם תרגום אנגלי ע"י ה"ר דוד לעווי, ששה חלקים: לונדון, תקנ"ד, 8°. ולכ"ה: (שלישית) שם. חש"ד (1824), 8°. שם, תקצ"ר, 8° וזו"ז.

940. מחזור מכל השנה מנהג פולין עם תרגום אנגלי להנ"ל והוגה ע"י ה"ר יצחק לעווי, ששה חלקים: לונדון, תקס"ז, 8°.

941. מחזור מכ"ה עם נוספות רבות לתקון התרגום אנגלי הנ"ל ע"י א. אלכסנדר, ששה חלקים: לונדון, תקס"ז, 8°.

942. מחזור לר"ה עם העתקה אנגלית ע"י ה"ר א. אלכסנדר וה"ר אברהם בן דן פראנקעל. ח"א: לונדון, תקמ"ט, 8°.

943. מחזור מנהג פולין פיהם ומעהררין רייסין וליטא ותפלת חול ושבת עם באור המלות ועם פירוש מעגלי צדק מכל מנהגי מדינות אלו ודינים לכל השנה ועם כל היוצרות עד אחר פסח עם פי' ועם כל הסליחות והפרשיות והפטרות עם הטעמים: ד"ו, שכ"ח. קראקא, ת"ח, 2°. וז"ז פ"ר.

944. מחזור מנהג פולין פיהם ומעהררין עם פי' ה"ר צבי הירש ר' זונדילש: לובלין, של"ט. קראקא, שנ"ז, 2°.

945. מחזור כנ"ל עם פי' הנ"ל ועם תוס' ה"ר נתן שפירא: קראקא, שס"ח, 4°. שם, שע"ו, 2°.

946. מחזור כנ"ל עם פי' ותוס' הנ"ל ועם פי' המלות והמשך הפיוט מאת המדפים ה"ר משה ב"ר יוסף בצלאל כ"ץ מחוקק: פראג, שע"ג, 2° וז"ז.

947. מחזור מנהג פולין וכו' עם פי' ותוס' פי' הנ"ל ועם קצת פי' הדרת קדש והוספות רבות וחי' דינים ופירושים: ד"א תס"ח, .4° ונדפס שם גם לפני זה וגם ז"ז פ"ר.

948. מחזור כנ"ל עם פי' ועם קצת פי' מעגלי צדק הנ"ל: פראג, ש"פ. ווילמרשדארף, תע"ט, 2° וז"ז.

949. מחזור כנ"ל עם פי' ובראשו כל סדר התפלות עם פי' המקובל ר' הירץ ש"ץ (עיין תפלות): ווילמרשדארף, תג"ל, 2°. וז"ז פ"ר.

950. מחזור מכל השנה עם פי' קדמון וכל הדינים מס' הדרת קדש ונוסף עליהם פי' המסביר לר' יוזפא עששא (עשוא? ב"ר קאשמן ?) ועם הערות ותוס' באור להמדפים ה"ר משה קאשמן ב"ר יוסף ברוך סג"ל בשם מסביר חדש: ד"א, תקכ"ז, 4°. וז"ז פ"ר.

951. מחזור מכל השנה כמנהג פולין בל"א ע"י ר' אביגדור ב"ר משה הנקרא איצמונט ונודע בשם ר' אביגדור סופר מאייזנ-שטאט: קראקא, אש"ל. שם, דש"ן, 2°. וז"ז פ"ר.

952. מחזור הנ"ל כנ"ל עם ל"א בחבור יפה והמשך הפיוט מלוקט ממפרשים: פראג, שפ"ט. קראקא, ת"ב. פראג, תי"ז. שם, תכ"ג. ווילמ"ר, ת"ל, ד"א, תל"א. ווילמ"ר, תמ"א. פפד"א, תס"ב. פראג, תע"ג, 2°. וז"ז פ"ר.

953. מחזור מכל השנה בל"א העתקת ר' אשר אנשיל ב"ר יוסף מרדכי מפוזנא: פראג, ש"ס, 2°. וז"ז פ"ר. (צונץ גא"ל דף רפ"א: ב' חלקים לשלש רגלים).

954. מחזור הפסח. רבינו שמחה ב"ר שמואל מויטרי. מהלך הכוכבים: (ש"י). ויותר נראה שהוא קצת ממחזור ויטרי דלעיל אשר גם עליו כתב הש"י שהוא ממהלך כוכבים ומזלות בטעות, ע"ש.

955. מחזור מנהג פפד"מ ושאר קהלות אשכנז ומנהג פולין: האנווא, שפ"ה. פפד"מ, תכ"ה. שם, ת"נ, 4°. וז"ז פ"ר.

956. מחזור מנהג פרובינצא לר"ה ויו"כ. נכתב בשנת ירא"ה: כ"י רח"ם № 448.

957. מחזור מנהג צרפת. (עיין מחזור לעיל ד"ה מחזור אשכנז וכו').

958. מחזור מנהג קטאלוניא אשר בשאלוניקי. (עיין מחזור לעיל ד"ה פיוטי הספרדים וכו').

959. מחזור קלבריזי. ישן מאד מאד: כ"י יה"ש.

960. מחזור מנהג קרפינטראץ ב' חלקים לימים נוראים וימי התשובה ע"י ה"ר אברהם מונטיל: ד"א, תצ"ט, 8°.

961. מחזור הנ"ל לשלש רגלים וימים נוראים וס' ארבע צומות ד' חלקים: ד"א, תקכ"ב, 8°.

962. מחזור מכל השנה בשם מנחה חדשה עם ל"א ע"י ה"ר פירשטענטהאל וקונאוו. ג' חלקים: קראטאשין, 1845, 8°.

963. מחזור מכל השנה בשם קרבן אהרן כולל ג' פירושים לה"ר אהרן ב"ר יחיאל מיכל הלוי, והם: א) מטה לוי פירוש מספיק להמשך הפיוט. ב) בית לוי יסוד ושרש כל מלה קשה ומסופקת. ג) מעשה אורג לבאר דבריו בפירושו מטה לוי הנ"ל ולהראות מקור הפיוט בגמרות ומדרשים וכו' ויתר באור ושנויי נוסחאות וגי', ב' חלקים: סלאוויטא, תקפ"ג. שם, תקפ"ו. ווילנא והוראדנא. שם, תקצ"ה. לעמבערג, תקצ"ז. ווילנא, ת"ר. שם, תר"ג. שם, תר"ו. שם, תרט"ז, 4° וז"ז.

964. מחזור מכל השנה עם באור חדש בשם קריאי מועד אסף וחיבר ה"ר אורי פייביש ב"ר אריה ליב (בע"ס מדרש מלים וכו'): ברעסלויא, תקס"ה, 4°.

965. מחזור לכל השנה בשם קרובות מסודר בשלימות ומדוייק היטב מבואר ומתורגם אשכנזית ע"י ה"ר בנימן וואלף ב"ר שמשון היידנהיים עם מבוא הפיוטים והפייטנים כסדר א"ב ט' חלקים, ולמחזור חג שבועות נלוה עוד חלק עשירי הוא ס' מאמר השכל, עיין זה ומ"ש שם: רעדלהיים, תק"ס—ס"ב, 8°. ומאז ועד עתה נדפס שם עוד כמה וכמה פעמים. ווין (ה' כרכים) תקס"ה (?), 8°. רעדלהיים, תקע"ה—פ"א, 8°. שם, 1856, 8°.

966. מחזור מכל השנה כנ"ל עם באור ע"י ה"ר משה ישראל בידינגען ועם ת"א לה"ר . . . צייא, ט' חלקים: מיץ, תקע"ז, 8°.

967. מחזור לכל השנה בשם קרובות הנ"ל ככל הנ"ל בתוס' באור ות"א על קצת פיוטים והת"א הוא נכתב באותיות לע"ז. ט' חלקים: הנובר, תקצ"ז—ח', 8°.

968. מחזור לכל השנה כנ"ל מבואר ומתורגם ע"י ה"ר משה ב"ר ישראל סג"ל לנדא, ט' חלקים: פראג, תקצ"ר, 8°. עוד כנ"ל עם ת"א נכתבם ועם הערות: שם, 1846—7, 8°.

969. מחזור לכל השנה כנ"ל מתורגם ככתבם ומבואר ע"י ה"ר מאיר סג"ל לעטערים, ט' חלקים: פראג, תר"ה—ר"ח, 8° וז"ז. עוד כנ"ל רק עם ת"א הנ"ל לבד ב' חלקים, ת"א: שם 1851, 8°. ומ"ב: שם, 1855, 8°.

970. מחזור לכל מועדי השנה בשם ערך התפלות עם העתקה צרפתית ע"י אלחנן דורלאשער: פאריז, 1852, 8°.

971. מחזור לכל מועדי השנה מוגה עם ת"א ע"י ד"ר מיכאל זאקס, ט' חלקים: ברלין, 1855—6, 8°.

972. מחזור מכל מועדי השנה כסדרם ועם ת"א ככתבם ע"י מאריטץ פרענקיל: ברלין, 1838—40, 8°.

973. מחזור לכל השנה עם ת"א ככתבם ע"י ה"ר ירמיה היינעמאנן. ה' חלקים: (לייפציג, 1838, 8° ?). ברלין, 1840—41, 8°.

974. מחזור למועדי אל. הוא מחזור לכל השנה לקהל ישראל בווין ושארי קהלות עם ת"א ע"י ה"ר י. נ. מאננהיימער. ג' חלקים: ווין, 1840, 8°. שם, . . 18, 8°. שם, 1859, 8°.

975. מחזור למועדי ה'. עם תרגום אנגלי ע"י ה"ר דוד אהרן די סולא. ששה חלקים: לונדון, 1860, 8°.

976. מחזור לכל השנה עם באור הר"וו היידנהיים הנ"ל לבד ועם מ"מ מוצא פסוקי שיר היחוד מבין ספרי הקדש לה"ר שלמה לעוויזאהן בשם מראה קדש: ווין, תקע"ו, 2°.

977. מחזור לכל השנה עם תרגום הוללאנדי ע"י ה"ר גבריאל ב"ר יצחק אייזיק פאללאק (ראיתי ג' חלקים ליו"כ ושבת חוה"מ סוכות ושע"צ וש"ת): ד"א, תר"א, 8°.

978. מחזור מכל השנה מנהג רומא. עיין מחזור לעיל ד"ס מחזור בני רומא וכו' ותמצא מקומות דפוסיו עד שנת ש'. ודפוסיו אח"ז נודעים לי מרשימות שונות. ב"ח: מנטובה, שי"ז—י"ט, 8°. ד"ו, שמ"ז. שם, שצ"ז, 8°. וז"ז.

979. מחזור מנהג רומא הנ"ל עם פי' קמחא דאבישונא לה"ר יוחנן טריויום: בולוניא, ש'—ש"א, 2°. (ועיין מחזור לעיל ד"ה מחזור בני רומא וכו').

980. מחזור מנהג רומא הנ"ל והפרקים מתורגמים בל' איטליא: ד"ו, תט"ז. שם, תנ"ו (רד"א № 751, 0). שם, תס"ו, 8°. וז"ז.

981. מחזור מנהג רומניא. (עיין מחזור לעיל ד"ה המנהג והמחזור וכו').

982. מחזור כמנהג בני שינגילי וקוגין: ד"א, תקי"ב, 8°. ועיין תוס' עק"ד תר". . דף שע"ג.

983. מחזור מנהג תונים. (עיין מחזור לעיל ד"ה פיוטי הספרדים וכו').

984. מחזורתא או מחזרתא. שם ס' דקדוק ומסרה קדמון. (עיין תורה).

985. מחזיק האמונה. ה"ר מרדכי ב"ר יהוספה. נגד המומר פאול שהיה תלמיד ה"ר עמנואל ב"ר אליעזר ב"ר עמנואל: (צונץ גא"ל דף ת"פ).

986. מחזיק הבדק. ס' דינים לה"ר אברהם ב"ר נתן הירחי בעל המנהיג. (ועיין קוה"ד דף כ' ע"ב ודלא כש"י).

987. מחזיק ברכה. הג"מ חיד"א. חי' על ש"ע א"ח וי"ד ובסופו פאת הראש הגהות לספרו ראש דוד קונטרס א': ליוורנו, תקמ"ה, 2°. וח"ב על ש"ע אה"ע וח"מ לא נדפס. (ועיין תג"י ח' כ').

988. מחזיק הלב ברפואה. נזכר בכ"י אשער 21 הנכתב מר' מרדכי כתב ולא ידעתי אם הוא ס' עברי, ועי' מלא מחזיק (דוגולי אינדעקס 110).

989. מחזיקי בדק. (עיין תקוני זבח).

990. מחיר יין. ה"ר משה איסרלאש. פי' על מגלת אסתר: קרימונה, שי"ט. באזיל, חש"ד. המבורג, תע"א. ד"א, תקכ"ט. חמ"ד (רוסיא), תקנ"ד, 4°. זאלקווא, תקנ"ח. שם, 1838, 8°. וז"ז.

991. ס' מחכים. נזכר במהרי"ק שרש מ"ט בזה"ל: אם יש לסמוך על דברי המחכים וכו' עיינתי בשאר ספרי מחכים וכו', ע"ש: (שג"ב מ' ק"ע ושה"ג שלי ח"ב במקומו). והרב מהרי"ע צונץ גלה תעלומות שנמצא בכ"י ווין בגליון ככך № 1 והמרשים כ"י ווין קורא לו שם דע"ת בשם ס' מנהגים, אבל מקצת החרוזים שבסופו (ע"ש ריש דכ"ג) מוכח בפירוש שהוא ס' המחכים לר' נתן ב"ר יהודה (ליב) בסדר התפלה ודיניו. וקצת ממנו נמצא ג"כ בכ"י המבורג № 30. (לפי רשמש"ש: № 187. עיין ריטוס דף כ"ב—ג').

992. מחכימת פתי. כ"ר יוסף הרואה הכהן בכ"ר אברהם הזקן הקראי. על חדוש העולם וכו' והוא קצור ס' נעימות שלו, עיין זה. ונחלק לג' שערים: (אר"ץ). וכ"ר טוביה בכ"ר משה הבקי עשה לו הוספות לתוס' באור. (עי' לקוטי קדמוניות דרי"ט והערות גד 198).

993. ס' המחלוקות. (עיין שלטי הגבורים).

994. מחנה אהרן. ה"ר אהרן ב"ר אברהם חיון. הגהות על הזהר, והעתיקם החכם ה"ר יצחק אבואמיל בארץ מצרים (ול"א מ"ה, ול"ב מ"ע ושה"ג שלי ח"ב במקומו). וחידושי כללים אשר נשמטו מס' צדקה לחיים להר"ח גרמון: ליוורנו, קנת"ה, 4°.

995. מחנה אלהים. ה"ר משה ן' חביב. פילוסופיא אלהית ע"ד ס' המו"נ, כ"י: (ש"י).

996. מחנה אלהים. ה"ר נחמיה לביט. דרשות עה"ת: ד"ו, חש"ד, 4°.

997. מחנה אפרים. ה"ר אפרים נבון. שו"ת וחי' ופירושים על הרמב"ם, ב"ח: קונשטנדינא, תצ"ח. זאלקווא, תקצ"ב. סדילקאוו, תקצ"ה, 2°.

998. מחנה אפרים. (עיין שער אפרים).

999. מחנה ארון. ה"ר אהרן ב"ר נתן נטע מטרעבאוולי. חי' על מס' ברכות וסדר מועד ופי' מספיק על מס' שקלים מתלמוד ירושלמי: אלעקסניץ, תקכ"ח, 2°.

1000. מחנה אשר. (עיין אילה שלוחה).

1001. מחנה דן. (עיין קרנים).

1002. מחנה חיים. ה"ר חיים ב"ר מרדכי אפרים. שו"ת: פרעסבורג, 1862, 2°.

1003. מחנה יהודה. ה"ר יהודה אשכנזי. חי' על טור וב"י ח"מ בפלפול: שאלוניקי, תקנ"ג, 2°.

1004. מחנה ישראל. ה"ר בער פרענק. דיני מליחה חלה נדה והדלקה לנשים וספורי מוסר בל"א מתלמוד ומדרשים: ווין, 1816, קארלסרוא, תק"פ. רעדלהיים... 8°.

1005. מחנה ישראל. (עיין לוית חן).

1006. מחנה יששכר. מהנ"ל. הנהגות וספורי מוסר וצניעות לנשים בל"א והוא ח"ב לספרו מחנה ישראל הנ"ל: ווין, 1822, רעדלהיים... 8°.

1007. מחנה לוי. מהנ"ל. עשרת הדברות עם ספורים ומעשיות מתלמוד ומדרש וקורות שבל הגאונים לכל דבור בל"א: פראג, 1827. רעדלהיים... 8°.

1008. מחנה לוי. ה"ר צבי הירש בה"ר פינחס הלוי הורוויץ. חי' ש"ס ובסופו קצת חי' לה"ר צבי יהושע בה"ר שמעלקי הלוי הורוויץ: אופיבאך, תקס"א. לבוב, תרכ"א, 2°.

1009. מחנה לויה. ה"ר אליהו הלוי (בע"ש כל דאי וכו'). בשו"ת זקן אהרן סי' קמ"א כתב כבר הארכתי בס' מחנה לויה בבאור האותיות ומעלת

הכתיבה ונורתה : (סה"ד שכ"ה) . והוא חלק מס׳ לוית חן שלו , עיין זה .

1010. מחנה לויה . ה"ר יהודה ב"ר נתן הלוי. הל׳ שמחות למהר"ם רוטנבורג עם באור לחב וחי׳ על הל׳ נזירות ובתוכם מאמר נזירות שמשון קצת פרטים וחילוקי דינים בעניני נזירות שמשון ובסופו הל׳ טומאת מת : ליוורנו , תקע"ט , 2° .

1011. מחנה ראובן . ה"ר ראובן זעליג ב"ר ישראל אליעזר מזאמושטש . חי׳ גפ"ת על כמה מסכתות : ליוורנו , תקל"ז , 2° .

1012. מחנה שכינה . (עיין לוית חן) .

1013. מחנים . ס׳ קבלה . לא נודע למי : כ"י די רוסי № 300/2 .

1014. מחסה ומגן . הוא ס׳ הזכות להרמב"ן על מס׳ יבמות כתובות גיטין . נדפס עם האלפסי ד׳ ווין , תקס"ה , 2° . וגם לבדו .

1015. מחסות העליון על המלכה וויקטאריא ביום 10 יוני ש׳ ת"ר , עם ל׳ אנגלי , מאת ה"ר נתן יצחק וואלענשטין : חמו"ד (לונדון , 1840) 8° .

1016. מחצית השקל . ה"ר שמואל הלוי מקעלין . באור מספיק על פי׳ מגן אברהם לש"ע א"ח ב׳ חלקים : ווין , 8—1807 . שם , 1817 . פאריצק , תקע"ו . הרובשוב , 1818 . פאריצק , תקע"ט . לעמבערג . . . סדילקאוו, תקע"ו. שם תקע"ט. שם תקצ"ז . זאלקווא, 1838 . זיטאמיר , תרי" . . ווילנא, תרי"ט , 2° . ונדפס מחדש עם הש"ע א"ח בשולי כל עמוד : לעמבערג, תרי"ט—כ, 2°. עוד כנ"ל על הש"ך הל׳ נדה נדפס מתוך כ"י : לעמבערג , 1859 . שם , 1860 , 4° . ועל הל׳ מליחה כנ"ל: שם,תרי"ח. שם,1860, 4°.

1017. מחצית השקל הנ"ל על דברי הש"ך הל׳ נדה : לעמבערג , תרי"ח , 4° .

1018. מחקרי ארץ . ה"ר שלמה לעוויזאהן מפראג . על הארצות והימים הרים וגבעות ועמקים עינות ונחלי מים יערות ומדברות וערים וכפרים הנזכרים בכתבי הקדש וכל התחנויות אשר חנו בני ישראל במדבר , הכל בסדר נכון ע"פ א"ב : ווין , 1819 , 8° .

1019. מחקרי ארץ הנ"ל בתוס׳ מרובה מכל המקומות החסרים ובהרחבת באור ועם מפתח ומפה בסופו ע"י ה"ר יעקב ב"ר שלמה קאפלאן ממינסק ומוסב שמו ארץ קדומים ב׳ חלקים : ווילנא , תקצ"ט , 8° .

1020. מחקרי לשון . הוא ס׳ שיחה בעולם הנשמות וס׳ בית האוסף להר"ש לעווי־זאהן הנ"ל עם הערות ונוספות בסופו לה"ר אד"ם הכהן לעבענזאהן ור"י בעהאק : ווילנא , תר"ט , 8° .

1021. מחר חדש. ה"ר משה חיים ב"ר שמואל רימיני . באור סוגיות עמוקות במס׳ ר"ה בעניני קדוש החדש וחשבון תקופות ומולדות ודקדוקי גפ"ת ושארי מפרשים ובסופו השגות ע"ס מטה דן או כוזרי שני ויכוח ה׳ : פירינצי , תקנ"ד , 4° .

1022. מחשבות הלב . (עיין דברי יושר) .

1023. מחשבת חושב. (עיין מלאכת מחשבת).

1024. מחשוף הלבן . ה"ר זאב וואלף ב"ר דוב בער אלטשול. דרושים ובאורים עה"ת. מביאו בספרו זבד טוב .

1025. מחשקים כסף. ה"ר בנבנשתי ב"ר משה גאטינו . על ס׳ הפרשיות עם נוספות מאת בנו ה"ר יהודה: שאלוניקי, חש"ד (תקצ"ז) 2°.

1026. מטבע הברכות . (עיין עטרת צבי) .

1027. מטה אהרן. ר׳ אהרן אלרבי. על התורה שבכתב ושבע"פ . מזכירו בפירושו עה"ת בראשית ג׳ כ"ב , ע"ש : (צונץ גא"ל דף תקי"ט ע"ש) .

1028. מטה אהרן. שו"ת לה"ר אהרן אנטוניוס א׳ מרבני ספרדים באמ"ד . כ"י כרמולי. כמ"ש בתוס׳ עק"ד תר"א № 46 .

1029. מטה אהרן. ה"ר אהרן הלוי. כללי דינים במערכות כסדר א"ב , ב"ח , ח"א מתחיל כלל אין עונשין מן הדין ומסיים במערכת יובל ושמטה: שאלוניקי , מצמי"ח ישוע"ה , 2° .

1030. מטה אהרן . שו"ת . מובא בפרח שושן כ"פ : (סה"ד שכ"ה , ע"ש) . ול"נ שכוונת בעל פרח שושן על שו"ת פרח מטה אהרן לר"א הכהן פרחיא הנדפס ג"כ כשלשים שנה לפניו , ע"ש .

1031. מטה אהרן . (עיין הגדה של פסח) .

1032. מטה אלהים . כ"ר משה בישיצי בכ"ר אליהו בכ"ר משה בכ"ר אליהו בישיצי הקראי. על חלוקת הקראים והרבנים ושלשלת הקבלה והעתקת התורה ובאור המדות שהתורה נדרשת בהן ובמליצות מצות התורה למ"ח מ"ע ושס"ה מל"ת על תר"ך אותיות של עשרת הדברות כל מצוה באות א׳ : (אר"ץ) .

1033. מטה אפרים . ה"ר אפרים ארדוט . חי׳ על הרמב"ם ושו"ת ודרושים וקצת חי׳ הרמב"ם ודרושים לבן אחיו ה"ר חיים אברהם ארדוט: שאלוניקי, תקנ"ו (ולעדנער: תקנ"א) 2° . ופירשט ח"א דף כ"ד כ׳ וז"ל : ובסופו יד אהרן על ש"ע א"ח ח"ב לה"ר אהרן אלפנדארי : אזמיר , תק" . . ע"ש .

וכ"כ רמי"ג וז"ל : ח"ב יד אהרן על חלק א"ח מ"ח דפין . ואנכי רק ד' שאלוניקי וכנ"ל ראיתי . ורשי"ת רמש"ש : שאלוניקי , תקפ"א .

1034. מטה אפרים . ה"ר אפרים זלמן מרגליות . כל הדינים והמנהגים מר"ח אלול עד אחר יו"כ ובסופו אלף למטה על מקור הדינים ומקום מוצאם : זאלקווא , תקצ"ה . ווארשא , תר"ב , 4° . זיטאמיר , תר"ח . לעמבערג , תרי"ח , 8° .

1035. מטה אשר. ה"ר אשר ן' עמנואל שלם. שו"ת וחי' על הרמב"ם והרי"ו ודרש : שאלוניקי , תק"ח , 2° .

1036. מטה דן וכוזרי חלק שני . ה"ר דוד ניטו ב"ר פינחס. מופתים וראיות על אמתת תורה שבע"פ כפי שמקובל לנו מרז"ל ומרבה להשיב על הקראים והכל ע"ד ויכוח : לונדון (גם עם ל' ספרד) , תע"ד , 4° . מיץ , תק"מ . לעמבערג , 1857 , 8° . ווארשא , תרב". . ומאמר ראשון מס' מטה דן נעתק לל' אנגלי ע"י ל. לאעוו : לונדון , 1842 , 8° .

1037. מטה יהודה . ה"ר יהודה ליווא ב"ר שמואל זאנוויל אופענהיים. דינים והגהות ופי' על ברכות נט"י והמוציא ובהמ"ז וזמירות לשבת ומו"ש וחנוכה וחתונה וברכת נשואין ובתולים ומילה וסדר פדיון הבן ועירובין וסדר כפרות : אופיבאך , תפ"א , 4° .

1038. מטה יהודה . ה"ר יהודה עייאש . חי' על ש"ע א"ח ב' חלקים וח"א ממנו עם פנים הב"י והרמ"א וח"ב בלי פנים ובסופו לקוטים : ליוורנו , תקמ"ג , 2° .

1039. מטה יוסף. ה"ר יוסף ב"ר חיים צרפתי. שלשים דרשות לחופה למילה ולהספד ב"מ וכו' : (ש"י) .

1040. מטה יוסף . ה"ר יוסף הלוי נזיר בה"ר משה . שו"ת כסדר ד' טורים ובסופו קצת סייגים שקיבל על עצמו וקצת ענינים ותשו' לאביו הנ"ל ב' חלקים. ח"א: קושט', תע"ז, 2° . ח"ב : שם , תפ"ו , 2° .

1041. מטה יוסף . (עיין שער יוסף) .

1042. מטה יששכר . ה"ר יששכר בערמאן סג"ל. חי' דרושים ופשטים שונים : פיורדא , תקנ"ב , 2° .

1043. מטה יששכר . (עיין ים יששכר) .

1044. מטה לוי. (עיין הגדה ש"פ סי' 25, מחזור קרבן אהרן , קינות , תהלים) .

1045. מטה משה. ה"ר בער איבשיץ מפראג. תוכחת מוסר בל"א ומדבר מג"ע וגיהנם ונחלק לז' עמודים: כ"י רד"א תקמ"ב וכק"ד לא מצאתי .

1046. מטה משה . ה"ר בער פרענק . ספור מִשְׁלֵי בל"א (מאָנטגאָריסמ טרלאֶהאָונג) : פרעסבורג , 1834 , 8° .

1047. מטה משה . ה"ר משה ב"ר אברהם אבד"ק פרעמסלא . דיני ברכות ותפלה שבת ומועד וכל מנהגיהם ודינים חדשים ז"ז . נוסד על ג' עמודי עולם ונחלק לשערים : קראקא , שנ"א . פפר"מ , ת"פ , 4° .

1048. מטה משה . ה"ר משה ב"ר ישעיה כ"ץ מפרעמסלא . חבור עה"ת ע"פ קבלה : חמ"ר (?) , תע"ח , 4° . (שי"ג) .

1049. מטה משה . ה"ר משה ב"ר מיכאל דמיליאב . מגלת רות בחרוזים ובסופו אגרת הנחמה מוסר בחרוזים לתנחומין בעת צרה : ליוורנו , תקמ"ו , 16° .

1050. מטה משה . (עיין אהל משה) .

1051. מטה נפתלי . ה"ר נפתלי ב"ר מרדכי אפרים . דרשות : פרעסבורג , 1863 , 4° .

1052. מטה עוז . (עיין אגרת מטה עוז) .

1053. מטה עז . (עיין נזיר שמשון) .

1054. מטה שמעון . ה"ר שמעון בה"ר שלמה ב"ר מרדכי . חי' ומ"מ בש"ע ח"מ כמעשה הכנה"ג מספרי האחרונים שאחרי הכנה"ג ובסופו מירא דכיא שו"ת, ח"ג : שאלוניקי, תקע"ט , 2° . וב' חלקים הראשונים (עיין חשק שלמה) .

1055. מטות כסף . ר' יוסף אבן כספי . באור שמונה נביאים בתנ"ך ובראש כל ספר מבואר כוונתו: (דברים עתיקים ב' דף י"ג, ובאגרות יש"ר ב' כתוב שהוא קצור כלל כל ספה"ק, ע"ש דף מ"ד).

1056. מטי ולא מטי. (עיין דרוש נשמת האדם).

1057. מטיב שפה . (עיין סליחות) .

1058. מטמוני מסתרים . (עיין ס' הברית) .

1059. מטע לשם . ה"ר פייביל שיפער. מליצה לתהלת חיי שדה ולאחוז בעבודת האדמה : ווארשא , 1843 , 8° .

1060. מטעי משה . ה"ר משה טאננענבוים . ג' חלקים : א) עץ הדת בעניני אמונות ודעות . ב) עץ הדעת בעניני חכמה ומדע . ג) עץ החיים ספור מעשה ומקרה אשר קרהו : ווארשא , תקצ"ח , 8° .

1061. מטעי משה . (עיין פרדס הבינה) .

1062. מטעי קדם על ארץ צפון . ה"ר שלום בר"י כהן . מעשה הגלה אברם באור כשדים בארח שיר ומעשה נבות היזרעאלי ע"ד הסוב

וקצת מזמורים והכל עם ת"א : רעדלהיים, 1807, 8°.

1063. **מטעי קדם** הנ"ל בלי ת"א עם תוס' שיריו הנמצאים בתוך המאספים : זאלקווא, תקע"ח, 8°.

1064. **מטעם המלך.** ה"ר חיים עמרם. מערכה מול מערכה לקבל אלפא ביתא (?) . ח"ד : ליוורנו, תקצ"ט. חלק ה' : חמו"ד (שם). חלק ו' : שאלוניקי, תקפ"ט, 8°. וחלק א' ב' וג' לא נדפס.

1065. **מטעמי יעקב.** (עיין מגדני יעקב).

1066. **מטעמי יצחק.** ה"ר יצחק ב"ר אברהם חיות. מובא בהקדמת ספרו פחד יצחק : (סה"ד שכ"ה).

1067. **מטעמי יצחק.** ה"ר יצחק אייזיק פאן געלדער ב"ר יהודה ליב מווידען. חי' גפ"ת על קצת מס' וחי' דינים בש"ע א"ח וי"ד ובסופו דרשה : ברעסלויא, תר"ך, 4°.

1068. **מטעמי יצחק.** ה"ר יצחק איצק שפיץ אבד"ק בונצלוי. שירים ומליצות, ובסופו תולדות יצחק לבנו ה"ר יו"ט שפיץ ספור תולדות ימי חייו בל"א ככתבם: פראג, תר"ג, 8°.

1069. **מטעמי מגדני יעקב.** ה"ר יעקב קאפיל ב"ר משה דיין מלבוב. תוס' פשטים ובאורי פסוקים ומאמרים על הנדפס ראשונה ד"א, עד"ת : אופיבאך, תע"ח, 8°. [ג"א ס' משכנות יעקב על חמשים מאמרים תמוהים, ע"ש].

1070. **מטפחת ספרים.** ה"ר יעקב עמדין (יעב"ץ). ח"א לדון ע"ד ס' הזהר והוכיח על איחור זמן חבורו וערב רב עלו בו ע"י זרים וכו' וקצת מהגלוים כר"מ והתקונים ורע"מ מאוחרים עוד ממנו, וח"ב בקרת ע"ס אמונת חכמים וע"ס משנת חכמים וריב לו עם הרב דקעניגסבערג ומכתבים בזה : אלטונא, תקכ"ח, 4°.

1071. **מטרה.** (עיין מזכרת אברהם).

1072. **מטתו שלשלמה.** ה"ר שלמה בן אלקבץ הלוי. ס' קבלה בסוד הזיווג. מובא בס' שרש ישי ע"פ ויאכל בעז וישת: (סה"ד שכ"ה). ועיין שג"ב ש' ל"ת ושה"ג שלי ת"א בשמו.

1073. **מטתו של שלמה.** ה"ר שלמה זלמן ב"ר יהודה ממיר. דרושים כסדר התורה ע"ד פרד"ס, כ"י : (שי"ג).

1074. **מי באר.** ה"ר בער אפפענהיימר. שו"ת ובסופו קונט' פלגי מים חי' ופלפולים : ווין, תקפ"ט, 2°.

1075. **מי באר.** (עיין משניות, נחל איתן).

1076. **מי זהב.** ה"ר בנימין ב"ר עמנואל מוספיא. נדפס ראשונה בלי שם מחברו ואח"ז נלוה לא' מספריו האחרים (מהותו ?): (תוס' עק"ד ת"ר № 20).

1077. **מי זהב.** (עיין בית הלוי, מימי ישראל).

1078. **מי הים.** ה"ר בנימין מוספיא הנ"ל. מכתב על עלות ורדת מי הים. חברו לכבוד מלך דענימארק : ד"א, ת"ב, 8°.

1079. **מי כיור.** ה"ר נפתלי הירץ מריטאווי. דיני נט"י מרומזים בפ' ועשית כיור וכו' בר"ת עם פי' : חמ"ד (ק"ב), טהרו"ת, 8°.

1080. **מי כמוך.** (עיין אדון חסדיך).

1081. **מי לה' אלי.** נגד דברי ס' לחות עדות על ה"ר אריה ליב אב"ד האשכנזים באמ"ד : ד"א, תקט"ו (1755). (ג' עמודים).

1082. **מי מלא.** ה"ר שמחה אריה הלוי מהארובשוב. ס' הדרשים ע"פ דרך חדשה ח"א (אות א') : ווארשא, תקצ"ט, 8°. (עיין הקשת בענן).

1083. **מי מנה.** ה"ר נפתלי הירץ ב"ר יעקב אלחנן. מזכירו בספרו עמק המלך: (סה"ד שכ"ה).

1084. **מי מנוחות.**
1085. **מי מצור.**
1086. **מי מריבה.**
1087. **מי המרים.**
(עיין מימי ישראל).

1088. **מי נדה.** ה"ר שלמה קלוגער מבראדי. חי' הלכות ואגדות על מס' נדה ובסופו חי' פוסקים מהדורא קמא ותניינא : זאלקווא, תקצ"ה, 2°.

1089. **מי נדה.** (עיין אדרת אליהו).

1090. **מי נפתוח.** ה"ר יהודה ליב הלוי עדל. פי' על פתיחת הרמב"ם לסדר טהרות ונפרד לשני ראשים : א) אמנה מ"מ מקור כל דברי הרמב"ם. ב) פרפר חי' ופלפולים בדברי הרמב"ם, ובראשו קדם לעין קושיות וספיקות וסתירות בדברי הראשונים וישובים ותירוצים על קצתם : ביאליסטאק, תקע"ו, 2°.

1091. **מי השילוח.** ה"ר שמחה יואל הכהן אבד"ק סווירז. הל' מקואות עם פי' גדול בשם מקור נפתח : לבוב, תקפ"ט (רובענס № 489, q). שם תר"ט, 4°.

1092. **מי השילוח.** (עיין מדרש, מימי ישראל).

1093. **מי שלוח.** ה"ר דוד אפפענהיים. חי' על מס' גיטין : כ"י רח"ם № 452.

1094. מי השלוח. ה"ר מרדכי יוסף. חי' עה"ת, ב"ח: ווין, דבר"י קר"ש, 4°.

1095. מי השלח. סו"ת בענין גט שסידר המחבר ה"ר מאיר ציפסער אבד"ק שטוהל-וויסענבורג: אפען, 1853, 8°.

1096. מיטב הגיון. ה"ר משה ברלין משקלאוו. יסודי כללי חכמת ההגיון עם דיני ודרכי המשפטים והקשים למיניהם לתמונותיהם ולמחלקותיהם ע"פ מופתים אמתיים וציורים מוחשיים ונלוו אליהם ב' לוחות דפוס אבן: קעניגסבערג, תר"ה, 8°.

1097. ס' מיימוני. (עיין משנה תורה).

1098. מיינהארדש לעבענסוואנדעל. (עיין משא נתן).

1099. ס' המיישר. ר' אהרן אלרבי. בדקדוק לה"ק: (נוכן גא"ל דף תקי"ט ע"ש).

1100. מיישר תועי דרך. ה"ר מאיר ב"ר שאול רובין. מאמר על חדוש העולם והבריאה ועל קדושת התורה ופרטי המצות ועל ענין צדיק ורע לו וכו', ה' חלקים כ"י, 4°: (שי"ג). [נדפס אח"ז בלעמבערג, תרכ"ז 8°].

1101. מיכל המים. דרוש לה"ר מיכל פרידבורג הדיין. כ"י המחבר: כ"י רח"ם № 451.

1102. ס' מילואים. ה"ר יוסף אאזובי. פי' כל חלקי מצות ציצית ע"ד רמזי משל ומליצה: (השלוח ב' די"ג). נזכר בשו"ת הרשב"א ד' קושט' שנת רע"ו: (שג"א כ"ח ושה"ג שלי במקומו).

1103. ס' מילואים. ה"ר יצחק ב"ר יוסף הישראלי. הוספות על ספרו יסוד עולם: (שג"א כ"ח, שג"ב פ"ד ושה"ג שלי במקומו. ועיין שער המילואים).

1104. המילואים. מאמר לרמ"ע מפאנו. (עיין עשרה מאמרות).

1105. מילי דאבות. ה"ר אלעזר פלעקעלש. פי' על פ"א: (שי"ג).

1106. מילי דאבות. ה"ר יוסף ב"ר אברהם ן' חיון פי' על פ"א: קונשטנטינא, של"ט. ד"ו, ש"ס (ופירשט ח"א דף ק"ס: שס"ה) 4°. [ג"ח פי' עה"ת והפטרות ונ"א ודרשות ושאר קונטרסים, כמ"ש בסוף הספר, ע"ש].

1107. מילי דאבות. (עיין אותיות מחכימות, פני אריה).

1108. מילי דאורייתא. דרושים להר"א פלעקילש הנ"ל. מביאו בתשובותיו: (שי"ג).

1109. מילי דבדיחותא. ה"ר יהושע אברהם ב"ר שמחה קלמינש. מס' חנוכה עם פירש"י ותוס' בסגנון ש"ס לשעשוע ולטיול כמו מס' פורים: שאלוניקי, חש"ד, 4°.

1110. מילי דהספדא. (עיין עולת חדש).

1111. מילי דפסחא על הגדה ש"פ להר"א פלעקילש הנ"ל. מביאו בתשובותיו: (שי"ג).

1112. מילי דשמיא. (עיין עולת חדש).

1113. מילין דרבנן. ה"ר ישראל מנ"ש (מניקלשבורג ?). כל משלי רז"ל ומאמרים קצרים בדרז"ל כסדר א"ב עם באור הענין בקצרה: פפד"א, תקמ"א 4°. ווילנא, תקפ"ד. שם, תקצ"ה, 24°. חמו"ד (יאהאניסבורג, 1855 ?). ועם הגהות כ"י: (צעדנער 745). ועם הערות כ"י מה"ר אב"ש רוזענטהאל, (רשי"ר № 1059 גם ע' 1107). [וכ' בהקדמתו שחיבר ס' בית ישראל על עין יעקב, ע"ש].

1114. מים חיים. ה"ר חזקיה די סילוא. חי' גפ"ת והלא"ם והגהות וחי' על הרמב"ם ושו"ת: ד"א, ת"ץ, 2°.

1115. מים חיים. ה"ר חיים בה"ר יהושע משה אברהם סג"ל הורוויץ. דרושים על התורה: דיהרנפורט, ת"נ, 4°.

1116. מים חיים שני להנ"ל. דרושים ופשטים עה"ת לתשלום ח"א הנ"ל: שם, תס"ג, 4°.

1117. ס' מים חיים. ה"ר חיים הכהן מחברון. בענינים שונים. חמ"ד, תקט"ז, 8°.

1118. מים חיים. ה"ר חיים כהן רפאפורט אבד"ק אוסטרהא. שו"ת ד' חלקים על ד' חלקי הש"ע ובסופו קונטרס אוצרות חיים חי' כסדר התורה: זיטאמיר, תרי"ח, 2°.

1119. מים חיים. (עיין אור חדש, דברי חיים, ויכוח מים חיים, מים עמוקים).

1120. מים החיים. ה"ר אברהם אבן ארגיל. ח"א שו"ת, נסדר עם נוספות ע"י ה"ר חיים יצחק מתתי' אבן ארגיל: שאלוניקי, תר"ו, 2°.

1121. מים טהורים. ה"ר יהודה ליב עדל הלוי. באור על משניות סדר טהרות ומפרשיו הראשונים והאחרונים ונפרד לשנים: א) נהרא והשטא על פשט הענינים ותקוני הטעיות. ב) חריפותא דנהרא חילופי שיטות והתיר הספיקות בפלפול: ביאליסטאק, תקע"ז, 2°. והוא ח"ב לספרו מי נפתוח, ולא נדפס כ"א על מסכת כלים.

1122. מים יחזקאל. ה"ר יחזקאל קאצינעלנ-בויגן. ח"א דרושים עה"ת כסדר הפרשיות: פאריצק, תקמ"ו, 2°.

1123. מים עמוקים. ח"ב לשו"ת המזרחי והראנ"ח והם ל"ח שו"ת להר"א מזרחי וק"ב

שו"ת להראנ"ח בשם מים חיים : ד"ו, או"ת 2° .

1124. **מים עמוקים** הנ"ל ככל הנ"ל בתוס' ב' שו"ת להמזרחי אשר לוקחו מהראשונות ובחסרון תשובה אחת משו"ת הראנ"ח ובסופו קונט' אמר שומר בדיני שומר שמסר לשומר להמגיה ה"ר נחמן ב"ר צבי הירש מאמ"ד: ברלין, תקל"ח. שאלוניקי, תקס"ה, 2° .

1125. **מים עמוקים**. ה"ר מרדכי בה"ר נחמן אבד"ק בריסק. חי' גפ"ת על ט' מסכתות ומיישב לרוב קושיות המהרש"א: זאלקווא, תק"כ, 2° .

1126. **מים קדושים**. ה"ר אברהם משה ב"ר אשר סג"ל. חי' גפ"ת על סדר קדשים. ובסופו שו"ת בענין עגונה ורבית (לר"י פאלאק ?): מעזירוב, מי"ם קדושי"ם (תק"ן), 2° .

1127. **מים ראשונים**. (עיין מים שאל).

1128. **מים רבים**. ה"ר רפאל מילדולה. שו"ת כסדר ד' טורים ד' חלקים: ד"א, אמונ"ת, 2°. [ובנו ה"ר דוד כ' בפתיחתו שחיבר ג"כ ס' קול רם על ישובי לשונות הרמב"ם וחי' גפ"ת ועוד שו"ת, ע"ש].

1129. **מים שאל**. ה"ר משה מרדכי יוסף ב"ר מיוחס. שו"ת כסדר הש"ע ובסופו מים ראשונים חי' על הרמב"ם: שאלוניקי, תקנ"ט, 2° .

1130. **מימי ישראל**. ה"ר ישראל ב"ר משה נגארה. שירים והלצות ואגרות בל' צח ונחלק לששה חלקים ולכל חלק וחלק קרא בשם לפי ענינים, והם: מי השילות, מי מנוחות, מי מריבה, מי מצור, מי זהב, מי המרים: ד"ו, השנ"י, 4° .

1131. **מיני מתיקה**. קונטרס — . ה"ר יצחק פרחי מצפת. ג' דרושים לשבת זכור ובסופו ס' מתוק מדבש, עיין זה: ליוורנו, תר"ח, 8°.

1132. **מיני תרגימא**. ה"ר ישעיה ברלין. באורים על תרגום אונקלוס עה"ת ובסופו לקוטים ודרשות: ברעסלויא, תקצ"א. ווילנא, תקצ"ו, 4° .

1133. **מיני תרגימא**. (עיין חומרי מתנייתא).

1134. ס' **מיניליום** בתמונות הכדוריות נעתק מל' יון לערבי ע"י חנין בן יצחק ומערבי ללה"ק ע"י ר' יעקב בן מכיר. כ"י.

1135. **מינים ועוגב**. ה"ר אליעזר צבי בן דוד כ"ץ צווייפעל. עניני מחקר ובקרת מליצה ושיר ודרוש ושיחות חולין וכו': ווילנא, תרי"ח, 8° .

1136. **מינקת רבקה**. האשה רבקה בת ה"ר מאיר טיקטינר. תוכחת מוסר בל"א מלוקט מגמרא ומדרשים ונחלק לז' שערים: פראג, שס"ט. קראקא, שע"ח, 4° .

1137. **מיפך הזמה**. מצאתי ברשימת כי"ו ולא פירש מה ומי הוא. 16° .

1138. **מירא דכיא**. ה"ר מרדכי ברוך קאראבלליו. חי' גפ"ת עם שיורי תועפות ראם שלו, עיין זה: ליוורנו, תקנ"ב, 2° .

1139. **מירא דכיא**. ה"ר מרדכי ב"ר יחיאל מיכל הלוי מסלאוויטש. באורי רש"י עה"ת וח"מ ובכמה מקומות התלמוד ע"פ יסודות הדקדוק ובראשו קנה בשם כללי דקדוק לה"ק: פפד"א, תצ"ר, 8° .

1140. **מירא דכיא**. ה"ר מרדכי מרקיל ב"ר יחיאל. פי' על מגלת אסתר: לובלין, שצ"ז, 4°.

1141. **מירא דכיא**. (עיין מטה שמעון, קטרת הסמים).

1142. **המישר**. כ"ר שמואל הרופא בכ"ר משה בכ"ר ישועה המערבי הקראי. ס' מצות ונחלק לי"ב דבורים. חובר בל' ערבי בשנת הקל"ד ונעשה קצור ממנו בשנת הסכ"ב ונעתק לעברי ע"י כ"ר שמואל הכהן בכ"ר שלמה בכ"ר יוסף בן השר יצחק בן יונה כנזי הקראי בדמשק בשנת התפ"ב עם הערות על הגליון לכ"ר יהודה מאיר תוריזי. (עיין לקוטי קדמוניות הערה ס').

1143. ס' **מישרים**. (עיין תולדות אדם וחוה).

1144. ס' **מכבי**. (עיין תורה, ספרים הנוספים).

1145. **מכבי יהודה**. ה"ר יהודה ב"ר אברהם יעקב מפוזנא. באור על סמיכת הפרשיות כסדר התורה ולא נדפס רק ע"ס בראשית לבד: קראקא, את"ה, 2° . [וכתב בהקדמתו שחיבר ג"כ ס' קשת יהודה, זאת ליהודה ע"ש].

1146. **מכונת הקיטור**. ה"ר אברהם ב"ר שמחה קאצינעלנבויגן. באור כח התהפכות יסוד המים לאויר וקיטור ומעשה מכונת הקיטור (דאמפף־מאשין) עם ציורים: דאנציג, תר"ו, 8° .

1147. **מכחד ומיחד**. כ"י יוא"ל. וכנראה הוא ויכוח בעניני אמונה.

1148. **מכילתא** להתנא ר' ישמעאל וי"א ר' עקיבא. א' ממדרשי רז"ל הקדמונים בדיני התורה ובאורם ע"פ י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן, ונוסד או כפי שנמצא בידינו מהתחלה הזה עד לא תבערו אש וכו' (עיין יוחסין ד"א דף י"א ע"ב). ולדעת הרמב"ם בהקדמתו לס'

הי"ד שלו הוא עד סוף התורה, ואחריו נמשך ה"ר יעקב בכ"ר חזן מלונדרין בהקדמת ספרו עץ חיים,(כ"י בלייפציג). אבל הרב דזאלקוואה במאמר אגרת בקרת שלו דף ה' ע"א ד"ה ועתה נבוא וכו' הוכיח שכוונת הרמב"ם לספרי זוטא ע"ש. וחדשים מקרוב נדפס גם על פ' שמות ופ' וארא מה שנמצא בכ"י לאחד קדמון (עיין להלן): קושט', הרעה. ד"ו, ש"ה—ו', 2°.

1149. **מכילתא** הנ"ל עם פי' זה ינחמנו לה"ר משה ב"ר שמעון פרנקפורטר ועם תוס' מ"מ הפסוקים והמאמרים אשר הם מפורשים ומבוארים: ד"א, בע"ת, 2°. (ועיין ג"כ שבות יהודה).

1150. **מכילתא** הנ"ל עם פי' ה"ר יצחק אליהו ב"ר שמואל לנדא מווילנא ונפרד לשנים: א) ברורי המדות לפרש דברי המכילתא, ב) מצוי המדות באור פסוקים ומאמרי רז"ל הפעולים מדברי פירושו ועל הגליון איפת צדק הגהות לגאון א' וקרוב לשמוע שהם להגר"א מווילנא, ובסופו מכילתא על פ' שמות ופ' וארא הנמצא בכתובים לה"ר אברהם ב"ר דוד הלחמי: ווילנא, תר"ד, 2°.

1151. **מכילתא** לבן עזאי משמו דר' עקיבא מתחיל מפרשה שסיים ר' ישמעאל כנ"ל עד סוף התורה: (ש"י). אבל ביוחסין ד"א דף י"ט סוף ע"א כ' וז"ל: וכן בן עזאי שהיה תלמיד חבר לר"ע וכו' והוא עשה ספר מואלה שמות עד סוף התורה נקרא מכילתא, ע"ש.

1152. **מכילתין** להתנא ר' עקיבא הנ"ל. עיין בס"ק ומזכירין אותו גם הרמב"ם בהקדמתו שם והיוחסין, ולפי הנראה הוא הנ"ל לדעת הי"א כנ"ל או אליבא דר"ע כמובן מדברי היוחסין שם. ועיין צונץ גא"פ דף מ"ח הערה c.

1153. **מכירת יוסף**. ה"ר יששכר בערמאנן מנימבורג. ספור מעשה מכירת יוסף ע"ד ההוה (דראמאטיש) בשיחה וחרוזים בל"א: פפד"מ, בע"ת, 8°.

1154. **מכל אבקת רוכל**. (עיין אבקת רוכל).

1155. **מכל החי**. (עיין נשמת כל חי).

1156. **מכלול**. רבינו דוד ב"ר יוסף קמחי. כל חלקי דקדוק לה"ק בשמות ופעלים ומלות וגטיותיהם וכנוייהם והוא חלק ראשון לס' השרשים שלו: קונשטנטינא (ע"י בני צונצין), רצ"ב ונשלם ע"י אלול רצ"ד, שם, רצ"ג. 2° גם 8°. (שם, שיט"ה, רמי"ג), 2°. עוד כנ"ל עם נקודות ול' רומי ע"י גוידאסער: פאריז, 1540, 8°.

1157. **מכלול** הנ"ל עם תוס' נמוקים לר' אליהו בחור הלוי אשכנזי: ד"ו, ש"ה, 2° גם 8°. ועם הערות רבות, כ"י, מה"ר יצחק קאסובאן: (לעדנער 199).

1158. **מכלול** הנ"ל עם נמוקי ר"א בחור כנ"ל ועם הגהות וקצת באור לה"ר משה ב"ר חיים כהן העכים: פיורדא, תקנ"ג, 8°. עוד כנ"ל עם קצת הערות וקו"א בעשרה מאמרות בקצרה בעניני דקדוק והוגה ע"פ כ"י שד"ל וכ"י ר"ש פינסקער והערות מרש"ף הנ"ל. הכל ע"י המלבה"ד ה"ר יצחק בן אהרן ריטטענבערג: ליק, תבר"ך, 8°.

1159. **מכלול יופי**. ה"ר אליהו ב"ר משה לואנץ. פי' על קהלת: ד"א, תנ"ה (עם הפנים). ברלין, תקל"ה, 4°.

1160. **מכלול הרפואות** לאבן רשד נעתק לעברי ע"י ה"ר שלמה ב"ר אברהם אבן דיאור ונחלק לכמה חלקים: כ"י רד"א F № 1134, ויותר נראה דברי המרגנים כ"י ווין שהוא באור אבן רשד ע"ס ארגוזה לאבן סינא שבראש הכרך הוא, ע"ש № 147. (ועיין ארגוזה).

1161. **מכלכל מחלה**. ה"ר אברהם בלוארי. ס' רפואות, כ"י: (ש"י).

1162. **מכלל יופי**. ה"ר יהודה מסיר ליאון. על חכמת ההגיון וכו ב"ח מ' שערים ול"א פרקים: כ"י שד"ל.

1163. **מכלל יופי**. ה"ר יצחק ב"ר בנציון מ"מ באפטא. דרושים כסדר התורה וחידושים: פפד"א, תקל"ה, 4°.

1164. **מכלל יופי**. כ"ר כלב אב"א הקראי. באור דברים רבים מחכמת התכונה הפייכים לידיעת חשבונות קשת הראיה ונחלק לט"ו דבורים: (אר"ץ) ונמצא בכ"י רש"ף כרך ז'.

1165. **מכלל יופי**. ה"ר שלמה ן' מלך. באור המלות והמשך הענין ע"פ פשט על כל ספרי תנ"ך: קונשטנטינא, ש"ט. שאלוניקי, שכ"ז, 2°.

1166. **מכלל יופי** הנ"ל עם הגהות לתוס' באור בשם לקט שבחה לה"ר יעקב אבן דנה: ד"א, ת"ב. שם, תמ"ה, 2°. עוד כנ"ל על תורה וס' יהושע וקצת ס' שופטים ולא נשלם: ווין, תקע"ח, 4°.

1167. **מכלל יופי**. ה"ר שמואל סרסה אבן סנה. פשטים על אגדות ומדרשים ונחלק לז' שערים וקנ"א פרקים. חיברו שנת ה"א קכ"ט: כ"י אוקספורד: (עק"ד תרי"א דף תרכ"ה). וכ"י נסיך זוזעקש בלונדון וכ"י מינכען. וקונטרס ראשון ממנו נמצא ג"כ בכ"י רח"ם № 453.

1168. **מכלל יופי**. פי' על הרמב"ם לבעלי מפרשי הים וכו'. מביאים אותו בהגהות על הש"ס: (שי"ג).

1169. **מכלל יופי**. (עיין ס' הגדרים).

1170. **מכסה התיבה**. (עיין צהר התיבה)·

1171. **ס' המכריע**. רבינו ישעיה דטראני הראשון (הרי"ד). ל"ב פסקי דינים ובסופו פי' על מס' תענית: ליוורנו, תקל"ט, 4°.

1172. **המכריע**. ה"ר מנשה בן ישראל. להכריע בין כל שני כתובים המכחישים זה את זה כסדר תנ"ך ונקרא בל' רומי קונציליאטור חיברו בל' ספרד ונדפס: פפד"ם, 1632, 4°. ובל' רומי על התורה לבד: ד"א, 1633, 4°.

1173. **המכריע** הנ"ל נעתק מל' ספרד לעברי ע"י ה"ר מרדכי לוצאטו. ראה ה"ר יש"ר מריגייו ד' חלקים גדולים בכ"י בבית ר' שמואל חיים לולי כמ"ש בכה"ע תר"ו דף ג' בהערה, ע"ש.

1174. **מכשיר פסחא**. ה"ר יעקב שמשון שבתי סיניגאליא. וכ' יגה"ל: ונראה שהוא הגדה ש"פ עם פי' ודיני הסדר וכו', ונדפס, כמ"ש בתג"י י' סי' מ"ט.

1175. **מכשירי מילה**. ה"ר אליהו ב"ר יוסף שמאע הלוי. כל דיני מילה: ליוורנו, תקנ"ג, 8°.

1176. **מכת בכורות**. ה"ר עמנואל הי ריקי. תשובות והשגות על ס' תוספת בכורי קציר: כ"י יוא"ל וכ"י רח"ם № 457.

1177. **מכתב** האדון הרופא ר' מרדכי הערץ אל מחברי המאסף ע"ד הלנת המתים נעתק לל' עברי ע"י א' מתלמידי חכמת הרפואה: ברלין, תקמ"ט, 8°.

1178. **מכתב אחוז** וכו' לה"ר יש"ר מקנדיא. נדפס ראשו ורובו בתוך ספרו אילם (דף קכ"ו—ל"ה) ע"ש, וכולו בפ"ע: גוזלאוו, תקצ"ד, 4°. (ועיין מלא חפנים).

1179. **מכתב אלהים**. האר"י צרפתי ז"ל. על אופני כתיבות ספרי תפילין ומזוזות. מובא בסוף שו"ת ר"מ גלאנטי: (סה"ד סכ"ה).

1180. **מכתב אלהים**. (עיין תורה עם תאו"נ).

1181. **מכתב אליהו**. ה"ר אליהו אלפעגו הפשלי בן אלקנה. על חכמת התכונה, כ"י: (ש"י).

1182. **מכתב אליהו**. ה"ר אליהו ב"ר אריה ליב מקאברין. פי' על פ"א: המבורג, חש"ד (תע"ה), 4°.

1183. **מכתב אליהו**. כ"ר אליהו אפירא בגי הקראי. כתבים שונים ושירים יקרים ומליצות נמרצות: (אר"ץ).

1184. **מכתב אליהו**. הג"מ אליהו מווילנא. פי' על שיה"ש ונבואת חבקוק ובסופו לקוטים וחידושים: פראג, תקע"א, 4°. (ועיין תורה, שיר השירים).

1185. **מכתב אליהו**. ה"ר אליהו די פיזארו. כתב מירושלים אל אבותיו ורעיו בוויניציא. ספור מסעיו לא"י מוויניציא ואניות וויניציא תופיהם וכל כליהם משא האניות ותרניהם ונסיהם וכל הסחורות אשר הוליכו עמם הכל בפרטות. נכתב יום ב' 18 אקטאבר 1563 (שנת ה"א שכ"ד): כ"י פאריז a.f. № 124.

1186. **מכתב לאליהו**. (עיין אדרת אליהו).

1187. **מכתב מאליהו**. ה"ר אליהו אלפנדארי. ח' שערים בדיני גיטין ובסופו קונטרס בעיגונא דאיתתא קצור מכל דיני האחרונים בסימנים וסעיפים. והוא ח"ב לספרו סדר אליהו: קונשטנטינא, תפ"ג (רד"א רח"ס לעדנער וכשי"ר. ופירסט: תצ"ג) 2°.

1188. **מכתב מאליהו** או אגרת אל מינשטער אשר כתב ר' אליהו בחור תשובות אל מינסטער על קצת שאלות למודיות נדפס עם פי' הרד"ק על עמוס: באזיל, 1531, 8°. (פירסט ח"ב . . .).

1189. **מכתב מאליהו**. ה"ר אליהו ב"ר עזריאל מווילנא. על עניני מסורה וכתיבת ס"ת ע"ד ס' אור תורה להרמד"ל ולקוטים ממנו נדפס עם ס' אור תורה, עיין זה.

1190. **מכתב מאליהו רבא** (עי' ראשית חכמה).

1191. **מכתב מגירונא** על הסער ושאר מראות הטבע בשנת ה"א קפ"ז: כ"י מינכען № 307/3.

1192. **מכתב לדוד**. (עיין לשון נקי).

1193. **מכתב** רב האי גאון אל כהני ישראל באפריקא אשר השמיתו את דרכם והעיד בם והוכיחם: כ"י מינכען № 210/14 וכ"י רד"א № 1704, q. וטעות מסדר סק"ד נראה לעין כל כי אולי כתוב בראשו „אגרת רה"ג" וחשב שהוא ר"ת „ר' הגדול" ע"ש.

1194. **מכתב** הלליי לפורים: כ"י יה"ש.

1195. **מכתב לחזקיהו**. (עיין פני יצחק).

1196. **מכתב** לחכמי ישראל על יסודי האמונה לה"ר מרדכי דוב פרידענטהאל: ברעסלויא, תקע"ה, 8°.

1197. **מכתב** רב חסדאי למלך הכוזרים ותשובת המלך אליו: פיררה, שי"א, 8°. וז"ן, וגם בראש ספר הכוזרי בקצת דפוסין.

1198. **מכתב** רב חסדאי הנ"ל כנ"ל בל"א: ד"א, תמ"ו, 8°. (ועיין מלכות בית דוד וז"ז).

1199. **מכתב** ר' יהודה בן קריש בל' ערבי לקהל יהודים בפאס לזרזם על למוד התרגום וידיעתו והוכיחם על עזבם אותו ונחלק למבוא וג' פרקים, והם: א) על מלות ארמיות אשר במקרא. ב) על מלות המקרא אשר אין לבארם כ"א מלשון המשנה וגמרא. ג) על המלות אשר יש לבארם מל' ערבי. ודוגמאות ממנו נדפסו ע"י שנורער באוצר כה"ק לאייכהארן ח"ג וגם ע"י עוואלד וז"ז.(עי' פירסט ח"ב דף ר"ג—ד').

1200. **מכתב** לר' יוא"ל ברי"ל ע"ד הלנת המתים: ברלין, תקנ"ד, 8°.

1201. **מכתב** ה"ר יעקב ב"ר אליהו מווינציא אל תלמידו שאול אשר עזב דת אבותיו והוסב שמו פרא פולי והרע לישראל: כ"י מינכען 210/9 № וקצתו בכ"י די רוסי 1089 №.

1202. **מכתב** ה"ר יצחק כהן על הפעלים בל' ערבית למארקו ליפומאנו בווינציא: כ"י די רוסי 806/3 №.

1203. **מכתב** על מעלות הקדים: כ"י מינכען 210/7 №.

1204. **מכתב** על מציאות השם לה"ר שמרי' בן אליהו (האקריטי?): כ"י מינכען 210/6 №.

1205. **מכתב** ה"ר מרדכי דאטו להרמ"ע מפאנו ואח"ז מכתב ה"ר יוסף חזק ג"כ להנ"ל: כ"י די רוסי 130/5.6 №.

1206. **מכתב** הרמב"ם בעד השולטאן. ד' מאמרים שכתב אל השולטאן בהנהגת הבריאות. ונדפס בכ"ח ג' מכתב א'.

1207. **מכתב שלמה**. ה"ר שלמה ב"ר מרדכי מאיזמיר. שו"ת: שאלוניקי, תרט"ו, 2°.

1208. **מכתב עדות** לה"ר צבי הירש אבד"ק ברלין להעיד ע"ש בשמים ראש כי המחבר ס' קדמון הוא וכי נולד על ברכי הרא"ש ור"י די מולין אשר נקרא שמם עליו: חמו"ד (ברלין, תקנ"ג), 4°.

1209. **מכתב** ה"ר עובדיה ב"ר מכיר כותב לקהל בעליום בצרפת על הגזירה שהיתה שם: כ"י די רוסי 563/9 №.

1210. **מכתב שמע שלמה**. ה"ר שיימא שלמה ב"ר יצחק הלוי איש סטנוב. תשובות על קצת השגות בע"ש מבשר טוב על אביו בדקדוק התפלות: נדפס במאסף תקמ"ח.

1211. **מכתב התחיה** לר' חזקיה. מובא מרי"א בישועות משיחו דף ע"ו, והשערת צונץ ליטב. 621 אינה. (עיין רשימת כ"י מינכען של רמש"ש).

1212. **מכתב התחיה**. (עיין מאמר תחיית המתים).

1213. **מכתבי** ה"ר אברהם ביבאגו בן יו"ט לה"ר משה ארונדי: כ"י די רוסי 457/4 №.

1214. **מכתבי ויכוח** ה"ר יוסף ב"ר טודרוס הלוי אל רבני פרובינצא ע"ד ס' המורה: כ"י שם 166/8 №. ואולי ז"ל ה"ר מאיר ב"ר טודרוס הלוי והוא הרמ"ה.

1215. **מכתבי ויכוח** ה"ר פריפוט דוראן (האפודי) בדת הנוצרית: כ"י שם 825/2 №.

1216. **מכתבי עברית**. ה"ר משה שמואל ניימאן. מכתבים בל' עברי ואשכנזי ללמד לנערי ב"י והוא המשך לספרו חנוך לשון עברית: ווין, תקע"ה, 8°. עוד כנ"ל (ד' שלישי. ושני לא ראיתי): שם, 1834, 8°.

1217. **מכתבי עברית**. ה"ר ישראל ב"ר יעקב בוש. כולל ס' מכתבי עברית הנ"ל וס' כתב יושר לר"ש הכהן וכתבי מליצה להג"מ שי"ר ור"מ לעטערים ודרכי המכתבים ונוסחי שטרות וכו' בל"א: ווין, 1847, 8°.

1218. **מכתבי עברית** הנ"ל ככל הנ"ל עם הוס' כמה ענינים הנוגעים לדרכי המסחור ע"י ה"ר ישראל קנאֶפפעלמאכֶר: ווין, ..185, 8°.

1219. **מכתבי** הרבנים המובהקים אשר בערי איטליא לסכור פי דוברי שקר ומוציאי דבה עליהם בכתבי ילדי יום: ליוורנו, תקו"ן, 8°. עוד כנ"ל ובסופו העתקה אשכנזית: אלטונא, תקנ"ו, המבורג, 1796, 8°.

1220. **מכתבי שפת קדש**. ה"ר עמנואל באנדי. מכתבים משלישמלינ"ות, נוסחי מצבות מאנשים מצוינים, תולדות וחיי גדולי ישראל ומסעות אנשים מפורסים. (הוצאה שלישית ע"י ו. פאשעלעס): פראג, 1857, 8°.

1221. **מכתבים** לה"ר נפתלי הירץ וויזל בעניני החנוך והדת ד' מכתבים: א) דברי שלום ואמת אשר כתב בענין זה לקהל ישראל באר"צות עסטרייך: ברלין, תקמ"ב, 8°. ב) רב טוב לבית ישראל תשובה לקהל טריעסטי על מכתבם אליו ולרמ"ד בזה: ברלין, תקמ"ב, 8°. (ועיין כ"ח א' מכתב א'). עוד שני מכתבים הנ"ל שנית ונוסף עליהם: ג) עין משפט פסקי ראשי הוראה מז' גדולי ערי איטליא ע"ד התלונות ממקצת רבני פולין בזה. ד) רחובות לפרש דברי המכתב הראשון ולהצדיקו וגם להשיב על דברי המעוררים והמריבים עליו: ברלין, חש"ר (תקמ"ה) 8°.

1222. **מכתבים** הנ"ל ככל הנ"ל ובראשם מאמר חקור דין להנ"ל : ווין, 1827 , 8° .

1223. **מכתבים.** דברי אגרות בעניני חכמה ומוסר וידידות שלום ואהבה אשר הריצו אנשים משכילים איש אל אחיו. נאספו והובאו לבית"ד ע"י ה"ר מאיר לעטערים הלוי, ח"א : לעמבערג , תקפ"ז , 8° . ואח"ז נדפסו קצת בכ"ח א' וכ' .

1224. **מכתבים** למחבר ההלכות . נמצאים בכ"י די רוסי № 313/3 ולא פירש איזה מחבר ואיזה הלכות ומה מהותם , ע"ש .

1225. **מכתם** . ס' קדמון . הוזכר בדברי הראשונים וחברו ה"ר דוד ב"ר לוי , כמ"ש בס' ארחות חיים דף י"ז ע"ב . ומלשון הב"י א"ח סי' רע"א באמרו „וכן כתב המכתם פ' ערבי פסחים" נראה שכולל חי' ובאורי התלמוד לדינא : (שג"א י"ג , שג"ב כ"ב ושה"ג שלי ה"ב במקומו) .

1226. **מכתם לדוד** לה"ר דוד אולמא סג"ל ב' חלקים : ח"א באורי פסוקים ופשטים וח"ב התעוררות ליום השבת ומוסר לחזנים ושארי ענינים : כ"י רד"א № 275, q .

1227. **מכתם לדוד** . פשטים ובאורים על פסוקי תנ"ך בדרך דרוש : כ"י שם № 1037/a, q . ואולי הוא ח"א הנ"ל .

1228. **מכתם לדוד** . ה"ר דוד ויטאל ב"ר שלמה המכונה מסיר וידאל . פי' על י"ג עיקרים ע"פ מאמרים בג' שערים ובסופו בקשה בת אלף תיבות מתחילות באות ה"א וזמירות לענינים : ד"ו , ש"ו , 8° .

1229. **מכתם לדוד** . ה"ר דוד ן' זמרא (הרדב"ז). פי' על שיה"ש עד"ה: קונשטנטינא, (די רוסי , עיין פירשט ח"א דף ד') .

1230. **מכתם לדוד** . ה"ר דוד חיים שמואל הסאן. חי' ובאורים על הרמב"ם ואח"ז קדשי דוד חי' ש"ס וי"א שו"ת ובסופו חי' הריטב"א על מס' מגילה והוא ספר ב' וג' מספרו קדשי דוד , עיין זה : ליוורנו , חש"ד (תקנ"ב) , 2° .

1231. **מכתם לדוד** . ה"ר דוד פארדו . שו"ת על ד' טורים ובסופו לוח המפתחות : שאלוניקי , תקל"ב (לבש"ר) , 2° .

1232. **מכתם לדוד** . ה"ר דוד ב"ר רפאל מילדולה . פי' על תהלים : (זצ"ל ד' ז') .

1233. **מכתם לדוד**. (עי' חנוך לנער,לשון נקי) .

1234. **מכתם ללמד**.(עי' מכתמים ושירים שונים).

1235. **מכתמים** . (עיין דברי חפץ) .

1236. **מכתמים ושירים שונים** . חברתי אני הצעיר ונחלק לג' מחלקות: א)עדת דבורים קפ"ה מכתמים . ב) מאמר מכתם ללמד על מהות המכתם ודרכיו וחקיו ומשפטיו . ג) תוספת שירים שירים שונים : לייפציג , 1842 , 8° .

1237. **מלא חפנים** . ה"ר אברהם גייגער . קובץ ענינים נפרדים מכ"י וכדומה , והם : א) מכתב אחוז וכו' להיש"ר מקנדיא . ב) הקדמת ס' תחכמוני פי' ע"ס יצירה לר' שבתי בן אברהם דינולו הרופא . ג) אגרת רש"י לרבני אלגורא . ד) פזמון לה"ר יהודה הלוי. ה) מסתגאב להרמב"ן. ו) אגרת אל תהי כאבותיך להאפודי (ומטעם הלענזור נאסרה לארצנו ושמתי תחתיה פתרון תשעים מלות לרס"ג ז"ל) . ז) שיר הוללות על בני ריגוס למשורר גומפלין . ח) ה' תשובות להרמב"ם בל' ערבי והעתקה עברית עם הערות . ולאחריו תולדות היש"ר מקנדיא והעתק מכתב אחוז הנ"ל עם הערות ותוכן כל הענינים הנ"ל בל"א ככתבם עם צורת היש"ר הנ"ל : ברלין , ת"ר , 8° .

1238. **מלא כף נחת** . (עיין משניות , פרקי אבות עם פי') .

1239. **מלא מחזיק** . העתקת ס' ראזי (?) . [עיין רשימת פאריז ע' 219 . ונזכר בשאלות כ"י מינכען 8 סימן ג' : רמש"ש] .

1240. **מלא העומר** . (עיין תורה) .

1241. **מלא פי הגדי** . ה"ר יהודה ב"ר משה . פי' על חד גדיא ועל סימני סדר ההגדה : חמ"ד (אלטונא) , תקל"ו , 4° .

1242. **מלא הרועים** . ה"ר יעקב צבי יאליש. כללי הש"ס כסדר א"ב ב' חלקים : ח"א, דעות התו"א במחלוקת הדינים בכל הש"ס כסדר א"ב . ח"ב , במדות וכללים שהתורה נדרשת בהן ודרשות שנחלקו בהן התו"א ובסופו קונט' שונה הלכות באור הכללים בקביעות ההלכה במחלוקת התו"א : זאלקווא , תקצ"ח, 2° . האלברשטאט , תרי"ט , 4° .

1243. **מלא רצון** . ה"ר אברהם נפתלי הירש ב"ר משה סג"ל שפיץ . באור כל מקום שנראה בש"ס כשני דברים המכחישים זא"ז ומתקן ומישב גם דברים תמוהים זולתם והם ע' תקונים ובכל הש"ס עולה למספר אלף ותק"כ הגהות ותקונים ותירוצים , ובסופו יד הרואים מפתח ומ"מ לכל התוספות ועל כל מאמרי ש"ס המובאים בילקוט כסדר התורה , וקצת מספרו ירושת נפתלי השגות ע"ס

רצוף אהבה : פפד"מ , ע"ת , 2° .
[וכ' בהקדמתו שחיבר עוד : ס' שבע רצון עה"ת וה"מ. ברכות נפתלי שו"ת ודינים . ירושת דרום בלמוד כללים ללמוד (קבלה ?). ירושת ים חי' גפ"ת ורש"י עה"ת ובאורי ענינים ודקדוק ושירים השגות והשגות בסוגיות התלמוד . שדה נפתלי חי' הלכות בכמה מסכתות] .

1244. מלאכה אלהית . (עיין חכמתא רבתי) .

1245. מלאכה קטנה . קצור מלאכת הרפואה לגאלינוס עם באור עלי בן רעצואן העתקת ר"י בן שמואל אבן תבון : כ"י די רוסי № 1177 כ"י פאריז № 398 וכ"יליידען № 2/14 (סקאלי) .

1246. ס' המלאכות אל קאיוס קאליגולא קיסר ג' לרומיים מאת ידידיה האלכסנדרי הוא פילון היהודי ומכתב אגריפוס אל הקיסר . נעתק מל"א ע"י ה"ר מרדכי אהרן גינצבורג : ווילנא , תקצ"ז , 8° .

1247. מלאכות ה' . ס' קבלה. נזכר בפי' דן ידין ע"ס קרניים מאמר י"ד סי' י"ד ע"ש . ובסה"ד שכ"ה קורא לו מלאכת ה' ע"ש .

1248. מלאכי קדש . ה"ר משה בה"ר אליהו (בע"ס יד אליהו) . כולל שיר היחוד לבני משה ובאורי תפלות ומדות ישרות במוסר ודינים בל"א ונלוה לו זכרון חכמים סדר כל הדורות מאדה"ר עד סוף חתימת התלמוד: זאלקווא , תק"ה, 8° . ווילנא , ת"ר , 12° .

1249. ס' מלאכים . ס' קבלה להרוקח ז"ל . היה ביד ה"ר יש"ר מקנדיא בכ"י, כמ"ש בנובלות חכמה דף קנ"ה , ע"ש .

1250. מלאכת הדקדוק השלם עם לעטיין ע"י מינסטער : באזיל , ש"ב , 4° .

1251. מלאכת ההגיון . (עיין אריסטו) .

1252. מלאכת ההגיון להרמב"ם . נמצא בכ"י מינכען № 297/8 והוא ס' מלות הגיון שלו . וכן מביאו ברטולוצי לכ"י בוואטיקאן הנעתק ע"י ר"ש אבן תבון .

1253. מלאכת החשבון אדער רעכנביכליין. ה"ר משה שמואל נײמאן. (ד' שני) ווין , 1831 , 8° .

1254. מלאכת היד (כירורגיא) או ס' רפואה להרופא טודריק בן מיזהיג בחכמת הרפואה ונעתק לעברי ע"י ר' יצחק : כ"י מינכען № 40. (לפי רשמ"ש № 266) .

1255. מלאכת היד כל"ל למאישטרי ברוכר ווערדי ברפואות פצעי אברים ומכיחות וקונטרס מהשתן : רד"א q 6, № 164 .

1256. מלאכת היד כל"ל לבראקארד ואח"ז ס' רפואה ליוהאניציוס : כ"י די רוסי № 1281/2·3 .

1257. מלאכת היד כל"ל לברונא נעתק מל' רומי ע"י ה"ר הלל ב"ר שמואל מווירונא : כ"י שם № 1281 .

1258. מלאכת היד הנ"ל כל"ל העתקת ה"ר יעקב ב"ר יהודה אבן כספיאל רופא באלקל"ה בשנת ה"א רס"א ובסופו התשובות ומכיחות שונות : כ"י שם № 624/3·4 .

1259. מלאכת היד כל"ל על חכמת הנתוח והתחבושת עם תוספות בסופו ועם ציורי כלי התבוש בראשו ולא נודע למי : כ"י מינכען № 297 .

1260. מלאכת ה' . (עיין מלאכות ה') .

1261. מלאכת מושכלת.(עיין חכמתא רבתי).

1262. מלאכת מחשבת . ה"ר אליהו ב"ר משה גרשון מפינטשוב. על חכמת החשבון והשבורת וכו' : זאלקווא , תק"..

1263. מלאכת מחשבת הנ"ל בתוספות רבות ונחלק לב"ח : ח"א עיר חשבון על כל חכמת המספר והתשבורת וקצת חכמת האלגיברה : פפד"א , תקכ"ו , 4° . וח"ב ברורי מדות על חכמת המדידה : ברלין , תקכ"ה , 4° . (ואולי ד' זאלקווא הנ"ל הוא רק ח"א לבד) . עוד כל"ל ב' חלקיו הנ"ל: אוסטראה, תקס"ו , 4° . [ג"ח ס' הדרת אליהו על גפ"ת ועי' זה באות ה'].

1264. מלאכת מחשבת . חכמת החשבון בל"א מרובע ומנוקד נעתק ע"י ה"ר ליבין גאלדין בארג : ברדיטשוב , תקפ"ג . סדילקאוו , תקצ"ד , 4° .

1265. מלאכת מחשבת . ה"ר משה זרח איידליץ מפראג . למודי חכמת החשבון בלה"ק ונכתב בל"א : פראג , תקל"ה , 8° . עוד כל"ל חלק העברי לבד : זאלקווא, תקצ"ז, שם , תר"ה , 8° (ולא ידעתי אם זה הוא) .

1266. מלאכת מחשבת . ה"ר משה חפץ . דרשות עה"ת עם צורת המחבר בראשו : ד"ו , עש"ק , 2° . עוד עם תוס' הערות בסופו לה"ר יהודה ליב ב"ר אליעזר ליפמאן יאפו בשם מחשבת הושב : ק"ב , כת"ר , 8° .

1267. מלאכת מחשבת . אגרת — . ה"ר שלמה זלמן ב"ר אהרן יחיאל גייגער . השגות על ס' מלאכת שמים וכו', ב"ח : חמ"ה, (פפד"מ) , אגרת"י , 8° .

1268. מלאכת מחשבת.(עי' מלאכת המספר).

1269. מלאכת מחשבת החדש. ה"ר שלום ב"ר משה אריה הלוי בליינקיר. על חכמת החשבון בג' חלקים: ברדיטשוב, תקצ"ד, 4°.

1270. מלאכת המספר. ה"ר אליה מזרחי. על חכמת המספר והחשבון ותשבורת והנדסה בקצור נמרץ: קושט', הרצ"ד (וכן צונץ גא"ל דף מ' הערה a, ע"ש. ורד"א q № 658, רצ"ג. ולעדנער ע' 225 ורש"ר ע' 330: באר"ץ—רצ"ד) 4°. ואני ראיתיו חש"ר וחסר בסופו ושמו ספר המספר.

1271. מלאכת המספר הנ"ל או מלאכת מחשבת ובסופו למודי העיוני והמעשי על דרכי השחוק הנקרא (שאכשפיעל) עברית ואשכנזית ע"י ה"ר אורי צבי רובינשטיין: לעמבערג, תקס"ט, 8°.

1272. מלאכת המספר הנ"ל עם ל' רומי ע"י שרעקפֿוכס והערות ע"י מינסטער ונקרא בשם קצור מלאכת המספר: באזיל, ש"ו, 4°.

1273. מלאכת המספר לה"ר יצחק בה"ר משה עלי הספרדי: כ"י רח"ם № 459.

1274. מלאכת המשכן. ה"ר יעקב יהודה ליאון. על מלאכת בנין אהל מועד וכל כליו במדבר כמעשה ספרו הבנית היכל, כ"י: (מאסף תקמ"ח דף רח"ז).

1275. מלאכת סופר. ה"ר בנימין ב"ר יעקב אספינוזא. דיני ס"ת במשקל וחרוז עם פי': כ"י יה"ש.

1276. מלאכת הסופר. ה"ר משה זאבארה (בן יעקב? עיין הוספה לרשמ"ש 1521) א' מגולי קשטיליא. על דיני כתיבת ס"ת. כ"י ר"א אשכנזי: (תוס' עק"ד תר"ט № 24)!. [העתק ממנו(?)בכ"י מינכען 334 דף קי"א ע"ב. ועיין פתיחת ס' יין לבנון ד' פארים ע' 6, ומה שכתוב שם על ספק רמש"ש בדוי הוא. עיין ערש עט גרובער ערך יוסף זבארה הערה א':רמש"ש].

1277. מלאכת הקדש. ה"ר אלעזר פלעקילש. נחלק לב' קונטרסים: א) על שמות הקדש בכל התורה להבדיל בין הקדש לחול ע"פ גמרות ומדרשים וג' תרגומים. ב) על ענין קדושת שמות הקדושים ובסופו קונט' נפש דוד ונפש חיה ד' דרושים על מות אביו ואמו: פראג, תקע"ב, 2°.

1278. מלאכת הקדש. ה"ר משה ב"ר דניאל טולידאנו. פי' על רש"י עה"ת לייסב קושיות הרא"ם עליו: ליוורנו, תקס"ג, 2°. המחבר חלקו לה' חלקים וקרא להם שמות: אדמת קדש, בגדי קדש, מלאכת הקדש, בונה ירושלים, אם הבנים. ואולם חתנו המלבה"ד כללם יחד ולא הדפיס רק ההקדמות לבד ברא"ש כל חומש.

1279. מלאכת השיר והחרוז לר' ישעיה (ואולי הוא ר' ישעיה הלוי מחבר הקינה על מות אביו בכ"י טורין 65 ?). כ"י. [מ"ע לרא"ג ח"ג . . . עיין מלא הפנים 62, 12 ועיין אגרות(?). . ועי' קונטרס פרק בשיר:רמש"ש].

1280. מלאכת שלמה. ה"ר שלמה עדני (תלמיד רבינו בצלאל ומהרח"ו). פי' על משניות, כ"י: (שג"ב קנ"א ושה"ג שלי במקומו). והגהות ונוסחאות מס' זה על מס' אבות נדפס מחדש עם פי' המאירי על אבות ועי' בית הבחירה.

1281. מלאכת שלמה. (עיין דברים עתיקים).

1282. מלאכת שמים. ה"ר יצחק דובער באמבערגר אבד"ק ווירצבורג. חי' על הלכות סת"ם: אלטונא, תרי"ג, 4°. עוד בתוס' ותיקונים: הנובר, תר"כ, 4°.

1283. מלאכת שמעיה. פי' על משלי. ומביא פירש"י ולפעמים גם את ר' יוסף שאמיגה (ואולי הוא לר' שמעיה ממודינא): כ"י רד"א F, № 258.

1284. ס' המלבוש. קבלה מעשית שמסר המלאך לאדה"ר: כ"י רד"א תקמ"ב ובק"ד לא מצאתיו. (ואולי הוא ח"א מס' רזיאל ועיין צונץ גא"פ דף קס"ז הערה d).

1285. המלבוש. (עיין האורב).

1286. מלבושי יום טוב. ה"ר יום טוב ליפמאן הלוי העליר. הגהות והשגות על לבושים הראשונים, כ"י: (ש"י). וכס' מגלת איבה כתוב שחיבר על סדר ד' טורים, ע"ש, ואולי היינו הך. ועל או"ח ואה"ע נמצא בכ"י רד"א q, № 609.

1287. ס' המלואים. ה"ר עזריאל בן הקדוש ר' מנחם (רבו של הרמב"ן בקבלה).ס' קבלה. נזכר בפי' ר"מ בוטריל ע"ס יצירה פ"ג משנה א' ע"ש. [ג"ח: א) פירוש הדרשות נזכרו בטעמי המצות לריקאנטי תדיר. ב) פירושים על פסוקי התורה. ג) פי' ע"ס יצירה. ד) פי' על שיה"ש. שני אלה מיוחסים בדפוס להרמב"ן. ה) שו"ת על עשר ספירות הנדפס בלקוטים מרב האי גאון וזה מקרוב בס' דרך אמונה להר"מ ן' גבאי ע"ש: עק"ד תרי"א דף תקס"א—ס"ג].

1288. ס' המלואים. (עיין מילואים).

1289. מלואת אבן. (עיין אבן תקומה, אור האבן, שאלתות אבי"ה).

1290. מלוכת שאול. ה"ר יוסף מטראפלאוויץ. מעשה שאול ודוד ע"ד ההוה (דראמא) במליצה

וחרוז שקול בארח שיר ושיחה ובסופו שיר גדול על הכבוד המדומה נעתק מספרי האללער. נדפס באשונה עם ציורים: ווין, תקנ"ר, 8°. ובלי ציורים: לעמבערג תק"פ. קראקא, תקפ"ב. לבוב, תקפ"ג. שם, תקפ"ה. ווין, 1829, 8°.

1291. **מלוכת שאול** הנ"ל בל"א לנשים. (עיין גדולת דוד).

1292. **מלות ההגיון להרמב"ם**. באור המלות והשמות המוסכמים וההשאלות הבאות והמורגלות בפי חכמי ההגיון וספריהם ונחלק לי"ד שערים. חברו בל' ערבי ונעתק לעברי ע"י ה"ר משה ב"ר שמואל אבן תבון בשנת ה"א ע"ו. נדפס ראשונה עם ב' פירושים לא נודעו למי: ד"ו, ש"י. קרימונה, שכ"ו, 4°. (ופירשט סותר א"ע בזה, ע"ש ח"ב דף ש"ג). ובב"י פאריז № 397 a.f. נמצא בהעתקת ה"ר יוסף ב"ר יהושע ז"ל בן ביבש שהעתיקו לצורך חבירו ה"ר עזרא ב"ר שלמה בן גאטיניו. עיין הוס' עק"ד תר"ח דף שנ"ה. ועם הערות כ"י: (לעדנער 581).

1293. **מלות ההגיון** הנ"ל מנוקד עם פי' קצר להרמבמ"ן ופתיחה לפני כל שער. חיברו לבקשת הרופא ה"ר שמשון קאליר. ומאמר תחית המתים להרמב"ם: פפד"א, תקכ"ב, 4°. ועם הגהות כ"י: (לעדנער 581).

1294. **מלות ההגיון** הנ"ל בהרחבת הפי' מהנ"ל ובסופו ויכוח א' וב' מס' כוזרי שני לכ"ד ניטו ומאמר תחיית המתים להרמב"ם: ברלין, תקכ"ו, 4°. עוד כנ"ל בלי הנוספות בסופו ומוגה היטב בהשגחת המפרש הנ"ל: ברלין, תקמ"ר. לבוב, תקנ"א, 4°.

1295. **מלות ההגיון** הנ"ל עם פי' הרמבמ"ן כנ"ל ועם תוס' באור והערות וציורי ההקשים לה"ר יצחק הלוי איש סטנוב: ברלין, תקנ"ה. שם, תק"ס. פראג, תקע"א. ווארשא, תקפ"ו, 8°.

1296. **מלות ההגיון** הנ"ל עם פי' הנ"ל ועם ת"א ויתר באור לה"ר משה שמואל ניימאן: ווין 1822. שם . . . פרעסבורג, 1833, 8°.

1297. **מלות ההגיון** הנ"ל עם פי' הנ"ל, עם ת"א ובאור לה"ר שלמה זלמן היילבערג: (וברשי"ר מיחסו לה"ר רפאל פירשטענ-טהאל.) ברעסלויא, 1828, 8°.

1298. **מלות ההגיון** הנ"ל עם באור הרמבמ"ן ות"א לה"ר יצחק ליב ב"ר אליעזר דרעזניץ. ז' פרקים הראשונים: פראג, תקס"ה, 8°. (ועיין ג"כ מוסדות תבל).

1299. **מלות ההגיון** הנ"ל עם באור ה"ר מרדכי ב"ר אליעזר כומטינו: כ"י רח"ם № 81.

1300. **מלות ההגיון** הנ"ל עם ל' רומי ע"י מינשטער. (עי' הגיון של ר' שמעון ומ"ש שם).

1301. **מלות ההגיון** הנ"ל בנוסחא מתוקנת וכו'. (עיין אבן בחן).

1302. **מלות ההגיון** הנ"ל מועתק לל"א ע"י ה"ר וואלף היידנהיים: כ"י רה"ם № 83.

1303. **מלחמה בשלום**. ה"ר חיים אברהם ב"ר יהודה ליב מ"ט במאהליב. מעשה יוסף ואחיו בדרך ויכוח ושיחה במשל ומליצה ב' חלקים: א) תובן עלילות ספור מעשה מכירתו ביד אחיו לישמעאלים מדינים וכו' עד בואם מצרימה לשבור בר ואוכל. ב) תוכחת מגולה ויכוחים ודברי מחקר בין בני יעקב ורא‍שי חרטומי מצרים והתודע יוסף לאחיו וכו': שקלאוו, תקנ"ז. מאהליב, תקנ"ח. 4°. זאלקווא, תקס"ו. ווילנא, תקע"ט, 8°.

1304. **מלחמה בשלום** הנ"ל בל"א להמון ולנשים. (עיין גדולת יוסף).

1305. **מלחמה בשלום**. ה"ר יהודה ליב ב"ר יהושע. ספורי מלחמת שווידן במדינת פיהם ומעשה מצור עיר פראג בעת מלחמת ל' שנים: פראג, חש"ר (ת"ט), 8°. ונדפס ג"כ בנכה"ע לשנת תקפ"ד, ע"ש.

1306. **מלחמה בשלום** הנ"ל עם קצור הנהגת האדם בדרך הרפואה, סבוב ר' פתחיה ומעשה שהעתיק ר' אברהם מיימון עם תרגום ל' רומי ע"י וואגענזייל: אלטדורף, 1687, 4°.

1307. **מלחמה לה' וחרב לה'**. ה"ר משה חאגיז. כתבי הרס ע"ס מהימנותא דכלא ועל מחברו נחמיה חייא חיון ומעשה ב"ד ופרנסי הספרדים ורבם מהר"ש אאיליון ברא‍שם לזכותו: ד"א, עד"ת, 8°.

1308. **מלחמות האמונה** ותשובת הנצחון על דברי הכופרים. ה"ר צבי ב"ר שמעון מלעסלויא. עם ל' אנגלי, ב"ח: לונדון, תקפ"ב, 8°.

1309. **מלחמות בני יעקב**. (עיין ס' הישר).

1310. **מלחמות ה'**. ה"ר אברהם זוטרא. תוכחות מוסר נגד מנהגים חדשים מקרוב באו: הנובר, תקצ"ו. פפד"מ, 1862, 8°.

1311. **מלחמות ה'**. ה"ר אברהם בן הרמב"ם. מכתב תשובה וריבות עם היוצאים לדון ע"ס המדע והמורה, נדפס מתוך כ"י ישן ובסופו אגרת הרמב"ן להגן על הרמב"ם הנדפס בס' נובלות חכמה וז"ז: ווילנא, תקפ"א, 8°.

עוד כל״ל לבדו : הנובר , תר״א , 8° . (ועיין אגרות ושו״ת הרמב״ם) .

1312. מלחמות ה׳ . ה״ר יוסף קמחי . ויכוחים בדת הנוצרים ונקרא ג״כ ס׳ האמונה , מלחמת מצוה . אבל בתג״י י׳ סי׳ קע״ו נראה כי זה לחוד וב׳ אלה לחוד ע״ש . ורש״ט כתב בס׳ אבן בחן שכבר השיבו הנוצרים עליו , ע״ש . נדפס קצתו בס׳ מלחמת חובה , עיין זה להלן .

1313. מלחמות ה׳ . ה״ר יעקב ב״ר ראובן . ויכוחים וטענות באמונה בין מיחד ומכחד וכו י״ב שערים : כ״י ראח״ס № 34 וכ״י רח״ם № 161 et 460 . והקדמת הס׳ נדפס ברשימת ספריו אוצרות חיים דף ס״ע—ע״ג , ע״ש . ושער י״ב נדפס בפארים ע״י ר׳ נתן עמרם ונוסף לס׳ ויכוח רמב״ן ע״ב. (ועי׳ אבן בוחן לרש״ט).

1314. מלחמות ה׳ . כ״ר סלמון בכ״ר ירוחם הקראי . מה שנלחם עם הגאון ר׳ סעדיה הפיתומי מחכמי הרבנים ונצחהו , וטענות עצומות על כל חכמי הרבנים מחובר במדה במשקל ובמשורה על אותיות א״ב ישרות ונזורות כס׳ אשכול הכופר וכו י״ח שערים : (אר״ץ). והקדמת הס׳ ושער א׳ וב׳ נדפסו בתוס׳ עק״ד תר״ו דכ״ג וקס״ג ורי״א . (ועיין לקוטי קדמוניות נספח ב׳ דף 15) .

1315. מלחמות ה׳ . קובץ פסקים מלהקת רבני איטליא לאסור המקוה ברוויגו כדעת ה״ר אבטליון מקונסילייו מרא דאתרא שם . ודלא כפירשע שמיחסו לה״ר נתנאל טראביטו לפי שהוא היה מכת המתירין ונדפס פסקו להתיר בס׳ משבית מלחמות , ע״ש : ד״ו , שס״א , 4° . (ועיין משבית מלחמות, פלגי מים) . ובהקדמת ס׳ פלגי מים כ׳ וז״ל : ולא יקרא שם הספר כאשר חשב מאן דהו כי קראנו לו ס׳ מלחמות ה׳ כאשר ראה כי על לוח דיוקגמא שלנו הראשונה זכרנו שם הס׳ אשר בו הועתקו הכתבים והפסקים נעשו בנדון זה מאז התחלה זאת המחלקת „ס׳ מלחמות ה׳״ ולא היה זה שם העצם שלו רק נזכר בשם זה אז דרך העברה בעלמא להורות כי הכוונה היתה לש״ש . אמנם בהיות וכו׳ וכו׳ קראנו שמו פלגי מים לטעמים הנ״ל ולא מלחמות ה׳ כי לא לאלה יגאנו וכו׳ וכו׳ ע״ש .

1316. מלחמות ה׳ . ה״ר שמעלקא טויבעס . הגדה ש״פ עם פירושו : יאס , תרי״ט , 4° .

1317. מלחמות ה׳ .(עיין אלפסי, עשרה מאמרות, תפארת ישראל) .

1318. מלחמות היהודים עם הרומאים ליוסף פלאוויוס . נעתק ללה״ק ע״י ה״ר קלמן שולמאן, ב״ח : ווילנא , 63—1861 , 8°.

1319. מלחמות מצוה . (עיין תורה בשם מקראי קדש) .

1320. מלחמות השם . ה״ר לוי ב״ר גרשום (הרלב״ג) . חקירות נשגבות בעניני תורה ואמונה ויסודי הדת ופנותיה וכו ששה מאמרים : ריווא די טרינטו , ש״ב , 2° .

1321. מלחמת דוד. שו״ת לה״ר דוד ב״ר יצחק מזבארוב (בע״ס אהל רחל) : (שי״ג) .

1322. מלחמת חובה. ויכוחים וטענות באמונה, והם להרמב״ן עם פרא פויל ולה״ר יוסף קמחי ובנו הרד״ק ואגרת מלחמת מצוה להרשב״ש לקוח מס׳ קשת ומגן , ובסופו ס׳ רעמים ורעשים שתיקן ה״ר יצחק אשכנזי (האריז״ל ?) לדעת עתידות , והקדמה לס׳ סלע המחלוקת (עיין זה) שחיבר ר׳ אברהם רומאן : קונשטנטינא, ע״ת, 8°.

1323. מלחמת חובה . (עיין אגרת —) .

1324. מלחמת החכמה והעושר. ה״ר יהודה ב״ר יצחק ב״ר שבתי הלוי . ויכוח בין החכמה והעושר במשלים ומליצות ונקרא ג״כ מלך רב : קושט׳ , ש״ג . קראקא , ש״ו . ד״ו . . . פפד״מ , תע״א , 8° .

1325. מלחמת החכמה והעושר הנ״ל ונלוו לו מעשה ירושלמי ומעשה ר׳ בוסתנאי ומשפט וגזר דין מחכמת שלמה : ד״א , תקי״ג , 8° .

1326. מלחמת החושך והאור . ה״ר דוד גארדאן. דבר הריב אשר היה בין זעבאסטיאן ברונער ובין אחינו איגנאץ קוראנדא : חמ״ד (ליק) , 1861 , 8° .

1327. מלחמת יעקב . ה״ר יעקב ב״ר יצחק צהלון . כ״י . (עיין זצ״ל י׳ סי׳ י״א) .

1328. מלחמת מלכים. על גט שנחלקו מהרימ״ט ומהר״ש ן׳ ויליסיד כמבואר בתשו׳ מהרח״ש בסוף קונטרס עיגונא ומהרח״ש הכריע שלא תנשא בגט זה ואם נשאת לא תצא , וע״ז כתבו רבני הדור תשו׳ רבות וכלם נקבצו באו בס׳ זה. כ״י. מזכירו הרב בני יעקב דקמ״ח ע״ב, ע״ש: (שג״ב פ״ח ושה״ג שלי ח״ב במקומו) .

1329. מלחמת מצוה. הרופא אבנר די בורגוז. בקרת ע״ס מלחמות ה׳ לה״ר יוסף קמחי, כ״י:

1330. מלחמת מצוה . ה״ר אליעזר ב״ר שמואל די אבילה. על שרשי ההלכות בש״ס ופוסקים , ובסופו קונטרס חסד ואמת דרושים : ליוורנו , רבוש״ם , 2° .

1331. מלחמת מצוה . ויכוחים באמונה לה״ר מאיר ב״ר שמעון . חובר שנת ה״א וחמש : כ״י די רוסי № 156 .

1332. מלחמת מצוה. ה"ר שלמה בן הרשב"ץ (הרשב"ש). מספטים ידבר את לועג לדברי חז"ל ונלחם מלחמת בעלי התלמוד ובסופו טענות באמונת הנוצרים וכו'. נדפס בס' קשת ומגן, עיין זה. עוד כנ"ל בלי דברי סופו הנ"ל: לייפציג, 1856, 8°. לעמבערג, 1857, 16°.

1333. מלחמת מצוה. (עיין דרכי נועם, מלחמות ה').

1334. מלחמת משה. קבלה לה"ר משה חיים לוצאטו. כ"י יוא"ל.

1335. מלים לאלוה. ה"ר יהודה ליב ב"ר יואל מינדין. שרשי לה"ק כסדר א"ב ובאורם בל"א לכל הורלאותיהם ובאור שמושי האותיות: ברלין, תק"כ, 4°.

1336. מליץ יושר. ה"ר יעקב ב"ר יצחק מיאנוב. פסוקים נאים כסדר התורה בל"א מלוקט מס' עקידה ואלשיך וכלי חמדה וכלי יקר וכו' והוא תוספת לספרו צאנה וראינה: לובלין, ושלו"ם, 2°.

1337. מליץ יושר הנ"ל עם הוס' לקוטים בפ' מצורע והלכה מס' שפתי כהן ובפ' ברכה מס' מעשי ה' ע"י ה"ר אליקים ב"ר יעקב ש"ץ מקמארנא: ד"א, בתו"ם, 2°. (ורד"א F, № 76: תס"ח. ואולי ט"ס הוא).

1338. מליץ יושר. ה"ר יצחק גר. הנהגת קהל עדת ישורון באמ"ד עם מקורן בפוסקים: ד"א, תקס"ט, 8°.

1339. מליץ יושר. ה"ר ישעיה רומאנין. באור על הסליחה את שמע וכו': ד"ן, ת"צ, 8°.

1340. מליץ יושר. (עיין דברי יושר).

1341. מליץ שפת עברית. ה"ר מרדכי די אינירי. שרשי לה"ק ופתרונם בל' צרפת: מיץ, 1827, 8°.

1342. ס' המליצה לאריסטו. (עיין אריסטו).

1343. ס' המליצה לרמ"ח לוצאטו. על כל דרכי הדבור והמליצה בסדרים נאים לכל מחלקותם ובסופו מאמר על הדרשה: כ"י באמ"ר ביד ר' יעקב מאיר לעהרען, ואולי הוא ספרו לשון למודים, עיין זה. והמאמר על הדרשה אשר בסופו כנ"ל הורס ונדפס בכ"ח ו' מכתב א', ע"ש.

1344. מליצה למשכיל. (עי' משלי אפר ודינה).

1345. מליצה לפורים. ה"ר יהודה ליב בן זאב. מליצות כמערכת סליחות ופזמון בלשון צח ונקי להתעלם בפורים: ווין, חש"ד. חמו"ד (ברעסלויא ? 1800 ?) 8°. (ועיין מסכת פורים).

1346. מליצה לפורים הנ"ל ובסופו שיר לפורים מס' גפן יחידית: חמ"ד (ווילנא), תקע"ו, 8°.

1347. מליצות הפילוסופים נמצא בכ"י מינכען № 315 11 (ושם לפי רשמש"ש 210/9 №) בשם דברי חכמים וחידותם ושם 210/12 № הם לקוטים מס' מוסרי הפילוסופים, עיין זה לעיל).

1348. מליצות וקינות על מיתת הגוגים והל' טרפות ואו"ה בחרוז להמרדכי וקצת פיוטים: כ"י רח"ם 463 №.

1349. מליצת הראב"ע על שחוק האיסקאק (שאך) עם תרגום ל' רומי ע"י הידע (T. Hyde) נדפסה ראשונה בתוך שארי ספריו ונקראה בשם חרוזים: אוקספורד, 1698, 4°.

1350. מליצת הראב"ע הנ"ל עם ל' רומי כנ"ל ונלוו לה עוד: א) מליצת ה"ר בון שינייור אבן יחייא על שחוק הנ"ל. ב) מעדני מלך על חוקי ודיני השאך וחקירה על הממציאו ועת ומקום מציאותו והכל עם ל' רומי מהנ"ל: אוקספורד, 1702. שם, 1767, 8°. (ועיין מעדני מלך, שפת יתר).

1351. מליצת ה"ר בון שינוייר וכו'. (עיין לפני זה).

1352. מליצת יופי. (היא מדברת דברות נשגבות אמרי דת עליון) שיר לה"ר יוסף לעוויזאהן: המבורג, חש"ד (תקפ"א), 4°.

1353. מליצת ישרון. ה"ר שלמה לעוויזאהן. למודי המליצה העברית מבוארים במשלים ומליצות מספרי הקדש: ווין, 1816, 8°.

1354. מליצת המצות. כ"ר אליהו בישיצי הקראי. סדר המצות בדרך שיר ותרוז ונלוה אל סדורי תפלותם: (אר"ץ).

1355. מליצת עיקרים. (עיין מורה דרך).

1356. ס' המלך. ה"ר משה אבן תבון: (ש"י. והוא בס"ק ד"א דמ"ב ע"ב בשם שערי ציון ולא פורש מהותו).

1357. ס' המלך. ה"ר שמואל ב"ר משה מלגויירי: (שג"ב ס' כ' ושם"ג שלי ח"א כשמו, ע"ש. ולדעת צונץ גא"ל דף תע"ב הוא ר' שלמה בר"ם מלגויירי בע"ס בית אלהים ומעתיק ס' השינה והיקיצה לאריסטו וז"ז, ע"ש).

1358. מלך רב. (עיין מלחמת החכמה והעושר).

1359. מלך שלם. ה"ר שמואל שלם. פי' ע"ס ד' טורים (ופו"ט על קצת הלכות הרמב"ם: צעדנער 667) ותי' ש"ס. ב' חלקים: שאלוניקי, תקכ"ט, 2°. ורמי"ג: על ד' ש"ע והרמב"ם ח"א ב' וג' ולקוטים וזכרון

דברים קצרים (רמ"ג דפין) . ורוזענט F 836: שו"ת עם פתח שער השני בכרך אחד וע"ש .

1360. ס' המלכות . (עיין מאור ושמש) .

1361. מלכי יהודה . ה"ר יהודה ב"ר משה ביגה . ע"ו דרשות : לובלין , שלו"ם , 4° .

1362. מלכי בקדש . ה"ר עזרא ב"ר רפאל מלכי . חי' על ש"ע של סדר ליל פסח ופי' על ההגדה וחי' על הב"י ושאר הפוסקים על שאר הלכות פסח וביאור על הרמב"ם הלכות קרבן פסח , לולב , ר"ה, שביתת עשור , וקצת חי' על סמ"ג הלכות חנוכה, ובסופו לקוטים : שאלוניקי , תק"ט , 2° .

1363. מלכי קדש . ה"ר יהושע סגרי . ספור מלכי ישראל בשיר : כ"י יה"ש .

1364. ס' מלביאל . ה"ר מלביאל חזקיה ב"ר אברהם . על עניני גמול ועונש ועניני עץ הדעת וענין עוג מלך הבשן ושארי אגדות וחידות : טהינגען , ש"ד . קראקא , ש"מ (פירש ה"א דקע"ו ע"ש) 4° . אופיבאך, תע"ה. זאלקווא , תקנ"ט . שם , תקס"ט , 8° .

1365. ס' מלביאל הנ"ל ונלוה לו ס' זרובבל ונחמת ציון : ווילנא , תקע"ט , 8° .

1366. ס' מלכים . ה"ר קלונימוס ב"ר מאיר . על חכמת ההנדסה והשבורת : (ש"ק בשם שערי ציון דף מ"ו כתב רק על הנדסה ובש"ל כתב. . ע"ש).

1367. ס' מלכים . (עיין תורה) .

1368. ס' המלכים . ר' דוד הדיין בן הגר ספרדי . ס' דקדוק לה"ק בל' הגרי . כ"כ הראב"ע בריש ס' מאזנים , ע"ש .

1369. מלל אברהם . ה"ר אברהם המכונה שמשולי הספרדי. חקירות על מציאות השם ועל אברהם אבינו שהיה הראשון להכיר מציאות הש"י ועל סדר למוד התורה וכל חלקיה : כ"י ליידן № 56/5 .

1370. מלל לאברהם . דרושים לה"ר אברהם סתהון: ליוורנו, תר"ג (ורוזענט : תר"ח) 2°.

1371. ס' מלמד . חבור קדמון על דינים . ובס' ארחות חיים והכל בו מזכירים אותו וכותבים כתב בעל המלמד : (שג"א כ"א ושה"ג שלי ח"ב במקומו).

1372. ס' המלמד . ה"ר יעקב ב"ר אבא מרי ב"ר שמשון בן אנטולי . ללמד לתלמידים דרך הדרוש לכל שבת מעין הפרשה ונקרא ג"כ מלמד התלמידים : כ"י רד"א q 327 № וכ"י רח"ם 464 №. וברשימת רד"א תקמ"ב בחלק הכ"י דף י"ב ע"ב כ' שכל פרשה מתחיל בפסוק מס' משלי כמו ס' בחיי , ע"ש. אבל גם אני ראיתיו בברלין והוא כמבואר למעלה .

1373. ס' המלמד . ה"ר שמשון בן אבטליון . ס' דקדוק והגיון , כ"י : (ש"י) .

1374. מלמד לאדם דעת. (עיין אגרת הקדש).

1375. מלמד ומרדע. חקירות באחדות האמיתי והרחקת הגשמות , ב' חלקים : כ"י רד"א q 1172, № .

1376. מלמד שיח . ה"ר אליקים ב"ר יעקב ש"ץ מקמארנא . פי' המלות עה"ת וחמש מגלות בל"א . נדפס ראשונה עם החומש . (עיין תורה). וגם לבדו: דיהרנפורט, תע"ח . 8° . פיורדא, תפ"ו . שם , תצ"ז . זאלקווא , תקכ"ד , 12° . הוראדנא, תקנ"ה , 8° .

1377. מלמד התלמידים. ה"ר יעקב ב"ר מכיר . דרשות על התורה ומזרז ללמוד הפילוסופיא : (ש"י) .

1378. מלמד התלמידים . ה"ר משה ב"ר יהודה ב"ר משה מן הנערים . (עיין שה"ק ד"א דמ"ז ע"ב) .

1379. מלמד התלמידים.(עי'ס' המלמד לעיל).

1380. ממלכת האליל או הבור עצבים . ה"ר יצחק נתן . בכתות העובדים לאלילים : כ"י יה"ש .

1381. ממלכת כהנים . קבלה לה"ר משה דוד ואלי : כ"י יוא"ל .

1382. ממלכת הכהנים לר' שלמה בן פטיר הכהן . מובא בס' השם לר"מ בן ש"ט די ליאון (היכל ה' דף י"ו ריש מדה ה') . ואפשר שהוא הוספה ? : (רשמש"ש 1856) .

1383. ממצרים . ספור מסע בארצות . . . נעתק מס' האשכנזי של דר. לגדוויג אויגוסט פראנקעל ע"י ה"ר אברהם בער ב"ר חיים גאטטלאבער ועמו נשיא בישראל נעתק מל"א של הנ"ל ע"י ה"ר מאיר הלוי לעטערים עם תולדות המחבר : וויען , תרכ"ב , 8° .

1384. ממשלת מלכים רצון ה' . ה"ר משה קאצינעלנבויגען . ראיות בחוב אהבת המלכות ולשנוא הרעפובליק , ובסופו בל"א : פפד"מ , תרי"ב , 8° .

1385. ממתיק סוד . ה"ר שאול קאעמפף . על אודות ס' דרכי המשנה: פראג 1861, 8°.

1386. מן הבורחים . א' מספרי ידידיה האלכסנדרי. מובא בנפלאות יהודה דקל"ב ע"א: (שה"ד בכ"ה) .

1387. מן ההקזות . מאמר גדול על הקזת הדם להרופא מברים : כ"י מינכען № 28/2 .

1388. מן החי . ה"ר מרדכי בפרובינצה . בדיני אסור והתיר: (ש"י.ועיין אבר מן החי).

1389. מנהג אבות ס' תניא. (עיין ס' תניא).

1390. מנהג התנות בספד"מ: פפד"מ, תס"א, 8°.

1391. מנהג טרוויש לה"ר יהודה ב"ר אליעזר: כ"י יוא"ל.

1392. מנהג מדינה. ה"ר יהודה אשכנזי דיין בטיקטין. ס' דינים על מנהגים. (עיין באר היטב על ש"ע א"ח סי' תס"ח ס"ק י"א).

1393. מנהג עולם. (עיין ס' המנהיג).

1394. ס' המנהגות. חבור ה"ר אשר. כ"כ בכל בו דף י"ז ריש ע"ג, ע"ש: (כ"ו ס"ז ופה"ג בלי ח"ב במקומו). ובשו"ת הרשב"ם סי' קנ"ה מצאתי שם המחבר בשלימות ה"ר אשר ב"ר שאול מלוניל, ע"ש.

1395. מנהגי האריז"ל מעת קום האדם עד שכבו: כ"י רד"א q, № 996.

1396. מנהגי אשת חיל. (עיין משיב חמה).

1397. מנהגי הבדיקה הנוהגים בעיר שאלוניקי חיבר ה"ר יוסף פיגון. וככנה"ג מביאו בטרפיות תדיר: (ב"ו מ"ס ופה"ג בלי ח"ב במקומו).

1398. מנהגי ק"ק וירמייזא מסודרים ע"י ה"ר יוזפא הלוי שמש דשם: כ"י רד"א 0 № 456.

1399. מנהגי מהרי"ל. (עיין מהרי"ל).

1400. מנהגי מהר"ם רוטנבורג מכל השנה והוא כסדר ריגוס: כ"י רד"א q, № 1283.

1401. מנהגי ק"ק פיורדא לכל השנה והפלות סוגות מסודרים ע"י כ' ישראל ור' קאפיל (וצעדנער 261: ע"י ישראל ודוד יעקב ב"ר מרדכי גומפיל): פיורדא, תקכ"ז, 4°.

1402. מנהגי קראים. עיין בס' אדרת אליהו, ועיין בכוזרי מאמר ג' וכו': (ש"י).

1403. ס' מנהגים לר' אברהם הילדיק: כ"י די רוסי № 1233/2.

1404. ס' מנהגים. ה"ר אברהם קלויזנר. הנהגות מכל השנה עם הגהות מלוקטים מכמה פוסקים: ריווא די טרינטו, שי"ט, 8°. וז"ז פ"ר.

1405. ס' מנהגים לה"ר אייזיק טירנא. הנהגות מכל השנה כמנהג פולין פיהם מעהרין וכייסין ליטא ואשכנז. נדפס ע"פ רוב עם סדורי תפלות (עיין תפלה). ועם הוס' הגהות סומות, ונדפסו גם לבדם: קראקא, שנ"ז. 4° (ד' סני). ועם ארחות חיים להרא"ש: ד"ו, שע"ו 8°. פראג, תמ"ג, 4°. באסיל, חש"ר, 8°. ד"א, תכ"ח. שם, תס"ה. פפד"א, תס"ז. שם, תפ"ג. ד"א, תפ"ג, 4°. פפד"מ, חש"ד (תצ"ג). אופיבאך, תקל"ט. קאריץ, תקמ"א. נאווידוואהר, תקמ"ר. לינעוויל, תקס"ו, 8°. וגם ז"ז פ"ל.

1406. ס' מנהגים הנ"ל עם נמוקים והפלות הדשוה ועם הנהגות ומנהגי ק"ק פפד"מ והענא וכו': הענא, שפ"ח, 8°. פפד"מ, תמ"ח, 12°. אופיבאך, ת"פ, 8°.

1407. ס' מנהגים הנ"ל בל"א ומפורש ושום בכל להבין להמון ולנשים. גם אלה נדפסו פ"ר: [ד"א, תס"ח. חמו"ר, (ד"א ? 1693 ?) 4°].

1408. מנהגים הנ"ל בל"א ולוח לשבעים שנה עם תקופות ומולדות ועם ציורים: ד"א, תכ"ב. שם, תפ"ח, 4°. פפד"מ, תע"ז, 8°. ד"א, תפ"ח, 4°. פפד"מ, תקכ"ב, 8°. וז"ז פ"ל.

1409. מנהגים לר"ב (?) ש"ץ: כ"י יוא"ל.

1410. מנהגים למהרי"ל עם הוספות לה"ר הירץ לוי מפפד"מ: פפד"מ, תע"ז. ד"א, ת"ץ. פפד"מ, תצ"ג. אופיבאך, תקל"ט, 8°. וז"ז. (ועיין מהרי"ל).

1411. מנהגים של כ"ר יוסף הטרוקי בכ"ר מרדכי הקדוש הקראי. איך להתנהג בעניני הפלות וקריאת התורה בכל ימות השנה ועל פיו נוהגין כל קהלות ליטא ופולין: (אר"ץ).

1412. מנהגים ימים מכל השנה: כ"י רד"א q № 1284.

1413. מנהגים של כל השנה כמנהג אשכנז ופולין מעהרין פיהם שלעזינה בכלל וק"ק פפד"מ מענץ ווירמש באמבערג פראנקען בוואבען ועלזאס הכל בל"א: זולצבאך, תקס"א, 8°.

1414. ס' המנהגים על סדר מעשה בראשית והוא סדר ברכות לכל עניני השנה וסדר קדוש והבדלה והגדה ש"פ וכו': ד"א, תמ"ה. שם, תס"ח, 8°. עוד כנ"ל ועם ציורים: ד"א, תפ"ג, 4°. עוד כנ"ל ועם ברכות הנהנין: ד"א, תקל"ה, 8° וז"ז פ"ר. (ועיין ברכת המזון).

1415. מנהיג (ובל' ערבי מורסיד). ה"ר הנחום ב"ר יוסף ירושלמי. באור מלות המורוה שבתלמוד בלשון ערבי: (תג"י ת' סי' ב').

1416. ס' המנהיג. רבינו אברהם ב"ר נתן הירחי. דינים ומנהגים וסדרי הפלות ספרדי צרפתי אשכנזי ונקרא ג"כ מנהג עולם: קונשטנטינא, רע"ט, 4° (כ"י: 8°). עוד כנ"ל עם לוח והגהות נ. א. גאלדענבערג: ברלין, תרט"ו, 8°.

1417. ס' המנהיג לה"ר אשר ב"ר שאול. מובא בספ"ק ד"א דף מח"א וזהו ס' המנהגות דלעיל, ע"ש.

1418. מנהיג הרופאים לר"י ב"ר שלמה הישראלי. (עיין רפואה).

1419. מנהיר עיני חכמים. ה"ר מאיר אבד"ק לובלין (מהר"ם לובלין). ק"מ שו"ת: ד"ו, שע"ח. מיץ, תקכ"ט. סדילקאוו, תקצ"ט, 2°.

1420. ס' מנהל. רבינו יצחק מאורבילי. ס' דינים. מובא בארחות חיים וכלל בו כמה זימני: (שג"א כ"ב, שג"ב כ"ה, ול"א י', ב"ו כ"ה ושה"ג שלי ח"ב במקומו). ונזכר ג"כ בס' עץ חיים לר"י חזן מלונדריץ (כ"י לייפציג) עיין זה.

1421. המנהל. העררמאן העדוויג בערנארד (לפניס הארוויטץ). קצור תולדות ישראל וכו', עם ל' אנגלי: לונדון, 1839, 8°.

1422. ס' מנוח. (עיין ס' המנוחה).

1423. מנוח הלבבות. ה"ר מנוח הענדיל ב"ר שמריהו. פי' ע"ס חובות הלבבות: לובלין, שנ"ו, 4°. ועם הגהות כ"י (לעדנער 509). ואח"ז נדפס פ"ר עם הס' הנז' (עיין חובות הלבבות). [וכ' בהקדמתו שחיבר עוד: פי' על כל תנ"ך בקצור ע"ד פשוט ודקדוק מלוקט מגדולי המפרשים והמדקדקים. הוס' על ב"י על ד' טורים וקצור פסקי דינים בכלל. באור ס' המהלך וס' לשון למודים וס' המכלול. פי' ס' רוח חן ומלות הגיון ובח"ע וס' המורה והעקרים וח' פרקים להרמב"ם וס' העקדה. ס' המערכות ושערי אורה ופרדס רמונים וס' רבינו בחיי (הוא ס' מנוח מצא חן שאח"ז) וקצת מאמרי זהר הסתומים וס' התקונים והתמונות והאידרות וז"ז. ס' המספר להר"א מזרחי ושבעה מאמרים מס' אקלידס ומתוקם ביאר הלכות תמורות במשנה ותלמוד המדברים בהשבורת וכו'. ספר הגלגל הנקרא אשפירא הגדול והקטן וס' הטיאוריקא הנקרא מהלך הכוכבים וס' צורת הארץ וס' שש כנפים וס' יסוד עולם לר"י הישראלי וס' אלמגסטי בקצור המיוחס לאבן רשד, וחיבר לוחות קצרים על מקומות כל הכוכבים ולקיות המאורות וכו'. ובחכמת החזיון ס' ראשית הכמה הישן חובר שנת ד"א תתק"ב ליצירה והעתיקו החכם הראב"ע ופירש אותו בחמשה ספרים הם ס' משפטי המזלות וס' המולדות וס' השאלות וס' המבחרים (וס' . . . ?) את כולם ביארתי ופירשתי באור רחב ושם מתבארים כמה מאמרים בתלמוד ובמדרשים מדברים בחכמת החזיון וכו' וכו'].

1424. מנוח מצא חן. מהנ"ל. באור על כל עניני קבלה בפי' הבחיי עה"ת ונדפס רק ע"ס בראשית לבד: פראג, שע"ב, 2° (ולא זולת. עיין עק"ד תר"י דף תקס"ז).

1425. ס' המנוחה. ה"ר מנוח ב"ר יעקב מנרבונא. פירושים וחי' על הרמב"ם הל' חמץ ומצה ושופר ושביתת העשור וסוכה ולולב: קונשטנטינא, תע"ח, 4°. בס' הזה אין לו שם עצם פרטי על השער, לכן כתבו שמותיו כפי רושמי ספרים, כמו בעל קוה"ד והג"מ חיד"א יקראו לו בשם הנ"ל (עיין קוה"ד די"ז ע"א ושג"א ל"ז ושה"ג שלי במקומו). ויש קורין לו ס' מנוח, באור או פירוש. ושי"ב נתן לו מקום באות ז' זה ספר על פי המלות הראשונות על השער, ע"ש.

1426. מנוחת נפש או נוחת נפשא. הרמב"ן. דרוש והספד על מות ר' אברהם חזן: כ"י די רוסי № 1221/10 :

1427. מנוחת שלום. ה"ר יעקב ב"ר שלום שבנא. על עשין ולאוין לרמב"ן וסמ"ג להשלים התרי"ג מצות: חמ"ר (קאפוסט), תקע"ב, 8°.

1428. ס' מנורה. ה"ר דוד בן תמים. תחנות לנשים בשעת הדלקת הנרות: חמ"ד, ת"ס, 8°.

1429. ס' המנורה בקבלה. פרק כ"א: כ"י שענבלום № 110.

1430. מנורה טהורה. ה"ר הירץ לוי פוזנער. דיני נרות שבת ויו"ט וחנוכה עם ברכותיהם זמירותיהם ופזמוניהם: לעמבערג, תקנ"ב, 8°.

1431. מנורת זהב. ה"ר בנימין לבית קאצינעלנבויגן. שם הכולל לשבעת ספרים שחיבר ונקראים בשם האורות, והם: אור חכמים, אור הגדול, אור הגנוז, אור יקר, אור עולם, אור תורה, אור הדש והשמיני הוא ס' לב חכמים. וזה כולל שלשה ספרים: אור תורה פי' עה"ת בדרך אלשיך. אור הדש פי' על הפטרות. אור תורה דרוש על כל פרשה: דיהרנפורט, תקל"ה, 4°.

1432. מנורת זהב. מהנ"ל. חי' גפ"ת והוא ח"ב ומהדורא בתרא לספרו אור חכמים ולב חכמים: דיהרנפורט, תקל"ג, 2°.

1433. מנורת זהב. ה"ר חיים הכהן מארם צובא. פי' על קהלת. והיה ביד הג"מ חיד"א בכ"י כמ"ש בשג"ב מ' י"ח ושה"ג שלי ח"א בשמו, ע"ש.

1434. מנורת הזהב. ה"ר דוד ב"ר יהודה מסיר ליאון. (עיין תג"י ד' סי' כ').

1435. מנורת זהב טהור. ס' קבלה. ונדפס ממנו על מזמור ס"ז בתהלים כפי שהועתק בכ"י מהרש"ל: פראג, וויכא אמ"ש, 4°. (פירשט ח"ב דף רס"א. ולפ"ד עק"ד תר"י דף תקס"ז עוד דברים בגו, ע"ש).

1436. מנורת זהב כולה. ה"ר ישראל הקדוש ב"ר יוסף אלנקווא. כולל ה' פרקים מספרו מנורת המאור, והם: א) פרק המצות בעשרה שערים. ב) פרק גדול בנים. ג) פרק משא

ומתן . ד) פרק הדינין והדיינין . ה) פרק דרך ארץ ובו ד' שערים לת"ח ולזקנים לאנשים ולנשים . אח"ז עניני ד"א בכלל ופרט לכל אדם בשם חופת אליהו רבא והיא מעין מעשה תורה שחיבר רבינו הקדוש ז"ל מפני שבהן ד"א הרבה לכל אדם בכלל , ומתחיל בשער השלשה והם כל מאמרי רז"ל בש"ס ומדרש במנין שלשה והולך ומונה עד חמשה עשר , אח"ז כל מאמרי רז"ל בש"ס בלשון „לעולם" כ' פרקים וכל פרק ענין מיוחד וקרא בו אור עולם ועד אחרון כל מאמרי רז"ל כנ"ל בלשון „גדול" או „גדולה" ג"כ כ' פרקים כנ"ל ונקרא ג"כ אור עולם . ולפי הנראה מנוסח השער הוא כלל קצור מספרו מנורת המאור : קראקא , חש"ד , 4° .

ודע כי מציוני הדפין שנרשמו רק ד' הראשונים בסימני א' ב' ג' ד' ומשם והלאה מתחיל דף שס"ה וגו' עד דף תי"ח שהוא סוף הספר , נראה לעין שהורס מס' ראשית חכמה ד' קראקא לטעותו ספר מיוחד כמבואר על השער , וידענו א"כ גם שנת דפוסו החסרה בזה היא שנת שמח"ה השנה שנדפס בה ס' ראשית חכמה בקראקא, עיין זה .

1437. מנורת זכריה . ה"ר זכריה מענדיל ב"ר ליב מבשאטש . חי' גפ"ת ודרוש : פפד"א , תקל"ו , 2° .

1438. מנורת זכריה . ה"ר זכריה מענדיל בה"ר אריה ליב . באור קצר על ש"ע אה"ע כמעשהו על ש"ע י"ד וח"מ (עיין שלחן ערוך). כ"י משנת ת"ס ראיתי בין ספרי ה"ר ישכר בער בה"ר תנחום מ"ץ דפה ווילנא . ובשי"ג כתב שחיבר ג"כ באור ארוך על ש"ע אה"ע בשם מנורת זכריה הארוך .

1439. מנורת זכריה הארוך . (עיין לפני זה) .

1440. מנורת כסף . ה"ר יוסף אבן כספי . באור כל הנוגע למעשה מרכבה מן התורה ומכל הנביאים . לשון המחבר בעצמו בספרו קבוצת כסף , עיין זה . ודלא כרד"א תקמ"ב שכ' שהוא פי' על עזרא ודה"י וכ"כ באגרות יש"ר ח"ב דף מ"ה לדעת די רוסי האחת . ובק"ד לא נמצא כלל : כ"י מינכען № 265 . וברשימת ליל"ט כתוב מסורת הכסף בטעות וצ"ל כמ"ש פה וכ"י רח"ם № 270 וז"ז .

1441. מנורת המאור . ה"ר אברהם מֶרְוַן מאזמיר . פשטים ופירושים על תנ"ך , ונחלק לז' נרות וכל נר לכמה פרקים , כ"י : (ש"י) .

1442. מנורת המאור . ה"ר יוסף ב"ר משה קלטי ב"ר דוד פרדוליאון הידוע מארץ יון. ס' דקדוק לה"ק בקצרה ואח"ז ס' שרשים . ומזכיר בו רס"ג ורב האי גאון כ"י חיוג ואבן גנאח ומנחם ודונש אבן גיקטיליא רש"י רד"ק הראב"ע והרמב"ן: כ"י אוקספורד. (פירשט ח"ב דקס"ח) .

1443. מנורת המאור . ה"ר יצחק אבוהב הספרדי . [קדמון וחי וחיבר ס' זה בשנת ה"א ס'—פ' לערך . עי' ריטוס לצונץ דף ר"ד—ר"י שם האריך הרחיב להוכיח והעלה כי זה לחוד ובעל נהר פישון וכו' לחוד , ע"ש] . ס' נכבד במוסר וד"א מלוקט מש"ס ואגדות ומדרשים , נחלק לשבעה נרות וכל נר לכללים וכל כלל לחלקים וכל חלק לפרקים : קושטנדינה , ר"ב חס"ד . ד"ו, ש"ד . שם , דש"ן . שם , שנ"ה—ס"ב . שם , שפ"ג , 2° .

1444. מנורת המאור הנ"ל עם באור מלות חמורות : מנטובה , שכ"ג . שם , שפ"ג . קראקא , שנ"ז . פפד"מ , תמ"ז , 2° .

1445. מנורת המאור הנ"ל עם פי' נפש יהודה לה"ר משה ב"ר שמעון פרנקפורט . נדפס בהשגחת ה"ר חיים ב"ר יעקב ארביך המדפיס : ד"א, נפ"ש יהוד"ה (ובסופו) אתכ"ם (ת"ס—ס"א). פפד"מ, תפ"ח . פיורדא , תקכ"ג, 8°.

1446. מנורת המאור הנ"ל עם פי' הנ"ל ועם תוס' מ"מ הפסוקים ע"י ר"מ פ"פ הנ"ל והוגה בעיון נמרץ ע"י הר"ח ארביך הנ"ל : ד"א , ובדע"ת, 2° . שם , תצ"ט , 4° .

1447. מנורת המאור הנ"ל עם ל"א ע"י ר"מ פ"פ הנ"ל ובהשגחת הר"ח ארביך הנ"ל : ד"א, אתכ"ם, 8° . שם , ובדע"ת . פפד"א , תצ"ג , 2° . ד"א , תצ"ט , 4° . פיורדא , תקכ"ז . דיהרנפורט , תקנ"ח , 2° . זאלקווא , תקס"ד , 4° .

1448. מנורת המאור הנ"ל עם פי' נפש יהודה ועם ל"א הנ"ל: פולנאה , תקע"ח, 2°. ווילנא , תר"ה , 4° .

1449. מנורת המאור הנ"ל עם פי' הנ"ל ועם ל"א מרוצע ומנוקד . ב"ח : יוזעפאוו, תר"ז . ווילנא , תרי"א . שם , תרי"ז , 4° .

1450. מנורת המאור הנ"ל עם פי' הנ"ל ול"א כנ"ל ועם קצת הוספות ותקונים ומבוא לה"ר משה ב"ר יצחק בידינגער , ג' חלקים : מיץ, תקע"ט—פ' (ורא"ס ולעדנער: תקפ"ט) 4°.

1451. מנורת המאור הנ"ל בל"א לבד בלי פנים: לעמבערג , תקנ"ז , 4° .

1452. מנורת המאור הנ"ל עם ת"א ע"י ה"ר רפאל פירשטענטהאל ונשלם ע"י ה"ר בנציון בעהרענד המדפיס , ג' חלקים : קראטאשין , תר"ד—ז' , 8° .

1453. מנורת המאור הנ"ל עם העתקה בל' ספרדי : ליוורנו , תי"ז , 2° . ד"א ,

תס"ת, 4°. וברא"ס № 140 כ' שהוא בלי הפנים. ושם № 141 נמצא: ד"א, תס"ג, 2°. והר"ת ארביך הנ"ל כתב בהקדמתו להעתקת ר"מ פ"פ הנ"ל וז"ל: יען ראיתי שנדפס ג"כ בלשון ספרד ב' פעמים. פ"א העתיק הגאון בעצמו את מנורת המאור (כ"כ!) ולפני איזה שנים פה אמ"ד ג"כ עכ"ל במנוה"מ משנת ובדע"ת אשר לפני, ע"ש. וא"כ הוא אחת משתי אלה: או שנדפס באמ"ד בל' ספרד פ"א לפני שנת אתב"ם הנ"ל (סי' 1447), או ד"א עם ל"א משנת אתב"ם הנ"ל אשר מצאתי בפירשט ח"א דף רנ"ה הוא טעות ולהד"מ.

וכ' המחבר בהקדמתו שחיבר ג"כ ס' ארון העדות על כל הדינים והערה את מקורם ממשנה וש"ס בבלי וירושלמי ויסדו על עשרת הדברות וחלק כל דבור למאמרים וכל מאמר להלכות ופירשם בטוב טעם ודעת ע"פ באורי הגאונים והפרשנים שהיו לפניו, וחלק ממנו הבדיל על סדר ברכות ותפלות לפ"ד התלמוד וקרא לו שלחן הפנים וחלק אותו לי"ב פנים, וע"ש.

גם זה ראיתי כי קצת ההקדמה מסיימת במלות „אני הצעיר א'ס'ב'" ואח"ז מתחלת שנית אני הצעיר מצעירי התלמידים וכו' וכו' ולא ידעתי מה זאת. ואולי היא הקדמה מס' אחר או כעין הסכמה על ס' זה ונכתב בגליון הקדמת המחבר, והמדפיס או המלבה"ד הראשון חשב שהוא ג"כ מדברי המחבר והעתיקו אל תוכו. וברוך היודע.

1454. מנורת המאור. ה"ר ישראל ב"ר יוסף אלנקונה. מוסר השכל ע"ד ס' ראשית חכמה ונחלק לשערים וכל שער לפרקים: כ"י רד"א F, № 945. (ועיין מנורת זהב כולה).

1455. מנורת שלמה. ה"ר שלמה זלמן ב"ר יהודה ליב ממיר. פי' עה"ת ע"פ פרד"ס: (שי"ג. ועיין מטתו של שלמה).

1456. מנורת שלמה. (עיין תורה, חומש).

1457. מנות הלוי. ה"ר שלמה אלקבץ הלוי. פי' על מגלת אסתר ופשטים ובסופו קצת דרושים: ד"ו, שמ"ה, 4°.

1458. מנחה בלולה (והג"מ חיד"א קרא לו סלת בלולה בטעות). ה"ר אברהם מנחם ב"ר יעקב הכהן רפא מפורט (רפאפורט). פי' עה"ת ולהקדמתו קרא אלף בית כי בכל תיבה אות ב': וירונה, שנ"ד, 4°. ונדפס אח"ז עם החומשים. (עיין תורה).

1459. מנחה בלולה. ה"ר ברוך שענפעלד. שירים ומליצות: ווין, 1850, 16°.

1460. מנחה בלולה. ה"ר יעקב ב"ר חיים איילנבורג. קצור דיני' מש"ע י"ד ומאחרונים: ד"א, תפ"ט. זאלקווא, תצ"ב, 8°.

1461. מנחה בלולה. ה"ר שמעון ב"ר דובער מסלאנימא. כ"ג שו"ת: ווילנא והוראדנא, תקב"ץ, 4°.

1462. מנחה בלולה. (עיין בית אברהם, מנחת אהרן, מפלשי השמות, תפלות מכ"ה).

1463. מנחה גדולה. (עיין תורה).

1464. מנחה היא שלוחה להמוהלים בהמבורג. ה"ר יהודה ב"ר יוזפא בערמאן. דיני מילה בל"א ואותיות עברי: חמ"ד (המבורג), ברית"י, 8°.

1465. מנחה וערבית לכל ימות השנה: ליוורנו, תר"א, 32°.

1466. מנחה חדשה. ה"ר יחיאל מיכל מארפטשיק ב"ר ידידיה. פי' קצר על פ"א מלוקט מספרים קדמונים, ובסופו קצת לקוטים: לובלין, של"ו. קראקא, של"ו. שם, ש"נ, 4°. פפד"מ, תפ"ב, 8°.

1467. מנחה חדשה. ה"ר יצחק אייזיק ב"ר ישראל מגזע צבי ומרגליות. ב' חלקים חי' סוגיות ופוסקים ושו"ת בפלפול ועל שוליו למטה מנחת זכרון גם שיורי מנחה חי' דינים ורמזי שו"ת ובראשו קונט' שמן למנחה דרושי פלפול ועל שוליו מלמטה זכרון מנחה דיני ש"ע וכו': (ראיתיו חסר שער והפרט תקל"ד בסוף ההקדמה): אלעקסניץ, תקל"ד, 2°.

1468. מנחה חדשה. ה"ר מאיר קאלוו. פי' עה"ת. ומביא הרלב"ג: כ"י אגילאר ואח"כ היידנהיים ואח"כ רח"ם № 471 (רשמב"ש 1695). וקצת ממנו נדפס ע"י ה"ר וואלף היידנהיים בחומשים שלו. (עיין תורה, חומש תורת משה).

1469. מנחה חדשה. ה"ר משה ב"ר שמעון. חי' גפ"ת על מס' ר"ה: שקלאוו, תקנ"ב, 4°. [וכ' בהקדמתו שחיבר ס' פני משה על הרי"ף, ע"ש].

1470. מנחה חדשה. (עיין בית האוצר, מחזור, תורה. תפלות מ"ס).

1471. מנחה טהורה. ה"ר זלמן ב"ר משה באנהארד. לקוטי דינים מהל' מליחה נדה חלה והדלקה בל"א יהודית ונעתק לל"א נחה מרובע ומנוקד לתועלת בנות ישראל ע"י ה"ר עזריאל הילדסהיימער: פרעסבורג, תרי"ח, 8°.

1472. מנחה טהורה. ה"ר חיים אברהם גאגון. על מס' מנחות: שאלוניקי, חש"ד (1825), 2°.

1473. מנחה טהורה. (עיין תורה, תרי עשר).

1474. מנחה מרקחת. (עיין מגד ישרים).

1475. מנחה קטנה. ה"ר חיים ב"ר יששכר בער. פי' על ג' הפטרות שבין המצרים ובסופו פי' על מזמור ע"ט בתהלים : ד"א, תקמ"ט, 4°.

1476. מנחה קטנה. (עיין תורה, קהלת משה).

1477. מנחה שלוחה. ה"ר שמשון מאסטרפולי. ס' קבלה. מזכירו בספרו דן ידין בסופו, ע"ש.

1478. מנחות יעקב סלת. ה"ר יעקב ב"ר משה כ"ץ מיאנוב. כתבי מליצות ופתיחות לדרשות ואח"ז סגולות בקבלה וז"ז כסדר א"ב: ווילמרשדארף, תצ"א, 8°.

1479. מנחיל יעקב. ה"ר יעקב ב"ר שמואל זאנוויל (וֹלעדנער 531 : מנחם מנלי ב"ר ברוך). חי' על מס' פסחים ובסופו דרוש : פפד"א, תצ"ט, 4°.

1480. מנחם משיב נפשי (הוא ס' נחמת בואיסי או נחמת הפילוסופים). הפילוסופיא מדברת אל בואיסי במוסר השכל ודעת לנחמו מיגונו. נחלק לה' חלקים ובכל חלק כמה ספורים ומליצות. נעתק לעברי ע"י ה"ר שמואל ב"ר בנבנשתי מתושבי ברצלונה. כ"י, ראשיתו ובסופו כתוב וז"ל : נשלמה העתקת הספר הזה ע"י נאום ניסן הצעיר שבתלמידי מורי ורבי כמה"ר זצ"ל בלא"א כמ"ר יוסף יעא"ל שנא"ל. ובכ"י פאריז (קנין חדש מר"א אשכנזי) נמצא מהעתקת ר' עזריה ב"ר יוסף ב"ר אבא מרי נעים המכונה בונפוס בונפיד אסטרוק. (עיין הוס' עק"ד תר"ט דף שט"ו).

1481. מנחם צבי. ה"ר צבי ב"ר שמעון דייטש. דרושים : ברעסלויא, תר"ג, 4°.

1482. מנחם ציון. ה"ר יחזקאל פאנעט רב בזיבענבערג. פשטים כסדר התורה ולמועדים ולרושי הגדה ש"פ וז"ז ששמע מפי ה"ר מנחם מענדיל מפריסטיק ודימנוב בשבתות ומועדים בשנות תקס"ה—ס"ח—ע' : חמו"ד, 8°.

1483. מנחם ציון. ה"ר מנחם מענדיל פאנעט מפריסטיק. פשטים כסדר התורה ועל הגדה ש"פ ולקוטים : זיטאמיר, תרי"ז, 12°. צערנאוויץ . . . לעמבערג, 1862, 8°.

1484. מנחם שלמה. ה"ר מנחם שלמה ב"ר אליהו (?) גארדאן ממינסק. חי' גפ"ת על מס' כריתות ופי' על תוספתא כריתות ושארי חי' ולקוטים : שטעטין, כת"ר, 2°.

1485. מנחת אהבה. ה"ר פינחס האללענדר. שיר לתלמידו ביום עברו בברית מלוה : רעדלהיים, תקס"ו, 8°.

1486. מנחת אהרן. ה"ר אהרן ב"ר מאיר מבריסק. חי' על מס' סנהדרין ובסופו מנחה בלולה קצת שו"ת וסוגיות הש"ס : נאווידוואהר, תקנ"ב, 2°.

1487. מנחת אהרן. ה"ר יעקב בה"ר דוד פארדו. דיני קימה ברכות השחר והנחת ציצית ותפילין ושלש תפלות היום ועניני מוסר בכ"ב כללים : (יגה"ל) : ד"ו, תקס"ט, 4°.

1488. מנחת אהרן. (עיין אבן תקומה, הארוך מש"ך, מעבר יבק, מקלו של אהרן).

1498. מנחת האומר עשירית האיפה. ה"ר שמשון זעליג בה"ר יוסף יוזפא הלוי. ב"ח: ח"א, מ"ב דרושים קצרים וח"ב יעלת חן חי' בי"ג שיטות וכ"ח דרושים בפלפול : ווארשא, יעל"ת ח"ן, 4°.

1490. מנחת אליהו. ה"ר אליהו הכהן דיין באזמיר. דרושים (ועי' מדרש תלפיות) : שאלוניקי, תקפ"ד, 2°.

1491. מנחת אליהו. ה"ר אליהו שו"ב ב"ר מודרום ברודא. הגהות על שו"ב מהרי"ו עם הגהות מהר"ץ : פראג, ת"ס. ד"א, תס"ב. פראג, תס"ט. (וֹלעדנער 312: תס"ה) 4°. וז"ז פ"ר. ועם הגהות כ"י (צעדנער שם).

1492. מנחת אליהו. (עיין ברית הלוי).

1493. מנחת בכורים. (ה"ר אליהו ב"ר אמוצה ?). לחג הבכורים ואזהרות עם פי' חדש ומגלת רות עם פירש"י וסרת ערבי ופיוטים : ליוורנו, התור"ה, 8°.

1494. מנחת בכורים. ה"ר מיוחס ב"ר שמואל. חי' הלכות על כמה מסכתות : שאלוניקי, תקי"ב, 2°.

1495. מנחת בכורים. (עיין כהנת אברהם, תנא תוספאה).

1496. מנחת בקורים. ה"ר שלמה שיימא ב"ר יצחק הלוי מסטנוב (דר' שענעמאן). תשובות על השגות המבקר ספרי אסף במאסף תקל"ד. ובכתי"ר № 1138 : מיחסו לאביו ומוסיף : ובסופו בקור חולים השגות על המאסף ושאר חכמים אשר השיגו עליו : ברלין, תקנ"ז, 8°.

1497. מנחת הדל. דרושים עה"ת כסדר הפרשיות לחכם איטלקי ושמו דוד: כ"י הפליט Cod. 80.

1498. מנחת הזבח. ה"ר משה אהרן ב"ר יצחק הכהן. על הל' שו"ב ודיני הרתי לריעותא ושארי טרפות ונחלק לשנים : א) מקור כל דין בשם אומרו כעין פנים בשם קומץ. ב) בירור

כל דין וטעמיו לפי הסכמת כל הפוסקים כעין פי' סביב הפנים בפס עשרון : ווארשא , הו"א מש"ה ואהר"ן , 4° .

1499. מנחת זכרון . ה"ר מרדכי שמעון ב"ר זלמן . קצור דיני ש"ע ח"מ בערכין כסדר א"ב ובסופו קונטרס שיורי מנחה השמטות ותוס' חידושים ע"י המביא לביה"ד ה"ר מנחם ב"ר מרדכי שמעון ומפתח : שאלוניקי , תקצ"ג , 4° .

1500. מנחת זכרון . ה"ר שלמה ב"ר יצחק לבית הלוי . פי' תפלת מוסף של ר"ה . מובא בספרו חשק שלמה על ישעיה , ע"ש : (סס"ד שכ"ה) .

1501. מנחת זכרון. מאמר על הזכרון , לא נודע למי: כ"י יה"ש. (ועי' אגרות יש"ר ח"ב דף ס"ב).

1502. מנחת זכרון . (עיין מנחה חדשה לעיל) .

1503. מנחת חנניה . ה"ר חנניה אליקים ב"ר עשהאל רפאל מראיטי . שירים וזמירות למועדים וענינים עם פי' , ג' חלקים . וממנו לוקח ס' מקיץ רדומים , עיין זה : כ"י רח"ם № 472—4 .

1504. מנחת יהודה . ה"ר בנימין וואלף ברעצפעלד ב"ר יהודה לימא עלרן . דרושים ח"א מס' שאר ישוב בנך בד' חלקים : פיורדא , תקס"א , 8°
[וכ' בהקדמתו שכבר הדפיס דרשה על פ' וילך בפס דרשות הזאב , ע"ש] .

1505. מנחת יהודה . ה"ר יהודה ליב אופנהיים אבד"ק פפערשא. חי' על הט"ז והש"ך בש"ע י"ד : הומבורג פר דר הא"ה , תצ"ו , 4° .

1506. מנחת יהודה . כ"ר יהודה גבור בכ"ר אליהו בכ"ר יוסף גבור הקראי. פי' עה"ת בדרך חרוז ושירה . נדפס כסדר התפלות : (אר"ץ . ועיין תפלת הקראים) .

1507. מנחת יהודה . ה"ר יהודה ב"ר בנימין וואלף שטאטהאגן . באור על כל לשון כלומר ברש"י מס' ברכות ובסופו לקוטים : ד"א , תקכ"ג , 4° .

1508. מנחת יהודה הנ"ל כנ"ל ונוסף בו עוד על מס' שבת ועירובין וחי' גפ"ת ופוסקים בסוף מס' ברכות תחת הלקוטים הנ"ל : אלטונא , תקכ"ח , 2° . ותמיהא כי אין בזה שום רמז וזכר מד"א הראשון הנ"ל וגם ההקדמה וה' ההסכמות נמצאו פה בשנוי זמן ? ! .

1509. מנחת יהודה לאחיו בני ישראל . ה"ר יהודה ב"ר יונה ייטלים . תפלה ושירים עם ת"א ליום הולדת הקיסר פראנץ הראשון יר"ה : פראג , תקע"ח , 8° .

1510. מנחת יהודה . ה"ר יהודה ליב ב"ר ישראל . פסקים למזיס ולדופים על מסורת התורה וחמש מגלות : זאלקווא, תק"מ , 4° .

1511. מנחת יהודה . ה"ר יהודה ליב ב"ר עובדיה איילנבורג . באור על פירש"י עה"ת ונכללו בו באורי מהרש"ל ולקוטים מס' לבוש האורה וקצת מס' מזרחי בקצור : לובלין, שס"ט. קראקא, שס"ט , שם , שצ"ח. פראג , תל"ח , 2° .

1512. מנחת יהודה הנ"ל ע"ס בראשית לבד : קונשטנטינא , תי"ד , 2° .

1513. מנחת יהודה . ה"ר יהודה ן' עטר . דרשות כסדר התורה ובסופו שיר מכתם דיני שחיטה בשיר ופי'. כ"י : (כ"ל י"ב ושה"ג ח"ב במקומו) .

1514. מנחת יהודה . ה"ר יהודה צבי ב"ר חיים קאבק . ח"א שו"ת בדיני ש"ע א"ח ובסופו קונט' ארץ צבי באור ותקון הגהות אשר"י בש"ס : זאלקווא , תקצ"ה, 2° .

1515. מנחת יהודה הנ"ל חלק י"ד . ק"ל שו"ת ובסופו קונט' להל' פטר חמור והל' חלה והשמטות מחידושיו להגהות אשר"י והל' מקואות : זאלקווא , תקצ"ח , 2° .

1516. מנחת יהודה. ה"ר יהודה הלוי ב"ר שבתי . שיר בהבדל החכמה והעושר ובספר הס' כתוב שנקרא ג"כ תחכמוני: כ"י מינכען № 326 . ונראה שהוא ס' מלחמת החכמה והעושר , עיין זה .

1517. מנחת יהודה . ה"ר יהודה בן שלמה חי אלקלעי . דברי תהלה ותודה להשר מונטיפיורי ור' יצחק כרמי על הצלת ישראל בדמשק וקצת ענינים אחרים: ווין, תר"ג, 8°.

1518. מנחת יהודה . ה"ר יוסף ב"ר משה קלטי ב"ר דוד פרדוליאון הידוע מארץ יון. על חכמת ההגיון . חברו לכבוד ר' יהודה ב"ר יעקב בן עטר ממגורשי ספרד : כ"י כרמולי וכ"י פאריז a.f. № 104 . (עיין אנגאלעטן תקל"ט דף קס"ג ותוס' עק"ד תר"ט דף תס"ח) .

1519. מנחת יהודה . (עיין דעת זקנים , חדות יעקב , מערכת האלהות , תורה , איוב) .

1520. מנחת יהודה שונא הנשים (ובכ"י הפליט Cod. 11 ז' נקרא ס' זרח) . בגנות הנשים בדרך שיר ומליצה: שאלוניקי, חש"ד , 4° . קונשטנטינא, חש"ד. ד"ו , חש"ד , 8°. ונדפס ג"כ בס' טעם זקנים , עיין זה .

1521. מנחת יוסף. ה"ר יוסף אירגאס. על המדות ע"ד הקבלה ובסופו פרי מגדים על זהר רות: רמי"ג. ובכתג"י יו"ד סי' כ"ט (כ') כ' וז"ל: מנחת יוסף עם פרי מגדים להרב ז"ל כולל מוסרים תוכחות ואזהרות מלוקטות מספרי הראשונים וכללים ללמוד חכמת האמת והוליאו לאור א' מקרוביו כמו"ה יצחק אירגאס סד"ר מעה"ק טבריא ת"ו והוסיף בו הגהות ובסופו הדפים ס' ויעתר יצחק על תנ"ך גפ"ת ומדרשים. ממנו וכו' עכ"ל: ליוורנו, תקפ"ז, 4°.

1522. מנחת יעקב. ה"ר יעקב ב"ר יוסף רישר. ח"א פי' דינים ע"ס תורת חטאת להרמ"א וח"ב תורת השלמים פי' על הל' נדה אשר בו מ"ה סימנים וקונטרס הספיקות להש"ך ובסופו ח"י סו"ת: פראג, תמ"ט. זולצבאך. .2°.ועם הגהות כ"י (לעדנער 576).

1523. מנחת יעקב הנ"ל ובסופו סלת למנחה ובלולה בשמן לבנו ה"ר שמעון הגהות ותשובות על השגות בע"ס ארח מישור: פיורדא, תקכ"ג. פולנאה, תקס"ב. שם, תקפ"א, 2°. (ועיין חמשה ספרים, חק יעקב, תורת חטאת).

1524. מנחת יעקב. ה"ר יעקב ב"ר שלום שכנא. על תרי"ג מלות להרמב"ם ומלות דרבנן ושפים מלות הנוהגות בזמה"ז וכו', ובסופו עדות ביעקב פשטים ופי' והגהות על ש"ס משנה והרע"ב לו ולזולתו: חמ"ד (שקלאוו), תקע"ב, 8°.

1525. מנחת יעקב. (עיין תקוני שבת).

1526. מנחת יצחק. ה"ר יצחק ב"ר יהודה ליב מענץ.פשטים ודרושים על פ' הקרבנות: ד"א, תמ"ח, 8°.

1527. מנחת יצחק. ה"ר יצחק מאליר ב"ר אהרן (לעדנער 508: ב"ר אליהו). פשטים ופי' ש"ס ופוסקים וכו': זאלקווא,תקס"ה,4°.

1528. מנחת יצחק. (עיין בית יהודה, פני יצחק זוטא).

1529. מנחת כהן. ה"ר אברהם פימינטיל. ג' ספרים: א) מבוא השמש כל הדינים בענין בין השמשות. ב) ס' התערובות בדיני או"ה. ג) משמרת השבת בדיני שבת: ד"א, תכ"ח. לעמבערג, תר"א. פרעסבורג, תרי". . 4°.

1530. מנחת כהן. ה"ר יהודה כהן מליסא. פי' על מס' מנחות: פראג, תקל"ה (וי"א: תקל"ח וי"א: תקמ"ח) 4°.

1531. מנחת כהן. ה"ר יוסף ב"ר שניאור הכהן. תקון סופרים להגהת ס"ת בחסר ומלא קרי וכתיב כסדר א"ב בערכין ואח"ז כסדר הפרשיות: קוריגישמי, שח"ן, 8°.

1532. מנחת כהן. ה"ר מיכאל כ"ץ. פשטים ודרשות על אגדות רבב"ח: דיהרנפורט, תקל"ח, 4°.

1533. מנחת כהן. ה"ר שבתי ב"ר משה הכהן מטיקטין. פשטים ופי' על קלת מסכתות מלוקטים מפי' מהר"א ברודא וחכם צבי ושארי גאונים עם תוס' נפך מסלו:פיורדא,תק"א,2°.

1534. מנחת כהן.ה"ר שמואל ב"ר יוסף הכהן. שם הכולל לד' ספרים, והם: נר מצוה, תורה אור, דרך חיים, תוכחת מוסר. עיין כאו"א במקומו: (ש"י). ולא נמלא מהות ס' תוכחת מוסר בש"י במקומו, ע"ש.

1535. מנחת כהן. (עיין פעמוני זהב).

1536. מנחת כליל. (עיין תורה).

1537. מנחת נתן.ה"ר נתן פייטיל ב"ר שמואל פייוויש. דרוש לפ' ויגש: פראג, שע"ג (רד"א תקמ"ב, וקו"ד q ,409 №: שפ"ג) 4°.

1538. מנחת נתן.ה"ר נתן שטירבורג. פשטים בע' פנים על פ' פותח את ידך: ד"ו, שפ"ז,4°.

1539. מנחת סוטה. ה"ר אברהם ן' מוסא. פי' על מס' סוטה ולקוטי תנ"ך ומאמרי רז"ל ועל הרמב"ם הל' חמץ ומלה:כ"י רח"ם 476 №.

1540. מנחת עומר. ה"ר יעקב ב"ר שלום שכנא. פי' על משניות. נדפס בשנת תקס"ב בלי שער ומבוא ובשנת תקע"ב הדפיס השער לספרים הנמלאים לו עוד כמ"ש בספרו עדות ביעקב. (ועיין מנחת יעקב לעיל).

1541. מנחת עומר. (עיין בית האוצר):

1542. מנחת עני. ה"ר יוסף שלמה זלמן מפרעסבורג. פי' תורה בפלפול והלכה: פראג, תק"מ, 4°. עוד כנ"ל בתוס' מרובה: פיורדא, תקמ"ז, 4°.

1543. מנחת עני. ה"ר סיני ספיר ב"ר אלעזר ספיר. שו"ת על ש"ע א"ח י"ד ואה"ע: ווארשא, תר"ז, 2°.

1544. מנחת עני. ה"ר שמעון ווערטיש. תחנה בל"א: חמו"ד, 8°.

1545. מנחת עני. (עיין אספקלריא המאירה, יד הקטנה, קצור מזרחי).

1546. מנחת עני ושמן כתית למנחה ופתי מנחה. ה"ר יששכר (בער) ב"ר סיני. ישוב על ק"ל קושיות בש"ס כמספר על"י ומה שהוסיף עוד ליישב ולפרש אח"ז קרא בשם שמן כתית

למנחה ובסופו תקונים והשמטות בשם פתי מנחה : ווין , 1857 , 2° .

1547. מנחת עני ומנחת כהן . ה"ר יצחק זעליגמאן ב"ר אברהם כהן. חי' ודרושים: ד"א , תקכ"ט , 4° .

1548. מנחת ערב . סדר תפלת מנחה וערבית עם ספירת העומר וטעם הספירה וכו' מסודר ומוגה מאת גבריאל בר"א פאלק : ד"א , תקצ"ד . שם , תרי"ט , 16° .

1549. מנחת ערב . תקון ק"ש על המטה מסודר ע"י רבינו יהודה חסיד : חמו"ר , ת"ס , 12° . ד"א , תקכ"ה , 8° .

1550. מנחת ערב . הוא תפלת יו"כ קטן עם מ"א ע"י ה"ר וואלף מאיר: פראג, תק"ץ, 8° וז"ז .

1551. מנחת ערב . (עיין תורה) .

1552. מנחת קנאות. ה"ר אבא מרי ב"ר משה ב"ר יוסף הירחי המכונה דון אסתרוק . קבוצת מכתבים ממנו ומכל חכמי לרפת וספרד אל הרשב"א והרא"ש וזולתם לאסור איסור על למוד הפילוסופיא מבן שלשים שנה ולמטה ובתוכו גם ס' הירח להנ"ל ובסופו מכתב ע"ד ס' המורה: פרעסבורג, (תקצ"ח) 1838, 8°.

1553. מנחת קנאות . ה"ר אברהם קונקי מחברון . תוכחת מוסר על קנאת איש מרעהו והגורם לה , כ"י : (סג"ב קס"ה וש"ב ל"ה ושה"ג שלי במקומו ובאות ו' ויכוח) .

1554. מנחת קנאות. ה"ר מאיר הכהן . מענה לכסיל המביא טנא בקורים , עיין זה : לונדון , תקע"ז , 8° .

1555. מנחת קנאות . (עיין אגרת החרפות , שו"ת מהר"ץ , תורת הקנאות) .

1556. מנחת הקנאות . ה"ר יחיאל נסים ב"ר שמואל מפיסא . נגד מכתב התגלות ה"ל ידעיה הפניני ע"ד למודי הפילוסופיא . הובר שנת הרנ"ט לכבוד ה"ר יוחנן טריויש (בעל קמחא דאבישונא): כ"י קהל מנטובה. (המזכיר ג' דנ"ז).

1557. מנחת שבת. ה"ר יוסף חיים ב"ר יצחק זעליג קרא . פ"א עם מ"א ובאור חדש בשם סלת למנחה ועליו מערכת לבונה זכה קלת הבאור הנ"ל בל"א: קראטאשין, תר"ז, 8°.

1558. מנחת שי . ה"ר ידידיה שלמה רפאל ב"ר אברהם מנורצי . על דקדוק הנקודות והטעמים וחסר ומלא וכו' בכל ספרי הקדש נדפס עם תנ"ך ובסוף כל חלק קונטרס הכרעות בחילופי הקריאה להמגיה ה"ר רפאל חיים באזילה , ובסופו כללי בג"ר כפ"ת וק"ח ומאמר המאריך על המאריך ברא"ש המלה להמחבר, ד' חלקים: מנטובה , תק"ב—ד' , 4° . והוא לבדו בלי כל הנוספות הנ"ל בסופו נדפס בתנ"ך וחומשים פ"ר (ועיין תורה) .

ובס' שם הגדולים ח"ב הנדפס מחדש (פפד"מ, תר"ז 8°) דף קס"ט—ק"ע בהערה כתוב שהמחבר קרא לו בשם גודר פרץ ועשה לו הקדמה ארוכה בראשו והקדמה קטנה לקוחה מס' מעשה אפוד ובסופו כתוב „תחימת החבור" וכל אלה השמיט המלבה"ד במנטובה ושינה גם את שמו אשר קרא לו המחבר , ע"ש .

1559. מנחת שי . ה"ר יוסף שאול נאטהאנזאהן . דרוש לשבת שובה : לבוב, תר"י, 8°.

1560. מנחת שמואל . ה"ר שמואל ב"ר דוד פלורינטין אחרון . שו"ת על ד' טורים ודרושים ובאורי כתובים : שאלוניקי , תקל"ו , 2° .

1561. מנחת שמואל. ה"ר שמואל ב"ר יצחק אייזיק משווערין . חי' גפ"ת : קאפנהאגן, תקע"ז (ולעדנער : תקמ"ז) 4° .

1562. מנחת שמואל. ה"ר שמואל ב"ר יהושע זעליג . חבור על מס' ברכות ב' חלקים : ח"א הלכה ברורה באור כל סוגיא להלכה . ח"ב , באור כל דבר הקשה בגפ"ת ע"פ עומק פשוטו בשם משנה ברורה: ווילנא, תר"ב, 2°.

1563. מנחת תודה . ה"ר יהודא קלאצקא . שיר לכבוד הוריו : ווילנא , 1838 , 8° .

1564. מנחת תמיד . סדר תפלות לכל השנה כמנהג אשכנז : מיץ , תקע"ג , 8° .

1565. מנתק מוסרות . ה"ר יצחק נתן . על השנויים וההפכים שהזכיר בספרו לשון תהפוכות . ונקרא ג"כ פתח הרצבות : כ"י יה"ש .

1566. המסביר . (עיין מחזור , סליחות) .

1567. מסביר חדש . (עיין מחזור) .

1568. מסגרת טפח . (עיין עטרת ראש) .

1569. מסגרת השלחן . ה"ר בנימין זאב וואלף ב"ר שבתי מפינטשוב . ש"ע ח"מ עם קצור ש"ך וסמ"ע והוס' חי' דינים מכל הפוסקים והשו"ת שהיו אחר הסמ"ע ומסודר הכל במקומם ובסופו העתק תקנות דיני בורחים מפנקס ד' ארצות: ברלין (ולא כרד"א: ווילמ"ר) , תע"ג , 2° . (ועיין שלחן ערוך) .

1570. מסגרת השלחן . ה"ר מנחם עזריה מאיר קאסטילנובו . על ש"ע ושו"ת וסדר הגט והחליצה : ליוורנו , שמרנ"י , 2° .

1571. מסה ומריבה . כ"ר אברהם ירושלמי בכ"ר שמואל פירקאוויץ הקראי . על

חלוקת הקראים והרבנים בארת שיר וחרוזים ונוסף על עשרה הדברות׳ גוזאלו, תקצ״ח, 8°.

1572. מסה ומריבה. ה״ר אלכסנדר ב״ר יצחק. ויכוח העשיר עם העני בל״א: כ״י רד״א № 1262, q.

1573. מסוד חכמים. קונטרס — . ה״ר בער גאלדבערג. באור על לוח העבור עם ח״א: בערלין, 1844, 8°.

1574. מסוה משה. ה״ר משה ב״ר ישעיה כ״ץ מפרעמסלא: חי׳ הלכות והגדות ודרושים. מזכירו בספרו מטה משה תדיר: (שי״ג).

1575. מסוה משה. (עיין ויקהל משה, פני משה).

1576. מסורה או מסורת. על מחברי המסורה נחלקו גדולים חקרי לב ואין בידינו להכריע ולתקוע יתד במקום נאמן. מהותה הוא להגביל כל מלה בכל ספרי תנ״ך לאותיות ונקודות וטעמים דגש ורפי חסר ומלא קרי וכתיב אותיות גדולות וקטנות הפוכות ומזורות וכדומה והציבה לה ציונים בסימנים ורמזים והיו למשמרת חומת כתבי הקדש ולא יעלה עליהם הפורץ, ולכן נקראה בשם זה לאמר כן קבלנו וכן נמסר לנו מאבותינו. ויש בידינו מסורה גדולה ומסורה קטנה בדפוס. (ועיין תורה).

1577. ס׳ המסורה. פי׳ עה״ת ע״פ יסודות המסורה: כ״י די רוסי № $810/_2$.

1578. מסורה ברורה. ה״ר יוסף ב״ר מרדכי מברדיטשוב. על מסורת התורה ומגלת אסתר לתקון סופרים כסדר א״ב: ברדיטשוב, חש״ר (? 1820), 4°.

1579. מסורה על התורה: קונשטנטינא, שנ״ה, 8°. (רד״א № 573, 0 וע״ש).

1580. מסורה קטנה עה״ת. (עיין קצור נחלת יעקב).

1581. מסורות חדשות. ה״ר מרדכי יפה (בעל הלבושים). תוספות רבות למסורת הש״ס שלנו בתלמוד, ונכלו הרי״ל מרגליות הוסיף עוד עליהן והבדילן בחצי לבנה: נאווידוואהר (?), תקמ״ב, 8°. ועם הגהות ותקונים מבעלי מפרשי הים בש״ס ד׳ ווילנא, תקצ״ה, ושם תרי״ט.

1582. ס׳ מסורת. [ה״ר יוסף ב״ר שמואל ן׳ דיום. ורמ״ש רס״ד № 1647: ן׳ ריי ע״ש. וי״א כי הוא רק המלבה״ד]. להורות שלא נשנה דבר בתורה בלי טעם בראיות מל״ה מסורות. וברד״א q ,1407 № נקרא באורי מסורות ע״ש: ד״ו, שס״ז, 4°.

1583. המסורת לבן אשר. (עיין קונטרס —).

1584. מסורת הברית. ה״ר דוד ב״ר אברהם הלבן ב״ר יהודה הרב מקוצי. ראיות ומופתים על אחדות השם וחקירות במדותיו ית׳ ועל איכות הבריאה ותכליתה: כ״י רד״א q ,928 № 1704 et.

1585. מסורת הברית. ה״ר דוד טעבלי מפוזנא. פשטים על מסורות כסדר התורה וח״מ: המבורג, תע״ה, 4°.

1586. מסורת הברית. ה״ר מאיר אנגילה מבילגראד. פשטים על ת״ש מסורות כסדר א״ב בערכין: קראקא, שע״ט (ודלא כרד״א q ,1408 № a: שס״ט) 4°.

1587. מסורת הברית. (עי׳ מסורת סייג לתורה).

1588. מסורת הברית הגדול. ה״ר מאיר אנגילה הנ״ל. פשטים על אלף ותר״ן מסורות כסדר תנ״ך: מנטובה, לבקרי״ם, 2°.

1589. מסורת החכמה. ה״ר אברהם הלוי ב״ר אליעזר. ס׳ קבלה. והיה ביד ה״ר יש״ר מקנדיא ז״ל בכ״י כמ״ש בס׳ נובלות חכמה דף קל״ה, ע״ש. כ״י וואט׳ № $431/_3$ וכ״י ה״ר נחמן נתן קורונול (נכתב בש׳ ה׳ ש״ב).

1590. מסורת הכסף. (עיין מנורת כסף).

1591. מסורת רמ״ה ביד משה. (עיין תורה בשם מקראי קדש).

1592. מסורת המסורת. ה״ר אליהו בחור הלוי. מפתח ללמוד המסורה ונחלק לשנים: א) לוחות ראשונות ובו עשרה דבורים. ב) לוחות אחרונות ובו עשרה מאמרים, ובראשו ג׳ הקדמות ובסופו שער שברי לוחות על דרכי המסורה ולשונה וסימניה ובאור כל ר״ת ותיבות קצרות ונוטריקון וכו׳ ושיר על האותיות לר״ש בן בכור שור: ד״ו, רצ״ח, 4°. עוד כנ״ל בלי שיר על האותיות הנ״ל ועם ס׳ טוב טעם, עיין זה. והעתק ג׳ הקדמות הנ״ל וקצור הספרים הנ״ל בל׳ רומי ע״י מינסטער: באזיל, 1539, 4°. (ולעדנער כ׳: 16°) עוד כנ״ל: זולצבאך, תקל״א, 8°. עוד כנ״ל שער שברי לוחות לבד: (ד״ו, רפ״ח. שם, רצ״ח). חמ״ד (ד״ו), שכ״ו, (ובקצתם ש״ו שנפל הכ״ף בדפוס ומזה דפוס חדש). שם, רנג״ו, 4°. באסיל, רצ״ט. קעלין, שט״ו. זולצבאך, תקכ״ט. שם, של״א, 8°. ושער שברי לוחות לבדו (עי׳ שברי לוחות). גם נעתק לל״א ע״י כריסטיאן גאטטלאב מייער: האללע, 1772, 8°.

1593. מסורת המקרא. ה״ר שמעון ב״ר יצחק הלוי. מפתח ומ״מ לכל פסוקי בכל התלמוד

כס' תולדות אהרן: לובלין, של"ב, 4° (וכד"א F, № 963: 2°. ואולי בגליון גדול).

1594. **מסורת סייג לתורה**. רבינו מאיר ב"ר טודרוס הלוי (הרמ"ה). על מסורת התורה בחסר ומלא וכו' כסדר א"ב ובסופו לקוטי מסרות. ובפי' אהל יוסף על הראב"ע פ' תולדות ע"פ ולכה איפה וגו' קורא לו בשם מסורת הברית ע"ש. ולפ"ד הרוו"ה לקוטי מסרות הנ"ל לא לו הם, עיין בהקדמתו לחומש עין הסופר שלו: פירינצי, תק"י. ובלי לקוטי המסורת: ברלין, תקכ"א, 2°.

1595. **מסורת לעזרא הסופר**. (עיין חכמת דניאל).

1596. **מסורת** פסוקי תנ"ך אשר הם נדפסים בש"ס: כ"י רד"א q, № 1313.

1597. **מסורת** התיבות המלאות והחסרות בתורה ומגלת אסתר כסדר הפרשיות. מזכירו הרוו"ה בחילופי גרסאות אשר בסוף סדר ימי הפורים שלו: כ"י רח"ם № 479. ואולי הוא לה"ר יוסף מקסאנטין ב"ר קלונימוס מנייסע (עיין צונץ גא"ל דף ק"ז. ועיין חלום מרדכי).

1598. **מסורת התלמוד**. מפתח על כל התלמוד כסדר המסכתות: קושטאנטינא [וי"א חמ"ד (שאלוניקי)] זרו"ע, 2°. (ועיין מפתח התלמוד).

1599. **מסורת תלמוד ירושלמי**. ה"ר יהודה ב"ר משה לבית גדיליה. מפתח ומ"מ במשנה וגמרא ירושלמי למצות חפץ: קונשטנטינא, של"ג (ודלא כרד"א q, № 1299: של"ז) 4°.

1600. **מסות גדולות**. ה"ר יצחק נתן. על האותות והמופתים שהראה אלהים לאבותינו: כ"י יה"ש.

1601. **מסך יהודה**. (עי' מגלת תענית, סדר עולם).

1602. **מסך הפתח**. ה"ר פייביש ממיץ. ראשית למודי הדקדוק ודרך למוד התנ"ך לנערים בל"א: ד"א, ת"ע, 12°.

1603. **מסכנות יעקב**. ה"ר יעקב בה"ר דוד פארדו. פי' על ישעיה: ליוורנו, תקפ"ד, 2°.

1604. **מסכת כלה**. תקנות חברת הכנסת כלה באלטונא לכל פרטיהן ובו כ"ה סעיפים. נוסדה שנת תקמ"א ונתחדשה שנת תכמ"ת: אלטונא, חש"ד, 12°.

1605. **מסכת מילה** ופדיון הבן. ה"ר מיכאל טירני. וכ' רמש"ג בתג"י מ' סי' קכ"ג וז"ל: ובו הראה ידו הנפלאה בש"ס ופוסקים בנגלה ובנסתר וכו', ע"ש.

1606. **מסכת פורים**. ר' קלונימוס בן קלונימוס. שעשוע לפורים בדרך משנה וגמרא בלשון צחוק ונחלק לד' פרקים ולמשניות וגמרא עם מגלת סתרים וס' חבקבוק הנביא: ד"ו, שי"ב. זולצבאך, תנ"ה. שם, תקע"ד, 8°. (ועיין מגלת סתרים).

1607. **מסכת פורים** הנ"ל כנ"ל ועם הגהות ותוספות חדשים, והם: א) הגדה לליל שכורים. ב) מליצה לפורים וסליחות לפורים (עיין כל או"א במקומו): לעמבערג, 1848. שם, 1854, 8°.

1608. **מסכת פורים** הנ"ל עם תרגום ל' רומי ועם פיוט מערבית לפורים: נדפס ברשימת כ"י אופפענבאך.

1609. **מסכת פורים** הנ"ל כנ"ל עם מערבית וסליחות לפורים ע"י ה"ר שלמה ב"ר אפרים בלאך: הנובר, תר"ד, 8°.

1610. **מסכתות קטנות**. (עיין תלמוד).

1611. **מסלה לאלהינו**. ה"ר משה יוסף הכהן שפירא. נחלק לג' נתיבות: א) דרך הישר על סדר למוד התורה שבכתב ושבע"פ. ב) ברית אברהם הי' דינים בש"ס ופוסקים ע"פ סדר המצות שבתורה. ג) רביד הזהב דרושים: פראג, תק"ע, 2°.

1612. **מסלול**. ה"ר חיים קעסלין מברלין. דקדוק לה"ק בסדר נכון ופרטי ענייניו ואופני סדורו בנוים על י"ב אבנים בהקדמת הס' בשם מרצפת אבנים: המבורג, תקמ"ח. ברין, תקנ"ו. (זאלקווא, תקנ"ח. כמש"ש רס"ד № 1071 והשוד אצלי). ווילנא, תקע"ה. שם, תר"ח. שם, תרי"ט, 8°.

1613. **מסלול ודרך** על חכמת העבור לה"ר רפאל (וחי לפני שנת ת'): כ"י שד"ל.

1614. **מסלול** ודרך לשפת קדשנו הקדושה. ה"ר מאיר לעטערים. דקדוק לה"ק בל"א בכתבם: ווין, 1853, 8°.

1615. **מסלול לשון עבר**. ה"ר מענדיל בר"י שטערן. דקדוק לה"ק בל"א בדרך ש"ת: ווין, 1832. שם, 1844. ווילנא, תרי"ד, 8°. עוד כנ"ל בל"א בכתבם: ווין, 1852, 8°.

1616. **מסלות חכמה**. ה"ר מאיר פאפירש הכהן. ל"ב הקדמות וכללים לחכמת הקבלה ובסופו פי' האילן של מהרש"ל: שקלאוו, תקמ"ה. לבוב, תק"ס, 8°.

1617. **מסלת ישרים**. ה"ר משה חיים לוצאטו. מוסר השכל יסודתו על מאמר ר"פ בן יאיר תורה מביאה לידי זהירות וכו': ד"א, ת"ק.

זאלקווא, חש"ר (תקכ"ח), 12° . מנטובה, תקמ"א . שקלאוו, תקמ"ד . הוראדנא, תקנ"ב. לינעוויל, תקס"ו . פאריצק, תקע"ו. שקלאוו, תקצ"ר. יוזעפאוו, תקצ"ה. ווארשא, תר"א. שם, תר"ד . ווילנא, תר"ד . לייפציג, תר"ד . זיטאמיר, תר"ז . ווארשא, תרי"ב . חמו"ד (ק"ב, תרי"ח). ליק תרי"ח. לעמבערג, 1858, 8° et 12° וז"ז . גם נמצא בסוף קונטרס דרך עץ חיים להמחבר (עיין זה באות ד'). עוד בסוף אגרת המוסר מאחד בישראל גדול שמו (הוא ר' ישראל סאלאנטער): (ק"ב, תרי"ח) 8° .

1618. מסלת הלמוד . (עיין בית הספר) .

1619. מסמכי לב . (עיין לב חיים) .

1620. מסע בא"י או קברי אבות להר"ר שמואל ב"ר שמשון בשנת ד"א תתק"ע : כ"י די רוסי № 563/18 .

1621. ס' המסעדים . ה"ר יצחק ב"ר שלמה הישראלי. על מיני מזונות הבריאים והטובים וסדר האכילה ושארי רפואות ונחלק לי"ד שערים. נעתק מל' ערבי : כ"י ווין 141 № . (כ"י מינכען לרמש"ש № 41/2, 295, . כ"י ברלין Q. 553/2) .

1622. מסעות ר' בנימין מטודילה . ספורי מסעיו בתבל בחלקי אזיא אפריקא ואירופא וכל מה שראה ושמע : קונשטנטינא, הש"ג . פירארה, שי"ו . בריסגויא, שמ"ג, 8° . ד"א, תנ"ח, 16°. פפד"מ, תע"א . אלטורף, 1762. זולצבאך, תקמ"ג . זאלקווא, תקס"ו. ווארשא, תר"ד, 8° . לעמבערג, 1859, 8°. ולקוטים ממנו בס' שבחי ירושלים, עיין זה.

1623. מסעות הנ"ל עם ל' רומי ע"י B. Ariae de Montani : אנווירשה, 1575, 8° . העלמשטאדט, 1636, 8° . לייפציג, 1764, 8° . עוד כנ"ל ע"י עמפרעיר: ליידן, 1633, 8° גם 24° .

1624. מסעות הנ"ל נעתק מל' הוללאנדיש לל"א ע"י ה"ר חיים ב"ר יעקב ארביך : ד"א, תנ"א . פפד"מ, תע"א, 8° . גם נדפס בס' מקוה ישראל בל"א יהודית .

1625. מסעות הנ"ל עם נקודות וסימני הקריאה ובראשו מפתח כללי על ערך שלש מאות מקומות וערים הנזכרים בו ע"י ה"ר אברהם ן' אשר (אשהער): לונדון, 1840, 8° .

1626. מסעות הנ"ל בל' אנגלי ועם מפתחות ובאורי המקומות והערים והמדינות ושמות האנשים וס"ד הנזכרים בו עם תוס' הערות מושכלות מהנ"ל ושארי ראשי חכמי הדור (רפאפורט צונץ וז"ז) ב' חלקים : ח"א העתקת הספר ורשימת מיני דפוסיו למקומותם וח"ב מפתחות הערות ובאורים הנ"ל : לונדון וברלין, 1840—41, 8° .

1627. מסעות הנ"ל נעתק לל' אנגלי ע"י B. Gerrans : לונדון, 1783, 12° . גם נעתק לל' צרפת ע"י L. F. Baratier, ב"ח : ד"א, 1734, 8° . עוד לל' הנ"ל : פאריז, 1830, 8° .

1628. מסעות הים . ה"ר מ. ל. (מאיר לעטערים) . העתק ספור ב' מסעות על הים : א) מסע על ים הקרח הצפוני בשנת תקמ"ו . ב) כנ"ל על ים הדרומי בשנת תקמ"ג: זאלקווא, 1818, 8° . עוד כנ"ל ומיוחס העתקו להר"ר מענדיל לעפין : חמו"ד (לעמבערג), לחזו"ת בנוע"ם, 8° . (ועיין אניה סוערה) .

1629. מסעות הים . סדר נסיעת אדמו"ר נחמן נכד הבעש"ט לא"י ואשר קרה לו והנהגותיו : יוזעפאוו, תר"ו, 12° .

1630. מסעות של ר"ש הקדוש ב"ר יעמסיל . כן מלא בעל הספ"ד ברשימה אחת (עיין ספ"ד שב"ס) . ופירשם ח"ב דף נ"ס כ' וז"ל : מסעות ר' שמואל יעמשיל ב"ר דוד. ספור מסעיו לא"י בשנת הת"א נדפס קונטרס עם לשון רומי ע"י ג. פירינגער : אופזאלא, חש"ד, 4° (ח' דפין) . וגם באוצר ספרי העברים לוואלף ח"ג דף אלף פ"א—ל"ד וגם באוצר אוגלינו ח"ז . ומהם נעתק לל' צרפת ע"י הר"א כרמולי ונדפס : בריסעל, 1847, 8° .

ושם בהערה כתב שהיה קראי והשם יעמשל דעתו שהוא ר"ת י'נוח ע'ל מ'שכבו ש'לום ושמו שמואל בכ"ר דוד הקראי וע"ש.

1631. מסעי ישראל . ה"ר ישראל ב"ר יוסף בנימן [המכונה בנימן השני] . בו יסופר מאחב"י בארצות אזיא ואפריקא, מצבם המדיני והמוסרי במדות ודעות ומנהגים, מטובם ועשרם מעניים ומרודיהם ככל אשר ראה והתבונן על דרך מסעיו שש שנים רבות . חובר בל' צרפת ונעתק לל"א ואנגלית ועתה נעתק ללה"ק ע"י ה"ר דוד גארדאן, ובסופו לוח ומפה מכל גלילות הארץ אשר עבר בם : ליק, התרי"ט, 8° .

1632. מספד . ה"ר וואלף המבורג . הספד על מות אמקסימיליאן יאזעף מלך באיירן . עם ת"א : פיורדא, תקפ"ו, 8° .

1633. מספד . ה"ר נפתלי הירץ וויזל . הספד על מות פרידריך השני מלך פרייסין עם ת"א

ע"י ה"ר אלעזר לאזי בן דוד : ברלין , תקמ"ו , 8° .

1634. מספד גדול וכבד מאד . ה"ר מיכאל שמעון מייא . הספד על מות אחיו ה"ר יוסף מייא : דיהרנפורט , תקע"א , 4° .

1635. מספד גדול וכבד מאד . ה"ר נפתלי בנעט. הספד על מות אביו ה"ר מרדכי בנעט ובסופו קול נהי עם ל"א : ווין , 1830, 8°.

1636. מספד מר. ה"ר מרדכי בה"ר אריה ליב לעוונשטאם . הספד על מות חותנו ה"ר מיכאל שמעון מייא: ברעסלויא , תקצ"ג , 8°.

1637. מספד מר נהי וקינה על שריפה הגדולה בק"ק אלטונה עם ל"א מאת ה"ר שמואל ב"ר מאיר העקשיר : חמו"ד (המבורג ? 1712 ?) 4° .

1638. מספד מר. ה"ר שמעון ב"ר יהודה הכהן וויים . הספד על מות ה"ר גרשום טעמשוואר וה"ר משה פאל וה"ר יוסף יאמבעק : אפען , 1837 , 8° .

1639. מספד מר . שיר מספד עם ת"א על מות הקיסר פראנץ הראשון ז"ל : ווין, 1835, 8°.

1640. מספד המשנה . ה"ר וואלף האמבורג. דרוש הספד שני על מות ה"ר אברהם הירץ שייער : פיורדא, תקפ"ג , 8° . והספד ראשון (עיין אלון בכות) .

1641. מספד רב. ה"ר אפרים זלמן מרגליות. הספד על מות ה"ר מאיר קריטיאנשאליטער אבד"ק ברארי : לעמבערג , תקע"ה , 4° .

1642. מספד תמרורים . ה"ר אלעזר הכהן אבד"ק מאקאווי ופולטוסק . הספד על מות ה"ר שלמה זלמן בע"ם חמדת שלמה , ובסופו קצת חי' שנתחדשו ביניהם ע"ד ס' הנ"ל בשם דבר הלכה : ווארשא, תקצ"ט, 4°.

1643. מספד תמרורים . ה"ר צבי הירש חיות . הספד על מות הקיסר פראנץ הראשון ע"ה : זאלקווא , תקצ"ה , 8° .

1644. מספד תמרורים . (עיין זכר צדיק) .

1645. ס' מספיק לידיעת דקדוק לשון ערבי לה"ר יעקב גולדנטהאל : ווין , 1857 , 8° .

1646. ס' המספר לאבו אחמיט ערבי העתיק ר' ברוך בן שלמה (יעיש ?).כ"י וואטיקאן: (ש"י שער החילון) .

1647. ס' המספר. הראב"ע. על סגולות המספר ומלאכת החשבון בז' שערים . ויש קורין לו יסוד מספר עיין זה . ועיין ס' האחד ומ"ש שם . ועיין בפי' אהל יוסף על הראב"ע בראשית ע"פ תופש כנור ועוגב : כ"י פאריז . וקצור ממנו הרים החכם א. טערקוועם והעתיק לל' צרפת והדפים : מיץ , 1841 , 4° . כ"י רח"ם 3—201 №. ובכ"י יוא"ל נמצא עם הגהות ה"ר בנימן ב"ר מתתי' מסיינה.

1648. ס' המספר. כולל כמה ענינים בנגלה ונסתר ונחלק לסימנים : כ"י רח"ם 200 № .

1649. ס' המספר . (עיין מלאכת המספר) .

1650. מספר דברי שלמה.(עיין דברי שלמה).

1651. מספר חשבון הכוכבים לר"א ב"ר חייא הספרדי : כ"י רר"א תקמ"ב 5 . וק"ד q, 1665 № .

1652. מספר ומזהיר על מעלות התורה . ה"ר אברהם ב"ר שלמה זלמן מווילנא (אחי הגר"א) : חמו"ד (ק"ב , 1858) 8° .

1653. מספר העלומות . כ"י וואטיקאן (?) P, VI, 19, 600, 821 . . . (רמש"ש) .

1654. מספר צבאם . ה"ר צבי הירש מירלש אבד"ק שווערין . חי' על קצת מס' מסדר מועד נשים נזיקין וקדשים , ח"א : ברלין , תקמ"ט , 2° . וח"ב על יתר מס' הש"ס בכ"י . [ג"ח ס'פנות צבאם דרושים וס' ארץ צבי שו"ת].

1655. מספרים . הוא שער שמות המספר וח"ב מס' רב פעלים לר"י זרקא (עיין זה באות ר') . נדפס בסוף ס' רות ואיכה ע"י יוסטיניאן: פאריז , ר"פ (1520) , 4° .

1656. ס' המספרים . (עיין סדר הדורות) .

1657. מספרים תהלות ה'. (עיין פרקי שירה).

1658. מסתרי פאריז לאיזן סי . נעתק ללה"ק נחה ע"י ה"ר קלמן שולמאן , ד' חלקים : ווילנא , תרי"ז—כ' , 8° .

1659. מעבר יבק. ה"ר אהרן ברכיה ב"ר משה ב"ר נחמיה ממודינא. על מצות בקור חולים וכל ההנהגות עם החולה והמת עד יובל לקבר ואח"ז כל ימי האבלות בשבעה ושלשים וכו' וכו ה' מאמרים : א) שפתי צדק הנהגות בקור חולים ותפלות ודינים וטעמיהם וכל שארי הכוונות בזה הכל נכלל בפרק ו' ממנו הנלב בראשו וסדר הוידויים והנהגות בשעת יציאת הנשמה ובעת הקבורה ואח"ז וכו' וכו מ' פרקים . ב) שפת אמת כל ההנהגות בשעת יציאת הנשמה וסדר הנחת המתים והלבשתן וכל עניני אבלות וכו ל"ז פרקים . ג) שפתי רננות כוונות כנ"ל ועניני המת וחבוט הקבר ויחודים וכו' וכו מ"ו פרקים . ד) עתר ענן הקטרת נחלק לג' חלקים : ח"א פטום הקטרת ח' פרקים . ח"ב קרבן תענית סדר למוד וכוונות ז' פרקים . ח"ג

מנחת אהרן כוונות ויחודים ותפלות ובקשות וסדר למוד תנ"ך לכל ז' ימי השבוע ח"י פרקים. ה) אמרי נועם ענינים וכללים לקבלה וטעמים לקצת תקונים והנהגות ודינים וכל עניני הנשמה מ"ב פרקים: מנטובה, ישע"ו. ווילמרשדארף, עד"ת. ד"א, תצ"ב, 4°. ד"פ (שי"ב, ד' פראג או דיהרנפורט ?), .. לבוב . . . (ועיין זכרון אהרן, קצור, קריאה נאמנה).

1660. מעבר יבק. ס' דברי אמת מוגה עם נוספות וקונטרס זוודין לאורחא דינים ומנהגים עם החולה והמת עד יוכל לקבר. הכל מסודר בל"א ע"י ה"ר זלמן בן גאטטליב שטערן: ווין, 1851, 8°.(ועיין צדה לדרך).

1661. מעגל טוב. ה"ר יוסף ב"ר גרשון קונציא (Conzio).על מדות עקריות, ומפרש מאמרים בשירים להבין סתרים: קיירי (Chieri), שפ"ח, 4°.

1662. מעגל ישר. ה"ר יצחק ב"ר דוד זיבענ-בערגר. ראשית כללי הדקדוק וסדר הקריאה באור המלות וחבור המשפטים הכל בלה"ק נחה ומתורגם בלשון ההמון ובסופו מוסר וספורים לנערים: ווארשא, תר"ג. שם, 1850, 8°.

1663. מעגל ישר. ה"ר משה שמואל ניימאן. כללי דקדוק לה"ק ע"פ יסודות ההגיון עם ת"א: ווין . . . ורמש"ש רס"ד № 1430: פראג, תקס"ח. שם, תקע"ו (או תקע"ז). ווין, 1831, 8°.

1664. מעגל צדק. (עיין מעיל צדק).

1665. מעגלי צדק. ה"ר אליהו ב"ר משה לואנץ. באור ע"ס בחיי עה"ת, ובסופו קבלה מעשית וסגולות קלחס מס' החשק, עיין זה: כ"י רד"א q, № 276.

1666. מעגלי צדק. הנהגות ועלות ישרות מאדמו"ר נחמן נכד הבעש"ט: יוזעפאוו, תר"ז, 12°.

1667. מעגלי צדק. (עיין מחזור).

1668. מעגלי קצירה. (עיין מגל האומר).

1669. מעדני אשר. ה"ר אשר קליינמאן ב"ר אברהם. הל' שבת ויו"ט וחוה"מ מלוקט מכל הפוסקים בקצור נמרץ: לעמבערג, תקצ"ז, 4°.

1670. מעדני יום טוב. (עיין מעדני מלך ולחם חמודות לקמן).

1671. מעדני מלך. מיוחס בטעות לה"ר ידעיה הפניני ב"ר אברהם הבדרשי. על משחק השאך והתועליות היוצאות ממנו במוסר למדות האדם ופרטי חקיו ומשפטיו וחוקר על ממציאו הראשון ועל שמו וכו'. נדפס לאשונה עם שיר הראב"ע על משחק זה ועם מליצה על שחוק השקאקי זה לה"ר בונשיניור אבן יחייא בשם חרוזים על שחוק שָׁה ועם תרגום ל' רומי ע"י T. Hyde: אוקספורד, 1694. שם, 1702. שם, 1767, 8°.

1672. מעדני מלך הנ"ל ככל הנ"ל בלה"ק לבד עם הקדמה ושיר חרוזי ע"ז בל"א לה"ר אשר אנשיל ב"ר וואלף ווירמיישא: פפד"מ, תפ"ו, 8°.

1673. מעדני מלך. (עיין אור השכל).

1674. מעדני מלך ולחם חמודות. ה"ר יום טוב ליפמאן ב"ר נתן הלוי העליר. הוא שם כללי לחבוריו על כל הלכות הרא"ש על הש"ס ה' חלקים: ח"א כולל הל' הרא"ש על מס' ברכות והל' קטנות ומס' חולין ובכורות ונדה וכלל בשם הלכות מקואות וכלאים ועל שוליו מלמטה פירש"י ונמוקי יוסף או פי' הר"ש. וב' פירושים הנ"ל על שני צדיו וכללו בשם רוב ספרו מלבושי יום טוב השגות על הלבושים, מצד הא' מעדני מלך הגהות ופלפול בחריפות, ומצד השני לחם חמודות לאסוקי שמעתתא להלכה ותוס' חידושים ונקרא בשם פרטי פרי מגדים. ח"ב ככל הנ"ל על סדר מועד בשם פרטי נופת צופים. ח"ג ככל הנ"ל ע"ס נשים בשם פרטי אשישות. ח"ד ככל הנ"ל ע"ס נזיקין בשם הפרטי פלפולא חריפתא. ח"ה קצור פסקי הרא"ש על כל הש"ס לר"י בעל הטורים. (ועיין בהקדמתו לח"א).

1675. מעדני מלך ולחם חמודות הנ"ל ח"א ככל הנ"ל: פראג, שפ"ח, 2°. עוד כנ"ל ומשום מעשה שהיה הוסב שמו מעדני יום טוב ודברי חמודות: פיורדא, תק"ה, 2°. עוד כנ"ל על מס' ברכות לבד (בהוצאות ה"ר יהונתן אייבשיץ כמ"ש בהסכמתו לד' פיורדא הנ"ל): פראג, תפ"ה, 2°. וח"ב וח"ג הנ"ל לא נדפס עד כה.

1676. מעדני מלך פלפולא חריפתא הוא ח"ד מחבור הנ"ל קצת הגהות על הרא"ש סדר נזיקין וקצור פסקי הרא"ש כנ"ל: פראג, ב"א שלו"ם. הענא, וע"ת, 2°. וזה מקרוב נדפסו בכמה מיני ש"ס"ן בשולי הרא"ש. (ועי' תלמוד).

1677. מעה כסף. ה"ר שלמה מלאך. מפתחות על ילקוט נו"כ: ליוורנו, תקס"ח, 4°.

1678. מעולפת ספירים. ה"ר שלמה אלגאזי. לקוטי מוסר מס' הזהר ונחלק לג' עמודים ועשר מעלות ושלשים יום ובסופו קילורית לעין על קצת מאמרי עין יעקב: קושטנדינה, ת"ך. אזמיר, תכ"ה, 8°.

1679. **מעולפת ספירים** הנ"ל בלי קילורית לעין ובסופו אגרת הרמב"ן לבנו : אזמיר, תכ"ג. (ווירונה, חש"ד) . ד"א , תס"ג . דיהרנפורט, תקמ"ו , זאלקווא . . . קאפוסט , תקע"א . לעמבערג , תרי"ח , 8° . [ולפ"ד פירסט (ח"א דף ל"ז) לא נמצא אגרת הרמב"ן הנ"ל רק בד' וירונה וד' זאלקווא לבד ע"ש] .

1680. **מעולפת ספירים** . (עיין נמוקי שמואל).

1681. **מעון אריות** . (עיין נחלת אריאל) .

1682. **מעון הברכות** . ה"ר ישראל יונה ב"ר יוסף סג"ל לנדא . חי' על מס' ברכות והוא ח"א מספרו כנסת ישראל : דיהרנפורט , תקע"ו , 2° .

1683. **מעון השואלים** . ה"ר משה ראיטי . בקשה ע"ד מחקר ופילוסופיא עם תרגום איטלקי לה"ר אליעזר מצליח: ד"ו, ש"י, 8°. עוד כנ"ל עם שירים לברית מילה , השכבות ולדוק הדין כמנהג ק"ק רומא: שם, שס"ט, 8°.

1684. **מעון השואלים** הנ"ל עם העתקה ספרדית ע"י האשה דבורה אשקרלי: ד"ו, שס"ב, 8°.

1685. **מעון שלמה** (או בית שמעון שלמה). ה"ר שמעון שלמה ניגרין. דרוש על התפלה ונלוה אליו ס' היראה לר' יונה עם פי' כ' משה ניגרין : דיהרנפורט , תצ"ב , 8° .

1686. **מעונות אריות** . ה"ר אריה ליב (בע"ס שאגת אריה) . חבור גדול על ש"ע ח"מ , כ"י : (שי"ג) .

1687. **מעורר אהבה** . נוסח הכתובה לחג השבועות כמנהג ירושלים . הובא לביה"ד ע"י ה"ר משה חיים ריקי : פירינצי , חש"ד (תק"ט) , 8° .

1688. **מעורר זכרון** ומאסף המחנות. מ"מ למאמרי התלמוד וקצור דינים ברש"י ותוס' ושו"ת : אלטונא , תפ"ז , 8° .

1689. **מעטה תהלה** . (עיין תורה , תהלים) .

1690. **מעיל צדק** . ה"ר מנחם ב"ר פינחס המעילי . פסקי דינים ותשובות . נזכר בים"ש ב"ק פ"ח סי' ס"ו , ובים"ש קדושין פ"ק סי' כ"ד הביא תשובתו שהותם מנחם בר"פ מעגל צדק : (שג"א כ"ג ושה"ג שלי ח"ב במקומו) . ולפי"ז נראה יותר שנקרא ספרו בשמו מעגל צדק .

1691. **מעיל צדקה** . ה"ר אהרן ברכיה ממודינא . עניני למוד ועבודת ה' עם ס' בגדי קדש שלו : מנטובה , תקכ"ז . פיסא , תקמ"ה , 8° .

1692. **מעיל צדקה**. ה"ר אליהו הכהן מאזמיר. לקוטי מאמרי רז"ל ומעשיות בעניני צדקה ואביזרייהו : אזמיר , תצ"א , 2° . לבוב , 1859 , 8° . (ועיין שולי המעיל) .

1693. **מעיל צדקה** . ה"ר יונה לאנדסופר מפראג . שו"ת ובסופו קצת למודים מס' אוקלידוס : פראג , פלאו"ת . סדילקאוו , תקצ"ר , 4° .

1694. **מעיל צדקה** . ה"ר יעקב ב"ר פינחס לאפין . מגלת אסתר עם פי' בשם הגר"א : ברלין , 1856 , 8° .

1695. **מעיל שמואל** . ה"ר חיים שמואל פלורינטין . מ"ה שו"ת ארוכות וב"א לקוטים שונים ובסופו קצת לשונות על הרמב"ם לאחיו ה"ר יצחק פלורינטין: שאלוניקי, תפ"ה, 2°.

1696. **מעיל שמואל** . ה"ר שמואל דוד אוטילינגן. קצור ומפתח לס' השל"ה : ד"ו , תס"ה , 4° או 8° .

1697. **מעיל שמואל**. ה"ר שמואל די אבילה. דרושים . הזכירם בהקדמות ספרו כתר תורה ונראה משם לא השלימו שכתב שהניחו בקרן זוית וכו' , ע"ש .

1698. **מעיל שמואל**. כ"ר שמואל קלעי בכ"ר יוסף הקראי . פי' ע"ס המבחר ולא נשלם : (אר"ץ) .

1699. **מעין גנים** . ה"ר אליעזר די אבילה . חי' על טור י"ד וח"מ: ליוורנו, תקע"ו (וי"א : תקס"ו) 2° . (ועיין מגן גבורים) .

1700. **מעין גנים** . ה"ר אליקום ב"ר אברהם מלונדון. קצור ס' גינת אגוז לר"י גיקאטיליא: ברלין , חש"ד (תקס"ג) , 8° .

1701. **מעין גנים** . ה"ר דוד ב"ר יהודה ליב הלוי מ"מ בדובנא. באורים על אגדות רז"ל: אוסטרהא , ת"ק . . 8° .

1702. **מעין גנים** . ה"ר יהודה ב"ר יקר . בפי' סדר התפלות . מובא בשו"ת הרשב"ש סי' מ"ט וסי' ע"ג , ע"ש .

1703. **מעין גנים** . ה"ר ניסן ראב"ד ומ"ץ בדובנא. חי' דינים על ש"ע א"ח אה"ע וח"מ וקצת חידושים על כמה מסכתות ומשניות והוא ח"ב לספרו עצי לבונה , עיין זה : סדילקאוו , תקצ"ו , 2° .

1704. **מעין גנים** . ה"ר נפתלי הירץ וויזל . באור לשונות שכל בינה מוסר תוכחה פקחות ערמה והתבונה מזמה ודעת, ג' בתים , כ"י , והמשך לספרו גן נעול (עיין בהקדמת ספרו חכמת שלמה) .

1705. **מעין גנים**. ה"ר עקיבא טרעני ממיץ . חי' על מס' זבחים ומנחות: מיץ, תקכ"ז, 2°.

1706. **מעין גנים**. ה"ר ראובן ב"ר חנניה מזרחי. פסקים ושו"ת וחי' על הרמב"ם ודרשות: קונשטנטינא, תפ"א, 4°. [ג"ה ס' באר מים חיים על הזהר. נוזלים מן לבנון על התקונים וס' פרי עץ חיים על הרמב"ם. ס' כפות תמרים על מדרש רבות. עץ אבות שו"ת. ערבי נחל על אבות ומגלת אסתר. כתם פז על טור א"ח ואה"ע, ושיטות על הש"ס]. ועיין תג"י ו' כי' י"ב.

1707. **מעין גנים**. ה"ר שמואל ב"ר אלחנן יעקב ארקוולטי. ר' אגרות ותשובותיהן בל' נח: ד"ו, שי"ג, 8°.

1708. **מעין גנים** (?) מדרש ס' איוב. ר' שמואל . . .

1709. **מעין גנים** על בראשית ושמות ע"ד פילוסופיא. מתחיל „בראשית אמר רמב"ם ז"ל בסג"ס מספרו": כ"י וואטיקאן № 274/4.

1710. **מעין גנים**. (עיין אור החיים, אילם, עמק המלך, עשרה מאמרות).

1711. **מעין חכמה**. בס' מאור ושמש דף י"ב ע"ב.

1712. **מעין הכמה**. (עיין אותיות של ר"ע, במלואים בסוף האוצר . . .).

1713. **מעין החכמה**. ה"ר אברהם ב"ר אריה ליב קלמנקש. מפתח וכללים לחכמת הקבלה. מלוקט מכתבי האריז"ל ועל סוד מעשה בראשית בקצור: ד"א, בי"ת, 4°. (ועיין מבוא שער השמים). עוד כל"ל ונקרא בשם טוב וישר: ברלין, תס"ו, 4°.

1714. **מעין החכמה** הנ"ל ובסופו ס' שבר יוסף וקבלת מהר"י סרוג וס' כח ה'. הורם מקובץ תעלומות חכמה להיש"ר מקנדיא: קאריץ, תקמ"ד, 4°. וע"ע על כל הנ"ל.

1715. **מעין החכמה**. ה"ר אשר צבי ב"ר דוד מ"מ באוסטרהא. חי' תורה ופשטים כסדר הפרשיות ועל פסוקי נו"כ ולקוטים: קארעץ, תקע"ז, 4°.

1716. **מעין החכמה**. ה"ר יוסף משה אבד"ק זאלישטשיק. שיטה בפלפול על ד' פרקים הראשונים ממס' ב"מ והוא ח"א מספרו פני משה על מס' ב"מ: לעמבערג, תקצ"ד, 2°. וח"ב בכ"י. [ג"ה ס' טוב גיטין על מס' גיטין, כסף טהור על הל' רבית ומכור עס"ת ושו"ת ושארי חבורים].

1717. **מעין החכמה**. ס' קבלה. מיוחס בסודותיו ג"כ למשרע"ה ונדפס עם ס' הבהיר: ד"א, תי"א. ברלין, תס"ו, 4°. שקלאוו, תקמ"ד, 8°. (ועיין ארזי לבנון).

1718. **מעין החכמה**. ה"ר נח חיים צבי אבד"ק המבורג. תרי"ג מצות בחרוזים ובאור: רעדלהיים, תקס"ד, 4°. לבוב, 1860, 8°.

1719. **מעין החכמה**. מדרש אגדה מה שקרה למשה עם המלאכים בשעה שעלה למרום לקבל התורה: ד"ו, שס"א. קראקא, ת"ח. קאריץ, תקמ"ד, 4°. והוא רק פרק או חלק מס' היכלות כמו שמוכח מילקוט ראובני דף ק"א ע"א וב' שמביאו בשם היכלות ע"ש. וכן הליוני בפי' עס"ת פ' ואתחנן מביא ג"כ מאמר ממנו בשם היכלות, ע"ש.

1720. **מעין החכמה**. על תרי"ג מצות בחרוזים. נזכר בס' העיון כ"ח ומזכירו הריקאנטי בפירושו עס"ת דף מ"ח ע"ד. ועי' בס' בית המדרש א' בהקדמה דף י"ז—י"ח.

1721. **מעין חתום**. (עיין אילם, מעשה טוביה, עשרה מאמרות).

1722. **מעין טהור**. ה"ר משה טייטלבוים אבד"ק אוהעל. דינים מהל' נדה טבילה וחציצה בל"א ובסופו דיני מליחה וחלה ושארי דיני נשים בל"א: קראטאשין, חש"ד (תר"ו), 8°. וז"ז.

1723. **מעין הישועה**. (עיין שש המערכת).

1724. **מעין מים גנים**. ה"ר אברהם אבואלעפיא הספרדי. על מהות הנבואה והשגת הנביאים להתנבאות לעתיד וסודות התורה ושאר עניני קבלה ונקרא ג"כ סתרי תורה. כ"י: (ש"י). ואולי כוונתו לספרו מורה המורה, עיין זה.

1725. **מעינות חכמה**. ה"ר מרדכי מעיר דרעא. סודות בחכמת הקבלה ונגנז הספר: (ול"א י"ז ושה"ג שלי ח"ב במקומו).

1726. **מעיני יהושע**. (עיין רוח חיים).

1727. **מעיני יושר**. ה"ר בנימן לאנדסמאן. מדות לתועלת נערי ב"י: ווין, 1821, 8°.

1728. **מעיני הישועה**. השר דון יצחק אברבנאל. פי' על דניאל ונחלק לי"ב מעינות וכמה תמרים עם תולדות המחבר: נאפולי (ובהגהות ש"י כ"י כתוב: נגמר בנאפולי שנת נז"ר) חש"ד. חמ"ד (פירארה. כ"כ די רוסי ודלא כש"י: קושט') שי"א. ד"ו, שי"ו. שם, בי"ת. ד"א, האו"ת, שטעטין, כת"ר, 4°. ולקוטים ממנו נדפס עם פי' האלשיך ופרורי פת הקמח על דניאל (עיין חבצלת השרון, תורה).

1729. **מעיני ישועות**. (עיין הגדה ש"פ).

1730. מעירי שחר. ה"ר אהרן ברכיה ב"ר משה דמודינא. סדר תפלות וכוונות לשומרים לבקר: מנטובה, שפ"ד, 8°. והרשד"ל במבוא למחזור כמנהג בני רומא דף ע"ז כתב כי שם החברה מעירי שחר וסדר תפלותיה נקרא אשמורת הבוקר עיין זה וע"ש.

1731. מעלה בית חורון. (עי' הגדה של פסח).

1732. ס' מעלות. ר' דוד. דרשות עה"ת. כ"י: (ש"י). ואולי הוא ס' שיר המעלות לדוד לר"ד מסיר ליאון ובעל הש"י ראה זכרו באיזה ספר כנ"ל ולא הכירו.

1733. ס' המעלות. ה"ר שלמה ב"ר אברהם אביגדור. לקוטים מספרי הפילוסופים במדרגות האדם עד השגת הנבואה: כ"י די רוסי № 91/9.

1734. ס' המעלות. ה"ר שם טוב ב"ר יוסף בן פלקירא. על מעלות האדם והענינים שהסכימו הפילוסופים עם חז"ל ובפרט על יוסר המעשים: כ"י מינכען № 404/2 ודי רוסי № 424/13 וכ"י אח"ם № 19 וכ' שם שהוא על מעלות החכמות. והחכם דר' צונץ אמר להוציאו לאור עם תרגום רומי כמ"ש בספרו „עטוואס איבער די ראבביניטשע ליטעראטור" דף מ"ו, ע"ש.

1735. ס' המעלות שמסר המלאך לאדה"ר שמות והשבעות וכל מעלה ומעלה בפ"ע: כ"י רד"א תקמ"ב, ובק"ד לא נודע לי מקומו איה.

1736. ס' המעלות. על טבע הנטעים והצמחים ומעלותם ברפואות ונחלק לד' מעלות: כ"י ווין № 167. וקרוב לשמוע שהוא הנמצא בכ"י רד"א F № 1135, וכ"י ליידן S. № 15/14 אף שלא נזכר שם שנחלק לד' מעלות. ולפ"ד הרמש"ש שם נעתק מחבורי קונשטנטינוס אפריקאנוס מל' רומי ע"ש דף שע"ז.

1737. מעלות המדות. ה"ר בצלאל אליהו ב"ר צדקיהו. כ"י ברומא: (ש"י. ולא פירש מהותו).

1738. מעלות המדות. ה"ר יחיאל ב"ר יקותיאל. כ"ד מעלות במדות טובות להנהגת האדם במשלים נאים ומלוקט ממדרשים ושארי ספרים: קרימונה, שי"ו. אופיבאך, תע"ו. קושט', תקכ"ג, 4°. ודע כי לפ"ד רמש"ש נדפס ראשונה בקונשטנטינא בשם בית מדות, עיין זה ומ"ש שם. ועיין רשמש"ש 1278. ועם הגהות הר"י עמדין כ"י: (נעדנער 317).

1739. מעלות המדות הנ"ל מתורגם בל' לע"ז ספרדי: קונשטנטינא, תקפ"ב, 8° (?).

1740. מעלות המדות. (עיין משנת חכמים).

1741. מעלות הנבואה. ה"ר שמעון שייער. פי' על פרק הנבואה בס' המורה להרמב"ם (ח"ב פמ"ה): רעדלהיים, 1848, 8°.

1742. המעלות לשלמה. (עיין זה באות ה').

1743. מעלות התורה. ה"ר אברהם אחי הגר"א מווילנא. לזרז על למוד התורה וספור מעלותיה: חמו"ד (ונראה ד' קאפוסט והסכמה מיום ו' תמוז תקפ"ט) 8°. קיניגסבערג, תור"ה. שם, תרי"ג. שם, תרי"ח, 8°.

1744. מעללי איש. (עיין זכר צדיק).

1745. ס' המעללים. (עיין חכמתא רבתי).

1746. מעם לועז (סה"ד שכ"ה: עם לועז ע"ש באות ע'). ה"ר יעקב כולי. דרשות בל' לע"ז ע"ש בראשית (להמון ולנשים כעין ס' צאינה וראינה שלנו בל"א?): קונשטנטינא, תצ"ה. שם, תקפ"ב, 2°.

1747. מעם לועז כנ"ל בלע"ז על ס' דברים לה"ר יצחק מאגניזה: קונשטנטינא, תקל"ג, 2°(?).

1748. מעמדות. סדר —. פסוקים וחלק. פרשיות מתנ"ך ומאמרי משנה גמרא ואגדות מסדר קרבנות ותפלות ובקשות לאמרם במקום קרבנות ונחלק לשבעת ימי השבוע: ד"ו, ש"ה. פיררה, קרי"ה, 16°. קראקא, שפ"ה, 8°. ונדפס ברוב סדורי תפלות ועם כמה הוספות. (ועיין תפלה).

1749. מעמדות הנ"ל עם פי' מלוקט מספרים רבים ע"י ה"ר אברהם בה"ר יהודה ליב סאראוואל: ד"ו, שע"ז. שם, שע"ח. ד"א, ת"ו. שם, בקוד"ש. ד"ו, תנ"ה, 8°. ד"א, את"ם, 4°. שם, עת"ה, 8°. ד"ו, בעת"ו. שם, תפ"א, 16°. וז"ז פ"ר.

1750. מעמדות הנ"ל עם באור מלות זרות: ד"א, עת"ו, 16°.

1751. מעמדות עם ל"א ע"י ה"ר משה דן המדפיס ואברהם בן ליברמאן ווילשטט: ד"א, השקיפ"ה, 8°. (ד"ו, ת"ק, 16° ?).

1752. מעמדות הנ"ל עם ל"א ובל"א לבד: נדפס פ"ר.

1753. מעמדות הנ"ל עם ל' ספרד ובל' ספרד לבד: נדפס פ"ר.

1754. מעמדות ושיר היחוד לבני משה. הובא ע"י סוחר א' לספרד: ד"ו, (חש"ד ?) תצ"א, 16°.

1755. המעמר. (עיין תורה, תנ"ך).

1756. מען דל. (עיין חובות הלבבות סי' 141).

1757. מענה אליהו. ה"ר אליהו ב"ר משה גרשון מפינטשוב. חי' על מס' ב"מ ובילה וקצת פסקים ושו"ת: זאלקווא, תקי"ח, 4°.

1758. מענה אליהו. (עיין תלמוד, אבות דר"נ, תנא דבי אליהו, תפלות).

1759. מענה לשון . ה״ר חנניה אלחנן הי׳ הכהן . פרשי לה״ק ואיטלקית איטלקית ועברית בקצרה. ב׳ חלקים: ריגייו, תקע״ב, 8°.

1760. מענה לשון . ה״ר יעקב ב״ר אברהם שלמה דרשן שיננא . תחנות ובקשות על קברי אבות וקרובים וגדולי עולם וסדר צדוק הדין וכו׳ : פראג (ד׳ שני) , שע״ה , 4° . שם , תי״ח . שם , תמ״ז , 8° . וז״ז פ״ר . וכ׳ בספ״ד שכ״ה כי בס׳ חקי דעת לבע״ם להם הפנים קורא לו גאון ומעתיק ממנו דינים והנהגות לאבלות .

1761. מענה לשון הנ״ל עם תוס׳ כמה וכמה תחנות וקאפס עם ל״א ע״י ה״ר אליעזר ליברמאן סופר בה״ר ליב רופא דרשן : ד״א , תע״ה 8°, וזו״ז פ״ר . ובקאת דפוסין גם איזה נוספות אחרות .

1762. מענה לשון הנ״ל נעתק כולו לל״א : ד״א , חש״ד (תפ״ג) . פפד״מ , תפ״ו . וואנזבעק , תצ״ב , 8° . וזו״ז פ״ר, גם לבדו וגם עם לה״ק .

1763. מענה לשון הנ״ל עם ת״א ע״י ה״ר רפאל בר״י פירשטענטהאל: קראטאשין , תר״ד, 8° . (ועיין אמונה לישיני עפר) .

1764. מענה לשון . זה ס׳ החיים לר״ש פראנקפורטר עם ת״א מאת ה״ר זלמן גאטטליב שטערן : ווין , 1851 , 8° .

1765. מענה לשון . ה״ר יצחק עוזיאלי . כללי דקדוק בקצרה: ד״א, שפ״ז (ול״א : תי״ז) 8°. שם, ע״ת, 12° . גרונינגא, חש״ד (1720 ?) 8° . ועם איזה הגהות הר״י עמדן כ״י : (צעדנער 384) .

1766. מענה לשון. ה״ר ישראל יעקב אלגאזי. על כללי התלמוד ודרכי סוגיותיו ע״ס א״ב , ד׳ חלקים , והם : תוספת דרבנן , לשון חכמים, לשון בני אדם , מדות החכמים . ונדפס עם ספרו קהלת יעקב, עיין זה . וחלק ה׳ ממנו לשון תורה נדפס בסוף ספרו נאות יעקב , עיין זה . ורוזענס F № 704, מיחסו לה״ר נסים פרחי בטעות .

1767. מענה לשון. ס׳ קדמון בדיני אסור והתיר. נזכר בס׳ אסור והתיר הערוך לרבינו יונה : (שג״ב מ״ה ושה״ג שלי ח״ב במקומו) .

1768. מענה לשון . (עיין דרכי שלום) .

1769. מענה רך. ה״ר דוד ב״ר צבי פרידריכס־פעלד. בענין מבטא הספרדים בתנועות לה״ק ולהשיב חמת המשיגים על ס׳ אמרה צרופה לר״מ לעמאנס: ד״א, רגש״ו גוי״ם (תקס״ח) 8°.

1770. מענה רך . ה״ר מנחם ב״ר משה רבה . פשטים על מאמרי רז״ל: ד״ו, חש״ד, 8°. (ש״י).

1771. מענה רך . ה״ר שלמה קליין . נגד ס׳ חזות קשה לר״ב צייטלין : מילהויזן , חש״ד (1846) , 8° .

1772. מענה רך. תחנה לדופקי בתשובה: קראקא (רד״א תקמ״ב, וק״ד 0 № 498, : חמו״ד) 8°.

1773. מענה רך . תפלות ותחנות לכל יום בל׳ לא : פראג , חש״ד, 8° . (ש״י) .

1774. מענות ומטפחות . (עיין בן יוחאי) .

1775. מערבי . (עיין מזרחי מערבי) .

1776. מערבית . שם הכולל לפיוטים הקבועים לתפלות מעריב בחגים ומועדים . נדפסו בתוך רוב סדורי תפלה ומחזורים לכל מדינה ומדינה כמנהגה וקאפס גם לבדנה (עיין מחזור, תפלה).

1777. מערבית ויוצרות וזולתות וסליחות עם הפסוקים והמנהגים דק״ק ווירמיישא ע״י ה״ר סיני ב״ר יצחק זעלקלין לואנץ והוא קצור מסדר סליחות דק״ק ווירמיישא (עיין המגיד ב׳ דף קס״ז) : פפד״מ , תס״ד . שם , תע״ד , 4° . ובהמגיד שם כתוב שנדפס חש״ד ועל שמינית , ע״ש .

1778. מעריך . (עיין שתי ידות) .

1779. מעריך המערכות . פיליפוס אקוינוס (ולפנים שמו בישראל מיכאל וי״א מרדכי). פרשי לה״ק וארמית ותלמוד וכו׳ ולפני כל אות מא״ב נמצאים כל הר״ת הרגילים בספרים מאות ההוא : פאריז, שפ״ט. שם , ת״ט, 2°.

1780. מערכה חדשה . ה״ר יוסף קאברין . קינות וסליחות על עלילות וגירוש שהיו בלויזמיר בשנת ה׳תכ״ח: פפד״מ , תנ״ט , 4°.

1781. מערכות ישראל. ה״ר ישראל נגארה. פי׳ על התורה : (קוה״ד דמ״ע ע״ב) .

1782. מערכי לב . ה״ר רפאל יוסף הזן . דרושים ב׳ חלקים : שאלוניקי , תק״ס . (וי״א : תקפ״א—ב׳) 2° .

1783. מערכי לב . ה״ר שמעון בר״ז . שיר לתקופות הימים אשר נוסד חברת דורשי ל״ע בקעניגשבערג : קעניגשבערג, תקמ״ה , 4° .

1784. מערכי לב . (עיין ראשית בכורים) .

1785. מערכי לשון . (עיין ס׳ הערוך) .

1786. מערכת אברהם . ה״ר אברהם ב״ר מידל . סדר הלמוד עם ל״א : פיורדא , תקכ״ט , 12° .

1787. מערכת האלהות. ה״ר פרץ הכהן ב״ר יצחק (רבו של הר״ן מפרש הרי״ף). ס׳ עמוק בקבלה ובו ע״ו פרקים ומערכות ושערים עם פי׳ לא נודע למי , ופי׳ מנחת יהודה

להר"ר יהודה חייט ב"ר יעקב ובאו בו באורי כמה מאמרי זהר : פירארה , שי"ח . מנטובה , שי"ח . פפד"מ , תנ"א . זאלקווא , תקל"ט . קאפוסט , תקנ"ז , 4° .

1788. מערכת האלהות . (עיין שקל הקדש) .

1789. מערכת ההעתקות . הה"ר יהודה וואהרמאן . חלק נפרד מחכמת ההגיון והמליצה : אפען , 1831 , 8° .

1790. מערכת מכתבים. מהרי"ל פאראדיס-טהאל . קובץ אגרות ומליצות ללמד לנערי ב"י קסת בב' מערכות : א) מאה מכתבים שונים. ב) שירים ומליצות: ווארשא, תרי"ג, 8°.

1791. מערכת המסרה . ה"ר יעקב בן חיים ן' אדוניהו . מפתח למס"ג ומס"ק כסדר א"ב לדעת איה מקום מונאן ועל הגליון למעלה ולמטה כללי הדקדוק ולד"ק נכלל בה כללי הנקוד והנגינות לר"מ הנקדן . נדפס בסוף מקראות גדולות (עיין תורה) .

1792. מערת שדה המכפלה . ה"ר משה ן' צור. הקדמה ס' אוצרות חיים למהרח"ו בדלך שיר עם ב' פירושים : א) דברי קבלה קצור ס' אורחות חיים הנ"ל . ב) הלכה למשה חי' ע"פ ההקדמות הנ"ל , כ"י : (כ"ל ז' וסה"ג שלי ח"ב במקומו) .

1793. ס' המעשה. ה"ר אשר אנשיל ב"ר ליזר חזן . כולל שנ"ד ספורי מעשיות ומאורעות מלוקטים מגמרא ומדרשים וס' חסידים ושארי ספרים ונעתק לל"א ונקרא גם בשם מעשה בוך גם אלירלייא גישיכטי : באסיל, שס"ב . פראג . . ווילמרשדארף . . . דיהרנפורט , תנ"ד . פראג , תנ"ז . ד"א , תס"א . פפד"מ , תס"ג . פפד"א , תס"ד . פפד"מ, תס"ט. ועם ס' גלילות ארץ ישראל לר' גרשון בשם קורצע בעשרייבונג פון א"י : ד"א, תפ"ג . נירנבורג , תקכ"ג , 4° . ובל"א נאה ע"י C. Helvicum . ב"ח : גיעסן , 1612 , 8° .

1794. ס' המעשה הנ"ל לבני פולין וליטא בל"א ע"י ה"ר אליעזר פאוויר בשם ספורי הפלאות : לעמבערג , 1851 , 4° . ווו"ז פ"ר אין 4° גם 8° .

1795. מעשה אבות . ה"ר אהרן אליעזר ב"ר בנימין בונם פשקים. באור על פרקי אבות ופי' על סדר תהלוכות המשניות וכו' : פרעסבורג , תרט"ז , 8° .

1796. מעשה אבות. ה"ר אשר [וגעדנפר 553: משה] ב"ר יונה. פי' על פרקי אבות ובסופו דרושים : שקלאוו , תקמ"ח , 4° .

1797. מעשה אבות . (עיין עת רצון) .

1798. מעשה או ברייתא דר' יהושע בן לוי . (עיין מדרש אגדת בראשית) .

1799. מעשה אבינדב. אגרת מוסר ועוד מעשה עם העתקה בל"א יהודית. נעתק מל"א מספר יאהאן יאקאב דוש : פפד"א, תקנ"ד , 8°.

1800. מעשה אברהם אבינו ע"ה . (עיין בית המדרש א') .

1801. מעשה ר' אדם עם הקיסר ור' יוסי ב"ר חנינא בל"א : פראג , חש"ד (?) , 8° .

1802. מעשה אורג . ה"ר שלמה זלמן כ"ץ הענא . באור על דקדוקי רש"י . הזכירו בהקדמת ספרו קורי עכביש , ע"ש .

1803. מעשה אורג . משפט אותיות עקומות ומלופפות ארכתן ושדן וטעמן על כל פרשיות התורה . הזכירו מהר"א אזולאי בהגהותיו לני"ד הל' ס"ת : (שג"ב קנ"ט ושה"ג שלי ח"ב במקומו) .

1804. מעשה אורג . (עיין הגדה ש"פ סי' 25 , מחזור קרבן אהרן , משניות) .

1805. מעשה אורלינדא נעתק ללה"ק : כ"י רח"ם № 490 .

1806. מעשה אלפס. ה"ר אברהם במהרא"ל ליכטשטיין . חבור על האלפסי . ומזכירו תדיר בשארי חבוריו וקצת ממנו נדפס בספרו אגרת הצופה , עיין זה .

1807. מעשה אלפס . הגהות וחי' על האלפסי לבעלי מפרשי הים וכו' . נדפס בש"ס עם סרי"ף וגו"כ ד' ווילנא : (שי"ג) .

1808. מעשה אלפס . (עיין חומרי מתנייתא) .

1809. מעשה האסטרלובא . (עיין ביאור האיצטרלוב) .

1810. מעשה אפוד . ה"ר פריפוט דוראן . עניינים בחכמת הדקדוק והשגות על הרד"ק ובו ל"ו פרקים : כ"י רד"א F 998 № כ"י רח"ם 3—491 № כ"י רש"ף כהן י"ב וכ"י די רוסי ד' פעמים ע"ש . (כ"י מינכען 274 № וכ"י רמש"ש) . והקדמת הספר נדפס מחדש בשם מקדש יה , עיין זה .

1811. מעשה הארץ . (עיין דברי יוסף) .

1812. מעשה ארץ ישראל . (עיין ספורי מעשיות) .

1813. מעשה בוך . (עיין ס' המעשה לעיל) .

1814. מעשה בוסתנאי ריש גלותא בפרס : ד"ו , שמ"ה , 8° . (ועיין מלחמת החכמה והעושר , מעשה ירושלמי , קול מבשר) .

1815. מעשה בית דוד בימי מלכי פרס. (עיין קול מבשר).

1816. מעשה מבני ישראל בארץ קושין בל"א: פפד"א, חש"ר, 8°.

1817. מעשה בראשית. קבלה על ב' פרשיות הראשונות מס' בראשית ועל השם המפורש מבואר ממראה הסנה וברכת כהנים: כ"י מינכען № 21/5. ואולי הוא קצת מס' היכלות לר"י בן אלישע כ"ג הנזכר בו בכל דף או אולי הנדפס בס' רזיאל ע"ש דף ל"ה ע"א עד דל"ו ע"ב.

1818. מעשה בראשית ומעשה מרכבה: כ"י בוואטיקאן משנת ה"א נ"ה: (צונץ גא"פ דף קס"ו הערה d). ואולי הוא כנ"ל?.

1819. מעשה ברבי אליעזר. (עיין הגדה של פסח סי' 76).

1820. מעשה בריאה וזמרה בל"א ועוד מעשה: פראג, חש"ר (ע"י בני יעקב ב"ק: תי"ז—ת"ך) 8°. שם, חש"ר (אחר ת"ך), 8°. עוד בלי מעשה הנוסף: פפד"מ [וצעדנער 158: פפד"א] תצ"ב, 8°. (ועיין רשמש"ש ע' 615).

1821. מעשה הגאונים. נזכר ברקח סי' ש"ח וש"ס ובשבלי הלקט סי' ל"ג ונ"ב. ועיין הגהת מרדכי לשל' ט"ב: (צונץ גא"פ דף צ"ז הערה c).

1822. מעשה גדול ונורא מהרוח דק"ק ניקלשבורג: פפד"מ, תנ"ו. ניקלשבורג, חש"ר, (1765 ?), 8°.

1823. מעשה גדולה. (עיין ספורי מעשיות).

1824. מעשה גזירת הרועים. (עיין שם).

1825. מעשה... פון איין גליק ראד פון איין מינך פון עכו"ם אונ פון ארויטן יידן אונ ווארום מיר אקדמות זאגין (ונלוה אקדמות וארכין בל"א): פיורדא, תנ"ד, 8°. ועוד איין שיין מעשה דאס איז דאס געשיכטניס פון ר' מאיר וכו' (בלי אקדמות וארכין): ד"א, תס"ד, 8°. וברשימתי ע' 1701 השערתי שהמעשה הזה הידוע הוא מגלת ר' מאיר הנזכרת בס' באר שבע כ"י לר' אברהם יגל וכתב שם שיקראוה באשכנז בשבועות. ועיין אקדמות: (רמש"ש).

1826. מעשה דינה. (עיין משלי אפר ודינה).

1827. מעשה דיקאלטאנוס מלך רומא. (עיין בעדר משלים).

1828. מעשה דניאל. (עיין מעשה יהודית).

1829. מעשה הריגת אשת הרקח וקצת בניו ובנותיו וקינת בעלה עליהם. נדפס מתוך כ"י בשומר ציון הנאמן.

1830. מעשה חושב. ה"ר אברהם אזולאי. קצור כוונת המלות להאריז"ל: (שג"ב נ"ח וש"ג שלי במקומו).

1831. מעשה חושב. ה"ר יוסף ב"ר משה מקראקא. ב"ח, ח"א חי' על מס' ב"ק וח"ב על מס' שבועות: לעמבערג, תקנ"ו, 2°.

1832. מעשה חושב. ה"ר לוי בן גרשום (הרלב"ג). על חכמת החשבון (אלגיברה): כ"י ווין ח"ב № 35 וכ"י מינכען № 35 et 67 וכ"י וואטיקאן № 399 וכ"י די רוסי № 836, et 1166, וכ"י מהרצ"ה ק"ב פה ווילנא.

1833. מעשה חושב. ה"ר רפאל עמנואל חי ריקי. על מלאכת המשכן. מחובר כמשנה בדרך קצרה עם פי' ובסופו שיר על אותיות אחהע"ר: ד"ו, תע"ו, 4°. ד"א... 8°.

1834. מעשה חייא. ה"ר הייא הרופא. חי' על קצת מס' כסדר הש"ס ובסופו כ"ז שו"ת עם מפתח: ד"ו, בי"ת. פיורדא, תפ"ז, 4°.

1835. מעשה חכמים או מעשי —. ה"ר יצחק מן הלויים. אגדות הש"ס מלוקט מס' עין יעקב ובית יהודה עם פי' ומליצה נאותה לכל מאמר: ד"ו, את"ו, 4°.

1836. מעשה חכמים. (עיין בית רבי).

1837. מעשה חנוכה. הוא מגלת אנטיוכוס בל"א: פפד"א... 8°.

1838. מעשה חרבן בית שני עם פירש"י ותוס' לקוח ממס' גיטין פרק ה': חמ"ר, תפ"ט, 8°. (ועיין ס' הזכרון).

1839. מעשה חרש וחושב. ה"ר משה ב"ר יוסף היידא מהמבורג. על חכמת החשבון בל"א: פפד"מ, תע"א, 8°.

1840. מעשה חשב. ה"ר יצחק אלחדב. חשבונות ועברונות, כ"י: (ש"י. ובתג"י י' סי' קמ"ד כ' שהוא על חכמת המספר, ע"ש). [כ"כ וואלף ודי רוסי ואני חושב שהוא טעות וס' על א' המספר הוא לרלב"ג: רמש"ש].

1841. מעשה חשן וקטרת. ה"ר בער פערלהעפטר. באור על מעשה חשן ואפוד ומעשה הקטרת: פראג, תמ"ו. פפד"א, תס"ג, 4°.

1842. מעשה טובי בן טוביה. (עיין מעשה טוביה בסמוך).

1843. מעשה טוביה. ה"ר טוביה הרופא בה"ר משה נראל ממיץ. ב' חלקים: ח"א, מדבר בכמה ענינים מעולם העליון ועולם

הגלגלים ועולם השפל ועולם הקטן הוא האדם ומארבע יסודות ונחלק למאמרים וכל מאמר לפרקים וכריש חלק עולם הגלגלים ב׳ דרושים לאביו הנ״ל על הגלגל והשמים, ובמאמר ו׳ מעולם העליון מדבר מעניני משיח ועניני ש״ץ שר״י וכתבי רבני איטליא ע״ד נתן העזתי בשנת תכ״ז ותכ״ח. ח״ב, בחכמת הרפואה ונקרא עולם חדש ונחלק לכמה חלקים, והם: א) ארץ החדשה על מהות הרוח והטבע ואותות החולים והשנויים. ב) בית חדש על חכמת הנתוח. ג) משמרת הבית על חליי אדם הקלים ובפרט על קדחת. ד) גן נעול על חליי הנשים ומהות הבתולה והבתולים ומקריהם. ה) פרי בטן על תחלואי ילדים. ו) מעין חתום על נזקי כלי ההולדה. ז) פרדס רמונים על הסממנים וסגולת כל עץ וכל פרי למיניהו וקלחיו ועליו ופרחיו ועליהו לתרופה. ח) ערוגות הבושם שמות כל הרפואות למחלקותם בג׳ לשונות עם מפתח בסופו וצורת המחבר מעבר לשער: ד״ו, תס״ז, 4°. ובלי צורת המחבר: יעסניץ, תפ״א, 4°.

1844. מעשה טוביה. הוא ס׳ טוביה ומעשה שושנה ודניאל בל״א יהודית בשם מעשה פון טובי בן טוביאל: פפד״א. חמו״ד (ווארשא? 1850 ?) 8°. ונקרא ג״כ מעשה טובי בן טוביה (ועיין ס׳ טוביה).

1845. מעשה ידי יוצר. ה״ר שלמה קלוגער מבראדי. פי׳ על הגדה ש״פ. מביאו בס׳ החיים שלו: (שי״ג).

1846. מעשה יהודית. הוא ס׳ יהודית אשר בנוספים על כה״ק. (עיין בית המדרש, ספורי מעשיות, תורה). ונדפס לבדו: ד״ו, חש״ד. פיורדא, תקמ״ד, 8°.

1847. מעשה יהודית הנ״ל עם מעשה דניאל: ד״ו, חש״ר (1650 ?). עוד כנ״ל ועם מגלת אנטיוכום. (עיין ספור המעשים).

1848. מעשה יהודית הנ״ל בל״א ע״י ה״ר שלמה זלמן לואנץ: פפד״מ, עת״ה, 8°.

18;9. מעשה יהודית ונס חנוכה. ס׳ יהודית ספורים בלה״ק ע״י ה״ר עקיבא לוי מהלברשטאט עם ל״א ע״י ה״ר מאיר ב״ר אשר כ״ץ ובסופו מגלת אנטיוכום: ברלין, תקכ״ו, 8°.

1850. מעשה ה׳. ה״ר עקיבא בער ב״ר יוסף ר׳ העניכש. ספורי מעשיות מלוקט מהזהר וכתבי האריז״ל ושארי ספרים: פפד״מ, תנ״א. שם, תפ״ב. הוראדנא, תקנ״א, 8°.

1851. מעשה ה׳ הנ״ל עם ל״א ועם נוספות מהמו״ל חיים ב״ר יעקב מאמ״ד: ד״א, תס״ח, 8°.

1852. מעשה ה׳ הנ״ל ח״ב כנ״ל ועם ל״א (ונכלל בו ס׳ מעשה נסים לה״ר יוזפא שמש מווירמישא): פפד״א, חש״ד (1788). פיורדא, חש״ר. פפד״א, תקמ״ח, 8°.

1953. מעשה ה׳ הנ״ל כנ״ל ונוסף בו ס׳ מעשה נסים לה״ר יוזפא שמש מווירמיישא: ד״א, תפ״ג, 4°.

1854. מעשה ה׳. (עיין הגדה ש״פ).

1855. מעשה ה׳ כי נורא הוא. קונטרים —. ה״ר שלום ב״ר משה בוזאגלו. להצדיק משפט דינו, עם ל״א יהודית: חמו״ר (לונדון, 1774) 8°.

1856. מעשה ה׳ כי נורא הוא. (עי׳ זרע קדש).

1857. מעשה ר׳ יהושע בן לוי. אותות משיח, ימים שמתענין בהם, כתב פיטרו גואן, ס׳ אלדד הדני, מעשיות שבתלמוד, ס׳ זרובבל, מדרש ויושע, ס׳ טוביה וארחות חיים בקובץ א׳: קושט׳, עט״ר, 4°. (אא״ס № 337).

1858. מעשה ר׳ יוסף די לא ריינה: נדפס פ״ר.

1859. מעשה הים והמכונה והכיור דס׳ מלכים. פי׳ על פירש״י שם עם ציורים: כ״י רח״ם № 494.

1860. מעשה ירושלמי. ספור מעשה על חומר השבועה העתיק ה״ר אברהם מיימון לעברי. (עיין דברי הימים של משה). עוד כנ״ל ועם מעשה בוסתנאי הנ״ל ועם תרגום צרפת ע״י ה׳ קאטהערינא שארלאטטע פאטין: וירונה, ת״ז. ד״א, חש״ר. שם, 1688, 8°. (ועיין מלחמת החכמה והעושר).

1861. מעשה ירושלמי הנ״ל עם העתקה בל׳ רומי ע״י החכם וואגענזייל (ועיין מלחמה בשלום): אלטדורף, 1687, 4°.

1862. מעשה ישורון. ספור מעשה עלילה על ר׳ יצחק ישורון והנסים שנעשו לו. נדפס בסוף ס׳ שמן הטוב וזקן אהרן ע״ש ומשם לוקח ונעתק לל״א ונדפס: ווילמרשדארף, חש״ר. ברלין, חש״ד, 8°. וז״ו.

1863. מעשה ר׳ ישמעאל כ״ג וכמה מעשיות משלמה המלך ע״ה וכו׳: כ״י רד״א № 1257, q.

1864. מעשה הכדור. על מלאכת מעשה כדור השמים ושאר ענינים נפלאים בתכונה כ״ה פרקים. נעתק מל׳ יוני לעברי ע״י ה״ר יעקב ב״ר מכיר: כ״י מינכען № 246/2, et 249/2 (ועיין סדור שמים ומ״ש שם).

1865. **המעשה** בכדור הגלגל לקוסטא בן לוקא היוני : כ"י די רוסי № 167 וכ"י יוא"ל וכ"י רח"ם № 835 ה' ועי"ש במפתח דף פ"כ . (ועיין סדור שמים ומ"ש שם) .

1866. **מעשה כלי הנחשת** . ה"ר ירחמיאל בן שלמה . על חכמת החשבון והמדידה והתכונה וכלי המבטים עם ציורים: כ"י רד"א № 1666, q .

1867. **מעשה לוח** . ה"ר יקותיאל ב"ר יצחק מפינטשוב. כללי מלאכת הלוח : אופיבאך , חש"ד , 2° (דף אחד) .

1868. **מעשה** ר' מאיר פ"ן בל"א: ד"א, תס"ד, 8° .

1869. **מעשה מהומה** בעזרת נשים במין יום ב' שבועות תע"ה ונהרגו ו' נשים . נכתב בספר עם שירים וחרוזות בלה"ק ואח"ז בל"א ע"י ה"ר בנימין ב"ר דוד מקריילסהיים : (חסר שער ראיתי ולכן לא ידעתי שמו ודפוסו) 8°.

1870. **מעשה מלכות בית דוד**. הוא קונטרס מעשה בית דוד לר"י עקריש . (עיין קול מבשר) .

1871. **מעשה מצרים** . (עיין הגדה ש"פ) .

1872. **מעשה מרדכי** . (עיין אגדת מרדכי) .

1873. **מעשה** מרדכי ואסתר ומעשה שושנה ודניאל בל"א : חמו"ד , 8° .

1874. **מעשה מרכבה** דיחזקאל בקבלה עם שמות נוראים וקדושים : כ"י רד"א תקמ"ב . ובק"ד לא נמצא .

1875. **מעשה מרכבה** לר' ישמעאל בן אלישע כ"ג: כ"י מינכען № 21/4 . זה שמו לפי הכתוב שם בסופו אבל בשער כתוב שהם קבלה דר' ישמעאל. ואולי הוא ס' פרקי היכלות מנוסחא אחרת כפי שגם הוא הולך ומונה בל' פרקיו המדרגות השונות בקבלה להגיע אל הקדש פנימה . ולוואלף דעת אחרת בזה ע"ש (ועיין מעשה בראשית לעיל) .

1876. **מעשה נסים**.ה"ר יפתח יוזפא בן נפתלי הלוי שמש וסופר ונאמן בווירמישא . כ"ה ספורי מעשיות שונים מעיר ווירמישא : פפד"א, תכ"ב, 8°. (נפשות צדיקים דף ס"ט—ע') . ג"א שיר מוסר ונדפס באמ"ד על דף גדול . לקוטי יוסף פי' על תפלות כל השנה , כ"י , כמ"ש בס' הזכרונות בק"ק וואלמש וגם תחנה לערב ר"ח אדר שאומרים בעלי חברת קברנים בשעת הקמת המצבות ונפטר י"ג שבט תל"ח ודלא כפירשט ח"ב דף קט"ז שכ' שבא ר' יוזפא הנ"ל לווירמיש בשנת ת"ן , כי מתוך ספוריו בעצמם מוכח שהיה בישיבת ה"ר פינחס (הורוויץ) בפולדא שנת ש"פ (מעשה נסים ספור א') ובשנת שפ"ג בא לווירמיש (שם ספור א' וי"ב) ויותר משלשים שנה היה שם לשמש וסופר כמ"ש בס' הזכרונות שם דמ"ה ע"א : (שם דף ע"א) .

1877. **מעשה נסים** הנ"ל בל"א להמון ולנשים ע"י בנו ה"ר אליעזר ליברמאן: ד"א, תנ"ו, 8° . נדפס ראשונה עם ס' מעשה ה' להה"ר עקיבא ר' הענוכש : ד"א , תפ"ג , 4° . ואח"ז לבדו : המבורג , תפ"ה . פיורדא , תקכ"ז , 8° וז"ז פ"ר . (נפשות צדיקים שם) . אבל כזה כשלפניו צ"ע ובירור עוד .

1878. **מעשה נסים** . ה"ר משה אדרעי . על אמתת נהר סמבטיון ומציאות עשרת השבטים: ד"א, תקע"ח , 8° . ובשם שארית ישראל: לעמבערג , 1850 , 8° . גם נעתק לל' אנגלי ונדפס : לונדון, 1834 . שם, 1836 , 8° .

1879. **מעשה נסים**.רבינו נסים בן יעקב גאון. ספורי מעשיות . ונראה שהוא חבור יפה מהישועה, עיין זה : אופיבאך . . . (ועיין צונץ גא"ל דף שמ"ב הערה g) .

1880. **מעשה נסים** הנ"ל בשם ס' מעשיות עם ל"א יהודית ע"י א. מ. מאהר : חמ"ד (לעמבערג ?) , תרי"א , 8° .

1881. **מעשה נסים** או ס' הנסים . ה"ר נסים ב"ר משה ב"ר שלמה ב"ר משה ממרשיליא . באור עה"ת ובראשו פתיחה גדולה בהבדל נבואת משרע"ה לשאר נביאים ועל עיקרי הדת ונחלק לכמה פרקים:כ"י פאריז a.f. № 197 וכ"י פלורינץ (בגליוני דף מ"א) וכ"י רח"ם № 206 .

1882. **מעשה נסים**.רבינו נסים (בעל הדרשות). פי' עה"ת , כ"י : (ש"י) .

1883. **מעשה נסים** . ה"ר נסים שגולייו . דרושי הספד וקינות לר' משה : שאלוניקי , תקי"ז , 4° .

1884. **מעשה נסים** . ה"ר שלמה אליעזר גירונדי בה"ר בן ציון צרפתי . ספור הנסים הגדולים שאירעו לישראל בימיו . כ"י רמש"ג : (תג"י ש' סי' ע"ה) .

1885. **מעשה נסים** . ה"ר תם ן' יחייא . באור על הרי"ף במקום שלא יש פי' הר"ן : הקדמת ס' תמת ישרים , ע"ש .
[וכ' שם שחיבר ג"כ חבור גדול בדיני הגמרא ושו"ת הלכה וחידושים ופירושים חבורים ודרושים וספרים רבים בשאר חכמות וכלם נשרפו ביום תבערה , ע"ש] .

1886. **מעשה נסים** בלאגוזה. ה"ר אהרן ב"ר דוד הכהן. הוא ס' מעשה ישורון דלעיל ונקרא ג"כ מעשה הרב: ד"ו, תקנ"ג, 8°. (ועיין שמן הטוב וזקן אהרן).

1887. **מעשה נסים**. (עיין באר מים חיים, הגדה ש"פ, מעשה רקם, ספורי מעשיות).

1888. **מעשה** נקרא פורטונאטוס בל"א: פפד"א, תנ"ט, 8°.

1889. **מעשה** מטרמה ושכלה מנסים שלא אשר נכלו בכליהן להבזות ולרמות את בעליהן: שאלוניקי, (חש"ר ?), 4°.

1890. **מעשה פון פויער גריל**. (עיין בעשרייבונג וכו').

1891. **מעשה צדקה**. (עיין ספורי מעשיות).

1892 **מעשה צופר**. משלי מוסר ע"ד מעש' מטרמת אדם להחיות נפשו: שאלוניקי, חש"ר, 8°.

1893. **מעשה הקטרת**. (עיין סדר —).

1894. **מעשה** קייג ארטוסאטף בל"א לר' יוזל וויטצענהויזן: פראג, חש"ד (בין תי"ב—תל"ט) 4°. ד"א, חש"ר (קודם ת"ם) 8°. שם (?), תמ"ג. האנאווי, ת"ע. ווילמרשדארף, תע"ח. פיורדא, תקמ"א, 8°.

1895. **מעשה הקרבנות**. ה"ר יעקב יהודה ליאון. מעשה עבודת ביהמ"ק בכלל והקרבנות בפרט, כ"י. (מאסף תקמ"ה דף ש').

1896. **מעשה ראבינזאהן**. נעתק מל"א מספרי השכם קאמפע ע"י ה"ר אליעזר ב"ר שמעון הכהן בלאך מוואלקאווישק: ווארשא, תר"ט, 8°.

1897. **מעשה רב**. ה"ר בצלאל רנשבורג. הגהות על הש"ס, ועל מס' נזיר העתיק הגהות ס' אורח מישור: פראג, תקפ"ג, 4°.

1898. **מעשה רב**. ה"ר יוחנן ב"ר יצחק העלישוויא. על ענין גט בלונדון: חמ"ד (לונדון), תס"ג. (ועיין תשובת הגאונים).

1899. **מעשה רב**. ה"ר ישכר בער ב"ר תנחום מ"ץ בווילנא. הנהגות הגר"א מווילנא עם תוספות הערות ובסופו קצת חי' בנו ה"ר מרדכי בשם דברי מרדכי: ווילנא, תקצ"ב. זאלקווא, תקצ"ח. ווארשא, תרי"ח, 8°.

1900. **מעשה רב**. ה"ר משה בנימין מעיר בגדד. פשטים על מאמרי רבה בב"ח: קונשטנטינא, תצ"ו, 4°.

1901. **מעשה רב**. (עיין מראה כהן).

1902 **מעשה הרב**. (עיין מעשה נסים).

1903. **מעשה רוקח**. ה"ר אליעזר אבד"ק אמ"ד. פי' על משניות וקצת חי' ורמזים וסודות קבלה: ד"א, ת"ק. מאהליב, תקס"ר, 4°.

1904. **מעשה רוקח**. ה"ר שמחה יואל הכהן אבד"ק כווירז. דרושים ופשטים עה"ת ובסופו קונט' מעשה המשכן דרושים על מלאכת המשכן וכל כליו ל' פרקים ובסופו יין הרקח על משניות ע"ד הפשט: לעמבערג, תבח"ר, 4°. (ועי' צונצגש q 570,).

1905. **מעשה רוקח**. ה"ר מסעוד חי ב"ר אהרן רקח. חי' על הרמב"ם ח"א ובראשו קצת חי' להר"א בן הרמב"ם ושארי גאונים על הרמב"ם: ד"ו, תק"ב. ח"ב: ליוורנו, תבר"ך 2°.

1906. **מעשה רוקח**. (עיין שלחן ערוך א"ח).

1907. **מעשה הרפואה**. (עיין ס' פראטיקא).

1908. **מעשה רקח**. רבינו אלעזר מגרמיזא. מובא בס' מסורת הברית הגדול מגלת אסתר מסורס תתל"ד ע"ש: (סה"ד שכ"ה). ואולי כוונתו לס' הרקח הגדול ואין כאן פנים חדשות.

1909. **מעשה רקח**. ה"ר סיני ספיר מ"מ בלאסק. פי' על סיה"ם: (שי"ג).

1910. **מעשה רקם**. קובץ כולל ג' ספרים שונים, והם: א) שמחה לצדיק תוספי הרא"ש על מס' קדושין. ב) פחד יצחק חי' על מס' קדושין לה"ר יצחק בה"ר יהודה קורייאט: ג) מעשה נסים חי' על מס' ב"מ לר"י קורייאט הנ"ל ובסופו לקוטים על הפר"ח: פיסא, תקס"ו, 2°.

1911. **מעשה** שבתי לבי. ומעשה יוסף בן גור שהיה בשנת תל"ד בעיר מיקנים: כ"י רח"ם № 836.

1912. **מעשה שהיה כך היה** בדקדוק לה"ר שלום ב"ר משה בוזאגלו. חמו"ד (לונדון, 1774), 8°.

1913. **מעשה שושן**. ספור מה שאירע לר' חנינא ממשפחת אלבלדי. נעתק מלה"ק ע"י ר' יעקב בארגי מפראג לל"א: פיורדא, תנ"ח. ד"א, תס"ב, 8°.

1914. **מעשה שושנה** ותחלת נבואת דניאל בל"א נעתק מל' רומי: אופיבאך, תע"ה, 8°.

1915. **מעשה** ר' שלום בואאגלו בלה"ק עם ל"א: ... 8°. (רש"ד). (ועיין מעשה ה' כי נורא הוא, מעשה שהיה כך היה).

1916. **מעשה תורה**. הגר"א מווילנא. מאמרים כעין ס' חופת אליהו רבא ומולדות ודקדוק ונגינות והלכה כללים בש"ס, כ"י: (שי"ג).

1917. **מעשה תורה**, מיוחס לרבינו הקדוש וליתא לפי שנזכר בו ר' יהושע בן לוי. הנהגות ומשלי מוסר ויראת ה' וכו'. נדפס

דאשונה עם ס' פתח דברי, פתרון חלומות: קושט', רע"ה. ובקובץ ח"י ספרים קלריס ע"י ה"ר חיים ציזריני: שם, עש"ר, 4°.

1918. **מעשה תורה** הנ"ל עם ס' בן סירא וארחות חיים ועם מדרשות ומעשיות התלמוד: ד"ו, ש"ר. שם, ש"ז, 8°. וז"ו ס"ל וגם בכל כו סי' קי"ח. (ועיין ארחות חיים, בן סירא, חבור יפה).

1919. **מעשה תורה**. ה"ר שלמה זלמן מסמיליאן. ב' חלקים: ח"א כתר תורה תרי"ג מצות וז' מצות דרבנן נוסף על הרל"ך אותיות אשר בעשרת הדברות. ח"ב מעשה תורה על מיני המספרים בתנ"ך ומאמרי רז"ל וקצת חי' ולקוטים: ווילנא, ת"ר, 8°.

1920. **מעשה תעתועים**. ה"ר וואלף היידנהיים. אזהרות מחברת אנשים לבועים מתנכרים במעשיהם ומחלמי חלומות (והוא נגד הג"מ נתן אדלער): שוסטיכאוו (ספד"מ או רעדלהיים), חש"ד (1789 ?), 12°.

1921. **מעשי אבות**. (עיין מעשי ה').

1922. **מעשי בראשית**. (עיין שם).

1923. **מעשי חכמים**. (עיין מעשה —).

1924. **מעשי ה'**. ה"ר אליעזר אשכנזי ב"ר אליהו הרופא. באור כל ספורי המעשיות שבתורה ונפרד לארבעה ראשים: א) מעשי בראשית באור מעשי היצירה וכו' עד זריחת אורו של א"א ע"ה. ב) מעשי אבות כנ"ל עד שנגנז אורו של יעקב. ג) מעשי מצרים ספור יציאת מצרים ופי' על הגדה ש"פ עד אחר הלל (ועי' הגדה ש"פ עם פי' מעשה מצרים). ד) מעשי תורה באור המעשיות בתורה מסוף השירה עד סוף התורה וכל חלק נחלק לפרקים עם מפתחות בסופו: ד"ו, שמ"ג. קראקא, שמ"ד, 2°. [ולפ"ד רמש"ש הוא ט"ס. עי' המזכיר כ' № 420]. האג, תנו"ח חכמ"ה. זאלקווא, תקס"ב, לעמבערג, תרי"ח, 8°. 4°.

1925. **מעשי ה'**. ה"ר גדליהו ב"ר משה. ספורי הבריאה ואחרי לקוטי מעשיות מתנ"ך וגלות בבל וכו' עד חרבן בית שני ג' חלקים: ח"א: המבורג, תקס"ח. ח"ב: רעדלהיים, 1809, 8°. ח"ג: אלטונא, חש"ד (תקע"ג) 8°. ופירסט ח"א דף ש"ע ולעדנער 266: רעדלהיים, 1811, 4°.

1926. **מעשי ה' ומעשי נסים** בל"א מרובע ומנוקד (עברי־טייץ): לבוב, תרי"א, 4°. והוא ס' מעשה ה' ומעשה נסים דלעיל סי' 1953.

1927. **מעשי מצרים**. (עיין מעשי ה').

1928. **מעשי צדיקים**. כולל חי' הרמב"ן על מס' ע"ז וחי' הריטב"א על מס' שבועות. הובאו לביה"ד ע"י ה"ר חיים שלום עמאר: ליוורנו, כ"י יש"ר, 4°.

1929. **מעשי תורה**. (עיין מעשי ה').

1930. **מעשיות** או חבור מעשיות. ה"ר שמואל ן' עטר וה"ר יצחק ליאון. ספורים ממדרשים ואגדות ופטירת אהרן ומשה. ובעל ספ"ד מעתיק ממנו ומזכירו תדיר ובתוספות זכרו אזה מעשים שהם בס' הזה בלשון „דאיתא במדרש מעשה וכו'": (כ"ו ס"ג ושה"ג שלי ח"ב במקומו): ד"ו, שי"א. פיראדה, שי"ד. שאלוניקי, שנ"ר. ד"ו, שס"ה, 8°. ווירונה, ת"ז, 12°. (ועיין חבור מעשיות).

1931. **מעשיות** מגזירות הקהלות משנת רל"א עד שנת ש"ז: כ"י רד"א תקמ"ב.

1932. **מעשיות** מגזירות הקהלות בווירמש ופ"פ משנת ר"מ עד שנת ש': כ"י שם.

1933. **מעשיות** (ולידער) וזמירות יפים: פפד"א, חש"ד, 8°.

1934. **מעשיות המדרשים**. ספורי מעשיות מלוקטים מתלמוד ומדרשים וכו': כ"י וואטיקאן № 285/4 et 299, (צונץ גא"פ דף קכ"ד הערה a ודף ק"ל).

1935. **מעשיות נחמדים**. (עי' ספורי מעשיות).

1936. **מעשיות** וספורים ממלכי ישראל ובהם קצור מס' גלילות א"י או אגרת הקדש. ד"א, חש"ד. פיורדא, תנ"ב, 8°. (ועיין פירסט ח"א דף שכ"ע).

1937. **מעשיות שאירעו לקדושים**. (עיין פתחי יה).

1938. **מעשיות שבתלמוד**. (עיין מעשה ר"י בן לוי).

1939. **מעשיות שונים** בל"א: ד"א, תע"ח, 8°. וז"ו פ"ר ובפנים שונים.

1940. **מעשיות התלמוד**. ספורים שונים מגמרא וכו'. כולל: א) אלף בית של בן סירא (דף א' ע"ב—ל' ע"ב). ב) מעשה תורה (ל' ע"ב—ל"ז א'). ג) מדרשות ומעשיות שבתלמוד, הוא קוב ס' חבור יפה מהישועה בקצת שנויים (ל"ז ב'—ע"ט א'). ובסופו: ד) ס' ארחות חיים (ע"ט ב'—פ"ד א'). עיין כאו"א במקומו. ועיין צונץ גא"פ דף קל"א—ל"ג והערותיו שם. נדפסו ע"י ה"ר חיים ציזריני: קונשטנטינא, עש"ר, 4°. ד"ו, ש"ר, 8° וז"ו.

1941. ס' המעשים . ה"ר חיים ב"ר נתן . העתק לל"א רוב הספרים הנוספים על תנ"ך בלשונס וקראים אותם אפוקריפא , והם : ס' יהודית . ב) ספרי החשמונאים . ס' טוביה,ס' ברוך ואגרת ירמיה לבבל, ס' בל , ס' שושנה ותפלת מנשה (ועיין תורה) : באסיל , שע"ב , 4° .

1942. ס' המעשים . ה"ר משה רפאל די אגילאר הספרדי.ספורי מעשיות מכל הש"ס בבלי וירושלמי ומכל המדרשים , כ"י באמ"ד . (ועיין מאסף תקמ"ה דף כ"ו) .

1943. ס' המעשים . קובץ כמה ספרים קטנים ועניניס שונים , והם : א) פי' על הלל ע"פ דרשת חז"ל . ב) פרק חסידות על ספור חז"ל מר' יוסי בן משולם ור"ש בן מנסיא שעסקו שניה יום בתפלה שניה בתורה ושניה בד"א . ג) פ' רבי אליעזר על מדות שהתורה נדרשת . ד) מעשה קטרת הסמים במקדש . ה) מאמר על אותות המשיח . ו) ספור שלמה המע"ה ואשמדאי . ז) מאמר על שירת הים . ח) מעשה כסא שלמה המע"ה . ט) מאמר על דברי רז"ל מנצפ"ך צופים אמרום. י) על יצירת הולד במעי אמו . יא) ספור מאליהו הנביא ז"ל ע"פ סוד . יב) מערכת האדם והעולם וכו' . יג) תירס מלך צור . יד) ספורים מדוד המע"ה ומעשים מימיו . טו) מאמר על דברי ר' יוסי כל המתפלל אחורי ביהכ"נ נקרא רשע. טז) פי' על קדיש . טו"ב) אבות דר"נ : כ"י מינכען № 222 .

1944. מעשים דארץ ישראל . ס' הלכות ופסקי דינים קדמון . והיה ביד רב נסים גאון : (צונץ גא"פ דף ס"י) .

1945. מעשים של עשרת הדברות . (עיין חבור המעשיות) .

1946. מפה או לוח . ה"ר יעקב ב"ר אברהם צדיק.ציור גדול מכל גבולות א"י וכל הדרכים ועריס וכפרים באותיות עברי , ובלע"ז נקרא קארטא : ד"א , שצ"א , 1° .

1947. ס' המפה. (עיין שלחן ערוך) .

1948. ס' המפואר . (עיין דרשות ר' שלמה מלכו , ס' המוסר) .

1949. מפורש . (עיין תורת האלהים) .

1350. מפיבשת בן יהונתן.ה"ר יהונתן הלוי אלטאר (ודלא כפירסט ח"א דף רע"ח). תשובות ע"ם אגרת אלאסף לר"א תארין : פראג , 1826 , 8° .

1851. מפלגי ראובן . ה"ר מרדכי גימפיל ב"ר ראובן . פי' גפ"ת כסדר הש"ס ג' חלקים : זאלקווא . . . 2° .

1952. המפליג . מוכא מבעל פי' התפלות , כ"י אלמנצי 119 (והוא ג"כ בפלארענץ) .

1953. מפלשי השמות.ה"ר איזאק מאהליר. דרך חדשה למשקלי השמות בלה"ק : פראג , 1829 , 8° .

[ג"א ס' מנחה בלולה על נטיית השמות] .

1954. מפלת סיסרא . ה"ר נחמן יצחק פישמאן. מעשה יעל וסיסרא ותשועת ישראל ביד דבורה וברק ע"ד הסוה (דראמא) : לבוב , תר"א , 8° .

1955. מפני קשט . ה"ר שלמה קליין . בקורת ס' דרכי המשנה : פפד"מ , 1861 , 8° .

1956. מפעלות אלהים. ה"ר יואל בעל שם. סגולות ורפואות מספרי קבלה וספרי רפואה: זאלקווא, תפ"ד , 4° . טורקא , תקכ"ה, 8° . זאלקווא , תקס"ה , 12° . לבוב , תק"ע . שקלאוו , תקפ"א . ווילנא , תק" . . חמו"ד , 8° . לעמבערג , תרי"ח , 12° . ולפ"ד פירסט ח"ב דף רט"ו ד' שקלאוו הוא חבור אחר ומלוקט מכתבי ר"י בעש"ט וה"ר נפתלי כהן והוספה ר' שמחה ע"י ה"ר נחמיה מאיר לאחמאן במאהליב , ע"ש .

1957. מפעלות אלהים . השר דון יצחק אברבנאל . חקירות על בריאת העולם מאין ולהכריע דעת החדוש על דעת הקדמות וכו עשרה מאמרים וס"ז פרקים ומפתח הענינים: ד"ו , בש"ן , 4° .

1958. מפעלות ה' על דברי חכמים:(סס"ד שכ"ס).

1959. מפענח נעלמים . ה"ר בנימין ב"ר מרדכי. טעמים על כמה קרי וכתיב ואותיות גדולות וקטנות בתנ"ך ומאמרי רז"ל התמוהים ורובם ע"ד הקבלה:חמ"ד (רוסיא),תקפ"ו,8°.

1960. מפרש חטאים . הוא וידוי הגדול מס' ברית אברהם עם הוספות לה"ר משה ב"ר יצחק מבריסק דליטא : ד"ו , חש"ד . ד"א, תט"ו. מנטובה, תכ"ד. שם, תע"ח, 8°. (ועיין יורה חטאים) .

1961. מפרשי הים . (עיין ים התלמוד) .

1962. מפשר חלמין . ה"ר חיים הכהן ב"ר אברהם (תלמיד מהרח"ו) . פי' על דניאל : (סס"ד שכ"ס) .

1963. מפשר חלמין . (עיין פתרון חלומות) .

1964. ס' מפתח . ר' לוי בן אלתבן הספרדי . ס' דקדוק ומסרות . עיין כרים ס' המאזנים לראב"ע . ועיין תורה .

1965. ס' המפתח. כללים ומבוא לעשר ספירות : (ש"י) .

1966. ס' המפתח או מפתח מנעולי התלמוד לרב נסים גאון בן רבינו יעקב אבן שאהין . (עיין מגלת סתרים ומ"ש שם) . והספר הנז' שם אשר לאיתי בכ"י נדפס עתה זה מקרוב עם הקדמה והגהות ומ"מ ע"י יעקב גאלדענטהאל וקרא להם באר יעקב : ווין , 1847 , 8° .

1967. מפתח אל מגלת אסתר. ה"ר יצחק שמואל ריגייו . מבוא כללי וחקירות בענין מגלה זו : ווין , תר"א , 8° .

1968. מפתח אלגיברא החדשה. ה"ר אשר אנשיל ב"ר וואלף ווירמש . על כמה למודי אלגיברה וקצת שו"ת בחשבונותיה , ח"א : אופיבאך , תפ"ב , 8° .

1969. מפתח בית דוד . ה"ר דוד ב"ר יוסף זאמושץ . מלה מכתבים ללמד , עם העתקת המלות והמאמרים הזרים בל"א : ברעסלויא , תקפ"ג , 8° .

1970. מפתח בית דוד . (עיין אמת המשפט) .

1971. מפתח בני עבר . (תוס' ש"י . ולא פורש למי ומה הוא) .

1972. מפתח הגמרא. ה"ר שלמה ב"ר אליקים פנצי מרוויגו . מאמר על עניני הגמרא ומהותה מדרך הגדה ונושאה בכלל ופרט ויתר ענייניה בששה פרקים. נדפס בקובץ תמת ישרים אחר מאמר כל דאי , ע"ש : ד"ו , שפ"ב , 2° . ובתנ"י ש' סי' ס"א כ' שנדפס בשאלוניקי בשם מפתח הגמרא ובוויניציא בשם מסורת התלמוד , ועיין זה לעיל .

1973. מפתח הגמרא הנ"ל עם העתקה רומית והערות ע"י ב. ריטמאיר עם הקדמה ע"י ה. פאן דער הארדט : העלמשטאד , 1697 , 4° . האנויא , 1714 , 4° .

1974. מפתח הדקדוק לר' שמשון הנקדן ואחריו ס' הקונים שלו , עיין זה : כ"י די רוסי № 389 . כ"י על קלף ראה הרמש"ש בשנת תרכ"ט (וכ"י בערלין 2/1 Q ?) .

1975. מפתח הדקדוק ובאור הנקוד לר' אלקנה הספרדי : כ"י די רוסי № 488 .

1976. מפתח הזהר . ה"ר משה ב"ר מרדכי גלאנטי . מפתח ומ"מ לכל פסוקי התנ"ך כסדר ספה"ק אשר נדרשים בזהר ונחלק לי"ב עמודים וענינים : ד"ו (וז"ל מ' סי' מ"א : מנטובה), שכ"ו , 4° .

1977. מפתח הזהר . מ"מ לענינים בס' הזהר כסדר א"ב בערכין . הובא מירושלים ע"י ה"ר אברהם רוויגו : ד"א , ע"ת , 8° .

1978. מפתח הזהר לענינים הנמצאים בו כסדר התורה ואולי הוא לה"ר יחיאל מיכל חסיד אבד"ק ברלין : כ"י רח"ם № 498 .

1979. מפתח הזהר והתיקונים כסדר א"ב : כ"י שם № 496 .

1980. מפתח הידיעה . מובא בס' אמרי שפר פ' לך לך דכ"ג ע"א : (סה"ד שכ"ה) .

1981. מפתח הים. ה"ר יעקב מאיר ב"ר וואלף קאבלענץ . ענינים שונים וקצתם על מסורת התורה ובו ז' שערים: אופיבאך, תקמ"ח, 4°.

1882. מפתח לשון הקדש . ה"ר ישראל ב"ר אברהם אבינו (ר"ל גר צדק) . כללי דקדוק לה"ק בל"א והוא חלק לס' חנוך קטן : ד"א , תע"ג , 8° .

1983. מפתח מנעולי התלמוד . (עיין מגלת סתרים , ועיין ס' המפתח לעיל) .

1984. מפתח העולמות . (עיין מגיד משנה) .

1985. מפתח פרקי המשניות כסדר א"ב : לובלין , (רמ"ס) . ונדפס בכל דפוסי הש"ס בסוף מס' ברכות ואולי זה הורס משם לכרך מיוחד . גם נדפס בריש ס' שפתי ישנים ע"ש תורה שבע"פ מפתח א' וגם ז"ז .

1986. מפתח לס' הקאנון לה"ר ישראל נתן ב"ר שמואל שונצינו . (עיין תנ"י י' סי' רי"ט) .

1987. מפתח הקבלה לר' ברוך המקובל . כ"י כרמולי (ישורון בל"א שנה ב' , חלק א' ע' 114) . ול"ע כי מה שהעתיק נמצא אצלי בכ"י אחר : (רמש"ש) .

1988. מפתח הרעיון (?) בקבלה : כ"י וואטיקאן № 291 . (רמש"ש) .

1989. מפתח הרפואה לר' אלישע . כ"י שענבלום וקצתו בכ"י מינכען 255 (לפי רשמש"ש $275/_6$) .

1990. מפתח שלמה. על השבעות השדים והשטן מיוחס לשלמה המע"ה : (ש"י בשם הש"ק . ועיין ביאור ס' רזיאל , חכמתא רבתי) .

1991. מפתח התלמוד כסדר א"ב עד סוף אות ל' : כ"י רח"ם № 497 .

1992. מפתח התלמוד הגדול. כולל ס' הליכות עולם , מבוא הגמרא לר"ש הנגיד , מפתח הגמרא וסוגיות התלמוד והכל עם העתקה רומית ע"י באסהויזען : האנויא , 1714 4° .

1993. מפתחות גן עדן. קונטרס קבלה ובאורי מאמרים: חמו"ד, 4°.

1994. מפתחות הזהר ע"פ סדר א"ב לה"ר אהרן ברכיה ממודינא: כ"י יוא"ל.

1995. מפתחות הזוהר ב' חלקים: ח"א, מפתחות הענינים בלה"ק כסדר א"ב לאחד קדמון ושמו שמואל. וח"ב מ"מ הפסוקים הנדרשים בו שלא במקומן ע"ד ס' תולדות אהרן לה"ר ישראל ברכיה ב"ר יוסף יקותיאל כונטאנילה: ד"ו, תק"ד, 4°.

1996. מפתחות הלב. (עיין לב חיים).

1997. מפתחות לס' משנה תורה להרמב"ם. ה"ר שמואל עטיא. מפתחות לס' הי"ד החזקה שלא נדפסו עם ס' הרמב"ם: קונשטנטינא, חש"ד. מנטובה, שכ"ג, 2°. (כד"א F 146, № ואחריו פירשט ח"א דף ע"א ע"ש. ויען לא הזכירו צונץ בגא"ל בין דפוסי מנטובה, נראה כי מקום הדפוס בכד"א קאי על ס' מדרש תנחומא שבכרך ההוא, ע"ש).

1998. ס' מפתחות. (עיין סתרי תורה).

1999. מצא חיים. ה"ר חיים ב"ר אליהו נסים. דרושים או פשטים עה"ת (ובסוף קצת לשונות על הרמב"ם והב"י) ועמו ס' סדר אליהו כנ"ל לה"ר אליהו נסים (בנו ?) שניהם עם נוספות ה"ר שמואל ב"ר חיים נסים: שאלוניקי, תקע"ו, 2°.

2000. מצבת מאיר יוסף. (עיין בית אברהם).

2001. מצבת משה. (עיין חכמת אדם).

2002. מצבת עולם. ה"ר יוסף כהן צדק. שירי מספד וקינות על מות גראף ראדעצקי, עם ל"א: לעמבערג, תרי"ח, 8°.

2003. מצבת קדש. ה"ר יעקב מענדיל שוטץ. ספר זכרון לכל הגאונים בלבוב, נוסחאות המצבות אשר על קבריהם ותולדות רבינו חכם צבי, חוברת א': לבוב, 1860, 8°.

2004. מצדיק הרבים. ה"ר אליהו בה"ר משה בעל שם (לואנץ ?). ס' מוסר ונחלק לשערים ומביא ס' ראשית חכמה בהשמטת עניני הקבלה ממנו ותחתיהם באו עניני נגלה מספרי מוסר אחרים. והוא חלק מס' מזכה הרבים, עיין זה: כ"י רד"א F 955, №.

2005. מצה שמורה. (עיין הגדה ש"פ).

2006. מצהלות חתנים. כל דיני אירוסין ונשואין ודיני שבע ברכות וכו', לא נודע למי: יאהאניסבורג, חש"ד (1855 ?), 8°. ועם הגהות ה"ר ל. רוזענטהאל, כ"י (רשי"ר ע'83).

2007. מצודת דוד. ה"ר דוד אבן זמרא ב"ר שלמה (הרדב"ז). על תרי"ג מצות בדרך פשט וקבלה, כ"י: (ש"י. ועיין בהקדמת המלבה"ד לס' מגן דוד). [נדפס: זאלקווא, 1862, 4°].

2008. מצודת דוד. ה"ר דוד ב"ר אריה ליב אלטשולר. באור מספיק על ספרי נו"כ. ובהקדמת בנו ה"ר יחיאל מיכל (נג"א ד' בכלין תק"ל) כתוב שנדפס ראשונה בליוורנו בשנת תקי"ג וספרי אמ"ת נדפסו עד שנת תק"ל ב' פעמים. ואחרי מות אביו השלימו וחלקו לבאור המלות בשם מצודת ציון ובאור הענין בשם מצודת דוד ופי' בנין הבית חיבר בנו לבדו כמ"ש שם. נדפס פ"ר (ועיין תורה).

2009. מצודת דוד. ה"ר דוד ב"ר משה דיין מווילנא. חי' אגדות: אלטונא, תצ"ו, 4°. (וברונבעגס q 586, № נרשם ד' ווילנא והוראדנא משנת תק"פ, ולא ראיתיו מימי).

2010. מצודת דוד. ה"ר דוד בה"ר רפאל מילדולה. דה"י לגדולי ישראל ע"ד ס' היוחסין ושה"ק וכו': (זנ"ל ד' סי' ג').

2011. מצודת דוד. (עיין עיר דוד).

2012. מצודת יששכר. (עיין ים יששכר).

2013. מצודת ציון. ה"ר דוד אפענהיים. לקוטים כעין ס' ילקוט חדש: כ"י רח"ם № 499.

2014. מצודת ציון. (עיין מצודת דוד).

2015. מצוי המדות. (עיין מכילתא).

2016. ס' המצות. כ"ר אהרן הראשון בכ"ר יוסף הקראי. הובא בס' שער יהודה: (ש"י ולא נזכר באר"ץ).

2017. ס' המצות לכ"ר דניאל בכ"ר משה הקומסי הקראי. מביא כ"ר יפת הרופא בכ"ר דוד בכ"ר שמואל בן צעיר בס' המצות שלו מאמר שלם ממנו. (עיין לקוטי קדמוניות דף מ"ה ודף 9—188).

2018. ס' המצות. כ"ר חסאן בכ"ר משיח הקראי. נזכר בספריהם ולא נמצא אצלם: (אר"ץ).

2019. ס' המצות לרב חפץ בן יצליח. מובא בהקדמת ס' חובות הלבבות לרבינו בחיי ובתשובת הרמב"ם לתלמידו הר"י ן' עקנין ז"ל אשר בס' פאר הדור סי' קמ"ב ובאגרות ושו"ת הרמב"ם.

2020. ס' המצות. כ"ר יוסף הרואה הכהן בכ"ר אברהם הזקן הקראי. נזכר בס' נעימות ולא נמצא עוד: (אר"ץ).

2021. ס' המצות לכ"ר יוסף בן בכתוי המדקדק הבבלי הקראי. נזכר מכ"ר סלמון בן ירוחם וכ"ר יפת הלוי וזולתם (עי' לקוטי קדמוניות דף ק"י).

2022. ס' המצות. כ"ר יוסף הרואה בכ"ר יעקב אלקרקסאני הקראי. באור כל מ"ע ול"ת באריכות. נזכר בספריהם ולא נמצא להם עוד: (אר"ץ).

2023. ס' המצות. כ"ר יפת הלוי הקראי. בבאור כל המצות. ולא נמצא להם עוד: (אר"ץ):

2024. ס' המצות. כ"ר ישראל המערבי הקראי. נזכר בספריהם ולא נמצא להם עוד: (שם).

2025. ס' המצות. כ"ר לוי בכ"ר יפת הלוי הקראי. וכ"ר סעיד אחיו השלימו, כ"י. (ש"י. ועיין לקוטי קדמוניות בהערות דף 182) ונמצא בכ"י יה"ש: (כ"ת ת' דנ"ו).

2026. ס' המצות להרמב"ם על תרי"ג מצות בי"ד שרשים כמספר ספרי משנה תורה שלו וכל שרש מסודר במצותיו לפי הלכות כל ספר בראשו, וסידרו ג"כ לספר בפ"ע עם הקדמה. חברו בל' ערבי ונעתק ללה"ק ראשונה ע"י ה"ר אברהם בן חסדאי כמ"ש הר"מ אבן תבון בהקדמתו להעתקת הספר הזה. ובכ"י די רוסי ,1234 et 221 № נמצא בהעתקת ר' שלמה בן יוסף אבן יוב או איוב ע"ש. וע"פ נוסח מתוקן ששלח ר"א בן הרמב"ם נעתק ע"י ר' משה בר"ש אבן תבון עם הקדמה וזו היא הנדפסת שבידינו: קונשטנטינא, חש"ד (רע"ז). חמ"ד, ש"י, 4°. ובדפוסין שאח"ז נשמטה הקדמת המעתיק. (ועיין משנה תורה).

2027. ס' המצות הנ"ל עם השגות הרמב"ן עליו בחלקותם ובמנינם ומחזיק בידי הבה"ג: קונשטנטינא, ר"ע, 4°. [ד"ו, ש"י, 2°: לעדנער 581].

2028. ס' המצות הנ"ל עם השגות הרמב"ן כנ"ל ועם לקוטים מפי' מגלת אסתר לה"ר יצחק ליאון עם מ"מ מהגמרא ובסופו אגרת תימן ומאמר תחית המתים להרמב"ם: ד"א, ת"כ, 4°.

2029. ס' המצות הנ"ל ככל הנ"ל בלי הנוספות הנ"ל בסופו: ברלין, תצ"ג, 4°. עוד כנ"ל ובסופו דרך מצותיך לה"ר יהודה רוזאנים מספרו פרשת דרכים: ברדיטשוב, תק"ע, 4°.

2030. ס' המצות הנ"ל עם השגות הרמב"ן הנ"ל ועם פי' מרגניתא טבא לה"ר אריה ליב סג"ל הורוויץ להציל את הרמב"ם מהשגות הרמב"ן הנ"ל: פפד"מ, תקי"ו, 4°. עוד כנ"ל ועם מגלת אסתר הנ"ל: לבוב תר"ך, 8°. [וכתוב בהקדמת בנו שם שחיבר ג"כ חי' ש"ס ופוסקים וס' אלף המגן להגן על הרמב"ם מאלף השגות הראב"ד עליו, ע"ש].

2031. ס' המצות הנ"ל עם תרגום אנגלי ותולדות הרמב"ם: עדינבורג, הש"ר (1849), 16°.

2032. ס' המצות לר' נסים גאון. מביא ר' ברכיה בריש שער ס' ממצרף שלו.

2033. ס' המצות. כ"ר נסים בכ"ר נח הקראי. נזכר בספריהם ולא נמצא אצלם: (אר"ץ).

2034. ס' המצות. כ"ר סהל הכהן הקראי. כנ"ל: (שם).

2035. ס' המצות לרבינו שמואל מוליי"ר מפלייזא. (עיין צונץ גא"ל דף נ"ז).

2036. ס' המצות. כ"ר שמואל מעלים הרופא הקראי. באור כל המצות ונחלק לי"ב מאמרים: (אר"ץ). נראה שהוא כ"ר שמואל הרופא בכ"ר משה בכ"ר ישועה הקראי. חיברו בל' ערבי ונעתק לעברי ע"י כ"ר שמואל הכהן בן שלמה בן יוסף כנזי וגם נתקצר. ובלקוטי קדמוניות הערה ה' האריך לתעניתו ע"ש.

2037. ס' המצות. (עיין אדרת אליהו, גן עדן).

2038. מצות הארץ. (עיין שערי צדק).

2039. ס' מצות גדול. (סמ"ג). ובפי קצת קדמונים נקרא ס' הדרשן. רבינו משה ב"ר יעקב מקוצי. על כל מצות התורה ודיניהן ומקור מוצאן מש"ס בבלי וירושלמי ותוספתא ומכילתא וכו' ונחלק לב"ח: ח"א על כל מצות עשה וח"ב על כל מצות ל"ת ומסודר להלכות עם מפתח כסדר התורה והענינים: חמו"ד (ד' ישן נושן לפני שנת ר"מ) 2°. חמ"ד (ע"י גרשום ב"ר משה שונצינו) רמ"ט. ד"ו, רפ"ב, 2°. קונשטנטינא, חש"ד, 4°.

2040. ס' מצות גדול הנ"ל כנ"ל עם תוס' באור וחי' ה"ר אליהו מזרחי: קונשטנטינא, רפ"ו, 4°. (ועיין תוכפי סמ"ג).

2041. ס' מצות גדול הנ"ל כנ"ל ועם באורי מ"ע לה"ר איזיק שטיין ועם מ"מ ובסופו שמות כל פרקי המשנה ע"י ה"ר מתתי' ב"ר שלמה: ד"ו, ש"ז, 2°. ובכ"י רח"ם № 105 נמצאו באורי מהרא"ש כפלי כפלים יותר מהנדפס ע"ש.

2042. ס' מצות גדול הנ"ל ככל הנ"ל ונוסף עליהם ס' עמודי שלמה למהרש"ל והגהות ה"ר יהושע העשיל מקראקא (הנקרא בשם רבי רבי העשיל): קאפוסט, תקס"ז, 2°.

2043. מצות זמניות. ה"ר ישראל אחי ה"ר יצחק הישראלי ב"ר יוסף. על סדר תפלות ומנהגי השנה. חובר בלשון ערבי ונעתק לעברי ע"י הרש"ט בן ארדוטיאל: כ"י יה"ש.

2044. מצות טובים. (עיין ס' הברית).

2045 **מצות ה' ברה**. חבור קדמון נזכר בס' אשכול הכופר ובס' המצות לר"א הראשון ובס' עץ חיים להקראים ולא נמצא אצלם: (אר"ץ). ובס' זבח פסח לכ"ר משה בר"א בכר"ש בר"א בשיצי כ"י בליידן דף ס"ג כתוב וז"ל: והר"ר ישראל בהח"ר דניאל הקמסי מחכמי השתרה (?) ז"ל כתב בס' המצות אשר לו בקצור הנקראים (כ"כ) מצות ה' ברה. (עיין רשמש"ש כ"י ליידן די"ד סוף ע"ב).

2046. **מצות משה**. כ"ר משה בגי הקראי. ס' מצות גדול בבאור מצות התורה ונחלק לענינים וכל ענין לפרקים ונכללו בו גם ספריו אהל משה ומשאת משה ולא נשלם בסופו: (אר"ץ).

2047. **מצות משה**. כ"ר משה מצורדי הקראי באור דיני קדוש החדש, ונחלק לשערים ופרקים: (שם) כ"י ליידען № 52/17.

2048. **מצות משה**. (עיין זכרו תורת משה).

2049. **מצות נשים**. הל' נדה חלה הדלקה בל"א ד"ו, ש"ב, 8°.

2050. **מצות נשים** הנ"ל עם הל' ד"א נעתק לל' איטלקי ע"י ה"ר יעקב ב"ר אלחנן היילפרין: ד"ו (וצעדנער: פאדווא) שפ"ה. שם, הב"ית, 8°. שם, 1710, 4°. [וצעדנער 86 גם 898 נקרא מצות נשים מלומדה ואולי הוא הנזכר בסמוך].

2051. **מצות הנשים**. כל דיני יורה דעה בל"א יהודית: פיורדא חש"ד (תקל"ו), 8°.

2052. **מצות הנשים**. (עי' סדר —).

2053. **מצות נשים מלומדה**. נזכר בזצ"ל ש' סי' י"ט ע"ש. (ועיין מצות נשים לעיל).

2054. **ס' מצות קטן**.(סמ"ק).(עיין עמודי גולה).

2055. **מצות השם**. ה"ר ברוך ב"ר צבי הירש היילפרין. כולל תרי"ג מצות כסדר התורה ע"פ דעת הרמב"ם והרמב"ן ועפ"ד הסמ"ג והסמ"ק וס' חרדים וז' מצות וקצת לאוין וקצת תקנות דרבנן וז' מצות בני נח וח"י כללים ולכל מצוה וענין המ"מ לש"ס ופוסקים. גם תקוני תשובות על כל עבירה מלוקט מס' הי"ד ושארי ספ"ק ותרי"ג מצות לבה"ג ככתבו וכלשונו ובסופו סדר עבודת תמידין ומוספין ושאר עבודת צבור במקדש לפ"ד הרמב"ם ז"ל ונחלק למספר ימי החדש: לבוב, תקנ"ב. שם, תקנ"ו. שם, תקס"ו. ווילנא תקצ"ז, 8°. ק"ב, תרי"ז, 8°. לבוב, חש"ד (אצל פורעמבא בדפוס אלימלך שטאנד). ועם הגהות ותקונים מאת ה"ר יוסף בונם גינם. פרעסבורג, תו"ר. פפד"מ, תרי"ז, 8°.

2056. **מצות תפילין**. ה"ר ישעיה הורוויץ (בעל השל"ה). חבור בדיני תפילין: כ"י בנו בחייו באוצרות חיים № 500.

2057. **מצת אהרן**. כ"י לה"ר אהרן בן חיים (בע"ס קרבן אהרן): (שג"א א' מ"ד ושה"ג שלי ח"א בשמו).

2058. **מצת אהרן**. ה"ר אהרן ב"ר מרדכי מטריביטש. העתק תרגום ראשון ושני ממגלת אסתר בל"א ובסופו אוהב שלום דרוש על השלוש בל"א: פפד"א, תפ"ז, 4°. פיורדא, תקכ"ח, 4°. חמ"ד (ווילנא) תקע"ב, 8°. וז"ז. (ועיין דברי הפורים).

2059. **מציאת ארץ אמעריקא**. (עיין קאלומבוס).

2060. **מציאת הארץ החדשה**. ה"ר משה ב"ר מענדיל פראנקפורט. ספור מציאת ארץ אמעריקא נעתק מספרי העמים בל' צחה וקלה, ח"א: אלטונא, תקס"ז, 8°.

2061. **מציאת דוד**. ה"ר דוד אופנהיימער. חי' על מס' ב"מ: כ"י רח"ם № 501.

2062. **מציאת הידיעות**. הוא ס' גורלות לאחד מגאוני קמאי. נמצא בין כתבי קדש של רבינו יחיאל מפאריש: כ"י רח"ם № 502.

2063. **מציאת הנפש**. ה"ר היים זעליג סלאנימסקי. על מציאת הנפש וקיומה חוץ לגוף בראיות מבחינות הטבע: ווארשא, תרי"ב, 8°. עוד כנ"ל בהוספות והערות: שם, תרי"ח, 8°.

2064. **מציאת עזרי**. ה"ר מנחם עזרי' הכהן מוסר השכל בחרוזים בי"ג פרקים ונכללו בו כל תרי"ג מצות. נמצא בין כ"י ה"ר משה זולצבאך בשם סם היים ורמ"ע הנ"ל עשה לו פתיחה גדולה וחתימה והעתיקו לל"א יהודית בחרוזים: ד"א, תפ"ז. זאלקווא, תקנ"ה, 8°.

2065. **מציל ממות**. פלאי. מוסר השכל: חמו"ד, 8°.

2066. **מציל נפשות**. ה"ר דוד סביבי. תפלת הים ותפלת הדרך להרמב"ן ותפלות למגפה ר"ל ומזמורים ותפלת ר' אלעזר הקליר: ד"ו, תכ"ד, 8°.

2067. **מציל נפשות**. ה"ר יהודה ב"ר יעקב מחענטשין. סגולות ורפואות בל"א לשמירת הילדים: פראג, ת"א. ד"א, ת"א, 4°.

2068. **מציץ ומליץ**. ה"ר מרדכי צהלין י"ץ. קצת שו"ת בענין נחמיה חייא חיון ובענין נגון ברכת כהנים ופסקי זולתו על ענין זה (ועיין פירשט ח"א דף ד'): ד"ו (וי"א פיררה), תע"ה, 4°.

2069. **מצמיח ישועה**. ה"ר יהושע העשיל ב"ר מאיר. ח"א באור על המרדכי וח"ב ישועות יעקב תשובות על השגות על ס'

בית יעקב וחי' על מס' ב"ק : נאווידוואהר, תקמ"ב , 2° .

2070. ס' **המצנפת**. ה"ר אהרן סגי נהור. שירים ותלונות : מנטובה, שכ"א , 8° .

2071. **מצנפת אהרן**. חבור כ"י לה"ר אהרן אבן חיים (בע"ס קרבן אהרן) : (עג"א א' מ"ד וסס"ג שלו ח"א בשמו).

2072. **מצנפת בד**. ה"ר אלקסנדר זיסקינד ב"ר משה קאנטשיגרו. חי' ופשטים כסדר התורה : זאלקווא, תק"ז, 2° .

2073. **מצפה איתן**. (עיין הגהות הש"ס).

2074. **מצפה אריה**. ה"ר ארי' ליב ב"ר שלום שכנא מיאשינאווקי. חי' ובאורים על הרי"ף בקצרה והוא כעין דוגמא מחבורו הגדול על הרי"ף ונלוה לו ס' קול אריה דרושים שונים : חמו"ד (יאהאניסבערג), 4° .

2075. **מצפה יהושע**. (עיין רוח חיים).

2076. **מצפה יקתאל**. עובדיה ב"ר ברוך (ה"ר שאול אבד"ק פפד"א). השגות על ס' תורת יקותיאל לה"ר רפאל הכהן אבד"ק אה"ו : ברלין, תקמ"ט, 4° .

2077. **מצפה שמואל**. (עיין משרת משה, תנא תוספאה).

2078. ס' **המצפין**. (עיין חכמתא רבתא).

2079. ס' **מצרנות**. רב האי גאון (קוה"ד דף ה' ע"א ודלא כש"י). פסקי דינים בעניני מצרנות (?) ואולי הוא חלק מס' מקח וממכר שלו, וצ"ע.

2080. ס' **מצרף**. ר' ברכיה ב"ר נטרונאי הנקדן. תוכחת מוסר ונחלק לי"ג פרקים : כ"י מינכען № 64/4.

2081. ס' **המצרף**. ה"ר משה קוניץ מאובין. שו"ת שונים בעניני תורה וחכמה. ח"א (סי' א'—קכ"ח) : ווין, תק"פ, 4° . ח"ב (סי' קכ"ט—רמ"ז) ועם צורת המחבר : פראג, תרי"ז, 4° .

2082. **המצרף**. (עיין האורב, משאת משה).

2083. **מצרף לחכמה**. ה"ר יש"ר מקנדיא. להגן על חכמת הקבלה והשיב על טענות ס' בחינת הדת ועל דברי ה"ר שאול הכהן שם בסופו. ונלוו עליו : א) כתבים מספרים כבוד גדולת האריז"ל שלוחים מירושלים מר' שלמה שלימל במהרר"ח המכונה מיינשטעריל. ב) מעשה מרוח רעה בימי האריז"ל בצפת. ג) מאמר עולם קטן קצור מאמר עולם קטן להרמ"ע מפאנו ז"ל. ד) קצור עולם התיקון להמחבר. ה) דרוש אדם קדמון וקצור כל האצילות שכלל ר' שמשון בעל קבלה ז"ל מירושלים. ו) שבר יוסף מאמר מלוקט מספרי גורי האריז"ל ובפרט מס' למודי האצילות ופי' ספרא דצניעותא. סודות והקדמות בחכמת הקבלה ולא נשלם ע"כ נקרא בשם זה: ז) קבלת מהר"י סרוג שמע פא"פ מרבו האריז"ל. ח) אגרות שונות והם: אגרת הרמב"ן ע"ד ס' המורה. אגרת ר' אנטולי אל הרמב"ם ותשובת הרמב"ם אליו. אגרת הרמב"ם לר' יהונתן ותשובותיו לחכמי לוניל. אגרת תימן הנקראת פתח תקוה ועד אחרן מאמר תחיית המתים להרמב"ם ז"ל : באסיליא, שפ"ט, 4° .

2084. **מצרף לחכמה**. ה"ר שמעיה ב"ר שמעון סג"ל. תרי"ג מצות בר"ת מלת מצל"י פנים ואחור : ד"א, תקכ"ה, 8° .

2085. **מצרף לכסף**. ה"ר יוסף אבן כספי. פי' עה"ת בדרך שונה מרש"י ורא"בע. כ"כ בחבורו קבוצת כסף הנדפס בדברים עתיקים ב' דף י"ב ע"ש. ובאגרות יש"ר ח"ב דף מ"ד כ' וז"ל : מצרף לכסף. על שגגות המחברים בבאור התורה, ע"ש.

2086. **מצרף לכסף**. ה"ר עזריה מן האדומים. תשובות להשגות על ספרו מאור עינים בחלק ימי עולם. ב' מאמרים וכל מאמר נחלק לפרקים ואח"ז מאמר צדק עולמים תשובה לי"ג השגות ה"ר יצחק פינצי איש פיזרו המתיחסות לחשבון העבור הנהוג כיום אצלנו. נדפס מתוך עצם כ"י המחבר עם תולדות המחבר בראשו להרב דר' צונץ המורם מכ"ח ה' ע"י ר' צבי הירש פיליפאווסקי : לונדון, תדי"ר. [עוד כנ"ל נלוה אל ס' מאור עינים בקובץ קרית ספר לחכמת ישראל והוגה על ידי הכותב : ווילנא, תרכ"ו] 8° . (ובכ"י המחבר הנ"ל הנמצא באו"ח לרמ"ס № 503 נמצא עוד בסופו שירי סאבויה (Savoje) בלה"ק ואיטלקי ורומי ופרק ל"ס מספרו מאור עינים בל' איטלקי).

2087. **מצרף לכסף**. ה"ר שמואל צורף סג"ל מפוזנא. קצור של"ה ומ"מ על רוב הקדמותיו וכל הדינים והנהגות ומוסר שבו ובסופו כור לזהב קצור מס' מבחר הפנינים : פפד"א, אמ"ת, 4° .

2088. **מצרף לכסף** הנ"ל כנ"ל ובסופו בחן לבב קצור ס' חובות הלבבות לה"ר חיים שמעלקא ב"ר זאב וואלף : מעזירוב, תקנ"ד, 4° .

2089. **מצרף העבודה**. מכתבי ויכוח בין שני גדולי חסידים ומתנגדים ובסופו מכתב לה"ר שניאור זלמן נבג"מ. הובא לביה"ד ע"י ה"ר דובער ב"ר שלום הלוי סגלאוויץ : קיניגסבערג, תרי"ח, 8° .

2090. **מצרף השכל**. ה"ר אברהם קאטילאנו. מוסר השכל כעין ס' בחינת עולם: פיסא, תקע"ח, 8°.

2091. **מצת שמורים**. ה"ר נתן בה"ר ראובן דוד טעבלי שפירא. על ענין מזוזה וציצית ותפילין וסדר כתיבתן וכל הדינים וברכת השחר ע"פ הסוד: ד"ו, השלמי"ם, 4°. ד"א, תקל"ו, 8°.

2092. **מקדמת הידיעה**. (פרוגנוסטיקין (Prognosticon לאבוקראט מהעתקת חינין בן יצחק מל' יון לל' ערבי לדעת מראש מה תקרינה בחלאים: כ"י די רוסי № 565 et 1365, (ועיין פנים לפנים). ובכ"י ליידין נמצא עם פי' גאלינוס מהעתק חנין הנ"ל ונקרא שם הקדמת הידיעה (עיין רשמש"ש דף תקכ"ד וכו').

2093. ס' **מקדש**. ס' דינים. מזכירו הב"י בא"ח סי' ש"ו: (שג"א ל"ד ושה"ג שלי במקומו).

2094. **מקדש יה**. הקדמת ס' מעשה אפד: פיסא, תקע"ט, 4°.

2095. **מקדש ה'**. ה"ר משה זכותא. באור על הזהר, כ"י. וקצת ממנו נדפס בס' מקדש מלך דבסמוך.

2096. **מקדש ה'**. (עיין תנ"ך עם העתקה רומית).

2097. **מקדש מלך**. ה"ר שלום ב"ר משה בוזאגלו. פי' על הזהר מלוקט מפי' מהרח"ו ומהר"א אזולאי ומפי' הרמ"ז וז"ל, ד' חלקים. ובסוף ח"ג וד' קצת חי' גפ"ת על מס' ע"ז וב"ק להמסדר ה"ר דוד ב"ר רפאל מילדולה: ד"א, תק"י, 8°. עוד כנ"ל בלי חי' המסדר הנ"ל: זאלקווא, תקנ"ה, 8°. סדילקאוו, תקע"ט—פ"א, 4°. וראיתי ע"ס בראשית לבד: קאפוסט, תק"ע, 4°.

2098. **מקדש מעט**. ה"ר משה ב"ר יצחק ראיטי. ונקרא ג"כ מחברת הראיטי ובו ב' חלקים: ח"א האולם על החכמות ותועלתם בכלל ונחלק לה' שערים, ח"ב ההיכל זכרון אנשי שם הגדולים בכל דור עם קצת באור והערות בשם דביר ונחלק לח' שערים והכל בדרך שיר וחרוז. ובעל הש"י באות ש' קורא לו שלשלת הקבלה ע"ש. הוצא לבה"ד מכ"י ישנים ע"י ה"ר יעקב גאלדענטהאל: ווין, 1851, 16°.

והנה בח"א שער א' משמע שנולד שנת ה"א קע"ו אבל דעת המלבה"ד הנ"ל בהקדמתו שם שהוא שנת התחלת חבורו את הס' הזה והי' אז בן כ"ד שנה א"כ נולד שנת קנ"ג וע"ש.

2099. **מקדש מעט**. חיברו תלמיד הריטב"א ונזכר בכנה"ג א"ח סי' רס"ח: (שג"א ל"ד ושה"ג שלי במקומו). ובש"י מזכיר ס' בשם זה פי' על איזה מנהגים ואולי זה הוא וצ"ע בכנה"ג שם.

2100. **מקדש מעט**. לקוטים מתנ"ך עם ל' לטיין לייפציג, 1689, 12°.

2101. **מקדש השבת**. (עיין כתר שם טוב).

2102. **מקהיל קהלת**. ה"ר יצחק ב"ר משה ן' ארויו. פי' על קהלת: שאלוניקי, המחד"ש, 4°.

2103. **מקוה טהרה**. (עיין חופת חתנים, חושב מחשבות).

2104. **מקוה ישראל**. ה"ר יהודה ב"ר משה סאלטרו. על ריב הידוע על מקוה לאוויגו ותשובות ע"ס משבית מלחמות, עיין זה: ד"ו, שס"ז 4°. ד"א, תנ"ח, 16° (רמ"ס № 2767 והושבני לו משגגה עיין פי' 2109).

2105. **מקוה ישראל**. ה"ר יהודה ב"ר שמריה. ס' קבלה. הובא בפי' הרמ"ב לס' יצירה פרק ה' משנה א' ע"ש.

2106. **מקוה ישראל**. ה"ר ישראל. ס' דינים: ד"ו... (ש"י).

2107. **מקוה ישראל**. ה"ר ישראל ב"ר משה נגארה. ארבעים דרושים: (קוה"ד דף מ"ט ע"ב).

2108. **מקוה ישראל**. ה"ר ישראל קוסטא. ספורי מוסר לחנך את הנערים: ליוורנו, ירא"ת, 8°.

2109. **מקוה ישראל**. ה"ר מנשה ב"ר יוסף בן ישראל. חקירות על מקום מציאת עשרת השבטים ומעניני הגאולה וטען על ספורי ר' אהרן הלוי. חיברו בל' ספרדי וכן נדפס: ד"א, ת"י, 16° et 8°. אזמיר, תי"ט, 12°.

2110. **מקוה ישראל** הנ"ל נעתק לל"א ע"י ה"ר חיים ארביך ב"ר יעקב: ד"א, את"ן. פפד"מ, תע"א 8°.

2111. **מקוה ישראל** הנ"ל נעתק ללה"ק ע"י ה"ר אליקים ב"ר יעקב ש"ץ מקאמארנא: ד"א, תנ"ח. שם, תס"ג, 16°. פפד"מ, תע"ב. שקלאוו, תקנ"ז. ווילנא, תקצ"ו, 8°.

2112. **מקוה ישראל** הנ"ל כנ"ל עם נוספות רבות מאת ה"ר א(ברהם) מ(ענדיל) מאהר: זאלקווא (וי"א לעמבערג), 1847, 8°. ודע כי לפי הקדמת הס' הזה נעתק ללה"ק ע"י ה"ר אליקים הנ"ל כנ"ל. אבל בפירשט נמצא קצת שערוריה בזה כי בח"א דף שמ"א כתב שהעתיקו מל' ספרד לל"א ושם ח"ב דף שכ"ו כתב שהעתיקו בחברת ה"ר מרדכי

ב"ר משה ללה"ק . ואולי העתיקו תחלה לל"א ואח"כ ללה"ק . גם כ' שם ח"ב דף קנ"ז שנדפס ראשונה עם ס' מסעות ר' בנימין : ד"א , תנ"ח , 16° . וכן נמצא לרובענס № 400, 0 ומוכח מזה טעות רח"ס № 2767 ע"ש כמ"ש לעיל סי' 2104 .

2113. מקוה ישראל הנ"ל [נעתק לל"א ע"י ה"ר מרדכי ב"ר משה דרוקער ואחריו לל"א יהודית ע"י ה"ר אליקים ב"ר יעקב גם בעשרייבונג פון אהרן לוי ספרד ומסעות ר' בנימין עם הקדמת המלבה"ד ומסדר אותיות ה"ר חיים ב"ר יעקב : ד"א , תנ"א, 8°] .

2114. מקוה ישראל . המספר ממעלת ישראל אפילו בזמן החרבן . בא ליד ה"ר חביב טולידאנו בבואו מעיר מכנאס לליוורנו ולא הגיד לנו אם הוא נדפס או כ"י (עיין תג"י ח' סי' כ"א) .

2115. מקוה ישראל . (עיין סוד ה') .

2116. מקום אברהם . באורים ופשטים בערכין כסדר א"ב כעין ס' ילקוט חדש : כ"י רד"א q, 187 № .

2117. מקום דוד . (עיין זכרון משה בהוספות , צנה דוד) .

2118. מקום שמואל. ה"ר שמואל ב"ר אלקנה מאלטונא . שו"ת וחי' דינים בש"ע י"ד ובסופו שער התירוצים חי' גפ"ת על כמה מסכתות : אלטונא , תצ"ח , 2° .

2119. מקור בינה . (עיין אילם) .

2120. מקור ברוך . ה"ר ברוך ב"ר אלקנה ש"ץ . דברי התנצלות לחזנים : כ"י רח"ם № 504 וע"ש № 269 .

2121. מקור ברוך. ה"ר ברוך בענדיט וויזל . עשר שו"ת: דיהרנפורט, יקה"ת, 4° . עוד כנ"ל עם קצת תוספות ע"י בנו : ד"א, תקל"א, 4°.

2122. מקור ברוך . ה"ר ברוך ב"ר זלמן פייתוסי . דרושים עה"ת ע"ד פרד"ס : ליוורנו , 1790 , 2° .

2123. מקור ברוך . ה"ר ברוך ב"ר יצחק אבן יעי"ש . פי' על שיה"ש וקהלת משלי ואיוב ונפרד לשלשה ראשים בגד א' פי' המלות ונכחו המשך הפסוקים ואצלו פשטים : קושטאנטינו , של"ו , 2° .

2124. מקור ברוך . ה"ר ברוך ב"ר שלמה קלעי . ס"א שו"ת כסדר ד' טורים ובסופו קצת שו"ת לה"ר אהרן וה"ר שלמה לבית חסון ולאחיו ה"ר מרדכי קלעי : אזמיר , או"ת הו"א , 2° .

2125. מקור ברוך . (עיין נוזלים מן לבנון) .

2126. מקור ברכה . (עיין תפלה) .

2127. מקור הברכה. ה"ר אביעזר ב"ר יצחק מטיקטין . באור משניות ברכות פ"א—ה' המדברים בהלכות ק"ש ותפלה ונחלק לבאור המשנה ובאור על רש"י והוא ח"א מספרו ברכה משולשת הכולל ג' ספרים : א) מקור הברכה הנ"ל . ב) תוספת ברכה על הגמרא . ג) בירור הברכות על ספיקות הברכות : לעמבערג , תרי"א , 4° .
[ג"א ס' שערי צדק וס' משמרת הברית כמ"ש שם בשער] .

2128. מקור הברכה . (עיין שער היחוד) .

2129. מקור חיים . ה"ר חיים יאיר בכרך . חבור על ש"ע א"ח בפלפול עצום . והקדמת הס' הזה נדפס בשו"ת חות יאיר שלו , עיין זה .

2130. מקור חיים . ה"ר חיים הכהן מארם צובא . הוא שם הכולל לחבוריו על כל ד' ש"ע ובפרטס קרא להם שמות בשמות אבני החשן ג' ג' לכל חלק מחלקי הש"ע . (ועיין טור ברקת ומ"ש שם) .

2131. מקור חיים הנ"ל על ש"ע א"ח עד אחר הל' תפילין ע"פ קבלה : ד"א , תט"ו . שם , תנ"ז , 4° .

2132. מקור חיים הנ"ל טעמי מצות הל' פסח ע"ד הקבלה: חמו"ד [וי"א : קונשטאנדינה , חש"ד (1650 ?)] 8° .

2133. מקור חיים . ה"ר יעקב אבד"ק ליסא . חי' ובאורים על ש"ע א"ח הל' פסח והגהות בפ"ז ומ"א ובסופו חי' על מס' כריתות : זאלקווא, תקס"ז . פפד"א , תקע"ג . ווארשא, תקע"ה , 4° . דיהרנפורט , תקע"ז , 2° . וראיתי ד' פולנאה בלי חי' כריתות וכתוב בשער : דיהרנפורט , תקע"ז , 2° .

2134. מקור חיים.ה"ר מרדכי חיים ב"ר אשר זעליגסבערג . עניני מוסר קכ"ה פרקים : רעדלהיים , תר"א , 8° . וח"ד ממנו (עיין מורה דרך) .

2135. מקור חיים . ה"ר שלמה ב"ר יהודה ן' גבירול . ס' פילוסופיא עמוק מאד ונחלק לשערים ומאמרים רבים . ממנו אסף הרש"ט ן' פאלקיירא אל תוך ספרו מורה המורה , עיין זה. וממנו הריש הר"ל דוקעס אל תוך ספרו עמודי כבוד ואבני זכרון שהדפי' בל"א ככתבם: ווין , 1837, 8°. ומלבד אלה לקט מהרש"ט ן' פאלקירא הנ"ל ממנו מלא האומ"ר ונמצא בכ"י פאריז № 239 בשם לקוטים .

2136. מקור חיים. ה"ר שמואל צרצה המכונה אבן סנה . פי' עה"ת ע"ד המחקר: מנטובה, שי"ט , 2° . וקצור ממנו סדרו על פי'

הראב"ע עה"ת (עיין מרגליות טובה, תורה. ועיין עק"ד תרי"א דף תרכ"ה).

2137. מקור חיים. ה"ר שמואל במהר"ח ויטאל. בדרושים להלכות חג בחג: ליוורנו, קוית"י ה', 2°.

2138. מקור חיים. ס' רפואה. תכנו בעמ"ח ס' רפואות בכ"י מינכען 280/10 דף 243.

2139. מקור חיים. ס' עמוק בקבלה. הובא בהקדמת ס' הזהר ד' מנטובה. כ"כ ש"י ואחריו וואלף ח"ב דף 1367 סי' 433 ואמנם הוא בפסק ר"י דלטש והוא מחבר מס' נדפס!.

2140. מקור חיים. (עיין באר מים חיים, חזות קשה, יאיר נתיב, סתרי תורה, עקידת יצחק, תורה).

2141. מקור חיים ותפארת צבי. ה"ר שניאור זיסקינד ב"ר צבי הירש גונדרסהיים. חי' על ש"ע י"ד הלכות נדה, ונפרד לשנים: א) מקור חיים על מקור מוצא הדין. ב) תפארת צבי חי' ופלפולים במס' נדה: אופיבאך, תקנ"ח, 2°.

2142. מקור החיים. ה"ר חיים קראכמאהל. פשטים על ח"מ ועל כ"ר וכ"א: פיורדא, דר"ך ע"ץ החיי"ם (תנ"ז), 4°. ועל שער הס' כתוב: ספר ראשון מקור החיים. הובא לביה"ד ע"י בן בתו ה"ר יחיאל ברי"ל קראכמאל ועשה לו מפתחות וציונים מכל חי' הס' הנ"ל בשם חיל וחומה ולא נדפס מקצר יד.

2143. מקור חכמה. חקירות טבעיות ומערכת הגלגלים והכוכבים: כ"י רד"א № 1170, q.

2144. מקור חכמה. (עיין דברי חכמים, מקור השכל, פתחי יה).

2145. מקור החכמה. ה"ר חיים עוזר ב"ר משה כהן. פשטים עה"ת וח"מ: ווארשא, תקע"ד, 4°.

2146. מקור מים חיים. ה"ר יעקב מאיר ב"ר חיים פאדווא. ב' חלקים: ח"א חי' על ש"ע י"ד וח"ב חי' על ענינים עמוקים בש"ס ופוסקים ובסופו קונט' ענף עץ אבות עשר שו"ת לזקנו ה"ר אהרן (בע"ס מנחת אהרן): סדילקאוו, תקצ"ו, 2°.

2147. מקור נפתח. ה"ר יצחק ב"ר שלום אבד"ק ליסא. חי' על ש"ע אה"ע: כ"י רד"א № 610, q.

2148. מקור נפתח. (עיין מי השילוח).

2149. מקור השכל. באור על עשר ספירות: כ"י רד"א № 913, F № 999, q. וואלף ח"ב דף 1367 סי' 33: מקור חכמה.

2150. מקור השפה. (עיין חינוך קטן).

2151. מקורי ברוך. ה"ר ברוך בענדיט בה"ר דוד המבורגר. פשטים וקצת דרושים: ברעסלויא, לישרי"ם, 4°.

2152. מקורי מנהגים. ה"ר אברהם ב"ר יוסף הלוי לעוויזאהן. על כל דבר מנהג בישראל אם טוב ואם בטעות ומה שעשוי להשתנות בזמן ומקום וכו' בהוראות שרשם ומקורם מש"ס ופוסקים וכו' ק' פרקים, ח"א: ברלין, י"ה קדו"ש יעק"ב (1846), 8°.

2153. מקורי מנהגים. ה"ר יוסף פינקלשטיין. כנ"ל בקצור ולוקח ממנו בלשונו ומלותיו ואין כל חדש, מ"א פרקים, ח"א: ווין, תור"ה, 12°. חמו"ד (לעמבערג), 8°.

2154. מקות אברהם עם לקט אברהם. דיני מקוה ונדה ועירובי תחומין בל' אשכנז: פראג, תצ"א, 4°. (רשי' בנער 1193).

2155. מקח וממכר. רב האי גאון. ששים שערים בדיני מקח וממכר ודיני ממונות ונלוו לו ס' המשכון ומשפטי התנאים ומשפטי הלואות. חובר בל' ערבי ונעתק לעברי ע"י רבינו יצחק ב"ר ראובן אלברצלוני בשנת ד"א תתל"ח. והיה אז בן ל"ה שנה, כמ"ש שם בראש המפתחות: ד"ו, שס"ב, 4°.

וכפי הנראה חיבר עוד על הלכות זולת אלה וקראם בשם הכולל שערים, ומהם ספרי הדינין והפקדון המובאים ממנו בש"ק. ומצאנו קדמונים רבים שקראו לספריהם בשם שערים. ורש"י קורא גם לספר זה בשם שערים דרב האי (עיין ב"מ דל"ט ע"א ד"ה מדדין). ויש קדמונים שקורין לס' משפטי שבועות דרב האי ג"כ בשם שערי שבועות. ועי' בתולדו' רה"ג להג"מ שי"ר הערה כ"ב.

ובסוף ס' משפטי שבועות הנדפס שם ג"כ בשנה ההיא ג' חדשים לפניו, נמצאו ג"כ לקוטים מס' זה ונראה שהם מהעתקה אחרת מתוקנת וטובה מהעתקת ריב"ר הנ"ל. (תולדות רה"ג שם הערה כ"ז).

2156. מקח וממכר הנ"ל עם מ"מ והערות על שוליו בשם זר זהב והגהות בגוף הספר הכל לה"ר אלעזר מפילץ (בע"ס שמן רוקח וכו'): ווין, תק"ס, 4°.

2157. מקח וממכר. רבי שמואל בן חפני הכהן. ס' יוחסין דף ק"ל: (ש"י). וטעות הוא כאשר יראה הרואה שם שמשך דברי היוחסין (ועיין בכה"ע תק"ז דף ל"ג הערה כ"ז).

2158. מקח השוה מהרפואות. (עיין דמיון הרפואות).

2159. מקיץ בן חי. ה"ר אברהם יוסף קאניטי. שו"ת בדיני מתנה קנין ישראל וגוי (כ"מ מקי"ן): קושט', תקי"ז, 4°.

2160. מקיץ רדומים. ה"ר חנניה אליקים ב"ר עשהאל ראיטי. תפלות וסליחות לאשמורת הושענא רבה: מנטובה, ת"ח, 8°.

2161. מקל נועם. ה"ר יצחק גריסהאבר אבד"ק פאקש. על איסור דג שטירל והסכמות גאוני הזמן ע"ז: ווין, תקנ"ט, 8°.

2162. מקלו של אהרן. ה"ר אהרן ב"ר נתן נטע מטרעבאוולי. חי' תורה כסדר הפרשיות: אלעקסניץ, תקכ"ח, 4°. [ג"א ס' שם אהרן].

2163. ס' המקמיץ. ר' דוד הבבלי בן מרואן ויש קורין לו אלרקי. בבאור מאמרי השם הנוטים לגשמות ובו כ' פרקים או שערים. חובר בל' ערבי ונעתק לעברי. וכל שער ט' ממנו וקצת ז"ז נדפס בס' הליכות קדם לר"ג פאלאק ע"ש דף ס"ט וכו'. (ועיין מכתב עתי לגייגער חלק ה' דף רע"א ופירסט ח"א דף ע"ד, ול"ע).

2164. ס' המקנה. ה"ר אברהם. בעניני המלות והאמונה בדרך קבלה. חובר שנת ש"ז: כ"י רד"א q № 1704.

2165. ס' המקנה. ה"ר יוסף ב"ר יצחק קמחי. פי' על נביאים. הרד"ק בנו מזכירו לפעמים.

2166. ס' המקנה. ה"ר פינחס הלוי הורוויץ אבד"ק פפד"מ. ח"ב מס' הפלאה חי' על מס' קדושין, ובראשו פתחא זעירא חי' אגדות ובסופו קונט' אחרון חי' על ש"ע אה"ע (סי' כ"ו—מ"ה): אופיבאך, תקס"א. סדילקאוו, תקצ"ה. לעמבערג, 1860, 2°. נלוה לו ס' מחנה לוי, עיין זה.

2167. מקנה אברם. ה"ר אברהם ב"ר מאיר דבלמש. על דקדוק לה"ק בשמונה שערים ולא השלימו. וה"ר קלונימוס ב"ר דוד לבית קלונימוס השלים השער האחרון בטעמי המקרא. נדפס עם העתקה רומית וגם לבדו: ד"ו, רפ"ד, 4°.
[וראיתי בשער הנדפס עם ל' רומי מפורש הפרט 14 דעצעמבר 1523 ואין לו שער בלה"ק והקדמת הס' אותיות מרובעות. והנדפס בלה"ק לבד יש לו שער גדול בלה"ק ותמו"ד והקדמתו באותיות רש"י. וז"ז נדפסו דף על דף ושורה על שורה].

2168. מקנה אברם הנ"ל בלה"ק ול' רומי כנ"ל: האנווא, שנ"ד, 4°. ובל' רומי לבד: אנווירשה, שכ"ד, 4°. [ורמש"ש בר"ד № 164 כ' שניהם תמודים, ע"ש].

2169. מקנה אברהם. ה"ר אברהם שיראנו. ב"ח: ח"א חי' דינים וכללי התלמוד (כס' מלא הרועים). וח"ב על כללי התנאים והאמוראים וכללי הלכות: שאלוניקי, תרי"ח, 2°.

2170. מקנת אגתיו. (Agathium Guidacerium) מורה ומלמד לה"ק בפאריז. ס' דקדוק בג' חלקים: ח"א על התנועות והטעמים ח"ב מחלקי הדבור בסדר נכון מאד וח"ג קצת מס' המכלול לרד"ק הטור הראשון ל"ב אבנים וז' טורים אח"ז והכל עם העתק ל' רומי, ולפי שנטה מדרך הרד"ק בפעלים ודרכי הדבור לא הביא יותר מס' המכלול (ר"מ ל"ב): פאריז, 1837—40, 8°.

2171. ס' המקצועות. רבינו חננאל ב"ר חושיאל. ס' דינים. ונזכר ברמב"ן דף נ"ב ובמרדכי ושארי גדולים חקרי לב (שג"ב כ"ח וש"ג שלי במקומו). וקצת לקוטים ממנו בכ"י רד"א q № 627. (ועיין ס' חפץ ומ"ש שם).

2172. מקרא דרדקי. הוא קצור ס' השרשים לרד"ק ופתרונים בג' לשונות, והם: צרפת יון ולע"ז וערבי ובאור כל מלות בלע"ז ברש"י ורד"ק, ובראשו שיר קטן וראשי חרוזותיו יהיאל ואולי הוא שם המחבר: חמ"ד (נאפולי), רמ"ח, 2°. והרנ"ה בודק כתב שהוא באור שרשי לה"ק בל' ערבי ואיטלקי ונדפס במנטובה או שונצינו שנת רנ"ה או מעט אח"ז. ומ"ש בסופו זה היום כ"ח אלול שנת ה'רח"ם ליצירה הוא זמן השלמת חבורו (עיין תוס' עק"ד תר"ז דף כרי"ת). ואולי הוא ד' שני וחסר בו תרגום צרפתי.

2173. מקרא דרדקי. שרשי לה"ק ופתרונים בל"א וחבור בתוכו מרדכי ב"ר מנחם רפ"ב לפ"ק: כ"י רד"א תקמ"ב ובק"ד לא ידעתי מקומו איה.

2174. מקרא דרדקי. לחנך בו הנערים ביראה: ד"ו . . . (ש"י).

2175. מקרא מפורש. ה"ר אליעזר זוסמן ב"ר יצחק רודלשים. חמשה ח"ת מועתק ומבואר בל"א בדרך שו"ת רב ותלמיד: ד"א, תק"ט, 4°. עוד כנ"ל בל"א נחה, חוברת א' (סדר בראשית וקצת סדר נח): המבורג, תקס"ח, 8°.

2176. מקרא מפורש. ה"ר שמואל ב"ר יוסף מ"מ בלוקניק. באור עה"ת. מביא בפירושו לס' איל משולש, עיין זה.

2177. מקרא מפרש. (עיין תורה, ישעיה).

2178. מקרא סופרים. (עיין תקון סופרים).

2179. מקרא העדה. אשר דברו שרי נפוליו בהאסף ראשי עדה ישרון אשר בצרפת ואיטליא בעיר פאריז, עם ל"א: חמו"ד (תקס"ז), 8°.

2180. מקרא קדש. ה"ר אליהו ב"ר עזריאל מווילנא. כללי דקדוק הנוגעים לנוסחאות התפלה, עם באור : ברלין, תע"ג, 8°. וראיתיו חסר שער וכן נמצא ברמ"ש № 2785. ולפ"ד פירשט ח"א דף רל"ה נדפס אל סדור תפלות שלו ד' ברלין וד' ווילמ"ד ולכן חסר שער. ומ"ש שהוא בל"א לא כן הוא, וע"ש.

2181. מקרא קדש. ה"ר צבי הירש ב"ר שלמה זלמן. פי' על חד גדיא, מלוקט מחבורו ערי צבי עה"ת : פראג, 1827, 8°.

2182. מקרא קדש. (עיין דרכי נעם, מחזור, פי' על רות וכו', תורה).

2183. מקראות גדולות. (עיין תורה).

2184. מקראי קדש. ה"ר אפרים חיות. מוסר השכל : קונשטנטינא, תקפ"ט, 12° [רמ"ש, וי"א : אורטה קייואי, חש"ד (תקפ"ט), 8°. ופירשט ח"א דף קס"ב : דרשות עה"ת וכו' : קושט', תקפ"ב, 4°].

2185. מקראי קודש. ה"ר חיים אבואלעפיא. על ש"ע הל' פסח יו"ט ומגילה ולשונות הרמב"ם וכו' : (שג"ב קי"ח ושה"ג שלי במקומו. אצל תוס' ש"י מכ"י הרב דברלין וגם רמ"ש : דרושים וחידושים) : אזמיר, תע"ט, 2°. [ולעדנער ורשי"ר : היו"ש הז"ה מקר"א . . . לכם (הפ"ט), 4°].

2186. מקראי קדש. ה"ר יוסף ב"ר בנימין סאמיגה. ח"א באור המצות ויראה ואהבה, ח"ב סודות וטעמי מצות המועדים עם הדינים : ד"ו, שמ"ו, 4°. [ג"ת ס' בנין עולם כמ"ש שם בהקדמתו, ע"ש].

2187. מקראי קדש. ה"ר יעקב יצחק ב"ר מאיר ליבוש יוטעם. ל"ב שערים בדיני קריאת התורה : לבוב, תרכ"ב, 4°.

2188. מקראי קדש. ה"ר שמואל ליב קוידער. דרשות לשבתות ומועדים בפלפול. מזכירו בספרו עולת שמואל : (סי"ג).

2189. מקראי קדש. (עיין תורה).

2190. מקשה זהב. ה"ר מאיר ב"ר לוי מזאלקווא. פשטים כסדר התורה בשם גאוני הזמן עם תוספת נפך משלו: זאלקווא . . ספר"א, תצ"ג. רעדלהיים, תקי"ג, 8°. [ולפ"ד הקדמתו הוא קובץ חדש מספרו לקוטי שושנים כמ"ש שם וז"ל : . . . והעתקתי חידושים מהגאונים והוספתי נפך משלי והעליתי על הדפוס פה קהלתנו ק"ק זאלקווא וקראתי לחבור הנ"ל לקוטי שושנים וכו'. ויען ראיתי שקמו עלי אנשים (הוא בע"ש אסיפת חכמים) ופרצו גדרו של עולם וכו' ובאתי בידים שניות מד"ש והוספתי נפך משלי וכו'].

2191. מר —. (עיין מור — לעיל).

2192. מר ואהלות. ה"ר אברהם ענתיבי ר"מ ור"מ בארם צובא. שו"ת (כסדר ד' טורים) : ליוורנו, תר"ג, 4°.

2193. מר דרור. ה"ר מרדכי ב"ר יצחק עטיא. חי' גפ"ת על כמה מסכתות: אזמיר, ת"צ, 2°.

2194. מר דרור. ה"ר מרדכי כהן אשכנזי. דרושים . . . (זג"ל מ' סי' כ"ח).

2195. מר דרור. (עיין הגדה ש"פ, שלום אסתר).

2196. מר קשישא ומר ינוקא. (עיין אוצר בלום, תנא דבי אליהו).

2197. מרא דמתניתא. (עיין גאון יעקב).

2198. ס' המראה ובל"א בראנט שפיגל. ר' משה הענוכש ירושלמי. מוסר השכל ועניני תשובה על כל חטא ופשע ובו ע' פרקים: פראג, של"ב. שם, של"ם. באסיל, שס"ב. שם (או חמ"ד), שפ"ו. ספד"מ, תל"ו. שם, תס"ו, 4°. (ובפירשט ח"א דף שס"ג עירבוב דברים פה בשנות הדפוס, ע"ש).

2199. מראה האופנים. הוא ס' הספירא (Sphaera) ליואן שקרובושקו. נעתק לעברי ע"י ה"ר שלמה בן אברהם אביגדור ונחלק לד' שערים. נדפס בסוף ס' צורת הארץ עם פי' ונמוקים (עיין זה באות צ'). והר"מ אלמושנינו עשה עליו ב' פירושים בשם בית אלהים ושער השמים (ועיין בית אלהים ומ"ש שם).

2200. מראה האופנים הנ"ל עם פי' ה"ר חיים ליסקער : כ"י רד"א q, № 1673.

2201. מראה האופנים. ה"ר יעקב ב"ר אברהם פייתוסי. כולל חי' הרא"ה על מס' ביצה ואח"ז חי' מס' ביצה ומ"ק בשם יגל יעקב למהרי"ף הנ"ל ותוספי הרא"ש על מס' סוטה ואח"ז חי' מס' פסחים ר"ה ע"ז ומכות בשם יגל יעקב למהרי"ף הנ"ל : ליוורנו, תק"ע, 2°.

2202. מראה האופנים. ה"ר רפאל שלמה ב"ר חיים מורדוך. דרשות וחידושים ל"ו אופנים. נלוה לו ס' עצת חכמים לקוטי מאמרי פילוסופים ועניינים מכ"י ישנים : שאלוניקי, תקפ"ז (או תקב"ץ) 4°.

2203. מראה האופנים. (עיין חיים תהלה).

2204. מראה אש. ה"ר אברהם א"ש מפוזנן. חי' סוגיות והגהות על כל הש"ס : ברלין, תקצ"ג (וי"א: תקס"ג. ואולי הוא ד' שני) 4°.

2205. מראה גבר . ה"ר גבריאל ברי"א באלאק. הקדמה למהדורא שלישית מן המחזור מ"א עם הרגום הוללאנדית: ד"א, תרי"ח, 8°.

2206. מראה הגדול . ה"ר רפאל אשכנזי . ח"א, דרושים שונים (וזוכענס F 518 : עה"ת) : שאלוניקי , תק"פ, 2° . ח"ב דורש טוב כל"ל עם שרידי יאורה לה"ר יאודה אשכנזי : שם , תקצ"א , 2° .

2207. מראה זכוכית וקברות התאוה . ה"ר אהרן משה פונטרימול . כ"י ראיתי בשנת הרכ"ז : רמש"ש] .

2208. מראה חיים . ה"ר יוסף ב"ר גרשון קונצא . מ'שלים ר'מזים א'גדות ה'לכות ס'ירים : קיירי , חש"ר (1629) , 8° .

2209. מראה יחזקאל . ה"ר יחזקאל גלוגא (שלעזינגר) . חי' על מס' חולין : פראג , תקפ"ב , 2° .

2210. מראה יחזקאל . (עיין תלמוד) .

2211. מראה יחזקאל גדול . ה"ר יחזקאל קינדלש . (חי' עה"ת) : כ"י ברייט 7 .

2212. מראה יחזקאל קטן להנ"ל . פי' על קצת מאמרים המוסים : פראג , תנ"ה , 4° .

2213. מראה כהן. ה"ר יהודה כהן מליסא. חי' על מס' זבחים (ומנחות?): פפד"מ, תקל"ו, 4°.

2214. מראה כהן . ה"ר יששכר בער ב"ר נפתלי הכהן משעברשין. מפתח הפסוקים ומ"מ לס' הזהר ובסופו י"ז שערים לעניניס וערכין. [ופירשט ח"א דף פ"ג : ח"א י"ז שערים בעניני יראה-ומוסר ועבודה ותפלה וכל שער נקרא בשם מיוחד . וח"ב מפתח לכל פסוקי נו"כ המבוארים בס' הזהר ונקרא בשם מעשה רב]: קראקא, שמ"ט. ד"א, תג"ל, 4°.

2215. מראה כהן. ה"ר יששכר ב"ר דוד הכהן מזאמושטש . קבלה בעניני רוה"ק ונבואה ועניני מלאכים ושדים וסוד הגלגל : זאלקווא, תק"ג , 4° .

2216. מראה כהן . (עיין קרן אור ומראה כהן) .

2217. מראה הכתב . ה"ר חיים ב"ר מנחם מגלויגא. למודי הכתיבה לנשים בל"א ובאותי ר"ת : חמו"ד (ברלין) , 8° .

2218. מראה הכתב . ה"ר עבר ב"ר פתחיה . למודי הקריאה והכתיבה הנכונה וקריאת הכ"ת : חמו"ד , 8° .

2219. מראה הלבנון . ה"ר שמואל אשכנזי דייטשלענדר . שיה"ש עם ת"א ובאור ופי' המלות עם הקדמה לעניני הספר : פרעסבורג , תר"ח , 8° .

2220. מראה מוסר ובל"א צוכט שפיגל . כל המשלים והמליצות אשר בכל הש"ס כסדר א"ב בערכין ובחרוזות וגם בל"א בחרוזות . הובא לביה"ד ע"י ה"ר אביגדור ב"ר אליעזר ליפמאן הילדסהיים : פראג , ש"ע . לובלין , ת'. פראג , תל"ח . פפד"מ , ת"מ (?) 4° . שם , תנ"א , 8° , וז"ע .

2221. מראה מוסר הנ"ל עם ל"א לה"ר זעליגמאן אולמאן ממשפחת גענצבערגיר פפד"מ , ת"ם (?) . אופיבאך , תע"ו , 8° . (רד"א 0 ,7—406 №. אבל בל' רומי שם מיחס לו רק הקדמת הס' לבד ע"ש , וז"ע) .

2222. מראה המוסר . (עיין אוצר בלום) .

2223. מראה מוסר ומשלי חכמה . (עיין חיי הנפש ונצחיותה) .

2224. מראה מקום הדינים בש"ע כסדר א"ב בערכין לה"ר משלם פייבש ב"ר ישראל : קראקא , ת"ז , 8° . הומבורג פר דר האה , תצ"ר , 12° .

2225. מראה מקום לכתבי האריז"ל . כ"י ה"ר מיכל אבד"ק ברלין : כ"י רח"ם 506 № .

2226. מראה מקום למאמרי הש"ס : כ"י רד"א 800, q № .

2227. מראה מקום הענינים הנמצאים בס' הזהר : כ"י שם 936, q № .

2228. מראה מקום הענינים בש"ס מדרש וזוהר כסדר א"ב : כ"י שם 1099, q № .

2229. מראה מקום פסוקי תנ"ך למקום מובאם בש"ס ומדרשים ושאר ספרי חז"ל : כ"י שם 1313, q № .

2230. מראה מקום . כנ"ל בש"ס לה"ר יוזלן ב"ר שלמה לוריא : כ"י שם 1613, q № .

2231. מראה הנוגה . ה"ר רפאל ב"ר יהודה אשכנזי . ע"ד הרמב"ם . ח"ב דבר יוסף הגדהה ושמעתתא לה"ר יוסף דאנון : שאלוניקי , ת"ר , 2° .

2232. מראה הסנה . ה"ר משה חיים כהן מה"זונים . ספור תלאות שעברו על ארצו ובני עמו . כ"י רמש"ג . עיין תג"י ח' סי' ב' וגם מ' סי' ל"ו

2233. מראה עיני הכהן . ה"ר צבי הירש בה"ר רפאל הכהן. ב' חלקים : ח"א פשטים על תנ"ך וח"ב חי' אגדות : ברעסלויא , תקע"ו , 4° .

2234. מראה עינים . ה"ר יוסף יעקב אזכרי . חי' על סוגיות רש"י ותוספות : שאלוניקי , תקע"ו , 2° .

2235. **מראה עינים**. ה"ר רפאל אשכנזי. מ"מ על סוגיות התלמוד שנתבארו בספרי האחרונים אחרי הכנה"ג ויד אהרן: איזמיר.. שאלוניקי, לב"י לדר"ש, 2°. ובפתח השער הזכיר חבורו הגדול על הרמב"ם ז"ל: (תג"י ר' סי' י"ג).

2236. **מראה הפנים**. (עיין פני משה).

2237. **מראה צדק**. (עיין שני לוחות הברית).

2238. **מראה קדש**. (עיין מחזור).

2239. **מראה השרפת**. (עיין ברנט שפיגל).

2240. **מראה השתן**. מאמר לשפוט ממראה השתן על החליים: כ"י ווין № 168.

2241. **מראות אלהים**. מאישטרי חנוך ב"ר שלמה אלקוסטנטינו הרופא ממשפחת החנוכי. בענין ד' שנכנסו לפרד"ס ועל מראות ישעיה ויחזקאל וזכריה בדרך מחקר: כ"י רד"א № 279, et 1172, q כ"י רח"ם № 507 וכ"י ליידען № $56/_{6}$ (ברשמש"ש ע' 259) וואטיקאן... מינכען 201, 239. פארים 185, 852, 853 №№.

2242. **מראות אלהים**. ה"ר יצחק אונקנירא. בס' איומה כנדגלות אות ל' כתוב וז"ל: כאשר כתבתי בספר יחוס בני ספרד שנקרא מראות אלהים ע"כ: (שה"ד שכ"ה).

2243. **מראות אלהים**. פי' על מדרש רבות. הובא בס' כפתור ופרח ע"ש.

2244. **מראות אלהים**. (עיין עבודת הקדש).

2245. **מראות יעקב**. (עיין מזבח יעקב).

2246. **מראות העליונות**. (עי' חכמתא רבתי).

2247. **מראות הצובאות**. קלור אלפיך על הושע יואל עמוס ועובדיה ע"י ה"ר אהרן זעליג מסקאהל ב"ר יהודה ליווא (בעה"ס בית אהרן) כנ"ל על עשרה מזמורים הראשונים בתהלים: אלעקסניץ, ותלמדג"ז, 8°.

2248. **מראות הצובאות**. ר' דוד בן יהודה (המזכיר ד' 98). ס' הזהר מתורגם בלה"ק מפ' אחרי מות והלאה ויש בו יתרון וחסרון מזהר הנדפס: כ"י שד"ל (כ"ח ז' דף ע"ט ע"ש). ועיין אור זרוע (כ"י יוא"ל 37).

2249. **מראות הצובאות**. אמרי ספר בשבח הכתב ע"ס א"ב לה"ר יהודה מסומי: כ"י רח"ם № 352.

2250. **מראות הצובאות**. ה"ר משה זאב ב"ר אליעזר מביאליסטאק. חי' ובאורי ש"ע אה"ע סי' י"ז בדיני עיגונא דאיתתא ובסופו לקוטים מחי' גפ"ת: הוראדנא, תק"ע, 2°.

2251. **מראות הצובאות**. ה"ר משה ב"ר חיים אלשיך. פי' על נביאים ראשונים: ד"ו, שס"א (ש"י: באלשי"ך). שם ש"פ. אופיבאך, תע"ט, 2°.

2252. **מראות הצובאות** הנ"ל עם הפנים: פראג, ש"פ (ודלא כרד"א № 192: ש"ע, כי הפרט ויבא י'עקב של"ם ונשלם פ' בשלח שנת שפ"א כמ"ש בסופו) 2°.

2253. **מראות הצובאות** הנ"ל על נביאים אחרונים: ד"ו, שנ"ה. שם, שס"ג. (וגם על נ"ך): שם, שס"ז, 2°.

2254. **מראות הצובאות** הנ"ל עם הפנים ובסופו אגרת מוסר תוכחה לה"ר משה החסיד מפראג: יעסניץ, ת"פ, 2°. ובלי אגרת מוסר הנ"ל: זאלקווא, תקט"ו. פיורדא, תקכ"ה, 2°.

2255. **מראות השתן**. ס' רפואה לשפוט על החליים מגוון השתן ומראותיו בדרך קצרה ובו י"ג שערים: כ"י ווין № 169 ב' פעמים, ע"ש.

2256. **מראות השתן** כנ"ל אשר כתב אבן זהר (איזה ?) לבנו בלשון קצרה, י' שערים: כ"י מינכען (לרמש"ש) № $220/_{4}$.

2257. **מראות השתן** כנ"ל מקבלת יצחק הישראלי מפי יוסף בנו (?): כ"י המבורג 309 וכ"י ברלין $511/_{3}$ (ע"פ רשמש"ש Q, וע"ש)

2258. **מראות השתן** כנ"ל לא נודע למי. קצת בכ"י מינכען (לרמש"ש) № $8/_{9\cdot10}$.

2259. **מראות השתן**. (עיין ס' רפואה).

2260. **מראות השתנים**. ה"ר אברהם ב"ר יהודה הרופא. מאמר ברפואה כנ"ל מלוקט מכל ספרי רפואה שהיו לפניו ובו עשרה שערים: כ"י ווין № 159.

2261. **מראית העין**. ה"ר חיים יוסף דוד אזולאי. חי' על אגדת עין יעקב. נלוה אליו ס' בעת חיה ר"ת ב'תים ע'בדים ת'מורה ממס' קטנות ואחרי חי' ובסופו בתי הנפש פי' על הגדה ש"פ והקונים והשמטות: ליוורנו, תקס"ה, 2°.

2262. **מראית העין**. (עיין זכרון אברהם).

2263. **מראית הפנים לאריסטו** על חכמת הפרצוף: (עיין אריסטו). ולדעת המרשים כ"י ווין № 128 הוא מאמר אחד מס' סוד הסודות לאריסטו ולא ס' בפ"ע. ועיין ג"כ במפתח או"ח דף שכ"ג ובהערה שם. (ועיין שער הכרת הפרצוף באות ש'). ובכ"י די רוסי № $1050/_{5}$ נקרא מאמר בהכרת הפרצוף, ע"ש.

2264. **מראשות הראש**. כ"ז מאמרים ברפואה ע"פ ס' אבן ואפיד נעתק ע"י ר' יהודה בן שלמה בן נתן מגזע ישי בשנת הקי"ב.

בראשו לוח המאמרים והפרקים ואחריו רשימת מלות ערביות שנטיעות וסממני רפואה כסדר א"ב עם פי' והעתקה בלע"ז : כ"י הפליט Cod. 35 . כ"י די רוסי № 623 עם הקדמה ומ"מ לר' אברהם אֲמִילַבִּי וכ' שם שהוא קצור מס' אבן ואפיד , ע"ש . (כ"י מינכען 286/3) .

2265. **מראת הצדק** . ה"ר ישראל בה"ר משה ר' מענדילש . מ"מ סוגיות הש"ס בדרך קצרה ואח"ז מפתח ס' השל"ה ומ"מ הענינים בקצור נמרץ . הובא לביה"ד ע"י ה"ר שלמה זלמן בה"ר אהרן יצחק זעליג : ד"א , תמ"ב , 8° . [והמדפיס ה"ר עמנואל עטיאש הדפיס המפתח הנ"ל בס' השל"ה בשם טבלא של שיש ע"ש] .

2266. **מרבה לספר** . (עיין הגדה של פסח) .

2267. **מרביץ תורה** . ה"ר משה במהר"י מטראני . דרשות עה"ת, כ"י : (ש"י) . והג"מ חיד"א מיחסו לה"ר שלמה בנו ושם הס' מרביץ תורה בישראל (עיין ול"א כ"א ושה"ג שלי במקומו) .

2268. **מרביץ תורה בישראל** . (עיין מרביץ תורה לפני זה) .

2269. **מרגליות טובה** . פי' הראב"ע על התורה עם שלשת מפרשיו , והם : אוהל יוסף , מקור חיים , ופי' המוטוט בקצור מלוקט ומסודר ע"י ה"ר יקותיאל לאזי ב"ר נחום אשכנזי (נכד בעל עבודת הגרשוני) עם חידה על אותיות אהו"י להראב"ע עם פי' ממנו : ד"א , תפ"ב , 2° .

2270. **מרגליות טובות** . ה"ר יעקב ב"ר יצחק צהלון הרופא . קצור ס' חובות הלבבות ואחר כל שער תפלה מעין השער ההוא וקצת תפלות ז"ז ובסופו תרי"ג מצות בקצור , ונחלק לשלשים יום : ד"ו , נעש"ה 8° . [וה"ר יואב בן ברוך די פיאטעלי בהקדמתו שם מזכיר עוד ד' ספרים , והם : מורשה קהלת יעקב באור ע"ס מדע אהבה זמנים להרמב"ם . ישועות יעקב באור על ישעיה . תתן אמת ליעקב דרשות עה"ת . קול יעקב מפתח ומ"מ על כל מאמרי הילקוט ע"ש] .

2271. **מרגליות טובות** הנ"ל עם תוס' קצת תפלות ע"י ה"ר דוד שויגירש : ד"א , תמ"א , 8° . שם , תנ"ה . שם , תס"א, 16° . פפד"מ , תס"ח , 8° .

2272. **מרגליות התורה** . ה"ר צבי הירש ב"ר שמואל זאנוויל מסעמיאטיטש . פי' על התורה בדרך קבלה : פאריצק , משח"ר (תקמ"ח) . חמו"ד , 4° .

2273. **מרגליות התלויה בגלגל חמה** . ה"ר משה ב"ר ישעיה קאלישער . על מהלך השמש והירח ושבת הלקויים להבין דרכי התכונה בהל' קה"ח להרמב"ם ושארי ספרי תכונה : חמו"ד , 8° .

2274. ס' **מרגניתא** . ה"ר יהיאל מיכל מקאלווריע . תוכחת מוסר בחרוזים עם ל"א ושם המחבר בראשי החרוזות (עם צוואת ר"י חסיד בלה"ק ובל"א: פיורדא, השומ"ר 12°) . שקלאוו , תקס"א . ווילנא , תקס"ג , 8° .

2275. **מרגניתא דבי רב** . (עיין אבקת רוכל) .

2276. **מרגניתא טבא** . (עיין מגלת סתרים , ס' המצות) .

2277. **מרגניתא שפירא** . ה"ר אברהם אפענהיים . על דיני שופר וקצת חידושים בחרוזים : ד"א , תקכ"ז , 8° . [ג"א ס' אמרי יאה על הל' פסח כמ"ש שם בהקדמתו] .

2278. ס' **מרדכי הארוך** או **הגדול** . רבינו מרדכי בר הלל אשכנזי . כל דיני התלמוד וכל שיטות הגמרא ורש"י ותוספות כסדר האלפסי : ד"ו , חש"ד , 2° . [בש"ס ד"ו רפ"ב—ד' נמצא המרדכי בסוף כל מס' כמו הל' הרא"ש בכל הש"ס שלנו ואולי נדפס ממנו גם בכרך מיוחד ולכן הוא חש"ד . ואחר זה נזכרתי שנדפס שם גם האלפסי בעת ההיא רפ"א—ב' עם המרדכי וקרוב לשמוע שהורס ממנו לכרך בפ"ע וחש"ד (עיין אלפסי) . ועיין ג"כ הקדמת ה"ר יעקב מרקריא: הרופא לס' זה ד' ריד"ט, ונע"ג] .

2279. ס' **מרדכי** הנ"ל עם סימני מרדכי ולוח הדינים בסופו ע"י ה"ר יוסף אוטולינגן ועם חי' הר"ן ולוח הדינים כנ"ל : ריווא די טרינטו , שי"ט , 2° . ועם הגהות רבות כ"י : (צעדנער 560) .

2280. ס' **מרדכי** הנ"ל עם פתיחה והגהות לה"ר מנחם מענדיל טיקטין [ובשער הס' נקרא מרדכי דרינום] : קראקא , משי"ח , 2° . וגם זה הורס מס' האלפסי שנדפס עם אז , (ועיין באות א') .
[והג"מ חיד"א ראה ס' מרדכי הגדול בכ"י ונוסף בו על הנמצא בידינו : הלכות א"י ופ' אלו הן הלוקין ופ' אלו הן הנשרפין ומס' זבחים וחסר הלכות קטנות . והוא מצא כתוב בס' קצור מרדכי למהר"ש מצליצש"ט (משלישטא"ט) שהמרדכי לא חיבר בהלכות קטנות . ולמדנו מזה שהלכות קטנות הנמצא בדפוס אינם ממנו . ועיין כ"ע ג' ושה"ג שלי ח"ב במקומו] .

2281. **מרדכי** אונ **אסתר** . מעשה בחתן וכלה בל"א : ווילנא , (נדפס פ"ר) , 12° .

2282. מרדכי קטן. (עיין קצור מרדכי).

2283. מרדע ודרבן. חקירות בכוונת מגילת העולם: כ"י רד"א q 1172, №.

2284. מרומי שדה. (עי' מאמר אפשרית הטבעית).

2285. מרי צבי. ה"ר צבי הירש ב"ר יהודה יודל מטימקאוויץ. חי' הלכות (על סדר מועד): אופיבאך, תצ"ח, 2°.

2286. ס' מרים. הרופא אבנר די בורגז. בעניני דת הגולרים אחרי עזבו דת אבותיו, כ"י.

2287. מרירי יום. ה"ר אלעזר הלברשטאם. קינה על מות גיסו הנגיד ר' אלכסנדר סענדר בלאך: ווילנא, תר"ט 12°.

2288. ס' המרכבה. קבלה בשמות נוראים ונחלק לפרקים: כ"י רד"א 0 314, №.

2289. מרכבה של יחזקאל לרשב"י בקבלה: כ"י יוא"ל.

2290. מרכבת יחזקאל עם פי' ה"ר יוסף ג'יקטיליא בקבלה. כ"י: (ש"י).

2291. מרכבת המשנה. ה"ר אהרן אלפאנדארי. חי' על הרמב"ם ח"א: אזמיר, תק"כ [וי"א: השיר"ה לפ"ג], 2°. וכ' הג"מ חיד"א שהיה לו על כל חלקי הרמב"ם ונשרף: (עיין שג"ב קל"ג וסש"ג שלי במקומו).

2292. מרכבת המשנה. ה"ר אשר אנשיל ב"ר יוסף מרדיק [ולפ"ד רמש"ש אולי הוא לה"ר אשר ב"ר חיים העליץ א' המדפיסים אותו אבל לא ר' אשר אנשיל הנ"ל. עי' רס"ד 124 №]. והוא קונקורדאנץ או מדרש מלים בלה"ק ול"א כסדר א"ב עם מבוא: קראקא, חש"ד (רצ"ד), 4°. עוד בשם ספר ר' אנשיל: שם, שול"ח, 4°.

2293. מרכבת המשנה. ה"ר יוסף בה"ר משה אלשקאר. פי' על פ"א: כ"י רד"א q 421, №.

2294. מרכבת המשנה. השר דון יצחק אברבנאל. באור ע"ס דברים הנקרא משנה תורה: סביוניטא, שי"א, 2°. (ועיין פירוש).

2295. מרכבת המשנה. ה"ר שלמה ב"ר משה העלמא. ובו ד' אופנים: א) חי' על כל דיני שביתה להרמב"ם והם הל' שבת ועירובין ושביתת עשור והל' יו"ט ולהשיב על השגות הראב"ד והערות מפרשיו המגיד וכסף משנה ולחם משנה ומשנה למלך. ב) נכבדות על מקומות רבים מס' זרעים ועבודה וטהרות וכמה חי' על כל הי"ד ספרי הרמב"ם. ג) קו"א על שיטת י"ח דברים גזרו בו ביום וכמה סוגיות ז"ז בפלפול. ד) קונט' ברכות בחשבון לפרש כמה מקומות בדרז"ל המדברים בחכמת החשבון וז"ז בעניני הלכה שונים: ח"א: פפד"א, תקי"א. ח"ב וג': שאלוניקי חש"ד (תקמ"ב) 2°. [ולפ"ד פירסט ח"א דף קע"ב נמצא בו ג"כ ס' צנצנת המן על אגדות התלמוד אשר לא מצאתי בכמה שהיו לפני].

2296. מרכבת המשנה. מהנ"ל. ב' חלקים גדולים בפלפול על הרמב"ם ומיישב בו ב' אלפים וקכ"ח השגות הראב"ד על הרמב"ם ושארי הערות על המפרשים הראשונים והאחרונים אשר השיגו על הרמב"ם. עם מפתח בסוף כל חלק: שאלוניקי, תקל"ז, 2°.

2297. מרכבת המשנה. (עיין בדרך אלשיך הומרי מתנייתא).

2298. מרפא לשון. א' מחבורי הג"מ חיד"א שנזכרו בכתובים. כמ"ש בשג"ח א' סי' כ' ע"ש.

2299. מרפא לשון. ה"ר יעקב בר דוד פארדו. תפלות לדבר הילדים ר"ל: נדפס עם ס' תהלה בארש שלו: ד"ו, תק"ס, 8°.

2300. מרפא לשון. ה"ר משה דוד ואלי. עניני קבלה: כ"י יוא"ל.

2301. מרפא לשון. ה"ר רפאל ארדיט. חי' שבועות ועל הרמב"ם ובסופו ב' דרשות: שאלוניקי, תקפ"ו, 2°.

2302. מרפא לשון. ה"ר רפאל ב"ר יקותיאל זיסקינד כהן. דברי מוסר ונחלק לשמונה עמודים: אלטונא, תק"ן, 4°.

2303. מרפא לשון. (עיין דבר טוב, דרכי נועם, תורה, תלמוד).

2304. מרפא לשון ארמי. ה"ר אפרים ישראל בליבער. יסודות דקדוק לשון ארמי עם לוחות בסופו, ובראשו מבוא כללי בשם מגיד מראשית: ווין, תקצ"ט, 8°.

2305. מרפא לנפש. ה"ר אברהם ב"ר יצחק צהלון הספרדי. מזור ותרופה לכל תחלואי הנפש ובו תקוני הנפש ורפואתם מהאריז"ל ע"ד סוד והוא סובב הולך עליו כמבאר: ד"ו, בשמח"ה, 4°.

2306. מרפא לנפש. הוא סדר מעבר יבק כמנהג ק"ק פירארה: ד"ו, תק"ח, 8°. שם, תקי"ג, 16°. ואולי סדרו ה"ר יעקב פארדו (עיין שג"י י' סי' רכ"ז).

2307. מרפא לנפש. ה"ר נתן ב"ר שמואל. תוכחת מוסר עם ל"א: פיורדא, תנ"ב (וצעדנער: תע"ב), 8°.

2308. מרפא לנפש. ה"ר רפאל נורצי ב"ר גבריאל. (עיין סאה סלת).

2309. **מרפא לנפש**. (עיין ארחות חיים, חובות הלבבות, ראשית חכמה הקצר).

2310. **מרפא הנפשות**. ר' יוסף ברזילאני. נעתק לעברי מנהגים ומדות טובות: (ש"י). ובתוס' עק"ד תר"י דף ת"מ כ': ר"י אלברגלוני ונמצא בכ"י רד"א q, № 1159.

2311. **מרפא הנפשות**. ה"ר יצחק בן עקנין. מעניני הנשמה ושלימותה: כ"י רד"א תקמ"ב ובק"ד לא מצאתי. וקרוב לשמוע שהוא הנז' לפני זה q, № 1159 ומיוחס שם לר' יוסף בן עקניא ומשובש שם הספר ובל"ר שם כתב שהוא קצת מס' הנפש לגאליינוס הנמצא שם לפניו ולמחברו קורא הרופא, ע"ש. ולולא דברי תוס' עק"ד הנ"ל הייתי אומר שאולי הוא פי' ה"ר יוסף בן עקנין תלמיד הרמב"ם על ס' הנפש לגאליינוס. (כאשר שערתי כן הוא. עיין החלוץ ג' דף ס').

2312. **מרפא לעינים**. (עיין פתח עינים).

2313. **מרפא לעם**. ה"ר יהודה בצלאל ב"ר זאב וואלף עליאשבערג. ס' רפואות ועצות טובות לכלל הבריאות. נעתק מל' פולאניא להרופא פויליצקי. ח"א, ובראשו קונטרס ראשית דעת: ווילנא והוראדנא, תקצ"ד, 4°.

2314. **מרפא לעם**. מהנ"ל. חלק שני כנ"ל ובראשו הקדמה ומבוא כללי בשם תמים דעות: ווילנא, תר"ב, 4°.

2315. **מרפא לעצם**. ה"ר יצחק פרחי מעה"ק צפת ת"ו. פרקי מוסר. (עיין תג"י י' סי' רכ"ד): אורטה קייואי, חש"ד (תק"ץ), 8°.

2316. **מרפא לעצם**. בבאור כל האלהיות בקצור לחכם ירושלמי קדמון מחכמי הקראים: (אר"ץ). וגם' לקוק"ד כ' שהוא לכ"ר ישועה בכ"ר יהודה הקראי ע"ש דף ק"י, ושם הערה יו"ד דקע"ז כ' שכולל הלצה וג' פרקים וכ"ה שערים ומדבר על תארי הש"י בדרך מחקר: כ"י ל"ה דפין אין 8°.

2317. **מרצפת אבנים**. (עיין מסלול).

2318. **המרצחת עולה**. ה"ר דן עהרמאן. הוא שיר „דיא קינדעסמארדערין" לשיללער בלה"ק עם ל"א: פראג, 1863, 12°.

2319. ס' **המרקחות**. ה"ר יצחק ב"ר שלמה הישראלי. ס' רפואות: כ"י מינכען № 245/3.

2320. ס' **המרקחות**. תלמוד הכנת הרבה מיני רפואות בקצרה ושמות רובם בראשם בל' יון. ונראה מזה שנעתק מספרי חכמת הרפואה לחכמי יון: כ"י ווין № 170. ולדעת הרב דר' צונץ הוא ס' הרקוח ליואן דאמאשיא (מדמשק?) אבן מאשויה שנמצא חלק ממנו בהעתקה כ"י הפליט Cod 1. ע"ש.

2321. ס' **המרקחת**. לבערנארד די גארדן. על חכמת הרפואה: כ"י מינכען № 288/2.

2322. **המרקחת**. ה"ר יהודה ליב נין ונכד לה"ר יחיאל מיכל מארפטשיק. וידויים כסדר א"ב: כ"י רד"א q, № 1526.

2323. ס' **המרשים**. הב"י מזכירו בח"מ בכמה מקומות וכותב „כתב המרשים". ונראה דחכם א' רשם מורה מקום והגהות בטור דפוס ישן או כ"י וקרי לי' מרשים: (שג"א קע"א ושה"ג שלי במקומו).

2324. **משא אליעזר**. דרשה שדרש בל"א ה"ר אליעזר המכונה דר' לעווי בווילנא בבואו שם עם השר זיר משה מונטיפיורי בקיץ שנת תר"ו ונעתק ללה"ק ע"י ה"ר שמואל יוסף פין: ווילנא, תר"ז, 8°.

2325. **משא באטאוי**. ה"ר שלמה יעקב כהן. שיר לכבוד ארץ הולאנדי, עם ל' הולאנדי: ד"א, 1814, 8°.

2326. **משא בערב**. ה"ר שמואל רומאנילי איש מנטובה. קורות מסעיו בארצות המערב וחיי אהב"י שם בלשון צח ונמרץ: ברלין, תקנ"ב. ווין, 1834. ווילנא, תקצ"ה. ווארשא, תר"ח, 8°.

2327. **משא גיא חזיון**. ה"ר בנימין ב"ר מאיר הלוי אשכנזי [וצעדנער 84: ב"ר אברהם רופא]. שיר מוסרי על הבטחון בה' ולא על הון ועושר: ריווא די טרינטו, ש"כ, 8°.

2328. **משא דמשק**. (עיין שארית ישראל).

2329. **משא חוקרים**. שיר נגד אורשריפט של גייגער: חמו"ד (לונדון? 1857?), 8°.

2330. **משא מלך**. ה"ר יוסף ב"ר יצחק ן' עזרא. על עניני מסים וארנוניות וכל הערכות הקהלות ודיני מנהיגי הקהל עם הקהלות לפי הדין או המנהג עם מפתח: שאלוניקי, שס"א, 2°.

[והוא חלק מספרו ראש יוסף על ש"ע ח"מ כמבואר בהקדמתו שחיבר ראש יוסף על ח"מ וכשהגיע לס' קס"ג נפשו אותה ויעש לשום את משא מלך ס' בפ"ע. ודלא כשה"ד שכ"ה שחשב לתקן וקלקל, ע"ש. ועיין שג"ב ק"א ושה"ג שלי במקומו].

2331. **משא נתן**. ה"ר מאיר ברוך. תולדות איש נודע בשערים אשר יסרוהו אוכלי לחמו ואנשי ביתו ובסופו כל הנ"ל בל"א בשם מיינהארדש לעבענסוואנדעל: פראג, תקפ"ו, 8°.

2332. משא צפון. ה"ר אברהם גאלדבערג מראווא. דבר טוב על פקודת חליפות הבגדים ברוסיא וקונטרס מעשה רקח נגד ה"ר שלום רוקח מבעלז: לבוב, תר"א (נ"ל תר"ה. ואַלדנער: 1848) 8°.

2333. משא רקח. (עיין משא צפון).

2334. משאת בנימין. ה"ר בנימין אהרן ב"ר אברהם סאלניק. קי"ב שו"ת וחי' דינים עם מפתח להלכות: קראקא, שצ"ג. מיץ, תקל"ו. סדילקאוו, תקצ"ג, 4°.

2335. משאת בנימין. (עיין דינים).

2336. משאת משה. ה"ר משה ישראל ר"מ ברודים. ח"א שו"ת על ש"ע א"ח י"ד אה"ע, נדפס בחיי המחבר. וח"ב שו"ת על ד' ש"ע נדפס אחרי מותו ע"י בנו ה"ר אברהם ישראל: קונשטנטינא, תצ"ד—ה'. [ופירסט ח"ב דף שנ"ח. ג' חלקים: קושט', תצ"ד—ו'. ואַלדנער 392: ח"א וב': קושט', תצ"ד—ה'. (ח"ג): שם, בש"ר] 2°.

2337. משאת משה. ה"ר משה צבי ענסער. ס' דקדוק. ח"א נקרא המצרף: לעמבערג, 1854 8°.

2338. משאת משה. (עיין שושנת עמקים).

2339. ס' משביר. (עיין ראש משביר).

2340. ס' המשביר או ערוך החדש. ה"ר יוסף ב"ר בנימין דוב שיינהאק. אוצר כל מלות התרגומים וש"ס בבלי וירושלמי ומדרשים וכו' מסודר כסדר הערוך לר' נתן מרומי בהוראתן מאיזה לשון הוצאו והתרגומן בל' אשכנז נאה עם הערות ובאור הרבה מאמרי רז"ל, ב' חלקים: ווארשא, תרי"ז, 8°.

2341. משביר בר. ה"ר יוסף שטיינהארט. חי' כסדר התורה עם קנת חי' נכדו ה"ר עקיבא אבד"ק קובנא ובסופו קנת הספדים ואח"ז בת שור חי' על מס' ב"מ: פראג, תקפ"ח, 2°.

2342. משבית מלחמות. קובץ פסקים על עסק המקוה ברא‌וויגו שהתירו קנת רבני איטליא הנה הם כתובים על ספר מלחמות ה', עיין זה: ד"ו, שס"ו 4°.

2343. משבית מלחמות. (עיין שער היחוד).

2344. משבצות זהב. ה"ר נתן ב"ר חיים עמרם מחברון. שו"ת על ד' ש"ע ובסופו משפטי הבכורה ומשפטי הכת ע"פ היושר והטבע וע"פ מקור התורה: ליוורנו, התו"ר, 2°.

2345. משבצות זהב. (עיין פרי מגדים).

2346. משבצת הפנינים. ה"ר ליפמאן נייזאטץ. קובץ משלי מאמרי חכמה וספורי מוסר מאגדות חז"ל וספרי מוסר וביחוד מס' מבחר הפנינים וכולם ערוכים בדרך מליצה ושיר: ווין, תר"ו. ווארשא, תדי"ר, 8°. [וכ' בהקדמתו שחיבר פי' חדש ע"ס מבחר הפנינים ותרגומו בל"א, ולא עלה בידו להדפיסו עד הנה].

2347. משברי ים. ה"ר נתן יצחק וואלאנטין. ויכוח בין שלש אחיות על הריגת נעלסאן, עם ל' אנגלי: לונדון, א"ל תעזבנ"ו (תקס"ו), 8°.

2348. משגב אמהות. (עיין צוף דבש).

2349. משגב לדך. (עיין שם הגדולים).

2350. משה ידבר. ה"ר משה ישראל ב"ר אליהו רב ברודים. שו"ת וחי' דינים: שאלוניקי, ז"ה השע"ר, 2°.

2351. משובב נתיבות. ה"ר שמואל ב"ר סעדי' מטוט. ס' קבלה ופילוסופיא אלהית, ג' חלקים: כ"י רד"א № 928, q וכ"י וואטיקאן № 225 וכ"י וואלפענביטטעל. (נוכן במפתח גא"פ). כ"י דרעזדען 28. ורח"ם 138: (פי' ע"ס יצירה) עם שיר בראשו: פאריס 769, 824/9, 842/2.

2352. משובב נתיבות. ה"ר משה כהן. כ"י: (ש"י).

2353. משובב נתיבות. (עיין אבני מלואים).

2354. משוח מלחמה. (עיין שאילתות אביה).

2355. משחא דרבותא. ה"ר מסעוד רפאל וה"ר שלמה וה"ר חיים אלפסי. חי' על כל הד' ש"ע. ב"ח: ליוורנו, תקס"ה, 2°.

2356. משחקת בתבל. ה"ר ישראל נגארה ב"ר משה. מליצת מוסר ע"ד ס' בחינת עולם: צפת, שמ"ז, 4°.

2357. משחת אהרן. ה"ר אהרן זעליג ב"ר יואל פייוויש מאוסטרהא. חי' הלכות על כמה מסכתות: פפד"א, תק"ו, 2°. [נ"ח ס' אהל אהרן על מסניות].

2358. משיב דברים נכוחים. ה"ר יעקב ב"ר ששת. דרשות לאיזה מאמרים וקצת ע"פ מחקר ופי' ע"ס ברא‌שית ובו ל"א פרקים: כ"י רד"א q № 379, וכ"י רח"ם № 509 אבל רק עד תוך פ' י"ג. (וקצת ממנו בכ"י מינכען (לרמב"ם) b 240/5).

2359. משיב חמה. ה"ר יצחק ב"ר בער צורף מניקלשבורג. תוכחת מוסר עם ל"א לנשים בשם מנהגי אשת חיל: פפד"מ, תע"ה, 8°.

2360. משיב חמה. תשובות על ס' רודף מישרים ומענה רך בענין מבטא לה"ק: ד"א, תקס"ח, 8°.

2361. משיב מלחמה. ה"ר מאיר שטערן. שו"ת כ"י בדיני עיגונא וכל דיני מים שאין

להם סוף ומלחמה דעגונא נכללו בהן : (ש"י) .

2362. משיב נפש . ה"ר יואל סירקיש ב"ר שמואל (הב"ח) . מגלת רות עם פי' ועם פירש"י וקצת באור על פירש"י בשם באר מים : לובלין , שנ"ה טוב"ה . קאריץ , תקמ"ז , 4° .

2363. משיב נפש . ה"ר עמנואל הספרדי . מביאו בריש כללי הגמרא שלו אחר בריש ס' מהררי נמרים דף ג' ע"א ע"ש, ונראה משם שהוא על דרכי מוסר ומדות טובות , שכ' שם וז"ל : וזה יהיה אחר שקדמו לך המדות הטובות והמוסרים שראוי להיות לכל איש נבון וחכם כמו שסדרתי לך בספר משיב נפש וכו' .

2364. משיבת נפש . שו"ת לה"ר אריה ליב ב"ר משה צינז מפינטשוב : ווארשא , 1849 , 8° .
[ובשער הס' שם כ' שחיבר ג"כ ס' ברכת השיר , טיב חליצה , וחי' ופלפולים על הל' בשר בחלב ונדפסו , ואנכי לא ראיתים עד כה] .

2365. משיבת נפש . ה"ר יוחנן ב"ר אהרן לוריא . פי' עה"ת ועל רש"י עה"ת וכלל בו ג"כ קונט' ויכוח חמינים שלו . חובר שנת רס"ו : כ"י רד"א q 400, et 283 №.

2366. משיבת נפש . ה"ר יעקב צמח . עניני גלגולים ע"פ קבלת האריז"ל : כ"י רד"א F 1000, et a' 900 № q. כ"י שענבלום 73 .

2367. משיבת נפש . כ"ר ישועה בכ"ר יהודה הזקן הקראי . בבאור אמתת התורה ושאר אלהיות : (אר"ץ) . ועיין לקוטי קדמוניות נספח יו"ד ריש דקע"ג .

2368. משיבת נפש . ה"ר מנחם ב"ר שלמה המאירי . פרקי תשובה . וה"ר חיד"א ראהו בכ"י כמ"ש בשג"א כ"ט ושה"ג שלי ח"א בשמו . ונמצא בכ"י וואטיקאן ודי רוסי כמ"ש בתולדות המאירי לר"ז ן' כוכב טוב .

2369. משיבת נפש. ה"ר צבי הירש ב"ר דוד. שיה"ש עם פי' נוטה לקבלה : זאלקווא , תקל"ה , 8° .

2370. המשיג . (עיין ס' ההשגה) .

2371. משיח ה' . ה"ר יוסף ב"ר יצחק משה מונטיקייו. דרושים כסדר התורה: שאלוניקי , תקמ"ה , 8° .

2372. ס' המשיחה והתשבורת. ה"ר אברהם ב"ר חייא הנשיא הספרדי . על חכמת מדידת האדמה . כ"י פאריז : (המגיד שנה ב' דף קפ"ו) .

2373. משיחת חולין של תלמידי חכמים. (עיין בן המלך והנזיר) .

2374. משירי אהודנו . ה"ר יהודה אריה ב"ר צבי הירש קרפ-נטראץ . שיר על כללי הדקדוק עם פירוש: כ"י רח"ם 510 №.

2375. משך הזרע . (עיין ברכת ה') .

2376. משך חכמה. דרשות עה"ת : כ"י (ספרדי) מינכען 267 № וכ"י טורין 21 .

2377. ס' המשכון . (עיין מקח וממכר) .

2378. משכיות כסף . ה"ר יוסף אבן כספי . פי' לס' המורה במה שיש בו סוד ונקרא אוצר ה'. ודלא כמרשים כ"י מינכען שקרא לו אוצר נחמד (עיין דברים עתיקים ב' דף י"ט ומ"ש שם) . נדפס ביחד עם ספרו עמודי כסף על המו"נ : פפר"מ , תר"ח , 8° .

2379. משכיות כסף . ה"ר מרדכי תמה . על שתוף הוראות השרשים כסדר א"ב [ולפ"ד הרב כרמולי הוא ח"ג מס' אמרי נואש, עיין זה] ובסופו מכתבים ושירים עתיקים מר' אברהם בדרשי אל ה"ר טודרוס שר מלכות קאסטיליאה ותשובת השר הנ"ל בג' חרוזים : ד"א , רא"ה ז"ה חר"ש (לפ"ג : תקכ"ה) 4° .

2380. ס' משכיל . ה"ר מנח ב"ר שלמה . פי' על הנ"ך . מזכירו תדיר בספרו אבן בחן (עיין תוס' עק"ד תר"ט דף י"ג) .

2381. ס' המשכיל . (עיין ס' חסידים , שלשלת הקבלה) .

2382. משכיל לאיתן. ה"ר אברהם ב"ר יהודה ליב מ"ץ בחאטימשיק . חי' הלכות על קצת סדר מועד וקדשים: ווילנא, תקע"ח, 4°.

2383. משכיל לבני ישראל . שיר בני ישראל בעיר ברלין בשוב המלך בשלום אל ביתו , עברית ואח"ז אשכנזית : ברלין , תקס"ט, 4°.

2384. משכיל לדוד . ה"ר דוד פאררו . פי' על רש"י עה"ת : ד"ו , באש"ר , 4° .

2385. משכיל לדוד . (עיין כהב התנצלות , שיר המעלות) .

2386. משכיל למשה, תהלה תפלה. ה"ר משה ישראל חזן . ג' מזמורים כעין מזמורי תהלים עם נקודות וטעמים עם תרגום איטלקי לזולתו : ליוורנו , 1858 , 8° .

2387. משכיל שיר ידידות . ה"ר גבריאל הירש ליפמאן . שיר ליום מלאת לה"ר אורי שרגא פיים שמונים שנה : טריר, 1840, 4°.

2388. משכיל שיר ידידות . שיר לה"ר שמואל מולדד : ד"א , 1822 , 8° .

2389. ס' המשכילים . ה"ר אברהם אזולאי . פי' על ח"ב מהזוהר ונאבד : (שג"ב ק' ד' ושה"ג שלי ח"ב קול ברמה) .

2390. משכית האורות ופרדס הנצנים לאבו אחמד אלגזאלי. דברי חכמה ומוסר נעתק לעברי ע"י ר' יצחק ב"ר יוסף אלפסי : כ"י אוקספורד 392 № [ר"ל דוקעם כתוס' עק"ד תר"ו דף ש"ז העלה י"ז . וגם דף תנ"ט כ' שהוא ברשימת אורי 325 № חסר וגומר שאת"ו שלם. והאוצר נחמד כ' דף קנ"ה הערה ו' כ' שהרדי"א בפירושו עה"ת פ' פקודי מזכיר ס' האורות האלוהות לאבוחמד אלגזאלי ואולי זהו].

2391. משכן העדות . ס' קבלה . והיה ביד ס"ר יש"ר מקנדיא בכ"י , כמ"ש בנובלות חכמה שלו דף קנ"ה , ע"ש .

2392. משכן העדות . ר' שם טוב מליאון . כ"י : (ש"י) .

2393. משכן העדות . ה"ר משה די ליאון . על ענין התשובה וסוד גיהנם וגן עדן בקבלה עמוקה : כ"י רד"א № 900, b, F וקצת ממנו בכ"י מינכען (עפ"י רמש"ש) 24/5.[ילפ"ד קרוב לשמוע כי שלש אלה ספר א' הם כי הראשון נמנה בס' נובלות חכמה בין אלה שלא נודע שם מחברם ושני נראה שנשמט שם המחבר בכ"י וצ"ל ר' משה ב"ר ש"ט מליאון או די ליאון והוא זה שלפנינו] .

2394. משכן שילה. כתב וואלף בח"ב דף אלף שב"ט שנמצא באוצר ספרי רד"א ולא נזכר בב' רשימות רד"א אשר לפני ולכן לא נודע לי למי הוא ומה הוא . (ועיין צונץ גא"ל דף רל"ו הערה b) .

2395. משכן שילה . (עיין בשרתי צדק , כור הבחינה) .

2396. משכנות יעקב . ה"ר יעקב אבד"ק קארלין . שו"ת על כל ד' חלקי הש"ע : ווילנא , הקצ"ח , 2° .

2397. משכנות יעקב . ה"ר יעקב אהרן אבד"ק קארלין . דרושים בפלפול והלכות : שקלאוו , תק"ע , 4° . (בירכת ח"ב דף י"ד והושבני לו מצאות ביד המרשים דריגא) .

2398. משכנות יעקב . ה"ר יעקב ן' נעים . דרושים כסדר התורה ובסופו קונט' צניף מלוכה בדיני כבוד המלך : שאלוניקי , תפ"א , 2° .

2399. משכנות יעקב. ה"ר יעקב ב"ר שלמה צרפתי . ס' מחקר וחכמת הטבע ובו ג' חלקים : ח"א בית יעקב על דרכי האורי המקראות למקומותם למתלקותם , איזה מהם כוללים באורים שונים , איזה מהם אינם סובלים רק דרך הפשט או הרמז והמליצה לבד ואיזה מהם סובלים כל דרכי הבאור . ח"ב ישועות יעקב על ענין עשר מכות בהביא ה' על מצרים ביד משה . ח"ג קהלת יעקב יוכיח כי גדול מעשה התלמוד יותר מלמוד התורה , ומאמר על מעשה בראשית במוספתים על חדוש העולם ולסתור דעת מאמיני הקדמות , ובסופו אבל רבתי מונה מספר כל קרוביו ובני משפחתו המתים במגפה בשנת ה"א קמ"ח בצרפת וקינות אחת מבנותיו אשר היתה בתולה לאיש ואשר דברה לפני מותה . חובר בשנת ה"א קנ"ה: כ"י פאריז a.f. № 227 .

2400. משכנות יעקב.(עי' מטעמי מגדני יעקב).

2401. משכנות הרועים . ה"ר עוזיאל אלחאיק . הלכות כסדר א"ב : ליוורנו , יש"ש , 2° .

2402. משכנות הרועים . (עיין חלק יעקב) .

2403. משל . ה"ר יוסף אבן כספי . בן קרא בתשובה לספרו על דרכי באורי המקרא בנו"כ ולא התורה , ואח"ז קרא לו ארני כסף , עיין זה .

2404. משל על האדם ועל סוד שליחות הנפש לה"ר אברהם המורהי ב"ר שבתי : כ"י ליידן $41/_{14}$ № .

2405. משל ומליצה . ה"ר אברהם די ריגייו ב"ר עזריאל . אגרות שלום ותידות ושירים וקינות במשקלים שונים , כ"י : (יחוסים א' דף פ"ה) .

2406. משל ומליצה . ה"ר משה גלאנטי ב"ר מרדכי ס"ל משענדרשוב . תוכחת מוסר : לבוב , רח"ש לב"י (תק"ן) , 8° .

2407. משל ומליצה . להורות לנערי ב"י דרכי מוסר ומליצת לה"ק . נאספו מספרים שונים בלווי ה"ר דוד פפין נבומבאי ע"י ה"ר משה שטיינשניידער עם ציורים : ברלין , תרכ"א , 8° .

2408. משל ומליצה . (עיין ספורי מעשיות) .

2409. משל הקדמוני . ה"ר יצחק בן שלמה בן סהולא . מוסר השכל במשל ומליצה בדרך שיחה בלשון צח וחרוזות ובו ה' שערים וציור נאה לכל משל וספור : שונצין , ר"ם . קונשטנטינא, רס"ו . ד"ו, ש"ו . שם, ת"ד, 4° .

2410. משל הקדמוני הנ"ל הנ"ל ובראשו ס' התפוח המיוחס לאריסטו: פפד"א , תנ"ג . שם , תק"ס , 8° .

2411. משל הקדמוני הנ"ל בל"א : פפד"א , תק"ט . לבוב , תר"י , 8° , וו"ז .

2412. ס' משלי . (עיין תורה) .

2413. משלי אגור. ה"ר שלום ב"ר יעקב הכהן, ספורי משלים במליצה ושיר עם ה"א , ח"ב: ברלין , תקנ"ט , 8° .

2414. משלי אירסטו. (עי' משלי אריסטו להלן).

2415. משלי אנשים חכמים לה"ר אסחק (יצחק ?). המפיס שערים במוכר מועתק מל' ערבי: כ"י רח"ם № 401. וע"ש במפתח דף שס"ז.

2416. משלי אסף. ה"ר יצחק הלוי איש סטנוב. מוסר השכל במליצות קצרות ע"ד ס' משלי שלמה עם באור, ב' חלקים, ח"א: ברלין, תקמ"ט. וח"ב: שם, תקנ"ב, 8°.

2417. משלי אסף מהנ"ל ח"ג כנ"ל ותהלות ה' ע"ד ס' תהלים ונקרא בשם זמירות אסף: ברלין, תקנ"ג, 8°.

2418. משלי אפר ודינה. דון וידאל בנבנשתי מאראגון. מליצה לפורים בדרך ספור מעשה באפר הבוזי ודינה: קושט', רע"ו—ז'. שם, רצ"ו, 4°. עוד כנ"ל בשם משלי אפר או מליצה למשכיל: חמו"ד, 4°. [וברד"א הקמ"ב נמצאו שלשתם בשם משלי עפר והשלישי (דפס חמו"ד) שם ד' שאלוניקי חש"ד. וזה האחרון לבד נמצא גם בק"ד q № 1391, וחמו"ד].

2419. משלי אריסטו נעתקו לעברי ע"י ה"ר מאיר אלגואדיש הרופא בן אלווארש(?) דברי משל ומליצה להשמר מן הנשים וקצת שירים בחרוזות, כ"י: (ש"י). [ווייסמאן כ' במ"ע המליץ שנה ב' № 23 ע' 365 שנמצא לו ס' זה בכ"י ושמו משלי אירסטו (ולא אריסטו) ומספר בו מעשה אירסטו בן דאקלוטאנוס מלך רומא עם אפראדיזה או אפראדילה אשת אביו כי פעלילה עליו לאמר: בא אלי לשכב עמי, ואביו נתנו אל בית הסהר ויאמר להמיתו. אך ז' חכמים גדולים שהיו מורי ומדריכי הנער הצילוהו ברוב חכמתם ובעוז מליצתם. ועוד שארי עניני סכנה ורפואה בו, ע"ש ספור א' שמביא].

2420. משלי חכמים. למלך א' היו ע' חכמים וכל או"א אמר לו משל קצר בבחינת האדם חרוזה עברית וחרוזה בל"א: ד"א, תי"ז. שם, תנ"ח. פראג (ד' יפן וחסר. רא"ס № 2859). ועם ל' נוצרי: מנטובה, חש"ד (1592), 8°. [וזה תורף דברי החכם רמש"ש במפתח לאו"ת דף שס"ז: משלי חכמים אדער דער קליינע בראנטשפיגל עם ל"א לר' ישראל ריגנעשבורג הנקרא ליב שיברל, ובו ע' משלים והמעתיק בל"א הוסיף כ' מהם ומ"ע מהם לקוחים מס' תחכמוני פ' מ"ד ואין ספק שהם הם משלי חמשים תלמידים אשר בכ"י וואטיקאן, № 292/11, et 435/9, וכ"י די רוסי № 402/6. והם חמשים משלים אשר בוואלף ה"ב דף אל"ד № 421 והוא משלי חכמים וחידותם אשר בסוף ס' לקוטי הפרדס ד"ו רע"ס עיין זה. ואולי ג"כ כ"י פלורינץ № 532/6 ומיוחס שם לאריסטו ואולי הוא חלק מס' מוסרי הפילוסופים וכו']. ואני רהש לבי לשער כי אולי כ"י פלורינץ הנ"ל הוא משלי אריסטו שלפני זה, ע"ש.

2421. משלי חכמים וחידותם. (עיין לפני זה). נדפס לאשונה בסוף ס' לקוטי הפרדס, עיין זה. ואח"ז גם לבדו: פיראראה, שי"ב, 8°.

2422. משלי חמשים תלמידים. (עיין משלי הכמים).

2423. משלי יהודה. ה"ר יהודה ליב ב"ר אשר גארדאן. קבוצת משלי מוסר (פאבעלן) בשירים, ובהקדמתו דברי חפץ על המשל: ווילנא, כת"ר, 8°.

2424. משלי יעקב. ה"ר יעקב ב"ר אלעזר. חרוזים ומליצות כעין מחברות עמנואל וס' תחכמוני בשבח לה"ק לגולל חרפת ישמעאל המגדילים עליה בלשונם הערבי. הוכר לפי הנראה בשנת ד"א תתצ"ג: כ"י מינכען № 207. (או"ג ב' דף ק"ס—א').

2425. משלי מלכי קדם ומלוחם. נמצא בכ"י די רוסי № 126/2 ולא פורש מהותם.

2426. משלי סנדאבר. מעשה משבעת יועציו ובנו יחידו ושמונים נשים היו לו: (סה"ד בכ"ה). (עיין בעדר משלים, דברי הימים של משה).

2427. משלי עפר. (עיין משלי אפר ודינה).

2428. משלי שועלים. ר' ברכיה הנקדן ב"ר נטרונאי. ק"ח משלים ומליצות משיחות בהמה וחיה ועוף בדרך חכמה ומוסר בנא לבון וחרוזות. נדפס לאשונה מנוקד ובסופו שיר על שחוק השאך לה"ר בון שיניור אבן יחייא: מנטובה, שי"ז. שם, שי"ט, 8°. (צונץ גא"ל דף רנ"א—ב'. ועק"ד תרי"א דף נ': שי"ג—י"ט).

2429. משלי שועלים הנ"ל באותיות רש"י ובלי השיר הנ"ל ובסופו אגרת שלום: ברלין, תקט"ז. לבוב, תקס"ט. הוראדנא, תקע"ח, 8°.

2430. משלי שועלים הנ"ל מנוקד ועם העתקה רומית ע"י מעלכיור הנעל: פראג, שכ"א. שם, ת"כ, 8°.

2431. משלי שועלים הנ"ל בל"א וחרוזים ע"י ה"ר יעקב קאפלמאן ב"ר שמואל בונם: ברייסגויא (פרייבורג), שמ"ח, 4°. ווילנא והוראדנא, תקפ"ה, 12°.

2432. משלי שועלים הנ"ל בלה"ק עם ל"א : פראג , תקכ"ז 4° . ווארשא , 1844 , 8° .

2433. משלי שלמה . (עיין יודישער טריאק , שלשלת הקבלה , שרשרות גבלות) .

2434. ס' המשלים. (עי' חכמתא רבתי, קוא בוך)

2435. משלים של שלמה . (עיין דברי הימים של משה) .

2436. משמחי לב . ה"ר מרדכי גומפיל ב"ר אליעזר הינדרעלם . כוונות השופר בקבלה ומוסר וסגולות ורפואות: ד"א , תע"ח , 8° . [ושירשט ח"א דף של"ד מיחסו לאביו הנ"ל ובנו הנ"ל הביאו לבית"ד ובנו זה חיבר ג"כ לקוטים מס' ההגיון והמה בכ"י, ע"ש ובח"ב דף שכ"ד] .

2437. משמיע ישועה . השר דון יצחק אברבנאל. להוכיח שכל הנבואה על הגאולה הם על העתידה ואין לפרשה על בית שני ולא בדרך רוחני, ונחלק לי"ז שערים לפי מספר הנביאים שנמצא בם יעודים ונבואות על הגאולה : חמ"ד (סאלוניקי) , רפ"ו . ד"א , ת"ר . אופיבאך , תקכ"ז, 4°. [וש"י : נאפולי, רפ"ו , 2° . ד"א , ה"ז , 4°] . עוד כנ"ל עם פי' בעל העקדה על ח"מ : המו"ד , 2° . ולקוטים ממנו לקוראים נוצרים ע"י הינקלער: העלמשטאדט, חש"ד (? 1700) , 2°.ונעתק לל' רומי ע"י יאה. היינ. מאיי : פפד"מ , 1712 , 4° .

2438. משמיע ישועה. ה"ר משה דוד ואלי . ס' קבלה : כ"י יוא"ל .

2439. משמרות כהונה . ה"ר אברהם ב"ר יצחק יצחקי . חי' תורה על כל התלמוד מכילתא ספרא ספרי ב"ח: ליוורנו, 1862 2° .

2440. משמרות כהונה . ה"ר חיים (חייא) כהן די לארא . חי' ופסקים והגהות על כללי הש"ס כסדר א"ב [ווערנער ע' 425 : מאמרים משלים דברי מוסר . . . גם הטעיות שנפלו בכל הש"ס מפאת הדפוס] : ד"א , תקי"ג , 4° .

2441. משמרת הבית . ה"ר משה ב"ר מאיר פערילש . תוכחת מוסר: פראג , תצ"ט 4°.

2442. משמרת הבית . (עיין מעשה טוביה , תורת הבית הארוך) .

2443 משמ־ת הבן . למודים ופזמונים ללייל שמורים שלפני המילה כמנהג מודינא : ליוורנו , 1765 , 4° .

2444 משמרת הברית . ה"ר אביעזר ב"ר יצחק . הקירות בעניינים שונים, ח"א : המו"ד (ירושלים ?) , תר"ו , 4° .

2445. משמרת הברית . (עיין מקור הברכה) .

2446. משמרת הבתים . (עיין אשל אברהם) .

2447. משמרת החדש. ה"ר ישראל בומסלא ב"ר חזקיה.ולינה"ל נראה שהוא מסדר הרמ"ו : (שמזכיר ג' דל"ד) . תפלות תחנות ופזמונים לכל ערב ר"ח כמנהג הספרדים: ד"ו, ישמ"ע. שם , תכ"א . שם , תכ"ג (וק"ד 0 ,677 № : תנ"ג . ובל"ר שם : תנ"ז) . שם , תע"ח, 8° .

2448. משמרת הטהרה. ה"ר חיד"א . תוספת לתקון ער"ח הנ"ל . הזכירו ברים ספרו יוסף בסדר : (יוא"ל) . ונשנו מורה באצבע סי' פר"ב . ועי' רשימת ספריו כ"י בשה"ג שלי . [ווערנער ע' 475 : ליוורנו , השומ"ר , 8°] .

2449. משמרת לילה . הוא סדר תקון חצות : ד"א , תקכ"ח , 8° .

2450. משמרת המועדות. הובא בס' אבודרהם תדיר ע"ש בסדר תפלת שבת ברכת מעין שבע ופי' במה מדליקין משנה ו' וז"ז .

2451. משמרת המצות . (עיין אזהרות) .

2452. משמרת הקדש . ה"ר חסדאי אלמושנינו . פי' על רש"י עה"ת : ליוורנו , תקפ"ה , 4° .

2453. משמרת הקדש . ה"ר משה מסטנוב . לקוטי דינים מכל ד' חלקי ש"ע . [ורוזנטנ q ,616 №:מוסר ולקוטים מס' משנת חסידים]: זאלקווא , תק"ו , 4° . ואולי הוא ס' מנהגים ודינים שנמצא בכי"ן .

2454. משמרת השבת . (עיין מנחת כהן) .

2455. משנה או משניות.רבינו יהודה הנשיא הנקרא רבינו הקדוש ונקרא ג"כ רבי סתם. הוא אסף והעלה על ספר כל הדינים וההלכות ודברי החכמים שהיו לפניו מימי הזקנים והנביאים ומורי התורה בכל דור ודור עד זמנו , וסידר אותם לסדרים וכל סדר נחלק למסכתות וכל מסכת נחלק לפרקים. וקצת פרטי דברים על מהותו בקצרה נמצא בס' שלשלת הקבלה ד"א וד"ז דף כ"ו , ע"ש . ועל זמן חבור המשנה וזמן השלמתו נחלקו הדעות כאשר תמצא בס' צמח דוד ח"א לשנת ג"א תתקע"ה ע"ש. מספר סדריו הם ששה וסימנם זמ"ן נק"ט היינו ז'רעים , מ'ועד , נ'שים, נ'זיקין , ק'דשים , ט'הרות . מספר המסכתות הם ס"ג וסימנם ה' לבאות יג"ן עליהם . מספר הפרקים הם תקכ"ד וסימנם בית קדשך (וה"ק שם : תקכ"א וסימנם באשר נוה ה') . ואלו הן פרטי המסכתות : לסדר זרעים י"א מסכתות , והם : ברכות , פאה , דמאי , תרומות שביעית , כלאים , מעשרות , מעשר

זרעים, חלה, ערלה, בכור כ. לסדר מועד י"ב מסכתות, והם: שבת, עירובין, פסחים, שקלים, יומא, סוכה, ביצה, ר"ה, תענית, חגיגה מגילה, מועד קטן. לסדר נשים ז' מסכתות, והם: יבמות, כתובות, קדושין, גיטין, נדרים, נזיר, סוטה. לסדר נזיקין עשר מסכתות והם: בבא קמא, בבא מציעא, בבא בתרא, סנהדרין, עבודה זרה, שבועות, מכות, עדיות, אבות, הוריות. לסדר קדשים י"א מסכתות, והם: זבחים, מנחות, חולין, בכורות, ערכין, תמורה, מעילה, כריתות, תמיד, מעילה, קנים. לסדר טהרות י"ב מסכתות, והם: כלים, אהלות, נגעים, זקואות, טבול יום, נדה, ידים, פרה, טהרות, מכשירין, זבין, עוקצין. והרמב"ם בהקדמתו לפי' המשנה נתן טעם לשבח במערכותם וסדורם בקדימה ואיחור, ע"ש. ופרטי הפרקים כסדר א"ב נמצאו ברוב דפוסי הש"ס וגם בקצת ספרים זולתם. וכספרי משנה או משניות אלו נדפסו פעמים רבות גם בלי פירוש וגם עם פירושים שונים כאשר תחזינה עיני הקורא פה רובם ככולם:

2456. **משניות** הנ"ל בלי פירוש בכרך קטן: ד"א, ת"ד. ד"ו, תמ"ז. ד"א, וחית"ה, 24°.

2457. **משניות** הנ"ל עם נקודות והקדמה מר' יוסף אלבלגסי: ד"ו, תל"ו, 8°.

2458. **משניות** הנ"ל עם פסק הלכה על כל משנה לדעת הרמב"ם: חמו"ד (ד' יבן). ריווא די טרינטו, ש"כ, 8°.

2459. **משניות** הנ"ל עם נוסחאות א"י ופי' המלות ע"י ה"ר מנשה בן ישראל: ד"א, שצ"א—צ"ג, 8°.

2460. **משניות** הנ"ל עם סימן צורת כוכב לפסק הלכה ובשוליו קצת פי' המלות ולוח הפרקים: ד"א, והית"ה. פראג, תס"ח, 24°.

2461. **משניות** הנ"ל עם נקודות ובסופו פי' מלות המורות כסדר א"ב ומוגה היטב ע"י ה"ר יעקב יהודה ב"ר אברהם ליאון הספרדי: ד"א, שצ"ו. שם, ת"ו. ד"ו, תפ"ט. ד"א, תע"ה, 8°. שם, תפ"א, 4° et 8°, וח"ז ס"ר.

2462. **משניות** הנ"ל עם נקודות ועם הגהות מפי' ה"ר שלמה עדני (עיין מלאכת שלמה): ד"א, תל"ו, 8°. (רוכמנס № 408). ואולי עם נסחאות א"י דלעיל פי' 2459.

2463. **משניות** הנ"ל עם פי' הרמב"ם (עיין ס' המאור לעיל): נאפולי, רנ"ב. ד"ו, ש"ו. שם, שמ"ז, 2°.

2464. **משניות** הנ"ל עם פי' רבינו עובדיה מברטנורא: קראקא, ש"ב. לובלין, שנ"ה—נ"ו, 2°. ד"ו, ש"ח—ט', 4°. ועם הגהות כ"י. (צעדנער ע' 546).

2465. **משניות** הנ"ל עם פי' הרמב"ם סדר מועד נשים נזיקין: ד"ו, חש"ד, 2°. עוד כנ"ל סדר קדשים: ד"ו, רפ"ה, 2°. עוד כנ"ל סדר טהרות: ד"ו, פר"ח. באזיל, ש"ם, 2°. [כלם אלה נמצאים ברד"א F, 351—3 № והאחרון גם בא-וצרות חיים № 5092 וח"ז שם. ואולי אין אלה דפוס משניות בפ"ע כ"א קונץ פי' המשניות להרמב"ם מסוף כל מס' ומס' מש"ס ד"ו וח"ז ולכן הראשון הש"ד].

2466. **משניות** הנ"ל עם פי' הרמב"ם והר"ש הזה רבינו שמשון ב"ר אברהם משאנץ שפירש שני סדרים שאין להם גמרא בבלית והם זרעים וטהרות ועוד ד' מסכתות כמו הם, והם: שקלים עדיות מדות וקנים (עיין הקדמת המעתיק פי' המשניות להרמב"ם סדר נשים, ועיין עדות נאמנה). וסדר זרעים השלים רבינו יצחק מסימפונט. [ונ"ע אם מפני שהחל הר"ש ולא כלה או מפני שנאבד וכמו שקרה להעתקת פי' המשניות להרמב"ם ע"ס זרעים]. על סדר זרעים וטהרות נדפס ברוב הוצאות הש"ס שלנו. (ועיין תלמוד).

2467. **משניות** הנ"ל עם הרמב"ם והרע"ב הנ"ל: ריווא די"ט, ש"ט (?). שם, שי"ט. ד"ו, שכ"ו, 2°. עוד כנ"ל סדר זרעים ומועד: סביוניטה, אשי"ח, 4°. וסדר נשים נ'ק'ט': מנטובה, שכ"א—כ"ג, 4°. עוד כנ"ל ע"ס ז'מ'ן': ד"א, תל"ה, 4°. (ש"י). עוד כנ"ל בשלימות: ווילמרשדארף, תמ"ב, 4°. (הגהות ש"י כ"י ולא מצאתי נו חבר בשארי רשימות שבידי). עוד כנ"ל והפירושים הנ"ל באותיות מרובעות: ד"ו, משו"ך, 2°.

2468. **משניות** הנ"ל עם פי' הרע"ב הנ"ל ועם פי' על המשנה ומפרשיו הנ"ל בשם תוספות יום טוב להה"ר י"ט ליפמאן ב"ר נתן הלוי העליר: פראג, שע"ה—ע"ז. פיורדא, חש"ר (תק"א), 4°.

2469. **משניות** הנ"ל עם פירושים הנ"ל ובתוך התוי"ט הוספות ומהדורא בתרא מהמחבר. ונרשמו בצורת יד על הגליון לאמר חדש הוא: קראקא ת"ג—ד'. ד"א, תל"ה. ווילמ"ר, תמ"ב. ד"א, תמ"ת. ווילמ"ד, הע"ה. ברלין, תקב"ג, 4°. עוד עם פי' הרמב"ם והרע"ב ותוי"ט ותוס' ר"ע איגר: ווארשא, הרי"... תרי"ז, 4°.

2470. משניות הנ"ל ככל הנ"ל ועם תוס' חי' ובאורים בשם תוספות חדשים להה"ר שמשון הסיד: ר"א תקל"ה. ווין, תקנ"ג. אופיבאך, 1797, 4°. וז"ז פ"ר.

2471. משניות הנ"ל ככל הנ"ל ועם תוס' הגהות ומ"מ על כל משנה המובאת בש"ס בתלמוד לה"ר ישעיה ברלין בה"ר ליב מוכיח בשם ראשון לציון. ועם פי' על משנת כלאים אהלות ושיריים וקצת מעניני חשבון ופסקים מחבור ה"ר ליב מוכיח הנ"ל על כללות וכוניות: ווין, משנ"ה נק"ח. דיהרנפורט, תקנ"ח. שם, תקס"ו, 4°.

2472. משניות הנ"ל ככל הנ"ל עם תוס' ראשון לציון כנ"ל ועם פי' הרמב"ם ועם הגהות הגר"א: לבוב, תקס"ט—ע"א, 2°.

2473. משניות הנ"ל ככל הנ"ל עם פי' משנת רב לה"ר ברוך האומים פרענקל: לעמבערג, 1862, 8°.

2474. משניות הנ"ל ככל הנ"ל בלי משנת רב עם פי' מעשה אורג, פני זקן, עצי עדן לה"ר יצחק יהודה: לעמבערג, 1862, 4°.

2475. משניות הנ"ל ככל הנ"ל בלי פי' הרמב"ם (ובלי מעשה אורג, פני זקן, עצי עדן) ובראש סדר זרעים תולדות רבינו הקדוש מס' בית רבי לר"מ קוניץ מאובין ומאמר על דקדוק לשון המשנה מס' בית האוסף לר"ש לעווינזאהן והעתקת כל מלות בלע"ז אשר במפרשי המשניות על שוליו למטה לה"ר מאיר דארמיצר סג"ל: ווין, 1815, 4°.

2476. משניות הנ"ל ככל הנ"ל ועם תוס' קצת חידושים וס' שנות אליהו בסוף סדר זרעים וס' אליה רבא בסוף סדר טהרות (עיין כאו"א במקומו): ווילנא והוראדנא, תקע"ח. שם, תקצ"ב. שם, תרי"א—י"ג. שם, תרי"ז, 4°.

2477. משניות הנ"ל עם פי' הרע"ב ותוי"ט ותוס' חדשים ותוס' רא"ל ונוסף עליהם משנה ערוכה לבאר מלות הקשות ע"פ הערוך ושארי מפרשים ולפתור כל מלות הזרות וכל מלות בלע"ז ללה"א ע"י ה"ר יהודה הלוי קאהעל מפפד"ם: פיורדא, תקע"ד, 4°.

2478. משניות הנ"ל ככל הנ"ל (בלי משנה ערוכה) ועם תוס' הגהות הגר"א מווילנא: לעמבערג, תקפ"ד, 8°.

2479. משניות הנ"ל ככל הנ"ל ונוסף עליהם עין משפט והגהות מראה יחזקאל לה"ר יחזקאל סג"ל לנדא והגהות ה"ר בצלאל רנשבורג ותקונים ומ"מ והגהות לה"ר עקיבא איגר וה"ר דוד טעבלי שי"ף ועם מרפא לשון לה"ר משה לנדא לפרש ולתרגם כל מלות בלע"ז: פראג, תקפ"ה—ק"ץ, 4°.

2480. משניות הנ"ל ככל הנ"ל (בלי הנוספות בד' פראג) ונוסף גם חי' ובאורים על הגליון לה"ר עקיבא איגר בשם תוספות רע"ק ובסוף סדר זרעים וטהרות ס' שנות אליהו ואליה רבא הנ"ל: אלטונא, תר"א—ח', 4°. עוד עם תוס' ראשון לציון ומשנה ערוכה הנ"ל: סדר זרעים: שטעטין, כת"ר, 4°.

2481. משניות הנ"ל עם פי' הרע"ב ועיקר תוס' יו"ט והוא קצור תוס' יו"ט מלוקט ומקוצר ע"י ה"ר משלם ב"ר יואל כהן צדק: לבוב, תק"... ווארשא, תקצ"ח. שם, תרי"א. ווילנא, תרי"א—ב', 8°.

2482. משניות הנ"ל כנ"ל ועם הגהות הגר"א ור' שלמה העדני ור' אברהם אזולאי: שטעטין, תבר"ך—תרכ"ג, 8°.

2483. משניות הנ"ל עם נקודות ופי' הרע"ב וקצור תוס' יו"ט: קאריץ, חש"ד (תקס"ו?), 8°.

2484. משניות הנ"ל עם פירש"י והרמב"ם ועם ב' פירושים לה"ר אברהם ב"ר חיים ליסקער: א) באר אברהם מופס דברי המפרשים שלפניו עם תוס' נפך משלו. ב) מי באר ליישב ולתרץ קצת ספיקות במשנה. סדר זרעים: פפד"א, תכ"ה.. וסדר מועד ונשים: שם, תמ"ג, 4°.

2485. משניות הנ"ל עם פי' הרע"ב ועם תוספות יו"ט ולחם משנה לה"ר אורי פייביש ב"ר יוזביל המילבורג. והוא קצור תוי"ט עם לקוטים מס' קול הרמ"ז לר"מ זכותא ועם פי' באר אברהם ותי' מי באר הנ"ל ועם תוס' פ' שני למס' אבות עם פירש"י ומדרש שמואל: ד"א, תפ"ו, 4°.

2486. משניות הנ"ל עם פירש"י לקט מהגמרא ודברי שארי מפרשים בקצור, ומגד השני פי' עץ החיים תורף מסוגית הגמרא וכל האוקימתות ודברי כל המפרשים בקצור נמרץ לה"ר יעקב בה"ר שמואל האגיז. ונוסף גם עוד: הקדמה בדרכי המשנה והקדמה בדרך פסק הלכה לסדר זרעים, הקדמה לט"ל מלאכות לסדר מועד, במונה פרקים להרמב"ם לסדר נזיקין, הקדמת הרמב"ם לפי' המשניות לסדר קדשים ופתיחת הרמב"ם לפירושו ע"ס טהרות. על סדר זרעים לבד: ווירונה, ת"י, 8°. וכל ש"ס משנה: ליוורנו,

תי"ב – ט"ז . ברלין, תע"ה—ע"ז, 8° . ועם אלה הגהות ר"י עמדין כ"י . (שטיינשנייטר 547).

2487. **משניות** הנ"ל עם פי' קצר מלוקט מרש"י והרמב"ם וכו' בשם כף נחת לה"ר יצחק ן' גבאי : ד"ו , שס"ט . שם , שע"ד . שם , שע"ז . שם, שפ"ה. ד"א, ת"ג. ד"ו, ת"ה,8°. עוד כנ"ל ופנים המשנה מנוקד: קונשטנטינא , ת"ט , 4° .

2488. **משניות** הנ"ל עם פי' הנ"ל ובסופו סדר למוד בני א"י במקרא ומשנה לכל יום ולוח הפרקים לכל המשניות : ד"א , קר"ש . ד"ו , קרוש"ה . ד"א , את"ך , 8° .

2489. **משניות** הנ"ל עם פי' קצר בשם קב ונקי לה"ר אלישע ב"ר אברהם ב"ר יהודה ועם סימני הלכות ופי' המלות ונחלק לשלשים יום: ד"א , כד"ת . שם , אתנ"ו. שם,נח"ת . שם , ותבונ"ה . שם , לח"ם משנ"ה . אוסטרהא , תקע"א, 24°. עוד כנ"ל זרעים מועד נשים : הוראדנא , תקנ"ב , 16° .

2490. **משניות** הנ"ל עם פי' מלוקט מכל מפרשי המשנה בשם משנת חיים לה"ר חיים ב"ר זכריה מהרובשוב, ב"ח : ד"א , תצ"א,8°.

2491. **משניות** הנ"ל עם פי' מלוקט מרע"ב והוי"ט וכף נחת : (כמ"ש ב)זולצבאך . . . זאלקווא , ת"ק , 12° .

2492. **משניות** הנ"ל עם פי' מלוקט מכל מפרשי המשנה שלפניו בשם מלא כף נחת לה"ר שניאור פייוויש ב"ר יעקב : (ד' שני) אופיבאך , תצ"ז , 12° . ווין . . . 8°,וז"ז .

2493. **משניות** הנ"ל עם נקודות ועם ת"א (מאת ה"ר מרדכי יאסט)והערות קצרות ומספיקות לפרש כל דבר קשה וכל מלות זרות והקדמה קצרה בראש כל מסכת על ענינה והדינים הכלולים בה , הכל בל"א ע"י חברת אוהבי תורה ומדע בברלין ועם פי' מלא כף נחת הנ"ל : ברלין , תקצ"ב—ד', 4° .

[גם אמרו להוסיף להם מבוא המשנה לבאר דרכי לשון המשנה ולוח המלות כסדר א"ב ותרגומם ובאורם וכל עניני חכמות הילונות הנמצאים במשנה ומפתחות המסכתות והפרקים והדינים וחלופי הנוסחאות ובמות התנאים וכו' ולא עלתה בידם להפיק מחשבתם הטובה] .

2494 **משניות** הנ"ל עם נקודות עם סימן לפסק הלכה ובמקום החסורי מחסרא וחילופי גירסאות הוגה ע"י ה"ר דוד אלטאראס ונחלק לכ"ט ימים ובסוף כל סדר ס' יצירה ותפלות אחר וקודש הלמוד : ד"ו , תקנ"ה , 16° . פיסא , ול"ו יקה"ת (הקנ"ז) , 8° .

2495. **משניות** הנ"ל סדר זרעים כנ"ל עם פי' הרע"ב וקיצור תוי"ט: קארעץ, תקס"ו , 12°.

2496. **משניות** הנ"ל עם נקודות ועם ת"א כנ"ל ע"י מעתיקים אחרים ועם פי' מלא כף נחת הנ"ל : ווין , 1817—35 , 8° .

2497. **משניות** הנ"ל עם פי' תפארת ישראל לה"ר ישראל בה"ר גדליה ליפשיץ . והוא באור על כל הש"ס משנה בקצרה , ובראש כל סדר לוח ר"ת בשם פתח התיבה ובסופו לוח הטעות בשם יפה לבדיקה ולכל סדר קרא גם בשם פרטי : לסדר זרעים קרא בשם זרע אמונה : הנובר , תק"ץ , 8° . לסדר מועד קרא דבר בעתו ובו ב' פתיחות כוללות: א) קופת הרוכלים נפרדת לשתי ראשים , והם : א) כלכלת שבת על כללי ט"ל מלאכות כללי הטמנה ובשול שבת , כללי מוקצה , אמירה לעכו"ם , מלאכת שבת , שביתת בהמה וכלים ועבד ומסירת דבר לנכרי בע"ש . ב) כללי מוקצה . ג) כללי בגדי קדש . ד) כללי הכנה . ה) כללי מלאכת הוה"מ . ו) כללי שמחות . ב) שבילי דרקיע על עניני עבורות תקופות ומולדות : דאנציג , תר"ד , 8° . לסדר נשים קרא חוסן רב ובסופו קצור מחבור אביו ז"ל על ש"ע אה"ע בשם אבי עזר : דאנציג , תר"ג , 8° . לסדר נזיקן קרא כוס ישועות וכלל בו חי' בנו ה"ר ברוך יצחק נ"י ובסופו דרוש אור החיים על השארת הנפש ותחיה"מ : דאנציג , תר"ה , 8° . לסדר קדשים קרא חכמת אלהים עם פתיחה והא"ז חומר בקודש בדיני הקרבת הקדשים ז' פרקים ובסופו צורת ביהמ"ק וצורת המזבח עם ציור : קעניגסבערג , תר"י , 8° . לסדר טהרות קרא טעם ודעת עם פתיחה בשם מבקש דעת : הנובר , תק"ץ , 8° .

2498. **משניות** הנ"ל עם פי' קצר בשם זרע ישראל מהנ"ל : ווילנא , תרי"ב , 24° .

2499. **משניות** הנ"ל עם העתקה רומית ועם קצת פי' הרמב"ם והרע"ב בל' רומי ועם הערות ע"י החכם הנוצרי G. Surenhus ו' חלקים : ד"א 1703—1698, 2°. [וז"ז נעתקו וגם נדפסו פ"ר גם כולן גם מקצתן גם בל' רומי גם בשאר לשונות גם עם גוף המשנה גם ההעתקה בלבד] .

2500. **משניות** מס' קנים עם פי' הרע"ב ותוי"ט וב' פירושים לה"ר משה אלעזר ב"ר שמואל זנוה"ל הלוי : א) בית הלוי באור דברים פשוטים בעיקרי המשנה ופי'

הרע"כ. ב) תורת הבית חי' ופלפול בהלכות ומפרשים הקדמונים ועל פ"ג משנה ו' ופירש"י וכסופו שער הבחינות למשנה ו' בבא ב' וג': שקלאוו, חש"ד. (והסכמות משניות תקס"ח — ס"ט). אוסטרהא, תקע"ח, 4°.

2501. משניות לרמ"ח לוצאטו עשרה פרקים ע"פ סוד: כ"י יוא"ל.

2502. משניות סנדניאל. נמצא בכ"י יוא"ל ולא נודע לי מהותו. ונראה שהוא מס' סנדניאל הרופא ה"ר יצחק לוצאטו עניני לחוק והתול על מנהגי היהודים יושבי הכפר ההוא בלשון משנה. (עיין המגיד שנה ג' דף כ"ד בהלופה ע"כ שם).

2503. משנה אחרונה. ה"ר אפרים יצחק אבד"ק פרעמסלא. חבור גדול על משניות סדר טהרות, כ"י: (שי"ג).

2504. משנה ברורה. (עיין מנחת שמואל).

2505. משנה כסף. ה"ר חיים דוד שירירי. ח' ובאורים על הרמב"ם ועל טור אה"ע ולקוטים שונים: שאלוניקי, תקע"ז, 2°.

2506. משנה לחם. ה"ר יהיאל ב"ר פתחיה מיאברוב. חי' גפ"ת והרמב"ם: זאלקווא, תקי"א, 4°.

2507. משנה לחם. (עיין לחם שמים).

2508. משנה למלך. ה"ר יהודה רוזאנים. באור על כל ספרי הי"ד להרמב"ם בחריפות ופלפול עצום: קונשטנטינא, תצ"א. המבורג, תק"ן, 2°. ונדפס עם ספרי הי"ד להרמב"ם. (עיין משנה תורה להלן).

2509. משנה למלך. ס' קבלה לה"ר משה דוד ואלי: כ"י יוא"ל.

2510. משנה למלך. (עיין בחינת עולם).

2511. משנה ערוכה. (עיין משניות לעיל).

2512. משנה תורה. [וקדמוני המחברים יקראו לו ס' מיימון או ס' המיימוני שהם על שם מחברו]. רבינו משה ב"ר מיימון הספרדי מקורטובה (הרמב"ם). קובץ כל דיני המשנה והתלמוד וכל המנהגים ותקנות וסייגים רק גופי הלכות בלבד בלי שום שקלא וטריא וחילוקי דעות וכדומה ונחלק לי"ד ספרים אשר ע"כ נקרא ג"כ בשם יד החזקה וכל ספר נחלק להלכות וכל הלכה לפרקים וכל פרק למשניות. ונחלק לד' חלקים ובראשם ח"א הקדמה גדולה ומנין המצות דאורייתא ודרבנן הוא ס' המצות שלו (עיין זה לעיל). ואלה הם פרטי חלקיו ומחלקותם:

חלק ראשון. כולל ג' ספרים, והם:

א) ס' המדע. כל המצות שהם עיקרי תורת משה וידיעת השם ובו ה' הלכות: א) יסודי התורה. ב) דעות. ג) תלמוד תורה. ד) ע"ז וחקות הגוים. ה) תשובה.

ב) ס' אהבה. המצות הנוהגות תמיד ובו ו' הלכות: א) קריאת שמע. ב) תפלה ונשיאת כפים. ג) תפילין ומזוזה וס"ת. ד) ציצית. ה) ברכות. ו) מילה.

ג) ס' זמנים. המצות התלויות בזמן ובו יו"ד הלכות: א) שבת. ב) עירובין. ג) יום כפור. ד) יום טוב וחול המועד. ה) חמץ ומצה. ו) שופר סוכה ולולב. ז) שקלים. ח) קדוש החדש. ט) שמה תעניות. י) מגילה וחנוכה.

חלק שני. כולל שני ספרים, והם:

ד) ס' נשים. כל דיני נשים ובו ה' הלכות: א) אישות. ב) גירושין. ג) יבום וחליצה. ד) נערה בתולה. ה) סוטה.

ה) ס' קדושה. ובו שלש הלכות: א) אסורי ביאה. ב) מאכלות אסורות. ג) שחיטה.

הלק שלישי. כולל חמשה ספרים, והם:

ו) ס' הפלאה. ובו ארבע הלכות. א) שבועות. ב) נדרים. ג) נזיר. ד) ערכין, חרמים.

ז) ס' זרעים. ובו ז' הלכות: א) כלאים. ב) מתנות עניים. ג) תרומות. ד) מעשרות. ה) מעשר שני ונטע רבעי. ו) בכורים ומתנות כהונה. ז) שמטה ויובלות.

ח) ס' עבודה. ובו ט' הלכות: א) בית הבחירה. ב) כלי המקדש והעובדים בו. ג) ביאת המקדש. ד) אסורי המזבח. ה) מעשה הקרבנות. ו) תמידין ומוספין. ז) פסולי המוקדשין. ח) עבודת יום הכפורים. ט) מעילה.

ט) ס' קרבנות. על קרבנות יחיד ובו ו' הלכות: א) קרבן פסח. ב) חגיגה. ג) בכורות. ד) שגגות. ה) מחוסרי כפרה. ו) תמורה.

י) ס' טהרה. ובו ח' הלכות: א) טומאת מת. ב) פרה אדומה. ג) טומאת צרעת. ד) מטמאי משכב ומושב. ה) שאר אבות הטומאות. ו) טומאת אוכלין. ז) כלים. ח) מקואות.

הלק רביעי. כולל ארבעה ספרים, והם:

יא) ס' נזיקין. ובו ה' הלכות: א) נזקי

ממון . ב) נזקי גניבה . ג) גזילה ואבידה .
ד) חובל ומזיק . ה) רוצח ושמירת נפש .

יב) ס' קנין . ובו ה' הלכות : א) מכירה.
ב) זכיה ומתנה. ג) שכנים. ד) שלוחין ושותפין.
ה) עבדים .

יג) ס' משפטים . ובו חמשה הלכות :
א) שכירות . ב) שאלה ופקדון . ג) מלוה ולוה.
ד) טוען ונטען . ה) נחלות .

יד) ס' שופטים . ובו ה' הלכות :
א) סנהדרין והעונשין המסורין להם .
ב) עדים . ג) ממרים . ד) אבל . ה) מלכים ומלחמותיהם .

הספר הנכבד הזה הוא אחד מעמודי התוך אשר כל בית ישראל נשען עליהם בתורתה וגם מבאריו ומפרשיו רבו כמו רבו , ונדפס פעמים רבות גם כולו גם מקצתו , ורבות מספריו והלכותיו נעתקו גם ללשונות העמים (עיין הלכות) . ואלה הם דפוסיו ותולאותיו הנודעים לי מספרי רושמי ספרים ואשר חזו עיני .

2513. **משנה תורה** הנ"ל כל ד' חלקים בלי שום באור או פירוש . ד' ראשון ע"י ר' שלמה ב"ר יהודה ועובדיה ב"ר משה : חמו"ד , 2°.

2514. **משנה תורה** הנ"ל בלי פי' כנ"ל ועם השגות הראב"ד (והרמ"ך ?) : שונצין , ר"ן , 2° .
[רח"ס № 2881 וכ' שם : „בלי פי' והשגות" ואם ר"ל בלי פי' ובלי השגות אולי הוא ד' ראשון הנ"ל . אפס כי בזה שלפניו כתוב מפורש „בלי השגות" וא"כ הוא ד' שני] .

2515. **משנה תורה** הנ"ל עם השגות הראב"ד כנ"ל ועם הגהות מיימוניות לה"ר מאיר הכהן מתלמידי מהר"ם מרוטנבורג ועם פי' מגיד משנה על ספר ג' וד' וה' וס' י"א י"ב י"ג לה"ר דון וידל די טולושא בקאטאלוניא [ודלא כש"י ודלא כנ"ד שמיחסין אותו לריטב"א זה או זה] (עם פי' מגדל עוז ופי' ר' עובדיה על ה' קדוש החדש . ב"ח) : קונשטנטינא , רס"ט , 2° . ועם הגהות כ"י : (נעדנער . 582) .

2516. **משנה תורה** הנ"ל ככל הנ"ל ונוסף עליהם ליוני הריטב"א(?) שהשיב על השגות הראב"ד ועם פי' מגדל עוז על ו' ספרים הראשונים לה"ר שם טוב ב"ר אברהם בן גאון הספרדי : ד"ו , רפ"ר , 2° .

2517. **משנה תורה** הנ"ל ככל הנ"ל ונוסף עליהם השגות הרמ"ך עם מ"מ מוצא הדינים בתלמוד וכו' ובסופו הגהות מהר"ם מפאדובה ובנו ה"ר יהודה מגליון הרמב"ם שלו : ד"ו (אצל בראגאדין) , ש"י—י"א , 2° .

2518. **משנה תורה** הנ"ל ככל הנ"ל (בלי הגהות מהר"ם פאדובה הנ"ל) ונוסף עליהם בראשם ס' המצות להרמב"ם עם השגות הרמב"ן עליהם ותוס' הגהות מיימוניות מכ"י ומספרים רבים אחרים : ד"ו , (אצל יוסטיניאן) ש"י , 2°.
[ועל דפוס זה רגזה ארץ כמ"ש בשו"ת הרמ"א סי' יו"ד , ע"ש] .

2519. **משנה תורה** הנ"ל ככל הנ"ל ונוסף עליהם פי' כסף משנה למרן ה"ר יוסף ב"ר אפרים קארו ופי' על הל' קדוש החדש עם כל הציורים והתמונות להם לה"ר עובדי' ב"ר דוד ב"ר עובדי' ומהר"ל ן' חביב ובסופו מפתח גדול לכל ההלכות וכל הפרקים : ד"ו , של"ד—ל"ו , 2° .

2520. **משנה תורה** הנ"ל ככל הנ"ל ועם הוס' שנויי נוסחאות ומ"מ מהש"ס בגליון על המגיד משנה וכ"מ ומגדל עז ומ"מ מהטור והסמ"ג וכו' ע"י המגיהים ה"ר דוד ניניש טורים וה"ר שלמה יהודה ליאון ובסוף כל חלק נלוה ס' לחם משנה למהר"א די בוטין : ד"א , מכת"ב , 2°. [וס' לחם משנה הנ"ל נדפס לא"ה כ' וג' בשנת תס"ג ולא"ד בשנת עד"ת] .

2521. **משנה תורה** הנ"ל ככל הנ"ל עם פי' לחם משנה הנ"ל ועוד נוסף עליהם פי' משנה למלך לה"ר יהודה רוזאנים ושניהם קנו מקומם בשולי כל דף ודף : יעסניץ , תצ"ט—תק"א . פיורדא , תקב"ב—ז' . ברדיטשוב תקס"ח—ט' , 2° . ועם הגהות ה"ר חיים מיכל , כ"י . (נעדנער 583) .

2522. **משנה תורה** הנ"ל ככל הנ"ל עם תוס' הגהות ה"ר יחזקאל סג"ל לנדא שנמצאו בגליון הרמב"ם שלו: לבוב, תקס"ח—ע"א, 2°.

2523. **משנה תורה** הנ"ל ככל הנ"ל ועם כמה תקונים וחדושים לה"ר ישעי' ברלין ולקוטים מס' יד מלאכי וזולתם : דיהרנפורט , תקס"ט—ע"ד. ברדיטשוב, תקע"ח—ט' , 2°.

2524. **משנה תורה** הנ"ל ככל הנ"ל ובראש ח"א ס' המצות והשרשים להרמב"ם עם כל הנלוים עליו ה"ה השגות הרמב"ן וחבור מגלת ומרגניתא טבא גם מאמר דרך מצותיך לבע"ם משנה למלך מספרו פרשת דרכים . ובסוף כל חלק נוסף עוד ס' קובץ על יד חי' ובאורים על הרמב"ם וחי' הלכות ופסקים לה"ר מנחם נחום טריביטש . ח' חלקים ווין , תקצ"ה—תר"ב , 2° .

2525. **משנה תורה** הנ"ל הלכות נבחרות ללמד בבתי ספר אשר בארץ רוסיא ע"פ הסכמת שר ההשכלה. ה' חלקים עם ת"א בסוף כל חלק: ס"ט פיטרבורג, תר".. 8°.

2526. **משנה תורה** הנ"ל חלק ראשון והוא ס' מדע אהבה וזמנים: ד"ו, למש"ה. שם, תכ"ה, 4°.

2527. **משנה תורה** הנ"ל ת"א כנ"ל עם קצת באור והגהות: מנטובה, ש"נ, 4°.

2528. **משנה תורה** הנ"ל ת"א כנ"ל עם פי' מלות זרות: ד"ו, תס"ג, 4°.

2529. **משנה תורה** הנ"ל ס' המדע עם באור קצר: חמו"ד (דאנציג, תר"ד), 8°. עוד כנ"ל ס' אהבה עם באור קצר: ... 8°. עוד ת"א לב' ספרים הנ"ל. חוברת א': ק"ב, 1846, 8°. חוברת ב': שם, 1847, 8°.

2530. **משנה תורה**. כ"ר שהל בכ"ר מצליח הכהן הקראי. פי' עה"ת. והיה ביד ה"ר יש"ר מקנדיא בכ"י. עיין בנובלות חכמה דף כ"ו ע"א, ועי' לקוטי קדמוניות דקס"ט.

2531. **משנת ר' אליעזר**. ה"ר אליעזר ב"ר יהודה מפינטשוב. פשטים על אגדת התלמוד: ד"א, תפ"ה, 2°.

2532. **משנת דר' אליעזר**. ה"ר אליעזר לאזי ב"ר יוסף היילבוט. ח"א חי' על ש"ע ח"מ ח"א, ובסופו חדושי דינים מהדורא קמא ובתרא: אלטונא, תקע"ה, 2°. ח"ב נלוה לו ס' דמשק אליעזר חי' על ש"ע ח"מ ח"ב כנ"ל: שם, תקע"ו, 2°.

2533. **משנת דר' אליעזר**. ה"ר אליעזר טולידו. קל"ד שו"ת בדיני ש"ע ח"מ: שאלוניקי, אור"י וישע"י, 2°.

2534. **משנת דר' אליעזר**. (עיין מדרש רבות).

2535. **משנת רבי אליעזר**. ה"ר אליעזר ב"ר יוסף יוזפא טרילינגער (ויש קורין לו אליעזר נין מניקלשפורג. עיין שג"ב קנ"ז ושה"ג שלי במקומו בח"ב). פשטים ובאורי מאמרים כסדר התורה וגם בשם גדולי דורו: פפד"א, תע"ז (וכן שג"ב שם. ורד"א q № 311,: תע"ד. אבל רח"ס רובענס ולעדנער: תס"ז), 4°.

2536. **משנת רבי אליעזר**. ה"ר אליעזר ב"ר יעקב מסלאנימא. חי' על מס' שבת ופסחים ויבמות וב"מ: שקלאוו, תקע"ט, 2°.

2537. **משנת גור אריה**. ה"ר אריה ליב ב"ר מרדכי הלוי עפשטיין. פי' על סדר תפלה ע"פ קבלה: קיניגסבערג, תקכ"ה, 8°.

2538. **משנת חיים**. (עיין משניות לעיל).

2539. **משנת חכמים**. ה"ר יוסף בה"ר יעקב יצחק זאמושטש. באור דברי הקדמונים הבה"ג והרמב"ם והרמב"ן הסמ"ג והסמ"ק וזולתם על ענין איזו מצות מדברי תורה ואיזו מהן מדברי סופרים ובאור על ס' המדע להרמב"ם ונחלק לשנים: א) יבין שמועה לבאר דברי הראשונים. ב) צפנת פענח חי' דינים ופלפולים. ואח"ז קונט' מעלות המדות על מ"ע מס' המדע להרמב"ם ובסופו קונט' חוט המשולש חי' ופלפולים על לשונות הפוסקים לבני המחבר ה"ר חיים וה"ר יצחק ומהדורא בתרא ומפתח: לבוב, תקנ"ב. שם, תקפ"ז (פירשט ח"ב דף קל"ג), 2°.
[ובתוכו מביא ס' אותות למועדים בחיבר על הל' שבת ויו"ט כדרך שו"ת].

2540. **משנת חכמים** על הרמב"ם: לעמבערג, תקפ"ז, 2°. (רח"ס № 2971. ואולי הוא הנ"ל ד' שני וממנו שאב דר' פירשט לעיל).

2541. **משנת חכמים**. ה"ר משה בה"ר יעקב חאגיז (המני"ח). תוכחת מוסר נוסד על מ"ח דברים שהתורה נקנית בהם ועל מעלות התורה. ח"א על כ"ד דברים וכו תשל"ה סימנים ומסודר לד' חלקי ימי חיי האדם: וואנזבעק, תצ"ג, 4°. וח"ב ממנו בשם משנת חסידים לא נראה בעליל.

2542. **משנת חכמים**. ה"ר משלם פייוויש הלוי הורוויץ מקרעמניץ. פי' על משניות: אוסטרהא, תקנ"ו, 4°.

2543. **משנת חסידים**. ה"ר רפאל עמנואל חי ריקי ב"ר אברהם. קצור כוונות התפלות מכתבי האריז"ל בלשון צח ע"ד הרמב"ם בי"דו החזקה ונחלק למסכתות: ד"א, תפ"ז. שם, תמימ"י, 8°.

2544. **משנת חסידים** הנ"ל עם תוס' מהדורא תניינא מס' עץ חיים ושארי ספרי מהרח"ו: ד"א, והנ"ל אמ"ת. קאריץ, תקנ"ב, 8°.

2545. **משנת חסידים** הנ"ל עם סדר התפלות מכ"ה מנהג ספרד: זאלקווא, תק"ד, 8°.

2546. **משנת חסידים**. (עיין ס' חסידים, משנת חכמים, עמק המלך).

2547. **משנת יוסף חיים**. ה"ר יוסף חיים מהאלושיץ. באור על כל חלקי הרמב"ם בפלפול ונלוה לו שו"ת בענין עגונה בעת

שריפת עיר אוסטראה בשנת תקל"ז ונדפסו י"ד הסכמות מגדולי הדור : כ"י ר"מ ל"ב בקרעמניץ .

2548. **משנת מרכבה** . נזכר בספ' המיוחס לרס"ג לס' יצירה ריש פ"א וגם משנה י"א ופ"ד משנה ב', ע"ש :

2549. **משנת רבי נתן** . ה"ר נתן ב"ר שמעון אדלער . הגהות ופי' על משניות . העתיקם וביארם ה"ר צבי בנימין אויערבאך . ח"א : פפד"מ, 1862, 2° .

2550. **משנת דר' עקיבא** . ה"ר עקיבא איגר ב"ר שמחה בונם מהאלברשטאט . חי' גפ"ת על כמה מס' ובסופו קצת שו"ת בד' חלקי הש"ע : פיורדא, תקמ"א, 2° .

2551. **משנת רב** . (עיין משניות) .

2552. **משען לילדים** . ה"ר שמעון ב"ר משלם זלמן אויערבאך . סליחה משובחת עם פי' רב שלום : פפד"מ, תע"א, 4° .

2553. **משען מים** . ה"ר צמח בה"ר שמואל סג"ל לנדא . באור על קצת מדרש אגדת בראשית ושארי מדרשים קטנים הנלוים לו בדפוס ווילנא : ווילנא, תקפ"א, 8° .

2554. **משען מים** . שו"ת למהר"ש (שמחה ? לוצאטו . מובא בשו"ת מקוה ישראל : (סס"ד שכ"ה). ואולי זה שם תשובתו ופסק שלו בעסק מקוה ראוויגו בס' משבית מלחמות או פלגי מים, ע"ש.

2555. **משען המים** . ה"ר משלם זלמן הכהן אבד"ק פיורדא . חי' אגדות כסדר התורה פיורדא, תקע"א, 4° .

2556. **משענת דת האלהית**. מאמר בל' ספרדי כ"י לה"ר יעקב לומברוזו:(תג"י י' סי' קפ"ג).

2557. **משענת זקנים** שהוקם מיחידי ק"ק אלטונא בהאמבורג : המבורג, 1794, 8° .

2558. **משפט האורים** . (עיין נתיבות משפט) .

2559. **משפט האחיזה ומשפט הזכיה** מבוארים באופן חדש ע"פ התורה וחז"ל בס' עיקרי אמונה וס' יסודי הדת מאת ה"ר מרדכי דוב פרידענטהאל : ברעסלויא, תקצ"ח, 4° .

2560. **משפט אמת** . ה"ר משה ב"ר מיכאל דמיליאב . ויכוח על ס' איוב כפי דעת חכמים עמודי עולם : ליוורנו, תקמ"ז, 8° .

2561. **משפט תהוראה** . (עיין עטרת צבי) .

2562. **משפט הטעמים** . על טעמי הנגינות : באסיל, רצ"ט, 8° (רד"א 0, 381 №) . ואולי הוא א' מפרקים הנוספים לס' פרקי אליהו לר"א בחור . (עיין זה באות פ') .

2563. **משפט הכהנים** . (עיין משפט נתיבות) .

2564. **משפט כתוב** . ה"ר אברהם פינסו . קצור מס' ברכי יוסף ומחזיק ברכה ואביזרייהו לה"ר חיד"א : שאלוניקי, תקנ"ח, 4° .

2565. **משפט לעשוקים** . ה"ר ישעיה באסאן על דברי ריבות שהיו במנטובה ע"ד הערכת מס על נכסי חוץ : כ"י ה"ר חננאל ניפי כמ"ש בזל"ל י' סי' נ"ה ע"ש .

2566. **משפט לשון הקדש** . ה"ר שלמה זלמן כ"ץ הענא . ס' דקדוק : כ"י רח"ם 518 № .

2567. **משפט המולדות** . הולך ומונה ימי החדש והמזלות בדיניהם להגיד עתידות לבני אדם . ואח"ז תפלות ושבחים ותקוני קרי ומסירת מודעה ומנהגים ותפלות לליל ר"ה וחידושים ופירושים ע"פ הקבלה : כ"י הפליט 33 № .

2568. **משפט צדק** . ה"ר מאיר ב"ר שם טוב מלמד . שו"ת ג' חלקים : ח"א ע"ח שו"ת עם מפתח בסופו : סאלוניקי, שע"ח, 2° . ח"ב כנ"ל (ד' שני) : שם, תקנ"ט, 2° . ח"ג כנ"ל : שם, תקנ"ה, 2° .

2569. **משפט צדק** . ה"ר שלמה קלוגער מבראדי . חי' על ש"ע ח"מ : (שי"ג) .

2570. **משפט צדק**. (עיין אוהב משפט . תהלים).

2571. **משפט שבעה האוקלימים** ר"ל חלקי העולם : כ"י יש"ר $6_7'$ № כ"י די רוסי 1379 № .

2572. **משפט שלום** . שו"ת לה"ר יצחק ב"ר אשר פאציפיקו . וראם ה"ר חננאל ניפי ז"ל בכ"י כמ"ש בזל"ל י' סי' כ"ט, ע"ש .

2573. **משפט שלום**. ה"ר שלום יעקב ב"ר חיים משה אבראמאוויץ . אספת מאמרים שונים, והם : בקרת ע"ס מינים ועוגב וב' מכתבים ע"ד חנוך וקצת שירים ובאורים וז"ז : ווילנא, תר"ך, 8° .

2574. **משפט שלום**. חבור דינים . הביאו הרדב"ז בתשובות ד' פיורדא : (השמטות ול"א ושה"ג שלו במקומו) .

2575. **משפט שלום** . (עיין בית אברהם, דברי אמת, הקולות יחדלון) .

2576. **משפטי הארץ** . (עיין שערי צדק) .

2577. **משפטי בדיקת הריאה** . נמצא בכ"י רד"א q, 630 № ולא פורש למי הוא .

2578. **משפטי הלואות**. (עיין מקח וממכר).

2579. **משפטי החרם להרמב"ן** ודיני פרפות לה"ר דוד ן' יחייא ודיני דגרמי להרמב"ן: קושט', רע"ו, 4°. ומשפטי החרם לבד נדפס בסוף שו"ת המיוחסות ובסוף ס' הכלבו, ע"ש (וצי' פסקי חלה).

2580. **משפטי הטעמים**. ה"ר וואלף היידנהיים. כל דיני נגינות הטעמים ע"פ גאוני הלשון הקדמונים: רעדלהיים, תקס"ח, 8°.

2581. **משפטי הכוכבים**. לעלי בן ראגיל: כ"י יה"ש. ונראה שהוא ס' עלי בן ראגיל אשר ראיתי ג"כ א' בכ"י ישן (אין 4° קטן) וז"ל ההקדמה: „זה הספר כולל כל חלקי המשפטים וחיברו המחבר בל' ערבי והעתיקו ללשון לע"ז ספרדי אחד ושמו יהודה ב"ר משה במצות המלך קאשטיליא מלך אלפונסו (כ"כ וז"ל: במצות מלך קאשטיליא), ואח"כ צוה לחכם אחר מסופריו להעתיקו מל' לעז ללשון ליטיין ואני יצחק בן לא"א שמואל אבונצר (נ"ל אבואלביר) ספרדי נ"ע רציתי להעתיקו ללשוננו הקדושה ולא מהיותי חכם בעיני בחכמה ולא בלשונות אבל חשבתי בלבי כי אע"פ שלא יצא מידי מועתק כראוי אני בוטח על החכמים שיתקנו המעות ויגיע תועלת לאנשי אומתי הקדושה ואל השם אתחנן ידריכני בדרך אמת".

והמחבר חלקו לשמונה חלקים: חלק א' ב' וג' כוללים כל מיני השאלות. חלק ד' וה' במולדות. חלק ו' בהקפות שנות המולד, והשביעי במבחרים, והאחרון בהקפות שנות העולם ומחברות הגדולות והקדריות והקומטאש (Kometen) וכל חלק נחלק לפרקים. בסוף ח"ג כתוב: והיתה השלמתו בע"ו לירח מרחשון לפרט היצירה שנת רנג"ו לדיקים. ובחתימת הספר כתוב: נשלם זה הספר כ"ט ימים לירח תשרי שנת רנג"ו לדיקים. ובכ"י ווין № 187 נמצא מהעתקת ר' **שלמה דון דבישיש** ודלא כוואלף שמיחסו לר"ש פרחון, ע"ש. ועיין ג"כ הערת ן' כוכב טוב לסוף מכתב הג"מ שי"ר בס' מחברת הערוך לר"ש פרחון דף XVI. אך גם ן' כוכב טוב הנ"ל דלג בסוף דבריו על מאמר שלם באמרו וז"ל: ומלשון ספרדי אל לשון רומי ע"י ר"ש דון דבישיש הנ"ל ופסח שם על שמות מעתיקיו לל' רומי הנקובים שם בכ"י ווין. ור"ש דון דבישיש זה העתיקו מל' רומי ללה"ק כראש דבריו.

2582. **משפטי הכוכבים**. ה"ר יהודה ב"ר שלמה הכהן מטוליטולה. כ"י רח"ם № 516 וע"ש במפתח דף של"א. ובכ"י ווין ח"ב № 38. ובטעות מיחס שם לה"ר יהודה אלחריזי שלא היה כהן. ות"ב ממנו מתחיל: אמר המחבר ר' יהודה הכהן בר שלמה הכהן נב"ת מטוליטולה וכו'. ור"י אלחריזי חי כמאה שנה לפני שנת נבי"א לאלף הששי ולא היה מטוליטולא כמו שמוכח שכל מס' התחכמוני שער ה... ע"ש. [והוא חלק מס' מדרש החכמה, ע"ש: רמש"ש].

2583. **ס' משפטי הכוכבים**. על מזלות לפי מחנות הלבנה ושאלות. כנראה מועתק ללה"ק ואפשר ששם המעתיק היה **יעקב** כי נמצא שם זה פעמים בסימן. כ"י מינכען 72, 73/4, ושטיינשניידער יחסהו **לאבן רשד** מפני שכן כתב איש בלתי מבין בראש הכ"י. (רמש"ש).

2584. **משפטי הכוכבים**. (עיין חקות השמים ומ"ש שם).

2585. **משפטי המזלות**. עיין בפי' ר"ש מוטוט על הראב"ע פ' בראשית על פ' ויטע מקדם לגן עדן וגו'. (ועיין חקות השמים).

2586. **משפטי העולם**. הוא ס' העולם להראב"ע, עיין זה (ועיין חקות השמים ומ"ש שם). ומובא בפי' אהל יוסף על הראב"ע פ' פקודי על פ' ביום החדש הראשון וגו' ובפ' אמור ע"פ ובחדש השביעי וגו' ובפי' מקור חיים לר"ש נראה שם:

2587. **משפטי שבועות** או **הכללים והשרשים לשבועות**. רב האי גאון. עשרים שערים בדיני שבועות ע"פ יסודות התלמוד ובפי קצת קדמונים נקרא ג"כ בשם **שערי שבועות** (עיין מקח וממכר). נלוו לו דיני מקח וממכר קצור מספרו מקח וממכר בששים שערים ודיני ממונות. כל אלה חוברו בלשון ערבי ונעתקו לעברי ולא נודע שם מעתיקו. ובסופו **שיטה חדשה** למדרש בראשית על ברכות יעקב לבניו, ונראה מיסודו של ר' **משה הדרשן** (עיין צונ"ץ גא"פ דף רנ"ו) וגם **ברייתא דמלאכת המשכן** י"ד פרקים: ד"ו, שס"ב. המבורג, תקמ"ב, 4°. ועם הגהות ה"ר חיים מיכל, כ"י. (צעדנער ע' 278).

2588. **משפטי שמואל**. ה"ר שמואל ב"ר אברהם הכהן מפאס. חי' על סדר זרעים. כ"י יוא"ל: (תג"י ש' סי' נ"ד).

2589. **משפטי שמואל**. ה"ר שמואל לבית קלעי. קל"ד שו"ת ופסקים וחי' על קצת שיטות בגמרא ומפתח כסדר הטורים: ד"ו, ושמח"ה, 2°.

2590. **משפטי השנים**. ס' זה הזכיר הרמב"ן

כנראה בשיטה מקובצת ב"מ ד"א דף כ"ו סוף ע"ג ע"ש :(ול"כ ז' ושה"ג שלי ח"ב במקומו) .

2591. משפטי התנאים. (עיין ס' מקח וממכר).

2592. ס' משפטים . א' מי"ד חלקי ספר משנה תורה להרמב"ם . (עיין משנה תורה) .

2593. משפטים ישרים . שו"ת לה"ר שלמה הסון ולה"ר שמואל גאון.ב"ח : שאלוניקי , תצ"ב , 2° .

2594. משק ביתי . ה"ר שמואל ב"ר יהושע אברהם קריספין . חי' התלמוד , ב"ח : שאלוניקי , תקצ"ג , 4° .

2595. משקה התועלת והבטחון . (עיין ס' הנמצא) .

2596. משקוף הבית . (עיין תורה בשם מקראי קודש) .

2597. ס' המשקל . ה"ר שם טוב ליאון . על משקלי השירים והחרוזות : (ש"י) . [ובב"י מינכען 128 № הוא מיוחס לה"ר משה ב"ר ש"ט מליאון , ע"ש] .

2598. ס' המשקל . (עיין נפש החכמה) .

2599. משקל החכמה . ה"ר משה ב"ר ש"ט . מביא דעות הרבה מהפילוסופים לשקול זה כנגד זה . כ"י : (ש"י) . [והנה לספרו נפש החכמה קרא ג"כ ס' המשקל וס' החכמה וא"כ אין כאן ב' וג' ספרים שונים כ"א אחד] :

2600. משקל טוב לחיים. (עי' תקנתא דמשה).

2601. משרא קטרין . ה"ר אברהם הלוי הזקן. פי' על שבעים שבועות בדניאל : קונסטנטינא , האחרו"ן , 4° .

2602. משרת משה. ה"ר יצחק עטייה מגאוני מערב . חי' על הרמב"ם ובסופו השמטות ולקוטי ב"י ש"ע א"ח : ליוורנו , תקפ"ג , 2° .

2603. משרת משה.ה"ר קלונימוס לר' (ב"ר ?) משה מצרי . באור דעת הרמב"ם במו"נ בהשגחה וקצת ענינים במקראי קדש ובאור מזמור י"ט וע"ג בתהלים וכו ו' שערים : לייפציג , תר"ה , 8° .

2604. משרת משה . ה"ר שמחת שמואל במוהר"פ אבד"ק סטופצי . חי' ובאורים על הרמב"ם ס' זמנים נשים קדושה, ובמפתח אמרים באור שני השרשים הראשונים מס' המצות להרמב"ם ומגלו מקושיות הרמב"ן וכו' ונקרא בשם מצפה שמואל : המ"ד (ק"ב) , תרי"ח , 2° .

2605. המשתדל . (עיין תורה) .

2606. משתה יין . ה"ד מאיר ב"ר חיים קאצינאלנבויגין . מגלת אסתר עם פי' בדרך פרד"ס וקרא לשם שמות . לדרך הפשט קרא יין מגתו. לדרך הרמ"ז קרא יין הרקח. לדרך הדרש יין ישן . ולדרך הסוד קרא יין נסכים : פיורדא , תנ"ז , 8° . עוד כנ"ל ובסופו חי' גאונים ע"י בנו ה"ר צבי הירש פיורדא , תצ"ז , 8° .

2607. מתג האמה . ה"ר שלמה זלמן הענא : כ"י רח"ם 519 № ולא פורש מהותו (ואולי הוא כדיני מתג כפי שמו) .

2608. מתג לחמור . (עיין ס' השמוש כאות ש').

2609. מתוק האור . ה"ר מאיר פאפירש . פי' ע"ס עין יעקב ע"ד האמת : (שג"א ע"ב ושה"ג שלי ח"ב במקומו) .

2610. מתוק מדבש . ה"ר יצחק פרחי . דברי מוסר בי"א פרקים עם ס' טוב ירושלים על מעלות ירושלים עה"ק : ירושלים , תר"ב . זאלקווא , תיר"א , 8° . וס' מתוק מדבש הנ"ל לבד : ווילנא , תר"ך , 16° .

2611. מתוק לנפש . ה"ר אברהם ב"ר שמואל זכותא . בעניני האדם והנפש ג' חלקים : א) מיצירת האדם ועל כמה עולמות הוא מתחלף מיצירתו עד פטירתו וענין דין נפשות בגיהנם של מטה ושל מעלה . ב) בענין סוד העולם הבא . ג) ענין תחיית המתים וסוד תחיה"מ . וכל הס' הזה הוא רוב ס' אבקת רוכל המיוחס לר' מכיר (שהיה בזמן ר"י בן הרא"ש או שהיה תלמידו . לפי שאין להכריע מלשון הרמ"א ביוחסין ע"ש) בשנוי הסדר נעוץ סופו בראשו . כי ריש ח"א בו מיצירת האדם ועל כמה עולמות הוא מתחלף וכו' הוא ח"ב מספר ג' בס' אבקת רוכל הנ"ל , ע"ש . ויתר ח"א וכל ח"ב וג' בו הכל הוא מס' הנפש החכמה לשר"מ די ליאון ח"ג ד' וה' עד תומו עם תוס' ענין בסופו כפי שנמצא בס' אבקת רוכל הנ"ל סוף ספר שני ואין בס' נפה"ח שבידינו . נדפס לראשונה בשם סודות גדולים מחכמי האמת : קונשטנטינא , רע"ו , 4° (י"ד דפין) . ואח"ז נדפס בשם מתוק לנפש הנ"ל : מנטובה , שמ"ו (לפי נוסח שער ד' ווילנא דלהלן) . ד"ו , שס"ז , 8° . ווילנא , תקנ"ט , 16° .

[ודע כי לפעמים ידידי החכם רמש"ש מגוסח שער ד' הראשון הנ"ל שכתוב בו וז"ל : „סודות גדולים מחכמי האמת ומשפט אשר הוציא החכם השלם ר' אברהם זקוטי תנצב"ה" . ולכן נראה

לו שהיה עם לב המדפיס או המלבה"ד להדפיס אחרי הסודות הנ"ל איזה ענין מר"א זכותא ומזה נולד שהמדפיסו שנית במנטובה או בוויניציא בקראו לסודות הנ"ל שם אחר הוא מתוק לנפש כנ"ל יחס אותם ג"כ לר"א זכות בטעות (ועיין כ"ח שמיני דף קס"ז ודף רי"א שם) . ובאוצר נחמד ב' דף קנ"ב כ' ידידי הנ"ל שנמצא בס' אחד כ"י משפטי האיצטגנינין לשנת רפ"ח מר"א זכותא הנ"ל . וזה עד ממהר להשערתו שרצו להדפיס משפט ר"א זכותא בסוף ס' סודות וכו' שנת רע"ו ע"ש] .

2612. **מתוק לנפש** . ה"ר יצחק פרחי . פרקי מוסר וכו' : קונשטנטינא . . . (תג"י י' סי' רכ"ד) .

2613. **מתורגמן** . ה"ר אליהו בחור הלוי אשכנזי . פרשי לשון ארמית ובאורם בלה"ק וקצתם גם בל"א ומסודר כסדר א"ב : איזנא , ש"א . ד"ו , ש"ב (ורמש"ש רס"ד № 1164 לא גרים ד"ו ש"ב כלל) 2° . עוד ד' איזנא הנ"ל עם שער הקדמה בל' רומי : קלוניא , שכ"א , 2° . (ועם הגהות ר"י עמדין, כ"י . נעדנער ע' 227). עוד קצתו (רק כל המקומות אשר בשרש „משח" לבד) ע"י גילב' גיניבראַרד : פאַריז , 1572 , 8° . גם בספרו הנקרא כראנאגראפיא העב' : ליידן, 1609 , 2° דף נ"ע. (Cronographia heb. S. 59 : Leiden, 1609 , 2°)

2614. **מתורגמן קטן** . ה"ר שמואל הכהן אבי זקנו של רמש"ג . באור כל מלות זרות בג' לשונות עברית איטלקית ורומית הנמצאות בספרי מחקרי עמנו כס' חוה"ל כוזרי מו"נ עיקרים עקידה ודומיהם . כ"י רמש"ג : (תג"י ב' סי' נ"ה) .

2615. ס' **מתחיל** . לדעת וואלף (ח"ב דף אלף שע"ד) נמצא ספר בשם זה באוצר ספרי רד"א, וברשימות האוצר שלפנינו משנת תקמ"ב ותקפ"ו לא נמצא . עיין צונץ גא"ל דף רל"ו הערה b .

2616. ס' **מתיבות** . חבור קדמון . נזכר ברמב"ן ושארי מקומות : (שג"א ע"ו ושה"ג שלי ח"ב במקומו) . והי' נראה לה"ר שי"ר ליחסו לרב האי גאון ולהוליד לנו שנים בשם זה (עיין בכה"ע תקנ"א דף ע"ב) . ואחרי שלא יקומו דבריו מפני כמה סתירות בחי' הרמב"ן ע"ז וגם נזכר בקדמונים ס' מתיבות עתיקות או מתיבתא עתיקתא נראין יותר דברי משכיל א' שאמר כי הוא שם לתשובות הגאונים הראשונים והאחרונים שנשאלו בישיבותיהם ושהקבץ קובץ תשובות כאלה לאחרונים קראו לחבו' הקדמונים בשם מתיבות עתיקות או מתיבתא עתיקתא . עיין עק"ד ת"ר דף שנ"ז .

2617. **מתיבות עתיקות** . (עיין ס' מתיבות לפני זה) .

2618. **מתיבתא עתיקתא** . (עיין שם) .

2619. **מתליא דסופום** בל' ארמי עם פתרון המלות הקשות בל"א כסדר א"ב וחקירה על תולדות המשל מאת יוליוס לאנדסבערגער: פאזען , 1859 , 8° .

2620. **מתן בסתר** . ה"ר יעקב שמשון שבתי סיניגאליה . חי' מ'עילה ת'מורה כ'דה : ליוורנו , בנ"י ישרא"ל , 2° .

2621. ס' **מתנה** . רב שמואל ן' חפני גאון . כ"כ המעתיק פי' המשנה להרמב"ם סדר נשים בהקדמתו , ע"ש : (שג"ב כ"ד ושה"ג שלי ח"ב במקומו . ועיין שערים ומ"ש שם) .

2622. **מתנות לראב"ע** . [בכתב התגלות לר' מרדכי כומטינו (רשימת כ"י ליידען ע' 205) כתב על הראב"ע : וספר המתנות לו למנה ; אבל לפי השערתי במאגאזין של בערלינער שנה ג' ע' 100 צ"ל ומספר המתנות ר"ל מתנות הלבנה , ואינו שם ספר כלל : רמש"ש] .

2623. ס' **המתנות** . פסקי דינים לרבינו אשר [ב"ר משולם : צונץ גא"ל דף תפ"א, ע"ש . אבל בסס"ד מיחסו להרא"ש ב"ר יחיאל ע"ש דף מ"ח ע"ג] .

2624. ס' **המתנות** חיבר רבינו סעדיה גאון . הזכירו הרמב"ן בחי' קדושין דף י' ע"א , ע"ש : (כ"ל י"א ושה"ג שלי במקומו) .

2625. **מתנות כהונה** . ה"ר אברהם משה כהן ב"ר צבי הירש . כללים על חסר ומלא בתורה , ונחלק לג' חלקים : א) כללים מלוקטים מן הרד"ק . ב) מספר היוצאים מן הכלל . ג) כל יוצאי מן הכלל כסדר התורה : חמו"ד (ווילנא) , 8° .

2626. **מתנות כהונה** . (עיין מדרש רבות) .

2627. **מתנת חלקו** . (עיין פני משה) .

2628. **מתנת יד** . ה"ר דניאל ב"ר משה טירני . עניני מתנות וצדקה בדרך דרוש , ונלוה לו ס' מחר חדש, עיין זה : פירינצי, תקנ"ה, 4° . [ועם הערות המחבר על הגליון . כ"י : נעדנער ע' 753] .

2629. **מתנת עני** . (עיין קצור מזרחי) .

2630. **מתק שפתים**. ה"ר עמנואל פראנסים ללמד דרכי השיר למתחילים:(תג"י ע' סי' י"ב).

2631. **מתק שפתים**. (עיין צבי מודח) .

2632. ס' **מתת**. פסקי דינים. הזכירו מהר"י מברונא בתשובה [סי' כ"ג ד"ה ועוד כתב לי] הביא דבריו מהריב"ל ח"א סי' ח"י: (ול"א ע"ז וסה"ג שלי במקומו) . ועיין ג"כ פסקים וכתבים סי' קס"א ובו"ת מהרי"ו סי' ק"ן: (צונץ גא"ל דקס"ג):

2633. **מתת אלהים**. ה"ר מרדכי אריה העלפינביין. חי' תורה בגימטריאות ופשטים על ס' בראשית: לבוב . . . זאלקווא . . . שם, תקצ"ה, 8°.

2634. **מתת אלקים**. ה"ר יעקב שמשון שבתי סיניגאליא. (עיין תג"י י' סי' מ"ט) . חי' על מס' מגילה תענית תמיד ובסופו לקט שכחה: פיסא, בתענוגי"ם, 4°.

2635. **מתת יה**. ה"ר מתתיהו ליברמאן ב"ר אשר לעמיל. דרשות עה"ת עד ס' דברים: פפד"א, נדב"ת, 2°. (ועיין פרי מגדים).

נשלם אות מ מהדורא תליתאה

אוצר הספרים

נ

1. **נאדר בקדש**. כולל אדרא רבא וזוטא ללילי שבועות והו"ל עם הקדמת ה"ר משה חאגיז (המני"ח) המכיאם לביה"ד : ד"א, בתוכ"ם, 8°. (ועיין אדרא, אדרות).

2. **נאדר בקדש** הנ"ל ונוסף בו ספרא דצניעותא ותפלת אליהו ז"ל וס' יצירה : ד"א, תפ"ג. אזמיר, תצ"ח, 8°. ועם הגהות בכ"י (לעדנער ע' 706).

3. **נאדר בקדש**. (עיין חובות הלבבות).

4. **נאוה קדש**. ה"ר שמעון ב"ר נפתלי וואלטש. על חכמת המדידה והמשלשים ובאור על הלכות קדוש החדש להרמב"ם : ברלין, תקמ"ו, 4°.

5. **נאוה תהלה**. (עיין תהלים).

6. **נאות דשא**. (עיין לבושי שרד). שו"ת מבעל לבושי שרד על ד' ש"ע : לבוב, תרכ"א, 2°. ויש עוד ח"ב בכ"י.

7. **נאות יעקב**. ה"ר ישראל יעקב אלגאזי. ב' חלקים : ח"א שו"ת וח"ב דרושים לשבתות ד' פרשיות ולפסח ושבועות ופי' ההגדה ובסופו קונטרס מענה לשון והוא חלק חמישי לשון תורה מספרו מענה לשון על סוגיות וכללי הש"ס, עיין זה. ועד אחרן ס' גט מקושר על הל' גיטין לבנו (ה"ר יום טוב אלגאזי ?) : איזמיר, כשמ"ן הטו"ב ע"ל (לפ"ג: תקכ"ז). קונשטנטינא, תקי"א, 2°.

8. **נאמן שמואל**. ה"ר שמואל יצחק א' מרבני שאלוניקי. שו"ת כסדר הטורים : שאלוניקי, תפ"ג, 2°.

9. **נאמני ארץ**. ה"ר משה איש לאסקי. מעשה תולדה ובור בשיר ספורי ובו כ"א בתים בעלי חמשה טורים ויהי שירו חמשה ואלף טורים : ווארשא, ת"ר, 8°. ונדפס שנית בשומר ציון הנאמן לשנת תר"ז, ע"ש. ושלישית : לבוב, תר"ך, 8°.

10. **נאקת ישראל**. ה. כהן ראפפערט. מזמורי תלים ותפלות וקלת דברי כבושים להתפלל לעטרת חולי־רע : רעדלהיים, תקצ"ב, 8°.

11. **ס' הנבואה**. (עיין ס' ההשואה, חכמתא רבתי).

12. **נבואת הילד** או **נבואת נחמן הטופה** ב"ר פינחס. ה"ר אברהם הלוי הזקן. חמש נבואות בדרך חידה ורמז בל' ארמי על עניני עתידות עם פירושו, וישימם בפי הילד נחמן הטופה הנ"ל כמתנבא בנאתו מרחם אמו ובכלותו לדבר גוע וימת. נדפס ראשונה בסוף ס' נגיד ומצוה ד' קונשטנטינא. (עיין זה לקמן. ועיין אוצר נחמד ב' דף קנ"ב—נ"ג).

13. **נבואת הילד** הנ"ל מבואר ומפורש ע"י ה"ר יצחק הלוי איש סטנוב : ברלין, תקנ"ג, [ובלעדנער ע' 603 : תקס"ה] 8°.

14. **נבואת נחמן חטופה**. (עי' נבואת הילד).

15. [**נבוב לוחות**]. ה"ר יעקב (ב"ר מכיר) אבן תבון. לוחות בחכמת התכונה. (ועיין לוחות התכונה סי' 128) : כ"י מינכען № 348/8.[שם נבוב לוחות הוא חדש:רמש"ש].

16. **ס' הנבון**. קבלה מעניני מרכבה וז"ז : כ"י רד"א 0, 315 №.

17. **נבחר מחרוץ**. ה"ר אליהו ב"ר משה גרשון מפינטשוב. קצור ס' העיקרים לר"י

אלבו בלשון קל ובדרך שיחה בין רב ותלמיד : זאלקווא , תקל"ב , 4° .

18. נביאים ראשונים ואחרונים.(עי' תורה).

19. נגה הצדק. תשובות בעניני בהכ"נ החדשה בהמבורג , והם : א) דרך הקדש תשובה להר"ר שם טוב בה"ר יוסף ן' סאמון והסכמת חכמי ירושלים . ב) יאיר נתיב להר"ר יעקב חי ריקאנטי (בעה"ס פסקי ריקאנטי החדשים). ג) קנאת האמת תשובת ה"ר אהרן חארין ומכתב ה"ר משה קוניץ מאובן : דעסויא , תקע"ח , 4° .

20. נגיד ומצוה. הר"ר יעקב צמח. קצור מקצת כוונות האריז"ל ע"ד ס"ע שלו ובסופו נבואת הילד הנ"ל. [חיברו גם בארוך גם בקצור וזה הוא הקצר ונשמטו ממנו כל הענינים העמוקים. ועיין ול"ב ט"ו ושה"ג שלי במקומו] : קונשטנטינא, תו"ף , 8° . עוד כנ"ל בהשמטת נבואת הילד הנ"ל מקצתם (או מכולם ?) : ד"א , בע"ת. זאלקווא , תקט"ז. שם , תקמ"א. שם , תקנ"ג , 8°. ליוורנו , תקנ"ג . שם , תקנ"ה , 12° . עוד עם נבואת הילד ובקשה מס' גופי הלכות למהר"ש אלגאזי : ק"ב , תרי"ט , 8° .

21. נגיד ומצוה הנ"ל עם נבואת הילד כנ"ל ואח"ז סגולה נפלאה למקשה לילד מהאריז"ל ובקשה הנ"ל וקצת מס' אגרת שבת להראב"ע ובסופו סדר כללות תקון ועליות העולמות מכל השנה בקצור מלוקט מכתבי האריז"ל ע"י ה"ר שבתי ראשקוויר ז"ל : טשערנאוויץ , תר"ט , 8° .

22. נגינות ישראל אחר החרבן. הר"ר מאיר הלוי לעטערים . העתקת שירי נהי של לודוויג אויגוסט פראנקעל בל"א : ווין , 1856 , 8° .

23. נגינת למנצח. זמר : . . . 8°. (רש"ד).

24. נדבות פי. הר"ר יצחק ראבינאוויץ . ח"א, דרושים ופלפולי הלכה: ברלין, תרכ"ג, 8°.

25. נדבת פי. הר"ר יצחק יהודה יחיאל ב"ר אלכסנדר . על מס' קנים ותקוני הגהות על ת"כ ועל מס' שקלים : לעמבערג , אור"י וישע"י , 8° .

26. נדחי ישראל. הר"ר שמואל יוסף ברי"א פין . כל קורות ב"י וחכמת חכמיו מיום גלותם מארצם עד עתה , ח"א : ווילנא , תרי"א , 8° .

27. נדחי ישראל. (עיין שבילי עולם) .

28. נדר אלמנה. מאמר מוסר בשיר ולשון צחה ונעימה : חמו"ד (ונדפס עם קול מבשר לר"י עקריש ואולי ע"כ הוא תמו"ד) 8° .

29. נדרי זריזין. הר"ר שלמה קלוגער ראבד"ק בראדי . חי' על מס' נדרים ובסופו קונטרס אחרון על הלכות נדרים : זאלקווא , תקצ"ט , 2° .

30. נהר מעדן. הר"ר דוד זאמושטש . קורות בני ישראל מראש ימות עולם עד ימי יהודה המכבי עם שאלות ומוסר השכל ושיר קטן בסוף כל מעשה מענין הספור עם ת"א : ברעסלויא , אמ"ת קנ"ו , 8° .

31. נהר פישון. הר"ר יצחק אבוהב מקסטיליא. דרושים על פסוקי תנ"ך ומאמרי רז"ל ובסופו קצת מעניני גע : קונשטנטינא , רח"ץ . זאלקווא , תקס"ו , 4° .

32. נהר שלום. הר"ר שבתי ווינטורא . לקוטים וחי' דינים על ש"ע א"ח : ד"א , תקל"ד , 2° .

33. נהרא ופשטא. (עיין אותות למועדים , מים טהורים) .

34. נהרות איתן. (עיין פרח לבנון) .

35. נהרות דמשק. הר"ר שלמה המכונה גיליבי קאמונדו ב"ר אברהם . ב' חלקים: ח"א שו"ת . ח"ב בן משק חי' על כמה מסכתות , ובסופו ס' שו"ת הגאונים שנ"ג תשו' הגאונים שהיו טמונים בכ"י ה"ר משה מרדכי מיוחס : שאלוניקי , תקס"ב , 4° . ושו"ת הגאונים הנ"ל נדפסו מחדש בשם שערי תשובה : לייפציג , תרי"ח , 4° . (ועיין המזכיר א' № 133) .

36. נובלות אורה. הר"ר שמואל ב"ר יהודה ליב אשכנזי (מתלמידי הר"ר יש"ר מקנדיא). דרושים יקרים ע"פ דעות הפילוסופים והמקובלים על מעשה בראשית . מלוקט מס' אור שבעת הימים לרבו הנ"ל מהדורא קמא . נדפס בס' נובלות חכמה שאח"ז בין עלה א' וב', ע"ש .

37. נובלות חכמה. הר"ר יש"ר מקנדיא . הוא ח"ב מלקוטי ס' תעלומות חכמה ע"י ה"ר שמואל אשכנזי הנ"ל , ומדובר בו נכבדות בכללות עולם התהו לפי דרך האריז"ל , ובו ל"ו עלים (כמנין אל"ה נובלת) [ובין עלה א' וב' נכלל בו ס' נובלות אורה הנ"ל] ותמונות להבנת העולמות והפרצופין , ואח"ז אותיות רס"ג על מנין כל אות מא"ב בתנ"ך בארח שיר וחרוז (עיין באות א') . ובסופו כח ה' לבאר מהו הנראה במלבוש ואותיותיו הנוראות: באסיליא , ישוע"ה , 4° .

38. **נודע ביהודה.** ה"ר יחזקאל סג"ל לנדא. שו"ת על כל ד' חלקי הש"ע : פראג , תקל"ו. שם , תקמ"ד (וי"א דליתא) . זאלקווא , חש"ד (ורשיון הצענזור 19 יולי 1823) . סדילקאוו , תקצ"ג , 2° . עוד כל"ל עם תוס' הגהות וחי' לה"ר יוסף שאול נאטהאנזאהן : לבוב , תרי"ט , 2° .

39. **נודע ביהודה תניינא** מהנ"ל . שו"ת על כל ד' חלקי ש"ע כנ"ל עם תוס' שו"ת והגהות לבנו ה"ר שמואל לנדא המאסף והמלכה"ד: פראג, תקע"א . חמו"ד (רוסיא). סדילקאוו , תקצ"ג , 2° . עוד כל"ל (ח"ב על ש"ע אה"ע וח"מ) עם תוס' חי' והגהות למהרי"ש הלוי נ"ז הנ"ל : לעמבערג , 1857 , 2° .

40. **נודע בשערים.** ה"ר דובערוש אשכנזי. שו"ת השייכים לש"ע אה"ע וחי' על מס' גיטין וס"ע הלכות גיטין וכללי רובא וחזקה ובסופו דרושים כסדר התורה : ווארשא, תרי"ט 2°.

41. **נוה יעקב .** דרושים, כ"י , לה"ר יעקב חי ריקאנטי . (עיין פסקי ריקאנטי אחרונים) , וזל"ע י' סי' מ' .

42. **נוה צדק .** ה"ר סעדיה הלוי מירקארו . חי' על הרמב"ם ודרושים : שאלוניקי , תר"א , 2° .

43. **נוה צדק .** (עיין נוה קדש להלן) .

44. **נוה הצדק .** ה"ר מרדכי בן-מרדכי ראטהבערג . העתקה הכבית מל"א מחבור הערמאנן ודוראטהעא להחכם גאטהע. מכיל שיר ידידות בע' שירים שקולים : ווארשא תרי"ז , 8° .

45. **נוה הצדק .** ה"ר משה ן' גבאי . חי' על הרמב"ם ודרושים : שאלוניקי . . .

46. **נוה קדש** עם **נוה צדק** על שעורי בנין ביהמ"ק : כ"י יה"ש .

47. **נוה רועים .** ה"ר יצחק נתן . בהנהגת העם ולאשיהם שהמשילם הכתוב לרועי צאן מרעיהם : כ"י יה"ש .

48. **נוה שלום .** ה"ר אברהם שלום ב"ר יצחק. קלת חכמות למודיות טבעיות ואלקיות ועל חכמת הקבלה וחדוש העולם ונפלאות הנביאים וגלגלת האדם ועל מעלות התורה וקרבנות ועל הנפש והתחיה , וכו' וכו' , ובו י"ג מאמרים : קונשטנטינא , רח"ץ . ד"ו , של"ה , 4° .

49. **נוה שלום .** ה"ר שלום כהן שולל . חי' דינים על ד' חלקי שו"ע , שיטה א' על נוס' ע"ז, וחי' פוסקים, שו"ת וליקוטי הרמב"ם: ליוורנו ובמישו"ר , 2° .

50. **נוה תהלה.** (עיין הגדה של פסח סי' 85) .

51. **נוהג כצאן יוסף .** ה"ר יוסף יוזפא ב"ר משה קאשמן סג"ל . דינים ומנהגים מש"ע א"ח ופירוש סליחות ובסופו נוספות להותגו ה"ר יהודה מיללער בשם צאן הנחלות : הענא , תע"ח , 4° .

52. **נוזלים .** (עיין נוזלים מן לבנון) .

53. **נוזלים מן לבנון .** ה"ר שלמה זלמן פלעסנער . ה"א קלת ספרים הנוספים על הנ"ך (עיין תורה) עם ת"א ובאור ועל ס' ברוך קרא לבאורו מקור ברוך , וקלת חי' תורה מספרו נוזלים וס' זהרי חמה ולקוטי שירים בשם דודאים מספרו עת הזמיר ובסופו דרשה בל"א עם קלת שירים : ברלין , 1833 , 8° .

54. **נוזלים מן לבנון .** (עיין מעין גנים) .

55. **ס' הנוח .** (עיין דקדוק) .

56. **נוחת נפשא .** (עיין מנוחת נפש) .

57. **נוית ברמה .** ה"ר אברהם צבי הירש ב"ר מאיר איזרלש . ח"י דרושים : ווין , תקע"ד , 4° .

58. **נוסח ההגדה .** (עיין צבי מודח) .

59. **נוסח סתרי תורה להרמב"ן** ז"ל : כ"י יה"ש .

60. **נוסח הרשימה** הנמצאת במגנלים ע"י כ"ר אברהם פירקאוויץ וכ"ר יצחק בכ"ר מרדכי מרישקן הקראים עם תרגום לשון קדר והערות להאחרון הנ"ל : קושטנדינא, תר"ה , 4° (8 דפין) .

61. **נועם אלימלך.** ה"ר אלימלך מליזענסק. פשטים בקבלה כסדר התורה : קאריץ . . . לבוב , תקמ"ח . זאלקווא . . . פולנאה . . . הרובשוב , תקע"ח , 4° .

62. **נועם אלימלך** הנ"ל עם צוואת המחבר בראשו וסוד מצות תפילין וציצית מזוזה ושבת ודיניו ושטענז לר"י גיקיטיליא בסופו , ועד הוכן לקוטי שושנה לקוטים ואגרת הקדש להמחבר : לעמבערג, תרי"ח . שם , תרי"ט . שם , תרכ"א , 4° .

63. **נועם מגדים** וכבוד התורה . ה"ר אלעזר הלוי איש הורוויץ אבד"ק סארניגראד . פשטים עה"ת כסדר הפרשיות ובסופו קלת דרושים ולקוטים : לעמבערג , תקס"ז , שם , 1859 , 4° .

64. **נועם מגדים .** (עיין תפלה) .

65. **נועם המדות**. ה"ר נתן עמרם. לקוטי חכמה ומוסר והנהגות טובות ויראת ה' במאמרים קצרים מלוקטים מספרים שונים: סאלוניקי, הרחב"ת. חמו"ד (ק"ב, תרי"ז — ח') 8°.

66. **נוף עץ חיים**. הוא מה שסידר הרב מהר"ם פאפירש מכתבי האריז"ל והוא על תנ"ך ומאמרי רז"ל ויחודים ונבואה ורוה"ק וגלגולים: (ול"ב ה' ושה"ג שלי ח"ב במקומו). וכ' שם הג"מ חיד"א וז"ל: ומנוף עץ חיים לא נדפס אלא לקוטי תורה בזאלקווא והוא נוף א' מס' נוף עץ החיים עכ"ל. אבל בשג"ב ט' ו' (עיין טעמי מצות בשה"ג שלי) כ' כי ס' טעמי המצות עם לקוטי תורה הנדפס בזאלקווא הם נוף ב' וגוף ג' מס' נוף עץ החיים ע"ש. ואולי מ"ש „והוא נוף א'" ר"ל נוף אחד ולא נוף ראשון. (ועיין עץ חיים ומ"ש שם).

67. **נופת צופים**. ה"ר יהודה מסיר ליאון. על חכמת ההלצה ובו ד' שערים, ובסופו עדות על אלדד הדני: חמו"ד (מנטובה לפני שנת ר"מ ע"י ר' אברהם כונת) 4°. ועיין צונץ גא"ל דף ר"נ.

68. **נופת צופים** הנ"ל ונלוו אליו ה"י כללים לפרש מאמרי ההגדה מאת ה"ר אהרן יעללינעק: ווין, 1863, 8°.

69. **נופת צופים**. ה"ר יצחק ב"ר חיים אלפועל. גימטריאות וצירופים ור"ת בערכין כסדר א"ב עם נוספות ה"ר חיים ב"ר יהודה אלפועל: קונשטנטינא, של"ט (וצעדנער: צמ"ח צדי"ק: שמ"ב) 4°. [ופירסט ה"א דף נ"ו: ר' חיים אלפועל ושנת דפוסו ש"פ, ע"ש].

70. **נופת צופים**. פי' על רש"י עה"ת, כ"י, לא נודע למי: (פירסט ג' דף פ"ד).

71. **נופת צופים**. (עיין מעדני מלך ולחם חמודות, רב פנינים).

72. **נופת צופים וחיות הקדש**. (עיין גאולת ישראל).

73. **נוצר אמונים**. כ"ר אהרן האחרון בכ"ר אליהו הקראי. קי"א פרקים בבאור עיקרי האמונה, כ"י: (ש"י).

74. **נורא תהלות**. ה"ר יואל ן' שועיב. פי' על תהלים ע"פ מאמרים ד' חלקים עם מפתח: שאלוניקי, שכ"ט, 4°.

75. **נורא תהלות**. ה"ר יוסף שלום השני. מגלת אסתר עם תרגום ערבי: ליוורנו, רנ"י ושמח"י (לפ"ג), 8°.

76. **הנותן אמרי שפר**. ה"ר אליהו ן' חיים (הראנ"ח). דרשות כסדר התורה ובתוכם כמה חי' תורה לבנו ה"ר מיכאל. ויש קורין לו ס' תנא דבי אליהו (עיין קוה"ד דמ"ב ע"א): ד"ו, ש"צ. פפד"מ, תע"ג, 2°.

77. **נותן ישועה**. (עיין עברונות).

78. **נזד הדמע**. ה"ר ישראל ב"ר משה סג"ל מזאמושטש. מוסר השכל במליצה חרוזית: דיהרנפורט, תקל"ג, 8°. [ובמאמר ד' בו נמצא המשל מז' מלאכים ידדו אראלה בשלים על כתפיהם וכו' הנמצא ג"כ לה"ר דוד קארא בבכה"ע תקנ"א דף ס"א — ע"א. ונראה שנעתק מלשון עם אחר ושניהם ממעין אחד שאבו].

79. **ס' נזיקין**. (עיין משנה או משניות, משנה תורה).

80. **ס' הנזיר**. אולי נקרא כן פרפראות ר"י בעל הטורים עה"ת כפי הקדמונים לפי הנראה בקונט' שם הגדולים לנכד מהר"ש שלעזינגער הנדפס בקובץ דברים עתיקים ב' ע"ש דף מ' הערה ל"א. ובב"י די רוסי № 181 נמצא פירש"י עה"ת וה"מ וספרי אמ"ת עם תוס' הרשב"ם ור' יעקב נזיר ואולי אלה הם. אבל בשו"ת מהרי"ק שרש ע"ב מובא הגה"ה מס' הנזיר לדינא וא"כ הוא בדינים והלכות, ע"ש. (ועיין ס' הנייר להלן ומ"ש שם).

81. **נזיר שמשון** לה"ר יעקב שמשון סיניגאליא. על משניות ובסופו מפתחות בשם זכרונות שופרות ולוח המעות והשמטות ודרוש בפ' במדבר והשמטה דהשמטות: פיסא, תקע"ג, 4°.

ועד אהרן מונה כל ספריו שחיבר עד כה, והם: הקשורים ליעקב חידושים על פסוקי תורה ועל המסכות. זאת נחמתי פי' על מדרש תנחומא. מגד שמים פסקים ותשובות. מטה ע"ז חי' ערכין ותמיס. נזיר שמשון ח"ב שיורי ברכה. (אולי השמטות ח"א מקונט' אלה שמות בני ישראל על שמות הגטין? ינה"ל). עלי עין על מאמרים בעין יעקב. (ינה"ל). ושארי ספריו תמצא במקומם:

82. **נזירות שמשון**. ה"ר שמשון חסיד. הגהות וחי' דינים על ש"ע א"ח: ברלין, תקכ"ד, 4°. (ועיין שלחן ערוך א"ח).

83. **נזם זהב**. ה"ר יוסף אלמנצי. כולל נ"ז שירים בעלי י"ד שורות (סוניטי): פאדובה, תרי"ח, 8°.

84. **נזר אלהים**. (עיין ס' קרנים).

85. **נזר חמודות**. ה"ר צבי הירש וואסערברילליננ. ח' שירים מספרים נפלאות

דניאל איש חמודות ורעיו וכו' : ברעסלויא, תר"ך, 8°.

86. נזר הקדש על חכמת האלקות לה"ר אהרן ב"ר גרשון אלרבי. מובא בפירושו על רש"י עה"ת. עיין צונץ גא"ל דף תקכ"ה.

87. [נזר הקדש (?)]. ה"ר אהרן הלוי ב"ר פינחס (הרא"ה). קצור מס' ברכות ותענית ע"ד האלפס למען דעת כל העם הדינים בקצרה. חיברו לבקשת אחיו ה"ר יהושע הלוי : כ"י מינכען № 237 (וכרשמש"ש שם : הוא פי' על אלפסי מס' הנ"ל).

88. נזר הקדש. ה"ר שמעון בר"ד אופנהיים מקרומנויא. עניני מוסר ומדות טובות וכו': אפען, 1831, 8°. [וכ' בעק"ד תר"ז דף תנ"ב שהוא ס' מעלות המדות בהשמטת ראשו וסופו, ע"ש].

89. נזר הקדש. פי' על סדר מועד לה"ר לוי קאדני. מביאו בספרו עטרת ראש : (שי"ג).

90. נזר הקדש. (עיין מדרש).

91. ס' נח. (עיין ס' הרזים, שלשלת הקבלה).

92. נחל. (עיין גדולי טהרה).

93. נחל איתן. ה"ר אברהם ב"ר יהודה ליב. פי' על הרמב"ם ונושאי כליו ח"א וב' : ווילנא, תרט"ו, 2°. [וכתוב שם בהקדמה כי על ב' חלקי הרמב"ם האחרונים עוד נמצא בכ"י, וגם ס' מי באר תוס' ע"ש באר אברהם על ש"ס סדר מועד ועוד ג' חלקים באר אברהם על יתר סדרי הש"ס וחבור על אגדות הש"ס וס' שפתי רננות עה"ת וח"מ בנגלה וס' תעלומות חכמה עה"ת בנסתר ופי' על ש"ע וס' פרי נעורים פי' על ש"ס ורמב"ם וקצת שו"ת שחיבר בנעוריו וס' עץ הדעת ב"ת דרושים : ח"א עץ אבות על פ"א וח"ב עץ הדר דרושים שונים והספדים אחרים ג"כ בכ"י].

94. נחל איתן. (עיין פרח לבנון).

95. נחל אשכול. (עיין אשכול הכופר, תורה חומש תורה אור).

96. נחל דמעה. ה"ר צבי הירש ב"ר שמחה קאצינעלנבויגן. הספד על מות הג"מ חיים אבד"ק וואלאזין ובסופו קונט' נחל עדנים קצת פי' תורה : ווילנא, תקפ"א, 8°.

97. נחל יבק. (עיין שבת אחים).

98. נחל עדנים. מסיר דוד ליאון : (ש"י).

99. נחל עדנים. (עי' נחל דמעה, שיר המעלות).

100. נחל קדומים. ה"ר יהודה ליב דוקעש. על עניני שיר ומליצה ב' חוברות : חוברת א' : קורות השיר והמליצה מזמן ר"ס גאון עד ה"ר יוסף ב"ר חסדאי ור"ש הנגיד ז"ל וזכרון קצת חכמים שהיו בתוך הזמן ההוא, ושירה יתומה לר"י ב"ר חסדאי הנ"ל והשער במליצה ושיר מס' הפרדס לה"ר ידעיה הבדרשי וקצת ציונים והערות. חוברת ב' : תולדות ר"ש הנגיד ז"ל והעתקות מספרו בן משלי ומאמר על זכרון המשוררים בזכרון חכמי ישראל וקצת לקוטים והערות וציונים : הנובר, תרי"ג, 8°.

101. נחל קדומים. (עי' תורה חומש תורה אור).

102. נחל שורק. (עיין שם).

103. נחלה בלי מצרים. ה"ר יעקב ישעיה ב"ר יצחק. ענינים שונים בדרכי מוסר וד"א : חמו"ד, 4°.

104. נחלה ליהושע. ה"ר יהושע צונצין. מ"ד שו"ת ופי' על מס' ערכין ושבועות ובסופו שיטה מקובצת על מס' ביצה לר"ב אשכנזי : קונשטנטינא, תצ"א, 2°.

105. נחלה לישראל. ה"ר משה ישראל חזן. פסק ארוך בדיני ירושת נחלה עם הסכמות רבני הדור בכל ארץ הקדש ועסטרייך וז"ז והסכמות קצת חכמי הגולים : ווין, 1851, 8°.

106. נחלי דבש. ה"ר דוב בער ב"ר שרגא. מוסר השכל מלוקט מס' הכוזרי ומו"נ והעיקרים וכו' וקצת דרושים : ברלין, תקצ"ב, 4°.

107. נחלי דבש. (עיין הגדה של פסח עם זכרון אברהם).

108. נחלת אבות. השר דון יצחק אברבנאל. פי' על פרקי אבות : קונשטנטינא, ש"ה, 4°. (ועיין זבח פסח ומ"ש שם).

109. נחלת אבות הנ"ל ועם פי' הרמב"ם ועם שמונה פרקים להרמב"ם : ד"ו, ש"ה. שם, שכ"ז, 2°.

110. נחלת אבות. ה"ר יצחק ב"ר יקותיאל קוסקיש מפראג. פי' על שיה"ש בדבור נפש השכלי עם השי"ת : כ"י רד"א q, № 277.

111. נחלת אבות. ה"ר מאיר ב"ר אליהו. תוכחות מוסר והנהגות טובות אשר צוה לבניו אחריו : ווילנא, תקצ"ו, 8°.

112. נחלת אבות. ה"ר משלם זלמן הכהן אבד"ק פיורדא. תוכחות מוסר בהנהגות ומדות. פיורדא, תקע"א, 4°.

113. נחלת אריאל. ה"ר אריה ליב ב"ר יצחק שפירא. מס' סופרים עם ב' פירושים :

א) נחלת אריאל . ב) מעון אריות . ועל הגליון מ"מ פסוקי תנ"ך בשם חזון המקרא ומ"מ מהש"ס בשם שביל התלמוד ומ"מ מפוסקים בשם עמק המשפט : דיהרנפורט , תצ"ב , 2° .

114. נחלת בני שמעון. (עיין חלק בני יהודה).

115. נחלת בנימן . ה"ר בנימין וואלף ב"ר דניאל המאסניק . באורי פרשיות ודרשות לשבת הגדול ושבת שובה ויום א' דפסח ופי' ההגדה : קראקא , ת"ב , 4° .

נחלת בנימן . ה"ר יצחק בנימן וואלף ב"ר אליעזר ליפמאנן . ח"א באור על קמ"ז מ"ע ול"ת ועל מאמרים תמוהים בדרך דרוש ובסופו מפתח לענינים בערכין כסדר א"ב : ד"א , תמ"ב , 2° . [וג' חלקים אחרים לא נדפסו . ג"ה ס' שדה יער על י"ב מסכתות בדרך דרש ודרושים עה"ת וס' אמתחת בנימן כמו ילקוט חדש ומשנת חסידים מובאים בספרו : (סה"ד בכ"ה)] .

117. נחלת בנימן . (עיין שטלת בנימן) .

118. נחלת בנימן ולקט יוסף . לקוטי מאמרים וענינים מסודרים בערכין : ד"א , תס"ג, 8° (רד"א 170, 0 №.ועיין לקט יוסף).

119. נחלת חיים. ה"ר חיים ב"ר יהושע משה אברהם הורוויץ . חי' הלכות ופסקים : פיורדא , תע"ג . ווילמרשדארף , תפ"ב , 4°.

120. נחלת חיים שני מהנ"ל . פסקים עה"ת כנ"ל מה שנשמט מהראשון : ווילנהרשדארף , עד"ת , 4° .

121. נחלת יהושע . ה"ר יהושע אייזיק ב"ר יחיאל . ח"א שו"ת וח"ב דרושים שונים ובסופו אבל כבד דרוש הספד על מות אביו הנ"ל : ווארשא , תאי"ר , 2° .

122. נחלת יעקב . ה"ר יעקב ב"ר אברהם מקראקא . דרושים עה"ת ועמו ס' אבני שהם להמסדר ה"ר שמריה ב"ר זלמן . [ופירשו ת"ב דף י"ג : ה"ר יעקב אברהם מקראקא . פי' על רש"י עה"ת ועמו באורי בנו המסדר ה"ר שמריה זלמן] : ד"א , תפ"ד , 2° .

123. נחלת יעקב . ה"ר יעקב ב"ר אלחנן היילפרין . שו"ת וקצת חי' תוספות : פאדובה , שפ"ג , 4° .

124. נחלת יעקב . ה"ר יעקב בה"ר בנימן אהרן סאלנעק . פי' על רש"י עה"ת ומ"מ בש"ס בבלי וירושלמי וספרא ומכילתא וכו' והשגות על המזרחי ופסקים : קראקא , ת"ב , 2° . (ועיין אליה מזרחי) .

125. נחלת יעקב . ה"ר יעקב (יאקב) ב"ר ברוך נוימבורג . פי' על מס' סופרים שמחות כלה וד"א ועל מס' גרים הנדפסה כאשונה בס' שמחת הרגל לה"ר חיד"א : פיורדא , תקנ"ג , 2° . ובש"ס ד' זיטאמיר , תר"ך , 2° . [וכ' בהקדמתו שחיבר נחלת יעקב גם על אדר"נ ולא הדפיס] .

126. נחלת יעקב . ה"ר יעקב אבד"ק ליסא ב"ר יעקב משה . ח"א באורי תורה וח"ב חי' הלכות וקצת שו"ת וגם איזה שו"ת לבן בתו ה"ר אברהם תאומים : ברעסלויא , תר"ט , 2° .

127. נחלת יעקב . ה"ר יעקב מן הלויים חתן הרי"א די מודינא . קצור ס' הפרדס וכללי חכמת הקבלה . ונזכר בס' ארי נוהם פ"א , ע"ש .

128. נחלת יעקב . ה"ר יעקב דע לעהוו (Leeuw). חי' על משנה א' בפ' אלו נערות : ראטרדאם , תרי"ז , 8° . (ועיין חלק יעקב) .

129. נחלת יעקב . ה"ר יעקב מאיר ב"ר אליהו . על י"ג עיקרים ע"ד הקבלה : שאלוניקי , 1856 , 8° .

130. נחלת יעקב . ה"ר יעקב ב"ר נפתלי מגניזן. מוסר השכל במליצות ושירים וסליחות וקינות על הרוגי ת"ח . [ורוזנענס q 664, №: מליצות תפלות וקינות לה"ר אפרים וורעשנא ועל גזירות ת"ח לה"ר הנוך אבד"ק גניזן]: ד"א , בי"ת , 4° .

131. נחלת יעקב . ה"ר יעקב קאפיל ב"ר אהרן זסלאבר . על קריאת עשרת הדברות בטעמים ונקודות בפ' יתרו וחג השבועות ובאור קצת מסרות ע"פ דקדוק : זולצבאך , תמ"ו , 4° .

132. נחלת עזריאל . ה"ר עזריאל ב"ר משה הלוי . פשטים ודרשות כסדר התורה : פפד"א , תנ"א , 4° .

133. נחלת עזריאל . ה"ר פינחס ב"ר עזריאל הלוי אבד"ק ווענגראווי. חי' על מס' הש"ס השייכו' לטור י"ד ובסופו פרפראות לחכמה חי' כסדר התורה : הוראדנא , תקע"ז , 2° .

134. נחלת צבי . ה"ר צבי הירש ב"ר ירחמיאל חאטש . מוסר וספורי מעשים מזוהר שהעתיק אבי זקנו ה"ר אביעזר זעליג אבד"ק קורב נל"א : פפד"מ , תע"א. דיהרנפורט [תקל"ב . שם] תקמ"ו , 2° . חמו"ד (ק"ב , תרי"ח) , 4° . וז"ז .

135. נחלת צבי . ה"ר צבי הירש בה"ר משה הכהן . באור על ש"ע אה"ע ומביא בקצור

כל דברי הפוסקים הראשונים וקצת טעמים : ד"ו , תכ"א , 2° .

136. נחלת צבי. ה"ר צבי הירש ב"ר שמשון טוך פירר. פי' על פרקי אבות : ד"ו , ת"ם, [ולעדנער : 1659 בזה ת"יט] 4° .

137. נחלת צבי . (עיין עטרת צבי, ש"ע י"ד) .

138. נחלת ראובן . ה"ר ראובן ב"ר אברהם הלוי . ח"א פי' על הפטרות וח"ב באורי דקדוק רש"י הבאים בהפטרות : פפד"מ , תק"ל , 4° .

139. נחלת שבעה . ה"ר שמואל ב"ר דוד הלוי . כולל כל דברי הטור והש"ע בעניני גיטין וקדושין וכל שמות הגיטין וכל דיני תקוני שטרות לפי נוסח כל מדינה ומדינה וכל עניני שטרות הנהרכות לזמנו : ד"א , תכ"ז , 4° .

140. נחלת שבעה הנ"ל עם הוס' מהדורא בתרא מהמחבר : פפד"מ , תמ"א . פיורדא , תנ"ח . שם , תפ"ד . שם , תצ"ט . שם , תקמ"ד , 4° .

141. נחלת שבעה מהנ"ל חלק שני כולל פ"ג שו"ת : פיורדא , תנ"ב , 4° . עוד כנ"ל שני החלקים ביחד: חמו"ד (רוסיא), תקע"ח , 4°.

142. נחלת שבעה. ה"ר שמואל ב"ר מאיר צילך. הספד על מות אביו הנ"ל : ברעסלויא , תקפ"ז , 8° .

143. נחלת שמעון . ה"ר שמעון אשכנזי אבד"ק דאברמיל . פשטים ע"פ קבלה כסדר התורה : חמו"ד (זאלקווא) , תקע"ה . לעמבערג , תרי"ח , 8° .

144. נחלת שמעוני . ה"ר שמעון ב"ר יהודה פייזר מליסא . ח"א כל שמות אנשים הבאים בתנ"ך כסדר א"ב וח"ב כל שמות התנאים הנזכרים בש"ס בבלי וירושלמי ומדרשים וכו' כסדר א"ב . ועל הגליון מזה ומזה עין רוגל מ"מ המאמרים המובאים גם במקום אחר : וואנזבעק , נחל"ת , 2° . ועם הגהות ר"ו היידנהיים ור"י היינעמאן, כ"י (רפ"ר 924) [עוד ח"ג משמות אמוראים כנ"ל לא נדפס] .

145. נחמד למראה . ה"ר נסים אברהם אשכנזי . כללים כמו כנה"ג על ירושלמי ברכות וסדר זרעים ומביא הפסקים ע"פ ראשונים ואחרונים ומבאר דעתו בקצרה : שאלוניקי , תקצ"ב—תר"ו , 2° .

146. נחמד למראה . ה"ר נתן העזתי . תקון וקצור מספרו חמדת הימים : קונשטנטינא , תצ"ז , 8° .

147. נחמד למראה . (עיין מדרש רבות) .

148. נחמד ונעים. ה"ר דוד גאנז ב"ר שלמה. כללות חכמת התכונה וקדוש החדש ומדידות הכוכבים עם צורת כלי מחזיהם וידיעת כל האקלימים וכו' : יעסניץ , תק"ג , 4° . [והעתקת הקדמת הס' והמפתח בל' רומי נדפס ע"י החכם הנודע העבענשטרייט בלייפציג ונספח אל גוף הספר] .

149. נחמות ישעיה . (עיין פתח התשובה) .

150. נחמות ציון. ה"ר שמואל מהאפינברוק. פי' על ישעיה עד סוף פרשה מ"ס : ברלין , תקל"ב , 2° .

151. נחמות ציון וירושלים . ה"ר בער ב"ר יוסף שירלוב . מצאתי בכ"י רשימת פרופס וכתוב שם „ר"ב מלמד" ולא נודע לי מהותו .

152. ס' נחמני . ס' דינים לרבינו נחמן בן בנו של רבינו חיים הכהן . והיה מצוי למהרי"ק כמ"ש בשרש קמ"ט , ע"ש : (ול"א י"ג ושז"ג שלי במקומו) .

153. ס' נחמני או נחמוני. כן נקרא פי' הרמב"ן עה"ת בפי קצת מחברים קדמונים . עיין צונץ גא"ל דף קכ"א ודברים עתיקים ב' שלי דף ע' והערה מ"ג שם .

154. נחמת בואיסי. (עיין מנחם משיב נפשי).

155. נחמת הפילוסופים . (עיין שם) .

156. נחמת ציון . ה"ר מנחם ציון ב"ר זלמן המכונה ר' זלמן גבאש . כ"כ דרשות ליציאת מצרים ולמועדים וימים טובים : פפד"מ , תז"ל , 4° .

157. נחפה בכסף . ה"ר יונה נבון . שו"ת על כל ד' טורים ובאור על תוספי הרא"ש לסמ"ג: קונשטנטינא , תק"ח , 2° . ושו"ת ח"ב כנ"ל עוד בכ"י . ושארית באורי תוספי הרא"ש נדפסו בספרו גט מקושר ע"ש .

158. נחפה בכסף . ה"ר בנימן בה"ר יונה נבון . חי' על ש"ע י"ד ואה"ע ח"ב: ירושלים, תר"ג , 2° . (רוכענס № 568, F) . [ואולי הוא ח"ב הנ"ל לאביו שלפני זה וצ"ע] . (עיין פרי מפרי) .

159. נחש נחשת . ה"ר נחמיה חייא חיון ב"ר משה . תשובות על ס' הצד נחש לר"י אירגאס ולהגן על למודי קבלתו: ד"א, עת"ו, 8°.

160. נטיעה של שמחה . ה"ר שמחה ב"ר יהושע מ"מ בזלאזין . מזכירו מהרש"ד בתקון סופרים ע"פ וישכן מקדש לג"ע וגו' ע"ש .

161. נטיעות הכרם . (עיין כרם שלמה) .

162. נטיעת שושנים . (עיין לקוטי שושנים) .

163. **נטע הגפן** או **עוללות הגפן** . החכם הנוצרי יוחנן פלאנטויריא . על במות הנדפסים בתנ"ך ותלמוד ומדרש עם תרגום רומי ועם תולדת המחבר : Lodovue (ליידען ?) , 1644 , 2° .

164. **נטע נאמן** . (עיין יון מצולה) .

165. **נטע רבעי** . ה"ר נטע ב"ר זאנוויל רייכנבערגר . ד' שערים בחי' והגדות וחשבונות ושיעורים : פיורדא , 1841 , 8° .

166. **נטע שעשועים** . ה"ר אברהם נתן נטע ב"ר משה מייזילש . חי' גפ"ת : נייוויט , תצ"ה. ד"א , תצ"ה , 4° . וכ' גם בשער שחיבר ס' שמחת נתן חי' הלכה ותוס' על כל דף ע"ש .

167. **נטע שעשועים** . מ. דע וואולעט . איזה חי' הלכות והגדות בש"ע דמס' פורים עם הגהות מ. י. ווערקוצע : כ"י רוזענטהאל באמ"ד .

168. **נטע שעשועים**. ה"ר צבי הירש ב"ר יעקב אבד"ק בוטשאטש . שו"ת על ד' חלקי הש"ע : זאלקווא , תקפ"ט , 2° .

169. **נטע שעשועים** . (עיין יון מצולה) .

170. **נטעי נעמנים** . ה"ר גבריאל בערגער. שירים בספור הבריאה מאדה"ר וג"ע וקורות אבותינו עד מראה הסנה : ווין, 1814 , 8°.

171. **נטעי נעמנים** . ה"ר חיים יעקב ב"ר יהודה ליב סלוצקי . מדרש כולל עם ב' פירושים : א) צרוף הכסף באור ומ"מ בתנ"ך ודברי רז"ל . ב) בהון הזהב הגהות והערות : ווילנא , תקצ"ו , 4° .

172. **נטעי נעמנים**.קובץ ענינים מכ"י קדמונים והם : א) לקוטים מפירושי תנ"ך לר' יוסף קרא . ב) מאמר לרבינו נסים ב"ר יעקב גאון ובסופו כתוב זה מגלת סתרים של הרב רב נסים גאון ז"ל . ג) תשובה להרמב"ם בענין שיעור קומה . ד) דוגמא מהעתקת פי' המשנה להרמב"ם ע"י ה"ר משה אבן תבון ז"ל . ה) שירים מגדולי משוררי הספרדים . כל אלה נקבצו ע"י ה"ר שלמה זלמן היילבורג ואח"ז מאמרים בל"א על כל הנ"ל לה"ר אברהם גייגר ור"ז היילבערג הנ"ל: ברעסלויא , 1847 , 8° .

173. **נטעי שעשועים**. ה"ר דוב בער ב"ר נתן נטע מפינסק . חי' על ש"ס סדר נשים ומס' מכות ושבועות ולקוטים : זאלקווא , תק"ח , 2° .

174. **נטעי שעשועים**.ה"ר נתן רפאל קלקר. שירים ומליצות : קאפנהאגן , 1834 , 8° .

175. **נטפי מים** . (עיין עינות מים) .

176. **נייא מעשה בוך** . ה"ר יונתן ב"ר יעקב. ספורי מעשיות שונים לשעשוע ולמוד (בל"א?): דיהרנפורט , תנ"ז , 4° .

177. **ס' הנייר** . פסקי דינים קדמון . מלוקט מבה"ג ורמב"ם וסמ"ג וס' התרומה . ולפי עדות הג"מ חיד"א שראהו בכ"י אין לו יחס כלל עם ס' הכלבו כדעת הי"א (עי' שג"א יו"ד ושה"ג שלי במקומו) . ולולא דמסתפינא אמרתי אולי ט"ס נפל בשמו ע"י המעתיקים וצ"ל ס' הנזיר והוא לר"י בעה"ט כמ"ש בקונט' שם הגדולים לנכד מהר"ש שלינגשט"ט הנדפס בדברים עתיקים ב' שלי ע"ש . (ועיין ס' הנזיר ומ"ש שם) .

178. **ניר לדוד** . ה"ר **אליהו אמוזגו** . פי' על תהלים ונדפס עמו : ליוורנו , תרי"ח , 8° . (המזכיר א' דף ד') .

179. **ניר דוד** . ה"ר שלום הכהן ב"ר יעקב . כ' שירים מספרים חיי דוד מלך ישראל בד' חלקים ועם תולדת המחבר : ווין , 1834 , 8°.

180· **ניר לדוד ולזרעו** . (עיין גדולת שאול) .

181. **נמוקי** ר' **אליהו בהור** . הגהות והערות על ס' מכלול ושרשים לרד"ק. (עיין כל או"א במקומו) :

182. **נמוקי** הלכות טרפות . (עיין זרע אמת) .

183. **נמוקי חומש** לאחד קדמון . נמצא בכ"י ד' רוסי № 541 (צונץ גא"ל דף פ"ג) .

184. **נמוקי החומש** לרבינו **ישעיה דטראני הראשון**. והיו בכ"י והדפיסם הג"מ חיד"א בספרו פני דוד בכל פרשה ופרשה בשמו כמ"ש בול"א ג' ושה"ג שלי במקומו (ועיין פני דוד) .

185· **נמוקי** ה"ר **ידידיה בסאן** . (עיין האורב) .

186. **נמוקי יוסף** . רבינו **יוסף חביבא** . הוא עשה פי' על כל הלכות הרי"ף כמו הר"ן , אפס כי על כל מסכת שלא היו פי' הר"ן ביד המדפיסים הדפיסו פי' נמוקי יוסף . ולא כקוה"ד שכתב שלא חיבר הנ"י רק על המסכתות שלא נדפס הר"ן , ע"ש דף כ"ו . ופי' מס' ב"ק מכות ומ"ק אשר נדפסו באלפסי בשם הר"ן הם ג"כ פי' הנ"י . ועל מס' כתובות נדרים ושבועות נדפסו זה מקרוב , (עיין אשי ה') . וה"ר היד"א ראה נמוקי יוסף על מס' פסחים כ"י . והב"י א"ח סי' ת"ג מזכיר פי' נ"י על מגילה ע"ש . ונ"י על מס' ע"ז היה ביד מהר"ש חיון בב"י כמבואר בתשובותיו סי' נ"ז , ע"ש . ומלבד אלה שעל כל הרי"ף חיבר חידושים על כל

השו"ת : עיין שג"א י' ל"ג , ול"א י' יו"ד , שם כ' כ' , שג"ב כ' ד' וה' , ול"ב ה' , ש"ב ס"ו ושה"ג שלי ח"א כשמו וח"ב במקומו .

187. **נמוקי יוסף** עה"ת להר' יוסף ב"ר משה דרשן מפרעמסלא . עיין תג"י י' סי' ע"ו .

188. **נמוקי יוסף** . (עיין הגדה של פסח , תפלות מכ"ה) .

189. **נמוקי** ה"ר מנחם מירזבורק . (עיין שו"ת מהרי"ו) .

1:0. **נמוקי** רבינו פרץ על מס' ב"מ : כ"י רד"א q ,801 № [ואולי הם לקוטי תוספות שלו או של תלמידיו בקצרה . ועיין תוספות] .

191. **נמוקי שמואל** . ה"ר שמואל הצרפתי באור על רש"י והרמב"ן עה"ת ומרבה ליישב השגות הרא"ם עליהם וקונט' ערוגות הבושם חי' על מס' שבועות וקונט' מעולפת ספירים חי' על מס' ע"ז וקצת מס' חגיגה והשגות ע"ס לחם סתרים למהר"ש אלגאזי ובסופו השגות על הרא"ם לאבי זקנו ה"ר דון וידאל הצרפתי : ד"א , תע"ח , 2° .

192. **נמוקים** למחזור ימים נוראים ע"ד הסוד לרמ"ח לוצאטו . כ"י אצל יורשי ר' משה אריה טריאסטי וזכרו ג"כ בס' תורת הקנאות ליעב"ץ דף ג"ן ע"ב: (כ"ח ג' דף ק"מ הערה מ"ב).

193. **נמוקים** על הראב"ע עה"ת והמה מגלות לבעל תוספות יו"ט:כ"י רד"א q ,1672 №.

194. **נמוקים** על רש"י עה"ת : כ"י טורין 115 №.

195. **נמוקים** . (עיין הגהות עה"ת) .

196. ס' **הנמצא** המיוחס להרמב"ם כולל קצת מס' הנפש לגאלינוס ועל ד' יסודות וסגולתם ועל כחות הטבע **Temperamente** ובנין גוף האדם והנהגת הבריאות וכו' ובראשו סגולה בשם משקה התועלת והבטחון . נדפס ראשונה בס' אמרות טהורות לה"ר נ' עקרא עם הקדמת המלבה"ד הזה . וזה מתחדש בעק"ד תר"ע דף רע"ג וכו' חסר בסופו , ושלישית בס' בן גרני עיין זה .

197. ס' **הנמצא והעצם** . (עיין חבור גדול) .

198. ס' **נסיונות** לדעת כל דבר ע"י העורב ונסיונות העורב בחכמת הודו : כ"י רד"א q ,1175 № .

199. ס' **נסיונות** ע"י העופות לאריסטו וידיעת מזל האדם וכו' : כ"י שם שם :

200 ס' **הנסיונות** . (עיין חכמתא רבתא) .

201. **נסיונות אברהם** . ה"ר אברהם ב"ר ניסן לוריא . ב' חלקים : ח"א על דקדוקי רש"י בנו"ך וח"ב על דקדוקי חז"ל בש"ס גמר' בבלית ועל מפרשיהם רש"י ותוס' ורשב"ס ורמב"ס ור"ן ותוס' יו"ט וכו' ובראשו הידת הראב"ע עם באור חדש ומספיק : ווילנא , תקפ"א 4° .

202. ס' **הנסים** . (עיין מעשה נסים) .

203. ס' **הנסים** לר' נסים . (עיין חבור יפה מהישועה) .

204. **נעילת שער** . מצאתי כתוב : (סה"ד שכ"ה) [ואולי איננו ספר רק כ"א שם למפתח או לחתימת איזה ספר הנקרא שער . . . או נחלק לשערים וכרוך היודע !] .

205. **נעים זמירות** . שמעתי שחיברו ה"ר פינחס ב"ר ראובן : לשון סה"ד שכ"ה , ע"ש . (ומכותו ?) .

206. **נעים זמירות** . ה"ר שלמה אלקבץ הלוי . פי' על תהלים : (קוה"ד דל"ו ע"א) .

207. **נעים זמירות** . ה"ר שמואל אריפול . פשטים ופירוש על ט"ו שירי המעלות : קראקא מצו"ר התלמים (של"ו) , 4° . [ונראה שהוכס מס' מזמור לתודה שלו עיין זה] .

208. **נעים זמירות ישראל**.(עי' תקוני שבת).

209. **נעים למוד שפת עבר** . ה"ר דוד ליסויער . דקדוק לה"ק והעתקות עם לשון הולאנדי : ד"א , תקפ"ה , 8° .

210. **נעימה קדושה** . ה"ר יוסף יאסקי אבד"ק דובנא בה"ר יהודה יידל . הנהגות ישרות ושיר ליום הש"ק עם פי' : חמו"ד , 8° .

211. ס' **נעימות** . כ"ר אהרן אבו אלפרג המדקדק הקראי . בדקדוק הלשון. מובא בס' אשכול הכופר דף נ"ח ע"ב ונקרא הס' ג"כ ספר הריני שהוא כמו אהרוני ע"ש מחברו כמ"ש בס' לקוטי קדמוניות דק"ע ע"ש .

212. ס' **נעימות**. כ"ר יוסף הרואה הכהן בכ"ר אברהם הזקן הקראי . בבאור חדוש העולם ומציאות השם ויחודו וידיעתו והשגחתו וכו' ושארי חקירות אלהיות ונקרא בלשון ערבי אלמוחט"י ונחלק לארבעים שערים : (אר"ץ) . ונמצא בכ"י ליידן W № 41 וכ' רמש"ש שם שנקרא כל' ערבי מחתו"י כתי"ו, ונעתק לעברי לא נודע ע"י מי .

213. ס' **נעימות** . (עיין זכרון הדתות) .

214. **נעימות נצח** . מובא בס' דן ידין מ' י"ב : (סה"ד שכ"ה) .

215. ס' נעלם. (עיין ס' הכבוד).

216. נער עברי. (עיין צוואת משה).

217. נעשה ונשמע. פי' עס"ת לרבינו יהונתן הכהן. שני חלקים גדולים: (ש"י. ועיין הקדמת יב"ר עס"ת).

218. נפוצות יהודה. ה"ר יהודה ב"ר יוסף מוסקאטו. נ"ב דרושים מושכלים עם מפתח בסופו: ד"ו, אשמ"ח, 4°. לבוב, תרי"ט, 8°. ובדף כ"ט ע"א שם מזכיר פירושו על שיה"ש.

219. נפוצות יהודה. ה"ר יהודה פרובינצאלי נזכר בס' מאור עינים פרק אחרון ע"ש.

220. נפוצת ישראל. ה"ר ישראל ישעיה נ.. דרושים: כ"י בענציאן.

221. נפילת השער. מאמר ארוך ברפואה על נפילת השער: כ"י מינכען 43/3 №.

222. ס' נפך. הוא חלק מסו"ת לה"ר אברהם ן' טוואה'י נזכר בס' בית יהודה לה"ר יהודה ן' עייאש דף קי"ג ע"ש:(כ"ו ע"ס ושס"ג שלי במקומו).

223. נפך. (עיין שאילתות אבי"ה).

224. נפלאות. (עיין כנסת ישראל).

225. נפלאות חדשות. [לא נזכר מחברו והוא ה"ר נח מינדים בווילנא ורמוז שמו בר"ת]. פסקים כסדר התורה בדרך פרד"ס ובתוכס בשם הר"ש מאסטרפוליע: הוראדנא, תקנ"ז, 4°. [וע"ד התידה על אותיות מ"ן אשר בראשו ראיתי מ"ש פירסט ח"א דף רל"ה ולע"ג].

226. נפלאות ה'. ה"ר מאיר (ש"ץ) בעל האקדמות. ס' קבלה. הובא בפי' דן ידין ע"ס קרנים מאמר י"ב סי' כ"ו, ע"ש.

227. נפלאות ה'. (עיין עיר גבורים).

228. ס' הנפש. שיחה בין גאלינוס ומוריא תלמידו על הנפש והגוף במוסר ויראת ה' נעתק לעברי ע"י ה"ר יהודה ב"ר שלמה אלחריזי. נדפס בסוף ס' לקוטי הפרדס עי' זה. ועם הגהות ה"ר אהרן יעללינעק: לייפציג, תרי"ב, 8°.

229. ס' הנפש להר"א מגרמיזא. קבלה על עניני הנשמה ומעלות הנפש וסודה: כ"י רד"א № 1004, q et № 892—91, F.

230. ס' הנפש לאלכסנדר האפרודיזי. נעתק ע"י ה"ר... כ"י פאריז 13 № בתוספ' והשמטות ספרי העבריס: (תוס' עק"ד תר"ת דף תרכ"ב).

231. ס' הנפש לאריסטו. (עיין אריסטו).

232. ס' הנפש לה"ר הילל ב"ר שמואל בה"ר אלעזר מוירונה אשר בכ"י מינכען 119 № הוא ספרו תגמולי הנפש, עיין זה.

233. ס' הנפש לכ"ר יוסף אבן עקיבא. בגדר הנפש הפנימית (?) ומהותה והשכל הפועל: ראיתי קצתו בכ"י ר"מ נ"ז פה. ואולי הוא קצת מס' הנפש לר"י בן עקניא אשר בכ"י רד"א q № 1159, והוא ר"י בן עקנין תלמיד הרמב"ם ונשתבש שמו בשנויי העתקות.

234. ס' הנפש להרמב"ם ז"ל. (עיין רפואה).

235. ס' הנפש. ה"ר משה בן מנחם (הרמבמ"ן). חקירות על עניני הנפש ב' מאמרים: א) על הנפש ונצחיותה עם ת"א ע"י ה"ר דוד פרידלאַנדר. ב) דרוש קשר הנפש עם הגוף: ברלין, תקמ"ז. ברין, תקנ"ח, 8°.

236. ס' הנפש. ה"ר שם טוב ב"ר יוסף בן פלקירא. בחכמת הנפש ומהותה וכחותיה וכו' כ' פרקים [והוא קצור מספרו שחיבר בדעות הפילוסופים כמ"ש בהקדמתו שם]. ובסופו עשר שאלות שנשאל ר"ס גאון בענין תחיה"מ: לעמבערג, תקצ"ה, 8°. [ובתוס' עק"ד תר"ו דקמ"א הערה ד': ווין, בד' שמיד].

237. ס' הנפש. (עיין חבור גדול, ס' המדות, עשרה מאמרות).

238. נפש אדם. כ"י לה"ר יוסף גויבנר: (ש"י).

239. נֶפש ברכה. כ"ר ברכיה בכ"ר יוסף הכהן הקראי. על הל' שחיטה ועל עשרה עיקרי האמונה: (אר"ץ).

240. נפש הגר. ה"ר יש"ר מקנדיא. מונה אותו במספר ספריו שחיבר ולא הגיד לנו מהותו. (עיין באגרת אחוז וכו' שלו).

241. נפש דוד. מסיר דוד ממנטובה ממשפחת רבינו תנגנ"ה. ס' דקדוק כ"י: (ש"י ותוס' ש"י). [ונראה שהוא הר"ד מסיר ליאון].

242. נפש דוד. ה"ר דוד ב"ר משה הכהן בובנר. חי' תורה בפשטים והלכות: זאלקווא (וצעדנער 202: לבוב), תק"ן, 2°.

243. נפש דוד. ה"ר דוד ב"ר שלמה (וצעדנער: ב"ר משה) מודינא בירושלים. פי' עס"ת וה"מ ע"ד האמת: קונשטנדינא, תצ"ו, 4°.

244. נפש דוד. (עיין שיר המעלות).

245. נפש דוד ונפש חיה. (עיין מלאכת הקדש).

246. נפש חיים. ה"ר חיים ב"ר יעקב פאלאגי. חי' והקדמות בערכין כסדר א"ב ע"ד ס' מדבר קדמות ודבש לפי לה"ר חיד"א ז"ל ובסופו הגהות ותיקונים בשם תקון הנפש ומפתחות: שאלוניקי, תר"ב, 4°.

247. **נפש החיים** ה"ר חיים ב"ר יצחק אבד"ק וואלאזין. ענינים יקרים בדרוש ומוסר השכל: ווילנא, תקפ"ד. שם, תקצ"ז, 4°.

248. **הנפש החכמה**. ה"ר משה ב"ר ש"ט דליאון. בענין הנפש והנשמה ועונשה ותחיה"מ ה' חלקים ונקרא ג"כ ס' החכמה וגם ס' המשקל. ואח"ז סודות על הרבה דינים ובתוכם פי' על ההגדה ופי' על קצת הגדה (עד תוך פיסקא חכם מה הוא אומר וכו') להר"י גיקיטיליא: באזיליא, שס"ח, 4°. והורס ממנו אל תוך ס' אבקת רוכל וס' מתוק לנפש ע"ש ושם.

249. **נפש יהודה**. ה"ר דוד ב"ר משה דימיגו. דרושים עה"ת: קונשטנטינא...

250. **נפש יהודה**. ה"ר יהודה ליב ב"ר ישראל. פשטים על מדרשים תמוהים ועל פסוקי תנ"ך החמורים ובפרט בס' משלי וקצת חי' גפ"ת ועל סמיכות סדרי המשניות. גם פי' על קצת מסורות בשם שיורי מנחה הוספת לספרו מנחת יהודה, עיין זה: לעמבערג, תקנ"ו, 4°.

251. **נפש יהודה**. (עיין מנורת המאור).

252. **נפש יוסף**. ה"ר יוסף ב"ר שלמה מורדוך. פרפראות גימטריאות בדרש ומוסר ובסופו מועדי רגל: שאלוניקי, התור"ה, 4°.

253. **נפש כל חי**. ה"ר חיים ב"ר משה ליפשיץ. הביאו בספרו דרך חיים ס"ס מ"ג: (סה"ד שכ"ה).

254. **נפש נקי**. ה"ר יוסף בה"ר יצחק אייזיק חבר. דרוש הספד על מות אביו הנ"ל: ווארשא, כבו"ד מישרא"ל, 8°.

255. **נפשות צדיקים**. ה"ר יהודה ליב לעוויזאהן. שמות ציוני מצבות מבית הקברות דווירמיש עם הערות בל"א ועם צורת בית המדרש של רש"י ז"ל וצורת כסאו: פפד"מ, 1855, 8°.

256. **נפתולי אלהים**. ה"ר נפתלי ב"ר אליעזר טריויש. באור עניני קבלה בס' רבינו בחיי עה"ת: קראקא, ש"ו. שם, שמח"ה, 2°. פיראהה... 4°.

257. **נפתולי אלהים** הנ"ל ועם סימנים מס' הבחיי: העדרנום, ש"ו, 2°.

258. **נפתלי אילה שלוחה**. ה"ר נפתלי ב"ר ישעיה מפירט. חכמת המספר בקצור בל"א: פיורדא, תנ"ט, 4°.

259. **נפתלי שבע רצון**. ה"ר נפתלי הירץ ב"ר שמעון גינצבורג. דרשות עה"ת ות"מ וקצת פי' על הגדה ש"פ: חמו"ד (המבורג). ד"א, תס"ח, 2°.

260. ס' **הנצוח**. (עיין אריסטו).

261. **נצוח החכמה**. (עיין קול שמחה).

262. **נצח והוד**. ה"ר בנימין פרענקיל. חקירות על נצחיות הנפש והשארתה ע"פ יסודית הנבואה וקבלות רז"ל בראיות עיוניות מספרי החוקרים האלהיים (עם ל' אנגלי): לונדון, תקצ"ו, 8°.

263. **נצח ישראל**. ה"ר יהודה ליווא ב"ר בצלאל מפראג (מהר"ל מפראג). על הגלות וגאולה וביאת המשיח ותשובה ותחיה"מ ופי' מאמרים תמוהים בדרז"ל: פראג, שנ"ט, 2°. נאווידוואהר, תקנ"ג, 4°. [שם, תק"ע, 2°. פירשט ח"ב דרש"ז]. ווארשא, תקצ"ח, 4°.

264. **נצח ישראל**. ה"ר יהודה מהללאל ב"ר מצליח מלאקווילא. פי' כ"י עה"ת ע"פ נוטריקון צירוף חשבון ר"ת נצח: (ול"ב ב' וסה"ג שלי במקומו).

265. **נצח ישראל**. ה"ר ישראל ב"ר משה סג"ל מזאמושטש. חי' גפ"ת ובאור מקומות הסתומים בש"ס בחכמת המדידה והתכונה: פפד"א, תק"א, 2°.

266. ס' **נצחון** להר"י יוסף קמחי. (עיין מלחמות ה').

267. ס' **הנצחון**. ה"ר יום טוב ליפמאן מילהויזן בקראקא. על טענות הנוצרים וראייתם מספרי תנ"ך לחזוק אמונתם ומבאר שנ"ד מקומות המקרא שמחזיקים למעוז להם ומשיב עליהם ועל דבריהם בספרם ברית החדשה. נחלק לז' חלקים או שערים. ובסופו ויכוח שהיה לו עם חכם נוצרי ביום י"ד אלול הקנ"ע ועם מפתח. נדפס ע"י החכם הנוצרי האקשפאן מטופס כ"י שקיבל מהרב דשנייטאך עם תוס' תשו' לנוצרים מלוקטות מפי' הרד"ק על תהלים ועם ויכוח הרד"ק עם הנוצרים: אלטדורף, 1644, 4°. נלוה לו מאמר על ספרי רז"ל בל' רומי להמו"ל האקשפאן הנ"ל: נירנבערג, 1644, 4°.

268. ס' **נצחון** (**הישן**) למחבר אשכנזי קדמון (חי במאה הי"ג למספרם בזמן ממשלת קדר ומלחמות הנוצרים בא"י). ויכוח בראיות הנוצרים מן המקרא כסדר תנ"ך. מוגה ע"פ ב' כ"י מבנת הרנ"ע ושע"ע. ועם תרגום ל' רומי והשגות

ע"י החכם הנוצרי וואגענזייל : אלטדארף , 1681 , 4° . (פירשט ח"ב דף ת"ג) .

269. ס' נצחון הנ"ל (בלי העתק ל' רומי הנ"ל) ובסופו תשובות לנוצרים עם ויכוח הרד"ק הנ"ל : ד"א , תס"ט . שם , תע"א , 8° . קעניגסבערג , 1847 , 12° . (פירשט שם) .

270. ס' נצחון ישן כנ"ל למחבר צרפתי קדמון (כנראה שחי בא"נ ערך שנת ה"א—ה"א כ') . ויכוח בראיות הנוצרים ובאור כתובי משעטותם ע"פ פירושי הקדמונים וגדולי צרפת שלפניו כסדר התורה ונביאים (בלי ס' יהושע) ותהלים ומשלי, ונראה כת"ב מחבור גדול לחזוק האמונה : כ"י המבורג № 80/₆ על קלף ישן נושן אין 2° . תחלתו וסופו נדפס לדוגמא ברשימת כ"י אופענבאך להחכם הנוצרי מייא והיה עם לבבו להוציאו לאור עם תרגום ל' רומי ע"ש № 126/₅ : (צונץ גא"ל דף פ"ו—ז') .

ולפ"ד הנ"ל דוקעש נמצא ג"כ בכ"י פאריז № 222 בשם ס' יוסף המקנא על שם מחברו ה"ר יוסף ב"ר נתן היוני עם הקדמה לאיש א' ושמו אליה . (עיין תוס' עק"ד תר"ז דף פ"ד) .

271. ס' הנצחון . ה"ר מתתי' ב"ר משה (היצהרי) . פלפולים באמונה . ולדעתי הוא ס' אחיטוב וצלמון ועקר, עיין זה: (הוספות ש"י).

272. ס' נצחון מלוקט מס' חזוק אמונה וס' הנצחון לה"ר ליפמאן הנ"ל עם הגהות : כ"י רד"א № 1179, q .

273. ס' הנצחון הנקרא צרי היהודים . (עיין יודישער טרייאק) .

274. ס' הנצחון הנקרא תקון אמונה . (עיין חזוק אמונה) .

275. נצחון גבורים . (עיין שיח ספונים) .

276. ס' הנצחונות . קצור מס' הנצחון לה"ר ליפמאן הנ"ל ובסוף התורה ויכוח המאסף עם חכם קראי מווילנא בשנת ה"א ת' (לפי הנראה) . ואח"ז לקוטים רבים מס' חזוק אמונה ועד אחרן כל ח"ב מס' חזוק אמונה הנ"ל עם הקדמה קצרה בראשו. ראה הר"א גייגר בכ"י ולפ"ד הוא ס' נצחון הנ"ל מכ"י רד"א הנ"ל . עיין חבורי יצחק טרוקי בצ"א ככתבם דף מ"א ב' .

277. ס' נצנים . כ"ר יוסף בכ"ר נה הקראי . נזכר בדברי האחרונים ואינו נמצא: (אר"ץ) . ובעל אשכול הכופר בא"ב רנ"ח מיחסו לכ"ר יוסף בכ"ר יעקב אלקרקסאני . עיין לקוטי קדמוניות דכ"ה וסוף דקס"ט .

278. הנצנים , ה"ר אברהם בער גאטטלאבר ב"ר חיים הכהן . שירים שונים : ווילנא , תרי"א , 8° .

279. נצר חסד . ה"ר יצחק יהודא יחיאל . על מס' אבות ובסופו ס' אדם ישר סגולות ותפלות לזמן המגפה : לבוב , תרי"ו , 4° .

280. ס' הנקוד לה"ר אהרן ראש ישיבת בבל. בחכמת הקבלה . הובא בפי' הר"מ בוטריל לס' יצירה פ"א מ"א ע"ש .

281. ס' הנקוד לה"ר שמואל הנקדן . מזכיר ה"ר משה הנקדן בדרכי הנקוד שלו וה"ר יהב"י הנקדן בספרו עין הקורא ויקרא ו' י"ג ע"ש : (צונץ גא"ל דף ק"ט) .

282. ס' הנקוד . (עיין אותיות של ר"ע במלואי האוס"ף , ארזי לבנון , ס' הדקדוק לר"י חיוג , דרכי הנקוד והנגינות) .

283. ס' נקוד הגדול . ה"ר צבי הירש ב"ר מנחם נחום מלוצין . פי' ע"ס הצחות להראב"ע , כ"י . מביאו בספרו הלכה למעשה או דרכי הנקוד (?) : (שי"ג) .

284. ס' הנקוד הגדול שחיבר רב אשי בבבל והוא נמצא היום בישיבתנו : לשון רב האי גאון מובא בפירוש הר"מ בוטריל לספר יצירה פ"ב משנה ג' , ע"ש .

285. ס' הנקודה והוא ס' עט סופר להרד"ק ז"ל בנקוד וטעמים ג' שערים : שער א' בכתיבה , על כתיבת כ"ד ספה"ק באותיות גדולות וקטנות וכו' קרי וכתיב מקרא סופרים ועטור סופרים וכו' . שער ב' בנקוד ומשפטי התנועות וכדומה . שער ג' בטעמים ואח"ז עוד ג' שערים קטנים בשב"א ונקוד ושם פעל ומלה. כזה ראיתיו פה עירנו בכ"י ולא נראה לי שהוא בשלימות . ויותר נראה לי שהוא ראשית מלאכת הרד"ק בנעוריו בדקדוק . ובסופו מצאתי עוד כללים וסימנים על כל תנ"ך בעניני מסורה לה"ר אברהם הלוי בקרשו וחותם א'א'ה'ב' ר"ת א'מר א'ברהם ה'לוי ב'קרשו [וכס' תמים דעים סי' רכ"א—ב'—ג' נמצאו תשובות הרי"ף מהעתקתו ע"ש] . וקצת כללים לנקוד מס' האפודי ושארי כללי דקדוק ונגינות.

286. ס' הנקודות להראב"ע : כ"י מינכען № 228/₇ הוא ס' הגורלות שלו , עיין זה .

287. נקודות הכסף . ה"ר אברהם ב"ר יצחק לאניידו . שה"ש עם פי' ונדפס ע"י ה"ר משה ב"ר שמואל לאניידו עם פירש"י ותרגום ול' אישלקי : ד"ו , שע"ט , 4° .

וכ' בהקדמתו שהיה לו גם עה"ת והפטורת וחמש מגלות וכתובים ע"ש .

288. נקודות הכסף. ה"ר אהרן. (לא נודע מי הוא מהמחברים בזמן האחרון). על שבעת הנקודות תחלתו בכ"י בערלין Q 2/5.

289. נקודות הכסף. ה"ר יוסף אבן כספי. באור לס' המורה במה שאין בו סוד. ונראה שאח"ז שינה שמו וקרא לו עמודי כסף. עיין בחבורו קבוצת כסף בקונטרס דברים עתיקים שני שלי דף י"ג, ועיין הקדמת ה"ר קירכהיים בל"א בסוף ס' עמודי כסף דף י"א. ובאגרות יש"ר ח"ב דף... כ' שהוא על ברכות וקללות שבתורה.

290. נקודות הכסף. ה"ר שבתי בה"ר מאיר הכהן (הש"ך). השגות על הט"ז י"ד: פפד"א, תל"ז. הענא, תע"ה. ווילמרשדארף, תע"ו. פרא"ג, תקל"ז, 4°. ונדפס גם בש"ע י"ד בהשמטת כמה ענינים ממנו. ועיין שג"ב כ' ושה"ג שלי במקומו.

291. נקודות הכסף הנ"ל ונוסף בו מגיני זהב לכבוד הט"ז שהשיב עליו וגם קו"א של הט"ז שהביא הש"ך בקו"א מה שהשיב הט"ז עליו: נאווידוואהר, תק"ן, 4°.

292. נקודות הכסף. כ"ר שמחה בכ"ר משה הלוצקי הקראי. באור תרי"ג מצות (ועיין תורי זהב באות תי"ו).

293. נקודות הכסף. (עיין תורי זהב).

294. נקי כפים. ה"ר אברהם כהן. דרשה לבר מצוה: קראקא, חש"ד, 4°.

295. נקמת ישמעאל. (עיין סוד בחורים).

296. נקרת איסור. ה"ר יהושע סגרי איש סקנדיאנו. (בדיני ניקור ?) ונדפס: (תג"י י' כי' רי"ז).

297. נקרת הצור. (עיין עט ברזל).

298. נר אלהים. [לרמ"ש נראה שמחברו ה"ר אברהם אבואלעפיא]. סודות ברכת כהנים וטעמיה ע"פ קבלה: כ"י מינכען № 10/2.

299. נר אלהים. ה"ר חסדאי ב"ר יהודה ב"ר חסדאי ב"ר יהודה ב"ר חסדאי ב"ר יהודה. שם הכולל לחבור על יסודי האמונה וקרא לו אור ה'. ובבאור המצות ע"פ דעת חכמי התלמוד ודעות הגאונים אחריהם עד הרמב"ם וקרא לו נר מצוה. ח"א חיבר ונשלם שנת ה"א ק"ע בסרקוסטה. אבל ח"ב הוא ס' נר מצוה לא נודע אם חיבר כלל. כי בכל הכ"י הנודעים לנו ממנו עד כה כמו בוואטיקאן № 261 כ"י ווין № 78 פאריז № 225 ודי רוסי № 1156 לא נמצא רק חלק אור ה' לבד הנדפס כבר בפיררה שנת השט"ו לערך. (ועיין אור ה').

300. נר אלהים. (עיין אהבה בתענוגים, אילם, באור ע"ס מו"נ, נר תמיד).

301. נר החופש. ה"ר שמואל אבן תבון. חקירות על כל סתרי תורה וסודותי'. מזכירו הדיר בספרו יקוו המים וע"ש בפ"ג. ולפי הנראה לא השלימו ונאבד. עיין מ"ע לגייגער חלק ה' דף נ"ע. (העתקה ממנו כ"י שד"ל 40, III).

302. נר חכמה. כ"ר יוסף בכ"ר שמואל הקראי. פי' על סדר התפלה, ולא נכתב רק תחלתו: (אר"ץ).

303. נר ה'. ה"ר שמואל ן' סיד. דרשות: כ"י פישל...

304. נר ישראל. זה שמו אשר קרא בע"ס מגן אברהם לבאורו על ש"ע א"ח כמבואר בהקדמת בנו שם: (ול"ב ד' ושה"ג שלי במקומו).

305. נר ישראל. ה"ר ישראל מ"מ בקאזניץ. פי' ע"ס לקוטי רב האי גאון ועל ס' שער השמים המיוחס לר"י גיקטיליא ובסופו ח"ן כללים בקבלה להנ"ל ולקוטים לה"ר פינחס מקאריץ ודף אחד חי' הלכות לה"ר יעקב יצחק המכונה היהודי מפשיסאחוב: חמו"ד (לבוב), 4°.

306. נר ישראל. ה"ר משה דוד ואלי. עניני קבלה: כ"י יוא"ל.

307. נר למאור. (עיין עשרה מאמרות).

308. נר המזרחי. ה"ר ישראל משה מזרחי. באור לתוספי הרא"ש לסמ"ג הלכות חנוכה. כ"י: (ול"א י"ד ושה"ג שלי במקומו).

309. נר מערבי. חבור על הירושלמי לבעלי מפרשי הים. כ"י: מזכירים אותו תדיר בהגהותיהם לש"ס. (ועיין תלמוד ירושלמי).

310. נר מצוה. ה"ר חיים בה"ר בנימין ברודא. שו"ת וחי'. מביאו בספרו תורה אור ודרך חיים.

311. נר מצוה. ה"ר יהודה ב"ר יעקב סיד. על כללי התלמוד. עיין שער פ' מנחת שי ד' ווין.

312. נר מצוה. ה"ר יהודה ליב ב"ר יצחק מפיורדא. ליל המנורה ומזמור כ"ה עם פי': פיורדא, תק"י, 4°.

313. נר מצוה. ה"ר יהודה ב"ר מנוח. כללים על הרמב"ם, ב"ח. וח"ב נקרא שם מצוה. גלוה לו היזה פרקא דאמורא מקור דינים שיש בם משום דרכי אמורי: (רמי"ג. ולעדנער 397: באור ס' המצות להרמב"ם עם מ"מ לס'

גופי הלכות וס' הליכות אלי לר"ש אלגאזי . ולס' קהלת יעקב לר"י אלגאזי. ב"ח: שאלוניקי, תק"ע—ע"א , 2°) .

314. נר מצוה. דון יוסף בן דון דוד ן' יחייא. פי' כל המצות וטעמיהם . והוא חלק מספרו תורה אור עיין זה ועיין ב"ק דף ס"ד : (ש"י) .

315. נר מצוה . באור על הסמ"ג לה"ר מאיר מלובלין . כ"י : (ש"י) .

316. נר מצוה . ה"ר משה ב"ר חיים ב"ר ש"ט פיזאנטי . באור על אזהרות הרשב"ג עם פי' הפסוקים ע"י מאמרים ועם קצת פי' הרשב"ץ: קונשטנטינא , שכ"ז , 4° . (ועיין אזהרות , זהר הרקיע) .

317. נר מצוה הנ"ל כנ"ל עם תוס' חי' רבים ותוס' פי' פסוקים ומאמרים : שאלוניקי , שב"ט , 4° . וכ' שם שחיבר פי' על ירושלמי זרעים וחי' מס' קדושין ואחר ספרים ע"ש : (כ"ל א' ובה"ג שלי במקומו) .

318. נר מצוה . ה"ר שמואל ב"ר יוסף הכהן. טו"ב דרשות מיוסדות על י"ג עיקרים במאמרים ומדרשים והוא ח"א מספרו מנחת כהן , עיין זה : ד"ו , משי"ח , 4° .

319. נר מצוה . מפתח ומ"מ מכל פסוקי תנ"ך הבאים בתלמוד : קונשטנטינא , חש"ד (?) , 4° . ואולי הוא הנדפס אח"ז בכל הוצאות דפוסי הש"ס שלנו בשם תורה אור .

320. נר מצוה . (עיין אור חדש , מאירת עינים , נר אלהים , תורה בשם מקראי קדש , תלמוד , תנא דבי אליהו , תפארת הקדש) .

321. נר מצוה ותורה אור . ה"ר דוב בער בה"ר שניאור זלמן . ב"ח : א) שער האמונה על יסוד האמונה בכוונת המצות וכו' . ב) שער היחוד על יסוד היחוד בקבלת עול מלכות שמים בק"ש וכו' : קאפוסט , תקפ"ט , 8° . וח"א לבד: לבוב , 1860 , 8° .

322. נר צדיקים . (עיין מאירת עינים) .

323. נר שמואל . כ"ר שמואל קלעי בכ"ר אברהם הקראי . באור דיני הל' קדוש החדש ונחלק לארבעים פרקים : (אר"ץ) .

324. נר תמיד . ה"ר ברוך בענדיט ב"ר משה אבד"ק זיטיל . שם הכולל לשני חבוריו : א) פי' על מס' תמיד ונדפס עם הגמרא ועם פי' הרא"ש ונקרא בשם פי' הר"ב ובסופו דיני עבודת תמיד בשם ש"ע מסדר עבודת תמיד עם פי' הר"ב כנ"ל: הורדנא, תקמ"ט , 8° . ב) חי' על מס' כריתות ונקרא בשם נר אלהים : נאווידוואהר , תקס"ג , 2° .

325. נר תמיד . (עיין מאיר נתיב) .

326. נשאל דוד . ה"ד דוד ב"ר אברהם אופנהיים . שו"ת כסדר ארבעה טורים ק' כ' סימנים . נלוה לו ס' מועד דוד חי' הלכות : כ"י רח"ם 7—786 № . עוד כנ"ל בעני מסים וארנוניות : שם 795 № .

327. נשאל דוד. (עיין די השב במלואי האוס"ף) .

328. ס' נשים . (עיין משנה או משניות , משנה תורה) .

329. נשיקת משה . (עיין פטירת משה) .

330. נשמה חיה . (עיין עמק השוה) .

331. נשמת אדם . ה"ר אהרן שמואל ב"ר משה שלום מקרעמניץ . על מהות הנשמה ותעודת האדם וענין שכר ועונש וג"ע וגיהנם ושארי עניני מוסר : הענא , שע"ז (ולעדנער: שע"א) . ווילמרשדארף , תצ"ב, 4° . [ובסופו כ' שחיבר ס' באר שבע ע"ש] .

332. נשמת אדם. (עיין חיי אדם) .

233. נשמת חיה. ה"ר עקיבא שלום חיות . תפלת אתה יודע ועל חטא ותפלת אבינו מלכנו עם פי' : ווילנא , תר"ו, 8° .

334. נשמת חיים. הספד על מות ה"ר אברהם דוד מבוטשאטש עם הרבה דברי' ממנו בשם עץ החיים: חמו"ד (זאלקווא? 1841?) 8°.

335. נשמת חיים . ה"ר חיים ב"ר דוד אבואלעפיא . קצת שו"ת ותשובות הסמ"ג ודרושים : שאלוניקי , תקס"ו , 2° .

336. נשמת חיים . ה"ר חיים ב"ר יצחק אבד"ק וואלאזין. שו"ת, כ"י . מובא בהקדמת ס' נפש החיים : (שי"ג) .

337. נשמת חיים . ה"ר מנשה ב"ר יוסף בן ישראל . חקירות עיוניות על הנשמה ונחלק לד' מאמרים וקי"ז פרקים ולהוכיח במיפור אמיתות דברי רז"ל בכמה ענינים עם צורת המחבר : ד"א , בי"ת , 4° . לעמבערג , תרי"ח , 8° . ועם הגהות הר"י עמדין , כ"י . (צעדנער 509) .

338. נשמת חיים . (עי' הר אבל , פרקי אבות) .

339. נשמת כל חי . ה"ר חיים פאלאגי ב"ר יעקב . (ודלא כרח"ס ופירסט ווולפס) . ח"א שו"ת בדיני ש"ע א"ח וי"ד ובסופו הקונים והשמטות בשם מבל החי ומפתחות בשם עיני כל חי : שאלוניקי , תקצ"ב , 2° . עוד

כנ"ל ח"ב שו"ת בדיני ש"ע אה"ע וח"מ ואח"ז השמטות לשו"ת הרשב"א חלק ה' והגהות רחמים לחיים והשמטות לספריו בית אבות , דרכי החיים , לב חיים , סמיכה לחיים וס' נשמת כל חי הנ"ל ח"א ובסופו מפתחות : שאלוניקי , תקצ"ז , 2° .

340. **נשמת שבתי הלוי.** ה"ר שבתי שעפטיל הלוי הורוויץ . על עניני הנשמה והתחלת חכמת הקבלה : פראג , שלו"ם . ירושלים , חש"ד (1850 ?) , 4° .

341. **נשמת שלמה .** ה"ר שלמה ריקקה . כוונות וסודות על שם של ע"ב : (זנ"ל ב' סי' ט') .

342. **נשמת שלמה מרדכי.** ה"ר אהרן משה ב"ר מרדכי . באור על עשרה פרקים מס' חוקר ומקובל היינו על קצור כללי השתלשלות מס' עץ חיים למהרח"ו ואח"ז ס' חוקר ומקובל הנ"ל בשלימות : יאהאניסבערג , תרי"ב. (וגם ראיתיו חמו"ד מדפוס הנ"ל) 4° .

343. **נתיב לדרך החיים.** ה"ר שמואל שלמה זלמן ב"ר צבי . תקונים והערות לסדור דרך החיים לה"ר יעקב מליסא ומ"מ למקור הדינים ונחלק לג' חלקים: ווארשא, תר"ב, 8°.

344. **נתיב חדש.** ה"ר זאב וואלף ב"ר ישראל איסר איינהארן . הקדמה וקצת ענינים לדוגמא מספרו דרך חדשה על המדרש : ווילנא , תר"ו , 8° .

345. **נתיב חיים .** ה"ר נתנאל ווייל . הגהות ותקונים בש"ע א"ח : פיורדא , תקל"ט . ליוורנו , פעל"ת , 4° . (ועיין ש"ע א"ח) .

346. **נתיב חכמה .** בחכמת התכונה ועבור שנים עם לוחות לה"ר מרדכי פינצי : כ"י רח"ם № 525 . ובמפתח האוצר שם דף של"ה כ' רמש"ש וז"ל : יעקב ב"ר דוד ב"ר י"ט הפועל . נתיב חכמה , לוחות הפועל עם לוח השעות לה"ר מרדכי פינצי . כ"כ נראה ויש עוד דברים כגו , עכ"ל . [עיין רשמש"ש 1658 והוספות מרשי' כ"י ליידען 371 ושם טעות קצת . ועיין כ"י בענציאן . . . . : רמש"ש] .

347. **נתיב ים .** (עיין נתיבות השלום) .

348. **נתיב הישר .** ה"ר נפתלי הירש ב"ר יהונתן הלוי מפינסק . ב' חלקים : ח"א , פשטים בסמיכות הפרשיות כסדר התורה , וח"ב דרך ישרה י"ב דרשות למועדים ובסופו שביל הישר על כל הדין עלך בש"ס : דיהרנפורט , בע"ת , 2° . [ופירשט ח"א דף בנ"ה : שביל הישר . חי' תלמוד: זאלקווא , תע"ח , 4° . ואולי הוא ד' בני] .

349. **נתיב הלשון .** ה"ר מאיר ב"ר פסח העסע . משלי מוסר ושירי רועים מלוקטים מספרי מליצה וספרי המאסף : המבורג (אלטונא) , תקפ"ט , 8° .

350. **נתיב לשון עברית .** שרשי לשון אשכנז ופתרונם בלה"ק ולא נדפס רק עד תוך אות ג' (גענערא) ב' חוברות : חמו"ד (ונראה כדפוס אופיבאך או פיורדא) 4° .

351. **נתיב מצותיך.** ה"ר יצחק יהודה יחיאל מקאמארנא . הקדמה ודרך לס' המצות שלו הנקרא אוצר החיים ע"פ הקדמות הר"י בעש"ט ושארי מקובלים (עם אוצר החיים ח"א על בראשית) : לעמבערג , תרי"ח , 4° . (המזכיר № 333) .

352. **נתיב מצותיך .** ה"ר שאול בן מושה הכהן . פי' על האזהרות של ר"י ב"ר ראובן אלברגלוני ורשב"ג , פי' על מגלת רות , כתובה לחג השבועות מהר"י נגארה ובסופו מנין המצות לבה"ג : ליוורנו , הרא"ת , 8° .

353. **ס' נתיבות .** כן נקרא לפעמים ס' רבינו ירוחם כפי המחברים : (ב"ו ע"ד וש"ג בלי במקומו) .

354. **נתיבות החכמה .** (עיין שבלה שניה) .

355. **נתיבות לשבת .** ה"ר פינחס הלוי הורוויץ . חי' על ש"ע אה"ע עד סי' כ"ג והוא ח"א לספרו שבת אחים : לעמבערג , תקצ"ח , 2° .

356. **נתיבות לשבת .** (עיין שם אהרן) .

357. **נתיבות משפט .** ה"ר חיים אלגאזי . באור על קצת ס' מישרים לרבינו ירוחם מלוקט מפוסקים רבים ושו"ת האחרונים:קונשטנטינא, תכ"ט , 2° .

358. **נתיבות המשפט .** ה"ר יעקב אבד"ק ליסא . חי' ובאורים על ש"ע ח"מ וקרא לחידושים בשם משפט הכהנים ולבאורים בשם משפט האורים ב' חלקים: דיהרנפורט, תק". . לעמבערג, תק" . . זאלקווא , תקס"ט. שם , תקע"ו . סדילקאוו , תק"ץ , 2° . [ולפ"ד יגה"ל : ח"א , תקס"ט (אנה ?) . ב"ח ביחד : זאלקווא , תקע"ו . סדילקאוו , תק"ץ , 2° . עיין תקוני המזכיר III דף ג'] . עוד נלוה אליו קונט' משובב נתיבות למהרא"ל הכהן (עיין אבני מלואים) : חמ"ד (ק"ב) , יגיל"ו ישרי"ם , 2° .

359. **נתיבות נועם .** (עיין האורב) .

360. **נתיבות עולם .** ה"ר יהודה ליווא ב"ר בצלאל (מהר"ל מפראג) . על יראה ומוסר והנהגות ובאור מאמרים רבים לפי הענין

ונחלק לל"ב נתיבות חכמה. והוא ח"ב לספרו דרך חיים, עיין זה: פראג שנ"ו (צונץ גא"ל דף רע"ט ודלא כוואלף ורד"א). נאווידוואהר, תק"ע. יוזעפאוו, ת... 2°.

361. **נתיבות עולם**. ה"ר מנחם ב"ר משה רבא. טעמים לקרי ולא כתיב כתיב ולא קרי ומלא וחסר כסדר תנ"ך: (ש"י).

362. **נתיבות עולם**. ה"ר צבי הירש ב"ר שמחה קאצינעלנבויגן. ברייתא דל"ב מדות לר' יוסי הגלילי עם באורים וחידושים ובסופו לקוטים: ווילנא, תקפ'ב, 8°.

363. **נתיבות עולם** הנ"ל ככל הנ"ל עם נוספות רבות לו וגם לקצת חכמי עירנו זולתו: ווילנא, תרי"ט, 8°.

364. **נתיבות עולם**. ה"ר שמואל ב"ר מרדכי הלוי גלאנטי. קצור סמ"ג שקיצר המחברו בעצמו עם באור וציונים ולקוטים מהרמב"ם ונו"כ: לבוב, תקס"ז 2°.

365. **נתיבות עולם**. יכלכל ערך העיקרים והיסודות של דת היהדות נגד תורת משה והנביאים ונחלק לה' חלקים. חובר בל' אנגלי ע"י החכם הנוצרי מ. קויל ונעתק לעברי ע"י האָגע: לונדון 1839.(שם, 1851 ?) 8°.

366. **נתיבות עולם**.(עי'ס' כריתות,מאיר נתיב).

367. **נתיבות השלום**. ה"ר משה נחמיה ב"ר משולם פייביש אבד"ק האסלאוויטש. כולל הלכות הנצרכות מטור ש"ע א"ח בשם ארחות חיים ומטור ח"מ בשם ארחות משפט וסביב לו נתיב ים על מקור הדינים בתלמוד ופוסקים ועל שוליו דרך תשובה על דינים המחודשים בשו"ת וכו' ובסופו דרך תבונות להבין דבר מתוך דבר: חמו"ד (ק"ב, תרי"ט), 4°.

368. **נתיבות השלום**. (עיין תורה, חומש).

369. **נתיבות שמואל**. (עיין ס' העטור).

370. **נתן נביא**. לפ"ד וואלף נמצא ספר בשם זה באוצר ספרי רד"א אבל לא נמצא זכרו בב' רשימות ספרי רד"א משנת תקמ"ב ותקפ"ו אשר לפנינו. עיין צונץ גא"ל דף רל"ז בהערה b.

נשלם אות נ מהדורא רביעית

אוצר הספרים

ס

1. **סאה סלת**. ה"ר רפאל מנורצי ב"ר גבריאל. תוכחת מוסר ועל מדות האדם. ח"ב מרפא לנפש דברי מוסר בעניני הדת ויסודותיה: מנטובה, שכ"א. 4°. עוד כנ"ל ונלוה לו ח"ג אורח חיים מוסר: ד"ו, של"ט, 4°. ד"א, תקי"ז, 8°. וס' סאה סלת הנ"ל לבדו: ד"ו (או אולי האנוי ?), של"ט, 12°. [וכד"א נמצא עוד בסופו פרק התשובה ב' מאמרים וכל מאמר נחלק לאמירים וכולל רק דף אחד. וצ"ע בדפוסים הקודמים]. ועם הגהות כ"י. (צעדנער 654).

2. **סבא אליהו**. ה"ר אליהו ב"ר רפאל שלמה סג"ל. מאמרים ומדרשים ומילי דחכמתא מדברי חז"ל וחכמי העמים ונחלק לג' חלקים וק"ה פרקים, ובח"ב נכללה צוואתו בכל דבר הנוגע אל הנפש עם העתק צוואת ה"ר בנימן הכהן ז"ל, כ"י: (וצ"ל א' סי' כ"ח).

3. **סבוב העולם** או **סבוב ר' פתחיה**. ה"ר פתחיה מרעגנשפורג אחי רבינו יצחק הלבן. ספור מסעיו וכל אשר ראה ושמע בדרכו ואח"ז ס' אלדד הדני וס' מדרש יונה: פראג, בשמח"ה, 4°. זאלקווא, תקל"ב. שם, תקנ"ב, 8°. עוד כנ"ל ועם לקוטי מהר"ש אסטרפולי: לבוב, 1859, 8°. עוד כנ"ל בלי ס' אלדד הדני: אלטונא, חש"ד. שקלאוו, תקע"ז, 8°.

4. **סבוב העולם** הנ"ל בצרוף עוד ספרים (עיין מלחמה בשלום) עם תרגום ל' רומי ע"י וואגענזייל: אלטדורף, 1687, 4°.

5. **סבוב העולם** הנ"ל בל"א להמון עם ונשים: המו"ד (?), 4°. (ש"י).

6. **סבוב העולם** הנ"ל עם ת"א לה"ר דוד אטטענזאסר: פיורדא, 1844, 8°.

7. **סבוב העולם** הנ"ל עם תרגום צרפתי ועם הערות ע"י ה"ר אליקים כרמולי: פאריז, תקצ"א, 8°.

8. **סבוב העולם** הנ"ל עם תרגום אנגלי ועם הערות ע"י המעתיק ה"ר אברהם בעניש וה"ר W. F. Ainsworth: לונדון, 1856, 8°.

9. **סבוב ר' פתחיה**. (עיין סבוב העולם).

10. **סבוב** קברי הצדיקים בירושלים בל"א: חמו"ד, 8°. [ובעק"ד תרי"א דף רכ"ו כ' שהוא העתק ס' אגרת מספרת יחוסתא וכו' מדפוס מנטובה תל"ו ע"י ה"ר **שמחה** בהקדוש ר' פסח כ"ץ מבריסק. ז' דפין אין 12° ע"ש].

11. ס' **הסבות** או פרחי האלהות לאריסטו או לאלגזאלי העתקת ה"ר יהודה ברמיב"ר דניאל מרומי: כ"י יה"ש, וכ"י די רוסי № № $286/_2$, $315/_4$, $776/_7$, $1174/_2$, et 1375. ובאור ס' הסבות הנ"ל לה"ר יהודה המעתיק הנ"ל: שם № $776/_8$ ע"ש.

12. **סבר יוסף**. ה"ר חיים יוסף דוד אזולאי. הזכירו בספרו ול"ב ו' א' [ושה"ג שלי ח"א אות ו' סי' 6 ע"ש]. ומשם בא"ר שהוא קצת פירושים עה"ת וכדומה. ובשג"ב הנדפס מחדש בפפד"מ כ' הר"א כרמולי בתולדות המחבר שהוא ס' מוסר, ע"ש.

13. **סבר פנים**. (עיין פני דוד).

14. ס' **סגולות**. כללים לרפואות וקמיעות ולחשים לחליים ולסכנות שונות: כ"י מינכען № $288/_6$.

15. ס׳ **הסגולות** לאבונצר. על סגולות צבא מרום וכוכבי לכת ופעולתם בתבל הרצה. נזכר בפי׳ מקור חיים על פי׳ הראב״ע פ׳ נח על פ׳ כי לימים עוד שבעה, ע״ש. ונראה שהוא ס׳ לקוטים בענינים כאלה מדברי רבים ולא לאבונצר לבדו. וכן נראה מסגנון דבריו גם פה באמרו וז״ל: וכבר כתבו ן׳ רשד ואבונצר בס׳ הסגולות וכו׳.

16. **סגולות** להראב״ע. (עיין לקוטי הפרדס, רפואות הגויה). ובכ״י שד״ל נמצא ג״כ ס׳ סגולות להראב״ע ולא נודע אם זה הוא או זולתו.

17. **סגולות האבנים** ותועלתם לאריסטו: כ״י די רוסי № 773/5, et 1050/7. וכ״י רח״ם № 385 מכוכב מאד, ע״ש במפתח ריש דף שכ״ג.

18. **סגולות האבנים** כנ״ל לא נודע למי: № 773/6.

19. **סגולות** לדבר ומגפה ר״ל למאגיסטר אנטוני פערמיסוני: כ״י די רוסי № 1365/5 וסגולות ועצות על הדבר משנת ה״א ק״ח לרופאים שונים נמצא בכ״י ווין № 158 ע״ש.

20. **סגולות** לה״ר מאיר אלגואדיש הרופא: כ״י די רוסי № 1168/4.

21. **סגולות** לפתיחת הלב ע״פ קבלה: כ״י רד״א № 964, et 989, q.

22. **סגולות וקמיעות** בקבלה מעבית רל״ג סימנים עם מפתח בסופו: כ״י רח״ם № 526.

23. **סגולות הרוזמריים** (Rosmarin): כ״י וואטיקאן № 298/5.

24. **סגולות הרעיונות.** (עיין עגולת הרעיונות או ס׳ העגולות כאות ע׳).

25. **סגולות הרפואה** ליואנס דמשינו ואבן משוע נעתק ע״י ה״ר שמואל ב״ר יעקב הלועזי. רוקח מרקחת מהעלה והטבעים והתנאים של רפואות משלשלות והמורכבות: כ״י ווין № 137. (ועיין ס׳ המרקחות).

26. **סגולות ורפואות** עם ל״א: חמו״ד, 8° וז״ז פ״ר.

27. **סגולות ורפואות** בל״א: פראג, תנ״ד, 8°.

28. **סגולות ורפואות** מלוקטות מספרי קבלה וספרי רפואה והכל בל״א: ד״א, תס״ג, 8°.

29. **סגולות ורפואות** מובחנות: כ״י די רוסי № 1168/3.

30. **סגולות ורפואות** מועתקות לארח״ס (?) מריגייו: № 527.

31. **סגולות ורפואות** שונות חלק ראשון: שקלאוו, תקנ״ה, 8° (מ״ג דפין. תוס׳ עק״ד תר״י דף תקע״ט).

32. **סגולת מלכים.** ה״ר אברהם אביגדור ב״ר משולם. ס׳ ההגיון ופ׳ לאריסטו בדרך שיר וחרוזים: כ״י די רוסי № 402/3, et 1342/2, וכ״י מינכען № 43 וחיברו בן י״ז שנה בשנת ה״א קכ״ז ע״ש.

33. **סגולת מלכים.** ה״ר אברהם ב״ר שמעון. חקירות בחכמת הקבלה וחכמת הטבע והכשוף: כ״י רד״א № 1180, q.

34. **סגולת מלכים.** ה״ר בנימן ב״ר זלמן קרוין בורג. סגולות ורפואות בל״א: קיטן, תק״י, 8°.

35. **סגולת מלכים.** מסיר דוד ליאון ממנטובה. ס׳ דקדוק, כ״י: (ש״י).

36. **סגולת מלכים.** קבוצת מכתמים ושירים קצרים למחברים שונים: כ״י רש״ד באמ״ד.

37. **סגולת מלכים.** (עיין שיר המעלות).

38. **סדור** או סדר תפלה. — תפלות. (עיין תפלה).

39. **סדור מברכה** מנהג אשכנזים: ד״ו, ת״ז, 8°. [והוא ס׳ מאה ברכות עיין זה].

40. **סדור רב סעדיה גאון.** דינים ומנהגים ותפלות לכל השנה ויש בו ענינים גדולי הערך כמו סדר עבודה ליוסי בן יוסי ותרי״ג מצות ואזהרות (שהם ב׳ ענינים) לרס״ג בעצמו ובקשות שלו עם העתק בל׳ ערבי וכדומה, וכל הדינים והמנהגים הם ג״כ בל׳ ערבי: (חלוץ ב׳ דף ס׳).

41. **סדור רש״י.** מנהגים ודינים ותפלות שאסף מגאונים וספרי קדמונים עם תוספות מרובה משלו ורובם מבה״ג ותשובות ר״י טוב עלם וסדור רב עמרם גאון. [ונזכר בתוס׳ פסחים דף קי״ד ע״א אצל סדור ר״י טוב עלם וסדור רב שמעיה, ע״ש]: כ״י די רוסי № 858/5 וכ״י שד״ל.

42. **סדור השם המפורש** ופי׳ שם של ד׳ אותיות ע״ד הקבלה: כ״י יה״ש. ועיין כ״י רד״א № 979, 1056, et 1495, q.

43. **סדור שמים** לקוסטא בן לוקא היוני על סדור השמים ומרחק הכוכבים זה מזה ושארי ענינים נכבדים בחכמת התכונה ובו ס״ה שערים. נעתק מל׳ יוני ע״י ה״ר יעקב ב״ר מאיר: כ״י מינכען № 246/2. ויותר נראה שנשתבש שם הספר בפי המרשים ליליענטהאל או בדפוס רשימתו וצ״ל כדור שמים וכן נמצא בכ״י רח״ם № 835 בשם ס׳ הכדור ושם במפתח

קורא לו המעשה בכדור ע"ש דף ש"כ. ועיין המעשה בכדור נאות מ'.

44. **סדורו של שבת.** ה"ר חיים ב"ר שלמה אבד"ק מאהליב. דרושים על עניני שבת ע"ד הקבלה, ב"ח: פאריצק, תקע"ח, 4°. לעמבערג, 1857, 8°.

45. **סדורי מרכבה** עליונה ותחתונה: כ"י יוא"ל.

46. **סדנא דארעא.** (עיין האורב).

סדר *)

47. **סדר א"ב** ע"פ הקבלה עם סי' תקוני שבת מכתבי האריז"ל: כ"י רד"א תקמ"ב וכק"ד לא מצאתי. ואולי q 1027, ע"ש.

48. **סדר אברהם.** ה"ר אברהם אבלי ב"ר ירמיה מקאלווריע. פספים על מסורת התורה כסדר א"ב: פפר"א, תקי"ב, 8°.

49. **סדר אליה.** (עיין הגדה ש"פ).

50. **סדר אליהו.** ה"ר אליהו קפשלי וכו': (ש"י). ואחריו נמשך גם בעל סה"ד בשכ"ה ע"ש. וליתא כי שם שספר דבי אליהו, עיין זה: (שג"ב י"ט ושה"ג שלי ח"ב במקומו).

51. **סדר דאליהו.** ה"ר אליהו ב"ר רפאל שלמה סג"ל. (עיין בזצ"ל א' סי' כ"ה): מנטובה, תקו"ם. [וצעדנער 231: סדרן של כתובי"ס ה"ן מזכירין מעשה נסים: מנטובה, תק"ם, 16°].

52. **סדר ר' אליהו.** (עיין סדר המערכה).

53. **סדר אליהו זוטא.** ה"ר אליהו ב"ר מאיר הכהן. פי' על פרקי אבות: חמ"ר (לבוב), תקי"ז, 12°.

54. **סדר אליה רבא וזוטא.** ה"ר אליהו אלפנדארי ב"ר יעקב. ב' שערים בדיני עיגונא בפלפול עצום ובסופו ט"ו שו"ת לטור אה"ע רובם בעיגונא: קונשט', תע"ט, 2°.

55. **סדר אליהו רבא וסדר אליהו זוטא.** הוא ס' תנא דבי אליהו ונדפס בוויניציא וכו' וכו', עכ"ל ה"ר חיד"א בשג"ב י"ת ושה"ג שלי ח"ב במקומו וע"ש באורך. ואולם אחרי העיון נראה לעין שאין זה ס' תנא דבי אליהו אשר עמנו היום כ"א שם ברייתא או מדרש קדמון שהיה עוד לפני מסדרי הש"ס וממנו לוקחו כל מאמרי הש"ס וז"ו המתחילים תנא דבי אליהו וכו' כמו שמפורש בערוך (ערך סדר) וז"ל: סדר אליהו רבא וסדר אליהו זוטא, פי' משניות חיצוניות הן, ורבה הוי ג' בבי ול' פרקין וזוטא י"ב פרקי, ודאמרי בגמרא תנא דבי אליהו כולהון בגווייהו, עכ"ל. וא"כ לא זה הספר ולא זה הסדר הנמצא בידינו. וא"ז מצאתי להרב החכם מהרי"ט צונץ שכתב ג"כ כי הקדמון נאבד וזה שבידינו הוא מזמן מאוחר מאד והובר בבבל בשנת ד"א של"ד. ואולי היה לפני המחבר את זה שבידינו גם הקדמון הנאבד ממנו. (עיין גא"ס דף פ"ט—קי"ב באריכה).

56. **סדר אמונה.** רב סעדיה גאון ב"ר יוסף. עשרה פרקים בעיקרי האמונה: כ"י מינכען № $41/_3$.

57. **סדר האצילות** שפלא ה"ר שמשון ב"ץ מירופלים: כ"י יה"ש.

58. **סדר ארבע תעניות** כמנהג ספרד. תפלות ותחנונים לימי התעניות י' טבת תענית אסתר י"ז תמוז וט"ב (לבד צום גדליה שנדפס במחזורים שלהם): נדפס פ"ר.

59. **סדר ארבע תעניות** הנ"ל עם הוס' מס' חמדת הימים וז"ז שנוהגים לאמרם בקושטנטינא ואזמיר: פיסא, תקנ"ו, 8°. וז"ז פ"ר.

60. **סדר בני ישראל.** ה"ר יצחק שמשון מלאך. קצור דינים: ליוורנו, תר"ד, 8°.

61. **סדר ברכה.** ה"ר יחיאל מיכל ב"ר ידידיה מוראפטשיק. על דיני ברכות: קראקא, שמ"ב, 2°.

62. **סדר ברכות** היכל מהר"ם מרוטנבורג. והזכירוהו הפוסקים: (שג"א מ' כ"ד ושה"ג שלי ח"א בשמו). [ונראה שנדפס בתשב"ץ קטן סי' שב"כ ע"ש. ועיין ברכת מהר"ם ומ"ש שם].

63. **סדר ברכות** שחייב כל אדם לברך בכל יום עם תרגום ל' אנגלי ע"י ה"ר דוד אהרן די סולא: לונדון, 1829 8°.

64. **סדר ברכות** הנ"ל מנהג ספרד: ר"א, תמ"ח, 16°.

65. **סדר ברכות** הנ"ל כנ"ל ב"ח, וח"ב הלכות שחיטה בקצרה עם נקודות וש"ר חרוזי במשקל כולל כל דיני בדיקת הריאה לר' דוד ב"ר שלמה ויטל. הכל עם העתקה בל' ספרד, ומאמר על המדות והמטבעות והמשקלים בל' ספרד ובסופו מעניני לוחות השנים וסדר הזמנים וסדר קביעות ומאורעותיהם משנת

*) הערה. כפי שלא נמצא בערך סדר —. יבקש המעיין בערך המלה הבאה אחר מלת סדר, כי המדפיסים גרעו או הוסיפו מלת סדר כחפצם ורצונם.

הבריאה עד שנת המחבר ומפתחות . נמצא בכ"י בין גנזי הספרים של ה"ר יצחק ב"ר מתתיה אבוהב וזוכה לביה"ד ע"י ה"ר בנימן שניאור גודיניץ : ד"א , תמ"ז , 12° .

66. סדר ברכת המזון . (עיין ברכת המזון) .

67. סדר ברכת הנהנין המכונה רב ברכות. ה"ר אברהם ב"ר שלמה חיים חבר טוב . סדר ברכות על כל מיני מאכל וז"ז : ד"ו , שצ"ג , 8° . [ונדפס גם ז"ז פ"ר ועם ס' ארחות צדיקים ובתוך סדורי תפלות ·וגם עם ל"א ולע"ז וכו'. ועיין לוח כי כן יבורך גבר , סדור מברכה , תקון השלחן וז"ז : רמש"ש] .

68. סדר ברכת הנהנין ונטילת ידים . ה"ר שניאור זלמן . דיני ברכת הנהנין ונע"י בקצרה . הורס מתוך סדור נוסח האריז"ל : ווארשא , תר"א , 8° .

69. סדר הגט . ה"ר יהושע ב"ר ישראל בנבנשתי . על נוסח הגט . ותיכרו בברוסא בנת ת"ב : קושט' , עד"ת , 8° .

70. סדר הגט . (עיין ש"ע אה"ע) .

71. סדר הגיטין . סדרי הקהל במנטובה והתנהגותם זה עם זה : מנטובה , ש"פ . (שם , בספירי"ם) , 4° .

72. סדר גיטין וחליצה ושמות אנשים ונשים וכל הדינים השייכים לזה הלא הם כתובים בסוף ש"ע אבן העזר לפ"ד קצת גדולים הנקובים שם . אבל מלבד אלה נמצאו כמה וכמה סדרי גיטין וחליצה לגדולי הדורות זולתם כאשר יראה הרואה פה קצתם אשר מצאתי ברשימות ספרים אשר לפני .

73. סדר גיטין למהרא"י (בעל תרומות הדשן). כ"י רד"א q ,604 №. (ועיין דיני גיטין) .

74. סדר גיטין לה"ר יהודה לבית הלוי,ושו"ת: כ"י רד"א F ,671 № .

75. סדר גיטין לה"ר יעקב מרגליות: כ"י שם q ,614 et ,587 №. עוד כנ"ל עם הגהות : כ"י שם q ,583 № .

76. סדר גיטין להנ"ל ולמהר"י מינץ : כ"י שם q ,615 № .

77. סדר גיטין של ה"ר שכנא מקראקא : כ"י שם q ,616 № .

78. סדר גיטין מועתק משו"ת : כ"י שם q ,618 № .

79. סדר גיטין מנהג כפד"מ:כ"י שם 0 ,243 №.

80. סדר גיטין וחליצה לה"ר אברהם מינץ וחתנו מהר"ם פאדובה . (עיין שו"ת מהר"י מינץ ומהר"ם הנ"ל) .

81. סדר גיטין וחליצה למהר"י מרגליות הנ"ל עם הגהות להרמ"א ובעל משאת בנימן ולהמסדר ה"ר אהרן שמואל קיידינובר (בע"ס ברכת הזבח) : כ"י רח"ם 528 №. ואולי הוא הוא כ"י רד"א תקמ"ב 3 № שלא נמצא בק"ד ע"ש . (עיין סי' 87 לקמן).

82. סדר גיטין וחליצה לה"ר מיכאל ב"ר יוסף עם באור רחב מאת ה"ר אברהם צבי הירש אייזנשטאט: ווילנא, 1863, 8°.

83. סדר גיטין והליצה מלוקט מהגאונים : כ"י רד"א תקמ"ב ואולי הוא ק"ד 583 № .

84. סדר גיטין וחליצה למהרש"ל: כ"י רד"א q ,585 № .

85. סדר גיטין וחליצה והנהגת הנשואין לה"ר יצחק ב"ר אברהם משה איילנבורג: כ"י שם q ,1287 № .

86. סדר גיטין ושמות אנשים לה"ר אברהם מלבוב : כ"י רד"א תקמ"ב (6) ובק"ד לא נמצא .

87. סדר גיטין ושמות אנשים להרב בע"ס ברכת הזבח : כ"י רד"א F ,672 № .

88. סדר גיטין ושמות גיטין לה"ר יום טוב ליפמאן הלוי העליר (בעל תוי"ט) : כ"י שם q ,617 № .

89. סדר גמילות חסדים . כעין קצור ס' מעבר יבק מתורגם אשכנזית ע"י ה"ר ל. ה. לאעווענשטיין : רעדלהיים , 1836, 32° .

90. סדר ג"ע . (עיין ארחות חיים) .

91. סדר הדורות . ה"ר יהיאל בה"ר שלמה היילפרין . סדר דורות האדם ומפלגותם וכל קורותם מראש ימות עולם וכל ספורי ימי קדם מתולדות העמים ותולדות ישראל עד הגולה ודורות התנאים והאמוראים והגאונים עד קרוב לזמנו (ה'תכ"ז) לפ"ד כל ספרי דה"י לב"י , ואח"ז סדר תנאים ואמוראים לדורותם ולפי מוצאיהם בתלמוד עפ"י סופרים וספרים כסדר א"ב , ובראשו הגהות הש"ס ובסופו שמות כל הספרים והמחברים כסדר א"ב והוא תורף ס' שפתי ישנים עם קצת נוספות בקצרה : קארלסרוא , תקכ"ט . חמ"ד (זאלקווא) , תקנ"ז. זאלקווא, תקס"ח. קאפוסט, תק"ע, 2°. עוד כנ"ל ב' חלקים עם הגהות ה"ר יוסף שאול הלוי נאטהאנזאהן : לעמבערג , 1858 , 8° . וכד' קאפוסט נמצאים הגהות הש"ס הנ"ל בין ה"א וב' . [ועם הגהות רבות

מאת ה"ר חיים מיכל בב"י : לעדנער 283] . [וכתוב בשער שחיבר עוד עשרה ספרים , והם : ס' הכנויים (עיין ערכי הכנויים) . ס' המספרים . ס' דרוש . ס' הטעמים. ס' לקוטים מכמה מאות ספרים . ס' כללים מכל הש"ס . ס' כללים על ספרי קבלה . פירוש על פרקי אבות . חבור על ד' ש"ע ושו"ת . אבן הטועים הוא ס' הסגות , וע"ש] .

92. סדר דיני תפלה ומועד בל' ערבי לה"ר מיימון אבי הרמב"ם . נזכר בתשב"ץ ח"א סי' ע"ב .

93. סדר דרכי התשובה לה"ר יונה מגירונדי : סביוניטה , שי"ד , 8° . (עיין אגרת המוסר) .

94. סדר דרכי התשובה.(עי' באר מים חיים).

95. סדר הבדלה . בל' ערבי . . . במולאי שבתות : אלגיר , 1853 , 8° .

96. סדר הדרכה . (עי' מורה חטאים ומ"ש שם).

97. סדר והנהגה של נשואין החתונה ברלייפט (?) כמנהג פפד"מ : פפד"מ , תס"א , 8° .

98. סדר הנהגת בית הכנסת דק"ק אמ"ד בל"א : חמו"ד (ד"א) , 8° .

99. סדר ההפטרות מכל השנה מנהג פפד"מ . נדפס בסוף ס' דרך תבונות לרמח"ל עיין זה .

100. סדר הקפת ש"ת לה"ר חיים יוסף דוד אזולאי : ד"א , תרט"ו , 8° . [מכתמת הורם מאחד ספריו הקטנים אשר בקובץ עבודת הקדש שלו והגלויס ע"ש] .

101. סדר התרת נדרים ותקון מלקות :ווילמרשדארף , הש"ד , 8° .

102. סדר וידויים לה"ר שמואל שער אריה . כ"י יוא"ל : (זא"ל ב' סי' ל"ו) .

103. סדר הזמירות . (עיין זמירות לשבת) .

104. סדר זמנים . ה"ר חייא גבריאל מצפת. לוח לשלשים שנה משנת תל"ה עד שנת תס"ה : ד"ו , תל"ה , 8° .

105. סדר זמנים. ה"ר יצחק אייזיק ב"ר יעקב חבר . על המצות התלויות בזמן כמו זמן ק"ש ותפלה וכו' עם הערות בשם זרע יצחק ובסופו קצת דרושים לבנו ה"ר יוסף אבד"ק קנישין : ווארשא , תד"ר , 4° .

106. סדר זמנים . (עיין שברי לוחות) .

107. סדר חכמים ומי היה תחלתם ותחלת אמוראים והחריתם וסדר רבנן סבוראי : כ"י רח"ם № 741 .

108. סדר חליצה . לה"ר משה חריף הזקן והט"ז מזכירו : כ"י רד"א תקמ"ב (7) ובק"ד לא מצאתי .

109. סדר חליצה עם דינים לה"ר זלמן מבריסק : כ"י שם (8) ובק"ד לא מצאתי כנ"ל.

110. סדר החליצה . (עיין זבחים שלמים) .

111. סדר חקות הדיינים . (עיין חקות הדיינים) .

112. סדר חמשה תעניות כמנהג ספרד עם תוספות כמה ענינים והוא סדר ארבע תעניות הנ"ל בתוס' סדר צום גדליה : נדפס פ"ל .

113. סדר יום כפור קטן.(עיין סדר ערב ר"ח).

114. סדר ימי החדש והשמיטין : כ"י רח"ם № 317 ג' .

115. סדר ימי הפורים . הוא סדר כל התפלות לפורים עם הפיוטים וקריאת התורה גם מגלת אסתר עם ב' הבורים על המגלה : א) עין הקורא ליהב"י הנקדן . ב) עין הסופר לה"ר וואלף היידנהיים המקבלם יחד : רעדלהיים, תקפ"ב . שם , תקפ"ה , 8° וז"ז .

116. סדר כללות תקון ועליות העולמות. (עיין נגיד ומצוה) .

117. סדר לידת ושבחי האר"י . כתבו ה"ר שלימל ב"ר חיים מיינשטריל אשר בקובץ תעלומות חכמה , עיין זה . ונדפס עוד בשם שבחי האר"י בתחלת כוונות האר"י: קושט', ר"ץ (רבמש"ב 2288). שקלאוו , תקנ"ה, 8° . ווארשא , 1849 , 16° . וז"ז פ"ל . (עיין המזכיר תר"ל ע' . . . העתקה ספרדית) .

118. סדר לעשות לוח לה"ר אביעד שר שלום באזילה : כ"י יה"ש .

119. סדר לעשות לוח. (עי' סוד לעשות לוח).

120. סדר מאה ברכות . (עיין מאה ברכות) .

121. סדר מועדים . לחכם קראי קדמון . נזכר בס' המבחר : (אר"ץ) .

122. סדר מזמורי תהלים ותפלות ותחנונים להתפלל על חולים : ברלין , תקט"ז . שם , תקמ"ה , 8° .

123. סדר מליחה . ה"ר יעקב ב"ר אלחנן היילפרין . הלכות מליחה להרמ"א בל"א לנשים ובסופו קינה על מות ה"ר אביגדור גוידאל : ד"ו , הש"ד , 8° .

124. **סדר מלקות** והתרת נדרים והפסקה לתענית והקונים עם כוונות מכתבי האריז"ל ונדפי שמות הקדושים : כ"י רד"א D. № 162, .

125. **סדר מעמדות**. (עיין סדר תחנונים) .

126. **סדר המערכה** לרבינו אליהו הזקן . מרים הוה אמינא שהוא שם האזהרות שלו כנראה קצת מכ"י רד"א (№ 653, 0) שקורא לו בשם סדר ר' אליהו סתם , אבל לפי כ"י רח"ם № 544 קרוב לשמוע שהוא כעין סדר מעשה הקרבנות בשדורים שלנו וצ"ע . ואח"ז מצאתי וראיתי גם כנונן גא"פ דף ש"ד הערה f שהוא ס' אחר ע"ש .

127. **סדר המערכה והמועדות**: כ"י יה"ש מצנת קנ"ז .

128. **סדר מעשה הקטרת** . שהתקין ה"ר יוסף שראגא בשעת הדבר ר"ל שהיה בימיו ונעלה עם כוונת וטעמים עם הקדמת שלמה ב"ר יהושע אשכנזי : פראג, שע"ה. חמו"ד (פראג , 1859) , 8° .

129. **סדר מצות הנשים**. בל"א יהודית : קראקא, חש"ד (שמ"ה). חמ"ד (האנוי), שפ"ז. (באזיל , שס"ב . דעמליא , תנ"ב ?) 8° .

130. **סדר המצות** . ה"ר יעקב יוסף ב"ר מתתיהו חיים קאלינבערג . תרי"ג מצות ע"פ סדר הלכות הרמב"ם עם פרטי דיניהם וטעמי מצותי' מהרמב"ם והחינוך וז"ל . ומיוסד עם י"ד שרשי הרמב"ם והשגות הרמב"ן ובסוף מנין התריג"מ לפי כל חלוקי הדעות וכ"ד כללי דינים הנוגעים לידיעת דיני התריג"מ : ווארשא , תרכ"ב , 4° .

131. **סדר מקבלי התורה** . אמר רבינו נסים ב"ר יעקב גאון נהכר ולא נודע אם חיברו . עיין בספרו מפתח מנעולי התלמוד סוף דף ב' . (עיין בסמוך) .

132. **סדר מקבלי התורה ולומדיה** . (עיין מחזור ויטרי) .

133. **סדר משנה** . ה"ר זאב וואלף בה"ר שמואל הלוי מבאסקוויץ . ח"א מי' על ס' המדע להרמב"ם : פראג , 1820 , 2° . ועוד לו ג' חלקים ממנו בכ"י .

134. **סדר משנה** . (עיין עלה דיונה) .

135. **סדר נזיקין** . אגרות וכרוזים בענין המחלוקת בהמבורג : כ"י רח"ם № 532 .

136. **סדר ניקור** לרש"י ז"ל עם פי' בעל העטור : ד"ו , שס"ו , 8° .

137. **סדר הניקור** . חלקי אהוריים עם ל"א לה"ר יהודה ב"ר יחזקאל הנקרא ליב שוחט מאוסטראה עם דיני בדיקה בל"א: חמו"ד (קראקא או פראג ?) . קראקא , ת"ד , 4° .

138. **סדר הניקור** בקצרה לה"ר יעקב ב"ר יוסף (או יוזיפא) סוראווינה שקיצר מחיבר רבו ה"ר צבי הירש ב"ר יצחק מקראקא עם תרגום מלות בל"א , איטאליאנו וספרדי : ד"ו , שנ"ה , 8° . וצ"ע בשו"ת הרא"ש ד"ו שני .

139.(* **סדר נשיאות כפים** . (עיין פסקי דינים לרש"י ז"ל) .

140. **סדר נשים** . ווייבר בוך פערטייטשט אויף ניא מהבחור ר' שמעלקא (ב"ר חיים) מפראג . על ג' מצות הנשים חנ"ה וכל הדינים השייכים לכן : ד"פ , הו"א שמוא"ל , 4° . ועם נוספות : שם , תס"ה . (עיין ווייבר בוך . ועיין רשמא"ש ע' 2412 שהעיר על מקורו).

141. **סדר נשים** ויולדות (תפלות) וסגולות מספרי רפואות בל"א : פפד"א (לסדר ותחיין את הילדים) , תמ"ח , 8° .

142. **סדר הספירות** עם אילן , לא נודע למי : כ"י מינכען $22/_{10}$ № .

143. **סדר עבודה** (אתה כוננת) נעתק בל' איטאליאנו ע"י האשה דבורה אשקרלי (Ascarl) ונדפס בסוף ס' מעון השואלים : ד"ו , שס"ב , 8° .

144. **סדר עבודה** לחול ושבת . ה"ר מנחם די לונזאנו . (עיין שתי ידות) .

145. **סדר עבודה** ליום הכפורים לה"ר יצחק הלוי גאון קדמון בזמן רבינו יצחק ן' גיאת . הזכירו הר"י קמחי בס' עבודת ישראל : (תג"י י' קל"ב) .

146. **סדר עבודה** רבא וזוטא להרמ"ע מפאנו לתמידין ומוספין של כל ימות השנה . נדפס

*) **הערה.** מפה עד סי' 173 נאבד בכיה"ד מגוף הכ"י , ועם כל עמלנו למלאות החסרון ידענו כי עוד לא נמנה כראוי . ואיך נתפאר לבא אחרי ההכם המחבר ז"ל להתגדר במלאכתו ולעשות כמתכנתה אשר ככר עשה . ואם המוצא ימצא איזה משגה וחסרון בערכין האחדים האלה ידע הקורא כי אנחנו בגינו ופעולת המחבר וכבודו נקי . הבו"ל .

עם סדורי תפלה מבנת שמ"ג והלאה, ובסוף ס' שערי רחמים, ומקולר בסוף סדר עבודה לר"מ די לונזאנו הנ"ל. וגם לבדו: ד"ו, ש"ן, 8°. מנטובה, תקל"ז. ד"ו, תק"ב, 16°.

147. **סדר העבודה**. סדר תפלות כמנהג בית התפלה בהמבורג, עם ל"א: המבורג, 1819, 8°.

148. **סדר עבודת יום הכפורים** מבואר ע"ד הקבלה לה"ר משה קורדובירו: ד"ו, שמ"ח, 8°. (ועיין שה"ג שלי ח"ב בערכו).

149. **סדר העבור**. (עיין ס' העבור).

150. **סדר (סוד) העבור**. לא נודע למי: כ"י מינכען № 264/₄. עוד כנ"ל: כ"י רד"א № № 653—4, 0. 1477, q.

151. **סדר עולם**. הרמב"ם. כללי הש"ס כמ"ש גופי הלכות: (שג"א ה' ושה"ג שלי ח"ב במקומו). ונראה שהוא חלק מפתיחתו לפי' המשנה. (ועיין כללי הש"ס).

152. **סדר עולם**. רבינו שמחה תלמיד רש"י. מובא בתשובות הרא"ש כלל פ"ד סי' ג' ובקוה"ד דף י"ח ונראה הוא בדיני ממונות ודיני או"ה: (שג"ב י"ד ושה"ג שלי ח"ב במקומו).

153. **סדר עולם האצילות להאריז"ל**. קבלת של לקט, והוא סודות הפרצופות עד ס' ויקרא מהאר"י ותלמידיו לר"מ זכותא וחי' יו"ד לר' משה יידל אבד"ק לבוב: כ"י רד"א תקמ"ב וק"ד F 904.

154. **סדר עולם הבריאה** וקבלת ר' ישראל סרוג: כ"י רד"א תקמ"ב.

155. **סדר עולם זוטא**. (עיין סדר עולם רבא).

156. **סדר עולם רבא**. מיוחס להתנא ר' יוסי בן חלפתא. ספורי סדר הדורות מב"ע עד זמן אנדריאנוס קיסר (עיין רשמ"ש ע' 1434) עם סדר עולם זוטא הוא הספון קצר מימות העולם עם מגלת תענית וקבלת הראב"ר: קונשטנטינא, רע"ז. מנטובה, ירחמ"ך. ד"ו, ש"ה—ו'. באזיל, ש"ם, 8°. ועם הגהות כת' הנוצרי Is. Casaubon כ"י (לעדנער 689) ועיין למטה סי' 160. עוד כנ"ל עם זכרון דברי רומי עיין זה: ד"א, תע"א. פראג, 1795, 8°.

157. **סדר עולם רבא** הנ"ל עם הגהות ובאור הגר"א מווילנא: שקלאוו, תקס"א, 8°.

158. **סדר עולם רבא** הנ"ל עם שני באורים ע"ץ יוסף, ענף יוסף עם מ"מ בשם יד יוסף ובסופו דרוש מעניני תשובה לה"ר חנוך זונדיל ב"ר יוסף: ווילנא, תר"ה, 8°.

159. **סדר עולם רבא וזוטא ומגלת תענית** הנ"ל עם באור ה"ר יעקב עמדין (יעב"ץ) ובסופו ענין ברכת החמה ומקרה זר שקרה בשנה זו: המבורג, תקי"ז, 8°.

160. **סדר עולם רבא וזוטא** הנ"ל עם ל' רומי ע"י ג. גענעבראַרד: באזיל, ש"ם, 8°. (ומדפוס העברי הוא הנ"ל סי' 156) וס"ע רבא הנ"ל בל' רומי לבד: פאריז, 1578, 8°. וס"ע זוטא הנ"ל עם קבלת הראב"ר ופרקי הרמב"ם בעניני משיח עם ל' רומי מהנ"ל: פאריז 1572, 8°. (ועיין חכמת המזלות, יוחסין סי' 111).

161. **סדר ערב ר"ח** שהוא יום כפור קטן: ד"ו, שע"ד, 8°. וז"ז פ"ר. (ועיין אור בקר, יום כפור קטן, מנחת ערב, משמרת החדש, סדר תענית, שערי דמעה, וזו"ז).

162. **סדר ערב ר"ח** חברת רודפי צדק: מנטובה, תכ"ב (או תכ"א ?), 8°. (ועיין קינות, תקון ערב ר"ח).

163. **סדר פטום הקטרת**. (עיין פטום הקטרת).

164. **סדר פסוקים** מסודרים לפני סליחות מקדמונים בווירמש: כ"י רד"א תקמ"ב.

165. **הסדר הקטן לאבן סינה**. ברפואה. נעתק ללה"ק ע"י ה"ר משה אבן תבון (בירת אב ה"א ל"ב): כ"י מינכען (עפ"י רשמש"ש) № 220/₂.

166. **סדר קצר** לידע הלכות שחיטה עם העתקה בל' ספרד ע"י ה"ר דוד לוי. נדפס עם מעמדות: ד"ו שס"ט, 16° (וז"ז: רשמש"ש ע' 535, 876) (ועיין קצור שו"ב).

167. **סדר קרבן תודה**. (עיין קרבן תודה).

168. **סדר קריאה** ותקון ללילי חג שבועות והו"ר: ד"ו, ת"ח. שם, תי"ר, 8°. (ועיין תקון ליל הו"ר, תקון ליל שבועות).

169. **סדר קריאי מועד**. תקון השלחן לפי רשב"י ע"י ר' יהודה פרץ: ווין, תקע"ז, 8°.

170. **סדר קריאת מועד**. תקון סעודה לחגים ולזמנים ע"פ קבלה לה"ר יהודה ב"ר יוסף פרץ מראגווה: ד"ו, תס"ז, 12°. (אולי הוא הנ"ל, עיין קריאי מועד וצ"ע).

171. **סדר קראת של לילה** עם וידוי הגדול וכו': פפד"מ, ת"ע, 16°. ובל"א טייטש נבט ק"ש: פראג, תע"ט, 8° וז"ז. ובשם אובנד זעגין: ד"א, תל"ו, 12°.

172. **סדר קריאת שמע** שעל המטה ותקון האשמורת. (עיין תקון ק"ש).

173. **סדר קריאת התורה** בשבתות וימי המועדים (לקראים) והפטרות המועדים. חיברו א' מתלמידי רב ענן : (אר"ץ) .

174. **סדר רב עמרם** . כפר דיניס . נזכר בפוסקים הראשונים ומיוחס לרב עמרם ב"ר ששנא ריש מתיבתא דמתא מחסיא . וה"ר חיד"א מצא כתוב שחברוהו תלמידיו ונתיחס לרבם. עיין שג"א ב' ושג"ב י"ג ושה"ג שלי במקומו . (עיין יסוד העמרמי) . וקיצור ממנו נמצא באוקספורד . עיין במלואים . . .

175. **סדר הרפואות** הפשוטות והמורכבות ליאהאן אינגלעסי רופא יהודי ברומא : כ"י די רוסי № $354/_2$.

176. **סדר שבת הגדול** לר"י טוב עלם . מזכירים הסמ"ג והתוס' והמרדכי וכוונתם על הקרובץ לשבת הגדול המתחיל אלהי הרוחות וכו' : תולדות רש"י דף ז' ע"א .

177. **סדר שומר לבוקר** . הוא סדר סליחות ותפלות ותחנונים לכל יום באשמורת הבקר . נדפס פ"ר גם מ"א גם כמ"ס ואיטליא וז"ז . גם עם ל"א ועם ל' איטלקי וכו' ועם פי' וכדומה . (ועיין אשמורת הבוקר באות א') .

178. **סדר שחיטות** ובו"ת והלכות בדיקות לה"ר שמואל ב"ר משה צרפתי : ד"ו , חש"ד (1611 ?) , 32° .

179. **סדר שלחן** ודרך סעודה וסדר ברכות : ד"א , תל"ב , 8° .

180. **סדר שמות הגיטין** : (עיין סדר גיטין) .

181. **סדר תחנה ובקשה** . ה"ר יעקב ב"ר אברהם בשן . לתפלה ותחנה לעת רוגז בהרדת הארץ ב"מ . ויען נשמע וכו' וכמעט בכל העולם הרגיז ארץ ממקומה גזרו תענית ליום א' ט' אדר בני משנת יש"ו וכו' : המבורג , תקט"ז , 8° .

182. **סדר תחנון** להדם אלול אחר מנחה כמנהג אשכנזים בוירונה : מנטובה , תג"ל , 8° .

183. **סדר תחנונים וסליחות** או סדר מעמדות : כ"י יה"ש .

184. **סדר תחנות** מנהג בני רומא : שונצין , רמ"ז , 4° .

185. **סדר תמיד** . ח"א תפלות ור"ח ופורים וכו' כמנהג ארבע קהלות בצרפת , ב"ח . מסודר ע"י ה"ר אליהו כרמי מורה בקארפינטראץ : אויניון , תקכ"ז , 8° .

186. **סדר תנאים ואמוראים** . הוזכר בימי הגאונים בשנת ד"א תרמ"ה לערך ולכן נקרא ג"כ ס' הגאונים, עיין יוחסין סוף אות ג' לאמוראים וכ"ת ז' דף רכ"ו. ודלא כקוה"ד דף ט' ע"א שמיחסו לר"י טוב עלם אשר הי זמן רב אח"ז כנודע. וכוונת הראשונים המזכירים אותו הוא רק על נוסחא דווקנא שלו . ועיין כ"ל ג' ושה"ג שלי ח"ב במקומו. ולדעת הרב והר"א כרמולי חיברו ה"ר **יוסף הלוי** א' **מחכמי פרובינצא** בשנת ד"א תר"ז . עיין אנגלאנדער משנת תר"ט סי' י"ט .

הספר הזה כפי שהוא בידינו כולל רק כללי הש"ס לדינא לבד וא"כ לא מן השם הוא ואין שמו נאה לו כלל . אבל כמדומה לי שראיתי לא' מחכמי הדור שכתב שהוא רק חלק ממנו, וחלקי הספר שהיו להורות לנו מי ראשון ומי אחרון בדורות תו"א וכדומה נאבדו ממנו . וכן נראה ג"כ מתשו' ה"ר יעקב פרובינצאלו בקובץ דברי חכמים דף ע' שמזכיר בשמו כל חכמי בבל מרבותינו שעמדו בחצרות המלכים בעבור שידעו בחכמות ובחכמת הרפואות ומקצתם מפני האיצטגנינות שהיתה בלבם וכו' מה שאין בזה שלפנינו זכר לזה כלל . וגם מזה הנשאר לנו רק קצתו (הוא השני) הדפיס הגאון ה"ר חיד"א מתוך כ"י ישן בספרו ול"ב באות כ' (ובשה"ג שלי במקומו ע"ב) . גם בס' הקנה הובאו רוב דברי המגלה הזאת אך בשנוי הסדר ובנוי המלות ותוס' ענינים, ע"ש דף פ"א— פ"ג . ועתה נדפס כולו מוגה ומנוקה מכל טעות עם כל חלופי נוסחאות ממחזור ויטרי עם תוס' הערות מושכלות **משי"ר ושד"ל** : פראג , תקצ"ט , 8° . ובס' כרם חמד ד' ע"ב .

187. **סדר תנאים ואמוראים** . לרב האי גאון : כ"י רד"א q, № 844 . ואולי הוא אגרת רב שרירא גאון הנדפסה ביוחסין ומדברת בכלל גם על סדר הדורות בתלמוד וכו' . לפי שהשאלה היתה גם לרב האי בנו : (הג"מ בי"ר בתולדות רה"ג הערה כ"ו ע"ב) .

188. **סדר תנאים ואמוראים** . (עיין בן פורתא , סדר הדורות) .

189. **סדר תענית** ערב ר"ח מנהג ספרד : ד"א, תצ"א , 12° . ליוורני , תק"ט , 8° . וז"ז פ"ר . ואולי הוא סדר יו"כ קטן שלנו ·

190. **סדר תענית צבור** לי"ג סיון במנטובה : כ"י יה"ש .

191. **סדר תפלה** או **תפלות** . (עיין תפלה , תפלות) .

192. **סדר תפלה** לתלמיד מהר"ם (רוטנבורג ?) : כ"י שד"ל .

193. **סדר תקון חצות** . תפלות ותחנונים לחצות היום והלילה כפי תקון האריז"ל עם

תקון שלש משמרות וכו'. נדפס פ"ע לבדו וגם בכמה מיני סדורי תפלות.

194. **סדר תקון ליל שבועות** וליל הושענא רבא. (עיין תקון ליל הושענא רבא, תקון ליל שבועות).

195. **סדר תקון נפש**. י"א מזמורים לחולים מסודרים ע"י ה"ר יחזקאל סג"ל לנדא ושארי מזמורים וסדר וידוי ומסירת מודעה וכו' מס' מעבר יבק: (ד' שני?) ווין, תקנ"ו, 8°.

196. **סדר תקון שטרות** לרבינו יוסף טוב עלם. הובא בתוס' גיטין פ"ה ע"ש ובסמ"ג הל' גרושין בסופו ואולי גם הוא סדר קדמון מהעתקתו בשאר ספרי קדמונים. ועיין הקדמת ה"ר שי"ר לס' תשובות הגאונים קדמונים ד' ברלין תר"ח.

197. **סדר תקון שטרות**. ה"ר י. ג. אדלער. נוסח טופסי שטרות עם ל"א: המבורג, 1773, 8°. עוד כנ"ל עם הקדמה בל"א (ככתבם?) להחכם הנוצרי טיכסען: אלטונא, 1792 8°. (פירסט ח"א דף ח"י).

198. **סדר תקון תפלה** לרבינו אלחנן. נזכר בתוס' ברכות סוף דף כ' ע"א: (ש"ב ע"ב ובס"ג שלי במקומו).

199. **סדר תקוני שטרות**. ה"ר שמואל ב"ר מנחם מענדיל פלעקילש. קצור מס' נחלת שבעה עם ת"א לפי דתי המלך לכתוב כל השטרות בלשון המדינה ובסופו כתובה לחג השבועות כמנהג הספרדים ועניני עברונות ונקרא ג"כ בשם לקוטי שמואל: פראג, 1785, 8°.

200. **סדר תקוני שטרות**. ע"פ יסוד בע"ס נחלת שבעה עם תוס' חלופים לפי מנהג אשכנז ופולין ועם מפתחות השטרות: דיהרנפורט, תקצ"ד, 8°.

201. **סדר תקון —. — תקוני —**. החסר עוד פה. (עיין תקון —, תקוני — באות ת).

202. **סדר התקופות**. (עיין ברייתא).

203. **סדר תשליך** ע"פ הסוד עם תפלה לה"ר היד"א ולהר"י מליסא: ד"א, תרט"ז, 8°.

204. **סדרי בראשית**. ה"ר יצחק ב"ר שמשון הכהן חתן מהר"ל מפראג. סדר תש"ך הפוכו מלת „בראשית" כפי שהוא בת ו' אותיות. הובא בהגהותיו בריש ס' פענח רזא ובס' כח ה' דף כ"ד ע"א.

205. **סדרי טהרה**. ה"ר אלחנן ב"ר שמואל זאנוויל. חי' דינים ב' חלקים: ח"א חי' על ש"ע הלכות נדה וח"ב חי' גפ"ת על מס' נדה בשם חדוד הלכות ובסופו חי' על הל' טבילה בשם שיורי טהרה: ברלין, תקמ"ג. זאלקווא... דיהרנפורט, תקס"ח. סדילקאוו, תקצ"ו, 2°. עם הגהות רבות כ"י. (צעדנער 339).

206. **סדרי טהרה**. ה"ר צבי הירש בה"ר שמחה בונם כהנא רפאפורט. על טהרת המקוה בקצור עם ל"א ככתבם וציורים: רעדלהיים, תקצ"א, 8°.

207. **סדרים**. ה"ר אברהם ב"ר דניאל דעלאווילע. כ"ד שירים קטנים על סדרי פרשיות התורה ואחריהם זכרון משה על מות משה רבינו ע"ה: ד"א, חש"ד, 8°.

208. **סדרים** של רבי שלמה (רש"י) ופסקי הלכות דינים ברוב ש"ע א"ח ובתוכם כמה שערים מדיני טרפות וכמה שו"ת מרש"י: כ"י מינכען № $27/_3$. ואולי הוא ס' הפרדס שלו.

209. **סוגה בשושנים**. (עיין פרקי אליהו).

210. **סוגיות הש"ס**. קובץ כמה ענינים החסרים בש"ס ד' ברלין ופפד"א והקודמים להם, והם: א) הגהות הרא"ש בפי' הר"ש ע"ס זרעים. ב) פי' הרא"ש על מסכת ערוגה עם ציורים. ג) מפתחות פרקי המשניות ע"ס א"ב. ד) מבוא התלמוד לר"ש הנגיד ושביב לו. ה) קצור כללי הש"ס מספרי הכללים. ו) באור י"ג מדות דר' ישמעאל. ז) באור ל"ב מדות דר' יוסי הגלילי. ח) תוס' על מס' הוריות וכריתות. ט) תוס' ישנים על כל הש"ס שנמצא בכ"י ותוס' הוריות לה"ר אליהו הלוי איטינגען ובסופן הל' קטנות להרא"ש ושמונה פרקים להרמב"ם עם פי' חסד אברהם. הובא לביה"ד ע"י ה"ר יוסף יעסיל ב"ר זאב וואלף הלוי: ברלין, תצ"ו, 2°.

211. **סוגיות התלמוד**. מ"מ על הש"ס שנדפס בווינציא: קונשטנטינא, חש"ד (?), 2°. (תוס' ש"י).

212. **סוגיות התלמוד**. ה"ר משה ב"ר דניאל מראטין מלמד בזאלקווא. דרכי הסוגיות ברש"י ותוס' ללימוד התילוקים: זאלקווא, תנ"ג, 8°.

213. **סוגיות התלמוד** הנ"ל עם תרגום ל' רומי והערות ע"י החכם הנוצרי באסהויזן: האנויא, 1714, 4°.

214. **סוגיות התלמוד**. (עיין אוצר בלום).

215. סוגר טהרות .
216. סוגר יסודי תורה. (עי' כנסת הגדולה).
217. סוגר תרי"ג מצות.
218. ס' הסוד . (עיין טירת כסף) .
219. סוד האדרות מכתבי האריז"ל : כ"י רד"א תקמ"ב, ב' פעמים (№ 6 et 21) ובק"ד לא מצאתי .
220. סוד אחדות השם לרבינו יהודה החסיד : כ"י מינכען № $325/_2$.
221. סוד בחורים . ה"ר אלישע פונטרמולי. ס' מענות בין פלוני ואלמוני : כ"י רח"ם № 549 . [ובסופו לוח חבוריו והם : ס' דברי שיר חרוזי קהלת ע"ד אפלטון . ששית האיפה על ד' כנסיות לרד"א (?) . פתח קטן באור הגדה . נקמת ישמעאל העתק ס' יצחק אברבנאל . קרא הגבר תולדות הקראים . פתח תקוה נ"ו פירושים מלא מוסר ע"ד חכמי האומות . סעד בחורים (?) . והעתק י"ד ספרי אפוקריפא עם הגהות : ע"ש במפתח דף שכ"א] .
222. סוד ברית יצחק . ה"ר יצחק מקריסנאפולי . פי' תורה ע"ם ברמזית וקבלה על כל התורה : זאלקווא , תקנ"ט , 4° .
223. סוד גלגול נפשות ובאור עשר ספירות : כ"י רד"א q № 1010, .
224. סוד הגמול להר' דוד מסיר ליאון . עיין תג"י ד' סי' כ' .
225. סוד דרכי הנקוד והצירוף ושארי סודות . היו ביד היש"ר מקנדיא בכ"י כמ"ש בס' נובלות חכמה דף קנ"ה ע"ש .
226. סוד הגדה וארבע כוסות לפי דרך האריז"ל: כ"י הנ"ל ע"ש .
227. סוד הקפת יריחו בקבלה : כ"י רד"א q № 1704, .
228. סוד הזיווג ע"פ קבלה . היה ביד היש"ר מקנדיא כ"י . (עיין נובלות חכמה דף קנ"ה) .
229. סוד חבלי משיח למהרח"ו : כ"י יה"ש ועתה באוקספורד .
230. סוד הלוקא דרבנן . (עיין תנא דבי אליהו) .
231. סוד החשמל . (עיין אותיות של ר"ע ובמלואים , ארזי לבנון) .
232. סוד הטבעיים . (עיין חכמתא רבתי) .
233. סוד היבום והגלגול להראב"ע ע"פ קבלה (?) : כ"י רד"א תקמ"ב ע"ש. [ואולי הוא סוד גלגול נפשות הנ"ל] .

234. סוד היבום והתפילין והמזוזה והציצית . הי' להיש"ר מקנדיא בכ"י כמ"ש בסוף ס' נובלות חכמה דף קנ"ה ע"ש . ואולי הוא קצת מסודות על הרבה דינים לר"מ די ליאון אשר בספרו הנפש החכמה וכדומה .
235. סוד ה' . ה"ר דוד לידא ב"ר אריה ליב . כל דיני מילה וכל התפלות למוהל ולסנדק וכל ברכותיה עם פי' בשם שרביט הזהב וכוונות וסודות . חיברו במיינץ שנת ה' ת"ס : ד"א , תנ"ד (ואלדנער : ת"ם) , 4° . עוד כנ"ל עם תוס' דיני פדיון הבן ועם ס' ברית ה' , עיין זה : ד"א , תס"ט , 8° . עוד כנ"ל ובסופו מקוה ישראל לקוטי דינים גם סגולות ורפואות השייכות לזה בל"א להר' מרדכי ב"ר אריה ליב מרגליות : ד"א , ת"ע . ברלין , ת"ע , 4° . מנטובה , תק"ג , נאווידוואהר , תקנ"א . ווין , תקס"א . שם , תקע"ד , 8° . וז"ז פ"ר . (ועיין יד כל בו) .
236. סוד ה' . ה"ר עזרא ב"ר שלמה בן גאטיניין המכונה אסתרוק. פי' על הרמב"ע עה"ת ומזכיר תדיר פי' פראנקו : כ"י מצוי לרבים כמו : מינכען $15/_2$ et $56/_4$ № . רח"ם № 101 [וכתוב בו שנשלם ח"י אלול הקנ"ב] כ"י יואל , די רוסי № 205 וכ"י סאראוואל № 84 וגם ז"ז .
237. סוד ה' . מאמרים . נכתב ע"י פוילוס עמיליום : כ"י מינכען № $111/_6$.
238. סוד ה' . הובא בפי' בוטריל דף נ"ג ע"ב ונרשמה בסוף נ"ל בעל הקבלה ואינו שייך לר' בחיי (ש"י , וואלף) .
239. סוד ה'. (עיין זהר חדש, סוד שם המיוחד , שער היחודים , ס' התמונה) .
240. סוד היחוד . קבלה על אחדות השם ואולי לרוקח או לר"י החסיד : כ"י רח"ם № 615 .
241. סוד יחוד השם . קבלה : כ"י יה"ש . [ואולי הוא הנז' לפני זה וחלק מס' שאח"ז בסמוך].
242. ס' הסוד היחוד והאמונה להרוקח ז"ל : כ"י רד"א F № 893, . ועיין ג"כ בס' נובלות חכמה דף קנ"ה . [ואולי צ"ל ס' סוד היחוד וכו' והוא הנז' לפני זה] .
243. סוד יכין ובעז . ה"ר מאיר (מרגליות) אבד"ק אוסטרהא . עניני קבלה : פ"לנאה . . . 4° .
244. סוד יסוד גן עדן . קונטרס קטן בקבלה לא נודע למי . ראהו ה"ר ח"ן בריגייו בכ"י כמ"ש בנ"ל אות ס' סי' א' .

245. **סוד ישרים**. ה"ר יהודה אריה די מודינא. באור מאה סודות הטבע ופתרון כ' חידות: ד"ו, שנ"ה. ווירונה, ת"ז, 8°. ד"א, ת"ט, 32°. פפד"מ, תס"ב, 8°. עוד כנ"ל עם הגהות ה"ר דוד בן שמעי: חמו"ד, 8°.

246. **סוד ישרים**. שני באורים על סודות הרמב"ן בפי' התורה הא' מיוחס להרשב"א והשני להרש"ט בן גאון: כ"י מינכען № 342, et 65. (עיין סודות התורה).

247. **סוד כסא** שלמה המע"ה וסוד הסוכה והלולב וסוד ידיעת האלהות: כ"י שם № $82/_4$.

248. **סוד כתיבת השם** בקבלה: כ"י רח"ם № 801.

249. **סוד לעשות לוח** לה"ר בנימין ב"ר עמנואל מנורצי: כ"י רח"ם № 353. [ובראשיתה כ' סדר לעשות לוח].

250. **סוד** מזמור ס"ז בתהלים וכללי דקדוק ולקוטים משו"ת וח"ז: כ"י רח"ם № 675 ה'.

251. **סוד המלאכה** ברפואה להרופא יוחנן גייקונא במונטפישלייר. (יאקאבי): כ"י מינכען № 26.

252. **סוד המלבוש**. (עיין פי' על רות להרע"ב).

253. **סוד מלבוש הנשמה**. (עיין תנא דבי אליהו).

254. **סוד המצות**. (עיין בית אלהים).

255. **סוד מצות מילה** ומפתח לס' התקונים ולקוטים לס' זה מהאר"י ומהרח"ו והחברים וזמיר עריצים יענה (?): כ"י רח"ם № 554.

256. **סוד מציאות** שלשה חלקי העולם, לא נודע למי: כ"י יה"ש.

257. **סוד המרגלא** בקבלה. היה בכ"י לה"ר יש"ר מקנדיא כמ"ש בנובלות חכמה דף קנ"ה.

258. **סוד המרכבה** בקבלה והוא ס' סודי רזי להרוקח ז"ל: כ"י רד"א q № 1005.

259. **סוד המרכבה**. סודות על מרכבת יחזקאל וג"ע וגיהנם, כ"י: (ש"י). ולפ"ד פירסט ח"א דקע"ה הוא לר"י גיקטיליא וחלק ממנו הוא סוד החשמל (עיין ארזי לבנון):

260. **סוד המרכבה**. ה"ר אברהם הכהן. פי' ע"פ סוד ע"ס מדרש תמורה ושיעור קומה ומדרש תדשא ופרקי היכלות וכו': קאפוסט, תקס"ט, 4°.

261. **סוד הנשמה**. ה"ר אברהם אבא ב"ר שלמה בומסלא. על ענייני הנשמה וחבוט הקבר ותחה"מ בל"א מלוקט מספרים ונחלק לז' שערים: באסיליא, שס"ט. ד"א, בי"ת. שם, תנ"ו, 4°.

262. **סוד סודות**. מבוא אל חכמת הרפואה לבירנארד אלביטי הספרדי ונעתק לעברי ע"י ה"ר אברהם אביגדור: כ"י מינכען № $297/_2$.

263. **סוד הסודות**. (עיין אריסטו).

264. **סוד העבור**. הראב"ע. על תקופות ומולדות ועברונות וענייני גלגלים ומזלות. מובא במפרשי פירושו עה"ת, עיין אהל יוסף פ' בהר ע"פ והעברת שופר תרועה וגו' ובפ' האזינו ע"פ הצור תמים פעלו, ועיין מוטוט פ' פינחס ע"פ ושעיר עזים א' לחטאת לה', ועיין כ"ת ה' דף קט"ו.

265. **סוד העבור** על תקון מועדים ושנים: כ"י יה"ש.

266. **סוד העבור** כלשון התלמוד: כ"י יה"ש.

267. **סוד העבור והגלגול** בקבלה. נמצא בכ"י היש"ר מקנדיא כמ"ש בנובלות חכמה דף קנ"ה ע"ב.

268. **סוד עלינו לשבח** לר' יהודה החסיד ושארי סודות: כ"י רד"א q № 1495.

269. **סוד פרקי אבות** וסוד הקדיש וח"ז: כ"י רח"ם № 555.

270. **סוד הצמצום** מלבוש אדם קדמון ואויר קדמון, הכל דרושים בקבלה להאריז"ל: כ"י רד"א F № 1142.

271. **סוד הרזים**. ס' קדמון בקבלה. נזכר בס' ציוני: (ול"א י"א וסה"ג שלי במקומו). [ואולי הוא ס' סודי רזי להרוקח ז"ל, עיין זה].

272. **סוד שבועות**. (עיין היכל ה').

273. **סוד שם המיוחד**. ר' נחוניא בן הקנה. מפרש הויה ושאר שמות הקדושים. עיין בס' נובלות חכמה דף קנ"ה: (ש"י). [אבל שם יש לפקפק קצת במחברו ומהותו ע"ש. ונמצא ג"כ בכ"י יה"ש אבל בלי שם מחבר]. [עיין סוד ה' סי' 239 והמזכיר תרכ"ט ע' 23: רמש"ש].

274. **סוד השרשים**. מאמר יקר על אותיות א"ב ושמות הקדושים היוצאים מכל אות ע"פ קבלה ובסופו תפלה בעד-אוטא היינריך נסיך האשכנזים: כ"י מינכען № $36/_3$.

275. **סוד תהלה לדוד**. (עיין יום כפור קטן).

276. **סוד התורה**. הראב"ע. קצת סודות על כל פרשיות התורה. חיברו ברומא ונשלם בשנת ד"א תתקכ"ז: כ"י בוואטיקאן ופאריז. ועיין בהקדמת דר' ליפמאן בל"א לס' השם להראב"ע

דף ע׳. ואולי הוא ס׳ יסוד מורא וסוד התורה וכן מבמע מהגהות ש״י כ״י שבידי שכ״כ: „בדפוס קונסט׳ שנת ר״ז„ והוא ד׳ ראשון מס׳ יסוד מורא וכו׳ הנ״ל, עיין זה.

277. סוד התמונה. סודות אותיות א״ב עם באור ופי׳: כ״י רד״א 979, q №. [ואולי הוא ס׳ התמונה הנדפס עם פי׳, עיין זה].

278. סוד התפלה וכוונתה מקבלת האריז״ל. היה בכ״י להיש״ר מקנדיא ז״ל כמ״ש בנובלות חכמה דקל״ה.

279. סוד התשובה להרוקח ז״ל: כ״י רד״א תקמ״ב ובק״ד לא מלאתי עד כה. ונמצא כזה גם בכ״י רח״ם 115 №.

280. סוד התשובה. (עיין ס׳ היראה כאות יו״ד).

281. ס׳ הסודות. קבלה לר׳ יצחק דמן עכו (תלמיד חבר להרמב״ן). והיה ביד היש״ר מקנדיא בכ״י כמ״ש בנובלות חכמה דף קל״ה.

282. ס׳ הסודות. ה״ר משה ב״ר שם טוב די ליאון. עניני קבלה ה׳ חלקים. חובר שנת ה״א ונ״ג: כ״י רח״ם 14 № וכ״י הפליט Cod. 73.

283. סודות גדולים מחכמי האמת. (עיין מתוק לנפש ומ״ש שם).

284. סודות וטעמים לכמה עניניס תק״ס סימנים: כ״י רח״ם 552 №.

285. סודות מברכות מ״א (מנהג אשכנז ?). כולל ברכות זמירות והגדה: ד״ו, תל״ד, 8°.

286. סודות המורה. ה״ר אברהם ב״ר יהודה מברצלונא. באור על מקומות הסתומים והקשים בס׳ מורה הנבוכים: כ״י מינכען 408 №. (עיין חיי הנפש).

287. סודות המורה. (עיין מורה המורה, סתרי תורה).

288. סודות מעשה מרכבה ומעשה בראשית לר׳ דוד ב״ר יהודה חסיד: כ״י רד״א 1026,q №.

289. סודות המצות להאריז״ל: כ״י שם 1007, q №.

290. סודות המצות לר״י גיקטיליא: כ״י רד״א תקמ״ב ב׳ פעמים ובק״ד ליתא.

291. סודות מקובלים מתלמידי הרמב״ן: כ״י רד״א 996, q №.

292. סודות הרמב״ן. כ״ד סודות בקבלה: כ״י רד״א תקמ״ב ושם אח״ז נמצא עוד. וכ׳ שם: ל״ו פרקים אמונה והבטחון סודות בקבלה יתוספות לפירושו עה״ת.

293. סודות הרפואה לעלי בן רצואן. באור על ספרי גאלינוס עם הוס׳ סגולות ולחשים: כ״י מינכען 228/4 №.

294. סודות התורה להרמב״ן מפורש מרש״ט בן גאון אשר שמע מרבו ר׳ אברהם בן דוד: כ״י מינכען 55 №. הוא הנדפס בס׳ מאור ושמש, עיין זה.

295. סודות התפלה להרוקח שקיבל מאביו ר׳ יהודה ב״ר קלונימוס ומרבו ר׳ יהודה החסיד שקיבל איש מפי איש עד שמעון הפקולי: כ״י רד״א 1008, q № (ועיין ס׳ השם) ורד״א 891, F №.

296. סודות התפלה לר׳ יהודה החסיד. פי׳ התפלות ע״פ קבלה: פירשט ח״א דף ק״ע.

297. סודות תפלות ימי נוראים: כ״י רד״א 1009, q №.

298. סודי רזייא להרוקח. והוא סוד המרכבה ואחרי סודות ע״ד א״ב וכראשו בשרשים. ועד אמצע אות נו״ן נדפס בס׳ רזיאל, ונמצא בכ״י רד״א 893 .F ,1005—6 ,1017 Q. כ״י רח״ם 553. כ״י מינכען 23 (24) וקצתו בפארים 156 (צונץ ל״ג 324) יוא״ל (סד״ל ליטב. ח׳ 343). ועיין שערי בינה ומ״ש שם.

299. סודי תהלים וקצת על יהושע ושופטים ע״פ קבלה: כ״י רד״א תקמ״ב ובק״ד ליתא.

300. סולם הטבע. ה״ר יוסף הערצבערג. על חכמת הבריאה והטבע וסדרי׳ בשווי הערך זה לזה (האהרמאניע). נעתק מל׳ צרפת: ווילנא, תר״י, 8°.

301. סולם השמים. (עיין ישמח ישראל).

302. סולת בלולה. (עיין דברי חכמים, מנחה בלולה).

303. סולת המנחה. (עיין תורת חסד).

304. סולת למנחה. ה״ר אפרים אהרן לוריא. כל ספרי המקרא בל״א כמעשה ס׳ צאינה וראינה: פפר״א, תקמ״ט, 4°.

305. סולת למנחה. (עיין חק יעקב, מנחת שבת, תורה).

306. סולת למנחה ובלולה בשמן. (עיין מנחת יעקב).

307. סולת מנחה בלולה. ה״ר מרדכי גומפיל ב״ר יהודה ליב שנאביר. פשטים על תנ״ך ומאמרי רז״ל: חמ״ד, תקנ״ו, 8°.

308. סולת נקיה. פי׳ לס׳ הגלגול עם הגהות לר׳ פרץ הנשיא ובע״ס יסוד עולם: כ״י רד״א 1673, q №.

309. **סולת נקיה**. דרושים מס' עץ חיים וכתבי האריז"ל עם הגהות מגורי האריז"ל: כ"י רד"א תקמ"ב, ובק"ד q 944 № נקרא בשם דרושים ארוכים ע"ש. כ"י יוא"ל. [ואולי הוא א' מחלקי ס' עץ חיים הכולל מ"ח ספרים כמ"ש בס' ארבע מאות שקל כסף ע"ש].

310. **סוף אדם**. (עיין דרכי נועם).

311. **סופי ענבים**. (עיין אדרת אליהו).

312. **סופר מהיר**. ה"ר ישמעאל הזק. לקוטי אגרות ועניינים הנוגעים ג"כ לתולדות אנשים וקורות הזמנים נאספו ע"י ה"ר מלאכי קולוריני ממודינא עם קצת תוס' אגרות שלו וקרא לו מגלת ספר: כ"י רח"ם 556 № וע"ש במפתח דף של"ח ודף ש"מ.

313. **סופר מהיר**. מערכת מכתבי עברית: לעמבערג, 1851, 8°.

314. **סור מרע**. ה"ר יהודה אריה די מודינא. על שבת וגנות השחוק בדרך ויכוח ושיחה בלשון צח והלוצות ונקרא ג"כ לכל חפץ (וכ' שחברו בן י"ג שנה): ד"ו, שנ"ו. שם, שע"ה. פראג, שע"ה. ליידן, תי"ו. שם, תנ"ו (כד"א 413, O). ובשם אלדד ומידד: פפד"מ, תע"ג, 8°.

315. **סור מרע** הנ"ל מוגה ועם מ"מ הפסוקים וח"ז בגליון ובסופו מעשיות מתלמוד ועם העתקה בל"א ע"י כריסטיאני ונקרא בשם צחקן מלומד ומתחרט: לייפציג, תט"ז. שם, תמ"ג, 8°.

316. **סור מרע** הנ"ל עם ל"א ע"י ה"ר אליהו ב"ר אליעזר ממשפחת קוטנר ומוסב שמו תלמיד צחקן מוסרי ונלוה לו מעשה מס' כפתור ופרח עם ל"א [ובסופו קצת מס' צרי היגון ועל מנין השנים אחר החרבן לערוך עם מספר הגולרים: פירשט ח"ב דף שפ"ד]: ד"א נח"ת, 8°. עוד כנ"ל הוא לבדו: פיורדא, תפ"ג. פפד"א, תקנ"ה, 8°.

317. **סור מרע** הנ"ל והתהבולה שעשה הראב"ע עם ל' רומי והערות ע"י פייפער: וויטענבערג, 1665, 4°. גם קצת ממנו עם ל' רומי ע"י טומאש הידע: אוקספורד, 1698, 4°. שם, 1702. שם 1767, 8°. (גם הועתק ללשון צרפת ע"י ה"ר קארמולי. נדפס בברוקסילים 1844 עם קצת סיפור תולדותיו של המחבר).

318. **סור מרע ועשה טוב**. (עיין הקדמה ודרך וכו').

319. **סיומא דפסקא**. (עיין תנות ישרים).

320. **סיומה הפרשיות מהתורה**. ה"ר משה יצחק ב"ר ברוך מרעדווין. מקום סוף כל פרשה בכל סדרי התורה לתועלת הקורא וכל שמות הוי"ה בר"ת וס"ת וקריאת יששכר ועשרת הדברות והאותיות משונות ושארי עניינים: אופיבאך, תפ"ב, 8°.

321. **סייג לתורה**. ה"ר אהרן ב"ר מנחם מענדיל. ליונים ומ"מ בכל דף בש"ס אשר מובא בתוספות: לבוב, תק"ע, 8°.

322. **סייג לתורה**. ה"ר אשר אנשיל ווירמש רופא. פי' על מסורות ובסופו פי' על שיר האותיות לר' סעדיה בן בבור שור: פפד"מ, תקכ"ו, 4°.

323. **סייג לתורה**. (עיין מסורת סייג לתורה).

324. **סייעתא דשמיא**. ה"ר שמעיה ב"ר יהונתן. פשטים כסדר התורה: דיהרנפורט, תקל"ד, 2°.

325. **סימני** כל השמונה בניינים לר' מאיר מבית מאיר אבן יאיר עם באור והקדמה ושיר לר' יצחק שלמה: סביוניטה, שי"ד, 8°. (ועיין ס' הבחור, כללי הדקדוק).

326. **סימני וקצורי המרדכי** לה"ר יוסף בר"ש אוטולינגן. נדפס בסוף המרדכי: ריווא די טרינטו, שי"ט, 2°. וגם לבדם: שם, שי"ט, 8°.

327. **סימני** ס' תהלות עם רמזי המזמורים מה"ר יצחק ב"ר רפאל פינצי: ד"ו, של"ו, 32°.

328. **סימנים** על חי' הבה"י והה"כ באורים לה"ר נפתלי הירץ טריויש: הידרנום (Hedernheim), ש"ו, 2°.

329. **סימנים דאורייתא**. ה"ר יעקב כולי. לברר הדבר אי דאורייתא או דרבנן ע"ד ס' ארעא דרבנן למהר"י אלגאזי: (כ"ל ב' ושה"ג שלי במקומו).

330. **סימנים דרבנן**. (עיין למנצח לדוד).

331. **סימנין דאורייתא**. (עיין אביר יעקב).

332. **ס' סיני**. ה"ר אברהם ב"ר ברוך אחיו של מהר"ם מרוטנבורג. פסקי דינים והלכות: (צונץ גא"ל דקס"ב).

333. **סיני**. פי' על פרקי דר"א. (עיין תנא דב"א).

334. **סיני**. שם חומש מדוייק. (עיין תורה).

335. **סיני**. (עיין השתערות מלך הנגב עם מלך הצפון).

336. **סיני בקדש**. (עי' זרע אברהם בנלואים . . .).

337. **סיני ועוקר הרים.** (עיין תנא דבי אליהו).

338. **סיסטעם** של היהודים יושבי גאליציא הניתן להם מן הקיר"ה : כ"י רח"ם № 559 .

339. **סיסרא.** ה"ר נחמן יצחק הכהן פישמאן. מפלת סיסרא ביד ברק ודבורה בדרך שיר ושיחה: לבוב, תר"ב, 8° .

340. **סיסרא תורה.** (עיין בית אהרן) .

341. **סיר השירים.** על מלחמה אשר היתה באיטליא . ונכתב בריגייו שנת תצא"ו : כ"י רח"ם № 561 .

342. **סירקא אושטניץ.** (עיין ס' העזר) .

343. **סכת דוד.** ה"ר חיים דוד שירירי . דרושים על התורה ח"א : שאלוניקי, תקל"ה, 2° . [ועוד היה לו ח"ב בכ"י] .

344. **סכת דוד.** כ. ד. בערנארד. דקדוק לה"ק עם ל"א בז' שערים ע"פ ס' בנין שלמה לר"ז הענא : טיבינגען, 1722, 4° . [וי"א : וויטנבערג, 1722, 4° . עיין וואלף ח"ג דרע"ה ואחריו פירשט ח"א דקי"ב . אבל לפ"ד רמ"ש רס"ד (№ 218) הוא רק שער חדש] .

345. **סכת דוד.** (עיין בית המלך, צמח דוד) .

346. **סכת שלום.** ה"ר חיים דוד שירירי הנ"ל . דרושי הספד, כ"י : (זנ"ל ח' כ"ב) .

347. **סליחה**: שם פיוט או שיר הרוזי או פשוט הכולל וידוי ובקשה תחנה ותפלה גם ספור גזירה וצרה ומקרה רע וכדומה . ורבים מהם נקבצו יחד ונקראו בשם הכולל סליחות ונוסדו ונחלקו לזכרון יום צרה ויגון ויום צום ותענית ולימי התשובה בחדש אלול עד אחר יוה"כ כפי מנהג מדינה ומדינה ועיר ועיר . ועלו ובאו בדפוס פעמים אין מספר לכל מדינה ומדינה כמנהגה גם לבדנה גם בתוך סדורי תפלות ומחזורים . גם נדפסו פירושים שונים וגם עם תרגום לע"ז בשפת כל עם ועם אשר ב"י נפוצים בתוכם . ולא אערכה פה רק הנרשמים בס' שפתי ישנים ובאלו רשימות ספר כרד"א ורח"ס וז"ז אשר עם פירוש או תרגום וקצת זולתם אשר ראו עיני .

348. **סליחה** בשביל ילדים קטנים לה"ר **אליעזר אשכנזי** : פפד"מ, תנ"ד, 8° . וז"ז .

349. **סליחה לעצירת** גשמים : פראג, תצ"ה, 2° . חמו"ר, 4° . וז"ז .

350. **סליחה** לקדושים לה"ר **נתן שפירא מקראקא** : קראקא, הש"ד (שצ"א?), 4° .

351. **סליחה** לשובבים ת"ת. נדפס פ"ר . (ועיין סליחות לקמן) .

352. **סליחה** מיוסדת על גזירות עם פי' ועם התחנה המוזכרת בס' חסידים סי' קע"א : כ"י רד"א № 1602, q .

353. ס' **סליחה ומחילה.** (עיין ס' החיים סי' 562) .

354. **סליחות** מנהג אשכנז כפי הגהות **מהר"ם מפאדובה** : העדרנום, ש"ו, 2° .

355. **סליחות** מ"א עם באור מלות המורות : ד"ו, ש"ח, 4° .

356. **סליחות** מ"א עם באור ה"ר **משה בידינגער** : מיץ, תקפ"ב, 8° .

357. **סליחות** מ"א עם ל"א ע"י ה"ר **אליקים ב"ה יעקב ש"ץ מקאמארנא** : ד"א, תע"ח, 4° . וז"ז פ"ר .

358. **סליחות** מ"א עם ת"א ע"י ה"ר **שלום בר"י כהן** : אלטונא, תקפ"ג, 8° .

359. **סליחות** מ"א עם פי' ובראשם וידוים וסליחות וקינות ופיוטים לה"ק שומרים לבוקר דק"ק אשכנזים בוויניציא : ד"ו, ש"ס, 2° .

360. **סליחות** מ"א עם פי' **המסביר** לה"ר **יוסף יוזפא ב"ר משה קאשמן סג"ל מעסא** : ד"א, בע"ת, 4° . וז"ז פ"ר .

361. **סליחות** מ"א עם פי' ה"ר **מרדכי מארדוש ב"ר יהודה** והגהו ה"ר **צבי הירש ב"ר הנוך** וונדילש השלימו : פראג, שמ"ז, 2° .

362. **סליחות** מ"א לכל השנה מסודר מאת **גבריאל פאלק** : ד"א תר"ך, 8° .

363. **סליחות** מ"א ופולין עם ל"א : פפד"א, תל"א, 2° .

364. **סליחות** מ"א ופולין ופפד"מ : באזיל, ש"ס . האנויא, שלו"ם, 8° . וז"ז .

365. **סליחות** מ"א ופולין בל"א: פראג, הש"ד, 2°.

366. **סליחות** מ"א ופפד"מ. נדפס פ"ר .

367. **סליחות** מכל השנה בל"א ע"י ה"ר **אליקים ב"ר יעקב ש"ץ מקאמארנא**: ד"א, תמ"ח, 4°.

368. **סליחות** כמנהג בהכ"נ הישנה בפראג : פראג, שס"ה, 2° . שם, שע"ג, 4° . (ועיין צונץ גאה"ל דף רפ"ג № 93) .

369. **סליחות** על גזירות ת"ח ות"ט לה"ר **שבתי הכהן** (בעל הש"ך) . נדפסו ראשונה בסוף סליחות ד"א, ת"א, 4° ואח"ז בקצת שארי דפוסי סליחות . (ועיין סליחות מנהג ליטא וכו' לקמן בסמוך) .

370. **סליחות** לח"ק גחס"א בהאלברשטאט : האלי, תס"ט (רד"א № 762, O) . וואנזבעק, תס"ט, 8° (רח"ס) .

371. **סליחות** לח"ק גחס"א דפפד"מ : חמו"ד, 8°.

372. **סליחות** על הולי סילדים בקורין רובלין : ד"א , תקנ"ז , 4° .

373. **סליחות** על ההרבן לה"ר אורי ב"ר רפאל ענגבערג : כ"י רד"א תקמ"ב וכק"ד ליתא .

374. **סליחות** כמנהג טורקייא מר"ח אלול עד אחר יוה"כ : כ"י רד"א q 1603, №.

375. **סליחות** ליום כ' סיון בפולין : קראקא , חש"ד , 4° וז"ז .

376. **סליחות** כמנהג ליטא עם פי' ה"ר מרדכי מארדוש והתנו הנ"ל (סי' 355) : לובלין , ת"ג , 2° וז"ז .

377. **סליחות** מנהג ליטא עם סליחות על הקדושים לה"ר משה מרדכי ב"ר שמואל מרגליות מקראקא : פפד"א , חש"ד , 8° .

378. **סליחות** מ"ל הנ"ל ועל הקדושים כנ"ל ובסופו מגלה עפה ספור מעשה גזירות ת"ח ות"ט וסליחות ע"ז לבעל הש"ך כנ"ל : ד"א , תי"א , 4° . וז"ז פ"ר ובפנים בוגים .

379. **סליחות** מ"ל הנ"ל ככל הנ"ל ועם פי' הר"מ מארדוש והתנו הנ"ל (סי' 361) : ד"א , תי"א , 4° . וז"ז פ"ל .

380. **סליחות** מ"ל רייסין זאמוט עם שני באורים בית לוי , מטה לוי מאת ה"ר אהרן ב"ר יהיאל מיכל מ"מ במיכיילישאק , עם ל"א : ווילנא, תקצ"ח . מעמעל, תרכ"א, 8°.

381. **סליחות** לליל הושענא רבא מנהג קרלקא : קראטאשין , תר"ד , 8° .

382. **סליחות** וקנת מחזור מנהג פולין עם ל"א : קראקא , שנ"ד , 4° .

383. **סליחות**, סדר — . עם פסוקים ומערכות ויוצרות וזולת ליו"כ לפי סדר ומנהג ק"ק ווירמייזא ובסופו קונר מס' המנהגים דק"ק הנ"ל . נדפסו ע"י ה"ר אהרן הלוי א' ממנהלי העדה בס : פפד"מ , תל"ד , 2° . (המגיד שנה ב' 42 № ע"ש) . עוד כנ"ל עם קנת שנויים כנראה ברד"א F 1096, : זולצבאך , תצ"ה , 2° .

384. **סליחות** מנהג נורנבערג ופיורדא עם קנת פי' : ווילמרשדארף , עד"ת , 2° .

385. **סליחות** לה"ר נפתלי כ"ץ אבד"ק פוזנא ופפד"מ וכו' עם פי' : פפד"א , תס"ב , 2° .
(ועיין תפלה , סדור בית רחל) .

386. **סליחות** מנהג פוזנא: חמו"ד , 8° וז"ז פ"ר .

387. **סליחות** מנהג פוזנא עם פי' ה"ר אברהם ב"ר יהודה מגניזן : פראג , שס"ח , 4° .

388. **סליחות** מנהג פוזן והורלאדני עם ל"א : ברעסלויא , תקצ"ח , 8° .

389. **סליחות** מנהג פולין כל"א ע"י ה"ר יעקב ב"ר אליהו הלוי מטיפליץ : פראג, שס"ב . פפד"א , גנ"ת , 2° .

390. **סליחות** מ"פ עם פי' ה"ר מרדכי מארדוש והתנו הנ"ל (סי' 361) : קראקא , שמ"ד , 2° וז"ז .

391. **סליחות** מ"פ גדול וקטן ורייסין ומעהרלין עם פי' הנ"ל : לובלין , ת' , 2° וז"ז .

392. **סליחות** מ"פ ולשוכבי"ס ת"ת עם פי' ה"ר יצחק הלוי איש סטנוב: ברלין, תקמ"ה, 2°.

393. **סליחות** מ"פ עם ת"א ובאור ע"י ה"ר שלום בר"י הכהן : אלטונא , תקפ"ח , 8°.

394. **סליחות** מ"פ מתורגם ומבואר ע"י ה"ר רפאל בר"י פירשטענטהאל בשם מטיב שפה , ובסופם סדר עליית כה"ג ואלהו ביוה"כ לבית · קה"ק כל"א : ברעסלויא , תקפ"ו , 8° .

395. **סליחות** מ"פ עם סליחות לח"ק גחס"א כלבוב ליום תעניתם יום ה' פ' במות : זאלקווא , תנ"ט , 4° .

396. **סליחות** מ"פ עם סליחות לתענית כ' סיון עם פי' : דיהרנפורט , את"ן , 2° וז"ז .

397. **סליחות** מ"פ ובסופו סליחות על גזירות אוקריינא לה"ר יום טוב ליפמאן הלוי העליר (בעל תוספות יו"ט):פראג,חש"ד,8°.

398. **סליחות** מ"פ קטן ולקנת קהלות מפולין גדול : פראג , ע"ת , 2° .

399. **סליחות** מ"פ קטן וואלין ורייסין עם סליחות על הקדושים : לובלין , שס"ג , 4° וז"ז .

400. **סליחות** לפורים : ברעסלויא חש"ד , 8° . ואולי הוא ס' מליצה לפורים לבן זאב , עיין זה .

401. **סליחות** ופזמונים לה"ר אברהם ב"ר יצחק אויערבאך בקוספעלד אחרי נחלץ מצרה וגזל מעלילה עם פי' ע"פ קבלה: ד"א,תל"ז,4°.

402. **סליחות** מנהג פיהם מעהרלין ופולין עם ל"א בגלדו : קראקא , ת"ח , 2° .

403. **סליחות** מנהג פיהם מעהרלין וקנת פולין עם פי' ה"ר במ' בצלאל כ"ץ מחוקק : פראג , שס"ט , 2° .

404. **סליחות** מנהג פיהם מעהרלין שלעזיען ואוסטרייך : פראג , ש"ן , 2° .

405. **סליחות** מנהג פראג (כנ"ל ונא ברד"א F 1078, : פולין) ועם מפתח בסופו : פראג , טר"ף . שם , רצ"ז , 2° .

406. **סליחות** מנהג פראנקפורט דמיין : ד"א, תע"ה, 4° וז"ז .
407. **סליחות** כל"א מנהג פפד"מ: ד"א, תמ"ח,4°.
408. **סליחות** מנהג קלוניא : פפד"מ , תמי"ד, 4°.
409. **סליחות** מנהג רומא ונקראים בשם תחנונים : שונצינו , רמ"ז, 4° .
410. **סליחות** לשובבים ת"ת : לובלין, ד"ת, 8° . זז"ז פ"ר .
411. **סליחות** הנ"ל ועם סליחה בשביל ילדים : קראקא, חש"ד , 8° .
412. **סליחות** הנ"ל עם פי' : חמו"ד , 4° .
413. **סליחות** הנ"ל עם פי' המלות ול"א ע"י ה"ר אלחנן פרויסטיץ : פפד"א , תס"ג . ברלין, תע"ג, 8° וז"ז .
414. **סליחות** שונות שלא נדפסו : כ"י רד"א q № 1604,.
415. **סליחות** לשומרים לבוקר . הוא סדר אשמורת הבוקר . ונדפס פ"ר . (עיין אשמורת הבוקר , סדר —) .
416. **סליחות** שמתפללין לפני כותל מערבי : כ"י רד"א q, 1667 № .
417. **סליחות** ותפלות מס' זמירות ישראל וסליחה משובחה בשביל ילדי ישראל לה"ר שמעון פרישהויף : פפד"מ, תע"ח, 4° . (ועיין משעון לילדים ורד"א q, 1521 כי הוא זה) .
418. **סלע המחלקות**. רבינו זרחיה הלוי . השגות ע"ס בעלי הנפש להראב"ד . ומזכירו בס' המאור שבועות פ"ב : (אוצר נחמד ב' סוף דף ז') .
419. **סלע המחלקות** . ה"ר נפתלי הירץ אולמאן ממיינץ. על המחלקות בין התורניים והפלוסופיא : כ"י ליידן $86/_{2}$ № .
420. **סלע המחלקות**. ב' תשובות והצעת מעשה חרם ממנוני ק"ק רומי בשנת תע"ב נגד ה"ר מנחם פיסארו , ובעל התשובה הא' מבקש לקיים החרם וקרא לו בשם זה : (הפליט (Cod. 67 . והג"מ חיד"א כתב : ובס' מלחמת חובה נדפסה הקדמת ה"ר אברהם רומאנו לס' זה (עיין ול"א ו' סי' י' ושה"ג שלי מ"ב אות ו' : ויכוח הרמב"ן) . וק"ק כי ס' מלחמת חובה נדפס שנתים לפני זמן החרם הנ"ל . ואולי הם ב' ספרים שונים .
421. **סם חיי**. ה"ר חיים בה"ר בנימן עשהאל. שו"ת ובתוכם קצת תשו' לאביו הנז' ובסופו לקוטים ודרושים כסדר התורה : שאלוניקי , ונת"ן , 2° .
422. **סם חיים לאבן סינא** בחכמת הרפואה : כ"י מינכען $280/_{7}$ № .
423. **סם חיים**. ה"ר אברהם אשכנזי אפטייקר מוולאדימיר . מוסר בחרוזים עם ל"א : פראג, ש"ן , 4° .
424. **סם חיים** . ה"ר חיים ב"ר צבי הירש מפוזנא . דרושים מלוקטים מספרי דרוש שלפניו ומסודר לשערים : ד"א , בתי"ם, 4° .
425. **סם חיים**. כולל חי' הראשונים , והם : תוס' שאנץ לחי' מכות , לקוטי מגילה ויומא לה"ר טודרוס הלוי , פסקי הל' תפילין מזוזה וציצית ופסקי סוכה לרי"ד וחי' סנהדרין לרבינו יונה : ליוורנו , תקס"א (וצעדנער 1806 : תקס"ו) 2° .
426. **סם חיים**. (עיין מציאת עזרי) .
427. **סמא דחיי**. ה"ר אהרן לוצאטו . על רופאי אליל : טריעסט , 1860 , 8° .
428. **סמא דחיי** . ה"ר אליעזר מטריטש אבד"ק פילץ . ח"י דרושים : ווארשא , תקנ"ו , 2° .
429. **סמא דחיי** . ה"ר אלעזר אבד"ק אמ"ר. חי' על אגדות הש"ס : ווארשא . . . (שי"ב ולא ראיתיו עד כה) .
430. **סמא דחיי**. ה"ר חיים יעקב מצפת . שו"ת כסדר ד' טורים וקצת חי' על הטורים : ד"א , צבאו"ת, 2° .
431. **סמא דחיי** . ה"ר מנשה בן יוסף בן פורת מאיליא . הנהגות ישרות להועיל עם ל"א להמון . לא נדפס רק קונט' א' וכ' : חמו"ד (קאפוסט , תקע"ח או תקפ"ג) 8° .
432. **סמ"ג** . הוא ס' מצות גדול , עיין זה .
433. **סמדר**. ס' דקדוק קדמון לר' לוי בן יוסף. הובא בס' חבור הקונים ובס' מסרות המסורת לר"א בחור ובס' ערוגות הבשם לר"מ ארקוואלטי דף ג' ע"ש .
434. **סמוכים לעד**. ה"ר אליהו כהן מאומיר. חי' ופסקים עה"ת : שאלוניקי , תקפ"ו , 2° .
435. **סמיכה לחיים** . ה"ר חיים פאלאגי . שו"ת על ד' טורים ובסופו שלמי סמיכה תקונים והשמטות , גם השמטות לספריו בית אבות ודרכי חיים והשמטות לספרו לב אבות ח"א , והשמטות לשו"ת הרשב"א ח"ה וקונט' רחמים לחיים שם , ועד אחרן שערי סמיכה מפתחות לשו"ת הנ"ל : שאלוניקי , תקפ"ו , 2° .
436. **סמיכת זקנים** . חיברו ב' חכמים על מלות ודינים : ד"ו . . . (ש"י) .

437. **סמיכת חכמים**. (עיין ברכת ה') .

438. **סמיכת כהן**. ה"ר אליעזר ב"ר יעקב כ"ץ אבר"ק באריסאוו. פי' על פרקי אבות: שקלאוו, תקס"ד, 8° .

439. **ס' הסמים**. הוא שער הראשון מס' מורה נבוכי הזמן לר"נ קראכמאהל ונדפס ראשונה בכ"ח א' מכתב ו' ע"ש .

440. **סמים נפרדים**. (עיין פלאות הטבע) .

441. **סמ"ע**. (עיין ס' מאירת עינים) .

442. **סמ"ק**. הוא ס' מצות קטן. (עי' עמודי גולה).

443. **סנסן ליאיר**. ה"ר חיים יוסף דוד אזולאי. סדר למוד ותפלות (לעניינים שונים): ליוורנו, תק"ן. שם, תקנ"ד, 16° . ד"א, תקפ"ו, 8°. ונדפס ז"ז גם בצירוף שארי ספרים קטנים להמחבר. (ועיין עבודת הקדש) . [והנה הרב כרמולי כתב שחיברו לבקשת חברת גמ"ח בליוורנו בר"ח כיון תק"ל (שה"ג ב' בתולדות הרב חיד"א) . וה"ר יוא"ל כ' וז"ל : חיברו לפקודת הפרנסים ראשי אלפי ישראל ליום המעשה בגל כנפיך י"ח-סיון שנת ה' ישמ"ר צאתך ובואך וגו' . בראש הס' כתוב : והנה נורף קונט' לב דוד וכו' . אבל בד' שני משנת תקנ"ד שבידי בא תחתיו ס' יוסף לחק עכ"ל] .

444. **סעד בחורים**. (עיין סוד בחורים) .

445. **סעודת מצוה**. ה"ר דניאל ב"ר משה דוד טירני. דרושים: ד"ו, תקנ"א, 2° .

446. **ספור דברים** מס' דברי יוסף שלשלת הרבנים וספור זריחת אור מלכי התוגרמים: קושטאנדינא, נחל"ת 8° .

447. **ספור דברים** מגילת הפורטוגיזן לאמ"ד: חמו"ד, 16° .

448. **ספור החיים**. ה"ר חיים וידאל ב"ר שבתי אנגיל. דרושים (כסדר הפרשיות) והספדים: שאלוניקי, תקכ"א, 2°. (זנ"ל ח' י"ז).

449. **ספור חלומות** קץ הפלאות. תולדות שבתי צבי שר"י וכל מעשיו ותועבותיו וכל עניניו עד סופו מלוקט מס' ציצת נובל צבי לר"י ששפורטש ומספרי הגאון חכם צבי והר"מ חאגיז וזולתם ונקרא ג"כ בשם מאורעות צבי: לעמבערג 1804 . קאפוסט, תקע"ד. ווארשא, תקצ"ח. שם, תר".. 8° .

450. **ספור** מאורע בענין מרגליות קרוב לאלכסנדריא: כ"י יה"ש .

451. **ספור מעשה** של ר' שלמה מולכו ושאר מעשיות בקצור: כ"י רד"א q 1705, № .

452. **ספור המעשים**. כולל מגלת אנטיוכס, מעשה יהודית, מעשה דניאל: מנטובה, תפ"ה, 8° .

453. **ספור** נסיעת דוד הראובני ועניניו באריכות: כ"י רח"ם 560 № .

454. **ספור פלאות**. (עיין מגד ישרים) .

455. **ספור** הצרות שעברו על ישראל בימי רוביצעו מלך צרפת בשנת ד"א תתס"ו: כ"י די רוסי 563/13 № . [וצ"ע בשבט יהודה] .

456. **ספור** תולדות כל מהלכות השמים לה"ר שבתי עמרון מרומא, כ"י: (תג"י ש' ל"ה).

457. **ספור** תלאות הגנף. (עיין עולם הפוך) .

458. **ספורי** איזה מעשיות מימי הגזירות והגירושים: כ"י רד"א q 1704, № .

459. **ספורי הפלאות**. (עיין ס' המעשה) .

460. **ספורי מלחמות**. (עי' ספורי מעשיות בסמוך)

461. **ספורי מעשיות**. קובץ מעשים רבים ושונים בל' יהודית המוני, והם: א) אלדד הדני, עיין זה. ב) נשיקות משה הוא ס' פטירת משה ע"ש. ג) ספורי מלחמות ומעשה אסה ושבעה בניה. ד) מעשה גדולה מן אומן ומן אוקריינא או גזירת — בשנת ת"ח ות"ט. ה) משל ומליצה. ו) מעשה יהודית. ז) מעשה ישורון. ח) ספורי מעשיות מתלמוד ומדרשים. ט) מעשה צדקה. י) מעשה גזירת הרועים. יא) מעשה נסים מה שקרה לר' שמואל חסיד. יב) הנהגות הנשים מוסר ודרכי צניעות לנשים. יג) צוואת ר' אליעזר הגדול. יד) מעשיות נחמדים. טו) מעשה ארץ ישראל בנסוע ר' יוסף הסופר לא"י וכתב את הנסים והנפלאות שעשה הקב"ה לישראל בא"י ונפת בשנת תקכ"ב: סדילקאוו, תקצ"ד. ווילנא, תר"ה, 8°. שם, תר"ח, 12° וז"ז. [ורובם עיין בשמותם למקומותם. ויש מהם אשר הורמו מספרים אחרים ונדפסו כבר גם בלה"ק וגם בל"א, וגם אלה פה נדפסו בשער מיוחד לכאו"א למכרם גם א' א' לבדו] .

462. **ספורי מעשיות למהר"ן** בלה"ק ול"א. הובאו לביה"ד ע"י ה"ר נתן ב"ר נפתלי הירץ מלבוב ובסופו השמטות לס' לקוטי מהר"ן ושארי ספורים: חמ"ד (רוסיא), תקע"ה, 4°.

463. **ספורי מעשיות** מתולדות האריז"ל והנהגותיו: כ"י רד"א q 981, et 0 919, №. [ונראה שהוא ס' שבחי האר"י, ועיין ג"כ סדר לידת האר"י בראש ס'] .

464. ספורי מעשים : פיוררה , שי"ד , 8° . (ועיין מעשים) .

465. ספורי מעשים מגזירות אוקטרייך ושארי מעשים טובים : כ"י רד"א q, 1706 №.

466. ספורי מעשים באשכנז משנת רל"א עד שנת ש"ז : כ"י שם q, 1707 №.

467. ספורי נפלאות . (עיין גאולת ישראל) .

468. ספורי הפלאות . ה"ר אליעזר פּאוויר כפרא דזאלקווא . ספורי מעשים בל"א מתלמוד ומדרשים ומעשיות מר' שמואל וכנו ר' יהודה החסיד וזולתם : זאלקווא , תקס" . . ווילנא , תקצ"ז , 4° . ווארשא , תרי"ג , 8° .

469. ספורים כשארו הטירקען על עיר ווין : פראג , חש"ד , 8° .

470. ספורים מעשיות ומלחמות מועתק ללה"ק ע"י ה"ר יעקב ב"ר משה די אלגאבה : קונשטנטינא , חש"ד , 4° . [הוא העתקת אמאדיש דגואלה עיין זה] .

471. ספורים מתולדות ש"ץ שר"י ותועבותיו ומעשי נביאו נתן העזתי ע"י ה"ר אברהם קונקי מחברון : ד"א , תדי"ן , 8° . [ואח"ז בס' תורת הקנאות ליעב"ץ , עיין זה] .

472. ספורת מני קדם . (עיין עובד ותרצה) .

473. ספירה . ה"ר יהודה פריציל . אגרת על חכמת התכונה בקצור : כ"י יה"ש .

474. ס' ספירות . פי' על עשר ספירות ובסופו פ' י"ג עיקרי האמונה: כ"י מינכען $240/_6$ №.

475. ספירות העומר . סדר — . לפי קבלת האריז"ל : כ"י רוזענטהאל באמ"ד 22 (רשי"ל ע' 1174) .

476. ספירת העומר . סדר — . עם כל המזמורים והתפלות והכוונות לפניה ולאחריה . נדפס פ"ר גם לבדו גם בכרוך סדרי תפלה .

477. ס' הספּטיבא . (עיין ס' ההטעה) .

478. ספק לקט . ה"ר פייטיל מווין : (תוס' ש"י) .

479. ספקות על מעשה יש"ו . קצור מפי' ה"ר יוסף ברש"ט על אגרת אלי תהי כאבותיך עיין זה . הוכר בנת רג"ל : כ"י אח"ס 43 ,38 et №.

480. ספר ר' אנשיל . (עיין מרכבת המשנה) .

481. ספר הראבי"ה . (עיין קרית ספר) .

482. ספר הבחור . (עיין בחור) .

483. ספר ברוך . (עיין ס' החכמה) .

484. ספר הבריות . (עיין הברית , כריתות ברית) .

485. ספר בחכמת החשבון והמדות לה"ר מרדכי ב"ר אליעזר כומטינו ונחלק לשנים : הא' הוא ס' החשבון בחכמת החשבון (אריטהמעטיק) והב' ס' המדות על כל עניני ומדות השטחים (געאמעטריא) וכל ספר נחלק לחלקים ופרקים : כ"י ראיתי ביד רעבענשטיין . ועיין רשימתו דף ל"ג .

486. ספר יוחסין . (עיין יוחסין) .

487. ספר מרבי ישראל כעש"ט . פי' על מזמור ק"ז בתהלים ע"פ סוד וכוונת המקוה ובסופו תפלת אליהו הנביא ז"ל אנת הוא חד וכו' : זיטאמיר , תקס"ה , 8° . ונדפס גם בס' דרכי ישרים , עיין זה .

488. ספר המשפטים . (עיין עץ חיים) .

489. ספר נחמד . פי' על פרקי שירה למהר"ם מטראני אשר בספרו בית אלהים : חמו"ד (לבוב או זאלקווא) 8° .

490. ספר של בינונים . (עיין לקוטי אמרים) .

491. ספר של ר' ברוך . (עיין ס' החכמה) .

492. ספר תורה . לקוטי פי' ה"ר יוסף קמחי עה"ת : כ"י די רוסי $166/_{10}$ № .

493. ספר התורה . (עיין עץ חיים) .

494. סת"ם . (עיין שנות חיים , ועיין סי' 525 לקמן) .

495. ספרא או ספרא דבי רב . לדעת הרמב"ם חיברו רב וסתמו אליבא דר' יהודה בר אלעאי ויש בזה דעות שונות (עיין שג"ב ס' סי' א' וב' ושה"ג שלי במקומו) . כולל ברייתות מדיני סדר קדשים וטהרות ע"פ י"ג מדות דר' ישמעאל ונקרא גם בשם תורת כהנים לפי שמסודר ומהובר ע"ס ויקרא : ד"ו , ש"ה , 2° .

496. ספרא הנ"ל עם פי' הראב"ד בעל ההשגות : קונשטנטינא . חש"ד , 2° . [ופירשט מ"א דף ז' כתב שנדפס קצת ממנו בקובץ לשון חכמים , עיין זה] .

497. ספרא הנ"ל עם פי' קרבן אהרן לה"ר אהרן אבן חיים . (עיין קרבן אהרן) .

498. ספרא הנ"ל עם פי' התורה והמצוה לה"ר מאיר ליבוש מלבים: באקורעשט, 1860, 4°.

499. ספרא הנ"ל עם פי' הראב"ד, ועם מסורת התלמוד ע"י ה"ר יצחק הרש ווייס : ווין , 1862 , 2° וג"ע .

500. ספרא הנקרא תורת כהנים הנ"ל מ"א עם ב' פירושים לה"ר צבי הירש ב"ר נפתלי הירץ הכהן רפאפורט : א) פי' מלוקט לבאר עומק הפשט בשם עזרת כהנים . ב) לבאר על מה אדני פירושו הטבעו וכו'

כמס תוספות העזרה, ובסופו הגהות ובאורים: ווילנא, תר"ה, 4°.

501. **ספרא** הנ"ל עם פי' **עשירית האיפה** לה"ר יצחק אייזיק יהודה יחיאל: לעמבערג, 1848, 2°.

502. **ספרא**. ס' דינים ופוסק שהיה בידי חכמי איטאליא. מוזכר במהרי"ק שרש קמ"ט ומובא בב"י סי' יו"ד ואינו נמצא, וקרוב הדבר שהוא ס' הנייר: (הג"ב ס' סי' ג' ול"א ס' סי' י"ב ושה"ג שלי ח"ב במקומו).

503. **ספרא דאדם קדמאה**. נזכר בזהר ותקונים וכו'.

504. **ספרא דבי רב**. (עיין ספרא לעיל).

505. **ספרא וגניזא** דשלמה מלכא. נזכר בזהר פ' יתרו דף ע'.

506. **ספרא דרב המנונא** סבא. נזכר בזהר ותקוני זהר וכו' פ"ל.

507. **ספרא דחיי** ורחמין למבעי במערות בית אלקינו עם תפלת בית עלמין ותפלה זכה: ליוורנו, תקצ"ט, 8°.

508. **ספרא דחנוך**. נזכר בזהר ותקונים בכמה מקומות. (ועיין ס' חנוך).

509. **ספרא דרב ייבא סבא**. הוא בעל מאמר הסבא בזהר ריש פ' משפטים עד דף קי"ד. ועיין בזהר ח"ג דף ז' ע"ב.

510. **ספרא דרב ייסא סבא**. נזכר בתקונין ועיין בסדר הדורות.

511. **ספרא דרב כרוספדאי**. נזכר בתקוני זהר ד' קושט' דף קל"ו וקל"ז.

512. **ספרא דצניעותא**. מיוחס ליעקב אע"ה כס' יצירה לאברהם אע"ה ונמצא בזהר סוף פ' תרומה והאריז"ל עשה פירוש עליו ונמצא בכתבי מהרח"ו ז"ל, והפי' ההוא בא ליד בעל ס' בן דוד מכת"י ה"ר בנימין הלוי שהעתיק מכ"י מהרח"ו עצמו ממש. עיין בהקדמת ס' בן דוד לר' בענדיט (ועיין זהר ועיין אמרי אמת ומ"ש שם. ועיין פי' על ספרא דצניעותא).

513. **ספרא דצניעותא** הנ"ל עם פי' הגר"א מווילנא: ווילנא, תק"ס, 4°.

514. **ספרא דצניעותא דיעקב**. ה"ר יעקב תמרילש. פשטים כסדר התורה ע"פ קבלת האריז"ל וכמה כללים לחכמת הקבלה: ד"א, תב"ט, 4°.

515. **ספרא דצניעותא**. (עיין באור סוד אדרא כו').

516. **ספרי**. חברו רב וסתמו אליבא דרבי שמעון ולכן נקרא ג"כ ספרי דבי רב. ובערוך קוראו לפעמים גם בשם וישלחו ע"ש תחלתו (עיין ערך יחניף, ספר 2). גם בשם מדרש וישלחו (שם בערך דנק 3). כולל ברייתות נדרשות ע"פ י"ג מדות התורה מסודרות מתוך פ' נשא עד סוף התורה כמו ספרא דלעיל ע"ס ויקרא ונחלק לפרשיות ולפסקות: ד"ו, רנג"ו, 2°. המבורג, תקמ"ט. זולצבאך, תקס"ב, 4°.

517. **ספרי** הנ"ל עם פי' **זרע אברהם** לה"ר אברהם יקותיאל זלמן ליכטשטיין. ובאו בו חי' ובאורים מכ"י קדמון לחכם ירושלמי לא נודע שמו ונחלק לב' חלקים, ח"א: דיהרנפורט, תקע"א, 2°. ח"ב: ראדיוויל, תק"פ, 2°. (וראיתי ח"ב גם חמ"ד והפרט ב"א יב"א המבש"ר טוב).

[וז"ז חוברו עליו כמה פירושים אשר לא נדפסו עד כה וקצתם ממנו בול"א סי' י"א ואלו הם: א) הראב"ד. ב) רבינו הילל. ג) מהר"א אבן חיים. ד) ה"ר משה פראנקפורט. ה) ה"ר חיים חברייא. ו) ה"ר אליעזר נחום. ז) הגהות ופירושים ה"ר סולימאן ן' אוחנא. ח) ה"ר חיים כפוסי].

518. **ספרי דבי רב**. ה"ר דוד ב"ר יעקב פארדו. פי' על ספרי הנ"ל ומביא בו קצת מפרשים הנז' לפני זה: שאלוניקי, דווי"ד המל"ך להדו"ת לפ"ג (תקנ"ט, ודלא כרח"ס ורובענס).

519. **ספרי דבי רב**. (עיין ספרי לעיל).

520. **ספרי זוטא**. מובא כמה פעמים בילקוט והוא ע"ד הספרי שבידינו: (ול"ב כ' ושה"ג שלי במקומו וע"ש). ונקרא ג"כ **ספרי של פנים שני** ברש"י ויקרא ז' י"ט. **וישלחו זוטא** בהגהות לפי' הר"ש פרה פ"ח משנה ז'. **מדרש שני בפנים אחרים** ברש"י סוטה דף ט"ז ע"א. **ברייתא דספרי** אולי ברש"י סנהדרין דכ"ט א'. **מדרש פנים אחרים של וישלחו** בערוך ערך ברדס, טג.

521. **ספרי חיים**. ה"ר חיים כפוסי. פי' על ספרי ומכילתא, כ"י. נזכר בס' שבות יהודה לה"ר יהודה נגאר: (כ"ל ד' ושה"ג שלי ח"ב במקומו).

522. **ספרי של פנים שני**. (עיין ספרי זוטא).

523. **ספרים חיצונים**. כן קורין התוס' והרא"ש למס' קטנות כמו מס' סופרים ודומה: (ול"ב כ"ג ושה"ג שלי במקומו).

524. **סרפיוני.** ס׳ רפואות. נעתק ע״י ה״ר משה בן מצליח מהעתקה רומית להחכם יואנים ממדינת קרימונה: כ״י רח״ם № 569.

525. ס׳ **סת״ם.** ה״ר שלמה קלוגער. תשובות ודינים על ס״ת תפילין ומזוזה: לעמבערג, 1856, 2°.

526. **סתרי תורה.** הרמב״ן. פי׳ על רות ע״ד הרמז ודרך האמת: כ״י מינכען № 29/8.

527. **סתרי תורה.** רזיאל בן שמואל אבואלעפיא. באור שתוף השמות ומשלי הנבואה בס׳ מורה נבוכים להרמב״ם ובפרטו הוא באור איזה ענינים בחכמת אלהית הנוגעים לל״ו סודות המורה ונחלק לג׳ חלקים: ח״א באור י״ד סודות בשם ארח חיים. ח״ב באור י״ב סודות בשם מקור חיים. ח״ג באור יו״ד סודות בשם תוכחת חיים. בראש כל חלק שיר קטן בר״ת "חלק א׳" לח״א, "חלק ב׳" לח״ב, "חלק ג׳" לח״ג. לח״א נמצא הקדמה, לח״ב פתיחה ולח״ג הלעה: כ״י מינכען 55/2 et 32 №. ובכ״י די רוסי № 141 נקרא ג״כ בשם ס׳ מפתחות ואח״ז שבעה נתיבות התורה ועל הקבלה ושארי מאמרים להנ״ל, ע״ש.

גם נמצא בכ״י רד״א q, 1666 № וברשימה משנת תקמ״ב מיוחס בטעות לאיש ושמו בנימן החתום בר״ת בשיר אשר בסופו, וכן קרה גם להחכם דעליטש אשר נתעה בשוא ליחסו לה״ר זרחיה הלוי או ה״ר זרחיה בן שאלתיאל ע״פ ראשי חרוזות שיר בראש הס׳ הזה בכ״י לייפציג № 39 ומפני חסרון הקדמת הספר שם.

גם שם הספר ושם חלקיו לא שוו בכל הכ״י ולא ראי זה כראי זה. כי בכ״י לייפציג הנ״ל **סודות המורה** ושם חלקיו **מורה צדק, מורה חסד, מורה משפט** ע״ש. ובכ״י ווין № 69 נקראו חלקיו בשם (לח״א חסר שמו) **יום שבת, יום כפור.** ויש כ״י שנקרא הספר **מורה המורה.** ועיין בהקדמת ר״י חייט לס׳ מערכת האלהות. (ועיין חיי הנפש, מעין מים גנים).

ואמנם לדעת החכם לאנדויער הוא מהדורא תניינא מספרו חיי הנפש (עיין תוס׳ עק״ד תר״ס דף . . .) ובכלל הוא ס׳ מצוי בכ״י במקומות רבים וברוב אוצרות ספר גם בלעדי הנ״ל.

528. **סתרי תורה.** (עיין זמר, כנסת ישראל, לשון תהפוכות).

529. ס׳ **סתרי התורה** ושער היראה ושער התשובה, לא נודע למי: כ״י רח״ם № 373 ושם במפתח דף שנ״ט—ס׳ נחלקו לשנים הסתרים לחוד והשערים לחוד, ע״ש.

נשלם אות ס מהדורא תליתאה

אוצר הספרים

ע

1. ע' שמות דמטטרון. הובא לבי"ד ע"י ה"ל משה ב"ר מנחם גראף: חמו"ד (1678), 8°.

2. ע"ב פסוקים. מיוחסים להרמב"ן ומסודרים לומר אחר התפלה וכן נספחו תמיד אל רוב סדורי תפלות. ונדפסו גם לבדם בל"א: פראג, חש"ד (ד' יסן), 4°.

3. עבדי יצחק. (עיין אדרת אליהו).

4. ס' עבודה. א' מי"ד חלקי ספרי הרמב"ם. (עיין משנה תורה).

5. ס' עבודה הנ"ל עם העתקה רומית והערות ע"י ל. קומפיעני ועם צורת ביהמ"ק: פאריז, 1678, 8°.

6. ס' עבודה בלב. (עיין תפלה).

7. עבודה רבה וזוטא. (עיין סדר —).

8. עבודה תמה. ה"ר זאב וואלף ב"ר יחזקאל פייוויל מ"מ בווילנא. סדר עבודת היום המעמדות עם פרשיות הקרבנות והקטרת ועבודת המוספין מסודר לדעת הרמב"ם והרמ"ע והר"מ די לונזאנו וכו', ב' חלקים: ווילנא, תקצ"ו—ז', 8°. עוד כנ"ל בקצת שנויים ותקונים: ווילנא, תרי"ט, 8°.

9. עבודה תמה. ה"ר יהושע בנבנשתי. פי' ע"ס עבודת יוה"כ להרמ"ק וכוונת כל נדרי ע"פ האריז"ל: קונשטנטינא, חש"ד, 8°.

10. עבודת אדמה. מובא בראב"ע פ' שמות: (סה"ד שכ"ה). ובתג"י ע' סי' ג' כ' וז"ל: עבודת האדמה נעתק מל' מצרים הזכירו הרב מוסקאטו בס' נפוצות יהודה דף ה' ע"א ע"ש.

11. עבודת אהרן. מצאתי ברשימת קאסמן משנת תקס"ב O 207, №.

12. עבודת בורא. ה"ר עקיבא בער ב"ר יוסף ר' הענוכש מווין. סדר תפלות עם כוונות והנהגות ותקונים ויחודים ונחלק לה' שערים: ווילמרשדארף, תמ"ח. ברלין, ת"ס (ורד"א q 885, №: ת"מ) 4°.

13. עבודת הבורא הנ"ל עם תוס' מרובה ושמו מהדורא בתרא של עבודת בורא: זולצבאך, תס"ז (ופירשט ח"א דכ"ז: תס"ג) 4°.

14. עבודת הבינונים. (עיין שערי עבודה).

15. עבודת הגפן. (עיין הגדה ש"פ).

16. עבודת הגרשוני. ה"ר גרשון אשכנזי אבד"ק מיץ. ח"א קכ"ד שו"ת: פפד"מ, למשפ"ט, 2°.

17. עבודת הגרשוני. ה"ר גרשון משאראווי. באור גדול על שיה"ש. כ"י, 4°. (שי"ג). ועיין במלואים...

18. עבודת זקנים. הרב דון יצחק אברבנאל. מאמר. כ"י. מזכירו בפירושו למו"נ דע"ו ע"ב.

19. עבודת היום. סדר המצות הנוהגות בכל יום: כ"י רד"א q 283, №.

20. עבודת יום הכפורים. (עיין סדר —, פי' —).

21. עבודת ישראל. ה"ר ישראל קמחי. פי' על סדר עבודת יוה"כ להרמ"ק: אזמיר, תצ"ז, 4°.

22. עבודת ישראל. ה"ר ישראל ב"ר שבתי מקאזניץ. פשטים כסדר התורה ודרושי מועדים ועל הגדה ש"פ ולקוטים ופי' על פ"א

וקלא חי׳ ש״ס : יוזעפאף , 1842 . זיטאמיר , תרח״י , 4° . לעמבערג , תרח״י , 8° .

23. **עבודת כהן גדול** ביום הכפורים לחזני קהלות ספרדים : חמו״ד (לונדון, 1780) 8° .

24. **עבודת הלוי** . ה״ר אהרן ב״ר משה הלוי . חי׳ עה״ת ע״ד הקבלה , ב״ח : לעמבערג , 1861 , 4° .

25. **עבודת הלוי** . ה״ר אבסילראד המכונה בענדיט ב״ר יוסף הלוי . דרשות וביאורים עה״ת ונדפס רק ע״ס בראשית : קראקא , שצ״ט . לובלין , חש״ד , 2° .

26. **עבודת הלוי** . ה״ר שלמה ב״ר אליעזר הלוי . מ״מ כל המצות (כפי דעת הרמב״ם) כסדר התורה למקומות שמדובר עליהם בתלמוד ומכילתא ספרא וספרי ורמב״ם וטורים ופוסקים ושארי ספרים והוא ח״ב לספר מורה צדק : קושט׳ , חש״ד . חמו״ד (קושט׳ סמוך לשנות רע״ו—ע״ח) . ד״ו , ש״ו . חמו״ד (קראקא) , 4° . ד״א , ת״ן , 8° . (ועיין מורה צדק) .

[גם יעד לחבר עוד ספר גדול לרמוז בו כל הדינים בפרטם למקומותם במושבותם וקרא לו עין משפט ע״ש] .

27. **עבודת הלוי** . (עיין ברכת הזבח) .

28. **עבודת המלך** . ה״ר מנחם ב״ר אהרן נייהויז . לקוטי דינים מטוא״ח מפוסקים ראשונים ואחרונים : ברלין , תמי״ם , 16° .

29. **עבודת המלך** . ה״ר מנחם ב״ר יקותיאל הכהן. דרושים נוסדים על דיני שופר ובסופו חי׳ גפ״ת מנכדיו בקונט׳ עטרת זקנים : זאלקווא , תק״ל , 4° .

30. **עבודת מקדש** . ה״ר מנחם ב״ר יהודה די לונזאנו . סדר עבודה לכל יום עבודת כהנים ולוים עם תפלות ופזמונים ושירים ע״פ מאמרי זהר : קונשטנטינא , חש״ד , 8° . עוד כנ״ל עם תוס׳ מרובה (עיין שתי ידות) . עוד כנ״ל בשם עבודת עבודה : שקלאוו , תקס״ג , 8° . (ועיין סדר עבודת המקדש) .

31. **עבודת המקדש להרמ״ע מפאנו** . (עיין סדר עבודה רבא וזוטא) : פיורדא, תפ״ו, 8° .

32. **עבודת המקדש** הנ״ל ופרקי שירה עם פי׳ ה״ר יעב״ץ : ליוורנו , תקכ״ז , 8° .

33. **עבודת מקדש**. ה״ר משה דעסויא דיין בגלויגא : כ״י מהרש״ד ולא פורש מהותו .

34. **עבודת מקדש** . ה״ר רפאל מילדולה . פי׳ על סדר עבודת יו״כ לספרדים בשם קרבן מנחה: ליוורנו, תקנ״א.(שם,1777), 8°.

35. **עבודת המקדש** . (עיין שו״ת מהר״ץ) .

36. **עבודת משא** . ה״ר יוסף איסקאפה . על דיני מסים והל׳ גיטין ושמות אנשים ונשים : שאלוניקי , תרי״ד (ולעדנער 358 : תר״ו) 2° .

37. **עבודת עבודה** . (עיין עבודת מקדש להרמד״ל לעיל) . אבל בסה״ד שכ״ה כ׳ וז״ל : חיבר ג״כ עבודת עבודה וא״כ לא זה הוא,וצ״ע .

38. **עבודת הקדש** . ה״ר חיים יוסף דוד אזולאי . הנהגות ומוסר ונחלק לשנים : ח״א מורה באצבע להנהגות האדם בירא ה׳ ודינים לכל השנה . ח״ב צפורן שמיר אזהרות ושמירות סגולות ותקנות : ליוורנו , תקמ״ב . שם , תקמ״ו . שם (ועל השער כתוב : נדפס רביעית) ונוסף בו : קשר גודל וכף אחת . תקס״ב . שקלאוו , תקנ״ט . זאלקווא, תקס״ד . שם , תקע״א . פיסא , תקע״ו . הרובשוב , תק״פ . ד״א , תקפ״ד . ווילנא , תקצ״ד . ווארשא, תר״ב . חמ״ד (זאלקווא) , תר״ח , 8° . ח״א לבדו : לונדון , חש״ד (תקנ״א) , 8° .

39. **עבודת הקדש** הנ״ל ואחת אחת נוספו בו עוד ספריו הקטנים אלה : יוסף בסדר , כף אחת , סנסן ליאיר , קשר גודל , שומר ישראל ויש בזה מה שאין בזה . ואלה הם אשר ראיתי עד כה עם כולם : ליוורנו , תקנ״ד . ירושלים , תר״א , 8° . פרעסבורג , 1857 . שם , 1859 , 12° . עוד כנ״ל ונוסף עליהם עוד ס׳ לדוד אמת וס״ד : ירושלים , תר״ז , 8° . לבוב . . . עוד כנ״ל בשם עבודת הקדש החדש ונכללו בו ה׳ ספריו הנ״ל או נדפסו בסופו , אבל בזה שראיתי לא מצאתי רק ב׳ חלקי מורה באצבע וצפורן שמיר הנ״ל לבדו : זאלקווא , 1849 , 8° . ונדפס עוד גם בזיטאמיר וגם ז״ז .

40. **עבודת הקדש** . ה״ר מאיר ב״ר יחזקאל ן׳ גבאי . ס׳ קבלה ונחלק לארבעה וכל חלק לפרקים ונקרא ג״כ **מראות אלהים** : מנטובה , ש״ה . ד״ו , והרניג״ו . קראקא , של״ז . סלאוויטא , תקפ״ז , 2° . עוד כנ״ל בד׳ הוצאות : לבוב , תר״ט . שם, 1857, 8°.

41. **עבודת הקדש** . ה״ר מרדכי הלוי (בעה״ס גנת ורדים) . פי׳ עה״ת , כ״י . מביאו בשו״ת דרכי נועם : (שי״ג) .

42. **עבודת הקדש** . ה״ר משה דוד ואלי . עניני קבלה : כ״י יוא״ל .

43. **עבודת הקדש**. רבינו שלמה בן אדרת (הרשב"א). ב' חלקים ובכל חלק כמה שערים: א) בית נתיבות בדיני עירובי חצרות ותחומין. ב) בית מועד בדיני אוכל נפש בשבת ויו"ט. ונלוו לו ס' בעלי הנפש להראב"ד וכללי יין נסך להרא"ה ב' פרקים: ד"ו, שס"ב, 4°.

44. **עבודת הקדש** הנ"ל לבדו ונלוו לו ס' פורת יוסף חי' ביצה פ"א וב' לר"י סאמיגה ושארי נוספות: מיץ, תקכ"ד. סלאוויטא, תקס"ה, 4°. עוד כנ"ל לבדו: נאווידוואהר, תק". . ווארשא, תקס"ג, 4°. אפען, תק"פ, 2°.

45. **עבודת הקדש**. (עיין עבודת מקדש).

46. **עבודת הקדש החדש**. (עיין עבודת הקדש לה"ר חיד"א לעיל).

47. **עבודת התמיד**. סדר תפלות עם פי' ה"ר אלישע חבילייו: ליוורנו, תקנ"ד, 8°.

48. ס' **העבור**. ה"ר אברהם ב"ר חייא הנשיא הספרדי. על חכמת העבור וחשבון תקופות ומולדות וכו' בג' מאמרים. הובא לביה"ד מכ"י בתוס' קצת לוחות ופרק אחד מספר חשב האפוד על חשבון המהלכות להאפודי ע"י ה"ר צבי פיליפאווסקי: לונדון, תרי"א, 8°.

49. ס' **העבור** להראב"ע. בענינים הנ"ל. הובא בפי' אהל יוסף על הראב"ע פ' נח ע"פ כי לימים עוד שבעה ע"ש, ואולי הוא ס' סוד העבור שלו, עיין זה.

50. ס' **העבור**. ה"ר יצחק ב"ר אהרן (חי ה"א כ"ח). כנ"ל. הובא בס' מאור עינים פ' מ' ע"ש.

51. ס' **העבור** לרב סעדיה גאון. מובא אצל המחברים ולא נמצא (כעת). גם מחברים ערביים מביאים אותו בשם ס' העבור ונראה שנכתב בל' ערבי.

52. ס' **העבור** לה"ר סעדיה ב"ר מיימון. (עיין ארון העדות).

53. **עבור שנים**. ה"ר יששכר ב"ר מרדכי סומאן (בן סוסאן ?). חשבון תקופות ומולדות משנת שכ"ד (הרנ"ט ?) עד עולם ועבור השנים וכל השייך לעברונות וכל הסדרים והמנהגים בקריאת הפרשיות והפטרות ונקרא ג"כ תקון יששכר: קונשטנטינא, שכ"ד. ד"ו, של"ט, 4°. [ובש"י עם הגהות כ"י שת"י אות ת' № 167 נ"ב: שאלוניקי, שכ"ד, ע"ש].

54. **עבור שנים**. ה"ר מרדכי פינצי. לוחות ושערים מחוברים שונים עם באורים: כ"י רח"ם № 570.

55. **עבותות אהבה**. (עיין אהבת דוד, ענף עץ אבות).

56. **עבותות האהבה**. ה"ר שלמה אלקבץ הלוי. [קבלה] ע"ד האמת ולא נדפס: (כ"ו פ"ח ושה"ג שלי במקומו).

57. ס' **עברונות** מחבור ה"ר אליעזר ב"ר יעקב בלין אשכנזי. חשבון תקופות ומולדות ועברונות וחגי העמים ונמצא בו עיגול דרב נחשון גאון אשר לא נודע מקורו. (ועיין תקונים והוספות לתולדות ר"נ בעל הערוך מהג"מ שי"ר בבכה"ע תקל"א דף פ"ב להערה 30). נדפס לראשונה ע"י סיב. מינשטער: באזיל, 1527, 4° (פירשט ח"ב דף של"א). ריווא די טרינטו, שכ"א, 4°.

58. **עברונות** הנ"ל עם הגהות ה"ר דוד ב"ר יעקב מלאמאז ותוס' הגהות והירידים: לובלין, שע"ה. שם ת'. פפד"א, את"ן, 4°.

59. **עברונות** הנ"ל כנ"ל ובסופו קונט' נותן ישועה לה"ר מאיר ב"ר נתן יהושע בסת"ם מגולה המלבורג. כללים ולוחות חדשים להנ"ל: אופיבאך, בעת"ה אחיסמ"ה (תפ"ב), 4°.

60. **עברונות** הנ"ל כנ"ל ועם הגהות ה"ר שמעון ב"ר יונה כ"ץ: זאלקווא, תק"ו. שם, תקט"ו. שם, תקס"ה, 4°.

61. **עברונות** הנ"ל עם ציורים ולוחות ע"י ה"ר יוחנן ב"ר נפתלי טריוויש: כ"י רד"א q № 719.

62. **עברונות** כנ"ל לה"ר ליווא אופנהיים בווירמיש מהעתק ה"ר אליהו בר"מ לואנץ: כ"י רד"א q № 1670.

63. **עברונות** כנ"ל לה"ר צבי הירש קיידינובר (בע"ס קב הישר): כ"י רד"א q № 1669.

64. **עברונות** כנ"ל נחלק לכ"ט פרקים ולא נודע למי: כ"י מינכען № 299.

65. **עגה, עוגת** —. (עיין עוגה, עוגת —).

66. **עגולה רעיונית**. (עיין עגולות הרעיונות).

67. **עגולות הרעיונות**. ז' שערים הן תשובות בפילוסופיא עמוק מאד להשופט המלמד הנכבד בן עבד אלקים בן מחמד אבו אלסיד בטלמיוס (וצ"ל בטליוסי) עבד אלקים. נעתק ע"י ה"ר משה אבן תבון. כ"כ ברד"א תקמ"ב. ובק"ד q 1181, כתוב סגולות הרעיונות בטעות הדפוס ובכ"י כ' עגולה רעיונית כראוי. ובכ"י פאריז נקרא ס' העגולות ובו ח' שערים. עיין תוס' עק"ד תר"ה דף תר"ך ושם גם פתחי השערים. ור' נתנאל

כספי מיחסו לאבן רשד (תוס' עק"ד תר"ח ע' תרכ"א). אבל בס' עומר השכחה דקלה"א מיחסו לאבו אחמד אלגזאלי ע"ש. ובאוקספורד נמצא בכ' ערבי 400 וגם בכ' עברי № 407 שם, ובמינכען $201/_6$.

68. ס' העגולות. (עי' עגולות הרעיונות לפני זה).

69. ס' העגולים. (עיין חיי עולם הבא).

70. עדות אהרן. מובא בס' מעורר זכרון: (סס"ד שכ"ה).

71. עדות ה' נאמנה. בשם זה נדפס ראשית ויכוח או שו"ת ר' שלמה בן משה בן יקותיאל במ"ע בית המדרש שנה שניה ע' 143 והוא בכ"י די רוסי $402/_{10}$ ובכ"י מינכען $300/_{12}$.

72. עדות ביהוסף. ה"ר יוסף אלמושנינו. שו"ת ב' חלקים, ח"א: קונשטנטינא, תיט"ב ל"ד, 2°. ח"ב: שם, תצ"ג, 2°.

73. עדות ביהוסף. ה"ר יוסף חיים ן' סאמון. ב' חלקים: ח"א חי' על מס' ב"מ וח"ב שו"ת, ובסופו לקח טוב חי' ושו"ת ופסקים לבנו ה"ר שם טוב: ליוורנו, תק"ס, 2°.

74. עדות ביהוסף. ה"ר יוסף ב"ר משה ן' אלאשקר. על הל' שחיטה וטרפה מהרמב"ם. כ"י כרמולי: [או"ב ג' דק"ו וע"ש דק"ז].

75. עדות ביהוסף. (עיין קונטרס עגונות למוהר"ל).

76. עדות ביוסף. ה"ר יוסף ב"ר אליעזר הלוי. פשטים עה"ת: זולצבאך, תק"א. שם, תקמ"ו, 4°. [ג"ח ס' יפה מראה על התלמוד].

77. עדות יעקב. ה"ר יעקב ב"ר יקותיאל קויפמן. סימני תרי"ג מצות באותיות עשרת הדברות וכל אות רומז למצוה: האנואה, שפ"ח, 8°.

78. עדות ביעקב. ה"ר יעקב ב"ר אברהם די בוטין. שו"ת ולקוטים וקצת באורים ע"ס העטור: שאלוניקי, ת"פ, 2°.

79. עדות ביעקב. ה"ר יעקב ישראל עמדין (יעב"ץ). בעניני דברי ריבות הידועים: חמ"ד (אלטונא או אמ"ד), תקט"ז, 4°. ועם הגהות רבות מהמחבר כ"י (צעדנר 237).

80. עדות ביעקב. ה"ר יעקב ששפורטש וה"ר בנימן מוספיא. תשובה בעסק יורשי אלמנה אחת: ד"א, תל"ב (ורד"א q, № 662: קראקא, חש"ד) 4°.

81. עדות ביעקב. ה"ר שמואל זאנוויל העגא. מודעה על ס' תהלים עם באור חדש עם דוגמא על קצת מזמורים: אופיבאך, תקמ"ז, 8°.

82. עדות ביעקב. (עיין מנחת יעקב).

83. עדות לישראל. ה"ר בנימין זאב כ"ץ רפאפורט. חי' על מס' מכות עם תוס' חי' לבנו ה"ר מנחם מענדיל והוא שמלה שלישית מחבורו שמלת בנימן: פרעסבורג, תקצ"ט, 4°.

84. עדות לישראל. ה"ר צבי ב"ר יעקב אשכנזי. טופס כתב רבני וגאוני ירושלים אזמיר ושפד"מ נגד נחמיה חייא חיון: חמו"ד (ד"א, 1715?), 4°.

85. עדות לישראל. ה"ר שלמה ב"ר מנחם. פי' ע"ס הכוזרי, כ"י: (ש"י. וטעות הוא עיין הפליט 18).

86. עדות לישראל. ה"ר שלמה פלעססנער. ראיות מספרי חכמי העמים על קדושת תורתנו המקובלת: ברעסלויא, תקפ"ו. שם, תר"י, 8°.

87. עדות נאמנה. כולל מס' עדיות עם פי' הרמב"ם והר"ש משנזא ובסופו תשובה א' להמלבה"ד ה"ר אריה ליבש במהר"י ז"ל פרענקיל תאומים: דעסויא, תקע"ג, 4°.

88. עדי זהב. ה"ר מנחם די לונזאנו. הגהות על הלבושים. הובא בס' מצת שמורים וה"ר חיד"א ראהו בכ"י המחבר כמ"ש בשג"ב כ"ה ול"ב ד' ושה"ג שלי במקומו.

89. עדי צבי. (עיין מקרא קדש).

90. עדים נאמנים. ה"ר אליהו מרדכי ווערביל. מעשה הולדה וגור בשירים: ווילנא, תר"ח, 8°.

91. ס' עדינות. ה"ר שמעון הגדול מגדולי לותי"ר. ס' קבלה ומקורו מעזרא הסופר ואנשי כנה"ג. הובא בס' קרנים מאמר י"ג וע"ש בפי' דן ידין.

92. עדן גן אלהים. ס' קבלה. הובא בפי' הר"מ בוטריל לס' יצירה פ"א משנה ב' קרוב לסופו, ולא נאמר שם שהוא להרמב"ן כדברי הש"י וקוה"ד דף יט"א. [ודברי המעיר בקוה"ד שם לא זכיתי להבין. ואולי בתוס'עק"ד תר"ה דקפ"א מבואר יותר].

93. עדן ערוך. (עיין תפתה ערוך).

94. עדת דבורים. (עיין מכתמים ושירים).

95. עדת יעקב. ה"ר יעקב ב"ר יוסף איבהארן. דברי שלום ואמת, חידושים: ברעסלויא, תר"ה, 4°.

96. עובד ותרצה או ספורת מני קדם. ה"ר בער ב"ר אברהם בינג סג"ל. ספור ושיחה ע"ד ההוה (דראמא) עם ת"א, ח"א בכך א': רעדלהיים, 1810, 8°.

97. **עובר אורח**. הנהגות ודרכי מוסר בירלאת ה'. הובא לביה"ד ע"י ה"ר שמעון ב"ר מאיר (בסוף ס' קצור סמ"ג): קארלסרוא, תרכ"ג, 12°.

98. **עובר לסוחר**. ה"ר מנחם ציון פורטא כהן רפא. י"ב שערים בחכמת המספר והחשבון בקצור: ד"ו, שפ"ז (ותג"י מ' כ"ט: שע"ז) 4°.

99. **עוגה קטנה**. ה"ר מיכאל הכהן. (השגות או באור ?) על קונט' אחות קטנה למהר"א יצחקי: (שג"ב א' ע"ו ושם"ג שלי מ"כ אחות קטנה באות א' ע"ש).

100. **עוגת אליה**. (עיין פרקי אבות).

101. **עוגת אליהו**. ה"ר אליהו בה"ר משה ישראל אבד"ק רודים. שו"ת: ליוורנו, תק"ץ, 4°.

102. **עוגת רצפים**. (עיין אבק סופרים).

103. **עוד למועד**. (עיין מאורי אור).

104. **עוז —**. (עיין עז — להלן).

105. **עוזר ישראל**. ענינים שונים בדרך דרוש ונוטה לקבלה: שקלאוו, תקמ"ה, 4°.

106. **עוטה אור**. ה"ר בנציון יהודה ב"ר אליהו בערקאוויץ. קצת כללים בתהלוכות תרגום אונקלוס ובאור קצת מקומותיו ובסופו קונט' מספרו שמלת גר הכולל באור על תרגום אונקלוס על כל התורה, ובסופו לוית חן כ"ח הערות בתרגום ס' אמת: ווילנא, תר"ג, 8°.

107. ס' **העוין**. ה"ר משה קוניץ מאובין. פי' ע"ס בחינת עולם עם הפנים ונחלק לבאור המלות והענין עם מפתח גדול וקצת הערות במאמרי חז"ל: ווין, תקנ"ו, 4°.

108. **עולה חדשה**. ה"ר עזרי' חיים סנגויניטי. דרושים עה"ת ומי' על תנ"ך לדינא ובסופו איברי עולה חי' תורה והלכות שנשמטו מהנ"ל: ליוורנו, תקצ"ח, 2°.

109. **עולי עין**. (עיין יוסף דעת).

110. **עוללות אפרים**. ה"ר פייביש (רבו של הט"ז). חי' על הל' פסח: (תוס' עק"ד תר"ו דף תקל"א. ועיין הגדה ש"פ סי' 18).

111. **עוללות אפרים**. ה"ר שלמה אפרים ב"ר אהרן לונטשיץ. דרשות ופשטים ונפרד לארבעה ראשים: א) מענין סוף האדם וכו ו' עמודים. ב) דרשות לכל המועדות מ"ו עמודים. ג) דרשות לכל פרשיות התורה ולנשואין ומילות ופדיון הבן והספדים ב"מ ב' עמודים. ד) ג' עמודי עולם תורה ועבודה וגמ"ח: לובלין, (טו"ב) באפרי"ם, 2°. עוד כנ"ל עם הוספות רבות והגהות המחבר: פראג, שע"ט (ולא כרד"א). ד"א, ע"ת, 2°. זאלקווא, תקכ"ה. ד"א, תקל"ט, 4°.

112. **עוללות הבוחן**. הוא בקשות הלמדי"ן לר"א הבדרשי ובקשת הממי"ן לר' ידעיה בנו עם ת"א ע"י ה"ר חיים הירש שוואבאכר ובאור לה"ר דוד אטטענזאסר: פיורדא, תקס"ח, 8°.

113. **עוללות הבציר**. ה"ר יוסף צבי הירש ב"ר שלמה זלמן. חי' על הרמב"ם ותוכחת מוסר כסדר התורה: ליוורנו, תקל"ט, 2°. ובתג"י י' סי' רכ"ח כ' שמיבר ג"כ ס' קרן צבי עה"ת ע"ש.

114. **עוללות הגפן**. (עיין נטע הגפן).

115. **עוללות הכרם**. ה"ר שלמה אמארילייו. שארית שו"ת מספרו כרם שלמה. ונדפס בסוף שו"ת תורת חיים למהרח"ש ח"ג ע"ש.

116. **עוללות נפתלי**. ה"ר נפתלי הירץ וויזל. באור ע"ס בראשית, חוברת א': המבורג, תר"ב, 8°. חוברת ב' ע"י ה"ר יש"ר מגערץ: גערץ, תדי"ר, 8°. (עי' אמרי שפר).

117. ס' **העולם להראב"ע**. בעניני מערכת הכוכבים והמזלות וכדומה. מובא בפי' אהל יוסף על הראב"ע פ' שמות בסוד שם המפורש ע"ש, ובפי' בסר ע"פ והעברת שופר תרועה מזכיר גם נוסחא שני ממנו ע"ש. ואולי הוא ס' משפטי העולם הנקרא ג"כ מחברות המשרתים. ועיין חקות השמים ומ"ש שם.

118. **העולם והאדם**. (עיין רחובות עיר).

119. **עולם אחד**. ה"ר אליעזר פישל ב"ר יצחק מסטריזוב. דרושים בענין האחדות ונחלק למאה פרקים: זאלקווא, חש"ד, 8°.

120. **עולם הבא**. מעניני גן עדן ונקרא ג"כ ס' הגן או ס' גן עדן: פראג, חש"ד, 8°.

121. **עולם ברור**. ה"ר אליעזר פישל הנ"ל. דרושים בדרך קבלה: לבוב, חש"ד, 8°.

122. **עולם גדול**. (עיין מדרש לפירושים מהנ"ל).

123. **עולם הדמיון**. (עיין פקח כח השכל).

124. **עולם הפוך**. ה"ר אברהם קאטאלאנו. ספורי המגפה בוויניציא שנת ש"ץ ובסופו שירים על זה לה"ר משה בנו: כ"י הפליט Cod. 9. ואולי הוא ספור תלאות הנגף הנזכר לבעל כרם חמד להדפיסו ולא נדפס. עיין כ"ח ד' דף י"ד ובהערה שם.

125. **עולם הפוך**. ה"ר אליעזר פישל הנ"ל. לבאר דברים הפכיים הן בנושא אחד הן במתחלפים: חמו"ד (זאלקווא), 8°.

126. **עולם הפוך**. (עיין עולם חדש).

127. **עולם חדש**. קונטרס — . ונקרא ג"כ עולם הפוך על החדשות וההפוכות בזמננו : לונדון , תקמ"ט , 8° .

128. **עולם חדש**. (עיין מעשה טוביה) .

129. **עולם המוהשים**. (עיין פקח כח השכל) .

130. **עולם המנהג**. (עיין שם) .

131. **עולם קטן**. ס' רפואה לאבן סינא בעשרה מאמרות ובראשו שיר יפה לה"ר מאיר הנשיא קרשקש : כ"י הפליט Cod. 17 .

132. **עולם קטן**. ה"ר יוסף ב"ר יעקב ן' צדוק. על כללות הבריאה ומהות האדם באשר הוא עולם קטן ועל הנפש ושכל ועונש וכו' , ונחלק לד' מאמרים וכל מאמר לשערים וחלקים. חובר בל' ערבי ונעתק לעברי ע"י ה"ר משה אבן תבון . ונדפס מחדש מתוך כ"י המבורג ע"י ר"א יעללינעק : לייפציג , תדי"ר , 8° .

133. **עולם קטן** . מאמר להרמ"ע מפאנו . (עיין עשרה מאמרות) .

134. **עולם קטן** . ה"ר משה ב"ר שמואל אבן תבון . חקירות במהות האדם באשר הוא כללות העולם : כ"י אקספורד № 407 וכ"י רח"ם 82 et 37 ג' וד' וע"ש במפתח דף שמ"ה . וכ"י יה"ש .

135. **עולם קטן**. ה"ר רפאל עמנואל חי ריקי . קבלה . נדפס כראש ספרו משנת חסידים וגם לבדו עם פי' דרך המלך , עיין זה .

136. **עולת אהרן** . ה"ר אהרן זעליג ב"ר יואל פייביש מאוסטרהא. חי' על אגדות הש"ס: אופיבאך , תצ"ג , 2° .

137. **עולת חדש** . ה"ר אלעזר פלעקילש . שם הכולל לחבוריו בדרוש ובו כמה חלקים ולכל חלק וחלק קרא בשם מיוחד , ואלה הם : עולת חדש הראשון. דרושים שונים בהלכה ואגדה בשם מילי דשמיא ב' חלקים : ח"א דרושים עם קונט' קול קורא אומר על חובת אהבת הישראלי לבן נכר : פראג , תקמ"ה , 8° . ח"ב דרושים עם קונט' זכרון בספר על אהבת רעים : שם , תקמ"ז , 8° .

138. **עולת חדש** השני . מהנ"ל . ח"א דרושים שונים נחלק למאמרים ובו דברי ריבות על העתקת התורה להרמבמ"ן ונקרא בשם עולת צבור : פראג , תקמ"ז , 4° . ח"ב מהנ"ל דרושי הספד בשם מילי דהספידא ובדרוש הח' תשובה לה"ר יחזקאל סג"ל לנדא : שם , תקנ"ג , 4° .

139. **עולת חדש** השלישי . מהנ"ל . ח"י דרושים והספדים שונים בשם עולת עני ב' חלקים : פראג , תקנ"ג , 4° . [ובשער ח"ב כ' שנטע אצל המעין הזה שבעים תמרים מחבורו עולת עשיר על הרמב"ם , ובס' שהיה לפני לא נמצאו] .

140. **עולת חדש** הרביעי מהנ"ל . (עיין אהבת דוד) .

141. **עולת חדש**. ה"ר סיני ב"ר אלעזר ספיר. דרושים לי"ב חדשי השנה והוא ח"א מספרו גזרת ספיר : ווארשא , תר"ז , 4° .

142. **עולת חדש** . (עיין זמירות ישראל) .

143. **עולת החדש** . ה"ר חנוך זונדיל ב"ר יוסף . תפלת ער"ח עם פי' ועל ענין ער"ח ומעלת התענית ומעלת ואהבת לרעך כמוך ועונשה ואזהרת כוונת התפלה ומעלת הצדקה בתענית וכו' : ווילנא , תרי"ט , 8° .

144. **עולת יום טוב** . ה"ר יו"ט ליפמאן כ"ץ מרושלי במדינת פיהם . לקוטי מוסר מספרי חז"ל מסודר על שלשה עמודי עולם : כ"י רד"א q 1264, № .

145. **עולת יצחק** . ה"ר יצחק אייזיק ב"ר יקותיאל זלמן. ב' חלקים : ח"א חי' הלכות הילמדנו מספר דברים , וח"ב שו"ת בש"ע י"ד ואה"ע : שקלאוו , תקס"ג , 4° .

146. **עולת יצחק** . ה"ר יצחק ב"ר יהושע . דינים בדרך חידות ובו מאה שערים למצוא כל דין ודין במקומו כסדר הטורים : פראג , שס"ו . פפד"א , תמ"ב , 4° .

147. **עולת יצחק** . ה"ר יצחק ב"ר ישעיה מטרניגראד . באור על שו"ב מהרי"ו עם חי' דינים מפוסקים אחרונים להלכה ולמעשה: פפד"א , תמ"ה . ווילמרשדארף, תמ"ה , 4° ; עוד כנ"ל עם תוס' הגהות וחידושים: פפד"א, תג"ב . פיורדא, תס"ד . שם , תפ"ז , 4° .

148. **עולת יצחק** . (עיין בית אהרן) .

149. **עולת עני** .
150. **עולת עשיר** . } (עיין עולת חדש) .
151. **עולת צבור** .

152. **עולת שבת** . ה"ר יואל אבן שועיב . דרשות כסדר התורה ומאמרי רז"ל : ד"ו , של"ז , 2° .

153. **עולת שבת** . סדר תפלות לשבת עם כל היוצרות ופ"א עם פי' ה"ר יוסף יערוסלאוור מלוקט מס' לחם יהודה , מנחה חדשה וז"ז (ועי' פ"א עם פי') : ד"א, ע"ת . שם, תפ"ה . שם , תק"ו , 12° . (שם , תק"י , 16°) .

154. **עולת שבת**. ה"ר שמואל זאנוויל אבד"ק פפערשויא. י"ג דרושים: כ"י רח"ם 576 №.

155. **עולת שבת** . ה"ר שמואל ב"ר יוסף . באור על ש"ע א"ח מהל' שבת עד תומו :

ד"א, תל"ד, 2°. [ונדפס לפני ספרו עולת תמיד על א"ח מש"ע ע"ש. פירשם א"ב דקע"ג. ווענדנער ע' 335 כתב שנדפסו יחד בשנת תמ"א].

156. **עולת שבת**. (עיין זמירות ישראל).

157. **עולת שבת בשבתו**. סדר תפלות לכל שבתות השנה מסודר ע"י ה"ר וואלף היידנהיים: רעדלהיים, תקפ"ב, 8°.

158. **עולת שמואל**. ה"ר שמואל יהודה ליב קוידער. קל"א שו"ת בש"ע א"ח ועוד אחת בסופו: פראג, תקפ"ג, 2°. [ויש לו עוד ב' חלקים על שארי חלקי הש"ע בכ"י].

159. **עולת שמואל**. ה"ר שמואל ב"ר מרדכי קונפורטי. שו"ת א"ח וי"ד וח"מ ודרושים: שאלוניקי, מבש"ר טו"ב (תקנ"ט), 2°.

160. **עולת שמואל** לר' שמואל בן משה מהלברשטאט. על הקרבנות: כ"י רש"ד 10 בשנת תק"ג כ"י פישל... ועיין געש. דער געמ. הלכ. ע' 62.

161. **עולת שמואל**. שו"ת לה"ר שמואל פלורינטין אחרון: (כ"ו פ"א וס"ג בלי במקומו).

162. **עולת תמיד**. ה"ר יעקב צמח. כוונות אסר מלא מכ"י מהרח"ו ז"ל עם חדושים הרבה כ"י: (ול"א ז' וס"ג בלי במקומו). [ואולי הוא גוף אחד מס' עץ חיים למהרח"ו. ועיין עץ חיים]: שאלוניקי, תרי"ר, 4°.

163. **עולת תמיד**. ה"ר מאיר ב"ר ליב אנשיל עוזרש. לקוטי מאמרים ופשטים בערכין כס' ילקוט חדש: כ"י רד"א q, № 188.

164. **עולת תמיד**. ה"ר משה ב"ר יעקב אלבילדה. פי' הפסוקים כסדר התורה ע"פ מאמרי רז"ל וחכמי המחקר עם מפתח בסופו: ד"ו. רפ"ו (?). שם, שס"א. שם, תקס"א, 4°.

165. **עולת תמיד**. ה"ר שמואל ב"ר יוסף באור על ש"ע א"ח עד הל' שבת: ד"א, תמ"א, 2°. [ג"א ס' טירת כסף].

166. **עולת תמיד**. (עיין זמירות ישראל).

167. **עומק הלכה**. ה"ר יעקב קאפיל ב"ר שמואל. פי' על כל דבר הקשה וכל התשובות בכל הש"ס עם ציורים למקומות הנצרכים: קראקא שנ"ח (ווענדנער: שנ"ג). ד"א, ע"ת, 4°.

163. **עומר בשדה**. ה"ר דוד בר"א לוריא. באורי כתובים ושארי ענינים: ווילנא, תרי"ג, 8°.

169. **עומר מן**. ה"ר מנחם די לונזאנו. פי' על האידרא זוטא בהאזינו וקצת הגהות על האריז"ל ובסופו שבתא דמטרוניתא שיר לשבת ע"ד הקבלה ופי' על הזהר פ' פקודי: כ"י רד"א q, № 1011. ומצוי גם ז"ן בכ"י.

170. **עומר מן**. (עיין ברכת הזבח).

171. **עומר השכחה**. ה"ר אברהם ב"ר יעקב גבישון. פי' על משלי נוסד על פי' הרלב"ג והמאירי וקצת זולתם עם תוס' פי' ה"ר יעקב בנו וה"ר משה בן נכדו, ובסופו שירים ומליצות ומעשיות שונים: ליוורנו, תק"ח. שם, תקס"ח (?), 4°.

172. **עון הדורש** סימן ועון הדורש הקדש. ה"ר משה ב"ר מענדיל פרנקפורט (מכונה מענדלזאהן). השגות על הדרשנים הישנים והחדשים, והוא מבוא לפירושו עה"ת בשם שושן עדות: חמו"ד (שטוטגרט, 1842) 8°.

173. **עונג נפש**. (עיין דברי התענוגים).

174. **עונג שבת**. ה"ר ראובן ב"ר האשקי ב"ז. דיני שבת בקצור עם כוונות ומוסר ותפלות לשבת ובסופו דרך קבלת שבת: זולצבאך, תמ"ד, 4°. שם, ת"ס, 24°. ד"א, ת"ס. פראג, ת"ס, 16°. זאלקווא... חמ"ד (רוסיא), תקע"ז. קאפוסט, תקצ"ה, 8°.

175. **עופר האילים**. ה"ר צבי הירש בה"ר אהרן שמואל קיידינובר. חבור גדול עה"ת. ומזכירו בספרו קב הישר פרק א' ע"ש.

176. **עוקר הרים**. (עיין תנא דבי אליהו).

177. **העורבים ובני יונה**. ה"ר אליקים כרמולי. שלשלת היוחסין של משפחת רפאפורט ומשפחת יונגיטויבין: רעדלהיים, תרכ"א, 8°.

178. **עושה שלום**. ה"ר נסים חיים שלום ארגינטו. פי' כסדר א"ב וגם על ש"ע א"ח: שאלוניקי, לישרא"ל, 2°.

179. **עז והדר**. ה"ר שמואל ן' אלבאז. פי' על מס' ע"ז, כ"י: (שג"ב כ"ד וס"ג בלי במקומו).

180. **עז והדר**. ה"ר שמואל ב"ר שלמה די אוילא. ח"א פי' שבועות ע"ז והוריות: ליוורנו, הרחב"ת, 2°. (ואולי הוא הנ"ל ?).

181. **עז וחדוה**. ה"ר נתן ב"ר חיים עמרם. חקירות בענין הבל שהרגו קין. אגרת הקנאה והשנאה. אגרת בת שבע. אגרת מלכת שבא: ד"א, תר"ב, 8°.

182. **עז לאלהים**. ה"ר נחמיה חייא חיון. דברי קבלה על מהות הספירות בפנים וקרא לו מהימנותא דכלא וסביב לו ב' פירושים בשם עז לאלהים, בית קדש הקדשים, ובראשו ג' מאמרים על הקבלה בשם ידיעות:

ברלין תע"ג, 4°. [ולדעת מנגדיו הפנים הוא ס' רזא דמהימנותא לש"ץ שר"י עצמו וזה הדפיסו פה בקצת שנויים].

183. **עז מבטחה.** ה"ר שלמה זלמן ב"ר יהודה ליב סג"ל. ספור מעשה עלילה והשערוריה והחרדה שחרדו ב"י מאימת מות בשנת ת"ץ בהמבורג: ד"א, פדי"ת, 8°.

184. **עז מלך.** ה"ר יהודה אידל שערשעווסקי. דרוש ליום ניתן כתר מלכות בראש אדונינו הקיסר אלכסנדר השני יר"ה: ווילנא, תרי"ז, 8°.

185. **עז הצדק.** (עיין מאמר צדק ועוני, במלואים).

186. **ס' העזר.** ה"ר מאיר ב"ר יצחק (מקרקשונא) בטרינקטייליש. ס' דינים ועומד לימין הרי"ף להצילו מהשגות הרז"ה: (שנ"ב ע' ול"א ג' ושס"ג שלי במקומו). ועיין הוס' עק"ד 1840 ע' 715 ורשמש"ש 1654.

187. **ס' העזר.** סימני העשבים וגידולי הארץ ותועלתם ברפואה [והוא סירקא אישטאנץ (Circonstans) לה' Platearius]. ובהערה איטלקית שם כ' שמתחיל הס' בזה"ל: „אמר המעתיק הבחור משה ב"ר מיימון": כ"י יה"ש (?).

188. **ס' העזר.** (עיין עזר הדת להלן).

189. **עזר האמונה.** ה"ר משה כהן די טורסילא. טענות באמונת הנוצרים מספרי תנ"ך ונחלק לפרקים: כ"י ראיתי ביד יורשי מהרש"ד פה עירנו ומצוי גם ז"ז. [אבל הספר הנזכר במאסף תקמ"ח דף מ"ו הוא הויכוח: כ"י רח"ם 231 ונמצא עתה בברלין: רמש"ש].

190. **עזר הבריאות.** ס' רפואה. חברו בעהמ"ח ס' רפואות בכ"י מינכען 280/10 דף 243.

191. **עזר הדת.** מהנ"ל. השגות וטענות כנ"ל בראיות חקרי אלהיות בז' שערים. הובא בל' לע"ז ונעתק ע"י ר' מאיר ב"ר יעקב ללה"ק והוא ח"א מספרו העזר, וח"ב הוא ס' עזר האמונה הנ"ל שחובר מעיקרא בלה"ק: כ"י רח"ם 578 № וע"ש במפתח דשמ"ב.

192. **עזר הדת.** ה"ר יצחק אבן פולקר. חקירו' וטענות באמונה ודת: כ"י אח"ס 53 №.

193. **עזרה בצרות.** ה"ר אברהם חמיץ פונסיקא. לקוטי פסוקי תהלים וקצת תפלות על כל צרה שלא תבוא: פירינצי, תקי"א, 8°.

194. **עזרת ה'.** ה"ר משה דוד ואלי. עניני קבלה: כ"י יוא"ל.

195. **עזרת ה' וסוד ה'.** ה"ר עזריאל ב"ר מנחם. בעניני הספירות עם פי' לזולתו ולא נשלם הפי': כ"י הפליט Cod. 64 א' וב' [וע"ש דף מ"ה—נ"ד].

196. **עזרת כהנים.** (עיין ספרא).

197. **עזרת נשים.** ה"ר משה ן' חביב. חי' על ש"ע אה"ע סי' י"ז ואח"ז קונטרס על שמות הגיטין וספק כתיבתם בגיטין כסדר א"ב ובסופו קצת תשובות לבן בתו ה"ר יעקב כולי: קונשטנטינא, תצ"א. לייפציג, שער"י גאל"ה (תרי"ט), 4°.

198. **עזרת נשים.** נגד ס' מנחת יהודה שונא הנשים: כ"י האלברשטאם. ועי' במלואים...

199. **עזרת הסופר.** ה"ר מאיר ב"ר משה קארניק. מגלת אסתר מדויק היטב בחסר ומלא וכו' עם דיני הכותב והקורא: ד"א, תקו"ן, 8°.

200. **עזרת הסופר** ותקון ווי העמודים. (עיין תורה, חומש).

201. **עט ברזל.** ה"ר טוביה ב"ר יחזקאל אשע. חי' סוגיות ושיטות עם הגהות ופלפול לבנו ה"ר גרשון בשם נקרת הצור, ח"א: ברלין, תקצ"ג, 2°.

202. **עט הזמיר.** שירים לכבוד החתן ר' אליעזר ריקאנטי: ליוורנו, תק"ג (וצעדנר: תקנ"ד) 4°.

203. **עט יגונים.** שירים לה"ר אליעזר חפץ: כ"י יה"ש.

204. **עט מהיר.** (עיין האורב).

205. **עט סופר להרד"ק.** (עיין ס' הנקודה).

206. **עט סופר.** ה"ר יעקב ן' צור. תקון סדרי שטרות, כ"י: (ול"ב כ' ושה"ג שלי במקומו). [וכתב שם שהיה לר"י ספר על אגרות שכתב וכו' והוא ס' לשון למודים ושניהם נמצאו בכ"י בערלין Q 486: רמש"ש].

207. **עט סופר.** ה"ר משה ב"ר מיכאל כהן. תבנית אגרות בלשון נח ללמד לנערי ב"י קטת: פיורדא, הושיענ"י (תנ"א. ופירשט ח"א דקפ"ג: תמ"א), 8°. עוד כנ"ל עם ל"א: פפר"מ, תס"ו, 8°.

208. **עט סופר.** ה"ר צמח סג"ל לנדא. אגרות שונות כנ"ל ושירים ומליצות: ווילנא, תק"ץ. שם, תקצ"ג, 8°.

209. **עט סופר החדש.** הוא הנ"ל עם הוספת מרובה בכל חלקיו: ווילנא, תקצ"ה. שם, תר"ד, 8°. עוד כנ"ל בכתב משיטא: שם, תר"ח. שם...

210. **עט סופר ותקוני שטרות.** (עיין עטור סופרים).

211. ס' **העטור** או עטור סופרים. ה"ר יצחק ב"ר אבא מרי ממרשיליא. ס' פוסק בדיני ממונות ושטרות וקדושין גטין וכתובות בעשרה מאמרות ואח"ז מנין הלכות שסימנם הסק"ף בגנ"ע הכמ"ה: ד"ו, שס"ח. ווארשא תקס"א, 2°. עוד כנ"ל בתוס' ח"ב עשרת הדברים על כל ד' חלקי הש"ע עם הוספות והקונים להמלבה"ד ה"ר שמואל ב"ר בנימן וואלף שעהנבלום בשם נתיבות שמואל: לעמבערג, תר"ך, 2°.

212. **עטור בכורי קציר**. ה"ר יצחק מנורצי. (עי' כ"ח ז' דקי"ט וז"ל י' סי' י"ב).פסקים (?): ד"ו, תע"ה, 4°.

213. **עטור בכורים**. ה"ר ברוך ב"ר אלקנה. פי' על בעל הטורים עה"ת ונדפס עמו: פיורדא, תקי"ב. שם, תק"ס. פולנאה, תקע"ו, 4°.

214. **עטור בכורים**. הוא ס' ערוך לנר על מס' סוכה לה"ר יעקב יוקב עטלינגר: אלטונא, תרי"ח, 4°.

215. **עטור בכורים**. (עיין תנא תוספאה).

216. **עטור סופרים**. ה"ר משה ב"ר ישראל מלנצבורג. ללמד לכתוב אותיות בדרך עקוש ועוות כתובים ומאמרי רז"ל לפי כוונת הכותב, ובסופו קצת חי' תורה בשם עשירית האיפה: המבורג, תפ"א (ופירסט ח"ב דר"כ: תע"ה) 8°.

217. **עטור סופרים**. תבנית אגרות ומכתבים נאסף ונבחר מספרים שלפניו בענין זה ובסופו תקון שטרות: (זאלקווא, תק"י). פפד"א, תקכ"ז. שם, תקמ"ה, 8° וז"ז.

218. **עטור סופרים** הנ"ל ככל הנ"ל ובסופו חמשה שערים במלאכת המספר: הוראדנא, תקנ"ז, 8° וז"ז. עוד כנ"ל בשם עט סופר ותקוני שטרות: ווילנא, תק"פ, 8°.

219. **עטור סופרים**. (עיין ס' העטור). ומכ"י רד"א F № 673, נראה שהוא שם פרטי רק למאמר „כתב" בס' העטור על דיני שטרות לבד ע"ש.

220. **עטור סופרים**. (עיין תקון סופרים).

221. **עטרת אליהו**. ה"ר אליהו ז"ק משידלוב. חי' על מס' זבחים ומנחות ותמורה ועל תוספתא דמס' זבחים: פיורדא, תקל"ו, 4°.

222. **עטרת ודיבון**. ה"ר לוי ב"ר דוד מקאדני. באור על הל' קדוש החדש להרמב"ם וע"ש צורת הארץ ויסוד עולם. מזכירו בספרו עטרת ראש: (שי"ג).

223. **עטרת זהב**. ה"ר חיים הכהן (תלמיד מהרח"ו). פי' על מגלת אסתר. והיה ביד ה"ר חיד"א בכ"י, כמ"ש בשג"ג י"ע ושה"ג שלי במקומו.

224. **עטרת זהב**. שמזכירים הרב ע"ז והש"ך בי"ד הוא לבוש י"ד שנקרא כן: (ול"ב י"ב ושה"ג שלי במקומו). (ועיין לבושים).

225. **עטרת זקנים**. השר דון יצחק אברבנאל. מחקר עיוני עמוק על פ' הנה אנכי שולח מלאך וגו' בפ' משפטים, כ"ה פרקים, ובסופו צורת היסודות מאמר עיוני על היסודות: סביוניטה, שי"ז. קרימונה, שי"ז, 4°. ד"א, תצ"ט. לעמבערג, תרי"ט, 8°.

226. **עטרת זקנים**. ה"ר מנחם מענדיל ב"ר משלם זלמן אויערבאך. תוס' דינים והגהות על כל ד' חלקי הש"ע מלוקט מכל הפוסקים האחרונים ולא נדפס רק על ש"ע א"ח לבד. (ועיין ש"ע).

227. **עטרת זקנים**. (עיין עבודת המלך, שער היחוד).

228. **עטרת חיתונים**. ה"ר לוי ב"ר דוד מקאדני. חי' הלכות ע"פ נשים. מזכירו בספרו עטרת ראש: (שי"ג).

229. **עטרת יוסף**. ה"ר יוסף ב"ר דובער מליסקאווע. ל"ב פרקים בקבלה בשם מוסדות הארץ, רזין דרזין עם פי' גדול בשם פרישה ודרישה: זאלקווא, תקל"ח, 4°.

230. **עטרת יוסף**. ה"ר יוסף יעסיל ב"ר זאב וואלף סג"ל. חי' הלכות ואגדות על מס' קדושין: ברלין, תק"ו, 4°.

231. **עטרת ישועה**. ה"ר יואל ב"ר יהושע העשיל. לקוטים בערכין כסדר א"ב על שמות הספ"ת והתורה והאבות וכו' בתלמוד ומדרש וזהר וכו': ווילנא, תקנ"ט, 4°.

232. **עטרת ישראל**. ה"ר ישראל ב"ר אברהם סגרי. עיין זכ"ל א' סי' כ"ט.

233. **עטרת נמלכים**. ה"ר לוי ב"ר דוד קאדני. שו"ת. מזכירו בספרו עטרת ראש: (שי"ג).

234. **עטרת פז**. ה"ר פינחס זעליג ב"ר משה. באור על הרא"ש מסדר נשים: פפד"א, תקכ"ח, 2°.

235. **עטרת פז**. ה"ר פרץ זאבל איגר. חי' על מס' ביצה: אלטונא, תקפ"ג, 2°.

236. **עטרת פז**. ה"ר שמשון אסטרפולי. מזכירו בלקוטי שושנים אשר בסוף ספרו דן ידין, ע"ש.

237. **עטרת פז**. (עיין אבני חפץ).

238. **עטרת צבי.** ה"ר אברהם מנחם מענדיל מאהר. שירים לזכר הגביר ר' צבי הירש טודיסקא מווין: לעמבערג, 1845, 8°.

239. **עטרת צבי.** ה"ר יעקב ב"ר צבי הירש מירער. באור על פירש"י בנו"כ: ווילנא והוראדנא, תקצ"ד, 4°.

240. **עטרת צבי.** ה"ר נח צבי ב"ר יוחנן דרשן. חי' תורה ופשטים כסדר התורה: זאלקווא, תקב"ג, 2°.

241. **עטרת צבי.** ה"ר צבי הירש זידיטשובר. פי' והגהות על הזהר ג' חלקים: חמו"ד (זאלקווא או לבוב), 4°.

242. **עטרת צבי.** ה"ר צבי הירש חיות אבד"ק זאלקווא. כולל ששה מאמרים שונים: א) דרוש נכבד על הכתוב כל כלי יוצר עליך וגו' לפי פי' הרמב"ם ז"ל עם הערות. ב) משפט ההוראה על תקנות וגזירות חז"ל וענין כח ב"ד יפה וכו'. ג) תפארת למשה התגלות בעד הרמב"ם נגד הטוענים עליו הדשים מקרוב. ד) דרכי משה באור דרכי הרמב"ם בכל ספריו ובסופו תפארת לישראל התגלות נגד עלילת דם שנתחדשה בימינו. ה) אגרת בקרת הקירות על התרגומים והמדרשים תולדותם ועניינם וזמנם וכו'. ו) מטבע הברכות חקירות על ברכת המזון ובאור דברי הר"י ן' פלט המובא באבודרהם שער ג' ע"ש, ובסופו חי' תורה ופלפול וקצת תשובות בשם עטרת צבי: זאלקווא, תר"א, 4°.

243. **עטרת צבי.** ה"ר צבי הירש ב"ר ירחמיאל האטש. דרושים וקצת מהם נדפסו בשם שבתא דריגלא, עיין זה.

244. **עטרת צבי.** ה"ר צבי הירש ב"ר מנחם נהום מצפת. לקוטי תורה ע"פ דקדוק וטעמים ולוח הפעלים להגר"א מווילנא. הורס מחבור מעשה תורה להגר"א הנ"ל עם באור המחבר, כ"י: (שי"ג).

245. **עטרת צבי.** ה"ר צבי הירש ב"ר עזריאל. ש"ע ח"מ עם קצור סמ"ע וט"ז וש"ך והגן לרוב על הסמ"ע מקושיות הט"ז והש"ך ובסופו שו"ת: יעסניץ, תפ"ב, 2°. (ועיין ש"ע ח"מ).

246. **עטרת צבי.** (עיין הגדה ש"פ, שו"ת יצחק ב"ר עמנואל מלאטש).

247. **עטרת צבי ונחלת צבי.** (עי' ש"ע א"ח).

248. **עטרת ראש.** אדמו"ר דוב בער באדמו"ר שניאור זלמן נבג"מ. דרשות לר"ה וי"כ ושבת שובה ועשי"ת ע"פ קבלה: קאפוסט, תקפ"א, 8°.

249. **עטרת ראש.** ה"ר לוי ב"ר דוד אבד"ק קאדני. ב' עטרות מספרו גולת הכותרת הנפרד בשמותם למחלוקתם לעשר עטרות: א) חי' על מס' ברכות עד פ' כיצד מברכין. ב) חי' על יתר המס' ועל משניות זרעים בשם עטרת תפארת ובסופו קונט' מסגרת טפח על מאמר רז"ל שכן מליכו בלחם הפנים טפח: ד"א, תקכ"ו, 4°.

250. **עטרת ראש.** (עיין חומרי מתנייתא).

251. **עטרת שאול.** ה"ר שאול אבד"ק שאוולאן. חי' על מס' חולין ובסופו חי' מלוקטים על כמה מס' ופרפראות מחכמת המשולשים והאלגיברא: ווילנא, תר"ב, 2°.

252. **עטרת שלום.** ה"ר חיים הכהן (תלמיד מהרח"ו). פי' על שיה"ש. [ג"ח על כל החמש מגלות ועל ישעיה ואיוב ונאבדו רובם כמ"ש בהקדמת ספרו תורת חכם, ועי' סה"ד שכ"ה וכ"ו נ"א ושה"ג שלי במקומו].

253. **עטרת שלום.** (עיין תורת חסד).

254. **עטרת שלמה.** ה"ר בצלאל הדרשן מקאברין. דרושים על קהלת. מובא בספרו קרבן שבת דל"ז ע"א: (סה"ד שכ"ה).

255. **עטרת שלמה.** ה"ר יעקב ב"ר שלמה גליוויץ. ג' חלקים: ח"א באורים בש"ע י"ד וקצת לקוטי הדושים עם קונטרס השמועות להותנו ה"ר משה צבי נין ונכד למהר"ל מפראג. ח"ב חי' על פ' איזהו נשך במס' ב"מ ונקרא יקרה דחיה. ח"ג דרושים בשם אז תשמח: ברין, תקמ"ח, 4°.

256. **עטרת שלמה.** ה"ר לוי ב"ר שלמה מזאלקווא. באור מאמרים תמוהים במדרש וילקוט (רש"י ותרגום יונתן ועל מאמרי הש"ס) כסדר תנ"ך: זאלקווא, תצ"ח, 4°.

257. **עטרת שלמה.** ה"ר נחמן ב"ר שלמה הלוי מזאמושטש. באור על הרי"ף והרז"ה והרמב"ן והרא"ש וש"ע ח"מ סי' כ"ה (?): ירושלים, תרי"ב (וי"א: תר"ז), 4°.

258. **עטרת שלמה.** (עיין ס' השערים).

259. **עטרת שמואל.** ה"ר אהרן שמואל קיידינובר. חי' ש"ס והגהות על הרא"ש וחי' על הטורים: פפד"מ... 4°.

260. **עטרת תפארת.** (עיין עטרת ראש).

261. **עטרת תפארת שיבה.** ה"ר שלום בר"י כהן. שיר ליום מלאת חמשים שנה ליסוד

בית הספר בהמבורג ע"י ר' ישראל איסלר : המבורג, תר"ג, 8° .

262. **עיגונא דאיתתא**. (עיין בני דוד) .

263. **ס' העיון לאבוהמד אלגזאלי**: כ"י יוא"ל . [ואולי הוא ספרו מאזני העיונים עיין זה] .

264. **ס' העיון**. רב **חמאי גאון**. ס' קבלה ושודות על עניני מציאות השם ובאור כל הספקות בענין אחדותו : כ"י רד"א № 1704, F 912, q 964—5, et 989 וז"ז . ראשיתו נדפס בס' לקוטים מרב האי גאון סי' ה' ע"ש, וכולו שם בשם **שערי שמים**. עיין רשימת כ"י ליידען ע' 100 והמזכיר ד' 47 .

265. [**ס' העיון**. רבינו **בחיי**. ס' קבלה. הובא בס' יצירה ורקאנטי : (ש"י ע"פ רשימת ס' יצירה ד' מנטובה ע"ש). ואף אמנם הובא ספר זה בפי' הרמ"ב לס' יצירה פ"א משנה א' בפיסקא רס ונבא בתוך לשון ס' העשיריה והוא הנ"ל לרב חמאי גאון. (עיין ס' סוד ה' וס' העשיריה ומ"ש שם : רמש"ש)] .

266. **עיון יעקב**. ה"ר **יעקב ב"ר יוסף רישר**. פי' על אגדות עין יעקב ופרקי אבות : ווילמ"ד, תפ"ט, 2° .

267. **עיון יצחק** והליכות יצחק. ה"ר **יצחק איצק ב"ר שאול פוזנר**. מאמרים מלוקטים מס' עין יעקב עם פי' בל"א : ברלין, תדי"ן. שם, תצ"ב (וי"א: תצ"ד), 8° .

268. **עיון משפט**. (עיין זרע אברהם) .

269. **עיון העקרים לאבן הצין גישייד אבן לבן אבן ב"ר שהדיי אלגבלי**. במלאכת החשבון והמדות. נעתק מל' ערבי ע"י ה"ר **שלום ב"ר יוסף ענבי** עם פי' המעתיק : כ"י רד"א № 272, q .

270. **עיון שבעת כוכבי לכת**: כ"י יוא"ל .

271. **עיון תפלה**. ה"ר **חיים ראשפיץ**. התנות למאורעות קשות ר"ל : נדפס פ"ר. ונעתק גם לל"א .

272. **עיון תפלה**. בקשה מקדמונים בל"א ע"י ה"ר **צבי הירש קיידינובר**:חמ"ד,תס"ט,8°.

273. **עיון תפלה**. (עיין הפלה, תפלות) .

274. **עיט צבוע**. ה"ר **אברהם ב"ר יקותיאל מאפו**. ספורי מעשה בנ"א ועלילותם בדרך רומאן : ווילנא, תרי".. 8°. עוד ח"ב ונקרא **שלל צבעים** : שם, תרכ"א, 8° .

275. **עיטור**. (עיין ס' העיטור) .

276. **ס' העין**. כתב ה"ר טודרוס טודרוסי בהקדמתו להעתקת באור אבן רשד לס' ההלצה לאריסטו (דף ג') וז"ל : עד אשר תכני אלקים ס' נכבד כולל באור כל מלה ערבית ופירוש דקדוקה הנקרא ס' העין, הוא הס' אשר חתר חתירה מופלגת החכם הנכבד גדול המעתיקים ר' שמואל אבן תבון ז"ל להביאו מארצות הערב, וכאשר טעמתי מעט דבש הס' הזה אורו עיני להבחין אישי המלות הנכריות והנושאים הזרים הנופלים בספרי שתי אלו המלאכות ולא נפקד מהם איש אשר לא יעמידני על הבנת אמתתו ס' העין הנז' עכ"ל. הוא ס' שרשי ל' ערבי ופתרונם ג"כ בל' ערבי ואין לו יחס ללה"ק כלל. (עיין מ"ש רמש"ש בצייטשריפט דער דייטשען מארג. געזעללשאפט . . . והמזכיר VI, 96) .

277. **עין אברהם**. (עיין עין יעקב להלן) .

278. **עין הארץ**. בכ"י מינכען 40 דף 217 ע"ב כתב זה מצאתי בס' עין הארץ. ובאמת הוא העתק ממה שכתב ר"מ בוטריל בפי' יצירה דף ל"ד .

279. **עין הארץ**.
280. **עין גדי**. } (עיין חסד לאברהם) .
281. **עין גנים**.

282. **עין דור**. עניני מוסר ובסופו כללי דקדוק, לא נודע למי : שקלאוו, תקמ"ג, 8° .

283. **עין דמעה**. ה"ר **שלמה קלוגר**. דרוש הספד על ה"ר אפרים זלמן מרגליות: זאלקווא, תקצ"ד (ופירשט ח"ב דקמ"ג : תקפ"ח) 4° .

284. **עין דמעה**. (עיין אבל משה) .

285. **עין זוכר**. (עיין יעיר אזן) .

286. **עין החשמל**. ה"ר **יהודה ב"ר ישראל אייבנשיץ**. פי' על כתבי האריז"ל וע"ס הבהיר וספרא דצניעותא: קאריץ, תקל"ו, 4°.

287. **עין יהוסף**. ה"ר **יוסף חזן ב"ר אליהו**. חי' על מס' ב"מ : איזמיר, לח"ת הא ב"ן (תצ"ה. וי"א: ת"צ), 2° .

288. **עין יוסף**. מהנ"ל. דרושים כסדר התורה עד פ' משפטים ד' וה' דרשות לכל פרשה : אזמיר, ת"מ (וי"א: תל"ה), 2°. וה"ר חיד"א ראה עד סוף התורה בכ"י, כמ"ש בשג"ב כ"ו ושה"ג שלי במקומו .

ג"א חי' על מס' שבועות וכתובות ופי' על עין יעקב ושו"ת : (פירשט ח"א דקס"ח) .

289. **עין ימין**. ה"ר **חיים יצחק אלגאזי**. דרושים ושו"ת : שאלוניקי, תקפ"ב, 2° .

290. **עין יעקב**. (עיין אור לישרים, יעקב לחק).

291. **עין יעקב ובית יעקב** או **עין ישראל ובית ישראל**. ה"ר **יעקב ב"ר שלמה ן' חביב**. כל האגדות ומדרשים וספורים ולמודי מוסר מכל הש"ס בבלי עם פירש"י ותוס' אשר

עליהם בתלמוד ועם פי' הראשונים הרמב"ן הרשב"א הריטב"א והר"ן ותוס' הידועים בלשון „אמר הכותב" כל אלה נקבצו באו בקובץ אחד, וכל מאמרי אגדות וכו' כנ"ל מכל התלמוד ירושלמי עם פי' הכותב לבד ג"כ בקובץ אחד. ואחר שהדפיס המחבר ב' סדרים הראשונים נאסף אל אבותיו ובנו ה"ר לוי (מהרלנ"ח) הדפיס ד' סדרים הנותרים ולכן מעטו בם פי' הראשונים והכותב כמבואר כל זה בדברי מהרלנ"ח בנו בסוף הספר, ע"ש. (ועיין זל"א ט"ז ושה"ג שלי במקומו). נדפס ראשונה באותיות רש"י: קונשטנטינא, הראיב"י לפ"ג, 2°. [ועיין צונץ גא"ל דרכ"ב № 41]. ודלא כרד"א F № 503, ואחריו פירשט ה"א דקנ"א: רע"ו. גם מ"ש ברד"א שם: בלי פי', נתעה למראה עיניו לפי שנדפס באותיות רש"י כנ"ל. גם מביא הרב מהרי"ט צונץ בשם די רוסי (אנגאלען וכו' דמ"ן № 121) שנדפס בקרוב אח"ז גם בשאלוניקי ע"ש. והושבני לו מטעות מאגדות ירושלמיות שנדפסו בסוף ס' ילקוט שמעוני בשאלוניקי רפ"א. עיין ילקוט ועיין צונץ גא"פ דל"ד. והרב הכותב כתב בהקדמתו לס' ע"י הנ"ל כי בעת ההיא נדפס שם (היינו בקונשטנטינא) עוד ספר כזה בשם אגדות התלמוד ע"ש].

292. **עין יעקב** הנ"ל ככל הנ"ל ב' חלקים: ד"ו, ש"ו—ז'. (עם לוח המאמרים): שם, שכ"ו. שם, שפ"ה. קראקא, ת"ג, 2°. ווירונה, ונשנוח"ה, 8°. עוד כנ"ל ועם סימני הספר בסופו: פרוסטיץ, שס"ג. שם, ת"ט. פראג, שפ"ב. שם, תכ"ח, 2°.

293. **עין יעקב** הנ"ל ככל הנ"ל עם תוס' ס' בית יהודה לה"ר יהודה אריה די מודינא והוא תוס' מאמרים מהש"ס שלא הביא המחבר עם פירושו בשם הבונה ועם תוס' הי' אגדות להמהרש"א ופי' ה"ר יאשיהו פינטו לח"א בשם מאור עינים. כללם יחד ה"ר יצחק מאיר בה"ר יונה האומים פרענקיל וקרא לו כתנות אור: ד"א, תמ"ד. ברלין, תס"ט. ד"א, ת"פ, 2°. וז"ז פ"ר.

294. **עין יעקב** הנ"ל ככל הנ"ל ועם תוס' מ"מ בספרי דרוש מס' יוסף המזכיר, בית לחם יהודה וכו' ע"י המדפיס ה"ר שלמה פרופס ונקרא בשם אסיפת שלמה, ג' חלקים: ד"א, תפ"ה, 8°.

295. **עין יעקב** הנ"ל כנ"ל ועם תוס' פי' מאור עינים להריא"ף הנ"ל גם לח"ב הנמצא והובא מאיטליא בכ"י ע"י ה"ר יקותיאל זלמן ב"ר יעקב דיין מגלוגא עם קצת פי' שלו בשם קהלת שלמה: ד"א, ת"ק, 2° וז"ז פ"ר. עוד ככל הנ"ל ופי' מאור עינים לח"ב עם פי' קהלת שלמה הנ"ל בכרך לבדו: ד"א, תקי"ד, 8°. וככל הנ"ל והכל במקומם. נדפס אח"ז פ"ר.

296. **עין יעקב** הנ"ל עם פי' הראשונים והכותב הנ"ל ופי' מאור עינים לח"א ופי' עיר בנימן על אגדות ירושלמי: ד"ו, ת"ג, 2°. (פירשט ה"א דקנ"א). [והתימה כי ס' עיר בנימן ראשון ושני חוברו זמן רב אח"ז כנראה משנות הדפסתם. ועיין עיר בנימן להלן].

297. **עין יעקב** הנ"ל עם פי' מלות המורות מס' הערוך: קראקא, שע"ב. שם, שע"ט, 8°: ווירונה, ונשמח"ה, 24°. (עי' סי' 292).

298. **עין יעקב** הנ"ל עם פי' קצר ובסופו ס' בית לחם יהודה מפתח למאמרי הש"ס בעין יעקב לה"ר יהודה אריה די מודינא. ד"ו, שפ"ה, 2°.

299. **עין יעקב** הנ"ל עם פי' קצר מלוקט ע"י שלשה אנשים: ד"א, תנ"ח. שם, עד"ת, 24° וז"ז.

300. **עין יעקב** הנ"ל עם פי' מלוקט ע"י ה"ר שלמה ב"ר דוד בארגער: ברלין, תס"א. שם, תע"ב. פפד"מ, תפ"ג, 8° וז"ז.

301. **עין יעקב** הנ"ל עם פי' המלות: ד"א, תמ"ד. הומבורג פר דר האה, תע"ב, 8°.

302. **עין יעקב** הנ"ל עם פירש"י לבד: ד"א, ת"ק, 8°.

303. **עין יעקב** הנ"ל עם פי' קצר הנ"ל ועם באור חדש בשם עין אברהם לה"ר אברהם במוהרי"ל שי"ק וברא̇שו מבוא גדול כללי ועל תהלוכות האגדה, ובסוף כל חלק לקוטים קצרים בשם קנמן בשם לה"ר יהודה ב"ר שמחה זימל הלוי עפשטיין, ד' חלקים: קעניגסבערג, תר"ח, 16°.

304. **עין יעקב**. (עיין חסד לאברהם).

305. **עין ישראל**. ה"ר אליעזר ב"ר יצחק ראיטי. מ"מ כל המשלים וכל המליצות שבכל הש"ס ומסודר בערכין כסדר א"ב: ד"ו, שע"ב, 4°. ועם הגהות רבות כ"י. (צעדנער 746).

306. **עין ישראל** הנ"ל עם תוספת ס' בית לחם יהודה להרי"א די מודינא, עיין זה: ד"ו, שפ"ה, 2°. ועם הגהות כ"י (צעדנר, שם).

307. **עין ישראל ובית ישראל**. (עיין עין יעקב ובית יעקב).

308. **עין כל**. (עיין חסד לאברהם).

309. עין המים. ה"ר אברהם דובערוש פלאהם. הספד על מות ה"ר מרדכי זאב הורנשטיין: זאלקווא, תקצ"ז, 8°.

310. עין המים. ה"ר אברהם דובעריש פלאהם. דרוש הספד על מות ה"ר עקיבא איגר: ברעסלויא, חש"ד (תקצ"ח), 8°.

311 עין המנין. (עיין שלשלת הקבלה).

312. עין משפט. כל דיני ש"ע ח"מ בדרך שיר והרוזות, לא נודע למי, עם נוספות ה"ר אברהם ב"ר שמעון היידע: פראג, השע"ה (י"א: שע"ה), 8°.

313. עין משפט. ה"ר אליקים ב"ר אברהם מלונדון. קצת כללי דקדוק בקצור המאמרים: רעדלהיים, תקס"ג, 8°.

314. עין משפט. ה"ר יואל אבן שועיב. פי' על איוב: (קוה"ד דכ"א, וכתג"י ו' פי' ס"א כתוב שנדפס).

315. עין משפט. יצא מפי הכם גוי ע"פ הכונה על גאולתנו ועל פדות נפשנו. נעתק מל' רומי ע"י החכם הרופא כה"ר משה בוטאריל יצ"ו (בכמה"ר ה"ר ליאון בוטאריל ז"ל בכמע' הר"ר הגאון משה בוטאריל זצ"ל) בקוסטנטינא: קושט', חש"ד, 8°. [והוא ס' נבואות נוסטרודימוס ובסופו נוסף הכתב שלא להאפיפיור ותוכו: נכתב פה שילון דקראב בפרוביזיא יום ו' ז' מארטו שנת תקס"א (ה"א שכ"א), עכדך הסר למשמעתך מיכייל דנוסטרודאמוס. והמעתיק איננו מפרש הס' יצירה ואולי היה נכדו כנ"ל].

316. עין משפט. ה"ר נחמן ב"ר שמחה ברלין. דברי ריבות עם בעלי המאסף: ברלין, תקנ"ו, 8°.

317. עין משפט. ה"ר עזרא מלכי ב"ר רפאל. שו"ת כסדר ד' טורים:קונשטנטינא,תק"ל,2°.

318. עין משפט. (עיין זרע אברהם, חסד לאברהם, מכתבים, סדר ימי הפורים, עבודת הלוי, תלמוד).

319. עין הסופר. (עיין תורה, חומש —).

320. עין פותח. (עיין יעיר אוזן).

321 עין פנים בתורה. ה"ר אברהם כהן מלאסק. על קושיות הזהר למה מתחיל התורה בבי"ת ולא באל"ף בע' אופנים: ווארשא, תקנ"ז, 4°.

322. עין הקורא. ה"ר ה(ירש ?) שטערן. כללי נגינת הטעמים לכל תפסיהם: פפד"מ, 1840, 8°.

323. עין הקורא. ה"ר יוסף ב"ר ש"ט. הנהגות וסדר לדרשות: כ"י רח"ם 981 №.
[ג"ח פי' על איכה והעתיק מאמר רב חסדאי קרשקש בעיקרי האמונה מל' ערבי עם הגהות (פירנצה ח"כ דקל"ד). ווידידי רמש"ש כתב אלי כי ס' אור ה' אשר בכ"י ווין 78 № המיוחס שם לר' חסדאי ב"ר יהודה ב"ר חסדאי ב"ר יהודה ב"ר חסדאי ב"ר יהודה הוא מבונה מהנדפס בפירארה לר' חסדאי קרשקש. אולי הנדפס הזה הוא העתק מאמר ר"ח קרשקש הנ"ל ודו"ק].

324. עין הקורא. ה"ר יקותיאל ב"ר יהודה הכהן המכונה יהב"י הנקדן. על המסרה וטעמי המקרא בתורה ואיכה ואסתר ובסופו שערים בכללי הדקדוק: כ"י רד"א q, 1373 № וכ"י רח"ם 500 №. ונדפס עה"ת ואסתר ע"י ה"ר וואלף היידנהיים. (עיין סדר ימי הפורים. ועיין תורה, חומש עין הסופר).

325. עין הקורא. מסיר דוד ב"ר יהודה ליאון. פי' ארוך ע"ס מורה נבוכים: כ"י יה"ש.

326. עין הקורא. (עיין חסד לאברהם, סדר ימי הפורים, עשרה מאמרות).

327. עין ראי. (עיין תורה, תהלים).

328. עין רוגל. (עיין נחלת שמעוני).

329. עינוי הנפש ורפואתו. דברי כבושין על המות וחבוט הקבר והעונשים: דיהרנפורט, תמ"ט, 8°.

330. עינות מים. ה"ר יוסף אלחנן ב"ר מאיר לבית הלוי מסייני. ז' דרושים מחבורו ברכות מים הכולל חי' גפ"ת ודרושים, עם הגהות בשם נטפי מים ונוספות בגליון בשם שפעת מים: ווארשא, תרי"ז, 4°.

331. עינות מים. ה"ר מנחם מענדיל בודק. הקירות ופשטים במדרשים ואגדות וקצת חי' בסופו (וני"ג: י"ד דרושים): לעמבערג, תרט"ז, 4°.

332. עינות מים. ה"ר עזרא ב"ר רפאל מלבי. דרושים: שאלוניקי, תקע"א, 2°.

333. עיני אברהם. ה"ר אברהם די פונשיקא. מ"מ פסוקי תנ"ך במדרש כסדר הפרשיות למספרן במ"ר בלי פי' ועל המ"ר עם פי' מתנות כהונה: ד"א, שפ"ז—ח', 4°.

334. עיני אברהם. ה"ר אברהם ב"ר יאודה צפיג. באור על הרמב"ם ונו"כ על הל' מעשה הקרבנות: ד"א, תקמ"ד, 4°.

335. עיני הדעת. ה"ר צבי הירש ב"ר דוד אפנהיים. הגהות ע"ס אגרת אלאסף ומאמר בענין השארת הנפש ובסופו מכתב התגלות בל"א: אפען, 1829, 8°.

336. **עיני יצחק**. כ"ר שמחה יצחק בכ"ר משה הלוצקי הקראי. באור ארוך ומספיק על לוחות ס' אדרת אליהו לקדוש החדש להוציא חשבונות המולד וקשת הראיה: (אר"ץ).

337 **עיני ישראל**. ה"ר גבריאל ב"ר ראובן ישראל הכהן. ח"א חי' על מס' שבועות וב"ב ונקרא בשם מאור עינים: ווין, תקפ"ב, 4°. עוד ככ"ל ח"ב על מס' חולין וקרא לו פני משה: ווין, תקפ"ה, 4°.

338. **עיני ישראל**. ה"ר ישראל קמחי. פי' על הסמ"ק: (ול"א י"ב וש"ג שלי במקומו).

339. **עיני הכהן**. (עיין אורי וישעי).

340. **עיני כל חי**. (עיין נשמת כל חי).

341. **עיני משה**. כ"ר משה מצורדי הקראי. נזכר בספריהם ולא נמצא: (אר"ץ).

342. **עיני משה**. (עיין שושנת העמקים).

343. **עיני העדה**. כולל תוס' רי"ד על מס' קדושין ותענית, חי' ריטב"א על קדושין, חי' הר"י ן' מיגאש על מס' ב"ב וחי' הר"ן על מס' נדה עם הגהות ה"ר אלעזר מפיליץ בשם זר זהב: פראג, תק"ע, 2°.

344. **עיני העדה**. ה"ר יוחנן אלימאן. פי' על התורה: (ש"י).

345. **עיסה קושית**. (עיין למנצח לדוד).

346. **עיר בנימן**. ה"ר בנימן זאב וואלף ב"ר שמואל דרשן. פי' על אגדות עין יעקב ברוב סדר נשים וג' בבות ע"ד פי' הרי"ף בעין יעקב ויחבר רק במקום שאין עליהם פי' הרי"ף: פפד"א, תנ"ח, 2°.

347. **עיר בנימן (שני)**. מהנ"ל. ח"א דרשות על אגדות ירושלמי סדר זרעים ומועד: פיורדא, תפ"ב, 2°.

348. **עיר גבורים**. ה"ר יש"ר מקנדיא. כולל ב' ספרים: א) גבורות ה' הוא מאמר ג' מס' מעין גנים, עיין זה (ועיין אילם). ב) נפלאות ה' דעות ועניניס נראים כסותרים וזרים ומבואר אמתתן במופתים וראיות וע"פ ציורים. עיין מכתב אחוז וכו' בס' אילם ובס' מלא חפנים.

349. **עיר גבורים**. ה"ר שלמה אפרים ב"ר אהרן לונטשיץ. דרשות כסדר התורה ובראשו פתיחה מענין כבוש היצה"ר בכמה שערים: באסיל, יחס"ו ע(נ)י"י עמ"ו, 2°. ד"א, תק"ט, 4°.

350. **עיר דוד**. ה"ר דוד אפפענהיים. לקוטים כעין ילקוט הדש וחי' דינים נחלק לבתים ולכל בית א"ב שם מיוחד: כ"י רח"ם ה' כרכים № 582—6.

351. **עיר דוד**. ה"ר דוד כהן די לארא. באור מלות זרות מל' יון ורומי וכו' אשר בתלמוד ומדרשים וכו' ובאורן בלה"ק: ד"א, שצ"ח. שם, ת"ח, 4°. [ג"א ח"ב ממנו בשם מצורת דוד].

352. **עיר דוד**. ה"ר דוד לידא בה"ר אריה ליב. דרושים ופשטים ונחלק לבתים וחדרים: ד"א, תע"ט, 2°.

353. **עיר דוד**. ה"ר דוד דמודינא או פרובינצאלי. פי' עה"ת. נזכר בס' מאור עינים פ' מ"ו ע"ש.

354. **עיר דוד**. (עיין כסאות לבית דוד).

355. **עיר דמשק אליעזר**. ה"ר אליעזר ב"ר מנשה. חי' תורה ודרושים ב' חלקים: ח"א חי' תורה כסדר הפרשיות בשם פני דמשק וחי' כל הפטרה אחר הפרשה בשם חוצות דמשק. ח"ב דרושים בתוכחת מוסר בשם שערי דמשק ובו ד' שערים, ובסופו פרקי דר' אליעזר דרושים לימים נוראים וש"ש רגלים: זאלקווא, תקכ"ד, 2°.
[ג"א ס' רחובות דמשק דרושים וגם חידושים על כמה מסכתות].

356. **עיר חומה**. ה"ר אברהם יהודה אלי' ב"ר אליעזר ליפמאן. פשטים לסמיכת כל סוף מס' משניות לתחלת מס' שאחריה ובתוכם פשטים ז"ן בשם בית מושב: פפד"א, תע"ט, 4°.

357. **עיר חשבון**. (עיין מלאכת מחשבת).

358. **עיר מקלט**. ה"ר דוד לידא ב"ר אריה ליב. תרי"ג מצות כסדר התורה ומקומן בשאר ספרי המצות וקצת מוסר ע"פ ס' הזהר וכו': דיהרנפורט, ת"ן, 4°. (ועיין יד כל בו).

359. **עיר מקלט**. ה"ר מרדכי חיים ב"ר אשר זעליגסבערג. דרושים על עניני מוסר ועבודת ה' בקכ"ד פרקים עם ל"א: רעדלהיים, תר"ו, 8°.

360. **עיר מקלט**. ה"ר שבתי אלחנן מהזקנים. על המצות: (זצ"ל ש' סי' ז').

361. **עיר סיחון**. ה"ר יוסף ב"ר משה הצרפתי. מאמר על חכמת החשבון והמספר ובו י"א פרקים: כ"י מינכען № 67/5. (ועיין ס' על חכמת החשבון סי' 606).

362. **עיר הצדק**. ה"ר שמואל פריינד. קצור סמ"ג עם הגהות חי' ובאורים: פראג, 1863, 4°.

363. **עיר שושן** . ה"ר אליעזר ליפמאן משערדלי . דרושים: פרעסבורג, 1849, 8°.

364. **עיר התמרים**. חבור על התורה : חמו"ד, 2° . (שי"ג) .

365. **עירוב פרשיות** . ענינים שונים בקבלה ופילוסופיא : כ"י רח"ם № 587 .

366. **על איסור הדלקת נר בשבת** . כ"ר יוסף בכ"ר משה בגי הקראי . כ"י . ראהו ה"ר מרדכי נאטהאנזאהן בטרוקי .

367. **על הכל** . ה"ר משה שניאור מאיבורא (תלמיד מהר"ם ז"ל) . ס' דינים . מובא בס' קנה בינה דף ל"ז א' ובס' באר מים חיים דשכ"א : (שה"ד שכ"ה) . ונקרא כן לפי שמתחיל „על כל יתגדל": (שג"כ ל"ד ושה"ג שלי במקומו) .

368. **על הכנת הרפואות** והרכבתם : כ"י מינכען $288/_{11}$ № .

369. **על חכמת החשבון** והנדסה ומדידה , לא נודע למי . אך בסופו רשום השם איזאק בראשי חרוזות שיר קטן : כ"י שם $67/_{4}$ № .

370. **על החליים** אשר האדם עלול להם לאלמנצור ונעתק לעברי ע"י ה"ר שם טוב ב"ר יצחק הספרדי : כ"י שם № 296 .

371. **על הנטעים** הנודעים לנו . מאמר בחכמת הרפואה בל' ערבי עברי וספרדי לא נודע למי: כ"י מינכען $280/_{10}$ № .

372. **על הנסים** . ה"ר תם ן' יחייא . באור על הר"ן להלכות הרי"ף . עיין הקדמת ס' תמת ישרים .

373. **על עסק התורה** . חבור לה"ר יחיאל ב"ר אורי אבי הרא"ש, כ"י: (פירשט ח"ב דל"ב) .

374. **על הרפואות** הפשוטות לה"ר יונה אבן גנאח בל' ערבי . וי"א שחיבר ג"כ תשובות לפילוסופים בעלי הומר קדמון: (שם ח"א דשט"ז) .

375. **על רפואות המשלשלים** וסגולותם ותועליותם , לא נודע למי : כ"י ווין № 166 .

376. **על שגיונות** . השגות על הרמב"ם בספריו משנה תורה ופי' המשניות , לא נודע למי . נעתק מכ"י משנת תל"ז הנכתב לכבוד ר' יוסף ן' דאהון : כ"י נסיך זוסעקס № 45 .

377. **עלה דזית** . ה"ר יהודה האלברשטאט . חילוקא דרבנן בסוגיא דלנון וזית במס' ברכות דף מ"א : חמ"ד (ברלין) , תקכ"ה , 4° .

378. **עלה דיונה**. ה"ר חיים יונה תאומים . חי' על דיני ממונות בש"ע ח"מ ובסופו קצת חי' מספרו סדר משנה על הרמב"ם ונקרא ג"כ קונטרס ר' חיים יונה וז"ע . כי הקונט' הזה על דינא דגרמי (עי' קונטרס באות ק') . נדפס ראשונה בסוף ס' ים של שלמה ב"ק כנראה מהקדמת המלבה"ד בע"ס זרע אברהם על המדרש או בסוף שו"ת מהרש"ל ד' לובלין שנ"ט . (עיין רח"ס № 4286). ושנית: לעמבערג, תקס"ז, 4°.

379. **עלה דיונה** . ה"ר יונה ב"ר משה בנימן זאב . חי' על מס' סנהדרין מכות שבועות ע"ז : פיורדא , תנ"ד (ודלא כרד"א F 814, B : את"ן) , 2° . [וחיבר גם על יתר מסכתות מסדר נזיקין . ופירשט ח"ב דק"ד כ' שחיבר גם על סדר נשים , ע"ש] .

380. **עלה רענן** . ס' רפואה לה"ר אברהם קסלארי . כ"י די רוסי № 946 צונץ גייגער צייטשריפט 4, 201 וואטיקאן $361/_{6}$ ושם לר' אברהם בן יחיאל .

381. **עלה תרופה** . ה"ר אברהם נאנסיך ב"ר שלמה . על התיר תרופת ההרכבה (אינאקולאציאן) לחולי האבעבועות (פאקין) ר"ל (נדפס במאסף תקמ"ה . עוד כנ"ל עם קצת חי' על פרק א' משניות ריש מס' ברכות בשם מרכבת המשנה וקצת דרושי אגדה) : לונדון , תקמ"ה , 8° .

382. **עלות המנחה** או **חבר מאושר** . ה"ר שמואל רומאנילו . מליצה עם ל' איטליאנו : ווין , 1793 , 8° .

383. **עלי זית** ועלי עץ שמן. פרפראות וגימטריאות: ד"א , תק"ח , 8° .

384. **עלי עין** . (עיין נזיר שמשון) .

385. **עלי שושנה** . ה"ר מרדכי שמואל גירונדי . מזכירו בתג"י ש' סי' ע"ז ונראה משם שהוא על עניני קבלה , ע"ש .

386. **עליות** . ה"ר טודרוס הלוי בן אחיו של הרמ"ה . חי' על מס' יבמות . ונקראו כן לפי שבכל סוגיא כתוב : „עלה בידינו כך וכך" ומציב לו בגליון הדינים העולים במספר . וה"ר חיד"א ראם בכ"י כמ"ש בשג"א ג' ובג"ב ל"ט ושה"ג שלי במקומו . ודלא כשה"ק ואחריו הש"י והשפ"ד שמיחסין אותו להרמ"ה ז"ל בעצמו לפי שמביא בו כמה חי' משמו ז"ל : (קוה"ד דף י"ט ב') .

387. **עליות אליהו** . ה"ר יהושע העשיל לעווין וה"ר נחמן ב"ר צבי הירש בהגאון. תולדות הגאון רבינו אליהו מווילנא ז"ל בכל פרטיו וחבוריו : ווילנא , תרט"ז . שטעטין , 1861 , 8° .

388. **עליות רבינו יונה** לבתרא הנזכרים

בראשונים הם הידועים למס׳ ב״ב שנקראו כן מטעם הנ״ל .

389. **עלילות דברים** . לא נודע למי , אך בסופו רשום השם יוסף בראשי חרוזות שיר קטן . חקירות על מצב ישראל בזמנו (ה״א ר״ל) במנהגיהם ומנהיגיהם ודרכיהם בתורת ה׳ ותפלה עם פי׳ ארוך מתחיל „נאם יוסף בנו משלם״ : כ״י יה״ש . וקצת ממנו לדוגמא נדפס באגרות יש״ר א׳ מכתב י״ט ע״ש.ובהאלוץ סוף ח״א.

390. **עלים למבחן** . ה״ר צבי הירש ב״ר מרדכי הן טוב . באור קצת מאמרי רז״ל ע״ד ציור וחידה וקצת חי׳ הלכות בקצרה ובסופו מגלת ספר , אגרת הפורים פשטים במגלת אסתר וקצת שירים: דאנציג,תר״ד 8° .

391. **עלים לתרופה** . כולל אגרת הרמב״ן לבנו על הענוה ומכתב הגר״א מווילנא במסעו לא״י כולל הנהגות מוסר ויראת ה׳ : מינסק , תקצ״ו , 12° . ווארשא , 1856 , 8° . עוד כנ״ל עם ת״א ע״י ה״ר ליפמאן ב״ר זלמן מאזזענבאכער: פיורדא, תרי״ט , 8° . עוד כנ״ל רק מכתב הגר״א לבדו עם ל״א מרובע : ווילנא , תר״ט , 12° וז״ז .

392. **עלים לתרופה** . ה״ר שלמה ב״ר יואל מדובנא (מהרש״ד) . מודעה ע״ד ס׳ נתיבות השלום וקצת פרשיות עם ת״א ובאור ותקון סופרים לדוגמא ובסופו קינה „ציון הלא תשאלי וכו׳„ עם ת״א מהרמבמ״ן : ד״א,תקל״ו,8°.

393. **עלית קיר קטנה** . ה״ר לוי קוזין . דרשות ופשטים כסדר התורה : ד״ו , שפ״ה . שם , שצ״ו , 2° .

394. **עלית קיר קטנה** . מהנ״ל . דרשות על ארבע פרשיות ואחרי שבתות טובים ולימים נוראים : קונשטנטינא , נשמח״ה , 2° .

395. **עם לועז** . (עיין מעם לועז) .

396. **ס׳ עמוד** . הרופא עלי בן רצוען . מאמר ברפואה ז׳ פרקים . נעתק שנית ע״י ר׳ קלונימוס בן קלונימוס אחרי נאבדה לו העתקתו הראשונה באמדאי (נ״ל בארלדי) בגזירות הצרפתים : כ״י מינכען № $43/_2$. ובכ״י לידן (שקאל. № $2/_5$) נקרא ס׳ העמוד בשרשי הרפואה ד׳ מאמרים .

397. **עמוד הימיני** . ה״ר אברהם ב״ר אשר אנשיל . דרושים שונים ח״א : מינסק , תקע״א , 4° . [ג״א שו״ת ומזכירם בספרו זה] .

398. **עמוד הכהן** . (עיין מאיר נתיב) .

399. **עמוד הסוגר** . (עיין עמודי שמים) .

400. **עמוד העבודה** מוסר והתיגות לר׳ משה ב״ר אהרן : 8° . (כד״א 0, 498 №) . ואולי עליו אמר פירשט (ח״ב דבא״ת) שנדפס בסוף ס׳ הא הידיעה לר״מ בר״י פיזענץ , ולכן הוא פה תמו״ד וצ״ע .

401. **עמוד העבודה** . (עיין יסוד האמונה במלואים . . .) .

402. **עמוד השחר** . ה״ר ברוך ב״ר יונה ייטלים . על כללי ס״ס ורוב וחזקה וכו׳ : פראג , תקמ״ה , 4° .

403. **עמוד השחר** . ה״ר שמעון ב״ר דוד אופנהיים . פשטים על מאמרי רבב״ח וכו׳ : פראג , תקמ״ט , 8° .

404. **העמוד בשרשי הרפואה** . (עיין ס׳ עמוד לעיל) .

405. **עמוד התווך** . ה״ר יעקב ישעיה ב״ר יצחק . הספד על שני גדולי הדור : חמ״ד (ביאליסטאק) , תקע״ד , 4° .

406. **עמודי אור** . ה״ר יחיאל העליר ב״ר אהרן . שו״ת על כל ד׳ ש״ע : חמ״ד (קעניגסבערג) , ארבע״ה עמוד״י או״ר , 2° .

407. **עמודי אור** . (עיין קדמות ס׳ הזהר) .

408. **עמודי הבית** . (עיין בית ישראל , הגרה ש״פ סי׳ 24) .

409. **עמודי בית יהודה** . ה״ר יהודה ב״ר מרדכי הלוי הורוויץ אסיא דווילנא . חקירות בכמה ענינים ועל י״ג עקרים בדרך ויכוח : ד״א , תקכ״ו , 8° .

410. **עמודי בית ישראל**.ה״ר ישראל הלוי. חי׳ על מס׳ נדה והל׳ יו״ט: חמ״ד,תקמ״א,4°.

411. **עמודי גברא** . ה״ר גדליה ב״ר אליעזר סג״ל . תוכחת מוסר על יסוד ג׳ עמודים תורה ועבודה וגמ״ח וכל דיני מעשר עני ותי׳ תורה לבנו ובסופו חי׳ ה״ר אברהם ב״ר אהרן גיביטש : ברין , תקי״ו , 8° .

412. **עמודי גולה** הוא ס׳ מצות קטן, סמ״ק . ה״ר יצחק ב״ר יוסף מקורבייל. קצור מס׳ מצות גדול (סמ״ג) על כל המצות הנוהגות בזמן הזה נוסד על ז׳ עמודים ומסודר לז׳ ימי השבוע : קונשטנטינא , חש״ד , 4° .

413. **עמודי גולה** הנ״ל עם הגהות ה״ר פרץ ב״ר אליהו ותלמידיו ומ״מ מהפוסקים עם מפתח: קרימונה , וי״ש . קראקא , שנ״ו . לאדי , תקס״ה , 4° . ועם הגהות רבות כ״י : (צעדנר 368) . עוד כנ״ל עם תוס׳ הגהות

והערות על גליון לה"ר יהושע צייטלעש משקלאוו: קאפוסט תק"פ, 4°.

414. עמודי גולה הנ"ל עם הגהות גדולות והרכות מגדולים רבים וטובים. כי המחבר שלח את ספרו לכל בני הגולה וגדולי הראשונים והאחרונים עשו הגהות והוספות עליו כל א' לפי מקומו. וכן נמצא סמ"ק עם הגהות ה"ר משה מצורך ונקרא סמ"ק מצורך. וזה נמצא בכ"י רד"א q, № 728, ווין, אוקספורד בריטיש מוזעאום וז"ז. ועיין ריטוס לונגן דף רי"א וכו'.

415. עמודי זהב. (עיין בית יצחק).

416. עמודי כסף. ה"ר יוסף אבן כספי. פי' ע"ס מורה נבוכים לבאור דבריו הסתומים ובדפוס נלוה לו גם ספרו משכיות כסף לבאור דברי המורה במקומות העמוקים שים בקן סוד. הובא לדפוס ע"י ה"ר זלמן ווערבלונר ובסופו הקדמה בל"א להמגיה ה"ר רפאל קירכהיים: פפד"מ, תר"ח, 8°.

417. עמודי כסף. (עיין מאיר נתיב).

418. עמודי הלשון. ה"ר יואל ברי"ל. למודי דקדוק לה"ק בל"א עם לוחות בנייני הפעלים מאת ה"ר פייביש (בעל מדרש מלים): ברלין, תקנ"ד, 4° et 8°. פראג, תקס"ג, 8°.

419. עמודי עבודה. ה"ר אליעזר ב"ר מאיר לאנדסהוט. רשימת ראשי הפייטנים וקצת מתולדות חייהם כסדר א"ב עם מספר פיוטיהם הנמצאים בספרי תפלות שונים, ח"א (א'—י'): ברלין, תרי"ז, 8°.

420. עמודי עולם. ה"ר יהודה ליב ב"ר שמעון גינצבורג. פשטים וכו' ונחלק לג' עמודים: תורה ותפלה והסד והרביעי שפתי מהרי"ל הי' בפלפול: ד"א, ~~תצ"ג~~ 4° (ופירש ח"א דף שמ"ז, וכ"ס: ע"ס ברכות ושמות: ד"א, ת"ץ, 2°. ול"ע אם הכל הד או שונים הם).

421. עמודי עולם. ה"ר ~~שמואל~~ ב"ר עזריאל מלנצבורג. הי' אגדתא ומעתקא ובסופו לקוטי הי' גפ"ת: ברלין, תק"א, 4°. [ועי"ש בהקדמה מעשה עלילה מפונא בער"ה בנת הנ"ו].

422. עמודי שבע. ה"ר אהרן זעליג ב"ר משה מזאלקווא. ה' חלקים: א) פי' והגהות בזהר ישן והדש ובאור מלות זרות. ב) מאמרים החסרים בזהר גדול. ג) מאמרי זהר ישן והדש המבוארים במ"א. ד) מאמרי הקונים המבוארים במ"א. ה) הגהות כל הנ"א בזהר: קראקא, שצ"ו, 2°.

423. עמודי שמים לבית הלוי. ה"ר לוי ב"ר דוד מפלאצק. הי' גפ"ת על כמה מס' ובסופו ב' שו"ת לה"ר הגשיל וה"ר משה בע"ס חלקת מחוקק: פראג, תקנ"א, 2°.

424. עמודי שלמה. ה"ר שלמה לוריא (מהרש"ל). באורים על הסמ"ג ונקראו ג"כ באורי מהרש"ל. הובא לביה"ד עם נוספות ע"י ה"ר אליהו ב"ר משה לואנס: באזיל, ש"ס, 4°. (ועיין ס' מצות גדול, סמ"ג).

425. עמודי שמים. ה"ר אברהם במהרא"ל ליכטשטיין. י"ג יסודי הדת להרמב"ם עם שני באורים: א) אבן בחן באור פסוקים ומאמרי רז"ל ומדרשים. ב) אבן מחוקק הקירות מושכלות בדברי הרמב"ם. ויתר באור ותמצית דבריו בקצרה בסוף כל יסוד בשם עמוד הסוגר: ווארשא, תקס"ג, 4°.

426. עמודי שמים. ה"ר ברוך ב"ר יעקב משקלאוו. באור על הל' קדוש החדש להרמב"ם ובסופו תפארת אדם על חכמת נתוח חלקי האדם: ברלין, תקל"ז, 8°.

427. עמודי שמים. (עיין אילם, תפלה, סדור ה"ר יעב"ץ).

428. עמודי שש. ה"ר שלמה אפרים ב"ר אהרן לונטשיץ. דרשות ופשטים ונוסד על ו' עמודים: פראג, שע"ח, 2°. ד"א, תקל"ב, 4°.

429. עמודי שש. (עיין ארזי לבנון).

430. עמודיה שבעה. ה"ר בצלאל ב"ר שלמה מקאברין. פשטים ודרושים ונחלק לז' עמודים: לובלין, תכ"ו. פראג, תל"ד. דיהרנפורט, גנ"ת, 4°.

431. עמל הכסילים. (עיין ס' השמוש).

432. עמל ותרצה. ה"ר שלום בר"י כהן. שירת דודים כמעשה ס' לישרים תהלה בשלשה חלקים: רעדלהיים, תקע"ב. (לעמבערג, תקפ"ב, 8° ?).

433. עמנואל. (עיין מחברות —, מחברת התופת והעדן).

434. עמק הבכא. ה"ר ברוך ב"ר יונה ייטלים. הספד על מות ה"ר יחזקאל סג"ל לנדא: פראג, תקנ"ג, 8°.

435. עמק הבכא. ה"ר יוסף ב"ר יהושע הכהן ספרדי. ספור כל תלאות ב"י מחרבן בית שני עד שנת ה"א ש"ה עם קצת הערות לשד"ל ור"מ לעטעריס: ווין, ברי"ת, 16°.

טוד ככ"ל בל"א ככתבס ע"י ה"ר משה ב"ר דוד ווינר עס הערות ובסופו קונטרס גזירת תתק"ו—ז' וגזירת בלואיש ופארי עריס עד שנת תתקכ"ו (?) לה"ר אפרים ב"ר יעקב מבון : לייפציג , 1858 , 8° .

436. עמק הבכא. ה"ר שלמה זלמן ב"ר יהודה ליב מווילנא . הספד על מות ה"ר אברהם אבלי ב"ר אברהם שלמה וה"ר משולם זלמן ב"ר יעקב אוריה : ווילנא , תקצ"ו , 8° .

437. עמק הבכא. (עיין שושנת עמקים) .

438. עמק הבכה. ה"ר בצלאל ב"ר שלמה מקאברין . פי' על איכה . מובא בספרו קרבן שבת דמ"ה ע"ב : (סה"ד שכ"ה) .

439. עמק הבכה. (עיין שיח ספונים) .

440. עמק בנימן. ה"ר בנימן רפאל דיאש בראנדין. שו"ת ופסקי דינין: ד"א, תקי"ג, 8°.

441. עמק ברכה. ה"ר אברהם ב"ר שבתי שעפטיל הלוי הורוויץ . חי' דיני ברכת הנהנין וטעמן וברכות התפלות עם הגהות ותוס' בנו בעל השל"ה : קראקא , ש"ס טו"ב , 4° . עוד ככ"ל עס תוס' חי' בנו הנ"ל על המרדכי מס' ברכות הנקרא בגדי ישע ומי' נכדו ה"ר שעפטיל בעה"מ ווי העמודים על מס' ברכות וז"ז : ד"א , תפ"ט , 8° . שם , תקי"ז , 4° . זאלקווא , תקפ"ו , 2° (פירסט ח"א דף ת"ע ותוספני לו מבגגה) . סדילקאוו , תקצ"ה , 4° .

442. עמק ברכה. ה"ר יחיאל מיכל מנחם נחום ב"ר יעקב . ח"א עשר סוגיות במס' ברכות : לעמבערג , תקס"ח , 2° .

443. עמק הברכה. ה"ר אשר אבד"ק קראקא. על סודות התפלות והברכות . מזכירו הרמ"א בס' תורת העולה ח"ג פ"ד ועי' בשו"ת מהר"ס לובלין נכדו סי' פ"ג .

444. עמק הלכה. ה"ר זאב וואלף ב"ר יהודה הלוי אבד"ק זיטל . חי' דינים בש"ע א"ח וי"ד בדרך שו"ת : ווילנא , תר"ו , 2° .

445. עמק הלכה. ה"ר שלמה קלוגר מבראדי. חי' על כמה סוגיות בש"ס , כ"י : (שי"ג) .

446. עמק הלכה. (עיין רב פנינים , שושנת עמקים) .

447. עמק הלכה וטעם מן . ה"ר מנחם מנלי ב"ר ברוך הלוי . פסקים כסדר התורה ונפרד לשני ראשים : א) פסקים בעומקה של הלכה . ב) פסקים במילי דאגדתא : פפד"א , תק"ה , 2° .

448. עמק החריץ. ס' דקדוק , כ"י : (ש"י) .

449. עמק יהושע. ה"ר יהושע אייזיק ב"ר יחיאל . ב' חלקים : ח"א כ"ד שו"ת בדיני ש"ע וח"ב ע"ז דרושים : ווארשא , תר"ב , 2°.

450. עמק יהושע. ה"ר יהושע פלק ב"ר יהודה ליב . חי' גאוני הזמן ורבני דורו כסדר התורה ובסופו לקוטי קושיות ותירוצים כנ"ל : פפד"א , תנ"ט . שם , תס"ח . שם , תע"א . שם , (וכתוב על השער : „נדפס בנית" עד"ת . המבורג , תע"א . ד"א, תפ"ח , 8° . המבורג , תצ"ח , 12° וז"ז . עוד ככ"ל עס תוס' והגהות לה"ר יוסף יוזביל פירדא סג"ל מספרו עמק השוה : אופיבאך , תפ"ב . זאלקווא , תק"ח , 8° .

451. עמק המלך. ה"ר יקותיאל זאב וואלף ב"ר יוסף יוזיל . חי' ובאורים על הרמב"ם חלק ב' : לעמבערג , תקס"ח , 2° .

452. עמק המלך . ה"ר נפתלי הירץ ב"ר יעקב אלחנן . מפתח וכללים לחכמת הקבלה ופי' מכתבי האריז"ל על כמה מאמרי זהר : ד"א , הזא"ת , 2° .

[ג"ח ס' אפריון שלמה על אגדות התלמוד . ברכת ה' על מחזור ותפלות . זהר הרקיע על תרי"ג מצות ע"פ קבלה . מעין גנים ביראת ה' ותשובה . משנת חסידים על משניות ע"פ קבלה . וס' שבע רצון על (?) . . . (פירסט ח"א דף ה"א)] .

453. עמק המלך. (עיין שושנת עמקים) .

454. עמק המשפט. (עיין נחלת אריאל) .

455. עמק סוכות. (עיין שדה צופים) .

456. עמק הרופאים. לקוטי רפואות וקצור מספרי אפוקראט וגאלינוס והרמב"ם בלשון ערבי ועברי : כ"י מינכען № 275 .

457. עמק רפאים . ה"ר חיים בן אברהם גאליפפה . פי' על מס' שמחות וכו מעשה המגפה הגדולה בשנות ה"א ק"ז—י'. עיין עמק הבכא ס"ח , ועיין בדס"י לר' יוסף הכהן ד"א דלו"א וכ"ח ז' דרמ"ג . ובתג"י ח' סי' י"א כתוב בהוא על ביאת משיח לדקנו ע"ש . [גמסך על וואלף ודי רוסי שערכנו אגרת הגאולה ע"ש . ועיין קאיזערלינג ח"א ע' 87 , Lew. Lit. 376 וגרעץ ח"ח ע' 35 לא הטיר את מקורו וטעה . כ"י רד"א לא נמצא אבל נקנה באוקס' אבל חסר מעשה המגפה והלמדות (?): רמש"ש] .

458. עמק השדים . ה"ר אברהם הלוי אבן מיגאש הספרדי , כ"י : (ש"י) .

459. **עמק השידים** . ה"ר משה ב"ר יהודה הלוי הורוויץ . דרושים : קאריץ , עמ"ק השידי"ם (תקע"ט) , 4° . [וגם הכולל לכל ספריו הוא שושנת העמקים כמ"ש גם בשער].

460. **עמק השוה** . ה"ר אהרן הארין ב"ר קלונימוס . ג' מאמרים : א) ראש אמנה הקירות ודרושים בעיקרי האמונה והערות מושכלות בעניני הספירות . ב) נשמה חיה חי' מסניות מס' ברכות . ג) דירת אהרן חי' פוסקים וחקירות : פראג , תקס"ג , 4° .

461. **עמק השוה** . (עיין עמק יהושע) .

462. **עמק שושנים** . הב"ח מנחם מענדיל ראזענטהאל . הגהות על מכתבי ה"ר פי"ר בספרו בכורי העתים וכרם חמד : אפען , תקצ"ט , 8° .

463. **עמר** . (עיין עומר —) .

464. **עמר נקא**. ה"ר עובדיה המון מברטנורא. באור על פירש"י עה"ת : פיסא , תק"ע . ליוורנו . . . (ע"ח דפין.רמי"ג) 4°. סדילקאוו , תקצ"ז . צערנאוויץ , 1857 , 8° .

465. **ענבים במדבר** . (עיין הגדה ש"פ) .

466. **ענה כסיל** . ה"ר ידידיה נסים . הגהות על ס' ויכוח הקבלה לסד"ל: ליוורנו, תרט"ו, 8°.

467. **ענין חירם מלך צופר** . נדפס בסוף משלי עפר (עיין מליצת עפר ודינה) .

468. **עניני גיהנם וגן עדן**. (עי' גן עדן וגיהנם).

469. **עניני דפק** . ב' מאמרים קצרים בחכמת הרפואה , לא נודע למי : כ"י ווין № 171 .

470. **עניני מדרש לר"י מסיר ליאון ועניינים** שונים לר"א פריצול גם ב' אגרות ר"י מסיר ליאון הנ"ל לק"ק בולוניא ופלורינץ ואגרות ר"א פריצול לר"י מסיר ליאון הנ"ל וכו' : כ"י די רוסי № 145 סי' ע' י' י"ב וי"ג ע"ב .

471. **ענף יוסף** . (עיין מדרש חמש מגלות , — תנחומא , סדר עולם רבא) .

472. **ענף עץ עבות** . ה"ר אברהם דוב בער גאטלאבר . ג' שירים אשר שר לכבוד הקיסר יר"ה : ווילנא , תרי"ח , 8° .

473. **ענף עץ אבות** . ה"ר אברהם ב"ר חנוך העניך . פי' על פ"א : חמ"ד (אלטונא) , תקל"ד , 8° .

474. **ענף עץ אבות** . ה"ר בנימן וואלף בהה"ר יקותיאל אבד"ק הוראדלי . פי' על פ"א מלוקט מכל המפרשים שלפניו : אופיבאך , הפ"ט (ובשער : תע"ט) , 4° .

475. **ענף עץ אבות** . ה"ר ברוך שענפעלד . קובץ משלים ומליצות וספורים ממדרשי אגדה וזהר וכו' בדרך שיר והרוז : אפען , 1841 , 8° .

476. **ענף עץ עבות**. ה"ר ראובן ב"ר אהרן הלוי גריסהאבר . הגהות ע"ס צהר התיבה וקורי עכביש ושערי תפלה לר"ז הענא ונקרא ג"כ עבותות אהבה : פיורדא , תק"ד , 8°.

477. **ענף עץ אבות** . (עיין כפות זהב , מקור מים חיים) .

478. **ענפים** . (עיין עקרים) .

479. **ענק** . (עיין שירה שקולה) .

480. **ס' הענק** . ה"ר יהודה אלחריזי . שירים נלמדים בשתופי שמות פעלים ומלות ע"ד ס' התרשיש לר"מ ן' עזרא : כ"י אוקספורד .

481. **ס' הענק**. ה"ר יצחק אונקיירא . מזכירו תדיר בספרו איומה כנדגלות .

482. **ס' הענק** . (עיין ס' תרשיש) .

483. **ענקים** . (עיין לוית חן) .

484. **ענקים לגרגרת**. ה"ר אפרים ב"ר שלמה זלמן העקשיר . דרושים כסדר התורה . מזכירו בספרו לוית חן : (שי"ג) .

485. **עסיס רמונים** . ר' אהרן ברכיה די מודינא : כ"י יוא"ל 125 .

486. **עסיס רמונים** . ה"ר שמואל גאליקו . קצור ס' פרדס רמונים לרבו הרמ"ק עם תוס' הגהות בגליון לה"ר מרדכי דאטו שהיה ג"כ תלמיד הרמ"ק : ד"ו , נשי"א , 4° . עוד כנ"ל בתקון הטעיות וסדור ההגהות במקומם הראוי ואחרי תקונים והוספות ע"י ה"ר מנחם עזריה מפאנו : מנטובה , שפ"ג—ד' , 4°. עוד כנ"ל עם תוס' באור לה"ר מרדכי ב"ר יעקב מפראג בשם פעמון ורמון ועם ס' פלח הרמון להרמ"ע מפאנו הנ"ל : ד"א , תס"ח , 4° . (ועיין פלח הרמון , פעמון ורמון) .

487. **עסיס רמונים** ואבקת רוכל . באורי מדרשים תמוהים : כ"י רד"א q 380, № .

488. **עפר יעקב** . ה"ר יעקב ב"ר יוסף אייכהארן . ב"ח : ח"א מוסר השכל בדרך ויכוח הגוף והנפש . ח"ב , חי' ש"ס וש"ע : ברעסלויא , תקצ"ט , 4° .

489. **עפר יעקב**. ה"ר נתנאל ב"ר אהרן יעקב סגרי . שו"ת ופסקים, כ"י : (זנ"ל נ' סי' ב') .

490. **עפר יעקב** . (עיין דעת זקנים) .

491. עפרא דאברהם. ה"ר אברהם אלנקר מרבני אלגיר. עיין תג"י א' סי' קי"ז.

492. עפרא דארעא. ה"ר יהודה עייאש. פי' והגהות ושו"ת ע"ס ארעא דרבנן, עיין זה.

493. עפרות זהב. ה"ר מאיר הלוי לעטערים. העתקת קצת שירי שיללער ולארד בירון: ווין, תרי"ב.

494. עפרות תבל. ה"ר אברהם ב"ר שלום בעלאים. פי' על קהלת עם תרגום אנגלי: חמ"ד (לונדון), 1850, 4°.

495. עפריה דאברהם. (עיין פתח הבית).

496. עץ אבות. ה"ר יעקב ישראל עמדין המכונה יעב"ץ. מס' אבות עם פי' הרע"ב ותוי"ט ופי' לחם שמים ודקדוק המלות ונקודותן בשם לחם נקודים ובסופו ס' לוח ארש ח"ב (עיין זה באות ל'): ד"א, תקי"א, 4°.

497. עץ אבות. (עיין מעין גנים, נחל איתן).

498. עץ ארז ואזוב. (עיין עצי עדן).

499. עץ הגן. (עיין בעי חיי).

500. עץ הגפן. ה"ר שלמה קלוגר מבראדי. חי' על ש"ע אה"ע: (שי"ג).

501. עץ הדעת. ר' יצחק אלבלגי. מובא בפירושו על ס' השמע מאמר ח' כלל א' פרק ב'.

502. עץ הדעת. ה"ר ישעיהו ב"ר יוסף. על חדוש העולם והשארת הנפש ומעשה מרכבה ע"פ סוד: כ"י ווין № 95.

503. עץ הדעת. כ"ר משה בכ"ר שמואל קלעי הקראי. פי' קצר ע"ס עץ חיים לכ"ר אהרן האחרון: (אר"ץ).

504. עץ הדעת. קצור ס' הפרדס: כ"י רד"א q, № 1033.

505. עץ הדעת. (עיין אור צדיקים, בחינת עולם, בעי חיי, ישמח ישראל, מטעי משה, נחל איתן, עץ הדעת, עץ החיים, תוצאות חיים).

506. עץ הדעת טוב. דרשות על כל התורה בדרך פרד"ס למהרח"ו ז"ל, כ"י. וה"ר חיד"א ראהו וקרא בו כמ"ש בשג"ב מ"ז ובשה"ג שלי במקומו. (ועיין עץ חיים להלן).

507. עץ הדת. (עיין מטעי משה).

508. עץ הדר. (עיין בעי חיי, ס' החיים סי' 564, נחל איתן).

509. עץ חיים. כ"ר אהרן האחרון בכ"ר אליהו הקראי. בבאור יסודי הדת ועיקרי האמונה וכלל האלהיות במופתים חותכים אמתיים ובו קי"ד פרקים ועם אגרת דרך עץ החיים מבוא ומפתח הפרקים לכ"ר כלב אב"א אפונדופולו. נדפס מתוך כ"י עם תוס' הגהות והערות ומפתחות ואחרי לקוטים ע"י החכם פראנץ דעליטש: לייפציג, 1841, 8°.

510. עץ חיים הנ"ל עם פי' אור החיים לכ"ר שמחה יצחק בכ"ר משה הלוצקי הקראי ובסופו דרך עץ החיים הנ"ל עם ח"ב ממנו הוא מפתח הפסוקים (עיין פירשט ח"א דף כ'): קונשטנטינא (גוזאלו), תקצ"ט, 2°. ופ"ז ממנו נדפס בנובלות חכמה דף נ"א—ב' ע"ש.

511. עץ (ה)חיים. ה"ר אברהם ביבאגו הספרדי. על חי' העולם. מובא ממנו בס' דרך אמונה דף ס' ע"ג פ"ב ע"ג.

512. עץ חיים. ה"ר אנגיל בה"ר חיים. דרושים ע"ס בראשית וכמה טעמי מצות ובסופו קונטרס שפת אמת על שי"ן ימין או שמאל לר"מ אלגאזי. נלוה לו ס' יעקב חבל דרושים על ס' שמות ובמדבר לה"ר יעקב ווארשאנו: שאלוניקי, תקל"ב, 2°. [ובראזענס F № 633, משמע שלא נדפסו יחד והקונט' שפת אמת בריש ס' עץ חיים הנ"ל ע"ש].

513. עץ חיים. ה"ר חיים מברבשקה. באור על פי' הראב"ע עה"ת, כ"י: (ש"י). [הוא סי' 528 ? המזכיר ד' ק"ד, קנ"ו): רמש"ש].

514. עץ חיים. ה"ר חיים ויטאל ב"ר יוסף קאלאבריזי (מהרח"ו). הוא שם הכולל לכל הקדמות ולכל כללי הקבלה ופירושים על הזהר והכוונות ופי' על תנ"ך וכו' שקיבל מרבו האריז"ל. וס' עץ חיים בפרט הוא שער ההקדמות שקרא לו הרב מהר"מ פאפירש ז"ל בשם דרך עץ החיים. עיין שג"א ח' י"ד ושג"ב ע' מ"ת (שה"ג שלי ח"א בשמו וח"ב במקומו): קאריץ, תקמ"ד. שם, תקמ"ה. שקלאוו, תק"ס. דובראוונא, תקס"ד. לאשצוב, תקע"ח. סדילקאוו, תקע"ח, 2°.

והנה לדעת ה"ר חיד"א (שם ושם) הרב מהר"ם פאפירש הנ"ל הוא שסידר כל הכתבים שקיבל מרבו מהר"י צמח וממהר"ש בנו של מהרח"ו ז"ל והוא שחילקם לספרים רבים, לס' ההקדמות קרא דרך עץ חיים ולס' הכוונות פרי עץ חיים ולפירושי התנ"ך וכו' קרא נוף עץ החיים ונתן גם אותו לנתחיו נוף ב' נוף ג' וכו'. ואולם מפי המחבר בעצמו שמענו וראינו כי ספרו עץ חיים הוא חבורו הכולל מאה שערים

והוא חלקם למ"ח ספרים ולכולם קרא בשם כמבואר בחבורו שמחת עולם, ולכל שער ושער קרא גם בשם נוף. עיין בספרו ארבע מאות שקל כסף דטו"ב ודף מ' ע"ד וגם דף מ' ע"ב ודף סו"ד.

515. עץ חיים. ה"ר חיים ב"ר יצחק אור זרוע מוויענה. פסקי דינים. עיין דב"ע ב' דף ע'.

516. עץ חיים. ה"ר חיים ב"ר נסים. פסקי דיני ממונות, כ"י. וה"ר חיד"א ראהו באיטליא כמ"ש בשג"ב כ' ושה"ג שלי ח"ב במקומו.

517. עץ חיים. ה"ר חיים פינצי. פי' על תהלים: כ"י רח"ם № 603.

518. עץ חיים. חבור גדול בע' חלקים לה"ר יאיר בכרך, כ"י. והקדמת הספר נדפסה בספרו חות יאיר ע"ש.

519. עץ חיים. ה"ר יעקב בן יהודה חזן מלונדריץ ב"ר יעקב הארוך. פסקי דינים ונחלק לשנים: ח"א ספר התורה דינים והוראות לאיש הישראלי כדיני ש"ע א"ח וי"ד ואה"ע. ח"ב ספר המשפט בדיני ממונות כש"ע ח"מ ודיני א"י וז"ז: כ"י לייפציג № 17.

520. עץ חיים. ה"ר יצחק ב"ר חיים ב"ר אברהם הכהן...

521. עץ (ה)חיים. ה"ר יצחק רומא אבד"ק קונשטנטינא. ס' דקדוק, כ"י: (ש"י).

522. עץ חיים. העתקת התורה להרמבמ"ן בל"א והעתקת הפטרות וח"מ כנ"ל: ווין... 4°. זולצבאך, תקצ"ד (4°) 8°. (עי' רובענס 0, 676).

523. עץ חיים. ה"ר שלמה די אוליווירה. שרשי לה"ק כסדר א"ב ופתרונם בל' לע"ז ואח"ז קונט' כתוב ארמית שרשי לשון ארמית אשר בתנ"ך מתורגמות ללה"ק ובלע"ז ובסופו חשבון מטבעות ומדת לח ויבש וקרקעות ומשקל הכסף בקצרה: ד"א, תמ"ב—ג', 12°.

524. עץ חיים. ה"ר שמואל אבן שושן. קצור מטור א"ח: כ"י פאריז. (עיין המזכיר א' דף פ"א).

525. עץ חיים. שו"ת לחכמי בהמ"ד הגדול של עץ חיים לק"ק ספרדים באמ"ד: ד"א, תק"א, 4°.

526. עץ חיים. (עיין בעי חיי, משניות, קצור של"ה, שלשלת הקבלה).

527. עץ החיים לאבוקראטי ברפואה: כ"י יוא"ל.

528. עץ החיים. מיוחס להראב"ע לפי שמתחיל: „ויען אברהם הספרדי המכונה ן' עזרא דברי משל וכו'". אמנם מסגנון לשון הספר וענינו ניכר שלא לו הוא כ"א לזולתו ואולי שם מחברו אברהם, אבל בקצת מקומות נראה בו שהוא להראב"ע ומביא בו רב נסים גאון בספרו מגלת סתרים ורב סעדיה גאון ובסופו פי' על פ' עושה עש כסיל וכימה להראב"ע: כ"י רש"ף באודיסא כרך $5/4$ № (כ"ח ח' ס"ג). (עיין עץ חיים לעיל סי' 513).

529. עץ החיים. ה"ר חיים אבואלעפיא. חי' כסדר התורה [ורומז הרבה בדיני הש"ס והרמב"ם בדקדוק הכתובים והאותיות ושו"ע על הרמב"ם והביזרי': (שג"ב כ"א ושה"ג שלי במקומו)]. ובסופו לקוטי ה"ר גבריאל איספירנסה והשמטות ותקונים ולקוטי חי' גפ"ת והרמב"ם: אזמיר, ב"ה ותומכי"ה לפ"ג, 2°.

530. עץ החיים. ה"ר חיים ב"ר בצלאל. ס' דקדוק: כ"י רד"א תקמ"ב. אבל בק"ד q № 890, כתוב: באורי מאמרים ומוסר, ונדפס ע"ש.

531. עץ החיים. ה"ר יהודה בן חנין. ח"א באור על רמ"ח מ"ע ע"ד הפשט והסוד, ונכחו מזה באור ה"ר אברהם ב"ר שלום טובייאנה בשם אשל אברהם, ונוסדו על מנין המצות להרמב"ם שהוא בפנים והם סביבו מזה ומזה: ליוורנו, תקמ"ג, 2°. [ובשער ס' אשל אברהם הנ"ל כ' שחיבר ס' עץ הדעת על מל"ת ע"ש].

532. עץ החיים. הוא סדר הדינים מסמ"ק להר"י מקורביל: כ"י רד"א תקמ"ב. ובק"ד q, 729 № לא נראה שהוא להסמ"ק בעצמו ע"ש.

533. עץ החיים. ה"ר ישעיהו ב"ר יוסף. מאמר בקבלה על הנפש ועשר ספירות וכו': כ"י ווין № 94.

534. עץ החיים. ה"ר שמעון ב"ר ישראל יהודה פרנקפורט. תפלות בעד החולים: פאריז, 1853, 16°.

535. עץ החיים. (עיין מטעי משה, נשמת חיים, עצי עדן).

536. עץ יוסף. ה"ר יוסף דארמשטאט. חי' על מס' ברכות ביצה ומגילה: קארלסרוא, תקכ"ד, 2°.

537. עץ יוסף. (עיין מדרש חמש מגלות, — תנחומא, סדר עולם רבא).

538. עץ כל פרי. ה"ר יהודה ליב מפרעמסלא.

חי' עה"ת. הובא בס' **פתח האהל** לבנו הדיר וגם בהקדמת הס' הנז'.

539. **עץ פרי קדש**. ה"ר יונתן שמשון פרענקיל. קצור מס' פרי מגדים: לבוב, ת"ר, 2°.

540. **עץ רענן**. ה"ר דוב בער שווייצר. שירים ליום מלאת שבעים שנה ליסוד חברת האחים בברעסלויא בשנת תק"מ: ברעסלויא, חבר"ת, 8°.

541. **עץ שתול**. (עיין עצי עדן, עקרים).

542. **עצות מוסר** לה"ר ברכיהו ב"ר נטרונאי הנקדן: כ"י די רוסי № $482/_2$.

543. **עצי אלמוגים**. ה"ר נח חיים צבי ב"ר אברהם מייא. חי' על ש"ע הל' קט"י ועירובי חצירות ושניות לעריות: זולצבאך, תקל"ט, 2°.

544. **עצי ארזים**. מהנ"ל. חי' דינים ובאור על ש"ע אה"ע: פיורדא, תק"ן, 2°.

545. **עצי היער**. דרושים, כ"י: (שי"ג).

546. **עצי לבונה**. ה"ר ניסן ב"ר אהרן ראבד"ק דובנא. חי' דינים על ש"ע י"ד (עיין מעין גנים): סדילקאוו, תקצ"ה, 2°.

547. **עצי עדן**. ה"ר יהודה ליב ב"ר אשר זעליג מרגליות. קצת דרושים (והמה ד': עץ החיים, עץ הדעת, עץ ארז ואזוב, עץ שתול) עם חי' בנו ה"ר אשר זעליג ובראשו פתיחה אור לפני הדורשין הוא פ"א מספרו אור לפני הדורשין שחיבר על מהות הדרושים ודרכיהם ובסופו קצת טענות והשגות על העתקות הרמבמ"ן: פפד"א, תקס"ב, 4°. חמו"ד (ק"ב, תרי"ח), 8°.

548. **עצי עדן**. (עיין משניות).

549. **עצי שטים**. (עיין שלחן עצי שטים).

550. **עצירת המגפה**. סגולות ורפואות בעת מגפה ר"ל נאספו ונלקטו ע"י ה"ר חיים מליסא בהסכמת ראשי הרופאים דברלין: פפד"א, תקל"א, 12°.

551. **עצם הגלגל**. ה"ר אליהו דיל מדיגו הרופא. מלעיג על הרלב"ג ומחזיק בדעת הרמב"ם. והיה ביד ה"ר משה מינץ תלמיד ה"ר יש"ר מקנדיא כמ"ש בס' אילם סוף דכ"ט ע"ש.

552. **עצם לבנת הספיר**. (עיין לבנת הספיר).

553. **עצם השמים**. חלק מדרושי אבן רש"ד הטבעיים נעתק ע"י ה"ר יהודה ב"ר משה ב"ר דניאל מרומי עם קצת באור ותוס' המעתיק מחבורי חכמי זמנו: כ"י הפליט № 315, 1174, וכ"י די רוסי, Cod. 58 1376, 1342.

554. **עצם השמים**. (עיין אילם).

555. **עצמות יוסף**. ה"ר יוסף ב"ר יצחק ן' עזרא. כללי ש"ס חדשים וכללי י"ג מדות דר"י וחי' על מס' קדושין בגפ"ת ורי"ף ורמב"ם והרא"ש ושאר פוסקים וחי' בסוגיא סוף פ' כיצד הרגל: שאלוניקי, שס"א, 2°. ברלין, תנ"ט. פיורדא, תקכ"ז. סדילקאוו, תקצ"ו, 4°.

556. ס' **העצמים להראב"ע**. על עניני הטבע והאדם ומה שאחר הטבע ועל מהות הנבואה ותכונת הגלגלים וכו'. חיברו בל' ערבי ונעתק לעברי ע"י ה"ר יעקב בן הישיש ה"ר **שלמה ן' אלפנדארי**: כ"י רח"ם № 316 וכ"י די רוסי № 1355. ומובא במפרשי הראב"ע עה"ת פ"ר.

557. **עצת חכמים**. (עיין מראה האופנים).

558. **עקב רב**. ה"ר יצחק חיים כהן מהחזנים. כתבי מעשה וריבות על דברת שבועת אלקים שנותנים פורעי המס לראשי הקהל בפאדובה עם ל' איטלקי: ד"ו, תע"א, 4°.

559. **עקבי הצאן**. (עיין תפלה).

560. **עקדת יצחק**. ה"ר אליהו ברד"ת יוניאר מלבוב. ספור ענין העקדה ע"ד ההוה (דראמא) בצורת שיר נעתק מל' איטלקי משירי מיטסטאזיו: ווין, תקצ"ג, 8°.

561. **עקדת יצחק**. ה"ר יצחק ב"ר משה ב"ר מאיר בן עראמה. פי' ודרושים נפלאים עה"ת ע"פ מאמרי רז"ל ומדרשים ועל עניני המצות וכל המועדים ובו ק"ה שערים עם מפתח הדרושים והענינים: שאלוניקי, רפ"ב. ד"ו, ש"ז. שם, שכ"ה, 2°. ועם איזה הגהות כ"י לה"ר יעב"ץ ולזולתו (צעדנר:374). עוד כנ"ל ועם תוס' דרושים על חמש מגלות: ד"ו, של"ג. שם, שנ"ה. פפד"א, תקמ"ה. לעמבערג, תקס"ח, 2°. עוד כנ"ל עם הגהות וקצת באור לה"ר חיים יוסף פאלאק בשם מקור חיים ועם תולדות המחבר בראשו ה' חלקים ולחלק האחרון נלוה לו ס' חזות קשה להמחבר מוגה ומבואר כנ"ל: פרעסבורג, תר"ט, 8°.

562. **עקדת יצחק**. כ"ר שמחה יצחק בכ"ר משה הלוצקי הקראי. על דיני הל' השחיטה ועל עשרת העקרים, ונחלק לז' שערים: (אר"ין).

563. עקטאן דמר יעקב. מדרש אגדה ע"ד הכוזריים. הובא לבית"ד ע"י ה"ר אליקים כרמולי: חמו"ד (בריסעל, תר"ב), 8°.

564. עקיצת עקרב. ה"ר יעקב ישראל עמדין (יעב"ץ). בעניני הקמיעות הידועות ודברי ריבות שעברו עליהן: ד"א, חש"ד, 4°. [אבל בהצעת ס' פתח עינים לתלמידו ה"ר דוד אויש נראה שגם זה לא' מתלמידיו שכ' שם וז"ל: וכבר קדמהו חברי בס' המהוכה הנפלא ע"ע (ר"ת עקיצת עקרב) זה שלש שנים די הביב וכו'].

565. עקר הדחיות. ה"ר יעקב בן מכיר. על מולדות ותקופות. נזכר בס' כפתור ופרח לה"ר אשתורי הפרחי תלמידו.

566. עקר העקרים. על ג' עקרים במאמר א' מס' יסוד עולם: כ"י וואטיקאן № 384.

567. עקרי אמונה. ה"ר מרדכי דוב פרידענ־טהאל. חקירות תוריות ביסודות האמונה ג' חלקים, ולא נשלם בסופו בדפוס: ברעסלויא, תקע"ו—ע"ח, 8°.

568. עקרי הד"ט. (עיין עקרי דינים בסמוך).

569. עקרי דינים. ה"ר דניאל טירני ב"ר משה דוד. תוצאות עקרי הדינים בש"ע א"ח וי"ד מפוסקים ושו"ת חדשים גם ישנים, ב' חלקים, ונקרא ג"כ עקרי הד"ט: פירינצי, תקס"ג. סדילקאוו, תקצ"ה, 2°.

570. עקרי העבודה. קונטרס —. ה"ר יוסף ב"ר ישראל איסר. סדר עבודת הקרבנות הזבחים והמנחות: פרעסבורג, 1863, 16°.

571. ס' עקרים. ה"ר יוסף אלבו. באור עיקרי האמונה ויסודות הדת והתורה ופלפולים באמונה ובו ד' מאמרים וכל מאמר נחלק לפרקים: שונצין, רמ"ו, 2°. פאנו, רס"ו, 8°. שאלוניקי, רפ"א, 2° (ופירשט ח"א דל"ב: 4°). ד"ו, רפ"א. רימיני, רפ"ב. ד"ו, ש"ד. שם, ש"י. לובלין, שנ"ז, 4°. עוד כנ"ל בשם עץ שתול פי' ע"ס העקרים הנ"ל לה"ר גדליה ב"ר שלמה מפולין ונפרד לשנים: א) פי' מספיק ובאור בשם שרשים. ב) ענינים במקראות ומאמרי רז"ל מתוך המסך דברי המחבר ופשטים ורמזים ומ"מ בשם ענפים: ד"ו, שע"ח. פפד"א, תקמ"ח. סדילקאוו, תקצ"ח (י"א: 1835 בהוא: תקצ"ה), 2°. פרעסבורג, תרי"ג, 8°. עוד כנ"ל בל"א ככתבם ע"י ה"ר וו. וה"ר ל. שלעזינגר ועם הערות ומבוא גדול בל"א כנ"ל: פפד"מ, 1838—44, 8°.

572. עקרת הבית. ה"ר מנחם מענדיל ב"ר משלם זלמן אויערבאך. קצור הב"י וב"ח וסמ"ע וכל הפוסקים האחרונים בש"ע ח"מ בקצרה עם תוס' מרובה משלו, כ"י: (ש"י).

573. עקרת הבית. (עיין בית יצחק).

574. ערבי נחל. ה"ר דוד שלמה אייבשיץ. חי' ופשטים כסדר התורה ב' חלקים (והוא חלק שני מס' לבושי שרד): חמו"ד (קאפוסט). סדילקאוו, 1835. קראטאשין, תר".. 4°. זיטאמיר, תרי".. לבוב, תרי"ו, 8°.

575. ערבי נחל. (עיין מעין גנים).

576. ערוגה קטנה. ה"ר דניאל ב"ר חיים קליף. רמ"ח מצות עשה בחרוזים: המבורג, תקמ"ז. ד"א תקנ"ד, 4°. [ופירשט ח"ב דקנ"א: המבורג, תקמ"א. פראג, תקמ"ב, 4°].

577. ערוגות הבושם. (עיין נמוקי שמואל).

578. ערוגות הקדש. ה"ר שמעון משה ב"ר אהרן פרידבורג. שיר משכיל על חנכת בהכ"נ בהנובר: הנובר, תקפ"ח, 4°.

579. ערוגת הבשם. ה"ר אברהם מנחם מענדיל מאהר. קובץ תרכ"ג משלי מוסר מסודרים ע"פ א"ב לפי תחלתן כעין ס' מלין דרבנן ועם באור: לעמבערג, תר"ח, 8°. [הוא ס' לקוטי פרחים (בלומענלעזע) להרי"ל דוקעס ובגנב נמצא במחברת והוכח לעין כל בתוס' עק"ד תר"ט № 32 ע"ש].

580. ערוגת הבשם. ה"ר אליעזר אשכנזי. דרושים. ב' קובצים גדולים כ"י ביד רמש"ג על קלף משנת ה"א קמ"ד. עיין תג"י א' סי' קי"ט.

581. ערוגת הבשם. ה"ר יהודה הרופא. ס' רפואות: כ"י די רוסי № 312/4.

582. ערוגת הבשם. ה"ר משה ב"ר הלל מזאמושטש. שיה"ש עם פי' ע"ד קבלה וגם פי' ע"ד דרש בשם פרי מגדים: זאלקווא, תק"ה, 8°. [ועיין בס' תורת הקנאות ריש דף ע"ב].

583. ערוגת הבשם. ה"ר משה ב"ר יעקב אבן עזרא. בעיקרי האמונה ויסודות הדת ע"ד ס' האמונות והדעות לרס"ג: נעתק מל' ערבי ונחלק לז' שערים: כ"י המבורג (לרמש"ש) № 256/6. ולקוטים ממנו נדפסו בגליון תר"ב דקי"ז וכו' ע"ש. (ולא כש"י). ועיין רשמש"ש 1811.

584. ערוגת הבשם להרמב"ם ז"ל בחכמת הרפואה, כ"י: (ב"ו פ"ב ושה"ג שלי במקומו). [ז"ע ברשמש"ש].

585. **ערוגת הבשם**. ה"ר צבי הירש ב"ר אליקים געץ. חי' על מס' מגילה: פפד"א, תצ"ה, 8°.

586. **ערוגת הבשם**. ה"ר שאול ב"ר משה מישל משאוולאן. על חכמת הנדסה ומדידה, כ"י. מביאו בספרו עטרת שאול: (שי"ג).

587. **ערוגת הבשם**. ה"ר שמואל ב"ר אלחנן ארקוואלטי. דקדוק לה"ק בסדר נכון ונחלק לערוגות ובסופו קצת פרקים בשיר וללמד לכתוב אגרות: ד"ו, שס"ב, 4°. ד"א, ת"צ, 8°.

588. **ערוגת הבשם**. (עיין הרי בשמים, מחזור, מעשה טוביה, פרדס רמונים).

589. **ערוגת הדקדוק**. (עיין לוח הבנינים).

5.0. **ערוגת החכמה ופרדס המזמה**. הראב"ע. מאמר מחקרי עמוק על מציאות השם וקדמותו. ובע"ס מקור חיים בפירושו על הראב"ע עה"ת פ' משפטים ע"פ „כי שמי בקרבו" כ' וז"ל: „כבר נמצא ספר לזה החכם בדעות הטבעיות בנוי על דעת גאלינוס והוא ספר אשר קראו ערוגת המזמה ופרדס החכמה. ויש קורין לו ערמת המזמה וכו'. ונראה שנשתבשה מלת «ערוגת» בפיהם והיתה «לערמה». נדפס בכ"ה ד' מכתב א' מתוקן ע"פ ג' כ"י ע"י ה"ר נחמן קראחמאל ז"ל.

591. **ערוגת המזמה** וכו'. (עיין ערוגת החכמה וכו' לפני זה).

592. **ערוך** לרב צמח ב"ר פלטוי גאון. באור שמות ומלות זרות והמורות בתלמוד וכו'. נזכר בס' יוחסין תדיר. ועיין תולדות ר"נ בעל הערוך לה"ר שי"ר הערה י"א.

593. ס' **הערוך**. ה"ר נתן ב"ר יחיאל מרומא. באור כל מלות זרות בתלמוד בבלי וירושלמי ומדרשים וקצת בספרי גאונים קדמונים כסדר א"ב ומרבה מקורן בלשונות קדש עברית ארמית פרסית ערבית יונית ורומית וז"ז: חמו"ד (לפני שנת ר"ם), 2°. עוד כנ"ל באותיות מרובע: חמו"ד, 2°. פיזרו (אותיות רש"י ?), זר"ע, 2°. עוד כנ"ל עם מ"מ מדפי התלמוד ע"י ה"ר שמואל ב"ר אלחנן יעקב ארקוואלטי: ד"ו, רצ"א. שם, שי"ג (ומ"ש שם בשער «ה"א וארבע מאות» טעות הדפוס הוא וצ"ל «ושלש מאות» עיין תולדות ר"נ הנ"ל הערה 10). באזיל, שנ"ט, 2°. (ועם הגהות ה"ר חיים מיבל, כ"י: לעדנער 608).

594. ס' **הערוך** הנ"ל עם הגהות ותוס' שרשים רבים ותוס' באור למלות רבות מלשונות אחרות ע"י ה"ר בנימן מוספיא בשם מוסף הערוך: ד"א, ושק"ט, 2°. (ועם הגהות ה"ר יעב"ץ כ"י: לעדנר 608). עוד כנ"ל ונוסף בו ס' הפלאה שבערכין לה"ר ישעיה ברלין ח"א (א'—כ') אחרי כל אות וס' המעריך להר"מ די לונזאנו אחרי כל חלק, ג' חלקים: לעמבערג, 1857, 8°.

595. ס' **הערוך** הנ"ל עם תוס' קצת שרשים והרגום הערכין וגם הערות בל"א ככתבן ע"י ה"ר משה ב"ר ישראל סג"ל לנדא בשם מערכי לשון ה' חלקים, ובראש ח"ד מכתב תפארת למשה לאביו הנ"ל להצילו מהשגת הכם א' על דבריו בערך «טטפת» ובו י"ד מאמרים: פראג, 1819—24, 8°. [וקצת חלקיו נדפסו שם שנית: 1834—5, 8°].

596. **ערוך** או שרשים על התרגום והתלמוד והזהר וילמדנו ומדרשים שונים לבאר כל מלות עבריות ארמיות סוריות פרסיות וערביות יוניות ורומיות וכו' אשר בהם: כ"י מינכען № 204.

597. **ערוך** לה"ר דוד כהן משיביליא. לבאור מלות זרות ונכריות אשר בלה"ק ע"י ל' ערבי יוני ורומי. עיין תג"י ד' סי' י"ט.

598. **ערוך** על לשונות רז"ל בתלמוד לה"ר סעדיה ן' דאנון. עיין תג"י ס' סי' ג'.

599. **ערוך**. (עיין ס' השרשים).

600. **ערוך גרן**. ה"ר מנחם ב"ר אליקים מבונגא. באור כל מלות המורות במשנה ותלמוד כסדר א"ב בקצור בל"א: כ"י רד"א D, № 195.

601. **ערוך החדש**. (עיין ס' המשביר).

602. **ערוך לנר**. ה"ר יעקב ב"ר אהרן עטטלינגר. חי' על מס' יבמות: אלטונא, תר"י, 4°. עוד כנ"ל על מס' כריתות: שם, תרי"., 4°. עוד כנ"ל על מס' סוכה. (עיין עטור בכורים).

603. **ערוך קטן** לה"ר שמואל שער אריה. ראה הרמש"ג בכ"י יוא"ל כמ"ש בזא"ל ש' כי' נ"ז.

604. **ערוך קטן**. (עיין כף נחת).

605. **ערוך הקצר**. הוא כל שרשי ס' הערוך של ר' נתן הנ"ל בקצרה עם תוס' מלות רבות שלא נזכרו בו וקצתם בל"א, לא נודע למי, (וברא"בי מכרוזי שיר קטן שבראשו חתום שם אליה): קונשטנטינא, ארע"ה (י"א: רע"א). קראקא, שנ"ב. שם, שע"ד (י"א: שע"ט), 4°. (עם איזה הגהות כ"י: לעדנער 609). עוד כנ"ל בתוס' מלות רבות ומ"מ מדפי הש"ס: פראג, שנ"ה (כד"א q, № 506 בל"ר ואינו מוכרח וגם

כגונג גא"ל לא הובא) . שם , תס"ז, 4° . ווין , 1863 , 8° . [ובב"י די רוסי № 1086 נמצא ערוך קלר או קצור הערוך הנ"ל מבואר מהנדפס הנ"ל ולא נודע ג"כ מי קיצרו , ע"ש] .

606. **ערוך השלחן** על ש"ע . מצאתי במפתחות ס' לב חיים להר"ח פאלאגי , ואולי ז"ל ערך השלחן אשר להלן וע"ש .

607. **ערך לחם** . ה"ר יעקב קאסטרו . חי' והגהות על כל ד' ש"ע : קונשטנטינא , לח"ם לנערי"ם , 4° .

608. **ערך לחם** . (עיין טורי זהב) .

609. **ערך מילין** . ה"ר שלמה יהודה ליב רפאפורט (שי"ר) . באור כל שמות עצמיים כסדר א"ב של אנשים ועמים וארצות ומקומות וימים ונהרות , כנויי הכבוד בישראל כפי מאמרותם ומלביהם וכתות השונות שביניהם ושאר מילין ועניינים שלא נתבארו עוד מלפנים כל נרכס הבאים בתרגומים ארמיים וב' תלמודים והוספתות ומדרשים , ככך ראשון כולל כל אות א' : פראג , ברי"ת , 4° .

610. **ערך מלין** . מ. י. יאהלוזאהן . פרשי תנ"ך מתורגמים אשכנזית ככתבן : פפד"מ , 1840 , 8° .

611. **ערך השלחן** . ה"ר יצחק ב"ר בנימן טייב . חי' על כל חלקי הש"ע . על ש"ע א"ח : ליוורנו , תקנ"א , 2° . על ש"ע י"ד ח"א : שם , תקנ"ח , 2° . על ש"ע ח"מ ח"א: שם , תקע"ה , 2° . על ש"ע אה"ע : ליוורנו , תר"ד , 2° .

612. **ערך התפלות** . (עיין מחזור) .

613. **ערכי הכנויים** . ה"ר יחיאל היילפרין אבד"ק מינסק . פרשי לה"ק והתלמוד וכל השמות לכל כנוייהם וע"ד האמת כסדר א"ב : דיהרנפורט , תקס"ו , 2° .

614. **ערכי הכנויים** . ה"ר יעקב צמח . גרופי קבלה בערכין כסדר א"ב: קארעץ , חש"ד , 8°.

615. **ערכי הכנויים** . סידר הרמ"ז ז"ל בערכין כסדר א"ב . ועי' בס' גולל אור : (בג"ב נ"ט ושפ"ג שלי במקומו) . נדפס בסוף ס' מאיר בת עין , עיין זה .

616. **ערכי עלי** . ה"ר ליזר קארפילש . חי' על מס' ערכין וחולין : פראג , תקע"ה , 2° .

617. **ערמת חטים** . ה"ר יהודה השערי . ערוך חרוזים (ריימלעקסיקאן) כסדר א"ב לתועלת בעלי שיר וחרוז : כ"י הפליט № 78 . כ"י וואטיקאן 409 [חסרה ההקדמה ושם המחבר אשר הוא לדעת רמש"ש ר"י סיצילאני המזכר מר' עמנואל יהודה לוזן] .

618. **ערמת המזמה**. (עיין ערוגת המזמה וכו')·

619. **עררעטונג** דער יודען דורך מרדכי און אסתר . טרויערשפיל לר' יאקב מפוזן : ד"א , תק"ס , 8° .

620. **עשה חיים** . ה"ר יחזקאל ב"ר מרדכי מיחזקאל . קצור מקצת מכתבי ס' מנחת קנאות לר' אבא מרי ללמד לב"י צחות : כ"י יה"ש . (ועיין החלוץ ח"ב דכ"ו הערה ג') .

621. **ס' העשיריה** . ס' קבלה . הובא בפי' הרמ"ב לס' יצירה פ"א משנה א' (פיסקא רס ונבא) ע"ש . וברשימה בסוף בערך בחיי ז"ל בעל הקבלה וע"כ מיוחס אליו בש"י (עיין סוד ה') .

622. **עשירית האיפה** . (עיין ספרא , עטור סופרים) .

623. **ס' העשר** . בנימן בן יעקב . סגולות אבנים טובות: (ש"י. ואולי כוונתו לס' 625) .

624. **ס' העשר** . כ"ר יעקב בכ"ר ראובן הקראי . פי' ארוך על כל המקרא : כ"י ליידן № 8 (וו') . [וכע"ש ארח צדיקים קורא לו סתם פי' על כל כ"ד ספרי תנ"ך וכו'] .

625. **ס' העשר** . מהנ"ל . על סגולת אבנים הטובות הפנינים והמרגליות : (אר"ץ) . ונמצא ג"כ בכ"י ליידן № 25/10 ושם דף שנ"א נדפס תחלתו לדוגמא ומוכח משם שהוא מדבר במליצה חרוזית על ש"ו מיני אב"ט מכורותם ותולדותם וכחותם ואופן מהלכם וכו' , ונעתק ע"י כריב"ר הנ"ל מל' רומי למרכודי ע"ש .

626. **ס' העשר** . רבינו שמואל הנגיד מקורטובה . ס' דקדוק לה"ק בל' הגרי . עיין ברים ס' מאזנים להראב"ע .

627. **עשר יריעות** . ה"ר יחיאל ב"ר ראובן . תקון מולדות ותקופות ומהלך הגלגלים וכל השערים לעבר שנים: קונשטנטינא, הרצ"ו, 4°.

628. **עשר ספירות** עם פי' ר' טראקום (טודרוס ?) הלוי : (ש"י) .

629. **עשר ספירות** עם כל הציורים : כ"י רד"א № 316, 0 .

630. **עשר שאלות** ששאל ר' אליעזר בתחיית המתים , והם בלשון התלמוד ובונות משאלות בתחיה"מ לרס"ג בס' אמונות ודעות: כ"י יה"ש.

631. **עשר שאלות** לר"ם גאון . (עיין אמונות ודעות) .

632. **עשרה דברים** . ה"ר שמואל ב"ר משה מלגוייר"י . כ"ש בשג"ב ש' כ' ושה"ג שלי ח"א

בשמו, וכן נוכן גא"ל דף תע"ב, ולא הגידו מה מהותו, ובש"ק דמ"ב ע"ב מיחסו לר"מ ן' תבון ע"ש. (ועיין במלואים לס' המלך סי' 7—1356).

633. **עשרה הלולים**. (עיין יד כל בו). ונדפס גם לבדו עם תהלים : אוסטרהא, תקע"ח, 8°.

634. **עשרה יסודות בקבלה**. (עיין שאלות הגאון מהרב"י).

635. **עשרה למאה**. ה"ר צבי הירש במהרי"ל מווידיסלאוו. עשרה דרושים מחבורו הגדול הכולל מאה דרושים : ברלין, תקס"א. ווין, תקפ"ב. רעדלהיים, תקפ"ח. ווילנא, תקצ"ד. לעמבערג, תרי"ח, 8°. פעסט, תרי"ח, 12°.

636. **עשרה מאמרות**. ה"ר אברהם ב"ר בנימן זאב. פי' על עשרה מאמרות דבראשית כנגד עשרת הדברות : פפד"א, חש"ד, 4°. [ג"ת ס' חסד אברהם על סמיכות כל פרשיות התורה וס' ברית אברהם קצור כל דיני הש"ך וט"ז בש"ע י"ד].

637. **עשרה מאמרות**. כ"ר אליהו ירושלמי הקראי. על חלוקת הקראים והרבנים וטענות לרבנים ונחלק ג"כ לעשרה מאמרות : (אר"ץ).

638. **עשרה מאמרות**. ה"ר אליקים ב"ר אברהם מלונדון. עשרה מאמרים שונים המבוארים על השער, והם : א) מלחמות ה' על עניני אמונות ודעות. ב) בינה לעתים על חשבון העתים בס' דניאל. ג) צוף נובלות קצור מס' נובלות חכמה לה"ר יש"ר מקנדיא. ד) מעין גנים קצור מס' גנת אגוז לר"י גיקיטיליא. ה) עין הקורא על קצת דקדוק לה"ק. ו) באר מים חיים באור על מאמר אדם דאצילות. ז) מעין חתום מכתבי האריז"ל ע"ס יצירה. ח) דברי אמת על עניני קבלה. ט) שער חשבון על סדר המספר והצרופים בחכמת הקבלה. י) ארצות החיים ענינים שונים בתנ"ך ודברי רז"ל. ובזה לא נדפסו רק מאמר א' וב' לבד : לונדון, תקנ"ד—ה', 8°. מאמר ג' הנ"ל : שם, תקנ"ט, 8°. מאמר ד' וה' הנ"ל : ברלין, תקס"ג, 8°. ויתרם לא נדפסו עוד.

639. **עשרה מאמרות**. כ"ר כלב אב"א הקראי על שיה"ש ומזמור קי"ט בתהלים ונחלק לעשרה מאמרות ובראש כל מאמר ובסופו הקדמות וחתימות על יסודי הדת ועיקרי האמונה ושארי אלהיות וחכמות ותושיות : (אר"ץ). כ"י ליידן (וו') № 30/5·6.

640. **עשרה מאמרות**. ה"ר מנחם עזריה מפאנו (הרמ"ע). מאמרים שונים ופשטים ע"פ קבלת האריז"ל, והם : א) חקור דין מעניני ר"ה ויו"כ ימי הדין : ב) אם כל חי על פ' וה' פקד את שרה. ג) המדות על י"ג מדות הרחמים. ד) יונת אלם על חכמת הקבלה ק' פרקים (ש"י. ופירשט ח"א דרע"ד : מ' פרקים). ה) עולם קטן. ו) צבאות ה'. ז) העתים על תמורת העתים בקהלת. ח) המלואים על מלואי שם הויה וצירופיו והוא חלק מספרו כנפי יונה, עיין זה. ט) הרקיעים. י) מאה קשיטה ובו ג"כ מאה פרקים. אלה הם הנכללים בעשרה מאמרות הנ"ל, וזולת אלה נמצאים לו עוד מאמרים רבים, כמו : יא) הנפש. יב) שברי לוחות. יג) יונת אלם ח"ב. יד) היסודות. טו) מעין גנים. טז) הטוטפות. יז) שבתות ה'. יח) גור אריה. יט) מאורות הגדולים ועוד רבים זולתם. ולכן יש משנים גם סדר עשרה הראשונים הנכללים בשם הכללי הנ"ל כמו שתחזה בסוף ס' שמושי תהלים ג"כ סדר אחר. ואלה הם הנדפסים מהם עד כה בשם הכללי הנ"ל או בשמם הפרטי :

641. **עשרה מאמרות** הנ"ל וכולל רק מאמר א' ב' וג' הנ"ל : ד"ו, שנ"ז, 4°. קראקא, ת"ו, 2° (רד"א F, № 880. אבל הגהות ש"י כ"י ופירשט שם : ת"ו, 4°). ועם הגהות כ"י (צעדנר 530).

642. **עשרה מאמרות** הנ"ל מאמר א' ב' וג' כנ"ל עם פי' יואל משה לה"ר משה ב"ר שלמה הלוי [ולא כקוה"ד דנ"ב א' שקורא לו הואיל משה ע"ש] : ד"א, הקד"ש. פפד"מ, תל"ח, 4°. (ועם הגהות רבות כ"י : צעדנר 530).

643. **עשרה מאמרות** הנ"ל מאמר א' ב' ג' ה' וז' מהנ"ל עם פי' יד יהודה לה"ר יהודה ליב ב"ר שמעון אבד"ק מענץ ונקרא בשם אמרות טהורות, ח"א: פפד"מ, נח"ת. זאלקווא, תק". . מאהלוב תק"ע, 4°. לבוב, 1858, 8°. ומלבד אלה נדפסו עוד : מאמר ד' יונת אלם נדפס ראשונה עם ס' ברית מנוחה : ד"א, ת"ח, 4°. וגם לבדו : זאלקווא, תקט"ז, 8°. מאמר ה' עולם קטן ומאמר ו' צבאות ה' נדפסו ראשונה בשם זה השער לה' : המבורג, תכ"ג, 4°. (ועיין פתח עינים). עוד מאמר עולם קטן עם פי' נר למאור לה"ר מאיר ב"ר חיים אייזענשטאט : ווילמרשדארף, תל"ה, 4°. (ועיין ג"כ פי' על מאמר וכו'). וקצור ממנו בס' תעלומות חכמה לה"ר יש"ר מקנדיא דף כ"א כ"ב וכ"ג ע"ש. עוד מאמר צבאות ה' : שקלאוו, תקמ"ה,

8° . עוד כנ"ל ובסופו מכתב ה"ר שמשון מאסטרפולי ותפלה מס' רזיאל: ברדיטשוב, תקע"ד, 8° . מאמר ז' העתים נדפס עם כתבי הר"ש מאסטרפולי הנ"ל : קראקא, ת"ד . דיהרנפורט, תנ"ג, 4° . מאמר ח' המלואים. (עיין תקוני שבת עם פירושים וכו') . מאמר י"ז שבתות ה' . (עיין ארבעה חרשים) . ויתרם לא נדפסו עוד . וה"ר חיד"א ראה רבים מהם בכ"י כמ"ש בשג"א מ' מ"ו ובש"ב מ' כ"ב וכ"ל מ' י"ג ובה"ג שלי ח"א בשמו .

644. **עשרה מאמרות** הנ"ל עם פי' ר' ליב בעל קבלה: כ"י רד"א q, № 1016 .

645. **עשרה מאמרים לאלמנצור** ברפואה . (עיין רפואה) .

646. **עשרה מלכים** . נמצא בכ"י די רוסי $327/_{37}$ № לא נודע למי ולא פורש מהותו ע"ש .

647. **עשרה פרקים** בקבלה נכתבו בלשון המשנה : כ"י יה"ש .

648. **עשרון** . (עיין מנחת הזבח) .

649. **עשרים גרה** . (עיין שם חדש) .

650. **עשרים וארבע** עם פירושים וכו' . (עיין תורה) .

651. **עשרת הדברות** עם פי' הראב"ע : קרימונה , חש"ד , 4° .

652. **עשרת הדברות** עם פי' הנ"ל ובאור בל' רומי עם פתרון מלות חמורות ור"ת ע"י החכם סיבסטיאן מינסטער : באזיל , 1527, 8°. עוד כנ"ל ע"י החכם ליפוסקולום: שם, 1559, 8° . עוד כנ"ל ע"י מערצערום: פאריז , 1568 , 4° .

653. **עשרת הדברות** . ה"ר יוסף הדיין בן יעקב בן סהל . הובא בשה"ק דף ל' ע"ב .

654. **עשרת הדברות** . ה"ר יצחק ב"ר אבא מרי ממרשיליא . ס' דינים על עניני המועדות והפוסקים קורין לו בקצרה ס' הדברות . וה"ר ש"ר ראהו בכ"י כמ"ש בתולדות הר"א קליר הערה כ' בד"ה ופה המקום וכו' .

655. **עשרת הדברות** לקורא בצבור וכללי הדקדוק : פפד"מ , חש"ד , 8° .

656. **עשרת הדברות** . (עיין של"ה) .

657. **עשרת הדברים** . כולל פ' בחדש השלישי ועשרת הדברות מתורגם ארמית וערבית ושירי תשבחות לבן יוחאי כמנהג ק"ק תונס ע"י ה"ר יהודה אריה לבית פרץ : ד"א , תצ"ז , 8° .

658. **עשרת הדברים**. כ"ר ישועה בכ"ר יהודה בן עלי הקראי . (פירשט ח"ב דס"ד ולא פורש מהותו ע"ש) . ונראה שהוא הנמצא בכ"י ליידן № 26 (וו') וחסר בראשו וכולל פי' עה"ת או על עשרת הדברות ע"ש .

659. **עשרת הדברים** . ה"ר שאול הלוי מורטירה . (ש"י . ולא פורש מהותו) .

660. **עשרת הדברים** . (עיין ס' העיטור) .

661. **עשרת הלחם** . קונטרס — . (עיין שאילת יעב"ץ) .

662. **עת לדבר** . ה"ר זכריה ישעיה הכהן יאלעש . מכתב לרעו על תקון ראשי המדות הישרות : לבוב , 1834 , 4° .

663. **עת לדבר** . ה"ר שמשון אבוקארא . פי' על הגדה ש"פ : ליוורנו , תר"ד , 8° .

664. **עת לדבר** . (עיין כדור קטן) .

665. **עת דודים** . ה"ר משה דוד ואלי : כ"י יוא"ל ולא פורש מהותו .

666. **עת הזמיר** . ה"ר בנימן הכהן מריגייו . שירים ופזמונים לשבעת ימי השבוע ולחגים ולמועדים ע"ד הנסתר : ד"ו , תס"ז , 8° . ואח"ז נאספו אל תוך ס' אילת השחר ד' שני . עיין בס' מבוא למחזור רומא לשד"ל דע"ז .

667. **עת הזמיר** . (עיין בכושרות) .

668. **עת לחננה** . ה"ר משה ב"ר מיכאל הכהן . תפלה להתפלל אצל כותל מערבי בירושלים : ד"ו , תמ"ח , 16° . (ועיין זכרון ירושלים) . [אבל בתג"י מ' סי' י"ג כ' שר"מ כהן הנ"ל הדפיסו והגיהו וא"כ לא לו הוא ע"ש] .

669. **עת לחננה** . ה"ר שמואל ב"ר ישכר בער פריינד . על כל סדר מועד ומפרשיו (מוסר אב והגהות על כל סדר זרעים) : פראג , 1850 , 4° .

670. **עת ספוד** . ה"ר מתתי' ב"ר מיכל ליב הכהן מונק . ב' הספדים על מות אביו הנ"ל עם ל' אשכנז : אלטונא , תרי"ד , 8° .

671. **עת קץ** . ה"ר יצחק היים כהן מההזונים . ענינים שונים בחשבונות הקץ וימי הגאולה : ד"א , ע"ת , 4° .

672. **עת רצון** . ה"ר בנימן זאב וואלף ב"ר יעקב בן ציון סג"ל . ח"א עניני מוסר לשבת עד פלג המנחה הראשונה היינו מתחלת המנחה עד אחר קריאת התורה : זאלקווא , תקל"ז , 4° . [וכתב בהקדמתו כי לפלג המנחה האחרונה חיבר ח"ב על פרקי אבות בשם מעשה

אבות, ועוד לו ת"ג בכ"י בשם זהב טהור על מזמור ברכי נפשי ושירי המעלות ועל חנוכה ופורים כנ"ל.

673. **עתותי רוסיא**. ה"ר מרדכי אהרן ב"ר אשר מגנום (מאנים ?) גינצבורג. קורות עם רוסיא מעת היותם לגוי עד היום הזה: ווילנא, תקצ"ט, 8°.

674. **העתידות**. (עי' אורים ותומים כי' 598).

675. **ס' העתים**. ה"ר יהודה ב"ר ברזילי אלברצלוני. פסקי דינים מדיני המועדות: (ש"ק דף מ' ושג"א ט' ושה"ג שלי במקומו). [ואמנם נראה שהוא כולל ג"כ דינים אחרים ז"ז לפי שנדפס ממנו קצת בדיני ס"ת בהלכות קטנות להרא"ש ז"ל ע"ש].

676. **ס' העתים לידידיה הוא פילון היהודי**. קצור זכרונות ימות עולם ושלשלת כ"ג ומלכיה במשך בית שני עד אחר ממלכת אגריפס האחרון. העתיק ה"ר **עזריה מן האדומים** ונדפס בספרו מאור עינים ה"ג פ' ל"ב ע"ש. אבל לדעת הרב החכם צונץ בכ"ת ה' דף קמ"ט הוא להחכם **אניו מויטרבו** ולא לפילון ע"ש, ולא ידעתי מה יענה למ"ש בסופו שם וז"ל: ואני ידידיה האלכסנדרי וכו' ? . [וצ"ל שהאיש אניו מויטרבי חברו וזיפו על שם פילון היהודי. כמ"ש במאור עינים כרך ב' ד"ת בהערה (הוצאת בן יעקב) ווילנא, תרכ"ו, 8°].

677. **העתים**, מאמר —. (עיין עשרה מאמרות להרמ"ע).

678. **עתים לדעת**. ה"ר **ליב פרענץ**. על סדר המולדות והתקופות ויתרונם וסדר השבון השנים: ד"א, תקע"ז, 8°.

679. **עתר ענן הקטרת**. (עיין מעבר יבק).

680. **עתרת חיים**. ה"ר **חיים פאלאגי**. תקוני תפלות וקצת ערכים כסדר א"ב מספרו נפש חיים ובסופו מפתחות בשם **שערי תפלה**: שאלוניקי, תר"א, 8°.

681. **עתרת שלום**. (עיין תורת חסד).

נשלם אות ע' מהדורא תליתאה

אוצר הספרים

פ

1. ס' **פאה**. ה"ר משה אבן תבון. באורי מאמרים ומדרשים תמוהים: כ"י רד"א q № 381. [וש"י: נעתק מל' ערבי וכו גימטריאות וחשבונות].

2. **פאה**. (עיין לקט שכחה ופאה).

3. ס' **פאר**. כ"ר אליהו רבינו בכ"ר יהודה תשבי הקראי. פי' על התחלות הפרשיות מס' המבחר לכ"ר אהרן הראשון: כ"י ליידן № 54.

4. ס' **הפאר**. קבלה על ענין התפילין, לא נודע למי: כ"י די רוסי $68/_8$ №. כ"י שענבלום. [וקרוב לשמוע שהוא ג"כ לה"ר טודרוס הלוי אשר כראש הכרך הוא ע"ש].

5. **פאר הדור**. שו"ת הרמב"ם ובתוכם גם פרקי ההצלחה מדף לג"א עד דלה"ד, ובסופו קצת תשו' גאונים אחרונים. נעתקו מל' ערבי ע"י ה"ר מרדכי תמה ב"ר יצחק: ד"א, תקכ"ה. לבוב, תרי"ט, 4°.

6. **פאר הלכה**. ה"ר מרדכי ב"ר אהרן ברודא. באורים על מהר"ש שי"ף. כמ"ש בשער ס' ציון במשפט ומביאו בס' אבן השעות תדיר: (שי"ג).

7. **פאר הלכה**. ה"ר פרץ ב"ר מנחם נחום. חי' גפ"ת והרמב"ם על שיטת ר"ח סגן הכהנים וחי' רבים על הלכות תמורות זולתה: זאלקווא, תצ"ח, 2°.

8. **פאר יעקב**. (עיין שבות יעקב).

9. **פארי הלכות**. ה"ר יחיאל מיכל ב"ר יהודה ליב מקלווריע. דרושים וחי' גפ"ת וחי' הרמב"ם: שקלאוו, תקנ"ח, 4°.

10. **פאריז אונד וויענא**. ספור מעשה יפה בחרוזים י' חלקים עם ציורים. נעתק מל' רומי לל"א ע"י ה"ר אליהו בעהר (בחור?): בערן היא ווירונה (?) שנ"ד, 4°: (הוספות ש"י). [ווירונא מוכח מר"י ווינטורא בהעתקת תלי' בל' איטלקי (המזכיר נו' 43 ע'..): רמש"ש].

11. **פאת ים**. ה"ר רפאל יצחק מייא. על מס' ביצה ובסופו כללים על סדר א"ב: שאלוניקי, תקצ"ב 2°.

12. **פאת נגב**. ה"ר נסים גבאי. חי' על ד' טורים ובסופו חי' ש"ס ודרושים: שאלוניקי, תקס"ב (י"א: שו"ת... תקנ"ז), 2°.

13. **פאת הראש**. (עיין מחזיק ברכה, שם הגדולים).

14. **פאת השלחן**. ה"ר ישראל ב"ר שמואל משקלאוו. הלכות א"י פאה לקט שכחה מעשר עני דמאי שביעית החסרות בש"ע שלפנינו מסודר ע"ד הש"ע בפנים ועליו באור ארוך בשם בית ישראל וגם שיטות וגירסאות בירושלמי זרעים להגר"א מווילנא: צפת, ירושלי"ם, 2°. [ג"א ס' זכרון על אגדות ומאמרים כמ"ש בהקדמתו שם].

15. **פגיעת יעקב**. ה"ר יעקב לונדון. חי' הלכות. עיין הקדמתו לס' שבעה עינים.

16. **פדה צור**. ה"ר מנצור מרזוק. דרשות עה"ת, ויש קורין לו בן פדה צור: שאלוניקי, תקמ"ו, 2°.

17. **פדויות יעקב**. ה"ר יעקב ב"ר יהודה ליב. סימני דיני ש"ע ע"פ תשר"ק: ספד"א, תקנ"ו, 8°.

18. **פדות יעקב**. (עיין הגדה ש"פ).

19. **פדות ישראל**... תרי"ג.. (רשי' אלמהער).

20. **הפדות והפורקן**. הוא מאמר ח' מס' האמונות והדעות מהעתקת ה"ר ברכיה הנקדן: מנטובה, שי"ז. לובלין, שנ"ז. ד"א, ת"ז. שם, תי"ח, 8°. עוד כל"ל בשם הגלות והפדות: ד"ו שצ"ד. ד"א, תט"ו. פראג, חש"ד. אלטונא, תקכ"ט, 8° (פירוש ח"א דרס"ז). עוד בלוית ס' אגרת תימן ומאמר תחיה"מ להרמב"ם ומעשה נורא בפאדאליע: אלטונא, תקכ"ב. דובנא, תקנ"ד, 8°.

21. **פה אחד**. (עיין דבש לפי).

22. **פה אליהו**. (עיין אדרת אליהו).

23. **פה ישרים**. (עיין הגדה ש"פ).

24. **פועל צדק**. ה"ר וואלף טוגענהאלד. דרוש בל"א ליום חנכת בית האביונים בווארשא ונעתק ללה"ק ע"י ה"ר שמואל יוסף פין, עברי ואשכנזי: ווילנא, 1842, 8°.

25. **פועל צדק**. ה"ר שבתי בה"ר מאיר הכהן (הש"ך). קצור תרי"ג מצות לדעת הרמב"ם מסודר לז' ימי השבוע (עם אגרת הרמב"ן ותחבולות מלחמה): יעסניץ, ת"פ. פראג, תפ"ב. פיורדא, תק"ט, 12°. ד"א, תקי"ו. ווין, תק"ס, 8°. ווארשא, תד"ר, 12°. עוד כל"ל עם ל"א ועם הוספות ה"ר יוסף מליסא: ליוורנו, תצמי"ח, 16°. ווילנא, תקצ"ז, 8°. (ועיין שלחן הטהור).

26. **פועל צדק**. (עיין הולך תמים במלואים).

27. **פוקח עברים**. (עיין פוקח עורים).

28. **פוקח עורים**. הוא ס' גורלות המיוחס להראב"ע עם ל"א: פירינצי, תקט"ו. ובל"ק נקרא פוקח עברים: ד"א, תקמ"א. פיורדא, תקמ"ג, 8°.

29. **פוקח עורים**. ה"ר דובער בה"ר שניאור זלמן. דרכי מוסר ויראת ה' בל"א מרובע ומנוקד: ווארשא... חמו"ד (ק"ב, תרי"ז), 8°.

30. **פוקח עורים**... ב"ר שלמה de Viliolon: כ"י די רוסי 1397.

31. **הפורט**. ה"ר גבריאל ב"ר יצחק אייזיק פאלאק. א) זמרת נבל שירים ומליצות שונות: ב) המית כנור תולדות ג' אנשי שם מאמ"ד ואיזה ליוני קבר: ד"א, תקצ"ו, 8°.

32. **פורים, מס' —**. (עיין מסכת פורים).

33. **פורת יוסף**. ה"ר יוסף טאיטאצק. באור על מגלת קהלת: ד"ו, של"ו. שם, שנ"ט, 4°.

34. **פורת יוסף**. ה"ר יוסף סאמיגה ב"ר בנימן. ח"א פי' על הרי"ף והר"ן למס' כתובות וקצת מס' חולין ועל קצת תוס' כתובות ביצה זבחים וסוגיות רבות זולתן: ד"ו, ש"נ, 4°.

35. **פורת יוסף**. מהנ"ל. חי' על פ"א וקצת פ"ב דמס' ביצה: מיץ, תקכ"ד. סלאוויטא, תקס"ה, 4°.

36. **פורת יוסף**. ה"ר יוסף ב"ר אברהם חיות מלבוב. דרשות עה"ת, כ"י.

37. **פורת יוסף**. ה"ר יוסף יעסיל מבריסק. חי' הלכות ופשטים עה"ת וח"מ ועל הגדה ש"פ וכו': וואנזבעק, תפ"ז, 4°.

38. **פורת יוסף**. ה"ר יוסף ב"ר מאיר תאומים. חי' על מס' יבמות וכתובות: זאלקווא, תקי"ו, 2°.

39. **פורת יוסף**. ר' יוסף סמקרי המכונה קתאיי (?). על מסורת תנ"ך כעין ס' מנחת שי תקון סופרים וכדומה: כ"י שד"ל 59.

40. **פורת יוסף**. כ"ר יוסף בכ"ר שמואל הזקן הקראי. על חכמת הדקדוק ומעלת לה"ק: (אר"ץ).

41. **פורת יוסף**. ה"ר יצחק אונקניירא. פלפולים בעניני אמונה: קונשטנטינא... (ש"י).

42. **פורת יוסף**. (עיין חבורים שונים כו').

43. **פותח עינים** ואספקלריא המאירה... 8°. (רש"ר).

44. **פזמון**. ה"ר אליעזר חפץ. בחנוכת בהכ"נ בגוריציא ר"ח אלול התקי"ב: ד"ו, חש"ד (תקי"ב), 12°.

45. **פזמון** עם באור ע"ד האמת לה"ר יוסף ן' וקאר: כ"י יה"ש.

46. **פזמונים**. ה"ר ישראל נגארה. ק"ב פזמונים והם ח"ב לספרו זמירות ישראל. נדפסו מהעתק כ"י ישן בווין ע"י ה"ר מרדכי צבי פרידלענדר: ווין, ע"ז ישרא"ל (תרי"ח), 16°.

47. **פזמונים**... מנגוני לחנים וחכמי חרשים: ד"ו, הש"ר (1600), 4°.

48. **הפזמונים** עם כמה שירות חדשות נוספות: באמבאי, תרי"ו, 4°. (ליטאגראפירט).

49. **פחד יצחק**. ה"ר יצחק ב"ר אברהם חיות. באור על אגדות התרגום בפ' הנזקין ושארי אגדות ונחלק למאה שערים: לובלין,

של"ג. שם, שס"ג (רד"א q, № 361), 4°. [ופירסט ח"א דקס"ב מוסיף עוד: ד"א, תמ"ה, 4°. והובאתי לו משגגה מזה באה"ז בסמוך].

50. **פחד יצחק**. ה"ר יצחק חיים כהן מהחזנים. ספור תלאות קהלת פאדובה בשנת תמ"ד: ד"א, תנ"ה, 4°. [ווינצגנס q, 817: פחד יצחק. מאורעות הרעש בפאדובה בתרנו ע"ש, ואולי זהו].

51. **פחד יצחק**. ה"ר יצחק לאמפרונטי הרופא. שרשי הש"ס בערכין כסדר א"ב ועלו ובאו בו אגדות ודינים מש"ס ופוסקים ושו"ת האחרונים בדפוס וכ"י וערוך ומספרי הכללים הי' ושמועות וכדומה, וחיבר על כל אות ספר אחד וה"ז י"ב ספרים אחרים מהדורא בתרא, ועד עתה לא נדפסו מהם רק שנה חלקים מאות א' עד סוף אות מ"ם, ח"א: ד"ו, תק"י, 2°. ח"ב: שם, תקי"ג, 2°. ח"ג: שם, תקנ"ו, 2°. ח"ד: שם, תקנ"ח, 2°. ח"ה: ריגייו, תקפ"ג, 2°. ח"ו: ליוורנו, ת"ר, 2°. [ובזנ"ל י' סי' י"ב כ' שחיבר ג"כ י"ב ספרים אגרות מוסר בלה"ק ולע"ז לכל שבוע ושבוע ע"ש].

52. **פחד יצחק**. (עיין ויזרע יצחק, חובות הלבבות, מעשה רקם, פני יצחק זוטא, ש"ע א"ח באר היטב).

53. **פטום הקטרת**. סדר —. תחנות: פראג, שע"ה, 8°.

54. **פטירת אהרן**. מדרש אגדה קדמון מענין מיתת אהרן הכהן ע"ה והוא חלק מס' דברי הימים של משה עיין זה וגלוה עליו גם בדפוס ע"ש. (ועיין מדרש, בית המדרש).

55. **פטירת משה**. גם הוא מדרש אגדה על מות משה רבינו ע"ה וחלק מס' דה"י של משה הנ"ל. ונדפס עמו וכנ"ל.

56. **פטירת משה** הנ"ל עם ל"א נעתק ע"י ה"ר אהרן ב"ר שמואל (בע"ס בית אהרן) וקרא לו פטירת משה שם עולם: פפד"א, תנ"ג, 4°. וה"ז פ"ר. עוד כנ"ל בל"א לבד ונקרא ג"כ נשיקת משה: ווילנא, תקס"ה, 8°. וה"ז גם לפניו ולאחריו.

57. **פי אליהו**. (עיין פרקי שירה).

58. **פי אריה**. (עיין גלות יהודה). ונדפס גם לבדו: ד"ו, ת"ח, 8°.

59. **פי הבאר**. (עיין באר מים חיים, באר שבע).

60. **פי החירות**. ה"ר מרדכי אהרן ב"ר אשר גינצבורג. דברי מלחמות האשכנזים והרוסיים בצרפת בשנות התקע"ג—ע"ה עד גלות הקיסר נפוליון מעל אדמתו, והוא כחלק ב' לספרו הצרפתים ברוסיא, עיין זה: ווילנא תר"ו, 8°.

61. **פי חכם**. (עיין אגודת שמואל).

62. **פי ישרים**. ה"ר נפתלי כ"ץ (אבד"ק פוזנא ופפד"מ ?). דרשות על מלת בראשית בנוטריקון וכו': פפד"מ, תס"ב, 2°.

63. **פי המדבר**. (עיין הגדה ש"פ).

64. **פי נבא**. (עיין דברי נבא).

65. **פי ספרים**. ה"ר יצחק חיים כהן מהחזנים. (כתוס פלפול תופשי התורה אלופי ישיבת ק"ק פאדווה על מס' חולין) בתרוזים: המו"ד (ד"ו, 1669), 4°.

66. **פי צדיק**. ה"ר יעקב דניאל אולמו. שו"ת ופסקים, כ"י: (זנ"ל י' סי' י"ג).

67. **פי צדיק**. ה"ר מיימון יאפיל. דרשות עה"ת ולחגים ולמועדים: ליוורנו, תקי"ט, 2°.

68. **פי שנים**. ה"ר אלישע בה"ר אברהם. הוא פי' הרא"ש על משניות זרעים עם תוס' פי' על מס' ברכות וכמה משניות טהרות שחסרו בפי' הרא"ש עד כה ועם הוס' הגהותיו וקצת חי' אבותיו הגאונים ז"ל: אלטונא, תצ"ה, 4°.

69. **פי שנים**. ה"ר עקיבא בער ב"ר יוסף ר' הענובש וה"ר זעליגמאן לוי מצעקין דארף ב"ר מאיר. הקדמות ומפתחות ולקוטים ממדרש וילקוט ומסודר בערכין כסדר א"ב עם מפתח בסופו: זולצבאך, תס"ב, 4°.

70. **פי שנים**. ה"ר חיים מרדכי סורנאגה וה"ר בנימין בה"ר יונה נבון. חי' על ד' טורים ודרשות כסדר התורה וגם ז"ז ה' דרושים: שאלוניקי, תקס"ו, 2°.

71. **פיוט**. שם הכולל לשיר הרוזי או למליצה פשוטה לספר תהלת ה' או לתחנה ותפלה מענינו של יום בשבתות וימים טובים וגורלים וימי צרה ותוקה וימי השובה ובפרטם נקראו בשמות רבים ושונים. רבים מהם נתקבלו ונקבעו בסדרי תפלות ומחזורים ודומיהם לפי מנהג כל עיר ועיר וסדר כל קהל וקהל (עיין יוצרות, מחזור, סליחה, קינה, תפלה וה"ז). ורבים נדפסו בקובצים לבדם ורבים עוד בכ"י. ואך אלה נודעים לי עד כה בקובצים לבדם:

72. **פיוטים ומליצות**. קנ"ה פיוטים ושירים שונים נאספו ע"י ה"ר יוסף ב"ר משה קאשמאן הלוי מעשווא: ד"א, תצ"ג, 8°.

73. **פיוטים** שונים נכתבו בעיטוקן: כ"י שד"ל.

74. **פיוטים** על כל פרשיות התורה לכ"ר אהרן הראשון הקראי. נדפס בסדר תפלותיהם: (אר"ץ).

75. **פיטום הקטרת**. (עיין מעבר יבק).

76. **פינקס** ה"ר אשר לוצאטו בעניני תורה וחכמה: כ"י שד"ל.

פירוש *)

77. **פירוש א"ב** ע"פ קבלה: כ"י רד"א q № 1032,. ואולי הוא חלק מס' תל עולם שלפניו ע"ש. גם כ"י המבורג (לרמש"ש) 234.

78. **פי' אב"א** על מדרש בראשית. (עיין אור השכל, מדרש).

79. **פי' אבות** (היינו על מס' — או פרקי —) לה"ר אהרן אנטוניוס א' מרבני ספרד באמ"ד: כ"י כרמולי. (עק"ד תר"א № 46).

80. **פירוש** על פרקי **אבות** להגר"א מווילנא וכו גם אבות דר"נ ומס' קטנות עם הגהותיו: שקלאוו, תקס"ד, 4°.

81. **פי' אבות** לה"ר אליעזר ממגנצא. מובא בהקדמת ס' מנחה חדשה לר"מ מארפטשיק: (צונץ גא"ל דקכ"ה). ונ"ל שהוא הראב"ן שחיבר ג"כ פי' על כל סדר תפלות וכו'.

82. **פי' אבות** לה"ר אליעזר נחמן פואה: כ"י יוא"ל.

83. **פי' אבות** לה"ר אפרים מזרחי: (ש"י № 93).

84. **פי' אבות** לה"ר אפרים מריגנשפורג. מובא בפי' הרשב"ץ לאבות פ"ב דכ"א ע"א ע"ש, ולקוטים ממנו בס' מדרש שמואל: (צונץ גא"ל דקכ"ה).

85. **פי' אבות** לה"ר בחיי הריין: כ"י יוא"ל.

86. **פי' אבות** לה"ר גבריאל אבד"ק ניקלשבורג: כ"י רח"ם № 643.

87. **פי' אבות** לה"ר גדליה ן' יחייא. (עיין שלשלת הקבלה).

88. **פי' אבות** לרד"ק. הזכיר די רוסי וכ' שנדפס בסדור תפלה ד' טרין (טורין ?) בשנת רפ"ה, ואולם החכם שד"ל בדק ומצא שהוא הנודע בשם פירש"י: (כ"ח ד' דר"ד).

89. **פי'** על **אבות** לה"ר יהודה ן' שושן. נזכר במדרש שמואל: (תג"י י' כ"ב וקנ"ח).

90. **פי' אבות** לה"ר יוסף אלשקר. מזכיר הר"ש די אבילה בספרו כתר תורה דנג"א ומביא ממנו ענין א' ע"ש.

91. **פירוש אבות** לה"ר יוסף ב"ר חיים (זנ"ל י' כ"ו) יעב"ץ: אדריאנופלי, שט"ו, 4°. (ועם הגהות רבות כ"י: נעדנר 331).

92. **פי' אבות** לה"ר יוסף ן' נחמיאש. נזכר במדרש שמואל כמה זימני: (צונץ גא"ל דתכ"ט).

93. **פי' אבות** לה"ר יוסף ן' שושן: כ"י יוא"ל וכ"י רח"ם № 636.

94. **פי' אבות** לה"ר יחיאל ב"ר שלמה לוריא ממינסק. (עיין סדר הדורות).

95. **פי' אבות** לה"ר יעקב ב"ר שמשון: כ"י רד"א q, № 627.

96. **פי' אבות** לה"ר יצחק ב"ר חיים הכהן: כ"י יוא"ל.

97. **פי' אבות** לה"ר יצחק ב"ר שלמה ב"ר ישראל הסופר: כ"י אוקספורד № 220. ועיין צונץ גא"ל דתכ"ו.

98. **פי' אבות** לה"ר ירמיה משה מנחם בן רפאל כהן: כ"י די רוסי № 1208.

99. **פי' אבות** לה"ר ליפמאן מילהויזן. מזכירו בספרו הנצחון סי' קנ"ז ע"ש: (צונץ גא"ל דקכ"ט).

100. **פי' אבות** למהר"ם אלשקר. עיין פירשט ח"א דף נ'.

101. **פי' אבות** להרמב"ם: צונצין, רמ"ה, 4°. (ועם הגהות כ"י: נעדנר 814). וז"ז נדפס בתוך פי' המשניות שלו ובכל תוצאות הש"ס. ועיין משנה, תלמוד. ועיין נחלת אבות.

102. **פי'** על **אבות** לה"ר משולם ב"ר קלונימוס מרומי: כ"י די רוסי № 184.

103. **פי' אבות** לה"ר מתתי' היצהרי. מזכירו הרדי"א בספרו נחלת אבות. ועי' צונץ גא"ל דתס"א.

104. **פי' אבות** לה"ר פינחס ב"ר אליעזר מקידאן, כ"י: (שי"ג).

105. **פי' אבות** לרש"י נחלקו בו הדעות אם הוא באמת לרש"י. ועיין שג"ב ש' ט' וש"ג שלי ח"א בשמו וכ"ח ד' דר"א. וראיתי כי יש להימין ולהשמאיל בזה כמו בסדור תפלה ד' טורין משנת רפ"ה מיוחס פירש"י שבידינו להרד"ק ז"ל (ועי' לעיל פי' 88). ובכ"י א' אשר ביד יוא"ל כתוב עליו: «זהו הפירוש ממס' אבות לרבינו ישעיה ז"ל» ואחר זה הפי' נמצא בו עוד פי' שני וכתוב עליו: «פי' מפרקי אבות לרש"י ז"ל». והפי' הזה נמצא גם במחזור ויטרי. וע"ש בכ"ח ד' כארוכה.

*) עיין הערות לערכי באור, חבור.

106. **פירוש אבות להרשב"ם.** נזכר במגדל עוז הל' דעות פ"א ובס' מילי דאבות ועקדת יצחק ומדרש שמואל ובס' דרך חיים למהר"ל מפראג: (צונץ גא"ל דקכ"ד).

107. **פי' אבות** לא נודע למי ואביו נקרא ר' שלמה: כ"י רד"א תקמ"ב ובק"ד לא מצאתי. ואולי הוא לר"י ב"ר שלמה הנז' לעיל סי' 97 או להלן סי' 152 ע"ש.

108. **פי' אבות** כנ"ל ומביא תדיר ס' מדרש שמואל: כ"י רד"א תקמ"ב. ובק"ד נמצאו פי' אבות כ"י № 267, 422—3, q ולא פורש גם יותר ע"ש.

109. **פי' אבות** וסדר היחס לרבותינו ז"ל: כ"י יה"ש.

110. **פירוש אבות** שונים לקדמונים בלתי נודעים בשמם והמה בכתובים, כמו: די רוסי № 405 & 1033. כ"י רח"ם № 665—6 כ"י אוקספורד (אורי) № 204 ועיין כ"ח ד' דר"ב וז"ז.

111. **פי' אבות דר"ן** לה"ר יצחק ב"ר שלמה יעב"ץ: כ"י רד"א № 424, q. (ועיין תורת חסד).

112. **פי' אבן רשד** על ספרי אריסטו. נעתקו רובם ככולם לעברי ונמצאים בכ"י וקצתם בדפוס. ופרטם תמצא כל או"א במקומו (ועיין אריסטו, באור, הגיון וז"ז).

113. **פי' אברבנאל** על נחום וחבקוק עם תרגום ל' רומי ליוח. דיד. שפרעכער: העלמשטאדט, 1703, 4°. (והתרגום לבדו נדפס גם אח"ז: פפד"מ, 1710, 8°. עוד רוב העתקת פי' נחום וכל העתק פי' חבקוק: ד"א, 1699, 4°: פירשט ח"א די"ג. ותימה דזה האחרון קדום לד' ראשון!).

114. **פי' הראב"ע.** (עיין פי' על משלי לר' משה קמחי).

115. **פי' אגדות** לה"ר ידעיה הפניני המכונה אנבוניט אברהם, והם: פי' על מדרש רבה והנחומא וספרי ופרקי דר"א ומדרש נחמות (הוא פסיקתא רבתי) ומדרש תהלים והזית: כ"י די רוסי № 222. ובלי האחרון: כ"י רח"ם № 667. ג' הראשונים לבד: כ"י המבורג № 97. ב' הראשונים לבד: כ"י וואטיקאן № 293. וא' וג' לבד: כ"י די רוסי № 217. ועל תהלים לבד נדפס בס' לשון הזהב עי' זה: (צונץ גא"ל דתס"ז).

116. **פי' אגדות** לה"ר ראובן ב"ר חיים (רבו של המאירי). הובא בס' מאור עינים פ' מ"ס ע"ש.

117. **פירוש אגדות** מס' ברכות ושבת בדרך השכל. מזכיר בו לבע"ס אור ה' ונכתב שנת רע"ו: כ"י רח"ם № 612.

118. **פי'** על כמה **אגדות להגר"א מווילנא:** ווילנא, תק"ס, 4°.

119. **פי' אגדות התלמוד** להקדמוני' **הרמב"ן הרשב"א הריטב"א והר"ן.** נדפסו קצתם בס' עין יעקב ויתרם בכ"י (המבורג $53/_5$?) כמו שמבואר בהקדמת הכותב שם. ועיין שג"א ש' כ"א וסה"ג בלי ח"א אות ש' הרשב"א ועי' כ"י רח"ם № 567—7.

120. **פי'** על **אגדת** חז"ל ארבעה נכנסו לפרדס וכו': כ"י מינכען № $221/_4$.

121. **פי'** על **האדרא זוטא** להבין ולהשכיל סוד האדרא רבא ועמו סוד ה' פרקים שבפ' תרומה ונמצא בו הלשון: «אמר הצעיר **אשר** ב"ר יוסף כאשר באתי בפרנקפורט»: כ"י רד"א № 964, q.

122. **פי'** על **האדרא זוטא** ע"פ דרכי **הרמ"ק:** כ"י רד"א № 1017, q.

123. **פי'** על **האדרות** ועל הזהר לה"ר **יעקב מאראגי.** ראה ה"ר חיד"א בכ"י כמ"ש בשג"ב י' ל"ד וסה"ג בלי ח"א בשמו.

124. **פי'** ע"ס **האדרת** בקצרה לכ"ר **אהרן** בכ"ר **יהודה הקראי:** (אר"ץ).

125. **פי' האותיות** לה"ר **יעקב הכהן בן יעקב:** כ"י רח"ם № 37 ג'. № 289 ג' & 613—4. ואולי ג"כ № 801 ז' וע"ש במפתח. וכ"י אוקספורד (אורי) № $341/_2$. כ"י המבורג (לרמש"ש) $229/_4$. ובכ"י רד"א q № 1068, נקרא **פי' צורת האותיות** ע"ש. [והוא תמונת האותיות ועיין מ"ש בערך יוסף כספי בערש עט גרונר: רמש"ש]. ואולי גם בכ"י די רוסי № $303/_3$ ע"ש.

126. **פי'** על **אותיות** דר"ע לה"ר **נתן** ב"ר **משה נפתלי האמרשלאג** כ"י: (פירשט ח"א דש"ס). [ושם דשס"ב מיחס ס' כזה גם לה"ר **נטע** ב"ר **משה הנובר** אשר נזכר פה להבדילו מזולתו. ואולי חיברו שניהם פי' על אותיות דר"ע וק"ל].

127. **פי'** על **אזהרות** לה"ר **משה** ב"ר **שמואל אבן תבון:** ד"ו, (חש"ד ?), 8°. (ש"י).

128. **פי'** על **אזהרות** בקצרה **לא'** ממשפחת **ן' שושן:** כ"י אוקספורד № 330 (אורי).

129. **פי'** על **אזהרות** ר"ש ן' גבירול ע"פ דין וע"פ אזהרות בסדור רב עמרם גאון וכו' לה"ר **יצחק** ב"ר **טודרוס** ומזכיר בו תדיר את הרמב"ן: כ"י פאריז № 217 a.f.

130. פירוש ע"ס האחד על הרא"בע להר"ר ישר מקנדיא. עיין באגרת אחוז וכו' שלו.

131. פי' ע"ס האחד הנ"ל להר"ר מרדכי כומטינו: כ"י די רוסי $556/_3$ №.

132. פי' על איוב להר"ר אבא מרי בן אליגדור (אביגדור ?) המכונה אסתרוק: כ"י וואטיקאן № 244 ודי רוסי № 1372 ונוסף בו להמחבר עוד שם דשון:(צונץ גה"ל דתפ"ב).

133. פי' על איוב להר"ר אברהם ב"ר שמואל ממדינת פיקרדיא: כ"י מינכען 306 №.

134. פי' על איוב בהלצה ושיר בקצרה מדוייק ע"י ה"ר אליהו בחור. [והוא קצור פי' הרלב"ג ונכספו ס' רוח חן]. (עיין ס' איוב): ד"ו, ש"ד, 8°.

135. פי' על איוב להר"ר אליהו מילאנו: כ"י יה"ש.

136. פי' על איוב להר"ר אליהו די פיזרו: כ"י פאריז 124 № a.f.

137. פי' על איוב להגר"א מווילנא. (עיין דבר אליהו).

138. פי' על איוב להר"ר אליהו שמואל ב"ר אלעזר: כ"י וואטיקאן 250 №: (צונץ גה"ל דף פ').

139. פי' על איוב להר"ר אליעזר מבוגינסו. נזכר בפתרון מלות תנ"ך כ"י באוצר מדרש החכמה בלייפציג 102 №. (צונץ שם דע"ט).

140. פי' על איוב להר"ר זרחיה ב"ר זרחיה בן שאלתיאל מברצלונא: כ"י מינכען 78 №.

141. פי' על איוב להר"ר יהודה אלחריזי. עיין שו"ת הרשב"ש סי' תקצ"ה:(צונץ גה"ל דרי"ג).

142. פי' על איוב להר"ר יהודה החסיד. מזכירו בס' חסידים סי' תקמ"ט ע"ש.

143. פי' על איוב להר"ר יהודה ב"ר סעדיה מטוליטולא בדרך מחקר:כ"י רח"ם 644 №.

144. פי' על איוב להר"ר יוסף אבן כספי: כ"י מינכען 265 №. ונתכונו קבוצת כסף קרא לו שלחן כסף ע"ש.

145. פי' על איוב להר"ר יוסף טאיטאצק. (עיין באור תהלים, פי' חמש מגלות).

146. פי' על איוב להר"ר יוסף קמחי. על מהות ותוכן הספר בכלל ולא בדרך באור המלות והמשך הפסוקים: כ"י אוקספורד 670 №. (והוא כ"י רד"א № 1370, q). כ"י מינכען 269 № כ"י פאריז 83 №. ועיין ציון תר"ב דף ק"ב בהערה.

147. פירוש על איוב להר"ר יוסף ב"ר שמעון קרא: כ"י אוקספורד 149 № כ"י פאריז 83 №. וכ"י שד"ל ובמילאן. ובכ"ח ז' דנ"ז נדפסו כמה ענינים ממנו ע"ש.

148. פי' על איוב להר"ר יצחק ב"ר שלמה אבן סהולה. הזכירו בפתח ה"א פ"ו והוא בע"ס משל הקדמוני המאוחר ממנו הרבה: כ"י רד"א 281, q №. [ומזכיר בו ספרו מלחמות ה' ופירושו ע"ס החוש והמוחש לאריסטו].

149. פי' איוב להר"ר יצחק ישראל ב"ר שלמה: כ"י אוקספורד 102 № (אורי).

150. פי' איוב להר"ר יצחק אהרנס: כ"י שם 147 № (אורי).

151. פי' על איוב להר"ר יצחק ב"ר שלמה ב"ר יצחק ב"ר שלמה ב"ר ישראל הסופר: כ"י אוקספורד 220 № (אורי).

152. פי' על איוב להר"ר יצחק בה"ר שלמה הכהן. ונדפס עם הפנים: קונשטנטינא, ש"ה, 4°. [ג"כ פי' על מס' אבות].

153. פי' על איוב להר"ר ישעיה דיטראני הראשון (הרי"ד): כ"י די רוסי 308 №.

154. פי' על איוב להרלב"ג. נדפס ראשונה: חמ"ד (פירארה), רל"ז, 4°. (ועיין תורה, מקראות גדולות). גם נדפס קצת ממנו עם ל' רומי, דהיינו: ההקדמה וקאפיטל א'—ה' ע"י ל. ה. די אקווינא: פאריז, 1623 (פירכש ח"א דפ"ג, ושם דמ"ז: 1622 ע"ש), 4°. ועל קאפ' ד'—ח' ע"י קריסט. לודאוויצי: לייפציג, 5—1700, 4°.

155. פי' על איוב למאישטרי וידאל (הוא ר"מ הנרבוני ?): כ"י רד"א 281, q №.

156. פי' על איוב להר"ר משה גיקיטיליא ב"ר שמואל הכהן. הוכר בל' ערבי ולא נודע אם נעתק לעברי. ולקוטים ממנו העתיק עוואלד בל"א והדפיסם בא' מספריו: שטוטגארד, 1844, 8°.

157. פי' על איוב להרמב"ן: כ"י מינכען $242/_2$ № ודי רוסי ג' פעמים, ונדפס במקראות גדולות (עיין תורה).

158. פי' על איוב להר"ר עמנואל ב"ר שלמה (בעל המחברות): כ"י וואטיקאן 83 № וכ"י די רוסי 574 & 58 №.

159. פי' על איוב להר"ר רפאל: כ"י די רוסי 582 №.

160. פירוש על איוב להר"ר שמואל ב"ר נסים מסנות (?): כ"י אוקספורד 89 № (אורי).

161. פי' על **איוב** לחכם צרפתי קדמון: כ"י המבורג № 32. ולשונות ממנו נדפסו בציון תר"ב דף ק'—ק"ה ע"ש.

162. פי' על **איוב** לא נודע למי: כ"י פלורינץ, (צונץ גא"ל דע"ט). גם בכ"י די רוסי № 298. וכן כ"י אוקספורד (אורי) $38/_3$.

163. פי' על **איוב** לאחד קדמון בנוטריקון וגימטריאות אולי להרוקח: כ"י רה"ם № 671.

164. פי' על **איוב** איכה יחזקאל ישעיה שה"ש ותר"ע בפשט ופי' נפלא על כל פסוק וכל תיבה באור מספיק מאד להבנת הפשט ולפעמים מבוא פתרון המלה בלע"ז והינו מזכיר שום פי' אחר וגם שמו לא נודע: כ"י רד"א q, № 1370.

165. פי' על **איכה** לה"ר אברהם ן' נחמיאש: כ"י רמש"ג (תג"י א' נ"ג).

166. פי' על **איכה** לה"ר אלעזר אזכרי ע"ד הקבלה. מזכירו בע"ס קול בוכים תדיר: (תג"י א' קכ"א).

167. פי' על **איכה** לה"ר יוסף ב"ר ש"ט: כ"י די רוסי № $177/_4$.

168. פי' על **איכה** לה"ר יוסף ב"ר שמעון קרא: נאפולי, רמ"ז, 4°. (ועיין דברי חכמים).

169. פי' על **איכה** לה"ר יצחק ב"ר חיים הכהן: כ"י יוא"ל.

170. פי' על **איכה** לה"ר משה הנרבוני עם הערה להתחזק בתורת ה' ולעמוד בנסיון: כ"י רד"א q, № 282 וכ"י פאריז.

171. פי' על **איכה** לה"ר משה קורדובירו: כ"י די רוסי № 128.

172. פי' על **איכה** לה"ר עמנואל ב"ר שלמה (בעל המחברות): כ"י שם № 615.

173. פי' על **איכה** לה"ר שמואל די וידאש. (עיין אמרות טהורות).

174. פי' על **איכה** לחכם צרפתי קדמון: כ"י המבורג № 32.

175. פי' על **איכה** לא נודע למי: כ"י טורין № 13 (צונץ גא"ל דע"ט). גם כ"י רד"א F, № 260.

176. פי' על **איכה**. (עיין פי' על איוב לעיל סי' 164).

177. פי' **האיכות** (מגלת איכה?) לה"ר אליהו הכהן מאזמיר. עיין הקדמת ספרו שבט מוסר.

178. פי' על הל' **אישות** וקצת גירושין מהרמב"ם לה"ר יהודה ב"ר משה אלבוטינו. ראה ה"ר חיד"א בכ"י בכ"ל י' ז' ושה"ג שלי ח"א בשמו.

179. **פירוש** ע"ס **אלפרגני** הוא קצור אלמגסטי לה"ר יהודה ן' וירגא: כ"י רח"ם № 49.

180. פי' ע"ס **אלפרגני** לה"ר יצחק אבולכייר: כ"י ליידן № 68.

181. פי' ע"ס **אלפרגני** לה"ר מיימון (אבי הרמב"ם?). נזכר בס' מאור עינים פ' מ"ס ע"ש.

182. פי' ע"ס **האמונות** לר"ס גאון, לא נודע למי: כ"י די רוסי № 769.

183. פי' **האסטרולוב** כל דרכי ההנהגה והשמוש בו. נעתק מל' ערבי ע"י ה"ר יעקב ב"ר מכיר: כ"י מינכען № $249/_5$ ודי רוסי № 123 & 306.

184. פי' על **אסתר** לה"ר אברהם ב"ר יהודה חרידה: כ"י די רוסי № $177/_3$.

185. פי' על **אסתר** לה"ר אברהם סבע הספרדי: כ"י ביד ר"א יעללינעק כמ"ש בכ"ח ח' דק"ד ע"ש.

186. פי' מגלת **אסתר** לה"ר אלישיך ב"ר גבריאל גאליקו: ד"ו, שמ"ג, 4°.

187. פי' על **אסתר** לה"ר זכריה בן יהושע בן סרוק: ד"ו, שב"ה, 4°.

188. פי' על **אסתר** לה"ר חיים הכהן מארם צובא. ראה ה"ר חיד"א בכ"י פי' מגלה, א' ע"ד הפשט וא' ע"ד האמת מלבד ספרו עטרת זהב שהיה לה"ר חיד"א הנ"ל בכ"י כמ"ש בול"א ע' ה' ושה"ג שלי ח"ב (עיין טור ברקת).

189. פי' על **אסתר** לה"ר יוסף גאקון. נזכר בס' מנות הלוי להר"ש ן' אלקבץ: (תג"י י' י"ז)

190. פי' על **אסתר** לה"ר יוסף ב"ר חיים מביאלי. נזכר בס' כתנות אור עה"ת: (שם י' ע"ד).

191. פי' על **אסתר** לה"ר יוסף ן' נחמיאש: כ"י מינכען № $264/_4$.

192. פי' על **אסתר** לה"ר יוסף קרא: כ"י שד"ל ובמילאן. ועיין כ"ח ז' דנ"ז.

193. פי' על **אסתר** לה"ר יצחק עראמה ונדפס עם המגילה: קונשטנטינא, שע"ח, 4°.

194. פי' על **אסתר** לה"ר מאיר עראמה בנו: כ"י די רוסי № 727.

195. פי' על **אסתר** לה"ר מיימון ב"ר יוסף אבי הרמב"ם בל' ערבי. נזכר בס' תפארת ישראל להר"ש דוראן דקי"א ע"ש.

196. פי' על **אסתר**. מיוחס להרמב"ם עם העתקה בל' ערבי הנקרא שרח אל מגילה

וזמירות לפורים : ליוורנו, 1759 , 8° . (עיין בסי' לפני זה) .

197. פירוש על **אסתר** לה"ר עמנואל ב"ר שלמה (בעל המחברות) : כ"י שם 727 №.

198. פי' על **אסתר** לחכם צרפתי קדמון : כ"י המבורג F ,32 №. עיין ציון תר"ב דף ק' .

199. פי' על **אסתר** לא נודע למי : כ"י רד"א F ,260 №. וכמוהו גם בכ"י די רוסי 1150/2 & 520 ,456 № . ובכ"י רח"ם 654 № וכ"י שד"ל . גם בס' כסא דוד לה"ר חיד"א מובא פי' אסתר לא נודע למי ע"ש דף כ' ע"א : (צונץ גא"ל דע"ט) . ועיין ג"כ פי' רות להלן .

200. פי' ס' **אשפירא** לה"ר ירמיה מן הכהנים בפאלירמא:כ"י וואטיקאן 379 № (צונץ שם דתקכ"א) .

201. פי' **ובאור** כולל כל חכמת הדקדוק בפרקים ולוחות ונזכר מחברו ר' שניאור : כ"י רד"א תקמ"ב (ישן נושן על קלף 2°) . ובק"ד לא ידעתי מקומו איה .

202. פי' ע"ם **הבאורים** לאריסטו מאת ה"ר יהודה בן השר דון יצחק אברבנאל : כ"י מינכען 289 № .

203. פי' מס' **בבא בתרא** לא נודע למי : כ"י אוקספורד 223 № (אורי) .

204. פי' על מס' **בבא מציעא** לה"ר אברהם ב"ר י"ט מטודילה (הראבי"ט) : כ"י רד"א F ,854 № .

205. פי' על מס' **בבא קמא** לה"ר יצחק ב"ר שמעון מפראג . הוכר בשנת ה"א ק"פ : כ"י וואטיקאן 132 № . (צונץ גא"ל דקפ"ט הערה a) . [והוא חשוד אצלי ונכתב בכ"י המחבר ממש, לפי הרשימה אפשר שר"ש הוא המעתיק וגם צונץ כתב «אנגעבליך» : רמש"ש] .

206. פי' על **בדיקת הריאה** : כ"י רד"א q ,1032 № .

207. פי' ע"ם **בחיי** לה"ר יוסף קסטיל : (צונץ גא"ל דקס"ו) .

208. פי' ע"ם **בחינת עולם** לה"ר יו"ט ליפמאן העליר (בעל תוי"ט). מזכירו בספרו מגלת איב"ה ע"ש , ולד"ק נדפס ע"י ה"ר שלמה זלמן אשכנזי (עיין בחינת עולם) .

209. פי' ע"ם **בחינת עולם** לה"ר יוסף ב"ר יששכר (תלמיד מהר"ל מפראג) . (עיין יוסף דעת) .

210. פי' ע"ם **בחינת עולם** להרב ר' יעקב : כ"י רח"ם 645 № .

211. פירוש ע"ם **בחינת עולם** לה"ר יצחק יהושע ב"ר עמנואל די לאטאש : כ"י ווין 84 № .

212. פי' ע"ם **בחינת עולם** לה"ר יצחק סונטישין: חמו"ד, 8° . (עק"ד תר"ת דשפ"ט).

213. פי' ע"ם **בחינת עולם** לה"ר **ליאון** ואולי הוא הרלב"ג לפי שמזכיר בו באוריו על ספרי אריסטו, ויכול להיות שהוא לר"י מסיר ליאון : (עק"ד תר"ת דשמ"ג) .

214. פי' ע"ם **בחינת עולם** לה"ר מאיר ליאוני : כ"י דר' בער בדרעזדן . עיין תוס' עק"ד תר"א דשי"ד (ועיין ג"כ יוסף דעת) .

215. פי' על **בית יוסף** מכל דברי הפוסקים האחרונים לה"ר זרחיה גוטא:(קוה"ד דנא"א).

216. פי' ס' **בראשית** לה"ר יהודא ב"ר משה ב"ר דניאל (מרומי ?):כ"י די רוסי 129 №.

211. פי' ע"ם **בראשית** לה"ר יוסף ב"ר שמואל (טוב עלם ?) : כ"י רח"ם 192 №.

218. פי' **הר"ב** . (עיין נר תמיד) .

219. פי' על איזה **ברכות** ותפלת י"ח : כ"י רד"א q ,1498 № .

220. פי' על **הברייתא** (?) לה"ר יוסף מרם . נזכר בס' וזאת ליהודה דלג"ג: (תג"י י' קי"ט) .

221. פי' **הגט** לה"ר שמשון מקינון (בע"ס הכריתות) : כ"י ווין 48 № .

222. פי' על **דברי הימים** לה"ר בנימן ב"ר יהודה מעיר רומא ובס' מאור עינים פנ"ט קורא לו ר' בנימן הב"י ב"ר יהודה ע"ש , והוא בעל ההגהות בס' המהלך לר"מ קמחי , עיין זה : כ"י רד"א F ,254 № ודי רוסי 728 & 691 ,308 № .

223. פי' על **דברי הימים** לגאון א' . נזכר בס' מנחת יהודה עה"ת סוף פ' משפטים .

224. פי' על **דברי הימים** להרלב"ג . מזכיר האברבנאל בפירושו על מלכים תדיר ובפרט בפי' בנין הבית ונמצא בכ"י וואטיקאן : (כ"ת ה' דרמ"ג—ד') .

225. פי' על **דברי הימים** שבידינו המיוחס לרש"י לא לו הוא כ"א למפרש אחר שהיה קרוב לזמן רש"י ושמו רב סעדיה עם תוס' דברים מתלמידיו . עיין שג"א ש' ע"ז ול"א ס' ט"ו ושה"ג שלי ח"א בשם רב סעדיה ורש"י . ועיין כ"ת ה' מכתב י"ת :

226. פי' על **דיני העריות** של כ"ר ישועה בספרו הישר לכ"ר יעקב בכ"ר שמעון הקראי ובראשו דרושים רבים מחכמת האלהות : (אר"ץ) .

227. פירוש דניאל אשר במקראות המיוחס לר' סעדיה הוא לרב אחר שהיה קרוב לזמן רס"י ולא לר"ס גאון. ולד"ק הוא המפרש ס' דברי הימים שבידינו. (ועי' פי' דה"י לעיל).

228. פי' דניאל לאבן יהייא (דון יוסף) עם ל' רומי לעמפרעור: ד"א, 1633, 4°.

229. פי' דניאל לה"ר יוסף טאיטאצק. (עיין באור תהלים, פי' חמש מגלות).

230. פי' ע"ס דניאל להרלב"ג. נדפס רהשונה עם התועליות שלו: חמו"ד (לפני שנת ר"מ), 4°.

231. פי' על דקדוקי רש"י. (עיין באר רחובות, מירא דכיא סי' 1139, מעשה אורג, נסיונות אברהם וזו"ז). גם הר"א בחור אמר לחבר קונטרס מיוחד ע"ז. עיין בס' ההרכבה אות ת' תפל. החכם כ"ו היידנהיים הגיה את ס' באר רחובות הנ"ל ויבם עליו נוספות רבות, וז"ז חיבר קונטרס לשונות רש"י בדקדוק כסדר א"ב, עיין זה.

232. פי' דרך ימין. ה"ר יוסף סאמיגה. השגות על מאמר ימין ה' רוממה להרמ"ע מפאנו בענין נענוע הלולב: ד"ו, חש"ד (סביב שס"ו), 4°. (רשמש"ש ע' 1523).

233. פי' הדרשות. (עיין ס' המלואים).

234. פי' הגדה של פסח לה"ר אברהם ב"ר יהודה חדירה: כ"י די רוסי № 177.

235. פי' הגדה ש"פ להאריז"ל: כ"י רד"א № 1018, q. עוד כנ"ל עם הוס' למהר"ן שפירא: כ"י שם № 1019, q.

236. פי' הגדה ש"פ לה"ר יוסף גיקיטיליא: ד"ו, חש"ד, 4°. (ועיין הגדה ש"פ). גם נדפס קצתו בס' נפש החכמה בחלק הסודות וכו' סי' ט"ו.

237. פי' הגדה ש"פ לה"ר ישעיה (הרי"ד ?): כ"י די רוסי № 694.

238. פי' הגדה ש"פ לר"מ די ליאון. (עיין הנפש החכמה).

239. פי' הגדה ש"פ למהר"ן שפירא ע"ד האמת: כ"י רח"ם № 647. (ועיין פי' הגדה ש"פ להאריז"ל).

240. פי' הגדה ש"פ לה"ר צדקיה ב"ר אברהם (בעל שבה"ל). נדפס בס' תניא.

241. פי' הגדה ש"פ לה"ר שם טוב ב"ר ש"ט בקלרה: כ"י מינכען № 264.

242. פי' הגדה ש"פ למפרש ס' התמונה: כ"י יוא"ל.

243. פי' הגדה ש"פ בדרך נסתר: כ"י יה"ש. וכמוהו בכ"י די רוסי № 130.

244. פירוש הגדה ש"פ לא נודע למי: כ"י די רוסי $177/_8$ №.

245. פי' (קצת) הגדות לר' עזרא בן שלמה גאמביו. מובא בספרו סוד ה' בפרשת . . . (עיין כוונות הפי': רמש"ש).

246. פי' ע"ס הגיון המוחמד אלגזאלי למאישטרו וידאל מטולווא. נעתק מל' ערבי ע"י משה ב"ר יהושע בן מר דוד מנרבונא: כ"י מינכען № 289. [וא"כ המפרש הוא קדמון מה"ר וידאל מטולושא הרב מגיד משנה].

247. פי' ע"ס הגיון של אריסטו ומפרשו אבן רשד להרלב"ג: כ"י מינכען 289 & 270 №. (ועיין הגיון אבן רשד).

248. פי' על הגיון ופילוסופיא של ר"א ביבאגו לה"ר משה לורו: כ"י שם $56/_2$ №.

249. פי' על הגיונות של המוחמד אלגזאלי בספרו כוונת הפילוסופים לכ"ר אברהם בלי הרופא בכ"ר יעקב החזן הקראי: (אר"ץ).

250. פי' על מס' הוריות לה"ר יהונתן: כ"י רד"א № 802 & 803, q.

251. פי' מס' הוריות לה"ר שמחה ב"ר שמואל משפירא. מזכירין תוס' ישנים הוריות דף ד' ע"א. ג"ח פסקים ותוס' על הוריות ונזכרו בשו"ת מהר"ם הקצרות סי' קנ"א ע"ש: (צונץ גא"ל דל"ו).

252. פי' על הושע לה"ר יוסף ב"ר שמעון קארו: ווראציסלאב, 1861, 4°.

253. פי' על הושע לה"ר שלמה ן' אלקבץ הלוי. מזכירו בא' מקונטרסיו בכאורי הזהר. עיין בסה"ד שכ"ה אות ע' עבותות אהבה.

254. פי' מהלכות קשות שבתלמוד לה"ר יצחק ב"ר יעקב ב"ר ברוך בן אלבלייה אבי אמו של הראב"ד (כע"ס הקבלה) ולא השלימו, כמבואר בס' הקבלה ד"א דמד"ב ע"ש.

255. פי' על הלכות הרי"ף. (עיין אלפסי).

256. פי' על הלכות תפלה להרמב"ם, לא נודע למי: כ"י אוקספורד № 278 (אורי).

257. פי' הנה ישכיל עבדי וכו' לה"ר יצחק משה הכהן: כ"י אח"ם № 26.

258. פי' על הפטרות לא נודע למי: כ"י אוקספורד № 278 (אורי).

259. פי' הקדמה אחת מס' אוצרות חיים של מהרח"ו לרמ"ח לוצאטו. עיין בס' תורת הקנאות ליעב"ץ דנג"ב ועיין כ"ח ג' בתולדות רמח"ל והערה ל"ז שם.

260. פירוש על הקדמות אריסטו להרלב"ג : כ"י מינכען № $289/_3$.

261. פי' על הקדמות המורה ח"ב : כ"י רד"א q, № 1172 . [ואולי הוא לאלתבריזי או כ"י ווין № 73] .

262. פי' כ"ה הקדמות המורה לה"ר הילל ב"ר אלעזר מווירונה : כ"י ווין № 72 . (ועיין באור, שאלות ר"ש הכהן) .

263. פי' הקדמת אצולה וכו' מכ"ר אהרן הראשון הקראי לכ"ר משה מצורדי בכ"ר יהודה מרלי הקראי : (אר"ץ) .

264. פי' הקדמת אצולה הנ"ל לכ"ר יוסף הטרוקי בכ"ר מרדכי הקראי : (אר"ץ) .

265. פי' הקדמת אצולה הנ"ל לכ"ר משה פשא קלעי בכ"ר אליהו פשא הקראי : (שם) .

266. פי' ע"ס ויקרא במדבר ודברים לבן נתן : כ"י אוקספורד (אורי) № 88 .

267. פי' מס' זבחים לה"ר חיים ב"ר יוסי א' מבעלי התוספות : (צונץ גא"ל דמ"ח) .

268. פי' על הזהר לה"ר אברהם היידא מפראג : כ"י רד"א תקמ"ב ובק"ד לא מצאתי .

269. פי' על הזהר לה"ר אליהו ב"ר משה מלואנץ . ראה ה"ר חיד"א באמ"ד כ"י כמ"ש בשג"ב מ' מ"ט ושה"ג שלי ח"א ר"מ איסרלש .

270. פי' על קצת מאמרי זהר שעלה ר' בער מירושלים לה"ר ישעי' : כ"י רד"א q, № 926. (ועיין בשבחי האר"י בס' תעלומות חכמה) .

271. פי' על הזהר לה"ר חיד"א . ונגנז תחת המפולת ברעש עה"ק צפת בשנת תקצ"ו כמ"ש בס' קול עוגב דע"ו ע"ש .

272. פי' על הזהר להאריז"ל מלוקט ע"י הר"מ כהן פאפירש : כ"י רד"א q, 1020 F, № 906 .

273. פי' על מאמרי זהר לה"ר יוסף המערבי המכונה בן טבול : כ"י רד"א q, № 1020 . (ועיין אמרי אמת) .

274. פי' הזהר לה"ר לוי נחמיאש שד"ר עה"ק חברון ת"ו . ראה הרמש"ג כ"י ביד המחבר : (תג"י ל' ה') .

275. פי' על הזהר ס' ברא שית למהר"ם פאפירש : כ"י רד"א q, № 1025 וע"ש F, № 906 .

276. פי' הזהר לה"ר משה איסרלש (הרמ"א). עיין שג"ב מ' מ"ט ושה"ג שלי בשמו .

277. פירוש הזהר לה"ר משה זכותא : כ"י רד"א q, № 1021—4. (ועיין יודעי בינה) .

278. פי' הזהר לה"ר מתתי' ב"ר שלמה דלקראט וכן על שארי ספרי מקובלים . עיין תג"י מ' קכ"ד .

279. פי' על כל הזהר לה"ר שלמה מבית פרץ . נשלח לוויניציא להרמ"ז להדפיסו , ומפני מותו בעת ההיא נשאר בכתובים . כ"כ בהקדמת ס' פרח לבנון ע"ש .

280. פי' על הזהר בקצרה לא נודע למי : כ"י רח"ם № 221 .

281. פי' על הזהר פ' פקודי . (עיין עומר מן) .

282. פי' על חבור המסורה.(עיין בית אהרן).

283. פי' על חבקוק ויונה וזכריה להר"ע ספורנו.מזכיר די רוסי (ואנה ?):(תג"י ע' י"א).

284. פי' על חד גדיא ע"ד קבלה : כ"י רד"א q, № 1028 .

285. פי' על חידת הראב"ע לה"ר מנחם מאניש מפראג עם מופתים הנדסיים : כ"י רד"א תקמ"ב ובק"ד לא מצאתי . (ועיין אגרת הטיול, טעמי מסורה, פי' על המסרת). ועיין ג"כ פירשט ח"א דרנ"ה .

286. פי' על חכמת הטבע של אריסטו לטימוטיוס נעתק ע"י הר"מ אבן תבון בשנת ה' ע"ו : כ"י מינכען № $234/_3$.

287. פי' חמש מגלות לה"ר טוביהו ב"ר אליעזר : כ"י מינכען № 76 . [ונראה שהוא חלק מספרו לקח טוב או פסיקתא זוטרתא . ועיין שג"א ט' א' ושה"ג שלי ח"א בשמו] .

288. פי' חמש מגלות . ה"ר יהודה אריה די מודינא . (ומונהו בספרו חיי יהודה במספר ספריו שחבר ולא נדפסו . עיין בפתיחת ס' בחינת הקבלה לה"ר יש"ר) . ומונה עוד מה שחבר : פי' משלי , פי' תהלים , פי' ההגדה , פי' שמואל שלמי' , ותבור ללמד לחבר אגרות בלה"ק , פי' ההפטרות וקצורם עם הפרשה , ס' החכמה ואקליזיאסטקו והשמונאים ואחרים מועתקות בלה"ק , שירי יהודה קבוץ השירים אשר לו והשל לכתוב , פי' עה"ת מלוקט מכ"ז פירושים , ת' מאות דרשות .

289. פי' על חמש מגלות לה"ר יוסף קרא . על שיה"ש , כ"י ר"מ בלאך (עיין מ"ע לגייגער ח"ד דקנ"ה—מ') . על רות , כ"י שד"ל . על אסתר , כ"י בלאך ושד"ל . על קהלת , כ"י שד"ל ודי רוסי № 476 . ועל איכה , עיין זה לעיל : (פירשט ח"ב דק"ע) .

290. **פירוש חמש מגלות** וכתובים לדון יוסף בן דון דוד ן' יחייא : בולוניא, יפר"ח, 2°.

291. פי' **חמש מגלות** ותהלים מו"א ודניאל ועוד איזה פסוקים לה"ר יוסף טאיטאצק : כ"י רד"א q 632, №.

292. פי' על **חמש מגלות להרלב"ג** ואין בו פי' איכה : ריווא די טרינטו, ש"כ, 4°. ק"ב, כת"ר, 8°. (ועיין תורה, מקראות גדולות). [ובכ"י די רוסי № 41 נמצא פי' איכה להרלב"ג ומי יודע אם לו הוא].

293. פי' ס' **חסידים** שלא נזכר מחברו הוא לה"ר דוד אפטרוד אבי זקנו של ה"ר דוד זינצהיים (בע"ס יד דוד) ע"ש דכ"א ע"ד : (כ"ל ב' ובה"ג שלי במקומו).

294. פי' **החשן** לה"ר משה הכהן נקרא ג"כ חשן משפט, עיין זה.

295. פי' ע"ס **הטבע** של אריסטו לה"ר יצחק אלבלג : כ"י מינכען № 44. ופי' הרלב"ג ע"ס הטבע הנ"ל : כ"י שם № 278.

296. פי' **טומאש** ע"ס מה שאחר הטבע לאריסטו העתקת ה"ר אברהם ב"ר יוסף ן' נחמיאש. ראיתי בכ"י הנכתב באנקונא שנת הרכ"ד, 4°. (ש"ד דפין).

297. פי' **הטור** עה"ת. (עיין פי' עה"ת לר"י בעה"ט).

298. פי' על **טור** אה"ע לה"ר משה אבר"ק הוראדנא, כ"י : (שי"ג).

299. פי' על **טור** וב"י אה"ע לה"ר העשיל מלובלין ולאביו ה"ר יעקב מקראקא, כ"י : (שי"ג).

300. פי' על מס' **יבמות** לה"ר יהודה בן אליעזר : כ"י וואטיקאן № 161 : (צונץ גא"ל דנ"ו הערה a).

301. פי' **יבמות ונדרים להריצב"א**. מזכיר בתשובתו בהגמי"י תשובות דשייכי להל' אישות סי' ו'.

302. פי' מס' **ידים להראב"ד** בדברים שבין מים הראשונים לאחרונים. נדפס בס' תמים דעים סי' ס"ו וס"ז ע"ש.

303. פי' שם **יה** וכמה סודות זולתו לה"ר יוסף ב"ר חיים : כ"י רה"ם № 58.

304. פי' ס' **יהושע** לה"ר ישעיה (הרי"ד) בדקדוק הפסוק עם ל' רומי : לייפציג, חש"ה, 4°. [ונראה שהוא הנדפס ע"ס יהושע ושופטים במקראות גדולות. עיין תורה].

305. פי' על **יוצר** אודך כי אנפת וכו' : ד"ו, שס"ו, 8°.

306. **פירוש** על **יוצרות** לא נודע למי, ונכתב ע"י אבן מאיר בשנת ה"א רמ"ח : כ"י די רוסי № 149. עוד כנ"ל : כ"י שם № 1023. וכמוהו גם בכ"י אורי № 255.

307. פי' על **היוצרות** ולקוטים : כ"י רח"ש № 651—2.

308. פי' על **היוצרות** והתפלה : כ"י רה"ש № 615.

309. פי' על **יחזקאל**. (עיין פי' איוב, פי' ירמיה).

310. פי' על **יחזקאל ותר"ע** לדון יוסף ב"ר דוד ן' יחייא : כ"י מהרש"ד ביד יורשיו פה.

311. פי' ע"ס **יסוד מורא** מהראב"ע לה"ר מרדכי כומטינו : כ"י אוקספורד № $351/_3$ (אורי) וכ"י די רוסי № $314/_4$ & 556 וכ"י אח"ם № 29.

312. פי' ס' **יסוד עולם** לה"ר שלמה ב"ר אברהם צרקוס בעזר רבו ורעו ה"ר יהודה ב"ר אשר : כ"י מינכען № $42/_3$.

313. פי' ס' **יסוד עולם** לא נודע למי : כ"י רד"א q 589, №. (ועיין באורי ס' יס"ע).

314. פי' על **יסודי המורה** : כ"י רד"א q 822, №. ובל"ר שם : פי' ע"ס יסודי המורה ע"ש. ומדקרי לי' פי' על «ספר» אולי הוא פי' הר"מ כומטינו ע"ס יסוד מורא להראב"ע הנ"ל № 311.

315. פי' ס' **יצירה להראב"ד**. הנדפס איננו לא' מג' הראב"ד הנודעים כ"א לחכם אשכנזי שהיה שמו **אברהם** בן דוד. כ"כ מהרח"ו ז"ל בהקדמת ספרו עץ חיים וכתבי מהר"ש בנו וכ"כ בהקדמת ס' נגיד ומצוה ע"ש ודלא כקוה"ד דף י' ע"ב שמיחסו להראב"ד בעל ההשגות ע"ש. אבל ה"ר חיד"א ראה בס' לחם מן השמים כ"י לר"י נמת של' בשם ס' שער הנתיבות שמחבר פי' ס' יצירה היה ה"ר יוסף **הארוך**. עיין שג"א ק' ו' ובה"ג שלי ח"ב (קבלה).

וראיתי יש מביאין ראיה לדעת מהרח"ו נגד דעת הקוה"ד מתוך דברי ההקדמה שמפורש בה שנת ה"א ק"ן וללמוד מזה זמן חבור הפירוש. אבל הרואה שם יראה שהוא מאמר מוסגר בתוס' פי' לדבריו והיא רק הגה"ה מהון לאחר זולתו ואין כאן לא בנין ולא סתירה.

316. פי' ס' **יצירה להראב"ע**. מובא במפרשיו עה"ת. עיין מקור חיים ריש פ' בראשית ומוטעה שם ע"פ והיו למאורות ובפ' שמות בענין השם הנכבד וז"ז ע"ש.

317. פי' ס' **יצירה** לה"ר אלעזר הדרשן : כ"י לייפציג № 30. וה"ר אברהם אבואלעפיא

כתב בס' אוצר עדן גנוז שפירש בו פליאות מקובלות אך לא ראהו ע"ש.

318. פירוש ס' יצירה להר"א מגרמיזא ורבים זולתו. (עיין ס' יצירה).

319. פי' ס' יצירה לה"ר ברוך מורו ורבו של הר"א אבואלעפיא הנ"ל. היה בידו בכ"י וכ' עליו שפירשו מגומטר מנוטרק ומצורף ומומר עם כל דרכיו. ובספרו אוצר עדן גנוז מזכירו תדיר.

320. פי' ס' יצירה לדונש בן תמים הוא הרופא ר' יצחק בן שלמה הישראלי. חובר בל' ערבי ונעתק לעברי ע"י ה"ר נחום המערבי: כ"י שד"ל (כ"ה ז' דע"ז) וכ"י מינכען № 47 וכ"י רש"ף כרך ח' № 6. וקצת ממנו נדפס בס' קונטרס המסורת לרי"ל דוקעס, עיין זה. (ועי' סי' 325 להלן).

321. פי' ס' יצירה לה"ר יהודה ב"ר ברזילי אלברצלוני: כ"י האחים טריאסטי בפאדובה. ונדפס קצת ממנו בס' הליכות קדם דס"ג וכו' ע"ש.

322. פי' ס' יצירה לה"ר יהודה החסיד אשכנזי. היה ביד הר"א אבואלעפיא בכ"י כמ"ש בספרו אוצר עדן גנוז. ועיין הקדמת ר"א יעללינעק לספרו בית המדרש ח"ג דמ"ב—ג'.

323. פי' ס' יצירה לה"ר יהודה ב"ר נסים ן' מלכה. מובא בפי' המיוחס על הראב"ע בראשית ע"פ והיו לאותות ובפ' משפטים ע"פ ויראו את אלקי ישראל ע"ש ובפי' הר"מ בוטריל לס' יצירה. [ולפ"ד הר"ז מונק חובר בל' ערבי ונמצא בכ"י פאריז (אוראטורי) № 74: עק"ד תרי"א דף תכ"ה ע"ש].

324. פי' ס' יצירה לה"ר יוסף שר שלום. מזכיר ר' אהרן אלרבי בפירושו על רש"י עה"ת: (צונץ גא"ל דתק"כ ע"ש).

325. פי' ס' יצירה לה"ר יעקב ב"ר נסים והוא פי' על פי' רס"ג האמיתי עם תוס' תקונים ושנויים: כ"י מינכען № 47 וכ"י די רוסי $769/_3$ №. וממנו נדפס קצתו בס' קונטרס המסורת לרי"ל דוקעס, עיין זה. ופתיחת הפי' הזה נדפס בתוס' עק"ד תר"ה דף . . . גם נמצא בכ"י פאריז a.f. № 160 ומיוחס לאבוסהאל בן תמים הוא ר' אדונים או דונש בן תמים וכן האמת לפ"ד החכם מונק שהאריך למעניתו בדבריו על ר"י אבן גנאח והוכיח במיבור שא"א ליחסו לר"י בר נסים. עיין תוס' עק"ד תר"י דף תפ"ז וכו' ודף תת"ו—י"ב ומשם נראה כי דונש בן תמים אינו ר"י הישראלי (כנ"ל סי' 320) כ"א זה לחוד וזה לחוד. וגם פי' המיוחס לר"י בן הנ"ל אשר ביד שד"ל נמצא ג"כ בכ"י פאריז הנז' בעצמו ולא לדונש ולא לר"י הישראלי הוא, ואולי הוא לר"י בר נסים הנ"ל.

326. פירוש ס' יצירה לה"ר יעקב משגוביא ע"ד קבלה לבד. היה ביד הר"א אבואלעפיא בכ"י כמ"ש בספרו אוצר עדן גנוז.

327. פי' ס' יצירה לה"ר יצחק מבדרש. היה ג"כ ביד הרא"א הנ"ל בכ"י וכ' עליו שהוא המעולה מכל הפירושים בגלוי וכו' ע"ש בספרו הנ"ל.

328. פי' ס' יצירה לה"ר יצחק סגי נהור בן הראב"ד מפשקיירא: כ"י ליידען $24/_{15}$ №. [ואולי הוא הנ"ל. ועיין רשימת רמש"ש כ"י לייזן דל"ה—ו' והערה שם].

329. פי' ס' יצירה לה"ר מאיר אריסטולה. כ' בס' אפריון שלמה לר"ש ן' אלקבץ הלוי שלא כוון אל האמת ע"ש פרק ג': (תג"י מ' סי' ע"ז).

330. פי' ע"ס יצירה להר"מ קורדובירו. עיין פירסט ח"א דף קפ"ז.

331. פי' ס' יצירה הנדפס ומיוחס לרב סעדיה גאון לא לו הוא כ"א להכם מאוחר ממנו הרבה מאד כנראה משמועת מעשה שעשה הראב"ע לפני ר"ת המובא בו פ"ב משנה ד' ע"ש. וגם מזכיר תדיר את פי' רס"ג עד שנראה כנוסד עליו ואולי היא הסבה שנקרא כולו על שם ר"ס גאון, וקרוב לשמוע שהוא לא' מתלמידי רב סעדיה המפרש ס' דה"י אשר בידינו. אבל פי' רס"ג האמיתי עודנו בכ"י בקצת אוצרות ספר כמו במינכען וז"ז. ולפי הנשמע לא קרב זה אל זה בדרך פירושם.

332. פי' ס' יצירה לה"ר עזרא (רבו של הרמב"ן ?). היה ג"כ ביד ר"א אבואלעפיא הנ"ל וכתב עליו שקבלותיו נכונות ומעטות. עיין בהקדמת ספרו הנ"ל.

333. פי' ס' יצירה לה"ר עוריאל (בן מנחם ?). היה ג"כ ביד הרא"א הנ"ל וכתב עליו שקבלותיו נסתרות ורבות, ע"ש בהקדמת ספרו הנ"ל.

334. פי' ס' יצירה לאחד קדמון לא נודע שמו: כ"י יה"ש. ועוד לו בכ"י פי' אחר לאחד קדמון ושונה מזה. וכן בכ"י ליידן № 24 (סי' 10—6) ע"ש.

335. פי' על ירושלמי ברכות לה"ר אלעזר אזכרי (בעה"ס חרדים): כ"י רח"ש 619 №.

336. פי' ירושלמי זרעים לה"ר משה ב"ר חיים ברש"ט פיזאנטי. (עיין נר מצוה).

337. פי' ירושלמי זרעים ושקלים לה"ר שלמה סירילייו. כ"י בירושלם עה"ק: (בג"א ב' כ"ב ושה"ג בלי ה"א כשמו).

338. **פירוש הירושלמי** להר"ר יעקב ב"ר אפרים (עי' לקוטי קדמוניות נספחים כ'נד 14).

339. **פי' הירושלמי** להר"ר משה זכותא. כן שמע ה"ר חיד"א, עיין בג"ב מ' קמ"ז ושה"ג בלי בשמו כת"א.

340. **פי' הירושלמי** להר"ר יהודה ב"ר יקר. היה לנו כמ"ש הרשב"א בתשובה ונאבד. עיין ול"א ח' כ"ג ושה"ג בלי ח"ב ח' סי' כ"ז.

341. **פי' הירושלמי** להר"ר יצחק הכהן (מתלמידי הראב"ד) ברוב תלתא סדרי. והיה קלתו ביד הרב המאירי כמ"ש בפתיחתו למס' אבות ע"ש.

342. **פי' היריעה** הגדולה והקטנה. ר' ראובן: כ"י יוא"ל. וכ"י פארמא.

343. **פי' על ירמיה** בדרך פילוסופיא: כ"י רח"ם № 662.

344. **פי' על ירמיה ויחזקאל** לה"ר מנחם ב"ר שמעון מפשקיירש (תלמיד הר"י קמחי) וחיברו בשנת דתתקנ"א ככתוב בסוף פ' ירמיה: כ"י פאריז (סירבוני) № 55. וקצת דוגמא ממנו נדפס בתוס' עק"ד תכ"ז דף תקי"ג ע"ש.

345. **פי' על ישעיה** לכ"ר סהל בכ"ר מצליח הכהן הקראי. מביאו בעל המחבר בפירושו על ישעיה תדיר: (לקוטי קדמוניות דקס"ט).

346. **פי' על ישעיה.** (עיין פי' איוב).

347. **פי' ע"ס הכוזרי** להר"ר נתנאל הכספי: כ"י שד"ל ח"ז.

348. **פי' ע"ס הכוזרי** להר"ר שלמה מלוניל: כ"י הר"מ מורטאריה. [ובאוצר נחמד ב' דר"י בהערה כ' שהוא ור"נ כספי הנ"ל היו שניהם תלמידי חכם א' ושמו שלמה והוא העירם לפרש את הכוזרי ותמיד יזכירם בפירושיו, ע"ש].

349. **פי' כללי** ס' יצירה מקובל מפי ר' ברוך: כ"י רד"א q, № 1032.

350. **פי' על לשון הכתובה** להראבי"ה (? עיין רד"א תקמ"ב): כ"י רד"א F, № 1073.

351. **פי' על הכתובה** להר"ר אברהם ב"ר שבתי דיל וויקיוו (מהזקנים): כ"י ה"ר ח"ן כמ"ש בזנ"ל א' י"ח.

352. **פי' על הכתובה** ופי' הגט וסדר נתינתו וסדר החליצה לה"ר שמעון ב"ר צמח דוראן: חמו"ד (קונשטנטינה, 1516 ?), 8°.

353. **פי' על מס' כתובות** לה"ר יצחק הלבן ב"ר יעקב: כ"י מינכען № 317.

354. **פי' על כתובים** לה"ר שלמה שמעיה ספורנו: כ"י רח"ם № 663.

355. **פירוש על כתובים.** (עי' פי' חמש מגלות).

356. **פי' על קצת ספרי כתובים לפלאי**: כ"י אוקספורד № 102 (אורי).

357. **פי' על לוחות** ס' האדרת בענין קדוש החדש לכ"ר יוסף תשבי בכ"ר יהודה הקראי: (אר"ץ).

358. **פי' על לוחות** הנ"ל בדרך שיר וחרוז לכ"ר שלמה קלעי בכ"ר אברהם הזקן הקראי: (אר"ץ).

359. **פי' על לוחות** ס' שש כנפים לכ"ר אליהו שושבי בכ"ר יהודה גבור הקראי: (אר"ץ).

360. **פי' לקוטות** לרש"ט ן' גאון. (עיין כתר שם טוב).

361. **פי' לקות המאורות** וקצת מאמרים זולתם מענין זה לא נודע למי: כ"י ווין № 183. [ואולי הוא ס' חשבון המהלכות לר"א ב"ר חייא או חבור לר"מ ספירא אשר בכרך ההוא. וע"ש בדברי המרשים ודו"ק].

362. **פי' ע"ס מאזנים להראב"ע.** (עיין צח שפתים).

363. **פי' על מאמר** עולם קטן לה"ר יהודה ליב ב"ר אהרן שמואל: לובלין, חש"ד, 4°.

364. **פי' מאמר** רז"ל על פ' כן ישא איש וגו' בחגי ב': כ"י רח"ם № 675 ג'.

365. **פי' מאמר** שבמדרש רבה ריש פ' מקץ. ה"ר יצחק ב"ר יהושע לאטעס: קיירי, שפ"ט, 4°.

366. **פי' מאמרי** מדרש רבה ועין יעקב ע"ד האמת לר"מ פאפירש. כאשר ה"ר חיד"א בב"י כמ"ש בשג"ב א' כ"ב ושה"ג בלי ח"ב (עיין אור רב).

367. **פי' על מאמרי** עין ישראל ע"ד הסוד להרמ"ח לוצאטו. עיין בס' תורת הקנאות דנג"ב ובתולדתו בכ"ח ג' הערה מ'.

368. **פי' על המגילה** (מגלת אסתר ?): כ"י רח"ם № 654.

369. **פי' על מס' מדות** לה"ר משה נורצי ממנטובה: כ"י רמש"ג כמ"ש בזנ"ל מ' סי' כ"ו.

370. **פי' ע"ס המדות** של אריסטו לה"ר יוסף אבן כספי. עיין באגרות יש"ר ח"ב מכתב כ"ו. ולפי דברי המחבר בריש ס' קבוצת כסף נכלל בספרו תרומות הכסף ע"ש.

371. **פי' על מדות הרחמים** (י"ג מדות) בדרך נסתר לה"ר אשר ב"ר אברהם בן דוד: כ"י מינכען 91/7 № וכ"י רמש"ג כמ"ש בתג"י א' ק"ה.

372. פירוש על י"ג מדות הנ"ל ושארי עניני קבלה לר"מ ברש"ט די ליאון : כ"י רד"א № 912, F .

373. פי' על י"ג מדות הנ"ל בקצרה : כ"י שם № 727, q .

374. פי' על י"ג מדות התורה לה"ר אברהם (בן ?) אליהו הכהן : כ"י וואטיקאן 37 .

375. פי' על י"ג מדות הנ"ל לה"ר מאיר הלוי (הרמ"ה ?) : כ"י מינכען 305 № . עוד כנ"ל לרש"י : כ"י שם שם .

376. פי' על י"ג מדות הנ"ל לפלוני אלמוני : (רשימת כ"י בודאפעסט) .

377. פי' מדרש איכה וספורי גזירות תתנ"ו : כ"י רד"א № 235, q .

378. פי' מדרש רבה לה"ר יהודה ן' עטר , כ"י . עיין שג"ג י' ק"י ושה"ג שלי מ"א בשמו .

379. פי' מדרש רבה . (עיין בדרך אלשיך) .

380. פי' על מדרש רבות לה"ר אברהם לאנידו הזקן . עיין תג"י א' מ"ו .

381. פי' על מדרש רבות ותנחומא לה"ר אברהם ן' בונט , כ"י .

382. פי' מדרש רבות עה"ת וח"מ לה"ר נפתלי הערץ ב"ר מנחם מלעמבערג ב' חלקים : קראקא , שב"ט , 4° . (רובנעס q № 776 וצע"ג) .

383. פי' ע"ס מורה נבוכים לאברבנאל עם הערות לה"ר משה ב"ר ישראל לנדא בשם המורה לצדקה ג' חלקים:פראג,תקצ"א,4°.

384. פי' ע"ס מורה נבוכים בקצרה לה"ר משה אבן תבון : כ"י רד"א № 1159, q .

385. פי' ע"ס מורה נבוכים לא נודע למי : כ"י מינכען $133/_4$ № . וכן בכ"י אוקספורד (אורי) № 147 .

386. פי' על מזמור אחד בס' בן סירא לה"ר משה שמואל קמחי:כ"י מינכען $239/_5$ №.

387. פי' על מזמור פ"ג בתהלים לה"ר חנוך העניך ב"ר אברהם דרשן מפוזנא . הורס מחבורו הגדול ע"ס תהלים ונדפס בלי שער : פראג , ואשמח"ה ב"ו . (שם , ת"ז) , 4° .

388. פי' על מזמור קמ"ו בתהלים לא נודע למי : כ"י די רוסי $190/_2$ № .

389. פי' על מחזור ויוצרות הושענות סליחות וקינות : כ"י רד"א № 1073, F .

390. פי' על מחזור מ"ס ובאור על המנורה לה"ר אברהם אלנקר : ליוורנו . . . (תג"י א' קי"ז) .

391. פירוש על מחזור קרוב"ץ וסליחות, לא נודע למי , ונכתב ע"י ה"ר אלי' ב"ר בנימן (עיין צונץ ריטוס ע"צ דקנ"ד):כ"י רד"א F № 1074,.

392. פי' על מחזור לר"ה יו"כ וסוכות עם שמות וסודות ותחוס בתוכו אלקנה [וצ"ע אולי הם מס' הפליאה עיין זה]:כ"י רד"א F № 1075,.

393. פי' המחזור שיסד ר' שמעיה השושני . הובא בכ"י מינכען 5 № ע"ש .

394. פי' על חלי מיכה להב"ח יעקב חי פארדו ז"ל . (עיין אבני זכרון) .

395. פי' על מס' מכות לרבינו יהונתן (מפרש הרי"ף ? ואולי הפי' ג"כ על הרי"ף ?):כ"י רד"א № 802—3, q .

396. פי' על מס' מכות לה"ר יצחק הישראלי: (ש"י) .

397. פי' על המכילתא לה"ר אהרן אבן חיים (בע"ס קרבן אהרן) . עי' שג"א א' מ"ד ושה"ג שלי בשמו .

398. פי' על המכילתא לה"ר אליעזר ן' יעקב נחום . עיין שג"א א' ע"ז ושה"ג שלי מ"א בשמו .

399. פי' המלות על הזהר עה"ת : כ"י רד"א № 1026, q .

400. פי' המלות הזרות על נביאים לה"ר אליהו אלפעגי הפשלי בן אלקנה , כ"י : (ש"י) .

401. פי' מלות זרות בתרגום ועל מרכבת יחזקאל לה"ר שמואל שער אריה : כ"י יוא"ל . ועיין זצ"ל ס' ל"ז .

402. פי' המלות החמורות במדרש רבות עה"ת וח"מ לה"ר נפתלי הערץ ב"ר מנחם מלעמבערג. (עיין פי' מ"ר לעיל סי' 382) .

403. פי' המלות על תרגום ח"מ ודניאל ועזרא בלה"ק לה"ר מרדכי ב"ר יחיאל לוריא : קראקא , ש"ם , 4° .

404. פי' ע"ס מלות הגיון עד סוף שער ח' לה"ר מרדכי ב"ר אליעזר כומטינו : כ"י רד"א № 1026, q .

405. פי' על מלכים או דברי הימים לה"ר משולם . מובא בפי' דה"י שבידינו בדה"ב י"ג ב' ע"ש . ואולי הוא רבינו משולם הגדול : (צונץ גא"ל דע"א) .

406. פי' על מלכים לא נודע למי : כ"י די רוסי № 298 .

407. פי' על מלכים וג"א וכתובים לה"ר שלמה פרחון : כ"י אח"ס № 33 .

408. פי' על המסורה. ה"ר יעקב דוד בהקדוש ר' יצחק מהענטשין אבד"ק צויזמר. תוס' על שער שברי לוחות מס' מסרת המסורת לר"א בחור לפרש את הסתומות והנעלמות במס"ג ומס"ק ועמו ס' טעמי המסורה קצת פסוקים על מסרות: לובלין, שלו"ם (ליצירה), 4°. שם, שפ"ב, 8° (כד"א O № 498). עוד כנ"ל עם הוספות לבנו ה"ר יהודה יצחק דרשן: לובלין, ונשמ"ח [ישכו"ן בט"ח: היינו ת"ד—ה'], 4°. ד"א, ת"ט, 4°. עוד כנ"ל בתוס' מרובה ובלי טעמי מסורה הנ"ל: האלי, תע"א, 4°. עוד כנ"ל ובסופו קונט' פנים מסבירות הגהות ה"ר יהושע פייביל תאומים אבד"ק פרעמסלא על שו"ת פנים מאירות ח"א סי' ל"ז שנדפס ג"כ בשנת עת"ה: לבוב, תקנ"ו, 8°. [והמלבה"ד כ' בסופו שהוא הדפיסו על פי הנדפס בזאלקווא שנת תצ"א, וכ"כ גם בשער הס' ע"ש]: זולצבאך, תע"ה, 8°. עוד כנ"ל לבדו ונוסף בו חידת הראב"ע עם פי': ד"א, תס"ג, 8°.

409. פי' על המסורה, לה"ר משה אלבילדה, כ"י: (תג"י מ' פ"ז).

410. פי' המסורות לר' אליהו בחור. הוא שער שברי לוחות הנ"ל עם תוס' פי' כל ר"ת בכל ספרי המסרות על תנ"ך לה"ר שמעלקי ב"ר חיים שמש: פראג, לספ"ר, 8°.

411. פי' על המסרות לא נודע למי: כ"י אוקספורד (אורי) № 145/2 (שם) № 340/2.

412. פי' ע"ס מערכת האלהות לה"ר אברהם ב"ר גרשון טריוויש צרפתי. ראה הרמש"ג ז"ל בכ"י כמ"ש בתג"י א' ל"ב ע"ש.

413. פי' ע"ס מערכת הנ"ל לה"ר משה בן יהודה: כ"י מינכען № 57/3.

414. פי' ע"ס מערכת הנ"ל לה"ר משה קאקוט: כ"י רד"א q № 877.

415. פי' ע"ס מערכת הנ"ל לה"ר מתתי' דלקראט: כ"י שם q № 1030 ורח"ם № 668.

416. פי' מעשה בראשית ע"ד הקבלה מבואר יפה לא נודע למי: כ"י אוקספורד № 24/3.

417. פי' על מעשה עשרה הרוגי מלכות: כ"י רד"א q № 1283.

418. פי' ע"ס המצות להרמב"ם לא נודע למי: כ"י אוקספורד (אורי) № 265.

419. פי' על מרכבת יחזקאל לתלמידי הרמב"ן: כ"י רח"ם № 192 ב'.

420. פירוש על מרכבת יחזקאל וי"ג עיקרים ע"פ קבלה: כ"י שם № 655.

421. פי' על מרכבת יחזקאל. (עיין פי' מלות זרות לעיל).

422. פי' על משלי לה"ר בנימן ב"ר יהודה רומאנו ע"ד הפשט הפשוט: כ"י רד"א F № 254, וכ"י מינכען № 59 ודי רוסי № 728.

423. פי' על משלי לה"ר זרחיה ב"ר יצחק בן שאלתיאל מברצלונה: כ"י מינכען № 73/2 וכ"י ראח"ם ונקרא שם אמרי דעת עיין שם.

424. פי' על משלי לה"ר יהודה מסיר ליאון, כ"י: (פירשו מ"ב דלל"א ותג"י י' קע"ט).

425. פי' על משלי לה"ר יונה מגירונדי: כ"י רח"ם № 96. (ועיין באור).

426. פי' על משלי לה"ר יוסף קמחי: כ"י מינכען № 242/3.

427. פי' על משלי לה"ר מרדכי ב"ר אפרים העקשיר: כ"י רח"ם № 670.

428. פי' על משלי לה"ר משה ב"ר יוסף קמחי. הוא הנדפס במקראות בשם פי' הראב"ע. עיין ליון תר"א דע"ו וכו' ותר"ב דקי"ג וכו'.

429. פי' על משלי לה"ר סעדיה ב"ר נהוראי אזוביב. עיין תג"י ס' א'.

430. פי' על משלי לה"ר עמנואל ב"ר שלמה: כ"י די רוסי י"ב פעמים ע"ש. (וכמדומה לי שנדפס).

431. פי' על משלי לה"ר שלמה אבן זווא עם הפנים: כ"י אוקספורד № 29/3.

432. פי' משלי לה"ר שם טוב ב"ר יוסף ן' פאלקירה. מביאו בס' מורה המורה צד קמ"ה.

433. פי' על משלי לה"ר שמעיה ב"ר משה די מדינה. עיין תג"י ש' ע"ב.

434. פי' על משלי לה"ר ששת ב"ר יצחק גירונדי ונחלק לד' חלקים: כ"י מינכען № 46. ונמצא שם עוד שנית № 59/4 וכתוב עליו «פי' מר' חסדאי הלוי» אבל נראה כי אחד מהם הוא המעתיק לפי שמתחיל במלות «אמר המעתיק».

435. פי' על משלי בנוטריקון וגימטריאות לא' קדמון אולי להרוקח: כ"י רח"ם № 671.

436. פי' על משלי. (עיין פי' חמש מגלות).

437. פי' המשניות לה"ר אברהם אזולאי (בע"ס חסד לאברהם). עי' שג"א א' כ"ב ושה"ג שלי ח"א בשמו.

438. **פירוש המשניות** להר"ר אברהם חיים סיניגאליא ולא השלימו כי נפטר בנעוריו : (תג"י א' פ') .

439. **פי' המשניות** להרא"ש . ועל סדר זרעים וטהרות נדפסו בתוך התלמוד : (ול"א א' י"א ושה"ג שלי ח"א בשמו) .

440. **פי' המשניות** לרב האי גאון . נזכר בספרו רב פתחיה : (פירשט ח"א דשנ"ח) . ועל סדר טהרות (עיין קובץ מעשה ידי הגאונים).

441. **פי' המשניות** למרן ה"ר יוסף קארו . הזכירו בכסף משנה פי"ט מטומאת מת : (שג"א יו"ד כ"ג ושה"ג שלי ח"א בשמו) .

442. **פי' המשניות** לה"ר יצחק אבן גיאת . נזכר בס' פאר הדור סי' ט"ו ע"ש .

443. **פי' המשניות** להרמב"ם.(עי' ס' המאור, משניות , תלמוד) . ועל סדרי מ"כ נק"ט : קראקא , חש"ד , 2° . (כד"א F 816, №) .

444. **פי' המשניות** לה"ר עובדי' מברטנורא. (עיין משניות) .

445. **פי' המשניות** לה"ר שמואל גארמיזאן ועל קצת זרעים וטהרות . היה ביד ה"ר חיד"א בכ"י כמ"ש בשג"א ש' מ"ט ושה"ג שלי ח"א בשמו .

446. **פי' משניות זרעים** בפלפול לה"ר שמעון וואלף אופנהיים מווירמיש : כ"י רד"א תקמ"ב ובק"ד לא ידעתי מקומו .

447. **פי' משניות** זרעים וטהרות לה"ר יצחק ב"ר מלכי צדק מסימפונט . על סדר זרעים ראה ה"ר חיד"א בכ"י ונמצא בכ"י רח"ם № 687 ופירושו על סוף מס' בכורים נדפס להשלים פי' הר"ש, וע"ס טהרות מביאין הפוסקים . ועיין שג"א י' י"א ול"ב י' ל"ה ושג"ב שלי ח"א בשמו .

448. **פי' משניות** זרעים וטהרות למהר"ם מרוטנבורג . מזכירו בתשובותיו כ"י סי' קנ"א. וע"ס טהרות לבד היו בכ"י לבעל תוי"ט ומזכירו בתוך פירושו כמ"ש בול"ב ע' ז' ושה"ג שלי ח"ב אות ט' טהרות ע"ש .

449. **פי' משניות** זרעים וטהרות לרבינו שמשון משאנץ . נדפס ברוב הש"ס שלנו . (עיין תלמוד) . וחיבר ג"כ על מס' שקלים ועדיות ומדות וקנים כמ"ש ה"ר יעקב עכשאי בהקדמתו להעתקת פי' המשניות להרמב"ם סדר נזיקין ע"ש , ופי' מס' עדיות נדפס מחדש בשם **עדות נאמנה** ע"ש .

450. **פי' משניות טהרות** להר"מ מפונטייזא היה בכ"י ביד הר"ח ב"ר בצלאל בע"ס אור החיים ע"ס עץ חיים ופרע"ח למהרח"ו . עי' תוס' עק"ד תר"ח לרע"ו .

451. **פירוש משנת** בן חמש שנים וכו' . (עיין סדר היום) .

452. **פי' משנת** ערוגה וכו' . (עיין ס' הצבא) .

453. **פי' נביאים אחרונים** וכתובים לה"ר שלמה פרחון : כ"י ראח"ס 33 № .

454. **פי' נביאים וכתובים** למפרשים שונים שנדפסו עם הפנים . (עיין תורה) .

455. **פי' נביאים וכתובים** מלוקט : כ"י רח"ם 272 № .

456. **פי' נביאים ראשונים להראב"ע**, כ"י : (פירשט ח"א די"ב) .

457. **פי' נ"ר** לה"ר בנימן ב"ר יהודה רומאנו . עיין תג"י ב' י"ג .

458. [**פי' נ"ר** לדון יצחק ב"ר יהודה אברבנאל. עם הוספות לקט שכחה ופאה לה"ר יעקב פידאנקי : האמבורג , תמ"ז , 2° .

459. **פי' נ"ר ונ"א** לה"ר יוסף קרא : כ"י די רוסי 255 № וגם ז"ז . ולקוטים מהם נדפסו בספרי בעלי אסופות חדשים כמו בס' נטעי נעמנים וקובץ על יד וזולתם .

460. **פי' נ"ר ואחרונים** לתלמיד ה"ר יוסף קרא . כ"י ביד ה"ר רפאל קירכהיים : (פירשט ח"ב דק"ע) .

461. **פי' נ"ר ונ"א** לה"ר ישעיה דטראני הראשון (הרי"ד) : כ"י די רוסי (עד חבקוק) 470 № . עוד כל"ל (עד חבקוק ובלי רוב ס' מלכים): כ"י שם 393 №. על נ"ר וישעיה: כ"י שם 195 № . ועל ספרי אמ"ת : כ"י שם 308 № .

462. **פי' נ"ר ונ"א** וה"מ לר' תנחום ירושלמי : כ"י אוקספורד 3—81 № (אורי) .

463. **פי' על נ"ר** וס' ישעיה ותהלים לכ"ר אהרן הראשון הקראי: (אר"ץ) . ובס' המבחר שלו כ' שחיבר גם על איוב . עי' בס' דד מרדכי דיד"ב ועיין מבחר ישרים) .

464. **פי' מס' נדרים** לה"ר אליעזר ב"ר שמואל ממיץ (בע"ס יראים) . נזכר בס' התרומה סי' קל"ח ובמרדכי ב"ק סי' קנ"א : (צונץ גא"ל דל"ד) .

465. **פי' מס' נדרים** לבעל פי' על ירמיה : (אוצר נחמד ב' 75) .

466. **פי' נעשה אדם בצלמנו**.(עי' תחכמוני).

467. **פי' הנקוד** ע"פ קבלה הנחלק על התנועות ועל הנקודות **לר"א אבואלעפיא** ונמצא בכ"י מינכען $10/_5$ № . הוא חלק מספרו אור השכל , עיין זה .

468. פירוש על הנקודות לה"ר משה בוטריל: כ"י רד"א q, № 965.

469. פי' על סבא דפ' משפטים בזהר מכתבי האריז"ל: כ"י רד"א q, № 1031.

470. פי' סדור תפלות. (עיין אבודרהם).

471. פי' על סדר העבודה של כ"י בן אביתור לס"ל חיים ן' גליפפה: כ"י די רוסי № 313/6. ולקוטים ממנו נדפסו מחדש בס' קובץ מעשה ידי גאונים סוף ח"ב ע"ב.

472. פי' על סוד הטלית והציצית בארבע כנפות הטלית לכ"ר אב"א הקראי: (אר"ץ).

473. פי' על פי הסוד. (עיין הגדה ש"פ עם פי' אברבנאל).

474. פי' על סודות הראב"ע בפי' התורה לה"ר יעקב הספרדי: כ"י רד"א q, № 279.

475. פי' על סודות הראב"ע כנ"ל לא נודע למי: כ"י רד"א q, № 1172 & 1693 וכ"י מינכען № 239.

476. פי' על סליחות לא נודע למי: כ"י רד"א q, № 1606 וכן בכ"י רח"ם № 656.

477. פי' על הסמ"ג והסמ"ק לה"ר אליהו זעוה: (ש"י).

478. פי' על הסמ"ק לה"ר אברהם חזקוני: כ"י די רוסי № 65.

479. פי' על מס' סנהדרין לרבינו יהונתן מפרש הרי"ף: כ"י רד"א q, № 802—3.

480. פי' על ספרא להראב"ד המשיג: כ"י אוקספורד. ונב"י כ' שנדפס (עיין ספרא).

481. פי' על ספרא לרבינו הלל ב"ר אליקים: כ"י רד"א q, № 804, וכ"י ווין ח"ב № 9 וכ"י רח"ם № 642.

482. פי' על ספרא לה"ר וידאל הצרפתי: (שג"ב ו' ח' ושה"ג שלי ח"א בשמו).

483. פי' על ספרא דצניעותא להאריז"ל. (עיין זה ועיין קול ברמה). ובכ"י רד"א № 1033—4 נמצא עם הגהות ה"ר אלעזר פערילש מפראג. עיין רד"א תקמ"ב.

484. פי' על ספרא דצניעותא לבע"ס עמק המלך: כ"י רד"א תקמ"ב. ואולי ק"ד q, № 964 או 1034 הנ"ל.

485. פי' על ספרא דצניעותא לה"ר יחיאל מיכל אבד"ק דאטנאווע, כ"י: (ש"ג).

486. פי' על ספרי לרבינו הלל ב"ר אליקים הנ"ל: כ"י ווין ח"ב № 10 וכ"י רח"ם № 642.

487. פי' על מס' עבודה זרה לרבינו יהונתן הנ"ל: כ"י רד"א q, № 82—30.

488. פירוש עבודת יוה"כ להר"מ קורדובירו. כוונות על תפלת יו"כ ומעשה הקרבנות וגם י"ג תקונים ע"פ קבלה: ד"ו, שמ"ז, 12°. קאריץ, תקמ"ו, 4°. (ועם איזה הגהות כ"י: צעדנר 571).

489. פי' על עזרא לה"ר בנימן ב"ר יהודה: כ"י מינכען № 59/3.

490. פי' על עזרא לרבינו ישעיה והגהות מפרשים עפ"י דקדוק: כ"י רד"א q, № 254. ואולי הוא להריא"ז כנראה בס' מאור עינים פ' י"ח ע"ב.

491. פי' על עזרא לה"ר משה קמחי. הוא הנדפס במקראות גדולות בשם הראב"ע. עיין ציון תר"א דע"ו ותר"ב דקי"ג וכו'.

492. פי' על עזרא לא נודע למי: כ"י אוקספורד № 149 (אורי).

493. פי' על עזרא ודה"י לה"ר יוסף קרא. עיין פירסט ח"ב דק"ע וז"ע.

494. פי' ע"ס העטור לה"ר אליעזר ן' יעקב נחום: (שג"א א' ע"ג ושה"ג שלי ח"א בשמו).

495. פי' ע"ס עין יעקב לה"ר שלמה קלוגר מבראדי, כ"י: (שי"ג).

496. פי' על מס' עירובין וע"ז לה"ר שמשון מקינון. מזכירם בס' כריתות שלו תדיר: (צונץ גא"ל דמ"ד).

497. פי' עלינו לשבח לרב האי גאון ששלח אל רבני אי ארלנק אשר בסוף ים מערב בארץ הודו ובראשם החכמים ה"ר נתן וה"ר שאלתיאל וה"ר קלונימוס וכתבו שם בידיהם אגרות מה"ר גרשום (רגמ"ה ?) והרב אלפסי ז"ל בדעות מחולקות וכו' שם וז"ל: יודע לכבודכם כי ענין עלינו לשבח היתה קבלה מרבותינו ז"ל בידינו גנוז וחתום וכאשר רבינו יאשיהו הלוי הפרוש בא מא"י ועבר עלינו ואמר לנו שמצא בספר ר' אברהם פרוש קרובו ענין זה וכו' וכו' (וחתם בזה"ל:) והש"י יהיה בעזרכם ובמאור תורתו יאיר עיניכם כתפלתכם וכחפץ רב האי ב"ר רב שרירא גאון ב"ר רב מנשה גאון מרגליא של יהודה בן יעקב אריה. נדפס בריש ס' מאור ושמש דת"ב — ו' ע"ב מהעתק כ"י פאריז, ובמ"ע כוכבי יצחק חוברת . . מהעתק כ"י ווין או לייפציג. ועיין המזכיר תר"ך ע' 5.

498. פי' על דיני העריות בס' אדרת אליהו לכ"ר יוסף הטרוקי בכ"ר מרדכי הקראי: (אר"ץ).

499. פי' עשר ספירות לה"ר מנחם תלמיד הרוקח ז"ל בקבלה עמוקה: כ"י רד"א תקמ"ב

ואולי ק"ד q 1704 ,995 № וכ"י די רוסי 1104 № וכ"י רמש"ג . ונמצא לו בו עוד כודות על מצות שונות ובאור פסוקים נפרדים מתנ"ך עד"ה . עיין תג"י מ' קי"ב .

500. פירוש עשר ספירות להרמב"ן : כ"י מינכען $91/_2$ № .

501. פי' על עשר ספירות . (עיין לקט שכחה ופאה) .

502. פי' על עשר עטרות לה"ר אברהם ב"ר בנימן זאב מבריסק דליטא : פפד"א, תנ"ה . חמ"ד , תנ"ח (ק"ד q ,362 №), 4°.

503. פי' ע"ס עשרה מאמרות לה"ר יהושע העשיל מקראקא (בעל מגיני שלמה) : כ"י רד"א q ,1035 № וכ"י רח"ם 221 № ס'.

504. פי' על עשרה עקרים מס' האדרת לכ"ר יוסף הטרוקי בכ"ר מרדכי הקראי : (אר"ץ) .

505. פי' על עשרה עקרים הנ"ל לכ"ר יוסף בכ"ר שמואל הזקן הקראי : (אר"ץ) .

506. פי' על עשרה עקרים הנ"ל לכ"ר מרדכי בכ"ר ניסן הקראי בדרך שו"ת : (אר"ץ) .

507. פי' על עשרת הדברות לה"ר ישראל . היה ביד הגמון מטודילה בכ"י , ואולי הוא ר"י ב"ר יוסף הישראלי אחי בע"ס יסוד עולם : (צונץ גא"ל דתכ"ז) .

508. פי' על עשרת הדברות בקבלה לרמ"ח לוצאטו . עיין בס' תורת הקנאות דנג"ב וכ"ח ג' דק"מ הערה ל"ו .

509. פי' עשרת הדברות לא נודע למי ובלדו קצת מאמרים מבאור הראב"ע בפ' יתרו ואח"ז הבור על תהלת מזמור ק"ד ממדרש תלים עם ג' מאמרי הרמב"ע מבאורו ע"ס שמות : כ"י הפליט 73 .Cod

510. פי' על עשרת הדברים להראב"ע הוסף והורם מפירושו עס"ת: באזיל, 1521. פאריז, שכ"ו , 4° (פ"י) . קרימונה , חש"ד , 4° . עוד כנ"ל עם מבוא ובאור ופי' מלות קשות ור"ת הכל בל' רומי ע"י מינסטער : באזיל , 1527. שם, 1559 , 8° . פאריז , 1568, 4°.

511. פי' עשרת הדברים לכ"ר נסי בכ"ר נח . נדפס קצתו בס' לקוטי קדמוניות דל"ז—מ"א ונספחים סי' א' ע"ש . ולפ"ד הר"ש פינסקער הוכר להיות כעין הקדמה לס' ביתן המשכילים למחבר הנ"ל . ע"ש דל"ז .

512. פי' על פזמון כי הנה כחומר וכו' לר"ש באפנהיים : ברעסלויא , תקס"ח , 8° .

513. פי' על פיוט האדרת והאמונה ועל האותו ביד להרוקה ז"ל : כ"י רד"א q ,1032 № . ועל האותו ביד לבד: שם q ,1665 ,1017 № ,1704 .

514. פירוש על פיוט הרעה רקדא לבעל שבה"ל . מצא הר"ל דוקעם בא' מכ"י ביהמ"ד דלונדון כמ"ש באו"צ ב' דקצ"ע ע"ש .

515. פי' על פסוק אחת לאחת וגו' לה"ר עמנואל (בעל המחברות) : כ"י יה"ש .

516. פי' על פסוק שמור רגלך וגו' בקבלת ד' י"ג לה"ר משה ב"ר שלמה : כ"י די רוסי $966/_2$ № .

517. פי' איזה פסוקים ושירים לההבה בניוינדה מרינו. כ"י רמש"ג : (תג"י ב' ע"ז).

518. פי' מס' פסחים לה"ר אברהם בן הרמב"ם . מביאו בתשובותיו לר' דניאל הבבלי סי' ב"ב וכל דבר תשובתו זו העתיק ממנו ע"ש בס' ברכת אברהם הנדפס מחדש .

519. פי' על מס' פסחים לה"ר יהודה ב"ר נתן אבי הראב"ן . נזכר בסמ"ג לאוין ע"ט : (צונץ גא"ל דל"א) .

520. פי' ע"ס הפרדס לה"ר אהרן ברכיה די מודינא : כ"י יוא"ל .

521. פי' על פרקי אבוקראט לה"ר יהודה ב"ר שמואל שלום : כ"י ווין 133 № ופלורינץ 54 № .

522. פי' על פרקי אבות.(עיין פי' אבות לעיל).

523. פי' על פרקי דר"א לה"ר יהודה ב"ר משה מלובלין . (עיין פרי שבת) .

524. פי' על פרקי דר"א לה"ר יהודה ב"ר נסים ן' מלכה. הובא בפי' המוטעט על הרמב"ע מספטים ע"פ וירא את אלהי ישראל .

525. פי' על פרקי הרמב"ם להרמב"ן : כ"י מינכען $55/_8$ № .

526. פי' על פרקי שירה בדרך מחקר לה"ר שמואל ב"ר משה קמחי (חי ה"א ק"ס) . כ"י ביד ר"א אשכנזי י"ז דפין אין 2° : (תוס' עק"ד תר"ט דרל"ז) .

527. פי' בפרקים ממס' כתובות חיבר ה"ר יצחק ב"ר ראובן אילברגלוני . כמ"ש בס' הקבלה להרמב"ד ד"א דמ"ס ע"א .

528. פי' קצת פרשיות לה"ר יוסף בן שרגא : כ"י יוא"ל .

529. פי' פתוחות וסתומות בתורה וטעמיהן לה"ר מרדכי ב"ר אפרים העקשיר : כ"י רה"ם 628 № .

530. פי' צורת האותיות לרב ב"ר יעקב

משקובו: כ"י רד"א № 1036, q. ואולי הוא ר"י ישגובא אשר בלקוטים לרב האי גאון. (עיין לקוטים).

531. פירוש צורת האותיות לר' יעקב הכהן. (עיין פי' האותיות לעיל).

532. פי' צורת האותיות בדקדוק דרוש ומוסר וגימטריאות (ולא ע"פ קבלה), לא נודע למי: כ"י ליידען № 24/14.

533. פי' ע"ס צורת הארץ: כ"י רד"א № 589, q. (ועיין באור).

534. פי' מלות צלם ודמות ע"פ באור המורה ופי' הרמב"ן עה"ת: כ"י מינכען № 312.

535. פי' על הקאנון לא נודע למי: כ"י רח"ם № 657. ואולי הוא לה"ר יצחק שולם אבי אמו של מהר"ר ויטאל כמ"ש בספרו מכתם לדוד בער י"ב ע"ש. ועיין תג"י י' רכ"ה.

536. פי' הל' קדוש החדש להרמב"ם: כ"י רד"א № 589, q.

537. פי' על הקדיש לה"ר יהודה ב"ר משה ב"ר דניאל (מרומי ?): כ"י די רוסי № 129/5. עוד כנ"ל עם באור קדושה להנ"ל: כ"י שם № 372.

538. פי' הקדיש לה"ר שמריה הפילוסוף איש רומי: כ"י רח"ם № 37 וכ"י מינכען № 210.

539. פי' הקדיש לא נודע למי: כ"י רח"ם, שם. וכמוהו בכ"י די רוסי № 327/2.

540. פי' על קהלת לה"ר אברהם ב"ר יהודה חדידה: כ"י די רוסי № 177/2.

541. פי' על קהלת לה"ר אברהם פריצול: כ"י די רוסי № 48.

542. פי' על קהלת לבנו של הראב"ע: כ"י אוקספורד: (תוס' עק"ד תר"י דף תרמ"ז בהערה).

543. פי' על קהלת לה"ר אלישע גאליקו: ד"ו, של"ה (ופירסט ח"א דבי"ד: של"ח), 4°.

544. פי' על קהלת בל"א ועם פי' קצר לה"ר דוד ב"ר אהרן המדפיס: פראג, תס"ח, 4°. (פירסט ח"א דקל"ה ואולי הוא כד"א № 148, q).

545. פי' על קהלת לה"ר דניאל הבבלי. עיין מלחמות ה' לר"א בן הרמב"ם דף ד' ע"א וכו'.

546. פי' על קהלת לה"ר יהודה משה מפאנו: כ"י די רוסי № 400.

547. פי' על קהלת לה"ר יוסף הזן מטרוויש. נזכר בס' מנחת יהודה דף א' ע"ב ע"ש.

548. פי' על קהלת לה"ר יוסף קרא עד הפסוק והכסף יענה את הכל: כ"י די רוסי № 456 וכ"י שד"ל. עיין כ"ח ז' דנ"ז וס"ח.

549. פירוש על קהלת ועל מדרש קהלת לה"ר יעקב ב"ר שלמה אלגיאני. כ"י ר"א אשכנזי: (תוס' עק"ד תר"ט דתרס"ז).

550. פי' על קהלת להר"י אברבנאל: כ"י די רוסי № 313.

551. פי' על קהלת לה"ר יצחק ב"ר יהודה אבן גיאת. נזכר בס' קטן לר' יהודה בן בלעם שחיבר על המלות בפי' מלת «בם» וכן הראב"ע (בראשית מ"ט כ"ד ודברים י' ו') וגם בס' יקוו המים דק"ג ובהתנצלות ר"י הבדרשי אל הרשב"א: (מ"ע לגייגער כרך ה' דנ"ו וכו' ע"ש).

552. פי' על קהלת לה"ר יצחק בן לטיף עם הפנים: קונשטנטינא, חש"ד, 8°. [ובשו"ת הריב"ש סי' קנ"ז כ' עליו וז"ל: פי' נאה ע"ד הפשט נוטה אל המושכל וחכמת הטבעית].

553. פי' על קהלת לה"ר מרדכי ב"ר אפרים העקשיר: כ"י רח"ם № 674.

554. פי' על קהלת להרמ"ח לוצאטו בקבלה עמוקה, כ"י (ת"ת דפין). עיין כ"ח ג' דקל"ט הערה ל"ג.

555. פי' על קהלת לה"ר משה ן' מכיר. (עיין סדר היום).

556. פי' על קהלת לה"ר משה ברש"ט די ליאון. הזכירו בס' נפש החכמה בחלק סודות הדינים.

557. פי' על קהלת לרב סעדיה גאון: כ"י רד"א № 282, q.

558. פי' על קהלת לה"ר שמואל אבן תבון: כ"י די רוסי № 272.

559. פי' על קהלת לה"ר שמואל (הוא הרשב"ם): כ"י המבורג № 32, F. ועיין ציון תר"ב ד"ק.

560. פי' על קהלת ישן נושן לא נודע למי: כ"י ביד יעללינעק כמ"ש בכ"ח ה' דק"ג והעתיק קצת דוגמאות ממנו שם.

561. פי' על קהלת לא נודע למי, כ"י בפלורענץ: (צונץ גא"ל דע"ט).

562. פי' על קהלת ושיה"ש להרשב"ם עם פתרוני ר' טוביהו ב"ר אליע.ר. פירושים על אסתר רות ואיכה לר' מנחם ב"ר חלבו לר' טוביה ב"ר אליעזר לר' יוסף קרא לרשב"ם ולאיש פלוני צרפתי. הוצא לביה"ד ע"י הר"א יעללינעק: לייפציג, 1855, 8°.

563. פי' על קהלת ותהלים לה"ר משה ישראל די מרקאדו: ד"א, תבי"א, 4°.

564. **פירוש הקל וחומר** לתלמיד מהר"י אבוהב: כ"י רח"ם № 606. [ואולי הוא לה"ר שמואל ואלאנסי הנדפס בס' מהררי נמרים עיין זה].

565. פי' על **קצת** ספרי נ"ך: כ"י רד"א q № 267,. [ואולי הוא למהר"י טאיטאצק שלפניו ע"ש].

566. פי' על **קצת** ס' הקאנון במקומות נבחרים לה"ר יצחק ב"ר שלמה הישראלי: כ"י מינכען № 247.

567. פי' על **קרי וכתיב** בתנ"ך לה"ר מרדכי ב"ר אפרים העקשיר: כ"י רח"ם № 678.

568. פי' **הראב"ן** על כל המחזור ויוצרות וסליחות וקינות וסדר תפלות לכל השנה ופי' הגדה ופ"א ובהמ"ז וברכת אירוסין ונשואין ושארי ברכות ודינים ומנהגים וסדר רב עמרם גאון בתוס' מרובה: כ"י משנת ה"א ל"ח היה ביד מהרא"ז מרגליות בבראדי, וממנו נדפס סדור הראב"ן באוסטראה (עיין תפלה). והורס ממנו גם אל מחזור קרבן אהרן ועיין הסכמת הגרא"ז מרגליות הנ"ל למחזור קרבן אהרן ד' סלאוויטא תקפ"ג.

569. פי' על **הראב"ע** עה"ת לה"ר אברהם ב"ר שלמה עקרא: כ"י רח"ם № 617.

570. פי' על **הראב"ע** עה"ת לה"ר יום טוב ליפמאן (בעל תוי"ט): כ"י רד"א q № 280,. ונמוקים על הראב"ע עה"ת ומגלות ממנו נמצא בסוף ספרו פרשת הכסף: כ"י שם q № 1672, ע"ש.

571. פי' על **הראב"ע** עה"ת לה"ר יוסף אבן כספי: כ"י ראח"ס № 37.

572. פי' על **הראב"ע** עה"ת לה"ר מנחם תמר: כ"י לידען № 29.

573. פי' על **הראב"ע** עה"ת לה"ר משה ב"ר יהודה ממשפחת הנערים: כ"י ווין ח"ב № 7 וכ"י וואטיקאן.

574. פי' על **הראב"ע** עה"ת לה"ר שלמה ן' יעיש הצעיר: כ"י אוקספורד № 166 (אורי).

575. פי' על **הראב"ע** עה"ת לה"ר שלמה פראנקו ועליו הגהות לה"ר אברהם ן' אלנובוב, כ"י: (ש"י). ונמצא בכ"י אוקספורד № 140 (אורי) וב"נ: ר"א אלטביב.

576. פי' על **הראב"ע** עה"ת מלוקט מפי' ה"ר עזרא גאטיניו וה"ר מתתי' היצהרי ור"י אבן כספי: כ"י אוקספורד № 132 (אורי).

577. פי' על **הראב"ע** פ' שמות: כ"י רד"א q № 1663,.

578. **פירוש הרא"ש והראב"ד** על משניות תמיד קינין מעילה ומדות ופ' חלק ומסכת מלחמה ופי' ה"ר דוד אופנהיים בסוגיא ארבע מיתות (?): פראג, תפ"ה, 2° או 4°. (ועיין לשון הכמים).

579. פי' על מס' **ראש השנה להרמב"ם**. הובא בס' מאור עינים סוף פ' כ"ה והיה ביד ה"ר חיד"א בכ"י כמ"ש בשג"ב מ' ה' ושה"ג שלי ח"א בשמו ע"ש ונמצא בכ"י אוקספורד № $222/_2$ (אורי). ונכלל בתוך חבורו פי' התלמוד ג' סדרים ומס' חולין עיין זה.

580. פי' על **רוב פרשיות** התורה לה"ר יוסף טאיטאצק: כ"י רד"א q № 267,.

581. פי' ע"ס **רוח חן** שלא נדפס: כ"י רד"א תקמ"ב ובק"ד לא נודע לי.

582. פי' ע"ס **רוח חן** לה"ר זלמן ציון. עיין פי' התפלות לר' הירץ ד' ברלין דק"ג ע"א: (נוכן גא"ל דקס"ו). [ואולי הוא הנ"ל ?].

583. פי' על **רות** לה"ר יוסף גאקון. נזכר בס' שרש ישי דף ה' ע"ב: (תג"י י' י"ז).

584. פי' על **רות** לה"ר יצחק ב"ר יוסף כהן ירושלמי מגלה סוד הגאולה: סביוניטה (י"א: שאלוניקי), שי"א, 8°. מנטובה, שכ"ה, 24°. (פירשט ח"ב דקמ"ב).

585. פי' על **רות** לה"ר משה ב"ר יצחק קלעי: כ"י מינכען № 70.

586. פי' על **רות** לה"ר עובדיה המון מברטנורא (ואיננו מפרש המשנה) ע"פ הסוד נקרא בשם מדרש רות: קראקא, חש"ה, 4°. עוד כנ"ל בשם מקרא קדש ונלוה לו סוד המלבוש הנקרא הלוקא דרבנן מהנ"ל. מאמר לחתן להר"מ גלאנטי. מאמר להגומל על ד' צריכין להודות והספד לה"ר ישראל די קוריאל. מאמר לתשובה להר"ש אלקבץ. מאמר לתשובה לה"ר יוסף סאגיש ועוד מאמרים אחרים: ד"ו, שמ"ה. אלטונא, תקס"ח, 8°. (ועיין מקרא קדש).

587. פי' על **רות** לה"ר עמנואל ב"ר שלמה (בעל המחברות): כ"י די רוסי № 615.

588. פי' על **רות** לה"ר שלמה יצחק ירושלמי ב"ר מנחם זעקיל אשכנזי: שאלוניקי, שי"א, 8°.

589. פי' על **רות** מיוחס לר"ש בן יוהאי. (עיין הר אדני).

590. פי' על **רות** להכם נרפתי קדמון: כ"י המבורג F № 32,. עיין ציון תר"ב דף ק'.

591. פירוש על **רות** עפ"י קבלה : כ"י מינכען № 111/3 . [ואולי הוא ס' צדיק יסוד עולם עי' זה] .

592. פי' על **רות** לא נודע למי , כ"י פלורינץ : (צונץ גא"ל דע"ט).וכמוהו כ"י רד"א № 260, F וכ"י שד"ל, עיין כ"ח ז' דס"ח .

593. פי' על **רות ואסתר** לה"ר יאודה נתן פרובינצאל . מזכיר הר"ש ן' אלקבץ הלוי בספריו : (תג"י י' ח"י) .

594. פי' על **רות ואסתר** לה"ר יהודה ן' שושן . משבח ומפאר הר"ש ן' אלקבץ הנ"ל בספריו : (תג"י י' כ"ב וקנ"ח) .

595. פי' על **רות** ונימוקים על התורה לה"ר דוד ב"ר יהודה . נזכרו בס' שרש ישי דל"ד ע"ב ע"ש : (תג"י ד' ד') .

596. פי' ספרי **רזיאל** לה"ר אברהם אבואלעפיא ב"ר שמואל . הוא פי' על ד' נבואות שחיבר בשם עדות , הפטרה , החיים , הישר . (עיין צונץ גא"ל דתקכ"ה הערה a) .

597. פי' על **הרי"ף** מס' ברכות והלכ"ט וסדר מועד ומס' חולין לה"ר יהודה ב"ר בנימן הרופא (קרובו ורבו של בעל שבלי הלקט) . ראה ה"ר חננאל ניפי בכ"י כמ"ש בזנ"ל י' קכ"א . ועל רוב סדר מועד לבד נמצא בכ"י רח"ם № 673 .

598. פירוש על **הרי"ף** מס' ב"ק לה"ר יהונתן הכהן : כ"י רח"ם № 686 . וז"ז נראה מכמה דוכתי שחיבר על כל הרי"ף כמ"ש ה"ר חיד"א בשג"א י' י"ד שג"ב ו' ול"א ג' ושה"ג שלי ח"א באות י' בשמו .

599. פי' על **הרי"ף** מס' חולין להר"ן : כ"י רח"ם № 688 . [ונ"ע אולי הוא בדפוס] .

600. פי' על **הרמב"ם** לה"ר אליעזר ן' יעקב נחום : (שג"א א' ע"ג ושה"ג שלי ח"א בשמו) .

601. פי' על **הרמב"ם** לה"ר דוד ב"ר אברהם עראמה: שאלוניקי, ש"ה, 2°. ד"א, תס"ו, 4°.

602. פי' על **הרמב"ם** לה"ר זרחיה גיטה : (שג"א ז' ג' ושה"ג שלי ח"א בשמו) .

603. פי' על **הרמב"ם** לה"ר סעדיה ב"ר דוד בל' ערבי : כ"י אוקספורד № 239—42 (אורי . ונ"ע אם הוא ד' פעמים או ד' חלקים) .

604. פי' על **הרמב"ם** לה"ר עובדיה ב"ר דוד ב"ר עובדיה : כ"י שם № 221—2 (אורי . ונ"ע כנ"ל) . ועל הל' קה"ח נדפס בכל ספרי הרמב"ם . (עיין משנה תורה) .

605. פי' על **הרמב"ם** לה"ר שלמה ב"ר ישוע בל' ערבי : כ"י שם № 164 (אורי) .

606. פירוש על **הרמב"ם** הל' קדוש החדש לה"ר לוי ן' חביב . הורס מתוך שו"ת שלו ונדפס עם הרמב"ם . (עיין משנה תורה ועיין שו"ת מהר"ל ן' חביב) .

607. פי' על **הרמב"ן** עה"ת לה"ר יצחק אבוהב: קונשטנטינא, רפ"ה, 4°. (ועי' תורה).

608. פי' על **רמזי** הבחיי עה"ת וסודותיו : כ"י רד"א № 1033, q .

609. פי' ע"ס **הרקמה** של ר"י אבן גנאח לר' יוסף ן' כספי : (אגרות יש"ר מכתב כ"ו) . [אבל לפי דברי המחבר בעצמו בספרו קבוצת כסף נכלל בספרו פרשת הכסף עיין זה , ועיין דב"ע ב' דף יו"ד] .

610. פירוש **רש"י** הנדפס ברי"ף הוא מלוקט מרש"י שבש"ס , אבל רש"י לא כתב לפרש הרי"ף : (ול"א י"ט ע"ש ושז"ג שלי ח"א בשמו) .

611. פי' על **רש"י** מס' חולין . נמצא בסוף תוספי הרא"ש נדרים ונזיר בכ"י משנת ה"א קכ"ד בטודילה שהובא מקיירא . עיין מ"ע לפראנקל תרי"ג דרפ"ז.

612. פי' על **פירש"י** עה"ת לה"ר זרחיה גוטה : (שג"א ז' ג' ושה"ג שלי ח"א בשמו) .

613. פי' על **פירש"י** עה"ת לה"ר יעקב אברהם ן' עטר , כ"י באמ"ד : (ש"י) .

614. פי' על **פירש"י** עה"ת כנראה שהוא לה"ר נפתלי טריויש לפי שמזכיר בו שם בנו ה"ר אליעזר טריויש : כ"י רד"א תקמ"ב , ובק"ד לא נמצא . ואולי הוא 284, q או № 285 . ועיין בסמוך את"ז .

615. פי' על **רש"י** עה"ת ועל הגליון עוד פי' שני ובסופו פי' שלישי וכולם לא נודעו למי : כ"י רד"א № 260, F .

616. פי' על **רש"י** עה"ת לא נודע למי : כ"י שם № 284—5, q. ורבים כמוהם גם באוצרות ספר אחרים . ועיין צונץ גא"ל דנ"ע וק"ב וק"ו וז"ז .

617. פי' על **רש"י** עה"ת לרבם של ה"ר יוחנן לוריא ומהר"י מרגליות : כ"י רד"א F № 256, .

618. פי' על **רש"י** עה"ת לתלמיד מהר"י קולון: כ"י הפליט № 54 ב' .

619. פי' על **רש"י והרמב"ן** עה"ת למרן מהר"י קארו . מובא בהקדמת בנו לשו"ת אה"ע : (שג"א י' כ"ג ושה"ג שלי ח"א בשמו) . [ואולי הוא רד"א № 265, q] .

620. פי' על **רש"י והרמב"ן** עה"ת לא נודע למי : כ"י אוקספורד № 144 (אורי) .

621. פי' על **שאלתות** דרב אחאי גאון לה"ר

אברהם כהן ספרדי ר"י בבולוניא : (ס"ק דף . . .) .

622. פירוש על **שאלתות** הנ"ל לר' יוחנן בן ראובן : כ"י אוקספורד וכ"י אשער .

623. פי' על מס' **שבועות** לה"ר יהונתן (מפרש הרי"ף ?) : כ"י רד"א № 802—3, q .

624. פי' על מס' **שבת** לה"ר יוסף פורת בן הרשב"ם. ענינים רבים ממנו מובאים בתוס' שלנו . ועיין תוס' יומא דל"ז ע"ב ודמ"ו ע"א : (צונץ גא"ל דל"ב ול"ג) .

625. פי' על מס' **שבת** לה"ר מנחם לבית מאיר (המאירי ?) : כ"י רד"א № 851, F. [ואולי הוא מספרו בית הבחירה עיין זה וגם נדפס] .

626. פי' על **שחיטה** מס' המצות הנקרא גן עדן לכ"ר אברהם בלי הרופא בכ"ר יעקב החזן הקראי : (אר"ץ) .

627. פי' על הל' **שו"ב** לה"ר יהודה ב"ר בנימן הרופא ממשפחת הענוים לקדמון א' בזמן הרשב"א (אולי הוא ה"ר שמואל ב"ר עמנואל הנז' בסופו) : כ"י רח"ם № 653 . והוא שונה מפי' אחר בצדו בכ"י № 706 . (ועיין פסקי שו"ב להלן) .

628. פי' על **שטרות** לה"ר יהודה ב"ר ברזילי אלברצלוני : כ"י רח"ם № 204 .

629. פי' על **שיר היחוד** שלנו.(עיין שיר היחוד).

630. פי' על **שיר השירים** לה"ר אברהם הלוי תמ"ך ב"ר יצחק ע"ד נגלה ונסתר:נדפס. . .

631. פי' על **שיה"ש** להראב"ע בשטה אופנים , והם פירושו הנדפס בג' אופנים ועוד ג' אופנים שלא נודעו לנו : [כ"י קה"ד 2819 (רשמב"ם) גם כ"י בערלין Q 291/3 (רשי' כ"י ליידען ע' 357 : רמש"ש] .

632. פי' על **שיה"ש** לה"ר אליהו דיל מדיגו . נזכר בס' תולדות אדם לה"ר שמואל אלגאזי דף ט' ע"ב: (תג"י א' מ"ח) . [אבל שם כתוב אליה בן הפרנס . ועיין צונץ ליט. געש. 387 ; ואני חושב שנ"ל שמריה בן אליה. עיין רשמב"ם 944 : רמש"ש] .

633. פי' על **שיה"ש** לה"ר אליהו די פיזרו בדרך דרוש : כ"י פאריז № 124 a.f. .

634. פי' על **שיה"ש** לה"ר אלישע ב"ר גבריאל גאליקו : ד"ו , לאסורי"ם (שמ"ז) , 4° .

635. פי' על **שיה"ש** לה"ר בינדיט ב"ר אברהם דיבלוגר המכונה ברוך . ומבארו בדרך רמז על יעוד הישראלי השכל ועונש. ראיתי כ"י ביד כר"א אבן רשף הקראי .

636. פירוש על **שיה"ש** לכ"ר זרח ב"ר נתן הטרוקי הקראי : כ"י ר"מ נ"ז בווילנא .

637. פי' על **שיה"ש** לה"ר יהודה מוסקאטו . מזכירו בספרו נפוצות יהודה : (תג"י י' מ"ס) :

638. פי' על **שיה"ש** לה"ר יוסף ג'יקיטיליא ע"ד קבלה : כ"י פאריז № 790 (אולי זה חלק מס' החשק ? ע"ש) .

639. פי' על **שיה"ש** לה"ר יוסף ב"ר יצחק קמחי : כ"י אוקספורד . (תוס' עק"ד תר"י די"א וכו') .

640. פי' על **שיה"ש** לה"ר יוסף בן עקנין (תלמיד הרמב"ם) בל' ערבי : כ"י שם № 131 (אורי) .

641. פי' על **שיה"ש** לה"ר יוסף ב"ר שלמה בן אלפואל (ונזכר המחבר בס' בעל הכנפים ובס' לוית חן) והשלימו ר' אליקים ב"ר שלמה (אחיו ?) : כ"י וואטיקאן № 250 .

642. פי' על **שיה"ש** לה"ר יצחק ב"ר חיים הכהן : כ"י יוא"ל № 71 .

643. פי' על **שיה"ש** לה"ר יצחק ב"ר שלמה אבן סהולה : כ"י רד"א № 281, q .

644. פי' על **שיה"ש** לה"ר מאיר ב"ר יצחק עראמה . נדפס במקראות קהלת משה . (עיין תורה) .

645. פי' על **שיה"ש** להרמ"ע מפאנו . נמצא קצתו בכ"י רד"א № 800, q .

646. פי' על **שיה"ש** לה"ר מרדכי ב"ר אפרים העקשיר : כ"י רח"ם № 679 .

647. פי' על **שיה"ש** המיוחס להרמב"ן והוא לה"ר עזרא [המתחלף לרוב עם ר' עזריאל] רבו בקבלה , ותוכו רצוף תרי"ג מצות נרמזים בעשרת הדברות ופי' על קצת פרשיות דניאל וזכריה: אלטונא, תקכ"ד , 4° . ועוד ראיתיו ד' הנ"ל כל הספר ובראשו : דיני ותקוני צורת האותיות עם טעמי ופי' צורתן והמונחן על צד קבלת האריז"ל בשם אבן הטועים לה"ר יואל ב"ר יקותיאל זקש דיין בברלין : ברלין , תקכ"ד , 4° .

648. פי' על **שיה"ש** לה"ר משה קורדובירו ע"ד קבלה : (פירשט ח"א דקפ"ז בהערה) .

649. פי' על **שיה"ש** לה"ר משה ב"ר שלמה מבורגוש בארוכה . נזכר בהקדמת פי' שיה"ש לכ"ר יצחק ב"ר שלמה אבן סהולה כ"י וקרא לו קרובו ע"ש . (ואמר שחבר בו ספר חמודות דובר בו נכבדות . . .) .

650. פי' על **שיה"ש** לה"ר משה ב"ר שמואל אבן תבון ובמבוא הס' מדבר על מיני השיר

בלה״ק ומבהרס ע״פ סוד : כ״י רד״א q
№ 264 ומינכען № 590 ודי רוסי № 939,
וכ״י אוקספורד (אורי) № $318/_{10}$.

651. פירוש על שיה״ש לרב סעדיה גאון (ורח״ס № 3506 :לר׳ עובדי׳ ספורנו) וקצור מפי׳ ר״י אבן כספי ופי׳ שאר ישוב הנקרא קדש קדשים מיוחס לה״ר יעקב פרובינצאלו : קונשטנטינא , חש״ד , 4° . עוד פי׳ רס״ג לבדו ע״י ה״ר שלום ב״ר משה דוד מקלמיא : פראג , שס״ט , 4° . י״ב דרושים . . . העתקת ר״י סרוואל (ונראה שלקטו המו״ל) : נאוווידוואהר , תקל״ז , 8° . (עיין אור עולם) .

652. פי׳ על שיה״ש לה״ר עמנואל ב״ר שלמה (בעל המחברות): כ״י וואטיקאן № 83 כ״י די רוסי № 577 כ״י רח״ם № 94 כ״י יה״ש וזו״ז.

653. פי׳ על שיה״ש לה״ר פייביש ב״ר יהודה ליב : כ״י רח״ם № 681 .

654. פי׳ על שיה״ש לה״ר שמריה ב״ר אליהו האקריטי : כ״י מינכען № $210/_5$.

655. פי׳ על שיה״ש לחכם צרפתי קדמון : כ״י המבורג F № 32, . עיין ציון תר״ב דף ק׳. (והוא כ״י אופענבאך 20) .

656. פי׳ על שיה״ש לא נודע למי (עי׳יין הרקח): כ״י רד״א 0 ,572 № וכ״י די רוסי № 46 .

657. פי׳ על שיה״ש : כ״י רד״א q ,1159 № הוא כ״י לייפציג 30 (כמס״ם 2005) .

658. פי׳ על שיה״ש ואסתר : כ״י (די רוסי ? כמחזור יבן) 405 .

659. פי׳ על שירי שבת להאריז״ל: כ״י רד״א № 317, 0 . (ועיין שער היחודים) .

660. פי׳ על ש״ע א״ח לה״ר שמואל שער אריה . מביאים קצת גדולי הרבנים ממנו : (בג״כ ב׳ מ״ז ושה״ג שלי ח״א בשמו) .

661. פי׳ על ש״ע י״ד לה״ר שלמה שער אריה אחי הנ״ל . ראה ה״ר חיד״א בכ״י כמ״ש בשג״ב שם ושה״ג שלי שם .

662. פי׳ על שלש הלכות בכתובות להרי״ף . (עיין שו״ת הרמ״ע , תמים דעים) .

663. פי׳ השם להראב״ע:כ״י רד״א q ,1495 № וכתוב שם : סוד או פי׳ השם ע״ש .

664. פי׳ השם לא נודע למי:כ״י רד״א q ,995 № ואולי הוא לה״ר יצחק צרפתי ע״ש .

665. פי׳ ע״ס השם הנ״ל לה״ר יש״ר מקנדיא . עיין במכתב אחוז בהבלי וכו׳ שלו .

666. פי׳ ע״ס השם של הראב״ע לה״ר מרדכי כומטיאנו : כ״י ראח״ם № 29 .

667. פירוש ע״ס השם הנ״ל לה״ר שלמה שרבט : כ״י די רוסי № $314/_3$.

668. פי׳ שם המפורש לפילוסוף האלהי המקובל הגדול הרב והאלוף לעטרת ישראל ר׳ יהודה בן ר׳ נסים הישיש : לשון הר״מ בוטריל בפי׳ ס׳ יצירה פ״ב משנה ג׳ ע״ש .

669. פי׳ שם המפורש להרמב״ן ובסופו כתוב: אני משה ב״ר נחמני כתבתי הס׳ הזה בירושלים שנת ד״א תת״ק ותמצים: כ״י הפליט 4 Cod. ו׳. והרב מהרי״ט צונץ כתב עליו וז״ל : והחבור הלז לא יצא מידי הרמב״ן ולא נכתב בירושלים כאשר עלה בדעת המעתיק עכ״ל . ונקרא גם סוד שם המפורש וכן שמוטי גם על ע״ב וקצתו נמצא בס׳ רזיאל מדף כד״ב והלאה ע״ש .

670. פי׳ שם המפורש לה״ר שמעון הצדיק: כ״י יה״ש.

671. פי׳ שם העצם על ג׳ אופנים : כ״י רד״א q ,979 № .

672. פי׳ שם העצם בשני אופנים וע״ב שמות : כ״י רד״א תקמ״ב וכק״ד לא מצאתי .

673. פי׳ שם של ד׳ אותיות בקבלה לרב חמאי גאון : כ״י יה״ש .

674. פי׳ שם של כ״ב אותיות בקבלה : כ״י רד״א q ,1017 № .

675. פי׳ שם של מ״ב אותיות : כ״י רד״א q № 979 & 1495, .

676. פי׳ ע״ס שמות לה״ר משה שמואל ב״ר סעדיה, כ״י . עיין תג״י מ׳ כ״ז .

677. פי׳ על שמות המשאלים אשר בפירש״י עה״ת לא נודע למי : כ״י די רוסי № 739 .

678. פי׳ שמות הקדושים בקבלה : כ״י רד״א q ,1175 № .

679. פי׳ על שמנה פרקים להרמב״ס לא נודע למי . ונכתב בשנת ה״א רמ״ח ע״י אבן מאיר : כ״י די רוסי № 149 & $395/_2$.

680. פי׳ ע״ס השמע לאריסטו לא נודע למי : כ״י יה״ש .

681. פי׳ ע״ס שערי אורה של ר״י גיקיטיליא לה״ר אהרן ב״ר שמחה : כ״י רד״א תקמ״ב [ואולי כק״ד a № 1037, q] .

682. פי׳ שעשוע על מדרש ויקרא לה״ר שמואל וכפי הנראה הוא ס׳ כלי חמדה לר״ש לאניידו : כ״י מינכען № $58/_5$.

683. פי׳ שש כנפים בתכונה לה״ר שמואל חיים סטרוק או מטרוק ספרדי:כ״י יה״ש.

684. פי׳ שש כנפים הנ״ל לא נודע למי : כ״י רד״א q ,1640 № וכ״י רח״ם № 829 .

685. פירוש על **תא שמע** (סליחה) להר"ח מאיטליא : מנטובה , תקל"ז , 8° . (פירסט ח"ג דקנ"ו) .

686. פי' **תבון** (א' ממשפחת אבן תבון ?) על אופן הראשון מהקאנון הרביעי : כ"י הפליט № 15 .

687. פי' **תהלים** לה"ר אברהם ב"ר חיים בן רמוך : כ"י אוקספורד № 141 (אורי) .

688. פי' **תהלים** לה"ר אברהם מאיר ב"ר יהודה הנקרא החכם המאירי, כ"י : (ש"י). [ונמצא בכ"י רד"א q, № 273 בשם : מאירי על תלים לה"ר אברהם מאיר ב"ר יהודה מאיר] .

689. פי' **תהלים** לכ"ר אהרן הראשון הקראי. לקט קצר ממנו עד מזמור ע"ד ע"י כ"ר זרח בכ"ר נתן הטרוקי הקראי . נמצא בטרוקי והעתק ממנו כ"י ר"מ נ"ז בווילנא .

690. פי' **תהלים** לה"ר אליהו הכהן מאזמיר. (עיין מדרש האתמרי ומ"ש שם) .

691. פי' **תהלים** להרד"ק . נדפס ראשונה בנאפולי שנת רמ"ז ואח"ז נתקצר ונדפס פ"ר . וה"ר חיד"א ראהו בכ"י פאריז . ולפ"ד הוא גדול יתר הרבה מאד על הנדפס כמ"ש בשג"ג פ' כ"ד ול"ב פ' ד' ושה"ג שלי ח"ב במקומו . ועיין בכ"ת ה' דכ"ח—ל"ג . (ועיין תורה , תהלים) .

692. פי' **תהלים** לה"ר יוסף ב"ר יצחק (ופירסט ריש ח"ב: אברהם . וצעדנר : יוסף ב"ר חיים) יעבץ . ונדפס עם הפנים בלי נקודות : (ורשי"ר № 1642 : נדפס באותיות של רש"י בלי פנים אך ראשי הפסוקים מכל מאמר ומאמר) : שאלוניקי , של"א , 4° . (ועם הגהות כ"י : צעדנר 331) .

693. פי' **תהלים** לה"ר ישעיה דיטראני הראשון (הרי"ד) : כ"י די רוסי $308/_2$ № $470/_3$.

694. פי' **תהלים** לה"ר שלמה זלמן הענא : כ"י רש"ד .

695. פי' **תהלים** ומשלי ואיוב לה"ר מנחם הריקאנטי : כ"י מינכען $33/_9$ № .

696. פי' **תהלים** לה"ר מנחם (מן ?) ב"ר שלמה הלוי : כ"י רש"ד .

697. פי' **תהלים** לה"ר משה כהן גיקיטיליא. (עיין פי' עה"ת מהנ"ל) .

698. פי' **תהלים** לה"ר עובדיה ספורנו . (עיין תורה) .

699. פי' **תהלים** לה"ר עמנואל ב"ר שלמה (בעל המחברות) : כ"י די רוסי № 615 . ולקוטים ממנו נדפסו בכמה ספרי די רוסי . עיין פירסט ח"ב דנ"ב .

700. פירוש **תהלים** לה"ר שלמה ב"ר ש"ט עתיא ונדפס עם הפנים : ד"ו ,ש"ט , 2° .

701. פי' **תהלים ואיוב** לה"ר שמריה האקריטי . מזכיר ה"ר יצחק ב"ר שלמה יעבץ לספרים האלה תדיר , וכפי שנראה מדברי הר"י יעב"ץ הנז' לתהלים ו' חיבר ר' שמריה זה פי' על משלי ג"כ ע"ש : (החלוץ ב' דכ"ה) .

702. פי' **תהלים** ונביאים בגימטריאות: כ"י רד"א q, № 285 . ובכ"י רד"א תקמ"ב נמצא : פי' נחמד על תהלים ומשלי ג"כ וירמיה וח"מ ישן מאד בדרך גימטריאות נפלאים ופשטים כמו יין הרקח ואפשר הוא לרבינו הרוקח ג"כ עכ"ל . ונראה כי הוא זה ועיין צונץ גא"ל דע"ז .

703. פי' **תהלים** ושיה"ש ורות לה"ר אברהם בן חיתית , כ"י : (תג"י א' ס"ט) .

704. פי' ע"ס תולדות אדם וחוה מרבינו ירוחם לכ"ר אהרן לפפא : (קוה"ד דמה"ב) .

705. פי' **ותוספות** על פירש"י עה"ת לה"ר דוסא היוני בה"ר משה מעיר וידיני תלמיד הגדול לה"ר שלום מנאוושטט : כ"י רח"ם 630 (משנת ה'ק"ז) .

706. פי' **ותוספות** על מס' שבת לה"ר ישעיה מטראני הראשון (הרי"ד):כ"י שם № 629.

707. פי' על **התורה** לכ"ר אבו אלפראג הקראי בל' ערבי . והראב"ד ז"ל השיב עליו וביטל את דבריו כמ"ש בסוף ס' הקבלה ע"ש .

708. פי' **התורה** לה"ר אביגדור קרא : כ"י אוקספורד № 145 (אורי) .

709. פי' **עה"ת** לה"ר אברהם חיים הכהן . מביא ה"ר יש"ר בהקדמת פירושו עה"ת בשם ול"א דף ז' , ואני חפשתי ולא מצאתי זכרו בכל ספרי שה"ג והגלוים .

710. פי' **התורה** להראב"ע וקרא לו ספר הישר: נאפולי,רמ"ח.קונשטנטינא,עד"ר,2°. עוד כנ"ל עם ג' פירושים . (עיין מרגליות התורה) . וז"ז נדפס בכל ספרי מקראות גדולות ובכמה מיני חומשים פ"ר . (ועיין תורה) . ושיטה ראשונה ממנו על פ' בראשית וגו נדפס מחדש באו"ג ב' דר"ט—רכ"ב ע"ש .

711. פי' **התורה** לה"ר אברהם בן הרמב"ם בלשון ערבי . ע"ס בראשית ושמות נמצא עוד בכ"י אוקספורד № 101 (אורי) .

712. פי' **התורה** להר"א מגרמיזא (בע"ס הרוקח) ברמזים וגימטריאות : כ"י בפאריז

וה"ר חיד"א לקט ממנו מלא האומ"ר והדפיסו בפירושו נחל קדומים עה"ת. ונראה שזהו אשר היה בכ"י ביד ה"ר יש"ר מקנדיא בשם **פשטים וגימטריאות** או הנקרא מר"מ ריקאנטי בשם **לקוטים**. וזולתם מובא גם בס' פענח רזא ופירושי התורה כ"י: (צונץ גא"ל דע"ז).

713. **פירוש עה"ת** לה"ר אהרן בן מרגאדה (או כרגאדה ?) מזכירו הר"י בן בלעם בפירושו עה"ת כמ"ש הרמש"ש בס' המלון ג' דס"א ע"ב.

714. **פי' התורה** לה"ר אפרים (תלמיד הרי"ף): (שג"ב א' י"א ושה"ג שלי ח"א בשמו).

715. **פי' התורה** לה"ר אפרים ב"ר שמשון בנוטריקון וגימטריאות: כ"י רח"ם № 660. כ"י מינכען 15 (ואיננו כתר תורה לר"מ כומטינו). וקצת לקוטים ממנו נדפסו בפי' נחל קדומים הנז' לה"ר חיד"א.

716. **פי' התורה** לה"ר אשר ב"ר יחיאל (הרא"ש ז"ל). כן שמע ה"ר חיד"א ואף הוא הוסיף להפליא שלא נזכר כלל בהקדמת פי' בעה"ט בנו עה"ת. (עיין שג"ב א' כ"ו ושה"ג שלי ח"א בשמו).

717. **פי' התורה** לה"ר בחיי ב"ר אשר. (עיין ס' בחיי).

718. **פי' התורה** לה"ר דוב בער אחיו של הגר"א מווילנא. חבור נפלא מאד ע"ד עומק הפשט. ראיתי ביד א' מבני בניו פה עירנו אשר רוצה לסדרו לדפוס וקרא לו **צוף דבש**.

719. **פי' התורה** לכ"ר דוד אלקומסי הקראי. קצת ממנו היה ביד ה"ר יש"ר מקנדיא בכ"י כמ"ש בנובלות חכמה דנ"א, ונראה שהוא הנז' בהקדמת ה"ר יש"ר מגוריליא לפירושו עה"ת בשם ר' דניאל אלקומסי ע"ש.

720. **פי' התורה** להרד"ק. ע"פ בראשית נדפס זה מחדש: פרעסבורג, תר"ב, 8°. ופי' על פסוקי ויצו ה' אלהים עד זה ספר תולדות אדם בכתב נמצא בכ"י רד"א q 822, №. ועל יתר חלקי התורה לא נודע אם חיבר ואיה.

721. **פי' התורה** לכ"ר דוד נשיא הקראים. נזכר בספריהם ולא נמצא להם: (אר"ץ).

722. **פי' התורה** לכ"ר דניאל אלקומסי הקראי. (עיין פי' התורה לכ"ר דוד אלקומסי לעיל).

723. **פי' התורה** לה"ר חיים ב"ר אברהם הכהן (בעה"ס טור ברקת וכו'). נזכר בהקדמת ה"ר יש"ר לפירושו עה"ת ע"ש ולא הגיע לי עד כה.

724. **פי' התורה** לרבינו חננאל ב"ר חושיאל. מובא תדיר בפי' הרמב"ן ובחיי עה"ת וזולתם.

וה"ר שי"ר לקטם וקבצם לקונט' מיוחד ונדפס בס' בכה"ע תקל"ב דל"ד—כ"ה ע"ש.

725. **פירוש התורה** לה"ר טודרוס הלוי: כ"י פאריז. עוד כנ"ל ועם הגהות על הגליון: כ"י די רוסי № 68.

726. **פי' על התורה** לה"ר יהודה בן בלעם בל' ערבי. ע"ס במדבר ודברים מלא הרמש"ש בכ"י אוקספורד, עיין המלון ג' ד"ס—ס"א וב'.

727. **פי' התורה** לכ"ר יהודה הפרסי הקראי. נזכר בספריהם ולא נמצא להם: (אר"ץ).

728. **פי' התורה** לה"ר יהושע ב"ר יהודה הנקרא ג"כ יהושע ב"ר עלי: (הקדמת פי' התורה לה"ר יש"ר). [ואולי הוא כ"ר ישועה בכ"ר יהודה הקראי הנזכר באר"ץ].

729. **פי' התורה** לה"ר יהושע אבן שועיב ע"ד הקבלה או על סודות הרמב"ן בפי' התורה: כ"י די רוסי № 636.

730. **פי' התורה** לכ"ר יוסף אלקרקסאני הקראי. נזכר בספריהם ולא נמצא להם: (אר"ץ).

731. **פי' התורה** לה"ר יוסף בכור שור. מביאין הקדמונים ונמצא בכ"י ליידען № 27 בשם חידושי התורה ע"ש. ודי רוסי ראהו ברומא ד' קושט', ר"פ, 2°. (צונץ גא"ל דע"ה). ולקוטים ממנו (עיין פרשנדתא). וחלק ממנו נדפס ע"י הר"א יעללינעק: לייפציג, 1856, 8°.

732. **פי' התורה** לה"ר יוסף טוב עלם. (שג"ב י' י"ב ושה"ג שלי בשמו). ומזכירו ה"ר יצחק די לאטש ולא נראה בעולם: (צונץ גא"ל דס"א). וה"ר שד"ל כ' שאולי נתחלף להם ה"ר יוסף קרא ב"ר יט"ע. עיין בית האוצר דנה"א ושם דשו"ב כ' ה"ר יה"ש שצ"ל ר"י בכור שור הנ"ל ע"ש.

733. **פי' התורה** לה"ר יוסף קמחי אבי הרד"ק. עיין תג"י י' קצ"ו. וצ"ע באו"נ א'.

734. **פי' התורה** לה"ר יוסף קרא והוא נימוקים על פירש"י עה"ת שהגיעם עוד לפניו ואח"ז העתיקם עם פירש"י. (עי' מ"ע לגייגער ח"ד דקל"ח—מ'). וקצתם נדפסו מחדש בשם לקוטים וכו' בס' נטעי נעמנים, עיין זה; (פירסט ח"ב דקס"ט—ק"ע).

735. **פי' התורה** לה"ר יחיאל מיכל אבד"ק דאטנאווע, כ"י: (שי"ג).

736. **פי' התורה** לה"ר יעקב אבא יערי ששון: (הקדמת פי' התורה להיש"ר).

737. **פי' התורה** לה"ר יעקב בעל המורים והוא קצור מפי' הרמב"ן עה"ת בהשמטת עניני קבלה ופילוסופיא שבו ובתוס' באורי שאר מפרשים שהיו לפניו ובסוף כל פרשה

חיבר קצת פרפראות ורמזים וטעמי מסורה ואלה האחרונים לבדם נדפסו ראשונה : קושט', ר"ס. שם, רע"ד, 4°. עוד כנ"ל בשם רמזי בעה"ט : ד"ו, ש"ד, 4°. ונדפסו במקראות גדולות וגם בחומשים פעמים רבות (ועיין תורה). עוד כנ"ל עם פירוש (עיין עטור בכורים). ועיקר פירושו הנ"ל נדפס בשם פי' הטור על התורה : זאלקווא, תקס"ו. הנובר, תקצ"ט, 4°.

738. פירוש התורה לה"ר יעקב מווין : כ"י מינכען № 27.

739. פי' התורה לה"ר יצחק גאון. (אולי הוא ה"ר יצחק נשיא הנז' בש"ק דנ"ט : הקדמת פי' התורה לפי"ר). [ודרשות עה"ת בל' ערבי נמצאות בכ"י אוקספורד (אורי № 95 על כל התורה וכן № 160. ופ"ס בראשית לבד : שם № 107. ועל שמות : שם № 96). ואולי כוונתו לאלה].

740. פי' על התורה להשר דון יצחק ב"ר יהודה אברבנאל וכלל בו גם ספרו מרכבת המשנה ע"ס דברים : ד"ו, של"ט, 2°. שם, שס"ד, 2°. עוד כנ"ל מוגה היטב ועם תוס' מפתח בל' עברי ורומי ע"י החכם הנוצרי באסהויזען וקרא לו בית שער קטן : הענויא, ת"ע, 2°. ונדפס גם עם חומשים (עיין תורה).

741. פי' התורה לה"ר יצחק (ב"ר מתתי') אבוהב בל' ספרדי עם צורת המחבר : ד"א, תמ"א, 2°.

742. פי' התורה לה"ר יצחק שי"ר. נדפס שנת שע"ה : (הקדמת פי' התורה לפ"ר). [ונראה שנדפס בשם מיוחד הנעלם ממני כעת].

743. פי' התורה לה"ר יצחק ב"ר שמשון. נדפס שס"ח: (הנ"ל שם). וכוונתו להגהותיו בס' פענח רזא, עיין זה.

744. פי' התורה להריב"ש ממאמרי רז"ל ופשטי הכתובים, כ"י. וה"ר חיד"א ראהו כמ"ש בשג"א י' ל"ה ושה"ג שלי ח"א בשמו.

745. פירוש התורה לכ"ר ישועה בכ"ר יהודה הקראי. נזכר בספריהם ולא נמצא להם : (אר"ץ). ועיין לעיל סי' 728. בשתי מהדורות הא' ארוכה והב' קצרה שנתקצר מן הראשון. עיין לקוק"ד נספחים דע"ת הערה ב' והערות ריש דקע"ד.

746. פי' על התורה לה"ר ישראל ב"ר שמואל. מזכירו בהקדמת ספרו ישמח ישראל ע"ש.

747. פי' על התורה להרלב"ג ע"ד באור דברי הפרשה וע"ד באור המלות עם התועלות היוצאות מהם : חמו"ד (מנטובה, רל"ו—מ').

פיזרו, עד"ר. ד"ו, ש"ז, 2°. גם נדפס במקראות גדולות (עיין תורה). ונמצא בכ"י מינכען № 51 בשם בכור שור.

748. פירוש התורה לה"ר לוי ב"ר שלמה מחכמי לוניל. ע"ד מחקר. ומביא בו הרב אביו והרב מורו: (פי' הרמ"ב ע"ס יצירה פ"א משנה י').

749. פי' התורה לה"ר מאיר ב"ר טודרוס הלוי (הרמ"ה) : (צמח דוד דנ"ג).

750. פי' התורה לה"ר מאיר ב"ר יצחק עראמה. מזכירו בספריו מאיר תהלות ואיוב.

751. פי' התורה לה"ר מנחם רקאנטי ע"ד קבלה. (עיין רקאנטי).

752. פי' התורה לה"ר מנחם תמר, כ"י : (תג"י מ' נ"א). עיין באור עה"ת ומ"ש שם.

753. פי' התורה וישעיה ויחזקאל ותהלים לה"ר משה גיקיטיליא בל' ערבי : (פירשט ח"ב דקע"ה).

754. פי' התורה לה"ר משה הדרשן מנרבונא. מביא רש"י תדיר וקרא לו יסוד.

755. פי' התורה לה"ר משה זכות (הרמ"ז). הקדמת יש"ר הנ"ל (ועיין שבלת של לקט).

756. פי' התורה לה"ר משה קורדובירו ע"ד הסוד. ראה ה"ר חיד"א באיטליא כ"י : (שג"ב א' מ"ג ושה"ג שלי ח"א בשמו).

757. פי' התורה לה"ר משה בר"ש אבן תבון. כ"י בלונדון מעזבון ה"ר שלמה הרב דשם: (צונץ גא"ל דתפ"א a).

758. פי' התורה לה"ר מתתי' אליהו ב"ר אהרן ב"ר נתן לוריא. עיין פירשט ח"ב דר"ס.

759. פי' התורה לה"ר נחמן חנין, כ"י : (תג"י כ' ז').

760. פי' התורה להר"ן מפרש הרי"ף. עד סוף פ' ויקרא נמצא בכ"י רח"ם № 659 וע"ש במפתח דשמ"ה וכ"י ר"א אשכנזי (תוס' עק"ד תר"ט № 24).

761. פי' התורה לה"ר נסים ב"ר משה : (הקדמת פי' התורה לפ"ר).

762. פי' התורה לה"ר נפתלי הירץ ב"ר יעקב. מזכירו בהקדמת ספרו עמק המלך ע"ש.

763. פי' התורה לרב סעדיה גאון. הוא תרגם ופירש כל המקרא בל' ערבי, כמ"ש ה"ר חיד"א בוצ"א ס' ע"ו ב"ו סי' ע"ו ושה"ג שלי ח"א בשמו. ונמצא עוד בכ"י אוקספורד וז"ז.

764. פי' התורה לכ"ר סעדיה נשיא הקראים. נזכר בספריהם ולא נמצא להם : (אר"ץ).

765. **פירוש התורה** לה"ר עמנואל ב"ר שלמה (בעל המחברות): כ"י די רוסי № 404.

766. **פי' התורה** לכ"ר ענן נשיא הקראים. נזכר בספריהם ולא נמצא להם: (אר"ץ).

767. **פי' התורה** לה"ר שלמה ן' אדרת (הרשב"א). הובא בשו"ת הר"ן סוף סי' ע"ג ע"ש.

768. **פי' התורה** לה"ר שלמה ב"ר יחיאל לוריא (הרש"ל): (הקדמת ים"ש הנ"ל).

769. **פי' התורה** לה"ר שלמה ב"ר יצחק (רש"י): ריגייו, רל"ה. 2°. המו"ד (לפני שנת ר"ם), 4°. (עם הגהות כ"י: צעדנר ע' 717). שונצינו, רמ"ז. סאמורה, רמ"ז, 2°. עוד כנ"ל ועם פי' חמש מגלות: ד"ו, רפ"ב. אויגשבורג רצ"ד. ד"ו, ש"ג. שם, ש"ח. סביוניטה, שי"ז. אויגשבורג, של"א. [רימנו, חש"ד (שפ"ה (?)]. קועט', שצ"ח. ד"א, ת"ד. שם, תכ"ד, 4°. שם, תכ"ט, 8° (רמ"ס). קונשטנטינא, תע"ז, 4°. [והפירסט ה"ב דפ"א ליתא ד"ו ש"ז הנ"ל ונוסף עוד: קושט', שי"ב. ד"ו, ש"נ. שם, שס"ז. המבורג, תע"א. שם, תפ"א, 8°. קושט', הפ"ב. חמו"ד, 4°]. עוד כנ"ל עה"ת וה"מ עם באורי מהרא"י: ד"ו, שכ"ז, 4°.

770. **פי' התורה** לה"ר שמואל ב"ר דוד הנגיד שהוכר שנת הרע"א: (שם). ואולי הוא הנ"ש בכ"ד ב"ר שלמה שנמצא פירושו על בראשית ודברים בכ"י אוקספורד (אורי) 2—161 №.

771. **פי' התורה** לה"ר שמואל כהן מווינא. נדפס שנת ת"ן: (שם). [ונראה שנקרא בשם פרעי ונעלם ממני כעת].

772. **פי' התורה** להרשב"ם. (עיין תורה).

773. **פי' התורה** לה"ר שמשון: כ"י די רוסי $1098/_3$ №.

774. **פי' התורה** לקדמון א'. ומזכיר תדיר את הרס"ג: כ"י מינכען $60/_2$ №.

775. **פי' התורה** לקדמון בדור הרמב"ן או הרשב"א: כ"י רח"ם 658 №.

776. **פי' התורה** ונזכרו בו ה"ר יהודה ליאון בעכו ה"ר שלמה מולך ה"ר עזריאל בה"ר יחיאל צרפתי: כ"י יה"ש.

777. **פי' התורה** בקצרה. לא נודע למי: כ"י מינכען $60/_3$ №.

778. **פי' התורה** לא' מתלמידי ר"י החסיד ואביו היה בן בתו של רב משולם הגדול: כ"י שד"ל וקצת לקוטים ממנו נדפסו בכ"ח ז' דס"ח—ע"א ע"ש.

779. **פירוש התורה** להכם אשכנזי. הוכר שנת ה"א: כ"י אופענבאך 18 №.

780. **פי' התורה** בגימטריאות, לא נודע למי: כ"י אוקספורד 148 № (אורי).

781. **פי' התורה** לא נודע למי: כ"י רד"א q 183 №, וכן כ"י די רוסי $177/_{10}$ №.

782. **פי' התורה** לא נודע למי עם הגהות: כ"י אוקספורד 153 № (אורי).

783. **פי' התורה** ופי' המגלות לא נודע למי. ע"ס בראשית ושמות: כ"י שם 174 № (שם).

784. **פי' התורה** ובאורי רש"י לא נודע למי ונזכרו בו ר"י בכור שור ור"י קרא ור"א מגרמיזא, ר' אורי בן משולם ור' שלמה שמואל, ובפ' ויקרא כ' וז"ל: מפי ה"ר **שמואל** והוא קיבל מה"ר **שבתי** והוא קיבל מה"ר **יודא** בעל אצבעות והוא ממו"ר **הלל תלמידו של רש"א**: כ"י רד"א F 260 №. נלוה עוד אה"ז: א) חדושי תורה קצרים מאד ובסוף פ' משפטים כ' וז"ל: סיימתי משפטים מס' חזקוני ופענח וגן ובכור שור ומקצת מב"ק ועוד שאר לקוטים כמו שמצאתים. ב) מסורת מהר"א ז"ל, קטן ודל בכמות ואיכות. ג) סיפר"ת, קצור פירש"י ונזכרו בו ר' אברהם ב"ר שלמה החסיד ור' מאיר. ד) מפי' ה"ר **יוסף ב"ר אהרן הכהן** (רק עד פ' ויקרא) ובפ' נח כ' וז"ל: כל זה מיסוד ה"ר **יוסי** אבי ה"ר **אהרן** שיסד הגן, ועוד הקשה ה"ר יוסי בן בנו של רבי שמואל וכו' וה"ר שלמה מדרויש השיב וכו'. ה) פשטי התורה (והם על גליון פי' התורה ובאורי רש"י הנ"ל) ובפ' ויקרא כ': כך שמעתי מה"ר **יצחק ווידא** ששאל מה"ר **ר' ראובן מפמגוש** ובפ' שמות כ': כל זה מה"ר **יצחק ווידא**. [הר"י ווידא היה בימי מהרי"ל. עיין לקוטי מהרי"ל]. ובסופו ס' **דקדוק** מר' **שניאור**: (תוס' עק"ד תל"י דתקמ"ה).

785. **פי' התורה** והנביאים וקצת כתובים והפטרות לה"ר **אברהם ב"ר יצחק לאניידו**. עיין הקדמת ספריו נגן אברהם ונקודות הכסף: (תג"י א' פ"ב).

786. **פי' על תנ"ך** לה"ר **אברהם אזולאי** (בע"ס חסד לאברהם): (שג"א א' נ"ב ושה"ג שלי ה"א בשמו).

787. **פי' על תנ"ך** לה"ר **אלעזר כ"ץ וועלשיר** עד"ה וקצת הי' ממנו מובאים בס' ברכת טוב עה"ת לבנו. עיין תג"י א' י"ב.

788. **פי' על תנ"ך** לרב **האי גאון**. נזכר ברש"י ורא"ב"ע ורד"ק וזו"ז. ועיין בס' תשובות גאונים הקדמונים סי' פ'.

789. פירוש על תנ"ך לה"ר יוסף קמחי: (קה"ד דף כ' ע"א. ועיין תג"י י' קע"ו).

790. פי' על תנ"ך לה"ר יוסף קרא ב"ר שמעון. הוא שינה ותיקן את פירש"י עה"ת ורוב פירושו על ספרי נ"ך נמצא עוד בכ"י כמו: על נביאים בכ"י די רוסי № 255 [וגם בו הפי' על סוף יחזקאל הוא פירש"י]. וקצתם בכ"י אחרים ותמצא לעיל במקומם. ועיין צונץ גא"ל דס"ח—ט'.

791. פי' על תנ"ך לכ"ר יעקב בכ"ר ראובן (בע"ס העשר) עיין זה.

792. פי' על תנ"ך לכ"ר יפת הלוי הקראי. נזכר בספריהם ולא נמצא להם: (אר"ץ). והראב"ע מזכירו כמה זימני בפי' התורה.

793. פי' על תנ"ך לה"ר ישעיה דיטראני הראשון (הרי"ד): (קה"ד דטו"א). עה"ת (עיין נמוקי חומש). ועל שופטים ושמואל נדפס במקראות (עיין תורה, קהלת משה, ועיין פירוש לעיל).

794. פי' על תנ"ך לה"ר מנחם ב"ר חלבו בן דורו של רש"י ז"ל. נזכר בפירש"י נביאים י"ג פעמים ופ"א ברש"י סוטה דל"ב ובפי' ר"י קרא נביאים ואיוב ובפי' דה"י וז"ז בכמה מפרשים קדמונים כ"י: (צונץ גא"ל דס"א).

795. פי' על תנ"ך לה"ר משה דוד ואלי. ע"ד כרד"ס. עיין זג"ל מ' ל"א.

796. פי' על תנ"ך לה"ר שלמה בן אלקבץ הלוי. עיין תג"י ש' י"ג.

797. פי' על תנ"ך לה"ר שם טוב ב"ר יוסף ן' פלקירא. מזכירו בסוף הקדמתו לס' מורה המורה ע"ש.

798. פי' על התלמוד לה"ר אברהם מההר · ב"ק דף כ"ט: (ש"י).

799. פי' על התלמוד לה"ר חנוך הספרדי ב"ר משה בל' ערבי. עיין בהקדמת המעתיק פי' המשניות מזיקין להרמב"ם.

800. פי' על התלמוד לרבינו חננאל ב"ר חושיאל גאון: (ול"א ח' י"ב ושה"ג שלי ח"א בשמו).

801. פי' התלמוד לה"ר חננאל ב"ר שמואל על כמה מסכתות: (שג"ב ח' ג' ושה"ג שלי ה"א בשמו). ועל מס' עירובין נמצא כ"י ביד יוא"ל ומזכיר בו הרי"ף ורש"י. ומכאן תשובה לה"ר ש"ר שכ' דע"ב הוא וצ"ל ב"ר חושיאל. עיין בשה"ע תקצ"ב דכ"ע הערה ל"ב.

802. פירוש על התלמוד לה"ר יהודה ב"ר נתן (הריב"ן) חתנו של רש"י. עי' דברים עתיקים ב' דף ז'.

803. פי' על התלמוד לה"ר יוסף ב"ר יהודה ן' יחייא. עיין בס' דה"י לבני יחייא דף ז'.

804. פי' על התלמוד לה"ר יוסף בן שטנאש בל' ערבי. עיין בס' הקבלה להראב"ד ד"ו דכע"ב.

805. פי' על התלמוד ג' סדרים ומס' חולין להרמב"ם. עיין בהקדמתו לפי' המשנה, ועל קצת מס' היה עוד בכ"י לאחרונים כר"מ אלשקר ור"ב אשכנזי וה"ר חיד"א כמ"ש בשג"א מ' ה' ושה"ג שלי ח"א בשמו. (ועיין פי' מס' ר"ה לעיל).

806. פי' על התלמוד מס' ברכות יבמות שבועות וע"ז לה"ר שמואל שער אריה: כ"י יוא"ל. [ועוד פי' על התלמוד כולו או רובו או מקצתו עיין חידושי, חידושים].

807. פי' מס' תמיד מהש"ס המכונה אצל האחרונים בשם מפרש סתם הוא רבינו יצחק ב"ר ברוך. כן משמע מתוס' יומא דע"ז ע"ב וכ"כ ה"ר נתן בורגיל בספרו חק נתן אך אינו מוכרח: (שג"ב פ' ו' ושה"ג שלי ה"ב במקומו). [ועיין ישרון תרכ"ד ע' כ' ודע כי המפרש לג' פרקים האחרונים הוא מפירוש המשניות להרמב"ם הנשנה ונדפס בסוף המסכתא ואך למותר ע"ש].

808. פירוש על התפלה לה"ר אברהם חזן ע"פ קבלה: כ"י מינכען № 91/8.

809. פי' על התפלה להר"א מגרמיזא (בע"ס הרוקח): כ"י רד"א q 1484 №. עוד ככ"ל ועל הושענות והגדה ש"פ ופ"א מיוחס לו: שם F 1010 №. (ועי' שג"ב א' י"ט ושה"ג שלי בשמו).

810. פי' על התפלה לה"ר יואל סירקיש ע"פ קבלה. נמצא קצתו בכ"י רד"א F 1142 №.

811. פי' ענין התפלה לכ"ר יפת הלוי הקראי: (אר"ץ).

812. פי' על התפלה לה"ר יצחק בן היים הצרפתי ממש על כל אות: כ"י רד"א q 995 №.

813. פי' על התפלה עמוק בקבלה ובארי עניניס: כ"י שם q 1036 №.

814. פי' התפלות לאבן עלגאסוס תלמיד רבינו נסים גאון. מזכיר הרשב"א בשו"ת ה"א סי' ז'. אבל מסגנון לשונו שכ' שם וז"ל: בספרו בחיבר בתפלות וכו' אולי כוונתו בחיבר סדר תפלות ודיניהם ולא פי' תפלות ע"ש.

815. פי' התפלות לה"ר יוסף ן' שרגא:

כ"י רח"ם № 627 . ובכ"י די רוסי № 130/4 נמצא פי' שמונה עשרה לו ז"ל .

816. **פירוש התפלות** לרבינו יעקב ב"ר יקר: (כ"ל ב' ושה"ג שלו ה"א בשמו) . [ובאמת הוא וז"ל ה"ר יהודה ב"ר יקר . ועמ"ש בשה"ג שלו בשמותם ע"ז] .

817. **פי' התפלות** עפ"י קבלה : כ"י רד"א q 1495—7, № .

818. **פי' התפלות** כ"י אשכנזי משנת ש"ט : כ"י רח"ם № 661 . [ואולי הוא א' מהנ"ל] .

819. **פי' על תפלות וידויים** (?) לא נודע למי : כ"י אוקספורד № 272 (אורי) .

820. **פי' התפלות** לימים נוראים וכוונות : כ"י רד"א q 1100, № . [ואולי הוא להרמ"ק] .

821. **פי' התפלות** ומאמרים מס' הזהר בעניני התפלה : כ"י רח"ם № 626 .

822. **פי' על תפלות** ר"ה וי"כ להרגמ"ה והר"א מגרמיזא וזולתם : כ"י מינכען № 349 .

823. **פי' על תפלות** ר"ה וי"כ ע"פ סוד להרמ"ק: כ"י רד"א q 1665, 780 № ואולי גם q 928, № . ועי' ג"כ פי' עבודת יו"כ לעיל . ועי' פירשט ח"א דקפ"א .

824. **פי' על תפלת חבקוק** לא נודע למי : כ"י די רוסי № 129/6 . [ואולי הוא לה"ר יהודה ב"ר משה ב"ר דניאל (מרומי ?) כג' ספרים שלפניו ע"ש] .

825. **פי' על תפלת** ר' נחוניא בן הקנה בדרך רמזה : כ"י מינכען № 111/2 .

826. **פי' על תפלת** ר"ה ע"פ קבלה : כ"י רד"א q 1072, № .

827. **פי' על תפלת** שמונה עשרה ע"פ קבלה : כ"י שם q 1499, № . וכן כ"י די רוסי № 327/3 . ואולי הוא לר"י ן' שרגא הנ"ל סי' 815 .

828. **פי' על תקון שמרות** : כ"י רד"א q 724, № .

829. **פי' על תקוני זהר** לה"ר אהרן ברכיה דמודינא: (שג"ה א' ע"ג ושה"ג שלו ה"א בשמו).

830. **פי' על תקוני זהר** להרמ"ח לוצאטו . עיין בס' תורת הקנאות דנג"ב .

831. **פי' על תקוני זהר** לה"ר שמואל שער אריה : כ"י יוא"ל .

832. **פי' על התיקונים** להאריז"ל מסודר ע"י ה"ר יעקב צמח:כ"י רד"א q 1038, № a.b.

833. **פי' על תרגום** המש מגלות וכו' . (עיין פי' המגלות וכו' לעיל) .

834. **פירוש על תרגום יונתן** וירושלמי עה"ת ועל תרגום שני אסתר לה"ר דוד ב"ר יעקב משעברשין : פראג , שס"ט , 4° . [וי"א שנדפס ראשונה גם בשנת רצ"ז . עי' פירשט ח"א דקל"ט].פראג,תקמ"א, 4° (רובענס q 775, №) שם , תקמ"ט , 4° . (רשי' הערצבערג) .

835. **פי' על תרגום כתובים** . כ"י : (השמטות ול"א ושה"ג שלו במקומו) .

836. **פי' תרגום שני** ממגלת אסתר בלה"ק : כ"י יה"ש . ואולי הוא פי' מהר"ף הנדפס . (עיין תורה) .

837. **פי' על תרי עשר** לה"ר משה כהן גיקטיליא בל' ערבי . עי' פירשט ח"א דקע"ה בהערה .

838. **פי' על תרי עשר** לא נודע למי : כ"י רד"א q 1370, № .

839. **פירושי** רבינו **ישעיה הראשון** על יבמות כתובות נדרים גיטין קדושין נדה: כ"י יוא"ל . (המזכיר ד' דנ"ב) .

840. **פירושי הפטרות** נמצאים בכ"י שונים בדרכים שונים אם בסוף כל פרשה או בסוף פי' התורה , קצתם מבוארים בפ"ע וקצתם מלוקטים מזולתם : (צונץ גא"ל דפ"א) .

841. **פירושי המדות העשר** על עשר ספירות בקבלה , לא נודע למי . קצת ממנו נמצא : כ"י אוקספורד № 24/4 .

842. **פירושי מסורות** ודרושי פרשיות לא נודעו למי : כ"י רד"א q 1411, № .

843. **פירושי הריטב"א** על הרי"ף יבמות וגיטין : כ"י רח"ם № 633 .

844. **פירושי שער שמות הקדושים** : כ"י רד"א q 1017, № . אבל מתרגום ל' רומי גם נראה בנ"ל «ופירושי באר» וכו' וא"כ הוא המשך לס' פי' שם של כ"ב שלפניו .

845. **פירושים** ונקרא ג"כ ס' קניזל . כולל ד' וה' חבורים שונים עה"ת ועל פירש"י , והם : א) פי' ה"ר שמואל אלמושנינו.ב) פי' ר' יעקב קניזל . ג) פי' הר"מ אלבידלה . ד) פי' ה"ר אהרן אבו אלדערי ב"ר גרשון וקצת פי' על הרמב"ן לא נודע למי : קונשטנטינא , חש"ד , 2° . [ר"א אבו אלדערי הנ"ל יש קורין לו ר"א אלדבי גם אלרבי . ובתוך פירושו מזכיר כמה ספריו והם : מטה אהרן על תורה שבכתב ושבע"פ . ס' המיישר דקדוק לה"ק . נזר הקדש בעניני אלקות.חבור על הנפש וס' פרחי האלהות . ועיין צונץ גא"ל דתקי"ח—כ' . ועיין ציון תר"א דקס"ו—ה' ודקנ"ג—ו'] .

846. **פירושים על אסתר רות ואיכה** לר' מנחם ב"ר חלבו לר' טוביה ב"ר אליעזר לר' יוסף קרא לרשב"ם ולאיש פלוני צרפתי ז"ל. יצאו לאור ראשונה (מכ"י המבורג № 32) ע"י ה"ר אהרן יעללינעק עם הקדמה בל"א ככתבם: לייפציג, התרט"ו, 8°.

847. **פירושים על הזהר** לה"ר יעקב מאראגי: (ול"א י' ה' ושה"ג שלי ח"א בשמו).

848. **פירושים** וחי' על הרמב"ם וכו'. (עיין ס' המנוחה ומ"ש שם).

849. **פירושים** וחי' על תנ"ך לה"ר יהודה אף נעים מרבני אזמיר. נזכרו בס' עין יוסף למהר"י חזן: (תג"י י' פ"ז).

850. **פירושים על הנביאים** מרבני צרפת. נמצאים בכמה כ"י פאריז ובכ"י מינכען № 5 דלהלן: (צונץ גא"ל דפ"ה).

851. **פירושים** ע"ס **עקדת יצחק** במקומות הקשים לה"ר יש"ר מקנדיא. מזכיר במכתבו אחוז וכו' ע"ש.

852. **פירושים על הראב"ע** עה"ת משנת קמ"ב לא נודעו למי: כ"י שד"ל. וכן נמצאו פה עירנו ב' פי' כ"י ישנים- ביד מהרצ"ה ק"ב על הראב"ע עה"ת חסרים בראשם ולא נודעו למי.

853. **פירושים על רש"י** עה"ת לא נודעו למי: כ"י רח"ם № 634.

854. **פירושים** של **רש"י** וקצת תלמוד קצר על תורה והפטרות וכל שארי ספרי המקרא עם תוס' פירושים ממדרשים ושארי מפרשים לה"ר שלמה ב"ר שמואל ממדינת ווירצבורג משנת ד"א תתקצ"ג, ב' כרכים גדולים: כ"י מינכען № 5.

855. **פירושים על התורה** לה"ר יוסף מאורליאנש (ב"ר יצחק?). נזכרו תדיר בס' פענח רזא וגם ז"ז: (צונץ גא"ל דע"ה).

856. **פירושים על התורה** לה"ר נח מטאמשוב. נזכרו בס' ברכת טוב ובס' זרע ברך: (תג"י נ' ד').

857. **פירושים על התורה** כולה או מקצתה ולא נודעו למי. נמצאים בכ"י פאריז רבים ושונים: (צונץ גא"ל דפ"ה). [וגם ז"ז בשארי אוצרות ספר].

858. **פירושים על תנ"ך** לרב האי גאון. מובאים הרבה מקדמונים כמו רש"י והראב"ע והרד"ק בפי' המקרא ובשרשיו וזולתם. ועיין תולדות רה"ג לה"ר שי"ר והערה כ"ח שם.

859. **פירושים על תנ"ך** לה"ר יעקב קרידו מ"ץ באזמיר. נזכרו בס' עין יוסף למהר"י חזן: (תג"י י' פ"ו).

860. **פירושים על תנ"ך** לכ"ר ישועה בכ"ר יהודה בן עלי הקראי בל' ערבי, וכל ספריו נעתקו ללה"ק ע"י כ"ר טוביה בכ"ר משה הקראי ונמצאים בכ"י: (פירשט ח"ב דס"ד).

861. **פירושים על תנ"ך** לה"ר מרדכי דאטו: כ"י יוא"ל.

862. **פירושים על תנ"ך** לרב שמואל ב"ר חפני גאון. נזכרו במפרשים קדמונים פ"ר ועי' הקדמת הראב"ע ופירושו עה"ת וז"ז ועי' רד"ק ש"א כ"ט. ועיין תולדות רב האי גאון לה"ר שי"ר הערה ח'.

863. **פירושים על תנ"ך** לה"ר שמריה האקריטי. מזכיר הר"ש ן' אלקבץ הלוי ז"ל: (תג"י ש' י"א). [וכ"כ המחבר בעצמו במכתבו אל היהודים ברומא שחיבר פי' על כל תנ"ך זולת ס' ויקרא במדבר ודברים. עיין או"נ ב' דף נ' וכו'. ומ"ש בתג"י שם עוד שפירושו על מזמור קי"ט נדפס במדרש שוחר טוב שגגה היא כי הוא לה"ר מתתי' היצהרי ע"ש].

864. **פירושים על התלמוד** לה"ר מיימון אבי הרמב"ם. עיין בהקדמת הרמב"ם לפי' המשנה.

865. **פירושים על התלמוד** בדרך שו"ע לה"ר שמואל ב"ר שניאור רבו של רבינו יונה: (שג"ב ש' נ' ושה"ג שלי ח"א בשמו).

866. **פירושים על תפלות** ימים נוראים עמוק בקבלה ובסופו חתום מתתי' מן הלוים: כ"י רד"א תקמ"ב ובק"ד לא נודע לי מקומו איה.

867. **פירושים על תרי עשר** לה"ר שמואל אלמושנינו. נדפסו במקראות קהלת משה (עיין תורה).

ועוד תמצא רבים כאלה המחברים ומפרשים דברי זולתם ולא נקראו בשם פרטי. (עיין באור, באורים, חדושי, חדושים לעיל).

868. **פירות גינוסר**. ה"ר חיים ן' עטר. חי' על ש"ע י"ד, וקרא להם פרי תואר. עם פרי חדש לר"ח די סילוה: ד"א, תק"ב. ווין, תק"ע. לעמבערג, תק"ע. חמ"ד (זאלקווא אצל אורי רובינשטיין), תק"ע, 2°.

869. **פירות גינוסר**. ה"ר נפתלי הכהן אבד"ק לובלין. שו"ת, ובסופו ים כנרת שו"ת לנכדו ה"ר נפתלי כ"ץ אבד"ק פפד"מ: (שי"ג).

870. **פלא**. (עיין כנסת ישראל).

871. **פלא יועץ**. ה"ר אליעזר פאפו. תוכחת מוסר השכל: קושט', תקפ"ד, 4°. בוקארעשט, 1860, 8°.

872. [**פלאות הטבע**] על כח המרפא ופעולת

הטבע: כ"י מינכען № 280/8. [שם נדוי ובאמת הוא ס' סמים נפרדים מאבן מאסויה: רמש"ש].

873. **פלאות רבות** קבלה מהאריז"ל. הובא בלקוטי שושנים למהר"ש אסטרפולי בסוף ס' קרנים ע"ש.

874. **פלאים**. (עיין תוספת שבת).

875. **פלג אלהים**. ה"ר יוסף ב"ר חיים צרפתי. חי' על קצת מסכתות וסוגיות המורות במס' ביצה שבועות יבמות וע"ז וקצת פסקים ודינים. מובא בספרו יד יוסף פ' מקץ ע"ש: (סה"ד שכ"ה).

876. **פלג אלהים**. (עיין באר שבע).

877. **פלגי מים**. ה"ר דניאל ב"ר משה דוד מירני. פי' על הגדה. מביאו בספרו עיקרי הד"ט: (שי"ג).

878. **פלגי מים**. ה"ר זאב טאננענבוים. דרשות על כל עתות השנה: אפען, 1846 8°.

879. **פלגי מים**. ה"ר יעקב אורנשטיין. הספד על מות הלאנדעסגאווערנער פראנץ פרייאהערכן פאן הויער: לעמבערג, במקהלו"ת, 8°.

880. **פלגי מים**. ה"ר מאיר הלוי לעטערים. שירים שונים: לבוב, תקפ"ז, 8°.

881. **פלגי מים**. ה"ר משה כהן פורטו. מאסף לכל פסקי האוסרים מקוה המים דרוויגו וכל הנדפס בו במלות «אמר המגיד» ממנו הוא המשיב והמשיג על כל פסקי המתירים נגד החכם האוסר ה"ר אבטליון ב"ר שלמה מרא דאתרא ברוויגו. ובסופו חבור ההשגות על פסקי המתירים וחתום שמו בר"ת: מכפ"ו: ד"ו, ש"ח, 4°. (ועי' מלחמות ה').

882. **פלגי מים**. (עיין מי באר).

883. **פלגש בגבעה**. ה"ר דוד זאמושטש. מעשה פילגש בגבעה ע"ד ההוה (דראמא): ברעסלויא, תקע"ח, 8°.

884. **פלגש בגבעה**. ה"ר יעקב ישעיה ב"ר יצחק. תשובה ארוכה כ"י על בתולה שיצא עליה שם קדושין וב"ד דעירה בטלו את הקדושין והוא חלק עליהם בתוקף גדול: (שי"ג).

885. **פלוגתא דשמואל**. (עיין האורב).

886. **פלח הרמון**. הדרשן ה"ר בצלאל ב"ר שלמה מקאברין. דרשות על מאמר קטרוג אמון מובא בשעיר ואיל במ"ע פנים ולא נדפס רק על ב' אופנים: ד"א, תי"ט. לובלין, תכ"ב. פראג, תמ"ט, 4°. ובס' צמח צדק לה"ר יוסף דוד משאלוניקי נדפסו עוד ע' פנים: (שג"ב י"א ושה"ג שלי במקומו). ובכ"י רד"א q, № 382 נמצא בשלימות עם תוס' באורי כמה מדרשים תמוהים, ע"ש.

887. **פלח הרמון**. ה"ר מנחם עזרי' מפאנו. קצור ובאור לחלק האצילות מס' פרדס רמונים להרמ"ק: ד"ו, ש"ס. ד"א, תס"ח, 4°. (ועי' עסיס רמונים, שפת אמת). עוד כל"ל ונלוה לו פי' עבודת יו"ב וס' אור נערב להרמ"ק: קאריץ, תקמ"ו, 4°.

888. **פלח הרמון**. ה"ר משה ברש"ט די ליאון. על מצות ל"ת: כ"י ר"א אשכנזי (תוס' עק"ד תר"ט № 24).

889. **פלח הרמון**. ה"ר שבתי שעפטיל ב"ר עקיבא הלוי הורוויץ מפראג (זקנו של השל"ה). פי' ע"ס עסיס רמונים למהר"ש גאליקו: קאריץ, תקנ"ג, 4°. (פירשט ה"א דקפ"ח ודתי"א ע"ש) [ודברים כפשוטם א"א להולמם בסדר זמנים].

890. **ס' הפליאה**. על מחברו רבו ונחלקו הדעות כמו: בהקדמת ס' מגלה עמוקות וז"ז מיחסו לר' נחוניא בן הקנה התנא. בש"י וסה"ד מיוחס לאביו הקנה. במאמר אם כל חי להרמ"ע מפאנו סי' י"ז מיוחס לה"ר אביגדור קרא מפראג. ובכ"י מינכען № 22 מיוחס לר' אלקנה בן ירוחם ושם № 95 נוסף עוד שם זקנו ר' אביגדור. ובס' קרנים דכה"ג כתוב: בפליאה של ר"ג קארו וזולת אלה מיוחס גם לאחרים וכולם קדושים. עי' שג"ב ח' ושה"ג שלי במקומו. ועל מהותו (עי' ס' הקנה באות ק').

891. **הפליט**. רשימת שמונים כ"י יקרים ע"י הרי"ט ליפמאן צונץ ובסופו הערות וחקירו' על קצתם לה"ר שניאור זקש: ברלין, תר"י, 12°.

892. **פליטת בית יהודה**. ה"ר יהודה לירמא. שו"ת הנשארות לפליטה מספרו הגדול שנשרף: ד"ו, 1647, 4°.

893. **פליטת בית יוסף**. כ"כ בש"י וסה"ד ע"פ טעות הדפוס בכנה"ג שכוונתו לנז' לפני זה.

894. **פלילות פינחס**. (עיין קנאותיה דפינחס).

895. **ס' הפלם**. (עיין אשכול הכופר).

896. **פלס באור המצות**. (עיין ביתן המשכילים).

897. **פלפול האותיות**. ויכוח בין האותיות מא' עד ת' בצח לשון וחרוזות: קונשטנטינא, של"א. ברלין, תס"א, 8°.

898. פלפול על הדבורים הקשים אשר נתחבטו גדולי האחרונים במס׳ ב״ק ועירובין ופסחים וכתובות. נעתק במצרים בשנת הש״ל לה״ר אליעזר מיימון : כ״י רח״ם № 696 .

899. פלפול על זמן זמנים וכו׳. (עיין הגדה על זמן וכו׳).

900. פלפולא חריפתא. (עיין מעדני מלך).

901. פלפלא חריפתא. ה״ר יואל ב״ר יוסף. חי׳ תורה בשם גאונים וגדולים : זאלקווא, תצ״ו. שם, תקל״ו. שם, תק״מ. המבורג, תק״ב. נאווידוואהר, תקע״ח, 8°.

902. פלפלא חריפתא. ה״ר יעקב שור. חי׳ על מס׳ סנהדרין : ד״א, א״ל אחזת״ו, 4°. (עיין חי׳ ה״ר יעקב שור).

903. פנות הבית. (עיין פתח הבית).

904. פנות צבאם. (עיין מספר צבאם).

905. פני אדם. (עיין בית ישראל).

906. פני האדמה. (עיין פרי האדמה).

907. פני אהרן. ה״ר אהרן בה״ר שלמה אמאריליוו. שו״ת כסדר ארבעה טורים : שאלוניקי, תקנ״ו, 2°.

908. פני אליהו. סדר התיבות מכל התורה ע״פ א״ב, כ״י ישן מאד, 4° : (שי״ג).

909. פני אריה. ה״ר אריה ליב ב״ר אברהם קרדווירו. דרושים עה״ת: זולצבאך . . . 2°.

910. פני אריה. ה״ר אריה ליב ב״ר חיים ברעסלא. שו״ת ופסקים ובאורים ובתוכם מאמר יכוד השטרות י״ב פרקים בעניני שטרות (סי׳ פ׳—צ״ח) : ד״א, שמר״י, 2°.

911. פני אריה. ה״ר אריה ליב ב״ר משה כ״ץ. חי׳ גפ״ת על כל הש״ס, ובסופו מילי דאבות חי׳ תורה לאביו הנ״ל ולחמיו ה״ר אשר קמיץ : נאווידוואהר, תקמ״ז, 4°.

912. פני אריה. ה״ר אריה ליב ב״ר שמואל זאנוויל הכהן. באור על פי׳ הרמב״ם למשנת ערוגה ומשנת הנוטע ירק ובסופו קונט׳ מהלך המאורות על תכונה וקצת חי׳ גפ״ת : זאלקווא, תקי״ד, 4°.

913. פני אריה. (עי׳ אהלי יהודה, פני יהושע).

914. פני אריה זוטא. ה״ר אריה ליב ב״ר אברהם זאמושטש. דרשות עה״ת : ווילמרשדארף, ת״פ, 2°.

915. פני הבית. (עי׳ בית אהרן, יושב אוהלים).

916. פני דוד. ה״ר חיים יוסף דוד אזולאי. חי׳ עה״ת כסדר הפרשיות ובתוכם נמוקי הרי״ד וזולתו ובפ׳ בא ח״א מס׳ זרוע ימין על הגדה ש״פ ובסוף התורה צוארי שלל על הפטרות ועד אחרן קונט׳ סבר פנים השמטות ותקונים : ליוורנו, תקנ״ב, 2°, (יוא״ל).

917. פני דמשק. (עיין עיר דמשק אליעזר).

918. פני זקן. (עיין משניות).

919. פני חמה. (עיין מגלת ספר, תורה, חומש תורה אור).

920. פני יהושיע. ה״ר יהושע פלק מ״מ בלבוב. דרושים כסדר התורה : זאלקווא, תק״ב, 4°.

921. פני יהושע. ה״ר יהושע אבד״ק קראקא (ופירשט דרע״ב הערה ד׳ : ה״ר יושע פאלק בה״ר יוסף יוזפא בן הסמ״ע). שו״ת כסדר ד׳ ש״ע : ד״א, עת״ה, 2°. ועוד קמ״א שו״ת הנזכרות בהקדמת הנדפס נמצאו בכ״י רד״א F № 763.

922. פני יהושע. ה״ר יעקב יהושע אבד״ק פפד״מ. חי׳ ש״ס בפלפול עצום בגפ״ת ולפעמים גם בהר״מ והאחרונים ומיישב לרוב קושיות התוס׳ על רש״י ע״ד זקנו בס׳ מגיני שלמה ונחלק לד׳ חלקים : ח״א על מס׳ ברכות ושבת וקצת סדר מועד : פפד״מ, תקי״ב. פיורדא, תקכ״ו. לעמבערג, תקס״ט, 2°. ח״ב כנ״ל על מס׳ כתובות גיטין וקדושין ובסופו קו״א ופסק ארוך בדין חדש ושאר עניניס, נדפס לפני ח״א הנ״ל : ד״א, תצ״ט. פיורדא, תקכ״ו. לעמבערג, תקס״ט, 2°. ח״ג כנ״ל חי׳ ב״ק וב״מ נדפס ע״י בנו ה״ר נתן אבד״ק דאברמיל : פפד״מ, תקט״ז. פיורדא, תקל״ט. לעמבערג, תקס״ט, 2°. ח״ד כנ״ל חי׳ מס׳ חולין, מכות ושבועות ולקוטים וחי׳ על טור ח״מ ובסופו פני אריה חי׳ על מס׳ ב״ק לבנו ה״ר אריה ליבוש אבד״ק הנובר וחי׳ על מס׳ ב״מ לנכדו ה״ר אריה ליב פרידבורג : פיורדא, תק״מ. לעמבערג, תקס״ט. שם, תקע״ה, 2°. עוד כנ״ל כל החלקים: סדילקאוו, תקצ״ד, 2°.

923. פני יהושע. (עי׳ שני המאורות הגדולים).

924. פני יוסף. ה״ר יוסף חנניא ליפא ב״ר נפתלי הירץ מייזילש. חי׳ על ש״ע י״ד הלכות רבית בשם שער הרוחה. וח״ב מהנ״ל ג׳ שערים וכללים על עניני דפסחא ונקרא בשם כללא דפסחא : לעמבערג, תר״ז, 2°.

925. פני יצחק. ה״ר יצחק ב״ר אברהם חיות. כל דיני ש״ע י״ד בשירים ותרוזים בשם אפי רברבי ועם פי׳ השירים ותוס׳ דינים בשם אפי זוטא ונחלק למאה שערים. נלוה לו שיר מספד על שרפת ק״ק פוזנא

זעל מות בנו ה' שמואל. מאת ה"ר מאנש בן המחבר: קראקא, שנ"א, 4°.

926. **פני יצחק** (פרי—?) ה"ר יצחק אייזיק ב"ר אליהו להוי מקאפולי. פי' על הספירות מלוקט מספרים שונים: וואנזבעק, ת"צ. שם, תצ"ט, 4°.

927. **פני יצחק**. ב' חלקים: ח"א סדר הגט בשם מכתב לחזקיהו וסדר חליצה בשם מאמר מרדכי לה"ר חזקיה מרדכי ב"ר שמואל חיים בסאן. וח"ב ג' שו"ת לנכדו ה"ר מנחם ב"ר יצחק נווירה בשם קרוא מקרא, אסור קדושה, שומר שבת: מנטובה, עדתי"ך, 4°.

928. **פני יצחק**. ה"ר יצחק פראנסים. דרושים: שאלוניקי, תקי"ג, 2°.

929. **פני יצחק**. ה"ר יצחק ב"ר שלמה זלמן הכהן. פי' על מס' ביצה: לבוב, תקנ"ה, 4°.

930. **פני יצחק**. ה"ר יצחק שן. פי' על הל' שחיטה: קראקא, שנ"א, 4°. (רשימת רוו"ק ול"ע).

931. **פני יצחק זוטא**. ה"ר יצחק ב"ר דוד מיאנוב. ח"א מחבורו על הש"ס פי' על סדר זרעים ומועד ובסופו קו"א מח"ב לסדר קדשים עסרות נזיקין: ד"א, תצ"א, 2°. [וכ' בהקדמתו שחיבר ס' אפי רברבי פי' הלכות ופוסקים ושו"ת וס' דברי הלכה, מנחת יצחק, פחד יצחק ע"ש].

932. **פני כסא**. (עיין כסא דוד, כסא רחמים).

933. **פני הכרובים**. (עיין שמש צדקה).

934. **פני לבנה**. ה"ר יהושע העשיל אבד"ק שוואבאך. שו"ת. ומזכירו בתשובתו ע"ד הגט בקליווא בס' אור הישר ע"ש: (שי"ג).

935. **פני מבין**. ה"ר בכור יצחק נאבארו. פי' על מס' סנהדרין ב' חלקים: שאלוניקי, תקע"א—ע"ו, 2°.

936. **פני המים**. (עיין תנא ושייר).

937. **פני מלך**. ה"ר שלום בוזאגלו. פי' על האדרות ובסופו כבוד מלך פי' מאמרי התיקונים בס' עץ חיים למהרח"ו והשמטות לספרו כסא מלך: לונדון, תקל"ג, 8°.

938. **פני המנורה**. ה"ר משה ב"ר שמעון מרגליות. פי' עפ"ת. מביאו בפי' מראה הפנים שלו על הירושלמי: (שי"ג).

939. **פני משה**. ה"ר משה אלמושנינו. פי' על התורה, כ"י: (ש"י). אבל נמצא בב"י רח"ם № 697 וכ' שם שהוא פי' ע"ס המדות לאריסטו וע"כ גם במפתח.

940. **פני משה**. ה"ר משה ב"ר ישעיה כ"ץ. פי' על אגדות הש"ס בי"ח מסכתות: ווילמרשדארף, תע"ו, 4°. [ג"ח ס' מתנת חלקו פי' הלכות, דרוש משה עה"ת, וס' מסוה משה פי' הלכות ואגדות ודרושים].

941. **פני משה**. ה"ר משה ב"ר יששכר יפה. דרוש א' מדרשותיו ע"ס ברכות: לובלין, את"ם, 4°.

942. **פני משה**. ה"ר משה מרגליות ב"ר שמעון. פי' על כל תלמוד ירושלמי ועמו מראה הפנים כתוס' שו"ע בש"ס ורמב"ם. נדפס ממנו ע"ס נשים: ד"א, תקט"ו. ווארשא, תקצ"ז, 2°. וע"ס נזיקין: ליוורנו, תק"ל, 2°. ועל מס' ברכות ודף ראשון ממס' פאה ד' ליוורנו (בלי שער). ויתר סדר זרעים וכל סדר מועד עוד בכ"י. [ג"ח ס' באר מים חיים פי' על מס' שבת ועירובין, ומזכירו במראה הפנים הנ"ל רים מס' שבת ע"ש].

943. **פני משה**. ה"ר משה ב"ר נסים בנבנשתי. שו"ת ג' חלקים (כסדר ד' טורים בכל חלק): ח"א ק' שו"ת בדיני ש"ע ח"מ: קונשטנטינא, הבי"ת הז"ה, 2°. ח"ב קל"ב שו"ת בדיני ש"ע אה"ע: שם, במשפ"ט, 2°. ח"ג שו"ת בדיני ש"ע י"ד: שם, תע"ט, 2°.

944. **פני משה**. (עיין אוהל מועד, מנחה חדשה, עיני ישראל).

945. **פני רבה**. ה"ר מנשה בן יוסף בן ישראל מפתח ומ"מ לכל פסוקי התנ"ך במדרש רבות עה"ת וה"מ ע"פ סדר תנ"ך ובסופו מפתח הענינים בערכין כסדר א"ב: ד"א, שפ"ח, 4°.

946. **פני רבה**. (עיין שארית יעקב).

947. **פני הרגל**. מה שנוהגים לומר בעיר תונס בין פורים לפסח בכל מוצ"ש. ליוורנו, שיש"ו, 8°.

948. **פני שבת**. (עיין שארית יעקב).

949. **פני שלמה**. ה"ר שלמה אמארילייו. דרושים וכמעט רובם על מוסדות הדין: שאלוניקי, תע"ז. (ולונן גא"פ דת"ל הערה g: עת"ה), 2°.

950. **פני שלמה**. ה"ר שלמה גאנצפריד. פי' על מס' ב"ב: זאלקווא, התו"ר, 2°.

951. **פני שמעון**. (עיין מגד ישרים).

952. **פנים חדשות**. ה"ר יצחק ב"ר אברהם חיים ישורון. פי' דינים מכל השו"ת ופוסקים

אחרונים אחר הב"י כסדר ד' טורים ובסוף ח"ב מפתח בסוגיות ש"ס בבלי וירושלמי כסדרן ולשונות הפוסקים ורש"י ותוס' ורמב"ם וטו"כ ומרדכי והרא"ש : ד"ו, תי"א. פפר"מ, תי"א . (ויש חמו"ר ויש חש"ד), 4° (קטן או 8° גדול).

953. פנים יפות . ה"ר פינחס הלוי איש הורוויץ . פי' גדול עה"ת ; (עיין תורה) . עוד כנ"ל לבדו : חמ"ד (זאלקווא וכדומה), ירא"ת, 4° .

954. פנים יפות לנכד הרב חמד משה על אסתר: חמו"ד, 4° . (שי"ג) [ומוסיפני לו מבגנה שנחלף לו בס' פנים מאירות למ. ז. יאסלוטער . (עיין תורה, אסתר)] .

955. פנים לפנים . הוא ס' פרוגנוסטיקון (Prognosticon) לאבוקראט להגיד מראשית את אשר תקרינה בחלאים ונעתק ע"י ה"ר תנחום ב"ר משה תלמיד הר"ש בר"א אביגדור : כ"י די רוסי № 750/4 . (ועיין מקדמת הידיעה) .

956. פנים מאירות. ה"ר מאיר ב"ר יצחק אייזנשטאט . שו"ת וחי' ש"ס ד' חלקים : ח"א ק"י שו"ת עם מפתח בראשו כסדר ד' טורים ואחריהם קו"א השובה להשגה על סי' ל"ז בו (עיין פי' על המסורה) ועד אחרון חי' מס' זבחים והגהות הנוספאות וחי' שבת וחולין : ד"א, עת"ה, 2° . ח"ב כתוב בשער וז"ל : שו"ת וחי' ובאורים ח"ב מחבוריו של הרה"ג וכו' וחי' ב"ק וכו'. וכולל רק חי' מס' גיטין ואח"ז קנ"א שו"ת ומפתח : זולצבאך, תצ"ג, 2° . ח"ג חי' על מס' קדושין וכילה ובסופו שו"ת : זולצבאך, תנח"ם, 2° . ח"ד „חי' הלכות" על מס' ב"ק ולא נקרא בשער בשם פנים מאירות: זולצבאך, ע"ץ חיי"ם הי"א למחזיקי"ם (הפ"ט), 2° . עוד כנ"ל כל החלקים : סדילקאוו, תקצ"ג, 2°.

957. פנים מאירות. (עיין חידושי ש"ס סי' 267 · תורה, אסתר) .

958. פנים מסבירות. ה"ר יהושע פייביל תאומים אבד"ק פרעמסלא. השגות על שו"ת פנים מאירות : ח"א סי' ל"ז נדפס בסוף פי' המסורה ד' זולצבאך, עת"ה, 8° . ברלין, עת"ה, 4° (או 8°) .

959. פנים מסבירות. ה"ר יהושע שפירא אבד"ק שווערין וכו'. ח"א חי' על מס' פסחים פ"א וב' ואח"ז כ"ג שו"ת בהל' פסח . ובהקדמתו כתוב קונטרס הסוגיות ובהם סוגית נסר עם חק יעקב (סג"א י' קי"ד וסס"ג שלי ח"א בשמו) . ונקרא בשם ארבע שיטות למהרי"ש : פפר"א, תקל"א, 2° .

960. פנים מסבירות . ה"ר יוסף ב"ר יצחק אייזיק חבר . מביאו בספרו זרוע נטויה ונראה שהוא פי' אבות : (שי"ג) .

961. פנים מסבירות. ה"ר משה מיינשטרש. מווין . חי' על גפ"ת : (תג"י מ' קי"ד) .

962. פנים מסבירות . ה"ר משה ב"ר שמעון חזן . חי' על קצת אגדות בעין יעקב ח"א : פראג, תנ"ג, 4° .

963. פנים במשפט . על חכמת התכונה נעתק מל' איטלקי ע"י ה"ר שלמה ב"ר אברהם אביגדור : כ"י יה"ש .

964. פנת הדת. ה"ר יהונתן אייבשיץ . להשיב לבעלי הקדמות למה לא נברא העולם מקדם . הזכירו במכתבו לבעל פני יהושע הנדפס בכ"ת ג' מכתב ב' והאחרון ע"ש .

965. פנת יקרת . כ"ר יצחק בכ"ר שלמה הקראי . באור עשרה עקרים ללמוד התלמידים וד' שערים בדיני שבת מס' המצות לכ"ר משה בגי בקצרה ואח"ז מכתב אחוז וכו' להיש"ר מקנדיא וג' מכתבי הרי"מ יאסט משנת תקפ"ט—נ"א אל הקראים כתובים עברית ומתורגמים בל' קדר ובסופו ס"א שו"ת בעניני האמונה בל' קדר : גוזלאוו, צדק"ת . ונדפס לו שער חדש בשנת ת"ר ודף אחרון מי' עיקרים הנ"ל בהשמטת דברים בסופו 4° .

966. פס ידא . כ"ר אברהם הרופא הטרוקי בכ"ר יאשיהו הקראי . לקוטים שונים : (אר"ץ) .

967. פס ידא . ה"ר חיים יוסף דוד אזולאי . חי' על הרמב"ם : הזכירו בספרו שמחת הרגל ח"ב דנ"א ע"ב : (יוא"ל) .

968. פסח גדול . ה"ר יעקב עמדין המכונה יעב"ץ . דרוש על ענין פסח אם דוחה שבת. [והוא תולא תמיכות מספרו הקשורים ליעקב] : אלטונא, תקל"ה, 4° .

969. פסח מעובין . ה"ר חיים ב"ר ישראל בנבנשתי . שס"ה דינים לבדיקת חמץ וע"פ ודיני הסדר מלוקטים מספריו כנה"ג וסדר תפלת ערבית ללילי יו"ט הראשון וסדר ההגדה ד"ו, תנ"ב, 4° . (ג' פעמים בשנה ההיא) . עם נוספות כמנהג אשכנז . (ועם הגהות כ"י ה"ר יעב"ץ : זעדנער 441) [ודלא כרד"א : № 225 & 493, q : תס"ב . גם מ"ש בשג"ב פ' כ"ב ושס"ג שלי במקומו שנדפס גם בקושט' לא מצאתי לו חבר] .

970. פסיקתא (זוטרתא) . ה"ר טוביהו ב"ר אליעזר הגדול . מדרשים ובאורי פסוקים

ומאמרים מלוקטים מספרא וספרי ומכילתא וכו' כסדר התורה וח"מ ונדפס מס' ויקרא עד סוף התורה: ד"ו, ש"ו, 2°. (שם כמש"ה. פראג, בשלו"ם ובסופו תפ"ד 4°). עוד ככ"ל עם העתקה לטינית ע"י אוגוליני. נדפס באוצר חבוריו חלק ט"ו וט"ז ע"ש. וע"ש בראשית ושמות הילה"ך חיד"א בב"י כמ"ש בשג"א ט' א' ושה"ג שלי ח"א בשמו ע"ש. ועל ח"מ נמצא בב"י אוקספודר (אורי) № 124 וכ"י די רוסי № 206. וכולו בב"י רד"א № 256, F עיין צונץ גא"פ דרשֿ"ד a.

971. פסיקתא דרב כהנא. הזכיר רבינו מנוח בפי' הרמב"ם הל' לולב. וה"ר חיד"א ראה בקלף כ"י ישן נושן דף אחרון מפסיקתא וכתוב בסוף הדף השלת וזאת הברכה ברוך המקום שזיכני להשלים פסיקתא דרב כהנא. כנראה שהיא מחוברת על הפרשיות. ובס' זה ינחמנו דל"ז סוף ע"ב מביא מאמר פסיקתא רבתי על שם פסיקתא דרב כהנא ואין הדבר כן כי זה לחוד וזה לחוד (עיין בסמוך ועיין במלואים). ובש"י וסה"ד כתוב: פסיקתא רבתא דרב כהנא, מאמרים נוראים נפלאים מלוקטים מתנאים ואמוראים הובא בתוס' ומרדכי. ואפשר פסיקתא דרב כהנא קורין לה פסיקתא רבתי דרב כהנא: (שג"ב פ' כ"ה ושה"ג שלי במקומו). (ועי' מדרש הפטרות).

972. פסיקתא רבתי. א' ממדרשי רז"ל הקדמונים בדינים כמו הילמדנו ושאלתות ובו מ"ה פרקים או פסיקתות על ר"ח וחנוכה וד' פרשיות ופסח שבועות וג' הפטרות דפורענותא וז' דנחמתא ור"ה ויום גדליה ושבת שובה ויו"כ (ולפי"ז חסר על סוכות או נכלל ונבלע בראשונים), והילקוט מביא מאמרים בשמה. ויש קורין לו מדרש נחמות. עיין כ"י רח"ם № 664 ועיין צונץ גא"פ פ' י"ג. וזה נקרא בדפוס פסיקתא דרב כהנא ומסודר כסדר הפרשיות: חמו"ד (פראג, תי"ג—ט"ו), 4°. (ועם איזה הגהות הר"וו היירנהיים כ"י: צעדנער ע' 633). עוד ככ"ל עם פי' קצת מלות קשות בסופו: שקלאוו, תקס"ו. שם, תקע"ג, 4°. עוד ככ"ל עם פי' והגהות לה"ר זאב וואלף ב"ר ישראל איסר איינהארן: ברעסלווא, תקצ"א, 4°. (עיין זרע אפרים).

973. ס' פסק.קבלה להרוקח ז"ל.(עי' ס' הכבוד).

974. פסק על ענין הגט בווינציא לה"ר משה פרובינצאלו: מנטובה, שכ"ז, 4°. (ועיין אלה הדברים).

975. פסק לה"ר דוד נונים טורים מס' שבט מישור: ד"א, תס"ז, 4°.

976. פסק על חליצה והגאונים: פראג, שס"ט, 4°. [ואולי הוא למהר"ל מפראג והזכירו בעל תוי"ט בתשובותיו אשר בשו"ת גאוני בתראי ע"ש סי' יו"ד: (צונץ גא"ל דרש"ת ע"ש סי' רכ"ט). ופירשט ח"ב דרס"ז מיחסו לו בפשיטות ע"ש].

977. פסק ה"ר יצחק ליאון ן' צור וה"ר יעקב ישראל ב"ר רפאל פינצי מריקאנטי בדברי ריב וגאוני ק"ק רומי הסיבו עליו ובטלוהו: רומא, קרא"ו, 4°.

978. פסק סדרו של רב שרירא גאון. (עיין תשובת רב שרירא גאון).

979. פסק על עגונה. לה"ר יעקב פאלאק ב"ר יצחק הלוי ותשובת מורו מהר"ל מפראג והספד מהר"ל מפראג על מות ה"ר עקיבא גינצבורג מפפד"מ: פראג, שמח"ו, 4°. פפר"מ, תע"ט, 8°.

980. פסק על קדושין לה"ר שבנא מלובלין וסדר גיטין למהר"י מרגליות: כ"י רד"א תקמ"ב ואולי ק"ד q, № 616.

981. פסק על שטר חלוקה בין שני אחים לה"ר רפאל צווידאל והר"מ פרווינצאלו: ד"ו, ש"ס, 4°.

982. פסקי הגמרא עם מ"מ ותי' כסדר התלמוד לדון יוסף בן שלמה ן' יחייא: (ש"ק דנ"ט). וכתבם אח"ז בקצרה ודרך שיר מרובע: (שם ועי' דה"י לבני יחייא דף ט').

983. פסקי דינים לה"ר עזריאל גאון ולה"ר גרשון לטיף: כ"י די רוסי № 97/₂—₃.

984. פסקי דינים הרבה להראשונים חכמי התוס' ומהר"ם: כ"י רח"ם № 765.

985. פסקי דינים. (עיין שער היחוד).

986. פסקי רב האי גאון ותשו' על פדות ישראל כ"י די רוסי № 327/₁₀. [ואולי תשו' זו נדפסה בכוכבי יצחק חוברת.. מכ"י לייפציג].

987. פסקי הלכות להראב"ד המשיג ושו"ת. עיין שג"א א' ו' ושה"ג שלי ח"א בשמו.

988. פסקי הלכות להרא"ה ראה ה"ר חיד"א בכ"י כמ"ש בשג"א א' ל' ושה"ג שלי ח"א בשמו. ובכ"י רד"א q, № 630 נמצא קונט' פסקי נדה ומשפטי בדיקת הריאה לו ז"ל ע"ש ועיין רד"א תקמ"ב כ"י אות פ' סי' ג'.

989. פסקי (הלכות) הרא"ש עם קצור פסקי הרא"ש: ד"ו, חש"ד, 2°. (ועיין תלמוד).

990. פסקי הלכות לרבינו גרשום מאור הגולה (הרגמ"ה). מזכיר בעל שבלי הלקט: (ול"א ג' י"ד ושה"ג שלי ח"א בשמו).

991. פסקי חלה להרשב"א : קונשטנטינא, רע"ח, 4° . [ונדפס ח"א דף כ' כתב שנלוו לזה עוד : ס' אמרות טהורות לר"א חיון . פי' הכתובה להרמב"ן ופי' הגט . משפטי ההרם להרמב"ן . הלכות טרפות לר"ד אבן יחייא . דיני דגרמי להרמב"ן וס' לכל חפץ לר"י אברבנאל : קושט', ר'... 4° . והושגני לו מערב רב שעלה בידו מספרים רבים בכרך א', כמו כה"ס № 3231 וז"ז] .

992. פסקי ה"ר חסדאי ב"ר יהודה על התלמוד. נזכרו בשו"ת הריב"ש תלמידו ומהם על מס' ע"ז בסי' כ"ה ועל מס' גיטין בסי' קפ"ו וע"ש .

993. פסקי ה"ר יהודה מצליח נזכרו בב"י,כמ"ש רמש"ג בתג"י י' ל"ט ע"ש .

994. פסקי הלכות למהרי"ק : כ"י יוא"ל .

995. פסקי הלכות לרבינו יחיאל הכיר מפאריז ורבני צרפת : כ"י די רוסי № 146/16·17 .

996. פסקי הלכות לה"ר יעקב ב"ר יצחק הלוי המכונה יעבץ . נזכרו במרדכי חולין סימן אקפ"ג : (צונץ גא"ל דל"א) .

997. פסקי הלכות לה"ר יצחק אבן גיאת . מביאין הראשונים : (בג"ב י' ט' ושה"ג שלי ח"א בשמו) . וחלק מהם נמצא בכ"י פאריז № 170 a f ועי' מ"ע לגייגר חלק ה' דשל"ו וכו' .

998. פסקי הלכות הרי"ף מאיזו מסכתות: כ"י רח"ם № 699 . [ובמפתח שם כ' שהם הלכות הרי"ף ואין כאן פנים חדשות] .

999. פסקי הלכות לרבינו ישעיה דטראני הראשון (הרי"ד) . על ט"ז מסכתות ראה ה"ר חיד"א בכ"י ועל ד' מהם היו בידו בכ"י כמ"ש בשג"א י' כ' ושג"ב י' כ' ושה"ג שלי ח"א בשמו . על מס' ברכות נדרים נדה ע"ז וחולין נמצא בכ"י רח"ם № 705 . ועל מס' ברכות ע"ז וחולין בכ"י ווין № 41 . ועל ברכות מזוזה תפילין ציצית ע"ז וחולין בכ"י יוא"ל . עיין המזכיר ד' דנ"ד № 12 ושנית שם № 23 . וקצת מהם נדפסו כמו : על מס' ברכות מכ"י ווין הנ"ל בס' בית נתן עיין שם . ועל מס' ר"ה חגיגה ותענית (עיין אהלי יצחק ועי' המכריע) ועל מס' סוכה (עיין סם היים , ועיין ג"כ תוספות רי"ד) . ונראה שהם שמביא בע"ס מאור עינים שילהי פי"ז ופמ"ב ומ"ג וקורא להם מהדורות ר"י הראשון ע"ש .

1000. פסקי הלכות לרבינו ישעיה האחרון (הריא"ז).לכל סדר מועד (אורבינו 32 מיוחס לר' יצחק דורא או לר"י מטיוואלי?) נשים נזיקין וברכות והלכות קטנות וחולין ראה ה"ר חיד"א בכ"י כמ"ש בשג"ב י' כ"א ושה"ג שלי בשמו . וכן נמצא בכ"י רח"ם № 704 . וע"ס נזיקין לבד : שם № 703 . וע"ס נשים לבד : כ"י די רוסי 934 & № 793 .

1001. פסקי ה"ר ליווא סג"ל בפיררה וה"ר אברהם מינץ בפאדובה : ד"ו, רע"א, 4°.

1002. פסקי ה"ר מנחם דריקאנטי עם מפתח בסופו : בולוניא , יפר"ח, 4° . (ועם הגהות עפ"י כ"י ישן מה"ר רח"ם, כ"י : צעדנר 527). עוד כנ"ל בהשמטת קצת סימנים מפני מורא: סדילקאוו, תקצ"ו , 4° .

1003. פסקי ה"ר מנחם ריקאנטי אחרון מפיררה . היו בכ"י ביד ה"ר חננאל ניפי כמ"ש בזל"ע מ' סי' ב' ע"ש .

1004. פסקי הרמ"ך על ענין הגט: כ"י וואטיקאן № 154/2 .

1005. פסקי מרדכי לה"ר יעקב ב"ר יוסף לואנץ (תלמיד ה"ר אליעזר טריויש) . הוא קצור ס' רב מרדכי עם הגהות : כ"י רד"א № 619, q .

1006. פסקי ה"ר מתתי' טריווים : כ"י יוא"ל .

1007. פסקי הסמ"ג ואור זרוע הוא קצור הספרים הסם : כ"י רד"א תקמ"ב ובק"ד לא נמצא לי .

1008. פסקי ריקאנטי חדשים . ה"ר יעקב חי ריקאנטי אבד"ק וירונה.פסקי דינים ושו"ת: ליוורנו , תקע"ג , 4° .
[ג"ח ס' אפיקי מים , אהלי יעקב , חלק יעקב דרושים . הר הטוב על מאמרי עין יעקב . נוה יעקב דרושים . (זל"ע י' מ')] .

1009. פסקי שחיטה ובדיקה לה"ר יהודה העניו ב"ר בנימין הרופא עם פי':כ"י רח"ם № 706 וכ"י די רוסי № 99 בשם הלכות שו"ב עם פי' לפלאי ע"ש . (ועיין פי' על הל' שו"ב הנ"ל לעיל סי' 627) . ובכ"י די רוסי № 875 נמצא לו הל' שחיטה עם הגהות וכו' . ובכ"י יה"ש נמצא פסקי הלכות שחיטות וטריפות משנת קע"ו.ובכ"י הפליט № 61—2 סי' ד' וה' נמצא לו פסקי הל' שו"ב ושם סי' ז' הל' טרפה ארוכות לו ז"ל ע"ש , ובכ"ז נראה שהכל חבור א' : כ"י וואטיקאן 181, אורבינו 32,בענציאן 35 (ועיין וואלף ח"ג ע' 699 , רשמש"ש 1298) .

1010. פסקי דינים לרש"י ז"ל . קובץ הלכות ודינים ופסקים מן התלמוד וספרי הגאונים והראשונים שהיו לפניו . ונראה שכל החבורים הנזכרים בשמו בקצת פוסקים ומפרשים קדמונים והנמצאים עוד בכ"י כולם לקוטים

מהם, כמו: סדור רש"י הנז' בתוס' פסחים דקי"ד ע"א, סדר נשיאת כפים הנז' בתוס' סוטה דלט"א, הלכות נדה הנז' בשבלי הלקט ח"ב כ"י. פסקים באו"ה הנמצאים עוד בכ"י. הלכות פסח נ"ד סימנים אשר במחזור ויטרי כ"י יוא"ל וכתוב עליהם «מבית מדרשו של ר' שלמה ב"ר יצחק צרפתי ז"ל» וז"ז: (פירסט ח"ב דפ"ט).

1011. **פסקי דינים** לה"ר שמואל מרומרוג הוא הרשב"ם. נזכרו במפתחות ס' תמים דעים סוף הל' חמץ.

1012. **פסקי הלכות שחיטות וטרפות**. (עיין פסוקי שו"ב).

1013. **פסקי** רבי שמואל. (עיין פסקי ר' שמעון).

1014. **פסקי** ה"ר שמחה ב"ר שמואל משפירא. נזכרו בתשו' מהר"ם הקצרות סי' קנ"ד: (צונץ גא"ל דל"ו).

1015. **פסקי** רבי שמעון די מודינא: (ש"י). נראה שצ"ל ר' שמואל והם פסקי רשב"ם (ועי' שו"ת רשד"ם).

1016. **פסקי תוספות**. לדעת הר"ב דברי אמת חיברם הרא"ש ז"ל ודעת ה"ר יעב"ץ בס' משנה לחם כן מס' פסחים שחיברם הטור. ולפי שלא נודע גם לה"ר חיד"א שרש הדברים הניחם בספק. כמ"ש בשג"ב כ"ו ול"א ג' ושה"ג שלי במקומו ע"ש. אבל בקונט' שם הגדולים לנכד מהר"ש שליסשטט כ' שחיברם ה"ר יחזקאל דודו של הר"א מטוך. וגם ה"ר יעקב נורטהויזן עשה פסקי תוספות. עיין דברים עתיקים ב' דף ע'. והאמת כי בפוסקים האחרונים יש סמוכין לשני מיני פסקי תוספות. עי' שג"ב כ"ו כ"ז ושה"ג שלי במקומו.

1017. **פסקים באו"ה**. (עיין פסקי דינים).

1018. **ס' הפסקים וס' הדינים**. (עיין באר מים חיים).

1019. **פסקים ודינים** לגדולי הראשונים והאחרונים: כ"י רח"ם № 741.

1020. **פסקים ודרושים** לה"ר אלישמע מאיר פאדובאני. נמצא בכ"י רמש"ג כמ"ש בתג"י א' ק"ב ע"ש. ג"א המשך קצור הל' טרפות ותערובות מס' ס' והלאה במקום שפסק רבו בע"ס זרע אמת בחלק שני.

1021. **פסקים ודרושים** לה"ר ישעיה רומאנין מפירארה: כ"י רח"ם № 700.

1022. **פסקים** בדבר התלישה פסולה לאיזה גדולים (לה"ר מרדכי יפה בעל הלבושים ולזולתו) חמו"ר (פראג ? 1608 ?), 4°.

1023. **פסקים וכתבים**. (עיין תרומת הדשן).

1024. **פסקים** על מס' **מכות** לה"ר יחיאל בן הרא"ש. נדפסו קצתם בשו"ת זכרון יהודה לאחיו ה"ר יהודה ז"ל (ועי' זה באות ז').

1025. **פסקים ומכתבים** לה"ר עובדיה ספורנו: כ"י די רוסי № 370/3.

1026. **פסקים וענינים** כסדר התלמוד: כ"י רח"ם № 701.

1027. **פסקים** לרבנים שונים: כ"י די רוסי № 130/7.

1028. **פסקים ושו"ת** לה"ר אלחנן דוד קרמי. ראה הרמש"ג בכ"י כמ"ש בתג"י א' פ"א ע"ש.

1029. **פסקים ושו"ת** לה"ר דוד חיים בה"ר אברהם שמואל דיינה, כ"י: (תג"י ד' כ"ב).

1030. **פסקים ושו"ת** לה"ר יהושע ב"ר ישראל נתן איש צונצין, כ"י. כ"כ בתג"י י' ר"כ בשם ה"ר חיד"א ז"ל בספריו ע"ש. אבל מדברי ה"ר חיד"א ז"ל בשה"ג אינו נראה שחיבר שו"ת ופסקים. עיין שג"ב ג' ד' ושה"ג שלי ח"ב אות ג' בקו"א № 5. ואולי נמצא כן בא' מספרי ה"ר חיד"א האחרים או אולי נתחלף לו זה בה"ר יהושע צונצין בע"ס נחלה ליהושע שהיה כששים ושבעים שנה אחריו. ועי' שג"א י' ס"א ושה"ג שלי ח"א בשמו.

1031. **פסקים ושו"ת** לה"ר משה ציון. הזכירם הר"ב עבודת ישראל דקכ"ט ע"א: (תג"י מ' ע"ד).

1032. **פסקים** לרבינו תם (בעל התוספות): (ש"ק). ונראה שכוונתו לס' הישר שלו, עי' זה.

1033. **פסקים ותשובות** לנוצרים לה"ר יהושע סגרי. עיין תג"י י' רי"ז.

1034. **פסקים ותשובות** בענין האסור שמואל ב"ר משה מפירושה שקידש והכריחוהו לגרש והת"ז הוציאוהו לעז על הגט. ג' חלקים וח"א מתחיל אלה הדברים וכו' לכן יש רשימות שנקרא בם הספר כן: מנטובה, שכ"ה, 4°.

1035. **פעדאן**. (עיין השארת הנפש).

1036. **פעולה בקבלה** להרמ"ה לוצאטו ורמ"ד ואלי ע"ד ויכוח: כ"י אצ"ל. עיין כ"ח ג' דף קל"א הערה י"ט.

1037. **פעולת אמת**. ה"ר שמואל ליב קוידער. שבעה מאמרי שמעתתא: פראג, תקפ"ט, 4°.

1038. **פעולת הכוכבים** ומזלות בידיעות חכמת הכוכבים והשבונות אילטגניניות: כ"י מינכען № 288/8.

1039. **פעולת השם**. ה"ר יהודה ב"ר שמואל הלוי. על שם בן ד' אותיות ע"פ סוד

ופעולותיו השונות בקבלה מעשית : כ״י שם № $288/_5$.

1040. פעלי הכפל . (עיין דקדוק לר״י חיוג) .

1041. ס׳ הפעלים שהם מגזרת השמות לה״ר יהודה בן בלעם . כל הפעלים הנגזרים משמות כסדר א״ב עם באורם בל׳ ערבי וכו׳ . וקצת ממנו בהעתקה עברית מכ״י פאריז נדפס לדוגמא בתוס׳ עק״ד תר״ו № 42 . ולפ״ד רמש״ש נמצא גם בכ״י ליידן № $56/_{11}$ ע״ש .

1042. הפעם אודה . לחינוך הילדים . כולל ה׳ הפטרות לפסח בתרגום יונתן בן עוזיאל פ״א משלי איוב דניאל והגדה ש״פ כולו כמנהג ארצות המערב : חמו״ד (ד״א , 1838) , 8° .

1043. פעמון ורמון . ה״ר מרדכי ב״ר יעקב מפראג . הוא ס׳ עסיס רמונים לר״ש גאליקו וס׳ פלח הרמון להרמ״ע עם תוס׳ באור והגהות ובסופו ס׳ אור נערב להרמ״ק: ד״א , תס״ח . קאריץ , תקמ״ו , 4° .

1044. פעמוני זהב . ה״ר דוד כ״ץ דיין ומ״ץ בקראטאשין . פי׳ על תהלים בדרך דרוש עד סי׳ מ״א : פיורדא , תקכ״ט , 4° . [ג״ת ס׳ מנחת כהן פי׳ ע״ס תורת העולה להרמ״א ז״ל , כמ״ש בזל״ל ד׳ כ״ב ע״ש] .

1045. פענח רזא . ה״ר יצחק ב״ר יהודה הלוי נכד מהר״ש מפלייזא . פשטים קצרים כסדר התורה מלוקט מספרי קדמונים בנוטריקון וגימטריאות עם הגהות המ״ל ה״ר יצחק ב״ר שמשון כ״ץ חתן מהר״ל מפראג : פראג , שס״ז , 4° . עוד כנ״ל עם תוס׳ הגהות לה״ר יהודה ליב ב״ר יואל דיין מפוזנא : ד״א , נח״ת . טארנאפאל , תקע״ג , 8° . [וה״ר חיד״א ראהו בכ״י קונץ גדול כס׳ סדר הדורות כנראה שבדפוס השמיטו ממנו רב וקצרוהו (עי׳ שג״ב ל״ד ושה״ג שלי בשמו). וגם לרמ״ש גירונדי נמצא בכ״י גדול הרבה מהנדפס . עיין כ״ת ז׳ דס״ט ועי׳ צונץ גא״ל דצ״ב—צ״ה]. (ועם הגהות כ״י : צעדנר 367).

1046. פעסטזעצונג וועגן יהודים . נעתק מל׳ רוסיא ללשון יהודית ע״י קאנסטאנטין קאלינסקי : ווילנא והוראדנא , תקצ״ה, 8°. (ועי׳ חק על אודות היהודים וכו׳) .

1047. פצחו ורננו וזמרו . ה״ר שח״י (חיים יצחקי ?) . שני שירים (?) : מנטובה , תצ״ד , 8° .

1048. פצעי אוהב . ה״ר ישראל נגארה . פי׳ על איוב : (קוה״ד דמט״ב) .

1049. ס׳ הפקדון . רב האי גאון בנו של רב שרירא גאון : (ש״ק דל״ז . ש״י) . ונראה שהוא א׳ משעריו בדיני פקדון כספרו מקח וממכר וכו׳ . (ועיין שערים) .

1050. פקודי ה׳ . ה״ר יצחק ב״ר אשר מפולין. תקונים מהרוקח והריז״ל ותרי״ג מצות בל״א: ד״א , ת״ן , 8° .

1051. פקודת המלך . ה״ר ישראל נחמן ב״ר יוסף דראביטשר. פי׳ על הרמב״ם והספדים ב׳ חלקים : ליוורנו , תקס״ד , 4° .

1052. פקודת הרוממות לתשלום משפט אחוזת הסוחרים והמסחור לזולתם בארץ רוסיא . נעתק לעברי ע״י ה״ר יצחק אייזיק ב״ר משה שטיין ממינסק : ווילנא 1825, 4°.

1053. פקח כח השכל . ה״ר יוחנן אלימאן . חבור מחקרי בדרך מליצה עם פי׳ והערות ד׳ חלקים בשם : פתחי שערים , עולם המנהג, עולם המוחשים , עולם הדמיון: כ״י המחבר עצמו ביד יה״ש .

1054. פראגער אויפצוג ביום הולדת לעהפאלד ערצהערצאג אונד פרינץ פאן עסטרייך כ״ו אייר תע״ו : פראג , תע״ו , 4° .

1055. ס׳ פראטיקא (או מעשה הרפואה) לאלראזי על חלי הקדחת בהעתקה עברית לא נודע מי המעתיק : כ״י ווין № 140 .

1056. פרדס . ס׳ דינים . חיברו רבינו שמואל מבונבורג תלמיד רש״י ז״ל:(שג״א ו׳ ושה״ג שלי במקומו) . [שגגה היא בידו כי הוא ס׳ לקוטי הפרדס שבידינו ועי׳ זה ומ״ש שם] .

1057. ס׳ הפרדס . ר׳ אהרן המקובל ראש ישיבה בבבל . ס׳ קבלה . הובא בפי׳ הר״מ בוטריל ע״ס יצירה פ״א כמה זמני וז״ז, ע״ש .

1058. ס׳ הפרדס . ה״ר אריה ליב ב״ר מרדכי הלוי עפשטיין . הי׳ מס׳ שבת ע״פ פרדס למ״ע לקרות ק״ש ול״מ ע לשמור שבת ואח״ז ס׳ הדרושים לשבת הגדול ותשובה וחי׳ רוב סדר מועד ושארי דרושים וכלל גם ס׳ הלקוטים ואח״ז ס׳ הספדים בולל הספדים ורוב מס׳ מ״ק ותענית מפורשים בו , גם ס׳ ילקוט שכר ועונש מכל מ״ע ול״ת הנהוגות ורוב מצות שאין נהוגות ע״פ רמז , ובסופו ס׳ הלכה אחרונה לדעת הלכה ברורה בספק הדין וס׳ קונטרס הראיות רוב דיני ש״ע א״ח עד הל׳ שבת ושארי דיני הד׳ ש״ע ובתוכם הרבה שו״ת : קעניגסבערג , תקכ״ד (וצעדנר : 1759 שהוא : תקי״ט) , 4° . [ועוד חיבר ס׳ הפרדס מכל מצות הנהוגות כפי סדר

ס' אור השנים מליל מ"ש עד סוף כל השנה ובתוכו נלחון הילה"ר ולא נשלם] .

1059. **ס' הפרדס** על דיני ברכות, כ"י, לה"ר אשר ב"ר חיים נביו (תלמיד הרשב"א) : (שג"ב ל"ג ושה"ג שלי במקומו) . כ"י אפפענה' אדד' № 39, q .

1060. **ס' הפרדס** . ה"ר ידעיה הפניני ב"ר אברהם הבדרשי . משלי מוסר ע"ד ס' מבחר הפנינים ונחלק לשערים : חמו"ד (קונשטנטינא , הרע"ו) , 4° .

1061. **ס' הפרדס** . פסקי דינים והלכות לרש"י ז"ל וממנו לוקטו ונאספו לקוטי הפרדס שבידינו, עיין זה : קונשטנטינא, תקס"ב , 2°. [ובמרדכי סוף ברכות מביאו בלשון : ס' הפרדס שסידר רש"י ע"ש . ולה"ר חיד"א היה ספר בכ"י על קלף ובו שכ"ו סימנים דינים והלכות מרש"י ז"ל ואמרו לו שהוא ס' הפרדס . עיין שג"ב ל"א ושה"ג שלי במקומו . ועיין פסקי דינים לרש"י ז"ל לעיל] .

1062. **פרדס הבינה** . ה"ר משה ב"ר אהרן מספה מסלאנט . ב"ח : ח"א י"ג דרושים ובאורי מאמרי רז"ל ע"פ חקירה והגיון . ח"ב י"ב תשובות שונות בעניני ש"ס ופוסקים ראשונים ואחרונים וקרא לו מטעי משה : ד"א (ק"ב) , תרט"ו , 4° .

1063. **פרדס דוד**. ה"ר דוד ב"ר יואל דושבעק. חי' על מדרשים והילוקים וסס"ז ישובים על הרמב"ם : זולצבאך , תקמ"ו , 2° .

1064. **פרדס החכמה** . דרושים לה"ר משה ב"ר אהרן מ"מ בסלאנט : סדילקאוו תקצ"ו, 4°.

1065. **פרדס החכמה**. (עיין ערוגת החכמה וכו').

1066. **פרדס משה** . ה"ר משה זכותא . אגרות ושירים ומליצות ורבים מהם על קברות אנשי שם , כ"י : (מאסף תקמ"ה דמ"ו) .

1067. **פרדס קטן** . (עיין שער היחוד) .

1068. **פרדס רמונים** (או ערוגת הבושם או גן הסודות או גן המורה ?) לר' יעקב בן אלעזר . נכתב בשנת קמ"ג : כ"י וואטיקאן Q, 1/4 (וז"ע רשמב"ש 1811, 1839) .

1069. **פרדס רמונים** . ה"ר משה קורדובירו . מפתח ומבוא גדול לחכמת הקבלה בכל מחלקותיה ופי' על הרבה מאמרי זהר ונחלק לל"ב שערים וכל שער לפרקים : שאלוניקי , חש"ד. ד"ו , שמ"ו . קראקא , בש"ן . קאריץ, תקמ"ו , 2° . [וקצור ממנו עשה ה"ר יעקב מן הלוים חתן הרי"א די מודינא כמ"ש בתג"י י' קנ"ג ע"ש] . (ועם הגהות הרמ"ז כ"י : לעדנר 571) .

1070. **פרדס רמונים** . ה"ר שם טוב ב"ר יצחק ן' שפרוט מטודילה . פי' על כל אגדות הקשות קצת כסדר התלמוד : סביוניטה , שי"ד , 4° .

1071. **פרדס רמונים** . (עיין מעשה טוביה) .

1072. **פרדס שושנים** . (עיין אסירי התקוה) .

1073. **פרדס שמואל** . האמורא שמואל ירחינאה . מובא בתשו' כ"י ב"ר דוד פרווינצאלו בקובץ דברי חכמים ע"ש דף ע' .

1074. **ס' הפרוזדור** . (עיין מגדל דוד) .

1075. **פרורי לחם** . ה"ר ישראל בנימן בה"ר ישעיה בסאן . פי' ע"ס אגלי טל תשובות לאביו ז"ל : (זז"ל י' ל"ו) .

1076. **פרורי פת הקמח** . (ה"ר משה בה"ר יעקב חאגיז (המני"ח) . קצת פי' דניאל ונדפס עם הפנים ושארי פירושים.(עי' חבצלת השרון , תורה , דניאל) .

1077. **פרח הדר השרון**. ה"ר אהרן פאללאק. שיר ידידות ליום חתונה עם ת"א : ווין , תקפ"ט , 8° .

1078. **פרח לבנון**. ה"ר יהודה ב"ר יוסף לבית פרץ . דרשות ופשטים כסדר התורה ובו פשטים ה"ר משה (בעל עט סופר) ב"ר מיכאל הכהן הרב מורה צדק על ח"מ וגם דרשות מס' נחל איתן לקרובו ה"ר יצחק קאבאליירו : ברלין , מדב"י פרץ יאת"ה . (בע"ת . והסכמת הרב דברלין היא מיום ג' ו' כסליו תע"ג , ע"ש) 4° . [ור"י קאוואליירו הנ"ל חיבר ג"כ ס' נהרות איתן שו"ת ע"ש בהקדמה] .

1079. **פרח מטה אהרן** . ה"ר אהרן ב"ר חיים אברהם פרחיה הכהן . שו"ת ב' חלקים קכ"ה שו"ת בכל חלק ועם מפתח כסדר הטורים : ד"א , תס"ג , 2° .

1080. **פרח ציץ** . ה"ר אהרן קרדינא . מובא בס' קרנים ריש מאמר ה' וז' ע"ש .

1081. **פרח על קבר אבי** . ה"ר יהודה ב"ר יונה ייטלים . קינה על מות אביו: ווין,תקס"ז, 8°.

1082. **פרח שושן** . ה"ר ישועה זיין . שו"ט על ס' גנת ורדים בכללים: קונשטנטינא תצ"ב, 2°.

1083. **פרח שושן**. ה"ר משה ן' חביב. דקדוק . .

1084. **פרח שושן** . (עיין קרניים) .

1085. **פרח שושן בית לוי** . ה"ר אברהם ב"ר שלום בלעים . דרושים למעלת גודל יראת הרוממות, עם ל' אנגלי : לונדון , 1844, 8°

1086. ס' הפרחון. הוא ספר הדקדוק ושרשים לר"ש פרחון. (עיין מחברת הערוך).

1087. פרחי האביב. ה"ר אברהם בער גאטטלאבער. שירים וכתבי מליצה: יוזעפאוו, תקצ"ז, 8°.

1088. פרחי אזכרה. פ... ל—ר. שיר ליום נשואין עם ת"א לה"ר אהרן פאלאק: ווין, תקע"ג, 4°.

1089. פרחי אלהות. (עיין ס' הסבות,פירושים).

1090. פרחי כהונה. ה"ר אהרן ב"ר חיים אברהם פרחיה הכהן. חי' על קצת מס': ד"א, נטי"ת, 4°.

1091. פרחי כהונה. ה"ר דוד כהן די לארא. משלי מוסר השכל: (פירשט ה"ב דרכ"ג).

1092. פרחי כהונה. (עיין כהונת אברהם).

1093. פרחי צפון. קובץ דברי תורה וחכמה מליצה ושיר למחברים שונים. נאספו ע"י ה"ר אליעזר ליפמאן הורוויץ וה"ר שמואל יוסף פין. הוצאת א': ווילנא, תר"א. הוצאת ב': ווילנא, תר"ד, 8°.

1094. פרחי קדם. ה"ר בנימן קעוואל. ל"ב משלי איזוף וב' שירי גבורים גדעון ויפתח: ווין, תר"ג, 8°.

1095. פרחי רפואה לבירנארד דגורדון. נעתק מל' רומי ע"י ה"ר יקותיאל ב"ר שלמה בנרבונה בשנת ה"א קמ"ח: כ"י מינכען № 84.

1096. פרחי שושנים. ה"ר אברהם פריצול. באורי תורה בקצרה: כ"י די רוסי № 921.

1097. פרחי שושנים. ה"ר משה בה"ר אליהו מחברון. חי' גפ"ת וקצת דרושים (ולחם מן השמים על קצת פרשיות התורה: רובענס q, № 802): קושטנטינא, תצ"ט, 2° (וצעדנר: תצ"ד, 8°). ווארשא... [ופירשט ח"ב דרע"ג מיחסו לאביו נע"ם יד אליהו ע"ש].

1098. פרחי שושנים. באורי תורה ע"ד הפשט וקצת בקבלה לא' קדמון: כ"י רד"א q, № 287.

1099. פרטי פרטין. ה"ר מאיר ב"ר טודרוס הלוי (הרמ"ה). חי' על כל הש"ס ועל מס' הוריות ואבות. היה ביד ה"ר חיד"א בכ"י על קלף ישן וכתוב בהם שחיברם בהיותו אייר וסיון ד"א תתקס"ו וקראם בשם פריטי הוריות ופריטי אבות כמ"ש בשג"א מ' כ"א וש"ג בלי ת"א בשמו.

1100. פרטים שונים מענין אמונת הנוצרים: כ"י יוא"ל.

1101. ס' הפרי. מאה פרקים באיצטגנינות לבטלמיוס עם פי' אבו געפיר אחמד בן יוסף בן אברהם נעתק ע"י ה"ר קלונימוס בשנת ה"א ע"ד ונקרא ג"כ מאה דבורים: כ"י רד"א 0, № 834 וכ"י אוקספורד (אורי № 367) וכ"י ליידן ח"ב № 14/2 וז"ז. עוד כל"ל נעתק ע"י ה"ר אליהו בן יעקב: כ"י די רוסי № 1171.

1102. פרי האדמה. ה"ר מיוחס ב"ר שמואל. חי' על הרמב"ם ד' חלקים ואל החלק האחרון נלוה ס' תוספת הבכורים גם פני האדמה דרושים: שאלוניקי, תקי"ב—י"ז (וי"א: — כ"ד), 2°.

1103. פרי הארץ. ה"ר ישראל מאיר מזרחי. שו"ת על ד' טורים ובסופו חי' על הרמב"ם ומפרשיו: קונשטנטינא, תפ"ז (ויה"י ל"י לישוע"ה, לפ"ג), 2°.

1104. פרי הארץ. ה"ר מנחם מענדיל ב"ר משה. פשטים בקבלה כסדר התורה ובאו בו דברי קדש לה"ר אברהם ב"ר דובער ממעזעריטש בפ' בראשית ע"ד כוונת המקוה ובסופו קצת כתבי המחבר מאה"ק וממכתבי החסיד ה"ר אברהם ב"ר אלכסנדר כ"ץ באזהרת הזריזות לעבודת הבורא: קאפוסט, תקע"ד, 8°.

1105. פרי הארץ. ה"ר פישל מקולקוב. חי' הלכות ושו"ת: זאלקווא... 2°.

1106. פרי בטן. (עיין מעשה טוביה).

1107. פרי הלולים. הי' גאונים כסדר התורה: זאלקווא, תקצ"ז, 8°.

1108. פרי ההדוה. ה"ר מאיר בן יעקב. שיר הגיון לכבוד שר דעשואה הנסיך לעאפאלד פרידריך פראנץ עם ת"א: לייפציג, 1798, 8°.

1109. פרי חדש. ה"ר אברהם אמיגו. חי' על ש"ע א"ח מהל' פסח עד סופו ונאבד: (שג"ב פ' מ"ד וש"ג בלי במקומו).

1110. פרי חדש. ה"ר חזקיה די סילוא. חי' על ש"ע א"ח ה"א: ד"א, ת"ץ, 2°. עוד כל"ל על הל' ר"ח ופסח וי"ט ומגילה ועל ש"ע אה"ע הל' גיטין ובאורים על לשונות הרמב"ם ומפרשיו בס' המדע והל' ע"ז: ד"א, תס"ו. קארלסרוא, תקמ"ז, 2°. עוד כל"ל על הל' סוכה ר"ה ומגילה וכו': זאלקווא, תקט"ו, 2°. עוד כל"ל על ש"ע י"ד עד הל' יין נסך: ד"א, תנ"ב. זאלקווא, תקט"ו. פיורדא, תקכ"ט. סדילקאוו, תקצ"ה, 2°. (ועי' פירות גינוסר, שולחן ערוך).

1111. פרי חכם לא' מגדולי תלמידי ה"ר יצחק

חיים כהן מהחזנים. הוזכר בתג"י ב' מ"ח ע"ב.

1112. **פרי יעקב**. ה"ר יעקב בר"מ אבד"ק יאלא. חי' על סוגיות בוגות בש"ס עם הגהות ה"ר משה מינץ מאובין: אפען, תק"ץ, 2°.

1113. **פרי יצחק**. ה"ר יצחק אבד"ק שקוד. בלור תרי"ג מלות ע"ד רמז' ווילנא והוראדנא, תקצ"ד, 4°.

1114. **פרי יצחק**. ה"ר יצחק אייזיק ב"ר יקותיאל זלמן. פי' ע"ס יצירה וברלשו קלת חי' גפ"ת והרמב"ם ובסופו השמטות מספרו באר יצחק על תקוני זהר: הוראדנא, תקנ"ח, 4°.

1115. **פרי מגדים**. ה"ר יוסף בה"ר מאיר תאומים. בלור על מפרשי ש"ע א"ח הט"ז והמ"א ונפרד לשנים: א) משבצות זהב על הט"ז. ב) אשל אברהם על המ"א ועם הוס' חי' דינים רבים, וברלשו כמה דפין מוסר ודקדוק בהמלאה טובה ומחודשת בדרך שואל ומשיב כסדר א"ב והם ענינים מועילים למדות טובות וכו' (ול"א פ' ל"ח ושה"ג בלי במקומו): פפד"א, תקמ"ז. זאלקווא, תקנ"ח. לבוב, תק"ע. סדילקאוו, תקע"ט. אוסטרהא, תק"פ, 2°. עוד כנ"ל ס' משבצות זהב הנ"ל לבדו: פפד"א, תקמ"ה, 2°. עוד כנ"ל על מפרשי ש"ע י"ד הט"ז והש"ך ונפרד ג"כ לשנים: על הט"ז בשם משבצות זהב ועל הש"ך בשם שפתי דעת עם תוס' כמה כללי דינים ברלשו: ברלין, תקל"א—ב'. זאלקווא, תקנ"ו. פפד"א, תקס"א. אוסטרהא, תק"פ. לעמבערג, תקפ"ד. שם, תקפ"ח, 2°.

1116. **פרי מגדים**. ה"ר יוחנן אלימאן. על חכמת התכונה, כ"י. עיין בכס"ע תקפ"ט דף י"ד.

1117. **פרי מגדים**. ר' מתתיה (בעל מתת יה). עה"ת: כ"י בריימ 17.

1118. **פרי מגדים**. ה"ר שמואל ב"ר אלכסנדר. מפתח על כל דיני ש"ע ח"מ בערכין כסדר א"ב: פפד"א, את"ן, 8°. ונדפס גם בסוף ש"ע ח"מ. (עי' שלחן ערוך ח"מ).

1119. **פרי מגדים**. (עיין מנחת יוסף, מועדני מלך ולחם חמודות, ערוגות הבושם).

1120. **פרי נעורים**. (עיין נחל איתן).

1121. **פרי העץ**. ה"ר יצחק אלבעלי. חי' על מס' ע"ז ובסופו דיני המסכתא והשמטות: שאלוניקי, תקפ"א, 2°.

1122. **פרי עץ הדר**. סדר ולמוד ט"ו בשבט להר"ב חמדת הימים: שאלוניקי, בצאת"ך. ד"ו, שמ"ו לעול"ם. שם, תקכ"ה. ליוורנו, מתוק"ה. שם, תקס"ג. שם, אשמו"ר ל"ו, 8°. עוד ובסופו סדר הדלקת נר חנוכה ותפלות לשבת שקלים וכו' וכו': ד"א, אהרי"ת, 8°. (ועם הגהות כ"י: לעדנר 450).

1123. **פרי עץ הדר**. השובות גאוני ורבני הדור ע"ד אתרוגי פארגא וזולתם להבדיל בין כשר ופסול. נאספו ע"י ה"ר זיסקינד מינץ ב' חלקים: לעמבערג, תר"ו, 8°.

1124. **פרי עץ חיים**. הוא חלק מס' עץ חיים למהרה"ו כולל ס' הכוונות להאריז"ל מסודר ע"י ה"ר מאיר פאפירש ב"ץ ובו ג' חלקים. ועיין עץ חיים ומ"ש שם ועי' ול"א ה' ושה"ג בלי במקומו. [ופירבש ח"ב דרפ"ח כ' שנפרד לד' ראשים: א) ס' הכוונות על התפלות. ב) על המלות. ג) על הנבואה ורוה"ק. ד) על התשובה]: קאריץ, תקמ"ה. דובראוונא, תקס"ד. זאלקווא, תק". לאשצוב, תקע"ט. סדילקאוו, תקע"ט, 2°.

1125. **פרי עץ חיים**. ה"ר חיים אביגדור. ג' שו"ת וחי' על הרמב"ם וכללי הרא"ש בד' טורים ובסופו חי' תורה על תנ"ך: ד"א, תק"ב, 2°.

1126. **פרי עץ חיים**. ה"ר יעקב דע לעהוו. פירושים וחי' על המתניתין והסוגיות בכתובות דכ"ו ע"ב עד סוף הפרק: ליידן, תרי"ב, 8°.

1127. **פרי עץ חיים**. שו"ת לחכמי בהמ"ד הגדול של עץ חיים בלמ"ד ונדפסו אחת אחת כמו שיצאו מדי חדש בחדשו ועלו לכרכים וחלקים רבים: ד"א, תקכ"ב—מ"ז, 4°.

1128. **פרי עץ חיים**. (עי' מעין גנים, פתח הבית).

1129. **פרי מפרי**. ה"ר יונה נבון. ליישב מה שהשיגו האחרונים על בע"ס פרי חדש בי"ד ואה"ע ולא השלימו: (שג"ב פ' מ"ג ושה"ג בלי במקומו). ועל פר"ת וח"ב נחפה בבסף עם נוספות מבנו ה"ר אפרים וה"ר יונה משה: ירושלים, תר"ג, 2°.

1130. **פרי צדיק**. ה"ר יצחק רפאל ב"ר אלישע מיכאל פינצי. שו"ת ופסקים, כ"י רמש"ג: (תג"י י' ח').

1131. **פרי צדיק**. ה"ר מאיר אברהם אבד"ק טשאבע. ח"א עה"ת שמעתתא ואגדתא: פרעסבורג, 1839, 4°.

1132. **פרי צדיק**. ה"ר רפאל ידידיה שלמה צרור. כ"ג שו"ת וחי' ש"ע א"ח י"ד וח"מ: ליוורנו, תק"ח, 2°.

1133. **פרי קדש**. ה"ר שמעון אפרים

היגמאנס. להורות לנערים המסילה לבוא אל מקראי קדש פנימה, עם ל' הולאנדי: ד"א, 1825—27, 8°.

1134 פרי קדש הלולים. ה"ר צבי הירש זידיטשוב. תורות חסידי פולין: (כ"ה ד' דנ"ו).

1135. פרי שבת. ה"ר יהודה ב"ר משה מלובלין. פי' על פסוקים ומאמרים מעניני שבת בקבלה כ"ב פרקים ואח"ז תקון שמירת שבת משניות מס' שבת עם פי' בשם שמירת שבת והלכות פסוקות בדיני שבת: זאלקווא, הצ"ז. שם, תק"ע, 8°. [ג"א פי' על פרקי דרבי אליעזר, וי"א גם ס' ראשית בכורים ולי צ"ע].

1136. פרי תאר. ה"ר יצחק נתן. כלל קצר בתארי האל ית': כ"י יה"ש.

1137. פרי תאר. (עיין פירות גינוסר).

1138. פרי תבואה. ה"ר יהודה ליב ב"ר אשר זעליג מרגליות. שו"ת ב"ח, ח"א שו"ת בדיני מ"ס ונקרא תורה אחת. ח"ב שו"ת בדינים שונים: נאווידוואהר, תקנ"ו, 2°. [וח"ג וד' נשאר בכ"י, ואני גם ח"א הנ"ל לא ראיתי עד כה וצ"ע בספרו קרבן ראשית].

1139. פרי תבואה. (עיין בית אפרים).

1140. פרי תועלת. קובץ שירים ומאמרים ולמודים ומכתבים שונים אשר חוברו ונאספו ע"י בני חברת תועלת באמ"ד, חלק ראשון: ד"א, תקפ"ה, 8°. (ועיין בכורי תועלת).

1141. פריטי אבות. (עיין פרטי פרטין לעיל).

1142. פריטי הוריות. (עיין שם).

1143. פרישה של ס' הטיון לרב חמאי גאון: כ"י רד"א q, № 989. (עי' בכלל בו סי' קכ"א).

1144. פרישה ודרישה או דרישה ופרישה (עיין זה ועיין טורים עם בית ישראל, עטרת יוסף).

1145. ס' הפרכוס. (עיין שערי חיים).

1146. פרכת הקדש לבן גבאי (ר' מאיר? ומהותו?): כ"י יוא"ל.

1147. ס' פרנס ה"ר משה פרנס מרוטנבורק. פסקי דינים. ומובא במהרי"ל ואו"ה כמה זימני וע"פ מהר"ם נכתב. ועי' בתשו' מהרי"ל סוף סי' קפ"א: (שג"א ה' שג"ב ל"ח ול"ב א' ושה"ג שלי במקומו. ועיין בשו"ת מהר"ם מינץ סי' יו"ד): כ"י רד"א q, 1484, 620 №. וגם אני ראיתי בכ"י ר"י וויאזין.

1148. ס' הפרנס. כתבו דרש"י ז"ל חיבר ספר לכבוד גביר ופרנס העיר וקראו על שמו ס' הפרנס: (שג"ב ל"ז ושה"ג שלי במקומו).

1149. ס' פרנסה ובלכלה. (עיין ס' החיים סי' 562).

1150. פרס הספר. (עיין אמרי שפר).

1151. פרסומי ניסא. ה"ר יעקב רקח. על הגדה ש"פ: ליוורנו, גא"ל ירושל"ם (תר"ד), 8°.

1152. פרפר. (עיין מי נפתוח).

1153. פרפראות החכמה. ה"ר יהושע אברהם ב"ר ישראל. גולות בדקך חידה עם פירוש: חמ"ד, תקע"א, 8°.

1154. פרפראות לחכמה. ה"ר מאיר פירדא פי' ע"ס עבונות, עם העתקה בל"א דעסויא, תק"ע, 4°.

1155. פרפראות לחכמה. לא נזכר מחברו. [ומסורת בידינו שהוא להר"ר נח מינדים מווילנא כע"ס נפלאות חדשות]. גימטריאות ועניני קבלה: שקלאוו, תקמ"ה 4°.

1156. פרפראות לחכמה. ה"ר קאפיל שאבערלס. לקוטים על חכמת המדידה, עם ציורים. ווין, תקע"ד, 4°.

1157. פרפראות לחכמה. (עיין אדרת אליהו, נחלת עזריאל).

1158. פרפראות יפות עה"ת, חי' ופשטים כס' התן דמים לא נודע למי: כ"י רד"א תקמ"ב, ואולי ק"ד F 256, № או א' מן F 260, № ע"ס (ועיין פירושים לעיל).

1159. פרפרת רשב"ץ. ה"ר שמחה בונם ב"ר צבי הירש כהנא רפאפורט. פי' על המניה אפי וחי' ש"ס ופרקי אבות: פיורדא, תקכ"ז, 4°.

1160. פרק אליה. (עיין פרקי אליהו).

1161. פרק השג יד. (עיין בשמים ראש, שער היחוד).

1162. פרק המדות.
1163. פרק המינים.
1164. פרק מלות הטעם.
(עי' פרקי אליהו להלן).

1165. פרק נפרד בנהוגים תשלום. (עיין תכונת זכות).

1166. פרק קנין תורה. (עיין ברייתא).

1167. פרק שירה. (עיין פרקי אליהו).

1168. פרק השמושים. (עיין פרקי אליהו).

1169. פרק התלמוד המלמד והלומד. לא נודע למי. מונה בקצור נמרץ כל החכמות והלמודים שנצרך לדעת אותם כל החפץ לבוא בסוד חכמים: כ"י ווין 110 №. [ולפי שמקומו שם לפני ס' הגיון אבן רשד נראה

שהוא כמו הקדמה לזה , וע"ש № 113 בתכונת הכ"י № 1] .

1170. פרק התשובה . (עיין סאה סלת) .

1171. פרקי אבות . הוא מס' אבות ממשניות סדר נזיקין ה' פרקים , ונוסף עליהם פרק ששי מחובר מברייתות שונות כמפורש בתחלתו שנו חכמים בלשון המשנה וכו' . ובעל הש"י מיחסם לר' נתן הבבלי בשם בעל שתי ידות ע"ש באות ת' תלמוד ד"ה ויש עוד מסכתות וכו' . וחושבני לו משגגה שנחלפה לו מס' זו באבות דר"נ אשר פרקיו רבו משנה , ואולי ט"ס הוא אף שלא העיר ע"ז בהוספות ש"י ותקוניו . ולאשר מנהג ישראל תורה היא לאמרם בעלות המנחה בשבתות הקיץ לכן נדפסו בכל סדרי תפלות גם לבדם וגם בתרגום לשון עם ועם . וגם רבו מפרשיהם בכל דרכי הפרד"ס ונדפסו בשמות אשר קראו להם מחבריהם . ואנכי לא אביא פה רק קצת מהם אשר נדפסו עם פי' בלי שם פרטי או שנדפסו בשם פרקי אבות עם פי' פלוני ופלוני וכו' .

1172. פרקי אבות עם פי' הרמב"ם . ד' ראשון חמו"ד (שונצין , רמ"ד—ה') , 4° .

1173. פרקי אבות עם פירש"י והרמב"ם והקדמת ח' פרקיו : מנטובה , ש"ך , 2° . (ועם הערות דר"וו היידנהיים : ב"י , לעדנער ע' . 551) .

1174. פרקי אבות עם פירש"י ופי' ה"ר יונה גירונדי: ברלין—אלטונא, תר"ח—ט' , 8°.

1175. פרקי אבות עם פי' הרע"ב : פפד"מ , תע"ג , 12° .

1176. פרקי אבות עם פי' קצר לה"ר זאב וואלף ב"ר שמואל מיערוסלאוו: ד"א,תס"ט,16°.

1177. פרקי אבות עם הגהות וקצת פי' להגר"א (עיין פי' על פ"א לעיל ועיין תפלה , סדור דרך חיים , דרך אבות) .

1178. פרקי אבות עם פי' לחם שמים לה"ר יעב"ץ והגהות ה"ר צבי הירש אבד"ק ברלין ועם זולתו : ברלין , תקצ"ד , 8° . (ועיין עץ אבות) .

1179. פרקי אבות עם פי' מלוקט מלא כף נחת לה"ר שניאור פייבוש ב"ר יעקב : הומבורג , תצ"ז (י"א : תק"ה) 12° .

1180. פרקי אבות עם פי' נשמת חיים קצור מבאור מהר"ל מפראג בס' דרך חיים , ובאור עגת אליה לה"ר אליה ב"ר יצחק אייזיק אבד"ק פייזר: ד"א (קראטאשין),תרי"ט,4°,

1181. פרקי אבות עם פי' כף נחת לה"ר אברהם ב"ר ליב היילבוט : אלטונא , תקל"ט , 4° . עוד כנ"ל ועם ת"א : אפען , תקפ"א , 8° .

1182. פרקי אבות עם פירוש : ווילמ"ד , תע"ד , 4° (רד"א q, № 404 ולא פורש במו ולמי הוא)·

1183. פרקי אבות בל' איטלקי ע"י ה"ר יצחק שלום : מנטובה , שמ"ח, וגם חמו"ד , 8° .

1184. פרקי אבות עם תרגום איטלקי וצרפתית ע"י פיליפ די אקווינו : פאריז, 1629, 8° .

1185. פרקי אבות עם תרגום איטלקי לר"ש קאלימאני וסארוואל : ד"ו, תקל"ז , 4° . שם , תק"מ , 8° .

1186. פרקי אבות בל' אנגלי ע"י אברהם ב"ר נפתלי טענג . לונדון , 1772 , 8 .

1187. פרקי אבות בל' אנגלי ע"י ראבערט יונג . עדינבורג , חש"ד (1852 ?) 8° .

1188. פרקי אבות עם ת"א לר"וו היידנהיים ועם פתיחת הרשב"ץ: רעדלהיים , תקפ"ג , 8° , וז"ז .

1189. פרקי אבות עם ת"א ובאור ע"י ל. אדלער ה"א : פיורד"א , 1851 , 8° .

1190. פרקי אבות בל' אשכנז : קראקא , שמ"ו , חמ"ד , שפ"ג , פפד"מ תנ"ז . פראג , תמ"ח . שם , תע"ז , 4° . וז"ז פ"ר .

1191. פרקי אבות עם תרגום ספרדי ע"י לעליא דעללא טאררע : (ד' שני) פאדווא 1862 , 8° .

1192. פרקי אבות עם תרגום ספרדי ע"י ה"ר משה בילמונטי : ד"א (הוצאה חמישית) , תע"ג , פיסא . תקפ"ב , 8° .

1193. פרקי אבות עם פתרונו בל' ספרד : ד"ו, ובע"ת ההי"א , 8°

1194. פרקי אבות עם תרגום רומי והערות ע"י מינסטער : באזיל , חש"ד , 8° .

1195. פרקי אבות עם תרגום רומי ע"י פוילוס פאגיוס : איזנא , 1541 . 4° .

1196. פרקי אבות עם תרגום רומי ע"י פ. טיילאר : לונדון . 1651 , 4° .

1197. פרקי אבות עם תרגום רומי ע"י פיליפ די אקוינו : פאריז , 1620 , 16° .

1198. פרקי אליהו מרז"ל דפוס ישן וחדש : (ול"א ה' וש"ג שלי במקומו . ואולי כוונתו לס' תנא דב"א ע"ש) .

1199. פרקי אליהו . ה"ר אליהו בחור הלוי אשכנזי . כללי דקדוק האותיות והנקודות

כי"ג שירים שקולים וחרוזים עם פי' : ווניציא, ר"פ , ד"ו , ש"ו , 4° . פראג , ש"ס , לובלין שפ"א [ובאיזה ד' לובלין יצא חש"ד והקדמת המלבה"ד והמחבר ופי' השירים הכל באותיות וויבער טייץ ונקרא פרק שירה] . באסיל , שצ"ד . קראקא , ת"ב , 8° . [ובי"ב : פיורדא וגם זאלקווא ובנ"ל חש"ד כדרכו ובניהם נראה להד"מ] .

1200. פרקי אליהו הנ"ל והוסיף המחבר עליהם פרק המינים י"ג עיקרים במיני השמות . פרק המדות כנ"ל במשקלי השמות , פרק השמושים כנ"ל בשמושי האותיות ונקודותם [ויש מוסיפין עוד פרק מלות דטעם אבל בזה שלפני לא מצאתי] : ד"ו , ש"ו , 8° . (עיין דקדוקים וג"ע) . ד"ו , חש"ד , 4° (כ"י № 151) . אלטונא , תק"ל . פראג , תקנ"ג , 8° . עוד כנ"ל עם העתקה רומית ע"י מינסטער : באזיל , רצ"ז (רד"א 0 № 496,) . שם , שע"ב (גם 0 № 353,) .

1201. פרקי אליהו הנ"ל בגם פרק שירה ובסופו ברכת הנהנין (?): פפד"מ, תמ"ט, 12°.

1202. פרקי אליהו הנ"ל עם תוספת באור והעתקת המלות בל"א ובסופו קו"א בהבדל מלות מדוע ולמה ע"י ה"ר יצחק אייכל : ברלין , תקמ"ח , 8° .

1203. פרקי אליהו הנ"ל עם פי' סוגה בשושנים להה"ר אביגדור בה"ר אליהו בילגוריא ובסופו זמירות ושירים לשבת מהמפרש הנ"ל : לבוב , בישרא"ל , 8° . ועיין ג"כ יפה נוף לר"י סולימאן .

[ובהרס"ד להרמ"ש ערוך הס' הזה ודפוסיו כזה: פרקי אליה בדקדוק לה"ק . והם : א) על האותיות . ב) בדיני התיבות . ג) על נטיות הפעלים והשמות . ד) על אותיות השמוש בשירים עם הערות : במדינת איטליא (פיזרו), גרשון שונצין , ר"פ , 4° . עוד כנ"ל עם ל' רומי ע"י מינסטער : באזיל , רפ"ז , 8° . עוד כנ"ל מוגה ע"י המחבר (ד' בני) , ד"ו , ש"ו , 8° . עוד כנ"ל בגם פרק אליה עם הקדמה לה"ר יעקב ב"ר אברהם (ד' פליטי) : פראג , ש"ס 8° . עוד כנ"ל : לובלין , שפ"א (?) , 8° . עוד כנ"ל עם הקדמה הנ"ל והקדמה לה"ר משה שלמה (ד' תמיבי) : קראקא , ת"ב , 8° . עוד כנ"ל בגם פרק שירה : פפד"מ , תמ"ט , 12° . אלטונא , תק"ל , 8° . עוד כנ"ל בס' יפה נוף לר"י סולימאן : ליוורנו , תקל"ג , 8° . עוד כנ"ל עם נוספות בסופו לר"י אייביל : ברלין , תקמ"ח , 8° . עוד כנ"ל עם ס' ההרכבה : פראג , תקנ"ג , 8° . עכ"ל גם № 1165 והנותר יבתר] .

1204. פרקי רבי אליעזר. התנא רבי אליעזר הגדול בן הורקנוס (וכ"כ בכוזרי מאמר ד' סי' כ"ט, ויותר נראה שהוא לר"א ב"ר יצחק ב"ר יהושע ב"ר אבון) . מדרשים ואגדות וחי' מימות עולם ומעשה בראשית וכו' ובו נ"ד פרקים . ויש קורין לו ברייתא דר"א , עיין זה , גם הגדת ר"א עי' תוס' כתובות דנ"ט ע"א : קונשטנטינא , בר"ן יח"ד (ודלא כרד"א תקמ"ב : רנ"ב) . ד"ו , ש"ד . סביוניטה , שכ"ז . ד"ו , שמ"ר . לובלין , שנ"ח . ד"ו , שס"ח . קראקא , שע"ז . דיהרנפורט , גנ"ת . ד"א , תס"ח . פראג , חש"ד , 4° . ד"א , תס"ט , 12° (וי"א : תס"ח 8°) . ועם הגהות הר"י עמדין : כ"י, לעדנער 221.) . שם , תע"א . שם , תפ"ה , 8° . פראג , תקמ"ד , זאלקווא , תקנ"ד . הוראדנא , תקנ"ז . זאלקווא (עם הגהות קצרות) , תקס"ה . ברדיטשוב , תקע"ח . ווארשא , תקצ"ב . לבוב , תרי"ח , 8° . עוד כנ"ל עם פי' ה"ר אברהם אהרן ב"ר שלום ברודא בשם בית הגדול : ווילנא , תקצ"ח , 4° . (ועיין ג"כ מדרש תנאים) .

1205. פרקי דרבי אליעזר . (עיין עיר דמשק אליעזר) .

1206. פרקי אפוקראט . הם כללים קצרים ברפואה ונקראו בל' יון אפוריזמי כ"ה פרקי רפואה עם פי' הרמב"ם העתקת ר"מ אבן תבון : כ"י רד"א q 1643, № ועיין כ"י רד"א תקמ"ב באורכה וג"ע .

1207. פרקי אפוקרט הנ"ל ח' מאמרים נעתקים מל' ליטיין : כ"י רד"א תקמ"ב ע"ש , ונראה שהם מהעתקת ה"ר ישע"ר מקנדיא הנדפסים בסוף ס' באר מים חיים עיין זה (ועיין אילם , מקור בינה) . וב' מאמרים הראשונים מהם עם באור ה"ר ישע"ר הנ"ל נדפסו בס' אילם הנ"ל דף . . . ע"ש . ואני ראיתים פה ווילנא עירנו בכ"י וז"ל הספר : «האפוריזמי של היפוקרטס היוני הרופא הראשון שהעתיקם הרופא החכם יש"ר דיל מדיגו מקנדיא מל' יון לל' עברי» . ח' מאמרים, ועל ראש המאמר השמיני כ' היש"ר וז"ל : למודים אלו לא היו מקובלים לגאליאנוס או לא היו נכללים בס' הלמודים הנבחרים הקצרים אלא בפ"ע , ולכן לא זכו [זכרו ?] מהם כלל בפירושיו ע"ז הספר . והמפרשים הבאים אחריו הביאום בין למודי המאמר השביעי וקראם בסופו . ואולם שהפליגוני המעתיקים מהתלמידים לא

הייתי מזכירם אחר שלא מצאתים בל' יוני אלא בל' לטיין. ואם יראה לקורא בהם שלא דקדקתי יתלה קללתו במי שהעתיקם בראשונה כי אני כרוך אחריו והוא הי' לאניתי בלב יש כנם וכתוכן, ולא נטיתי ממנו אפילו כצפורן. ויהי מה היים הם למוצאיהם וראויים להקרא בשם היפוקרטוס ודומים למה שעבר מדבריו והכל הולך לעמת שבא וכו'». ומצוי בכ"י מאד:

1208. **פרקי אפוקרט** הנ"ל בפי' גאלינוס והעתקת חנין בן יצחק מל' יוני לערבי וע"י ה"ר נתן המאתי לעברי: כ"י ליידן ח"ב № $2/_{8}$.

1209. **פרקי אפוקרט** הנ"ל ז' מאמרים עם פי' הרמב"ם: כ"י מצוי הרבה מאד.

1210. **פרקי אפוקרט** הנ"ל עם פי' ה"ר משה מריאיטי: כ"י ליידן № 72 וכ"י די רוסי № $1365/_{4}$.

1211. **פרקי אפוקרט** הנ"ל בל"א וסגולות וקמיעות נפלאות בשמות וקצת ענינים מחכמת איצטגנינות: כ"י רד"א תקמ"ב אין 8°. ובק"ד לא נודע לי מקומו.

1212. **פרקי רבי ברכיאל**. ס' קבלה, כ"י: (ש"י).

1213. **פרקי גן עדן לרז"ל**. ראה ה"ר חיד"א בדפוס יבן כמ"ש במשג"ב מ"א ול"א ו' ושה"ג שלי במקומו.

1214. **פרקי היכלות**. מיוחס לר' ישמעאל בן אלישע כ"ג. קבלה וסודות עמוקים על מערכת השמים וצבאותם וכסא הכבוד והיכל ה' וקצת גם על מעשה בראשית והנפש ומסודר למשניות והלכות או לפרקים ונקרא ג"כ ס' חנוך ע"ש התלתו בפ' ויתהלך חנוך וכו' (ועי' ס' חנוך). ויש קורין להם היכלות זוטרתי בערך אל ס' היכלות רבתי על חכמת האלהות בד' סדרים, והם: סדר רוחין, סדר עירין, סדר דין, סדר מחנות. ובס' ליוני דמת"ג נקראו אגדת ר' ישמעאל ובכ"י די רוסי № 1287 נקראו מדרש כוד תורה ע"ש ועי' צונץ גא"פ דקס"ז הערה a. ונדפס קצת ממנו בס' ארזי הלבנון, עיין זה. וגם לבדו: שקלאוו, תקמ"ה. זאלקווא, תקצ"ג, 8°. וקצתם נדפסו בזהר בשם שבעה היכלות ע"ש ועי' ג"כ דרוש פרקי היכלות.

1215. **פרקי ההצלחה להרמב"ם**. (עיין ס' הגדרים). ומשעתק אחר נדפסו בס' פאר הדור ע"ש.

1216. **פרקי חבוט הקבר**. (עיין מדרש אגדת בראשית בנוספות האוצר).

1217. **פרקי ר' יוסי**. נזכרו ברוקח סי' שס"ב וז"ל: ובפרקי ר' יוסי מצאתי וכו' ע"ש: (ול"א ט"ו ושה"ג שלי ח"ב במקומו). ונראה שהוא כפל ממה שקדם בשם מפ"א דברכות: (רמש"ש).

1218. **פרקי מרכבה** לר' ישמעאל כ"ג, כ"י: (ול"א ז' ושה"ג שלי במקומו). ואולי הוא ס' מעשה מרכבה עיין זה. ויותר נראה שהוא קצת מס' פרקי היכלות דלעיל.

1219. **פרקי משה**. ה"ר משה אלמושנינו. פי' על פרקי אבות: שאלוניקי, שכ"ג, 4°.

1220. **פרקי משה**. ר"ה פרקים להרמב"ם בחכמת הרפואה מלוקטים מספרי גאלינוס וזולתו. חיברו בל' ערבי ונעתק לעברי ע"י ה"ר נתן המאתי ב"ר גד בן אליעזר: לעמבערג, תקפ"ד, 4°.

1221. **פרקי משה**. ה"ר משה הנרבוני. ס' פילוסופיא. הזכירו בפי' המו"נ ח"א פ' נ"ה ע"ש.

1222. **פרקי משה**. (עיין ס' הפרקים להלן).

1223. **פרקי רבי עקיבא**. ה"ר מרדכי פאפר. תולדות התנא ר' עקיבא בארח שיר ושיחה עם הערות: ווין, 1808, 8°.

1224. **פרקי שירה**. פסוקי שירה ותהלה שומה בפי כל הנבראים שמים וארץ ימים ונהרות וכו' ובפי כל חי פסוק ופסוק לכל נברא ונחלקו לז' ימי השבוע. נדפסו פ"ר וע"פ רוב בתוך סדורי התפלות. (עיין תפלה, תפלות באות ת'). ונדפסו גם לבדם בפנים שונים כמו: עם ל"א חרוזה על כל פסוק: ד"ו... קראקא... 8° (ש"י). עוד כנ"ל עם ע"ב פסוקים ואני מאמין בל"א: חמו"ד, 8°. עוד כנ"ל מיוחסים לדוד ושלמה המע"ה ונחלקו לג' מאמרים: מאמר הפתיחה, מאמר הימים, מאמר הצפרדע עם פי' מספרים תהלת ה' לה"ר חנניה יגל ממונציליצי ופי' שפתי רננות לבנו ה"ר גמליאל מנורצי ובראשו הקדמה ושירים לה"ר פלטיה ב"ר חנניה הנ"ל: מנטובה, תכ"א, 4°. עוד כנ"ל עם פי' שיח יצחק ושער שמעון לה"ר יצחק ואחיו ה"ר שמעון וואלף בני ה"ר מאיר ניקלשבורג מפראג: ד"ו, תכ"ד, 4°. עוד כנ"ל עם פי' פי אליהו לה"ר אליהו ב"ר יצחק משה דייץ: אלטונא, תצ"ה, 4°.

1225. ס' **הפרקים** או **פרקי משה להרמב"ם**. הם ד' פרקים הן שערים אשר כתב אל השולטן להנהגת בריאותו ונעתקו בשנת רנ"ה ברומי ע"י ה"ר זרחיה ב"ר יצחק בן שאלתיאל

מברצלונא . ונדפסו בכ"ח ג' מכתב א' ע"ש .

1226. ס' הפרקים להרמב"ן . (עיין האמונה והבטחון) .

1227. פרקליטין של ישראל לה"ר משה האגיז . הביאו בס' משנת חכמים סוף סי' ק"ג ע"ש : (שה"ד שכ"ה) .

1228. פרשה ציון . (עיין אבן תקומה) .

1229. ס' הפרשיות . (עיין שלשלת הקבלה) .

1230. פרשיות רבינו נסים עה"ת : כ"י רש"ד . ואולי הוא פי' רבינו נסים גאון עה"ת . עיין בכה"ע תקל"ב דכ"ז והערה כ"ב שם .

1231. ס' פרשנדתא . לקוטי פי' קדמונים בד' מאמרים : א) על ר"ס גאון ולקוטי פירושיו . ב) על ר' יוסף קרא ככ"ל . ג) ר' מנחם ב"ר חלבו וכל"ל . ד) רשב"ם ור"ת ור"י בכור שור ורבו ה"ר עובדיה ב"ר שמואל וככ"ל . ודברי מעט עליהם גם בל"א ככתבם מאת המלקט ה"ר אברהם גייגר : לייפציג, תרט"ז, 8° .

1232. פרשת אלה מסעי . ה"ר משה חאגיז (המני"ח) . על מסעי ב"י במדבר ותכונת א"י וירושלים ובית המקדש וכותל מערבי וכו' : חמו"ד (אלטונא, תצ"ג) 8° . [ופירכש ח"א דף שי"ג מיחסו להרב המג"ן ולקטו וסידרו הרב המני"ח מכתביו אחרי מותו ע"ש] .

1233. פרשת אליעזר . (עיין קרנים) .

1234. פרשת דרכים . ה"ר יהודה רוזאנים . דרושים שונים ונחלק לדרכים ובכל דרך כמה דרושים ובסופו דרך מצותיך על מנין המצות לדעת הרמב"ם והרמב"ן והסמ"ג והשגות על ס' החנוך בד' חלקים עם מפתח : קונשטנטינא, תפ"ח . ד"ו, תק"ג, 2° . פפד"א . . . זאלקווא, תקנ"ט, 4° . לבוב, 1859, 8° .

1235. פרשת דרכים . ה"ר יוסף בה"ר מאיר תאומים . על איסור חדש ואחרי עניים . מביאו בספרו פרי מגדים : (שי"ג) .

1236. פרשת החדש . ה"ר יו"ט ליפמאן הלוי העליר . פי' על ה' קדוש החדש להרמב"ם : כ"י רד"א q ,1671 № וכ"י רח"ם 716 № ואולי גם ז"ז וגם אני ראיתי כ"י עם ליוריס .

1237. פרשת הכסף . ה"ר יוסף אבן כספי . פי' ע"ם הרקמה ועל פי' הראב"ע עה"ת . עיין בקונט' דברים עתיקים ב' דף י' ואגרות יש"ר מכתב כ"ו : כ"י מינכען 62 № ורח"ם 700 № ודי רוסי 205 № .

1238. פרשת הכסף . ה"ר שמואל סורנאגה . פי' על הרמב"ם וכ"מ להל' ע"ז : שאלוניקי, תקי"ח 2° .

1239. פרשת מרדכי . (עיין אגדת מרדכי) .

1240. פרשת העבור . ה"ר רפאל ב"ר אלעזר מילדולה . פסק דין בענין התוס שבת . [ופירכש ח"ב דף ש"נ : הבור על עניינים שונים ובפרט על חכמת העבור וקלת שו"ת לבנו ה"ר דוד המלבה"ד] : ד"א פדי"ת, 4° .

1241. ס' פשוטים לאבן רשד ברפואת חליי הגוף כ' שערים : כ"י הפליט 34 № . -

1242. ס' הפשוטים . (עיין שלטי הגבורים) .

1243. פשטי ר"מ מקוצי . מביא בס' מנחת יהודה כמעט בכל פרשה ואינו בעל הסמ"ג : (וג"א י"ז. שם מ' ד' ושה"ג שלי במקומו ובאות מ') .

1244. פשטים וגימטריאות עה"ת לה"ר איזיק אונגריל מקראקא : כ"י רד"א q ,329 № .

1245. פשטים וגימטריאות להרוקח. היה ביד ה"ר יש"ר מקנדיא בכ"י, גם ה"ר חיד"א בפירושו נחל קדומים עה"ת הביא ממנו לילים ופרחים .

1246. פשטים ודרושים על התורה : כ"י רח"ם 719 № .

1247. פשטים כסדר התורה : כ"י שם 717 № .

1248. פשטים לקוטים מגאונים : כ"י רד"א b 0 ,109 № .

1249. פשטים לקוטים וגימטריאות : כ"י רד"א a 0 ,109 № .

1250. פשטים על המסורה למהר"ם רוטנבורג : כ"י וואטיקאן 183 № $_2$ וקצתם בכ"י טורין 102 № וכ"י רד"א F ,260 № ומובאים גם בס' מנחת יהודה וז"ז : (צונץ גא"ל דל"ב) .

1251. פשטים לסדרות : כ"י רד"א 0 ,108 № .

1252. פשטים קצרים על פסוקי תורה : כ"י רד"א q ,1667 № .

1253. פשטים עה"ת לה"ר אליקים ב"ר מנחם . נזכרו בס' מנחת יהודה לתלמידו ה"ר יהודה ב"ר אליעזר וע"ש דף ס' ע"א : (צונץ גא"ל דל"ב) .

1254. פשטים עה"ת להגאונים מהר"י כהן ומהר"א ברודא ומהר"י אייבשיץ : כ"י רח"ם 721 № .

1255. פשטים עה"ת וחי' גפ"ת לכמה גאונים : כ"י רח"ם 720 № .

1256. פשטים עה"ת לכמה גדולי עולם . עיין צונץ גא"ל דע"ד וע"ש וז"ז שם .

1257. פשטים עה"ת וח"מ לה"ר אביגדור קרא (פירכש ח"ב דקס"ט) .

1258. פשטים עה"ת ישן : כ"י רח"ם 718 № .

1259. **פשטים על תנ"ך** לא נודע למי: כ"י רד"א № 328, q.

1260. **פשר דבר**. ה"ר אברהם יצחק ב"ר יוסף יעסיל מבריסק. פי' על סי' ע"ב וע"ה ופ"ג בס"ע ח"מ: אלטונא תק"ן, 4°.

1261. **פשר דבר**. ה"ר זאב וואלף ב"ר אברהם נתן מדעסויא. פי' על איוב ונדפס עם הפנים: ברלין, תקל"ז, 4°.

1262. **פשר דבר**. ה"ר יעקב רייפמאן. באור קצת מאמרי רז"ל בתלמוד ומדרשים ומנהגי ישראל בימיהם וכללים רבים ע"פ יסודות הגיון ועל זמן כתיבת התלמוד ומדרשים בספר וקורות האגדות בהם, כולל ג' חלקים ונדפס קצת ממנו לדוגמא: ווארשא, תר"ה 12°.

1263. **פשר דבר**. ה"ר מנשה ב"ר יוסף בן פורת מאיליא. מוסר נמרץ לת"ח במדות ודעות: ווילנא, תקס"ז, 8°.

1264. **פשר דבר**. (עיין גלות יהודה, תורה, ישעיה).

1265. **פת לחם**. ה"ר אלישע הביליזו. מוסר ודיני בהמ"ז והברכות: ליוורנו, תקנ"ד, 8°.

1266. **פת לחם**. (עיין חובות הלבבות סי' 138).

1267. **פתגם על אגרת**. (עי' פתשגן נשתון וכו').

1268. **פתגם מלך**. (עיין לקוטי אורות).

1269. **פתוחי חותם**. ה"ר אברהם אנגיל. על כל תיק"ו שבש"ס ודרש על כל תיבת גם הכתובה בתורה: שאלוניקי, תקע"ט, 2°.

1270. **פתוחי חותם**. (עיין באור, קול ששון).

1271. **פתוחי חותם תבנית**. (עי' חותם תכנית).

1272. **פתורא דדהבא**. (עיין אור חדש).

1273. **פתח האהל**. ה"ר אברהם מפרעמסלא ב"ר יודה ליב. ב' חלקים: ח"א לקוטים והקדמות לדרשות בערכין כס' ילקוט חדש וח"ב כללי הש"ס על הפלוגתות וב' סברות מחולקות וכו' ג"כ בערכין כסדר א"ב: זולצבאך, את"ן, 4°. [ובתוך הס' ובהקדמתו מזכיר ס' עץ כל פרי אביו ע"ב].

1274. **פתח האהל**. ה"ר דוד פינצי ממנטובה. דרשות לכל השנה ע"ד פרד"ס, כ"י. עיין זצ"ל ד' סי' י"ב.

1275. **פתח האהל**. (עיין שפה אחת).

1276. **פתח הבית**. ה"ר אברהם ב"ר גדליה טיקטין. חי' דינים וסוגיות הש"ס בפלפול עצום: דיהרנפורט, תק"פ, 2°. ג"ח ס' פנות הבית כו"ת.

1277. **פתח הבית**. ה"ר אברהם ב"ר שלום בעלאים על הטור וב"י, ועמו פרי עץ חיים סו"ת, ובסופו עפריה דאברהם דרושים: ליוורנו, תר"ו, 2°.

1278. **פתח הבית**. (עיין בית אפרים, בית שלמה הגדה ש"פ סי' 27).

1279. **פתח דברי**. על דקדוק לה"ק לא נודע למי: חמ"ד (נאפולי), בר"ן, 4°. פיזרו, בשנת התמישית לאפיפיור יוליאו השני (רס"ז), 4°. עוד בכ"ל בתוס' דיני הדגש וז"ז ועם ס' פתרון חלומות ומעשה תורה: קושט', רע"ה, 4°. עוד בכ"ל בתוס' הנ"ל ובלי שנים האחרונים והוגה ע"י ר"א בחור הלוי. (עיין דקדוקים).

ועל מחברו הנעלם נחלקו הדעות: בס' מקנה אברם מיחסו להרד"ק. ועיין ג"כ כ"י רד"א № 1376, q. בה"י מיוחס לר"מ קמחי. ובס' עומר השכחה דלז"א מיחסו לאבן חסדאי ע"ש. ורמש"ש בחבורו החדש «רשימת ספרי דקדוק לה"ק» כ' וז"ל: פתח דברי דקדוק ע"י א' מתלמידי הר"מ ן' חביב וכו' ע"ש № 75. והנה מארבע דעות במטה זו נראין ב' הראשונות בטלות ואין להן רגלים כלל, אך שתים האחרונות יש להכרן לאחת ולומר כי אבן חסדאי הנ"ל הוא התלמיד מר"מ חביב זה ותורת רבו בפיו. וקרוב לשמוע כי יען בהדפסת ס' זה ראשונה בשנת רנ"ב הי עוד הר"מ ן' חביב רבו (עיין בהקדמת ס' דרכי נועם) לא אבה תלמידו לקרוא שמו על חבורו בפירוש ונשאר זכרו בקבלה איש מפי איש עד בע"ס עומר השכחה שגלה לנו סודו. ועוד אומר אני דממשמעות לשון הרמש"ש הנ"ל יש ליחסו ג"כ לר"מ ן' חביב בעצמו וק"ל.

1280. **פתח חרצובות**. (עיין מנתק מוסרות).

1281. **פתח לשון הקדש**. דקדוק לה"ק עם ל' הוללאנד ע"י פאן דער האאגט: ד"א, תל"ז, 4°. עוד בכ"ל ח"ב לוחות הפעלים והשמות והכנויים עם ל"ה: שם, תמ"ד, 8°.

1282. **פתח עינים**. ה"ר אליעזר ב"ר מנחם מאנים. מפתח ומ"מ מכל פסוקי תנ"ך בזהר ותקונים: (קראקא), ת"ז, 4°. ואח"ז נדפס בכל דפוסי הזהר.

1283. **פתח עינים**. ה"ר בנציון רפאל הכהן פריצי. באור מאמרי רז"ל המוקשים בעין יעקב ע"פ מחקר ושארי חכמות ב"ח: ליוורנו, 1815, 8°.

1284. **פתח עינים**. ה"ר דוד אוז בר"י מק"פ (תלמיד ה"ר יעב"ץ). קו"א לס' שבירת לוחות האון נגד מכתב הר"י סג"ל לנלא בס' לוחות

העדות ופארי עניינים כאלה : המו"ד
(אלטונא) , 4° .

1285. פתח עינים. ה"ר חיים יוסף דוד אזולאי.
פי' על עין יעקב וחלק מס' זרוע ימין על
מס' אבות ובסופו שומר הפתח המפתח
וקונט' שומר לראש הגהות ע"ס ראש דוד
ב' חלקים : ליוורנו , תק"ן , 2° .

1286. פתח עינים . ה"ר יהודה ליב ב"ר משה
אהרן שמואל . פי' על מאמר עולם קטן
להרמ"ע ואח"ז שמוש תהלים וסגולות
המזמורים ובסופו מאמר חמישי ופסי מעברה
מאמרות להרמ"ע : המבורג , תכ"ג , 4° .

1287. פתח עינים . ה"ר משה יקיר אשכנזי .
מוסר השכל בהנהגות ויראת ה' : קראקא ,
ד"ת . שם , חש"ד , 4° . ד"א , חי"ת .
שם , עד"ת , 8° . (עיין אויגנעפנער) .

1288. פתח עינים . ה"ר עזריאל ב"ר אליהו
מקסטנטין . חי' על קצת מס' : ווארשא ,
תר"ז , 4° . [וכ' שכבר חיבר ונדפסו ס' יראה
לעינים על הגדה ש"פ וס' לראות מהרה ,
ריח ניחוח בעניני התבונות] .

1289. פתח עינים . ה"ר שמואל שער אריה
עיין זכ"ל ס' ל"ז : כ"י יוא"ל .

1290. פתח עינים . הסכמות והרמות ומכתבים
ע"ד הדפסת הש"ס להמדפיסים פרופס
באמ"ד : ד"א , תקכ"ד , 8° .

1291. פתח עינים . (עיין פתחי נדה , שמחת
הרגל) .

1292. פתח צור . ה"ר גרשון בה"ר טובי'
אשע . הקדמה לס' עט ברזל שחיבר אביו
הנ"ל והספד על מותו : ברלין , תקצ"א, 4°.

1293. פתח קטן . (עיין סוד בחורים) .

1294. פתח הקדש.(עיין אגרת הקדש סי' 270).

1295. פתח השער . (עיין שער יוסף) .

1296. פתח השער ופתחי יה . ה"ר מרדכי
ב"ר יהודה מראדין . הראשון הוא הקדמה
לכל מבוא התלמוד וחבור משנה וגמרא ואח"ז
לקוטי כללים מהקדמת הרמב"ם ומבוא
הגמרא לר"ש הנגיד ופארי כללים בדרך נגלה
והשני כנ"ל בדרך נסתר מערכה מול מערכה
והוא הקדמה ומבוא לספרו לבוש מלכות
הנחלק ג"כ לשנים : א) תורת אסנת דרושים
על מאמרי חז"ל ופי' ע"ד נגלה . ב) צפנת
פענח כנ"ל ע"ד נסתר : נאווידוואהר ,
תקמ"ב , 2° .

1297. פתח תקוה . ה"ר מרדכי סולטנסביי
הקראי . כללים קצרים בדקדוק לה"ק :
גוזלווא , 1857 , 8° .

1298. פתח תקוה . (עיין אגרת תימן , בית
יער הלבנון , סוד בחורים , שלטי הגבורים) .

1299. פתח תשובה. ה"ר גבריאל ב"ר יהושע
העשיל שוסבורג . תחינות וסליחות על
גזירת ת"ח ות"ט עם פי' : ד"א , תי"ג , 4°.

1300. פתח התשובה . ה"ר אליעזר ליפמאן
ב"ר יהודה ליב סג"ל . פי' על הושע
ואח"ז נחמות ישעיה פי' על ישעי' א'—
י"ב . כ"ו—ל"ג . ל"ח מ'—מ"ו . מ"ח עד
סומו ובסופו קו"א הוס' פי' על ספרו טל
אורות ומגדל דוד על תהלים , עי' זה :
זאלקווא , תקס"א , 4° .

1301. פתחי חכמה. ה"ר משה חיים לוצאטו.
קל"ח גדרים קצרים בשרשי חכמת הקבלה
עם פי' ארוך ועמוק : קאריץ , תקמ"ה .
טשערנאוויץ , תר"ח , 8° . המו"ד ,
(יאהאניסבורג) , 8° .

1302. פתחי טהרה . (עיין זכרון יהודה) .

1303. פתחי יה . ה"ר יששכר בער ב"ר
פתחיה . עשרה שערים ומפתחות לחכמת
הקבלה מסודר לעשר ספירות ועמו ס' מקור
חכמה פסקים מס' הזהר כסדר התורה :
פראג, שס"ט . עוד כנ"ל ובסופו כל המעשיות
מהזהר בשם מעשיות שאירעו לקדושים
עם תוכחת מוסר וצוואת ה"ר בנימין וואלף
אויערבאך המכונה פישהאף : ברלין ,
תע"א , 4° .

1304. פתחי יה. ה"ר מרדכי אבד"ק סטעריץ.
פי' על פרקי אבות : לבוב , תקנ"ט , 4° .

1305. פתחי יה . (עיין פתח השער לעיל) .

1306. פתחי לבנון . ה"ר שניאור פייוויש
ב"ר מנחם מאניש שד"ר . חי' הלכות
ופסקים ומדף כ"ב והלאה שער פתחי לבנון
דרוש בקבלה וצרופי שמות ונקודות ובסופו
לוחות המולדות מסודרים ג"כ בקבלה
וצירופים : (חסר שער ונראה קצתו ד"א וקצתו
ליוורנו) , 8° .

1207. פתחי נדה . ה"ר בצלאל רנשבורג .
חי' על מס' נדה והלכותיה וכללו בו גם
חי' ה"ר מאיר ובנו ה"ר ליב פישלש ז"ל
כ"י . (עיין בהקדמת ספר מעשה רב) .

1208. פתחי נדה . ה"ר משולם בה"ר יואל
הכהן . חי' על הלכות העמוקות במס' נדה
ובכונתו לקצת סוגיות אחרות נקרא בשם
פתח עינים . ובראשו קצת לקוטים מספרו

דבר יום עה"ת ונקראו בשם לקוטי יום: לבוב, תקס"ז, 4°.

1309. **פתחי עולם** לר' חננאל בן אברהם בן מאיר ן' אסכרה (?) ונזכר בס' בדי הארון ומגדל חננאל, כרמולי, מסעות ע' 284.

1310. **פתחי עולם קטן.** ה"ר יואל ב"ר געטשליק האלברשטאט. עניני קבלה(?) ב' שערים בשם אבן פנה, אבן הטועים: כ"י רח"ם 3—722 №.

1311. **פתחי צדק.** ה"ר אהרן בער פערילש. פי' הי"ד פתיחות במגילה דף י' ע"ב ובסופו פי' על מזמור כ"ב בתהלים: פראג, תק"ן, 8°.

1312. **פתחי קדושה.** (עיין זכרון יהודה).

1313. **פתחי שערים.** ה"ר יואל האלברשטט הנ"ל. מפתח לספרו הנ"ל ולספרו דרשות לסיומי מסכתות ובסופו תוס' דרשות כנ"ל לה"ר יעקב נכד בע"ס נחלת יעקב וכו': כ"י רח"ם 724 №.

1314. **פתחי שערים.** (עיין גשמי ברכה, יד כל בו, פקח כח השכל, שערי אפרים).

1315. **פתחי תשובה.** (עיין שלחן ערוך, תקנתא דמשה).

1316. **פתי מנחה.** (עיין מנחת עני).

1317. **פתיחות חכמה.** הרב בעל פרי מגדים עשה פתיחה קודם כל ההלכות ושם ביאר עיקרי ושרשי אותן ההלכות בטוב טעם ודעת: ול"ב י"ז ושה"ג שלי במקומו.

1318. **פתיחות שערים.** ה"ר שלמה אפרים לונטשיץ. תוכחת מוסר ופתיחות לספרו עיר גבורים: זאלקווא, תקנ"ט, 4°.

1319. **פתיחת הלב.** ה"ר יצחק ב"ר נח כ"ץ. קצור מספרו הרחבת הלב דרשות ופשטים: קראקא, חש"ד, 4°.

1320. **פתיחת הלב.** (עיין חקקי לב).

1321. **פתיחת קונקורדאנץ** לה"ר שלמה ב"ר אברהם אביגדור: כ"י יה"ש.

1322. **פתיל תכלת.** ה"ר מרדכי ב"ר אליעזר יונה מלבוב. פי' על ג' פרשיות דק"ש עם כל מאמרי רז"ל עליהם: פראג, שע"ת. קאפוסט, תקס"ב, 4°. ג"א פי' עה"ת ועל ס' עין יעקב.

1323. **פתיל תכלת.** (עיין אזהרות).

1324. **פתקא מן שמיא.** ה"ר אברהם יצחקי. בענין נחמיה חייא חיון. [אבל מפירשט ח"א דקס"א נראה שהוא לר"נ חיון בעצמו ע"ש]: חמו"ד, 8°. (ועיין שלהבת יה).

1325. **פתר יוסף.** דברי מוסר: כ"י מהרש"ד משנת ה"א פ"ט.

1326. **ס' הפתרון** לכ"ר יעקב התאמני בכ"ר משה ראש הישיבה הקראי. (עי' לקוטי קדמוניות דקס"ט ונספחים שם דף 86).

1327. **פתרון האמונות** ופילוס הרלב הבינות. מיוחס להעתקה אחרת מס' האמונות והדעות לרס"ג, עיין זה.

1328. **פתרון חלומות.** (מיוחס ל) רב האי גאון. נדפס ראשונה עם ס' פתח דברי ומעשה תורה: קונשטנטינא, רע"ה, 4°. וזה לבדו: פיררה, שי"ב, 8°. ד"ו שפ"ג, 12°. קראקא, חש"ד. ד"א, שצ"ז. שם, ת"ב, 8°. עוד כנ"ל עם ס' שערי ציון לר"נ הנזכר: ווילמרשדארף, ת"ן, 8° (ואני ראיתי אין 4°). עוד כנ"ל בל"א ע"י ר' הירץ ר' עוזרש: ד"א תנ"ד, 12°. והעתק אחר: דיהרנפורט, תנ"ה, 8°. (פירשט ח"א דשנ"ז ע"ש. ואין ספק שעירבב פה גם ספרו של ר"ש אלמולי דבסמוך).

1329. **פתרון חלומות.** ה"ר שלמה אלמולי. על ענין החלום ומהותו לפ"ד התלמוד והזהר ושארי ספרים וענין הטבת חלום ודיני תענית חלום ונקרא ג"כ מפשר חלמין: קונשטנטינא, חש"ד. שאלוניקי, חש"ד, 4°. קראקא, חש"ד. ד"א, שצ"ז. ווילנא, תקע"ח. זאלקווא, 1853 8°. וקצור ממנו (עי' האחלמה במלואי האוס"ף אות א'). עוד כנ"ל בל"א ע"י ר' הירץ ר' עוזרש: ד"א, תנ"ד, 8°.

1330. **פתרון חלומות** של יוסף עם לוח קצר על ענין החלומות דכל יום ביומו ואח"ז דרשה לה"ר אברהם מלומונטי וג' דרשות לה"ר עזריאל ב"ר יחיאל צרפתי ואח"ז מאמרי רז"ל כענין ס' מילין דרבנן וחידות ושארי ענינים: כ"י הפליט 45 №.

1331. **פתרון המלות.** ה"ר משה ב"ר ישראל לנדא. באור פסוקי תורה בקבלה. נלוה אל חומשים שנדפסו אצלו וגם לבדו: פראג, תקפ"ז, 8°.

1332. **פתרון המלות** הזרות בהגיון ופילוסופיא ע"פ א"ב בל' איטלקי ובסופו פתרון ענינים מפוזרים וקצת לקוטים: כ"י הפליט 54 № ב'.

1333. **פתרון המלות** הקשות בהגיון ופילוסופיא עם הוספות ה"ר יהודה אריה ממודינא: כ"י שד"ל. [ואולי הוא הנז' לפני זה ?].

1334. **פתרון תשעים מלות** וכו'. (עיין דברים עתיקים).

1335. **פתשגן**. לבאר כמה מלות וספקות בתרגום אונקלוס וגם לבאר מקצת טעמי חלופי נסחאות שבתרגום איזה חומש משאר נסחאות הנמצאות. כ"י ביד שד"ל ולפנים קרא לו בשם יא"ר ע"ש השנה שנעתק או שנכתב.

1336. **פתשגן הכתב**. ה"ר מרדכי ווינטורה. העתקת תרגום שני של אסתר ללה"ק: ד"א, תק"ל, 8°. (ועיין ג"כ דברי הפורים, תורה, תרגום שני).

1337. **פתשגן הכתב**. (עיין בריבשטעללער, תורה, משלי).

1338. **פתשגן כתב הדת**. כ"ר כלב אב"א הקראי. על קריאת הפרשיות והפטרותיהן בכל השבתות והמועדים ומנהגי הולאות וקריאת ס"ת והוראת כתיבת ס"ת בפרשיות פתוחות וסתומות בדיני הסופרים ולורת השירות ונוסח כל הברכות וס"ד ונחלק לארבעה חלקים וכל חלק לפרקים: (אר"ץ).

1339. **פתשגן כתב הדת**. (עיין ישיר משה לרמ"ב מקורפו).

1340. **פתשגן נשתון** איש עברי. ה"ר אברהם ראובן מקונסטנטינא. מכתב אל החכם הנולרי הוגא ברוגטון ותשובת החכם ברוגטון אליו בשם פתגם על אגרת: באזיל, 1605. שם, 1606, 4°. עוד תשובת פתגם על אגרת הנ"ל לבדה עם ליטיין: ד"א, 1606, 4°. (פירשט ח"א דף יו"ד).

1341. **פתשגן השיר**. ה"ר יוסף ב"ר אברהם. שיה"ש עם פי' התרגום מועתק ללה"ק ובסופו קצת לקוטים על שיה"ש מספרו רביד יוסף: הוראדנא, תקנ"ח, 8°.

נשלם אות פ מהדורא תליתאה

אוצר הספרים

צ

1. **צאן הנחלות**. (עיין נוהג כצאן יוסף).

2. **צאן קדשים**. ה"ר אברהם חיים בה"ר צבי הירש שור (בחברת חבירו ה"ר מרדכי וגכדו המלבה"ד ה"ר חיים ב"ר עוזר אבד"ק הילדסהיים). הגהות על ש"ס סדר קדשים: וואנזבעק, הפ"ט. לבוב, תקע"א, 2°.

3. **צאנה וראינה**. ה"ר יעקב ב"ר יצחק אשכנזי מפראג (מיאנוב ?). פשטים כסדר התורה ות"מ והפטרות מלוקט ממפרשים ראשוני' ואחרונים ומדרשים ואגדות ועל מגלת איכה ומעשה החורבן בארוכה והכל בל"א לנשים: ד"א, ת"ח. שם, תכ"ט. שם, ת"ן. שם, תס"ג. שם, תס"ט, 2°. עוד כנ"ל בתוס' תרגום פיה"ש בל"א ע"י ה"ר יוסף ב"ר יששכר בערמאן כ"ץ ותרגום שני בל"א ע"י ה"ר שמעון ב"ר משולם: ד"א, והיית"ם, 2°. פיורדא, תקכ"ו, 4°. ווילנא, תקצ"ו, 8°. וז"ז פעמים רבות אין 2°—4°—8°.

4. **צאנה וראינה חדש** בכתב ולשון צרפת להורות דת ומוסר לבני ישראל כסדר התורה ע"י ה"ר אלכסנדר בן ברוך (קריהאנגי) ונחלק לכ"ד חוברות: פאריז, 7—1845, 8°.

5. ס' **הצבא**. ה"ר זרחי' ב"ר יצחק הלוי מלוניל. על סוגיות ודרכי כללי הגמרא ומדות התלמוד בי"ג כללים, נדפס ראשונה בס' תמים דעים סי' רכ"ה ע"ש. ושנית ובסופו פי' מסכת ערוגה והגהות ל"ב מדות דר"י הגלילי להגר"א מווילנא: שקלאוו, תקס"ג, 4°.

6. **צבאות ה'**. א' ממאמרות הרמ"ע מפאנו. (עיין עשרה מאמרות).

7. **צבי בארץ חיים**. ה"ר יהודה אידל ב"ר יעקב ליבמאן. קינה והספד על מות איש אברך עשיר ונדיב מ' צבי הירש ב"ר חיים זאלצמאן ממינסק: ווילנא, תקצ"ט, 8°.

8. **צבי מודה**. ה"ר עמנואל פראנסיש. טופס מעשה ש"ץ שר"י וכל הקורות בו וכו'. נדפס בס' תורת הקנאות לה"ר יעב"ץ: (פירשט ח"א דף פר"ח). ובזה"ל ע' ט"ו כ' שכולל שני חלקים בדרך שיר א' על נתן העזתי וא' על ש"צ שר"י ורואהו כ"י בריגייו והדפים מהם ב' שירים לדוגמא ע"ש. ונמצא גם בב"י יה"ש וכתב אלי שנמצא לו גם סדר ההגדה בדרך התולים על ש"צ שר"י ואולי הוא ג"כ להנ"ל. [ופירשט כ' שם שחיבר ג"כ ס' הבל הבלים על ענין הנ"ל וס' מתק שפתים וגם ויכוח בין יצר הטוב והרע ע"ש].

9. **צבי לצדיק** הו אחד מני אלף המגן. מאמר ההצטדקות מאת מאב"ן (משה אליעזר בעלינסאן): ליק, תר"כ, 12°.

10. **צבי לצדיק**. (עיין זכר צדיק).

11. **צבי קדש**. ה"ר צבי הירש ב"ר דוד, חי' אגדות על מס' ברכות ושבת: זולצבאך, תק"ח, 4°.

12. **צבי תפארת**. ה"ר צבי הירש ב"ר מאיר. דרשות על שיה"ש: ברעסלויא, תקפ"ב, 4°.

13. **הצד נחש**. (עיין תוכחת מגולה).

14. **הצד צבי**. ה"ר נחמי' חייא חיון.

תשובות על כתבי הרב חכם צבי נגדו בהדפיסם בשם ארס צבי ובהקדמת הס' מסופר כל דבר הריב ההוא ובסופו יריב ריבו עם ה"ר נפתלי כהן אבד"ק פפד"מ : ד"א , עד"ת , 8°.

15. **צדה ברוך.** ה"ר בצלאל הלוי בראנדים (וכז"ל כ' ג' מיחסו לבנו ה"ר יהודה ברוך). דרשות על התורה ולמועדים : פראג , תקמ"ו , 2°.

16. **צדה לדרך.** ה"ר דוד ב"ר מאיר שלעזינגער. דרוש בדברי הלכה ואגדה : ברעסלויא , תרי"א , 8°.

17. **צדה לדרך.** ה"ר יששכר בער ב"ר ישראל ליזר פרנס איילנבורג. באור על רש"י והרא"ם ושארי מפרשים עה"ת : פראג, שפ"ג , 2°.

18. **צדה לדרך.** חיברו בע"ס דברי תורה. מאמרים מלוקטים מש"ס וירושלמי ומדרשים וספרי וכו' וכו' ומסודר בערכין כסדר א"ב ונחלק לתשעים שערים : ווארשא , תרי"ח , 16°.

19. **צדה לדרך.** (עיין שיר ידידות).

20. **צדה לדרך** (וזוודא לאורחא). ה"ר מנחם אבן זרח תלמיד ר"י בן הרא"ש ור"י ן' שועיב. פסקי דינים ומנהגים ונחלק לה' מאמרים ושע"ב פרקים : א) בתפלות וברכות וטעמיהן. ב) דיני או"ה. ג) דיני נשים. ד) דיני מועדים. ה) דיני ד' אומות והאבלות ועניני משיח ותחיה"מ ולוחות העבור וקצת עניני רפואות : פיארדה , שי"ד , 4°. עוד כל"ל בתוס' מלות «ומנחה שלוחה זוודין לאורחא» על השער ועם תוספות ב' לוחות בבאור כמה מלות הסכמיות בל' רומי ע"י ה"ר ישראל בר דניאל זפרוני : סביוניטה , חש"ד (שכ"ז) , 4°. לבוב , תרי"ט , 8°,

21. **צדה לדרך** וזודין לאורחא. סגולות ודינים ותפלת הדרך : ד"ו או ליוורנו , תק"ב , 16°.

22. **צדה לדרך הרחוקה.** (עיין תקנתא דמשה).

23. **צדוק הדין.** תפלה בבית עלמין ונדפסה בקצת סדורי תפלות ובסדר מענה לשון פעמים אין מספר. וגם לבדה עם ת"א במשקל שירי ע"י ה"ר שלמה פאפנהיים : ברעסלויא , 1821 . שם , 1828 , 8°.

24. **צדוק הדין.** כ"ר יוסף הרואה הכהן הקראי. בבאור צדקת ה' ושאר דרושים אלהיים : (אר"ץ).

25. **צדיק יסוד עולם.** (עי' שער היחודים).

26. **צדיק תמים.** הוא ספר הנהגת אדם בתוס' מרובה : פיורדא, תנ"ו , 8°. וקצור ממנו ראה ה"ר ח"ן בכ"י בפאדובה כמ"ש בזג"ל י' ק"י.

27. **צדיק תמים.** כ"י יוא"ל ולא פורש מהותו.

28. **צדק עולמים.** השר דון יצחק אברבנאל. ג' מאמרים : א) בצדקת ה' ומשפטיו בעוה"ז ודין ר"ה ויו"כ. ב) בצדק עולם הנשמות וג"ע וגיהנם. ג) בצדק עולם התחיה ויום הדין. ועי' בסוף ספר שמים חדשים.

29. **צדק עולמים.** (עיין מצרף לכסף).

30. **צדק ועוני.** (עיין מאמר צדק ועוני).

31. **צדק ורשע.** ה"ר מנחם מענדיל ב"ר שמשון זילבערשטיין. מליצה בצורת שיר ושיחה ע"ד ההוה (דראמא) בד' מערכות : קראקא , תקפ"ב , 8°.

32. **צדקה לחיים.** ה"ר חיים ב"ר נהוראי גרמון. חי' על קצת סוגיות ותשובות הרמב"ם ליוורנו , תקמ"ז , 2°.

33. **צדקת תמים.** (עיין תורת חסד).

34. **צדת הדרכים.** ס' רפואה בז' מאמרים להרופא אחמד בן אברהם ן' אבוכליד. [ולפ"ד רמש"ש באו"ג כ' דקמ"ב חיברו אבן אלגזאר תלמיד ר"י הישראלי. ואולי הוא הוא] : נעתק מל' הגרי ע"י ה"ר משה בר"ש אבן תבון בשנת ה"א י"ט : כ"י מינכען № 18 והפליט № 13 ודי רוסי № 154. וקצור ממנו בכ"י די רוסי № 1053/4.

35. **צהלה ורנה.** ה"ר יעקב ב"ר יצחק צהלון איש רומי. פי' על שיה"ש כ"י. עיין זג"ל י' י"א.

36. **צהר לבנין.** ה"ר משה זאנענשטיין. באור על חי' מהרש"ל : פרעסבורג , ת"ר , 4°.

37. **צהר התיבה.** ה"ר שלמה זלמן במהרי"ל כ"ץ הענא. תלמוד לה"ק בכל חלקי' ובראשו מבוא בשם פתח התיבה ובסופו קצת תשובות להשגות ה"ר יעב"ץ עליו בשם מכסה התיבה : ברלין , תצ"ג . דיהרנפורט, תק"ח . ברלין , תק"י . זאלקווא, תקט"ו . ברלין , תקכ"ט . דיהרנפורט , תקנ"ז . הוראדנא , תקס"ה . זאלקווא , תרט"ו , 8° . עוד כל"ל עם קצת הגהות למו"ר ה"ר יעקב ב"ר ידידי' מהוראדנא בשם יגל יעקב : ווילנא , תק"פ , 8°.

38. ס' צהרים. חבור קדמון בדיני או"ה. מוזכר בס' אסור והתיר לר"י גירונדי בכמה דוכתי: (שג"כ ח' ושה"ג שלי במקומו).

39. צוואה. מכ"י אדמו"ר אהרן מקארלין וזמר שלו והנהגות ישרות מבנו הה"ק ר' אשר ז"ל: טשערנאוויץ, תרט"ו, 8°.

40. צוָאָה מהחסיד ה"ר אלכסנדר זיסקינד מהוראדנא. תוכחות מוסר והנהגות טובות אשר צוה לבניו: הוראדנא, תקנ"ד. שם, תקפ"ב, 8°. ווילנא והוראדנא, תקצ"ה, 12°. לעמבערג 1850, 8°. וז"ז. עוד כנ"ל בלא"ח בשם חוקי חיים: חמו"ד (ווילנא), 8°.

41. צואה של ה"ר בנימין וואלף פישהאף אבד"ק ניקלשבורג ובסופו קונט' תוכחת מוסר: ברלין, תע"א, 8°.

42. צואה. ה"ר ישראל ב"ר אליעזר מלעסנא. הנהגות טובות ומוסר השכל שצוה לבניו ובני ביתו בנסעו לא"י: דיהרנפורט, תנ"ד, 8°.

43. צואות ה"ר אהרן משה מגזע צבי. טשערנאוויץ, כ"י טו"ב לישרא"ל, 8°.

44. צואות ה"ר יואל ב"ר אברהם שמרי': ווילנא, חש"ד, 8°. שם, תקצ"ה, 12°.

45. צואות ה"ר מאזוז לבניו איך להתנהג עמו אחרי מותו: חמו"ד, 4°.

46. צואות ה"ר נפתלי כהן אבד"ק כפד"מ. בדברי מוסר ומדות והנהגות טובות: (פפד"מ?) תקמ"ז, ווילנא, תקס"ג, 8°. עוד כנ"ל ועם תפלית הענינים בלא"ח: הוראדנא, חש"ד, 8°.

47. צואת ר' אייזיק פינטו מאמ"ד בלא"ח: חמו"ד (ד"א), 8°. (ועיין רוח נדיבה).

48. צואת ה"ר אליעזר הגדול. (עי' ארחות חיים). ובע"ס עמק המלך ראהו בכ"י גדול יתר מאד מהנדפס ע"ש דף ו'.

49. צואת הראש. (עי' ארחות חיים להרא"ש).

50. צואת הגביר ר' זלמן היינע מהמבורג. (עיין רוח נדיבה).

51. צואת ה"ר זעלקליש שנפטר שנת תע"ט. (עיין תומר דבורה).

52. צואת ה"ר יהודה חסיד. נדפס פ"כ גם בס' חסידים וגם לבדו וגם בלא"ח.

53. צואת ה"ר יהודה ב"ר שאול אבן תבון. (עיין אגרת המוסר).

54. צואת ה"ר יונה לאנד סופר מפראג.. (עיין דרך טובים).

55. צואת ר"י ן' כספי. (עיין אגרת מוסר).

56. צואת ה"ר יחזקאל קאצינעלנבויגן אבד"ק אה"ו: ד"א, תק"י, 8°.

57. צואת ה"ר ישראל ב"ר גדליה ליפשיץ (בעהמ"ס תפארת ישראל): חמו"ד (1861) 8°.

58. צואת ריב"ש והנהגות ישרות שנמצאו באמתחת ה"ר ישעיה אבד"ק יאנוב שראה ושמע מפי הבעש"ט ואדמו"ר דובער ממעזריטש: זאלקווא, חש"ר, 16°. חמ"ד, תקנ"ג, 12. טשערנאוויץ, תרט"ו, 8°.

59. צואת משה. אשר צוה הר"מ סופר מפרעסבורג לפני מותו ונלוה אליו נער עברי תוכחה להעוסקים בספרי חיצונים ומשניס לשונם מאת ה"ר עקיבא יהוסף ב"ר יחיאל: ווין 1863, 8°.

60. צואת הרמב"ם. יש קורין כן למכתב הרמב"ם לבנו הנדפס בריש ס' אגרות ושו"ת הרמב"ם.

61. צואת ה"ר משה חסיד. (עיין דרך טובים, מראות הצובאות).

62. צואת הקיסר לעאפאלד וקינה על מותו בלא"ח: חמו"ד, 8°.

63. צואת ה"ר שעפטיל סג"ל הורוויץ בן השל"ה: פפד"א, חש"ד, 8°. וז"ז פ"כ. עוד כנ"ל עם צואת ה"ר נפתלי כהן הנ"ל: מינסק, תקצ"ו, 12°.

64. צוארי שלל. (עיין פני דוד).

65. צווייא שיינה געטליכה לידער וכו': חמו"ד, 8°.

66. צוכט שפיגל. (עיין מראה מוסר).

67. צוף דבש. ה"ר דוב בער במהרש"ז אחי הגר"א. פי' עה"ת ומפרשיו ע"פ עומק פשוטו של מקרא כ"י פה עירנו ביד נכדו. (עיין פי' התורה לו).

68. צוף דבש. ה"ר וידאל הצרפתי. דרשות עה"ת ואח"ז מגלת סתרים על אסתר הצעת רות על מגלת רות אוצר נחמד על תהלים משגב אמהות על פרשת אשת חיל במשלי: ד"א, בעת"ו, 2°.

69. צוף דבש. ה"ר יצחק פרחי. דברי מוסר אמרי נעם בפרפראות: ליוורנו, א"ת יצח"ק, 8°.

70. צוף דבש קטן. ה"ר דוד ב"ר שלמה אלטראס. ענייני צוואתו ומוסר בשירים: ד"ו, עד"ת, 8°.

71. צוף דבש ואמרי נועם. כ"י וואטי' $384/_5$ ואינו לר"י אבן וקאר: (רמש"ש).

72. צוף נובלות. (עיין עשרה מאמרות).

73. הצופה. ה"ר בנימן הירש אויערבאך. על ס' דרכי המשנה להר"ז פראנקעל. פפד"מ, תרכ"א, 8°.

74. הצופה לבית ישראל. ה"ר יצחק ערטער. שם הכולל למאמרים רבים על דרכי בני ישראל באמונותיהם ומעשיהם ומנהגיהם וכל תהלוכותיהם בלשון נאה ונעימה. ואלה נדפסו מהם עד כה: א) מאזני משקל בס' בכה"ע תקפ"ג. ב) מאמר חסידות וחכמה בס' כרם חמד ב' מכתב כ"ב. ג) תלונות סיני וסנסיני וסמנגלוף בכ"ח ג' מכתב ע'. ד) תשליך: פראג, 1840, 8°. ה) גלגול נפש: לייפציג, 1845, 8°. עוד כל הנ"ל בתוס' מכתבים ואגרות ושירים להמחבר ותולדות ימי חייו לה"ר מאיר לעטערים הלוי ועם צורת המחבר: ווין, תרי"ח, 8°.

75. צופיה הליכות. (עיין שער היחוד).

76. צוק העתים. ה"ר מאיר ב"ר שמואל שעברשין. ספור קורות שנות ת"ח ות"ט בליטא ורייסין ופולין וכל הצרות שעברו שם על בני ישראל: קראקא, ת"י. ד"ו, תי"ו, 4°.

77. צור תעודה. ה"ר מנצור מרזוק. באור ג' פרקים הראשונים מהל' שלוחין להרמב"ם וחידושים: שאלוניקי, תקמ"ז (וי"א: בישרא"ל), 2°.

78. צורות היסודות. (עיין עטרת זקנים). ונדפס גם לבדו: ד"ו, חש"ד, 4°.

79. הצורות המוניות. ה"ר ידעיה הפניני הבדרשי. עיין צונץ גא"ל דתס"ח.

80. צורך. סמ"ק מצורך. (עיין עמודי גולה).

81. צורר ומורה. ה"ר יוסף סגרי: כ"י יוא"ל ולא פורש מהותו.

82. צורת האותיות וסדר א"ב המלאכים ע"פ קבלה וסודות לה"ר יעקב משקוביא: כ"י רד"א תקמ"ב. ואולי הוא פי' צורת האותיות אשר בק"ד № 1068, q. (ועי' פי' האותיות לעיל באות פ').

83. צורת האר"ז. מאמר מחקרי על מהות השם ית' לא נודע למי: כ"י ראח"ס № 38.

84. צורת הארץ. ה"ר אברהם ב"ר חייא הנשיא הספרדי. על כדור הארץ ותכונתה ותבנית השמים ומהלך הכוכבים עם ציורים יו"ד שערים: באסיליאה, ש"ו, 4°. גם עם ל' רומי ע"י מינסטער: שם, 1545 (וי"א: 1546), 4°. (ועם איזה הגהות כ"י: נעדנר 15). עוד כנ"ל עם הגהות ה"ר יהונתן ב"ר יוסף מרוזינאי וגלוו לו ס' אשפירא הגדול ליוחנן שקרו די בוסקו הנעתק מל' רומי ע"י שלמה ב"ר אברהם אביגדור וקרא לו מראה האופנים עיין זה. או מראות אופנים ד' שערים עם פי' ונמוקי ה"ר מתתי' דלקראט ובעל מנוח הלבבות והגהות ר"י הנ"ל ובסופו ס' אשפירא הקטן הנקרא ס' הגלגל עם הגהות מכל הנ"ל וציורים: אופיבאך, ת"ס, 4°.

85. צורת הארץ. ה"ר אליהו מזרחי. על כדור ותבנית הארץ כנ"ל בעשרה שערים: קושט', ש', 4°.

86. צורת הארץ. ה"ר אליעזר הלוי. עיין בס' שבט יהודה סי' ל"ב.

87. צורת הארץ. ה"ר דוד אבזי. על תבנית הארץ ותכונתה וכו' עם ציורים: קושט', חש"ד, 4°.

88. צורת הארץ לגבולותיה ותבנית הבית. כולל פרשיות הגבולין דיהושע ובנין הבית במלכים ויחזקאל עם פירש"י ובאור הגר"א מווילנא ועם מפה ולוח: שקלאוו, תקס"ב, 4°. ואח"ז נדפס בתוך ספרי נו"כ (עיין תורה).

89. צורת ארץ ישראל. ה"ר יוסף שליט ריקיטי בה"ר אליעזר. עיין תג"י י' כנ"ו.

90. צורת בית המקדש. ה"ר יו"ט ליפמאן ב"ר נתן הלוי העליר. פי' על בנין הבית ביחזקאל ושיעור כל מדותיו ותאיו וחדריו וכו' עם כל הציורים. (נדפס ראשונה בסוף ס' יחזקאל בל"א): פראג, שס"ב, 4°. עוד כנ"ל עם באור מדות המזבח והכבש ע"י ה"ר אליה ב"ר צבי הירש: פפד"א, עד"ת, 4°. עוד כנ"ל עם תוס' ציונים וציורים לה"ר משה איוויער: הוראדנא, תקמ"ט, 4°.

91. צורת הבית ותבונתו. ה"ר יוסף שליט ריקיטי הנ"ל. עיין תג"י י' כנ"ו.

92. צורת היסודות. (עיין עטרת זקנים).

93. צורת העולם. ה"ר יצחק אבן לטיף. על כללות הבריאה והעולם כ"ז פרקים, כ"י. ועיין שו"ת יכין ובעז ח"א סי' קל"ה. (עיין קבוצת חכמים).

94. צח ואדום. ה"ר רפאל טריבים: (וי"א ד' ה' ושה"ג שלי ח"ב במקומו ע"ש). ובס' שבחי ירושלים נדפס קצת ממנו ונראה משם שהוא ס' מוסר.

95. צח ואשור. ס' קבלה למפרש ס' יצירה המיוחס לרס"ג. ע"ש פ"א משנה י"א.

96. צח שפתים. ה"ר שמעון לוי ב"ר אליעזר פולמר. דקדוק לה"ק: זאלקווא, תק"ע, 8°.

והקדמתו כתב שחיבר פי' ע"ס מאזנים להראב"ע ע"ש.

97. **צח שפתים**. ס' דקדוק קדמון: כ"י די רוסי № 764/3. ועיין בס"י.

98. ס' **הצחוק**. (עיין שפת יתר).

99. ס' **צחות**. ה"ר אברהם ב"ר מאיר אבן עזרא (הראב"ע). על דקדוק לה"ק. נדפס בראשונה עם שארי ספרי דקדוק ע"י ר"א בחור הלוי (עיין דקדוקים): ברלין, תקכ"ט, 8°. עוד בכ"ל עם פי' ה"ר גבריאל הירש המכונה ד"ר ליפמאן: פיורדא, תקפ"ז, 8°.

100. ס' **הצחות** לרב סעדיה גאון על דקדוק לה"ק בל' הגרי. עי' הקדמת הראב"ע לס' מאזנים.

101. **צחות המליצה**. ה"ר זאב וואלף ב"ר דוד הכהן בובנר. אגרות ומכתבים בנוים במליצה נאה ללמד לבני יהודה קשת סופר: פראג, תקס"ה, 8°. עוד בכ"ל בתוס' רבות והיו המכתבים מאה ועשרים ובסופו חידה על אותיות אהו"י בצורת שיר לה"ר אהרן ב"ר קלמן חארין: ברלין, תק"ע. ווילנא והוראדנא, תקצ"ה, 8°.

102. **צחקן מלומד ומתחרט**. (עיין סור מרע).

103. **ציון**. חקירות נכבדות בעניני אמונה וחכמה ומאמרי רז"ל ובקרת ושירים ומליצות. נאספו ע"י רי"מ יאסט ור"מ קרייצנאך, ב' כרכים לשנת תר"א ותר"ב: פפד"מ, תר"א—ב', 8°. עוד בכ"ל ע"י ה"ר יעקב גאלדענטהאל, חדש ניסן תר"ה: לייפציג, תר"ה, 8°.

104. **ציון לדרש**. ה"ר שרגא פייוויש סג"ל פרענקיל. מפתח על כל מאמרי חז"ל מש"ס בבלי וירושלמי אשר בס' עין יעקב כסדר א"ב: קראטאשין, תרי"ח, 8°.

105. **ציון במשפט**. (עיין אבן תקומה, זכר צדיק). [ובשער הס' כ' שאחיו ה"ר יוסף ז"ל חיבר ס' יוסף חיים על מס' גיטין ואחיו ה"ר מרדכי חיבר ס' פאר הלכה על מסר"ס ש"ף ע"ש].

106. **ציון לנפש**. ה"ר יוסף ב"ר יצחק אייזיק חבר. הספד על מות אביו הנ"ל: יאהאניסבורג, ציו"ן לנפ"ש, 8°.

107. **ציון לנפש חיה**. ה"ר יחזקאל סג"ל לנדא. חי' על מס' פסחים: פראג, תקמ"ג, 2°. עוד בכ"ל על מס' ברכות: שם, תקנ"א, 2°. עוד בכ"ל על מס' ביצה: שם, תקנ"ט, 2°. ושלשתם יחד: זאלקווא, תקפ"ה. סדילקאוו, תקצ"ב. ווארשא או יוזעפאוו, תרט"ו, 2°.

108. ס' **ציוני**. ה"ר מנחם ציוני ב"ר מאיר. פי' עה"ת ע"פ קבלה מלוקט מס' הזהר והבהיר ושארי ספרי קבלה: קרימונה (אותיות רש"י ובצרף), שי"ט. שם (אותיות מרובעות), ש"כ. שם, שמ"א. קאריץ, תקמ"ה, 4°. [ועי' המזכיר א' דקי"ב]. (ועם איזה הגהות, כ"י: נײבױער 533).

109. **ציונים בדרך**. (עיין איל משולש).

110. **ציור האותיות**. מובא בהקדמת ס' רזיאל: (ספ"ד שב"ה).

111. **ציורים**. עניני מוסר לה"ר דוד ן' ביליא ושמו נמצא שם בר"ת בשיר: כ"י די רוסי № 323/4.

112. **צייטונג אויש אינדיען**. ספורי מעשיות והנהגות ישראל בקושין ומאמר מאיש כוהר שהיה שם בשנת תמ"ו ונשלח לאמ"ד ע"י ה"ר משה פרערא דפייבא: חמו"ד (ד"א), 8°.

113. **צילותא דאברהם**. ה"ר משה אברהם אבוש. חי' על כמה מסכתות ונקרא ג"כ הידושי מהרמ"א: אוסטרהא, תקפ"א, 2°.

114. **צינה דוד**. ה"ר דוד ב"ר גרשון דייטש. פי' על הלכות נקור לבעל הטמור, עם ל"א: פיורדא, תק"י, 4°.

115. **ציץ הזהב**. ה"ר אברהם בן חיים. פי' על שיה"ש ועל רות, כ"י: (ש"י). [וכ' ספ"ד בשב"ה וז"ל: וראיתי בהקדמת ס' קרבן אהרן שהביאו ובעל קרבן אהרן חותם אהרן ב"ר אברהם אבן חיים, אולי כאן ע"ס עכ"ל. ופשוט הוא שנשמט שם אהרן בס"י. גם בהקדמת הס' שם לא נזכר פי' רות כלל רק פי' שיה"ש לבד ע"ש].

116. **ציץ נזר הקדש**. כ"ר יצחק בכ"ר יוסף הקראי. על הל' שחיטה וי"ג עיקרי האמונה: (אר"ץ).

117. **ציצים ופרחים**. ה"ר יעקב עמדין המכונה יעב"ץ. שמות וצירופין בקבלה כסדר א"ב בערכין ונקרא ג"כ לקט אורות כי יצא ללקט אחרי בע"ס מאורי אור מה שנשמט ממנו. (ועי' ג"כ מאורות נתן): אלטונא, תקכ"ח, 4°.

118. **ציצים ופרחים**. לקוטי שירים ומליצות מגדולי משוררי ספרד ואיטליא עם ת"א ע"י ה"ר אברהם גייגר: לייפציג, תרט"ז, 8°.

119. **ציצת נובל צבי**. ה"ר יעקב ששפורטש. בענין שבתי צבי שר"י. נדפס בסוף שו"ת אהל יעקב שלו, עיין זה. [ראיתי כמה ספרי אהל יעקב שלו ולא נמצא שם. אבל רשומו ניכר שהיה שם והוסר ממקומו כאשר יראה הרואה. ובס' השמוש ליעב"ץ די"ח ע"א בהגה"ה מזכיר דפוס שני ממנו אשר לא נודע, ואולי כוונתו לס' קצור ציצת נ"צ שנדפס שנית בידו. עיין זה באות ק']. (עיין במלואי האוס"ף לאהל יעקב הנ"ל).

120. **ציר נאמן** או **לוח הלב**. לוח השנה ואח"ז ענינים על מעשה צדקה וחסד ואמרי בינה ובחינות הטבע, ג' חוברות לשנות תקע"ד—ע"ו: טארנאפול, 8°.

121. **ציר נאמן**. ה"ר אהרן האריז. בעניני הדת והאמונה ועל תקנות חז"ל עם ת"א כתבם: פראג, 1831, 8°.

122. **ציר הצירים**. ה"ר שמשון כהן מודין. שיר מספד בשלשים בתים על מות רבו ה"ר יהודה בריא"ל ז"ל: ד"ו, בע"ת (וי"א: תפ"ב), 8°.

123. ס' **הצירוף** לאלזהראווי ברפואה העתקת ר' יוסף אבן וקאר... (ועיין החפץ השלם).

124. **צירופי אותיות** על איזה פסוקים: כ"י רד"א № 315, 0.

125. ס' **הצירופים**. על צירופי אותיות בספרי הקדש כעין ס' אותיות דר"ע: כ"י מינכען № 21/6.

126. **צל החכמה**. ה"ר יש"ר מקנדיא. על חכמת הגלגלים לדעת שעות היום והלילה ע"י אור החמה או הלבנה בכל אופק וכוכב ומדינה וכלולים בו כל דברי הקדמונים והמחברים בחכמה זו ומצוירים בתמונה. עיין במכתבו אחוז וכו'.

127. **צל המעלות**. ה"ר יהודה ב"ר מרדכי הלוי אסיא דווילנא. מוסר על מדות האדם בשם"ה חרוזים ע"פ א"ב: קיניגסבערג, תקכ"ד. דובנא, תקנ"ה, 8°.

128. **צל המעלות**. (עיין דברי יוסף).

129. **צל עולם**. ה"ר מתתי' דלקראט. על ענינים שונים בחכמות למודיות וטבעיות בקצור נמרץ ובסופו ס' חי בן מקיץ, עיין זה: ד"א, תצ"ג, 8°. ובלי ס' חי בן מקיץ הנ"ל (?): פיורדא... פראג... (פירשט ח"א דקנ"ב). לבוב, תקס"ד, 8°. חמו"ד (סדילקאוו), 16°. ווארשא, 1862, 8°.

130. **צלי אש**. (עיין הגדה של פסח).

131. **צלמות הארץ**. על כללות הבריאה בג' חלקים עם ציורים ונקרא ג"כ **צלמות העולם**: כ"י רד"א q, № 1166. [הוא ס' צל עולם הנ"ל ונעתק מל"א ונדפס בשם **ידיעת העולם** עיין זה: רמש"ש].

132. **צלמות העולם**. (עי' צלמות הארץ לפני זה).

133. **צלעות הבית**. (עיין בית מאיר).

134. **צמח לאברהם**. ה"ר צבי הירש ב"ר חיים מפלונצק. חי' על מאמרי ילקוט שמעוני ע"ס בראשית ושמות ואח"ז גירולי צבי זוטא לקוטי קצת חידושיו על ילקוט ויקרא במדבר דברים וח"ז: ווארשא תקנ"ו, 2°.

135. **צמח דוד**. הרופא ה"ר דוד מעיר ספוליטו ממשפחת התפוחים ולכן נקרא די פומוס. באור כל שרשי המלות הקשות בלה"ק ותרגומים ולשונות זרות המובאות בס' מתורגמן וערוך ושרשים ובשארי ספרים עם תרגום ל' רומי ואיטלקי, ובאו בו ענינים נפלאים מטבע אבנים טובות ומציאות האמברא וקרן ראם וזולתם ובסופו לוח מר"ת הבאים בספרים וכו' ג"כ שחיבר ס' סכת דוד וס' מגדל דוד: ד"ו, שמ"ז, 2°. (ועם הגהות רבות כ"י ה"ר יצחק קאסאיבאן: צעדנר 641).

136. **צמח דוד**. ה"ר דוד ב"ר שלמה גאנז. ב"ח: ח"א זכרון הדורות ודה"י לבני ישראל מבריאת העולם עד זמנו שנת ה"א שנ"ב. וח"ב זכרון דה"י למלכי א"ה וכל הגדולות והנוראות אשר קרו בימיהם גם כל אשר נעשה לישראל בכל דור ודור בימיהם ג"כ עד זמנו הנ"ל ונקרא בשם **ימות עולם** ועם מפתח בסוף כל חלק. הובא לביה"ד ע"י יוסף יקותיאל נקרא קויפמאן הסופר כו': פראג, שנ"ב, 4°. עוד כנ"ל ונוסף בו זכרון דה"י ככל הנ"ל משנת שנ"ג עד שנת תנ"ב לאלף הששי. הובא לביה"ד ע"י ה"ר דוד ב"ר משה ריינדורף. ח"א: פפד"מ. וח"ב: ד"א, תנ"ב, 4°. אופיבאך, תקכ"ח. פיורדא, תקמ"ה. סדילקאוו, תקצ"ד, 4°. עוד כנ"ל ועם נוספות בשני חלקיו משנת תנ"ג עד תר"ו ע"י איש חכם מלבוב (ה"ר אברהם מענדיל מאהר): לעמבערג, 1847, 8°. ווארשא, תרי"ט, 4°. עוד כנ"ל בל"א מפורש ושום שכל ע"י ה"ר זלמן הענא: פפד"מ, נח"ת, 4°.

137. **צמח דוד**. ה"ר דוד (ב"ר יהודה ?) נגאר. ח"א חי' הלכות וח"ב **אדמת יהודה** חי' מס' קשי הסבנה כתמורה ותענית וח"ז ועל ש"ע י"ד וקצת דרשות עה"ת וח"מ: ליוורנו (ורמי"ג: שאלוניקי), תקפ"א (וי"א: בשופ"ר), 2°.

138. **צמח דוד**. ה"ר יוסף דוד מרבני שאלוניקי. באור פסוקים ומאמרים דרך דרש וע"פ הדין כסדר פרשיות התורה ובסוף כל פרשה קצת על המסורה ורמזי הפרשה, ב"ח: שאלוניקי, תקמ"ה—ע"א, 2°. ורונענס F, № 688: עה"ת ובסופו קונט' משמעות דורשין וכללי תלמוד, ב' כרכים: שאלוניקי, תקנ"ה, 2°.

139. **צמח ה' לצבי**. ה"ר צבי הירש אבד"ק נאדבורנא. פשטים כסדר התורה: זיטאמיר, תר"ח—ט', 4°.

140. **צמח מנחם**. ה"ר מנחם נחום ב"ר יקותיאל זוסמאן כ"ץ. דרושים עה"ת והפטרות מכל השנה ובסופו לקט מנחם קצת חי' גפ"ת: זאלקווא, תקכ"א, 2°.

141. **צמח מנחם**. (עיין שיחת חולין).

142. **צמח נעורים**. ה"ר מנחם מענדיל ראזענטהאל. דברי מוסר ובאור ידיעת העקרים ולמוד דת הפרשים ושירים וחידות מחכמי תלמוד ושיר קינה על עשרה הרוגי מלכות וכו': פראג, תרי"ח, 8°. (המזכיר № 767).

143. **צמח צדיק**. ה"ר יהודה אריה די מודינא. מדות מוסר להנהגת האדם במשלים ומליצות ועם ציורים אצל כל משל: ד"ו, ש"ס. ווילנא, תרט"ו, 8°.

144. **צמח צדיק**. ה"ר יעקב צמח. דרושי קבלה לגורי האריז"ל עם הגהותיו בפסוקי אליהו ואליפע ובסופו סוד מצות מילה להאריז"ל ושארי ענינים: קאריץ, תקמ"ה, 4°.

145. **צמח צדיק**. סדר קריאה בזוהר תורה נו"כ לכל יום, ובסופו ס' קרה מקרה. נדפס שלישית: ליוורנו, תקמ"ד, 4°.

146. **צמח צדיק**. (עיין תורת חסד).

147. **צמח צדק**. ה"ר מנחם מענדיל אבד"ק ניקלשפורג. קכ"ט שו"ת: ד"א, תל"ה. אלטדורף, תקכ"ד. פיורדא, תקכ"ו, 4°. סדילקאוו, תקצ"ד, 2°. [ג"ח פי' על ס' עשרה מאמרות ובאור מצות הזהר וחי' גפ"ת בש"ס].

148. **צמח השדה**. ה"ר נתן ב"ר מאיר פריידער. דרושים וחידושים על התלמוד: פרעסבורג, 1847, 4°.

149. **ס' הצמחים לאריסטו**. (עיין אריסטו).

250. **צנא דדובשא**. (עיין דבש לפי).

151. **צנה דוד**. ה"ר דוד ב"ר גרשון דייטש. חי' על הל' ניקור לבעל העטור עם פי' מקום דוד והל' ניקור בל"א: פיורדא, תק"י, 4°.

152. **ס' הצנורות** לה' קדום. מזכירו הרמ"ק בס' פרדס רמונים שער הצנורות פ"א וכ' שנמצא אצל אחינו שבמדינות פיס יע"א: (תג"י ה' א').

153. **צניף טהור**. חבור ע"ס טהרות לבע"ס עטרת ראש, כ"י: (שי"ג).

154. **צניף טהור**. (עיין שאלתות אביה).

155. **צניף מלוכה**. ה"ר יעקב ב"ר מאיר מגיאון. ס' קבלה. הובא בפי' הרמ"ב לס' יצירה פ"א משנה י"א ע"ש.

156. **צניף מלוכה**. ה"ר נסים הישיש שהיה דר בפיס. ס' קבלה. הובא בפי' הרמ"ב הנ"ל שם שם בפי' פיסקא שש תחם תחת וכו' ע"ש.

157. **צניף מלוכה**. (עיין משכנות יעקב).

158. **צניף תפארה**. (עיין הגדה ש"פ).

159. **צנצנת המן**. ה"ר מנחם מגלי ב"ר פייביש אונא. פשטים על קצת אגדות ומאמרי רז"ל: אופיבאך, תפ"ג, 2°.

160. **צנצנת מנחם**. ה"ר מנחם מענדיל ב"ר צבי הירש. באור מאמרים תמוהים בש"ס ובסופו לחם מנחם שו"ת וחי' ש"ס סדר קדשים ועל ש"ס (אבל לא נדפס ממנו רק שני דפין): ברלין, ת"פ, 2°. [ג"ח מ"ב לספר זה].

161. **צנת דוד**. ה"ר מאיר ראנדיגגר. מאמר לחקור על זמן נוסד ס' תהלים ומזמוריו הפרטיים וגוסף אליו תפארת שירי קדש העברה על אופן כתיבת השירות ונדפס עם ס' תהלים: ווין, 1841, 8°.

162. **צעטיל קטן**. (עיין ארבעה חרשים).

163. **צעיר רדם**. (עיין אבני שהם).

164. **צעקת דם**. ה"ר יצחק חיים כהן מהחזנים. תשובות לבטל טענות יעקב גיזע על עלילות דם: ד"א, חש"ד, 8°. עוד כנ"ל בס' צרי היהודים הוא ס' יידישער טהערייאק ע"י יוהנן ווילפער: נירנבערג, 1681, 4°.

165. **צעקת דמים**. ה"ר יעקב עמדין המכונה יעב"ץ. על ענין עלילה דם בפולין ועל מוציאי דבה רעה זו ועל המטים אזן להקשיב שקר למען שפוך דם נקי. מזכירו תדיר בס' השמוש שלו, עיין זה.

166. **ס' צפוני**. ה"ר אברהם. פי' על שיה"ש, כ"י: (ש"י).

167. **צפוני ציוני**. ס' קבלה לה"ר מנחם ציוני ב"ר מאיר: כ"י רד"א q, № 1042.

168. **צפורן שמיר**. (עיין עבודת הקדש).

169. **צפחת המים** על התורה. נזכר בכנה"ג י"ד סי' ר"מ ובלבושות שבסוף חלק א"ח וז"ז: (ול"א א' ושה"ג שלי במקומו).

170. **צפיחית בדבש**. ה"ר סרוי ב"ר חייא (וי"א: חייא ב"ר בנימן) פונטרימילי. חי' על ש"ע א"ח וי"ד וקצת שו"ת עם נוספות ה"ר חיים בנימין פונטרימילי: שאלוניקי, כצפיח"ת, 2°.

171. **הצפירה**. מאסף חדש לבני ישראל בגאליציען ופולין ורוסיא נאסף ע"י ה"ר מאיר הלוי לעטערים. חוברת א': לייפציג (זאלקווא), 1824, 8°. (ועם הגהות כ"י המו"ל: צעדנר 631).

172. **צפירת תפארה**. ה"ר חיים מיכאל קאפנהאגן בה"ר אליעזר. הל' תפילין עם ת"א: ברעסלויא, תקצ"ב, 8°.

173. **צפירת תפארה**. ה"ר יוסף בה"ר יצחק אייזיק חבר. פיה"ש עם באור ועם קצת הגהות והערות בתוכו בשם זר תפארה: ווארשא, תר"ו, 8°.

174. **צפנת פענח**. ה"ר אברהם מנחם פורטו הכהן. לכתוב אגרות בדרך נעלם מזולת בעליהן: פיראדה, שי"ו, 8°. פראג חש"ד, 4°.

175. **צפנת פענח**. ה"ר אליהו בר"מ לואנץ. פי' על תקוני זהר: כ"י רד"א 4,q—1043 №.

176. **צפנת פענח**. ה"ר אליעזר ב"ר נתן (הראב"ן). ס' דינים. ומזכירים אותו המרדכי ושאר פוסקים וכ"כ הרא"ש בתשו' כלל פ"ד סי' ג' ונתבור זקני ראב"ן הנקרא צפנת פענח וכ"כ הרש"ל בתשו' סי' כ"ט ע"ש: (שג"ב א' ושה"ג בלי במקומו). ולד"ק הוא הנדפס בשם אבן העזר, עיין זה.

177. **צפנת פענח**. ה"ר חייקיל הלוי הורוויץ מאומין. מעשה מציאת ארץ אמעריקא בל' יהודית ג' חלקים: ברדיטשוב, תקע"ז, 4°.

178. **צפנת פענח**. ה"ר יוסף ב"ר אלעזר הספרדי. פי' על הראב"ע עה"ת וקצת ממנו נדפס בשם אהל יוסף (עיין מרגליות טובה).

179. **צפנת פענח**. ה"ר יוסף ב"ר מנחם מענדיל שליפירז. על חכמת החשבון: ווילנא והוראדנא, תקפ"ח, 4°.

180. **צפנת פענח (חדש)**. ה"ר יוסף ב"ר משה דרשן מפרעמסלא. דרושים והקדמות בערכין כסדר א"ב: פיורדא, תמ"ז. פפד"א, תנ"ד, 4°.

181. **צפנת פענח**. ה"ר יוסף בה"ר משה מטראני (מהרימ"ט). דרושים כסדר התורה והמועדים עם מפתחות לה"ר יעקב ב"ר משה הלוי: ד"ו, הזא"ת (וי"א: ת"ח), 2°.

182. **צפנת פענח**. ה"ר יוסף ב"ר שלמה פינקלשטיין. הל' שו"ב עם פי': חמו"ד, 4°.

183. **צפנת פענח**. ה"ר יעקב יוסף מפולנאה. דרושים ע"ס שמות בדרך פרד"ס בכמה אופנים: קאריץ, תקמ"ב, 2°.

184. **צפנת פענח**. ה"ר סעדיה ב"ר דוד ב"ר מרזוק. פי' על התורה, כ"י: (הקדמת ה"ר יש"ר עה"ת).

185. **צפנת פענח**. ה"ר שבתי ב"ר אברהם דונולו מאוירשו. פי' ע"ס יצירה: כ"י במינכען ופלורינץ וכ"י די רוסי 417/4 №. וכתוב שם: ס' יצירה הנקרא תחכמוני גם צפנת פענח לר"ש בר"א הרופא, והקדמת ס' זה נדפס בס' מלא חפנים עיין זה. ועיין תחכמוני ומ"ש שם. ג"ה ס' המזלות פי' על ס' קדמון בהוראות הכוכבים וס' היקר ברפואה: (פירסט ת"א דרי"א).

186. **צפנת פענח**. ה"ר שמואל כהן די פיזא לוזיטאנו. פי' על קצת קהלת וקצת פסוקי איוב ובכלל על כל הספר ובסופו רמז על מצות פרה אדומה: ד"ו, התי"ו, 4°.

187. **צפנת פענח**. ה"ר שם טוב ב"ר יצחק בן שפרוט. באור על פי' הראב"ע עה"ת ובסופו מאמר על האגדות: כ"י פאריז 143 № a·f וכ"י די רוסי 1341 №.

188. **צפנת פענח**. שמות פרקי הש"ס משנה כסדר א"ב: פראג, חש"ד, 8°.

189. **צפנת פענח**. (עיין בחינת עולם, הגדה ש"פ, חבורים שונים, משנת חכמים, פתח השער ופתחי יה, ראומה).

190. **ס' הצרוף לר' אברהם אבואלעפיא**. נכתב בקושטנט' כ"ח ניסן שכ"ח ע"י ר' יצחק גואקיל, (כ"י ביטטענפעלד) איש ירושלים (והוא מחברון): (רמש"ש).

191. **ס' הצרוף**. ס' עמוק עמוק בחכמת הצרוף, כ"י. (משג"ב מ"ה וצ"א ד' ושה"ג בלי במקומו).

192. **צרוף הכסף**. (עיין נטעי נעמנים).

193. **ס' הצרופים**. ה"ר יצחק הנקרא בן ישוש הספרדי. דקדוק לה"ק בל' הגרי. מזכירו הראב"ע בהקדמתו לס' מאזנים ע"ש.

194. **צרור החיים**. ה"ר אברהם בה"ר אריה ליב לעוונשטאם. ס' שו"ת בעניני בהכ"נ החדשה בהמבורג: ד"א, תק"פ, 4°.

195. **צרור החיים**. ה"ר אברהם סבע הספרדי. פי' על פיה"ש ועל מס' אבות. עיין בהקדמתו לפירושו על אסתר ועי' וואלף ח"א דנ"ד ומ"ע לפראנקל תרי"ג דרמ"ו ודמ"ז ועי' רשמפ"ש ליידן דנ"ו בהערה.

196. **צרור החיים**. ה"ר חיים ב"ר דוד ב"ר שמואל ב"ר דוד (תלמיד הרשב"א). כולל עניני הזמנים השבתות והמועדים שמת הימים בתפלותיהם. לשון המחבר בהקדמת ספרו צרור הכסף. עי' מ"ע לפראנקל תרי"ג דף פז"ר: כ"י אלקאלא (קייזערלינג געשיכטע 218, 1) והעתקות ממנו בשולי תדושי ר"י קאשטרו על ש"ע כ"י פישל.

197. **צרור החיים**. ה"ר חיים הייקא

מזאמושטש ב"ר אהרן . חי' ובאורים על הרמב"ם : זאלקווא , תקי"ג , 2° .

198. **צרור החיים** מהנ"ל על מוסר ויראת ה' ומדות האדם ונקרא בשם ס' הזכרונות , ח"א : ברלין , תק"ל , 8° .

199. **צרור החיים** . ה"ר חיים יעקב שד"ר מגליל צפת . חי' על הרמב"ם ובסופו דינים ותשובות : ד"א , תצ"ח , 2° .

200. **צרור החיים** . ה"ר חיים ב"ר שמואל ב"ר דוד מטודילא . רשימת ליידען 94 המזכיר ש"ג ע' 72 .

201. **צרור החיים** . ה"ר מנשה ב"ר יוסף בן ישראל . (מפתח רמש"ש) .

202. **צרור החיים** . ה"ר משה בה"ר יעקב חאגיז (המני"ח) . הנהגות מוסר בעשרה פרקים והוא המשך לס' צרור המור לאביו הנ"ל וקצת מזה נדפס פה בשם זכרון לבני ישראל ד' פרקים ועוד הוסיף עליו הנהגות האדם לפ"ד הרמב"ם בס' הי"ד ו' פרקים ושם הפ' האחרון חיי עולם ובסופו שיר על י"ג עיקרי האמונה (פירשט ח"א דקנ"ו) : וואנזבעק , נחל"ת (ובסופו כ' בשלמה הדפסתו שנת תצ"א) , 12° .

203. **צרור החיים** . ה"ר שמעיה ב"ר יצחק הלוי . ס' קבלה נוסד על ג' עמודי עולם על גימטריא ועל נוטריקון ועל התורה ונחלק לשערים ושיר לפני כל שער : כ"י ליידען № 24/13 וכ"י רח"ם № 732 .

204. **צרור החיים** . (עיין ישמח ישראל) .

205. **צרור הכסף** . ה"ר אברהם גאטינייו . שו"ת ובסופו לקוטים ודרושים עם נוספות רבות מאת בנו בנבנשת : שאלוניקי , תקי"ו , 2° .

206. **צרור הכסף**.ה"ר אברהם סבע הספרדי. ס' דינים : (שג"ב י"ז ע"ש ושה"ג שלי במקומו) . ובהקדמת פירושו על אסתר כ' שקרא כן לפירושו על חמש מגלות . עיין מ"ע לפראנקל תרי"ג דרמ"ז ורשימת ליידען 94 .

207. **צרור הכסף** . ה"ר חיים ב"ר דוד (תלמיד הרשב"א) . בדינים שבין אדם לחבירו כעין טור ח"מ ונחלק לה' דרכים וכל דרך נחלק לשערים : דרך א' יו"ד שערים , ב' י"ד שערים , ג' וד' ו' ו' שערים , ה' ז' שערים . כ"י מגנת רכ"א הובא מקיירא ביד החכם טישנדארף . עיין מ"ע לפראנקל תרי"ג דרמ"ד .

208. **צרור הכסף** . ה"ר חיים ב"ר שמואל ב"ר דוד מטודילא: (ש"י ולא סורש מהותו). וכאשר חקרתי על מוצא דבריו על המחבר הזה בספרו זה וס' צרור החיים דלעיל מצאתי כי נשתלשלה קבלתו מדברי השה"ק (ד"א וזאלקווא דמו"א) . אבל בש"ק כתוב עליו בפירוש שהוא תלמיד הרשב"א א"כ הוא הנ"ל . ודברי הש"י במהות ס' צרור החיים הנ"ל לא ידעתי מאין לו כאלה .

209. **צרור הכסף** . ה"ר יוסף אבן כספי. קצור חכמת ההגיון : כ"י רח"ם c/'772 № ופאריז (אורא‎טור) 105 № ודי רוסי 402 № וז"ז .

210. **צרור הכסף** לה"ר יצחק נרבוני . הובא בשיטה מקובצת כ"ב דכ"ח ע"ג : (ול"א ע"ז ושה"ג שלי במקומו) .

211. **צרור הכסף** . (עיין נטעי נעמנים) .

212. **צרור המור**.ה"ר אברהם סבע הספרדי. פי' עה"ת בדרך פשט וע"ד נסתר ממאמרי הזהר: ד"ו, רס"ב (?). שם רפ"ב—ג', שם , ש"ו . שם , שכ"ו (וי"א : שכ"ז) . קראקא , בשמח"ה, 2°.(ועם הגהות כ"י : נעדנר 33) . ג"ח באור מגלת אסתר ורות והמה בכ"י ר"א אשכנזי.עיין תוס' עק"ד תר"ט 24 №. ובהקדמת פירושו על אסתר כ' שחיבר ג"כ פי' איכה . עיין מ"ע לפראנקל תרי"ג דרמ"ו—ז' .

213. **צרור המור** . כ"ר אליהו ירושלמי הקראי . פי' מספיק ע"ס מנחת יהודה ; (אר"ץ) .

214. **צרור המור** . ה"ר יעקב חאגיז . שלשים מדות טובות להדבק ביוצרו ובו ג' חלקים : (ש"י) . ונדפס קצת ממנו בשם זכרון לבני ישראל , עיין זה . (ועיין צרור החיים לעיל) .

215. **צרור המור** . ה"ר יצחק ן' לטיף . בסוד השם וצורותיו י"א פרקים . נדפס בכ"ה ס' אגרת כ"ו דקנ"ד—נ"ע ע"ש .

216. **צרור המור** . (עיין אמרי יושר) .

217. **צרור פרחים** . ה"ר ברוך שענפעלד . פרחי שירים ומליצות : ווין , תקע"ד , 8° .

218. **ס' הצרורות** . הובא בס' כ"י למרן וכוונתו לס' צרור החיים וצרור הכסף לה"ר ח"ב ב"ר דוד תלמיד הרשב"א הנ"ל : (ש"ב ע"ע השמטות ול"א ושה"ג שלי במקומו) .

219. **צרי הגוף** . ה"ר נתן פלקירא (?) . ס' רפואות . ומובא בפי' אהל יוסף על הראב"ע ריש פ' תזריע ע"ש . ונמצא בכ"י די רוסי 1343 № וכ"י אוקספורד (אורי) 417 № .

220. **צרי גלעד** . ספור מעשה בדרך משל ומליצה בחרוז ושירים לא נודע למי (ה"ר אליהו ב"ר עזריאל ?) : רעדלהיים , חש"ר , 8° ,

221 **צרי היגון**. ה"ר ש"ט ב"ר יוסף ן' פלקיירא. תנחומים לנפש האדם להרגיעו מכל דאגה עם משלים יפים ועם הגהות ה"ר שאול ב"ר שמעון (וי"א שהוא חיברו): קרימונה, שי"ז (ורד"א q, № 194 שי"ד). פראג, שע"ב (וי"א: שפ"ב), 4°. עוד כנ"ל ובסופו אגרת הרמב"ן לבנו: הענא, תע"ו, 8°. עוד כנ"ל מנוקד ועם ת"א והערות לר' דוד אטטענזאסר: פיורדא, תדי"ר, 8°.

222. **צרי היגון**. (עיין חיי הנפש ונצחיותה).

223. **צרי ליגון**. ה"ר יהודה ליב וואהל בה"ר צבי הירש. מליצה בדרך שיחה במות פרידריך ווילהעלם השני מלך פרייסין ובמלוך בנו תחתיו, עם ת"א ובסופו חידה על פרס ספ"ל ופתרונה: ברעסלויא, תקנ"ח, 8°.

224. **צרי לנפש** ומרפא לעלס. סדר ודוי שכיב מרע מסודר ע"י הרי"א די מודינא: ד"ו, שע"ט, 4°.

225. **צרי היהודים**. הוא ס' יורישער טהעריאק, עיין זה.

226. **צרי הנפש**. ה"ר יוסף נויבנר. הנהגות מוסר (?), כ"י: (ש"י).

227. **צרי השמימה**. ה"ר יהודה וואליך: חמו"ד, 8°. (רד"א 0, 362 № ומפתח רמש"ב).

228. **צריח בית אל**. ה"ר אברהם גר מקורדובה. להוכיח אמונות התורה נגד האמונות המתנגדות לה. נעתק מל' ספרד לעברי ע"י ה"ר מרדכי לוצאטו: כ"י רח"ם 733 № ועי' בכה"ע תר"ו דף ג' ע"א בהערה. וכ"י קהל מנטובה: (המזכיר ד' דמ"ח).

229. **הצרפתים ברוסיא**. ה"ר מרדכי אהרן גינצבורג. דברי הימים לשנת הקע"ב—ג' ומלחמותיהם: ווילנא, תר"ג, 8°.

נשלם אות צ מהדורא תליתאה

אוצר הספרים

ק

1. **קאלומבוס.** הוא מציאת ארץ אמעריקא זה כארבע מאות שנה, נעתק מל"א ע"י ה"ר א[ברהם] מ[ענדיל] מאהר : לעמבערג, 1846, 8°.

2. **ס' הקאנון** הגדול לאבו עלי אלחסין אבן סינא על כל חכמת הרפואה בחמשה ספרים וכל ספר נחלק לאופנים ומאמרים ללמודים וכללים ופרקים. חובר בל' ערבי ונעתק ללה"ק ב' פעמים : א) ע"י ה"ר יוסף אבן ויואש הלרקי עם מפתחות ופי' המלות הרפואיות בסופו : נאפולי, בר"ן, 2°. ועם הגהות רבות בל' לטיין ועברי כ"י (צעדנער 293). ב) ע"י ה"ר נתן המאתי ב"ר אליעזר ולא נדפס. ומצוי בכ"י גם כולו גם קצתו כמו: כ"י אוקספורד (אורי) № 411, 419 כ"י וואטיקאן № 345, 359, 377 כ"י ווין № 143. כ"י מינכען № 9 ודי רוסי № 927, 1279, 1297, 1314, 1345. [ובהקדמה לס' צמח דוד אמר : כמר משה אלאטינו העתיק מלה"ק בל' רומי חלק ראשון מס' אווילינה : (תוס' ש"י)]. וש"י באות א' ערך «אבן סינא» כ' וז"ל : ור' יהודה ברבי משה הכהן העתיק מערבי אל לשון רומא ס' אבו אלחסין והוא על אלף וכ"ב כוכבים הנודעים וניכרים עד היום הזה והם נכללים במ"ח צורות הגלגל והם י"ב מזלות באמצע באפודות חגורות השמים וכ"א צורות לצד שמאל וט"ו לצד ימין, עיין בשלשלת הקבלה דכ"ט ע"ב. גם חיבר ס' התחלת התבונה וספר אחד מהשמים ונחלק לחמשה חלקים ול"א פרקים ונעתק ללה"ק : כ"י ברומא, עכ"ל].

3. **קב הישר.** ה"ר צבי הירש בה"ר אהרן שמואל קיידינובר. מוסר השכל ויראת ה' ומעשים נוראים מלוקט מספרי יראים שלפניו ונחלק לב' חלקים וק"ב פרקים : פפד"מ, תס"ה. ד"א, ובדע"ת, 16°. קושטאנדינא, תצ"ב. ד"ו, תק"ג, 8°. שם, תקל"ב, 4°. זאלקווא, תקס"ה. ברדיטשוב, תקפ"ה, 8°. עוד כנ"ל עם ל"א : פפד"מ, תס"ט. פפד"א, תקנ"א. זולצבאך, תקנ"ה. ווילנא... 4°. וז"ז. עוד כנ"ל בל"א לבד : זולצבאך, עד"ת. 4°.

4. **קב ונקי.** (עיין אזהרות ט', משניות, תורה, תהלים, משלי).

5. **קב ונקי ולשד השמן.** ה"ר צבי הירש ב"ר איציק לייפניק. הראשון חי' מלוקטים על מס' ברכות ומשניות תרומות ועל מס' שבת עירובין פסחים ביצה כתובות קדושין גיטין ב"מ כריתות זבחים וש"ע י"ד. והשני דרושים : אפען, תקפ"ו, 4°.

6. **קבוץ יהודה.** כ"ר יהודה הטרוקי בכ"ר אהרן הקראי. פי' ע"ס מנחת יהודה (אר"ץ).

7. **קבוץ המאמרים.** פי' בדרך החקירה על אחד מי יודע : כ"י רח"ם № 737.

8. **קבוץ תפלות** הוא תקון ליל הו"ר : ד"א, תצ"ג, 8°.

9. **קבוצי גאלינוס.** הם כל ספרי גאלינוס ברפואה לפי העתקת חנין בן יצחק אלעבדי אלעבדרי בל' ערבי ונעתקו לעברי ע"י ה"ר

קלונימוס ב"ר קלונימוס ונמצאו בכ"י גם כולם גם מקצתם כמו : כ"י ווין 134 №. כ"י ליידן ח"ב 2 № וכ"י די רוסי 1276 № וגם זולתם בכל אוצרות ספר .

10. **קבוצת חכמים**. ה"ר ו.ווארנהיים. דברי מדע, ונלוה אליו ס' צורת העולם לה"ר יצחק בן אברהם אבן לטיף : ווין, 1860—61, 8°.

11. **קבוצת כסף**. ה"ר אריה ב"ר יצחק שפירא. כללי דקדוק לה"ק : זאלקווא, תק"א, 8°.

12. **קבוצת כסף**. ה"ר יאשיהו פינטו. כעין ס"ע בדיני נסים ודיני ממונות בסדר הרמב"ם. וה"ר חיד"א ראהו בכ"י, עיין ב"ו ק"ד וסה"ג שלי במקומו.

13. **קבוצת כסף**. ה"ר יוסף אבן כספי. זכרון כל ספריו שחיבר ומהותם בפרטות. נדפס בקונט' דברים עתיקים ב', עיין זה.

14. **קבוצת כסף**. כ"ר יוסף בכ"ר משה הקראי מחכמי פולין. (אר"ץ ולא הגיד לנו מהותו).

15. **קבוצת כסף**. ה"ר מרדכי שמואל גירונדי. שו"ת ופסקים וענינים שונים בכמה חלקים כ"י ומזכירו תדיר בתג"י וז"ז.

16. **קבוצת כסף**. ה"ר שמואל ב"ר יצחק אלגאזי. מ"מ כל המאמרים והענינים מש"ס בבלי וירושלמי ספרא וספרי ומכילתא ומדרש רבות : (ש"י).

17. **ס' הקבלה** לה"ר אברהם ב"ר דוד הלוי (הראב"ד). סדר ימות עולם מאדה"ר ודורות מקבלי התורה זה אח"ז ודורות תנאים ואמוראים ורבנן סבוראי ודורות הגאונים והנשיאים וכל הרבנים על הסדר עד זמנו וטענות על הקראים וקרא לו ג"כ דור עולם או סדר עולם ובסופו זכרון דברי רומי ודברי מלכי ישראל בבית שני רובו מס' היוסיפון לעברים. נדפס תמיד עם ס' סדר עולם רבא וזוטא עיין זה.

18. **ס' קבלה** לה"ר ישראל הוראדני (נע"ס אור ישראל) : כ"י רד"א F 910, №.

19. **קבלה על מלאכת השיר**. (עיין אמר' שפר סי' 830).

20. **קבלה מענין התפלה** לר' אברהם חזן וזולתו : כ"י יה"ש. רח"ם. יש"ר 25. מינכען № № 92/26, 56/21, 357 (רשמא"ש 1963—4 והוספות, ועי' כוונות הקרבן).

21. **ס' קבלת הזרע** וההריון לאבוקרט : כ"י די רוסי 150/4 №.

22. **קבלת** ר' יעקב החסיד ב"ר יעקב : כ"י יוא"ל. ואולי הוא ר"י מסגוביא (עיין לקוטי רב האי גאון).

23. **קבלת עזרא**. (עיין חכמת דניאל).

24. **קבלת שבת** או זמירות שבת. סדר קבלת שבת עם פי' : פראג, שפ"א, 4° (רד"א q, 1396 № וכן וואלף ח"ג דתרפ"ח. ופירסט ח"ב דשכ"א : קראקא, חש"ד. ולפ"ד זונץ (גא"ל דש"ג) הוא ד' לובלין ועדיו עמו משם המדפיסים שלא הדפיס רק בלובלין ע"ש. (ואין ראיה מזה שכבר מצאנו כמה מדפיסים שהדפיסו לפרקים גם בזולת מקומם הקבוע. (עיין אבי עזר) שנדפס בפוזנא ע"י בני מייא מדפיסי דיה"פ. וכן ס' בנין שלמה לר"ב מאז שנדפס באופיבאך תקמ"ד ע"י הר"א פרופס ובנו שלמה מאמ"ד. ורבו המדפיסים ברוסיא ופולין שתקנו אהלם ממקום למקום אף בשנה אחת וכן היה לעולמים). ליוורנו, טו"ב לישרא"ל, 8°. (ועיין זמירות לשבת). עוד ככ"ל עם ל"א : חמו"ד, 8°. (רד"א 0, 659 №. עוד ככ"ל בל"א : לובלין, תל"ח וגם חמו"ד, 4° (שם q 1505—6 №).

25. **קברות התאוה**. (עיין האורב).

26. **קדוש החדש**. להר"מ ן' חביב בקצור מופלג : כ"י רד"א q, 1673 №.

27. **קדוש החדש** וסדר העבור וס"ד יקרים לכ"ר ישראל המערבי הקראי : (אר"ץ).

28. **קדוש החדש** וסדר העבור בקצור לכ"ר צפניה הטרוקי בכ"ר מרדכי הקראי : (אר"ץ).

29. **קדוש ישראל**. (עיין קהלת יעקב).

30. **ס' קדושה**. אחד מחלקי ס' הי"ד להרמב"ם. (עיין משנה תורה).

31. **קדושה וברכה**. (עיין ברכת ה').

32. **קדושת יום טוב**. ה"ר משה ישראל חזן. פסקים על קדושת יו"ט שני נגד מחדשי חדשות : ווין, 1855, 12.

33. **קדושת יום טוב** (ויו"ט דרבנן). ה"ר יום טוב בה"ר ישראל יעקב אלגאזי. על דיני יו"ט וקדושתם ונקרא ג"כ שמחת יו"ט. וי"א: חי' ודרושי הרמב"ם גם איזה שו"ת לה"ר ישראל יעקב אלגאזי : ירושלים, תר"ג, 2°.

34. **קדושת ישראל**. ה"ר וואלף ל"ש מטריטש ב"ר ליב. חי' תוס' על מס' כתובות וחי' קצת סוגיות במס' גיטין וקדושין ברי"ן, תקמ"ח, 2°. עוד ככ"ל ח"ב חי' מס' גיטין עם תוס' חי' ה"ר דוד ב"ר מנחם מענדיל דייטש : ווין, תקפ"ט, 2°.

35. **קדושת לוי**. ה"ר לוי יצחק בה"ר מאיר מברדיטשוב. טעמים ופשטים על חנוכה ופורים ועל שבי דבי אתונא וחי' תורה לאביו ושני בניו ה"ר ישראל וה"ר מאיר: סלאוויטא, תקנ"ח, 4°. עוד כנ"ל ב' חלקים: ח"א פשטים כסדר התורה ובסופו לקוטי פסוקים וגמרות ומדרשים בקבלה. ח"ב הוא הנ"ל (וספק אצלי אם נדפס ראשונה ככל הנרשם לעיל או נוסף מה שנוסף רק בד' שני וצ"ע וע"ש בהסכמות): ברדיטשוב, תקע"ו. הרובשוב, תקע"ח. לבוב, 1850, 4°. ובשי"ב נרשם ג"כ ד' קאריץ, חש"ד. ע"ש.

36. **ס' הקדחות**. ה"ר יצחק ב"ר שלמה הישראלי הרופא. על חלי הקדחות ראשית תולדותם וימי אריכתם ודרכי רפואתם בה' מאמרות: כ"י.

37. **ס' הקדחת למגיסטר אנטוניוס די פאוויא** העתקת ר' שלמה ב"ר משה שלום ספרדי: כ"י די רוסי № 1365/$_2$.

38. **קדם לעין**. (עיין מי נפתוח).

39. **קדמה צפונה וימה**. (עיין השתערות מלך הנגב עם מלך הצפון).

40. **ס' הקדמוניות**. שם הכולל לכל ספר המדבר על ענינים עתיקים מימי קדם או לחלק הראשון מכל ספר דברי הימים אם לכל יושבי תבל בכלל או לאיזה עם בפרט לספר קורות ימי קדם מראש ימות עולם עד זמן ידוע והיא תרגום המלה האשכנזית (אלטערטהימער). ככה יקרא בע"ס מאור עינים לח"א מס' היוסיפון לרומיים הכולל קורות ימי קדם מאדה"ר עד סוף מלכות בית דוד בשם ס' הקדמוניות ליוסיפון, וכן לא' מספרי פילון היהודי המדבר על ענינים עתיקים וקדמונים יקרא בשם ס' הקדמוניות לר' ידידיה האלכסנדרי. ובעל הש"י עירבב הדברים ולא הבין ע"ש.

41. **קדמות היהודים** נגד אפיון מאת יוסף בן מתתי' הכהן מירושלים. מתורגם עברית מאת הרופא ה"ר **שמואל שולם** ונדפס ראשונה ביוחסין ד' קושטנטינא ושנית בקצת הגהות והערות ע"י מו"ל את המגיד: ליק, תרי"ח, 8°.

42. **קדמות ספר הזהר**. מאמר —. ה"ר דוד לוריא. להוכיח כי ס' הזהר הוא לרשב"י ותלמידיו. ונלוה אליו מגלת קינה לדוד מספד מר על מות המחבר לה"ר יחיאל העליר אבד"ק סוואלק: חמו"ר (ק"ב, תרט"ז), 8°.

43. **קדש לה'**. ה"ר משה ב"ר שמעון הדרשן. באור הכתוב פתוחי חותם קדש לה' (שמות כ"ח ל"ו) בדרך דרוש: פפד"א, ת"ם (ופירשט ח"ב דת"א: ת"ס), 4°.

44. **קדש הלולים**. ה"ר אביגדור קרא מפראג. פי' על מזמור הללו אל בקדשו ע"ד רמז וסוד. כ"י ראיתי ביד נכד מהרש"ד פה וכ' בו שנתחבר שנת הקע"ט.

45. **קדש הלולים**. ה"ר אברהם עמדין בה"ר אריה ליב. על תשובות הלל להגרים במס' שבת: ד"א, תקע"ט, 8°.

46. **קדש הלולים**. ה"ר יעקב יהודה ליאון. תהלים עם פי' והעתקת ל' ספרדי: ד"א, תל"ה, 8°. (ורד"א 0 ,54 №: תהלים קדש הלולים עם ל' האללאנד: ד"א, תל"א, 8°).

47. **קדש הלולים**. ה"ר מהללאל הללויה רב באנקונה (משנת ת"ך). פי' פשוט עה"ת וס"ר תיד"א ראהו בכ"י. ג"ת ס' הלל גמור ס"ה פסקים לדינא כמנין הנ"ל וס' הללויה שירים יחידות וכו': (ול"א ז' ושה"ג שלי במקומו).

48. **קדש הלולים**. (עיין תורת חסד).

49. **קדש קדשים**. דון וידאל בן לוי הספרדי. תשובות בבטול דברי הירא‌נימוס הוא יהושע הלורקי שכתב נגד היהודים כ"י.

50. **קדשי הקדשים**. (עיין פי' על שיה"ש לרס"ג).

51. **קדשי דוד**. ה"ר דוד חיים שמואל חסאן. חי' על איזה סימנים ראשונים לש"ע א"ח בשם קדשי דוד ואח"ז חי' על הב"י הל' פסח כ"ה והנוכה ומגילה בשם חסדי דוד: ליוורנו, תקנ"ב, 2°. ועיין ג"כ מכתם לדוד ומ"ש שם.

52. **קדשי דוד**. ה"ר דוד ב"ר שמואל מועטי. חי' על סדר קדשים ז' מסכתות: ליוורנו, תרי"א, 2°.

53. **קהל יהודה**. ה"ר יהודה אשכנזי. חי' על ש"ע י"ד ובסופו חי' ש"ס השמטות מספרו מחנה יהודה: שאלוניקי, תקפ"ה, 2°. ורשי"ת רמש"ש: שם, תקנ"ג.

54. **קהלות ישורון**. ה"ר ישראל חרא"ש ב"ר מרדכי. דרושים עה"ת וח"מ ולרגלים וחנוכה ופורים וכו': פיורדא, תק"ל, 4°.

55. **קהלת בן דוד**. ה"ר דוד חזן. פי' על קהלת ע"ד הפשט וע"ד האמת ובסופו דוד במצודה פי' על פרקי אבות: שאלוניקי, תקי"ג וי"א: תק"ח, 4°.

56. **קהלת דוד**. ה"ר אייזיק מעטץ. רשימה מספרי ה"ר דוד אפפענהיים עם תרגום רומי ע"י ה"ר אליעזר ליזר לבית לוי עמבדין: המבורג, תקפ"ו, 8°.

57. **קהלת יעקב**. ה"ר ברוך ן' ברוך בן משה ברוך אבן ידעי'. ס' קהלת עם ג' פירושים: א) קהלת יעקב פרשים ועניינים ופי' הפסוקים. ב) קדוש ישראל דרושים על מאמרים עם מפתח בסופו ונקרא ג"כ תולדות אדם: ד"ו, ושמח"ה, 2°.

58. **קהלת יעקב**. ה"ר יעקב בה"ר דוד פארדו. פי' על נביאים ראשונים: ד"ו, תקמ"ר, 2°.

59. **קהלת יעקב**. ה"ר יעקב ב"ר יצחק אלבעלי. חי' על הרמב"ם הל' שבת ומאכלות אסורות ובסופו חמש שו"ת וכ"ז דרושים: שאלוניקי, ואי"ן למ"ו מכשו"ל, 2°.

60. **קהלת יעקב**. ה"ר יעקב ב"ר יצחק סג"ל. כל ספורי התורה וס' יהושע ושופטים בל"א בחרוזים ולקוטים ממפרשים רבים: פיורדא, גנ"ת. ווילמ"ד, תע"ח, פראג, תקכ"ג, 4°.

61. **קהלת יעקב**. ה"ר יעקב ב"ר יצחק צהלון איש רומי. פי' על קהלת כ"י. עיין זנ"ל י' י"א.

62. **קהלת יעקב**. ה"ר יעקב לוזאטו או לוצאטו. חי' על קצת סיומת הש"ס: שאלוניקי, שמ"ד, 4°.

63. **קהלת יעקב**. ה"ר יעקב אבד"ק ליסא חי' דינים בש"ע אה"ע וח"מ: לבוב, תקצ"א, יוזעפאוו, תקצ"ז, 4°.

64. **קהלת יעקב**. ה"ר יעקב צמח. קבלה מהקדמות האריז"ל: (שג"כ א' מ"ו שס"ג שלי ח"ב אות א' סי' מ"ח ע"ש). ובכ"י רד"א q 1063 №, נמצא שער הכללים ממנו ע"ש. ובכ"י יוא"ל כ': קהלת יעקב עם נמוקי מהר"י צמח. ואמנם הוא חלק מס' עץ חיים למהרח"ו כמבואר במ"א.

65. **קהלת יעקב**. ה"ר יעקב אבד"ק קארלין. ח"א חי' ש"ס סדר זרעים ומועד ושו"ת: ווילנא, תר"ז, 2°.

66. **קהלת יעקב**. ה"ר יעקב רודריגיז מוריירא. פתרון מלות לה"ק ולשון תלמוד בל' אנגלי וספרדי: לונדון, תקל"ג, 4°.

67. **קהלת יעקב**. ה"ר ישראל יעקב אלגאזי. שו"ת ואח"ז ס' מענה לשון עי' זה: שאלוניקי, תקנ"ב, 2°. לבוב, תרכ"ב, 4°.

68. **קהלת יעקב**. ה"ר משה ב"ר מרדכי גלאנטי. פי' על קהלת ע"פ מאמרי זהר והתיקונים: קושט', ש"ל, צפת, של"ח. ספר"מ, את"ם, 4°. ועם הגהות ה"ר מנחם ב"ר משה רבא, כ"י: (צעדנער 143).

69. **קהלת יעקב**. ה"ר שלמה קלוגר מבראדי. דרושים למועדים מובא בספריו: (שי"ג).

70. **קהלת יעקב**. (עיין משכנות יעקב).

71. **קהלת מוסר**. מכתב עתי שיסד הרמבמ"ן לכל שבוע בדברי חכמה ומוסר ולא נדפס רק לב' שבועות: ברלין, תק"י, 4°. ועם הגהות מהרש"ר כ"י: (צעדנער 534).

72. **קהלת משה**. ה"ר משה ב"ר אברהם הכהן מטשודנוב. חי' ולקוטים שונים: סדילקאוו, תקצ"ו. זאלקווא, 1848, 8°.

73. **קהלת משה**. (עיין תורה).

74. **קהלת שלמה**. אוצר הפרשים לר' שלמה. כ"י ברייט 6.

75. **קהלת שלמה**. ה"ר שלמה זלמן לונדון. סדר בהמ"ז וברכת הנהנין והגדה ש"פ ודינים ומנהגים לכל השנה ובסופו חנוך קטן, עיין זה: (פפר"מ, תפ"ב). ד"א, תק"ד, 4°. עוד כנ"ל עם ל"א: פפד"א, תק"ן. שם, תקנ"ט, 4°. וה"ז פ"ר. עוד כנ"ל עם הוספות רבות ועם ת"א לזה ע"י ה"ר שלמה בלאגג: הנובר, תק"ץ, 4°.

76. **קהלת שלמה**. ה"ר שלמה קלוגער מבראדי. פי' על קהלת. ומזכירו בספריו: (שי"ג).

77. **קהלת שלמה**. (עיין עין יעקב).

78. **קוא בוך**. ה"ר אברהם ב"ר מתתיהו. משלי מוסר השכל בל"א במליצה שומה בפי כל חיה ועוף מלוקטים מס' משל הקדמוני ומשלי שועלים וכו' ובסוף כל משל המוסר היוצא ממנו בחרוזים: בערן, שט"ו, 4°. עוד כנ"ל ע"י ה"ר משה וואלך ונקרא ס' המשלים: פפד"מ, תמ"ז, 4°.

79. **קובץ ויכוחים**. (עיין אגרת אל תהי כאבותיך).

80. **קובץ ישן** גדול כמו מרדכי כולל פסקים מאמרי א"ז ראבי"ה ומרדכי ומהר"ם בר ברוך ואחרי קדמונים, לא נודע למי: כ"י רד"א תקמ"ב ואולי ק"ד F, 658 №. (ועי' חי' דינים).

81. **קובץ ישן** מאד וכו קנ"ד פסקי הלכות להגדולים ובתוכם דינים רבים באו"ה מס' העטור ושערי חלב ודם וגיד ושערי בשר וחלב

ותערובת באיסורים מס' בית הקדש לה"ר דוד
כוכבי וכו' : כ"י רח"ם № 741 .

82. **קובץ** מכמה ענינים ומהם העתקות ע"י ה"ר אליעזר ריסר לבית קאצינעלנבויגן : כ"י שם № 744 .

83. **קובץ** מלוקט מדרשות רז"ל בתלמוד ומדרשים : כ"י שם № 745 .

84. **קובץ** מעשי ידי גאונים קדמונים ב' חלקים: ח"א פי' רב האי גאון על משניות סדר טהרות עם מ"מ ותקונים מחכמים שונים . ח"ב פיוטים מגאונים קדמונים , והם : סדר עבודה לר' יוסי ב"ר יוסי ולר"ס גאון ור' יוסף בן אביתור וסדר עבודה אתה כוננת עם פתיחה להרשד"ל . אזהרות עם פתיחה ותרי"ג מצות לרס"ג ואזהרות לר' אליהו הזקן . ב' בקשות לר"ס גאון וגם הערות ותקונים לכל הנ"ל להרי"מ זקש והרח"י אונגר ועד אחרן קצת לקוטים מפי' הר"ח גאליפאפה על סדר העבודה דר"י בן אביתור עם פתיחה לר"ז ן' כוכב טוב שטערן . כל אלה נאספו מכ"י שונים והובאו לביה"ד ע"י ה"ר יהודה ראזענבערג : ברלין , ב"ה ברכ"ה ושלו"ם (תרי"ו) , 8° .

85. **קובץ על יד** . ה"ר יהודה ליב דוקעש . העתקות מספרים כ"י שלא נדפסו מעולם . חוברת א' העתקות מס' אבן בחן לה"ר מנחם בן שלמה : עסלינגען , תר"ו , 8° .

86. **קובץ על יד** . (עיין משנה תורה) .

87. **קובץ** ענינים שונים בדינים ופירושים על הרמב"ם וכללי התלמוד וענינים אחרים : כ"י רח"ם № 746 .

88. **קובץ פסקים** לרבני אשכנז הראשונים והאחרונים : כ"י שם № 747 .

89. **קובץ** קונטרסים מספרים שונים : כ"י שם № 748 .

90. [קובץ] **תשובות הרמב"ם** ואגרותיו שלשה חלקים : ח"א הוא ס' פאר הדור , עיין זה וקצת ז"ו . ח"ב מאמרים ואגרותיו שנדפסו עד כה מפוזר ומפורד בספרים שונים . ח"ג אגרות קנאות ע"ד ס' המדע והמורה וכל הנדפס מזה בספרים חדשים גם ישנים , ובראש ח"ג תולדות ימי חייו וכל הבוריו ע"י המאסף והמלבה"ד ה"ר אברהם ב"ר אריה ליב ליכטענבערג : ליפסיא , קנה חכמה כי טוב מחרוץ (תרי"ט) , 4° .

91. **קול אומר הודו** . על חנוכת בית מדרש הגדול בפאדובה מה"ר יעקב ב"ר מרדכי לוי : פאטאווי , 1830 , 8° .

92. **קול אלהים**. (עיין גנת ורדים,מא ור ענים)

93. **קול אליהו** . ה"ר אליהו בה"ר משה ישראל. שו"ת על כל ד' ש"ע ח"א : ליוורנו , תקנ"ב , 2° . ועוד לו ח"ב בכ"י שו"ת וחי' על הרמב"ם הל' מאכלות אסורות .

94. **קול אנחתי** . ה"ר דוד ב"ר בצלאל גאלדשטיין . שיר מספד על מות ה"ר משה סופר מפ"ב : אפען , ת"ר , 8° .

95. **קול אריה** . ה"ר אריה ליב מוכיח מפולנאה . פשטים על תנ"ך וש"ס ולקוטים : קארעץ , תקנ"ח , 4° .

96. **קול אריה** . (עיין מצפה אריה) .

97. **קול בוכים** . ה"ר אלעזר ליפמאן לעשצינסקי . שיר מספד על מות לואיזע מלכת פרייסין : ברלין , תק"ע . קעניגסבערג , תקע"ז , 8° .

98. **קול בוכים**. ה"ר וואלף המבורג . הספד על מות ה"ר משולם זלמן אבד"ק פיורדא ובסופו צואתו לבניו ותלמידיו : פיורדא , תק"פ , 8° .

99. **קול בוכים** . ה"ר וואלף טוגענדהאלד . דברים אחדים לזכרון ה"ר מרדכי אהרן גינצבורג . חובר בל"א ונעתק לעברי ע"י ה"ר קלמן שולמאן עם תוספת איזה שירים : ווילנא , 1846 (תר"ז) , 8° .

100. **קול בוכים**. הוא מגלת איכה מוגה ומדוייק ע"פ כ"י ועם ת"א ובאור ע"י ל. ה. לעוונשטיין ואח"ז קינות לת"ב : פפר"מ , 1838 , 8° .

101. **קול בוכים** הוא ספר נקרא קינת סתרים (עיין זה להלן) .

102. **קול בוכים** . (עיין שושנת העמקים) .

103. **קול בכי** . ה"ר יצחק ב"ר יוסף העס . הספד על מות אביו הנ"ל: אופיבאך,1794,8°.

104. **קול בביי** . (עיין קול יעקב) .

105. **קול בכי** . הוא סדר ת"ב תפלות ערבית ושחרית ומנחה וסדר הקריאה ומגלת איכה וקינות הכל עם ת"א לה"ר רפאל בר"י פירשטענטהאל ובסופו ספור מעשה החרבן מסודר ע"פ ספרי יאסט וגאלדשמיט : קראטאשין (דפוס שני) , 1845 , 8° .

106. **קול בכי יעקב** . (עיין זכרון מנחם) .

107. **קול ברמה** . ה"ר יחיאל מיכל ב"ר אברהם מדרויע . תוכחת מוסר השכל : חמו"ד , 8° . ג"ח ס' תורת אברהם פי' על התורה ע"ד הקבלה כ"י 4 ראיתי ביד נינו .

108. **קול ברמה**. ה"ר יעקב צמח. פי' האר"י ומהרח"ו ז"ל על אידרא רבא ופי' האריז"ל וא' מתלמידיו על ספרא דצניעותא: קאריץ, תקמ"ה, 4°.

109. **קול בן לוי**. ה"ר רפאל בה"ר אליהו הלוי. קצת חי' ש"ס ומפרשים ועל איזה לשונות הרמב"ם והמפרשים האחרונים על הטורים וחמש סו"ת וקצת דרושים ובסופו מפתחות מסו"ת כנה"ג לחלק י"ד (עיין בעי היי): קונשטנטינא, זכר"ך לדו"ר (תפ"ז), 2°.

110. **קול דוד**. (עיין הגדה ש"פ).

111. **קול המון**. (עיין גנת ורדים).

112. **קול המון חוגג**. שיר ליום התונת בן קיסר יורש העצר אלכסנדר ניקאלאיעוויטש. עברית מאת ה"ר אברהם דובער הכהן לעבענזאהן והאשכנזית מאת ה"ר וואלף טוגענהאלד: ווילנא, תר"א, 8°.

113. **קול זמרה**. ה"ר בענדיט שאָטלאֶנדר. שיר עם ת"א ליום הולדת פו"מ ר' ליפמאן טויסק (עברי ואשכנזי): ברלין, תקנ"ט, 4°.

114. **קול זמרה**. ה"ר יעקב אייבענבוים. שירים שונים: לייפציג, 1836, 8°.

115. **קול זמרה**. ה"ר צמח סג"ל לנדא. מליצות ושירים ומכתמים: ווילנא, תר"ב. שם, תר"ד, 8°.

116. **קול זמרה**. שיר חתונה ושמחה ליום חתונת הב"ח צבי הירש מרקוזע עם בת גילו מרת מינדיל געוויר. הובל שי מאת כל בחורי הישיבה: ברלין, תקס"ט, 4°.

117. **קול זמרה**. מובא בפי' סדור כתר יוסף קבלה מהמקובל ה"ר נטע: (סה"ד שכ"ה). [והוא פי' ע"ס הכוונות להאריז"ל לה"ר נתן נטע ב"ר משה נפתלי האמרשלאג. עי' פירסט דש"ס].

118. **קול זמרה**. נדפס. נמצא ברש"ד 8°.

119. **קול זמרה**. שיר יפה: כ"י רש"ד.

120. **קול יהודה**. ה"ר יהודה גלוינא. חי' תורה בשם גאוני עולם וקצת חי' שלו: ד"א, תפ"ט. האמבורג פר דר המָה, תק"ג. פיורדא, תקכ"ט, 4°.

121. **קול יהודה**. ה"ר יהודה חי חזקיה מלאוידה. עיין זנ"ל י' נ"ט.

122. **קול יהודה**. חי' הלכות: פיורדא, תקע"ו, 4°. [ואולי הוא הנ"ל ד' חדש].

123. **קול יהודה**. ה"ר יהודה ליב ב"ר אליעזר מולאבין. באור על מגלת רות איכה ואסתר: יוזעפאוו, תקפ"ז, 4°. [ועוד ראיתי ס' קול יהודה מ"מ בהוראדנא פי' על ג' מגילות הנ"ל חסר שער ונראה שהוא ד' קארין או פולנאה. ומהקדמת המחבר נראה שנדפס בשנת ש"י למור"א שעולה ג"כ תקפ"ז, וקצת רחוק לחשוב שהוא הנ"ל].

124. **קול יהודה**. ה"ר יהודה ליב ב"ר יוסף רופא נגטויא. דרושים עה"ת ונדפס רק על ס' בראשית לבד: פראג, א"ת, 2°.

125. **קול יהודה**. כ"ר יהודה מרלי בכ"ר אליהו הקראי. היא תפלת אדני שפתי תפתח שאומרים ביו"כ ונדפס בסדר תפלותיהם: (אר"ץ). [ג"ח ספרים נדרוש ורובם נשרפו בארץ עוץ וקצת קונט' מהם היו להיב"ר מקנדיא בכ"י כמ"ש בנובלות חכמה דף כ"ו בהגה"ה ע"ש].

126. **קול יהודה**. ה"ר יהודה עייאש. דרושים עה"ת עד סוף פקודי ודרוש לפורים ושבת זכור ובאור מגלת אסתר ודרוש לשבת הגדול וסוכות ועל מצות לולב: ליוורנו, תקנ"ג, 2°. [ומהקדמת בנו נראה שחיבר על כל התורה].

127. **קול יהודה**. (עיין כוזרי).

128. **קול ה'**. ה"ר אברהם כטאני. תרי"ג מצות עם באורים. נדפס במקראות גדולות ד"ו, רפ"ח, 2°. [עוד כנ"ל בל' רומי ואח"ז באור י"ג מדות התורה לה"ר אברהם ב"ר דוד מאוסטרהא בל' רומי ע"י פיליפ פערדינאנד: סנטבריג (קאמברידש) 1597, 8°. עיין פירסט ח"א דרע"ט. ולד"ק הוא מנין המצות לר' אברהם ן' חסאן אשר במקראות גדולות ד"ו, רע"ו—ז' ובאור י"ג מדות הנ"ל הוא פי' הראב"ד הנודע, ואולי צ"ל מפישקירי].

129. **קול ה' בכח**. רב האי גאון. מובא בפי' הרמ"ב לס' יצירה פ"א משנה ו' וז' ופ"ה מ"ג ע"ש.

130. **קול ה' בכח**. מסיר דוד בן מסיר יהודה ליאון, כ"י: (ש"י).

131. **קול ה' בכח**. ה"ר משה ן' חביב. כ"י: (ש"י).

132. **קול יהושע**. ה"ר יהושע ב"ר ראובן. הלצות והתחלות אגרות: קושטאנדינא, בתמי"ם, 8°.

133. **קול יונים**. ה"ר יונה ב"ר יוסף. דרשות על הגלות: שאלוניקי, חש"ד, 4°.

134. **קול יעקב**. ה"ר יעקב מ"מ בדובנא (ב"ר זאב מזעטיל). פי' על חמש מגלות בדרך דרוש משלי: ווארשא, תקע"ט. ווילנא, תקצ"ה, 4°. לעמבערג, תרי"ח 8°.

135. **קול יעקב**. ה"ר יעקב קאסטרו. דרשות עה"ת ולמועדים, כ"י: (משג"ב מ"ז ול"א ה'

וסה"ג שלי במקומו , אבל פירסט ח"א דקמ"ט : קושט', תק" . . . 2°) .

136. קול יעקב . ה"ר יעקב ב"ר דוד לופים קארדוזו . סדר הגדה ש"פ מנהג ספרד מתורגם מחדש בל' הוללנדית עם קל"ו הערות בל' הנ"ל : ד"א , תרי"ט , 12° .

137. קול יעקב . ה"ר יעקב קאפיל ב"ר צבי הירש מרגליות . דרושים ופירושים ובסופו קינה על חכמי פולניא : ד"ו , חי"ת , 4° . ד"א , תס"ח , 8° .

138. קול יעקב. ה"ר יעקב שאול ב"ר חנניה. דרושים ע"פ הדין ומי' הלכות ולשונות הרמב"ם ולקוטים ושו"ת: אזמיר, דרשי"ו, 2° .

139. קול יעקב . ה"ר יעקב ב"ר שלמה רוקח. דרושים ופירושים על הפרשיות והפטרות ותהלים , ובסופו מגיד דבריו ליעקב , מילי דאבות, קול בבכי לקוטים וגימטריאות ופיוטים : ליוורנו , ברי"ת , 4° .

140. קול יעקב . (עיין ברית יעקב , הגדה ש"פ, מרגליות טובות , שם יעקב , תפלה) .

141. קול כנף אביב . ה"ר אליהו ב"ר רפאל שלמה . (שיר ?) לכבוד חתן אברהם יודא אוטולינגי : ליוורנו , ראשי"ס , 8° .

142. קול מבשר . ה"ר דוד פרידריכספעלד. שיר על שלום באמלווע : ד"א, 1802 , 8° .

143. קול מבשר. ה"ר יהודה ב"ר שלמה אלקלעי . על אהבת ארץ מולדת : לייפציג , חש"ד (1852) , 8° .

144. קול מבשר . ה"ר יעקב רייפמאן . מבשר ואומר להוציא לאור את ס' הלכות גדולות ע"ד חדש , ובסופו מעיר על מנין המצות ופרטותיהן של בה"ג : פראג , תרי"ט , 8° .

145. קול מבשר. ה"ר יצחק ב"ר אברהם ב"ר יהודה עקריש . ספור מעשה להוכיח על מציאת מלכי ישראל מעבר לנהר סמבטיון ונלוו לו מכתב ה"ר חסדאי למלך אלכוזר (מעשה בית דוד) בימי מלכי פרס ומעשה ר' בוסתנאי וכו' : קושט' , חש"ד . באזיל , שמ"ט . קראקא , חש"ד , 8° . עוד כנ"ל בס' שארית ישראל לה"ר מנחם מן הלוי (עיין זה באות ש' . ועיין ג"כ אגרת ארחות עולם) . עוד כנ"ל ונוסף עליהם מאמר הרופאים , נדר אלמנה וס' שעשועים מאמרי מוסר בשיר ולשון נאה ונעימה : המו"ר , 8° .

146. קול מבשר. קבלה לה"ר משה דוד ואלי : כ"י יוא"ל .

147. קול מבשר קול ששון . ה"ר אברהם ששון . פי' על נבואת הקץ בדניאל : ד"ו , שפ"ה , (וי"א : שס"ה , ואולי ד' שני) , 8° ,

148. קול מוסר . ה"ר שמשון כהן מודון . ג' שירים בדברי שכל ומוסר עם קצת שירים לה"ר דוד פינצי ולה"ר קלונימוס ור' רפאל חי רופא (?) עיין פירסט ח"ב דשפ"ו: מנטובה, תפ"ה , 4° או 8° . לעמבערג , תר"ה , 12° .

149. קול מחצצים . ה"ר טובי' גוטמאן פעדער . בקרת בדרך התולים על העתקת ס' משלי בלשון עלגים המוני ע"י ר"מ לעווין מסטנוב . נדפס קצתו (לעמבערג,1853, 8°) וגנזו , וכולו ראיתי בכ"י .

150. קול מילין . שירים לה"ר אברהם קשטיליו : ליוורנו , תקכ"ה , 24° .

151. קול מילין . מליצה . (רמ"ס № 3798 וחסר שער) .

152. קול מצהלות הפה ביום חתונת הבחור נתן יהושע ויטאלי . ה"ר אליהו ב"ר רפאל שלמה : מנטובה , תק"ן , 8° .

153. קול נגידים . מצאתי בס' אחד : (ש"י וכן סה"ד שכ"ה) . ויש קורין כן לס' קול בוכים למסר"א גלאנטי . (עיין פירסט ח"א דש"ל) .

154. קול נהי . ה"ר אברהם צירנדארף . הספד על מות ה"ר יעקב משה אבד"ק או"ה : ד"א , תקע"ח , 8° .

155. קול נהי . ה"ר דוד זאמושטש . שיר מספד מר עם ת"א במות מלך פרייסין : ברעסלויא , ת"ר , 8° .

156. קול נהי . ה"ר טובי' גוטמאן פעדער . שיר מספד מר על מות הגר"א מווילנא : ווארשא , תקנ"ח , 8° .

157. קול נהי . ה"ר מאיר הלוי לעטערים . קינה עם ת"א על מות ה"ר נחום טריביטש אבד"ק ניקלשבורג : פראג , תר"ב , 8° .

158. קול נהי . ה"ר משה ב"ר ליזר דיססעלדארף . הספד על מות רנה"ו : אלטונא , 1805 , 4° .

159. קול נהי. ה"ר שלמה יהודה ליב רפאפורט . קינה על מות הגובערנער האוועך עם ת"א בסופו ע"י זולתו:לעמבערג , 1822 , 8° .

160. קול נהי . (עיין גנת ורדים , מספד גדול וכבוד) .

161. קול הסירים תחת הסיר אל פלוני אלמוני : טריעסט , חש"ד , 8° .

162. קול סבל . (עיין בחינת הקבלה) .

163. קול עוגב. ה"ר אברהם ברוך פיפירנו. שירים שונים מגדולי איטליא: ליוורנו, תר"ו, 8°.

164. קול בעזרה. (עיין שערי עזרה).

165. קול ענות תרוע (כ"כ). ה"ר מענדיל בר"י שטערן. שיר (עברי ואשכנזי) עם ת"א לחנוכת בית האלקים החדש בשלישי לירח תמוז שנת הרי"ח: ווין, תרי"ח, 8°.

166. קול הצירים תחת השיר. ה"ר אברהם מילדולה. הספד וקינה על מות ה"ר נפתלי הירץ וויזיל: אלטונא, הקס"ה, 8°.

167. קול הקודם. (עיין חיים תהלה).

168. קול קול יעקב. ה"ר יאקב המבורגר. חי' על מס' ברכות שבת ר"ה יומא סוכה ומגילה ולקוטים על ש"ע וחי' תורה כסדר הפרשיות: פראג, תקס"ב, 2°.

169. קול קורא. ה"ר יחזקאל האגע. אגרת שלוחה אל ב"י בפולין ע"ד יסד בית למוד לנערים: ווארשא, תקע"ח, 12°.

170. קול הקורא. ה"ר יוסף ב"ר אלהנן היילפרין. ס' דקדוק קטן נוסד על פרקי ר"א בחור: קראקא, חש"ד (וי"א: שס"ג) 8°.

171. קול קורא אומר. ה"ר אלעזר פלעקליש. דרוש על חובת העברי לאהבה לבן דת זולתו: נדפס בס' עלת החדש הראשון עיין זה.

172. קול קורא על הוצאת ס' התרפים להראב"ע עם איזה לקוטים ממנו לבחינה. ה"ר יהודה ליב דוקעס: חמו"ד (טיבינגען? 1843?) 8°.

173. קול קורא להסיר מכס נפשות מיהודים: רעדלהיים, תקס"ד, 8°.

174. קול קורא קריאה של חיבה מה' מתושבי פרעשבורג אל בני עירו לפקח את לבבם להקים בתי ספר והנוך לילדים: חמ"ד, תקע"א, 4°.

175. קול קורא: שלום! ליום בא השר שלמה באראן פאן ראטהשילד להיות מנקובי בשם עהרענבירגען בין תושבי ווין מאת ה"ר מענדיל בר"י שטערין. עם ל"א: ווין, 1843, 4°.

176. קול ר"ם. (עיין מים רבים).

177. קול הרמ"ז. ה"ר משה זכות. באורים על משניות: ד"א, הדע"ת, 4°.

178. קול רנה. ה"ר יהודה ליב בן זאב. שירים על השלום בין קיסר עסטרייך ונפוליון ועל יום חתונתו עם בת קיסר עסטרייך: ווין, תק"ע, 8°.

179. קול רנה בחנוכת בהכ"נ גדולה בליוורנו שנת התק"ן: כ"י יה"ש.

180. קול רנה. שירים שונים: כ"י רש"ד.

181. קול רנה וישועה. הוא קצור ס' ישיר ישראל, עיין זה. עם נוספות מאת ה"ר אברהם ברוך פיפערנא: ליוורנו, ה' ישמר"ך, 8°.

182. קול רנה וישועה. ה"ר יהושע אבאדי. דרושים כסדר הפרשיות: ליוורנו, ותרב"ה 8°.

183. קול רנה וישועה באהלי צדיקים. ה"ר אריה ליב ב"ר אברהם קרעמניץ. פי' על זמירות שבת ע"פ קבלה: פולנאה, תקנ"ט, 8°.

184. קול רנה ותודה ביום בוא פרידריך ווילהעלם השני מלך פרייסין יר"ה עולה מלב תלמידי בית החנוך ווילהעלמשולע פה ברעסלויא עם ת"א: חמ"ד (ברעסלויא), תקנ"ד, 2°.

185. קול רנה ותודה ליום הפורים. ה"ר אברהם קאסטילייו. שיר לפורים ושם המחבר בראשי החרוזות: ליוורנו, תקי"ח, 8°.

186. קול רנה ותפלה אשר זמרו והתפללו קהל היהודים באלטונא ביום המשח המלך פרעדעריק הששי יר"ה והמלכה מאריע זופיע פרידעריקא יר"ה כ"ב תמוז תקע"ה: אלטונא, 4°.

187. קול רנת היהודים אשר בשקלאוו לכבוד הקסרית קאטהארינע השנית יר"ה בעברה דרך שם. שיר עם ת"א: חמ"ד, תק"מ, 2°.

188. קול שועת בת יהודה. ה"ר יהודה ליב ב"ר נח מלעטיטשוב. מליצה יקרה עבור היהודים להסיר מהם תלונות העמים. חובר בל' רוסיא ונדפס בעי"מ פ"ב והעת העתיקו המחבר לעברי: שקלאוו, תקס"ד, 8°.

189. קול שחל. ה"ר אשר בה"ר אריה ליב אבד"ק קארלסרוא. חי' הלכות ושו"ת, כ"י: (שי"ג).

190. קול שחל. (עיין אלה בני הנעורים, שאגת אריה).

191. קול שלמה. ה"ר שלמה זלמן ב"ר יהושע זלקינד. שירים ובסופו דרוש בל"א: ווילנא, תרי"ט, 8°.

192. קול שמואל. ה"ר שמואל ב"ר מרדכי קונפורטי. חי' עה"ת ע"פ הדין וע"פ.

ראשונים : שאלוניקי, באוש"ר (תקמ"ז), 2°.
(ק"כ דפין).

193. **קול שמחה**. ה"ר שלמה ב"ר יואל מדובנא (מהרש"ד). שיר לכבוד אפריון בן ר' דניאל יפה : ברלין, חש"ד, 8°.

194. **קול שמחה**. ה"ר שמחה כהן פורטו רפא (רפאפורט). דיני שבת בחרוזים עם פי' : פרוסטיץ, שס"ג, 4°.

195. **קול שמחה**. ה"ר שמחה קאלימאני. מליצה כעין ס' לישרים תהלה על חתונת בן גביר אחד : ד"ו, תצ"ד, 8°.

196. **קול שמחה** או נצוח החכמה. מהנ"ל. מליצה מדברת (דראמא) הקנאה והסכלות והחכמה בנשואי בן ובת שמעון קלבה עם בן ובת דניאל בונפיל : ד"ו, חש"ד, 12°.

197. **קול שמחה**. מהנ"ל. שירים לחתונה : ד"ו, תקי"ח, 24°.

198. **קול שמחה**. רמזים. 4°, (רש"ד).

199. **קול שמחה**. (עיין גנת ורדים).

200. **קול שמחה ושיר ידידות**... 4°. (רש"ד).

201. **קול שמחה וששון**. ה"ר טובי' גוטמאן פֿעדער. שיר אשר שרו יושבי עיר ברדיטשוב על נצחון נגד הצרפתים וכו' : ברדיטשוב, תקע"ד, 8°.

202. **קול ששון**. ה"ר יהוני (ש"י. ושה"ד שכ"ה : ר' יונה) בן אברהם. מעניני מזל ומערכה : (ש"י).

203. **קול ששון**. ה"ר מרדכי משה ששון. שיר מוכרי : ליוורנו, ובמישו"ר הל"ך, 8°.

204. **קול ששון**. סדור ליל ז' ש"פ : מנטובה, תצלי"ח, 8°.

205. **קול ששון**. לקראת בוא פרידריך ווילהעלם השני מלך פרייסין יר"ה מאת ב"י יושבי ברעסלא עם ת"א : ברעסלויא, תקנ"ד, 2°.

206. **קול ששון**. תפלות לספרדים ביום חתונת שר צבאות : ד"א, תקכ"ב, 8°.

207. **קול ששון**. סדר תפלות לפורים ערבית ושחרית ויוצרות ונוס אסתר למנחה וסדר הקריאה ומגלת אסתר עם פי' הראב"ע ובאור על פי' הראב"ע בשם פתוחי חותם והכל עם ת"א ובסופו תרגום שני עם ל"א. והכל מסודר על ידי ה"ר רפאל בר"י פירשטענטהאל : קראטאשין, ת"ר. שם, 1845, 8°.

208 **קול ששון**. (עיין גנת ורדים).

209. **קול ששון וקול שמחה**... 8°(רש"ד).

210. **קול תודה**. ה"ר יוסף נויבנר. על רמ"ח מ"ע נגד רמ"ח איברי האדם, כ"י : (ש"י).

211. **קול התור**. (עיין בבשורות).

212. **קול תודה**. ה"ר נח פירשט. שיר לכבוד קיסר עסטרייך וכו' יר"ה על חסדו אשר הפליא לעשות עם העיר ברודי אחרי השרפה בקיץ שנת תרי"ט : לעמבערג, 1859, 8°.

213. **קול תחנה**. ה"ר אברהם ב"ר מרדכי אנקאווה. סליחות ובקשות להעניות עם תוס' כמה קינות שלו : ליוורנו, תר"ג (וי"א : קו"ל התחנ"ה), 8°.

214. **קול תפלה** בעת רבוי הגשמים. ה"ר מלאכי ב"ר יעקב הכהן : ליוורנו, תק"ג 8°.

215. **קול תרועה**. ה"ר אליהו ב"ר יוסף. דרושים עה"ת : שאלוניקי, שכ"ב, 8°.

216. **קול תרועת השמחה** ביום עברה עלינו גברת ממלכות קאטהארינא אלעקסעאוונא קיסרית רוסיא וכו' וכו' פה פאלאק. שיר ותפלה עם ת"א וצרפתי : ק"ב, תק"מ, 2°.

217. ס' **הקולות**. א' מספרי קבלה להרוקח ז"ל : כ"י רד"א F № 893.

218. **הקולות יחדלון**. ה"ר נחמי' חייא חיון. מעשה הריבות וחרמות רבני אשכנז והאלאנד ואיטליא וענגלאנד נגדו. חיברו בשובו לטורקיא : ד"א, תפ"ה, 4°. ונדפס שנית בס' שופטים בארץ להמני"ח, עיין זה.

219. **הקולות יחדלון** או משפט שלום. ה"ר שמואל רומאנילי. שיר ידידות בארח מליצה מדברת (דראמא) : ברלין, תקנ"א, 8°.

220. **קולי יעקב**. ה"ר מאיר ב"ר יצחק קאפענהאגן. דרושי הלכה ואגדה : המבורג, תקס"ג, 4°.

221. ס' **קוליוט** לאבול ואליד אבן רש"ד. מאמר רפואה ותהבושה בג' חלקים : כ"י מינכען № 28.

222. **קולן של סופרים**. חי' הלכות לא נודע למי : כ"י רח"ם 5—751 №.

223. ס' **הקומה**. מיוחס לר' עקיבא. וגד"ק לר' ישמעאל כ"ג וה"ר יש"ר מקנדיא מיחסו להרוקח ז"ל ונראין דבריו. עי' בנובלות חכמה דקנ"ה. סתרי תורה ושארי עניני קבלה : כ"י רד"א q 1495, 1068, 982 № וז"ז. וקצתו נדפס בס' רזיאל עיין זה.

224. **קומץ**. (עיין מנחת הזבח).

225. **קומץ מנחה**. (עיין תורה, קהלת משה).

226. ס' הקונדס. ה"ר אהרן מברדיטשוב. בו יסופר מעשה הקונדס (נער שובב) וכל מעלליו ומשובותיו מראשית השנה עד אחרית השנה: ווילנא, תקפ"ד, 8°.

227. קונטרס. כן נקרא כל חבור קטן אשר אין בו כדי ספר לעמוד בפ"ע ונלוה לרוב על ס' אחר שלא יאבד ע"ד שאחז"ל אידי דזוטר מירכס. וכן כל תוספת לס' בסופו נקרא בשם קונטרס אחרון. גם פי' רש"י ז"ל נקרא בפי בעלי התוס' בשם פי' הקונטרס וכתב בשה"ק דמ"ע שכל מה שחידש או מצא או שמע מאחרים היה כותב על קונטרסים נפרדים.

והנה יש קונטרסים שקראו להם מחבריהם בשם מיוחד ונקבעו במקומותם לשמותם. ויש קונטרסים שלא נקראו בשם פרטי ואלה שמתי מקום פה וערכתים כסדר א"ב:

228. קונטרס ה"ר אברהם מונסון שנתוכח עם הר"מ די לונזאני. בספרו דברי אמת. ראה ה"ר חיד"א בכ"י כמ"ש בשג"א א' מ"ו ושה"ג שלי מ"א בשמו.

229. קונטרס בדין אין אדם אוסר דבר שאינו שלו. בס' חזון נחום במס' תמורה דקס"א ע"ב: (ול"א כ"ד ושה"ג שלי ה"ב במקומו).

230. קונטרס בדין אין אדם משים עצמו רשע. בסוף ס' אשדות הפסגה דזע"ג: (שם ל"ה ושה"ג שלי שם).

231. קונטרס אים אמונות מאהרן הלבי. הובא בס' מאור עינים ריש פ' נ"ו ע"ש.

232. קונטרס על אם למקרא ולמסורת לה"ר אברהם קארו. בס' חזון נחום בפ"ע דנ"ז ע"ב: (שם כ"א ושה"ג שלי שם).

233. קונטרס אמת מארץ. ה"ר צבי הירש לעהרן. ג' מכתבים מירושלים ושארי ענינים להוכיח על צדקת חלוקת הצדקה באה"ק, ב' חוברות: ד"א, תר"ג—ד', 8°.

234. קונטרס בבאור מאמר הזהר ע"פ את שני המאורות הגדולים מה שהשיב ר"ש אלקבץ הלוי למכן הכ"י. היה ביד הרב שם"ד בכ"י כמ"ש בשכ"ה ע"ש: (שג"ב ש' ל"ח ושה"ג שלי ח"א בשם ר"ש אלקבץ. ועיין תשובה).

235. קונטרס באורות חמר בקנה את וכו' לה"ר יצחק חנין. בסוף ס' דרשותיו בני יצחק: (ול"א י"ט ושה"ג שלי במקומו).

236. קונטרס בטול מודעה. תשובות גדולי ישראל גאונים וכו' לבטל המערערים והמנקפים על מעשה המכונה למערכת המאות (עיין מודעא לבית ישראל). נקבצו ובאו לה"ר יוסף שאול הלוי נאטהאנזאהן אבד"ק לבוב והגליל: לעמבערג, תרי"ט, 8°.

237. קונטרס בענין כל תוסיף לה"ר אברהם קארו. הובא בס' חזון נחום במס' זבחים דכ"א ועי' בסוף ס' גט מקושר למהר"י נכון: (שם כ' ושה"ג שלי שם).

238. קונטרס בנין בית הבחירה. (עיין לחם שמים).

239. קונטרס גופי הלכות בפתחי נדה. בס' מרכבת המשנה ח"ב פ"ו דאסורי ביאה: (ול"ב י"ד ושה"ג שלי במקומו).

240. קונטרס הגט לר' יצחק ב"ר יהודה הכהן רפאפורט. מובא בסוף ס' תורת נזיר לר' אברהם מוטאל דפ"ז ע"ג ובס' גנזי חיים לר"ח פאלאגי דל"כ ע"ב ול"ד ע"ד וגם במקומות זו"ז.

241. קונטרס הגטין לר' חיים אלגאזי ב"ר מנחם. מובא בס' יד אהרן לר"א אלפנדארי דק"ה ע"ב וגם ז"ז.

242. קונטרס הגטין לר' יעקב ן' נעים אב"ד באזמיר. מובא שם דק"י ע"ב, וז"ז.

243. קונטרס הגטין לה"ר שלמה הלוי אב"ד באיזמיר. מובא שם בשמות העירות ובשמות הנשים.

244. קונטרס לגיטין. בס' דברי אמת קונט' א' וד' וי"א: (ול"א כ"ה ושה"ג שלי שם. ועי' הלכות קטנות).

245. קונטרס בענין דברי סופרים. בס' הנ"ל קונט' ט': (שם ל"א ושם).

246. קונטרס להורות וללמד דרך הישר בענין הלמוד ועל סוגית אלו מגלין בסנהדרין דע"ג ונקרא בשם חלוקא דרבנן לה"ר וואלף מפפד"מ: חמו"ד, 4°.

247. קונטרס ההכרעות. (עיין מנחת שי).

248. קונטרס השגות. ה"ר מרדכי דיסלדארף. קנ"ב השגות על סדור שערי תפלה לר"ז העגא. נדפס ראשונה בסוף סדור תפלות: פראג, תקל"ר, 8°. עוד שנית לבדו: פראג, תקמ"ד, 8°.

249. קונטרס בענין השגות הבימה אשר השיב ה"ר ליפמאן אבד"ק סרדיהעל למוהלו דבר: פרעסבורג, תר"ג, 12°.

250. קונטרס בענין חבוט הקבר והטועמים לה"ר יצחק בר"א עקרוש. נדפס ראשונה בקובץ ענינים שונים. (עיין אגרת אל תהי כאבותיך). והוא לבדו: פראג, חש"ר, 8°.

251. קונטרס ר' חיים יונה. (עיין עלה דיונה).

252. קונטרס בענין חלה. בס' דברי אמת הנ"ל קונט' יו"ד: (ול"א נ"ב ושה"ג שלא במקומו).

253. קונטרס חשבון האדם עם קונו. (עיין אגרת אל תהי כאבותיך, שר שלום).

254. קונטרס בענין חשוד. בס' דברי אמת הנ"ל קונט' ה': (ול"א כ"ח ושה"ג שלא כנ"ל).

255. קונטרס על כל מילתא דאמר רחמנא לא תעביד לר' אברהם קארו. בס' חזון נחום פ"א דתמורה דקכ"ד: (ול"א כ"ב ושה"ג שלא במקומו).

256. קונטרס בכתיבת ס"ת ע"ד האמת לר"מ זכותא. הובא קצתו בקו"א י"ד לס' לחם הפנים ע"ש: (שג"ב מ' קמ"ג ושה"ג שלא בשמו).

257. קונטרס בענין הלאווין. בס' דברי אמת קונט' ו': (שם כ"ט ושה"ג שלא שם).

258. קונטרס בענין לאחר שלשים יום. שם קונט' ב': (שם כ"ו ושה"ג שלא שם).

259. קונטרס לחם לשובע על שעורי ברכת האכילה לה"ר יעב"ץ. בס' מר וקציעה א"ח סי' ר"ו: (ול"ב י"א ושה"ג שלא שם).

260. קונטרס מאמר המלך לה"ר אברהם ישראל. (עיין בית אברהם).

261. קונטרס מאמרי זהר וזהר חדש הנמצאים שלא במקומן: כ"י רד"א q, № 1051.

262. קונטרס מגיד משנה לה"ר יוסף היון. תשובה לשאלת הר"י אברבנאל על דרוש ס' משנה תורה המתחלת לפני כל יודעי דת ודין וכו' (עיין תג"י י' קנ"ז): כ"י רד"א q, № 274.

263. קונטרס מדות המזבח. בסוף ס' אשדות הפסגה סוף ד' י': (ול"א נ"ו ושה"ג שלא במקומו).

264. קונטרס מהלך ה"ר משה בסולה ז"ל לאה"ק והחדושים אשר ראה במהלכו. ראה בע"ס מאור עינים כ"י המחבר עצמו ע"ש ריש פנ"ו.

265. קונטרס מודעא ואונס. (עיין תורת חיים ועי' ג"כ מודעא ואונס).

266. קונטרס מוסר נחלק לז' ימי השבוע: חמו"ד, 4° (רד"א q, № 81). [אין ספק שהוא קצת עלים מספר אחר ותמו"ד מעיד עליו].

267. קונטרס מזיגת כוס יפה לה"ר יעב"ץ בדיני כוס של ברכה. נדפס בס' מר וקציעה א"ח סי' ק"ז: (ול"ב יו"ד ושה"ג שלא במקומו).

268. קונטרס ממחרת השבת. ה"ר משה אביגדור ליכטענשטאדט. להוכיח כי ממחרת השבת האמור בעומר הוא מחרת יו"ט ראשון של פסח ולא יום ראשון בשבוע: ווין, 1860, 8°.

269. קונטרס בדין מליח הרי הוא כרותח למרן הב"י. בשו"ת אבקת רוכל סי' רע"ו.

270. קונטרס מנהגי ק"ק פוזן וקצת אגפיה: דיהרנפורט, תקנ"ו, 4°.

271. קונטרס מנורת זהב לה"ר יעב"ץ על הל' חנוכה. בס' מר וקציעה סי' תר"ע.

272. קונטרס מסוד חכמים. ה"ר בעריל גאלדבערג. באור על לוח העבור לבני ישראל לקוח מספרו סוד חכמים: ברלין, תר"ד, 8°.

273. קונטרס במסורות ודרשות כו'. (עיין מדרש —).

274. קונטרס המסורת המיוחס לבן אשר ונדפס ברוב ספרי מקראות גדולות (עיין מחברת בן אשר, תורה). נדפס מחדש עם הוס' ציונים והערות ותקונים ע"פ כ"י ישן, ונלוו לו קצת העתקות מפי' ס' יצירה לה"ר יעקב ב"ר נסים ז"ל ועם הקדמה והערות ע"י ה"ר יהודה ליב דוקעש מפרעשבורג: טיבינגען, 1846, 16°.

275. קונטרס בענין מקואות. בס' דברי אמת קונט' ג': (ול"א כ"ז ושה"ג שלא במקומו).

276. קונטרס מקנת כסף בקנין כסף. מהר"י חנין בסוף ספרו בני יצחק: (שם י"ח ושה"ג שלא במקומו).

277. קונטרס נר תמיד לה"ר יעב"ץ. בספרו לחם שמים מס' תמיד: (ול"ב ט' ושה"ג שלא במקומו).

278. קונטרס בסגולת האבנים טובות ומרגליות ובמלאכת יציקת הכסף והזהב בחכמה ותבונה ודעת לה"ר משולם מוולטירה. נזכר בס' שלטי הגבורים דנט"א: (תג"י מ' א').

279. קונטרס סדר קדושה. (עיין אות אמת).

280. קונטרס הסמיכה. (עיין שו"ת מהרלנ"ח).

281. קונטרס עגונה למהרח"ש. זה יצא ראשונה בתשובותיו לא"ה והדפיסו בנו ה"ר משה חיים: (ול"א ט"ז ושה"ג שלא במקומו).

282. קונטרס עגונה לבעל הסמ"ע. (עיין פסק על עגונה).

283. קונטרס עגונות למוהר"ל. ה"ר יוסף חנניה ליפא ב"ר נפתלי הירץ מייזלש. באור ארוך על עניני עגונות בש"ע אה"ע סי' י"ז, ובאור קצר מלוקט מגדולי הפוסקים ושו"ת והרבה דינים חדשים בשם אסיפת הרועים: זאלקווא, תרט"ו, 2° (קנ"ג דפין). [ובסוף הקדמתו כ' שחיבר ס' עדות ביהוסף על

של' עדות וס' רדיפי מיא על עניני תפיסה וספיקא דממונא (ודף אחד ממנו נדפס לדוגמא בסוף הס' הזה). ותי' על סוגיות מפוזרות ושו"ת].

284. קונטרס להרב עמק המלך ולמודיו: כ"י רד"א № 1142, F.

285. קונטרס ענינים שונים בכתיבת והראן. נכתב ערך שנת ת': כ"י שד"ל.

286. קונטרס פסקים לרבנים שונים כמהר"י די ליאון וח"ז: רומא, ש"ז, 8°. (פירשט ח"ב דרל"ב).

287. קונטרס [פרפראות עה"ת] בסגנון בעה"ט מפ' והרא עד יתרו ונקרא בשם מדרש: כ"י רד"א № 261, F.

288. קונטרס פרק בשיר. ר' יאושע(יהושע) בן ישראל בנבנשתי. נתחבר בחדש חשון שנ"ה: כ"י נעטטער 27 (רשמ"ש ע' 1553 ועיין שירי שלמה ע' 81).

289. קונטרס בענין ציצית לה"ר דניאל פינצי. נדפס קצתו בשו"ת באר עשק ע"ש: (תג"י ד' ז').

290. קונטרס קרית ספר. ה"ר מאיר ב"ר זאב סג"ל. באור כל כ"ת בסדור ה"ר יעב"ץ כסדר א"ב, ובסופו אמרי שפר קצת פרפראות: חמ"ד (אוכטרהא), כת"ר, 8°.

291. קונטרס קשי ההבנה היינו על לשונות קשי ההבנה בראשונים. בשו"ת אבקת רוכל למרן הב"י ז"ל סי' ל"ג והנמשכים ע"ש: (ול"ב כ"ב ושה"ג שלי במקומו).

292. קונטרס הראיות חיבר הריא"ז ומזכירו תדיר בלשונותיו אשר בשלטי הגבורים שבכל ספרי הרי"ף ע"ש.

293. קונטרס הראיות. ה"ר אריה ליב ב"ר מרדכי הלוי עפשטיין. שו"ע עלוס בדין זמן ק"ש: פפד"א, תקי"ד, 8°. (ועיין הלכה אחרונה וקונטרס הראיות).

294. קונטרס ראשית דעת. (עי' מרפא לעם).

295. קונטרס על רבית ושארי איסורים לבעל הסמ"ע שגדר בועד ג' ארצות שנת שס"ז ונקרא ג"כ קונטרס התקנות: זולצבאך, תנ"ב. שקלאוו, תקמ"ג. ברין, תקמ"ו, 8°.

296. קונטרס על שבת חתונה לה"ר אליעזר ב"ר יעקב סופינו. עיין זל"ל א' מ"ה.

297. קונטרס בדיני שומר שמסר לשומר. בסוף שו"ת מים עמוקים להרא"ס והרא"נ"ח: (ול"א ל"ג ושה"ג שלי במקומו).

298. קונטרס השמועות. (עיין עטרת שלמה).

299. קונטרס שמות (על שמות הגטין) לר' יעקב די קאשטרו (מהריק"ש). מובא בס' עזרת נשים לר"מ ן' חביב ובס' יד אהרן לר"א אלפנדארי.

300. קונטרס השמות. ה"ר צבי הירש מזיריטשוב. באור מאמרי זהר מרים פ' ויקרא שנשמטו מספרו עטרת צבי ובאור כמה פי' מאמרי זהר ז"ז: לעמבערג, 1848, 4°.

301. קונטרס השמות הנקרא רוח נאמן לה"ר חיים אברהם מיראנדו. לקוטי דברי חז"ל ע"ס א"ב: שאלוניקי, תקס"ג, 4°.

302. קונטרס על שמות הגיטין. (עיין עזרת נשים).

303. קונטרס שנויי שם ותקוני ועד. חברתי בחברת ידידי הר"ז גאטטליב שטערן. תקוני טעיות והשמטות לס' שם הגדולים ח"א ד' קראטאשין וס' ועד לחכמים ח"א ד' פפד"מ: לייפציג, תר"ד, 8°.

304. קונטרס שער הנקודות על האותיות המנוקדות בתנ"ך ואח"ז שער המסורות על קצת מסרות: כ"י רד"א № 627, q.

305. קונטרס בדיני תוך כדי דבור לאחד הגדולים. בס' חזון נחום בתמורה פ"ג דקנ"ו ועי' בסוף ס' יעיר אזן בקונט' קילורית לעין: (ול"א כ"ג ושה"ג שלי במקומו).

306. קונטרס תורת האוהל על דיני אהלות. בס' מרכבת המשנה ח"ג פי"ט דטומאת מת: (ול"ב י"א ושה"ג שלי במקומו).

307. קונטרס בתבונה לה"ר אליהו בר"א לואנץ מווירמיש: כ"י רד"א № 1670, q.

308. קונטרס התקנות. (עיין קונטרס על רבית לעיל).

309. קונטרס בענין תרי ותרי. בס' דברי אמת קונט' ח': (ול"א ל' ושה"ג שלי במקומו).

310. ס' הקונטרס. ה"ר חיים ויטאל (מהרח"ו). א' ממ"ת ספרים שחיבר בקבלה בשם הכולל עץ חיים ומזכירו תדיר בס' ארבע מאות שקל כסף. ואולי הוא הנז' בו ג"כ בשם ס' הקונט' הגדול פ"ר.

311. ס' הקונים. ר' שמשון הנקדן. חבור קדמון על המסרה ונקרא ג"כ ספר השמשוני ע"ש מחברו, כמו שמבואר ברשימת די רוסי № $389/_2$ ע"ש. (ונראה משם כי מלת «חבור» לא מן השם היא): כ"י די רוסי № $389/_2$ וכ"י באוצר מדרש החכמות בעיר לייפציג Universitaets-Bibliothek 102. [וח"א ממנו מפתח הדקדוק נמצא בכ"י בערלין 29 (?). עי' רשימתי סי' 36 ושם הראיתי שהוא? כללי הדקדוק

המיוחסים לר' מרדכי בכ"י וואטיקאן 296 . וס' דקדוק בכ"י וואטיקאן 401, ובכ"י אחר שהזכרתי שם נמצאו הוספות ר' מרדכי יאי"ר שהיה בפרידבערג שנת רכ"ז לס' זכרון לר' יוסף קמחי , ואפשר שהוא היה ג"כ מסדר ס' השמשוני ? : רמש"ש] .

312. **קונקורדנציא** . החכם הנוצרי נאלדיוס . על כל מלות הטעם והשמוש (פארטיקעל) בלה"ק לכל הוראותיהן ופתרונם בל' רומי עם הערות ומפתח בסופו : הענא , 1679 , 4° .

313. **קונקורדאנציא** . (עיין מאיר נתיב) .

314. **קופת הרוכלים** . ה"ר יוסף אנגלינו . פי' ע"ס בראשית בקבלה עמוקה : כ"י רד"א № 288, q .

315. **קופת הרוכלים** . ה"ר יצחק ב"ר יעקב ב"ר ברוך בן אלבאליא מקורטובא . פי' על רוב הל' התלמוד . כמ"ש בס' הקבלה להראב"ד בן בתו .

316. **קופת הרוכלים** לחכם קראי קדמון . נזכר בס' אשכול הכופר ולא נמצא : (אר"ץ) . [ואולי הוא לכ"ר יפת בכ"ר עלי הקראי . עי' פירסט ח"ב דל"ג] .

317. **קופת הרוכלים** . (עיין משניות עם פי' תפארת ישראל) .

318. **קורא הדורות** . ה"ר דוד קונפורטי . סדר דורות רבנן סבוראי והגאונים והרבנים וכל תלמידיהם ושלשלת גדולי ישראל וחבוריהם עד זמנו ערך ה"א תל"ה : ד"ו , תק"ו , 4° . לעמבערג , תר"ה , 8° . עוד כנ"ל עם תוס' הגהות והערות על שוליו ובסופו מפתח משולש לשמות הגדולים והספרים והמקומות הנזכרים בו כסדר א"ב ע"י ה"ר דוד קאסעל : ברלין , תר"ה , 4° .

319. **קורא הדורות** . ה"ר שלום בר"י הכהן . ת"א דה"י לבני ישראל מתחלת מלכות החשמונאים עד חרבן הבית : ווארשא , תקצ"ח , 8° .

320. **קורא מראש** . (עיין בקשת הממי"ן) .

321. **קוראן** . (עיין אלקוראן) .

322. **קורות ארזים** . ה"ר בנימין ב"ר מרדכי מ"מ בבאברויסק . סדר הדורות לשופטים מלכים ונביאים עד החרבן עם פי' ע"פ סוד בשם בית היין וכמה סגולות ופשטים ברמז ובסופו ל"ע כללים לתקופות ועבורונות : המו"ד , 8° .

323. **קורות ארזים** . (עיין קורי עכביש להלן) .

324. **קורות לשוננו הקדושה** . ה"ר שלמה ב"ר אפרים בלאגג . קורות לה"ק וספרי ישראל ובסופו קנת על התרגומים : הנובר , (ד' שני) תקפ"ו , 4° .

325. **קורות נוספות** . (עיין קורות העתים) .

326. **קורות העולם** . ה"ר יחזקאל פייביל ב"ר שלמה גאלדשטאף . קורות ימות עולם יקרי הידיעה מראש עד שנת 1852 : ווין , תרי"ח . לעמבערג , תר"ד , 8° .

327. **קורות העתים**. ה"ר אברהם טריביטש. דברי הימים לכל מלכי אירופא בכלל ולקיסרית עסטרייך בפרט , משנת ה"א תק"א עד שנת תקס"ה : ברין , תקס"א . חמו"ד (רוסיא . ראיתי חסר שער) , 8° . עוד כנ"ל עם קונט' קורות נוספות עד שנת תק"ן ע"י ה"ר יעקב בודק: לעמבערג , אשי"ש , 8° .

328. **קורות העתים לישורון בא"י** . ה"ר מנחם מענדיל ב"ר אהרן מקאמניץ . ספור הקורות אשר עברו על ב"י בארה"ק בשנת תקל"ד ומעשה מהומה ורעש משנת תקל"ז : ווילנא , ת"ר , 8° . עוד כנ"ל בל"א לנשים ולהמון : ווארשא , 1841 , 8° .

329. **קורות שנות קדם** . ה"ר מאיר פישער. דברי הימים לרומיים ועיר רומא ת"א : פראג , תקע"ב , 8° .

330. **קורי עכביש**. ה"ר שלמה זלמן הענא . תשובות למשיגים על ספרו צהר התיבה ובסופו קורות ארזים תקונים בסדר התפלה ותשובות לשואליו: פיורדא,תק"ד. זאלקווא, תקט"ז,8°.

331. **קורצע בעשרייבונג פון א"י** . (עיין גלילות ארץ ישראל) .

332. **קטן שהגיע לחינוך** . ה"ר ישעיה ברלין . הגהות ע"ס החינוך ונדפס עמו בשם חנוך לנער ע"ש , ועי' הקדמת התנו לשאלתות דרב אחאי ד' דיהרנפורט .

333. **קטרת המזבח** . ה"ר מרדכי ב"ר נפתלי הירש מקרעמזיר . פשטים על אגדות מס' ברכות ועל הרבן ביהמ"ק ואורך הגלות ונקרא ג"כ תוספת מהר"ם : ד"א , ת"כ , 2° .

334. **קטרת הסמים** . מהנ"ל . פי' על תרגום יונתן (וצעדנר ורשי"ר מוסיפים: וירושלמי) עה"ת ובסופו (או ח"ב) פי' על מס' ברכות ע"פ קבלה : ד"א , תל"א , 2° . על השער : כ׳ י׳ אמת . ומביא בו תדיר ס' מירא דכיא שחיבר . ובסוף ס' ויקרא כ' המדפים שנפטר המחבר במשך זמן הדפוס , ונשלם יום ב' יו"ד ניסן שנת הנצנים נרא"ו (תל"ז) ע"ש .

וכס' תג"י לרמש"ג אות ד' סי' י"ג כ' וז"ל :

כמו"ה דוד שעברשין מרבני פראג בזמן הגאונים בעל עוללות אפרים ובעל גבורות ה' וכו' חיבר ס' קטרת סמים באור יפה על תיב"ע ותרגום ירושלמי ונדפס בפראג שנת שס"ט עכ"ל. ואני לא מצאתי זכר לדפוס זה ומחברו עד כה כלל. וגם צונץ גא"ל לא הזכירו בספרי ד' פראג ע"ש.

335. **קילורית לעין**. (עיין יעיר אזן, מעולפת ספירים).

336. **קינה** על גזירות שנת ת"ח: חמ"ד, ת"ח, 4°.

337. **קינה לדוד**. (עיין קדמות ס' הזהר).

338. **קינה** על **הרוגי חכמי** פולניא. (עיין קול יעקב).

339. **קינה** על **הרוגי** עיר נעמרוב בשנת ת"ח לה"ר אפרים ב"ר יוסף חעלמא. נדפסה בסוף ס' נחלת יעקב גניזן דף ט' ויו"ד ע"ש.

340. **קינה** לחרבן. ה"ר מנחם מאנוש בה"ר יצחק חיות: פראג, ש"ן, 4°. (רד"א תקמ"ב). [וכ"כ המשיג בעק"ד תר"י דפ"ז וז"ל: אף שהוא המ"ד בכ"ז נראה שהוא ד' פראג משנת ד"ם הא"ש וחסר בצונץ גא"ל ע"ש. ויותר נראה שהיא הקינה על חרבן שריפת ק"ק פוזנא להנ"ל ד' קראקא, חש"ד (שנ"א), 4°. ועיין פירשט ח"ב דשכ"א ועי' שיח יצחק ומ"ש שם].

341. **קינה** על **המגפה** ר"ל בפראג בל"א וכו'. (עיין קלאגליעד וכו' להלן).

342. **קינה** על מות ה"ר אביגדור צוידאל. (עיין סדר מליחה).

343. **קינה** על **מות** ה"ר אברהם אליעזר הלוי רב בטריעסט אשר נפטר י"א כסלו שנת הקפ"ו עם לע"ז איטלקי מאת שד"ל: טריעסט, (תקפ"ו), 8° או 12°.

344. **קינה** על מות ה"ר אברהם ב"ר יצחק הלוי המ"ך בשנת קנ"ד לה"ר פריפוט דוראן: כ"י די רוסי № 835/6. [ועיין צונץ גא"ל דתע"ד. ולפ"ד רמש"ש הר"א הנ"ל הוא בעל הפי' על שיה"ש].

345. **קינה** על מות אלכסנדר הראשון קיסר רוסיא לה"ר יצחק אייזיק קנדיא עם ה"א לה"ר אלחנן ענגיל: ווארשא, תקפ"ו, 8°.

346. **קינה** להרמ"ח לוצאטו על מות ה"ר בנימן הכהן מ"ץ בריגייו. חוברה שנת ת"ץ וערוכה על משקל הקינה אלי ציון וכו': ד"ו, חש"ד, 8°. ושנית בס' קול עוגב סי' ב' וע"ש.

347. **קינה** לרמח"ל הנ"ל על מות ה"ר מנחם רפאל קרקוביא מ"ץ בוויניציא. שכ"ז בתים שקולים כמשפט במליצה יפה: ד"ו, תפ"ו, 8°.

348. **קינה** לרמח"ל על מות ה"ר רפאל יצחק חיים כהן מהחזנים, כ"ד בתים שקולים על הרביעית: ד"ו, תפ"ח, 12°.

349. **קינה** להרוקח ז"ל על הריגת אשתו ובניו: כ"י רח"ם № 757. [וכמדומה לי שנדפסה בשומר ציון הנאמן לשנת תר"ט מכתב ע"ט].

350. **קינה** על השרפה הגדול' באלמונא: חמו"ד, 4°.

351. **קינה** על שרפת התורה ומיתת צדיקים בשנת שי"ז לה"ר יעקב מפאנו: כ"י רח"ם № 758.

352. **קינות**. הם פיוטים בחרוזים שאומרים בט' באב על חורבן ירושלים והמקדש ושארי מאורעות רעות ורבות שאירעו לאבותינו. וכ' במהרי"ל שר' אלעזר הקליר יסד כ"א קינות וחתום גם שמו בקצתם ורבות אחרות חוברו מזולתו. סדר קינות כנ"ל נדפס לכל מדינה ומדינה כמנהגה פעמים אין מספר לבדו וגם נספח לסדרי תפלות (עיין תפלה). ואנכי לא אערכה פה רק קצת הנדפסים עם פי' ועם ל"א המובאים בש"י וזולתו ואשר ראו עיני:

353. **קינות** כמנהג פולין פיהם מעהרכן רייסן וליטא ובסופו מנהג אשכנז ועם פי' ה"ר אשר ב"ר יוסף הי"ד: קראקא, שמ"ה, 4°. עוד ככל הנ"ל ועם תוס' פי' לה"ר חיים חזן ב"ר יצחק ליפשיץ: לובלין, שע"ז, 4°.

354. **קינות** הנ"ל כמנהג אשכנז עם פי' ה"ר יוסף איש סניג וקצתם עם פי' ה"ר יצחק ב"ר יעקב יוזבל ש"ץ סג"ל. נדפס תוך המחזור הגדול (עיין מחזור).

355. **קינות** הנ"ל מ"א ופולין עם פי' קצר ומספיק לה"ר אליקים ב"ר יעקב ש"ץ מקמארנא: ד"א, תס"ד, 4°. וז"ז.

356. **קינות** הנ"ל מנהג פולין עם פי' ה"ר אשר ב"ר יוסף הנ"ל ועם תוס' פי' ה"ר חיים ב"ר משה ליפשיץ: דעסויא, נח"ת. ד"א, תקי"ד, 4°. שם, תקל"ו, 8°. וז"ז פ"ר. עוד כנ"ל ועם אלפיך על מגילת איכה: פפד"א, תקל"ד, 4°.

357. **קינות** הנ"ל עם העתקה בל"א ע"י ה"ר ליב סופר ב"ר היים חזן מפוזנן: דעסויא, נח"ת. שם, תס"א. פראג, תס"ג, שם, תס"ט. ברין, תק"כ, 4°. וז"ז פ"ר.

358. **קינות** הנ"ל מ"א עם ת"א ובאור: פיורדא, תקע"א, 8°. וז"ז.

359. **קינות** הנ"ל עם ת"א ובאור איכה לר"א וואלפזאהן ועל ציונים ת"א ובאור לר"ש לעוויזאהן ועם סדר תפלות ערבית ושחרית לט"ב: ווין, תקע"ה, 8°.

360. **קינות** הנ"ל עם ת"א ככתבם על איכה וכמה
קינות וכל הליונים ע"י ה"ר מענדיל בר"י
שטערן ועם סדר תפלות כנ"ל : פרעסבורג ,
1837 , 8° . וז"ז .

361. **קינות** הנ"ל עם סדר תפלות לט"ב ועם ת"א
על איכה ורוב קינות והליונים ופי' ר"י אבן
כספי על איכה ובסופו רשימת מחברי הקינות
וקלת הערות ותקונים להמסדר ה"ר זלמן ן'
כוכב טוב : ווין , 1853 , 8° .

362. **קינות** הנ"ל עם ב' פירושים בית לוי ,
מטה לוי מיוחסים לבעל מחזור קרבן אהרן
וכו' ועם סדר תפלות ערבית ושחרית לט"ב :
ווילנא , תקפ"ח , 8° . וז"ז פס .

363. **קינות** הנ"ל לת"ב בל"א לבד : אלטונא ,
תפ"ח , 8° .

364. **קינות איכה** על השמינית ערוכה בחרוזים
לה"ר משה ב"ר אברהם קאטאלאני :
מנטובה (וי"א : פאדובה) , שע"ה , 8° .

365. **קינות** שונות בהלגה ושיר על השלישית :
כ"י יוא"ל .

366. **קינות ותחנונים** מנהג רומניא עם ב'
בקשות לרס"ג : כ"י שד"ל .

367. **קיניג ארטום הוף** . (עיין מעשה —) .

368. **קינים והגה והי** . ה"ר יצחק ב"ר אשר
פאציפיקו . הספדים וקינות על גדולי הדור :
(זנ"ל ס' י"ט) .

369. **קינים והגה והי** . (עיין אבני זכרון)

370. **קינת דוד**. ה"ר דוד ב"ר רפאל מילדולה.
קינה על מות ה"ר יצחק נונים ואים : חמו"ד
(ד"א) , 8° .

371. **קינת יהודה וישראל** . ה"ר שלמה
זלמן במהרי"ל . הספד על ה"ר יהודה ליב
במהרס"ז אבד"ק דינאבורג וה"ר ישראל ב"ר
אליעזר גינזבורג מ"ץ דק"ק ווילנא : ווילנא ,
תרי"ח , 8° .

372. **קינת ישרון** על מות פרינצעסס שארלאטטע
לה"ר היימאן הורוויץ עם ל' אנגלי לה"ר
S. T. Coleridge : לונדון , 1817 , 8° .

373. **קינת סופדים** . ה"ר יעקב רפאל
סארואל . לספוד ולתנות בנפול עליה עם
כל הקרואים בשעת חופה ונהרגו ס"ה נפשות
ר"ל ביום וא"ו י"ג סיון שנת הקול"ת :
מנטובה , 1776 , 8° . ושנית בס' קול עוגב
סי' כ"ג .

374. **קינת סופרים** . ה"ר אברהם דובער
הכהן לעבענזאהן . ב' הספדים על מות
ה"ר מרדכי אהרן גינזבורג: ווילנא, תר"ז, 8°.

375. **קינת סתרים** . ה"ר אברהם ב"ר מרדכי
גלאנטי . פי' על איכה ע"פ קבלה מלוקט
מס' הזהר והתקונים וס' אור יקר להרמ"ק
רבו ועם פי' קול בוכים לה"ר יואל אבן
שועיב ובראשו זהר איכה : ד"ו , אשמ"ת
בה' . פראג , שפ"א , 4° . עוד כנ"ל בלי זהר
איכה ובלי פי' ן' שועיב ושמו בשער : קול
בוכים ס' נקרא קינת סתרים : זאלקווא ,
תקל"ב , 8° .

376. **קיסר אוקטופיינוס** . ה"ר אברהם ב"ר
אבי עזרי זעליג מגלויגא . ספור מעשה
בל"א : הומבורג פר דר האה , ת"ץ , 8° .

377. **קיקיון יונה** . ה"ר שניאור זקש . מכתב
כי יוסיף להוליא לאור את מכ"ע החדשי
היונה : פאריס , כת"ר , 8° .

378. **קיקיון דיונה**. ה"ר יונה תאומים אבד"ק
מיץ . חי' גפ"ת על מס' שבת ביצה עירובין
מגילה כתובות גיטין קדושין יבמות ב"ק ב"מ
ב"ב שבועות וחולין וקלת חי' לבנו ה"ר
יהושע פייוויל : ד"א , ת"ל , 4° . הענא ,
תע"ב , 2° .

379. **קיקיון ליונה** . ה"ר גבריאל ברי"א
פאלאק . ס' יונה מפורש ושוס שכל בד'
שירים : ד"א , תרי"ג , 8° .

380. **ס' הקירוב והישר**. ה"ר יונה אבן גנאח.
דקדוק לה"ק , חיברו בל' ערבי ור' יעקב
רומא העתיקו לעברי: קונשטנטינא . . . 4° .
(ש"י) . [ופירכש ת"א דף סי"ו : טעמים שונים
על הנקודות וזרים בדקדוק והשגות ע"ס
הקולות למדקדק א'] .

381. **קישוט טוב** . (עיין תפארת ישראל) .

382. **קלבון השקל** . ה"ר זאב וואלף בה"ר
שמואל הלוי קעלין . הגהות ע"ס מחצית
השקל לאביו : (פירכש ת"ב דקכ"ז) .

383. **קל"ח פתחי חכמה** . (עיין פתחי חכמה).

384. **קליינער בראנט שפיגל** . דער — .
ה"ר יהודה ב"ר ישראל רעגנסבערג
המכונה שיברל : חמו"ד , 8° . (רד"א 0
№ 428,) .

385. **ס' הקליפות** . קבלה מכתבי האריז"ל :
כ"י רד"א q, № 1035 .

386. **ס' קמואל** . ס' קבלה . נזכר בס' דן ידין
מאמר י"ד סי' י"ד ע"ס .

387. **קמח פסח** . ה"ר פסח בהרב מקום
שמואל . לתרץ קושיות המהרס"א על רס"י
ותוס' בכל הס"ס כמעט , ואח"ז לקוטים על
כל הס"ס ובסופו סו"ת א' לאביו הנ"ל :
קעניגסבערג , תקכ"ג , 2° .

388. קמחא דאבישונא . (עיין מחזור ד"ס מחזור בני רומא וכו') .

389. ס' הקמיעות. נוסח קמיעות קדושות מכמה גאונים והשבעות ע"י שמות הקדושים ולהבדיל ע"י כחות הטו . . . והשבעות הש . . . : כ"י רד"א תקמ"ב ונראה שהוא בק"ד № 997, q וגם אולי הנמצא שם № 319, 0 זהו ע"ש .

390. ס' הקמיעים לר' יעקב הספרדי: כ"י שם № 965, q [ואולי הוא הנ"ל] .

391. ס' הקמיצה לרב האי גאון בקבלה . הובא בפי' הר"מ בוטריל לס' יצירה פ"א משנה ו' וז' ויו"ד ופ"ה משנה ז' ע"ש . ונראה שהוא ס' המאסף .

392. קן טהור . (עיין מאורי אור) .

393. קן צפור . קצור מס' כנפי יונה להרמ"ע מפאנו : כ"י רד"א № № 318, 0 & 923, q 1034, 1040, 1041, 1055—6 .

394. קן צפור . (עיין שיטה מקובצת , בילה) .

395. קנאותא דאליהו (עיין ויכוח מים חיים).

396. קנאותיה דפינחס . ה"ר פינחס ב"ר שמואל מוויסאקי . ג' חלקים : ח"א באור על ז' שירי של יום בג' אופנים . ח"ב באור על מס' כלה וח"ג דרושים לשבתות ומועדים ובאורי הפטרות : ברלין , תקמ"ח , 2° . [ג"ח ס' פלילות פינחס בשני קונטרסים: א) באור על קצת דברי תוי"ט מפי' המשניות להרמב"ם . ב) חי' גפ"ת . וג"ח באור על תוספתות] .

397. קנאת האמת . ה"ר יהודה ליב מיזים . מחקר בדרך שיחה על מקור דעות בני ישראל וקצת מנהגיהם ובסופו לקוטי פרחים ע"ד מציאות שדים וכשוף וגלגול מלוקט מספרי קדמונים : ווין , 1828 , 8° .

398. קנאת האמת. (עיין נגה הצדק) . [ומדברי הרי"מ יאסט (קולט"ג דע"ג הערה 2) נראה שנדפס גם לפני זה לבדו בדעסויא, 1808 , 8°, ע"ש] .

399. קנאת אפרים . (עיין ארבע חרשים) .

400. קנאת ה' צבאות . הרמ"ח לוצאטו . באור מאמרי זהר ותקונים אשר נתעו בם כל מאמיני בש"ץ שר"י לבטל דבריהם ולשבור כל מטה ראיותיהם מהם . מזכירו בהקדמת ספרו פתחי חכמה ע"ש .

401. קנאת סופרים . ה"ר הנניה ב"ר מנחם קזים . להגן על ס' המצות להרמב"ם ז"ל : ליוורנו , ת"ק , 4° .

402. קנאת סופרים . (עיין טוב טעם ודעת במלואים .

403. קנאת ציון . ה"ר משה ישראל חזן . דברי ליבות נגד העדה הרעה בברונשוויג ובראשו ד' מכתבים מרבני ד' ערי הקדש ת"ו : ד"א , תר"ו , 4° .

404. ס' הקנה . ה"ר אלקנה בן ירוחם בן אביגדור ממשפחת רם. כללי חכמת הקבלה וסודות ופירושים וכוונות על התורה והמצות וכו' ונחלק למ"ט קנים , ומאלה נדפסו עד כה : א) סודות על פ' שמע ישראל ובשכמל"ו עם הגהות ה"ר אלעזר פערלים ב"ר אברהם חנוך מפראג ונקרא בשם קנה בינה וגם קנה חכמה : פראג , ש"ע . ווילמרשדארף , ת"ץ , 4° . ב) סודות על פ' בראשית ונקרא ג"כ ס' הפליאה ויש קורין לו מדרש נחום בן הקנה : קאריץ , תקמ"ד , 2° . ג) כוונות וסודות ופי' על המצות : פאריצק , תקו"ם , 4° .

405. קנה . ה"ר יוסף יוזפא ב"ר משה קאשמן סג"ל מעסא חתן ה"ר יודא מילער . ג' פיוטים ומליצות על קרבן פסח ומתן תורה ועל מצות סוכה וד' מינים עם פי' קצר וא"ח פי' על מזמור כ"ב ומזמור קט"ו בתהלים מחבורו תהלתו בפי פי' ע"ס תהלים: ד"א תצ"ג , 8° . [וכ' שם שחיבר פי' המסביר על סליחות ולא הזכיר פי' המחזור כלל , ואולי חיבר על המחזור א"ח] .

406. קנה אברהם . ה"ר אברהם ב"ר דניאל מאפטשני . דיני או"ה וכמה היכי תמצא בדרך שו"ת : פיורדא , תצ"ט , 4° . [ובכרי"ו שו"ת כ' : קנה אברהם , שו"ת : פפד"מ . ואולי זהו] . עוד כנ"ל ונלוה לו ס' שאלת חכם : דאנציג , 1849 , 8° .

407. קנה בינה . (עיין ס' הקנה לעיל) .

408. קנה בשם . (עיין מירא דכיא) .

409. קנה גביע . ה"ר יוזפא מילער . מליצה בחרוז : ד"א , תצ"ז , 8° . (אולי הוא סי' 405 הנ"ל ?) .

410. קנה חכמה . ה"ר יהודה ליב ב"ר יוסף פותאוויצר . י"ז דרושים שונים : פפד"א , אמ"ת , 2° . נלוה לו ח"ב דרך חכמה תוכחת מוסר השכל ובתוכו כמה דרושים נחלק לל"ב נתיבות וכל נתיב לכמה שבילים : שם , באמ"ת , 2° .

411. קנה חכמה . ה"ר ניסן ב"ר אברהם מדעליאטשיץ . ה' שערים באלגיברא : ווילנא והוראדנא , תקפ"ט , 4° .

412. קנה חכמה . (עיין ס' הקנה לעיל) .

413. קנה חכמה וקנה בינה . ה"ר יחיאל ב"ר משה אבד"ק וויזאן (נכר בעל ס' זכירה).

הגהות ובאורים בדברי האחרונים מש"ע ח"מ, כסמ"ע ש"ך וט"ז כו' , ועוד איזה גרגרי חי' כנ"ל על ג' ש"ע וקצת לקוטי גפ"ת ועה"ת : כ"י נכדו ר"י פראנק .

414. קנה המדה . ה"ר ברוך ב"ר יעקב משקלאוו . על חכמת המשלשים והבקעים : פראג , תקמ"ד . שקלאוו , תקנ"א , 4° .

415. קניזל . (עיין פירושים) .

416. ס' קנין . א' מחלקי ס' משנה תורה להרמב"ם עיין זה .

417. קנין אברהם . ה"ר אברהם ב"ר רפאל די לונזאני ספרדי . דקדוק לה"ק : זאלקווא, תפ"ג , 8° .

418. קנין גוף וקנין פירות . ה"ר נתן ב"ר חיים עמרם . על טור ח"מ . ליוורנו , משרי"ם , 8° .

419. קנין פירות . ה"ר נתן ב"ר חיים עמרם . סדר תפלות ע"פ א"ב : ליוורנו (ת"ר ?) 8°.

420. ס' הקנינים . ה"ר משה אבן תבון . (ש"ק וש"י) . [ובשג"ב מ' ל"ב ס' התנינים בטעות ע"ש] .

421. קנמן בשם . (עיין עין יעקב) .

422. קסת גבריאל . (עיין תורה , איוב) .

423. קסת יונתן . ה"ר יונתן ב"ר יעקב . לקוטי דינים ודברי מוסר מכמה ספרי מקובלים : דיהרנפורט , תנ"ז . זולצבאך , תנ"ז , 4° .

424. קסת הסופר . ה"ר יעקב ב"ר פינחס לאפין . קבוצת מכתבים ושירים ומליצות ומכתמים ואיזה פתוחי מצבות אנשי שם מבתי קברות הישן והחדש אשר בברלין : ברלין , תרטו"ב , 8° .

425. קסת הסופר . ה"ר שלמה ב"ר יוסף גאנצפריד . דיני כתיבת סת"ם ומגלת אסתר עם תקונים וקצת פרפראות לה"ר משה סופר מפ"ב : אפען , תקצ"ה . זאלקווא , תיר"א , 8° . ק"ב , תרי"ט , 8° .

426. קסת הסופר . (עיין תורה , איוב) .

427. קערות כסף . ה"ר יוסף אבן כספי . פי' על דניאל , כמ"ש בחבורו קבוצת כסף ע"ש , [ודלא כאגרות יש"ר ח"ב שכ' שהוא על קדושת התורה והאושר הרוחני וכו' ע"ש] .

428. קערת כסף . ה"ר יוסף ב"ר חנן האזובי . שיר מוסרי אשר כתב לבנו בהנהגת מוסר וד"א ובו ק"ל בתים בחרוזים ונקרא ג"כ שיר הקערה . נדפס תדיר עם ס' מוסר השכל לרב האי גאון , עיין זה . ולד"ק נדפס ראשונה בקונשטנטינא , רפ"ג , 8° . (רעוו. אוריענט III, 187) ; גם נדפס בשנויים רבים ע"י וואלף באוצרו ח"ד דף אקמ"ח וכו' : (פירשט ח"א דרס"ד) .

429. ס' הקץ . (עיין ס' הגאולה) .

430. קץ הפלאות . (עיין חג הפסח, קרבן תודה).

431. קץ לתבונה . ה"ר שמואל ב"ר משה מלגויירי . על חכמת התכונה (צונץ גא"ל דתע"ב). ונקרא כן להיותו תכלית מה שאפשר לפרש בו בדרך נכונה: (שג"ב ש' כ' ושה"ג שלי בשמו) .

432. קצוי ארץ . ה"ר יהושע פייביל ב"ר ישראל מטרניגראד . באור גבולי א"י ומחלקותה (?) עם מפה : זאלקווא , תקל"א . הוראדנא , תקמ"ג (וי"א : תקע"ג , ואולי ד' שליסי) , 4° .

433. קצור אבן רשד מס' אלמגיסטי לבטלמיוס נעתק ע"י ה"ר יעקב בן אבא מרי בן שמשון בן אנטולי : כ"י ווין № 175 וכ"י מינכען № 69 וכ"י פאריז № $438/_2$. ועי' אלמגיסטי ומ"ש שם .

434. קצור אבן רשד מס' ההגיון לאבונצר אלפראבי נעתק ע"י ה"ר שמואל מרשילי ב"ר יהודה : כ"י פאריז (אורטור) № 93 . [וכתוב בסופו שכבר נעתק גם מזולתו אבל בטעיות רבות ולכן העתיקו מחדש ונשלמה העתקתו בשנת ה"א ותשעים ליצירה . ועיין תוס' עק"ד תר"ת דף שנ"ח ע' בהערה] .

435. קצור אבן רשד מספרי מלאכת ההגיון לאריסטו . (עיין הגיון אבן רש"ד , מלאכת ההגיון) . עוד כנ"ל ובסופו באור לאמנ"ה (ר"ת א'מר מ'שה נ'רבוני ה'מבאר) : כ"י רח"ם № 562 .

436. קצור אבן רשד מס' הנפש לאריסטו : כ"י די רוסי № $423/_2$.

437. קצור אבן רשד מס' הצמחים להנ"ל נעתק ע"י ר' קלונימוס ב"ר קלונימוס : כ"י שם № $776/_2$.

438. קצור אבן רשד מס' שמע הטבעי להנ"ל : ריווא די"ט , ש"כ , 8° .

439. קצור אברבנאל על פ"א והגדה ש"פ מלוקט מספריו נחלת אבות וזבח פסח ע"י ה"ר יעקב הערצקעש ב"ר אליהו : לובלין , שס"ז , (וי"א : שס"ד) 4° [ופירשט ח"א דשפ"ח כ' שקצור ס' זבח פסח נדפס ג"כ לפני זה : פראג , רע"ט , 2° . שם , שס"ו, 4° ע"ש . אבל ד"פ רע"ט חשוד בעיני ובפרט בסדר זמנים וז"ז] .

440. קצור מס׳ **האויר** לאריסטו לא נודע המקבל : כ״י די רוסי № 772 .

441. קצור ס׳ **אור תורה** להר״מ די לונזאנו . (עיין קצור נחלת יעקב להלן) .

442. קצור ס׳ **אלימה** להרמ״ק . ראה ה״ר חיד״א מכ״י מהרח״ו ז״ל . עיין שג״ב א׳ מ״ג ושה״ג שלי במקומו .

443. קצור **אלשיך** על חמש מגילות ע״י ה״ר אליעזר ב״ר חנני׳ מטרניגראד : ד״א , נח״ת , 12° .

444. קצור **אלשיך** על התורה ע״י ה״ר יוסף ב״ר אריה ליב דיינא מלובלין : ד״א , תק״ח , 4° & 16° . שם , תק״י , 12° . זאלקווא , תק״ . . 4° .

445. קצור ס׳ **אמונות ודעות** לרס״ג עם קצת הוספות ע״י ה״ר ברכיה ב״ר נטרונאי הנקדן : כ״י וואטיקאן וכ״י רד״א וכ״י די רוסי № 482 וכ״י רוו״ה : (צונץ גא״ל דקכ״ז) .

446. קצור ס׳ **אמרי בינה** על הזהר ע״י ה״ר יהודה ליב ב״ר יצחק מניישטאט . נדפס בסוף זהר חדש : ד״א , תס״א , 4° וז״ז .

447. קצור ס׳ **אסור והתיר** לא נודע למי ואח״ז הגהות לה״ר משה ב״ר יהושע : כ״י די רוסי $148/_{2\cdot3}$ № [ואולי הוא גם המקבל].

448. קצור ס׳ **האצילות** בקבלה : כ״י רד״א q, 581 № .

449. קצור **דברי הימים** לב״י בארץ צרפת וסנהדרין גדולה שנוסדה ע״פ נאפאלעאן הראשון וחקי בית המפקח על עניני הדת הנקרא קאנסיסטאריוס . נעתק ע״י ה״ר שמואל אהרן ב״ר יצחק ראזענבלאטט : ווארשא , תרכ״ג , 8° .

450. קצור **דיני** הספר״ת וט״ז וש״ך על ש״ע י״ד : כ״י שם q, 621 № .

451. קצור **דקדוק** להה״ק לה״ר משה רפאל די אגילאר עם לע״ז ספרדי : ד״א , (ד׳ שני, והראשון לא נודע. עי׳ רס״ד לרמש״ש 19 №) תכ״א , 4° . (ש״י ורד״א 0, 522 № : 8°) . עוד כנ״ל עם לע״ז רומי ע״י אוריגאלום : וויטטענבורג , 1525 , 8° . עוד כנ״ל עם לע״ז הנ״ל ע״י יוחנן אווענריום : שם , 1588 , 8° .

452. קצור **הדקדוק** . ראשי החוקים והמשפטים אשר לשפת עבר , נוסד לבתי ספר העברים בארץ רוסיא : ווילנא , תרי״ג , 8° . שם , תדי״ר , 8° .

453. קצור ס׳ **הדרושים** להאריז״ל ע״י הרמ״ח לוצאטו : כ״י יוא״ל .

454. קצור ס׳ **דרישה ופרישה** על ש״ע י״ד : כ״י רד״א q, 622/a № .

455. קצור **הגיון** לאלבניטא הספרדי הנקרא טראטטו נעתק ע״י ה״ר אברהם אביגדור: כ״י רח״ם 766 № . והעתק אחר מס׳ זה (עיין ס׳ הדראקטטי ועי׳ מפתח או״ת דש״ז) .

456. קצור ס׳ **הכנות הנפש** . (עיין חבור גדול וכו׳) .

457. קצור **הלכות שו״ב** לה״ר בן ציון גירונדי צרפתי , כ״י : (תג״י ב׳ ע״ז) .

458. קצור **הלכות שחיטה** לה״ר יוסף ב״ר אליעזר אשכנזי : חמו״ד , 8° .

459. קצור **הלכות שחיטה** לא נודע למי : פפד״מ , בע״ת , 8° . [ואולי הוא הנ״ל] .

460. קצור **זבח פסח** לאברבנאל . (עיין הגדה ש״פ , קצור אברבנאל) .

461. קצור ס׳ **זהר הרקיע** להרשב״ץ ע״י ה״ר שלמה רפאל : כ״י יה״ש . וגם נמצא בכ״י ווין ח״ב 17 № בסוף ס׳ זהר הרקיע כ״י ע״ש .

462. קצור **זכר צדיק** . ה״ר יוסף בן צדיק . קצור מדיני א״ח וי״ד מסודר במ״ט שערים ושער החמשים כולל תולדות אבות העולם עד חרבן קונסטנטינא וניגריפונטו . חיברו במארילי (ארואלו?)שנת זכ״ר. ועיין תולדות חיד״א לכרמולי הערה כ״ד , ופתיחת ס׳ שו״ת מן השמים מכ״י קונסט׳ הנזכר ברשימת כרמולי ח״ב דף קי״ב השוד.

463. קצור **חדושי דיני הר״ן** ולוח מכל הדינים על דעת הרמב״ם שהביא בספרו לה״ר יוסף אוטולינגו : ריווא די״ט, שי״ש , 8° . (ועי׳ חי׳ הר״ן , ס׳ מרדכי) .

464. קצור **חובת הלבבות** ע״י ה״ר יעקב ב״ר יואב אליה כ״ץ מפאנו : ד״ו , תצ״ו , 16° . פראג , חש״ד , 8° . ברלין , תק״א . שם , תקכ״ח . ווארשא , תר״א . יוזעפאוו , תר״ה , 12° . (ועיין ג״כ מרגליות טובות). עוד כנ״ל עם ל״א: פפד״א תק״ס, 8°.

465. קצור **חוה״ל** וספרי מוסר אחרים בעשרה פרקים ללמוד בעשי״ת . נמצא בס׳ צדה לדרך לה״ר מנחם ן׳ זרח: (ב״ו ק״ב ושה״ג שלי במקומו).

466. קצור **חוה״ל** ע״י א׳ מחכמי הקראים ובמקומות מאמרי חז״ל שבו מאמרי חכמיהם : כ״י ב״ר אברהם פירקאוויץ . ועי׳ עק״ד תרי״א דתשל״ו—ז׳ .

467. קצור ס׳ **יד החזקה** להרמב״ם ע״י ה״ר תנחום ב״ר יוסף ירושלמי. עיין תג״י ת׳ ב׳.

468. קצור יוסיפון בל"א ע"י הרבנית אידל בת ה"ר משה ר' מענדילש : קראקא, ת"ל, 4°.

469. קצור יוסיפון עם ל' רומי ע"י סיבאסטיאן מינשטער: באזיל, חש"ד, 8°.

470. קצור יחוסי אנשי שם ממשה עד סוף האמוראים : כ"י רד"א 0, № 278 .

471. קצור יסוד הדת מס' יסוד הדת בח' חלקים לה"ר מרדכי דוב פרידענטהאל : ח"א נקרא מגדול עז מבוא הדת עם הערות חדשות ע"י המחבר בעצמו : ברעסלויא, תקצ"א, 4°.

472. קצור ס' יסוד עולם לר"י הישראלי נכתב ע"י בנו : כ"י יה"ש .

473. קצור ס' יראים . הוא ס' יראים הנדפס אשר בידינו . ועיין זה באות י' וסג"ב כ"ו וסה"ג שלי במקומו .

474. קצור ס' כבוד חכמים . (עיין יפה מראה) .

475. קצור ס' הכוונות להאריז"ל : כ"י רד"א q, 1062, № 800 .

476. קצור כללי י"ד ספרי גאלינוס מהרכבה הפשוטה ברפואות מהעתק חנון בן יצחק מל' יוני לערבי ושם המעתיק לעברי לא נודע: כ"י די רוסי $№ 347/_4$.

477. קצור לקוטי מהר"ן ע"י ה"ר נתן ב"ר נפתלי הערץ (המחבר לקוטי מהר"ן) : מאהליב, תקס"ב . שם, תקע"א, 8° .

478. קצור ממאמר במשפטי הכוכבים המתיחסים אל מלאכת הרפואה לארנולד די וילאנובה . נעתק ע"י ר' יעקב ב"ר יהודה גבריט בשנת הקמ"ב : כ"י הפליט Cod. 2 .

479. קצור ס' מבחר הפנינים . (עיין כור לזהב) .

480. קצור ס' המדות לאריסטו ע"י הרש"ט ן' פלקירא : כ"י יה"ש .

481. קצור ס' מהלך שבילי הדעת להר"מ קמחי . לא נודע מי קצרו : כ"י די רוסי $№ 1026/_2$.

482. קצור מזרחי . ה"ר יצחק כהן מאוסטרהא. קצור מס' המזרחי וכל הבאורים הראשונים על פירש"י עה"ת ונקרא ג"כ מנחת עני . נדפס ראשונה ע"ס בראשית : פראג, שס"ה, 2° . ויתר החלקים : שם, שס"ט, 2° . (ועיין ג"כ דקדוקי רש"י) .

483. קצור מלאכת מחשבת בחכמת החשבון: ווילנא, תק"פ, 8° .

484. קצור מלאכת המספר . (עיין מלאכת המספר) .

485. קצור ס' מנורת המאור . (עיין שבע פתילות) .

486. קצור ס' המספר לה"ר יהודה ן' ווירגא : כ"י יוא"ל .

487. קצור מעבר יבק . סדר הנהגות עם החולה והמת וכו' מס' מעבר יבק הגדול . נדפס פ"ר . (ועיין ג"כ זכרון אהרן, מגן דוד, קרבן אהרן, קריאה נאמנה, רפואת נשמה, וז"ז) . עוד כנ"ל עם נוסח החסיד ה"ר וואלף לוי : פיורדא, תקכ"ו, 8° וז"ז .

488. קצור ס' מפעלות אלהים לאברבנאל ע"י ה"ר שלמה דיל ויקייו : כ"י די רוסי № 153 .

489. קצור מרדכי הגדול ע"י ה"ר יהושע בעז לבית ברוך : קרימונה, שי"ז, 2° גם 8° . (ש"י), ריווא די"ט, שי"ט, 8° . (הגהות ש"י כ"י . ועיין סימני וקצורי מרדכי) .

490. קצור מרדכי הנ"ל ע"י ה"ר שמואל ב"ר אהרן משליצשטט . ה"ר חיד"א ז"ל ראהו בכ"י וכ' שהוא שונה מהנ"ל ונזכר בשו"ת מהרי"ל ובתי' אנשי שם שביב המרדכי ברכות פ' היה קורא בהגהת מהר"א שטיין . (עיין ול"ב א' ש"ב פ"ד וכ"ל א' וסה"ג שלי במקומו) . ונמצא בכ"י רד"א q, 612 № עם חי' על הגליון ע"ש . ועיין בקונט' שם הגדולים בדברים עתיקים ב' שלי . (ועיין פסקי מרדכי) .

ודע שבמנהגי מהרי"ל סוף הל' נשואין כ' : ובמרדכי שקיצר מה"ר שמשון . ובשו"ת מהר"ס מינץ סי' ע"ט בהג"ה כ' : אך כמדומה לי שראיתי במרדכי של רבינו שמשון וכו' ע"ש .

491. קצור משנה תורה להרמב"ם . (עיין ס' הכולל ומ"ש שם) . ובאו"ת לרח"ס כ' : עיין חכם לב . ולא ידעתי מה לו ולקצור הרמב"ם !

492. קצור ס' המשקל או הנפש החכמה להר"מ די ליאון : כ"י די רוסי $№ 409/_2$.

493. קצור נחלת יעקב . ה"ר יקותיאל לאזי ב"ר מנחם נחום . קצור מס' נחלת יעקב לבן בע"ס משאת בנימין ודיני קריאת עשרת הדברות ובסופו קצור ס' אור תורה לר"מ די לונזאנו: הענא, תפ"ח (וי"א : תע"ח), 8° .

494. קצור סמ"ג. נתחבר (?) ע"י החכם הנוצרי סיבאסט' מינסטער בלשון עברי ורומי : באזיל, רצ"ב—ג' . ווענזבעק, תפ"ז, 8° . (רד"א 0, 61—259 №) . עוד כנ"ל ולא פירש בו שם המקצרו : באזיל, ש"ס, 4° . קארלסרוא, תקכ"ג, 12° . שקלאוו,

תקמ"ג, 8°. (ועיין נתיבות עולם). [וצ"ע על ד' באזיל ש"ס הנ"ל אולי הם דברי הסמ"ג המבוארים בס' עמודי שלמה עיין זה].

וכ' ה"ר חיד"א בשג"ב כ"ב ושה"ג שלי במקומו וז"ל: קצור סמ"ג שנדפס בזמננו נראה שקצרו הרב מחבר הסמ"ג עצמו וכן נראה מהסכמה והקדמה אשר בתחלתו עכ"ל. וה"ר רפאל קירכהיים המגיה ס' שה"ג ח"ב (הנדפס מחדש פפד"מ תר"ז 8°) השיג עליו וכ' שלא צדקו דבריו בזה ע"ש. ואולם הרואה בדברי ה"ר חיד"א באמרו «שנדפס בזמננו» ישפוט בצדק שאין כוונתו על ד' באזיל אשר כמאתים שנה ויותר רב הזמן ביניהם כ"א על הקצור הנדפס תוך זמנו ג' פעמים הנ"ל וואנזבעק קארלסרוא ושקלאוו או לס' נתיבות עולם כוונתו שמבואר בו כן כאשר יראה הרואה.

495. קצור עבודת הקדש להרשב"א. הוא ס' עבודת הקדש שיש בידינו שהוא קצור מהארוך ע"ד ס' תורת הבית שלו: (שג"ב כ"ה ושה"ג שלי במקומו).

496. קצור עברונות. לפ"ד וואלף ח"ג דתק"ה נמצא באוצר ספרי רד"א וברשימות הנדפסות שלפני ליתא. ועיין צונץ גא"ל דרל"ו בהערה b. (לעמבערג, 1825, 8°).

497. קצור עמודי גולה ע"י ה"ר יקותיאל זלמן ב"ר משה: קראקא, של"ט, 4°.

498. קצור עמודי הלשון לה"ר יואל ברי"ל ע"י ה"ר שמואל מולדר: ד"א, תק"פ, 8°.

499. קצור ענין השחיטה מס' אדרת אליהו ע"י כ"ר יוסף מלינוסניי (צ"ל מלינוווסקי הטרוקי בן מרדכי הקראי: רשמש"ש ע' 1509). נדפס בקובץ ס' דד מרדכי וכו': ווין 1830, 4°.

500. קצור ס' עץ חיים למהרחו"ו ז"ל ע"י ה"ר אברהם מרדוך: כ"י רד"א q, № 1052.

501. קצור מעקרים כלליים וסדר רפואות סמי המות נעתק מל' רומי ע"י ה"ר גבריאל ב"ר יהודה מוויטרי: כ"י יה"ש.

502. קצור ס' עקדת יצחק ע"י ה"ר שמואל יפה מקונשטנטינא, כ"י.

503. קצור פי' הראב"ע והרלב"ג על בראשית עם הגהות ה"ר דניאל רופא על הגליון: כ"י די רוסי № $412/_{16}$.

504. קצור פי' ה"ר בנימין ב"ר יהודה מרומא על ס' מלכים: כ"י שם № $195/_{2}$.

505. קצור פי' רד"ק על ישעי': באסיל, חש"ד, 4°.

506. קצור פי' הרד"ק עה"ת ונביאים: כ"י יה"ש.

507. קצור פי' הרלב"ג על איוב בחרוזים: ד"ו, ש"ד. קראקא, של"ד, 8°.

508. קצור פי' הרלב"ג עה"ת: כ"י רח"ם № 763.

509. קצור פי' הרלב"ג עה"ת: כ"י די רוסי № 118, 290.

510. קצור פירושים. הוא קצור מד' פירושים על פירש"י עה"ת ע"י הרו"ו היידנהיים: כ"י רח"ם № 761.

511. קצור פסקי דינים מכל ד' טורים. (עיין ס' הזכרון).

512. קצור פסקי הרא"ש ע"י בנו ר"י בעה"ט: קונשטנטינא, הרע"ה, 2°. עוד כנ"ל בשם רמזי קצור פסקי הרא"ש ולכן יש קורין לו ג"כ ס' הרמזים [עיין שו"ת הרשב"ץ ח"ג סי' פ"ו ובהקדמת הש"ס ד' פפד"מ סי' כ"ו]: קונשטנטינא, שס"ו, 2°. עוד בסוף פסקי האשרי. (עיין תלמוד). עוד כנ"ל עם הגהות ה"ר יצחק ב"ר חיים: כ"י רד"א q, № 623.

513. קצור פסקי הרא"ש לא כסדר התלמוד עם קצת חי' על הגליון: כ"י רח"ם № 765.

514. קצור ס' הפרדס להרמ"ק ע"י הרמ"ע מפאנו ז"ל: (עיין הנצו הרמונים. עסיס רמונים. פלח הרמון. פרדס רמונים).

515. קצור פתרון הלומות לא נודע המקצר: כ"י די רוסי № $145/_{6}$.

516. קצור ס' צורת הארץ לר"א ב"ר חייא הנשיא ע"י ה"ר יהודה הנשיא: כ"י רד"א q, № 1661 וכ"י רח"ם № 768. גם ראיתי פה כ"י ביד נכד מהרש"ד ז"ל. עוד כנ"ל ע"י ה"ר חיים ליסקער: כ"י רד"א q, № 1673.

517. קצור ס' ציצת נובל צבי לה"ר יעקב ששפורטש ע"י ה"ר יעקב עמדין עם תוס' תשו' ועניניס בזה: חמו"ד (אמ"ד או אלטונא), 4°. (ועם הגהות כ"י: לעדנער ע' 295). (ועיין אהל יעקב, ציצת נובל צבי). עוד כנ"ל ע"י ה"ר דוד בה"ר רפאל מילדולה. עיין זצ"ל ד' ז'.

518. קצור ס' הקאנון לאבן סינא ע"י ה"ר ידעי' הפניני עם הגהות: כ"י די רוסי № 531.

519. קצור הל' קדוש החדש ע"י הר"מ ן' חביב: כ"י רד"א q, № 1673.

520. קצור ראשית חכמה. (עיין יראת ה' ראשית הכמה הקצר, תוצאות חיים, תפוחי זהב).

521. קצור רב פנינים לר"מ אלשיך על משלי

עם לקוטי מגדים מהמפרשים : וואנזבעק, תצ"א . . .

522. קצור רוממות אל להנ"ל על תהלים ע"י ה"ר אליעזר ב"ר חנינא מטרניגראד : ד"א, תנ"ה, 4° .

523. קצור רפואה לאבן סינא ביו"ד חלקים : כ"י די רוסי 624/2 № .

524. קצור רפואה לבן אלגזהר נעתק ע"י ה"ר חיים ב"ר משה : כ"י שם 339 № . ולפ"ד המרשים כ"י ווין הוא קצור ס' אלמנצור לאלראזי ע"ש 138 № .

525. קצור רפואה לדואג האדומי (רופא ערבי) : כ"י די רוסי 354/5 № .

526. קצור רשומי האסיפות לחברת תועלת עד חג תקופת שנה השניה להקימתה . מאת ה"ר שמואל מולדר : ד"א, תקע"ז, 8° .

527. קצור ס' שבלי הלקט . הוא ס' שבלי הלקט הנדפס וזהו ח"א ממנו . וח"ב כתב ה"ר חיד"א בכ"י וכ' שהרב המקצר הכניס בו דינים אחרים שאינם מגוף הספר ומזכיר שם זקנו הרז"ה ודודו הרא"ה בכמה ענינים ודינים . עיין שג"ב כ"ז כ"ח ושה"ג שלי במקומו .

528. קצור שומרים לבקר. (עיין דרך משה).

529. קצור שחיטות ובדיקות עם ל' ספרדי ע"י ה"ר דוד לוי וסדר מעמדות בסופו : ד"ו, שס"ט, 16° .

530. קצור ש"ע א"ח וי"ד : פפד"א, תס"ד, 16° . (ועיין שלחן טהור) .

531. קצור שני לוחות הברית . ה"ר יחיאל מיכל ב"ר אברהם סג"ל עפשטיין . לקוטי מוסר והנהגות מס' השל"ה ושארי ספרי יראים : פיורדא (ופירשט ח"א דרמ"ו ות"י : ד"א), תגי"ל, 4° . עוד כנ"ל עם מהדורא בתרא תוס' כמה ענינים : פיורדא, תנ"ו, 4° . עוד כנ"ל ועם מפתח בסופו : ד"א, תס"א, 4° . עוד ככל הנ"ל ועם נוספות רבות ושונות קצתם לה"ר אברהם ב"ר אריה ליב הורוויץ וקצתם לה"ר זאב וואלף ב"ר שמואל יארוסלאוו וגם לה"ר צבי הירש ב"ר משה פראנקפורט ולה"ר צבי הירש ב"ר אברהם : ד"א, תס"ז. שם, ע"ת. פיורדא, תע"א. ברלין, עת"ה. ד"א, תפ"ב . ברלין, תפ"ד . אופיבאך, תפ"ד . פפד"מ, תפ"ד . פיורדא, תק"ב . פפד"מ, תק"ה . זאלקווא, תקי"ב . שם, תקנ"ה . דיהרנפורט, תקו"ם . סדילקאוו, תקצ"א, 4° . (ועיין מעיל שמואל, מצרף לכסף) .

עוד כנ"ל ותקון חבוט הקבר וכו' בל"א בשם עץ חיים . נדפס פ"ר ברוסיא וז"ז .

532. קצור ס' השערים לר"י מדורא שנתקצרו ע"י גדולי הדור בימי מהרי"ל, נדפסו במנהגי מהרי"ל סוף דיני אסור והתר ע"ש . ואולי הוא הנמצא בכ"י די רוסי 148№ ב' וג'עם הגהות ה"ר משה ב"ר יהושע בסופו. ועי' לעיל סי' 447 .

533. קצור תורת הבית להרשב"א קצרו הרשב"א עצמו ונקרא תורת הבית הקצר, עיין זה : (שג"ב כ"ד ושה"ג שלי במקומו) .

534. קצור תורת חטאת הנדפס עם פי' דמשק אליעזר נראה שקצרו הרמ"א בעצמו: (שג"ב כ"ט ושה"ג שלי במקומו) .

535. קצור תורת לשון עברית לר"ש כהן ע"י האחים יעקב וישעיה מוסקאט : דקדוק בל"א, ווארשא, תרי"ג, 8° .

536. קצור תלמוד ירושלמי ותלמוד בבלי . ה"ר אפרים משה ב"ר אלכסנדר פינער . תולדות ימי חיי התנא רשב"י ומה בין תלמוד בבלי לירושלמי עם ת"א : ברלין, תקצ"א, 4° . (השגות הרשד"ל עליו בכ"ח ב' מכתב נ') .

537. קצור תקון חצות . (עיין שדה בוכים) .

538. קצור תקפו כהן להש"ך בדיני תפיסה . (עיין אורים ותומים) .

539. קצור ס' התרומות ע"י ה"ר יששכר ב"ר יקותיאל מגדולי תלמידי הרא"ש ונפטר שנת הנ"ב : (שג"א ה' ושה"ג שלי במקומו).

540. קצור תשובות הרא"ש ע"י ר"י בעה"ט בנו . והיו ביד הר"ב אשכנזי בכ"י כמ"ש בתשובותיו. ועיין חזה התנופה באות ח' : (שג"ב כ"א ושה"ג שלי במקומו) .

541. קצות החשן . ה"ר אריה ליב ב"ר יוסף הכהן . חי' על ש"ע ח"מ בפלפול עצום ב' חלקים . ח"א : לבוב, תקמ"ח . ח"ב : שם, תקנ"ו . דיה"פ, תקע"ט . ק"ב, תרי"ט, 2° .

542. ס' הקצים . (עיין מגלת המגלה) .

543. קצר המצע . אלואים וויעננער פאן זאננענפעלז . קצור תורה גם בל"א : חמ"ר (ווין), 1760, 8° .

544. ס' הקצר . (עיין שלחן ערוך) .

545. קרא הגבר . (עיין סוד בחורים) .

546. קרא משה . (עיין מעין החכמה).

547. הקרב . ה"ר יעקב אייכענבוים . למודי שחוק האישקאקי (שאכשפיל) לכל חוקותיו

ומשפטיו בשיר יפה אף נעים : לונדון , 1840 , 12° .

548\. **קרבן אהרן** . ה"ר אהרן ב"ר אברהם אבן חיים . באור גדול על הספרא הוא תורת כהנים ובראשו ס' מדות אהרן באור גדול על י"ג מדות דר' ישמעאל : ד"ו , שס"ט . דעסויא , תק"ב , 2° .

549\. **קרבן אהרן** . ה"ר אהרן ב"ר אליעזר ליפמאן . קצור דיני ס' תורת חטאת ודיני אסור והתר כסדר א"ב : ד"א , ת"ז . שם , ת"ן . ווילמרשדארף , תע"ז , 8° . ועל שער ד' ווילמ"ד כתוב שנדפס ראשונה באמ"ד שנת תט"ז ע"ש .

550\. **קרבן אהרן** . ה"ר אהרן מועטי . דרושים ולקוטים : ליוורנו , תקל"ג , 4° .

551\. **קרבן אהרן** . קצור מעבר יבק כמנהג ח"ק גחש"א דק"ק פיורדא : ברין , תקי"ט , 4° .

552\. **קרבן אהרן** . (עיין מחזור) .

553\. **קרבן אליהו** . (עיין אזור אליהו בנלואים) .

554\. **קרבן אליצור** . ה"ר מנצור מרזוק . דיני ע"א ודיני בריכה וקצת שו"ת : שאלוניקי , תקל"ד (או : שכ"ר טו"ב) , 2° .

555\. **קרבן אשה** . ה"ר אליהו ב"ר יוסף שמאע הלוי . שו"ת על ד' ש"ע וחי' ש"ס והרמב"ם וקצת דרושים : ליוורנו , תקפ"א , 2° .

556\. **קרבן אשם** . ה"ר איצק ב"ר שמעון שאכרליש . חי' גפ"ת על כמה מסכתות : זולצבאך , תקל"ה (או : תקל"ז) , 2° .

557\. **קרבן חגיגה** . ה"ר משה בה"ר יונתן גלאנטי . דרשות לג' רגלים וז"ז וחי' על מס' חגיגה ולשונות הרמב"ם : ד"ו , תס"ט (וי"א : תס"ד) , 2° (או 4° גדול) .

558\. **קרבן חגיגה** . ה"ר משה חי מילול . מוסף לסוכות עם הושענות מנהג ספרד עם פי' המלות : ליוורנו , תקל"ו , 8° .

559\. **קרבן חנינה** : ד"ו , שפ"ה , 2° . כן נמצא בס' זכרונות בלעטנזוריא דפס ווילנא משנת 1839 № 149/a ע"ש . ואחרי כי זה ושלפני זה להר"מ גלאנטי שוים במספר העלים ושניהם בני נ"ו דפין , נראה כי ט"ס הוא וצ"ל חגיגה כדלעיל .

560\. **קרבן יצחק** . (עיין ש"ע א"ח באר היטב) .

561\. **קרבן מנחה** . ה"ר יעקב בה"ר שמואל האגיז . דינים חי' דרושים ופשטים וענינים שונים : ד"ו , שנ"ו (רד"א q ,263 № וזה א"א , כי המחבר נפטר שנת תמ"ח והוא נ"ב שנים אחרי דפוס זה) . אזמיר , ת"מ , 4° .

562\. **קרבן מנחה** . (עיין תפלה , סדור — , עבודת עבודה) .

563\. **קרבן משה** . ה"ר שמשון פרידבורג . על צורת האותיות : כ"י רח"ם 70—769 № .

564\. **קרבן נתנאל** . ה"ר נתנאל ב"ר ידידיה טיאה ווייל . באור על הרא"ש סדר מועד ונשים : קארלסרוא , נגיל"ה ונשמח"ה ב"ו (תקט"ו) , 2° . גם נדפס עם הרא"ש בש"ס ד' סלאוויטא וקאפוסט וז"ז . (עיין תלמוד) .

565\. **קרבן העדה** . ה"ר דוד ב"ר נפתלי אבד"ק דעסויא . באור גדול על הירושלמי במקום שלא פירש מהר"א פולד עם תוס' פי' בשם שיורי קרבן שו"ע בירושלמי ועל הרמב"ם וכו"כ . וזה הנדפס ממנו : על סדר מועד : דעסויא , תק"ג . שקלאוו , תקע"ב , 2° . עוד ככ"ל ועל מס' שקלים פי' הרא"ה ותוס' מהרי"ק והגהות הגר"א ופי' תקלין חדתין ובסופו שלום ירושלים הגהות ותקונים וחי' לה"ר מנחם נחום טריביטש : ווין , תקפ"א , 2° . סדר נשים : ברלין , תקי"ז , 2° . ומסדר נזיקין נדפס על סנהדרין מכות [ועד תוך פ"ה במס' שבועות וכן לא נמצא על מס' ע"ז ונדה כלל . ואולי נקרא הרב המחבר אז אל השמים מעל ולכן נפסקה ההדפסה בתוך המלאכה] : חסר שער , אבל מנייר ואותיות נראה שהם ד' ברלין , (תק"..) , 2° .

566\. **קרבן פסח** . ה"ר חיים עמרם . פי' על הגדה ש"פ : ליוורנו , פל"א הודע"ת (תקצ"ו) , 12° .

567\. **קרבן פסח** . ה"ר שלמה קלוגר ראבד"ק בראדי . חי' על הל' פסח עם קו"א מותר הפסח , כ"י : (שי"ג) .

568\. **קרבן קטרת** . ה"ר שמשון חיים נחמני . שירים , כ"י : (תג"י ש' כ"ה) .

569\. **קרבן ראשית** . ה"ר יהודה ליב ב"ר אשר זעליג מרגליות . שו"ת וחי' הלכות על מס' ב"ה : פפר"א , תקל"ח , 2° .

570\. **קרבן שבת** . ה"ר בצלאל ב"ר שלמה דרשן . דרושים על כל דיני שבת וענייניו : דיהרנפורט , את"ן . פיורדא , ע"ת , 4° .

571\. **קרבן תודה** . ה"ר גרשון ב"ר ישראל קיצינגען . ודוי ותפלה ועל חטא במליצה כסדר א"ב ובסופו קץ הפלאות על קץ הגלות וביאת המשיח (וצ"ע ערך חג הפסח) : מנטובה , שפ"ג , 8° .

572\. **קרבן תודה** . ה"ר נתן נייאמענן . תפלות ותחנות לנשים יולדות עם תרגום אנגלי : לונדון , תקצ"ז , 8° .

573\. **קרבן תענית** . (עיין ס' היראה , מעבר יבק) .

574. **ס' הקרבנות** מס' משנה תורה להרמב"ם עם תרגום רומי והערות ע"י ל. קומפיעני : לונדון , 1683 , 4° . עוד כנ"ל ועם הקדמת האברבנאל לס' ויקרא מועתקת כנ"ל : ד"א , 1701 , 4° .

575. **קרה מקרה**. (עיין צמח צדיק) .

576. **קרוא מקרא**. תקון קרי והגהות מוסד למהר"י סרוק וסדר עבודות לה"ר מאיר ביקייאס : שאלוניקי , תקי"ב , 8° .

577. **קרוא מקרא**. (עיין פני יצחק) .

578. **קרובה דימים טובים**. ה"ר יהודה ב"ר קלונימוס אבי הרוקח. קבלה על מחזור ופיוטים: כ"י רד"א תקמ"ב · ובק"ד q 285, №: מאמרים על פסוקים כמו מדרש. ושם מתברר לא נזכר בו ע"ש .

579. **קרובות** לליל ש"ת בבהכ"נ האלמני בסקנדיאנו ע"י ה"ר יהושע סגרי : מנטובה , תקמ"ה , 8° .

580. **קרוב"ץ**. הוא מחזור בל"א להמון ולנשים : פראג (ד' שני), שע"ה , 2° (צונץ גא"ל דר"ז) . שם , שפ"ט , 2° . וז"ז פ"ר . [ונראה כי ד' ראשון ממנו הוא מחזור בל"א הנדפס שם שנת ש"ס . עי' צונץ גא"ל דקפ"א] .

581. **קרובץ** או **קרובות**. (עיין מחזור) .

582. **קריאה נאמנה**. ה"ר שמואל דוד אוטולינגו. קצור מעבר יבק : ד"ו , חש"ד (תע"ה) , 4° .

583. **קריאה ותקון**. (עיין תקון) .

584. **קריאי מועד**. ה"ר יוסף ב"ר מרדכי הכהן. תפלות הסעודה ע"פ הזהר וכו' : ד"ו , תס"ז , 8° .

585. **קריאי מועד**. (עיין מחזור סי' 964) .

586. **קריאת השמירה**. (עיין חכמתא רבתי) .

587. **קריאת שמע**. ה"ר בנבנשתי גאטיניו. פסקים על מנהג קורפו בענין ק"ש בצבור בנגון וסיר : שאלוניקי , תקט"ו , 4° . ועיין בס' נגה הצדק דף י"ב .

588. **קריאת שמע** על המטה או ק"ש של לילה . כולל ברכת המפיל ופרשה שמע ישראל וקצת מזמורים ופסוקים מלוקטים לומר קודם שישכב על המטה לישן . נדפס גם לבדו וגם עם פי' ועם ל"א ולע"ז פ"ר וגם עם כוונות וכמות ע"פ סוד וקבלה (עיין תקון ק"ש באות ת') . ונספח אל כל סדרי תפלות (ועיין תפלה) .

589. **קריאת התורה**. ה"ר חיים קעסלין ב"ר נפתלי הירץ . באור הוראת פרש קרא ומאמרי רז"ל אל תקרי כך אלא כך ובאור ענין יש אם למקרא וכו' ושארי מאמרי ש"ס הבנויים על יסודות הלשון ובסופו מכתב באר רחובות על שרשי לשון משנה ועניני דקדוק : ברלין , תקע"ד , 8° . [ומכתב באר רחובות הנ"ל נדפס ראשונה במאסף תקמ"ו וגם אח"ז בכבה"ע תקפ"ה דקט"ז] .

590. **קריה נאמנה**. ה"ר זאב טעננענבוים. בנין י"ח דרשות : ווין , 1854 , 4° .

591. **קריה נאמנה**. כ"ר יוסף בכ"ר משה בגי הקראי. על חלוקת הקראים והרבנים : (אר"ץ) . ונקרא ג"כ אגרת קריה נאמנה .

592. **קריה נאמנה**. ה"ר שמואל יוסף פין . קורות מושב כ"י בעירנו זו ווילנא וליונים לנפשות גאוניה וחכמיה סופריה ונדיביה : ווילנא , כת"ר , 8° .

593. **קריה נאמנה**. (עיין תורה) .

594. **קריה נאמנה הבירה**. (עי' ארץ החיים) .

595. **קרית ארבע**. ה"ר אברהם ב"ר מרדכי אזולאי. כולל ד' ספרים : א) אור החמה פי' על כל הזהר . ב) אור הלבנה הגהות על כל הזהר . ג) זהרי חמה קצור מס' ירח יקר למהר"א גלאנטי ז"ל . ד) אור הגנוז על לשונות עמוקים שבס' הזהר , כ"י : (ול"כ ד' ובס"ג שלי במקומו) .

596. **קרית ארבע**. ה"ר אליקים ב"ר איסרל זאלדין. מטבע הולכי על ארבע ובעלי חיים העצומים , והוא ח"א מס' בחינת כל הפעלים על טבע כל הברואים בכללן : קאפענהאגן , תקמ"ז , 8° .

597. **קרית ארבע**. ה"ר יצחק חיות מפראג. הובא בספריו לחבור גדול מאד : (ש"י) .

598. **קרית ארבע**. ה"ר מנחם ב"ר משה רבה. ס' קבלה בד' חלקים . מביאו בהקדמת ספרו בית מועד ע"ש . ובתג"י מ' ל' כתוב וז"ל : כולל כל חכמות למודיות טבעיות ואלהיות ועל ד' עולמות אבי"ע ועל עיקרי תוה"ק ועניניס אחרים עמוקים , עכ"ל .

599. **קרית ארבע**. כ"י לה"ר מטראני: (ש"י) .

600. **קרית ארבע**. ה"ר מרדכי ב"ר שלמה פלונגיאן . על שרשים המרובעים בלה"ק , כ"י . וקצת ממנו נדפס בכ"ח חלק תשיעי מכתב כ'.

601. **קרית ארבע**. ה"ר משה ב"ר יקותיאל זלמן . באור על קריאת ד' מיני ק"ש ערבית וקונט' מהדורא בתרא לספרו מגיד משנה ע"ש מפתח העולמות לרע"ח ריקי , עיין זה : זאלקווא , תקב"ה , 4° .

602. **קרית ארבע**. ה"ר משה ב"ר צילי

(בצלאל ?) . דקדוק לה"ק בד' שערים ונקרא ג"כ קרית ספר : כ"י וואטיקאן . עיין צונץ גא"ל דקי"ע .

603. קרית ארבע.(עי' חלוקי דרבנן, מגלת ספר).

604. קרית דוד . (עיין ארץ החיים) .

605. קרית חוזים . (עיין ארץ החיים) .

606. קרית חנה . ה"ר אלחנן ב"ר בצלאל אורי ליפמאן חפץ . פי' על פ"א : פראג , שע"ב , 4° .

607. קרית חנה . ה"ר גרשון מזיא ב"ר יצחק משה . שו"ת : מיץ , תקמ"ה , 4° .

608. קרית חנה . (עיין אדרת אליהו) .

609. קרית יערים ברחובותיהם . (עיין ארץ החיים) .

610. קרית מלך רב. ה"ר יהודה בה"ר אפרים נבון . חי' על הרמב"ם הל' שבועות ונדרים זכין ומתנה והל' מלוה ולוה וכו' ועל לשונות הטור. ח"ב דין אמת שו"ת. ח"ג בית מושב הל' דיינים לבנו ה"ר אפרים נבון : קונשטנטינא , תקי"א—כ"ה , 2° .

611. קרית ספר . ה"ר דוד כוכבי . הכרעת הדעות בדינין : (ש"י) .

612. קרית ספר. ה"ר מנחם ב"ר שלמה המאירי. בדיני כתיבת סת"ס: כ"י באמ"ד וז"ז.

613. קרית ספר. ה"ר מרדכי אהרן גינצבורג. קבוצת מכתבי סוחרים מעניינים שונים על טהרת לה"ק (בסופו שיר על האמונה ושיר על לחוק הקארטי לה"ר אפרים לוצאטו) : ווילנא, תקצ"ה, 8°. עוד כל"ל בתוס' מכתבים רבים: שם תר"ח. שם, תרט"ז, 8°. וז"ז פ"ב, שם.

614. קרית ספר. ה"ר משה בה"ר יוסף מטראני (המבי"ט) . לברר מילי דאורייתא ודרבנן וכיוצא בספרי הרמב"ם (לשון ט"ר חיד"א בשג"ב י"ב ושה"ג שלי במקומו) : ד"ו , שי"ג (או : שי"א) , 2° .

615. קרית ספר . רשימת ספרים מעזבון ה"ר שמעון באנדי : דעסויא , 1818 , 8° .

616. קרית ספר או ספר הראבי"ה. עיין בהקדמה לתלמוד ירושלמי: (ש"י. וצ"ע בירושלמי ד' קראקא).

617. קרית ספר . שם הכולל לקבוץ ספרים קטנים ממחברים חדשים , והם : א) תולדות ישראל ח"ב לה"ר פרץ בעער . קורות ישראל משובם מגלות בבל עד חרבן בית שני . ב) מוסר השכל לה"ר ברוך שענפעלד . תורת המדות לנערים נעתק מל"א מספרי קאמפע . ג) תולדות ישראל ח"ב הנ"ל בכתב ול"א ע"י ר"פ בעער הנ"ל : פראג , תקצ"א , 8° .

618. קרית ספר . (עיין קרית ארבע לעיל) .

619. קרית ספר לחכמת ישראל . (עיין מאור עינים , מצרף לכסף) .

620. קרית עוז . ה"ר בנימן מפנטי . (ש"י , בשם הש"ק ?) . אולי ס' מוסר : פראג , חש"ד , 4° . עי' פירסט ח"א דרע"ו .

621. קרית שונים . (עיין ארץ החיים) .

622. קרן אור ומראה כהן . ה"ר משה כהן אבד"ק בעלז ובנו ה"ר דוד . שו"ת וחי' ודרושים : זאלקווא , תקל"ו , 2° . (ועיין מראה כהן) .

623. קרן אור פני משה. ה"ר מאיר ב"ר יצחק (ודלא כפירסט ח"א דס"ו) . חי' תורה על ס' בראשית : המבורג , תקמ"ז , 4° .

624. קרן אורה. ה"ר יצחק ב"ר אהרן אבד"ק קארלין . חי' הלכות על מס' יבמות והוריות: ווילנא , תרי"ב , 2° . עוד כל"ל על מס' זבחים ומעילה : שם , תרי"ז , 2° .

625. קרן לדוד. ה"ר מצליח יהיאל מעובדיה ב"ר משה דוד . דרושים עה"ת , וגלוה אליו ס' ישמח משה להנ"ל ספורי ס' בראשית ושמות בשיר : ליוורנו , בירושלי"ם , 4° .

626. קרן עור . ה"ר משה ב"ר ישעיה כ"ץ . דרוש על פ' כי קרן עור פני משה במ"ע פנים : זאלקווא , תפ"א , 4° .

627. קרן עור . (עיין אהל משה) .

628. קרן הפוך . ה"ר יונה פֿאַרזאַנגער . על שרשים המתהפכים במקרא עם הוראותיהם ותרגומם בל' הוללאנדי : ד"א , תר"ז , 8° .

629. קרן צבי . (עיין עוללות הבציר) .

630. קרן הצבי . (עיין קרניים) .

631. קרן שמואל . ה"ר שלמה זלמן ב"ר יחזקיה העסיל אשכנזי . באור על פי' הרמב"ם על התורה : פפד"א , תפ"ז , 4° .

632. קרן שמואל . ה"ר שמואל פריינד מפראג . תשובה לאסור אכילת קטניות אורז ודוחן בפסח : פראג , תר"א , 8° .

633. קרן תושיה . ה"ר חיים הירש שוואבאכער . מכתב עתי לנערי ישראל ללמדם מדות ומוסר מספורי התורה ואגדות בל"א : פיורדא , תקע"ז , 8° .

634. קרני ראם . ה"ר יצחק הדאר . פי' על רש"י ורא"ם עה"ת ואח"ז ס' זרע יצחק באורי מאמרים ומדרשים: ליוורנו, תקכ"ה, 4°.

635. ס' קרנים. ה"ר אהרן ב"ר אברהם מעיר קרדינא (ויש מיחסין אותו לרבינו יצחק בן הראב"ד). ס' עמוק מאד בקבלה עם פי' דן ידין לה"ר שמשון ב"ר פסח מאסטר־פולי ובסופו לקוטים מכתבי המפרש בשם לקוטי שושנים: זאלקווא, חש"ד (והסכמה מיום ו' כ"ח סיון תס"ט). ד"א, תקכ"ה, 4°. קאריץ, תקמ"ה. שקלאוו, תקמ"ה. פאריצק, תקע"ח. לעמבערג, תר"י, 8°. עוד כנ"ל ועם פי' פרשת אליעזר לה"ר אליעזר פישל נין ונכד לה"ר יצחק אבד"ק קראקא: זיטאמיר, תקס"ה, 4°. עוד כנ"ל ועם פי' קרן הצבי ועם פרח שושן בעניניס שונים לה"ר שמואל ב"ר יוסף שממא: ליוורנו, תקצ"ה, 4°. [ובהקדמת הר"ש הנ"ל כ' שחיבר ס' מחנה דן פי' על הזהר, בן מנוח פי' האדרות, שמש נגה פי' על שערי אורה וס' נזר אלהים, שמש ומגן, ויזרח שמש. וע"ש בפי' דן ידין מאמר ח' ודלא כנראה בשה"ד שכ"ה אות ש' שמש ומגן].

636. קרע עלי מועד. קינה בל"א ובלה"ק . . .

637. קשוטי כלה. ה"ר יעקב ליב ב"ר שמואל זאנוויל מזיטאמיר. על בשרון הפעולות ומעשים הרצויים לפני ה', נעתקו מספרי חסידים וקדושים. נדפס כבר ועתה שנית וקרא לו בשם זה: חמו"ד, 8°.

638. קשורים ליעקב. ה"ר יעקב עמדין המכונה יעב"ץ. שם הכולל לדרושים שלו ונדפסו קצתם בשמות פרטים לכל או"א ונקרא בשם הוליות ממנו והם: חלי כתם, פסח גדול, קול בעזרה או שערי עזרה, שאגת אריה, שמש צדקה, תפלת ישרים. (ועי' כאו"א במקומו).

639. קשורים ליעקב. כולל תפלות מי כמוכה קינות מ"ב מסעות: ליוורנו, ברית"ו, 8°.

640. הקשורים ליעקב. (עיין נזיר שמשון).

641. קשות יהונתן. (עיין קשת יהונתן להלן) [ואולי הוא טעות הדפוס].

642. קשות מיושב. ה"ר ישעיה ברלין. ליישב כל מקום דסליק הש"ס בלשון קשיא כדעת הרשב"ם במס' ב"ב דכ"ב ע"ב, ונלוה לו ס' אומר השכחה טעם על כל מה שנשמט בפוסקים לדינא ואח"ז הי' הש"ס להנ"ל: המ"ד (ק"ב), כת"ר, 4°.

643. קשט אמרי אמת ושלום בענין התחלקות האמונות והדתות למיניהן מה"ר יעקב טוגענדהאלד: ווארשא, 1844, 8°.

644. קשיא סיפא. (עיין יעקב לחק) ומשם בארה דלא כתג"י י' סי' מ"ט.

645. קשר אמיץ. (עיין יוסף אומץ).

646. קשר גודל. ה"ר חיד"א. להנהגת האדם בבוקר ודיני ציצית ותפילין ברכות ק"ש ותפלה וכו': ליוורנו, תקס"ב. פיסא, תקע"ו, 8°. זיטאמיר, תדי"ר, 12°. (ועיין עבודת הקדש).

647. קשת דרוכה. (עיין בשמת בת שלמה).

648. קשת יהודה. (עיין מכבי יהודה).

649. קשת יהונתן. ה"ר יהונתן אייבשיץ. הספד על שלשה גאוני עולם ודרושים ובסופו חצי יהונתן דרשות והדושים: אלטונא . . . לבוב, תקמ"ד, 4°. (שי"ב). [ואני ראיתי חסר שער ונראה כד' לבוב ושמו קשות יהונתן דרושים והספדים וכאו"א במספר דפין בפ"ע ובסופו חצי יהונתן דרשה שדרש בש"ת שנת תקי"א באלטונא].

650. קשת יהונתן. (עיין כתונת פסים).

651. קשת ומגן. ה"ר שמעון ב"ר צמח דוראן (הרשב"ץ). הוא פרק ד' מספרי מגן אבות ח"ב שהוא חלק שוסינו תשובות נגד דתות זולתנו ולכן לא נדפס במקומו, ובסופו מלחמת מצוה לבנו הרשב"ש, ועיין זה: חמו"ד (ליוורנו), 4°.

652. קשת נחושה. ה"ר מאיר אנגיל. מוסר השכל במליצה ושירים: קונשטנטינא (וי"א: בעלוועדר), שנ"ג, 4°.

653. הקשת בענן. מאמר בקרת על ס' מי מלא לר"ש הלוי מהרובשוב מאתי הכותב: כ"י, וקצת ממנו נדפס בקובץ פרחי צפון ב' ע"ש.

נשלם אות ק מהדורא תליתאה

אוצר הספרים

ר

1. ראבי"ה. ה"ר אליקים ב"ר יהודה המילזאהגי. הסגות על הרב מהרי"ט לונן בספרו על הדרשות ועל ה"ר ש"ר בתולדות הקליר עם הערות בסופו: אפען, 1837, 4°.

2. הראבי"ה. ס' —. (עיין אבי העזרי).

3. ראבינזאהן דער ייגגערע. נעתק לעברי ע"י ה"ר דוד זאמושטש: ברעסלויא, תקפ"ד, 8°. עוד כל"ל בל"א יהודית: ווארשא, 1840, 8°.

4. ראב"ן. ס' —. (עיין אבן העזר).

5. ראה חיים. ה"ר חיים ב"ר יעקב פאלאגי. ח"א על סדר הפרשיות: שאלוניקי, תרחי"ב, 2°.

6. ראובן. כ"ר משה בישיצי הקראי. על יסודות הדת ועיקרי האמונה: (אר"ץ).

7. ראומה. רב נחשון בארץ שנער במדינת ארך. הליכות בדיני שו"ב ונדפס עם פי' צפנת פענח וחזקת היד לה"ר יצחק אונקנירא: קונשטנטינא, ממרו"ם, 4°.

8. ראזען גארטען, דער —. עניני הבלי משיח והגאולה וג"ע וגיהנם ותחיה"מ בל"א: חמו"ד (פראג, שס"ט. עיין לונן גא"ל דרפ"ה), 8°.

9. ראש אמונה. ה"ר משה שמואל ניימאן מקיצע. יסודי הלמוד לנערי ב"י: ווין, 1820, 8°.

10. ראש אמנה. השר דון יצחק אברבנאל. על שרשי האמונה ולאשי יסודי הדת בכ"ד פרקים: קונשטנטינא, רס"ה—ו', 2°. ד"ו, ש"ה. קרימונה, שי"ז. סביוניטה, שי"ז. אלטונא, תק"י. שם, תק"ל. טארנאפאל, תקע"ג, 4°. (ועם הגהות הר"ו היידנהיים ב"י: רשי"ר ע' 475. ועם הגהות ה"ר יעב"ץ ב"י: לעדנר 371).

11. ראש אמנה. (עיין הגדה ש"פ, עמק השוה).

12. ראש אפרים. (עיין בית אפרים).

13. ראש אשמורות. ה"ר משה ניגרין. (קוה"ד דמ"א ע"א ולא פורש מהותו).

14. ראש הגבעה. ה"ר פינחס ב"ר יהודה מפאלאצק. ח"א לוחס בתוכחות מוסר וח"ב דרושים לד' פרשיות: ווילנא, תק"פ, 8°.

15. ראש דוד. ה"ר חיד"א. חי' ופשטים עה"ת כסדר הפרשיות: מנטובה, תקל"ו, 2°.

16. ראש יוסף. ה"ר יוסף ב"ר חיים צרפתי. דרושים על כל עניני הדת. מזכירו בהקדמת ספרו יד יוסף ע"ש.

17. ראש יוסף. ה"ר יוסף ב"ר יעקב מפינטשוב. חי' הלכות והגדות בפלפול ודרוש על כל הש"ס: ד"א, ת"ס (תג"י י' רמ"א). קיטן, תע"ז. ד"א, תפ"ז, 2°.

18. ראש יוסף. ה"ר יוסף ב"ר ירחמיאל מטיקטין פשטים כסדר התורה וגם בשם גאוני פולין: פיורדא, תקכ"ד, 4°.

19. ראש יוסף. ה"ר יוסף בה"ר מאיר תאומים. חי' על מס' חולין: פפד"א, תקנ"ד, לבוב, תרי"ט, 2°. [וכתב בהקדמת ספרו תיבת גומא שחיברו על ז' מס', והם: ברכות שבת פסחים ביצה מגילה קדושין וחולין ע"ש. ובהקדמת ספרו רב פנינים כ' שחיבר גם על מס' ב"ק היינו שמונה שיטות ע"ש].

20. ראש יוסף. ה"ר יוסף ב"ר שאול איסקאפה. באור על הטור הל' פסח וח"ב

ר"ה יו"כ סוכה וחנוכה ומגילה בפלפול עם הש"י : אזמיר , חי"ת , 2° . עוד כנ"ל על ש"ע ח"מ הל' דינים עדות ושטרות ושמטה פרוזבול כתב ידו מלוה על המשכון וטוען ונטען : אזמיר, לשפ"ט, 2° . עוד כנ"ל שו"ת השייכים לטור ח"מ וקצת חי' תוספות ופוסקים : פפד"א , תס"ט , 4° . עוד כנ"ל על סדר זרעים : אזמיר , חש"ד , 2° . (ש"י) . [ובש"י עם הגהות כ"י כתוב פה : טעות הוא . וגם בשג"ב ד' ובה"ג שלי במקומו מבואר שלא נדפסו רק ב' חלקים אך היה לו על כל הד' טורים ע"ש] . עוד כנ"ל באור על ח"ד מהרמב"ם וחי' וקצת שו"ת על הטור : כ"י רד"א F, № 677 .

21. ראש יוסף . ה"ר שלמה ב"ר משה בן עזרא . חי' על הרמב"ם לכל מועדי השנה : ד"ו . . . 2° (ק"י דפין . רמי"ג) .

22. ראש יוסף . (עיין אור נגה , משא מלך) .

23. ראש כל למוד . (עיין אגור) .

24. ראש מר דרור . ה"ר מרדכי ב"ר יצחק כהן אשכנזי . ל' דרשות כסדר התורה : ד"ו, שע"ה, 4° (ולא שע"ת כרד"א q, № 1305).

25. ראש משביר . ה"ר יוסף שמואל מורייאנו. שו"ת: שאלוניקי, תקפ"א—ת"ר, 2°.

26. ראש משביר . ה"ר משה ב"ר אברהם בירדוגו . דרושים עה"ת ובסופו לקוטים על התלמוד : ליוורנו, ת"ר , 2° . (וה"ר חיד"א ראהו בכ"י ע"ם בראשית כמ"ש בול"ב מ' נ"ו כ"ל מ' ו' ושה"ג שלי ח"א בשמו) .

27. ראש המשבר . ה"ר נתן האמלבורג . על חכמת החשבון , כ"י .

28. ראש העדה . שיר מאת ה"ר לודוויג אוגוסט פראנקעל נעתק ע"י ה"ר יעקב פישער : ווין , 1862 , 8° .

29. ראשון לציון . ה"ר חיים ן' עטר . חי' על מס' ברכות סוכה ביצה תענית מגילה מ"ק וחגיגה וקונט' על ש"ע י"ד מסי' ר"מ ואילך וכללי ס"ם וקצת לשונות הרמב"ם ופי' על חמש מגלות ונביאים ותהלים משלי : קונשטנטינא , ישר"ה לפ"ג , 2° . עוד כנ"ל על יהושע שופטים שמואל וישעיה וח"ב על משלי : פולנאה , תקס"ד , 4° .

30. ראשון לציון. (עיין משניות, שאילת שלום, תורה , נו"ב) .

31. ראשי אבות . (עיין שם הגדולים) .

32. ראשי הבבאים . ה"ר יהושע סגרי . איכה בדרך שיר : מנטובה , תק"ח , 24° .

33. ראשי בשמים . ה"ר מנחם טאמר . ס' דקדוק , כ"י : (ש"י) .

34. ראשית בכורי קציר . ה"ר יעקב אולמו . פסק על מנהג האשכנזים בפיראררה לענין נשיאת כפים בנעילה של יו"כ עם הסכמת רבו ה"ר יצחק לאמפרונטי ובסופו תוספת בכורי קציר פסק על נגון ברכת כהנים לה"ר פינחס חי עניו: ד"ו, עת"ה, 4°.

35. ראשית בכורים . ה"ר חנוך העניך ב"ר יהודה ליב אבד"ק שנייטיך . ג' חלקים : ח"א ג' דרושים לאבי אביו ה"ר חנוך העניך ב"ר אברהם דיין מפוזנן ונוסדו על ג' עיקרים מציאות השם והורה מן השמים ושכר ועונש ומסודרים לסוכות פסח ושבועות ואח"ז דרוש לתשובה לר"ה ושבת שובה וי"כ ולקוטים ובסופו תוכחת מגולה מוסר ואזהרות והנהגות ישרות . ח"ב ד' דרושים לפסח שבועות וסוכות ודרוש התשובה כנ"ל לאביו הנ"ל שהיה אבד"ק פפערשי . וח"ג ד' דרושים כנ"ל לו בעצמו: פפד"מ , תס"ח , 4° . [ופירש ח"ב דל"ת ל' שאביו הנ"ל חיבר ג"כ שו"ת וס' מערכי לב דרושים וקונטרס על תשבורת ותשבונות על מקומות הש"ס] .

36. ראשית בכורים . (עיין פרי שבת) .

37. ראשית דעת . ה"ר יצחק אליהו מנחם אסקולי. עניני למוד לחנוך נערים ע"ד שו"ת: ליוורנו , תר"א , 8° .

38. ראשית דעת . ה"ר משה אלבילדה . דרשות ע"פ מחקר מעניני אמונה ומאמרי רז"ל ומדרשים עם מפתחות : ד"ו , שמ"ג , 4° .

39. ראשית דעת . (עיין בחינת עולם , מרפא לעם) .

40. ראשית חכמה להראב"ע . הוא חלק מספרו חקות השמים , עיין זה .

41. ראשית חכמה . ה"ר אליהו ב"ר משה די וידאש (תלמיד הרמ"ק) . ס' מוסר ויראת ה' ותשובה וכללו בו מעשים המפוזרים בתלמוד ומדרש וזהר ושארי ספרים ונחלק לחמשה שערים ונ"ח פרקים: ד"ו, של"ט , 4°. שם , שנ"ג 8° . עוד כנ"ל ובסופו קצור מס' מנורת המאור לה"ר ישראל אלנקווה. [ועיין מנורת זהב כולה ומ"ש שם] : קראקא , שנ"ג . ברלין , תס"ג . ד"א , תס"ח , 4° . שם , תע"ז . שם , תצ"א , 8° . פיורדא , תקכ"ג, 4° . דיהרנפורט , תקמ"ו . זאלקווא , תקנ"א , 8° . זיטאמיר , תקס"ד . שקלאוו , תקע"ו , 4° . עוד כנ"ל ובסופו ס' חי בן מקיץ להראב"ע מיוחס לר"ש ן' גבירול

ונקרא ס' המוסר : קונשטנטינא, תצ"ו , 4°. עוד כנ"ל עם הוס' הגה"ה ופי' מלות קשות ובאור הענין במאמרי רז"ל בשם לדעת חכמה לה"ר מנחם מן ב"ר שלמה הלוי : ד"א , תצ"ז. לבוב , תק"ס , 8° . עוד כנ"ל עם הגהות ומ"מ לה"ר ישעיה ברלין ובסופו הוספות לה"ר יוסף יוזפא שאטין ב"ץ (מהריש"ך) ולוח מפתחות : דיהרנפורט , תקמ"ו . שם , תקע"א . שם , תקע"ח , 8° .

42. **ראשית חכמה** הקטן או קצור ר"ח הנ"ל נמצא בידינו ממהדורים שונים , כמו : א) להרב המחבר הנ"ל בעצמו . (עיין תוצאות חיים) . ב) לה"ר יוסף פוייטו [ופירשט ח"ב דכ"ב קורא לו ר' יעקב ב"ר מרדכי מַאַשטו ונזכר הקצור הזה בשנת הר"ף ע"ש] . ונדפס עם מרפא לנפש להר"י אשכנזי והוא תקוני התשובה להאריז"ל מתוקן ומסודר ע"י הרמ"ע מפאנו ובסופו תקוני שבת לה"ר אברהם הלוי ברוכים ז"ל הזקן תלמיד הרמ"ק : ד"ו , ש"ס . באזיל , שס"ג . ד"ו , שס"ה . קראקא , תכ"ז . המבורג , ת"ם . וואנזבעק , תמ"ח . פפד"א , את"ן . שם , תס"ב . ד"א , תפ"ה . זאלקווא , תקס"ו . ווילנא , תקע"ז . הרובשוב , תקע"ט , 8° . וז"ז פ"ר . ג) לה"ר יחיאל מילי. (עיין תפוחי זהב).ד) לה"ר פינחס נורלינגען מפפד"מ. (עיין יראת ה') .

43. **ראשית חכמה** . ה"ר שלמה יהודה ליאון . דקדוק לה"ק עם לע"ז ספרדי : ד"א , תס"ג , 4° .

44. **ראשית חכמה**. ה"ר שם טוב ב"ר יוסף ן' פלקירא . ס' מחקרי בג' חלקים : א) ידיעת תקון המדות . ב) על מנין החכמות ומהותם ותועלתם. ג) בבאור המחקר ההכרחי להשיג ההצלחה האמתית . כ"כ בספרו אגרת הויכוח : (פר"ג א' דמ"ז) .

45. **ראשית חכמה**. כ"ר שמחה בכ"ר משה הלוצקי הקראי . באור סדר תפלת הערב והבוקר של חול ונחלק לג' חלקים ובכל חלק פרקים ומאמרים רבים : (אר"ץ) .

46. **ראשית חכמה** . (עיין אור נגה , חקות השמים) .

47. **ראשית הלמוד** לילדי ב"י ע"פ כללי הדקדוק והחינוך לה"ר משה שטיינשניידר עם כמה ציורים ומפת אזיא וא"י בלה"ק : ברלין , עשרי"ם , 8° .

48. **ראשית למודי** יעאגראפיע : חמו"ד, 8°.

49. **ראשית למודים** . ה"ר אברהם יוסף ב"ר שמעון וואלף מענץ . הוא ח"א מס' אוקלידוס בסדר חדש עם הוס' כמה למודים ונקרא כללי הנדסה ועם ציורים : ברלין , תקל"ה , 4° .

50. **ראשית למודים** . ה"ר ברוך לינדא . ראשית למודי חכמת הטבע השמים וכל צבאם הארץ וכל אשר עליה בדצח"מ והאדם ונחלק לי"א שערים ובשער האחרון ידבר על חלקי הארץ לגבולותיה ומחלקותיה בכלל ועל חלק אירופא בפרט , והכל בקצור מופלג וסדר נכון ולשון צחה : ברלין , תקמ"ט . ברין , תקנ"ז . קראקא , תק"פ , 8° . (בקורת עליו במאסף תקמ"ט ע' כ"ד) . עוד ח"ב מהנ"ל כולל ח"א מחכמת הטבע עם הערות והוספות ה"ר וואלף ב"ר יוסף מדעסויא ועם ציורים : בערלין , 1788 . דעסויא , 1810 , 8° .

51. **ראשית למודים** . ה"ר וואלף מאיר . ראשית למודי הקריאה והלשון לנערים עם קצת משלי מוסר וספורים: פראג . . 183, 8°.

52. **ראשית לקח** . ה"ר חנניה אלחנן חי הכהן . ראשית למודים לנערים בלה"ק ואיטלקי : ריגיו , תקס"ט , 8° .

53. **ראשית הלקח** . דקדוק לה"ר שמואל ב"ר יעקב [גמע ?]:כ"י שד"ל.ופאריס 1221 וואטיקאן $403/_3$ ועיין דברי רי"ל דוקעס במ"ע Jew. Chr. 1849 ע' 307 .

54. **רב ברכות** . (עיין ארבע חרשים , סדר ברכת הנהנין) .

55. **רב טוב לבית ישראל**. (עיין מכתבים).

56. **רב יוסף** . ה"ר יוסף קצבי . שו"ת וקצת דרושים ובסופו קונט' מוצל מאש חי' לה"ר יעקב וה"ר חיים אלפנדארי: קונשטנטינא, תצ"ו , 2° .

57. **רב ייבא** . אדמו"ר יוסלי מאוסטרהא . פי' עה"ת ועל כ"ג מזמורי תהלים כמנין ייב"א ושמו ושם אביו מרומז בו בר"ת : סלאוויטא , תק" . . 8° .

58. ס' **רב ייבי** . ה"ר יעקב יוסף ב"ר יהודה ליב . חי' ופשטים כסדר התורה ואחר כל סדרא חי' אביו הנ"ל , ופי' על תהלים עד סוף מזמור כ"ג ומזמור ס"ב וע"ג וחי' גפ"ת על רוב מס' הש"ס ושארי חדושים : (ד' שני) : אוסטרהא , תקס"ח , 2° . (ואולי הוא מהנ"ל בתוס' מרובה ?) .

59. **רב פנינים** . ה"ר מאיר תאומים מ"מ בלבוב . כולל ג' ספרים : א) נופת צופים וא"ז ס' מאירת עינים שניהם חי' גפ"ת ופוסקים כסדר התורה. ב) תיבת גומא לבנו

ה"ר יוסף תאומים (בעל פרי מגדים) חי' וכו' כנ"ל ובסופו הסמכות לב' ספרים שלפני זה . [ובהקדמת הס' כ' שחיבר ג"כ ס' חלוקי דרבנן חי' הלכות . וס' זמנים חי' ודרושים לר"ה וי"כ וג' רגלים ושמ"ע . וספר המגיד על מוסר ואגדה ע"ס] . ג) שושנת העמקים כללי הס"ס : פפד"א , תקמ"ב , 4° . [ובשער הס' כ' שאביו ה"ר מאיר הנ"ל חיבר ג"כ ס' ברכת יוסף ואליהו רבא ונדפס בזאלקווא שנת תק"ו ע"ס (ולא ראיתי עד כה).עי' רובענס F 153, № ובהקדמתו שם כ' שחיבר אביו הנ"ל ג"כ ס' עמק הלכה חי' על כמה מס' ופוסקים ע"ס] .

60. **רב פנינים**. ה"ר משה ב"ר חיים אלשיך. פי' על משלי : ד"ו, שנ"ב . שם , שס"א , 4° . יעסניץ , תפ"ב . זאלקווא , תקכ"ה , 2° .

61. **רב פעלים** . ה"ר יוסף זרקא . על דקדוק לה"ק וטעמים ומסורת : כ"י די רוסי 511 №. ובאוצר ספרי עיר וויניציא : (קונטר' המסורת דכ"ג) .

62. **רב פעלים** . ה"ר יצחק אבן לטיף . פ"ח מאמרים במחקר: נדפס בכוכבי יצחק חוברת כ"ה צד 14—7. ולי נראה שהוא רק מפתח הספר וביד הריב"ש היה בשלימות מחזיק ק' דפין ואין ראיה מה שהיה לו ספר קטן .

63. **רב פעלים** . ה"ר יצחק ב"ר פינחס מפאניוועז . מהדורא תניינא מס' חידושי יצחק בן פינחס הוא באורים ופשטים על פסוקים ומאמרי רז"ל : ווילנא , תרי"ז , 8° .

64. **רב פעלים מקבצאל** . (עיין הלכה למעשה) .

65. **רב שלום** . (עיין משעון לילדים) .

66. **רב תבואות** . (עיין אוצרות שלמה) .

67. **רבבות אפרים** . ה"ר שלמה אפרים איש לונטשיץ . דרשות ופשטים כסדר התורה ולעניים : כ"י .

68. **רבה** או **רבות**. מדרש —. (עיין מדרש).

69. **רבוע העגול** . ה"ר יעקב ב"ר כביר . על מעשה כלי תכונה להשתמש בו תחת האיצטרלוב : כ"י מינכען 256/4 № .

70. **רביד הזהב** . ה"ר דובער ב"ר יהודה ליב טריוויש ראב"ד בווילנא . פשטים וחי' כסדר התורה : הוראדנא , תקנ"ז , 4° .

71. **רביד הזהב**. ה"ר יהודה זעלקא אבר"ק סטאניסלאוו . חי' על ש"ע י"ד עד סוף הל' מליחה : לבוב , תקס"א , 2° .

72. **רביד הזהב** . (עיין מסלה לאלהינו) .

73. **רבע ישראל** . ה"ר יעקב ב"ר מכיר . על מלאכת מעשה כלי המרובע (וס"י : על תכונה) נעתק מספרו של קומס (Comm) : כ"י אוקספורד (אורי) 440/5 № כ"י מינכען 249/8 № כ"י יה"ש וכ"י יוא"ל .

74. **רגל ישרה** . ה"ר גדליה ב"ר ישראל ליפשיץ . שיורי רש"י והגהות ע"ס נזיקין ופי' על אדר"ן ומס' קטנות ובסופו ב' קונטרסים א' למדות ומשקלות בש"ס וא' בחכמת הנדסי ופי' הערוגה בפ"ג ופ"ה דכלאים : דיהרנפורט תקל"ז , 4° .

75. **רגל ישרה** . ה"ר צבי (הירש) אלימלך אבד"ק דינוב. הקדמות לחכמת הקבלה כסדר א"ב כעין מדרש מלים : לעמבערג, חש"ד, 4°.

76. **רגלי מבשר** . קבלה לה"ר משה דוד ואלי : כ"י יוא"ל .

77. **רגשי נפשי** ביום בוא הנה מלכנו פרידריך ווילהעלם השלישי מאת ה"ר דוד ב"ר יוסף זאמושטש : ברעסלויא , 1835 , 8° .

78. **רגשת לבי** . ה"ר ישעיה שייער עליאזן . שיר עם ת"א ליום מלאת שבעים שנה לאם אביו האשה אסתר תחי' : חמ"ד , תקע"ה , 8° .

79. **רדיפי מיא** . (עיין אפיקי יהודה , קונטרס עגונות למוהר"ל) .

80. **רד"ק** . הוא ה"ר דוד קמחי שחיבר פי' על רוב ספרי תנ"ך ולא קרא לפירושו בשם פרטי. (ועיין פירוש . תורה) .

81. **הרואה** ומבקר ספרי חכמי זמננו . בקרת על הבורי ה"ר שי"ר הכהן וה"ר צונץ ויש"ר ושד"ל בקדמוניות לה"ר נחמן יצחק פישמאן וה"ר מנחם מענדיל מאהר וה"ר יעקב בודק וה"ר יעקב מענטש . חוברת א' : לעמבערג , 1837, 8° . חוברת ב' : אפען , 1839 , 8° .

82. **רוב דגן** . ה"ר יצחק עטייה . חי' גפ"ת ואח"ז אות לטובה סו"ת ובסופו ענינים נכבדים ע"ס א"ב ובתוכם כללים : ליוורנו , תקפ"ג , 2° .

83. **רודף מישרים** . ה"ר צבי הירש זוממערהויזן . להגן ע"ס אמורה צרופה נגד בעל דברי מישרים במבטא לה"ק : ד"א , תקס"ח , 8° .

84. ס' **רודפי צדק** ד' מנטובה . נזכר בזג"ל ג' סוף סי' א' ולא פורש למי ומה הוא ע"ס .

85. **רוח אלהים** . ה"ר שמשון יואל הלוי . ד' חלקים : א) פי' ע"ס היהודים . ב) פי'

על מגלת הסתר ע"פ סוד . ג) פי' על אותיות דר"ע . ד) פי' על מאמר צבאות ה' להרמ"ע מפאנו : אוסטרהא , תקפ"ג , 4° .

86. **רוח אליהו** . ה"ר אליהו האקו . חי' הלכות וקצת חי' על הרמב"ם ובסופו בית המדרש פשטים כסדר התורה : שאלוניקי , תקל"ב , 2° .

87. **רוח אליהו** . ה"ר יש"ר מקנדיא . באור על הרא"ס על פירש"י . מזכירו במכתבו אחוז וכו' ע"ש .

88. **רוח דוד ונשמת דוד** . ה"ר דוד ב"ר משה די מודינא . ב' ספרים : א) פי' האדרא רבא . ב) פי' על שיה"ש בדרך קבלה עם נוספות המו"ל ה"ר חיים יהודה אליעזר : שאלוניקי , תק"ז , 4° .

89. **רוח דעת ויראת ה'** . דרשה לה"ר אהרן ראזענבאך : רעדלהיים , 1821 , 8° .

90. **רוח הדשה** . ה"ר הנניה אלחנן הי הכהן. על דרכי השיר : ריגייו, תקפ"ב, 8°.

91. **רוח חיים**. ה"ר אברהם ב"ר ראובן הייט וה"ר אברהם צבי ב"ר יצחק ליב . מעשה בל"א מן רוח רעה : ניקלשבורג , תקמ"ה . פפד"א , תקנ"ד , 8° .

92. **רוח חיים**. ה"ר בנימן דוד ראבינאוויץ. הספד על מות ה"ר חיים דאווידזאהן אבד"ק ווארשא ובסופו קצת חי' לו וגם לאחיו ה"ר יצחק בשם כנפי רוח: ווארשא, תדי"ר, 4°.

93. **רוח חיים** . ה"ר היד"א . דרושים . הזכירו בהוצאת אג"ך דרכ"ב ע"א : (יוא"ל) .

94. **רוח חיים** . ה"ר חיים ב"ר יצחק אבד"ק וואלאזין. פי' על פ"א ונוספו בו ליוגים ומ"מ בשם מצפה יהושע ובראשו קצת מחבור מענות יהושע על אבות להמסדר ה"ר יהושע העשיל הלוי לעווין חתן נבדו : ווילנא , תרי"ט , 4° .

95. **רוח חיים** . ה"ר מרדכי יאוועל . סדר החיים והנהגתם ושמירת הבריאות והוא העתק ס' המאקראביוטיק להרופא הגדול הופעלאנד : לעמבערג , 1831 , 8° .

96. **רוח חכמה**. קבלה לה"ר משה דוד ואלי: כ"י יוא"ל .

97. **רוח חן** . ר' אנטולי . פי' על עשרה מאמרי אריסטו , כ"י . ג"ה פי' ע"ס מורה נבוכים . עיין בס' נובלות חכמה דנ"א : (ש"י) .

98. **רוח חן** . ה"ר יהודה אבן תבון . ויש מיחסין אותו לה"ר **שמואל** בנו . וה"ר יש"ר מקנדיא מיחסו לר' **יעקב אנטולי** וכ"כ גם תלמידו ר"ש אשכנזי בס' נובלות חכמה דנ"א ע"א בשם רבו ע"ש . ועיין בס' מלא חפנים די"ג בחלק העברי ושם בחלק האשכנזי לר"א גייגער דנ"ד הערה מ"ע תמצא דברי טעם לזה , וכן נמצא בכמה כ"י ישנים . ואח"ז חזר הרא"ג הנ"ל מדעתו והסכים אל כ"י מינכען № 210 שמיחסו לה"ר **זרחיה הלוי אנטולי** והוא **ר' אנטולי קזאני** שיש לו בכ"י ההוא ג"כ קצת שירים ותוכחה ליוס הכפא בחתימת שמו , והשם אנאטולי בל' יון הוא כמו זרחיה בעברי , ועיין החלוץ ב' דכ"ד—כ"ה . הס' הזה כולל באור מלות הפילוסופיות בס' המורה ושארי ספרי מחקר והקדמות וכללים בלשון הפילוסופים י"א פרקים . נדפס ראשונה בסוף פי' הרלב"ג בקצור על איוב (עיין פי' על איוב בהלצה ושיר וכו') : ד"ו , ש"ד . שם , ש"ט , 8° . עוד כנ"ל עם פי' לא נודע למי : קרימונה , שכ"ו , 4° . עוד כנ"ל עם ב' פירושים נעלמים : פראג , דש"ן . לובלין , ש"פ , 4° . עוד עם פי' ה"ר ישראל ב"ר משה הלוי זאמושטש : יעסניץ , תק"ד . ברין , תקנ"ז . ווארשא , תקפ"ו , 8° . עוד כנ"ל מנוקד ועם ל' רומי ע"י יוהנן יצחק הלוי אשכנזי ואח"ז אגרת הרמב"ם למרשיליא בשם אגרת על גזרות הכוכבים עם ל' רומי : קעלין , שט"ו , 8° .

99. **רוח חן להרמב"ם** . מאמר על חכמת הטבע : כ"י מינכען $295/_{10}$ № .

100. **רוח חן**. ה"ר ש"ט ב"ר יצחק שפרוט (?). הקדמה ופי' על י"א פרקים מס' המורה להרמב"ם .

101. **רוח חן** . (עיין ארבע חרשים . חכמת שלמה) .

102. **רוח יעקב** . (עיין לב שמח , שו"ת ה"ר אברהם אליגרי) .

103. **רוח נאמן** . (עיין קונטרס השמות) .

104. **רוח נדיבה** של שלמה . ה"ר מאיר הלוי לעטערים תולדות ימי חיי הגביר הנדיב מ' שלמה זלמן היינע מהמבורג בקצרה ומעשה הצדקות והנדבות שהרים בחייו ובמותו עם ת"א ובסופו נוסח הגביר פינטו מאמ"ד בל"א : פראג , תר"ה , 8° .

105. **רוח נכון** . ה"ר שמואל רומאנילי . שיר מחקרי : ברלין , תקנ"ב , 8° .

106. **רוח סועה** . ה"ר מרדכי לוצאטו . פי' עה"ת , כ"י : (הקדמת יש"ר עה"ת) .

107. רוח עועים. כ"י יוא"ל ולא פורש למי הוא ומה מהותו.

108. רוח צח. (עיין דברי שמואל).

109. רוח קנה. על מות ה"ר ישראל קוניאן א' מחכמי המדרש בפאדובה יע"א שנת יתומי"ם היינ"ו ואי"ן א"ב לפ"ג (? מאת ה"ר מרדכי שמואל גירונדי): ריגייו, 1482, (1824 ?), 8°.

110. רוח שמואל. ה"ר יש"ר מקנדיא. על חכמת מר שמואל. עיין במכתבו לתלמידו מהר"ש אשכנזי בהקדמת ס' נובלות חכמה.

111. רוכב ערבות. ה"ר יוסף שבתי פרחי. מסכת אבות עשרת הדברות פיוט בר יוחאי; עם ל' ערבי: ליוורנו, תר"ט, 8°.

112. רוממות אל. ה"ר משה ב"ר חיים אלשיך. פי' ע"ס תהלים: ד"ו, שס"ה. ד"א, תנ"ה, 4°. יעסניץ, תפ"א. זאלקווא, תקכ"ד, 2°.

113. ס' הרוני. (עיין ס' נעימות).

114. רועות מדין או ילדות משה. ה"ר דוד זאמושטש. מעשה משה במדין בדרך שיר ספורי נעתק מל' צרפת ובסופו קצת שירים: ברעסלא, תר"ג, 8°.

115. רופא הילדים. ה"ר משה שטודענצקי. עצות טובות ונאמנות לשמור בריאות הילדים ולמנוע מהם כל מחלה, עם ת"א: ווארשא, 1847, 8°.

116. רזא דיחודא. ה"ר נחמיה חייא חיון. קבלה על כוונות ק"ש וברכת הכהנים ובסופו כתר עליון תפלות כוללות כל כללי הקבלה (ופירשו ח"א דקס"א: על אחדות השם ע"פ קבלה): ד"ו, תע"א, 16°. [ועיין בס' מלחמה לה' דמג"א ודמד"ב וידעת את המחבר ולמי הוא].

117. רזא מהימנא. ה"ר יצחק אייזיק הלוי שו"ב בזיראוויץ. ס' קבלה ועל הזהר: לבוב, תקנ"א, 4°.

118. רזא דמהימנותא. (עיין עז לאלהים).

119. רזא דשבת. (עיין כתר שם טוב).

120. רזוהי גליין. ה"ר דוד ב"ר יצחק מיאנווי. ח"א דרושים ופשטים על פ' תולדות ושארי ענינים ונקרא ג"כ הולך תמים: הוראדנא, תק"ן (וי"א: הו"ד תצמ"ח), 4°.

121. ס' רזיאל. ס' קבלה קדמון מאד (נזכר בפי' הראב"ע עה"ת שמות י"ד י"ט) על כל מערכות צבא השמים ושמות המלאכים ומעשה בראשית ותפלות ונוסחי קמיעות והשבעות מלאכים ורוחות ושדים וקצת מס' הקומה או שיעור קומה לר"י בן אלישע כ"ג. וכ' בשער הספר כי המלאך רזיאל מסר את הס' הזה לאדה"ר אחר ק"ל שנה לתשובתו. וה"ר יעב"ץ כ' שהוא מזוייף (עי' תוה"ק דמט"א בהגה"ה). ולדעת הרב מהרי"ט צונץ הוחבר בימי הגאונים אבל נכלל בו ספר גדול וגם ענינים רבים ז"ז מזמן מאוחר. ולפי דעתו גוף ס' רזיאל כולל רק כל ס' המלבוש אשר בראשו (דף כ"ב—דז"א) ורוב ס' הרזים או ס' נח אשר בסופו (דלד"א עד סוף הס'). ואולם ס' רזיאל הגדול אשר בתוכו (דז"ב לג"ב) והוא כעין פי' לס' יצירה ומעשה בראשית ושם של ע"ב וכו' הוא מזמן מאוחר, כאשר יעידון ע"ז שמות אנשים וספרים ופיוטים ופי' אל אדון ושארי ענינים בו וגם סגנון לשונו מוכיח עליו ולכן דעתו נוטה ליחסו להרוקח ז"ל. (עיין גא"פ דקס"ז ובהערה ד' וה' שם ודקס"ה הערה א' שם). ולדעת הר"י פירשט (ח"א דרכ"ח ה"ב קל"ה) הוא ס' סודי רזיא להרוקח. ויותר נראה שהוא לר"א אבואלעפיא הרואה הידוע המתכנה ג"כ בשם רזיאל כנודע. ולדעת מהרי"ט צונץ שנכללו בו גם חבורי קדמונים. עיין דברי שד"ל ליטבל. ח' 341 ורשמש"ם. 919 ועיין לקוטי קדמוניות נספחים סוף די"ת והערה שם: ד"א תס"א. הוראדנא, תקנ"ג. קאפוסט, תק"פ. אוסטרהא, תקפ"ז (וגם חש"ד, שם). לבוב, ת"ר, 4°. עוד כנ"ל עם הגהות ותקונים: ווארשא, תקע"ב, 4°.

122. ס' רזיאל לה"ר שלמה מולכו: כ"י מינכען № 285/2.

123. ס' רזיאל הגדול. (עיין רזיאל לעיל).

124. ס' הרזיאל. (עיין חכמתא רבתי).

125. ס' הרזים. קבלה מעשית במשמרות המלאכים דכל יום ביומו וחדש בחדשו וסגולות ורפואות. ואולי הוא חלק מס' רזיאל הנקרא ס' נח (עיין לעיל רזיאל): כ"י רד"א № 997, 1175, q וכ"י אופפענבאך בהמבורג.

126. רזין דרזין. (עיין עטרת יוסף).

127. רחבה שאחורי הבתים. (עיין ס' הבתים).

128. רחבעם בן שלמה. (עיין אפריון עשה).

129. רחובות. (עיין מכרבים).

130. רחובות דמשק. (עיין עיר דמשק אליעזר).

131. רחובות הבאור. על ס' קהלת עם ת"א מאת ה"ר גבריאל זידפעלד: פראג, 1850, 8°.

132. רחובות הנהר. ה"ר שלום (מזרחי)

שרעבי. לפרש ולברר הקדמות האריז"ל הטיב עומקן ורומן נימוקן וטעמן: (ול"ב ש' י"ז ושה"ג שלי ת"א בשמו. עיין אמת ושלום).

133. רחובות עיר. ה"ר משה שלמה זלמן הלוי. הרחבת באור התורה ע"פ סדר דברי רז"ל בב"ר. הרחוב הראשון באור סדר מעשה בראשית ונקרא העולם והאדם בי"א בתים ובכל בית כמה חדרים: ווארשא, תרי"ז, 4°. (ד' שני ?). רחוב השני ונקרא תולדות העולם מבאר מאמר אלה תולדות השמים והארץ עד והשקה את כל פני האדמה: יאהאניסבורג, תרי"ג, 4°.

134. רחל. מליצה ושיר בל"א ונעתק לעברי ע"י ה"ר מענדיל בר"י שטערן: ווין תר"ה, 8°.

135. רחמי יוסף. תחנות בל"א: דיהרנפורט, חש"ד, 4° & 8°.

136. רחמים לחיים. (עיין נשמת כל חי, שו"ת הרשב"א, סמיכה לחיים).

137. ריב בין אנשים. טענות ודברי ריבות בין ר' אליהו בלין ור' הירץ ב"ר גרשון בוורמיש: כ"י רד"א תקמ"ב ובק"ד לא מצאתי.

138. ריב לשונות. חיבר ה"ר משה בנבנשתי (בע"ס פני משה) ונאבד: (שג"א מ' ס"ת ושה"ג שלי ת"א בשמו).

139. ריוח והצלה. ה"ר שאלתיאל ב"ר אברהם. דרושים, מדרש ואגדה וקצת תוכחה: ליוורנו, תקפ"ז, 4° וי"א 2°.

140. ריח ניחוח. ה"ר יוא"ל ש"ץ. מליצה ומוסר להזכיר עם ל"א: פיורדא, תפ"ד, 8°.

141. ריח ניחוח. (עיין פתח עינים).

142. ריח שדה. ה"ר שמעון דויך הכהן. דרושים ע"ס בראשית וקצת פי' על הטטור ושיטה על מס' ע"ז וקונט' על זמן הגט וכ' שו"ת: קונשטנטינא, כ"י חכמ"ת, 2°.

143. ריח השדה. ה"ר אליעזר ב"ר מאיר הלוי. דרושים כסדר התורה שנים שנים לכל פרשה: שקלאוו, תקנ"ה, 2°.

144. רינון יצחק. (עיין הגדה ש"פ).

145. הרי"ף הוא ה"ר יצחק אלפסי שקיצר התלמוד והרים ממנו רק הלכותיו לבד ונקראו בשם הלכות רב אלפסי וע"פ רוב רק אלפסי לבד נקראו, עיין זה.

146. רך וטוב. ה"ר בליפה מלכה מק"ק אגאדיר. שו"ת ולקוטים, כ"י: (שג"ב י"ב ושה"ג שלי במקומו).

147. רך וטוב. כ"ר שלמה בכ"ר אהרן הזקן הטרוקי הקראי. כללי דקדוק לנערים בדרך שו"ת ודקדוק מזמור כ"ג בתהלים להרך הנערים להרך כל מלה ומלה ע"פ יסודות הדקדוק [ואולי לכן קורא לו הר"מ נ"ז במכתבו בס' דביר: רך וטוב וס' חנוך לנער ע"ש]. ואח"ז שמונה בניני הפעלים: כ"י ראיתי ביד אב"ן רש"ף.

148. רכב אלהים. כ"ר שמחה בכ"ר משה הלוצקי הקראי. בבאור סודות מעשה מרכבה שראו ג' הנביאים הקדושים יעקב אבינו ע"ה וישעיהו ויחזקאל הנביאים ע"ה ונחלק לד' אופנים וכל אופן לג' פרקים: (אר"ץ).

149. רכב אליהו. ה"ר יוסף ב"ר אליהו כ"ץ. לקוטים מכל ספרי מוסר הראשונים והאחרונים ומסודר על פ"א המוסר היוצא מכל משנה ומשנה: קראקא, שצ"ח, 4°.

150. רכב ישראל. (עיין אגודת שמואל).

151. הרכסים לבקעה. ה"ר יהודה ליב לבית שפירא. באורי כתובים כסדר התורה: אלטונא, תקע"ה, 4°.

152. רלב"ג הוא ה"ר לוי ב"ר גרשון שפירש התורה וח"מ וקצת ספרי נו"כ ולא קרא להם בשם פרטי. גם ביאר ופירש כמה ספרי מחקר. (עיין באור, פירוש: תורה וז"ז).

153. רמב"ם הוא ה"ר משה ב"ר מיימון שחיבר ספרים רבים ונכבדים במשנה והלכה ומחקר ורפואה וז"ז כנודע. קצתם נקראו בשם פרטי וקצתם בלי שם פרטי. הנקראים בשם פרטי תמצא במקומם, וזולתם (עיין באור, פירוש, תלמוד). [ורמב"ם על התורה שהביא בעל הש"י פה ובאות ב' № 21 ובאות פ' № 64 טעות הוא שנפל בדפוס ס' הכנה"ג וצ"ל «הרמב"ן» כמו שהעיר כבר ע"ז ה"ר חיד"א בשג"ב פ' כ"א ושה"ג שלי ת"ב באות פ' פירוש ע"ש].

154. רמבמ"ן הוא ה"ר משה ב"ר מנחם מדעסויא שתרגם את התורה ומגלת שיר השירים וס' תהלים בל"א צחה וגם ביאר קצת ספרים וחיבר ספרים בלי שם פרטי. (ועיין באור, תורה).

155. רמב"ן הוא ה"ר משה ב"ר נחמן גירונדי שפירש את התורה וקצת נו"כ וחי' הלכות ושו"ת וספרי מוסר וקבלה ורובם בלי שם פרטי. (עיין באור, חידושים, פירוש, שו"ת, תורה, תלמוד).

156. ס' הרמון להרמב"ן הנ"ל. מזכיר הר"מ בוטריל בפירושו לס' יצירה פ"ד משנה ב' ע"ש.

157. ס' הרמון. ה"ר משה ברש"ט די ליאון. קבלה על סודות המצות. הוכר שנת ה"א מ"ז:

כ"י רד"א q, № 731 . ונראה שהוא ס' פלח הרמון על מל"ת הנמצא בכ"י להר"א אשכנזי . עיין תוס' עק"ד תר"ע № 24 . [ויותר נראה שזה הוא חלק מהנ"ל] .

158. **רמון גדיש** . ה"ר אלכסנדר ב"ר אברהם הלוי . פסקים וחדושים שונים : ברי"ן , תקמ"ח , 4° .

159. **רמון פרץ** . ה"ר פרץ זאביל איגר . חי' גפ"ת ופוסקים על מס' כתובות : אלטונא, תקפ"ג , 2° .

160. **רמוני זהב** . ה"ר יוסף ב"ר צבי הירש. פסקים עס"ת : לבוב תקמ"ח , 4° .

161. **רמז הרומז**. ה"ר משה ב"ר מרדכי זכות. רמזים על המספר מה' עד כמה אלפים וכל פרט סך המספר רומז גימטריאות של שמות הקדש ומועיל לחדש חדושים ע"ד האמת : (שג"ב ג' ושס"ג שלי במקומו) .

162. **רמזי בעה"ט** . (עיין פי' התורה לר' יעקב בעה"ט) .

163. **רמזי ההפטרות** להר"א מגרמיזא (בעה"ס הרוקח) כ"י . וגם בס' צמח דוד עס"ת נמצא אחר באור כל פרשה רמזים על הפרשה ועל ההפטרה : (ש"ב פ"ז ושס"ג שלי במקומו) .

164. **רמזי סוכה** ושאר מצות וסוד כתיבת תפילין ומזוזה ובסופו מאמרי זהר ומאמר כאיל תערוג לר"מ זכותא הנ"ל : כ"י רד"א q № 1057—8, .

165. **רמזי פסקי נדה להרשב"ץ** . (עיין חידושי הרשב"ץ) .

166. **רמזי (קצור) פסקי הרא"ש** . (עיין קצור פסקי הרא"ש) .

167. **רמזי תגים**. ה"ר מאיר סופר מפאדובה. הובא בס' שלטי הגבורים לתלמידו הר"א שער אריה : (תג"י מ' ב' ופ') .

168. **רמזי תורה**. מ"מ הפסוקים הנדרשים בש"ס מכילתא מדרשים ושארי ספרים , גם מ"מ על פסוקי תנ"ך אשר מובאים בש"ס ומדרשים ושארי ספרי חז"ל כסדר א"ב : כ"י רד"א q № 1313, . [ואולי הוא ג"כ להר"י קולון בעל הערות קצרות שלפניהם בכרך הנז' ע"ש] .

169. ס' **הרמזים** . (עיין קצור פסקי הרא"ש) .

170. **רמזים וגימטריאות** על קצת פסוקי תורה להר"ר לוי ב"ר שלמה מזרחי : כ"י הפליט № 53 ג' .

171. **רמת שמואל** . ה"ר שמואל ב"ר בועז סג"ל מליסא . חי' הלכות על כמה מס' וכלל בו ברכת החשבון פי' על מאמרי רז"ל הנוגעים לחשבון ובסופו שדה צופים מפתח : ד"א , עד"ת , 2° .

172. **רנה וישועה**. (עיין הגדה ש"פ סי' 136).

173. **רנה לישועה**. ה"ר ישראל בנימן בסאן. שירים שונים : ד"ו , תקל"ד , 16° .

174. **רנה ושבח** לקיסר יוסף השני בלכדו את עיר בילינגראדו עם תרגום איטלקי: כ"י יה"ש.

175. **רנה ותפלה** . שיר ותפלה עם ת"א מאת יושבי עיר פאלדאם בשבת פרידריך ווילהעלם השני מלך פרייסין על כסא מלכותו : ברלין , תקמ"ו , 4° .

176. **רנה ותפלה** אשר רנו ב"י היושבים בממלכת פולין וכו' ביום נכתר מיקאלייל הראשון קיסר רוסיא ומלך פולין וכו' בעיר המלוכה ווארשא. עברית ע"י ה"ר אברהם שטערן ועם ל' פולניא ע"י י. גליקסבערג : ווארשא , תקפ"ט , 4° .

177. **רנה ותפלה** לנסיעת השר משה מנטיפיורי ואשתו לארץ יהודית לאה"ק , עם ל' אנגלי . מאת ה"ר מ. ה. ברעסלויא : לונדון , תרט"ו , 8° .

178. **רנה ותפלה** לחנוך ביהכ"נ שבנו אנשי משפחת אלמאנסי . מאת ה"ר ישראל בנימן באסאן : פיסא , 1781 , 8° .

179. **רנה ותפלה** . ליום נכתר מלך מאת ה"ר פנחס האללענדער . עם ל"א : טיבינגען , 1807 , 4° .

180. **רנו ליעקב** . ה"ר יעקב גר צדק . קבלה . מובא בס' ויקהל משה : (שי"ג) .

181. **רנו ליעקב** . (עיין מזבח כפרה) .

182. **רנו ליעקב שמחה** . ה"ר יעקב צמח . כולל כל מה ששמע מפי מהר"ם בן מהרח"ו שהיו לומדים אצלו כל יום השבת ויום ש"ק בערב וקרא לפניהם מס' עץ החיים ועץ הדעת טוב והוא כותב על הספר . וה"ר חיד"א ראה את הס' הזה בכ"י ויש בו חי' רבים וגם חי' מהר"י צמח עצמו כמ"ש בשג"ב ב' ושס"ג שלי במקומו: כ"י רד"א q № 1059, וכ"י רח"ם № 774 וז"נ .

183. **רני פלט** . ה"ר יהושע סגרי . תהלת קהל קיירי לד' על אשר נמלט בר"ח אב תקל"ז : טורינו , 1797 , 8° .

184. **רנת דודים** . ה"ר אליהו ב"ר משה לואנץ . פי' על שיר השירים : באסיל , שס"ו (וי"א : ש"ס) . שם , שע"ב , 4° . ג"ח ס' על ענינים הקשים בפי' בחיי עה"ת (ועיין מעגלי

צדק) . [ולפ"ד פירכט ח"ב דרכ"ג הוא פי' ע"ס חובת הלבבות ככ"ל ע"ב] ופי' על מדרש רבה .

185. **רנת דודים** . שיר אפריון ה"ר יואל לעווע עס ב"ג מרת בילא סיני ביום ה' כ"ז ניסן תקנ"ב מאת חברת שוחרי הטוב והתושיה : ברלין , חש"ד (תקנ"ב) , 4° .

186. **רסאלה** . (עיין אב ואם) .

187. **רסיסי לילה** . (עיין בשמים ראש , שער היחוד) .

188. **רסיסי המליצה** . ה"ר דוד זאמושטש . שירים ומכתמים ב' חלקים : ברעסלויא , תק"פ—ב' , 8° .

189. **רסן מתעה** . ה"ר יצחק נתן . בענין צדיק ורע לו רשע וטוב לו : כ"י יה"ש .

190. **רסן מתעה** . (עיין ס' השמוש) .

191. **רעיא מהימנא** . מיוחס לר"ש בן יוחאי על סדר תרי"ג מצות וטעם כל מצוה מרומז בשם הויה ובכ"י פאריז 789 № נחלק לשערים וסימנים והמדפיסים גרעוהו ונתחוהו לפי סדר הפרשיות אשר לא כדת . נדפס קצת ממנו בס' הזהר , עיין זה .

292. **ס' הרעיון** . כ"ר ישועה בכ"ר יהודה הקראי . קצור ענינים הצריכים להעתקת כתובים רבים ובאור רהב שהאריך בהם במקומות אחרים . עיין לקוטי קדמוניות הערה י"ד סוף דקע"ג .

293. **רעליגיעזע געשפרעכע**. ה"ר גבריאל איצק פרעסבורגר . ללמד לנערי ב"י עיקרי האמונה בל"א בדרך שו"ת: פראג, תקפ"ה, 8°.

294. **רעמים ורעשים** . (עיין מלחמת חובה) . ונדפס גם לבדו : לעמבערג , תר"ח , 12° .

195. **רעפארמע** הנעשה בסדרי היהודים ע"י שרי האסיפה בע"מ פיטרבורג ע' דעלעמבעט 1804 וכו' נעתק מל' רוסיא : ווילנא , תקס"ה , 12° .

196. **רפאל** . דברי מוסר בל"א על מדות האדם : אופיבאך , חש"ד (תקמ"ח) , 8° .

197. **רפדוני בתפוחים** . ה"ר אליקים געץ ב"ר מאיר . באור על מאמרי רבה בב"ח , ועם נוספות בנו ה"ר שמואל : ברלין , בע"ת , 4° .

198. **ס' רפואה לאבו אחמוט הישמעאלי** נעתק לעברי , כ"י בוואטיקאן : (ע"י בשער הסימון) .

299. **ס' רפואה לאבן סינא** . (עיין קאנון) .

200. **ס' רפואה** לה"ר אברהם נחמיאש הרופא מפורטוגאל נעתק לל' רומי ונדפס : ד"ו , 1591 . שם , 1604 , 4° . (ש"י) .

201. **ס' רפואה** לה"ר אברהם ב"ר שלמה על קדחות וחולי מעים ושאר חליים , מלוקט מספרי גאלינוס ושארי רופאים , כ"י : (ש"י).

202. **ס' רפואה לאלמנצורי הערבי** . נעתק מל' ערבי ע"י ה"ר יעקב שם טוב ב"ר יצחק טורטוסי . הרופא אלראזי חיבר ספר גדול על כל חכמת הרפואה בעשרה ספרים , ויען שחיברו לכבוד אלמנצור בן יצחק בן אחמוט נגיד המלך בעיר מולדתו רייא לכן נקרא ג"כ ס' אלמנצורי ברפואה לאלראזי : כ"י וואטיקאן 374 № אורבינו 50 № די רוסי 1339 № מינכען 79, 296 № וכ"י רד"א F 1137 № עם תרגום המלות בלה"ק לספרי אבן סינא כסדר א"ב , וקצתו היינו ספר ה' וח' וט' ויו"ד בכ"י ווין 138 № .

203. **ס' רפואה לארמינגאב באלדי ממונט-פלייר** נעתק לעברי ע"י אסתורי ב"ר משה הפרחי : כ"י די רוסי 347/2 № .

204. **ס' רפואה** באור על ס' ניקולאב מתרופות מורכבות לגואן ד"ס מאנד Jo. St. Amando כ"י יה"ש , (עיין רמב"ש דוגולו 40'7 ע' 103 ועיין להלן סי' 208) .

205. **ס' רפואה לבערנארד גורדון** הנקרא פרחי הרפואות (Lilium Medicinum) נעתק לעברי ע"י ה"ר יקותיאל ב"ר שלמה: כ"י די רוסי 283 № .

206. **ס' רפואה לחנין בן יצחק הנוצרי** הערבי בכימיאה ורפואה . ומאמר בו קצת מאמרי תלמוד ברפואות. שם וזמן ומקום המעתיק או המחבר לא נודע זולת שמזכיר בו (דף ע"ז) את ר' אברהם נחמיאש הרופא מפורטוגאל כבן דורו . ובהקדמתו כ' שגם רש"י התעסק ברפואות והניח אחריו ס' ב"י ברפואות התלמוד כמאה קונטריסין. [ואולי ס' מאה דפין הנז' בכ"י וסה"ד הוא לרש"י. ועי' זה באות מ'] : ד"א, ש"ע, 4° . (תוס' עק"ד תר"י דתקע"ח) . ופירכט ח"ב דקס"ו כ' וז"ל : קובץ פרקים ומאמרים שונים ברפואה נעתקו מל' ערבי ע"י ה"ר קלונימוס ב"ר קלונימוס לבית מאיר . כולל ס' המבוא למלאכת הרפואה לחנין בן יצחק ז' פרקים וכמה ספרי רפואה לגאלינוס וז"ז עם כמה הוספות והגהות ובאורי רפואות בדרז"ל מאחרונים זולתו . ובהקדמת המלבה"ד כ' כי רש"י חיבר מאה קונדרסים ברפואות הש"ס ע"ס : ד"א , ש"ע , 4° . עכ"ל .

207. ס' **רפואה** לטודריק. (עיין מלאכת היד).

208. ס' **רפואה** ליואן די ס"ט מאן נעתק לעברי ע"י ר' יצחק בן אברהם קבריט בשנת הקס"ג: כ"י ווין מ"ב № 40 וכ"י מינכען № 241. ואולי הוא סי' 204 דלעיל בסמוך.

209. ס' **רפואה** ליוחנן משוע מעניני השתן ולאולי הקדמה וז"ז, כ"י: (ש"י).

210. ס' **רפואה** לה"ר יצחק ב"ר שלמה הישראלי. (עיין ס' היסודות, ס' המסעדים, מראות השתן וז"ז).

211. ס' **רפואה** לה"ר ליאון פראנקו על חליי כל איברי האדם ד' מאמרים וכל מאמר נחלק לפרקים, כ"י: (ש"י).

212. ס' **רפואה** למאישטרו ברנאבו על הנהגת הבריאות נעתק לעברי ע"י ה"ר קרשקש בשנת ה"א פ"ז, כ"י בוואטיקאן: (ע"י בשער המילון).

213. ס' **רפואה** להרמב"ם ז"ל. עיין פ"י № 45. [ואולי הוא המאמר הנכבד שכתב בשנת דתתקנ"ח בשני חלקים, ח"א על נשיכת בע"ח הארסיים ורפואתם ו' פרקים, וח"ב על הארסים הממתים ורפואתם ד' פרקים ונעתק מל' הגרי ע"י ה"ר משה בר"ש אבן תבון: כ"י ווין 152 № וכ"י די רוסי 1280 №]. (ועיין ג"כ הנהגת הבריאות, מאמרי רפואה, פרקי משה).

214. ס' **רפואה** לרש"י ז"ל, כ"י. ובעל שפתי ישנים ראהו כמ"ש בסוף אות ר' ע"ש. ויש"ש ראה כ"י מיוחס לו ואינו שלו (ציון נ. 148).

215. ס' **רפואה** על חלי הקדחת ואותותיה ובו מ"א פרקים, לא נודע למי. חובר בשנת הרמ"ד ליצירה: כ"י ליידן מ"א № 40. ואח"ז עוד ס' על חלי הקדחת בשפת אבן סינה. נעתק מל' רומי בשנה הנ"ל ונראה מבס המעתיק הוא המחבר הנ"ל ע"ש.

216. **רפואה וחיים**. ה"ר חיים בה"ר יעקב פאלאגי. מזכירו בספרו תוכחת חיים דל"ג ע"ב וז"ל: ועוד כתבתי בעניותי קצת ענינים ואזכרות ולמודים ותפלות אשר קריתי לו רפואה וחיים עכ"ל: (ינה"ל).

217. **רפואה למכה**. ה"ר שמשון באקי הקדמון. בהור על פיה"ם ואיכה. עי' זג"ל ש' ד'.

218. ס' **הרפואות**. (עיין חכמתא רבתי).

219. ס' **רפואות** לאסף היהודי על חליי הגוף ורפואותם ונקרא שם בן נח: כ"י כרמולי (עי' עק"ד תרי"א דפ"א). וכ"י מינכען 231 №.

220. ס' **רפואות** אסף ויוחנן הירחוני. רפואות ומאורות החלואים מקדמת השתן ומראיתו ומשיחות וסגולות לכל עניניו ותקון רופאים למיני מאכל בכל חדש ושמות החליים ומהדפק ק"ל עיקרים וסגולתם ושרשם ורפואתם ומלאכת מעשה סם החיים הנמצא ברומא המועיל לכל חולה ובסופו מעשיות וקמיעות ושמות וקבלה: כ"י רד"א תקמ"ב (וק"ד q 1645, №). ובכ"י כרמולי נקרא מדרש הרפואות אשר דרשו ותקנו החכמים לרפואות אסף הירחוני ויוחנן הירחוני, ומתחיל בזה"ל: זאת הברית אשר כרתו אסף בן ברכיה ויוחנן בן זבדא עם התלמידים ומשביעים בדברים האלה וכו' וכו': (עק"ד תרי"א שם).

221. ס' **רפואות** למאישטרו בורוט (Borot) נעתק ע"י ה"ר הילל בה"ר שמואל (בהר"א מוורדון) ובו כ' שערים: כ"י רד"א תקמ"ב וק"ד q 1646, №.

222. ס' **רפואות** למאישטרו ברוך וורדן (וורר ? , Brocarde) במלאכת היד (Chirurgie) על רפואות איברי האדם החיצונים ומשיחתם וקונט' מענין השתן: כ"י שם ושם q 1646, №.

223. **רפואות גויה**. (עיין לקוטי הפרדס). ונס לבדו: ד"ו, שי"ב. פיררה, שי"ב, 8°.

224. ס' **רפואות** לגוליילמו דפייאנצה להכ"ח המשכיל ר' שלמה ב"ר יוסף עגיל. ס' יפה ברפואה והוא אבריב ומשיחת סמים ג' חלקים וכל חלק נחלק לשערים: כ"י שם ושם 1642 №.

225. ס' **רפואות** גקמה (גייאקאמו) אשר עשה לקאר"ל מלך צרפת. נעתק מל' צרפת לעברי ע"י ה"ר יהודה ב"ר שלמה בשנת הקי"ב: כ"י מינכען $282/_2$ №.

226. ס' **רפואות** שהעתיק ר' יוסף קולון (מהרי"ק ?) מכמה מאות ספרי רפואה על התלואי האברים ורפואתם קמ"ו שערים, וכ"א פרקים ברפואות לרב ששת הנשיא ורפואות וסגולות למאישטרו אברהם הרופא וסגולות הסמנים ועשייתם ומאמרי היפוקראט עם הגהו' ד' רמב"ם ומאמ' מטבע ויסודות האדם ואגרת תודוס הרופא בענין רפואות שנשאל מהמלך ובהשמים ימי האדם ומאמר יוחנן הרופא מכל איברי האדם, ושמונה מאמרי רפואה למאישטרו גונתאן הערבי כוללים סגולות כל עשבי האדמה ושמנים ומזגים, הכל העתקת ה"ר"י קולון הנ"ל

כ"י רד"א תקמ"ב ובק"ד F, 1139 № בקצת שנוי ע"ש.

227. ס' **רפואות** בכמה חלקים, והם: ח"א קמ"ו שערים להר"י קולון כנ"ל ורובם לר' יצחק הישראלי הרופא ועל הגליון ס' המבוא לחנין בן יצחק הנוצרי הערבי וס' שמירת הבריאות להנהגת האדם במאכל ומשתה. ח"ב ס' מלאכת היד (Chirurgie) ס"א שערים עם הגהות על הגליון. ח"ג סימני השתן ל"ט שערים. ח"ד סימני הדפק כ' שערים. ח"ה ס' המרקחת על כל מיני מרקחת וטבעם ומזגם כסדר א"ב. ח"ו ס' השמן והמים על טבעי כל המימות והשמנים כסדר א"ב. ובשיר אשר בסופו נזכר «יוסף» ונראה מזה שגם הוא כולו לר"י קולון הנ"ל: כ"י שם ושם F, 1138 № בקצת שנוי ע"ש.

228. ס' **רפואות** לה"ר יששכר בער ב"ר גומפיל: פראג, חש"ד, 8°.

229. ס' **הרפואות הלביות** לאבן סינא. על תחלואי הלב ורפואותם ב' חלקים וכל חלק נחלק לפרקים ובפ' האחרון מח"ב נמצא לוח הרפואות כסדר א"ב מהמעתיק ללה"ק אשר לא נודע בשמו: כ"י ווין 145 №.

230. ס' **רפואות** להרמב"ם בכ"ה מאמרים. ובתג"י ס' ל"ז העיד בשם די רוסי שנעתק ללה"ק ע"י ה"ר **שמואל בנבנשתי** המעתיק ס' נחמות הפילוסופים ע"ש: כ"י רד"א q, 1643 № וכ"י מינכען 110 № וכ"י הפליט 34 №. [וה"ר יה"ש כתב אלי ז"ל: אינו פרקי משה הנדפס ונמצא בו תדיר אמר חנן אמר משה].

231. ס' **רפואות** מהמזונות והבשמים סגולותיהם ותשמישם ליהושע הלורקי: כ"י די רוסי 1167 №.

232. ס' **רפואות** לה"ר משה הרופא מקאליש. (עיין ירום משה, ירושת משה).

233. ס' **רפואות**. סגולות ורפואות שונות בל"א: הורודנא, תקס"ח, 8°.

234. ס' **רפואות** לנשים ולילדים. ה"ר שמואל אופנהיים אשכנזי. סגולות ורפואות שונות לחליי הנשים והילדים י"ב סימנים ובסופו לחש לעין הרע מר' יעקב ב"ר פלטיאל בעש"ט: חמ"ד (ווילנא), תקס"ה, 8°. (תוס' עק"ד תר"י דתקע"ט).

235. **רפואות וסגולות** בל"א. נדפסו פ"ר ושונות, 8°.

236. **רפואות העם**. חברו בל' לע"ז הרופא טיסוט ונעתק לעברית ע"י ה"ר מנחם מענדיל סטנוב. עניני רפואות להתנהגות העם: זאלקווא, תקנ"ד, 8°. עוד כנ"ל עם נוספות רבות ע"י ה"ר משה שטודענצקי: לבוב, תור"ה, 8°. וקצת ממנו נדפס בס' מודע לבינה, עיין זה.

237. ס' **רפואות** לר"ש(?) דנרבונה: כ"י שד"ל.

238. **רפואות תעלה**. ה"ר יש"ר מקנדיא. כל חכמת הרפואה וכל מלאכת מעשה הרוכלים מלוקט מכמה מאות ספרי רפואה, כ"י. עיין במכתבו אחוז וכו'.

239. **רפואת הנפש**. ה"ר אליקים ב"ר יעקב ש"ץ מקאמארנא. תפלות החולה והמבקרים ודיני גוסס וטהרת המתים וסליחות לח"ק גמ"ח: ד"א, בתי"ם, 16°. ווילמרשדארף, בע"ת, 8°. אלטונא, תפ"ט, 16°. שם, תקל"ה, 12°. לונדון, תק"מ, 8°. ד"א, תקמ"ח, 24°. עוד כנ"ל ונוסף בו כל דיני אנינות וכו': אלטונא, תקס"ט, 8°.

240. **רפואת הנפש**. (עיין חבורים שונים).

241. **רפואת הנפשות**. ה"ר יוסף בן עקנין. נמצא בכ"י אוקספורד (אורי) 341 № בל' ערבי ונזכר בס' נחל קדומים דף א' ודמ"ד ולא ידעתי מהותו וע"ש דף ס' סי' ח'.

242. **רפואת נשמה**. הוא ס' זכרון אהרן הכולל קצור מעבר יבק: פראג, תמ"ב. ווילמרשדארף, עד"ת. זולצבאך, תפ"ב, 4°. עוד כנ"ל בל"א ע"י האשה מרת עליש בת ר' מרדכי: פפד"א, תס"ד, 8°.

243. על **רפואת העין** לאבו אלקסם העתקת ה"ר נתן המאתי: כ"י די רוסי 1344 №.

244. **ריץ למשנה**. ה"ר צבי הירש ב"ר זאב וואלף אבד"ק עקצין. הגהות על מפרשי המשניות והשגות על תוספות ר"ע איגר: ברעסלויא, צב"י היר"ש (תרי"ז), 4°.

245. ס' **הרצון**. (עיין חכמתא רבתי).

246. **רצון יראים**. ה"ר היים ב"ר שמחה מראסיין. ח"א מחבורו בד' חלקים להוכיח כי הכל בהשגחה פרטית ולא ע"פ מקרה: ווילנא, תרי"ט, 8°.

247. **רצוף אהבה**. ה"ר שלמה ב"ר אברהם אלגאזי. באור דברי התוספות השייכים לענין דרשה וכו' בנוי על עמודי שש, והם: דין, שלום, אמת תורה ועבודה וגמ"ח, והוא כח"ב לספרו אהבת עולם. ובמהדורא שנית נוסף בו באור פסוקים ומאמרים וקצת דרושים וקצת

לשונות הרמב"ם וקרא שמו אפריון שלמה. [עופס דברי הרב המחבר בשער הס' ע"ש]: ווירונה, ת"ט. פפד"א, בתי"ם, 4°.

248. ס' רקוח לאבן מאשוייה הנקרא יואני דאמאסוני. ס' רפואה במרקחות וסמנים וכו'. ולפ"ד מהרי"ט לונץ הוא ס' המרקחות אשר בכ"י ווין № 170 ע"ש. ולפי תחלת הספר הוא הס' השלישי מחבורו בסמים: כ"י הפליט № 1.

249. ס' רקח. ה"ר אלעזר מגרמיזא ב"ר יהודה (ודלא כש"י בשם הס"ק). עניני יראה ותשובה וכל דיני אסור והתיר ודיני ממונות ומועדים וזרעים ונשים: פאנו, רס"ה. ד"ו, ש"ט, 2°. עוד ככ"ל עם תוס' מ"מ בגליון: קרימונה, שי"ז, 2°. האנויא, שפ"ח (?). שם, שמי"ם. לבוב... 8°. זאלקווא, תקס"ו, 4°. לבוב, 1858, 8°. עוד ככ"ל רק קצת וקצור ממנו ובסופו לקוטים מס' אור הישר לר"מ פאפירש: חמ"ד (קאריץ), תקנ"ג. דובנא, תקנ"ה. זיטאמיר, תר"ז. ווארשא, תרי"א, 8°. עוד ככ"ל רק הל' חסידות ותשובה לבד: שקלאוו, חש"ד. קאפוסט, תקצ"ו, 8°. עוד הל' חסידות ותשובה הנ"ל ועם תקוני תשובה מס' קנה חכמה וצוואות ר"י חסיד וקצת צואות ה"ר נפתלי כ"ץ ותקנות רגמ"ה ור"ת וכו' משו"ת מהר"ם ב"ב ובסופו לקוטים מס' תולדות אדם ושושנת יעקב על שרטוטי היד והפרצוף: הוראדנא, תקנ"א, 12°. [וכס' נובלות חכמה דקנ"ה מזכיר עוד כמה וכמה מספרי הרקח הנ"ל שנמצאו ביד ה"ר יש"ר מקנדיא בכ"י, והם: ס' נעלם, ס' מלאכים, שיעור קומה, ס' תגין, ס' פסק, ס' הקולות, ס' הסוד היחוד והאמונה וס' שערי בינה ע"ש].

250. ס' הרקחים לסאלאדין די אסקאלו. תלמוד חכמת הרוקחים (אפאטהעקערקונסט) וכל עניניהם בז' חלקים. נעתק לעברי ולא נודע ע"י מי: כ"י ווין № 156. [גם קצור ממנו בדרך שו"ת שם № 157 בשם אגרת על מלאכת הבשמות ע"ש].

251. ס' הרקיעים. מאמר להרמ"ע מפאנו. (עיין עשרה מאמרות).

252. ס' הרקמה. ה"ר יונה אבן גנאח. בדקדוק לה"ק ונחלק לשערים. חובר בל' ערבי ונעתק לעברי ע"י ה"ר יהודה אבן תבון. נדפס מחדש מתוך כ"י פאריז ע"י דוב גאלדבערג מתוקן ומוגה ומצויינים כל הפסוקים למקומותם ע"י ה"ר רפאל קירכהיים ונספחו אליו הערות ונוספות מאת המגיה הנ"ל ומאת ה"ר יצחק בער ושד"ל: פפד"מ, תרט"ז, 8°.

253. ס' הרקמה. ה"ר יצחק הלוי ב"ר אליעזר. ס' בדקדוק לה"ק. וכ' בהקדמתו שחיברו לבקשת ה"ר אהרן בן אברהם הבבלי אשר גם לפני זה כתב לו ס' אחר בדקדוק ושמו שפת יתר. גם מזכיר שם ספרי דקדוק שלא נודעו לנו ובתוכם ס' מבוא לשון הקדש לר' יהודה אלחריזי ע"ש: כ"י פאריז a f. № 197 ובאוצר ספרי מעדיצי.

254. ס' ריקנאטי. ה"ר מנחם מרקנאטי. פי' ע"ד סוד וקבלה ממאמרי זהר ותיקונים ועל הרמב"ן כסדר התורה: ד"ו, רפ"ג, 4°. עוד ככ"ל עם תוס' מ"מ: ד"ו, ש"ה. סדילקאוו, תקצ"ו, 4°. (ועיין לבושים)

255. רשב"ם. הוא ה"ר שמואל ב"ר מאיר בן בתו של רש"י ז"ל שפירש התורה בדרך פשט וגם חיבר פי' על כל התלמוד ולא נמצא בידינו רק על רוב מס' ב"ב ופ' ערבי פסחים. והדבים מקרוב נדפס ס' תהלים עם פי' הרשב"ם ואומר המלבה"ד ה"ר יצחק הלוי איש סטנוב שכן מצאו בכ"י ישן, ואני אומר המאמין יאמין והחדל יחדל בשכבר נודע האיש הזה ושיהו כי משליך אדרתו על קדמונים. (ועיין תורה, תהלים).

256. הרשומים העליונים. חקירות בעניני הטבע. מובא בפי' מקור חיים על הראב"ע פ' נח בפ' והיה בענני ענן וגו' ע"ש. ואולי הוא ס' אותות עליונות או אותות השמים לאריסטו. (עיין זה באות א').

257. רש"י. הוא ה"ר שלמה ב"ר יצחק מטרויש בצרפת שחיבר פי' על ספרי תנ"ך (לבד מס' איוב ודה"י) ועל רוב התלמוד ומדרש רבה וזולתם והכל ע"ד הפשט בקצור נמרץ ובלי שם פרטי, וידע ג"כ חכמת הרפואה. (עיין רפואה לעיל).

258. רשימה תמה וכו' כסדר א"ב מספרי עזבון ה"ר דוד אופנהייס ונחלק לנדפסים לבד ולכ"י לבד: המבורג, תקמ"ב, 4°.

259. רשימת אנשי מופת. ה"ר יוסף פלעש. שמות כל הגדולים אשר מעולם המצויינים בבאורי כתבי הקדש כסדר א"ב. נספח אל תנ"ך ספרי קדש עם ת"א ובאור ד' פראג (תקצ"ח) בסוף ס' ישעיה. (עיין תורה).

260. רשימת ספרים מעזבון ה"ר יצחק אבוהב (השני). כוללת ח"י ספרים כ"י וסע"ג נדפסים וכ"ג ספרים בשארי לשונות: ד"א, גנ"ת, 4°.

261. רשימת ספרי ה"ר משה רפאל די אגוילאר הספרדי: ד"א, ת"ם, 4°.

262. רשימת ספרים מעזבון ה"ר שלמה די מיזה למספר אלף וג"ב ספרים. פוני"ש: ד"א, תק"ג, 8°;

263. רשימת ספרים מעזבון ה"ר שמואל עבאס באמ"ד: ד"א, גנ"ת, 4°.

264. רשימת התיבות הנמצאות במסורת שלא במקומן ולא בערכיהן לחר"ו היידנהיים: כ"י רח"ם № 776;

265. רשמי שאלה. ה"ר ישראל משה ב"ר אריה ליב. ע"ב שו"ת בדיני ד' ש"ע ואח"ז קונט' ב' בשם מועד קטן על סוגיות הש"ס ובסופו קונט' ג' דרושי מוסר: ווארשא, תקע"א, 2°.

266. רשפי אש. ה"ר יעקב א"ש פייביש בה"ר מנחם נחום. פי' לסדר התורה ב"ח: אלטונא, תקכ"ט, 4°;

267. רשפי קשת. ה"ר אברהם מסטאוויסיק. הספד על מות ה"ר עקיבא איגר מפוזן ז"ל ועל מות ה"ר אליהו אבד"ק קאלים ז"ל: ק"ב, חש"ד 8°.

268. רשפי קשת. ה"ר משה ב"ר אליעזר פייוויש קערנער מזלאטאווי. ספור התלאות אשר מצאתהו בשנת תק"ז ושארי ענינים: הנובר, תקצ"א, 8°.

269. רתוקות כסף. ה"ר יוסף אבן כספי, על שלמות לה"ק, כ"י. ובספרו קבוצת כסף בתוך בשמו לשון קצת ע"ש.

נשלם אות ר' מהדורא תליתאה

אוצר הספרים

ש

1. **שאגת אריה.** ה"ר אריה יהודה ליב אבד"ק קראקא ובריסק דליטא בה"ר שמואל צבי הירש שהיה אבד"ק פינטשוב בן הב"ח. שו"ת וכנגדו קול שחל קנה שו"ת לנכדו המלבה"ד ה"ר אברהם נתן נטע ב"ר משה מייזילש : נייאוויט , תצ"ו , 4° . עוד כנ"ל בתוס' תשובות רבות : שאלוניקי , תק"ו , 4° .

2. **שאגת אריה.** ה"ר אריה ליב בה"ר אשר אבד"ק מיץ . ח"א שו"ת כסדר דיני ש"ע א"ח : נייאוויט, תצ"ט , 4° (? . מבוד אנלי) . פפד"א , תקט"ז . ברין, תקנ"ז , 2° . [וראיתי ד' ווין משנת אשרנ"ו ובשולי השער נדפס המספר 1809 , ומעל"ד הסכמת ה"ר מרדכי בנעט בנתן מבנין ג"כ בשנת תקנ"ז] . עוד כנ"ל עם תוס' הגהות וקו"א לה"ר משה אריה ליב ב"ר יהושע מווילנא : סלאוויטא , תקצ"ג , 2° (ודלא כפירבש ת"ב דרפ"ד : ווילנא , תקצ"ד) . יוזעפאוו , 1855 , 2° .

3. **שאגת אריה.** ה"ר אריה ליב ב"ר ברוך בענדיט . חי' על מס' מכות : ביאליסטאק , תקס"ה , 2° .

4. **שאגת אריה.** ה"ר יהודה אריה די מודינא . תשובות ע"ס קול סכל לר' עמתי בן ידעי' בן רז . (עיין בחינת הקבלה) .

5. **שאגת אריה.** ה"ר יעקב עמדין (יעב"ץ) . דרוש הספד על גיסו ה"ר אריה ליב אבד"ק אמ"ד . ד"א , תקט"ו , 4° .

6. **שאגת אריה.** (עיין ארי נוהם . הקשורים ליעקב . תורה אור) .

7. **שאול שאל.** כ"ר אברהם קלעי בכ"ר יאשיהו ירושלמי הקראי . באור הלכות שחיטה בי"ד פרקים ובכל פרק שו"ת רבות ; (אר"ץ) .

8. **ס' השאילות.** (עיין דודי ונכדי , חקות השמים) :

9. **שאילות שמואל.** ה"ר שמואל אביגדור תוכפאה . שו"ת על כל ד' חלקי הש"ע וגלות אלין ס' כלולת שמואל חבור על כללי דינים כסדר א"ב . ח"א שו"ת בדיני ש"ע א"ח וי"ד וח"א מהכללים הנ"ל עד סוף אות כ' : חמו"ד (יאהאניסבערג , תרי"ח) , 2° .

10. **שאילת יעבץ.** ה"ר יעקב עמדין המכונה יעב"ץ . שו"ת ב' חלקים: ח"א קע"ב שו"ת (כמנין יעב"ץ) ובסופו עשרת הלחם עשר תשובות לשואלים על ספרו לחם שמים ומפתח ותקונים: אלטונא, תצ"ט, 2° ; וח"ב כנ"ל ר' שו"ת ומפתחות ותקונים : שם , תקי"ט , 2° . (ועם הגהות המקבר בב"י . צעדנער, 237) .

11. **שאילת שלום.** ה"ר ישעי' ברלין . פי' על שאלתות דרב אחאי גאון עם תוספות ראשון לציון ליונים ומ"מ בש"ס בבלי וירושלמי ספרא וספרי מכילתות ומדרשים: דיהרנפורט, תקו"ם , 2° , (ועם הגהות רבות ממנו בב"י צעדנער 35) [ובהקדמת הודיע כי בחובר עוד ס' יש סדר למשנה על מבנית כנסת חכמי ישראל שו"ת תקוני כלי שרת תקוני הטעיות והגהות בש"ס רש"י ותוספות ר"ת שר"ת . תנא תוספאה על התוספתא . עטרי המאוחרין על כל מקום שמובא פסוק בש"ס רש"י ותוס' ויכלו להביא מפסוק קודם לו . קטן שהגיע לחינוך פי' ע"ס החינוך על המצות [וה"ר חיד"א כ' כו

זה שמו חנוך לנער ועי' ול"כ מ' כ' ושס"ג שלי במקומו] .

12. **שאילתות אבי"ה** . ה"ר אהרן ב"ר יהודה ליב קארפונקעל . סוגיות ופלפול בדינים ע"ד שו"ת בי"ב ספרים ושמותם כשמות אבני החשן ורק שנים מהם נדפסו בזה נפך וברקת עם תוס' באור בשם מלואת אבן וקושיות בדברי הראשונים בשם משות מלחמה : ברלין , תקס"ו , 2° . [ג"ח ס' צניף טהור על קהלת] .

13. **שאלה** בענין חלוקת כסף צדקה וכו' לה"ר משה ב"ר צבי חיים שד"ר מכולל טבריה : ד"ו , תקפ"ב , 2° .

14. **שאלה** בקבלה לר' נהוניא בן הקנה : כ"י רד"א q́ , № 1067 .

15. **שאלה** קטן שאינו בן י"ג שנים אם יכול לומר קדיש על אביו : כ"י רד"א q , № 381 .

16. **שאלה** בענין תפלת מנחה ותשובתה על ב' אופנים : כ"י רד"א p , № 1704 .

17. **שאלה תשובה** לה"ר יעקב קמחי ע"ד הבו"ב בעיר לונדון : אלטונא , תק"ב , 4° .

18. **שאלו שלום ירושלים** או (שלום ירושלים) . ה"ר גדליה מסעמייאטיץ תלמיד ה"ר יהודה הלוי משעדליץ הנקרא ר' יהודה חסיד . ספור מסעי אנשי ישראל היוצאים מפולין בשנת ת"ס בחברת ר"י חסיד הנ"ל לא"י וכל קורותם ועל עניני ירושלים וקברי הנביאים והמערות לאחר החרבן ובזמנו ועל מות ר"י החסיד הנ"ל : ברלין , תע"ו , 8° .

19. **ס' השאלות** . (עיין חקות שמים) .

20. **שאלות** לה"ר אליהו מווירמייזא (דר"א לואנז ?) . כנראה בעניני מחקר ככל הכרך הזה : כ"י די רוסי $286/_9$ № .

21. **שאלות** הגאון מהרב"י (?) נקראות עשרה יסודות בקבלה : כ"י רד"א תקמ"ב ונק"ד לא ידעתי מקומו .

22. **ס' השאלות הדבריות** כולל שאלות אבן רש"ד לס' הראשון לאריסטו . נעתק מל' ערבי ע"י ה"ר שמואל בן יהודה בן משולם בן יצחק בן יהודה הברברי בשנת ה"א ושמונים ליצירה : כ"י מינכען 350 № .

23. **שאלות הטבעיות** לאריסטו : כ"י יה"ש .

24. **שאלות** ר' יהודה הייט לר' יוסף אלקסטייל ותשובותיו עליהן וכן ה"י שו"ת בקבלה : כ"י שם .

25. **שאלות** ה"ר יוסף ב"ר ישראל(הישראלי) לר"ם אבן תבון ותשובותיו עליהן : כ"י טורין 101 № אין 4° . (צונץ גא"ל דתקכ"ס) .

26. **שאלות** על ימות המשיח וכו' . כ"י מינכען 119 № . [הם הנעתקים מס' האמונות והדעות לר' סעדיה גאון . ועי' רשמ"ש 2178 ורשימת כ"י מינכען 120] .

27. **שאלות** כ"ר ישועה בכ"ר יהודה הקראי בדיני איסור עריות ותשובות כ"ר יעקב בכ"ר שמעון הקראי והוא ספר מכ"ר בנימין בכ"ר משה (האוואנדי) מדיני ומנהגי הקראים , כ"י : (ב"י 39 №) . [הוא ס' עריות וס' תשובות העיקר וס' דינים אשר ראה בעל הס"י בכ"י ליידען , 41 & ,25 & 22 № ע"ש . ומ"ש והוא ס' וכו' ע"ס הוא ול"ל ועמו או ועמם . ועי' רשימת כ"י ליידען דף קנ"ח מ"ש המרשים שם] .

28. **שאלות מחקריות** לה"ר עלי ב"ר יוסף קיבילי : כ"י די רוסי 281 № . עוד ככ"ל עם תשובות הרש"ט ברש"ט עליהן ותשובותיו ע"ז לחזק דבריו ולקיים ענייניו אשר יסד : כ"י שם $457/_{1\cdot2\cdot3}$ № .

29. **שאלות מנוחת שלום** . ה"ר שלום ב"ר ליב שלום מלבוב . פסקים עס"ת : כ"י רד"א q ,330 № .

30. **שאלות וסודות** . קצת— . לר' יוסף גיקיטיליא : כ"י שם q ,1495 № .

31. **שאלות פילוסוף** לגאון א' בחקירות עמוק מאד ותשובות הגאון עליהן : כ"י שם q ,943 № .

32. **שאלות** ה"ר ראובן ב"ר יצחק לה"ר בנימין ותשובותיו ושו"ת לאחרים זולתם : כ"י שם $166/_{10}$ № .

33. **שאלות** ה"ר שאול הכהן מאת השר דון יצחק אברבנאל לפרש לו קצת פרקי ס' המורה [ומאמר קצר בבאור סוד המורה להרדי"א : או"ג ב' דנ"ה] . נלוה לו מאמר במערכת לה"ר משה ב"ר יהודה נגארה מ"מ במו"ל מפרק אל פרק ובאור אל תבריזי הפרסי על כ"ה הקדמות המורה רים ח"ב נעתק מל' ערבי ע"י ה"ר יצחק ב"ר נתן הקורטובי במיורקה . ובסופו קצת פי' ע"ס המורה מיוחס לר"י גיקטיליא : ד"ו של"ד , 4° .

34. **שאלות התלמיד** ומענות הרב במלאכת היד (Chiromantie) : כ"י רח"ם 205 № מדף ל"ו והלאה ע"ס במפתח דס"ס .

35. **שאלות ותשובות** לכ"ר אבו יעקב

הקראי. דרושים אלהיים: (אר"ץ). כ"י ליידן № 41/4 .

36. שאלות ותשובות לה"ר אביגדור קרא: כ"י רד"א q 1032 № .

37. שו"ת לה"ר אברהם אליגרי וקונט' להרב בע"ס רוח יעקב: שאלוניקי, תקנ"ב (ולעדנער ע' 30: תקנ"ג. ועיין לב שמח), 2° .

38. שו"ת ה"ר אברהם ב"ר יהודה סגרי: (זל"ל א' מ"ט) .

39. שו"ת ה"ר אברהם הלוי שטוג ופירוש ליוס השבת: כ"י רד"א q 684 № .

40. שו"ת לה"ר אברהם מרוניקוס (אזולאי?) ואגרות ומכתבים שונים: כ"י יוא"ל .

41. שו"ת ה"ר אברהם מנחם כהן פורטו (קרובו של בעל מנחה בלולה), כ"י: (זל"ל א' ע"ג) .

42. שו"ת ה"ר אברהם בן הרמב"ם עיין בס' צמח דוד דנ"ו: (ש"י). ונראה שהוא ס' ברכת אברהם הנדפס מחדש עיין זה:

43. שו"ת לה"ר אברהם ן' נחמיאש, כ"י. הובא בכנה"ג: (ש"י).

44. שו"ת לרב אד"א. (עיין מגן גבורים).

45. שו"ת ה"ר אהרן אזוביב. ל"ו סימנים תשובות ארוכות: כ"י רח"ם № 790 ג'.

46. שו"ת ה"ר אליהו ן' חיים (הראנ"ח). ח"א קכ"ה שו"ת ובסופו חי' גפ"ת על מס' כתובות: קונשטנטינא, חש"ד, 2°. וה"ב (עיין מים עמוקים).

47. שו"ת ה"ר אליהו מזרחי וגם שו"ת מרבני אשכנז וספרד. ח"א מאה שו"ת וקצת חי' גפ"ת: קונשטנטינא, הוצל שנת בשוב"י ונשלם שנת הרנינ"ו, 2°. וח"ב (עי' מים עמוקים).

48. שו"ת ה"ר אליהו קפסאלי, כ"י. הובא בס' כנה"ג ע"ש: (ש"י).

49. שו"ת ה"ר אליהו ב"ר שלמה אברהם כהן מאזמיר (בע"ס שבט מוסר וכו'): סדילקאוו, תקנ"ו, 4°: (פירשט ח"א דכל"ח). [ותשוד אולי הדפוס הזה בשנות קדם כאלה].

50. שו"ת לה"ר אליעזר ן' ארחא: כ"י רח"ם № 790 .

51. שו"ת ה"ר אלישע גאליקו כ"י הובא בס' כנה"ג ע"ש: (ש"י).

52. שו"ת הרא"ם. ה"ר אלכסנדר סענדר מרגליות. שו"ת כסדר ש"ע א"ע: ווארשא, תרי"ט, 2° .

53. שו"ת ה"ר אשר ב"ר יחיאל (הרא"ש) מסודר בק"ח כללים ובכל כלל כמה וכמה דינים מענין א': קונשטנטינא, רפ"ב, 2°. עוד כנ"ל עם תוס' מפתח הכללים והדינים ע"י ה"ר מאיר איש פרענץ: ד"ו, שי"ב – ג', 2°. עוד כנ"ל עם תוס' תשובות ותוס' מ"מ ובסופו ב' פסקים לה"ר יעקב ב"ר יוזפא סוראזינה כ"ץ: ד"ו, שס"ז—ח'. זאלקווא, תקס"ג, 2° .

54. שו"ת מיוחסות להרא"ש ושארי גאונים ז"ל (עיין בשמים ראש). וקצור תשובות וכללי הרא"ש, (עיין חזה התנופה).

55. שו"ת ה"ר בנימין זאב ב"ר מתתיהו. ת"ן שו"ת עם מפתח בסופו: ד"ו, רצ"ט, 4° .

56. שו"ת ה"ר בצלאל אשכנזי. מ"ד שו"ת וקצת חי' גפ"ת: ד"ו, הש"ן. סדילקאוו, תקצ"ד, 2° .

57. שו"ת ה"ר בצלאל ב"ר יוסף יוזיל מק"ק ארלא. ח"י שו"ת ובראשן קצת חידות השייכות לתשובות אלו מספרו המראה שהוא ע"ד ס' החזון לבע"ס האגור ע"ש: ביאליסטאק, תקס"ז, 4° .

58. שו"ת ה"ר ברוך אנגיל. ס"א שו"ת בפלפול: שאלוניקי, תע"ז, 2° .

59. שו"ת גאוני בתראי ה"ה בעל תוי"ט והב"ח והסמ"ע וזולתם נאספו ע"י ה"ר אליהו ב"ר משה גרשון מפינטשוב: זאלקווא, תקנ"ה, 4° .

60. שו"ת לגאוני הזמן עם ה"ר עקיבא איגר מהאלברשטאט (בע"ס משנת דר"ע) מכתב ידם ממש: כ"י רח"ם № 228 ב'.

61. שו"ת הגאונים. כולל ת' שו"ת קצרות: קונשטנטינא, של"ה. פראג, חש"ד (ש"ן. ועי' צונץ גא"ל דרע"ז). מנטובה, שנ"ז, 4°. [ובכרי"ו נמצא: שו"ת הגאונים קדמאי דקדמאי: שאלוניקי, תקמ"ה, 4°. ולא ידעתי אם זה הוא ונדפס מחדש או מה שנראה יותר שאולי הוא ס' שערי צדק אף שאינו מכוון בשנת הדפוס ועיין זה להלן]:

62. שו"ת הגאונים. ח"א משו"ת הגאונים בתראי והם בעל תוי"ט הב"ח והט"ז ובע"ס מגיני שלמה וה"ר יהושע העשיל ושאר גאוני הרץ נאספו ע"י בעל שאגת אריה: טורקא, תקכ"ד, 4°. עוד כנ"ל ובסופו קצת חי' לה"ר דוד ב"ר מענדיל דייטש: פראג, תקע"ו. חמו"ד (רוסיא), טשערנאוויץ. ע"ת פדיו"ן 4° .

63. **שאלות ותשובות הגאונים** . (עיין אסיפת גאונים , זרע אנשים , נהרות דמשק , שערי צדק , תשובות הגאונים קדמונים) .

64. **שו"ת הגאונים בתראי** . והם לה"ר העשיל מקראקא ולה"ר גרשון אשכנזי אבד"ק הענא ולה"ר יוסף אשכנזי ומהר"ם לובלין וה"ר יצחק אבד"ק ליסא וה"ר אברהם בן הרב משה בנימין : כ"י רד"א q, № 659 .

65. **שו"ת הגאונים קדמונים** של"ה פסקים רובם מס' המקצועות לרבינו חננאל ומשאר בעלי התוס' וראבי"ה וא"ז ומהר"ם ב"ב ור"י חסיד ר"י ב"ר ברוך והראב"ן והרשב"א : כ"י רד"א תקמ"ב ובק"ד q, № 627 . בשם דינים ושו"ת וכו' ע"ש .

66. **שו"ת** ה"ר דוד זכות על סדר ד' טורים : (תג"י ד' כ"א) .

67. **שו"ת** ה"ר דוד בן זמרא (הרדב"ז) . ח"א ש' שו"ת : ליוורנו , בי"ת , 2° . עוד ככ"ל שו"ת אחרות . ח"א תקס"ח שו"ת שונות וע"ה שו"ת על לשונות הרמב"ם , וח"ב המשך השו"ת משם עד סי' תתמ"ב והמשך שו"ת ללשונות הרמב"ם עד סי' שי"ח . ולכן מאן דחשיב להו לחלק אחד לא משתבים ומאן דחשיב להו לשני חלקים לא משתבים . הובאו לדפוס ע"י ה"ר דוד אשכנזי בהר"ב אשל אברהם על הזוהר : ד"ו , תק"ט , 2° . עוד ככ"ל ח"ג וגם הוא ב' חלקים : ח"א של"ט שו"ת (לא ראיתי מימי) וח"ב מסי' ת' עד תרמ"ט עם מפתחות ולוח הטעות בסופו : פיורדא , תקמ"א , 2° . עוד ככ"ל חלק ה' ובסופו שו"ת מן השמים לה"ר יעקב הלוי ממרויש . הובא לביה"ד ע"י ה"ר יהודה זרחי' אזולאי: ליוורנו, תקע"ח, 2°. עוד ככ"ל כל החלקים בלי שו"ת מן השמים : סדילקאוו , תקצ"ו , 2° .

68. **שו"ת** ה"ר דוד ב"ר חיים הכהן מקורפו (מהרד"ך) ובו ל"ג בתים ור"ח חדרים עם מפתח הדינים : קונשטנטינא , עזר"ך , 4° . שאלוניקי , לדו"ד באמונת"ך, 2°. אוסטרהא, תקצ"ד , 4° .

69. **שו"ת** ה"ר דוד ב"ר יהודה מסיר ליאון על מחלוקת שהיה בין הפורטוגיזים והקשטילייאנים שהעיזו פניהם כגבורים בעצם יום הכפורים ושו"ת מחכמים אחרים : כ"י אוקספורד . (או"ג ב' דקמ"ח) .

70. **שו"ת** ה"ר דוד עראמה והם י"ד דפין על סוגיות ודבורים קשי ההבנה : קושט' , הש"ם , 4° .

71. **שו"ת בדינים** מרבני איטליא כתב ידם וחתימתם ממש כמו ה"ר יהודה אריה די מודינא וה"ר מלאכי הכהן וה"ר יעקב אבוהב ה"ר יהודה בריא"ל וה"ר חנני' קזים , הר"מ חאגיז וה"ר יצחק ב"ר משה פורמיגיני פ"ד אברהם בר"י אירגאס וה"ר יצחק ידידיה בורגו ה"ר יעקב ב"ר אברהם וה"ר ישראל חזק וה"ר ישמעאל כהן וזולתם : כ"י הפליט № 9 .

72. **שו"ת רב האי גאון** . קצתם נדפסו בשו"ת הגאונים הקצרות וקצתם בקובץ שו"ת שערי צדק וכ"א שו"ת בקובץ תשובות הגאונים קדמונים שנדפסו מקרוב (ועי' כאו"א במקומו) . ושו"ת על ענין הגאולה ותחיה"מ נמצא בכ"י וואטיקאן № 181 וכ"י די רוסי № $327/_{10}$, $1138/_{15}$. וקצתם נדפס בס' כוכבי יצחק חוברת ה' דע"ג—ע"ו ע"ש . ועל שרש מנין השנים ליצירה (עיין דברי חכמים) . ועל ס' יצירה בכ"י וואטיקאן № 31 וקצת תשובתו בענין איוב מביא הר"י ן' שועיב בדרשותיו דפוס קראקא דע"ז ע"ש . וז"ז נזכרו והובאו רבות בספרים שונים . וגם בכ"י די רוסי № $327/_{14\cdot17}$.

73. **שו"ת** ה"ר צבי הירש לבית קאצינעלנבויגן : כ"י רח"ם № 785 .

74. **שו"ת** ה"ר חיים ב"ר שמחה כהן רפאפורט (אבד"ק לבוב) . לעמבערג , 1861 , 2° .

75. **שו"ת** על הזהר למהר"ן שפירא : כ"י יה"ש .

76. **שו"ת** ה"ר זרחי' גוטה וחכמי דורו וחתימות רבותיו מהר"י מטראני וה"ר יחיאל באשאן על פסקיו : כ"י רח"ם № 782 .

77. **שו"ת** ה"ר חיים בה"ר יצחק מויענא בעה"פ אור זרוע רכ"ה סימנים : כ"י רח"ם № 796 . ועתה נדפס מתוך כ"י רס"א סימנים (וחסר עוד בסופו) עם תוס' הגהות וקצת הערות ומ"מ בתלמוד ופוסקים לה"ר מרדכי מיכאל יפה בעל ס' בית מנחם ותשובות מהר"ם יפה : לייפציג , השישי לפ"ג , 4° .

78. **שו"ת** ה"ר חיים ב"ר משה וואלטירא . (זכ"ל ח' ח') .

79. **שו"ת** ה"ר חיים שבתי (מהרח"ש) ח"א ס' שו"ת בדיני טור אה"ע ובראשו קונטרוס העגונות על כל דיני עיגונא בארוכות ובסופו לוח מכל הדינים : סאלוניקי , ת"א , 2° . ויתר חלקי השו"ת (עיין תורת חיים) .

80. **שאלות ותשובות** ה"ר חיים שלום מעלי הכהן עם חידושים : כ"י רח"ם № 791 .

81. **שו"ת** הנקראות **חכם צבי**. ה"ר צבי הירש אשכנזי . קכ"ה שו"ת וחידושים ובאורים : ד"א , בע"ת . שם , ת"ץ (פירשט ח"ב דס"ד ותשוד ללהד"מ) . פיורדא , תקכ"ז . זאלקווא , תקכ"ז, 2° . (ועיין ג"כ בית אהרן). עוד כנ"ל עם קצת שו"ת שלו מס' בית אהרן הנ"ל ועם הגהות וחי' לה"ר יוסף שאול הלוי נאטהאנזאהן אבד"ק לבוב והגליל : לעמבערג , תרי"ח , 2° .

82. **שאלות ותשובות** ה"ר ידידי' מרימיני נזכרו בשו"ת באר עשק : (תג"י י' פ"א) .

83. **שו"ת** ה"ר יהודה הי' חזקיה מלאוידה , כ"י : (זנ"ל י' ל"ט) .

84. **שו"ת** ה"ר יהודה מינץ וה"ר מאיר בה"ר שמואל יצחק קאצינעלנבויגן (מהר"ם מפאדובה) . שו"ת ובסופו סדר גיטין וחליצה לבנו ה"ר אברהם מינץ (כ"ח ג' דנ"א) עם מפתח : ד"ו , שי"ג . סאלוניקי (פיורדא) , תכ"ו (תקכ"ו) , דיהרנפורט , תק . . . , 4°. סדילקאוו , תקצ" . . . , 2° . (פירשט ח"ב דקע"ט) . ועם איזה הגהות , כ"י (נעדנער ע' 395) . [ומהר"ם פאדובה חיבר ג"כ סדר גיטין וחליצה (כ"ח ג' שם דנ"ג)] .

85. **שו"ת** ה"ר יהודה ב"ר נתן (הריב"ן) . עיין בש"ק ד"א דמ"פ .

86. **שו"ת** ה"ר יהודה עבאס (כ"כ בשג"א י' פ"ט ושה"ג שלי ח"א בשמו וכן בכ"י רח"ם № 793 . אבל בקוה"ד ד' נכ"א כ' : משה יהודה וכן בכד"א q № 689 ושם כל"כ: משה בן יהודה ע"ש) . שו"ת רבות כתב ידו ממש וגם לגדולים רבים זולתו כמו למהרא"ש פייבים אבדק"א בירושלים, וה"ר רפאל שלום, ומהר"מ די בוטון , וה"ר חיים מבורך ב"ר אלי' גאליפפי, ומהר"א חנני', וה"ר יעקב המיוחס לבית פרעה , ומהר"ש עדילה , וה"ר מנחם הכהן , ומהר"ן גוטה , ור"ד קונפורטי , וה"ר חסדאי הכהן , ומהר"י אאבילייו , וה"ר אהרן הכהן פרחיא וזולתם : כ"י רד"א q ,689 № ורח"ם № 793 .

87. **שו"ת** ה"ר יואל ב"ר שמואל (?) סירקיש (בעל הב"ח) . קנ"ח שו"ת : ספר"מ , בנת"ה , אוסטרהא , תקצ"ד , 2° . עוד מהנ"ל בשם שו"ת ב"ח החדשות . ל"ה שו"ת ובסופם קו"א מהמלבה"ד ה"ר אלכסנדר סענדר וה"ר אפרים זלמן מרגליות : קארעץ , תקמ"ה , 2°.

88. **שו"ת** ה"ר יום טוב ליפמאן הלוי העליר בעל תוי"ט , כ"י . (ועי' ג"פ שו"ת גאוני בתראי, שו"ת הגאונים) לעיל סי' ,59, & 62.

89. **שו"ת** ה"ר יום טוב צהלון ב"ר עקיבא . רנ"ו שו"ת ובראשו מפתח כסדר הטורים ובסופו חי' הלכות על מס' ב"מ פ"ה ופ"ו : ד"ו תמי"ד , 2° .

90. **שו"ת** ה"ר יוסף **טוב עלם** . נזכרו בפוסקים ראשונים ואחרונים כמו : בסמ"ג ל"ת סי' רמ"ג ומרדכי ב"ב פ"א וב' וסנהדרין פ"א וכתובות פ"ט גם בהגהות מרדכי פ"א דסנהדרין תשובה א' ממנו. שו"ת מהר"ם ב"ב ד' פראג סי' תמק"מ ותתקמ"א ושו"ת מהר"ם אלשקר סי' ס' : (צונץ בתולדות רש"י דז"א ע"ש) . וגם ברש"י ורמב"ן עי' מכתב ה"ר שי"ר ברים (תשובות הגאונים קדמונים).

91. **שו"ת** ה"ר יוסף ן' לב . ד' ספרים והראשון נחלק לב"ח ח"א בדיני נשים וה"ב בדיני ממונות ובכל חלק עשרה כללים ושם קכ"ח שו"ת ובסופם חי' רש"י ותוס' על מס' גיטין : קונשטנטינא , של"ג , 2° . ספר ב' כולל פ"ה שו"ת כסדר טור אה"ע ובסופו חי' על מס' ע"ז : שם , השגי"ח , 2° . ספר ג' כולל קכ"א שו"ת בטור י"ד ובסופו הי' על מס' גיטין : שם , של"ג , 2° . ספר ד' כולל ל"ב שו"ת ובתוכם קצת חי' על מס' קדושין וע"ז : ד"ו , שס"ו . פיורדא , תנ"ב , 4° . עוד כנ"ל כל ד' הספרים ביחד : ד"א , ולמדר"ה א"ת , 2° .

[ואני ראיתי ד"א ומצאתי משונה מהנ"ל וכזה : ח"א ק"ח שו"ת ואח"ז דיני מיגו לבנו ה"ר דוד , ועוד תשו' ופסקים לשניהם וחי' מס' הנ"ל אין בו כלל . ח"ב ל' שו"ת ואחר סי' פ"ח קצת חי' על מס' שבועות וכתובות . ח"ג ל"ב שו"ת ובסופו חי' ע"ז וקדושין . וצ"ע] .

92. **שו"ת** ה"ר יוסף ב"ר אפרים קארו (מרן הב"י) . שו"ת וקצת פיטות בסדר נשים כסדר טור אה"ע : סאלוניקי , שנ"ח . מנטובה , ת"ץ . זאלקווא , תקע"א . לעמבערג , תקע"א , 2° . ועל יתר חלקי הטורים , (עיין אבקת רוכל) . ועם איזה הגהות , כ"י (נעדנער 333) .

93. **שו"ת** ה"ר יוסף הלוי אבן מיגאש : שאלוניקי, תקמ"ו [וי"א המתנדבי"ם (תקנ"א), ועי' רח"ם 4095 ושם 4—2053 №] , 2° .

94. **שו"ת** ה"ר יוסף הלוי נזיר והר"א הלוי (בעל גנת ורדים) בענין נזירות : כ"י רד"א q 686, № .

95. **שו"ת** ה"ר יוסף בה"ר משה מטראני (מהרימ"ט) . ח"א קנ"ב שו"ת ובסופו מפתח

הדינים: קונשטנטינא, ת״א, 2°. ח״ב קי״א שו״ת בדיני א״ח וי״ד ואה״ע כסדר הטורים: ד״ו, ת״ה, 2°. ח״ג קכ״ד שו״ת בדיני טור ח״מ ובסופו חי׳ על מס׳ קדושין וחי׳ על הר״ן והרי״ף על מס׳ כתובות וקדושין בדיני טור אה״ע: ד״ו, ת״ה, 2°. עוד ככ״ל כל ג׳ החלקים: פיורדא, תקכ״ח, 2°.

96. **שאלות ותשובות** ה״ר יוסף קולון ב״ר שלמה צרפתי (מהרי״ק). קנ״ד שו״ת ונחלק לשרשים וסימנים עם מפתח ולוח הדינים כסדר הרמב״ם והקדמה לתלמידו ה״ר מאיר ב״ר דוד: ד״ו, עט״ר, 4°. קונשטנטינא, חש״ד, (ש״י). קרימונה, שי״ז. זאלקווא, תקנ״ח. לעמבערג, תקנ״ח. סדילקאוו תקצ״ד, 2°.

97. **שו״ת** ה״ר יחיאל באסן בה״ר חיים באסן. קונשטנטינא, תצא״ו, 2°.

98. **שו״ת** ה״ר יעקב בי רב. כ״ו שו״ת וקלת שו״ת למהר״י פאסי וה״ר מאיר הלוי וה״ר ברוך ב״ר אליקים והרדב״ז והמוציא לאור ה״ר שלמה ן׳ עזרא ואח״ז חי׳ תלמיד הרשב״א על קלת מס׳ קדושין וחי׳ המחבר הנ״ל על כולה: ד״ו, תחי״ה, 4°.

99. **שו״ת** ה״ר יעקב ווייל (מהרי״ו). קנ״ב שו״ת ואח״ז הלכות שו״ב ודינין והלכות ובסופו חי׳ מס׳ אגודה ופסקי הלכות לר״מ מירזבורג עם מפתח מסודר להלכות בסופו: ד״ו, רפ״ג. שם, ש״ט. קרימונה, שט״ז. האנווא, של״ם. ד״ו, שצ״ב. סדילקאוו, תקצ״ב. קאפוסט, תקצ״ה, 4°.

100. **שו״ת** ה״ר יעקב ב״ר ישראל לבית לוי. ל׳ שו״ת גם ל׳ סימנים להבנת קלת לשונות הראשונים וגדולי הפוסקים: ד״ו, שע״ד, 4°. עוד ככ״ל ב׳ חלקים בעשרה כללים וקכ״ד סימנים וכללו גם שו״ת הנ״ל עם מפתח בסופו: ד״ו, שצ״ב, 2°.

101. **שו״ת** ה״ר יעקב ישראל פינצו. ראה בעל פחד יצחק בב״י והזכירם ג״כ הרב עיקרי הד״ט וה״ר חננאל ניפי ראה ג״כ בכ״י. עיין זנ״ע י׳ נ״ז.

102. **שו״ת** ה״ר יעקב הלוי. ל״ב סימנים: כ״י רד״א q 939 №, (עיין בעל החלומות) נדפס...

103. **שו״ת** ה״ר יעקב ב״ר משה מולין סג״ל (מהרי״ל), רג״ל סימנים עם מפתח: ד״ו, ש״ט. סביוניטה, שט״ז. קרימונה, שט״ז. האנוואה, של״ם. 4°. עוד ככ״ל בחסרון תשובות רבות ואין בו רק ר״ה סימנים: סלאפקאוויץ, תקס״ז, 4°. [ובכ״י רד״א תקמ״ב (ואולי הוא ק״ד q 1068, №) נמלא קפ״ה שו״ת שלא נדפסו עוד ע״ב].

104. **שו״ת** ה״ר יעקב מולכו ד׳ שאלוניקי... כ״כ שי״ב (הוא מסוף ס׳ לב שלם). ולה״ר חיד״א היו בכ״י כמ״ש בשג״א י׳ ל׳ ושה״ג שלי ח״א בשמו.

105. **שו״ת** ה״ר יעקב פראגי. ב׳ חלקים, כ״י. והלק אחד ראה ה״ר חיד״א בכ״י וממנו לקח ויסם על ספרו ברכי יוסף כמ״ש בשג״א י׳ פ״ה ושה״ג שלי בשמו.

106. **שו״ת** ה״ר יצחק איילנבורג ב״ר אברהם משה: כ״י רד״א q 687, 1287, №.

107. **שו״ת** ה״ר יצחק אלפסי ש״ך סימנים: ליוורנו, תקמ״א. ווין, תקנ״ד. המו״ד (רוסיא), 4°.

108. **שו״ת** ה״ר יצחק ב״ר יהודה: כ״י די רוסי $1033/_4$ №.

109. **שו״ת** ה״ר יצחק ב״ר מאיר (הריב״ם). (עיין בס׳ שלשלת הקבלה דנ״ב).

110. **שו״ת** ה״ר יצחק ב״ר מרדכי ש״ל שו״ת: ד״ו בבית דניאל, 4°. [ובכ״י עם הגהות כ״י שבידי נמחק שם המחבר וכ״ב: טעות הוא].

111. **שו״ת** ה״ר יצחק ב״ר עמנואל מלאטאש ק״י סימנים (וכ״ד מהם נמלאו בכ״י ווין 55 № ע״ש). עם הגהות והערות בשם הגהות מרדכי ועטרת צבי מאת ה״ר מרדכי צבי פרידלענדער עם מכתב רשד״ל וה״ר יעקב גאלדענטהאל. ווין, כת״ר, 8°.

112. **שו״ת** ה״ר יצחק ב״ר שמואל הלוי (אחי הט״ז). ב״ח, ח״א שו״ת וח״ב חי׳ קלת מס׳: נייוויט, תצ״ו, 2°.

113. **שו״ת** ה״ר יצחק ב״ר ששת (הריב״ש). תקי״ח שו״ת ובסופו מפתח מסודר להלכות: קושט׳, ש״ז, 2°. ריווא די״ט, שי״ט 4°. לבוב, תקס״ה, 2°. ועוד לו שו״ת בכ״י שלא נדפסו ונמלאו בכ״י ליידן 50 №. [ג״ח פי׳ עס״ת ע״ד הפשוט ודעת רז״ל וחי׳ הלכות על קלת מס׳. ובדפוס ריווא די״ט נקרא ס׳ בר ששת ונדפס ע״פ ד׳ קושט׳ הראשון כמו בירא׳ הכוונה הגהת המגיה הראשון בתוך סי׳ ל״ו מעורב בדברי המחבר בלי הבדל ביניהם, אבל בסי׳ קל״ה הבדיל דברי המגיה ושם עליהם מלת „הגה״ה״ כראוי. והרואה בכ׳ מקומות הנ״ל מלות אמר שמואל בדפוס ריד״ט ישאל ויאמר מי הוא זה, ולא ידע שהוא המגיה הס׳ בד׳ קושט׳ ונקרא בשם שמואל הלוי. ובריד״ט נדפס ע״י ה״ר יוסף אוטולינגו בהגהת ה״ר יעקב מרקריאה הרופא ע״ש ושם].

114. **שו"ת** ה"ר ישראל מברונא: שאלוניקי, תקנ"ח (החכמ"ה והדע"ת לפ"ג) 4°. שטעטין, כת"ר, 4°.

115. **שו"ת** ה"ר לוי בה"ר יעקב ן' חביב (מהרלנ"ח) ובתוכם פי' על הל' קדוש החדש להרמב"ם וקונטרס על עניני סמיכה בדברי ריבות שעברו בינו ובין ה"ר יעקב בי רב: ד"ו, שכ"ה, 2°.

116. **שו"ת** ה"ר יהודה ליווא מפיראריה וקצת שו"ת הר"א מינץ: פיראריה, ש..., 4°. (פירשט ח"ב דל"ט).

117. **שו"ת** ה"ר מאיר בה"ר אברהם די בוטון. כ"ט שו"ת ובסופו קצת חי': אזמיר, הית"ה, 4°.

118. **שו"ת** ה"ר מאיר ב"ר ברוך הוא מהר"ם מרוטונבורק. שע"ו שו"ת ונקראו שו"ת מהר"ם הקצרות: קרימונה, שי"ז, 4°. [ובש"י כ' כי רוב הגהות המיימוני נעתקו מהם ע"ש № 42 וכן כלעדנער ע' 518. ולא נהירא]. עוד רוב השו"ת הנ"ל ונוסף עליהן עד מלא תתר"כ סימנים ותקנות רגמ"ה ושאר קדמונים ודרכי תשובה על כל עבירה מיסוד הרוקח ועלו ובאו גם תשובות מגדולים שלפניו ושלאחריו: פראג, שס"ח. סדילקאוו, תקצ"ה, 2°. עוד הרע"ו שו"ת לו ולזולתו: כ"י רד"א F 764, №. [וביד בעל שי"ג ראיתי ג"כ קובץ כ"י ישן על קלף עד ת"ר שו"ת, ויותר מהם לא נדפסו בקצרות ולא בארוכות וגם מהנדפסות נמצא לפעמים בכ"י כפלים יותר מהנדפס ועיין בכמוך].

119. **שו"ת** מהר"ם ב"ר ברוך הנ"ל. ח"ג נדפס מתוך כ"י ישן נושן עם הגהות ה"ר רפאל נתן נטע ראבינאוויץ ב"ר שלמה זלקינד ועם תוס' הערות וחי' ה"ר יוסף שאול הלוי נאטהאנזאהן בראשו ולוח המפתחות בסופו: (לבוב), כת"ר, 4°.

120. **שו"ת** מוהר"ם מרוטנבורק האחרונים על ד' ש"ע לה"ר משה רוטנבורק מגזע מהר"ם ב"ב שהיה אבד"ק וולאדאווי ואח"ז בקאזמיר: לעמבערג, 1857, 2°.

121. **שו"ת** מן השמים. (עיין שו"ת הרדב"ז).

122. **שו"ת** ה"ר מנוח הענדיל ב"ר שמריה בענין יבמה: כ"י רד"א F 650, №.

123. **שו"ת** ה"ר מנחם עזריה מפאנו (הרמ"ע). שו"ת ופי' כמה סוגיות ומשניות עמוקות ובסי' קכ"ז—ט' העתק פי' הרי"ף ז"ל וג' הלכות המורות במס' כתובות ע"ש (ועיין תמים דעים): ד"ו, חש"ד. דיהרנפורט, תקמ"ח, 4°. (ועם איזה הגהות, כ"י: לעדנער 530).

124. **שו"ת** ה"ר מנחם הריקנאטי: ד"ו, חש"ד, 4°. (ש"י 45 №)

125. **שו"ת** ה"ר מרדכי זיסקינד רוטנבורג אבד"ק לובלין ולבנו ה"ר משה ל"ד שו"ת: המבורג, תנ"ו. ד"א, תע"ו. שם, תק"ו, 4°.

126. **שו"ת** ה"ר מרדכי מאטיל ב"ר נפתלי הירץ דיין בטורבין: פיורדא, תמ"ב, 4°.

127. **שו"ת** החכם מרשילייו ע"ס המבוא וס' המאמרות וס' המליצה לאריסטו, לקיים דבר והפכו ולהשיג על המסתפקים בעיון ההגיון בג' ספרים הנ"ל. נעתקו ע"י ה"ר אברהם ב"ר יצחק ב"ר יהודה ב"ר שמואל שלום: כ"י רש"ף 8 №.

128. **שו"ת** ה"ר משה איסרלש (הרמ"א), קל"ב שו"ת עם מפתח בסופו: קראקא, ת'. המבורג, ת"ע. הענא, ת"ע, 4°. עוד כנ"ל בהשמטת סי' קכ"ד מענין סתם יינם ובסופו קו"א ויכוחים עם המהרש"ל: ד"א, תע"א. סדילקאוו, תקצ"ו, 2°. (ועם הגהות הר"י עמדין, כ"י: לעדנער 576).

129. **שו"ת** ה"ר משה אלשיך ק"מ שו"ת ומפתח בסופו: ד"ו, כמש"ה, 4°. ברלין, תמ"א, 2°.

130. **שו"ת** ה"ר משה אלשקר. קכ"א שו"ת עם מפתח בסופו: סביוניטה, שי"ד, 4°. סדילקאוו, 1834, 2°. [וסי' קי"ז בו השגות ע"ס האמונות לרס"ט, ועיין השגות].

131. **שו"ת** ה"ר משה גלאנטי. קכ"ד שו"ת לו וסי' קכ"ה פסק לבנו ה"ר ידידיה ואח"ז חי' על מס' ביצה מקצתה לה"ר יצחק אבוהב וסיימה מהרי"ג הנ"ל וחי' יבמות גיטין ב"ק ב"מ וע"ז וחי' הר"ן על מס' שבועות וחי' הריטב"א על פ"א דב"מ: ד"ו, שס"ח, 2°. (ועיין חי' גלאנטי).

132. **שו"ת הרמ"ז** לה"ר משה ב"ר מרדכי זכותא: ד"ו, כאש"ר, 4°.

133. **שו"ת** ה"ר משה מטראני תתמ"א שו"ת ב' חלקים ולוח ומפתח הדינים אחר כל א' מהם: ד"ו, שפ"ט—צ', 2°.

134. **שו"ת** ה"ר משה ב"ר מיימון (הרמב"ם) בדינים ואגרות ומכתבים מחכמי כל הארצות ולא נכללו בקובץ אגרות ושו"ת הרמב"ם הנז' באות א' ע"ש: קושט', הרצ"ו, 2°. (ש"י 54 №). [אבל בש"י עם הגהות כ"י שבידי נמחקה מלת «ולא» הנ"ל וכ"ב: ונ"ל שהם אותן

אגרות וכו'] . עוד שו"ת שכ' בל' ערבי מכל חכמי ערביים ונעתקו לעברי וכו שם"ב שו"ת, כ"י : (ש"י 55 №) . [ואולי מהם העתיק הר"מ תמה והדפיס ס' פאר הדור עיין זה] .

135. **שאלות ותשובות** ה"ר משה מינץ סג"ל . ק"מ שו"ת ובתוכם תקנות קהלות שו"ס ושארי תקנות וכל דיני גיטין וחליצה וסדרן : קראקא, שנ"ה טוב"ה, 4° . שאלוניקי, ויר"א מש"ה (תקס"ב), 2° . ועם נוספות ה"ר יוסף יצחק מינץ, ה"א : פראג, 1827, 2° . לבוב, תור"ה, 4° .

136. **שו"ת** ה"ר משה ב"ר נחמן גירונדי (הרמב"ן) . פר"ח שו"ת מיוחסות להרמב"ן והם להרשב"א (מלבד ב' וג' מהן) ועם לוח המפתחות ותקנות הרגמ"ה ולקוטי הפרדס לרש"י ורפואות הגויה וכו' וכו' : קושט', עט"ר, 2° או 4° . שם, רפ"ג, 4° . עוד כנ"ל השו"ת לבד עם לוח המפתחות : זאלקווא, תקנ"ח, 4° . (ועם איזה הגהות, כ"י : לעדנער ע' 593) .

137. **שו"ת** ה"ר משה פרובינצאלו, כ"י . ול"ד השו' מהן עם קצת הגהות בלדס לנכד אחיו ה"ר אליעזר פרובינצאלו נמצאו בכ"י הפליט 55 № כ' .

138. **שו"ת** לה"ר משה לבית קאצינעלנבויגן [נדפס : פפד"מ, 1857 8°] . ולבניו ה"ר פינחס וה"ר אליעזר וה"ר צבי הירש (ועיין לעיל סי' 73) ולחותנו ה"ר ליזר חריף וזקנו ה"ר יעקב שור וה"ר ברוך כהנא רפאפורט ולה"ר יעקב כהן וה"ר יעקב יושע (בעל פני יהושע) וקצת שו"ת לה"ר רפאל כהן וזולתם : כ"י רח"ם 9—788 № .

139. **שו"ת** לה"ר משולם איגרא . טשערנאוויץ, 1862, 8° .

140. **שו"ת** לה"ר נסים גירונדי ב"ר ראובן : רומ"א, ש"ה—ו' . קושט', וש"ב, 4° . עוד עם תוס' שו"ת ומפתח לסדר ההלכות : קרימונה, שי"ז . שם, לעומ"ר . מיץ, תקל"ו (לעדנער : תקמ"ו) . חמו"ד (רוסיא), 4° .

141. **שו"ת** רב סעדיה גאון נעתקו מל' ערבי ונדפסו קצתם בקובצי שו"ת הגאונים ושו"ת שערי צדק ובס' העטור ובסוף ס' מדרש שמואל ד' קושט' רפ"ב ע"ש .

142. **שו"ת** לה"ר עזריאל דיינא ב' חלקים · וה"ל חיד"א ראה בכ"י כמ"ש בשג"ב ע' מ"ה ושה"ג בלי במקומו .

143. **שו"ת** לה"ר עזריאל ב"ר מנחם על עשר ספירות . (עיין דרך אמונה . לקוטים מרב האי גאון) .

144. **שו"ת** בעניני העתידות ע"י מזל הכוכבים : כ"י רח"ם 780 № .

145. **שו"ת** לה"ר פייביש מקראקא ולהב"ח : כ"י רד"א 690, q № .

146. **שו"ת** לרב פלטוי ורב שרירא ורב האי הגאונים בענין עשר ספירות ואור קדמון : כ"י רד"א 964, 989, 999, q № וז"ז .

147. **שו"ת** על ענין פסח לה"ר שמואל שער אריה . כ"י יוא"ל : (זנ"ג ס' ל"ז) .

148. **שו"ת** ופסקים על ד' טורים לה"ר שלמה ב"ר יצחק לבית הלוי (בע"ס לב אבות וכו') : (זנ"ג ס' ס"ד) .

149. **שו"ת** מהר"ץ . ה"ר צבי הירש חיות . שו"ת ג' חלקים : ח"א ע"ה שו"ת בדינים שונים וסי' ע"ו קו"א בשם עבודת המקדש על אפשרות עבודת הקרבנות בזמה"ז . ח"ב מאמר אמרי בינה . חקירות על אגדות בבלי וירושלמי ועל התרגומים, ובקורות בעניינים שונים . ח"ג מאמר מנחת קנאות נגד אסיפות הרבנים המחדשים באשכנז : זאלקווא, תר"ט, 4° . עוד בתוס' מאמרים : שם, תר"י, 4° .

150. **שו"ת** כ"ר צפניה הטרוקי בכ"ר מרדכי החזן הקראי על הלכות שחיטה בקוצר : (אר"ץ) .

151. **שו"ת** על הקבלה ועל עניני האמונה : כ"י יוא"ל .

שו"ת ה"ר שבתי ב"ר שלמה : כ"י די רוסי $1237/_{11}$ № .

152. **שו"ת** ה"ר שלמה ב"ר אברהם בן אדרת (הרשב"א) בכמה קובצים וכמה חלקים כמו : א) ת"ך שו"ת ד' יבן נוזן באותיות מרובעות : חמו"ד (ריווא די"ט, ר"מ), 4° . ב) קי"ע שו"ת אחרות וגם תשובות לזולתו [ואולי נדפסו בסופם הלכות פסוקות וכנראה מרד"א q 677 № ע"ב] : קונשטנטינא, רע"ו, 4° . בולוניא, רצ"ט, 2° . ג) עוד שו"ת ה"א אלף ורנ"ה שו"ת עם תוס' מ"מ הפוסקים והדינים עם מפתח : ד"ו, ש"ה, 2° . הענויא, של"ם, 4° . ווין, תקע"ב, 2° . ד) עוד שו"ת ח"ב ת"ה שו"ת בדיני ממונות ובסופו קצת שו"ת הרמ"ה הוא מהרי"ל ונקראים תולדות אדם ויש קורין להן שו"ת האחרונים : ליוורנו, זי"ת, 2° . ה) עוד שו"ת ח"ג תמ"ח סימנים : ליוורנו,

תקל"ח, 2°. ושלש אלה האחרונים (סי' ג' ד' וה'): לבוב, תקע"א, 2°. ו) עוד שו"ת ח"ד ש"ל שו"ת: שאלוניקי, נת"ן חכמ"ה (כלא ה' לפ"ג. ודלא כצונ"ץ גא"ל דנ"ב: תקס"ח), 2°. ז) עוד שו"ת הנ"ל ח"ה רנ"ט שו"ת ובתוכן חי' הר"ח פאלאגי כעין הגהות בשם רחמים לחיים: ליוורנו, השיבנ"ו והא"ר (תקפ"ה), 2°. (ועיין ג"כ ס' הבתים, שו"ת הרמב"ן). ובכ"י רד"א № 693—4, q נמצאו תמ"ד תשובות הרשב"א ולא נודע אם הן הנדפסות.

153. **שאלות ותשובות** ה"ר **שלמה** ב"ר **אברהם הכהן** (מהרש"ך). ח"א קנ"ז שו"ת ואח"ז באור הל' גירושין להרמב"ם ושארי הי' דינים: שאלוניקי, שמ"ו, 2°. ח"ב נפרד לשני ראשים: א) רל"ו שו"ת ופי' וחי' קצת דבורי תוספות עם לוח ומפתח בסופו. ב) שלשים שו"ת דשייכי לח"ד שחבר לאחר גמיר רל"ו שו"ת הנ"ל: שאלוניקי, בש"ן, 2°. ח"ג קכ"ב שו"ת: שם, דש"ן, 2°. ח"ד ק"ט שו"ת: שם, ת"צ, 4°.

154. **שו"ת** ה"ר **שלמה** ב"ר **יצחק** ב"ר **שלמה לבית הלוי**. ב' חלקים וכולל ל' שו"ת בדיני ש"ע א"ח ול' בדיני ש"ע י"ד, י"ד לש"ע אה"ע וכ"ו לש"ע ח"מ: שאלוניקי, תי"ב (ודלא כפירשט ח"ב דרמ"ה: תי"ז), 2°.

155. **שו"ת** ה"ר **שלמה לוי הרופא מווירונא**. על גלוי הראש ושארי ענינים: ד"א, תצ"א, 8°.

156. **שו"ת** ה"ר **שלמה** ב"ר **יהיאל לוריא** (מהרש"ל). שו"ת ופסקים הנוהגים בגלילות אשכנז עם לוח ומפתח: לובלין, של"ה, 4°. שם, שנ"ט, 2° [ואולי נדפס בסופו קונט' ה"ר **חיים יונה תאומים** בדיני דגרמי, ועי' עלה דיונה ומ"ש שם]. לובלין, שפ"ב, 4°. פיורדא, תקכ"ח. קאפוסט, חש"ד, 2°. [ומ"ש בש"י: לובלין, ש"ד ע"כ ט"ס הוא לפי שנמצאו בו גב"ע משנת שי"ט ואח"ז].

157. **שו"ת** ר' **שלמה בן משה**. (עיין עדות ה' נאמנה).

158. **שו"ת** ה"ר **שלמה נורצי**: מנטובה, שמ"ח, 4°.

159. **שו"ת** ה"ר **שלמה** בה"ר **שמעון דוראן** (הרשב"ש). תרל"ה שו"ת: ליוורנו, תק"ב, 2°.

160. **שו"ת** ה"ר **שם טוב** ב"ר **אברהם** (בן גאון ?) על עשר ספירות בקבלה: כ"י מינכען № $11/_3$.

161. **שו"ת** ה"ר **שמואל חזן**. כ"י: (צונץ גא"ע דהכ"ד הערה F).

162. **שו"ת** ה"ר **שמואל הלוי ן' חכים** או **חקאן**, כ"י. הובא בכנה"ג: (ש"י № 67 ועיין בקוה"ד ושה"ג שלי בשמו).

163. **שו"ת** ה"ר **שמואל די מודינא** (הרשד"ם) ב' חלקים הראשונים הנקראים פסקי הרשד"ם שו"ת על ד' טורים נדפסו בחיי המחבר. ח"א ש"י שו"ת: קושט', חש"ד (ש"י ורד"א № 750, F. אבל בש"י עם הגהות כ"י שבידי נמחקה מלת קושט' וכ' עליו: שאלוניקי, ש"ן. ורה"ס: דש"ן), 2°. ח"ב שע"ז שו"ת: שאלוניקי, שמ"ז (רד"א ורה"ס שם. אבל בש"י הנ"ל נכתב: ש"ן), 2°. ולהיות הדפוס רע ומוטעה מאד נדפסו שנית ע"י בנו מסודר כסדר הטורים עם הקדמה גדולה והם: רמ"ח שו"ת בדיני טוא"ח וי"ד עם מפתח ולוח הדינים בראשו, ורנ"ד שו"ת בדיני טוא"ה ועם מפתח כנ"ל: שאלוניקי, ברש"ן, 2°. תס"ד שו"ת בדיני טוח"מ עם מפתח כנ"ל: שם, השנ"ה לפ"ק. שם, תקנ"ח, 2°. [ופירשט ח"ב דשל"ט בקצת שנויים].

164. **שו"ת** ה"ר **שמעון** בה"ר **יחיאל קאסטילאץ**, כ"י. ורבים מהם היו לה"ר חיד"א בכ"י כמ"ש בשג"א ל"ה ובשה"ג שלי ה"א בשמו ע"ש.

165. **שו"ת** ה"ר **שמעון זרחי אבד"ק טאוריג**: כ"י נכדו פה ווילנא.

166. **שו"ת** ה"ר **שמריה ושיטות בגמרא**. (ש"י № 71 בשם השה"ק דמ"ט ע"ש).

167. **שאלת חכם**. הרופא ה"ר נפתלי הערץ ב"ר מורי כ"ץ שלעזינגר. בענין הלנת המתים: פפד"א, חש"ד, 8°.

168. **שאלת חכם**. (עי' קנה אברהם).

169. **שאלת החכם** אני תשובה בטבע היסודות ואיכותם וכו' לחכם קראי: כ"י ליידען № $52/_4$.

170. **שאלת** ה"ר **יוסף קארו** (מרן הב"י) בענין קבורת הצדיקים בא"י ותשובת ר"ש ן' **אלקבץ הלוי** ע"ז: כ"י רד"א № 1142, F.

171. **שאלת הכהנים תורה**. ה"ר **רפאל** ב"ר **יקותיאל זיסקינד הכהן**. חי' על ש"ס סדר קדשים: אלטונא, תקנ"ב, 2°.

172. **שאלת הנשמה**. ה"ר **ישראל** ב"ר **יוסף הכהן**. מאמר על הנשמה בא"י שו"ת: לובלין, שכ"ג, 16°. (ופירשט ח"ב דקפ"ב: שכ"ז). שם, שפ"ג, 8°. (רד"א № 363, O. ואולי הוא הנ"ל וצ"ל: שכ"ג). עוד כנ"ל בל"א ע"י ה"ר **יצחק** ב"ר **חיים**: פראג, שנ"ח, 8°. (ועיין צונץ גא"ל דף ר').

173. **שאלתות** דרב אחאי גאון . שאלות בדינים מכל מצות התורה עם תשובותיהן ומסודר כסדר התורה עם מפתח הדינים בסופו : ד"ו , רנג"ו , 2° . (ועיין ג"כ שאילת שלום) . עוד עם פי' ה"ר שלמה ב"ר שבתי עד פ' כי תבא ומשם ואילך פי' ה"ר יהודה ב"ר בנימן : כ"י רד"א q, 624 № .

174. **שאר ישוב** . (עיין פי' שיר השירים) .

175. **שאר ישוב בנך** . (עיין מנחת יהודה) .

176. **שארית יהודה**. ה"ר יהודה טאיטאצק. באור על הב"י בטור י"ד וחי' גפ"ת בתוס' דברי שארי פוסקים שלא הביא הב"י ואח"ז שו"ת ה"ר יוסף טאיטאצק : שאלוניקי , השנ"י , 4° .

177. **שארית יהודה** . ה"ר יהודה ליב מ"מ ומ"ץ ביאנאוויץ . באורים על הל' מליחה ותשו' ופסקי הלכות בכל חלקי הש"ע וחי' גפ"ת : ווילנא , תר"א , 4° .

178. **שארית יהודה**. ה"ר שלמה יהודה ליב הכהן רפאפורט . הצלת ישראל ע"י מרדכי ואסתר באגרת שיר ושיחה בד' מחלקות : ווין , 1827 , 8° . ונדפס גם לבכורי העתים לשנת תקפ"ח .

179. **שארית יוסף** . ה"ר יוסף ן' וירגא . (וכ' בראש הספר שבראשונה קרא לו שבט מישור ואח"כ שינה שמו) . על דרכי הגמרא וכללי הסוגיות שלא נזכרו בס' הליכות עולם וס' כריתות : אדרינאפול , שי"ד , 4° . ועם מפתח בסופו : מנטובה , שמח"ה , 4° .

180. **שארית יוסף** . ה"ר יוסף ב"ר מרדכי גרשון כ"ץ מקראקא . שו"ת ובאורי מרדכי סדר נזיקין ומס' ברכות והלק"ט וסדר מועד ועל קצת מטור ח"מ : קראקא , ש"ן , 4° . ורק חלק השו"ת לבד : פיורדא , תקכ"ז , 4° .

181. **שארית יוסף** . ה"ר יוסף ן' צאייאח . בחכמת הצירוף ופי' ס' יצירה . וה"ר חיד"א ראהו בכ"י , כמ"ש בשג"ג י' נ"ז ושה"ג שלי ת"א בשמו .

182. **שארית יוסף** . ה"ר יוסף ב"ר ש"ט בן ישועה חי . על מלאכת העבור והשבון לוחות והדפי היממעאלים והנוצרים והלכות שחיטה והכל בשיר שקול: שאלוניקי,רפ"א, 8°. [ודע כי בק"ד q, 832 № כתוב : עם פי' המחבר . אבל בש"י עם הגהות כ"י שבידי נ"ב : בלי פירוש] . עוד ככ"ל עם פי' רחב לה"ר דניאל ב"ר פרחיה הכהן וסימני הפרשיות בחרוז לאחיו ה"ר שמואל הכהן: שאלוניקי, שכ"ח , 8° . [וכראא"ס № 1361 נלוה לו : ס' ארחות חיים ובאור לוחות אלפונסו בל' ספרד לר"א זכות . ואולי נדפסו ג"כ ביחד] .

183. **שארית יוסף** . (עיין דעת זקנים) .

184. **שארית יעקב** . ה"ר יעקב ב"ר יואל מבריסק דליטא . חי' עה"ת וח"מ ועל אגדות בקצת מס' הש"ס : אלטונא , תפ"ז , 4°.

185. **שארית יעקב** . ה"ר יעקב ב"ר משה מליסא . כל דיני התפלה: ד"א, יראת"י, 8° .

186. **שארית יעקב** . ה"ר יעקב ב"ר שלמה מאטאלון . דרושים ועמו ס' תולדות יעקב באורי מאמרי רז"ל : שאלוניקי , אשכו"ל, 2° .

187. **שארית יעקב** . ה"ר ישראל יעקב בה"ר יו"ט אלגאזי . דרושים ע"ס ויקרא במדבר ודברים ובסופו פני שבת דרושים ופי' הגדה ש"פ (ואח"ז ס' מענה לשון עיין זה) : קונשטנטינא , תקי"א , 2° . ובלי פני שבת הנ"ל : ליוורנו , תקו"ם (וי"א : תקי"ם) , 2° .

188. **שארית יעקב** . קבלה לה"ר משה דוד ואלי : כ"י יוא"ל .

189. **שארית יעקב** . דרושים ופשטים עה"ת וח"מ , לא נודע למי : כ"י רח"ם № 797 .

190. **שארית יעקב** . (עיין שמע יעקב) .

191. **שארית ישראל** . ה"ר ישראל ב"ר משה נגארה . פזמונים ושירים ותחנות שנשמטו מס' זמירות ישראל : ד"ו , חש"ד, 4°. [ולדעת רמש"ש לא נדפס כלל כ"א נמצא באמ"ד כ"י . עי' המזכיר א' № 256] .

192. **שארית ישראל**. ה"ר ישראל נחמן ב"ר יוסף דראבינשער . שו"ת , ונדפס : (תג"י י' ק"כ) .

193. **שארית ישראל** . ה"ר ישראל ריז ב"ר יצחק איצק סג"ל . חי' גפ"ת על כמה מס' : ברלין , תקמ"ז , 2° .

194. **שארית ישראל** . ה"ר מנחם מן ב"ר שלמה הלוי . ספורי קורות ישראל אחר היוסיפון ונכלל בו ס' קול מבשר לר"י ן' עקרא על עשרת השבטים וראשי גליות והגאונים והרבנים עד זמנו ה"א ת"ק בל"א ונקרא ג"כ כתר מלכות או ח"ב מס' יוסיפון: ד"א, תק"א , 4° . שם, תק"ג , 8° . פיורדא , תקי"א . שם, תקי"ז, 4° . ד"א, תקל"א, 8° . [ועתה ראיתיו ד"א משנת תקל"א הנ"ל וכ' בשער : «נדפס שנית» . ומעבר לשער כ' המדפיס ה"ר קאשמן ב"ר יוסף ברוך מ"ס שהס' הזה נדפס אצלו זה «לערך» שלשים שנה וכו' וכו' . ובסופו הוסיף פרק אחד לספר מה שקרה לאחב"י

בעולם בכלל ובק"ק אמ"ד בפרט משנת תק"א עד ועם שנת תקל"א ע"ש וסמי מכאן ד"א , תק"א, 4°. ועי' יוסיפון ומ"ש שם]. דיהרנפורט 1799 , 4° . עוד כנ"ל בלשון הקודש לחה : זאלקווא : . . לבוב , תקמ"ד (וי"א : תקס"ד . ואולי ד' שני) . ווילנא , תקע"ח , 8° . עוד כנ"ל בלה"ק ובסופו משא דמשק (להר"א מענדיל מאהר) ספור עלילה נוראה על היהודים בדמשק ורודוס בשנת ת"ר לפ"ק: חמו"ד (לבוב) . ק"ב , תרי"ח , 8° .

195. **שארית ישראל** . ה"ר משה ב"ר אליהו ישראל רב ברודים . דרושים : שאלוניקי , ז"ה השע"ר 2° .

196. **שארית ישראל** . קובץ שירים יותר מד' מאות בכתיבה מזרחית : כ"י שד"ל ועי' כ"ת ד' דס"ו . וכמבוא למחזור כמנהג בני רומא כ' שהוא לר"י נגארה וכולל שירים אחרים שלא נדפסו עוד ע"ש דע"ז .

197. **שארית ישראל** . (עיין זרע ישראל , מעשה נסים) .

198. **שארית נפש** . ה"ר שאול הלוי מורטירא . על השארת הנפש , כ"י : (פירבט ח"ב דשנ"א) .

199. **שב יעקב** . ה"ר יעקב ב"ר בנימן הכהן אבד"ק פפד"ם . שו"ת כסדר הטורים, ב"ח : פפד"ם , תק"ב , 2° .

200. **שב שמעתתא** . ה"ר אריה ליב ב"ר יוסף הכהן . פלפולים בשבע שיטות בש"ס וכל שיטה נחלקה לכמה פרקים עם הקדמה ארוכה והקדמה לה"ר זנוויל ליב (בע"ס שלמה מול אדר) ונשמטה בשאר דפוסין : לבוב, תקס"ד . זאלקווא , תקצ"ה . לעמבערג, תקצ"ח . ווארשא , תר" . . . חמו"ד (ק"ב , תרי"ז—ח') , 4° .

201. **שבולי לקט** . (עיין שם אהרן) .

202. **שבועות המשנה** . ה"ר שמואל ליב קוידער . חי' על מס' שבועות . מזכירו בספרו עולת שמואל : (שי"ג) .

203. **שבועת יצחק** . (עיין אלף המגן) בנוספות.

204. **שבות יהודה** . ה"ר יהודה נגאר . פי' על המכילתא ונדפס עמה ובסופו השמטות : ליוורנו , תקס"א , 2° .

205. **שבות יעקב** . ה"ר חיים אבואלעפיא . פי' על מאמרי עין יעקב ח"ב ובסופו השמטות לספרו יוסף לקח על בראשית : אזמיר , פדי"ת , 4° .

206. **שבות יעקב** . ה"ר יעקב ב"ר יוסף רישר . כללי דיני מיגו וקונט' הספקות : פראג , תמ"ט , 2° .

207. **שבות יעקב** מהנ"ל . שו"ת ג' חלקים : ח"א קפ"ב שו"ת כסדר הטורים ובסופו פאר יעקב חי' גפ"ת על מס' ברכות וב"ק וכתובות וגיטין : האללי , ת"ע , 2° . ח"ב שו"ת ומהדורא בתרא לח"א הנ"ל על א"ח ונלוה לו כללי דיני קים לי ודיני ס"ס : אופיבאך , תע"ט , 2° . ח"ג שו"ת כנ"ל ובסופו קונט' לא הביט און ביעקב תשובות להשגות בע"ס ארח מישור , חק יוסף , עטרת צבי עליו : מיץ , תקמ"ט , 4° . (ועם הגהות כ"י : לעדנער ע' 653) .

208. **שבח והודאה** . דרוש לה"ר יחזקאל סג"ל לנדא על הנלחמה יאזעף השני בלכדו עיר בעלגראד : פראג , תק"ן , 8° .

209. **שבח והודאה** . תפלות על נצחון אנשי המלחמה : לונדון , תקס"ו , 8° .

210. **שבח הימים** . ה"ר אליהו ב"ר רפאל שלמה . שיר לכלולת ה' יוסף אליהו אהרן לאטים : ליוורנו , תקמ"ד , 8° .

211. **שבח הנשים** . (עי' שיר המעלות לדוד) .

212. **שבח פסח** . (עיין הגדה ש"פ) .

213. **שבח תודה** . (עיין מחזור מנהג אלגזייר) .

214. **שבחא דמטרוניתא** . ה"ר מנחם די לונזאנו . שיר שקול לליל שבת ל"ב בתים : כ"י רר"א № 1011, q .

215. **שבחי האריז"ל** . מספר שבחיו נוראותיו והנהגותיו מיום לדתו עד יום מותו . נדפס פ"ר (ועיין סדר לידת האריז"ל) .

216. **שבחי הבעש"ט** . ה"ר דוב בער ב"ר שמואל שוחט . ספורי נסים ונפלאות ומעשים נוראים ומבהילים אשר פעל ועשה ה"ר ישראל בעל שם טוב ב"ר אליעזר ז"ל ואשר קרו לו מיום לדתו עד יום מותו : ברדיטשוב , תקע"ה : קאפוסט , תקע"ה . הרובשוב , תקע"ז . פולנאה , תק" . . זאלקווא , 1850 . וגם חמו"ד חמ"ד וחש"ד וו"ז פ"ר , 4° וגם 8° . עוד כנ"ל בל"א : ברדיטשוב , חש"ד , 4° וו"ז פ"ר .

217. **שבחי** ה"ר חיים ויטאל . נאספו ונדפסו ע"י ה"ר אהרן ב"ר יונה : חמו"ד (אוסטרהא , תקפ"ו) , 8° , וו"ז פ"ר .

218. **שבחי ירושלים** . ה"ר יעקב כ"ץ ב"ר משה חיים ברוך . על הכותל מ"י וכל ערי' ומסורת האריז"ל למהרח"ו על מקום קברות הצדיקים וקונט' פרשת אלה מסעי יבן

נושן לא' קדוש שנסע לא"י בשנת רפ"א ורפ"ב וכתב כל דברי מסעו, ובסופו לקוטים מס' מסעות ר' בנימן הנוגעים לגבול א"י ובבל: ליוורנו, תקמ"ה. לבוב, מבש"ר סו"ב. ווילנא, תקע"ז. ווארשא, 1840, 8°. זיטאמיר, תר"ך, 12°.

219. **שבחי תודה**. ה"ר מלאכי הכהן. סדר התפלות לתענית כ"ב שבט בליוורנו על הצלת הרעש: ליוורנו, תק"ג, 8°.

220. **שבט אלוה**. ה"ר מרדכי ב"ר שלמה פלונגיאן. ספור מקרה נורא מעלילה דם ומות נקי ונקמת ה' בשופטים ועדי שקר [אל המקרה הזה מרמז בקצרה גם בעל נאדר בקדש על חוכת הלבבות בסופו]: ווילנא, תרכ"ג, 8°.

221. **שבט אפרים**. (עיין שער אפרים).

222. **שבט בנימן**. ה"ר בנימן פונטרימולי. הל' שטרות עם נוספות מבנו ה"ר חייא: שאלוניקי, תקפ"ד, 2°.

223. **שבט בנימן**. ה"ר שמואל ב"ר עזריאל מלנצבורג. חי' על קצת מס'. מזכירו בהקדמת ספרו עמודי עולם: (זנ"ל ש' כ"ה).

224. **שבט לגו חסר לב**. (עיין אבן בחן).

225. **שבט לגו כסילים**. (עי' ס' השמוש להלן).

226. **שבט יהודה**. ה"ר אברהם ישראל פילזארו. באור נבואת יעקב אע"ה ליהודה בנו להוכיח שלא נתאמתו עדיין ויתאמתו לעת כי יבוא שילה ב"ב: (תג"י א' נ"ה וכ' שנמצא בכ"י די רוסי ואנכי לא ידעתי מקומו איה).

227. **שבט יהודה**. ה"ר יהודה עייאש. חי' על קצת ש"ע י"ד ובסופו לקוטים וסו"ת בדיני ש"ע י"ד: ליוורנו, תקמ"ג, 2°.

228. **שבט יהודה**. הרופא ה"ר שלמה ן' וירגא. יספר בו צרות רבות ורעות שעברו על ישראל בארצות העמים כפי שמצא בסוף א' מספרי זקנו ה"ר יהודה ן' וירגא ז"ל וז"ז ואשר ראו עיניו וגם קצת ויכוחים על הדת וענין ביהמ"ק וכהן גדול והנשיאים וענין עבודת כהן גדול ביום הכפורים וקרבן פסח עם הוספות לה"ר יוסף בנו בעל ס' שארית יוסף (עיין זה לעיל): חמו"ד (אדריאנופל או קונשטנטינא), חש"ד (ש"י—י"ד). סביוניטה, חש"ד. פראג, שס"ט, 4°. ד"א, שצ"ת, 8°. עוד עם תוס' מגלה עפה להש"ך, עיין זה: ד"א, ושק"ט. שם, ת"ס. שם, תס"ט. (עם הגהות הר"י עמדין, כ"י: רש"ר ע' 1005). הוראדנא, תקס"ט. זאלקווא, תקס"ט. שקלאוו, תקע"ה. ווארשא, תר"א. לבוב, תר"ה—ו', 8° גם 12°. עוד כנ"ל מוגה היטב ע"פ כמה דפוסין וכ"י ועם מ"מ הפסוקים ומבוא בראשו ונוספות הרבה בסופו והם: א) תחנה לה"ר יוסף ן' וירגא. ב) מכתב דון חסדאי קרשקש אל קהלות אויניון. ג) מכתב ה"ר שמואל צרצה הנמצא בס' מקור חיים, כ"י. ד) קינה על גזירת ספרד. ה) מפתח לשמות אנשים ועריס וארצות כסדר א"ב מאת ה"ר מאיר ב"ר דוד ווינער (כנ"ל מהנ"ל גם בל"א): הנובר, תרט"ו. חמו"ד (ק"ב, תרי"ח), 12°. עוד כנ"ל בל"א: קראקא, שנ"א. ד"א, ת"ח. זולצבאך, תג"ט, 4°. עוד בל"א ע"י ה"ר אליקים ב"ר יעקב ש"ץ מקמארנא: ד"א, ת"ס, 8°. עוד כנ"ל בל' ספניא ככתבם: ד"א, תס"ו, 8°.

229. **שבט יוסף**. תפלות לתחנות ווילהעלם החמישי: ד"א, תקכ"ז, 8°.

230. **שבט הלוי**. ה"ר יצחק הלוי הורוויץ אבד"ק קראקא. השגות על קצת ס' כרתי ופלתי בתוקף גדול והספד ה"ר אברהם בן הגר"א ז"ל על מות אביו הגר"א ובסופו קונט' הגהות בעל בית מאיר על שו"ת הרמ"ש, כ"י: (שי"ג).

231. **שבט מוסר**. ה"ר אליהו ב"ר אברהם שלמה הכהן דיין באזמיר. תוכחת מוסר נ"ב פרקים ואח"ז מכתב ה"ר משה ב"ר יואל מווילנא ובסופו דרוש לתשובה ומאמרים השייכים לתשובה (ויש קורין להם לקוטים למדרש תלפיות שלו) ופי' על אבינו מלכנו ופיוט אדיר ונאור ולמענך אלהינו בהושענות מ"ס: קונשטנטינא, שמ"ע בנ"י, 4°. שם, נחל"ת, 8°. שם, יפד"ה א"ת נפ"ג, 8°. עוד כנ"ל בהשמטות כל הנוספות הנ"ל: ד"א, בע"ת. ווילמ"ד, תפ"ד (וי"א: תפ"ב). ד"א, תצ"ב. קושט', תצ"ח. ווילמ"ד, תצ"ח. זולצבאך, תקכ"א. פיורדא, תקמ"א. ווילנא והוראדנא, תקע"ט. ירושלם, תרכ"ג, 4° וז"ז. עוד כנ"ל ועם ל"א: ד"א, תצ"ב. פיורדא, ... 4°. עוד כנ"ל בל"א לבד: ווילמ"ד, תפ"ו. פיורדא, תקי"ג. דיהרנפורט, תקס"ד, 4° וז"ז.

232. **שבט מוסר**. (עיין ס' השמוש להלן).

233. **שבט המוסר**. (עיין בית הלוי).

234. **שבט מיהודה**. ה"ר פינחס ב"ר יהודה מ"מ בפלאצקי. פי' על משלי: ווילנא, תקס"ג, 4°.

235. **שבט מישור**. ה"ר יצחק פרחי. פרקי מוסר ומידוסים: קושט'... (תג"י י' רכ"ד).

236. **שבט מישור**. (עיין שארית יוסף).

237. **שבט מישראל**. ה"ר יעקב ישראל מ"מ בקרעמעניץ. דרושים לבאור ס' תהלים: זאלקווא, תקל"ב. שם, תק"מ, 2°.

238. **שבט עברתו**. ה"ר שלמה ן' וירגא הרופא. ספור התלאות אשר מצאו את אבותינו בכל תפוצות הגולה. נזכר בספרו שבט יהודה הנ"ל סוף סי' ג' ובסי' ס"ד.

239. **שבטי יה**. קבלה לה"ר משה דוד ואלי: כ"י יוא"ל.

240. **שביל היושר**. ה"ר נפתלי הירש ב"ר יהונתן הלוי. פסקים על הדרך עלך בס"ס: זאלקווא, בעת"ו, 4°. (ועיין נתיב הישר).

241. **שביל הישר**. ה"ר שאול שיסקעס מווילנא. באור סביב הרי"ף להלכה עד האחרונים: ח"א, ברכות שבת עירובין: ווילנא, תקצ"ט, 2°. [ועל יתר החלקים כ"י: קנין המדפיסים הגבירים ראם].

242. **שביל הישר**. (עיין נתיב הישר, תקנתא דמשה).

243. **שביל התלמוד**. (עיין נחלת אריאל).

244. **שבילי אמונה**. ה"ר חנניה אלחנן חי הכהן. (עיין לקח טוב סי' 372 ובמלואים).

245. **שבילי אמונה**. ה"ר מאיר ב"ר יצחק אלדבי הרופא. להשיר את האדם אל האמונה בדרך חכמה ונחלק לעשרה נתיבות וכל נתיב לכמה וכמה שבילים: ריווא די"ט, שי"ט, ד"א (?), שכ"ז. שם, שפ"ז, 4°. ד"א, תס"ח. נאווידוואהר, חש"ד. זאלקווא... לבוב, תקס"א. ווילנא, תקע"ח. סדילקאוו, תקב"ץ, 8°. (ועם הגהות הר"י עמדין: כ"י נעדנער ע' 521).

246. **שבילי דוד**. ה"ר דוד יהודה זילברשטיין. על ספר תורת אלהינו: ירושלם, תרכ"ג, 4°.

247. **שבילי דוד**. מהנ"ל. על ש"ע א"ע: ירושלם, תרכ"ג, 2°.

248. **שבילי דירושלים**. ה"ר יצחק ב"ר יוסף חילו. אגרת מעניני א"י שעלה בשנת הנ"ג מעיר לרידא בארגון לדור שם הוא וביתו, כ"י כרמולי. והעתיקה גם לצרפת והדפיסה בס' מסעי א"י: בריסעל, 1847, 8°. (תוס' עק"ד תר"ח דתת"ח).

249. **שבילי עולם**. ה"ר שמשון בלאך הלוי. תכונות כל ארצות תבל אויכן ואנהיכן ימיכן ונהרותיכן אמונות תושביכן ומספרם ודתיהם מנהגי ממשלתם ולשונותם ומעלליהם. ח"א (אזיא): זאלקווא, תקפ"ב. ח"ב (אפריקא): שם, תקפ"ח, 8°. עוד כנ"ל ועם מפה לח"א: ווארשא, תרט"ז—י"ז, 8°. עוד כנ"ל ח"ג על קצת אירופא (שפאניען ופורטוגאל) ואח"ז קונט' נדחי ישראל על היהודים בארץ כוש ושבא ומכתבים שונים ובסופו תולדות יוסף בן מתתיהו הכהן ונדפס בשם הכולל זהב שב"ה: לבוב, תרט"ו, 8°: עוד כנ"ל על כל ארצות אירופא ע"י ה"ר אברהם מענדיל מאהר ד' חלקים. ח"א: לבוב, תרט"ז, 8°. וח"ב: שם, תרי"ז, 8°. ויען שנאסר החלק הזה מטעם הממשלה נדפס שנית בשנויים והוספות: שם, תר"ך, 8°. [ועוד ב' חלקים בכ"י או לא הוכרו עוד].

250. **שבילי דרקיע**. ה"ר אליהו ב"ר חיים הכהן העכים. באור על הל' קדוש החדש להרמב"ם ועל חכמת החשבון והמדידה: פראג, תקמ"ה, 4°. (ועם הגהות כ"י: רשי"ר ע' 448).

251. **שבילי דרקיע**. (עיין משניות עם פי' תפארת ישראל).

252. **שבילי תהו**. געראררום ווטלטויק (?): ד"ו, 1539, 4°.

253. **שבילי תורה**. ה"ר שלמה ב"ר יהודה ליב דיין באפטא. חי' על ש"ע אה"ע הל' גיטין: חמ"ד (ווארשא), תקס"ה, 4°.

254. **שבילי תרומה**. (עיין ס' התרומה).

255. **שבירת לוחות האון**. ה"ר דוד אוז בר"י מק"פ (קרעפעלד ?), (וי"א ה"ר יעב"ץ). תשובות על מכתבי ספר לוחות העדות: זאלקווא (אלטונא), יוש"ר (—תקי"ט ?), 4°. (ועם הגהות כ"י: נעדנער ע' 62).

256. **שביתת יום טוב**. ה"ר יום טוב אלנקוה. קצת שו"ת על ד' טורים וקצת חי' גפ"ת ולשונות הרמב"ם והטורים ובסופו קצת דרושים: שאלוניקי, משח"ר, 2°.

257. **שבלי הלקט**. ה"ר צדקיה ב"ר אברהם הרופא. דינים ומנהגים מלוקטים השייכים לטור א"ח ונחלק לי"ב כללים וקפ"א סימנים: עם לוח בסופו: ד"ו, רנ"ו, 2°. דובנא, תקנ"ד. שאלוניקי, אשר"י אד"ם (תקנ"ו), 4°. [ובכ"י יה"ש נמצא בו גם פי' תפלות השנה ופי' ההגדה וטעמי מנהגים, עי' ציון תר"א דס"ה הערה ה'. ובכ"י ליידן ח"ב № 13/3 נמצא קצת ממנו בהל' אבלות ע"ש. אבל ה"ר חיד"א ראהו בכ"י גדול יתר מאד מהנדפס ומסודר בערוגות ושבלים

וכו שע"ב סימנים כמנין שב"ע שבלים הטובות והנדפס הוא קצור ממנו ובסופו הל' אבל ומילה וציצית ותפילין כמ"ש בשג"א ג' ב' ושה"ג שלי ח"א בשמו. אף הוא ראה ח"ב ממנו בכ"י כולל קע"ב סימנים בדיני או"ה ובאחרי דינים ואינו מסודר בערוגות ובשלים כח"א ויש בו תשובות רבות מהראשונים ותשו' רבות והל' נדה לרש"י תשו' להרגמ"ה ומהר"ם ב"ב. עי' שג"ב ג' ז' ושם ש' כ"ש. ול"א ג' כ"ד ושם ש' כ"ה ושה"ג שלי ח"א בשמו וח"ב במקומו. ב' חלקים אלה כ"י רח"ם 9—798 №. וח"ב לבד בדיני ש"ע י"ד ואה"ע וח"מ והל' סופרים: כ"י רד"א № 625, q.

258. **שבלת הלקט**. פי' עה"ת לה"ר **אברהם**: (ול"א ל"ד ושה"ג שלי במקומו).

259. **שבלת של לקט**. ה"ר **משה** ב"ר **מרדכי זכות**. סודות על כל ספרי תנ"ך בקבלה ע"פ גורי האריז"ל: (ול"א כ"ו ושה"ג שלי במקומו): ונמצא ממנו עה"ת ושיה"ש בכ"י רח"ם № 800. ועד ס' ויקרא בכ"י רד"א № 904, F.

260. **שבע חקירות** לה"ר **ישמעאל** ב"ר **מרדכי מוואלמונטיני**: כ"י שד"ל.

261. **שבע מסכתות** קטנות ירושלמיות. הוציאם לאור עם פי' קצר ה"ר **רפאל** ב"ר **שמעון קירכהיים**: פפד"מ, תרי"א, 8°.

262. **שבע פתילות**. ה"ר **משה פראנקפורט** ב"ר **שמעון דיין באמ"ד**. קצור מספר מנורת המאור: ד"א, תפ"א. סדילקאוו, תקצ"ו, 8°.

263. **שבע רצון**. (עיין מלא רצון, עמק המלך).

264. **שבע תפלות** שהתפללו הנערים בביה"כ בטארנופול בכל יום עם ק"א: חמו"ד, 8°. עוד ככ"ל עם הקדמה בל' פלניא ע"י ה"ר **יעקב טוגנדהאלר**: ווארשא, חש"ד, 12°.

265. **שבעה משקין**. ה"ר **שמואל חיים** ב"ר **אברהם נייגאס**. על ז' ענינים. ד' מהם נכללו בדרוש לפ' וישב בריב יוסף ואחיו וע"ד אשת אדוניו. ה) סוד דוד ובת שבע. ו) מה זו דנוטל א' מל"ג ושלים. ז) כמה כח הנטוע לקדש מ"ה גפנים: פפד"מ, תקי"ד (וי"א: תקל"ד), 4°.

266. **שבעה נתיבות התורה**. (עיין סתרי תורה).

267. **שבעה עינים**. ה"ר **גדליה** ב"ר **דוד** ן' **יחייא**. חקירות על שבע מדות בל' נח ונעים ע"ד מליצת ס' בחינת עולם: קושט', תש"ד. ד"ו, חש"ד, 8°.

268. **שבעה עינים**. כולל חי' הרמב"ן לפ' זה בורר ומס' מכות וס' הזכות לו להגן על הרי"ף מהשגות הראב"ד במס' יבמות כתובות גיטין. אח"ז ב' שו"ת לר"י **אבוהב** וא' לה"ר **יצחק** ן' **זייאת** וא' למהר"י **די ליאון** ויכוח גדול ותשובת ה"ר **אברהם בולאט** תלמידו. נאספו והובא לביה"ד ע"י ה"ר **יעקב לונדון**: ליוורנו, תק"ה, 4°.

269. **שבעה עינים**. (עיין גדולים מעשה צדיקים, במלואי האוס"ף).

270. **שבעה** (כ"כ בשער ד' קושט') **שיטות להרשב"א**. חי' מס' שבת ר"ה (וחי' מגילה סוכה **להריטב"א**) יבמות נדרים וב"ק (רק עד דף ס"ז. ועיין חידושים): קושט', והביאותי"ב (ת"פ. ובהסכמה: סב"ת: ת"פ). ברלין, יוש"ר, 2°. עוד ככ"ל בשם חי' **הרשב"א** על שבע שיטות והם חי' ברכות שבת ר"ה וחי' סוכה **להריטב"א** מגילה חולין נדה: ברי"ן, תקנ"ח, 2°. [וחי' ר"ה אשר בם הם רק קצור ותושב מחי' **הרשב"א** כ"י: בג"א ש' י"ז ושה"ג שלי בשמו].

271. **שבעה שערים**. מוסר עם ל"א לה"ר **שמואל** ב"ר **מרדכי פופרט**: אלטונא, תצ"ו, 8°.

272. **שבעים פנים לתורה**. מובא בס' מגן דוד להרדב"ז: (סה"ד שב"ה). ובע"ס מקנה אברהם מיחסו **לר"ש בן יוחאי** ע"ש בשער ב' צורת האותיות אות ת'.

273. **שבעים שמות** של המלאך וענינו מרכבת יחזקאל עם שמות נוראים: כ"י רד"א תקמ"ב. ואולי ק"ד № 315, 0.

274. **שבעים ושנים יריעות** היכל בעל ע"מ (עשרה מאמרות?) מובא בס' ויקהל משה דרד"א: (סה"ד שכ"ה).

275. **שבעים תמרים**. ה"ר **ראובן דוד טעביל** ב"ר **יחזקאל טראפא**. פשטים בע' פנים על פסוק בכל עלב יהיה מותר: קראקא, שפ"ו, 4°.

276. **שבעים תמרים**. (עיין תמר דבורה).

277. **שבעת הימים** מהר"ב **אבן תבון** באור על קצת מו"נ במעשה בראשית: כ"י רד"א תקמ"ב ואולי הוא פי' קצר על מו"נ **לאבן תיבון** בק"ד № 1159, q.

278. **שבר בת עמי**. ה"ר **יוסף שבתי פרחי**. הפטרה לט"ב וביאור עליה פתרון ערבי וקינה על חנה וז' בניה הנקראת קוצית חנה: ליוורנו, תרי"ג, 8°.

279. **שבר גאון**. ה"ר **מנחם** ב"ר **שלמה**

המאירי . נזכר בס' מנות הלוי דקל"ט : (שג"ב כ"ד ושה"ג שלי במקומו) .

280. **שבר יוסף** . א' מחבורי ה"ר חיד"א שנשארו בכתובים . עיין תג"י ח' כ' .

281. **שבר יוסף** . כ"ר יוסף בכ"ר שמואל הקראי . דרושים אלקיים בדרך שו"ת : (אר"ץ) .

282. **שבר יוסף** . (עיין מצרף לחכמה) .

283. **שבר במצרים** . ה"ר רפאל מילדולה . (תחינות ובקשות בעת רוגז ?) קורות הרעש בליוורנו בשנת שב"ר והפלות לימים ההם : ליוורנו , שב"ר , 8° או 12° .

284. **שבר פושעים** . ה"ר יהודה ב"ר אליעזר פאפו . דברי ריבות על ה' יוסף שלמה בחברון על מאנו לתת חשבון הכסף שקבל . ירושלם , ברכ"ת , 8° .

285. **שבר פושעים** . ה"ר משה בר"י האגיז (המני"ח) . כתבי חרמות וכו' על נחמיה חייא חיון וכל המחזיקים בו ובפרט על ר"א מיכל קרדוזו ור"ש אאיליון : לונדון , עד"ת , 8° . (ודלא כרד"א 0 , 912 № ורובענס 0 , 849 : תע"ט) .

286. **שברי לוחות** . ה"ר מיכל ב"ר אלעזר מנעמרוב . דרשות על קצת פרשיות ובאור מאמרז"ל אל תקרי כך אלא כך בדרז"ל : לובלין , ת"ם , 4° .

287. **שברי לוחות** . ה"ר סעדיה ב"ר אברהם לונגו . קינות והספדים ובראשו סדר זמנים על גדולי הדורות וחבוריהם : שאלוניקי , דש"ן , 8° .

288. **שברי לוחות** . הוא שער שברי לוחות מס' מסרת המסרת לר"א בחור : פראג , ש"ו . קראקא , שנ"א , 8° .

289. **שברי לוחות** . (עיין אור תורה , ארון הברית , עשרה מאמרות) [פי' רות כ"י מינכען 70 הוא 71 נראה שמביא ספרו שברי לוחות ? : רמש"ש] .

290. **שבת** . (עיין חיי הנפש) .

291. **שבת אחים** . ה"ר דוד לאנדסהוט הרופא . חקירות על הנגף ורפואותיו : כ"י רר"א 0 , 533 № .

292. **שבת אחים** . ה"ר נחמן וה"ר שבתי בני ה"ר בנימן בישקא כ"ץ . חי' גפ"ת ונלוה לו קונט' שם עולם באורי מקראות ואגדות ובסופו חי' המסדר ה"ר יהושע ב"ר קלונימוס כ"ץ נכד ה"ר נחמן הנ"ל בשם נחל יבק : ווילנא , תקצ"ג , 4° .

293. **שבת אחים** . (עיין נתיבות לשבת . ס' כתובה) .

294. **שבת של מי** . ה"ר יעקב שמשון שבתי סיניגאליא . חי' על מס' שבת ובסופו השמטות ומפתחות בשם מוצאי שבת וב' חי' במס' מגילה . נלוה לו ס' יעקב לחק עיין זה : ליוורנו , תקס"ז , 2° .

295. **שבתא דמטרוניתא** . (עיין עומר מן) .

296. **שבתא דריגלא** . ה"ר צבי הירש ב"ר ירחמיאל האטש . דרושים והוא חלק מספרו עטרת צבי דרשות עה"ת : פיורדא , תנ"ג , 4° .

[ג"ח ילקוט חדש לקוטים מכל המדרשים והמפרשים שלא באו בראשונים וס' הכולל מכל המדרשים וזהר וש"ס בבלי וירושלמי וכל הפלוגתות ושני דעות , כ"י] .

297. **שבתות ה'** . ה"ר שמואל אבן שושן . דרשות על השבת : (ש"י) .

298. **שבתות ח'** . תפלת ערב ובקר וזהרים לשבת מנהג ספרד . ליוורנו , תקמ"ה , 8° .

299. **שבתות ה'** . (עיין יוצרות סי' 164 . עשרה מאמרות) .

300. **שגיון שמשון** . ה"ר שמשון כהן מודון . תפלה על הגלות ועל הפדות בשי"ן תיבות המתחילות כולן באות ש' ונקראה ג"כ בקשת שי"ן שינין , כ"י : (כ"ח ב' דקי"ד ע"ש) .

301. **שד יהיר** . כ"י יוא"ל ולא פורש מהותו ולמי הוא .

302. **שדה הארץ** . ה"ר אברהם ב"ר שמואל מיוחס . ג' חלקים א' משו"ת וחי' ש"ס והרמב"ם והרא"ש ולקוטי פוסקים וא' מדרושים : (ב"ו קי"ב ושה"ג שלי במקומו) . וי"א ב"ח עה"ת ונדפס בשאלוניקי , תקמ"ד—נ"ח , 2° . וח"ג שו"ת על ד' ש"ע וחי' גפ"ת והרא"ש ולקוטים על הפוסקים וחי' הרמב"ם וטור וב"י : ליוורנו , תקמ"ח 2° .

[וכ' בהקדמתו שחיבר ס' דגלי אהבה פי' ע"ס דרך עץ החיים להאריז"ל ונכלל בו ס' אור הישר להר"ס פאפירש ז"ל . וס' המאור הקטן ע"ס עץ חיים וס' שיח השדה ע"ס הכוונות להאריז"ל] .

303. **שדה בדולח** . קבלה מעשית , לא נודע למי : כ"י די רוסי $541/_{14}$ № .

304. **שדה בוכים** . ה"ר יוסף דרשן דיינא מפוזנא ב"ר שלמה . מאמר על פרק שירה ותקון חצות בדרך דרוש וקצת לקוטים לאחיו ה"ר יצחק לעלובר : פפד"א , תל"ט , 8° .

305. **שדה חיים** . ה"ר מרדכי חיים ב"ר אשר זעליגסבערג . ס' מדות ומוסר ברי"ב סימנים : רעדלהיים , תר"ה , 8° .

306. שדה יהושע. ה"ר יהושע ב"ר ישראל בנבנשתי. פי' על מאמרי תלמוד ירושלמי. ע"ס זרעים: קושט', תכ"ב, 2°. וע"ס מועד נזיקין ונשים: שם, תק"ט, 2°.

307. שדה יער. (עיין נחלת בנימן).

308. שדה יצחק. ה"ר יצחק גואיטע. חי' גפ"ת כ' חלקים: ח"א חי' על מס' ברכות פסחים ביצה חגיגה מ"ק ור"ה תענית ומגילה: ליוורנו, אהב ה' שערי, 2°. וח"ב חי' על מס' כתובות סוטה מכות וחולין: שם, הר"י בשמי"ם, 2°. וח"ג וד': ווין, 1851—6, 2°.

309. שדה נפתלי. (עיין מלא רצון).

310. שדה צופים. ה"ר בצלאל רנשבורג. מפתח על מאמרי הש"ס המפוזרים בפי' הרא"ש שלא במקומן ונאספו פה יחדיו על סדר המס' והדפין והעמודים ונדפס עם הש"ס ד' פראג הקטנים: (ועיין תלמוד).
[וכ' בהקדמתו שחיבר ס' עמק סוכות על מס' סוכה וס' טהרות חולין על מס' חולין].

311. שדה צופים. ד' מאמרים בחכמת ישראל וקדמוניותיו. יצא לאור ע"י ה"ר מיכאל וואלף: לבוב, תר"ך, 8°.

312. שדה צופים. (עיין רמת שמואל).

313. שדה ושדות. ס' קבלה, לא נודע למי: כ"י די רוסי № 300.

314. שדי יתומים. הקנות חברה קדישא מגדלי יתומים בעיר אלטונא: אלטונא, תקכ"ו, 8°.

315. ס' השהם. ה"ר משה ב"ר יצחק הידוע בן הנשיא ממדינת אנגלטירא. על שרשי לה"ק. ומביא את הר"י בן חיוג ור"י ן' גנאח ואחרי קדמונים, ומבוא הס' נקרא בשם יסוד שערים: כ"י רד"א F № 999 ועיין צונץ גא"ל דקכ"ב.

316. שובה ישראל. ה"ר ישראל טעלים. תחנות ובקשות: ווילמרשדארף... 8°.

317. שובו אלי. ה"ר יעקב ב"ר יצחק צהלון הרופא. דרושים על ק"ש וברכותיה, כ"י: (זצ"ע י' י"א).

318. שובע שמחות. ה"ר בחיי ב"ר אשר. פי' על איוב ע"ד הרמב"ן ועם באור המלות מכ"י ישן ואחרי מפרשים ע"י ה"ר מאיר ב"ר דוד המבורג בשם דברי הגאונים: ד"א, תקכ"ח, 4°.

319. שודא דדייני. ה"ר משה זבות. להורות הדקך בספק הוראה למעשה. חובר במנטובה בהסכמת כל הישיבה וטובי העיר. מנטובה,

הזכו"ת, 4°. ועיין ול"כ כ' כ' ושה"ג שני מ"כ כללי ההוראה.

320. שווידש ליד. שיר על מעשי השווידן בפראג בל"א: פראג, חש"ד (אחר שנת ת"ח), 8°.

321. שוחטי הילדים. ה"ר ישראל ב"ר משה נגארה. דיני שו"ב בדרך שיר: קונשטנטיניא. בעת"ו. ד"א, בעת"ו. האג, תקל"ח, 8°.

322. שוחר טוב. מדרש —. (עיין מדרש).

323. שוחר טוב. כ' בקונטרס שם הגדולים לנכד מהר"ם שליסעלאט ז"ל: ר' משה כהן יסד ס' שוחר טוב עכ"ל. ולא נודע לנו מי הוא ולא מהות ספרו זה. עיין דברים עתיקים כ' דף ט'.

324. שוט לשון. ה"ר שלום בר"י כהן. תשובות על בקרת ספרו שרשי אמונה ע"י ה"ר יו"ט בנעט חרם: חמו"ד (אלטונא, תקע"ח), 8°.

325. שוט לסוס. (עיין ס' השמוש).

326. שולי המעיל. ה"ר אליהו ברא"ש הכהן דיין באזמיר. כ' בהקדמת ספרו מעיל צדקה ז"ל: ועשיתי חלק שני מהל' צדקה ע"ד שהביאם הרב בעל הלבושים וכו' ופלפלתי והדשתי בדבריו בשו"ת ע"פ הפוסקים המפלפלים בהל' צדקה וכו' וקראתי שם החלק הזה שולי המעיל וכו' ע"ש.

327. שולמית. ה"ר קלמן שולמאן. ספורי פלאי ארץ הקדושה ואראות קדש: ווילנא, תרט"ו. שם, תרי"ט, 8°.

328. שולמית ואייזעבא. ה"ר יוסף אפרתי מטראפלאוויץ. קינה ושיר מספד על מות הקיסר לעאפאלד השני עם ת"א: פראג, תקנ"ב, 4°.

329. שום שכל. בדקדוק לר' משולם בן שמואל: כ"י וואטיקאן, $402/_5$.

330. שום שכל. ה"ר שמעלקא ב"ר חיים שמש. באור על מסורת התורה: קראקא, חש"ד, 8°.

331. שום שכל. (עיין תורת האלהים).

332. שומר אמונה. (עיין האמונות והדעות).

333. שומר אמונים. ה"ר אליקים ב"ר איסרלין זאלדין. יסודות התורה ושרשי האמונה לתנוך הנערים: קאפנהאגן, 1787, 8°.

334. שומר אמונים. ה"ר יוסף אירגאס. ויכוחים על חכמת הקבלה בדרך שו"ת ובסופו מבוא פתחים, עיין זה: ד"א, תצ"ו.

זאלקווא, תקכ"ו, 4°. עוד כ' פרקים והקדמת הס' הנ"ל ובראשו פי' למצות והלכות בדרכיו ומצות גמ"ח ובסופו תקון למגפה וקצת תפלות: קיניגסבערג, תקכ"ז, 8°.

335. **שומר אמונים.** ה"ר משה ב"ר ישראל לנצבורג. ח"א פרפראות עה"ת וח"מ ופי' על מסרות בנגלה ונסתר ונקרא אמון פדגוג אמון מוצנע: אופיבאך, או"ר זר"ע, 4°.

336. **שומר אמונים.** ה"ר שלמה ן' אלקבץ הלוי. על יסודי הדת: (תג"י ס' י"ג).

337. **שומר אמונים.** ה"ר שמריה ב"ר אשר הכהן. פי' על אמן יהא שמיה רבא בקבלה: קאריץ, תקמ"ו, 4°.

338. **שומר אמונים.** (עיין שער שם ה' החדש, השערים).

339. **השומר אמת.** ר' אברהם חיים אראדי. כולל כל א"ח ומין כללי ופרטי דיני ס"ת ואביזרייהו כעין ג' ספרים נפתחים אמת ליעקב, לדוד אמת, אות אמת וקו"א שמור שארית: ליוורנו, תהד"ר, 8°.

340. **שומר הברית.** ה"ר יהודה ב"ר דוד דודזאהן. לכשרון מעשה המילה על סדר הנתות עם ת"א וכל הדינים והתפלות והברכות ובהמ"ז וכו': דאנציג, תר"ד, 8°.

341. **שומר הברית.** ה"ר שלמה ב"ר ישראל. סדר למוד בלילה לפני המילה: ד"א, חי"ת. שם, עד"ת, 8°. (ווענדנער: הדע"ת).

342. **שומר הברית.** (עיין לב דוד).

343. **שומר הברית והחסד.** סדר למוד ותקון סובבים: ליוורנו, תקס"ו, 8°.

344. **שומר ישראל.** ה"ר חיד"א. תפלות וסגולות ועניני למוד: ליוורנו, תקנ"ז. פיסא, תקע"ו, 8°. (ועיין עבודת הקדש).

345. **שומר מוסר.** ה"ר רפאל יאודה ישראל. לקוטי מוסר לאהבת ה': ליוורנו, תקנ"ו, 12°.

346. **שומר הפתח.** (עיין פתח עינים).

347. **שומר ציון הנאמן.** להרים קרן התורה והתעודה ולהסיר מכשול מדרך האמונה ונחלק לארבעה ראשים: א) חקירות. ב) חידושים ובאורים. ג) שו"ת. ד) משלים ומליצות. נוסד מחברת רבנים וחכמי מדע וכו' ע"י ה"ר יעקב עטטלינגר וה"ר שמואל ב"ר יוסף ענאך. מחברת ראשונה מכתב א'— ל"א מחדש תמוז תר"ו עד סוף שנת תר"ז: אלטונא, 4°. וככה יצאו לאור ב' מכתבים בכל חדש עד סוף שנת תרע"ז.

348. **שומר לראש.** (עיין פתח עינים):

349. **שומר שבת.** ה"ר דוד לידא ב"ר אריה ליב. כל דיני שבת מע"ש עד מו"ש בכללים קצרים: ד"א, תג"ל, 4°. שם, תס"ז. זאלקווא, חש"ד (תקמ"ד) 8°. עוד כנ"ל עם קבלת שבת ותפלת ערבית לשבת ושיה"ש עם פי' ראשון לציון למהר"ח ן' עטר: זאלקווא, תקס"ו, 8°.

350. **שומר שבת.** (עי' אביר יעקב. פני יצחק).

351. **שומרים לבקר.** תפלות והתחנונים לכל ימות החול בהסכמת הבוקר לכל מדינה ומדינה כמנהגה. (ועיין אשמורת הבקר, סדר שומרים לבקר). גם בל"א ע"י האשה מרת עלים בת ר' מרדכי מסלוצק שחיברה בדרך מסעה לא"י עם בעלה: ספד"א, תס"ד, 8° וו"ז.

352. **שונה הלכות.** ה"ר שלמה שלם ב"ר יהיאל אבד"ק ספרדים באמ"ד. באור ע"ס הלכות גדולות, ב"ח: ד"א, תקכ"ב, 2°.

353. **שונה הלכות.** (עיין מלא הרועים).

354 **ס' שופטים.** (עיין משנה תורה. תורה).

355. **שופטים בארץ.** ה"ר משה בה"ר יעקב חאגיז (המני"ח). תשובות ע"ס הקולות יחדלון לה"ר נחמיה חייא חיון, ונדפס עמו ועם הקדמה על תלמידי ש"ן שר"י: הענא, תפ"ו, 4°.

356. **שופריה דיעקב.** ה"ר יעקב מעארף. חי' גפ"ת: ליוורנו, תקמ"ז, 4°.

357. **שושן סודות.** ה"ר מאיר הלוי (הרמ"ה). הובא בשל"ה דע"ג ע"ש: (ש"י). עי' לפני זה.

358. **שושן סודות.** ה"ר משה ב"ר יעקב. [ודלא כמי שמיחסו להרמ"ה או להרמב"ן כי מוכח מתוכו ומשיר הנמצא בו שהוא להנ"ל. ועיין שג"א כ"ז ושג"ב ל"ו וסה"ג שלי במקומו, ועי' רד"א q 1061, №]. סודות עמוקים בפי' התפלה וזולתן ומספר הסודות כמספר שוש"ן: ד"ו, שוש"ן (? ש"י), קאריץ, תקמ"ד, 4°.

359. **שושן עדות.** ה"ר משה ברש"ט די ליאון. הזכירו בהקדמת ספרו שקל הקדש והרב הדרת קדש מזכירו בס' שמע ישראל: (תג"י מ' ג'). ובס' באורי בחיי ואתחנן סי' י"ז ועיין רשמ"ש 1850.

360. **שושן עדות.** (עיין עון הדורש)

361. **שושן עמק.** (עיין זכר רב).

362. **שושן הרפואות** למאישטרו ברנרדו דגורדון. ס' רפואות בז' חלקים ונעתק לעברי ע"י ר' יקותיאל ב"ר שלמה שנת הקמ"ז: כ"י רד"א № 1136, F. ובב'

רח"ס № 390 כ' נמלא מהעתק מאישטרו גואן דאורניאן הנקרא ביהדותו משה בן שמואל הסלעי דרוקמברא באויניק והיה בשנת הק"כ באשבילייא ע"ש .

363. שושנה . ה"ר אברהם ב"ר מרדכי אזולאי . באור על הזהר ח"א ונאבד , כמ"ש בשג"ג ק' ד' ושה"ג שלי ח"ב (עיין קבלה) .

364. שושני לקט . (עיין משפטי צדק, תהלים).

365. שושנים . ה"ר שמחה ראובן ב"ר חיים ליב ערעלמאן . פסוקי מקראות וקצת שירים בראשו וכוסו : ק"ב , כת"ר , 16° .

366. שושנים לדוד . ה"ר דוד ב"ר יעקב פארדו . פי' על משניות ג' חלקים : ד"ו , תקי"ב , 4° .

367. שושנת יעקב . ה"ר יעקב ב"ר אלחנן היילפרין . תחבולות לדעת כל מספר שיחשוב אדם זולתו בלבו ושאר תחבולות לשעשוע וטיול . גם לכתוב ולדבר ברמיזה שלא יובן רק לאלה אשר שמו אותותם אותות ובסופו ס' ארחות חיים לר"א הגדול : ד"ו , שפ"ג , 8° .

368. שושנת יעקב . ה"ר יעקב ב"ר חיים דע לעהוו . חי' על מתני' וכן שני אנשים וכו' והסוגיא אשר עליה בכתובות דכ"ג ע"ב : ליידן , תר"ח , 8° .

369. שושנת יעקב . ה"ר יעקב ב"ר מרדכי מפולדא . על שרטוטי היד וחכמת הפרצוף ושאר איברי הגוף : ד"א , תס"ו , 4° . ליוורנו , תקנ"ב , 8° .

370. שושנת יעקב . ה"ר יעקב ב"ר שמואל קמהי . על מס' ביצה ותענית : זולצבאך , תק"ח , 4° .

371. שושנת יעקב . ה"ר מנחם מענדיל הורוויטץ . על ש"ע ח"מ . ח"א . . . ח"ב : לעמבערג , 1859 , 2° . ח"ג : זאלקווא , 1863 , 2° .

372. שושנת המלך . (עיין שמן משחת קדש).

373. שושנת המלך וברוך מרדכי . (עי' אגדת מרדכי) .

374. שושנת העמק . (עיין דברי יוסף) .

375. שושנת עמקים . ה"ר שלמה ב"ר אברהם יקותיאל זלמן ליכטשטיין . נקרא בשם דברי קהלת ונחלק לשנים : א) עמק המלך , אור פני משה באורים וחי' על הרמב"ם ועל ש"ע . ב) עמק הלכה , חכמת שלמה קונטרס הסוגיות וחי' הלכות. ובראש הס' הקדמת אביו והקדמה ודרשה והספד על המחבר לאחיו ה"ר משה בשם עמק הבכא , דרש משה ובסופו הי' לבן אחותו ה"ר שלמה ב"ר יוסף ודרוש לאבי המחבר בתוכחות מוסר : נאווידוואהר , תקמ"ה , 4° .

376. שושנת העמקים . ה"ר אלכסנדר ב"ר חיים . חבור קטן י"ב דפין : פראג , שע"ח , 8° . עיין עק"ד תר"י דתקס"ז . [אבל מלונן גא"ל מוכח שהוא אלביך על שיה"ש וגם כמשיג עליו בעק"ד שם ל"א השיג ע"ז . א"כ אין לחשבו לס' מיוחד] .

377. שושנת העמקים . ה"ר יוסף בה"ר מאיר תאומים . כ"ד כללי התלמוד בדרשי התורה ופלפולים : פפד"א , תקמ"ב . לעמבערג , תקצ"ז , 4° .

378. שושנת העמקים . ה"ר משה ב"ר חיים אלשיך . פי' על שיר השירים : ד"ו , גש"א . שם , הנשי"א . פפד"מ , תע"ג . ווארשא , תקצ"ט , 4° . ג"כ על שאר המגילות ונקראו בשם: עיני משה על רות : דברים נחומים על איכה . דברים טובים על קהלת. משאת משה על אסתר : ד"ו, הנשי"א, 4° . וכולם ביחד : פראג, שע"ח . פפד"מ, בעת"ה . אופיבאך , תפ"א (וי"א : תע"ז) . זאלקווא , תקט"ו , 2° . זאלקווא , תקס"ב , 4° .

379. שושנת העמקים . (עי' עמק השידים) .

380. שותא דינוקא . ה"ר יצחק אייזיק אויערבאך . ראשית למודי לה"ק וכללי הדקדוק לנערים בל"א : פיורדא , תפ"ח , 8° .

381. שותא דינוקא . ה"ר דניאל טירני ב"ר משה. שו"ת כסדר הטורים,כ"י: (זנ"ל ד' ט').

382. ס' השותפות לה"ר שמואל בן חפני כהן גאון . הובא בס' העטור : (קוה"ד דף ד"ב . ועיין שערים) .

383. שחוק הכסיל . (עיין התאבקות) .

384. שחור על לבן זכר לחרבן . תוכחת מוסר בל"א : פפד"מ , עת"ח , 8° .

385. שחיטות ובדיקות . הם דיני שו"ב שחוברו ממחברים שונים . ואולם אחד היה מהר"י ווייל (תלמיד מהרי"ל) אשר יסוד השו"ב שלו פשט ונתקבל בכל תפוצות ישראל להלכה למעשה ועליהם הוסיפו רבים וכן שלמים באורים והגהות וחי' דינים וכן נדפסו פעמים אין מספר בפנים שונים .

ואנכי לא אערכה פה רק אלה אשר נדפסו ונמצאו בכ"י בשם שו"ב כנ"ל ולא קורא להם שם הדש . והנקראים בשם פרטי ז"ז ימצאם הדורש בא"ב במקומם .

שו"ב הנ"ל נדפסו לראשונה בתוך שו"ת המחבר הנ"ל. (עיין שו"ת מהר"י ווייל). ונדפס: פראג, חש"ד (ש"ט. צונץ גא"ל דרע"ג). זאלקווא, תס"ד, 4° וז"ז. ועם הגהות (מהרש"ל ?): באסעל, שמ"ט, 8° וז"ז. (והגהות מס' בעל העטור, ב"ח): מנטובה, שכ"ג, 8°. שו"ב הנ"ל עם נקודות: לובלין, שע"ד, 8°. ועם הגהות: פראג, שפ"ה, 8°. ועם הגהות מהרש"ל: ד"ו, שס"א, 4° וז"ז. שו"ב הנ"ל עם פי' והגהות ה"ר צבי הירש ב"ר יעקב (יצחק?) ועם קצת תוס' הרמ"א: קראקא, של"ז. שם, שמ"ה. באסעל, שס"ב. פראג, שס"ד. שם, תכ"ט. פפד"מ, תנ"ג. ד"א, תס"ב, 4°. באזיל, שע"א. קראקא, שצ"א, 4°. (ד"א, תק"ה, 8°). וגם ז"ז פ"ר. עוד עם הגהות ופי' הנ"ל ועם הוס' חי' דינים והלכה למעשה ול"א בצדו: קראקא, ד"ת. פפד"מ, ת"ן, 4° וז"ז פ"ר. עוד עם הגהות ה"ר שמעלקי ב"ר חיים שמש: פראג, חש"ד. ד"א, תכ"ד, 4° וז"ז פ"ר. שו"ב הנ"ל עם ל"א ע"י ה"ר משה שוחט: פראג, חש"ד. ד"א, תכ"ז. דיה"פ, תנ"ח, 8° וז"ז פ"ר. שו"ב הנ"ל עם באור ה"ר יעקב ב"ר חיים איילנבורג: ד"א, תפ"ח, 4°. [ופירשו ת"א דרכ"ו כ' שחיבר ג"כ ס' ישרש יעקב ונדפס ע"ש. ואני לא מצאתי זכרו עד כה]. עוד הנ"ל עם באור ה"ר יהודה ליב ב"ר יצחק איידליץ בשם וזאת ליהודה: פיורדא, תנ"ט, 4°. שו"ב הנ"ל בקצור. נדפס ג"כ פ"ר. עוד בקצור ועם הגהות ובסופו דיני ניקור לרש"י: ד"ו, שס"ו, 8°. עוד כנ"ל עם הגהות בשם גבול ישראל לה"ר יעקב איילנבורג, עם ל"א: באסעל, תקס"ה. שם, תקפ"ח, 8°. (ועיין בדיקות מהרי"ו. מנהגי מהרי"ל ובנוספות, שו"ב בסי' שא"ז).

386. שו"ב בל"א מלוקטים משו"ב מהרי"ו וס' גבול בנימן, וזאת ליהודה, זבחי טוביה, עולת יצחק וז"ז, ע"י ה"ר מאיר ב"ר צבי הירש מדארמשטאט: פפד"מ, ת"פ, 8°.

387. שחיטות ובדיקות יסד ה"ר משה מיידלינג. כלשון הזה כ' בקונט' שם הגדולים לנכד מהר"ם שליזשט"ט. והביא הרמ"א בתשובותיו סי' ה' מהלכות בדיקות לפי כרמולי ניט. בל. XI. 784.

388. שו"ב ודיני או"ה עם פי' ה"ר יהודה ב"ר בנימן פינצי: כ"י יוא"ל.

389. שו"ב הלכה למשה. ה"ר יעקב משה ב"ר נחמן הכהן. ברלין, תפ"ט, 8°.

390. שו"ב ישנות בחרוזים על שו"ב מהרי"ו לה"ר יחיאל ב"ר אלכסנדר. ועוד שו"ת ישנות בקצרה. הוכרו לאחר דורו בל הטור: שניהם כ"י רד"א, q, № 684.

391. שחיף עץ. (עיין זבד טוב).

392. שטאלצע ושתי. דיא— (עיין לוסט-שפילע).

393. שטה—, שטות—. (עיין שיטה, שיטות להלן).

394. שטערן שום. (עיין כוכבא דשביט).

395. שטרא בירורין. ה"ר ברוך ב"ר צבי הירש. חי' על כמה מסכתות לתרץ קושיות המהרש"א, והוא ח"ד לג' חלקי שמעתתא דרב שלו ע"ש: ווילנא, תקע"ט, 8°.

396. שטרי המאוחרין. (עי' שאילת שלום).

397. שטרי פסיקתא. (עיין האורב).

398. שי למורא. ה"ר שבתי יונה. קל"ב שו"ת ובסופו סוגיות לטור ח"מ עם קצת הוספות לבנו ה"ר דוד: שאלוניקי, תבי"א, 2°.

399. שי למורא. ה"ר שלמה פלעסנער. שיר לכבוד השר משה מונטיפיורי, עם ל"א. פוזן, תר"ו, 1°.

400. שי למורים. שירים לתלמידי מדרש הרבנים: פאדובה, תקצ"ד, 8°.

401. שיבת ציון. שו"ת לה"ר שמואל ב"ר יחזקאל סג"ל לאנדא: פראג, תקפ"ז. סדילקאוו, תקצ"ד, 2°.

402. שיורי ברכה. ה"ר חיד"א. הגהות והשמטות לספריו ברכי יוסף ומחזיק ברכה וחי' על כל ד' ש"ע: שאלוניקי, תקע"ד, 2°. (ועיין ברכי יוסף. חיים שאל. מחזיק ברכה).

403. שיורי טהרה. (עיין סדרי טהרה).

404. שיורי כוסות. (עיין גאולת עולם).

405. שיורי כנה"ג. (עיין כנסת הגדולה).

406. שיורי לקט. ה"ר אלחנן ב"ר שמואל זאנוויל. ח"א הגהות על ש"ע א"ח וכו"כ: ווארשא, ת"ר, 2°.

407. שיורי המדות. (עיין ס' המדות).

408. שיורי מנחה. (עיין מנחה חדשה. מנחת זכרון. נפש יהודה).

409. שיורי מצוה. (עי' תורה בשם מקראי קדש).

410. שיורי קרבן. (עיין קרבן העדה).

411. שיח יצחק. ה"ר יצחק ב"ר אברהם היות. שיר לזמר בליל פסח וכללו בו כל דיני פסח עם פי' ואח"ז קינה לה"ר מנחם היות על שריפת ק"ק פוזנא ועל אחיו ה"ר

שמואל שינה: פראג, שמ״ו, 4°. חמו״ד, 8°. (ועיין קינה לחרבן ומ״ש שם).

412. שיח יצחק. ה״ר יצחק ב״ר יוסף מקראקא. ח״א חי׳ גפ״ת על כמה מס׳, ח״ב זכרון יצחק קצת פירושי תורה ודרושי מוסר: פיורדא, תקמ״א. שם, תקע״ח, 4°.

413. שיח יצחק. ה״ר יצחק הלוי איש סטנוב. סדר תפלה לכל השנה מוגה ומדויק ובסופו קונט׳ שיח יצחק באור כל חומר בתפלה ומה בין דבור אמירה ושיחה וענין שיחת בע״ח ומתמיה וטעם על מלת לאמר: ברלין, תקנ״ז, 8°.

414. שיח יצחק. ה״ר יצחק נונים ויים. ח״א חי׳ על מס׳ יומא ובתוכו מחי׳ ופסקי הרב המאירי ולקוטים מחי׳ ה״ר אברהם ן׳ מוסא ואח״ז באור על לשונות הרמב״ם בפ״ח מהל׳ כלי המקדש לה״ר בנימן איספינוזא ובסופו תקון ופי׳ תוספות ישנים יומא: ליוורנו, תקכ״ו, 2°. עוד כנ״ל חי׳ על מס׳ חגיגה וקונט׳ תפלת כל פה על דיני ח״י ברכות מחבורו בית יצחק על ש״ע א״ח ובסופו חדות יעקב לקוטי ש״ס ורמב״ם לבנו ה״ר יעקב: שם, תקנ״ד (ולעדנער ורשי״ר: תקמ״ח), 2°.

415. שיח יצחק. ה״ר יצחק רפאל ב״ר אלישע מיכאל פינצי. עיין תג״י י׳ ח׳.

416. שיח יצחק. ה״ר יצחק ב״ר שמואל הלוי. על דקדוק לה״ק בקצור בז׳ שערים ועמו ס׳ ברית הלוי על כל המלות המורכבות והמסופקות בתנ״ך: באזיל, שפ״ז. פראג, שפ״ח, 4°.

417. שיח יצחק. כ״ר שמחה בכ״ר משה הלוצקי הקראי. באור ארוך ומספיק על תפלת ה׳ שפתי תפתח הנאמרת ביוה״כ והוא כולל רוב האלהיות וקצת מהלמודיות והטבעיות ונחלק לל״ב פרקים: (אר״ץ).

418. שיח יצחק. תחנות ותפלות: פראג, חש״ד, 8°.

419. שיח יצחק. (עיין בן פורת יוסף. פרקי שירה. תנא דבי אליהו).

420. שיח הסעודה. ה״ר אליעזר היילפרין המכונה ר׳ ליזר חריף. על סיומי המסכתות: כ״י רח״ם № 805.

421. שיח ספונים. ה״ר אליעזר ב״ר ראובן כהנא. פי׳ על ח״מ בדרך דרוש ולכל מגילה קרא בשם פרטי: על שיה״ש שירת דודים. על רות הליכות עולם. על איכה עמק הבכה. על קהלת דברי רעים. ועל אסתר נצחון גבורים: זאלקווא, תקי״א—ב׳, 4°. ועל מגלת רות הנ״ל לבדו: לבוב, תרי״א, 8°.

422. שיח השדה. ה״ר אליעזר אבד״ק אפטא. מאמר על סדר מעמדות וסדר תפלות וברכות שחרית ושאר תפלות: לובלין, ת״ה, 4°.

423. שיח השדה. ה״ר אליעזר ב״ר מאיר הלוי. דרושים כסדר התורה: שקלאוו, תקו״ם, 2°.

424. שיח השדה. ה״ר יהודה ליב מפיורדא. דינים והנהגות להולכי על דרך: פיורדא, תצ״ד (וי״א: תצ״ז), 8°. עוד כנ״ל בל״א יהודית: שם, תצ״ז, 8°.

425. שיח השדה. מונח בס׳ תפלות הדרך. בס׳ סולת בלולה סוף סי׳ קמ״ט: (סס״ד שכ״ב), [ואולי כוונתו להנז׳ בו לפנינו לר״א מאפטא הנ״ל או להנז׳ פה לפני זה].

426. שיח השדה. (עיין שדה הארץ).

427. שיחה בין שנת תק״ס ותקס״א. (ה״ר יהודה ייטלס) ע״ד בת חדשה שורש פורה רוש ס״ן שב״י: חמ״ד (פראג), תקהנ״ה, (וברשי״ר, תקנ״ה) 8°.

428. שיחה בעולם הנשמות. ה״ר שלמה לעוויזאהן. חקירות עיוניות נשגבות בדקדוק לשון עבר בדרך שיחה בין הרד״ק ור׳ יונה בדי״ל ג׳ מאמרים: פראג, 1811, 8°. עוד שנית במאסף לשנת תקע״א (ולא נשלם) ושלישית: (עיין מחקרי לשון).

429. שיחת חולין. ה״ר מנחם מענדיל ב״ר צבי הירש. לתרץ קושיות התוס׳ על רש״י ולהגן על הפוסקים הראשונים מהשגות הט״ז והש״ך: פפד״א, תקל״ט, 4°. [ג״א ס׳ צמח מנחם דרושים וס׳ חידושי מהר״ם על שיטות].

430. שיטה על מס׳ חגיגה לה״ר בנימן לופעס: (תג״י כ׳ ו׳).

431. שיטה חדשה. הנדפס על זבחים שנת עת״ס החסיד ה״ר מאיר ברקי׳. מונח בלקט הקמח זבחים פ״ח מנחה ז׳ ע״ש: (סס״ד שכ״ה). [ונראה שכוונת בע״ס לקט הקמח לס׳ פנים מאירות ח״א למהר״ם אייזנשטאט ע״ש].

432. שיטה חדשה למדרש רבה בראשית וכו׳ (עיין משפטי שבועות).

433. שיטה לע״ז. (עיין חי׳ אליהו הכהן מאיזמיר).

434. **שיטה** על המכילתא לה"ר יצחק נונים וויס .

435. **שיטה מקובצת** לה"ר **בצלאל אשכנזי**. ונקרא ג"כ **אסיפת גאונים** לפי שנאספו ונקבצו בה כל חי' גאוני עולם על כל התלמוד כמו הראב"ד הרמב"ן ורבינו יונה ותלמידיו והרא"ה והריטב"א , תוס' שאנץ ורבינו חננאל ושארי גאונים . ועד הנה זכינו לאורה על כמה מסכתות והם : א) על מס' **ביצה** . נדפס ראשונה בסוף ס' נחלה ליהושע צונצין . עיין זה . ולבדו : אפען , תק"ס , 2° . ועם ס' עבודת הקדש להרשב"א וקצת מס' פורת יוסף לר"י סאמיגה : מיץ , תקכ"ד . זאלקווא, תקכ"ז , 4° . עוד ובסופו קן צפור פי' מספיק על משנה הפסה שאמרה וכו' בסוף מס' קנים ואח"ז שער ה' מס' עבודת הקדש ובית מועד [הוא ח"ב מס' עה"ק הנ"ל] כולל ה' שערים : זאלקווא , תקע"ב . סדילקאוו , תקצ"ו , 4° . ב) על מס' **ב"ב** (עד דקל"ג ע"א) עם לקוטים מחי' הר"י ן' מיגאש : ליוורנו , תקל"ד , 2° . עוד (עם הגוהר עד השלום המס') : שאלוניקי , תקנ"א . לבוב , תקס"ט . זאלקווא , תקע"ב , 2° . [ועתה זה היה לפני ד' לבוב הנ"ל וזה נוסח השער : ס' חידושי ב"ב אשר חיבר הרב הגאון תלמיד רבינו הרי"ף ורבו של הרמב"ם ז"ל רבינו יוסף ן' מיגאש זלה"ה. בו נכללו עוד חדושים רבים ונפלאים מאחר גאונין קדמאין ה"ה הראב"ד הרשב"א הרמב"ן הרא"ה הריטב"א עליות רבינו יונה ורבינו יהונתן הזקן גליון תוס' ותוספי הרא"ש ז"ל ועוד חי' גדולים וטובים לא נודעו למי וכו' וכו' . ובדף קז"ב בסוף החי' לדקל"ג ע"א כלשון הס' בזה"ל : »ע"כ נמצא והכל על דאכדין« ואח"ז כ' וז"ל : אמר הצעיר יצחק נונים בילמונטי את זה מצאתי בבית גנזי מ"ו כמהר"ר אפרים ארדיטי ז"ל וכו' וכו' (והוא) : עליות רבינו יונה ז"ל על ב"ב (פ"ח וט' מדקל"ב ע"א עד סוף דקנ"א , ה' דפין) ונראה שהוא נוסח השער ד' שאלוניקי הנ"ל] . ג) על מס' **ב"מ** : ד"א , תפ"א . ברלין , תקכ"ו . לעמבערג , תקפ"ז , 2° . ד) על מס' **ב"ק** : ב"א , תקי"ב . ד"ו , תקכ"ב . זאלקווא , תק"ע , 2° . ה) על מס' **זבחים בכורות** וקצת מס' **מנחות** : (עיין מזבח כפרה) . ו) על מס' **כתובות** : קושטנטינא , תצ"ח , שטראסבורג , תקל"ז . לעמבערג , תקצ"ז , 2° . ז) על מס' **נדרים** . נדפסו קצת לקוטים ממנו בס' שער המלך ע"ש . ומחדש נדפסה על כל מס' זו בשלימות מתוך כ"י ישן עם איזה הגהות ע"י ה"ר **דוב בער צאמבר** : ברלין , כת"ר , 2° . ח) על מס' **נזיר** . קצת לקוטים ממנה נדפסו בס' שער המלך הנ"ל ואח"ז השתדל הר"י בילמונטי ונדפסה כולה : ליוורנו , תקל"ד . דובנא , תק"ס . אפען , תקפ"א , 2° . ט) על מס' **סוטה** : (עיין ברית יעקב) . י) על מס' **סנהדרין** . לקוטים ממנה נדפסו בקצרה בס' שער המלך עיין זה (ועי' חמרא וחיי ומ"ש שם).

וזולת אלה הנדפסות עד כה נמצאו עוד על כמה וכמה מס' בכ"י כמו : על **שבועות וחולין** **וסדר קדשים וגיטין סוטה ונזיר** ראה ה"ר חיד"א בכ"י כמ"ש בשג"א ב' י"ד ושה"ג שלי ח"א רבינו בצלאל אשכנזי . על מס' **יבמות** הובא בס' **גופי הלכות** למהר"ש אלגאזי ועל מס' **נדרים** מובא בס' קול יעקב למהר"י שאול . עיין שג"ב ב' י"ב ושה"ג שלי שם . על מס' **ב"ב** נמצא ג"כ בכ"י רד"א № 807, q ועל מס' **ב"ם** מהדורא קמא בכ"י רח"ם № 803 . וכן על מס' **זבחים** בתוס' מרובה מהנדפס : שם № 804 .

ודע כי על מס' ב"ב ונזיר הנדפסות הנ"ל מסופק ה"ר חיד"א אם הם לרבינו בצלאל אשכנזי או לה"ר **אהרן לפפא** דכסמוך .

436. **שיטות ובאורים** לה"ר **יצחק פרחי** . על הש"ס והרמב"ם : (תג"י י' רכ"ד) .

437. **שיטות מקובצות** לה"ר **אהרן לפפא** כמעשה ה"ר בצלאל אשכנזי הנ"ל . ראה ה"ר חיד"א בעיר **איזמיר** בכ"י כמ"ש בשג"א א' כ"ז ושה"ג שלי ח"א בשמו ע"ש .

438. **שיטות** ופסקים וחבורים לה"ר **מרדכי מודינא** זקנו של **הרי"א די מודינא** : (תג"י מ' מ"ט) .

439. **שיטות** על הש"ס לה"ר **אברהם הזקוני** . מזכיר ה"ר יעקב בנו בהקדמת ספרו **שתי ידות** (תג"י א' א') .

440. **שיטות** על הש"ס **למהר"ם אלמושנינו** . עיין תג"י מ' קט"ו .

441. **שיטות** על הש"ס לה"ר **ראובן מזרחי** : (עיין מעין גנים) .

442. **שיטות ר"י מפאריש** . נזכרה בהגהת מרדכי גיטין . ואולי כוונתו לתוס' רבינו יחיאל מפארים : (הליכות קדם דמ"ו) .

443. **שיטת** ה"ר **יעקב מקינון** תלמיד ר"י הבחור הובאה במרדכי סנהדרין סי' תתקכ"ח ובהגהות הרי"ף לסמ"ק וגם בתוס' ברכות די"ב ע"א ונזיר דנ"א וז"ז : (צונץ גא"ל דל"ט) .

444. **שיטת הרב פרץ** . נזכרה במרדכי ע"ז פ"ב וד' והגהות מרדכי שבועות וחולין כמה פעמים . ואולי כוונתו לתוספות רבינו פרץ : (הליכות קדם דמ"ו) .

445. **שיטת** ה"ר שמואל נעץ. נזכרה בתוס' רבינו פרץ על מס' ב"ק דנת"א: (צונץ גא"ל דמ"א).

446. **שיירי כנסת הגדולה.** ה"ר חיים ב"ר ישראל בנבנשתי. מהדורא בתרא לספרו כנה"ג: ח"א על טור וב"י א"ח: אזמיר, תל"א, 2°. עוד כנ"ל ובסופו תשובה לה"ר דוד אופנהיימר וגיסו הר"ב שבות יעקב וקצת חידושים: קונשטנטינא, תפ"ט, 2°. ח"ב כנ"ל על ש"ע י"ד: קונשטנטינא, את"ך היו"ם, 2°. עוד כנ"ל י"ד מהל' רבית עד סופו: סאלוניקי, תקי"ז, 2°.

447. **שיירי מנחה.** (עיין נפש יהודה).

448. **שילד בירגער.** (מעשה או שיר בל"א?): פיורדא, תקנ"ה, 8°.

449. **שילה.** (עיין כנפי יונה).

450. **שימות עין** בראשית האומה הישראלית. ה"ר שמואל מודלינגער: לעמבערג, 1861, 8°.

451. **השינה והיקיצה לאריסטו.** (עיין היקיצה והשינה).

452. **שיעור קומה.** ה"ר יוסף קורקוס. עניני למוד ותפלות: ליוורנו, תק"ץ, 8°.

453. **שיעור קומה** בקבלה. קצתו נדפס בס' רזיאל דל"ז"ב—מ' ע"ב ע"ש. (ועיין ס' השעיר).

454. **שיעור קומה לרמ"ק.** ספר גדול: כ"י בענציאן 18.

455. **שיעור קומה.** (עיין רקח).

456. **שיר** ליום מלאת מאה שנה מעת נוסדה הח"ק ג"ח וב"ח בהנובר. מאת ה"ר יצחק יעקב קרימקע: האננאפער 1862, 8°.

457. **ס' השיר.** (עיין אריסטו).

458. **שיר הראב"ע** אחד לבדו בא עם פי' לה"ר מיכאל כהן: כ"י יה"ש. (ואיזה הוא משיריו?).

459. **שיר** על **האותיות לרב סעדיה בן בכור שור** [נדפתי ותי בסוף האלף החמישי. אבל לדעת הר"ש מוכח הוא לר"ס גאון ועדותו זו מה"ר ש"ט בן גאון שהיה מתלמידי הרשב"א ומביאו בספרו בדי הארון ספר שני פ"א ומיחסו ג"כ לרס"ג וכ' גם שחיבר פי' עליו, עיין כ"י אורטאטור № 65: תוס' עק"ד תר"י דף תשפ"ו בהערה ג']. או הרוזות על מספר כל אות מא"ב בתנ"ך ומגין מספר כל אות נמצא בפסוק א' מתנ"ך. נדפס ראשונה עם הקדמה קצרה בסוף ס' מסרת המסורת מוגה ע"י ר"א בחור ומיוחס לר"ס גאון: ד"ו, רח"ץ, 4°. ובסוף שו"ת הגאונים: פראג, חש"ד (ש"ן), 4°. ועם הערות ע"י ברוסטאן: לונדון 1596. שם, 1597 באזיל 1599, 4°. ועם פירוש בל' רומי ע"י בוקסדארף בספרו טיבריאש על המסורה פי"ח: באזיל, 1620. שם, 1665, 2°. עוד נדפס מתוך כ"י משובש ומיוחס לר"ס בן בכור שור עם הקדמה קצרה בנוסח אחר ומ"מ הפסוק והמספר בליפרען. נדפס בקובץ תעלומות חכמה דקל"ו—ז' ע"י ר"ש אשכנזי, ע"ש. עוד בס' סייג לתורה, עיין זה. עוד בס' לקוטי הש"ס עיין זה. עוד כנ"ל (וכ' שנדפס מכ"י) עם הגהות הרא"ב ותוס' באור לה"ר יהודה ב"ר יעקב המביאו לביה"ד בחברת ה"ר מאיר ב"ר אריה ליב: דיהרנפורט, תקפ"א, 8°. ועד אחרן בסוף ס' הקונקורדנציא להר"י פירשט. (עיין אוצר לשון הקדש). (רמש"ש רס"ד № 1736).

460. **שיר אמונים.** ה"ר אליהו ב"ר רפאל שלמה. נגד תורת אפיקורסים... ליוורנו, טיש"ר, 16°.

461. **שיר אמונים...** 8° (רש"ד) ואולי הוא שיר נאמן דלהלן, ע"ש.

462. **שיר ברכת הבית.** ה"ר מתתיה ב"ר משה זכותא. לחתונת ה"ר שלמה ב"ר מאיר הלוי: ליוורנו, שמע"ה בקול"י (תקס"ג), 8°.

463. **שיר ברכת הזן.** ה"ר אליהו ב"ר רפאל שלמה. ליום חתונת ה"ר רפאל ברוך ב"ר יצחק שלמה הגרי: ליוורנו, ובמוש"ב זקני"ם (תקס"ג), 12°.

464. **שיר גאולה.** (עיין מצבת קדש) בנוספות.

465. **שיר גדול** על הדינין ומשפטי שבועות לרב האי גאון, כ"י: (ול"ב ב' וזה"ג שלי במקומו). ונמצא ג"כ ביד הר"י רייפמאן בכ"י: (פירשט ת"א דשנ"ח). נדפס ביכורון ת"ו ע"י האלבערשטאם.

466. **שיר דודים** ליום חתונת האדון ע. ד. עבערש עם ב"ג הבתולה קאראלינע עדלע פאן לעמעל: ווין, 1832 8°.

467. **שיר הילולים** אשר שר הרמח"ל לחתונת יצחק מאריני ויהודית איטלייא ד' שמיניות: ד"ו, חש"ד, 8°. (כ"ת ג' דקמ"א הערה ה').

468. **שיר הילולים.** זמר להכנת ס"ת בבהכ"נ. (עיין מגדול דוד).

469. **שיר והלל** אשר שרו יושבי ווילנא בעת הולדת גברת הגדולה (גראספירשטין) עליזאבעטה בת הקיסר אלכסנדר יר"ה יום ה' ט"ז כסליו תקס"ז (19 נאוועמבר 1806). הובר ע"י ה"ר נפתלי הערץ שולמאן

מביחאוו בלה"ק ורוסית ואשכנזית : חמו"ד (ווילנא, תקס"ז) 2° .

470. **שיר** הצלחת אלכסנדר קיסר רוסיא. ה"ר טוביה ב"ר צבי פעדער. כ"י רוזנטהאל 20. רשי"ר ע' 1173. [ובסופו כ' : אנכי טוביהו הריתי וגם ילדתי השיר הזה בוואלדרקי בירח האיתנים בשנת אלכסנד"ר לעול"ם יחי"ה (תקע"ד) ואנכי אליעזר רוזנטהאל העתקתיו בש... ונתלונ"ן].

471. **שיר וזמר** על הגלות לעורר לב האדם לתשובה עם ל"א. נלוה לו ס' יצירת האדם לספר טובות ה' עם האדם מיום לדתו עד יום מותו בל"א וס' מגן אברהם נם אמע"ה באור חסדים ושירים בל"א : לובלין, שצ"ב, 8° .

472. **שיר ומזמור** אשר שרו ב"י ליום משיחת נפליון קיסר הצרפתים פה פארים, עם ל' צרפת : פאריז, 1805, 4° .

473. **שיר זהב**. (עיין חנוכת הארון).

474. **שיר חביבים**. ה"ר אברהם דובער הכהן לעבענזאהן. אשר שר לכבוד גראף טיסקעווין ביום חתונתו (?) עם ל' פלאניא ע"י ה"ר שמואל קוסעלעווסקי : חמ"ד (ווילנא), תקפ"ב, 8° .

475. **שיר חג הפסח**... 4° (רש"ד).

476. **שיר חדש**. ה"ר אברהם ב"ר ישעיה דיין. פי' ס' תהלים ופי' המלות בל' ערבי : ליוורנו, תר"א, 8° .

477. **שיר הדש**. ה"ר דוב בער ב"ר יהודה ליב ראבד"ק ווילנא. פי' על שיה"ש : ווילנא, תק"ס, 8° .

478. **שיר חדש**. ה"ר דוד זאמושטש. בהאסף חברת שובע שמחות ומלבים ערומים הנקראת «אדרת אליהו» בליל ראשון דחנוכה : חמ"ד (ברעסלויא), ת"ר, 8° .

479. **שיר חדש**. על יום חתונת ר' יוסף עם כוזה : ליוורנו, ואשמורה (נפ"ג), 12° .

480. **שיר חדש** לה"ר משה זכותא ונדפס. עיין שג"א מ' ע"ז ושה"ג שלי ח"א בשמו.

481. **שיר חדש** לה"ר שלמה מולכו מעניני משיח : כ"י יה"ש.

482. **שיר חנוכה**. ה"ר שמואל פייבוש ב"ר יוסף. עם פרק שירה ושיר ליום טוב. המו"ד (ד"ו, תנ"ד), 8° .

483. **שיר חנכת** ביהמ"ד ת"ת בווינציא לרי"ט וואלוואזין. הוא ס' הד אורים עיין זה.

484. **שיר** על **חשבון** קביעות השנים לה"ר דוד ויטאל עם באורו : כ"י הפליט № 53.

485. **שיר התונה**. ה"ר ברוך לינדא. לכבוד ה"ר יהודה ב"ר זלמן מהנובר, בלה"ק ול"א :... 8° .

486. **שיר** על **חתונת** בני ר' משה חמיץ עם בני ר' יוסף ב"ש לרמ"ח לוצאטו : ד"ו, חש"ד, 8° . ועיין כ"ח ג' דק"ל הערה י"ג.

487. **שיר לטוב בית הנשים**. ה"ר אליהו ב"ר רפאל שלמה. לנשואי ה"ר מרדכי רפאל כהן : ליוורנו, השי"ר יהי"ה (תקמ"ה), 8° .

488. **שיר** על **הטעמים** לה"ר יעקב בה"ר מאיר מנורטהויזן תחלתו : «אלהים לי מגן וכו'». נמצא כ"י ביד דוקעס העתק מכ"י רד"א ואמר להדפיסו כמ"ש בקונטרס המסורת דף כ' ע"ש. ויען כי חפשתי ולא מצאתי בכ"י רד"א זכר שיר כזה לר"י מנורטהויזן, לכן נ"ל כי ט"ס הוא וצ"ל ר"י בר מאיר «מרומרוג» והוא רבינו תם וד' חרוזים הראשונים משיר זה נדפסו בכ"ח ז' דל"ח ע"ש.

489. **שיר ידידות**. ה"ר אברהם שלום. שיר אפריון לחתונה : פאדובה, תקפ"ב, 4°.

490. **שיר ידידות**. ה"ר איצק סטנוב. שיר עם ת"א ליום הולדת הגביר ה"ר אינק בר"ד יפה פו"מ מדינה : ברלין, תקנ"ט 4° .

491. **שיר ידידות**. ובנות השיר בקבלה לה"ר יוסף ברוך (ב"ר ירידי' זכריה מאורבינו): (זצ"ל י' פ"ח). (ורשי"ר : שירי תהלות ה' ולשבתות וחגים ואשר שר ליום חתונתו עסב"ג הכבודה כו' יהודית בת ר' נתנאל טרבוטו ופירושיו על כל הנ"ל : מנטובה, תי"ט, 8° . כ"ח דפין).

492. **שיר ידידות**. ה"ר זאב וואלף בוכנער. הוא חבורו שיר נפלא דלהלן עם תוס' מרובה ותוס' פי' ואח"ז שירי תהלה לר"ח כמעשה שיר נפלא הנ"ל רק שאין הלמ"ד שרשית בכל מלה ובסופו שירי תפלה ליום ב' דר"ח וכל מלותיו מלמ"ד עד תי"ו : פפד"א, תק"ע. שם, תקע"ב. שם, תק"פ, 8° . (ועיין בקשת הלמד"ן).

493. **שיר ידידות**. ה"ר ידידיה גאטליב ב"ר אברהם ישראל. פשטים על המסורת בערכין כסדר א"ב בד' חלקים והם : לויה לדרך, תפלת הדרך, צדה לדרך, תמימי דרך : קראקא, ת"ד (ולא כרד"א q, № 899 : ת"ט), 4° .

494. **שיר ידידות** ליום חתונת ר' ברוך לינדא עם ב"ג מרת פייגלכע הרשיל מאת חברת

שוחרי הטוב והתושיה : ברלין , תק"ן, 4° .

495. **שיר ידידות** . ה"ר יהודה יהייא . שיר על חברת מעמדות : ד"ו, תקכ"א , 16° .

496. **שיר ידידות** . ה"ר יוחנן וויטקאווער . הושר לכבוד החתן ה"ר יוסף ב"ר יצחק והכלה מרת מלכה בת ה"ר יעקב עטטלינגר : חמו"ד (אלטונא) , תרי"ח , 8° .

497. **שיר ידידות** למגלה הגדול כ"מ יוסף גוזיקו עם ל"א מאת ה"ר שלמה פלעססנער : ברלין, 1836 , 8° .

498. **שיר ידידות** . ה"ר יוסף גראדנא . שיר עם ת"א ליום חתונת ה"ר יעקב דעסויא : ברלין , 1789 (10 סעפטעמבער) , 2° .

499. **שיר ידידות**. ה"ר אהרן פולד. לכבוד ה"ר יצחק קרעמיע בהגותו את פני העיר פפד"מ בשובו ממצרים : פפד"מ, תר"א , 4° .

500. **שיר ידידות** עם ת"א על ששנים לימי אפריון שני בני מלכנו עם בנות רוזן מעקלענבורג שטרעליץ : חמו"ד (ברלין , תקנ"ד) , 8° .

501. **שיר ידידות** לה"ר שמואל מולדר לכבוד ר' משה די קאסטרו : ד"א , תר"ז, 8° .

502. **שיר ידידות** . ה"ר שמשון רויזוק . ליום חתונת ה. זאלאמאן : חמו"ד , (לונדון , 1850) , 8° .

503. **שיר ידידות** . מהנ"ל . לחתונת ה"ר יוסף אשבעק עם ב"ג מ' עדה . עם ל' אנגלי : חמו"ד (לונדון 1851) , 16° .

504. **שיר ידידות** . מהנ"ל . ליום חתונת א. ה. מאזעס : חמו"ד (לונדון , 1855) , 8° .

505. **שיר ידידות** . מהנ"ל . ליום חתונת ה' ל. ל. כהן : חמו"ד , (לונדון , 1856) , 8° .

506. **שיר ידידות** . מהנ"ל . ליום חתונת ה. ד. בעהרענד : חמו"ד , (לונדון , 1857) , 8° .

507. **שיר ידידות** . מהנ"ל . ליום חתונת ה' י. ישראל : חמו"ד , (לונדון , 1858) , 8° .

508. **שיר ידידות** הנזכר בנז"ל א' כ"ה ולא אדע אם הוא א' מהנ"ל או זולתם .

509. **שיר יהודית** . ה"ר יוסף קונצייו מעיר אסטי . מעשה יהודית בארח שיר בלשון איטלקי : אסטי , 1628 , 16° .

510. **שיר יהושע** . ה"ר יהושע זעליג . שיר תהלה ושבח בז' אלפא ביתות ואחרי שירי תהלות : ד"א , תכ"ג , 8° .

511. **שיר** על יום הולדת ה"ר יוסף דוד זינצהיים מאת בעל נכדו ה"ר ליפמאן בישענטהאל: רעדעלהיים , תקס"ו , 8° .

512. **שיר יושר** לעת הוצא בס' התקס"ה ספ"ת שנדב מ' זלמן ברא"ד לביה"כ בהנובר . חמו"ד (האנאווער ? 1805) 2° .

513. **שיר היחוד** . כולל שמונה שירים מספרים תהלות ה' על מציאותו ואחדותו ושבחיו ונחלקו לז' ימי השבוע והשמיני שיר הכבוד לומר אחר השיר בכל יום . ועל מחברם נחלקו הדעות : י"א שחיברם ה"ר יהודה החסיד וי"א שהם לאביו ה"ר שמואל החסיד ב"ר קלונימוס הזקן ובנו ר"י החסיד עשה פי' עליהם . ולדעת ה"ר ש"ר חיברם ה"ר ברכיה הנקדן ב"ר נטרונאי (בע"ס משלי שועלים) . ועי' בסדור הגיון לב דרס"ה—ו' . ולפ"ד פירשט (ת"א דק"ע) חיבר ר"י החסיד שירי הכבוד ור"ש אביו חיבר שירי היחוד וכולם מענין א' כנ"ל . ובשירי היחוד לא היו רק ששה שירים לכן נוסף עליהם שיר ארומם אלקי אבי וכו' ושיר אנעים זמירות משירי הכבוד לר"י החסיד בנו להשלים הסדר כנ"ל . וכן נדפסו בכל המחזורים וברוב סדורי תפלות לכל השנה . ונדפסו גם לבדם ועם פירושים ועם העתקות בל"א ובלע"ז . עם פי' ה"ר יו"ט ליפמאן מילהויזן : טהינגען , ש"כ . שם , שכ"ו (326) · פרייבורג (ברייסגויא) , חש"ד (וי"א : ש"כ) 4° . (ועם איזה הגהות רו"ו היידנהיים , כ"י : רשי"ר ע' 713) . עם ל"א ע"י ר' אביגדור כופר מאייזנשטאט ובסופו ויבר גזירה מגירוש היהודים להנ"ל בל"א : קראקא , שס"ט . גם חמו"ד , 4° . עוד עם ת"א ע"י ר"מ לעטערים נדפס במחזורים שלו ח"ג : פראג , תר"ה , 8° . עוד עם ת"א ע"י ה"ר מענדיל בר"י שטערן : ווין , תר"א , 8° . ואח"כ במחזורים שם . עוד עם ת"א ע"י ש. י. קאמפף נדפס במחזורים ונדא : פראג , תר"ו , 8° . וז"ז נדפס פ"ר ובפנים שונים .

514. **שיר היחוד** לבני משה אשר מעבר לנהר סמבטיון . תפלה נוראה לכל ימי השבוע בחרוזים ע"פ קבלה : לובלין , את"ם , 4° . חמו"ד , 12° . גם בסדור אשכנזי : ד"ו , ת"פ , 4° . ועיין בסדור הגיון לב דרס"ו ע"א . ולפ"ד פירשט ת"א דק"ע הוא שירי היחוד עם פי' ר"ל מילהויזן הנ"ל .

515. **שיר היחוד** . והוא שיר נכבד ע"פ קבלה ותמוס בראשי חרוזות אני יוסף ב"ר אברהם אבן ואקר . נדפס אצל התפלות מ"א : ד"א . . . ד"ו , ת"ה , 4° . (ש"י № 110) . וגם לבדו :

לובלין, את"ם, 4°. ואז"כ הוא הנז' לפני זה ?

516. **שיר היחוד** לרבינו שמואל הנגיד. נדפס במחזור טריפולים שפתי רננות וז"ז. עי' בסדור הגיון לב דרס"ה סוף ע"ב.

517. **שיר** על הגבורה אשר נתן ה' למלכנו האדיר פרידריך השני יר"ה וכו' אגל לאיטן ביום כ"ג כסליו תקי"ח, ועם ת"א: חמו"ד (ברלין, תקי"ח), 2°.

518. **שיר** על יציאת מצרים ונס חנוכה: כ"י רח"ם № 811.

519. **שיר הכבוד**. (עיין שיר היחוד לעיל).

520. **שיר** לכבוד ה"ר מ. אדלער מאת ה"ר שמשון רוזוק: חמו"ד (לונדון, 1850,) 8°.

521. **שיר** לכבוד ה"ר מ. ה. ביגנער מאת ה"ר משה ב"ר טרייטיל לעמאנס. ד"א 1822, 4°.

522. **שיר לכבוד** ה"ר יצחק בערנייס ביום בואו להמבורג לשבת על כסא הרבנות מאת ה"ר משה מענדלזואהן מהמבורג: אלטונא, תקפ"ב, 12°. (ובפי"ר: 8°)

523. **שיר** לכבוד א. כהן מאת ה"ר שמשון רוזוק הנ"ל: חמו"ד (לונדון, 1849), 8°.

524. **שיר** לכבוד ה' ב. וה' י. ל. כהן מאת הנ"ל: חמו"ד (לונדון, 1858), 8°.

525. **שיר לכבוד** פרידריך ווילהעלם השני מלך פרייסין מאת היסודים בק"ב עם ת"א: קאניגסבערג, תקמ"ו, 2°.

526. **שיר לכבוד** ה"ר שבתי מאריני הרופא מאת הרמ"ח לוצאטו: כ"י רח"ם № 806. ואולי הוא השיר ליום חתונתו הנדפס בבס תהלה לישרים עיין זה.

527. **שיר לכבוד** ה"ר שלום גורלי הרופא ביום שעטרוהו: כ"י יה"ש.

528. **שיר** לכבוד התורה. ה"ר עזריה אברהם ב"ר יוסף יהושע אטטאלענגי: ליוורנו, תקס"ח, 16°.

529. **שיר כלולות** ליום חתונת ה"ר זאלמויל פרידלענדר עם בת דודו רבקה פרידלענדר: ברלין, תקמ"ח, 4°.

530. **שיר** על כללי הדקדוק לרבינו תם, כ"י. ורמוז שמו יעקב ברבי מאיר בראשי החרוזים: (ול"ב ג' ובס"ג שלי במקומו). ואולי הוא שיר על הטעמים הנ"ל או שיר על הניקוד דלהלן.

531. **שיר** ללמוד משנה. ה"ר ישעיה ב"ר ישראל יחזקיה בסאן: מנטובה, ת"ק, 16°.

532. **שיר מוסר** לר' יפתח יוזפא ב"ר נפתלי ממשפחת מנצפ"ך שמש וסופר בווירמישא. נדפס על דף גדול: ד"א, ת"נ, 2°.

533. **שיר** על **מות** ה"ר מאיר יוסף קעניגסבערג, מאת ה"ר ליב דוקעס. בלה"ק, נעתק ללשון אנגלי וגל"א ע"י ה"ר דוד אשר: לונדון, תר"ט, 8°.

534. **שיר מזמור** עם ת"א לכבוד פרידריך ווילהעלם השלישי מלך פרייסין יר"ה בבואו לברעסלויא יום ט' תמוז תקנ"ח: ברעסלויא, חש"ד (תקנ"ח), 2°.

535. **שיר מכתם**. (עיין מנחת יהודה).

536. **שיר המעלות**. ה"ר דוד דרשן מקראקא בה"ר מנשה הי"ד. ובסער דוגמא מקצת ספריו שחיבר. והם: דרושים על קצת פרשיות וקצת פו"ת וקצת מכתבי מליצה: קראקא, של"א, 4°. [וחיבר עוד כמה ספרים כמו: ס' אביר יעקב. בית דוד. ס' הגבול. כסא דוד. מגדל דוד. מגן דוד. משכיל לדוד (דרשות עה"ת). נחל עדנים. נפש דוד. סגלת מלכים. עין הקורא. קול ה' בכח. שבח הנשים, וז"ז. ועיין כאו"א במקומו]. ויש מיחסין קצתם לזולתו, עיין פירבש ח"א דר"ב.

537. **שיר המעלות**. (עיין שער החשק).

538. **שיר למנצח**. ה"ר דוד הכהן רפאפורט. שיר עדת לבוב לכבוד ה"ר ש"ר ליום מלאת לו שבעים שנה: לייפציג, תר"ך, 8°.

539. **שיר** למנצח נאפאליון קיסר צרפת. הובא לו מעדת ישרון יושבי קרית פראנקפורט בבואו שער עירם מסדי המערכה. עם ל' צרפת ועם ל' אשכנז: פראנקפורט, תקס"ז, 4°.

540. **שיר למעלות**. ע"פ קבלה עם פי' ה"ר בנימן ב"ר יעקב אוספינוזה ושיר ה"ר יהודה עייאש ע"ז: כ"י יה"ש.

541. **שיר למעלות** המלך געארג הרביעי בשבתו כבוד בעיר המלוכה הנאפר. עם ל"א: חמו"ד, (הנובר) תקפ"ב (582), 4°.

542. **שיר** לה"ר משה בן שבתאי: כ"י די רוסי № $129/_2$.

543. **שיר נאמן** או שיר אמונים. ה"ר משה די יהודה פיזא וה"ר דוד ב"ר אברהם די מיזה וה"ר יוסף די יעקב בשן. פזמונים ושירים קדמונים לעניינים שונים מסדורי תפלות ומחזורים שנדפסו כבר. ואח"ז חנכת הבית סדר למוד ביום בואו אל בית חדש אשר בנה או שכר, מסודר ע"י ה"ר דוד פראנקו מינדיס ומליצה על כל פרש בשי"ן

שמאל בתנ"ך בשם **המצאה חדשה** לה"ר משה פיזא הנ"ל עם באור. (ועיין המצאה חדשה ומ"ש שם): ד"א, תקנ"ג, 8°.

544. **שיר** נגד הרמב"ן על השגותיו על הראב"ע והרמב"ם ועוד איזה שירים: כ"י יה"ש.

545. **שיר נפלא**. ה"ר זאב וואלף בוכנר הבהן. מליצה על חכמת הבורא ומעשה בראשית וכל מלותיו רק מא' עד ל' ולמ"ד שרשית בכל תיבה עם פי' קצר: פפד"א, תקס"ב, 8°. ובהוספות והקונים: ווין, תקס"ד, 8°. (ועיין שיר ידידות. שירי תהלה, — תפלה).

546. **שיר נפשי נא ברכי**. ה"ר נתן ידידי' ב"ר אליעזר מאורוויעטו. הוא בקשת ברכי נפשי לה"ר בחיי ב"ר יוסף הדיין באורח שיר שקול קס"ד בתים משולשים עם תרגום איטלקי ואחרי שירים ופזמונים בל' איטלקי לה"ר יוחנן יהודה אלאטראני: ד"ו, שפ"ח, 8°. (ועי' וידויים ותפלות).

547. **שיר** על **הנקוד** לה"ר יעקב ב"ר מאיר מרומרוג (רבינו תם): כ"י די רוסי № $563/_{33}$.

548. **שיר** על **נשואי** הגביר מב"ק (?): כ"י יה"ש.

549. **שיר** ע"ם הפרשיות בדרך תוכחה. ה"ר משה ב"ר אברהם מאויגנון: לונדון, 1850, 8°.

550. **שיר** על סטאניסלאוו מלך פולין מאת עדת ישורון אשר בווארשי. ע"ו בתים עם ת"א ופולאני וצרפתי: ווארשא, 1792, 2°.

551. **שיר עז** לכבוד קריסטיאן השביעי מלך דענימארק ובנו עם ל"א: אלטונא, חש"ד (תקנ"ט), 8°.

552. **שיר** על י"ג עקרים לר' אברהם בן יוסף מבורגוס מתחיל בשם האל יסוד כל היסודות אני מזכיר שלש עשרה יסודות: כ"י וואטיקאן $214/_{10}$.

553. **שיר** לה"ר עמנואל ב"ר שלמה על י"ג עקרים: כ"י די רוסי № 404 בסוף פירושו עה"ת.

554. **שיר** בצאת הקיסר פראנץ ואחיו קארל לקרב מאת ה"ר שמואל רומאנילי: חמו"ד (ווין), 8°.

555. **שיר ציון**. ה"ר יהודה ב"ר משה מפאנו. על חכמת הנגון. הובא בהקדמת ס' השירים אשר לשלמה.

556. **שיר ציון**. ה"ר . . . זולצער ש"ץ בווין. טעמי נגון לשורר בבתי כנסיות בתפלה עם מקהלות (קאהר): ווין . . .

557. **שיר הקערה**. (עיין קערת כסף).

558. **שיר ורנן** ליום אשר נתנו יושבי ברלין יד תחת פרידריך ווילהעלם השני מלך פרייסין יר"ה ביוה"כ שנת תקמ"ז עם ת"א: ברלין, (תקמ"ז), 2°.

559. **שיר רנן ושמחה** לכבוד פרידריך ווילהעלם השני יר"ה: חמו"ד (פוזנא, 1793), 8°.

560. **שיר ושבח** הודאה והלל לומר בין מנחה למעריב ביום ד' כ"ח ניסן תקנ"ג באמ"ד (בשוב אויב אחור): ד"א, תקנ"ג, 8°.

561. **שיר ושבחה** לחתונת ה"ר יוסף ב"ר מרדכי עוזיאל עם ב"ג א. מרפורגו. מאת ה' ג. אובערט; ס. מישעלל; א. פיאצצא: ליוורנו, 1795, 8°.

562. **שיר** על **שחוק שָׂה** או **שאך**: (עיין מעדני מלך. משלי שועלים. שפת יתר).

563. **שיר השירים**. (עיין שרשרות גבלות, תורה). [על מלאכת השירים לר"י אלחדב (כרמולי הזכרון 7' 85): רמש"ש].

564. **שיר השירים אשר לשלמה**. ה"ר שלמה זלמן ב"ר יעקב מפוזנא. שירי תחנה ותפלה עם פי': פראג, שפ"ו, 4°. [ועיין צונץ גא"ל דרנ"ו וכרד"א תקמ"ב וק"ד q 874 בקצת שנויים, ע"ש].

565. **שיר שלום** אחרי מלחמת שבע שנים עם ל"א: ברלין, תקכ"ג, 4°.

566. **שיר** על **השלישית**. (עיין בשם קדמון ד"ו, שנ"ז, 8°.

567. **שיר** על **שנת העבור** לה"ר **אליאב** ב"ר מתתיהו: כ"י די רוסי № $563/_{34}$.

568. **שיר** על **השר** והטפסר ה"ר משה מונטיפיורי להנ"ח **אליעזר מענדיל מווארשא**: לונדון, תר"א, 8°.

569. **שיר** על **שרשי** כל המלות אשר בשי"ן שמאל בלה"ק ובראשי חרוזיו **חיים כלב** נדפס בס' כתובות (?): אזמיר, תי"ח, 4°. (רמש"ש רס"ד № 391).

570. **שיר תהלה** מטעמי האהרנות (פאלקס הימנע) נעתק מל"א לעברית וארמית באותה צורת המליצה, שווי דלתות החרוזים ומשקלי התנועות לזמר בנגון הידוע. מאת יהב"י (יהודה בן יונה ייטלם): ווין, 1835, 8°.

571. **שיר תהלה**. ה"ר יצחק גאלדמאנן. שיר ותפלה עם תרגום פלניא ליום נכתר

הקיסר אלכסנדר השני עם אשתו יר"ה : ווארשא , תרט"ז , 8° .

572. **שיר תהלה** . ה"ר מיכאל אייזנשטאט. על הגלחת אלכסנדר קיסר רוסיא יר"ה במלחמותיו בשנת תקע"ג—ד' : שקלאוו , תקע"ד , 8° .

573. **שיר תהלה**. ה"ר צבי הירש ב"ר שמחה קאצינעלנבויגן . שיר ותפלה עם תרגום רוסיא ליום בוא הקיסר אלכסנדר הראשון יר"ה לווילנא : ווילנא . . . 2° .

574. **שיר תהלה** . ה"ר שמואל בר"י . בבוא הנגיד הגדול פאולי פעטראווין לקעניגסבערג עם ת"א : קעניגסבערג , תקל"ו , 2° .

575. **שיר תהלה** . ה"ר שמשון רוזוק . לכבוד כי ה. אדלער : (לונדון , 1852) , 8°.

576. **שיר תהלה** . מהנ"ל . לכבוד ה"ר א. קייזער : חמו"ד (לונדון , 1857) , 8° .

577. **שיר תהלה** לכבוד פרידריך ווילהעלם השני יר"ה עם ת"א : ברלין , תקמ"ח , 2° .

578. **שיר תודה** עם תרגום אנגלית אשר שורר בש"ק ג' כסליו תר"א בכל בתי כנסיות בריטאניא בלדת המלכה בת . חובר מאת ה"ר דוד מילדולה : לונדון , חש"ד (תר"א) , 8°.

579. **שיר תודה ותפלה** עם ת"א בעת ה' את מגלר שווידניץ ביד פרידריך השני מלך פרייסן יר"ה : ברלין , תקכ"ג , 2° .

580. **שיר התורה** . ה"ר מיכל ש"ץ באמ"ד . שיר לחנכת ס"ת : ד"א , תע"ה . (שם , בשיר"י : רשי"ר ע' 534) שם , תקכ"ה , 8° .

581. **שיר ותפלה** על הגאולה לה"ר אלחנן פראנקפורט : לובלין , שפ"ד , 8° .

582. **שיר ותפלה** ביום הולדת מלך רומי : חמו"ד (המבורג , תקע"א) , 4° .

583. **שיר ותפלה** ביום הולדת פרידריך הששי מלך דענימארק יר"ה : חמו"ד (אלטונא , תקס"ט) , 4° .

584. **שירה** הבנויה על כל אותיות הללו שבעשרת הדברות ע"פ האותיות כל הרמ"ח מ"ע ושס"ה מל"ת מסודרות . אמנם השיר אינו משקלי כ"א חרוזות , וידבר דוד את השירה הזאת : כ"י ווין № 51 .

585. **שירה לדוד** . ה"ר דוד ב"ר חיים סו"ד דק"ק בירז . פי' על שיר השירים : הוראדנא , תקנ"ז , 4° .

586. **שירה וזמרה** לזמר מדי שנה בשנה בחברת תקון חצות לילה . ה"ר ישראל בנימן באסאן : חמו"ד (ד"ו , 1774) , 8° .

587. **שירה חדשה** . ה"ר אהרן משה ב"ר צבי הירש גריידינג . כללי דקדוק בצורת שיר כמעשה ס' פרקי שירה לר"א בחור ו' שירים עם פי' בשם הלכה למשה : זאלקווא , תקכ"ד . פיורדא , תקל"א . לבוב , תקנ"ט . קאפוסט , תק" . . 8° .

588. **שירה חדשה** . ה"ר דוד פארדו . מעשה אחשורש בצורת שיר ע"פ א"ב ותשר"ק ואתב"ש ובסופו חתום שמו בראשי החרוזות עם ל"א אחר כל חרוז ואח"ז חידה לחנוכה ופזמון לברית מילה ושמו בראשו : ד"א , ליהודים היתה אורה , 8° . (קטן , ט"ו דפין) . [וצ"ע על שנת הדפוס : ינה"ל] .

589. **שירה חדשה** . ה"ר יצחק זעקיל פרענקיל . אשר שרו באלטונא בבוא פרידריך יורש עצר מלכות דענימארק עם אשתו הכבודה לבהכ"נ כ"ט סיון : אלטונא , חש"ד , 4° .

590. **שירה לחיים** . ה"ר חיים ב"ר זבולון יעקב . מליצה על תרי"ג מצות בחרוזים וכל חרוז מתחיל במלה אחת משירת האזינו ועם באור ומ"מ הפסוקים בשם יכין ובעז : ווארשא , תקע"ד . ווין , 1847 , 8° .

591. **שירה נעימה** . ה"ר יצחק ב"ר יהודה אבן גיאת . שיר לפורים בל' ארמי עם פי' ה"ר צמח דוראן בן הרשב"ש : כ"י אוקספורד . (ועיין תפארת ישראל) .

592. **שירה שקולה** לר"ש ן' גבירול בחכמת הדקדוק ת' חרוזים , הזכירה הראב"ע במאזנים וכ' דלא יסקל כסף מחירה : (בג"ב ל"א ושם"ג שלי בשמו) . [ראשית השירה הזאת הנמצא בכ"י נדפס ראבונה ע"י מהרי"ל דוקעש בספרו עמודי כבוד ואבני זכרון ובנית במחברת הערוך לה"ר שלמה פרחון בסוף הקדמתו . ושם ראינו כי נקראה בשם ענק ע"ש .

593. **שירות ותשבחות** לאל אלהי הרוחות , יסד ה"ר שאול אבד"ק אמ"ד לומר אחר תפלת מנחה ביום ש"ק כ"ז אדר תקכ"ו בקהל אשכנזים באמ"ד : ד"א , תקכ"ו , 4° .

594. **שירי הבחינה** . ה"ר מרדכי לעוונשטאם (ב"ר אריה ליב בעה"ס פני אריה) . טופס ועיקר ס' בחינת עולם בל"א שירים והשיר האחרון על י"ג עיקרים ובסופו הגיוני המחבר על הנפש ותקות הגאולה : ברעסלויא , תקב"ץ , 8° .

595. **שירי בת ציון**. הב"ח מיכל יוסף לעבענזאהן . שירי הגיון על קהלת וז"ז : ווילנא , תרי"א , 8° .

596. **שירי דוד**. (עיין אש דת) .

597. **שירי השכל**. (עיין מוסר השכל) .

598. **שירי זמרה**. ה"ר יצחק הי מוסאטו . שירים שונים: פירינצי (ותג"י י' נ"ג : ליוורנו), תקנ"ט 4° . (וצעדנער 601 : פירינצי , אור"ה ושמח"ה , 8°) . [וצ"ע על שנת הדפוס] .

599. **שירי החליפות**. ה"ר שבתי חיים מאריני . העתק ס' החליפות (מעטאמורפוזי) לאווידיוס הרומי בלה"ק בשירי שמיניות עם ל' איטלקי . ונדפס ממנו כוינן א' : פאדובה , תק"ח , 8° . וכולו בכ"י די רוסי № 1110 . וכ"י ווין ת"כ № 24 וביהמ"ד דמנטובה . [ג"ח פרקי אבות ע"ד שיר ושארי שירים ז"ז והמה בכת"י ת"ע בתים בעלי ד' טורים . עיין כ"י ווין ת"כ № 24] .

600. **שירי חנכת בית התפלה** לעדת ישראל יושבי עיר פֿאלדאם מאת ה"ר נתן ריז : ברלין , תקס"ב , 8° .

601. **שירי ידידות**. (עיין שירי תהלות להלן) .

602. **שירי יהודה**. ה"ר יהודה ליב ב"ר משה חזן . שירים לשורר על הסעודות עם פי' לה"ק ול"א : ד"א , תנ"ז , 4° .

603. **שירי יהודה**. (עיין פי' חמש מגלות) .

604. **שירי היחוד ,—הכבוד** . (עיין שיר היחוד לעיל) .

605. **שירי כבוד ותפלה** ביום עבור הקיסר נפליון וגבירתו כה ראטערדאם . עם ל' צרפת . ראטטערדאם , ישורון (תקע"ב) , 4° .

606. **שירי הלויים**. ה"ר יצחק ב"ר ידידי ליברמאן . סדר השיר שהיו הלוים אומרים בביהמ"ק בחול ושבת ויו"ט ושאר ימות השנה : חמ"ד (לובלין) , תל"ז , 4° .

607. **שירי מוסר**. ה"ר משה שמואל נייםאן מקיצע . שירים שונים עם ת"א ובסופו אגרת הרופה סגולות ורפואות למחלת אנושי : ווין , תקע"ד , 12° .

608. **שירי מוסר השכל**. (עיין מוסר השכל) .

609. **שירי הרמ"ח** לוצאטו לה"ר עמנואל כלבו ור' אליהו קונליינו ור' שלמה בה"ר יצחק לאמפרונטי ור' יעקב היילפרין ביום נכתרו לרופאים . נדפסו אחד אחד לפי הנראה בוויניציא . עיין כ"ח ג' דקמ"ג—ד' הערה ק"ס—ס"ג . ושירו לחתונת ר' יצחק חיים ויגירה בלנץ שיתה עם הידה בסופו : מנטובה , תצ"ג , 8° .

610. **שירי מנחה**. (עיין תורה , ח"מ) .

611. **שירי מצות**. ה"ר יהונתן ב"ר נתן נטע אייבשיץ . תרי"ג מצות בדרך שיר כסדר ומנין הרמב"ם . ובסופו דברי כתב יושר צוואת ה"ר נתן נטע לזרעו אחריו : פראג , תקכ"ה . פרעסבורג , תרי"ח , 8° .

612. **שירי נעם**. (עיין כתב יושר) .

613. **שירי נעימות**. ה"ר יהודה ליב בר"א גניזן . ששה שירים לפ' ברכאית במליצה קלה עם ת"א ונעתק רובו משירי געסנער : ברעסלויא , תק"ע (וצעדנער ורשי"ר : תקע"ו) , 8° .

614. **שירי נעימות**. ה"ר יהודה ליב גרמייזא . שירים עם ל"א : ווילנא , תר"ב , 8° .

615. **שירי הנפש**. ה"ר מאיר ליבוש מלבים. פי' על שיה"ש : חמו"ד (ק"ב , תרט"ז) , 8° .

616. **שירי סאבויה**. (עיין מצרף לכסף) .

617. **שירי ציון**. סטאניסלאום האגא (מחברת המסיתים באנגלי) . שירים בל' אנגלי ול"א עם העתקה ללה"ק : לונדון , 1834 , 12° .

618. **שירי שירוים**. (עיין חיים שאל) .

619. **שירי שלמה**. שירי ה"ר שלמה בן גבירול נאספו מאוצרות ספרים ונספחו עליהם הערות ע"י ה"ר יהודה ליב דוקעס: מחברת א' וב' : הנובר , תרי"ח , 8° .

620. **שירי שפת קדש**. ה"ר אברהם דוב בער הכהן לעבענזאהן . שירים שונים וח"ב אבני בבות פתוחי מצבות קבר ובסופס הערות ותקונים : לייפציג , 1842 , 8° . ושנית בתקונים ונוספות: ווילנא, תרכ"א, 8°. עוד כנ"ל מחברת שניה : ווילנא , תרט"ז , 8° .

621. **שירי תהלה**. (עיין בקשת הלמדי"ן · שיר ידידות) .

622. **שירי תהלות**. ה"ר צבי הירש ב"ר שמעון זוממערהויזן . שירים לשרת בקדש בקהל בריסעל : בריסעל , תקצ"ו , 8° .

623. **שירי תהלות**. ה"ר זאב וואלף בוכנער ב"ר דוד הכהן . שירים ב' חלקים : ח"א שירים לכל ימות השבוע וח"ב שירי ידידות שירים לכל ראשי חדשי השנה וז"ז : ברלין , תקנ"ז . ברי"ן , תק"ס , 8° . עוד בתוס' כמה יריעות ובח"ב בו נכלל שירו שיר נפלא הנ"ל , עיין זה וז"ז : ברלין , תקס"ח , 8° .

624. **שירי תהלות**. ה"ר ירמיהו היינעמאן ב"ר מיינשטיר הלוי. שירים לעורר הלבבות להודות ולהלל לה' (לז' ימי השבוע) · העתק ממחברת השירים שחברו בלה"ק ול"א ישירו אותם בבתי התפלות החדשים שהוקמו במלכות וועסטפאלען: רעדעלהיים, תקע"ג, 8°. עוד כנ"ל מאת חברת דורשי טוב · כ"ב שירים הוציאם לאור ירמיהו היינעמאן. השירים האלה הוברו מר' אהרן ראזענבאך. מחברת הראשונה: ברלין, תקע"ו, 8°. (ועי' רשי"ר № 2105—6).

625. **שירי תודה** לכבוד בן מלך הוא שיינריך אחי אדונינו המלך יר"ה בבואו בשלום לביתו אחרי חלה ויחי מחליו: ברלין, תקל"ז, 4°.

626. **שירי תפארת**. ה"ר נפתלי הירץ וויזל. ספורי התורה מרדת אבותינו למצרים עד אחר מעמד הר סיני בח"י שירים מלאי חן ויופי · ע"ו מהם נדפסו בחמש חוברות עם צורת המחבר והערות בסוף כל חוברת: ברלין, תקמ"ט—ס"ב, 8°. ובלי צורת המחבר: פראג, תקס"ט—ע"א, 8°. וג' שירים האחרונים הנ"ל הובאו לבית"ד ע"י ה"ר שלמה בנו: פראג, תקפ"ט, 8°. וכל הח"י שירים הנ"ל בששה חלקים ובסופם תולדות המחבר בקצרה הונף והורם מס' זכר צדיק לר"ד פרידריכספעלד: ווארשא, 1840—41. לעמבערג, 1844, ווארשא, תרי"ח, 8°.

627. **שירי תפלה**. ה' דוד מארק. שירים שונים: חמ"ד (ברלין), תקע"ו, 12°.

628. **שירי תפלה**. (עיין שיר ידידות).

629. **שירים** לה"ר אברהם ב"ר יצחק הבדרשי ולזולתו: כ"י יוא"ל.

630. **שירים אחדים**. ה"ר אליהו קאזאס. לפסיא, 1857, 8°.

631. ס' **השירים אשר לשלמה**. ה"ר שלמה מן האדומים מנטובה. מזמורים ושירים ותפלות וקדיש וברכו וקדושה וכו' עם טעמי הנגון והמוסיקא (כארראל-נאטען) קצתם לג' קולות וקצתם לד' ה' ו' ז' וח' קולות והם ה' חוברות לח' קולות הנגון: ד"ו, שפ"ג, 4°. [וידידי ה"ר זלמן ן' כוכב טוב כתב אלי בזה לאמר: הס' הזה לא נזכר בש"י וגם די רוסי לא ידעו · ועתה דע! הוא ספר קונטרס מקובץ יריעות בסימני הנגון ועל כל טור מהסימנים נדפס הפיוט או המזמור אשר לנגן בו. ואצל כל קונטרס פסק הרי"א די מודינא וב"ד דוויניציא להתירא כי יצאו עליו עוררין לאיסורא. החכם דר' צונץ מזכיר את המחבר הזה בכ"ה ה' בתולדות ר"ע מן האדומים ואת ספרו בשם באסו השירים אשר לשלמה מזה נראה שלא ראה כולם כ"י ת"י נמצאים אלטו וקווינטו מהם. והוגד לי מפי מגידי אמת כי נמצאים ה' או ח' קונטרסים או חוברות כאלה אבל יקרים הם למבקשיהם ואינם מצויים. וכל קונט' כולל ערך שלשים מזמורים ופיוטים בצירוף ברכו קדושה קדיש ובנתה יאמר וכדומה עכ"ל].

632. **שירים וזמירות** לכל השנה לר"ש ן' גבירול ואבן עזרא ור"י הלוי: קונשט', ש"ה, 4° [ש"י № 111. ופירשט ח"ב ד"ג: לר' יהודה בן שבתי הלוי עם שירי ר"ש ן' גבירול והראב"ע].

633. **שירים וזמירות**. ה"ר שלמה בן מזל טוב. שירים לשבתות וימים טובים ולמילות וחתונות ולשארי ענינים: קושט', ש"ח, 4°. (ש"י № 112). ג"ח דרשות רבות: (צונץ גא"פ דתכ"ט וע"ש הערה a).

634. **שירים וזמירות**. (עיין זמירות).

635. **שירים וזמירות ותשבחות** ופיוטים ובקשות ומי כמוך ואהבה ומאורה ופתיחות לשבח לאל אלהי הרוחות, בשבתות ומועדות כי טוב להודות, מאבירי משוררי ספרד חכמים ושלמים וכן רבים כהחכם הידוע הה"ר שלמה גבירול והחכם הה"ר אברהם ן' עזרא והחכם הה"ר יהודה הלוי והנפתלים בעבותות אהבתם במלאכה המקודשת המפוארה הזאת איש על דגלו בשמותם, ופיוטים למילה ולחתנים בברכותיהם ע"פ מנהג ספרד ורומניאה ישמרם צורם. וזמירות ושירים ובקשות ומי כמוך חדשים גם ישנים מכל מין שחבר הה"ר שלמה בן כמה"ר מזל טוב זלה"ה לתן הספרדים והישמעאלים מיוסדים לאדני פז כסא כבוד ונות צדק יכונניה עליון. נדפס בבית צעיר המחוקקים אליעזר שונצינו יצ"ו בן הח"ר גרשום ז"ל י"ג ימים למנחם שנת שה פזורה ישראל בקושטנטינה רבתי עם כסא כבוד המלך שולטן שולימאן יר"ה ותנשא מלכותו בימיו ובימינו תושע יהודה וישראל ישכון לבטח ובא לציון גואל כי"ר אמן. [עכ"ל השער ומדתו ארוך וצר (לאנג אונד שמאל). רמ"ז סימנים עם מפתח. ואולי הוא א' משני הנז' לפני זה, כי ע"כ ערכתי פה כל נוסח השער].

636. **שירים** על חנוכה לה"ר חיים ב"ר אברהם ברודא: ד"ו, תס"ה, 8°.

637. **שירים** לחנכת בית התפלה בק"ק בראמבערג והם מזמורים ושירים עם ת"א לה"ר שלמה זלמן פלעסנר: ברלין, 1834, 8°.

638. **שירים** לחנכת בית התפלה בק"ק פרענצלויא להרב דפס ה"ר גרשון בה"ר טוביהו אשע עם ת"א לה"ר שלמה זלמן פלעסנער הנ"ל: ברלין, חש"ד (תקצ"ג), 8°.

639. **שירים** לחתונת הרמ"ח לואטו מאת ר' שלמה דוד טריווש ור' יצחק ב"ר שבתי מאריני ור' גרשון טריווש ור' אברהם שלום וזולתם: מנטובה, תצ"ג, 8°.

640. **שירים** ביום נכתר הקיסר אלכסנדר יר"ה מאת ה"ר נפתלי הירץ וויזל עם ת"א וצרפת: ברלין, 1801, 2°.

641. **שירים** לה"ר יתיאל וה"ר נתנאל טראבוטו: כ"י די רוסי 1050/2 №.

642. **שירים** לה"ר יעקב פראנסיש. שירים בוגים ולהספדים ונשואין וכדומה: חמו"ד, 8°. [ג"א שיר נגד בעלי הקבלה ונדפס ונחרם ע"י רבני מנטובה ואח"ז נדפס שנית בסוף ס' בחינת עולם עם פי' עץ הדעת לר"ש מורפורגו. (ועי' בחינת עולם) · וקובץ גדול כולל ק"ע שירים נמצא בכ"י שד"ל: (פירסט ח"א דף"ת) ע"ש].

643. **שירים יפים** ופי' על חידת הראב"ע לה"ר אברהם ב"ר אליעזר איילנבורג: כ"י רד"א תקמ"ב וק"ד q, 1401 №. [ונראה מזה כי רק השירים לבד לו הם ע"ש].

644. **שירים** או לידער בל"א. נדפסו רבים ושונים ואין בידי לפורטם.

645. **שירים** למועדים וזמנים שונים לה"ר משה ב"ר מרדכי זכותא: ד"א, בע"ת, 8°.

646. **שירים ומכתבים** לחכמי המערב בשנות ס"ע: כ"י רח"ם 808 №.

647. **שירים ומליצות** לה"ר שלמה ב"ר ראובן בונפיד שחיבר בעת הויכוח בטרטוסא וז"ל. וגם לה"ר שלמה מראפיירה ורבים זולתם: כ"י רח"ם 809 №.

648. **שירים ומליצות** על חליפות תקופות השנה ויופי כל חדש: כ"י מינכען 246/10 №.

649. **שירים נפלאים** לה"ר מנחם עזריה מפאדובה והם קינות ותפלות וחרוזים ופיוטים ושונים: כ"י הפליט 12 №.

650. **שירים** לעניינים שונים ישן נושן וחתום בסופו יוסף ב"ר שמואל צרפתי: כ"י רח"ם 810 №.

651. **שירים** עם ל' ספרדי ע"י ה"ר שלמה ב"ר יהודה אבודיענטי ופי' כתובים מלוקטים: כ"י יה"ש.

652. **שירים ורננות** עם ת"א לחנכת בהכ"נ חברת אחים בברעסלויא: ברעסלויא, 1797, 4°.

653. **שירים ושירות**. (עיין מגד ישרים).

654. **שירים שונים**. ה"ר אריה ליב קינדרפריינד. שירים יפים ונחמדים: לעמבערג, 1831, (וי"א: 1834) 8°.

655. **שירים לשלמה**. ה"ר שלמה זלמן ב"ר יהושע זלקינד. שירים שונים: ווילנא, 1842, 12°.

656. **שירים לשמחת פורים**. הב"ח הנוך ויעקב בני ר' יוסף יוזל שרייבער. שירים ומליצות לפורים: ווין, תקפ"א, 8°.

657. **שירים** על **השמינית**. ה"ר ישראל בנימן בסאן. שירים לכבוד פראנץ השלישי דוכס מודינא עם תרגום איטלקי: ד"ו, שי"ר, 4°.

658. **שירת דוד**. ה"ר אברהם שמואל. משניות מס' שבת לסדר תקון שבת במליצה חרוזית עם פי' (המלות זרות ע"י ה"ר נסים דוד ב"ר משה הכהן) מלוקט מהרמב"ם והרע"ב ונחלק לג' חלקים בשם אהל אברהם, אהל מועד, אהל העדות והוא העתק מספרו הגדול: ד"ו, תע"ט, 12°.

659. **שירת דודים**. ה"ר דוד זאמושטש. שיר לכבוד ה"ר רפאל לעווענשטיין ליום מלאת חמשים שנה מיום חתונתו: ברעסלויא, תר"ב, 8°.

660. **שירת דודים**. (עיין שיח ספונים).

661. **שירת משה**. ה"ר משה ב"ר מרדכי מייזילש. תרי"ג מצות בחרוזים עם פי': שקלאוו, תקנ"ח, 8°.

662. **שירת משה**. ה"ר משה סופר מפרעסבורג. מזמורים ושירי תהלה לה' ובסופו ג' שירים לזולתו: פרעסבורג, תרי"ח, 8°.

663. **שירת ציצים** ופרחים בל' לאדינו והרוז הראשון גם עברית ותוגרמית: כ"י יה"ש.

664. **שיתא סדרים** או — **סדרי משנה** (ש"ס). (עיין משנה, משניות, תלמוד).

665. **שבחה**. (עיין לקט שכחה ופאה).

666. **שבחת לקט**. ה"ר נתן ב"ר יעקב בון. לקוטי מאמרים מספרי קבלה לתוספות על ילקוט חדש: פראג, בי"ת. פפד"מ, בי"ת, 4°. ד"א, ת"ס, 8°. ונלוה בסוף ס' ילקוט ראובני: ד"א, ת"ס. אוסטרהא, תקס"ו, 2°.

667. **שביות החמדה**. ה"ר דוד פארדו. סדר הקריאה והלמוד לר"ח ניסן להגהגת עדתו באיספלטרו כמנהג א"י וכמ"ש בס'

חמדת הימים : שאלוניקי , נות"ן . ד"ו , תקכ"ב . שם , וישיר"ו . שם , תק"ס . ועם נוספות ה"ר חיד"א : ליוורנו , תק"ע . ווין , תקע"א . ליוורנו , תרי"ב , 8° .

668. **שכיות החמדה**. (עי' בית יער הלבנון) .

669. **שכל טוב** . ה"ר מנחם ב"ר שלמה . פי' עה"ת כמו מדרש על כל פסוק וכל מלה בדקדוק ופשוטו של מקרא ומביא בו פירושי רבינו חננאל , ובפ' בשלח כל דיני שבת ועירובין ובפ' בא דיני מס' פסחים מש"ס בבלי וירושלמי בקצור . חיברו בשנות ד"א תתל—ט , (ושם פ' ויסעו כ"י מרעמסס : תתל"ט) ונמצא קצת ממנו בכ"י רד"א F № 175—6, בשם מדרש שכל טוב ודוגמא ממנו נדפס בס' תוכחת מגולה על קהלת לר"מ גומפיל שנאביר ע"ש . והתחלת ויקרא בכ"י מינכען 131. עיין רשמש"ם ע' 1737 .

670. **שכל טוב** . ה"ר משה קמחי. ס' דקדוק : (ש"י). אבל לפי עדות הרי"ל דוקעס בקונטרס המסרת דס"ז נזכר בו הרמ"ק בין שארי מדקדקים קדמונים כר"י חיוג ר"י ן' גאנח והראב"ע ור' יוסף קמחי וכו'. ויותר נראה שהוא אחר ושמו משה ב"א של ר' מנחם בר"ש הנזכר בו כמ"ש רי"ל דוקעס בעצמו וז"ל : בס' הזה נזכרו ר"י (חיוג) ר' יונה ר"א בן עזרא ר"י קמחי ר' משה קמחי ר' מנחם ב"ר שמעון דוד המחבר עכ"ל : כ"י בקארלסרוא № 58 . ולפ"ד הר"א גייגער חי ר' משה זה ג"כ בפרובינצא בימי הרד"ק. עיין או"נ ב' די"ע—כ' .

671. **שכל טוב** . ה"ר שמואל לאנידו . פי' על מדרש שוחר טוב . הובא בהקדמת ספרו כלי פז : (ש"י) .

672. **שכל טוב** . פשטים וקושיות כסדר התורה בשם הרבה חכמים . ס' קטן , תצ"ז , 8° : (סה"ד שכ"ה) . ונמצא ג"כ לרובענס חמו"ד № 841, 0 .

673. **שכל טוב** . (עיין אבן בחן סי' 51) .

674. **השכל המשכיל והמושכל** לאבונצר מוהמד בן מחמד אלפראבי מהעתק ר' קלונימוס הנשיא: כ"י רד"א q № 1172, וכ"י רש"ף באודעסא ונקרא שם מאמר בשכל וכו' .

675. **שלהבת יה**. ה"ר נחמיה חייא חיון . בבטול דברי ר"י אירגאס בס' תוכחת מגולה נגדו בפי' קצת מאמרי זהר ובסופו פתקא מן שמיא על מהות הקבלה: ד"א, עד"ת, 8° .

676. **שלומים מן הים** . ה"ר יעקב מרדכי נעטטער . דרושים ושירים . ב"ח : ווין , 1860 , 8° .

677. **השלום**. ה"ר אליה חלפן הלוי. שיר ליום הושב חרב אל נדנה יום א' ג' כסליו תקס"ב עם ת"א וצרפתי : פאריז , (תקס"ב) , 4° .

678. **השלום** . ה"ר חיים הירש שוואבאבער וה"ר דוד אטטענזאססער . שיר תודה עת השלימה עדת פיורדא : חמו"ד (פיורדא , 1809) , 2° .

679. **שלום אסתר** . ה"ר יצחק ב"ר מרדכי גרשון . פי' על מגלת אסתר מחי' גדולי צרפת ואיטליא וקסטיליא וז"ג עם קצת חי' שלו : קונשטנטינא , חש"ד , 8° . [ג"ח ס' כתם פז על שיה"ש . ס' מבקש ה' עה"ת וס' מר דרור על אסתר] .

680. **שלום אסתר**. ה"ר מאיר הלוי לעטערים. מעשה מרדכי ואסתר ע"ד ההוה (דראמא) לפי סדר רוסיני הצרפתי וכמעשהו ממנו נעתק : פראג , 1843 , 8° .

681. **שלום בית** . (עיין בית לוי) .

682. **שלום הבית** . ה"ר מנחם קאזים . חי' ע"ס תורת הבית ומשמרת הבית להרשב"א ועל ס' בדק הבית להרא"ה ובסופו שו"ת חכמה גדולים . כ"י . ועיין שג"ב קי"ג וצ"ב ז' ושה"ג שלי במקומו ; ופירשט ת"א דקמ"ז כ' : להגן על הרשב"א מהשגות הרא"ה : ליוורנו , תק" . . 4° .

683. **שלום ירושלים**. ה"ר יהודה ב"ר שלמה חי אלקלעי . תשובה למלעיגים על דברי הקדמת ספרו דרכי נועם מדבר בו על מצות מעשר : אופן , ת"ר , 8° .

684. **שלום ירושלים** . (עיין קרבן העדה . שאלו שלום ירושלים . תלמוד ירושלמי) .

685. **שלום רב** . ה"ר אליעזר ריסער . על הודות ביהכ"נ החדשה בהמבורג : אלטונא , תקע"ט , 8° .

686. **שלח מנות**. ה"ר שלמה אפרים בלאגג. הנובר , 1835 , 16° .

687. **ס' השלחן** . חיבר ה"ר גרשום כמ"ש בס' הכלבו דס"ב ע"ג : (שג"ב י"ח וצ"ב י"ח ושה"ג שלי במקומו) . וש"י בשם הש"ק דנ"ה כ' : ס' השלחן ר' משה בן בתו של ר' גרשון . כולל כל פסקי הגמרא . וכתוב בש"ק וז"ל : ולא השלימו וכו' והשלימו ר' שמואל בנו ע"ש ד"א וד"ז דמ"ב ע"ב . ואולם גם מלשון הש"ק אין לברר שם המחבר אל נכון ע"ש .

ודע כי בשו"ת הריב"ש סי' מ' נקרא ס' השלחן בהי"ת ובשם סי' ק"ע כתוב ס' השלחן

במ"ש . וכן בשג"ב י"ח ול"ב י"א הנ"ל כתוב השלחן בהי"ת ע"ש אבל בול"ב ג' כ' : רבינו גרשום הזכיר ס' שלחן במ"ש ע"ש . כ"י פאריז (181) 415 נתייחס לר' חייא ב"ר שלמה מברצלונא תלמיד רשב"א .

688. ס' השלחן . ר' חייא בן שלמה חביב : כ"י באדליאנא 603 נכתב שנת רמ"א .

689. ס' השלחן . ה"ר ראובן הספרדי . ס' קבלה . הובא בפי' הרמ"ב לס' יצירה פ"א משנה י' ע"ש .

690. שלחן ארבע . ה"ר בחיי ב"ר אשר . [ואין ליחסו להרמב"ן כי בסוף הספר רמוז שם בחיי כמה וכמה פעמים בר"ת ע"ש] . דינים וענינים בסדר השלחן והאכילה ונחלק לד' שערים ובשער הד' מדבר על סעודת הצדיקים לע"ל וענייני התחה"מ . ובשיר שלפני ההקדמה וגם בב' מקומות בתוכה נקרא הס' בשם שלחן של ארבע ע"ש : מנטובה , עד"ר , 4° . קונשטנטינא , רע"ד—ה' . ד"ו , ש"ו . ריווא די"ט , ש"ב , 2° . קראקא , של"ט , 4° . לובלין , שנ"ו , 2° . פראג , שנ"ו , 4° . המבורג , תס"ו . ד"א , תע"ג (שם , תע"ט ?) . שם , תקי"ג . דובנא , תקנ"ד , 8° . וז"ז פ"ר . ועם צוואת ה"ר שעפטיל סג"ל הורוויץ בסופו : פראג , תקמ"ג . הוראדנא , חש"ד . ווילנא , תקע"ח . שם , תקצ"ו . פולנאה , תק" .. 8° , וז"ז .

691. שלחן גבוה . ה"ר יוסף מולכו . חי' על ש"ע א"ח מהל' פסח : (שג"ב צ"ו ושה"ג שלי במקומו) . עוד כנ"ל ג' חלקים על ש"ע י"ד . ח"א : שאלוניקי , תק"י , 2° . ח"ב : שם , תק"מ , 2° . ח"ג ובסופו חי' על ש"ע א"ח עד סי' כ"ח : שם , תקמ"ד , 2° . [ולפירשט דרך אחר בזה ע"ש ח"ב דשפ"ז . ודע כי בהקדמת המדפיסים לח"ב כתוב כי זה כמו ע"ו שנים נדפס ח"א , וא"כ נדפס ח"א שנת תקכ"ה לערך ולא תק"י כנ"ל וצ"ע] .

692. שלחן חברים . כ"ר יוסף בכ"ר משה בגי הקראי . ס' מצות גדול בבאור כל מצות התורה כס' האדרת : (אר"ץ) .

693. שלחן טהור . ה"ר דוד ב"ר יוסף פארדו ש"ץ בלונדון . דיני ש"ע א"ח וי"ד היותר נצרכים להנהגת האדם בקצרה . [וז"ל ד' ט"ז כ' וז"ל : הביא לדפוס קונט' שלחן טהור שקיבץ כמהר"י פארדו אביו מש"ע א"ח וי"ד וכו'] : ד"א , (לוי"ת . שם) תנ"ו . שם , תנ"ט . שם , תע"ג . (פפד"מ , תע"ג) , 16° . לעמבערג , 1850 , 8° וז"ז . ועם הגהות הרמ"א מש"ע : ד"א , תק"ל , 16° . ועם תפלת הדרך ושארי הוספות : ווין , 1814 , 12° . וז"ז בפנים שונים .

694. שלחן טהור . (עיין דגול מרבבה) .

695. שלחן הטהור . ה"ר נסים זרחיה ב"ר אברהם בה"ר היד"א . הוא ס' פועל צדק סדר תרי"ג מצות להס"ך ולקוטי דינים ותפלות ומאמרים השייכים לסעודת השלחן ובסופו לוח לחמש שנים : צפת , ירושלי"ם (תקצ"ו) , 8° . חמ"ד (ק"ב ?) תרט"ז , 8° .

696. שלחן הכסף . ה"ר יוסף אבן כספי . פי' על איוב בדרך נפלא . כ"כ המחבר בקונטרס קבוצת כסף ע"ש . ובאגרות יש"ר ח"ב כ' שהוא על מעלות התורה ויתרונה בלה"ק על ההעתקות בלשונות אחרות . (ועי' פי' על איוב) .

697. שלחן במדבר . (עי' שם הגדולים להלן) .

698. שלחן מלכים . ה"ר יצחק בואינו . חי' על ש"ע א"ח וי"ד מחי' מהריק"ש וחי' דינים מרבני עה"ק שלפני זמנו ותוך זמנו . כ"י בירושלם עה"ק : שג"א י' פ"ז ושה"ג שלי ח"א בשמו . ופירשט ח"א דקל"ו כ' שנדפס בשאלוניקי .

699. שלחן עצי שטים . ה"ר שלמה ב"ר משה חעלמא . חי' ע"ל מלאכות ופרעיהן והל' שבת ויו"ט וחוה"מ : ברלין , והתקו"ה (תקי"ז) . פפד"א , תקל"ה , 4° .

700. שלחן ערוך . ה"ר יוסף ב"ר אפרים קארו (מרן הב"י) . קצור מכל דיני ארבעה הטורים ומפירושו בית יוסף הסובב עליהם עם כל המנהגים מכל הספרים , ולכן יש קורין לו ג"כ ס' הקצר ונקרא בשם כשמות הד' טורים : ארח חיים . יורה דעה . אבן העזר . חשן משפט ומסודר כפי סימני הטורים וכל סימן נחלק לסעיפים . חובר שנת חשב"ה (ודלא כש"י) ונדפס ראשונה ד' חלקים : ד"ו , שכ"ה , 4° . שם , שכ"ז . ב' פעמים א' אותיות רש"י וא' מרובע , 2° . שם , של"ח , 8° . שם , שנ"ח , 4° או 8° . וחלק א"ח לבד : שאלוניקי , שנ"ו . פראג , שס"ח , 4° . וכולם עם תוס' באור המצות ב"ח : ד"ו , של"ד , 2° גם 8° . וגם ד' חלקים : שם , של"ד , 12° גם 4° .

701. שלחן ערוך הנ"ל עם תוס' הגהות ודינים ומנהגי כל גלילות אשכנז מכל הפוסקים שלא הובאו בית"ה יוסף לה"ר משה ב"ר ישראל איסרלש (הרמ"א) ונקרא בעל המפה לפי שהוא כפורס מפה על השלחן ערוך

הנ"ל ד' חלקים: קראקא, של"ח, 2°. ובכרך א': שם, ש"מ, 2°. (ד"ח: קראקא, שמח"ו, 2°). ד"ו, שמח"ה, 8°. קראקא, דש"ן, 2°. ד"ו, דש"ן. קראקא, שס"ז. שם, שע"ו—ע"ט, 4°. האנווא, שפ"ז—ח'. ד"ו, שצ"ב. ד"א, ת"ב, 8°. וחלק א"ח לבד: פראג תמ"ח, 12° (תוס' ב"י). וכד"א q № 547: ב"ע אה"ע וח"מ: ד"ו, שצ"ב, 4°. עוד כנ"ל עם פי' מלוקט מס"ת ופוסקים וע"פ קבלה מכתבי האריז"ל. עיין טור ברקת, טור יהלום ומ"ב בס. עוד כנ"ל ועם לקוטים לה"ר גור אריה הלוי (ה"ר יהודה בריא"ל) ד' חלקים: מנטובה, תפ"ג, 4°. (ועיין גור אריה). עוד כנ"ל ועל הגליון מ"מ מולא הדינים וקצת באורי המלות בשם באר הגולה לה"ר משה ב"ר נפתלי הירש רבקש מווילנא: חלק א"ח לבד (?): ד"א, לישוע"ה, 8°. ד' חלקים: ד"א, תכ"ב—ו'. שם, תנ"ז—ח', 8° או 12°. עוד כנ"ל רק סימני הדינים וקצורם כסדר א"ב בערכין, ועם חידושים ותוס' דינים בשם חקת התורה. (עי' ישמח ישראל).

702. **שלחן ערוך** מטור ארח חיים הנ"ל עם הגהות הרמ"א ועם ב' פירושים לה"ר צבי הירש ב"ר יוסף כ"ץ: א) באור על דינים והנהגות וטעמים בשם עטרת צבי. ב) באור דברי פוסקים ראשונים ואחרונים בקצור בשם נחלת צבי: קראקא, ת"ו. פולנאה, תק".. 2°.

703. **ש"ע** מטור א"ח הנ"ל עם הרמ"א ובאר הגולה הנ"ל ועם פי' ה"ר שמואל ב"ר יוסף (עיין עולת שבת. עולת תמיד).

704. **ש"ע** מטור א"ח הנ"ל עם הרמ"א כנ"ל ועם ב' פירושים בשם הכולל מגיני ארץ: א) מגן אברהם לה"ר אברהם אבלי סג"ל מקאליש. ב) מגן דוד לה"ר דוד ב"ר שמואל הלוי (הט"ז): דיהרנפורט, בתי"ם, 2°. (ועיין טורי זהב). [ודע בבעל מג"א בעצמו קרא לפירושו נר ישראל וכנו המביאו לביה"ד הסב שמו מגן אברהם כמ"ב בהקדמה]. עוד כנ"ל ועם תוספות עטרת זקנים לה"ר מנחם מענדיל אויערבאך דיין בקראטאשין: דיהרנפורט, בינ"ת, ד"א, פ"ת. דיהרנפורט, תק"ג, 2°. עוד כנ"ל ועם הוספות באר הגולה הנ"ל: ד"א, תצ"ב, 2°. עוד ככל הנ"ל ונוסף עליהם פרי חדש בגליון וסוף כל הלכתא: ד"א, תקי"ד, 2°. עוד ככל הנ"ל ועם חי' אבן העוזר לה"ר עוזר אבד"ק קלימיטוב: ד"א, תקי"ג—ד', 2°. עוד כנ"ל (בלי פר"ח ואבן העוזר) ובסופו חק יעקב על הל' פסח בכרך מיוחד: נאווידוואהר, תקו"ם, 2°. עוד כנ"ל (בלי חק יעקב ועם פר"ח ואהע"ז) והגהות מס' נזירות שמשון. נתיב חיים. ותוספות שבת והגהות ה"ר יחזקאל לנדא: פראג, תקמ"ה. ווין, תקנ"ו, 2°. עוד כנ"ל ועם חק יעקב הנ"ל: פראג, ת"ר, 2°. עוד כנ"ל (בלי פר"ח) ועם כללי הפוסקים מבעל כנה"ג ושערי מעלות: דיהרנפורט, תקע"א, 2°.

705. **שלחן ערוך** מטור א"ח הנ"ל עם פי' באר היטב לה"ר ישעיה ב"ר אברהם (הלוי?) ככד הט"ז. קצור דינים מס"ת האחרונים: ד"א, תס"ח, 8°. ועם הרמ"א ובאר הגולה: ד"א, תע"ו. שם, תפ"ה. שם, ת"צ. (המבורג, תצ"ד), 8°. [וכ' בהקדמתו שחיבר ג"כ על הי"ד בקצור עם כל הדינים מבן"ת אחרונים וחזר בו ע"ש. גם כ' בס שאחיו ה"ר יצחק חיבר ס' פחד יצחק על היו"ד וס' קרבן יצחק ע"ש].

706. **ש"ע** מטור א"ח הנ"ל עם הרמ"א ובאה"ג כנ"ל ועם פי' גן נטע לה"ר נתן נטע ב"ר אברהם איגר. קצור דינים מהאחרונים: פראג, תנ"ה, 4°. ד"א, נח"ת. פראג, נח"ת. שם, ית"ן. שם, תס"א. דיהרנפורט, תע"ה, 8°.

707. **ש"ע** מטור א"ח כנ"ל ועם פי' באר היטב לה"ר יהודה ב"ר שמעון דיין בטיקטין באור פרטי הדינים מלוקט מכל הפוסקים וס"ת שלפניו: ד"א, תק"ב, 8°. [וכתב בהקדמתו שחיבר על כל ד' ש"ע ועל י"ד ואה"ע נדפס כבר ועל ח"מ עוד בכ"י]. עוד כנ"ל ועם חי' אבן העוזר הנ"ל: ד"א, תקי"ג, 8° וז"ז פ"ר. עוד כנ"ל ועם חי' אשל אברהם תוס' חי' דינים מפוסקים וס"ת והוספות בתוך בה"ט המסומנים בצורת יד לה"ר אברהם אופנהיים; ד"א, תקכ"ט. שם, תקל"ה, 8°, וז"ז פ"ר. עוד ככל הנ"ל ועוד ב' פירושים: א) שערי תשובה לה"ר חיים מרדכי מרגליות אבד"ק דובנא. ב) יד אפרים לאחיו ה"ר אפרים זלמן מרגליות. ב"ח: דובנא, תק"פ. אוסטרהא, תקצ"ו, 8°. עוד ככל הנ"ל (בלי ב' האחרונים) ועם תוס' חי' מכ"י ה"ר מאיר פוזנר בע"ס בית מאיר וקצת חי' הגהות המלבה"ד ה"ר יהודה ב"ר יחיאל בעה"ק מווילנא: דאנציג, תר"ה. ק"ב, תר"ט, 8° וז"ז.

708. **שלחן ערוך** מטור א"ח הנ"ל עם המגינים ובאה"ג ועט"ז הנ"ל ועם פי' באר היטב לר"י טיקטין הנ"ל : פולנאה, תקס"ג . סלאוויטא , תק" . . 2° . עוד ככל הנ"ל ועם שערי תשובה ויד אפרים הנ"ל : ווילנא , תר"ו . עוד ככל הנ"ל ועם חק יעקב הנ"ל ב' חלקים : [ובסופו קצה חי' ש"ע לה"ר שמואל שטראשון] : שם , תרי"ט 2° . עוד ככל הנ"ל ועם פר"ח ואבן העוזר הנ"ל והוגה ע"פ ס' נזירות שמשון , שלחן הטהור ותוספות שבת הכל כמ"ש בווין ונוסף עליהם דגול מרבבה, לבושי שרד, ונתיב חיים ובסופו לקוטי א"ח וכללים בדרכי הפוסקים מבע"ס כנה"ג מהדורא קו"ב והגהות מס' פרי מגדים ומחצית השקל והגהות וחי' ה"ר ברוך תאומים פרענקיל וה"ר יוסף שאול נ"ז ועד אחרן הגהות וחי' ה"ר אלעזר מפילץ בשם מעשה רוקח . ב' חלקים : לעמבערג , תקצ"ו—ז' , 2° . עוד ככל הנ"ל וכל ס' מחצית השקל על שוליו למטה ב' חלקים : לעמבערג , תרי"ט , 2° . שם , כת"ר , 2° .

709. **ש"ע** מטור א"ח הנ"ל עם הרמ"א ובאה"ג ומגן אברהם הנ"ל ועם באורי הגאון רבינו אליהו מווילנא : שקלאוו , תקס"ג , 2° . [ובאורי הגר"א הנ"ל בכרך מיוחד להיות נלוה אל ש"ע א"ח ד' ווילנא תרי"ט הנ"ל] .

710. **ש"ע א"ח** הנ"ל עם הרמ"א ובאה"ג מסדור הדמו"ר שניאור זלמן ב"ר ברוך . על הל' פסח לבד : שקלאוו , תקס"ד , 8° . ועל כל הש"ע בד' חלקים : א) הלכות השכמות הבקר עד אחר הלכות הנהגין . ב) הל' שבת עם קו"א ומהדורא בתרא . ג) הל' עירובין ויו"ט ר"ה סוכה ויומא עם קו"א ומ"ב כנ"ל . ד) הל' פסח עם קו"א ומ"ב כנ"ל : קאפוסט , תקע"ד , 8° .

711. **שלחן ערוך** מטור **יורה דעה** עם פי' ה"ר דוד ב"ר שמואל הלוי : לובלין , ת"ו , 2° . (ועיין טורי זהב) .

712. **ש"ע** מטור י"ד הנ"ל עם פי' ה"ר הלל ב"ר נפתלי הערץ אבד"ק זאלקווא : (עיין בית הלל) .

713. **ש"ע** מטור י"ד הנ"ל עם פי' ה"ר שבתי בה"ר מאיר הכהן : (עיין שפתי כהן) .

714. **ש"ע** מטור י"ד הנ"ל עם הרמ"א וב' פירושים והם : טורי זהב ושפתי כהן הנ"ל ונקרא בשם הכולל אשלי רברבי : ווילמרשדארף , תל"ד . שם , תמ"ו . פראג , תמי"ד , 2° . עוד כנ"ל עם תוס' באר הגולה הנ"ל על הגליון : פיורדא , בתי"ם . פראג , תנ"ו . ד"א , תמל"א . ווילמ"ד , תצא"ו , 2° . עוד ככל הנ"ל ועם נקודות הכסף ופר"ח ושארי נוספות : ד"א , תק"ג , 2° . עוד ככל הנ"ל (בלי פר"ח) ועם ס' פרי מגדים בסוף כל הלכתא: אוסטרהא , תקס"ט—ע' , 2° . עוד ככל הנ"ל עם תוס' קצת מחי' פר"ח וכנה"ג ושו"ת מהרימ"ט ושארי חידושים : סלאוויטא (ד' שני) , תקצ"ג , 2° . עוד כנ"ל בקצת תוס' וגרעון והוגה מס' שלחן טהור למהר"י סג"ל לנדא : פרעסבורג, תקצ"ו . לעמבערג , תקצ"ט, 2° . עוד כנ"ל ונוסף בו : א) באור הגר"א . ב) פרי מגדים . ג) חידושי ר' עקיבא איגר . ד) גליון חי' ר' שלמה איגר בנו . ועל הל' שחיטה וטרפות נמוקי ה"ר יהודה בכרך אבד"ק סייני . ב' חלקים : ק"ב , תרי"ט , 2° .

715. **שלחן ערוך** מטור י"ד הנ"ל עם הרמ"א ובאה"ג ובאור הגר"א מווילנא : הוראדנא , תקס"ו , 2° .

716. **ש"ע** מטור י"ד הנ"ל עם הרמ"א ובאר הגולה כנ"ל ועם פי' ה"ר משה יקותיאל קויפמאן ב"ר אביגדור כ"ץ : (עיין לחם הפנים) .

717. **ש"ע** מטור י"ד כנ"ל (בלי לחה"פ) ועם פי' באר היטב באור פרטי הדינים בקצור לה"ר יהודה אשכנזי מטיקטין הנ"ל : ד"א , תצ"ו , 8° . עוד כנ"ל ועל הל' שמחות פי' טוב לכת לה"ר משה פראנקפורט ובסופו לקוטי דינים מס' ערך לחם למהריק"ש : ד"א , תק"ו , 8° . (ועי' טוב לכת ומ"ש שם) . עוד כנ"ל ובהל' שמחות נכלל פי' טוב לכת הנ"ל בתוך הבאה"ט ועם חי' אשל אברהם הנ"ל סי' 707 : ד"א , תקל"ו , 8° וז"ז .

718. **ש"ע** מטור י"ד הנ"ל כנ"ל ועם פי' באר היטב לה"ר זכריה מענדיל בה"ר אריה ליב אבד"ק קראקא ועם תוס' חי' מס' אבן העוזר הנ"ל ועם לקט הקמח ופנים הדשות למהר"ם חאגיז: ד"א, תקי"ד. ווין, תק"ע , 8° וז"ז . [וה"ר חיד"א שדא נרגא בבאר היטב זה לפי שהוא רק קצור ש"ך וט"ז בלי שום חידוש מהאחרונים . עיין ול"ב ב' כ"ה ושה"ג שלי ח"ב במקומו] . עוד כנ"ל (בלי הנוספות הנ"ל) ועם ב' פירושים לה"ר אברהם צבי הירש אייזנשטאט והם : א) פתחי תשובה לקוטי דינים חדשים ופוסקים ושו"ת . ב) נחלת צבי באורים וחידושים בדברי

האחרונים. ב׳ חלקים: ווילנא, תקצ״ו, 4°. זיטאמיר, תר״.. 8°.

719. שלחן ערוך י״ד הנ״ל הל׳ נדה ושחיטה וכו׳ מסדור אדמו״ר שניאור זלמן: (עיין הלכות נדה).

720. ש״ע מטור י״ד אשלי רברבי הנ״ל ככל הנ״ל עם באר היטב להר״ז מענדיל, דגול מרבבה למהר״י לנדא, יד אפרים למהר״ז מרגליות וגם פתחי תשובה ונחלת צבי הנ״ל ובסופו הגהות וחי׳ לה״ר ברוך פרענקיל תאומים מלייפניק. ב׳ חלקים: לבוב, תרי״ח, 2°.

721. שלחן ערוך מטור אבן העזר עם הרמ״א ובאה״ג ועם פי׳ ה״ר הלל ב״ר נפתלי הערץ אבד״ק זאלקווא: (עיין בית הלל).

722. ש״ע מטור אה״ע הנ״ל עם הרמ״א ועם פי׳ ה״ר צבי הירש ב״ר יוסף הכהן. (עיין נחלת צבי).

723. ש״ע מטור אה״ע הנ״ל כנ״ל ועם פי׳ ה״ר משה אבד״ק בריסק דליטא. (עיין חלקת מחוקק).

724. ש״ע מטור אה״ע הנ״ל כנ״ל ועם פי׳ ה״ר שמואל ב״ר פייביש מווידיסלאוו. (עי׳ בית שמואל).

725. ש״ע מטור אה״ע הנ״ל כנ״ל ועם פי׳ בית שמואל וחלקת מחוקק הנ״ל ובסופו סדר גיטין וחליצה וקונט׳ סדר הגט על שמות אנשים לה״ר מיכל ר׳ יוזפש מקראקא ונקרא בשם הכולל אפי רברבי: פיורדא, תמי״ד. שם, תפ״ו, 2° וז״ז. עוד כנ״ל ונוסף עליהם פי׳ טורי זהב לה״ר דוד ב״ר שמואל הלוי הנ״ל: פראג, תלקט״ו. אוסטרהא, תקס״ו. ווין, תקפ״א, 2°. עוד ככל הנ״ל ונוסף עליהם פרי חדש על הל׳ גיטין והגהות מס׳ שלחן טהור למהר״י לנדא: ווין, תקס״ט. לעמבערג, ת״ר—ר״א, 2°.

726. ש״ע מטור אה״ע הנ״ל אפי רברבי כנ״ל ועם באורי הגר״א מווילנא: ווילנא והוראדנא, תקע״ט, 2°. [ודע כי מתחלה נדפס הל׳ אישות רק עם בית שמואל ובאורי הגר״א על ב׳ צדי הפנים. ואח״ז שבו והדפיסו בבית הב״ש וחלקת מחוקק על צדי הפנים ובאורי הגר״א על שולי העמודים למטה וכן נדפס עד תומו. וח״מ הל׳ אישות נדפס ג״כ בכרך מיוחד להשלים הראשונים וכן נמצא בשני פנים].

727. שלחן ערוך מטור אה״עהנ״ל עם הרמ״א ובאה״ג הנ״ל ועם פי׳ באר היטב לה״ר יהודה אשכנזי דיין בטיקטין: ד״א, תצ״ט, 8°. עוד כנ״ל ונוסף עליהם חי׳ דינים מס׳ אבן העוזר ואחרי חי׳ דינים: ד״א, תקי״ג, 8°, וז״ז.

728. שלחן ערוך מטור חשן משפט הנ״ל עם הרמ״א ובאה״ג ועם פי׳ ה״ר צבי הירש ב״ר עזריאל: (עיין עטרת צבי).

729. ש״ע מטור ח״מ הנ״ל כנ״ל ועם פי׳ ה״ר בנימן וואלף ב״ר שבתי מפינטשוב: (עיין מסגרת השלחן).

730. ש״ע מטור ח״מ הנ״ל כנ״ל ועם פי׳ ה״ר יהושע פלק הכהן. (עיין מאירת עינים).

731. ש״ע מטור ח״מ הנ״ל כנ״ל ועם פי׳ ה״ר קיים קדיש ב״ר קיים קדיש: (עיין מאמר קדישין).

732. ש״ע מטור ח״מ הנ״ל כנ״ל ועם פי׳ ה״ר שבתי בה״ר מאיר הכהן: (עיין שפתי כהן).

733. ש״ע מטור ח״מ הנ״ל עם הרמ״א ובאה״ג ועם פי׳ מאירת עינים ושפתי כהן בשם הכולל תורת כהנים: פיורדא, את״ן. שם. בנת״ה, 2°. עוד כנ״ל ונוסף עליהם פי׳ טורי זהב הנ״ל עד סי׳ ר״מ: האמבורג פר דר ה מה, תק״א. אוסטרהא, תקס״א, 2°. עוד ככל הנ״ל ועם פי׳ מסגרת השלחן הנ״ל על הגליון ובסופו הט״ז כנ״ל וס׳ פרי מגדים הקטן עיין זה: פיורדא, תקכ״ז. אוסטרא, תקס״א, 2°. וכן נדפס עוד בקצת נוספות אחרות והט״ז על מקומו בפנים בסלאוויטא וז״ז. עוד ככל הנ״ל ונוסף עליהם באורי הגר״א מווילנא ואחרי נוספות. ב׳ חלקים: חמו״ד (ק״ב, תרט״ז—י״ח), 2°.

734. ש״ע מטור ח״מ הנ״ל עם הרמ״א ובאה״ג הנ״ל ועם פי׳ באר היטב קצור סמ״ע וש״ך לה״ר זכריה מענדיל הנ״ל וחי׳ דינים מס׳ אבן העוזר הנ״ל ואחרי חידושים: ד״א, תקכ״ד, 8°.

735. ש״ע ח״מ הנ״ל כנ״ל ועם פי׳ באר היטב לה״ר משה פראנקפורט ב״ר שמעון דיין באמ״ד. קצור פרטי דינים מלוקט מכל הפוסקים: ד״א, תק״ט, 8°, וז״ז.

736. שלחן ערוך ח״מ הנ״ל הל׳ גניבה גזילה אונאה ות״ת ורבית מסדור אדמו״ר שניאור זלמן: קאפוסט, תקע״ד, 8°.

737. **ש"ע** הנ"ל מטור א"ח וי"ד וח"מ מסדור אדמו"ר שניאור זלמן הנ"ל כל החלקים: קאפוסט, תקפ"ו. סדילקאוו, תקצ"א, 8°. עוד כנ"ל בתוס' כמה שו"ת, ה' חלקים: ווארשא, תקצ"ח—ת"ר. זיטאמיר תר"ח, 8°. עוד כנ"ל ו' חלקים: טשערנאוויץ, 1849, 8°.

738. **ש"ע** מכל חלקי הטורים הנ"ל והם: המגינים עם פר"ח ואבן העוזר וכו' כמ"ש בפראג תקמ"ה. אשלי רברבי הנ"ל עם כל הנוספים כנ"ל. אפי רברבי הנ"ל עם ט"ז ופר"ח כנ"ל ותורת כהנים כנ"ל עם הט"ז. ד' חלקים: ווין, תקס"א—ס"ט, 2°.

739. **ש"ע של ר' אליעזר הקטן מרעוויץ.** קצור ש"ע א"ח ובסופו דרוש לשבת שובה ופי' קצר על י"ג מדות דר' ישמעאל לחתנו ה"ר מנחם עזריה ב"ר אריה יהודה ליב: פירט, תנ"ז, 8°.

740. **ש"ע של האריז"ל.** דינים וכוונות חדשים גם ישנים וטעמים ע"פ סוד וקבלה כסדר ש"ע א"ח נעתק מכתבי מהרח"ו ז"ל ובסופו ראשית שיר אגרת השבת להראב"ע: קראקא, חש"ד. פפד"א, את"ן, 8°. ד"א, תס"ו, 12°. שם, תס"ח—ט' 16° או 24° (פירשט ת"ב דרנ"ח) קאפוסט, תק"ע, 8°. ועם נבואת הילד מעשה נחמן חטופה, אגרת השבת הנ"ל ושארי נוספות: לבוב, תקמ"ח. שם, תרי"ט, 8°.

741. **ש"ע של האריז"ל** ע"ד האמת ושירי שבת לו ז"ל עם פי' ר"י סרוק וא"ב ע"פ הסוד וסדר י' ספירות ושאר כוונות וכוונות מסדר כתיבת שם בן ד' להאריז"ל וקצור כוונות ושאר חבורים בקבלה: כ"י רד"א q, 1062 №. ובכ"י רח"ם 801 № נמצא בתוספות חבורים אחרים.

742. **ש"ע מסדר עבודת התמיד.** (עיין נר תמיד).

743. **שלחן ערוך אבן שתיה.** כולל כל דיני שכרות לפורים עם הגהות הרמ"ע (בדרך הלצה והתול): לעמבערג, 1861, 16°.

744. **שלחן הפנים.** ה"ר יוסף ב"ר דוד פראנקו (ולפ"ד פירשט ת"א דרפ"ט הוא רק המלבה"ד). העתקת דינים הנהוגים מש"ע א"ח וי"ד ללשון לע"ז עם נקודות: ד"ו, שס"ב, 4°.

745. **שלחן הפנים.** (עיין מנורת המאור).

746. **שלחן של ארבע.** (עיין שלחן ארבע).

747. **שלחן שלמה.** ה"ר שלמה זלמן ב"ר יהודה ליב מירקיש. דיני ש"ע א"ח בקצור לדעת האחרונים: פפד"א, תקל"א, 4°.

748. **שלחן שלמה.** ה"ר שלמה ב"ר יצחק די מיזה. שו"ת על הל' עירובין וכו': ד"א, תפ"ה, 4°.

749. **שלטי הגבורים.** ה"ר אברהם ב"ר דוד משער אריה הרופא. על צורת הבית ותבנית שמונה בגדים וכל אבני החשן וסגולתם ועבודת הלוים וכל עניני השיר והמוסיקא וכל כלי זמר וצורותם ומונה ל"ו כלי זמר שידע דוד המלך ע"ה וכל עניני הקרבנות וטבעי החיות והעופות והבהמות ועל עניני הלשונות ומערכת מלחמות וטכסיסיהן וכל כליהן. ומצורף לו עוד שלשה מגינים: א) על תמיד של שחר ופטום הקטורת וסדר המעמדות לכל יום ותפלות ובקשות ועל חגי המועדות ושמחת בית השואבה וכל המועדים כסדרן. ב) על התמיד של בין הערבים. ג) על סדר ותקון למוד התורה לכל לילות השנה ובאשמורת שמו"ת ונו"ך ומשנה וגמרא ומדרש וזהר עד תום כל השבוע וכל השנה. (ועיין בהקדמה לס' המכריע): מנטובה, שע"ב, 2°.

750. **שלטי הגבורים** אשר סביב שתו להלכות הרי"ף (אלפסי). חיברו ה"ר יהושע בעז לבית ברוך מאיטליא וזהו ס' המחלוקות. וחיבר עוד ס' הפשוטים ואותו ראה ה"ר חיד"א בכ"י כמ"ש בשג"א ש' ל"ת ושה"ג שלי ת"ב במקומו. [ולפ"ד המחבר בהקדמתו חיבר ס' המחלוקות על דינים שיש בהם חלוקי דעות. ועל דינים שאין בהם מחלוקת כלל חיבר ס' בשם ס' התמים ע"ש. ואולי הוא שראה ה"ר חיד"א ונקרא ג"כ ס' הפשוטים].

751. **שלטי הגבורים.** ה"ר יעקב ב"ר יואב אלי' הכהן מפאנו בבולוניא. שירי מוסר להשמר מאשה זרה ומחברתה ובסופו קינה על גירוש היהודים מאנקונא: פיררה, שט"ז, 8°. [ובתג"י י' רל"ו כ' וז"ל: כמו"ה יעקב בן כמו"ה יואב אליה מפאנו רבו של הרב שלטי הגבורים אור תורתו זרח בעיר פירארה בשנת ש"ו וכתב כל התלאות אשר מצאו את היהודים היושבים בממשלת האפיפיור ואת כל הקורות אותם בלשון זך ונקי ובדרך שיר והדפיסם בשם שלטי הגבורים בעיר פירארה. וחיבר עוד ס' פתח תקוה וס' זוכר הברית ונזכרו בכתובים].

752. **שלטי הגבורים.** (עיין מגן גבורים).

753. **שליחות אליהו.** ה"ר אליהו ב"ר בנימן שליטא. ב' חלקים: ח"א לב אבות

דרושים כסדר התורה וח"ב לב בנים חי' ופשטים כסדר התורה : פפד"א , תקו"ם , 4°.

754. שלל דוד . ה"ר דוד במהר"א אופענהיימר . דרושים וחי' ושו"ת מקובלים מגדולי דורו , ב' כרכים : כ"י רח"ם № 812—13 .

755. שלל דוד . ה"ר דוד זכות ממודינא . חי' על התורה , כ"י : (תג"י ד' כ"א) .

756. שלל דוד . (עיין דעת קדושים) .

757. שלל צבעים . (עיין עיט צבוע) .

758. ס' השלם . ה"ר יעקב ב"ר אליעזר . ס' דקדוק קדמון . מביאו הרד"ק במכלול (ד"ו קטן דה"ב) ושרשים בשרש אוה · ובכל מקום שמזכיר את שמו ומביא את דבריו הם מס' השלם הזה : (הר"א גייגר באו"נ ב' דקנ"ט וע"ש בארוכה) . [ולפ"ד שם היה בדור ר"מ בן עזרא ור"י הלוי (ד"א תת"ן—תתק"ל נערך) ע"ש] .

759. שלמה מול אדר . ה"ר שמואל זנוויל אריה ליב צאלין ב"ר אליהו מפינטשוב. ח"א אדרת שער ז' ספורים במליצה מאנשי חנף ומרמה בדרך ויכוח ושיחה ואח"ז נגלה תרמיתם וכו' . וח"ב נקרא אור כשלמה ז' פרקים בתוכחות מוסר ג"כ בדרך שיחה : ווארשא , תקע"ד , 8° . עוד ככל הנ"ל ב' חלקים בתוספת מרובה על העיקר : פראג , תקע"ח , 4° .

760. ס' השלמות . (עיין חכמתא רבתי) .

761. שלמות המעשים . ה"ר שם טוב ב"ר יוסף אבן פאלקירה . כ"י פאריז 700 .

762. שלמות הנפש . כ"ר משה פצי מרולי או מרלי הקראי . על חדוש העולם ומליאות השם ושארי חקירות יקרות : (אר"ץ) . [ולא השלימו כמ"ש בנובלות חכמה דנו"א] .

763. שלמות וצורות הנפש . ה"ר מאיר אלחנן פירדא . הוא ס' הנפש להרמבמ"ן ודרוש קשר הנפש לה"ר צבי הירש ליפשיץ כפי שהדפיסם ה"ר דוד פרידלענדר עם באור והשגות : דעסויא , תקע"א , 8° .

764. שלמי נדבה . ה"ר יחיאל מיכל קיצע. חי' גפ"ת על קצת מסכתות : פרעסבורג , תקצ"ח , 2° . ח"ב מהנ"ל חי' על קצת מס' כנ"ל ולקוטים על ש"ע י"ד ואה"ע וקצת מאמרי הגדה : שם , תר"ג , 2° .

765. שלמי נזיר . ה"ר שלום שכנא כהן . חי' על מס' נזיר : חמ"ד , תקפ"א , 8° .

766. שלמי סמיכה . (עיין סמיכה לחיים) .

767. שלמי צבור . ה"ר ישראל יעקב אלגאזי . דיני סדר תפלה עם הגהות מהר"א חיון ותוספות דינים ודיני ס"ת בפרשיות המועדות בארוכה ונוסחי דווקני ומנהגים : שאלוניקי , תק"ן , 4° . (ועיין לדוד אמת) . [ויש מיחסין אותו לבנו מהרי"ט אלגאזי . עיין רח"ס № 4546 ותוס' עק"ד תר"ת סי' נ"ט] .

768. שלמי שמחה . ה"ר יהודה ליב אבד"ק זאגער ב"ר שמחה מטיקטין . באור על הלכות הרא"ש בש"ס וברא"שו קצת כללי ש"ס ופוסקים ב' חלקים (ע"ס זמ"ן) : ווילנא , תקס"ו , 4° .

769. שלמי שמחה . (עיין שמחת הרגל) .

770. שלמי תודה לדורש טוב לעמו ה' גבריאל ריסער מאת ה"ר ברוך שאענפעלד : המבורג , ת"ר , 4° .

771. שלמי תודה . קונט' — (עיין תשובה מאהבה) .

772. ס' השלמן . (עיין ס' השלחן) .

773. שלש יבבות . ה"ר יהודה ליב קארלבורג . ג' דרושי הספד על מות ה"ר יהודה ליב שייאר (בש' וכ"ל מעשה"ו באמונ"ה לפ"ק) : כ"י רוזענטהאל באמ"ד № 13, (רשי"ר ע' 1171) .

774. שלש לשונות. סיבאסטיאן מינסטער. שרשי תיבות כסדר א"ב בל' עברי יוני ורומי : באסיל , ר"ץ , 2° .

775. שלש עשרה גזרות שסידר ר' משה גפריאל . והם מדות טובות שיתנהג בהן האדם : כ"י רד"א № 1032, q . [וברד"א תקמ"ב כ"י מ"ד כ' וז"ל : מדות , י"ג— מר' שלמה בן גבריאל וכו' . ואני ראיתי בפירש ת"א דשכ"ב כתוב שקנור מס' תקון מדות הנפש לר"ש ן' גבירול נמצא בכ"י בשם שלש עשרה מדות ע"ש . ע"כ נ"ל כי אולי זהו בשבוש שם המחבר ברשימות רד"א] .

776. שלש עשרה מדות . (עיין שלש עשרה גזירות נעיל) .

777. שלש עשרה עקרים . הם י"ג יסודי הדת להרמב"ם : לייפציג , תכ"א . שם , תכ"ט , 8° .

778. שלש שיטות להרמב"ן . חי' הרמב"ן על מס' ע"ז מכות שבועות : זאלקווא , תקפ"ח , 2° . (ועיין שבעה עינים) . [ונ"ע על מס' שבועות כי נדפס בודאי גם לפני זה

כנראה בול"א ת' ובה"ג שלי ח"ב תלמוד ע"ש].

779. **שלשה חידות** על הענוגות פועלי בע"ל (בעליארט, טראק, לומברע) לה"ר משה עבבהיים: מיץ, תקמ"ז, 8°. ובאית במאסף תקמ"..

780. **שלשה מאמרים** להרופא ה"ר אליהו דילמדיגו מקנדיא: א) על מניע ראשון. ב) על בריאת העולם. ג) על הוה והויה והודות (?) ונדפסו בל' רומי: ד"ו, שנ"ח.

781. **שלשה ספרים**. והם: ס' היראה לר' יונה גירונדי. אגרת המוסר לר"ש אלעמי וס' דת הנשים לר"י גירונדי הנ"ל עם הגהות וחי' ה"ר משה ניגרין: קראקא, שס"ט. שם, שע"ב, 8°. ועיין ג"כ כאו"א במקומו.

782. **שלשה ענפים**. פסקים שונים למהר"ם מינץ סג"ל: כ"י רד"א q, № 627.

783. **שלשה פירושים** על שיה"ש, והם: פי' ר"ס גאון ופי' ר"י ן' כספי ופי' שאר ישוב הנקרא קדש קדשים מיוחס לר' יעקב פרובינצאלו. הוצא לביה"ד ע"י ה"ר יצחק ן' עקריש. [וכ' שם בהקדמתו שמלבד ג' פירושים הנ"ל היו לו עוד פי' על שיה"ש לר' עזרא (לפ"ד הוא ר' עזריאל ונדפס פירושו ע"ש הרמב"ן עיין פי' שיה"ש להרמב"ן ומ"ש שם), ולר' שמואל ביבש ור' שמרי' איקריטי ור' משה ן' מליאואה ור"א הלוי (הוא ר"א תמ"ך הלוי הנדפס) וע"ש]: קושט', חש"ד, 4°.

784. **שלשה קמצים**. ה"ר יוסף נאטאניק. פשר דברי אמת ובאר חידות חכמים: פראג, 1859, 8°.

785. **שלשה שושנים**. יוחנן שלמה מפוזנא. ג' ענינים שונים בלה"ק עם ת"א: א) פי' הרד"ק על פ' לא תאונה אליך רעה וכו'. ב) משלי מוסר ומאמרים. ג) מאמר הפדות והפורקן מס' האמונות והדעות לרס"ג: דאנציג, תל"ה, 8°.

786. **שלשה שיטות**. ה"ר אברהם ב"ר יצחק הלוי אלקאטש. חי' בסוגיות שיקול הדעת ושיטת ר"ח סגן הכהנים ושיטת פרה ורחל: זאלקווא, תקס"ב, 8°.

787. **שלשה שריגים**. ה"ר יוסף יששכר בער ב"ר אלחנן געץ. פי' על ההטרות מכל המנהגים בדרך דרוש: ד"ו, תס"א, 4°.

788. **שלשים ושתים מדות** דר' (אליעזר ב"ר) יוסי הגלילי. (עיין ברייתא דר"י הגלילי).

789. **שלשים ושתים** נתיבות החכמה וענינים הרבה בקבלה וקמיעות וסגולות ורפואות: כ"י רח"ם № 814.

790. **שלשלת קבלה** לר"מ ראיטי. (עיין מקדש מעט).

791. **שלשלת הקבלה**. ה"ר גדליה בה"ר דון יוסף ן' יחייא. ג' חלקים: א) שלשלת הדורות מאדה"ר וכו' וכל דורות המלכים ותנאים ואמוראים ורבנן סבוראי והגאונים וכל גדולי הדורות עד זמנו (ערך ה"א ש'—ש"ל). ב) דרושים על הגלגלים ויצירת הולד וכל חלקי האדם וכחותיו ועל הנפש והכשופים ורוחות רעות ועל המטבעות והמדות. ג) שלשלת מחלקות האומות ומלכיהם ותולאות כל החכמות וכל המלאכות וכו'. והמחבר קרא לספרו זה ס' יחייא (עיין בסמוך): ד"ו, שמ"ז, 8° (וי"א 4°). קראקא, שנ"ו, 4°. ד"א, תבנ"ה. זאלקווא, תקס"ב גם תקס"ד. פולנאה, תקע"ד. לבוב, 1862, 8°. עוד קלת ענינים ממנו ודרוש על הכשוף: ברעזניץ, תקנ"ז, 8°.

[וקרוב לסוף ח"א בו מונה מספר כ"א ספריו שחיבר והם: א) פי' אבות עם כמה פשטים שקיבל מאבותיו. ב) ס' יחייא הוא ס' שה"ק הזה. ג) ס' הדרשות ק"פ דרשות שדרש ברבים. ד) דברי הימים לבני יחייא מתחיל מדון יחייא הראשון שנת ד"א תרל"ו עד זמנו יותר מת"ר שנים. ה) משלי שלמה פתרון חלומות. ו) פי' כל המלות זרות הנמצאות במחזור ספרדי. ז) ס' חנוך על שרטוטי הידים והפנים. ח) ס' גדליה דרושי פסוקים ומאמרי רז"ל ופשטים. ט) בית אמונה על מעלת התורה ומעלת מרע"ה. י) הר סיני על חילוף הדברות בפ' יתרו וקדושים ובפ' ואתחנן ובסופו חילוק המצות הנהוגות בח"ל. יא) עין המבין טעם על מנוי ישראל והכופר וענייני עין הרע. יב) ס' המשכיל ויכוח ופלפול בין יצה"ט והרע על עסקי התשובה ודיני ר"ה ויו"כ. יג) ס' הללויה פי' התפלה מברוך שאמר עד אחר תפלת שמונה עשרה. יד) ס' נח פי' על ברכת יעקב לבניו ומותו ומות יוסף וענייני הספד ובכיה ונחמה. טו) ס' המאושרים פי' על מזמור קי"ט בתהלים. טז) ס' תוכחת מוסר קלור רוב המחברים על דרכי התשובה ובסופו ודוי יפה מאד. יז) ס' הלמודים פי' הרבה אגדות ומדרשים קשים בס' עין יעקב וזולתו. יח) ס' דרכי נועם על הנהגות האדם כל ימי חייו וכ"ד דרושים על פרשיות התורה. יט) ס' הפרשיות טעם על כל פתוחות וסתומות בתורה ועל סמיכות הפרשיות. כ) מועד קטן דרושים לכל מועדי השנה. כא) עץ

חיים תשובות על כל מיני ספקות בעניני תחיה"מ (ע"ש ד"א וד"ז דנ"ג ע"א וכ')] .

792. **שלשלת הקבלה** והעתקת התורה וש"ד יקרים לכ"ר יפת הרופא בן סעיד: (אר"ץ).

793. **שלשת אלומות שפת לה"ק**. (עיין זכר רב).

794. **ס' השם**. ה"ר אברהם אבואלעפיא הספרדי. פי' על שם בן ע"ב וכולו בעגולים ומלא צירופים, והכל העתיק בהקדמת פירושו לס' מערכת האלהות שלא כי' נרגא ע"ש.

795. **ס' השם**. הראב"ע. על אותיות השם המפורש ותכונתם ורמזיהם. נדפס עם באור אור נ"ה ומבוא בל"א ככתבם ע"י ה"ר גבריאל הירש המכונה דר' ליפמאן: פיורדא, תקצ"ד, 8°.

796. **ס' השם**. ה"ר אלעזר מגרמיזא (הרוקח). סודות בשמות הקדושים וסודות התפלה שקיבל מרבותיו ורבותיו עד שמעון הפקולי: כ"י רד"א F, № 891.

797. **ס' השם**. ה"ר משה ברש"ט די ליאון. על עשר ספירות ול"ב נתיבות חכמה ופי' על י"ג מדות הרחמים וכו' עם מבוא גדול ופי' למפרש ס' מערכת האלהות והריקאנטי ולא נודע בשמו: זאלקווא, תקל"ח, 4°.

798. **ס' השם**. עניני קבלה לא נודע למי: כ"י ליידען ח"א № 24/17.

799. **שם אהרן**. ה"ר אהרן ב"ר נתן נטע מטרעבאוולי. חי' גפ"ת על כל הש"ס ופשטים כסדר התורה בשם נתיבות לשבת ובסופו קצת חי' גפ"ת לגיסו ה"ר אלחנן הכהן מווישנאוויץ בשם שבולי לקט: זאלקווא, תקט"ו, 2°.

800. **שם אפרים** עה"ת למהרא"ז מרגליות. (עיין תורה, חומש).

801. **שם בן נח**. הדיין ה"ר נח ב"ר פסח. מובא כ"פ בספרו תולדות נח: (סה"ד שכ"ה).

802. **שם בן נח**. (עיין רפואות לאסף היהודי).

803. **שם הגדולים**. ה"ר חיים יוסף דוד אזולאי. מערכת סדר יוחסין משפחות סופרים שנות דור ודור מימות רבנן סבוראי עד זמנו וכל המחברים והספרים ע"פ א"ב. ד' חלקים עם כמה הוספות ומהדורות. ח"א ובסופו חסדי אבות פי' על פ"א: ליוורנו, תקל"ד, 8°. ובלי חסדי אבות הנ"ל: קראטאשין, תר"ג, 8°. עוד כנ"ל עם ועד לחכמים ח"ב הוא ח"ד מכל הספר מסודר אחר כל אות ואות וס' חסדי אבות הנ"ל עם הוספות רבות בשם ראשי אבות ובסופו הגהות והשמטות בשם שלחן במדבר: ליוורנו, תקנ"ח, 4°. ח"ב כנ"ל ובסופו פאת הראש קצת השמטות ותיקונים לספריו ראש דוד, לדוד אמת ושמחת הרגל קונטרס שני בג' סימנים [קונט' א' ממנו נדפס בסוף ס' מחזיק ברכה]. סי' ד' כולל מס' תמורה או מדרש תמורה מרז"ל שהוציא לאור מכ"י קדמון. וקונט' ה' משגב לדך הגהות והשמטות לשה"ג הנ"ל: ליוורנו, תקמ"ו, 4°. (ועם הגהות ה"ר שלמה ב"ר יואל מדובנא, כ"י: צעדנער 69). ובלי קונט' פאת הראש הנ"ל ועם ועד לחכמים ח"ב הנ"ל אחרי כל אות ואות והערות רבות להמגיה ה"ר רפאל קירכהיים ובסופו הגהות לה"ר אהרן פולדר וה"ר אליקים כרמולי ובראשו תולדות המחבר וספריו לר"א כרמולי הנ"ל: פפד"מ, תר"ז, 8°. ח"ג הנ"ל בשם ועד לחכמים ח"א ככל הנ"ל ובסופו בית ועד הגהות והשמטות הוספות ותיקונים. ואח"ז טוב עין חי' והוספות לשארי ספריו וקצת שו"ת בתוכם ובסופו «השמטות ול"א» דף אחד: ליוורנו, תקנ"ו, 4°. ובלי ס' טוב עין הנ"ל וקונט' בית ועד הנ"ל הובא אל הוכו: פפד"מ, 1844, 8°. ונמצאו עוד לקוטים והוספות לכל חלקיו בספרו ככר לאדן מדף ר"ב עד סוף דר"ח בשם לקוטים זעיר שם. [ויען כי ס' שה"ג ח"א ד' קראטאשין הנ"ל וס' ועד לחכמים ח"א ד' פפד"מ הנ"ל משובשים מאד ומשחתים בם. לכן ראיתי לתקנם מעט והכרתי להם קונטרס שנויי שם ותקוני ועד עיין זה באות ק']. עוד כל החלקים והמסתעפים הנ"ל (בהשמטת הגלוים שאינם שייכים להם) בסדר חדש ומועיל ע"פ א"ב מערכת גדולים לבד ומערכת ספרים לבד עם תולדות המחבר ורשימת ספריו בראשו וקצת הגהות והערות בסופו הכל מיד ה' עלי הצעיר הכותב הסכיל לתועלת החוקרים והמעיינים, ב' חלקים: ווילנא, תרי"ג, 8°. ובהשמטת הקדמתי ובלין תאר והדר: לעמבערג, 1856, 8°. [ודע שכל הספרים הנ"ל בכללם יקרים ונכבדים מאד להשכיל ולהועיל לדורשי רשימות בתולדות גדולי ישראל וספריהם כי עדותיו נאמנו מאד ועליו יש לסמוך].

804. **שם הגדולים**. (עיין דברים עתיקים).

805. **שם חדש**. ה"ר אריה ליב אבד"ק פלאצק. ח"א ש"ע הל' פסח עם פי' ה"ר יהונתן אייבשיץ בשם שר האלף. וח"ב חי' עצמו על ש"ע הנ"ל בשם מגן האלף

ובסופו קונט' שם חדש על דיני חדש, וקונט' עשרים גרה קצת השגות ע"ס מחצית השקל וקצת חי' ודרושים : ווארשא , תקע"ז , 4° .
[ופירשט ח"ב דרס"ד—ה' כ' וז"ל: מגן האלף. חי' על ש"ע א"ח הל' פסח עם חי' הר"י אייבשיץ בשם שר האלף . ח"ב חי' על דיני חדש וז"ז בשם שם חדש ונלוו לו קונט' התר חדש וקונט' עשרים גרה כ' השגות ע"ס מחה"ש וקצורי מעיני החכמה קצור מספרו מעיני החכמה על מס' ב"מ ודרושים עה"ת] .

806. שם חדש . ה"ר חיים דניאל שלמה פינסי [ורונענס F 926 : היים דוד פינסון]. באור ע"ס יראים : ירושלים , תר"ח , (וי"א : תר"ג) , 2° .

807. שם טוב . מובא בס' ברוך שאמר דכב"א ברים אות ז' ונראה מזה שהוא על תמונת האותיות ופי' או רמזים עליהם , ע"ש .

808. שם טוב קטן . ה"ר בנימן בינש ב"ר יהודה ליב כהן . תפלות ותקונים וכוונות לקצת ענינים והוא קצור מחבורו הגדול : זולצבאך , תס"ו. ברלין, ת"ק, 4°. לבוב , תקו"ם. טשערנאוויץ , תרט"ו , 8° , וז"ז .

809. שם יוסף . ה"ר יוסף אליקים מוספיא . חי' על הרמב"ם : שאלוניקי , תקכ"ט , 2° .

810. שם יעקב . ה"ר יעקב ב"ר יחזקאל הלוי מזלאטאוועו . דרושים ומוסר ע"ד הקבלה בערכין : פפד"מ (וי"א : פפד"א) תע"ו , 4° . עוד כנ"ל ובסופו קול יעקב פשטים בש"ס ומדרש : זאלקווא , תע"ו , 4° .

811. שם ישראל .(ה"ר ישראל איסר רוקח). פי' על משניות . ח"א על מס' ברכות פאה דמאי וכלאים : ווילנא , תרי"ט , 4° .

812. שם המפורש . קבלה משמות הקדושים בשם הויה ושאר השמות בצירופים ופירושיהם : (ש"י) .

813. שם מרדכי . (עיין אגדת מרדכי) .

814. שם עולם . ה"ר דניאל טרנו . פי' עה"ת ב' חלקים : כ"י יה"ש.

815. שם עולם . ה"ר מיכאל ווראניק . ד' דרושים ובסופו חי' הלכה : חמ"ד (ברעסלא), תר"ו , 4° .

816. שם עולם . על פטירת מרע"ה בל"א בחרוזות מלוקט מכל מדרשי רז"ל : פפד"א , תל"ח . .

817. שם עולם. תוספי הרא"ש על מס' שבועות ומגילה: ליוורנו , בה' אשרי"ו (תקמ"ה) 2° .

[ודלא כפירשט : תקכ"ד ומוגה לו ד' שני בסוף ס' כגדנות נתן כי זה הוא הנלוה שם . וטעה ע"י הפירט שהשב מלת בה' למספר ז' ובאמת הוא כ"ח וק"ל] .

818. שם עולם . (עי' אהלי יהודה. שבת אחים) .

819. שם שלמה . ה"ר שלמה במהר"ם מטראני . דרושים . מובא בשו"ת המבי"ט . (סה"ד שכ"ה) .

820. שם שלמה . (עיין יקר הערך) .

821. שם שמואל . ה"ר שמואל ב"ר משה אבד"ק שווישלאוויטץ . פשטים שונים : פפד"א , תנ"ט , 4° .

822. שם משמואל . ה"ר שמואל סאליר ראבד"ק לבוב . ב' חלקים : ח"א דרשות כסדר התורה וח"ב חי' גפ"ת : לעמבערג , תקע"ז , 2° .

823. שם משמעון. ה"ר שמעון אפפענהיים . חי' על מס' חולין : פרעסבורג , תרי"ז , 4° .

824. שם תפארת או דרך ארצנו. ה"ר יצחק נתן . בתארי שמותיו ית' אשר בכתבי הקדש: כ"י יה"ש .

825. שמאל ישראל . ה"ר יצחק גיליבי הרופא . מליצה יפה על כל סינ"י שמאל במקרא עם חבור שפת אמת על פרשים : קונשטנטינא , תפ"ב—ג' . שם , תקס"ז (אנגאלען ; וי"א : תקנ"ט) , 4° .

826. ס' שמואל . (עיין תורה) .

827. שמואל בוך . (עיין תורה) .

828. שמונה פרקים להרמב"ם . הנהגות לאדם בדרך מוסר ויראת ה' יסודתם במאמרי רז"ל והקדמות פילוסופיות וחיברם להקדמה אל פירושו למס' אבות . נדפסו בכל דפוסי המשניות עם פי' הרמב"ם וגם לבדם עם פי' חסד אברהם לה"ר אברהם הורוויץ הלוי ואח"ז בכל דפוסי הש"ס עם פי' זה . (ועיין ברית אברהם וחסד אברהם) . עוד לבדם עם ת"א : ווין , 1798 , 8° . עוד בתקון הת"א : באסעל , 1804 , 8° . עוד כנ"ל ועם הערות בל"א ע"י ה"ר שלמה זלמן ב"ר ליפמאן לבית לוי ונקרא הלקת מחוקק : דעסויא , תק"ע , 8° . עוד עם ת"א ע"י ש. פאלקנהיים : קעניגסבערג , 1832 , 8° . עוד עם תרגום הולאנדי : גרונינגען , 1847 , 8° . עוד בל' צרפת ע"י ה"ר מיכל בעער : פאריז , 1811 , 8° . עוד בל' רומי ע"י ה"ר יעקב מנטוני מטורטוסה : בולוניא , 1526 , 4° . עוד

כנ"ל ע"י פיטאגי: ליידן, 1683, 8°.

829. **שמור שארית**. (עיין השומר אמת).

830. **ס' השמוש**. ה"ר יעקב עמדין המכונה יעב"ץ. ג' חבורים: א) שוט לסוס כתבי התחלה למיחת כת ש"ל מר"י. ב) מתג לחמור על ענין הנ"ל ונלוף בו ג"כ קונטרס רסן מתעה כנ"ל. ג) שבט לגו כסילים תשובות לטענות המינים הנ"ל הנכלל בקונט' עמל הכסילים שם ובסופו שבט מוסר על סופס הרע: ד"א, תקי"ח—תקכ"ב, 4°.

831. **ס' השמוש לאלזהרווי** ברפואה העתקת ה"ר שם טוב ב"ר יצחק מטורטוסה. מאמר כ"ז בכחות המזוגות והסמים והקונס וכו': כ"י ליידן ח"ב № 11. (ועיין החפץ השלם, שמוש הרפואות).

832. **שמוש אברהם**. חבור עה"ת להה"ר אברהם מנחם ב"ר יחיאל כהן פורטו: (זנ"ל א' ע"ג).

833. **שמוש לוחות התכונה למחמד בן אלבתני**: כ"י די רוסי № 212.

834. **שמוש המזלות. להראב"ע**. על עניני תכונה ומערכת הגלגלים והמזלות. הובא במפרשיו עה"ת. עיין מוטוט פ' במות על דברי הראב"ע בד"ה דע כי האחד סוד כל המספר וכו'. ובס' משפטים ע"פ הנה אנכי שולח מלאך וגו' קורא לו שמוש המזלות ושמוש המשרתים ע"ש ועי' ריש פ' תרומה. ובפי' מקור חיים ריש פ' חקת מזכיר ס' שמוש המזלות ושמוש המשרתים והמולדות ומשפטי הכוכבים ע"ש. ולא אדע אם הכל ס' אחד או רבים ושונים ואולי נכללו בספרו חקות השמים עיין זה.

835. **שמוש המשרתים, — והמולדות וכו'**. (עיין לפני זה).

836. **שמוש ראשון**. שמושי שמות להבין בספרים בלי פי' או להבין פירושיהם: כ"י רד"א q, № 943.

837. **שמוש הרפואות לאלזהראווי** ברפואה, לא נודע מעתיקו. (ועיין החפץ השלם, השמוש).

838. **שמוש תהלים**. סגולות ושמות קדושים ומלאכים היוצאים מכל פסוקי תהלים לכתבם לסגולה או לאמרם בכוונה עם תפלה לענין ההוא: ד"ו ... קראקא ... לובלין ... ד"א, ת"ז. שם, תי"ח, 24°. ונדפסו גם עם ס' תהלים פ"ר.

839. **שמוש תהלים** נלקט מספרים וקונטרסים ע"י ה"ר גבריאל ב"ר יהודה מויטרי: כ"י יה"ש.

840. **שמוש התורה**. צירופים ורמזים בכל פרשיות התורה ע"ד שמוש תהלים הנ"ל. ראה ה"ר חיד"א בכ"י כמ"ש בשג"ג פ"ב ושה"ג שלי במקומו.

841. **שמושא רבא**. חבור קדמון מגאונים בדיני תפילין. מובא בפוסקים ונדפס בהלכות קטנות להרא"ש ברוב דפוסי הש"ס.

842. **ס' שמות או שמות הגיטין**. ה"ר שמחה ב"ר גרשון הכהן. שמות כל האנשים והנשים בלה"ק ול' רומי ספרד ואשכנז ושאר לשונות וקצת שמות העיירות והרות ומדינות לתועלת כותבי גיטין וכתובות ושטרי חליצה ונכלל בו, שמות הגטין למהרש"ל ושארי גדולים: ד"ו תי"ז, 4°.

843. **שמות בארץ**. ה"ר משה ן' חביב. ג' חלקים: א) יום תרועה חי' על פ' ראוהו ב"ד במס' ר"ה. ב) תוספות יום הכפורים חי' על פ"ח במס' יומא. ג) כפות תמרים חי' על פ"ג במס' סוכה: קונשטנטינא, ב"ל תמו"ט (תפ"ז, וי"א: תפ"ב). קארלסרוא, תקכ"ו. זאלקווא, תקצ"ג, 2°.

844. **שמות גטין** ע"ס א"ב בלה"ק ול"א מועתק מס' גיטין של ה"ר ישעיה: כ"י רד"א F, № 681.

845. **שמות הגטין**. ה"ר יוסף מטראני (מהרימ"ט). לברר כמה שמות ומספק כתיבתם בג"ט, כ"י. וה"ר חיד"א ראהו כמ"ש בשג"ב ל"ב ושה"ג שלי ח"ב במקומו.

846. **שמות הגיטין** והלכה למעשה מפי גדולים: כ"י רד"א q, № 626.

847. **שמות הגיטין**. (עי' ס' שמות לעיל. שני לוחות הברית, תורת נזיר).

848. **שמות דברים**. ה"ר אליהו בחור הלוי אשכנזי. כל השמות וכל הדברים בלה"ק ול"א ונוסף בו לה"ק ול"א ככתבם ע"י פאגיום. [וי"א שהוא בלה"ק ול"א (עברית) ול' רומי ול"א ככתבם]: איזנא, ש"ב 8°. ועם תוס' ל' יון ע"י דרוזיום ובאור המלות ע"י אביו: פראנעקר, 1653. שם, 1681, 8°.

849. **שמות כל הספרים והמחברים**. (עיין סדר הדורות).

850. **שמות הנרדפים**. (עיין יד יוסף).

851. **שמות העשבים** ברפואה וסגולתם עם ל"א כסדר א"ב: כ"י ליידן ח"ב № 15.

852. **שמות הצדיקים** הידועים שהיו מאדה"ר עד הנה: אבות העולם וכל הנביאים וכל התנאים והאמוראים ורבנן סבוראי והגאונים

ושאר צדיקים שהיו אחריהם (רק צדיקי החסידים מכת הבעש"ט לבד) עד הדור הזה. [רק זכרון שמותם לבד ולא יותר. וגם זה בלי סדר ובלי תכלית כ"א אולי לתועלת הנשמה]. חמו"ד, 12°. ובסופו כ' המחבר הנעלם כי צעיר הוא לימים ואין לפניו ספרים. ונתעורר לזה ע"פ ס' המדות למוהר"ן ז"ל וע"ש ג"כ בהקדמה.

853. שמחה. (עיין כדור קטן).

854. שמחה לצדיק. (עיין מעשה רקם).

855. שמחה שלמה. (עיין שמחת הרגל).

856. שמחת חתני התורה בלילה כמנהג ק"ק ספרדים שבעיר מודונא: ליוורנו, תקנ"ג, 24°.

857. שמחת יהודה. ה"ר חיים יהודה אליעזר. קל"ח שו"ת, וי"א דרושים: שאלוניקי, תקס"ה, 2°.

858. שמחת יהודה. ה"ר יהודה נגאר. חי' הלכות ובסופו חגי יהודה על מס' ביצה ועל הסמ"ג הל' יו"ט: פיסא, תקע"ו, 2°.

859. שמחת יום טוב. ה"ר אריה ליב במהר"ם צינץ מפינטשוב. חי' על מס' ביצה: ווארשא, תר"א, 2°.

860. שמחת יום טוב. ה"ר יום טוב בה"ר ישראל יעקב אלגאזי. על קדושת יו"ט ויו"ט דרבנן: ירושלים, תר"ג, 2°. [ורובענס F 892, № וצעדנער ע' 43: שו"ת, שאלוניקי, תקנ"ד, 2°].

861. שמחת יו"ט. (עיין קדושת יו"ט).

862. שמחת לבב. (עיין חובות הלבבות).

863. שמחת מצוה. ה"ר דניאל ב"ר משה דוד טירני. שיר בב' מחלקות ע"ד ההוה (דראמא) על חנוך הבית ביה"כ איטליאנו בפירינצי: פירינצי, 1793, 8°.

864. שמחת הנפש. סידרו ה"ר מנוח הענדיל קירכהאן [התן הרב קב הישר. ולפ"ד פירשט ח"ב דקפ"ט הוא ה"ר אלחנן הענלי בע"ס חידושים נוס' אלחנן וכו']. הוכחת מוסר ויראת ה' במשלים וספורים ודינים רבים בל"א: ספד"מ, תס"ז. זולצבאך, תע"ח. ווילמרשדארף, חש"ד. פראג, חש"ד. שם, תפ"ט. פיורדא, תקכ"ב. דיהרנפורט, תקס"ה, 4° וז"ז. ח"ב ככל הנ"ל ועם זמירות ושירים עם המוסיקא: פירט, תפ"ז, 4°. ושני החלקים ביחד: ד"א, תפ"ג. זולצבאך, תקנ"ח, 4°, וז"ז.

865. שמחת נתן. (עיין נטעי שעשועים).

866. שמחת עולם. ה"ר חיים ויטאל (מהרח"ו). ס' קבלה. ומזכירו בספרו ארבע מאות שקל כסף דעו"ב.

867. שמחת עולם. ה"ר חיים שבתי לאגו. חי' ש"ס ולקוטים על הרמב"ם והראב"ד ועל ש"ע א"ח ואה"ע וח"מ ושו"ת ודרושים: שאלוניקי, תקס"א, 2°.

868. שמחת פורים. שיר וזמר לפורים עם באור: גליקשטאט, תי"ו, 8°. [והרנ"ה זומרהויזן כ' שהוא: חמו"ד, 16°. ונראה שהוא ד"א וכולל שיחה וריב בין האילנות על מי מהם נתלה המן: (תוס' עק"ד תר"י דקפ"א—ב')].

869. שמחת הרגל. ה"ר חיים יוסף דוד אזולאי. ח"א הגדה ש"פ עם פי' ע"פ סוד ורמז, ובסופו קונטרס שמחה שלמה הגהות והשמטות, וח"ב מגלת רות עם פי' כנ"ל, ואח"ז שמחת הרגל לחג הסוכות, ג' למודים רמזי סוכה וד' מינים ועל טעמי הש"ס בד' מינים וקצת הערות על הוהמ"ס והו"ר וש"ת. ובאלה נמצאים ג' ג' למודים גם בראש פי' ההגדה ובראש פי' רות הנ"ל. ובסופו קונט' פתח עינים על עין יעקב מס' סוכה והשמטות בשם שלמי שמחה ומס' גרים היא אחת ממס' קטנות שהעתיק מכ"י ישן משנת ה"א ק"ג: ליוורנו, תקמ"ב, 4°. עוד ככל הנ"ל על מגלת אסתר: שם תקמ"ב. 4°. (רש"ד ופירשט ח"א דף ע' ותבוד אצלי).

870. שמים חדשים. השר דון יצחק אברבנאל. נוסד על פרקי המורה להכריע דעת החידוש על דעת הקדמות בראיות מופתיות: רעדלהיים, תקפ"ט, 4°.

871. שמים החדשים. קבלה לה"ר משה דוד ואלי. כ"י יוא"ל.

872. השמים והעולם לאבן סינא. חקירות על הבריאה והמציאות קצור מס' השמים והעולם לאריסטו וקצת מאמרי שארי פילוסופים בזה בע"ז שעריס, נעתק ע"י ה"ר שלמה ב"ר משה מלגויירי: כ"י אופ"ב № 85. כ"י וואטיקאן $386/_4$ №. כ"י ווין 127 №. מינכען 106 №. כ"י פאריז a.f. № $449/_3$ כ"י די רוסי $424/_3$, 100, № כ"י רש"פ באודיסא 8 №. אוקספורד (אורי) $78/_2$ №. ובכ"י רד"א q, 1170 №. נמצא ג"כ ס' השמים והעולם חקירות טבעיות וכו' ולא פורש למי הוא. ואולי הוא א' מהנ"ל.

873. השמים והעולם. הראב"ע. כ"י בווינא: (ש"י). [אבל כ"י ווין הוא לאבן סינא כנ"ל ואין זכרון לו בין ספרי הראב"ע זולתו].

874. **השמים והעולם לאריסטו**. (עיין אריסטו).

875. **השמים והעולם לליקוניאנשים** נעתק מל' רומי עם פי' גדול ולא נודע מי המעתיק והמפרש: כ"י יש"ר. [ובמכתב יס"ם אלי מן 10 דעצעמבער 47 קרא לו ס' השמע והנפש וחלקו לב' ספרים].

876. **השמירה מהרעל** או בבטול הרעל (געגענגיפטע) ליוחנן דמאשצעני בן משוע נעתק לעברי: כ"י די רוסי № 347. וגם № $1053/_2$ נמצא מאמר על הרעלים נעתק ע"י ה"ר יעקב הלוי ואולי זה הוא ע"ש.

877. **שמירות המצות**. ה"ר גרשון ב"ר בנימן. על המצות הנהוגות בזמן הזה: ווילנא, תקנ"ט, 8°.

878. **שמירת הבריאות**. על הנהגות האדם במזון ומשתה לשמירת בריאותו: כ"י ווין № 165.

879. **שמירת הבריאות לבערנארד דגורדון** שחיבר לכבוד האפיפיור ונעתק מל' רומי לעברי ולא נודע שם המעתיק: כ"י ליידן № $40/_3$.

880. **שמירת הזירוז**. (עיין חכמתא רבתי).

881. **שמירת שבת**. דיני שבת ע"ס א"ב מלוקט מס"ע קטן הנקרא ישמח ישראל עם הוספות בע"ס לחם הפנים ונקרא ג"כ תקון שמירת שבת: פפד"א, נח"ת, 4°. אופיבאך, תע"ט, 12°.

882. **שמירת שבת**. (עיין פרי שבת).

883. **שמלה חדשה**. ה"ר אלכסנדר סענדר ב"ר אפרים זלמן שור. קצור דינים בטעמים על שחיטות וטרפות ועניינים בש"ס ופוסקים עם פי' תבואות שור וחי' הלכות ואגדות ופוסקים על מס' חולין וז"ז בשם בכור שור: זאלקווא, תצ"ג. שם, תקכ"א. שם, תקכ"ו. ווין, תקנ"ו. זאלקווא, תקע"א. סדילקאוו, תק"פ, 2°. זאלקווא, ת"ר, 4°.

884. **שמלה שניה** מס' שמלת בנימן ובגדי כהונה לה"ר יהודה בנימן זאב כ"ץ רפאפורט ונקרא נתיבות החכמה, כולל ל"ב שו"ת: ווין, תקס"ב (וצעדנער 648: תק"ס), 4°.

885. **שמלת בנימן**. ה"ר בנימן זאב וואלף המבורג. אפי זוטרי ג' חלקים: ח"א שו"ת מס"ע א"ח וי"ד. ח"ב נחלת בנימן שו"ת בס"ע אה"ע וח"מ ובסופו קונטרס המילה ודרושים. ח"ג שער בנימן חי' הלכות: פיורדא, ת"ר — תר"א, 4°.

886. **שמלת בנימן ובגדי כהונה**. ה"ר יהודה בנימן זאב בה"ר יצחק כ"ץ רפאפורט. חי' על ש"ע י"ד הל' נדרים ושבועות: דיהרנפורט, תקמ"ח, 2°.

887. **שמלת גר**. (עיין לחם ושמלה).

888. **שמן זית זך**. ה"ר שלמה מולכו אהרון. עניני קבלה, ועמו אור השמש לה"ר שלום מזרחי שרעבי: שאלוניקי, א"ת צמ"ח, 4°.

889. **שמן זית זך**. (עיין חבור בקבלה).

890. **שמן הטוב**. הר"י (?) ב"ר יוסף הרופא. חי' על מס' ביצה ובסופו דרוש ליציאת מצרים: קונשטנטינא, תק"..

891. **שמן הטוב**. ה"ר שלמה אוהב. וחובר לו ס' זקן אהרן לנכדו ה"ר אהרן הכהן. דרשות ופשטים כסדר התורה וקצת פשטים על נו"כ ועל קצת מסכתות ומדרשים. ובסופו מעשה ישרון לר"א הכהן הנ"ל ספור מעשה עלילת שקר שהעלילו על איש נקי ושמו ר' יצחק ישרון: ד"ו, תי"ז, 2°. ומעשה ישרון הנ"ל נדפס גם לבדו פ"ר וגם בל"א. (עיין מעשה ישרון. מעשה נסים. ספורי מעשיות וז"ז).

892. **שמן כתית למנחה**. (עיין מנחת עני).

893. **שמן המאור**. ה"ר מאיר ב"ר יחזקאל גלוגא. באור על ש"ע א"ח והמגינים: פראג, תקע"ו, 2°.

894. **שמן המאור**. ה"ר שמשון בה"ר שמואל בברך. דרשות כסדר התורה, כ"י. והקדמת הס' הזה נדפסה בשו"ת חות יאיר לבנו עיין זה.

895. **שמן למאור**. ה"ר עזרא מלכי. חי' על פ"א דב"מ להליץ על הרז"ה מהשגות הרמב"ן במלחמותיו ובסופו קונט' הפר"ח [ורובענס F 929 № קורא לו: דבי שמשי ע"ש] על מאמר מבוא השמש לר"א כהן פימינטיל [עיין שג"ב ס"ט ובה"ג שלי ח"ב במקומו ובג"ב א' ע"ה ושלי ח"א אות א' № 65]: קונשטנטינא, תק"כ, 2°.

896. **שמן למאור**. (עיין כתית למאור).

897. **שמן למאור גדול**. (עיין כתנות אור).

898. **שמן למנחה**. (עיין חק יעקב. מנחה חדשה).

899. **שמן המור**. ה"ר אהרן אביוב. פשטים ופי' על מגלת אסתר: שאלוניקי, שס"א (וי"א: משוב"ח), 4°.

900. **שמן המור**. ה"ר מרדכי רובינו. שו"ת

על ד' ס"ע ובסופו קנת דרושים לבנו : ליוורנו , תקנ"ג , 2° .

901. שמן המור . ספר מסורת : (ש"י) .

902. שמן המור . (עיין בשמים ראש) .

903. השמן והמים . (עיין ס' רפואות) .

904. שמן המשחה . ה"ר משה חיים מרבני קושט' ובנו ה"ר שמואל . שו"ת והלכה למעשה ובפרט בהל' הגט על הגה' וסדורו ההדס ע"פ כ"ד סלו והשמות ההדסים וחי' על הרמב"ם עד הלכות סוטה ואח"כ הלכות ענוגה . וחי' על טוי"ד : קונשטנטינא , ה"ר , 2° .

905. שמן המשחה . (עיין הפטרות) .

906. שמן משחת קדש . ה"ר שלמה מלכו אהרון . פי' על פיס"ם עד"ה ובסופו קונט' שושנת המלך פיוטים ושירים ע"ד הקבלה : שאלוניקי , תקל"ט , 4° .

907. שמן משחת קדש . (עי' חבור בקבלה) .

908. שמן ערב . ה"ר מרדכי דאטו . שירים סוגים : כ"י יוא"ל .

909. שמן הקיק . ה"ר יעקב ב"ר ישכר בער קליף . חי' ופסקים על כמה מסכתות : אלטונא , תקכ"ב , 4° .

910. שמן ראש . ה"ר רפאל אברהם זקי . חי' על הרא"ש [וי"א דרושים , ובסופו אהבת דוד] . קונשטנטינא , תקצ"ט . .

911. שמן רוקח . ה"ר אלעזר ב"ר אריה ליב מפילץ . ח"א שו"ת כסדר ד' טורים ודרושים: נאווידוואהר , תקמ"ח , 2° . ח"ב שו"ת כנ"ל ובסופו בחורי ח"מ וקו"א: פראג, תקס"ב, 2°.

912. שמן רוקח . מהנ"ל . חי' הלכות על מס' ברכות פסחים וביצה ח"א : פראג , תקע"ב , 2° .

913. שמן רענן . (עיין ילקוט שמעוני) .

914. שמן ששון . ה"ר יוסף ששון . ס' מסורת . ונזכר בס' אור תורה ומנחת שי מדיר .

915. שמן ששון . ה"ר יצחק ב"ר אריה ליב ששון . בחורים על מאמרי אגדות הסתומים שבש"ס : ווילנא , תרי"ט , 4° .

916. שמן ששון . (עיין זית רענן) .

917. שמנה לחמו . ה"ר אשר אנשיל ב"ר יצחק מפרעמסלא . דרושים ב' חלקים ז' ז' דרושים בכל חלק : דעסויא , תס"א , 4° . [והיבר ג"כ ס' אבני מילואים ומזכירו שם] .

918. שמע אברהם . ה"ר אברהם ב"ר חיים פאלאגי . שאלות מעשיות עניניס על ס' ח"מ. שאלוניקי , ית"ר , 2° .

919. השמע הטבעי . (עיין אריסטו) .

920. שמע יעקב . ה"ר יעקב ב"ר צבי הירש מ"מ ומ"ץ בנאוואהרדאק . ד' חלקים : א) חלק יעקב עניניס בסוגיות הש"ס . ב) אביר יעקב דרושים . ג) אם יעקב הספדים . ד) שארית יעקב עניניס קצרים בתנ"ך ואגדות : ליק , כת"ר , 4° .

921. שמע יעקב . ה"ר ישראל יעקב אלגאזי . דרושים ע"ס בראשית ושמות ובסופו ארעא דרבנן , עפרא דארעא לר"י עייאש , עיין זה וזה : קונשטנטינא , תק"ה . ליוורנו , בישרא"ל , 2° . [וגם ראיתיו עם הפרט לא המדר"ש עיקר וכו' לפ"ג] .

922. השמע והנפש . (עיין השמים והעולם) .

923. שמע ישראל . ה"ר יהודה ב"ר שלמה חייא אלקלעי . על הגאולה , חמו"ד (1855) , 8° .

924. שמע שלמה . ה"ר יש"ר מקנדיא . ילקוט גדול שמועות טובות ונזכרים בשם אומרם . עיין בסוף הקדמת ס' נובלות אורה .

925. שמע שלמה . ה"ר שלמה ב"ר אברהם אלגאזי . דרשות עה"ת עד פ' דברים : אזמיר , תבוא"י , 4° . ד"א , ע"ת , 2° .

926. שמע שלמה . ה"ר שלמה ב"ר יצחק לבית הלוי . מובא בספרו חשק שלמה ביצעי' : (סס"ד שכ"ה) .

927. שמע שלמה . ה"ר שלמה קלוגר מבראדי . פי' על הפטרות : (שי"ג) .

928. שמעון ולוי . (עיין הגדה ש"פ) .

929. שמעתא חדתא . ה"ר אברהם ברודא . חי' על מס' כתובות ופ"ב דגיטין : פפד"מ , תצא"ו , 4° .

930. שמעתתא דרב . ה"ר ברוך ב"ר צבי הירש . חי' הלכות לתרץ קושיות המהרש"א ג' חלקים : ווילנא , תקע"ג—ד' , 8° . וח"ד הוא ס' שטרי בירורין עיין זה .

931. שמש . ה"ר דוד המבורגר . שיר על י"ג עיקרים : מיץ , תקמ"ח , 8° . ועיין זמר להב"ח דוד המבורגר וכו' כי אולי זה הוא ודפוס שני .

932. שמש ומגן . (עיין קרנים) .

933. שמש נגה . (עיין שם) .

934. שמש צדקה . ה"ר יעקב עמדין (יעב"ץ). דרוש א' מספרו הקשורים ליעקב עיין זה : אלטונא , תקל"ב , 4° . (ועם הערות המחבר, כ"י : צעדנער 237) .

935. שמש צדקה . ה"ר שמשון מורפורגו .

שו"ת כסדר ד' חלקי הש"ע ב' חלקים עם הגהות ותוס' מרובה לבנו ה"ר משה חיים שבתי. ובחלק ח"מ סי' ל"ג קונט' פני הכרובים שו"ע בדין אחד והסכמת רבני דורו ע"ז: ד"ו, תק"ג, 2°.

936. ס' שמשוני. (עיין הקונים, תורה).

937. שנוי שמות הנקרא צינונימאש (Sinonima). הוא שמות כל הרפואות בכמה לשונות כסדר א"ב. ונראה שהוא מפתח לספר שני מהקאנון לאבן סינא מהעתקת ר' נתן המאתי. (עיין קאנון): כ"י אוקספורד (אורי) № 419/7. ורק עד תוך אות ל': כ"י ליידן ח"ב № 2/2.

938. שנויי שם. (עי' שם הגדולים).

939. שנות אליהו. ה"ר אליהו ב"ר שלמה זלמן (הגר"א). באורים וחי' על משניות זרעים ובסופו לקוטים וקצת חי' לחתנו ה"ר משה: לבוב תקנ"ט, 2°. [ואח"ז נדפס במשניות ד' ווילנא (ואלטונא) וז"ז].

940. שנות דור ודור. ה"ר שמואל יוסף ברי"א פין. זכרון ימות עולם וכל הדורות בכה"ק בקצרה לפי לוח הדורות למהרי"ט צונץ בל"א: קעניגסבערג, תר"ז, 8°.

941. שנות חיים. ה"ר חיים ב"ר אליעזר יודתנש. פי' על משלי וקהלת עם פירש"י: ד"א, תקכ"ה, 4°.

942. שנות חיים. ה"ר חיים ב"ר יוסף ב"ר אליהו הזן. דרשות עה"ת עם מפתח בסופו ד"ו, גנ"ת, 2°.

943. שנות חיים. ח"ר שלמה קלוגר מבראדי. ב' חלקים: ח"א שמ"ה שו"ת בדיני ש"ע א"ח הנוגעים לספרו ס' החיים ובראשו קונט' דרך חיים קצת חי' ודרושים וקו"א והשמטות לס' החיים הנ"ל. ח"ב ס' סת"ם השו' וחי' דינים על הל' ס"ת תפילין ומזוזות וז"ז: לעמבערג, התור"ה, 2°.

944. שני אליהו. ה"ר אליהו בה"ר משה ישראל. כ"ה דרושים עם ארעא דישראל כללי דינים: ליוורנו, תקס"ו, 2°.

945. שני אליהו. (עי' תלמוד, אבות דר"נ).

946. שני לוחות הברית. ה"ר ישעיה בה"ר אברהם הלוי הורוויץ. חבור גדול ונורא כלול בפרד"ס וחי' דינים וכללי הש"ס ותוכחות מוסר וכל סדר קדושה ונחלק לשני חלקים בשם תולדות אדם ועשרת הדברות וכל חלק נחלק לעשרה בתים ועשר מסכתות ויש בו כמה מחלוקות ומפלגות גם ז"ז. ובסופו ס' ווי העמודים לבנו ה"ר שעפטיל דרושים וכמה שיטות הש"ס ונוסד על ו' עמודים: תורה, עבודה, גמ"ח, דין, אמת, שלום, וכל עמוד נחלק לכמה פרקים. ולכבוד אביו קרא לו רק הקדמה לס' של"ה הזה: ד"א, הזא"ת. ווילמרשדארף, תמ"ו. פפד"א, בעת"ה. פיורדא, תקכ"ד. אוסטרהא, תקס"ו. פאריצק, תקע"ז, 2°. עוד ונחלק לג' חלקים: חמ"ד (קראטאשין), תר"ו. ווארשא, תרי"ב, 8°. עוד ככל הנ"ל ובסופו מפתחות בשם טבלא של שיש לקוח מס' עבודת הלוי וס' מראה צדק וח"ז ע"י ה"ר ירמיה ברלין: ד"א, נח"ת, 2°.
[ג"ח ס' שמות הגיטין על שמות אנשים ונשים בגיטין וס' מצות תפילין על דיני תפילין].

947. שני מאורות. ה"ר שניאור פייביש. על י"ד שרשי המצות להרמב"ם והשגות הרמב"ן קושט'... 4°.

948. שני המאורות. שם הכולל לשני מאמרים קדמונים והם: א) שלש שאלות ששאל ה"ר דוד ב"ר יוסף הנרבוני להראב"ע בחכמת העבור ותשובות הראב"ע עליהן. ב) מאמר היחוד להרמב"ם הוא קצור ס' המדע מחבורו משנה תורה חיברו בל' ערבי ונעתק לעברי ע"י ה"ר יצחק ב"ר נתן החסיד מקורטובה ונלוה להם מכתב ה"ר שי"ר על אודות מאמר היחוד הנ"ל. נדפסו מתוך כ"י עם הגהות והערות רבות ובסופו תוכן מאמר היחוד הנ"ל בל"א בקצור ע"י ה"ר משה שטיינשניידער: ברלין, תר"ז, 8°.

949. שני המאורות הגדולים. שו"ת לה"ר אליהו קובו ושו"ת לה"ר יהושע חנדאלי ב"ח: ח"א כ"ו שו"ת וח"ב מ"ג שו"ת ובסופו חי' ש"ס לה"ר יצחק אלמידה. [ופירשט ח"ב דר"ז: מ"ג שו"ת לה"ר אליהו קובו בשם אדרת אליהו ושו"ת למהר"י חנדאלי בשם פני יהושע ושו"ת מהר"י אלמידה]: קונשטנטינא, תצ"ט, 2°.

950. שני עפרים. ה"ר צבי הירש ב"ר דוד ברוה"א. ח"א קצת דרושים ופתיחה כוללת חי' על ד' שיטות עמוקות: פראג, 1825, 4°.

951. שניות לאריות. (עיין למנצח לדוד).

952. שנים עשר דרשות. (עיין דרשות סי' 560 גם 568).

953. ס' השעור נזכר בס' סוד ידיעת המציאות (כ"י מינכען 83) ונראה שהוא שיעור קומה: (רמש"ש).

954. שעות דרבנן. ה"ר שלמה ב"ר יהודה כהן

מירושלים. שו"ת. קושטנדינה, תקצ"ט, 2°.

955. שעיפי לילה. (עיין דרך חיים).

956. שער האיתן. (עיין דרושים ומליצות).

957. שער אמונה. (עיין נחלה בלי מצרים והערות.

958. שער האמונה. (עי' נר מצוה ותורה אור).

959. שער אסור והתיר. (עיין חכמת אדם).

960. שער אפרים. ה"ר אפרים ב"ר יעקב כהן מווילנא. ק"ן שו"ת מסודרים לד' טורים ובסופו קצת בהורי ה"מ וקונט' לבן המחבר: זולצבאך, תמ"ח, 2°.
ג"ח ס' מחנה אפרים דרשות עה"ת ונאבד: (בג"כ מ' ע"ה ושה"ג שלי ח"ב אות מ' במקומו).

961. שער אפרים. ה"ר אפריםווירטהיים ב"ר נפתלי צבי. פי' על מזמור ג' וכ"ה וכ"ה בתהלים מלוקט מחבורו שבט אפרים וסגולות ורפואות: פיורדא, תפ"ח. אלטונא, תצ"ו, 4°. עוד תוס' פי' על ג' מזמורים הנ"ל ותוס' שו"ת אחת מחבורו דגל אפרים הכולל ל"ז שו"ת כמ"ש שם בהקדמה ולקוטים מס' שער בנימן לה"ר בנימן וואלף גרשליש והוא לקוטי חי' הלכות ופי' על קצת מזמורי תהלים ולקוטי תוכחת מוסר: דיהרן פורט, תצ"ט, 4°.

962. שער אשר. (עיין גבול אשר. חוט המשולש בשערים).

963. שער בדיקת הבשר מן החלב והגידין המלאים דס מיסוד ה"ר שמואל בן הפני דנגיר: כ"י רד"א q, № 1484.

964. שער הבחינות. (עיין משניות).

965. שער בחכמת הפרצוף. (עיין שער הכרת הפרצוף).

966. שער ביאת הארץ. (עיין דרכי ציון).

967. שער בית הנשים. (עיין חכמת אדם).

968. שער בית התפלה. (עי' שערי רחמים).

969. שער בנימן או מלאכת סופר. ה"ר בנימן ב"ר יעקב איספינוזה. דיני ס"ת במשקל והרוז עם באור רחב: כ"י יה"ש.

970. שער בנימן. (עיין שמלת בנימן. שער אפרים לעיל).

971. שער בנין עולם ויסוד בינה. (עיין אור הגנוז).

972. שער בת רבים. (עיין שפתי ישנים).

973. שער הגמול. הרמב"ן ז"ל. על גמול ועונש והוא שער הגמול מספרו תורת האדם נאפולי, ר"ן. קונשטנטינא, עט"ר. פיראראה, שי"ו. ברלין, ת"ק, 4°. זאלקווא, תקמ"ג. הוראדנא, תקנ"ה. קאפוסט, תקס"ב. ווארשא, ת"ר, 8° וז"ז.

974. שער גן עדן. ה"ר קאפיל ממעזריטש. כל סודות מעשה בראשית מכתבי האריז"ל בשם אורחות צדיקים, וכל סודות מעשה מרכבה כנ"ל בשם דרך אמת. וגם סודות כל כ"ב אותיות הקדושים: קאריץ, תקס"ג. סדילקאוו, תקפ"ו (לפי ההסכמה שבסופו), 2°. לבוב, תדי"ר, 4°.

975. שער דודי. (עיין דודי ונכדי).

976. שער דן. ה"ר דוד ניטו. מפתח מאמרי מס' נדה כסדר א"ב: כ"י רח"ם № 816.

977. שער הדרושים. (עיין חמדת ימים).

978. שער הזכרת [המתים]. (עי' דרכי ציון).

979. שער ההכנה. ה"ר נפתלי הכהן אבד"ק פוזנא וכו'. וידויים ותפלות לחולה: לובלין, תע"ט. לבוב, תקנ"ד, 8°.

980. שער הכרת הפרצוף לאריסטוטלוס שחיבר לתועלת אלכסנדר תלמידו [ואולי נעתק ע"י ה"ר שלמה בר"מ מלגוויירי מעתיק ס' השמים והעולם לאבן סינא שלפניו בכרך ההוא ע"ש]: כ"י ווין № 128 וע"ש. וכ"י רח"ם № 82 ח' ונקרא שם שער בחכמת הפרצוף וע"ש במפתח דשכ"ג ומ"ש שם בהערה. (ועיין מראית הפנים ומ"ש שם).

981. שער הלכות. ה"ר נפתלי ב"ר אפרים אבד"ק שאט. חבור גדול על כל הלכפכי ב"ה, כ"י: (שי"ג).

982. שער הצלחה. מזמורים להתפלל על ההצלחה: פראג, תמ"ד, 8°.

983. שער ההשלמה. (עיין ס' ההשלמה).

984. שער הזקנים. ה"ר אברהם בנימן זאב וואלף המבורג. ח"א דרשות והספדים וקצת שו"ת ותוכחה מוסר לה"ר משלם זלמן הכהן אבד"ק פיורדא. וח"ב שו"ת בשם בית מלוא: זולצבאך, תק"ץ, 4°.

985. שער החיים. (עיין ס' החיים).

986. שער חשבון. (עיין עשרה מאמרות).

987. שער החשק. ה"ר יוחנן אלימאן. הקדמה לספרו חשק שלמה על שיה"ש וקרא לה המחבר שיר המעלות אשר לשלמה: ליוורנו, תק"ן, 4°. [הפרט על השער החכמ"ה תע"ז לפ"ג] (ועם הגהות רו"ו היידנהיים, כ"י: לעדנער 325).

988. שער יהודה. ה"ר יאודה אלגאזי. חי' על הרמב"ם: שאלוניקי, תקס"ה, 2°.

989. **שער יהודה**. כ"ר יהודה פוקי בכ"ר אליעזר צלבי הקראי. באור דיני העריות וקורבות האסורות מצוייר הכל בעגולים כאילן ומפה: קושט', שמ"ב, 4°. [ג"א תפלות ובקשות ב' כרכים].

990. **שער ה' החדש**. ה"ר שלמה ב"ר יעקב אלמולי. בעניני אמונה ומחקר אלהית ג' מאמרים. והוא שער הראשון מספרו שומר אמונים, כ"י, על כל האמונות: קונשטנטינא, באר"ץ, 4°.

991. **שער יהושע**. ה"ר יהושע ב"ר ישראל בנבנשתי. שו"ת כסדר ד' טורים ונסרף: עיין שג"א י' פ"ו ושה"ג שלי מ"א בשמו.

992. **שער יוסף**. ה"ר חיים יוסף דוד אזולאי. חי' הלכות על מס' הוריות ובסופו קצת שו"ת עם מפתחות בשם פתח השער: ליוורנו תקי"ז (ודלא כפירשט מ"א דף ע': תקכ"ו), 2°.

993. **שער יוסף**. ה"ר יוסף בה"ר יצחק אייזיק חבר. מ"א ז' דרושים על התפלה וגר"ה, ומ"ב מטה יוסף הנקרא חותם תכנית עשרה דרושים שונים: יאהאניסבערג, תרי"ב, 4°.

994. **שער היחוד** מס' חובות הלבבות עם פי' מנות הלבבות ועם פי' פרדס קטן לה"ר נפתלי הירש ב"ר מרדכי תאומים. ובראשו סדרי בראשית על מעשה בראשית בקבלה ובסופו הקדמת קהלת מחבורו לבב חכם: פפד"א, תקל"ט, 8°. [אבל בזה שראיתי לא נמצא פרדס קטן הנ"ל. ובהקדמתו מזכיר ס' תורת חייםפי' עה"ת בנגלה ונסתר לה"ר יששבר אלשיך א' מיודעיו ומכיריו. ובסדרי בראשית הנ"ל מביא ס' זהר המשכילים. כתר נפלאות. צופיה הליכות. שער מבין. גם מזכיר שם בהקדמתו כמה וכמה ספרים שחיבר הוא ואביו ואבי אביו ה"ר יצחק יוסף תאומים, והם: א) הגהות הש"ס לאביו וזקנו. ב) פרק השג יד, חי' על כל הש"ס לאביו. ג) די לחכימא. וד') רסיסי לילה חי' הלכות לאביו וזקנו. ה) פסקי דינין שו"ת לזקנו. ו) עטרת זקנים פי' אגדות ומדרשים לזקנו. ז) מקור הברכה על תרי"ג מצות לו. ח) אילת אהבים. וט') אשת נעורים פי' על משניות לו וקצת חי' לזקנו ולה"ר ישעיה פיק. י) ילד שעשועים על אגדות הש"ס. יא) זכרון לראשונים הלוקי דעות בהל' הש"ס מזמן התנאים עד הנ"י. יב) משבית מלחמות חי' ש"ס. יג) הגהות לאביו ע"ס אור זרוע הגדול]. והר"מ בטראשון ייחס סי' ב' ג' וד' לדודו ה"ר שאול בעל בסא דהרסנא בשו"ת בשמים ראש. עיין קריה נאמנה דר"ח בהערה, אבל זה נראה עיקר.

995. **שער היחוד**. (עיין נר מצוה ותורה אור).

996. **שער היחוד והאמונה**. (עיין לקוטי אמרים).

997. **שער היחוד החדש** לה"ר הירץ אולמאן ממיינץ: כ"י רח"ם № 817.

998. **שער היהודים**. הוא נוף ד' מס' עץ החיים למהרח"ו והח"ז שער תקוני עונות ענף ה' מס' פרי ע"ח שער ל"א ובסופו סוד ה' לא' קדוש מן הראשונים על השתלשלות העולמות: קאריץ, תקמ"ג, 4°. (עיין התמונה). עוד הנ"ל בשלימות והוא ענף ד' והח"ז ענף ג' מס' פרי ע"ח והח"ז ס' צדיק יסוד עולם פי' רות להאריז"ל ובסופו שירים של שבת אשר להאריז"ל עם פירושו עליהם: לעמבערג, 1855, 4°.

999. **שער יסוד המרכבה**. ה"ר משה ברש"ט די ליאון. פי' על יחזקאל סי' א' ע"פ קבלה: כ"י ליידען $24/_{16}$ № וכ"י רמש"ש.

1000. **שער היראה**. (עיין תפלה).

1001. **שער הכבוד** על אחדות השם ועל האמונה ע"ד סוד: כ"י מינכען $221/_{5}$ №. [ואולי הוא חלק מחבור ה"ר יוסף בר"א ן' וקאר שנראה הכרך ההוא ע"ש].

1002. **שער כבוד ה'**. ה"ר אפרים ב"ר ישראל אלנקוואה. תשובות להשגות הרמב"ן בפירושו לתורה על הרמב"ם: כ"י רד"א № 381, q.

1003. **שער הכוונה** למקובלים הראשונים: כ"י יה"ש.

1004. **שער הכוונות** השער השני מכתבי מהרח"ו: שאלוניקי, תרי"ב, 2°.

1005. **שער הכללים**. העתקת ר' עזריאל מס' קהלת יעקב למהר"י צמח שנשמע מפי האריז"ל: כ"י רד"א № 1063, q.

1006. **שער הכללים** מתלמידי האריז"ל. כללים בחכמת הקבלה י"ג פרקים: כ"י ווין № 99. [ולפ"ד המרשים שם אינגו הנז' לפני זה ע"ש].

1007. **שער כתרי אותיות**. על תרי"ג מצות כל מצוה נכללת ומוכתרת באות מעשרת הדברות, כ"י: (המזכיר ו', 125).

1008. **שער הלמוד**. (עיין דרכי ציון).

1009. **שער מבין**. (עיין שער היחוד לעיל).

1010. **שער המילואים**. ה"ר יצחק הישראלי. על תכונת גלגלי ה' כוכבי לכת (מלבד חמה ולבנה) וסדרם ומצבם ודרך מרוצתם וכו' הכל לפ"ד בטלמיוס ומרעיו ובו כ"ו למודים. והוא כתום' והשלום לספריו יסוד עולם

ושער השמים שקדמו לו: כ"י ווין ח"ב № 34 .

1011. **שער המים** . ה"ר מרדכי יוסף ב"ר מיוחס . חי' על ש"ע י"ד הל' טרפות וחי' על מס' חולין וכ"ח שו"ת : שאלוניקי , תקכ"ח , 2° .

1012. **שער המים**. (עי' חוט המשולש בשערים) .

1013. **שער במלאכת השיר** . הוא ג' פרקים האחרונים מס' שקל הקדש אשר בס' לשון למודים לר"ד ן' יחייא עם ל' רומי ע"י ג. געגעבראַרד : פאריז , שכ"ב . שם , שמ"ז , 8° .

1014. **שער המלך** . ה"ר יצחק ב"ר משה נונים בילמונטי . חי' ובאורים על הרמב"ם ונו"כ ובפוסקים ראשונים ואחרונים ולקוטים משיטות מקובצות לר"ב אשכנזי על מס' נדרים ונזיר וסנהדרין ואחרי לקוטים ב' חלקים : שאלוניקי , תקל"א , 2° . עוד עם תוס' חי' והשגות עליו בשם טעם המלך לה"ר ברוך ב"ר יונה ייטלים : ברי"ן , תקס"א (ודלא כפירסט ח"ב דנ"ב : תקנ"ט , ברלין , תקס"א) , 2° . עוד כזה ועם תוס' חי' הגהות לה"ר יוסף שאול הלוי נאטהאנזאהן : לבוב , תרי"ט , 2° .

1015. **שער המלך** . ה"ר מרדכי ב"ר שמואל אבד"ק ווילקטש . תוכחת מוסר לכל השנה ונחלק לז' שערים : ד"א , תק" . . זאלקווא , תקל"ד . הוראדנא , תקנ"א . דיהרנפורט , תקנ"ז , 4° .

1016. **שער המלך** . (עיין ישועות מלכי) .

1017. **שער המסורת** . (עיין קונטרס שער הנקודות) .

1018. **שער המצות** . טעמי מצות ע"פ קבלה למהרח"ו : שאלוניקי , תרי"ב , 4° .

1019. **שער משלים** . ה"ר יוסף ג'יקיטיליא . באור קל"ת עניני אלהיות ומחקר במשלים : (פירסט ח"א דקצ"ה) .

1020. **שער משפט** . ה"ר ישראל איסר ב"ר זאב וואלף . באור על ש"ע ח"מ ב' חלקים : ח"א עם הב"י והרמ"א בפנים ובסופו שערי דעה על הל' רבית , וח"ב בלי פנים הנ"ל : מאהלוב , תק"ע—ע"ב , 2° .

1021. **שער משפטי צדק** . (עי' חכמת אדם) .

1022. **שער הנגינות** . (עיין תורה) .

1023. **שער נדרים** . ה"ר מרדכי בפרובינצה. הובא בשה"ק דנט"א .

1024. **שער נפתלי** . ה"ר נפתלי הירש אבד"ק פפד"א. חי' ש"ע אה"ע הל' פו"ר ואישות ובסופו י"ז שו"ת : פפד"א , תקנ"ז , 2° . [ג"ת ס' שערי בינה חי' על ש"ע ח"מ] .

1025. **שער נפתלי** . ה"ר נפתלי כהן אבד"ק פוזנא ופפד"מ . שירי מוסר והזכרת יום המיתה ושארי ענינים בחרוזים והובא לביה"ד ע"י ה"ר שלמה ב"ר אריה ליב רעכניץ . ברין , תקי"ז , 4° . מינסק , תק"ע , 8° .

1026. **שער הנקודות**.(עי' קונט' שער הנקודות).

1027. **שער הנתיבות** . קבלה לה"ר יעקב צמח . עיין שג"א ק' ו' ושה"ג שלי ח"ב אות ק' קו"א ד"ה ואני הצעיר .

1028. **שער הסיפק** . (עיין נחלה בלי מצרים והערות) .

1029. **שער סמוכים** . ס' קבלה להרוקח ז"ל : כ"י רד"א F 893 № .

1030. **שער הפורים** . קבלה להאר"י ומהרח"ו ז"ל עם נמוקי מהר"ן שפירא : כ"י יוא"ל .

1031. **שער בפרצוף** ושרטוטים ט"ו פרקים לא נודע למי : כ"י רח"ם 408 № .

1032. **שער פתחי לבנון** . (עיין פתחי לבנון) .

1033. **שער הצדק** להכם קראי קדמון . נזכר בס' אשכול הכופר : (אר"ץ) . [ואולי הוא לכ"ר יפת בכ"ר עלי הקראי. עי' פירסט ח"ב דל"ג] .

1034. **שער הקבוע** . (עיין חכמת אדם) .

1035. **שער קדושה להראב"ד** על הצניעות והקדושה בין איש לאשתו : כ"י מינכען $46/_3$ № . (עיין חבור האדם אל אשתו) .

1036. **שער הקדים** . (עיין יעיר אוזן) .

1037. **שער הקטן** . (עי' חוט המשולש בשערים).

1038. **שער הראש** . (עיין חיים לראש) .

1039. **שער רוב וחזקה** . (עיין חכמת אדם) .

1040. **שער הרוחה** . (עיין נחלה בלי מצרים , והערות . פני יוסף) .

1041. **שער הרזים** . ר' חמאי . סודות בקבלה על מזמור י"ט בתהלים, כ"י: (תוס' ש"י כ"י) . [אבל בכ"י מינכען $209/_2$ № הוא מיוחס לה"ר טודרוס הלוי מעיר ואלאדוליד וכן בכ"י יה"ש וכ"י די רוסי $68/_2$ № וז"ז גם במינכען ב' פעמים וזולתם, וכן מוכח משיר קטן אשר בסופו ושם המחבר בר"ת וזה הוא : «טועם דבש רזי וסוד ספרי , הלוחמים להמי וגוף יערי . מה תשאלו אותי למי אלה , כי זה שמי רשום וזה זכרי» (קונטרס המסורת די"ט)] .

1042. **שער הרחמים** . (עיין תפלה) .

1043. **שער רנה וישועה** . (עיין חכמת אדם) .

1044. **שער שברי לוחות**. (עי' שברי לוחות) '

1045. **שער השם**. דרשות: קונשטנטינא . . (ס"י 171 №).

1046. **שער שמואל**. (עיין תנא דבי אליהו).

1047. **שער בשמות השיר**. (עי' שקל הקדש).

1048. **שער השמחה**. (עיין חכמת אדם).

1049. **שער השמים** על הטבע **לאבן רשד**: כ"י יה"ש. [ואולי הוא קצת מס' השמים והעולם לארסטו עיין זה לעיל].

1050. **שער השמים**. מיוחס לה"ר **אברהם אבן עזרא** (הראב"ע). וי"א שהוא לר' **יצחק לטיף**. היינו נוסחא ראשונה. לשום כל עקוב בתמונת החידות למישור בכתובים ומאמרי רז"ל בהגדות על מעשי בראשית. הקדמתו נדפסה בס' בתולת בת יהודה ופ"א ממנו בכ"ח ד' ע' 6. ופ' כ"א בס' התחיה.

1051. **שער השמים**. ה"ר **אברהם כהן אירירה**. פתח עינים להבין קבלת האריז"ל בדרך קל ומובן. חובר בל' ספרדי ונעתק ע"י ה"ר **יצחק אבוהב אבדק"ס באמ"ד**: ד"א, ושק"ט. דובנא, תקס"ד, 4°.

1052. **שער השמים**. ר' **אברהם כונת** (?). [בכ"י וואטיקאן 441/8 חרוזים על הקבלה ממנו מתחילים כרוכס: סורה עמוד לראות: רמש"ש].

1053. **שער השמים**. ה"ר **גרשון ב"ר שלמה** (אבי הרלב"ג). ראשית למודי הטבע והתכונה והאלהות ג' חלקים ונחלקו לי"ג מאמרים ובסוף מאמר י"ב נמצא מאמר **לאבן רשד** בענין השכל החמרי: ד"ו, ש"ז, 4°. זאלקווא, תקס"ה, 8°. ועם באור מלות הזרות ומפתחות ע"י **הרו"ו היידנהיים**: רעדלהיים, תקס"א, 8°.

1054. **שער השמים** לה"ר **יוסף גיקטיליא**. [באמת הוא סוף ס' העיון לר' חמאי: רמש"ש] קבלה על סוד המרכבה והחשמל. נדפס בס' לקוטים של רב האי גאון עיין זה (ועי' שערי צדק) להלן.

1055. **שער השמים לאברבנאל**. כתב בס' מאור עינים פ' מ"ג וז"ל: והספר דון יצחק בשער השמים שלו סוף פי' דניאל וכו'. וז"ע בסוף ס' מעיני הישועה.

1056. **שער השמים**. ה"ר **יצחק ב"ר אברהם בן לטיף**. ס' פילוסופיא ד' חלקים: ח"א על מציאות ה' ומלאכים ונבואה והשגחה ובריאה ומרכבה להשיב על דעות ארסטו והבונלר וזולתם ובו כ"ח פרקים. ח"ב באור מקומות עמוקים וסתומים בתורה ומראה יחזקאל וזכריה כ"ה פרקים. ח"ג פי' שם המפורש י"ב פרקים. ח"ד טעמי המצות ע"ז פרקים: כ"י מינכען 45 №. כ"י יה"ש ב' פעמים. כ"י רח"ם 19—818 № ודי רוסי 1362 & 1370 №. וז"ז.

1057. **שער השמים**. ה"ר **יצחק ב"ר יוסף הישראלי**. על עניני התקופות ועבורות ונחלק ללמודים. הובא בס' מאור עינים תדיר ומביא מאמרים שלמים ממנו כמו בפ' מ' וז"ז ע"ש: כ"י די רוסי 1338 №. ובסופו תוס' והגהות ולוחות תכונה לה"ר **משה כהן אבן קריספון מטולידא**.

1058. **שער השמים**. ה"ר **משה אלמושנינו ב"ר ברוך**. העתק עיון הכוכבים המספרתים **לגורגו פרובאך**: כ"י אוקספורד. כ"י די רוסי 109 № ובכ"י רח"ם 109—110 №.

1059. **שער השמים**. סדר ותקון המסביות ללילי פקידת הנשמה: ליוורנו, תקכ"ב, 8°.

1060. **שער השמים**. (עיין תפלה).

1061. **שער שמעון**. ה"ר **משה פראנקפורט**. קצור ס' החיים לאביו ה"ר שמעון: ד"א, עד"ת, 8°. שם, פד"ת. שם, תקנ"ז, 12°. עוד ועם ל"א: ד"א, תק"ט, 8°. ועוד בתוספות עניינים רבים ותקון הלשון ע"י ה"ר **גבריאל ב"ר אייזיק פאללאק**: ד"א, תרי"ח, 12°.

1062. **שער שמעון**. (עיין פרקי שירה).

1063. **שער התפיסה** לה"ר **נתן ב"ר מאיר מטרנקטיילייש**. הובא בס' התרומות לר"ש הסרדי שער ז'.

1064. **שער התפלה**. ה"ר **חיים אבד"ק מאהלוב**. קבלה על עניני התפלה: סדילקאוו, תקצ"ז. לעמבערג, 1858, 4°.

1065. **שער התפלה**. (עיין דרכי ציון).

1066. **שער תקוני עונות**. (עיין שער היחוד).

1067. **שער התיקונים**. הנהגות האדם בליל שבועות והו"ל וסדר הלמוד בהם וכו': ד"ו . . . 8°. עוד עם תוס' לקוטים מס' השל"ה וכתבי האריז"ל: פראג, תל"ה. שם, חש"ד, 8°. ועוד עם כמה נוספות: פפד"מ . . . ד"א, ת"ן, 8°. דיהרנפורט, ת"ס, 12°. ועיין תקון ליל שבועות. [ואולי הוא קצת מס' חמדת הימים וז"ז].

1068. **שער התירוצים**. (עיין מקום שמואל).

1069. **שער התשובה** והתפלה. אדמו"ר **דובער** בה"ר **שניאור זלמן**. דרושים בקבלה ב' חלקים וח"ג כלל בשם דרך חיים ותוכחת מוסר נחלק ג"כ לשער התשובה ושער התפלה

כנ"ל: קאפוסט, תקנ"ט. שם, תקס"ט. שקלאוו, תקע"ז, 8°.

1070. **שערי אורה**. ה"ר יוסף גיקיטיליא. מפתח מכל כללי חכמת הקבלה וכנויי שמות הקדושים ועשר ספירות וכו': ריווא די"ט, שי"ט. מנטובה, שכ"א, 4°. עוד עם פי' ה"ר מתתיה דלקראט ועם מבוא המפרש הנ"ל: קראקא, שנ"ד. שם, ש"ס, 4°. עוד כנ"ל ועם תוס' הגהות לה"ר יהודה (ופירשט דקי"ז וצעדנער דשכ"ט: אליהו) הלוי מפראנקפורט וקצת פי' מספרו הגדול: אופיבאך, תע"ה. (עם הגהות ה"ר יעב"ץ, כ"י: צעדנער 329) שם, תפ"א. זאלקווא, תצ"ט. שם, תקל"א. שם, תקמ"ב. שם, תקס"ד. לעמבערג, תרי"ח, 4°. גם נעתק לל' רומי ע"י פ. ריציום ונדפס: Augustae Vindelicorum, 1516, 4°.

1071. **שערי אורה**. ה"ר ישועה זיין. דרושים, כ"י: (שג"ב ק"א ושה"ג שלי ח"ב במקומו).

1072. **שערי אפרים**. ה"ר אפרים זלמן מרגליות. על דיני קריאת התורה ובסופו פתחי שערים על מקור הדינים: דובנא, תק"פ. סדילקאוו, תקצ"ד. ווארשא, תר"א, 4°.

1073. **שערי בינה**. ה"ר אלעזר מגרמייזא (הרוקח). רומז הרבה מדרשי רז"ל בפסוקים ע"פ גימטריאות ונוטריקון. ובס' מנות הלוי מביא הרבה מדבריו: (שג"ב כ"ב ול"ב ג' ט' ושה"ג שלי ח"ב במקומו ובאות ג' קו"א [גימטריאות. ובס כ' שהוא על מגלת אסתר כ"י ע"ש]): כ"י רד"א F, № 839.

1074. **שערי בינה**. ה"ר יואב ב"ר ירמיה אבד"ק מאטערסדארף. חי' ע"ס שערי שבועות לנגד הרי"ף: ווין, תקנ"ב, 2°.

1075. **שערי בינה**. ה"ר יצחק הענדיל מאנעלים. מאמר כללי ועקרי הוראה; והוא נגד מאמר משפט ההוראה לר"צ חיות: ווין, 1862, 4°.

1076. **שערי בינה**. (עיין שער נפתלי).

1077. **שערי בית תפלה**. (עיין שערי רחמים).

1078. **שערי בנימן**. ה"ר בנימן זאב ב"ר דוד. ח"א כל שם ופעל ומלה בלה"ק והנרדפים עמהם בש"ס ומדרש וספרי קבלה וכו' כסדר א"ב. וח"ב כל המשלים והיינו דאמרי אינשי ואמרי מליצות מתנ"ך וש"ס כסדר א"ב: זאלקווא, תקי"ב, 4°.

1079. **שערי ברכות**. בס' שבלי הלקט מיחסו לרב שמואל בן חפני גאון: (שג"ב א' ושה"ג שלי במקומו).

1080. **שערי גן עדן**. ה"ר משה רומי תלמיד הרמ"ק. באור על מאמרי ריב"ל ע"פ מאמרי זהר ופשטים על היראה ושערי גן עדן משום רשב"י: ד"ו, שמ"ט. לובלין, שנ"ז, 4°.

1081. **שערי גן עדן**. חקירה על מקום הג"ע ועשרת השבטים: כ"י יה"ש.

1082. **שערי דורא**. (עיין אסור והתיר. ס' השערים).

1083. **שערי דמעה**. ה"ר אברהם ב"ר סעדיה גאריאנו. תפלות לער"ח: ד"ו, חש"ד, 8°.

1084. **שערי דמעה**. ה"ר משה אלבילדה. על התהפוכות הזמן ופי' על קצת פסוקי איכה בדרך מחקר ובו ד' שערים וכמה חדרים: ד"ו, שמ"ו, 4°.

1085. **שערי דמעה**. ה"ר משה ב"ר יהודה מ"מ בזאריק. הספד על ה"ר יוסף ראבד"ק ברארדי וה"ר דוד ב"ר ליב מברלין: לונדון, תקל"א, 4°.

1086. **שערי דמשק**. (עי' עיר דמשק אליעזר).

1087. **שערי דעה**. ה"ר אלעזר ב"ר אריה ליב מפילץ. חי' על ש"ע י"ד, ב"ח. ח"א: ווין, תקפ"א, 2°. ח"ב: זאלקווא, תקפ"ח, 2°.

1088. **שערי דעה**. (עיין אבן תקומה. שער משפט).

1089. **שערי זוהר הורה**. (עיין שערי רחמים).

1090. **שערי זמרה**. ה"ר שלמה זלמן במהרי"ל כ"ץ הענא. על טעמי המקרא והנגינות: פיורדא, תקכ"ב. ביאליסטאק, תקס"ו, 8°. עוד מהדורא קמא בקצרה והוא ח"ב לספרו שערי תורה, עיין זה. ונדפס גם לבדו: זאלקווא, תקי"א. שקלאוו, תקמ"ד, 8°.

1091. **שערי זמרה**. (עיין שערי רחמים).

1092. **שערי חיים**. ה"ר חנינא יצחק מיכאל מרבני ירושלים. סוגיות עמוקות ע"ס מקח וממכר ובסופו סוד הברכות לרב האי גאון וס' הפרכום: שאלוניקי, תקע"ט (וי"א: תקע"ד), 2°.

1093. **שערי חיים**. ה"ר מרדכי ב"ר יעקב בן אברהם בן מיימון בן אברהם בן מאור דגולה רבינו רישיליו משועי יהודה אשר בברצלונה. פי' על עשר ספירות: כ"י רד"א F, № 914. ושם q, № 1066. כ"י מינכען № 48 נכתב בעד (המחבר) מרדכי רפאל בשנת שמ"א בכ"ד טבת ברומא והח' וואלף מיחסו בטעות לר' יעקב רשילה.

1094. **שערי חיים**. ה"ר נסים חיים רפאל די שיגורה. דיני סת"ס וגו ד' שערים (ורובענס F 944, ושטיינער ע' 690: פלפולים על גפ"ת): שאלוניקי, תקס"ז, 2°.

1095. **שערי חיים**. (עיין אבן תקומה, תוכחת חיים, תורה וחיים).

1096. **שערי חכמה**. ה"ר אלעזר ב"ר אריה ליב מפילץ. כללי סוגיות בש"ס מסעתהא ובסופו שערי יראה ה' דרושים: פראג, תקס"ז, 2°.

1097. **שערי חכמה**. (עיין שערי ציון).

1098. **שערי יהודה**. ה"ר יהודה אלגאזי. חי' על הרמב"ם: שאלוניקי, . . .

1099. **שערי היחוד והאמונה**. אדמו"ר אהרן הלוי. דרושים בקבלה ה' שערים: א) שער כללות היחוד. ב) שער היחוד והאמונה ח"ב הו שער הספירות ויחודם. ג) שער ההגפין. ד) שער אורות וכלים. ה) שער קטנות וגדלות ובראש הס' פתיחה גדולה והקדמה: שקלאוו, שמר"ם, 8°.

1100. **שערי יראה**. (עיין שערי חכמה. שערי ציון).

1101. **שערי ירושלים**. ה"ר יוסף ב"ר מרדכי הכהן. תפלות ושירים לימי השבוע בתהלת ירושלים. [והוא כעין תקון חצות עם הגהות ה"ר משה כהן בעל עט סופר: (תג"י מ' י"ג)]: ד"ו, תס"ז, 12°.

1102. **שערי ירושלים**. סדר תקון חצות ע"פ האריז"ל ועם ס' הכרשיות עם תרגום לה"ר שמואל איזקרי: ד"א, תפ"ח, 8°. [סדרתי ע"פ רובענס 0 ,7—826 №. ופירסט ח"ב דקט"ז חיברם לאחד].

1103. **שערי ישועה**. ה"ר ישועה זיין. שו"ת כ"י, ב' חלקים: (שג"ב ק' ושז"ג שלי במקומו).

1104. **שערי ישועות**. (עיין אבן תקומה).

1105. **שערי לשון הקדש**. ה"ר חנניה אלהנן חי הכהן. דקדוק לה"ק לנערים בד' שערים: ד"ו, תקס"ח, (וי"א: ריגייו, תקס"ח, זאלקווא, תקע"ח), 8°.

1106. **שערי מדע**. (עיין תורת חסד).

1107. **שערי מוסר**. ה"ר אביגדור כ"ץ. עניני מוסר ויראת ה': (ש"י).

1108. **שערי המסורות**. (עיין קונטרס שער הנקודות).

1109. **שערי מצות**. (עיין יסוד מורא להראב"ע ובנוספות).

1110. **שערי נעימה**. ה"ר שלמה ב"ר משה אבר"ק חעלמא ולבוב. דקדוקי הנגינות בספרי אמ"ת עם הגהות ה"ר שלמה מדובנא (מהרש"ד): פפד"א, תקכ"ו, 8°. גם נלוה לס' תלמוד לשון עברי ד' ווילנא. (עיין זה באות ת').

1111. **שערי נקוד**. מאמר על הנקודות ודקדוקיהן. נזכר בס' דקדוקי רש"י ונמצא בב"י לשד"ל: (צונץ גא"ל דקט"ז).

1112. **שערי סמיכה**. (עיין סמיכה לחיים).

1113. **שערי עבודה**. אדמו"ר אהרן הלוי. דרושים בקבלה ונקרא ג"כ עבודת בינונים וגו ה' שערים: א) שער יחוד זו"נ ותורת האמת. ב) שער יחוד הנשמות. ג) שער התפלה. ד) שער התורה והמצות. ה) פתח התשובה ובראשו הקדמה גדולה: שקלאוו, תקפ"א, 8°.

1114. **שערי עזרה**. ה"ר יעקב עמדין המכונה יעב"ץ. דרוש א' והוא הוליא ששית מספרו הקשורים ליעקב, עיין זה: אלטונא, תקל"ו, 4°.

1115. **שערי עזרה**. (עיין אבן תקומה).

1116. **שערי עץ חיים**. ה"ר בנימן מפנטי. תוכחת מוסר ויראת ה' בחרוזים: חמ"ד (פראג), משי"ח, 4°. [ופירסט ח"א דרע"ו: פראג, חש"ד (שנ"ח), ע"ש. ובב"י לונדון מיוחס לה"ר בנימן מן הענוים. וכולל שיר מערך מ' בתים וכל בית מסיים במלת חיים: (תוס' עק"ד תר"ט דתקי"ט)].

1117. **שערי הפנים**. ה"ר אלעזר מבורגוניא. פסקי דינים. הובא בארחות חיים ח"ב כ"י דקמ"ג לענין בשר שנתבשל בלא מליחה: (מגד ירחים א' דף ז').

1118. **שערי פרנסה טובה**. תפלות ובקשות: ליוורנו, ישרא"ל בט"ח (תק"ם), 8°.

1119. **שערי צדק**. ה"ר אביעזר ב"ר יצחק. הספד על הגזרות בערי הקדש לפת וירושלים וטבריא ת"ו על התשובה ועל הגאולה ובראשו לקוטים ונקרא בשער שערי צדק לזרע יצחק: ירושלים, תר"ג, 4°. [וכ"כ אלי ינס"ע, ולא תר"ח].

1120. **שערי צדק**. ה"ר אברהם דאנציג. ג' שערים: א) מצות הארץ על כל המצות התלויות בארץ ונוהגות בזמן הזה. ב) משפטי הארץ על פאר הדינים הנוהגים בא"י ויש גם בח"ל, והוא סגסן א' מחבורו על ש"ע י"ד. (עיין חכמת אדם). ג) תקוני אדם הנשמות ותקונים לספרין חיי אדם ונשמת אדם: ווילנא, תקע"ב, 4°.

1121. **שערי צדק**. ה"ר יוסף ב"ר אברהם גיקטיליא. קבלה ופי' על עשר ספירות, כ"י: (שג"א ק"י ושה"ג שלי במקומו). ואולי הוא הנז' בס' נובלות חכמה דקנ"ה ע"ש.

1122. **שערי צדק**. ה"ר יוסף ב"ר אברהם ן' קרניטול. הקדמות וכללים לחכמת הקבלה וכל כנויי השמות הקדושים והספירות: ריווא די טרינטו, שכ"א. קרימונה, שכ"א. קאריץ, תקמ"ה, 4°. [וקרוב לשמוע לפירשט (ח"א דקע"ד) שהוא לר"י גיקטיליא הנ"ל ונשתבשו כנויין בפנים שונים בכ"י, כמו: גיניקיל, גניבול (כ"י יה"ש), גריבצול, גיקטילא קרניטול ח"ז. ולפ"ד נקרא הספר ג"כ שער השמים ע"ש].

1123. **שערי צדק**. הרלב"ג. מפתח רמש"ש № 4351 (ועיין ברית יעקב).

1124. **שערי צדק**. קובץ תשובות לגאונים קדמונים נאספו ע"י ה"ר יוסף הכהן ארדיט: שאלוניקי, תקנ"ב, 4°. [ובתולדות רס"ג לה"ר שי"ר הערה כ"ב ובסוף הערה ל"א כתוב: ד' ליוורנו ע"ש].

1125. **שערי צדק**. כ"ר שמחה בכ"ר משה הלוצקי הקראי. על דיני קדוש החדש ונחלק לשערה שערים: (אר"ץ).

1126. **שערי צדק**. עניני קבלה לא נודע למי ונחלק לשערים: כ"י ליידן № $24/_2$.

1127. **שערי צדק**. (עיין בית אלהים. ברית יעקב. שערי תשובה).

1128. **שערי צדק לזרע יצחק**. (עיין שערי צדק לעיל).

1129. **שערי הצדק**. דרכי מוסר בעניני זיווג. מיוחס בקלת כ"י להראב"ד והוא אגרת הקדש להרמב"ן, עיין זה. (ועי' שער הקדושה).

1130. **שערי ציון**. ה"ר דוד טעבלי פוזנר. מוסר על עניני תפלה מלוקט מס' חסידים ושל"ה וזולתם ופי' על מסכות כסדר התורה: המבורג, תע"ה. שקלאוו, תקע"ב (ולעדנער ע' 206: בשער"י), 4°.

1131. **שערי ציון**. ה"ר יחיאל מיכל ב"ר ארי' ליב סג"ל מקאליש. מוסר השכל ויראת ה' ונחלק לשערים והוא ח"א מספרו שערי חכמה וח"ב ממנו נקרא שערי יראה: פראג, ת"ז, 4°.

1132. **שערי ציון**. ה"ר יצחק ב"ר יעקב די לאטש. על תורה שבע"פ ושדורה במשנה ובמשנה תורה להרמב"ם כסדר התורה, ובהקדמתו מרבה לספר מגדולי דור ודור ומניהם ותבוריהם וכדומה וממנה שאבו בעל השה"ק וה"ר חיד"א וזולתם: כ"י רח"ש № 823. [ולפ"ד הרב מהרי"ט צונץ (גא"ל דתע"ח—ע"ט) נקרא הס' תולדות יצחק ורק המפתחות שאחר ההקדמה נקראו שערי ציון ע"ש].

1133. **שערי ציון**. ה"ר מנחם ציון [וצ"ל ר' זלמן ציון]. ה' (או ח') שערים בדיני בדיקת הריאה: כ"י רד"א תקמ"ב ובק"ד q 1032, פי' על בדיקות הריאה. וכ"י אופינבאך VIII, 67. וכעת כ"י המבורג 136 ואפשר שהוא בדיקות ושחיטה: רמש"ש].

1134. **שערי ציון**. ה"ר נתן נטע ב"ר משה הנובר. תקונים ותפלות לחצות לילה וחצות יום מכתבי האריז"ל וס' עץ חיים למהרח"ו. ותקוני תפלות לכל ימות השבוע וסדר הלמוד לכל ימות השנה ותקון ק"ש על המטה ותפלת יו"כ קטן וסדר מלקות ותקון שבועות והו"ר ותפלת הדרך ועם ס' יצירה: פראג, תנ"ב, 4°. עוד עם הוספות אחרות ותקון סעודה וענין הקדיש לר' ירמיה מווערטיש (עי' פירשט ח"ב דע"ה): ד"א, תל"א. פראג, תמ"ב. שם תמ"ח. שם, תנ"ב, 4°. ד"ן, אתכ"ם, 16°. וז"ז פ"ר גם 8° גם 12° וז"ז. עוד עם כמה הוספות ע"י ה"ר מרדכי מרקיל ב"ר ישראל ניסן: דיהרנפורט, תס"ה, 8°. וז"ז פ"ר. עוד עם תקון סעודה וס' יצירה: ד"ו, תצ"ו, 24°. שם אשר"י, 12°. ליוורנו, תקנ"ה. דיהרנפורט, חש"ד (1798?) 16°. פיסא, מבש"ר טו"ב. מעזיבוז תקפ"ג, 8°. (ועם הגהות, כ"י: לעדנער ע' 448).

1135. **שערי ציון**. (עיין אבן תקומה).

1136. **שערי קדושה**. הועתק מכתבי מהרח"ו ע"י ה"ר אברהם ן' אשר. והוא רב האיכות להגיד לאדם עונש המדות הרעות ושכר הטובות והקדמות נוראות להשיג וליכנס בשערי קדושה וכו': (שג"ב ק"ז ושה"ג שלי במקומו): קונשטנטינא, תצ"א. ד"א. 8°. עוד ובסופו שער גנה מס' עץ החיים למהרח"ו: זולצבאך, תקי"ח, 8°. ועם לקוטים למהר"ש מאסטרפולי בסופו: זאלקווא, תקכ"ז. מעזירוב, תקנ"ב. הוראדנא, תקנ"ד. שם, תקס"א. זאלקווא, תק"ע. ווילנא, תקצ"ה. קאפוסט, תקצ"ז. יוזעפאוו, תר"ב. פולנאה, חש"ד. לעמבערג, תרי"ט. 8°. 12°. 16°. וז"ז פ"ר.

1137. **שערי רחמים**. ה"ר יהודה ב"ר יוסף לבית פרץ. סדר עבודת מקדש של תמידין ומוסף שבת להר"מ די לונזאנו וסדר קרבנו

מוספים לר"ח ור"ה וחג המצות ושבועות ושמיני של חג וסדר עבודה רבא וזוטא להרמ"ע מפאנו. וספרא דצניעותא לימי החול בשם שערי זוהר תורה ותפלות ובקשות בשם שער בית תפלה ופרקי שירה בשם שערי זמרה : ד"ו, ע"ת, 12°.

1138. **שערי רחמים**. (עיין כסא רחמים).

1139. **שערי רחמים ושערי רצון** לה"ר חיים הכהן וה"ר שלמה עבאדי רבני שאלוניקי. וה"ר בנימן קמחי הדפיסם והוסיף בהם הגהות נכבדות על תפלות השנה וסדר המועדים : (תג"י ב' כ"א). [ורובענס q, 1063 : שערי רצון. לקוטים על הגדה תקיעת שופר וכוונות ע"ד הקבלה לר' שלמה עבארי : שאלוניקי, תק"ב, (ולעדנער : תק"א), 4°].

1140. **שערי רצון**. (עיין שערי רחמים וכו' לפני זה).

1141. **שערי שבועות**. ה"ר יצחק ב"ר ראובן נכד הרי"ף. [ודלא כיש מיחסין אותו להרי"ף בעצמו]. עשרים שערים בדיני שבועות ונדפסו תמיד עם ספרי האלפסי ולכן יש קורין להם ג"כ שערים לרב אלפסי. ונדפסו גם לבדם : קראקא, שנ"ז, 8°. פראג, חש"ד, 4° (פירשט ח"א דל"ו. ועיין שערי בינה לעיל). [ונראה שד"ק שנ"ז הנ"ל נדפס ג"כ עם האלפסי שם ורק בכרך מיוחד (עיין אלפסי באות א'). וד"פ חש"ד הנ"ל של פירשט חשוד בעיני ולא מצאתי לו חבר].

1142. **שערי שבועות**. לרב האי גאון : (עיין משפטי שבועות).

1143. **שערי שחיטות**. (עיין שערים לר"ש בן חפני גאון להלן).

1144. **שערי שמחה**. (עי' ס' ההלכות בהוספות).

1145. **שערי שמים**. ה"ר יחיאל מיכל ב"ר אריה ליב סג"ל מקאליש. ח"א דרשות ופשטים מסודרים לענינים בח"י שערים : פראג, תל"ה, 4°. [וכ' שיש לו ג"כ ח"ב ממנו].

1146. **שערי שמים**. (עיין הגדה ש"פ סי' 119. ס' העיון).

1147. **שערי השתן**. לבחון ולהכיר ולשפוט ממראה השתן על החולי. נתחבר בו ספרים רבים ושונים ונחלקו ע"פ רוב לשערים ומצויים בכ"י שונים ואין להאריך בזה.

1148. **שערי תורה**. ה"ר בנימן וואלף בה"ר אלעזר מפילץ. כ"ד כללים בסוגיות הש"ס ובסופו כמה דרושים : ווין, תקפ"א, 2°. עוד כנ"ל מ"ב כללים בדיני חזקה וכו' : ווין, תור"ה, 2°. (ח"ג : פרעסבורג, תר"..).

1149. **שערי תורה**. דרושים, כ"י, לה"ר ישועה זיין : (שג"ב ק"ב ושה"ג שלי במקומו).

1150. **שערי תורה**. ה"ר שלמה זלמן ב"ר יהודה ליב כ"ץ הענא. דקדוק לה"ק בקצור נמרץ ובסופו שערי זמרה הקצר על נגינות הטעמים : המבורג, תע"ח, 8°.

1151. **שערי תורה**. פי' על עשר ספירות בקבלה, כ"י : (ש"י).

1152. **שערי תורה**. (עיין תורה וחיים. תורת הרמ"ה).

1153. **שערי התלמוד**. ה"ר אלחנן חי הכהן מריגייו. סוגיות הש"ס עם איזה כללים להנוך התלמידים : ריגייו, תקע"א, 4°. (ועיין תג"י ח' ז').

1154. **שערי תפלה**. ה"ר שלמה זלמן כ"ץ הענא הנ"ל. תקוני התפלות לכל השנה ע"פ דקדוק הלשון : יעסניץ, תפ"ה. ד"א, תקכ"ו. דיהרנפורט (ופירשט ח"א דשע"ט : פפד"מ, ולהד"מ) תקל"ט. זאלקווא, תקמ"ז, 8°. [וכ' בהקדמתו שחיבר על כל התפלות והושענות ויוצרות ושיר היחוד וסליחות וי"כ קטן וס' תהלים מוגה מאד עם פי' מספיק וכו' ומקצר יד לא הדפיס רק את זה ע"ש. ונראה שהוא הוא הנמצא בכ"י רה"ס № 824 כפלים מהנדפס עם שערי בינה כ"י המחבר עצמו ע"ש. ואולי זה האחרון הוא פירושו על תהלים הנ"ל].

1155. **שערי תפלה**. (עיין עתרת חיים).

1156. **שערי תשובה**. ה"ר יונה החסיד מגירונדו. ס' מוסר ויראת ה' לעורר הנפש לתשובה וענוה ונחלק לד' שערים וכל שער לפרקים. ובכ"י די רוסי № 1351 נקרא שערי צדק ע"ש. נדפס בקצור ואח"ז ס' מוסר השכל לרב האי גאון ובסופו ס' היראה לר' יונה הנ"ל : פאנו, חש"ד (רס"ב—ה). קונשטנטינא, רע"ח, 4°. עוד בלי ס' מוסר השכל הנ"ל וקצתם גם בלי ספר היראה הנ"ל וקצתם גם עם נוספות אחרות : ד"ו, ש"ד. קראקא, אש"ם, 4°. פראג, שס"ו, 16°. שם, חש"ד. ד"א, שפ"ז, 12°. זולצבאך, תקמ"ח. ווילנא, תר"ד גם תר"ח, 8° וז"ז פ"ר.

1157. **שערי תשובה**. (עיין נהרות דמשק. שלחן ערוך).

1158. **שערים**. כן נקראו הבורי הקדמונים אשר לא קראו להם מהבריהם בשם מיוחד פרטי.

ונקראו בפי הבאים אחריהם אם בכלל ע"ש מחברם כמו שערים לרב האי גאון. — לרב אלפסי. — לר"ש בן חפני גאון וכדומה, או בפרט ע"ש הענינים הכלולים בו כמו: שערי שבועות, שערי שחיטות וכדומה, (ועיין מקח וממכר. משפטי שבועות). ועינינו הרואות עוד בכמה וכמה כ"י ישנים נסמן כל מאמר נפרד במלת «שער» לבד כראשו בלי שום כנוי ומספר, ולדוגמא עיין במכתב הרמב"ם אל השולטן בהנהגת הבריאות הנדפס בכ"ה ד'.

1159. שערים לרב אלפסי. (עיין שערי שבועות לעיל).

1160. שערים דרב האי גאון. (עיין מקח וממכר).

1161. שערים לרב שמואל בן חפני גאון. מביאם המרדכי פ"ד דסנהדרין סי' תרל"ט ונקרא שם ר"ש בן חפני הכהן, ובסוף פ"ו דחולין מביא דיני שחיטה מס' השערים שלו ע"ש. והרא"ן סי' רט"ז קורא להם שערי שחיטות. ואולי גם ס' המבוי, ס' המתנה, ס' השותפות וס' התנאים שלו כולם נכללו בשערים האלה ותלקים מס' זה. ועיין תולדות רב האי גאון לה"ר שי"ר הערה ח'.

1162. ס' השערים פסקי דינים כ"א סימנים מסדור חכמי וגדולי רייניס: כ"י רח"ם № 564.

1163. ס' השערים או שערי דורא הנקרא אסור והתיר. ה"ר יצחק מדורא ב"ר ראובן. כל דיני מאכלות אסורות ודיני הכלים עם הגהות: קראקא, רצ"ד, 4°. ועם הגהות ובאורים למהרא"י: ד"ו, ש"ח. (ועם הגהות, כ"י: לעדנער 371) שם, שכ"ד. באזיליא, ש"ם, 4°. עוד כנ"ל ובסופם הלכות נדה להמחבר מ"ה סימנים: קונשטנטינא, שי"ג, 4°. עוד כנ"ל עם פי' עטרת שלמה לה"ר שלמה ב"ר יחיאל לוריא (מהרש"ל) ובסופו סדר הניקור לבעל הטטור וכללות או"ה לה"ר אברהם ב"ר אליה הכהן ששלח לח"ק בהלברשטט ועד אחרן הל' נדה הנ"ל כ"ד סימנים עם כמה חי' והגהות נוספות ע"י המלבה"ד ה"ר אליהו בר"מ לואנץ: באסיליאה, שנ"ט, 4°. [ונקרא שם בשער: שומר אמונים]. לובלין, נוג"ש, 2°. עוד כנ"ל ועם הגהות הרמ"א ועם מבוא שערים באור בפלפול ופסק הלכה כמנהג כל המדינות לה"ר נתן ב"ר שמשון שפירא אבד"ק הוראדנא: לובלין, שנ"ה (ופירשט ה"א דרי"ח: חש"ד), 2°. עוד כנ"ל עם תוס' נמוקי ה"ר מרדכי יפה (בעל הלבושים) עם כמה חדושים והגהות נוספות להמלבה"ד ה"ר משה ב"ר יחיאל מיכל ממעזריטש: יעסניץ, תפ"ד, 2°. עוד עם הל' נדה ומבוא שערים ומכונות למהרש"ל על הגהות ועל השערים ככל הנ"ל: זאסלאוו, תקס"ז, 2°.

1164. ס' השערים לה"ר אליהו בר"א זעליג באנדי. דרושים מלוקטים מכל ספרי מוסר ומחקר: פראג, 1832, 4°.

1165. ס' השערים לה"ר בנימן ב"ר אברהם הרופא. י"ד שערים בחכמת הרפואה: כ"י די רוסי № $1329/_2$.

1166. ס' השערים לה"ר יהודה ב"ר משה ב"ר דניאל מרומי. ט"ו שערים בבאור ספרי הנבואה: כ"י די רוסי $1174/_{11}$. № $1376/_5$ וכ"י רח"ם № 58 [וכ' שם שהוא ס' הראשון לס' הנבואה ובו ס"ו שערים ע"ש. ואולי הוא ט"ס וצ"ל ט"ו]. וכ"י יה"ש. (ועי' מאמרים למחברים נוצרים כו').

1167. ס' השערים לה"ר ישראל איסרלין (מהרא"י). ל"ב שערים באסור והתיר חוץ מהגהותיו על שערי דורא הנ"ל. ומזכירם הרמ"א בספריו דרכי משה ותורת חטאת. ובהקדמת מבוא שערים הנ"ל נראה שהגהותיו על שערי דורא נעתקו משעריו אלה ונקראו לב שערים ע"ש: (שג"ב מ"ב ושה"ג שלי ה"ב במקומו). ובכ"י רד"א q ,604 № נמצאו שערים לה"ר ישראל מרפורג הוא מהרא"י הנ"ל ובו ל"ו שערים באסור והתיר ע"ש.

1168. ס' השערים להרוקח כולל ע"ג שערי דרשה בקבלה כמנין הכמ"ה: כ"י רד"א q ,1017 №.

1169. ס' השעשוע. ה"ר משה ב"ר זלמן דאברושקא הלוי. פי' על קצת ס' בחינת עולם: פראג, תקל"ה, 4°.

1170. שעשוע התלמידים. ה"ר יצחק שמואל מרבני שאלוניקי. באורים וחי' על קצת מטוח"מ: (כ"ל ס' ושה"ג שלי ח"ב במקומו): שאלוניקי, תקנ"ז, 2°.

1171. שעשועי אפרים. ה"ר אפרים ב"ר יוסף גאליקו. פי' על כל אתין וגמין שבתורה, כ"י: (הג"י א' ז'). ונדפס בס' קול מבשר לר"י עקרים (?)

1172. ס' שעשועים. ה"ר יוסף זבארה. מוסר השכל במליצה וחרוזות: כ"י רד"א 0 ,880 №.

1173. שעת הכושר. ה"ר שלמה כהן מירושלים. ה"ב מחבור מזל שעה עה"ת: שאלוניקי, תקע"ט, 2°.

1174. **שעת רצון**. ה"ר שלמה כהן מירושלים. על הזהר ותקוני רשב"י: שאלוניקי, שער"י, 2°.

1175. **שפאנישע היידן** או ליגיינער. מעשה בל"א באשת ליגיינר שגנבה ילד: ד"א, חש"ד, 8°.

1176. **שפה אחת**. ה"ר חנניה אלחנן חי הכהן. על פעלי לה"ק במשנה שלא נמצאו בתנ"ך או שנמצאו במובן אחר ונלוה לו פתח האהל על שרשים נרדפים בכלל: ריגייו, תקפ"ב, 12°:

1177. **שפה אחת**. ה"ר חיים יוסף דוד אזולאי (חיד"א). פי' הגדה ש"פ. נדפס ראשונה בסוף ספרו אהבת דוד (עיין זה). ואח"ז גם לבדו: ליוורנו, תקס"ו (ולא כפירשט: תקמ"ו), 4°.

1178. **שפה אחת**. (עיין ס' השרשים להלן)·

1179. **שפה ברורה**. הראב"ע. דקדוק לה"ק על האותיות: קונשטנטינא, ר"ץ, 8°. עוד עם באור מספיק בשם מבין שפה ובסופו חידה על אותיות מ"ן להראב"ע עם באור ופתרון מבין חדה לה"ר גבריאל הירש המכונה דר' ליפמאן: פיורדא, תקצ"ט, 8°. ובהבור הקונים נקרא ארשת השפה, עיין ישורון של הה' דעליטש ע' 253.

1180. **שפה ברורה**. ה"ר אשר לעמיל ב"ר מאיר מאירזאהן. תלמוד לשון פולניא בלשון עברית יהודית: ווילנא והוראדנא, תקצ"ד, 4°.

1181. **שפה ברורה**. ה"ר גדליה ב"ר יעקב דושנית. דקדוק לה"ק לנערים: פראג, תס"ד. ד"א, בעת"ה. אופיבאך, בעת"ה, 8°.

1182. **שפה ברורה**. ה"ר יהושע ב"ר יעקב מטשאוום. מ"ה כללים בדקדוק לה"ק: חמ"ד (שקלאוו), תקמ"ז, 8°.

1183. **שפה ברורה**. כ"ר יוסף בכ"ר שלמה בגי הקראי. באור כל האלהיות במופתים כס' עץ חיים: (אר"ץ).

1184. **שפה ברורה**. ה"ר משה דוד ואלי. עניני קבלה: כ"י יוא"ל.

1185. **שפה ברורה**. ה"ר משה ב"ר חיים העכים הכהן. דקדוק לה"ק עם הערות ובאור: פיורדא, תק"ן, 4°.

1186. **שפה ברורה**. ה"ר מנשה ב"ר יוסף בן ישראל. דקדוק לה"ק, כ"י: (ש"י).

1187. **שפה ברורה**. ה"ר נתן נטע ב"ר משה הנובר. כל מיני שמות והיבות בלה"ק ול"א ול' רומי ואיטלקי ובו ב' שערים: פראג, ת"כ, 4°. עוד בתוס' לשון נוספת ע"י ה"ר יעקב קאפיל ב"ר זאב וואלף: ד"א, אתכ"ם. לבוב, שומ"ר, 4°. עוד רק בלה"ק ול"א ונרכת: נאווידוואהר, תקס"ז, 4°. עוד כנ"ל לה"ק ול"א ול' יון (גריכיש) פראנקו ול' ערבי ויסמעאלי: ד"ק, ת"א, 4°. (תוס' ש"י). [וכתב עליו מהרש"ד וז"ל: ספק לי אם ת"א והוא שנת הדפוס או ד"א והוא מקום שנדפס עוד הפעם, עכ"ל. ואני ספק לי אם ד"ק הוא ר"ת ד' קראקא כדרכו תמיד או קושטנטינא שלא כדרכו. ויותר קרוב לשמוע שהוא ד' קושט' מפני לשונות המזרחיות שבו. ואם אין משגה בשנת הדפוס (ת"א) א"כ הוא קדום לכל הנ"ל שלפניו ומי יודע אם מחבר אחד להם. ואולי בא זה ליד הר"כ הנזכר הנ"ל והוא החליף ושינה את הלשונות ותחת ד' מזרחיות הביא ב' מערביות]·

1188. **שפה ברורה**. ה"ר שרגא פייביל ב"ר משה סג"ל. פשטים וחי' תורה על מאמרים סתומים בדרז"ל ע"ד פרד"ס: זאלקווא, תקל"ח, 4°.

1189. **שפה ברורה**. ה"ר קלמן שולמאן. ספורים ועניינים שונים במליצה ולשון צח: ווילנא, תר"ח, 8°.

1190. **שפה ברורה**. קבוץ שמות איזה דברים בלה"ק ואיטליאנו: חמו"ד, (ריגייו? 1820?) 8°.

1191. **שפה ברורה**. (עיין בחינת עולם. כתב יושר).

1192. **שפה לנאמנים**. ה"ר יהודה ליב הלוי עדל מזאמושטש. כללי דקדוק הפעלים ולוחות הבניינים בדרך קל ומובן: לבוב, תקנ"ג, 8°.

1193. **שפיגל דער ארצנייא**. ה"ר משה ב"ר יעקב. ס' רפואות גדול בל"א ונחלק לשערים וחלקים: כ"י רד"א q, № 1648.

1194. **שפע**. (עיין שפע טל בסמוך).

1195. **שפע טל**. הרופא ה"ר שבתי שעפטיל ב"ר עקיבא הלוי הורוויץ מפראג. ח"א מפתחות וכללי חכמת הקבלה ובו ס' אגרת הטעמים לר' אהרן קרדינא עם פי' גדול בשם שפע. ח"ב באורים על מאמרי זהר ותקונים וס' יצירה וכו' בשם טל ונחלק לשערים ופרקים ובראשו מבוא גדול והקדמת הרמב"ס לפי' המשנה. [ואח"ז ראיתיו והוא רק פי' כפול על אגרת הטעמים הא' בשם שפע והשני בשם טל [עם הקדמה גדולה בשם מאה שקל כסף]: הענא שע"ב. פפר"מ, עד"ת, 2°. זאלקווא, תק"מ, 4°. בליזורקע, תקס"ז, 2°.

1196. **שפע הכוכבים**. ה"ר חיים קלונימוס ב"ר דוד. על תכונת הכוכבים ופעולותם: כ"י די רוסי № 336/8.

1197. **שפעת מים**. (עיין עינות מים).

1198. **שפעת רביבים**. ה"ר דוד פארדו. שירים ותשבחות ותחנות ובקשות לחגים ומועדים וקינות עם פי'. ונלוה לו סדר עבודת יו"כ וקצת פיוטים לתלמידו ה"ר אלישע ב"ר שלמה חאבילייו המכונה מירקאדו: ליוורנו, תקמ"ח. שם, תקנ"ג. שם, תקס"ג, 8°.

1199. **שפר דקדוקה של נפש**. ה"ר בנבנשתי בן יעקב. וידוי לשכיב מרע ובקשות: ד"ו, תמ"ה, 8°.

1200 **שפר כללי הדקדוק**. ה"ר יהודה בריא"ל ממנטובה. כללי דקדוק לה"ק: מנטובה, ת"ץ. שם, תקכ"ט, 8°.

1201 **שפ"ר שפ"ת אמת**. שירים פיוטים תפלות לש"ת כסדר ליוורנו: ליוורנו, תקפ"א, 8°.

1202. **שפר התקון**. (עיין—התקונים).

1203 **שפר התקונים**. כ"י כולל יותר מאלף וג' מאות שבושים ושגיונות בד' חלקי הרמב"ם ומפרשיו ד' עטיאם. כי מלבד שהשאירו המגיהים בדפוסי הישנים עוד חדשים מקרוב באו, וכל אלה מצאו אנשי חיל ידיהם לתקן בהגה"ה מדויקת ונכתב בספר: (מאסף תקמ"ה דל"ב).

1204. **שפר התקונים**. או שפר התקון. תקון ליל שבועות כמנהג ספרד: ד"ו, תי"ט. ד"א, תכ"ט. ד"ו, תל"ד. שם, תמ"ב. ד"א, ת"ן. שם, תנ"א. ד"ו, תנ"ו. ד"א, תס"א. שם, תס"ג. שם, תס"ה. ד"ו, תס"ו. ד"א, תס"ח. ווין, 1822, 8° וז"ז (ועיין שער התקונים).

1205. **שפת אמת**. ה"ר אהרן ששון. חי' גפ"ת עם מפתח בסופו: (ש"י).

1206. **שפת האמת**. ה"ר אברהם קירימי. פי' עה"ת. חובר שנת הקי"ח. כ"י גדול ראיתי ביד אבן רש"ף הקראי [והוא אמר לי שהמחבר הי' רבני ורבו היה ר"א בעל המבחר] וגם רמש"ש ראה כ"י גדול ונראה שאינו זה של אבן רש"ף.

1207. **שפת אמת**. ה"ר דניאל ב"ר משה דוד טירני. חי' דינים ושו"ת. מביאו בספרו עיקרי הד"ט: (שי"ג) [וכ' בעל השי"ג בגדו וז"ל: כנראה הוא לאחיו ע"כ, ועיין שפת אמת עם הוד אמת להלן סי' 1217].

1208 **שפת אמת**, ה"ר יעקב ישראל דרשן מקרעמעניץ. דרושים ופשטים על משלי: לבוב, תקמ"ח, 4°.

1209. **שפת אמת**. ה"ר יצחק הלוי איש סטנוב. ח"א כל שרשי לה"ק להוראות ולבניינים ומשקלים כדרך ס' השרשים לרד"ק ועל שוליו מלמטה הערות ופתרון השרשים בל"א. ח"ב דברים אחדים כל השמות והמלות הנרדפים כסדר א"ב עם מפתח ומולא השרשים: ברלין, תקמ"ז. פראג, תקס"ד, 2°.

1210. **שפת אמת**. ה"ר ישמעאל הכהן. דרושים וחי' כסדר התורה: ליוורנו, תקצ"ב, 2°.

1211. **שפת אמת**. הרמ"ע מפאנו. מאמר בקבלה על ערכי הכנויים. והוא ח"ב לספרו פלח הרמון ע"ש בהקדמה (ועיין עשרה מאמרות).

1212. **שפת אמת**. ה"ר משה האגיז (המני"ח). על מעלות א"י וקדושתה אף בזמן הזה: ד"א, תנ"ז. שם, תס"ז, 8°.

1213. **שפת אמת**. אגרת בענין חנוך הנערים: קעניגסבערג, תקמ"ב, 8°.

1214. **שפת אמת**. לוח הפעלים וקצת כללי דקדוק ע"א פרקים והאחרון מהם בדרכי השיר: ד"א, תט"ו, 12°.

1215. **שפת אמת**. מכתב וסדר תפלות ובקשות והפטרות שבת חזון וע"ב ותפלה לחברת גמ"ח: ד"א..., 8°.

1216. **שפת אמת**. (עיין אמת ליעקב סי' 849. בית אפרים. דובב שפתי ישנים. תורה, משלי).

1217. **שפת אמת** עם הוד אמת. שו"ת לה"ר מתתיהו נסים טירנא: ליוורנו, תוד"ה וקו"ל, 4°.

1218. **שפת אמת ולשון זהורית**. אחד מתלמידי ה"ר יעב"ץ. ע"ד הקמיעות ומכתבים שונים בריב הידוע: חמו"ד (אלטונא), תקי"ב, 4°.

1219. **שפת בריטאניא**. סטאניסלאס האגא. דקדוק ל' אנגלי לעברים. לונדון, 1840, 8°.

1220. **שפת חכמים**. (עיין דברים עתיקים קונטרס שני).

1221. **שפת היאור**. ה"ר חיד"א. עניני קבלה. הזכירו בספרו ראש דוד ד"פ ע"א ע"ש: (יוא"ל).

1222. **שפת יוסף**. (עיין בחינת עולם).

1223. **שפת הים**. ה"ר יעקב מילדולה. באורים ופשטים על המקרא בסגנון לשון בעל העקידה וס' העקרים בתרי"ג סימנים: כ"י

ביד נכל גיסו הר"ד מילדולה אבדק"ס בלונדון ולפי דבריו הדפיסו שם בשנת תר"ח. עיין תוס' עק"ד תר"ח № 30 .

1224. **שפת הים**. שו"ת לה"ר רפאל יצחק מאייוו. שאלוניקי, ר"ב שלו"ם, 2°.

1225. **שפת הים**. (עיין הגדה של פסח).

1226. **שפת יתר**. הראב"ע. להציל את הר"ס גאון מהשגות ר' אדונים בן לברט הלוי עליו ובסופו ס' הצחוק שירים על שחוק האיסקאקי הא' להראב"ע והשני לה"ר מנשטור אבן יחייא עם הקדמה לה"ר מאיר הלוי לעטערים: פרעסבורג, 1838, 8°. עוד הוא לבדו עם באור מספיק בשם גל נעול לה"ר גבריאל הירש המכונה דר' ליפמאן: פפד"מ, תר"ג, 8°.

1227. **שפת יתר**. (עיין ס' הרקמה).

1228. **שפת לשון**. (עיין שפתי דעת).

1229. **שפת הנחל**. ה"ר יהושע אייזיק ב"ר יהיאל. כ"ח דרושים לשבתות וליו"ט ובאורים על אגדות הש"ס בבלי וירושלמי ומדרש וכו': חמו"ד (יאהניסבורג או ק"ב, תרי"ט), 2°.

1230. **שפתי דל**. (עיין ארח לצדיק).

1231. **שפתי דעת**. ה"ר שלמה אפרים איש לונטשיץ. דרשות ופשטים כסדר התורה: פראג, ש"ע—ע"א. 2°.

1232. **שפתי דעת**. ה"ר שמעון ב"ר שמואל. דרושים וחדושים וגם מזולתו: פיורדא, תק"י, 8°.

1233. **שפתי דעת** או שפתי ישנים או שפת לשון. בקושי לשון הנביאים ומה שיסופק בהם לעמקם: כ"י יה"ש. [וכנראה הוא לה"ר מרדכי נתן].

1234. **שפתי דעת**. (עיין זכר רב. פרי מגדים. פרק שירה).

1235. **שפתי זהב**. (עיין בית אברהם).

1236. **שפתי חכמים**. ה"ר שבתי משורר ב"ס מפראג. קצור מכל המפרשים על פירש"י עה"ת. נדפס ראשונה עם חומשים (עיין תורה). ואח"ז לבדו עם תוס' ונמוקים לה"ר יעקב ב"ר משה אברהם טריווש מבריסק: פפד"מ, בע"ת. ווין, תקע"ה, 4°.

1237. **שפתי ישנים**. ה"ר וואלף מאיר מפראג. באור מלות סתומות בספרי המפרשים והמדקדקים הקדמונים כרש"י והראב"ע והרד"ק ודומיהם כסדר א"ב: פראג, תקפ"ח, 8°.

1238. **שפתי ישנים**. ה"ר שבתי משורר ב"ס הנ"ל. רשימת כל הספרים שחוברו מיום כתוב ספר עד זמנו מה שראה או שמע או מצא זכרו בספר אחר, ומסודר בו שם הספר ומחברו מה מהותו וענינו, מקום ושנת דפוסו וכמותו למדת הגויגן. וגם מספרי כ"י לא הגיע ידו. ובראשו מפתחות לכל הספרים למיניהם ובסופו שער בת רבים מפתח לשמות כל המחברים והכל כסדר א"ב. ועד אחרן סדר תפלות לכל השנה וקצת פיוטים וזמירות: ד"א, ת"ם, 4°. (ועם הגהות רבות מהמחבר והגהות ה"ר צבי ב"ר אריה מברלין, כ"י: זעדנער 693). עוד (בלי סדר תפלות וכו' הנ"ל) עם קצת תוס' והגהות ונוסף בו חלק שני רשימה מכמה מאות ספרים עם מפתחות ככל הנ"ל לה"ר אורי צבי רובינשטיין: זאלקווא, תקס"ו, 4°.

1239. **שפתי ישנים**. יש קורין כן לס' דובב שפתי ישנים, עיין זה.

1240. **שפתי ישנים**. (עיין שפתי דעת).

1241. **שפתי כהן** ה"ר מרדכי כהן תלמיד ר"י די קוריאל. באור פסוקים בפשטים וסודות ע"פ קבלה כסדר התורה ובסוף כל פרשה גימטריאות רבות מכ"י לרבינו שמשון: ד"ו, שס"ה [ובשער ד' שני כתוב שנדפס ראשונה בשנת ש"ע ע"ש]. וואנזבעק, ת"ן, 2°.

1242. **שפתי כהן**. ה"ר שבתי בה"ר מאיר הכהן. פי' גדול מגור י"ד בפלפול מכל הפוסקים ושו"ת ראשונים ואחרונים: קראקא, בקר"ש, 2°. עוד על טוש"ע ח"מ ככל הנ"ל ונדפס עם פנים הש"ע והרמ"א: ד"א, תכ"ג, 2°. (ועיין שלחן ערוך).

1243. **שפתי צדק**. (עיין מעבר יבק).

1244. **שפתי רננות**. ה"ר יצחק הלוי איש סטנוב. דקדוק לה"ק ע"ש חקי ההגיון והוא ח"א מספרו הגדרים על כל חלקי הדקדוק והלשון: ברלין, תקל"ג, 4°.

1245. **שפתי רננות**. הוא מחזור וסדר תפלות ובקשות וסליחות ותחנות לכל השנה כמנהג ק"ק טריפולי: ד"ו, ת"ח. שם, תמל"א, 4°. עוד עם פי' ה"ר שאול הכהן: ליוורנו, תקצ"ז, 8°.

1246. **שפתי רננות**. (עיין הגדה ש"פ. מעבר יבק. נחל איתן. פרקי שירה).

1247. **שק ואפר**. ה"ר נתן ריז...

1248. **שקל הקדש**. ה"ר יוסף ב"ר יצחק קמחי. הוא ס' מבחר הפנינים בארה שיר שקול:

כ"י רד"א q, № 1404. [וכ"ב חרוזים ממנו נדפסו בגליון תר"ב דל"ז ע"ש. ולקוטים ממנו בס' דרך טובים עיין זה. ולפ"ד כרמולי הוא חבור בפ"ע ובהקדמת הס' מבאר הסבה אשר הניעתהו לקבץ ולחבר את משלי מוסר האלה וכותב שאסף משלים שונים קצתם מל' ערבי וקצתם מלה"ק ושידרם בשירים וחלקם בכ"ב שערים כמספר אותיות לה"ק. עי' אגגאלען תר"ע № 24].

1249. **שקל הקדש**. ה"ר מנשה ב"ר יוסף בן פורת מאילייא. על מאמר רז"ל ג' כתות ליום הדין וכו' ודברי הרמב"ם ע"ז שכ' ומשקל זה תלוי בדעתו של יוצר בראשית: חמו"ד (קאפוסט, תקע"ח או תקפ"ג), 8°.

1250. **שקל הקדש**. ה"ר משה ב"ר ש"ט די ליאון. ח' שערים עמוקים בקבלה ונקרא ג"כ מערכת האלהות: כ"י רד"א q, № 1068.

1251. **שקל הקדש**. הזכיר הרדב"ז בשו"ת ד' ליוורנו סי' כ"ה ע"ש: (השמטות ול"א וזה"ג שלי במקומו).

1252. **שקל הקדש**. י"ז שערים במלאכת השיר וכללי דקדוק הנדרשים לזה, ולא נודע מחברו. נדפס בסוף ס' לשון למודים לר"ד ן' יחייא עי' זה. וג' שעריו האחרונים נדפסו בקצת דפוסי ס' מהלך לר"מ קמחי עם פי' ר"א בחור (עיין מהלך). גם נדפסו עם ל' רומי ע"י גיניבראר בשם שער במלאכת השיר: פאריז, שכ"ב 8°. ושער ע"ו לבד נדפס ג"כ בס' מגלת ספר קובץ מכתבים בשם שער בשמות השיר ע"ש: (רמש"ש רס"ד № 78).

1253. **ס' ש"ר**. ה"ר שבתי רפאל. דיני שו"ב: המבורג, תכ"א, 8°.

1254. **שר האלף**. (עיין שם חדש).

1255. **שר הטבחים**. ה"ר יהושע סגרי איש סקנדיאנו. עיין תג"י י' רי"ז.

1256. **שר המשקים**. ה"ר שלמה ספרדי הרופא מבדרש (ולפ"ד רמש"ש הוא ר"ש ב"ר יוסף אביוב). על כל מיני משקי רפואות וכבוסים ומשיחות וכו': כ"י ליידן ח"ב № 2/20.

1257. **שר שלום**. ה"ר שלום ב"ר שמריה הספרדי. על אורך הגלות וענין צדיק ורע לו רשע וטוב לו וכו' וקונט' חשבון האדם עם קונו לר"י ן' עקריש: פראג, קרנ"ו 12°.

1258. **שר שלום**. ה"ר שמואל ב"ר יו"ט אריפול. באור על שיה"ש ע"פ מאמרים: צפת, א"ך הו"א צור"י (של"ט), 4°.

1259. **שר שלום**. ה"ר שמשון מאסטרפולי. ס' קבלה. מזכירו תדיר בפירושו דן ידין ע"ס קרנים לר"א קרדינא. ושם במאמר י"ג סי' יו"ד נראה שגלוה לספרו מחנה דן ע"ש.

1260. **שר שלום**. ביאור ס' המבוא לפורפוריוס כ"י וואטיקאן, 337/2. (רמש"ש)

1261. **השרביט**. (עיין האורב).

1262. **שרביט הזהב**. ה"ר דוד לידא בהרא"ל אבד"ק מגנצא. דיני מילה וכל עניניה ובסופו לוח על כמה שנים בקצרה: ד"א.. 8°. ועם תוס' דינים, (עיין סוד ה').

1263. **שרי הצבי**. ה"ר צבי הירש מבאלחוב. ד' דרושים: ד"א, תקכ"ח, 4°.

1264. **שרידי יאודה**. (עיין מראה הגדול).

1265. **שריון קשקשים**. ה"ר אהרן חארין אבד"ק אראד. בהתיר מיני דג שטיר"ל וטיק לאכילה: פראג, תק"ס, 8°.

1266. **שריפה ליד פון פראג**. ה"ר אברהם משה ב"ר דוד לאץ. שיר בל"א בכ"ה בתים על מעשה השרפה בפראג בשנת תקי"ד: פראג, חש"ר (תקי"ד ?), 8°.

1267. **השרפה**. ה"ר מרדכי ב"ר דוד סטרעליסקער. שיר בשני חלקים על השרפה בברארדי בחדש אייר שנת תקל"ה: זאלקווא, תקצ"ה, 8°.

1268. **שרש דבר**. (עיין זכר רב).

1269. **שרש יהודה**. ה"ר יהודה ליב ב"ר דוד ניימארק. דקדוק לה"ק בששה שערים וכל שער נחלק לפרקים: פפד"מ, גנ"ת, 4°.

1270. **שרש יוסף**. ה"ר יוסף משה ב"ר דוד ברעסלויא. חי' על כל דיני מיגו: ד"א, ת"צ, 4°.

1271. **שרש יוסף**. ה"ר יוסף פרידלאָנדער. על ענין י"ט שני של גליות עם ת"א: הנובר, תקצ"ד, 8°.

1272. **שרש היסוד**. ס' קבלה. נזכר בפי' דן ידין ע"ס קרנים מאמר י"ד סי' י"ד ע"ש.

1273. **שרש יעקב**. ה"ר יעקב ב"ר יצחק. מפתח ומ"מ למקור ושרשי כל הדינים בש"ע י"ד ובכל השו"ת כסדר א"ב בערכין: קראקא, שמ"ה. שם, ת', 4°.

1274. **שרש מיעקב**. ה"ר טודרוס זונדיל הלוי הורוויץ. ח"ב וג' חי' על ש"ע יו"ד: לעמבערג, תרי"ח. זאלקווא, 1861, 4°.

1275. **שרש ישי**. ה"ר שלמה בן אלקבץ הלוי. פי' על מגלת רות ונדפס עמה: קושט' השגי"ח (שכ"א). לובלין, ונש"א, 4°.

1276. **שרש ישי**. ה"ר שלמה ב"ר יהודה

שממא. סיטה למס' קדושין בכורות עם לקוטי הש"ס ב"ח: ליוורנו, תקס"ט, 2°.

1277. **שרש ישע.** כל שרשי לה"ק והוראותיהם בקצור כסדר א"ב: פפד"א, תקכ"ח. סדילקאוו, תקצ"ג, 2°.

1278. **שרש המספר להראב"ע.** מאמר על יסודות המספר: כ"י מינכען №256/3. וקרוב לשמוע שהוא ס' האחד או ס' יסוד מספר שלו ע"ש.

1279. **שרשות גבלות.** ה"ר שלמה די אוליווירה. כל סופי שרשי לה"ק כסדרן ע"פ א"ב לתועלת החרוז בשיר ונקרא בשם דברי קהלת. ואח"ז כל משקלי השיר למיניהם ומשל ודוגמא לכל מין בשם משלי שלמה ובסופו שירים רבים ועניני חלופי כתב ישר וגזור בפנים שונים בשם שיר השירים: ד"א, תכ"ה, 8°.

1280. **שרשות גבלות.** ה"ר שלמה ב"ר יעקב אלמולי. שרשי לה"ק והוראותיהם מכל ספרי השרשים ולא נמצא רק עד אות נו"ן: קונשטנטינא, חש"ד, 4°.

1281. **שרשות כסף.** ה"ר יוסף אבן כספי. על שרשי לה"ק בדרך אחר ממה שעשה אבן גנאח ואבן קמחי: (קבוצת כסף בקונט' דברים עתיקים ב'). ובאגרות יש"ר מכתב כ"ו נקרא שרשרות כסף ונמצא בכ"י פאריז.

1282. **שרשי אמונה.** ה"ר שלום הכהן. יסודי הדת לנערי ב"י עם ל' אנגלי ע"י דר' יהושע פאן אובען: לונדון, תקע"ה, 8°.

1283. **שרשי הים.** ה"ר יצחק מאייו. על י"ד שרשי המצות להרמב"ם ג' חלקים: שאלוניקי, תקס"ז—ע"ה 2°.

1284. **שרשי לבנון.** (עיין בית האוצר).

1285. **שרשי** לה"ק מתורגם בל"א: כ"י רד"א p №1378.

1286. **שרשי השמות** חיבר הרמ"ז על מוצא שמות הקדש ופעולתן וכו', כ"י: (בג"ב פ"ג ובס"ג בלי במקומו). ונמצא בכ"י יוא"ל.

1287. **שרשי השמות.** כנ"ל. נזכר כ"י בתוס' מרובה שהוסיף מהרא"ש (?) מספרי קדמונים כ"י: (בג"ב פ"ד ובס"ג שלי במקומו).

1288. **שרשי השמות.** כנ"ל. מחכמי המערב. נזכר כ"י גדול בכמות ואיכות: (בס פ"ה ובס).

1289. **ס' השרשים** להר"ר דוד ב"ר יוסף קמחי. כל שרשי לה"ק הפעלים והשמות וקצת מלות מבוארים היטב כסדר א"ב והוא ח"ב לספרו מכלול עיין זה: חמו"ד (איטליא לפני שנת ר"ם), 2°. עוד עם מ"מ הפסוקים בגליון ע"י ה"ר שמואל לטיף: נפולי, ר"נ, 2°. עוד עם מ"מ הפסוקים בתוכם: שם, ארי"ם, 2° (קטן). עוד כנ"ל וכל עמוד נחלק לשלש: קונשטנטינא, ער"ג, 2°. עוד ומוגה ע"י ה"ר ישעיה ב"ר אלעזר פרנס לבית הגרשוני ועם שירי תהלה לר"א בחור: ד"ו, פט"ר, 2°. עוד מוגה מספרי כ"י עם תוס' מ"מ הפסוקים שחסרו בראשונים: שאלוניקי, חש"ד (רצ"ב—ג'), 2°. עוד ועם נמוקי ר"א בחור: ד"ו ש"ו. (שם, ש"ז), 2°. וגם עם הוראות השרשים ופתרונם בל' רומי על הגליון. עוד עם נמוקי רא"ב הנ"ל בסופם והמונח כל שם ופעל ומלה על הגליון ועל שוליו למטה הערות בל' רומי ועם קצת הוספות אחרות ומוגה היטב ע"פ שלשה כ"י ישנים ע"י י. ה. ר. ביזענטהאל ופ. לעברעכט: ברלין, 1847, 2° קטן או 4° גדול.

1290. **ס' השרשים** להר"ר יהודה ב"ר דוד חיוג. כנ"ל. עברי ואשכנזי: כ"י מינכען №62/2. [נ"ע כי שרשים לר"י חיוג צריך להיות פתרונו בל' ערבי ולא אשכנזי. ונזכר ס' השרשים לר' יהודה המדקדק בפי' אהל יוסף על הראב"ע בראשית נ"ב ח' ע"ש].

1291. **ס' השרשים** להר"ר יונה אבן גנאח. כל שרשי לה"ק והוראותיהן בל' ערבי והוא ח"ב מס' הדקדוק שלו הוא ס' הרקמה. ור"ש פרחון קורא לו ערוך: כ"י פאריז, וז"ז וקכ"ג לקוטים ממנו נדפסו בכ"ח ה' דל"ד—מ"ז ע"ש.

1292. **שרשים** ליוסף בן עוזיאל בקבלה ובראשו כתוב וז"ל: הס' הזה הנקרא שרשים הסודות האלה קיבל יוסף בן עוזיאל הבבלי מפי ירמיהו הנביא ע"ה: כ"י די רוסי №1138/12.

1293. **ס' השרשים** להר"ר יצחק הלוי איש סטנוב. שם הכולל לארבעה ראשי ספרי דקדוק שלו אשר לכולם יחד בשם ס' הגדרים יקרא והם: א) שפתי רננות. ב) שפה אחת. ג) שפת אמת. ד) דברים אחדים. וזה החלק השני שפה אחת הנ"ל כולל מספר ההוראות והשאלות השונות לכל שרש משרשי לה"ק כסדר א"ב: ברלין, תקמ"ד, 4°.

1294. **ס' השרשים** להר"ר מנחם בן סרו"ק. (עיין מחברת מנחם).

1295. **שרשים** להר"ר סעדיה ן' דאנון על כל ספרי תנ"ך. עיין תג"י ס' ב'.

1296. **ס' השרשים** לר"ש פרחון. (עי' מחברת הערוך).

1297. **שרשים** (או דיציינאריו) לה"ר שמחה קאלימאנו. פרשי לה"ק ופתרונם בל' איטלקי. אות א' ב' וג'. ב' חלקים: כ"י שד"ל.

1298. **שרשים** ונקרא ג"כ אילן או לוח או מפה. (עיין לוח).

1299. **שרשים** נוספי האמונתיו. (עיין חשק שלמה).

1300. **שרשים** על מלות הקבלה: כ"י רח"ם № 855.

1301. **שרשים** ושמות ובניינים בלה"ק ול' איטלקי: כ"י שם № 825.

1302. ס' **השרשים** למחבר אשכנזי מאות א' עד אות ז'. נמצא בכ"י וואטיקאן № $417/_2$. ולפי הנראה הוא אשכנזי ועברי: (צונץ גא"ל דק"כ וע"ש הערה F).

1303. **שרשים** שונים נמצאים בכ"י די רוסי ולא נודע למי הם כמו: פרשים קלר: שם № $184/_2$. פרשים עברי בקצור: שם № $485/_2$. פרשים עברי ואיטלקי: שם № 1109. פרשים עברי וצרפתי כסדר תנ"ך: שם № 60. פרשים עברי לצרפתי וארמי: שם № 637.

1304. **שרשים**. (עיין עקרים).

1305. **שרשרות כסף**. (עיין שרשות כסף).

1306. **שרשרות העבותות**. ה"ר שלמה זלמן ב"ר יהודה ליב מאיר. חי' ופסקים ושני הילוקים בש"ס: פפד"א, תקל"א, 4°.

1307. **שש כנפים**. ה"ר עמנואל ב"ר יעקב. על מהלך החמה והלבנה ונחלק לשש כנפים. נלוה לו כנפי נשרים לוחות חשבונות, כ"י. ובכ"י רח"ם № 829 נמצא עם פי' ע"ש. ובכ"י רד"א q, № 1670 נמצא פי' גם באור ע"ס הנ"ל לר' עמנואל ע"ש. וא"כ למי הספר ומי המפרש? גם שם q, № 1675 נמצא ס' זה עם פירושים. ואולי א' מהם לר"ש אביגדור הנמצא ג"כ בכ"י יוא"ל. (גם נמצא בכ"י האמבורג רשמש"ש $290/_2$).

1308. **שש כנפים**. ה"ר שלמה תלמיד. על חכמת התכונה והעבורות. עיין בהקדמת ספר מנוח הלבבות ובשו"ת מהרי"ל: (ש"י). ואולי הוא הנ"ל וטעות בשם המחבר, וכן נמצא בכ"י יש"ר ס' שש כנפים לה"ר שמואל ואולי צ"ל עמנואל.

1309. **שש המערכה**. ה"ר שמעון ב"ר יהודה ל"ש מפראג. חי' על משניות ונחלק לששה ערכין: א) דרך אמונה על סדר זרעים: פרעסבורג, ת"ר, 4°. ב) דבר בעתו ע"ס מועד: שם, תר"א, 4°. ג) חסן רב ע"ס נשים: שם, תר"ג, 4°. ד) מעין הישועה ע"ס נזיקין: שם, תר"ו, 4°. ה) חכמת אדם ע"ס קדשים: פראג, תרי"ב, 4°. וע"ס טהרות לא נדפס עוד.

1310. **שש שערים**. ה"ר שלמה ששפורטש. הרי"ג מלות בשיר עם פי' ובסופו ס' זכר רב עם לשון רומי: ד"א, תפ"ז, 4° (רי"ו). עוד לבדו ועם העתקה ספרדית בסופו: ד"א, תפ"ז, 8°. [ויותר נראה שהכל א' וס' זכר רב נלוה לו ורי"ו לא דק]. עוד עם סליחות ותפלות להנ"ל: שם, תפ"ח, 8° (רובענס).

1311. **שש שערים**. תוכחת מוסר: ד"א, תפ"ה, 8°.

1312. **ששה זרעוני ערוגה**. ה"ר זלמן עמריך דיין בפראג. ששה חי' הלכות בפלפול וא' מהם שחלק עם ה"ר יחזקאל סג"ל לגדא בעסק חליצה: פראג, תקמ"ט, 4°.

1313. **ששה שיטות**. (עיין אליה רבא).

1314. **ששית האיפה**. (עיין סוד בחורים).

1315. **שתי אחיות**. ס' מסורה קדמון. הובא בס' אור תורה להרמד"ל פ' במדבר ע"ש.

1316. **שתי גלות הכתרת**. ה"ר בער פערילש בפראג. פי' על רות ואיכה ואסתר: פראג, תקנ"ד, 4°.

1317. **שתי ידות**. ה"ר אברהם ב"ר יהזקיה חזקוני. פשטים ודרושים כסדר התורה עם מפתח בסופו. הובא לבי"ד ע"י ה"ר יעקב בנו: ד"א, תפ"ו, 2°. עוד כנ"ל ח"ב פי' על הזהר ונפרד לשני ראשים, שם הא' יד רמה ושם השני יד ה'. וכן ראיתיו כ"י על הפיסקא הראשונה עד והמשכילים יזהירו וכו' ופנים הזהר בתוכם ועל שולי הזהר למטה פי' המלות. ואח"ז הקדמה לס' הזהר והאדרות ושאר ספרי מקובלים ובפרט לס' עץ חיים ושאר כתבי האריז"ל ובסופו מאמר להאריז"ל. ונראה שכמוהו נמצא בכ"י רד"א q, № 963 שכתוב שם יקיף לערך ו' דפים. ובעל הש"י ראה קונט' א' ממנו ד' ווילמרשדארף, 2° (עיין זהר).
[ותיבר עוד ס' יודעי בינה, עיין הקדמת בנו ה"ר יעקב ושם נראה יותר שהקונט' שראה בעל הש"י ממנו היה ד' קונט' שכ' שהיה רצונו להדפיסו בעיר קושט' וכאשר התחיל להדפיס קונט' הראשון ברח המדפים עם סך מעות וכמעט שזה קירב מיתתו ע"ש. ומתוך הקונט' הנדפס נעתק כ"י רד"א F № 889 וממנו ג"כ q, № 963 הנ"ל: (רשמש"ש בהוספות עמוד פ"ז)].

1318. **שתי ידות**. ה"ר מנחם ב"ר יהודה די לונזאנו. על ענינים שונים ב' חלקים בשם יד עני, יד המלך וכל יד נחלקה לחמש אצבעות: אצבע א' אור תורה על כל פתוחות וסתומות וחסר ומלא וכו' בתורה להגהת ס"ת ולסופרי סת"ם. (ועיין אור תורה). ב) מעריך הוא תוספות שרשים לס' הערוך לר"נ ב"ר יחיאל ותקונים לבאוריו. [וזה לבדו מוגה ומובא לביה"ד ע"י ר"א יעללינעק: לייפציג, 1853, 8°] ג) עבודת מקדש סדר עבודה לכל יום עבודת הכהנים והלוים עם תפלות ופזמונים ושירים ע"פ מאמרי הזהר. וזה נדפס כבר עם שיר תוצאות חיים דלהלן בקונשטנטינא, חש"ד, 4°. (ועי' ג"כ עבודת עבודה. שערי רחמים). ד) דרך חיים שיר גדול בעל שע"ו בתים בעניני מוסר ותוכחה עם פי' ובסופו פזמונים ובקשות. ה) טובה תוכחת שיר גדול בעל ש"ה בתים בעניני מוסר ותוכחה כנ"ל עם פי' ומחובר אליו תוצאות חיים חרוזות ושירים ביראת ה' לה"ר משה ב"ר שלמה בן נתנאל המכונה ר' משה נתן. היד השנית יד המלך: אצבע א) אגדת בראשית (עיין מדרש אגדת בראשית). כל הנ"ל נדפסו יחד: ד"ו, שע"ח, 4°. וגם לבדם כנ"ל [ועיין כאו"א במקומו ועיין רד"א № 544,0 ורח"ם № 815 ופירשט ח"ב דרפ"ה]. אצבע ב) מדרש אגור (עיין זה באות מ'). ג) הגהות ע"ס תנא דבי אליהו דפוס ויניציא ישמ"ח. ד) אבות דר"ן מס' דרך ארץ ואותיות דר' עקיבא מוגהים היטב. ה) ס' תשלומין כל מה שחסר ממדרש רבה ותנחומא ספרא וספרי וכו'. כ"י ולא נדפסו אז מקצר יד כמ"ש בסוף הספר, ע"ש. ובשמונה שנים אח"ז הדפיס את המדרש אגור בצפת או בכפר עין זיתון. (עיין מדרש אגור).

1319. **שתי הלחם**. ה"ר משה בה"ר יעקב חאגיז (המני"ח). מ"ה שו"ת: וואנזבעק, תצ"ג, 4°.

1320. **שתיל פורח**. ה"ר אהרן ברכיה די מודינא. קבלה בסודות התפלה ע"פ גורי האריז"ל והוא ח"ג מחבורו הגדול: כ"י רח"ם № 830.

1321. ס' **מהשתן**. (עיין רפואה).

נשלם אות ש מהדורא תליתאה

אוצר הספרים

ת

1. **תאוה לעינים**. ה"ר שלמה ב"ר אברהם אלגאזי. פי' על מאמרי עין יעקב: סאלוניקי, תט"ו. זולצבאך, תמ"ז, 4°.

2. **תאומי צביה**. ה"ר צבי הירש ב"ר דוד ברודא. באורים וחי' על ש"ע אה"ע בדינים היוצאים מהלכות הרי"ף והרמב"ם, ובאורי מקומות סתומים וקשים בש"ע אה"ע בשם ארץ צבי. ח"א: ווין, תקפ"ג, 2°.

3. **תאומי צביה**. (עיין חי' מהרש"א על פירש"י).

4. **תאות צדיקים** עם **מדת הסידות**. דרושים לה"ר ישראל ב"ר יהודה מ"מ בנאוואראדק: ווארשא, תקנ"ח, 8°.

5. **תאמי צביה**. ה"ר צבי ב"ר שמעון בלאך. עשרה דרושים: חמו"ד (ק"פ, 1861), 4°.

6. ס' **תאני** דאסיק עלי הכהן מן י"ב אבנים שהקים יהושע בגלגל, נמצא במחזור ויטרי ח"ב כ"י ולא פורש מהותו. (עיין מחזור ויטרי).

7. **תאנית ישרון**. (עיין אבל כבד).

8. **תאר הזמן**. ה"ר דוד זאמושטש. שירים ומליצות בדרך שיחה: דיהרנפורט, 1821, 8°.

9. **תבואות הארץ**. (עיין דברי יוסף).

10. **תבואת יקב**. ה"ר אברהם בלעי"ש. חי' עה"ת כסדר הפרשיות וחי' גפ"ת והרמב"ם: ליוורנו, תק"פ (ורובענס: תקע"ט), 2°.

11. **תבואת שור**. ה"ר אפרים זלמן בה"ר נפתלי הירש שור. קצור ב"י על ד' טורים עם תוס' הרבה דינים וטעמים שלא נמצאו בב"י: לובלין, שלו"ם, 4°.
[וש"י והיד"א ורח"ס: שע"ה. וגם ראיתיו שנית על ש"ע י"ד ואה"ע וח"מ נדפס בשנת שע"ו והוא שנת שלו"ס כנ"ל, אבל בחלק א"ח נחסר השער ואולי הוא נדפס שנת שע"ה. וצעדנער ע' 333. ורשי"ר. № 2243 שע"ה—ו'].

12. **תבואת שור**. (עיין שמלה חדשה).

13. **תבואת שמש**. ה"ר מאיר בה"ר אהרן פבריסק. חי' על הרמב"ם: ברלין, תקמ"ז, 2°.

14. **תבואת שמש**. (עי' אור נגה. דברי יוסף).

15. **התבונה והדת**. (עיין החכמה והתבונה והדת).

16. **תבנית אות יוסף**. ה"ר יוסף בה"ר אביגדור אבד"ק טארניגראד. חי' הלכות על כמה מסכתות: פפד"א, תקי"ב, 2°.

17. **תבנית הבית**. ה"ר יעקב רייפמאנן. שם תשובות הוריות בדרך קצרה מאד והוא תבנית ודוגמא מספרו הגדול בית יעקב: זאלקווא, תר"ד, 8°.

18. **תבנית הבית**. ה"ר מרדכי ב"ר מאיר קלמנש. תוכחת מוסר בלשון נחה והרוזים עם פירוש: פפד"א, תק"ז, 4°. עוד עם ה"א לה"ר מאיר כהן ביסטריץ: ווין, תרי"ח, 8°. (המזכיר .I. 259 №).

19. **תבנית הבית** השלישי עם באור הגר"א מווילנא : ברלין , תקפ"ב , 8° .

20. **תבנית היכל** . ה"ר יעקב יהודה ארי' ליאון . על כל עניני ביהמ"ק הראשון ועל כל כליו עם מפתח . חובר בל' ספרדי (וי"א : הולאנדי) ונדפס ראשונה : מידלבורג , 1642 , 4° . ואח"ז העתיקו ללה"ק ונדפס : ד"א , קדש"ו , 4° . ונעתק גם לל' רומי ואשכנזי וצרפתי . עוד ככל הנ"ל על הבית השני וכל כליו עם ציורים : ד"ו , תנ"ז , 4° (רוו"ה) .

21. **תבנית היכל** . על כל עניני ביהמ"ק וכליו , כ"י : (שג"ב כא"ן ול"ב ט' ושה"ג שלי במקומו) . [ואם כוונתו להנ"ל יש לתמוה שלא ראהו ה"ר חיד"א בדפוס ! יתר על כן שה"ר דוד פראנקו מינדים כתב בתולדות המחבר שנדפס ספרו זה בזמן קצר עד ד' פעמים (עיין מאסף תקמ"ה דרנ"ז וכו') וה"ר חיד"א הנ"ל לא ראהו נדפס אף פ"א . ואולי הוא ס' אחר לגמרי] .

22. **תבנית חברת** שוחרי הטוב והתושיה הנוסדה שנת תקמ"ז . על כל עניני החברה ויסודתה לכל חקותיה ולכל משפטיה עם ת"א : ק"ב וברלין , חש"ד , 4° .

23. **תבנית חותם** . ה"ר יהודה מסיר ליאון על חכמת ההגיון : כ"י מינכען 28/2 №.

24. **תבנית** ס' החנוך ללמד בני העברים לשון רוסיא עם העתקה לשפת עבר: ס"ט פטרבורג , 1847 , 8° .

25. **תבנית מזבח גדול למראה** . (עיין תורת הקנאות) .

26. **תבנית המשכן** . קבלה לר' **שבתי** . הובא בפי' הר"מ בוטריל לס' יצירה פ"א משנה ה' ע"ש .

27. ס' **תגי** או ס' **התגין** סודות ורמזים בקבלה על תגי האותיות מיוחס לר' **ישמעאל בן אלישע** כ"ג . ובכ"י רד"א **F** 893, № מיוחס **להרוקח** ז"ל וכן נראה נכון . ומאמרים רבים ממנו מובאים בס' ילקוט ראובני · [ונראה כי זה היה לבעל הסה"ד בכ"י ולא זה הבא בסמוך ע"ש שכ"ה במקומו] ·

28. ס' **תגין** . (עיין רקח) .

29. ס' **התגין** . ר' **אברהם פיקס** . על תגין של אותיות שבס"ת . הובא בס' מעשה אפוד וז"ז : (ש"י) . ונמצא בכ"י רח"ם 20—219 № וגם במפתח דשי"ט כ' שם המחבר בשלימות : ר"א פִּיקֶס בן אליה בן הדיין ר' לוי מעיר רומא . [וגם נ"ל שנת נז"ר במקום נב"ר ועל עיר לָאוִוין כתב קאסעל (יודען . ע' 161) שהוא Loveno] . (ועי' ג"כ חבור ר"א בר יהודה אבן חיים ומ"ש שם) .

30. ס' **התגין** לר' עקיבא בן יוסף (התנא) . נמצא בכ"י די רוסי 563/13 № . ואולי הוא ס' אותיות דר"ע או א"ב דר"ע הנמצא בידינו או בנוסח אחר .

31. **תגלחת המאמר** . ה"ר **אברהם הי ריגייו** . תשובות ע"ס מאמר התגלחת לבנו ה"ר יש"ר : חמ"ד (ליוורנו) , פקדת"ך , (תר"ד . ורא"ס 1373 № : ליוורנו , חש"ד) , 8° .

32. **תגמולי הנפש** . ה"ר **הלל** ב"ר **שמואל** בה"ר **אלעזר מוירונה** . ח"א חקירות על מהות הנפש וח"ב על גמול ועונש . חיברו בפורלי שנת הנ"א : כ"י וואטיקאן 43 № ודי רוסי 1342 № וכ"י מינכען 119 № וכ"י הפליט 57 № . וקצת ממנו נדפס בקובץ חמדה גנוזה עי' זה .

33. ס' **תגנים** . ה"ר **חיים** ב"ר **יעקב** . ס' שירים . הובא בנמוקי ר"א בחור לס' השרשים שרש שנא ע"ש .

34. ס' **התגנים** . ה"ר **יהודה בן בלעם** . קובץ כל שרשי לה"ק הדומות בתמונתן ונבדלות בהוראותיהן (נרדפים) כסדר א"ב ופתרונם בל' ערבי , כ"י . ודוגמא ממנו הדפיס הר"ל דוקעס בעק"ד לשנת תר"ו 42 № ע"ש .

35. **תגנים** . (עיין תרשיש) .

36. ס' **התדיר** . דינים ובאור מנהגים לאחד קדמון : כ"י די רוסי 147 № . גם בגליון מחזור איטאליאני כ"י בלונדון ובהקדמת הס' כ' וז"ל : וקראתי שם הספר הזה ס' התדיר על היותו מיוסד על מצות תדיריות וגם שיעמוד תדיר בבהכ"נ ובתוכו מזכיר ר"י החסיד רמב"ם וסמ"ג וסודות של הר"א מגרמיזא : (תוס' עק"ד תר"ט דהפ"ט) .

37. **תדשא** . א' ממדרשי רז"ל . (עיין מדרש) .

38. **תהלה בארץ** . ה"ר **חיד"א** . פי' התלים . מזכירו בקונט' חידושי סופרים אשר בסוף תשובותיו חיים שאל ח"ב : (יוא"ל) .

39. **תהלה בארש** . ה"ר **יעקב** בה"ר **דוד פארדו** . תפלות לרעת רחגוזה . נדפס עם ס' מרפא לשון שלו . עיין זה : ד"ו , תק"ס , 8° .

40. **תהלה לדוד** . ה"ר **דוד** ב"ר **אברהם אופנהיימר** . דרושים : כ"י רח"ם 831 № .

41. **תהלה לדוד** . ה"ר **דוד** (ב"ר **אברהם** ?) **מילדולה** . שיר : לונדון , 1818 , 8° .

42. **תהלה לדוד** . ה"ר **דוד** ב"ר **אהרן בן חסין** . שירות ותשבחות : ד"א , תקס"ז , 8° .

43. **תהלה לדוד**. ה"ר דוד אמארו. דרושים. ב"ח: שאלוניקי, תקצ"ה—תר"ד, 2°.

44. **תהלה לדוד**. ה"ר דוד ב"ר יהודה מסיר ליאון. הוא כעין מבוא ופתח השער לידיעת התורה והיה לשלשה ראשים: א) על יקר התורה ומעלותי' נ"ט פרקים. ב) על יסודות התורה והמצות ס"ה פרקים. ג) על עיקרי הדת ויסודותיו כגון על מדות הש"י ועל הנבואה והנסים והשארות הנפש וכו' ל"ט פרקים ובסופו דרוש לחתונה ודרוש אגרת אסורי הצדיקים והובא לבית"ד ע"י נכדו ה"ר אהרן הלוי: קונשטנטינא, ש"ז, 4°.

45. **תהלה לדוד**. ה"ר דוד קרפי. פסטים: קונשטנטינא, חש"ר, 4°: (ש"י).

46. **תהלה לדוד**. ה"ר דוד בן דון שלמה ן' יחייא. על עיקרים מהתורה ונחלק לחלקים ופרקים: קונשטנטינא, חש"ד, 4°. [וכתוב בס"ק שלא הספיק להשלימו והשלימו ה"ר יעקב בנו הנודע בשם תם ן' יחייא בע"ס אהלי תם וכו' ע"ש ד"א דנ"א ע"א].

47. **תהלה לדוד**. ה"ר מרדכי ב"ר אפרים העקשיר. פי' על תהלים: כ"י רח"ב № 832.

48. **תהלה לדוד**. (עיין כרב התנצלות לדרשנים).

49. **תהלה לישרים**. ה"ר משה חיים לוצאטו. שיר ליום חתונת הרופא ה"ר שבתי מארינִי: לונדון, עוש"ר ובבו"ד, 8°. ונדפס ג"כ בס' החלוץ ח"ב עיין זה.

50. **תהלה ללו נאוה תהלה**. ה"ר פרץ בער. תהלה ושיר לכבוד ה"ר אהרן חארין על ספרו אגרת אלאסף עיין זה: פראג, 1826, 8°.

51. **תהלה למשה**. שיר לכבוד השר משה מונטיפיורי: ד"א, 1841, 8°.

52. **תהלה תהלים**. ה"ר חנניה ן' יקר. פי' על תהלים, כ"י: (ש"י).

53. **תהלות ה'**. ה"ר אליהו ב"ר שלמה אברהם הכהן. פי' על ס' תהלים, ב"ח: שאלוניקי, תקצ"ט, 2°.

54. **תהלות ה'**. סדר הלמוד לליל ז' ש"פ: ד"ו, ש"ר, 8°.

55. **תהלות ה'**. (עיין גדולים מעשה צדיקים במלואים. מדרש תלפיות. תורת חסד).

56. **תהלות יעקב**. ה"ר יעקב א"ש פייבוש בה"ר מנחם נחום. פי' על תהלים עד סוף סי' מ"ס: המבורג, קדנ"ת 2°.

57. **תהלות ישראל**. ה"ר ישראל ב"ר שבתי. פי' על תהלים: חמו"ד (1861), 8°.

58. **תהלים** עם כל מפרשיו וכו'. (עי' תורה).

59. **תהלים**. ה"ר משה חיים לוצאטו. כדוד עשה לו שירים ומזמורים כמעשה ס' תהלים במתכונתם ומספרם. ז' מהם נדפסו בספרו חנכת הארון עי' זה. וב' מהם בס' בכורי העתים תקפ"ה ותקפ"ו וא' מהם בהקדמת ספרו מגדל עז ע"ש. וכולו גנוז כ"י בפראג. ועיין כ"ח ג' דקל"ב הערה כ"א.

60. **תהלת ה'**. כ"ר הלל בשייצי בכ"ר משה הקראי. פי' ארוך ובאור מספיק על סדר תפלת הערב של חול לקראים ובו מ' פרקים: (אר"ץ).

61. **תהלת ה'**. (עיין תהלים).

62. **תהלת ישראל**. ה"ר שלמה קלוגר מבראדי. פי' על תהלים, כ"י: מביאו בהקדמת ספרו ס' החיים: (פי"ג).

63. **תהלתו בפי**. (עיין קינה).

64. **תודה וקול זמרה**. ה"ר שמואל ב"ר יקותיאל המכונה דר' קוסעלעווסקי. שיר ידידות לאפריון אדוניו עם תרגום פולאניא: ווילנא, תקצ"ד, 8°.

65. **תודה וקול זמרה**. שיר על גאולת עיר המבורג מיד צר, עם ל"א: אלטונא, תקע"ד, 8°.

66. ס' **תודוסיום** על תכונה ועגרונות ולוחות והוא כס' אלמגיסטי מהעתקה אחרת: כ"י מינכען № $30/_{5}$. [ופירש ח"ב דכ"ב: בתמונות הכדוריות העתק ר"ין' מביר ע"ש].

67. **תודת אמונת בית ישראל**. ה"ר ירמיה הלוי המכונה דר' היינעמאן. יסודות האמונה בקצור: רעדלהיים, 1812. ווין, 1813. 8°.

68. **תודת שלמים**. ב' חלקים: ח"א זבחי תודה חי' על מס' נדה להר"ן והגהות הרז"ה ע"ם בעלי הנפש להראב"ד והגהות עליו ובסופו הל' נדה להרמב"ן. וח"ב להמי תודה שו"ת לה"ר ישעי' בסאן והובא לבית"ד ע"י ה"ר ישראל בנימן בנו: ד"ו, תק"א, 4°. עוד כנ"ל עם נוספות ע"י פואה: שם, תקנ"א, 4° (רובענס q, № 1112. והבוד אלי).

69. **תוי לזכרון**. ה"ר זיסקינד ראשכאוו הלוי. בהורי פסוקים ומאמרים: ברעסלויא, תקצ"א, 8°.

70. **תוי חיים**. ה"ר גבריאל יצחק פאלאק. לזכרון המתים: חמו"ר (ד"א, 1861) 8°.

71. **תוכו רצוף אהבה**. ה"ר מרדכי שמואל גירונדי. מוסר השכל: פיסא, תקע"ח, 4° או 8°.

72. **תוכחה מגולה**. ה"ר מרדכי גומפיל במהרי"ל שנאביר. התגלות: המו"ד (לונדון), 8°.

73. **תוכחה לשובבים** והקנה לבנים. ה"ר שלום ב"ר משה בוזאגלו. מכתב שלח לה"ר ישראל משלם זלמן בענין גט: המו"ד (לונדון 1774), 8°.

74. **תוכחות מוסר**. הוא ס' תהלים עם ת"א וביאור להתרגום מאת ה"ר אלעזר טאהלגרין: ווארשא, 1854, 8°.

75. **תוכחות מוסר**. (עיין תורה).

76. **תוכחת חיים**. ה"ר חיים פאלאגי. מוסר כסדר הפרשיות בכל ס' בראשית עם מפתחות בשם שערי חיים ובראשו הקדמה מדבר קדמות ואגרת הרמב"ן לבנו: שאלוניקי, ת"ר, 4°.

77. **תוכחת חיים**. (עי' סתרי תורה, תהלים).

78. **תוכחת** ה"ר יעקב בן הרא"ש (בעה"ט) לבניו: כ"י יוא"ל.

79. **תוכחת מגולה**. ה"ר וואלף ב"ר יוסף מרעסויא. העתקת שתה מדרושיו שדרש בל"א עם בבהכ"נ: רעסויא, 1812, 8°.

80. **תוכחת מגולה**. ה"ר חיים יו"ט מגולה. מליצה בל' לע"ז (ספרדי) עם נבואת הילד, מעשה נסים: קונשטנטינא, ישר"ו, 8°.

81. **תוכחת מגולה**. ה"ר יוסף ב"ר עמנואל אירגאס. טענות על ס' עז לאלקים ובית קדש הקדשים לרנ"ח חיון עם הקדמת המני"ח ובסופו הצד נחש טענות וריבות ע"ס שלהבת יה להנ"ל: לונדון, עת"ה, 8°.

82. **תוכחת מגולה**. אגרות ה"ר שי"ר מפראג אל אסיפת הרבנים בפפד"מ ועליהם ועל מועצותיהם ובסופם ת"א ע"י ה"ר רפאל קירכהיים: פפד"מ, תר"ו, 8°.

83. **תוכחת מגולה**. (עיין בית הלוי. מלחמה בשלום. ראשית בכורים).

84. **תוכחת מגילה**. ה"ר מרדכי גומפיל לוי (הנקרא רופא ופראפעסאר לעוויסאן) במהרי"ל שנאביר. פי' על קהלת ומשיג על הרמבמ"ן בפי' קהלת ובהערות הנפש ובסופו ה' הקדמות מענין התורה ודקדוק הלשון: המבורג, תקמ"ד, 4°.

85. ס' **תוכחת מגלה**. (עי' אגרת התוכחת).

86. **תוכחת מוסר**. ה"ר דוד זאמושטש. העתקת ס' המדות (זיטטענביכליין) לנערים שחיבר קאמפע בל"א עם גוף ל"א על שוליו למטה: ברעסלויא, תקע"ט, 8°. עוד עם נקודות וגוף ל"א ככתבם: שם, ר"ק מוס"ר, 8°. (ועיין ג"כ מוסר השכל).

87. **תוכחת מוסר**. ר' חיים ב"ר אברהם. כ"י טורין $4/_{99}$(?) וואלף IV ע' 820. (רמש"ש).

88. **תוכחת מוסר**. ה"ר משולם פישהאף. (רבמש"ב).

89. **תוכחת מוסר**. ה"ר עזרא ב"ר יחזקאל הבבלי. שירי מוסר על כל המדות הרעות עם קצת הערות ופי' על כל המלות הקשות ואף גם הקדמת הס' בארח שיר: קושט', תצ"א, (וי"א: תצ"ה), 4°.

90. **תוכחת מוסר**. (עיין מנחת כהן. שלשלת הקבלה. תפארת הקדש).

91. **תוכחת מתעה**. ה"ר יצחק נתן. תשובות להירונימוס וזולתו שכתבו נגד היהודים, כ"י: (ש"י).

92. **תוכחת שובבים**. ה"ר שלום בוזאגלו הנ"ל. מכתב אחר ששלח לר' ישראל הנ"ל בנידון הנ"ל: המו"ד (לונדון 1774), 8°.

93. **תוכן הבדור**. ה"ר מאיר ב"ר יהודה ליב ניימארק. על איכות הארץ ומדתה ותכונתה ומספר יוסיפון וכו' נעתק מל"א: כ"י רד"א F 1144 №.

94. **תוכן עלילות**. (עיין מלחמה בשלום).

95. ס' **תולדות**. ה"ר אליהו ב"ר יהודה הרופא. על חליי הנפש ורפואותם: כ"י בוואטיקאן. ויש עוד ספרי תולדות ז"ז מחכמי התולדות והטבע: (יש"י).

96. **תולדות אבות**. ה"ר יוסף יואלזאהן. ספורי תנ"ך כסדר הדורות עם הערות ולוח המלות: פפד"מ, 1820. שם, 1837, 8°.

97. **תולדות אברהם**. ה"ר אברהם ברודא. חי' על מס' קדושין וכתובות ובסופו כתונת יוסף חי' כסדר התורה לחתנו ה"ר יוסף משה ברעסלויא: פיורדא, תקכ"ט, 4°.

98. **תולדות אדם**. ה"ר אליהו ב"ר משה גאליגו. [וצ"ל: ר' משה בן אליה גאלינה]. על חכמת הפרצוף ושרטוטי הידים וכמה סגולות: קונשטנטינא, רע"ה, (שם, רע"ח?). קרימונה, שי"ו. ד"ו, ת"ח. ד"א, תי"ח. 4°. אופיבאך, ת"ע, (וכל"א O 376, №: תע"ה). ווילמרשדארף,

חש"ד, 8°. עוד כנ"ל מקולר הרבה עם ל"א ונקרא חכמת היד ועם הכמת הפרצוף מס' הזהר עם ביאור מס' שושנת יעקב: פפד"א, תקל"ו. ועם צוואת ר"י החסיד בל"ע ובל"א: פפד"א, תקנ"ט, 8°. לעמבערג, חש"ד. חנו"ר (ק"ב, תרי"ח) 8°.

99. **תולדות אדם**. ה"ר דניאל בליליוס. שיר על אדה"ר בהיותו בגן אלהים ועל בריאות העולם. נ"ב שמיניות שקולות במליצה ונחות נפלא, כ"י: (מאסף תקמ"ה דל"ב).

100. **תולדות האדם**. ה"ר יוסף ישראל ב"ר אברהם מפורלי. חקירות נשגבות ואלהיות על דברת בני האדם ובריאת הנשמה והגוף ושכר ועונש ותחיה"מ וכו'. כ"י רמש"ג: (תג"י י' ל"ט).

101. **תולדות אדם**. ה"ר יהזקאל פייוויל מדרעטשין. תולדות ה"ר שלמה זלמן ב"ר יצחק מוולאזין ונפלאות מהנהגותיו עם תוס' קצת חי' משלו: דיהרנפורט, תקס"א, 8°. ח"ב קצת חי' תורתו: שם, תקס"ט, 8°. עוד כנ"ל רק קורות ימי חיי מהר"ז הנ"ל בהשמטת רובי תורותיו וכל מה שלא שייך לזה ע"י ה"ר אליהו צבי ב"ר יוסף הלוי (סאלאווייציק): דאנציג, תר"ה. ווארשא 1854, 8°.

102. **תולדות אדם**. ה"ר משה דוד אשכנזי אבד"ק טאלשאווע. חי' כמה סוגיות במס' שבת פסחים ביצה יומא סוכה יבמות כתובות קדושין גטין ג' בבות שבועות חולין ערכין תמורה זבחים ומנחות: ירושלים, תר"ה, 2°.

103. **תולדות אדם**. ה"ר שמואל ב"ר יצחק אלגאזי. חשבון סדר הדורות בקצרה מאדה"ר עד שנת שרפת הספרים באיטליא ובסופו פסק על נענוע הלולב וכו': ד"ו, שמ"ז (וולעדנער, ורשי"ר № 2266 בכושה), 8°.

104. **תולדות אדם**. אגרות ומכתבים שונים להתלמד לכתוב צחות מלוקט מס' אגרות שלומים ומגלת ספר, ע"ש ושם. ב' חלקים: פפד"מ, תצ"ו, 8° או 12°.

105. **תולדות אדם**. חקירות בענין עשרה דברים שנבראו בע"ש בין השמשות וכו'. חובר שנת ב'ר'ב': כ"י רח"ם № 834.

106. **תולדות אדם**. פעולות וסגולות בשמות ע"פ קבלה מכתבי הרמב"ן והאריז"ל ומכתבי ה"ר יואל וה"ר אלי' בעל שם ושארי מקובלים: זאלקווא, ת"פ, 8°.

107. **תולדות אדם**. עניני קבלה לא נודע למי: כ"י די רוסי $1254/_2$ №.

108. **תולדות אדם**. כ"כ על שער חי' הרמב"ן יבמות. אך אין האחרונים מכנין אותם כן כ"א חי' יבמות להרמב"ן: (לשון ה"ר חיד"א בשג"ג י"ט ושה"ג שלי במקומו): הומבורג פר דר האֶה, ש"ר שלום 4°. ונדפס שנית מכ"י ישן נושן: לעמבערג, תקצ"ד, 4°.

109. **תולדות אדם**. הוא שער האחרון שער הגמול מס' תורת האדם להרמב"ן ואח"ז קצור ס' מעבר יבק בלה"ק ואח"ז בל"א ובסופו הנהגות ותקנות ח"ק בקור חולים וגמ"ח בברלין ושארי דינים ומנהגים מלוקטים: ברלין, ת"ק. שם, יש"ר, 4° וז"ז.

110. **תולדות אדם**. כ"כ על שער שו"ת הרשב"א ח"ב וקורין לכן שו"ת האחרונות. (ועיין שו"ת).

111. **תולדות אדם**. (עיין דרכי נעם. הגדה ש"פ. ס' הישר. קהלת יעקב. של"ה).

112. **תולדות אדם וחוה**. ה"ר ירוחם ב"ר משולם. ב' חלקים: א) חלק אדם על כל הדינים הנהוגים באדם עד נשואים ונכללו בו כל דיני ברכות ותפלות ומנהגים. ב) חלק חוה על כל הדינים מעת נשואים עד יום מותו וכל חלק נחלק לנתיבות וכללים. נלוה לו ס' מישרים על דיני ממונות ובו ל"ב נתיבות קונשטנטינא, עור"ה (רע"ו, וכן מפורש בסוף ה"א: ישו"ר. ודלא כרד"א וק"ד וכה"ס: רפ"א. ועיין צונץ גא"ל דרכ"ו). ד"ו, שי"ג. שם, שי"ז. קאפוסט, תקס"ח, 2°. (ועי' ג"כ נתיבות משפט).

113. **תולדות אהרן**. ה"ר אהרן מ"מ בזיטאמיר. דרושים ופשטים כסדר התורה: ברדיטשוב, תקע"ז, 4°.

114. **תולדות אהרן**. ה"ר אהרן מפיסארו. מפתח ומ"מ הפסוקים מכל תנ"ך הנדרשים בכל התלמוד: פרייבורג, שמ"ג—ד'. באזיל, שמ"ז, 2°. [וצונץ גא"ל דרנ"ח כערבוב דברים וגם ברד"א איננו מחוור היטב ועיין המזכיר 809 № בהערה]. עוד עה"ת וח"מ לבד עם תוס' מ"מ בזהר ועקידה וס' העקרים: ד"ו, נש"א, 4°. עוד כנ"ל ונלוה לו ס' תולדות יעקב מ"מ לכל תלמוד ירושלמי לה"ר יעקב ששפורטש: ד"א, בי"ת, 4°. ונדפס ג"כ בכמה דפוסי מקרא, (עיין תורה).

115. **תולדות אהרן**. (עיין חובות הלבבות סי' 134. מפתחות הזהר. חידושי הלכות סי' 299).

116. **תולדות אהרן חדש**. ה"ר יוסף ב"ר

יהודה אלפרנגי. מאמרי התלמוד בבלי וסוגיות עם רש"י תוס' רי"ף מהרש"א ר"ן וריטב"א ומפרשים: שאלוניקי, תקל"ו, 4°.

117. **תולדות אהרן ומבשרת ציון**. (עי' תנ"ך).

118. **תולדות אליהו התשבי** הוא ר' אליהו בחור, עם הערות יקרות מאת ה"ר שלמה באבער: לייפציג, 1856, 8°.

119. **תולדות אלכסנדר**. נזכר ביוסיפון ריש פ"ו ע"ש והובא בס' מאור עינים לר"ע מן האדומים פ' י"ט וכ' שם שהעתיקו לעברי וכ"כ כפכ"ג ע"ש.

120. **תולדות הארץ**. ה"ר יוסף ב"ר בנימן דוב שיינהאק. ח"א שמות כל מיני הבע"ח וטבעם ומקום מושבם למחלקותם ונקרא תולדות החיים: ווארשא, תר"א, 8°. ח"ב תולדות הצמחים עם רל"ע הערות וח"ג תולדות המוצקים כנ"ל עם ל"ע הערות: שם, תרי"ט, 8°.

121. **תולדות בני האדם**. ה"ר מרדכי אהרן גינצבורג. דברי הימים לכל יושבי תבל מיום בואם לכלל ישוב עד ימי הדור הזה. ח"א קורות כל ימי קדם עד חרבן רומה: ווילנא, 1835, 8°. ויתר החלקים עוד בכ"י.

122. **תולדות גדולי ישראל** ה"ר אליקים כרמולי. חוברת א' (אות א'): מי"ץ, תקפ"ח, 8°.

123. **תולדות גדולי ישראל** לה"ר מרדכי שמואל גירונדי וס' זכר צדיקים לברכה לה"ר חננאל ניפי. שניהם כמעשה ס' שם הגדולים לה"ר חיד"א ורוב דבריהם רק בתולדות גדולי איטאליא. נדפסו ביחד עמוד מזה ועמוד מזה: טריאכטי, 1853, 8°.

124. **תולדות** ה"ר זרחיה הלוי בעל המאור וקורות ספריו עם הערות וכו' מאת ה"ר יעקב רייפמאנן: פראג, תרי"ג, 8°.

125. **תולדות החיים**. (עיין תולדות הארץ).

126. **תולדות** הי"ג מאמרים מס' אוקלידוס ותולדות מאמר י"ד וט"ו לאספקלאוס ותבו' חכם אחד לשאלות בס' אוקלידוס וס' האחד להראב"ע: כ"י רח"ם № 835.

127. **תולדות יהודה**. ה"ר יהודה ליב בה"ר נפתלי כ"ץ. נפתח ומ"מ לכל פסוקי תנ"ך בס' ילקוט שמעוני: פראג, תי"ז (ב"י. ופירשט ח"ב דרס"ה וצעדנער ע' 405: תי"ט. ורובענס q, № 472: תמ"ה), 4°.

128. **תולדות יוסף**. ה"ר יוסף ב"ר דובער אבד"ק ליסקאווע. פי' על חמש מגלות בדרך רמז וסוד: חמ"ד, תקנ"ז, 2°. ועל שיה"ש לבד: חמו"ד (רוסיא), 4°.

129. **תולדות יוסף**, (עיין דברי יוסף).

130. **תולדות יוסף בן מתתיהו**. ה"ר קלמן שולמאן. תולדות יוסף פלאוויוס עם הערות: ווילנא, 1859, 8°.

131. **תולדות יעקב**. ה"ר חיים יעקב ווארשאנא. חי' עה"ת וקצת לסוגות חז"ל: שאלוניקי, תקכ"ב, 2°.

132. **תולדות יעקב**. ה"ר יעקב ב"ר אברהם הלוי. חי' על מס' ברכות: ביאליסטאק, תקס"ו, 2°.

133. **תולדות יעקב**. ה"ר יעקב די אלבה. דרשות כסדר התורה: ד"ו, שס"ט, 4°.

134. **תולדות יעקב**. ה"ר יעקב ב"ר אליעזר אייזנשטאט. פשטים על קצת מקראות ומשנה ואגדה: לונדון, תק"ל, 8°.

135. **תולדות יעקב**. ה"ר יעקב אריה ב"ר מרדכי. על כמה סוגיות הש"ס: לעמבערג, 1862, 4°.

136. **תולדות יעקב**. ה"ר יעקב ב"ר חיים איילנבורג. חי' תורה כסדר הפרשיות: פיורדא, תפ"ו, 4°.

137. **תולדות יעקב**. (עי' אהל יעקב, בית יעקב, שארית יעקב, תולדות אהרן).

138. **תולדות יעקב יוסף**. ה"ר יעקב יוסלי מפולנאה. פשטים נעלמים עה"ת כסדר הפרשיות וגם בשם רבו הר"י בעש"ט: מעזיבוז, תק"מ, קאריץ, תק"מ. שם, תקמ"ג. מעזיבוז, תקע"ז. לעמבערג, 1858, 2°.

139. **תולדות יצחק**. ה"ר יצחק חדאד. חי' הלכות: ליוורנו, תקכ"ב (1761), 4°.

140. **תולדות יצחק**. ה"ר יצחק ב"ר יוסף קארו זקנו של מרן הב"י (וי"א: דודו). פי' על התורה ופשטים על מאמרים: קונשטנטינא, רע"ח, 2°. ריווא די"ט, שי"ח, 4°. מנטובה, שי"ח, 2°. ד"א, תס"ח, 4°.

141. **תולדות יצחק**. ה"ר יצחק לוצאטו. שירים שונים, כ"י: וראיתיו ביד הר"מ לעטעריס נ"י.

142. **תולדות יצחק**. כ"ר שמחה בכ"ר משה הלוצקי הקראי. כולל כל החבורים הקצרים שלו כמו שירים וזמירות תפלות

וסליחות ופיוטים שונים ומידות רבות ודרושים שונים ואגדות ומליצות וקינות ושאר דברי חפץ פרטיים. ב׳ חלקים וכל חלק לפרטים: (אר״ץ).

143. **תולדות יצחק**. (עיין מטעמי יצחק. עולת יצחק. שערי ציון).

144. **תולדות יצחק בן אברהם**. ה״ר יצחק ב״ר אברהם ר׳ אברלש כ״ץ. דרשות על התורה ונדפס רק ע״ס בראשית: פפד״א, תנ״א. שם, תקנ״ו, 4°.

145. **תולדות ישוע הנוצרי**. עם ל׳ רומי ע״י י. י. הולדריקא: ליידן, 1705, 8°.

146. **תולדות ישראל**. ה״ר פרץ בעער. ספורי כל ספרי תנ״ך בקצור לחנוך הנערים עם ת״א והערות ובסופו קצת כללי דקדוק למתחילים והנהגות מוסר: פראג, תקנ״א (ופירסט ח״א דל״ז, ולעדנער ע׳ 80: תקנ״ו). ווין, 1810, 8°. עוד כל״ל ח״ב קורות ישראל מגלות בבל עד חרבן בית שני. (עיין קרית ספר). עוד ח״א הנ״ל עם ת״א והערות הנ״ל כבתבם וח״ב כמעשה ח״א הנ״ל עם ת״א והערות כבתבם ע״י ה״ר מנחם מענדיל בר״י שטערן: ווין, 1845, 8°.

147. **תולדות ישרון**. ה״ר וואלף מאיר. ספורי כל ספרי תנ״ך כל״ל עד בנין הבית השני עם ת״א והערות ע״י ה״ר שמעון פריינד: פראג, ת״ר, 8°.

148. **תולדות ישרון**. (עיין אוצר הספרים סי׳ 854 ובהערות).

149. **תולדות** ה״ר מרדכי בנעט ע״י בנו ה״ר יעקב עבריל. ב״ח: א) תולדות ימי חיי אביו הנ״ל. ב) באורי מקראות ומאמרי חז״ל: אפען, 1832, 8°.

150. **תולדות משה**. ה״ר יצחק אייזיק קנדיא. ספור לידת משה רבינו ע״ה בצורת שיר ושיחה ובסופו קצת שירים ומליצות: ווארשא, תק״ץ, 8°.

151. **תולדות** ה״ר משה חיים לוצאטו קורות ימי חייו וחבוריו וכל אשר עבר עליו וכו׳. חובר בקצרה ע״י הר״מ לעטערים ונדפס בהקדמת ס׳ מגדל עז עי׳ זה. וגם בארוכה ע״י ה״ר יוסף אלמנצי ונדפס בכ״ח ג׳ מכתב יו״ד.

152. **תולדות** רבינו משה בן מנחם (הרמבמ״ן). ה״ר יצחק אייכיל. תולדות ימי חייו וכל קורותיו וחבוריו שחיבר בלה״ק ול״א ונעתק בו גם טופס ספרו ירושלים בלשון נחה וקלה: ברלין, תקמ״ט, 8°. עוד ועם מכתב א׳ בסופו שכתב לא׳ מרעיו: ווין, 1814, 8°.

153. **תולדות נאפוליון**. ה״ר פייביל שיפער. קורות איש חיל זה וכל מעשי תקפו וגבורתו כל ימי חייו עד יום מותו: ווארשא, 184.., 8°.

154. **תולדות נח**. ה״ר נח ב״ר שמעון מליסא. י״ט דרושים: ווארשא, תק״ץ, 4°.

155. **תולדות נח**. (עיין מדרש רבה).

156. **תולדות עוזר**. ה״ר עוזר ב״ר הענוך העניגשטיין. חי׳ ודרושים על סיום כל מסכת בכל הש״ס ע״ד הדרן עלך: פראג, תקפ״ד, 4°.

157. **תולדות העולם**. (עיין רחובות עיר).

158. **תולדות** העמים וחכמיהם וכתי מדרשים המהוללים בתבל: כ״י די רוסי $1287/_3$ №.

159. **תולדות עמנואל**. מצאתיו ברשימת קאטמן מבנת תקס״ב q, 305 №.

160. **תולדות עפר**. (עיין משלי אשר ודינה).

161. **תולדות** ה״ר עקיבא עגר: ליסא, 1838, 8°. [רח״ם 4794 № ונראה שהוא לקאעמפף].

162. **תולדות ר״ע איגר**. (עיין הגהות ר״ע—).

163. **תולדות רש״י**. חובר בל״א ע״י מהרי״ט צונץ ונעתק לעברי עם הערות רבות והקונים ע״י ה״ר שמשון בלאך הלוי: לעמבערג, 1840, 8°.

164. **תולדות רוסיא**. ה״ר יהודה ליב ב״ר דוב גרמייזא. קורות רוסיא ומלכיה, נעתק מל״א: סדילקאוו, 1836, 4°.

165. **תולדות השלוחים** ומכתבי פוילוס לרומיים הובאו בכור הבחינה והבקרת. ואולי הוא לה״ר יהודה בריא״ל ממנטובה: כ״י די רוסי 1268 №.

166. **תולדות שלמה**. ה״ר שלמה קלוגר מבראדי. באור על רות, כ״י: (שי״ג).

167. **תולדות השמים**. ה״ר חיים זעליג סלאנימסקי. ידיעת חכמת התכונה ויסודי חכמת הראות (Optik) והתנועות המהלכים לשמש ולירח ועתותי לקוייהם הכל כפי שיטות החדשות וכו׳ עם שני לוחות נחשת וי״ב לוחות הכוכבים: ווארשא, תקצ״ח, 8°.

168. **תולדות השמים** והארץ. נמצא בכ״י יוא״ל ולא פורש מהותו.

169. **תולדות שמים וארץ**. (עי׳ חסדי אבות).

170. **תולדות שמשון**. ה״ר שמשון חיים נחמני. פי׳ על פ״א: ליוורנו, תקכ״ו, 4°.

171. **תולעת יעקב**. ה"ר מאיר ן' גבאי. פי' התפלות מכל השנה ע"ד פרד"ס: קונשטנטינא, ש"ך. קראקא, שמ"א. זאלקווא, תקנ"ט. באהוסלאוו, תק"פ, 4°. (עם הערות, כ"י: נעדנער 519).

172. **תולעת שני**. ה"ר אברהם פינסו. חי' ודרושים עה"ת ע"ד חריפות ובקיאות וע"ד מחקר: שאלוניקי, של"ח אור"ך, 2°.

173. **תומך כבוד**. ה"ר יהונתן בן אלכסנדר הלוי אלעקסנדרזאהן. מכתבי מליצה מגדולי הדור נגד אנשי ריבו, עם ת"א: ברלין, תר"ה, 8°.

174. **תומים**. (עיין אורים ותומים).

175. **תוספות**. שם הכולל לפירושים על התלמוד בשו"ט ופלפול לפשט הגמרא ולהלכה מרבותינו הקדמונים גדולי צרפת וספרד ואשכנז וזולתם רבים המה בעלי התוספות הנזכרים בשמותם ומובאים בתוס' שבידינו על הש"ס אשר רובם הם תוספות טוך ונקראים ג"כ תוספות שלנו (עיין תוס' טוך, תוס' שלנו להלן). ורבים מהם חיברו תוספות על כל הש"ס או על קצת מסכתות ונמצאים לנו או נזכרים במפרשים ופוסקים וחי' ש"ס לראשונים, וכן רבו מיני התוס' הנמצאים או נזכרים כנ"ל. [ואולי נקראו כן לפי שבאו להוסיף על פירש"י שנתקבל לעיקר בכל מפרשי הש"ס].

ואנכי סדרתי פה כל מיני התוס' לשמותם ולמחבריהם ע"פ א"ב כפי שמצאתי זכרם בספרי שם הגדולים והמסתעפים לה"ר חיד"א ובספרו של הרב מהרי"ט צונץ ז"ל המכונה Zur Geschichte u. Literatur I Band Berlin 1845, 8°. ובדברי החכם הרשד"ל בס' הליכות קדם דמ"ב—ג' וז"ז.

א) **תוספות**. בלי שם מחבר. נזכרו בתוס' נדרים ד"ח ע"א: (צונץ גא"ל דמ"ד).

ב) **תוס' הר"א (?)**. נזכרו בתוס' מ"ק די"ד ב', י"ט א', כ' ע"ב וכ"א ע"א וז"ז: (שם).

ג) **תוספות רא"ה**. כ' בהגמי"י תשו' דשייכי להל' אישות סי' ל"ז וז"ל: וכן בתוספות רא"ה כ' שדברי זקנו ישרו בעיניו ע"כ. והיה אפשר לומר שהוא הראבי"ה והרא"ה היינו ה"ר אליעזר הלוי אבל מדבריו שם וז"ל: בא"א (ר"ת באביאסף) סי' כ"ב ותמצא אורך התשובה ובאור דברי רמב"ן ורא"ב עכ"ל, א"כ אין לומר שהוא הראבי"ה וק"ל. ומובא הרא"ה עוד בהגמי"י כמה זימני בשם האבי אסף ומהם בהל' גירושין פכ"ב ופ' למ"ד.

ד) **תוס' רבינו אביגדור הכהן** ב"ר אליהו מווין. נזכרו בתוס' יבמות כתובות דשנ"ב: (צונץ גא"ל דל"ח):

ה) **תוס' הראב"ד** שפירש לפני הריב"ש. מזכיר הרא"ש במ"ק פ' ואלו מגלחין סי' כ"ו ע"ש. ונ"ע מי זה הריב"ש? ואולי ה"ר יצחק בן מרן לוי.

ו) **תוספות ראב"ן**. נזכרו במרדכי סוף מס' ע"ז סי' אלף שע"ג.

ז) **תוספות** על מס' אהלות ונגעים למהר"ם ב"ב מרוטנבורג אשר הכין במגדל אינשהיים: כ"י רח"ם № 837.

ג"ח תוס' ושימוקים על מס' ברכות שבת ועירובין ותוס' יומא (הנדפסות בש"ס שלנו) ותוס' גיטין נדרים וג' שבת ושבועות מנחות וחולין: (צונץ גא"ל דף מ').

ח) **תוספות איבורא** (או אוירא או איברא). ה"ר משה ברי"ט מאוירא (Evreux) חיבר תוספות רבות וגדולות כנראה מתוס' ערכין דו"ב ותוס' שבועות דל"ה"ב ותשו' מהר"ם רוטנבורג סי' תר"ו וז"ז. ונראה שהם תוס' איבורא הנזכרים בכמה מקומות כמו בתוס' ביצה דג"א והגהות אשרי ב"מ פ"ו סי' ד' ותוס' קדושין כ"י ומהרי"ק שרש ק"ע. וכן תוס' ה"ר משה הנזכר במרדכי סנהדרין סי' תתקל"ז. ולעדות מהרי"ק שרש נ"ב והרא"ם בשו"ת מים עמוקים סי' ל"ז כתב תוספותיו בגליון האלפסי (ואולי מפני גזרת שרפת התלמוד בימיו ה"א ד'). וסמוכין לזה בתוס' ברכות שלנו בכמה מקומות דשו"ט על דברי האלפסי ובדכו"ב מפורש «כן הוכיח הר"ם מאיבורא מדברי הרב אלפסי». ונראה כי מזה הוכיח הר"ת מיכל ז"ל בתוס' ברכות שלנו הם מיסוד הר"מ מאיבורא. ועי' ג"כ תוס' ברכות דמו"ב, תוס' ביצה דכא"ב ודלו"ב. ובתוס' סוטה דכב"א ט"ס שכ' אחי ר' מאיר ונ"ל אחי ר' משה ע"ש. ובבה"י וואטיקאן № 441/7 כ' שהי' תלמיד ר"י הזקן וטעות הוא ונ"ל ר"י הבחור: (צונץ שם דל"ח—ט'). ואחיו היה הר"ש מאיבורא דלהלן.

ט) **תוספות ה"ר אלחנן**. נזכרו בס' תמים דעים סי' פ"ז ור"ג ובתוס' ב"מ דקיא"ב ושבועות דכז"א. ובמהרי"ק סוף סי' כ"ב נזכרו תוספותיו על נדרים. ועל מגילה נזכרו בס' המכריע לרי"ד סי' נ"א דיט"ד. ועל מס' ע"ז במרדכי ע"ז סי' אשס"ד ובפי' ישן עה"ת כ"י: (צונץ גא"ל דל"ד ע"ש). וזה האחרון (היינו על מס' ע"ז) נמצאו ביד הרשד"ל בכ"י והן ארוכות מאד. ובאמצע (בדף ל"ה קודם ד"ה בעור קיבת נבילה) כתוב כך: עד כאן יסוד הרב ר' אלחנן בן רבינו יצחק מדמפיר תנצב"ה עכ"ה. ומכאן ואילך יסוד הרב ר' יהודה ב"ר יצחק מבריגא שפירש ע"פ תוספי ה"ר אלחנן בן רבינו ר' יצחק: (הליכות קדם דף מ"ה—ו').

י) **תוספות** ה"ר אליהו ב"ר מנחם. נזכרו בהגמי"י שו"ת דשייכי להל' קנין סי' כ': (צונץ שם).

יא) **תוס'** ה"ר אליעזר מטוך. (עיין תוספות טוך להלן).

יב) **תוס'** ה"ר אליעזר ב"ר יואל הלוי (הראבי"ה). (עיין אבי העזרי).

יג) **תוס'** ה"ר אליעזר [ב"ר נתן] מטול (הראב"ן ?). נזכרו בשבלי הלקט ח"א סי' רמ"ט ור"ן ובספר האגור בכמה דוכתי: (ול"א י"א). [ודע שבכל מקום שהביא בשבה"ל ה"ר אליעזר מטול כתוב בתניא ר"א מטוליטולה, וטוליטולה היא עיר בספרד כנודע. ואם כנים הדברים בתניא אולי הם תוספות ספרדיות שמביא באגור סי' שכ"ז ומהרי"ק בשרש ע"ב וזימנין קרי להו ע"ש מחבריהם וזימנין ע"ש ארץ מולדתם].

יד) **תוספות** ה"ר אליעזר ב"ר שמואל במיץ בע"ס יראים (הרא"ם). נזכרו במגדל עז הל' ברכות פ"ד ומאכלות אסורות פ"ו: (צונץ שם). ועל מס' חולין ראה ה"ר חיד"א בב"י כמ"ש בול"א א' ס"ה ושה"ג שלי ח"א בשמו.

טו) **תוספות** ה"ר אלעזר מגרמיזא (הרוקח) על מס' ב"ק, והרא"ש קורא להם פירוש. עיין שיטה מקובצת כתובות דטו"א: (צונץ גא"ל דל"ו).

טז) **תוספות אלפסי**. נזכרו במהרי"ק שרש ה' ול"א ובשו"ת מהר"י מינץ סי' יו"ד. [ובשו"ת מהר"י מברונא סי' קנ"ה (א') וסי' קנ"ז ד"ה ורגיתי כו' וד"ה ואני מתמיה סוף קנ"ח וסי' ר"ת ד"ה א"כ וסי' רמ"ג ורנ"ט]. ואולי כוונתם לתוס' הרשב"ם שחיבר על האלפסי או לתוס' הר"מ מאיבורא. ואולי גם לשארי הגהות ונמוקים על האלפסי קראו בשם תוספות: (צונץ שם דל"ב וכ"ז וע"ש). ועיין במהרי"ק שרש כ"ב. (ועיין ג"כ תוספות ר' ישראל להלן).

יז) **תוספות** ה"ר ברוך ב"ר יצחק מגרמיזא (בע"ס התרומה) על מס' זבחים נדפס בש"ס שלנו ומזכיר בה גם תוספותיו ליבמות וב"מ. ע"ש דמט"ב ודעב"א ודקח"ב: (צונץ שם דל"ו. ועי' ג"כ תוס' תמיד להלן).

יח) **תוספות** ר"ג. נזכרו במרדכי חולין פ"ג [סי' תתקע"א]: (הליכות קדם דמ"ה).

יט) **תוספות גורנים** או **גורניץ**. נזכרו בהקדמת ס' נובלות הכמה למה"ר יש"ר מקנדיא. ובס' גופי הלכות כלל קנ"ה הביא לשון תוס' גורניץ ריש קמא ובשי"מ ריש קמא הובא הלשון ההוא בעצמו בשנוי מעט בשם תלמיד ה"ר פרץ. וכפי זה אפשר שתוס' תלמיד ה"ר פרץ נקרא בשם תוספות גורנים בפי קצת מחברים: (שג"ג ה' ושה"ג שלי במקומו).

ודע שבס' מהררי נמרים נמצאו באורי קצת סוגיות למהר"ש [מאיר. רד"א q, 667 №. בל"ר] מגורנים. ובמרדכי ב"ב סי' תתפ"ו נזכר ר' יהודה מגורנים שהיה בשנת ד"א תתק"ן. והר"א מטוך הנ"ל מזכיר את ה"ר דוד מדורנים. עיין יוחסין ד"ק דקסד"א. [אבל ביוחסין נזכר הוא לחוד מבלי שום יחס בינו והר"א מטוך ע"ש ד"א דקכד"ב]. ולא ידעתי אם יש להם איזה יחש עם תוס' אלו: (צונץ גא"ל דמ"ב).

כ) **תוספות גליון** או **גליון תוספות**. (עיין תוספות טוך).

כא) **תוספות** על מס' **חולין** שנכתבו ה"א ק"כ נמצאים בכ"י מינכען 236 № ולא נודע מי הם ואם שונים הם מתוס' שלנו שהם תוס' טוך. עיין שג"א ג' ושה"ג שלי במקומו. גם לרמש"ג ז"ל נמצאו תוס' על חולין כ"י ויש בם שנויים מהנדפס שבידינו. עי' תג"י ת' א'.

כב) **תוספות** ה"ר **חזקיה** נזכרו בהגהות מרדכי שבת ריש פ"ב (הליכות קדם דמ"ה).

כג) **תוספות חיצוניות**. מובאים בשי"מ לר"ב אשכנזי ב"מ ונזיר וז"ז. ונקראו כן לפי שאינם תוס' שלנו או תוס' טוך שהם קצור מתוס' שאנץ וגם לא נודעו מחבריהם: (ול"א ה"י ושה"ג שלי במקומו וצונץ שם דמ"ד).

כד) **תוספות טוך**. ה"ר אליעזר מטוך קיצר תוס' **שאנץ** ותוס' **הר"מ מאיבורא** (עי' תוס' איבורא לעיל) והוסיף עליהם חי' גדולים שהיו אחריהם וגם חידושי עצמו כתב בגליון ונקראו תוס' גליון או גליון תוספות וכן קורא להם ר"ב אשכנזי בשי"מ שלו, והם תוספות שלנו ברוב מסכתו' הגדולות בתלמוד (עי' שג"א ג' ושה"ג שלי במקומו). ונראה שעלו ובאו בם עוד גם חי' גדולי הדורות שאחריו. ואולי המסדרם האחרון היה **תלמיד הר"ש מקינון**. [אבל בש"ק כ' וז"ל: **ר"ש מקינון** שנקרא מהרש"ק כתב תוספות ע"י **תלמידי ר"א מטוך** ונקראו על שמו **תוספות טוך**, עכ"ל. ע"ש ד"א דמא"ב]. כי המדפיס ה"ר גרשום שונצינו כ' בשער ס' המכלול לרד"ק ד' קונשטנטינא רנ"ג ובשער ס' מלאכת המספר או ס' המספר לרא"ס ד' הנ"ל רנ"ד שאבי זקנו ה"ר משה משפירא (אשר חי ה"א רט"ו) היה דור חמישי לה"ר משה משפירא א' מבעלי תוס' טוך. וזה הר"ג שונצינו הביא תוספות טוך מעיר גיניברי ואשר ערי צרפת חדרי הורתם של התוספות והדפיסום ומהם לקחו

בויניציא והדפיסום · כי מקדם לא נראו תוס' טוך בעולם · (עיין שג"א ב' ושה"ג שלי במקומו וצונץ גא"ל דל"ט—מ') .

כה) **תוספות** ר"י ונזכר בשם ר"י הזקן . נזכרו בתשב"ץ סי' של"ו : (צונץ שם דמ"ד) ·

כו) **תוספות מהר"י כ"ץ** · קצור מתוספותיו על מס' ב"ק . הובאו בשי"מ לר"ב אשכנזי . ונראה שהיה בדור מהר"ם רוטנבורג ואולי הוא קרובו ר' יהודה הכהן: (שם דמ"ב)·

כז) **תוספות רי"ד** הם לה"ר ישעיה די טראני (הזקן או הראשון) והדפיסם ה"ר יהושע בעז לבית ברוך על מס' קדושין עם חי' הריטב"א סביב הגמרא . ודלא כשה"ד שכתב דקע"ט ע"ג דמס' קדושין עם תוס' רי"ד ורמב"ן וריטב"א ורשב"א ור"ן : (שג"ב י"ג ושה"ג שלי במקומו) . ועל מס' ר"ה חגיגה ותענית נדפסו בס' אהלי יצחק, עיין זה . ועל קצת מס' תענית גם בס' המכריע שלו ומשם בס' עיני העדה עיין זה . ועל מס' שבת בכ"י רח"ם [כ"כ צונץ שם דנ"ח ואנכי לא מצאתיו באוצרות חיים עד כה] . ותוספי הרי"ד לסדר נשים אשר בכ"י די רוסי 931 № נראה שהם פסקיו שמזכיר ה"ר חיד"א בשג"ב י' כ' (ושה"ג שלי ח"א בשמו) ע"ש . וה"ר יה"ש ראה פיטותיו כ"י על כמה מסכתות . עיין ציון תר"ב דקמ"ז : (צונץ שם דנ"ח) .

כח) **תוספות** רבינו יהודה על מס' ברכות . נזכרו בפוסקים ובחי' הרשב"א ובתשו' מהר"ם ד"פ סי' מ"ג ובהגמי"י סוף הל' חמץ ובכלבו דט"ו ריש סי' ל"ז . וה"ר חיד"א ראה בכ"י ומוכיח מתוכם שהם לר"י החסיד תלמיד ר"י הזקן . ובס' ארחות חיים דקיב"ב נזכרו תוספות סוכה לרבינו יהודה . ובשו"ת מהר"ס ד"ק סי' ר"ה מובא תוס' ה"ר יהודה לברכא ע"ש . גם בתוס' ע"ז די"ב א' מזכירים תוספות רבינו יהודה ע"ש : (שג"ב ט' ול"א ד' ול"ב א' ושה"ג שלי במקומו) . ובכלבו דפד"ד מזכיר תוס' רבינו יהודה בפ' הכונס בשם הר"ף ז"ל ע"ש .

כט) **תוספות** ה"ר יהודה מפאריש [ב"ר יצחק המכונה שיר ליאון חתנו של ה"ר אברהם ב"ר יהוסף] על מס' יבמות נזכרו בשו"ת מהרי"ק שרש קס"ת : (ול"א ד' ושה"ג שלי במקומו) ועל מס' ב"ב בשו"ת מהר"ס ד"פ סי' תתקנ"ז ע"ש · והנכון שהוא הנ"ל ותוספותיו נזכרו תדיר בתוספות שלנו כמו בתוס' חולין דמז"א ומרדכי ע"ז וז"ז . ועיין צונץ גא"ל דל"ה—ו' .

ל) **תוספות** ה"ר יהודה ב"ר נתן (הריב"ן) . חתנו של רש"י ואחי הראב"ן) נזכרו בהגהות מרדכי סנהדרין סי' תרל"ו : (צונץ שם דל"א) ·

ג"א פי' מס' פסחים ונזכר בסמ"ג לאוין ע"ט ע"ש . ופי' מס' מכות מדף יט"ב עד סופה נדפס בתלמוד שלנו לתשלום פירש"י חותנו החסר ע"ש.

לא) **תוספות** רבינו יהוסף או יוסף . נזכרו בס' הישר לר"ת סי' תרפ"ו (שג"ב ז' ול"א ד' ושה"ג שלי במקומו) ובהגמי"י הל' שופטים שו"ת סי' כ' ובתוס' שלנו פ"ר וז"ז . ואולי הוא ה"ר יוסף מאורליאנש הנז' בתוס' שבת דיב"א ודמא"א ודקז"ב וז"ז : (צונץ שם דל"ג) . [ובקונט' שם חדש שהוספתי על ספרי שה"ג לה"ר חיד"א האלכתי בו וכתבתי בזה"ל : **תוספות** ה"ר יוסף הוזכרו בס' הישר לר"ת סי' תקפ"ו . והם התוס' שפירש ה"ר יוסף לפני הרשב"ם כמ"ש הריצב"א בתשובתו אשר בהגמי"י תשובה דשייכי לס' שופטים סי' י"ז ע"ש . וכן מפורש בתשו' ר"ת לה"ר שמשון אשר רק תחלתה בס' הישר סי' תקצ"א וכולה בכ"ח ז' דל"ב סי' וא"ו וז"ל : שמא אין בידו תוס' הר"ר יוסף שפירש בהן אחי פי' אחר וכו' ובס' הישר דפה"ד כ' וז"ל : שוב בדקת ומצאת (נ"ל בדקתי ומצאתי) בתוס' שנתוספו לפני רבינו שמואל וכו' . וה"ר יוסף זה י"א שהוא ה"ר יוסף דאורליינש השואל ג"כ לר"ת בס' הישר דעה"א ור"ת השיב לו שם . ואולי הוא ה"ר יוסף ב"ר יצחק א' משני גדולי אורלייגש שהגישו תעצומות שני בעלי דינין לפני ר"ת . ויותר נראה שהוא ה"ר יוסף שין בנדיט שהי' מתלמידי הרשב"ם כמ"ש בשו"ת רש"ל סי' כ"ט ע"ש . ועיין זה בשה"ג ח"א ומ"ש שם] .

לב) **תוספות יומא** הוספות מרבותינו בעלי התוספות הצרפתים : כ"י רד"א F № 853, . וקרוב לשמוע שאינם תוס' יומא שלנו שהם מיסוד מהר"ם מרוטנבורג . עיין צונץ גא"ל דף מ' .

לג) **תוספות** ה"ר יחיאל ב"ר יוסף מפאריש . נזכרו בהגמי"י סוף הל' חמץ ובכלבו סוף סי' קי"ד : (שג"ב י' ול"ב ד' ושה"ג שלי במקומו) . ובהגהות הר"ף לסמ"ק (כ"י סי' מ"ו ונדפס דף כ' ע"א) ומרדכי חולין סי' תתקכ"ד ע"ש : (צונץ שם דל"ט) ·

לד) **תוספות** ה"ר יעקב ב"ר יצחק המכונה יעב"ץ . נזכרו בהגמי"י שו"ת דשייכי להל' קנין סי' ט"ז : (צונץ שם דל"א) .

לה) **תוספות** ה"ר יעקב ב"ר מאיר מרומרוג המכונה רבינו תם (ר"ת) . הם הנמצאים והנדפסים בס' הישר שלו . עיין זה : (צונץ שם דל"ב) .

לו) **תוספות** ה"ר יצחק ב"ר אברהם

הבחור (ריצב"א או ריב"א). הוא קיצר תוספות דר"ש משאנץ אחיו על מסכתא בכורות והם בכ"י רח"ם 839 .№ ע"ש וצונץ גא"ל דל"ד—ה'.

לז) תוספות ה"ר **יצחק** ב"ר **אשר הלוי** (ריב"א). נזכרו בתוס' סוטה די"ב וקידושין דכ"ב ותוס' ישנים יומא דטו"א וכס' תמים דעים סי' קנ"ח [וקל"ד] ור"ז ר"ח ור"ט. והוא בעל התוספות הראשון: (צונץ שם דל"ה).

לח) תוספות ה"ר **יצחק מדופירא**. הובאו בשו"ת מהר"ם הקצרות סי' קל"ד: (ול"א י"ט ע"ש ושה"ג שלי במקומו). ולדעת הרב צונץ (שם דל"ג) הוא ה"ר **יצחק** ב"ר **שמואל** בן אחות ר"ת והוא ר"י **הזקן** ע"ש. וכן מפורש בתוס' ע"ז לר' אלחנן בנו כ"י (עיין תוס' ה"ר אלחנן לעיל).

לט) תוספות ה"ר **יצחק** ב"ר **יעקב**. הובאו בס' הישר לר"ת תדיר כמו בדלג"ב סי' ש"ז ובדפט"ד סי' תר"ד מפורש ע"ש. וז"ז כמה זימני בר"ת כמו: בסוף סי' צ"ט (דיד"א) כתוב תיצב"י (ושם בתוך הסי': יצב"י) וכן בדפג"ב. תוס' יצב"י בסי' ר"י (דכב"א) וסי' רנ"ב דכז"א וכ'. ונראין דברי הרשד"ל שה"ר יצחק זה היה בנו של ר"ת, ועדותו זו מסוף שאלת ה"ר אליעזר לר"ת שמסיים וז"ל: ושלום רבותינו וביתם ושלום מורי רבי יצחק בן רבינו לנצח כנפש אליעזר בן שלמה ע"כ, עיין כ"ח ו' דל"ד—ה'. ובס' הישר חסר הסיום הזה ע"ש דעת"ד והנמשך לדעט"א.

מ) תוספות ה"ר **יצחק** ב"ר **מאיר** (ריב"ם). נזכרו בראבי"ה כ"י סי' תי"ז: (צונץ גא"ל דל"ב).

מא) תוספות ה"ר **יצחק** ב"ר **מרדכי מריגנשפורק** (ריב"ם). נזכרו בראבי"ה כ"י סי' ת"כ ובהל' שמחות למהר"ם ב"ב סי' ע"ג ובהגמי"י הל' אבלות דרצד"א: (שם דל"ג). ובשו"ת מהר"ח א"ז סי' קכ"א מזכיר מלשון אור זרוע תוס' ריב"ם מב"ב שפירש לפני ר"ת, ונראה כי זה הוא לפי שהי' מתלמידי ר"ת כנודע.

מב) תוספות ריב"ם. נזכרו במרדכי ב"ב פ"י [סי' תתע"ח]. ושם במ"ק הל' אבל [סי' אלף תק"כ] כ' וכן מצאתי בתוס' ריב"ם שפירש לפני ריב"א: (הליכות קדם דמ"ה). [ואולי הוא א' מהנ"ל ואין כאן חדש, וצ"ע].

מג) תוספות ה"ר **יצחק** ב"ר **ראובן**. נזכרו בהגה"ה לרש"י. עי' שי"מ כתובות דמג"א: (צונץ שם דמ"ב).

מד) תוספות ה"ר **יצחק** ב"ר **שמואל** בן אחות הרשב"ם ור"ת (ר"י הזקן). על מס' קדושין. ראה ה"ר חיד"א בכ"י והעיד רב א' בכתב ידו שהם תוס' ר"י עצמו כמ"ש בשל"א י"ב ושה"ג שלי במקומו. וכ"י זה נמצא באוצרות רח"ם 838 .№ ע"ש. והרב מהרי"ט צונץ מפקפק קצת בזה. עיין גא"ל דמ"ה ולא אבין דבריו כעת.

מה) תוספות ישנים. ארבעה הם הנקראים כן, והם: א) תוספות שאנץ בכלל. ב) תוספות הראשונים שלא נדפסו כמו תוס' ר"י **הזקן** על מס' קדושין הנז' לפני זה ותוס' ה"ר **אלחנן** בנו על מס' ע"ז אשר בכ"י שר"ל הנ"ל. ג) תוס' ישנים שנדפסו בברלין שנת תצ"ו (עי' סוגיות הש"ס) ואח"ז ברוב דפוסי התלמוד. ד) תוספות כ"י ישנים גם מתוס' שלנו הנדפסים כמו תוס' הולין בכ"י מינכען 236 .№ משנת ה"א ק"ך דלעיל סי' כ"א וע"ש. או הי' ש"ס שנעתקו מכ"י ישנים לבעלי תוספות כמו: חי' ביצה ויבמות ובאור איזה סוגיות בש"ס שנעתקו מכ"י ישן בשם הר"ב ממגנצא ונדפסו בבאזיל שנת ש"ס, 4° וכדומה: (צונץ שם דמ"ה—ו').

מו) תוספות ישנים למס' יומא שבידינו הם תוס' **שאנץ** כמו שנראה מס' תרומת הדשן סי' ל"ד. ודע כי בדפוס פפד"מ הם מוטעים ומשובשים, אבל בד"א פרופס הם מתוקנים וכן בס' שיח יצחק [עיין זה]: (שג"ב ה' ול"א ע"ז ושה"ג שלי במקומו). אבל בתוס' ישנים ד' ברלין הנ"ל נראה לעין שהם **להר"ם מקוצי** וכמ"ש גם הרב מהרי"ט צונץ (גא"ל דל"ז ודמ"ה) ע"ש. ואולי נתקצרו תוס' שאנץ על ידו.

מז) תוספות ישנים על מס' ב"ק ב"מ ויבמות: כ"י רד"א q 808, .№. ומסתמא הם א' מכלל ארבעה הנ"ל.

מח) תוספות ה"ר **ישראל**. נזכרו במרדכי פ"ב דע"ז [סי' ארמ"ד בהגה"ה]: (ול"א ג' ושה"ג שלי במקומו) וז"ז. ולפי הנראה חיבר תוספותיו על האלפסי ולא על הגמרא. עיין בקונטרס דברים עתיקים ב' דף יו"ד.

מט) תוספות ה"ר **לוי** נזכרו במרדכי ב"מ סוף פ"ד [סי' ת']. אבל יש לפקפק קצת בשמו: (צונץ שם דף מ"ס).

נ) תוספות ה"ר **מאיר** ב"ר **ברוך מרוטנבורג**. (עיין תוס' על מס' אהלות וכו' לעיל).

נא) תוספות ה"ר **מאיר** ב"ר **שמואל** חתנו של רש"י. הזכירם ר"ת בנו בס' הישר סי' רנ"ב: (שג"ב ו' ושה"ג שלי במקומו וצונץ גא"ל דל"א).

נב) תוספות ה"ר **משה** ב"ר **חסדאי**

(ר"מ תק"ו) . נזכרו בשו"ת מהרי"ו ברונא סי' ר"י ורע"א : (כרמולי בעק"ד תרי"א דתשפ"ב וכו') .

נג) **תוספות** ה"ר משה ב"ר י"ט מאיבורא . (עיין הוספות איבורא לעיל) .

נד) **תוספות** ה"ר משה ב"ר מאיר מפיררה . נזכרו בהגמי"י הל' חמץ ומצה פ"ח והל' תפלה פי"א והל' י"ט פ"ג ופ"ד : (צונץ שם דכ"ז) . [אבל בהל' חו"מ שם כתוב וז"ל : וכן מצאתי בתוס' דברכות של ה"ר יהודה כתיבת ידו של ה"ר משה מפירארה ב"ר מאיר וכו'] .

נה) **תוספות** ספרדיות . נזכרו באגור סי' שכ"ז : (ול"א י"ט ושה"ג שלי במקומו, ע"ש) . ובמהרי"ק שרש ע"ב : (צונץ גא"ל דכ"ז) וע"ש .

נו) **תוספות** ה"ר עזריאל שכתב לפני רבו רבינו פרץ . כ"כ בהגהת מרדכי ב"ק פ"ו [סי' פ"א] והוא בעל הגהות מרדכי : (הליכות קדם דמ"ה) . [אבל שם לא נזכר שמו בפירוש וגם מ"ש שהוא בעל הגהות מרדכי אמנם נראה כן מכמה מקומות בהג"מ ואולם בכל זה אינו מוכרח ובכ"ז מוכח כן בכמה מקומות . ועי' מרדכי ב"מ פ"ו סי' תנ"א—ג' . ועיין הגהות מרדכי בשה"ג שלי ח"ב ושג"א ו' ושג"ב י"ב] .

נז) **תוספות** ה"ר פרץ ב"ר אליהו מקורביל (הר"פ) . בשי"מ לר"ב אשכנזי מביא מדבריהם וה"ר חיד"א ראם בכ"י על כמה מסכתות ועיין בהקדמת צדה לדרך : (שג"ב י"ב ושה"ג שלי במקומו) . ומהרי"ט צונץ כ' וז"ל : על מסכתא ברכות נזכרו בפסקי ריקאנטי סי' קע"ט . על פ' ערבי פסחים נדפסו עם תוספות תלמידיו במרדכי . על מס' גיטין נזכרו במהרי"ק שרש נ"ח ושי"מ כתובות דג"א . על מס' ב"מ נמצאו בכ"י רר"א № 847, F (ועי' חידושי סי' 441.) על מס' מ"ק נזכרו בתוס' מ"ק דז"א ודיג"ב . על ב"ק במרדכי ב"ק סוף פ"ד [סי' ס"ג] . על סנהדרין בשי"מ כתובות דלז"ב : (צונץ שם דמ"א) . (ועיין תוס' תלמידי ר"פ להלן) .

נח) **תוספות** צרפת או צרפתיות נזכרים בחי' הרא"ד על מס' תמיד : (שג"ב י"א ול"א ד' ע"ש ושה"ג שלי במקומו) . ונראה שקרא כן לתוס' שלנו : (צונץ שם דכ"ז) . [ולא נהירא . כי הרא"ד היה קשיש טובא מהר"ש משאנץ וגם נפטר קרוב לארבעים שנה לפניו כנודע . ויותר נראה שקרא כן לתוס' הראשונים שקדמו לפני הר"ש משאנץ כמו תוס' הריב"א הלוי ור"ת ור"י ור' אלחנן בנו וזולתם שהיו בימיו ולפניו ולא לתוס' הר"ש משאנץ שהאריך ימים אחריו כנ"ל] .

נט) **תוספות** שאנץ . הם תוס' ה"ר שמשון ב"ר אברהם משאנץ תלמיד ר"י בעל התוספות . ואחריו בא הר"א מטוך וקיצרם , כמ"ש לעיל (עי' תוס' טוך) . ותוס' מס' שבת ומנחות בש"ס שלנו תוס' שאנץ הם . ועל מס' (...) ראה ה"ר חיד"א בכ"י (ברכי יוסף ח"א דיא"ד) . ועל מס' סוטה ושבועות נמצאו בכ"י רח"ם [9—838 №] : (צונץ שם דל"ה) .

ס) **תוספות** שיטה . כ"כ מהרי"ק שרש נ"א . ונראה שהתוס' אשר לא ידע מחברם קורא להם תוס' שיטה ע"ד שקורא מהר"ב אשכנזי לתוס' אחרות שאינם לשאנץ וטוך תוספות חיצוניות, עיין זה לעיל. ואולם בהגהת סמ"ק עשין קנ"א כתוב וכמדומה שראיתי בתוס' שיטה רבינו יחיאל ע"ש , וזה נגד הנ"ל . ואפשר כי לתוס' שאנץ קורא שהם תוספות , ולתוספות אחרות יש מי שקורא תוספות שיטה אף שידע מחברם : (כ"ל א' ושה"ג שלי במקומו) . ולפ"ד צונץ נקראו כן לפעמים תוס' רבינו פרץ ורבינו יחיאל מפריש כנ"ל . ונזכרו במקובצות לבתרא ונזיר וז"ז ובהגהות לש"ד סי' כ"ז ובאו"ה לרבינו יונה שער ל"ו ובמהרי"ק שרש קס"א סי' כ"ב ובשו"ת בנימן זאב דר"ב ע"א . עיין צונץ גא"ל דמ"ד .

סא) **תוספות** שלנו . (עיין תוספות התלמוד להלן) .

סב) **תוספות** ה"ר שמואל ב"ר י"ט מאיבורא . לדעת הר"ח מיכל ז"ל תוס' שלנו על מס' סוטה לו הם : (צונץ שם דל"ח) .

סג) **תוספות** ה"ר שמואל שיר מוליער מפלייזא (הר"ש מפלייזא) . על מס' ע"ז שנתקבצו ע"י תלמידי מהר"פ נדפסו בש"ס שלנו . (צונץ שם דף ל"ז . ועיין תוספות התלמוד להלן) .

סד) **תוספות** ה"ר שמואל בן נטרונאי חתן הראב"ן (רשב"ט) . על מס' ע"ז עיין כ"ח ז' דף כ' : (צונץ שם דל"ג) . [אבל בקוה"ד דיד"א כתוב דרשב"ט חתן הראב"ן הוא ה"ר שמשון ב"ר טוביה וכ"כ בכ"ח ז' שם] .

סה) **תוספות** ה"ר שמחה ב"ר שמואל משפירא. על מס' הוריות נזכרו בשו"ת מהר"ם הקצרות סי' קנ"ד ע"ב : (צונץ שם דל"ו—ז') .

סו) **תוספות** ה"ר שמשון. נזכרו במרדכי ב"מ פ"ב [סי' של"ד] ופ"ו [ריש סי' תפ"ה] ואינם תוספות שאנץ לפ"ד הרשד"ל בס' הליכות קדם דמ"ה ע"ש . ואולי הם תוספות רשב"ט חתן הראב"ן הנ"ל . ואחר העיון בדברי הרשד"ל שם נ"ל שהביא ראי' לסתור דבריו . וכל הבא ואומר שהם תוס' שאנץ לא משתבש ודו"ק .

סז) **תוספות** התלמוד . הם התוספות הנדפסות בתלמוד בבלי שבידינו על נ"ח

מסכתות ונקראות ג"כ תוס' הנדפסות או תוס' שלנו. רובם הם תוספות טוך כמ"ש לעיל (עיין תוס' טוך). ויש מהם תוספות שאנץ כמו תוס' שבת ועירובין ומנחות. תוס' ע"ז הם מיסוד הר"ש מפלייזא. תוס' סוטה הם להר"ש מאיבורא ותוס' ברכות הם מיסוד אחיו הר"מ מאיבורא (עיין תוס' איבורא לעיל). תוס' זבחים הם מיסוד רבינו ברוך (ועיין ג"כ תוס' תמיד להלן). תוס' יומא הם למהר"ם מרוטנבורק תוספות ביצה נדרים נזיר סנהדרין מכות ומעילה הם לתלמידי רבינו פרץ. תוס' מ"ק הם לנכד רבינו יצחק. תוס' תענית הם מזמן מאוחר מבעלי התוספות ובעל תוס' חגיגה חיבר תוס' גם על מס' אחרות: (צונץ גא"ל דמ"ו) וע"ש וצ"ע בדבריו עוד. [ותוספות בכורות נראה שהם למהר"ם רוטונבורק או לא' מתלמידיו המאסף קובץ תשובותיו הארוכות. ע"ש סי' י"ח וע"ש ג"כ סי' תר"א ודו"ק].

סח) **תוספות** תלמידי רבינו יצחק ב"ר אשר. כ"כ הרב שבלי הלקט ח"א כ"י שבלת רכ"ה: (ול"א י' ושה"ג שלי במקומו). [ובשה"ל הנדפס סי' ע' כתוב: תוס' מועד קטן לתלמידי ריב"א ז"ל]. ונזכרו ג"כ בס' היסר לר"ת סי' רפ"ב: (צונץ גא"ל דל"א). [ור"ת שם שדא בהו נרגא שכ' וז"ל: ומה שמתרץ הרב ר' יב"א הוא לא תירץ והוא לא עשה אותם תוספות. המעתיקים קראום על שמו ולא תסמכו כי רובם שגגות ובדקתי ומצאתי עכ"ל].

סט) **תוספות תלמידי** הר"ר **ישראל**. רבים מדבריהם הובאו בקצור בשי"מ ב"ק לר"ב אשכנזי: (צונץ שם דף מ').

ע) **תוספות** תלמידי רבינו **פרץ**. על מס' ב"ק ראה ה"ר חיד"א ז"ל קובץ גדול כ"י כמ"ש בול"א ה' ושה"ג שלי במקומו. ונראה שהוא הנדפס בשם תוס' רבינו פרץ על מס' ב"ק, ליוורנו, תקע"ט, 2°.

עא) **תוספות תלמידי הרשב"ם** שחיברו בפני רבם. נזכרו בס' הישר לר"ת דפה"ד וז"ל: שוב בדקתי ומצאתי בתוס' שנתוספו לפני רבינו שמואל וכו'. ועיין ג"כ תוס' כתובות סוף ד"ע ע"א: (צונץ שם דל"ב ושם הערה b). [ונראה שהם תוס' ה"ר יהוסף או ה"ר יוסף דלעיל, עיין זה ומ"ש שם].

עב) **תוספות תמיד** יסוד רבינו ברוך. כ"כ בתוס' יומא שלפנינו דע"ז סוף ע"ב: (שג"ב י"א ושה"ג שלי במקומו). (ועיין פי' על מס' תמיד).

עג) **תוספות לתעניות** מובא בס פי'

הגאונים כמעט בכל ענין. ראה ה"ר חיד"א ז"ל בכ"י כמ"ש בול"א ג' ט' ושה"ג שלי ח"א אות ג' סי' 5.

176. **תוספות אהרן**. ה"ר אהרן אבד"ק קראטינגע ואח"ז בפינכק. יסוב על קושיות התוס' בש"ס סדר זרעים ומועד וקצת מס' נדה וקצת חילוקים ודרושים ע"ד הקבלה: חמ"ר (ק"ב), תרי"ח, 2°.

177. **תוספות בכורים**. ה"ר מנחם נחום ב"ר יהודה ליב מטשאוום. פי' על תוספתא מועד: שקלאוו, תקס"ט, 2°. וחיבר ג"כ ע"ס נשים נזיקין וקדשים כמבואר בשער, ע"ש.

178. **תוספת בכורים**. (עיין ס' גיטין סי' 82 והערות).

179. **תוספות** על מס' הוריות שלא נדפסו עד עתה מלוקטים ע"י ה"ר **אליהו** ב"ר **אברהם הלוי איטינגען**: דיהרנפורט, חש"ד (רד"א תקמ"ב. וק"ד F 424, №: חמו"ד), 2°.

180. **תוספות חדשים**. (עיין מגלת תענית, משניות).

181. **תוספות חיים**. ה"ר חיים יוסף ב"ר יהושע יצחק. חדושים כסדר התורה. ב"ח: טשערנאוויץ, 1861—2, 4°.

182. **תוספות יום טוב**. ה"ר שלמה קלוגר מבראדי. חי' על הל' יו"ט, כ"י: (סי"ג).

183. **תוספות יום טוב**. (עיין משניות).

184. **תוספות יום כפורים**. (עיין שמות בארץ).

185. **תוספות מהרי"ק**. (עי' תלמוד ירושלמי).

186. **תוספות הר"ם**: ה"ר מנחם נחום בה"ר יעקב א"ש פייוויש. (עיין זכרון מנחם).

187. **תוספות מאורי הגולה**. (עיין תנא דבי אליהו).

188. **תוספות מהר"ם**. (עיין קטרת המזבח).

189. **תוספות מרובה**. לקוטי דינים בקצור מש"ע י"ד: (סי"ב).

190. **תוספות העזרה**. (עיין ספרא).

191. **תוספות ר' עקיבא**. (עיין משניות).

192. **תוספות** על קצת מס' שלא נמצא להם תוס' בש"ס שלנו: (עיין באר שבע).

193. **תוספות ראשון לציון**. ה"ר ישעיה ברלין. הגהות ותקונים ותוספות מ"מ על הש"ס: ווין, תקע"ה, 4°. (עיין שאלת שלום. תורה. תלמוד).

194. **תוספות** על **התורה**. הם באורים

וחידושים על פסוקי התורה ופירש"י כתוס' על התלמוד מרבותינו הקדמונים בעלי התוס' וזולתם כסדר התורה. וגם אלה נמצאו בפנים שונים כמו שרבו מיני התוספות על התלמוד. וכבר ראה ה"ר חיד"א שנים מהם בכ"י שונים זה מזה ושניהם שונים מהנדפסים בס' דעת זקנים. עיין שג"כ ד' ט' ושה"ג שלי ח"ב אות ד' דעת זקנים. ובכ"י ווין № 32 נמצא תוס' עה"ת לתלמיד הר"ב בר"ש ממגנצא בע"ם החכמה, ע"ש.

195. **תוספי סמ"ג** להה"ר אליה מזרחי. נימוקים וביאורים על הסמ"ג: קונשטנטינא, רפ"ו, 4°.

196. **תוספי הרא"ש** או תוספי התוספות. הם כמו תוספות ממש שחיבר הרא"ש ז"ל על כל הש"ס ונודע לנו מהם על כמה וכמה מסכתות בכ"י וגם בדפוס כמו: על מס' יבמות וכתובות: ליוורנו, תקל"ו, 2°. על מס' נדרים ונזיר, כ"י משנת הקכ"ד בטולידה שבא זה מקרוב הכס טישנדורף מעיר קירלא ונמכר לאוצר ספרי הקיר"ה ברוסיא. על מס' סנהדרין כ"י באוקספורד הנקנה זה מחדש מיד הר"א אשכנזי: (המזכיר א' די"ט). על מס' שבועות ומגילה, (עיין שם עולם). על מס' סוטה (עיין מראה האופנים). על מס' קדושין (עי' מעשה רקם). על מס' הוריות ותמיד, (עיין פי' הרא"ש והראב"ד וכו', ועיין לשון חכמים). על מס' ב"מ נמצאים בכ"י רד"א F № 854—5. ועל קצת מס' ראה ה"ר חיד"א בכ"י מלבד כל סדר קדשים שמביא מהר"ב אשכנזי בליקוטיו הדיל. ובתשובות הרא"ש כלל נ"א סי' ב' מבואר בפירוש שעשה תוספות על הש"ס ע"ש. ודלא כבעל פרי מגדים בהקדמתו לי"ד שסובר כי תוספי הרא"ש הם פסקיו היינו קצור פסקי הרא"ש [ואחריו נמשך פירסט (ת"א דכ"ת) וכ' שנדפסו בקצת דפוסי הפסי"ן ע"ש] ונראה שתוספי הרא"ש בנויים על תוספות שאנן כמו פי' סדר זרעים להרא"ש שהוא בנוי על פי' הר"ש משאנץ. וכ"כ ה"ר מנחם אבן זרח בהקדמת ס' צדה לדרך כשמזכיר הרא"ש ופסקיו ע"ש: (שג"ב י"ד ול"א י"ז ושה"ג שלי במקומו).

197. **תוספי תוספות**. (עיין תוספי הרא"ש).

198. **תוספת בכורי קציר**. (עיין ראשית בכורי קציר).

199. **תוספת בכורים**. (עיין בכורי יעקב).

200. **תוספת הבכורים**. (עיין חסדי דוד. פרי הארכה).

201. **תוספת ברכה**. (עיין מקור הברכה).

202. **תוספת הדיינין**. (עיין חסדי דוד).

203. **תוספת כתובה**. (עיין חסדי דוד).

204. **תוספת מרובה**. ה"ר אברהם היכיני. ביאור על התוספתא: (שג"א א' כ"ד ושה"ג שלי ח"א בשמו).

205. **תוספת מרובה**. (עיין חסדי דוד).

206. **תוספת קדושה**. (עיין שם).

207. **תוספת דרבנן**. (עיין מענה לשון).

208. **תוספת שבת**. ה"ר רפאל מייזליש נכד הב"ח וחלקת מחוקק. חידושי דינים וביאור על ש"ע הל' שבת ועירובין בדברי האחרונים להלכה: פפד"א, תקכ"ז, 2°. עוד עם תוס' מהדורא בתרא ונוסף בו עוד ס' פלאים באורים ולקוטים מקדמונים והגהות בדברי האחרונים על ד' ש"ע: זאלקווא, תקס"ו, 2°.

209. **תוספת שבת**. (עיין הסדי דוד).

210. **תוספת שירים**. (עיין מכתמים ושירים שונים).

211. **תוספתא**. חיברה ר' חייא ור' אושיעא רבה. ואחרי שסתם תוספתא ר' נחמיה נראה לה"ר חיד"א שכוללת ברייתות דר' חייא ור' אושיעא ותוספתות דר' נחמי' ויש לו ראיות ע"ז. עיין ול"ב ע"ז ושה"ג שלי במקומו. כוללת ברייתות כסדר המשנה קצתן לבאור דברי המשנה וקצתן להוסיף על המשנה ועלו ובאו בה ג"כ אגדות רבות. ונדפסו בסוף ספרי האלפסי (עיין אלפסי). וגם ז"ז עם פירושים שונים כמו: על סדר זרעים עם הגהות הגר"א מווילנא ועם פי' ה"ר יונה ב"ר גרשון: ווילנא, תקנ"ט, 4°. [ומ"כ להמפרש עוד בכ"י ביד נכדי המחבר בווילנא]. ע"ס זמ"ן וקדשים עם חי' תנא תוספאה, (עיין תנא תוספא). ע"ס זמ"ן ונזיקין עם פי' ה"ר דוד פרדו. (עיין חסדי דוד). ע"ס טהרות עם הגהות ופי' הגר"א הנ"ל: (עיין טהרת הקדש).

ויש עוד תוספתות מאוחרות מזמן סדור התלמוד עי' רא"ש חולין פ"ב: צונץ גא"פ דכ"א.

212. **תוספתא**. (עיין זהר).

213. **תועליות ההגיון**. (עיין יחוד אלהות).

214. **תועליות הרלב"ג**. כל דרכי מוסר ומדות וכל התועליות היוצאות מכל פרשיות התורה להנהגת האדם כפי שסידרם הרלב"ג בפירושו עה"ת ומשם לוקחו ונדפסו לבדם: ריווא די טרינטו, ש"י, 4°. עוד הנ"ל ונוספו עליהם כל התועליות היוצאות מספרי נביאים ראשונים כפי שנמצאים בפירושו על נ"ר ועם הקדמה מר' יעקב מרקריאה הרופא: שם,

ש"כ, 4°. עוד כל הנ"ל בל"א ע"י ה"ר יקותיאל ב"ר יצחק בליץ ונדפס בסוף התנ"ך בל"א שלו: (עיין תורה, תנ"ך להלן).

215. **תועלת האברים**. ס' קדמון בעניני הטבע. הובא בפי' מקור חיים על פי' הראב"ע עה"ת דברים ל"ב ו' ע"ש.

216. **תועלת לאברים** במאמרים שקולים. ה"ר שם טוב ב"ר יוסף אבן פאלקירא. מזכירו בריש ס' המבקש לו י"ב.

217. **תועפות ראם**. ה"ר אהרן משה אבד"ק יאס. שו"ת על כל ד' ש"ע ובתוכם איזה שו"ת לבנו ה"ר שמואל שמעלקא ולנכדו ה"ר שלום טויבעש: זאלקווא, 1855, 2°.

218. **תועפות ראם**. ה"ר אליקים ב"ר יצחק גאטינייו. פי' על המזרחי עה"ת: אזמיר, תקכ"ז, 2°.

219. **תועפות ראם**. ה"ר יצחק בה"ר דוד פארדו. פי' על שאלתות דרב אחא עם הפניה ומפתחות השאלתות וגם מפתחות פירושו בסופו: שאלוניקי, תקע"ז (וצעדנער: תקע"א), 2°.

220. **תועפות ראם**. ה"ר מרדכי ברוך קאראבלייו. פי' על רש"י ורא"ם עה"ת ובסופו לוח השמטות והוספות ולוח הטעיות ועמו ס' חיי יצחק, וזכרונות יצחק על המזרחי וחי' ש"ס ולקוטים וד' דרושים לבנו ה"ר יצחק: ליוורנו, תקכ"א, 2°.

221. **תועפות ראם**. ה"ר משה ב"ר שמעיה אלקאים. על דברי הרא"ס: ליוורנו, תקפ"ה, 4°.

222. **תועפות ראם**. תוספות על הסמ"ג הל' סופר ויומא עשין ולאוין סוכה ולולב וחנוכה ומגילה ופסחים מדפוס קושט' שנת בעער"ה עם הגהות כ"י. קכ"ז דפין: (לשון רמי"ג ולא ידעתי אם הוא ס' בפ"ע או הורס מסמ"ג ד' קושט' הנ"ל וקרא לו מאן דהו כן).

223. **תופש כנור ועוגב**. ה"ר מאיר הלוי לעטערים. שירים מס' דברי שיר, אילת השחר ועוד נוספות. וויען, 1860, 8°.

224. **תוצאות ארץ ישראל**. ספור מסע איש קדוש מאשכנז בכל הארצות וכל המקומות עד בואו לא"י [ובסופו מכתב ה"ר מרדכי ב"ר ישעיה מרוינמטיץ הנכתב ניל ד' ט"ו שבט שנת שוב"ן בירושלים]: ד"א, ת"ט, 8°: (ש"י). עוד כנ"ל בל"א: שם, ת"ט, 4°. [ובה"ד שכ"ה גם: תנ"ז, ע"ש].

225. **תוצאות חיים**. ה"ר אברהם מונסון האחרון. ליישב קושיות ס' עץ החיים למהר"ח אבואלעפיא, כ"י.
וע"ד זה חיבר ס' מוצאי יום טוב ליישב קושיות הרב תוי"ט; ג"ה ס' עץ הדעת על ש"ע י"ד וספר אשל אברהם שו"ת, וה"ר חיד"א ראם בכ"י. עיין ול"א ל"א ושה"ג שלי במקומו.

226. **תוצאות חיים**. ה"ר אליהו די ויראש. קצור מספרו ראשית חכמה שקצרו בעצמו עם תוס' קצת כוונות התפלות: פראג, חש"ד. קראקא, חש"ד, 8°. דיהרנפורט, תג"ן, 16°. זאלקווא, תקס"ז. חמ"ד (רוסיא), תקע"ז, 8°. עוד ובסופו לקוטי שושן עניני מוסר ותשובה מספר השל"ה: ד"א, ת"י, 8°.

227. **תוצאות חיים**. ה"ר חיים ב"ר אהרן טויבער. חי' על ש"ע י"ד הל' שחיטות וטרפות עד סי' ע"ד עם פי' והערות וקצור מכל סימן: פרעסבורג, תקצ"ד, 4°.

228. **תוצאות חיים**. ה"ר חיים ב"ר בנימן בוכנר. קצור ס' פרקי שירה לר"א בחור עם ח' בניני הפעלים בקצור ופי' בל"א: המבורג, ע"ת, 8°.

229. **תוצאות חיים**. ה"ר יוסף ב"ר אברהם כוכבי. רפואות לכמה מיני חולאים: ד"ו, ער"ת, 8°.

230. **תוצאות חיים** ה"ר לוי קוזין. עניני מוסר ותשובה: שאלוניקי...

231. **תוצאות חיים**. ה"ר שמואל בן מהרח"ו. פי' עה"ת, כ"י: (ול"א ל"ב ושה"ג שלי במקומו).

232. **תוצאות חיים**. (עיין אור חדש, שתי ידות, תורה).

233. **תוקף יין**. ה"ר נתן נטע אונגרשבראד. עניני פורים ע"פ סוד: כ"י רד"א q 1069 №.

234. **תוקף התלמוד**. ה"ר יצחק צבי מרגאריטן. נגד ס' תשובות באנשי און לר"פ היילפרין, ובסופו דרושים ומספד: אפען, חש"ד (1849), 8°.

235. **תור המעלה**. ה"ר יוסף שלמה רופא מקנדיא. הל' ת"ת והנהגותם במוסר וד"א. עיין הקדמת ה"ר שמואל מין אשכנזי לס' נובלות חכמה.

236. **תור המעלה**. ה"ר יעקב לוי... (עיין אגודת אזוב) ולי נ"ע.

237. **תורגמן**. ה"ר ידידיה מרימנו. פתרון כל מלה קשה בתנ"ך לל' איטלקי: כ"י יה"ש.

תורה, נביאים, כתובים
(תנ"ך).

238. **ספר תורה** או **תורת משה** הוא יסוד ספרי הקדש אשר לנו. גלוו עמו שאר ספרי הקדש והם ספרי נביאים וכתובים ונקראים בשם הכולל **כתבי קדש**, **מקראי קדש**, **ספרי קדש** גם **עשרים וארבע ספרי הקדש** לפי שנמצא בהם כ"ד ספרים וגם בר"ת בקצרה **תנ"ך**. ופרטן ומחלקותם לפי סדר רוב ספרי תנ"ך הנמצאים אצלנו בדפוס הם:

א) **תורה** או **תורת משה**. זאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל נחלקת לחמשה חלקים או ספרים או חומשים ונקראים בכולל **חמשה חומשי תורה** ובפי ההמון **חומש חומשים** בסתם. וכל חלק וחלק נקרא בפרט ע"ש ראשיתו והתחלתו והם: א) **בראשית**. ב) **שמות**. ג) **ויקרא**. ד) **במדבר**. ה) **דברים**. אבל לקצת חכמי ישראל וספריהם וכן לכל חכמי העמים ובספריהם נקראים לפי ענינם: לס' בראשית יקראו ס' **הבריאה** ובלע"ז Genesis, לס' שמות יקראו ס' **היציאה** ובלע"ז Exodus, לס' ויקרא יקראו **תורת כהנים** ובלע"ז Leviticus, לס' במדבר **חומש הפקודים** ובלע"ז Numeri, ולס' דברים יקראו **משנה תורה** ובלע"ז Deuteronomium.

ב) **נביאים**. ספרי נביאים נחלקו לראשונים ואחרונים: א) נביאים ראשונים כוללים ד' ספרים והם: א) **יהושע**. ב) **שופטים**. ג) **שמואל** א' וב'. ד) **מלכים** א' וב'. ב) נביאים אחרונים כוללים ג"כ ד' ספרים והם: א) **ישעיה**. ב) **ירמיה**. ג) **יחזקאל**. ד) **תרי עשר**. וזה האחרון נקרא כן לפי שיש בו י"ב ספרים קצרים לנביאים שונים שחוברו לספר אחד לבלתי יאבדו והם: I) **הושע**. II) **יואל**. III) **עמוס**. IV) **עובדיה**. V) **יונה**. VI) **מיכה**. VII) **נחום**. VIII) **חבקוק**. IX) **צפניה**. X) **חגי**. XI) **זכריה**. XII) **מלאכי**.

ג) **כתובים**. ספרי כתובים כוללים י"א ספרים והם: א) **תהלים**. ב) **משלי**. ג) **איוב**. ד. ה. ו. ז. ח) חמש מגלות והם: I) **שיר השירים**. II) **רות**. III) **איכה**. IV) **קהלת**. V) **אסתר**. ט) **דניאל**. י) **עזרא** א' וב' או **עזרא ונחמיה**. יא) **דברי הימים** א' וב'.

אלה הם עשרים וארבע ספרי הקדש הנקראים לנו תורה שבכתב. ויש עוד חלוקי דעות בסדרן וגם בקצת כותביהן אשר לא זה המקום לדבר בם.

וידעת הקורא כי בהעתקת ספרי קדש אלו לכל לשונות העמים נמצאים בסוף כתובים עוד כמה ספרים שלא נמצאו בידינו ואינם מקובלים לנו אף כי גם בתלמוד שלנו הובאו מהם פסוקים לאגדה ולדרשה וגם להלכה (עיין הקדמת מהרי"ל בן זאב להעתקתו ס' בן סירא). אפס כי גם בעיני העמים נגרע ערכם מאשר ספרי הקדש ולכן יקראו להם בשם **אפוקריפא** שפירושו ספרים נסתרים ונגנזים. ואומרים שמצאו אותם קצתם בלשון כשדי וקצתם בל' ארמי וערבי או יוני. ואלה הם ע"פ הסדר שנעתקו ללה"ק ע"י ה"ר **יצחק זעקיל פרענקיל בהמבורג** ונדפסו בשם הכולל **כתובים אהרונים**, עיין זה. א) חשמונאים א' וב'. ב) ס' ברוך. ג) חכמת שלמה. ד) הבעל בבבל או בל. ה) התנין בבבל. ו) שושנה. ז) יהודית. ח) חכמת יהושע בן סירא. ט) טוביה. י) חלום מרדכי וספרי אחשורוש. יא) תפלת מנשה מלך יהודה. יב) תפלת עזריה בתוך הכבשן ושיר שלשת האנשים בתוך הכבשן. (ועיין ג"כ ס' המעשים באות מ').

עוד זאת ידע הקורא כי לא אחד היה הרי"ז פרענקיל הנ"ל שהעתיק את הספרים הנ"ל ללה"ק, כי גם לפניו ואחריו נמצאו העתקות מהם גם בלה"ק גם בל"א וקצתם גם עם פי' והערות כמו: א) רוב הספרים הנ"ל בל"א ע"י ה"ר **חיים בר נתן**. (עיין ס' המעשים). ב) ס' יהודית ויהודה מכבי וטוביה בל"א: פפד"מ, תע"ה או ת"ע 8°. (עי' רד"א 0, 861. № ושם בל"ר). ג) ספרי החשמונאים ע"י מהרי"ל בן-זאב ולא נדפסו, עי' הקדמתו לס' יהודית. ד) ס' ברוך ושאר ספרים הקצרים עם ת"א ובאור ע"י ה"ר **שלמה זלמן פלעסנער**. (עיין נוזלים מן לבנון). ה) עוד ס' ברוך ותפלת מנשה ותפלת עזריה בכבשן וזמירות חנני' מישאל ועזרי' נעתק ללה"ק ומתורגם לל"א המוני ע"י ה"ר **יצחק בר דוד זיבענבערגער**: ווארשא, תר"א, 8°. [ולפני זה הדפיס ס' טובי' הנ"ל בשם **חיי טוביה**]. ו) ס' חכמת שלמה נעתק ומבואר בארוכה ע"י ה"ר **נפתלי הירץ וויזל**. (עיין חכמת שלמה). ז) ס' יהודית עם ת"א ובאור ע"י **מהרי"ל בן-זאב**: ווין, תקנ"ט, שם, 1819, 8°. עוד הנ"ל עם באור ול"א ומבוא ע"י ה"ר יצחק בר"ד זיבענבערגער הנ"ל: ווארשא, ת"ר, 8°. ח) חכמת יהושע בן סירא או ס' בן סירא הנ"ל נעתק ע"י ה"ר **משה וויטמונד** ונקרא **ארחות יושר**: ד"א, הכ"א, 8°. עוד

בהשמטת ההקדמה ושם המעתיק ונקרא בשם (יהושע בן יהוצדק!): אופיבאך, תכ"א, 8°. ונעתק מל' האלאנד ע"י ה"ר יוסף פאן מארשן ונדפס בשם יהושע בן סירק: ד"א בע"ת, 8°. עוד כנ"ל ע"י ה"ר יהושע ב"מ שמואל העזיל: ווין, תקנ"ג, ווילנא, תקע"ז. ווארשא, הר"ב, 8°. עוד כנ"ל עם ת"א ובאור ע"י מהרי"ל בן זאב הנ"ל ועם גוף הספר בל' ארמית על צדו: ברעסלויא, תקנ"ח. ווין, תקס"ד (ובהקדמת ס' אוה"ש כ': תקס"ז. ונראה ט"ס לפי שם' אוה"ש נדפס ראשונה תקס"ו—ז' ע"ש). שם, 1814. שם, 1828, 8°. עוד עם ת"א לבד ועם ת"א לשש פרשיות האחרונות החסרים בהנ"ל ובסופו העתקת רנה"ו לפרשה כ"ד: ווין, תקע"ח, 8°. ט) ס' טוביה או מעשה טוביה נעתק מקדם ללה"ק מגומגם ע"י סיבאשט. מינשטער ועם ל' רומי: איזנא, חש"ד. באזיל, ש"ב, 4°. ד"ו, ש"ז. שם, שס"ה, 8°. עוד כנ"ל בל"א: פראג, תס"ג. וואנזבעק, תפ"ח, 8°. (ועיין ס' המעשים) ועיין לעיל. עוד כנ"ל בלה"ק לח ועם ת"א ע"י ה"ר וואלף מאיר (עיין לשון למודים). ועי' עוד כאו"א בפנים ספרנו זה במקומו.

מכל האמור עד כה ידענו כי לא הסרנו מכל ספרי אפוקריפא הנ"ל בלה"ק ול"א כ"א שני ספרי עזרא הנוספים אלה ולא נמצאו לנו עד כה.

ואני טרם אערכה פה קצת מיני ספרי תנ"ך וחומשים וספרי נו"ך לבדם ועם פירושים שונים למהדורתם, אמרתי להעתיק פה מה שנמצא בס' שברי לוחות לר"א בחור שמות מקצת בעלי מסורה וקצת שמות חומשים מדוייקים הנוגעים לענין זה כפי שהעתיקם בע"ס שפתי ישנים בספרו וז"ל: „כאן אכתוב קצת נקדנים וקוראים או חזנים הנמצאים רשומים בקצת גליונות חומשים מדוייקים גם קצת שמות הספרים שהוברו על ענין זה: «רמ"ח» ר' משה חזן, ואולי זה משה האיש אשר חיבר כללי הנקוד הנדפסים במקראות גדולות סביב מערכת המסורה וחתם שמו בכמה מקומות. ס' השמשוני (עי' חבור הקונים או ס' הקונים). «מ"ש» ר' מאיר שפירן הוא הגיה חומש א'. «יהב"י» ר' יקותיאל הנקדן בר יהודה ונקרא ר' זלמן הנקדן. והוא בע"ס עין הקורא הבור טוב ויפה בענין הנקודות והמלות שטעמן מלעיל או מלרע ובענין מקפין ובלתי מקפין וכדומה, וכן נמצא בקצה החומשים בגליונות «ע"ה» ר"ת עין הקורא «ע"ס» ר"ת עט סופר להרד"ק קצור מעניני המסרות והטעמים. «רי"ן» ר' יעקב נקדן. «מ"פ» שם ספר נקרא מפתח כגון והלמידים במ"פ חסר יו"ד תניינא חיברו ר' לוי הספרדי מסרקוסטאי. מחזרתא שם כפר. סיני שם חומש מדוייק. חומש יריחו נשתמא הוא חומש שבא מיריחו מוגה בענין חסר ומלא. ס' הללי הביאו הרד"ק במכלול ובשרשים שרש שוס ירושלמי הוא הספר אשר סמך עליו ר' יונה המדקדק. ואולי הוא הס' שהגיה בן אשר שהי' בירושלים ימים רבים. ספר אספמיא הוא שם כולל לספרי ספרד שהם מוגהים מכל שאר הספרים. נפתלי עיין בהקדמה שלישית לס' מסורת המסורת המחלוקת שבין בן אשר ובן נפתלי ואיך אנו סומכין על קריאת בן אשר וכן נרשם בגליון «ב"ן» ר"ל בן נפתלי. מדינ' ר"ל מדינחאי. כבר כתבתי בהקדמה הנ"ל החילופין שבין מדינחאי ומערבאי ואנו סומכין על קריאת מערבאי. אשלמתא ספרי נביאים. כן קראו בעלי המסורת לנביאים ראשונים אשלמתא קדמיתא וכו'» עכ"ל.

239. **תורה נביאים וכתובים** (תנ"ך) הנ"ל בלי נקודות וטעמים ובלי שום פירוש נדפסו כמה פעמים ושונים במדתן ותבניתן ואין בידי לפורטם פה. עוד כנ"ל ובסופו מעמדות ותפלת הדרך: האנויא, ש"ע, 16°. עוד ובסופו ס' ברית חדשה בל' סורי וכתב עברי אנווירשה, של"ג, 8°.

240. תנ"ך הנ"ל עם נקודות וטעמים בלי שום פירוש. נדפסו ג"כ פעמים רבות ושונים במדתן וגם בתבניתן ואין בידי לפורטם פה. עוד כנ"ל מוגה ומדויק ע"י הרבה חכמי ישראל וחכמי נוצרים ולא נמצא בו טעות כלל ובגליון פי' קצת מלות בל' רומי: ד"א, תל"ב, 8° (ש"י). עוד מוגה ומדויק ועל כל תיבה השורש ופירושו בל' רומי: גינובא, של"א, 2°. עוד כנ"ל ואותיות הכנויים חלולים ואותיות הכפולות וההסרות והנחות מן השרש על כל תיבה למעלה ובסופו קובוס אלפאבעטיקוס היינו שרשי לה"ק כסדר א"ב ע"י החכם הנוצרי E. Hutter: המבורג, שמ"ח, 2°. עוד כנ"ל ונקרא דרך הקדש: קלוניא (קיעל), שס"ג, 2°. עוד כנ"ל וקובוס אלפאבעטיקוס הנ"ל ע"י Probonius: המבורג, שס"ג, 2°. [וספק אצלי אם נדפס יותר מפ"א. ועי' ראא"ס № 46/2]. עוד מוגה ומדויק ועל הגליון הוכן כל ענין בל' רומי בקצרה. גם זה נדפס פ"ר ושונים במדתן כנ"ל. והטובים שבהם לעדות מהרש"ד הם: ד' ברלין, תנ"ט, 8°. ד"א, תס"ה, 8°. ד' קלוניא, ת"... 4°. עי' הקדמת מהרש"ד לחומש נתיבות השלום.

241. תנ"ך עם העתקה רומית ע"י סיבאסטיאן מינשטער ונקרא בשם מקדש ה': באסיליא, רצ"ה. שם, ש"ו, 2°. עוד כנ"ל נעתק ע"י שמיד: לייפציג, ת"ק, 4°.

242. תנ"ך עם תרגום אונקלוס ותרגום יוני לנוסח ע"ב זקנים ותרגום שומרוני ככתבם ותרגום ארמי (הוא ת"י וירושלמי) וערבי וכושי ופרסי, והעתק כולם ובאורם בל' רומי עם שארי שנויים וחלופי נוסחאות ועם הגהות וחלופי קרי וכתיב ומסרות וכל הדעות בזה. ועם צורות פתוחי חותם לכל כלי המשכן ומעשה המשכן וביהמ"ק ומכל המטבעות ומדות ומשקלות ומפת א"י לגבולותיה וסביבותיה והכל מבואר היטב בל' רומי ע"י החכם הנוצרי ב. וואלטאן ונקרא בלשונם Biblia Sacra Poliglotta Complectentia etc. etc. שש כרכים: לונדון, 1655—57, 2°. נוסף עליהם כרך ז' וח' כוללים ס' שרשים או ערוך לכל הלשונות הנ"ל כפי תרגומם בתנ"ך הנ"ל ע"י החכם הנוצרי ע. קאסטעללי ונקרא בלשונם: Lexicon Heptaglotton. — לונדון, 1669, 2°.

243. תנ"ך פוליגלוטא כנ"ל בשש לשונות והם: לה"ק ותרגום ולשון יוני ורומי ואשכנזי ואיטלקי ע"י החכם הנוצרי ע. הוטטער הנ"ל, ח"א תורה וס' יהושע ושופטים: נירנבורג, 1599, 2°.

244. תנ"ך עם תוכן הענין בקצור בל' רומי על הגליון, ובראשו כל הצורות מכל מעשה המשכן והמקדש ובגדי כהונה וסדר דגלי ישראל ומסעיהם במדבר וצורות מטבעות ישנות שהיו לישראל וכו' הכל ציורים פתוחי נחשת (קופפערשטיך): המבורג, 1677, 2°. עוד כנ"ל בלי הצורות וכו' ועם חלופי נוסחאות ע"פ קצת כ"י ונדפסים לפניו, והערות בל' רומי על הגליון ועל שוליו למטה להחכם י. ה. מיכייליש: האללי ומאגדעבורג, 1720, 4°.

245. תנ"ך עם באור מלות חמורות בל' איטלקי ד"ו, תל"ח, 4° (רד"א q, 18). עוד עם באור מלות זרות בל' ספרדי: ד"ו, שצ"ה. שם, ת"ץ, 4°. עוד עם לשון ספרדי: ד"א, תקכ"ב, 2°. (רובענס F, № 986).

246. תנ"ך עם באורי כל מלות קשות ופי' ע"פ דקדוק על הגליון וסדר תרי"ג מצות במקומן לפ"ד הרמב"ם והרמב"ן ז"ל: ד"ו, ש"ל, 4°.

247. תנ"ך עם פי' ע"פ דקדוק וע"פ מסורה וטעמים ופי' טעמי אמ"ת ופי' המלות בלע"ז לה"ר יעקב לומברוזו: ד"ו, שצ"ט, 4°.

248. תנ"ך עם מנחת שי על דקדוק המלות בחסר ומלא וכו': (עי' מנחת שי ועי' להלן).

249. תנ"ך עם פירש"י ב' כרכים: ד"ו, שס"ז, 4°. עוד כנ"ל ד' חלקים: ד"א, ת"ס—ה', 16°. עוד כנ"ל ועם תרגום (ורד"א תקמ"ב: ובעה"ט . . . : ד"א, ת"ג) עה"ת ד' חלקים: ד"א, תי"ג, 4°. עוד כנ"ל (בלי תרגום) ועם ל"א בשם מגישי מנחה ד' חלקים: ד"א, תפ"ג, 2°. שם, תקט"ו, 4°.

250. תנ"ך עם פי' קצר חומת אנ"ך לה"ר חיד"א ד' חלקים: ח"א וב': פיסא, תקס"ד. ח"ג וד': שם, תקס"ג, 4° (יוא"ל). [פיסא, תקס"ג. שם, תקפ"ד, 4°].

251. תנ"ך עם פי' כף ירך יעקב לה"ר יעקיל סופר והוא קצור פירש"י עם קצת נפך מזולתו ופי' מלות חמורות בל"א ומנין המלות על גליון החומש: פראג, שע"ד (וצונץ גא"ל דרל"ט: ש"פ). שם (שנית), שפ"ט, 8°.

252. תנ"ך עם פירש"י ותרגום אונקלוס עה"ת תרגום יונתן על נ"ר ונ"א ותרגום רב יוסף על כתובים, ועם הפטרות ובסוף כל חלק ס' מנחת שי הנ"ל: ווין, תקע"ד—ה', 4°.

253. תנ"ך עם פירש"י והתרגומים כנ"ל ועם פי' הרד"ק על נ"ר ירמיה ויחזקאל ותהלים, פי' המאירי וקב ונקי על משלי, פי' הרמב"ן ור"א פריציל על איוב, פירוש הרלב"ג על דניאל ופי' השמעוני הוא פי' מלוקט מילקוט שמעוני (צונץ גא"פ דש"ב הערה א') על עזרא ודה"י, ובסופו תרגום ירושלמי עה"ת ותרגום שני על אסתר עם כל המסרות על הנ"ך וי"ג עיקרים להרמב"ם ותרי"ג מצות בפרטות ונקראים בשם מקראות גדולות: ד"ו, רע"ח—ר"פ, 2°. עוד עם כל התרגומים ורש"י ורד"ק ורלב"ג עה"ת, ותרגום שני על אסתר כנ"ל ונוסף עליהם: תרגום יונתן וירושלמי עה"ת, מס"ג ומס"ק במקומם, פי' הראב"ע עה"ת וישעיה ותר"ע וספרי אמ"ת [פי' משלי הוא לר"מ קמחי ולא לו, (ועי' פי' על משלי להרמ"ק) ומ"ש שם] וח"מ. פי' הרלב"ג על נ"ר ומשלי ואיוב ופי' ר"ם גאון על דניאל, ובסופו מערכת המסרה עם הגהות והערות ה"ר יעקב בן חיים ן' אדוניהו וכללי הדקדוק ודרכי הנקוד והנגינות של ר"מ הנקדן בכל עמוד למעלה ולמטה, ואח"ז סימני הסדרים מכל ספה"ק לפי חלוקת בעלי המסורה וחלופי הקריאה בין ב"א וב"נ וחילופי מדינחאי ומערבאי ועד אחרון שער

הנגינות על דיני הטעמים ומחלוקתם, ד' חלקים: ד"ו, רפ"ג—פ"ח, 2°. עוד ככל הנ"ל ועוד נוסף עליהם: פי' בעה"ט עה"ת, פי' הרד"ק על ישעיה ותר"ע ודה"י, קצור פי' ה"ר ישעיה הראשון על שופטים ושמואל ופי' הראב"ע על דניאל עזרא ונחמיה[פי' עזרא ונחמיה הוא ג"כ לר"ם קמחי הנ"ל ולא להראב"ע]: ד"ו, ש"ח — . . . 2°. שם, שכ"ח, 2°. עוד ככל הנ"ל ונוסף גם פירש"י על משלי איוב ודניאל החסר בכל המקראות גדולות הנ"ל והוגהו ע"י ה"ר יהודה אריה די מודינא: ד"ו,שע"ז—ח'. באזיל, שע"ח—ט', 2°. עוד ככל הנ"ל ועוד נוסף עליהם פירושים ולקוטים רבים ע"י ה"ר משה פראנקפורט ונקראים בשם הכולל קהלת משה ואלה הם הנוספים עוד: א) פי' הרלב"ג על ד' מגלות. ב) חזקוני עה"ת. ג) אמרי נועם לר"י די לאסקעס. ד) פי' הר"ע ספורנו עה"ת ונ"א וקצת כתובים. ה) כלי יקר על נ"ר. ו) לקוטים מס' לב אהרן על יהושע ושופטים. ז) באורי קצת פסוקי שמואל לר"מ עראמה. ח) אורים ותומים על ישעיה וירמיה. ט) באורי מהר"י בי רב. י) פי' הר"ש אלמושנינו על תר"ע. יא) פי' ה"ר יצחק גרשון על מלאכי. יב) תורת חסד לר"י יעב"ץ. יג) פי' אבן יחייא על כתובים וח"מ. יד) מזמור לתודה לר"ש אריפול. טו) אוהב משפט להרשב"ץ על איוב. טז) פי' ר"מ עראמה על שה"ש. ומלבד כל הנ"ל לקוטי מפרשים רבים זולתם ע"י המאסף הנ"ל, וקרא להם בשם: יז) על התורה קומץ מנחה. יח) על נ"ר מנחה קטנה. יט) על נ"א מנחה גדולה. כ) ועל כתובים מנחת ערב. ד' חלקים: ד"א, תפ"ד—פ"ז 2°.

254. תנ"ך עם התרגומים ומס"ג ומס"ק ופירש"י ורד"ק כנ"ל ועם פי' אלשיך ומצודת דוד ומצודת ציון על נו"כ וקצת באור על המסורה ומוצאי הפסוקים וכללים והגהות התיבות, י' חלקים: לבוב, תקס"ח—תק"ע, 2°.

255. תנ"ך עם פי' אילה שלוחה. עיין זה באות א'.

256. תנ"ך עם העתק ל"א ככתבם וכלשונם ע"י מרטין לוטהער ובסופם ספרי אפוקריפא הנ"ל וס' ברית חדשה שלהם בכתב ולשון יוני עם העתק ל"א כנ"ל, ב' חלקים: ציליכויא, 1741, 4°. לונדון . . 183, 8°.

257. תנ"ך עם פירש"י ול"א נעתק ע"י ה"ר מנחם מן במ' שלמה ונקרא בשם הכולל מגישי מנחה: ד"א, תפ"ג — (רוזענס F. № 989) תפ"ט, 2°. שם, תקט"ו, 4°. וז"ז ד"א: 8°.

258. תנ"ך בל"א המוני נעתק מלה במלה מיסוד לה"ק ע"י ה"ר יקותיאל בר יצחק בליץ ובסופו תועליות הרלב"ג על יהושע שופטים ושמואל בל"א: ד"א (בבית ה"ר פייבוש לוי), תל"ו—ח' (וש"י רד"א רת"ס ורוזענס: תל"ט), 2°. [וה"ר יצחק מאיר בה"ר יונה תאומים תיקן בו אח"ז קצת מקומות המתנגדות לדתות אחרות. ע"ש התנצלותו בסוף הספר מיום ב' כ"ז מנחם אב תמ"ב לפ"ק]. עוד כנ"ל נעתק ע"י ה"ר יוסף יוזל בר אלכסנדר וויצן הויזן: ד"א (ד' יוסף עטיאס), תל"ט, 2°.

259. תנ"ך עם תרגום אשכנזי צח ועם באור חדש ומלוקט מראשי מפרשים הקדמונים ע"י מתרגמים ומבארים שונים כמו: ת"א ובאור על התורה (עיין חומש נתיבות השלום להלן). כנ"ל על חמש מגלות, (עיין ח"מ עם ת"א ובאור להלן). כנ"ל על תר"ע, (עי' תרי עשר עם ת"א ובאור להלן). כנ"ל על תהלים, (עיין תהלים זמירות ישראל להלן). כנ"ל על משלי, (עיין משלי עם ת"א ובאור להלן). ת"א ובאור על יהושע שופטים שמואל א' מלכים ב' ישעיה (לבד מהפטרות שבו) וירמיה ע"י ה"ר מאיר אָברניק. כנ"ל על שמואל ב' ויחזקאל דניאל עזרא נחמיה ודה"י ע"י ה"ר שמואל דעטמאלד. כנ"ל על מלכים א' ואיוב ע"י ה"ר אהרן וואלפסזאהן. כנ"ל על ההפטרות בישעיה עם הוספות לבאור הר"מ אברניק הנ"ל ע"י ה"ר יהודה ליב בן־זאב. רוב הספרים האלה נדפסו ראשונה כל או"א לבדם כנז'. ואח"ז נאספו ונקבצו יחד ונדפסו בשם הכולל מנחה חדשה: ווין, תק"ס—ס"ו, 8°. עוד כנ"ל עם תרגום אונקלוס ועם נגינת הטעמים ופירש"י על כל התנ"ך ועם פתרון כל מלות בלע"ז שבו לל"א ועם תולדות אהרן, עיין זה. ועם תוס' באור חדש עה"ת וקצת ספרי נו"כ בשם הכורם לה"ר הערץ האמבערג ועם תקונים וחלופים בת"א ובאור רוב ספרי נו"כ ע"י ר"ש דעטמאלד הנ"ל ונקראו בשם הכולל כתבי קדש י"ט חלקים: ווין, 18—1817, 2°. עוד ככל הנ"ל כתבי קדש בהשמטת הכורם והוס' חלופים ותקונים בת"א ובאורים הקודמים וקצת ספרי נו"כ מתורגמים ומבוארים מחדש ע"י ה"ר יהודה ליב בר יונה ייטלים מפראג, י"ט חלקים: ווין,

4—1831 , 8°. עוד ככל הנ"ל והעתקות כל
מלות לע"ז כרש"י בשם מרפא לשון לה"ר
משה הלוי לנדא , ובאלה נכללו מתנ"ך
כתבי קדש הנ"ל: לתורה וח"מ ותר"ע ותהלים
שנשארו התרגומים והבאורים הנ"ל הוסיף ה"ר
וואלף מאיר קצת פי' חדש בשם המעמר
ומבוא שני למגלת רות איכה קהלת ואסתר .
ס' יהושע וישעיה מתורגם ע"י ר"מ לנדא
הנ"ל ומבואר ע"י הר"וו מאיר הנ"ל , ס'
שופטים ואיוב מתורגם ומבואר ע"י ר"מ
לנדא הנ"ל , ס' שמואל א' וב' ומשלי ודניאל
מתורגם ומבואר ע"י ר"וו מאיר הנ"ל ,
מלכים א' וב' מתורגם ע"י ה"ר יוסף ווייסע
ומבואר ע"י ר"וו מאיר הנ"ל . ס' ירמיה
מתורגם ומבואר ע"י ה"ר שלמה זאבס ,
וס' יחזקאל כנ"ל ע"י ה"ר א. בענעש .
מבוא לס' דניאל ות"א ובאור לס' עזרא ונחמיה
ע"י ה"ר מרדכי גאלרמאן . דה"י א' וב'
מתורגם ומבואר ע"י ה"ר יוסף ווייסע הנ"ל
עם מבוא גדול בראשו , כ' חלקים בשם הכולל
ספרי קדש : פראג , תקצ"ג—צ"ז , 8° .
עוד ע"פ ספרי קדש הנ"ל ככל הנ"ל (בלי
תוספות המעמר) ונוסף עליהם בסוף כל ספר :
א) באורים חדשים לה"ר אברהם דובער
הכהן לעבענזאהן וקצת מזולתו . ב) באורים
ישנים מלוקטים מכל מבארי ומפרשי תנ"ך
הראשונים והאחרונים לה"ר יהודה ב"ר
יחיאל בעה"ק . ג) וקצור תקון סופרים
עה"ת וח"מ מאתי הכותב, וסדר תפלות עם
ת"א ויוצרות לד' פרשיות בסוף כל חלק תורה
ונקראו בשם הכולל מקראי קדש, י"ז חלקים:
ווילנא , תר"ח—תרי"ג , 8° . עוד בשם
הכולל אור לישראל והוא ככל הנ"ל עם
תוס' הערות וקצור תקון סופרים עה"ת ובסוף
כל ספר נוסף תולדות אהרן ומבשרת ציון
והבאור בכללו נקרא בשם באור ושום
שכל הכל ע"י ה"ר רפאל בר"י פירשטענ-
טהאל : קראטאשין, תקצ"ט—תר"ג, 8° .
עוד עם תרגום אונקלוס עה"ת ותרגום יונתן
ורב יוסף על נו"כ ועם פירש"י ובאור ע"פ
ד' ווין הנ"ל: ווילנא , תרי"ב—י"ג , 8° .
ובסוף כל ספר תרגום אשכנזי ככתבם עם
קצת הערות : פיטרבורג , 53—1852 8° .
[ובאלה נדפסו עוד כולם או רובם או מקצתם
בתוספת וגרעון פירושים ובאורים גם ז"ז כמו
באופיבאך פיורדא וקארלסרוא וכו' . וכן
נדפסו בלי באורים כלל ורק עם ת"א לבד ע"י ה"ר
שלום בר"י כהן בשם מקרא קדש ד' חלקים:
המבורג , תקפ"ד , 8° , וז"ז] .

260. **תנ"ך** עם ת"א והערות בל"א ככתבם ע"י
ה"ר ש. . המכונה דר. הערקשהיימער:
ברלין , ..4—1841 , 8° . עוד כנ"ל ועם
קצת באור והערות בל"א ככתבם ועם ציורים
רבים פתוחי עץ (האלצשניטטע) ע"י ה"ר ל.
המכונה דר. פהיליפזאהן , ד' חלקים :
לייפציג , . .185 , 4° .

261. **תורה**, חמשה חומשי —. או חומש ,
חומשים . נדפסו פעמים רבות ובפנים שונים
אין מספר , ורק אחד מזה ואחד מזה אערכה פה
מן הנמצאים ברשימות ואשר ראו עיני , כמו :
חומש בלי נקודות : סביוניטה , שי"ג—ט"ו ,
24° . עוד כנ"ל מתוקן ומדויק ערוך
לסופרים בכל תקות כתיבת ס"ת ועם ווי
עמודים וכו' ע"י ה"ר יהודה פיזא ונקרא
בשם עזרת הסופר ותקון ווי העמודים :
ד"א , תקכ"ט , 8° .

262. **תורה** . חומש כנ"ל עם נקודות וטעמים
ומדוייק בחסר ומלא וכו' לסופרים ונקרא
עט סופר : ד"א , תי"ט , 8° . עוד כנ"ל
מוגה מכל טעות ע"י ב' סופרים מומחים
ונקרא חומש תקון סופרים , ונודע בשם
חומש רוזא או — שמואל ברוך רוזא :
ד"א , ע"ט סופ"ר , 8° . עוד מוגה
ע"י חזנים ספרדים : שם , תפ"ו , 8° .
עוד כנ"ל מדויקים ע"י ה"ר איצק
פרעמסלא : ד"א , תקי"א, 8° . עוד כנ"ל
ובסוף כל חלק קונטרס דברי אמת לבנו
ה"ר . . . פרעמסלא על עניני חסר ומלא
וכו' : ד"א , תקכ"ז, 8° .

263. **תורה** . חומש הנ"ל עם חמש מגלות והפטרות
באותיות גדולות מרובעות: אילזא, ר"ע, 2° .
איכהויזן, ש"ד , 4° . עוד כנ"ל בלי נקודות :
פיורארה , שט"ו , 4° . עוד כנ"ל בלי נקודות
אותיות רש"י : ד"ו, שמ"ח . שם,שצ"ו, 12°.

264. **תורה** . חומש הנ"ל עם תרגום אונקלוס
וחמש מגלות : ד"א , שצ"א , 4° . עוד כנ"ל
ועם הפטרות : ד"א , שצ"א , 4° (רוזענט b,
№ 1181). סביוניטה, שי"ז, 16°, וז"ז פ"ל .

265. **תורה** עם פירש"י : פראג (פירש"י באותיות
נאינה ורחינה) , רע"ח , 2° . עוד ועם ח"מ :
חמ"ד (שאלוניקי) , רע"ה . קונשט' , שי"ב .
לובלין , שי"ח . שם , שכ"ב . פראג, שמ"ב .
2°, וז"ז . עוד כנ"ל ועם הפטרות : קרימונה,
שכ"ו, 2°, וז"ז. עוד כנ"ל והפטרות אחר כל
פרשה : פראג , רצ"א , 2° וז"ז . עוד כנ"ל
ובסופו הפטרות לימים טובים : פראג ,
רצ"ח , 2° . (תוס' ס"י כ"י , ותימא שלא נזכר
בזונ"ן גא"ל) .

266. תורה עם תרגום אונקלוס ופירש"י, ונקרא מכתב אלהים : ליוורנו , תקצ"א , 4° .

267. תורה עם תרגום אונקלוס ופירש"י : בולוניא , רמ"ב . אישאר , ר"ן . ליסבונא , רנ"א . נאפולי , רנ"א , 2° , וז"ז פ"ר .

268. תורה עם תאו"כ וח"מ עם תרגום יונתן ועם פירש"י והפטרות עם פי' הרד"ק וג"ר עם תרגום ורד"ק ובסופו י"ג עקרים להרמב"ם ומנין המצות וקונטרס מדקדוקי הטעמים לבן אשר : ד"ו, רע"ו , 2° . (רד"א F, № 15) .

269. תורה עם תאו"כ ותרגום ערבי לרב סעדיה גאון ותרגום פרס להר"ר יעקב ב"ר יוסף טאווס ועם פירש"י : קונשטאנטינא , ש"ו—ז' , 2° .

270. תורה עם ח"מ והפטרות עם תרגום יוני וספרדי ועם פירש"י : קונשטאנטינא, שי"ב, 2° . [ש"י ורד"א F, № 23 . אבל הרמבמ"ן בהקדמתו אור לנתיבה עה"ת מביא דפוס החומש הזה ראשונה משנת ש"ז (וכן רא"ם) וז"ז פ"ר ואלה דבריו שם : בשנת ש"ז נדפס בקונשטאנטינא חומש עם תרגום ספרדי (שפאניש) ויוני לא נודע מי חברו . והרבנים אשר בעיר פיראו בדקו אחרי התרגום ההוא ודקדקו לכוונו תיבה בתיבה עם דברי הכתוב והדפיסוהו ע"י ר' יום טוב עטיאש בעיר ההיא בשנת שי"ג (צ"ל שי"ב כנ"ל), ונדפס שלישית ע"י ר"מ בן ישראל בשנת ש"ע באמ"ד וכו' . עוד שם ע"י ר"מ בן ישראל הנ"ל בשנת ת"ד ותט"ו , עוד שם בשנת תכ"א גם תקל"ג, עכ"ל . ונראה כי מדפוס שלישי והלאה לא נדפס בו עוד תרגום יוני הנ"ל , ומכל הדפוסין האחרונים הנ"ל אין גם אחד ברד"א ורה"ס ורובענס , אתמהה !] .

271. תורה עם פי' הראב"ע ופי' הרמב"ן בשם נחמני והפטרות עם רד"ק וח"מ עם פירש"י והראב"ע : קונשטאנטינא , רפ"ב , 2° . [רד"א תקמ"ב וק"ד F, № 16 . ובתוס' ש"י כ"י כתוב וז"ל : חומש באותיות גדולות עם ליוני אותיות הרפות עם תאו"כ ורש"י ורמב"ן והוא רבינו משה בר נחמן וקרא לפירושו נחמני ועם פי' הראב"ע והפטרות עם רש"י ורד"ק וח"מ עם רש"י וראב"ע והוא דפוס ישן ולא נזכר מקום הדפוס ולא שנת הדפוס(חמו"ד) ולדעתי הוא ד' ליסבונא או נאפלום, 1° . עכ"ל] . עוד כנ"ל עם תאו"כ ופירש"י והרמב"ן ועם פי' ה"ר יצחק אבוהב על הרמב"ן וח"מ עם תרגום ורש"י ועם הפטרות : ד"ו , ש"ח , 2° . עוד ועם פי' הרד"ק על הפטרות : קראקא , שמ"ח , [ורד"א תקמ"ב וק"ד F, № 29 : שמ"ז , וספק אם הוא דפוס בפ"ע או הכל א'] , 2° .

עוד ועם מס"ג ומס"ק ובע"ט : ווילמ"ד , תע"ג , 2° .

272. תורה עם תאו"כ ופי' רש"י וחזקוני ובעה"ט וח"מ עם תרגום ורש"י והפטרות עם פי' הרד"ק : ד"ו , רפ"ד . שם , שכ"ו, (רא"ס , № 1417) . שם , של"ז (רד"א F, № 27) , 2° . עוד עם תאו"כ ופירש"י וחזקוני והפטרות, ב' חלקים : פראג, שע"ח, 4° . עוד ועם ח"מ : ווילמ"ד , תמ"ה , 4° . עוד כנ"ל וח"מ עם פירש"י ובעל עקידה : ריווא די"ט , שכ"א , 2° (רד"א F, № 24) . עוד כנ"ל וח"מ עם תרגום ורש"י והפטרות עם רד"ק ובסופו תרגום יונתן עה"ת ותרגום שני על מגלת אסתר : פרייבורג , שמ"ד , 2° [רד"א תקמ"ב ; וק"ד F, № 30 : באסעל , שס"ו , ונראה דקאי ע"ס תולדות אהרן הנלוה לו , ע"ש ועי' בלות הגליום שם] .

273. תורה עם תאו"כ ורש"י וקצור מזרחי ע"י ה"ר יעקב מרקריאה הרופא , וח"מ עם תרגום ופירש"י ובעל עקידה ועם הפטרות: ריווא די"ט , שכ"א , 2° .

274. תורה עם מסורה וח"מ והפטרות ועם פי' המלות מלוקט מכל המפרשים עם מנין המצות ומ"מ לכל הפסוקים מבארי המלות ע"י ה"ר יהודה ב"ר יצחק הלוי וה"ר יחיאל ב"ר יקותיאל : ד"ו , ש"ו—ש"ז , 4° . [ונקרא בשם עשרים וארבע כי אמרו להדפיס כן כל ספרי תנ"ך : פירשט ח"ב דל"ד] .

275. תורה עם תאו"כ ותרגום יונתן וירושלמי ופירש"י ומנין המצות על הגליון וקצת מסורה ובעה"ט , וח"מ עם תרגום ורש"י ותרגום שני על מגלת אסתר ועם הפטרות : ד"ו , שנ"א , 8° . ד"א , ת' , 4° . עוד כנ"ל בלי מנין המצות : ד"א , תל"ד , 4° . [ולרא"ס נמצא ג"כ חומש עם ג' תרגומים ופירושים ב' חלקים : ד"ו , שנ"א, 2° . ע"ש № 44 . ונראה שהוא הנז' פה . ראשונה] . עוד כנ"ל עם קצת פי' על תרגום יונתן : ד"א , תג"ל , 4° . עוד עם ג' תרגומים ורש"י כנ"ל ועם תוס' כמה וכמה הגהות ונוסחאות מרש"י ישן ופי' כל מלות החמורות בג' תרגומים הנ"ל ומ"מ מכל המלות בש"ס ומדרשים וקצת מ"מ מזהר וריקאנטי וס' הפרדס ע"י ה"ר פייביל ב"ר דוד זכריה חתן השל"ה : הנוואה , שע"ד , 8° . ד"א , ת"ו , 4° . עוד ככל הנ"ל ונוסף עליהם פי' הרשב"ם וראב"ע ומס"ק ובעה"ט ותולדות אהרן , ותרגום על ח"מ ורש"י וראב"ע ותרגום שני על אסתר ופי' רד"ק על הפטרות: ברלין, תס"ה, 4° & 8°.

עוד ככל הנ"ל ונוסף גם עוד תוכחות מוסר מלוקט מס' השל"ה וס' תוצאות חיים לה"ר חיים באסקוויץ : ד"א , תק"כ . שם , תקכ"ד , 4° . ווין , תקנ"ד , 2° .

276. תורה עם תרגום יונתן וירושלמי ועליהם פי' קטרת הסמים , עיין זה .

277. תורה עם ג' תרגומים הנ"ל ועם פירש"י וח"מ עם פירש"י ותרגום שני על אסתר ועם הפטרות : פפד"א , תל"ז , 4° . עוד ככל הנ"ל ועם פי' הרשב"ם ומכלל יופי ועם באר רחובות על דקדוקי רש"י ובסוף כל חומש ס' החינוך להרא"ה : שם , תקמ"ד , 4° .

278. תורה עם ח"מ והפטרות עם העתק מלה במלה בל"א ע"י ה"ר אליהו בחור אשכנזי הלוי : קונשטאנציא (בשווייץ) , ד"ש, 4° . עוד עם פסוקים מגמרא ומדרשים ומפרשים בל"א ע"י ה"ר יצחק ב"ר שמשון הכהן חתן מהר"ל מפראג : פראג, שס"ח , 2° . עוד עם פירש"י מימין וקצת מדרשים משמאל ועם ח"מ והפטרות הכל בל"א: פראג, ש"ע 2°.

279. תורה וח"מ עם העתק מלה במלה בל"א ע"י ה"ר גדליה ב"ר אברהם טיוקים ועם הפטרות ונקרא באר התורה : ד"א , יבשר"ו , 4° .

280. תורה עם ל"א מלה במלה ועם קצת פירש"י בצדו בל"א והפטרה אחר כל פרשה ובסופו הפטרות לחגים ולמועדים וח"מ עם הערות קצרות בל"א ואח"ז ברכות ומפתח, הכל מעשה ידי ה"ר יהודה ליב ב"ר משה נפתלי הנקרא ר' ליב ברעש : קרימונה , ש"כ . באזיל, שמ"ג . שם, שס"ג, 2° . אויגשבורג, חש"ד , 4° , פראג , ש"ע , 2° . (פירשט ח"א דקל"א וח"ב דפ"א והושמו לו משגגות) .

281. תורה עם פי' המלות בל"א מס' באר משה עיין זה : פפד"מ , תכ"ב, 4° , וז"ז פ"ר . עוד עם ח"מ ופירש"י ועל הגליון פי' המלות הקשות מס' באר משה הנ"ל : פראג , את"ן, 4° . עוד עם תאו"כ והפטרות ופירש"י ועם באר משה הנ"ל : פראג , נח"ת , 4° . עוד עם ח"מ והפטרות ועם באר משה הנ"ל : זולצבאך , תס"ה . פפד"א , תפ"ד , 4° . [ונדפס זה נדפס עוד פ"ר ובפנים שונים] .

282. תורה וח"מ עם באור המלות על צדיו בל"א בשם מלמד שיח עיין זה : ד"א, ע"ת, 4° . עוד עם תאו"כ ורש"י עה"ת והפטרות עם פי' הרד"ק : שם , תפ"ו , 4°. וז"ז .

283. תורה עם תאו"כ ופירש"י ועם פי' אור החיים לה"ר חיים ן' עטר : ד"ו , תק"ב , 2° . סלאוויטא , תקס"ו . קאפוסט, תקפ"ט, 4° . וז"ז פ"ר . עוד עם תוס' פי' הרמב"ן עליהם ב' חלקים : שקלאו , תקמ"ד—מ"ה , 2° . עוד (בלי הרמב"ן) ונוסף עליהם תרגום יונתן וירושלמי עם מפרשיהם ומס"ק ובעה"ט ותולדות אהרן וח"מ עם תרגום ופירוש ראשון לציון לר"ח ן' עטר הנ"ל : סלאוויטא , תק"ע—ע"א , 4° .

284. תורה עם תאו"כ ופירש"י ועל הגליון מזה בעה"ט ומנין המלות וקרי וכתיב ומגד השני תולדות אהרן ועם פי' שפתי חכמים לה"ר שבתי משורר ב"ס מפראג קצור מכל המפרשים על רש"י ומ"מ על פסוקי תנ"ך המובאים בו ומ"מ מוצא מקור דברי רש"י ויסודו : ד"א , תהל"ה , 4° . עוד עם תוס' לקוטים הרבה בשפתי חכמים הנ"ל ע"י המחבר ומצויין בצורת יד בגליון : דיהרנפורט, גנ"ת, 4°. עוד ונוסף עליהם תרגום יונתן וירושלמי ורשב"ם ומס"ק : ד"א, תפ"ט, 4°. וז"ז פ"ר.

285. תורה עם תאו"כ ורש"י ובעה"ט ושפתי חכמים ואור החיים ועם דעת זקנים פי' בעלי התוס' עה"ת (ועי' זה באות ד') ותרגום שני על אסתר עם פתשגן הכתב (עיין זה) ועם סדר תפלות לשבת , ה' חלקים : לבוב , 1857 , 8° .

286. תורה עם תאו"כ ורש"י ופי' אלשיך והפטרות אחר כל פרשה : זאלקווא, תקי"ט . פפד"א , תקכ"ג—כ"ה , 4° .

287. תורה עם פירש"י ואברבנאל וחי' ה"ר שאול אבד"ק אמ"ד ומאמרי חידושים בשם החצר החדשה ועם הפטרות : ד"א , א"ז ישי"ר , 4° .

288. תורה עם תרגום ורש"י ועם אור תורה לר"מ די לונזאנו ופי' מנחה בלולה עיין זה, ועם ח"מ והפטרות ונקרא תומת ישרים, ב' חלקים : המבורג , תקנ"ה , 4° .

289. תורה עם תאו"כ ורש"י ופי' דבק טוב (עי' זה) וס' החנוך עם הגהות בעל משנה למלך ועם הפטרות וח"מ : ד"א , תקכ"ז , 4° . עוד כנ"ל (בלי ס' החינוך) ועם ת"י וירושלמי ופי' על ת"י ועם שפתי חכמים ותולדות אהרן ובעה"ט ומס"ק ולקוטי אלשיך והפטרות וח"מ עם רש"י ורד"ק : מיץ , תקכ"ו—כ"ז , 4° .

290. תורה עם תאו"כ ורש"י ופי' ר"ע ספורנו ופי' אדרת אליהו להגר"א מווילנא ועם בעה"ט ומס"ג ומס"ק ומנחת שי ועם מנורת שלמה פי' על מס"ג ומס"ק ועם מנחת כליל על הגהת התורה בדין חסר

ומלא ונקודות וטעמים, שני אלה לה"ר שרגא פייבוש ב"ר שלמה אבד"ק דובראוונא, ועם הפטרות, ב' חלקים: דובראוונא, תקס"ד, 2°. עוד ס' ויקרא עם פירש"י ופי' אדרת אליהו הנ"ל עם תוס' פי' מבאורי תורת כהנים הארוכים או מפירש"י על התלמוד (ובאו בסוף כל ענין בתוך פי' הגר"א הנ"ל בין ב' חצאי לבנה) ועל שולי כל דף למטה הוצגו כל המצות מס' ויקרא מס' מצות השם, ובראשו הקדמת הרמב"ם לסדר קדשים וכלל העולה מהקדמתו לסדר טהרות ע"פ בע"כ נפלאות חדשות וי"ג מדות דר' ישמעאל עם פי' קל וקצר, הכל ערוך ומסודר ע"י ה"ר יהודה ליב ב"ר יעקב ליפשיץ: קאפוסט, תקע"ח, 4°.

291. **תורה** עם תאו"כ ורש"י ובעה"ט ומנין המצות לפ"ד הרמב"ם וכו' וטעמי המצות ע"ד הפשט מס' עיר מקלט לה"ר דוד לידא ועם פי' נחל קדומים נמוקים ופירושים מלוקטים מגדולי עולם לה"ר חיד"א, ואחרי כל פרשה תוכחות מוסר מס' השל"ה והגהות על טעמי מצות ותוכחות מוסר הנ"ל לה"ר חיד"א הנ"ל וחתום בראשם אה"י ובסופם מאי"ן ובסוף כל ספר מ"מ כל מצוה בפוסקים מס' עבודת הלוי, והפטרות עם פי' נחל שורק וח"מ עם פי' נחל אשכול שניהם בשם הכולל פני חמה לה"ר חיד"א הנ"ל ונקרא בכללו חומש תורה אור: (ליוורנו, תקנ"ז. שם, תק"ס). צפת, תקצ"ב—ג'. ליוורנו, תר"י. חמו"ד (ק"ב, תרי"א—ב'), 4°.

[ולפ"ד ינה"ל (המזכיר ג' דנ"ד) יש לבטל ליוורנו, תקנ"ז ותק"ס ולקיים רק תקנ"ה לבד ע"ש]

292. **תורה** עם תאו"כ ורש"י והרמב"ן ובעה"ט וספורנו ופי' הראב"ע עם מרגליות טובה הוא לקוטי ג' מפרשיו בס' מרגליות טובה עיין זה: ברדיטשוב, תקע"ז, 4°.

293. **תורה** עם תאו"כ ופירש"י ובעה"ט ועם פי' פנים יפות לה"ר פינחס הלוי הורוויץ: אוסטרהא, תקפ"ד, 4°. עוד כנ"ל ונוסף עליהם פי' שם אפרים לה"ר אפרים זלמן מרגליות: שם, תקפ"ו, 4°.

294. **תורה** עם תאו"כ ופירש"י ובעה"ט ומס"ק ומנחת כליל ותולדות אהרן ועם קצת מזרחי ברש"י ופי' עטור בכורים על בעה"ט וז"ז ועם פי' באר מים חיים לה"ר חיים אבד"ק מאהלוב, והפטרות עם פירש"י וח"מ מוגהים ע"פ ס' מנחת שי וס' שירי מנחה, ה' חלקים: מאהלוב (וראיתי ס' שמות משנת והנ"ה בא"ר בשד"ה). סדילקאוו, תק"פ, 4°.

295. **תורה** עם ג' תרגומים ורש"י ובעה"ט ומס"ק עם מנחת כליל ותולדות אהרן ועם פי' אור החיים ובאר מים חיים ונחל קדומים ופי' על תרגום יונתן והפטרות אחר כל פרשה עם פירש"י וח"מ עם תרגום ורש"י ומס"ק ומנחת כליל (שירי מנחה?) ותרגום שני על אסתר עם פתשגן הכתב ופי' הר"ע ברטנורא על רות ופי' ראשון לציון על שה"ש איכה ואסתר: ווין, תרי"ח, 4°. [ונראה שהוא דפוס שני עם נוספות על ד' ראשון שלא ראיתי].

296. **תורה** בשם מקראי קדש עם תאו"כ ופירש"י ובעה"ט ונוסף עליהם: קצור אלשיך כמ"ש באמ"ד, מדות ודעות להרלב"ג (הם תועליות הרלב"ג), כנפי נשרים תמצית הרמב"ן והעקידה. אבק סופרים ענינים עמוקים מסופרים וספרים, מחזה אברהם דרושים בכל פרשה, קרית ספר הערות בסוף כל ספר, נר מצוה תרי"ג מצוה לפ"ד הרמב"ם מסודרות במקומן בגליון. שיורי מצוה דעת הרמב"ן וסמ"ג וסמ"ק וחרדים מה שפחתו והוסיפו על הנ"ל, מלחמות מצוה מחלוקת הגאונים בענין המצות, קצור אהבת יהונתן על הפטרות. כל אלה נאספו וסודרו ע"י ה"ר אברהם במהרא"ל ליכטשטיין. יד משה הוא ס' מסורת סייג לתורה להרמ"ה מסודר לכל תיבה על הגליון ונקרא מסורת רמ"ה ביד משה וקצור דיני קריאת התורה בסוף כל ספר, שני אלה לה"ר משה בר"ה באמש שו"ב בלאסק: יוזעפאוו, תקפ"ט, 4°. [כ"כ בשער ס' בראשית, וראיתי ס' במדבר: שם, תקצ"ד, 4° ונמצא בו קצת שנויים ותוספת וגרעון כמו: הידור מצוה תוס' הערות בטעמי מצות ובאורן וחסר שיורי מצוה הנ"ל, פי' בית אברהם על מגלת רות, משקוף הבית על רמזי ורזי מגלת רות וגם קרית ספר הנ"ל לא ראיתי בו. וס' שמות ויקרא ודברים לא ראיתי עד כה].

297. **תורה** עם תאו"כ ורש"י ובעה"ט וכו' ועם פי' מלא העומר לה"ר אריה ליב צינץ אבד"ק פלאצק: ווארשא, תר"ח, 8°.

298. **תורה** בשם תורת האלהים מפורש מדויק ע"פ ספרים מדויקים כ"י ודפוסים ישנים וע"פ ס' אור תורה ומנחת שי עם תאו"כ ורש"י ורשב"ם ובאור התיבות ע"פ דרכי הלשון בשם מפורש ומסורת כל תיבה בשם

שום שכל ובאור על רש"י בשם הבנת המקרא ובסוף כל פרשה התועליות היוצאות מהן כאשר סדרם הרלב"ג. הכל נקבצו יחד ע"י ה"ר וואלף היידנהיים ולא נדפס רק עד תוך פ' מקץ : חמו"ד, (אופיבאך), 4°. [וכן ראיתיו עוד כמה פעמים גם עד פ' וישב וכדומה. ונראה כי נדפס ונתחלק לחתומים בזוגן א' או שנים בכל שבוע וכדומה, ומפני מעוט קוניו מסתמא לא עלתה בידו להשלימו ולא נשלם]. ואחרי מופלג כשלשים שנה ויותר הוציא לאור ארבעה מיני חומשים אחרים כאחד והם :

א. **תורה** בצירוף ב' חבורים יקרים והם : א) עין הסופר להגביל כל תיבה מלא מלואה וחסרונה לרוו"ה הנ"ל. ב) עין הקורא להגביל כל תיבה מלא נקודה וטעמה לה"ר יקותיאל ב"ר יהודה הנקדן (יהב"י) ונקראה בשם : חומש מאור עינים ובראשו הקדמה מס' כללי הנקוד ליהב"י הנקדן הנ"ל.

ב. **תורה** על דמות ותאר חומש עזרת הסופר ותקון ווי העמודים לה"ר יהודה פיזא ז"ל (עיין לעיל סי' 261), ועל הגליון חבור עין הסופר הנ"ל ונקרא בשם חומש עין הסופר.

ג. **תורה** עם פירש"י ועם פי' הבנת המקרא לרוו"ה הנ"ל לבאר התיבות והמליצות ע"פ ההלוכות לשון עברי לדעת קדמונינו גאוני הלשון ולדעת רז"ל ונקרא בשם חומש מודע לבינה.

ד. **תורה** עם תרגום אשכנזי ועם פי' מנחה הדשה לה"ר משה קאלוו לבאר הענינים ע"פ הלשון והמליצה הנאותה והסברה הישרה ונקרא בשם חומש תורת משה.

כל אלה נדפסו עם הפטרות וסדר תפלות ויוצרות לשבתות השנה אחר כל חלק : רעדלהיים, תקע"ח—פ"א, 8°.

299. **תורה** עם תרגום אשכנזי נאה ע"י ה"ר משה ב"ר מנחם מדעסויא (הרמבמ"ן) ועם באור מלוקט מכל המפרשים הקדמונים על פ' בראשית וכל ס' שמות להמתרגם הנ"ל ומפ' נח עד סוף ס' בראשית לה"ר שלמה ב"ר יואל מדובנא (מהרש"ד), ועל ס' ויקרא לה"ר נפתלי הירץ וויזל ועל ספר במדבר לה"ר אהרן יערוסלאוו, ועל ס' דברים לה"ר הערץ האמבערג. ועם תקון סופרים על עניני מסרות וחסר ומלא וכו' ע"ס בראשית ושמות למהרש"ד הנ"ל וע"ס ויקרא במדבר ודברים ע"י ה"ר שלום ב"ר יצחק דיין ממעזריטש, ובראשו אור לנתיבה היא הקדמה גדולה עה"ת בכלל ועל התרגומים והעתקתו ובאורו בפרט. ובכללם נקראו בשם חומש נתיבות השלום : ברלין, תקמ"ג, 8°. עוד כנ"ל ובסוף כל ספר תרגום אונקלוס ופירש"י וכן תקון סופרים הנ"ל בכרך מיוחד : ווין, תקנ"א, 8°. [וגם ראיתי ס' במדבר ד' ווין תקנ"ה וכתוב עליו : «דפוס שני» ולא ידעתי אם הוא שני לד' ברלין הראשון או הוא ד' ווין שני וצ"ע]. עוד ככל הנ"ל בלי תקון סופרים ותא"כ ופירש"י על מקומם בפנים והפטרות וח"מ עם ת"א ובאור : פראג, תקס"א, פיורדא, תקס"ג, 4°. אופיבאך, תק".., 8°, וז"ז פ"ר. עוד ככל הנ"ל ועם תקון סופרים כנ"ל במקומו ובסוף ספר דברים נוספו הגהות ותקונים בת"ס לה"ר יהודה ב"ר יעקב קאוואלסקי והפטרות וח"מ עם פירש"י ות"א ובאור ותפלות שבת עם ת"א ויוצרות לד' פרשיות : ווארשא, תקצ"ז—ח, 8°. עוד ככל הנ"ל ועם קצור תקון סופרים וקצת באור חדש בשם באור לתלמיד ותרגום ובאור חדש על ח"מ והפטרות ע"י ה"ר ירמיהו בה"ר חיים מיינשטער סג"ל המכונה דר. היינעמאן ונקראו חומש מקור היים : ברלין, תקצ"א—צ"ד, 8°. [וכן נדפסו עוד איזה פעמים בתוספת וגרעון ושארי שנויים]. עוד ככל הנ"ל ועם באור מלות בלע"ז ברש"י ועם תולדות אהרן ות"א ובאור חדש לקצת הפטרות ובסוף כל ספר נוסף עוד : א) המשתדל באורי התורה להרשד"ל. ב) בוצר עוללות לקוטי פירושים חדשים מספרי ישראל והעמים לה"ר שמעון סנטא ג) הכורם לה"ר הערץ האמבערג הנ"ל עם תוס' הערות לבעל הבוצר הנ"ל ועם תפלות ויוצרות לכל שבתות השנה : ווין, 1846, 8°.

300. **תורה** עם ת"א ככתבם ועם הערות במקומות הקשים ע"י ה"ר חיים הלוי ארנהיים : גלוגא, 1839—1841, 8°. עוד כנ"ל ע"י ה"ר ש.. המכונה דר. הערקסהיימער : לייפציג, 1854, 8°.

301. **תורה** עם תרגום איטלקית ככתבם ובאור חדש ע"י ה"ר יצחק שמואל ריגייו, ובראשו הקדמה גדולה ע"ד ההעתקה והבאור וסופר ומונה שם קמ"ח פירושים עה"ת : ווין, תקפ"א, 8°. עוד כנ"ל עם פי' נחמד לחכם איטלקי שחיברו סמוך לשנת שמ"ו, וא' מבעליו קרא לו דגל יהודה ומיחסו (בטעות) לרי"א די מודינא : כ"י הפליט № 60.

302. **תורה** עם תרגום הולאנדית ע"י ה"ר שמואל מולדער ועם פירש"י, ח"א: ד"א, תקפ"ו, 8°. ח"ב: שם, תקצ"ח, 8°. וח"ג: שם, תר"ב, 8°.

303. **תורה** מתורגם ומבואר הונגארית ע"י ה"ר מ... בלאך. ה' חלקים (עם הפנים ?): ווין (או פרעסבורג ?), 1841—45, 8°.

304. **תורה** עם תרגום ספרדי ע"י הח"ר מנדים די קאשטרו: ד"א, ... (תג"י מ' כ"ב). עוד כנ"ל ועם פי' וקצת נמוקים ע"י ה"ר יוסף סראנו: ד"א, ... (שם י' קס"ד).

305. **תורה** וח"מ עם תרגום לשון רומית ולפעמים בא לבאור הדברים והענין: ד"ו, שי"א, 4°.

306. **תורה** עם פירש"י והפטרות ועם תרגום אשכנזי על כל פירש"י ע"י ה"ר ליב דוקעס: ה' חלקים: פראג, תקצ"ג, 8°. (ופירשט: תקצ"ח. ואני ראיתיו עוד בשנת תקנ"ה).

307. **חמש מגלות** הנ"ל נדפסו גם לבדם ועם פירושים שונים ובפנים שונים פעמים רבות. ואפס קצתם אערכה פה אשר מצאתי ברשימות ואשר ראו עיני, כמו: ח"מ עם פירש"י (ובשער הס' כתוב: פירוש ח"מ וכו') בולוניא, חש"ד (רמ"ד—ה), 8°. ד"ו, רפ"ד, 2°. עוד כנ"ל עם ס' דניאל עזרא ונחמיה (ופי' איכה בו הוא לר"י קרא) ובשער הס' כתוב: פירוש ח"מ עם פי' דעו"נ וכו': נאפולי, זמ"ר, 4°. עוד כנ"ל עם תרגום ותרגום שני על אסתר: ד"ו, חש"ד, 4°. עוד עם פירש"י ובעל עקידה: חמו"ד, 4°. [שני אלה נמצאים לרח"ס № 1514—15 ואולי נדפסו עם חומשים ולא לבדם]. עוד עם פירש"י ומנחת שי ועם שירי מנחה על הגהת התיבות בחסר ומלא וניקוד וטעמים לה"ר שרגא פייבוש ב"ר שלמה אבד"ק דובראוונא: שקלאוו, תק"ס, 4°. עוד כנ"ל (בלי שירי מנחה) ועם פי' באר שבע לה"ר משה אריה ב"ר זאב: ווילנא, תר"ה, 4°.

308. **חמש מגלות** עם תרגום אשכנזי ובאור ע"י מתרגמים ומבארים שונים והם: שיר השירים מתורגם ע"י ה"ר משה ב"ר מנחם מדעסויא (הרמבמ"ן) ומבואר ע"י ה"ר אהרן וואלפזאהן ור' יואל ברי"ל. רות איכה ואסתר מתורגם ומבואר ע"י ר"א וואלפזאהן הנ"ל. קהלת מתורגם ע"י ה"ר דוד פרידלענדר לפי באור הרמבמ"ן שאצלו ועם קצת הערות לה"ר יואל ברי"ל הנ"ל: ברלין, תקמ"ח — מ"ט. פראג, תקס"ג. ווין, 1818, 8°.

309. **חמש מגלות** עם תרגום הולאנדית ע"י ה"ר שמואל מולדער: ד"א, תקצ"ה, 8°.

310. **ח"מ** עם פירושים מיוחדים. (עיין ידי משה, שושנת עמקים, תולדות יוסף וז"ז).

311. **שיר השירים** עם פי' ר' אברהם [ב"ר יצחק הלוי] תמ"ך ז"ל ונוסף עליו איזה באורים להחכם אבן שועף (שועיב ?) ז"ל: סביוניטה, שי"ח, 24° (ורא"ס: 1559: 16°). פראג, שע"א, 8°. [את זה ראיתי בשער קרוע ולא נודע שנת הדפוס וכתוב בשער: נדפס פה ק"ק פראגא תחת ממשלת אדונינו הקיסר רודאלפוס ואדונינו המלך מאטייש יר"ה, בבית הנגיד כהר"ר גרשון ב"ר שלמה פאפירש כ"ץ מחוקק. ובסופו כתוב: ובכן נשלם הס' הנחמד הזה בעלם היום הזה כ"ז אלול שע"א לפ"ק. ובראשו מכתב אל הבחור המשכיל כמ"ר יוסף בן... כמ"ר חיים מאנקונא אשכנזי שארי יזיי"א . . . וכ' שם וז"ל: ובחפשי באוצרות שונים וכו' על מגלת שיה"ש וכו' לבד ראה זה מצאתי פי' ר' אברהם תמ"ך וכו' אמת כי ראיתי זה הבאור בכ"י וכו' אמנם לבית"ד לא בא עד היום הזה וכו' והדפסתיו בכרך קטן למען יוכל האדם לקשרו אחרי החומש שנדפס פה פראג (הוא נוסח המדפיס ולא הכותב) וכו' וגם הוספתי בו איזה פנינים חידש החכם אבן שועף ז"ל . . . . נאום שארך ושאר אביך הצעיר רפאל יוסף בלא"א כמו"ה יוחנן טריויש זצ"ל ט"ו אייר שי"א לפ"ק פה סביוניטה. ובתוך סי' ב' נמצא באור להמגיה הרר"י טריויש הנ"ל בדרך אחר, ע"ש].

312. **שיה"ש** עם פירוש בל"א לה"ר משה שערטלין: פראג, שב"ע, 4° (ש"י, ובלונדן גא"ל לא נמצא).

313. **שיה"ש** וס' הגן בל"א: קראקא, של"ט, 4°.

314. **שיה"ש** עם פירש"י וב' פירושים להגר"א מווילנא בנגלה ונסתר: ווארשא, תר"ב, 4°.

315. **שיה"ש** עם פי' עוטה אור לה"ר יחיאל העליר ב"ר אהרן אבד"ק פלונגיאן: מעמעל, תרכ"א, 8°.

316. **שיה"ש** עם פי' ה"ר שמואל אריפול: צפת, של"ט, 4° (ועיין אגודת שמואל).

317. **שיה"ש וקהלת** עם ב' פירושים לה"ר יחיאל הלל ב"ר דוד אלטשולר בשם מצודת דוד על חבור המלות והענין, מצודת ציון על פרטי המלות והענין: ווארשא, תקע"ח. ליוורנו, תקצ"ה, 8°.

318. **שיה"ש** עם תרגום: ד"א, תמ"ג. שם, תס"ה, 12°. עוד כנ"ל עם לע"ז איטאלקי: ד"ו, חש"ד, (או רפ"ב לפי ק"ד D № 62, ע"ש בל"כ). חמ"ד, תט"ו, 12°. עוד כנ"ל

עם לע"ז ספרדי ע"י ה"ר יוסף פראנקו-שיראנו : ד"א , תמ"ג, 8° · עוד כנ"ל ועם באור בל' ערבי לעיר תונס ובסופו פיוטים ושירים מי כמוך לפסח ושארי פיוטים לה"ר אליהו ב"ר יוסף סדבון ורשות קצר בסי' פ'ר'ג'ר' . וג' פיוטים לה"ר יעקב אבן צור : ליוורנו , הר"י בשמי"ם , 8° .

319. **שיה"ש** עם ת"א כבתבם ובאור חדש (לה"ר מרדכי בערנשטיין מבראדי) : ווין , 1847 , 8° .

320. **שיה"ש** עם פירושים שונים (עיין באור , בית אהרן , מחזה השיר , פירוש , פתשגן השיר , וז"ז) .

321. **רות** עם פי' הרד"ק . נדפס לראשונה מתוך כ"י ע"י יעאן מערציער : פאריז , 1563 ,4°.

322. **רות** , מגלת — . עם ת"א כבתבם ועם באור חדש לה"ר אפרים ב"ר ישראל בליבער : לעמבערג , 1843 . ווין , 1849 , 8° .

323. **רות** עם פירושים שונים. (עי' אגרת שמואל, באור , חלק בני יהודה , מגדל דוד , מנחת בכורים , משיב נפש, פירוש, שרש ישי, וז"ז).

324. **איכה** עם פירושים שונים , (עיין אלון בכות , באור , לחם דמעה , פירוש , קינת סתרים , וז"ז) .

325. **איכה** עם תרגומים שונים , (עיין קינות , חמש מגלות לעיל) .

326. **קהלת** עם באור הענין והמלות ע"י ה"ר יונה ברד"ח : לבוב , תר"י , 8° . עוד עם באור ה"ר משה ב"ר מנחם מדעסויא (הרמבמ"ן) ונחלק לבאור המלות ובאור הטעמים : ברלין , תק"ל , 8° .

327. **קהלת** עם פי' ובאור בל' איטלקי לה"ר דוד די פאמע : ד"ו , של"ב , 8° .

328. **קהלת** עם פי' ה"ר יצחק ן' לטיף : קונשטנטינא , חש"ד , 12° .

329. **קהלת** עם ת"א ובאור (עי' חמש מגלות לעיל) . עוד עם באור ותרגום חדש ע"י ה"ר שלמה זלמן אויערבאך : ברעסלויא , 1837 , 8° . עוד מתורגם ומבואר מחדש ע"י ה"ר לוי הערצפעלד : ברוינשווייג , 1838 , 8° . עוד עם באור ותרגום חדש (ע"י ה"ר מרדכי בערנשטיין מבראדי) : ווין , 1847 , 8° . עוד עם ת"א ובאור ע"י ה"ר נתן ראזענטהאל: פראג , תרי"ח, 8°.

330. **קהלת** עם פירושים שונים (עיין באור , כרם לשלמה , לב חכם , מכלל יופי, פירוש , צפנת פענח , קהלת יעקב , רחובות הבאור , תוכחת מגילה וז"ז) .

331. **אסתר** עם פי' עקדת יצחק לר"י עראמה : קונשטאנטינא , רע"ח , 4° . עוד עם פי' מקראות הסתומים והקשים ע"י ה"ר מ. ב. יסלוטער בשם פנים מאירות : זאלקווא , תקע"ה , 4° .

332. **אסתר** עם פי' וחבור הפסוקים ע"פ מדרשים בל"א ע"י ה"ר ליב ב"ר יוסף מעליר ונקרא ג"כ מגלה ארוכה : קראקא , ש"נ . ד"א , תכ"ג . פפד"מ, תמ"ה. שם, נח"ת , 4° . עוד כנ"ל בתוס' כל הנסים המובאים בתלמוד ומדרשים:ברלין,תע"א,8°.

333. **אסתר** עם ת"א ובאור (עיין חמש מגלות לעיל) . עוד עם ת"א ובאור חדש ע"י ה"ר מאיר ליבוש מלבים ועם תפלות ויוצרות לפורים : ברעסלויא , תר"ה , 8° .

334. **אסתר** עם פירושים שונים , (עיין באור יד המלך , יוסף לקח , מגלת ספר , מחיר יין , מנות הלוי , פירוש , וז"ז) :

נביאים ראשונים ואחרונים וכתובים הנ"ל

נקראים ג"כ עשרים וארבע ונדפסו ג"כ פעמים אין מספר ובפנים שונים .

335. **נביאים וכתובים** הנ"ל עם פירש"י : פראג , של"ו (פירסט ח"ב דע"ט . אבל בלונץ גא"ל אין מכנה זו רק המגיד היינו נו"כ עם ל"א לבד, ע"ש דרע"ד). קראקא , ש"מ . ד"ו, שמ"ז. קראקא , ש"ע, 4°. וז"ז פ"ר . עוד כנ"ל ועם ל"א בשם המגיד : נדפס פ"ר . וכן עם רש"י ול"א בשם מגישי מנחה , וז"ז פ"ר .

336. **נו"ב** הנ"ל עם פי' קצר ופי' מלות זרות בל"א: פראג , ש"פ , 8° .

337. **נו"ב** עם פי' מלות זרות בל' איטלקי : ד"ו , שצ"ד , 8°, וז"ז .

338. **נו"ב** עם פי' אילה שלוחה מלוקט מכל המפרשים בקצור מופלג ובאור המלות ע"פ דקדוק וקראס בל"א ע"י ה"ר נפתלי ב"ר אשר אלטשולר : קראקא , שנ"ה , 2° . ד"א , תק".. , 8° .

339. **נו"ב** עם פי' בל"א מלוקט מכל המפרשים בשם המגיד (עיין זה באות מ') .

340. **נו"ב** עם פירש"י ול"א ועם אגודת שמואל לה"ר שמואל ב"ר משה דלוגאטש מה שלקט ואסף והעתיק מספרים ישנים נושנים והם : הג"ה דר' עובדיה הנביא מגוראות"ס וסוד מישרים ועמק השם ועמק הלב ועמי סוד ואשכול ה"ר אליה מתם דברים נחמדים

מה שבפירש"י נשמט וכו' והוגה ע"י ה"ר אליקים ב"ר יעקב ש"ץ מקמארנא (כ"כ בשער). ד"א, תנ"ט, 16°.

341. נו"ב עם פי' מצודת דוד ומצודת ציון (עיין מצודת דוד ומ"ש שם). עוד כנ"ל ועם פי' רש"י: יוזעפאוו, תר"ב. קראטאשין, תר"..., 8°. עוד כנ"ל ועם תרגום ול"א: סלאוויטא, ... קאפוסט, תקע"ח, 4° וז"ז. וכן נדפס גם עם ל"א מרובע (עברי טייץ) גם שם ושם וגם בווילנא וז"ז פ"ר. עוד ככל הנ"ל ונוסף עליהם עוד: פי' הגר"א על קצת ס' יהושע ועל בנין הבית בס' מלכים ויחזקאל ועל קצת ס' ישעיה וחבקוק ודה"י ועם הגהות וקצת פי' ע"ז לה"ר יהושע העשיל כ"ץ ריינים מהוראדנא ובסוף כל חלק ס' מנחת שי, עיין זה, וקונטרס מבשרת ציון לציין מ"מ כל פסוק לדומה לו בלשון או בענין והגהות ותקונים בפירש"י, ששה חלקים: ווילנא והוראדנא, תק"פ. שם, תקצ"ב—ד, 4°. עוד ככל הנ"ל ו' חלקים ומנחת שי הנ"ל על גליון כל עמוד במקומו: ווילנא, תקצ"ח—תר"ג (וחלק ישעיה ירמיה נדפס כמה שנים אח"ז), 4°.

342. נו"ב עם תרגום אשכנזי וביאור ע"י מתרגמים ומבארים שונים ונדפסו ראשונה בווין בשם הכולל מנחה חדשה (ועיין תנ"ך עם ת"א וביאור). וז"ז נדפסו גם כולם גם מקצתם פ"ר כמו: נו"כ כנ"ל ועם פירש"י ודקדוק התיבות ותוכן כוונת הכתוב מס' מכלל יופי והקדמה כללית לכל ספרי נ"ר וכ"א ופרטות לכל ס' וס' ומפתח הענינים כסדר הפרשיות ע"י המדפיס ה"ר צבי הירש סג"ל שפיץ: אופיבאך, תקס"ה—ס"..., 8°. עוד כנ"ל ועם מכלל יופי: פיורדא, תקס"ה, 8°. [ראיתי רק ספרי אמ"ת]. עוד כנ"ל בשם קריה נאמנה: פיורדא, תק"ע, 8°. [ראיתי ס' ירמיה עם ת"א וביאור לה"ר דוד אמטענזאסר ומשם עד סופו לה"ר שלום בר"י הכהן ועם פירש"י ומכלל יופי ופתרון מלות בלע"ז]. עוד כנ"ל נ"ר עם רש"י ומכלל יופי ות"א וביאור ועל ישעיה ירמיה נוסף עוד פי' מהר"ם עראמה ולס' תר"ע נוסף פי' הראב"ע, ו' חלקים: קארלסרוה, תקס"ו—פ"ט, 8°. (רובענס O, 1017. № 1029; וע"ש ג"כ O, № 1022).

343. נו"ב נעתק לל"א כל המעשים וכל הספורים זה אח"ז בדרך ספור וכללות ס' דה"י נכלל בס' מלכים ומלוקט קצתו ממדרשים ומפרשים ע"י ה"ר חיים ב"ר נתן. ובכללו הוא רק נ"ר ודע"כ ונקרא טייטש עשרים וארבע:

באסיל, שע"ב. פראג, תל"ד. דיהרנפורט, תס"ד, 4° (כד"א q, № 139—140 וע"ש).

344. נ"ר ונ"א (בלי ס' יחזקאל) עם פי' הר"מ אלשיך (עיין מראות הצובאות).

345. נביאים ראשונים עם פי' הרד"ק: שונצינו, רמ"ו. ליסבונא, רנ"ז, 4°. פיזרו, רע"א, 2°. שאלוניקי, חש"ד, 4°. עוד כנ"ל ועם תרגום ופי' הרלב"ג: לאיריא, רנ"ד, 2.

346. נ"ר עם פי' השר דון יצחק אברבנאל. [חובר בנאפולי שנת גרי"ם. ודלא כש"י שהלך אחרי שוא דברי המגיה שכ' בהקדמתו שנדפס רק פ"א בנאפולי שנת גרי"ם ע"ש]: חמו"ד [פיזרו, רע"ב. ואח"ס: חמ"ד (פיזרו) ער"ב. ופירשט ח"א די"ב: רפ"ב]. נאפולי, ש"ג, 2°. עוד כנ"ל עם מ"מ ופתח גדול לחכמי הנוצרים פייפער וקריסטיאני: לייפציג, תמ"ו, (פפד"מ, תצ"ו: הוא מד' לייפציג הנ"ל בלתי שער חדש) 2°. (ועיין פירוש).

347. נ"ר עם פי' לה"ר שמואל לאניידו: (עיין כלי יקר).

348. נ"ר עם פירש"י ותרגום הולאנדית לה"ר שמואל מולדר: ד"א, תקפ"ז, 8°.

349. נ"ר עם ת"א וביאור ג' ברכים: ווין, 1793, 8°. (רובענס O, № 1020 ולא פירש שם המעתיק, וע"ש ג"כ № 1021 ונ"ע).

350. נביאים אחרונים (בלי תרי עשר) עם פי' הרד"ק: שונצינו, רמ"ז. פיזרו, רע"א, 2°. [ופירשט ח"ב דקפ"ג: שונצינו, רמ"ו. שם, רע"ו. פיזרו (ע"י גרשון שונצינו) רע"ה, 2°. ועיין כד"א F, № 36, q. № 68, וכה"ס № 3043].

351. נ"א עם פי' השר דון יצחק אברבנאל: פיזרו, ר"פ. שונצין, חש"ד, 2°. עוד כנ"ל ועם מפתח כפול: ד"א, א"ת, 2°.

352. יהושע ושופטים עם פי' ה"ר אהרן ב"ר אברהם אבן חיים (עי' לב אהרן).

353. יהושע ושופטים עם ת"א וביאור לה"ר מאיר אוברניק: ווין, תקנ"ב, 8°.

354. ס' שמואל עם המשך הפסוקים ע"פ מדרשים ומאמרי רז"ל בל"א בחרוזים ע"י ה"ר נתן ב"ר אליעזר מיכלבאך ונקרא שמואל בוך: קראקא, שנ"ג. פראג, שס"ט. באזיל, שב"ע, 4°.

355. מלכים א' וב' עם ת"א וביאור לה"ר אהרן האלי (וואלפזאהן): ברעסלויא, 1800, 8°.

356. **ישעיה וירמיה** עם פי' הרד"ק: אשבונה (ליסבונה), ברנ"ה (ב"י. ואח"ס: לפ"ג). קושט', רע"ג, 2°.

357. **ישעיה** עם פי' תקון עולם לה"ר שלמה ב"ר יצחק מאריני: ווירונה, בי"ת, 4°.

358. **ישעיה** עם פירש"י ומכלל יופי ועם ת"א ובאור לה"ר דוד אטטענזאסר: פיורדא, תקס"א, 8°.

359. **ישעיה** עם תרגום ורש"י ותקוני מסרה ועם ת"א ובאור חדש בשם מקרא מפרש לה"ר ירמיה היינעמאן: ברלין, 1842, 8°.

360. ס' **ישעיה** עם תרגום הולאנדית ופי' פשר דבר לה"ר אליקים ב"ר אברהם פארשער: ד"א, תרי"ח, 8°.

361. **ישעיה** עם פי' ה"ר מאיר ליבוש מלבים ונחלק לבאור הענין ובאור המלות ובאור המפרשים: קראטאשין, תר"ט, 8°.

362. ס' **יחזקאל** בל"א: פראג, שס"ב, 4°.

363. **תרי עשר** מתורגם ומבואר ע"י ארבעה מורי חנוך נערים בדעסויא ונקרא מנחה טהורה ועם הקדמה כוללת בשם סלת למנחה והם: ס' הושע ויואל ע"י ה"ר משה ב"ר אורי פייבוש ארנסוואלד (פהיליפזאהן). ס' עמוס ונחום ומלאכי ע"י ה"ר ישראל ניימאן ב"ר משה מבראדי. ס' עובדיה ומיכה וחבקוק וצפניה ע"י ה"ר וואלף ב"ר יואל מדעסויא. ס' חגי וזכריה ע"י ה"ר שלמה זלמן ב"ר ליפמאן הלוי. וס' יונה נדפס עם ת"א ובאור ר"י ברי"ל כקדם (עיין להלן): דעסויא, תקס"ה, 8°.

364. **תרי עשר** והם ס' הושע יואל עמוס עובדיה ויונה עם תרגום ורש"י וראב"ע ורד"ק ועם מסרה וקרי וכתיב: פאריז, שט"ז, 4°. עוד כנ"ל (בלי תרגום ומסרה וכו') ועם ל' רומי ע"י מערציער: גענויא, 15.., 2°. עוד ועם הערות בל' רומי ע"י קודיוס: ליידן, 1621, 4°.

365. ס' **הושע** עם ל' רומי ע"י פאן דער הארדט: העלמשטאדט, 1702, 4°.

366. ס' **הושע** עם פירש"י ע"י מיכעליש: געטינגען, 1775, 4°.

367. **יואל ויונה** עם פירש"י וא"ע ורד"ק עם נקודות המפרשים (?) ועם מס"ג ומס"ק ותרגום רומי ע"י לייסדען: אוטרעכט, 1656, 8° (ב"י בער המיזון וכן פירסט ח"ב דף פ'. אבל שם דפ"א כתוב: ס' יואל ועובדיה וכו' ע"ש).

368. **יואל ומלאכי** עם פי' רד"ק ועם הקדמה רומית לסיבסט. מינשטער ובסופו תרופה רוחנית: באזיל, ר"ץ, 8° או 12°.

369. **עמוס** עם פירש"י ע"י סיבסט. מינשטער כנ"ל: באזיל, רצ"א, 8°.

370. **יונה** עם תרגום לשון יוני ורומי: באזיל, ש"ב, 8°. עוד כנ"ל ועם ל"א: העלמשטאדט, ש"נ, (ורד"א D, № 54: ש"מ), 8° או 12°.

371. **יונה** עם פירש"י (פירסט ח"ב דף פ') ופי' הראב"ע ורד"ק ואברבנאל: לייפציג, תמ"ג, 8°. עוד כנ"ל (בלי רד"ק) ועם תרגום ומכלל יופי: פפד"מ, תנ"ד, 8°.

372. **יונה** עם מדרשים בל"א: אופיבאך, תע"ה, 8°.

373. **יונה** עם פירש"י ועם פי' הגר"א מווילנא: ווילנא, תק"ס. פראג, תקס"ג. ווארשא, תקצ"ז, 4°.

374. **יונה** עם ת"א ובאור ובראשו הקדמה ומבוא ועם צורת הקיקיון לה"ר יואל ברי"ל. ברלין, תקמ"ח, 8°.

375. **חבקוק** עם ת"א ובאור לה"ר אהרן וואלפזאהן: ברעסלויא, 1802, 8°. עוד כנ"ל לה"ר דוד ב"ר מרדכי דייטש: שם, 1837, 8°.

376. **כתובים** עם פירושים שונים והם: תהלים עם פי' רד"ק, משלי עם פי' ר' עמנואל. איוב עם פי' רלב"ג, איכה עם פי' ה"ר יוסף קרא, קהלת שיה"ש רות ואסתר ודע"ג ודה"י עם פירש"י: נאפולי, זמ"ר, 2°.

377. **תהלים משלי איוב ודניאל** עם פירש"י: שאלוניקי, רע"ה, 2°.

378. **תהלים משלי קהלת ושיה"ש** עם ל' רומי על כל שורה ופרושים על הגליון ע"י פאגניני: גענווא, חש"ד, 8°. עוד כנ"ל ע"י קראמוש: פאריז, ש"ץ, 8°. (ועי' להלן סי' 405).

379. **תהלים** עם פי' אמרות טהורות לה"ר יהודה ליב אויערבאך מווישניצא: ווארשא, תיר"א, 8°.

380. **תהלים** עם פי' הרד"ק: חמ"ד (בולוניא), רל"ז. ד"ו, רע"ח. שאלוניקי, רפ"ב, 4°. איזנא, ש"א—ב, 2°. קרימונה, שכ"א. ד"ו, שכ"ו. ד"א, תקכ"ה, 4°, וז"ז (ועיין כתובים לעיל). עוד כנ"ל ובסופו מעמדות עם באור: ד"ו, שכ"ו. שם, שס"ו, 12° וז"ז. עוד כנ"ל ובסופו יה"ר קודם ואחר תהלים ולהו"ר ותפלה לחולה ר"ל: ברלין, תקכ"ז, 4°. עוד כנ"ל ועם פי' ה"ר יוסף ב"ר אברהם אבן חיון: שאלוניקי, רפ"ב,

2°. [ור״י אבן חיון הנ״ל חיבר ג״כ פי׳ על כ״א ומשלי והפטרות וס׳ אמרות טהורות על מקומות נכתבים בתנ״ך וכולם נוטים לפילוסופיא: (פירשט ח״א דקס״ת)].

ודע כי פי׳ הרד״ק הוא רק בד״ו רע״ח, איזנא ש״א—ב׳, וד״א תקכ״ה בשלימות, אבל בשארי דפוסין נתקצר ונשמט ממנו רב כמ״ש הרשד״ל בכ״ח ה׳ דכ״ח—ל״ג, ע״ש.

381. תהלים עם פי׳ הר״מ אלשיך. (עיין רוממות אל). וס׳ ראשון ממנו לבד: קורוגישמי (סמוך לקושטנטינא), חש״ד, 4°.

382. תהלים. עם פי׳ ה״ר עובדיה ספורנו: ד״ו, שמ״ו, 4°. (ועי׳ תנ״ך קהלת משה).

383. תהלים עם פי׳ כתר תורה ומעמדות עם פי׳ כתר כהונה והוא ח״ב וח״ג לס׳ כתר יוסף על סדר תפלה, עיין להלן תפלה: ברלין, תנ״ט, 4°.

384. תהלים עם פי׳ עין ראי לה״ר דוד פיאצא: ליוורנו, כגנו״ת על״י, 4°.

385. תהלים עם פי׳ קב ונקי לה״ר .... עוד כנ״ל ועם פי׳ בן דעת דרשה לכל מזמור לה״ר אבסילראד המכונה בענדיט ב״ר יוסף הלוי: הענא, שע״ו, 4°.

386. תהלים עם פי׳ לקוטי מגדים לה״ר יצחק אייזיק מקאפולי ב״ר אליהו הלוי. מלוקט מרש״י ורד״ק ואלשיך ושארי מפרשים: דיהרנפורט, תפ״ח, 8° וז״ז. עוד עם פי׳ מלוקט מילקוט ומדרש ורש״י וראב״ע ורד״ק ומכלל יופי ואלשיך ומאיר תהלות ע״י ה״ר יעקב לומבריזו: הענא, תע״ב, 8°, וז״ז. עוד עם פי׳ מאזני צדק לה״ר יצחק ב״ר יששכר בער צורף מלוקט מפירש״י וקצור אלשיך: דיהרנפורט, תס״ו, 8°. עוד עם פי׳ מלוקט מרש״י ורד״ק ושארי מפרשים ע״י ה״ר שלמה ברש״ט עתי״ה.(עי׳ פירוש תהלים).

387. תהלים עם פי׳ המלות בלה״ק ופי׳ מלות הקשות בל״א בשם כף ירך יעקב: ווילמ״ד, חש״ד, 8°.

388. תהלים בל״א בחרוזים: פראג, חש״ד 4°. קראקא, שמ״ו. פראג, תמ״א, 8°; וז״ז.

389. תהלים עם ל״א ע״י ה״ר אליהו בחור. ד״ו, ש״ה. צירך, שי״ח. שם, שנ״ט, 8°, וז״ז. [וי״א שכל ג׳ דפוסין הנ״ל הם בל״א לבד בלא פנים]. עוד כנ״ל ועם לקוטים מפי׳ קב ונקי הנ״ל ע״י ה״ר שלום ב״ר אברהם: מנטובה, שכ״ב. קראקא, שנ״ה (ורונענם № 1200, q: שנ״ח) 4°. הענא, שע״ו. פראג, תס״ח, 8°.

[ודע דמ״ש פה הוא לפ״ד כרמולי בדס״י לבני יחייא די״ט—כ׳ בהערה וע״ש ופירשט ח״ב דרמ״א ע״ש. אבל בתג״י ש׳ ס״ס מיחס לה״ר שלום הנ״ל כל הפי׳ קב ונקי על תהלים ועל משלי וקורא לו שר שלום בר״א פורטוגיזי ע״ש].

390. תהלים עם פי׳ החבור בל״א ובסופו שמות תהלים וקצת תפלות וסדר פדיון נפש: ד״א, תפ״ד. שם, תקל״ח, 16°, וז״ז.

391. תהלים ובסופו דברים שבקדושה דיני סדר קדיש וברכו וכו׳ למתפלל ביחיד (ועיין יורה חטאים): ליידען, חש״ד, 16°. עוד לבדו ובסופו וידוייס מהרוקח ז״ל: זאלקווא, תנ״ה, 16°.

392. תהלים ושמות תהלים עם מעמדות ותקון שבת ומאה ברכות: ד״ו, תמ״ז, 16°.

393. תהלים עם ל״א על כל מלה ועם קצור פי׳ הרד״ק ושארי מפרשים לה״ר יהיאל מיכל כ״ץ מפיורדא: ווילמרשדארף, תפ״ה. שם, תצ״ב, 4°.

394. תהלים עם באורי זהר ומצודת ציון: צפת, תקצ״ג, 4°. עוד עם פירש״י ובאור המלות ופי׳ הזהר וקצור אלשיך: (ראיתי חסר שער ד׳ רוסיא), 8°.

395. תהלים עם פי׳ מטה לוי ובית לוי ע״י בן אהרן ב״ר יחיאל מיכל הלוי: נדפס בווילנא פ״ר, 8°.

396. תהלים עם פי׳ מעטה תהלה ע״י ה״ר יעקב רוקח, ליוורנו, חש״ד (תרי״ח), 4°.

397. תהלים עם פי׳ מצודת דוד ומצודת ציון, עיין זה: נדפס ג״כ פ״ר.

398. תהלים עם ס׳ משפט צדק לה״ר משה ב״ר גרשון מזאלשין. לקוטים מספרי מוסר בשולי העמוד, ועם שושני לקט לקוטים להמלבה״ד ה״ר ישראל זאב ב״ר שמשון ובסופו אבל משה שיר מספד על מות המחבר לה״ר מאיר ישעיה מייזלער: חמ״ד (ברעסלא), תק״ץ, 8°. עוד כנ״ל ונוסף בו פי׳ נאוה תהלה לה״ר יעקב ב״ר יוסף הרופא איש ירושלים: ווין, 1856, 8°.

399. תהלים עם פי׳ תהלת ה׳ לה״ר חיים מלמד ד׳ חלקים: ד״א, תרי״ב, 8°.

400. תהלים עם פי׳ מיוחס להרשב״ם ועם הגהות נוספות לה״ר יצחק הלוי איש סטנוב: ברלין, תקנ״ד. ווין, תק״. 8°.

401. תהלים עם ת״א ע״י הרמבמ״ן ועם באור לה״ר יואל ברי״ל ובראשו הקדמה משולשת על עניני השיר בכלל וע״ס תהלים בפרט ועל

מיני שירי הקדש וכלי השיר עם תמונותיהם לר״י ברי״ל הנ״ל ועם פי׳ הר״ע ספורנו ונקרא בכולל זמירות ישראל, ד׳ חלקים: ברלין, תקמ״ה—מ״ח. שם, תקנ״א, 8°. עוד כנ״ל (בלי ספורנו): ווין, תקנ״ט—ס׳. שם, תקס״ה, 8°. עוד כנ״ל ועם פירש״י: ברעסלויא, תקפ״ו, 8°. עוד כנ״ל ועם פירש״י ולקוטים מס׳ העקרים בשם תוכחת חיים: פיורדא, תקס״ד, 8°. עוד כנ״ל ועם ספורנו ותולדות אהרן: דיהרנפורט, תקפ״ו, 4°.

402. **תהלים** עם לשון הולאנדי ע״י לייסדען: ד״א, תכ״ו. שם, תל״א, 8°. עוד כנ״ל ע״י ה״ר שמואל מולדר: ד״א, תקצ״ח, 8°.

403. **תהלים** עם לאדינו ושמות תהלים וכו׳. נדפס פ״ר.

404. **תהלים** עם ל״א ככתבם העתקת לוטהער: לונדון, . . . 12°.

405. **תהלים** עם לשון רומי על כל שורה ע״י קראמוש: פאריז, רב״ץ, 8°. עוד עם ל׳ רומי ויוני על שני לדיו, ב׳ חלקים: באסיל, ש״ה, 8°. עוד עם ל׳ רומי לבד: באסיל, ת״ח. שם, תכ״ב (רד״א D, № 88, 90. אבל שם בל״ר: ת״כ ותכ״ה ע״ש). אוטרעכט, תמ״ח, 8°; 12°; 16°.

406. **תהלים** עם השרשים על הגליון: באסיל, ש׳. שם, ש״ב, 8°.

407. **תהלים** עם ל׳ קדר בכתב עברי: קונשט׳ תקצ״ו, 4°.

408. **תהלים** מלוקט ומסודר כל הפסוקים כסדר א״ב: (עיין לקוטי תהלים).

409. **תהלים** בל׳ ספרדי ע״י ה״ר יעקב יהודה ליאון טימפלו: ד״א, . . . (תג״י י׳ קע״ז).

410. **תהלים** לרמ״ח לוצאטו. כולל ק״ן מזמורי תהלות ותפלות ובקשות ע״ד מזמורי ס׳ תהלים (עיין לעיל סי׳ 59).

411. **משלי קהלת ושיה״ש** עם לשון רומי והערות ע״י מינסטער: באזיל, 5—1524, 8°.

412. **משלי** עם פי׳ ה״ר עמנואל ב״ר שלמה בעל המחברות. (עי׳ כתובים לעיל). [ובמחברת תופת ועדן כתב שחיבר פי׳ על כל תנ״ך, ע״ש].

413. **משלי** עם תרגום ועם פי׳ הרלב״ג והמאירי: חמ״ד (לאיריא), רנ״ב. ד״ו, רנ״ז, 2° (רד״א תקמ״ב ד״נ ע״ב. וק״ד q, № 120: 4°). [ומ״ש שם בק״ד: ומאירי לר׳ אברהם מאיר בר יהודה מאיר, ט״ס הוא]. ודי רוסי (טיפוגר׳ אוריג׳ № 38) כ׳: משלי עם פי׳ הרד״ק (הרמ״ק ?) ומאירי: חמ״ד, רנ״ז, 2° ונ״ע]. עוד עם ת״א ופירש״י והמאירי: פיורדא, תר״ד, 8° [וכ׳ שם שנדפס מתוך כ״י ישן משנת ר״ז לפ״ק. ובסוף הס׳ כ׳ וז״ל: נגמר בטוליטולה ביום ה׳ כ״ח ימים לחדש אדר שנת ר״ז לפ״ק ביהיבת מורנא ורבנא מורה צדק אור הגולה רבי יצחק די ליאון (ליאון ?). ישלם השם פועלו ותהי משכורתו שלמה מעם האלהים ויראה זרעו לאורך ימים. על יד אני הצעיר מתלמידיו מנחם ב״ר שלמה לבית מאיר זצ״ל עכ״ל].

414. **משלי** עם פי׳ אבני צדק מלוקט ממפרשים ע״י ה״ר יצחק ב״ר יששכר בער צורף מווינא: ווילמרשדארף, תע״ח, 8°.

415. **משלי** עם פי׳ אסירי התקוה לה״ר אלעזר מפינטשוב: נייאוויט, תק״ט. זאלקווא, תק״י, 4°.

416. **משלי** עם באור ה״ר יצחק אליהו ב״ר שמואל לנדא ונחלק לשנים: א) פתשגן על באור המלות והוראותיהם. ב) חדשים גם ישנים באור הכתובים בפנים שונים: קעניגסבערג, תר״ח, 8°.

417. **משלי** עם פי׳ לקוטי מגדים מלוקט מראשי המפרשים ע״י ה״ר יצחק אייזיק ב״ר אליהו הלוי ועם רב פנינים להר״מ אלשיך בקצרה ע״י הנ״ל: וואנזבעק, תצ״א, 8°.

418. **משלי** עם פי׳ מוסר אב לה״ר שמואל פריינד: ווין, 1839, 8°.

419. **משלי** עם פי׳ קב ונקי לה״ר דוד ב״ר שלמה ן׳יחייא. מלוקט מכל גדולי המפרשים שהיו לפניו: ליסבונה, ר״נ—נ״ב. ד״ו, רע״ח. שאלוניקי, רפ״ב, 2° (או 4° ?).

420. **משלי** עם פירש״י ובאור הגר״א מווילנא: שקלאוו, תקנ״ח. ווארשא, תקצ״ח, 4°. עוד כנ״ל בשם **תנא דבי אליהו**: פראג, תקע״ה, 4°. קעניגסבערג, תרטו״ב, 8°.

421. **משלי** עם פירש״י ופי׳ **שפת אמת** לה״ר יעקב ישראל ב״ר צבי הירש: לעמבערג, 1788, 4°.

422. **משלי** עם ל״א ועם פי׳ קצר בל״א לה״ר מרדכי ב״ר יעקב: קראקא, שמ״ב. פראג, שס״ב (הגהות ש״י כ״י. אבל בצונץ גא״ל ופירסט לא נמצא), 4°. פפד״מ, תע״ג, 8°.

423. **משלי** עם ת״א ובאור לה״ר יצחק אייביל: ברלין, תק״ן. ווין, תקנ״ט, 8°. עוד כנ״ל ועם פירש״י ומכלל יופי: אופיבאך, תקס״ה, 8°.

424. **משלי** עם ת״א ובאור קצר להר״ר מענדיל בר״י שטערין : פרעסבורג , 1833 , 8° . עוד כנ״ל מוגה ומדויק ע״פ כ״י ועם פתרון ות״א ככתבם להר״ל. ה. לעווינשטיין : פפד״מ , 1838 , 8° .

325. **משלי** עם ל״א : ד״א , תצ״ה, 16°, וז״ז .

426. **משלי** עם פי׳ בל״א המוני שפת פולין : המו״ד (חסר שער) 12° . (רת״ס 2865 №). [ונראה שהוא העתקת ר״מ מסטנוב שיצאו עליו עוררין ע״ז . עיין קול מחצצים] .

427. **משלי** עם תרגום איטלקי : ד״ו , שנ״ז , 4° (רד״א תקמ״ב דנא״א . וק״ד q 146, № : משלי בלשון איטליא : ד״ו, שע״ז, 4° . ולא נודע אם הכל א׳ או שונים הם) .

428. **משלי** עם תרגום הולאנדית לר״ש מולדר ועם פירש״י : ד״א , תקצ״ו , 8° .

429. **משלי** עם תרגום רומאני (יוני) ע״י ה״ר משה ב״ד אליעזר פוביאן : קונשטאנטינא, ש״ח , 4° .

430. ס׳ **איוב** בחרוזים ע״י ה״ר אליהו בחור הלוי אשכנזי : ד״ו , ש״ד . קראקא, של״ד, 8° . [והרמב״ס כ׳ שהוא ס׳ איוב לה״ר זרח כרפת הנדפס ראשונה ע״י ר״א בחור בשם פירוש על איוב עיין זה באות פ׳ סי׳ 134 . ומבואר שם שהוא קצור פי׳ הרלב״ג על איוב , ע״ש] .

431 **איוב** עם פי׳ ה״ר יצחק ב״ד שלמה הכהן: קונשטאנטינא , ארחמנ״ו , 4° .

432. **איוב** עם פי׳ הרלב״ג : חמ״ד (פיראדה) , רל״ז , 4° .

433. **איוב** עם ל״א ופי׳ קצר בל״א לה״ר מרדכי בה״ד יעקב : פראג , שנ״ז , 4° .

434. **איוב** עם פי׳ נחלק לבאור הענין ובאור המלות לה״ר שמחה אריה הלוי מהרובשוב : לבוב תקפ״ד. שם, תקצ״ד . ווארשא תקצ״ח , 8° .

435. **איוב** עם ת״א ובאור לה״ר אהרן וואלפזאהן האללי : ברלין , תקנ״. . , 8° . עוד עם ת״א ככתבם ובאור לה״ר בעריש בלומענפעלד : ווין , 1826, 8° . עוד עם באור ה״ר יצחק הלוי איש סאטנוב ומתורגם מפיו ע״י בחור משכיל : ברלין , תקנ״ט , 8° . עוד עם ת״א ובאור הענינים ע״י ה״ר י—, ב—, א— : פראג, 1791 , 8° . עוד ת״א ובאור הכ״ל בתקון מליצת התרגום ובאור המלות לת״א ושרש כל תיבה וענינה לה״ר דוד ב״ר צבי אטטענזאסר ועם פירש״י ותוכחת חיים מלוקט מס׳ העקרים ופי׳ ר״מ פריצול ונכלל בו יתר הבאור ועיקר כל מענה בשם מנחת יהודה: פיורדא, תקס״ה , 8° . עוד עם ת״א ובאור בהמשך הענינים להר״מ לעווינטהאל : פפד״מ , 1846 , 8° .

436. **איוב** עם ת״א ובאור ע״פ אדני הדקדוק ויסודות הפשט לה״ר גבריאל ב״ר נתן הלוי דעסויער בשם קסת גבריאל וברא‏שו מבוא חדש בשם קסת הסופר ומכתב אהבת רעים: פרעסבורג , 1838 , 8° .

437. **איוב** עם תרגום רומאני (יוני) לה״ר משה ב״ר אליעזר פוביאן : קונשט׳, של״ו, 4° .

438. **דניאל** עם פי׳ אבן יחייא ועם ת״א ובאור לה״ר וואלף ב״ר יוסף וה״ר משה ב״ר אורי פייבוש (פהיליפזאהן):דעסויא, 1808, 8° .

439. **דניאל** עם פירוש הר״מ אלשיך ושארי פירושים . (עיין חבצלת השרון) .

440. **דניאל** בל״א בחרוזים : פראג, תל״ד, 4° .

441. **דברי הימים** עם תרגום רב יוסף וקצת באור על התרגום : ווילנא , תקע״ו , 4° . [וז״ז נדפסו עוד כל או״א עם פירושים שונים ומסודרים לפי שם הפירוש] .

442. **תורה אור** . ה״ר שניאור זלמן נבג״מ . ח״א דרושים ע״ס בראשית ושמות ולחנוכה ומגלת אסתר ודרוש לפסח : קאפוסט, תקצ״ז , 4° . וח״ב וג׳ (עיין לקוטי תורה) .

443. **תורה אור** . מהנ״ל . פסקים עס״ת וסיה״ש ותהלים ובסופו מאמר ההתבוננות דרוש לבנו ה״ר דוב בערוש : לעמבערג , תור״ה , 4° .

444. **תורה אור** . דון יוסף בן דון דוד אבן יחייא . על אוסר האחרון לנפש וענין ג״ע וגיהנם ועוה״ב ושארי ענינים בע״ע פרקים : בולוניא, יפר״ח . ד״ו , ב״ו ישמ״ח . לובלין, . . . 4° . זאלקווא , תקס״ב , 8° . [ובש״ק דנ״ב כ׳ שחיבר ג״כ ס׳ דרך חיים פי׳ על מדרשי גמרא , וס׳ נר מצוה פי׳ כל המצות וטעמם ונשרפו בפאדובה שנת ש״ד] .

445. **תורה אור** . ה״ר אריה ליב ב״ר יהושע העשיל מסלוצק . דינים ותקון הנהגת סופרים ודיני קריאת התורה וכללי דקדוק : ברלין , תק״ה , 4° . [ושם בשער כ׳ שחיבר ג״כ ס׳ שאגת אריה ע״ש] .

446. **תורה אור**. ה״ר מאיר מלובלין (מהר״ם לובלין). דרשות כסדר התורה, כ״י : (ש״י) .

447. **תורה אור** . ה״ר שמואל ב״ר יוסף הכהן . דרושים ע״ס בראשית כמה דרושים לכל פרשה , והוא ח״ב מספרו מנחת כהן : ד״ו , השנ״י , 4° .

448. **תורה אור**. סדר הלמוד קודש סעודת פורים (בדרך צחוק והתול) כמסודר מבעל חמדת הימים עם זמר מעוז צור לפורים וכו' ע"י ה"ר גבריאל יצחק פאלאק : ד"א, תרי"ז, 8°.

449. **תורה אור**. (עיין תורה, תלמוד, תנא דבי אליהו, תפארת ישראל, תפארת הקדש).

450. **תורה אור ודרך חיים**. ה"ר חיים ברודא מהוראדנא. ח"א חי' על ש"ע י"ד הל' שחיטות וטרפות: הוראדנא, תקפ"ג, 2°.

451. **תורה אחת**. (עיין פרי תבואה).

452. **תורה וחיים**. ה"ר חיים פאלאגי. הקדמות וחי' במעלות התורה ע"פ ערכין כסדר א"ב ואח"ז דרוש על תורה ועבודה וגמ"ח להספדו של ה"ר אליהו ב"ר יהושע הכהן מעיר לארסו ובראשו הקדמה בשם שערי תורה ובסופו שערי חיים מפתחות : שאלוניקי, תר"ו, 4°.

453. **התורה והחכמה**. (עיין מאמר התורה והחכמה).

454. **תורה כולה על רגל אחת**. ה"ר אברהם א"ש. מוסר השכל להיות תמים עם אלקים ולדעת את ה' ע"פ חכמת הטבע ובסופו חרב לה' מכתב נגד ר"ש פאפענהיים ע"ד הלנת המתים : ברלין, תקנ"ו, 8°.

455. **תורה ליד**. שיר לכבוד התורה בל"א : פראג, חש"ד (שע"ו), 8°.

456. **התורה והמצוה**. (עי' ספרא סי' 498).

457. **תורה נדרשת**. הרש"ד לוצאטו. באורי כתבי קדש בדרך מחקר, כ"י : (ציון תר"א דקמ"ג).

458. **התורה והפילוסופיא**. ה"ר יצחק שמואל ריגייו. מחקר עיוני ע"ד למוד החכמות : ווין, 1828, 8°.

459. **תורי זהב**. ה"ר בנימן ב"ר אהרן מ"מ בזלאזיץ. דרושים כסדר התורה ומגלת איכה ואסתר : מאהליב, תקע"ו, 4°.

460. **תורי זהב**. לקוטים קצרים מספרי חכמי יון והפילוסופים נעתק לעברי ע"י ה"ר יהודה ב"ר שלמה שרגא מברצלונא : כ"י מינכען № 42.

461. **תורי זהב**. ה"ר יש"ר מקנדיא הרופא. קבוץ פרחי ספרי לה"ק עם פי' נקודות הכסף. עיין במכתבו אחוז וכו'.

462. **תורי זהב** עם נקודות הכסף. כ"ר שמחה בכ"ר משה הלוצקי הקראי. נחלק לב"ח : ח"א תורי זהב במליצת תרי"ג מצות רמ"ח מ"ע ושס"ה מל"ת מסודר על תרי"ג אותיות עשרת הדברות בשני שערים. וח"ב נקודות הכסף בבאור כל תרי"ג מצות הנ"ל פרט פרט ונחלק ג"כ לשני שערים הא' במ"ע והב' במל"ת : (אר"ץ).

463. **תורת אברהם**. (עיין קול ברמה).

464. **תורת אדם**. ס' קבלה. הובא בס' נובלות חכמה דקל"ה.

465. **תורת האדם**. הרמב"ן. כל דיני חולה ומת והספד וענין דין וחשבון ועונש וגמול אחר המות. והוא שלשים שערים [והאחרון מהם הוא שער הגמול נדפס פ"ר גם לבדו. וקצור ממנו הוא טור י"ד מסי' של"ה עד תומו כמ"ש הטור בסי' הנ"ל ע"ש]: קונשטנטינא, עט"ר, 2°. ד"ו, שנ"ה. ווארשא, תר"א, 4°.

466. **תורת האדם**. ה"ר שמואל ב"ר שלום. תוכחת מוסר בדרך קבלה, ב' חלקים וח"ב נקרא כתב יושר : חמו"ד (לעמבערג), 1858, 8°.

467. **תורת האדם**. (עיין באורים הדשים).

468. **תורת אהרן**. ה"ר צבי הירש מפאלצק ב"ר אברהם אהרן אילן תמר. חיבור גדול עה"ת בדרך פרדס. כ"י נכדו רש"ז פינסקער אבד"ק הערסאן.

469. **תורת אהרן**. (עיין אבן תקומה).

470. **תורת אל־מות**. ה"ר אפרים מענקין זאגארסקי. על השארת הנפש, ב' חלקים : ווארשא, 1860—63, 8°.

471. **תורת אלהים מפורש**. (עי' תורה לעיל).

472. **תורת אמת**. ה"ר אהרן ששון ב"ר יוסף (ונקרא ג"כ הרא"ש). ח"א כל"ב שו"ת עם מפתח בסופו : ד"ו, שפ"ו, 2°.

473. **תורת אמת**. ה"ר ברוך אויערבאך. תלמוד יסודי הדת הישראלית עם הערות רבות ומועילות להורים ומורים ודרשנים בל"א ככתבם : דארמשטאט, 1839, 8°.

474. **תורת אמת**. ה"ר דוד ב"ר אברהם שמריה. קצור ס' הזהר עם הגהות ופי' המלות בשם דוד הקטן ועם פירוש שקיבל מרבותיו ונדפס עד פ' שמות. ואח"כ מצא גם הזהר חדש הנדפס בשאלוניקי והוסיף כל מה שמצא גם בו מאיזה פרשיות, ובסופו תוכחה מפוסקים וספרי מוסר בענין בהכ"נ ותפלה: שאלוניקי, שס"ד, 4° (ודלא כתוס' ש"י : ד"ו).

475. **תורת אמת**. ה"ר יצחק ב"ר אריה יוסף

דוב המכונה ש. בער. על טעמי ספרי אמ"ת ונספחה אליו אגרת מאת ה"ר שד"ל על אודות הטעמים : רעדעלהיים , תרי"ג , 8° .

476. **תורת אסנת.** (עי' פתח השער ופתחי יה)·

477. **תורת האשם .** ה"ר יום טוב ליפמאן הלוי העליר . באור והגהות ע"ם תורת חטאת להרמ"א שלשה חלקים : כ"י בפראג ורד"א № 682, F ורח"ם № 842. וקצת ממנו נדפס בס' סלת למנחה .

478. **תורת האשם .** (עיין ויחל משה) .

479. **תורת הבודק .** ה"ר משה ליב כהן . תמונת הריאה וכל חלקיה ודיניה : ווין , 1856 . (עלה א') ·

480. **תורת הבית .** הרשב"א . דיני אסור והתיר הנוהגים בבית כמו הל' מאכלות אסורות שחיטה ונדה וכדומה ונחלק לבתים ושערים · חיברו בארוכה ובקצרה וכן נקראו ג"כ תורת הבית הארוך.— הקצר. וזה הקצר נדפס : קרימונה , שכ"ו . ברלין , תקל"א. סלאוויטא, תקנ"ד. (שאלוניקי , תקנ"ו, 4° · צעדנער ע' 715) פראג , תקע"א . קאפוסט , תקע"א , 4° . והארוך מהנ"ל נדפס עם בדק הבית השגות עליו לה"ר אהרן הלוי ב"ר יוסף (הרא"ה) על צדו מזה , ועם משמרת הבית להרשב"א בעצמו תשובות על השגות הנ"ל על צדו השני : ד"ו , ברצונ"ך . פראג , תצ"ה . ברלין, תקכ"ב . ווין , תקע"א , 2° .

481. **תורת הבית .** (עיין בית אהרן. חיי הנפש ונצחיותה . משניות מס' קנים) .

482. **תורת גיטין .** ה"ר יעקב אבד"ק ליסא. חי' ובאורים על ש"ע הל' גיטין וחי' גפ"ת על מס' גיטין : פפד"א , תקע"ג . ווארשא , תקע"ה . חמו"ד (רוסיא) , 4° .

483. **תורת דת משה וישראל .** ה"ר נפתלי בה"ר מרדכי בנעט . על יסודות ועיקרי האמונה : פראג ; תקפ"ז , 8° [ועי' כ"ת א' מכתב ג' וד'] .

484. **תורת זבח .** ה"ר חיים דוד ב"ר יוסף חזן . דיני שו"ב ע"ס א"ב : שאלוניקי , תרי"ב , 4° .

485. **תורת זבח.** ה"ר חיים שבתי (מהרח"ש). דיני ריאה ובוקא דאטמא ודיני שחיטה : שאלוניקי , ת"... , 4° .

486. **תורת זבח .** ה"ר שלמה גאנצפריד . הל' שחיטה וכסוי דם וטרפות הריאה וניקור , ונפרד לג' ראשים : א) מזבח העולה לפסק הלכה מגדולי הפוסקים . ב) יסוד המזבח על מקור מוצא כל דין . ג) העלה שלמה קצת חי' בדברי רז"ל . ובראשו תקנות והנהגות לשו"ב לה"ר שלמה קלוגר מבראדי : לעמבערג , תר"ח , 4° . שם , 1860 , 4° (וכ' שם שנדפס ראשונה שנת תר"ט . ואולי שנית) .

487. **תורת חטאת .** ה"ר משה ב"ר ישראל איסרלש (הרמ"א) . הוא ס' השערים לר"י מדורא בסדר חדש וטוב ונקרא כפי קצת פוסקים ג"כ אסור והתיר , ובסופו הל' נדה בקצרה מש"ע י"ד עם הרמ"א : קראקא, חש"ד · שם , ש"ל . שם , של"ז , 4° . עוד עם תוס' הגהות מהמחבר : קראקא , שנ"א , 4° . עוד עם תוס' הגהות לה"ר פתחי' : האנווא, שפ"ח, 8°. (ועיין מנחת יעקב). עוד עם ס' מנחת יעקב ואח"ז תורת המנחה והשלמים על ש"ע הל' נדה וקונט' הספיקות להש"ך וקצת שו"ת וס' סלת למנחה עיין כל אלה במקומם . וס' ויכוח מים חיים עם פי' תורת משה לה"ר יוסף שאול נאטהאנזאהן : זאלקווא , תרי"ט , 2° . [ודע כי מהקדמת המגיה ה"ר שמואל פיהס ז"ל מוכח כי הל' נדה שבו הוא תוס' המדפיסים . וא"כ צ"ע אם נמצאו בדפוסים הראשונים שנדפסו בחיי הרב המחבר ז"ל] .

488. **תורת חטאת** הקצר מהנ"ל נתקצר ע"י הרב המחבר עצמו . (עיין דמשק אליעזר) .

489. **תורת חיים .** ה"ר אברהם חיים בה"ר צבי הירש שור . חי' גפ"ת על ג' בבות : לובלין , שס"ח . שם , שפ"ד , 2° . עוד כנ"ל על מס' עירובין סנהדרין שבועות ע"ז חולין ופסחים : קראקא , שצ"ד . פראג , תנ"ב , 2° . עוד שני הנ"ל ביחד : פפד"א , ב"ה ותומכי"ה . לבוב , . . . סדילקאוו , תקצ"ד , 2° .

490. **תורת חיים .** ה"ר שניאור זלמן נבג"מ . דרושי קבלה על פ' בראשית נח לך וירא חיי שרה ותולדות בהרחבת הבאור ע"י בנו ה"ר דוב בעריש : קאפוסט , תקפ"ו , 4° .

491. **תורת חיים .** ה"ר חיים ב"ר יוסף . פי' על כמה מס' בס' עין ישראל : זאלקווא , תפ"ד , 4° .

492. **תורת חיים.** ה"ר חיים שבתי (מהרח"ש). שו"ת ג' חלקים : ח"א וב' שו"ת דשייכי לטור ח"מ לבד ובסופס קונטרס מורעה ואונס . וח"ג שו"ת כסדר ד' טורים ובסופו עוללות הכרם הם שארית שו"ת ה"ר שלמה אמאריליו מספרו כרם שלמה : שאלוניקי, תע"ג—פ"ב , 2° .

493. **תורת חיים .** ה"ר משה ב"ר יצחק

אדרעי. מאמרי זהר ותנ"ך ותפלות לליל הספי שבכל ד' שבועות בחדש כמנהג ערי המערב וכו': לונדון, תקנ"ב, 8°.

494. תורת חיים. (עי' שער היחוד).

495. תורת חיים ואהבת חסד. ה"ר מרדכי ליסר. דינים והנהגות ותפלות לח"ק גהמ"ח בברלין: ברלין, תק"י. שם, תקנ"ד, 8°. עוד וכסופו הערות על הדינים והמנהגים בימי האנינות והאבלות מלוקט ע"י ה"ר יעקב יוסף עטינגער ראב"ד בשם: ברלין, תקפ"ט, 8°.

496. תורת חכם. ה"ר חיים ב"ר אברהם הכהן (תלמידו של מהרח"ו). דרושים כסדר התורה: ד"ו, ת"ד, 2°.

497. תורת חכם. ה"ר חיים דעללא ראזא. פי' ע"ד הקבלה ע"ס עץ חיים למהרח"ו: שאלוניקי, תר"ח, 4°.

498. תורת חנוך לנערים ושלמות האדם. ה"ר שמעון העכהיים הרופא. דרכי חנוך ומוסר לנערים: פיורדא, 1821, 8°.

499. תורת חסד. ה"ר אלעזר ב"ר אריה ליב מפילץ. כללי הש"ס: ווין, תק"ס, 4°.

500. תורת חסד. ה"ר חסדאי הכהן פרחיא. שו"ת: שאלוניקי, תצ"ג (ורד"א: קונשט'. ופירסט ח"א דף קס"ט ולעדנער ע' 175: תפ"ב — ג' וליתא), 2°.

501. תורת חסד. ה"ר יצחק ב"ר שלמה יעבץ הדורש. פי' על כתובים וח"מ (בלי דה"י) והגדה ש"פ ולכולם בשם יקרא והם: תהלות ה' על תהלים. למודי ה' על משלי. יראת שדי על איוב. קדש הלולים על שיה"ש. צמח צדיק על רות. צדקת תמים על איכה. שערי מדע על קהלת. עטרת שלום על אסתר. ברכת ישרים על דניאל. מושיע חוסים על עזרא ונחמי' ובסופו הלל וזמרה על הגדה ש"פ: בילווידיר, שנ"ז, 2°. [נ"ח סלת המנחה פי' עה"ת ופי על אבות דר"נ].

502. תורת חסד. (עיין זכר צדיק, מגינת לב).

503. תורת ה'. ה"ר יוסף אבן כספי. פי' עה"ת, כ"י: (ש"י). ונמצא נ"כ בכ"י מינכען $25/_2$ №. [אבל ידידי ר"ז ווערבלונער ז"ל כתב אלי שלא לו הוא כנראה מסגנון הלשון].

504. תורת יוסף. ה"ר יוסף יוזיל ב"ר משה מפ"פ. דרושים ופשטים על מסורת התורה: ווילמרשדארף, תפ"ה, 2°.
[נ"ח עוד על מסורת הנ"ך וח"מ וס' תורת משה ע"ס המצות להרמב"ם].

505. תורת יוסף. החכם ר' יוסף נשיא: (ש"ג).

506. תורת יקותיאל. ה"ר רפאל ב"ר יקותיאל זיסקינד הכהן. חי' דינים על ש"ע י"ד עד סוף הל' תערובות סי' ק"ו, וקצת שו"ת: ברלין, תקל"ב, 2°.

507. תורת כהנים. (עיין כנסת ישראל. מאירת עינים. ספרא. שלחן ערוך. תורה).

508. תורת לקח טוב. (עיין לקח טוב).

509. תורת לשון עברית. ה"ר שלום כהן. דקדוק לה"ק בל"א ע"פ ס' תלמוד ל"ע לבן זאב: ח"א: ברלין, תקס"ב, 8°. עוד בתוס' ח"ב וג': דעסויא, 1807, 8°. ווין, 1816, 8°. עוד והוגה ע"י ה"ר וואלף מאיר: פראג, 1816, 8°. עוד עם תקונים והוספות ע"י ה"ר שמואל דעטמאלד: ווין, 1825, 8°. עוד ככ"ל מתוקן ונוסף ע"י ה"ר וואלף מאיר: פראג, 1827. שם, 1834. שם, 1838. שם, 1842. שם, 1850. שם, 185.., 8°. וז"ז שם.

510. תורת לשון הקדש. ה"ר מרדכי פאפער. דקדוק לה"ק למתחילים: ווין, 1822. שם, תקפ"ז, 8°.

511. תורת המוקצה. ה"ר עזריאל פתחי' אלאטינו. באור כל דיני מוקצה ונולד והכנה לענין שבת ויו"ט: כ"י באיטליא: (זנ"ל ע' ע'). כ"י רח"ם 845 №. ובמפתח שם דשמ"ו נקרא המחבר עוזיאל ע"ש.

512. תורת המלואים. ה"ר יהודה אהרן משה אלטשולר. כל עניני ת"ת עם הדינים לזה: (ש"י).

513. תורת המנחה. מהנ"ל. באורים ופירושים על מאמרי רז"ל בעניני תורה ויראה: (ש"י).

514. תורת המנחה. ה"ר יעקב ב"ר חננאל ציקילי. דרשות פסוקות על כל התורה, כ"י: (שג"ב כ"ז ושה"ג שלי במקומו). ועל ויקרא במדבר ודברים: כ"י אוקספורד (אורי) 97. № 94.

515. תורת משה. ה"ר משה בה"ר אברהם יקותיאל זלמן ליכטשטיין. מזכר בזרע אברהם אביו על הספרי: (ש"ג).

516. תורת משה. ה"ר משה אלמושנינו. כך מצאתי בספר: (לשון הש"י).

517. תורת משה. ה"ר משה ב"ר חיים אלשיך. פשטים עה"ת בהמשך הפסוקים כסדר התורה: על ס' בראשית לבד:

בילווידיר סמוך לקושט', חש"ד, 2°. ועל כל התורה: ד"ו, אלשי"ך. שם, באלשי"ך (אה"ס № 172), 2°. ד"א, תקל"ז, 4°. ועם מפתח בסופו: ד"ו, שס"ה. פראג, שוכ"ן. ד"א, ע"ת. שם, אפת"ח, 2°. טשערנאוויץ (ה' חלקים), 1857, 8°. (ועיין תורה).

518. **תורת משה**. ה"ר משה בן מהרח"ש. שו"ת על ש"ע י"ד אה"ע וח"מ וחי' מהרח"ש אביו על מס' תענית וקצת יומא: שאלוניקי, תקנ"ז, 2°.

519. **תורת משה**. ה"ר משה ב"ר אליעזר פייבוש מזלאטאווי. פשטים על פסוקים ומדרשי פליאות וקצת חי' גפ"ת ואיזה מהם בשם ה"ר צבי הירש אבד"ק פוזנא וכו': נאווידוואהר, תקמ"ו, 4°.

520. **תורת משה**. כ"ר משה אביו של כ"ר שמחה יצחק הקראי בע"ס ארח צדיקים. שירים וזמירות ותפלות וחידות ודרושים שונים ונחלק לד' שערים: (אר"ץ).

521. **תורת משה**. (עיין גולל אור סי' 75. חמשה ספרים נפתחים. תורת חטאת. תורת יוסף).

522. **תורת משה אמת**. ה"ר שאול הלוי מורטירה. מחזיק ומעוז לדת ישראל וטענות בדת זולתה, חובר בל' ספרדי ונמצא בכ"י רח"ם № 216 (עיין השגחת ה' וכו'). ונעתק ללה"ק ע"י ה"ר יצחק גומיץ דיגוזא ולקוטים ממנו הדפים באסנאגע בספרו »קורות היהודים«: (פירסט ה"ב דצ"א).

523. **תורת נביאים** המכונה אלה המצות. ה"ר צבי הירש חיות ב"ר מאיר. חבור כולל י"ג מאמרים להראות כי תורת ה' תמימה מדובר בה נכבדות אודות עקרים ויסודות גדולים בתורה שבכתב ושבע"פ וכו'. ובסוף הקדמתו כ' וז"ל: ומפני זה כניתי שם הספר תורת ה' תמימה ושמו העיקרי אלה המצות וכו' וכו'. ולא נדפסו בזה רק שלשה מאמרים והם: אלה המצות. תורת נביאים או דברי קבלה. מאמר בל תוסף. ובמאמר בל תוסיף הנ"ל נמצא פ"ג מאמר לא תסור ופ"ד מאמר תורה שבע"פ: זאלקווא, אמ"ת קנ"ה, 4°.

524. **תורת נזיר**. ה"ר אברהם ב"ר יעקב מוטאל. חי' על מס' נזיר עם תוס' חי' נכדו ה"ר חיים אלי' הלוי ובסופו הגהות וחי' על הרמב"ם פ"ה ופ"ו מהל' נזירות להמגיה (הר"ח פאלאגי ?) וקונטרס שמות הגיטין להמחבר ז"ל: חמ"ד (אזמיר או שאלוניקי), תקפ"א, 2°. ורמי"ג: תורת הנזיר, ה"ר יצחק אלבעלי, חי' נזיר ושמות הגיטין ע"פ א"ב ומחובר עמו פרי העץ חי' על ע"ז ס"ה כ"ו דפין: שאלוניקי.. 2°. [ונע"ג כי זר כמעט להאמין שימצאו ב' ספרים לב' מחברים בשם אחד ושניהם חובר להם קונט' שמות הגיטין ושניהם נדפסו לפי הנראה במקום א' ובשנה אחת! ?].

525. **תורת נתן**. ה"ר נתן ב"ר שלמה שפירא. באור פסוקים ומאמרים עמוקים ע"פ קבלה כסדר התורה: (שג"ב ל"א וסס"ג שלי במקומו): כ"י רד"א № 1070, q: פי' על הזהר ס' שמות. ושם № 1071, q: ח"א וב' ע"ש.

526. **תורת נתנאל**. ה"ר נתנאל וייל. ח"א שו"ת וה"ב דרשות עה"ת: פיורדא, תקנ"ה, 4°.

527. **תורת העולה**. ה"ר משה ב"ר ישראל איסרלש (הרמ"א). על עניני קרבנות ועל מדות ביהמ"ק ועניני תכונה ופילוסופיא וכו פ"ג פרקים: פראג, ש"ל, 2°. באזיל, חש"ד (ש"י ולא מצאתי לו חבר). לבוב, תרי"ח, 8°. עוד עם פי' אשי ישראל לה"ר ישראל ב"ר ידידיה יפה ש"צ בסובאלק: חמו"ד (ק"ב), 8°.

528. **תורת העולה**. (עיין בית אהרן).

529. **תורת קטן**. ה"ר גדליה ב"ר אברהם מנחם טייקים. ג' ספרים קטנים לחנוך הנערים: א) אלה המצות תרי"ג מצות להר"מ מאגיז בקצרה. ב) חן הלשון כללי דקדוק לה"ק בל"א: ד"א תקכ"ה, 16°.

530. **תורת הקנאות**. ה"ר ישראל יעקב עמדין המכונה יעב"ץ. ענינים שונים ע"ד ש"ץ שר"י וכל הנלכדים בחרמו. ובפרטן נמצאו בו כאלה: א) ספורי תולדותיו ומעשה תועבותיו בד' נוסחאות שונים וא' מהם להר"א קונקי מחברון עם הגהות והערות להמנ"ח והמחבר בשם מנחת קנאות והנוסח הרביעי לוקח מס' מעשה טוביה ונדפסו כתבים מרבני איטליא ועה"ק ע"ז. ונדפס ס' צידת צבי מורה לר"ע פראנסיס. ובכל הנוגע לעניני ש"ץ עצמו כתוב למעלה צידת צבי מודה והוא לר"ע פראנסיש (עי' זה באות צ'). ב) ע"ד נחמיה חייא חיון וספריו ושארי נלכדים בזה וכתבים וכרוזים מראשי הקהלות נגדו והעתק ס' לחישת שרף להמנ"ח. ג) מכתבי לאשית מדון עם הגר"י אייבשין וספרו ואבוא היום אל העיין וקצת דוגמא ממנו. ד) ע"ד הרמ"ח לוצאטו ודוגמא

קצרה מספרו זהר תניינא וכו' בי"ז אגרות. ה) ספורים מאמרי חמודים ומכתבים שונים ע"ז. ועד אחרן תבנית מזבח גדול למראה תשובות על טענותיהם ובטול כל דעותיהם וכל ראיותיהם: חמו"ד, (ד"א, תקי"ב), 4°.

531. **תורת הקנאות**. מכתבי רבני הדור נגד השדה הרעה הנועדים על ה' בברוינשווייג ב"ח: ד"א, תר"ה, 4°.

532. **תורת הרמ"ה**. הוא חי' הרמ"ה על מס' ב"ב (עיין יד רמה) עם הגהות והערות לה"ר אליעזר יקותיאל ב"ר יעקב מודיל בשם שערי תורה ונדפס קצת ממנו לדוגמא: לבוב, תו"ר, 8°.

533. **תורת שבת**. ה"ר יאקב ווייל. הל' שבת עם ת"א: קארלסרוא, תקצ"ט, 4°.

534. **תורת השלמים**. ה"ר יהודה אהרן משה אלטשולר. הנהגות האדם מקומו חצות לילה עד שכבו בלילה ע"פ הדין ולפי מדת חסידות מראשית השנה ועד אחרית שנה: (ש"י).

535. **תורת השלמים**. (עיין לדוד אמת. מנחת יעקב).

536. ס' **תחבולות להראב"ע**: כ"י די רוסי № $66/_2$. ואולי הוא ס' הגורלות המיוחס לו או הוא ענין תחבולה עם ט' ציורים הנמצא בכ"י רח"ם № 82 ח' ע"ש במפתח דשכ"ב בערך אריסטו.

537. ס' **התחבושת**. ה"ר משה ב"ר יוסף קמחי. דקדוק לה"ק: (ש"י) והזכירו הרד"ק במכלול (ד"ו קטן דפד"א) ע"ש. ונראה להר"א גייגער שהוא על מלות זרות שמבקש תרופה למחלתם. עיין או"כ ב' די"ח.

538. ס' **התחיה**. ה"ר שניאור זקש. יסודתו להוציא לאור כ"י קדמונים עם הערות עליהם ועל מחבריהם ובדברי מדרשי קדמונינו ז"ל וזה יצא ראשונה שיר לר"ש ן' גבירול ממחזור מונפלייר עם הערות ודברים עליו ועל הרמב"ם וכו' ותחלת מאמר ישרלו המים לר"י הישראלי ושירה שניה לרשב"ג הנ"ל ולא נשלם: ברלין, ית"ר, 8°.

539. **התחיה והפדות**. הוא מאמר ז' וח' מס' האמונות והדעות לר"ם גאון (עי' זה ועי' בכה"ע תקפ"ט דף נ' הערה כ"ו בארוכה): מנטובה, שט"ז, 8°. חמו"ד, 12°. ווילנא, תקנ"ט. סדילקאוו, תקצ"ד. ווארשא, תר"א, 8°.

540. ס' **תחכמוני**. ה"ר יהודה ב"ר שלמה אלחריזי. חמשים מחברות במליצה חרוזית ושירים שונים על מקרי בני האדם וחייהם ודברי מסעיו ועל מליצת לה"ק וכו' כמעשה מחברות החרירי הערבי מבצרה וכתבניתם שהעתיק ג"כ ללה"ק (עיין מחברות איתיאל): קונשטנטינא, ש'. שם, שלח"ה, 4°. (עם הגהות ר"י אלמנצי, כ"י: צעדנער ע' 401). ד"א, תפ"ט. ווין, תדי"ר, 8°. [ויש כ"י שנמצא בם יותר הרבה מהנדפס]. ומנוקד ועם ל"א ע"י ר"ש קאעמפף: ברלין, 1845, 8°.

541. ס' **תחכמוני**. ה"ר שבתי ב"ר אברהם דונולי מעיר אֳרֶם באיטליא. פי' על ברייתא דשמואל בסוד העבור ולוח הלבנה לשנת ד"א תש"ו ומחזור הכוכבים. (ועיין כ"ח ג' דפ"ה וכו' ופירשט ת"א דף רי"א ועיין במחברת היונה לר"ש זקש): כ"י די רוסי № $399/_2$ וכ' שם שהוא פי' כ' יצירה, ע"ש. והקדמת הס' הזה נדפס בס' מלא חפנים עיין זה. ועוד נדפס מחדש מתוך כ"י פאריז ע"י החכם מהר"א יעללינעק בשם פירוש נעשה אדם בצלמנו וכ' שם וז"ל: והוא הקדמת פירושו לס' יצירה הנקרא ס' תחכמוני או חכמוני: לייפציג, תדי"ר, 8°.

542. **תחכמוני**. (עיין מנחת יהודה).

543. **תחלת דבר**. ר"י (?) קונציו. כ"י יוא"ל (ולא פורש מהותו).

544. **תחלת דברי שמואל**. ה"ר שמואל מקשן ב"ר פינחס כ"ץ. פי' על תרגום אסתר: פראג, שס"א, (ש"י, וכן צעדנער 676 ורשי"ר ע' 219. ולונק גא"ל דרע"ח: שנ"ד), 4°.

545. **תחלת חכמה**. קצור חי' ס' קיקיון דיונה לא' מתלמידיו: ד"א, תע"ג, 8°. (פירשט ת"א דרצ"א).

546. **תחלת חכמה**. (עיין ס' כריתות).

547. **תחנה לאל** ביום חנוכת ביהכ"נ מסודר מאת גבריאל יצחק פאלאק עם ל"א ע"י ה"ר אשר יהודה ליעפמאננזאהן: Hoexter, 1851, 8°.

548. **תחנה** ובקשה בעד שלום מלכות דענימארק: אלטונא, תקס"ז, 8°.

549. **תחנה** ובקשה להתפלל בעת רוגז ר"ל: המבורג, תקט"ז, 8°.

550. **תחנה** עם אלף אלפין: כ"י דד"א 0 B № 729.

551. **תחנה** לאמר בכל יום: פראג, ש"נ, 4°.

552. **תחנה** ושיר לעורר הלבבות לתשובה: חמו"ד, 4°.

553. תחנה למהרש״ל ולבעל הפרדס (הרמ״ק ?) : כ״י רד״א № 997, q .

554. תחנונים . (עיין סליחות) .

555. תחנות על אורך הגלות נקרא מגן אברהם ומעשה נמרוד עם ל״א וקנת זמירות : לובלין שצ״ב , 8° .

556. תחנות בכל יום . ה״ר עקיבא ב״ר יעקב פראנקפורט . תחנות לכל ימי השבוע ואח״ז זמירות ושירים לשבת וקנתם עם ל״א בחרוזים ועם קנת פי׳ בלה״ק ובסופו ויכוח היין עם המים שיר עם ל״א בחרוזים ועם פי׳ . נאספו והובאו לביה״ד ע״י ה״ר אליהו ב״ר משה לואנץ עם תוס׳ קנת תחנות משלו : באזיל , שנ״ט , 8° .

557. תחנות ובקשות להאריז״ל בל״א לה״ר יהודה יידליש ב״ר אריה ליב : פראג , תס״ט , 4° .

558. תחנות ובקשות בל׳ עברי ואשכנזי : באזיל , שס״ט , 8° . [ואולי הוא הנ״ל נר״ע פ״פ] .

559. תחנות עם ודוי קרוב למלקות : ד״ו , חש״ד , 8° .

560. תחנות לה״ר ליברמאן סופר מפראג . פראג , חש״ד , 4° .

561. תחנות על סדר פרשיות התורה ולשאר זמני השנה להרשב״ץ וה״ר ראובן ב״ר יצחק ולזולתם : כ״י רח״ם № 846 .

562. תחנות לנשים בל״א רבו מיניהם עד אין מספר ואין לפורטם בספר .

563. תיבת גמא . (עיין רב פנינים) .

564. תיבת הלוי . דרשות על התורה : ד״ו , ... (ש״י) .

565. תיובתא דשמואל . (עיין האורב) .

566. ס׳ תכונה לאבן אפלח האשביליי . הוא קצור אלמגיסטי בתוס׳ תקונים ושנויים והוגה ע״י הרמב״ם ותלמידו ה״ר יוסף ב״ר יהודה ן׳ עקנין ונעתק ללה״ק ע״י ר״י בן מכיר . ויען כי ההעתקה הזאת מוטעת מאד לכן שבה ונתקנה והוגה מגוף הערבי ע״י ה״ר שמואל ב״ר יהודה בן משולם ממרסיליא בשנת ה״א נ״ו . והרמב״ס מזכירו במו״נ ח״ב פ״ט וקורא לו «ספר מפורסם» ע״ש : כ״י בעסקוריאל ב׳ פעמים (קאזירי ח״א 905 . № 925) א׳ חסר בראשו וא׳ בסופו. וכ״י פאריז (אורא׳ט) ,181 ,165 ,164 № וז״ז : (תולדות יוסף בן יהודה למונק) .

567. ס׳ תכונה . ה״ר יעקב ב״ר דוד בר י״ט

(הפועל). ב׳ חלקים : ח״א על ימים הטובים להקזה וח״ב על עברונות השנה : כ״י מינכען № 127/3 וכ״י פלורינץ וכ״י די רוסי № 101/4 .

568. ס׳ תכונה . (הרלב״ג) . מלוקט ומחובר מכל ספרי הישנים מארץ הודו ומארץ פרסי וממצרים מספרי מעשאלי , אבן מאז , אלבטאני אל נופי , אלי גנדי , אבן עזרא , אלפרגי , יחייא בן אבן מנצור , אברהם אלזרקל , אלגזאלי , עלנד פונקר ומשאר ישראלים ושאר אומות : ולא זה הוא ס׳ מלחמת ה׳ עי׳ בש״ק דס״א : כ״י בווינא בבית ספרי הקיר״ה , עכ״ל הש״י № 120 . ולדעת המרשים כ״י ווין מחדש הוא להראב״ע וכולל ה׳ שערים האחרונים מאחד ספריו בתכונה אשר לא נודע לנו בשמו הפרטי · כי אחרי מלות «שערין ארבעה [נ״ל חמשה] מראש שער שלשים ושש עד סוף שער הארבעים שהוא סוף החלק ותכלית הספר» אשר בראשו , מתחיל תיכף שער ל״ו בענין מקום הזיקות [ר״ל ניצוצות ולא נזק והפסד כדברי המרשים ע״ש] היוצאות מזהר הכוכבים וכו׳ . ומזכיר גם ס׳ המולדות וס׳ ראשית חכמה וס׳ הטעמים שלו פ״ב ובלשון אשר אין ספק שהוא בעל השערים האלה בעצמו ואף כי בכמה מקומות נזכר בו הראב״ע כגוף שלישי בלשון «אמר אברהם» , «אמר אברהם אבן עזרא» , ועל ראש שער ל״ט כתוב שמדבר «בעניני המבחרים לאבן עזרא וכו׳» . ומלבד החכמים הנז׳ בדברי הש״י למעלה נזכרו בו עוד : חנוך , ההודיים , הכשדיים , הבטלמיים , היונים , הערביים , הבבליים , יעקב אלקנדי (הוא אלי גנדי דלעיל ?) . דורוניוס , אנדרוזגר בן זאדי , אבן אבו דמינה , פרוך היהודי , אבו מעשר , היפרכוס , פאטו , אבן טארך , אל בזידאג , אבו עלי , סהל הישראלי וזולתם עוד . והש״י שמיחסו לרלב״ג נראה שנמשך אחרי החכם טיגנאגל אשר בקנותו לו הספר הזה כתב עליו בל׳ רומי : „ס׳ ר׳ לוי בתכונה וכו׳“ . ועיין כ״י ווין № 184 דקפ״ב—פ״ג .

569. ס׳ התכונה לה״ר מיימון אבי הרמב״ם בל׳ ערבי · עיין בס׳ יסוד עולם דל״ח : (פירשט ח״ב דרפ״ז) .

570. ס׳ התכונה לר׳ שבתי דונולו אשר בו מפרש הבריאתא דשמואל . נזכר בס׳ רזיאל הגדול אות יו״ד (המגיד XXIII, № 13) .

571. תכונת אלפרגאני . (עיין אלפרגאני לאלפרגאנוס) .

572. תכונת הגלגלים . (עיין אלמגיסטי) .

573. **תכונת ההויה**. על תכונת השמים והעולם והגלגלים והכוכבים נעתק מל' רומי ע"י בעל"ס תוכן הכדור : כ"י רד"א תקמ"ב וק"ד q, 1677 №.

574. **תכונת זכות**. ה"ר אברהם זכות. ס' תכונה : (ע"י 119 №). ובכ"י מינכען 108 № נמצא ס' תקופות ומזלות למחבר זה על תכונה י"ט פרקים וכ' המרשים (דר' ני"ע) כי לווהלף נקרא הספר הזה בשם תכונת זכות ואחריו פרק נפרד בנהוגים תשלום (?) לוחות התכונה לס' זה עם מבוא קצר ע"ש. ולהרמ"ף באודעסא נמצא ס' כ"י בלי שם פרטי וז"ל בראשו : ספר החבור הגדול חיברו החכם השלם נזר החכמות כמה"ר אברהם זכות יעמ"ש ותנצב"ה. ונחלק לשנים : א) גוף הספר עם הקדמה יקרה ומזכיר בה הרבה בעלי תכונה מישראל אשר שאב מהם (ט"ו דפין גדולים). ב) לוחות לספרו זה (קי"ז דפין גדולים).

575. **תכונת המולד**. ה"ר יחיאל. על תכונה ומולדות : כ"י רד"א תקמ"ב וכק"ד לא מצאתי.

576. **תבונת עיר פאריז** וגדלה ומספר יושבי' ונימוסיהן וכו' (מיוחס לה"ר שי"ר) : לבוב, 1814, 8°.

577. **תכונת הרבנים**. אוריה ממשפחת הפאלקירה (שם מתופש). בקרת על דרכי הרבנים בזמנינו מעלתם וחסרונם וכו' והוא ח"ב מס' ברית אמת לר"ד קארי (עי' זה באות ב') עם תרגו' הערות רבות לה"ר יהודה ליב מיזים : ווין, 1823, 8°.

578. **תכונת השמים**. ה"ר רפאל הלוי מהנובר. למודי חכמת התכונה הנוגעים להל' קדוש החדש להרמב"ם עם קצת הערות לה"ר משה ב"ר יקותיאל מטיקטין : ד"א, תקט"ז, 4°.

579. ס' **התכליות**. ה"ר שאול הכהן. התיר ספיקות עצומות בראיות על מבחר השאלות הטבעיות ותשובות נכוחות. הובא בס' מצרף לחכמה דד"א ע"ש.

580. ס' **התכליות**. (עיין חכמתא רבתי).

581. **תכלית האדם**. (עיין באר שבע).

582. ס' **התכשיט**. (עיין תרשיש להלן).

583. **תכשיטי כלה**. (עיין תלמוד, מס' כלה להלן).

584. **טל עולם**. קבלה בסוד היחוד ועשר ספירות ופי' א"ב וז"ז : כ"י רד"א, q 1032 №.

585. **תל פיות**. ה"ר מרדכי ב"ר שלמה פלונגיאן. על מדת גזרה שוה בתלמוד לבררה ולצרפה ע"פ הגיון הלשון : ווילנא, תר"ט, 8°.

586. **תלאות משה**. ה"ר משה בן אברהם גר. ספורים מד' חלקי העולם ועשרת השבטים וסמבטיון וג"ע וכו' בל"א מלוקט מס' ארחות עולם ושה"ק וז"ז : ד"א, גנ"ת. האלי, בע"ת, 8°.

587. **תלונות סיני וסנסיני וסמנגלוף**. (עיין הצופה לבית ישראל).

588. **תלמוד**. ראה מוסדות התלמוד בגמרא לבאר ולפרש דברי המשנה שהוא יסוד התורה שבעל פה ונחלק בכללו לשנים : א) באור דברי המשנה בשקלא וטריא לענין הלכה למעשה ופי' המצות הכתובות בתורה שבכתב ללמד לבני ישראל חק ומשפט והמעשה אשר יעשון ומשם יפרד והיה לשלשה ראשים : א) דיני התרי"ג מצות והלכותיהן המסתעפים לפי מה שפירשו חכמי התלמוד את הכתוב בתורה שבכתב. ב) מנהגים ותקנות שתקנו וגזרות שגזרו לפי צורך הזמן והמקום. ג) דרכי הלמוד בעיון וסברא ע"פ המדות והכללים שהיו בידיהם. ב) דברי אגדה ודרשות ומוסר ושאר עניני חכמה ודעת וגם הוא נפרד והיה לכמה ראשים : א) דברי מוסר ודרך ארץ ונמוסים להנהגת האדם. ב) עניני שכר ועונש וג"ע וגיהנם עוה"ז ועוה"ב וכדומה. ג) מעשה נסים ונפלאות שקרו בימי חכמי התלמוד ועל ידם. ד) עניני חלומות וחזיונות שראו חכמי התלמוד בחלום או בהקיץ והוגד להם דבר ע"י בת קול וכדומה להעיר אזן לשמוע בלמודים. ה) כמה מיני מלאכות מחשבת בטבעיות למודיות ומושכלות ושארי חכמות. ו) כמה מיני סגולות ורפואות וידיעות רבות מגלילות הארץ ומדינות לגבולותם ימים ונהרות למוצאיהן ומקומות חכמי התלמוד למושבותם. ז) שלשלת הדורות וסדר הקבלה מרב לתלמיד וקצת תולדות חכמי התלמוד והנהגותם. ח) שירים וקינות מליצות וחידות ושארי עניינים נשגבים ורמים אשר לא לכל אדם לחזות בם והלבישום מחלצות זרות לעיני ההמון בלשון גוזמא והבאי וכדומה או בדרך ספור מעשה נורא ומבהיל וערפלי רמז חתולתם.

הן אלה קצות דרכי התלמוד וראשי ענייניו בכללו. ובפרטו נמצא בידינו כיום שני מיני תלמוד והם : א) תלמוד בבלי. ב) תלמוד ירושלמי.

589. **תלמוד ארץ ישראל**. (עיין תלמוד ירושלמי להלן).

590. **תלמוד בבלי**. כתב הראב"ד וז"ל: רב אשי התחיל לכתוב את התלמוד וחכמי הדור שאחריו סיימוהו ונחתם בימי רב יוסי שהי' לראש בדור הראשון דרבנן סבוראי בשנת ד"א ור"ם ליצירה. (והם בדור ז' של אמוראים כ' רס"ה ע"ש) · נמצא משנת חתימת המשנה עד חתימת התלמוד בבלי שי"א שנה. [ובסה"ד ריש סדר רבנן סבוראי כתוב שי"ו והיינו בשנת רס"ה כנ"ל]. זהו תורף דברי הראב"ד. ואמנם בשנת חתימת חבור המשנה יש חלוקי דעות כמ"ש בצמח דוד לשנת ג"א תתקע"ה ע"ש ועיין בסה"ד בדור ד' מתנאים לאחר החורבן.

תלמוד או גמרא מסודר כסדר המשנה (עיין משנה או משניות). ולא נמצא גמרא בכולם כ"א על ל"ו מסכתות וסימן: הליכות עולם ל"ו, ואלו הן: א) מס' ברכות. ב) שבת. ג) עירובין · ד) פסחים. ה) יומא. ו) סוכה. ז) ביצה. ח) ראש השנה. ט) תענית. י) מגילה. יא) מועד קטן. יב) חגיגה. יג) יבמות. יד) קדושין. טו) כתובות. טז) גיטין. יז) נדרים. יח) נזיר. יט) סוטה. כ) בבא קמא. כא) בבא מציעא. כב) בבא בתרא. כג) סנהדרין. כד) מכות. כה) שבועות. כו) ע"א. כז) הוריות. כח) זבחים. כט) מנחות. ל) חולין. לא) בכורות. לב) ערכין. לג) תמורה. לד) מעילה. לה) כריתות. לו) נדה. גם יש גמרא על מס' תמיד אבל נסדרה אחר רב אשי.

ויש עוד קצת מסכתות שלא נכללו במספר מסכתות גמרא זו לפי שלא נוסדו על המשנה והם ברייתות שנחלקו כעין מסכתות ונקראים בשם מסכתות קטנות ואלו הן: מס' כלה פרק אחד. מס' שמחות הנקרא אבל רבתי י"ד פרקים. מס' אבות לר' נתן הבבלי שהם(?) פרקים ונקרא בשם אבות דר' נתן. מס' סופרים כ"א פרקים. מס' דרך ארץ רבא ו' פרקים ודרך ארץ זוטא ו' פרקים. ויש עוד מס' מגלת תענית י"ב פרקים לחנניה בן חזקיה ספורי קורות הצרות והטובות שנעשו לאבותינו. ומס' מדות (דר' נתן ?) על פי ר' אליעזר בן יעקב. כל אלה נספחו אל התלמוד ונדפסו בו בלי שום פי' אף כי קצתם נדפסו לבדם עם פירושים, (עכ"ל הש"י). אבל לראשונים נמצא בם סדר אחר ונחשבו עמהם עוד קצת ברייתות אחרות שלא נחשבו פה וקצתם לא נמצאו לנו כיום, והגיבו גבולות ברייתות אלו למספר שבע. וה"ר חיד"א מנה מספרם כזה: א) מס' סופרים. ב) מס' שמחות. ג) מס' כלה. ד) מס' ד"א רבא וזוטא. ארבעת אלה נדפסו בש"ס שלנו. ה) מס' גרים. נזכרה במגדל עז פי"ג דאיסורי ביאה וה"ר חיד"א הנ"ל מצאה בכ"י והדפיסה בספרו שמחת הרגל וגם נדפסה בש"ס ד"א תע"ד ובס' נחלת יעקב, עיין זה. ו) מס' כותים הזכירה הרמב"ן הובא במקובצת ב"מ דקנט"ג וז"ל: מצאתי בתילונה במס' כותים משבעה מס' קטנות ע"ש. ז) מס' ארץ ישראל. נזכרה בהקדמת מדפיס הש"ס בהגהות ה"ר יוסף שמואל מפפד"מ והיא במס' שבת ע"ש. וגם את"ז מצא ה"ר חיד"א הנ"ל בחי' המאירי כ"י פ' מי שמתו שכ' ברייתא של ציצית שהיא אחת מז' מס' קטנות ובלשון הזה נמצא גם בתורת האדם להרמב"ן שער ההוצאה דלב"ג ע"ש. ועיין שג"א י' פ"ט ושג"ב מ' א' ושה"ג שלי ח"א ה"ר יהודה עבאס וח"ב „מסכתות קטנות". וע"ד קצתם עי' צונץ גא"פ דף פ"ט וגו' ועיין בס' ראבי"ה השנה נ"ס—ק"ו.

גם עתה זכינו ויצאו לאור עוד שבע מסכתות קטנות ירושלמיות והם: א) מס' ספר תורה. ב) מס' מזוזה. ג) מס' תפילין. ד) מס' ציצית. ה) מס' עבדים. ו) מס' כותים. ז) מס' גרים. ונדפסו עם פי' קצר ועם הקדמה ארוכה למס' כותים ע"י ה"ר רפאל ב"ר שמעון קירכהיים: פפד"מ, תיר"א, 8°. (ועיין כרמי שומרון).

591. **תלמוד בבלי** הנ"ל ש"ס משנה וגמרא כנ"ל עם פירש"י וקצת פי' המלות מס' הערוך: קראקא, שלו"ם, 4°. [ודע כי פירש"י הוא על ל' מסכתות שלימות וב' פרקים ראשונים ממס' ב"ב ומשם והלאה פי' הרשב"ם. ועד דיט"ב במס' מכות ומשם והלאה פי' הריב"ן חתנו. ועד דכב"ב במס' נדרים ומשם והלאה מפי' הרגמ"ה. ועם הגהות ונוספות מזולתו במס' נזיר(להראב"ן)כריתות ומעילה ולד"ק גם פי' מס' תענית לא לו הוא. עיין שג"א ש' א' שג"ב ב' ת' וי"ד ול"א ש' א' ושה"ג שלי ח"א בשמו · ועי' בס' תולדות רש"י דט"ו וט"ז. ועי' מ"ש ה"ר צבי הירש חיות בציון תר"ב דף פ' וכו' ובספרו אמרי בינה סי' ה'].

592. **תלמוד בבלי** הנ"ל עם פירש"י ותוס' (עיין זה לעיל): לובלין, חוש"ה, 2°. עוד כנ"ל ועם פי' רשב"ם על קצת מס' ובסוף כל מס' קצור פסקי תוספות ופי' הרא"ש ופי' הרמב"ם על משניות ופי' הר"ש משאנץ על משניות סדר זרעים וטהרות, ומס' נדרים עם פירש"י והר"ן והרא"ש ובסופו תוספות, ולפני מס' אבות נדפסו שמונה פרקים להרמב"ם כעין הקדמה למס' אבות על הנהגות האדם במדות ודעות ודרך

מוסך : ד"ו , כ' פעמים משנת ר"פ עד רפ"ו
(עי' תולדות חיים לרא"ס באות ת') , 2°. עוד
ככל הנ"ל ונוסף בו מ"מ למסורת התלמוד
ומ"מ מתוספות וס' עין משפט מ"מ הדינים
בפוסקים הראשונים וס' חקור דין או נר
מצוה מ"מ על כל דיני הגמרא הנמצאים גם
במקום אחר בש"ס ובאיזה דף ובמיימוני
ומ"מ פסוקי תנ"ך בשם תורה אור ,
כל אלה סידר ה"ר יהושע בעז לבית
ברוך , וקצור פסקי הרא"ש לר"י בעה"ט
בנו : ד"ו , ש"ט—י' , 2°. עוד ככל הנ"ל
בהשמטות כל הנאסר מטעם הצענזוריא ועם
הגהות ובאורים על קצת אגדות לה"ר יעקב
ב"ר יצחק לוצאטו מצפת : באזיליא ,
של"ח—שלו"ה , 2°. [וכל ההשמטות מדפוס
זה ובתוכם כל מס' ע"ז נדפסו בקראקא בכרך
מיוחד : (פירשט ח"ב דרע"ז)]. ואיזה מס'
כנ"ל עם הגהות הרש"ל : לובלין , של"ט .
קראקא , ש"ם , 2°. עוד ככל הנ"ל עם
תוס' מ"מ מס' בית יוסף והגהות הרמ"א
ועם הגהות מהרש"ל הנ"ל : קראקא ,
שס"ב—ס"ח , 2°. עוד ככל הנ"ל מוגה
ויפה מאד : לובלין , שע"ח—פ"ח , 2°.
עוד כנ"ל מס' תמורה ומעילה ומדות : שם ,
שצ"ט , 2°. עוד כנ"ל מס' חולין ונדה
ומשניות סדר טהרות : האנוואה , שע"ח—
פ"ב , 2°.

593. תלמוד בבלי הנ"ל ככל הנ"ל ומס' מדות
עם פי' הרמב"ם ופי' רבינו שמעיה שפתר
לפני רבינו מ"כ (? כ"כ) , י"ב כרכים : ד"א ,
בקד"ש , 2° (ש"י). [ונ"ל שהוא ד' בנכנשתי
משנת ת"ד—ז' , 2°]. עוד בתוס' כמה
מעלות ע"י ה"ר בערמאן האלברשטאט :
פפד"א , תנ"ז , 2°. פפד"א וברלין , תע"ה—
פ"ח , 2°.

594. תלמוד בבלי הנ"ל ככל הנ"ל בתוס' ל"ב
מעלות שמוגה המתעסק ה"ר יהודה ארי' ליב
בה"ר יוסף שמואל אבד"ק פפד"מ ומוגה
ע"י מהרי"ש הנ"ל : פפד"מ ואמ"ד , תע"א—
פ"ג , 2°. עוד ככל הנ"ל יפה מאד ועם
ציור הרס נחשת (קופפערשטיך) לפני כל כרך :
ד"א , תקי"ב—כ"ה . 2°. עוד כנ"ל (בלי
ציורים) , ונדפסו פ"כ כמו : ד"א , ווין ,
זולצבאך , נאווידוואהר (תקמ"ג— . .) וז"ז .
[ובעק"ד תר"י № 48 כ' שבווין נדפס ש"ס
משנת תקנ"א עד תקב"ץ ז' פעמים].

595. תלמוד בבלי הנ"ל ככל הנ"ל ועם הגהות
ומ"מ ה"ר ישעיה פיק או ברלין :
דיהרנפורט , תק"ס—ס" . . 2°. עוד כנ"ל

ועם הגהות הגר"א מווילנא : סלאוויטא ,
תקס"ח—ע"ב , דיהרנפורט , תקע"ו . . . 2°.
עוד ככל הנ"ל ועם תוס' הגהות הר"מ יפה
בעל הלבושים וה"ר בנימן וואלף
באסקוויץ : ווין , תקס"ו—ע"א , 2°. עוד
ככל הנ"ל ונוסף עליהם הגהות ה"ר יחזקאל
סג"ל לנדא בשם מראה יחזקאל ותקונים
ומ"מ והגהות לה"ר עקיבא איגר וה"ר
בצלאל רנשבורג מספרו מעשה רב ופתרון
כל מלות לועזיות ברש"י ותוספות ורשב"ם
והרמב"ם והר"ש לה"ר משה סג"ל לנדא
בשם מרפא לשון : פראג , תקפ"ט—צ"א ,
2°. עוד ככל הנז' לפני זה ותי' מהרש"ל
ומהרש"א בסוף כל מס' ועם קונט' שדה
צופים מפתח ומ"מ לכל מאמרי הש"ס
המפוזרים כפי' הרא"ש שלא במקומן ונאספו
פה על סדר המסכתות והדפין והעמודים ועם
קונט' מרפא לשון הנ"ל בסוף כל מסכת :
פראג , תקצ"ט—תר"ו , 8°.

596. תלמוד בבלי הנ"ל עם כל המפרשים
(בלי מהרש"ל ומהרש"א) ורוב הגהות הנ"ל
שנדפסו בכל הספרי"ן עד זמנם ונוסף עליהם
מפרשי הרא"ש והם : מעדני יו"ט ופלפלא
חריפתא וקרבן נתנאל ותפארת שמואל:
קאפוסט , תקע"ה—פ"ז , 2°. עוד כנ"ל
עם חי' מהרש"ל ומהרש"א ומהר"ם
לובלין בסוף כל מס' ואח"ז הלכות רב
אלפסי עם כל מפרשיו בסוף כל מסכת :
סלאוויטא , תקע"ז—פ"ב 2°. [והוצא שם
שנית בקצת שנויים והוספות בשנת תקצ" . . ולא
נדפס רק מס' ברכות ומשניות זרעים ומס' שבת
ועירובין ותשבת המלאכה]. עוד ככל הנ"ל ועם
האלפסי כנ"ל ועם תוס' הגהות הב"ח וז"ז
על הש"ס : ווילנא והוראדנא ואח"כ ווילנא
לבדה : תקצ"ב—תרי"ב , 2°.

[וז"ז נדפסו עוד מחדש בווין וטשערנאוויץ
בכמה מעלות והוספות שונות לא ראי זה כראי זה .
וזה כשנתים תרי"ח—ט' התלו להדפיס מחדש
בשלש עריס כאחד : א) בזיטאמיר עם האלפסי
וכו' ותי' מהר"ם שיף ומאיר נתיב על
הש"ס וז"ז . ב) בווילנא ככל הנ"ל (בלי אלפסי).
ג) בווארשא ככל הנ"ל ועם האלפסי. וז"ז נדפסים
עתה גם בלעמבערג , 2° & 8°. ובווין , וגם
בווארשא יודפס 8°. ומלבד כל הש"ס בשלימות
כנ"ל נדפסו ג"כ כמה וכמה מסכתות לבדנה כמו:].

597. מס' ברכות מן תלמוד בבלי הנ"ל עם
פירש"י ותוס' ובסופו קצור פסקי תוס' ופי'
המשניות להרמב"ם ועם פסקי מרדכי ,
ד' ראשון : שונצין , גמר"א , 2°. עוד כנ"ל
עם פי' קצר ומספיק : זולצבאך , תקנ"ח , 8°.

עוד כנ"ל עם פירש"י ותוס' והרא"ש וחי' מהרש"א : ד"א , תפ"ג . שם , תק"ו , 8° . עוד כנ"ל ונוסף עליהם חי' מהרש"ל ומהר"ם לובלין ואח"ז הלכות האלפסי עם כל מפרשיו : מי"ץ, תק"ל, 8°. עוד כנ"ל (בלי חי' מהר"ם) והל' הרא"ש עם פי' לחם חמודות ומעדני מלך ובסופו ס' אהבה וס' זרעים להרמב"ם עם כל מפרשיו , הכל בהשגחת ה"ר יהונתן איבשיץ [עיין הסכמתו לס' מעדני מלך ד' פיורדא] . פראג , תפ"ח , 2° . עוד עם פירש"י ותוספות כנ"ל ועם ת"א ככתבם ועם באור המלות ע"פ הקי הלשון למונאיהם (עטימוליגים) בל"א כנ"ל ע"י ה"ר אפרים משה ב"ר אלכסנדר המכונה דר' פינער : ברלין , תר"ב , 2° .

598. מס' **ביצה** עם פירש"י ותוס' והרא"ש וכו' וחי' מהרש"ל ומהרש"א ומהר"ם לובלין ואח"ז האלפסי עם כל מפרשיו כנ"ל: מיץ , תקכ"ט , 8° .

599. מס' **סוכה** רק משנה וגמרא לבד בלי שום פי' : ברלין , בסב"ת (ראיתי . ורד"א D , № 143 : ברלין ופפד"א) , 16° .

600. מס' **קדושין** עם פירש"י ותוס' וכל המפרשים ומ"מ הנ"ל עם טעמים במשניות ועם תוס' רי"ד וחי' הרמב"ן והריטב"א ונכללו בו גם חי' הרשב"א והר"ן ומפרשים אחרים ועם מסורות נוספות אחרות והגהות חדשות בפסקי הרא"ש : סביוניטה, שי"ג, 2°.

601. מס' **ראש השנה** עם רש"י ותוס' והרא"ש ומהרש"ל ומהרש"א ומהר"ם כנ"ל ואח"ז האלפסי עם כל מפרשיו כנ"ל : מיץ , תקל"ה , 8° . [ומס' ר"ה ע"פ סוד נמצא בכ"י יה"ש] .

602. מס' **שבועות** עם פירש"י ותוס' וחי' ה"ר יונה תאומים בע"ס קיקיון דיונה : יעסניץ , תפ"ד , 8° .

603. מס' **מכות** עם פירש"י ותוספות וחי' מהרש"ל ומהרש"א ומהר"ם וחי' אור נגה לה"ר יהודה ליב ב"ר אהרן זעליג הכהן : ד"א , תפ"ג , 8° .

604. מס' **הוריות** עם פירש"י ומהרש"א ועם תוספות לה"ר אליהו ב"ר אברהם הלוי עטינגען : ד"א , תפ"ז , 8° . [והתוס' הנז' נדפס אח"ז ג"כ בקובץ סוגיות הש"ס עיין זה].

605. מס' **עדיות** עם גמרא מכל התלמוד דשייכי לה קיבץ ה"ר שלמה סירילייו והוסיף נפך בלשון תלמוד עם פי' רחב , וה"ר חיד"א ראה אותה בכ"י כמ"ש בשג"ה ח' כ"ה ושה"ג שלי ח"א בשמו .

606. מס' **נדה** עם כל המפרשים כנ"ל וחי' מהרש"ל ומהרש"א ומהר"ם והאלפסי עם מפרשיו כנ"ל : מיץ , תקל" . . 8° .
[וגם ז"ז נדפסו מס' אחדות בפנים שונים פ"ר גם 2° גם 8° עד כדי שני שלישי הש"ס ואין בידי לפרטם פה . גם נדפסו קצת מס' קטנות הנז' לבדם כמו:] .

607. **אבות דר' נתן** עם פי' לה"ר אליעזר ליפמאן ב"ר מנחם מנלי מזאמושטש : זאלקווא , תפ"ג , 4° . עוד כנ"ל עם ב' פירושים לה"ר אליהו ב"ר אברהם מדעליאטיץ : א) בן אברהם פי' מספיק . ב) שני אליהו הגהות ונמוקים ונכללו בו גם הגהות הגר"א מווילנא ובסופו מענה אליהו פי' על משנה אחרונה בעוקצין ועל משנה אחת בכלאים (פ"ה ה') ועם פי' בנין יעקב לאחיו ה"ר יעקב : ווילנא והוראדנא , תקצ"ג , 2° . (ועיין אהבת חסד) וז"ז . [ומ"ש פירשט ח"ב דרנ"ו—ז' שנדפס אבות דר"ן ומס' ד"א ואותיות דר"ע מוגהים ע"פ כ"י מדוייקים ע"י הר"מ די לונזאנו , והוא האצבע הרביעי מיד השנית היא יד המלך בספרו שתי ידות : ד"ו , שנ"ח , 4° , טעות הוא , לפי שספר שתי ידות הנ"ל נדפס שנת שע"ח ולא שנ"ח ואלה לא נדפסו כלל מקלר יד כמ"ש שם בסוף הס' ע"ש] .

608. מס' **דרך ארץ** זוטא עם ת"א והערות ע"י ה"ר י. הרבורגר : ביירוט , 1838 , 8°.

609. מס' **דרך ארץ** ופרקי בן עזאי : ריווא די"ט , שכ"א , 8° . (רד"א תקמ"ב דנו"א . וק"ד 0 556, № : חמו"ד) .

610. מס' **כלה** עם פי' גדולת מרדכי לה"ר מרדכי במהר"ם ז"ל מלאבשין ועם תקון סעודה היינו סדר הלמוד בשעת הסעודה : פפד"א , תקמ"ז , 24° . עוד כנ"ל עם פי' מדרש יהוידע הכהן ועם תכשיטי כלה לקוטים מספרים אחרים הכל לה"ר יהוידע זאב ב"ר אברהם הכהן מליסא:דיהרנפורט, תעד"י כלי"ה (תקמ"ט) , 8° . (ועיין בנין יהושע . נחלת יעקב . פי' על פ"א , וז"ז) .

611. **תלמוד ירושלמי** או גמרא דבני מערבא ויש קורין לו תלמוד ארץ ישראל חיברו ר' יוחנן שהיה לראש בא"י קרוב למאתים שנה אחר החרבן · [כ"כ הראב"ד בס' הקבלה בדור ראשון של אמוראים , ע"ש . אבל הרמב"ם בהקדמת ספרו משנה תורה כ' וז"ל : ור' יוחנן חיבר הגמרא הירושלמית בא"י אחר חרבן הבית בקרוב שלש מאות שנה עכ"ל . והרב מהרי"ט

נונן מסכים עם הרמב"ם בזמן חבורו וחולק על שניהם במחברו . עיין גא"פ דנ"ג] . וחיברו על חמשה סדרי משנה ועל מס' נדה . ואולי חיברו על כל הש"ס משנה ונאבד סדר טהרות כמו שאין לנו היום גם על סדר קדשים שהיה ביד הראשונים . והנמצא עמנו כיום הם : סדר זרעים י"א מסכתות, מועד י"ב מסכתות, נשים ז' מסכתות . נזיקין ט' מסכתות ועל מס' נדה . וזה יצא ראשונה : ד"ו (דניאל בומבירגי) , חש"ד (אבל בשנת ר"פ—פ"..) , 2° . עוד כנ"ל ועם פי' קצר מלוקט מס' הראבי"ה ויפה מראה ומסרת תלמוד ירושלמי לר"י גדיליא וכו' (אולי הוא מס' מסרת ת"י לרי"ג ול"נ לה) : קראקא , בשונא"י (ודלא כש"י בשנא"י) , 2° .

612. **תלמוד ירושלמי** הנ"ל עם פי' מספיק וקצת תוספות לה"ר אליהו ב"ר יהודה ליב מווישניצא אבד"ק פולדא ועם מ"מ שונים . נדפס ראשונה על מס' שקלים לבד : פפד"מ , תמ"ט , 2° (קטן) . עוד כנ"ל עם תוס' מרובה והגהות ה"ר יעקב ב"ר שמשון מקראקא בשם תוספות מהרי"ק : ד"א , תפ"ז . שקלאוו , תקמ"ד , 8° . ועם פי' קרבן העדה ושיורי קרבן , עיין זה : זאלקווא , תקע"ז , 2° . (ועיין קרבן העדה , תקלין חדתין) . ועל סדר זרעים : ד"א , ע"ת , 2° . (ובלי מסכת שקלים) : קאפוסט , תקע"ח , 2° . עוד כנ"ל מס' ב"ק וב"מ עם פי' הנ"ל : אופיבאך , תפ"ה , 2° . עוד כנ"ל מס' ב"ק ב"מ וב"ב : פפד"מ, תק"ב , 2°. [ועיין פני משה . קרבן העדה . שדה יהושע . וזולת אלה נמצאים כמה פירושים על הירושלמי שנדפסו עם הפנים ונקראו בשם הפירוש ועיין ג"כ פירוש באות פ'] .

613. **תלמוד לשון עברי** . ה"ר יהודה ליב בן—זאב . דקדוק לה"ק ע"פ יסודי ההגיון ודרכי שמוש הלשון בסדר נכון ובסופו לוח הפעלים והשמות : ברעסלויא , תקנ"ו , 8° . עוד כנ"ל בתוס' תקונים : ווין , תקס"ג [אבל בהקדמת ספרו אוה"ש כתוב שנדפס שנית (אחרי ד' ברעסלויא הנ"ל) בווינא בשנת תקס"ו , ע"ש] . ווין , תק"ע . שם , תקע"ז . שם , תקפ"ז . סדילקאוו , תקצ".. , 8° . עוד כנ"ל עם הגהות והערות רבות בשם מבין לה"ר משה ארי' ב"ר זאב מביאליסטאק ובסופו ס' שערי נעימה עי' זה : ווילנא , תקב"ץ , 8° . עוד ככל הנ"ל עם תוס' הערות על שוליו לה"ר יהודה ב"ר יחיאל בעהאק וקצת חי' במשקלי השמות לה"ר צבי הירש בר"ש קאצינעלנבויגן : ווילנא , תר"ח . שם , תרי"ז , 8° . עוד כנ"ל עם הערות מלוקטות מכל הנ"ל וזולתם לה"ר חזא"ל : ק"ב , תר"ך , 8° .

614. **תלמוד לשון פלניא** . (עי' שפה ברורה) .

615. **תלמוד לשון רוסיא** . ה"ר משה ב"ר שמעון מסמרגאן . חקי לשון רוסיא וכללי הדקדוק בה : ווילנא , תקפ"ה , 4° .

616. **תלמוד לשון רוסיא** . ה"ר שמואל יוסף ברי"א פין . יסודי דקדוק שפת רוסיא בל"א יהודית ע"ד ספרי הדקדוק לוואסטאקאוו וגרעץ עם הוספות רבות : ווילנא, תר"ז, 4° .

617. **תלמוד** מלאכת מורה שעות השמש (זאננענאוהר) : כ"י מינכען № 346 .

618. **תלמוד תורה** . ה"ר שניאור זלמן ב"ר ברוך נבג"מ . דיני ת"ת ובסופו קו"א לברר דבריו מכל הפוסקים הראשונים והאחרונים : שקלאוו , תקנ"ד . לבוב , תקנ"ט , 8° .

619. **תלמוד תורה** . ילקוט, כ"י . הביאו מהר"ש בן אלקבץ הלוי בס' מנות הלוי : (השמטות ול"א ושה"ג שלי במקומו) .

620. **התלמודי מלומד** . (עיין ים יששכר) .

621. **תלמיד צחקן מוסרי** . (עיין סור מרע) .

622. **תלפיות**, מדרש— . (עיין מדרש) .

623. **תם וישר** . (עיין ס' הישר באות יו"ד) .

624. **תם הכסף** . ה"ר יוסף אבן כספי . על חרבן בית ראשון ושני ובנין הבית השלישי , כ"י : (אגרות יש"ר ח"ב דמ"ה , ע"ש) . [אבל בספרו קבוצת כסף הנדפס בדברים עתיקים קונט' ב' לא נזכר וע"ש] .

625. **ס' התמונה** . מיוחס לר' ישמעאל כ"ג ולר' נחוניא בן הקנה . קבלה וסודות בתמונת האותיות ונמצא מחובר אליו קונט' סוד ה' ונדפס בסוף זהר חדש ד' קונסטנטינא: (ול"א נ"ג ושה"ג שלי במקומו . ועיין שער היחודים) . עוד כנ"ל עם פי' ארוך לא נודע למי ונחלק לג' חלקים : קאריץ , תקמ"ד , 4° . [ובכ"י יה"ש נמצא עם פי' ישן מאד ואולי זה הוא] .

626. **תמונות תחנות** תפלות ספרד ופיוט פזמון בתוכו : ד"ו, רפ"ד, 8° . (לעדנער ע' 485) .

627. **תמונת אותיות** לה"ר יעקב ב"ר יעקב הכהן . (עיין פי' האותיות) .

628. **תמונת אותיות** . קבלה מס' התמונה ויסוד הרוקח : כ"י רד"א תקמ"ב ובק"ד לא נודע לי מקומו .

629. **תמונת האותיות** . הראב"ע . על האותיות ע"פ קבלה (?) . כ"י בוואטיקאן : (ש"י № 135) .

630. תמורה, מדרש. (עיין מדרש—).

631. ס' התמורה. מובא בס' קרנים בפי' דן ידין ריש מאמר ד' ובמאמר ח' סי' ג"ל ע"ש.

632. ס' התמיד. ס' דינים. מזכירו ס' ארחות חיים די"ז וז"ז פ"ב ובדמא"ת ב' שחיברו ה"ר ראובן ב"ר חיים: (שג"א ז' וכ"ל ב' ושה"ג שלי במקומו).

633. תמיד השחר. פי' המצות כסדר התורה כס' החנוך ופסק דין למעשה לפ"ד הרמב"ם והרא"ש והטור ומתחיל בפ' משפטים: כ"י רד"א q, № 732.

634. תמידים. (עיין זבחי רצון).

635. ס' התמים. (עיין שלטי הגבורים).

636. תמים דעות (עי' מרפא לעם).

637. תמים דעים. (עיין תמת ישרים להלן). ונדפס גם לבדו: לעמבערג, תקע"ב, 2°.

638. תמים יחדיו. ה"ר ישראל ב"ר משה. כל מאמרי זהר השייכים לס' תהלים ומשלי כסדר הפסוקים ובראשו דרוש על הנשמה כעין מבוא הספר: לובלין, שנ"ב, 4°. והדרוש הנ"ל לבדו עם ל' רומי ע"י די וואיזין: פאריז, 1635, 8°.

639. תמים יחדיו. ה"ר מנחם מענדיל מלובלין. מפתחות הזהר כסדר התורה וכל מדרשי רשב"י על התורה: ווילנא, תקס"ח, 8°.

640. תמימי דרך. (עיין שיר ידידות).

641. תמר דבורה. ה"ר משה קורדובירו (הרמ"ק). מוסר השכל במעלות המדות העליונות להנהגת האדם ומורה דרך לחכמת הקבלה, עשרה פרקים, והוא א' מספרו שבעים תמרים שחיבר. הובא לביה"ד ע"י ה"ר משה בסולה: ד"ו, שמ"ט. קראקא, שנ"ב. פראג, שפ"א. מנטובה, שפ"ג. המבורג, תקמ"ד, 8°. מעזירוב, תקנ"ג, 12°. הוראדנא, תקנ"ה. ליוורנו, תקנ"ה. שקלאוו, תקנ"ה. הוראדנא, תקנ"ז, 8° וז"ז. [וקצור ממנו עיין בריכת אברהם באות ב']. עוד ובסופו הנהגות מכתבי ה"ר יוסף יאסקי אבד"ק דובנא מלוואת ר' זעלקליש: ווילמרשדארף, תע"ט, 8°. עוד ובסופו מכתב גאון ישראל מוסר לא' גדול ב י ש ר א ל שמו (ר"י סאלאנטיר): חמ"ד (ק"ב), תרי"ח, 8°.

642. תמת ישרים. קובץ כמה חבורים שנאספו והובאו לביה"ד ע"י ה"ר בנימן ב"ר אברהם מוטאל והם: א) אהלי תם רי"ג שו"ת לה"ר תם ן' יחייא. ב) דרך תמים הגהות על הרי"ף ומפרשיו לגדולי עולם ומכללם לר"ב אשכנזי והאריז"ל שהיו בהרי"ף של ה"ר אברהם מונסון תלמיד הר"ב אשכנזי הנ"ל. [ובס' דה"י לבני יחיא דכ"ה נראה קצת שהם ג"כ לה"ר תם ן' יחייא הנ"ל, ע"ש דכ"ז]. ג) סיומא דפסקא על דברי ה"ר תם ן' יחייא הנ"ל סי' י"ב לה"ר יוסף שלום. [ופירשט מיחס לו גם דרך תמים שלפני זה, ע"ש א' דשט"ו]: ד) תמים דעים להראב"ד השגות על הרי"ף והרז"ה ושו"ת וחידושי גאוני קמאי ופי' ג' הלכות להרי"ף (סי' רי"ח—ר"כ) על הג' חמורות במס' כתובות העתקת הר"א בקראט הלוי (ובשו"ת הרמ"ע נמצאו ג"כ והעתקה אחרת). ה) מאמר כל דאי לה"ר אליהו הלוי בעל זקן אהרן ואח"ז מפתח הגמרא לרשב"א פינצי. ו) כללי שמואל לה"ר שמואל סירילייו והגהות כפרא ואבות דר"ן: ד"ו, ביש"ע, 2°.

643. תמת ישרים. ה"ר יעקב עמדין (יעב"ץ). דרוש לשבת שובה והוא תוליא אחת מספרו הקשורים ליעקב: (שי"ג).

644. תמת ישרים. (עיין מגדל עז. תורה).

645. תנא דבי אליהו. א' מספרי אגדה ומדרש הקדמונים וחובר בבבל בימי רב שרירא גאון בשנת ד"א תשל"ד כנראה מתוכו וכל מאמרי תנא דב"א אשר בש"ס או בילקוט בשם מדרשים קדמונים נאספו אל תוכו ונחלק לב' חלקים: א) אליהו רבא ל"א פרקים. ב) אליהו זוטא כ"ה פרקים. [ואולי היה לפניו גם סדר אליהו רבא וסדר אליהו זוטא הקדמון מה שלמד אליהו לרב ענן כמפורש בכתובות דק"ו ע"ש. ועיין סדר אליהו רבא וסדר אליהו זוטא ומ"ש שם]: ד"ו, ש"י. שם, ישמ"ח, 4°. עוד עם פי' ה"ר שמואל ב"ר משה היידא מפראג. הוא מציב לו נוסחאות חדשות למול נוסח ד"ו המשובש מאד עם פי' ארוך בשם בעורין דאשא וקצר בשם זקוקין דנורא ומ"מ הפסוקים בשם נר מצוה ומ"מ הילקוט בשם תורה אור, והוא חלק אותו לג' חלקים: ב' חלקים הראשונים הם אליהו רבא וזוטא הנ"ל עם פירושיו הנז' ובראשם ב' הקדמות בשם מר קשישא ומר ינוקא ונקראו ג"כ סוד מלבוש הנשמה וסוד חלוקא דרבנן ואח"ז מבוא הספר בשם שער שמואל. וח"ג הוא באור לפרק כ' מס' אליהו זוטא הנ"ל אשר להיותו עמוק עמוק מלא תעלומות ורזי דרזין האריך הרחיב בפירושו וחיברו לס' בפ"ע והוא בכ"י. ועיין שג"ב ז' ס' ושה"ג שלי ח"ב אות ז' זקוקין דנורא וכו'. פראג, תל"ו—ז', 2°. [ג"ת ס' סיני ועוקר הרים ב' פירושים על פרקי דר"א בארוכה וקצרה כנ"ל ופירושים על

מקרא ומשנה ומדרשים וכו'] . עוד עם פי' המלות והמשך הענין בקצרה להר"ר יעקב ב"ר נפתלי הערץ מבראדי בשם ישועות יעקב : זאלקווא, תקנ"ח . לבוב, תקנ"ט . סדילקאוו, תקצ"ג . ווארשא, תרי"ז, 8° . עוד כל"ל ובסופו מאמר מפסיקתא רבתי : מינקאוויץ, תקנ"ח, 8° . עוד עם פי' מאורי אש להר"ר אברהם ב"ר יהודה אריה ליב שי"ק : סדילקאוו, תקצ"ה, 4° . עוד עם פי' מענה אליהו להר"ר יצחק אליהו ב"ר שמואל לנדא . ומי' פסוקים ומאמרי רז"ל ומדרשים שאינם שייכים לגוף הבאור גלוו עמם כעין הגהות בתוכו בשם שיח יצחק : ווילנא, ת"ר, 4° .

646. **תנא דבי אליהו** . הר"ר אליהו ב"ר אהרן מגזע פינס . הוכחת מוסר ויראת ה' נחלק לשבעה עמודים למספר ימי השבוע ובסופו קצת חי' מס' ברכות מספרו תוספות מאורי הגולה : זאלקווא, תקי"ג, 4° .

647. **תנא דבי אליהו**. הר"ר אליהו הלוי (בעל מאמר כל דאי) . תנ"א סו"ת ואחר זמן רב נדפס המוסר מהם ע"י ה"ר בנימן בר"א מוטאל בשם זקן אהרן עיין זה וע"ש בהקדמה .

648. **תנא דבי אליהו** . (עיין הנותן אמרי שפר . תורה, משלי לעיל) .

649. **תנא ושייר** . הר"ר יצחק ב"ר ישעיה עטיא . ונלוה לו פני המים עה"ת : ליוורנו, תקצ"א, 4° .

650. **תנא ירושלמי** . (עיין גאון יעקב) .

651. **תנא תוספאה** . הר"ר ישעיה ברלין . הגהות על התוספתא, עיין הקדמת מתנו בס' שאילת שלום .

652. **תנא תוספאה** . תוספתא עם כמה מעלות והגהות עם באורים חדשים להר"ר שמואל אביגדור ב"ר אברהם מסלאנימא והם : א) מוגה היטב ומנוקה מכל טעות . ב) הגהות הגר"א מווילנא שהשיג בכ"י . ג) באור לדברי התוספתא ע"פ סוגיות ש"ס בבלי וירושלמי בשם מנחת בכורים . ד) באור כמה שיטות וסוגיות ודברי פוסקים ראשונים ואחרונים בשם עטור בכורים . ה) מ"מ לדברי התוספתא בש"ס בבלי וירושלמי ספרא ספרי וכו' בשם מצפה שמואל . סדר זרעים ומועד : ווילנא, תר"א, 2° . סדר נשים : שם, תקצ"ז, 2° . קצת סדר קדשים : ווארשא, תר"ט, 2° .

653. **ס' התנאים** . רב שמואל ב"ר חפני כהן גאון . מובא בתשובה לרב האי גאון בס' שערי צדק שער ז' ח"ס סי' כ"א . (תולדות רב האי הערה ח') .

654. **תנובת שדה** . הר"ר שמואל נחום ראזענפעלד . שירים ומליצות קצתם עם ת"א להר"י פירשטענטהאל : ברעסלויא, תר"ב, 8° .

655. **תנחומא**, מדרש — . (עיין מדרש —) .

656. **תנחומות אל** . הר"ר יצחק ב"ר משה ן' ארויו . דרשות עה"ת עם מפתח בסופו : שאלוניקי, השל"ח, 2° .

657. **תנחומות אל** . הר"ר שמואל אלגאזי . פי' על תהלים : (ש"י וכן די רוסי . אבל שג"ב ס' מ' ושה"ג שלו בשמו : פי' ע"ס יראים, וע"ש ד' ספפ"מ בהערה) .

658. **תנחומות אל** . (עיין אזהרות) .

659. **תנחומות גליות ישראל** . הר"ר שמואל (אושקא) ן' אושקי . מעשה גלות פורטוגאל בל' פורטוגיזי נחה : ד"א, . . (תג"י ש' ע"ד) .

660. **תניא** . פסקי דינים ומנהגים לכל השנה בקצור עם תוס' מ"מ ומפתח לכל דין . ולפ"ד ה"ר יה"ש הוא קצור מס' שבלי הלקט שבכ"י הוא בתוס' מרובה מאד על הנדפס . הובא ראשונה לדפוס ע"פ כ"י משנת ה"א ע"ד ע"י ה"ר שמואל אבן לטיף בשם מנהג אבות ס' תניא : מנטובה, ורחמ"ך . קרימונה, שכ"ה . זאלקווא, תק"ס . סדילקאוו, תקצ"ו, 4° .

וע"ד מחברו נחלקו הדעות . כי בתוך הס' כתוב ואני יחיאל הסופר, לכן יש מיחסין אותו לה"ר **יחיאל בן הרא"ש** וכמו שמבואר בהקדמת הס' ע"ש . ולא נראין הדברים לפי שלא נזכר בו הרא"ש כלל ולא הביא סברת אביו אף פ"א . וכבר האריך בזה בעל קוה"ד ודחה גם דעת מהר"י לבית לוי בשם פוסק המביא ספר זה והמיחסו לר"י ב"ר אבא מרי ומפרש שהוא ר' ישעיה בר אבא מרי ומשיג עליו ע"ש . ואחרי העיון העלה בקוה"ד שמחברו ר' **יחיאל ב"ר יקותיאל ב"ר בנימן הרופא** בע"ס מעלות המדות ע"ש דכ"א ע"א . ונראה לקיים הדעת הזאת הקרובה אל האמת מכל הדעות זולתה (ובתוכם גם דעת הכ"ד אשר אין לה רגלים כלל) מאשר מצינו בו (דף כ"א) כתוב : מורי זקני הזקן ר' בנימן ב"ר יחיאל ע"ש . ועי' שג"א ו' שג"ב י"ז ול"א ו' ושה"ג שלי ח"ב במקומו .

661. **ס' תניא** . (עיין לקוטי אמרים) .

662. **ס' התנינים** . הר"ר משה אבן תבון : (שג"ב מ' ל"ב ושה"ג שלי ח"א בשמו בשם ס' כ"י ישן ע"ש) . [ול"נ שע"ס הוא ול"נ ס' הקנינים ונחלף לה"ר חיד"א אות קו"ף בתי"ו

הדומים בכ"י ישנים . וכן הוא בס"ק ד"א דמ"ב ע"ב וכן בס"י וסה"ד הנמשכים אחריו] .

663. **תספורת לוליינית**. ה"ר יעקב יחזקאל הלוי . בקרת ע"ס מאמר התגלחת : ברלין , תקצ"ט , 8° .

664. **תעודה בישראל** . ה"ר אלכסנדר זיסקינד ראשקאוו הלוי . כתב יושר לכבוד התורה : ברעסלויא , תקע"ח , 8° .

665. **תעודה בישראל**. ה"ר יצחק בער לעווינזאהן . בגדלי התורה והחכמה עם הערות מועילות בדרך ארץ : ווילנא . תקפ"ח , 8° . ושנית בקצת תקונים : שם , תרט"ו , 8° .

666. **תעודת שלמה**. ה"ר שלמה חזן ממיץ ב"ר משה ש"ץ מפיורדא . דיני הש"ץ ומוסר ומנהגים ושארי חי' תורה : אופיבאך , תע"ח . שם , תפ"ט , 8° .

667. **תעלומות חכמה**. ה"ר יוסף שלמה רופא (היש"ר) מקנדיא . אגודות מכתבים שונים ומהם לוקחו ס' מצרף לחכמה ושארי מאמרים ע"י תלמידו ה"ר שמואל אשכנזי והובאו לדפוס . (עיין בחינת הדת . מצרף לחכמה . נובלות חכמה וע"ש בהקדמה) .

668. **תעלומות חכמה**. ה"ר יעקב אבד"ק ליסא . פי' על קהלת והוא חלק מספרו אמרי יושר על חמש מגלות : לבוב , תקס"ד . דיהרנפורט , תקע"ט , 4° .

669. **תעלומות חכמה**. ה"ר שלמה ב"ר דוד אבן גבאי הספרדי . ה' מאמרים : א) בידיעת הבורא ד' פרקים . ב) בנבדלים ח"י פרקים . ג) בגלגלים ע"ו פרקים . ד) ביסודות ע"ז פרקים . ה) בהשארות הנפש יו"ד פרקים ובסופו מאמר ביחוד הבורא ית' : כ"י רד"א תקמ"ב , וק"ד q 1188 № ושם נראה קצת כי המאמר בסופו הוא לזולתו ע"ש .

670. **תעלומות חכמה**. ה"ר שלמה ב"ר יהושע מיימון . על חכמת הטבע ההנדסיית : כ"י רח"ם 849 № .

671. **תעלומות חכמה**. ה"ר שמואל ויטאל בן מהרח"ו . סגולות וענינים רבים ז"ז , כ"י : (משג"ב כ"ב ושה"ג שלי במקומו) .

672. **תעלומות חכמה** ומקור החכמה . ה"ר שבתי רפאל . קמיעות בשמות וסודות : ד"ו , תכ"ב , 4° . [וכ' גם בהקדמה שנגלה אליו אליהו הנביא ז"ל ע"ש . ומשפט הס' הזה ואשר נגזר עליו עיין שו"ת אהלי יעקב סי' מ"ח וגם' ציצת נובל צ' חדש דמב"ב ודמ"ה ודמז"ב וגם' תורת הקנאות דכו"ב : (משג"ב כ"א ושה"ג שלי במקומו)] .

673. **תעלומות חכמה**. (עיין נחל איתן) .

674. **תעלת אליהו**. הגר"א מווילנא . באורים על אגדות מס' ב"ק ע"ד הנסתר עם תקונים והגהות לה"ר דוד לוריא (הרד"ל) : חמו"ד (ק"ב , תרט"ז) , 12° .

675. **תענוג נפש** . ה"ר משה קמחי . ס' מוסר : (ש"י) .

676. **תענוג הנשמה**. דרשות , כ"י : (ש"י) .

677. **תער הסופר** . ה"ר יצחק בער לעווינזאהן . מאמר קצר בדבר הקראים : אדעססא , 1863 , 8° . גם נעתק לל' רוסיא ע"י ת. בערעזקין ונדפס : שם, 1863, 8° .

678. **תערובות**, ס' או מאמר — . הוא חלק מס' מנחת כהן לר"א פימינטיל , עיין זה . וקצרו ובארו בע"ס פרי מגדים בפתיחת הל' תערובות ע"ש : (ול"ב י"ב ושה"ג שלי במקומו) .

679. **תפארת אדם** . (עיין זכות אדם סי' 101 . עמודי שמים) .

680. **תפארת בחורים**. ה"ר פינחס ברוך ב"ר פלטי' ממונציליסי . על הנהגת האדם עד הגיעו לנשואין וגם אח"ז : כ"י יה"ש .

681. **תפארת הגרשוני**. ה"ר גרשון אשכנזי אבד"ק מיץ . דרשות עה"ת : פפד"מ , תנ"ט , 4° .

682. **תפארת יהונתן**. ה"ר יהונתן אייבשיץ. דרושים ופשטים עה"ת : חמו"ד (זאלקווא) . ושנית : חמו"ד (אוסטרהא) , 4° .

683. **תפארת יוסף**. ה"ר יוסף יוזיל אבד"ק לעסלא . פי' על פירש"י עה"ת עד סוף ס' ויקרא : פראג , תפ"ה , 2° .

684. **תפארת יעקב** . ה"ר יעקב ב"ר יצחק מפראגא . ח"א באור על ש"ע ח"מ עד סי' ע"ד : ווארשא , תר"ב , 2° .

685. **תפארת ישראל**. ה"ר אברהם מענדיל מאהר . תולדות משפחת רויטשילד : לעמבערג , 1843 , 8° .

686. **תפארת ישראל** . ה"ר ישראל ב"ר אברהם סגרי . כ"י , עיין זג"ל א' מ"ט .

687. **תפארת ישראל**. ה"ר ישראל ב"ר אהרן יפה . חי' תורה בשם יפה עינים ונלוו לו ס' מלחמות ה' וס' קישוט טוב לה"ר משה ב"ר מנחם , וקונט' מס' ישראל זוטא לנכדו ה"ר ישראל זוטא : פפד"א , תקל"ד , 4° .

688. **תפארת ישראל** . ה"ר ישראל אבד"ק בעלז . פי' עה"ת : כ"י רד"א F, 266 № .

689. **תפארת ישראל**. ה"ר ישראל מאיר מזרחי. דרושים נחמדים, כ"י: (שג"ב מ' קמ"ז ושה"ג בלי ת"א אות מ' № 19).

690. **תפארת ישראל**. ה"ר ישראל נחמן ב"ר יוסף דראהביטשר. עיין תג"י י' ק"כ.

691. **תפארת ישראל**. ה"ר יהודה ליווא ב"ר בצלאל (מהר"ל מפראג). על מעלות התורה וענין תורה שבכתב ומצות וכל השייך ללמוד התורה ושכרה, ע' פרקים: פראג, שנ"ג. שם, שנ"ט, 2°. נאווידוואהר, תק".. (פירשט ת"ב דרש"ז וחושבני לו משגגה). סלאוויטא, תקנ"ג, 4°. לעמבערג, תרי"ט, 8°. (ולעדנער ע' 404: ד"ו, שנ"ט, 2°. ווארשא, 1835, 4°).

692. **תפארת ישראל**. החכם הנוצרי אדאם מארטינעט. שירים ומליצות ומכתבים מלוקטים מספרי המאסף ובכורי העתים וזולתם וכל ס' לישרים תהלה לרמ"ח לוצאטו והקדמת ס' מליצת ישרון וז"ז ובסופו הערות ובאור שרשי המלות עם ת"א ככתבם כסדר א"ב: באמבערג, 1837, 8°.

693. **תפארת ישראל**. ה"ר שלום בר"י כהן. שיר ליום מלאת מאה שנה מיום הוסדה ח"ק בקור חולים בברלין: ברלין, תקס"ג, 4°. [ונדפס שנית במאסף לשנת תקס"ט].

694. **תפארת ישראל**. ה"ר שלמה ב"ר צמח דוראן (בן נכד הרשב"ץ). ו' דרשות כלולות משבע חכמות וס' מגלת ספר על מגלת אסתר ואח"ז מאמר סעודת מצוה דרוש על עניני סעודה ושיר בל' ארמית לה"ר יצחק ן' גיאת ומפורש מאביו ה"ר צמח דוראן הנ"ל. ובסופו קצת שירים לכבוד המחבר לה"ר משה ב"ר זכריה אבן אלדבי ולה"ר יהודה כלץ ולה"ר אהרן חנין ועם מפתח בסופו: ד"ו, חש"ד (ופירשט ה"א דרע"ז: שצ"ב), 4°.

695. **תפארת ישראל**. ה"ר שמואל יאצע. דרשות: (ש"י).

696. **תפארת ישראל**. (עיין זרע ישראל. יבין שמועה. כרתי ופלתי. מאמר חמץ. משניות).

697. **תפארת לישראל**. (עיין עטרת צבי).

698. **תפארת למשה**. ה"ר משה משולם הרוויטץ. ביאורים ע"ס בראשית ושמות וג' דרושים וחי' הלכה: חמ"ד, ר"ב להושי"ע (תרכ"ג), 4°.

699. **תפארת למשה**. ה"ר משה ב"ר אברהם מגזע צבי. חי' ובאורים על ש"ע י"ד: ברלין, תקל"ו. סדילקאוו, תקפ"ה, 2°.

700. **תפארת משה**. (עיין זכרון משה).

701. **תפארת למשה**. (עיין עטרת צבי. ערוך סי' 595).

702. **תפארת צבי**. ה"ר צבי הירש אבד"ק בראדי וגלוגא ואה"ו. שו"ת בדיני ש"ע א"ח וי"ד: לבוב, תקע"א. ווארשא, תקע"ח, 2°. [ופירשט ת"א דשנ"ז מיחסו לה"ר נח חיים צבי, שו"ת ב"ח; ח"א: ווארשא, תקס"ז. ח"ב: שם, תקע"ח, 2°. וד' לבוב אין לו כלל, ע"ש].

703. **תפארת צבי**. ה"ר צבי הירש ב"ר ירחמיאל חאטש. מעשה בראשית ע"פ הזהר והארי"ל ודרושי קבלה: כ"י רד"א F № 917.

704. **תפארת צבי**. ה"ר צבי הירש ליפשיץ אבד"ק לאנדסהוט. פשטים וחי' כסדר התורה: זאלקווא, או"ר חד"ש, 4°.

705. **תפארת צבי**. ה"ר צבי הירש ב"ר ניסן. חי' גאוני הזמן כסדר התורה: ד"א, תקט"ו, 4°.

706. **תפארת צבי**. (עיין מקור חיים ותפארת צבי).

707. **תפארת הצבי**. ה"ר עוזיאל ב"ר צבי הירש מייזילש. חי' על מס' בינה ובסופו חותם טהור חי' על ש"ע י"ד הנקרא ג"כ כרם שלמה וסביב לו זר זהב הגהות ותוס' חי' לאחיו ה"ר יצחק מייזילש: זאלקווא, תקס"ג, 2°.

708. **תפארת הקדש**. ה"ר שלמה ב"ר ישראל מזאלקווא. הפטרות עם פי' בשם תורה אור ולפני כל הפטרה י"ב מצות מתרי"ג מצות בחרוזים בשם נר מצוה ואח"ז תוכחת מוסר היוצא ממנה ואח"ז תוכחת מוסר בשמירת שבת מס' דברי חכמים; ע"ס בראשית ושמות: פיורדא, תס"א, 4°. וע"ס ויקרא במדבר ודברים: פראג, תע"ג, 4°. [ורד"א F № 252, נראה שהוא רק בגליון גדול וע"ש q № 325].

709. **תפארת שיבה**. ה"ר שלום בר"י הכהן. שיר לכבוד החכם ר' ישראל איסלר ביום מלאת המשים שנה ליום הוסד בית הספר והחינוך בידו: המבורג, תר"ג, 8°.

710. **תפארת שירי קדש**. (עיין צנת דוד).

711. **תפארת שלמה**. ה"ר שלמה קלוגר מבראדי. פי' על שיה"ש, כ"י: (שי"ג).

712. **תפארת שמואל**. ה"ר אהרן שמואל ב"ר ישראל קיידינובר (מהרש"ק). קצת חי' על מס' ב"ק ב"מ יבמות וגיטין כתובות

וחולין והגהות על הרא"ש וקצת השגות על המהרש"א וחי' על טור י"ד וח"מ : פפד"מ, תנ"ו, 4° .

713. **תפארת התשבי** . ה"ר מענדיל בר"י שטערן . מעשה אליהו התשבי בח"י שירים כמעשה ס' שירי תפארת, ב' חלקים : ווין, 1839, 8° .

714. **תפוח** . (עיין חבורים שונים סי' 91) .

715. ס' **התפוח** מיוחס לאריסטו . שיחה על המות שאין לגור ממנו ומלוקט מכל ספרי חכמי יון הקדמונים ועם הקדמה קצרה לה"ר אברהם ב"ר חסדאי הלוי שהעתיקו מל' ערבי . נדפס ראשונה בסוף שו"ת הרשב"א המיוחסות להרמב"ן עם שארי ספרים קטנים : (עיין לקוטי הפרדס) . ואח"ז לבדו : פפד"א, תנ"ג, 8°. עוד בקובץ אחר . (עיין גרן נכון) . עוד ואחריו ס' משל הקדמוני : פפד"א, תק"ס, 8°. עוד עם קצת באור לה"ר אברהם במהרא"ל ליכטשטיין ובסופו דרוש החכמה מס' הדרושים שלו : חמ"ד (הוראדנא), תקנ"ט, 8°. עוד ככ"ל עם תרגום ל' רומי ע"י יאהאן יוסט. לאָזיום : גיסא, 1706, 4° .

716. ס' **התפוח** . כ"ר שמחה בכ"ר משה הלוצקי הקראי . על סודות מעשה בראשית ומעשה מרכבה ונחלק לעשרה אילנות: (או"צ) .

717. **תפוחי זהב** . ה"ר יהיאל מילי . קצור ס' ראשית חכמה עם קצת נוספות בדינין ועם הנהגות הרא"ש, עי' זה . נדפס ראשונה ע"י חתנו ה"ר דוד ב"ר משה משער אריה : מנטובה, שפ"ג . ד"ו, תנ"ה, 8° . [ופירשט ח"ב ד"נ ודשנ"א כ' שנדפס במנטובה עם ס' מעין גנים וכו' ולא פורש למי הוא] . עוד עם הגהות ה"ר דוד בה"ר אריה ליב מלידא : פיורדא, תג"ן . ד"ו, תס"ה, 8° .

718. **תפוחי זהב** . ה"ר משה ב"ר יצחק קלעי. פי' על שיה"ש ע"פ גמרא ומדרשים : כ"י מינכען № 70 .

719. **תפוחי זהב** . הוא אלשיך על תהלים ס' ראשון : קורוגישמי, חש"ד, 4° .

720. **תפוחי זהב** . (עיין באור על הראב"ע כו'. יסוד שירים) .

721. **תפלה** או סדר תפלה . (עי' תפלות להלן).

722. **תפלה** בעד שלום המלך וכו' פרידריך ווילהעלם השני יר"ה עם ת"א אשר התפללו ב"י בפוזנא ושאר הקהלות ביום נתנו השרים ויושבי הארץ יד תחת המלך : חמ"ד, תקנ"ג, 2° .

723. **תפלה ובקשה לרמ"ח לוצאטו** . התפלה בל' ארמית לבקש רשות מהשי"ת לנחס השכינה האבלה. והבקשה בלה"ק לשכינה בשם מלכה קדושה לקבל הנחמות ונוסדו על פ' נחמו נחמו עמי . כ"י אצ"ל : (כ"ח ג' דקנ"א הערה כ') .

724. **תפלה ובקשות** להצלחת המלך פראנן השני יר"ה : ד"ו, תקע"ח, 8° .

725. **תפלה לדוד** . ה"ר דוד זכות ממודינא . פי' על התפלה ומחזור מנהג הלועזים : (תג"י ד' כ"א) .

726. **תפלה לדוד** . ה"ר דוד עמאר . דינים על מאה ברכות : שאלוניקי, תקל"ז, 4° . [ובזנ"ל ד' כ' : תהלה לדוד וכו' : שאלוניקי, של"ז . ונראה ט"ס] .

727. **תפלה לדוד** . ה"ר דוד ב"ר רפאל מילדולה. פי' התפלה : (זנ"ל ד' ז') .

728. **תפלה** דרב המנונא סבא : כ"י רד"א, q № 997 .

729. **תפלה זכה** . ה"ר אברהם ב"ר יהיאל דאנציג . ודוי ותפלה לאמר קודם תפלת כל נדרי ומוכף יו"כ . הועתקה מספרו חיי אדם ונדפסה עם ל"א להמון עם פ"ר וגם בשנויי שמו . גם נספחה אל קצת סדורי תפלות החדשים .

730. **תפלה זכה** . (עיין תפלות להלן) .

731. **תפלה** ליורדי הים והולכי מדברות להרמב"ן וקצת פיוטים ושירים להאריז"ל וזמר לחנכת ס"ת : לובלין, חש"ד, 4° .

732. **תפלה ישרה בכוונת הלב** . (עיין אור הישר) .

733. **תפלה** לאמר בכל יום ערב ובקר : דעסויא, נח"ת, 8° .

734. **תפלה לאמר** בכל יום ערב ובקר בפראג בפקודת ה"ר דוד אופנהיים : פראג, תע"ג, 4° & 2° .

735. **תפלה למשה** . ה"ר משה אלמושנינו . מאמרים על תועליות התורה וסדר ק"ש על המטה ותקונים : שאלוניקי, שכ"ג . קראקא, ש"נ . זאלקווא, תקס"ה . קראקא, תק"ם, 4°.

736. **תפלה למשה** . ה"ר משה קורדובירו . פי' על תפלות מכל השנה כמנהג ספרד (ונדפס עמו . עיין להלן) כ"י ר"א אשכנזי (רשמש"ש 1794 בהוספה) .

737. **תפלה למשה** . ה"ר משה משידלוב . סגולות ותפלות ובקשות על הדרך : (ש"י) .

738. **תפלה נכונה** בעת צרה ובעד הצלחת חיילי המדינות : ד"א , תק"ז , 8° .

739. **תפלה לעני** . ודוי ותחנה : חמו"ד , 8° .

740. **תפלה** לקבוץ גלויותנו . ע"י ה"ר אברהם אליהו ב"ר נתן מרגליות מ"ץ בנאהוט וה"ר אליעזר ליברמאן ב"ר פתחיה יוזפא ש"ץ בווירמש : חמו"ד , 8° .

741. **תפלה** על קברי הצדיקים לרמ"ח לוצאטו בל' צח ונקי עם פי' ע"ד הנסתר , כ"י בפאדובה . ועוד היום נאמרת על קבר רבו והכירו ה"ר משה דוד ואלי הרופא : (כ"ח ג' דק"מ הערה מ') .

742. **תפלה קצרה** . לה"ר ברוך בן ברוך להתפלל בכל יום : ד"ו , שנ"ט , 8° .

743. **תפלה קצרה** לה"ר חנניה אליקים ראיטי . הודות ה"ר רפאל מודינא וה"ר אברהם יגל גאליקי בשנת שע"ה : כ"י רח"ם № 851 .

744. **תפלה קצרה** לה"ר משה האגיז . מובא בס' משנת חכמים סי' קפ"ג : (שה"ד שכ"ה) .

745. **תפלה ורנה** . ה"ר אברהם לוטאמירזקי שירים ותפלות לתלמידיו בבואם ובצאתם מבית הספר . עם ל' הולאנדית ולוחות הנגינה : ד"א , 1838 , 8° .

746. **תפלה לשבים** עם ל"א חיברה ה"ר נתן נטע חזן מפרוסטיץ : דעסויא , חש"ד , 8° . (פירשט ח"א דקס"ח) .

747. **תפלה ושיר תודה** . ה"ר דוד מילדולה . הושר בכל בתי כנסיות בארץ בריטאניא ביום ש"ק כ' אדר תר"א , בשוב הר"מ מונטיפיורי עם נות ביתו ואחזת מרעיו מארץ קדם : לונדון , חש"ד (תר"א) , 8° .

748. **תפלה ושירה** על גאולת מצרים לרמ"ח לוצאטו . יסוד התפלה בסודות נעלמות והשירה ע"ו שמיניות במדה ובמשקל ובנעימות גם ע"ד הפשט ועם פי' ע"ד נסתר . כ"י רמש"ג : (כ"ח ג' דף קנ"ד הערה פ"ה) .

749. **תפלה ושירה** מהנ"ל על מתן תורה לחג השבועות . התפלה צחה ונקיה עם קצת סודות והשירה י' שמיניות במדה ומשקל . כ"י ה"ר אברהם שלום : (שם דקנ"ה הערה פ"ו) .

750. **תפלה** על שלום אדונינו המלך פרידריך ווילה' השלישי יר"ה ועל שלום המדינה ע"י ה"ר צבי הירש ב"ר מאיר בשוויץ : חמו"ד (ספד"א , תקע"ג) , 8° .

751. **תפלה ותודה** . ה"ר משה קראניק . שירי תודה ותפלה לקהל ב"י בגלויגא בצאת העיר מן המצר לרוחה ביום ד' אייר תקע"ד . נדפסה לבדה וגם עם ת"א ע"י ה"ר מאיר ניימארק : ברעסלויא , תקע"ד , 8° .

752. **תפלות** או סדר תפלה . — תפלות מכל השנה. אנשי כנה"ג תקנו להתפלל בכל יום שחרית ומנחה וערבית . ונקבע לחובה פ' קריאת שמע עם קצת ברכות לפניהן ולאחריהן ותפלת ח"י ברכות . ואח"ז נוסף עוד רבות לפניהן ולאחריהן מחכמי המשנה והתלמוד וגדולי הדורות שאחריהם עד הגאונים רב סעדי' ורב עמרם שיסדו וקבעו סדרי תפלה לכל ימות השנה ונתקבלו בכל תפוצות הגולה בתוספת וגרעון ושנויים רבים ולכן נבדלו סדרי התפלות למנהגים שונים . הראשים שבהם הם מנהג אשכנז וספרד , ומאלה נפרדו למחלקות רבות ונבדלו זה מזה אם מעט ואם הרבה . ואין להאריך פה כי אין זה מתכלית הספר .

סדר תפלות מכל השנה נדפס פעמים אין מספר בכל מדינה ומדינה ובכל עיר ועיר אשר הוקם בה מזבח הדפוס כמעט . ולא אערכה רק הנמצאים בש"י ובקצת רשימות אשר לפני ומעט זולתם הנודעים לי עם תוס' שונות או עם פי' או עם העתקה בלשון עם אחר אשר ראיתי עד כה .

753. **תפלות מכל השנה** עד תפלת שחרית לשבת : פראג , רע"ג , 4° . [והוא ראשית בכורי הדפוס בפראג] . עוד לכל השנה עם מעריבים והושענות והגדה ש"פ : פראג (ד' שני) , רע"ו , 4° . עוד כנ"ל ועם יוצרות לשבתות : שם (ד' שלישי) , רצ"ו , 4° . עוד כנ"ל הנקרא תפלת ראש חדש : פראג (ד' רביעי) , ש"א , 16° . [והתימה על צונץ שכ' שחסרו לנו ג' דפוסין הראשונים וכולם נמצאו פה וכולם נדפסו ביד איש א' . עיין גא"ל דר"ע № 1 ; 3 ודרע"ג № 14 ; 16] . עוד כנ"ל באותיות גדולות ע"י המחוקקים ה"ר שמואל ב"ר חיים העליץ וגיסו ה"ר אליעזר ב"ר שלמה : אילזא , רצ"ו , 4° .

754. **תפלות מכל השנה** כמנהג אשכנז ופולין ופיהם ומעהררין וליטא ורייסין עם פרקי אבות וברכת המזון וק"ש על המטה והגדה ש"פ ומערבית והושענות ופרשיות וסליחות לימי התענית ועם יוצרות ושיר היחוד ושארי נוספות , וגם עם תהלים ומעמדות וקינות ועם מנהגים לה"ר אייזיק טירנא (עיין כל או"א במקומו) . כסדר הזה נדפס פ"ר . ומאלה נפוצו ונדפסו כמה וכמה מיני סדורי תפלות לכל מדינה ומדינה כמנהגה בתוספות וגרעון וגם בשמות מיוחדים כפי רצון המדפיסים .

755. **תפלות מכל השנה** כמנהג אשכנז עם יוצרות מערבית והושענות : ד"ו , ש"ט , 8°

וז"ז פ"ר. עוד כנ"ל עם ל"א בלדו ובסופו תחנות לנשים בל"א ע"י ה"ר אליקים ב"ר יעקב ש"ץ מקמארנא: ד"א, תס"ג, 8°. עוד מנהג אשכנז ופולין עם פי' המלות בל"א על כל תיבה ע"י ה"ר מיכל ב"ר אברהם הכהן מרקירליבך: ווילמרשדארף, תע"ח, 2°. עוד כנ"ל ועם תהלים: זולצבאך, תפ"ח, 4° וז"ז. עוד מנהג אשכנז ופולין עם פי' קצר בשם מנחה בלולה. נדפס פ"ר ושונות בתוס' וגרעון.

756. תפלות מכל השנה עם פי' נפלא יפה נושן: מנטובה, רפ"ב, 8° (רד"א תקמ"ב דנט"ב. וק"ד 0, № 629: ועם הושענות ומעריבים: מנט', ר"פ, 8°).

757. תפלות מכל השנה כמנהג פולין פיהם מעהררין וכו' עם פי' ע"פ קבלה לה"ר נפתלי הירץ טריויש ש"ץ מלוקט מס' הזהר וס' הבהיר וליוני ושערי אורה וזולתם: טהינגען, ש"כ, 4°. עוד עם פי' הנ"ל ועם מנהגי מהר"א טירנא. הובא לביה"ד ע"י ה"ר ישראל יוסף ב"ר משה בע"ס חלוקא דרבנן. כתר יוסף. צפנת פענח, ועוסק בחבור נמוקי יוסף. [כ"כ שם בשער]: ברלין, תס"ג, 4°.

758. תפלות מכל השנה עם הגדה של פסח והושענות ויוצרות וסליחות וכו' עם פי' שחיברו יחדיו ה"ר צבי ב"ר הנוך זונדיל הנקרא ר' הירש ר' זונדילש וה"ר מרדכי ב"ר אברהם קאפלמאנש: לובלין, של"א, 4°. עוד כנ"ל ועם לוח לשבעים שנה משנת שנ"ד: קראקא, שנ"ב (?). שם, שנ"ז. שם, שס"ו, 4° וז"ז.

759. תפלות מכ"ה עם מעריבים ויוצרות וכו' ועם פי' כתר יוסף על כל התפלות בנגלה ובנסתר לה"ר ישראל יוסף ב"ר משה הנ"ל, ועל הגליון כל הדינים והמנהגים במקומם: ברלין, ת"ס, 4°. [ועיין בס' תורת הקנאות דף ע"א ע"ב].

760. תפלות מכ"ה עם פי' ע"פ דקדוק הלשון לה"ר נחמן ליבאלר: דיהרנפורט, ת"נ, 4°. (פירשט ח"ב דרמ"ה).

761. תפלות מכ"ה עם פי' ותהלים עם פי' רד"ק ומנהגי ר"א טירנא כנ"ל: ד"א, תמ"א. זאלקווא, תנ"ו, 4° וז"ז.

762. תפלות מכל השנה עם כוונות נוספות מהנ"ל ועם תקון שבת וקצת פי' והגהות לה"ר שבתי סופר מפרעמסלא. נדפס פ"ר.

763. תפלות מכ"ה עם כל פרטי דברים כנ"ל ועם נוסחאות שונות ותוספות כוונות רבות ע"פ קבלה ותהלים עם פי' הרד"ק ושמות תהלים, ומעמדות עם פי' קצר ופ' המן ופרקי שירה ותפלות על החולים וסדר פדיון נפש ושנויי השם מס' שערי ציון וכו'. נדפס פ"ר.

764. תפלות מכ"ה עם יוצרות וכו' עם פי' ועם תהלים ומעמדות ועם קינות לט"ב עם פי' קצר לה"ר אליקים ב"ר יעקב ש"ץ מקמארנא: ד"א, תס"ה, 4°.

765. תפלות מכ"ה עם כל פרטי הענינים כנ"ל ועם תהלים ומעמדות ועם פי' שער השמים לה"ר ישעיה הלוי הורוויץ בעל השל"ה וס' ברית אברהם לאביו ז"ל אחר תפלת שחרית של חול ובסופו ס' ארחות חיים להרא"ש וצוואת ה"ר שעפטיל בנו: ד"א, בעת"ה, 4°. עוד בלי ס' ברית אברהם הנ"ל: ד"א, . . . 8°.

766. תפלות הנ"ל עם פי' ה"ר יעקב עמדין המכונה יעב"ץ. ג' חלקים: א) בית אל העומד על שבעה ע מ ו ד י ש מ י ם ונקרא ג"כ אור שבעת הימים כולל כל תפלות חול ושבת וכל התפלות והתחנות השייך להם ופרקי שירי בסדר נכון לפי סדר ימי הבריאה עם פי' בשם זמרת הארץ ושיר היחוד עם פי' וחקירה על מחברו ופסק על אמירתו. וכל דיני ימות החול ושבת וכל המנהגים ומעמדות בסדר חדש ושארי תפלות וכו' ולכל ענין קרא בשם מיוחד. ב) שער השמים ונקרא ג"כ אור החמה תפלות ר"ח ורגלים והגדה ש"פ ותפלות ר"ה ויו"כ עם בכורים ודינים ככל הנ"ל: אלטונא, תק"ה—ז'. קאריץ, תקע"ז—ע"ח. לבוב, תרי"ט—תר"ך, 8°. ג) מגדל עז וברכות שמים וכראש השער כתוב: ב י ר ת מ ג ד ל ע ז וכו'. הוכחת מוסר מספרי יראים ומוסר השכל ודינים והנהגות לכל ימי חיי האדם בירא' ה' ודרכי התורה ונחלק לעליות כסדר עדר עדר לבדו ודינים השייכים לכל מצוה ולא נשלם: אלטונא, תק"ח. ברדיטשוב, תקצ"ה, 8°.

767. תפלות הנ"ל עם מעריבות ויוצרות כנ"ל והושענות וסליחות וכו' ככל הנ"ל ותהלים ומעמדות עם פי' קצר כנ"ל ועם תקון חצות וכמה תפלות וכוונות ע"י ה"ר נפתלי כהן מפוזנא ופפד"מ ונקרא בשם סדור בית רחל. נדפס פ"ר. עוד כנ"ל ועם דינים וכוונות מסודר ע"י ה"ר שלמה זלמן לונדון ונקרא על שמו וגם בשם סדור ואתחנן. נדפס פ"ר. עוד ככל הנ"ל ועם תקון הצות וק"ש כנ"ל ועם תחנות ובקשות ונקרא סדר

תקונים ישרים. נדפס פ"ר. עוד כנ"ל ועם כתר מלכות לר"ש ן' גבירול ואחרי תחנות ובקשות. נדפס פ"ר.

768. **תפלות** מב"ה עם ל"א ותהלים עם ל"א לה"ר אליהו בחור הלוי אשכנזי ועם פי' תהלים לה"ר שלום ב"ר אברהם: מנטובה, שכ"ב, 4° (ראה"ס № 1368. ועיין תהלים עם ל"א וכו') ומ"ש שם.

769. **תפלות** הנ"ל כמנהג פולין ואשכנז נעתק לל"א ע"י ה"ר אביגדור סופר מאייזנשטאט ונדפס פ"ר ובפנים שוים. עוד כנ"ל מנהג פולין עם יוצרות וכו' ועם ל"א ונקרא בשם תפלה למשה: דעסויא, תנ"ו, 4°. עוד עם כל פרטי ענינים אשר בכל מיני סדורים הנ"ל ועם תהלים ומעמדות ותחנות והכל בל"א לנשים ונקרא סדור קרבן מנחה: נדפס פ"ר.

770. **תפלות** הנ"ל עם קצת כוונות וכל הדינים אשר כל תפלה וכל ענין ודיני ברכת הנהנין הכל בל"א ע"י ה"ר יחיאל מיכל ב"ר אברהם (סג"ל?) עפשטיין ונקראו התפלות בשם הנהגה ישרה והעתקה שער היראה ובכללו נקרא תפלת דרך ישרה: פפד"מ, תנ"ז. פפד"א, תס"ג. יעסניץ, ת"פ, 4°. עוד כנ"ל עם יוצרות וכו': פפד"מ, תס"ז, שם, עד"ת. שם, תפ"ג. ד"א, תק"ח. קארלסרוא, תקס"ה, 4° וז"ז. [ועיין גם' תורת הקנאות ליעב"ץ דט"ז ע"ב ודמ"ו ע"א ודע"א ע"ב].

771. **תפלות** מב"ה עם דקדוק המלות לה"ר עזריאל ובנו ה"ר אליהו מווילנא ועם תפלת יו"כ קטן והנהגות הרא"ם ומאמר מענה אליהו על קריאת לה"ק הנכונה: פפד"מ, תס"ד, 8°. עוד כנ"ל ועם השגות על ס' בנין שלמה לר"ז הענא ועם מקרא קדש על כללי הקריאה בל"א ונקרא סדור דרך שיח השדה: ברלין, תע"ג, 8°. ווילמרשדארף, תע"ח, 4°. עוד כנ"ל מוגה ומדוייק ע"י ה"ר שלמה זלמן הענא כ"ץ הנז' ונקרא בית תפלה ובסופו חבור על דקדוק התפלות ודברי ריבות ותשובות על השגות ה"ר עזריאל ור"א בנו הנ"ל בשם שערי תפלה: יעסניץ, תפ"ה. ד"א, תקכ"ו. דיהרנפורט, תקל"ט. זאלקווא, תקו"ם, 8°. עוד כנ"ל מוגה ומדוייק ע"י ה"ר מרדכי דיסלדארף ובסופו קונטרס השגות על סדור מהר"ז הענא הנ"ל: פראג, תקל"ד, 8°. עוד כנ"ל מוגה ומדוייק ע"פ כללי דקדוק וקשור הלשון וכו' ע"י ה"ר יצחק הלוי איש סטנוב ובסופו חבור על דקדוק התפלות ונקרא ויעתר יצחק: ברלין, תקמ"ה. ווין, תקע"ג, 8°. (עיין אגרת בית תפלה. שיח יצחק). עוד כנ"ל מזוקק ומתוקן ע"פ דרכי הלשון עם קצת הערות ופי' המלות והענין ע"י ה"ר יהודה ליב בן—זאב עם ב' הקדמות על מהות התפלה וכו' אחת להמחבר הנ"ל ואחת לה"ר שלמה לעוויזאהן ובסופו קונט' תקוני תפלה בתקון נוסח התפלות להמחבר הנ"ל ונקרא תפלה זכה: ווין, 1816, 8°.

772. **תפלות** הנ"ל עם פי' אבודרהם ופי' מגיד צדק לה"ר פינחס ב"ר יהודה מ"מ דפאלאצק ועל הוידוי אשמנו ועל חטאים פי' בעל חמדת הימים ועל פ"א נכלל בו קצור פי' מדרש שמואל והגדה ש"פ עם פי' מגיד צדק הנ"ל ונקרא סדור שער הרחמים: שקלאוו, תקמ"ח, 4°.

773. **תפלות** הנ"ל עם הוספות רבות ועל שוליו למטה חקירות על מקור כל התפלות ונוסחאותם וזמן הוסדם ומקום זכרונם בכל הפוסקים הראשונים והאחרונים בשם מקור ברכה לה"ר אליעזר לאנדסהוט מליסא ובתוכו קונט' נועם מגדים להר"ב פרי מגדים וכו' על מנהגי התפלה ועם קצת הערות המלבה"ד ה"ר צבי הירש עדעלמאן ונקרא סדור הגיון לב: קעניגסבערג, 1845, 8°.

774. **תפלות** הנ"ל עם כוונות רבות ופי' נוטה לקבלה לה"ר יחיאל מיכל הלוי אבד"ק מיכיילישאק ונקרא בשם סדור תפלת נהורא: אוסטרהא, תק"ע, 8°. ושנית עם הוספות רבות ונקרא סדר תפלת נהורא השלם: סלאוויטא, תקע"ט, 8°. וזו"ז פ"ר ובהוספות שונות. עוד כנ"ל ונוסף בו פי' הראב"ן מכ"י ישן נושן ונקרא סדר ראב"ן. ב' חלקים: אוסטרהא, תק"ץ, 8°. עוד כנ"ל מנהג ספרד ועם פי' עקבי הצאן על פרקי אבות מלוקט מהרבה ספרי קדושים ע"י ה"ר אהרן בן המחבר הנ"ל ונקרא סדר עבודה ומורה דרך, ב' חלקים: סלאוויטא, תקפ"א, 8°. לבוב, תרי"ח, 8°.

775. **תפלות** הנ"ל עם כוונה וכו' וענינים מלוקטים מספרי יראה ומוסר ותשובה וענייני שבת קדש מלוקטים מספרי קדושים ויראים ע"י ה"ר משה ב"ר גרשון מזאלשין ונקרא סדור תקון שבת: ווארשא, תקפ"ו, 8°.

776. **תפלות** הנ"ל עם דרך החיים כולל כל הדינים לכל ימות השנה ע"פ מסקנת הפוסקים ע"י ה"ר יעקב אבד"ק ליסא: זאלקווא,

תקפ"ח. שם, תקפ"ט. שם, תקצ"א, 8°. וז"ז פ"ר. גם בסם סדור שארית יעקב: ד"א, תרי"ט, 8°. עוד כנ"ל ועם פי' מלוקט מספרים והגהות וחי' דינים בתוך דרך החיים הנ"ל וקצת מוסר השכל והנהגות טובות ע"י ה"ר שלמה ב"ר יוסף גאנצפריד: ווין, תקצ"ט, 8°. עוד בהגהות ותקונים למהרש"ג הנ"ל ועם פי' נהורא השלם הנ"ל: ווין, כת"ר, 8° וז"ז. עוד כנ"ל ועם תוספות דינים ופי' לה"ר יעקב צבי מעקלענבורג ונקרא סדר עיון תפלה: קעניגסבערג, תרי"ז, 8°. שם, תרי"ט, 8°. עוד כנ"ל ועם סדור בית רחל הנ"ל: ק"ב, תרי"ט, 8°. עוד כנ"ל ועם סדר תקון שבת הנ"ל. נדפס פ"ר. ועוד כנ"ל מנהג ספרד ב"ה: טשערנאוויץ, תר"ט, 8° וז"ז. עוד דרך החיים מנהג ספרד ועם פי' נהורא השלם ותפלות מס' חיי אדם וס' עבודת הקדש ופי' על הושענות: ווין, תר"ח, 8°.

777. **תפלות מכל השנה** ע"פ מנהג האריז"ל עם כוונות: זאלקווא, תקמ"א, 4°. לעמבערג, תקמ"ח, 8° וז"ז. עוד כנ"ל עם ס' משנת חסידים לה"ר רפאל עמנואל חי ריקי: זאלקווא, תק"ד. ד"א, תקכ"ד, 8°. עוד ע"פ מנהג האריז"ל ועם כוונות וסודות התפלה לה"ר יעקב קאפיל איש ליפשיץ ממעזריטש: קאריץ, ... סלאוויטא, תקס"ד, 4°. לבוב, 1859, 8°.

778. **תפלות מב"ה** מנהג ספרד. נדפס ג"כ פעמים אין מספר ובפנים שונים. וכן עם סדר תעניות, וכן עם תחנות ופזמונים וקינות וקריאות וכו', וכן לחדשים ולמועדים לבד. וגם עם דינים וגם עם הוספות רבות וגם בלי נקודות וז"ז.

779. **תפלות** מ"ס עם פי' ע"ד האמת לה"ר אלישע חביליו ונקרא עבודת התמיד. עיין זה.

780. **תפלות לכל השנה** כמנהג ק"ק ספרדים בתוס' מרובה דינים מחודשים השייכים לזה מלוקטים מספרי הפוסקים להלכה ולמעשה כסדור דרך החיים הנ"ל ע"י ה"ר יאודה שמואל אשכנזי וכנה לו חמשה בתים: א) בית עובד סדר תפלה לימי החול. ב) בית מנוחה הנ"ל לשבתות השנה ומעמדות של שלש רגלים כנ"ל: ליוורנו, בנ"י ישרא"ל, (תר"ג—תרט"ו), 8° (ועיין רובענס 0, № 958). ג) בית מועד סדר תפלות לשלש רגלים כנ"ל: ד) בית דין (ואעדנער ע' 489: בית הזכרון) כנ"ל לראש השנה. ה) בית הכפורת כנ"ל ליום הכפורים עיין בהקדמת חלק בית מנוחה הנ"ל.

781. **תפלות מ"ס** עם קצת פי' ודינים מנהג האריז"ל מתוקן ומקובל בפי הר"מ זכותא ונקרא בית תפלה ודברי הימים: ד"א, תע"ג, 8°.

782. **תפלות מ"ס** עם עברי טייטש: זאלקווא, 1850, 8°.

783. **תפלות מ"ס** ותקון חצות ותהלים ומעמדות ושיר היחוד לבני מסה: ד"ו, תס"ב, 16°.

784. **תפלות מב"ה** מ"ס עם תרגום הוללאנדיה ע"י ה"ר שמואל מולדר: ד"א, תקצ"ז, 8°.

785. **תפלות מ"ס** הנ"ל עם תרגום ל' ספרד: ד"ו, שפ"ב, 16°; וז"ז פ"ר.

786. **תפלות מ"ס** לתעניות סדר תעניות עם תרגום ל' אינגלים: לונדון, תקל"ו, 8°.

787. **תפלות הקראים** לכל השנה. או סדורי תפלות לכל השנה כפי מנהג קהלות הקראים הדרים בגלילות קירים וקוסטנטינא ופולין וליטא ה"י, ב' חלקים: ד"ו, רפ"ח—ט', 4°. עוד כנ"ל ונכלל גם ס' מנחת יהודה פיוטים לכל שבת מעין הפרשה לכ"ר יהודה גבור ג' חלקים: קלעי (ולא גיזאלו), תצ"ד. שם, תקס"ו, 4°. עוד כנ"ל עם תוספות ונחלק לד' חלקים: גוזאלו, תקצ"ו, 4°. ווין, תרי"ד (הותל שנת תרי"ג ונשלם תרי"ז), 8°. (המזכיר 1 № דמ"ז).

788. **תפלות מב"ה** כמנהג בני רומא: ד"ו, ש"ז. קונשטנטינא, שס"ב, 8°. ווירונא, תי"ט. ד"ו, תנ"ט, 16°. גם ווירונה, חש"ד, 32°; וז"ז פ"ר. [ופירסט ח"א דכל"ו: ס' תפלות השנה למנהג קהלת רומניא. תפלות לכל ימות השנה ומועדים וצומות ומנהגים ופסקי דינים ועם פי' על קצת תפלות וכו' ונקרא ג"כ חזניא של רומניא וכמה בקשות ופיוטים ותפלות ועם בית הלוי בקשה בת אלף תיבות המתחילות כלן באות בי"ת ונקראה אל"ף בי"ת לה"ר אליהו הלוי ב"ר בנימן (בעל מאמר כל דאי) שסידר אותו ונדפס ראשונה בהשתדלות ה"ר אברהם ירושלמי: ד"ו, שס"., 8°. עוד כנ"ל עם קצת הוספות ע"י ה"ר אלעזר גלמידי: קונשטנטינא, שס"ב, 8°]. ונ"ע אם בית הלוי הנ"ל נמצא ג"כ בד"ו הראשון או רק בד"ק השני לבד. ועי' פירסט שם.

789. **תפלות מב"ה** כמנהג בני רומא (ונקרא ג"כ מנהג לועזים או מנהג איטליאני). נדפס מתורגם איטלקית בכתב אשורי בעיר בולוניא וסיתה השלמתו בתשרי שנת בעזר"ך (1538) . 8°. גם נדפס עם תרגום איטלקי בלי בעיר ויאינה (ווין) בשנת תקפ"ט ובליוורנו שנת תקצ"ז , 8°. (לשון שד"ל במבוא למחזור כמנהג בני רומא דף י"ד). [ואח"ס № 1345 : סדור כפי מנהג ק"ק רומי : בולוניא , 1837 , 8°]. עוד כנ"ל עם תרגום איטלקי ע"י ה"ר **הלל די לא טורי** : ווין , . . . 8° .

790. (סדר) **תפלות** שבתות ושירים לימי שמחת תורה וחופה ומילה וסדר מילה וטבילת עבדים וגרים ולשמחת פורים ור"ה ויו"כ כפי מנהג אנשי סיניגלי וק"ק קוגין : ד"א , תקי"ז . שם , תקכ"ט , 8° .

791. **תפלות מב"ה** מנהג איטליאני עם סדר כל הברכות ופירושן ונקרא **סדור מברכה** פיורדה , תנ"ג , 8° .

792. **תפלות** לשבתות השנה ומועדי ה' כמנהג קהל בית חדש בהמבורג ונקרא **סדר העבודה**: המבורג , תקע"ט . שם , תר"ה , 8° .

793. **תפלות** של ימי החול ושבתות ור"ח וד' ערכין וחנוכה ופורים וד' צומות וסליחות ללילי אשמורות כמנהג ק"ק כפא וקראסוב יע"א וכל גלילותי' . נדפס עתה מחדש פה בעיר קלעא יע"א בבית השר הנכבד נגיד ומצוה החכם הגביר הנעלה כמה"ר יצחק ללבי סינאני נר"ו בכמה"ר משה ללבי סינאני החכם השלם האלהי וקדש זצוק"ל . בכח ובהשתדלות השר הנכבד הגביר הנעלה החכם כה"ר משה כוכוז יר"ה בכ"ר החכם הנעלה כה"ר יעקב כוכוז ז"ל בדפוס החברים המבורכים של בני מקרא ה"ה החכם הנעלה כה"ר אפדה ירקא יצ"ו ואחיו המשכיל כה"ר שבתי ירקא יצ"ו בני החכם הנעלה הזקן הנכבד כמה"ר אברהם ירקא החזן נר"ו וחברו המשכיל כ"ר מנחם צדיק ירושלמי יצ"ו בכ"ר מרדכי צדיק הנכבד ז"ל וחברו היקר כ"ר אליהו ירושלמי יצ"ו בכה"ר החכם הזקן שלמה ירושלמי נב"ת תחת ממשלת אדוננו המלך קפלן גראי כאן יר"ה בשנת ה-שקיפ"ה ממעון קדשך לפ"ג (תצ"ה) , 8° . ר' קלעא (היא צופוטקלעא היא קראסוב) בשנת תצ"ה (ולא תצ"א) , 8° קכ"ח דפין , (המגיד שנה ה' № 50) . מעזיראוב , תקנ"ג , 4° .

794. **תפלות מב"ה** כמנהג ד' קהלות בצרפת . (עיין סדר התמיד) .

795. **תפלות מב"ה** עם תרגום אנגלי ע"י ה"ר **א. אלכסנדר** ובתפלת יו"כ נמצא כל סדר מחזור לכל נדרי כנהוג אצלנו ואין בו תפלת מוסף ונעילה ליו"כ כלל : לונדון , (ר"שני) , תקמ"ח , 8° .

796. **תפלות מב"ה** עם תרגום אשכנזי . נעתק באשונה ע"י ה"ר **דוד פרידלענדר** ונדפס בלי פניס . (עיין גבעטי דער יודען וכו') . וכן נעתק ע"י ה"ר **איצק אייכל** עם הערות ונדפס כנ"ל : קעניגסבערג , תקמ"ו , 8° . עוד בל"א ככתבם ובלי הערות הנ"ל : ווין , 1799 , 8° . ואח"ז נדפסו עם הפניס ונעתקו עוד ע"י מעתיקים שונים , כמו : ע"י מהר"וו **היידנהיים** עם נוספות רבות ויוצרות וכו' ותהלים עם ת"א ונקרא **סדר שפה ברורה**. **סדר סבלונות** : רעדלהיים, תקפ"ד , 8° וז"ז . עוד ע"י ה"ר **אלכסנדר בעהר** : מינכען , 1827 , 8° . עוד ועם תוס' הערות ככתבם ע"י ה' **מאָריטץ פרענקיל** ונקרא בשם **אהל יעקב** : ברלין , 1839 , 8° . עוד ע"י ה"ר **נ. י. מאננהיימר** : ווין , 1838 , 8° וז"ז פ"ר . 8° , 12° & 32° . עוד כנ"ל ע"י ה"ר **בנימן זאב וועסעלי** : פראג , תר"ד , 8° . עוד ע"י ה"ר **משה בר"י הלוי לנדא** : פראג . . . 12° . וז"ז פ"ר . עוד ע"י ה"ר **יעקב גאלדענטהאל** : ווין , 1856 , 8° . עוד ע"י ה"ר **חיים הלוי ארנהיים מגלויגא** עם הערות והכל ככתבם : קראטאשין , 1839 , 8° . ובכתב עברי : שם , 1841 , 8° . עוד כנ"ל בתוס' ח"ב יוצרות לכל שבתות השנה עם ת"א ונקרא **סדר עבודה בלב** : גלויגא ולייפציג , 1840 , 8° . וז"ז פ"ר .

797. **תפלות** הנ"ל מנהג אשכנז עם תרגום הולאנדית ע"י ה"ר **שמואל מולדר** : ד"א , תקצ"ח , 8° . עוד כנ"ל לתעניות **סדר תעניות** עם תרגום הנ"ל מאת ה"ר **יעקב** ב"ר **דוד לופיז קארדוזו** : ד"א, תרי"ח, 8°.

798. **תפלות** הנ"ל עם תרגום לשון פולניא ע"י ה"ר **צבי הירש ליבקינד** : ווארשא, תר"ו, 8° .

799. **תפלות** הנ"ל עם תרגום ל' צרפת ע"י ה"ר **יואל אנשבאך** : מיץ , תק"פ , 8° . עוד בהוספות ותקונים : שם , תקפ"ז . שם , תר"ג, 8° וז"ז. עוד כנ"ל ע"י ה"ר **אלכסנדר** ב"ר **ברוך קרעהאנש** : פאריז , . . 184 . שם , 1855, 12° וז"ז . הוצאה חמישית : שם , תר"ך , 12° .

800. (סדר) **תפלת השנה** לרב **סעדי' גאון** עם תפלות ופיוטים שלא נודעו עד היום ובפרט ב' התפלות שהעיד עליהם הראב"ע שלא עשה אדם כמוהם (עיין פירושו קהלת) ותרגום תפלה הראשונה להגאון ר"ס בעצמו

כל׳ ערבי והשנית לחכם קדמון ה״ר צמח ב״ר ישוע ודינים כל׳ ערבי ע״ד סדר דרך החיים להגר״י מליסא , כ״י בפיום במצרים : (המגיד שנה ג׳ דנ״ב) .

801. **תפלות מכ״ה** עם פי׳ נפלא ועפ״י סוד הרוב מרוקח ור״י חסיד ורבינו אפרים ותחום בו אשר ב״ר יעקב הלוי, ובפי׳ ברוך שאמר כתוב אני אבא שלום ובסוף פי׳ פ״א חתום יוסף ב״ר משה שטן שנת שו״ב, ובסופו לקוטי מהר״ם ב״ב וס׳ איסור והיתר ויחודים נפלאים מעבר לנהר סמבטיון וכתר מלכות : כ״י רד״א תקמ״ב , 2°. [ובק״ד לא מצאתי דומה לו זולת № 1006, F ושם נלוה לו ס׳ חיים עולם דינים ומוסר והם י״ג מדות שיעשה האדם ומי בהם , ומאמר חיי עולם להרמב״ם מוסר ויראה וי״ג עיקרים להרמב״ם עם פי׳ ות׳ פרקי הרמב״ם ושערי דורא (הוא או״ה הנ״ל) וכתר מלכות הנ״ל והל׳ תשובה להרמב״ם והל׳ ברכות] .

802. **תפלות** הנ״ל עם יוצרות מעריבים הושענות וסליחות ומגלת איכה וקינות וקרוב״ץ וסדר קריאה לט״ב ואיוב ודברים הרעים שבירמי׳ לט״ב . ואח״ז דיני שו״ב בקצור ותשב״ץ ולקוטי מהר״ם ב״ב וה״ז : כ״י רד״א , q № 1476 . ובקצת הוספות עם פי׳ ושארי שנויים מהנ״ל : כ״י שם q ,№ 1483 . ובקצת שנויים אחרים בתוס׳ וגרעון ועם ס׳ העבור או לוח התקופות : כ״י שם , q № 1477 .

803. **תפלות** הנ״ל עם הושענות וס׳ חיי עולם מוסר ודיני תשובה לרוקח כפי שקבלו מר״י חסיד וכוונות וצירופים בתפלות וה״ז וסמ״ק וקצור דינים בחרוז ושערי דורא עם הגהות מתורת הבית בקצור וקצורי דינים ולקוטים : כ״י שם q ,№ 1481 .

804. **תפלות** הנ״ל והגדה ש״פ עם פי׳ וקצת כללי דקדוק התנועות , ובסופו אסור והתיר שקיצר ה״ר זוסמן ושער בדיקת הבשר מיסוד ה״ר שמואל בן חפני הנגיד וס׳ הפרנס ופי׳ התפלה להרוקח וקצורי דינים אחרים : כ״י שם q ,№ 1484 .

805. **תפלות** הנ״ל עם תהלים והגדה ש״פ ופ״א והושענות ויוצרות לשבתות ולש״ת ומעריבים סדר ברכות וסדר העבור והל׳ שחיטה וטרפות עם קצת הגהות וע״ב פסוקים וי״א פסוקים והלכות שחיטה וטרפות ואו״ה בחרוז להמרדכי עם פי׳ והגהות על הגליון . סדר ר׳ אליהו הזקן ושיר היחוד ושיר הכבוד וכתר מלכות לרשב״ג ותפלות הרוקח ור״מ מקוצי ור׳ ישמעאל וברכות האיברים הנז׳ בס׳ חסידים סי׳ קנ״ה ותפלת ר׳ נחוניא בן הקנה : כ״י שם 0 ,№ 653 .

806. **תפלות** הנ״ל עם הגדה ש״פ ופיוט א׳ ותרגום בשלח עד אחר השירה לסדר ההגדה . ותרגום בחדש השלישי וכו׳ עד אחר עשרת הדברות לשבועות . ופ״א ומעריבים וקרובץ ובקשת הר״מ מקוצי והושענות ורשות לחתן תורה וברכאשית ובסופו סדר עבור שנים : כ״י שם 0 ,№ 654 .

807. **תפלות** עם פי׳ וס׳ תשב״ץ ולקוטי דינים מאלפסי ורמב״ס וסמ״ג ור״ב גרמיזא והמרדכי כ״י די רוסי № 799 .

808. **תפלות** הנ״ל כמנהג האריז״ל ע״פ קבלה עם פי׳ וכוונות ב׳ חלקים מסודר ע״י ה״ר ליב שוחט מקראקא : כ״י רד״א q № 1487 .

809. **תפלות** הנ״ל כל״א ובסופם מנהגים כל״א : כ״י שם q ,№ 1489 . [ובכרד״א תקמ״ב דכ״ד ע״ב : עם יוצרות ע״י בנימן ב״ר עזריאל (הסופר ?) ע״ש] .

810. **תפלות מכל השנה** . (עיין אור הישר . מנחת תמיד . עבודת בורא . שיח יצחק וז״ז).

811. **תפלות ובקשות** לה״ר אליעזר ליברמן סופר עם תהלים ופרק שירה : פראג , חש״ד , 4° .

812. **תפלות ובקשות** לומר ביום ד׳ שבוע ראשון מכל חדש לאחר מנחה וכו׳ לה״ר שאול אבד״ק אמ״ד : ד״א , תקמ״ב , 4° .

813. **תפלות ובקשות** לומר בכל י״ד יום לאחר מנחה לה״ר אריה ליב ברעסלא אבד״ק ראטרדם : ד״א , תקנ״ג , 4° .

814. **תפלות ישרים** לכל יום משבעת ימי השבוע : ד״ו , חש״ד , 12° .

815. **תפלות נוראות** מס׳ זמירות ישראל לר״י נג׳ארה : פפד״מ , בע״ת , 4° .

816. **תפלות** פזמונים קינות וסדר קריאה והפטרות לכל השנה מנהג ספרד : נדפס פ״ר .

817. **תפלת** ר׳ אליעזר בן ערך כל״א: חמו״ד, 8°.

818. **תפלת הדרך** . תפלות היוצא לדרך ותפלת הביננו וקצת תפלות שאינן סגורות בפי כל וקצת דיני עובר ארח : נדפס פ״ר בתוס׳ וגרעון לא ראי זה כראי זה . [ומסדרו הראשון כפי שהוא בידינו אולי הוא ה״ר צבי הירש ב״ר חיים מפיורדא המדפיס בווילמרסדארף . כי ראיתי ספר זה חסר שער ורוב ההקדמה ובסופה חתום ה״ר צבי הירש הנ״ל בווילמ״ד יום ו׳ כ״ח חשון תפ״ד . אח״ז

מתחיל בקשה בצאתו לדרך ובשובו לביתו בל"א. אח"ז דיני תפה"ד ותפה"ד ותפלת הים להרמב"ן ודיני שבת הנוהגים בדרך ודיני קדיש וברכו וכו', אח"ז סדר מרולת הבי דואר והרלים וזמן צאתם ובואם בערי אשכנז הגדולות יום יום ומרחקם זו מזו ועירים וכפרים שביניהם וכל הירידים והשווקים שבהם וכו'. [32° .

819. **תפלת הדרך**. (עיין שיר ידידות).

820. **תפלת דרך ישרה**. (עיין תפלות מכ"ה לעיל סי' 770).

821. **תפלת** ר' יהודה חסיד מדובנא על ביאת המשיח: דעסויא, תנ"ט, 8°.

822. **תפלת** ר' יעקב שגוביא. (עיין לקוטים מרב האי גאון).

823. **תפלת ישרים**. ה"ר יעקב עמדין המכונה יעב"ץ. דרוש על מדת הענוה ואחריו חלי כתם דרוש על פ' האזינו ושניהם חוליות מס' הקשורים ליעקב, עיין זה: אלטונא, תקל"ה, 4°.

824. **תפלת ישרים**. איזה יהי רצון לתפלה וסדר הפרת נדרים: פפד"א, חש"ד, 12°.

825. **תפלת ישרים**. פזמונים ותפלות: מנטובה, תצ"ט. שם, תקט"ו, 32°. ד"ו, תקנ"ג, 16°.

826. **תפלת כל פה**. (עיין שיח יצחק).

827. **תפלת הערער**. ה"ר משה שבתי בעער. בענין תפלין שהוצאו מעיר אחרת: ווירונא, 1821, 2°.

828. **תפלת ראש חדש**. (עיין תפלות מכ"ה).

829. **התפת והעדן**. (עיין מחברת התפת והעדן).

830. **תפתה ערוך**. ה"ר משה ב"ר מרדכי זכותא. שיר מוסרי בעניני הבוע הקבר ועונשי גיהנם ע"פ מדרשי רז"ל בקפ"ה בתים חמשיות: ד"ו, עת"ה, 4°. עוד עם באור המלות והענין לה"ר אביעד שר שלום באזילה, ואח"ז ס' עדן ערוך שיר על עניני ג"ע ורב טוב הצפון לצדיקים ברע"ז בתים חמשיות לה"ר יעקב דניאל אולמו עם באור המלות והענין כנ"ל: ד"ו, תק"ג, 4°. עוד ככל הנ"ל ועם ל"א ע"י ה"ר משה ב"ר מתתיהו סג"ל: מיץ, תקל"ז, 4°. גם נעתק לל' איטליאני ע"י ה"ר שלמה יצחק לוצאטי ונדפס: טורין, 1819, 8°.

831. **תצריף**. (עיין ס' ההזמנה).

832. ס' **התקומה**. (עיין הפלת ההפלה).

833. **תקון אמונה**. (עיין חזוק אמונה).

834. **תקון אמן**. תשובה למי שלא ענה אמן על ברכה ששמע עם וידויים ותפלות: פראג, תמ"ח, 4°.

835. **תקון האר"י** הלוי ז"ל. סובא בס' כנה"ג: (ש"י № 166).

836. **תקון הבדק**. על דיני בדיקת השחיטה: (עיין תקוני זבח להלן).

837. **תקון הבית**. (עי' בית יצחק, לב חיים).

838. **תקון הדעות**. ה"ר יצחק אלבלג. פי' ע"ס דעות הפילוסופים לאבוחמד אלגזאלי: כ"י יה"ש.

839. **תקון הזבח**. (עיין תקוני זבח להלן).

840. **תקון חצות**. מזמורים תחנות ותפלות וקינות על הרבן ביהמ"ק וירושלים. נדפס פ"ר גם לבדו וגם בתוך סדורי תפלות שונים.

841. **תקון היום והלילה**. למודים ותפלות לעתים מזומנים ביום ובלילה: ד"א, תכ"ו, 12°, 16°.

842. **תקון יצחק**. ה"ר יצחק שמשון מלאך. ר"ח פרקים בדינים מנהגים ומדות: ליוורנו, תרי"א, 8°.

843. **תקון יששכר**. (עיין עבור שנים).

844. **תקון הכללי**. (עיין לקוטי תפלות).

845. **תקון ליל הושענא רבה**. הוא ס' דברים וס' תהלים וקצת מאמרי זהר ואדרות ותחנות וכו' לליל הושענא רבה למדינה ומדינה כמנהגה. נדפס פ"ר גם בשם קריאה ותקון וברוב עם הסמוך אח"ז.

846. **תקון ליל שבועות**. קצת פסוקים ראשונים ואחרונים מתנ"ך ובתוכם קצת פרשיות מתורה ונביאים מעניגא דיומא וקצת מזמורי תהלים ומגלת רות ומשנה ראשונה ואחרונה מכל ש"ס משנה ופרק ראשון מס' יצירה וסדר תרי"ג מצות ומאמרי זהר ואדרות וכו' לליל חג שבועות. נוסד ע"י חסידים ואנשי מעשה בימי הב"י ומהר"ש אלקבץ הלוי ע"פ מעשה הכתובה בס' השל"ה. נדפס פ"ר. (ועיין סדר קריאה ותקון, שער התקונים, שפר התקונים).

847. **תקון ליל שביעי ש"פ**. סדר קריאת למודים ומאמרים מעניגא דיומא לליל ז' ש"פ במקומות שנהגו: ד"א, תפ"ה, 8° וז"ז.

848. **תקון לילה**. (סדר ק"ש על המטה ותקון חצות וכדומה?): רעדלהיים, תקפ"ב, 8°.

849. **תקון לילה ויום** אשר בכרד"א D № 284 . נראה שהוא תקון היום והלילה שלעיל .

850. **תקון הלמוד** . סדר קריאת תנ"ך ומשנה בכל שבוע להשלימם לשנה מקובל מפי רבנים וגאוני ארץ ובסופו לוח על עשר שנים משנת תכ"ד והלאה : ד"ו , תנ"ד , 12° .

851. **תקון המדות** . הוא סדר תקון חצות הנ"ל ובסופו דרך ישר מוסר : מנטובה , תכ"ז , 8° .

852. **תקון מדות הנפש** . ה"ר שלמה ן' גבירול . ליישר מדות הנפש ע"י טבע החושים בכ' שערים . חברו בל' ערבי בשנת ד"א תת"ה ונעתק לעברי ע"י ה"ר יהודה ב"ר שאול אבן תבון בשנת תתקכ"ז . נדפס ראשונה בסוף ס' חובות הלבבות : קונשטנטינא , ש"י , 4° . ואח"ז עם שארי ספרים קטנים בקובץ גרן נכון, עיין זה . והוא לבדו : ווילנא , תר"ה , 16° .

853. **תקון מוצאי שבת** . זמירות ותחנות וכו' למו"ש עם פי' ע"פ קבלה לה"ר אליעזר ב"ר אברהם חנוך אלטשול דידיע פערלש : ד"א , ת"י , 8° .

854. **תקון מנחת שובבים** סידר והדפיס ה"ר שמואל דוד אוטולינגו מפאדובה עם כוונות ויחודים , כמ"ש בתג"י ש' מ"א , ע"ש . [ואולי הוא ס' תקון שובבים דלהלן ורש"ד אוטולינגו סדרו והביאו לבה"ד כנ"ל] .

855. **תקון משלים** . ה"ר משה רייבערסאהן . קל"ז משלי המושל הרוסי קרילאוו נעתקו מל' רוסיא : ווילנא , כת"ר , 8° .

856. **תקון נפש** . ת"י מזמורי תהלים להתפלל עבור החולה תפלות וסדר ודוי ומנוחה נכונה : ווין , תקנ"ו , 8° .

857. **תקון הנפש** . ה"ר שמואל שער ארי' . על עשרת הדברות ועיקרים אחרים ודרכי תקונים על כל עבירות וכו' . כ"י בריגייו : (זל"ג ש' ל"ז) .

858. **תקון הנפש** . (עיין נפש חיים) .

859. **תקון סוחרים ותקון חלופים** . ה"ר יוסף מארשאן . נוסחי שט"ח ודיניהם לכל מיניהם ותקנות המלוכה בעניניס אלו ובאור כל המלות המורגלות בם וכו' הכל בל"א ובו מ' פרקים : ד"א , תע"ד , 8° . [ונשתתף בהדפסתו עם ה"ר צבי הירש משעברשין וה"ר משה ב"ר יוסף בענדין בע"ס חנוך לנער וע"ש בשער הס' ובהקדמתו] .

860. **תקון סופרים** . ה"ר אליעזר ב"ר שמואל אבד"ק אפטא . דיני כתיבת ס"ת ותקון שטרות וכללי מיגו : פראג , תי"ח . שם , תמ"ח , 4° .

861. **תקון סופרים** . ה"ר יוסף הנקדן . דינים וכללים בכתיבת ס"ת . נזכר בהגמי"י הל' ס"ת פ"ח והל' תפילין פ"א ע"ש : (צונץ גא"ל דקנ"א והערה e שם) .

862. **תקון סופרים** . ה"ר משה אלמושנינו . נוסח כל טופסי שטרות וכל מיני התקשרות וכו' , כ"י .

863. **תקון סופרים** . ה"ר משה זכותא . כוונות וסודות בכתיבת ספרי קדש : כ"י רד"א № 320, 0 & 1073, q .

864. **תקון סופרים** לה"ר שמואל אבוהב (בע"ס דבר שמואל וס' הזכרונות) . ראה הרמש"ג בכ"י כמ"ש בתג"י ש' כ"ג , ע"ש .

865. **תקון סופרים** . ה"ר שמואל יפה אשכנזי . נוסח כל טופסי שטרות . ובכנה"ג ח"מ סי' ר"ב ורמ"א נקרא עטור סופרים : ליוורנו , תקמ"ט , 4° .

866. **תקון סופרים** או תקון ספר תורה לרבינו תם . דינים והנהגות וכללים בכתיבת ס"ת . נזכר בס' התרומה הל' ס"ת ומרדכי בשם רבינו שמשון ובהלכות קטנות ותוס' מנחות דכ"ט ע"ב ובס' ברוך שאמר דז"ב . ונראה שהם דיני ס"ת לר"ת בחרוזים הנמצאים במחזור ויטרי , עיין זה באות מ' : (צונץ גא"ל דק"ט הערה g) .

867. **תקון סופרים** . (עי' יבין שמועה. תורה) .

868. **תקון סופרים ומקרא סופרים** . ה"ר רפאל יעקב אברהם גירון . באורים על קצת ס' העטור ונחלק לשנים ונקרא ג"כ עטור סופרים : קונשטנטינא , וית"ן ל"ך , 2° .

869. **תקון סעדיה** . שערי דיני ממונות ושערי שבועות בחרוזים לרב סעדיה גאון : כ"י די רוסי № $563/_2$.

870. **תקון ספר תורה** . (עי' תקון סופרים לעיל) .

871. **תקון עולם** . (עיין תורה , ישעיה) .

872. **תקון ערבית** . סדר תפלת מעריב בזמנה : חמ"ד , תנ"ז , 16° .

873. **תקון פסח** . ה"ר פסח בה"ר שמואל ב"ר אלקנה . מזכירו אביו בספרו מקום שמואל : (סי"ג) .

874. **תקון קריאה לכל יום** . הוא תקון לילה ויום בקריאת תנ"ך וכו' מסודר ע"י נתן העזתי : ד"א , תכ"ו , 8° . [וא"כ הוא

תקון היום והלילה דלעיל סי' 841 והוא
תקון לילה ויום דלעיל סי' 849] .

875. **תקון קריאת שמע** . ה"ר יהודה ב"ר
דוד הכהן . סדר ק"ש על המטה עם כוונות
ותקוני הר"מ קורדובירו והאריז"ל ועם
תקון אשמורות להאריז"ל : פראג , שע"ה .
קראקא , חש"ד , 8° . עוד בסוף' תקון
חצות, עיין זה לעיל : פראג, תכ"ה . לובלין ,
הכ"ח , 8° . עוד עם כוונות וסודות על
כל מלה : המו"ד , 8° . גם בשם הנהגת
חסידים ואנשי מעשה . וז"ז פ"ר ובפנים
שונים ובכל סדורי תפלות ועם ל"א ובל"א לבד
(ועיין מנחת ערב) .

876. **תקון שבת** . שירים ומזמורים לשבת
מיסוד האריז"ל : (עיין תקוני שבת לקמן) .
עוד כנ"ל ובסופו זמר לחנכת ס"ת : פראג ,
תס"ג , 8° .

877. **תקון שובבים** . ה"ר משה ב"ר מרדכי
זכותא . סדר סליחות ותחנות לפ' שמות
וארא בא בשלח יתרו משפטים (ר"ת שובבים)
כמנהג איטליא : ד"ו , תנ"ז , 8° . עוד
ובסופו אגרת התוכחה לה"ר שלמה ן'
לחמיש [הוא ס' אגרת מוסר לר"ש ן' אלעמי] :
ד"ו , בע"ת , 8° .

878. **תקון שטרות** . ה"ר יהודה ב"ר ברזילי
אלברצלוני . טופסי שטרות וכל מיני
התקשרות והתנאים וכו' : לובלין , שצ"ג .
קראקא , ת"ד . פראג , ת"ח , 4° . פירדא ,
נח"ת , 8° . ד"א , תפ"א , 16° . ברלין ,
תפ"ה , 8° . חמ"ד , תצ"ח , 12° ; וז"ז פ"ר .

879. **תקון שטרות** כנ"ל עם ל"א הובא לביה"ד
ע"י I. G. C. Adler : המבורג וביצאוו ,
1773 , 8° . אלטונא , 1792 , 8° .

880. **תקון שטרות** לה"ר יצחק הדרשן ב"ר
מאיר החסיד ז"ל ע"י א' מתלמידיו :
כ"י ווין № 47 . [ומ"ש המרשים שם שריב"ש
זה הוא נכד רש"י ליתא . לפי שבראש השטר
הראשון שם כתוב שנכתב כ"א טבת שנת ה"א . .
וא"כ הוא שטר מאוחר במאה שנה לערך וע"ש] .

881. **תקון שטרות** . ה"ר שמואל ב"ר וואלף
פישעלעש . טופסי שטרות ונוסח כל מיני
כתבי התחיבות והתקשרות : ד"א , תנ"ז ,
12° . שם , תפ"א , 16° .

882. **תקון שטרות** לרבינו שמחה ב"ר
שמואל : כ"י רד"א q 1174, .

883. **תקון שטרות** . (עיין יבין שמועה) .

884. **תקון השלחן** . ה"ר יהודה ליב במהר"י
סג"ל (עיין שער ס' חמשה ספרים) . סדר
הסעודה עם תפלות ומזמורים . נחלק לז'
ימי השבוע : לובלין , חש"ד . דעסויא ,
חש"ד , 12° .

885. **תקון שלמה** . הוא סדר תפלות מכל השנה
מסדור ר' שלמה זלמן לונדון : ד"א ,
תקכ"ד . שם , תקל"ה . דיהרנפורט ,
תקס"ו , 8° . (ועיין תפלות) .

886. **תקון שלש משמרות** . מאמרי משנה
ממס' התמיד וכו' לעבודת הלוים בביהמ"ק
לאמרם בתקון חצות לילה . ונדפס גם לבדו
גם בל"א ועם סדר תקון חצות פ"ר .

887. **תקון שלשה משמרות** . האשה לאזה
א"ר יעקב ב"ר מרדכי . תפלות לג' משמרות
הלילה : חמ"ד , תמ"ט , 8° .

888. **תקון שמירת שבת** . (עיין פרי שבת .
שמירת שבת) .

889. **תקון תורה** . הוא חמשה חומשי תורה
בלי נקודות עם סימני הפרשיות ולוח הקריאה
לר"ח ולמועדים וכו' לתועלת הקורא בצבור
להתלמד בו . נדפס פ"ר .

890. **תקון התשובה** . ה"ר שמואל ב"ר חיים
הלוי מק"ק אליק (בע"ס זרע קדש וימים
אחדים) . תקוני תשובה ע"פ דעת הרוקח
וס' הכל בו וס' ראשית חכמה וס' תורת
האשם גם וידוי הגדול שחיבר ותקוני ק"ש
שעל המטה להאר"י וגם הנהגות שמואל
לכל חצות לילה , וקינה שחיבר : זאלקווא ,
תק"ב , 12° .

891. **תקוני אדם** . (עיין שערי צדק) .

892. **תקוני זבח** . ה"ר משה ב"ר מרדכי
ברוינשוויק . דיני שו"ב עם באורים והגהות
משולשות בשם תקון הזבח . זבחי ריב .
זבחי צדק על דיני שחיטות מלוקטים מכל
הפוסקים הראשונים . ובשם תקון הבדק .
בדק הבית . מחזיקי בדק על דיני בדיקות
כנ"ל ועם מ"מ התועליות מכל הספר : פראג ,
שס"ד , 4° .

893. **תקוני זהר** . מיוחס ג"כ לר"ש בן יוחאי
כס' הזהר עצמו (עיין זה) . שבעים תקונים
ופשטים וסודות על מלת בראשית בקבלה
עמוקה עם הגהות ה"ר עמנואל ב"ר
יקותיאל בינווינטי מה שמצא בספרים
השייכים לענין זה ובסוף י"א תקונים אחרים
זולת הנמצאים בס' זהר חדש ובראשו פסק
ה"ר משה בסולה ב"ר מרדכי צרפתי ז"ל גר
פה פיסר"ו יום א' כ"א פברארו שי"ז לפ"ק
ופסק ה"ר משה ב"ר אברהם פרובינצילו
ז"ל בשני בשבת ב' כסליו שנת שי"ח לפ"ק ופסק

ר' ישראל ב"ר מנחם מרוויגו זצ"ל ור' משה ב"ר יוסף ביבי נ"ע : מנטובה , ויש"ב (שי"ח) , 4° .

894. **תקוני זהר** הנ"ל עם הגהות ה"ר יעקב ווילנא ע"פ האריז"ל : אורטוקוייא סמוך לקונשטנטינא , תע"ט , 4° . ד"א , תס"ט (?) , 8° .

895. **תקוני זהר** הנ"ל כנ"ל ועם תוס' דרך אמת ומ"מ וקצת פירושים להרמ"ז : ד"א , תע"ט , 8° . ליוורנו , . . . , 4° . וז"ז .

896. **תקוני זהר** הנ"ל כנ"ל ועם הגהות ה"ר שלום בוזאגלו : ד"א , תקכ"ח . שקלאוו , תקנ"ו , 8° . קאפוסט , תק"ע , 4° . סלאוויטא , תקפ"א , שם , תקצ"ו , יוזעפאוו , תר"א , 8° וז"ז .

897. **תקוני זהר** הנ"ל עם פי' ארוך ורחב ע"פ קבלה לה"ר צבי הירש ב"ר ירחמיאל חאטש בשם חמדת צבי : ד"א , תס"ו , 2° . ועיין בס' ראבי"ה דכ"ז ע"ב הערה ב' וידעת בן מי זה העלם .

898. **תקוני זהר** הנ"ל עם פי' גדול בשם באר יצחק לה"ר יצחק איזיק ב"ר יקותיאל זלמן מפאלצק : זאלקווא , חלק"ת , 4° .

899. **תקוני כלי שרת** . (עיין שאילת שלום).

900. **תקוני הנפש** . (עיין דרך ישרה) .

901. **תקוני פראג** מחמת המרדאן (שם למכס מבשר שחוטה) ונקרא ג"כ תקנות מק"ק פראג וכו' : פראג , ת"ב . שם , תכ"ב . שם , תס"ב , 4° .

902. **תקוני הרי"ף** . (עי' תקונים דיל ויקייו להלן).

903. **תקוני שבת** . שירים ומזמורים ותפלות מס' שבת ושאר ענינים לומר בע"ש ובש"ק כפי יסוד האריז"ל עם הקדמה ארוכה : ד"ו , שנ"ו (ק"ד q ,306 №) . שם , ת' . (פראג , תנ"א) , 4° . ד"א , תע"א , 8° . אופיבאך , תע"ז , 16° . ועם קצת הוספות : שם , תפ"א , 12° . וז"ז פ"ר וגם כמה וכמה סדורי תפלות . עוד עם פי' מנחת יעקב לה"ר יעקב ב"ר רפאל לבית לוי : פראג , (חש"ד בשער , רק בסוף ההקדמה הפרט ליושנ"ה) . שם , ת"ג . שם , תכ"ב . שם , ת"ן . דיהרנפורט , תנ"ב , 4° . שם , תס"ג . ספד"מ , תפ"ה , 12° . עוד עם לקוטי דינים לה"ר דוד דלידא . (עי' שמירת שבת).

904. **תקוני שבת** לר' אברהם הלוי הזקן עם קצור מס' מנורת המאור ועם מאמרי זהר לשבת : ד"א , תכ"ג , 4° וז"ז . (ועיין ראשית חכמה הקצר) . ואולי הוא בעל הסדר הזה . עוד עם ל"א ע"י ר' שלמה זלמן לונדון : זולצבאך , תקכ"ב , 16° וז"ז פ"ר . עוד עם פי' נעים זמירות ישראל על ג' שירי שבת ע"פ סוד למהר"י סרוק ועם מובחר שבאבות פי' על פרקי אבות להאריז"ל ע"פ סוד . ובסופו מאמר המלואים לרמ"ע מפאנו : אלעקסניץ , תקכ"ז . לבוב , חש"ד (תקנ"ד—נ"ה) , 8° . (כן הוא וכן ראיתיו ודלא כפירסט ב"י 274 ע"ש) . עוד עם תקון תשובה ותקון משמרות : ספד"א , תנ"א , 8° .

905. **תקוני שמרות** . (עי' תקון שמרות לעיל) .

906. **תקוני תפלה** . (עיין תפלות מכ"ה 771) .

907. **תקוני תשובה ארץ צבי** . עניני תשובה על כל דבר פשע והנהגות התשובה בל"א מלוקט מכל ספרי יראה ומוסר בנגלה ונסתר : קראקא , תכ"ו , 4° וז"ז פ"ר . ואולי הוא ס' יורה חטאים , עיין זה .

908. **תקוני התשובה להאריז"ל** מסודר ע"י הרמ"ע מפאנו . (עיין ראשית חכמה הקצר) .

909. **תקונים** . ר' משה דוד ואלי . שבעים תקונים בלה"ק על פ' ולכל היד החזקה בנסתר (כ"ח ג' לד 130 הערה 14 . ואולי נכלל בשם א' מספריו הנמצאים בב"י יוא"ל) .

910. **תקונים לכמהר"א יחייא** . כ"י יוא"ל ולא פורש מהותו .

911. **תקונים דיל ויקייו** . הגהות הרי"ף כ"י לה"ר אברהם דיל ויקייו . ובשו"ת הרמ"ז סי' י"ד כתב שהוא הרב שמואל דיל ויקייו ע"ש (שג"ב י' כ"א שם ל' כ"ד) . ובב"י יוא"ל נמצא ג' חלקים ולא פורש שם שם המחבר רק כתוב «מהכ"ר מהזקנים» ובב"י רח"ם נמצאו תקוני הרי"ף ב' חלקים ונראה להמרשים ששם תקוני דיל ויקייו , ע"ש 857 & 856 № .

912. **תקונים** להתרת נדרים וכו' לר' מרדכי מרקיל ב"ר ישראל ניסן מבוראדי . ע"ד ס' שערי ציון : חמו"ד , 4° . (ועי' שערי ציון).

913. **תקונים חדשים לרמ"ח לוצאטו** . שבעים תקונים על פ' ולכל היד החזקה וכו' בל' הזהר עם ב' הקדמות . כ"י מש"ג (כ"ח ג' לד 135 הערה 28 , ושם קצת דוגמאות מזה , ע"ש) .

914. **ס' תקופות ומזלות** . (עי' תכונת זכות).

915. **תקופת השנה** . מאמר על ארבע עתות השנה . כ"י מינכנע $299/_3$ № .

916. **תקופת השנה** . ה"ר שלמה די אוליווירה . השבון עבור שנים בחדשי הלבנה עם חדשי החמה וכל עניני המלאכה הזאת בז' שערים . ובפתיחה מבואר ענין קדוש החדש ע"פ הראיה וקבלת העדות בימי הסנהדרין

הכל בל' לע"ז, ובסופו סדר כללי החשבונות בקצור בלה"ק ולוחות בדרך שיר: כ"י.

917. **תקופת השנה**. ה"ר אשר לעמיל ב"ר משה הלוי. ארבעה שירים לארבע תקופות השנה ע"פ שירי טהומזון האנגלי: ברלין, תר"ב, 8°.

918. **תקלין חדתין**. ה"ר ישראל ב"ר שמואל משקלאוו. באור על מס' שקלים מתלמוד ירושלמי ועם הגהות הגאון רבינו אליהו מווילנא: מינסק, תקע"ב, 2°.

919. **תקנה לתקנתא**. (עיין תקנתא דמשה להלן).

920. **תקנות** אשר יסדו אנשי שם סנהדרין בפאריז עם גוף התקנות בל' צרפת: פאריז, 1812, 8°.

921. **תקנות ר' בנימן זאב**. נמצא בכ"י די רוסי № 147/$_3$. ונ"ע אולי נדפסו בשו"ת שלו.

922. **תקנות** רבינו גרשום מאור הגולה וגזירות קדמונים. נדפסו בסוף שו"ת הרמב"ן ובשו"ת מהר"ם בר ברוך ובס' הכל בו סי' קט"ז ע"ש ובבאה"ג יו"ד סוף סי' של"ד, (ועי' לקוטי פרדס).

923. **תקנות** להלכות שבת לה"ר ליב חסיד מקראקא. הביא הרב כבוד חכמים. (זנ"ל נ' ה'). (עיין שאלו שלום ירושלים והערות).

924. **תקנות** והנהגות קהל אשכנזים בהאג: ד"א, ישרי"ם, 8°.

925. **התקנות** והסכמות ומנהגים בעה"ק ירושלם עם הקדמה מאת ה"ר חיים אברהם גאגין. ירושלים, תר"ב, 8°.

926. **תקנות ח"ק גמ"ח** דבהכ"נ הגדולה בלונדון: לונדון, תק"ע, 8°. ונדפסו שנית בשנה ההיא עם נוספות.

927. **תקנות ח"ק גמ"ח** דק"ק אשכנזים באמ"ד: ד"א, 1776, 8°. עוד עם ל"א. ד"א, 1816, 8°.

928. **תקנות ח"ק כלילת יופי** בהמבורג. ולפנים נקראה בשם דבר טוב. הוגה מחדש ומתוקן לטובת אנשי החברה: חמ"ד (המבורג) תקפ"ה, 8°.

929. **תקנות ח"ק** מגדלי יתומים: ד"א, תקמ"א, 8°.

930. **תקנות ח"ק מגדלי יתומים** בק"ק פיורדא נתיסדה שנת תקכ"ג ונתחדשו עוד תקנות חדשות בשנת תקכ"ח: פיורדא, חש"ד, 8°.

931. **תקנות מהח"ק** עטרת זקנים: ד"א, בחקת"י, 8°.

932. **תקנות דח"ק** תלמוד תורה: ד"א, 1804, 8°.

933. **תקנות חכמי קאסטיליא** ז"ל לסדר הגט ונתינתו: כ"י רח"ם. № 859.

934. **תקנות מיחידים** ואנשי ביהכ"נ המבורג בלונדון: לונדון, תקנ"ה, 8°.

935. **תקנות** מדינת מעהררין וניקלשפורג עד שנת תפ"א. כ"י רד"א. 1286, q & 957, F.

936. **תקנות** למס' שבת לה"ר פייוויש אבד"ק קראקא. הביא הרב כבוד חכמים (תג"י פ' א').

937. **תקנות** ה"ר יושע פלק בעל הסמ"ע בועד ר"י דג' ארצות שנת שפ"ז: כ"י רד"א 1287, q. ואולי הוא קונטרס בעניני רבית וכו' הנדפס. (עיין זה באות ק').

938. **תקנות פראג**. (עיין תקוני פראג לעיל).

939. **תקנות הקהלה** דק"ק אשכנזים באמ"ד בל"א. נוסדו ע"פ ראשי אלופי הפרנסים וגבאי צדקה בהסכמת ורשיון השררה יר"ה: ד"א, תע"א. שם, תצ"ז, 8°. עוד כנ"ל עם איזה הוספות: ד"א, תקי"ט, 8°.

940. **תקנות הקהלה** דבהכ"נ בדענמארק-קארט בעיר ווסטמינסטר: לונדון, תקנ"ה, 8°.

941. **תקנות הקהלה** דבהכ"נ דוקס-פלעסס בלונדון: לונדון, תקפ"ז, 8°.

942. **תקנות הקהלות**. כ"י רח"ם № 657 ע"ש במפתח צד 360.

943. **תקנות רז"ל** והגאונים. קבצם כעמיר גורנה בס' ידי אליהו לכמהר"א גאליפאפא ולו סדרי"ס על סדר הרמב"ם. (ול"א נ"ו).

944. **תקנות הרשב"ץ** בארגול וקבלוס בשאר הקהלות. נמצאו בתשב"ץ ח"ב סי' רנ"ב, ע"ש. (ול"ב י"ג). ועיין בית יהודה למהר"י עייאש.

945. **תקנות השבים** על סדר עשרת הדברות: כ"י יוא"ל 104, 196/$_2$. (נכתב ע"י ר' שמואל משער אריה ?).

946. **תקנות** להשומרים אצל הגבינות: ד"א, תו"ר, 8°.

947. **תקנת השוק**. (עיין מועדי השם).

948. **תקנתא דמשה**. ה"ר שמרי' ב"ר משה. דרוש ומוסר כסדר התורה ועניינים שונים בב' חלקים. ח"א תקנתא דמשה פשטים כסדר התורה לאביו ה"ר משה בה"ר אלחנן ברלינר. שביל הישר קצת פשטים להגאון חכם צבי בעל דודתו. תקנה לתקנתא קצת פשטים כנ"ל להמחבר בעצמו. פתחי תשובה מוסר השכל כנ"ל. ח"ב ס' משקל טוב לחיי

מוסר השכל ויראת ה' ובסופו צדה לדרך הרחוקה תוכחת מוסר ליוס אחרון וכו' : אלעקסניץ , תקכ"ח , 4° .

949. **תקע שופר.** ה"ר פייבל מן מברעסלויא. כתבים ופסקים אודות הריב בעסק רבנות ברעסלויא , תע"ט , 8° .

950. **תקפו כהן** . ה"ר שבתי בה"ר מאיר הכהן (הש"ך) . על דיני תפיסה וכללים מעניני ספיקא דדינא ועל עניני תיקו ופלוגתא דרבוואתא והנהגת ההוראה וכו' : פפד"א , תל"ז . שלוניקי , תקס"א . לבוב , תק"ע . זלקווא , תק"ע (ר"מ נ"ב) , 4° . וקיצרו ה"ר יהונתן אייבשיץ בס' אורים ותומים , ע"ש .

951. **תקפו של יוסף.** ה"ר יוסף אלמאליה. שו"ת ב' חלקים : ליוורנו , תקפ"ג— תרט"ו , 2° .

952. **תקפו של נס** . (מפתח רמש"ש) .

953. **תרגום אונקלוס** . אונקלוס הגר תרגם את התורה ארמית מפי ר' אליעזר ור' יהושע (מגילה דף ג' ע"א) . ויש מקדמוני רבותינו שקורין לו תרגום בבלי . עיין בערוך ערך אביב וערך תלזון ועיין תוספות מנחות דמ"ד ע"א ד"ה כל כהן . נדפס עם התורה בכל מיני מקראות וכל החומשים כמעט . (ועיין תורה) .

954. **תרגום איוב** . (עי' תרגום רב יוסף לקמן) .

955. **תרגום אשכנזי.** החכם האלהי הרמבמ"ן הוא יצא ראשונה לתרגם את התורה בל' אשכנז נקיה וצחה ואח"ז תרגם ס' תהלים ושיר השירים ושירת דבורה כנ"ל . וממנו ראו וכן עשו רבים כמתכונתו עד אשר נמצא לנו כעת כל ספרי הקדש וכל ספרי התפלות וש"ס משנה וספרי חכמה ומוסר וז"ז לרוב עם תרגום אשכנזי ותמצא כאו"א במקומו .

956. **תרגום בבלי** . (עיין תרגום אונקלוס) .

957. **תרגום דברי הימים לרב יוסף** . (עיין תרגום רב יוסף להלן) . נדפס ראשונה מתוך כ"י משנת ה"א ק"ג בהסרון מקומות רבות עם ל' רומי ע"י M. F. Beck אויגשבורג , 1680—1683 , 4° . עוד כנ"ל נדפס מתוך כ"י אחר בלי ל' רומי ע"י החכם ווילקינס : ד"א , תע"ה , 4° . עוד כנ"ל גם עם ל' רומי : ד"א , 1715 , 4° . (ועיין תורה , דברי הימים לעיל) .

958. **תרגום חמש מגלות** עם תרגום שני נעתק לל"א בחרוזים (בניגון שמואל בוך) עם באור מלות קשות בל"א בלדו לר' יעקב קאפלמן ב"ר שמואל בונם . [נראה שהוא ר' קאפלמן אשר חבר מגלת אסתר בחרוזים בל"א וכ' בסופה שחברה בשנת 5350 פון בשעפניש דער וועלט : כ"י המבורג 34 . וצ"ע אם המגלה הזאת מבונה מתרגום ח"מ זה: רמש"ש]: בריסגוי (היא פרייבורג, באותיות אדומות , במלות דניאל פרובנן), חש"ד (שמ"ד בערך , כי נתחבר בשנה השיא במין בגרפת). רד"א 473 ,O , [אבל הוא 4° קטן . רשמש"ש 170 נומ' 1135] .

959. **תרגום יונתן בן עוזיאל** על נביאים כפי שקבל מפי הנביאים חגי זכריה ומלאכי , והמיוחס לו על התורה הוא תרגום ירושלמי הנמצא לנו בשם תרגום ירושלמי עה"ת הוא מהדורא אחרת ושנוי נוסחאות שבו . ועיין גמרא פ"ק דמגילה דף ג' ע"א , ועיין סג"א ח' א' וסג"ב שם , ועיין צונץ גא"פ צד 72 וכו' .

960. **תרגום יונתן ב"ע** עה"ת ותרגום על מגילת אסתר : באזיליא , שס"ז , 2° . וז"ז בכמה מיני מקראות וכמה מיני חומשים . (עיין תורה) .

961. **תרגום רב יוסף** . יש מיחסין לו תרגום כתובים (עיין ש"י) , ואיתא שכבר הוכר בימי התנאים ונזכר ס' איוב תרגום או תרגום איוב בגמרא שבת דקט"ו וע"ש בתוס' ד"ה ובידו וכו' ועיין בתוס' מגילה דף ג' ע"א ד"ה תרגום וכו' . ויחס רב יוסף לתרגום בכלל עיין הטעס בריטב"א ריש מס' מגילה שם ובתוס' פ"ק דב"ק . ועיין ב"ק ד"א ד"ה ע"ב .

962. **תרגום ירושלמי** על התורה . (עיין תרגום יונתן) . ויש קורין גם לתרגום יונתן על נביאים בשם תרגום ירושלמי והרד"ק קורא לו תרגום של תוספתא או תוספתא לבד . עיין צונץ גא"פ צד 77 .

963. **תרגום כתובים** . (עיין תרגום רב יוסף) .

964. **תרגום מתלי דשלמה** . הוא תרגום משלי עם הגהות לר"א בחור אשכנזי הלוי : איזנא , ש"א , 4° .

965. **תרגום עברי** של דניאל ועזרא ופסוק כדנה תאמרון וגו' בירמיה י' פ' י"א נעתק לעברי ומתורגם בל' רומי ע"י החכם הנוצרי יאהאן ליישדען : ליידן , 1685 , 4° .

966. **תרגום עקילס** הגר היוני שתרגם את התורה יונית לפני ר' אליעזר ור' יהושע הנ"ל כמבואר בירושלמי פ"ק דמגילה וז"ז בתלמוד ומדרש . עיין בס' מאור עינים פ' מ"ה מחלק אמרי בינה ועיין ב"ק ד"א ד"ב ע"א ונקרא בפי חכמי העמים בשם אקוילה . ולפ"ד בע"ש מאור עינים שם נמצא תרגום זה בכ"י ברומי ע"ש .

967. **תרגום שיר השירים** עם מקרא הפסוק: ד"א , תמ"ג . שם , תס"ה , 8° .

968. תרגום שיה״ש וקהלת עם ליטיין ע״י התכם הגוזרי שרעקענפובם : באזיל, שי״ג, 8° .

969. תרגום שני על מגלת אסתר. הוא כעין מדרש ברוב דברים ורוב ענין וחובר בלשון ארמית ולא נודע מחברו וזמן חבורו. נדפס בקצת מיני מקראות ותומשים. (עיין תורה).

970. תרגום שני הנ״ל נעתק לעברי בשם פתשגן הכתב עיין זה באות פ׳.

971. תרגום שני עם פתשגן הכתב הנ״ל. נדפס בקצת מיני חומשים. (עיין תורה). וגם לבדו: לבוב, תקנ״ח. שקלאוו, תקצ״ג, 4° .

972. תרגום שני הנ״ל בל״א בחרוזות : ד״א, ת״ט, 4° .

973. תרגום שני הנ״ל ומדרשים על מגלת אסתר בל״א ע״י ר׳ ליב ב״ר יוסף מעלי״ר (עיין תורה, אסתר).

974. תרגום שני הנ״ל מתורגם אשכנזית ע״י ה״ר דוד אטטענזאסער : זולצבאך, חש״ד (תק״פ), 8° .

975. תרגום של תוספתא. (עיין תרגום ירושלמי).

976. ס׳ התרומה. רבינו ברוך ב״ר יצחק מגרמייזא. על דיני אסור והתיר בי״א הלכות : ד״ו, רפ״ג, 2°. זאלקווא, תקע״א, 4°. ור׳ נסים שלום חיבר פי׳ עליו וקרא לו שבילי תרומה (ול״א נ׳).

977. תרומה חדשה. ס׳ קדמון בדינים. נזכר בסמ״ק מלוקך כמה זימני. עיין המזכיר דף פ״ד.

978. ס׳ התרומות. רבינו שמואל הסרדי ב״ר יצחק תלמיד הרמב״ן. דיני ממונות בע׳ שערים וכל שער נחלק לפרקים, ובסופו תשובה ופסק א׳ למהר״י ב״ר אליהו ברקי (קוה״ד מ״ד ה׳) : סאלוניקי, שנ״ו, 4°. פראג, שס״ה. סאלוניקי, שפ״ח, 2° .

979. ס׳ התרומות הנ״ל עם פי׳ גדולי תרומה עיין זה באות ג׳.

980. תרומת הדשן. רבינו ישראל איסרלן אשכנזי (מהרא״י). שו״ת כמנין דש״ן ואח״ז ס׳ פסקים וכתבים שלו : ד״ו, רע״ט. שם, ש״ו. פיורדא, תקל״ח, 4°. סדילקאוו, תקצ״ה, 2° .

981. תרומת הכסף. ר׳ יוסף אבן כספי. לקוטים מס׳ המדות לאריסטו ובסופו ס׳ ההנהגה לאפלטון. (עיין הנהגת המדינה). עיין בדכ״ע כ׳ צד 10 וצד 15, ועי״ש צד 16. כ״י ווין № 119 ולדברי המרשים שם הוא לקוטים מס׳ ההנהגה לאפלטון ומס׳ המדות לאריסטו ונחלק לעשרה מאמרים, ונמצא גם בכ״י וואטיקאן № 294 וכ״י מינכען № 265 [אבל בכ״י מינכען 265 לא נמצא : רמש״ש]. וז״ז.

982. תרומת הכרי. ה״ר יהודא ב״ר יוסף הכהן. פי׳ על טור וש״ע חו״מ : פרעסבורג, 1858, 2° .

983. תרומת הקדש. ה״ר הביב ב״ר אליעזר טולידאנו. שו״ת על הטענות שטוענים האפיקורסים על תורתנו ועל קבלת רבותינו : ליוורנו, ורשעי״ם (תר״ך), 8° .

984. תרועת מלך. ה״ר בנימן פרענקיל. מענין אהבת העם למלך ויועליו ושריו ואהבת האדם עם ל״א : ברעסלויא, תקצ״ג, 8° .

985. תרי״ג מצות בקצור בחרוז לר׳ משה ב״ר אברהם מת : קראקא, שמ״א, 8° .

986. תרי״ג מצות ע״פ סדר הרמב״ם לה״ר יהונתן אייבשיץ בדרך שיר וחרוז ובסופו באור המצות לשיטת הרמב״ם ורמב״ן וסמ״ג עם השגות הראב״ד : פראג, תקכ״ה, 8° .

987. תרי״ג מצות לדעת הרמב״ם מסודר לפי י״ד ספרי הי״ד החזקה ומצויין בסימניו לס׳ מצות השם ע״י ר׳ אשר ענזיל ב״ר מרדכי באשעם מסלאנים : ווילנא, ת״ר, 8° .

988. ס׳ התרשיש. ר׳ משה בן יעקב אבן עזרא. משלי מוסר בחרוזים ובו עשרה שערים ובכל שער מספר חרוזים כמנין שם אבן מאבני החשן ומספר כל החרוזים כמספר תרשי״ש ונקרא גם בשם ס׳ ענק וגם בשם ס׳ תגני״ם שם המורה על מין חרוזים כאלה. כ״י שד״ל (כ״ח ד׳ מכתב י״ב ע״ש). גם נמצא לשד״ל עוד שי״ן שירים אחרים למחבר זה בכ״י ודבר עליהם בכ״ח ד׳ הנ״ל מכתב י״ד, ע״ש.

989. ס׳ התרשיש. ר׳ נטרונאי. ס׳ קבלה. הובא בפי׳ הרמ״ב לס׳ יצירה על מהות עשר ספירות וכו׳ ע״ש. [נ״ח ס׳ התכשיט בקבלה].

990. ס׳ התשבורת לר׳ אברהם ב״ר חייא הנשיא. כ״י די רוסי № 1170.

991. ס׳ התשבורת. ר׳ אליעזר הסמא. (כ״י).

992. תשבי. ר׳ אליהו בחור הלוי אשכנזי. באור מלות זרות וקשות בדרז״ל ובעלי התוספות ומחקר וכדומה כמנין תשב״י : איזנא, (וגם עם ל׳ רומי ע״י פאגיום), ש״א-ש״ב. באסיל, שס״א. הורודנא, תקס״ה, 4° . טשערנאוויץ, תרט״ז, 8°. עוד עם ל׳ רומי הנ״ל ותקונים ונוספות : באסיל,

שי"ז—ח׳ , 4° (הוא ד׳ איזנא הנ"ל עם הקדמה ושער חדש . ועם הגהות ה"ר יעב"ץ , כ"י : לעדנער ע׳ 228) .

993. **תשבי מבשר** . (עיין הגדה ש"פ) .

994. **תשב"ץ** . רבינו שמשון ב"ר צדוק תלמיד מהר"ם רוטנבורג . תשובות ופסקי הלכות שקיבל מרבו זה בהיותו בתפיסה כנודע . ולכן לא משתבים מאן דמיחסו לר"מ רו"ב עצמו כמו שנמצא בקצת כ"י ישנים כי תורת רבו היא . והג"מ חיד"א ראהו בכ"י על קלף וכתוב בו שבא ס׳ זה ליד רבינו פרץ והגיהו , וכל מקום שתמצא שם «ומיהו» זהו לשונו של רבינו פרץ (כ"ל ד׳) : קרימונה , וי"ש . שם , שי"ח (רד"א 471, q) . קראקא , שי"ט (רד"א 664, q) . קאפוסט , תקע"ו , 4° . לעמבערג , תרי"ח , 8° .

995. **תשב"ץ** . ה"ר שמעון ב"ר צמח דוראן (הרשב"ץ) . תתק"ג שו"ת וחי׳ בפירושי הלכות ושמעתות ופסקים בשלשה חלקים וקרא לו תשב"ץ ר"ת ת׳שובת ש׳מעון ב׳ר צ׳מח . נלוה לו ח"ד בשם חוט המשולש שו"ת מג׳ גאונים ונחלק לג׳ טורים : הטור הא׳ שו"ת ועניינים מפורדים נכללים לה"ר שלמה בה"ר צמח דוראן האחרון הספי להרשב"ץ הנ"ל . הטור הב׳ ל"ה שו"ת לה"ר שלמה צרור . הטור הג׳ ל"ה שו"ת לה"ר אברהם אבן טוואה . ד"א , תצ"ח , 2° .

996. **תשואות חן** . ה"ר גדליה ב"ר יצחק פשטים כסדר התורה : חמו"ד , 4° .

997. **תשואת חן** . ה"ר שמעון זעליג ב"ר יעקב יוסף יוזפא הלוי . דרושים ופשטים שו"ת ובסופם חי׳ הלכות : דובנא , תקנ"ז , 2° . (ורח"ס № 4323 : תקנ"ב , וליתא , כי א׳ ההסכמות שם מיום ה׳ כ"ב כסליו תקנ"ד , ע"ש) .

998. **תשובת הגאונים** בענין קריאת שם של ד׳ לר׳ אהרן משה ב"ר שניאור זלמן ואח"ז מעשה רב פסקים ותשובות בענין גט בלונדון נאספו ע"י ר׳ יוחנן ב"ר יצחק מהעלישויא : ד"א , תס"ז , 4° .

999. **תשובת גברי** . (עיין דרשות גברי) .

1000. **תשובת** רב האי גאון לשאלה למה עשר ספירות וי"ג מדות כי לפי יסודות הקבלה הן הן הספירות הן הן המדות . כ"י מינכען № 118/2 . (ועיין תשובה סי׳ 1010) .

1001. **תשובת** ה"ר יעקב פולאק ב"ר יצחק הלוי בענין עגונה : פראג , שמח"ו , 4° . עוד כנ"ל עם תשובת מורו מהר"ל מפראג והספד מהר"ל הנ"ל על ה"ר עקיבה גינצבורג מפספד"מ : פפר"מ , תע"ט , 8° .

1002. **תשובת** מהר"י פירדאנדו . הובא בס׳ האורב דף ג׳ ע"ב , ע"ש .

1003. **תשובה** למה אנו מונין החדש ע"פ החשבון ולא ע"פ הראי׳ : כ"י רח"ס № 675/3 .

1004. **תשובה מאהבה** . ה"ר אלעזר ב"ר דוד פלעקילש . ת"כ שו"ת בג׳ חלקים , ובראש ח"א קונטרס כסות עינים על ענין גוי נכרי ועכו"ם בתלמוד וכו׳ ובכל הספרים ז"ז ובסופו קונט׳ שלמי תודה דרוש אגדה : פראג , תקס"ט—פ"א , 2° .

1005. **תשובת המינין** . ר׳ דוד אוז . להצדיק את רבו ר"י יעב"ץ מחרף המומר קהלל הגטון : כ"י . מובא בעדות יעקב י"ג א׳ שבירת לוחות האון ז׳ א׳ .

1006. **תשובה למבקר** . ה"ר דוד ב"ר יוסף זאמושטש : ברעסלויא , 1821 , 8° .

1007. **תשובה** על ס׳ מצפה יקתאל : חמו"ר , (אלטונא , תקמ"ט) , 8° .

1008. **תשובה נצחת** . ה"ר שלמה רובין . למתנגדי שפינאזא : לעמבערג , 1859 , 8° .

1009. ס׳ **התשובה** לר׳ סעדיה גאון והעתק ממנו בס׳ חסידים סי׳ תרי"ב ותרי"ג , ע"ש . (סג"כ סי׳ י"ב) הוא קצת מס׳ אמונות ודעות מאמר ה׳ ועיין תולדות רס"ג הערה כ"ו .

1010. **תשובה** מיוחסת לר׳ פלטאי ורב שרירא ורב האי הגאונים בענין עשר ספירות ואור קדמון וכו׳ בקבלה . גם נקראת שו"ת על ס׳ יצירה ; תשובת שאלה לר׳ האי אשר השיב לר׳ פלטאי [והכל בדוי : רמש"ש] : כ"י רד"א (q 999, 989, & 964). ומצוי בכ"י גם ז"ז . [בסגנון משונה קצת כאשר ראיתי ונייגתי בכולי ס׳ ר"א יעללינעק בייטרעגע ח"א ע׳ 11 אשר העתיקה מס׳ פרדס לרמ"ק שער האצילות פ"א , ושאלה אחרת הנמצאת לרוב את"ז בענין אור קדמון ואור צח (היא סי׳ 1000) הדפיס הרי"ל דוקעס ביכרון לקאבאק שנה ג׳ ע׳ כ"ה ולא ידע שכבר נמצאה באמונות לרס"ט דף ל"ד , כאשר העירותי בהמזכיר ג׳ 5 , ועי׳ ברכי׳ כ"י מינכען 12/2.6 : רמש"ש] .

1011. **תשובת הפרושים** . ה"ר יהודה מלונדון . נגד ס׳ תוכחת מגולה . חמו"ר (לונדון , 1775) 8° .

1012. **תשובה** ממאייסטרו קאלו (הוא ר׳ קלונימוס בן קלונימוס) לאבוכפוס [יוסף] אבן כספי כמתרעם על קונדריסין שחבר (ר"ל

כס' הסוד, עיין טירת כסף והערות): כ"י מינכען $307/_2$ №. .

1013. **תשובה** בענין קריאת הכתובה בין ברכת אירוסין לברכת נשואין לה"ר נחמיה מביאליסטאק (?): ווין, 1859, 8°.

1014. **תשובת** ה"ר שאול ואביו ה"ר צבי הירש ע"ד חרם ס' מצפה יקתאל: ברלין, תקמ"ט, 8°.

1015. **תשובת שאלה** מחכמי פיס לחכמי מארנקה בענין כתיבת ס"ת ותשובת שאלה בזה לר' בנימן אספינוזה: כ"י יה"ש.

1016. **תשובת שאלה**. (עי' תשובה סי' 1010).

1017. **תשובת שאלות**. (עי' הפלת ההפלה).

1018. **תשובת** ר"ש אלקבץ הלוי לשאלת מהר"י קארו בענין קבורת הצדיקים באה"ק הנזכר בזהר: כ"י יש"ר (הוא של יה"ש) 24 באוקספורד חסר בראשו והתחלה בכ"י רד"א 1142 F, ע' 209.

1019. **תשובת** אדמו"ר שניאור זלמן נבג"מ אשר השיב לאדמו"ר לוי יצחק בה"ר מאיר על אודות אשה עגונה ודין שומא: קאפוסט, תקע"ה, 4°. ונדפסה מחדש בתוך הש"ע שלו (עיין שלחן ערוך).

1020. **תשובת** רב **שרירא גאון** בסדר משנה ותנאים ואמוראים וסדר הגאונים וכו'. ורש"י במס' כתובות ד"ז ע"ב קורא לה פסק סדרו של רש"ג ע"ש. והרמב"ן במלחמותיו פ"ד דכתובות קוראה ע"ש תחלתה ביצד נכתבה המשנה ע"ש. (ה"ר שי"ר הערה 32 בתולדות רבינו נתן, ע"ש). נדפס התשובה בס' יוחסין ומחדש בס' חפש מטמונים מתוך כ"י ישן. ועם ל' רומי ע"י דר. וואללערשטיין: קראטאשין, תרכ"א, 8°. (ועי' במלואים).

1021. *)**תשובות** לה"ר אברהם חיים קראקוביא, כ"י. (תג"י א' ק"א).

1022. **תשובות** מאגיסטרי אלפונסו די בורגוש (לפנים שמו בישראל ר' אבנר) לר' יצחק ן' פולקאר ותשובות ר' יוסף שלום על אגרותיו גם תשובותיו על תשובות ר"י שלום הנ"ל. כ"י די רוסי $533/_{3\cdot6\cdot7}$ №. (ועי' אגרות).

1023. **תשובות באנשי און** הכלדיים ורעיו בי"ג מכתבים מאת ס. (פינחס) מ. (מנחם) ן. (היילפערן): פפד"מ, תר"ה, 8°.

1024. **תשובות בן סירא** לשאלות נבוכדנצר. (שונה מכל הנדפס עד כה בשמו): כ"י די רוסי 1090 №. (ועי' אלפא ביתא דבן סירא).

1025. **תשובות הגאונים**. (עיין שו"ת—). ובכ"י שד"ל נמצא תשובות גאוני בבל ושאר קדמונים. עיין כ"ח ז' צד 78. ובספרו בית האוצר לשכה א' הארוך למעניתם, ע"ש דף מ"ז וכו'.

1026. **תשובות הגאונים** נאספו ע"י רב צמח גאון. נזכרו במרדכי פ' השותפין. ועיין בס' בית האוצר הנ"ל לשד"ל דף מ"ו ע"ב.

1027. **תשובות הגאונים** נאספו ע"י בע"ס שבלי הלקט כמ"ש ר"מ ראיטי בגליון ס' מקדש מעט שלו עיי"ש. (בית האוצר, שם) ועי' במלואים.

1028. **תשובות גאונים קדמונים**. מסודרות ע"י רבנו יוסף טוב עלם. נדפסו מתוך כ"י ישן נושן ובראשם מכתב ה"ר שי"ר להוכית מתוכם ע"ז: ברלין, תר"ח, 4°.

1029. **תשובות** דונש בן לברט עם הכרעות רבינו יעקב תם והוא ח"ב לס' מחברת מנחם נדפסו ראשונה עם תוספת הערות ה"ר צבי פיליפאווסקי, מהרי"ל דוקעם וה"ר רפאל קירכהיים: עדינבורג, 1855, 8°.

1030. **תשובות** והלכות לה"ר י"ט בה"ר יעקב אלגאזי: כ"י בירושלם עה"ק (זנ"ל י' ס"א).

1031. **תשובות מהר"ח גרדובי**. (עיין האורב).

1032. **תשובות חן חן**. (עיין ארח לצדיק).

1033. **תשובות** לר' יהודה חסיד. (פירסט דק"ע).

1034. **תשובות** לר"י ג'יקיטיליא. (פירסט דקע"ה) [ואמנם נראה טעות בידו: רמש"ש].

1035. **תשובות מהרי"ם**. ה"ר יעקב מאיר פאדווא: ווארשא, 1854, 2°.

1036. **תשובות** רב יעקב ב"ר נסים גאון. עיין תג"י י' קס"ח.

1037. **תשובות** כ"ר יפת בכ"ר עלי הלוי. (עיין לקוטי קדמוניות).

1038. **תשובות** לה"ר יצחק לוי ואלי, כ"י. עיין זנ"ל י' ט'. [כ"י יוא"ל 51. ועיין מה שהעיר הרשד"ל במזכיר 22 № ע' 100 על זמן המחבר הנקרא בלשונם Valle: רמש"ש].

1039. **תשובות המינין**. נמצא בכ"י רח"ם ככך שלם (2°) ישן מאד ולא פורש מהותו, ע"ש 860 №.

1040. **תשובות** לה"ר מרדכי גלאנטי. נשארו בכ"י מלבד מה שנדפסו בס' ברכות מים להר"מ מיוחס. (תג"י מ' ס"ב).

1041. **תשובות** ה"ר מרדכי מיכאל ב"ר מנחם

---

*) הערה. ועיין ג"כ ערך שאלות ותשובות.

מענדיל יפה. ח"א: האמבורג, ברי"ת, 4°.

1042. **תשובות** רבינו משה תקו (ב"ר חסדאי). נזכרו בשו"ת מהר"י ברונא סי' כ"ד, ע"ש. (כרמולי בעק"ד תרי"א צד 782 וכו').

1043. **תשובות** להר"ם אלמושנינו. נשארו בכ"י כמ"ש בהקדמות בניו ותלמידיו על ספריו הנדפסים. (תג"י מ' קט"ו).

1044. **תשובות** מהר"ן קוקו. (עיין האורב).

1045. **תשובות** נאספות. הם תשובות כ"י מרבנים שונים שנמצאו באמתחת בעל הכנה"ג מקדמונים ואחרונים ורומז עליהם בשם זה בספרו, כמ"ש בע"ס בתי כהונה בהקדמה לס' כנה"ג אה"ע אשר מידו היא ולא נזכר שמו עלי'. וכה עשה בע"ס יד אהרן אה"ע ח"א אשר שם לו קונטרס תשובות נאספות והוא מכלל הספר. (שג"ב נ' כ"ד).

1046. **תשובות** ר' עקיבא איגר. ס' ראשון כולל שו"ת ופסקים וכתבים בשיטות וחדושים לה"ר עקיבא איגר מפוזנא: ווארשא, תקצ"ה. שטעטין, תר"ך, 2°. והשני הוא דרוש וחדוש שלו, עיין זה.

1047. **תשובות** ר"פ מיידפריג או מיידבריק. נזכרו בשו"ת מהרי"ק שרש יו"ד ע"ש, ובשו"ת מהר"י מברונא סי'.. וסי'..

1048. **תשובות** קצת קדמונים ומכתב ר"א בן הרמב"ם. כ"י שד"ל.

1049. **תשובות** על שאלות לר' מאיר ב"ר ישעי'. כ"י די רוסי № 166/9.

1050. **תשובות** שאלות ואגרות. (עיין אגרת ושו"ת הרמב"ם).

1051. **תשובות** רב שרירא לר' יעקב נסים. כ"י די רוסי № 117/2. נ"ע כי אולי הם כילד סדר משנה וז"ז ובשבוש השמות.

1052. **תשועת** ישראל. ה"ר מנשה בן ישראל. בבטול כל עלילות דברים וכל תואנות שוא ודבר כזב מעל עם ישראל לפני שרי העצה באנגלטירה. חברו בל' אנגלי ונעתק לל' אשכנז ע"י החכם האלהי הרמבמ"ן ומל"א לעברית ע"י ה"ר שמשון בלאך הלוי ותולדות המחבר ע"י ה"ר דוד חפשי: ווין, תקע"ד. ווילנא, תקע"ח, 8°.

1053. **תשועת** ישראל. בבטול עלילות דם בל"א: פיורדא, חש"ד, 8°.

1054. **תשועת** ישראל בידי יהודית. ה"ר דוד פראנקו מינדים. מעשה יהודית ואלופורנס ע"ד השיר (דראמא) בארח שיר ושיחה: רעדלהיים, תקס"ד, 8°.

1055. **תשועת** עולמים. ר' משה דוד ואלי. קבלה: כ"י יוא"ל. (עי' אגרות שלומים ובמלואים)

1056. **תשועת** צדיקים. מעשה מרדכי ואסתר מספרי אפוקריפא: אלטונא, תקמ"ה, 8°.

1057. **תשות** הראש [בכתבי' ני"ט נ"ל מראשות הראש, עיין זה]. ס' רפואה על חליי הראש. נעתק מספרי בן והיד (Vahed) ע"י ר' יהודה בן שלמה בשנת ה"א קי"ב. כ"י מינכען № 286/3.

1058. **תשלום** התקונים. כ"י, היה ביד מהרח"ו. (המגיד XXIII, 13 ע' 103).

1059. ס' **תשלומין**. (עיין שתי ידות).

1060. **תשליך**. (עיין הצופה לבית ישראל).

1061. **תשע** שיטות. ה"ר צבי הירש רוזאניש אבד"ק לבוב. חדושים ופלפולים על ט' סוגיות ושיטות בש"ס וכו גם מי' אביו ה"ר בערוש בשם הזקת אהבתי וחמשה כללים בה' ענינים בש"ס: לבוב, תק"ס, 2°.

1062. **תתן** אמת ליעקב. (עיין מרגליות טובות).

אשריך אוצר הספרים לבן־יעקב שיצאת באמת ליעקב.

נשלם אות ת מהדורא תליתאה

(ומסי' 880 עד סוף—מהדורא תנינא)

רחש לב הרב החכם הכולל הבקי המצוין בכל בית התלמוד ובספרת ישראל נאמן הוא מגיה הראש בדפוס – לעת גמר הספר .

שַׁבֵּחַ אני את חכמי הדור אשר עיניהם פקוחות לראות ולדעת: מה הוא החיים אשר הפיח ד׳ באפינו, ומה הימים אשר אנחנו חיים על פני האדמה שואלים מאתנו! הן תמול אנחנו על פני האדמה אם לא נדע את הימים אשר עברו לפנים, וכשטף מים כבירים יעברו ימינו וישקעו בתהום הנשיה; וגם אם שנים רבות יחיה האדם בארץ ובן מאה שנים ימות, ולא ידע ולא יזכור את אשר היו לפניו, הלא כנער וכצעיר לימים יצא מעל פני תבל, כי מה הוא החיים אם לא זכרון החיים, ומה הימים שואלים מאתנו, אם לא לדעת אותם, כי לא יעברו כחלום חזיון לילה. אבל ספונים ושמורים יהיו ברוחנו עד שובנו אל העפר אשר ממנו לֻקחנו, והרוח עם זכרוניה תשוב אל האלהים אשר נתנה. ולכן גם הצעיר לימים, אם ידע מעללי הדור אשר חיו לפניו, וזכרוניהם וקורות ימיהם שמורים ברוחו, אף כי לא ראה בעיניו את עמלם, ולא נשא בסבלם למשוך את הימים הראשונים יחשב לזקן ושבע ימים—כי יום הולדתו יחשב מיום ידיעתו, ולא מיום גוחו מרחם אמו.

ועתה בן אדם! אם תפצך לבוא שבע ימים לקץ הימין, אך עצה אחת היא לך לקרוא ולדעת את מקרי הימים אשר כבר חלפו, ולראות את פעלי ימי עולם, כי מה לך אם נולדת זה ששים או שבעים שנה, או אם נולדת זה אלפים ונשאת וסבלת בעמליהם, הלא האחרית הוא רק הזכרון, וזכרון אחד עולה לשניהם. אל תפן אל און, אל מעט מבני פריצי הדור אשר קמו עתה, החפצים להשכיח את עם ישראל גם שם ספרותם בחלומותם אשר יספרו ויקראו בקול: חיים! חיים! ובספרות ישראל אך קברות עולמים יחזו, ומה בצע לאדם מן העבר? ורק אל ההוה ישימו פניהם. אבל מה הוא החיים אשר בפיהם? הלא רק חיי האוכל הבא אל בטנם, ומה יחזו בימיהם? רק חלום הבא ברב ענין ואין פותר לו. שמע נא אלי, ובוא בגן הזה אשר נטע הרב החכם הכולל סופר מהיר מו״ה יצחק אייזיק בן־יעקב ז״ל, גן עולמים הוא, ועצי דעת, עצי דורות עולמים שתולים בו בנאוה, ינעם לך להתהלך בין שדרות הדורות, ולשעשע במטעיהם, הלא בזה יאריכו ימיך, ושנות חיים—חיי רוח וחיי דעת—יתוספו לך.

אמנם אם נעים ונחמד הוא הספר הזה לאיש החפץ חיים וארך ימים—ומי לא יחפוץ באלה? — וכגן עדן יהיה לפניו בתבל, אבל יקר הוא מכל יקר לאנשים העובדים שדמות המדעים, אם בתנ״ך בתלמוד ופוסקים, או במדעי תבל, לראשונים יהיה הספר הזה כבחות האבות לבניו, אשר יעשרו וינוב חילם מנחלת אבותיהם אשר להם למורשה*), ולאחרונים יהיה כימי הנעורים לימי הזקנה, אשר ינובו בשיבה, דשנים ורעננים ממטעיהם הרכים אשר נטעו בימי נעוריהם.

---

*) ואספרה אל חק מה שנוכחתי מהתועלת הרבה הבאה ללומדי תורה מידיעת הכ״י, כי בלמדי הלכות שבת ראיתי שכ׳ רש״ג בט״ז ס״ק ג׳ כי האריך שם בדברי טעם, ודחה את דברי הרב״י בשתי ידים, ואת דברי רמ״י כלאחר יד, וגם בעל לבושי שרד ושאר מפרשים לא מצאו חיל להצילם מהשגגותיו, ואמנם עתה כאשר זכינו לחדושי הר״ן אשר היה צפון באה״ק (ונדפס בווארשוי בעדות גאוני עיה״ק ירושלים בשנת תרכ״ג) ראיתי כי הכ״י הזה בלי ספק כבר היה לנגד הרב״י (ואולי גם לנגד הרמ״י), ועל חדושיו בשבת קנ״א טען הרב״י ולא על דבריו אשר על האלפס, ובזה צדקו דברי שניהם, ויען כי קצר פה המצע מהשתרע דברתי רק ברמיזה ואקיים בנפשי תן לחכם ויחכם עוד.

והנה אנכי ראיתי את העמל הרב אשר שם על שכמו זה רעי הרב המנוה מוהרי״א בן יעקב ז״ל, כי בכל משך ימי חייו בארץ לא נח ולא שקט ואסף את שמות הספרים אשר כבר נדפסו, או הספונים בכ״י באוצרות הספרים ורשם אותם בספר באר היטב עם מחבריהם ותוכן עניניהם וכו׳. וגם בימי זקנתו ושיבתו קם בכל יום בבקר בבקר ויערכם ביגיעה ושקידה רבה עפ״י א״ב ויבא עד הלום. — ידעתי כי כל מוקירי ספרות ישראל יודוהו על עמלו ויוקירו זכרו. ואנכי כאשר אוה ד׳ למושב לי פה על מלאכת ההגהה בביה״ר האלמנה והאחים ראם ובא לנגד עיני הס׳ הנחמד הזה **אוצר הספרים** הללתי שבע את שם ד׳ כי נחלת אב״ן יעקב עשתה פרי הלולים, ונטעי שעשועים אשר נטע הנוטע אבי״ב בזעת אפים יחללו בני דורו וישבעו נחת מלא חפנים, כי באמת הפליא הגדיל לעשות בחלקה הזאת מכל אשר היו לפניו, ואחד הוא בספרי ישראל בין בכמותו ובין באיכותו, כי מספר הספרים הנקובים בספרו הוא יותר משבע עשרה אלף, וגם ברר ולבן כל דבר בעמלו ויגיעו ונושע תשועת עולמים ברב יועץ עם חכמי לב אבירי החכמה הזו בישראל. אמנם לדאבון לב קדמהו המות בטרם כלה את מלאכתו, והוא גם הוא לפני מותו לא דאבה עינו על ימיו כי יכלו, אבל מאד הצר לו על מלאכתו כי לא כלתה. אבל אל אלהי הרוחות לכל בשר ראה בעניו ויתן רוח חכמה, רוח עוז וגבורה בלב בנו יחידו איש חמודות החכם השלם וכו׳ מוה׳ יעקב בן־יעקב נ״י, ויחס על אחיו יליד אביו ברוחו, הנעזב והנטש, ויגדלהו וישלמהו להלוך בארץ, ולא אפריז על המדה אם אומר כי הספר הזה כפי אשר שם בנו נ״י לפנינו יוכל להתחרות בשלימותו, בסדורו וביפיו והדרו עם כל גדולי ספרי העמים אשר בחלקה הזאת. ועוד משנה גיל ונחת רויתי לראות כי ד׳ אתו ויתן בלבב חכמים רבים וגדולים הקרי לב מארצות שונות לעמוד לימינו להחזיק בדקיו לפארו ולהרחיב גבול האוצר ולמלאותו בחלק **המלואים** אשר יבוא אי״ה אחריו.

ועתה לא יבוש יעקב ופניו לא יחורו לא ילעגו עוד אויבינו עלינו לאמור: הן עם זו עם קדם שנות עולמים ועיניהם רק לאחור יביטו, ירדפו אחרי בצעם מקציהם ואת חלקם ברוח אשר לפנים עזבו. אשרי האב אשר פריו ישוה לו, הוא לא מת אך שוכב הוא (כ״ב קט״ז), ובזה ינוחמו כל יודעי שם המחבר ואוהביו, ובתוכם גם אוהבו הנאמן בחייו ומוקיר זכרו אחרי מותו

מרדכי פלונגיאן.

ווילנא ח״י אייר קרנו תר״ם בכבוד